۱-۲

کتاب شناسی دفاع مقدس

به اهتمام فیروزه برومند

بسم الله الرحمن الرحیم

کتاب شناسی دفاع مقدس (۱۳۸۱-۱۳۵۹)

نویسنده:

فیروزه برومند

ناشر چاپی:

صریر

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

کتاب شناسی دفاع مقدس (۱۳۸۱-۱۳۵۹)

مشخصات کتاب

سرشناسه : برومند سرکرده، فیروزه، ۱۳۲۴-، گردآورنده

عنوان و نام پدیدآور : کتاب شناسی دفاع مقدس (۱۳۸۱-۱۳۵۹)/ به اهتمام فیروزه برومند.

مشخصات نشر : تهران : قدیانی: صریر، ۱۳۸۴.

مشخصات ظاهری : ۲ج.؛ ۲۹×۲۲س‌م.

شابک : ۹۰۰۰۰ ریال: دوره۱-۸۱۸-۴۱۷-۹۶۴ : ؛ ۲۵۰۰۰۰ ریال: دوره دوجلدی۴-۸۱۸-۴۱۷-۹۶۴-۹۷۸ : ؛ ج. ۱ -۸۱۶-۴۱۷-۹۶۴-۵ : ؛ ج.۱، چاپ دوم۰-۸۱۶-۴۱۷-۹۶۴-۹۷۸ : ؛ ج. ۳۲-۸۱۷-۴۱۷-۹۶۴ : ؛ ج.۲، چاپ دوم۷-۸۱۷-۴۱۷-۹۶۴-۹۷۸ :

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : ج.۱ و ۲ (چاپ دوم: ۱۳۸۸).

یادداشت : نمایه.

موضوع : جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ -- کتاب‌شناسی

رده بندی کنگره : Z۳۳۶۶ /آ۷۵ب۴ ۱۳۸۴

رده بندی دیویی : ۰۱۶/۹۵۵۰۸۴۳

شماره کتابشناسی ملی : م۸۳-۳۴۶۸۳

جلد ۱

کلیات

کتابشناسی و فهرست‌ها

فهرست داستانهای کوتاه درباره جنگ تحمیلی در مطبوعات ایران

تهیه و تدوین دفتر مطالعات ادبیات داستانی - [ویرایش ۲] - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۷۴. ۱۷۰ ص. کتابنامه: ص [۱۶۹] - ۱۷۰.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

ویرایش اول: ۱۳۷۲ در ۱۸۲ صفحه.

در این کتاب، فهرستی از داستانهای کوتاهی که درباره‌ی جنگ تحمیلی در مطبوعات ایران به چاپ رسیده‌اند، بدون هیچ گونه گزینشی آورده شده است. پوشش زمانی آن از مهرماه ۱۳۵۹ تا پایان سال ۱۳۷۱ است. نظم مدخلهای فهرست به ترتیب الفبایی نام خانوادگی نویسندگان است و اطلاعات داده شده عبارتند از: «نام نویسنده، عنوان داستان، نام نشریه، تاریخ نشریه و شماره‌ی صفحاتی که داستان در آنها به چاپ رسیده است». در پایان کتاب نیز فهرستی از عناوین داستانها و فهرستی از منابع آورده شده است.

فهرست مطالب شهید و شهادت در مطبوعات ایران (۱۳۵۷ – ۱۳۶۸)، (ج. ۱): آ – شهید

گردآوری مظفر چشمه‌سهرابی؛ زیر نظر عباس حری؛ بـه کوشش دفتر تحقیق و پژوهش معاونت پژوهش و تبلیغات بنیاد شهید انقلاب اسلامی – تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۹۴۸ ص. شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

به مناسبت یکصدمین سال میلاد حضرت امام خمینی (س).

مجلد حاضر، جلد اول از مجموعه‌ی دو جلدی است و شامل فهرست مشخصات کتابشناختی ۲۰۵۴۲ مدخل، اعم از مقاله، نامه، خاطره، وصیتنامه، زندگینامه، بخشی از کتاب، شعر، یادنامه، مناجات‌نامه، داستان، یادداشتها، مکاتبات خانواده با شهید، سخنرانی‌ها و اخبار درباره شهید و شهادت است. هر مدخل شامل «شماره‌ی بازیابی، نام خانوادگی، نام پدیدآورنده،عنوان مطلب، عنوان مأخذ (روزنامه)، شماره‌ی انتشار و شماره‌ی صفحه‌ی مربوط» است.

تنظیم اطلاعات بر اساس درهم‌کرد الفبایی نام خانوادگی شهیدان و اصطلاحات و واژه‌ها و موضوعات مربوطه صورت گرفته است. مجلد حاضر شامل اطلاعات حروف «آ – شهید» است. در پایان نیز سیاهه‌ی عناوین روزنامه‌های بررسی شده – به ترتیب الفبای عنوان – ارائه شده است.

فهرست مطالب شهید و شهادت در مطبوعات ایران (۱۳۵۷ – ۱۳۶۸)، (ج. ۲): شهیدان – ی

گردآوری مظفر چشمه‌سهرابی؛ زیر نظر عباس حری؛ بـه کوشش دفتر تحقیق و پژوهش معاونت پژوهش و تبلیغات بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۸. ۱۹۱۱-۹۴۹ ص.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

به مناسبت یکصدمین سال میلاد حضرت امام خمینی (س).

[صفحه ۱۵]

مجلد حاضر، جلد دوم از مجموعه‌ی دو جلدی است و شامل فهرست مشخصات کتابشناختی ۲۰۵۴۲ مدخل، اعم از مقاله، نامه، خاطره، وصیتنامه، زندگینامه، بخشی از کتاب، شعر، یادنامه، مناجات‌نامه، داستان، یادداشتها، مکاتبات با خانواده با شهید، سخنرانی‌ها و اخبار درباره‌ی شهید و شهادت است. هر مدخل شامل «شماره‌ی بازیابی، نام خانوادگی، نام پدیدآورنده، عنوان مطلب، عنوان مأخذ (روزنامه)، شماره‌ی انتشار و شماره‌ی صفحه‌ی مربوطه» است. تنظیم اطلاعات بر اساس درهم‌کرد الفبایی نام خانوادگی شهیدان و اصطلاحات و واژه‌ها و موضوعات مربوطه صورت گرفته است. مجلد حاضر اطلاعات حروف «شهیدان – ی» است. در پایان نیز سیاهه‌ی عناوین روزنامه‌های بررسی شده – به ترتیب الفبای عنوان – ارائه شده است.

فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران (جلد ۱)

گردآورنده: مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی – تهران: وزارت ارشاد اسلامی، انتشارات چاپخانه وزارت ارشاد اسلامی، ۱۳۶۴[۴۳۸] ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، فهرست مجموعه مقالات، گزارشها و مطالب اساسی نشریات ادواری است در زمینه‌ی تدارک رژیم بعث عراق جهت تحمیل جنگ به جمهوری اسلامی ایران و دوره‌ی نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی این جنگ و مسائل مربوط به اوضاع داخلی عراق. همچنین دربرگیرنده‌ی مطالب مندرج در نشریات، پیرامون روابط ایران و عراق در طول تکوین انقلاب اسلامی است. در برخی موارد که عنوان مقاله گویای مطلب آن نبوده چکیده‌ی کوتاهی زیر آن درج شده است. برای تهیه‌ی این جلد، فهرست نشریات ادواری، از آغاز مهرماه ۱۳۵۷ تا پایان شهریور ۱۳۶۰، مورد بررسی قرار گرفته است. جلد اول در چهار فصل - با عناوین «زمینه‌سازی برای برافروختن آتش جنگ و...، کفر تازی رژیم منحوس بعثی عراق...، دفاع امت اسلامی و ایثارگری‌های خونین و...، فشارها و توطئه‌ها و کارشکنی‌های جریانهای وابسته‌ی داخلی و...» تنظیم شده است. در پایان کتاب، فهرست راهنما و فهرست جراید فهرست شده به چاپ رسیده است.

فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران (جلد ۲)

گردآورنده: مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی. - تهران: وزارت ارشاد اسلامی، انتشارات چاپخانه وزارت ارشاد اسلامی، ۱۳۶۴ [۳۹۱] ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، جلد دوم؛ فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران» است و مجموعه‌ی مقالات، گزارشها و مطالب اساسی نشریات ادواری است در زمینه‌ی تدارک رژیم بعث عراق جهت تحمیل جنگ به جمهوری اسلامی ایران و دوره‌ی نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی این جنگ و مسائل مربوط به اوضاع داخلی عراق همچنین دربرگیرنده‌ی مطالب مندرج در نشریات، پیرامون روابط ایران و عراق در طول تکوین انقلاب اسلامی است. در برخی موارد که عنوان مقاله گویای مطلب آن نبوده، چکیده‌ی کوتاهی زیر آن درج شده است برای تهیه‌ی این جلد از فهرست نشریات ادواری، از آغاز مهرماه ۱۳۶۰ تا پایان شهریور ۱۳۶۲ مورد بررسی قرار گرفته است. جلد دوم در ادامه‌ی جلد اول، فصلهای پنجم و ششم را - با عناوین «طلوع دوباره‌ی آفتاب و حرکت امت اسلامی و آغاز حمله‌های سترگ و...» و؛ شکفتن طلیعه‌های روشن و پیاپی فجر پیروزی کامل ان شاء الله» - در برمی‌گیرد. در پایان کتاب فهرست راهنما و فهرست جراید بررسی شده به چاپ رسیده است.

[صفحه ۱۶]

فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران (جلد ۳)

گردآورنده: مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی. تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، انتشارات چاپخانه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۶[۴۰۹] ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

جلد سوم «فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران» شامل مجموعه‌ای از مقاله‌ها، گزارشها و مطالب اساسی نشریات ادواری فارسی در زمینه مسائل نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جنگ و مسائل مربوط به اوضاع داخلی عراق و وضع خلیج فارس است. در برخی موارد که عنوان مقاله گویای مطلب آن نبوده، چکیده‌ی کوتاهی زیر آن درج

شـده است. برای تهیه‌ی این فهرست، نشـریات ادواری، از آغـاز مهرمـاه ۱۳۶۲ تا پایان شـهریور ماه ۱۳۶۴، مورد بررسـی قرار گرفته است، و اسامی و مشـخصات این نشـریات، در انتهای فهرست به چاپ رسـیده است. متن فهرست به ترتیب تاریـخ انتشار مقاله تنظیم شـده است و این امر، تا حـد زیادی سـیر تحولات جنگ تحمیلی را - البته از میان مقالات و گزارشـهای مطبوعات - نشان می‌دهـد. فهرست موضوعی پایان کتاب می‌تواند برای بازیابی مطالب مورد استفاده قرار گیرد.

فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران (جلد ۴)

گردآورنـده: سازمـان مـدارک فرهنگی انقلاـب اسـلامی. - تهران: سازمـان مـدارک فرهنگی انقلاـب اسـلامی، ۱۳۶۸[۴۰۹] ص شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

جلد چهارم مجموعه «فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران» شامل مجموعه‌ای از مقالات، گزارشها و مطـالب اساسـی نشـریات فارسـی در زمینه‌ی مسائـل نظامی، سیاسـی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جنگ و مسائل مربوط به اوضاع داخلی عراق و وضـع خلیـج فـارس است. برای مطـالب فهرست شـده در این جلـد، نشـریات ادواری از آغـاز مهرمـاه ۱۳۶۴ تـا پایان شهریور ماه ۱۳۶۶ مورد بررسـی قرار گرفته و اسامی و مشـخصات این نشـریات در انتهای فهرست، به چاپ رسـیده است. در بعضی موارد که عنوان مقاله گویای مطلب آن نبوده، چکیـده‌ی کوتاهی زیر آن درج شـده است. تنظیم مقاله‌ها به ترتیب تاریـخ نشـر مقاله انجـام گرفته و فهرست راهنمـای پایـان آن به طور جـداگانه تنظیم شـده است. این فهرست شامـل کلیه‌ی موضوع‌ها، عناوین عملیات نظامی، مکانهای جغرافیایی، اسامی اشـخاص، سازمانها، نهادها، سـمینارها و کنفرانسها و دیگر توصیفگرهای خاص بوده، به صورت الفبایی مرتب شده است.

فهرست مقالات جنگ تحمیلی در مطبوعات جمهوری اسلامی ایران (جلد ۵)

گردآورنـده: سازمـان مـدارک فرهنگی انقلاـب اسـلامی. - تهران: سازمـان مـدارک فرهنگی انقلاـب اسـلامی، ۱۳۶۹[۴۰۹] ص. شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

جلـد پنجم از مجمـوعه‌ی «فهرست مقالاـت جنـگ تحمیلی در مطبوعـات جمهـوری اسـلامی ایران»، شامـل مجمـوعه‌ای از مقالاـت، گزارشها و مطالب اساسی نشریات فارسی در زمینه‌ی مسائل نظامی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جنگ و مسائل مربوط به اوضاع داخلی عراق و وضع خلیج فارس است. برای مطالب فهرست شده در این جلد، نشریات ادواری از آغاز مهرماه ۱۳۶۶ تا پایان جنگ و پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ مورد بررسی قرار گرفته و اسامی و مشخصات این نشریات در انتهای فهرست، به چاپ رسیده است. در برخی موارد که عنوان مقـاله گویـای مطلب آن نبوده است، چکیـده‌ی کوتـاهی زیر آن درج شـده است. تنظیم مقاله‌ها به ترتیب تاریخ نشر مقاله انجام گرفته است. فهرست راهنمای پایان مجموعه به طور جداگانه تنظیم شده و شامل کلیه‌ی موضوع‌ها، عناوین

[صفحه ۱۷]

عملیات نظامی، مکانهای جغرافیایی، اسامی اشـخاص، سازمانها، نهادها، سمینارها و کنفرانسها و دیگر توصیفگرهای خاص است که به صورت الفبایی مرتب شده، به بازیابی مطلب مورد نظر کمک می‌کند.

کتابشناسی انقلاب اسلامی

به کوشش پرویز سعادتی - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول)؛ ۵۲۰.۱۳۷۷ ص. - (دفتر ادبیات انقلاب اسلامی. تحقیق؛ ۱۸).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Bibliography of the Islamic Revolution

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، فهرست کتابهایی است که طی سالهای ۱۳۵۰ تا ۱۳۷۲ درباره‌ی انقلاب اسلامی و موضوعاتی که به آن مربوط می‌شود، (از جمله جنگ)، منتشر شده است. هر مدخل، شامل «شناسنامه کتاب (عنوان، نام نویسنده، مشخصات نشر، تعداد صفحه، تیراژ، کد کتابخانه، محل نگهداری و شماره بازیابی کتابخانه‌ی مربوطه) و فهرست عناوین یا مندرجات کتاب» است که به ترتیب عنوان تنظیم شده‌اند. فهرستی از عناوین کتابها و اسامی کتابخانه‌ها به همراه کدهای مربوطه نیز ارائه شده است. در مجموعه‌ی حاضر کتابهایی نیز وجود دارد که درباره‌ی جنگ ایران و عراق است؛ از جمله: سروده‌های انقلاب اسلامی (مجموعه سرود آهنگران و...)، سرنوشت انقلاب در گرو بسیج مردم به رهبری امام خمینی، روز قهرمانان، روزشمار تاریخ ایران (۱۳۷۰) و...

کتابشناسی انقلاب اسلامی ایران – ۱۳۵۷ – ۱۳۷۲

گردآورنده: محسن آرمین، با همکاری افسر رزازی‌فر. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها. - (چاپ اول): ۱۳۷۷[۱۵۳، ۱۶۱] ص.

صفحه عنوان به انگلیسی: ۱۹۹۳-۱۹۷۹ , Bibliography of Irans Islamic Revolution.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتابشناسی در دو بخش فارسی و انگلیسی تنظیم شده است. کتابها در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و مسائل مختلف مربوط به نظام جمهوری اسلامی - از جمله: جنگ تحمیلی، حرکتهای تجزیه‌طلبانه، عملیات تروریستی علیه جمهوری اسلامی ایران، بررسی اوضاع ایران پیش از پیروزی انقلاب و سالهای آخر رژیم شاه و مواردی از این دست - هستند. در مجموعه‌ی حاضر از کتابهای ادبی نظیر شعر، داستان، زندگینامه و وصیتنامه شهدا، جزوه‌ها و کتابهای تبلیغاتی (مانند عکس و نقاشی مربوط به انقلاب و جنگ) صرف‌نظر شده است. بخش فارسی حاوی اطلاعات کتابهای منتشر شده به زبان فارسی در داخل و خارج از کشور است و اطلاعات بخش لاتین غالبا از کتابشناسی‌ها، فهرست‌ها، دیسکتهای کامپیوتری، بانکهای اطلاعاتی، بولتنها و نشریات مختلف استخراج شده است. کتابشناسی بر اساس نام نویسنده، به ترتیب حروف الفبا، تنظیم شده است. در هر دو بخش، ضمیمه‌ای به پایان‌نامه‌های دانشگاهی در ایران، اروپا و آمریکا (که درباره‌ی ایران و انقلاب اسلامی نوشته شده‌اند) اختصاص یافته است. راهنمای استفاده از نمایه‌ی فارسی و راهنمای نمایه‌های لاتین نیز در این کتاب توضیح داده شده‌اند.

کتابشناسی بسیج

مؤلف علی غیاثی ندوشن. - بسیج مستضعفان، نیروی مقاومت، سازمان تحقیقات خودکفایی بسیج، ۱۳۷۶. ۱۰۴۸ ص.

مندرجات: کلیات؛ فصل اول: کتب؛ فصل دوم: پایان‌نامه‌ها؛ فصل سوم: «مطبوعات»، تشکلهای شبه

بسیج؛ فصل چهارم: «مطبوعات»، بسیج در انقلاب اسلامی؛ فهرست کتابها و پایان‌نامه‌ها؛ فهرست نام کسان «اشخاص»؛ کلید واژه‌ها. بنابر مقدمه کتاب، تنظیم و تدوین «کتابشناسی بسیج»، برداشتن قدم کوچکی در جهت ابلاغ پیام سرخ شهیدان و سربازان جان برکف روح‌الله به نسلهای آینده است. در مقدمه، ابتدا به تعریف کلمه‌ی «بسیج» و هدف از تهیه‌ی کتابشناسی پرداخته، سپس، روش گردآوری اطلاعات، ترتیب ضبط و اجزای شناسه‌ها، اختصارات مورد استفاده، و فهرست‌های کتابشناسی معرفی شده‌اند. در فصل اول (کتب)، ۲۳۳ مدخل؛ در فصل دوم (پایان‌نامه‌ها و مقالات)، ۶۴ مدخل؛ در فصل سوم [مطبوعات تشکل‌های شبه بسیج (کاخ جوانان، پیشاهنگی، نیروی پایداری، سازمان دفاع غیر نظامی] ۶۰ مدخل و در فصل چهارم، [مطبوعات؛ بسیج در انقلاب اسلامی (که به ترتیب تاریخ تنظیم شده است)] ۷۶۷۷ مدخل گردآوری شده است. ضمیمه نیز در بردارنده‌ی هشت مدخل از پژوهشهای انجام گرفته در سال ۱۳۷۲ است. بخش فهرست، شامل فهرست کتابها و پایان‌نامه‌ها، فهرست نام کسان (اشخاص) و فهرست موضوعی با ارجاع به شماره‌ی مدخلها است. در پایان نیز فهرست منابع و مراکزی که برای گردآوری کتابشناسی مورد استفاده قرار گرفته‌اند، ضبط شده است.

کتابشناسی تفسیری دفاع غیرعامل

گردآوری و تفسیر: احمد اصغریان جدی؛ ویرایش فریده نجاری. - تهران: مرکز تحقیقات ساختمان و مسکن، ۱۸۰.۱۳۷۲ ص. - مصور.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:A Discriptive Bibliography On Passive Defence

«کتابشناسی تفسیری دفاع غیرعامل» به معرفی کتابهایی در زمینه‌ی مسایل فنی / نظامی در ارتباط با جنگ می‌پردازد. این کتابشناسی را دفتر سازه‌های امن وزارت مسکن و شهرسازی تهیه کرده است و اطلاعات آن می‌تواند برای گروههای شغلی دیگر مانند فرماندهان نظامی (که خود نوعی طراح هستند) و طراحان صنعتی کشور نیز مفید باشد. در این مجموعه، علاوه بر مشخصات کتابشناختی، چکیده‌ی کوتاهی نیز درباره‌ی هر کتاب، با تأکید بر برآورد نیاز طراحان و شهرسازان ارائه شده است. کتابشناسی شامل موارد زیر است: «طریقه‌ی استفاده، فهرست مطالب یک پروژه‌ی دفاعی از الف تا ط و فهرست کتب فارسی (شامل: مباحث رزمی، فنون عمومی مرتبط با مهندسی جنگ، نشریات دفتر سازه‌های امن، نشریات مربوط به پناهگاه‌سازی، استتار، مباحث متفرقه‌ی نظامی)».

ضمیمه‌ی کتابشناسی نیز شامل «عکسها و تصویرها، فهرست مؤلفان (لاتین)، فهرست عناوین (لاتین)، فهرست مؤلفان (فارسی)، فهرست عناوین (فارسی) و یادنامه‌ی شهدا» است.

کتابشناسی توصیفی جنگ تحمیلی (جلد ۱)

نگارش هدایت جلیلی؛ نمایه‌سازی مرکز اسناد معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ ستاد فرهنگی کل قوا. - تهران: ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ، مدیریت انتشارات و ادبیات دفاع مقدس، ۲۹۲.۱۳۷۰ ص.: مصور، عکس.

این کتاب به مناسبت بزرگداشت حماسه هشت سال دفاع مقدس منتشر شده است.

در این کتاب، مشخصات کتابشناختی تعدادی از کتابهایی که به زبان فارسی در ارتباط با جنگ تحمیلی نوشته شده و در ایران منتشر شده‌اند همراه با توصیفی کوتاه درباره‌ی آنها گردآوری شده است. در انتخابات کتابها، ارتباط آنها با مسایل اصلی و فرعی و

دفاع مقدس مدنظر بوده است. تعداد مدخلها ۲۴۰ است. تصویری از روی جلد هر کتاب در کنار توصیف کتابشناختی، زینت‌بخش کتاب شده است. بخش فهرست‌ها در پایان کتاب آمده است خود مشتمل بر فهرست موضوعی، فهرست عناوین، فهرست نام اشخاص و مؤسسات و فهرست نام ناشران کتابها است.

[صفحه ۱۹]

کتابشناسی جنگ تحمیلی

تهران: شورای عالی دفاع، ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ، ۱۱۵.۱۳۶۷ ص.: نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتابشناسی از اولین کتابشناسی‌هایی است که درباره جنگ تحمیلی تنظیم شده است. پس از مقدمه‌ای درباره‌ی تاریخچه‌ی تدوین و سابقه‌ی کار کتابشناسی جنگ، تجزیه و تحلیل آماری از کتابهای مذکور در متن کتابشناسی ارائه شده است و سپس مشخصات کتابها، گزارشها و جزوه‌های شناسایی شده، به ترتیب الفبایی عنوان آمده است. در پایان نیز فهرست‌هایی از «نام اشخاص، نام ناشران ایرانی، نام ناشران عراقی، نام سایر ناشران و فهرست موضوعات» داده شده است. تعداد مدخلهای کتابشناسی ۵۷۷ مدخل است و اطلاعات کتابشناختی ارائه شده درباره هر یک از کتابها / جزوه‌ها عبارت است از: نام کتاب، نویسنده، مترجم، عکاس، نقاش،تنظیم‌کننده، محل نشر (کشور – شهر)، ناشر، سال نشر، تعداد جلد یا صفحات و زبان. سعی گردآورندگان بر آن بوده است که فقط کتابها / جزوه‌هایی در مجموعه ذکر شوند که منحصرا درباره جنگ تحمیلی نوشته شده‌اند.

کتابشناسی خوزستان (جلد ۱)

تألیف محمدعلی رونق.– اهواز: جهاد دانشگاهی دانشگاه اهواز، (چاپ اول): ۵۸۱.۱۳۶۸ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Biliograaphy of Khouzestan

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتابشناسی شامل ۱۹۰۰ مدخل (اعم از کتاب، مقاله و گزارش) درباره‌ی استان خوزستان است. اطلاعات، به موضوعات زیر تقسیم شده است: «کلیات، ادیان و مذاهب، علوم اجتماعی، زبان و گویشها، علوم خالص (منابع طبیعی، زمین‌شناسی، آب و آبیاری، محیط زیست و بوم‌شناسی)، علوم عملی (پزشکی، کشاورزی، صنایع و معادن و...)، هنرها (معماری، موسیقی، سینما)، ادبیات، تاریخ و تمدن (جغرافی، سفرنامه و خاطرات، زندگینامه) و جنگ ایران و عراق». تنظیم مدخلها در زیر موضوع‌ها، نظم الفبایی سرشناسه است. در پایان کتاب، نمایه‌ی موضوع و نمایه‌ی عام (نام اشخاص، عناوین، سازمانها و غیره) آمده است. اطلاعات هر مدخل شامل «نام پدیدآورنده، عنوان، مشخصات نشر (در مورد کتاب: محل نشر، ناشر، سال نشر و در مورد مقاله یا گزارش: عنوان نشریه، سال، جلد و شماره‌ی مربوطه)، تعداد صفحات،کلید واژه‌ها و توصیفگرهای موضوعی مربوط به آن «مدخل» است.

کتابشناسی داستان کوتاه ایران و جهان

فرشته مولوی. – (تهران): نیلوفر، (چاپ اول):۱۳۷۱[۵۲۵] ص. عنوان دیگر: کتابشناسی داستان کوتاه.

عنوان به انگلیسی: A Bibliography of Short Stories

کتابنامه: ص. ۵۲۳ – ۵۱۳.

این کتاب حاوی مشخصات حدود ۷۰۰۰ داستان کوتاه است که بدون در نظر گرفتن گستره‌ی زمانی از آغاز پیدایش داستان کوتاه در ادبیات تا پایان سال ۱۳۷۱ به زبان فارسی منتشر شده است. کتاب دارای دو بخش است. در بخش اول مشخصات کتابشناختی هر داستان اعم از ایرانی و غیر ایرانی زیر نام نویسنده آن به ترتیب الفبایی آمده است و در بخش دوم فهرست‌های راهنما چاپ شده‌اند که مرکب از فهرست عنوان داستانها، فهرست نـام مترجمـان، فهرست نام نویسـندگان خارجی، فهرست عنوان داستانهای خارجی و فهرست مآخذ می‌باشد. مشخصات داستانهای کوتاه مربوط به دفاع مقدس که طی دهه ۱۳۶۰ نوشته شده‌اند نیز تحت نام نویسندگان در کتاب آمده است که با استفاده از فهرست می‌توان به سهولت به مشخصات آنها دسترسی پیدا کرد.

[صفحه ۲۰]

کتابشناسی داستانهای کوتاه و رمان جنگ در ایران (مرحله اول): فهرست آماری و اطلاعات کتابشناسی

حسـین حـداد. – تهران: بنیـاد جانبـازان و مستضـعفان، معاونت فرهنگی؛ وزارت فرهنگ و ارشاد اسـلامی، دفتر مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۷۲. ۲۷۰ ص.

این کتاب به مناسبت برگزاری سمینار بررسی رمان جنگ در ایران و جهان (کرمانشاه ۱۶ تا ۱۸ شهریور ماه ۱۳۷۲) منتشر شده است. مشـخصات کتابشـناختی کتابها در این کتابشناسـی در چهار بخش اصلی به صورت الفبایی از روی نام نویسندگان تنظیم شده است. بخش اول: قصه‌هـای جنـگ کودکـان و نوجوانـان که به صورت کتـاب چـاپ شـده است.بخش دوم: قصه‌هـای جنـگ کودکـان و نوجوانان که در مجلات کودکان و نوجوانان به چاپ رسـیده‌اند. بخش سوم: قصه‌های جنگ بزرگسالان که به صورت کتاب چاپ شده‌انـد. بخش چهـارم: کتابشناسـی نقـد قصه‌هـای جنـگ (برگرفتـه از مجلاـت و کتابهـای نظری و نقـد ادبی) و بخش پنجـم نیز به فهرست‌ها اختصاص یافته؛ که این، خود، شامل یازده قسمت جداگانه است.

کتابشناسی شهید و شهادت

گردآوری و تألیف مظفر چشمه‌سـهرابی؛ زیر نظر علی شکوئی. – تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۸. بیست، ۸۵۶ ص.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

این کتاب شامل ۶۰۵۰ مدخل (۲۵۶۹ عنوان کتاب، ۸۰۸ مدخل مربوط به بخشهایی از کتاب، ۳۶ پایان‌نامه و ۲۶۳۷ مقاله) درباره‌ی موضوع‌هـای مربوط به شـهید و شـهادت است. این کتابشناسـی چهـار بخش دارد: «بخش اول: کتابهـا؛ بخش دوم: بخشـی از کتاب؛ بخش سوم: پایان‌نامه‌هـای تحصـیلی و بخش چهـارم: مقاله‌هـا». مـدخلها بر اساس الفبایی سرشـناسه (نویسـنده یا عنوان) در هر بخش مرتب شده‌اند. اطلاعات هر مدخل، شامل؛ شـماره‌ی مدخل، نام نویسـنده، عنوان و اطلاعات مربوط به نشـر [(محل نشر، ناشر و سال نشـر برای کتابها)، (شـماره‌ی صـفحه برای بخشی از کتاب)، (سال اتمام پایان‌نامه)، (عنوان نشریه، شماره‌ی جلد، سال نشر و شماره‌ی صفحه برای مقاله‌ها)]» است. در پایان کتاب، نمایه‌های موضوع، عنوان، نام اشـخاص و مؤسـسات، با ارجاع به شماره‌ی مدخل، و نیز

سیاهه‌ی اسامی کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی مورد مراجعه و سیاهه‌ی عناوین نشریات و کتابشناسی‌های مورد بررسی ارائه شده است.

کتابشناسی کتابهای منتشر شده درباره انقلاب اسلامی در جهان (۱۳۷۶ – ۱۳۵۷)

به کوشش علی‌اکبر مرتضایی، فاطمه امیرخانی فراهانی. – تهران، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، معاونت پژوهشی و آموزشی، مرکز مطالعات فرهنگی و بین‌المللی (چاپ اول):۱۳۷۷[۸]، سه، ۷۲۳ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتابشناسی شامل اطلاعات کتابشناختی ۱۱۷۹ عنوان کتاب چاپ خارجی، به سیزده زبان مهم است که در خصوص انقلاب اسلامی ایران در سالهای ۱۳۷۶ تا ۱۳۵۷(۱۹۷۹ – ۱۹۹۷) به چاپ رسیده‌اند. در بین آنها، کتابهایی نیز در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران موجود است. مشخصات، طبق استانداردهای کتابشناختی ارائه شده و برای زبانهایی که الفبای آنها به شکل الفبای فارسی، عربی یا انگلیسی نیست، از آوانویسی استفاده شده است. تنظیم اطلاعات متن به صورت الفبایی سرشناسه‌ی پدیدآورنده در هر زبان است. مؤلف مدعی است که در صورت موجود بودن اطلاعات کامل کتاب، موضوع کتاب را نیز ارائه داده است. فهرست‌های کتاب شامل فهرست نام کسان، جایها، مراکز مطالعاتی و انتشاراتی، اسامی کتابها (به تفکیک زبانهای عربی، اردو و فارسی چاپ

[صفحه ۲۱]

خارج) و ترجمه‌ی فارسی عناوین این کتابها است. فهرست لاتین، نام کسان و عناوین کتابها را در برمی گیرد.

کتابشناسی هشت سال دفاع مقدس (جلد ۱)

خسرو قادری. – تهران: اداره آموزشی سماجا (ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران)، (چاپ اول): ۳۱۷.۱۳۷۶. ص.: مصور، نقشه، جدول، نمودار.

شمارگان: تیراژ ذکر نشده است.

این کتاب شامل فهرست از ۱۰۱ عنوان کتاب فارسی و شصت جلد کتاب خارجی است که درباره‌ی جنگ ایران و عراق منتشر شده‌اند. بخش کتب فارسی شامل شناسامه‌ی کتاب (عنوان، نویسنده، ناشر، سال نشر)، فهرست عناوین و مندرجات، همراه با نقد و بررسی اجمالی محتویات آن و مآخذ تهیه‌ی هر کتاب است. بخش کتب خارجی شامل فهرست توصیفی هر اثر است. کتاب فاقد نظم الفبایی بوده، فقط فهرست عناوین کتابها در فهرست مندرجات به ترتیب الفبا ارائه شده است. تصاویری نیز درباره‌ی جنگ به همراه زیرنویس ارائه شده است که مربوط به کتابها نیست. تعدادی نقشه، جدول و نمودار مربوط به کتب نیز ارائه شده است. در ابتدای کتاب، مطالبی درباره‌ی تاریخچه‌ی اختلافات مرزی ایران و عثمانی و عراق، و آغاز تجاوز عراق به ایران و نتایج آن به همراه نقشه‌ی مناطق جنگی اشغال شده به اجمال ارائه شده است.

کتابشناسی هنر و ادبیات انقلاب و جنگ

یوسف راد. - [تهران]: آموزگار، ۱۴۸.۱۳۶۱ ص.

این کتابشناسی در دو بخش تنظیم شده است: الف) کتابشناسی هنر و ادبیات انقلاب (از صفحه ۱۱ تا ۹ ج ۵) ب) کتابشناسی هنر و ادبیات جنگ (از صفحه ۶۱ تا ۱۴۸. (در بخش دوم (که مورد نظر ماست) مشخصات ۲۹۵ اثر درباره‌ی انقلاب و جنگ آمده است که یا به صورت کتاب و یا جزیی از یک مجموعه چاپ و منتشر شده‌اند. همچنین ۲۷ عنوان نشریه نیز بررسی شده‌اند. مدخلها بر اساس نام پدیدآورنده‌ی تنظیم شده‌اند و چنانچه نام نویسنده یا پدیدآورنده نداشته باشد، عنوان، شناسه قرار گرفته است. به علت کثرت آثار، گردآورنده، کتابهایی را انتخاب کرده و در کتابشناسی آورده است. که در قطع وزیری و رقعی منتشر شده‌اند.

کتابنامه انقلاب اسلامی، کتابشناسی توصیفی – موضوعی

محمدحسن بکایی. - تهران: [بی‌نا]، ۱۴۰.۱۳۶۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این کتابشناسی، مشخصات تعدادی از کتابهایی که طی نیم قرن اخیر (تا سال ۱۳۶۸، سال تدوین کتابشناسی) چاپ شده و در رابطه با دگرگونی‌های سیاسی، (به ویژه انقلاب اسلامی) بوده‌اند، آمده است. گردآورنده فقط کتابهایی را که قابل دسترسی بوده‌اند و نه همه‌ی کتابهای چاپ شده در ایران و یا کتابهای فارسی را در این مجموعه آورده است. تعداد کتابهای معرفی شده در این مجموعه، قریب هشتصد عنوان می‌باشد که تعدادی از آنها نیز در ارتباط با جنگ تحمیلی است. در پایان کتاب، نمایه‌ی پدیدآوران و ناشران به چاپ رسیده است.

[صفحه ۲۲]

کتابنامه زن: فهرست کتابهای تألیف و ترجمه شده توسط بانوان (۱۳۷۴ – ۱۳۵۸)

تهیه و تنظیم: معاونت پژوهشی دانشگاه الزهرا (س). - تهران: دانشگاه الزهرا (س)، (چاپ اول): ۳۴۲.۱۳۷۴ ص.

این کتاب در بردارنده مشخصات کتابشناختی ۳۰۱۲ مدخل از کتابهای تألیف یا ترجمه شده توسط زنان ایرانی طی سالهای ۱۳۵۸ تا پایان سال ۱۳۷۳ است. اطلاعات کتابشناختی داده شده برای این کتابها عبارت است از «عنوان کتاب، نام نویسنده، نام مترجم، مصحح و غیره، محل نشر، ناشر، نوبت چاپ و سال نشر». این اطلاعات به ترتیب سالهای نشر تقسیم‌بندی شده‌اند. فهرست کتابهای چاپ شده در موضوعهای علوم کتابداری، دین و فلسفه، روانشناسی، علوم اجتماعی، زبان، علوم محض، علوم عملی، ادبیات، تاریخ، جغرافیا و هنر را در برگرفته است. مشخصات کتابهای تألیف شده توسط زنان نویسنده در ارتباط با دفاع مقدس طی سالهای مذکور در فوق نیز در کتاب آمدها ست که با استفاده از فهرست موضوعی می‌توان به سهولت به مشخصات آنها دسترسی پیدا کرد.

نمایه مقالات منتشره پیرامون انقلاب اسلامی ایران (۱۳۷۷ تا ۱۳۵۷)

تدوین‌کنندگان شهرام اصغرنیاوند، فاطمه عبادی آق‌قلعه؛ برای کمیته پژوهش و مطالعات ستاد دهه فجر انقلاب اسلامی. - تهران: شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی؛ نشر هماهنگ، (چاپ اول): ۶۲۷.۱۳۷۸ ص.

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Inoex [Index] of the published papers on the Islamic Revolution ۱۳۵۷ - ۱۳۷۷/۱۹۷۹ - ۱۹۹۸

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

به مناسبت بیستمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی.

کتاب حاضر شامل فهرستی از مقالات فارسی، پیرامون انقلاب اسلامی ایران و موضوعات وابسته است که بین سالهای ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۷ منتشر شده‌اند. مقاله‌ها به دوازده موضوع کلی در ارتباط با انقلاب اسلامی تقسیم شده‌اند؛ بدین قرار: «کلیات»، «ادارات، ارگانها و نهادها»، «اجتماع»، «اقتصاد»، «بسیج»، «تاریخ»، «جنگ»، «دین»، «سیاست»، «فرهنگ»، «هنر» و «رسانه‌ها». تنظیم مقالات در هر موضوع بر اساس حروف الفبای عناوین مقالات انجام شده است. اطلاعات هر مقاله شامل: «عنوان مقاله، نام نویسنده یا نویسندگان، عنوان نشریه، شماره، جلد، سال نشر و شماره‌ی صفحه» است. در پایان کتاب نیز فهرست اعلام (فهرست الفبایی اشخاص و سازمانها) و فهرست نشریات (فهرست الفبایی عناوین نشریات نمایه شده) آمده است.

[صفحه ۲۳]

فرهنگ‌ها و دائرة المعارف‌ها

جغرافیای دفاع مقدس

محسن صفری. - سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۵۴۱.۱۳۷۰ ص.

این کتاب، اولین جلد از مجموعه‌ی فهرست موضوعی فرهنگ دفاع مقدس است و به فهرست اعلام مناطق و اماکن اختصاص یافته است. فهرست، با محوریت موضوعی مناطقی که درگیر جنگ بوده، یا آثار نبرد در آنها مشخص است و یا از عوامل مؤثر بوده‌اند، تهیه و تدوین و به روش الفبایی تنظیم شده است. مرجع منتخب کتاب، مجله‌ی پیام انقلاب، از سال ۱۳۵۹ تا پایان سال ۱۳۶۷ است. اطلاعات داده شده در فهرست، شامل چند بخش است که عبارتند از: «۱) سرفصل (نوع مکان) ۲) اسم (نام مکان) و ۳) مشخصه‌ها. مشخصه‌ها شامل موارد زیر است: الف) نوع مطلب، ب) عنوان مطلب، ج) نام شخصی که مطلب مربوط به اوست، د) تاریخ و شماره‌ی نشریه و ه) شماره‌ی صفحه و ستون درج مطلب». انواع مناطقی که در این فهرست اعلام آنها آمده است، بیش از ۱۲۰ نوع است (مانند جاده، رودخانه، ورزشگاه و غیره). هریک از این مناطق، خود اعلام متعددی را شامل می‌شوند؛ به طور مثال، تحت عنوان بیمارستان، نام بیش از شصت بیمارستان مختلف در سراسر کشور، که به نحوی با جنگ ارتباط داشته‌اند، گردآوری شده است.

جنگ، کلمه‌ها و ترکیبهای تازه

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۴۷.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مجموعه‌ای از مدخلها و کلمات قصار، عبارات و جملات ساخته شده و به کار برده شده از کلمه‌ها و مدخلهای

مذکور است که به ترتیب نظم الفبایی مدخلها و کلمات فوق ارائه شده است. مدخلها و کلمات در ارتباط با «حسن و قبح عقلی جنگ، بازتاب ذهن و فلسفه‌ی جنگ» هستند. در بین مدخلهای گردآوری شده‌ی مرتبط با جنگ، کلمات و مدخلهایی درباره‌ی جنگهای جهانی، نهضتها، رمانها و سایر نوشته‌ها مربوط به جنگ و نیز در مواردی، کلمات و مدخلهای مرتبط با دفاع مقدس دیده می‌شود.

دائرهٔ المعارف اطلاعات و امنیت در آثار و متون اسلامی (جلد ۱)

نوشته علی دعموش العاملی؛ ترجمه غلامحسین باقری مهیاری رضا گرمابدری؛ ویرایش غلامحسین اعرابی.- تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، موسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۳۳۶.۱۳۷۹ ص. - (دانشگاه امام حسین (ع)، موسسه چاپ و انتشارات؛ ۸۷: سری علوم اسلامی؛ ۴).

طراح روی جلد: عبدالحمید یغار.

عنوان اصلی: موسوعه الاستخبارات و الامن فی الاثار و النصوص الاسلامیه.

کتابنامه. شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

جلد اول این دائرهٔالمعارف سه جلدی، که از آثار و متون اسلامی برگرفته شده، به مسائل اطلاعاتی، امنیتی، حفاظتی، ضد جاسوسی و... می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «تجسس و پیگیری عیوب، سوءظن نسبت به دیگران، تهمت، رهبری و نظام، شناخت زمانه و اهل آن، هوشیاری و احتیاط، مشروعیت جمع‌آوری اطلاعات از

[صفحه ۲۴]

دشمن مسلمان و غیر مسلمان، موارد مشروعیت کسب خبر، اهداف و آمادگی دشمن، حضور در جنگ، کسب خبر از آگاهی‌ها و اطلاعات دشمن، شناسایی منطقه‌ی عملیاتی آینده، کسب آگاهی از زمین و محورهای حرکت، جاسوسی، شناسایی، کمین و مراقبت، مکانهای کمین، وظایف سازمانی فراگیر نیروهای شناسایی، حرکت جلودارها، انتخاب نقطه‌ی عزیمت جلودارها، تعداد پیشقراولان، استمرار شناسایی، کارآمد بودن سلاح و قابلیت آن برای جنگ، نحوه و چگونگی جاسوسی علیه دشمن، فراگیر بودن اطلاعات مورد نیاز، ترورهای تشکیلاتی دشمنان اسلام، عملیات تخریب، جنگ روانی، گروگان‌گیری و...».

دائرهٔ المعارف اطلاعات و امنیت در آثار و متون اسلامی (جلد ۲)

نوشته علی دعموش العاملی؛ ترجمه غلامحسین باقری مهیاری، رضا گرمابدری؛ ویرایش غلامحسین اعرابی. - تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، موسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۳۳۶.۱۳۷۹ ص. - (دانشگاه امام حسین (ع)، موسسه چاپ و انتشارات؛ ۸۸: سری علوم اسلامی؛ ۵).

طراح روی جلد: عبدالحمید یغار.

عنوان اصلی: موسوعه الاستخبارات و الامن فی الاثار و النصوص الاسلامیه.

کتابنامه. شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

جلد دوم از این دائرهٔالمعارف سه جلدی، که از آثار و متون اسلامی برگرفته شده است، به مسائل اطلاعاتی، امنیتی، حفاظتی، ضد

جاسوسی و... می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «نیروهای نظارت و مراقبت از دشمنان داخلی، علل و اسباب بازرسی و نظارت، بازرسی و نظارت در چارچوب اتهامات، زمینه‌های مراقبت و نظارت، شناخت مردم، وسایل مورد نیاز در جمع‌آوری اطلاعات، نظارت بر دستگاههای اداری، بازرسی و بازجویی در امور نظامیان، شرایط و خصوصیات فرماندهان نظامی، مشروعیت آزمودن و آزمایش کردن، راه و روشهای آزمودن، رخنه کردن و نفوذ در دستگاههای کفر و الحاد، رخنه و نفوذ در دستگاههای سیاسی و سازمانهای امنیتی و توجیهات و رهنمودهای عملیاتی».

دائرهٔ المعارف اطلاعات و امنیت در آثار و متون اسلامی (جلد ۳)

نوشته علی دعموش العاملی؛ ترجمه غلامحسین باقری مهیاری، رضا گرمابدری؛ ویرایش غلامحسین اعرابی. - تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، موسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۳۳۶.۱۳۷۹ ص.- (موسسه چاپ و انتشارات دانشگاه امام حسین (ع)؛ ۸۹: سری علوم اسلامی؛ ۶).

عنوان اصلی: موسوعه الاستخبارات و الامن فی الاثار و النصوص الاسلامیه.

کتابنامه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

جلد سوم از این دائرهٔالمعارف سه جلدی، که از آثار و متون اسلامی برگرفته شده است، به مسائل اطلاعاتی، امنیتی، حفاظتی، ضد جاسوسی و... می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «جاسوسان، طلایه و پیشقراولان سپاه، نیروهای نفوذی، راهنمایان و بلدچیان، اسرای جنگی، جاسوسان دشمن، جمع‌آوری اطلاعات از غیر مسلمان، پرسش و سؤال، چگونگی و کیفیت پرس‌وجو، گوش ایستادن و استراق سمع، نظارت و کمین کردن، ردیابی، نقش علائم و صفات در جهت شناسایی مردم، انتقال اطلاعات به فرمانده از طریق شفاهی، نامه‌نگاری، پیک و فرستاده، زبان رمز و سری، سنجش و ارزشیابی اطلاعات، تجزیه و تحلیل اطلاعات، تکیه بر اطلاعات و اخبار جاسوسان، نمونه‌های زمینه‌سازی طراحی، حفاظت از مرزها، حفاظت و دفاع از شهرها، تأمین و حفاظت از ارتش، پادگانها و

[صفحه ۲۵]

اردوگاهها، حفاظت از رهبران و فرماندهان و...».

فرهنگ آزادگان (جلد ۱)

مؤلف: غلامعلی رجائی. - تهران: موسسه فرهنگی هنری ضریح، (چاپ اول): ۳۳۳.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مقدمه؛ فصل اول: بزرگترین مشکل اسارت؛ فصل دوم: بهداشت؛ فصل سوم: درمان بیماری‌ها؛ فصل چهارم: نمونه‌های قساوت.

در جلد اول فرهنگ آزادگان بزرگترین مشکل اسارت دسترسی به آب عنوان شده است. نبودن آب برای وضو، طهارت و استحمام در اردوگاههای موصل، تکریت و بعقوبه بیشتر از سایر اردوگاهها ذکر شده است. در فصل بهداشت، به بیان خاطرات درباره‌ی بیماری‌ها و عدم بهداشت و ناراحتیهای حاصله از حشرات موذی پرداخته شده است. در فصل سوم، زمان درمان، نحوه‌ی درمان،

نبودن پزشک و عدم رسیدگی به بیماران و در نتیجه شهادت اسرا بیان شده است. فصل چهارم (با عنوان: نمونه‌های قساوت) درباره‌ی ضرب و شتم اسرا و شکنجه و آزار آنها برای کسب اطلاعات است.

فرهنگ آزادگان (جلد ۲)

مؤلف: غلامعلی رجائی.- تهران: موسسه فرهنگی هنری ضریح: (چاپ اول): ۳۲۳.۱۳۷۷ ص. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مندرجات: تغذیه در اسارت؛ فصل دوم: لباس و پوشاک؛ فصل سوم: سرما و گرما؛ فصل چهارم: نامه‌نویسی؛ فصل پنجم: مکان اسارت؛ فصل ششم: غربت و محرومیت در اسارت؛ فصل هفتم: آب و تشنگی؛ فصل هشتم: بازگشت به ایران.
در فصل اول این جلد از فرهنگ آزدگان، خاطرات آزادگان عزیز درباره وضع نامناسب تغذیه، گرسنگی مداوم و بد بودن مواد غذایی از نظر کمیت و کیفیت آمده است. فصل دوم به وضع لباس پرداخته، از نامناسب بودن و کمبود آن گفته است. فصل سوم درباره‌ی سرما و گرما در اردوگاههاست که حاکی از گرمای شدید در تابستان و سرمای گزنده در زمستان و نبودن امکانات تهویه یا گرمایش در اردوگاهها می‌باشد. فصل چهارم در ارتباط با ارسال نامه است. سانسور کردن نامه‌ها، دست بردن در مطالب و یا تحویل ندادن آنها به اسرا وضعی کاملا- عادی بوده است. مکان اسارت، موضوع فصل پنجم است و در آن از تنگی جا و نبودن امکان بهداشتی بسیار اولیه سخن گفته شده است. موضوع فصل ششم غم غربت و محرومیت از همه چیز (حتی نماز جماعت و گریه در هنگام دعا) است. مبحث بعدی کمبود آب و تشنگی و جان دادن تعدادی از شهدا در اثر تشنگی است. فصل پایانی از خبر بازگشت به ایران صحبت می‌کند. خاطره‌ها، بیشتر، از اسرای زندانی در اردوگاهها موصل، بعقوبه، تکریت و رمادیه نقل شده‌اند.

فرهنگ آزادگان (جلد ۳)

غلامعلی رجائی.- تهران: موسسه فرهنگی هنری ضریح، (چاپ اول): ۳۱۰.۱۳۷۷ ص. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مندرجات: فصل اول: آمارگیری؛ فصل دوم: مکر و حیله‌های دشمن؛ فصل سوم: ستون پنجم اسارت؛ فصل چهارم: خیانت‌های منافقین؛ فصل پنجم: صلیب سرخ؛ فصل ششم: حماقت‌های دشمن؛ فصل هفتم: تلاش دشمن در ایجاد انحراف؛ فصل هشتم: شهادت در اسارت.

[صفحه ۲۶]

آمارگیری از اسرا و استفاده از آن برای آزار اسرا، در فصل اول این جلد مورد بحث قرار می‌گیرد. فصل دوم از حیله‌های دشمن برای تضعیف روحیه‌ی اسرا و فصل سوم از عناصر ضد انقلابی سخن می‌گوید که در میان اسرا ایجاد رعب و وحشت کرده، برای عراقی‌ها جاسوسی می‌کرده‌اند. فصل چهارم از خیانت منافقین و ضد انقلاب به اسرای مومن ایرانی حکایتها دارد؛ از جمله، سانسور نامه‌ها و انتشار اخبار دروغ و تبلیغ برای پناهنده شدن. صلیب سرخ و نداشتن قدرت اجرایی، مبحث دیگری از این کتاب است. فصل ششم، حکایتهای طنزآمیزی از حماقتهای دشمن دارد و فصل هفتم تلاش مذبوحانه‌ی دشمن را برای ایجاد انحراف با نشان دادن فیلمهای مبتذل و پخش آهنگ و ترانه و صحبت روحانیانی چون شیخ علی تهرانی، بازگو می‌کند. فصل هشتم بیانگر تعداد شهدای هر اردوگاه و نحوه‌ی به شهادت رسیدن آنها در اثر رفتار وحشیانه‌ی عراقی‌هاست. خاطرات، بیشتر مربوط به اردوگاههای موصل، بعقوبه، عنبر، تکریت و صلاح‌الدین است.

فرهنگ آزادگان (جلد ۴)

غلامعلی رجائی.- تهران: موسسه فرهنگی هنری ضریح، (چاپ اول): ۳۶۲.۱۳۷۷ ص. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مندرجات: فصل اول: بهانه‌های شقاوت؛ فصل دوم: نمادهای مظلومیت؛ فصل سوم: نگهبانان جلاد؛ فصل چهارم: انواع شکنجه؛ فصل پنجم: جرم محاسن؛ فصل ششم: مخالفت با روح مذهبی؛ فصل هفتم: حربه روانی؛ فصل هشتم: شکنجه‌های روحی؛ فصل نهم: مقاومت و پیروزی؛ فصل دهم: همبستگی، وحدت، ایثار.
بهانه‌های کوچک و بزرگی که عراقی‌ها برای اذیت و آزار اسیران پیدا می‌کردند، موضوع فصل اول این کتاب است. فصل دوم از مظلومیت اسیران ایرانی و فصل سوم از نگهبانانی که بسیار شقی و قصی‌القلب بودند، صحبت کرده است. فصل چهارم انواع شکنجه‌هایی را معرفی می‌کند که در اردوگاهها از آنها استفاده می‌شد. داشتن محاسن (ریش)، برای عراقی‌ها نشانه‌ی حزب‌اللهی بودن و پاسدار بودن محسوب و مایه‌ی عداوت شدید آنها می‌شد؛ به این موضوع در فصل پنجم پرداخته شده است. فصل ششم در ارتباط با مخالفت با انجام امور مذهبی از طرف عراقی‌هاست. استفاده از ترفندهای مختلف برای درهم شکستن روحیه‌ی اسرای ایرانی و شکنجه‌ی روحی آنان، مباحث فصلهای هفتم و هشتم کتاب هستند. فصل نهم بیانگر مقاومت اسیران، در اردوگاهها، در برابر همه ظلم‌ها و شکنجه‌ها است. همبستگی و وحدت موجود بین اسرای ایرانی و ایثار و از خودگذشتگی آنها پایان بخش این جلد از کتاب است.

فرهنگ آزادگان (جلد ۵)

غلامعلی رجائی.- تهران: موسسه فرهنگی هنری ضریح، (چاپ اول): ۳۳۰.۱۳۷۷ ص. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مندرجات: فصل اول: ابوترابی اسوه مقاومت؛ فصل دوم: اسوه‌های صبر؛ فصل سوم: تشکیلات؛ فصل چهارم: مخفی‌کاری؛ فصل پنجم: راه‌های کسب خبر؛ فصل ششم: دشمن و سپاه؛ فصل هفتم: ابتکارها و خلاقیتها؛ فصل هشتم: اوقات فراغت؛ فصل نهم: برگزاری مراسم؛ فهرست راویان؛ فهرست منابع و مآخذ.
فصل اول این جلد از کتاب درباره‌ی حاج آقا ابوترابی، نماینده‌ی مجلس و روحانی اسیر ایرانی در عراق و تأثیر بسیار مثبت او بر اسیران ایرانی و نظامیان عراقی است. نمونه‌های افراد صبور در اردوگاهها، موضوع فصل دوم و سازماندهی فعالیت‌های اسرا و تعیین مسؤول برای انجام بهینه‌ی امور، موضوع فصل سوم است. در فصل چهارم از نیاز به مخفی نگاه داشتن بعضی از وسایل در اردوگاه سخن گفته شده و در فصل پنجم از راههای کسب خبر در اردوگاه نام برده می‌شود. رفتار عراقی‌ها با افراد سپاه و ترس دشمن از آنها، موضوع فصل ششم کتاب است و فصل

[صفحه ۲۷]

هفتم از ابتکار و خلاقیت اسیران ایرانی صحبت می‌کند؛ آنها که در اردوگاهها با نداشتن امکانات، موفق به ساختن بسیاری از ملزومات زندگی شدند. که این خود حکایتی است مجمل از توانایی‌های انسان. فصل هشتم نیز مطالبی در باب گذران اوقات فراغت در اسارت دارد. خاطرات، بیشتر مربوط به اردوگاههای موصل و بعقوبه هستند. در پایان کتاب فهرست اسامی راویان و فهرستی از منابع استفاده شده برای تنظیم این جلد درج شده است.

فرهنگ استراتژی

گردآوری و تدوین میرعلی محمدنژاد، محمدتقی نوروزی. - تهران: سنا، (چاپ اول): ۸۷۳۱. ۶۰۳، III ص.: مصور، جدول، نمودار.

شمارگان: ۳۰۰۰ جلد.

صفحه عنوان به انگلیسی: A Dictionary of Strategy

شمارگان: ۳۰۰۰ جلد.

این کتاب، شامل واژگانی از علوم استراتژیک به ویژه علوم سیاسی، نظامی و روابط بین‌الملل است. تنظیم واژگان به ترتیب حروف الفبای فارسی است. زیرا هر واژه، شرح توصیفی مربوط به واژه ارائه شده است. در انتهای بخش توصیف هر واژه، گاهی، به مترادفهای آن نیز اشاره شده است. در پایان کتاب نیز فهرستی به ترتیب حروف الفبای انگلیسی، با ذکر شماره صفحه‌ی هر واژه در متن اصلی آمده است. در ابتدای کتاب، متن تقریظ سردار سرلشکر پاسدار «سید یحیی صفوی» (فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) بر کتاب مذکور به چاپ رسیده است.

فرهنگ اسیران ایرانی در عراق (جلد ۱): رهبری و مدیریت

کار گروهی پژوهش و تألیف. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی و حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۵۶.۱۳۷۳ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی Culture of Iranian P.O.W.S. in Iraq

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

جلد اول کتاب «فرهنگ اسیران ایرانی در عراق»، در ارتباط با موضوع رهبری و مدیریت است و به پنج فصل با موضوعات متعدد و متناسب با هم تقسیم شده است. سعی شده است که مطالب مندرج، تابع دو اصل مهم «مستند بودن و اصیل بودن» باشد. لذا گفته‌های هر منبع، در زیر نام وی آورده شده است. مطالب کتاب، حاصل تحقیقی است که (بیشتر) از طریق مصاحبه با روایتگران (محمد سیفی، رضا علی‌صمدی، حسن طاهروردی، سید حسن میرسید و حسن نوروزی)، که همگی از آزادگان هستند، به دست آمده است. قبل از شروع هر فصل، در بخشی به نام «روایتگران»، برخی از خصوصیات، چگونگی اسارت و معرفی اجمالی روایت‌کنندگان خاطرات ارائه شده است. بخش «ورود»، در ابتدای هر فصل توضیحی برای آشنا کردن ذهن خواننده با موضوع‌های مورد بحث آن فصل و بخش «تلخیص»، (شامل رئوس مطالب) در انتهای هر فصل آورده شده است. فهرستی از عناوین تحقیق در «طرح تحقیقاتی فرهنگ اسیران ایرانی در عراق» نیز در پایان کتاب ارائه شده است.

فرهنگ اصطلاحات اسرای ایرانی به انضمام دانستنی‌هایی از اسارت

گروه تحقیق و نویسندگان دفتر پژوهش و انتشارات، مسعود ده‌نمکی... [و دیگران]؛ زیر نظر ریاست ستاد رسیدگی به امور آزادگان عباسعلی وکیلی. - [تهران]: ستاد رسیدگی به امور آزادگان، ۱۳۷۴.

[صفحه ۲۸]

۱۷۰ ص.: مصور. - (خاکریز پنهان؛ ۵)

عنوان روی جلد: فرهنگ اصطلاحات و تعابیر اسرای ایران در عراق. شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

گروه تحقیق و نویسندگان دفتر پژوهش و انتشارات: مسعود ده‌نمکی، جعفر مزیدیها، محمد قاسم‌خانی، رضا کاکا، علی‌اکبر آینه‌وند، ایرج هاتفی.

مندرجات: اشاره؛ مقدمه؛ فهرست اسامی راویان؛ بخش نخست: الفاظ و اصطلاحات به ترتیب حروف الفبا؛ بخش دوم: ضمائم شامل: درجات نظامی ارتش عراقی، تعابیر آشنا، حقوق ماهیانه اسرا برحسب درجه؛ فهرست الفبایی اصطلاحات و تعابیر؛ دعوت به همکاری.

این کتاب، مجموعه‌ای است شامل الفاظ و اصطلاحات مربوط به اسرای ایرانی که از خاطرات آنها گرفته شده است. اصطلاحات و تعابیر گردآمده طنزآمیز هستند. کتاب در دو بخش تنظیم شده است. در بخش اول الفاظ و اصطلاحات، به ترتیب حروف الفبا آمده است و در زیر هر کلمه، معنی و توضیحی ارائه شده است. در بخش دوم نیز اطلاعاتی درباره‌ی درجات نظامی ارتش عراق، تعابیر آشنا (فهرست اصطلاحات عربی و ترجمه‌ی آنها به فارسی، که برحسب حروف آغازین اصطلاحات در عربی تنظیم شده است)، حقوق ماهانه‌ی اسیران برحسب درجه (برحسب قوانین بین‌المللی، همراه با جدول و تصویر آن) آورده شده است. در پایان نیز فهرست الفبایی اصطلاحات به زبان فارسی و اسامی آزادگان راوی آورده شده است.

فرهنگ تاریخی – سیاسی ایران و خاورمیانه (جلد ۱): [بخش ۱]: واژه‌ها و اسناد سیاسی

تألیف غلامرضا علی‌بابایی. - تهران: مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

ص. ۳۵۷ - ۱: مصور، عکس، نمونه، نقشه. کتابنامه. شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، بخش اول از جلد اول از یک مجموعه دو جلدی است که در چهار مجلد منتشر شده است.

مجلد حاضر، قست اول از جلد اول مجموعه‌ی دو جلدی واژه‌نامه‌ی فارسی تاریخی - سیاسی است که در خصوص مسائل ایران و خاورمیانه منتشر شده است. محتوای کتاب، شامل متن الفبایی کلمات و عبارات به همراه شرح آنها بوده، به دو قسمت تقسیم شده است. قسمت اول، واژگان انقلاب اسلامی ایران (حروف آ - ی) و قسمت دوم، خاورمیانه (حروف آ - س) است. شرح ارائه شده برای برخی از کلمات و عبارتها گاه به چند صفحه می‌رسد. تصاویر، نمونه‌ها، دستخطها و نقشه‌های سیاه و سفیدی نیز در بین متون ارائه شده که با زیرنویسی درباره‌ی عبارت یا کلمات مربوطه همراه است. در قسمت دوم و در قسمت الفبایی تحت عبارتهای جنگ ایران و عراق (۱۳۵۹ - ۱۳۷۶)، جنگ خلیج فارس، قضیه شطالعرب، قطعنامه‌ها و موارد متعدد دیگر، مطالبی درباره‌ی دفاع مقدس ارائه شده است. در فهرست مندرجات (که شامل فهرست مدخلهای کتاب است)، از عبارات و کلمات به کار نرفته به آنچه در متن موجود است (از مدخل غیر مرجع به مدخل مرجح) ارجاع داده شده است.

فرهنگ تاریخی – سیاسی ایران و خاورمیانه (جلد ۱): [بخش ۲]: واژه‌ها و اسناد سیاسی

تألیف غلامرضا علی‌بابایی. - تهران: مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

ص. ۹۴۶ - ۳۵۸: مصور، عکس، نقشه.

کتابنامه.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه

این کتاب بخش دوم از جلد اول یک مجموعه دو جلدی است که در چهار مجلد منتشر شده است.

مجلد حاضر، قسمت دوم از جلد اول مجموعه‌ی دو جلدی واژه‌نامه فارسی تاریخی - سیاسی، دو در خصوص

[صفحه ۲۹]

مسائل ایران و خاورمیانه است. محتوای کتاب، شامل متن الفبایی کلمات و عبارت قسمت دوم، خاورمیانه (حروف ش - ی) است. شرح ارائه شده‌ی برخی کلمات و عبارات گاه تا به چند صفحه می‌رسد. همچنین تصاویر و نقشه‌های سیاه و سفیدی در بین متون ارائه شده که با زیرنویس درباره‌ی هر عبارت یا کلمه‌ی مربوطه همراه است. در این مجله، مطالبی در خصوص دفاع مقدس ارائه شده است: از جمله: یونیماگ (گروه ناظر نظامی ملل متحد در ایران و عراق)، نبرد تانکها (جنگ تانکها)، قضیه‌ی شطالعرب، مذاکرات صلح ایران و عراق (مذاکرات مثلث)، کودتا در خاورمیانه (ایران) و مطالبی درباره‌ی کنفرانسها، قطعنامه‌ها، قراردادها، و طرحها.

فرهنگ تاریخی - سیاسی ایران و خاورمیانه (جلد ۲): [بخش ۱]: شرح حال رجال سیاسی، احزاب و گروه‌ها

تألیف غلامرضا علی‌بابایی. - تهران: مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، (چاپ اول): ۱۳۷۴، ص. ۵۰۱ - ۱: مصور، عکس.

کتابنامه. شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب بخش اول از جلد دوم از یک مجموعه ۲ جلدی است که در ۴ مجلد منتشر شده است.

مجلد حاضر، قسمت اول از جلد دوم مجموعه‌ی دو جلدی واژه‌نامه فارسی تاریخی - سیاسی است که به شرح حال رجال سیاسی، احزاب و گروهها اختصاص دارد. محتوای کتاب شامل: «نام خانوادگی (در قسمت رجال سیاسی) با تنظیم الفبایی و نام احزاب و گروههای سیاسی زیر نام کشورهای خاورمیانه (اردن، اسرائیل، ایران، ترکیه، سوریه، عراق، لبنان، مصر و یمن) و بخشی مجزا، به نام «کمونیسم و احزاب کمونیستی در خاورمیانه»، است. قسمت اول، جنبه‌ی سرگذشتنامه‌ای دارد و در قسمت دوم، اطلاعات مربوط به سال تأسیس، رهبر، اعضاء، فعالیت‌های مربوطه و مآخذ آن ارائه شده است. تصاویری از اشخاص مرتبط با مدخلهای ارائه شده؛ به همراه زیرنویس به چاپ رسیده است. در متن کتاب، ضمن ارائه‌ی اطلاعاتی درباره‌ی سرگذشتنامه‌ی برخی از افراد، در مواردی به مسأله‌ی دفاع مقدس و مبارزات و حضور فرد مذکور در جنگ (چه در جبهه‌ی ایران و چه در جبهه‌ی عراق) اشاره شده است؛ از جمله: «علی‌اکبر هاشمی رفسنجانی، سید علی خامنه‌ای، مصطفی چمران، مهدی بازرگان، صدام حسین و....»

فرهنگ تاریخی - سیاسی ایران و خاورمیانه (جلد ۲): [بخش ۲]: جغرافیای طبیعی و سیاسی

تألیف غلامرضا علی‌بابایی - تهران: مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

ص. ۵۰۴ - ۱۰۴۶ مصور، عکس، نقشه.

کتابنامه.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب بخش دوم از جلد دوم از یک مجموعه ۲ جلدی است که در ۴ مجلد منتشر شده است.

مجلد حاضر، قسمت دوم از جلد دوم مجموعه‌ی دو جلدی واژنامه‌ی فارسی تاریخی - سیاسی، و در خصوص جغرافیای طبیعی و

سیاسی است. محتوای کتاب شامل اسامی شهرها، استانها، مناطق و پدیده‌های طبیعی (چون: کوه‌ها، رودها، تنگه‌ها و...) است. تصاویر، عکسها و نقشه‌هایی نیز با نظم و ترتیب الفبایی همراه متن مرتبط با مدخلهای ارائه شده، به همراه زیرنویس ارائه شده است. در پایان کتاب، پیوستهایی در خصوص حمله‌ی نظامی عراق به کویت در دوم اوت ۱۹۹۰ میلادی و اسناد تاریخی و سیاسی خاورمیانه ارائه شده است. مطالبی در خصوص دفاع مقدس در مباحث «آبادان، آذربایجان، اروندرود (شط العرب)، ایران، تنگه‌ی هرمز، تهران، خلیج‌فارس و عراق» ارائه شده است.

[صفحه ۳۰]

فرهنگ جبهه: آداب و رسوم (جلد ۱)

مهدی فهیمی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹ . ۲۴۰ ص: مصور، جدول. عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Battle fronts Cultural Lexicon: The Ethics and Manners

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در مجلد حاضر، ابتدا درباره فرهنگ و ایدئولوژی و معنی حقیقی آداب و الگوهای رفتار مطالبی بیان می‌شود و در ادامه، آداب و رسوم مربوط به هریک از موضوعات زیر در جبهه مطرح می‌شود: «آداب استخاره و تفأل، آداب امر به معروف و نهی از منکر، آداب برادری و تعاون، آداب بیماری و مداوا، آداب پست و نگهبانی دادن، آداب حرب و شجاعت، آداب خواب و بیداری، آداب خودسازی، آداب خوردن و آشامیدن، آداب دعا و مناجات، آداب سخن گفتن و سکوت کردن، آداب سنگر و چادر، آداب شهدا و مجروحین، آداب عبادت، آداب عهد و پیمان بستن، آداب عید و عزا، آداب فرماندهی و فرمانبری، آداب قرآن، آداب لباس، آداب مرخصی رفتن و جابه‌جایی، آداب مقابله با دشمن و اسرا، آداب مکاتبه و نامه‌نگاری، آداب میهمانی، آداب نذر، آداب مربوط به نظافت و بهداشت شخصی و محیط، آداب نظام جمع و آداب برخورد با حیوانات و حشرات». سپس فهرست توضیحی (بیانگر... رسوم) موضوع اصلی آداب و رسوم) و زیر آن، تقسیم موضوعی مربوط به آن ارائه شده است و در پایان نیز فهرست راویان (شامل: نام خانوادگی، نام، سن، تحصیلات، گردان - واحد، یگان مربوطه و شماره‌ی فیش سند) آمده است.

فرهنگ جبهه: آداب و رسوم (جلد ۲)

مهدی فهیمی. - تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، فرهنگ گستر (چاپ سوم): ۱۳۷۷. ۳۱۸،[۱۳] ص.: مصور. - (فرهنگ جبهه؛ ۱۴).

طراح روی جلد: هادی فراهانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Culture of War Front: The Ethics And Manners

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

مطالب این جلد از «فرهنگ جبهه: آداب و رسوم» در ادامه جلد اول آن است و همانند جلد اول در ابتدا درباره فرهنگ و ایدئولوژی، معنی حقیقی آداب و الگوهای رفتار مطالبی بیان شده و در ادامه آداب و رسوم مربوط به هر یک از موضوعات در

جبهه مطرح شده است. سپس فهرست توضیحی (بیانگر موضوع اصلی آداب و رسوم) و زیر آن تقسیم موضوعی مربوط به آن ارائه شده است و در پایان نیز فهرست راویان (شامل نام خانوادگی، نام، سن، تحصیلات، گردان - واحد، یگان مربوطه و شماره فیش سند) آمده است. مقدمه‌ی کتاب به زبان انگلیسی نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

فرهنگ جبهه: اصطلاحات و تعبیرات (جلد ۱)

گردآورنده: مهدی فهیمی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۹۵.۱۳۶۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، فرهنگ؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Fronts Culture Phrases and Slangs

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران منتشر شده است.

اصطلاحات و تعبیرات جبهه مجموعه‌ای از لغات و عبارات است که نمایانگر افکار، اعتقادات، باورها، پسندها، دلبستگی‌ها، روابط و عرف و عاداتی هستند که در جبهه تجلی پیدا کرده‌اند. مطالب اولین جلد «فرهنگ جبهه:

[صفحه ۳۱]

اصطلاحات و تعبیرات»، به طور عمده از بین رزمندگان تهرانی گردآوری شده‌اند. گردآورنده در ابتدای کتاب مقدمه‌ای مبسوط در باب هدف و نحوه گردآوری اصطلاحات نوشته است کتاب در دو بخش اصلی تنظیم شده است. متن اصلی کتاب، اصطلاحات متداول در بین رزمندگان برای موضوعات مختلف - اعم از خوردن و خوابیدن تا تیر و ترکش و جراحت و شهادت - را مطرح کرده، معانی آنها و مورد استفاده‌ی هر یک از آنها را در بین رزمندگان شرح داده است. این اصطلاحات، در متن، به صورت الفبایی تنظیم شده‌اند. و در بخش دوم کتاب، (در بخش موضوع‌ها)، مطالب از نظر موضوعی جدا شده‌اند. در پایان کتاب نیز نمایه‌ی الفبایی از این اصطلاحات داده شده است.

فرهنگ جبهه: اصطلاحات و تعبیرات (جلد ۴)

گردآورنده: مهدی فهیمی. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، (چاپ اول): ۲۴۰.۱۳۷۱ ص.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

مطالب این کتاب (که جلد چهارم از مجموعه‌ی اصطلاحات و تعبیرات فرهنگ جبهه است)، به نقل از حدود چهارصد نفر از رزمندگان گردآوری شده است. کتاب در دو بخش اصلی تنظیم شده است. متن اصلی کتاب، حدود ششصد اصطلاح در موضوعات مختلف - اعم از خوردن و خوابیدن تا تیر و ترکش و جراحت و شهادت - را مطرح کرده، معانی آنها و مورد استفاده‌ی هر یک از آنها را در بین رزمندگان شرح داده است. این اصطلاحات، در متن، به صورت الفبایی تنظیم شده‌اند. و در بخش دوم کتاب، (در بخش موضوع‌ها)، مطالب از نظر موضوعی جدا شده‌اند.

در پایان کتاب نیز نمایه‌ی الفبایی از این اصطلاحات داده شده است.

فرهنگ جبهه: اوقات فراغت (جلد ۱)

مهـدی فهیمی [برای] وزارت فرهنـگ و ارشـاد اسـلامی، معاونت امور فرهنگی. - تهران: سـروش (انتشارات صـدا و سـیما)؛ فرهنگ گستر، ۱۳۷۶.

۱۷۳ ص.: عکس، جدول، نمودار. - (فرهنگ گستر؛ ۲۶)

طراح روی جلد: هادی فراهانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Batthe Fronts Culture: The Leisure Times

شمارگان: ۸۸۰۰ نسخه.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در این مجلـد ابتـدا تعـاریفی دربـاره‌ی فراغ و فراغت، گـذران اوقات فراغت در گذشـته و حال، اهمیت آن، وقت‌شناسـی و شـناخت زندگی روزمره‌ی رزمندگان بیان شده است. سپس نحوه‌ی گذران اوقات فراغت در مناطق عملیاتی «جنوب و جنوب غرب، غرب و جنوب»، به ترتیب، با ذکر نام و نام خانوادگی هر رزمنـده در منطقه‌ی مربوطه و مبحث مربوط به نحوه‌ی گذران اوقات فراغت آمده است. در ادامه، بخشـی به نحوه‌ی گذران اوقات فراغت بدون ذکر منطقه‌ای خاص ارائه می‌شود. کتاب، شامل فهرست و نموداری از برنامه‌هـای اوقات فراغت است. همچنین فهرستی از وسایل و امکانات گـذران اوقات فراغت با موضوعات متنوع ارائه شـده است. در پایـان نیز فهرسـتی از راویـان به ترتیب نـام خـانوادگی و به همراه شـهر و اسـتان مربـوطه، سـال تولـد و منطقه‌ی جنگی مربـوطه ارائه گردیده است. در آخر کتاب نیز عکسهایی در این رابطه به چاپ رسیده است.

[صفحه ۳۲]

فرهنگ جبهه: تابلو نوشته‌ها (جلد ۱)

گردآورنـده: مهـدی فهیمی. - تهران: سازمان تبلیغات اسـلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۸. ۶۸ ص.، مصور. - (دفتر ادبیـات و هنر مقاومت، فرهنگ؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Fronts Culture: Placards

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

کتاب «فرهنگ جبهه: تابلو نوشته‌ها، به فرهنگ نوشـتاری در جبهه‌ها اختصاص دارد. گردآورنده کتاب در مقدمه به تفصـیل درباره تابلونویســی در جنـگ و اهمیـت آن سـخن گفتـه و نحـوه گردآوری مطـالب را شـرح داده اسـت. سـپس متـن تابلوهـای نمـونه که گردآوری شـده (و هر متن گویـای حال و هوای خاصـی از جبهه است) ارائه شـده است. این متنها به صورت الفبایی تنظیم شده‌انـد. علاوه بر متن تابلو نوشـته‌ها، لباس نوشـته‌ها و سـربند نوشته‌ها یا پیشانی‌بند نوشته‌ها، همراه با خاطراتی به نقل از رزمندگان در هنگام نصب تابلوها، در کتاب آمده است. در پایان کتاب نیز هفده تصویر از سربندها، لباس نوشته‌ها و تابلو نوشته‌ها به چاپ رسیده است.

فرهنگ جبهه: شعارها و رجزها (جلد ۱)

[گردآورنـده] مهـدی فهیمی؛ [برای] وزارت فرهنـگ و ارشـاد اسـلامی، معـاونت امور فرهنگی. - تهران: سـروش (انتشارات صـدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، ۱۳۷۰.

۳۱۹ ص.، جدول.- (فرهنگ گستر، ۲۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front

منابع و مآخذ: ص. ۵۹ - ۵۸

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در مجلد حاضـر، ابتدا تعاریفی همراه با نمونه‌ای از اشعار و رجزها در تاریخ پیامبر (ص) و حماسه‌ی حسینی، شعار در فرهنگ عامه، شعارهـای مردم در انقلاب اسلامی، شعارها و رجزهـا در جبهه‌هـای جنگ تحمیلی و زمینه‌ها و روشـهای محلی در جبهه، شعار و شوخ‌طبعی موضوعات و مضامین، نحوه‌ی گردآوری و مواردی چون شعار و شوخ‌طبعی ارائه شـده، سپس در پنج فصل مجزا، هر یک از شعارها و رجزهـا به تنهایی همراه بـا مطالبی چون: اجزای آن، لحن و آهنگ، تکخوانی و همخوانی، حالات و حرکات می‌آید. در ادامه، شعارهای عملیاتی و شعارهای پراکنده (شعارهای کوتاهی که دارای شکل و فرم خاصی نیست) ارائه شده است. در پایان کتاب نیز «فهرست عام»، (شامل آیات، روایات، ادعیه، اسماء الهی و مذهبی، اشخاص، امکنه، گروهها و رسته‌های نظامی و...) برای راهنمایی آمده است. جدولی نیز از راویان شعارها و رجزها (شامل: «نام و نام خانوادگی، گردان - واحد و لشکر - یگان» مربوطه) ارائه شده است.

فرهنگ جبهه: شعارها و رجزها (جلد ۲)

مهدی فهیمی. - تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، (چاپ اول): ۱۳۷۸. ۲۱۸ ص. جدول،عکس.

عنوان به انگلیسی: Culture of The War Front

شمارگان: ۵۰۰۰ جلد.

مقدمه کتاب به زبان انگلیسی نیز به چاپ رسیده است.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در این جلد از مجموعه‌ی «فرهنگ جبهه»، شعارها و رجزهـای رایج در میان رزمندگان، ذیل پنج فصل با عناوین زیر گرد آمده است: ۱- تکمله و تتمه‌ی جلد اول (که ضمن ارجاع شعار به صفحه مربوطه در جلد اول، ادامه‌ی آن ذکر می‌شود)؛ ۲- شوخ شعارها؛ ۳- شعارها و رجزها (تنظیم این بخشها همانند جلد اول است)؛ ۴ - شعارهای غیر فارسی

[صفحه ۳۳]

(بیشتر این شعارها به زبان ترکی است و ترجمه‌ی آنها زیرنویس شده است)؛ ۵- پراکنده‌ها (شعارها و رجزهایی که فاقد شکل و فرم خاصی می‌باشند). بخش پایانی کتاب به فهرست عام (شامل فهرست آیات، روایات، ادعیه، اسماء الهی، اشخاص، امکنه، گروهها و دسته‌های نظامی و نظایر آن) اختصاص دارد. پایان‌بخش کتاب عکسهایی از شعار نوشته‌ها و رزمندگان در حال شعار دادن است.

فرهنگ جبهه: شوخ طبعی‌ها (جلد ۱)

مهدی فهیمی [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی؛ دفتر پژوهش و گسترش فرهنگ جبهه، ۲۱۴.۱۳۶۹ ص. عکس، جدول. - (فرهنگ جبهه؛ ۲۲. طراح روی جلد: هادی

فراهانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Culture of The War Front: Wise Cracks and Senses of Humor

صفحه‌ی عنوان به انگلیسی: The Battle Field Culture

شمارگان: ۱۷۰۰۰ نسخه.

ترجمه‌ی خلاصه‌ی مقدمه به زبان انگلیسی.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در این مجلد، ابتدا درباره‌ی ادب و سنت شوخ‌طبعی و نیز روشهای شوخ‌طبعی در جبهه مطالبی بیان شده، سپس شوخ‌طبعیهای جبهه در در ده فصل و موضوع مجزا ارائه داده است. هر یک از مدخلهای شوخی ارائه شده با نحوه‌ی مطرح شدن آن و احیانا واقعه‌ای که موجب بروز آن شده، همراه است. موضوعات، شامل: «اشاره و کنایه، تواضع و تجاهل، جنگ و دشمن، خوردن و آشامیدن، سلامتی و صلوات، شهادت، عبادت و دعا، غیبت، گفت‌وگو، مزاح و مطایبه» است. پس از آن، یک فهرست موضوعی - که فاقد نظم الفبایی است - از عناوین شوخی ارائه شده است و بعد از آن، جدولی از راویان (شامل نام خانوادگی، نام، سن، گردان - واحد، لشکر - یگان) ارائه می‌شود.

عکسهای کتاب نیز بیاگر مطالبی در این زمینه است.

فرهنگ جبهه: شوخ طبعی‌ها (جلد ۲)

مهدی فهیمی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، ۲۵۹.۱۳۷۱ ص.: عکس (بخش رنگی)، جدول. - (فرهنگ گستر؛ ۲۳)

طراح روی جلد: هادی فراهانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front: Wise Cracks and Senses of Humor

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در این مجلد، ابتدا درباره‌ی حسن خلق و خلق حسن، مزاح مذموم و مزاح ممدوح، سنت نبوی در شوخ‌طبعی و صورت مطایبه، مطالبی بیان، و سپس شوخ‌طبعیهای جبهه در ده فصل و موضوع مجزا ارائه شده است. هر یک از مدخلهای شوخی ارائه شده با نحوه‌ی مطرح شدن آن و احیانا واقعه‌ای که موجب ابراز آن شده، همراه است. موضوعات شامل: «اشاره و کنایه، تواضع، مزاح و مطایبه، خوردن و آشامیدن، عبادت، تجاهل، دعا، صلوات، جنگ و دشمن و گفت‌وگو» است. سپس یک فهرست موضوعی فاقد نظم الفبایی، از عناوین شوخی موضوع ذکر شده، ارائه گردیده است. بعد از آن نیز جدولی از راویان (شامل: نام خانوادگی، نام، سن، گردان - واحد، لشکر - یگان) به چاپ رسیده است. عکسهای کتاب نیز بیانگر مطالبی در این زمینه است.

[صفحه ۳۴]

فرهنگ جبهه: شوخ طبعی‌ها (جلد ۳)

[گردآورنده] مهدی فهیمی [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی. - تهران: سروش (انتشارات صدا و

سیما)؛ فرهنگ گستر. - (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۳۵۹ ص.: عکس، جدول.

طرح روی جلد: هادی فراهانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front: Wise Cracks and Senses of Humor

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در این جلد از مجموعه‌ی «فرهنگ جبهه» بخش دیگری از شوخ‌طبعیهای رایج در میان رزمندگان اسلام بر اساس خاطرات و روایتهای رزمندگان اسلام به طبع رسیده است. کتاب متشکل از پانزده فصل با این عناوین است: ۱. اشاره و کنایه؛ ۲. تواضع و تأدیب نفس؛ ۳. مزاح و مطایبه؛ ۴- خوردن و آشامیدن؛ ۵- عبادت و اخلاص؛ غیبت و حضور؛ ۷- سلام و صلوات؛ ۸- جبهه‌ی جنگ و دشمن؛ ۹- گفت و شنود؛ ۱۰- شهادت و بهشت موعود؛ ۱۱- رندی و عیاری؛ ۱۲- تجاهل و تظاهر؛ ۱۳- دعا و توسل؛وقایع اتفاقیه؛ ۱۵- بدیهه‌گویی و حاضرجوابی. کتاب با «فهرست موضوعی مطالب، نام و مشخصات، راویان و عکسهایی از جبهه و رزمندگان دفاع مقدس» به پایان می رسد.

فرهنگ جبهه: شوخ طبعی‌ها (جلد ۴)

مهدی فهیمی. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛۱۳۷۱.[۲۶۹] ص.، جدول. -

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

ترجمه‌ی مقدمه به زبان انگلیسی در پایان کتاب.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در این مجلد، ابتدا درباره‌ی جنگ و صلح، تعدد، تنوع و تراکم، ینابیع حکمت از قلب به زبان، حسن خلق و خلق حسن، مزاح مذموم و مذاح ممدوح، سنت نبوی در شوخ‌طبعی و صور مطایبه مطالبی بیان می‌شود و سپس شوخ‌طبعیهای جبهه را در دوازده فصل و موضوع مجزا ارائه داده است. هر یک از مدخلهای شوخی ارائه شده با نحوه‌ی مطرح شدن آن و احیانا واقعه‌ای که موجب بروز آن گردیده، همراه است. موضوعات شامل: «اشاره و کنایه، تواضع، مزاح و مطایبه، خوردن و آشامیدن، عبادت، تجاهل، دعا، صلوات، جنگ و دشمن و گفت و گو» است. سپس یک فهرست موضوعی (که فاقد نظم الفبایی است) از عناوین شوخی ذیل ده موضوع ذکر شده، ارائه گردیده است. بعد از آن نیز جدولی از راویان (شامل: نام خانوادگی، نام، سن، گردان - واحد، لشکر یگان) به چاپ رسیده است. عکسهای کتاب نیز بیانگر مطالبی در این زمینه است.

فرهنگ جبهه: مشاهدات (جلد ۰۲): استانهای اصفهان، ایلام

مهدی فهیمی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، فرهنگ گستر، ۲۳۲.۱۳۷۷ ص.: عکس. - (فرهنگ گستر، ۱۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front: Observations

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

مجلد حاضر، شامل برگزیده‌ی روایتها و حکایتهای رزمندگان محصل در استانهای اصفهان و ایلام است که از نحوه‌ی پذیرش و اعزام به جبهه، آموزش و روزهای اول منطقه، پست و نگهبانی، شب عملیات، برخورد با فرماندهی، درگیری با دشمن، مواجهه با

زخمی‌ها و شهدا و... مطالبی بیان داشته‌اند. در این کتاب، به ترتیب، زیر هر استان، عناوین ذکر شده به همراه ماجرای نقل شده ارائه می‌شود. هر مدخل با اعداد مندرج با اعداد مندرج در حواشی (کد رجوع به راوی

[صفحه ۳۵]

در فهرست راویـان و فهرست عـام) شـماره‌گذاری شـده است. در پایـان نیز فهرست راویـان (شامل: کـد ارجاع، نام خانوادگی، نام، استان، و شهر مربوط، سال تولد، میزان تحصیلات، یگان مربوطه و سمت وی در جبهه) و سپس فهرست عام (محل تولد، شهرستان و بخش، تحصیلات، لشکر و یگان، گردان و واحد، رسته و مسؤولیت، عملیات، منطقه، سال واقعه، شهدا) ارائه شده است که ابتدا به استان مربوطه و سپس کد هر روایت ارجاع داده شده است.

فرهنگ جبهه: مشاهدات (جلد ۰۹): استانهای لرستان، مازندران، مرکزی، هرمزگان

مهـدی فهیمی؛ (برای) وزارت فرهنـگ و ارشـاد اسـلامی، معاونت امور فرهنگی - تهران: فرهنگ گستر؛ سـروش (انتشارات صـدا و سیما)، ۱۳۸۰. ۲۱۰ ص. (فرهنگ گستر؛ ۹) شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Culture of The War Front: Observations

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

مجلـد حاضـر شامـل برگزیـده روایتهـا و حکایتهـای رزمنـدگان محصل در اسـتانهای لرسـتان، مازنـدران، مرکزی و هرمزگان است. رزمنـدگان از نحوه‌ی پـذیرش و اعزام به جبهه، آموزش و روزهای اول حضور در منطقه، پست و نگهبانی، شب عملیات، برخورد با فرماندهی، درگیری با دشمن، مواجهه با زخمی‌ها و شهدا و... مطالبی بیان داشته‌اند. در متن کتاب زیر هر استان عناوین ذکر شده به همراه ماجرای نقل شـده ارائه می‌شود. هر مدخل با اعداد مندرج در حواشـی (کد رجوع به راوی در فهرست راویان و فهرست عام) شماره‌گذاری شده است. در پایان نیز فهرست راویان (شامل: کد ارجاع، نام خانوادگی، نام، اسـتان و شـهر مربوط، سال تولد، میزان تحصـیلات، یگان مربوطه و سـمت وی در جبهه) و سـپس فهرست عام (محل تولد، شهرسـتان و بخش، تحصـیلات، لشـکر و یگان، گردان و واحـد، رسـته و مسـئولیت، عملیات، منطقه، سال واقعه، شـهدا) ارائه شـده است که ابتـدا به اسـتان مربوطه و سـپس کـد هر روایت ارجاع داده شده است.

فرهنگ جبهه: مشاهدات (جلد ۱۰): استانهای همدان، یزد

مهـدی فهیمی [برای] وزارت فرهنـگ و ارشـاد اسـلامی، معـاونت امور فرهنگی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسـلامی، معاونت امور فرهنگی، دفتر پژوهش و گسترش فرهنگ جبهه، ۱۳۷۳. ۲۲۴ ص.: مصور. - (فرهنگ جبهه؛ ۲۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Culture of The War Front: Observations

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

مجلد حاضـر شامل برگزیده‌ی روایتها و حکایتهای رزمندگان محصل در اسـتانهای همدان و یزد است که از نحوه‌ی پذیرش و اعزام بـه جبهـه، آمـوزش و روزهـای اول منطقـه، پست و نگهبـانی، شب عملیـات، برخـورد بـا فرمانـدهی، درگیری بـا دشـمن، مـواجهه با

زخمی‌ها و شـهدا و... مطالبی بیان داشته‌اند. ابتدا مطالب مربوط به استان همدان و سپس استان یزد آمده است و در زیر هر استان، عناوین ذکر شـده به همراه ماجرای نقل شده ارائه شده است. هر مدخل با اعداد مندرج در حواشـی (کد رجوع به راوی در فهرست راویان و فهرست عام) شماره‌گذاری شـده است. در پایان نیز فهرست راویان (شامل: کـد ارجاع، نام خانوادگی، نام، استان و شـهر مربوطه، سال تولـد، میزان تحصیلات، یگان مربوطه و سمت راوی در جبهه) و سپس فهرست عام (محل تولـد، شهرستان و بخش، تحصیلات، لشکر و یگان، گردان و واحد، رسته و مسؤولیت، عملیات، منطقه، سال واقعه و شهدا) به چاپ رسیده است که ابتدا به استان مربوطه و سپس به کد هر روایت ارجاع داده شده است.

[صفحه ۳۶]

فرهنگ جبهه: مکاتبات (جلد ۱)

[گردآورنده] مهدی فهیمی [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، (چاپ دوم): ۱۳۷۷.

۳۲۹ ص.: عکس، جدول، نمونه.- (فرهنگ گستر: ۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

در این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در مجلـد حاضـر، ابتـدا دربارهٔی نامه و پیشـینهٔی نامه‌نگاری و شـیوه‌های مکاتبه در جبهه مطالبی بیان شـده است. سـپس مکتوبات - شامل: نام فرستنده و گیرنده، مبدأ، مقصد و تاریخ مکاتبه به همراه متن اصلی - به ترتیب، شماره‌گذاری و ارائه شده است. مکتوبات شامـل نامه‌هـایی است که رزمنـدگان برای دوستان، آشـنایان، فامیـل، پـدر، مادر و.... نوشـته‌اند. سـپس فهرست عام (شامل: آیات، روایات، استغاثه‌ها، کلمات بزرگان، آداب و رسوم، امثال، حکم، اصطلاحات و اعلام، شعرها، شعارها، مطایبات، مطلع‌ها، امضاها، و حسن ختام‌هـای نامه‌هـا، پـاکت نوشـته‌ها - مطـالبی که روی پـاکت نوشـته می‌شـد - و نویسـندگان نـامه) ارائه شـده که بـا ارجاع به شمـارهٔی مکتوب مورد نظر می‌توانـد جهت راهنمایی مورد اسـتفاده قرار گیرد. در پایان کتاب نیز نمونه‌هایی از دسـتخط متن اصـلی نامه‌ها به همراه امضاها و شعرها و شعارهای به کار رفته ارائه گردیده است. هر نامه دارای شماره‌ای مربوط به سند اصلی است که از آن استخراج شده است. اصلاحات و توضیحات هر نامه نیز با ارجاع به پانویس هر متن ارائه شده است.

فرهنگ جبهه: مکاتبات (جلد ۲)

[گردآورنده] مهدی فهیمی [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، ۱۳۷۵.

۲۱۷ ص.، [۳۸] ص.، نمونه.- (فرهنگ گستر: ۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در این مجلد از فرهنگ جبهه به ارائه‌ی نامه‌های رزمندگان از جبهه‌های نبرد به دوستان، آشنایان و خانواده‌هایشان پرداخته شده است. این نامه‌ها (که بیشتر آنها از جبهه‌های جنوب فرستاده شده‌اند) حاوی پیامها و درسهای مقاومت و ایثار برای امت اسلامی هستند. در این نامه‌ها - که توسط گردآورندگان، از نظر نثر و شیوه‌ی نگارش تا حدودی تصحیح شده‌اند - رزمندگان، به توضیح شرایط خود و بیان خواسته‌هایشان از دوستان و آشنایان و بیان نصیحت و پند [خصوصا تأکید بر حمایت از امام (ره)] می‌پردازند. در ابتدای هر نامه با ذکر شماره‌ی مکتوب در کتاب، نام فرستنده و گیرنده، مبدأ، مقصد و تاریخ ارسال مشخص شده است. هر نامه دارای شماره‌ی مربوط به سند اصلی استخراج شده از آن نیز می‌باشد. اصلاحات و توضیحات هر نامه نیز با ارجاع به پانویس هر متن ارائه شده است. سپس فهرست عام (شامل: آیات، روایات، ادعیه، استغاثه‌ها، کلمات بزرگان، آداب و رسوم، امثال و حکم، اصطلاحات و اعلام، شعرها و شعارها، مطایبات، مطلع‌ها، امضاها، و حسن ختام‌های نامه‌ها، پاکت نوشته - مطالبی که روی پاکت نوشته می‌شد - و نویسندگان) ارائه شده است. در پایان کتاب نیز نمونه‌هایی از دستخط متن اصلی نامه‌ها آمده است.

فرهنگ جبهه: منظومه‌ها (جلد ۱)

گردآورنده: مهدی فهیمی؛ [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، فرهنگ گستر.- (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۷۲ ص.: عکس، جدول.-(فرهنگ گستر؛ ۶).

[صفحه ۳۷]

طراح روی جلد: هادی فراهانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

جلد اول «منظومه‌ها»، از مجموعه کتابهای «فرهنگ جبهه»، شامل اشعار مربوط به جبهه‌های جنگ است. کتاب، با مقدمه‌ای درباره‌ی نظم و نثر اجتماعی و عامیانه و شعر مقاومت آغاز می‌شود. سپس قطعات کوتاه و بلند منظوم رزمندگان، در ده فصل، با این عناوین آمده است: «استغاثه و توسل، رزمجویی و دریغ گویی، تذکره‌ی شهدا، وصف حال و شرح فراق، صدامسرایی، شعر عامیانه، سرباز سروده، نظیره و نقیضه، شاعرانه و پراکنده‌ها». بخش ضمائم کتاب، مشتمل بر «توضیحاتی برای فصل هشتم، اوزان عروضی برخی از اشعار، مطلع منظومه‌ها، فهرست عام و فهرست راویان هنر مقاومت» است.

فرهنگ جبهه: یادگار نوشته‌ها

[گردآورنده] مهدی فهیمی [برای] وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، ۱۳۷۵.

۲۱۵ ص.: مصور، نمونه.- (فرهنگ گستر؛ ۷). طراح روی جلد: هادی فراهانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Culture of The War Front: the Written Reminiscents

کتابنامه. شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب در سالهای مختلف توسط ناشران متفاوت منتشر شده است.

در مجلد حاضر، ابتدا به توضیح مفاهیم و مصادیق یادگار و نیز زمینه‌ها و ضرورتهایی که منجر به این پدیده گردیده، به همراه روش‌شناسی یادگارها از نقطه‌ی اوج عواطف، صفحه‌آرایی و سندسازی اشاره شده، مطالبی درباره‌ی مکان‌یابی، تیپ‌شناسی، موضوعات و مضامین مربوط به آن بیان شده است. سپس هر یک از یادگار نوشته‌ها، پندنامه‌ها، حسب حال‌ها، شفاعتنامه‌ها، و پیامها در فصلهای مجزا با شماره، امضاها و حسن ختام‌ها ارائه گردیده است. هر عنوان، شامل نام اشخاص و تاریخ نیز هست. در پایان نیز فهرست عام (شامل: آیات، روایات، ادعیه، استغاثه‌ها، کلمات بزرگان، اصطلاحات و اعلام، شعرها، شعارها، مطالبات، مطلع‌ها، امضاها و حسن ختام‌ها، اشخاص) ارائه می‌شود که برای راهنمایی به شماره‌ی مدخل مربوطه ارجاع داده می‌شود. در آخر کتاب نیز نمونه‌هایی از دستخطهای اصلی یادگار نوشته‌ها موجود است.

فرهنگ جغرافیایی آبادیهای کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۳۴): بانه

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.- تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۷۳.

۱۷۸ ص.: مصور، عکس، نقشه (تاشده) نمودار، جدول.- (برگ ۴ - ۳۸ NI).

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد ۳۴ این مجموعه توصیفی است از شهرها و آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مکانهای مسکونی و غیرمسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها و دیگر عوارض طبیعی استان کردستان (بخصوص شهرستان بانه و توابع)، که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است. اسامی، آوانویسی با الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن و همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها، حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

[صفحه ۳۸]

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۳۵): سنندج

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.- تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۷۴.

۲۶۹ ص.: مصور، عکس، نقشه (تاشده)، نمودار، جدول.- (برگ ۳ - ۸۳ NI).

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد ۳۵ این مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها و دیگر عوارض طبیعی استان کردستان (به ویژه شهرستان سنندج و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است. اسامی، آوانویسی با الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند.

اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن و همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها، حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۴۶): کرمانشاه

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.- تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۷۴.

۷۶۷ ص.: مصور، عکس، نقشه (تا شده)، نمودار، جدول.- (برگ ۸ - ۸۳ NI).

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد ۴۶ این مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها، دیگر عوارض طبیعی استان کرمانشاه (به ویژه شهرستان کرمانشاه و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است، اسامی آوانویسی با الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۵۶): ایلام

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح.- تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۷۲.

۹۱ ص.: مصور، عکس، نقشه (تاشده)، نمودار، جدول.- (برگ ۱۱ - ۸۳ NI).

شمارگان: ذکر نشده است.

شماره این جلد، ایلام، در کتاب ۵۶ ذکر شده که با شماره جلد مربوط به قصر شیرین تکراری است.

این جلد از این مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها و دیگر عوارض طبیعی استان ایلام (به ویژه شهرستان ایلام و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است، اسامی، آوانویسی با الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن و همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌است.

[صفحه ۳۹]

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۵۶): قصر شیرین

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. - تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۷۳.

۳۱۷ ص.: مصور، عکس، نقشه (تاشده)، نمودار، جدول. - (برگ ۷ - ۸۳. NI).

شمارگان: ذکر نشده است.

شماره این جلد، قصر شیرین، در کتاب ۵۶ ذکر شده که با شماره جلد مربوط به ایلام تکرار است.

این جلد از مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها و دیگر عواض طبیعی استان کرمانشاه (به ویژه شهرستان قصر شیرین و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است. اسامی، آوانویسی الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن و همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده است.

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۵۷): کوهدشت

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. - تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۷۵.

۵۰۵ ص.: مصور، عکس، نقشه (تاشده)، نمودار، جدول. - (برگ ۲۱ - ۸۳ NI).

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد ۵۷ این مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها، دیگر عوارض طبیعی استان لرستان (به ویژه شهرستان کوهدشت و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است. اسامی، آوانویسی با الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان،دین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن و همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۷۸، ۶۸): دهلران، بستان

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. - تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۶۵.

۲ جلد در یک مجلد (۲۵،۴۶) ص.: مصور، عکس، نقشه (تاشده)، نمودار، جدول. - (برگ ۴ - ۳۸ NH) و (۱۶-۳۸ NI)

شمارگان: ذکر نشده است.

این جلد از مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها، و دیگر عوارض طبیعی استانهای ایلام و خوزستان (به ویژه شهرستانهای دهلران و بستان و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است. اسامی، آوانویسی الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل، شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

[صفحه ۴۰]

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۶۹): دزفول

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. - تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۷۰.
۳۰۶ ص.: مصور، عکس، نقشه (تا شده)، نمودار، جدول. - (برگ ۱۳- ۳۸ NI).
شمارگان: ذکر نشده است.

جلد ۶۹ این مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها و دیگر عوارض طبیعی استان خوزستان (به ویژه شهرستان دزفول و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است. اسامی، آوانویسی با الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین، وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۷۹): اهواز

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. - تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۶۹.
۲۵۰ ص.: مصور، عکس، نقشه (تا شده) نمودار، جدول،. - (برگ ۱ - ۳۹ NH).
شمارگان: ذکر نشده است.

جلد ۳۴ این مجموعه، توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها و دیگر عوارض طبیعی استان خوزستان (به ویژه شهرستان اهواز و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام پدیده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیستم U.T.M) تهیه شده است. اسامی، آوانویسی با الفبای لاتین و تصاویر زیرنویس دارند. اطلاعات هر مدخل شامل: «مشخصات جغرافیایی، ارتفاع، مختصات جغرافیایی، زبان، دین و وضعیت اقتصادی و اجتماعی، فرآورده‌ها، پوشش گیاهی و نظایر آن و همچنین، بناها و آثار هنری و باستانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها، حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

فرهنگ جغرافیایی آبادی‌های کشور جمهوری اسلامی ایران (جلد ۹۰): آبادان

سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح. - تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، ۱۳۶۵.
۱۴۸ ص.: مصور، عکس، نقشه (تا شده)، نمودار، جدول. - (برگ ۵ - ۳۹ NH).
شمارگان: ذکر نشده است.

جلد نود این مجموعه توصیفی است از شهرها، آبادیهای بزرگ و کوچک، راهها، مزارع، مناطق مسکونی و غیر مسکونی، نام و مشخصات رودها، دشتها، کوهها و دیگر عوارض طبیعی استان خوزستان (به ویژه شهرستان آبادان و توابع)؛ که به ترتیب الفبای نام

پدیـده، با مقیاس ۱:۲۵۰۰۰۰ (در سیسـتم U.T.M) تهیه شـده است. اسـامی، آوانویسـی بـا الفبای لاتین و تصاویر، زیرنویس دارنـد. اطلاعـات هر مـدخل شامـل: «مشــخصات جغرافیـایی، ارتفـاع، مختصـات جغرافیـایی، زبـان، دیـن، وضــعیت اقتصـادی و اجتمـاعی، فرآورده‌ها، پوشـش گیاهی و نظایر آن و همچنین، بناها و آثار هنری و باسـتانی و جلوه‌های تاریخی، سیاسی موجود در شهر یا قریه» است. در شرح مدخلها حوادث، ویرانی‌ها و رویدادهای مربوط به جنگ ایران و عراق نیز ارائه شده‌اند.

[صفحه ۴۱]

فرهنگ شاعران جنگ و مقاومت

پژوهش محمدباقر نجف‌زاده بارفروش «م. روجا». - [تهران]: کیهان، ۳۵۲.۱۳۷۲ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

بنابر پیش‌گفتار کتاب، قرار بود که فرهنگ شاعران جنگ و مقاومت در چهار جلد منتشـر شود که سه جلد آن شامل شـرح احوال و نمونه آثار و عکس یا طرح چهره شاعران باشد و جلد چهارم، به نقد و بررسـی و تحلیل شعر عصر انقلاب اسلامی و حوزه‌ی جبهه و جنگ و ادبیات مقاومت اختصاص یابـد. ولی آنچه تاکنون منتشـر شـده، کتاب حاضـر است که مختصـری از شـرح احوال شاعران و نمونه‌هـایی از آثـار آنهـا را در برمی‌گیرد. تنظیم مطـالب کتـاب به صورت الفبـایی نـام خـانوادگی شاعران است و نمونه‌ی اشـعار راهنمـایی خود شـاعر انتخاب شـده است. هـدف کتاب، معرفی شاعران جبهه، جنگ و مقاومت و آشـنا کردن خواننـدگان با اشـعار مربوط به این موضوع است.

فرهنگ شهدا: لغات، اصطلاحات، تعبیرات

تدوین: مجید زمان‌پور. - تهران: تندیس، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

سه، ۱۶۵ ص.

کتابنامه: ص ۱۶۵ - ۱۲۹.

شمارگان: ذکر نشده است.

فرهنـگ «شـهدا»، مجموعه‌ای است از واژگان، اصـطلاحات و تعبیراتی که شـهیدان برای نوشـتن وصـیتنامه‌های خود از آنها اسـتفاده کرده‌انـد. برای تنظیم این کتاب، نزدیک به ۱۱۷۰۰ وصـیتنامه به جای‌مانده از شـهدا بررسی و واژه‌های آنها استخراج شد و بر اساس الفبا نظام یافت. زیر هر مدخل، تفسیرها، برداشتها و تأویلهای شهیدان به اختصار درج شده است.

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱): اصطلاحات و تعبیرات، اعلام

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

سیزده، ۹۱۷، سی ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:An Encyclopedia of the War Front v.۱: Idiom and explanations proper

names

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.

مجلد حاضر، جلد اول از مجموعه‌ی هشت جلدی است که در دو قسمت - به قرار زیر - ارائه شده است:

قسمت اول: اصطلاحات و تعبیرات (کلمه‌ها و ترکیبها با تنظیم الفبایی)، اصطلاحاتی از افکار، اعتقادها، باورها، پسندها، دلبستگی‌ها، روابط و عرف و عادات جبهه. قسمت دوم: اعلام (کلمه‌ها و ترکیبهای اسامی خاص و عام، مکانها، زمانها و اشخاص با تنظیم الفبایی)، نمایه‌ی مدخلها (فهرست الفبایی اصطلاحات و تعبیرات)، راهنمای راویان رزمنده (نام خانوادگی، نام شهرستان، استان، تاریخ تولد، تحصیلات، یگان رزم، گردان و رسته) براساس الفبای نام خانوادگی، راهنمای تسلیحات و جنگ‌افزارها (فهرست الفبایی تسلیحات و جنگ‌افزارها، همراه شرحی درباره‌ی هر یک) و در پایان، فهرست الفبایی عملیاتها به ترتیب نام، تاریخ و منطقه‌ی عملیاتی.

[صفحه ۴۲]

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۲): تابلو نوشته‌ها یادگار نوشته‌ها، نامه‌ها

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

چهارده، ۶۴۲ ص. مصور، عکس، نمونه.

عنوان پشت جلد انگلیسی: An Encyclopedia of the War Front, v.۲: Signboards inscriptions, the written reminiscent letters

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.

جلد دوم این مجموعه در سه قسمت ارائه شده است.قسمت اول: تابلو نوشته‌ها (متن الفبایی عبارت و تابلو نوشته‌ها، که متن الفبایی حاوی عبارات تابلوها و شرح مختصری از خاطرات مربوط به هر یک از آنها است)؛ قسمت دوم: یادگار نوشته‌ها (پندنامه‌ها، پیامها، حسب حال‌ها، شفاعتنامه‌ها، یادگار نوشته‌های رزمندگان که بنابر موضوع و مضامین منعکس در متنها تقسیم شده است، همراه با نمونه‌هایی از دستخط رزمندگان و تصاویر رسم شده)؛ قسمت سوم: نامه‌ها (به تفکیک نامه‌های خانوادگی و دوستانه، به همراه اطلاعاتی از فرستنده و تاریخ ارسال؛ تنظیم به ترتیب تاریخ ارسال).

در پایان، راهنمای راویان رزمنده (نام خانوادگی، نام شهرستان، استان، تاریخ تولد، تحصیلات، یگان رزم، گردان و رسته) آورده شده است. این بخش بر اساس نام خانوادگی راویان، تنظیم الفبایی شده است.

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۳): شوخ طبعی‌ها، شعارها، و رجزها، منظومه‌ها

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

بیست و یک، ۷۵۶ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Encyclopedia of the War Front v.۳: Wise cracks and sceneses of humor slogans and epicverses poeticals :

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.

جلد سوم این مجموعه، در سه قسمت ارائه شده است. قسمت اول: شوخ‌طبعیها (اشاره و کنایه، بدیهه‌گویی، تواضع و تجاهل، جنگ و دشمن، خوردن و آشامیدن، رندی و عیاری، سلام و صلوات، شهادت و بهشت موعود، عبادت و دعا، غیبت، حضور و غیاب، گفت و شنود، مزاح و مطایبه، وقایع اتفاقیه و حاضرجوابی‌ها)؛ الفبایی شده به ترتیب عبارات و کلمات در هر بخش. قسمت دوم: شعارها و رجزها (مطلع‌ها، شوخی شعارها، شعارهای ترکی، شعارهای پراکنده)؛ به صورت الفبایی. قسمت سوم: منظومه‌ها (استغاثه و توسل، تذکره‌ی شهدا، رزمجویی و دریغ گویی، سرباز سروده، شاعرانه‌ها، شعر عامیانه، صدامسرایی، نظیره و نقیضه، وصف حال و شرح فراق و اشعار پراکنده در قالبهای شعری مختلف). ضمایم: که شامل توضیحات و اضافات و نظیره‌ها و نقیضه‌ها به همراه اوزان عروضی برخی اشعار است. راهنمای راویان رزمنده (نام خانوادگی، نام شهرستان، استان، تاریخ تولد، تحصیلات، یگان رزم و گردان و رسته) با تنظیم الفبایی بر اساس نام خانوادگی در انتهای کتاب ارائه شده است.

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۴): آداب و رسوم، بازی‌ها، خلاقیتها، اوقات فراغت

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

هفده، ۶۶۵ ص.: مصور، عکس، جدول.

[صفحه ۴۳]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Encyclopedia of the War Front v.۴: The ethics and manners, games, creativitirs, the leisure times

شمارگان ۲۲۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.

جلد چهارم این مجموعه در چهار بخش تنظیم شده است.

بخش ۱: آداب و رسوم (کلمات و عبارات مربوط به امور اجتماعی، نظیر: برادری و تعاون، بیماری و مداوا، حمل و نقل، خواب و بیداری، خوردن و آشامیدن، رفتار با حیوانات، سخن و سکوت، عید و عزا، گفت و شنود، مرخصی و جابه‌جایی، مکاتبه و...؛ امور دفاعی نظیر: پست و نگهبانی، حرب و شجاعت، سنگر و چادر، شهدا و مجروحان، فرماندهی و فرمانبری، مقابله با دشمن و...؛ امور عبادی نظیر، استخاره و تفأل، امر به معروف و نهی از منکر، خودسازی، دعا و مناجات، عبادت، عهد و پیمان، قرآن و...).

بخش ۲: بازی‌ها (بومی، محلی جنگی و...).

بخش ۳: خلاقیتها (ساخته‌ها و اکتشافات رزمندگان و...).

بخش ۴: اوقات فراغت.

ترکیبات و عبارات و کلمات، نظم الفبایی و شرح مختصری دارند. در پایان، نمایه‌ی مدخلها (به تفکیک چهار بخش فوق) و راهنمای راویان رزمنده (نام خانوادگی، نام شهرستان، استان، تاریخ تولد، تحصیلات و یگان رزم، گردان و رسته)، بر اساس الفبای

نام خانوادگی آمده است.

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۵): رویاهای صادقانه، مکاشفات و مشاهدات

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱. هفت، ۵۹۲ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Encyclopedia of the War Front, v.۵: True dreams, reavelations, observations

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.

جلد پنجم این مجموعه در سه قسمت ارائه شده است. قسمت اول: رؤیاهای صادقانه (شامل متن الفبایی عبارات و کلمات رؤیاها): قسمت دوم: مکاشفات (متن الفبایی عبارات و کلمات و مکاشفات)؛ قسمت سوم: بخش اول مشاهدات) شامل متن الفبایی عبارات و جملات مربوط به آموزش و اعزام، اولین روزهای اعزام و جبهه، پست و نگهبانی، جنگ و گریز، دشمن، زخمی‌ها و شهدا). در همه‌ی قسمتها، شرح مختصری برای عبارات و کلمات داده شده است. در پایان، نمایه‌ای از مدخلها به تفکیک سه قسمت مذکور به ترتیب الفبا آمده است. در ادامه، راهنمای راویان رزمنده (شامل نام خانوادگی، نام شهرستان، استان، تاریخ تولد، تحصیلات، یگان رزم، گردان و دسته) بر اساس نام خانوادگی ارائه شده است.

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۶): مشاهدات، امدادهای غیبی، نیایش‌ها

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۶۰۱.۱۳۸۱ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Encyclopedia of the War Front, v.۶: observations, the invisible assistance,benedictions

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

[صفحه ۴۴]

مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰.۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.

جلد ششم این مجموعه در سه قسمت ارائه شده است. قسمت اول: بخش دوم: مشاهدات (شامل متن الفبایی عبارات و جملات مربوط به زندگی در جنگ، عسر و حرج، عملیات، فرماندهی، کمین، گشت و شناسایی، وقت خوشی کردن و یاد یاران)؛ قسمت دوم: امدادهای غیبی (شامل امدادهای غیبی در مناطق عملیاتی و در شرایط بین عملیات، امدادهای غیبی بدون ذکر زمان و مکان واقعه و نیز روایتهای پراکنده)؛ قسمت سوم: نیایشها (شامل جملات و عبارات مربوط به نیایشها که بر اساس حرف اول جمله، الفبایی شده است). عبارات و کلمات دو قسمت اول به همراه شرحی مختصر در بخش مربوطه ارائه شده‌اند. سپس نمایه‌ای از مدخلها به تفکیک سه قسمت مذکور به ترتیب الفبا آورده شده است و در ادامه، راهنمای راویان رزمنده (شامل نام خانوادگی، نام شهرستان، استان، تاریخ تولد، تحصیلات، یگان، رزم، گردان و دسته)، بر اساس نام خانوادگی تنظیم شده و به چاپ رسیده است.

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۷): شهادتنامه‌ها، یادداشتهای روزانه، کلمات قصار

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱. د، ۶۶۲،۵ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Encyclopedia of the War Front, v.۷: Testaments, diaries, aphorisms

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.

کتاب حاضر، جلد هفتم از یک مجموعه‌ی هشت جلدی است و در سه قسمت ارائه شده است. قسمت اول: شهادتنامه‌ها (شامل استغاثه و حمد و ثنا، استغفار و عذر تقصیر، اقرار به توحید، نبوت و ولایت، حکمت مجاهدت و مقاومت، دلالت به خیر و راه نجات، شرح حال و اهل و عیال، شهادت و ارادت به ائمه‌ی اطهار (ع) و امام خمینی (ره). مرگ و زندگی و ثواب و عقاب، وصیت‌های شخصی و یاد یار و شوق دیدار)؛ قسمت دوم: یادداشتهای روزانه (شامل یادداشتهای رزمندگان به تفکیک تقویم سال ۱۳۶۷ - ۱۳۵۹)؛ قسمت سوم: کلمات قصار (شامل متن الفبایی کلمات و عبارات و جملات). در پایان نیز فهرست اسامی راویان رزمنده (نام خانوادگی، نام)و تاریخ یادداشتهای، آمده است.

فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۸): نقدها، بود و نمود، سوانح

مهدی فهیمی. - تهران: نشر پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱. چهار ۷۲۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Encyclopedia of the War Front, v.۸: Criticisms, begin and appearance, incidents

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر بر اساس روایت ۱۵۰۰۰۰ رزمنده از سراسر کشور تهیه شده است.

کتاب حاضر، جلد هشتم این مجموعه است که در سه قسمت ارائه شده ا ست. قسمت اول: نقد و نظر (شامل متن الفبایی اسامی منتقدان درباره‌ی کتاب فرهنگ جبهه همراه با متن انتقادی، نامه‌ها و موارد پراکنده‌ی دیگر در نقدهای مربوطه)؛ قسمت دوم: بود و نمود (شامل متن گفتگوی همکاران و دوستان درباره‌ی نحوه‌ی گردآوری، کاستی‌ها، کسب اطلاعات، سفرها و...)؛ قسمت سوم: سوانح (شامل متن گفتگوی مؤلف درباره‌ی تحقیق و تألیف، یاداشت‌های سفر و مطالب متفرقه درباره‌ی تألیف فرهنگ جبهه). از جمله منتقدان، می‌توان به افراد زیر اشاره کرد: «سید کاظم موسوی بجنوردی، دکتر زهرا رهنورد، کامران فانی، احمد محمود، محمد مددپور، اسماعیل فصیح،

[صفحه ۴۵]

مجید ملکان، سید جعفر شهیدی، عباس زریاب خویی، محمد روشن و...».

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۱): آداب و رسوم

مهدی فهیمی - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۹۷.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه، آداب

و رسوم»، صرف نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر، خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی، عبارات، اصطلاحات و موضوع‌ها ارائه شده است. این مجلد، که جلد اول از یک مجموعه‌ی بیست جلدی است، شامل الفبای مدخلهای برگزیده‌ی عبارات و اصطلاحات در خصوص «آداب و رسوم» جبهه بوده، در دو بخش مجزا (امور اجتماعی و امور دفاعی) ارائه شده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۲): اصطلاحات و تعبیرات

مهدی فهیمی – تهران: (چاپ اول): ۱۳۸۱،۷۵ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه‌ی جبهه‌ی انقلاب اسلامی در جنگ تحصیلی»، خلاصه‌ای از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه، اصطلاحات و تعبیرات»، صرف نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارات، اصطلاحات و موضوع‌ها ارائه شده است. این مجلد، که جلد دوم از یک مجموعه‌ی بیست جلدی است، شامل مدخلهای برگزیده‌ی عبارات و اصطلاحات در خصوص «اصطلاحات و تعبیرات» جبهه بوده، به صورت الفبایی تنظیم شده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۳): اعلام

مهدی فهیمی. – تهران: پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱،۸۹ ص. شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی؛ «فرهنگ جبهه، نامها و نشانی‌ها»، صرف نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارات، اصطلاحات و موضوع‌ها ارائه شده است. این مجلد، که جلد سوم از یک مجموعه‌ی بیست جلدی است. شامل الفبای مدخلهای گزیده‌ی «اعلام» (اسامی خاص، افراد، مناطق جغرافیایی و عملیاتی و...) و متن مربوط به آنها است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۵): اوقات فراغت

مهدی فهیمی / – تهران: پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱.۳۴ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی

[صفحه ۴۶]

«فرهنگ جبهه، اوقات فراغت، صرف نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. مجلد پنجم از این مجموعه‌ی بیست جلدی، شامل مدخلهای مربوط به گذران «اوقات فراغت» و خاطرات و مربوطه بوده، فاقد نظم الفبایی به ترتیب عنوان یا مدخل خاص است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۶): بازی‌ها

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۴۱.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

جلد ششم «گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه» (در ارتباط با بازی‌های رایج در بین رزمندگان در اوقات فراغت در جبهه‌ها)، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. این جلد از این مجموعه‌ی بیست جلدی، شامل مدخلهای برگزیده عبارات و اصطلاحات و نام «بازیهای» مرسوم در جبهه همراه با خلاصه‌ای از توضیح و متن مربوط به آنها است که به صورت الفبایی تنظیم شده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۷): تابلو نوشته‌ها

مهدی فهیمی - تهران، پایداری، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه، تابلو نوشته‌ها»، صرف نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. جلد هفتم از این مجموعه‌ی بیست جلدی، شامل فهرست الفبایی «تابلو نوشته‌ها» و نیز بخش مجزایی برای «تابلو خاطره‌ها» است که یک فهرست الفبایی از مدخلهای گزیده‌ی عبارات و اصطلاحات خاطرات مربوط به «تابلو نوشته» و متن و توضیح آنها است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۸): خلاقیتها

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۵۹.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه» در ارتباط با خلاقیتهای رزمندگان در جبهه، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. جلد هشتم از این مجموعه‌ی بیست جلدی شامل مدخلهای گزیده‌ی عبارات و اصطلاحات در ارتباط با «خلاقیتها» در جبهه بوده، در سه بخش مجزا (جنگ، زندگی و فراغت) به همراه متن مربوطه با تنظیم الفبایی ارائه شده است.

[صفحه ۴۷]

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۰۹): رویاهای صادقانه

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۴۲.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیـده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسـلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مـدخلهای متن اصـلی «فرهنگ جبهه» در ارتبـاط با رؤیاهای صادقانه‌ی رزمنـدگان در جبهه‌ها، صـرف‌نظر از متن کامل، مقـدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مـدخلها و راویان و تصـاویر. خلاـصه‌ی مـدخلها به ترتیب الفبـایی عبارتهـا، اصـطلاحها و موضوع‌ها ارائه شـده است. جلـد نهم از این مجموعه‌ی بیسـت جلـدی، شامـل الفبـای مـدخلهای برگزیـده‌ی عبـارات و اصـطلاحات در خصـوص «رؤیاهـای صادقـانه» در جبهـه است که به همراه خلاصه‌ی متن مربوط به آنها ارائه شده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۰): شعارها و رجزها

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۷۴.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیـده‌ی فرهنگنـامه جبهه‌ی انقلاـب اسـلامی ایران در جنـگ تحمیلی»، خلاـصه‌ای است از مـدخلهای متن اصـلی «فرهنـگ جبهه، شعارها و رجزها»، صـرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبـایی عبارتهـا، اصـطلاحها و موضوع‌ها ارائه شـده است. جلـد دهم از این مجموعه‌ی بیست جلـدی، شامل گزیـده‌ای از شـعارها و رجزهـا، بـا تنظیـم الفبـایی مـدخلهای گزیـده‌ی عبـارات و اصــطلاحات مربـوطه اسـت. در پایـان نیز در دو بخش مجزا گزیـده‌ای از شعارهای ترکی و سایر لهجه‌ها و شعارهای پراکنده ارائه شده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۱): شوخ‌طبعیها

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۱۰۶.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیـده‌ی فرهنگنـامه جبهه‌ی انقلاـب اسـلامی ایران در جنـگ تحمیلی»، خلاـصه‌ای است از مـدخلهای متن اصـلی «فرهنـگ جبهه، شوخ‌طبعیهـا، صـرف‌نظر از متن کامـل، مقـدمه‌ها و اشـارات، فهرست‌هـای مـدخلها و راویـان و تصاویر. خلاصه‌ی مـدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصـطلاحها و موضوع‌ها ارائه شـده است. جلـد حاضـر که جلـد یازدهم از یک مجموعه‌ی بیست جلدی است، شامل مـدخلهای گزیـده‌ی عبـارات و اصـطلاحات در خصـوص «شوخ‌طبعیهـا» در جبهه بوده، که همراه بـا خلاـصه‌ی متن مربوط به آن، با تنظیم الفبایی ارائه شده است. در پایان نیز گزیده‌ای از مدخلهای «حاضرجوابی‌ها» به چاپ رسیده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۲): شهادتنامه‌ها

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۸۶ ص. شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیـده‌ی فرهنگنـامه جبهه‌ی انقلاـب اسـلامی ایران در جنـگ تحمیلی، خلاـصه‌ای است از مـدخلهای متن اصـلی «فرهنـگ جبهه»، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی

[صفحه ۴۸]

مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوعها ارائه شده است. جلد دوازدهم از این مجموعه بیست جلدی شامل گزیده‌ای از متنهای مربوط به «شهادتنامه‌ها» برگرفته از وصیتنامه‌های شهدا بوده، فاقد عنوان و نظم الفبایی است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۳): کلمات قصار

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۲۷.۱۳۸۱ ص. شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه»، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر، خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. جلد سیزدهم از این مجموعه‌ی بیست جلدی شامل گزیده‌ای از «کلمات قصار» رزمندگان در جبهه بوده، بر اساس الفبای اولین کلمه‌ی عبارت یا جمله تنظیم شده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۴): مشاهدات

مهدی فهیمی. - تهران: پایداری، (چاپ اول): ۱۳۱.۱۳۸۱ ص.
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه، مشاهدات»، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر، خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. جلد چهاردهم این مجموعه‌ی بیست جلدی، شامل مدخلهای گزیده‌ی عبارات و اصطلاحات در خصوص «مشاهدات» در جبهه است که همراه با خلاصه‌ی متن مربوطه، با تنظیم الفبایی مدخلها ارائه شده است.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۵): مکاشفات

مهدی فهیمی.- تهران: پایداری: (چاپ اول): ۴۶.۱۳۸۱ ص. شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه»، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. جلد پانزدهم از این مجموعه‌ی بیست جلدی، شامل مدخلهای گزیده‌ی عبارات و اصطلاحات در خصوص «مکاشفات» در جبهه است که همراه با خلاصه‌ی متن مربوطه به آن ارائه شده است. «مکاشفات» شامل روایات و خاطراتی از معجزه‌ها و حالات معنوی شهدا و جبهه است که در این مجموعه نقل شده‌اند.

[صفحه ۴۹]

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۶): منظومه‌ها

مهدی فهیمی.- تهران: پایداری، (چاپ اول): ۵۰.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه، منظومه‌ها»، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. مجلد حاضر جلد شانزدهم از این مجموعه‌ی بیست جلدی بوده، شامل گزیده‌ای از اشعاری که در قالبهای متعددی چون: غزل، دوبیتی، مثنوی، قصیده و آزاد توسط رزمندگان در جبهه سروده شده‌اند.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۷): نامه‌ها

مهدی فهیمی.- تهران: پایداری، (چاپ اول): ۵۴.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه، مکاتبات»، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. جلد هفدهم از این مجموعه‌ی بیست جلدی، شامل گزیده‌ی متن «نامه‌ها» ی رزمندگان در جبهه‌هاست که به ترتیب تاریخ ارسال و به همراه نام فرستنده‌ی نامه تنظیم شده‌اند.

گزیده فرهنگنامه جبهه انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی (جلد ۱۸): نیایشها

مهدی فهیمی.- تهران: پایداری، (چاپ اول): ۹۷.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«گزیده‌ی فرهنگنامه جبهه‌ی انقلاب اسلامی ایران در جنگ تحمیلی»، خلاصه‌ای است از مدخلهای متن اصلی «فرهنگ جبهه»، صرف‌نظر از متن کامل، مقدمه‌ها و اشارات، فهرست‌های مدخلها و راویان و تصاویر. خلاصه‌ی مدخلها به ترتیب الفبایی عبارتها، اصطلاحها و موضوع‌ها ارائه شده است. این مجلد که جلد هجدهم از این مجموعه‌ی بیست جلدی است، شامل گزیده‌ی «نیایشها» ی رزمندگان در جبهه بوده، که به صورت ترتیب الفبایی اولین کلمه‌ی عبارات تنظیم شده‌اند.

[صفحه ۵۰]

فرهنگ‌ها، نقد و تفسیر

بود و نمود: چند و چون فرهنگ جبهه در گفت و شنود همکاران

گردآورندگان: [محسن مهرآبادی، معصومه رادگودرزی، لمیعه فتاحی].- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، فرهنگ گستر، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۲۴۳ ص.

طراح روی جلد: منوچهر عباسی‌نژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:.Being and Appearance: Culture of The War Front

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

جلد اول مجموعه‌ی «بود و نمود» حاوی مصاحبه‌هایی با «احمد خلیلی، عباسعلی بیات، علیرضا کریمی، داود امیریان، مرتضی سرهنگی، مهدی فهیمی، محمدحسن صنعتی، هدایت‌الله بهبودی، مهدی جابرمرادی، اکبر قهرمانی و محسن مهرآبادی» است، که همه‌ی آنها از دست‌اندرکاران، محققان و پدیدآورندگان فرهنگ جبهه هستند. موضوعات مطرح شده در این مصاحبه‌ها عبارتند از: «نحوه‌ی آشنایی هریک از این افراد با فرهنگ جبهه، گردآوری اطلاعات در مناطق عملیاتی، انگیزه‌های همکاری با فرهنگ جبهه، جایگاه فرهنگ جبهه در ادبیات مقاومت حال و آینده و دیگر مسائل مرتبط با فرهنگ جبهه». البته با توجه به نقش کلیدی آقای سید مهدی فهیمی در پدید آمدن کتابهای فرهنگ جبهه، در اکثر مصاحبه‌ها از او صحبت شده است. در پایان، خاطره‌ای از محسن مهرآبادی در مورد روزهای فعالیت وی در جبهه‌ها نقل شده است. صفحات پایانی کتاب نیز به فهرست عام اختصاص دارد.

جبهه‌ای نو در فرهنگ شناسی ایران (جلد ۱): سی مقاله در نقد و بررسی فرهنگ جبهه

به اهتمام محسن مهرآبادی، علیرضا کمری. - تهران: دفتر پژوهش و گسترش فرهنگ جبهه؛ سروش (انتشارات صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران)، (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۷۳ص.: مصور، نمونه.

طرح روی جلد: هادی فراهانی.

پشت جلد به انگلیسی: ,A New Horizon for the Study of Iranian Culture

Thirty critical reviews of the collection of Farhang-e Jebhe

این کتاب، حاوی سی مقاله درباره نقد و بررسی مجموعه‌ی فرهنگ جبهه است. مقالات به جنبه‌های مختلفی نظیر اصطلاحات و تعبیرات، معانی، املاء و نگارش کتاب، مستندسازی‌ها و زبان‌شناسی در فرهنگ جبهه پرداخته‌اند، که نشان‌دهنده‌ی میزان آگاهی و دیدگاه نویسندگان مقالات نسبت به موضوع است. در آغاز سخن، آیت‌الله خامنه‌ای می‌فرمایند: «ما جز تشکر از شما دیگر چه می‌شود بگوییم. چیزی که در این کار، خیلی نظر بنده را جلب کرد، ابتکاری بودن حرکت است». ایشان در پایان فرمایشات خود. ادامه‌ی این کار توصیه می‌فرمایند.

«بهاءالدین خرمشاهی، دکتر عباس حری، دکتر توران میرهادی، غلامعلی حداد عادل، دکتر نوش‌آفرین انصاری، دکتر محمدجواد شریعت، دکتر سید جعفر شهیدی، دکتر ابراهیم باستانی پاریزی، دکتر عباس زرباف‌خویی» از جمله افرادی هستند که مقالاتی ارائه نموده‌اند.

[صفحه ۵۱]

جبهه‌ای نو در فرهنگ شناسی ایران (جلد ۲): سی و چهار مقاله و نامه در نقد و بررسی فرهنگ جنگ

به اهتمام محسن مهرآبادی. - تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، (چاپ دوم): ۱۹۳.۱۳۷۷ ص.: نمونه.

طرح جلد: هادی فراهانی.

ص.ع. به انگلیسی:A New Horizon for the Study of Iranian Culture

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل ۳۴ مقاله و نامه در نقد و بررسی مجموعه‌ی «فرهنگ جبهه»، توسط شخصیتهای علمی و سیاسی است. نقد و بررسیها، گاه صرفا درباره‌ی جلد خاصی از این مجموعه است. در مطالب ارائه شده، پیشنهادهایی برای تجدید چاپ اثر نیز داده شده است. نقدها بیشتر به جنبه‌های زیر پرداخته‌اند: «نوع صفحه‌بندی و تنظیم عکسها، طبقه‌بندی فصلها، غلطهای املایی و نگارشی، نقاط ضعف موجود در نثر و نحوه‌ی بیان اثر، رعایت ترجمه اصطلاحات و واژه‌ها به فارسی و مواردی از این دست». در پایان کتاب، فهرست عمومی اعلام و نمونه‌ی نامه‌های ارسالی، آمده است. از بین شخصیتهای نویسنده مقاله‌ها و نامه‌ها می‌توان از افراد زیر نام برد: «حجت‌الاسلام سید محمد خاتمی، علی بلوکباشی، احمد مهدوی دامغانی، محمد رجبی، پرویز خرسند، سیدکاظم موسوی بجنوردی، جعفر شهری، بهاءالدین خرمشاهی، احمد مسجد جامعی، و سید جعفر شهیدی».

سوانح: جزر و مد گردآوری اطلاعات و اسناد در تحقیق و تألیف فرهنگ جبهه (جلد ۱)

مهدی فهیمی. - تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، ۱۳۷۸.

۳۲۰ ص. - (انتشارات فرهنگ گستر؛ ۳۸).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

صفحه عنوان به انگلیسی:Incidents: Notes, Reviews, Criticisms and Dialogue

در این کتاب، مؤلف مجموعه‌ی فرهنگ جبهه، پس از سالها، به اصرار دوستان و همکاران زبان به سخن گشوده است و لذا خواننده می‌تواند قسمتهایی از نادیده‌ها و ناشنیده‌هایی را که در مسیر گردآوری و تألیف این مجموعه‌ی رخ داده است، بخواند. کتاب در دو فصل ارائه شده است: فصل اول،؛ یادداشتها پراکنده» و شامل خاطرات گردآورنده از فعالیت‌های مربوط به تهیه‌ی کتاب است که بر حسب موضوع، عنوانهای متفاوتی دارند. فصل دوم: گفت و شنودی با مؤلف و مصاحبه‌ی مؤلف با دیگران است که همراه با سؤال و پاسخ آن به چاپ رسیده است. در پایان کتاب، فهرست عام و اشعار به کار رفته در تألیف کتاب با ارجاع به صفحه‌ی مربوطه ارائه شده است.

[صفحه ۵۲]

جغرافی و اطلسها

اطلس جنگ ایران و عراق: فشرده نبردهای زمینی ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ – ۲۹ مرداد ۱۳۶۷

طرح و نظارت مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران؛ مجری طرح مؤسسه مطالعات سیاسی فرهنگی اندیشه نابی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۲۰ ص.: مصور (رنگی)، نقشه، نمودار، جدول، عکس.

کتابنامه: ص. ۱۲۰.

شمارگان: ذکر نشده است.

عنوان به انگلیسی: Atlas of Iran and Irag War: A Concise of Ground Battles, ۲۲ Sep. ۱۹۸۰ to Aug.

۱۹۸۸

در این کتـاب، با یک مقـدمه و هفت فصل، آمار و تصاویر هشت سال دفاع مقـدس و دو سال قبل از آغاز رسـمی جنگ ارائه شـده است. در ابتدا خلاصه‌ای درباره‌ی انقلاب اسـلامی ایران و عکس‌العمل عراق و نظام بین‌الملل نسبت به انقلاب بیان ده است. سپس، تجـاوز همه‌جـانبه‌ی ارتش عراق، بن‌بست در جنگ، آزادسازی مناطق اشـغال شـده، عبور از مرز برای تعقیب دشـمن، گـذر از موانع عبورناپذیر، پیشـروی در شـرق بصـره و در آخر، پایان جنگ تشـریح شده است. در ادامه‌ی کتاب و پس از مقدمه مذکور فشـرده‌ای درباره‌ی نبردهای زمینی همراه با نقشه، نمودار و جزئیات نام مناطق، نام عملیات، تاریخ و هدف و وسـعت منطقه‌ی آزاد شده، همراه شرحی مختصـر در زیر هر نقشه ارائه شـده است. هفت فصـل کتـاب، مقـاطع مختلف جنـگ را (از قبل از انقلاب تا پایان جنگ) در برمی‌گیرند. فهرست مندرجات و مقدمه به زبان انگلیسـی و فارسـی و نمونه‌ی قطعنامه ۵۹۸ سازمان ملل متحد به زبان انگلیسـی ارائه شده است.

اطلس راهنما (جلد ۱): خوزستان در جنگ ۶۷ – ۱۳۵۹

مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ سـپاه پاسـداران؛ طرح و نظارت محسن رشـید؛ مجری مؤسـسه مطالعات سیاسـی، فرهنگی اندیشـه ناب، نویسـنده و مدیر اجرا ابوالقاسم حبیبی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۶۶.۱۳۷۹ ص.: مصور (رنگی)، نقشه (رنگی)، جدول، نمودار (رنگی).

شمارگان: ذکر نشده است.

اطلس حاضـر، شامل وقایع جنگ (جدولها، نمودارها و نقشه‌های نظامی) مربوط به اسـتان خوزسـتان و دارای پنج فصل است. فصـل اول، خوزسـتان را قبـل از انقلاـب و از انقلاب اسـلامی تا شـروع جنگ و هجوم ارتش عراق به این سـرزمین و اهـداف عراق از این هجوم و میزان دستیـابی به آن تشـریح می‌کنـد. هر یـک از فصـلهای دو تـا چهـار، به گزارش هجوم دشـمن در هریک از محورهای سه‌گانه‌ی خوزسـتان (شوش – دزفول، سوسـنگرد – اهواز و خرمشـهر آبادان) اختصاص یافته است. همچنین عملیاتهای آزادسازی و عملیاتهای تعقیب متجاوزان که در هر یک از این محورها انجام شـده، به همراه نتایـج آن با نمودار و جدول مربوطه بیان شده است. در فصـل پنجم نیز تهاجم مجـدد عراق و حماسه‌ی بزرگ رزمنـدگان در عقب رانـدن متجاوزان ارائه شـده است. تصاویر ارائه شـده همراه با متن توضیحی هستند.

[صفحه ۵۳]

اطلس راهنما (جلد ۲): خرمشهر در جنگ

مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ سـپاه پاسـداران؛ طرح و نظارت محسن رشـید؛ مجری مؤسـسه مطالعات سیاسـی، فرهنگی اندیشـه ناب، نویسـنده و مدیر اجرا ابوالقاسم حبیبی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۰۸ ص. مصور(رنگی)، نقشه (رنگی)، جدول، عکس، نمودار (رنگی).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجلد حاضر، جلد دوم اطلس راهنما، (اطلس فشرده‌ای از نبردهای زمینی ایران و عراق) است. کتاب، هفت بخش دارد؛ بخش اول: جغرافیای طبیعی و انسانی خرمشهر؛ بخش دوم: پیرزوی انقلاب اسلامی و بحران‌سازی گروه خلق عرب (که پس از پیروزی انقلاب با پشتوانه‌ی دولت بعث عراق به فعالیت‌های تجزیه‌طلبانه در خرمشهر پرداخت)؛ بخش سوم: در آستانه‌ی جنگ (شرح فعالیت‌ها و اقدامات ایذایی و تحرکات مرزی ارتش عراق قبل از آغاز رسمی جنگ)؛ بخش چهارم: هجوم ناموفق ارتش عراق (وقایع مربوط به هفته‌ی اول هجوم ارتش عراق به شهر خرمشهر)؛ بخش پنجم: اشغال خرمشهر (شرح مختصری درباره‌ی حملات دشمن و مقاومت مدافعان و نهایتا، اشغال خرمشهر)؛ بخش ششم: آزادسازی خرمشهر (آغاز عملیات بیت‌المقدس و مراحل مختلف آن تا فتح نهایی)؛ بخش هفتم: آزادسازی شلمچه (مواضع و استحکامات دشمن و مواضع هلالی شکل؛ عملیات کربلای پنج). تصاویر، نقشه‌ها، جداول، نمودارها و عکسها همگی زیرنویس دارند.

اطلس راهنما (جلد ۳): ایلام در جنگ

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ محقق، نویسنده و مجری اجرا امیر رزاق‌زاده؛ طرح و نظارت محسن رشید؛ ویراستاران مهدی انصاری، گودرز نوروزی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۳۰ ص. مصور، جدول، نمودار (رنگی).

کتابنامه: ص. ۱۳۰، ۷.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

فصل اول: تاریخچه و جغرافیای سیاسی ایلام؛ فصل دوم: تاریخچه منازعات در دوران معاصر؛ فصل سوم: صالح‌آباد - میمک؛ فصل چهارم؛ دهلران - موسیان - فکه؛ فصل پنجم: مهرانه؛ فصل ششم: پایان جنگ؛ نمودارها؛ منابع.

نویسندگان کتاب، در شش فصل به شرح جنگ در ایلام پرداخته‌اند. فصل اول به تاریخچه و جغرافیای استان اختصاص دارد. فصل دوم به منازعات در استان در دوران انقلاب و شروع جنگ پرداخته است. در فصل سوم، عملیاتهای ذوالفقار و عاشورا شرح داده شده است. فصل چهارم، شرح عملیاتهای فتح‌المبین، محرم، والفجر یک و پنج، ظفر چهار و قدس سه است. فصل پنجم، شرح عملیاتهای والفجر سه و پنج، عاشورای دو کربلای یک و اقدامات نیروهای خودی و عراق است. فصل ششم، شرح بازتاب پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ در استان ایلام، هجوم منافقین به مهران و هجوم ارتش عراق به دهلران است. تعدادی جدول، نمودار، نقشه و عکس رنگی در پایان رنگی آمده است.

اطلس راهنما (جلد ۴): دشت آزادگان در جنگ

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ طرح و نظارت محسن رشید؛ نویسنده و مجری طرح ابوالقاسم حبیبی؛ ویرایش ادبی مهدی انصاری. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۳۸ ص.: مصور، نقشه، جدول، نمودار.- (اطلس راهنما؛ ج. ۴).

[صفحه ۵۴]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسندگان، در این کتاب، جنگ را دشت آزادگان - از آغاز تا پایان - شرح داده‌اند. مطالب، علاوه بر تصویر، نقشه و نمودار شامل: «جغرافیای دشت آزادگان، توابع دشت آزادگان (سوسنگرد، بستان، هویزه، رودخانه کرخه، هورالهویزه، تپه‌های رملی، تپه‌های الله‌اکبر و تنگه‌ی چزابه»، مواقع بحران، هجوم ارتش عراق و اشغال و آزادسازی بستان و سوسنگرد (شرح آغاز تا دهمین روز جنگ و سپس، آزادی سوسنگرد)، اشغال دوم بستان و محاصره‌ی ناموفق سوسنگرد، عملیات نصر، اشغال هویزه، عملیات امام مهدی (عج)، عملیات غرب سوسنگرد، عملیات شهید رستمی، عملیات شهید آیت‌الله مدنی، عملیات امام علی (ع)، عملیات شهید چمران (کرخه کور)، عملیات شهیدان رجایی و باهنر، عملیات طریق‌القدس، نبرد چزابه، عملیات بیت‌المقدس و نبردهای هورالهویزه تا پایان جنگ» است.

اطلس راهنما (جلد ۵): کارنامه نبردهای زمینی

[سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ]، طرح و نظارت: محسن رشید؛ تحقیق، تدوین و اجرا: حسن دری؛ ویرایش: مهدی انصاری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۹۵.۱۳۸۱ ص.: مصور، نقشه، جدول، نمودار.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

جلد پنجم مجموعه‌ی «اطلس راهنما»، «کارنامه‌ی نبردهای زمینی» ایران علیه ارتش عراق است. برخی از مطالب، عبارتند از: «ایران و عراق پیش از جنگ؛ تجاوزات عراق تا هجوم سراسری (استانهای آذربایجان غربی، کردستان، کرمانشاه، ایلام و خوزستان، هجوم هوایی، هجوم سراسری و اشغال شهرهای مرزی)؛ نبردهای ایران در جبهه‌ی جنوبی (عملیاتهای پل نادری، سوسنگرد، نصر، توکل، امام علی (ع)، فرمانده‌ی کل قوا، ثامن‌الائمه، طریق‌القدس، فتح‌المبین و...)؛ نبردهای ایران در جبهه‌ی میانی (عملیاتهای: ضربت ذوالفقار، بازی دراز، رجایی، باهنر، مطلع‌الفجر، مسلم بن عقیل، والفجر سه، عاشورا، کربلای یک، کربلای شش و...)؛ نبردهای ایران در جبهه‌ی شمالی [عملیاتهای: محمد رسول‌الله (ص)، والفجرهای دو، چهار، نه و ده، کربلاهای دو، هفت و ده، بیت‌المقدس‌های دو، سه، چهار و شش و....]؛ پایان جنگ (قطعنامه‌ی ۵۹۸، هجوم مجدد عراق، عملیات مرصاد، اعلام متجاوز بودن عراق از سوی سازمان ملل و....)».

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، نخستین بخش: از آغاز جنگ تا دفع دشمن (۲۰ / ۱ / ۱۳۶۲)، (جلد ۱)

مسئول طرح احمد پوراحمد، [به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد]. - تهران: دانشگاه تهران: جهاد دانشگاهی، ۱۳۷۹.

۳۴۹ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.

این کتاب جلد اول از نخستین بخش جغرافیای هشت سال دفاع مقدس است، که به بررسی و شناخت نقش شرایط محیطی و عوامل جغرافیایی، به عنوان بستر عملیات نظامی می‌پردازد. بخشهای کتاب عبارتند از: «پیش‌گفتار (محیط شناسی عملیاتهای نظامی هشت

سال دفاع مقدس و جغرافیای طبیعی استان خوزستان)؛ مقدمه (کاربرد مطالعات تعیین موقعیت جغرافیایی و توپوگرافیک در چهارچوب عملیات نظامی، خصوصیات توپوگرافی منطقه‌ی خوزستان، شیب، و...) و عملیات کلاسیک [محور دزفول، عملیات محور شوش، عملیات شهید فضل‌الله

[صفحه ۵۵]

نوری، عملیات امام علی (ع)، عملیات فرمانده‌ی کل قوا، خمینی روح‌الله.]. اطلاعات بخش عملیاتها عبارتند از: «منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت و محدوده جغرافیایی، ویژگی‌های جغرافیایی، نظیر رودخانه، خاکها و عوارض، زندگی جانوری و گیاهی، ویژگی‌های انسانی و اقتصادی، مواضع طبیعی و مصنوعی موجود، روند عملیات، روشهای به کار گرفته شده، تلفات وارد شده بر دشمن، تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و ماخذ».

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، نخستین بخش: از آغاز جنگ تا دفع دشمن (۲۰ / ۱ / ۱۳۶۲)، (جلد ۲)

مسئول طرح احمد پوراحمد، [به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد]. - تهران: دانشگاه تهران: جهاد دانشگاهی، ۱۳۷۳.

۶۸۵ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.

کتاب حاضر بخش دوم از نخستین بخش این مجموعه است که به بررسی و شناخت نقش شرایط محیطی و عوامل جغرافیایی به عنوان بستر عملیات نظامی می‌پردازد. بخشهای کتاب عبارتند از عملیاتهای: «محور شحیطیه، شهید مدنی، ثامن‌الأئمه، طریق‌القدس، مولای متقیان، ام‌الحسنین، فتح‌المبین، بیت‌المقدس، رمضان، محرم، والفجر مقدماتی و والفجر یک». در بخش عملیاتها، اطلاعاتی درباره‌ی «منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت، محدوده‌ی جغرافیایی و ویژگی‌های جغرافیایی منطقه، نظیر رودخانه، خاک و عوارض، زندگی جانوری و گیاهی، ویژگی‌های انسانی و اقتصادی منطقه، مواضع طبیعی و مصنوعی موجود در منطقه، روند عملیات و روشهای به کار گرفته شده در هر عملیات، تلفات وارده بر دشمن و مناطق، تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و مآخذ»، ارائه شده است.

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، [بخش دوم، (جلد ۴ مجموعه)]

مسئول طرح احمد پوراحمد، [به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد]. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد، ۱۳۷۴.

۶۶۶ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.

این مجلد، دومین بخش (چهارمین مجلد این مجموعه) است که به بررسی و شناخت نقش شرایط محیطی و عوامل جغرافیایی به عنوان بستر عملیات نظامی می‌پردازد. بخشهای کتاب عبارتند از عملیاتهای: «محمد رسول‌الله (ص)، حسین بن علی (ع)، مسلم بن

عقیل، والفجرهای دو تا شش خیبر، بدر، قدس یک تا پنج، عاشورای یک، نصر شش». در بخش عملیاتها، اطلاعاتی در خصوص «منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت، محدوده‌ی جغرافیایی، ویژگی‌های انسانی و اقتصادی منطقه‌ی، مواضع طبیعی و مصنوعی موجود در منطقه‌ی، روند عملیات، روشهای به کار گرفته شده در هر عملیات، تلفات وارده بر دشمن و مناطق و تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و مآخذ»، ارائه شده است.

[صفحه ۵۶]

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، [بخش سوم، (جلد ۵)]

مسئول طرح احمد پوراحمد، به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد، ۱۳۷۹.

۴۴۴ - ۱ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.

کتاب حاضر جلد اول از بخش سوم (پنجمین جلد از مجموعه) است که به بررسی و شناخت نقش شرایط محیطی و جغرافیایی هر عملیات، به عنوان بستر عملیات نظامی می‌پردازد. بخشهای کتاب عبارتند از عملیاتهای: «ظفر یک (تاریخ ۱۷ / ۳ / ۶۴)، ظفر چهار (تاریخ ۱۰ / ۴ / ۶۴)، والفجر هشت (تاریخ ۲۰ / ۱۱ / ۶۴)، والفجر نه (تاریخ ۵ / ۱۲ / ۶۴)». در بخش عملیاتها، اطلاعاتی درباره‌ی «منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت، محدوده‌ی جغرافیایی و ویژگی‌های انسانی و اقتصادی منطقه، مواضع طبیعی و مصنوعی موجود در منطقه‌ی، روند عملیات، روشهای به کار گرفته شده در هر عملیات، تلفات وارده بر دشمن و مناطق، تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و مآخذ»، ارائه شده است.

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، [بخش سوم، (جلد ۶)]

مسئول طرح احمد پوراحمد، [به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد]. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد، ۱۳۷۹.

۸۰۵ - ۴۱۲ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.

کتاب حاضر، جلد دوم از بخش سوم (جلد ششم مجموعه) است که به بررسی و شناخت نقش شرایط محیطی و جغرافیایی هر عملیات، به عنوان بستر عملیات نظامی می‌پردازد. بخشهای کتاب عبارتند از عملیاتهای: «کربلای یک (تاریخ ۹ / ۴ / ۶۵)، کربلای دو (تاریخ ۱ / ۶ / ۶۵)، و کربلای سه (تاریخ ۱۰ / ۶ / ۶۵)، فتح یک (تاریخ ۱۹ / ۷ / ۶۵) «فتح دو (تاریخ ۸ / ۸ / ۶۵)، کربلای چهار (تاریخ ۲ / ۱۰ / ۶۵)، کربلای پنج (تاریخ ۱۹ / ۱۰ / ۶۵)». در بخش عملیاتها، اطلاعاتی درباره‌ی «منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت، محدوده‌ی جغرافیایی و ویژگی‌های انسانی و اقتصادی منطقه‌ی، مواضع طبیعی و مصنوعی موجود در منطقه، روند عملیات، روشهای

به کار گرفته شده در هر عملیات، تلفات وارده بر دشمن و مناطق، تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و مآخذی ارائه شده است.

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، [بخش سوم، (جلد ۷)]

مسئول طرح احمد پوراحمد، [به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد]. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد، ۱۳۷۹.

۱۲۳۱ - ۸۰۶ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.

کتاب حاضر، جلد سوم از بخش سوم (جلد هفتم مجموعه) است که به بررسی و شناخت نقش شرایط محیطی و جغرافیایی هر عملیات، به عنوان بستر عملیات نظامی می‌پردازد. بخشهای کتاب عبارتند از عملیاتهای: «کربلای

[صفحه ۵۷]

پنج (تاریخ ۱۹ / ۱۰ / ۶۵)، کربلای شش (تاریخ ۲۲ / ۱۰ / ۶۵)، فتح چهار مرحله اول (تاریخ ۲۲ / ۱۱ / ۶۵) و مرحله دوم (تاریخ ۴ / ۱۲ / ۶۵)»، فتح پنج تاریخ (۲۵ / ۱ / ۶۶)، کربلای ده (تاریخ ۴ / ۲ / ۶۶)، نصر دو (تاریخ ۱۲ / ۳ / ۶۶)، نصر سه (تاریخ ۲۷ / ۳ / ۶۶)، فتح شش (تاریخ ۲۷ / ۳ / ۶۶)، فتح شش (تاریخ ۲۷/ ۳ / ۶۶)، نصر چهار (تاریخ ۳۱ / ۳ / ۶۶)، نصر پنج (تاریخ ۲ / ۴ / ۶۶)، فتح هشت (تاریخ ۲۸ / ۴ / ۶۶) و فتح علی (تاریخ ۱۷ / ۵ / ۶۶)». در بخش عملیاتها، اطلاعاتی درباره‌ی منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت، محدوده جغرافیایی، ویژگی‌های انسانی و اقتصادی منطقه‌ی، مواضع طبیعی و مصنوعی موجود در منطقه‌ی، روند عملیات، روشهای به کار گرفته شده در هر عملیات، تلفات وارده بر دشمن و مناطق، تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و مآخذ، ارائه شده است.

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، [بخش سوم، (جلد ۸)]

مسئول طرح احمد پوراحمد، [به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد]. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد، ۱۳۷۹.

۱۶۱۲ - ۱۲۳۲ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.

کتاب حاضر، بخش چهارم از جلد سوم (جلد هشتم مجموعه) است که به بررسی و شناخت شرایط محیطی و جغرافیایی هر عملیات، به عنوان بستر عملیات نظامی می‌پردازد. بخشهای کتاب عبارتند از عملیاتهای: «ظفر دو (تاریخ ۱۲ / ۷ / ۶۶)، ظفر سه (تاریخ ۲۵ / ۸ / ۶۶)، نصر هشت تاریخ (۲۹ / ۸ / ۶۶)، نصر نه (تاریخ ۲ / ۹ / ۶۶)»، ظفر پنج (تاریخ (۱۲ / ۱۰ / ۶۶)، بیت‌المقدس دو (تاریخ ۲۵ / ۱۰ / ۶۶) و ظفر شش (تاریخ ۵ / ۱۲ / ۶۶). در بخش عملیاتها، اطلاعاتی درباره‌ی منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت، محدوده‌ی جغرافیایی،

ویژگی‌های انسانی و اقتصادی منطقه، مواضع طبیعی و مصنوعی موجود در منطقه‌ی، روند عملیات، روشهای به کار گرفته شده در هر عملیات، تلفات وارده بر دشمن و مناطق، تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و مآخذ، ارائه شده است.

جغرافیای هشت سال دفاع مقدس، [بخش سوم، (جلد ۹)]

مسئول طرح احمد پوراحمد، به سفارش بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مراکز اسناد، ۱۳۷۹.

۱۹۳۵ - ۱۶۱۳ ص.: نقشه (رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به صورت طرح و زیراکس شده در ۳ بخش (جمعا ۹ مجلد) تنظیم شده است.

کتاب حاضر، بخش پنجم از جلد سوم (جلد نهم مجموعه) است که به بررسی و شناخت شرایط محیطی و جغرافیایی هر عملیات، به عنوان بستر عملیات نظامی، می‌پردازد. بخشهای کتاب عبارتند از عملیاتهای: «ظفر هفت (تاریخ ۲۲ / ۱۲ / ۶۶)، بیت‌المقدس سه (تاریخ ۲۲ / ۱۲ / ۶۶)، والفجر ده تاریخ (۲۵ / ۱۲ / ۶۶)، بیت‌المقدس چهار (تاریخ ۶ / ۱ / ۶۷)»، بیت‌المقدس پنج (تاریخ (۲۲ / ۱ / ۶۷)، بیت‌المقدس شش (تاریخ ۲۷ / ۲ / ۶۷) و مرصاد (تاریخ ۶ / ۵ / ۶۷).» در بخش عملیاتها، اطلاعاتی درباره‌ی منطقه‌ی عملیاتی، موقعیت، محدوده‌ی جغرافیایی، ویژگی‌های انسانی و اقتصادی منطقه، مواضع طبیعی و مصنوعی موجود در منطقه، روند عملیات، روشهای به کار گرفته شده در هر عملیات، تلفات وارده بر دشمن و مناطق، تأسیسات آزاد شده، نتایج عملیات و منابع و مآخذ ارائه شده است.

[صفحه ۵۸]

مقدمه‌ای بر جغرافیای نظامی ایران (جلد ۱): شمال غرب و غرب کشور

یحیی صفوی؛ به اهتمام دانشگاه امام حسین (ع).- تهران: سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

[۶]۳۱۱ ص.: نقشه (برخی رنگی)، جدول. - (سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح؛ ۱۸۷. مجموعه مطالعات جغرافیای نظامی ایران).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد انگلیسی: An Introduction to Military Geography of Iran

مندرجات، فصل ۱: تعاریف و کلیات (جغرافیای نظامی)؛ فصل ۲. جغرافیای نظامی ایران (شمال غرب و غرب کشور)؛ فصل ۳. اشاره به ملاحظات جغرافیایی کشورهای همجوار؛ فصل ۴. از نگاه نقشه؛ فصل ۵: واژه‌ها و اصطلاحات جغرافیای نظامی؛ فصل ۶: منابع.

این کتاب، مقدمه‌ای بر جغرافیای نظامی استانهای شمال غرب و غرب کشور (شامل استانهای: اردبیل، آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، کردستان، کرمانشاه، ایلام و خوزستان) است. در هر قسمت، موقعیت جغرافیایی، سابقه‌ی تاریخی، جغرافیایی تاریخی، جغرافیای انسانی و وضعیت اقتصادی و نظامی استان بررسی می‌شود. در استانهای ذکر شده، در قسمت جغرافیای نظامی استان، به موقعیت‌های جنگی استان طی هشت سال دفاع مقدس اشاره می‌شود. در فصل سوم کتاب، مؤلف، به بررسی جغرافیایی کشورهای

همجوار شامل آذربایجان، ارمنستان، ترکیه و عراق پرداخته است. موضوع‌های مورد بررسی در هر یک از این کشورها عبارتند از: «بررسی موقعیت جغرافیایی، سابقه‌ی تاریخی، جغرافیای طبیعی، جغرافیای انسانی، وضعیت اقتصادی و جغرافیای سیاسی».

هورالعظیم، جغرافیای طبیعی

مؤلف م. ح. رامشت. - اصفهان: معاونت جنگ دانشگاه اصفهان، (چاپ اول): ۱۴۹.۱۳۶۶ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

هورالعظیم با وسعتی با معادل ۳۱۰۰ کیلومتر مربع، تقریبا منتها الیه مرز جنوب غرب ایران با عراق قرار گرفته است و در جریان جنگ ایران و عراق، جزو مناطق جنگی درگیر در منطقه‌ی خوزستان بود و با وجود انبوه بودن نی‌های سر به فلک کشیده در این هور، به همت دلاوران اسلام عملیاتهای متعددی در دوران جنگ در آن صورت گرفت. کتاب حاضر به بررسی موقعیت جغرافیایی و استراتژیکی منطقه‌ی مذکور پرداخته است. از جمله، مطالب ارائه شده عبارت است از: «هور به عنوان یک اکوسیستم منطقه‌ای، مفهوم هور، مختصات جغرافیایی، وسعت، شیب سواحل هور، وسعت جزایر هور، ذخیره‌ی آبی هور، آبراهه‌ها، جریانات ورودی و خروجی هور، استراتژی آب در جنگ ایران و عراق، سیاست ایران در روزهای اول حمله‌ی دشمن و...».

[صفحه ۶۰]

تحقیق و بررسی

روز شمارها

اسکورت نفتکش‌ها: دخالت مستقیم آمریکا در جنگ، ۳۰ تیر تا ۳۱ شهریور ۱۳۶۶

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ نویسنده محمود یزدانفام؛ ناظر علمی و ویرایش محتوایی علی‌رضا لطف‌الله زادگان؛ ویرایش ادبی گودرز نوروزی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

[چهارده]، ۸۳۲ ص.: مصور، نقشه (رنگی)، جدول، عکس. - (روزشمار جنگ ایران و عراق؛ کتاب پنجاهم).

کتابنامه / نمایه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شرح حوادث و رویدادهای جنگ ایران و عراق در فاصله‌ی سی‌ام تیر تا ۳۱ شهریور ۱۳۶۶ است. مطالب کتاب به ترتیب روز تنظیم شده‌اند. موارد زیر از جمله مهمترین وقایع این دوره هستند که در کتاب به آنها پرداخته شده است: تصویب «قطعنامه‌ی ۵۹۸» شورای امنیت سازمان ملل؛ اقدامهای نظامی علنی آمریکا علیه ایران در خلیج فارس؛ اسکورت نفتکشها؛ برخورد نفتکش عظیم «بریجتون» با مین؛ حمله‌ی آمریکا به کشتی «ایران اجر»، تشدید دشمنی عربستان با ایران؛ حمله و اقدامات نظامی آمریکا علیه بندرها، سکوها، اسکله‌های نفتی و شناورهای ایران». در پایان کتاب، منابع و مآخذ، عکسها و فهرست راهنما (اشخاص، اماکن، مجامع، سازمانها، احزاب، نیروهای انتظامی، نظامی، امنیتی، رسانه‌های گروهی و...) درج شده است. جدولی از کشتیهای

سانحه دیـده در دوره‌ی فوق – براساس نام کشتی، کشور صاحب پرچم و حمله‌کننـده‌ی، نوع اقـدام و تاریـخ مربوطه – نیز ارائه شده است.

تقویم جنگ

تهیه و تنظیم جهاد سازندگی خوزستان – اهواز: مؤسسه فرهنگی، انتشاراتی نور معرفت، (چاپ اول): ۷۹.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به شهدای سنگرساز بی‌سنگر جهاد سازندگی تقدیم شده است.

کتـاب حاضـر به ذکر پـاره‌ای از وقـایع دفـاع مقـدس رزمنـدگان اسـلام به صورت اجمالی می‌پردازد. این وقایع براساس تاریـخ ذکر شده‌انـد. کتاب با ذکر بیانات فرمانـده‌ی کل قوا در خصوص دفاع مقدس به همراه مقدمه‌ای درباره‌ی تهمیدات نظامی و تسـلیحاتی، سیاسـی و تبلیغـاتی درباره‌ی جنگ ایران و عراق آغاز شـده، سـپس به درج و شـرح وقایع از ۲۹ / ۶ / ۱۳۵۹ لغایت ۲۸ / ۵ / ۱۳۶۷ می‌پردازد. مطالب مندرج در کتاب، عبارتند از: «سـخنرانی شـهید رجایی (نخست‌وزیر وقت) در جلسه‌ی شورای امنیت سازمان ملل؛ عملیات ثامن‌الأئمه (ع)؛ سقوط هواپیمای سی – ۱۳۰ حامل فرماندهان: فلاحی، کلاهدوز، فکوری، جهان‌آرا؛ عملیات طریق‌القدس؛ عملیات فتح‌المبین؛ حملات موشکی عراق به دزفول؛ عملیاتهای والفجر دو، سه، چهار، پنج و شش؛ عملیات قدس؛ عملیات عاشورا؛ حملـات موشـکی ایران به عراق؛ عملیـات فتـح؛ عملیات کربلا؛ بمباران شـیمیایی اردبیل و سـلیمانیه؛ عملیات ظفر؛ عملیات مرصاد و آتش‌بس رسمی در جنگ ایران و عراق».

[صفحه ۶۱]

جنگنامه‌ی اول: پیدایش نظام جدید (جلد ۱): بحرانهای داخلی و تولید نیروهای مسلح انقلاب

نویسـندگان: هـادی نخعی، حسـین یکتـا؛ مهـدی انصـاری؛ ویرایش ادبی: گودرز نوروزی؛ مرکز مطالعـات و تحقیقات جنگ، سـپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۵.

۱۰۳۸ ص.: مصور، نقشه. – (روزشمار جنگ ایران و عراق: زمینه‌سازی).

کتابنامه: در پایان بخش مربوط به هر روز.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتـاب حاضـر که مطـابق طرح روزشـمار جنـگ تحمیلی، اولین مقطع از مقاطع زمینه‌ساز جنگ ایران و عراق می‌باشـد، به بررسـی حوادث اتفـاق افتـاده – از وقوع درگیری مسـلحانه در ارتش شـاه (۲۱ بهمن ۱۳۵۷) تـا آخرین درگیری مرزی در واپسـین روزهای شهریـور ۱۳۵۹ – می‌پردازد. در ایـن جلـد، دوره‌ی شـکل‌گیری، پیـدایش و بروز اولیـه‌ی درگیری‌هـای داخلی توسـط جریانهـا و گروههای ضد نظام جمهوری اسـلامی ایران بررسـی شده است. روزشمار حاضر بر اساس تاریخ روز تنظیم شده است و در پایان نیز گزارش فشرده‌ی روزانه از اهم مطالب ارائه شده است.

همچنین فهرستی از عکسها در فهرست مندرجات آمده است. در آخر کتاب، فهرست راهنما (شامل: اسامی اشخاص، اماکن، مناطق، سازمانها، کشورها و مجامع بین‌الملل) ارائه گردیده است.

جنگنامه‌ی اول: پیدایش نظام جدید (جلد ۲): بحران در خوزستان

نویسنده: حسین یکتا؛ ویرایش: هادی نخعی؛ ویرایش ادبی: گودرزی نوروزی؛ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۷.

۱۰۳۸ ص.: مصور، نقشه. - (روزشمار جنگ ایران و عراق: زمینه‌سازی).

کتابنامه: در پایان بخش مربوط به هر روز.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب مطابق طرح روزشمار جنگ تحمیلی، اولین مقطع از مقاطع زمینه‌ساز جنگ ایران و عراق است - به بررسی حوادث از اواسط اردیبهشت تا اواخر تیرماه ۱۳۵۸ می‌پردازد. در این جلد، مهمترین واقعه‌ی این دوره، یعنی اوج گیری و فرونشاندن درگیری‌های خوزستان، آمده است و جریان موسوم به خلق عرب در این استان (به ویژه خرمشهر)، تحرکات گروهها و جریانهای سیاسی در جهت ایجاد و توسعه‌ی بحران علیه نظام، مسایل مربوط به ارتش، سپاه و مقولات امنیتی و انتظامی، نقش امام، شورای انقلاب و دولت موقت در مسایل سیاسی - داخلی (به ویژه مسایل مربوط به آمریکا و عراق) و... مورد بحث قرار گرفته‌اند. در بخش پایانی، گزارش روزشمار (فشرده و اهم مطالب) از ۱۷ / ۲ / ۱۳۵۸ الی ۳۰ / ۴ / ۱۳۵۸ ارائه شده است. در آخر کتاب، فهرست راهنما به تفکیک اشخاص، کشورها، قاره‌ها، و مناطق جغرافیایی، شهرها و اماکن، مجامع و سازمانهای، بین‌المللی، سازمانها، احزاب و گروهها، نیروهای نظامی، انتظامی و امنیتی، رسانه‌های گروهی، عبارات و واژه‌ها و نهادهای انقلاب ارائه شده است.

حدیث حماسه‌های جنگ

[اهواز]: اداره کل ارشاد اسلامی خوزستان،[۱۳؟؟].۲۵۹ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب حاضر طی نوزده بخش (فصل) به نقد و بررسی عملیاتهای انجام گرفته در یک مقطع زمانی سه ساله از دفاع مقدس می‌پردازد. فهرست مندرجات و مطالب مطرح شده عبارتند از: «۱- مقدمه (شامل مقدمه‌ای درباره‌ی شروع جنگ ایران و عراق و کمک دشمنان به صدام)؛ ۲- روزشمار تجاوز (امل مطالبی در خصوص زمینه

[صفحه ۶۲]

سازی‌های اولیه‌ی تجاوز عراق به ایران، از تاریخ شنبه ۸ / ۶ / ۱۳۵۹ لغایت شنبه ۲۹ / ۶ / ۱۳۵۹ و شرح مختصر وقایع رخداده در هر روز)؛ ۳- اطلاعیه‌های یک تا ۲۷ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران تا ۳۱ شهریورماه، آغاز تجاوز علنی؛ ۴- سقوط خرمشهر؛ ۵- فرمایشات امام خمینی (ره) مبنی بر لزوم شکستن حصر آبادان؛ ۶- عملیات ثامن‌الأئمه (شکستن حصر آبادان)؛ ۷- عملیات طریق‌القدس (محاصره‌ی دشمن، غافلگیری، حمله‌های همه‌جانبه و...)؛ ۸- عملیات مطلع‌الفجر؛ ۹- عملیات امیرالمؤمنین (ع)؛ ۱۰- عملیات محمد رسول‌الله (ص)؛ ۱۱- عملیات فتح‌المبین؛ ۱۲- عملیات الی بیت‌المقدس؛ ۱۳- عملیات رمضان؛ ۱۴- عملیات محرم؛ ۱۵- عملیات والفجر مقدماتی؛ ۱۶- عملیات والفجر یک؛ ۱۷- عملیات والفجر دو؛ ۱۸- عملیات والفجر سه و ۱۹- مقایسه‌ی اوضاع سیاسی - اقتصادی و اجتماعی ایران و عراق پس از سه سال جنگ».

روز شمار انقلاب اسلامی ایران

گردآورنده: فرهاد بخشنده، مجید محسنی. - تهران سبز آرنگ، (چاپ اول): ۹۰.۱۳۷۷ ص.

کتابنامه: ص. ۹۰.

این کتاب در سال ۱۳۷۲ تحت عنوان «روزشمار انقلاب اسلامی ایران: ۱۳۴۰ – ۱۳۶۸» توسط انتشارات محیا به چاپ رسیده است. در این کتاب، شرح مختصری از حوادث و رویدادهای انقلاب اسلامی ایران، از تکوین تا پیروزی (۱۰ فروردین ۱۳۴۰ تا ۱۶ خرداد ۱۳۶۸) آورده شده است تا خوانندگان ضمن آشنایی با سیر حوادث، با نوع ارتباط آنها نیز آشنا شوند. شروع وقایع این روزشمار، ۱۰ فروردین ۱۳۴۰(وفات آیت‌الله العظمی حاج سید حسین بروجردی) و پایان آن، ۱۴ خرداد ۱۳۶۸) رحلت حضرت امام خمینی «ره») است. در این کتاب، وقایع مربوط به دفاع مقدس و جنگ تحمیلی به ترتیب در ردیف روزشمار، از تاریخ سی و یکم شهریورماه ۱۳۵۹ به بعد – تا پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل متحد از سوی جمهوری اسلامی ایران، عملیات مرصاد و برقراری آتش‌بس – آورده شده‌اند. در پایان کتاب نیز فهرستی از منابع و مآخذ کتاب درج شده است.

روز شمار انقلاب اسلامی ۱۳۶۸ – ۱۳۴۰

نگارش فرهاد بخشنده، مجید محسنی.- تهران: محیا، (چاپ چهارم): ۹۰.۱۳۷۶ ص.

کتابنامه: ص. ۹۰.

در این کتاب، حوادث و وقایع انقلاب اسلامی ایران از زمان تکوین تا پیروزی و پس از آن تا رحلت حضرت امام خمینی (ره) رهبر کبیر انقلاب اسلامی به اختصار و به صورت روزشمار ذکر شده است و هدف آن، ارائه‌ی مطالب به صورتی مناسب، جهت استفاده‌ی عموم و آشنایی خوانندگان با سیر حوادث و رویدادها و آشنایی با نوع ارتباط آن‌هاست. برای ارائه‌ی اطلاعات، ترتیب «روز، ماه، سال، (نام روز هفته)» انتخاب شده و پس از ذکر این موارد، رویداد مهم آن روز آورده شده است. رویدادهای جنگ ایران و عراق نیز در ردیف روزشمار مربوط به خود در بین رویدادهای مهم تاریخی ایران از تاریخ ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ (دوشنبه) به بعد ذکر شده است.

روز شمار جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران

گردآورنده علیرضا برزگر؛ با همکاری فرماندهی دفاعی حضرت ولی عصر (عج).- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

[صفحه ۶۳]

۱۷۲ ص. [۱۵] ص.: نقشه (رنگی)، مصور،جدول.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:A Chronology of the iraqi-Imposed War Against Iran

کتابنامه: ص. [۱۶۸]- ۱۷۲.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب در چهار بخش به بررسی اختلافات و جنگهای عمده بین ایران و عراق (حتی از زمان استقرار حکومت صفویان در ایران

و امپراتوری عثمانی، که کشور فعلی عراق بخشی از آن بود؛ یعنی قبل از ظهور کشور عراق) تا جنگ میان ایران و عراق در زمان حاضر می‌پردازد. اهم مطالب ارائه شده عبارتند از:

بخش اول: تاریخچه‌ی اختلافهای مرزی ایران و عراق. بخش دوم: دوران صفویه، افشاریه، زندیه، قاجاریه (از وقایع ۱۰ شهریور ۸۹۳ تا ۱۴ آذر ۱۳۰۳). بخش سوم: دوره‌ی پهلوی (از وقایع ۸ اسفند ۱۳۰۷ تا ۲۲ بهمن ۱۳۵۷).

بخش چهارم: دوره‌ی جمهوری اسلامی ایران (از وقایع ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ تا ۱۸ آذر ۱۳۷۰). در بخش چهارم، ضمن بررسی دوره‌ی پیش از یورش سراسری ارتش عراق، چگونگی آغاز تجاوز هشت سال عراق تشریح شده و در ادامه، به پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ تا اعلام متجاوز بودن دولت عراق پرداخته است. مطالب به صورت مختصر و مستند و ترتیب زمان وقوع ارائه شده‌اند. در پایان نیز پیوستهایی - شامل فهرست‌های مختلف و نقشه‌های عملیاتی ارائه شده است.

روزها و رویدادها (۱): هجری شمسی

تهیه و تنظیم دفتر عقیدتی سیاسی فرماندهی کل قوا.- تهران: مؤسسه‌ی فرهنگی نشر رامین، ۵۳۶.۱۳۷۶ ص.

کتابنامه.

مجموعه‌ی حاضر به بیان گزیده‌ای از رویدادها، حوادث، ایام الله و مناسبتهای تاریخی و جهانی مهم می‌پردازد. اولین جلد مربوط به سه ماه اول شمسی است و برای تهیه‌ی آن از منابع مختلفی - از جمله کتابها، روزنامه‌ها، و نشریات دیگری چون سالنامه‌ها و اسناد و مدارک بعضی از مراکز فرهنگی و آموزشی و آرشیوهای سازمانهای مختلف - استفاد شده است. از جمله رویدادهای مهم جنگ تحمیلی که در این جلد ذکر شده است، می‌توان موارد زیر را نام برد: «عملیات فتح‌المبین (فروردین ماه ۱۳۶۱)؛ شرح زندگی و شهادت شهید حاج سید مرتضی آوینی (تاریخ شهادت ۲۰ / ۱ / ۱۳۷۲)؛ روز ارتش جمهوری اسلامی ایران (۲۱ فروردین)؛ سالروز تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (۲ / ۲ / ۱۳۵۸)؛ عملیات حضرت مهدی (عج) (۳۱ / ۲ / ۱۳۶۰)؛ آغاز عملیات بیت‌المقدس (۱۰ / ۲ / ۱۳۶۱) و آزادسازی خرمشهر (۲ / ۳ / ۱۳۶۱)؛ عملیات فرماندهی کل قوا؛ خمینی روح خدا (۲۱ / ۳ / ۱۳۶۰) در منطقه‌ی دارخوین؛ تشکیل جهاد سازندگی (۲۷ / ۳ / ۱۳۵۸)؛ زندگینامه‌ی شهید دکتر مصطفی چمران (تاریخ شهادت ۳۰ / ۳/ ۱۳۶۰ در دهلاویه.

روزها و رویدادها (۲): سال شمسی

تهیه و تنظیم: دفتر عقیدتی - سیاسی فرماندهی معظم کل قوا؛ پدیدآورندگان: علی بری دیزجی؛ علی‌اصغر کریمی شرفشاده؛ مجید صفایی؛ محمدنبی ابراهیمی؛ وحید صفایی. تهران: مؤسسه‌ی فرهنگی نشر رامین، (چاپ دوم): ۱۳۷۷.

۵۲۱ ص. پدیدآورندگان: علی بری دیزجی؛ علی‌اصغر کریمی شرفشاده؛ مجید صفایی؛ محمدنبی ابراهیمی؛ وحید صفایی.

کتابنامه: ص. (۵۱۷ - ۵۲۱).

مندرجات: رویدادهای تیر؛ رویدادهای مرداد؛ رویدادهای شهریور

[صفحه ۶۴]

جلد دوم کتاب روزها و رویدادها فاصله‌ی زمانی تیرماه تا پایان شهریورماه را در برمی‌گیرد. مباحث مطرح شده‌ی مرتبط با دفاع

مقـدس در این جلـد عبارتنـد از: عملیات کربلای یک: آزادسازی شـهر مهران، ۹ تیر ۱۳۶۵؛ سـقوط هواپیمای مسافربری جمهوری اسلامی ایران توسط ناو وینسنس آمریکا، ۱۲ تیر ۱۳۶۷؛ عملیات رمضان، ۲۳ تیر ۱۳۶۱؛ پذیرش قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت از سوی جمهوری اسـلامی ایران، ۲۷ تیر ۱۳۶۷؛ عملیـات والفجر دو: ۲۹ تیر ۱۳۶۲؛ عملیـات مرصـاد: پنجم مرداد ۱۳۶۷؛ شهادت سرلشکر خلبـان عبـاس بابـایی: پانزدهم مرداد ۱۳۶۶؛ ورود آزادگـان سـرافراز بـه ایران اسـلامی: ۲۶ مرداد ۱۳۶۹؛ عملیـات کربلای سه: ۱۱ شهریور ۱۳۶۵؛ و هفته‌ی دفاع مقدس: ۳۱ شهریور تا ششم مهر (در این قسمت، تاریخچه‌ی کوتاهی از جنگ تحمیلی و دفاع مقدس آورده شده است). در پایان جلد دوم نیز فهرستی از منابع و مآخذ مربوط به مطالب کتاب ضمیمه است.

روزها و رویدادها (۳): فصل پائیز – زمستان

پدیدآورنـدگان: علی بری دیزجی، محمدرضا مطیعیان، مجید ترکاشوند؛ ویراسـتار: محمدنبی ابراهیمی.- تهران: زهد، (چاپ دوم): ۶۱۳.۱۳۷۸ ص. عنوان روی جلد: روزها و رویدادها، هجری شمسی.

مندرجات: رویدادهای مهر؛ رویدادهای آبان؛ رویدادهای آذر؛ رویدادهای دی؛ رویدادهای بهمن؛ رویدادهای اسفند.

این جلـد، فاصـله‌ی زمانی مهرماه تا پایان اسـفندماه را در سالهای مختلف دفاع مقدس در برمی‌گیرد. وقایع مهمی که در این ایام در ارتباط با دفاع مقدس رخ داده، عبارتند از: عملیات ثامن‌الائمه (شـکست حصـر آبادان)؛ شـهادت سـرداران اسـلام: تیمسار سرلشـکر ولی‌الله فلاـحی، تیمسـار سـرتیپ نـامجوی، تیمسار سـرتیپ فکوری، و سـردار سرلشـکر محمـدعلی جهان‌آرا؛ شـهادت محمدحسـین فهمیـده؛ تشـکیل بسـیج مستضـعفین (به انضـمام بسـیج در دفاع مقـدس)؛ معرفی عراق به عنوان متجاوز از سوی سازمان ملل متحـد؛ حماسه‌ی شـهدا هویزه؛ عملیات کربلای پنج؛ نبرد شـرق بصره؛ روز نیروی هوایی ارتش (حاوی گزارشی کوتاه درباره نیروی هوایی در دفاع مقـدس)؛ عملیات والفجر هشت؛ و در رویـدادهای اسـفند: روز روحانیت و دفاع مقدس؛ عملیات خیبر؛ تأسیس بنیاد شـهید انقلاب اسلامی؛ عملیات والفجر ده و بمباران شیمایی حلبچه. در پایان کتاب نیز فهرست منابع به چاپ رسیده است.

روزها و رویدادها: مبنا سال شمسی

مرکز فرهنگی تربیتی نور ولایت وابسته به موسسه اتفاق ثلث.– قم: نشر پیام مهدی (عج)، (چاپ دوم): ۶۰۸.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Days and Events: Solar year

مجموعه‌ی حاضـر شامل گزیـده‌ای از رویـدادها و وقایع مهم تاریـخ ایران همراه با شـرحی درباره‌ی هر رویداد (از سال ۱۳۴۲ لغایت سال ۱۳۷۷ هجری شمسـی)، به انضـمام دو رویداد: «شـهادت سـپهبد صـیاد شـیرازی و آغاز به کار شوراهای شـهر و روسـتا در سال ۱۳۷۸» است. ترتیب ارائه مطـالب، به تفکیـک ماههـای سـال شمسـی (فروردین تا اسـفند) و در هر ماه، به ترتیب سال و روز مربوطه است. از جمله مطالب مرتبط با دفاع مقـدس، می‌توان موارد زیر را نام برد: «حماسه‌ی شـهدای هویزه، شـهادت محمدحسـین فهمیـده (روز بسـیج دانش‌آموزی)، عملیات فتح‌المبین، عملیات بیت‌المقدس، عملیات حضـرت مهدی (عج)، شـهادت دکتر چمران، عملیات فرمانـدهی کل قوا، خمینی روح خدا، عملیات کربلای یک، عملیات رمضان، عملیات والفجر دو، عملیات مرصاد شـهادت سرلشـکر خلبان عباس بابایی، عملیات کربلای سه، عملیات ثامن‌الأئمه، شـهادت سـرداران رشـید اسـلام در سانحه‌ی هوایی، پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران، معرفی عراق به عنوان متجاوز از سوی سازمان ملل و...».

[صفحه ۶۵]

رویدادهای دهه ۶۰

هیأت تحریریه دفتر سیاسی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۷۰، ۲۴۶ ص.

کتابنامه: ص. ۲۴۶ – ۲۴۵.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، تحلیل تختصری از رویدادهای دهه‌ی ۱۳۶۰ در کشور ایران بوده، در ده فصل تنظیم شده است. فصل اول: بازنگری قانون اساسی؛ فصل دوم: تداوم رهبری انقلاب اسلامی؛ فصل سوم: مروری بر هشت سال دفاع مقدس (وقایع قبل از آغاز جنگ تحمیلی، عوامل بروز جنگ تحمیلی، موضع ایران در قبال قطعنامه‌ی ۵۹۸)؛ فصل ۴: مواضع کشورها و سازمانهای بین‌المللی در قبال جنگ تحمیلی؛ فصل ۵: انقلاب اسلامی و توطئه‌های فرهنگی؛ فصل ۶: گروهکها و نظام اسلامی (منافقین و عملیات مرصاد، از جمله مباحث این فصل است)؛ فصل ۷: سران غرب و فراریان به خارج از کشور (جنگ تحمیلی، یکی از دلایل فرار ذکر شده است)؛ فصل ۸: وضعیت اقتصادی ایران در دهه‌ی ۶۰؛ فصل ۹: بحران خلیج‌فارس (جنگ نفت) (تسلیم عراق در برابر خواسته‌های مشروع ایران، از مباحث این فصل است) و فصل ۱۰: مهمترین رویدادهای جهان در دهه‌ی ۶۰.

عملیات رمضان، عبور از مرز: تعقیب متجاوز با عملیات رمضان

نویسنده علیرضا لطف‌الله زادگان با دستیاران نویسنده: خداداد سیفی برگو، مهران موحدی‌فر.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۷۶۰ ص.: عکس، نقشه، جدول. – (روزشمار جنگ ایران و عراق؛ ج. ۲۰).

کتابنامه در پایان هر قسمت.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب، به بررسی برهه‌ی زمانی اول تیرماه ۱۳۶۱ تا ۳۱ مردادماه ۱۳۶۱ می‌پردازد. وقایع مهم این مقطع زمانی، متأثر از دو عملیات بزرگ و پیروزمند فتح‌المبین و بیت‌المقدس است. طی این دو عملیات، بسیاری از مناطق آزاد، و خسارات فراوانی به دشمن وارد شد. این پیروزی‌ها در داخل و خارج کشور پیامدهایی داشت؛ از جمله‌ی آنها عدم همکاری نظام بین‌الملل در محکومیت عراق و بی‌توجه‌ی به درخواستهای ایران برای پایان دادن به جنگ بود. در چنین اوضاعی، ایران تصمیم گرفت سیاست تعقیب متجاوز را در پیش بگیرد. به همین علت، ایران دست به عملیات رمضان زد. این عملیات در تاریخ۲۳ / ۴ / ۱۳۶۱ شروع و در۷ / ۵ / ۱۳۶۱ به پایان رسید. کتاب به شرح وقایع مختلف و اجرای عملیات رمضان به صورت روزشمار می‌پردازد.

سالنامه جامع سوره ۷۵

به اهتمام داور رستمی‌وند.– تهران: موسسه انتشارات سوره، ۱۳۷۵.

۷۵۱ ص.

مندرجات: بخش فرهنگ: روزشمار فرهنگی ۷۵، ترجمه در ادبیات دفاع مقدس، یک خاطره؛ بخش جامعه: روزشمار جامعه ۷۵؛

بخش هنری: روزشمار هنری ۷۵؛ بخش تاریخ، روزشمار تاریخی ۷۵؛ بخش ویژه: این جنگ یک گنج است.
سالنامه‌ی جامع سوره، حاوی مطالب متنوعی در زمینه‌های موضوعی مختلفی مانند فرهنگ، توسعه، تاریخ هنر و جامعه است. در زمینه‌ی جنگ تحمیلی نیز مطالب مختلفی مطرح شده است که از آن جمله می‌توان موارد زیر را نام برد: فعالیت‌های صنعت پتروشیمی طی دوران دفاع مقدس و پس از آن، چاپ کتاب و یادواره‌ها، برگزاری سمینار بررسی دفاع مقدس، ترجمه در ادبیات دفاع مقدس، مراسم هفته‌ی دفاع مقدس؛ نمایشگاه آثار هنری

[صفحه ۶۶]

درباره دفاع مقدس، مراسم سالروز فتح خرمشهر، دیدار ریاست جمهوری با جمعی از آزادگان، و قسمتی از سخنرانی رهبر معظم انقلاب اسلامی در جمع اعضای دفتر ادبیات و هنر مقاومت در تاریخ ۲۵ / ۴ / ۱۳۷۵ و تقدیر و تشکر از فعالیت آنها.

گاه شمار جنگ عراق و ایران ۱۹۸۷ (از دی ماه ۱۳۶۵ تا آذر ۱۳۶۶)

ترجمه پیروز ایزدی: به کوشش محمود یزدانفام.- تهران: سپاه پاسداران، دانشکده فرماندهی و ستاد، معاونت پژوهشی، (چاپ اول): ۱۳۷۷.
۳۰۲ ص.
شمارگان: ۳۰۰ نسخه.
کتاب ترجمه گزیده‌ای از ۱۹۸۷ koobraeY eliF no stcaF می‌باشد که توسط buP eliF no stcaF در سال ۱۹۸۸ در نیویورک منتشر شده است.
کتاب حاضر که در یازده فصل ارائه شده است، گاهشماری از اخبار جنگ ایران و عراق و رویدادهای اقتصادی و دیپلماتیک حاشیه‌ای جنگ است و بیانگر جایگاه عملیاتهای نظامی رخداده در سالهای ۶۵ و ۶۶ در منطقه‌ی جنگی و سرنوشت و نتایج شگفت‌انگیز داخلی و خارجی ناشی از آن. ترتیب اطلاعات بر اساس ماههای میلادی است. نمونه‌ی مطالب و اخبار مهم، عبارتند از: «تهاجم جدید ایران علیه عراق (کربلای پنج)، رسوایی فروش اسلحه به ایران، بن‌بست در زد و خوردهای بصره، رسوایی فروش اسلحه‌ی ایران - کنترا، اصابت موشک عراقی و هلاکت ۳۷ ملوان آمریکایی، آمریکا اسکورت دریایی نفتکشهای کویتی را به تأخیر می‌اندازد، اتهامات وارده به معاملات تسلیحاتی کارخانه‌ی نوبل، بحران خلیج‌فارس، نزاع و درگیری میان ایران و بریتانیا، رویارویی فرانسه با ایران و قطع روابط دیپلماتیک، حملات آمریکا و توقیف کشتی مین‌گذاری ایرانی، برخورد بالگردهای آمریکایی با قایقهای ایرانی، فروش اسلحه آمریکا به سعودی و...».

ماجرای مک فارلین، اقدام آمریکا برای ارتباط با ایران، طرح نهایی عملیات سرنوشت ساز، عملیات فتح ۱، (۲ شهریور تا ۲۲ آبان ۱۳۶۵)

نویسندگان مهدی انصاری، یحیی فوزی، علی‌رضا لطف‌الله‌زادگان؛ ویراستار ادبی گودرز نوروزی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۰.
۸۴۰ ص.- (روزشمار جنگ ایران و عراق؛ کتاب چهل و چهارم).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلد ۴۴ از این مجموعه‌ی ۵۷ جلدی، روزشماری است که ۶۳ روز از دوران جنگ تحمیلی (۲۱ / ۶ / ۱۳۶۵ تا ۲۲ / ۸ / ۱۳۶۵) را در برمی‌گیرد و شامل مهمترین اقدامات، حوادث، گزارشها و تحلیلهای نظامی، سیاسی و اقتصادی این مقطع است. کتاب، در مقدمه به تشریح عملیات سرنوشت‌ساز کربلای چهار، با استراتژی جلوگیری از آرامش دشمن (به عنوان مقدمه عملیات کربلای پنج) پرداخته و پس از آن اطلاعات رویدادها را به ترتیب روز، به صورت مقاله یا فصل ارائه می‌دهد. در پایان کتاب، فهرستی از نقشه‌ها، عکسها و فهرست راهنمای اشخاص، مکانها، مناطق عملیاتی، سازمانها و... ارائه شده است. برخی از مهمترین موضوع‌های این دوره عبارتند از: «عملیات کربلای چهار، هماهنگ کردن معارضین عراقی، پشتیبانی عراق از گروههای ضد انقلاب، حملات هوایی عراق به شهرها، شلیک موشکهای دوربرد از سوی ایران، حمله به نفت‌کشهای حامل نفت ایران و افشای ماجرای آمدن مک‌فارلین به ایران».

[صفحه ۶۷]

هجوم سراسری تهاجم و پیشروی‌های عمده عراق

نویسندگان مهدی انصاری، حسین یکتا؛ نظارت محسن رشید، غلامرضا شفیعی؛ ضمائم و مقدمه هادی نخعی، داود رنجبر.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ دوم): ۱۳۷۵.

۶۹۷ ص.: مصور، نقشه، عکس. - (روزشمار جنگ ایران و عراق؛ کتاب چهارم).

کتابنامه.

تحقیقات این کتاب توسط برادران محمد درودیان، علیرضا لطف‌اللهزادگان، داود صفایی و خواهران فریبا آهنگرزاده، منصوره رجب‌بیگی، طوبی رضوانی، فرحناز سلماسی، مرجان عسگری و مریم معینی‌نیا انجام گرفته است.

این کتاب، نتیجه‌ی تحقیقات میدانی (مصاحبه با رزمندگان و بازگویی خاطرات) و کتابخانه‌ای (گردآوری اسناد و اطلاعات از منابع دیگر) است و در آن، هجوم سراسری و گسترده‌ی دشمن بعثی به خاک میهن اسلامی ما مورد بررسی قرار گرفته است. تنظیم این کتاب به صورت روزشمار است. از جمله وقایعی که در این کتاب در ارتباط با ۳۵ روز آغازین جنگ و هجوم سراسری و پیشروی دشمن در خاک میهن اسلامی آمده است، می‌توان از موارد زیر نام برد: «سقوط خرمشهر، حصر آبادان، رد هرگونه میانجیگری [از سوی امام (ره)]. شکل‌گیری سازمانی نیروهای رزمنده‌ی اسلام، ناموفق ماندن هجوم زرهی دشمن به خرمشهر، موضع ضعیف سازمان ملل متحد و شورای امنیت تحت تأثیر آمریکا و سایر ابرقدرتها، فرمان تشکیل شورای عالی دفاع، پاسخ شدیداللحن شهید رجایی به کارتر و بسیاری از وقایع دیگر».

هویزه آخرین گام‌های اشغالگر، زمینگیر شدن و توقف کامل دشمن

تدوین و نگارش علیرضا لطف‌اللهزادگان؛ طراحی، نظارت، ویرایش هادی نخعی؛ مدیریت و اجرا محسن رشید و مهدی انصاری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۷۸۲ ص.: جدول، نقشه، عکس (رنگی).- (روزشمار جنگ ایران و عراق: کتاب پنجم).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«هویزه آخرین گام‌های اشغالگر» روزشمار یک دوره‌ی ۷۷ روزه از جنگ ایران و عراق است، که رویدادهای مهم سیاسی - نظامی

این دوره را در برمی‌گیرد. کتاب با تشریح اولین روز اشغال کامل خرمشهر (۵ / ۸ / ۱۳۵۹) شروع شده تا محاصره هویزه (۲۱ / ۱۰ / ۱۳۵۹) ادامه می‌یابد و در نهایت با ذکر گزیده‌ای از حوادث چند روز محاصره و در نهایت، اشغال هویزه (۲۲ تا ۲۷ دی ۱۳۵۹) پایان می‌پذیرد. در شروع دوره، مهمترین هدف عراق، تکمیل محاصره‌ی آبادان و سپس تصرف آن شهر بوده است. اما مقاومت ۳۵ روزه‌ی خرمشهر چنان تأثیراتی برجا گذاشت که گریبان اشغالگر را نه تنها تا پایان این دوره بلکه تا پایان مرحله‌ی اشغال ایران رها نکرد. مقاومت خرمشهر عامل ضربه‌پذیر شدن خطوط دفاعی عراقی گردید و از آن مهمتر، سبب درهم شکستن اراده‌ی ادامه‌ی جنگ در مناطق مسکونی در برابر مقاومت مردمی در بین نظامیان اشغالگر شد.

[صفحه ۶۸]

عملیات، راهنماها

راهنمای عملیات در جنگ هشت ساله ایران و عراق

تهیه و گردآوری مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ دوم): ۹۳.۱۳۷۰ ص.

عنوان روی جلد: راهنمای عملیات جنگ ۸ ساله.

مندرجات: مقدمه؛ بخش اول: کلیاتی در باب جنگ؛ بخش دوم: جداول راهنمای حملات خودی؛ بخش سوم: حملات عراق.

کتاب حاضر در سال ۱۳۶۹ به صورت یک جزوه‌ی داخلی، با شمارگان محدود، برای استفاده در سپاه منتشر شد. یک سال بعد با اصلاحاتی چند و افزودن مطالبی به صورت کتاب ارائه گردید. مطالب کتاب مجموعه‌ای موجز از پاره‌ای اطلاعات مهم در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران در بعد نظامی و عملیاتی آن است که در سه بخش تنظیم شده است. در بخش اول کلیاتی از جنگ تحمیلی و نتایج آن (از جمله، طولانی بودن آن و مقایسه‌ی آن از نظر زمانی با دو جنگ جهانی اول و دوم نیز جنگ کره) ارائه شده است و فهرست کاملی از نبردها و عملیات انجام شده (بزرگ، کوچک و متوسط)، منطقه‌ی درگیری، سازمان عمل‌کننده و نتایج عملیات آمده است.بخش دوم، شامل جداول اطلاعاتی درباره‌ی هر یک از عملیاتهای بزرگ و متوسط انجام شده و نتایج آنها است و بخش سوم به مراحل سه‌گانه‌ی تهاجم دشمن، چگونگی و نتایج آن، زمان و مکان و تلفات وارد شده بر دشمن و نیروهای عمل کننده پرداخته است.

کارنامه توصیفی عملیات رزمندگان اسلام در طول هشت سال دفاع مقدس

تهیه و تدوین لشکر ۱۶ قدس گیلان؛ علی سمیعی.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، نمایندگی ولی فقیه، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۴۷۳ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ گزارش: ۱).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مروری بر عملیاتهای رزمندگان اسلام همراه نتایج و دستاوردها و بازتاب عملیات، نظرات کارشناسان، رزمندگان، اسرای عراقی و... است. آماری نیز از نتایج عملیات در قالب تجهیزات منهدم شده‌ی دشمن، غنایم، کشته‌ها و زخمی‌ها و اسرای

عراقی ارائه می‌دهد. تعدادی از عملیاتهایی که در کتاب به آنها اشاره شده است، عبارتند از: «ثامن‌الأئمه (ع)، طریق‌القدس مطلع‌الفجر، محمد رسول‌الله (ص)، مولای متقیان (ع) ام‌الحسنین، فتح‌المبین، بیت‌المقدس، رمضان، مسلم بن عقیل، محرم، والفجر مقدماتی، والفجرهای یک تا ده، تحریرالقدس، خیبر، بدر، کربلای یک تا ده، بیت‌المقدس دو تا هفت، عملیاتهای نامنظم و ایذایی، قادر، عاشورا و همچنین، نبردها و عملیات نامنظمی که جهت آمادگی برای عملیات بزرگ و سراسری صورت گرفته‌اند». نتایج عملیات مرصاد، سقوط هواپیمای مسافربری ایران، پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ و واکنش جهانی و حملات گسترده‌ی عراق پس از آن و ایستادگی ایران در برابر حملات ارائه شده است. آمار بدون جدول و نمودار است.

[صفحه ۶۹]

کارنامه عملیات سپاهیان اسلام در هشت سال دفاع مقدس

تدوین، روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، ۱۳۶۸.

۱۴۳ ص.: مصور، نقشه، رنگی.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت بزرگداشت حماسه هشت سال دفاع مقدس در شهریور ۱۳۶۱ منتشر شده است. کتاب حاضر، مجموعه‌ی آمار و نتایج عملیات پیروزمندانه‌ی رزمندگان در مصاف با دشمن را مورد بررسی قرار داده است. سعی شده که آمار دقیق و موثقی در اختیار خوانندگان قرار گیرد. این عملیاتها، به طور کلی، به صورت چریکی (با شبیخون و نظایر آنها)، در آغاز جنگ، (در چند محور، از جمله: دزفول، هویزه، ماهشهر و آبادان) و کلاسیک و غیرکلاسیک صورت گرفت. برای کلیه‌ی این عملیاتها، نام نقشه، تاریخ شروع و پایان، میزان خسارات و تلفات، تعداد اسراء و غنائم، به طور کامل و دقیق ذکر شده است. تنظیم عملیاتها در متن کتاب، از روی تاریخ وقوع آنهاست. در پایان کتاب، چگونگی پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران همراه با سخنان حضرت امام (ره) در این خصوص، فهرست تقویمی عملیاتها و فهرست نقشه‌های ضمیمه آورده شده است.

[صفحه ۷۰]

قوانین و مقررات و حقوق

ابعاد حقوقی دورنمای صلح بیرون ایران و عراق

علی‌اصغر کاظمی.- تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۲۳۳.۱۳۷۷ ص.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Legal dimentions of the prospects for peace between Iran and Iraq.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ۱. وضعیت حقوقی آتش‌بس و شرایط تحقق صلح؛ ۲. روابط ایران و عراق: از آتش‌بس تا جنگ دوم خلیج‌فارس (حمله

عراق به کویت)؛ ۳. قرارداد ۱۹۷۵ و مسأله حاکمیت تاریخی بر اروندرود؛ ۴. دورنمای صلح و امنیت در منطقه خلیج‌فارس: ضمائم. نویسنده این کتاب را در چهار بخش و یک ضمیمه تنظیم کرده است. بخش اول مسائل مربوط به حالت جنگ، ترک مخاصمه، آتش‌بس و قرارداد صلح را از دیدگاه حقوق قراردادها و عرف بین‌الملل روشن می‌کند و به بیان جایگاه قطعنامه‌ی ۵۹۸ در استقرار آتش‌بس و زمینه‌سازی برای دستیابی به صلح پایدار و عادلانه می‌پردازد. روابط ایران و عراق از زمان برقراری آتش‌بس تا حمله عراق به کویت و اشغال آن کشور (که به «جنگ دوم خلیج‌فارس» معروف شده است) از مباحث بخش دوم کتاب است. در بخش سوم، مسأله حق حاکمیت بر اروندرود و ادعای عراق در خصوص حاکمیت بر این رود، و جهات نظری و حقوقی مسأله - بر اساس موازین پذیرفته شده بین‌المللی - بحث شده است. بخش چهارم، دورنمای صلح و امنیت را در منطقه‌ی خلیج‌فارس در پرتو تحولات منطقه و جهان مورد بررسی قرار داده، با تحلیل حقوقی - سیاسی قطعنامه‌ی ۵۹۸ و اهداف و نیات دنبال شده در آن، و شرایط جدید منطقه‌ای و جهانی پس از پایان جنگ سرد، امکان دستیابی همه‌ی کشورها به صلحی پایدار و امنیتی منطقه‌ای را مورد بررسی قرار می‌دهد.

اشتغال معلولین: راهنمای انتخاب و به کارگماری معلولین، به انضمام کلیه قوانین و مقررات مربوط به از کارافتادگی - معلولیت و اشتغال معلولین و ایثارگران

ترجمه و تألیف امین‌الله علوی، مجید رشیدکابلی.- تهران: مؤسسه عالی آموزش و پژوهش مدیریت و برنامه‌ریزی، (چاپ دوم): ۱۳۸۱.

[۱۰]، ۱۶۰ ص.: جدول.

عنوان روی جلد: اشتغال معلولین و قوانین مربوط به اشتغال از کار افتادگان، معلولین و جانبازان: عنوان پشت جلد به انگلیسی: Employment of Disabled Persons: selective placement - laws and regulations...

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

این کتاب در سال ۱۳۷۳ توسط مرکز آموزش مدیریت دولتی منتشر شده است.

این کتاب، شامل مجموعه‌ای از فنون ویژه‌ی استخدام و به کارگیری افراد معلول، مشاغل مناسب انواع معلولیتها همراه با قوانین و مقررات مربوط به معلولان و ایثارگران، مصوبات مجلس شورای اسلامی و شورای عالی پشتیبانی جنگ، مصوبات شورای امور اداری و استخدامی کشور، قانون استخدام کشوری، قانون کار جمهوری اسلامی ایران، از کارافتادگی و معلولیت و اصلاحات کمیسیون است که در سیزده فصل و شش پیوست تنظیم شده‌اند. از جمله

[صفحه ۷۱]

مندرجات کتاب می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «طبقه‌بندی، شناسایی و ثبت اطلاعات معلولین، فنون مصاحبه، راهنمای حرفه‌ای برای فرد معلول یا از کارافتاده و...». از جمله عناوین پیوستها، «فرم گزارش پزشکی کارگماری، فرم شرایط احراز شغل، ناتوانی و تأثیرات آن در استخدام و...» است.

تأملی بر رعایت حقوق بی طرفی در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران

تألیف قاسم زمانی.- تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی شهر دانش، (چاپ اول): ۱۸۸.۱۳۸۰ ص.

عنوان به انگلیسی: Reflections on compliance with the law of Neutrlity in Imposed War of Iraq Againts Iran

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

در این تحقیق، مسائل زیر مورد بررسی قرار گرفته است: بیطرفی دولتهای ثالث و این که با وجود منشور سازمان ملل متحد در ایجاد نظام امنیت جمعی، این دول - هنگام تجاوز عراق به ایران - تا چه اندازه و تا چه زمانی به ادعاهای بیطرفی خود پای‌بند باقی ماندند؛ تأثیر زمین‌گیر شدن نیروهای عراق در جنگ با رزمندگان بر مواضع دولتها در برابر جنگ؛ ترفند «عدم تخاصم» و انواع کمکهای مستقیم و غیرمستقیم دولتهای ثالث به رژیم بعث عراق.

از جمله مندرجات کتاب، موارد زیر است: «تجاوز عراق به ایران از بیطرفی تا عدم تخاصم؛ شیوه‌های نقض بیطرفی توسط دولتهای ثالث؛ ترفند عراق برای بین‌المللی کردن مخاصمه و وضعیت ممتاز آمریکا در نقض بیطرفی و رویارویی با ایران؛ اقدامات ایران در تضمین حقوق قانونی خود و مقابله با نقض بیطرفی، مسؤولیت بین‌المللی ناشی از نقض بیطرفی و تاوان کویت و عربستان در خوش خدمتی به عراق.»

جنگ افزارهای شیمیایی در سیاست جهانی و حقوقی بین‌الملل

تهیه و گردآوری و تنظیم واحد ثبت وقایع جنگ جهاد سازندگی؛ به کوشش علی حسین پناه.- تهران: جهاد سازندگی، پشتیبانی و مهندسی جنگ، ۵،۴۱.۱۳۶۷ ص.: مصور، عکس.

جنگ شیمیایی و کشتار انسانهای بیگناه توسط گازهای مخرب و سمی، یکی از وحشتناک و منفورترین چهره‌های جنگ است. کتاب حاضر به بحث درباره‌ی جنگ‌افزارهای شیمیایی پرداخته و سیاست جهانی و حقوق بین‌الملل را در قبال استفاده‌کنندگان این جنگ‌افزارها به چالش کشیده است. کتاب، ضمن بیان تاریخچه‌ای کوتاه درباره‌ی استفاه از سلاح شیمایی، به کاربرد این وسایل در جنگ جهانی اول و کشورهای تولیدکننده‌ی این جنگ‌افزارها می‌پردازد. سپس مسأله‌ی توسل نیروهای عراقی به سلاح شیمایی و استفاده‌ی آنان از این تجهیزات در جنگ تحمیلی را مورد بحث قرار می‌دهد و با بیان دفعات استفاده‌ی عراق از سلاح شیمیایی، به تحلیل عملکرد کشورهای غربی و برخورد آنها با مسأله‌ی استفاده عراق از گازهای مختلف شیمیایی علیه مردم مظلوم ایران می‌پردازد. همچنین قطعنامه‌های سازمان ملل در مورد منع استفاده از جنگ‌افزارهای شیمیایی و کم‌تحرکی این سازمان در مواجهه با عراق و محکومیت آن کشور تحلیل شده است.

جنگ ایران و عراق (۱۹۸۸ - ۱۹۸۰) و حقوق جنگ دریایی، مجموعه اسناد و شرح و تفسیرهای مربوطه در رویه دریایی

آندره گاتری و ناتالینو رونزیتی؛ مترجمان حمیدرضا ملک‌محمدی نوری، سعید تائب، احمد سالاری.- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۴.

[صفحه ۷۲]

هجده، ۵۰۴ ص.- (مباحث حقوق بین‌الملل؛ ۱۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Iran - Iraq War (۱۹۸۰-۱۹۸۸) and the Law of Naval Warfare

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از اسناد و مدارک در ارتباط با جنگ دریایی در خلیج‌فارس و تنگه‌ی هرمز در دوران دفاع مقدس است. فصلهای اول تا پنجم، اسناد و مدارک مربوط به کشور ایران، کشور عراق، شورای امنیت ملل متحد و اجلاس عمومی سازمان ملل متحد، شورای سازمان بین‌المللی هوانوردی کشوری، کشور بریتانیا و کشور فرانسه هستند. در فصل ششم، اسناد و مدارک زیر ارائه شده است. «سازمان ملل متحد و قطعنامه‌های شماره‌ی ۵۰۲،۵۸۲،۵۹۸، ۵۴۰ و ۶۱۶ شورای امنیت، تصمیم شورای سازمان بین‌المللی هوانوردی کشوری در ۱۴ ژوئیه ۱۹۸۸، گزارش هیأت حقیقت‌یاب ایکائو در مورد انهدام هواپیمای خطوط هوایی ایران در نزدیکی جزیره‌ی قشم، تصمیم شورای سازمان بین‌المللی هوانوردی کشوری در تاریخ هفتم دسامبر ۱۹۸۸ و قطعنامه‌ی آن در هفده مارس ۱۹۸۹ و سازمانهای منطقه‌ای و دیگر مجامع بین‌المللی.»

حقوق بشر در اسناد بین‌المللی و موضع جمهوری اسلامی ایران

حسین مهرپور.- تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۴۱۱.۱۳۷۴ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Human Rights in International Instruments and the position of Islamic Republic of Iran

شمارگان: ۳۱۵۰ نسخه.

این کتاب به بررسی و نقد حقوق بشر و جنبه‌های مختلف آن از موضع جمهوری اسلامی ایران و اسناد بین‌الملل می‌پردازد. از جمله اهم مطالب کتاب، موارد زیر است: «حقوق بشر از دیدگاه اسلام و نظام جمهوری اسلامی ایران؛ گزارش اجلاس کمیته‌ی حقوق بشر در مورد بررسی دومین گزارش دوره‌ای جمهوری اسلامی ایران؛ گزارشی از چهل و هفتمین اجلاس کمیته‌ی حقوق بشر؛ آخرین دوره‌ی بررسی دومین گزارش دوره‌ای ایران در کمیته‌ی حقوق بشر؛ حقوق بشر، مسأله‌ای انسانی یا ابزاری سیاسی (در این مبحث مطالبی در خصوص جنایات ضد بشری دولت بعث عراق، مانند بمباران شیمیایی حلبچه، و دیدگاه و عملکرد دول غربی در پاسخ به جنایات عراق ارائه شده است)؛ تحلیلی بر قطعنامه‌ی ۲۰۲ / ۴۹ مجمع عمومی سازمان ملل متحد و رأی مثبت آفریقای جنوبی در قبول آن علیه جمهوری اسلامی ایران و...».

حقوق بشر دوستانه بین‌المللی: اشغال سرزمین‌های ایران در جنگ تحمیلی

تألیف قاسم زمانی؛ [برای] مؤسسه مطالعات و پژوهشهای حقوقی، پژوهشکده حقوق، گروه پژوهشی حقوق عمومی و بین‌المللی.- تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های حقوقی شهر دانش، (چاپ اول): ۱۳۷.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: پریسا روحانی.

عنوان به انگلیسی: International Humanitarian Law: Occupation of Irans territories in the imposed war

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، در پنج فصل و یک بخش نتیجه‌گیری، به بررسی نحوه‌ی رفتار دولت اشغالگر عراق در مناطق اشغالی می‌پردازد. مقدمه

کتاب به زبان انگلیسی نیز ترجمه شده است. مطالب عمده‌ی کتاب، عبارتند از: «اشغال نظامی و

[صفحه ۷۳]

حقوق بشر دوستانه‌ی بین‌المللی (مفهوم و جایگاه اشغال نظامی در بستر روند تحولات تاریخی حقوق بین‌الملل و ضرورتهای جنگی، رعایت حقوق بشر دوستانه‌ی بین‌المللی در سرزمینهای اشغالی و...)؛ اشغال سرزمینهای ایران در جنگ تحمیلی؛ عملکرد عراق در برخورد با غیر نظامیان ساکن در سرزمینهای اشغالی ایران؛ حرمت اموال و اماکن موجود در مناطق اشغالی و ملاحظات نهایی پیرامون اشغال سرزمینهای ایران در جنگ تحمیلی (نقش کمیته‌های ملی و بین‌المللی صلیب سرخ، اشغال بعد از آتش‌بس، سیاست شورای امنیت در قبال اشغال سرزمینهای ایران و کویت توسط عراق، و...)».

حقوق بشر و راهکارهای اجرای آن

حسین مهرپور؛ ویراستار محمدحسین خسروانی.- تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۶،۲۱۶. ۱۳۷۸ ص.

صفحه عنوان به زبان انگلیسی:Human Rights and Its Implementations Instruments

کتابنامه به صورت زیرنویس:

کتاب، شامل شش گزارش و سه مقاله در زمینه‌های مختلف مربوط به حقوق بشر و برخی معاهدات و تعهدات دولت جمهوری اسلامی ایران نسبت به آنها است؛ از جمله: «گزارش مربوط به تشکیل اجلاس ترتیبات منطقه‌ای حقوق بشر آسیا و اقیانوسیه در کاتمانده، مرکز نپال؛ گزارش پنجاه و چهارمین اجلاس کمیسیون حقوق بشر؛ سمینار تقویت جهانی بودن حقوق بشر و دیدگاه‌های اسلامی درباره‌ی اعلامیه‌ی جهانی حقوق بشر؛ کمیته‌ی رفع تبعیض نژادی و بررسی گزارش جمهوری اسلامی ایران؛ وضعیت دولت ایران و آزادیهای اساسی؛ حقوق اقلیتها در قانون اساسی جمهوری اسلامی و...» درباره‌ی تجاوز دشمن و قوانین مربوطه بر اساس دیدگاه جمهوری اسلامی ایران، ممنوعیت عضویت و دخالت نیروهای نظامی ایران (ارتشی و سپاه) در احزاب سیاسی و نیز قوانین و مقررات استخدامی سپاه مطالبی در کتاب ارائه شده است.

حقوق بین‌الملل دریاها

رابین چرچیل، آلن‌لو؛ ترجمه: بهمن آقایی.- تهران: وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

یازده، ۷۰۰ ص.: جدول، نقشه، نمودار.- (حقوق بین‌الملل؛ ۲).

عنوان اصلی:The Law of the Sea

کتابنامه.

واژه‌نامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب را انتشارات گنج دانش نیز در سال ۱۳۷۷ در ۷۳۴ صفحه و با شمارگان ۳۰۰۰ نسخه منتشر کرده است.

این کتاب در هجده بخش تنظیم شده است و درباره‌ی حقوق بین‌الملل عمومی دریاها، یا، قواعدی است که دولتها در روابط

بین‌المللی خود در ارتباط با امور دریایی باید رعایت کنند. مواردی درباره‌ی مسایل حقوقی مربوط به کشور ایران مانند مسأله‌ی جنگ ایران و عراق، خلیج‌فارس و رودخانه‌ی اروند (که به نظر مترجم، احتیاج به توضیح بیشتری داشته است) با توضیحاتی در پانوشت ارائه شده‌اند. مندرجات عبارتند از: «خطوط مبدأ، آبهای داخلی، دریای سرزمینی، تنگه‌ها، مجمع‌الجزایزها، منطقه مجاور، فلات قاره، منطقه‌ی انحصاری اقتصادی، دریای آزاد، بستر بین‌المللی دریاها، دریانوردی، ماهی گیری، آلودگی دریاها،تحقیقات علمی دریایی و انتقال دانش فنی، استفاده‌ی نظامی از دریا، کشورهای محاط در خشکی، کشورهای دارای شرایط نامساعد جغرافیایی و حل اختلاف».

[صفحه ۷۴]

در ضمایم کتاب نیز ادعاهای مربوط به مناطق دریایی، متن برخی از اسناد مهم مربوط به حقوق دریاها و قوانین ایران در مسایل حقوق دریاها و کنفرانسیون کویت، ارائه شده است.

حقوق جنگ

محمدرضا ضیائی بیگدلی؛ زیر نظر معاونت پژوهشی. - تهران: دانشگاه علامه طباطبایی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۴۱۵ ص.- (انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی؛ ۸۶).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده با احساس ضرورت طرح مسائل حقوقی در جامعه، پس از تجاوز عراق به ایران، انجام عملیاتهای دفاع مقدس و در نهایت، پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸، در هفت فصل به بیان جنبه‌های حقوقی جنگ پرداخته است و ضمن بیان مسائل حقوقی جنگ، به مقایسه‌ی آنها در جنگ ایران و عراق پرداخته است. خلاصه‌ی مطالب عبارت از مطالب زیر است. فصل اول: مفهوم جنگ و توسل به زور در حقوق بین‌الملل؛ فصل دوم: مفهوم حقوق جنگ؛ فصل سوم: آغاز جنگ (شرایط شکلی و آثار حقوقی)؛ فصل چهارم: هدایت عملیات جنگی (تعیین عرصه‌ی مخاصمات، تشخیص مبارزان و غیر مبارزان، قربانیان جنگی، وسایل و شیوه‌های نبرد، اشغال نظامی و غنائم جنگی)؛ فصل پنجم: ضمانت اجرای حقوق جنگ (کیفری و مدنی بین‌المللی)؛ فصل ششم: پایان جنگ (روشهای سنتی و جدید)؛ فصل هفتم: بیطرفی در جنگ (زمینی، دریایی و هوایی). در پایان، فهرست منابع، فهرست تفصیلی و فهرست راهنما ارائه شده است.

مجموعه قوانین و مقررات اداری و استخدامی ایثارگران

تهیه و تنظیم معاونت امور دفاعی سازمان امور اداری و استخدامی کشور؛ با همکاری معاونت امور دفاعی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.- تهران: سازمان امور اداری و استخدامی کشور، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۵۰ ص.: جدول.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، مجموعه‌ی قوانین، مقررات، لوایح قانونی، قوانین الحاقی، تبصره‌ها، آیین‌نامه‌های اجرایی، معافیتها، اصلاح مواد و بخشنامه‌های مربوط به رزمندگان، جانبازان، اسرا، مفقودان، آزادگان، شهدا و خانواده‌های آنان، کارکنان مناطق جنگی و

جنـگ‌زده، تشـکیلات مربوط به امور جنگ و ملحقات مربوطه است که در شـش فصل همراه با قوانین و مقررات سال ۱۳۷۱ مربوط به مأموریت‌های آموزشـی به مدارس ایثارگران و شـرکت در برنامه‌های بسیج، سـکونت در خانه‌های سازمانی و امتیازات مربوط به ایثـارگران در قـانون نظـام هماهنـگ ارائه شـده است. همچنین مصوبـات مجلس شـورای اسـلامی و شورای عـالی پشتیبـانی جنـگ، مصوبات هیأت وزیران و مصوبات شورای امور اداری و استخدامی کشور و بخشهای تابعه نیز در این مجموعه موجود است.

مجموعه قوانین و مقررات مربوط به آزادگان، از تاریخ ۲۲ / ۱۱ / ۵۷ الی ۱۵ / ۶ / ۶۹

تهران: اداره کل قوانین و مقررات کشور (نهاد ریاست جمهوری)، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۳۶ ص.: جدول.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

[صفحه ۷۵]

مجموعه‌ی حاضر، شامل قوانین، آیین‌نامه‌ها و تصویب‌نامه‌های مصوب مجلس شورای اسلامی، هیأت وزیران و شورای عالی انقلاب فرهنگی همراه بـا بخشـنامه‌های صادره از سوی مراجع ذیربط است که در خصوص آزادگان، از آغاز جنگ تا شـهریور ماه ۱۳۶۹ به تصویب رسـیده‌اند. متن قوانین، آیین‌نامه‌هـا و مصوبه‌هـا و دو فهرست (برای سـهولت اسـتفاده) در کتاب درج شـده است. فهرست‌ها عبارتند از: فهرست تاریخی (که قوانین و مقررات بر اساس تاریخ تصویب، تنظیم شده‌اند) و فهرست کلمات یا فرهنگواره (که شامل فهرستی از اعلام و اشخاص است).

مجموعه قوانین و مقررات مربوط به شهدا، مفقودین، اسراء انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی از تاریخ ۲۲ / ۱۱ / ۵۷ الی ۲۲ / ۷ / ۶۸

تهیه و تنظیم حوزه معاونت اجرایی بنیاد شهید انقلاب اسلامی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۶۱ ص.: نمونه.

شمارگان: ۵۰۰ نسخه.

این کتاب در دو بخش کلی تنظیم شـده است. بخش اول: فرامین و احکام حضـرت امام خمینی (ره) در خصوص رسـیدگی به امور خانواده‌های معظم شاهد، مفقودالاثرها و اسـیران (که با نمونه‌ی دسـتخط ایشان به تاریخ ۲۲ / ۱۲ / ۱۳۵۸ مساوی پانزده صفر ۱۴۰۱، دربـاره‌ی فرامین و احکـام صـادره همراه است) و بخش دوم: قوانین و مقررات مصوب در ارتبـاط بـا خانواده‌هـای معظم این عزیزان (شامل: مصوبات در خصوص اسـتخدام، قوانین و مقررات در خصوص اشـتغال، قانون اعطای حق حضانت فرزندان صـغیر به مادران آنها، قوانین و مقررات در خصوص تأمین زمین و مسکن خانواده‌های شاهد، قانون تأمین درمان خانواده‌های شاهد، قوانین و مقررات در خصوص معافیتهای خانواده‌های شاهد و قوانین و مقررات در خصوص حقوق و فوق‌العاده‌ها).

مجموعه قوانین و مقررات موضوعی جانبازان، شهدا، مفقودین و اسرا (جلد ۱)

به کوشـش واحـد تسـهیلات رفـاهی و اجتماعی معاونت فرهنگی.- تهران: بنیاد شـهید، معاونت پشتیبانی و خـدمات رفاهی، موسسـه چاپ و نشر بنیاد، (چاپ اول): ۶۱۹.۱۳۷۰ ص.: مصور، جدول.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل ۱: استخدام؛ ۲: اشتغال؛ ۳. آموزش و تحصیل؛ ۴. بازنشستگی؛ ۵: بیمه؛ ۶: حقوق و مزایا؛ ۷. درمان؛ ۸: مسکن و زمین؛ ۹: معافیت‌های مالیاتی و عوارض؛ ۱۰. نیروهای مسلح؛ ۱۱. موارد خاص؛ فهرست تاریخی.

این کتاب، شامل قوانین و مقرراتی است که طی دوران هشت سال دفاع مقدس در ارتباط با جانبازان انقلاب و جنگ تحمیلی، شهداء، مفقودین و اسرا تصویب شد و برای اجرا اعلام شده‌اند. این قوانین، مواردی مانند «استخدام، اشتغال، آموزش، بازنشستگی، بیمه، حقوق و مزایا، مسکن، درمان، معافیتهای مالیاتی و عوارضی، نیروهای مسلح و موارد خاص» را در برمی‌گیرد. برای تنظیم مطالب کتاب در هر موضوع، قوانین خاص آن موضوع همراه آئین‌نامه و تبصره‌های مربوطه آورده شده است و در اغلب موارد نیز شرحی درباره‌ی آنها داده شده است. در پایان کتاب فهرستی از قوانین با ترتیب تاریخ تصویب آنها به چاپ رسیده است.

مجموعه قوانین و مقررات موضوعی جانبازان، شهدا، مفقودین و اسرا (جلد ۳)

[گردآوری] مدیریت تسهیلاتی فنی، رفاهی و اجتماعی جانبازان؛ به کوشش سیاوش شجاع پوریان.- [تهران]: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت پشتیبانی و خدمات رفاهی، (چاپ اول):[۱۳۷۳؟]۳۵۸ ص.: مصور، جدول.

[صفحه ۷۶]

طراح روی جلد: حمیدرضا رمضان‌پور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت اولین کنگره سراسری جانبازان خلاق و مبتکر منتشر شده است.

جلد سوم «مجموعه‌ی قوانین و مقررات موضوعی جانبازان، شهدا، مفقودان و اسرا» در ده فصل تنظیم شده است: «استخدام، اشتغال، آموزش، بازنشستگی، بیمه، حقوق و مزایا، درمان، مسکن و زمین، معافیتهای مالیاتی و عوارض و الویتهای نیروهای مسلح». در هریک از این بخشها، تسهیلات و امتیازات رفاهی، اجتماعی، فرهنگی و خدماتی که وزارتخانه‌ها، مؤسسات و نهادهای مختلف برای ایثارگران در نظر گرفته‌اند گردآوری شده و برای استفاده به ترتیب موضوعی مذکور در بالا ارائه شده است. قوانین تا پایان سال ۱۳۷۱ و اصلاحیه‌ها، مصوبات و آیین‌نامه‌های اجرایی تا پایان شهریور ماه ۱۳۷۲ ارائه شده‌اند. در مقدمه یادآوری شده است که اکثریت بخشنامه‌های چاپ شده در این کتاب از اعتبار قانونی برخوردارند اما همه‌ی آنها - به دلیل گذشت زمان و خاتمه‌ی جنگ تحمیلی - به اعتبار و قوت قانونی خود باقی نمانده‌اند.

مفقودان و ایثارگران از دیدگاه حقوقی و قوانین حمایتی

محمد امینیان مدرس.- تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)؛ مشهد: آستان قدس رضوی، بنیاد پژوهشهای اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۴۱۳ ص.- (سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)؛ ۵۴۳: حقوق؛ ۳۰).

عنوان پشت جلد به زبان فرانسوی:Les Absent et les altruistes du point de vue de droit...

کتابنامه: ص. [۴۰۱]- ۴۰۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ای از قوانین و مقررات و مباحث حقوقی مربوط به مفقودان و ایثارگران است. نویسنده پس از مقدمه‌ای، مطالب را در سه باب (بخش) مورد بررسی قرار می‌دهد. باب اول: در امور مالی غایب (وضع اداره‌ی اموال قبل از تعیین امین، مرحله‌ی تعیین امین، مرحله‌ی تصرف موقت ورثه‌ی احتمالی در اموال، مرحله‌ی صدور حکم موت فرضی)؛ باب دوم: وضعیت خانواده‌ی غایب (تکلیف زوجه‌ی غایب، وضع اولاد غایب، وضعیت قوانین ماهوی حاکم بر امور مفقودالاثر، تطور قوانین در مورد مراجع رسیدگی، مقررات اقلیتهای مذهبی، مقررات بعضی از کشورهای خارجی)؛ باب سوم: مقررات حمایتی ویژه (مصوبات مصرحه در مورد مفقودان، مقررات مربوط به آزادگان یا مفقودان سابق، مقررات الحاقی مفقودان شهید، مقررات شمولی مفقودان جانباز و رزمنده) و موارد استنادی از قانون مدنی فرانسه.

مفهوم تجاوز در حقوق بین‌الملل

نوشته نسرین مصفا... [و دیگران]؛ زیر نظر جمشید ممتاز.- تهران: دانشگاه تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، مرکز مطالعات عالی بین‌المللی، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۶۵ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Concept of Aggression in International Law

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر با بهره‌گیری از منابعی چون اسناد جامعه ملل، قطعنامه‌ها و سالنامه‌های سازمان ملل متحد، متن قراردادهای میان دولتها و متن طرحهای پیشنهادی دولتها درباره‌ی پدیده‌ی تجاوز و جنگ از دیدگاه بین‌الملل نوشته و در سه فصل ارائه شده است. مطالب کتاب عبارتند از:

فصل اول: تلاش دولتها برای منع توسل به جنگ و تعریف تجاوز؛ فصل دوم: پیامدهای جنگ جهانی دوم و

[صفحه ۷۷]

ضرورت تعاریف تجاوز (۱۹۷۴ - ۱۹۴۵)؛ فصل سوم: بررسی و تحلیل قطعنامه‌ی تعریف تجاوز. در پایان کتاب نیز متن قطعنامه‌ی «تعریف تجاوز» ارائه شده است. همچنین قرارداد عدم تجاوز میان افغانستان، عراق، ایران و ترکیه (پیمان سعدآباد) مورد بررسی قرار گرفته است.

نقض مقررات بین‌المللی توسط رژیم عراق

تهران: ستاد تبلیغات جنگ شورای عالی دفاع، (چاپ اول): ۳۶.۱۳۶۴ ص.: مصور، عکس. نمونه. مشخصات از روی جلد.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب به بررسی موارد متعدد نقض مقررات بین‌المللی توسط رژیم عراق می‌پردازد. موارد زیر از جمله مندرجات کتاب است: «سخنرانی صدام حسین در ۲۶ / ۶ / ۵۹ (مبنی بر لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزایز)، نقش قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر و منشور ملل متحد، نادیده گرفتن توافق‌نامه‌های چهارگانه‌ی ژنو، نقض کنوانسیون ۱۹۴۹ ژنو و حمله به مناطق مسکونی و مردم غیرنظامی، حملات زمینی،

هوایی و موشکی، استفاده از وسایل مکانیکی و انفجاری، نادیده گرفتن پروتکل ۱۹۲۵ ژنو، کنوانسیون ۱۹۷۲ ژنو، کنوانسیون حقوق دریاها، نقض کلیه‌ی مقررات و کنوانسیون‌های بین‌المللی ناظر بر حفاظت محیط زیست، نادیده گرفتن کنوانسیون شیکاگو و کنوانسیون لاهه، نقض مقررات آژانس بین‌المللی انرژی و ماده‌ی ۵۶ پروتکل ۱۹۷۰ ژنو». در پایان، نمونه‌ای از رفتار با اسرا و استفاده از سلاحهای شیمیایی آمده است.

[صفحه ۷۸]

بررسی و تحلیل حقوقی

ایران و حقوق بین‌الملل

اصغر جعفری ولدانی، با همکاری نیلوفر حق‌شناس کاشانی. - تهران: پازینه، (چاپ اول): ۲۵۶.۱۳۸۰ ص.

کتابنامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مسایل ایران را از دیدگاه حقوق بین‌الملل مورد بررسی قرار می‌دهد. در این متن، برخی از مسایل ایران با کشورهای همجوار (از جمله عراق) با توجه به مقررات حقوق بین‌الملل مورد بررسی قرار گرفته است و از حاکمیت ایران بر جزایر ایرانی تنب و ابوموسی، تمامیت ارضی ایران در قبال مطامع توسعه‌طلبانه و تجاوزکارانه‌ی عراق و نیز از حقوق ایران در آبهای خلیج‌فارس دفاع شده است. کتاب، شامل چهارده گفتار یا مقاله است که به سه قسمت تقسیم شده‌اند. در قسمت دوم، مسایل حقوقی ایران با عراق، ابعاد حقوقی تجاوز عراق به ایران، بررسی حقوقی عهدنامه‌ی ۱۹۷۵) شامل تعیین مرز رودخانه‌ای و زمینی، اروندرود، چگونگی مصرف درآمدهای حاصله از کشتیرانی، مسأله راهنما و پرچم، طرح تغییر مسیر اروندرود و حقوق بین‌الملل، مذاکرات صلح ایران و عراق و نقش دبیر کل سازمان ملل مورد مطالعه قرار گرفته است.

جنگ تحمیلی از دیدگاه حقوق بین‌الملل

مجید اسکندری.- تهران: به دید؛ مرکز نشر و تحقیقات قلم آشنا، (چاپ اول): ۸۱.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر با استفاده از منابع وزارت امور خارجه و آمار و ارقام گزارش شده از سوی این سازمان تهیه شده است. نویسنده، با توجه به اصول حقوق بین‌الملل و رویه‌های دولتها و سازمان ملل متحد، سعی در مشخص کردن طرف مهاجم و مورد هجوم طی جنگ ایران و عراق دارد. کتاب، چهار بخش مجزا دارد. در بخش اول، تعاریف جنگ، حقوق بین‌الملل، تجاوز، تعریف تجاوز از نظر سازمان ملل متحد و اهداف عراق از تجاوز به ایران ارائه می‌شود. بخش دوم به نقض اصول حقوق بین‌الملل توسط رژیم عراق در جنگ پرداخته، آثار و نتایج آن، در این قسمت مورد بررسی قرار می‌گیرد (مواردی چون: جنایات رژیم عراق در حمله به مناطق مسکونی، استفاده از سلاحهای شیمیایی و...) بخش سوم بررسی انطباق مواضع جمهوری اسلامی ایران با قوانین و مقررات بین‌المللی است و در بخش چهارم و بخش ضمیمه، گزارش کار علمی کمیته‌ی حقوق بین‌الملل و شرح کاملی بر موافقنامه‌ی ۱۹۷۵ الجزایر ارائه می‌شود.

حقوق بین‌الملل و کاربرد سلاحهای شیمیایی در جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران

تدوین و نگارش قاسم زمانی؛ بازنگری متن،نگارش و ویراستاری حسن یونسی؛ تهیه معاونت تحقیقات و مرکز اسناد بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس.- تهران، بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

[صفحه ۷۹]

۲۱۶ ص.، [۸] ص.: تصویر.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: International Law and the Use of Chemical Weapons in the Iraqi Imposed War on I.R.I.

کتابنامه: ص. [۲۱۱]- ۲۱۶.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این کتاب مسأله‌ی کاربرد سلاح شیمیایی از سوی عراق در جنگ تحمیلی با ایران از دیدگاه حقوق بین‌الملل و منابع مرتبط با آن در پنج بخش با عناوین و مباحث زیر ارزیابی و بررسی شده است: ۱. حقوق بین‌الملل، ضرورتهای نظامی و ملاحظات انسان دوستانه؛ ۲. عراق و کاربرد سلاحهای شیمیایی در جنگ تحمیلی؛ ۳. حلبچه و کشتار جمعی کردها؛ ۴. سازمان ملل متحد و استفاده‌ی عراق از سلاحهای شیمیایی علیه ایران؛ ۵. دیپلماسی فعال جمهوری اسلامی ایران و تأثیر آن بر روند مذاکرات خلع سلاح شیمیایی. در بخش ضمایم، چند قطعنامه و متن کنوانسیون بین‌المللی منع ساخت و استعمال سلاحهای شیمیایی آمده است. صفحات پایانی به منابع و مآخذ و چند تصویر مستند اختصاص دارد.

مجموعه مقالات حقوق جنگ

گردآوری و ترجمه حسین شریفی طرازکوهی. - تهران، دانشگاه امام حسین (ع)، پژوهشکده علوم دفاعی و استراتژیک، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۲۹۶ ص.: جدول.- (دانشگاه امام حسین (ع)؛ ۳۹. سری حقوق؛ ۱).

عنوان به انگلیسی: Collected Essays of the Laws of War

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: تاریخچه انتقادی حقوق جنگ؛ اجرای حقوق بشر بین‌المللی؛ حقوق بشر در منافشات مسلحانه؛ حقوق بشردوستانه بین‌المللی؛ حقوق جنگ دریایی و عملکرد جمهوری اسلامی ایران در طول جنگ ایران و عراق؛ حقوق جنگ در مخاصمه ۱۹۹۰ – ۹۱ خلیج‌فارس؛ جنایات جنگی ایالات متحده در خلیج‌فارس.

این کتاب به بررسی جنگ از دیدگاه حقوق بین‌الملل می‌پردازد و نکات نامشابه جنگهای مختلف در آن ذکر شده است. فصل اول، تاریخچه‌ی جنگهای مختلف و بررسی حقوق آنهاست. فصل دوم (اجرای حقوق بشر دوستانه بین‌المللی) نتیجه می‌گیرد که حقوق بین‌الملل همواره میانه‌رو بوده، حالت تعادل دارد. فصل سوم، بررسی حقوق بشر در منافشات مسلحانه است و فصل چهارم، به بررسی حقوق جنگ دریایی و عملکرد ایران در طول هشت سال دفاع مقدس می‌پردازد و در آن، «حمله‌ی عراق به نفت‌کش‌ها و

سکوهـای نفـتی ایران، ارسـال تسـلیحات برای عراق توسـط کشورهـای بیطرف، مقـابله‌ی ایران بـا حملات هـوایی عراق از طریق محاصـره‌ی سواحل عراق و بازبینی کشتیهای کشورهای بیطرف» بررسـی می‌شود. در دو فصل آخر، نویسـنده به بررسی جنگ عراق علیه کویت از دیدگاه حقوقی پرداخته است.

مفاهیم تعلیق مخاصمات و حالت نه جنگ نه صلح در حقوق بین‌الملل «طرح برگزیده سال ۱۳۷۰ دانشگاه تهران»

نوشـته حمیدرضا ملک‌محمدی نوری [برای دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی] زیر نظر جمشید ممتاز. - تهران، وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۸۹ ص. - (مباحث حقوق بین‌الملل؛ ۹).

[صفحه ۸۰]

عنوان پشت جلد به انگلیسـی: The Concepts of Suspension of Hoslities and the State of No War No Peace in International Law

منـدرجات: بخش اول: آثار حقوقی جنگ و شـیوه‌های تعلیق و خاتمه مخاصـمات؛ بخش دوم: جنبه‌هایی از مسائل حقوقی در حالت نه جنگ نه صلح با توجه ویژه به جنگ ایران و عراق.

هـدف این کتـاب، مشـخص کردن این موضوع است که - بـا توجه به اصول حقوق بین‌الملل و رویه‌ی دولتها و سازمان ملل - آیا با اعمال آتش‌بس و ترک مخاصـمه، حالت جنگ خاتمه می‌یابد،یا این که آتش‌بس و ترک مخاصمه تأثیری بر حالت جنگ ندارد و یا این که باید قائل به وجود حالت سومی بین جنگ و صـلح باشیم و این که از نظر حقوقی جنگ تحت چه شرایطی آغاز می‌شود و در حقوق بین‌الملـل، چه مفهوم و آثـاری دارد. بخش اول، در دو فصـل «آغـاز جنـگ و مفهوم و آثـار حـالت جنـگ» و «مفـاهیم و روشـهای تعلیق و خـاتمه جنـگ و منازعات بین دولتها» تنظیم شـده است. بخش دوم نیز، با توجه ویژه به جنگ ایران و عراق، در دو فصـل ارائه شـده است: «جایگـاه حـالت نه جنگ، نه صـلح در حقوق بین‌الملل معاصـر با توجه خاص به نقش سازمان ملل و رویه‌ی شورای امنیت» و «تـأثیر این حـالت بر بعضـی از مسائـل حقوقی جنـگ و از جمله مهمترین آنها، آزادی و بازگشت اسـیران جنگی و تعلیق جنگ در دریا».

[صفحه ۸۱]

بررسی و تحلیل نظامی

آموزشهایی پیرامون جنگ مردمی: دفتر اول، دفاع توده‌ای

اهواز، هواداران جنبش مسلمانان مبارز، (چاپ اول): ۱۳۵۹. ۸۷، [۱۰] ص.: مصور، عکس.

عنوان روی جلد: دفاع توده‌ای.

شمارگان: ذکر نشده است.

موضوع کتاب، دفاع توده‌ای در جنگ است. نویسنده‌ی کتاب، دفاع توده‌ای را به اقداماتی تعبیر می‌کند که عده‌ای برای کشته نشدن و فریب دادن دشمن انجام می‌دهند. کتاب در پنج بخش تنظیم شده است: بخش اول، کلیات و تعاریف؛ بخش دوم، عملیات پدافندی در برابر حمله‌های هوایی و زمینی دشمن؛ بخش سوم، جنگهای شیمیایی، میکروبی و رادیواکتیو (ش. م. ر.)؛ بخش چهارم، جنگ سرد و طرز مقابله با آن؛ بخش پنجم، استفاده از سنگر در دفاع توده‌ای. در هر بخش، پس از تعاریف و توضیحات، راهکارهایی جهت انجام اقدامات ایمنی در برابر هر یک از موارد مذکور ارائه می‌شود.

ارتش و سیاست

علی‌رضا ازغندی.- تهران: نشر قومس، (چاپ اول): ۱۵۴.۱۳۷۴ ص.

کتابنامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

بنا به گفته نویسنده، این کتاب برای اولین بار در ادبیات سیاسی ایران، نظریات علمای علوم اجتماعی آمریکایی و محققان روسی را در مورد نقش و عملکرد ارتش کشورهای در حال توسعه مورد نقد و تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد و هدف از تدوین آن، آشنا کردن خوانندگان با ابعاد سازمانی و اجتماعی نظامیان در چهارچوب رهیافتهای جدید است. کتاب در دو بهره و هفت فصل تنظیم شده است. بهره‌ی اول (ارتش – نظامیان و سازمان) چهار فصل دارد که عبارتند از: فصل اول: «جامعه‌شناسی نظامی – ارتش» (در این فصل، ضمن بررسی جامعه‌شناسی نظامی در ایران، نگاهی خیلی کوتاه به ارتش در جمهوری اسلامی ایران و دوران جنگ عراق و ایران انداخته شده است؛ فصل دوم: «ارتش – نظامیان»؛ فصل سوم: «نظامی بودن به مثابه حرفه»؛ فصل چهارم: «جامعه و ارتش». پس از آن، یادداشتهای بهره‌ی اول آمده است. بهره‌ی دوم (ارتش و سیاست)، شامل سه فصل – به شرح زیر – است: فصل پنجم: «نظامیان بر سریر قدرت»؛ فصل ششم: «نقش نظامیان در تحولات سیاسی و اجتماعی»؛ فصل هفتم: «نظامیان و نقش آنها در تحولات سیاسی و اجتماعی». سپس یادداشتهای بهره‌ی دوم و در پایان نیز، فهرست منابع و مآخذ آمده است.

ارتش و مسائل آن

تهران: جنبش مسلمانان مبارز، شورای تبلیغات و انتشارات (چاپ دوم): [بی‌تا]. ۴۸ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب، به بررسی تاریخ، ارتش از دوران گذشته تا به امروز می‌پردازد. دوران بررسی شده در این کتاب، از زمان

[صفحه ۸۲]

فئودالیسم تا انقلاب ایران شمرده شده است. سرفصلی از کتاب به بررسی ساختار و اوضاع ارتش در زمان پهلوی اول و دوم پرداخته، سپس به ارتش اسلامی و ارتش در زمان جمهوری اسلامی ایران اشاره می‌کند. در بررسی ارتش اسلامی، به ملاک تعیین فرمانده، از دیدگاه اسلام اشاره شده است. در انتهای کتاب، ارتش در زمان انقلاب اسلامی و بخصوص ضمن جنگ ایران و عراق از دیدگاه این گروه سیاسی مورد کنکاش قرار گرفته است.

از خرمشهر تا فاو: تحلیلی نظامی، سیاسی از سیر چهار سال جنگ «تیر ماه ۶۱ تا مرداد ۶۴»

معاونت سیاسی ستاد کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مطالعات و تحقیقات جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۷. ۲۵۶ ص.: مصور، نقشه (بخش رنگی)، جدول. - (سیری در جنگ ایران و عراق (جلد ۲).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: نگاهی اجمالی به جنگ: از بیت‌المقدس تا بدر؛ فصل دوم: عملیات والفجر هشت.

این کتاب گزارش تحلیلی چهار سال جنگ، از زمان فتح خرمشهر در خرداد ۱۳۶۱ تا آزادسازی دوباره مهران در تیرماه ۱۳۶۵ می‌باشد و می‌توان گفت مجموعه‌ای منحصر به فرد از مسایل و حوادث این چهار سال است. کتاب در دو فصل تنظیم شده است. فصل اول تحت عنوان «نگاهی اجمالی به جنگ از بیت‌المقدس تا بدر» به صورت اجمالی در هشت مبحث به عملیات رمضان؛ عملیات مسلم بن عقیل؛ عملیات والفجر مقدماتی؛ عملیات خیبر؛ عملیات عاشورا؛ عملیات بدر و عملیاتهای قدس یک تا پنج و عاشورای چهار، به ابعاد و زوایای جنگ پرداخته است و نقاط قوت و ضعف نیروهای خودی و دشمن، دستاوردهای نظامی سیاسی و چگونگی ارتقاء نیروهای ایران را در زمینه‌های سازماندهی و تاکتیک در طی این دوران نشان داده است. فصل دوم به عملیات بزرگ و سرنوشت‌ساز والفجر هشت (پیروی فاو) اختصاص دارد. در این مبحث تلاشها و اقدامات دشمن برای باز پس‌گیری فاو و اقدامات رزمندگان ایرانی جهت تثبیت منطقه بررسی شده و سپس دستاوردها و نتایج نهایی عملیات مورد تحلیل قرار گرفته است.

از خونین شهر تا خرمشهر

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ [سپاه پاسداران انقلاب اسلامی]. - [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ دوم): ۱۹۲.۱۳۷۳ ص. مصور: [۶] نقشه، (رنگی)، جدول.- (سیری در جنگ ایران و عراق «جلد ۱»).

عنوان روی جلد: از خونین‌شهر تا خرمشهر: گزارش عبور از مرحله‌ی اشغال.

کتابنامه: در پایان هر فصل. شمارگان: ۷۰۰۰ نسخه.

کتاب «از خونین‌شهر تا خرمشهر» سه فصل دارد: فصل اول «از اشغال تا آزادسازی» است که به آغاز جنگ و اشغال خرمشهر می‌پردازد و ضمن شرح مقاومت مردم خرمشهر در محورهای مختلف جبهه و داخل شهر و چگونگی هجوم دشمن و مسیر حرکت نیروهای دشمن، به بررسی وضعیت داخلی عراق و تأثیر مقاومت ملت ایران بر استراتژی عراق می‌پردازد. در ادامه، بحثی کوتاه در مورد وضعیت سیاسی و نظامی کشور و هم‌چنین تحولات در عرصه سیاسی ایران در زمان اشغال خرمشهر دارد و زمینه‌های شروع طرح آزادسازی خرمشهر در جامعه و آغاز تلاش به این منظور را مطرح می‌نماید. فصل دوم، «آزادسازی»، به بررسی عملیات بزرگی که به آزادسازی خرمشهر انجامید (بیت‌المقدس) عملیاتهای ثامن‌الائمه، طریق‌القدس و فتح‌المبین پرداخته، ویژگی‌ها و مراحل مختلف هر عملیات را (از طرح‌ریزی و پشتیبانی تا نتایج) توضیح می‌دهد. فصل سوم به بازتاب پیروزی و نتایج

[صفحه ۸۳]

آزادسازی خرمشهر، می‌پردازد و شرح می‌دهد که چگونه با آزادسازی خرمشهر، موقعیت ایران در منطقه تثبیت گردید.

از فاو تا شلمچه

تدوین و نگارش محمد درودیان؛ نظارت و ویرایش: غلامعلی رشید و بهاءالدین شیخ‌الاسلامی؛ با همکاری و کوشش مجید

مختاری و مهدی انصاری.- تهران: ستاد مشترک سپاه پاسداران، مرکز اطلاعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۳.

۱۸۴ ص.- (سیری در جنگ ایران و عراق، ج. ۲).

کتاب هفت فصل دارد که در آنها مطالب زیر مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است: فصل اول «نگاهی اجمالی به عملیات والفجر هشت»، شکل گیری و چگونگی عملیات فاو؛ فصل دوم «تشدید فشار به جمهوری اسلامی»، تلاش قدرتهای بزرگ برای فشار بیشتر به ایران جهت جلوگیری از موفقیت در جنگ، و استراتژی قدرتهای بزرگ جهت خاتمه جنگ بدون طرف پیروز؛ فصل سوم «تدابیر و اقدامات مسؤولین کشور» به ویژه حضرت امام خمینی (ره)، رویارویی با وضعیت جدید و تأکید امام بر ادامه‌ی جنگ، طرح‌ریزی و اجرای عملیات محدود؛ فصل چهارم «تجزیه و تحلیل ماجرای مک‌فارلین»، روند شکل گیری سیاست خارجی جدید آمریکا در مقابل ایران و تأثیرات تعیین کننده ماجرای مک‌فارلین در روابط دو کشور؛ فصل پنجم «عملیات کربلای چهار»، کمکهای اطلاعاتی آمریکا به عراق برای کشف مناطق عملیاتی؛ فصل ششم «عملیات کربلای پنج»، وضعیت دشوار جمهوری اسلامی در روند تحولات جنگ به ویژه پس از عملیات کربلای چهار؛ فصل هفتم«آخرین تحرک نظامی در جنوب»، چگونگی انجام عملیات کربلای هشت، مرحله تکمیلی عملیات کربلای پنج.

اشغال خرمشهر و شکستن حصر آبادان

تألیف: یعقوب حسینی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، اداره عقیدتی سیاسی، دفتر سیاسی، ۱۳۷۳.

۳۳۶ ص.: نقشه، عکس.- (ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد سوم).

مندرجات: مقدمه؛ فصل اول: مقدمات تجاوز عراق؛ فصل دوم: ایثار و مقاومت؛ فصل سوم: آمادگی؛ فصل چهارم: پیروزی.

کتاب حاضر، تاریخ نظامی هشت سال دفاع مقدس و شرح وقایع رخ داده از آغاز تجاوز عراق تا شکستن حصر آبادان در منطقه‌ی جنوب غربی خوزستان است و در چهار فصل تنظیم شده است. فصل اول به بررسی وضعیت منطقه‌ی نبرد و گذشته‌ی آن، نیروهای مهاجم عراق و نیروهای مدافع ایران و عملکرد نیروهای پدافندی منطقه‌ی غربی خرمشهر و جزیره‌ی آبادان پرداخته است. در فصل دوم، نحوه‌ی آغاز جنگ و تهاجم زمینی نیروهای عراق به خرمشهر و آبادان از اول مهر تا دهم آبان ۱۳۵۹ (اشغال خرمشهر) به صورت روزشمار درج شده است. فصل سوم، وقایع جنگ را تا پایان خرداد ۱۳۶۰ و برکناری بنی‌صدر دنبال می کند. در فصل چهارم، شرح عملیات ثامن‌الأئمه و اولین حرکت جدی و نظام‌یافته علیه نیروهای عراقی و عملیات گسترده‌ی آفندی در منطقه‌ی نبرد ماهشهر - آبادان و آزادی خرمشهر و پاکسازی کامل منطقه و در نهایت نیز سقوط هواپیمای تیمسار فلاحی و همراهان وی به چاپ رسیده است. پیوستهای کتاب نیز با شرح استراتژی انفجار و خرابکاری در خوزستان و ماهیت عوامل بمب‌گذار - که از عوامل ضد انقلاب بودند - بخش پایانی کتاب را تشکیل می‌دهند.

[صفحه ۸۴]

انتخاب‌های تسلیحاتی ایران: مسائل و تحلیل‌ها

مترجم پرویز ایزدی؛ ویرایش محمدمظفر خرمی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دانشکده فرماندهی و ستاد، معاونت پژوهشی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۱۳ ص.: جدول.

طراح روی جلد: پرویز بیانی.

این کتاب گزارشی است که توسط مرکز نیکسون در سال ۲۰۰۱ انتشار یافته است.

این گزارش، که با عنوان «راهکارهای سلاحهای هسته‌ای ایران» منتشر شده، شامل چهار مقاله است. در مقاله‌ی نخست، (از جفری کمپ) چنین استدلال شده است که ایران خود را در مواجهه با عراق تهدید می‌بیند؛ لذا یا باید به پیمان منع گسترش سلاحهای هسته‌ای (NPT) پای‌بند باشد و یا باید به طور مخفیانه در تولید سلاحها بکوشد؛ که در صورت اخیر، با تحریمهای بین‌المللی مواجه خواهد شد. در مقاله‌ی دوم، شهرام چوبین، به نقد و بررسی محیط استراتژیک ایران - به ویژه در مواجهه با عراق و احتمال در اختیار داشتن سلاحهای هسته‌ای - پرداخته است. فریده فرهی در مقاله‌ی «داشتن یا نداشتن؟» با اشاره به بحث سلاحهای هسته‌ای در ایران، به طرح دیدگاه موافقان و مخالفان دستیابی ایران به این نوع سلاحها می‌پردازد. در مقاله‌ی آخر (تحت عنوان «موشکهای ایران و ظرفیت کلاهکهای آنها»)، ریچارد اسپایر به جنبه‌های فنی برنامه‌های موشکی ایران و مقایسه‌ی آن با موشکهای بالستیک و کروز پرداخته است.

اولین عملیات دریایی سپاه پاسداران در خلیج فارس: نبرد العمیه، گزاش تحلیلی و مستند عملیات کربلای سه

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ تحقیقات میدانی محمد اسحاقی؛ طراحی، تنظیم و نگارش گزارش عملیات محمد اسحاقی، هادی نخعی؛ تحقیقات تکمیلی و تدوین نهایی مهدی خداوردی‌خان؛ نظارت و ویرایش: بهاءالدین شیخ‌الاسلامی، مهدی انصاری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۲۱۶ ص.: مصور: عکس، نقشه.- (مجموعه کتابهای تحلیلی و مستند جنگ ۸ ساله ایران و عراق؛ ۱۰).

در شهریورماه ۱۳۶۵، یک نبرد دریایی بین ایران و عراق - به نام عملیات کربلای سه - رخ داد که از عملیاتهای محدود سپاه در سال ۱۳۶۵ بود. مطالب این کتاب در شش فصل و دو ضمیمه تنظیم شده است. در فصل اول، منطقه‌ی عملیاتی کربلای سه، وضعیت طبیعی، جغرافیایی و نظامی آن و موقعیت و اهمیت اسکله‌های نفتی البکر و العمیه عراق (واقع در شمال خلیج‌فارس) شرح داده شده است. در فصل دوم، لشکر چهارده امام حسین (ع) معرفی و چگونگی انتخاب آن ذکر می‌شود. فصل سوم به مباحث مهم و حساس شناسایی اختصاص یافته و روشهای شناسایی دشمن بازگو شده است. فصل چهارم به طراحی عملیات پرداخته است و فصل پنجم مربوط به تشریح آخرین وضعیت در آستانه‌ی عملیات و مشکلاتی است که باعث تأخیر ۲۴ ساعته در آغاز عملیات شد. فصل ششم نیز چگونگی اجرا و انجام عملیات را نشان می‌دهد. در پایان کتاب، فهرست راهنما - شامل اسامی اشخاص، اماکن، مناطق، سازمانها، کشورها و.... آمده است.

بمو: خاطرات شناسایی منطقه قصر شیرین و ذهاب

به روایت احمد استاد باقر... [و دیگران]؛ تحقیق و تدوین اصغر کاظمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۷۲۲ ص: مصور (رنگی)، عکس، نقشه (رنگی)، نمونه، جدول.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، تحقیق؛ ۷). طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

[صفحه ۸۵]

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Bamo: Memoirs of spotting the regions of Qasr- Shirin and Zahab

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، گزارش واحدهای اطلاعات و عملیات از مجموعه و تلاشهای شناسایی منطقه‌ی قصرشیرین و ذهاب است. کتاب، پنج فصل دارد؛ فصل اول، در دو بخش، خلاصه‌ی تاریخ قصرشیرین و معرفی گذرگاههای جنگی آن است و اهم رویدادهای جنگ هشت ساله در قصرشیرین و مناطق اطراف آن و اهمیت سوق‌الجیشی و نظامی منطقه را شرح می‌دهد. فصل دوم، (ارتفاعات حمرین)، چگونگی شناسایی این منطقه را تشریح می‌کند و فصل سوم، شرح عملیات شناسایی «ارتفاعات آق‌داغ» و اولین گرایش عملیات به جبهه‌ی کوهستانی است. در فصل چهارم، (بمو)، جریان شناسایی ارتفاعات بمو از خرداد تا مهر ۱۳۶۲ و در فصل پنجم، شناسایی ارتفاعات کانی‌مانگا در آبان ۱۳۶۲ مطرح شده است. در پایان بعضی از فصول و بندها، توضیحاتی در تأیید و تکمیل روایتهای گزارشها افزوده شده است. نقشه‌ها، عکسهای رنگی مناطق، تصاویری از اسناد، فهرست مطالب و فهرست اعلام در کتاب موجود است.

پاکبازان عرصه عشق (جلد ۱)

گردآوری متون علیرضا نمکی عراقی، محمد حسینی؛ عکاس عبدالله باقری؛ خوشنویس فضل‌الله شاکری؛ طراح و صفحه‌آرا: سهیلا نیک‌زاد.- [تهران]: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی هوایی، چاپخانه،[۱۳؟؟].

۲۹۴. ص.: مصور، عکس (رنگی)، نقشه (رنگی). شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این مجموعه، نقش نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران را از آغاز تجاوز عراق تا پایان هشت سال دفاع مقدس بررسی کرده، ضمن روایت تاریخ کشمکشهای منطقه، نمونه‌هایی از نقشه‌ها و ادعاهای عراق را ارائه می‌دهد. سپس به شرح نحوه‌ی آغاز تجاوز دشمن و وضع تثبیت نیروهای آن، همراه با تصاویری از پایگاهها، هواپیماها و مناطق عملیاتی پرداخته، نبردهای ایثارگران نیروی هوایی را در آزادسازی خاک میهن اسلامی و تلاش آنها در رسیدن به خودکفایی برای تعمیر و نگهداری هواپیماها و بالگردها را نمایش می‌دهد. در ادامه به جنگ شهرها، به عنوان روش جدید عراق در ادامه جنگ، و حملات تلافی جویانه‌ی نیروی هوایی در انهدام مواضع دشمن و تعقیب متجاوز در داخل خاک عراق اشاره شده است. در پایان نیز نگاهی کوتاه به عملکرد نیروی هوایی در دفاع از میهن و شکست استراتژی سیاسی و نظامی عراق در تجاوز گسترده‌اش شده است.

پایان جنگ: بررسی و تحلیل رویدادهای سیاسی - نظامی جنگ از عملیات والفجر ۱۰ تا اشغال کویت

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ نویسنده محمد درودیان؛ ویرایش محتوایی بهاءالدین شیخ‌الاسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ (چاپ اول)، ۱۳۷۸.

۳۱۹ ص: نقشه، نمودار.- (سیری در جنگ ایران و عراق؛ ج ۵). شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجلد حاضر - که جلد پنجم از مجموعه‌ی شش جلدی «سیری در جنگ ایران و عراق» است - به صورت اجمالی رویدادها را پس از عملیات والفجر ده در حلبچه تا تهاجم عراق به کویت، مورد بحث قرار می‌دهد. کتاب در چهار فصل تنظیم شده است، که عبارتند از: زمینه‌های تغییر در موازنه‌ی جنگ (تغییر استراتژی عراق از پدافند به آفند)؛ آغاز تحولات و تغییر در موازنه‌ی جنگ (بازتاب

برتری نظامی عراق و تغییر استراتژی این کشور)؛ تلاش ایران برای مهار حملات عراق؛ آغاز مذاکرات صلح تا پذیرش مجدد قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر به وسیله‌ی عراق. نقشه‌هایی نیز - شامل نقشه‌ی تهاجم عراق به فاو، شلمچه، جزایر مجنون، جبهه‌ی میانی، حمله‌ی مجدد عراق به جنوب ایران و نقشه‌ی

[صفحه ۸۶]

عملیات مرصاد - ارائه شده است.

پیشتازان غرب کرخه (لشکر ۲۱ حمزه سیدالشهداء از شهریور ۱۳۵۹ تا مهرماه ۱۳۶۰)

گردآوری و تدوین علی‌محمد سالارکیا؛ با پشتیبانی و سرمایه هیأت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی». - تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۳۰۸] ص.: نقشه، نمودار، جدول، عکس.

کتابنامه: ص. ۳۰۱. شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب در چهار بخش، با بیان مطالبی درباره‌ی شروع تجاوز ارتش عراق به ایران، به مأموریت‌ها و حضور لشکر ۲۱ حمزه در مناطق عملیاتی می‌پردازد. برخی از مطالب عبارتند از: «بخش اول: مقدمات تجاوز ارتش عراق (تعریف تجاوز، استعداد یگانهای متجاوز عراق در شروع حمله، معبرهای پیشروی، و...)؛ بخش دوم: حضور لشکر ۲۱ حمزه در منطقه (تاریخچه‌ی لشکر ۲۱ حمزه تا حضور در منطقه، تک روز ۲۳ مهرماه ۱۳۵۹ علیه عراق، دلایل اجرای تک، ابلاغ مأموریت، تشریح عملیات آفندی، اجرای عملیات، نکات ضعف یگانهای عمل‌کننده، تجزیه و تحلیل و آمار تلفات و ضایعات، و...)؛ بخش سوم: گسترش سرپل و تکهای محدود در مناطق تحت کنترل لشکر و عملیات رقابیه و نتیجه‌گیری؛ بخش چهارم: پیوستها (دستورات عملیاتی، جدول حوادث تک روز نهم آبان، نقشه‌ی کلی منطقه، خلاصه‌ی فرهنگ جغرافیایی و آبادیهای منطقه‌ی عملیات)».

تاکتیک جنگ نوین

تألیف و گردآوری محمدتقی امینی.- تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، مؤسسه‌ی چاپ و انتشارات، ۱۳۷۴.

۲۷۲ ص.: مصور، جدول.- (دانشگاه امام حسین (ع)، مؤسسه‌ی چاپ و انتشارات؛ ۲۱؛ سری علوم نظامی؛ ۴).

عنوان روی جلد: The Tactic of New War

کتابنامه: ص. ۲۷۲.

آمریکا طی هشت سال جنگ تحمیلی، از تمام روشهای ممکن برای ضربه زدن به اسلام استفاده کرد؛ حتی از سلاحهای شیمیایی، که هزاران زن و کودک و افراد بیگناه در خوزستان، سردشت، حلبچه و... قربانی آن شدند. سرتاسر جبهه‌های جنوب و غرب، که از خون پاک شهدا لاله‌گون است، نشانه‌هایی از این جنایات هستند. جنگ نوین، واژه‌ای عام است و ابعاد نظامی، سیاسی و اجتماعی، اقتصادی و... دارد که هر یک از این ابعاد به شاخه‌های متعدد تقسیم می‌شود. آنچه در این کتاب آمده است، تاکتیک‌های بعد نظامی جنگ نوین، با انگیزه‌ی شناسایی بیشتر کاربرد سلاحهای ش. م. ه. (شیمیایی، میکروبی، هسته‌ای) و آشنایی با روشها و شیوه‌های به کارگیری این سلاحها در آفند و پدافند می‌باشد که به زبان ساده‌ی نظامی، به منظور تدریس در مراکز آموزش نظامی

نوشته شده است. کتاب، حاوی سه بخش اصلی است که عبارتند از: «بخش شیمیایی، بخش میکروبی، بخش هسته‌ای». هر یک از این بخشها خود دارای تقسیم‌بندی‌ها و مباحث متعددی هستند.

تنبیه متجاوز: بررسی تحولات سیاسی نظامی از تابستان ۱۳۶۱ تا فروردین ۱۳۶۷

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ نویسنده حسین اردستانی؛ ویرایش محتوایی مجید مختاری، محسن رشید.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

[صفحه ۸۷]

[۴۰۰] ص.: نقشه، جدول. - (تجزیه و تحلیل جنگ ایران و عراق؛ ج. ۲).

عنوان به زبان انگلیسی: Analysis of Iran- Iraq War, vol.۳. Punishment of Aggressor

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر نگاهی نظامی - سیاسی به جنگ دارد و از تابستان ۱۳۶۱ تا فروردین ۱۳۶۷ را در برمی‌گیرد. این دوره با عملیات رمضان آغاز، و با پیروزی در علمیات والفجر ده پایان می‌پذیرد. موضوع اصلی این دوره، بحث «تنبیه متجاوز» و «موازنه‌ی نظامی» است. کتاب به چهار فصل تقسیم شده است: فصل اول (تحول اساسی در صحنه‌ی نبرد)، شرح عملیاتهای مسلم بن عقیل، محرم، والفجر مقدماتی و والفجرهای یک تا چهار است. فصل دوم (ابتکار نظامی)، عملیاتهای خیبر، بدر و قادر؛ فصل سوم (تغییر موازنه به نفع ایران)، عملیاتهای والفجر هشت و نه، تکمیلی والفجر هشت، کربلاهای یک الی هفت و فتح چهار و فصل چهارم (تغییر استراتژی عملیاتی و عوامل مؤثر بر آن)، عملیاتهای کربلای ده، نصر چهار، هفت، هشت، بیت‌المقدس دو و سه و چهار، والفجر ده و بیت‌المقدس چهار را شامل می‌شود. بخشهای جمع‌بندی و نتیجه‌گیری و منابع و مآخذ در پایان هر فصل و فهرست راهنما (اشخاص، اماکن،...) و رویدادها و نقشه‌های محورهای عملیاتی، در پایان کتاب آمده است.

جاده بهشتیان: از بانه تا ماووت

نویسنده نصرت‌الله محمودزاده.- تهران: جهاد سازندگی، ستاد مرکزی پشتیبانی و مهندسی جنگ، ۶۲.۱۳۶۶ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب که به مناسبت هشتمین سالگرد جنگ تحمیلی منتشر شده است، گوشه‌ای از حماسه‌های رزمندگان اسلام را در عملیات پیروز کربلای ده و به دنبال آن، عملیات نصر چهار شرح داده است. فصل اول در مورد عملیات کربلای ده است که نویسنده خود در آن حضور داشته است. در این عملیات، خسارات زیادی به نیروهای دشمن وارد آمد. نویسنده با شرح از خودگذشتگی جهادگران و بسیجی‌ها، ساخته شدن هفت کیلومتر جاده و پاکسازی منطقه از لوث منافقین و بعثی‌ها را به تصویر می‌کشد. فصل دوم کتاب درباره عملیات نصر چهار است. نویسنده در این عملیات نیز حضور داشته است و از چگونگی فتح شهر ماووت به دست نیروهای اسلام سخن می‌گوید. طی این عملیات چهارده کیلومتر را توسط جهادگران از جان گذشته احداث گردید و صدمات زیادی به دشمن وارد شد و غنایم زیادی از آنها گرفته شد. ایثار و از خودگذشتگی و صبر و قناعت بسیجیان و جهادگران و خطشکنان جبهه‌ها در این خاطرات مشهود است.

جامعه شناسی جنگ و ارتش

مؤلف پیترمی‌یر؛ مترجمین محمدصادق مهدوی، علی‌رضا ازغندی.- تهران: نشر قومس، (چاپ دوم): ۱۶۱.۱۳۷۱ ص.: نمودار.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر در سه بخش جداگانه با توجه به تکامل تاریخی سه پدیده‌ی «جامعه، جنگ و دیوان‌سالاری نظامی» به تعریف و توصیف اصطلاحاتی می‌پردازد که در بروز جنگها نقش اساسی دارند و در این راستا به بررسی معنای واژه‌ها و عبارتهای «نزاع، اعمال قدرت دسته‌جمعی، پرخاشگری، سلطه، سلاح، میلیتاریسم، استراتژی و تاکتیک» پرداخته است. در فصل اول، روند اولیه‌ی تکامل جنگ، در فصل دوم جنگ در مراحل تکامل اجتماعی و در فصل سوم، سازمان نظامی و ابعاد آن بررسی می‌شود.

[صفحه ۸۸]

جنگ شیمیایی – تهدید فزاینده

تألیف حسین علایی؛ تحقیقی از دفتر مطالعات سیاسی بین‌المللی وزارت امور خارجه.- تهران: اطلاعات، ۱۳۶۷.

۱۲،۲۳۴ ص.: تصویر، مصور، نمودار،جدول.

صفحه عنوان به انگلیسی: Chemical Warfare, A growing treat

کتابنامه: ص. ۲۳۴ – ۲۲۳؛ همچنین به صورت زیرنویس

کتاب پیرامون جنگ‌افزارهای شیمیایی و پدافند شیمیایی و کشف عوامل شیمیایی و جنبه‌هایی است که آمادگی و توانایی نظامی و مردمی را افزایش می‌دهد. جنگ‌افزارهای میکروبی (بیولوژیک) و ظرفیت (توانایی) جنگ‌افزارهای شیمیایی کشورهای اتحاد جماهیر شوروی و کشورهای پیمان ورشو، ایالات متحده و پیمان ناتو، فرانسه و انگلستان نیز مورد ارزیابی قرار گرفته است. همچنین، توانایی شیمیایی بالفعل عراق در آغاز جنگ تحمیلی، حملات وحشیانه‌ی شیمیایی عراق علیه هدفهای غیرنظامی، آمارها و نمودار مصدومان شیمیایی و اقدامات پزشکی و درمانی انجام شده و اعزام مجروحان ارائه شده است. برای تهیه‌ی کتاب، از نشریات و کتابهای داخلی و خارجی بهره‌برداری شده است.

حماسه بیست و هفت، (کتاب یکم): همپای صاعقه: کارنامه تاریخی و نظامی لشکر ۲۷ مکانیزه محمد رسول‌الله، دی ۱۳۶۰ – تیر ۱۳۶۱

تحقیق و نگارش حسین بهزاد، گل‌علی‌بابایی. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۸۳۲ ص.: نقشه (بخش رنگی)، نمونه، عکس. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Along with Thunderbolt

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح عملکرد لشکر ۲۷ مکانیزه‌ی محمد رسول‌الله (ص) در فاصله‌ی زمانی دی ماه ۱۳۶۰ تا تیرماه ۱۳۶۱ است. مطالب کتاب در دو بخش عمده (شامل ۱۵ فصل) تنظیم شده است که عبارتند از: «نگاهی گذرا به حوادث و اتفاقات کشور در یک ساله‌ی اول جنگ» و «تغییر استراتژی دفاعی قوای انقلاب و اتخاذ تاکتیکها و تجدید سازمان رزم مدافعان کشور در پایان». مطالب

شامل: «حوادث و اتفاقات کشور در یک ساله اول جنگ، تغییر استراتژی دفاعی قوای انقلاب و اتخاد تاکتیکها و تجدید سازمان رزم مدافعان در پایان سال نخست جنگ، چگونگی تشکیل تیپ ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) در بهمن ۱۳۶۰، بازنگری تفصیلی عملکرد تیپ ۲۷ از بدو تأسیس و شرکت در عملیاتهای فتح‌المبین و بیت‌المقدس تا اعزام آن به سوریه و بازگشت به تهران در سال ۱۳۶۱» است. در متن کتاب ضمن ارائه تصاویر، نقشه‌ها و نمونه‌های نامه‌های اداری فرماندهان و مسئولان نظامی، مطالبی نیز درباره‌ی فرماندهان و شهیدان لشکر ۲۷ آمده است؛ از جمله: احمد متوسلیان، محمدابراهیم همت، مصطفی خاکسار، بهرام میثمی، عباس قمی، علیرضا ناهیدی، رضا چراغی، بهمن نجفی، احمد بابایی و... تصاویر ارائه شده دارای زیرنویس هستند.

خرمشهر از اسارت تا آزادی

نوشته رضا خدری. - تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، [چاپ چهارم]: ۱۳۷۴. ۲۰۶ ص. مصور: (بخش رنگی).
در این کتاب گوشه‌هایی از روزهای پرآشوب تجاوز نیروهای بعثی عراق به خوزستان و تلاش و کوشش همه‌ی مردم مسلمان ایران در راه آزادسازی سرزمین‌های تصرف شده و به هلاکت رساندن دشمن بیان شده است.

[صفحه ۸۹]

نویسنده آغاز جنگ را در ساعت ۲ بعدازظهر روز دوشنبه ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ ذکر کرده، پیشروی سریع ارتش عراق به سوی آبادان در روزهای پس از سقوط خرمشهر و محاصره آبادان را تشریح کرده است. که فصل جدیدی در جنگ بود و باعث اتحاد مردم، ارگان‌ها، نیروهای بسیج، ارتش و سپاه برای مبارزه بی‌امان با دشمن شد. سپس چهره‌ی دگرگون شده‌ی جنگ در سال ۱۳۶۱ و پیروزی‌های مهم سپاهیان اسلام در عملیات فتح‌المبین و بیت‌المقدس و آزادسازی خرمشهر را یادآور شده است. تصاویر مستند از وضعیت خوزستان در آن زمان، مقاومت دلیرانه مردم و آمار تلفات وارده بر دشمن نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

خرمشهر تا فاو: بررسی نظامی – سیاسی جنگ بعد از آزادی خرمشهر تا فتح فاو و آزادی مهران (تیر ماه ۱۳۶۱ تا مرداد ماه ۱۳۶۵)

نویسنده محمد درودیان؛ ویراستار بهاءالدین شیخ‌الاسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ پنجم): ۱۳۷۸. ۲۸۴ ص.: نقشه، جدول. - (سیری در جنگ ایران و عراق؛ جلد دوم).
صفحه عنوان به انگلیسی: Khorramshahr to Faw
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مندرجات: فصل اول: نگاهی اجمالی به جنگ از بیت‌المقدس تا بدر؛ فصل دوم: عملیات والفجر هشت.
نویسنده‌ی این کتاب، در فصل اول به شرح و بررسی نظامی عملیاتهای «فتح خرمشهر، مسلم بن عقیل، والفجر مقدماتی، والفجرهای یک تا چهار، میمک، خیبر، بدر، قدس یک تا پنج و عاشورای چهار» پرداخته است. نقشه‌ی هر یک از عملیاتهای فوق و شرح وضعیت و آرایش مواضع مصنوعی و طبیعی دشمن» از جمله مطالب ارائه شده در این فصل از کتاب هستند. در فصل دوم، ابتدا موقعیت دشمن و وضعیت ظاهری منطقه‌ی فاو و سپس عملیات والفجر هشت - که در آن نزدیک به ۸۰۰۰ کیلومتر مربع از زمینهای دشمن آزاد گردید - و تلاشها و اقدامات دشمن برای بازپس گیری فاو و اقدامات رزمندگان ایرانی جهت تثبیت منطقه، بررسی شده، سپس، دستاوردها و نتایج نهایی عملیات تحلیل می‌شود. در پایان فصل دوم نیز عملیات کربلای یک (آزادسازی مهران) - که

در ۲۹ / ۴ / ۱۳۶۵ آغاز شد - شرح داده شده است.

خونین شـهر تا خرمشـهر: بررسـی وقایع سیاسی نظامی جنگ از زمینه سازی تهاجم عراق تا آزاد سازی خرمشهر از شهریور ۱۳۵۹ تا خرداد ۱۳۶۱

نویسـنده محمـد درودیان؛ ویرایش محتوایی بهاءالـدین شیخ‌الاسـلامی؛ گروه طراحی و ترسـیم نقشه محسن رشـید، اسـدالله احمدی، حسن دری، علی‌محمد نعیمی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیات جنگ، (چاپ چهارم)، ۱۳۷۷.
۱۹۷ ص.: نقشه (بخش رنگی)، جدول. - (سیری در جنگ ایران و عراق؛ جلد ۱).
عنوان به انگلیسی: Khoninshahr- Khorramshahr
کتابنامه: در پایان هر فصل. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان چاپ اول: از خونین‌شهر تا خرمشهر: گزارش عبور از مرحله اشغال.
مندرجات: فصل ۱: اشغال تا آزادسازی؛ فصل ۲. آزادسازی؛ فصل ۳. بازتاب پیروزی.
نویسـنده، در فصل اول کتاب، به بررسی زمینه‌های تهاجم عراق پرداخته و چگونگی آزادسازی خرمشهر (طی عملیات بیت‌المقدس) را شـرح داده است. در این قسـمت، به چگونگی اشـغال و سـقوط خرمشـهر و عملیاتهای انجام شده قبل از آزادسازی این شـهر - از جمله عملیاتهای ثامن‌الأئمه، طریق‌القدس و فتح‌المبین - اشاره شده است. در

[صفحه ۹۰]

فصل دوم (آزادسازی) عملیات بیت‌المقدس (که منجر به آزادسازی خرمشـهر شد) شـرح داده شده است. در فصل سوم، نویسنده به بررسی بازتاب پیروزی از دیدگاههای مختلف کشورهای غربی، مانند آمریکا و مسائل نظامی مربوطه پرداخته است.

دفاع زمینی در ایران ۱۴۰۰

تألیف علی صادقی‌گویا؛ ویراستار فرهاد فیاض. - تهران: ایران سبز، (چاپ اول) ۱۳۸۰[۵۶۷] ص.: مصور، جدول، نقشه، نمودار.
عنوان روی جلد: دفاع زمینی در ایران ۱۴۰۰: همراه با اطلاعات و نکات قابل ملاحظه از جنگ ۱۹۹۰ خلیج‌فارس.
شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.
نویسـنده‌ی این کتـاب، در ده فصـل، به بررسـی تسـلیحات و جنگهـای زمینی و نحوه‌ی دفـاع در آینـده (سال ۱۴۰۰ هجری شمسی) می‌پردازد. از جمله عنـاوین مطـالب کتـاب، موارد زیر است: «اطلاعـاتی دربـاره‌ی ایران؛ جهان در سال ۱۴۰۰؛ ایران در سـال ۱۴۰۰؛ شکل ارتش‌ها و جنگهای آینـده؛ اطلاعات و نکات قابل ملاحظه از جنگ خلیج‌فارس؛ اطلاعاتی از سـلاحها و ارتشـهای پیشـرفته‌ی امروز و آینده؛ کانونهای بحران و علل جنگهای آینده؛ ایران برای چه جنگهایی باید آمادگی داشـته باشد؟ سیاست‌گذاری استراتژی نظامی؛ عوامل جغرافیایی و محیطی؛ مسابقه‌ی تسـلیحاتی ابرقدرتها؛ اختلافات ارضـی و مرزی؛ اطلاعاتی از فعالیت‌ها و اوضاع نظامی دیگران؛ قـدرت نظـامی ایران از دیـدگاه دیگران؛ جنـگ تحمیلی ایران و عراق و تحلیـل نظـامی؛ نیروی زمینی در ایران سـال ۱۴۰۰ و...».

دلیران دریا

محمـد بکـایی. - [تهران]: سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی، مرکز فرهنگی، معاونت انتشارات، مـدیریت امور کتاب، ۹۱.۱۳۷۴ ص.: عکس.

این کتاب به مناسبت گرامیـداشت هشت سال دفاع مقـدس توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی چاپ شده است و در آن وقایع و رخـدادهای خلیج‌فارس بیان می‌شود: آسیب دیدن نفتکش کویتی لرخاء (با ظرفیت - ۴۰۰.۰۰۰ تن در تیرماه ۱۳۶۶)، حمله ناوگان آمریکا به کشتی لجستیکی ایران و غرق کردن آن (در تاریخ سی‌ام شهریورماه ۱۳۶۶) برخورد کشتی ناوشکن و مین‌یاب آمریکایی بـا مین، غرق کردن یـک نـاوچه و دو فرزنـد قـایق تنـدروی ایران، برخورد نـاو «ساموئـل رابرتس» بـا مین در شـرق بحرین و حمله‌ی نیروهـای آمریکـا به سـکوهای نفتی نصـر و سـلمان به خـاطر انتقـام آن و همچنین مقـابله‌ی نـاوچه گشتی ایران بـا سه کشتی جنگی آمریکایی و ضایعاتی که به ناوهای سـهند و سبلان وارد آوردند، و خاطره‌ی مرواریدهای همیشه درخشان رشادت‌ها و جانبازی‌های دلاوران نیروی دریایی سپاه. در آخر کتاب فهرست نام و عکس شهدای نیروی دریایی سپاه آمده است.

روایت فتح

وزارت ارشـاد اسـلامی، اداره کل تبلیغات و انتشارات. - تهران: وزارت ارشاد اسـلامی، (چاپ اول): ۱۸۴.۱۳۶۳ ص.: مصور، نقشه، جدول، عکس.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: عملیات ثامن‌الائمه (شکسـتن حصر آبادان)؛ عملیات طریق‌القدس (بستان)؛ عملیات فتح‌المبین (شوش و دزفول)؛ عملیات بیت‌المقدس (از هویزه تا خرمشهر)؛ عملیات رمضان (نفوذ به خاک

[صفحه ۹۱]

عراق).

کتاب «روایت فتح»، با درج تلگرام فرماندهان ارتش سپاه اسلام به امام (ره) - که در آن، موفقیت عملیات ثامن‌الأئمه (ع) و شکستن حصر آبادان را به اطلاع ایشان می‌رساند - و پاسخ حضرت امام (ره) به ایشان آغاز شده است. سپس اطلاعاتی در مورد این عملیات ذکر شـده است؛ شامـل: زمـان، محورها و رمز عملیات، وسـعت مناطق آزاد شـده، تأسیساتی که در دست دشـمن بوده است، تلفات وارده بر دشـمن، غنائم به دست آمده، تعداد تلفات دشـمن، تعداد اسـیران، نیروهای متلاشی‌شده‌ی دشمن و مراحل، هدف و نقشه‌ی محـل عملیـات. پس از آن نیز مجموعه‌ای از عکسـهای مربوط به مکانها و موقعیت‌های حساس مربوط به عملیات آورده شـده است. بخشـهای بعدی نیز اطلاعاتی به همین روال در مورد عملیاتهای طریق‌القدس (بسـتان)، فتح‌المبین (شوش و دزفول)، بیت‌المقدس (از هویزه تا خرمشهر) و رمضان (نفوذ به خاک عراق) ارائه می‌دهد.

ریشه‌های تهاجم: علل و زمینه‌های شروع جنگ

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسـلامی؛ به کوشـش فرهاد درویشی و گروه نویسندگان؛ ویرایش محتوایی بهاءالدین شیخ‌الاسـلامی. - تهران: سـپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۵۶.۱۳۷۸ ص.: جدول.- (تجزیه و تحلیل جنگ ایران و عراق، ج. ۱).

عنوان پشت جلد و مقدمه به زبان انگلیسی: Analytical Review of Iran- Iraq War, first volume: The Origins of Invasion

فهرست منابع و مآخذ در پایان هر فصل.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، جلد اول از مجموعه‌ی پنج جلدی «تجزیه و تحلیل جنگ ایران و عراق» است که در شش فصل، به بررسی علل و زمینه‌های تجاوز عراق به ایران پرداخته است. در هر فصل، موضوع‌های متعددی در ارتباط با موضوع اصلی آن فصل، مطرح شده است. موضوع‌ها و اسامی نویسندگان هر فصل به قرار زیر است: «فصل اول (از حسین حسینی): بررسی علل وقوع جنگ ایران و عراق؛ فصل دوم (از مجید مختاری): پیشینه‌ی تاریخی روابط و اختلافات ایران و عراق؛ فصل سوم (از حسین یکتا): وضعیت نظام بین‌الملل در آستانه‌ی جنگ ایران و عراق؛ فصل چهارم (از حسین اردستانی و دیگران): بررسی وضعیت داخلی جمهوری اسلامی ایران در آستانه‌ی جنگ؛ فصل پنجم (از محمدحسین جمشیدی): بررسی وضعیت داخلی عراق در آستانه‌ی جنگ؛ فصل ششم (از فرهاد درویش): تمهیدات سیاسی و نظامی عراق برای آغاز جنگ».

صنایع، تسلیحات و خلع سلاح شیمیایی

حسین علائی و بابک خواجه کاوسی؛ [به اهتمام ناصر ثقفی عامری].- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

ده، ۱۴۳ ص.- (مباحث استراتژیک؛ ۱۴).

صفحه عنوان به انگلیسی:Industries, Arms and Chemical disarmament

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب به بررسی سلاحهای شیمیایی و خلع سلاح مواد شیمیایی می‌پردازد. کتاب شامل سه فصل همراه با پیوستهایی در پایان کتاب است. اهم مطالب عبارتند از: صنایع شیمیایی (تکامل، اهمیت، اقتصاد و جایگاه آن در صنایع عمده‌ی جهانی، کشورهای فعال در این زمینه، پیشرفت تکنولوژی شیمیایی و دورنمای آن، مواد شیمیایی با کاربرد دوگانه)، تسلیحات شیمیایی (تاریخچه‌ی کاربرد جنگی، اهمیت نظامی و استراتژیکی و کاربردهای تاکتیکی

[صفحه ۹۲]

آنها)، خلع سلاح شیمیایی (روند مذاکرات، مذاکرات دوجانبه، مواضع کشورها، مذاکرات کاهش تسلیحات بین آمریکا و شوروی، انهدام جنگ‌افزارها و کنوانسیون ممنوعیت، سازمان ناظر بر اجرای آن، سازمان ملل و تسلیحات شیمیایی). در پیشگفتار کتاب و در برخی مباحث از «کاربرد جنگ‌افزارهای شیمیایی»، به مسأله‌ی جنگ ایران و عراق اشاره شده است.

عملیات آزادسازی سنندج و گردنه صلوات‌آباد، اردیبهشت ۱۳۵۹، به روایت شهید علی صیاد شیرازی و هم رزمان

تدوین علی صادقی گویا؛ ویراستار فرهاد فیاض؛ با پشتیبانی هیأت معارف جنگ شهید سپهبد صیاد شیرازی.- تهران: ایران سبز،

.۱۳۷۹

۱۸۰. ص.: نقشه، جدول، عکس، نمونه.

کتابنامه: ص. [۱۷۳].

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح عملیات آزادسازی سنندج و گردنه‌ی صلوات‌آباد، در سال ۱۳۵۹، از زبان جمعی از دست‌اندرکاران عملیات است. مطالب کتاب شامل موارد زیر است: «مقدمه، نگاهی به کردستان پس از پیروزی انقلاب اسلامی، خاطرات سرتیپ دوم ستاد سید حسام هاشمی (آمادگی و چگونگی عملیات)، خاطرات سرهنگ خلبان محمد عرب سرهنگی، خاطرات سرتیپ احمد ترکان، خاطرات سرهنگ ستاد حسین خرسندی، خاطرات شهید سپهبد صیاد شیرازی (چگونگی آزادسازی گردنه صلوات‌آباد و سنندج)، خاطرات سرتیپ دوم محمود بدری، خاطرات سرتیپ سیاوش جوادیان، خاطرات سرتیپ پاسدار طائفه نوروز، خاطرات سرتیپ پاسدار حسین همدانی، خاطرات سرتیپ دوم سید حسام هاشمی (روزشمار عملیات سنندج، مشکلات و نتایج عملیات؛ و پیوستها (تصاویر، بریده‌ی جراید و نقشه‌های عملیات)».

عملیات بیت‌المقدس (کربلا ۳)، قرارگاه نصر: آزادسازی خرمشهر (اردیبهشت و خرداد ۱۳۶۱)

گردآوری و تدوین سعید پورداراب؛ با پشتیبانی هیأت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی».- تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۱۸۰] ص.: مصور، نقشه، جدول، عکس.

کتابنامه: ص. ۱۶۷؛ نمایه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

عملیات بیت‌المقدس، با رمز یا علی بن ابی‌طالب (ع)، برای آزادسازی خرمشهر و بخشی از سرزمین‌های اشغال شده توسط دشمن بعثی در تاریخ ۱۰ / ۲ / ۱۳۶۱ به مدت ۲۵ شبانه‌روز انجام شد. این کتاب، به بررسی روند عملیات مذکور از آغاز تا پایان پرداخته است. مطالب کتاب عبارتند از: «مقدمه‌ای درباره‌ی آغاز تجاوز دشمن و مختصری از زندگینامه شهید صیاد شیرازی؛ بخش ۱: کلیات (مشخصات منطقه‌ی عملیاتی قرارگاه نصر، گسترش و وضعیت نیروهای دشمن در مقابل قرارگاه عملیاتی نصر در عملیات بیت‌المقدس)؛ بخش ۲: احراز آمادگی برای عملیات بیت‌المقدس؛ بخش ۳: اجرای عملیات (هدایت عملیات مرحله‌ی اول و تأمین سرپل، مرحله دوم و رسیدن به مرزهای جمهوری اسلامی ایران، هدایت عملیات قرارگاه نصر در تأمین شلمچه، عملیات قرارگاه نصر در تصرف شلمچه و محاصره‌ی خرمشهر)؛بازتاب نتایج عملیات؛ علل و عوامل پیروزی؛ متن پیام حضرت امام (ره) پس از پیروزی؛ عکس فرماندهان و فهرست منابع و راهنما».

[صفحه ۹۳]

عملیات بیت‌المقدس و آزادسازی خرمشهر

گردآوری و تدوین مسعود بختیاری؛ با حمایت هیأت معارف جنگ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی.- تهران: ایران سبز، (چاپ

اول): ۱۳۸۰.

[۴۳۲] ص.، [۶۵] ص (نقشه رنگی).: مصور (بخش رنگی)، نقشه.

کتابنامه: ص. [۳۹۴].

منـدرجات: طرح‌ریزی عملیات؛ پشتیبانی رزمی؛ پشتیبانی خـدمات رزمی؛ نحوه فرماندهی بر عملیات بیت‌المقدس؛ نیروهای متجاوز؛ تهیه و آمادگی برای اجرای عملیات؛ اجرا و هدایت نبرد بیت‌المقدس.

این کتـاب در هفت فصـل، شـرح توصـیفی و لحظه به لحظه‌ی نبردی است که از دهم اردیبهشت مـاه تـا چهـارم خرداد ماه ۱۳۶۱ به مدت ۲۶ روز) در جنـوب غربی اهواز به انجـام رسـید و به نوزده مـاه اشـغال نظـامی خرمشـهر توسـط عراق پایـان داد. در این نـبرد، یگانهای عمده‌ی نیروی زمینی ارتش، سپاه پاسداران، نیروی بسـیج مردمی، جهاد سازندگی، نیروهای هوایی و نیروی دریایی ارتش شرکت داشـتند. بـا این عملیـات عراق، در موضـع انفعـالی قرار گرفت. از دیگر ویژگی‌هـای این عملیـات، گسـتردگی آن بود که با وسـعتی در حـدود ۶۰۰۰ کیلومتر مربع و بـا عبور از رودخـانه‌ی ارونـدرود، در مقیـاس بیش از پنـج لشـکر انجام شـد و نبردی آبی - خـاکی بـه شـمار می‌رود. در این کتـاب، علاوه بر ۲۷ سـند بـه دست آمـده از ارتش عراق دربـاره‌ی مـوقعیت جبهه‌هـای جنگ در خرمشهر، بیست نقشه از منطقه‌ی عملیاتی نیز آورده شده است.

عملیات شیندرا (مهرماه ۱۳۵۸)؛ اولین عملیات رزمی شهید امیر سپهبد علی صیاد شیرازی به همراه شهید چمران به روایت از شهید و همرزمان

تدوین علی صادقی گویا؛ با پشتیبانی و سرمایه هیأت معارف جنگ شهید سپهبد صیاد شیرازی؛ ویراستار فرهاد فیاض.- تهران: هیأت معارف جنگ، (چاپ دوم): ۱۳۷۹.

۸۸ ص.: مصور، نقشه، عکس (رنگی).

عنوان روی جلد: عملیات شیندرا «مهرماه ۱۳۵۸» اولین عملیات شهید امیر سپهبد علی صیاد شیرازی به رایت از شهید و همرزمانش.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب در سال ۱۳۸۰ توسط ایران سبز منتشر شده است.

این کتـاب، اطلاعـاتی دربـاره‌ی چگونگی عملیـات شـیندرا (که در مهرماه ۱۳۵۸ در منطقه‌ی دهکـده‌ی شـیندرا برای ایجـاد ثبات و امنیت و مقـابله بـا گروهکهـای مسـلح انجـام شـد) ارائه می‌دهـد. منـدرجات کتاب عبارتنـد از: «مقـدمه: نگاهی به کردسـتان پس از پیروزی انقلاب اسلامی، نگاهی به پادگان سردشت، خاطرات شهید صیاد شیرازی از عملیات شیندرا؛ آغاز عملیات شیندرا؛ خاطرات خلبان، محمـدکریم عابدی، از عملیات شـیندرا؛ خاطرات برادر بسـیجی، سـلطانی؛ تجزیه و تحلیل مأموریت انجام شده توسط گشتی شناسایی - رزمی در محور سـردشت - شـیندرا؛ فهرست راهنما و پیوسـتها (تصاویر، بریده‌ی جراید و نقشه‌ها)». تصاویر، با زیرنویس ارائه شده‌اند.

عملیات طریق‌القدس (کربلا ۱) ۸ / ۹ / ۶۰ الی ۱ / ۱۰ / ۶۰

تـدوین و نگـارش مسـعود بختیـاری؛ [برای] هیـأت معـارف جنـگ آجـا.- تهران: سازمان حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقـدس آجا؛ صباح، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۶۸ ص.؛ [۱۱] ص.: تصویر رنگی، نقشه.

کتابنامه: ص. [۱۶۸].

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۹۴]

در این کتاب، چگونگی عملیات طریق‌القدس - که به آزادسازی شهر «بستان» و نواحی غرب سوسنگرد منجر شد - طی هشت بخش تشریح شده است. در بخش اول، موقعیت جغرافیایی منطقه و چگونگی تجاوز نیروهای عراقی بازگو شده است. در بخش دوم، طرح عملیاتی توضیح داده شده است. بخش سوم به گزارشی از نحوه‌ی اجرا و هدایت طرح عملیات طی روزهای اول تا چهارم نبرد اختصاص دارد. در بخش چهارم، تلاشهایی که برای انجام مأموریت طرح عملیاتی انجام شده، توضیح داده شده و در پایان کتاب، پیام امام خمینی (ره) به مناسبت پیروزی‌های عملیات طریق‌القدس آمده است. «عملیات آفندی عراق در تنگه‌ی چزابه، منابع و مآخذ، تصاویر رنگی از فرماندهان و صحنه‌های مختلف منطقه‌ی عملیاتی»، سه بخش پایانی کتاب را تشکیل می‌دهند. مطالب کتاب با نقشه‌های متعدد رنگی و سیاه و سفید همراه است.

عملیات طریق‌القدس و آزادسازی شهر مرزی بستان «آذر ماه ۱۳۶۰»

تدوین مسعود بختیاری [برای] هیأت معارف جنگ (شهید سپهبد علی صیاد شیرازی).- تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۲۵۶] ص.: مصور (رنگی)، نقشه (رنگی)، عکس (رنگی).

کتابنامه: ص. ۲۳۱.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب با پشتیبانی و سرمایه هیأت معارف جنگ (شهید سپهبد علی صیاد شیرازی) به چاپ رسیده است.

در کتاب «عملیات طریق‌القدس»، نویسنده به تشریح تخصصی عملیات از دیدگاه تاکتیکهای نظامی پرداخته است. این نبرد که در جبهه‌ی میانی منطقه‌ی عملیاتی خوزستان (یعنی دشت آزادگان) اجرا شد، منطقه‌ای از خط مرز مشترك ایران و عراق تا شهرستان حمیدیه، و دامنه‌های ارتفاعات میشداغ تا کرانه‌ی جنوبی رودخانه‌ی کرخه کور را دربر گرفت و از بزرگترین عملیاتهای نظامی در تاریخ جنگ تحمیلی به شمار می‌رود، در کتاب، مشروح عملیات طریق‌القدس و آزادسازی منطقه‌ی غرب سوسنگرد و شهر بستان همراه با نقشه‌ی عملیاتی منطقه آورده شده است.

عملیات فتح‌المبین، قرارگاه قدس «عین خوش - دشت عباس»

گردآوری و تدوین محسن شاهان؛ با پشتیبانی هیأت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی».- تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۵۹ ص.: مصور، نقشه، نمونه، عکس، جدول.

نمایه.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

عملیات فتح‌المبین، با رمز یا زهرا (س)، در دامنه‌های جنوبی کبیرکوه (ارتفاعات تیشه‌کن، علی‌کشت، ممله و شهر موسیان)، تپه‌های ۳۵۰ پ(دهلیز)، شاوریه، علی گره زد و ارتفاعات تینه و رودخانه دویرج از روز دوم فروردین ۱۳۶۱ آغاز شد. کتاب به بررسی

عملیات فوق از طرح‌ریزی تا نتایج و تلفات آن می‌پردازد. کتاب، شامل نه فصل، تصاویر و فهرست راهنما است. از جمله، مطالب آن، عبارتند از: «روند شکل گیری قرارگاه قدس، مشخصات منطقه‌ی عملیات، نیروهای خودی و نیروهای دشمن، اقدامات قرارگاه قدس، تاریخچه‌ی تیپ دو زرهی دزفول، تاریخچه‌ی تیپ ۸۴ پیاده خرم‌آباد، روزشمار نبرد قرارگاه قدس (آغاز نبرد، جریان نبرد در روز یکم، پاتکها، ادامه‌ی عملیات، جریان نبرد در روزهای سوم، چهارم، پنجم، ششم و هفتم، دستور جزء به جزء قرارگاه قدس)؛ پیام حضرت امام (ره) در خصوص عملیات فتح‌المبین؛ نتایج؛ اصول و نکات آموزشی و عملیاتی؛ تلفات رزمی؛ اسامی شهدا به ترتیب درجه،

[صفحه ۹۵]

نام و نام خانوادگی و یگان مربوطه؛ پیوستها و عکسهایی از عملیات فتح‌المبین.»

فاو تا شلمچه: بررسی وقایع سیاسی - نظامی جنگ از پایان عملیات والفجر هشت تا پایان عملیات کربلای ۸ (اسفند ۱۳۶۴ تا فروردین ۱۳۶۶)

نویسنده محمد درودیان؛ ویرایش محتوایی بهاءالدین شیخ‌الاسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ سوم): ۱۳۷۹.

۲۰۳ ص.: نقشه.- (سیری در جنگ ایران و عراق؛ جلد سوم).

صفحه عنوان به انگلیسی:Faw- Shalamche

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلد سوم از مجموعه‌ی شش جلدی «سیری در جنگ ایران و عراق»، شامل هفت فصل و یک ضمیمه به قرار زیر است.

فصل اول: «نگاهی اجمالی به عملیات والفجر هشت» (شکل گیری و چگونگی تصرف فاو و مواضع آمریکا و شوروی پس از عملیات)؛ فصل دوم: «تشدید فشار به جمهوری اسلامی»؛ فصل سوم: «رویارویی با وضعیت جدید»؛ فصل چهارم: «ماجرای مک فارلین» (روند جدیدی در سیاست خارجی آمریکا در مقابل ایران)؛ فصل پنجم: «عملیات کربلای چهار» (کمکهای اطلاعاتی آمریکا به عراق و تبلیغات عراق درباره‌ی شکست عملیات ایران)؛ فصل ششم: «عملیات کربلای پنج» (بازتابهای سیاسی و نظامی عملیاتهای کربلای پنج، هشت روز نبرد در شرق نهر جاسم)؛ فصل هفتم: «آخرین تحرکات نظامی در جنوب» (طراحی و نحوه‌ی اجرای عملیات کربلای هشت و تکمیل عملیات کربلای پنج، استفاده‌ی دشمن از سلاح شیمیایی)؛ ضمیمه (نقش و موقعیت سپاه در سال ۱۳۶۵)؛ منابع و فهرست‌ها.

فریاد برآور شلمچه

نصرت‌الله محمودزاده.- تهران: جهاد سازندگی، ستاد مرکزی پشتیبانی و مهندسی جنگ، (چاپ اول): ۱۶.۱۳۶۶ ص.

این کتاب به مناسبت اولین سالگرد عملیات پیروز کربلای پنج چاپ شده است.

نویسنده در این کتاب، پس از دادن اطلاعات آماری، در خصوص عملیات کربلای پنج، شرح این عملیات را خطاب به شلمچه

نوشته است. عملیات کربلای پنج در ساعت ۵ / ۱ صبح نوزده دی ماه سال ۱۳۶۵ با رمز «یا زهرا (س)» در منطقه‌ی شلمچه شروع شد و طی آن، رزمندگان پس از عبور از خاکریزها و میادین مین و حلقه‌های بیشمار سیم خاردار و سایر موانع نظیر کانال آب پرورش ماهی، با برجای گذاشتن تلفات بسیار و اسیر و مجروح نمودن تعداد زیادی از عراقی‌ها، موفق شدند ماشین جنگی عراق را به زانو درآورند و تمام معادلات سیاسی ابرقدرتها، و در رأس آنها آمریکا، را بر هم زنند. در این عملیات، لشکر امام حسین (ع)، به فرماندهی شهید خرازی، در برابر لشکرهای گارد بغداد و سایر نیروهای دشمن قرار گرفت، دلیرانه جنگید و بر آنها پیروز شد.

قله یکهزار و نهصد و چهار: گزارش، خاطره (۱)

تحقیق و تدوین اصغر کاظمی؛ بازنویس نثر یوسف قوجق.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، نمایندگی ولی فقیه، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

[صفحه ۹۶]

۱۷۴ ص.: عکس (رنگی)، نقشه (تاشده، رنگی)، جدول.- (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: پیشگفتار؛ قبل از عملیات والفجر ۴ در منطقه دربندیخان؛ شناسایی منطقه دربندیخان؛ عملیات والفجر ۴؛ عملکرد گردان‌ها؛ وضع منطقه؛ مرحله تکمیلی عملیات والفجر ۴؛ پیوست‌ها.

این کتاب گزارشی است از عملیات والفجر چهار، که در منطقه‌ی غرب کشور با شرکت نیروهای لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) انجام گرفت. در ابتدای کتاب نویسنده به شرح چگونگی تشکیل این لشکر بعد از عملیات حضرت محمد (ص) در مریوان پرداخته است. سپس نویسنده به شرح عملیات والفجر چهار در مراحل شناسایی منطقه‌ی دربندیخان عراق، عملکرد گردانها در شب اول و دوم و مرحله‌ی تکمیلی عملیات پرداخته و در هر قسمت به تناسب موضوع، خاطره‌هایی از افراد شرکت‌کننده در عملیات آورده است. فرماندهان گردانهای شرکت‌کننده در این عملیات عبارت بودند از: «عمران پستی، حسین اسکندرلو، محمدرضا کارور، حسن زمانی، محمود امینی، احمد نوزاد و اسماعیل لشکری». تمام فرماندهان نام برده - به جز محمود امینی - در جریان عملیاتهای دیگر دوران دفاع مقدس به شهادت رسیده‌اند. از جمله‌ی فرماندهان شهید این عملیات، می‌توان به: «شهید علی‌اکبر حاجی‌پور (فرمانده‌ی تیپ عمار)، شهید ابراهیم معصومی (فرمانده‌ی گردان)، شهید مهدی خندان (معاون تیپ عمار) و شهید عباس ورامینی (مسؤول استاد لشکر)» اشاره کرد.

گردان ۱۴۴ در نبرد آبادان، مهر ۱۳۵۹- تیرماه ۱۳۶۰: خاطرات سرتیپ ستاد فرض‌الله شاهین راد

فرض‌الله شاهین راد.- تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۲۵۴.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: بخش اول: شروع مأموریت گردان ۱۴۶؛ بخش دوم: اشغال منطقه، تجمع و انجام شناسایی در شرق رودخانه کارون؛ بخش سوم: حرکت گردان به سمت آبادان؛ بخش چهارم: عملیات مورخه ۳ / ۸ / ۵۹؛ بخش پنجم: تجدید سازمان و بازسازی؛ بخش ششم: مأموریت پدافندی در دارخوئین؛ بخش هفتم: آموزش و آماده شدن برای عملیات؛ بخش هشتم: پدافند در جنوب

محور ماه‌شهر – آبادان؛ بخش نهم: مراجعت گردان ۱۴۴ از منطقه جنوب به منطقه لشکر؛ فهرست راهنما؛ پیوست‌ها.

این کتاب، خاطرات «سرتیب فرض‌الله شاهین‌راد» است. وی متولد سال ۱۳۴۰ و فارغ‌التحصیل رشته‌ی افسری است. او در طول جنگ تحمیلی سه بار مجروح شده و از جانبازان جنگ تحمیلی است. کتاب شرح عملیات گردان ۱۴۴ در تاریخ ۳ / ۸ / ۵۹ است. نویسنده، ابتدا چگونگی تشکیل این گردان را توضیح داده، سپس به بررسی نحوه‌ی شناسایی منطقه‌ی عملیاتی دارخوین و انجام عملیات در این منطقه پرداخته است. لازم به ذکر است که فرمانده‌ی این گردان، «فرض‌الله شاهین‌راد» بوده است. این گردان پس از پدافند در جنوب (در محور ماهشهر – آبادان) راهی منطقه‌ی دزفول می‌شود.

گردنه خان تا قله آربابا، خرداد ۱۳۵۹، به روایت شهید سپهبد علی صیاد شیرازی و همرزمان

تدوین علی صادقی گویا؛ با پشتیبانی هیأت معارف جنگ؛ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی». – تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۲۵.۱۳۸۱ ص.، [۷] ص. تصویر: مصور، نقشه، عکس.

عنوان روی جلد: گردنه خان تا قله آربابا (شرح آزادسازی محور سقزبانه، پادگان بانه و قله آربابا) سال ۱۳۵۹.

کتابنامه: ص. [۱۱۵]، نمایه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۹۷]

به دنبال اقدامات انجام گرفته جهت پاکسازی کردستان از عناصر ضد انقلاب (جهت برقراری امنیت)، بازگشایی جاده‌ی سقز – بانه، شکستن محاصره‌ی پادگان و در نهایت آزادسازی شهر «بانه» در دستور کار نیروهای نظامی قرار گرفته و در تاریخ ۲ / ۳ / ۵۹ عملیاتی انجام گرفت که به تصرف ارتفاع آربابا و گردنه‌ی خان و پاکسازی شهر از وجود این عناصر انجامید. این کتاب به شرح جزئیات عملیات، به نقل از تعدادی از مسؤولان عملیات و شهید صیاد شیرازی می‌پردازد. مطالب کتاب، عبارتند از: «نگاهی به کردستان پس از پیروزی انقلاب، خاطرات شهید صیاد شیرازی، خاطرات سرتیپ دوم مهدی رادفر، خاطرات سرتیپ ناصر محمدی‌فر، خاطرات سرتیپ دوم یوسف دزفولیان، خاطرات سردار سرتیپ دوم پاسدار سید علی‌اکبر مصطفوی، تجزیه و تحلیل و نتایج عملیات». در پایان نیز تصاویر، نقشه‌ها و بریده‌های جراید، درباره‌ی وقایع کردستان و عملیات مذکور ارائه شده است.

گزارشی کوتاه

[گردآورنده] مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه پاسداران؛ نویسنده محسن رشید؛ ویرایش مهدی انصاری؛ تهیه‌ی اطلاعات نقشه و جدول حسن دری.– تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۸۴ ص.: نقشه، جدول.– (آشنایی با جنگ؛ ج. ۱).

طرح جلد: حمیدرضا دانش‌فر.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Knowledge of the Brief Report War

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «گزارشی کوتاه»، به منظور آشنایی با جنگ تهیه شده و شامل مطالب زیر است: «زمینه‌سازی هجوم (۲۲ / ۱۱ / ۵۷ تا ۳۰ / ۶ /

۵۹)، هجوم سراسری (۲۷ / ۱ / ۵۹ - ۳۱ / ۶ / ۵۹)، کسب اعتماد به نفس (۳۱ / ۶ / ۵۹ تا ۳۱ / ۶ / ۶۰)، آزادسازی مناطق اشغالی (۳۱ / ۶ / ۶۰ تا۳۱ / ۶ / ۶۱)، تعقیب متجاوز (۳۱ / ۶ / ۶۱ تا ۳۱ / ۶ / ۶۲)، تحول غیر آشکار در جنگ (۳۱ / ۶ / ۶۲ تا ۳۱ / ۶ / ۶۳)، آغاز اقدامات سیاسی (۳۱ / ۶ / ۶۳ تا ۳۱ / ۶ / ۶۴)، تغییر توازن به سود ایران (۳۱ / ۶ / ۶۴ تا ۳۱ / ۶ / ۶۵)، سال سرنوشت (۳۱ / ۶ / ۶۵ تا ۳۱ / ۶ / ۶۶) و پایان جنگ (۳۱ / ۶ / ۶۶ تا۲۹ / ۵ / ۶۷)». «فهرستی از نقشه‌ها و جداول کتاب در ارتباط با تهاجم هوایی و زمینی عراق در آغاز جنگ، مناطق اشغالی در آغاز و پایان سال اول و دوم جنگ، مناطق عملیاتی به تفکیک سالهای دوم تا هشتم جنگ و وضعیت مناطق اشغالی پس از فتح خرمشهر تا پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸» در پایان کتاب ارائه شده است.

مروارید: روایتی از حماسه ناوچه پیکان

شهاب‌الدین طاهری، سید امیر معصومی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، معاونت تبلیغات و روابط عمومی، (دفتر سیاسی، آرشیو جنگ)، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۳۸ ص.: مصور، عکس، نقشه.

طراح روی جلد: بهزاد صحیفی.

این کتاب، شرح عملیات طرح اشکان (در حمله به سکوهای البکر و الامیه) به نقل از ناخدا یکم شهاب‌الدین طاهری است. این عملیات پیرو حمله به ناوچه‌ی حامل مواد غذایی و سوختی و غرق شدن آن در دهانه‌ی خور عبدالله (در تاریخ ۷ / ۸ / ۱۳۵۹) طرحریزی شد. ناوچه‌های گرز، جوشن، پیکان و گردونه و چند چرخبال «Sh ۳ D» در این عملیات شرکت داشتند. جزئیات عملیات تسخیر اسکله‌ی البکر و انفجار سکوی الامیه (در ۷ / ۹ / ۱۳۵۹) و حمله‌ی نیروی دریایی آمریکا به ناوچه‌ی پیکان، در راه بازگشت، نجات عده‌ی زیادی از افراد این ناوچه با جانبازی خلبانان چرخبال‌های «Sh ۳ D» نیروی دریایی ایران، حمله‌ی شجاعانه ناوچه‌ی پیکان به ناوشکن‌ها و ناوهای هواپیمابر

[صفحه ۹۸]

آمریکایی، عکسها و نقشه‌هایی از سکوهای البکر و الامیه، قبل و پس از عملیات، و نیز از منطقه‌ی عمومی حمله، در این کتاب آمده است.

نبرد بیت‌المقدس، آزادسازی خرمشهر

تهیه‌کننده: بختیاری، معین وزیری،.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۲۲۰ ص.: نقشه، عکس. - (ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس؛ (جلد چهارم).

کتاب در چهار فصل با استفاده از مدارک موجود در آرشیو سازمان عقیدتی سیاسی و ستاد نیروهای سه‌گانه‌ی ارتش جمهوری اسلامی ایران و سماجا تهیه و تنظیم شده است؛ بدین قرار:

فصل اول: «طرح‌ریزی»، وضعیت زمین منطقه و گسترش نیروهای عراقی قبل از عملیات بیت‌المقدس، تدبیر عملیات، ترکیب و سازمان یگانهای شرکت‌کننده در عملیات بیت‌المقدس و نقاط برجسته و ضعف نیروهای عراقی؛ فصل دوم: «تهیه‌ها و آمادگی»، تغییر مکان نیروها، کسب اطلاعات، پوشش و فریب تاکتیکی، پشتیبانی‌های رزمی، فرماندهی عملیات؛ فصل سوم: «هدایت عملیات

بیت‌المقدس»؛ فصل چهارم: «پیروزی»، مرحله سوم عملیات، دستاوردهای نظامی و بازتاب نتایج عملیات.
در پایان متن اصلی چهار ضمیمه، تصاویری از شهدای عملیات، نقشه‌های منطقه‌ی عملیات ارائه شده است.

نبرد در شرق بصره

تدوین: محمد درودیان؛ ویرایش: بهاءالدین شیخ‌الاسلامی، مهدی انصاری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۲۰۴.۱۳۷۴ ص :/ نقشه (رنگی).
کتابنامه: در پایان هر فصل.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
کتاب در سه فصل با نامهای: «طرح‌ریزی در شرایط ویژه، هجوم به مستحکمترین خطوط دفاعی دشمن و بازتاب‌ها و دستاوردها» به تشریح عملیات کربلای پنج پرداخته است. و حاوی نقشه‌هایی از محورهای هجوم، موانع شلمچه و پنج ضلعی، منطقه عملیاتی کربلای پنج و منطقه‌ی آزاد شده می‌باشد. فصل اول، گوشه‌هایی از مدیریت در فضای دشوار با ویژگی‌های انقلابی را بیان و اهمیت منطقه‌ی شرق بصره را از جهت سیاسی و نظامی تشریح کرده است. در فصل دوم کتاب، عملیات کربلای پنج با هدف نمایش قدرت مدیریت و فرماندهی در هنگام نبرد، آغاز مرحله‌ی دوم عملیات، باز شدن جاده‌ی شلمچه، عقب‌نشینی دشمن به غرب نهر جاسم در شب و روز هفتم و ادامه‌ی عملیات و ضرورت تداوم آن تشریح شده و در آخر این فصل، اقدام دشمن در به راه انداختن جنگ شهرها علیه انقلاب اسلامی بیان شده است. در فصل سوم کتاب، واکنشهای رسانه‌های گروهی خارجی، مواضع آمریکا و شوروی، جنگ شهرها و شرایط ایران برای پایان جنگ عرضه شده است.

نبرد شرق بصره: طراحی فرماندهی و اجرای عملیات کربلای ۵

تدوین محمد درودیان؛ طراحی و تهیه نقشه‌ها محسن رشید، علی‌محمد تقیئی [برای] مرکز مطالعات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ دوم): ۲۲۴.۱۳۷۶ ص.: نقشه (رنگی تا شده)، جدول.- (گزارش عملیات؛ ۱۱).
طراح روی جلد: حشمت‌الله شمس.

[صفحه ۹۹]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Battle in Basra
عنوان دیگر: نبرد در شرق بصره.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
کتاب به راویان شهید عملیات‌های کربلای ۴ و کربلای ۵، محمدرضا ملکی، حسین جلایی‌پور، علی فتحی، سید محمد اسحاقی تقدیم شده است.
این کتاب در سه فصل، با ضمائم، به بررسی و شرح وقایع عملیات کربلای پنج در شرق بصره، در سال ۱۳۶۵، می‌پردازد. مطالب عبارتند از: «فصل اول: طرح‌ریزی در شرایط ویژه (و طراح‌ریزی مانور)؛ فصل دوم: هجوم به مستحکم‌ترین خطوط دفاعی دشمن

(شرح عملیات، ارزیابی عملیات و جنگ شهرها)؛ فصل سوم: بازتابها و دستاوردها (و شرایط ایران برای پایان جنگ)». جدول سازمان رزم عملیات کربلای پنج و جدولهای مجموع و انواع یگانهای دشمن و زمان ورود و میزان انهدام آنها به همراه نقشه‌های محورهای هجوم، موانع شلمچه و پنج ضلعی و منطقه‌ی آزاد شده، در ضمائم ارائه شده است.

نبرد فاو

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۶.

۲۰۶ ص. نقشه.

عنوان دیگر: نبرد فاو (عملیات والفجر ۸).

ویرایش دوم این کتاب در سال ۱۳۶۸ تحت عنوان «نبرد فاو (عملیات والفجر ۸)» توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز نشر فرهنگی رجاء، با شمارگان ۱۱۰۰۰ نسخه منتشر شده است.

این کتاب، شرح عملیات والفجر هشت یا، «نبرد فاو» است که از آموزش نیروهای رزمی، شناسایی محل و آماده‌سازی منطقه شروع می‌شود و با حضور همه جانبه‌ی نیروهای مردمی ادامه می‌یابد. راویان متعدد، جزئیات نبرد را روایت کرده‌اند، ولی نام آنها در خاطرات ذکر نشده است. عملیات با رمز «بسم الله الرحمن الرحیم. لا حول و لا قوة الا بالله العلی العظیم و قاتلوهم حتی لا تکون فتنه؛ یا فاطمةالزهرا، یا فاطمةالزهرا یا فاطمةالزهرا»، از ساعت ده و ده دقیقه‌ی شب مورخ ۲۰ / ۱۱ / ۱۳۶۴ با هجوم همزمان نیروهای آبی و خاکی و عبور آنها از اروندرود آغاز می‌شود و در روز۲۲ / ۱۱ / ۱۳۶۴، انهدام اساسی دشمن صورت می‌گیرد. منطقه‌ی فاو از نیروهای دشمن پاکسازی شده، پاتکهای دشمن دفع می‌شود. در این نبرد، نیروهای ایرانی غنائم بسیاری از ارتش عراق می‌گیرند و در جاده‌ی بصره - ام‌القصر پیشروی می‌کنند. نهایتا دشمن - پس از انهدام کامل - اقدام به حمله‌ی شیمیایی می‌کند. اقدامات مهندسی انجام شده در این عملیات، کارشناسان نظامی دنیا را مبهوت ساخت.

نبرد فاو: گزارشی از حماسه آفرینی‌های رزمندگان اسلام در عملیات والفجر ۸

نویسنده مجید نداف؛ [برای] مرکز مطالعات و تحقیات جنگ؛ ویراستار مهدی انصاری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ ۷ (چاپ پنجم): ۱۳۷۹.

۲۰۷ ص.: مصور، نقشه (تا شده)، عکس.- (گزارش عملیات؛ ۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:

The Battle of Faw

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در پنج فصل و یک بخش مجزا برای نقشه‌ها، درباره‌ی عملیات والفجر هشت در منطقه‌ی فاو است. از جمله مطالب کتاب، موارد زیر است:

فصل ۱: مقدمات عملیات (آموزش، شناسایی، آماده‌سازی منطقه، حضور نیروهای مردمی در آستانه‌ی

عملیات)؛ فصل ۲: شروع عملیات (عبور غواصان از اروندرود)؛ فصل ۳: پیشروی خودی، انهدام دشمن (آغاز جنگ مهندسی، آغاز انهدام اساسی قوای دشمن، ادامه‌ی حملات در دو محور بصره و ام‌القصر، پاتک در محور ساحلی، درگیری با لشکر گارد، بمباران شیمیایی): فصل ۴: ادامه‌ی حملات خودی و پاتکهای دشمن (ادامه‌ی حملات خودی و پاتکهای دشمن، ادامه تهاجم و انهدام قوای دشمن، ادامه‌ی فشار دشمن به رزمندگان و مقاومت آنها)؛ فصل ۵: تحکیم مواضع و تثبیت کامل (تصرف مجدد سه‌راهی، پاتک در دو محور بصره و البحار، عملیات ایذایی در جاده‌ی ام‌القصر،...). فهرست راهنمای موضوعی و تصاویر و نقشه‌ها نیز در پایان آمده است.

نبردهای رمضان و محرم

تألیف و تدوین محمدحسن لطفی، یعقوب حسینی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۹۸ ص.: مصور، عکس (بخش رنگی)، نقشه (رنگی) جدول.- (ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، ج. ۶).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلد ششم از مجموعه‌ی «نقش ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس»، به عملیاتهای رمضان و محرم اختصاص دارد. کتاب شامل چهار فصل است. فصل ۱: تأثیر مثبت عزل بنی‌صدر و حذف عناصر لیبرال از صحنه‌ی جنگ، همکاری ارتش و سپاه، تصمیم شورای عالی دفاع در ضرورت عبور از رمز و تعقیب متجاوز، صدور قطعنامه‌ی ۵۱۴ از سوی شورای امنیت سازمان ملل در درخواست آتش‌بس؛ فصل ۲: شرح عملیات رمضان که در ۲۳ / ۴ / ۶۱ آغاز و در چهار مرحله اجرا شد؛ فصل ۳: شرح عملیات محرم که از شرق به رودخانه‌ی دویرج و از غرب به ارتفاعات مرزی حمرین محدود بود و منطقه مرزی موسیان و جنوب دهلران را دربر داشت؛ فصل ۴: اطلاعیه‌های ارتش و سپاه در رابطه با عملیاتهای فوق و متن پیام حضرت امام (ره) خطاب به مردم مسلمان عراق به مناسبت آغاز عملیات رمضان. در پایان، اسامی فرماندهان، تصاویر، اسامی تعدادی از شهدا و نقشه عملیاتهای رمضان و محرم ارائه شده است. تصاویر زیرنویس دارند.

نبردهای شرق کارون به روایت فرماندهان (آزاد سازی شرق کارون و شکستن محاصره‌ی آبادان)، به ضمیمه‌ی بحران داخلی در شش ماهه دوم جنگ

پژوهشگران: مرتضی قربانی، احمد کاظمی، علی زاهدی، محمد پاکپور، محمد بلالی، جمال آبرومند، محمد تولایی، مجید جدی؛ نویسندگان: علی بنی‌لوحی، هادی مرادپیری، محسن محمدی؛ ویرایش و آماده‌سازی: مهدی انصاری، گودرز نوروزی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۲۷۷.۱۳۷۹ ص ،/ [۸]: تصویر (رنگی)، نقشه (تاشده).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح و بررسی عملیاتهای انجام شده در سال‌های ۱۳۵۹ و ۱۳۶۰ در شرق کارون است، که منجر به شکسته شدن حصر شهر آبادان شد. نویسندگان، عملیاتها را شرح داده و خسارات و تلفات سنگین دشمن را بررسی کرده‌اند. کتاب شش فصل دارد: «فصل ۱: مراحل تهاجم، توقف و تغییر تاکتیک ارتش متجاوز عراق؛ فصل ۲: محاصره‌ی آبادان و تشکیل جبهه‌ی شرق کارون؛ فصل ۳: محور عملیاتی شرق کارون؛ فصل ۴: طرح‌ریزی و اجرای عملیاتهای محدود؛ فصل ۵: طراحی؛ فصل ۶: اجرای عملیات

ثامن‌الأئمه.» در ضمیمه‌ی کتاب، به بحران داخلی کشور در شش ماهه‌ی دوم جنگ و جریانهای ضد انقلاب، گشوده شدن جبهه‌ای داخلی، بنی‌صدر، سازمان منافقین و سایر گروههای ضد انقلاب، مسلح، جبهه‌ی ملی و لیبرالهای ملی گرا اشاره شده است.

[صفحه ۱۰۱]

نبردهای غرب اهواز و سوسنگرد

تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۳۰۹ ص.- نقشه، عکس.- (ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس؛ جلد دوم).

این کتاب پیرامون عناوینی به شرح زیر تدوین شده است:

فصل اول: «آماده شدن عراق برای تهاجم»، فعالیت‌های سیاسی عراق قبل از آغاز تهاجم، بررسی اجمالی اقدامات نظامی عراق تا قبل از تهاجم گسترده؛ فصل دوم: «ایثار و مقاومت»، کلیات، آغاز تهاجم زمینی عراق، نبرد در غرب اهواز، عملیات آفندی در هویزه و کرخه، عملیات نصر؛ فصل سوم: «آمادگی برای دفع تجاوز»، نبرد در منطقه‌ی اهواز - سوسنگرد، عملیات خیبر؛ فصل چهارم: «پیروزی»، عملیات طریق‌القدس، مواضع دشمن در منطقه‌ی عملیات طریق‌القدس، کشیدن راهی در تپه‌های رملی، اجراء و هدایت عملیات، ادامه‌ی عملیات به منظور اتمام طرح کربلا، حوادث و عملیات بعد از نبرد طریق‌القدس.

کتاب، بر اساس و با استناد به مدارک وجود در سازمان عقیدتی سیاسی و ستاد نیروهای سه‌گانه ارتش جمهوری اسلامی ایران و دانشکده‌ی فرماندهی و ستاد سازمان حفاظت اطلاعات ارتش تدوین شده است.

نبردهای غرب دزفول

تهیه‌کننده: محمد جوادی‌پور، علی نیکفرد، سید یعقوب حسینی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۳۱۲ ص.: نقشه، عکس. - (نقش ارتش جمهوری اسلامی ایران در هشت سال دفاع مقدس، جلد اول).

کتاب در پنج فصل تنظیم شده است؛ بدین قرار:

فصل اول: «نقش مسائل جغرافیایی و تاریخی در روابط ایران و عراق»؛ فصل دوم: «مقدمات آغاز تجاوز»، خلاصه‌ی رویدادهای سال ۱۳۵۸ و نیمه‌ی اول سال ۱۳۵۹، وضعیت استقرار نیروها در مرزهای ایران و عراق؛ فصل سوم: «ایثار و مقاومت»، شامل پایداری در غرب دزفول و منطقه‌ی دهلران؛ فصل چهارم: «آمادگی»، تشکیل لشکر پیاده‌ی ۲۱ حمزه، عملیات پدافندی دزفول، رقابیه، تپه چشمه، زغن، انگوش و خلاصه‌ی فعالیت‌های نیروهای هوایی و دریایی پیش از عملیات فتح‌المبین؛ فصل پنجم: «پیروزی»، نتایج کلی نبردها تا آغاز عملیات فتح‌المبین و فعالیت‌های ارتش عراق و تکمیل طرح عملیات کربلا دو و پیام امام خمینی (ره) به مناسبت عملیات فتح‌المبین. منابع مورد استفاده عبارتند از: مصاحبه با فرماندهی، نوارهای مصاحبه و گزارشات تعدادی از پرسنل و طرحها و دستورالعملهای عملیاتی موجود و روزنامه‌ها و نشریات داخلی و خارجی. در پایان کتاب، فهرست اعلام به چاپ رسیده است.

نبردهای غرب کشور (۱۳۶۱ - ۱۳۵۹)

یعقوب حسینی و جوادی‌پور.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.
۳۳۰ ص.: نقشه، عکس.- (ارتش ایران در هشت سال دفاع مقدس؛ جلد پنجم).
این کتاب در چهار فصل همراه با ضمائم و فهرست اعلام، بر اساس نظرات فرماندهان، مسؤولان، رزمندگان، سازمانهای حفاظت و اطلاعات ارتش و مدارک موجود در سازمان عقیدتی سیاسی تدوین شده است. فصل اول: تجاوز ارتش عراق، وضعیت زمین منطقه‌ی عملیات، استعداد و گسترش نیروهای عراق در آغاز جنگ، و گسترش نیروهای عراق در آغاز جنگ، گسترش نیروهای جمهوری اسلامی ایران در منطقه‌ی عملیاتی غرب، اسامی پاسگاههای مرزی؛ فصل دوم: پیشروی ارتش متجاوز عراق،نبرد در منطقه‌ی مرزی استان ایلام، نبرد در منطقه‌ی مرزی استان کرمانشاه، آثار جنگ و پیشروی نیروهای متجاوز، اولین حمله‌ی متقابل نیروهای ایران، اثرات جنگ تحمیلی در مناطق مرزی کردستان و آذربایجان

[صفحه ۱۰۲]

غربی؛ فصل سوم: عملیات آفندی محدود، پدافند در غرب، عملیات آفندی عاشورا (سومار)، کلینه - سید صادق (سرپل ذهاب)، تنگ حاجیان (گیلان غرب)، میمک، چغالوند، بازی دراز، شیاکوه، طرح‌ریزی و شرح آنها؛ فصل چهارم: پیروزی، عملیات آفندی مسلم بن عقیل، طرح‌ریزی عملیات و آمادگی، هدایت و نتیجه‌ی نهایی عملیات.

نقد جنگ، بررسی و تحلیل چند عملیات بزرگ

فیصل‌الجبوری؛ مترجم محمدحسن مقیسه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۵۹.۱۳۷۵ ص.
عنوان پشت جلد به انگلیسی:War Critique
نویسنده‌ی کتاب، «سرتیپ ستاد فیصل‌الجبوری»، یک افسر بلند پایه‌ی عراقی است. او در این خاطرات، ضمن بیان اسراری ارزشمند، به تحلیل نظامی شیوه‌های جنگ پرداخته است. کتاب دو فصل دارد: فصل اول، زندگینامه نویسنده و نحوه‌ی ورود وی به ارتش و فصل دوم بررسی موضوعی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران اسلامی است. نویسنده، در فصل دوم، موضوع‌های زیر را بررسی می‌کند:
«روش و هدف حمله‌ی نظامی عراق به ایران و شیوه‌های فرماندهی حزب بعث عراق در جنگ تحمیلی علیه ایران و اشتباهات و اقدامات صدام؛ عملیات کربلای پنج، (عملیات شلمچه) و درسهای گرفته شده از آن؛ آزادسازی شهر حلبچه؛ درگیری در شوش و دزفول؛ درگیری در منطقه‌ی طاهری، شکستن حلقه‌ی محاصره‌ی خرمشهر توسط رزمندگان اسلام؛ عملیاتهای خیبر و بدر؛ عکس‌العمل ایران و عراق در برابر عملیات بدر؛ عملیات فاو و نتایج آن باز هم، عملیات کربلای پنج و عملیات حلبچه و نتایج آن».

نگرشی کوتاه بر عملیات خیبر

اداره کل ارشاد اسلامی خوزستان، واحد فعالیت و انتشارات - وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل ارشاد اسلامی خوزستان، ۸۲.۱۳۶۳ ص.
گردآورنده و تدوین‌کننده‌ی کتاب آقای فرامرز اسکندری بوده است اما قبل از پایان کار فوت کرده است.
مندرجات: عملیات تحریرالقدس؛ عملیات والفجر پنج؛ عملیات والفجر شش؛ عملیات خیبر؛ بازتاب سیاسی عملیات خیبر.

در این کتاب اطلاعاتی در مورد چهار عملیات مهم طی دفاع مقدس داده شده است. عملیاتها عبارتند از تحریرالقدس، والفجر پنج، والفجر شش، و خیبر و اطلاعات داده شده در مورد هر یک، به ترتیب، شامل: «تاریخ شروع عملیات، رمز عملیات، نام منطقه‌ی عملیاتی و نام قرارگاه عملیاتی» است و پس از آن نیز گزارش مختصری درباره‌ی عملیات و دستاوردهای آن ارائه شده است. در پایان کتاب نیز فصلی به بازتاب سیاسی عملیات خیبر اختصاص داده شده است.

نیروی زمینی ارتش در عملیات فتح‌المبین

گردآوری و تدوین نصرت‌الله معین وزیری؛ با پشتیبانی هیأت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی».- تهران: ایران سبز، (چاپ اول)؛ ۱۳۸۱.

۳۲۸ ص.: مصور، نقشه (رنگی)، جدول.

طراح روی جلد: هادی هاشمی.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

نبرد فتح‌المبین با نام «طرح عملیاتی کربلای دو» طراحی و به نام عملیات «فتح‌المبین» از تاریخ ۲ / ۱ / ۱۳۶۱ به مدت هشت روز در منطقه‌ی عمومی دزفول - شوش انجام پذیرفت. نویسنده در این کتاب به بررسی روند عملیات

[صفحه ۱۰۳]

مذکور از آغاز تا پایان پرداخته است. مطالب کتاب عبارتند از:

بخش ۱: طرح‌ریزی مقدماتی؛ بخش ۲: طرح‌ریزی نهایی؛ بخش ۳: تک‌های مختل‌کننده عراق در مورخ ۲۹ / ۱۲ / ۱۳۶۰؛ بخش ۴: اجرا و هدایت عملیات - مراحل یکم تا چهارم عملیات؛ بخش ۵: پیروزی و پایان عملیات [نتایج عملیات، پیام امام خمینی (ره) در خصوص عملیات، پاسخ امام (ره) به پیام فرماندهان نظامی، اسامی تعدادی از فرماندهان ارتش در عملیات به تفکیک فرماندهان قرارگاههای کربلا و قدس، تیپ ۸۴ خرم‌آباد، تیپ دو لشکر ۹۲ زرهی، نصر، تیپ یکم تا چهارم لشکر ۲۱، توپخانه‌ی لشکر ۲۱ و...].

در پایان، تصاویر و نقشه‌های عملیات آمده است.

هشت سال دفاع مقدس: عملیات آفندی در جبهه باختری خوزستان

مسعود بختیاری.- دانشکده فرماندهی و ستاد، ۳۲۶.۱۳۷۲ ص.

این کتاب، یکی از غنی‌ترین کتابهایی است که تاکنون در زمینه‌ی دفاع مقدس به رشته‌ی تحریر درآمده است. از نکات بارز آن، تجزیه و تحلیل عملیاتهای مختلف از دیدگاه اصول نظامی نبرد است. کتاب، در دو بخش به شرح زیر به رشته تحریر درآمده است.

بخش اول: سابقه‌ی اختلافات مرزی ایران و عراق تا سال ۱۳۵۳. بخش دوم: روابط دو کشور پس از انقلاب اسلامی ایران. سپس عملیاتهای عمده در چهار فصل آورده شده‌اند. مندرجات کتاب کلا شامل این موضوعات است: فصل اول: تاریخچه‌ی اختلافات ایران و عراق. فصل دوم: عملیات ثامن‌الأئمه. فصل سوم: عملیات طریق‌القدس. فصل چهارم: عملیات فتح‌المبین. فصل پنجم عملیات بیت‌المقدس. «سرتیپ دوم مسعود بختیاری» - که خود از طراحان عملیاتی به شمار می‌رود - با استفاده از مدارک و پرونده‌های

عملیاتی و تجارب خود، کتابی مستند و تاریخی در اختیار پژوهشگران قرار داده است.

یادمان خطه خونرنگ جنوب

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشر نیروی زمینی، (چاپ اول): ۲۲.۱۳۷۷ ص.: جدول.
اثر حاضـر، به طور خلاـصه، دربـاره‌ی حماسه‌هـا و عملیاتهـای زیر مطالبی ارائه داده است: حماسه‌ی هویزه، عملیات ثامن‌الأئمه (ع)، عملیات طریق‌القـدس، عملیات فتح‌المبین، عملیات بیت‌المقدس، عملیات خیبر، عملیات والفجر هشت و عملیات کربلای پنج. مطالب ارائه شـده شامل منطقه‌ی عملیاتی، تاریـخ و مرز جغرافیایی عملیات، اطلاعاتی درباره‌ی مراحل انجام شـده، مواضع به دست آمـده و نتایـج و غنایم عملیات است. همچنین جدولی از عنوان، رمز، تاریخ، منطقه‌ی عملیاتی، مناطق آزاد شده، کشـته و زخمی‌ها و اسـیران دشمن و غنایم عمده، در پایان کتاب پیوست شده است.

[صفحه ۱۰۴]

اسناد و مدارک

آزادگان در بند: پیرامون اسارت آقایان مهندس تندگویان، مهندس بوشهری و مهندس یحیوی: به مناسبت هفتمین سال اسارت آنها

تهران: [بی‌نا، ۱۳۶۷؟]
۱۲۲ ص.: مصور، جدول، نمونه، عکس.
آقایـان «مهنـدس تنـدگویان، مهنـدس بوشـهری و مهنـدس یحیوی، بخشـی‌پور، روحنواز و اسـماعیلی» در چهلمین روز آغـاز جنگ تحمیلی برای سرکشـی به پالایشـگاه آبـادان و رسـیدگی به وضع کارکنـان به آنجا رفته بودنـد و پس از بازدیـد، در راه بازگشت به تهران، در خـاک ایران به اسـارت نیروهـای عراقی درآمدنـد. ابتـدا بعثی‌هـا قصـد از بین بردن آنان را داشـتند که آقای تنـدگویان با معرفی خود، آنها را از این کار بازمی‌دارد. از بین این افراد، آقای بخشی‌پور از اسارت آزاد شد. ولی از سرنوشت افراد دیگر تا زمان انتشـار این کتـاب اطلاـعی در دست نبوده است. در این کتـاب، نویسـندگان پس از مروری بر چگونگی ربوده شـدن و اسـارت این افراد، به تشریح فعالیت‌هایی می‌پردازند که برای آزادی آنها صورت گرفته است. فهرست اقدامات و مکاتبات در انتهای کتاب آمده است. این کتاب به همت جمعی از دوستان آقایان تندگویان، بوشهری و یحیوی تدوین شده و به چاپ رسیده است.

اسناد افتخار، نامه‌های مبادله شده بین رؤسای جمهوری اسلامی ایران و عراق

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، معاونت فرهنگی،۱۳۶۹[۱۵۹] ص.، نمونه.
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
کتاب متن پنـج نامه مبادله شـده بین رؤسای جمهور دو کشور ایران و عراق، پس از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از سوی جمهوری اسلامی ایران است. پس از پـذیرش قطعنـامه مـذاکراتی برای اجرای آن انجـام گرفـت کـه به علـل بسـیاری، حاصـل عملی در جهت اجرای قطعنـامه نـداشت. پس از ارسـال چنـد نـامه از سـوی صـدام حسـین و پاسـخهای ریـاست محـترم وقـت جمهـوری اسـلامی ایران،

حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی، زمینه‌ی اجرای بندهای قطعنامه ۵۹۸ فراهم شد. پذیرش قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر توسط عراق، عقب‌نشینی نیروهای عراقی از خاک میهن اسلامی ایران و تبادل اسراء در سطح وسیع، اولین نتایج حاصل از این نامه‌نگاری‌ها بوده است.

اسناد تجاوز به روایت مطبوعات خارجی (۱)

تدوین بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، معاونت تحقیقات و مرکز اسناد.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت انتشارات و ادبیات، ۱۲۰.۱۳۷۲ ص.: نمونه.

کتابنامه: ص ۱۱۱. شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: فهرست: ادعاهای مرزی عراق؛ حمایت کشورهای مرتجع عرب از عراق؛ تسلیح عراق توسط ابرقدرتها؛ احساس برتری نظامی عراق در ایران؛ چشمداشت عراق به استان خوزستان؛ روابط آمریکا و عراق.

مطالب کتاب، با استفاده از اسناد مطبوعاتی موجود در معاونت تحقیقات و مرکز اسناد بنیاد حفظ آثار و نشر

[صفحه ۱۰۵]

ارزشهای دفاع مقدس تنظیم شده است؛ با این هدف که تا حدودی بتواند از نیات حاکمان رژیم عراق، قبل از تجاوز به جمهوری اسلامی ایران، پرده بردارد. برای این منظور، شماره‌های مختلف روزنامه‌های «گاردین، دیلی تلگراف، ساندی تایمز، الشرق الاوسط، کریسشن ساینس مانیتور، آبزرور، وال استریت ژورنال و واشنگتن پست» که در سال ۱۳۵۹ منتشر شده بودند، مورد استفاده قرار گرفته‌اند. اشارات این مطبوعات، حاکی از تلاش صدام برای حاکمیت بر منطقه‌ی خلیج‌فارس و به دست آوردن ژاندارمی منطقه و سیاستهای همسوی آمریکا و عراق برای تهاجم به ایران است. مطالب حول نه محور موضوعی (مانند ادعاهای مرزی عراق، چشمداشت رژیم عراق به خوزستان و...) تنظیم شده‌اند. در پایان کتاب، متن فارسی و انگلیسی گزارش دبیر کل سازمان ملل - مبنی بر متجاوز بودن رژیم عراق در جنگ هشت ساله‌ی ایران و عراق - آورده شده است. این کتاب، به مناسبت سالگرد هفته‌ی دفاع مقدس (۳۱ شهریور الی ۶ مهرماه) منتشر شده است.

چگونگی انتخاب اولین نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران و مکاتبات رجائی با بنی صدر

دفتر تحقیقات و انتشارات روابط عمومی نخست‌وزیری.- تهران: نخست‌وزیری، روابط عمومی دفتر تحقیقات و انتشارات، (چاپ اول): شهریور ۱۳۶۰. نه، [۲۳۸] ص.: مصور، نمونه.- (روابط عمومی نخست‌وزیری دفتر تحقیقات و انتشارات؛ نشریه شماره ۵).

کتابنامه به صورت زیرنویس. شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

چاپ دوم: دی ۱۳۶۰، شماوگان ۳۰۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه‌ای از اسناد و شواهد تاریخی مستند مربوط به توطئه‌ی ضد انقلاب به سرکردگی ابوالحسن بنی‌صدر علیه دولت شهید رجایی است. کتاب، دو بخش دارد: بخش اول، چگونگی انتخاب اولین نخست‌وزیر جمهوری اسلامی ایران است و بخش دوم، قسمتی از مکاتبات بنی‌صدر و شهید رجایی، طی دوران نخست‌وزیزی رجایی تا خلع بنی‌صدر از ریاست جمهوری است. از جمله موضوع‌های مکاتبات در ارتباط با جنگ، حساب شماره‌ی ۸۸۸ در خصوص کمک به جنگ‌زدگان و پیشنهاد

وزارت مسکن و شهرسازی برای صرف نظر از جریمه و اقساط اضافی وام مسکن در مناطق جنگ‌زده است. نمونه نامه‌های بنی‌صدر به حضرت امام خمینی (ره) و پاسخ ایشان در خصوص اقدام رئیس جمهور در کتاب ارائه شده است. در کتاب، مطالبی نیز در خصوص مسکن خانواده‌ی معظم شهدا و محدودیت بنادر به دلیل محاصره‌ی اقتصادی دولت در دوران جنگ درج شده است.

خرمشهر در اسناد ارتش عراق

تحقیق اصغر کاظمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۴۶۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: اسناد؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Khorramshahr in the Iraqi Army Documents

کتابنامه: ص. ۱۷.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

در این کتاب، تجاوز عراق به مرزهای شناخته شده‌ی بین‌المللی ایران - از جمله خرمشهر در شش فصل همراه با اسناد و مدارک مورد بررسی قرار گرفته است. در مقدمه کتاب، موقعیت رودخانه‌های دجله و فرات و زندگینامه‌ی صدام، بیان شده است. در بخش اول و دوم، آغاز تجاوز عراق به خرمشهر و اشغال این شهر در بخش سوم تبلیغات دشمن و غرور و شادمانی زودگذر و موقتی آنان، در بخش چهارم، و پنجم، کشتار و غارت و تخریب شهرهای ایران در طول دفاع مقدس توسط سربازان عراقی، (که با هیچ یک از جنگ‌های گذشته قابل قیاس نبوده است) و در

[صفحه ۱۰۶]

بخش ششم، نحوه‌ی آزادسازی خرمشهر در عملیات بیت‌المقدس درج شده است و عامل پیروزی سربازان اسلام و آزادسازی خرمشهر (علاوه بر قدرت ایمان رزمندگان)، هماهنگی و نظم بین یگانهای سپاه، ارتش و بسیج ذکر گردیده است. همچنین در این کتاب، یکصد و سی فقره سند و مدرک ارائه و در آنها، اهمیت نظامی، سیاسی و تبلیغاتی اشغال و آزادسازی این شهر به روشنی مشخص شده است.

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۰۷): فروردین ۱۳۵۸- خرداد ۱۳۵۸

تدوین و تنظیم: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

بیست و هفت، ۵۴۴ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه همزمان با گرامیداشت یکصدمین سالگرد میلاد حضرت امام خمینی (س)، رهبر کبیر انقلاب اسلامی و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران منتشر شده است.

جلد هفتم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام

خمینی (س) می‌باشد. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. سخنرانی‌های زیر در ارتباط دفاع مقدس هستد: در جمع لشکر ۹۲ زرهی اهواز (توطئه‌ی عوامل آمریکا و بیگانگان)؛ در جمع دانشجویان و پاسداران (توطئه دشمن در مراکز کارگری)؛ در جمع پرسنل نیروی هوایی؛ در جمع عشایر خوزستان (توطئه ضد انقلاب)؛ در جمع نیروهای نظامی؛ در جمع فرماندهان ترابری ارتش؛ در جمع نیروی هوایی دزفول؛ در جمع بانوان شهرهای قصرشیرین و ساری (آشفتگی‌های بعد از انقلاب)؛ در جمع پرسنل شهربانی؛ در جمع فرماندهان ارتش (مشکلات در ارتش)؛ در جمع پرسنل سپاه و دادگستری؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۰۸): خرداد ۱۳۵۸ – تیر ۱۳۵۸

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س). - تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

بیست و هفت، ۵۳۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد هشتم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) می‌باشد. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس هستند: در جمع پرسنل نیروی هوایی و دریایی (خطر سوء استفاده از آزادی)؛ در جمع پاسداران و بازاریان تهران؛ در جمع درجه‌داران پادگانهای تبریز (اجرای اسلام - ارتش و ملت)؛ در جمع نمایندگان عشایر خوزستان و ترکمن صحرا؛ در جمع روحانیون و پاسداران خراسان؛ در جمع پرسنل نیروی هوایی؛ در جمع پرسنل سپاه پاسداران همدان و قرچک ورامین؛ در جمع سپاه پاسداران قم و کارمندان شرکت نفت آبادان، پیام به پاسداران انقلاب اسلامی (وظایف پاسداران)؛ در جمع هیأت بحرینی و روحانیون کردستان (توطئه علیه نهضت اسلامی)؛ در جمع فرماندهان سپاه؛ در جمع پاسداران آباده و ترتبت حیدریه.

[صفحه ۱۰۷]

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۰۹): تیر ۱۳۵۸ – شهریور ۱۳۵۸

تدوین و تنظیم مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

بیست و هفت، ۵۵۲ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد نهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله سخنرانی‌های مربوط به دفاع مقدس و غائله‌ی کردستان است: در جمع افسران و درجه‌داران هوانیروز (تفاهم ارتش و ملت)؛ پیام به نیروهای ارتشی و مردم (پایان دادن به غائله‌ی پاوه)؛ حکم به ارتش و مردم (سرکوب عوامل خرابکار حزب دموکرات)؛ پیام تشکر از حضور مردم برای سرکوبی اشرار کردستان؛ پیام به اهالی کردستان (غیرقانونی بودن حزب دموکرات)؛ حکم به رئیس ستاد مشترک ارتش (تقویت نیروهای انتظامی

در کردستان)؛ حکم رسیدگی و حمایت مالی از خانواده‌های شهدا به آقای مهدی بازرگان؛ فرمان به ابوالحسن بنی‌صدر (شکستن محاصره گردان ارتش در کردستان)؛ در جمع عشایر و مرزنشینان سرپل‌ذهاب؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۰): شهریور ۱۳۵۸ – آبان ۱۳۵۸

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س). – تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

بیست و هفت، ۵۳۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد دهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله سخنرانی‌های مربوط به دفاع مقدس است: در جمع خانواده‌ی شهدا و پرسنل کمیته (روحیه‌ی شهادت‌طلبی)؛ در جمع نمایندگان مردم کردستان (هوشیاری در مقابله با توطئه‌ها)؛ در جمع خانواده شهدای پاوه و فرماندهان ارتش (فداکاری در اسلام)؛ در جمع خانواده‌های شهدای سردشت (بی‌اعتنایی به تبلیغات دشمن)؛ حکم انتصاب آقای مصطفی چمران به سمت وزیر دفاع ملی؛ در جمع فرماندهان کمیته‌ها و سپاه خراسان؛ در جمع پرسنل پایگاه هوایی آذربایجان شرقی (اسلامی شدن ارتش)؛ در جمع دانشجویان (دانشکده افسری و فرماندهان ارتش، تصفیه‌ی ارتش)؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۱): آبان ۱۳۵۸ – دی ۱۳۵۸

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

بیست و هفت، ۵۳۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد یازدهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر در ارتباط با دفاع مقدس است. در جمع پاسداران (توطئه‌های کارتر)؛ حکم انتصاب آقای هادی شادمهر به سمت رئیس ستاد

[صفحه ۱۰۸]

مشترک ارتش؛ در جمع خانواده‌های شهدا، سخنرانی در جمع کارگزاران مسجد قبا و دانشجویان مریوان (توطئه بر ضد اسلام)؛ در جمع پرسنل نیروی هوایی (شرایط خدمت به اسلام در مقطع کنونی)؛ در جمع کارکنان جهاد سازندگی؛ حکم به آقای خزعلی جهت رسیدگی به مشکلات منطقه‌ی خوزستان؛ در جمع مسؤولان و فرماندهان سپاه؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۲): دی ۱۳۵۸ – تیر ۱۳۵۹

تـدوین و تنظیم موسـسه‌ی تنظیم و نشـر آثـار امام خمینی (س).- تهران: مؤسـسه‌ی تنظیم و نشـر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

نوزده، ۵۱۲ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

مجلد دوازدهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. سـخنرانی‌های زیر در ارتباط با دفاع مقدس است: در جمع فرماندهان ارتش؛ در جمع جانبازان و پرسـتاران آنها؛ پیام به خانواده‌های شـهدا؛ حکم انتصاب آقای بنی‌صدر به سمت فرماندهی کل قوا؛ پیام به ملت ایران (اخراج ایرانیـان از عراق)؛ حکم به آقـای بنی‌صـدر (رسیدگی به جرایم آمریکـا در حمله ایران)؛ اجازه‌نـامه به آقای بنی‌صـدر (تفویض برخی اختیـارات به ایشـان)؛ حکم انتصـاب آقـای خـامنه‌ای به سـمت مشـاور شورای عـالی دفـاع ملی؛ حکم انتصاب آقای چمران به سـمت مشاور شورای عالی دفاع ملی؛ در جمع خانواده شـهدا و پاسـداران (اعتراض شدیـد به عدم اصـلاح امور)؛ در جمع فرماندهان پایگاههای هوایی (ضرورت حفظ نظم در ارتش) و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۳): تیر ۱۳۵۹ – بهمن ۱۳۵۹

تـدوین و تنظیم مؤسـسه‌ی تنظیم و نشـر آثـار امام خمینی (س).- تهران: مؤسـسه‌ی تنظیم و نشـر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

نوزده، ۵۴۴ ص.

جلد سیزدهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلـدی «صـحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شـرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطـالب به ترتیب تاریـخ است. پیامها و سـخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقـدس است: در جمـع فرمانـدهان نیروهـای سه‌گـانه‌ی ارتش (تـوطئه تضـعیف ارتش)؛ پیـام به خانواده‌هـای شـهدای کردسـتان (پـاوه)؛ پیـام رادیو – تلویزیـونی بـه ملت ایران در آغـاز سـال تحصـیلی (حملهٔی صـدام به ایران؛ هشـدار به ارتش عراق، وظیفه‌ی ملت عراق در قیـام علیه صـدام؛ توصـیه به ملت در حفظ خونسـردی و برخورد با شایعه‌سازان)؛ پیام به ملت ایران (دسـتورات لازم برای زمان جنگ)؛ پیام به ارتش و ملت مسـلمان عراق (مخـالفت بـا دولت عراق)؛ پیـام رادیـو و تلویزیـونی به ملت و ارتش ایران و عراق (تفـاوت انگیزه‌ی دو کشور در جنگ)؛ پیام به ملت و علما در لزوم دیـدار از بازماندگان شـهیدان؛ در جمع گروهی از مردم مرزنشـین کشور (فداکاری و پایداری مردم در جنگ) و...

[صفحه ۱۰۹]

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۴): بهمن ۱۳۵۹ – تیر ۱۳۶۰

تـدوین و تنظیم مؤسـسه‌ی تنظیم و نشـر آثـار امام خمینی (س).- تهران: مؤسـسه‌ی تنظیم و نشـر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

نوزده، ۵۲۸ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد چهاردهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: در جمع اقشار مردم (پشتیبانی مردم از نیروهای مسلح)؛ در جمع هیأت بررسی جنگ) تشریح وضعیت ایران در جنگ)؛ پیام به ملت ایران (تکریم و تجلیل از شهدا و جانبازان)؛ در جمع فرماندهان نیروهای مسلح (وحدت بین نیروهای مسلح)؛ در جمع خانواده‌ی شهدا و جانبازان خوزستان؛ تقدیر از رشادت‌های خلبانان نیروی هوایی؛ تشکر از رزمندگان اسلام به جهت تصرف ارتفاعات «الله‌اکبر»؛ حکم عزل ابوالحسن بنی‌صدر از فرماندهی نیروهای مسلح؛ حکم واگذاری اختیارات فرماندهی کل قوا به ستاد مشترک ارتش؛ هشدار به اجتناب ارتش از مداخله (در امور سیاسی)؛ پیام به مناسبت شهادت دکتر چمران؛ حکم عزل بنی‌صدر از ریاست جمهوری ایران؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۵): تیر ۱۳۶۰ – بهمن ۱۳۶۰

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

نوزده، ۵۲۴ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد پانزدهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: قدردانی ملت از قوای مسلح؛ توصیه‌ها و تذکرات به فرماندهان سپاه در ضرورت رعایت سلسله مراتب در سپاه و دیگر قوای نظامی؛ رعایت موازین اسلامی – قانونی با اسرا و زندانیان؛ تشکر از فرماندهان ارتش و سپاه به مناسبت شکستن حصر آبادان؛ پیام به ملت به مناسبت شهادت جمعی از فرماندهان نظامی در سانحه‌ی هوایی (فلاحی، نامجو، فکوری، کلاهدوز)؛ حکم انتصاب آقای قاسمعلی ظهیرنژاد به سمت ریاست ستاد مشترک ارتش و آقای علی صیاد شیرازی به سمت فرمانده‌ی نیروی زمینی ارتش؛ حکم انتصاب آقای رفسنجانی به نمایندگی امام در شورای عالی دفاع؛ لزوم تبعیت سپاه از اسلام فقاهتی؛ قدردانی از پیروزی لشکریان اسلام؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۶): بهمن ۱۳۶۰ – ۱۳۶۱

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

نوزده، ۵۲۴ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد شانزدهم مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی،

و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: دروغ بودن صلح‌طلبی صدام؛ توهم سردار قادسیه شدن صدام؛ پیام به مناسبت پیروزی‌های رزمندگان (فتح‌المبین)؛ پیش‌بینی جنگ صدام با کشورهای منطقه؛ پیام به مناسبت فتح خرمشهر؛ هشدار به حامیان صدام به مناسبت سوم شعبان، روز پاسدار؛ بازسازی مناطق جنگزده؛ ارتشی و پاسدار در جبهه‌های جنگ؛ صلح‌طلبی صدام نظیر صلح‌طلبی اسرائیل؛ صلح تحمیلی؛ سخنرانی در جمع فرمانده و پرسنل نیروی دریایی ارتش؛ پیام به ملت و ارتش عراق و دعوت به قیام بر علیه صدام؛ ورود در خاک عراق برای دفاع از شهرهای مرزی؛ پیام به مناسبت سالگرد آغاز جنگ تحمیلی؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۷): مهر ۱۳۶۱ – تیر ۱۳۶۲

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

نوزده، ۵۳۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد هفدهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: ادعای صلح‌طلبی صدام؛ شکست‌های مفتضحانه‌ی صدام در جبهه‌ها؛ پیام به رزمندگان در قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) به مناسبت پیروزی در پاکسازی مناطق کردستان و آذربایجان غربی از عوامل ضد انقلاب؛ ارزش معنوی حماسه‌آفرینی‌های رزمندگان؛ حفظ ارزش‌های انسانی دستاور انقلاب و دفاع مقدس؛ رمز پیروزی رزمندگان اسلام؛ حمایت بازار از دولت در امر جنگ؛ در جمع پرسنل یگان هوایی سپاه، نامه به آقای علی جاوید (اسیر در موصل) و توصیه به صبر؛ حکم انتصاب آقای اسفندیار حسینی به سمت فرمانده نیروی دریایی؛ رسیدگی ننمودن مدافعان حقوق بشر به جنایات صدام؛ و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۸): تیر ۱۳۶۲ – مرداد ۱۳۶۳

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

نوزده، ۵۲۸ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد هجدهم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: فرمایشات در زمینه‌ی هشدار به کشورهای منطقه در مساعدت با صدام؛ سخنرانی در خصوص محرومان، خادمان انقلاب و مدافعان جبهه‌های جنگ؛ پایداری و استقامت در مقابل جنایات صدام؛ خسته نشدن ملت ایران در جنگ؛ معرفی اسلام به دنیا در اثر جنگ؛ پیام به ملت ایران به مناسبت هفته جنگ تحمیلی (حمایت ابرقدرتها از متجاوز)؛ در جمع متخصصان و کارگران مهارکننده‌ی چاه نفت نوروز؛ حکم به آقای خامنه‌ای در رسیدگی به گزارش فرمانده‌ی سپاه در مورد جبهه‌ها؛ پاسخ استفتاء سفارت ایران در اتریش در خصوص کالبدشکافی شهیدان بمباران شیمیایی؛ تجلیل از افتخارآفرینی‌های رزمندگان اسلام در جمع مسؤولان سپاه و ارتش و

بسیج؛ توصیه و نصیحت به کشورهای حامی صدام؛ و...

[صفحه ۱۱۱]

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۱۹): مرداد ۱۳۶۳ – اسفند ۱۳۶۴

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

نوزده، ۵۰۴ ص.

جلد نوزدهم از مجموعه ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: پیامها، سخنرانی‌ها و بیاناتی در زمینه‌ی موافقت با کمکهای نقدی به ستاد مجروحان جنگ در نامه‌ای به آقای خامنه‌ای؛ تأکید بر شعار جنگ جنگ تا پیروزی؛ تجلیل از شهدا در پیامی به خانواده‌ی شهدا و ملت؛ در جمع فرماندهان ارتش و سپاه به مناسبت سالگرد عملیات خیبر؛ در جمع پرسنل ارتش و سپاه (تأکید بر دفاع متجاوز)؛ حکم انتصاب ملک‌زادگان به سمت فرمانده‌ی نیروی دریایی ارتش، نامه به علی ابوالقاسمی (اسیری در اردوگاه عنبر عراق)، سخنرانی در جمع پرسنل نیروی هوایی (وجوب دفاع تا دفع فتنه)، پیام به ملت ایران در سقوط هواپیمای مسافربری و شهادت شهید محلاتی به همراه چهل نفر از مردم و نمایندگان مجلس و...

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۲۰): اسفند ۱۳۶۴ – اسفند ۱۳۶۶

تدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸. نوزده، ۵۰۴ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد بیستم از مجموعه ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی، و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: فرمایشات در زمینه‌ی تکریم خانواده‌ی شهداء، جانبازان و اسراء؛ نامه به فرمانده‌ی سپاه (موافقت با تشکیل ستادی برای اداره‌ی سه نیرو در سپاه)؛ حکم به سپاه پاسداران و استفاده از بعضی امکانات ارتش؛ پیام به ستاد تبلیغات جنگ و تأکید به حضور رزمندگان در جبهه‌ها؛ پیام به مناسبت سالگرد پیروزی انقلاب و تجلیل از شهدا و رزمندگان اسلام؛ نقشه‌های دشمنان برای نجات صدام؛ نامه به محمد حمزه‌ای اسیر ایرانی در عراق؛ نامه و موافقت با پیشنهاد شورای عالی پشتیبانی جنگ در مورد عملیات و استفاده از امکانات؛ نامه به بانوان عراقی (اعلام وصول کمکهای نقدی آنها به جبهه‌ها)؛نامه به آقای خامنه‌ای (تأمین هزینه‌های جنگ از طریق بانک مرکزی)؛ تقدیر از دلاوری رزمندگان در عملیات والفجر ده.

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۲۱): فروردین ۱۳۶۷ – اردیبهشت ۱۳۶۸

تـدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشـر آثـار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشـر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۸. پانزده، ۴۶۷ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد بیست و یکم از مجموعه ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» شامل متن بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌های امام خمینی (س) است. تنظیم مطالب به ترتیب تاریخ است. پیامها و سخنرانی‌های زیر از جمله مطالب مربوط به دفاع مقدس است: حکم انتصـاب آقای هاشـمی رفسـنجانی به سـمت جانشـین فرمانـدهی کل قوا؛ پیام تشـکر از آیت‌الله منتظری به خاطر پیام تسلیت سـقوط هواپیمای مسافربری توسط ناوهای جنگی آمریکا در

[صفحه ۱۱۲]

آبهای خلیج‌فارس؛ حکم به آقای رازینی جهت تشکیل دادگاه ویژه‌ی تخلفات جنگ؛ رسالت فرماندهان سپاه در زمان صلح؛ پیام به ملت ایران در سالگرد کشتار خونین مکه و قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸؛ پیام به مناسبت هفته‌ی دفاع مقدس و تجلیل از خانواده‌های شهدا و ایثارگران؛ حکم انتصاب میرحسین موسوی به سمت سرپرست امور جانبازان؛ رسیدگی به مشکلات عراقی‌های مقیم ایران؛ تجلیل از نیروهای مسلح ارتش؛ و... وصیتنامه سیاسی - الهی امام خمینی (ره) نیز در پایان ارائه شده است.

صحیفه‌ی امام: مجموعه آثار امام خمینی، بیانات، پیامها، مصاحبه‌ها، احکام، اجازات شرعی و نامه‌ها (جلد ۲۲): نمایه‌ها

تـدوین و تنظیم مؤسسه‌ی تنظیم و نشـر آثـار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشـر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۶۰۵.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

جلد بیست و دوم از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «صحیفه‌ی امام» است که به منظور تسهیل بازیابی مطالب ۲۱ جلد قبلی مجموعه اختصاص یافته است و شامل سه بخش: نمایه‌های اعلام، نمایه‌های آیات و احادیث است. نمایه‌ی اعلام دربرگیرنـده‌ی نام اشـخاص، سازمانها، کتابها، روزنامه‌ها و مکانها است. نمایه‌ی موضوعی شامل کلمات و عبارات موضوعی و واژه‌های مهم است که از متن استخراج شده است. مـداخل اصـلی بـا حروف درشت و برخی موضوعـات مرتبـط بـا حروف ریزتر در زیر مـداخل اصـلی آمـده است. در نمـایه‌ی موضوعی از ارجـاع «نیز نگـاه کنیـد به» جهت راهنمایی اسـتفاده شـده است. نمایه‌ی «آیات» و «روایات و دعاها» در دو قسـمت مجزا ارائه شده است. تمامی مداخل‌های ارائه شده در سه بخش مذکور به جلد و شماره‌ی صفحه یا صفحات ارجاع داده می‌شود.

گزارشی از بدرفتاری نسبت به اسرای ایرانی در عراق

تهران: ستاد تبلیغات جنگ شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران، ۲۳.۱۳۶۴ ص.: نمونه.

شمارگان: ذکر نشده است.

طبقه‌بندی: محرمانه.

ایـن مجمـوعه حـاوی نمـونه‌ی گزارشـات سازمانهـا و مؤسـسات بین‌المللی و بخصـوص کمیته‌ی بین‌المللی صـلیب سـرخ است که از اظهارات اسـرای آزاد شده و در بند و منابع اطلاعاتی در خصوص وضـعیت اسرای ایرانی در عراق گردآوری شده است. نمونه‌هایی

از مکاتبات واحدهای نظامی عراق در مورد نحوه‌ی برخورد با اسرای ایرانی (بخصوص پاسداران) و صدور دستور برخوردهای غیرانسانی و کشتارهای دسته‌جمعی نیز ارائه شده است. نمونه‌ای از برگه‌ی گواهی فوت (شهادت) یک اسیر ایرانی، که زیر شکنجه به شهادت رسیده، ارائه شده است «نحوه‌ی برخورد عراقی‌ها با زنان، مجروحان و پاسداران اسیر و همچنین اسامی اسرایی که پرونده‌ی آنها مختومه اعلام شده و به شهادت رسیده‌اند»، از جمله مطالبی است که در این مجموعه آمده است.

گزیده‌ی اسناد مرزی ایران و عراق

گردآوری: واحد نشر اسناد. - تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، موسسه چاپ و انتشارات (چاپ سوم): ۱۳۷۱.

چهارده، ۲۵۴ ص.: نمونه.- (اسناد؛ ۲).

این کتاب، مجموعه‌ای از موضوعات مربوط به روابط عراق با ایران، پس از استقلال آن کشور، را نشان می‌دهد.

[صفحه ۱۱۳]

کتاب اسناد مرزی ایران و عراق، مشتمل بر اسنادی است که در فصول زیر جای گرفته است: تأسیس کشور عراق و مسأله موصل؛ ارجاع اختلاف به جامعه ملل؛ عهدنامه‌ی سرحدی ۱۹۳۷ و خودداری عراق از اجرای عهدنامه‌ی سرحدی ۱۹۳۷؛ نقض عهدنامه‌ی ۱۹۳۷ توسط دولت عراق؛ مناسبات ایران و عراق در سالهای ۱۹۶۳ - ۶۸؛ بحران اروندرود در سال ۱۹۶۹. و عهدنامه‌ی مرزی و حسن همجواری ۱۹۷۵.

متن نامه‌های مبادله شده بین رؤسای جمهوری اسلامی ایران و جمهوری عراق، ۱۳۶۹

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران.- تهران: وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۴۷.۱۳۶۹ ص.: نمونه.

در شکل گیری کتاب حاضر شورای عالی امنیت ملی، وزیر محترم امور خارجه، ستاد قطعنامه ۵۹۸ و دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه سهیم بوده‌اند.

این کتاب، متن شش نامه‌ی صدام حسین، (رئیس جمهوری عراق) و چهار نامه از حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی (ریاست وقت جمهوری اسلامی ایران) در پاسخ به او و همچنین متن یک نامه از یاسر عرفات، (رئیس کمیته‌ی اجرایی سازمان آزادی‌بخش فلسطین) و پاسخ ریاست جمهوری اسلامی ایران به آن است. در مقدمه کتاب، آقای هاشمی رفسنجانی ضمن بررسی و تحلیل دقیق جنگ تحمیلی و دوره‌های مختلف آن و بررسی دلایل تغییر موضع عراق، به یازده مورد مهم این نامه‌ها اشاره نموده است. درخواست مذاکره‌ی مستقیم بین رهبر معظم انقلاب و آقای رئیس‌جمهور با رئیس‌جمهور عراق و سران حزب بعث در مکه‌ی مکرمه و دلایل عدم شرکت رهبر معظم انقلاب در این گفتگوها، مناسب نبودن کشور سعودی برای مذاکرات و نهایتا موافقت با تعیین سفرایی برای مذاکره در ژنو، (در چهارچوب قطعنامه ۵۹۸) برای برقراری صلح دائمی و مستمر در منطقه جهت جایگزینی حالت نه جنگ و نه صلح آن زمان، در پاسخها ذکر شده است. در پایان، تصویر متن نامه‌ها به دو زبان فارسی و عربی در کتاب آورده شده است.

مصاحبه‌ها: مجموعه‌ی مصاحبه‌های حجت‌الاسلام والمسلمین سید علی خامنه‌ای رئیس جمهوری ایران در سال ۱۳۶۰

گردآوری مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۲۲۳.۱۳۶۶ ص.
صفحه عنوان به انگلیسی: Interviews: the collection of interviews of Sayyid Ali Khamenei" the President of Islamic Republic of Iran in ۱۹۸۱-۱۹۸۲"
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

جلد اول کتاب «مصاحبه‌ها» مجموعه‌ی مصاحبه‌هایی است که حجت‌الاسلام والمسلمین سید علی خامنه‌ای در دوران ریاست جمهوری خود، طی سال ۱۳۶۰، با رسانه‌های خبری مختلف داخلی و خارجی - مانند روزنامه‌های جمهوری اسلامی، اطلاعات، کیهان، مجله‌ی سروش، خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، خبرنگار مجله نیوزویک، تلویزیون سوئیس و...- داشته است. موضوع مصاحبه‌ها نیز بحثهای سیاسی، طرحهای اقتصادی، حوادث اجتماعی، رخدادهای نظامی و به طور کلی، تلاشهای ملی یک رئیس‌جمهور و یک نظام در حیات یک ساله‌ی یک ملت و یک انقلاب است. تقریبا در تمامی این مصاحبه‌ها، مطالبی در ارتباط با جنگ تحمیلی مطرح شده و رئیس‌جمهور، نظر رسمی دولت جمهوری اسلامی را بیان کرده است. علاوه بر آن، مطالب صفحات ۳۲ تا ۴۶ کتاب، مستقیما در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند.

[صفحه ۱۱۴]

مصاحبه‌ها: مجموعه‌ی مصاحبه‌های حجت‌الاسلام والمسلمین سید علی خامنه‌ای در سال‌های ۱۳۶۱ و ۱۳۶۲

مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۶۳.۱۳۶۶ ص.
صفحه عنوان به انگلیسی: President Khameneis Interviews, ۱۹۸۲-۱۹۸۴
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

جلد دوم کتاب مصاحبه‌ها، مجموعه‌ی مصاحبه‌هایی است که «آیهٔالله سید علی خامنه‌ای» در دوران ریاست جمهوری خود طی سالهای ۱۳۶۱ و ۱۳۶۲ با رسانه‌های خبری مختلف داخلی و خارجی (مانند: خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، مجله‌ی پیام انقلاب، مجله‌ی سروش، تلویزیون ژاپن و (آقای مارتینز از تلویزیون هلند و...) داشته‌اند. موضوع مصاحبه‌ها نیز بحثهای سیاسی، طرحهای اقتصادی، حوادث اجتماعی، رخدادهای نظامی و به طور کلی، تلاشهای ملی یک رئیس‌جمهور و یک نظام در حیات دو ساله‌ی یک ملت و یک انقلاب است. تقریبا در تمامی این مصاحبه‌ها مطالبی در ارتباط با جنگ تحمیلی مطرح شده و ایشان نیز نظر رسمی دولت جمهوری اسلامی را بیان فرموده‌اند.

هاشمی رفسنجانی: کارنامه و خاطرات، ۱۳۶۰: عبور از بحران

هاشمی رفسنجانی؛ به اهتمام یاسر هاشمی؛ طرح و پردازش دفتر نشر معارف انقلاب؛ ویراستار قادر باستانی. - تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، (چاپ هشتم): ۶۱۱.۱۳۷۸ ص.: مصور، عکس، نمونه.
عنوان دیگر: کارنامه و خاطرات ۱۳۶۰: عبور از بحران.
عنوان روی جلد: سال ۶۰ عبور از بحران: کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی. کتابنامه: به صورت زیرنویس. شمارگان: ۵۰۰۰

نسخه.

کتاب حاضر، شامل مجموعه‌ای از «خاطرات، اسناد، مصاحبه‌ها، سخنرانی‌ها، نطق‌های پیش از دستور مجلس، پیامها و مکاتبات» آقای هاشمی رفسنجانی است که توسط او از وقایع رخ داده در طول سال ۱۳۶۰ (که به سال بحران مشهور است) نوشته و همراه با عکسهای مربوطه چاپ شده است. ترتیب ارائه‌ی مطالب بر حسب روزهای ماه است. در پایان کتاب و در بخشی مجزا - با عنوان «روایت هجران» - به بررسی و نقل حادثه‌ی انفجار دفتر حزب جمهوری اسلامی و شهادت شهید بهشتی و یاران وی پرداخته می‌شود. تصاویری نیز از حادثه‌ی انفجار و شهدای فاجعه‌ی هفتم تیر و نمونه‌ی دستخط آقای رفسنجانی و حضرت امام خمینی (ره) نیز ارائه شده است. از جمله مطالب کتاب می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «بحرانهای شدید سیاسی، نظامی، امنیتی و اقتصادی، ادامه‌ی اشغال خاک ایران توسط نیروهای عراقی، قصد بنی‌صدر برای اختلاف‌افکنی بین ارتش و سپاه، تحرکات و عملیات برای عقب راندن عراق و پس‌گیری مناطق اشغال شده، سلب کفایت بنی‌صدر و عزل او، درگیری‌های کردستان، انتخاب آیت‌الله خامنه‌ای به ریاست جمهوری و...».

هاشمی رفسنجانی: کارنامه و خاطرات، ۱۳۶۱: پس از بحران

هاشمی رفسنجانی؛ به اهتمام فاطمه هاشمی. - تهران: دفتر نشر معارف انقلاب، (چاپ دوم): ۱۳۸۰.

۴۹۱ ص.: مصور، نقشه (رنگی)، نمونه، عکس.

عنوان روی جلد: سال ۶۱: پس از بحران: کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی.

عنوان دیگر: کارنامه و خاطرات: اسناد، گاه‌شمار، رویدادها.

کتابنامه: به صورت زیرنویس. شمارگان: ۷۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۱۵]

این کتاب، در بردارنده‌ی خاطرات و کارنامه روزانه‌ی آقای هاشمی رفسنجانی در سال ۱۳۶۱ است. در آن، سخنرانی‌ها، پیامها، مصاحبه با رسانه‌های جمعی، خطبه‌های نماز جمعه و نطق‌های پیش از دستور مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۶۱، به ترتیب روزهای ماه همراه تصاویر مربوط ارائه شده است. نکات گردآوری شده، با توجه به نقش حساس و تعیین‌کننده‌ی آقای رفسنجانی در تاریخ معاصر ایران (بخصوص جنگ) و نمایندگی امام (ره) در شورای عالی دفاع، اهمیت زیادی دارد. از جمله مطالب ارائه شده می‌توان به این موارد اشاره کرد: «آزادی خرمشهر، گزارش حملات هوایی و بمبارانها، عملیات فتح‌المبین، عملیات بیت‌المقدس، مذاکرات و نشستهای مربوط به جنگ و عملیات با حضرت امام (ره) و فرماندهان نیروهای مسلح، اجازه‌ی ورود به خاک عراق، عملیات رمضان و والفجر مقدماتی، اختلاف بین نیروهای سه‌گانه‌ی ارتش، سپاه و بسیج و نیروهای انتظامی (شهربانی، ژاندارمری و کمیته‌های انقلاب)، حکم جانشین فرماندهی کل قوا به ایشان و...».

همراه انقلاب با سرمقاله‌های روزنامه‌های اطلاعات و کیهان پس از پیروزی انقلاب اسلامی (جلد ۱)

به قلم جلال رفیع.- تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۲،۳۵۱ ص.

بالای عنوان: اسناد انقلاب اسلامی.

این جلد، مجموعه‌ی سرمقاله‌های روزنامه‌های اطلاعات و کیهان از اولین روزهای انقلاب تا یازدهم اردیبهشت ۵۸ است. مطالب، به صورت روزشمار، نخستین راهپیمایی‌های مردم بعد از پیروزی انقلاب، نماز جمعه و سایر رویدادها (از جمله عملیات گروهکها در کردستان و محاصره‌ی دکتر چمران در کردستان) را مطرح می‌کند و در صفحه ۲۸۸ نخستین برخوردهای مرزی با رژیم عراق را گزارش می‌دهد. ادعای مالکیت عراق بر سه جزیره‌ی ایرانی در خلیج‌فارس و شدت گرفتن احتمال حمله‌ی عراق و شروع رسمی جنگ، در صفحه ۲۹۱ کتاب آمده است، سپس در صفحه‌ی ۳۰۱ و صفحات بعد، حوادث و رویدادها و مسایلی نظیر چگونگی رسوخ در حریم هوایی ایران و عبور هواپیماهای آمریکایی از نوار مرزی را مورد بحث قرار داده است. در مقاله‌ی «در کربلای ایران، قتلگاه آمریکا را شهادت دهید» (در صفحه ۳۳۷) یک هشدار جدی برای شناخت خطر مطرح شده است.

همراه انقلاب با سرمقاله‌های روزنامه‌های اطلاعات و کیهان پس از پیروزی انقلاب اسلامی (جلد ۲)

به قلم جلال رفیع. - تهران: امیر کبیر، ۱۳۶۴-۴۰۶ ص.

بالای عنوان: اسناد انقلاب اسلامی.

سرمقاله‌های روزنامه‌های اطلاعات و کیهان از جمله اسنادی است که تاریخ جنگ تحمیلی را بخوبی می‌نمایاند. این جلد، با مقالاتی درباره‌ی کودتای نوژه و شناخت عوامل آن (که خود آغازی است برای شهریور ۵۹ و حمله‌ی صدام به ایران) آغاز می‌شود. سپس از صفحه‌ی ۲۸۴ به شروع رسمی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و بیان وقایع و حوادث مرتبط با آن می‌پردازد. «طرح برژیسنکی، بمباران و دانش‌آموزان قهرمانی که توطئه‌ی برژینسکی را نقش بر آب کردند، بسیج مردم و تشکیل هسته‌های مقاومت، اعزام نیروها به جبهه، دیدگاهها و برخوردهای سه‌گانه در مبارزه‌ی ضد امپریالیستی ایران، اشغال افغانستان، صدور انقلاب ایران به دست صدام و مشخص شدن جبهه‌ی خارجی و جبهه‌ی داخلی، از برکات جنگ تحمیلی» از جمله مطالب این مقالات است. فرمایشات حضرت امام خمینی (ره) در ارتباط با جنگ تحمیلی در مناسبتها و مراسم مختلف و رهبری ایشان در هر یک از مقاطع سرنوشت‌ساز، نیز در این کتاب آمده است.

[صفحه ۱۱۶]

بررسی و تحلیل سیاسی

آشنایی با جنگ (جلد ۱): گزارشی کوتاه

مرکز مطالعات و تحقیات جنگ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ نویسنده محسن رشید؛ ویراستار مهدی انصاری. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۸۴.۱۳۷۸ ص.: نقشه، جدول.

طراح روی جلد: حمیدرضا دانش‌فر.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در کتاب حاضر که به منظور آشنایی مختصر با جنگ ایران و عراق تهیه شده است، دوران جنگ از نظر زمانی در ده بخش تقسیم شده است که عبارتند از: زمینه‌سازی تهاجم، هجوم سراسری، کسب اعتماد به نفس، آزادسازی مناطق اشغالی، تعقیب متجاوز، تحول غیرآشکار در جنگ، آغاز اقدامات سیاسی، تغییر توازن به سود ایران، سال سرنوشت و پایان جنگ. نقشه‌های ارائه شده،

فهرست جداگانه‌ای دارند و عناوین آنها عبارتند از: تهاجم هوایی و زمینی عراق در آغاز جنگ، مناطق اشغالی (در آغاز پایان سال اول، سال دوم و پس از آزادی)، مناطق عملیاتی (در سال دوم تا سال هشتم) و وضعیت مناطق اشغالی پس از فتح خرمشهر تا پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ جدولها عمدتا شامل اطلاعات زیر هستند: گاه شمار رویدادهای مهم، اقدامات ضد انقلاب، نبردهای بزرگ، متوسط، نامنظم و محدود و رشد و انهدام ارتش عراق از سال اول تا هشتم جنگ.

آشنایی با جنگ (جلد ۲): پاسخ به ابهامات

تألیف و تدوین علیرضا لطف‌زادگان؛ [ویرایش مهدی انصاری، محمدمظفر خرمی].- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ دوم): ۶۰.۱۳۷۹ ص.

طراح روی جلد: حمیدرضا دانش‌فر.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب به بررسی نقاط مبهم جنگ علیه ایران و تلاش برای پاسخ دادن به آنها می‌پردازد. برخی از این ابهامات، عبارتند از: «دلایل لشکرکشی عراق؛ زمینه‌سازی‌های عراق در تمام ابعاد برای حمله به ایران؛ دلایل ناکامی عراق در مرحله‌ی تهاجم سراسری به خاک ایران؛ ارزیابی عقب‌نشینی عراق بعد از عملیاتهای فتح‌المبین و بیت‌المقدس؛ اهداف انجام عملیات رمضان؛ دلایل رد قطعنامه‌ی ۵۱۴ توسط ایران؛ دلایل مخالفت ایران با قطعنامه‌ی ۵۸۲؛ دلایل پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸؛ علل شروع جنگ نفتکشها و چگونگی پشتیبانی اقتصادی و نظامی کشورهای منطقه از عراق».

آغاز تا پایان، سالنمای تحمیلی

نگارش محمد درودیان.- ویرایش محتوایی: بهاءالدین شیخ‌الاسلامی؛ ویرایش نهایی و مدیر آماده‌سازی: مهدی انصاری؛ طراحی و ترسیم نقشه‌ها: اسدالله احمدی، علی‌محمد تقیئی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۲۴۸.۱۳۷۶ ص.: نقشه.- (سیری در جنگ ایران و عراق، ج. ۶).

[صفحه ۱۱۷]

منابع و ماخذ در پایان هر فصل.

کتاب، سیر تهاجم عراق به ایران را در نه فصل بررسی می‌کند. در فصل اول، «زمینه‌های تهاجم»، این زمینه‌ها از دید سیاستمداران داخلی و خارجی بررسی می‌شود. در فصل دوم، «تجاوز و اشغال»، ابعاد مختلف جنگ در سال اول، و در فصل سوم، «سال دوم جنگ»، پیروزی‌ها و شکستها در اثر استفاده از روش کلاسیک جنگ تحلیل می‌شود. فصل چهارم، «بن‌بست توقف»، سال سوم جنگ را مورد تحلیل قرار داده، به عدم گشایش نیافتن بن‌بست جنگ به سود ایران یا حاصل نشدن پیروزی نهایی اشاره می‌شود. فصل پنجم، «تشدید فشار بر ایران»، اوضاع سیاسی و اقتصادی ایران و افزایش فشار بر ایران را بررسی می‌کند. فصل ششم، «گسترش جنگ»، جنگ دریاها و شهرها و فصل هفتم، «تغییر توازن به سود ایران»، عملیات فاو و تصرف این منطقه را مورد بررسی قرار می‌دهد. فصل هشتم، «ثبت توازن به سود ایران» و فصل نهم «سال هشتم جنگ» عدم موفقیت عراق در جنگ را مورد بحث قرار می‌دهد. فهرست‌های موضوعی، اعلام، مناطق عملیاتی و اقدامات نظامی پایان بخش کتاب است.

آمریکا و براندازی جمهوری اسلامی ایران

نوشته کامران غضنفری.- تهران: مؤسسه انتشاراتی کیا، (چاپ اول): ۴۹۱.۱۳۸۰ ص.

کتابنامه: ص. ۴۷۱ - ۴۹۱ و در پایان هر فصل.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: روابط ایران و آمریکا در رژیم پهلوی؛ فصل دوم: منافع از میان رفته یا مورد تهدید قرار گرفته آمریکا؛ فصل سوم: اقدامات خصمانه آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران در دوره‌ی کارتر؛ فصل چهارم: اقدامات دولت ریگان در جهت براندازی جمهوری اسلامی ایران؛ فصل پنجم: اقدامات دولت «بوش» علیه ایران. فصل ششم: توطئه‌ها و اقدامات دولت کلینتون علیه ایران؛ فصل هفتم: جمع‌بندی و نتیجه و فهرست منابع.

نویسنده در این کتاب روابط ایران و آمریکا را از دوره‌ی پهلوی تا حال حاضر بررسی می‌کند. کتاب در هفت فصل تنظیم شده است. و هر فصل تقسیمات فرعی خود را دارد. مطالب کتاب از فصل سوم به بعد در ارتباط مستقیم با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. فصل سوم، بررسی توطئه‌های آمریکا پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران است. به ویژه بخش هشتم این فصل در ارتباط با تشویق و تحریک عراق به آغاز جنگ تحمیلی است. نویسنده در فصلهای چهارم و پنجم و ششم توطئه‌ها و جریانات پشت پرده در حمایت از دولت عراق برای جنگ با ایران را مورد بررسی قرار می‌دهد.

آینده خلیج فارس

نویسنده فیلیپ رابینز، [جاناتان استرون]؛ مترجم: مهدی افشار. - تهران: نشر ایرانشهر، ۱۳۷۰. د، ۲۵۰ ص. مصور: نقشه، جدول.

عنوان روی جلد: آینده خلیج‌فارس: سیاست و نفت در دهه ۱۹۹۰.

عنوان اصلی:The Future of the Gulf: Politics and Oil the ۱۹۹۰s.

کتابنامه.

کتاب حاضر به ارزیابی تحولات کشورهای منطقه‌ی خلیج‌فارس پس از پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ می‌پردازد. تأثیر جنگ تحمیلی بر این کشورها، در این دوره و تا حدودی قبل از آن بررسی شده است. در بخش اول، مسایل داخلی ایران در زمان پذیرش قطعنامه، تمایل مسؤولان به خاتمه یا ادامه‌ی جنگ و شرایط سیاسی، نظامی و اجتماعی و حاکم بر کشور در پایان جنگ بررسی شده، علت حمله‌ی منافقین به ایران اجمالا مورد بحث قرار گرفته شده است.

[صفحه ۱۱۸]

در این بخش همچنین سیاستهای داخلی نظام جمهوری اسلامی و مسائلی در رابطه با خلیج‌فارس پیگیری شده‌اند. در بخش دوم، کشور عراق به عنوان کشوری در منطقه‌ی خلیج‌فارس و تأثیر جنگ بر آن و وضعیت اجتماعی، اقتصادی، نظامی و به ویژه سیاسی آن کشور در این دوره بررسی شده است. بخشهای بعدی به کشورهای دیگر حوزه‌ی خلیج‌فارس، ابرقدرتها و خلیج‌فارس و اهمیت عرضه‌ی نفت اختصاص دارد و تأثیر جنگ بر این موضوع‌ها به اختصار بیان شده است.

اجتناب ناپذیری جنگ

نویسنده: محمد درودیان؛ ویرایش محتوایی: بهاءالدین شیخ‌الاسلامی؛ ویرایش ادبی: فرهاد طاهری.- سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول) ۱۳۸۱.

۲۸۸ ص.- (نقد و بررسی جنگ ایران و عراق؛ ۲).

طراح روی جلد: عباس درودیان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Review and Critic of Iran Iraq War; ۲

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، به بررسی نظریه‌های مختلف درباره علل وقوع جنگها، ریشه‌ها و علل تجاوز عراق به ایران و تأثیر پیروزی انقلاب بر روابط ایران و عراق و ایران و آمریکا پرداخته و در پی پاسخ به این پرسش اساسی است که آیا وقوع جنگ اجتناب‌پذیر بود یا نه؟ برخی از مطالب کتاب عبارتند از:

فصل اول: جنگ: بررسی نظریه‌ها؛ فصل دوم: علل وقوع جنگ ایران و عراق، دیدگاهها و نظریه‌ها (نظریه‌ی نظریه‌پردازان، تحلیل رسانه‌ها و مطبوعات، نظریه‌ی رژیم عراق و جمهوری اسلامی)؛ فصل سوم: رقابت، درگیری، همکاری (آغاز بحران، درگیری ایران و عراق و امضای عهدنامه‌ی بغداد و....)؛ فصل چهارم: انقلاب و جنگ (بازتاب و پیامدهای پیروزی انقلاب، چالشهای سیاسی - امنیتی، بحران در مناسبات ایران و عراق، همسویی اقدامات عراق و آمریکا علیه ایران، شمارش معکوس برای آغاز جنگ، آمادگی عراق برای جنگ و اقدامات نظامی و...).

اختلافات ایران و عراق در خصوص حق حاکمیت و حقوق کشتیرانی دو کشور در اروندرود

محمود مسلمی عقیلی.- تهران: چاپخانه سپهر، ۶۳.۱۳۵۹ ص.

نویسنده، پس از ذکر مقدمه و کلیاتی در زمینه‌ی تألیف کتاب، در بخش اول در مورد اروندرود و موقعیت تاریخی و جغرافیایی آن و تشریح عهدنامه‌های سرحدی منعقده بین ایران و عثمانی، و ایران و عراق (شامل عهدنامه ارز روم، ایران و عثمانی و عهدنامه‌ی سرحدی ۱۳۱۶ ایران و عراق و پروتکل ضمیمه‌ی آن) صحبت می‌کند. بخش دوم در مورد اعلام بی‌اعتباری عهدنامه‌ی سرحدی ۱۳۱۶ شمسی توسط ایران، طرح موضوع توسط عراق در سازمان ملل متحد، نظر دولت عراق نسبت به قرارداد سرحدی ۱۳۱۶ و اعلام بی‌اعتباری آن توسط ایران، قطع روابط دیپلماتیک ایران و عراق در آذرماه ۱۳۵۰ و برقراری مجدد این روابط در مهرماه ۱۳۵۲ و دلایل حقانیت ایران در لغو یکجانبه‌ی عهدنامه‌ی سرحدی ۱۳۶۱ است. بخش سوم، اعلامیه‌ی مارس ۱۹۷۵ ایران و عراق، بررسی اجلاس‌های وزاری امور خارجه‌ی سه کشور ایران، عراق و الجزایر بعد از موافقتنامه‌ی الجزیره، قانون عهدنامه‌ی مربوط به مرز دولتی و حسن همجواری بین ایران و عراق را مورد بررسی قرار داده، بر جایگزینی قدرت در خلیج‌فارس نظری می‌افکند.

[صفحه ۱۱۹]

ارتباطات و امنیت ملی در جنگ ایران و عراق: بررسی نقش روزنامه اطلاعات در تامین امنیت ملی در دوران جنگ ایران و عراق

نویسنده محمدباقر حشمت‌زاده؛ با همکاری بهروز صادقی؛ ویرایش محتوایی حسین اردستانی، مجید مختاری؛ ویرایش ادبی حکیمه دسترنجی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۲۳۶.۱۳۷۹ ص.

طراح روی جلد: سیامک فرشچی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Communication and National Security in the Iran and Iraq War.

کتابنامه: ص. ۲۳۶ – ۲۳۳.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، تصویری فشرده و اجمالی از هشت سال جنگ تحمیلی، از رهگذر تیترهای روزنامه‌ی اطلاعات ارائه شده و نحوه‌ی برخورد مسؤولان سیاسی و نظامی با جنگ، نمایانده می‌شود. نوشته‌ی کتاب شامل کلیات، دو بخش اصلی و نتیجه گیری است. بخش اول، چهار فصل دارد: مفاهیم و نظریات درباره‌ی مطبوعات و ارتباطات؛ مفهوم امنیت ملی؛ تاریخچه و سابقه‌ی روزنامه اطلاعات و جنگ تحمیلی. بخش دوم، پنج فصل دارد: تفسیرها و پیامهای روزنامه در ماههای پیش از حمله‌ی عراق؛ آغاز تهاجم و تجاوز عراق؛ آغاز مرحله‌ی تهاجمی ایران؛ بین‌المللی شدن جنگ تا پذیرش قطعنامه و آتش‌بس و بالاخره، پذیرش قطعنامه از سوی ایران و شدت گرفتن تهاجم و حمله‌ی عراق تا آتش‌بس. در پایان کتاب، فشرده‌ای از اهم نتایج حاصل از پژوهش ارائه شده است.

از تکریت تا کویت

نویسندگان جودیت میلر و لوری میلروا؛ ترجمه حسن تقی‌زاده میلانی.- تهران: کویر، (چاپ دوم): ۱۳۷۰. هشت، ۳۰۲ ص.

طراح روی جلد: مسعود محسن‌زاده.

عنوان اصلی به انگلیسی:Saddam Hussein and the Crisis in the Gulf

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

این کتاب در همین سال تحت عنوان «صدام حسین و بحران خلیج‌فارس» با ترجمه‌ی احمد قاضی توسط انتشارات زرین منتشر شده است.

این کتاب که توسط دو تن از محققان آمریکایی نوشته شده است، زندگی رئیس‌جمهور عراق را از بدو تولد تا حمله نظامی به کویت و سیر وقایع سیاسی در سرزمین‌های عراق و کویت را از دوران قدیم (و قبل از آن که به عنوان کشورهای مجزا شناخته شوند) تا هنگام حضور نیروهای آمریکا و دیگر متحدینش در منطقه، بررسی می‌کند. مطالب فصل ششم کتاب (ص. ۱۴۳ تا ۱۶۴) در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. در ایران فصل وضع کشور اسلامی ایران پس از انقلاب اسلامی بررسی و دلایل حمله‌ی عراق به ایران برشمرده می‌شود. سپس وضع داخلی عراق در روند جنگ، بویژه پس از پیروزی‌های ایران در جبهه‌های نبرد تا پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از سوی ایران تحلیل می‌گردد. در فصل هفتم و فصل‌های بعد، پی‌آمدهای جنگ عراق علیه ایران، تصمیم صدام برای حمله به کویت، تاریخچه‌ی فن‌آوری‌های موشکی، بمب‌های شیمیایی و اتمی عراق و پی‌آمدهای جنگ بررسی شده است.

از جنگ جهانی دوم تا جنگ ایران و عراق

علی ایرانلو.- تهران: بقیةالله، (چاپ اول): ۵۰۹.۱۳۵۹ ص.: مصور.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتـاب، در بیست و هشت فصـل، سـیر جریانات تاریخی ایران را از زمان جنگ جهانی دوم تا جنگ ایران و عراق، (تا پایان سال ۱۳۵۹) دنبال می‌کند. فصلهای اول تا هفتم به جنگ جهانی دوم در ایران و سلسه پهلوی اختصاص دارد و از فصل هشتم (ورود رهبر بـه ایران) تـا پایـان فصـل بیست و چهـارم، به بیـان مراحـل پیروزی انقلاـب، تشـکیل مجلس خبرگـان، غـائله‌ی کردسـتان، حرکـات تحریک‌آمیز عراق علیه ایران و تجاوز عراق به خاک مقدس ایران اختصاص یافته است. این قسمت به صورت روزشمار، تاریخچه‌ی حرکـات دولـت عراق را علیه جمهـوری اسـلامی ایران درج کرده است که از بین آنهـا می‌تـوان به بمبـاران روسـتاهای خوزسـتان و دهکده‌های مرزی، اخراج بیش از ۳۸۰۰۰ هزار تن از ایرانیان مقیم عراق و... اشاره کرد. فصل‌های بعدی کتاب به بیان جنگ ایران و عراق و بیانات رهبر کبیر انقلاب درباره‌ی حوادث پرداخته است.

اشغال

ساندی تایمز؛ مترجم، حسین ابوترابیان.- تهران: نشر نو، ۲۷۲.۱۳۶۳ ص.

منـدرجات: مردی به نـام عون؛ جنـگ اعصـاب، عملیـات؛ نجـات با سه ضـمیمه (مصاحبه محمـد فاروقی با عون، مصاحبه‌ی پلیس با «کریس کریمر» و عاقبت کار علی).

کتاب «اشغال»، گزارش شش روزی پرتب و تاب (۱۵ - ۱۰ اردیبهشت ۱۳۵۹) است که طی آن شش مرد مسلح، سفارت جمهوری اسـلامی ایران در لنـدن را اشـغال و هفـده کارمند، هشت مراجعه‌کننده و یک مأمور انگلیسـی را به گروگان گرفتند. ماجرا با کشـته شـدن پنـج مهـاجم و دو تن از کارکنـان سـفارتخانه به پایـان رسـید. مهاجمان خود را از عرب‌های خوزسـتان معرفی کرده، خواهان آزادی ۹۱ نفر از اعراب زندانی خوزستان بودند. طراح اصلی حمله به سفارت، یک افسر ارتش عراق به نام «سامی محمد علی» بود. این عراقی هدف خود را، جلب توجه افکار عمومی جهانیان به سـتمی دانسـته بود که به زعم او جمهوری اسلامی در حق خلق عرب خوزسـتان و دیگر اقوام ایرانی روامی‌دارد. مترجم در مقـدمه می‌گویـد: هدف این اشـغال، فراهم کردن زمینه حمله ارتش عراق بود، چون صـدام قصـد داشت به جهانیان نشان دهـد که می‌خواهـد اعراب تحت سـتم خوزسـتان را آزاد کند. در مقدمه به همکاری‌های صدام و آمریکا اشاره شده است.

امام خمینی در حدیث دیگران

به کوشـش علی‌اکبر مرتضایی؛ [برای معاوت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسـلامی]؛ تهیه شده در مرکز بازشناسـی اسلام و ایران.- تهران: پیام آزادی، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

هجده، ۲۱۳ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Imam Khomeini as Viewed by Others

کتابنامه: ص. ۲۱۳ - ۲۰۹.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضـر شامل پاره‌ای از نظرات شخصـیتهای برجسته‌ی سیاسی، اجتماعی، علمی و فرهنگی ۵۷ کشور جهان و نامه‌ها و اشعاری است که به حضرت امام خمینی (ره) تقدیم شده است. در متن ترجمه‌های ارائه شده در کتاب، مطالب بسیاری درباره‌ی جنگ ایران و عراق و رهبری امـام خمینی (ره) و نیز درباره‌ی مبارزه در مقابل ظلم و اسـتبداد و نقش امام در رهبری جهان موجود است. مطالب

زیر نام افراد، با تفکیک قاره و کشور، بخش اشعار و نامه‌ها تنظیم شده است. از جمله اسامی افراد، می‌توان به این موارد اشاره کرد: آسیا: آذربایجان (دکتر رفیق علی اف، اسماعیل ولی اف)، اردن (حسن التل، عدنان الکیلانی)، بنگلادش (عبدالصمد آزاد، عبدالرحمن چوهدری، عمادالدین احمد)، عراق (دکتر لیث کبه، مخلص جده)، فلسطین (دکتر فتحی شقاقی، صالح زیدان، نایف حواتمه و...).

[صفحه ۱۲۱]

امنیت خلیج فارس: گزارش موسسه مطالعات دفاعی لندن

رزماری هالیس، ترجمه حاکم قاسمی؛ ویراستار ادبی رمضانعلی ابراهیم‌زاده گرجی.- تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، پژوهشکده علوم دفاعی استراتژیک، (چاپ اول): ۱۰۶.۱۳۷۲ ص.

عنوان اصلی:Gulf Security: No Consensus

کتابنامه:

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ایران: جستجوی جایگاه شایسته؛ عراق: سنگ بنای منطقه؛ شورای همکاری خلیج‌فارس: اتحادیه سیاسی؛ غرب: شعبده‌باز قاهر؛ نتیجه گیری.

ترجمه‌ی اثر حاضر که از نگاه یک محقق غربی به رشته‌ی تحریر درآمده است، به بررسی نقش سه مرکز قدرت در خلیج‌فارس (ایران، عراق و شورای همکاری خلیج‌فارس) و در کنار آنها، قدرتهای غربی با نفوذ - به ویژه آمریکا - می‌پردازد. در کتاب، ضمن اشاره به فرآیند بازسازی پس از هشت سال دفاع مقدس، مداخله‌ی آمریکا و تلاش آن کشور را برای شکست ایران در جنگ هشت ساله بررسی می‌کند و در این راستا، در مبحث اقتصاد دفاعی به پشتیبانی‌های اطلاعاتی، مالی و تدارکاتی از عراق در طول جنگ اشاره می‌شود و ضمن ارائه‌ی آماری از میزان تولید نفت در سالهای انقلاب، دوران جنگ و پس از جنگ، مختصری درباره‌ی برنامه‌های بازسازی اجتماعی و صنعتی در آینده صحبت می‌کند. در پایان نیز نتیجه‌گیری درباره‌ی آینده‌ی کشورهای منطقه - به ویژه عراق و ایران - آمده است.

اندیشه‌هایی درباره‌ی برخی مسایل انقلاب ایران

مصطفی مفیدی.- تهران: کاوه، (چاپ اول): ۱۳۶۱.

۹۴ ص.

کتاب حاضر به بررسی مباحثی می‌پردازد که در روند انقلاب اسلامی اهمیت به سزایی دارند. بررسیهای کشاورزی و روستایی جامعه و مباحثی پیرامون بازسازی مناطق جنگ‌زده، از جمله موضوع‌های مورد بررسی در این کتاب است. در بخش بازسازی مناطق جنگ‌زده، مطالبی در زمینه‌ی بازسازی این مناطق - علی‌الخصوص منطقه‌ی کردستان - ارائه شده است. پیشنهادات و نظراتی - از قبیل اعطای اعتبارات بانکی از سوی دولت جهت بازسازی و تشکیل کمیته‌ای متشکل از متخصصان و کارشناسان زمینه‌های کشاورزی، صنعت، بنادر، راهسازی و مسکن، (که مناطق روستایی و شهری را به طور جداگانه بررسی کرده، به رفع نواقص

می‌پردازد) - مورد بررسی قرار گرفته است.

انقلاب اسلامی ایران از نگاه دیگران

نوشته: وحیدالزمان صدیقی؛ ترجمه و تصحیح: مجید روئین‌تن.- تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۲۵۹.۱۳۷۸ ص.

عنوان اصلی: Iranian Revolution: a profile

طراح روی جلد، حبیب‌الله صادقی.

کتابنامه: ص. [۲۵۷]- ۲۵۹.

شمارگان: ۳۱۵۰ نسخه.

این کتاب، در هفت فصل، مروری بر انقلاب اسلامی ایران بوده، به گفته‌ی نگارنده پاسخی است به تعدادی از سؤالات مطرح شده‌ی عصر حاضر. قسمتهای مختلف کتاب عبارتند از: «فصل اول: مروری گذرا و وسیع بر دوران سلطنت پهلوی که در سال ۱۳۵۷ منقرض شد؛ فصل دوم: برخوردها و کشمکشهای رژیم حاکم با عوامل انقلاب تا دوران سرنگونی رژیم و تشکیل دولت موقت بازرگان؛ فصل سوم: مطالعه و بررسی عوامل و نیروهای انقلاب (از جمله دکتر علی شریعتی)؛ فصل چهارم؛ بررسی سیستم حکومتی بازرگان جهت مهار مشکلات و نابسامانی‌ها،

[صفحه ۱۲۲]

برگزاری رفراندوم و انتخابات مجلس شورای اسلامی؛ فصل پنجم: اشغال سفارت آمریکا و پیامدهای بعدی آن؛ فصل‌های ششم و هفتم: بررسی مسأله‌ی جنگ ایران و عراق، عزل بنی‌صدر و انتخابات آیت‌الله خامنه‌ای به عنوان رئیس‌جمهور.»

انقلاب اسلامی، جنگ تحمیلی و نظام بین‌الملل، مجموعه مقالات دفاع مقدس

نظارت، تدوین و ویراستاری: سازمان تبلیغات اسلامی، معاونت آموزش و پژوهش، دفتر بررسی‌های سیاسی.- سازمان تبلیغات اسلامی، (چاپ اول): ۲۳۵.۱۳۷۶ ص. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این مجموعه، اوضاع منطقه از قبل از شروع جنگ تا پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ در سال ۱۳۶۷، بررسی شده است. مقاله اول، با یک دیدگاه توصیفی به بررسی پیشینه‌ی تاریخی دشمنی عراق با ایران اسلامی، از آغاز انقلاب اسلامی تا شروع تجاوز پرداخته است. مقاله دوم، بیانگر علل آغاز جنگ تحمیلی است با در نظر گرفتن اوضاع کشورهای ایران، عراق و ایالات متحده (بازیگر خارجی جنگ) و با استفاده از تئوری‌های روانشناختی، حقوقی و سیاسی و با این اعتقاد که استکبار جهانی سعی بر تهییج عراق برای تسویه‌ی مسایل فی‌مابین دارد. مقاله‌ی سوم، نظام بین‌المللی حاکم بر دوره‌ی زمانی تجاوز عراق علیه ایران را با دیدگاهی کلان سیستمی تحلیل و بررسی کرده، ضرورت ادامه‌ی دفاع از طرف ایران را پس از فتح خرمشهر توضیح می‌دهد. در مقاله‌ی چهارم، مواضع و عملکرد سازمانهای بین‌المللی، ابرقدرتها و کشورهای غربی و عربی تشریح می‌شود. مقاله‌ی پنجم، بررسی استفاده‌ی رژیم عراق از سلاحهای شیمیایی و واکنش مجامع بین‌المللی و کشف علل سکوت منابع مختلف در برابر تخلفات عراق است. مقاله‌ی ششم، تحلیل اوضاع حاکم بر نظام بین‌المللی در زمان پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران است و بر صحت موضع جمهوری اسلامی ایران - با توجه به شرایط حاکم - تأکید می‌کند.

انگیزه‌های روانی مقاومت نظامیان عراقی

مرتضـی منطقی [برای] شاخه روانشناسـی گروه علوم انسانی دفتر مرکزی جهاد دانشـگاهی.- تهران: جهاد دانشگاهی، واحد دانشگاه تهران، مرکز انتشارات (چاپ اول): ۱۳۳.۱۳۷۳ ص.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتـاب حاضـر در ابتـدا برای تکمیـل بینش و آگاهی‌های مسؤولان نظامی کشور نسبت به مسأله جنگ، در سالهای ۱۳۶۵ – ۱۳۶۶، نوشـته شـد و در نسـخه‌هایی محـدود تکثیر شـد. ولی با توجه به تهاجم عراق به جبهه‌های ایران در سال ۱۳۶۷ و سرکوب بی‌رحمانه مردم عراق در سال ۱۳۷۰ و احتمال وقوع حرکت‌هایی مشابه در آینده، تصمیم گرفته شد متن اولیه بدون تغییر منتشر شود.

نویسـنده در این کتاب درصدد پیدا کردن راههای شکسـتن مقاومت نیروهای دشـمن، در وقایع احتمالی دیگری نظیر جنگ عراق با ایران است. از این رو بـا بررسـی علمی مقـاومت نظامیـان عراقی، به ارائه‌ی یـک تحلیل واقع‌گرایانه جهت شکسـتن سـریعتر مقاومت دشـمن می‌پردازد. او بـا تکیه بر روانشناسـی سیاسـی، ارتش عراق را به دو بخش موافق و مخـالف تقسـیم کرده، با اسـتفاده از اصول روانشناسـی، انگیزه‌های روانی مقاومت نظامیان بعثی را حول محورهای تحمیق، تهدیـد و تطمیع مورد بررسـی قرار می‌دهد و با ذکر روشـهای شکسـتن مقاومت ناشی از آنها، تأکید می‌کند که با شکستن انگیزه‌های مقاومت، می‌توان نیروهای متخاصم را خودی کرد و بر دشمن فایق آمد.

[صفحه ۱۲۳]

ایران و آمریکا: بررسی سیاست‌های آمریکا در ایران

حسن واعظی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ دوم)، ۱۳۷۹. د، ۴۱۰ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Iran & U.S.A Analysis of U.S. policies towards Iran.

کتابنامه: ص. [۴۰۵]- ۴۱۰

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتـاب در هفت فصـل به بررسـی سیاسـتها و دخالتهـای آمریکـا در جهـان - به ویژه در ایران - می‌پردازد. در متن کتاب، در هر مبحث، مطالبی در ارتباط با جنگ ایران و عراق ارائه شده است. فصل اول: روند شکل‌گیری و حضور آمریکا در صحنه‌ی معادلات جهـانی (مبـانی سـیاست خـارجی آمریکـا در قرن نوزده و بیست، روشـهای تسـلط آمریکا بر ملت‌ها و مناطق استراتژیک جهان و...) فصـل دوم: رونـد شـکل‌گیری دیوار بلنـد بی‌اعتمـادی (تـاریخچه‌ی شـکل‌گیری روابـط ایران و آمریکا و تسـلط آمریکا بر حکومت پهلوی، طرحهـا و اقـدامات پس از پیروزی انقلاـب، کودتـای نوژه و جنـگ تحمیلی و...)؛ فصل سوم: استراتژی مهار (سـیاست مهار ریگان، اقـدامات کارتر، ریگان، کلینتون و...)؛ فصل چهارم: طرح بازسازی شـده‌ی فروپاشـی شوروی علیه ایران (دکترین کلینتون و طراحـان و عوامـل اجرایی آن و...)؛ فصل پنجم: شـیوه‌های جنگ روانی آمریکا علیه ایران (جنگ روانی و اهـداف سیاسـی خارجی آمریکـا، توطئه‌هـای آمریکـا علیه ایران و...)؛ فصـل شـشم: ریشه‌هـای خصومت نظـام سـلطه‌ی جهانی با اسـلام و ایران و فصل هفتم: جمع‌بندی و توصیه‌های راهبردی.

بازشناسی جنبه‌های تجاوز و دفاع: مقالات ارائه شده به کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع (تهران ۱۹ – ۱۷ مرداد ماه ۱۳۶۷) (جلد ۱): تبیین مبانی نظری جنگ و دفاع

تهران: دبیرخانه‌ی کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع، ۳۸۱.۱۳۶۸ ص.: نقشه، جدول، نمونه، نمودار.

کتابنامه: در پایان هر مقاله.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در ابتدا، سخنرانی‌های دکتر کمال خرازی، حضرت آیت‌الله سید علی خامنه‌ای و حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی در مراسم افتتاحیه‌ی کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع درج شده است. مقاله‌ی اول «آیا جنگ در طبیعت انسان است» (از محمدتقی جعفری)، مقاله‌ی دوم: «فتح‌المبین یا صلح حدیبیه (از سید جعفر شهیدی) و مقاله‌ی سوم، مبانی جهاد در اسلام (از جعفر سبحانی) است. در مقاله‌ی اخیر معانی و اهداف جهاد، با استناد به آیات قرآنی تشریح شده است. در جمع‌بندی نهایی، محورهای زیر از مجموعه‌های مطروحه، در کنفرانس استخراج می‌گردد: ۱- رژیم عراق متجاوز است؛ ۲- عراق مرتکب جنایات جنگی شده است؛ ۳- عراق تمام اصول را زیر پا نهاده است؛ ۴- حقوق بین‌الملل و مکانیزمهای بین‌المللی برای جلوگیری از تجاوز ناقص‌اند؛ ۵- این جنگ علیه انقلاب اسلامی و به منظور تعرض به اراده‌ی یک ملت طراحی شده و ادامه یافته است و ۶- قدرتهای بزرگ در جنگ خود با انقلاب از همه‌ی مکانیزمها و امکانات بین‌المللی - اعم از اقتصادی، سیاسی و تبلیغاتی - بهره گرفته‌اند.

بازشناسی جنبه‌های تجاوز و دفاع: مقالات ارائه شده به کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع (تهران ۱۹ – ۱۷ مرداد ماه ۱۳۶۷) (جلد ۲): ابعاد سیاسی و مسائل حقوق بین‌الملل

تهران: دبیرخانه کنفرانس بین‌المللی تجاوز و دفاع، ۴۷۲.۱۳۶۸ ص.: نقشه، جدول، نمونه، نمودار.

کتابنامه:در پایان هر مقاله.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۲۴]

در این جلد از کتاب «مقالات ارائه شده در کنفرانس»، موارد زیر مورد بررسی قرار گرفته‌اند: تجاوز و تمهیدات عراق برای تجاوز به قلمرو ایران، سوء نیت و کارشکنی رهبران عراق در اجرای معاهدات، سیاست توسعه‌طلبانه عراق، ایجاد بحران در روابط فی‌مابین، برخوردهای مرزی، شکایت عراق به شورای امنیت، توافق الجزیره و انعقاد عهدنامه‌ی مربوط به مرزهای دولتی و حسن همجواری بین ایران و عراق و اهداف تجاوز عراق به ایران، برقراری حاکمیت مطلق بر اروندرود، تصرف قسمتی از اراضی ایران، تجزیه‌ی خوزستان ایران، ادعای استرداد جزایر سه‌گانه، قصد سرنگونی دولت ایران، ایفای نقش ژاندرمی خلیج‌فارس، ادعای رهبری جهان عرب، غرامت جنگی جنگ ایران و عراق و ارزیابی خسارات، مقاله‌هایی درباره‌ی برخی از تأثیرات جنگ بر عراق، سابقه‌ی عراقی‌ها و جنگ، توسعه‌ی اقتصادی و قبیله‌ی حاکم، جنبش سیاسی ارتش، سیاست خارجی، ترکیب سیاسی عراق، اقتصادی و... در کنفرانس ارائه شده است.

باز نگرشی بر جنگ تحمیلی

سازمان تبلیغات اسلامی، ستاد پشتیبانی امور فرهنگی جبهه‌ها: شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ، (چاپ اول): ۶۷.۱۳۶۵ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
این کتاب به مناسبت هفته جنگ (۳۱ شهریور الی ۶ مهرماه) منتشر شده است.
این کتاب شامل مطالب و مقالات گوناگونی درباره‌ی جنگ تحمیلی است. از جمله عنوانهایی که مورد بحث قرار گرفته است، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «ماهیت و اهداف جنگ، نقش مردم و نقش قدرتهای استکباری در سرنوشت جنگ، کفر و نفاق حاکم بر رژیم بعث عراق، جنایات حزب بعث نسبت به ملت مسلمان و علمای اهل تسنن و تشیع عراق، ضرورت تداوم دفاع مقدس، شرایط جمهوری اسلامی ایران برای خاتمه‌ی جنگ، جنگ و تأثیر آن به عنوان عاملی در رشد انقلاب، برکات خفیه‌ی جنگ، دعا به عنوان سلاحی برای مؤمن، جبهه‌های جنگ تحمیلی و عبودیت، هم‌جهت بودن دفاع مقدس با نهضت خونین حسین (ع)، مروری بر برکات و دستاوردهای شش سال دفاع مقدس، بررسی ابعاد فقهی جنگ و جهاد، و...».

بانگ جرس، مجموعه سه مقاله درباره هشت سال حماسه دفاع مقدس

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، معاونت انتشارات، مدیریت امور کتاب، ۱۳۷۳.
۵۵ ص.- (مجموعه مقالات جنگی، ۱).
کتاب، مجموعه‌ی سه‌مقاله است. در مقاله‌ی اول (مراحل سرنوشت‌ساز هشت سال دفاع مقدس)، ساختار جامعه و طبقه‌بندی عمده‌ی حاکم بر آن بیان می‌کند. سپس به عوامل و چگونگی رشد جناح راست حزب بعث (جناح صدام)، می‌پردازد و دلایل دشمنی آمریکا و امپریالیزم با انقلاب اسلامی و خشنودی ظاهری شوروی از انقلاب اسلامی را بیان می‌کند. اهداف عراق در برخورد با ایران و تشریح اوضاع داخلی ایران در سال ۱۳۵۹، موضوع بعدی مورد بحث است. سپس مراحل مختلف جنگ مورد بررسی قرار می‌گیرد. مرحله‌ی اول: هجوم و پیشروی عراق؛ مرحله‌ی دوم: توقف و زمینگیر شدن عراق و شکست حصر آبادان؛ مرحله‌ی سوم: اخراج عراق از سرزمین اسلامی در منطقه‌ی دارخوین و ادامه‌ی عملیات (ثامن‌الائمه، طریق‌القدس، فتح‌المبین و بیت‌المقدس)؛ مرحله‌ی چهارم: ورود به خاک عراق با شروع عملیات رمضان و سپس، والفجر هشت و فتح فاو، حمله به هواپیمای ایرباس و قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸؛ مرحله‌ی پنجم: خروج ایران از خاک عراق، حمله‌ی ناموفق منافقین و شکست آنها، حمله‌ی عراق به کویت و نهایتا، پذیرفتن قرارداد ۱۹۷۵ از سوی صدام.

[صفحه ۱۲۵]

بررسی تاریخی اختلافات مرزی ایران و عراق

اصغر جعفری ولدانی.- تهران: وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، (چاپ اول): ۱۳۶۷.
۷۱۵ ص.: نقشه (رنگی)، عکس.- (مباحث سیاسی؛ ۴).
کتابنامه: ص. ۷۱۵ - ۷۰۳. و در پایان هر فصل.
مندرجات: بخش اول: بررسی اختلافات مرزی ایران و عراق تا استقلال آن کشور؛ بخش دوم: مناسبات ایران و عراق (۱۲۲۹ - ۱۳۳۷ ش)؛ بخش سوم: مناسبات ایران و عراق (۱۳۳۷ - ۱۳۴۷ ش)؛ بخش چهارم: از تشدید بحران تا بهبود روابط (۱۳۴۷ - ۱۳۵۷

ش)؛ بخش پنجم لغو عهدنامه ۱۹۷۵ و تجاوز عراق به ایران.
این کتاب، روابط ایران و عراق (و عثمانی) را از ابتدا تا جنگ تحمیلی از نظر تاریخی و حقوقی بررسی می‌کند. بخش اول به بررسی روابط بین ایران و عراق طی سالهای ۱۵۵۵ تا ۱۹۱۳ میلادی و نقش استعمارگران و ابرقدرتها در این دوره و توطئه‌ی کشورهای غرب علیه ایران، (از جمله توطئه‌ی تجزیه‌ی خوزستان) می‌پردازد. بخشهای دوم و سوم، شامل بررسی روابط ایران و عراق از زمان استقلال کشور عراق تا سال ۱۳۴۷ شمسی، ایجاد اختلافها، دخالت انگلیس، وقوع تحولات و بازتاب آنها در دو کشور و اختلافات مرزی دو کشور است. بخش چهارم، مربوط به پیدایش، آرمان و سیاست خارجی حزب بعث، موقعیت اقتصادی و استراتژیک اروندرود، مناقشات مربوط به خوزستان، بلوچستان و کردستان و بهبود روابط تا انقلاب ایران است. بخش پنجم (از صفحه‌ی ۵۰۳ تا ۶۰۶)، بررسی لغو قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر از سوی عراق و تجاوز به ایران و اهداف آن، (با توجه به حقوق بین‌الملل) است. در پایان کتاب، تصاویر اسناد مهم تاریخی و گاه‌شمار مهمترین رویدادها تا آغاز جنگ تحمیلی آمده است.

بررسی حقوقی - سیاسی تجاوز رژیم عراق به جمهوری اسلامی ایران

مؤلف: اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: تابان،[۱۳۷؟].۱۹۲ ص.
کتابنامه: ص. ۱۹۲ - ۱۹۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
مندرجات: فصل اول: سابقه تاریخی اختلافات بین ایران و عراق؛ فصل دوم: اهداف تجاوز عراق به ایران؛ فصل سوم: پیشینه تجاوز؛ فصل چهارم: آغاز تجاوز عراق به جمهوری اسلامی ایران؛ فصل پنجم: قبول قطعنامه؛ فصل ششم: تنبیه متجاوز.
این کتاب در شش فصل، تجاوز عراق به ایران و کمک ابرقدرتها به عراق را بررسی می‌کند. فصل اول، تاریخ اختلافات ایران و عثمانی - و بعد از آن، ایران و عراق - و بررسی هدفهای ابرقدرتهای آن زمان از جنگ‌افروزی است. در فصل دوم، اهداف تجاوز عراق به ایران را با عنوانهای فرعی «حاکمیت مطلق بر اروندرود، استرداد جزایر سه‌گانه، تجزیه‌ی خوزستان، سرنگونی نظام جمهوری اسلامی و رهبری جهان عرب» بررسی کرده است. در فصل سوم، پیشینه‌ی تجاوز بررسی شده است. فصل چهارم درباره‌ی آغاز تجاوز عراق به جمهوری اسلامی ایران است که در آن، اوضاع سیاسی، اقتصادی و نظامی ایران و عراق بررسی و واکنش سازمان ملل در برابر پیروزی‌های رزمندگان ایران تحلیل شده است. فصل پنجم درباره‌ی قطعنامه ۵۹۸، پایان مخاصمه، اعلام متجاوز بودن عراق و مطالب پیرامون آنهاست. فصل ششم نیز به تنبیه متجاوز اختصاص یافته است.

بررسی دکترین نامحدود بودن صلاحیت شورای امنیت

تألیف محمد شریف. - تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۲۴۰.۱۳۷۳ ص.: نمودار.
عنوان دیگر: نامحدود بودن صلاحیت شورای امنیت.
کتابنامه: ص. [۲۳۵]- ۲۴۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.

[صفحه ۱۲۶]

شمارگان: ۳۱۵۰ نسخه.

این کتاب در پنج فصل، به بررسی میزان صلاحیت شورای امنیت سازمان ملل متحد و نقش آن در نظام بین‌المللی می‌پردازد. از جمله مندرجات کتاب، موارد زیر است: «نگرش تحلیلی بر تاریخ صورت‌بندی‌های اجتماعی تاریخ بشری از آغاز تا تشکیل سازمان ملل متحد، تئوری‌های تفسیر معادلات بین‌المللی و نحوه‌ی اعمال آنها بر منشور ملل متحد، سرشت شورای امنیت، انعکاس دکترین نامحدود بودن صلاحیتهای شورای امنیت در ارکان سازمان ملل و نتیجه‌گیری و نگرش به آینده، در بخش ضمائم، نمای تشکیلاتی سازمان ملل متحد و عناوین آراء نظریات مشورتی و قراردادهای صادره توسط دیوان بین‌المللی دادگستری (۱۹۴۸ - ۱۹۹۱) ارائه شده است. در متن کتاب به مسأله‌ی جنگ ایران و عراق و نیز دخالتهای آمریکا - به عنوان دولتی قدرتمند - در ایجاد نفوذ و لشکرکشی‌ها (مانند لشکرکشی در خلیج‌فارس در دوران دفاع مقدس) و رد بیانیه‌های سازمان ملل به نفع خود، مطالبی بیان شده است.

بررسی موقعیت کشورهای کوچک در روابط بین‌الملل، ریشه یابی مواضع و عملکرد کویت در جنگ تحمیلی عراق بر ایران

مسعود اسلامی.- تهران: نشر همراه، (چاپ اول): ۱۳۶۹. ۳۶۲ ص.

مندرجات: بخش اول: بررسی موقعیت کویت در نظام روابط بین‌الملل. دوم: بررسی موقعیت کویت در نظام روابط بین‌الملل - سوم: مقررات حقوق بین‌الملل و عملکرد دولتها در خصوص جنگ عراق و ایران.

این کتاب در سه بخش تنظیم شده است. بخش اول، بررسی موقعیت کویت در نظام روابط بین‌المللی با نگرشی کلی است. نخست، سیستم بین‌المللی (به طور کلی) پس از جنگ دوم جهانی، بررسی شده، سپس جایگاه کشورهای کوچک در این نظام معرفی می‌شود.بخش دوم نگرشی دقیقتر به موقعیت کویت در حوزه‌ی خلیج‌فارس و بررسی ساختار سیاسی، مسایل داخلی، سیاست خارجی و روابط خارجی، به ویژه روابط کویت و عراق است و سعی می‌کند با شناخت معیارها و موازین حقوق بین‌الملل عمومی، آگاهی لازم برای ارزیابی مواضع کویت در قبال جنگ ایران و عراق را، که مقامات این کشور بیطرفانه توصیف می‌کردند، ارائه دهد. بخش سوم، اسناد و مدارک حمایت رژیم کویت از عراق در خلال جنگ تحمیلی را ارائه می‌دهد و صحت و سقم ادعای بیطرفی کویت را در قبال جنگ از ابعاد سیاسی - دیپلماتیک، اقتصادی، نظامی و تبلیغاتی بررسی می‌کند.

برکات سبز

مؤلف دفتر سیاسی سازمان عقیدتی سیاسی ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران.- تهران: ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، دفتر سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۶۹. ۱۹۱ ص.

کتابنامه: در پایان هر فصل.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: بخش اول: بعد اعتقادی - ارزشی؛ بخش دوم: بعد سیاسی - اجتماعی؛ بخش سوم: بعد نهادی - ساختاری؛ بخش چهارم: پیروزی ثمره مقاومت؛ ضمائم.

در این کتاب، ابتدا در مورد فلسفه‌ی جهاد و جنگ در اسلام صحبت شده است. سپس دستاوردهای ارزشمند حماسه‌ی بزرگ هشت سال مقاومت و پایداری ملت بزرگ ایران مورد بحث قرار گرفته است. در بسیاری از موارد، مطالب کتاب، مستند به سخنان و نوشته‌های ناظران و تحلیل کارشناسان خارجی است که از موضعی بیرونی به جنگ تحمیلی نگریسته‌اند و مجبور به اعتراف واقعیتها شده‌اند. این کتاب، جنبه‌ی تحلیلی داشته، می‌کوشد با ذکر مصداقها و مقایسه‌ی تاریخی و بحث مستند، دستاوردهای جنگ را نشان

دهد. در پایان کتاب، مدارک بین‌المللی عهدنامه‌ی ۱۹۷۵ و مـدارک بین‌المللی سایر عهدنامه‌های منعقده بین دولتهای ایران و عراق و نیز نامه‌های رئیس

[صفحه ۱۲۷]

جمهور وقت ایران، حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی و صدام حسین (رئیس جمهور عراق) آورده شده است.

بن بست انحرافات

نوشته شمس حائری.- تهران: سازمان انتشارات کیهان، (چاپ اول): ۱۳۷۳. شش، ۱۷۸ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، اعترافات «شـمس حائری» درباره‌ی گروه منافقان است. نویسـنده که خود مـدتی عضو این گروه بود، به این وسـیله قصـد دارد مـاهیت گروه منافقـان را برملاـ سـازد. او در کتـاب خود به مسـائلی چون جـذب نیرو در داخـل و خارج از کشور، دیـدگاهها، احکام دین جدید! و خانه و خانواده و کودک از نگاه سازمان منافقین می‌پردازد. در صـحفات ابتدایی کتاب سیر فعالیت منافقین در دوران انقلاب و جنگ به طور مختصـر بیان شده و گفته شده که از سال ۱۳۶۳ گروه منافقین عملا در برابر دولت جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته‌اند. در بخشهایی از کتاب نیز اشاره‌هایی به جنگ ایران و عراق شده است. مثلا در بخشی از کتاب نوشته شده است که سازمـان برای حفـظ روحیه‌ی اعضـای خود میهمانی‌هـایی را برگزار می‌کرد که در آنها، زنان و مردان در کنار هم به لهو و لعب می‌پرداختند. در یکی از این میهمانی‌ها، اسرای جنگ تحمیلی را هم بردند تا روحیه این اسیران را تضعیف کنند.

پرونده محرمانه جنگ خلیج فارس

پیرسالینجر، اریک لوران؛ ترجمه محمود ریاضی.- تهران: خجسته، (چاپ اول): ۱۳۷۰. ۳۵۰ ص.- (تاریخ و سیاست؛ ۱).

عنوان اصلی: Secret Dossier: The Hidden agenda Bbehind The Gulf War.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب درصدد تشـریح توطئه‌ی اسـتکبار جهانی برای سـرنگونی حکومت صدام حسـین است. نویسـندگان، در این کتاب، ضمن اشاره به دسـیسه‌هایی که در ابتـدا موجبات جنگ عراق علیه ایران را فراهم آوردنـد، وقایعی را که محرک صدام در حمله به کویت بودند، مورد بررسـی و تجزیه و تحلیل قرار می‌دهند. صدام پس از بدهکاری‌های فراوان در اثر جنگ ایران و عراق و تبدیل شدن به قـدرت نظـامی در منطقه، تصـمیم گرفت تـا بـدهکاری‌های خود را نپردازد و پس از اخـذ موافقت ضـمنی سـایر کشورهای منطقه و همپیمانـانش - چون شوروی و فرانسه - اقـدام به جنـگ علیه کویت کرد. در پایان کتاب، یادداشت طارق عزیز به دبیر کل جامعه‌ی عرب، نامه‌ی وزیر امور خارجه‌ی عراق به دبیر کل سازمان ملل متحـد به همراه نامه‌ی سـرتیپ فهـد احمدالفهد به شـیخ سالم‌الصباح پس از ملاقات وی با دفتر مرکزی «سیا» در ضمیمه‌ی کتاب آمده است.

تاریخ دفاع مقدس ویژه دانشجویان سراسر کشور

مؤلف اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: اسلیمی، (چاپ اول): ۱۳۸۰. ۳۴۸ ص.: مصور(بخش رنگی).

صفحه عنوان به انگلیسی:The History of Sacred Defence

کتابنامه: ص. [۲۸۹] – ۲۹۷؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب با حمایت بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس چاپ شده است.

[صفحه ۱۲۸]

این کتاب به بررسی علل، اهداف و شرایط وقوع جنگ می‌پردازد. در این راستا، ضمن بررسی ریشه‌ی تاریخی اختلافات بین ایران و عراق، علل تجاوز رژیم عراق به جمهوری اسلامی ایران و سرکردگی آمریکا، اوضاع سیاسی، اقتصادی و نظامی رژیم عراق و توسعه‌طلبی صدام را تشریح می‌کند. سپس اهداف تجاوز عراق به ایران را بیان می‌کند. در فصول بعد، پیشینه‌ی تجاوز و آغاز تجاوز در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ را تشریح کرده است. بخش مهم و گسترده‌ی این کتاب، به شرح سیاست دفاعی ایران پرداخته است (در فصل بعد با عنوان «دفع تجاوز»). در ادامه، قطعنامه‌ی ۵۹۸ و مفاد بندهای ده‌گانه‌ی آن مورد بررسی و تحلیل دقیق قرار گرفته است. کتاب، شامل تصاویر سیاه و سفید و رنگی به همراه زیرنویسهای مربوطه است. در پایان کتاب نیز مکاتبات رؤسای جمهوری ایران و عراق ارائه می‌شود.

تاریخ سیاسی جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران

علی‌اکبر ولایتی.– تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۵۰۲.۱۳۷۶ ص.
کتاب «تاریخ سیاسی جنگ» در یازده فصل به تشریح چگونگی شروع جنگ، دلایل تاریخی و پیشینه‌ی اختلافات مرزی ایران و عراق پرداخته، سیر انعقاد عهدنامه‌های مختلف بین دو کشور را (از دوران حکومت عثمانی تا عهدنامه‌ی الجزایر) بررسی کرده، تحلیلی بر ادعاهای عراق برای شروع جنگ ارائه می‌دهد. فصل دوم که از شروع جنگ تا بازپس‌گیری خرمشهر را شامل می‌شود، به برخورد مراجع بین‌المللی – از جمله، شورای امنیت سازمان ملل متحد، سازمان کنفرانس اسلامی، کمیته‌های حسن نیت (که به ایران سفر می‌کردند) و اجلاس وزرای خارجه‌ی جنبش عدم تعهد – با موضوع جنگ می‌پردازد. فصول بعدی به فتح خرمشهر و تأثیرات منطقه‌ای و بین‌المللی آن، جریانات بین فتح خرمشهر تا فاجعه حلبچه و قعطنامه‌ی ۵۹۸ و چگونگی شکل‌گیری آن، چگونگی و دلایل پذیرش آن از طرف ایران، گفتگوهای صلح بین ایران و دبیر کل سازمان ملل و طرف عراقی، جو حاکم بر گفتگوها، تبادل نامه بین رؤسای جمهور دو کشور و اجرای قطعنامه و جریان عادی‌سازی روابط دو کشور تا زمان اشغال کویت توسط عراق می‌پردازد.

تجاوز عراق به ایران و موضعگیری سازمان ملل متحد

نوشته نسرین مصفا، مسعود طارم سری، عبدالرحمن عالم و بهرام مستقیمی؛ زیر نظر جمشید ممتاز.– [تهران]: دانشگاه تهران، مرکز مطالعات عالی بین‌المللی (چاپ اول): ۱۳۶۶. نه، ب، ۱۶۵ ص.

پشت جلد به انگلیسی:Aggression Against Iran and the United Nations Position.

کتابنامه: ص. [۱۵۶]– ۱۶۵، همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

بنابر مقدمه کتاب، پژوهشگران این کتاب، سعی کرده‌اند حقایق جنگ ایران و عراق را با ارائه‌ی اسناد متعدد، در نهایت دقت و رعایت بیطرفی، نشان دهند. موضوع کلی کتاب، بررسی حقوقی توجیهات عراق برای تهاجم به ایران، شناخت ماهیت تهاجم عراق و بررسی عملکرد سازمان ملل متحد در قبال تجاوز عراق به ایران است. کتاب، در دو فصل تنظیم شده است: فصل اول به بررسی زمینه‌ها و شناخت ماهیت تهاجم عراق و فصل دوم به موضع‌گیری سازمان ملل متحد در قبال تجاوز عراق به ایران، عملکرد شورای امنیت، اقدام مجمع عمومی، فعالیت‌های دبیر کل سازمان ملل متحد و اثر نادیده گرفتن تجاوز عراق بر فعالیت‌های سازمان متت متحد تا سال ۱۳۶۵ پرداخته است.

[صفحه ۱۲۹]

تجاوز عراق، خیانت خودی، حمایت بیگانه

هوشنگ طالع.- رشت: سمرقند، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۸۶ ص.: مصور: نقشه، جدول، نمونه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

فهرست منابع به صورت پانویس و در پایان هر گفتار.

این کتاب، در هفت گفتار، ریشه‌های تجاوز عراق به ایران را مورد بررسی قرار می‌دهد. گفتار نخست، «حکومت‌زاده‌ی استعمار»، زایش تا مرگ رژیم شاهنشاهی و کودتای قاسم البکر تا استقرار حکومت بعث را مورد بررسی قرار داده است. گفتار دوم، «ریشه‌های اختلاف و قراردادهای مرزی در غرب ایران زمین،»، شامل دو بخش است: بخش قراردادهای مرزی ایران و عثمانی تا پایان دوران قاجاریان، و بخش قراردادهای مرزی ایران و عراق. گفتار سوم، چگونگی آماده شدن دولت عراق برای یورش نظامی به ایران؛ گفتار چهارم اقدامهای دشمنانه‌ی عراق در ایجاد بحران، تشدید آن و زمینه‌سازی برای اقدامهای نظامی؛ گفتار پنجم، نبرد در جبهه‌های نظامی و توضیح چگونگی درهم شکستن حصر آبادان، آزادسازی شهر بستان، آزادسازی گلوگاه خوزستان، عملیات غرب کارون، عملیات فکه، عملیات آزادسازی خرمشهر و بیرون راندن ارتش عراق از خاک ایران و گفتار ششم، «جنگ در جبهه‌ی سیاسی و تبلیغاتی» است. «تجاوز دولت عراق در رابطه با حقوق بین‌الملل» موضوع گفتار آخر است. در انتهای کتاب، هفده پیوست مربوط به معاهده‌ها و عهدنامه‌ها و صورت جلسات و... دولت ایران و شش نقشه از عملیات مختلف آمده است.

تحلیل اجمالی از جنگ تحمیلی

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۶۳ ص.

آنچه در این کتاب می‌خوانیم، بحثهایی است پیرامون: «برکات جنگ؛ نقش مردم؛ مواضع برخی گروههای سیاسی [سازمان پیکار، مجاهدین خلق، حزب رنجبران، جنبش مسلمانان مبارز، سازمان چریکهای فدایی خلق (اکثریت و اقلیت) و حزب توده‌ی ایران] در قبال جنگ تحمیلی؛ جنگ در بعد جهانی؛ غرب و حمایت نظامی از صدام؛ عراق و رژیمهای مرتجع منطقه و استراتژی آمریکا، شوروی، فرانسه، اسرائیل، سازمان ملل، غیرمتعهدها و کنفرانسهای اسلامی در جنگ تحمیلی».

تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران (جلد ۱)

دفتر حقوقی وزارت امور خارجه.- تهران: وزارت امور خارجه، دفتر حقوقی، (چاپ اول): ۱۳۶۱.
۱۷۸ ص.: مصور، نقشه (تاشده)، عکس.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
مندرجات: پیشگفتار؛ مقدمه؛ فصل اول: توسل به زور توسط رژیم عراق عملی غیرقابل توجیه؛ فصل ۲. توسل به زور و نقض حقوق بین‌الملل؛ فصل ۳. تجاوز و دفاع مشروع از نظر حقوق بین‌الملل؛ فصل ۴. مسئولیت رژیم عراق؛ ضمائم و نقشه.
این کتاب، تحلیلی بر جنگ تحمیلی است که توسط دفتر حقوقی وزارت امور خارجه انجام شده است. در فصل اول به حسن نیت ایران در اجرای معاهده‌ی ۱۹۷۵، آمادگی عراق برای توسل به زور و فسخ یک جانبه‌ی این معاهده و سایر سوابق مربوط به اختلافات مرزی ایران و عراق پرداخته شده است. در فصل دوم، بی‌اعتنایی عراق به مقررات بین‌المللی و تجاوز به ایران و انگیزه‌ی این تجاوز، در فصل سوم، تجاوز و توسعه‌طلبی ذاتی حزب بعث عراق،طرح تجزیه‌ی ایران و دعاوی بی‌اساس رژیم صدام مطرح شده است. در فصل چهار نیز مسایل مربوط به دفاع مشروع و حق ایران در مقابله با تجاوزگری‌های رژیم عراق و مسایل متفرقه و گوناگون در مورد مسؤولیت‌های رژیم صدام در

[صفحه ۱۳۰]

جنگ تجاوزکارانه علیه جمهوری اسلامی ایران و همچنین جبران خسارتهای ناشی از تجاوز - با بررسی مقررات بین‌الملل - مورد تحلیل قرار گرفته است.

تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران (جلد ۲)

اداره کل امور حقوقی وزارت امور خارجه.- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۳.
[۲۴۵] ص.: مصور، (بخش رنگی)، نقشه، جدول، نمونه، عکس، نمودار.
در جلد اول کتاب «تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران»، بی‌اعتنایی رژیم عراق نسبت به اصول و مقررات حقوق بین‌الملل درباره‌ی حل مسالمت‌آمیز اختلافات بین‌المللی و تحریم توسل به زور و فسخ عهدنامه‌ی ۱۹۷۵ - با ذکر شواهد و اسناد - تشریح شده است. در جلد دوم،موارد نقض حقوق و مقررات بین‌المللی توسط عراق (ناشی از ادامه‌ی تجاوز) با توجه به مقررات و قوانین بین‌المللی تشریح، و مسؤولیت جامعه‌ی بین‌المللی و نیز دولتهای جهان در قبال این اقدامات ضد بشری به طور مشخص خاطرنشان شده است. همچنین اقدامات جمهوری اسلامی ایران در برابر هر یک از موارد مذکور و مطابقت داشتن این اقدامات با مقررات بین‌المللی بیان شده است. انگیزه‌ی تدوین این جلد، «نشان دادن ابعاد گسترده‌ی تأثیر کمی و کیفی اعمال جنایت‌آمیز رژیم عراق بر صلح و بشریت و علوم انطباق این اعمال با موازین حقوق بین‌الملل و تبیین ضرورت محکومیت این اعمال از سوی سازمانها و مجامع مسؤول» ذکر شده است.

تحولات یکساله جنگ تحمیلی در مطبوعات جهان (شهریور ۱۳۶۳ – شهریور ۱۳۶۴)

تهیه و تدوین روابط عمومی فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و

انتشارات، ۶۸.۱۳۶۴ ص.

شمارگان:

ویژه‌نامه گزیده مطبوعات جهان.

این کتاب به مناسبت پنجمین سالگرد جنگ تحمیلی تهیه شده و حاوی مقالات مختلفی است که (در فاصله‌ی زمانی بین شهریور ۱۳۶۳ تا شهریور ۱۳۶۴) در پاره‌ای از نشریات خارجی پیرامون عراق و جنگ تحمیلی این کشور علیه جمهوری اسلامی ایران، به رشته تحریر درآمده است. مطالب این کتاب، خواننده را از محورهای سیاسی و روانی و تبلیغاتی و سیر جهت‌گیری‌های نشریات خارجی بین‌المللی (که غالبا آیینه‌ی نظرات سیاستهای حاکم بر آنهاست، مطلع می‌سازد. «کمک واشنگتن به بقای صدام، پیامد جنگ خلیج‌فارس، پیروزی یا جنگ مستمر، کارخانه‌ی گاز عصبی عراق، ریشه‌های جنگ ایران و عراق، ایران در جنگ و عراق: اقتصاد نفتی» و چند مقاله‌ی دیگر همراه با نام نشریه و کشور مربوطه در این کتاب به چاپ رسیده‌اند.

تروریسم ضد مردمی: بحثی پیرامون ماهیت و اهداف حرکت مسلحانه منافقین

دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دفتر سیاسی، ۱۳۶۱.

۳۳۵ ص.: مصور، نمونه.

شمارگان: ۱۰۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب درباره‌ی سازمان مجاهدین خلق است، نویسنده در این کتاب سعی کرده تا با نشان دادن مدارکی در خصوص همکاری‌های سازمان و بنی‌صدر (بخصوص در زمان فرماندهی کل قوا)، توطئه‌های پنهانی را - که در

[صفحه ۱۳۱]

زمان جنگ صورت گرفته بود - آشکار سازد. این همکاری‌ها به خصوص برای تضعیف روحیه‌ی ارتش و سپاه انجام می‌شد. ارزیابیهای نادرست سازمان منافقین از موقعیت بنی‌صدر در حاکمیت و نیز در مواجهه با حزب دمکرات کردستان، سازمان پیکار و بازتابهای آن که منجر به از دست دادن پایگاههای مردمی گردید، از جمله مطالب دیگر این کتاب هستند. نمونه‌هایی از مقاله‌ها و اعترافات منافقین در نشریات سازمان و نشریات دیگر ارائه شده است.

توطئه‌های استکبار جهانی برای مقابله با انقلاب اسلامی

رضا فتح‌آبادی.- تهران: یاسر، (چاپ اول): ۲۳۲.۱۳۶۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب به بررسی وحشت قدرتهای شرق و غرب از انقلاب اسلامی ایران، و روشها و حربه‌هایی می‌پردازد که آمریکا برای شکست انقلاب اسلامی و سقوط نظام به آنها متوسل شده است. «ترور، جنگ روانی و ترویج شایعه، تجزیه‌طلبی و تشکیل حکومتهای خودمختار، تفرقه‌افکنی، تحریک و ترویج ناسیونالیسم و ملی‌گرایی، توطئه‌های گروهکها، کودتای آمریکایی پایگاه نوژه، محاصره‌ی اقتصادی و حمله‌ی نظامی آمریکا، مأموریت بنی‌صدر و سازمان منافقین و... سرانجام نیز تحمیل جنگ به عنوان یکی از بهترین راه‌های مقابله با انقلاب» مطالبی است که در این کتاب مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است. نویسنده در پایان بررسی،

اعتراف قدرتهای استعماری به شکست‌ناپذیری انقلاب اسلامی را به عنوان نتیجه‌گیری مطرح کرده است.

جمهوری وحشت: سیاست عراق امروز

سمیر الخلیل؛ ترجمه احمد تدین.- تهران: طرح نو، ۴۷۲.۱۳۷۰ ص.

عنوان اصلی: جمهوریه الخوف عراق صدام.

عنوان به انگلیسی:Republic of fear : The Politics of Modern Iraq

کتابنامه در پایان هر فصل.

به گفته‌ی نویسنده (که مقیم آمریکا است و با نام مستعار می‌نویسد) این کتاب «پژوهش درباره‌ی معنای حزب بعث است و تنها به جنبه‌ی تاریخی استقرار آن... نمی‌پردازد». نویسنده به روش وقایع‌نگاری، به «نحوه‌ی زمینه‌سازی حکومت بعث در دوران پادشاهی خاندان هاشمی پرداخته، از روی کار آمدن و ماهیت رژیم بعث، و ایدئولوژی حاکم بر آن، رهبری صدام، پیدایش و تحول دستگاههای خشونت و رعب و وحشت، روش برخورد با اقلیتهای قومی، زبانی و دینی، ضرورت تراشیدن دشمن خطرناک خارجی (که به بهانه مبارزه با آن، مخالفان داخلی را با نام ستون پنجم اجنبی سرکوب کنند) و...» به تفصیل سخن می‌گوید. دلایل متجاوز بودن عراق در جنگ با ایران، زمینه‌سازی جهت حمله به ایران، حمله و آغاز جنگی که بنا به تفکر صدام می‌بایست ظرف دو هفته پایان گیرد و عراق به اهداف خود برسد، تحلیل اقتصادی و نظامی جنگ ایران و عراق و نحوه‌ی رهبری صدام، کاربرد سلاحهای مختلف و بسیاری مطالب دیگر، در بخش پایانی کتاب تحت عنوان «فاجعه‌ی پایانی» (از صفحه‌ی ۴۰۳ به بعد) آمده است.

جنایات رژیم بعث عراق

عبدالامیر فولادزاده.- [بی‌جا]: دفتر تبلیغات رانده‌شدگان عراقی، (چاپ اول): ۲۴۲.۱۳۶۹ ص.

کتاب، پس از شرح تاریخ و جغرافیای سرزمین عراق به بحث پیرامون اوضاع داخلی عراق پرداخته و سپس،

[صفحه ۱۳۲]

ارتباط رژیم عراق با استکبار جهانی را توضیح داده است. درباره‌ی حزب سوسیالیست بعث، حکومت احمد حسن‌البکر و صدام حسین تکریتی، اهانت به آیت‌الله حکیم، دستگیری و تبعید آیت‌الله سید حسن شیرازی، آواره کردن و کشتار مسلمانان عراق، تبعید آیت‌الله خمینی از عراق، قیام خونین بیستم صفر، اعدام آیت‌الله صدر و خواهرش بنت‌الهدی و ترور آیت‌الله سید حسن شیرازی در بیروت» توضیحاتی داده شده است. یک مبحث از کتاب نیز به جنگ تحمیلی رژیم بعث عراق علیه جمهوری اسلامی ایران اختصاص داده شده است. برای تهیه‌ی مطالب کتاب از روزنامه‌های داخلی و خارجی و کتابهای مختلف استفاده شده است.

جنگ ایران و عراق

عبدالمجید تراب زمزمی؛ ترجمه مژگان نژند.- تهران: نشر سفیر، (چاپ اول): ۳۵۷.۱۳۶۸ ص.: نقشه، جدول.

کتابنامه.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

کتاب «جنگ ایران و عراق» کتابی تحقیقی و نسبتا مستند درباره‌ی برخی از مباحث اساسی جنگ تحمیلی ایران و عراق است و در چهار بخش با عناوین «چه وقت؟، چه کسی؟، چگونه؟، چرا؟» تنظیم شده است. نویسنده در این کتاب، با استناد به مدارک و اسناد ارائه شده از سوی هر دو طرف در جریان جنگ تحمیلی (و حتی قبل از آن)، برای کشف تاریخ واقعی شروع جنگ، تعیین مهاجم، جنایات انجام گرفته، منشأ اختلافات، نقش دولتهای دیگر و امکانات آنها در ایفای نقش به سود هر یک از دو طرف کوشیده است. وقایع تا سال پنجم جنگ مورد بررسی قرار گرفته است. این کتاب را آقای عبدالمجید تراب زمزمی (استاد دانشگاه «لوزان» پاریس) در سال پنجم جنگ تحمیلی نوشته و خانم «مژگان نژند» ترجمه و به حضرت امام خمینی (ره) تقدیم کرده است.

جنگ ایران و عراق به انضمام تاریخ معاصر عراق و روابط با ایران (از ۱۹۲۲ میلادی تا امروز)

اسکندر دلدم.- تهران: اقبال، ۱۰۹.۱۳۶۲ ص.، ۱۱ ص.: مصور، عکس، نقشه، نمونه.
این کتاب در سال ۱۳۵۹ نیز توسط انتشارات عطایی در ۱۳۴ صفحه منتشر شده است. این کتاب، کوششی است در جهت ارائه‌ی تاریخچه‌ی روابط دو کشور و فراز و نشیب‌های آن از زمان عقد قرارداد ۱۹۱۴ - ۱۹۱۳ میلادی (معروف به قرارداد قسطنطنیه) تا زمان عقد قرارداد ۱۹۷۵ در الجزیره، و با بررسی مستند این روابط، با ذکر اسناد و مدارک مستند، سعی کرده است سوابق اختلافات مرزی و ارضی دو کشور را به خواننده ارائه دهد.. «علل بروز فعل و انفعالات سیاسی و اسرار کودتاهای پی‌درپی در یک دوره‌ی نسبتا طولانی در عراق و چگونگی تبلیغ ایدئولوژی بعث و تشکیل حزب بعث توسط میشل عفلق (مسیحی یونانی الاصل)» و «مقابله‌ی رژیم بعثی عراق با انقلاب اسلامی و متعاقبا اتخاذ رویه‌ی خصمانه در برابر جمهوری اسلامی و بهانه‌جویی‌های مکرر برای تهاجم نظامی به ایران با هدف سرنگونی رژیم ایران و تجزیه مناطقی از ایران (که نقشه‌های آن از قبل آماده چاپ و توزیع شده بود) از بخشهای دیگر کتاب حاضر هستند.

جنگ با انقلاب، بررسی زمینه‌های تجاوز رژیم عراق علیه ایران

تهران: [بی‌نا]، (چاپ اول): ۱۱۴.۱۳۶۰ ص.: نقشه، جدول.
کتابنامه به صورت زیرنویس.

[صفحه ۱۳۳]

شمارگان: ذکر نشده است.
بدون شک «پیروزی انقلاب اسلامی، انگیزه‌ی اصلی رژیم بعثی عراق برای حمله به ایران اسلامی بوده است. در فصل اول این کتاب (که تحت عنوان فوق نوشته شده است) ضمن بیان مختصری از سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران در منطقه، بهانه‌های بی‌اساس عراق در مورد حمله به ایران مطرح شده است. نویسنده، در این کتاب، ضمن بررسی پیشینه‌ی روابط مرزی ایران و عراق و لغو یک جانبه‌ی عهدنامه‌ی ۱۹۷۵ توسط عراق، نشان داده است که وزارت امور خارجه ایران در تمام مراحل، سیاست حسن همجواری را پیش گرفته است و نسبت به رد ادعاهای مغرضانه‌ی عراق از هیچ تلاشی فروگذار نکرده است. همچنین با ارائه‌ی اسناد و مدارک، نقض حقوق بین‌المللی انسانی در جنگ توسط رژیم عراق اثبات شده است. در ضمیمه‌ی اول، تجاوزات عراق به حریم جمهوری اسلامی ایران پیش از آغاز جنگ و موارد اعتراض ایران جمع‌آوری شده و تحلیل کوتاهی نیز از آنها به عمل آمده است.

ضمیمه‌ی دوم، ۴۲۵ مورد تجاوزات عراق علیه ایران را، در فاصله‌ی چهار ماه قبل از شروع جنگ، فهرست‌وار ارائه کرده است.

جنگ؛ بازیابی ثبات: بررسی تحولات سیاسی از ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۱

محمد درودیان؛ ویرایش محتوایی بهاءالدین شیخ‌الاسلامی؛ ویرایش نهایی مهدی انصاری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۶۳ ص.: جدول، نقشه. - (تجزیه و تحلیل جنگ ایران و عراق؛ ج. ۲).

طراح روی جلد: سیامک فرشچی.

عنوان پشت جلد و مقدمه به انگلیسی:Analysis of Iraq War, Second Volume: The War؛ Regaining stability

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این مجلد، جلد دوم از یک مجموعه‌ی پنج جلدی است و به تشریح ابعاد و ویژگی‌های هجوم سراسری عراق به خاک ایران و علل توقف ارتش عراق، بحران سیاسی داخلی در ایران طی سالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۱، آغاز تحول در جنگ، آزادسازی مناطق اشغالی، نگرانی آمریکا و اتخاذ استراتژی جدید در منطقه و همچنین راه‌حلهای پیش‌روی جمهوری اسلامی ایران درباره‌ی جنگ (پس از فتح خرمشهر)، پرداخته است. مطالبی در خصوص عملیات و نتایج حاصله (از نظر موقعیت منطقه و وضعیت دشمن) ارائه شده است. در پایان نیز فهرست راهنما (اعلام، اشخاص، اماکن، سازمانها و...) همراه با فهرستی از نقشه‌های هجوم عراق و عملیاتهای مورد بحث کتاب با زیرنویس به چاپ رسیده است.

جنگ پست مدرن: سیاست نوین درگیری

کریس هیبلز گری؛ [ترجمه] احمدرضا تقاء؛ ویرایش علیرضا فرشچی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دانشکده فرماندهی و ستاد، دوره عالی جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

بیست و یک، ۶۳۵ ص.: مصور، عکس. - (فرهنگ و مطالعات نظامی؛ ۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Postmodern War: The new politics of conflict

طراح روی جلد: سیامک فرشچی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جنگ پست مدرن راهی است برای ترکیب‌بندی و پیکرسازی قدرت از طریق فن‌آوری و جنگ از راه دور، و کتاب حاضر به بررسی این پدیده می‌پردازد. کتاب شامل سیزده فصل است. از جمله مطالب کتاب، موارد زیر است:

[صفحه ۱۳۴]

خاورمیانه و جنگ؛ پشتیبانی آمریکا از حمله‌ی عراق به ایران؛ چرا صدام ماند؟؛ درخواست ژنرالهای آمریکایی مبنی بر استفاده از تسلیحات هسته‌ای علیه عراق؛ جنگ خلیج‌فارس؛ نخستین جنگ عصر فضا؛ آمار تلفات انسانی عراق در جنگ خلیج‌فارس؛ حمله به هواپیمای مسافربری ایران؛ آمریکا و قصد تحریک ایران به حمله؛ تصورات خطا و قضاوتهای ناصواب در رابطه با پرواز ۶۵۵

جمهوری اسلامی ایران؛ توهم فرمانده و خدمه‌ی ناو وینسنس؛ برخی وجوه جنگ خلیج‌فارس با جنگ ویتنام؛ ویژگی‌های نوین جنگ پست مدرن؛ جنگ پست مدرن؛ مسأله‌ای سیاسی؛ و...

جنگ تحمیلی، ارمغان شوم قدرت‌های شیطانی

واحد سیاسی سازمان تبلیغات اسلامی.- تهران: ستاد بزرگداشت پنجمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، ۹۵.۱۳۶۲ ص.
این کتاب، گذری بر حوادث سه سال و نیم از جنگ تحمیلی دارد. این کتاب به تفسیر حقایق در جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران می‌پردازد و سعی در روشن کردن انگیزه‌ی واقعی عراق برای شروع جنگ و اهداف نهایی آن دارد. نویسنده سعی کرده است ریشه‌های تاریخی جنگ تحمیلی، ارتباط جنگ با قدرتهای استکباری، مواضع رژیمهای عربی در قبال جنگ، میزان احترام به قوانین و قراردادهای بین‌المللی و میزان رعایت قوانین در جنگ، تلاشهای سیاسی برای تحمیل صلح و اهداف واقعی این تلاشها، پیامدها و ره‌آوردهای جنگ و... را مورد تجزیه و تحلیل و ارزیابی قرار دهد. کتاب مطالب فوق را در هفت قسمت مجزا به قرار زیر، ارائه نموده است: ۱- جنگ و ریشه‌ی اختلافات؛ ۲- جنگ و حمایتهای استکباری؛ ۳- جنگ و ارتباط رژیم بعثی با ناتو و ورشو؛ ۴- جنگ و رژیمهای وابسته‌ی عربی؛ ۵- جنگ و معاهدات بین‌المللی؛ ۶- جنگ و تلاش برای تحمیل صلح؛ ۷- جنگ و پیامدها در ایران، در عراق و در سطح بین‌المللی.

جنگ تحمیلی در تحلیل گروهک‌ها

تهیه‌کننده اداره تحقیقات و بررسی‌های سیاسی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل تبلیغات و انتشارات، ۲۲۶.۱۳۶۴ ص.
در این کتاب، مواضع و دیدگاههای گروههای سیاسی و احزاب - شامل گروهکهای مجاهدین خلق، پیکار، چریکهای فدایی خلق (اقلیت)، حزب توده، فداییان خلق (اکثریت) و حزب رنجبران - بررسی شده و تحلیلهایی که این گروهکها (بعضا با دیدگاههای متفاوت اما در نهایت، با نتیجه‌ی یکسان) در زمینه‌ی جنگ تحمیلی عرضه داشته‌اند، مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته است. در این تحقیق، محورهای اساسی بررسی مواضع هر یک از گروهکها در مورد ماهیت جنگ و مشکلات ناشی از جنگ، پیروزی‌های مهم سپاهیان اسلام و نیروهای شرکت کننده در جنگ، عملکرد گروهکها در جبهه و نحوه‌ی پایان دادن به جنگ مورد بررسی قرار گرفته است و تاریخچه‌ی بسیار کوتاهی از نحوه‌ی تشکیل هر یک از گروهکها داده شده است و چون بنای تحقیق، اختصار و پرهیز از تکرار بوده است. در مواردی که مشابهت وجود داشته، صرفا در یک مورد توضیح داده شده و در باقی موارد به اشاراتی اکتفا شده است. از نظر سندیت نیز با توجه به عدم دسترسی به مدارک عمده و دست اول، بیشتر از نشریات این گروهکها استفاده شده است.

جنگ تحمیلی: مجموعه مقالات

منوچهر محمدی، محمدباقر حشمت‌زاده، حسین اردستانی، مجید مختاری، حسین یکتا، غلامرضا ثانی‌نژاد.- تهران: دانشکده فرماندهی و ستاد، ۲۵۳.۱۳۷۳ ص. جدول.
کتابنامه در پایان هر مقاله.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۳۵]

کتاب حاضر، مجموعه‌ی مقالاتی است که ابتدا در فصلنامه‌ی بررسیهای نظامی و سایر نشریات تحقیقاتی دانشکده‌ی فرماندهی و ستاد چاپ شده‌اند. مقاله‌ی اول «علل و عوامل بروز جنگ تحمیلی» (از دکتر منوچهر محمدی) علل و عواملی را که در تهاجمات رژیم عراق برای آغاز جنگ مدنظر بوده و در تصمیم رئیس‌جمهور این کشور نقش اساسی داشته است، بررسی و ارزیابی می کند. در مقاله‌ی «جنگ تحمیلی و نفت» (از دکتر محمدباقر حشمت‌زاده)، ارتباط نفت با ریشه‌های جنگ مورد بحث قرار گرفته است. به نظر نویسنده، از زمان وابستگی تولید اقتصادی و صنعتی غرب به نفت، تأمین نفت، بخش مهمی از استراتژی امنیت ملی کشورهای غربی شد و استقرار نظام اسلامی در ایران (که از اعضای مؤسس اوپک و بزرگترین و قدرتمندترین کشور منطقه‌ی نفت‌خیز خلیج‌فارس بود)، امنیت انرژی و اقتصادی غربیها را به خطر انداخت، مقالات دیگر این مجموعه عبارتند از: «برخی ارزش‌ها و ثمرات جنگ تحمیلی (از حسین اردستانی)؛ موانع قدرتهای بزرگ و جنگ ایران و عراق و موقعیت بین‌المللی پایان جنگ (از حسین یکتا) و ریشه‌یابی تهاجم عراق به ایران (از غلامرضا ثانی‌نژاد)».

جنگ خلیج فارس در اسناد محرمانه

پیرسالینجر، اریک لوران؛ مترجم: هوشنگ لاهوتی.- تهران: شرکت انتشاراتی پاژنگ، ۱۳۷۰، ۲۱۴ ص.

عنوان اصلی: Guerre de golf, le dossier secret

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب همچنین تحت عنوان پرونده‌ی محرمانه‌ی جنگ خلیج‌فارس با ترجمه‌ی محمود ریاضی توسط انتشارات خجسته در همین سال منتشر شده است.

در این کتاب، ضمن نقل حوادث و رویدادهای مهم بحران خلیج‌فارس، روند آن، از ابتدای پیدایش، از جهات مختلف مورد بررسی قرار گرفته است. علل و انگیزه‌های متفاوت - و نیز بحث و گفتگوها - به زبانی ساده حکایت شده، حاوی نکات جالب و درخور توجه است. در این کتاب کرارا به نقش پنهانی قدرتهای بزرگ در کاربرد «فریب و نیرنگ» اشاره و از اختلافات عمیق میان «کشورهای برادر عرب» پرده برداشته شده است. از لابه‌لای نوشته‌های این کتاب، حقانیت ایران - چه در جنگ ایران و عراق و چه در بحران خلیج‌فارس - کاملا مشهود است. کتاب دارای هشت فصل است که عناوین خاصی ندارند. در پایان هم نتیجه‌گیری کلی از مطالب کتاب بیان شده است.

جنگ جنگ تا پیروزی: تحلیلی بر جنگ تحمیلی عراق علیه ایران

تهران: سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی ایران، ۱۳۶۲، [۴].۱۴۲ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مقدمه؛ هدف و انگیزه جنگ در اسلام؛ مسیری از جنگ از ابتدا تاکنون؛ پیامدها و دستاوردهای پربرکت جنگ؛ بررسی وضعیت فعلی جنگ؛ بررسی مواضع شرق و غرب در ارتباط با جنگ؛ عوامل پیشبرد پیروزمندانه جنگ.

این کتاب، مبین نظرات سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در مورد جنگ، در سه سال اول جنگ است. به نظر نویسنده، ایران برای ابرقدرتها یک مسأله‌ی غیرقابل هضم بود؛ به همین دلیل، در ابتدا حوادثی مانند کردستان را ایجاد کردند و سرانجام جنگ با عراق

را، بـا حمایت نظامی و تبلیغاتی خود، به ایران تحمیل کردنـد. بنا به نظر نویسـنده، با توجه به اوضاع اقتصادی نابسامان ایران در زمان شاه، و برنامه‌های اقتصادی و سیاسـی نامناسب بنی‌صدر، دشـمن فکر می‌کرد به راحتی بر ایران تسـلط خواهد یافت. کتاب، جنگ را به سه مرحله‌ی «پیشـگیری (از شروع جنگ تا سقوط بنی‌صدر)، تثبیت (از فراز بنی‌صدر تا سرکوب منافقین) و دفاع تهاجمی (سه ماه بعد از

[صفحه ۱۳۶]

بنی‌صدر)» تقسیم کرده است. ابعاد مختلف بعضی از عملیاتها - مانند ثامن‌الائمه، طریق‌القدس، مطلع‌الفجر و محمد رسول‌الله (ص) - و پیامدها، دستاوردها و برکات جنگ در عرصه‌های سیاسی، اقتصادی و نظامی نیز بررسی شده است.

جنگ در خلیج فارس از دیدگاه کمیته روابط خارجی سنای آمریکا

تهران: [بی‌نا، بی‌تا].

۷۴ ص.: جدول.

در زمـانی که مسؤولان جمهوری اسـلامی اعلام کردنـد تنگه هرمز را خواهنـد بست، اسـتکبار جهانی حیات خود را در خطر دیـد و سعی کرد ضـمن تجهیز خود در مقابل این خطر، اثرات چنین مسأله‌ای را ارزیابی کنـد. از این‌رو هیأتی به منطقه‌ی خلیـج‌فارس اعزام شـد تا وضـعیت نظامی، سیاسـی و اقتصادی منطقه را مورد ارزیابی قرار دهند. اعضای این هیأت دیدارهای زیادی انجام دادند و طبق ادعـای خودشـان، در کشورهـای منطقه بـا مقامـاتی در سـطح وزیر ملاقـات داشـتند و پس از آن، نتایـج را به کنگره‌ی آمریکا ارائه نمودند. کتاب حاضـر ترجمه‌ی کامل گزارش رسمی این هیأت است و مطالعه‌ی آن باعث آشنایی هر چه بیشتر با دیدگاههای غرب - خصوصا آمریکا - می‌شود. پنـج فصل اصـلی در این کتاب ملاحظه می‌شود. فصل اول: سابقه تاریخی. فصل دوم: سیاست ایالات متحـده در خلیـج‌فارس. فصـل سوم: موقعیت نظـامی (این فصل توان نظامی عراق و ایران را در زمان مورد نظر، با ارائه‌ی جـدولهایی نشان می‌دهد). فصل چهارم: دورنماهای سیاسی فصل پنجم: ارزیابی انرژی.

جنگ روانی

نویسـنده حسـین متفکر.- تهران: سـپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی، نمایندگی ولی فقیه، اداره روابط عمومی و انتشارات، (چاپ اول) ۱۳۸۱. ۳۳۰ ص.

طراح روی جلد: امیر خلیلی‌فرد.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در هشت فصل، برای آشـنایی با پدیده‌ی جنگ روانی - که امروزه بخش مهمی از فعالیت‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی، اجتماعی و تبلیغاتی کشورهای اسـتعماری و اسـتکباری است - تهیه و تدوین شده است. مطالب کتاب شامل موارد زیر است: «فصـل اول: مقـدمه و کلیات؛ فصل دوم: تاریخچه‌ی پیدایش و تحولات جنگ روانی از عصـر باسـتان تا دوره‌ی معاصـر، دیدگاههای کلی، عوامـل مؤثر در جنگ روانی و مبانی روان‌شـناختی آن؛ فصل سوم: اهـداف رفتاری جنگ روانی؛ فصل چهارم: دیـدگاههای اسـلام درباره جنگ روانی؛ فصل پنجم: ماهیت عملیات روانی و فرق آن با جنگ سیاسی؛ فصل ششم: شیوه‌های اعمال جنگ روانی؛ فصل

هفتم: سیستمها، ابزارها و امکانات جنگ روانی و فصل هشتم: جایگاه جنگ روانی در جنگها». در مآخذ و متن کتاب، مطالبی در ارتباط با دفاع مقدس و جنگ روانی ارائه شده است؛ مانند «سعی در نشان دادن جنگ ایران و عراق به مثابه نبرد بین رژیم سنی عربی با شیعیان ایران و...».

جنگ روانی و تبلیغات: مفاهیم و کارکردها

مؤلف محمد شیرازی.- [ویرایش دوم با تصحیح و اضافات].- تهران: همایش علمی بررسی نقش تبلیغات در جنگ، دبیرخانه، (چاپ دوم): ۳۰۳.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به جنگ روانی و نقش و تأثیر تبلیغات در جنگ در شش فصل به قرار زیر پرداخته است: فصل ۱:

[صفحه ۱۳۷]

مفهوم، تعریف، انواع و اهداف جنگهای روانی؛ فصل ۲: روشها و تاکتیکهای جنگ روانی، عملیات ضد جنگ روانی، نقاط آسیب‌پذیر و ویژگی‌های متخصصان و مجریان جنگهای روانی؛ فصل ۳: شناخت و اطلاعات و جایگاه آنها در جنگ روانی، افکار عمومی تعیین‌کننده و سرنوشت‌ساز در جنگ روانی؛ فصل ۴: تبلیغات، ابزار و وسایل جنگ روانی، تعریف، انواع، اهداف و روشهای تبلیغات؛ فصل ۵: شایعه، حربه‌ای در جنگ روانی، اصول و قوانین حاکم بر شایعات، عوامل مؤثر در ترویج و راههای مقابله با شایعات؛ فصل ۶: جنگ روانی در صدر اسلام. در مواردی، مصداق و مقایسه‌ی مطالب ذکر شده با جنگهای معاصر و دفاع مقدس به انضمام آیات و روایاتی از ائمه اطهار (ع) و بیانات حضرت امام (ره) و دیگر بزرگان، در این راستا ارائه شده است.

جنگ عراق و ایران

عبدالحلیم ابوغزاله؛ مترجم نادر نوروزشاد؛ ویرایش ادبی گودرز نوروز.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۳۷۶ ص.: جدول.- (جنگ ایران و عراق از نگاه دیگران؛ ج. ۲)؛

طراح روی جلد: سیامک فرشچی.

عنوان اصلی: الحرب العراقیه الایرانیه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Iraq and Iraq War

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده‌ی این کتاب، وزیر دفاع وقت مصر، با یک دید تحلیلی به توصیف و شرح وقایع جنگ ایران و عراق می‌پردازد. از جمله مطالب کتاب، موارد زیر است: «مواضع جهانی قبل از جنگ (مواضع نظامی کشورهای جهان، استراتژی ابرقدرتها: در قبال خاورمیانه و خلیج‌فارس)؛ ریشه‌های اختلاف بین عراق و ایران؛ عوامل مؤثر در سیر جنگ؛ وضعیت صحنه‌ی عملیات (جبهه‌های جنوبی، میانی و شمالی)، اهداف سیاسی - نظامی عراق؛ ادامه‌ی حملات ایران در اوایل سال ۱۹۸۳ (حملات ایران علیه «ضد انقلاب»)، عملیات والفجر سه، جنگ در خلیج‌فارس، تهدید ایران علیه کشتیرانی نفتی، عملیاتهای والفجر چهار و پنج و شش و

عملیات خیبر و نتایج و آثار آن)؛ جنگ فرسایشی؛ آخرین حمله‌ی ۱۹۸۶ – ۱۹۸۷؛ ادامه‌ی جنگ فرسایشی؛ هجوم عراق، دخالت غرب و...».

جنگ و تجاوز جبهه امپریالیستی علیه انقلاب اسلامی

دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۵۷.۱۳۶۰ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه مقالات منتشر نشده‌ی دفتر سیاسی سپاه می‌باشد.

اهداف، انگیزه‌ها، مواضع و تبعاتی که جنگ ایران و عراق برای امپریالیسم جهانی داشت، در این کتاب بررسی شده است. بنا بر تحلیل نویسنده، ایران به عنوان «یک پایگاه جاسوسی، بزرگترین صادرکننده‌ی نفت، سدی در مقابل نفوذ شوروی به خلیج‌فارس و بازار بزرگ مصرف فرآورده‌های آنها»، متحدی برای آمریکا در ابعاد سیاسی و نظامی بود که بعد از انقلاب این موقعیت‌ها به خطر افتاد. اهداف امپریالیسم آمریکا، اروپا و روسیه از جنگ‌افروزی، تشکیل دولتی میانه‌رو در منطقه، قطع حمایت ایران از افغانستان، وابستگی رژیم عراق و تحکیم موقعیت صدام بود. از جمله تبعات جنگ، «وابستگی بیشتر عراق، تضعیف نیروهای مسلح طرفین علیه رژیم اشغالگر قدس، وابستگی اقتصادی و سیاسی و باز شدن راه اسرائیل تجاوزگر به سرزمینهای اسلامی» بود. هدف اصلی و انگیزه‌ی عراق از تجاوز به ایران نیز «جلوگیری از دسترسی روسیه به عراق و جلوگیری از صدور انقلاب در منطقه و فرصتی برای قدرت‌نمایی و اشراف بر خلیج‌فارس و مالکیت منابع نفتی و رهبری جهان غرب از راه دور» بوده است.

[صفحه ۱۳۸]

چالشهای ایران و آمریکا بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران

نویسنده حمید معبادی.- تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۲۲۶ ص.- (انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۶۷: سیاست خارجی؛ ۱۴).

صفحه عنوان به انگلیسی:Iran U.S. Challenges after Islamic Revolution

کتابنامه: ص. [۲۱۱]- ۲۱۷؛ همچنین به صورت زیرنویس؛ نمایه.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

مجموعه حاضر به تحلیل و بررسی تاریخی روابط ایران و آمریکا می‌پردازد. کتاب، شامل پنج فصل و فهرست‌های منابع و اعلام است. برخی از مطالب کتاب، عبارتند از: «پیشینه‌ی روابط ایران و ایالات متحده قبل از انقلاب اسلامی و موضع گیری آمریکا در جریان انقلاب اسلامی؛ چالشها در روابط ایران و آمریکا از پیروزی انقلاب تا جنگ تحمیلی (نقش ایدئولوژی در روابط دو کشور و اصل «نه شرقی و نه غربی» در سیاست خارجی ایران)؛ جنگ تحمیلی و تأثیر آن بر روابط ایران و آمریکا (آغاز جنگ تحمیلی و نقش ایالات متحده در ایجاد آن، موضع آمریکا نسبت به طرفین جنگ: از ابتدای جنگ تا فتح خرمشهر، از فتح خرمشهر تا فتح فاو، از فتح فاو تا تصویب قطعنامه‌ی ۵۹۸، از تصویب قطعنامه‌ی ۵۹۸ تا پذیرش آن توسط ایران، ماجرای سفر مک فارلین، دخالت مستقیم آمریکا در اواخر جنگ: حمله به سکوهای نفتی ایران، تهاجم به هواپیمای مسافربری ایرباس) و...».

چرا جمهوری اسلامی ایران صلح تحمیلی را نمی‌پذیرد؟

معاونت بین‌الملل سازمان تبلیغات اسلامی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، ستاد بزرگداشت هفتمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۸۳.۱۳۶۴ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

نام ناشر در پشت جلد: ستاد برگزاری مراسم دهه فجر انقلاب اسلامی شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی.

این کتاب در دو بخش ارائه شده است. بخش اول به مبانی اسلامی و فقهی جنگ و صلح پرداخته است و جهاد و دفاع و وظیفه‌ی جامعه‌ی اسلامی را در برابر هر کدام، از دیدگاه فقه شیعه بررسی می‌کند و سپس مسأله‌ی صلح را از دیدگاه منابع اسلامی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. بخش دوم به مباحث سیاسی اختصاص دارد. در این بخش، ابتدا ماهیت ضد اسلامی رژیم بعث و سپس ماهیت کلی رژیم صدام مورد بحث قرار می‌گیرد. پس از آن، در باب انگیزه‌ی ابرقدرتها از تحمیل جنگ به جمهوری اسلامی و انتخاب صدام، مباحثی مطرح می‌شود. آنگاه شواهدی دال بر متجاوز بودن عراق و شرایط ایران برای خاتمه‌ی جنگ (به اختصار) ارائه شده است. «انگیزه‌های صلح‌طلبی صدام، دلایل استکبار جهانی برای حمایت از صلح تحمیلی و علل رد صلح از سوی جمهوری اسلامی» مباحث پایانی این کتاب است.

چرا صلح نه؟

روابط عمومی و ارشاد ندامتگاه عادل‌آباد شیراز.- شیراز: ندامتگاه عادل‌آباد شیراز، روابط عمومی و ارشاد، ۱۳۶۴. [۵]،۱۳۳،[۸]ص.

در ابتدای کتاب به انواع جنگها، جهاد، مسأله‌ی صلح، و این موضوع پرداخته شده که هدف نهایی، «اسلام» است. در ادامه، «جنگ ایران و عراق، علل تجاوز عراق به ایران و نقش گروهکها در جنگ، نقش جنگ در اوضاع بین‌الملل و انقلاب جهانی اسلام، نقش جنگ در اوضاع داخلی عراق و ایران، نقش جنگ تحمیلی در موقعیت نیروهای نظامی ایران (ارتش، ارتش بیست میلیونی، سپاه پاسداران و...)، استراتژی‌های جدید جنگی (عملیاتهای فتح‌المبین، مسلم بن عقیل، طریق‌القدس، ثامن‌الائمه، والفجر چهار و محرم)، استفاده از ارتش مردمی، از میان

[صفحه ۱۳۹]

رفتن وابستگی ارتش به آمریکا، شناسایی استراتژیکی، ژئوپلیتیکی و جغرافیایی منطقه، بهبود وضع روانی و فرهنگی نیروهای نظامی و مردمی کشور و همچنین نقش جنگ تحمیلی در اقتصاد، علی‌الخصوص خودکفایی» را مطرح و به مسأله صلح نه تسلیم، پاسخ می‌گوید: ضمیمه‌ی پایان کتاب نیز درباره‌ی مسایل زیر است: هنر و جنگ، رشد جنبش اسلامی پس از شروع جنگ، ارتش مردمی، وضعیت ارتش عراق، ابتکارات و پیشرفتها در صنایع نظامی، وضعیت حزب بعث پس از شروع جنگ تحمیلی و رشد جنبش اسلامی در عراق.

چند مسأله راهبردی (مجموعه مقالات)

به اهتمام و ویرایش مجید مختاری؛ ویرایش ادبی حسین قربانی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، مرکز اطلاعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۰۰ ص.: جدول، نمودار.

طراح روی جلد: سیامک فرشچی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Some Strategic Issues

عنوان دیگر: تاملی در جنگ ایران و عراق، چند مسأله راهبردی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی هشت مقاله در پاسخ به برخی از سؤالاتی است که بر اثر تحولات سیاسی و اجتماعی درباره‌ی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران مطرح شده است. مندرجات کتاب عبارتند از: «زمان، دیوان‌سالاری جنگی و تعامل آرامان - واقعیت / کیومرث اشتریان؛ نظام سیاسی عراق و تصمیم‌گیری‌های امنیتی در جنگ ایران و عراق / محمود یزدان‌فام؛ تأثیرات متقابل تحولات استراتژی جنگ ایران و عراق و مواضع راهبردی امام خمینی (ره) / محمد درودیان؛ بررسی استراتژی نظامی عراق در جنگ با ایران (۱۳۵۹ - ۱۳۶۷) / فرهاد درویشی؛ چگونگی شکل‌گیری نیروی دریایی سپاه در جنگ / مصاحبه با حسین علایی؛ صلح پس از جنگ / شهرام چوبین، مترجم: جعفر خیرخواهان؛ تحلیل آماری جنگ شهرها، نگاهی از آغاز تا پایان / موسی کاظمی؛ نظریه‌ی جنگ / ژوزف آ. گاتوس؛ مترجم: صالح رضایی».

حدیث پیمانه: پژوهشی در انقلاب اسلامی

نویسنده حمید پارسانیا؛ ویراستار سرور صبوری.- قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، معاونت امور اساتید و دروس معارف اسلامی، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

۴۴۹ ص.: مصور. - (معارف، مجموعه ریشه‌ها: ۵).

کتابنامه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

موضوع این کتاب، انقلاب اسلامی و بررسی و شناخت موقعیت نیروهای مختلف درگیر و بستر تاریخی و زمینه‌ی رشد و منبع اقتدار هر یک است. محتویات کتاب عبارتند از: «فصل اول: مذهب و عصبیت؛ فصل دوم: غرب و غرب‌زدگی؛ فصل سوم: منور الفکری و استبداد استعماری؛ فصل چهارم: روشنفکری و جابه‌جایی قدرت و فصل پنجم: سنت و تجددطلبی دینی». نویسنده در فصل آخر، در مبحث «نیروهای اجتماعی و انقلاب اسلامی ایران»، به هشت سال دفاع مقدس به عنوان اولین ستیز نیروهای مذهبی اشاره می‌کند. در این راستا، نیروی نظامی با آرمانهای دینی و مغایر با قدرتهای نظامی سابق، با تکیه بر بسیج مردمی، از مرزهای ایران دفاع نمود. «رهبری فرزانه‌ی امام خمینی (ره) و مقایسه‌ی این رهبری با سایر رهبران و نیز بیان صفاتی از دشمن (صدام)» مطالبی هستند که به آنها اشاره شده است.

[صفحه ۱۴۰]

حزب بعث و جنگ (۱)

نوشته خالد حسین النقیب؛ مترجم: محمدحسین زوار کعبه.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۱۷۴ ص.: عکس.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ سیاسی: ۱).

طراح روی جلد: علیرضا قادری.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Baath Party and War

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

در این کتاب، سعی نویسنده - که خود یک نظامی عراقی است - آشنا کردن خواننده با پدیده‌ای به نام حزب بعث در کشورهای عربی و به ویژه در عراق است. به گفته‌ی نویسنده، هدف واقعی از تألیف این کتاب، تشریح مسایل پشت پرده، حقایق ناگفته و دسیسه‌هایی است که زمینه‌ی به قدرت رسیدن حزب بعث و در نتیجه، روی کار آمدن صدام تکریتی را فراهم ساخت. نویسنده در بخش اول (حزب بعث)، چگونگی به قدرت رسیدن حزب بعث و ظهور صدام در صحنه‌ی سیاسی عراق را توضیح می‌دهد. در بخش دوم (جنگ)، آغاز تجاوز نظامی علیه کشورمان را در سرفصلهای «شمشیر شکسته‌ی قادسیه، طبلهای تجاوز و صدای شنی تانک‌ها» مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. به عقیده‌ی وی این تجاوز از پیش تعیین شده بود و وضعیت سیاسی، بروز ناآرامی‌ها و عدم وجود نیروی منظم و کلاسیک از جمله عواملی بود که صدام را به این تهاجم تشویق کرد. در جلد اول، تهاجم تا تسخیر خرمشهر پیگیری شده است. در پایان کتاب عکسهایی از مسؤولان کشور و حزب بعث چاپ شده است.

حزب بعث و جنگ (۲)

خالد حسین‌النقیب؛ مترجم: محمدحسین زوار کعبه.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۸.

۱۳۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ سیاسی: ۱).

طراح روی جلد: علی وزیریان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Baath Party and the War

نویسنده در جلد دوم کتاب «حزب بعث و جنگ»؛ تجاوز عراق به ایران را همراه با حوادث و وقایعی شرح می‌دهد که تا اسارت نویسنده، در عملیات بیت‌المقدس، در آن سوی خاکریزها روی داده است. «بافت روحی و نظامی نیروهای عراق و واکنش فرماندهان در مقابل حملات نیروهای ایران، تبلیغات و نقش آن در میان نظامیان عراق، ظلم و تعدی سربازان عراقی، وضع روحی و نظامی نیروها، ترس سربازان عراق از رزمندگان، بی‌انگیزه بودن نیروهای عراقی و تلاش آنها در فرار از جبهه‌های نبرد، وجود جوخه‌های اعدام برای کشتن سربازان فراری از جبهه‌ها و همچنین، موقعیت ارتش عراق در سه عملیات تعیین کننده‌ی: ثامن‌الائمه، فتح‌المبین و بیت‌المقدس و تلاشهای نافرجام عراقی‌ها جهت جلوگیری از نفوذ دلاور مردان ارتش ایران و شکستهای پی‌درپی ارتش صدام» مورد بررسی قرار گرفته است. همه‌ی این موارد، حکایتگر از هم پاشیدگی و نابسامانی در کادر رهبری ارتش عراق در آن موقعیت زمانی است.

حزب بعث و جنگ (۳)

خالد حسین‌النقیب؛ ترجمه محمدحسین زوار کعبه.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۱۸۸ ص. (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ سیاسی؛ ۱).

طراح روی جلد: علی وزیریان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Baath Party and War

[صفحه ۱۴۱]

نویسنده در این کتاب، که بعد از قبول قطعنامه ۵۹۸ نوشته، سعی کرده است تحولات جنگ و مراحل آن را تشریح کند. به این منظور، با تقسیم جنگ به چند مرحله‌ی مشخص، هر مرحله را بررسی و عملیاتها و تحرکات مختلف و شرایط آن را بیان می کند. فصل دوم به دو بخش «فاتح کیست؟» و «آینده سیاسی... به کدام است؟» تقسیم شده است. وضعیت داخلی عراق و حزب بعث در این فصل تشریح و اثرات هشت سال جنگ بررسی شده است. در فصل سوم (که با نام «تجارب نظامی» تدوین شده است) نویسنده، وضعیت داخلی ارتش عراق و روحیه‌ی سربازان، افسران و درجه‌داران را شرح می‌دهد. همچنین در این فصل مسایل و مشکلاتی را که ارتش عراق در طول جنگ با آنها دست به گریبان بوده است، فهرست‌وار عنوان می کند و هریک را توضیح می‌دهد. از میان این مشکلات، می‌توان به «خودآزاری، سرقت، مصرف مواد مخدر و مشروبات الکلی و...» اشاره نمود. نویسنده، در برخی موارد اصل اسناد و مدارکی را که در اختیار داشته، آورده و ترجمه‌ای از آنها را نیز ضمیمه کرده است.

حزب بعث، یکه تاز ارتش عراق: تحلیلی بر «وقایع درون ارتش عراق»

نصار الدلیمی؛ مترجم: حمید محمدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۷۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۲۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Baath Prty, the Unrivaled in Iraq

کتاب «حزب بعث یکه‌تاز ارتش عراق»، در چهار بخش تدوین شده است و به مسائل داخل ارتش عراق و وضعیت آن می‌پردازد. بخش اول، «وقایع و تحلیلها»، به جریان تلاش برای انفجار هواپیمای صدام و تصفیه در ارتش توسط صدام می‌پردازد و بر تجهیزات بیش از حد ارتش عراق تأکید دارد. بخش دوم «نقاط ضعف در ارتش صدام»، به ناتوانی ارتش عراق در شناخت و سنجش قدرت اسلام، روحیه‌ی فرماندهان ایرانی، توسل ارتش عراق به خشونت و ارعاب، جوخه‌های اعدام و سلاحهای شیمیایی می‌پردازد. نویسنده با بیان ماجرای شکست بستان و آبادان، می گوید که صدام با دادن خون‌بها مانند پول، مدال و... اقدام به کم کردن نارضایتی مردم می‌کرده است. بخش سوم به فرماندهان ارتش عراق پرداخته، اشتباهات و شخصیتهای آنان را بیان می کند. بخش چهارم به آموزش نیروهای ویژه قبل و پس از جنگ و مسائل داخلی این نیروها می‌پردازد.

حقیقت‌ها و مصلحت‌ها: گفت و گو با هاشمی رفسنجانی

به اهتمام مسعود سفیری.- تهران: نشر نی، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۷۸ ص.

عنوان روی جلد: گفت‌وگو با هاشمی رفسنجانی: حقیقت‌ها و مصلحت‌ها.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

تقدیم به غلامحسین کرباسچی و علی روانگر.

کتاب حاضر شامل پرسشهای آقای سفیری از آقای هاشمی رفسنجانی و پاسخهای آقای هاشمی رفسنجانی به این سؤالات است. پرسشها شامل مطالب متعددی است؛ از جمله: انتخابات ششمین دوره‌ی مجلس شورای اسلامی و جریانات مربوط به جناح چپ، اوضاع سیاسی حاکم بر جامعه (دستگیری عبدالله نوری و زندانی شدن وی و...). در همین راستا، در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق

علیه ایران و دوران بازسازی پس از جنگ، جنگ عراق با کویت، نامه‌های مبادله شده بین رؤسای جمهور عراق و ایران قبل از حمله‌ی عراق به کویت، قبول قطعنامه ۵۹۸ و بازگشت آزادگان به میهن، مطالبی ارائه شده است.

[صفحه ۱۴۲]

حماسه ایمان و مقاومت: هفته دفاع مقدس ۳۱ شهریور تا ۶ مهر ۱۳۶۶

[خانه فرهنگ جمهوری اسلامی ایران، پیشاور].- پیشاور: خانه فرهنگ جمهوری اسلامی ایران، پیشاور،[۱۳؟؟].۱۰ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه (که به مناسبت هفته‌ی دفاع مقدس توسط خانه فرهنگ جمهوری اسلامی ایران در پیشاور تهیه شده است) شامل مطالب مختصری درباره‌ی انقلاب اسلامی ایران و دوران ستم شاهی حکومت پهلوی است و ضمن بیان مطالبی درباره‌ی شروع جنگ و تجاوز عراق، به شرح قطعنامه‌ی ۵۹۸ شورای امنیت می‌پردازد و در این راستا، «صلح‌طلبی» صدام را پس از شکستهای مکرر بیان کرده، مصمم بودن ملت جان بر کف ایران را در پیروی از فرمایشات رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره)، شرح می‌دهد. در پایان نیز فرازهایی از فرمایشات حضرت امام خمینی (ره) در رابطه با جنگ تحمیلی ارائه شده است.

خط توطئه

اثری از دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۷۶.۱۳۶۶ ص.- (سلسله آثار سیاسی جنگ).

عنوان روی جلد: خط توطئه در ششمین و هفتمین سال جنگ.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

به عقیده‌ی نویسنده، دنیای استکبار - علی‌رغم برگزاری صدها کنفرانس، میزگرد، تحلیل و تفسیر درباره شناخت انقلاب اسلامی، حتی از شناسایی سطحی آن نیز عاجز بوده است و این موضوع در ارتباط با جنگ تحمیلی، آشکارتر است. ابعاد توطئه و تحریکات آمریکا علیه ایران با گذشت زمان ابعاد وسیع‌تری به خود گرفت و اکنون نیز همزمان با باز شدن پای ابرقدرتها به منطقه، توطئه‌ی دیگری در حال تکوین است. ضعف عراق در جنگ، موجب دخالت مستقیم غرب - و به ویژه آمریکا - برای جلوگیری از شکست عراق شده است. شناخت شرایط کنونی جنگ و مسائل منطقه، مستلزم تحلیل اوضاع سیاسی منطقه است و چون عملیات والفجر هشت نقطه‌ی عطفی در تاریخ جنگ بوده است، نویسنده ناگزیر از پرداختن به آن، در کنار سایر رویدادها بود، تا پیوند هر یک از وقایع را با توطئه‌ی غرب در جریانات اخیر مشخص سازد. هدف اصلی همه‌ی این توطئه‌ها ضربه زدن به جمهوری اسلامی ایران بوده است.

خلیج فارس و مسائل آن

بیژن اسدی.- تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۶۲۸. ص.: مصور، نقشه، جدول.- (سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)؛ ۵۸۹: علوم سیاسی؛ ۲۱).

طراح روی جلد: زهرا رهبرنیا.

پشت جلد به انگلیسی:Persian Gulf Issues

کتابنامه: ص. ۶۲۸ – ۶۱۲: همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، در دو بخش و ده فصل به بررسی مسائل و رخدادهای خلیج‌فارس از دوران استعمار پرتغالی‌ها تا زمان حال می‌پردازد. موارد زیر، از مندرجات کتاب هستند: بخش ۱- «مسائل جغرافیایی و تاریخی خلیج‌فارس»: فصل اول: شناخت خلیج‌فارس؛ فصل دوم. تاریخ استعمار در خلیج‌فارس (پرتغالی‌ها، هلندی‌ها، فرانسوی‌ها، روس‌های تزاری، آلمانی‌ها، انگلیسی‌ها)؛ فصل سوم. جنگهای جهانی و خلیج‌فارس؛ بخش ۲- «مسائل سیاسی،

[صفحه ۱۴۳]

بین‌المللی و اقتصادی خلیج‌فارس»: فصل چهارم: تغییر موازنه‌ی قدرت در خلیج‌فارس و پیامدهای آن؛ فصل پنجم. آشنایی با کشورهای خلیج‌فارس؛ فصل ششم. آمریکا و خلیج‌فارس؛ فصل هفتم. شوروی (سابق) و خلیج‌فارس؛ فصل هشتم. انقلاب اسلامی ایران و سیاستهای بین‌المللی؛ فصل نهم. جنگ ایران و عراق و تحولات سیاسی آن؛ فصل دهم. بحران دوم خلیج‌فارس و نظم نوین جهانی.

خلیج فارس و مسایل آن

مؤلف همایون الهی.- تهران: شرکت آموزشی، فرهنگی و انتشاراتی اندیشه؛ نشر قومس، (چاپ اول): ۱۳۶۸. ۳۵۰ ص.: جدول.

کتابنامه: ص. [۳۴۵]- ۳۵۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: خلیج‌فارس در دوران قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران؛ تحولات در خلیج‌فارس؛ ابرقدرتها در خلیج‌فارس.

بخش اول این کتاب در ارتباط با جنگ نیست. نویسنده در بخش دوم بیان می‌کند که با پیروزی انقلاب ایران تمام کشورهای خلیج‌فارس علیه ایران بسیج می‌شوند و در منطقه برای خود کمربند ایمنی ایجاد می‌کنند. در صفحه ۱۳۹ کتاب ضمن بررسی خطوط انتقال نفت در عراق، ذکر می‌شود که در زمان جنگ، نفت عراق توسط خطوطی در کشور عربستان، انتقال پیدا می‌کرد. در بررسی شورای همکاری خلیج‌فارس، در صفحه‌ی ۲۵۸، نوشته شده است که یکی از اهداف تشکیل شورای همکاری خلیج‌فارس، حمایت از عراق در جنگ علیه ایران بوده است. در صفحه‌ی ۲۹۷ اشاره می‌شود که با فتح خرمشهر، عراق در خطر سقوط بود، که به کمک مصر از این خطر رهایی پیدا می‌کند. نویسنده در بخش سوم به نقش شوروی در خلیج‌فارس می‌پردازد و در صفحه ۳۳۰ اشاره می‌کند که شوروی مدرنترین تسلیحات را علیه ایران در اختیار عراق قرار داده است.

دشمنان بیشمار: چهره بی‌نقاب سیاست خارجی آمریکا

نویسنده جاناتان کویتنی؛ مترجم کریم زیانی؛ ویراستار علی‌اکبر بهنام کوشا.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ (چاپ اول): ۱۳۶۸.

[۵۷۱] ص.: نقشه.

عنوان اصلی: Endless Enemies: The making of an unfriendly world

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب، در ۲۲ فصل، به نقد و بررسی سیاستهای خارجی آمریکا و سلطه‌طلبی آن در جهت کسب امتیاز و غارت ذخایر ملی کشورهای جهان سوم می‌پردازد. نویسنده در متن کتاب، درباره‌ی دخالتها و کمکهای آمریکا به عراق در طول دفاع مقدس و جنگ آمریکا در خلیج‌فارس مطالبی اظهار داشته است. از جمله مطالب کتاب موارد زیر است: «ایالات متحده به آفریقا گام می‌نهد؛ چگونه مالیات‌دهندگان آمریکایی جنگهای داخلی کوبا را به دریاچه‌ی تانگانیکا کشاندند؛ برهم زدن موازنه در ایران و افغانستان؛ محدود ساختن بازار در خاورمیانه؛ پی‌آمدهای غیرقابل پیشگویی نهان‌کاری؛ فساد سازمانهای داخلی در فدراسیون کار آمریکا؛ دروغپردازیها؛ آسیای خاوری؛ سخنی درباره‌ی سرمایه‌داری و...».

[صفحه ۱۴۴]

دو مقاله

انوشیروان لطفی، سعید شاهسوندی؛ گردآوری موسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی.- تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۸۳.۱۳۶۷ ص.: نمونه، عکس.

شمارگان: ۳۱۵۰ نسخه.

کتاب حاوی دو مقاله از انوشیروان لطفی، [عضو مرکزیت سازمان چریکهای فدایی خلق (اکثریت)] و سعید شاهسوندی، (عضو مرکزیت سازمان مجاهدین خلق) است. در مقاله‌ی اول با عنوان «سیری در فعالیت‌های سیاسی و عملکرد چریکهای فدایی خلق (اکثریت)» نویسنده به بررسی فعالیت‌های این گروه از سال ۵۹ به بعد - به ویژه فعالیت‌های مخالف جمهوری اسلامی - می‌پردازد. در مقاله‌ی دوم، سعید شاهسوندی تحت عنوان «مروری بر مراحل و عملکرد چند ساله‌ی سازمان»، به بررسی رفتار و عملکرد سازمان مجاهدین طی سالهای قبل و بعد از انقلاب و موضع گیری‌های مخالف این سازمان پرداخته، به سیاستهای دوگانه‌ی این سازمان در جنگ تحمیلی اشاره می‌کند.

راهیان نور (خوزستان)

مؤلف محمدعلی آسودی؛ [به سفارش بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس] تهران: مؤسسه فرهنگی، انتشاراتی نذیر، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۹۳] ص، [۱۲] ص.: نقشه (رنگی).

شمارگان: ۱۲۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب، جهت بازدیدکنندگان کاروانهای راهیان نور در استان خوزستان تهیه شده است. مندرجات، عبارتند از: «فصل اول: جغرافیای خوزستان؛ فصل دوم: تهاجم سراسری ارتش بعث عراق به ایران اسلامی (پیشینیه‌ی تجاوز، آغاز حمله‌ی رسمی، تجاوز به

خوزستان، هجوم و اشغال محور شوش – دزفول، عملیات در منطقه شوش – دزفول، هجوم برای اشغال اهواز، عملیات در منطقه‌ی دشت آزادگان و محور میانی، هجوم عراق از محور شلمچه، خرمشهر و آبادان و عملیات در منطقه‌های خرمشهر و آبادان)؛ فصل سوم: اعلام مسیر بازدید کاروانهای راهیان نور در استان خوزستان؛ فصل چهارم: تذکرات مهم به بازدیدکنندگان کاروانهای راهیان نور؛ فصل پنجم: مشاهدات سفر؛ فصل ششم: نقشه‌های عملیات [حمله‌ی سراسری ارتش عراق، هجوم هوایی عراق، عملیاتهای فرمانده‌ی کل قوا، ثامن‌الائمه، طریق‌القدس، والفجر مقدماتی، فتح‌المبین (مرحله‌ی اول)، بیت‌المقدس، کربلاهای چهار و پنج و والفجر هشت]».

روابط ایران و عراق و مسأله اروندرود

تألیف محمود هاتف.– تهران: پاژنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۱۹۲ ص.: نقشه.

کتابنامه: ص. ۱۹۲ – ۱۸۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب، ضمن پرداختن به بررسی تاریخی روابط بین دو کشور ایران و عراق و اختلافات آنها، اختلاف دو دولت درباره‌ی رودخانه‌ی مرزی اروندرود را به عنوان عنصر اساسی در پیدایش جنگ سرد منتج به جنگ ایران و عراق، مورد بحث قرار می‌دهد. کتاب دارای یک فصل مقدماتی و سه بخش است. مباحث کتاب به قرار زیر است: «روابط بین ایران و عراق؛ اروندرود و قراردادهای مربوط به آن؛ قراردادهای ایران و عثمانی درباره‌ی اروندرود و مرز، عدم اجرای قرارداد، کوششهای ایران پس از انقلاب ۱۹۵۸ عراق؛ اعلام عدم اعتبار قرارداد ۱۹۳۷، اختلاف در برابر سازمان ملل متحد؛ مسایل حقوقی مربوط به قرارداد». عدم اجرا و اعلام بطلان آن، ارزیابی حقوقی؛ قابل تقسیم بودن قرارداد و تجدید نظر در قرارداد. متن عهدنامه‌های مربوط به مرز دولتی و حسن همجواری بین ایران و عراق، تعیین مرز رودخانه‌ای و علامت‌گذاری سرزمینی بین ایران و عراق و امنیت مرزی دو کشور و قطعنامه‌ی شماره ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل متحد نیز ارائه شده است.

[صفحه ۱۴۵]

روابط تاریخی و حقوقی ایران، عثمانی و عراق (۱۵۱۴ – ۱۹۸۰)

منوچهر پارسادوست.– تهران: انتشار، ۱۳۶۴. ۲۷۲ ص.

عنوان روی جلد: زمینه‌های تاریخی اختلافات ایران و عراق.

کتابنامه: ص. [۲۷۴]– ۲۷۹.

در این کتاب، تاریخچه‌ی مختصری از قراردادها و موقعیت ایران و عراق تا پیدایش اختلاف و آغاز جنگ ایران و عراق (شامل موارد زیر) آورده است: قراردادهای ایران و عثمانی و نبرد چالدران، اختلاف شاهان صفوی و عثمانی و قرارداد استانبول، صلح سراب، قرارداد ذهاب، دولت انگلیس و نفت ایران، قراردادهای ایران و عراق و مداخله‌ی انگلستان به نفع عراق، شکایت عراق به جامعه‌ی ملل و لایحه‌ی دفاعی ایران، تخلفات عراق، روابط ایران و عراق پس از لغو قرارداد ۱۹۳۷، قرارداد الجزیره و متن مربوط به

آن و همچنین بررسی حقوقی لغو قرارداد الجزیره. نویسنده برای تدوین کتاب از منابع مختلفی به زبانهای فارسی، انگلیسی، فرانسه، اسناد جامعه‌ی ملل متحد و نشریاتی به زبانهای مختلف استفاده کرده است.

روابط خارجی عراق با آمریکا و شوروی

[حمیدرضا شوشتریان].- مشهد: مؤسسه‌ی انتشارات امامت، (چاپ اول): ۷۸، [۶].۱۳۶۹ ص.

عنوان روی جلد: روند بیست ساله‌ی روابط خارجی عراق با آمریکا و شوروی.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

مندرجات: بخش اول: روابط خارجی عراق با شوروی، بخش دوم روابط خارجی با آمریکا.

موضوع این کتاب، بررسی روابط عراق با کشورهای ابرقدرت آمریکا و شوروی طی چند دوره‌ی مختلف است: روابط عراق با شوروی در سالهای ۱۳۴۷ تا ۱۳۵۱،۱۳۵۱ تا ۱۳۵۹، ۱۳۵۴ تا ۱۳۶۷ و روابط با آمریکا در سالهای ۱۳۴۶ تا ۱۳۵۴،۱۳۵۴ تا ۱۳۵۹، ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۶،۱۳۶۶ تا ۱۳۶۷. نویسنده‌ی کتاب روابط عراق را با آمریکا و شوروی در این دوره‌ها بررسی کرده، سپس به ذکر کمکهای آمریکا و شوروی به کشور عراق می‌پردازد. در خصوص سالهایی که به انقلاب ایران و جنگ تحمیلی عراق علیه ایران مربوط می‌شود، نویسنده با بررسی کمکهای تسلیحاتی و نظامی این دو کشور به عراق، متذکر می‌شود که عراق بیشتر تسلیحات نظامی خود را در هشت سال دفاع مقدس از این دو کشور تأمین کرده است.

روایت دیکتاتوری در تاریخ معاصر عراق

نوشته‌ی علی سعید؛ ترجمه‌ی مهرداد آزاد.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

۲۷۶ ص.: عکس.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ سیاسی: ۵).

عنوان اصلی: دیکتاتوریهٔ العراق الجمهوریهٔ

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Dictatorship in Iraq Contemporary History

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، سیمای دیکتاتوری در عراق را از زمان پادشاهی ملك فیصل تا دوره‌ی حاضر، صدام حسین، بررسی می‌کند. از جمله، به وقایع دوره‌ی جمهوری اول تا جمهوری چهارم پرداخته و به کشمکشها، تصمیم‌گیری‌ها و سرکوبهای اعمال شده توسط زمامدارانی چون: عبدالکریم قاسم، عبدالسلام عارف، عبدالرحمان عارف و... اشاره شده است. در مجموعه‌ی حاضر، به مسأله‌ی کردها و سازش حکام وقت برای رسیدن به اهداف خویش و تغییرات به عمل آمده در قانون اساسی و نفوذ زمامداران در محدود کردن احزاب و حتی انحلال و سرکوب آنان بیان شده است.

[صفحه ۱۴۶]

تأثیر کمونیستها در به قدرت رسیدن حکومت قاسم، قیام ماه صفر [در روز چهاردهم صفر ۱۹۷۷(۱۳۹۸)]، اقدامات صدام حسین [همچون ملی شدن صنعت نفت، پژوهشهای هسته‌ای، تشکیلات الجیش الشعبی، رهبری نظامی در جنگ (ص. ۲۵۱ - ۲۴۹) و...] از جمله مطالب دیگر کتاب است. در پایان کتاب نمونه‌ای از بخشنامه‌های صادره توسط حزب بعث در دوره‌ی حاضر ارائه شده است.

روز قهرمانان

بقلم محمدعلی الهی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، اداره عقیدتی سیاسی، [۱۳۶۵]. [۱۷۳] صفحه.

عنوان روی جلد: نگرشی به انقلاب شکوهمند بهمن: روز قهرمانان.

کتابنامه: ص. [۱۷۳].

شمارگان: ۷۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر به بررسی انقلاب اسلامی ایران و ماهیت و عناصر اصلی تشکیل‌دهنده‌ی آن پرداخته، به دستاوردهای اجتماعی و سیاسی آن اشاره می‌کند. همچنین ضمن بیان مطالبی درباره‌ی توطئه‌ی مشترک دشمنان انقلاب (بخصوص آمریکا و اسرائیل)، به مسأله‌ی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران می‌پردازد که مشخصترین نمود تبانی و توطئه‌ی مشترک استکبار جهانی است. در این بخش، مسأله‌ی جنگ را از نظر ماهیت و دلایل شروع آن و مسائلی چون عوامل اصلی محرک جنگ، حملات موشکی، آثار جنگ، تجربه‌ی جنگ مردمی، انسجام ارتش و وحدت آن با نیروهای مردمی، پیروزی‌های به دست آمده و مشکلات جنگ بررسی کرده، به جریان رهبری و پیوند مردم با روحانیت و نقش و رسالت دولت، به عنوان مؤثرترین سلاح علیه ضد انقلاب، می‌پردازد. مطالب ارائه شده مقالاتی هستند که قبلا در روزنامه‌ی اطلاعات و مجله‌ی نظامی «صف» چاپ شده بودند.

رویارویی استراتژی‌ها، جنگ عراق و ایران: تأثیر تحولات صحنه نبرد جنگ عراق و ایران بر سیاست قدرت‌های بزرگ

حسین اردستانی، ویرایش محتوی: غلامرضا محرابی؛ ویرایش ادبی: سیامک شمس و محسن صفا.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۹۲ ص.- (مجموعه‌ی فرهنگی و مطالعات نظامی؛ ۱۵).

عنوان به انگلیسی: Confrontation of strategies: Iran - traq war

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: تمهیدات نظری؛ فصل دوم: ابعاد تاریخی اختلافات ایران و عراق؛ فصل سوم: بهار انقلاب؛ فصل چهارم: مدیریت بحران؛ فصل پنجم: مداخله مستقیم.

نگارنده‌ی این کتاب، با نگاهی متفاوت به جنگ، به تجزیه و تحلیل تأثیر تحولات صحنه نبرد بر استراتژی قدرتهای بزرگ پرداخته است. کتاب در پنج فصل به بررسی مهمترین جهت‌گیری‌ها و استراتژیهای دولتهای مؤثر در جنگ عراق علیه ایران پرداخته، نتایج ناشی از هر رخداد و تحول اساسی در جنگ را، مورد مداقه قرار می‌دهد. نویسنده با ارائه‌ی پیشینه‌ی تاریخی اختلافات ایران و عراق، ضمن ریشه‌یابی زمینه و هدفهای عراق از حمله‌ی نظامی به ایران، تأثیر تحولات هر مقطع از جنگ را بر سیاستها و مواضع دو کشور درگیر، و همچنین همگرایی و واگرایی استراتژی قدرتهای مؤثر در جنگ را بررسی می‌کند. او رفتار کشورهای نافذ خارجی را در جریان جنگ عراق و ایران مورد ارزیابی قرار می‌دهد. این تحقیق آثار جمعی رفتار آمریکا، شوروی، فرانسه، انگلستان و چین را در برابر تحولات صحنه‌ی جنگ تجزیه و تحلیل کرده است.

رویارویی؛ انقلاب اسلامی ایران و آمریکا

نوشته جمیله کدیور - تهران: اطلاعات، (چاپ سوم): ۱۳۷۹.

۲۵۹ ص.: جدول.

کتابنامه.

شمارگان: ۲۱۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب، در سه فصل، به بررسی روابط ایران و آمریکا و موضع‌گیری‌های دو کشور پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران می‌پردازد.

فصل اول: بررسی علل پیروزی انقلاب اسلامی؛ فصل دوم: پیامدهای تحولات انقلاب (بررسی پیامدهای اقتصادی، سیاسی، پیروزی انقلاب و بیداری اسلامی جهانی، تأثیر انقلاب بر کشورهای حاشیه‌ی خلیج‌فارس و کشورهای همسایه‌ی ایران مانند عراق، عربستان، افغانستان و...)؛ فصل سوم: تحولات انقلابی و اثر آن بر موضع‌گیری‌های آمریکا (اصول کلی سیاست خارجی آمریکا، سیاست خاورمیانه‌ای آمریکا و جایگاه ایران در آن، بررسی مواضع آمریکا طی سیزده ماه تحولات انقلاب، پیروزی انقلاب و اثر آن بر موضع‌گیری‌های آمریکا و...). در فصلهای دوم و سوم درباره‌ی جنگ ایران و عراق، علت وقوع آن و روابط ایران و عراق مطالبی ارائه شده است.

ره توشه انقلاب: مروری اجمالی بر دستاوردهای انقلاب اسلامی

تهران: شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، نشر هماهنگ، (چاپ اول): ۶۱۱.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

کتابنامه.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، در چهار بخش به تاریخ انقلاب اسلامی ایران می‌پردازد. بخش اول، در سه فصل، روزشمار انقلاب از ۱۰ / ۱ / ۱۳۴۰ تا ۲۸ / ۱۲ / ۱۳۵۷ است و دستاوردها، محورها و خطوط تبلیغی استکبار بر ضد انقلاب اسلامی را مرور می‌کند. بخش دوم به ایام دهه‌ی مبارک فجر اختصاص دارد که برخی موضوعات و محورها متناسب با عنوان هر روز، به ضمیمه‌ی آیات و روایات ارائه گردیده است. بخش سوم، در دو فصل، گزیده‌ای از بیانات امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری، آیت‌الله خامنه‌ای، درباره‌ی حکومت اسلامی و ولایت فقیه، دانشگاه و دانشگاهیان، وحدت اسلامی، استکبار جهانی، جوانان و زنان، فرهنگ انقلاب اسلامی و مذاکره و رابطه با آمریکا است. بخش چهارم نیز بر اساس عناوین روزهای دهه‌ی مبارک فجر، شامل مقالاتی از مبلغان و سخنرانان است. در متن کتاب و مقاله‌های ارائه شده، مطالبی نیز درباره‌ی دفاع مقدس ارائه شده است.

ریشه‌های تاریخی اختلافات ایران و عراق (۱۵۱۴ – ۱۹۸۰)

منوچهر پارسادوست.- ویرایش چهارم.- تهران: انتشار، ۵۸۵.۱۳۶۹ ص.

ویرایش اول این کتاب تحت عنوان «روابط تاریخی و حقوقی ایران، عثمانی و عراق (۱۵۱۴ - ۱۹۸۰)» و ویرایش دوم با عنوان «ریشه‌های تاریخی اختلافات جنگ عراق و ایران (۱۹۸۰ - ۱۵۱۴)»، در ۳۶۱ صفحه، در سال‌های ۱۳۶۴ و ۱۳۶۷ به چاپ رسیده است.

کتـاب، تـاریخچه‌ی مختصـری از قراردادهـا و موقعیت ایران و عراق تا پیـدایش اختلاف و آغاز جنگ ایران و عراق را گردآورده و شامل موارد زیراست: قراردادهای ایران و عثمانی و نبرد چالدران، اختلاف شاهان صفوی و عثمانی و قرارداد استانبول، صلح سراب، قرارداد ذهاب، دولت انگلیس و نفت ایران، قراردادهای ایران و عراق و مـداخله‌ی انگلسـتان به نفع عراق، شـکایت عراق به جامعه‌ی ملل و همچنین لایحه‌ی دفاعی ایران، تخلفات عراق، روابط ایران و

[صفحه ۱۴۸]

عراق پس از لغـو قرارداد ۱۹۳۷، قرارداد الجزیره و متن مربوط به آن و بررسـی حقوقی لغو قرارداد الجزیره. در پایـان، مواردی چون ادعاهـا و مـذاکرات ایران و عراق در شـورای امنیـت آورده و مـورد بررسـی قرار گرفته است. نویسـنده برای تـدوین کتـاب از منـابع مختلفی به زبانهای فارسی انگلیسی و فرانسوی (از جمله: اسناد جامعه‌ی ملل متحد و نشریات گوناگون) استفاده کرده است.

سازش: حکایت همکاری تسلیحاتی عراق و اسرائیل در جنگ تحمیلی

نوشـته سـرگرد فؤاد الدلیمی؛ مترجم محمدنبی ابراهیمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسـلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۶.

۴۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۴۴).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلـد به انگلیسـی: Collossion: The Story of Iraq and Israel arm dealing in the imposed war

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

در کتـاب «سـازش»، سـرگرد فؤاد الـدلیمی (که از افسـران ارشـد اداره اطلاعـات نظـامی ارتش عراق بوده است) مـاجرای همکـاری تسـلیحاتی عراق و اسـرائیل را در جنگ تحمیلی بیان می‌کنـد. سـرگرد فؤاد الـدلیمی بعد از شـکست ارتش عراق در کویت، ابتدا به سوریه و سپس به ایران پناهنده شده است. او آغاز ارتباط عراق را اسرائیل و سپس اوج گرفتن آن را، از زمان خروج ارتش عراق از خرمشـهر، بیان می‌کند و چگونگی تلاش عراق را برای دستیابی به تکنولوژی نظامی اسـرائیل شرح می‌دهد. وی اسامی افرادی را که در این تماسـها شرکت داشته‌اند و نوع سلاحهایی را که به عراق پیشنهاد و سپس تحویل داده شده است، ذکر می‌کند. علاوه بر آن، عملیات و مناطقی را که عراق در آنها از سـلاحهای شـیمیایی علیه رزمندگان اسـلام و مردم شـهرها اسـتفاده کرده است، نام می‌برد. ضمنا نام شرکتهای مختلف فروشنده (واقع در کشورهای دیگر) و شرکتهای عراقی سازنده‌ی سلاح شیمیایی را برملا می‌سازد.

سازمان ملل متحد: مسئولیت حفظ صلح و امنیت بین‌المللی

ناصر ثقفی عامری.- تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

ده، ۹۵۲، XI ص.: جدول، نمودار.- (مباحث استراتژیک؛ ۱۱).

کتابنامه: ص. ۲۳۵ - ۲۲۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.

صفحه عنوان بـه انگلیسـی:The United Nations: The task of peace-keeping and international security

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

نویسـنده‌ی این کتـاب، در چهـار فصـل و ضـمائم، به بررسـی نقش و تلاـش سازمان ملل متحـد برای حفظ صـلح و امنیت بین‌المللی پرداخته است. عناوین فصلها عبارتند از:

فصـل اول: کلیـات؛ فصـل دوم: خلع سـلاح، صـلح و امنیت بین‌المللی؛ فصل سوم: اقـدام برای حفظ صـلح و امنیت بین‌المللی؛ فصـل چهارم: سازمان ملل متحد و تحولات جهان.

در بخشـهایی از فصول ذکر شـده، مطـالب بسـیاری دربـاره‌ی سازمـان ملل متحـد و جنگ ایران و عراق و همچنین گروه ناظر نظامی سازمان ملل متحد در ایران و عراق (یونیماگ) بیان شده است. در پایان کتاب، منشور ملل متحد،

[صفحه ۱۴۹]

نمودار تشـکیلات سازمـان ملـل متحـد و نهادهـای وابسـته و تقویم وقایع مهم مربوط به ایران در تاریـخ سازمان ملل متحـد به عنوان ضمائم آمده است.

سازمان‌های بین‌المللی و جنگ ایران و عراق

نویسـندگان محمدحسـین جمشـیدی، حسـین یکتـا، هادی فضـلی، یحیی فوزی.- تهران: سـپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی، دانشـکده فرماندهی و ستاد، معاونت تحقیق و پژوهش، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۷۴ ص.

کتابنامه در آخر هر فصل و به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: جنبش عدم تعهد؛ سازمان ملل متحد؛ شورای همکاری خلیج‌فارس؛ سازمان کنفرانس اسلامی.

موضوع کتاب، بررسـی مواضع و اقـدامات سازمان ملل متحـد، جنبش عـدم تعهـد، شورای همکاری خلیج‌فارس و سازمان کنفرانس اسـلامی در رویارویی با جنگ ایران و عراق است. کتاب از چهار فصل تشـکیل شـده است. «جنبش عـدم تعهـد»، به تاریخچه، سـیر تاریخی، موضع‌گیری جنبش عدم تعهد در برابر جنگ ایران و عراق و اجلاسها و قطعنامه‌های سازمان پرداخته، مواضع آنرا تحلیل، و به معـایب و کاستیهای آن اشاره می‌کنـد. در بخش «سازمان ملل متحـد»، عملکرد شورای امنیت سازمان ملل، مجمع عمومی سازمان ملـل و دبیر کـل سازمـان ملـل در قبال جنگ ایران و عراق بررسـی می‌شود. «شورای همکاری خلیـج‌فارس»، به بررسـی عملکرد این سازمـان در قبـال جنـگ ایران و عراق پرداخته است و در «سازمـان کنفرانس اسـلامی»، تاریخچه‌ی سازمان و کارآیی و عملکرد آن مورد ارزیابی قرار گرفته و سپس، به موضع این سازمان در قبال جنگ ایران و عراق پرداخته شده است.

ستیز با صلح

ن. مسعود.- تهران: شورای عالی دفاع جمهوری اسلامی ایران، ستاد تبلیغات جنگ. (چاپ اول): ۱۸۳.۱۳۶۶ ص.: مصور، عکس.

نام نویسنده از اصل اثر به زبان عربی گرفته شده است.

عنوان اصلی: العدوان علی الاسلام.

کتابنامه: ص. ۱۸۰ - ۱۷۹. همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این اثر، ترجمه‌ی کتاب «العدوان علی الاسلام» است که در شهریور ۱۳۶۵، به مناسبت ششمین سالگرد جنگ تحمیلی، توسط ستاد تبلیغات جنگ انتشار یافته و تلاش کوتاهی برای ارائه اطلاعات مربوط به تجاوز رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران است. بر اساس مطالب کتاب، اهداف عراق در آغاز جنگ عبارت بود از: ۱- تصاحب سه جزیره‌ی تنب کوچک، تنب بزرگ، ابوموسی؛ ۲- بازگرداندن سرزمین‌هایی که بر اساس ادعای رژیم عراق غصب شده است (توسط «پیمان ۱۹۷۵ الجزایر»)؛ ۳- تأمین حقوق اقلیتهای غیرفارسی و تشکیل دولتهایی از این اقلیتها (مانند دولت خوزستان، دولت کردستان و دولت آذربایجان در کشور ایران)؛ ۴- به دست گرفتن کنترل اروندرود؛ ۵- تعیین عمق جغرافیایی.

شرح شکست نظامی عراق در جبهه‌ها و عقب‌نشینی آن از خاک ایران، پس از این مطالب آورده شده است.

علاوه بر آن، با استناد به سخنان سران رژیم عراق و دیگر حامیان این رژیم، بر حقانیت جمهوری اسلامی ایران تأکید شده است.

[صفحه ۱۵۰]

سوداگری مرگ: غرب چگونه عراق را مسلح ساخت

کنت‌آر. تیمرمن؛ ترجمه: احمد تدین.- تهران: موسسه خدمات فرهنگی رسا، ۱۳۷۳[۷۶۴] ص.: نمودار.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

عنوان اصلی: The Death Lobby: How The West ARrmed Iraq

چاپ دوم: ۱۳۷۶؛ شمارگان: ۲۰۰۰

در این کتاب شرح مفصلی از حوادث و رویدادهای عراق - به ویژه جنبه‌های نظامی و تسلیحاتی، نحوه‌ی به قدرت رسیدن رژیم بعث، چگونگی اداره‌ی کشور و اهداف و نیات سران کشور - داده شده است. «زندگی صدام، ریاست جمهوری وی، سرکوب مخالفان و جنایات رژیم، قراردادهای نظامی با کشورهای قدرتمندی مانند شوروی، فرانسه و آمریکا، چگونگی دستیابی به تسلیحات هسته‌ای و انواع افزارهای جنگی پیشرفته و استفاده از آنها در جنگ و...» بررسی شده است. کتاب، افشاگر بسیاری از نکات پنهان درباره‌ی جنگ ایران و عراق است و نویسنده با استفاده از اسناد و مدارک نشان داده که با توجه به اهداف صدام از جنگ با ایران و تلاش پیگیر او برای دستیابی به مهلکترین جنگ‌افزارهای پیشرفته (تا حد موشکهایی با کلاهک اتمی)، این جنگ، (بخصوص پس از سوء استفاده‌ی او از بمبهای شیمیایی در حلبچه و جزایر مجنون و...) عاملی برای افشای چهره‌ی واقعی صدام و حامیان جهانی‌اش بوده است.

سیاست آمریکا در قبال ایران طی دوره جنگ تحمیلی

تهیه و تنظیم مجتبی تهامی، گل‌محمد بهمنی، فتح‌الله رسولی [برای] مرکز اسناد و تاریخ دیپلماسی.- تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۳۲۹ ص.: جدول.- (مباحث اسناد؛ ۸۲).

صفحه عنوان به انگلیسی:U.S. Policy Toward Iran During Imposed War

کتابنامه: ص. ۳۲۹ – ۳۲۸.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب در پنج فصل به بررسی نقش آمریکا در جنگ هشت ساله‌ی عراق علیه ایران می‌پردازد. فصل اول: طرح تحقیق؛ فصل دوم: ادبیات تحقیق: (۱. سابقه‌ی موضوع؛ ۲. استراتژی آمریکا در منطقه‌ی خلیج‌فارس پس از پیروزی انقلاب؛ ۳. اقدامات آمریکا علیه ایران از جمله: اقدامات سیاسی و اقتصادی آمریکا علیه ایران، اقدامات نظامی آمریکا در خلیج‌فارس، تشکیل نیروی واکنش سریع، کودتای نوژه، تحریم تسلیحاتی، عملیات در خلیج‌فارس، عملیات نظامی پس از صدور قطعنامه‌ی ۵۹۸، اقدامات آمریکا در حمایت از عراق)؛ فصل سوم: روش‌شناسی؛ فصل چهارم: یافته‌های تحقیق و تجزیه و تحلیل آنها [۱. یافته‌ها: اقدامات آمریکا در مورد ایران (پیروزی انقلاب تا شروع جنگ، و در طول هشت سال جنگ) و اقدامات آمریکا در مورد عراق؛ ۲- تجزیه و تحلیل یافته‌ها]؛ فصل پنجم: خلاصه‌ی تحقیق.

سیاست خارجی ایران در دوران سازندگی

مؤلف انوشیروان احتشامی، ترجمه‌ی ابراهیم متقی، زهره پوستین‌چی.- تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۴۴ ص.: جدول.- (انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۴۴: سیاست خارجی؛ ۲).

عنوان روی جلد: سیاست خارجی ایران در دوران سازندگی: اقتصاد، دفاع، امنیت.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۵۱]

کتاب حاضر ترجمه‌ی ۵ فصل از کتابی است تحت عنوان " After Khomeini: The Iranin second republic " در کتاب حاضر تحولات سیاسی خارجی ایران با تأکید بر ابعاد مربوط به سیاست دفاعی، اقتصادی و امنیتی تا سال ۱۹۹۵ مورد بررسی و تجزیه و تحلیل قرار گرفته است. کتاب، شامل پنج فصل به قرار زیر است «فصل اول - دولت و اقتصاد در دوران رفسنجانی، فصل دوم - سیاستهای منطقه‌ای ایران در دوران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی؛ فصل سوم - سیاست خارجی ایران در دوران جدید یا جمهوری دوم؛ فصل چهارم - راهبردهای دفاعی و امنیتی در روند جدید؛ فصل پنجم - آیا جمهوری اسلامی ایران جایگزینی انقلابی برای کشورهای جهان سوم است؟» در متن کتاب، درباره‌ی مسأله‌ی جنگ ایران و عراق و موضوعات مربوطه مطالبی ارائه شده است.

سیری در اندیشه دفاعی حضرت امام خمینی (ره)

اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۲۵۴.۱۳۷۸ ص.

کتابنامه: ص. [۲۵۱]- ۲۵۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در اثر حاضر، نویسنده، اندیشه‌ها و افکار دفاعی حضرت امام خمینی (ره) را با این موضوعات تبیین و تحلیل نموده است: ۱- اهمیت دفاع؛ ۲- تعریف جهاد و دفاع؛ ۳- اهداف جهاد دفاعی؛ ۴- دفاع و استراتژی؛ ۵- دفاع نظامی؛ ۶- دفاع اقتصادی؛ ۷- اهداف دفاع فرهنگی؛ ۸- ساختار دفاعی نیروهای مسلح؛ ۹- اوصاف مدافعان؛ ۱۰ - فرهنگ دفاع و آفات آن؛ ۱۱- عرفان موجه، انگیزه‌ی دفاع؛ ۱۲- راههای ظهور الهی؛ ۱۳- راههای تحکیم فرهنگ دفاع؛ ۱۴- چگونه تفکر بسیجی را حفظ کنیم؟؛ ۱۵- امام و عاشورا؛ ۱۶- در جستجوی رمز؛ ۱۷- جامعیت ولایت در تحلیل عاشورا؛ ۱۸- انقلاب خمینی، پرتوی از عاشورای حسینی. صفحات پایانی کتاب به فهرست منابع و مآخذ اختصاص دارد.

سیری در اندیشه‌های دفاعی امام خمینی قدس سره (جلد ۱)

تهیه و تنظیم: دبیرخانه تبیین اندیشه‌های دفاعی حضرت امام روح‌الله خمینی (ره).- تهران:سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، انتشارات دفاع، (چاپ اول): ۴۴۰.۱۳۷۸ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر، مشتمل بر خلاصه‌ی سخنرانی‌ها و مقالات برگزیده‌ی سه گردهمایی است که به منظور تبیین اندیشه‌های دفاعی امام خمینی (ره) در سالهای ۱۳۷۴،۱۳۷۳،۱۳۷۲ از سوی سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح برگزار شده‌اند. تعدادی از مقالات و سخنرانی‌ها با این مشخصات به چاپ رسیده‌اند: «امام و احیای و انسان» حائری شیرازی؛ «اقسام دفاع از دیدگاه امام (ره)» طاهری خرم‌آبادی؛ «موازنه‌ی قوا در اندیشه‌ی دفاعی امام خمینی (ره)» محسن رضایی؛ «امام و فرماندهی دفاع مقدس» صیاد شیرازی؛ «گوشه‌هایی از خاطرات امام در مورد دفاع مقدس» محمدعلی انصاری؛ «تهاجم فرهنگی و راههای مقابله با آن» غلامرضا مصباحی.

[صفحه ۱۵۲]

شخصیت ملی و دفاع مقدس

سینا واحد.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۷۵ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: مقالات؛ ۱)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The NAational identity and the sacred defence

مندرجات: اشاره به قرن بیستم و دفاع مقدس؛ شخصیت ملی و دفاع مقدس؛ «مفاتیح‌الجنان» کتاب نسل بسیج؛ نیازهای ملی و قدرت بسیج؛ بسیج و اقتدار ملی؛ تسخیر آینده و اقتدار بسیج؛ نیایش و شجاعت ملی؛ محاکمه قرن بیستم و امنیت فرهنگی جهان اسلام؛ موسیقی و جنگ؛ نوید پیروزی و قرن شکنجه جهانی نژاد الله‌اکبر؛ نیاز جهانی بسیج و سینمای مهاجم؛ کنگره برلین و آزار جهانی نژاد الله‌اکبر.

کتاب «شخصیت ملی و دفاع مقدس» مجموعه‌ی دوازده مقاله است که قبلا در روزنامه کیهان به چاپ رسیده است. این مقالات نگاه تازه‌ای به جنبه‌های گوناگون هشت سال دفاع مقدس دارد و تلاشی است در راه آشنا کردن خواننده با ابعاد مهم ولی پنهان دفاع

مقـدس و بزرگ ملت ایران و حتی راههـای حفـظ پـاره‌ای از این ابعاد. موضوع‌های مقالات عبارتنـد از: «مقـدس بودن دفاع، بسط و توسـعه کیفی شخصـیت و آگاهی ملی با توجه به عنایت به تاریخ دفاع مقدس، بسیج و قدرت او، اقتدار بسیج و اقتدار ملی، فرهنگی به نام دعا و نیایش، امنیت فرهنگی و سیاسـی جامعه اسـلامی، موسـیقی در خـدمت آرمان جنگ، قرن آینده قرن پیروزی مسـلمانان، سینمای انقلاب و...».

شش سال مقاومت در برابر تجاوز

سفارت جمهوری اسلامی ایران (برن).- برن (سوئیس): سفارت جمهوری اسلامی ایران (سوئیس)، (چاپ اول): ۱۳۶۵.

۱۸،۱۸ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Six years of Resistance in Face of Aggression

متن به دو زبان انگلیسی و فارسی است.

شمارگان: ذکر نشده است.

این نوشـته، که به طور خلاصه به دو زبان فارسـی و انگلیسـی نوشـته شده، و از انتشارات سـفارت جمهوری اسـلامی ایران در کشور سوئیس است، به منظور آشـنایی افکـار عمومی و آشـکار کردن مـاهیت اصـیل انقلاـب اسـلامی ایران و نیز آشـکارسازی تلاشـهای گسـترده‌ی اسـتکبار جهـانی - از جملـه - راه‌انـدازی جنـگ تحمیلی عراق علیـه ایران - تهیه شـده است. از جمله مبـاحث ارائه شـده می‌توان موارد زیر را ذکر کرد: «زمینه‌سازی تجاوز عراق ایران، نگرشـی بر روند جنگ تحمیلی طی شـش سال اخیر، اتحاد و انسجام نیروهـای مسـلح و ملت ایران، دفـاع متحرک، اثبـات خوی تجـاوزگر عراق، زیر پا گذاشـتن قوانین بین‌المللی، اهرمی در اجرای خط مشی رژیم عراق، تحقق شرایط عادلانه‌ی جمهوری اسلامی ایران، نه تنها راه خاتمه جنگ تحمیلی».

شلمچه تا حلبچه: بررسی وقایع سیاسی نظامی جنگ در سال ۱۳۶۶ درگیری با آمریکا در خلیج فارس، انتقال منطقه نبرد از جنوب به غرب

تدوین و نگارش محمد درودیان؛ ویرایش محتوایی بهاءالدین شیخ‌الاسـلامی؛ ویرایش نهایی مهدی انصاری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۲۸۰ ص.؛ نقشه، جدول.- (سیری در جنگ ایران و عراق؛ جلد چهارم).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Shalamche to Halabcheh

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۵۳]

در این کتاب، سـیری اجمالی و مسـتند درباره‌ی مطالب زیر ارائه شده است: پیروزی ایران در عملیات کربلای پنج (شلمچه)، حضور در شـرق بصـره و تغییر توازن به سود ایران، عکس‌العمل شدیـد قـدرتهای غربی و شـرقی در برابر ایران، تشدیـد جنگ نفت‌کش‌ها، حضـور آمریکـا در خلیـج‌فارس، کسب مجوز عراق برای اسـتفاده و گسـترش سـلاحهای شـیمیایی (به ویژه سـیانور) در تلاـش برای جلوگیری از پیروزی احتمـالی ایران در جنـگ، اجرای هشت عملیـات زمینی در جبهه‌هـای غرب کشور، عملیاتهای کربلای ده، فتح پنـج، نصـرهای چهـار و هفت و هشت، بیت‌المقـدس دو، بیت‌المقـدس سه و عملیـات والفجر ده (که منجر به تصـرف شـهر حلبچه و

درگیری در مناطق اطراف آن) شد و واکنش عراق، به ویژه بمباران شیمیایی منطقه و کشتار مردم بی‌دفاع را به دنبال داشت.

شورای امنیت سازمان ملل متحد و مداخله بشر دوستانه

جهانگیر کرمی؛ [برای دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی].- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۵. نه، ۱۷۶ ص.- (مباحث سیاسی؛ ۴۲).

صفحه عنوان به انگلیسی: Security Council of United Nations and Humanitarian Intervention

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر به بررسی فعالیت‌ها، وظائف، مداخله‌ها و عملکردهای شورای امنیت سازمان ملل متحد می‌پردازد، کتاب، چهار فصل و یک نتیجه‌گیری دارد. مندرجات کتاب عبارتند از:

فصل اول: صلاحیت شورای امنیت (ساختار و آیین کار، وظائف و اختیارات، تحولات نقش شورای امنیت، شورای امنیت و نقض گسترده‌ی حقوق بشر، حدود صلاحیت شورای امنیت)؛ فصل دوم: مداخله‌ی بشردوستانه پیش از دهه ۱۹۹۰) مفهوم مداخله‌ی بشردوستانه، مداخله‌ی بشردوستانه در حقوق بین‌الملل سنتی، مداخله‌ی بشردوستانه‌ی یک جانبه در دوره‌ی منشور ملل متحد)؛ فصل سوم: حمایت بین‌المللی از حقوق بشر؛ فصل چهارم: عملکرد شورای امنیت در «مداخله‌ی بشردوستانه»؛ نتیجه‌گیری. افزون بر پرداختن به اقدامات سازمان ملل در جنگ ایران و عراق، مطالبی نیز درباره‌ی نقش این سازمان در کردستان عراق پس از جنگ ایران و عراق، (۱۹۹۱) و نیز جنگ عراق با کویت و متحدانش ارائه شده است.

شورای امنیت و جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران (تا پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از سوی ایران)

تألیف عباس هدایتی خمینی [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.- تهران: وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، ۱۳۷۰. سیزده، ۳۲۹ ص.- (دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی: رساله‌ها؛ ۶).

عنوان روی جلد: شورای امنیت و جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران.

کتابنامه: ص ۳۲۹ - ۳۲۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.

مطالب این کتاب در سه بخش تنظیم شده است. بخش اول حاوی بحثهای تئوریک و زیربنایی در مورد سازمان ملل متحد و شورای امنیت است. در بخش دوم، مواضع شورای امنیت در قبال مسائل جنگ ایران و عراق بررسی شده است و مباحثی چون «روابط ایران و شورای امنیت، تاریخچه‌ی اختلافات عراق و ایران، تحلیل قطعنامه‌های شورای امنیت تا قطعنامه ۵۹۸، بررسی مواضع ایران و عراق در قبال این قطعنامه‌ها، دلایل پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از سوی ایران و عکس‌العمل‌های شورای امنیت در قبال نقض حقوقی انسانی در جنگ عراق با ایران» را در برمی‌گیرد. موضوع بخش سوم ارزیابی اقدامات شورای امنیت در خصوص جنگ تحمیلی و نظریات مختلف در برخورد ایران با شورای امنیت است. در پایان کتاب نیز نتیجه‌ی تحقیق، پیوستها (شامل لیست اعضای غیردائم

[صفحه ۱۵۴]

شورای امنیت؛ روزشمار اقدامات و مداخلات سازمان ملل در مسأله‌ی جنگ عراق با ایران و متون رسمی قطعنامه‌های سازمان ملل در خصوص جنگ عراق با ایران) و فهرستی از منابع و مآخذ آمده است.

شیعه و حکومت در عراق، ۱۹۹۰ – ۱۹۱۴

نویسنده حسن العلوی؛ مترجم محمدنبی ابراهیمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۴۲۶.۱۳۷۶ ص.- (تحقیق؛ ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Shiism and state in Iraq

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

کتابنامه.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب به بررسی اوضاع شیعیان در عراق، به ویژه از زمان استقلال این کشور تا سال چاپ کتاب، می‌پردازد. مطالب کتاب در دوازده فصل ارائه شده است و در آن به مواردی چون: «منشأ تشیع،عوامل دینی، سیاسی و اقتصادی در حرکت شیعه و جغرافیای آن، نقش اصلی علما و مراجع بزرگ شیعه در مبارزه با استعمار انگلستان، فرقه‌گرایی رژیم عراق و بحران حاکمیت، شکل‌گیری طرح «پرسی کاکس – عبدالرحمان نقیب» از جانب دولت انگلیس، دوره‌های مختلف مجلس، پادگانهای ارتش، تجارتخانه‌ها و روزنامه‌ها، موضع آیت‌الله حکیم، نتیجه‌ی فرقه‌گرایی و از این قبیل» پرداخته است. نویسنده در بسیاری از مباحث مربوط به اختلافات مرزی ایران و عراق، دسیسه‌ی دشمنان در دامن زدن بر اختلاف بین عجم و عرب، سنی و شیعه را، برگرفته از سیاستهای استعمار انگلیس و آمریکا می‌داند.

صدام حسین: عراق تا ابد نیرومندتر خواهد ماند: متن کامل سخنرانی ملی و مهم آقای صدام حسین رئیس جمهوری و رهبر عراق به مناسبت شصت و دومین سالگرد تأسیس ارتش دلیر عراق: ۱۹۸۳

[بغداد]: [وزارت فرهنگ و ارشاد]، (چاپ اول): ۱۳۶۳ مساوی ۱۹۸۳ م. ۵۲ ص.

عنوان روی جلد: سخنان حضرت رئیس جمهوری آقای صدام حسین به مناسبت سالروز تاسیس ارتش عراق، ۱۹۸۳.

عنوان اصلی: خطاب السید الرئیس القائد صدام حسین فی الذکری الثانیه و الستین لتاسیس جیش الباسل، ۱۹۸۳.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، ترجمه‌ی متن سخنرانی «صدام حسین»، رئیس‌جمهور عراق، به مناسبت شصت و دومین سالگرد تأسیس ارتش عراق است. در این متن، وی به جنگ ایران و عراق به عنوان طولانی‌ترین جنگ نظامی جهان و نبرد ارتش عراق در مقابل ارتش ایران اشاره کرده است. او از نظر خود به ارزشیابی رژیم عراق و ارتش ایران، دستاوردهای جنگ برای کشور عراق، بحرانها و توطئه‌های درون کشور عراق و موضع صهیونیسم و موجودیت آن پرداخته است. او از دیدگاه خود، صهیونیسم و ایران را دو شق توطئه مطرح کرده است. حماسه‌ها (از دیدگاه وی) در جنگ ایران و عراق و اوضاع اقتصادی موجود بر اثر جنگ مطرح شده و به برخی مسائل جانبی دیگر از جنگ نیز اشاره شده است.

[صفحه ۱۵۵]

صدام حسین و بحران خلیج فارس

نوشته جودیت میلر و لوری میلروا؛ ترجمه احمد قاضی.- تهران: زرین، (چاپ اول): ۴۴۸.۱۳۷۰ ص.

عنوان اصلی: Saddam and the Crisis in the Gulf

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در همین سال تحت عنوان از تکریت تا کویت با ترجمه حسن تقی‌زاده میلانی توسط انتشارات کویر منتشر شده است.

مندرجات: ۱. گروگان‌گیری؛ ۲. پدرخوانده‌ای از تکریت؛ ۳. ایجاد وحشت در نخستین روز زمامداری؛ ۴. میراث بخت‌النصر؛ ۵. حزب بعث قدرت را دست می‌گیرد؛ ۶. جنگ بی‌پایان؛ ۷. نه پیروزی، نه صلح؛ ۸. روابط دوستانه؛ ۹. تکنولوژی قرن؛ ۱۰. طلای سیاه؛ ۱۱. شیر و بره.

این کتاب – که تحت عنوان اصلی «صدام حسین و بحران در خلیج» توسط دو تن از محققان آمریکایی به رشته‌ی تحریر درآمده است، زندگی رئیس جمهور عراق را از بدو تولد تا حمله‌ی نظامی به کویت، و سیر وقایع سیاسی در سرزمینهای عراق و کویت را از دوران قدیم و قبل از آن که به عنوان کشورهای مجزا شناخته شوند، تا حضور نیروهای آمریکا و دیگر متحدینش در منطقه، بررسی کرده است. مطالب فصل ششم کتاب (ص. ۱۴۳ تا ۱۶۴) در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. در این فصل، وضع کشور اسلامی ایران پس از انقلاب اسلامی بررسی شده، دلایل حمله‌ی عراق به ایران برشمرده می‌شود. سپس وضع داخلی عراق در جریان جنگ، به ویژه پس از پیروزی‌های ایران در جبهه‌های نبرد تا هنگام پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران، تحلیل می‌شود. در فصل هفتم و فصلهای بعد، پی‌آمدهای جنگ عراق علیه ایران، تصمیم صدام برای حمله به کویت، تاریخچه‌ای از فن‌آوری‌های موشکی، بمبهای شیمیایی و اتمی عراق و پی‌آمدهای این جنگها بررسی شده است.

صدام کافر!: گزارشی از زندگی و جنایات وحشیانه دیکتاتور بعث عراق

اداره سیاسی ایدئولوژیک ارتش جمهوری اسلامی ایران. – تهران: چاپخانه ارتش جمهوری اسلامی ایران،[۱۳؟؟]۷۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

نوشته‌ی حاضر به طور خلاصه به شرح زندگی صدام و جنایات وی پرداخته است. مطالب آن عبارت است از: «برخی از سخنان حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی صدام؛ شرح مختصری درباره‌ی اصل و نسب، محیط خانواده، تربیت و برخوردش با اعضای خانواده دوستان و آشنایان و مخالفانش؛ ماجرای طبیب سوئدی که برای معالجه‌ی بیخوابی صدام آورده بودند؛ صدام و رئیس‌جمهور شدنش، وضع روحی صدام؛ قصرالنهایه شکنجه‌گاه زندان مخوف صدام؛ زندان قصرالرحاب؛ برخورد با ارتشیان، دولتمردان، روحانیون و روشنفکران در زندان؛ شکنجه‌های بدنی و روانی علیه مخالفان در زندان‌ها؛ تهدید و ارعاب و چگونگی گرفتن اقرارنامه؛ قادسیه‌ی صدام و برخی مطالب دیگر.»

صلح پایدار: نقش سازمان ملل متحد و سازمان‌های منطقه‌ای در پیشگیری از جنگ

نوشته کانی پک؛ مترجمه سهیلا ناصری؛ [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.- تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۳۸۵.۱۳۸۱ ص – نمودار (تاشده)، جدول.

طراح روی جلد: فاطمه حاجی محمدخان.

عنوان اصلی: Sustained Peace: The Role of The UN and Regional Organization in Preventing Conflict

[صفحه ۱۵۶]

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر درباره‌ی توانایی‌های سازمان ملل متحد در پیشگیری از درگیری‌ها و بحرانهای به وجود آمده بین کشورها است و در این راستا، مراکز منطقه‌ای را به عنوان هفت بازیگر برای صلح پایدار پیشنهاد می‌کند. مندرجات کتاب عبارتند از:

بخش ۱: درگیری‌های معاصر و صلح پایدار؛ بخش ۲: نقش سازمان ملل متحد، سازمانهای منطقه‌ای و سازمانهای غیردولتی در ارتقاء صلح پایدار (سازمان ملل متحد، شورای اروپا، سازمان امنیت و همکاری اروپا، سازمان کشورهای آمریکایی، سازمان وحدت آفریقا، انجمن کشورهای آسیای جنوب شرقی «آ سه آن» و نقش در حال توسعه سازمانهای غیردولتی)؛ بخش ۳: سازماندهی برای صلح پایدار. در متن کتاب از کشور عراق به عنوان کشور تجاوزگر در دهه‌ی اخیر یاد شده و مطالبی پیرامون جنگ ایران و عراق نیز بیان شده است.

ضرورت تداوم دفاع مقدس

همایون الهی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، ۱۵۴،۱۳۶۵ ص.: نقشه.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب به بررسی علل ارائه‌ی پیشنهاد آتش‌بس و صلح و دلایل رد آن توسط ایران می‌پردازد. این بررسی تا اوائل سال ۱۳۶۴ انجام شده است. در این بررسی نویسنده ضمن ارائه‌ی تاریخچه‌ای از اختلافات مرزی ایران و عراق، با استناد به دلایل و مشخص کردن متجاوز، به دلایل تجاوز رژیم عراق علیه ایران می‌پردازد. در بررسی دلایل رد صلح به موارد زیر اشاره شده است: متجاوز بودن عراق، دشمنی آمریکا و دولتهای مرتجع نسبت به انقلاب اسلامی ایران، صلح‌طلب نبودن عراق، خرید سلاحهای مدرن و پایبند نبودن عراق به قراردادها، عدم همکاری عراق و عدم توجه به شرایط صلح ایران توسط مقامات بین‌المللی، قصد عراق برای دستیابی به اهداف تجاوزکارانه خود از طریق صلح (تسلط بر آبهای مشترک، رهبری جهان عرب، تجزیه‌ی ایران و ساقط کردن نظام جمهوری اسلامی....)؛ دست یافتن قدرتهای حامی عراق به اهدافشان و شکست انقلاب اسلامی. در تأیید این عقاید، از اظهارنظرهایی استفاده شده که از خود دشمن به دست آمده است.

طوفان بی پایان «عراق، سلاحهای سمی و بازدارندگی»

نویسنده آویگدور هاسل کورن؛ مترجم عباس مخبر.- تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۶۲۰ ص.: مصور، نقشه، جدول.

صفحه عنوان به انگلیسی: The Continuing Storm: Iraq, poisonous weapons, and deterrence.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب در نه فصل به بررسی بحران خلیج‌فارس در سال ۱۹۹۱ میلادی و جنگ عراق بر علیه کویت و کاربرد سلاحهای سمی در جنگ مذکور و نیز بررسی دخالت سایر شخصیتهای اصلی بحران می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل اول: بازاندیشی جنگ خلیج‌فارس؛ فصل دوم: اشغال کویت؛ فصل سوم: بازدارندگی استراتژیک پیش از جنگ؛ فصل چهارم: بازدارندگی استراتژیک

دوران جنگ؛ فصل پنجم: پایان جنگ؛ فصل ششم: سایه‌ی هسته‌ای اسرائیل؛ فصل هفتم: عامل اتحاد شوروی؛ فصل هشتم: نقش پنهان سلاحهای کشتار جمعی و فصل نهم: عصر ارعاب و بحران بازدارندگی». در متن کتاب بارها به رخدادهایی در جنگ ایران و عراق اشاره شده است؛ از جمله «استفاده از بمبهای گاز شیمیایی در نیمه‌ی دوم جنگ ایران و عراق؛ قتل عام غیرنظامیان، زنان و کودکان توسط عراق؛ استفاده از سایر انواع سلاحهای شیمیایی و انواع گازهای مورد استفاده (نظیر گاز خردل و

[صفحه ۱۵۷]

عامل اعصاب) توسط رژیم عراق؛ جنگ شهرها؛ شلیک موشکهای دوربرد؛ زمین به زمین نظیر؛ جزیره‌ی مجنون؛ پیمان الجزایر؛ بمبهای خوشه‌ای و...».

عراق، ساختارها و فرآیند گرایشهای سیاسی

حسین سیف‌زاده.- تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۳۴۹ ص.: جدول، نقشه.- (مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۷۸. جهان اسلام؛ ۵).

کتابنامه: ص. [۳۱۱]- ۳۲۵؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب به بررسی و شناخت جغرافیای تاریخی و تاریخچه‌ی شکل‌گیری دولتهای عراق از دوران پیش از اسلام تا زمان حال می‌پردازد و ضمن بررسی مشکلات متعدد اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، مذهبی طی دوران مختلف، واقعیت امر را - که نبود یک دولت ملی است - بیان می‌کند. از جمله مندرجات کتاب، موارد زیراست: «بخش اول: جغرافیای تاریخی، تاریخچه‌ی شکل‌گیری دولت مستقل عراق [در چهار فصل: عراق پیش از اسلام؛ پس از اسلام؛ بین‌النهرین ۱۲۹۷ - ۹۱۳ ه ق. (۱۹۱۸ - ۱۵۳۴ م.)؛ جنگ جهانی اول و قیمومت بریتانیا]. بخش دوم: ساختار اجتماعی - فرهنگی عراق (در سه فصل). بخش سوم: ساختار اقتصادی (در سه فصل). بخش چهارم: ساختار نظام و فرآیند پویش سیاست و حکومت در عراق (در پنج فصل)». در مباحث متعددی از متن، ضمن ارائه‌ی اسناد و مآخذ مستند، به جنگ تجاوزگرانه‌ی عراق علیه ایران اشاره شده است.

عملیات حفظ صلح سازمان ملل متحد

فریده شایگان.- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه‌ی چاپ و انتشارات، ۱۳۷۲.

نوزده، ۳۲۵ ص.- (کلیات؛ ۱۴).

صفحه عنوان به انگلیسی: United Nations Peace-Keeping Operations

کتابنامه: ص.[۳۱۱]- ۳۲۵.

این کتاب شامل دو بخش است. بخش اول - سازمان ملل متحد و عملیات حفظ صلح - شامل سرفصلهای «الف: وظایف و مأموریت نیروها؛ ب: دنیای حقوقی؛ ج: عملیات حفظ صلح و اصل عدم مداخله و حفظ صلح و ابعاد حقوقی آن» است.. بخش دوم، «شناخت زمینه‌های تشکیل و روند اجرای عملیات» است که به شرح زیر تنظیم شده است: الف) هیأت مساعی سازمان ملل متحد در افغانستان و پاکستان؛ ب) گروه ناظران نظامی سازمان ملل متحد در ایران و عراق؛ ج) هیأت تحقیق سازمان ملل متحد در آنگولا؛ د)

گروه سازمان ملل متحد در کمک به انتقال نامیبیا؛ ه) گروه ناظر سازمان ملل متحد در آمریکای مرکزی و بررسی تحولات عملیات حفظ صلح.
برای تهیه‌ی کتاب، از تعدادی مقالات داخلی و خارجی و کتب دیگر بهره‌برداری شده است.

عملیات خیبر و پیامدهای جهانی آن

[بی‌جا]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، روابط عمومی، ۸۵.۱۳۶۳ ص.
عملیات خیبر در اسفندماه ۱۳۶۲ انجام شد و نیروهای پرتوان جمهوری اسلامی ایران پس از عبور از موانع و طی کیلومترها راه آبی و خاکی، بزرگ زرین دیگری را در تاریخ دفاع مقدس رقم زدند. مجموعه‌ی حاضر، نگاهی است

[صفحه ۱۵۸]

به عملیات خیبر و پیامدهای آن در ابعاد مختلف که در پنج فصل تنظیم شده است. فصل اول مروری کوتاه بر انعکاس عملیات خیبر در رسانه‌های خارجی است. فصل دوم به کارگیری سلاح شیمیایی توسط رژیم بعثی عراق در عملیات خیبر را شرح می‌دهد. عراق در این عملیات از سلاح شیمیایی استفاده کرد و قرارداد ژوئن ۱۹۲۵ را لغو نمود. فصل سوم به حمایت و پشتیبانی تسلیحاتی - اقتصادی استکبار جهانی از عراق و همپیمانان او پرداخته است. فصل چهارم: حمله‌ی عراق به کشتیهای تجاری و نفتی در محدوده‌ی خلیج‌فارس را بررسی می‌نماید. فصل پنجم: نگاهی است به ابعاد مختلف فعالیت‌های استکبار جهانی برای به صلح کشاندن جمهوری اسلامی در سال ۵۹ و اوایل جنگ.

قبله‌ی عالم، ژئوپلتیک ایران

گراهام‌فولر؛ مترجم: عباس مخبر.- تهران: نشر مرکز، ۱۳۷۳.
شانزده، ۳۲۷ ص.- (نشر مرکز؛ شماره نشر: ۲۳۵).
طراح روی جلد: هادی فراهانی.
عنوان اصلی: The Center of the Universe, The Geopolitics Of Iran
کتابنامه: ۳۱۵ تا ۳۱۸.
این کتاب، یک تحلیل و بررسی جامع و تاریخی از اوضاع ژئوپلتیک ایران است. نویسنده در فصل دوم آن، «ایران و عراق، میدان نبرد فرهنگ‌هاست» به روابط ایران و عراق می‌پردازد و پس از یک نگرش تاریخی، مسأله‌ی انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی را مطرح می‌سازد. در این مبحث به مشترکات دو کشور و مسایل مورد تعارض بین آنها، ریشه‌های تاریخی این تعارض‌ها و اختلافات دو کشور پس از انقلاب و همچنین جنگ تحمیلی اشاره می‌شود. مسأله‌ی کردها، نفت و اروندرود نیز از جمله مسایلی است که مورد بحث قرار گرفته است.

قدرت و دیگر هیچ: بیست سال با سازمان مجاهدین خلق

خاطرات طاهره باقرزاده.- تهران: اطلاعات، (چاپ سوم): ۲۱۰.۱۳۷۳ ص.: تصویر، نمونه. شمارگان: ۵۲۵۰ نسخه.

این کتاب، مطالبی است در نقد و بررسی رخدادهای مربوط به سازمان مجاهدین خلق طی بیست سال که توسط یکی از عناصر فعال این سازمان بیان شده است. متن حاضر سه بخش دارد: پیش از انقلاب اسلامی (مطالبی درباره‌ی زندگی خانوادگی، انگیزه‌ی کار سیاسی، ارتباط با تشکیلات سازمان در سال ۱۳۵۲، فعالیت‌ها و مواضع ایدئولوژیک، خروج از کشور و...)؛ پس از انقلاب اسلامی (بازگشت به وطن و شروع کار تشکیلاتی در سالهای ۵۸ - ۶۰، فعالیت‌ها، دستگیری در سال ۶۱، مروری بر شکل‌گیری سازمان بعد از انقلاب، لیبرالها، ضعف مدیریت نظام، موضع‌گیری‌های سازمان درباره‌ی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، فاز نظامی، ترورها، برنامه‌های آموزشی سازمان، و...)؛ بیوگرافی اعضای خانواده‌ی نگارنده و کلامی از سر دردمندی (گفت‌وگویی با دیگر اعضای فریب‌خورده و پند و نصیحت به بازگشت). نمونه‌ی دستخط نویسنده نیز ارائه شده است.

کانون‌های بحران در خلیج فارس

اصغر جعفری ولدانی.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۳۹۳ ص.: نقشه.

کتابنامه: در پایان هر مقاله.

[صفحه ۱۵۹]

مجموعه‌ی حاضر حاوی مقالاتی درباره کانونهای بحران‌زا یا اختلافات مرزی میان کشورهای منطقه‌ی خلیج‌فارس است. مقالات کتاب در دو بخش تنظیم شده‌اند. در بخش اول، مقالات مربوط به ایران و عراق و اختلافات ارضی دو کشور آمده است و بخش دوم به مقالاتی درباره‌ی سایر کشورهای خلیج‌فارس اختصاص دارد. زیرمجموعه‌های بخش اول، عبارتند از: «روابط ایران و عراق از آتش‌بس تا پذیرش مجدد عهدنامه‌ی ۱۹۷۵؛ نگرشی به عهدنامه‌ی ۱۹۷۵ ایران و عراق؛ اهداف عراق از تجاوز به ایران؛ طرحهای تجزیه‌ی خوزستان؛ اهمیت استراتژیکی اروندرود و پیشینه‌ی تاریخی آن؛ طرح تغییر مسیر اروندرود و حقوق بین‌الملل و بررسی تاریخی اختلافات مرزی ایران و عراق». زیرمجموعه‌های بخش دوم، عبارتند از: «اختلافات عراق با کویت و سوریه؛ ادعاهای ارضی عراق نسبت به کویت؛ عوامل مؤثر بر سیاست خارجی عراق در ارتباط با اشغال کویت؛ اختلافات ارضی و فردی بین دولتهای خلیج‌فارس و تأثیر آن بر امنیت منطقه». دو پیوست نیز در پایان کتاب آمده است.

کردستان

اثر مصطفی چمران؛ تهیه و تدوین بنیاد شهید چمران.- تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلای، (چاپ چهارم): ۱۷۴.۱۳۸۰ ص.: مصور، عکس، نقشه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر حاوی دستنوشته‌های شهید چمران درباره‌ی موضوع‌های زیر است: «حوادث کردستان، به ویژه پاوه (از ابتدای آشوب تا تصرف شهر و آزادسازی آن)؛ تحلیلی از شهید چمران درباره‌ی تفکر مادیگرانه‌ی استعمارگران و فرمان انقلابی امام خمینی (ره) در خنثی‌سازی آن؛ متن سخنرانی‌های شهید چمران، با ذکر تاریخ ایراد هر یک؛ نوشته‌های پراکنده در مورد خودمختاری و سیطره‌ی احزاب چپ در کردستان؛ توطئه‌ی نقده؛ توطئه‌ی مریوان؛ حادثه‌ی قارنه؛ نمونه‌ی دستخط شهید چمران، که در بحبوحه‌ی نبرد از

پاوه ارسال کرد؛ و متن فرمان انقلابی امام خمینی در ۲۶ / ۵ / ۱۳۵۸ به مناسبت جنگ خونین کردستان (پاوه) و نیایشهای شهید چمران». همچنین عکسهایی از شهید چمران با رزمندگان و شهدا و درگیری‌های کردستان، در کتاب به چاپ رسیده است.

کردستان «امپریالیزم و گروه‌های وابسته»

تهیه شده در دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، (چاپ سوم): ۱۳۵۹.

۱۳۹ ص.: مصور، نمونه.

این کتاب در هفت فصل و یک خاتمه به مسائل مربوط به کردستان و توطئه‌ها و درگیری‌های گروه‌ها در غائله‌ی کردستان می‌پردازد. از جمله مطالب کتاب، موارد زیر است: «بافت اجتماعی کردستان، عملکرد امپریالیسم، زمینه‌های توطئه، ناسیونالیسم کردی، فقر فرهنگی، اختلافات مذهبی، منزوی ساختن نیروهای انقلاب، پایگاه مهاباد، گروه‌ها به کردستان سرازیر می‌شوند، عراق، پشت جبهه‌ی ضد انقلاب، حزب دموکرات، سازمان چریکهای فدائی خلق، سازمان کومله، سازمان پیکار، سپاه رزگاری، شیخ عزالدین حسینی و جلال طالبانی). نمونه‌هایی از دستخط و نامه‌های اداری بین رؤسا، گروه‌ها، سازمان اطلاعات و امنیت کشور در زمان رژیم گذشته و نیز، پس از انقلاب، ارائه شده است.

کسوف، آخرین روزهای CIA (سی. آی. ا): اسناد دخالت مستقیم آمریکا به نفع صدام حسین در جنگ عراق با ایران

نوشته: ماکس پری [ترجمه‌ی غلامحسین صالحیار].- تهران: اطلاعات، (چاپ دوم): ۸۰۱.۱۳۷۶ ص.

[صفحه ۱۶۰]

عنوان روی جلد: اسناد دخالت مستقیم آمریکا به نفع صدام حسین در جنگ عراق با ایران: کسوف

عنوان اصلی: Eclipse, The last Days of The CLA

این کتاب، رویدادهای چهل ساله‌ی اخیر جهان را، انحصارا از دیدگاه «سیا» مورد بررسی قرار داده و نقش سیا را در این رویدادها، در سه بخش مجزا و جمعا در شانزده فصل و یک مؤخره تشریح می‌کند. کتاب، با مرگ ویلیام کیسی، رئیس کل سیا آغاز می‌شود. آنگاه به تشریح و تحلیل حوادث سیاسی جهان، از جمله خاورمیانه و از آن بین، ماجرای ایران گیت، جنگ ایران و عراق و حمله‌ی عراق به کویت می‌پردازد. فصل پانزدهم آن - با عنوان «ایستگاه بغداد» - فقط مربوط به جنگ ایران و عراق است و نقش کاخ سفید و سیا را به نفع صدام حسین به وضوح آشکار می‌سازد. نویسنده فاش می‌کند که چگونه آمریکا علی‌رغم تعهد عدم مداخله در امور ایران در برابر آزادی گروگانها، ایستگاه جاسوسی خود را به فرانکفورت منقل می‌کند و مهم‌تر از آن که توضیح می‌دهد چگونه پس از دریافت خبر پیروزی‌های ایران در جنگ، ریگان ناگهان تصمیم به تقویت صدام حسین و دادن اطلاعات دقیق نظامی ایران به عراق می‌افتد و «فهد» و «حسین» (سلاطین عربستان و اردن) در ارتباط بغداد - واشنگتن و ایجاد همکاری نزدیک میان دو پایتخت چه نقشی داشته‌اند و کاخ سفید و سیا در این میان چگونه عمل کرده‌اند.

کشورها و مرزها در منطقه‌ی ژئوپلیتیک خلیج فارس: سلسله نوشتاری در جغرافیای سیاسی خلیج فارس

نوشته‌ی پیروز مجتهدزاده: ترجمه و تنظیم: حمیدرضا ملک‌محمدی نوری.- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه‌ی چاپ و انتشارات،

(چاپ دوم: ۱۳۷۳.

۲۴۹ ص.: مصور، نقشه، جدول.- (مباحث استراتژیک؛ ۵).

ص.ع. به انگلیسی:Countries and Boundries in the Geopolitical Region of the Persian Gulf

کتابنامه.

کتاب حاضر که به دریادلان حافظ امنیت و تمامیت این سرزمین اسلامی در آبهای نیلگون خلیج‌فارس تقدیم شده است، سلسله نوشتاری در جغرافیای سیاسی خلیج‌فارس است. اساس کتاب حاضر را پنج گزارش تحقیقی مفصل نویسنده برای دانشگاه لندن تشکیل می‌دهد. کتاب به دو بخش اصلی تقسیم می‌شود و هر بخش نیز دارای تقسیماتی است. بخش اول، نگاه کلی به جغرافیای سیاسی و مرزهای بین‌المللی خلیج‌فارس دارد و بخش دوم، پیدایش کشورها و مرزها در منطقه‌ی ژئوپلیتیک خلیج‌فارس را مورد بررسی قرار می‌دهد. در این بخش، به پیدایش کشور ایران و مرزهای آن، نقش‌آفرینی ایران در خلیج‌فارس در نیمه‌ی دو قرن بیستم، تاریخ و جغرافیای سیاسی بحرین و قطر و پیدایش عربستان سعودی، کویت و عراق اشاره‌ای می‌شود. ضمن این که در بخش نقش‌آفرینی ایران در خلیج‌فارس در نیمه‌ی دوم قرن بیستم، روابط ایران با عراق به بحث گذاشته می‌شود.

کویت از پیدایش تا بحران

مؤلف گروه تحقیق مرکز مطالعات و پژوهش‌های کویت؛ ترجمه و ویرایش واحد ترجمه مؤسسه فرهنگی تحقیقاتی ایران و اسلام.- تهران: قصیده‌سرا، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۵۰ ص.: نقشه، جدول.- (علوم اجتماعی: ۴).

عنوان اصلی: الکویت وجودا و حدودا: الحقائق الموضوعیه و الادماءات العراقیه.

صفحه عنوان به انگلیسی: Kuwait from Genesis to Crisis

کتابنامه: ص. ۳۵۲ - ۳۱۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در همین سال توسط انتشارات قطره با (فروست تاریخ و جغرافیا؛ ۱۲) نیز منتشر شده است.

[صفحه ۱۶۱]

کتاب حاضر، در چهار فصل و بخشهای مربوطه، به بررسی وضعیت تاریخی کویت تا زمان جنگ خلیج‌فارس و پیامدهای این جنگ بر کشور کویت می‌پردازد. از جمله، مندرجات کتاب، می‌توان به این موارد اشاره کرد: «فصل اول: بحران خلیج‌فارس در سال ۱۹۹۰، مقدمات، تحولات، و ابعاد آن؛ فصل دوم: وضعیت تاریخی کویت؛ فصل سوم: حقوق بین‌الملل در رویارویی با تجاوز عراق به کویت و ادعاهای عراق و فصل چهارم: پیامدهای اقتصادی تجاوز عراق به کویت». در متن کتاب، در خصوص «جنگ ایران و عراق» کمکهای کویت به عراق در دوران جنگ، درگیری‌های خلیج‌فارس، دیدگاه عراق پس از خاتمه‌ی جنگ با ایران و شروع جنگ دیگر و...» مطالبی ارائه شده است.

گامی در راه مدیریت تبلیغات جنگ: محورهای محتوای مقالات دومین همایش بررسی کاربرد تبلیغات در جنگ

تهران: هیأت علمی همایش بررسی نقش تبلیغات در جنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۲۵۲ ص.: نمودار، جدول.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، مجموعه‌ی مقاله‌هایی است که در دومین همایش بررسی کاربرد تبلیغات در جنگ ارائه شده‌اند. از جمله عناوین مقالات، عبارتند از: «جایگاه عملیات روانی در نظامهای سیاسی؛ مبانی کاربردی فنون رفتاری رهبری تبلیغاتی جنگ؛ شمای مدیر تبلیغی در نهج‌البلاغه؛ شیوه‌های بهینه‌سازی تعامل تبلیغات و عملیات در سازمان رزم؛ نظام مطلوب آموزش مدیران و کارگزاران تبلیغات دفاعی؛ چگونگی بسیج امکانات در جهت اوصاف تبلیغات دفاعی؛ بررسی نقش و جایگاه تحقیقات اجتماعی در سازمان تبلیغات جنگ (ضرورتها، اولویتها و اهداف)؛ تبلیغات آفندی؛ کارکرد تبلیغی جهادیه‌ها در بسیج و آماده‌سازی برای جنگ؛ آرمان مشترک و سازماندهی تبلیغات جنگ؛ جنگ تبلیغاتی علیه جمهوری اسلامی ایران در مرحله‌ی اول جنگ تحمیلی؛ و...».

گذر از بحران ۶۷، تحلیلی بر هشتمین سال جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران

اثری از دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، دفتر سیاسی، (چاپ اول): ۲۲۸.۱۳۶۸ ص.

عنوان روی جلد: گذر از بحران ۶۷: تحلیل سیاسی هشتمین سال جنگ.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: گسترش بحران در خلیج‌فارس؛ همگرایی بین‌المللی؛ بروز عوامل جدید در روند جنگ تحمیلی؛ فشار همه‌جانبه و شکست نظامی عراق در آخرین تلاش‌ها؛ فاز جدید سیاسی.

در فصل نخست کتاب نمودها و شاخصهای گسترش بحران خلیج‌فارس مورد بررسی قرار گرفته و درگیری ایران و آمریکا نقد شده است. در فصل دوم روند توافق‌های جهانی با هدف خاتمه دادن به جنگ نشان داده می‌شود. در این فصل نقش جنگ در تسریع توافق‌های بین‌المللی و به ویژه سیاست گورباچف در قبال دو بحران افغانستان و جنگ تحمیلی مورد بررسی قرار گرفته و نیز به افزایش تحرکات منطقه‌ای - به عنوان حلقه‌ی تکمیل‌کننده‌ی این توافق‌ها - پرداخته شده است. سومین فصل کتاب به «بروز عوامل نوظهور در روند جنگ تحمیلی» - که به تعبیری می‌توان آن را نتیجه‌ی عملی و ملموس توافق‌های دو بلوک قدرت قلمداد کرد - اختصاص یافته است. جنگ شهرها از بروز عوامل جدیدی در روند جنگ تحمیلی خبر می‌داد. سکوت مرگبار جهان در این مقطع، در برابر تمامی آن فجایع کاملا آشکار و بدیهی، شاخصه‌ی بارز آن دوران قلمداد می‌شود.

[صفحه ۱۶۲]

گذری بر پنجمین سال جنگ تحمیلی

تهیه و تدوین روابط عمومی فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، روابط عمومی، ۱۳۶۴.

ه. ۲۵۰ ص.: نقشه، جدول، نمودار.

کتاب حاضر، که در نه بخش تنظیم شده است، وقایع سال ۱۳۶۳ - پنجمین سال جنگ تحمیلی عراق علیه ایران - را بررسی می کند. در بخشهای اول تا سوم، عملیاتهای میمک، بد و انصارالله، استفاده‌ی عراق از سلاحهای شیمیایی، حمله به مناطق مسکونی (و نیز آمار حملات یک ساله‌ی عراق به مناطق مسکونی)، انعکاس عملیات فوق‌الذکر در رسانه‌های گروهی جهان و تحرکات مقامات خارجی در جریان عملیات فوق مورد بررسی قرار گرفته است. در بخشهای چهارم تا ششم، ظهور قدرت موشکی ایران در صحنه‌ی جنگ، جنگ نفتکشها در خلیج‌فارس و دریافت کمکهای نظامی، اطلاعاتی، انسانی و اقتصادی عراق از کشورهای دیگر بیان شده است. در بخشهای هفتم و هشتم، تلاشهای بین‌المللی جهت پایان دادن به جنگ تحمیلی و نگرانی کشورهای منطقه از ادامه‌ی جنگ و راهپیمایی مردم ایران در روز جهانی قدس (که در حمایت از ادامه‌ی جنگ، شعار می‌دادند) آمده است.

در بخش نهم نیز روز شمار جنگ - که گذری است بر وقایع روزهای جنگ در سال ۱۳۶۳- به چاپ رسیده است.

گذری بر دو سال جنگ

دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، [۱۳۶۱].۲۸۷ ص.: مصور، نقشه.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۰۰۰۰۰ نسخه

مندرجات: برکتهای جنگ؛ سیری در دو سال جنگ؛ بعد جهانی جنگ تحمیلی.

آنچه در این کتاب آمده، گزارش تحلیل گونه و مختصری از سیر دو سال اول جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و پاره‌ای از مسائل قبل از آن است. در فصل اول، برکتهای داخلی و خارجی جنگ تحمیلی بررسی شده است. فصل دوم، «سیری در دو سال جنگ» نام دارد و ابتدا شرح مختصری درباره‌ی وضعیت دو کشور قبل از شروع جنگ داده شده، سپس تقسیم‌بندی عملیاتها به کلاسیک و غیرکلاسیک مورد بحث قرار گرفته است. در این فصل، شرح عملیاتهای ثامن‌الأئمه، طریق‌القدس، فتح‌المبین و بیت‌المقدس آمده است. در فصل سوم، آخرین فصل کتاب، بعد جهانی جنگ تحمیلی و نحوه‌ی برخورد کشورهایی از قبیل آمریکا، عراق، شوروی، اسرائیل، کشورهای غیر متعهد، فرانسه، سازمان ملل و رژیمهای مرتجع منطقه، با این پدیده بررسی شده است.

گریز از یکسان سازی جهانی اندیشه روز مرگی، یا، تفکر آرمانشهری: تأملاتی در باب انقلاب معنوی در جهان مدرن، نقد تئوری انقلاب اسلامی به مثابه انعکاس شکست تجربه ایرانی مدرنیسم

محمد مددپور.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۰۴ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۴۵۳؛ جنگ ایران و عراق، پژوهش و نقد؛ ۱۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:To Eschew Globalization, Routinism Utopianism

کتابنامه: ص.: ۱۰۴ و به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: ویرانگری مدرنیته و شکست مدرنسیم در ایران؛ فصل دوم: شهادت راهی برای گریز از مدرنیته؛ فصل سوم: روز مرگی دنیوی یا تعالی دنیوی و تفکر آرمانشهری در برابر یکسان‌سازی دینی و عرفی؛ ضمیمه.

پس از انتشار مقاله‌ی «به سوی قرائتی نو از شهادت از منظر انسان‌شناسی و جامعه‌شناسی» - که گزیده‌ای از رساله‌ی «اریک بوتل» (با عنوان «شهادت در ادبیات جنگ») است - نویسنده، کتاب حاضر را در پاسخ به مقاله‌ی مذکور نوشته است. کتاب، شامل سه فصل است و اصل مقاله‌ی مذکور نیز ضمیمه شده است. نویسنده‌ی فرانسوی در نوشته‌ی خود وقوع انقلاب را نتیجه‌ی شکست مدرنیسم شاه در ایران می‌داند و شهادت را راهی برای گریز از آن می‌شمرد. نویسنده‌ی کتاب برای نقض سخنان نویسنده‌ی فرانسوی، به چگونگی شکل گیری انقلاب و دفاع بسیجیان در برابر حملات دشمن پرداخته است. بسیاری از مطالب کتاب درباره‌ی شهید و شهادت و شهیدان جنگ و دفاع مقدس است و خاطراتی نیز از شهیدان نقل شده است.

گزارش زمستان ۵۷

سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ به کوشش جلیل جباری.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۲۴۸.۱۳۷۲ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل گزارشات روزانه‌ی وقایع ماههای آذر، دی و بهمن سال ۱۳۵۷ است؛ ماههایی که منجر به پیروزی انقلاب اسلامی ایران شد. مطالب در سه بخش مجزا، به ترتیب ماههای مذکور، ارائه شده و در پایان گزارش هر روز، تحلیل فشرده و کوتاهی آمده است. در پایان نیز، بخشی مربوط به شخصیتها و افراد سیاسی و نظامی است و مختصری از زندگینامه، فعالیت‌ها و اقدامات دوران ریاست و رهبری هر یک، در دوره‌ی قبل و بعد از انقلاب و طی جنگ تحمیلی، به ضمیمه‌ی عکس آنها، آورده شده است. از جمله «حضرت امام خمینی (ره)، آیت‌الله خامنه‌ای، حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی، آیت‌الله طالقانی و... برخی از مسئولان و فرماندهان نظامی وقت در دوران جنگ (مانند سپهبد شهید صیاد شیرازی، که در آن زمان درجه سرهنگی داشت)». همچنین درباره‌ی این افراد نیز مطالبی وجود دارد: «محمدرضا پهلوی، شاپور، بختیار، عبدالرحمان قاسملو، و...». در بخش آخر کتاب، در خلال زندگینامه‌ی افراد، در خصوص اقدامات رهبران و شخصیتهای سیاسی طی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و جنگ مسلحانه‌ی احزاب در برابر رزمندگان اسلام، نیز مطالبی بیان شده است.

ما اعتراف می‌کنیم

محسن صفری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۲۷۲ ص.- (دفتر ادبیات مقاومت؛ سیاسی؛ ۴).

عنوان به انگلیسی:We Confess

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مطالب این کتاب، از منابع مختلف خارجی مانند بولتن رادیوهای بیگانه، گزارشهای ویژه‌ی خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، مجموعه‌های «آمریکا و جنگ»، «جنگ ایران و عراق» و «جنگ خلیج‌فارس» روزنامه‌ی جمهوری اسلامی و بولتنهای«بررسی مطبوعات جهان و منطقه» و بررسی مطبوعات جهان در محدوده‌ی زمانی تجاوز عراقی‌ها به کویت، (حدود هفت‌ماه)، گردآوری شده و مورد بررسی قرار گرفته‌اند. هدف از این بررسی، شناساندن ماهیت حامیان رژیم متجاوز عراق و شرمندگی آنان در این زمان

است. کتاب به هشت بخش جداگانه تقسیم شده است. «متجاوز کیست و چرا تجاوز؟؛ کمکهای نظامی؛ استفاده از سلاح شیمیایی توسط عراق؛ ارسال سلاحهای شیمیایی، میکروبی، هسته‌ای و کمک در ساخت آنها؛ حمایتهای سیاسی - تبلیغاتی، کمکهای اقتصادی، پیروزی ایران و شکست عراق؛ ماهیت صدام و رژیم بعث عراق و نقض حقوق بشر، محکومیت و مجازات متجاوز!» عناوین این بخشها هستند. مطالب هر بخش نیز به ترتیب تاریخ اعتراف و تاریخ منبع مورد نظر مرتب شده‌اند.

[صفحه ۱۶۴]

مبانی، آفات و راهکارهای انقلاب اسلامی از دیدگاه شهید چمران

اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: مؤسسه فرهنگی انتشارات آیه، (چاپ اول): ۹۲.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

مندرجات: مبحث اول: ارکان انقلاب اسلامی، مبحث دوم: اهداف انقلاب اسلامی، مبحث سوم: آسیب‌شناسی انقلاب.

کتاب، محتوی نظرات شهید چمران در ارتباط با انقلاب اسلامی است، که در سه مبحث ارائه شده است: در مبحث اول (ارکان انقلاب)، شهید دکتر چمران، «شهید، دین و معنویت و رهبری مردم» را ارکان انقلاب می‌داند و برای هر رکن شرایطی را بیان می‌کند برای مثال، در مورد رهبری به اقتدار و بی‌نظیر بودن امام (ره) اشاره دارد. در مبحث دوم - که «اهداف انقلاب» نام دارد - «تعمیم عدالت اجتماعی، فقرزدایی، استقلال، آزادی و تحول روحی و معنوی را به عنوان هدفهای انقلاب شمرده، به شرح هر یک می‌پردازد. در مبحث سوم - «آسیب‌شناسی انقلاب» - به بررسی آسیبها در دو حوزه‌ی خارجی (شامل ابرقدرتها، صهیونیستها، و قدرتهای پوشالی و وابسته به ابرقدرتها) و داخلی (شامل گروهکهای مخالف انقلاب، فرصت‌طلبان، منفعت‌پرستان، طاغوت‌درون‌ها، تفرقه‌افکنان، جناح‌بازان، سیاست‌بازان و...) پرداخته است.

مبانی رفتاری شورای همکاری خلیج‌فارس در قبال جمهوری اسلامی ایران: ضرورت برقراری نظام نوین امنیتی در منطقه و ملاحظاتی در این زمینه

بهمن نعیمی ارفع؛ همکار فنی سازمان طرح و اجرای کتاب.- تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۴۵ ص.- (رساله‌ها؛ ۹).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

شورای همکاری خلیج‌فارس در ماه مه سال ۱۹۸۱ با عضویت شش کشور (عربستان سعودی، کویت، امارات عربی متحده، قطر و بحرین) تشکیل شد. هدف از تشکیل این شورا، ایجاد اتحادیه‌ای برای حفاظت از منطقه‌ی خلیج‌فارس است. کتاب حاضر، در چهار فصل، به بررسی شورای مذکور و دیدگاههای آن در منطقه می‌پردازد. فصل اول: نگاهی به دکترین‌های امنیتی در مورد منطقه؛ فصل دوم: تشکیل شورای همکاری و دیدگاههای آن پیرامون مسائل امنیتی؛ فصل سوم: استراتژی شورا در جریان جنگ تحمیلی و آثار آن در روابط خارجی شورا (از جمله استراتژی در طول جنگ، تأثیر دیدگاهها و مواضع فردی اعضای شورا بر موضع‌گیری‌های

جمعی در برابر جمهوری اسلامی ایران)؛ فصل چهارم: ضرورت برقراری نظام نوین امنیتی در منطقه (از جمله، نگاهی به رویه‌های سیاسی در منطقه بعد از اجرای آتش‌بس در جنگ تحمیلی).

مبانی و تاریخ اندیشه نظامی در ایران

محمدحسین جمشیدی؛ ویرایش ادبی مرتضی حقی، ویرایش نهایی: جواد زمان‌زاده دربان، جمشید سرمستانی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دانشکده‌ی فرماندهی و ستاد، ۱۳۸۰.

سی و دو، ۸۰۵ ص.: مصور (رنگی)، عکس (بخش رنگی)، نقشه (رنگی).- (فرهنگ و مطالعات نظامی؛ ۷) طراح روی جلد: سیامک فرشچی.

کتابنامه: ص. ۶۲۸ – ۶۱۱.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۶۵]

نویسنده در چهارده فصل به بررسی اندیشه‌ی نظامی ایران در دوره‌های مختلف: «تمدنهای اولیه‌ی ایران باستان، پیش از عصر زرتشت، آیین زرتشت و اوستا، آیین ماد و هخامنشی، اشکانیان، اصول و مبانی در اسلام، بعد از سلام، از قرن هفتم تا قرن دهم هجری قمری، از قرن دهم تا دوران انحطاط ایران، عهد پهلوی و دوران جمهوری اسلامی» پرداخته است. در بخش اول از فصل چهارده کتاب - که به جمهوری اسلامی ایران و جنگ تحمیلی اختصاص دارد - نهادها، تحولات و مسایل عمده‌ی نظامی ایران، مانند ارتش و سپاه، توطئه‌های گروهک‌ها، تسخیر لانه‌ی جاسوسی آمریکا، حمله به طبس، کودتای نوژه و جنگ هشت ساله‌ی ایران و عراق، مورد بررسی قرار گرفته است. مطالب این قسمت عبارتند از: «آغاز جنگ، پیشروی عراق در خاک ایران، اقدامات عمده‌ی ایران (شامل نبردهای بزرگ، متوسط و کوچک) و دوران پس از جنگ و برخی از پدیده‌های مهم جنگ ایران و عراق (مانند جنگ شیمیایی، جنگ نفتکش‌ها و جنگ شهرها)».

مبانی و مدل‌های تصمیم گیری در سیاست خارجی

حسین سیف‌زاده؛ [برای] دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

پانزده، ۲۳۹ ص.: جدول، نمودار.- (مباحث پایه؛ شماره ۱۸).

صفحه عنوان به انگلیسی: Fundamental issues and models of decision making in foreign policy

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتابنامه: ص. [۲۱۹]– ۲۳۷.

این کتاب، در دو بخش و پنج فصل، به مبحث تصمیم‌گیری در روابط بین‌المللی و سیاستهای جهانی می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از:

بخش اول: مبانی مؤثر بر شکل‌گیری و اجرای سیاست خارجی (محیط عملیاتی حاکم بر صحنه، نظم نوین جهانی و تحول در نهادها

و قانونمندیهای رفتاری، مقایسه‌ی نظامهای سیاسی، استراتژی ملی و اهداف سیاست‌گذاری خارجی و...) بخش دوم: روشها و مدلهای تصمیم‌گیری در سیاست خارجی (روشهای مختلف در تجزیه و تحلیل، مدلهای مختلف تصمیم‌گیری و...). در پایان نیز رهنمودی برای اجرای موفقیت‌آمیز سیاست خارجی، به عنوان نتیجه‌گیری کلی، ارائه شده است. در متن فصلها و گفتارها، از کشور عراق و جنگ ایران و عراق و جنگ عراق و کویت به صورت مقایسه‌ی یاد شده است؛ برای مثال؛ گرایش عراق به تولید سلاحهای اتمی، بیولوژیک و شیمیایی و یا کمک کشورهایی چون عربستان و کویت در جنگ علیه ایران مورد تأکید قرار گرفته است.

مجموعه مقالات [اولین] سمینار بررسی مسائل خلیج فارس، تهران، اردیبهشت ماه ۱۳۶۷

تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز مطالعات خلیج‌فارس، (چاپ دوم): ۱۳۶۹. ۷۶۰ ص.

در این سمینار، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای - رئیس‌جمهور وقت جمهوری اسلامی ایران - به حساسیت منطقه از نظر ذخایر خدادادا اشاره کرده، خواستار پایان دادن به مداخله‌ی نیروهای بیگانه در خلیج‌فارس و برقراری امنیت با همکاری ملت‌های منطقه بر پایه‌ی اخوت اسلامی شدند. دکتر علی‌اکبر ولایتی (وزیر امور خارجه‌ی وقت) نیز طی سخنرانی خود اظهار داشت که ایران وابسته به آمریکا، به قدرت مستقلی تبدیل شده است که می‌گوید خلیج‌فارس به کشورهای اطراف ایران تعلق دارد و باید دست بیگانگان از آن کوتاه شود و این دکترین، علت اصلی نزاع موجود در منطقه است که در شکل جنگ تحمیلی و فشارهای نظامی آمریکا و متحدینش علیه ایران تجلی یافته است. عناوین برخی از مقالات موجود در کتاب عبارت است از: «امنیت ملی و دسته‌جمعی، نفت و خلیج

[صفحه ۱۶۶]

فارس، موضوع حاکمیت در خلیج‌فارس، سیاست خارجی ژاپن در خلیج‌فارس، خلیج‌فارس در آینه‌ی زمان، نقش نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در خلیج‌فارس و...».

مجموعه مقالات: اولین نشست کنفرانس «بررسی دفاع مقدس»، دانشگاه امام حسین (ع)

تهیه و تدوین معاونت پژوهشی دانشگاه امام حسین (ع) به کوشش غلامرضا ذاکرصالحی.- تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۱. ۲۸۱ ص.

این کتاب، مجموعه‌ی مقالات ارائه شده در اولین «کنفرانس بررسی دفاع مقدس» است که در سال ۱۳۶۹ به همت دانشگاه امام حسین (ع) برگزار شد. خط کلی مقالات و سخنرانی‌های ارائه شده در کنفرانس، نشان‌دهنده‌ی این بود که دفاع مقدس ما از نظر محتوا و قالب، یک جنگ انقلابی بود. محتوا و کیفیت دفاع مقدس که ناشی از زمینه‌های منحصر به‌فرد فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی انقلاب اسلامی بود، شیوه‌ی نبردی را با قالبهای خاص خود ارائه نمود. این نشست، چندین محور عمده را فراروی خواننده قرار می‌دهد که مبحث نیروی انسانی (نقش معنویت و فرهنگ و تکنولوژی دفاعی) از مهمترین مؤلفه‌های تأکید شده در آن محسوب می‌شود. عناوین برخی از مقالات عبارت است از: «اصول و مبانی حاکم بر دفاع مقدس، بررسی مقاطع تاریخی دفاع مقدس، سنتهای الهی در جنگ، بررسی و تحلیل بحران در خلیج‌فارس، بررسی راه‌های تقویت بنیه دفاعی کشور، بررسی عوامل به وجود آورنده‌ی جنگ تحمیلی، نگاهی به مواضع شوروی نسبت به جنگ تحمیلی، جنگ و دانشگاه، بایدها و نبایدها، بررسی

انگیزه‌های روانی مقاومت نظامیان عراقی و...».

مجموعه مقالات: دومین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس ۲۹ آبان – اول آذرماه ۱۳۶۸

مرکز مطالعات خلیج‌فارس – تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه‌ی چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

ده،۳۳۴، [۱]ص.: جدول.

صفحه عنوان به انگلیسی: The Second Seminar on the Persian Gulf

کتابنامه در پایان هر بخش و به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی ۲۳ مقاله در مورد خلیج‌فارس است. مقاله‌ی «اهمیت تنگه‌ی هرمز به لحاظ ژئوپلتیک و منابع آبهای ساحلی» (از شاهکار) به بررسی نقش ایران در بازماندن تنگه‌ی هرمز طی هشت سال جنگ می‌پردازد. ایران تهدید کرده بود اگر سکوهای نفتی ایران مورد حمله‌ی عراق قرار گیرد، تنگه‌ی هرمز را، که راه عبور نفت بسیاری از کشورهاست، خواهد بست ولی این امر هیچ‌گاه اجرا نشد. در مقاله‌ی «امنیت دسته‌جمعی و ابرقدرتها» (از ادوارد ام. لاوال)، در صفحه ۹۸ – ۱۰۰ کتاب، نویسنده به این امر اشاره می‌کند که آمریکا تنها بهره‌ور شونده از شورای امنیت است و ایران بهای سنگینی را در جنگ پرداخته است. در سایر قسمتها نیز، در موارد متعددی، به جنگ و عدم رعایت حقوق ایران توسط سایر کشورها اشاره شده است.

مجموعه مقالات: سومین سمینار «بررسی مسائل خلیج فارس»، تهران، بهمن ماه ۱۳۶۹

تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، مرکز مطالعات خلیج‌فارس، ۱۳۷۲.

هفت، ۳۲۵ ص.: مصور، نقشه، جدول، نمودار: (کلیات؛ ۱۰).

[صفحه ۱۶۷]

صفحه‌ی عنوان به انگلیسی: The Third Seminar on the Persian Gulf

کتابنامه به صورت زیرنویس.

«سومین سمینار بررسی مسائل خلیج‌فارس» در بهمن ۱۳۶۹ در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، با حضور استادان و کارشناسان داخلی و خارجی تشکیل گردید و کتاب حاضر، مجموعه‌ی مقالات ارائه شده در این سمینار است. عناوین تعدادی از مقالات ارائه شده در این سمینار عبارت است از: «نظرات کلی در مورد بحران خلیج‌فارس؛ نفت و امنیت در خلیج‌فارس؛ چارچوب امنیتی کشورهای منطقه‌ی خلیج‌فارس؛ بررسی طرحهای امنیتی در خلیج‌فارس؛ پدیداری الگوهای ساختار امنیتی در خلیج‌فارس؛ امنیت خلیج‌فارس در یک تفاهم صلح‌آمیز؛ امنیت خلیج‌فارس؛ عرب در برابر دیگران، یک دیدگاه جهان سومی؛ مصر و نظام عربی در خلیج‌فارس؛ امنیت و همکاری منطقه‌ای در خلیج‌فارس؛ منابع انرژی خلیج‌فارس؛ امنیت دسته‌جمعی در خلیج‌فارس و...».

مجموعه مقالات: پنجمین سمینار بررسی مسائل خلیج فارس ۲۹ – ۲۸ آذر ۱۳۷۳

[برگزار کننده] مرکز مطالعات خلیج‌فارس، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی.– تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و

انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۴. هفت، ۲۹۳ ص. نقشه، جدول، نمودار.

صفحه عنوان به انگلیسی:- Center for Persion Gulf studies the fifth on the: Persian Gulf, Theran Dec. ۱۹۹۴

کتابنامه به صورت زیرنویس.

پنجمین سمینار خلیج‌فارس با عنوان «افق‌های همکاری در خلیج‌فارس و دریای عمان» که در تاریخ ۲۸ و ۲۹ آذر ۱۳۷۳ در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی برگزار شد، این عناوین را مد نظر قرار داد: همکاری‌های سیاسی - امنیتی و اقتصادی، نفت و گاز، شیلات و محیط زیست دریایی. کتاب حاضر در شش فصل تنظیم شده است: فصل اول: سخنرانی‌های افتتاحیه ریاست جمهوری اسلامی ایران و فصل دوم مقالات مربوط به اولین محور موضوعی سمینار، یعنی ثبات سیاسی، همکاری‌ها و امنیت منطقه‌ای اختصاص یافته است؛ فصل سوم به مهم‌ترین مقالات کمیته‌ی ویژه‌ی «محیط زیست» پرداخته است. در فصل چهارم دو مقاله‌ی مربوط به نفت و گاز و در فصل پنجم دو مقاله مربوط به آب آورده شده است و فصل ششم نیز به مقالاتی که در ارتباط با محورهای موضوعی سمینار دریافت شده، ولی در سمینار ارائه نشده، اختصاص دارد.

محرم، ماه پیروزی خون بر شمشیر: عملیات سرنوشت ساز ۵۰۰ گردان

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- [بی‌تا] ۳۰۰ ص.

دیپلماسی قدرتهای جهانی در ششمین سال جنگ تحمیلی، به ویژه، استراتژی آمریکا (و نحوه‌ی شروع جنگ نفتکشها توسط آن کشور و هراس از پیروزی نظامی ایران در جنگ و گشودن بن‌بست جنگ تحمیلی)، عملکرد شوروی، فرانسه و ارتجاع عرب در رابطه با جنگ تحمیلی از مباحث این کتاب هستند. گزیده‌ای از سخنان حضرت امام در مورد ضرورت برپایی عزاداری امام حسین (ع) و جنگ تحمیلی، زینت‌بخش مطالب کتاب است؛ چرا که بازگویی پیام و ذکر مصائب آن حضرت، از عاشوراهای مکرر سرزمین لاله‌گون ایران اسلامی جدا نخواهد بود.

[صفحه ۱۶۸]

مدیران صنعت نفت ایران

تألیف عباس طرفی (عبدالله‌پور).- [بی‌جا]: عباس طرفی (عبدالله‌پور)، (چاپ اول): ۱۳۷۳-۱۳۸۰. ۷ جلد: (۲۲۹۲) ص.: مصور، نمونه، عکس، نمودار.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Iran Oil Managers

فقط جلد هفتم از این مجموعه (در دو بخش) مربوط به جنگ تحمیلی عراق علیه ایران می‌باشد.

مجموعه کتاب هفت جلدی «مدیران صنعت نفت ایران». فعالیت‌های صنعت نفت ایران را از سال ۱۲۶۱ (۱۸۸۲ م.) تاکنون در قالب وقایع‌نگاری ارائه می‌دهد. جلد هفتم، شامل زندگینامه و شرح اقدامات وزراء، مدیران و کارگزاران صنعت نفت و ساختار سازمانی شرکتهای مختلف تشکیل‌دهنده‌ی این صنعت و در عین حال، اطلاعات تاریخی، سیاسی، فنی و عملیاتی متنوعی در ارتباط با

تحولات این صنعت در دوران جنگ تحمیلی (با تأکید بر اثرات متقابل جنگ و نفت) و تلاشهای بازسازی و سیاستهای مرتبط با تدوام فعالیت‌های استخراج و صدور نفت است. در بخش اول از جلد هفتم، اطلاعات مربوط به صنعت نفت و گاز و در بخش دوم اطلاعات مربوط به صنعت پتروشیمی و سازمان شرکت ملی پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی ایران ارائه شده است. در پایان نیز گاه‌شمار جنگ، از اولین سال تا هشتمین سال، نتیجه‌گیری، رویدادهای دوران جنگ، منابع و مآخذ و فهرست‌ها آورده شده است.

مروری بر مهم‌ترین رخدادهای سیاسی دهه‌ی اخیر

تهیه و تدوین: دفتر سیاسی سپاه.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۸۴.۱۳۶۹ ص.

آنچه در این کتاب، (بنا بر مقدمه آن) آمده است، تحلیلی شتاب‌زده از اهم وقایع دهه‌ی اول انقلاب و نظام جمهوری اسلامی است. کتاب در ده فصل تنظیم شده است. فصل اول به «جمهوری اسلامی ایران و پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸» و تأثیر پذیرش این قطعنامه از سوی ایران بر موقعیت داخلی عراق می‌پردازد. فصل دوم، «تحولات اخیر منطقه و پیروزی سیاسی بزرگ ایران» را تبیین می‌کند. در فصل سوم، «عزل آقای منتظری» - یکی از سرنوشت‌سازترین اقدامات امام خمینی (ره) - به بحث گذاشته شده است. نویسنده، در این فصل انگیزه‌های حضرت امام (ره) را برای این کار بیان می‌کند. فصل چهارم، «رهبری و مرجعیت» است و بیانات حضرت امام (ره) را در این مورد ارائه می‌دهد. فصل پنجم، «القائات دشمن و نقش کارگزاران داخلی» نام دارد. در فصل ششم (سیمای کریه ضد انقلاب در طول یک دهه‌ی اخیر)، به صحبت درباره‌ی انجمن ضد انقلابی حجتیه پرداخته شده است. فصل هفتم «مروری کوتاه بر اقتصاد کشور در شرایط جنگ و بازسازی» نام دارد. فصل هشتم، «هجوم فرهنگی استکبار و ایادی داخلی‌اش» را شرح می‌دهد. فصل نهم، «انقلاب اسلامی محور تحولات سیاسی دهه‌ی اخیر در جهان»، فصل دهم «راه امام پس از امام» و فصل یازدهم، «گذری بر هشت سال دفاع مقدس» نام دارد.

مروری کوتاه بر پنج سال جنگ تحمیلی

برن: سفارت جمهوری اسلامی ایران، (چاپ اول): ۱۳۶۴.

[۷].۱۹ ص.: عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی. A Brief View of the Five Year Old Imposed War

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب حاضر، مروری مختصر و کوتاه از جنگ تحمیلی عراق علیه ایران بوده، در آستانه‌ی ششمین سال جنگ منتشر شده است. در این نوشته مسأله‌ی شروع جنگ در ۳۱ شهریور ۵۹، مقابله‌ی نیروهای ارتش اسلام در برابر عراق، مقابله‌ی عراق با موشکهای زمین به زمین، رسانه‌های گروهی و جنگ روانی (به عنوان آخرین حربه‌ی دشمن)

[صفحه ۱۶۹]

اشاره شده است. تصاویری از به کارگیری سلاح شیمیایی و بمباران مناطق مسکونی، مساجد و کلیساها در شهر اهواز و آبادان، خودکفایی در ساخت نفربر زرهی و قطعات هواپیمای جت و موشک ضد تانک آر. پی. جی. هفت با زیرنویس ارائه شده‌اند.

مسائل مرزی ایران و عراق و تأثیر آن در مناسبات دو کشور

تألیف آذرمیدخت مشایخ فریدنی.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۲۹۵.۱۳۶۹ ص.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

کتابنامه: ص. ۲۶۹ – ۲۸۳.

مندرجات: فصل اول: قراردادهای ارزروم، نخستین اقدام ایران و عثمانی برای حل و فصل جامع اختلافات دو کشور؛ فصل ۲: کمیسیون‌های تحدید حدود و قراردادهای مرزی ۱۲۶۴ تا ۱۳۳۲؛ فصل ۳. تأسیس کشور مستقل عراق و روابط ایران و عراق، قبل از برقراری مناسبات سیاسی؛ فصل ۴. مناسبات ایران و عراق در دوران بین دو جنگ جهانی؛ فصل ۵: از پیمان سعدآباد تا سقوط رژیم سلطنت در عراق.

نویسنده در این کتاب به بررسی تاریخچه‌ی اختلافات ایران و عراق پرداخته است و قصد آن را دارد تا علت آغاز جنگ تحمیلی را ریشه‌یابی کند. نویسنده در این کتاب، این اختلافات را در پنج فصل – از زمان عثمانی تا سقوط رژیم سلطنتی در عراق – بررسی می‌کند و به اختلافات ایران و عراق بر سر حدود مرزی در شطالعرب (اروندرود) اشاره کرده است. نویسنده در پایان کتاب (در بخش ضمائم)، اسنادی مبنی بر توافقهای مختلف انجام گرفته در دورانهای فوق را آورده است. اروندرود، از ابتدا، نقطه‌ی اختلاف ایران و عراق، حتی در زمان عثمانی بوده است و همواره جنگهایی نیز بین مأمورین دو دولت اتفاق افتاده است. طبق آنچه در کتاب آمده است، آخرین توافق ایران و عراق بر سر مسائل مرزی، قبل از جنگ تحمیلی، توافق الجزیره در ۶ مارس ۱۹۷۹ بوده است که صدام در شروع جنگ آن را پاره می‌کند.

مسلمانان بپا خیزید

نوشته فاضل شریفی.- قم: فاضل شریفی، ۱۱۶.۱۳۶۵ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر در دو بخش تنظیم شده است. نویسنده در بخش نخست به بررسی وضع سیاسی، اجتماعی و نظامی کشورهای اسلامی – به ویژه ایران، الجزایر، لیبی، افغانستان، سوریه و... – می‌پردازد و آن را به زبانی ساده، در قالب گزارش جلسات مشورتی بین ابرقدرتها برای ادامه‌ی چپاول و غارت کشورهای مستضعف مسلمان و نیز روش اتخاذ شده توسط استعمار جهانی برای دستیابی به این هدف (یعنی تلقین ناتوانی و تخدیر افکار عمومی) نوشته است. نویسنده، در این راستا، به بیان اتفاقات و حوادث مربوط به انقلاب اسلامی ایران و جنگ تحمیلی – همراه با تحلیل ساده‌ی آنها – پرداخته است. بخش دوم، «خاطراتی از جنگ تحمیلی عراق» نام دارد و در آن، خاطراتی از پیروزی‌های ایران در جبهه‌های جنگ، حمله‌ی عراق به خرمشهر و جنگ‌زده‌هایی که مجبور به ترک خانه و کاشانه‌ی خود شدند، آمده است. در پایان نیز قطعاتی حکایت‌گونه از اخلاق اسلامی آورده شده است.

منافع قدرتهای بزرگ در خلیج فارس

پائول جابر... [و دیگران]؛ مترجم: مجید قهرمانی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ سفیر، ۸۲.۱۳۷۰ ص.

عنوان اصلی: Great Powers Interests in Persian Gulf

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضـر شامل چهار مقاله از هفت نشست برگزار شده‌ی طرحی است که مجری آن بنیاد آرتور راس می‌باشد و به بررسی منطقه‌ی استراتژیک خلیج‌فارس پرداخته است. از جمله مطالب بیان شده: منافع غرب و ثبات آن در خلیج‌فارس برای دستیابی آزادانه به منابع نفتی، خطرات و تهدیـدات روسـیه و ایران در عـدم ثبات منافع غرب، و سه دیدگاه آمریکائیها، ژاپنی‌ها و اروپایی‌هاست. در دیـدگاه اول، رقـابت آمریکـا و شوروی، رقـابت دریـایی، رقـابت دو سـتونی ریچارد نیکسون، جنگ اکتبر ۱۹۷۳ اعراب و اسـرائیل، دکترین کـارتر، جنـگ نفت‌کش‌ها و... مطرح شـده است. در دیـدگاه ژاپنی‌ها نفت، موقعیت ژئواستراتژیک خاورمیانه، ویژگی‌های منحصـر بـه‌فرد مـذهبی، زبـانی و قـومی اعراب و مسـلمانان منطقـه و در دیـدگاه آخر، نقش اروپاییـان در خلیـج‌فارس، اروپایی‌هـا و ابرقـدرتها، نقش شوروی در خلیـج‌فارس، ژاپن و تلاشـهای بین‌المللی در خـاتمه دادن به جنـگ مورد بررسـی قرار گرفته است. متن قطعنامه‌ی ۵۹۸ شورای امنیت ملل متحد نیز ضمیمه کتاب است.

منافقین، ذخیره‌ی شیطان بزرگ (جلد ۱)

[سپاه پاسداران انقلاب اسلامی].- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۳.۱۳۶۳ ص.

این کتـاب در چهـار فصـل به بررسـی و ریشه‌یـابی تفکر التقـاطی منـافقین، ویژگی‌هـای گروهکهـای ضـد انقلاب، رونـد گرایش و وابسـتگی منافقین به شـرق و غرب و اتحاد منافقین با حزب دمکرات می‌پردازد. در این راستا، مطالبی نیز در خصوص جنگ ایران و عراق بیـان شـده است، از جمله: گـرایش منـافقین به شـرق و غرب به دلیـل اسـتعمارستیزی ایران؛ تحمیـل جنگ بر ایران که دلیلی بر حمـایت شـرق و غرب از عراق و ستیز آنهـا بـا ایران است؛ علـل گـرایش و ائتلاف منـافقین با لیبرال‌ها (از جمله بنی‌صـدر)؛ اشاره به عملیـات مرصاد و وارد شـدن ضـربه به منافقین از سوی جمهوری اسـلامی ایران؛ نقل قول از هیگ (وزیر امور خارجه‌ی آمریکا) در خصوص اختلاف ایران و عراق و اتخاذ روشـهایی برای به وجود آمـدن یک رژیم معتـدل در تهران (اشاره به منافقین)؛ ایجاد بلوا و آشوب در کردسـتان توسـط حزب دمکرات و اتحـاد منـافقین بـا این حزب و تشدیـد جنگهای کردسـتان و دامن زدن به درگیری‌ها، همگام با جنگ تحمیلی.

منافقین و جنگ تحمیلی

م.ع. ف. – تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، ۱۳۶۴.

۱۹۸ ص.– (مروری بر عملکرد منافقین؛ ۲).

کتابنامه: در پایان هر فصل.

منـدرجات: سـخن مؤلف، پیشـگفتار، فصل اول: منافقین و جنگ تحمیلی؛ فصل دوم: توطئه‌های منافقین در طول جنگ؛ فصل سوم؛ شکنجه؛ فصـل چهـارم: نقش روزنامه‌هـای وابسـته؛ فصـل پنجم: اجرای قانون؛ فصل شـشم: رفرانـدوم؛ فصل هفتم: منافقین و بمباران زندان «دوله‌تو»؛ فصل هشتم: ائتلاف علیه اسلام؛ فصل نهم: فاز نظامی.

در جلد اول مجموعه‌ی کتابهای «مروری بر عملکرد منافقین» (با عنوان «منافقین ذخیره‌ی شـیطان بزرگ») به تاریخچه‌ی نفاق از زمان انبیا پرداخته شـده است. در جلد دوم (کتاب حاضـر) سـعی نویسـنده بر آن بوده است تا چهره‌ی منافقین را طی جنگ تحمیلی برملا سـاخته، وابسـتگی آنان را به اسـتکبار جهانی آشـکار و هویـدا سازد. این دو جلـد، ابتـدا، از فروردین ۱۳۶۰ تـا پایان سال ۱۳۶۲، به

صورت سلسله مقالاتی در مجله‌ی «پیام انقلاب» به چاپ رسید. «کتاب منافقین و جنگ تحمیلی» به آغاز حرکت منافقین بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و نقش و اهداف آنها در جنگ تحمیلی اشاره دارد و مطالب آن شامل: «تطهیر شیطان بزرگ، تضعیف جمهوری اسلامی،

[صفحه ۱۷۱]

توطئه‌ها و شکنجه‌های آنان، اقدامات تحریک‌آمیز منافقین و روزنامه‌های وابسته به آنها در قبال قانون و نخست‌وزیر و اسلام» است. این فعالیت‌ها به کمک «بنی‌صدر» (رئیس‌جمهور وقت) انجام می‌گرفت.

مواضع شورای امنیت در قبال جنگ عراق و کویت

سعید خالوزاده [برای دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی]. - تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۵.

یازده، ۱۷۱ ص. - (مباحث سیاسی؛ ۴۴).

عنوان به انگلیسی: Security Council Resolutions on Iraq Kuwait War.

کتابنامه: ص ۱۷۱ - ۱۶۳.

سه بخش و هفت فصل این کتاب، نگاهی دارد به نقش شورای امنیت سازمان ملل متحد در قبال جنگ عراق و کویت و همچنین جنگ ایران و عراق. عناوین بخشها و فصلها عبارتند از:

بخش اول (شورای امنیت و تهاجم عراق به کویت): بهانه‌های جنگ عراق و کویت، برخوردهای قانونی شورای امنیت و قطعنامه‌ی ۶۷۸ و مبنای قانونی آن.

بخش دوم: (اقدامات قهرآمیز شورای امنیت): تحریم عراق از سوی شورای امنیت و خلع سلاح عراق.

بخش سوم: (شورای امنیت و مسؤولیت‌های عراق در دو جنگ خلیج‌فارس): شورای امنیت و مسؤولیت‌های عراق در جنگ با کویت و شورای امنیت و مسؤولیت‌های عراق در جنگ با ایران (که صدور قطعنامه‌های ضعیف در کاربرد سلاحهای شیمیایی، قطعنامه‌ی ۵۹۸ و گزارش دبیر کل درباره مسؤولیت شروع جنگ را نقد و بررسی می‌کند).

نبرد در خلیج فارس (فصلی از کتاب خاطرات کاسپار واینبرگر)

کاسپار واینبرگر؛ مترجم مهران مفیدی طباطبائی.- تهران: صریر، (چاپ اول): ۱۳۷۰.[۸۷] ص.: مصور، عکس، نقشه.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب ترجمه‌ی بخشی از کتاب مبارزه برای صلح نوشته کاسپار واینبرگر است.

نبرد در خلیج‌فارس عنوان آخرین فصل از کتابی است به نام «مبارزه برای صلح» به (قلم «کاسپار واینبرگر»، وزیر دفاع پیشین آمریکا در زمان ریاست جمهوری ریگان). این فصل از خاطرات واینبرگر به این دلیل حائز اهمیت که به بررسی سلسله حوادثی می‌پردازد که در آخرین برهه از جنگ تحمیلی - تا قبل از پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران، رخ نموده است و دخالت آمریکا در جریان حوادث جنگ تحمیلی و خلیج‌فارس، و علاوه بر آن، اطاعت بیمارگونه شیوخ خلیج‌فارس از آمریکا را آشکار می‌سازد. این کتاب، درواقع، دریچه‌ای به حقایق و واقعیتهای جنگ از زبان دشمنان انقلاب اسلامی ایران است.

نظام امنیت جمعی سازمان ملل متحد و تجاوز رژیم عراق به جمهوری اسلامی ایران

قاسم زمانی، اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، (چاپ اول): ۲۳۷.۱۳۷۸ ص.
صفحه عنوان به انگلیسی: The United Nation,s Collective Security System
.and the Aggression of Iraqi Regime to Islamic Republic of Iran
کتابنامه: ص. ۲۲۹ – ۲۳۷؛ همچنین به صورت زیرنویس.

[صفحه ۱۷۲]

در این کتاب، نویسندگان برآنند با بررسی و ارزیابی قطعنامه‌های صادره از سوی شورای امنیت درباره‌ی جنگ ایران و عراق، علل شکست و ضعف این شورا را در تأمین امنیت جمعی تشریح نمایند. کتاب، در سه فصل تنظیم شده است. فصل اول با عنوان «سازمان ملل متحد و مسؤولیت حفظ و اعاده‌ی صلح و امنیت جهانی» شامل دو بخش اصلی است: اصول، مبانی و جایگاه نظام امنیتی جمعی در حفظ صلح و امنیت جهانی، و دفاع مشروع در نظام امنیت جمعی. در فصل دوم «قطعنامه‌های شورای امنیت و قطعنامه‌های مجمع عمومی سازمان ملل متحد درباره‌ی جنگ ایران و عراق، تا زمان صدور قطعنامه‌ی ۵۹۸» بررسی شده است. فصل سوم «تجزیه و تحلیل قطعنامه‌ی ۵۹۸ شورای امنیت و بررسی روند اجرای آن» است. در این فصل همچنین از اعتبار حقوقی قطعنامه‌ی ۵۹۸ و مواضع دولتهای متخاصم در قبال آن سخن به میان آورده است. کتاب با نتیجه‌گیری، ضمائم و منابع و مآخذ فارسی و خارجی به پایان می‌رسد.

نظام حقوقی رودهای بین‌المللی و اروندرود

ناصر فرشادگهر.- تهران: وزارت امور خارجه، دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی، (چاپ اول): ۳۶۴.۱۳۶۷.: نقشه (رنگی).- (مباحث حقوقی بین‌الملل؛ ۱).
کتابنامه: ص، [۳۵۳]- ۳۶۴.
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.
این کتاب در ۷ بخش به اضافه‌ی ضمائم به چاپ رسیده است. نویسنده در بخش نخست، به نظام حاکم بر رودخانه‌های بین‌المللی و شیوه‌ی تعیین مرز در رودخانه‌های مشترک و موارد مشابه می‌پردازد. در بخش دوم نظام کشتیرانی در رودخانه‌های مهم جهان با ذکر نام آن رودخانه‌ها بررسی می‌شود. بخش سوم به بررسی نظام‌های حاکم بر اروندرود و تاریخچه آن اختصاص دارد. در بخشهای چهارم و پنجم ادامه‌ی این نظامنامه‌ها و معاهدات مربوط به اروندرود ذکر می‌شود. بخش ششم نظام حقوقی حاکم بر اروندرود را، طبق معاهده‌ی مارس ۱۹۷۵ الجزایر، مورد بررسی قرار می‌دهد و موضع دولت عراق را در فسخ عهدنامه‌ی ۱۹۷۵، دلایل این دولت برای فسخ این عهدنامه، دلایل ایدئولوژیک تاریخی و حقوقی عراق، پاسخ ایران به دلایل عراق، موضع دولت ایران در شروع جنگ و دلایل و پاسخ ایران به دعاوی عراق بررسی شده است. در بخش هفتم نیز راه‌حل‌های مختلف ارائه می‌گردد.

نفت ایران، از آغاز تا جنگ خلیج فارس

دانیل یرگین؛ ترجمه ابراهیم صادقی‌نیا.- تهران: هیرمند، (چاپ اول): ۹۲.۱۳۷۶ ص.: عکس.

عنوان اصلی: The Prize....

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، ترجمه‌ی خلاصه‌شده‌ی قسمتی از کتاب «جایزه» (نوشته‌ی دانیل یرگین) است. این کتاب به شرح وضعیت نفت در تمام کشورهای جهان پرداخته است. آنچه در ترجمه‌ی حاضر بر آن تأکید شده کودتای آمریکایی ۱۳۳۲ در ایران است. بخشی نیز به حمله‌ی عراق به ایران و تأثیر آن بر جریان صدور نفت اختصاص داده شده است. سایر مطالب کتاب عبارتند از: «نفت ایران، بحران ترعه سوئز، انریکو ماتئی، اوپک، آخرین پرواز ماتئی، انفجار مصرف نفت، نبرد شش روزه، اسلحه نفت، گروگان‌گیری نوامبر ۷۹، حمله‌ی عراق به کویت و اظهارنظر مترجم درباره‌ی جنگ ژانویه‌ی ۱۹۹۱ خلیج‌فارس». در پایان کتاب نیز تصاویری از استخراج نفت در مسجد سلیمان و پالایشگاه آبادان، محمد مصدق و دیگر شخصیتهای مربوطه ارائه شده است.

[صفحه ۱۷۳]

نقاط ضعف و قوت ارتش عراق در جنگ تحمیلی

مرتضی بشیری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.[۱۰۷] ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: سیاسی؛ ۲).

کتابنامه: ص، [۱۰۷].

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب در پنج بخش تنظیم شده است. در بخش اول، به عوامل تقویت روحیه در نیروهای عراق (بعد معنوی با شعار دفاع از عرب و بعد مادی با دادن امکانات به نیروها در پشت جبهه)، پرداخته است در بخش دوم، اهداف نظامی حزب بعث، روحیه افسران، توجیه سیاسی و عملکرد توجیه سیاسی در طول جنگ تحمیلی، نقاط قوت و ضعف این توجیه و انگیزه‌هایی که رژیم عراق در نیروهای خود برای شرکت در جنگ ایجاد می‌نمود، آمده است. در بخش سوم، فرار ارتشیان عراق، آمار، علل، مکان، زمان و روشهای فرار از ارتش عراق و پناهندگی به جمهوری اسلامی و مشکلات پناهندگان بیان شده است. در بخش چهارم خودآزاری نیروهای عراقی (قطع یا شکستن دست و پا، عمل جراحی و نظایر آن) و علل، مکان، زمان و روشهای خودآزاری و مجازات این افراد توسط رژیم بعث، اشاره شده است. در بخش پنجم نوع تسلیحات نیروهای زمینی، هوایی و دریایی ارتش عراق آمده است.

نقش پشتیبانی – رزمی زنان در دفاع

زهرا رحمانیان؛ ویراستار: سعدی جعفری کاردگر؛ [به سفارش بسیج خواهران نیروی مقاومت].- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، سازمان خودکفایی بسیج، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۴۸ ص.- (کنگره نقش زنان در دفاع و امنیت: ۲).

در این کتاب – که به مناسبت کنگره‌ی نقش زنان در دفاع و امنیت، در پاییز سال ۱۳۷۶ (دهمین سال پایان جنگ تحمیلی عراق علیه ایران) نوشته شده است – مطالب مربوطه در چهار بخش ارائه شده است که به ترتیب عبارتند از: «نقش امدادی زنان، نقش

خـدماتی - پشتیبـانی زنـان، نقش سیاسـی - اجتمـاعی زنـان و نقش فرهنگی زنـان». بخش آخر بـه دو قسـمت «نقش تربیـتی و نقش تبلیغاتی» تقسیم شده است. در همه‌ی فصـلها از فعالیت عاشـقانه‌ی زنان در راه خدا - که برخاسـته از ایمان آنها بوده - سـخن گفته شـده و نمونه‌هـایی از ایثـارگری آنهـا و شور و شوق خـدمت (که در اثر ایمان به خـدا به وجود آمـده) ذکر شـده است و در نهایت نتیجه‌گیری شده که در نبود این زنان، پیروزی رزمندگان حاصل نمی‌شده است.

نقش رزمی زنان در دفاع

نویسـنده زهرا رحمانیان (به سـفارش) بسیج خواهران نیروی مقاومت.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، سازمان تحقیقات خودکفایی بسیج، (چاپ اول): ۴۴.۱۳۷۶ ص.- (کنگره نقش زنان در دفاع و امنیت: ۲).

در این کتاب، از ارج و مقام والای زن در دین اسـلام و حضور همسان زنان با مردان در عرصه‌ی اجتماع و ایفای نقشهایی حساس با الگوپذیری از زنان اسوه‌ی صدر اسـلام سـخن گفته شده است. سـپس نویسـنده در «امدادگری رزمی» به نقش خواهران در بهداری رزمی، ایثار و فداکاری زنان شـهرهای مرزی (به ویژه در روزهای آغازین جنگ) سخن می‌راند. در «نقش زنان در دفاع از شهرهای مرزی» از حماسه‌هـای خرمشـهر و اهواز و سوسـنگرد و حضور زنـان می‌نویسـد و در مقـاومت و حضور زنان در شـهرهای جنگ‌زده مرزی نیز از شـجاعت آنان مثالها می‌آورد. در آخرین فصل (دفاع زنان تا سـرحد شـهادت) از زنانی می‌گوید که در شهرهای مرزی ماندند و سلاح در دست گرفتند و ترس را ترساندند و به مرگ لبخند زدند.

[صفحه ۱۷۴]

نقش سازمان ملل در جنگ عراق و ایران: همگامی آمریکا و شوروی در ادامه جنگ

منوچهر پارسادوست.- تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۷۱.

۸۰۴ ص.: مصور: جدول، نقشه.

کتابنامه: ص. ۷۸۶ - ۷۷۵ و در پایان هر فصل.

مندرجات: بخش اول: سپتامبر ۱۹۸۰؛ بخش دوم: اکتبر ۱۹۸۰؛ بخش سوم: شورای امنیت از نوامبر ۱۹۸۰ تا ۱۲ ژوئیه ۱۹۸۲؛ بخش چهارم: سکوت طولانی شورای امنیت؛ بخش پنجم: شورای امنیت از ۱۲ ژوئیه تا پایان ۱۹۸۲؛ بخش ششم: شورای امنیت از ۱۹۸۳ تا پایان جنگ؛ ضمائم؛ منابع؛ فهرست نامها.

بنابر مقدمه نویسـنده، «در این کتاب، تقصیر تاریخی سازمان ملل متحد در عدم رعایت مواد منشور ملل متحد و عدم اجرای وظایفی که بر عهـده داشت، روشن می‌شـود». برای رسـیدن به این هـدف، نویسـنده، مطـالب گردآوری شـده و بررسـیهای خود را در شـش بخش، بـه ترتیب از شـروع جنـگ ایران و عراق (در سـپتامبر ۱۹۸۰) تـا پایان جنگ (در ۲۰ اوت ۱۹۸۸) ارائه می‌دهـد و روش کار شـورای امنیت و سـخنان نماینـدگان کشورهـای مختلـف را بررسـی کرده، اسـناد را ارائه می‌دهـد و سـستی و تعلـل و نقش سیاسـت ابرقـدرتها را در تصـمیم‌گیری‌ها می‌نمایانـد. او در عین حـال درسـی را که ایران از روش قبلی خود مبنی بر بی‌اعتنایی و تحقیر شورا آموخت، ذکر می‌کنـد. در بخش ضـمائم، «سـخنی کوتاه درباره‌ی سازمان ملل متحد، قطعنامه‌های شورای امنیت در ارتباط با جنگ ایران و عراق، بیانیه‌هـای شورای امنیت، متن نـامه‌ای که از طرف عـده‌ی کثیری از ایرانیـان برای سازمـان ملـل متحـد ارسال گردیـد،

موارد کاربرد سلاح شیمیایی توسط عراق، نام کشورهای عضو سازمان ملل متحد و تاریخ عضویت آنها، منابع و فهرست نامها (نام کسان، نام مکانها و غیره)» به چاپ رسیده است.

نقش عراق در شروع جنگ، همراه با بررسی تاریخ عراق و اندیشه‌های حزب بعث

منوچهر پارسادوست.- تهران: انتشار، (چاپ اول): ۴۲۴.۱۳۶۹ ص.: نقشه.

کتابنامه: ص. ۴۱۵ – ۴۲۴.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

در کتاب توضیحاتی به زبان انگلیسی آمده است.

مندرجات: بخش ۱: کشور عراق؛ بخش ۲: عراق خواهان جنگ بود؛ بخش ۳. به سوی جنگ؛ بخش ۴. فعالیت دیپلماسی و نظامی عراق برای شروع جنگ.

این کتاب چهار بخش دارد. نویسنده در بخش اول، طی شش فصل، به تاریخ کشور عراق و بررسی ایدئولوژیکی حزب بعث عراق پرداخته است. در بخش دوم، در فصل «عراق خواهان جنگ بود»، سیاست داخلی و خارجی عراق را مورد بحث قرار داده است. در سیاست خارجی رابطه‌ی عراق با شرق و غرب، و گرایش عراق به غرب را شرح می‌دهد و روابط این کشور را با کشورهای مصر، عربستان سعودی، کویت، اردن، فلسطین، سوریه و... بررسی می‌کند و در آخر نیز به بررسی روابط گذشته‌ی ایران و عراق می‌پردازد. در بخش سوم چگونگی آغاز جنگ توسط عراق را بررسی کرده، به تیرگی روابط ایران و عراق در آوریل ۱۹۸۰ اشاره می‌کند. در فصل آخر، تلاشهای دیپلماسی صدام برای شروع جنگ (مانند ارسال نامه به سازمان وحدت آفریقا) و سپس آغاز جنگ، حمله به میمک و اعلام حاکمیت انحصاری بر اروندرود و آغاز رسمی جنگ مورد بحث قرار گرفته است.

نگاه اعراب به ایران

مؤلف فهمی هویدی؛ مترجم مسعوده شریعت باقری؛ ویراستار محمدمهدی شریعت‌باقری.- تهران: دانژه، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۸۰ ص.

[صفحه ۱۷۵]

طراح روی جلد: پریسا مهدیزاده فرساد.

عنوان اصلی: العرب و ایران وهم الصراع وهم الوفاق.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

نویسنده‌ی این مجموعه به بررسی روابط ایران و کشورهای عربی می‌پردازد و از دیدگاه منافع قومی و عربی خود، ایران و ملت ایران را، (با ادعای بی‌غرض بودن خود) در ترازوی نقد و بررسی قرار می‌دهد. مطالب کتاب عبارتند از: «دعوت (فراخوانی صدام به جنگ و واکنش جهان عرب در برابر جنگ ایران و عراق)؛ خاورمیانه و سه ستون اصلی (اهمیت ایران، مصر و ترکیه در منطقه)؛ ترکیه، ایران، کلیدهای حل مشکل توهم و واقعیت (بررسی پذیرش شرایط ایران در مورد حل اختلافات بین دو کشور عراق و ایران)؛ معنای ایران از دیدگاه امت عربی؛ اعراب و فارس‌ها؛ ناسیونالیزم عربی و اسلام؛ شیعه و سنی؛ محاسبات منافع و نقش استعمار؛ مصر: گواهی تاریخ واقعیتها و زبان فارسی در مصر؛ آیا ایران طمعی به جهان عرب دارد؟ و به سوی پیمان عدم دشمنی».

نگاهی به هشت سال جنگ تبلیغاتی

مؤلف گروه علوم انسانی - اجتماعی دفتر مرکزی جهاد دانشگاهی، مرتضی منطقی.- تهران: جهاد دانشگاهی (دانشگاه تهران)، ۴۴۷.۱۳۷۱ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب به مناسبت گرامیداشت حماسه‌ی هشت سال دفاع مقدس منتشر شده است.

کتاب دارای ۳ فصل است. فصل اول بررسی مسائل جنگ از آغاز تهاجم عراق به مرزهای ایران تا تاریخ ۵ / ۷ / ۱۳۶۰، یعنی دوران پیشروی رژیم عراق، انسجام نیروهای ایران و مقابله با نیروهای ارتش عراق و در نهایت رسیدن جنگ به حالت توازن قوا و تعادل و توقف است. فصل دوم از تاریخ ۵ / ۷ / ۱۳۶۰ تا ۲۳ / ۴ / ۱۳۶۱ را شامل می‌شود. این مرحله از جنگ انسجام سیاسی - روانی جامعه‌ی ایران، انسجام نیروهای ایران، وحدت سپاه و ارتش و در خدمت جنگ بودن دیپلماسی رخ می‌دهد. پیروزی‌های بزرگ و پی‌درپی نصیب ایران می‌شود و صدام و ارتش عراق در معرض سقوط و شکست جدی قرار می گیرند. فصل سوم از تاریخ ۲۲ / ۴ / ۱۳۶۱ تا پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ را دربر می گیرد. در این مرحله از جنگ، ایران شاهد فراز و نشیبهایی درمسائل نظامی، سیاسی، اقتصادی و اجتماعی خویش است و حاصل آن مجموعه‌ای از پیروزی‌ها و شکست‌ها است.

نگرشی بر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی، آموزش عمومی

تهیه‌کننده مرکز بررسی و تحقیقات عقیدتی سیاسی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، ستاد مرکزی، واحد آموزش عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۲۱۳.۱۳۶۸ ص.

کتاب در دو بخش تنظیم شده است بخش اول، تحلیل کوتاهی از انقلاب اسلامی ایران و بخش دوم، بررسی فشرده‌ای از جنگ تحمیلی رژیم بعثی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران است. مباحث بخش اول عبارتند از: تاریخچه و زمینه‌های انقلاب اسلامی در ایران؛ مناسبات با آمریکا در زمان محمدرضا پهلوی، شخصیت امام خمینی و آغاز انقلاب اسلامی؛ از پانزده خرداد ۱۳۴۲ تا پیروزی انقلاب اسلامی؛ علل، ویژگی‌ها و ماهیت انقلاب اسلامی؛ اهداف و خصوصیات انقلاب اسلامی؛ آفات و موانع انقلاب اسلامی و بررسی گروهکها؛ دست‌آوردها و پیامدهای انقلاب اسلامی در زمینه‌های فرهنگی، قانونگذاری و اقتصاد. مباحث بخش دوم کتاب (نگرشی بر جنگ تحمیلی) به قرار زیر است: عراق در دوره‌ی انقلاب اسلامی ایران؛ جنگ و ابرقدرتها؛ زمینه‌های جنگ تحمیلی؛ علل پیدایش جنگ تحمیلی؛ مراحل جنگ تحمیلی و دستاوردهای جنگ تحمیلی.

[صفحه ۱۷۶]

نگرشی بر جنگ تحمیلی رژیم بعث عراق علیه جمهوری اسلامی ایران

دفتر روابط عمومی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران.- تهران: وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، دفتر روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۶.۱۳۶۰ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

نویسنده در این کتاب به بررسی علل و انگیزه‌های تجاوز رژیم بعث عراق به ایران پرداخته است. مندرجات کتاب عبارتند از:

«مقدمه تاریخی (مطالبی درباره‌ی اختلافات ایران و عراق در سالهای ۱۸۴۷ تا ۱۹۳۵ میلادی؛ توافق الجزیره و انعقاد عهدنامه‌ی مربوط به مرز دولتی و حسن همجواری بین ایران و عراق در تاریخ ۱۳ ژوئن ۱۹۷۵، نقل و انتقال املاک، ساختمانها و تأسیسات عمومی یا خصوصی که تعلق ملی آنها متعاقب علامت‌گذاری مجدد مرز زمینی تغییر یافته بود، انقلاب اسلامی ایران و علل و انگیزه‌های تجاوز عراق به ایران، نقض مقررات ناظر بر حسن همجواری و امنیت مرزی از جانب عراق، پاره‌ای از ادعاهای بی‌اساس عراق و پاسخ به آن، نمونه‌هایی از اقدامات خصمانه و تحریک‌آمیز دولت بعثی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران و دائمی بودن عهدنامه‌ی مورخ ۱۳ ژوئن ۱۹۷۵».

نگرشی بر نقش مطبوعات وابسته در روند انقلاب اسلامی ایران (جلد ۲)

تهیه‌کننده اداره‌ی کل مطبوعات و نشریات وزارت ارشاد اسلامی زیر نظر ستاد برگزاری سومین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل مطبوعات و نشریات، (چاپ دوم): ۱۳۶۱.

۳۵۷ ص. مصور: نمونه.

مطالب جلد اول این کتاب ارتباطی با جنگ تحمیلی ندارد.

مطبوعات، بعد از اعتصاب، در اواخر دوره طاغوت، از مقامی والا برخوردار شدند. در این میان تعدادی از این مطبوعات با هدف مقابله با مبانی اساسی انقلاب اسلامی و وحدت کلمه مردم و رهبری امام خمینی (ره) منتشر شدند. این کتاب با بررسی وضع این نشریات در نه بخش، توطئه‌ها و برنامه‌های این مطبوعات را، که ستون پنجم دشمن بعثی بودند، افشاء می‌سازد. بخش هشت کتاب به دولت شهید رجایی و حمله رژیم بعث عراق به ایران و بخش نهم آن به عزل بنی‌صدر از ریاست جمهوری اختصاص دارد. این دو بخش از تاریخ ۲۰ / ۶ / ۱۳۵۹ تا ۲۵ / ۳ / ۱۳۶۰ را می‌پوشاند. و نشریاتی چون: روزنامه انقلاب اسلامی؛ روزنامه میزان؛ پیام جبهه‌ی ملی؛ آرمان ملت؛ رنجبر؛ عدالت را بررسی محتوائی کرده، سعی آنها را در کارشکنی، از هم گسیختگی، عدم انسجام بین نیروها و دلسرد کردن سپاه و ارتش؛ حذف خط امام و رهبری و انقلاب در راستای اهداف امپریالیزم و دشمن بعثی، به تصویر می‌کشد.

نهضت آزادی در اندیشه و عمل: نقد و بررسی مبانی فکری و اصول سیاسی در نهضت آزادی

حوزه‌ی علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، واحد سیاسی.- [قم]: حوزه‌ی علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، واحد سیاسی، (چاپ اول): ۲۳۲.۱۳۶۸ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب بررسی و نقد جریان فکری و عملی نهضت آزادی ایران است که ضمن بررسی تاریخی و ریشه‌ای این نهضت به دو بخش نهضت آزادی در اندیشه و نهضت آزادی در عمل تقسیم می‌شود. در بخش دوم از صفحه ۲۱۵ تا آخر کتاب به برخورد نهضت آزادی با جنگ تحمیلی اختصاص داده شده است و نقد جزوه «تحلیلی پیرامون جنگ و صلح» می‌باشد که نهضت آزادی در تابستان ۱۳۶۳ منتشر کرده بود و سعی داشت بقبولاند که گویا جنگ و مبارزه در اسلام اصولا به رسمیت شناخته نشده!! ثانیا: وجود شیطان و ستمگران لازمه‌ی خلقت است و اگر خداوند

می‌خواست این مبنـا را از آغـاز قرار نـداده بود!! ثالثا دفـاع نیز فقـط در چارچوب خاص است و مبارزه با ظالمین فقط بایـد از طریق مسـالمت‌آمیز صـورت گیرد! و نـتیجه می گیرد کـه هرگز تکلیـف سـنگین امحـاء مخالفـان و دشـمنان عقیـدتی اسـلام و...، بر عهـده مسلمانان نهاده نشده است!!! که البته چنین دیدگاهی از یک اندیشه التقاطی نشأت گرفته است.

واقعیت‌های اساسی درباره سازمان ملل متحد

سازمان ملل متحد، نیویورک، ۱۹۹۵؛ مترجم: قدرت‌الله معمارزاده.- تهران: کتابسرا، (چاپ اول): ۴۰.۱۳۷۴ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

مندرجات: ۱- سازمان ملل متحد: خاسـتگاه اهداف و اصول، ساختار؛ ۲- صلح و امنیت بین‌المللی؛ ۳- توسعه اقتصادی و اجتماعی؛ ۴- حقـوق بشـر؛ ۵- کمکهـای انساندوسـتانه و کمـک به پناهنـدگان؛ ۶- اسـتعمارزدایی؛ ۷- حقوق بین‌الملـل؛ ۸- کارگزاری‌های بین‌الدولی وابسته به سازمان ملل متحد.

در این کتاب، «تاریخچه‌ی تشـکیل سازمان ملل و منشور آن، مقاصـد و اهداف، ساختار سازمان، وظایف هر قسـمت و نقش سازمان ملل در صـلح و امنیت جهانی و توسـعه اقتصادی و اجتماعی» به چاپ رسـیده است. «حقوق بشر، کمکهای انسان‌دوستانه و کمک به پناهنـدگان، استعمارزدایی، حقوق بین‌الملـل و کارگزارهای بین‌الـدولی وابسـته به سازمان ملل متحـد، فهرست اختصارات و آمار و ارقـام دربـاره کشورهـای عضو و سـهم هر کشور در بودجه‌ی سازمـان ملل»، از مباحث دیگر کتاب هسـتند. صـفحات ۶۴ تا ۶۷ (در بخش «صلح و امنیت جهانی») نقش سازمان ملل را در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران بررسی می کنند. قطعنامه‌های سازمان ملل و فعالیت‌های آن جهت متوقف ساختن علمیات نظامی علیه اهـداف غیرنظامی، مبادله‌ی اسـیران جنگی، خودداری از انجام فعالیت‌های مخاطره‌آمیز برای صـلح و امنیت و حیات آبزیان در خلیـج‌فارس و اقداماتی که منجر به پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از طرف ایران گردید و نحوه‌ی فعالیت گروه ناظران سازمان ملل متحد در ایران موضوع مورد بحث در این بخش می‌باشند.

ویرانی دروازه شرقی

نویسـنده وفیق السـامرایی؛ ترجمه عـدنان قـارونی؛ ویراسـتاری: بخش ویرایش مـدیریت امور کتاب.- تهران: سـپاه پاسـداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، (چاپ اول): ۵۵۱.۱۳۷۷ ص.: مصور (عکس).

عنوان اصلی: حطام البوابه الشرقیه.

طراح جلد: امیر خلیلی‌فرد.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب توسط سرلشـکر سـتاد «وفیق السامرایی» نوشـته شده است و جنگ ایران و عراق را از دیدگاه یک مسؤول عراقی - که در مراحـل مختلف جنـگ هشت سـاله حضور فعـال داشـته است - مورد بررسـی قرار می‌دهـد. کتـاب، دارای یـک مقـدمه، زنـدگینامه نویسنده و پنج فصل جداگانه است عناوین فصلهای کتاب عبارتند از: «جنگ عراق با ایران، بعد از جنگ با ایران تا جنگ با کویت، جنـگ عراق و کویت، صـدام و امنیت او در عراق، حرکتهای مردمی و مخالفان صـدام». هـدف اصـلی نویسـنده‌ی کتاب، بررسـی و تحلیـل جنـگ عراق با ایران و سپس با کویت است. «علت آغاز جنگ با ایران؛ بررسـی سه مرحله‌ی عمـده‌ی جنگ (دفاع، عملیات محـدود و عملیـات تهـاجمی ایران به عراق)؛ عملیـات مرصـاد؛ قبـول قطعنـامه‌ی ۵۹۸؛ کمکهـای خـارجی به عراق؛ جنـگ شـهرها و

موشکباران»، از جمله مطالب کتاب هستند.

[صفحه ۱۷۸]

ویژه نامه جنگ تحمیلی

تهیه و تنظیم گروه روابط بین‌الملل.- تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۵،۲۵۵ ص،

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Journal of Defence Policy

شمارگان: ذکر نشده است.

این ویژه‌نامه شماره ۳ و ۴، تابستان و پاییز، ۱۳۷۵، (سال چهارم، شماره سری ۱۶ - ۱۵) مجله سیاست دفاعی به سردبیری علی حسینی‌تاش و مدیر مسؤولی عین‌الله قائمی‌فر می‌باشد.

این ویژه‌نامه، حاوی سخنرانی، مقاله و گزارش، معرفی کتاب و گاه‌شمار رویدادهای نظامی و استراتژیک است. مطالب کتاب.- عبارتند از: مصاحبه با سردار سرلشکر محسن رضایی فرمانده‌ل کل سپاه پاسداران؛ بررسی روند شکل‌گیری استراتژی آزادسازی مناطق اشغالی / نوشته‌ی غلامعلی رشید؛ جریان تصاعد در جنگ ایران و عراق / فلیپ سابین و افرایم کارش (مترجم: گروه مطالعات جنگ)؛ علل تهاجم و شکست اولیه عراق: بررسی نظریه‌های موجود / محمد درودیان؛ سیاست خارجی آمریکا در قبال جنگ ایران و عراق / آنتونی فرانسیس بویل (مترجم: حسین شریفی طرازکوهی)؛ بحرانهای شهری و تئوری محرومیت نسبی / حسین حسینی؛ شوروی و جنگ ایران و عراق / محی‌الدین مصباحی؛ معرفی مرکز تحقیقات جنگ سپاه؛ گزارش علمی (گزارش ششمین همایش دفاع مقدس، چهارم مهرماه ۱۳۷۵)؛ پژوهشکده‌ی علوم دفاعی - استراتژیک دانشگاه امام حسین (ع) / نبی‌الله روحی؛ معرفی کتاب «جنگ ایران و عراق: تحلیلی نظامی» / افرایم کارش؛ «درسهایی از جنگ نوین: جنگ ایران و عراق» / نوشته‌ی آنتونی کوردسمن و آبراهام واگنر.

[صفحه ۱۷۹]

بررسی و تحلیل اقتصادی

اقتصاد جنگ

حسن توانایان فرد. - [تهران]: قسط، (چاپ اول): ۱۳۵۹. ۷۹ ص.: جدول.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، بنا به گفته‌ی نویسنده، شامل مسائل و مشکلات اقتصادی است که کشور، در نتیجه‌ی جنگ به آن مبتلا شده است. «بیکاری، تورم، دخالت دولت در عرضه و تقاضای کالاهای ضروری و بر هم زدن تعادل اقتصادی، دفاع ملی و توسعه‌ی اقتصادی، اهداف برنامه‌ی چهارم عمرانی (رژیم پهلوی)، اصول تعیین اولویت و میزان رشد بخشهای صنعت و کشاورزی، هدفهای اساسی برنامه‌ی پنجم عمرانی (رژیم پهلوی)، اهداف برنامه‌های عمرانی جامعه‌ی توحیدی، جنگ و تجارت خارجی، شیوه‌ی اسلامی کنترل

تقاضا (جیره‌بندی و کنترل قیمتها)، شیوه‌ی سرمایه‌داری، بازار سیاه، شواهد سنتی در مذهب تشیع، اثرات اقتصادی جنگ، روشهای تغذیه‌ی مالی جنگ، هزینه‌های جنبی و...»، مسائلی که از منظر خاص نویسنده در کتاب طرح و بررسی شده‌اند. نویسنده در بیشتر موارد، انگشت اتهام را متوجه مسؤولان مربوطه کرده است.

روشها و الگوهای لازم برای برآورد خسارت جنگ تحمیلی عراق علیه ایران

تهیه شده به وسیله‌ی کمیسیون اقتصادی برآورد خسارت جنگ تحمیلی عراق علیه ایران /.- تهران: سازمان برنامه و بودجه، ۱۳۶۱.

۲۶۸ ص.: جدول.

در این کتاب در موارد متعددی اشاره به جداول و روشهایی شده است که برای جمع‌آوری، تلخیص و برآورد نیازهای مربوط به جنگ تحمیلی مورد استفاده قرار گرفت. قبل از شروع فصل اول، بخشنامه‌های اجرایی نخست‌وزیری ایران در خصوص ضرورت برآورد خسارات جنگ تحمیلی درج شده است. کتاب، حاوی شانزده فصل می‌باشد و در هر فصل جداولی از خسارات وارده بر هر کدام از این ارگانها، نهادها یا ادارات ارائه شده است. ۱- کلیات و مفاهیم؛ ۲- اولین جداول و الگوهای ساخته شده برای بررسی خسارات ناشی از جنگ تحمیلی (جداول این فصل برای شروع کار برآورد در تاریخ ۲۷ / ۴ / ۶۱ تهیه شده است)؛ ۳- کشاورزی و عمران روستایی. (جداول این فصل اقلام مشهودی از اولین خسارات جنگ را ارائه داده است که به بخش کشاروزی وارد شد)؛ ۴- صنایع؛ ۵- نفت و گاز؛ ۶- نیرو؛ ۷- مخابرات؛ ۸- مسکن و شهرسازی؛ ۹- آموزش و ارشاد اسلامی؛ ۱۰- بهداری و بهزیستی؛ ۱۱- ارتباطات و گمرکات؛ ۱۲- نیروهای انسانی؛ ۱۳- بنیادهای انقلابی؛ ۱۴- جداول نهایی (جداول استاندارد کمیسیون اقتصادی برآورد خسارت جنگ با استفاده از جداول اولیه، در این بخش بررسی می‌شود) و ۱۵- تولیدات غیرنفتی.

[صفحه ۱۸۰]

بررسی و تحلیل اجتماعی

آشنایان ناآشنا: بررسی نقش زنان در پیشبرد اهداف دفاع مقدس

فرزانه مافی (به سفارش) بسیج خواهران نیروی مقاومت؛ به اهتمام سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، دبیرخانه دائمی کنگره بررسی نقش زنان در دفاع و امنیت، ۱۳۷۶.

[ط]، ۱۹۱ ص.- (کنگره نقش زنان در دفاع و امنیت؛ ۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر به اهتمام دفتر اطلاع‌رسانی و پژوهش‌های فرهنگی انقلاب اسلامی تهیه و تدوین شده است.

این کتاب، در چهار بخش و هفده فصل، نتیجه‌ی یک تحقیق در رابطه با فعالیت‌های زنان در هشت سال دفاع مقدس است. در بخش اول (کلیات)، فلسفه وجودی جهاد و دفاع و حضور زنان در جنگ از دیدگاه اسلام و حضور آنان در جنگهای صدر اسلام - به عنوان پشینیه‌ی تحقیق - آورده شده است. سپس مطالبی پیرامون جنبه‌های دفاعی جنگ تحمیلی و حضور زن در جنگ بیان شده است. بخش دوم (زن تجلی شکوه ایثار و فداکاری) مواردی از اوج ایثار بانوان را در طول هشت سال دفاع مقدس نشان می‌دهد. بخش سوم (زن، حضور در جبهه و پیکار با دشمن بعثی)، حضور زنان در صحنه‌ی نظامی و نبرد تن به تن آنان با دشمن در روزهای

آغازین جنگ در شهرها و روستاهای خط مقدم جبهه و تاریخچه‌ی تشکیلات بسیج خواهران را بررسی کرده است. بخش چهارم (زن، حضور در جبهه و تجهیز رزمندگان) گوشه‌هایی از فعالیت‌های خواهران در پشت جبهه و حضور آنها در پشت جبهه - به عنوان پرستار و امدادگر - را نشان می دهد.

ابوحمیظه

نویسنده نظام مولا.- [بی‌جا]: موسسه فرهنگی نخل‌های سرخ، (چاپ اول): ۳۹.۱۳۷۸ ص:

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

تقدیم به جوانان پرشور ابوحمیظه.

«ابوحمیظه» نام روستایی در منطقه‌ی دشت آزادگان (در استان خوزستان) است که طی هشت سال دفاع مقدس، در مقابل دشمن بعثی مقاومت کرد. کتاب حاضر نوشتاری کوتاه درباره‌ی پیشینه‌های مقاومت و ایستادگی منطقه‌ی دشت آزادگان و محرومیتهای مضاعفی است که همواره باعث رنج مردم منطقه می‌شده است. در متن حاضر ضمن تشریح موقعیت جغرافیایی روستای مربوطه درباره‌ی مشکلات منطقه‌ی دشت آزادگان مطالبی را بیان کرده، نگاهی به ظرفیتهای منطقه (منابع سرشار آب و زمینهای کشاورزی و دارا بودن پتانسیل زیارت و جهانگردی) نموده، ظرفیتهای ناشناخته و پتانسیلهای پنهان را برمی‌شمرد. سپس علت عقب‌ماندگی و راهکارهای اصلی برای رفع مشکلات منطقه را شرح می‌دهد.

اثرات جنگهای مسلحانه بر روی زنان

[نویسنده و ویراستار]: سعدی جعفری کاردگر (به سفارش بسیج خواهران نیروی مقاومت).- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، سازمان تحقیقات خودکفائی بسیج، ۶۲.۱۳۷۶ ص.- (کنگره نقش زنان در دفاع و امنیت، ۵).

[صفحه ۱۸۱]

این کتاب به مناسبت تشکیل کنگره «نقش زنان در دفاع و امنیت» در پاییز ۱۳۷۶، در دهمین سال پس از پایان جنگ تحمیلی عراق علیه ایران نوشته شده است.

در این کتاب اثر مثبت و منفی جنگهای مسلحانه بر روی زنان مورد بررسی قرار گرفته است. برای این منظور، به تجارب جنگ در کشورهای افغانستان، نیکاراگوئه، لبنان، ویتنام، ژاپن، بوسنی و هرزگوین،عراق و ایران نظری انداخته شده و آمارهایی ارائه شده است. «کشته شدن، بی‌خانمانی، از دست دادن سرپرست، هتك حرمت و آزار و اذیت» نمونه‌هایی از این اثرات هستند. بنابر حقایق تاریخی، زنان در کشور ایران از دلیرترین مدافعان شهرهای خود بوده و با تکیه بر ایمان خود جنگیده‌اند. بنابراین تحقیق، لزوم حضور زنان مسلمان در کنار مردان دلاور و جنگجو به اثبات رسیده است.

بانه، هیروشیمای دیگر

حاجی رئوف سلیمی.- ارومیه: صلاح‌الدین ایوبی (مرکز نشر فرهنگ و ادبیات کردی)، (چاپ اول): ۱۳۶۹. پ، ۱۲۳ ص.: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

موضوع این کتاب، بررسی اوضاع شهر بانه از اول جنگ تا سال ۱۳۶۵ است. طی این مدت شهر بانه چهل بار با بمبهای خوشه‌ای، آتش‌زا، ناپالم و همچنین بمبهای شیمیایی مورد حمله‌ی هوایی عراق قرار گرفت. در یکی از این حملات، که بدون اعلام قبلی با هواپیماهای میگ در ۱۵ / ۳ / ۶۳ صورت گرفت، نزدیک به ششصد نفر از سی هزار نفر اهالی شهر شهید شدند. صدام بعد از این حمله، به خلبانهای خود که به بانه حمله کرده بودند، مدال داد و خود را سردار قادسیه نامید. اوضاع شهر، بعد از حملات دشمن، بسیار رقت‌بار بوده است. شقاوت بعثی‌ها، بیش از حد و تعداد شهدا، بسیار زیاد شمرده شده است. با شروع بازسازی، عده‌ای فرصت‌طلب از موقعیت استفاده کرده خانه‌های خود را - که سالم ولی قدیمی بوده - خراب می‌کنند، تا بتوانند صاحب خانه‌های جدید شوند. خالی شدن شهر از سکنه، رواج قاچاق اجناس از مرز عراق و ترکیه در این ایام نیز ذکر شده است. کتاب دارای تصاویر از نقاط بمباران شده است.

بررسی سنگ نبشته مزار شهدا

کارشناسان مردم‌شناسی سازمان میراث فرهنگی کشور؛ [ویراستار هوشنگ انصاری].- تهران: وزارت فرهنگ و آموزش عالی، سازمان میراث فرهنگی، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۴۷۷ ص.: عکس، نمودار، جدول.- (سازمان میراث فرهنگی؛ ۷).

کتابنامه: ص. ۴۷۷.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاصل بررسی کارشناسان مردم‌شناسی سازمان میراث فرهنگی از سنگ‌نبشته‌ی مزار شهدا است. این کارشناسان، سنگ‌نبشته‌های مزار شهیدان را در «زنجان، مازندران، سیستان و بلوچستان، یزد، بیرجند، شیراز، اراک، همدان، باختران، کرمان،تهران، (قطعه‌ی هفده بهشت‌زهرا)، هرمزگان، تبریز، اهواز و چند شهر دیگر» بررسی کرده‌اند. تدوین‌کنندگان، در هر قسمت، ابتدا به معرفی محل دفن شهدا در شهر مورد نظر پرداخته، اشعار و نوشته‌های روی مزار شهدا را از نظر حماسی بودن، مورد بررسی قرار می‌دهند. سپس به بررسی نقش و نگارهای آنها پرداخته، چنانچه وصیتی از شهیدان یا جمله‌ای از والدین آنها روی سنگ مزار نوشته شده باشد، آنرا نیز مورد بررسی قرار می‌دهند.

[صفحه ۱۸۲]

بگو به عالم...

مصطفی موسوی گرمارودی.- تهران: بزرگ (چاپ اول): ۱۸۶.۱۳۷۱ ص:

بالای عنوان روی جلد: مجموعه مقالات.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: نوک خاری...؛ گلها همه...؛ گاو را بهر...؛ نشنوی شیون...؛ شهر، آن...؛ عجب مدار....

کتاب حاضر، شامل شش مقاله (فصل) است که درباره‌ی «مسائل فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و ادبی دوران حاضر و نقد و بررسی و

مقایسه‌ی آن با دوران قبل از انقلاب، تغییرات و تحولات رخ داده در جامعه، روشنفکری، تهاجم فرهنگی، مقایسه‌ی جامعه‌ی کنونی با جامعه‌ی غرب، فراماسیون، ابرقدرتها و توطئه‌های حکام و سیاستمداران آنها، دوران مشروطه و رجال سیاسی و...» نوشته شده‌اند. در سه بخش از مقاله‌های ارائه شده، به فیلم «عروسی خوبان»، هنر و سیمای جنگ و انتخاب صدام حسین به عنوان وسیله‌ای برای سرکوب ملت ایران به طور مختصر اشاره شده است.

پرسش‌های اساسی جنگ

نویسنده محمد درودیان؛ ویرایش محتوایی بهاءالدین شیخ‌الاسلامی؛ ویرایش ادبی مرتضی حقی.- تهران: مؤسسه مطالعات سیاسی فرهنگی اندیشه ناب، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

دوازده، ۲۲۸ ص.: جدول.- (نقد و بررسی جنگ ایران و عراق، ج. ۱).

طراح روی جلد: حمیدرضا دانشور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

نویسنده، که تحولات سیاسی - اجتماعی دهه‌ی اول انقلاب را متأثر از آغاز جنگ، و تحولات سیاسی - اجتماعی دهه‌ی دوم را متأثر از نحوه‌ی پایان جنگ می‌داند، پرسشهای مطرح در جامعه را بررسی می‌کند. کتاب، چهار فصل دارد. فصل ۱) «جنگ، ماهیت و آثار»: ماهیت و ویژگی‌های جنگ ایران و عراق، چالشها و رویکردها، آثار و پیامدها؛ فصل ۲) «گسترش گفتمان انتقادی»: زمینه‌ها و عوامل، جوهر و ماهیت، تحولات اقتصادی و فرهنگی پس از جنگ، پیدایش نسل جدید و شکاف میان دو نسل، تحولات و چالش‌های سیاسی - اجتماعی، شکل‌گیری رویکردها و چالش‌ها؛ فصل ۲): «پرسشها و رویکردها». روند شکل‌گیری پرسشها، دوره‌ی جنگ، مواضع حزب توده و نهضت آزادی، پس از جنگ، اهداف و اغراض سیاسی گروههای سیاسی و نقش و تأثیر برخی از شخصیتهای آنها؛ فصل ۴): «نقد و بررسی پرسشها«۱: آیا وقوع جنگ اجتناب‌ناپذیر بود؟ ۲: چرا جنگ پس از فتح خرمشهر ادامه یافت؟؛ ۳: چرا جنگ اینگونه و با پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ تمام شد؟.

در پایان کتاب، فهرست منابع و مصاحبه با شخصیتها چاپ شده است.

پژوهشی پیرامون علل شرکت دانشجویان در بسیج مستضعفین و جنگ تحمیلی عراق بر ایران

پژوهشگر اباذر نیکزاد؛ استاد راهنما غلامحسین پناهی.- تهران: دانشگاه علامه طباطبایی، ۱۳۷۰.

۸۳ ص.: جدول.

پایان‌نامه.

شمارگان: ذکر نشده است.

اثر حاضر ضمن بیان تاریخچه‌ی مختصر از انقلاب اسلامی و چگونگی تشکیل بسیج مستضعفین به فرمان امام خمینی «ره»، به بررسی شکل سازمانی و فعالیت‌های بسیج پرداخته است. در ادامه، به بیان علل شرکت و چگونگی شرکت دانشجویان و اهداف و مقاصدی می‌پردازد که از حضور آنان در بسیج دنبال می‌شود. همچنین ضمن بیان

فرضیه‌ها و تعریف مفاهیم، روش تحقیق انجام شده، چگونگی استخراج داده‌ها و نحوه‌ی بهره گیری از آنها را در تجزیه و تحلیل توصیفی و تبیینی ارائه می‌دهد. در پایان نیز ضمن ارائه‌ی نتیجه گیری نهایی، پیوستهایی نظیر کدنامه و پرسشنامه آورده شده است.

پژوهشی در زمینه جامعه شناسی جنگ: تلاقی نهضت و بنیاد در دفاع مقدس

تألیف مهدی آقاپور.- تهران: واحد انتشارات بخش فرهنگی دفتر مرکزی جهاد دانشگاهی، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۴۶ ص.

عنوان روی جلد: تلاقی نهضت و بنیاد در دفاع مقدس.

کتاب حاضر تحقیقی است در جهت ارزیابی برخی تئوری‌های به ظاهر علمی جامعه‌شناسانه در نشان دادن گوشه‌هایی از دستاوردها و ویژگی‌های دفاع مقدس. کتاب، در پنج فصل و یک ضمیمه تنظیم شده است. فصلها عبارتند از: «فصل اول: انگیزه، مبنا و نگرش انتخاب این موضوع و بررسی آن از دیدگاه جامعه‌شناسانه؛ فصل دوم: پیرامون نهضت و بنیاد (جستجو در اندیشه‌های اجتماعی - سیاسی و...)؛ فصل سوم: ماهیت جنگ و جهاد؛ فصل چهارم: بررسی اجتماعی دفاع مقدس؛ فصل پنجم: استقرار نهضت بر بنیاد در جبهه‌ها (ویژگی اقشار اجتماعی در جنگ و جبهه‌ها، پیوند روحانی و دانشجو در جبهه‌ها و...)». در بخش ضمیمه، دو مقاله‌ی: «بررسی و نقد نظریه‌ی سکون نهضت نظام شده» (در زمینه‌ی انقلاب اسلامی، از علی‌رضا آتش‌باز) و «جنگ و نظام در اسلام» [از کتاب کشف‌الاسرار حضرت امام خمینی (ره)] ارائه شده‌اند.

تاریخ دشت آزادگان

تألیف و نگارش جابر جادری.- تهران: مؤسسه فرهنگی آیات، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۷۲ ص.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب، در پنج بخش به تاریخ منطقه‌ی دشت آزادگان می‌پردازد. در بسیاری از بخشهای کتاب مطالبی در ارتباط با جنگ تحمیلی ارائه شده است. مطالب کتاب عبارت است از: بخش اول: سوابق تاریخی، اجتماعی و اقتصادی (وجه تسمیه‌ی تاریخی و موقعیت جغرافیایی دشت آزادگان، موقعیت جغرافیایی خوزستان، بررسی عوامل مؤثر بر رخسار اجتماعی و اقتصادی، مشکلات کشاورزی، و...)؛ بخش دوم: حماسه‌ی تاریخی واقعه‌ی جهاد (موقعیت جغرافیایی جهاد، انگیزه‌ی واقعه‌ی جهاد، علل مبارزه و جهاد عشایر با استعمار انگلیس،...)؛ بخش سوم: دشت آزادگان بعد از انقلاب و جنگ (دشت آزادگان پس از انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی، منطقه‌ی بستان، خصوصیات اقتصادی و سابقه تاریخی رفیع، بافت شهر رفیع، طوایف رفیع، آبهای منطقه؛ موقعیت جغرافیایی هویزه، سابقه‌ی تاریخی هویزه، هویزه، هم شهید و هم شاهد و...)؛ بخش چهارم: علمای هویزه؛ بخش پنجم، آداب و سنن منطقه‌ی دشت آزادگان.

تاریخ سیاسی اجتماعی پاوه و اورامانات در بیست ساله اخیر (۱۳۴۸ – ۱۳۶۸ ه. ش.)

تدوین بهرام ولدبیگی.- تهران: بهرام ولدبیگی، (مرکز پخش: تهران: نشر احسان)، ۱۳۶۹.

سی و نه، ۸۸۴ ص.: مصور (بخش رنگی)، نقشه، جدول.

در مقدمه کتاب، هدف نویسنده از انتشار این کتاب، معرفی «هویت مردمی که سهم بزرگی در تاریخ انقلاب داشته‌اند، به نسلهای آینده» ذکر شده است و بنا بر گفته‌ی نویسنده «شاید این کتاب، به عنوان اولین اثر تحقیقی و

[صفحه ۱۸۴]

مستند پیرامون قضایای کردستان و جنگ ده ساله‌ی عراق علیه ایران و بیان وسعت تخریب و رنج و درد و مصیبت جنگ و آمارهای منتشر نشده‌ای پیرامون جنگ تحمیلی تا فرونشستن آتش جنگ در مردادماه ۱۳۶۷ و پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل متحد از سوی جمهوری اسلامی باشد.» مطالب کتاب با معرفی اورامانات و پاوه در دوران پیش از انقلاب شروع شده، رویدادهای سال ۱۳۵۷ و پس از آن، وقایع کردستان و به ویژه شهرستان پاوه ذکر می‌شود. در ادامه، رویدادهای سالهای ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۸ و زمان ارتحال حضرت امام (ره)، نیز به ترتیب آورده شده است. در پایان، آمارهایی از مناطق جنگی و تصاویری در ارتباط با مطالب کتاب، و فهرست منابع و مآخذ به چاپ رسیده است.

تلاش و تماشا (جلد ۱) مجموعه یادداشتها

مهدی فهیمی.- تهران: فرهنگ گستر؛ سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول). ۱۳۷۷.

۳۲۵ ص.- (فرهنگ گستر؛ ۶۰. فرهنگ عمومی؛ ۱).

این کتاب مجموعه‌ی پیراسته یادداشتهایی است که در خلال سالهای ۸۶ - ۶۷ در روزنامه اطلاعات و به نقل از آن در کیهان هوایی و جراید دیگر با نام «بینشها و برداشتها» منتشر شده است.

کتاب حاضر شامل مطالبی درباره‌ی زوایای پیدا و پنهان برخی قضایا در حوزه‌ی فرهنگ عمومی جامعه، در دهه‌ای دوم انقلاب است که در مقایسه با دهه‌ی سوم (دهه‌ی حاضر) مطرح می‌شود. مطالبی چون نابسامانی‌های اجتماعی، اخلاقی و انسانی و چرایی و چگونگی و چنین بودن‌ها. فهرست مطالب عبارت است از: تلاش و تماشا، دخل و خرج سیاست، حساسیت‌ها، ملاك و مدارك، عافیت‌طلبی، جنگ و صلح، کار و اندیشه، توسعه و تقوا، معمای مردم، آن روزها، محنت دیگران، دنیای سخن، اکنون‌زدگی، روابط عمومی، کج‌اندیشی، بی‌مسألگی، اصل عدم اعتماد، حمل بر صحت، کلیشه‌ها، رفیق‌بازی، شرعی‌زدگی،.... در متن حاضر مطالب نقل‌قول‌هایی از برخی شهدا و مقایسه‌ای از دوران جنگ و دوران حاضر و نیز بررسی سخنان امام و اهداف نظام مطرح شده است.

تولدی دیگر در اسارت

وزارت ارشاد اسلامی، اداره پژوهش و نگارش.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره تبلیغات و انتشارات، ۱۳۶۲.

۲۸۸ ص.،([۱۱۲] ص.: نمونه و عکس).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

مندرجات: بخش اول: حقوق جنگ؛ بخش دوم: اسلام و اسیران؛ بخش سوم: اسیران عراقی و عطوفت جمهوری اسلامی ایران؛ بخش چهارم: اسیران مقاوم و پیروز ایرانی.

این کتاب، تحقیقی است در مفهوم اسارت و ارزش اخلاقی اسلامی و تأثیر آن در بخشیدن ارزشهای نوین به دنیای انسانیت، موضاعات این تحقیق در سه بخش اساسی ترتیب یافته است: الف) تحلیل دستآوردهای اندیشمندان و محافل انسان‌دوست غربی (عمدتا اومانیستی) درباره‌ی حقوق اسیران جنگی که پیامد مخاصمات متعدد تاریخ بشر محسوب می‌شوند، همراه با تحلیلی از بنیانها

و ریشه‌های منازعات تاریخی؛ ب) ارائه‌ی دیدگاههای اسلامی درباره‌ی نحوه‌ی رفتار با اسیران، با تأکید بر بعد حقوقی و فقهی مسأله و نیز بررسی سیره‌ی پیامبر اکرم (ص) در این باره؛ ج) بررسی جنگ تحمیلی عراق بر ایران و بررسی موقعیت اسیران عراقی در ایران اسلامی و نیز اسرای ایرانی در عراق. بخش مدارک و تصاویر، به قسمتهای «از جبهه تا اردوگاه، در اردوگاه، دیدارها، خارج از اردوگاه و مبادله اسرای ایرانی و عراقی» تقسیم شده است.

[صفحه ۱۸۵]

چرا، چگونه، چنین؟

مهدی فهیمی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ فرهنگ گستر، (چاپ دوم): ۳۲۵.۱۳۸۰ ص.- (هنر و ادب انقلاب اسلامی، فرهنگ عمومی؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Why Did It Heppen Like This؟

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۷۶ تحت عنوان «تلاش و تماشا» توسط فرهنگ گستر و سروش به چاپ رسیده است.

کتاب حاضر شامل مطالبی درباره‌ی زوایای پیدا و پنهان برخی قضایا در حوزه‌ی فرهنگ عمومی جامعه در دهه‌های اول دوم انقلاب می‌باشد که در مقایسه با دهه‌ی سوم (دهه‌ی حاضر) مطرح می‌گردد. مطالبی چون نابسامانی‌های اجتماعی، اخلاقی و انسانی و چرایی و چگونگی و چنین بودن‌ها. فهرست مطالب عبارت است از: تلاش و تماشا، دخل و خرج سیاست، حساسیتها، ملاک و مدارک، عافیت‌طلبی، جنگ و صلح، کار و اندیشه، توسعه و تقوا، معمای مردم، آن روزها، محنت دیگران، دنیای سخن، اکنون‌زدگی، روابط عمومی، کج‌اندیشی، بی‌مسألگی اصل عدم اعتماد، حمل بر صحت، کلیشه‌ها، رفیق‌بازی، شرعی‌زدگی و... در متن کتاب مطالب و نقل‌قول‌هایی از برخی شهدا و مقایسه‌ای از دوران جنگ و دوران حاضر و نیز بررسی سخنان امام و اهداف نظام مطرح شده است.

خاطرات جنگ

نوشته: محمد بیائی (امید).- [بی‌جا].- [بی‌نا] (ارومیه: پیام)، (چاپ اول): ۵۸.۱۳۶۸ ص.

این کتاب در مورد خانواده‌ای از اهالی سلماس است که در یکی از شبهای سال ۱۳۶۵ دور هم جمع شده‌اند و در مورد جنگ تحمیلی صحبت می‌کنند. یکی از این افراد، «محمودآقا» است که جنگ را دفاع از زندگی، شرف و حیثت می‌داند و عقیده دارد همه باید در جنگ شرکت کنند. اما عقاید بقیه‌ی افراد خانواده متفاوت است. گروهی طرفدار صلح هستند و عقیده دارند جنگ فایده‌ای جز بر باد رفتن سرمایه‌های مملکت ندارد. عده‌ای هم در جهت منافع خود، همرنگ هر جماعتی می‌شوند. عده‌ی دیگری از افراد این خانواده، از موقعیت جنگ بهره‌برداری‌های مادی می‌کنند و در احتکار و گرانفروشی شرکت دارند و در آخر هیچ کدام نمی‌خواهند با فکر و منطق، نظرهایی را در مورد جنگ قبول کنند. نویسنده، کتاب را به روح پاک دختر خردسالی تقدیم کرده است که هنگام بمباران مورد اصابت ترکش قرار گرفت و حتی فرصت گفتن کلامی یا کشیدن آهی را هم پیدا نکرد.

دزفول در هشت سال دفاع مقدس

نوشته محمدرضا دادفر.- دزفول: کتابخانه‌ی سید عالمشاه، (چاپ اول): ۱۳۷۵، ۲۰۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب بیانگر حماسه‌ی ایثار و مقاومت مردم غیور و وطن‌پرست شهرستان دزفول است. در بخشی از کتاب، آقای علی‌اکبر هاشمی رفسنجانی (ریاست وقت مجلس شورای اسلامی) در دیدار عمومی می‌گوید: «امروز دزفول در دنیا دژ مقاومت است. دو سال موشک‌باران و گلوله‌باران صدامیان را تحمل کرده و خم به ابرو نیاورده است. امروز دزفول شهریست آزاد و قهرمان. مردم دزفول بهترین اعتبار را در دنیا دارند.» در دوران هشت ساله‌ی دفاع مقدس، کمک‌های مردم دزفول برای ساختن پناهگاه و سنگر - بویژه پس از بمباران بیمارستان بزرگ شهر و حملات هوایی و موشکی دشمن به مناطق مسکونی - چشم‌گیر بود. جوانان رزمنده هیچ‌گاه از یاد جبهه‌ها غافل نماندند و مسأله جنگ در رأس همه‌ی امور قرار داشت و در این کربلای عصر جدید، حماسه‌های پی‌درپی می‌آفریند. پس از جنگ نیز مردم به کمک یکدیگر سازندگی را آغاز و دزفول را مجددا آباد کردند.

[صفحه ۱۸۶]

زن در آیینه دفاع مقدس

تدوین امور کتاب.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۲۰۶ ص.: مصور، عکس.

مجموعه مطالب کتاب حاضر حول نقش زن در جامعه، رسالت زن و عملکرد زنان ما در دفاع مقدس گرد آمده است.

سخن اصلی و اساسی این کتاب، در نشان دادن نقش و اهمیت همه‌جانبه‌ی زنان در فراز و نشیب و روند دفاع مقدس است. با الگو قرار دادن حضرت فاطمه زهرا (س) برای زنان جامعه‌ی اسلامی، بخش نخست کتاب به تشریح شخصیت و ابعاد مختلف زندگی و عمل و فکر ایشان اختصاص یافته است. سپس در بخش «نقش زنان مسلمان در جهاد صدر اسلام»، پیشینه و تاریخ حضور زنان فداکار در میادین جنگ و نبرد فی سبیل‌الله عرضه شده است. «دفاع مقدس و مشارکت خواهران بسیجی، رسالت زن و جامعه، زن در جبهه‌ی مقاومت و جلوه‌های ایثار و...» سایر مباحثی هستند که در کتاب ارائه شده‌اند. قطعات ادبی، شعر و گزارشی از عملکرد «ستاد پشتیبانی زینبیه» نیز در این کتاب آمده‌اند.

زن و ادبیات دفاع مقدس

گردآورنده مریم و پوریامین.- تهران: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، معاونت ادبیات و انتشارات، دفتر امور زنان،[؟؟ ۱۳].۴۳ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب حاضر به بررسی نقش زنان در دفاع مقدس از بعد ادبیات و فعالیت‌های فرهنگی می‌پردازد. کتاب، شامل پنج بخش (مقاله) است که عبارتند از: «بخش اول: سخنان سردار افشار، ریاست بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس پیرامون زن و ادبیات دفاع مقدس؛ بخش دوم: موانع و مشکلات فراروی نویسنده‌ی ادبیات دفاع مقدس / مجتبی شاکری؛ بخش سوم: چرا بنیاد نویسندگان از شخصیت مثبت زن در ادبیات دفاع مقدس بنویسند / راضیه تجار؛ بخش چهارم: نقش زن در دفاع مقدس / مرتضی سرهنگی. بخش

پنجم: بررسی آثار نویسندگان زن با موضوع دفاع مقدس / بلقیس سلیمانی». در متن مقاله‌های ارائه شده، نمونه‌هایی از حضور زنان در جبهه‌های نبرد و نقش زنان در تربیت فرماندهان و شهیدان ارائه شده است؛ از جمله: «خانم فراجوانی (مادر دو شهید و دختر جانباز)؛ خانم خالقی‌پور (مادر سه شهید)، خانم تدین (پزشک و جانباز)، خانم دایی‌پور (همسر شهید حسن باقری)، شهید فاطمه خضرجی، خانم وهاب‌زاده (جانباز شیمیایی) و...».

سیمای ایلام «سرای صداقت»

نوشته: علی علیزاده، حسن ابراهیم‌زاده.- قم: مؤسسه‌ی انتشارات عصمت، (چاپ اول): ۲۳۲.۱۳۷۷ ص.: مصور: نقشه، چدول، نمونه، عکس.- (دیار ابرار ۲۲).

کتابنامه: ص. ۲۲۹ – ۲۳۲.

این کتاب به معرفی استان ایلام و وضعیت جغرافیایی، تاریخی، فرهنگی و اجتماعی آن اختصاص دارد. در قسمتی از بخش پنجم کتاب – تحت عنوان «حوزه‌ی علمیه و روحانیت» عکس شهیدان حوزه‌ی علمیه‌ی ایلام، زندگینامه‌ی کوتاهی از هر شهید، نحوه‌ی شهادت وی، عملیات مختلفی که شهید در آنها شرکت داشته و در برخی موارد، وصیتنامه وی آورده شده است. در بخش هفتم (تحت عنوان «ایلام و دفاع مقدس») به نقل حماسه‌سازی شهیدان این استان در جنگ تحمیلی پرداخته شده است و با بیان رشادت و از جان‌گذشتگی آنان و درج پیامهای فرماندهان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و نیروی مقاومت بسیج برای رزمندگان ایلامی، روحیه‌ی شهادت‌طلبانه و اعتقادات مقدس آنان را به تصویر کشیده است. در انتهای بخش نیز زندگی، خاطرات یا جملات کوتاه تعدادی از شهیدان – که نشانگر شخصیت و منش و اخلاق اسوه‌گونه آنان است – آورده شده است.

[صفحه ۱۸۷]

سیمای بیرجند، کانون فرهنگ

نویسنده محمد ایوب کاظمی.- قم: جهان‌آرا، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۱۲ ص.: نقشه، عکس.- (دیار ابرار؛ ۳۱).

عنوان پشت جلد به انگیسی :Beerjand View

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در هشت فصل به معرفی شهرستان بیرجند می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل اول: نگاهی گذرا به تاریخ بیرجند؛ فصل دوم: بزرگ مالکان بیرجند؛ فصل سوم: جغرافیای طبیعی و انسانی؛ فصل چهارم: یادی از بزرگان بیرجند؛ فصل پنجم: مزارهای مطهر در منطقه‌ی بیرجند؛ فصل ششم: آداب و رسوم مردم بیرجند؛ فصل هفتم: بیرجند و انقلاب اسلامی (انقلاب اسلامی، انفجار نور، سیر انقلاب اسلامی در بیرجند، اولین شهید، نقش بازار، درد دل بسیجیان بیرجند) و فصل هشتم: مراکز فرهنگی». در بخشهایی از فصول هفتم و هشتم، مطالبی درباره‌ی نقش بیرجند در دفاع مقدس و مشارکت مردم این شهرستان در جنگ ارائه شده است. تصاویر کتاب بدون زیرنویس است.

سیمای خوی

تألیف علی صدرائی خویی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، (چاپ اول): ۲۱۵.۱۳۷۳ ص.: مصور، عکس.- (دیار ابرار؛ ۲۲).

کتابنامه: ص. [۲۱۵ – ۲۱۲]؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در هفت بخش به معرفی شهرستان خوی می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «بخش اول: جغرافیای طبیعی؛ بخش دوم: جغرافیای اقتصادی؛ بخش سوم: جغرافیای انسانی؛ بخش چهارم: جغرافیای تاریخی؛ بخش پنجم: اماکن متبرکه؛ بخش ششم: آثار باستانی خوی (آثار از بین رفته، آثار باستانی موجود، مزار شهدا،...)؛ بخش هفتم: مشاهیر خوی (خاندانهای علمی خوی، آیت‌الله خویی و انقلاب اسلامی ایران، تألیفات و تقریرات،...)». در مبحث خوی و جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، درباره‌ی تیپ ۳۱ عاشورا و گردانهای تابعه [گردانهای علی‌اکبر (ع)، قاسم (ع) و امام سجاد (ع)] و حضور رزمندگان در جبهه‌های نبرد مطالبی بیان شده است. عکسها همراه با زیرنویس هستند.

سیمای داراب

تألیف سیف‌الله نحوی.- تهران؛ قم: سازمان تبلیغات اسلامی، معاونت پژوهشی؛ پژوهشکده باقرالعلوم (ع)، (چاپ اول): ۱۳۹.۱۳۷۳ ص.: نقشه، عکس، جدول.- (دیار ابرار؛ ۱۴).

کتابنامه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «سیمای داراب»، در نه فصل شهرستان داراب را معرفی می‌کند. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل اول: سیمای جغرافیایی و طبیعی، ایلات و عشایر؛ فصل دوم: جغرافیای تاریخی، آثار باستانی، جنگ دو حکومت بر یک شهر؛ فصل سوم: فتوحات اسلامی در دارابگرد، تاریخ اسلامی دارابجرد و صلح امام حسن (ع)،...؛ فصل چهارم: آثار و اماکن فرهنگی، امامزاده‌ها، مساجد، مدرسه علمیه، مدارس؛ فصل پنجم: ابرار داراب، خاندان انصاری، خاندان عندلیبی؛ فصل ششم: کارنامه‌ی داراب در انقلاب مشروطیت؛ فصل هفتم: ندای اسلام از ابوذر کوهستان؛ فصل هشتم: بخشهای داراب و فصل نهم: داراب در عصر انقلاب، مبارزات آیت‌الله تسابه». در این فصل، درباره‌ی مبارزات آیت‌الله تسابه و نقش او در دوران دفاع مقدس مطالب جامعی ذکر شده است.

[صفحه ۱۸۸]

سیمای رامهرمز

تألیف سعید بابائی (حائری).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، (چاپ اول): ۱۵۱.۱۳۷۳ ص.- (دیار ابرار؛ ۱۶).

کتابنامه: ص. [۱۵۱ – ۱۴۷].

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در چهار فصل به معرفی شهرستان رامهرمز می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل اول سیمای شهر رامهرمز؛ فصل دوم [رامهرمز] به روایت سفرنامه‌نویسان و جغرافی‌دانان؛ فصل سوم: رامهرمز در گذرگاه تاریخ [سپاه علی (ع) در رامهرمز، سپاه حجاج،

نبرد محمد بن واصل...]؛ فصل چهارم: بزرگان و فرزانگان رامهرمز [سلمان محمدی، ابوعبدالله شیعی، آیت‌الله بهبهانی، حجت‌الاسلام محمود رایگانی (که در جبهه‌های جنگ حضور فعالانه داشت)، شهید علی‌رضا چراغ‌زاده (که در فاجعه‌ی هفتم تیر به شهادت رسید)، شهید سید ابوالقاسم داود الموسوی دامغانی (که در رسیدگی به امور رزمندگان و بسیج نیروها برای اعزام فعالیت داشت و در حادثه سقوط هواپیما همراه شهید محلاتی به شهادت رسید).]».

سیمای رشت

تألیف محمدرضا سماک امانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۵۹ ص. [۱۴] ص. تصویر، عکس، نقشه.- (دیار ابرار؛ ۱۹).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به شهیدان رشت به ویژه شهید حجت‌الاسلام محمدتقی حق‌پرست تقدیم شده است.

نویسنده کتاب در هفت گفتار (فصل) به معرفی شهرستان رشت می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «گفتار نخست: طبرستان (دیلم، گیلان، بیه‌پس)؛ گفتار دوم: با قبیله‌ی نور؛ گفتار سوم: حکومت ماهیگیران؛ گفتار چهارم: قیام شالیزار؛ گفتار پنجم: رشت (فتح تهران، کفن‌پوشان، دوران سازندگی، نسیم شمال،...)؛ گفتار ششم: بر ساحل اندیشه و گفتار هفتم: زیارتگاه خورشید». در گفتار پنجم ضمن بیان مطالبی درباره‌ی انقلاب و جنگ تحمیلی، شهدای دفاع مقدس معرفی شده، خاطرات کوتاهی از آنان نقل شده است. افراد زیر از جمله شهدای این شهرستان هستند: «مسعود علیزاده، مسعود بجاری بوساری، نقی شریفی یوسفی، محمدتقی حق‌پرست، محمدباقر فلاح‌زاده، محمدمهدی جاوید و محمد بامدادپسند». مطالبی نیز درباره‌ی گردان فاتحین لشکر ۲۵ کربلا بیان شده است. تصاویر به همراه زیرنویس ارائه شده‌اند.

سیمای ساری (ساحل صداقت)

مؤلف مرتضی بذرافشان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

[۱۲۱] ص.: عکس، نقشه.- (دیار ابرار؛ ۲۲).

کتابنامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب در یازده فصل به معرفی شهرستان ساری پرداخته است. مطالب کتاب، عبارتند از: «فصل اول: جغرافیا؛ فصل دوم: طلوع؛ فصل سوم: نسیم بهشت؛ فصل چهارم: برگ پیروزی؛ فصل پنجم: بیداری؛ فصل ششم: پیروزی (دوران انقلاب به همراه مختصری درباره‌ی زندگینامه شهدای انقلاب و دفاع مقدس؛ افرادی چون شهیدان: ایرج سورکی‌آزاد، سید منصور نبوی، سید علی دوامی، قربانعلی رنجبر و علیرضا نوری)؛ فصل هفتم: امامزادگان؛ فصل هشتم: اندیشه‌ی سبز؛ فصل نهم: کانون دین؛ فصل دهم: منادیان رهایی (درباره‌ی حوزه‌ی علمیه‌ی مازندران و شهدای

[صفحه ۱۸۹]

انقلاب و دوران دفاع مقدس؛ از جمله، شهیدان: عبدالوهاب قاسمی، عبدالحسین اکبری، واحد تبلکی، احمدی اندی، ابوطالب

اندی، عسگری کلانتری، حامد سروی، عیسی نادری، علی بخشنده و...) و فصل یازدهم: فرهنگ».

سیمای سبزوار، سرزمین سربداران

تألیف محمدابراهیم احمدی.- قم: نبوغ (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۸۹ ص.: مصور، عکس، نقشه، جدول.- (دیار ابرار؛ ۴۶).

کتابنامه: ص. [۱۸۹ - ۱۸۴].

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به شهدای سبزوار تقدیم شده است.

نویسنده در این کتاب، در پنج فصل، شهرستان سبزوار را معرفی می‌کند. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل ۱: جغرافیای تاریخی سبزوار؛ فصل ۲: جغرافیای طبیعی، انسانی و اقتصادی فصل ۳: آداب و رسوم و فرهنگ مردم؛ فصل ۴: مهمترین رویدادهای تاریخی (از جمله: دفاع مقدس، شهدای جبهه یا سربداران انقلاب اسلامی)؛ فصل ۵: ابزار و ستارگان همیشه تابناک». افراد زیر از جمله شهدای دفاع مقدس این شهرستان هستند: «سید مهدی اسلامی‌خواه، سید علی بازقندی، سید محمود عربشاهی، احمد رضایی، سلمان تیرانداز، رضا هوشمند دلیر، حسین باقری، محمد مهری، علی‌اکبر طاهری و...». مطالبی نیز در خصوص تعداد شهدا، مفقودالاثرها، جانبازان و آزادگان روستای شم‌آباد و نیز حضور مردم در جبهه‌های نبرد ارائه شده است. تصاویر با زیرنویس هستند.

سیمای قم

تألیف عبدالوحید وفائی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۷۱ ص.: مصور، عکس، نقشه.- (دیار ابرار؛ ۱۰).

عنوان روی جلد: سیمای قم (پایگاه قم).

کتابنامه.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

این کتاب در هشت فصل به معرفی شهرستان قم می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل ۱: تاریخ پیدایش و اسامی شهر؛ فصل ۲: جغرافیای قم؛ فصل ۳: فرازهایی از تاریخ قم (گذری بر تاریخ انقلاب، قیام ۱۵ خرداد و...)؛ فصل ۴: قم، سرزمین فضیلتها (ورود امام رضا (ع) به قم، دعبل و پیراهن امام رضا (ع)،...)؛ فصل ۵: زندگانی حضرت معصومه (س) و اماکن متبرکه‌ی قم؛ فصل ۶: مساجد قم؛ فصل ۷: مراکز علمی و تحقیقی؛ فصل ۸: محدثان و علما». در فصل سوم کتاب، مباحثی در خصوص حوادث سالهای پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، به ویژه، حضور مردم در جبهه‌های جنگ، نقش آنها در پیشبرد جنگ و حمله‌های عراق به شهرها و بمباران آنها ارائه شده است.

سیمای کاشان (کانون فضیلت)

تألیف حبیب‌الله سلمانی آرانی.- قم: بشیر، (چاپ اول): ۲۵۶.۱۳۷۵ ص.: مصور، نقشه، عکس.- (دیار ابرار؛ ۴۲).

کتابنامه: ص. [۲۵۳]- ۲۵۶؛ همچنین به صورت زیرنویس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Kashan View

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۹۰]

نویسنده کتاب، در نه بخش، به معرفی شهرستان کاشان می‌پردازد. مطالب کتاب، عبارتند از: «بخش ۱: قلب ایران (موقعیت جغرافیایی، راههای ارتباطی،...)؛ بخش ۲: آغاز تاریخ (نژاد و گویش مردم، کاشان باستان،...)؛ بخش ۳: پایگاه تشیع (....، کاشان و تشیع،...)؛ بخش ۴: سنگر جهاد (کاشان و مشروطیت، عصر پهلوی، قیام ۱۵ خرداد، همگام با انقلاب، کاشان در جنگ تحمیلی)؛ بخش ۵: مهد فرهنگ؛ بخش ششم: دیار ابرار؛ بخش ۷: کانون سخنوران (حسن الآملی الکاشانی، نظام‌وفا، سپیده کاشانی، مشفق کاشانی، لاهوتی،...)؛ بخش ۸: شهر آسمانی و بخش ۹: خانه‌ی هنر». در بخش سوم، در مبحث «جنگ تحمیلی» مطالبی درباره‌ی شهدای کاشان (زندگینامه و تصاویر شهیدان) ارائه شده است. از جمله شهیدانی که نامشان در کتاب ذکر شده است، می‌توان به این افراد اشاره کرد: «سید حسن صالحی، سید مهدی بهشتی، جواد قاسمپور آرانی، اصغر مدبر آرانی، رضا ترنجی، علی فلاح، غلامحسین ساجدی نوش‌آبادی، محسن حاج‌جعفری، جعفر باقرزاده و...».

سیمای گرگان

تألیف مرتضی بذرافشان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۴. ۱۶۰ ص.: مصور، نقشه، عکس، جدول.- (دیار ابرار؛ ۳۹).

کتابنامه: ص. [۱۵۲]- ۱۵۴.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در نه فصل به معرفی شهرستان گرگان پرداخته است. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل ۱: چراغ عشق (نگاهی گذرا، کسوف، حماسه‌ی زید،...)؛ فصل ۲: پگاه بیداری؛ فصل ۳: بیداد (سربداران، مرعشیان، تیموریان)؛ فصل ۴: التهاب سپیده (حوادث قبل از انقلاب)؛ فصل ۵: خروش حماسه (حوادث دوران انقلاب، نوزدهم بهمن، ۲۱ بهمن)؛ فصل ۶: جلوه‌ی ایمان (مساجد، اماکن مقدسه و مدارس حوزه‌ی علمیه،...)؛ فصل ۷: فرهنگ (زبان، ازدواج،...)؛ فصل ۸: ستارگان (شهیدان فضیلت، سرخ‌جامگان، راویان حدیث،...) و فصل ۹: گوناگون (سیمای ترکمن، آثار باستانی، مراکز فرهنگی تفریحی)». در فصل ۸، مبحث سرخ‌جامگان، فهرستی از اسامی شهدای انقلاب و دفاع مقدس شهرستان کاشان آمده است، از جمله شهیدان، می‌توان به «حبیب‌الله شریعتی‌فرد، محمدعلی روحانی‌فرد، محمدعلی ملک، محمدپور، محمدابراهیم تازیک، هادی صالحی، محمد خائفی، محمد زمان‌بیکی، علی شاکری و...» اشاره کرد.

سیمای ممسنی، سرزمین سلحشوران

تألیف محمد زارعی.- قم: نهاوندی، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۶۰ ص.: مصور، نقشه، عکس، جدول.- (دیار ابرار؛ ۱۸).

کتابنامه: ص. [۱۵۶]- ۱۶۰.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

نویسنده در هشت گفتار (فصل) این کتاب، به معرفی شهرستان ممسنی می‌پردازد. مطالب کتاب، عبارتند از: «گفتار نخست: وضعیت تاریخی و جغرافیایی؛ گفتار دوم: شهرها و روستاهای تاریخی؛ گفتار سوم: ممسنی به روایت تاریخ؛ گفتار چهارم: دوران طلایی (ظهور تشیع در ممسنی، شورش عشایر در جنوب،...)؛ گفتار پنجم: اماکن مذهبی (مساجد تاریخی، کانونهای انقلاب، امامزاده‌ها،...)؛ گفتار ششم: مشاهیر ممسنی؛ گفتار هفتم: آداب و رسوم (اعیاد، سوگواری،...) و گفتار هشتم: آثار باستانی (نقوش برجسته‌ی عهد ایلام، ویرانه‌های هخامنشیان،...)». در گفتار ششم، مشاهیر ممسنی، زندگینامه و اطلاعاتی درباره‌ی شهدای دوران انقلاب و دفاع مقدس ارائه شده است. شهدای دفاع مقدس که زندگینامه آنها در کتاب آمده است، عبارتند از: «سید عبدالحمید موسوی، علی گودرزی، عطاءالله انصاری، محمدعلی قاسمی، حسین قاسمی و یوسف (عیدی) غلامی».

[صفحه ۱۹۱]

سیمای میانه، خطه ولایت

تألیف عبدالرحیم اباذری.- قم: نبوغ، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۲۷۲ ص.: مصور، نقشه، عکس، جدول.- (دیار ابرار؛ ۲۶).

کتابنامه: ص.[۲۶۶]- ۲۷۲؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در نه فصل، به معرفی شهرستان میانه می‌پردازد. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل اول، دورنمای جغرافیایی؛ فصل دوم: تاریخ اسلام و تشیع؛ فصل سوم: مروری بر گذشته‌ها؛ فصل چهارم: بارقه‌ای در ظلمت؛ فصل پنجم: حضور جاودانه؛ فصل ششم: فرهنگ مردم و مسائل فرهنگی؛ فصل هفتم: یک کهکشان ستاره؛ فصل هشتم: شاعران و... و فصل نهم: رجال سیاسی». نویسنده در فصل هفتم، ضمن ارائه‌ی اسامی شهدای دوران انقلاب و دفاع مقدس، به معرفی برخی از شهدای روحانی و سرداران جنگ تحمیلی عراق بر ایران نیز پرداخته است. افراد زیر از جمله شهیدان این شهرستان هستند: «حجت‌الاسلام محبوب شیری، حجت‌الاسلام جعفر نیری، مهدی عاشوری، آیت (محمد) ایمانی، رضا بیرامی، سید محمد ساقی، محمدتقی واعظی، احد کیانی، محمد ستاری، مهدی کوشافر، محمود رضوی، حجت‌الاسلام اصغری، عبدالملک جروقی، پنجعلی مجاوری، فرهاد بازیار (عبدالکریم مهدوی)، عبدالرحمان جروقی و اکبر شهیدی». تصاویر کتاب دارای زیرنویس هستند.

سیمای نایین، گوهر کویر

تألیف غلامرضا گلی‌زواره.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، (چاپ اول):۱۳۷۳.

۲۱۷ ص.: مصور، جدول، نقشه، عکس.- (دیار ابرار؛ ۱۱).

کتابنامه: ص. [۲۱۱]- ۲۱۷؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

این کتاب در هشت فصل به بررسی شهرستان نایین پرداخته است. مطالب کتاب عبارتند از: «فصل اول: کلیاتی درباره‌ی نایین؛ فصل دوم: بر مرکب زمان در گذر تاریخ؛ فصل سوم: رویش تشیع در نایین (...، مردم نایین و انقلاب اسلامی، نقش مردم در جنگ

تحمیلی،...)؛ فصل چهارم: منظر معنویت؛ فصل پنجم: بر کرانه‌ی اندیشه؛ فصل ششم: در بوستان سخنوران؛ فصل هفتم: پیوندهای اجتماعی و فرهنگ مردم و فصل هشتم، برکت و حرکت». در فصل سوم، در مبحث جنگ تحمیلی، ضمن ارائه‌ی آماری از شهدا و جانبازان، اطلاعاتی نیز درباره‌ی شهیدان، «محمد اوشنی، محمدعلی جعفری، محمد رضازاده و احمد امامی بافرانی» به همراه منتخبی از وصیتنامه آنان ارائه شده است.

صالی

تنظیم کننده: محمد شیرازی.- تهران: مؤسسه‌ی کتاب همراه، ۹۶.۱۳۷۳ ص.: مصور، نقشه، نمودار.

کتابنامه: ص. ۹۴ و به صورت زیرنویس.

این کتاب حماسه‌ای است ۳۵ روزه از لحظه به لحظه روزهای مقاومت، ایثار و جوانمردی رزمندگان اسلام که با خروشی ۴۸ ساعته، شهر خرمشهر را از دست نیروهایی متجاوز بعثی عراق خارج ساختند و عنوان کتاب، نام مستعار «صالح موسوی» یکی از رزمندگان خرمشهر است.

فهرست عناوین این کتاب به طور کلی بیانگر موقعیت سیاسی، اقتصادی و اجتماعی شهر خرمشهر پیش از تجاوز نیروهای دشمن تا آغاز تجاوز و مراحل عقب‌نشینی و روزهای وداع با خرمشهر و سقوط آن و آزادسازی مجدد آن توسط نیروهای جان برکف و متعهد و مؤمن ایران اسلامی است و مقدمه آن شامل مطالبی درباره‌ی تجاوز به این بندر معروف از طرف قوای عراقی، عقب‌نشینی نیروهای دشمن از این بندر، روزهای وداع با شهر، تاریخچه‌ی

[صفحه ۱۹۲]

دیرینه و قدیمی این بندر و موقعیت‌های جغرافیایی و طبیعی، استراتژیکی و اقتصادی آن است. خرمشهر امروز حدیثی است از خون و ایثار، مقاومت و ایستادگی، رشادت‌ها و پایمردی‌های رزمندگان جان برکف اسلام در برابر مزدوران رژیم بعثی عراق در آن خطه و مرز و بوم.

فریاد از بیداد: بررسی روایی، تحلیلی اسارت

نویسنده سیامک عطایی؛ تهیه و تنظیم نمایندگی ولی‌فقیه در امور آزادگان، معاونت فرهنگی اجتماعی؛ ویراستار: عبدالحمید رحمانیان.- تهران: امید آزادگان، (چاپ دوم): ۱۳۷۷.

۲۷۱ ص.- (واحد پژوهش و ثبت خاطرات؛ کتاب شماره ۱).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: محمدی.

مندرجات: پیشگفتار؛ مقدمه؛ اسارت همیشه از کجا شروع می‌شود؛ موقعیت عراق و اسارتگاه‌های آن؛ قرار، واژه‌ای که همیشه با لفظ اسارت به ذهن می‌رسد؛ تغذیه و بهداشت در اسارت؛ صلیب سرخ بین‌المللی؛ عملکرد و موضع آن؛ بررسی روانشناختی اسارت؛ درگیری با عراقی‌ها؛ عوامل مؤثر در پایداری اسرا؛ تهاجم دشمن توسط رسانه‌های گروهی؛ برنامه‌های تبلیغی اسرا در مناسبتها؛ پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸؛ فرهنگ و اسارت؛ فراتر از رویدادهای اسارت.

نگارنده‌ی کتاب، در این مجموعه، وقایع دوران اسارت را با شیوه‌ی «موضوعی» پیگیری کرده، به بررسی علل، انعکاس و تبعات این وقایع در طول اسارت می‌پردازد. در هر گفتار، پس از ذکر چند نمونه از رویدادها به صورت خاطره، آنها را با دانسته‌های خود و شواهد موجود مورد تحلیل قرار می‌دهد و نتیجه گیری می کند و حتی سؤالاتی مطرح می‌سازد که اگر نحوه‌ی عملکرد متفاوت می‌بود، چه تغییری در اوضاع پیش می‌آمد و آیا این تغییر به نفع اسیران تمام می شد و یا به ضرر آنها. ضمنا تأثیر نوع تربیت و بهره گیری از ایمان و اعتقادات درونی را در تمامی این موارد نادیده نمی گیرد. علاوه بر همه اینها، نقش افرادی چون حجت‌الاسلام ابوترابی را در اردوگاهها نیز مورد تحلیل قرار می‌دهد. در پایان هم از سرگشتگی و انتظارات آزادگان پس از بازگشت به میهن اسلامی و از تهاجم فرهنگی موجود سخن می گوید.

مجموعه مقالات و سخنرانی‌های اولین سمینار زن و دفاع مقدس، اهواز، آذر ماه ۱۳۷۴

کمیسیون امور بانوان استان خوزستان.- (اهواز): کمیسیون امور بانوان استان خوزستان، (چاپ اول):[۱۳۷۵؟].

ج، ۳۵۷ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، مجموعه‌ی سخنرانی‌ها، مقاله‌ها، خاطره‌ها، و قطعنامه‌ای است که در این سمینار ارائه شده است. این سمینار به همت کمیسیون امور بانوان استان خوزستان در آذرماه ۱۳۷۴ (در هفته‌ی بسیج) تشکیل شده است. مطالب کتاب، موضوع‌های متفاوتی را درباره‌ی زنان دربرمی گیرد. این موضوع‌ها، گستره‌ی وسیعی را شامل می‌شوند، نظیر: «نقش زنان در پیروزی انقلاب اسلامی و حماسه‌ی هشت سال دفاع مقدس، تربیت مدافعان اسلام، حضور شاعران زن در عرصه‌ی ادبیات دفاع مقدس و بالاخره رسالت زن در تهاجم فرهنگی امروز».

[صفحه ۱۹۳]

مجموعه مقالات همایش جنگ روانی

حسین حسینی، محمدحسین الیاسی، عین‌الله قائمی‌فر؛ ویرایش ادبی: محمد دانشگر.- تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۳۰۵ ص.: جدول، نمودار.- (دانشگاه امام حسین (ع)؛ ۶۲. سری مقالات سمینارها؛ ۹).

کتابنامه به صورت زیرنویس و در پایان هر مقاله.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مجموعه مقالات ارائه شده در همایش جنگ روانی است که توسط دانشگاه امام حسین (ع) در ۲۹ اردیبهشت ماه سال ۱۳۷۲ برگزار شد. از میان مقالات رسیده، هجده مقاله انتخاب شده و در این کتاب به چاپ رسیده است. برخی از مقالات ارائه شده عبارتند از:

«پیدایش و توسعه‌ی جنگ روانی مدرن» از حسین حسینی؛ در این مقاله، ضمن برشمردن ویژگی‌های جنگ روانی جدید و نشان دادن تفاوتهای آن با جنگ روانی سنتی، زمینه‌های پیدایش و توسعه‌ی چنین پدیده‌ای در بستر تاریخی آن بررسی می‌شود.

«روانشناسی شایعه» (شایعه و آثار آن در دوران جنگ) از دکتر محمود ساعتچی؛ در این مقاله سعی شده است اثرات شایعات مختلف درباره‌ی جنگ بر روی مردم بررسی گردد.

«جنگ روانی غرب علیه ایران» از دکتر یوسف کریمی؛ در این مقاله انواع سلاحهایی که غربیها در جنگ روانی علیه ایران در طول هشت سال دفاع مقدس به کار گرفتند، بررسی می‌شود.

مقالات برگزیده چهارمین کنفرانس بررسی دفاع مقدس (راههای حفظ آثار فرهنگی دفاع مقدس)

به کوشش: محمدقاسم فروغی جهرمی.- برگزاری کنفرانس و انتخاب مقالات به اهتمام معاونت پژوهشی دانشگاه امام حسین (ع)، اداره‌ی کل مطالعات دفاعی؛ ستاد کل نیروهای مسلح معاونت فرهنگی و تبلیغات اداره‌ی تحقیقات دفاعی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت انتشارات و ادبیات، ۱۳۷۳.

۴۲۲ ص. مصور: جدول.

در مهرماه سال ۱۳۷۱، اداره‌ی کل مطالعات دفاعی معاونت پژوهشی دانشگاه امام حسین (ع) و اداره‌ی تحقیقات دفاعی معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ ستاد کل نیروهای مسلح، چهارمین کنفرانس بررسی دفاع مقدس را در زمینه‌ی مطالعه و پژوهش در جنگ و دفاع مقدس، جهت حفظ ارزشهای فرهنگی دوران دفاع مقدس برگزار کردند و این کتاب برگزیده‌ای از مقالاتی است که در این کنفرانس ارائه شد. در ابتدای کتاب، پیام ریاست جمهوری وقت کشور اسلامی ایران (حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی) و در پایان، قطعنامه‌ی کنفرانس به چاپ رسیده است. متن مقالات در زمینه‌ی موارد زیر است: «ضرورت حفظ آثار جنگ و نارسایی‌های موجود در نظام حفظ آثار و ارزشهای معنوی - فرهنگی دفاع مقدس و روشهای مقابله با نارسایی‌ها، شاخصهای فرهنگ بسیجی، تبلیغات درباره‌ی حفظ آثار دفاع مقدس، ویژگی‌های ارزشی و تبیین یک ویژگی منحصر به‌فرد و نیز نگاهی به ادبیات، مدیریت، رهبری و تاریخ‌نگاری در دفاع مقدس».

نقش دفاعی زنان در جهان

سعدی جعفری کاردگر [به سفارش] بسیج خواهران نیروی مقاومت.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، ۱۳۷۶.

۵۲ ص.- (کنگره نقش زنان در دفاع و امنیت: ۱).

در فصل اول این کتاب نقش زنان برجسته‌ی صدر اسلام در عرصه‌های دفاع بررسی و بر نقش پرستاری آنان تکیه شده است. در فصل دوم به «جایگاه زنان در نظام دفاعی کشورهای جهان و مشارکت آنان در مبارزات

[صفحه ۱۹۴]

مسلحانه برای دفاع از دین و میهن» نظری انداخته شده است. فصل سوم به نقش دفاعی زنان در تاریخ معاصر ایران و در دوران مشروطیت، واقعه‌ی کشف حجاب، انقلاب اسلامی و بالاخره جنگ تحمیلی پرداخته است و به آغاز فعالیت بسیج خواهران و انجام آموزش نظامی خواهران بسیجی اشاره شده است.

نقش زنان در دفاع

تهران: مرکز مطالعات و پژوهش‌های بسیج، (چاپ اول):[۱۳۶۷؟].

۸۵ ص.: نمودار، جدول.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در کتاب حاضر، مطالب ارائه شده در چهار بخش مورد بررسی قرار گرفته است. در بخشهای اول و دوم، مطالبی در خصوص حضور زنان در دفاع مقدس و نقش آنان ارائه شده است. مطالب کتاب بدین برقرار است:

بخش اول: پیرامون جهاد ابتدایی و دفاعی، که نقش زنان در هر مبحث بررسی می‌شود؛ بخش دوم: گزیده‌ای از نظرات امام خمینی (ره) درباره‌ی زنان و نقش آنها در دفاع؛ بخش سوم: بررسی اجمالی نقش زنان در جنگهای صدر اسلام و بخش چهارم: نگاهی دارد به نقش زنان در نظام دفاعی کشورهای مختلف جهان (چون: انگلستان، فلسطین اشغالی، نیکاراگوئه، کوبا، فرانسه، آلمان، ویتنام، چین، شوروی، سوئیس، فنلاند، ژاپن، ترکیه، نروژ، ایتالیا، افریقای جنوبی، هلند، لیبی، کانادا، مجارستان، هند، ایالات متحده آمریکا، تایلند، یوگسلاوی، اندونزی، برمه، بلغارستان، برزیل، بلژیک، رومانی، اردن، دانمارک، السالوادور، مصر و چکسلواکی).

[صفحه ۱۹۶

یادداشت‌ها و گزارش‌ها

یادداشت‌ها

آتش در باران: یادداشتهای روزانه شهید غلامعباس قنادان

گردآورنده: [زهرا زواریان].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۴.

۶۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات).

طراح روی جلد: حمید عجمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Fire in Rain

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

خانم زهرا زواریان در تماس با خانواده شهید، این یادداشت‌ها را دریافت کرده و برای چاپ ارائه داده است.

«شهید عباس قنادان» در دزفول متولد شد. او معلم بود و پس از تجاوز عراق به خاک ایران، به مناطق جنگ‌زده‌ی جنوب رفت و از اولین روزهای جنگ تا ۳۱ / ۱ / ۶۱ (که تاریخ آخرین یادداشت وی در بیمارستان ذوب‌آهن اصفهان است) در دفاع مقدس شرکت داشته است. او در مناطق جنگی خرمشهر، دزفول و آبادان حاضر بوده، مسؤولیت‌های مختلفی بر عهده داشته است. یادداشتهای وی حاکی از دفاع جان بر کفان از خرمشهر در روزهای اولیه‌ی جنگ و وارد آوردن تلفات بر دشمن است. او از آب گرفتن منطقه سخن می‌گوید. همچنین از اشتباه گرفته شدن به عنوان نیروی عراقی و نجات از مهلکه و از کمبود امکانات جنگی صحبت می‌کند. یادداشتهای قنادان از زخمی شدن و معالجه در بیمارستان امامی شیراز و فداکاری پزشکان مسؤول آنجا، موشکباران وحشیانه‌ی شهر دزفول، عزل بنی‌صدر و رئیس‌جمهور شدن شهید رجایی و شروع حمایت و دفاع جدی از طرف دولت، رفتن به جبهه‌ی کرخه و خط مقدم و تدارک شروع عملیات خبر می‌دهند.

آخرین گزارش

یاسر هشترودی.- سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۱۰.۱۳۷۱ ص.
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.
مندرجات: آخرین گزارش؛ قمری‌های زیر شیروانی؛ شهر خاکستری؛ آنجا، زندگی مثل لیقه دوات.
کتاب، مجموعه‌ی چهار «خاطره‌ی گزارش‌گونه» مربوط به سالهای ۶۶ تا ۶۸ است که در آن، نویسنده با مردم شهرهای جنگ‌زده‌ی قصرشیرین، سرپل‌ذهاب و اسلام‌آباد - و بخصوص بازماندگان عملیات مرصاد - گفتگو کرده است. در «آخرین گزارش» افراد بومی منطقه‌ی عملیاتی مرصاد کلبه‌ای را نشان می‌دهند که در آن، تعدادی از منافقین با خوردن سیانور خودکشی کرده‌اند. همچنین آنها از کشته شدن یک منافق زن به دست دوستان خود و بیمارستانی که منافقین به آتش کشیدند و سایر جنایات هولناک منافقین سخن می‌گویند. «قمری‌های زیر شیروانی» و «شهر خاکستری» شرح دیدار از شهرهای اهواز و خرمشهر و آبادان پس از پایان جنگ و گفتگو با مردمی است که به شهر و دیار خود بازگشته‌اند و چهره‌ی شهرهای جنگ‌زده را با بازسازی تغییر داده‌اند. «آنجا زندگی مثل لیقه‌ی دوات» گزارش سفر چهارده خبرنگار به حلبچه و کردستان عراق و گفتگو با مردم فقیر آنجا و رانده‌شده‌های شهرهای دیگر عراق است، که امیدوارند این مناطق به دست رزمندگان آزاد شوند. این منطقه در همین زمان، بمباران شیمیایی می‌شود و خبرنگاران برده می‌شوند.

برد ایمان، با یادداشت‌هایی از شهید قاسم ذبیحی فر، شهید مرتضی سنگتراش، شهید...

[گردآورنده شهره ابری، محسن مطلق].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۹۸.۱۳۷۴ ص.
شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۹۷]

کتاب «برد ایمان»، شامل یادداشتهای روزانه‌ی سه شهید (سید قاسم ذبیحی، مرتضی سنگتراش و یک شهید گمنام) است که لحظه‌های زندگی خود را در جبهه‌های نبرد، به صورت روزانه ثبت کرده‌اند. مطالب ارائه شده، شامل: «گفت‌وگوهای عارفانه با خداوند، محاسبه‌ی نفس، طلب رحمت و مغفرت از پروردگار، خاطراتی از روز مربوطه و امور انجام شده، بیان مطالبی در خصوص اعمال و فریضه‌ها، شهرها، مکانها و اشخاص (از جمله شهید محمد رجبی، شهید مهدی جمال‌آبادی و شهید پورتقی)، پایگاه عملیاتی سوته و اردوگاه کرخه» است. همچنین مطالبی درباره‌ی «شهید سید قاسم ذبیحی» از زبان پدر، مادر، برادر و دوست او (محمد داوودآبادی) نقل شده است.

پا به پای باران، دو گزارش از خرمشهر

نوشته مرتضی سرهنگی، هدایت‌الله بهبودی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.
۴۳ ص.: مصور.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: گزارش؛ ۲)
عنوان روی جلد: دو گزارش از خرمشهر، پابه‌پای باران.

پشت جلد به انگلیسی: In Steps With Rain

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

مندرجات: پای‌به‌پای باران، در مه.

این کتاب در سال ۱۳۸۰ تحت عنوان «دو گزارش از خرمشهر، پابه‌پای باران» توسط سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری در ۴۹ صفحه منتشر شده است.

این کتاب، حاوی دو گزارش در مورد خرمشهر در دوران دفاع مقدس است. گزارش اول «پابه‌پای باران» و گزارش دوم «در مه» نام دارد. گزارش اول مربوط به یک بازدید از خرمشهر و مسجد جامع آن و آبادان در سال ۱۳۶۷ است و می گوید: که: تقریبا هیچ دیوار سالمی برای مسجد باقی نمانده است. بازدیدکنندگان برای رفتن به سمت اروندرود دچار مشکل می‌شوند و به سختی اجازه‌ی تردد می گیرند. از خرمشهر به اهواز بازمی گردند. آبادان هم مثل خرمشهر ویران است. در آبادان برای اقامت به مدرسه‌ی علمیه امام جعفر صادق می‌روند. همه جا آثار گلوله‌های توپ و خمپاره دیده می‌شود. گزارش دوم، «در مه»، نیز در مورد خرمشهر است. در این گزارش نیز یادی از مسجد جامع شده و اثرات جنایات و حمله‌های دشمن بعثی به این شهر ذکر شده است. در این میان با چند نفر از اهالی نیز صحبت شده است.

پروانه‌ها و پرچین‌ها: یادداشت‌ها، خاطرات، دست نوشته‌ها

[بی‌جا]: موسسه فرهنگی دریادلان، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۷۹ ص.: مصور، عکس، نمونه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این اثر با حمایت مالی اداره پژوهش و تحقیق بنیاد شهید زنجان به چاپ رسیده است.

کتاب «پروانه‌ها و پرچین‌ها» شامل یادداشتها، خاطرات و دستنوشته‌های شش شهید دفاع مقدس است که عبارتند از: «علی حیدری (که در سال ۱۳۴۶ در روستای کهریزک متولد و در تاریخ ۷ / ۱ / ۶۷ به شهادت رسید)، امرالله نورمحمدی (فرزند حمدالله)، ناصر شهبازی (جانشین واحد اطلاعات و عملیات لشکر هفده علی ابن ابی‌طالب)، عباس حیدری (فرزند شکرالله)، اکبر نباتچیان (فرزند اسدالله) و هادی پیران». محتوای خاطرات و یادداشتها عبارت است از: «خاطراتی درباره‌ی فرار از دست گروهک کومله، یافتن جنازه‌ی «شهید بهروز جبرادیلیان» در منطقه‌ی کوه‌لری اعزام به جبهه، شب قبل از عملیات و آمادگی رزمندگان پادگان امام حسین (ع)، خاطراتی از سنگر

[صفحه ۱۹۸]

بهداری جبهه‌ی کرخه نور و مداوای مجروحان». نمونه‌ی دستخط شهید نباتچیان به همراه تصاویری از شهدا نیز در کتاب ارائه شده است.

پنج گزارش جنگی، سفر به قله‌ها

هدایت‌الله بهبودی، مرتضی سرهنگی، یاسر هشترودی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، برگ، ۹۵.۱۳۶۷ ص.

عنوان روی جلد: سفر به قله‌ها (پنج گزارش جنگی)

مندرجات: حلبچه؛ سفر به قله‌ها / هدایت‌الله بهبودی؛ کردستان عراق حکایت ناگفته / سید یاسر هشترودی؛ خاکریزهای ایمان، بهار در آبادان / مرتضی سرهنگی.

«سفر به قله‌ها»، پنج گزارش جنگی است. «حلبچه» گزارشی است از بمباران هوایی شهر تهران، حرکت به سوی حلبچه و مناطق موشک‌خورده و بمباران‌شده‌ی باختران (کرمانشاه) و مهران و ادامه‌ی مسیر سفر تا منطقه‌ی حلبچه. «سفر به قله‌ها» گزارش بازدید از مناطق آزادشده‌ی بیت‌المقدس شش و پاوه و یاد شهید چمران، و پاسداران مظلوم شهید شهر پاوه و بازگشت به شهر تهران است. «کردستان عراق، حکایت ناگفته» گزارش سید یاسر هشترودی از کردستان عراق است و منطقه‌ی آزادشده در عملیاتهای نصر هشت و بیت‌المقدس دو. «خاکریزهای ایمان»، گزارش مرتضی سرهنگی از جبهه‌های جنوب، نماز جمعه‌ی اهواز و سخنان برادر معینیان [فرمانده‌ی گردان از لشکر ولی‌عصر (عج)] است. «بهار در آبادان»، گزارش ایثار و فداکاری و صبر مردم آبادان است و وصف شهیدی که خواست پس از شهادت، پیکر او را در میدان مین بیندازند تا شاید معبری برای رزمندگان بگشاید.

تپه‌های لاله سرخ

نوشته حجت ایروانی، محمدرضا فیض، غلامرضا نباتی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۹۰.۱۳۶۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ یادداشتها: ۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Red Tulip Hills

مندرجات: آتش به اختیار / حجت ایروانی؛ طلوع دوباره / محمدرضا فیض؛ تپه‌های لاله سرخ / غلامرضا نباتی.

نوشته‌های این کتاب یادداشتهای رزمندگانی است که در جبهه، وقایع را به رشته تحریر درآورده‌اند. بخشی از «طلوع دوباره» یادداشتهای شهید محمدرضا فیض برای نمونه ذکر می‌شود. یادداشتهای او از روز ۱۷ / ۱۲ / ۶۱ و از دارخوین، قرارگاه لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع) شروع می‌شود. او می‌نویسد: «در روز ۱ / ۱ / ۶۱ در اتاق فرمانده گردان جلسه‌ای برقرار بود که شرکت کردم. در تاریخ ۱۶ / ۱ / ۶۲ در یکی از خطوط مقدم جبهه‌ی جنوب از خواب بیدار شدم. دو روز است که ترکش خمپاره‌ای در پای چپم است. در تاریخ ۲ / ۳ / ۶۶ حدود پنج کیلومتر داخل خاک عراق هستیم. شنبه ۷ / ۳ / ۶۲ ساعت ۳۰ / ۲ نیمه شب از سرکشی به سنگر آمدم تا ساعت چهار صبح خوابیدم. ساعت ۳۰ / ۱۸ قرار شد از سمت استقرار گروهان یک جلوتر برویم. راه افتادیم. در آنجا بین نیروهای گشتی عراقی که از خاکریزهایشان جلو آمده بودند، درگیری مختصری پیش آمد که هشت نفر از عراقی‌ها کشته و زخمی شدند...»

تک آخر: یادداشت‌های روزانه شهید غلامرضا صالحی قائم مقام لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله

تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، (چاپ اول): ۲۲۰.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۹۹]

این مجموعه، برگزیده‌ای از یادداشتهای روزانه‌ی شهید «حاج غلامرضا صالحی»، قائم مقام لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)، است

که در آن، تصویری از رشادت و ایثارگری رزمندگان اسلام، طی جنگ تحمیلی به دست داده است. در صفحات آغازین کتاب، شرح حال شهید به نقل از خود وی به چاپ رسیده اسیت. حاج غلامرضا صالحی از زمان شروع جنگ، برای آموزش و سازماندهی و اعزام نیروها به جبهه و در خط مقدم، در مقام فرماندهی نیروهای سپاه، حضور دائم در دفاع مقدس داشت. وی سرانجام در ۲۱ تیرماه ۱۳۶۷ در منطقه‌ی فکه به شهادت رسید. صفحات پایانی کتاب به نمونه‌هایی از دست‌خط و عکسهای شهید اختصاص دارد.

جشن حنابندان، دو گزارش

محمدحسین قدمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، ۱۳۶۸.

۲۶۱ ص. [۷۲ ص. تصویر]، مصور.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ گزارش: ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Jashn-e Hanabandan, a reporters account

در این کتاب، نویسنده، خاطرات خود را از جبهه‌های جنگ به صورت گزارش تحریر کرده و به توصیف صحنه‌های جنگ، چگونگی روابط افراد و ایثار و از خودگذشتگی آنان پرداخته است. مطالب کتاب از ۱۰ / ۹ / ۱۳۶۵(تاریخ اعزام نویسنده) آغاز و در تاریخ ۱۳ / ۱ / ۱۳۶۷ (که نویسنده جبهه‌های جنگ را ترک کرده) پایان یافته است. نویسنده از شروع سفر خود، نوشتن خاطرات و عکاسی و فیلمبرداری را شروع می‌کند. نویسنده‌ی کتاب از اعزام خود و همراهانش به مهران و گذراندن دوره‌ی آموزش نظامی در دهلران، و بعد از آن، از صحنه‌های جنگ و نحوه‌ی برخورد رزمندگان ایرانی با اسرای عراقی و دیدار خود از حلبچه و ابراز انزجار و تنفر افراد عراقی از صدام حسین می‌نویسد. نویسنده از عملیاتهای والفجر ده و بیت‌المقدس پنج نیز (که در آنها شرکت داشته) صحبت کرده است.

جهاد و شهادت: گزیده‌ای از دستنوشته‌های مصطفی چمران از جنوب لبنان تا جنوب ایران

مصطفی چمران.- قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۱.

۸۷ ص.: مصور، عکس.

این کتاب به میمنت آغاز پنجمین سال پیروزی انقلاب اسلامی چاپ شده است.

شمارگان: ۳۰۰۰۰ نسخه.

در ابتدای کتاب، پیام امام خمینی به مناسبت شهادت دکتر چمران در تیرماه ۱۳۶۰ و سپس، مقدمه کتاب آمده است. دکتر چمران در مبارزات مردم برای ملی شدن صنعت نفت و علیه حکومت طاغوت شرکت داشت و به اعدام محکوم شد. ولی به مصر رفت و به مدت دو سال، در آنجا عملیاتهای پارتیزانی را فراگرفت. سپس به یاری مردم لبنان شتافت. با پیروزی انقلاب به ایران آمد و اولین گروه از سپاه را آموزش داد. سپس به کردستان رفت و در آزادسازی آن شرکت کرد. با شروع جنگ به جبهه شتافت و سپس به آرزوی دیرینه‌اش - که به شهادت بود - رسید. از جمله سمتهای او، معاونت نخست‌وزیری ایران در امور انقلاب بود. این کتاب شامل دستنوشته‌های شهید از کردستان، خوزستان و لبنان است.

حرمان هور

احمدرضا احدی؛ به کوشش علیرضا کمری.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، معاونت انتشارات، مدیریت امور کتاب، (چاپ دوم): ۱۶۴.۱۳۷۳ ص.: عکس، نمونه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب یادداشتهای شهید احمدرضا احدی است. کتاب مشتمل بر سه دفتر، ضمیمه‌ها و دو مقاله دیگر

[صفحه ۲۰۰]

است. زندگینامه‌ی شهید، وصیتنامه او و نمونه‌های دستنوشت در بخش ضمیمه‌ها آورده شده‌اند. یادداشتهای دفتر اول از خرداد ۱۳۶۲ و از شهر پاوه شروع شده و در ۲۵ مرداد ۶۲ در «شمسی» به پایان رسیده است. دفتر دوم از ۲۸ / ۶ / ۱۳۶۳ تا ۲۵ / ۷ / ۱۳۶۴ و دفتر سوم از ۱ / ۲ / ۱۳۶۵ تا ۷ / ۹ / ۱۳۶۵ را می‌پوشاند. در این نوشته‌ها، او اوضاع جبهه‌ها را توصیف کرده، یاد همرزمان شهید خود را گرامی داشته، دعاها، مناجات و خاطراتش را تعریف کرده است. بنابر زندگینامه‌اش او در سال ۱۳۴۵ در شهرستان ملایر متولد شد و به دلیل کار پدرش، همراه خانواده به اهواز مهاجرت کردند. در سال ۱۳۶۲، در کنکور سراسری رتبه‌ی نخست را در کل کشور به دست آورد و در رشته‌ی پزشکی دانشگاه شهید بهشتی تهران پذیرفته شد. وی تا زمان شهادت حدود دوازده بار به جبهه رفت و سرانجام در عملیات کربلای پنج در یازده بهمن ۱۳۶۵ به همراه شهید مجید اکبری در درگیری با کمینهای دشمن بعثی به شهادت رسید.

حرمان هور (متن کامل)

اثر احمدرضا احدی؛ به کوشش علیرضا کمری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم با تجدید نظر و اضافات): (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۲۲۷ ص.، [۵] ص.: عکس، جدول، نمونه.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت).

عنوان روی جلد: حرمان هور، دستنوشته‌های شهید احمدرضا احمدی

عنوان پشت جلد آوانویسی شده:Herman-e Hur

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

شهید احمدرضا احدی در هنگام خلوت و تنهایی اقدام به نوشتن خاطرات خود می‌نمود. کتاب مشتمل بر چهار دفتر و بخشی به نام ضمائم است. خلاصه‌ی زندگینامه‌ی شهید در مقدمه کتاب آورده شده است. یادداشتهای دفتر اول از تاریخ ۲۶ / ۱۲ / ۶۲ شروع شده است و در مرداد ۶۲ به پایان رسیده است. دفتر دوم از ۱۶ / ۶ / ۱۳۶۳ تا ۲۵ / ۷ / ۱۳۶۴ و دفتر سوم از ۱ / ۲ / ۱۳۶۵ تا ۷ / ۹ / ۱۳۶۵ را می‌پوشاند. دفتر چهارم (بازیافته‌ها - افزوده‌ها) نام گرفته و در موضوعهای مختلف می‌باشد. شهید در یادداشت‌های خود، اوضاع جبهه‌ها را توصیف کرده، یاد همرزمان شهید خود را گرامی داشته، دعاها و مناجات و خاطراتش را تعریف کرده است.در بخش ضمائم، نمونه‌های دستنوشته‌های شهید و عکسهایی از او آورده شده است. وی تا زمان شهادت حدود دوازده بار به جبهه رفت و سرانجام در عملیات کربلای پنج در یازده بهمن ۱۳۶۵ به همراه شهید مجید اکبری در درگیری با کمینهای دشمن بعثی به شهادت رسید.

خاطرات سردار شهید رضا نورمحمدی، در طول سال‌های دفاع مقدس

نویسنده رضا نورمحمدی، مقدمه و تصحیح محمد عزیزی؛ به کوشش دفتر تحقیق و پژوهش.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی،

نشر شاهد، ۱۹۸.۱۳۷۸ ص.: عکس، نقشه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سال تولد حضرت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

رضا نورمحمدی در سال ۱۳۳۷ در آبادان متولد شد. وی فرمانده‌ی محور عملیاتی لشکر زرهی هشت نجف اشرف بود و در سال ۱۳۶۳ در عملیات بدر به شهادت رسید. این کتاب، یادداشتهای روزانه‌ی شهید نورمحمدی، از تاریخ ۹ / ۴ / ۱۳۵۸ لغایت ۲۳ / ۱۰ / ۱۳۶۳ است. خاطرات و یادداشتها شامل مطالب زیر هستند: خاطراتی از دوران قبل از انقلاب و بعد از آن، خاطراتی از جبهه‌های آبادان، خرمشهر، جزیره‌ی مینو، بستان، انهدام سنگرهای کمین دشمن، آزادسازی تپه‌هایی در جبهه‌ی جنوب، شبیخون در ایستگاه هفت، عملیات طریق‌القدس در منطقه‌ی

[صفحه ۲۰۱]

دهلاویه، مجروح شدن، مهاجرت به نجف‌آباد و اعزام از آنجا، عملیات محرم، عملیات والفجر مقدماتی، والفجر یک و مرحله‌ی دوم عملیات والفجر دو. چند خاطره نیز از زبان دوستان و همرزمان شهید و نمونه‌ی دستخط و عکسهای وی در پایان کتاب به چاپ رسیده است.

خدا بود و دیگر هیچ نبود

نویسنده مصطفی چمران؛ به کوشش مهدی چمران.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ بنیاد شهید چمران (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۳۲ ص.: مصور، عکس، نمونه.- (تاریخ).

طراح روی جلد: مهرداد محب‌علی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، یادداشتها و خاطرات «شهید مصطفی چمران» در سه قسمت مجزا به چاپ رسیده است. در مقدمه کتاب، زندگینامه مختصر شهید چمران به قلم برادر وی ارائه شده است. یادداشتها عبارتند از: «یادداشتهای آمریکا» (اوایل تابستان ۱۹۵۹ میلادی تا اول سپتامبر ۱۹۶۱ میلادی)؛ «یادداشتهای لبنان» (می ۱۹۶۷ لغایت ۱۹ فوریه ۱۹۷۸) و «یادداشتهای ایران» (۲۸ بهمن ۱۳۵۷ لغایت ۲۶ مرداد ۱۳۵۸). در مقاله‌ها، شهید چمران، ضمن شرح اوضاع و احوال، خاطرات و حوادث تلخ و شیرین دوران قبل و بعد از انقلاب و راز و نیاز با معبود، مطالبی نیز درباره‌ی دفاع مقدس، جنگهای چریکی در جبهه و شهیدان بیان کرده است. تصاویری از دوران دانشگاه و حضور در جبهه و نمونه‌ی دستخط وی نیز در پایان کتاب ارائه شده است.

دشت شقایق‌ها

محمدرضا بایرامی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ دوم): ۱۳۷۵.

۱۲۷ ص.: (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشتها؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Field Of Anemones.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

چاپ اول: ۱۳۶۹؛ شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

یادداشته‌های راوی - که سرباز وظیفه است - به صورت روزشمار از تاریخ ۲۴ تیرماه ۱۳۶۶ با رفتن او به جبهه، شروع می‌شود، او پس از عملیات نصر سه و تسخیر خط «شرهانی» در عمق خاک عراق، برای آموزش تکمیلی به اردوگاه نزاجا نزدیک کرخه برمی‌گردد. در سیزده مرداد دوباره همراه گردان به خط اول بازمی‌گردد. راوی به عنوان بیسیم‌چی در گردان خدمت می‌کند و یک مرکز تلفن ۶ - ۲۲ در اختیار دارد. از رتیل‌های منطقه - که خودشان خطر دیگری هستند - تعریف می‌کند. و از تفاوت افراد می‌نویسد. محل استقرار آن‌ها نزدیک زبیدات و نهر عنبر است. در اثر اشتباهی که مرتکب می‌شود و پیشروی گشتی‌های خودی را خبر نمی‌دهد، توبیخ شده، از مخابرات به انبار مهمات منتقل می‌شود و از آنجا به گشتی‌ها می‌پیوندد. در عملیاتی که شرکت می‌کند، چند تن از دوستانش شهید می‌شوند و دوباره به انبار مهمات برمی‌گردد و...

دشت عباس

محمدرضا خلیلی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۱۱۴ ص.: نمونه، عکس.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ یادداشتها: ۹).

عنوان پشت جلد لاتینی شده: Dasht Abas

[صفحه ۲۰۲]

کتاب «دشت عباس» مجموعه‌ی یادداشتهای شهید محمدرضا خلیلی، از تاریخ پنجم آذرماه ۱۳۵۹ تا اردیبهشت ماه ۱۳۶۱ است. او دانشجوی رشته‌ی تاریخ دانشگاه تربیت معلم بود و با شروع جنگ به جبهه رفت. خاطرات او بیانگر تجربه‌ها و یاد همرزمانی است که در عملیاتهای مختلف در جبهه‌ی سوسنگرد و فتح‌المبین همراه او بوده‌اند. نکته‌ای که در بیشتر یادداشتها به چشم می‌خورد، بیرحمی دشمن بعثی در گلوله‌باران وحشیانه‌ی مردم بیدفاع و مناطق مسکونی شهرهای جنوب مثل دزفول، اهواز و سوسنگرد است. از سقوط خرمشهر با احساس اندوه بسیار یاد کرده و خاطره‌ی فریاد مردمی را ذکر می‌کند که شعار می‌داده‌اند: «برادر پاسدار انتقام، انتقام» و همین امر موجب می‌شده است تا او بارها پس از زخمی شدن و بهبود یافتن، به جبهه بازگردد رشادت و از جان‌گذشتگی رزمندگان ایرانی و زبونی نیروهای بعثی و اسرای عراقی نیز از نکات قابل توجه این یادداشتها است.

دو کربلا: یادداشت‌های روزانه‌ی عباس نورمحمدی

عباس نورمحمدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۳.

۱۳۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشتها؛ ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Two Karbala Operations.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی یادداشت‌های روزانه‌ی برادر رزمنده، عباس نورمحمدی است که در دو قسمت تنظیم شده است. در قسمت اول، عملیات کربلای یک و موقعیت جغرافیایی این عملیات (که منجر به آزادسازی شهر مهران و روستاهای اطراف آن در تیرماه سال

۱۳۶۵ شد) و همچنین مراسم قبل از عملیات، نوحه‌خوانی برادر آهنگران و هماهنگی رزمندگان، تشریح شده است. قسمت دوم کتاب به عملیات کربلای پنج (که در دی‌ماه سال ۱۳۶۵ با رمز مقدس «یا فاطمهٔ‌الزهرا» آغاز شد) اختصاص یافته، موقعیت جغرافیایی این عملیات بیان شده است. این عملیات منجر به فتح شلمچه و به دست آمدن غنائم بسیار از دشمن بعثی گردید. به طور کلی کتاب بر شجاعت رزمندگان اسلام در هر یک از این دو عملیات تأکید دارد.

روزهای هویزه

نظام مولاهویزه.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۸۸۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ یادداشت‌ها: ۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Days of Howeizeh

کتاب «روزهای هویزه»، ضمن بیان خلاصه‌ای از تاریخ شهر هویزه (از آغاز جنگ و اشغال آن توسط نیروهای عراقی)، دلاوری‌های مردان این شهر، شهیدان، زخمی‌ها و آوارگی‌های مردم این شهر را نشان می‌دهد. یادداشتها، روزهای پرحادثه‌ی شهر هویزه را با ذکر تاریخ به دست تاریخ می‌سپارد. ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ هویزه شلوغ می‌شود. دوم مهر ۵۹ خبر پیشروی عراقی‌ها به داخل خاک ایران می‌رسد. چهارم مهر ۵۹ خیلی از مردم هویزه مسلح شده‌اند. پنجم مهر ۵۹ آب و برق شهر (از روز قبل) قطع شده و پمپ بنزین از کار افتاده است.

پانزدهم دی ماه ۵۹: سیاهی مطلق بر تمامی کرخه و هویزه سایه افکنده بود. گاه انفجار گلوله یا نوری فضا را روشن می کرد. با فراسیدن صبح و بالا آمدن آفتاب، برادران رزمنده بی‌صبرانه منتظر آغاز حمله بودند. ۲۳ دیماه ۵۹: نیروهای ایرانی شهر را تخلیه کرده، در سوسنگرد موضع گرفتند. شهر کاملا خلوت بود. عراقی‌ها به شهر نزدیک شده بودند.

روزشمار هویزه همچنان پیش می‌رود تا بعد از ۲۳ دیماه ۵۹، سرانجام شهر شهیدان، هویزه، بعد از تحمل ماهها اسارت، در عملیات بیت‌المقدس به دستهای پرتوان رزمندگان دلاور اسلام آزاد شد.

[صفحه ۲۰۳]

زمزمه‌های شهود، به قلم شهید

[تألیف] محمدعلی معصومیان؛ گردآوری مسیب معصومیان؛ ویرایش عیسی محمدی به سفارش کارشناسی تحقیق و پژوهش بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان مازندران.- بابل: مبعث، (چاپ اول):۱۳۷۹. [۲]، ط، ۱۴۴ ص.: مصور، عکس، نمونه.

عنوان دیگر: زمزمه‌های شهود.

عنوان روی جلد: زمزمه‌های شهود: یادداشتهای روزانه شهید محمدعلی معصومیان.شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «زمزمه‌های شهود» مجموعه یادداشتهای روزانه‌ی شهید محمدعلی معصومیان و زندگینامه‌ی وی به قلم خود او و خانواده‌اش است. شهید محمدعلی معصومیان در سال ۱۳۴۴ در روستای بیشه‌سر از توابع بابل به دنیا آمد و در عملیات کربلای چهار به شهادت رسید. مطالب کتاب عبارتند از: «سرگذشتنامه‌ای مختصر، یادداشتهای کردستان (سنگر عمار ۲)، سفرنامه‌ی مشهد، یادداشت به سردار شهید جواد نژاداکبر، راز و نیازهای عارفانه، غمناکترین خاطرات، خاطرات سال ۶۴، غواصی در عملیات، خاطراتی از عملیات

در فاو، غروب جبهه، پیام به جوانان، در رثای شـهیدان جاویـدالاثر و...». در پایان کتاب تصاویری از شـهید و نمونه‌هایی از دستخط وی ارائه شده است.

زیر غبار خاطره

یادداشـتهای شـهید ابراهیم اصـغری و خاطرات شـهید عباس محمـدی.- تهران: مرکز فرهنگی امام علی (ع)، (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۸۰ ص.

عنوان دیگر: زیر بار غبار خاطره یادداشتها و خاطره‌ها.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی یادداشـتها و خاطرات دو دوست رزمنـده - «شـهید ابراهیم اصـغری» و «شـهید عباس محمـدی» است. نخست، یادداشـتهای شـهید ابراهیم اصـغری - که به صورت روزانه و به ترتیب تاریخ نوشـته شده و مضامین انسان‌شناختی و فرهنگی دارد - همراه بـا خـاطره‌ای از دوران انقلاب، دو مقـاله و وصـیتنامه ارائـه شـده است. او در تاریـخ ۱۹ / ۱۱ / ۱۳۶۵ در منطقه‌ی شـلمچه به شهادت رسـید. بخش دوم، خاطرات، عباس محمـدی است. این خاطرات در دو دفتر، به صورت سالانه تنظیم شده است. خاطرات از زمان آموزش نظامی آغاز شده، رخدادها، وضع رزمندگان و آغاز و انجام عملیاتها را دربر می‌گیرد. وصـیتنامه شهید عباس محمدی نیز در پایان یادداشـتهای وی به چاپ رسیده است. عباس محمدی در تاریخ ۱۵ / ۵ / ۱۳۶۶ به شهادت رسید. عکسهایی از شهیدان، با زیرنویس، در کتاب موجود است.

سفر هفتم

یادداشتهای نصرالله ایمانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول):۱۳۷۶.[۱۵۹] ص. عکس.: (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ یادداشتها؛ ۹).

عنوان دیگر: خاطراتی از جبهه.

عنوان روی جلد: سفر هفتم: یادداشتهای شهید نصرالله ایمانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Martyr Nasrollah Imanis Writings

طراح روی جلد: حمید عجمی.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

شهیـد «نصـرالله ایمـانی»، از کـازرون بـه جبهه‌هـای جنـوب رفت. این سـفر، هفت سـفر دیگر در پی داشت و این کتـاب مجمـوعه‌ی خـاطرات وی از این سـفرهاست که از یادداشـتهای او تهیه شـده و نشان‌دهنـده‌ی ایثـار، جانبـازی، ایمـان، ثبـات قـدم و مقاومت این دلیرمردان است. عناوین سفرها عبارتند از: «از هویزه تا محاصره‌ی سوسنگرد، از ساریه تا

[صفحه ۲۰۴]

عقب‌نشینی هویزه، به سوسنگرد و شرکت در عملیات ایذایی، آواز با شفقی که به خون نشست، سفر به شوش دانیال و شهادت». وی علی‌رغم مشـکلات و کمبـود مهمـات و نیرو، مبـارزه می‌کنـد و چنـد بـار زخمی می‌شود ولی از تلاش بازنمی‌مانـد. در نهـایت، در

شلمچه به شهادت می‌رسد. در این نبردها، عده‌ای از همرزمان و دوستان وی نیز به شهادت می‌رسند. در پایان کتاب وصیتنامه و چند نامه از او به چاپ رسیده که در آنها خواهر خود را به احترام به پدر و مادر، پدر را به ادامه کسب و کار، و جوانان را به ادامه راه شهدا سفارش کرده است.

سفر: یادداشتهای روزانه‌ی شهید حسین کهتری

حسین کهتری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۲۵۱ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشتها؛ ۲۰). طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Journey: Dairies of Martyr Hossein Kehtari

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب در همین سال توسط لشکر ۱۴ امام حسین (ع) نیز در ۲۶۴ صفحه منتشر شده است.

شهید کهتری در اولین روهای جنگ به نورآباد لرستان می‌رود. او ضمن جنگ خاطرات خود را یادداشت می‌کرد و از تاریخ ۵ / ۶ / ۶۳ آنها را به صورت روزانه نوشته است. طبق این یادداشتها، او در سال ۱۳۶۰ در عملیات «بانی شیطان» سیاه‌کوه و در سال ۶۱ در عملیات آزادسازی خرمشهر شرکت داشت. از آنجا به دهلران و سپس به جبهه‌های غرب اعزام می‌شود. سایر عملیاتی که وی در آن‌ها شرکت داشته است، عبارتند از: والفجر یک، والفجر دو، والفجر سه، حاج عمران، آزادسازی شهرهای سید صادق و شاندری حداروی عراق حلبچه، پنجوین، هورالعظیم، جنوب العماره، فتح خرمال و فتح فاو. در ۲۱ / ۱۰ / ۶۵ در حمله‌ی عراق، بیمار می‌شود و ادامه‌ی خاطرات را روی تخت بیمارستانهای ایران و آلمان یادداشت می‌کند. پس از بازگشت به ایران در ۲۱ / ۳ / ۶۷، حادثه سقوط هواپیمای مسافری ایران توسط نیروهای آمریکایی و پذیرش قطعنامه ۵۹۸ را می‌نویسد. آخرین صفحات یادداشتها مربوط به رحلت امام (ره) است؛ که در تاریخ ۲۷ / ۳ / ۶۸ نوشته شده است.

شبهای دارخوین: خاطرات شهید قامت بیات

قم: شفق، (چاپ اول)؛ ۸۸.۱۳۷۸ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Nights of Darkhoein

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: شب‌های دارخوین، در راه آبادان؛ قدمی با بهشتیان؛ آخرین برگ؛ عکسها.

این کتاب شامل مجموعه‌ی خاطرات شهید «قامت بیات» است. او در سال ۱۳۲۱ در زنجان متولد شد و در سال ۱۳۶۱، در منطقه‌ی رقابیه به شهادت رسید. خاطرات از یادداشتهای روزانه‌ی وی گرفته شده و به ترتیب تاریخ تنظیم شده‌اند. «شبهای دارخوین»، خاطرات اعزام به جنوب و عملیات شناسایی و خاطراتی از درگیری‌ها و شهادت و مجروح شدن همرزمان راوی در منطه است. «در راه آبادان» گزارشاتی مختصر از جبهه‌ی آبادان و برخی از شهیدان جمعی لکشر ۲۵ کربلاست. «قدمی با بهشتیان» خوابهای شهید بیات از شهیدان اصغر محمدیان و عوضعلی کریمی است. «آخرین برگ» وصیتنامه شهید است و عکسها، مربوط به ایام رزم هستند.

ششصد و هفتاد و پنج روز در جبهه، خاطرات شهید عبدالرضا سوری

عبدالرضا سوری.- تهران: اطلاعات، ۲۴۳.۱۳۶۴ ص.: مصور، عکس.

این خاطرات به صورت یادداشت روزانه در جبهه نوشته شده و بیانگر واقعیت‌هاست.
این کتاب مجموعه خاطرات شهید عبدالرضا سوری، از دوران حضور وی در جبهه می‌باشد. وی در سال ۱۳۳۵

[صفحه ۲۰۵]

در روستای فهرومند شهرستان نهاوند متولد شد. از هفده سالگی وارد ارتش شد. با شروع جنگ به تیپ دزفول ملحق شده و همراه افراد تیپ خود در اکثر جبهه‌های جنوب در جنگ شرکت داشت. در عملیات آزادسازی سوسنگرد و تسخیر تپه‌های الله‌اکبر - که همزمان با شکسته شدن حصر آبادان در عملیات ثامن‌الأئمه بود - حضور داشت. سپس در عملیات طریق‌القدس شرکت کرد؛ عملیاتی که به آزادی بستان و تنگه‌ی چزابه انجامید. در فروردین ۱۳۶۰ در عملیات فتح‌المبین و در اردیبهشت همان سال در عملیات بیت‌المقدس شرکت داشت. خاطرات شهید عبدالرضا سوری در این مقطع پایان می‌گیرد. شهید، پس از حضور در آزادسازی خرمشهر - که از آن به عنوان بزرگترین آرزوی خود نام برده - دو روز به مرخصی رفته و سریعا به جبهه برمی‌گردد و به همراه افراد تیپ خود به حفاظت پدافند شلمچه مأمور می‌شد او در ۱۵ خرداد ۱۳۶۱، پس از ۶۷۵ روز حضور مستمر در جبهه، مورد اصابت ترکش خمپاره قرار می‌گیرد و پس از چند ساعت به شهادت می‌رسد.

کنار رود خین، یادداشتهای روزانه یک مادر

اشرف‌السادات مساوات (سیستانی).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات هنر و مقاومت، ۱۳۷۳.
۱۵۳،۱۳ ص.: مصور، نمونه، عکس.- (دفتر ادبیات هنر و مقاومت: یادداشتها؛ ۱۲).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: By The Khayyen River, The diary of a mother
این کتاب و در اصل این یادداشتهای کوتاه، قصه دور و دراز مادری است که به دنبال گمشده‌ی خود، مهرداد، می‌گردد. خانم سیستانی در این کتاب، از آن روزها یاد می‌کند و قصه غم و اندوه و تلاش‌های خود را برای خوانندگان بیان می‌کند. مهرداد، پسری شانزده ساله است که به جبهه می‌رود و در خط مقدم می‌جنگد و.... خبر می‌آید که مفقود شده است. مادر و سایر افراد خانواده در جستجوی وی برمی‌آیند و همه جا را می‌گردند. رود خین بستر «مهرداد» شده است. بالاخره پس از هشت سال، جسد متلاشی شده‌ی او، نه، بلکه مشتی استخوان پوسیده، همراه با مدرک به مادر تحویل داده می‌شود و... شهید به خاک سپرده می‌شود.

نقطه رهایی

گلعلی بابایی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹.
طراح روی جلد: علی وزیریان.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Point of Freedom Release
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.
این کتاب، مجموعه‌ی یادداشتهای «گلعلی بابایی» از دوران حضور در جبهه و شرکت در دفاع مقدس است. او در عملیاتهای زیر شرکت داشته است: «والفجر مقدماتی، والفجر چهار، پدافندی شاخ شمیران، بدر، پدافندی مهران، والفجر هشت، پدافندی فاو و کربلای یک». او در یادداشتهای خود، شرح وقایع پیش آمده در هر یک از این عملیاتها را نوشته است. شروع یادداشتها از تاریخ

۲۸ / ۱۰ / ۱۳۶۱ و پایان آن ۱۷ / ۵ / ۱۳۶۷ (پس از قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران و پایان جنگ) است. یادداشتها ترتیب تاریخی دارند و در پایان کتاب نیز ۲۹ صفحه عکس از رزمندگان، با زیرنویس، به چاپ رسیده است.

هلتی: یادداشتهای فرمانده شهید لشکر ۱۱ امیرالمومنین

مرتضی ساده‌میری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۴۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۶۴).

عنوان روی جلد: هلتی: خاطرات مرتضی ساده‌میری.

[صفحه ۲۰۶]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Halati: The memoirs by The martyr morteza sadeh Miri

این کتاب، مجموعه‌ی خاطرات «شهید مرتضی ساده‌میری» است. این یادداشتها از این نظر حایز اهمیت شمرده شده‌اند که توسط یکی از شهیدان محلی نوشته شده، عملیات انجام شده و در غرب را شرح می‌دهند. راوی در این یادداشتها شرح کاملی از مأموریت‌های مختلفی که برای شناسایی داشته و از عملیاتهای متعددی که در آنها شرکت کرده، ارائه داده است. یادداشتها به ترتیب تاریخ تنظیم شده‌اند. برخی از مأموریت‌ها و عملیاتها عبارتند از: «شناسایی (پل سه دهنه)، عملیات نصر چهار، عملیات شاخ شمیران، عملیات میمک، عملیات موسیان، عملیات دشت عباس، عملیات والفجر پنج، عملیات ظفر چهار (فکه)، عملیات قدس (دهلران)، عملیات عاشورا، عملیات نصر، عملیات والفجر سه، عملیات کربلای یک و تعدادی از عملیاتهای دیگر».

یادداشت‌های اروند: یادداشت‌های شهید محمدعلی معصومیان

ویراستار مهدی عقابی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۸۷.۱۳۸۰ ص.: مصور، عکس، نمونه.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ۴۴۸: یادداشت‌ها؛ ۲۰).

طرح جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Arrand Diaries: Mohammad Ali Masumian

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، یادداشتهای روزانه‌ی شهید «محمدعلی معصومیان» است که در سال ۱۳۴۴ در روستای بیشه سر بابل به دنیا آمد و در سال ۱۳۶۵ در عملیات کربلای چهار در منطقه‌ی اروند به شهادت رسید و پیکرش پس از دوازده سال در زادگاهش به خاک سپرده شد. او این یادداشتها را در دوران حضور در مناطق گوناگون و عملیاتهای مختلف نوشته است. یادداشتها به تربیت زمان تنظیم شده و در پایان هر یادداشت، تاریخ روز و نام منطقه‌ی مربوطه ذکر شده است. یادداشتهای وی، شامل خاطراتی از عملیاتهای قدس یک و دو، والفجر هشت، یا صاحب‌الزمان (عج) و کربلای چهار و مناطق مختلفی چون: قله قره‌قانی، هورالعظیم، فاو، روستای بوصدرین و اروند است. عکسها دارای زیرنویس هستند و در پایان، نمونه‌ی دستخط شهید ارائه شده است.

یادداشت‌های پراکنده شهید محمد ایرانشاهی

تهران: خانواده شهید، (چاپ اول): ۱۳۶۵. ۷۰ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۷۵۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکمین سالگرد شهید منتشر شده است.

«شهید محمد ایرانشاهی» متولد سال ۱۳۴۴ بود و در سال ۱۳۴۶ در عملیات والفجر هشت در جاده‌ی فاو - بصره به شهادت رسید. این کتاب، یادداشتهای پراکنده‌ی اوست. مطالب کتاب با مناجات عارفان آغاز می‌شود و پس از آن، مطالب مختلفی (که حاکی از ویژگی‌های اخلاقی شهید است)، متن وصیتنامه شهید در گیلان‌غرب، نوشته‌هایی حاوی توصیه به دوستان و افراد خانواده، آخرین نامه و آخرین وصیتنامه شهید و یادداشتی از پدر شهید به چاپ رسیده است. در جای جای کتاب عکسهایی از شهید در جمع دوستان در جبهه به چاپ رسیده است.

یادداشتهای خرمشهر: نامه‌ها و یادداشتهای شهید بهروز مرادی

به کوشش دفتر ادبیات و هنر مقاومت.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.

۳۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشتها؛ ۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Notes From Khoramshahr.

[صفحه ۲۰۷]

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

شهید مرادی از جوانان برومند این کشور بود که از همان روزهای آغاز جنگ برای بیرون راندن دشمن متجاوز در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل حضور پیدا کرد و این حضور تا فتح خرمشهر و پس از آن هم تا عملیات کربلای پنج ادامه یافت. در این کتاب کوچک که به یادداشتها و نامه‌های وی اختصاص یافته است، خاطرات وی از روزهای هفده فروردین ۱۳۶۱ تا ۲۶ تیرماه ۱۳۶۱ (دورانی که رزمندگان برای عملیات آزادسازی خرمشهر آماده می‌شدند) و پیدا کردن باقی‌مانده‌ی جسد یکی از همرزمانش، پس از فتح خرمشهر، به ثبت رسیده است. نامه‌هایی که نوشته است، خاطراتی مربوط به همان دوران را دربر دارد و حکایت از قلب پاک و اراده‌ی محکم وی برای بیرون راندن دشمن داشته، در عین حال، ناراحتی او را از تهاجم فرهنگی موجود در شهری مانند تهران بیان می‌دارد.

یادداشتهای سفر شهید صیاد شیرازی (مأموریت‌های میدانی معارف جنگ)

نوشته محسن کاظمی؛ [برای] هیأت معارف جنگ ارتش جمهوری اسلامی ایران.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ارتش جمهوری اسلامی ایران، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۶۲،[۱۰] ص.: تصویر (رنگی)، نقشه.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشتها: ۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاصل یادداشتها و خاطرات نویسنده از «شهید صیاد شیرازی» است که وقایع سالهای ۱۳۷۴ تا ۱۳۷۶ را دربر می‌گیرد. نگارنده - که شهید صیاد شیرازی را در مأموریت‌ها همراهی می‌کرده و همزمان، به ثبت مشاهدات اهتمام می‌ورزیده است - در این

کتاب، گزارش و شرح نه مأموریت آن شهید را به رشته تحریر کشیده است که عبارتند از: «مأموریت کردستان، آذربایجان غربی، خوزستان، منطقه‌ی عملیاتی طریق‌القدس یک و دو و سه، اردوی دانشجویی دانشگاه امام علی «ع» در دو نوبت و مأموریت به منطقه‌ی عملیاتی فتح‌المبین». در پایان کتاب، عکسهای رنگی از شهید صیاد شیرازی در مأموریت‌های یاد شده به چاپ رسیده است.

یادداشتهای سوسنگرد

نوشته شهید غلامرضا صادق‌زاده.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۶۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت. یادداشتها؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Noted from Sussanguerd

این کتاب یادداشتهای «شهید صادق‌زاده» است، که از تاریخ ۲۷ / ۸ / ۱۳۶۰ شروع شده تا پایان عملیات خاتم‌الانبیاء (ص) ادامه پیدا می‌کند. صادق‌زاده همراه با رزمندگان ستاد جنگهای نامنظم شهید چمران، به عنوان نیروی واحد تخریب با میدانهای مین روبه‌رو می‌شود و مین‌ها را خنثی می‌سازد. در حمله‌ای که در منطقه‌ی کرخه انجام می‌گیرد، تعدادی از همرزمان وی شهید می‌شوند. در ۱۴ / ۹ / ۱۳۶۰ به سوسنگرد اعزام می‌شود و پس از به هم پیوستن و ادغام ستاد جنگهای نامنظم و سپاه، به عنوان نیروی تخریب به مأموریت فرستاده می‌شود. این خاطرات تا پایان عملیات خاتم‌الانبیاء (ص) ادامه پیدا می‌کند و پس از ذکر شناسایی میدان مین در منطقه‌ی سودانیه و دقاقله خاتمه می‌یابد.

یادداشت‌های کردستان

محسن یوسفی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقامت، ۲۲۴،۱۳۷۳ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشتها؛ ۱۵).

عنوان روی جلد: یادداشتهای کردستان: یادداشتهای روزانه شهید محسن یوسفی. عنوان پشت جلد به انگلیسی:Daily Records Of Martyr Mohssen Usefi

[صفحه ۲۰۸]

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

«محسن یوسفی» پس از گذراندن سه ماهه دوره‌ی آموزشی، در تاریخ نوزدهم دی ماه سال ۶۳ از تهران عازم سنندج می‌شود. وی به عنوان بسیجی در جندالله سقز - گروه عقرب - مشغول به خدمت می‌گردد. کتاب «یادداشتهای کردستان» یوسفی تمام اندیشه‌ها، حرکات، گفتگوها، حوادث و وقایعی را که از زمان حرکت به سوی کردستان، در هر روز برای خود او و دیگر دوستان، همرزمان و فرماندهانش رخ داده است. به طور ساده و داستان‌گونه به رشته تحریر درآورده است. همچنین عملیاتی که رزمندگان با کومله‌ها داشته‌اند و تعداد شهیدان را به طور خلاصه بیان کرده است. این یادداشتهای روزانه تا تاریخ ۱۴ / ۹ / ۶۴ (که او خود را برای نبرد آماده می‌کند) ادامه پیدا کرده است. به گفته‌ی خود او در این زمان، این دفتر را می‌بندد و برای همیشه از آن خداحافظی می‌کند.

یادداشتهای ناتمام

علی سـمندریان، کمـال سـپاهی، محمـد لشـکری، اصـغر آبخضـر.- تهران: سازمـان تبلیغـات اسـلامی، حـوزه هنری، (چـاپ اول): ۱۵۳.۱۳۶۸ ص.

کتاب، حاوی چهار خاطره است که از بین یادداشـتهای روزانه‌ی دو شـهید و دو رزمنـده تهیه شده‌اند. «یادداشـتهای ناتمام» نوشـته‌ی شهید علی سـمندریان است که از ورود به جبهه و صـفا و صمیمیت حاکم بر آن سخن گفته و کارهای روزانه‌ی عبادی و خدماتی و درگیری بین نیروهـای اسـلام و کفر در منطقه را تشـریح کرده است. وصـیتنامه شـهید سـمندریان نیز ضـمیمه‌ی این یادداشـتها است. «لحظه‌ی توسـل» خاطره‌ی کمال سـپاهی است که در آن، اردوگاه کارون و منطقه‌ی شـلمچه و ساعتی از جنگ در عملیاتی کربلای پنج را (که وی به عنوان بیسیم‌چی در آن حضور داشته) بیان کرده است. در خاطره‌ی «مهران»، از شهید سید محمد لشکری، حرکت گردان حبیب به منطقه‌ی مهران و عملیات پاکسازی منطقه تا امامزاده حسن (به عمق پنج کیلومتر) توسط گردان حبیب، تشـریح شده است. «شب آتش» از یادداشـتهای اصغر آبخضر است که گوشه‌ای از عملیات مسلم بن عقیل را در یک شب پرحادثه و پرآتش بیان می کند.

یادداشتهای ویژه شهید علی صیاد شیرازی، ۱۳۶۴ تا ۱۳۶۸

نویسـنده علی صـیاد شـیرازی؛ به کوشـش حسام هاشمی؛ با پشتیبانی هیأت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی».- تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۲۸۵] ص.: مصور، عکس، نمودار، نمونه.

طراح روی جلد: هادی هاشمی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضـر، مجموعه‌ای است که به ترتیب تاریخ، از یادداشـتها و نوشـته‌های «شـهید سـپهبد علی صـیاد شـیرازی» در شرح وقایع و رخدادهای سالهای ۱۳۶۴ تا ۱۳۶۸ تنظیم شـده است. از جمله عنـاوین مطـالب کتـاب، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «در عملیات قادر، نامه به سرهنگ جلالی وزیر دفاع وقت، در پادگان پسوه، نامه به جانشین فرمانده نزاجا، تدابیر برای عملیات والفجر ده، نامه به آقای هاشـمی رفسـنجانی، پیام ویژه به رزمندگان منطقه‌های عملیاتی والفجر چهار والفجر نه، بیانی کوتاه درباره‌ی حکم امام (ره) به نماینـدگی در شورای عـالی دفاع، دکترین نظامی در ارتش، در منطقه‌ی مریوان، گفتگوی تلفنی با امام جمعه شـیراز آیت‌الله حائری شیرازی، جلسه با آقای عسکراولادی، جلسه با آقای عسکراولادی، جلسه با آقای ناطق‌نوری، و...». در پایان کتاب، تصاویر یادداشتها (که با شماره‌ای به متن اصلی ارجاع داده شده)، و عکسهایی از شهید در جلسات و در مناطق جنگی به چاپ رسیده است.

[صفحه ۲۰۹]

یادداشتهای هور

حسن گلچین.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۳.

۱۷۱ ص.: مصور. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشتها؛ ۱۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Marshlands Diary

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب، خاطرات یک بسیجی - به نام حسن گلچین - است که به صورت یادداشتهای روزانه از اسفندماه ۱۳۶۳ تا اردیبهشت ۱۳۶۴ نوشته شده است. او در این دوران در منطقه‌ی هورالهویزه در خدمت جبهه است. نوشته‌های او تصویری روشن از «وضعیت جبهه‌های جنگ، فعالیت‌های برادران رزمنده، اصطلاحات مرسوم در جبهه، طنزها و شوخیها، عبادتها، تمرین جهت آماده شدن برای عملیات، شهادت همرزمان، شادی از شنیدن اخبار پیروزی‌های همرزمان در مناطق دیگر، شروع سال جدید در جبهه، تغییرات طبیعت همزمان با آغاز بهار، بازگشت به زادگاه و یادآوری خاطرات جبهه و احساس تأسف از نپیوستن به خیل شهدا» به دست می‌دهد.

یاد یاران: بیانات آیت‌الله هاشمی رفسنجانی در یادواره‌های شهدا

گردآورندگان علی مسلمی، حمزه خلیلی؛ ویراستار: محمد صادقی زرندیق.- تهران: نشر اصلح؛ با حمایت بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، ۱۳۸۰. ده، ۳۳۱ ص.: جدول.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

بالای عنوان: یاد یاران سفر کرده.

کتابنامه: [۳۲۸]- ۳۳۱ و در پایان هر بخش.

گردآورندگان این مجموعه پس از مقدمه کتاب، آمار شهدا، مفقودان و اسرا را در دو جدول به تفکیک استان و بر اساس میزان تحصیلات و در جدول سوم، آمار شهدای روحانی را بر اساس استانها ارائه داده و از نظر تعداد و نسبت به کل شهیدان روحانیت در کشور مقایسه کرده‌اند. بخش بعدی، فصل اول کتاب است که نگاهی دارد به روند تاریخی جنگ تحمیلی و در آن به مطالبی چون زمینه‌سازی هجوم، اشغال شهرها، آزادسازی مناطق اشغال شده، آغاز اقدامات سیاسی، قطعنامه‌ی ۵۹۸ و ارزیابی جنگ پرداخته است. در بخش سوم، مجموعه سیزدهم سخنرانی از آیت‌الله هاشمی رفسنجانی بین سالهای ۱۳۷۶ تا ۱۳۷۹ (در یادواره‌ها و کنگره‌های شهدای عالی‌مقام) آورده شده است. پس از هر بخش، فهرست منابع و مآخذ مربوط به آن بخش و در پایان کتاب نیز فهرست اعلام و فهرست منابع به صورت کلی آورده شده است.

ییلاق سنگرها، گزارشی از سفر به جبهه‌های جنوب با آزادگان

محمدحسین قدمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۹۴.۱۳۷۱ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ گزارش: ۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی A Guide to the Islamic Consultative Assembly:Summering Bunkers.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: همراه باران؛ اولین یادداشت‌ها؛ نماز نشسته؛ قرص روحیه؛ مچ گیری؛ صلیبی‌ها؛ پرواز زودرس؛ دروازه‌ی بهشت؛ ناگوارترین خبر؛ تکلیف؛ اولین شکم سیر؛ گریه‌ی ممنوع؛ زیارتگاه شلمچه؛ لبخند گل زیباست؛ حکایت آقامرتضی؛ دست‌ها بالا؛ عباس بامعرفت؛ نقش مرگ؛ دشمن جیب‌بر؛ اجر مضاعف؛ اسرای شیخ؛ شکنجه برای هیچ؛ اقتدا به اسرا؛ خرمشهر مهربان؛ من امام جماعت هستم!؛ شوش دانیال؛ مقدم یا مقدم؛ سوغاتی؛ حسن گالیله؛ ریش سوزان؛ کاش بودم جای تو؛ ماکو؛ قطره‌ای از دریای استقامت.

این کتاب گزارشی است از سفر آزادگان به جبهه‌های جنوب و تجدید خاطرات آنها که از طرف «دفتر ادبیات

[صفحه ۲۱۰]

هنر و مقاومت» ترتیب داده شده بود. بازدیدکنندگان گزارشگرانی بودند که خاطرات مقاومت را ثبت و ضبط می‌کردند. کتاب حاضر شامل ۳۳ خاطره است؛ خاطراتی از: مراسم خواندن دعا، نماز و ممانعت بعثی‌ها از انجام این کار، شکنجه‌ها و کتک‌خوردن‌ها پس از اسارت، رفتار صلیب سرخی‌ها در نادیده گرفتن رفتار بعثی‌ها، نمازهای جماعت و نمازهای شب، شنیدن ناگوارترین خبر (که خبر رحلت حضرت امام «ره» بود)، نبودن وسایل بهداشتی و مراقبت‌های پزشکی که منجر به بیماری و شهادت اسرا می‌شد، موانعی که برای ادای فرایض دینی چون روزه و نماز وجود داشت. این خاطرات ضمن دیدار از مکان‌هایی چون پادگان دوکوهه، شلمچه، قرارگاه رمضان و یادآوری زیارت کربلا در دوران اسارت، بیان شده است.

[صفحه ۲۱۱]

گزارش فعالیت نهادها

آشنایی با بنیاد شهید انقلاب اسلامی (جلد ۱)

تهیه و تنظیم: واحد روابط عمومی و بین‌الملل.- (چاپ اول): ۱۳۶۳.

۲۲۶ ص.: مصور، رنگی، جدول، نمونه، عکس، نمودار.

کتاب حاضر گزارش عملکرد پانزده بخش بنیاد شهید تا سال ۱۳۶۳ است. این بخشها و گزارشهای مربوطه عبارتند از: (۱) واحد فرهنگی بنیاد شهید و گزارش عملکرد بخش آموزش (۲) دایره ازدواج و گزارش اقدامات بنیاد شهید درباره‌ی ازدواج همسران شهدا (۳) واحد روابط عمومی و بین‌الملل (۴) آشنایی با مجله‌ی شاهد (۵) مرکز پزشکی بنیاد شهید انقلاب اسلامی، گزارش اقدامات پزشکی انجام شده و اماکن پزشکی ساخته شده توسط بنیاد شهید (۶) واحد مسکن بنیاد شهید انقلاب اسلامی (۷) واحد اداری و مالی، گزارش پرداخت حقوق به خانواده‌ها و وام به افراد تحت پوشش (۸) امور تهران (۹) امور شهرستانها (۱۰) واحد حل اختلاف، گزارش نحوه‌ی حضانت فرزندان، تعیین صلاحیت مادر، اثبات نسبت (۱۱) واحد پیگیری (بررسی گزارشات و انجام اقدامات مورد نیاز و گزارش به نماینده‌ی حضرت امام) (۱۲) واحد فروشگاههای زنجیره‌ای (جهت ایجاد تسهیلات در تأمین مایحتاج زندگی خانواده‌های محترم شهدا، مفقودین، اسرا و جانبازان) (۱۳) امور تأمین و سرپرستی اموال (۱۴) امور اموال مسترد شده (۱۵) واحد مددکاری بنیاد شهید انقلاب اسلامی.

آشنایی با بنیاد شهید انقلاب اسلامی (جلد ۲)

تهیه و تنظیم: واحد روابط عمومی و بین‌الملل.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد روابط عمومی و بین‌الملل، ۱۳۶۴.

۵۳۱ ص.: مصور رنگی، جدول، نمونه، عکس، نمودار.

کتاب حاضر که نگاهی گسترده به سیر فعالیت‌های بنیاد شهید انقلاب اسلامی دارد در ۱۹ بخش ارائه گردیده است. (۱) تاریخچه‌ی بنیاد شهید انقلاب اسلامی. (۲) بیانات حضرت امام درباره‌ی بنیاد شهید انقلاب اسلامی. (۳) دفتر سرپرستی (تنظیم دیدار فرزندان

شهدا به طور گروهی و به طور مستمر با نماینده‌ی امام و پاسخ به نامه‌های خانواده‌های محترم شهدا به دفتر امام.) (۴) واحد روابط عمومی و بین‌الملل. (۵) مجله‌ی شاهد. (۶) مرکز پزشکی بنیاد شهید. (۷) واحد مسکن بنیاد شهید. (۸) امور تهران. (۹) امور شهرستانها. (۱۰) واحد اداری و مالی. (۱۱) واحد حل اختلاف (نحوه حضانت فرزندان، تعیین صلاحیت مادر، اثبات زوجیت، اثبات نسبت). (۱۲) واحد پیگیری و بازرسی. (۱۳) واحد امور اقتصادی. (۱۴) واحد فرهنگی. (۱۵) امور فرزندان شهدا. (۱۶) دایره‌ی ازدواج. (۱۷) فروشگاه‌های زنجیره‌ای. (۱۸). توضیح آرم بنیاد شهید.

آشنایی با مجلس شورای اسلامی، کارنامه ۱۳۶۰

تهیه و تنظیم: روابط عمومی مجلس شورای اسلامی.- تهران: مجلس شورای اسلامی، روابط عمومی، ۲۰۳.۱۳۶۱ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:

این کتاب به مناسبت دومین سالگرد افتتاح مجلس شورای اسلامی منتشر شده است و خلاصه‌ای از عملکرد

[صفحه ۲۱۲]

یک ساله‌ی مجلس شورای اسلامی در جلسات علنی، کمیسیونها، طرحها و مصوبات را ارائه داده، کیفیت اداره‌ی مجلس شورای اسلامی را نیز شرح می‌دهد. از جمله مطالب این گزارش در ارتباط با دفاع مقدس، گزارش عملکرد کمیسیون امور دفاعی مجلس است که علاوه بر فعالیت‌های مربوطه به بررسی طرحها و قوانین، برنامه‌های سخنرانی‌ها و مأموریت‌های بازدید از جبهه‌های جنگ حق علیه باطل و ابلاغ پیام مجلس به رزمندگان را نیز انجام داده است. در پایان کتاب، بخشی به شرح حال و زندگینامه‌ی نمایندگان شهید مجلس شورای اسلامی - از جمله شهید دکتر مصطفی چمران (نماینده مردم شهر تهران) - اختصاص یافته است.

ارتش ذوالفقار ولایت

گردآورنده عبدالله رفیعی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۳۳۷ ص.: مصور (رنگی)، عکس (رنگی)، جدول، نقشه.

شمارگان: ۵۰۰ نسخه.

این کتاب با تصاویر و جداول (با زیرنویس)، چگونگی برگزاری رزمایش ذوالفقار را به تصویر می‌کشد و گزارشی از کیفیت و کمیت فعالیت‌های انجام شده ارائه می‌دهد. کتاب شامل مطالب زیر است: «تصویری از رزمایش ذوالفقار؛ تاریخچه‌ی سناریو؛ فصل ۱: طرحریزی ستاد: فصل ۲: حرکت و استقرار؛ فصل ۳: تجمع و تلاش؛ فصل ۴: مراحل آمادگی؛ فصل ۵: نمایش قدرت و صحنه‌ی جنگ؛ فصل ۶: اعلامیه‌ی فرمانده‌ی رزمایش ذوالفقار؛ فصل ۷: نماز جمعه و رزمایش ذوالفقار؛ فصل ۸: بازتاب در رسانه‌های بیگانه و فصل ۹: ارتش از نگاه تاریخ». رزمایش ذوالفقار، در پی بیانات مقام معظم رهبری در تاریخ ۲۹ / ۱ / ۱۳۷۳ در خصوص آمادگی ارتش در هر زمان، با شرکت یگانهای نیروهای سه‌گانه ارتش جمهوری اسلامی ایران در منطقه‌ی کوشک نصرت قم و به وسعت تقریبی ۱۸۰۰ کیلومتر مربع انجام گرفت.

اهم فعالیت‌های بازسازی و نوسازی مناطق جنگزده در سال ۱۳۶۱ و ۱۳۶۲

تهیه و تنظیم دبیرخانه ستاد مرکزی بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده.- [تهران]: ستاد مرکزی بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده، دبیرخانه، ۳۸۹.۱۳۶۳ ص.

کتابنامه: ص. ۳۸۹ - ۳۸۶.

موضوع این کتاب، در دو قسمت خلاصه می‌شود: ۱- خسارت مالی وارده به بخشهای مختلف کشاورزی، منابع، نیرو، مسکن و... ۲- ترمیم خسارت وارده از طریق ستادهای بازسازی و نوسازی وزارتخانه‌ها، ارگانها و ستادهای معین. آمار و ارقام موجود در زمینه‌ی برآورد خسارت جنگ تحمیلی با مراجعه به مرکز مدارک و کتابخانه‌ی سازمان برنامه و بودجه و استفاده از منابع مختلف - از جمله، مآخذی که فهرست آنها در کتاب آورده شده - فراهم شده است و دوره‌ی تاریخی سال ۱۳۶۱ تا ۴ / ۱۲ / ۱۳۶۲ را دربر می گیرد.

بال رحمت بر خصم: نگاهی بر نگهداری اسرای عراقی در جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۷۷ – ۱۳۵۹

تهران: کمیسیونهای اسرا، کمیته تبلیغات و روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۲۷.۱۳۷۸ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Have Mercy on Enemy

این کتاب، تلاشی است برای ثبت و ضبط تاریخ معاصر در ارتباط با نحوه‌ی نگهداری اسرای عراقی در ایران،

[صفحه ۲۱۳]

کتاب، با بیان مطالبی درباره‌ی جنگ و اسارت در اسلام، جنگ تحمیلی و اسرای عراقی آغاز می‌شود، سپس وضعیت ارتش عراق و نحوه‌ی اسارت نیروهای عراقی بررسی شده، سیاست جمهوری اسلامی ایران در قبال اسرای عراقی (تشکیل کمیسیون اداره‌ی اسرای عراقی و نمونه‌ی اقدامات کمیته‌ی اسرا و اطلاعات آماری کمیته‌های فرهنگ، بهداشت و درمان، تبلیغات و روابط عمومی و کار) ذکر می‌گردد. پس از آن، با شرح تحول رفتار اسرای عراقی طی دوران اسارت، یادداشتها و خاطرات اسیران عراقی را همراه با تصاویر، به عنوان شاهدی بر برخورد انسان‌دوستانه‌ی جمهوری اسلامی ایران با اسیران ارائه می‌دهد. در پایان، بخشی از پیام تاریخی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در تاریخ ۲۸ / ۱ / ۶۳، و متن نامه‌ی تشکر اسقف اعظم آشوری‌ها و کلدانی‌ها از کمیسیون اداره‌ی اسرای جنگی عراق به چاپ رسیده است.

بنیاد شهید، تجسم حفظ ارزشها: اهم فعالیت‌ها و عملکرد بنیاد شهید انقلاب اسلامی از سال ۱۳۷۲ لغایت ۱۳۷۹

تهیه و تنظیم اداره کل دفتر ریاست و روابط عمومی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، اداره‌ی کل دفتر ریاست و روابط عمومی، (چاپ اول): ۵۵.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، گزارشی خلاصه، همراه با آمار، از عملکرد بنیاد شهید انقلاب اسلامی از سال ۱۳۷۲ لغایت پایان سال ۱۳۷۹ است که به تفکیک عملکرد حوزه‌ی ریاست و معاونتهای پژوهش و تبلیغات، معاونت فرهنگی، معاونت تعاون و امور مجلس، معاونت اداری، مالی و برنامه‌ریزی، ارائه شده است. آماری از شهدا برحسب وضعیت اشتغال (سپاه، ارتش، نیروی انتظامی، آزاد، دانش‌آموز،

دانشجو، روحانی، خانه‌دار، کودک، دولتی، بازنشسته، اظهارنشده) ارائه شده است. سایر آمار، مربوط به وضعیت مسکن، درمان، وامهای شامل شده، حقوق پرداختی، دیگر تسهیلات رفاهی، عملکرد برنامه‌های آموزشی، مشاوره، مددکاری، ازدواج، هنری، ورزشی، ادبی، برنامه‌های اردو، امور مذهبی، امور فرهنگی (چون نشر، یادمانها و مراسم)، تحقیق و پژوهش و مواردی از این قبیل می‌باشد، که برای خانواده‌ی شهدا (پدر، مادر، همسر، فرزندان، و دیگر آشنایان و وابستگان شهدا) انجام شده است.

بنیاد شهید حسنه جاریه امام

تهیه و تنظیم روابط عمومی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، روابط عمومی (چاپ اول): ۲۷۰، [۴].۱۳۷۸ ص.: مصور، جدول، نمونه، عکس، نمودار.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب، گزارش اهداف، سیاستها، راهبردها، ساختار و فعالیت‌های بنیاد شهید، به تفکیک حوزه‌های مختلف است. مندرجات کتاب، عبارت است از:

فصل اول: کلیات (اساسنامه، سیاستها و راهبردها، ساختار سازمانی و منابع مالی)؛ فصل دوم: ستاد بنیاد (حوزه‌ی ریاست و دفاتر تابعه، معاونت پژوهش و تبلیغات، معاونت فرهنگی، معاونت تعاون و امور مجلس، معاونت اداری، مالی و برنامه‌ریزی)؛ فصل سوم: سازمانهای وابسته (دانشگاه شاهد، گروه سیمای شاهد، سازمان مجتمع‌های فرهنگی و سیاحتی کوثر، شرکت سرمایه گذاری شاهد، سازمان اقتصادی شاهد، سازمان پزشکی شفا، سازمان اموال و املاک). گزارش خدمات بنیاد شهید انقلاب اسلامی به خانواده‌ی شهیدان، جانبازان و اسیران دفاع مقدس و همچنین، آمار و تصاویری از فعالیت‌های بنیاد، در کتاب ارائه شده است.

[صفحه ۲۱۴]

تحلیلی پیرامون سازمان‌های سیاسی ایدئولوژیک نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران

[تهران]: نیروی ارتش جمهوری اسلامی ایران، مدیریت سیاسی ایدئولوژیک،[۱۳؟؟].

۱۱ ص.: عکس.

شمارگان: ذکر نشده است.

در این کتاب، مطالبی درباره‌ی تاریخچه‌ی نیروی زمینی ارتش و امور فرهنگی و سیاسی در دوران قبل و بعد از انقلاب و وظایف سازمان عقیدتی سیاسی شرح داده شده است. نمونه‌هایی از فعالیت‌های سه ماهه‌ی سوم سال ۱۳۵۹ در لشکرها و واحدهای تابعه (لشکر ۸۱ کرمانشاه، لشکر ۷۷ خراسان، لشکر ۶۴ ارومیه، لشکر ۲۸ سنندج، لشکر ۸۸ زاهدان و لشکر ۲۱ حمزه)، فرماندهی لجستیکی، فرماندهی ترابری، پشتیبانی مناطق، هوانیروز، تیپهای مستقل در جبهه‌های جنگ و... ارائه شده است. در پایان نیز زندگینامه‌ی مختصری از برخی شهدای سیاسی - ایدئولوژیک ارتش ارائه شده است که عبارتند از: «سروان مسعود آشوری، محمد گوشه‌ای، گروهبان یکم سلیمان حسینی، رسول هاشمی، نعمت‌الله فاضلی و سر همافر عباس آقایی‌راد.

تحول در اسارت

گردآورنده اسماعیل شرفی؛ تهیه شده توسط کمیسیون اداره اسرای جنگ.- تهران: نشر رامین، ۲۶۲.۱۳۷۸ ص.: مصور.

چاپ اول: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، درباره‌ی چگونگی نگهداری اسرای عراقی و تحول آنها در دوران اسارت و نیز آثار هنری، ادبی و سیاسی گروهی از آنان است. مطالب کتاب، که با عکسهای رنگی همراه است، در ده بخش با این عناوین تنظیم شده است: «عوامل و ریشه‌های جنگ تحمیلی، کمیسیون اداره‌ی اسرای جنگ و نحوه انجام وظایف مربوطه، دوران اسارت، اسارت در اسلام و عملکرد جمهوری اسلامی ایران، کمیته‌ی جهانی صلیب سرخ و عملکرد آن در ایران، عملکرد ارتش جمهوری اسلامی ایران، عملکرد کمیته‌ی فرهنگی اسرای عراقی، عملکرد کمیته‌ی کار اسرای عراقی، عملکرد کمیته‌ی بهداشت و درمان و خاطرات مسؤولان نگهداری اسرای عراقی».

تفحص

حمید داودآبادی.- تهران: موسسه فرهنگی هنری جنات فکه، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۳۷۲ ص.: مصور.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: تفحص که شروع شد؛ تفحص تخریبچی هم می‌خواهد؛ خاطرات؛ گزارش؛ طرح جامع تفحص؛ مقالات؛ اشعار؛ عکسها؛ فهرست اعلام.

کتاب حاضر مجموعه‌ی گفت‌وگوهای صمیمانه‌ای است با تعدادی از نیروهای گروه تفحص و کشف شهدای لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) همراه با گزارش و تحقیق، خاطرات و مقالاتی که در رابطه با تفحص و کشف و شناسایی و تشییع شهدا در شهرها. بخش نخست کتاب (تفحص که شروع شد)، به قلم سید احمد میرطاهری، [معروف به سید تفحص، مسؤول گروه تفحص لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)] است. بخش بعدی کتاب با عنوان «تفحص، تخریبچی هم می‌خواهد»، به قلم مرتضی شادکام، تخریبچی طرحها و میدانهای مین عراق، است. در بخش بعدی کتاب، خاطرات «مرتضی شادکام، سید احمد میرطاهری و جمعی از عزیزان کمیته جستجوی مفقودان» ذکر شده است. سپس نگارنده گزارشی از مشاهدات خود را در زمینه‌ی تفحص ارائه می‌دهد. طرح جامع تفحص و مقالات و اشعاری در این باره بخش دیگری از کتاب حاضر را دربر می‌گیرند. در انتها، عکسهایی از مراحل تفحص و فهرست‌های اعلام، انبیاء و ائمه اطهار (س)، عملیاتها، شهدا، اشخاص، اماکن و محورها آمده است.

[صفحه ۲۱۵]

جنگ در سال ۶۵، کارنامه یک ساله سپاه

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۹۶.۱۳۶۷ ص. نقشه (تاشده)، جدول.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

سال ۱۳۶۵ از پربارترین سال‌های جنگ تحمیلی بوده و سپاه طی این سال به اقدامات متعدد پدافندی و آفندی دست زد. کتاب حاضر مروری اجمالی بر رخدادها و وقایع جنگ در سال ۶۵ دارد. این بررسی تحت دوره‌های مشخص جنگ در این سال تنظیم

شـده است و در هر مبحث تـا جـائی که مسائـل حفـاظتی جنگ اجازه می‌داد نکات قابل ذکر بیان شـده است: جنگ در فاو، پس از والفجر ۸، اقـدامات پدافنـدی و آفنـدی در منطقه عملیـاتی فاو به منظور تثبیت کامل خطوط دفاعی خودی در این منطقه و به دسـت آوردن امکـان آزادسـازی نیرو تا اردیبهشت ۶۵، تهـاجم عراقی‌هـا جهت اشـغال مهران و دفاع سـپاه در برابر آن‌ها، عملیات محـدود کربلای ۱ در مهران، کربلای ۲ در حاج عمران، کربلای ۳ در اسـکله الامیه، عملیات در جزیره مجنون جنوبی و عملیات نامنظم در عمق خاک عراق (فتح ۱- کرکوک)، عملیات بزرگ کربلای ۵ در شرق بصره و عملیات تکمیلی کربلای ۵.

جهاد سازندگی در جنگ

تهران: جهاد سازندگی، ستاد مرکزی پشتیبانی جنگ، [۱۳۶۳؟].

۷۲ ص.: عکس، جدول.

کتـاب حاضـر در سه بخش به خـدمات و اقـدامات بسـیار مهم جهـاد سازنـدگی در جبهه‌هـای حق علیه باطل می‌پردازد. بخش اول، فعالیت‌های مهندسـی رزمی جهاد سازنـدگی برای عملیاتهای ثامن‌الائمه، طریق‌القـدس، فتـح‌المبین، بیت‌المقدس، رمضان، مسـلم بن عقیل، محرم و والفجر را دربر می‌گیرد؛ از جمله، راه‌انـدازی پادگان حمیـدیه، احداث خندق دفاعی در اطراف اهواز، جاده‌ی سایت رادار، پـل بهمنشـیر و.... بخش دوم به فعالیت‌هـای بهـداشتی و درمـانی جهاد سازنـدگی می‌پردازد. این بخش خود دارای سه فصـل اسـت. فصـل اول، بهـداشت و درمـان در جبهه‌هـای جنـوب، فصـل دوم، امـداد پزشـکی و بهـداشتی در منطقه‌ی غرب کشـور (یعنی بـاختران و ایلام) و فصـل سوم، امـداد پزشـکی و بهـداشتی در منطقه‌ی کردسـتان و آذربایجان. بخش سوم، زنـدگینامه‌ی سه تن از شهدای ستاد پشتیبانی مناطق جنگ جنوب است. این سه شهید بزرگوار عبارتند از: شهید سید محمد شهشهان، شهید محمد طرحچی طوسی و شهید مهندس حسین ناجیان.

حکایتی دیگر... (تاریخچه‌ی لشکر ۱۷ علی بن ابیطالب تا کنگره بزرگداشت سرلشکر پاسدار شهید مهدی زین‌الدین)

به کوشـش احمـد یارمحمـدی؛ ویرایش: علی پورحسن.- تهران: سـتاد برگزاری کنگره بزرگـداشت سرلشـکر پاسـدار شـهید مهدی زین‌الدین، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۳۳ ص.: مصور، جدول، عکس، نمونه.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، گزیده‌ای از فعالیت‌های «شهید مهدی زین‌الدین» و لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع)، از بدو ایجاد تا زمان تدوین کتاب است. موارد زیر، از جمله مطـالب کتـاب است: «سپاه از دیـدگاه بزرگـان [امـام خمینی (ره)، مقـام معظم رهبری، ریاست جمهوری وقت]؛ شـهید زین‌الدین از نگاه دیگران (مقام معظم رهبری، محسن رضایی، احمد سوداگر، حجت‌الاسـلام محلاتی و...)؛ کارنامه‌ی عملیاتی لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع)؛ لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع) و فعالیت‌های سازندگی، فرهنگی، ورزشی و...؛ لشکر هفـده علی بن ابی‌طالب (ع) و کنگره‌ی بزرگـداشت سرلشـکر پاسـدار شـهید مهـدی زین‌الدین (شامل خلاصه‌ی زندگینامه شـهید و خلاصه‌ی فعالیت‌های جشنواره...)». در

پایان، نمونه‌ی دستخط و نامه‌های اداری مربوط به اهدای درجه‌ی سرلشکری به شهید زین‌الدین و جدولی از عملیاتهای آفندی و پدافندی لشکر در طول هشت سال دفاع مقدس و تصاویری از شهید زین‌الدین در زمان فرماندهی لشکر ارائه شده است.

حماسه‌ی نوروز

روابط عمومی و ارشاد وزارت نفت.- تهران: وزارت، نفت، ۱۳۶۳.

۷۴ ص.: عکس (رنگی)؛ طرح.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، به چگونگی مهار چاه نوروز توسط نیروهای دریادل جمهوری اسلامی ایران و به بیان نه نمونه از حوادث نفتی دریایی در جهان از سال ۱۳۴۱ تا ۱۳۵۷، موقعیت جغرافیایی حوزه‌ی نفتی نوروز و همچنین حملات رژیم بعثی عراق به منابع نفتی دریایی ایران (که اولین حادثه در هشتم بهمن سال ۱۳۶۱ بر روی سکوی چاه شماره ۳ نوروز اتفاق افتاد) پرداخته است. در همین رابطه قسمتی به «کنوانسیون کویت و تلاشهای دیپلماتیک ایران مبنی بر مصونیت سکوهای نفتی منطقه و خلیج فارس در جنگها» اختصاص داده شده است. در قسمتی از کتاب، انگیزه‌های رژیم عراق در منهدم ساختن چاههای حوزه‌ی نفتی نوروز آمده است. در نهایت، مراحل بازسازی پیروزمندانه‌ی نیروهای اسلام (که از خرداد ۱۳۶۲ آغاز شد و در ۲۷ شهریور همان سال به پایان رسید) همراه با تصاویر عزیزان زحمتکش چاپ شده است. قسمت پایانی کتاب، به تبریکات مقامهای داخلی و خارجی و همچنین انعکاس جهانی این پیروزی بزرگ اختصاص دارد.

حمله به مناطق مسکونی ایران در سال ۱۳۶۰

مرکز اسناد و معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ.- تهران: ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ، مرکز اسناد، ۷۸.۱۳۷۰ ص.

عنوان روی جلد: اقلیم‌های دیگر.

این کتاب، آمار حملات ارتش متجاوز عراق به شهرهای مختلف ایران را به صورت ماهانه و با رسم نمودار نشان می‌دهد. آمارها به صورت تفکیک شده بر اساس شهرهای مورد تهاجم واقع شده و وسیله تهاجم - با بیان آمار تلفات و ضایعات و خسارات وارده به مناطق مسکونی - تنظیم شده‌اند. منابع مورد بهره‌برداری در تهیه‌ی کتاب، گزارشات نظامی و مطبوعاتی هستند و هدف آن، قرار دادن اطلاعات در اختیار محققان است.

خلاصه گزارش برآورد خسارات اقتصادی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران

تهیه شده به وسیله: کمیسیون اقتصادی برآورد خسارات جنگ تحمیلی.- تهران: [سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی، اجتماعی و انتشارات،] (چاپ اول):۱۳۶۱. ۲۸۲، [۲] ص.: جدول.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب به بررسی خسارات جنگ تحمیلی تا تاریخ ۳۱ / ۶ / ۱۳۶۱ پرداخته است. این بررسی شامل خلاصه‌ی گزارشهایی می‌شود که توسط بخشهای مختلف ارائه شده‌اند؛ بخشهایی مانند: «کشاورزی، صنایع، نفت، نیرو، مخابرات، مسکن و شهرسازی، آموزش و ارشاد اسلامی، بهداری و بهزیستی، راه و ترابری، بانکها، نیروی انسانی، بخش خصوصی و بنیادهای انقلابی». در کتاب، جداولی

وجود دارد که در آنها، هر بخش، میزان خسارات وارده را بیان کرده است. جمع کل خسارات وارد شده به بخشهای فوق‌الذکر تا ۳۱ / ۶ / ۱۳۶۱ حدود ۶.۸۹۵.۸۰۶.۱۷۳.۴۳۸

[صفحه ۲۱۷]

ریال برآورده شده است. در هر بخش کتاب، به بررسی آن بخش و خسارات وارده بر آن پرداخته شده است.

خلاصه گزارش برآورد خسارات اقتصادی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران تا اسفند ماه ۱۳۶۱

تهیه شده به وسیله کمیسیون اقتصادی برآورد خسارات جنگ تحمیلی - [ویرایش ۲].- تهران: سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، ۱۳۶۳.

[۴]۳۲۸ ص. [۱۴] ص. جدول.- (انتشارات سازمان برنامه و بودجه؛ ۵ / ۶۳)

عنوان انگلیسی:Summary Report: an Estimate of the Economic Damages of the Imposed war of Iraq Against Iran

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی گزارشهایی در زمینه‌ی خسارات وارد شده طی جنگ (تا اسفندماه ۱۳۶۱) به بعضی از بخشها است. این گزارشها در بخشهای «کشاورزی، صنایع، نفت، نیرو، مخابرات، ساختمان و مسکن، آموزش، ارشاد اسلامی، بهداری و بهزیستی، ارتباطات، گمرکات کشور، بانکها، شهری، نهادهای انقلابی، دادگستری و بخشهای متفرقه، تنظیم شده است. جمع کل خسارات وارده به بخشهای فوق‌الذکر رقم ۱۱.۵۹۵.۳۴۱.۰۴۹.۲۹۱ ریال برآورده شده است. در هر بخش کتاب، به بررسی آن بخش و خسارت وارده بر آن پرداخته شده است.

درآمدی بر شناخت بسیج

مهدی خانی.- تهران: مؤسسه‌ی فرهنگ دانش، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۸۹ ص.: مصور، جدول، طرح.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتابنامه: ص. ۱۸۹ - ۱۸۸، هم چنین به صورت زیرنویس.

این کتاب، در چهار بخش و هفت فصل، شامل اطلاعاتی درباره بسیج و ارتش بیست میلیونی است. نویسنده ضمن ارائه‌ی تعاریفی از اصطلاحات اختصاصی بسیج در نیروی مقاومت، خواننده را با ساختار تشکیلاتی و نحوه‌ی سازماندهی نیروی مقاومت بسیج آشنا می‌کند. مندرجات عبارتند از: کلیات؛ (واژه‌ی بسیج، مفهوم و تعریف بسیج)؛ مأموریت بسیج، شامل: جذب، سازماندهی، آموزش، به کارگیری، فراخوانی، تجهیز و حفظ و انسجام؛ بسیج در نگاه قانون (مأموریت و وظایف بسیج، قانون بسیج دانش‌آموزی، دانشجویی و اداری - کارگری، حقوق و مزایای بسیجیان، تسهیلات ورود به دانشگاهها)؛ حمایتهای حقوقی و قضایی از رزمندگان و بسیجیان و ساختار تشکیلاتی و سازمان بسیج.

در حریم لاله‌ها: مروری بر رسالت بنیاد شهید در نظام اسلامی

نوشته محمدحسن رحیمیان.- تهران: نشر شاهد، (چاپ اول)، ۹۲.۱۳۸۰ ص.: نمونه. عنوان دیگر، رسالت بنیاد شهید در نظام اسلامی.

کتابنامه: ص ۹۳، همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، اشاره‌ی کوتاهی به رابطه‌ی دین و حکومت اسلامی با مردم و مطالبی درباره‌ی ارزش شهادت و منزلت شهید و خانواده‌ی شهید دارد و به بررسی رسالت بنیاد شهید در نظام اسلامی و وظایف آن پرداخته، گوشه‌هایی از تلاشهای به عمل آمده برای تبیین و کاربری کردن ارزشهای در این نهاد را مورد توجه قرار داده است. از

[صفحه ۲۱۸]

جمله مباحث دیگر کتاب، می‌توان موارد زیر را نام برد: خدا و انسان؛ نمونه‌ی رهبری الهی؛ مقام شهید؛ وظیفه‌ی جامعه نسبت به شهید؛ جایگاه و نقش بنیاد شهید در نظام اسلامی؛ ساختار بنیاد شهید؛ کارکنان؛ چگونگی ارائه‌ی خدمات؛ اعضای تحت پوشش؛ قانونمندی و عدالت؛ توجه به خوداتکایی در ارائه‌ی خدمات؛ گسترش و استمرار دیدار از خانواده‌ها و رعایت اولویت.

در سپیده دم پیروزی

تهران: ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگزده، ۴۷.۱۳۶۲ ص.

«بررسی اجمالی روابط ایران و عراق و انگیزه‌ی صدام از حمله‌ی نظامی به ایران، تلاش ایران برای ممانعت از جنگ، تحقیق در زمینه‌ی خسارات ناشی از جنگ، تشکیل شورای عالی بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده، تشکیلات اجرایی، ستاد بازسازی وزارتخانه‌ها و دستگاههای اجرایی و نحوه‌ی ترمیم خسارتها» از مباحثی هستند که کتاب، پیرامون آن بحث می‌کند. در ضمن، مختصری از فعالیت‌های بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده در سال ۱۳۶۱ (که توسط ستادهای استانهای فارس، مازندران، استان مرکزی، کرج همدان، گیلان، آذربایجان غربی، سمنان و منطقه‌ی شوش و فعالیت‌های بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی، بنیاد مستضعفان، وزارت نیرو، کشاورزی، مسکن و شهرسازی، صنایع، نفت و سازمان اوقاف، انجام گرفته است) بیان می‌شود.

در مسیر تحقق ارتش بیست میلیونی، با نگاهی به نقش آموزش و سازماندهی نیروهای مردمی

مرکز مطالعات و تحقیقات ارتش بیست میلیونی.- تهران: [سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، مرکز مطالعات و تحقیقات ارتش بیست میلیونی]، (چاپ اول): ۱۴۳.۱۳۷۱ ص.: جدول.

کتاب حاضر به مناسبت سیزدهمین سالگرد تأسیس بسیج به فرمان امام خمینی «ره»، به چاپ رسیده است.

این کتاب در شش فصل تدوین شده است. مباحث فصل اول، «حفظ آمادگی افراد برای شرکت در دفاع، حفظ توانایی کشور، ارائه‌ی آموزشهای نظامی مورد نیاز به مردم و سازماندهی افراد آموزش دیده» است. فصل دوم، مرروی بر سازماندهی و بسیج نظامی در تعدادی از کشورهای دنیا و کشور ایران قبل از پیروزی انقلاب دارد. فصل سوم بررسی اقدامات انجام شده، قوانین مصوبه و تشکیلات ایجاد شده است. فصل چهارم، دیدگاههای حضرت امام (ره) را در مورد اهداف دفاع، ضرورت استمرار آمادگی‌های

دفاعی، مشارکت مردم در امر دفاع، ضرورت تشکیل ارتش بیست میلیونی در زمان صلح، عمومیت بسیج هنگام دفاع، ضرورت آموزش و تجهیز مردم، نقش زمان در دفاع، نقش روحانیون و دانشجویان در ارتش بیست میلیونی، تعریف و خصوصیات بسیجیان، تکیه بر ایمان به جای سلاح و خون به جای شمشیر ارائه می‌دهد. مطالب فصل پنجم، روشهای مختلف آموزش و سازماندهی دفاعی مردم و فصل ششم شامل طرحهای ارائه شده برای آموزش و سازماندهی نیروهای مردمی و مبانی و اصول تشکیل ارتش بیست میلیونی با استفاده از رهنمودهای امام (ره) است.

روایت حماسه‌ها (مروری بر تاریخچه عملکرد و حماسه سازی‌های سپاه پاسداران لرستان)

مؤلف مرادحسین پاپی [با همکاری مدیریت حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس تیپ ۵۷ ابوالفضل (ع)، لرستان]- [خرم‌آباد]: افلاک؛ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تیپ مستقل ۵۷ ابوالفضل (ع) لرستان؛ مدیریت حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، ۲۴۰.۱۳۷۶ ص. ۱۱ قطعه عکس.

[صفحه ۲۱۹]

کتابنامه: ص. ۲۴۰ – ۲۳۹.

این کتاب در پنج فصل تنظیم شده است. فصل اول: «لرستان، انقلاب، سپاه پاسداران و مبارزه با توطئه‌های بعد از پیروزی». تشکیل سپاه لرستان و مبارزات با توطئه‌های ضد انقلاب و غائله موسوم به خلق عرب و غائله‌ی اکراد را بیان می‌کند. فصل دوم: «جنگ تحمیلی و حماسه‌های سپاه لرستان»، حضور سپاه لرستان در جبهه‌های حمیدیه، شوش، سوسنگرد و بستان و شرکت در عملیاتهای ثامن‌الائمه، فتح‌المبین، بیت‌المقدس، و والفجر مقدماتی است. فصل سوم: «تیپ ۵۷ ابوالفضل (ع) و دفاع مقدس»، درباره‌ی تأسیس این تیپ و مأموریت‌هایی نظیر پدافند از مناطق زبیدات عراق، جفیر، عین خوش و موسیان و عملیاتهای والفجر هفت و نه است. فصل چهارم: «لشگر ۵۷ ابوالفضل (ع) و دفاع مقدس»، شرح آغاز به کار این لشکر، و فعالیت‌های آن تا پایان جنگ، از جمله، شرکت در عملیاتهای کربلای چهار، پنج و ده، نصر چهار و هشت، بیت‌المقدس دو و مرصاد است. فصل پنجم: «اشاره‌ای به رزم دیگر حماسه‌سازان»، نقش لشکر ۸۴ پیاده‌ی لرستان، نیروی انتظامی، بسیج، جهاد، و مردم لرستان را در دفاع مقدس به صورت خیلی مختصر بیان می‌کند.

سیر اجمالی به گزارش شش ماهه ستاد رسیدگی به امور آزادگان و ستادهای استان‌ها در سراسر کشور

ستاد رسیدگی به امور آزادگان.-[تهران]: ستاد رسیدگی به امور آزادگان، ۳۳۳.۱۳۷۰ ص.

ستاد رسیدگی به امور آزادگان، ضمن رسیدگی و جوابگویی به خانواده‌ی آزادگان به صورت شبکه‌ی سراسری در کلیه‌ی استانها و شهرستانهای تابعه تشکیل و موفق به ارائه‌ی خدماتی گردید و گوشه‌ای از تلاش خود و واحدهای تابعه را به عنوان هماهنگ‌کننده و امور مربوطه – در عرصه‌ی خدمات گسترده به عزیزان آزاده – به صورت کتاب حاضر تهیه و تنظیم نموده است. این گزارش، انعکاس بخشهایی از عملکرد ستاد کل و واحدهای تابعه به تفکیک عملکرد معاونتها و واحدهای مختلف است با ذکر برخی از آمار و ارقام مربوط به اقدامات آنها؛ و در ادامه، اهم فعالیت‌های ستادهای تابعه در سراسر کشور به تفکیک آمار آزادگان استان، تشکیلات، عملکرد، مشکلات و پیشنهادها آمده است.

کارنامه دولت جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۶۷

دبیرخانه شورای هماهنگی تبلیغات دولت.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، شورای هماهنگی تبلیغات دولت، دبیرخانه، [۱۳۶۸].

۸۷۰ ص.: مصور (بخش رنگی)، جدول، نمودار.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

کارنامه‌ی سال ۱۳۶۷ دولت جمهوری اسلامی ایران، به ریاست حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی، فعالیت‌های همه‌ی نهادها و وزارتخانه‌های کشور را می‌پوشاند، تحت نام هر یک از وزارتخانه‌ها و نهادهای مهم کشور، گزارش اهم فعالیت‌های اقدامات آنان در رابطه با جنگ تحمیلی عراق بر ایران آمده است. برای مثال، «تدوین تشکیلات اداره‌ی کل مدارس شاهد و تصویب آن» در بخش فعالیت‌های وزارت آموزش و پرورش یا «اعزام نیروی متخصص و تأمین دارو و لوازم پزشکی مورد نیاز مناطق جنگی، واکسیناسیون رزمندگان قبل از اعزام به جبهه، سمپاشی مناطق آلوده و سنگرها جهت پیشگیری از مالاریا و اقدامات درمانی و آموزشی در مورد جنگهای شیمیایی»، از جمله فعالیت‌های وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی و «انجام امور رفاهی و حمایتی، اسکان و تدوین برنامه‌ی احداث خانه‌های مسکونی برای مهاجرین و...» در قسمت فعالیت‌های بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی ذکر شده است.

[صفحه ۲۲۰]

گروه سیمای شاهد

زیر نظر گروه سیمای شاهد.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی؛ صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹.۱۳۷۵ ص.: مصور، عکس، جدول.

طراح و صفحه‌آرا: ابوالحسن فرخی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت دهمین سالگرد تاسیس «گروه سیمای شاهد» به چاپ رسیده است.

مندرجات: فهرست تولیدات گروه سیمای شاهد؛ معرفی فیلمهای سینمایی؛ معرفی سریالها و مجموعه‌های تلویزیونی؛ معرفی فیلمهای داستانی؛ گروه سیمای شاهد در آیینه مطبوعات؛ افتخارات گروه سیمای شاهد.

گروه شاهد صدا و سیما، در سال ۱۳۶۵، به فرمان حضرت امام خمینی (ره)، در چهارچوب طرح شاهد تأسیس شد. این گروه، به عنوان سازمانی مستقل مورد حمایت صدا و سیما و بنیاد شهید بود. این کتاب به معرفی این گروه می‌پردازد و در این راستا، اهداف تشکیل این گروه و جایگاه آن در تشکیلات بنیاد شهید آورده شده است. سپس فهرستی از تولیدات گروه سیمای شاهد، به ترتیب ذکر شده در مندرجات، در کتاب ذکر شده است. نقدی بر آثار تولید شده و جوایزی که به این آثار تعلق گرفته است. نیز، بخش دیگری از این مجموعه را تشکیل می‌دهد.

گزارش پیشرفت بازسازی و نوسازی جنگزده در سال ۱۳۶۱

تهران: ستاد بازسازی و نوسازی مناطق جنگزده، ۲۸۴.۱۳۶۱ ص.

مباحث کتاب، شامل عملکرد ستادهای بازسازی و نوسازی استانها و وزارتخانه‌هاست. ستادها دارای آیین‌نامه‌ی خاص بوده و جلساتی برای مصوبات خود داشته‌اند. در این کتاب، فعالیت‌های ستادهای بازسازی و نوسازی استانهای آذربایجان غربی، ایلام، باختران، خوزستان و کردستان، وزارتخانه‌های بهداری، راه و ترابری، کشاورزی، نیرو، نفت، صنایع و بازرگانی، بنیاد مسکن، جهاد سازندگی و دفتر مدیریت مهاجرین ارائه شده است. این فعالیت‌ها، شامل مسایل فرهنگی و خدماتی از قبیل جاده‌سازی، احداث پل، آسفالت، لوله کشی و... بوده است.

گزارش عملکرد سال ۱۳۶۱ بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی استان باختران

بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی باختران.- [باختران]: بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی باختران، [۱۳۶۲؟].۹۴ ص.: مصور، جدول.

عنوان روی جلد.

گزارش فعالیت‌های بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی استان باختران در دو بخش تنظیم شده است: بخش اول شامل عملکرد واحدهای مختلف بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی - از قبیل تأسیس مراکز فرهنگی، تفریحی، بهداشتی، ایجاد کار برای مهاجرین توسط واحدهای داخلی، انجام خدمات فنی، لوله کشی و آبرسانی و شهرک‌سازی - همراه ارائه‌ی آماری از وضعیت مهاجرین، جمعیت و نفرات آنان و مراکز مرمت و بازسازی شده است. در بخش دیگر، گزارش عملکرد شش ماهه‌ی اول سال ۱۳۶۲ (شامل گزارش کارهای واحد اشتغال، عمران، اسکان، فرهنگی و خدماتی شهرکها) ارائه شده است.

گزارش نهایی برآورد خسارات اقتصادی جنگ تحمیلی

معاونت امور اقتصادی، دفتر اقتصاد کلان.- تهران: سازمان برنامه و بودجه، مرکز مدارک اقتصادی - اجتماعی و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۲۰۴ ص.: جدول، نمودار.- (انتشارات سازمان برنامه و بودجه؛ ۲۵ /.. / ۶۹).

[صفحه ۲۲۱]

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این گزارش توسط کمیسیون اقتصادی برای بررسی و برآورد خسارت مالی و اقتصادی کشور تهیه شده است و شامل برآورد خسارات ناشی از جنگ تحمیلی در بخشهای اقتصادی، کشاورزی، معدن، صنعت، نفت، برق، گاز، آب، ساختمان، خدمات (بازرگانی، رستوران، هتلداری، حمل‌ونقل، انبارداری، ارتباطات، مؤسسات پولی و مالی، خدمات عمومی، خدمات اجتماعی، شخصی و خانگی) است که همراه با جداولی با زیرنویسهای مربوطه برحسب واحد میلیون ریال و درصد خسارات مستقیم و غیرمستقیم ارائه شده است. همچنین، خسارات پدید آمده، بر اساس سالهای جنگ در استانهای کشور مورد بررسی قرار گرفته است.

گزارشی از عملکرد ۶ ماهه ستاد کل رسیدگی به امور آزادگان و ستادهای استان در سراسر کشور

تهیه و تنظیم ستاد کل رسیدگی به امور آزادگان.- تهران: ستاد کل رسیدگی به امور آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۷۰. ۳۳۳ ص.: مصور، نقشه (رنگی)، نمودار، جدول.

عنوان دیگر: سیری اجمالی بر گزارش ۶ ماهه ستاد رسیدگی به امور آزادگان و ستادهای استانها در سراسر کشور.

شمارگان: ذکر نشده است.

پس از تشکیل ستاد رسیدگی به امور آزادگان در سال ۱۳۶۸، این ستاد ضمن رسیدگی به امور تبادل اسرا، به تنظیم ساختار تشکیلاتی خود نیز اقدام نمود و در سرتاسر استانها و شهرستانهای تابعه موفق به ارائه‌ی خدماتی در واحدهای تابعه گردید. این گزارش، انعکاس عملکردهای این استاد است که با ذکر آمار و ارقام به تفکیک عملکرد معاونتها و واحدهای مختلف ارایه شده است. مندرجات کتاب عبارت است از: «پیام رئیس‌جمهور به مناسبت به ورود آزادگان در مرداد ۱۳۶۹؛ بخش اول: سیری اجمالی بر گزارش عملکرد شش ماهه‌ی ستاد رسیدگی به امور آزادگان از دیدگاه آمار؛ بخش دوم: گزارش ویژه‌ی ایام تبادل آزادگان سرافراز میهن اسلامی؛ بخش سوم: گزارش عملکرد شش ماهه‌ی ستاد کل رسیدگی به امور آزادگان و بخش چهارم: گزارش عملکرد شش ماهه‌ی ستادهای رسیدگی به امور آزادگان سراسر کشور به تفکیک استانها.»

میراث فرهنگی و جنگ تحمیلی

به کوشش احمد موسوی؛ ویراستار: هوشنگ انصاری؛ عکس و اسلاید: غلامرضا ملک‌عراقی؛ خوشنویس: محمدرضا سعیدی.- تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور، مدیریت آموزش، اسناد فرهنگی و انتشارات، ۱۳۷۰.

۱۹۵ ص.: مصور، نقشه.- (سازمان میراث فرهنگی کشور، ۹).

طراح و صفحه‌آرا و ناظر چاپ: سیروس ایمانی نامور.

مندرجات: مقدمه؛ پیشگفتار مؤلف؛ اسامی شهرستانها.

کتابنامه.

در این کتاب، گوشه‌ای از جنایات دشمن بعثی در رابطه با خسارات و آسیبهای وارده به میراث فرهنگی بررسی شده است. همچنین، همت و پشتکار دست‌اندرکاران میراث فرهنگی جهت مرمت و احیاء این آثار عنوان گردیده است. در سال ۱۳۶۷، نویسنده‌ی کتاب در بحبوحه‌ی آخرین روزهای نبرد، به استانهای در معرض جنگ عزیمت کرده و کتاب حاضر، شرح آن بازدیدهاست که با تلفیق اطلاعات منابع و متون موجود و گزارشهای همکاران میراث فرهنگی، توانست آن را به انجام رساند. میراث فرهنگی استانهایی که در این کتاب ذکر شده، شامل: «لرستان، خوزستان، استان فارس، باختران، کردستان، آذربایجان غربی، ایلام و استان مرکزی» است.

[صفحه ۲۲۲]

نهادهای دولتی و جنگ تحمیلی: بخش اول: از آغاز جنگ تا عملیات فتح‌المبین

دبیرخانه شورای هماهنگی تبلیغات دولت. - تهران: شورای هماهنگی تبلیغات دولت، دبیرخانه، ۱۳۶۱. ۲۲۰ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

در سال ۱۳۶۱، دومین سال جنگ تحمیلی، دبیرخانه شورای هماهنگی تبلیغات دولت با همکاری واحدهای روابط عمومی اقدام به

گردآوری، تنظیم و انتشار گزارش اقـدامات نهادهای دولتی در ارتباط با مسأله‌ی جنگ نمود تا عموم مردم در جریان فعالیت‌ها قرار گیرند. کتاب حاضر، اولین جلد از این مجموعه است که دربرگیرنده‌ی گزارشهای کلی مربوط به خدمات وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولـتی و بیان‌کننـده‌ی گزیـده‌ای از فعالیت‌هـای انجـام شـده در رابطـه بـا جنـگ تحمیلی است. بنـابر پیشـگفتار کتـاب، از آنجـا که گردآوری گزارشـها توسـط پرسـش‌نامه‌ای مـدون انجـام نگرفته است، مطـالب منـدرج، در این جلـد از هماهنگی مطلوبی برخوردار نیست و پـاره‌ای از سازمانها و نهادهای مهم دولتی از جمله وزارت معادن و فلزات، وزارت امور خارجه و وزارت آموزش و پرورش (ظاهرا به دلیل موجه) از ارسال گزارش خودداری کرده‌اند.

ویژه نامه گرامی داشت سالگرد انقلاب شکوهمند اسلامی ایران

مـدیریت سیاسـی ایـدئولوژیک نیری زمینی.- تهران، ارتش جمهوری اسـلامی ایران، نیروی زمینی، مـدیریت سیاسـی ایـدئولوژیک، (چاپ اول):[؟ ۱۳۶۰].۲۴ ص. (بدون صفحه‌شمار).

شمارگان: ذکر نشده است.

عنوان و مشخصات از روی جلد برداشته شده است.

این ویژه‌نامه در چهارمین سال پیروزی انقلاب اسـلامی ایران منتشـر شـده است و حاوی چکیده‌ای از فعالیت‌های سازمانهای سیاسـی ایـدئولوژیک نیروی زمینی ارتش جمهوری اسـلامی ایران در نیمه اول سـال ۱۳۶۰ است (که بیشتر این فعالیت‌هـا در ارتبـاط با دفاع مقدس هسـتند). پس از مقدمه‌ای در باب انقلاب اسـلامی ایران، مطالب در دوازده بخش به صورت مختصـر همراه با تصاویری ارائه شده‌اند. بخشـها عبارتند از: «سیاسی ایدئولوژیک لشکرها (۵۴ مورد فعالیت)؛ سیاسـی ایدئولوژیکهای مراکز آموزشی (چهل مورد)؛ سیاسـی ایـدئولوژیک فرمانـدهی لجستیکی و آمادگاه‌هـا (۳۳ مورد)؛ سیاسـی ایـدئولوژیکهای تیپهـای مسـتقل (۲۳ مورد)؛ سیاسـی ایـدئولوژیک گروههای توپخانه (۲۸ مورد)؛ سیاسـی ایـدئولوژیکهای پشتیبانی مناطق (بیست مورد)؛ سیاسـی ایدئولوژیکهای ادارات مهندسـی و بهـداری (هجـده مورد)؛ سیاسـی ایـدئولوژیک هوانیروز و واحـدهای تابعه (۲۷ مورد)؛ سیاسـی ایـدئولوژیک فرماندهی ترابری و ترمینالها (شانزده مورد) و گوشه‌ای از فعالیت‌های مدیریت سیاسی ایدئولوژیک نیروی زمینی (۵۴ مورد)».

[صفحه ۲۲۳]

سفرنامه‌ها

با سرود خوان جنگ، در خطه‌ی نام و ننگ

نویسنده: نادر ابراهیمی.- تهران: اطلاعات، ۱۳۶۵.[۶۵] ص. شمارگان: ۵۲۵۰ نسخه.

این کتـاب که به مناسـبت بیست و دوم بهمن مـاه، (سالگرد پیروزی انقلاب) چاپ شـده، بخشـی از یادداشـتهای سـفر یک گروه در فروردین ماه ۱۳۶۵ به جنوب کشور است. این سفر جهت انجام یک پژوهش مقدماتی برای تهیه‌ی گزارشی بزرگ انجام شده است. اعضـای این گروه عبـارت بودنـد از: علی کلیـج و ابراهیم حاتمی‌کیا از سپاه پاسـداران، کمال تبریزی، از صـدا و سـیمای جمهوری اسـلامی و نادر ابراهیمی نویسـنده و محقق آزاد، نادر ابراهیمی در این یادداشـتها از اخلاص و ایمان و عشق به شـهادت رزمندگان و حماسه‌آفرینان جبهه‌ها می‌نویسد و از سادگی و شـکوه ایثار آنها. و آنها را با روشـنفکران - نه بلکه شبه روشنفکران بی‌غم - مقایسه

می کند که آنها کجا هستند و اینها کجا

با سرود خوان جنگ، در خطه‌ی نام و ننگ

نویسنده: نادر ابراهیمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۳۷۵[۱۱۲] ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: گزارش؛ ۹).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: With the Singer of the War in the Realm Fame and Disgrace

متن این و ویرایش (چاپ دوم) کامل‌تر از متن چاپ شده توسط «اطلاعات» است.

این کتاب که به مناسبت بیست و دوم بهمن‌ماه، سالگرد پیروزی انقلاب چاپ شده است، بخشی از یادداشت‌های سفر یک گروه در فروردین‌ماه ۱۳۶۵ به جنوب، جهت انجام پژوهشی مقدماتی برای تهیه‌ی گزارشی بزرگ است. اعضای این گروه عبارت بودند از: علی کلیج و ابراهیم حاتمی‌کیا از سپاه پاسداران، کمال تبریزی از صدا و سیمای جمهوری اسلامی و نادر ابراهیمی نویسنده و محقق آزاد. نادر ابراهیمی در این یادداشت‌ها از اخلاص و ایمان و عشق به شهادت رزمندگان و حماسه‌آفرینان جبهه‌ها می‌نویسد و از سادگی و شکوه ایثار آن‌ها. و آن‌ها را با روشنفکران - نه، بلکه شبه روشنفکران بی‌غم - مقایسه می کند که آن‌ها کجا هستند و این‌ها کجا.

باغ سبز عشق: خاطره حج

نوشته قربانعلی سامعی.- تهران: مرکز نشر هنر اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۸۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، سفرنامه‌ی جانباز قربانعلی سامعی از زیارت خانه‌ی خدا است که توسط خود او نوشته شده است. وی همه‌ی خاطرات خود را از زمان حرکت از فرودگاه تهران تا لحظه‌ی بازگشت به وطن بر اساس روز و حتی زمان صبح، ظهر، غروب و... ذکر کرده است. خاطرات وی شامل مراحل مختلف «ورود به مدینه، در مسجدالنبی، زیارت بقیع، مزار شهدای احد، بیت‌الاحزان، مزار ام‌البنین، احرام، طواف کعبه، دیدار از پل حجون (قربانگاه زائران ایرانی در جریان حج سال ۱۳۶۶)، غار حرا، عرفات، مشعرالحرام، تجمع زائران برای اعلام برائت از مشرکین و نیز دیدار از قربانگاه در منی همچنین خاطراتی از همسفران وی در زمان حج است.

[صفحه ۲۲۴]

بر کرانه دلدادگی: یادداشتهای سفر به جنوب، گزارش: ۱

جمشید اثنی‌عشری؛ ویراستار غلام‌علی فروغی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۵۸.: عکس (رنگی)

طرح روی جلد: مجید قادری.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده‌ی گزارش، در بهمن‌ماه ۱۳۷۶، همراه بـا ۳۱ نفر از نویسندگان و خبرنگاران مطبوعات، به دعوت بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس جهت بازدید از مناطق عملیاتی جنوب غرب کشور عزیمت کردند و این کتاب، حاصل این سفر است. رئوس برخی از مطالب گزارش و مکانهایی که مورد بازدید قرار گرفته‌اند، بدین قرار است: «آغاز سفر، جاده‌ی اهواز – خرمشهر، جبهه‌ی فارسیات، جاده‌های سیدالشهدا (ع) و شهید همت، دیدار از قتلگاه شهدای هویزه، بازدید از یادگاری‌های هجوم دشمن در هویزه، دشت آزادگان، سوسنگرد، بستان و چزابه، دیدار از دهلاویه (محل شهادت شهید چمران)، بازدید از طلائیه، سه راه کوشك، خرمشهر، شلمچه، آبادان و خور عبدالله و در پایان گزارش، خلاصه‌ای از عملیاتهای ثامن‌الائمه، طریق‌القدس، فتح‌المبین، رمضان، خیبر، والفجر هشت، کربلای سه، کربلای چهار و کربلای پنج نیز ذکر شده است.

حکایت آنان که بقا را در بلا دیدند، یادداشتهای دو سفر به جنوب

سپیده کاشانی؛ بازنویسی محمدرضا الوند.- تهران:سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۲۴.۱۳۷۵ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ یادداشتها: ۱۷).

خانم سپیده کاشانی در سفرهای خود با رزمندگان، ایثارگران و امدادگران به صحبت نشسته است و خاطرات آنها را نقل می‌کند. او از حمله‌ی دشمن بعثی به خرمشهر و سایر شهرهای مرزی، ایستادگی و مقاومت دلیرانه‌ی مردم (اعم از زن و مرد)، نرسیدن نیرو و مهمات از ارتش، در (آن روزها)، شهادت رزمندگان دلیر، ترس و زبونی ارتش عراق از الله‌اکبر رزمندگان و امید و انتظار پیروزی رزمندگان می‌نویسد. در «یادنامه‌ای از فتح‌المبین، دزفول – شوش». مسافرت از تهران تا دزفول و سپس تا شوش و صحنه‌هایی را که دیده است: (خرابی شهرها، شهدای به خون خفته، امدادگری زنان، اسیر شدن عراقی‌ها و امدادهای بیکران غیبی) شرح می‌دهد.

در جستجوی آشیانه‌ها، زیارت نامه‌ای برای جنوب

نویسنده موسی غیور.- تبریز، بنیاد مستضعفان و جانبازان آذربایجان شرقی، معاونت فرهنگی، اجتماعی، هنری، (چاپ اول): ۱۳۲.۱۳۷۶ ص.، [۲۲] ص. عکس.

طراح روی جلد: مهدی نعلبندی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:In Search of Nests

کتاب در «جستجوی آشیانه‌ها، زیارتنامه‌ای برای جنوب» دربردارنده‌ی یادداشتهای دومین سفر جانبازان و رزمندگان هشت سال دفاع مقدس (از تبریز است که برای زیارت جبهه‌ها در عید سال ۱۳۷۲ عازم مناطق عملیاتی شده‌اند. مطالب ارائه شده به ترتیب روز و زمان (صبح،ظهر، عصر و شب) تنظیم شده‌اند. در پایان کتاب نیز عکسهایی که از سفر مربوطه گرفته شده، به همراه زیرنویس ارائه شده‌اند. بازدیدکنندگان، هنگام بازدید از جبهه، خاطرات خود را از منطقه‌ی مربوطه نقل کرده‌اند که در گزارشهای ارائه شده، آمده است.

[صفحه ۲۲۵]

روایت راهیان سرزمین نور: از شهر خون تا شهر خون (دفتر ۲)

بازنویسی و ویرایش ایرج گلشنی؛ بر اساس خاطره‌ای از آ. کهریزی.- [کهریزی.- تهران: آزرمگین،(چاپ اول)]: ۳۲.۱۳۸۰ ص.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در پی بازدید کاروان‌های متعدد از مناطق عملیاتی دفاع مقدس سفرنامه‌ها و یادداشت‌های زائران در مجموعه‌ای با عنوان «روایت راهیان سرزمین نور» چاپ شد که این کتاب دفتر دوم آن می‌باشد. در سفرنامه حاضر که از مرقد مطهر حضرت معصومه (س) شروع می‌شود و مسیرهای استان لرستان، اندیمشک، شوش، اهواز را پشت سر گذاشته و از مناطق خرمشهر، شلمچه، کانال آبی (در منطقه عملیاتی کربلای چهار و پنج)، مناطق عملیات کربلای ۵، آبادان، فاو، جزیره مینو، هویزه، بازدید شد و بر مزار شهید سید محمدحسین علم‌الهدی و دیگر شهدای هویزه ختم می‌شود. پس از بازدید از مسیر طی شده راهی شهر قم می‌شوند. بازدید در سال ۱۳۷۹ انجام شده است.

سفر به جنوب و گفت و شنودی با چند نوجوان رزمنده

رضا رهگذر.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۵۵. ۱۳۷۰.: مصور.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ گزارش: ۵).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Trip to the South, Talking to Some Young Combatants
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

«سفر به جنوب» گفت و شنود برادر رضا رهگذر با چند نوجوان بسیجی رزمنده است. خاطرات، بازگوکننده وضع جبهه‌ها و روحیه‌ی این بسیجیان نوجوان در قرارگاههای نجف اشرف، کربلاء، ثارالله، ستاد کربلا و پادگانهای امام حسین (ع) و ولی عصر (عج) و نیروی دریایی بندر ماهشهر است. سخنان آنان، حکایت ایمان، غیرت و تعصب برادران بسیج، سپاه و ارتش و مقاومت و ایستادگی آنها در برابر مشکلات و عشق این افراد به شهادت است. همچنین حضور فعال نوجوانان در جبهه‌ها که اطاعت از فرمان رهبر را – که فرمودند: «هرکس می‌تواند به جبهه برود، باید برود» – وظیفه دانسته‌اند، در این مجموعه بیان شده و وضع سنگرهایی را توصیف کرده است که این دلاوران در آنها زندگی می‌کردند.

شهر خاکستری: گزارش از منطقه جنگی

گزارش: اسدالله مشایخی، یاسر هشترودی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۶۴.۱۳۷۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: گزارش؛ ۴).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Grey City Ashes: Three reports from War Zone
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.
مندرجات: ضیافت مرگ در بوارین؛ قمری‌های زیر شیروانی؛ شهر خاکستری.

کتاب،شامل سه گزارش از مناطق جنگی است. در گزارش اول، «ضیافت مرگ در بوارین»، راوی سفر خود را از تهران آغاز کرده، بعد از پشت سر گذاشتن اراک، لرستان، پلدختر و... به منطقه‌ای می‌رسد که عملیات کربلای پنج در آنجا آغاز شده بود. وی خاطرات خود را از وقایعی که در عملیات اتفاق افتاد و از مجروحان و شهدای عملیات کربلای پنج بیان می‌کند؛ عملیاتی که با رمز «یا زهرا» (س)... شروع شد. این شهیدان، اکثرا از ناحیه‌ی پهلو زخمی شده، شهید شدند. گزارش دوم، «قمری‌های زیر شیروانی»، نیز مسافرتی است به مناطق جنگ‌زده‌ی شلمچه، آبادان و خرمشهر، در سال ۱۳۶۷. راوی به بیان خرابیهای جنگ، روحیه‌ی مردم و نمای

کلی شهرها و مناطق پس از جنگ می‌پردازد و از خرابیها و ویرانی‌ها می گوید و از خاطرات مردم. گزارش سوم، «شهر خاکستری»، گزارشی از خرمشهر بعد از جنگ است. شهری که راوی از آن به عنوان شهری یاد می کند که پس از حماسه‌ای بسیار بزرگ در سکوتی تلخ فرورفته است.

[صفحه ۲۲۶]

گذری به دیار عاشقان: سفری به جبهه‌های نور علیه ظلمت و دیداری از رزمندگان ایثارگر

مهدی مشایخی، عکاس: محمود عبدالحسینی.- تهران: باقرالعلوم: ۱۳۶۳.

[۱۴۸] ص.، [۱۶] ص. تصویر مصور (بخشی رنگی)، عکس.- (سری کتابهای جبهه و جنگ).

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۶۶ توسط انتشارات موسوی منتشر شده است.

گذری به دیار عاشقان، اولین کتاب از سری کتابهای جبهه و جنگ، و در حقیقت، سفرنامه‌ی سفر یک ماهه‌ی مهدی مشایخی به جبهه‌ها جنوب) است. او در این کتاب خواننده را با جبهه‌های نور علیه ظلمت آشنا نموده، دورنمایی از آن همه شجاعت و ایثار و جانبازی را به رشته‌ی تحریر درآورده، صفا و صمیمیت موجود در سنگرهای خط مقدم و از خودگذشتگی گروه تخریب را نشان داده است. همچنین محل شهادت سردار پرافتخار اسلام، شهید دکتر مصطفی چمران، در نزدیکی شهر بستان (در جبهه‌ی «دهلاویه»)، را معرفی کرده است. در پایان کتاب نیز عکسهایی از خانه‌های ویران‌شده‌ی شهرهای هویزه، خرمشهر و بستان، توسط مزدوران بعثی به چاپ رسیده است.

نخل‌های سوخته: گذری از دامان زاگرس تا کرانه‌های خلیج فارس

مهرانگیز کار.- تهران: روشنفکران و مطالعات زنان، (چاپ اول): ۱۳۷.۱۳۷۹ ص.: مصور.

فهرست منابع و ماخذ به صورت زیرنویس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Scortched Palm Trees

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: خوزستان؛ بندر لنگه؛ بندرعباس؛ سیستان و بلوچستان؛ ارومیه؛ دبی؛ مهاجران.

«نخلهای سوخته» مجموعه‌ی چند گزارش از سفر به مناطق مرزی کشور است و در پایان آنها، گزارشی از دبی و آمریکا نیز آورده شده است. نگارنده‌ی با سفر به خوزستان، بندر لنگه، سیستان و بلوچستان، بندرعباس، ارومیه و کشور امارات متحده عربی (شیخ‌نشین دوبی)، ره‌آورد سفرش را نگاشته است. وی در این کتاب سعی کرده است که دردها، آلام، شرایط سخت زندگی و محرومیتهای مردم مرزنشین - به ویژه در استان خوزستان - را با دیدی انتقادی به وضع زندگی مردم مهاجر و جنگ‌زده، منعکس کند. این کتاب از هفت بخش تشکیل شده است که پنج بخش آن به پنج استان مرزی کشور اختصاص دارد و مشکلات و محرومیتهای مردم این دیار را به تصویر می کشد. یک بخش نیز به مشکلات مهاجران در شیخ‌نشین دوبی اختصاص دارد. فصل آخر

هم به مشکلات مهاجران ایرانی در دیگر کشورها اشاره می کند.

نسیمی از بهشت

نویسنده صفر عبدالملکی.- تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۲۸ ص.: مصور (رنگی)، عکس (رنگی).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح سفر عده‌ای از آزادگان با سید آزادگان (سید علی‌اکبر ابوترابی) است، که با پای پیاده از حرم مطهر امام خمینی (ره) تا مرقد مطهر حضرت امام رضا (ع) راه پیمودند. طی سفر، خاطراتی از دوران جبهه و اسارت از سوی برخی آزادگان و سید آزادگان نقل شده است؛ از جمله «فتح قله شیاکوه و سه یار رزمنده از واحد ضربت، عملیات رمضان، اردوگاه موصل دو و اعتصاب اسیران، منطقه‌ی دهلران، درگیری با منافقین در اسارت، پتروشیمی عراق در منطقه‌ی بصره و عبور از سه راهی مرگ، اسیر جوان در استخبارات بغداد، اردوگاه عنبر، روحانی که حاضر به توهین به امام (ره) نشد و...» پس از رسیدن کاروان به مشهد، دیدار با مقام معظم رهبری نیز انجام گرفته است. تصاویری از راهپیمایی کاروان و استقبال مردم از کاروان، ارائه شده‌اند.

[صفحه ۲۲۷]

پیامها، سخنرانی‌ها و مقالات

آمریکا شیطان بزرگ

تحقیق و تدوین فاطمه رجبی.- تهران: کتاب صبح، ۲۷۷.۱۳۷۶ ص.

کتابنامه: ۲۷۷ - ۲۷۵ ص.

مندرجات: آمریکا و شاه؛ آمریکا و انقلاب اسلامی؛ آمریکا دشمن اسلام و مسلمین؛ آمریکا دشمن بشریت؛ سخن آخر.

این کتاب، گزیده‌ای از بیانات حضرت امام (ره) از سال ۱۳۴۱ تا ۱۳۶۸ و مقایسه و تطبیق این بیانات با اعترافات تکان‌دهنده‌ی بیگانگان است. در هر مورد، نکته‌ای به نقل از منابعی مانند روزنامه‌ها یا کتابها نقل شده و سپس بخشی از بیانات حضرت امام در برابر آن آورده شده است که نشان‌دهنده‌ی مواضع اعتقادی و سیاسی حضرت امام درباره‌ی دخالتهای آمریکا در ایران و جهان است. در فصل «آمریکا و انقلاب اسلامی» است، پس از طرح مسائلی مانند پذیرفتن شاه، فتح لانه‌ی جاسوسی، حمله‌ی نظامی به طبس و گروهکها، مسأله‌ی جنگ تحمیلی مطرح می‌شود (صفحه ۱۴۵ تا ۱۵۵ کتاب) و ضمن شرح کمکهای آمریکا به رژیم عراق و همدستی آمریکا و شوروی، به تحلیلهای امام در مورد جنگ تحمیلی و این که «صدام دست آمریکاست که از آستین بیرون آمده» و اعترافات مقامات مختلف عراق در این مورد، اشاره می‌شود.

آیین انقلاب اسلامی، گزیده‌ای از اندیشه و آراء امام خمینی

تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۳. هفده، ۵۳۷ ص.- (کوثر).

کتابنامه: ص. ۵۳۷ – ۵۰۵.

کتاب «آیین انقلاب اسلامی»، منتخبی از فرمایشات، آراء و اندیشه‌های حضرت امام خمینی «ره» در رابطه با مسائل مختلف و اصول زیربنایی کشور است. کتاب در سه بخش – با اسامی «مبانی»، «علل و زمینه‌های انقلاب اسلامی» و «فرهنگ و جامعه: جلوه‌های عینی تفکر امام در اداره جامعه» – تنظیم و هر بخش نیز به قسمتهای مختلف موضوعی تفکیک و نظرات حضرت امام «ره» در هر زمینه ارائه شده است. در قسمتی از بخش سوم، آراء و نظرات حضرت امام درباره‌ی سیاست، مبارزه، دفاع و جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، گردآوری شده است که مواضع اصولی جمهوری اسلامی ایران را در ارتباط با جنگ تحمیلی مشخص می کند. عنوانهای فرعی این بخش عبارتند از: «علل تحمیل جنگ، هویت دفاعی ایران در جنگ تحمیلی، بسیج عمومی و پشتیبانی مردم و برکات جنگ تحمیلی». بدیهی است این سخنان، خطوط کلی نظام جمهوری اسلامی، (تدوین شده توسط حضرت امام «ره» را بخوبی نشان می دهد.

آیین فتح: سخنرانی برادر محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پیرامون استراتژی جنگ در شرایط کنونی و اهمیت مسأله‌ی غافلگیری (پائیز ۱۳۶۳)

محسن رضایی. – تهیه و تدوین: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.– تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۶۳ ص.

[صفحه ۲۲۸]

این کتاب، متن سخنرانی «محسن رضایی» – فرمانده‌ی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی – در پاییز ۱۳۶۳ است. در این سخنرانی مطالب زیر مطرح شده‌اند:

«مبانی وابستگی در دنیا چیست؟» که اشاره به نقش فرهنگ و نیاز انسان، و ابعاد رعب و وحشت در وابستگی دارد.

«ظالم و مظلوم، ابرقدرتها و کشورهای زیر سلطه» که وظیفه‌ی مظلومان را در برابر قدرتها با الهام گرفتن از تاریخ اسلام و سنت ائمه‌ی معصومین (ع) یادآور می‌شود.

«اصول و روند انقلاب اسلامی» که درباره‌ی اهمیت تبلیغات در روشن کردن اذهان جهانیان، اصل غافلگیری دشمن در جنگ، نحوه‌ی بسیج مردم و از بین بردن اثر تبلیغات دشمن است.

«در تحلیلی از عملیاتهای گذشته» از نقش عواملی چون آزاد کردن نیرو در جنگ، استحکامات و موانع و مسائل اطلاعاتی صحبت شده است.

«نتایج عملیات پیروزمند خیبر؛ ادامه‌ی جنگ؛ اصول جنگ در اسلام؛ تفاوتهای ارتش اسلامی با ارتش دنیا و توصیه‌هایی به فرماندهان سپاه اسلام»، نیز بخشهای دیگر این سخنرانی هستند.

آیینه آفتاب: تبیان اندیشه امام خمینی در کلام و پیام حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سید احمد خمینی

تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، (چاپ دوم): ۲۶۰.۱۳۷۴ ص.: نمونه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «آیینه‌ی آفتاب» حاوی سخنان و آثار مرحوم «سید احمد خمینی» در دیدارهای مردمی، پیامها، مصاحبه‌ها و سمینارهای علمی است و بیانگر مواضع و دیدگاههای اخلاقی، فقهی، سیاسی، اجتماعی و... او در دوران پرفراز و نشیب مبارزات ملت ایران و جنگ تحمیلی است. از جمله، موارد زیر در کتاب آمده است: «بیانات در کنفرانس جهانی اهل بیت (ع)، بیانات درباره‌ی انقلاب فقهی امام، حوزه و سیاست، تبیین حکم امام درباره‌ی کتاب آیات شیطانی، بیانات در اولین و دومین سمینار تبیین اندیشه‌های دفاعی امام، مصاحبه با مسؤولان انتشارات سپاه درباره‌ی دفاع مقدس، بیانات در دیدار با خانواده‌های شهدا و...». متن فرمان امام خمینی (ره) مبنی بر تأسیس مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام (ره) و نامه‌ی حجت‌الاسلام احمد خمینی به امام و پاسخ معظم‌له نیز ارائه شده است. در بخشهای مختلف، مطالبی درباره‌ی دفاع مقدس و رزمندگان ارائه شده است.

آیینه داران عشق: بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی و فرمانده کل قوا، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، در جمع فرماندهان محترم سپاه پاسداران انقلاب اسلامی (۱۴ / ۱۲ / ۱۳۷۶)

تدوین و تنظیم مطالب محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۸۸ ص.- (بنیاد حفظ و آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات: دیدگاه‌ها؛ ۵).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

کتاب حاضر، گزیده‌ای از فرمایشات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای است که در جمع فرماندهان سپاه ایراد شده است. در ابتدای کتاب، فرازهایی از فرمایشات حضرت امام (ره) درباره‌ی استقامت، پرهیز از دنیاخواهی و ارزش جوانان حزب‌الله ارائه شده است. سپس بیانات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای درباره «اهمیت بصیرت، استقامت و

[صفحه ۲۲۹]

مراقبت در تحکیم مبانی جامعه‌ی اسلامی» آمده است. در بیانات مندرج در صفحه‌ی ۶۵ کتاب، رهبر جمهوری اسلامی به هشت سال جنگ و پیروزی در محاصره سیاسی و اقتصادی اشاره می‌کنند و آن را حاصل زحمات جوانان حزب‌الله معرفی می‌نمایند. در پایان کتاب، بخشی به عنوان ضمایم در توضیح و شرح واژه‌ها و کلماتی از قبیل اصحاب سبت، مسخ و آزمونهای الهی، به چاپ رسیده است.

ارتش از بیانات و اعلامیه‌های امام خمینی از سال ۱۳۴۱ تا ۱۳۶۱

روح‌الله خمینی، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران.- تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۲.

۳۱۰ ص.- (در جستجوی راه از کلام امام؛ دفتر هجدهم)

این جلد از مجموعه‌ی ۲۲ جلدی «در جستجوی راه از کلام امام»، به ارتش اختصاص یافته و در آن، فرمایشات حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی ارتش، بین سالهای ۱۳۴۱ تا ۱۳۶۱ از بیانات، اعلامیه‌ها و پیامها، گردآوری شده و به موضوعهای زیر تقسیم شده است: ۱. ارتش استعماری ضد مردمی، ۲. ارتش در انقلاب اسلامی، ۳. ارتش در اسلام، ۴. توطئه‌های امپریالیسم و ضد انقلاب داخلی در ارتش، ۵. ارتش و جنگ تحمیلی: در این مجموعه سعی بر آن بوده است که کلیه‌ی مطالب بدون دخل و تصرف و

حذف یا اضافه نمودن مطلب آورده شود. فصل‌بندی داخل کتاب تحت عناوین گوناگون جهت سهولت در استفاده و سرعت در یافتن مطالب مورد نظر انجام گرفته است. در کتاب، فهرستی از سخنرانی‌های مختلف حضرت امام (ره) که به ترتیب تاریخ تنظیم شده است و همچنین فهرستی از پیام‌ها، نامه‌ها، اعلامیه‌ها، و مصاحبه‌های آن حضرت که در تنظیم کتاب مورد استفاده قرار گرفته‌اند، آورده شده است.

ارتش در نگاه رهبر

علی خامنه‌ای، تدوین زیر نظر: معاونت تبلیغات و روابط عمومی.- [تهران]: ارتش جمهوری اسلامی ایران، اداره عقیدتی - سیاسی، ۱۳۷۰.

۲۵۲ ص.: مصور: عکس (رنگی).

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب از بدو پیروزی انقلاب اسلامی در مواضع و مشاغل مختلف از نمایندگی حضرت امام (ره) در وزارت دفاع، نمایندگی امام (ره) در شورای عالی دفاع، ریاست جمهوری، ریاست شورای عالی دفاع و رهبری امت اسلامی همیشه ارتش جمهوری اسلامی را به مانند پدری مهربان، معلمی دلسوز و استادی مدبر راهنمایی و ارشاد فرموده، مورد مهر و لطف خود قرار داده‌اند. ایشان به مناسبتهای گوناگون در واحدها و مراکز آموزشی ارتش، خطبه‌های نماز جمعه، گردهمایی فرماندهان و پرسنل و هنگامی که نظامیان قهرمان در حضورشان بوده‌اند (در جبهه‌های نبرد یا در تهران و شهرستان‌ها) ارتش را مورد حمایت قرار داده، راهنمایی و ارشاد فرموده‌اند. اهمیت فرمایشات رهبر امت، اداره‌ی عقیدتی، سیاسی ارتش را بر آن داشت تا سخنان ایشان را گردآوری و در مجلدی به چاپ برسانند. برای تنظیم مطالب ترتیب تاریخی سخنرانی‌ها در نظر گرفته شده است و مجموعه‌ی برگزیده‌ی سخنان رهبر معظم انقلاب فرمایشات ایشان از سال ۱۳۵۸ تا ۲۲ / ۱۰ / ۱۳۶۹ را دربر می‌گیرد. در جای‌جای کتاب نیز عکسهایی از ایشان در مجامع مختلف چاپ شده است.

از ساحل به دریا: مجموعه مقالات درباره عالمان، فرزانگان و شهیدان

جواد محدثی.- قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۸۱ ص.- (دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، مرکز انتشارات؛ ۷۷۷: مسلسل انتشار؛ ۱۳۳۲).

[صفحه ۲۳۰]

عنوان پشت جلد به انگلیسی:From Beach to Sea: A Collection of articles about scholars,.....

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

اثر حاضر، شامل مجموعه مقالاتی است که در چهار بخش مجزا برای یادبود عالمان، فرزانگان، شهدا و شخصیتهای بزرگ و نامدار نوشته شده است: «۱- خورشیدها (بزرگان فقاهت و حکمت و عرفان)؛ ۲- نادره‌ها (آشنایان شخصی نویسنده)؛ ۳- از جبهه تا شهادت (شهدای گرانقدر لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع)) و ۴- شهیدان گروهی». شهیدان مرتبط با دفاع مقدس عبارتند از: «حجت‌الاسلام فضل‌الله محلاتی، آیةالله حیدری ایلامی، سید حسین سعیدی، حجت‌الاسلام موسوی دامغانی، حجت‌الاسلام عبدالله میثمی، حجت‌الاسلام محمد شهاب، محسن حاجی‌جعفری، ماشاءالله قزوینی، مهدی زین‌الدین، حجت‌الاسلام محسن روحانی،

اسماعیل صادقی، جواد دل‌آذر، محمدحسین شیخ حسنی، شهدای روحانیت، شهدای محراب و...»

اصلاحات: راهبردها، خط ها: بیانات حضرت آیه‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی در جمع کارگزاران نظام ۱۹ تیر ۷۹

تنظیم و تدوین دفتر مقام معظم رهبری.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۴۹،۱۳۷۹ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Reforms: Guidelines and Challenges

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، سخنان حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در جمع کارگزاران نظام و شامل رهنمودها و نکاتی در هشدار به مسؤولان نظام در خصوص ترفندهای آمریکا در مقابله با جمهوری اسلامی ایران است. ایشان در مقام مقایسه با نظام فروریخته‌ی شوروی سابق در زمان گورباچف، و این که آمریکا چنین تصوری را درباره‌ی جناب آقای خاتمی رئیس‌جمهوری ایران و کشور ایران داشته‌اند، به ملت غیور ایران و پیمانی که با مسؤولان نظام بسته‌اند اشاره کرده، ضمن برشمردن عشق مردم به دین اسلام، خاطره‌ی میدانهای جنگ را یادآور شدند که چگونه مردم، برای احیای دین جگرگوشه‌های خود را به جبهه فرستاده، وقتی با پاره‌های تن آنها مواجه می‌شدند، خدا را شکر کرده، برایشان گریه نمی‌کردند. حتی پدران و مادران شهدا از ناهنجاری‌ها گله‌مند هستند، ولی همچنان به شهید شدن فرزندانشان افتخار می‌کنند.

امام، جنگ و شهادت

روح‌الله خمینی، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران؛ تنظیم و گردآوری: منوچهر وکیلیان.- تهران: یاسر؛ وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۶۲. ۱۵۰ ص.

کتابنامه: ص. ۱۵۰ - ۱۴۳.

امام (ره) رهبر و مقتدای تمام رزمندگانی بود که با عشق به حسین (ع) ندای او را لبیک گفته، برای یاری اسلام و انقلاب به جبهه‌های جنگ علیه باطل شتافتند. شنیدن مفهوم جنگ و شهادت از زبان پیر جماران و رهبر انقلاب شیرین است. کتاب امام و جنگ و شهادت در دو بخش با تفکیک موضوعی به دو مسأله‌ی جنگ و شهادت می‌پردازد و با استفاده از گزیده‌ی کلام امام (ره)، این دو مقوله را روشن می‌سازد. در این کتاب، سخنان رهبر فقید انقلاب با استفاده از مجموعه‌ی پیامها و سخنرانی‌های آن حضرت (که توسط گروه پژوهشی امور هنری و نمونه‌سازی وزارت آموزش و پرورش با همکاری روزنامه‌ی جمهوری اسلامی در مقاطع شش ماهه از اول سال ۱۳۵۹ گردآوری شده است) برگزیده شده‌اند و در پایان هر یک از نقل‌قول‌ها شماره‌ی جلد و صفحه‌ی مربوطه ذکر شده است. لیست کامل مراجع نیز در پایان کتاب ارائه شده است.

[صفحه ۲۳۱]

امام در برابر صهیونیسم: مجموعه دیدگاهها و سخنان امام درباره رژیم اشغالگر قدس

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۱ .۲۵۰،[۳۵]ص.

در کتاب «امام در برابر صهیونیسم»، که مجموعه‌ی دیدگاهها و فرمایشات امام درباره‌ی رژیم اشغالگر قدس است، در مناسبتهای

مختلف – بارها – به مسایل جنگ تحمیلی اشاره شده است. از جمله در پیامی که به مناسبت هفته‌ی جنگ است، فرموده‌اند: «قدرتی که باید صرف برانداختن اسرائیل شود، صرف مبارز با حزب بعث عراق می‌شود»؛ یا در پیام به ملت و ارتش عراق از آنها می‌پرسند که با کی و با چه انگیزه‌ای می‌جنگند؟ در سخنان امام با سفرای کشورهای اسلامی هم از حمله‌ی صدام به ایران یاد شده است. در دیدار با پرسنل هوانیروز از تجاوز عراق به خاک ایران صحبت کرده‌اند و راه نجات صدام را انتحار دانسته‌اند. در پیامهای دیگر، به مناسبتهای: فتح خرمشهر، روز پاسدار، پانزده خرداد ۶۱، روز قدس سال ۶۱، و در دیدار با نمایندگان مجلس و فرماندهان سپاه در سال ۶۱ و در موارد متعدد دیگری نیز مطالبی درباره‌ی دفاع مقدس ذکر شده است.

امام و ارتش جمهوری اسلامی ایران

تهیه و کار اداره عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران – تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، اداره عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۶۵. ۲۱۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل نظریه‌ها و رهنمودهای حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی ارتش جمهوری اسلامی ایران است که از سال ۱۳۴۲ لغایت ۱۱ / ۵ / ۱۳۶۵ در بیانات ایشان آمده است. در این فرمایشات، مطالبی در خصوص جنگ و دفاع مقدس و نقش ارتش موجود است. از آن جمله می‌توان بیانات حضرت امام (ره) را در جمع گروهکهای زیر ذکر کرد: «دانشجویان دانشکده‌ی افسری و فرماندهان ارتش؛ گروهی از پرسنل نیروهای هوایی (پایگاه آذربایجان شرقیق)؛ پرسنل ژاندارمری؛ فرماندهان، افسران و درجه‌داران نیروی دریایی؛ اعضای شورای فرماندهی سپاه پاسداران؛ مردم مرزنشین کشور؛ اعضای خانواده‌ی شهدای نیروی هوایی؛ به مناسبت پیروزی رزمندگان اسلام در جبهه‌ی نوسود و...».

امام و جنگ

[تهران]: ستاد برگزاری سالگرد جنگ تحمیلی: [بی‌تا]. ۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ۱. چرا جنگ؛ ۲. جنگ و برکات آن؛ ۳. قبول سازش نابودی اسلام است؛ ۴. جهاد برای حفظ مکتب؛ ۵. ملت خوب و بی‌نظیر؛ ۶. ما پیروزیم؛ ۷. لشکریان امام زمان؛ ۸. وحدت رمز پیروزی.

این کتاب مجموعه‌ای از دیدگاه‌های امام (ره) در مورد جنگ است که توسط ستاد برگزاری سالگرد جنگ تحمیلی تهیه شده است. این کتاب مشتمل بر ۸ فصل می‌باشد. در فصل اول حضرت امام انگیزه‌ی جنگ را ترس ابرقدرت‌ها از اسلام معرفی می‌کنند. در بخش دوم از مزایای جنگ مثل قدرت ارتش، ملت و قدرت اسلام و همدوشی زنان با مردان در جبهه‌ها سخن می‌گویند و جنگ فعلی را جهاد می‌دانند. در بخش سوم، بیانات امام حاکی از این است که قبول سازش، در شرایط آن روز، باعث نابودی اسلام می‌شود و کشور اسلامی و اسلام را به تباهی می‌کشاند و صلح بین اسلام و کفر بی‌معنی است. در بخش چهارم، امام جنگ را جهاد برای حفظ و دفاع از اسلام می‌دانند و معتقدند که این جنگ، جنگ حق علیه باطل است. در بخش پنجم، ایشان ملت دلاور را مورد تفقد و تحسین قرار می‌دهند. در بخش ششم می‌فرمایند که جوانان ما از هیچ قدرتی هراس ندارند و دشمن را فراری می‌دهند. در فصل هفتم و هشتم به تقدیر از قوای مسلح می‌پردازند و بشارت بهشت به رزمندگان می‌دهند و از ملت می‌خواهند که در پشت جبهه از رزمندگان حمایت کنند.

[صفحه ۲۳۲]

امام و نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران

[تهران]: وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، سازمان عقیدتی سیاسی،[؟؟۱۳].۳۶ص.
شمارگان: ذکر نشده است.
این کتاب که متن آن خوشنویسی شده است، به دستخط مبارک حضرت امام (ره) نیز مزین شده و حاوی پیامهای امام به مناسبت روز ارتش (در تاریخهای ۲۸ / ۱ / ۱۳۵۸ و ۲۸ / ۱ / ۱۳۶۸) همراه با بخشی از وصیتنامه سیاسی - الهی آن حضرت خطاب به نیروهای مسلح است. همچنین در بخشهای بعد، فرازهایی از سخنان آیت‌الله خامنه‌ای در اولین دیدار با نماینده‌ی رهبری، وزیر دفاع و فرماندهان نیروهای مسلح، پس از رحلت حضرت امام (ره) و عکسهایی در رابطه با رحلت حضرت امام و از مقام معظم رهبری (حضرت آیت‌الله خامنه‌ای)، بدون زیرنویس، به چاپ رسیده است.

انتظارات حضرت امام از سپاه

تهیه‌کننده مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگان ولی‌فقیه در سپاه.- قم: نمایندگی ولی‌فقیه، مرکز تحقیقات اسلامی، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۱ ص.
کتابنامه به صورت زیرنویس.
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شامل بیانات و سخنان حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی سپاه پاسداران و نیروهای نظامی بوده، در سه فصل ارائه شده است: «پاسدارای از خود، پاسدارای از اسلام و پاسداری از انقلاب و کشور». فصل اول مربوط است به اخلاص، اجتناب از غرور، اعتقاد به امدادهای غیبی، مردمی بودن و استقامت و صبر. در فصل دوم، سخنان آن حضرت درباره‌ی لوازم پاسداری از اسلام ارائه شده است. و در فصل سوم به موضوع عدم دخالت در سیاست، حفظ نظم و اطاعت از فرماندهی، وحدت و همکاری با ارگانها و نهادهای مختلف کشور و همکاری و هماهنگی با قوای نظامی و انتظامی پرداخته شده است.

انذار: رهنمودهای مقام معظم رهبری پیرامون عبرت عاشورا، شبیخون فرهنگی، استکبار و امر به معروف و نهی از منکر

تهیه‌کننده سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، مدیریت عقیدتی سیاسی اتکا.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، ۵۹.۱۳۷۱ ص.
بخش کوتاهی از رهنمودهای رهبر معظم انقلاب اسلامی در این کتاب، در ارتباط با هشت سال دفاع مقدس می‌باشد. بخشهایی از جملات ایشان چنین است: «طبقه‌ی محروم جامعه به علت این که در جبهه حضور داشتند، باید توجه خاص به آنها شود و مرفهین این هشت سال جنگ را متوجه نشدند». «این کشور را هشت سال ویران کردند و حالا امروز در امریکا دارند اسناد همکاری امریکا با عراق در جنگ را افشا می‌کنند». «در این چند سال کمکهای عظیمی به عراق شد. شرق و غرب با هم همدست شدند و این جنگ را به راه انداختند و مملکت را ویران کردند». «اگر نیروهای مؤمن و بسیجی و حزب‌اللهی یعنی همین عامه‌ی مردم مؤمن، همین‌هایی

که جنگ را اداره کردنـد، نبودنـد، ایران در جنگ در مقابل دشـمنان گوناگون، در این چنـد سال شـکست می‌خورد و آسـیب‌پذیر می‌شد». «در طول هشت سال جنگ تحمیلی، دشـمن علنا در مقابل ایران صف‌آرایی کرد». «ظاهرا مقابل ایران، عراق بود ولی پشـت سر آن، آمریکا، ناتو و همه‌ی مرتجعین بودنـد». «بارها در طول جنگ حقیقت گفته شد ولی کسـی باور نکرد. اما امروز همان کسان به این جنایات اعتراف می‌کنند».

[صفحه ۲۳۳]

انوار تابان ولایت، منتخبی از پیام‌های امام خمینی

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مدیریت انتشارات، واحد تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۰. ۲۲۰ ص.

این کتاب، برگزیده‌ای از پیامهای حضرت امام خمینی (ره). شامل موارد زیر است: ۱- اعلان برائت از مشرکین مرداد ۱۳۶۶) بخشی از این پیام در ارتباط با جنگ تحمیلی است)؛ ۲- پیام به مردم ایران جهت حضور در انتخابات [سومین دوره انتخابات مجلس (۱۱ / ۱ / ۶۷)]، (در این پیام حضـرت امام (ره) می‌فرمایند که دشـمن سعی دارد مردم را از صحنه انقلاب دور کند و...)؛ ۳- پیام به مجمع بزرگ فرماندهان سپاه (۲۶ / ۶ / ۶۷)، [حضـرت امام (ره) در این پیام با توجه به شـرایط کشور به فرمانـدهان توصیه می‌فرمایند که آماده و مهیا باشند و از فکر آمریکا و شوروی غافل نباشند]؛ ۴- پیام استراتژی انقلاب (۲۱ / ۴ / ۶۷؛ ۵- پیام بازسازی (۱۱ / ۷ / ۶۷) [امـام خمینی (ره) در پاسـخ به نـامه‌ی رؤسـای سه قوه‌ی وقت در خصوص بازسـازی، ارشـاداتی می‌فرماینـد.] موارد دیگری از جمله پیامهای ایشان به گردهمایی سراسری فرماندهان بسیج (۲ / ۹ / ۶۷)، پیام آن حضرت به گورباچف (دی‌ماه ۶۷)، پیامی به روحانیت و پیامهای ارزشمند دیگر نیز در کتاب وجود دارند.

ایران و آمریکا: امام خمینی و تبیین سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران

به اهتمام علی بنی‌لوحی.- تهران: مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، (چاپ اول): ۱۳۷۸. ۲۷۲ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Imam Khomeini (May his spirit be Sanctified) in depecting I.R.I Foreign Policy

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

به مناسبت یکصدمین سالگرد تولد بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی (ره)

این کتـاب، گزیـده‌ی پیامهـا و سـخنرانی‌های امـام راحـل در ارتباط با «موضع‌گیری‌های رهبر فقیـد انقلاب اسـلامی (ره) علیه دولت آمریکـا» است که بـا اسـتفاده از مجمـوعه‌ی «صـحیفه‌ی نـور» تهیه شـده است. از جمله فرمایشـات امـام در گزیـده‌ها، اشـاره است به مسأله‌ی تحت سـلطه بـودن کشورهـای اسـلامی و مسأله‌ی دولت عراق به عنوان دولت تحت نفوذ آمریکـا، جنـگ صـدام تکریـتی آمریکایی و این که او گول آمریکا را خورده است. نمونه‌های متعـددی در ارتباط با جنگ در کتاب موجود است از جمله: «صـدام اگر عقل داشت و آمریکا به او می‌گفت حمله به ایران بکن، خلاف او را می‌کرد»؛ «پیروزی ما در جنگ، خطری برای آمریکاست»؛ «شـما (آمریکا) صـدام و منافقین را فرسـتاده‌اید»؛ «من استرجاع برای پشتیبانی بسـیاری از حکومتها، از اسـرائیل و صـدام، این دو ولد نامشروع آمریکا می‌کنم»؛ «اگر چنانچه قدرت آمریکا نبود، صدام هم نمی‌توانست که این کار احمقانه را بکند» و...

با کاروان شـهادت: مجموعه‌ای از سخنان حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی طی دو دوره ریاست جمهوری اسلامی ایران پیرامون، شهادت، شهید، خانواده‌های شهدا، بنیاد شهید

تهیه و تنظیم: اداره کل دفتر ریاست و روابط عمومی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای است از متن سخنرانی‌هایی که آقای هاشمی رفسنجانی در جمع خانواده‌های شهیدان شهر تهران و دیگر شهرستانهای کشور و مسؤولان بنیاد شهید و دیگر مناسبتها، از تاریخ ۸ / ۴ / ۶۹ تا ۱۴ / ۳ / ۷۴، ایراد نموده است؛ مناسبتهایی چون: بازدید از کارخانه‌ی رادیو شهاب، افتتاح اردوگاه ایثار، افتتاح دانشکده‌ی دندانپزشکی دانشگاه شاهد، افتتاح شرکت سیمکات تبریز و نظایر آن.

[صفحه ۲۳۴]

+ مطالب سخنرانی‌ها درباره‌ی شهید (به ویژه شهیدان دوران دفاع مقدس)، شهادت، خانواده‌ی شهدا و بنیاد شهید است. متن لوح تقدیر خانواده‌ی شاهد در هفته‌ی دولت سال ۷۴ و متن لوح تقدیر بنیاد شهید در مراسم فارغ‌التحصیلی دوره دکتری دندانپزشکی دانشگاه شاهد نیز در کتاب ارائه شده است.

بررسی چگونه تکریم از رزمندگان و ایثارگران جنگ در سایر ملل

تنظیم سعید معدنی، علیرضا پیرخائفی؛ به سفارش کمیته علمی همایش ایثارگران و شوراهای اسلامی شهر.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۷۸.۱۳۸۰ ص.

کتابنامه: ص. [۷۵]- ۷۸.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب - که به مناسبت برگزاری «همایش ایثارگران و شوراهای اسلامی شهر» تهیه شده است - به بررسی امتیازاتی می‌پرازد که در کشورهای جهان برای ایثارگران و خانواده‌ی آنها قایل می‌شوند و خدماتی که به آنها ارائه می‌دهند مواردی از قبیل: «خدمات آموزشی، فرهنگی و عمومی، مستمری، بازنشستگی، مسکن، حقوق و مزایا، اشتغال و کاریابی، اعطای وام، امتیازات مخصوص کشته‌شدگان، تعاون و امور اجتماعی و...». کشورهای مورد بررسی عبارتند از: «آذربایجان، آلمان، آمریکا، اتریش، ارمنستان، بوسنی و هرزگوین، پاکستان، تاجیکستان، ترکیه، چین، روسیه، ژاپن، عراق، فرانسه، فنلاند، کانادا، کرواسی، کره جنوبی، کره‌ی شمالی، کوبا، کویت، لیبی، و هند».

بسیج در اندیشه امام خمینی

تدوین مهدی مرندی؛ استخراج و تنظیم معاونت پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۴۲۱ ص.- (تبیان، آثار موضوعی؛ دفتر بیست و نهم).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Basseej in the Thought of Imam Khomeini

کتابنامه: ص. [۴۲۱- ۳۹۹].

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل بیانات حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی بسیج است. تنظیم و ترتیب پیامها به ترتیب توالی تاریخ صدور آنها است و در زیر هر پیام، تاریخ آن درج شده است. مجموعه‌ی حاضر در شش فصل تدوین گردیده است. فصل اول، به تاریخچه‌ی بسیج در صدر اسلام، دوران قبل از پیروزی انقلاب و بعد از آن اختصاص دارد. فصل دوم، به اهداف و مأموریت‌های بسیج مردمی می‌پردازد که بخشی از این مأموریت‌ها در مورد انقلاب و دفاع مقدس بوده و بخش دیگر آن، مربوط به وظایف مسلمانان در داخل و خارج کشور است. در فصل سوم، جایگاه و منزلت بسیجیان و در فصل چهارم، مسؤولیت‌های اخلاقی آنها مورد بررسی قرار گرفته است. فصل پنجم به تأثیرات بسیج مردمی در انقلاب و فصل ششم نیز به معرفی نقش بسیج مردمی در هشت سال جنگ تحمیلی اختصاص یافته است. در پایان کتاب فهرستی بر اساس تاریخ، مناسبت، مآخذ، جلد و صفحه‌ی مربوط به پیامها ارائه شده است.

بلاغ (جلد ۲): سخنان موضوعی حضرت امام خمینی رهبر کبیر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۵۹

تهیه و تنظیم: بخش اطلاعات و تحقیقات اجتماعی سازمان تبلیغات اسلامی.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۶۶ ص.: مصور، عکس.

[صفحه ۲۳۵]

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جلد اول این کتاب در ارتباط با دفاع مقدس مطلبی ندارد.

جلد دوم مجموعه‌ی «بلاغ»، شامل مجموعه‌ی پیامها، رهنمودها و فرمایشات امام خمینی (ره) در سال ۱۳۵۹ است که بر اساس موضوع محتوای مطالب تقسیم شده است. برخی از موضوعاتی که در کتاب در نظر گرفته شده، عبارت است از: «آزادی، ابرقدرتها، اخلاق، استقامت، استقلال، اسلام، انجمنهای اسلامی، انقلاب، امتحان، ایمان، پیروزی، تبلیغات، تعلیم و تربیت، تزکیه، تهذیب، آموزش، تفرقه، تشتت، جدایی، تقوی، تکالیف و وظایف و تمدن.» حضرت امام (ره) در متن پیامها، رهنمودها و فرمایشات خود، در خصوص رزمندگان، جنگ ایران و عراق و شهدا و خانواده‌ی محترم آنها مطالبی بیان فرموده‌اند. تصاویری هم از جبهه‌های نبرد و رزمندگان اسلام و نیز ظلم و ستم به مردم از سوی ابرقدرتها، بدون زیرنویس، ارائه شده است.

بلاغ (جلد ۳): سخنان موضوعی حضرت امام خمینی سال ۱۳۵۹

تهیه و تنظیم: بخش اطلاعات و تحقیقات اجتماعی سازمان تبلیغات اسلامی.- تهران: امیرکبیر، ۴۵۴.۱۳۶۶ ص.: مصور، عکس.

این کتاب، جلد سوم از مجموعه گفتارهای حضرت امام خمینی (ره) در سال ۱۳۵۹ است که به صورت موضوعی تنظیم شده است. در این کتاب، مطالبی درباره‌ی معلولان، مصدومان و مجروحان و جانبازان انقلاب، صدام، ملت عراق، ارتش عراق، دولت عراق و بعضی مطالب دیگر درباره‌ی جنگ آمده است. از صفحه ۲۴۸ تا ۳۱۶ کتاب نیز مجموعه‌ی سخنان امام در مورد جانبازان دفاع

مقدس، بمباران شهرها و جنگ تحمیلی صدام، دخالتهای آمریکا در جنگ تحمیلی و سایر مسایل مربوط به جنگ و همچنین عشایر و ملت شریف عراق و مسایلی از این نوع است.

پاسداران عاشورایی (رهنمودهای مقام معظم رهبری و فرمانده‌ی کل قوا حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار با سپاه پاسداران انقلاب اسلامی)

گردآورنده: محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت تبلیغات و انتشارات نیروی زمینی، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۱.

۴۸ ص. (مجموعه بیانات رهبری؛ ۲).

کتاب «پاسداران عاشورایی» مجموعه فرمایشات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در سخنرانی مورخ ۶ / ۱۱ / ۷۱ در جمع پاسداران انقلاب اسلامی می‌باشد. ایشان در این سخنرانی به اهمیت عاشورا و واقعه‌ی کربلا، خطراتی که اسلام را تهدید می‌کند (دشمنان خارجی و اضمحلال داخلی) اشاره کرده‌اند. بیانات رهبر معظم مبین الگو بودن حادثه‌ی عاشورا به سبب تلفیق جهاد با دشمن و جهاد با نفس در اعلی‌مرتبه‌ی آن است. سپس در مبحث «چرا امام حسین (ع) یک پاسدار است؟» به اهمیت قیام امام حسین می‌پردازند و در بحث این که دشمن چگونه از درون ما را به تباهی می‌کشاند، می‌فرمایند: دشمن بیدار است و منتظر است غفلتی در ما به وجود آید تا ضربه بزند؛ دشمن سعی می‌کند اراده‌ی ما را تضعیف کند تا به هدف خود برسد؛ هرگز نباید با دشمن سازش و آشتی کرد.

پرتو خورشید، سخنان حضرت امام پیرامون دفاع و نقش زنان

[گردآورنده: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی].- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، [بی‌تا]. ۷۷ ص.

کتاب حاضر نگرشی است به مسأله‌ی دفاع در کلام حضرت امام «ره»؛ که در طول سال‌های قبل و بعد از انقلاب

[صفحه ۲۳۶]

اسلامی به مناسبت‌های مختلف فرموده‌اند. کتاب در دو بخش تنظیم شده است: «دفاع» و «نقش زنان». در بخش دفاع، فرازهایی از پیام حضرت امام با موضوعهای زیر آمده است: تکلیف بودن حفظ جمهوری اسلامی تا آخر (۲۰ / ۳ / ۱۳۶۵)؛ جنگ عقیده بودن دفاع مقدس (۲۹ / ۴ / ۱۳۶۷)؛ چون مقصد اسلام است، همه‌ی مردم باید برای جلوگیری از کفر و الحاد و هجوم بیگانگان مهیا باشند (۲۶ / ۱ / ۱۳۶۴)؛ دفاع برای احقاق حقوق فقرا در جوامع بشری تا آخرین قطره خون (۲۱ / ۴ / ۱۳۶۴)؛ ایستادگی در مقابل ظلم و تعدی به عنوان یک تکلیف (۱ / ۱ / ۱۳۶۴)؛ اهمیت بسیج برای دفاع (۲۶ / ۱ / ۱۳۶۴).

در بخش دوم نیز این عناوین آمده است: مبارز بودن همه‌ی ملت از زن و مرد (۱۹ / ۲ / ۱۳۵۸)؛ افتخار این که بانوان و زنان در صحنه‌های فرهنگی و اقتصادی و نظامی حاضر و همدوش مردان در راه تعالی اسلام و مقاصد قرآن کریم فعالیت دارند (۲۶ / ۱۱ / ۱۳۶۲)؛ درود بر زنانی که در صف اول مجاهده بودند (۱۷ / ۱ / ۱۳۵۸)؛ پیشقدم بودن زنان جبهه، (که مظهر عفاف هستند) در نهضت و در ایثار مال (۲۷ / ۲ / ۱۳۵۸).

پنج گفتار درباره‌ی انقلاب، جامعه، دفاع مقدس

میرحسین موسوی.- تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۷ [۱۴۶] ص.، نمونه.- (جنگ اندیشه؛ ۱).

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب، دربردارنده‌ی پنج گفتار از «مهندس میرحسین موسوی» و شامل عناوین زیر است: «تبلور آینده در کارنامه‌ی ده ساله‌ی انقلاب»، «امام خمینی (ره) و مشارکت سیاسی مردم»، «امام خمینی (ره) و احیای تفکر دینی»، «دستاوردها و درسهای دفاع مقدس» و «توطئه یا توهم توطئه». در تمامی این گفتارها مطالبی درباره‌ی دفاع مقدس و شرایط اقتصادی و سیاسی کشور گفته شده است. علاوه بر آن، در گفتار «دستاوردها و درسهایی از هشت سال دفاع مقدس»، درباره‌ی رهایی از یوغ استثمار، معرفی اسلام راستین به جهانیان، اوج گیری انقلاب، ایجاد خودکفایی و اتکاء به خود و تحقق استقرار روح اسلام انقلابی در کشور صحبت شده است.

پیام شاهدان، (دفتر اول): برگزیده‌ای از سخنان حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی از خرداد ماه ۱۳۵۸ تا آخر ماه ۱۳۶۰ به ضمیمه تاریخچه‌ی منافقین خلق از زبان ایشان

[گردآورنده] جهاد دانشگاهی خراسان.- مشهد: جهاد دانشگاهی خراسان،[۱۳؟؟].۲۱۶ص.

شمارگان: ۱۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه‌ای از سخنرانی‌های «حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی» است که بین خرداد ماه ۱۳۵۸ تا پایان مهرماه ۱۳۶۰ در مناسبتها و در موضوعهای مختلف بیان شده است، مطالب از روزنامه جمهوری اسلامی گردآوری و زیر هر یک، مأخذ و تاریخ آن ذکر شده است. برخی از موضوعهای این مجموعه عبارتند از: «امام، انقلاب و مکتب، جنگ (ماهیت رژیم بعث عراق، علل تجاوز عراق به ایران، جنگ به عنوان مسأله‌ی داخلی، اثرات جنگ، کیفیت جنگ، موضع ابرقدرتها در قبال جنگ تحمیلی و صلح و مسأله‌ی سازش)، دشمنان داخلی انقلاب، دشمنان خارجی انقلاب، ارگانهای رسمی جمهوری اسلامی ایران و سیاست خارجی ایران در رابطه با مجامع بین‌المللی،... و تاریخچه‌ی مجاهدین خلق از زبان حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی».

پیام شهیدان، (دفتر اول): برگزیده‌ای از سخنان رئیس جمهور شهید محمدعلی رجایی

گردآوری: جهاد دانشگاهی مرکز خراسان.- تهران: نشر صابرین، ۲۱۱، ۱۶۳۱ ص.

این کتاب به مناسبت آغاز پنجمین سال انقلاب اسلامی ایران و دهه‌ی فجر سال ۱۳۶۱ منتشر شده است.

[صفحه ۲۳۷]

کتاب به دو بخش تقسیم می‌شود. بخش اول کتاب نگاهی کوتاه به زندگی شهید رجایی دارد. وی در سال ۱۳۱۲ در قزوین به دنیا آمد. در سن چهار سالگی پدرش را از دست داد و تحت سرپرستی مادر و تنها برادرش، که هم معلم و هم پدرش بود، به زندگی خود ادامه داد. وی از شاگردان آقای طالقانی بود و با رژیم مبارزه می‌کرد که این مبارزات تا پیروزی انقلاب ادامه داشت. بخش دوم، سخنان به چاپ رسیده‌ی آن شهید در روزنامه جمهوری اسلامی، مجله‌ی سروش و مجله‌ی پیام انقلاب درباره‌ی موضوعات روز است؛ از جمله: جنگ (که در دوران نخست‌وزیری و ریاست‌جمهوری ایشان موضوع عمده‌ای بود)، سیاست‌های خارجی، کنفرانس‌ها و مجامع بین‌المللی، دشمنان خارجی انقلاب، ولایت فقیه و مسأله‌ی رهبری، اقتصاد - مکتب و انقلاب، آموزش و پرورش و رابطه‌ی معلم و دانش‌آموز، گروگانگیری، مسائل مختلف داخلی، روحانیت، مسجد، نماز، شهدا، امنیت و نقش زنان در

انقلاب.

از سخنان آن شهید: ما زمان جنگ را با شهات خویش تعیین می‌کنیم زیرا ما دشمن متجاوز را تحمل نخواهیم کرد.

پیامها و سخنرانی‌های امام خمینی در شش ماهه اول سال ۱۳۶۰

[گروه پژوهشی دفتر پژوهش امور هنری و نمونه‌سازی وزارت آموزش و پرورش، با همکاری روزنامه جمهوری اسلامی؛ ابتکار و تنظیم مسعود نوری].- تهران: نور، (چاپ اول): ۱۳۶۰.[۴۶۰] ص.

عنوان دیگر: پیام [ج.]۳: حاوی کلیه پیامها و سخنرانی‌های امام خمینی رهبر انقلاب اسلامی جهانی و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران در شش ماهه اول سال ۱۳۶۰.

شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل متن پیامها و سخنرانی‌هایی است که امام خمینی (ره) از آغاز سال ۱۳۶۰ لغایت ۲۷ / ۶ / ۱۳۶۰ (هفته‌ی جنگ) ایراد فرموده‌اند. ایشان مطالب بسیاری درباره‌ی دفاع مقدس (در سخنرانی‌ها و پیامها) اظهار داشته‌اند؛ از جمله، بیانات به مناسبت: «دیدار با خانواده‌ی شهدا و معلولان جنگ تحمیلی عراق، دیدار با خلبانان نیروی هوایی، دیدار با مسلمانان رانده شده از عراق، دیدار با پرسنل نیروی دریایی و پاسداران هرمزگان، دیدار با روحانیون اهل سنت کردستان، دیدار با گروهی از رزمندگان اسلام عازم جبهه‌های جنگ، شهادت دکتر چمران، پیروزی‌های رزمندگان اسلام و آزاد شدن شهر نوسود، دیدار با فرماندهان نیروی هوایی و...».

جنایات بعث عراق در ارتباط با صهیونیست جهانی و انقلاب اسلامی ایران

مصطفی چمران.- قم: قیام،[۱۳۶۴؟].۴۸ ص.

مندرجات: بعث عراق در ارتباط با صهیونیست جهانی؛ انقلاب اسلامی ایران و توطئه مزدوران.

این کتاب، شامل دو قسمت است؛ بخش اول، سخنرانی دکتر چمران است که عینا از نوار استخراج و در کتاب، چاپ شده است و هدف از چاپ این گفتارها، آشنایی با خصوصیات فکری او ذکر شده است. این سخنرانی در ارتباط با جنایات رژیم صدام و همکاری صهیونیستها با اوست. بخش دوم از توطئه‌هایی سخن می‌گوید که استکبار جهانی و مزدورانش در رابطه با انقلاب اسلامی ایران اعمال کرده‌اند.

جنگ از دیدگاه نهج‌البلاغه

فخرالدین حجازی.- تهران: بعثت، (چاپ اول): ۱۳۶۲. ۱۴۶، [۴] ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

کتاب «جنگ از دیدگاه نهج‌البلاغه» شامل سلسله درسهایی است که در کلاسهای تشکیل شده در جبهه‌ها توسط نگارنده برای رزمندگان اسلام تدریس شده است. در این راستا، ضمن طرح سخنانی از امام علی (ع) درباره‌ی

موضوعهـای متعـددی در ارتباط با جنگ و جهاد، مقایسه‌ای بین آن مطالب با جنگ ایران و عراق شـده است. برای مثال، در مبحث «لبـاس ذلت» آمـده است که تـا قبـل از انقلاـب و جنـگ تحمیلی، مردم ایران دارای چنین وجهه‌ای در دنیـا نبوده‌انـد. از جمله سـایر موضوعهـای مطرح شـده در کتـاب، می‌توان به موارد زیر اشـاره کرد: «سـرنوشت ملتی که بـا دشـمن در خانه‌ی خود می‌جنگـد، در چگونگی مقـابله بـا اشـغالگر، فرق میـان جنگ و مهمانی، رفتار سـربازان اسـلام با زنان، خانه‌ی ما تنها ایران نیست و...». متن کتاب، شامل متن عربی و در بعضی قسمتها همراه با ترجمه‌ی متون عربی نیز هست.

جنگ تحمیلی از دیدگاه مرجع عالیقدر مجاهد زعیم حوزه علمیه آیت الله العظمی آقای حاج سید عبدالله شیرازی

گردآورنـده: دفتر مـدرسه‌ی علمیه امـام امیرالمؤمنین (ع).- [مشـهد]: مؤسـسه تحقیقـاتی و انتشاراتی امام امیرالمؤمنین (ع)، ۱۴۰۴ ق مساوی ۱۳۶۳.۱۱۸ ص.: نمونه.

عنوان دیگر: جنگ تحمیلی از دیدگاه آیةالله العظمی شیرازی.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتـاب شامـل برخی از پیامها و بیانیه‌های مرجع عالقیـدر «آیـةالله العظمی شـیرازی» در رابطه با جنگ و جریانات توطئه‌آمیز ضـد انقلابیون داخل و خارج کشور است. مواردی چون: «ملت مسلمان و مبارز ایران و ملت مسلمان و مظلوم عراق، در رابطه با تجاوزات رژیم بعث عراق، به علمـای آبـادان، به امـام جمعه‌ی بـاختران، به علمـای اهواز، به امـام جمعه‌ی دزفول، در رابطه بـا شکسـتن حصـر آبـادان و گشودن جاده‌ی ماهشـهر، به مناسـبت سـقوط هواپیما و به شـهادت رسـیدن فرمانـدهان نظامی، در رابطه با پیروزی عملیات بیت‌المقـدس به مناسبت فتـح خرمشـهر، بمبـاران شـهر ایلاـم و به مناسبت سومین سالگرد جنگ تحمیلی» موضوعات برخی مطالب کتـاب هسـتند. در پایـان کتـاب، بریـده‌ی روزنامه‌های مختلفی در مورد فعالیت آیت‌الله العظمی شـیرازی در جبهه‌ها و خاطراتشان از جبهه‌های جنگ و همچنین سخنان ایشان در مورد جنگ تحمیلی آورده شده است.

جنگ تحمیلی در بیانات آیت الله العظمی منتظری

تدوین مصطفی ایزدی؛ تهیه و تنظیم مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۶۷.

۲۱۷ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی بیانات و مصاحبه‌های آیت‌الله منتظری در دیـدار با خبرنگاران و اقشار مختلف و در خطبه‌های نماز جمعه و قم و نیز در هنگـام تـدریس است. وی در خصوص جنـگ و حوادث مربوط به آن بیانـاتی ایراد کرده است؛ از جمله «علل، انگیزه‌ها، ماهیت حزب بعث عراق و صدام، نهضـتهای اسـلامی، وابسـتگی رژیم عراق به دولتهای اسـتعمارگر، حامیان عراق در جنگ، اسـلامی بودن دفـاع مقـدس ایران، توصـیه‌ی مردم به صبر و اسـتقامت تـا پیروزی نهـایی، ماهیت صـلح تحمیلی، محاکمه‌ی متولیان مراکز جهانی و حامیـان صـدام، مهـاجران، مصـدومان و آسیب‌دیدگان جنـگ». توصـیه‌هایی بـه رزمنـدگان، خـانواده‌ی جانبـازان و شـهدا و پنـد و انـدرزهایی به مسـئوولان و مردم برای رسیدگی به خانواده‌ی شـهدا در میان مطالب کتاب چشم می‌خورد. در پایان کتاب، فهرسـت راهنمای مطالب کتاب به چاپ رسیده است.

[صفحه ۲۳۹]

جنگ تحمیلی و تغییرات استراتژی آن

[تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۲۷.۱۳۶۳ ص.

کتاب حاضر، حاوی سخنان «محسن رضایی» - فرمانده‌ی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - پیرامون استراتژی در جنگ تحمیلی و تغییرات آن است. عناوین این سخنرانی‌ها عبارتند از: «علل امیدواری ما به آینده (دلایل ایمانی به سربردن امت در شرایط حساس ضعفهای عمیق دشمن)، گذری کوتاه بر تجارب چهار ساله‌ی جنگ (سال اول توأم با شکست بنی‌صدر، سال دوم سراسر پیروزی و سال سوم و چهارم، جنگ)، استراتژی نظامی تابع استراتژی سیاسی (استراتژی نظامی تابع استراتژی سیاسی است و لذا بایستی متأثر از آن باشد) استراتژی اولیه‌ی قادسیه صدام (ناکام ماندن استراتژی اولیه‌ی قادسیه‌ی صدام و علل آن، استراتژی رزمندگان اسلام، تغییر استراتژی دشمن و توقف استراتژی خودی، اصول جنگ مورد استفاده‌ی دشمن، استراتژی جامع والفجر».

جنگ و جهاد: از بیانات و اعلامیه‌های امام خمینی از سال ۱۳۴۱ تا سه ماهه سوم ۱۳۶۱

تهیه و تنظیم از مدیریت سیاسی ایدئولوژیک نیروی زمینی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی زمینی، مدیریت سیاسی ایدئولوژی، (چاپ اول): ۱۳۶۱[۲۸۰]ص.

عنوان روی جلد: در جستجوی راه کلام امام (دفتر دوم): جنگ تحمیلی و دفاع اسلامی.

کتابنامه: ص. [۲۸۰].

این کتاب در همین سال توسط انتشارات امیرکبیر با عنوان «در جستجوی راه از کلام امام: دفتر دوم، جنگ و جهاد» و با عنوان روی جلد «جنگ و جهاد از بیانات و اعلامیه‌های امام خمینی از سال ۱۳۴۱ تا ۱۳۶۱» نیز منتشر شده است.

کتاب حاضر شامل بیست مبحث گزیده درباره‌ی جهاد و دفاع، از بیانات حضرت امام خمینی (ره) است. عناوین مباحث عبارتند از: «تعریف دفاع و جهاد در اسلام؛ اهداف و انگیزه‌ی ابرقدرتها و صدام از تحمیل جنگ به ایران؛ کارشکنی و توطئه‌های ضد انقلاب و مخالفان جمهوری اسلامی؛ پیام و رهنمود به ارتش و ملت عراق؛ مقایسه‌ی عملکرد ارتش اسلامی با لشکر کفر صدامی؛ تبلیغات؛ رهنمود، تذکر و اخطار به ملتها و دولتهای جهان؛ هیأت‌های صلح و موضع جمهوری اسلامی ایران؛ تأکید بر وحدت و هماهنگی نیروهای مسلح؛ رهنمود و فرمان به فرماندهان و پرسنل نیروهای مسلح؛ پیام و رهنمود به ملت مسلمان ایران و رزمندگان نیروهای مسلح و تقدیر از آنان؛ کمکهای مردمی و فعالیت‌های پشت جبهه؛ تأکید بر ضرورت شرکت فعال مردم در جنگ به عنوان مهمترین مسأله؛ آینده‌ی جنگ؛ آثار و پی‌آمدهای جنگ تحمیلی؛ آثار قدرت ایمان به خدا؛ تبیین امدادهای غیبی الهی؛ تأکید بر اهمیت جهاد با نفس و دعا برای رزمندگان».

جوانان از دیدگاه امام خمینی

تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، شورای عالی جوانان، دبیرخانه (چاپ اول): ۴۱۹.۱۳۸۰ ص.- (تبیان: آثار موضوعی؛ دفتر شانزدهم).

کتابنامه: ص. [۴۱۹ - ۳۹۵].

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: امام و جوانان؛ جوانان در رژیم طاغوت؛ جوانان و پیروزی انقلاب؛ انقلاب و تحول جوانان؛ وظایف جوانان در انقلاب؛ جوانان و دفاع مقدس؛ شهادت‌طلبی جوانان؛ تعلیم و تربیت جوانان؛ هشدار امام به جوانان.

کتاب، مجموعه بیانات حضرت امام خمینی (س) است که در نه فصل به صورت موضوعی تنظیم شده است و فصلهای ششم و هفتم آن در ارتباط با جوانان و دفاع مقدس هستند. فصل ششم (از صفحه‌ی ۲۲۵ تا ۲۵۱) به بیانات

[صفحه ۲۴۰]

حضرت امام (ره) از۶ / ۸ / ۵۹ تا ۱۵ / ۳ / ۶۵ اختصاص دارد. «جوانان و دفاع مقدس»، عنوان بخشی است که در این بخش در خصوص «ایستادگی جوانان، ایستادگی جوانان در مقابل قدرتها، بسیج الهی جوانان، سرافرازی جوانان رزمنده، اخلاص جوانان، عنایت خاص الهی به جوانان، و...» مطرح شده است. در فصل هفتم، صفحه‌ی ۲۶۱ تا ۲۶۶، بیانات حضرت امام (ره) از ۴ / ۱۰ / ۵۹ تا۱۶ / ۵ / ۶۵ آمده است. در این قسمت، تحت عنوان «شهادت‌طلبی جوانان»، درباره‌ی «درس از وصیتنامه جوانان، شهادت بهترین جوانان، سیمای نورانی جوانان، افتخار به شهادت، شهادت به خاطر دفع قدرتها، شوق شهادت، جوانان شیفته‌ی شهادت، و...» مطالبی ارائه شده است.

جهاد در جهاد، شامل دیدگاه‌های رهبران، مسؤولان کشوری و فرماندهی جنگ

به کوشش، یونس اصغری، با همکاری مقصود اصغری.- تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس؛ مؤسسه فرهنگی مشتاقان فلاح، (چاپ اول): ۱۳۷۶[۱۳۴] ص.: مصور (رنگی).

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

شمارگان: ذکر نشده است.

مطالب این کتاب، شرح دیدگاههای رهبران، مسؤولان کشوری و فرماندهان جنگ پیرامون نقش جهاد سازندگی در هشت سال دفاع مقدس است که در سه فصل تنظیم شده است: فصل اول، دیدگاههای رهبران نظام جمهوری اسلامی ایران؛ فصل دوم، دیدگاههای مسؤولان کشوری و فصل سوم، دیدگاههای فرماندهان جنگ. حضرت امام خمینی (ره) در مورد جهاد سازندگی فرموده‌اند: «همه موفق باشند که در این جهاد شرکت کنند و آن خرابه‌ها را بسازند و برادران خودشان را کمک کنند که شاید هیچ عبادتی بالاتر از این عبادت نباشد.»

از جمله شخصیتهای دیگری که در این کتاب نظر آنها در ارتباط با جهاد سازندگی بیان شده است، می‌توان از حضرت آیـﺔالله خامنه‌ای (رهبر معظم انقلاب)، حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی و تیمسار شهید صیاد شیرازی نام برد.

جهاد در کربلای ایران در عاشورای زمان به امامت خمینی: گزیده‌ای از پیام‌های امام خمینی درباره جنگ

وزارت ارشاد اسلامی، دفتر تحقیقات اجتماعی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، [۱۳۷؟].

۴۷ ص.: عکس.- (به یاد شهدای سوسنگرد: ۱).

کتاب، گزیده‌ای از پیامهای حضرت امام خمینی (ره) درباره جنگ تحمیلی است که گردآوری و تنظیم شده است. این پیامها به

صورت موضوعی، تحت چهار محور موضوعی «چرا جنگ؟؛ جهاد فی سبیل‌الله، نبرد کفر و اسلام؛ مهاجرین و انصار و مصالحه و سازش هرگز» گردآوری و تدوین شده است. این پیامها نشان‌دهنده‌ی مواضع اصولی و خدشه‌ناپذیر انقلاب و رهبران این کشور در طول مدت جنگ و اعمال فشار اقتصادی از سوی ابرقدرتها هستند. از نظر بعد زمانی، این کتاب، پیامهای حضرت امام (ره) در مورد جنگ را طی مدت دو سال بعد از پیروزی انقلاب اسلامی دربر می‌گیرد.

چشمه‌ی نور: گزیده‌ای از رهنمودهای مقام معظم رهبری حضرت آیهٔ الله خامنه‌ای مد ظله العالی (جلد ۱)

گردآوری و تنظیم واحد تحقیقات مؤسسه‌ی فرهنگی قدر ولایت.- [تهران]: مؤسسه‌ی فرهنگی قدر ولایت، ۳۶۷.۱۳۷۴ ص.

کتاب حاضر، در یازده فصل، گزیده‌ای از بیانات مقام معظم رهبری بین سالهای ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۱ را ارائه داده

[صفحه ۲۴۱]

است. عناوین فصول یازدگانه کتاب به شرح زیر است: فصل اول، اسلام. فصل دوم، سخنرانی راجع به نبوت و امامت و چند تن از شهدای انقلاب اسلامی. فصل سوم، جهاد، حج، امربه‌معروف و نهی‌ازمنکر. فصل چهارم، قرآن و دین و مادیگری. فصل پنجم، امام، فقه و فقاهت. فصل ششم، ماهیت و اهداف انقلاب اسلامی. فصل هفتم، خبرگان و انتخابات. فصل هشتم، دفاع و نیروهای مسلح. (در این فصل، مقام معظم رهبری در مورد دفاع و آمادگی دفاعی و لزوم آن، نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران، ارتش جمهوری اسلامی ایران، سپاه پاسداران، نیروهای انتظامی و بسیج فرمایشاتی ایراد فرموده‌اند و در هر بخش، به اهمیت هر یک از این نیروها اشاره کرده، لزوم وجود آنها را بیان نموده‌اند». فصل نهم، حزب‌الله و اقشار مختلف جامعه. فصل دهم، فرهنگ و اهمیت و جایگاه آن. فصل یازدهم، مسلمانان جهان، فلسطین، عراق، بوسنی و سایر کشورها و سلمان رشدی.

چگونه جنگیدن را از امام بیاموزیم

اداره سیاسی، ایدئولوژیک ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، ستاد مشترک، اداره سیاسی ایدئولوژیک، (چاپ اول):[۱۳؟].

۵۶ ص.- (سلسله درسهائی از مکتب امام امت؛ ۱).

شمارگان: ذکر نشده است.

در این مجموعه، که یکی از متون آموزشی تهیه شده در اداره‌ی سیاسی است، بیانات و پیامهای حضرت امام خمینی (ره) (حاوی رهنمودهایی در زمینه‌ی موضوعات زیر)، گردآوری شده است: «حضور در صحنه، تحقیر دشمن و تضعیف روحیه‌ی وی، تقویت روحیه‌ی نیروهای مسلح خودی، تقویت پشت جبهه، جلوگیری از عملکرد ستون پنجم، شکستن نیروهای پشتیبانی دشمن، مقابله از موضع قدرت و قاطعیت، ایجاد تکلیف در جبهه دشمن، ضربه‌ی اقتصادی به دشمن، هدایت خط تبلیغاتی، استقبال و پذیرش نبرد، رهبری حملات تدافعی و تهاجمی، رشد اخلاقیات جنگی، مراعات حدود جنگی، فرمان تشکیل شورای عالی دفاع و نظم و هماهنگی قوا». در پایان نیز هدف ستون پنجم تشریح و لزوم جلوگیری از عملکرد آن بیان شده است. ایشان در فرمایشات خود کرارا از جنگ تحمیلی عراق و دفاع مقدس نام برده، اشاراتی به آمریکا و سایر ابرقدرتها دارند.

چهار سال با مردم

علی خامنه‌ای؛ تهیه و تنظیم: حزب جمهوری اسلامی.- تهران: حزب جمهوری اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۴.[۴۱۸]،[۴۰] ص. مصور. مندرجات: تصویر مراسم نماز عید فطر - تهران ۱۳۶۴؛ حکم تنفیذ ریاست جمهوری اسلامی؛ پیشگفتار؛ مراسم تنفیذ حکم سومین ریاست جمهوری اسلامی ایران؛ گزیده‌ای از مجموعه دیدارها و سخنرانی‌ها و مصاحبه‌ها از نیمه دوم سال ۱۳۶۰ تا نیمه‌ی اول سال ۱۳۶۴.

در این کتاب، به فعالیت‌های حجت‌الاسلام والمسلمین سید علی خامنه‌ای طی خدمت چهار ساله، در مقام ریاست جمهوری، (در کنار مسؤولیت‌های خطیر دیگری، چون امامت جمعه‌ی تهران، و ایفای نقش در اداره‌ی امور ارتش و سپاه) و همچنین، صفات اخلاقی برجسته‌ی ایشان اشاره شده است. مراسم تنفیذ حکم سومین ریاست جمهوری اسلامی ایران - حجت‌الاسلام والمسلمین سید علی خامنه‌ای - نیز به صورت خلاصه آورده شده است. فرازهایی از بیانات، پیامها، سخنرانی‌ها و رهنمودهای ایشان در طول چهار سال اول ریاست جمهوری در مراسم مختلف نیز در این کتاب آمده است. رهنمودهای مربوط به «جنگ و دفع تجاوز و انجام دفاع مقدس و رواج اخلاق اسلامی در جبهه‌ها، ارج‌گذاردن به شهدا، حفظ انسجام در ارتش و در جبهه، بازسازی مناطق جنگ‌زده و...» از جمله مطالب مندرج در این کتاب است. در پایان کتاب، عکسهایی از ریاست جمهور وقت در مراسم مختلف به چاپ رسیده است.

[صفحه ۲۴۲]

چهار ساله دوم: گزارشی از اولین دوره ریاست جمهوری حضرت آیت الله خامنه‌ای

تهران: اطلاعات ۱۳۶۸. ۵۲۰ ص.: مصور، عکس.

این کتاب، مجموعه‌ی ۶۶۷ گفتار، رهنمود، سخنرانی و خطبه‌ی نماز جمعه رهبر معظم انقلاب طی دومین دوره‌ی ریاست جمهوری ایشان (از تاریخ ۱۷ / ۴ / ۱۳۶۴ تا ۱۲ / ۳ / ۱۳۶۸) است. تعداد ۱۹۰ سخنرانی، خطبه و پیام مربوط به جنگ تحمیلی و دفاع مقدس است و در آنها به «ایثار، حفظ انسجام در جبهه‌ها، رسیدن به خودکفایی در تولید جنگ‌افزار، شهدا و مقام آنها، عشق و ایمان به نظام مقدس جمهوری اسلامی، حمایت از جبهه‌های جنگ تحمیلی، هنر دفاع مقدس، شعر و جنگ تحمیلی، خط دادن به مسؤولان، گزینشهای درست و پیشرفت تکنیکی و فنی» اشاره شده است. «اعلام بستن تنگه‌ی هرمز در صورت حمله به تأسیسات نفتی خلیج‌فارس، لزوم همزیستی برادرانه سپاه و ارتش،، ضرورت حفظ روحیه و پایداری در جبهه، باور اعلام پیروزی ایران در پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ و لزوم حفظ آثار و ارزشهای جنگ تحمیلی» از دیگر فرازهای سخنان آیت‌الله خامنه‌ای است.

چهره به چهره: ده گفتگوی صریح نشریه «صبح» با صاحب نظران

[تهیه‌کننده نشریه «صبح»].- تهران: کتاب صبح (چاپ اول): ۱۳۷۵. ۳۶۹ ص.: عکس

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل گفتگوهایی است که با صاحب‌نظران (مسؤولان رده بالای سابق و یا حال مملکت) صورت گرفته است. محمدجواد حجتی کرمانی درباره‌ی گفتگوی صلح با صدام و خردگرایی بعد از جنگ مطالبی بیان داشته است. بهزاد نبوی در مورد قانون بعد از جنگ از زبان امام (ره) مطالبی را نقل کرده است. محمدجواد لاریجانی در باب استراتژی آمریکا در زمان جنگ و

فروش تسهیلات شیمیایی و اتمی سخن گفته، اشاره‌ای به فروش موشکهای دوربرد شوروی به عراق می‌کند. علی‌اکبر محتشمی مطالبی درباره‌ی کمک نگرفتن دولت ایران از کشورهای خارجی در زمان جنگ گفته است. اسدالله بادامچیان در خصوص مبارزه با ضد انقلاب در کردستان، و مرتضی الویری هم در مورد تعرفه‌های زمان جنگ سخن گفته است.

حدیث دیدار، مجموعه بیانات مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای در دیدار از استان آذربایجان شرقی (۵ تا ۸ مرداد ۱۳۷۲)

به کوشش کمیته‌ی تألیف و تدوین.- تبریز: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، (چاپ اول): ۱۱۵.۱۳۷۴ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
این کتاب به مناسبت برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان چاپ شده است.
کتاب، مجموعه‌ی بیانات مقام معظم رهبری در دیدار از استان آذربایجان شرقی در گردهم‌آیی‌های مختلف است. ایشان در جمع ایثارگران می‌فرمایند: «شهدای انقلاب اسلامی با همه‌ی شهدا در کشورهای دیگر تفاوت دارند و بازماندگان شهدا نیز با کسان کشته‌شدگان ملتهای دیگر و کشورهای دیگر تفاوت دارند. در صبحگاه مشترک نیروهای مسلح: به نیروهای مسلح توصیه می‌فرمایند تا به خود افتخار کنند و بدانند که این صراط مستقیم است و پسوند آذربایجان را برای نام لشکر ۲۱ حمزه یک پسوند افتخارآمیز بیان می‌فرمایند. در گردهم‌آیی بسیجیان آذربایجان شرقی، به تقویت نیروی بسیج توصیه می‌فرمایند و بسیج را عنصری باارزش بیان می‌کنند که همیشه در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل حضور داشته است. در دیدار اعضای ستاد برگزاری کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان می‌گویند کنگره‌ی بزرگداشت، محلی است که رهبر معظم همیشه به آن فکر می‌کنند و به حفظ ارزش نظام اسلامی توصیه می‌فرمایند.

[صفحه ۲۴۳]

حدیث ولایت: مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، (جلد ۱): از ارتحال تا اربعین امام خمینی

تهیه و تنظیم و تدوین دفتر مقام معظم رهبری.- [تهران]: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۵. بیست و هفت، ۳۵۱ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
جلد اول مجموعه «حدیث ولایت»، شامل بیانات آیت‌الله خامنه‌ای است که از زمان ارتحال حضرت امام خمینی (ره) تا چهلمین روز درگذشت ایشان در جمع هیأت وزیران، فرماندهان و نیروهای ارتش، سپاه، کمیته‌های انقلاب، اقشار مردم، جامعه‌ی مدرسین حوزه‌ی علمیه قم، نمایندگان مجلس، خانواده‌ی شهدا و جانبازان، رزمندگان و بسیجیان ایراد فرموده‌اند. تنظیم مطالب بر حسب تاریخ ایراد فرمایشات بوده، در پایان کتاب نیز فهرست راهنما (شامل فهرست آیات، روایات، اشعار، اماکن، نام کسان و فهرست نمایه‌های موضوعی) ارائه شده است. برخی بیانات در ارتباط با جنگ، در این مجلد، عبارتند از: «نقش سازنده و مهم حضرت امام (ره) در فرماندهی نیروهای مسلح، به ویژه در دوران جنگ؛ سخنرانی در جمع بسیجی‌ها و تأکید بر جنگ‌طلب نبودن و آمادگی همیشگی بسیج؛ آماده بودن در برابر نفوذ دشمن؛ وحدت بین ارتش و سپاه و...».

حدیث ولایت: مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، (جلد ۲)

تهیه و تنظیم و تـدوین دفتر مقـام معظم رهبری (مـدیریت ویژه‌ی نشـر آثـار).- [تهران]: سازمـان مـدارک فرهنگی انقلاب اسـلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

چهارده، ۳۵۸ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جلـد دوم مجموعه «حـدیث ولایت» حاوی بیانات و سـخنان آیت‌الله خامنه‌ای است که در مناسـبتهای مختلف ایراد فرموده‌انـد. تنظیم مطـالب بر حسب تاریـخ ایراد فرمایشـات بوده، در پایـان کتاب نیز فهرست راهنما (شامل فهرست آیات، روایات، اشـعار، اماکن، نام کسـان، و فهرسـت نمایه‌هـای موضـوعی) ارائـه شـده اسـت. برخی بیانـات در ارتبـاط بـا جنـگ، در ایـن مجلـد عبارتنـد از: «پیـام به خانواده‌های شـهدا، اسرا، مفقودان، در آستانه‌ی هفته‌ی دفاع مقدس؛ پیام به مجمع بزرگ فرماندهان سپاه و بسیج؛ دیدار با جمعی از خانواده‌های شـهدای تهران، گرگان و چهاردونگه؛ دیدار با مسؤولان واحدهای فرهنگی بنیاد شـهید و خواهران دانشـجوی دانشـگاه اصـفهان؛ پیـام به مناسبت نهمین سـالگرد جنـگ تحمیلی؛ انتصاب محمـدباقر ذوالقـدر به سـمت ریاست سـتاد کل سپاه پاسـداران؛ سخنرانی در مراسم اعطای نشان فتح به فرماندهان سپاه و ارتش در عملیات ظفرمندانه‌ی بیت‌المقدس و...».

حدیث ولایت: مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، (جلد ۳)

تهیه و تنظیم و تـدوین دفتر مقام معظم رهبری، مدیریت ویژه‌ی نشـر آثار.- تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسـلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۳۵۴ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جلد سوم مجموعه‌ی «حدیث ولایت» شامل بیانات آیت‌الله خامنه‌ای است که در مناسـبتهای مختلفی ایراد فرموده‌اند. تنظیم مطالب بر حسب تاریـخ ایراد فرمایشـات بوده، در پایـان کتـاب نیز فهرست راهنمـا (شامل فهرست آیات، روایات، اشـعار، اماکن، نام کسان، و فهرست نمایه‌های موضوعی) ارائه شده است. برخی بیانات در ارتباط با جنگ، در این مجلد، عبارتند از: «ششمین دوره‌ی فرماندهی و سـتاد دانشگاه امام حسین (ع)؛ دیدار با گروهی از رزمندگان بسیجی نمونه‌ی سراسر کشور؛ مسؤولان بنیاد مستضعفان و جانبازان؛ خانواده‌هـای شـهدا، اسـرا، مفقودان و جانبازان اسـتانهای فارس و همـدان؛ خانواده‌های شـهدا، مفقودان و اسـرا و جانباران شـهرهای رودبار، منجیل، ساوه

[صفحه ۲۴۴]

اراک، محمودآباد، آمل و فریـدن؛ خانواده‌های شـهدای وزارت اطلاعات؛ اعطای نشان فتـح به فرماندهان و نیروهای نظامی ارتش و سپاه در عملیاتهای کربلای پنج و هفت؛ تجلیل از شهدا، جانبازان، اسرا و مفقودان در هشتمین روز از دهه‌ی فجر و...».

حدیث ولایت: مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، (جلد ۴)

تهیه و تنظیم و تدوین دفتر مقام معظم رهبری، مدیریت ویژه نشـر آثار.- تهران: سازمان تبلیغات اسـلامی، مرکز چاپ و نشـر، (چاپ اول): ۱۳۷۶

یازده، ۳۶۴ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جلد چهارم از مجموعه‌ی «حدیث ولایت»، شامل بیانات آیت‌الله خامنه‌ای است که به مناسبتهای مختلفی ایراد فرموده‌اند. تنظیم مطالب بر حسب تاریخ ایراد فرمایشات بوده، در پایان کتاب نیز فهرست راهنما (شامل فهرست آیات، روایات، اشعار، اماکن، نام کسان و فهرست نمایه‌های موضوعی) ارائه شده است. برخی بیانات در ارتباط با جنگ، در این مجلد، در موارد زیر ایراد شده‌اند: «دیدار با خانواده‌ی معظم شهدا و جانبازان شهرهای خوی، بندر گناوه و استانهای مازندران و آذربایجان غربی و گروههایی از دانشجویان و جمعی از مهاجران جنگ تحمیلی؛ اعطای نشان فتح به فرماندهان عملیاتهای فتح‌المبین و بیت‌المقدس و سایر عملیاتها به مناسبت سالگرد آزادسازی خرمشهر؛ شهادت جانباز شیمیایی (فرزند حجت‌الاسلام غیوری)؛ همکاری بین نیروهای مسلح ارتش و سپاه و...».

حدیث ولایت: مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، (جلد ۵)

تهیه و تنظیم و تدوین دفتر مقام معظم رهبری (مدیریت ویژه‌ی نشر آثار).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶. سیزده، ۳۴۹ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه (وزیری)

جلد پنجم از مجموعه‌ی «حدیث ولایت»، شامل بیانات آیت‌الله خامنه‌ای است که در مناسبتهای مختلف ایراد فرموده‌اند. تنظیم مطالب بر حسب تاریخ ایراد فرمایشات بوده، در پایان کتاب نیز فهرست راهنما (شامل فهرست آیات، روایات، اشعار، اماکن، نام کسان و فهرست نمایه‌های موضوعی) ارائه شده است. برخی بیانات در ارتباط با جنگ، در این مجلد، عبارتند از: «بیانات در جمع مسؤولان و کارگزاران نظام؛ سخنرانی در جمع اعضای مجلس خبرگان؛ انتصاب آقای رفسنجانی به ریاست جمهوری؛ دیدار با فرزندان ممتاز شاهد، جانبازان شهرهای مشهد، تهران و استان کردستان؛ تجلیل از شهدا در هفته‌ی دفاع مقدس؛ انتصاب حجت‌الاسلام والمسلمین ابوترابی به سمت نمایندگی ولی‌فقیه در امور آزادگان و...».

حدیث ولایت: مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، (جلد ۶)

تهیه و تنظیم و تدوین دفتر مقام معظم رهبری، مدیریت ویژه‌ی نشر آثار.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

سیزده، ۳۴۶ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مجلد حاضر که جلد ششم از مجموعه‌ی «حدیث ولایت» است، شامل بیانات آیت‌الله خامنه‌ای است که در مناسبتهای مختلفی ایراد فرموده‌اند. تنظیم مطالب بر حسب تاریخ ایراد فرمایشات بوده، در پایان کتاب نیز

[صفحه ۲۴۵]

فهرست راهنما (شامل فهرست آیات، روایات، اشعار، اماکن، نام کسان و فهرست نمایه‌های موضوعی) ارائه شده است. برخی بیانات

در ارتباط با جنگ، در این مجلد، در موارد زیر ایراد شده‌اند: «دیدار با فرماندهان نیروی مقاومت بسیج؛ دیدار با گروهی از آزادگان؛ مراسم ویژه‌ی روز بسیج در پادگان امام حسن مجتبی (ع)؛ دیدار با جمعی از نیروهای مقاومت بسیج؛ دیدار با فرماندهان سپاه، ارتش و پرسنل نیروی دریایی؛ دیدار با خانواده‌ی شهدای ایلام، اعطای درجه به آقای محسن رضایی و علی شهبازی و بیست و هفت نفر از فرماندهان سپاه؛ گردهمایی جانبازان در روز جانباز و...».

حدیث ولایت: مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، (جلد ۷)

مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری، ج. ۷ / تهیه و تنظیم و تدوین دفتر مقام معظم رهبری، مدیریت ویژه‌ی نشر آثار.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز چاپ و نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۳۵۱ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جلد هفتم از مجموعه‌ی «حدیث ولایت»، شامل بیانات آیت‌الله خامنه‌ای است که در مناسبتهای مختلفی ایراد فرموده‌اند. تنظیم مطالب بر حسب تاریخ ایراد فرمایشات بوده، در پایان کتاب نیز فهرست راهنما (شامل فهرست آیات، روایات، اشعار، اماکن، نام کسان و فهرست نمایه‌های موضوعی) ارائه شده است. برخی بیانات در ارتباط با جنگ، در این مجلد، در موارد زیر، ایراد شده‌اند: «دیدار با وزیران، فرماندهان نیروی زمینی و یگانهای نیروی زمینی سپاه؛ دیدار با جهادگران، خانواده‌های شهدا و گروهی از بازماندگان زمین‌لرزه‌ی استانهای گیلان و زنجان؛ دیدار با مسؤولان، نویسندگان و هنرمندان دفتر هنر و ادبیات مقاومت حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات اسلامی، دیدار با گروهی از آزادگان به مناسبت اولین سالگرد آزادی و بازگشت به کشور؛ در جمع خانواده‌های شهدا، مفقودان و گروهی از جانبازان و آزادگان استان لرستان و...».

حماسه سازان عصر امام خمینی، مجموعه مقالات کنگره‌ی سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران (جلد ۱)

تدوین: پژوهشکده علوم انسانی دانشگاه امام حسین (ع).- تهران: مؤسسه‌ی حفظ و نشر آثار سرداران شهید سپاه، ۴۰۵.۱۳۷۷ ص.

کتابنامه.

کتاب حماسه‌سازان عصر امام خمینی (ره) (جلد اول)، بخشی از سخنرانی‌های ایرادشده در کنگره‌ی سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران را دربردارد. سخنرانی سردار رحیم صفوی درباره‌ی نقش مردم تهران در پیروزی انقلاب و دفاع مقدس را ذکر کرده و نظر او را درباره‌ی حرکت مردم تهران در مراحل مختلف انقلاب و دفاع مقدس آورده است. او از شرکت حدود یک میلیون بسیجی در دفاع مقدس و ۳۶ هزار شهید استان تهران یاد کرده است. در سخنرانی آقای ذورالنور هم، نقش روحانیت و ائمه‌ی جماعات مساجد تهران مورد بحث قرار گرفته است. آقای برزنونی در سخنرانی خود بر حفظ و انتقال ارزشها و فرهنگ دفاع مقدس تأکید کرده و در سخنرانی آقای ایزدی راهبردهای انتقال پیام شهدا بررسی شده است. پس از درج نوزده سخنرانی که از دیدگاههای اسلام درباره‌ی شهادت و جهاد یاد کرده، پیام مادر سه شهید (شهیدان پناهی) آورده شده است. در این پیام، بر حفظ دستاوردهای انقلاب و دفاع مقدس تأکید شده است.

[صفحه ۲۴۶]

حماسه سازان عصر امام خمینی، مجموعه مقالات کنگره‌ی سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران (جلد ۲)

تدوین: پژوهشکده علوم انسانی دانشگاه امام حسین (ع).- تهران: مؤسسه‌ی حفظ و نشر آثار سرداران شهید سپاه، ۳۹۲.۱۳۷۷ ص.
کتابنامه.
در جلد دوم «حماسه‌سازان عصر امام خمینی (ره)» - که شامل بیست سخنرانی ایراد شده در کنگره‌ی سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهیـد اسـتان تهران است - ضـمن بررسـی دیدگاههای اسـلام درباره‌ی اهمیت رهبری نظامی و مبانی مدیریت نیروی انسانی و رفتار سازمـانی در دفاع مقـدس، به جنگ ایران و عراق و نقش رهبری امام در این مسأله و تأکیـد ایشان بر جهاد و مجاهـدت در راه خـدا اشاره شـده است. در مقاله‌ی «نقش راهبردی امام در عملیات خیبر» از توجه امام به جنگ به عنوان اصـلی‌ترین موضوع کشور در آن برهه‌ی زمـانی و فراخوانی مردم به جبهه‌ها و تأییـد منطقه‌ی هور برای عملیات خیبر و غافلگیر کردن دشـمن و حفظ مواضع به دست آمده پس از غلبه بر دشـمن، یاد شده است. در هر سـخنرانی، به موضوع خاصـی از مسایل دفاع مقدس پرداخته شده و در پایان، پیام مادر شهیدان خالقی (مادر سه شهید) آورده شده است.

حماسه سازان عصر امام خمینی، مجموعه مقالات کنگره‌ی سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران (جلد ۲)

تدوین: پژوهشکده علوم انسانی دانشگاه امام حسین (ع).- تهران: مؤسسه‌ی حفظ و نشر آثار سرداران شهید سپاه، ۲۸۰.۱۳۷۷ ص.
کتابنامه.
در جلد سوم «حماسه‌سازان عصـر امام خمینی (ره)» چهارده سخنرانی، نه مقاله و پانزده خاطره - که همرزمان و بستگان شهیدان بیان کرده‌انـد - ارائه شـده است. در پایان کتاب، وصـیتنامه و مناجاتنامه‌ی شـهید رضوی آورده شـده و یاد شـهیدان محلاتی، کلاهدوز، عبدالله میثمی، محمد بروجردی، حسن باقری، احمد متوسـلیان، ابراهیم همت، یدالله کلهر، ناصـر کاظمی و محمدتقی رضوی گرامی داشـته شده است و درباره‌ی زندگی هر یک از شـهیدان (کودکی، نوجوانی، پیوسـتن آنها به گروه رزمندگان جبهه‌ها و شـرکت در جنگ تحمیلی و عملیاتهای مختلف در جبهه‌های جنگ تا به شهادت رسیدن آنها) و برخی ویژگی‌های اخلاقی آنان گفت‌وگو شده و خاطراتی از آنان نیز نقل گردیده است.

خطبه‌ها و جمعه‌ها

سخنران: علی‌اکبر هاشمی رفسنجانی.- تهران: حزب جمهوری اسلامی، (چاپ اول): ۱۵۸.۱۳۶۰ ص.
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضـر متن کامل خطبه‌های اول و دوم نمازهای جمعه تهران، از تاریخ ۱۲ / ۴ / ۱۳۶۰ تا ۱۶ / ۵ / ۱۳۶۰ است که توسط آقای هاشـمی رفسـنجانی ایراد شده است. عنوان و موضوع هر خطبه به همراه تاریخ ایراد آن در کتاب ذکر شده است. در متن بسـیاری از خطبه‌ها درباره‌ی اوضاع جبهه، معلولان، شهیدان، خانواده‌ی شهیدان و عملیاتهای مختلف مطالبی ارائه شده است. از جمله موضوع و محتوای خطبه‌هـا، موارد زیر است: «مـاه رمضـان و اثرات انسان‌ساز روزه، آزمایش انسان، انتخابات، مردم و توطئه‌ها، آزمایش الهی، عوامل اسـتحکام جمهوری اسـلامی، تکرار تاریخ دوران امام علی (ع) در دوران انقلاب اسلامی ایران، بیت‌المقدس و مسائل مربوط به آن، فرار بنی‌صدر و پیامدهای مثبت آن، هدف از انفجار دفتر حزب جمهوری و خسارات و منافع آن برای ایران و منافقین، مفهوم تروریسم در جوامع مختلف و...».

[صفحه ۲۴۷]

در امتداد خط رهبری

تدوین مرکز مطالعات و پژوهشهای نیروی مقاومت بسیج سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، (چاپ اول): ۱۳۶۹.۴۶ ص.

طراح روی جلد: حسن آذربیک.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ای از بیانات و پیامهای حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (آیت‌الله خامنه‌ای) درباره‌ی بسیج و بسیجی‌ها و تشکیل ارتش بیست میلیونی است. بیانات و پیامها به ترتیب تاریخ تنظیم شده‌اند. در بیانات و پیامهای ارائه شده، ضمن تقدیر و تشکر از بسیجی‌ها و بزرگداشت مقام بسیج و رزمندگان و شهدای دفاع مقدس، در موارد متعددی به شجاعت و ایثار بسیجیان، ایمان و عشق به خدا و پیروزی آنان در جنگ اشاره شده است. همچنین، بزرگداشت خانواده‌ی شهدا و جانبازان و اهمیت دادن به دستاوردهای فداکاری شهیدان، مورد سفارش بسیار قرار گرفته است.

ده مقاله: مقالات برگزیده یادواره شهدای زن، به همراه نکته‌ها و لطایف در مقام زن

تنظیم و تدوین محمدعلی اخگری، [برای] کمیته علمی یادواره شهدای زن، مؤسسه فرهنگی پیوند با امام.- مشهد: سنبله؛ کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان، معاونت ادبیات، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۸۲ ص.- (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان).

عنوان روی جلد: ده مقاله و نکته‌ها و لطائف در مقام زن.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در دو بخش کلی تنظیم شده است. بخش اول: «برگزیده‌ای از نکته‌ها و لطایف درباره‌ی مقام زن» است که خود، شامل مباحث: «زن و مقامات معنوی، با نگرشی بر زندگانی فاطمه (س)؛ زن و مسئولیت سنگین تربیتی؛ زن، جهاد و شهادت؛ زن در اسلام و اجتماع؛ زن و فرهنگ شهادت؛ زن و انقلاب اسلامی ایران؛ تعرض به جایگاه زن؛ زن و ابتذال؛ زن و دفاع از حقوق خود؛ تفاوت زن و مرد؛ زن و انتخاب الگو و نگرش ویژه‌ی اسلام به زن» است. بخش دوم کتاب (شامل ده مقاله)، مقالات برگزیده‌ی یادواره‌ی شهدای زن است. در بین مقالات، عناوین زیر موجود است: «تلاشهای سیاسی اجتماعی حضرت زهرا (س) و تأثیر آن بر انقلاب اسلامی و دفاع مقدس» و «نقش زن در دفاع مقدس». فهرستی از مقالات ارسال شده و اسامی نویسندگان آنها نیز در پایان کتاب ارائه شده است. در متن کتاب و مقالات و نیز فهرست پایان کتاب، مطالبی درباره‌ی دفاع مقدس ارائه شده است.

دیدگاه‌ها پیرامون جنگ تحمیلی

سازمان تبلیغات اسلامی، دفتر نمایندگی (سازمان صنایع ملی ایران).- تهران: سازمان صنایع ملی ایران، دفتر نمایندگی سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۳.

۲۱۲ ص.: مصور.- (انتشارات سازمان صنایع ملی ایران، دفتر نمایندگی سازمان تبلیغات اسلامی؛ ۱۸).

عنوان روی جلد: جنگ تحمیلی.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب، محتوی سخنان نغز و بیانات گهربار حضرت امام (ره) و عده‌ای از مسؤولان جمهوری اسلامی (تحت عنوان «دیدگاههای جنگ تحمیلی») تعیین کننده‌ی خط مشی اصولی و مشخصه‌ی انقلاب اسلامی ایران در مقابله با کافران صدامی است. عناوین انتخاب شده برای برخی از دیدگاههای این شخصیتها عبارتند از: «جنگ تحمیلی، جنگ کفر با اسلام، انگیزه‌های جنگ، اهداف استکبار جهانی، دفاع، حامیان صدام در منطقه، صدام و حزب بعث،

[صفحه ۲۴۸]

دستاوردهای جنگ، ادامه‌ی جنگ، صلح، پیروزی، وجوب رفتن به جبهه، وحدت نیروها، ایستادگی و استقامت، امدادهای غیبی، شهادت، رزمندگان اسلام، دعوتب به قیام و فرازهای دیگری شامل تنگه‌ی هرمز و تنبیه متجاوزین.

دیدگاهها: منتخبی از مواضع حجت‌الاسلام والمسلمین حاج سید احمد خمینی

[گردآورنده] معاونت پژوهشی مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار حضرت امام خمینی (س)، معاونت پژوهشی، (چاپ اول)،[۱۳۷؟].۲۰۵ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر، شامل برگزیده‌ای از سخنرانی‌های مرحوم احمد خمینی (ره) و بیانگر نقطه نظرات او در مسائل فرهنگی، سیاسی و اجتماعی است. این سخنرانی‌ها، پس از رحلت حضرت امام (ره) تا آخرین روزهای حیات مرحوم احمد خمینی، در دیدار با اقشار مختلف مردم و مسؤولان، در اجتماعات گوناگون ایراد شده است. او در سخنان خود مطالب بسیاری درباره‌ی دفاع مقدس، رزمندگان و شهدا و خانواده‌ی آنان بیان داشته است. از جمله موضوع سخنرانی‌ها، موارد زیر است: «تأکید بر خودسازی و تزکیه‌ی نفس، حمایت از نظام، رهبری و ولایت فقیه، حمایت از دولت و مسؤولان اجرایی، عوامل پیروزی و گسترش انقلاب، مقابله با آمریکا و استکبار جهانی، اعتماد به مردم، تجلیل از شهیدان و خانواده‌های شهدا، اهمیت حضور و نقش زن، خاطرات حاج احمدآقا از امام و...».

دیدگاه‌های جهانی جمهوری اسلامی ایران: مجموعه سخنرانی‌های وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در مجامع بین‌المللی

[علی‌اکبر ولایتی].- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۳. هشت، ۵۲۳.- (دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی: اسناد؛ ۲۲).

صفحه عنوان به انگلیسی: World Views of Islamic Republic of Iran

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل سخنرانی‌های «علی‌اکبر ولایتی» در دوران تصدی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران است که از تاریخ مهرماه ۱۳۶۱ لغایت مهرماه ۱۳۷۳، در اجلاسهای ۳۷ تا ۴۹ مجمع عمومی سازمان ملل متحد و در اجلاسهایی چون: کنفرانس خلع سلاح ژنو، شورای اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد، جنبش غیرمتعهدها و... ایراد شده است. در این بیانات به موارد

متعـددی در ارتباط با جنگ ایران و عراق اشاره شده است؛ از جمله؛ «تجاوز عراق، نحوه‌ی برخورد با اسـرا، نقض قوانین بین‌المللی، کمک نظامی دولتها به عراق در استفاده از سلاحهای کشتار جمعی و شیمیایی، جنگ خلیج‌فارس، بمبارانهای شیمیایی توسط عراق، پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی جمهوری اسلامی ایران، حملات ناوها و هواپیماهای آمریکایی در منطقه‌ی خلیج‌فارس، موارد نقض آتش‌بس پس از قبول قطعنامه و...».

راز ماندگاری

شهید حاج‌ابراهیم همت.- تهران: کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، ۴۰.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: علی وزیریان.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب متن سـخنرانی شـهید حاج محمـدابراهیم همت، فرمانـده لشـکر ۲۷ محمـد رسول‌الله (ص)، برای بسـیجیان، قبـل از شـروع عملیات پیرومند والفجر است. در این سخنرانی مسائل کلی مملکت، در ارتباط با مسائل

[صفحه ۲۴۹]

نظامی و تاریخ انقلاب مطرح شده و سفارشاتی به رزمندگان اسـلام به عمل آمده است. در ابتدای کتاب نیز سـطوری در توصـیف خصوصیات اخلاقی، گذشت و فداکاری و خلوص شهید همت نوشته شده است.

رستاخیز جان

مرتضی آوینی؛ ویراستار حبیب‌الله حبیبی.- تهران: نشر ساقی، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۸۰ ص.- (نشر ساقی: ۲۵. مجموعه آثار؛ ۷).

طراح روی جلد: رضا عابدینی.

صفحه عنوان به انگلیسی: Resurrection of the Soul

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتـاب، شامـل سیزده مقـاله در موضوعهای مختلف است که در همه‌ی آنها، بسته به مبحث مورد نظر، شـهید آوینی مطالبی نیز دربـاره‌ی جنـگ تحمیلی عراق علیه ایران آورده است. عنـاوین مقالاـت به این قرار است: «ادبیـات آزاد یـا متعهـد؟، رمـان و انقلاب اسـلامی، آزادی قلم، رسـتاخیز جسم و رسـتاخیز جان، زبان و فضا، یادداشتی ناتمام در باب هویت و حقیقت انسان، چرا روشنفکران مورد اتهام هسـتند؟، فرهنگ یا فرهنگ توسـعه؟، ویدئو در برابر رسـتاخیز تاریخی انسان، تکرار مکررات، انفجار اطلاعات، آیا تئاتر زنده می‌ماند؟ و منشور تجدید عصر هنر».

ره توشه‌های پاسدار: مجموعه فرامین و رهنمودهای امام امت خطاب به پاسداران

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دفتر سیاسی، (چاپ سوم با اضافات): ۲۵۰.۱۳۶۱ ص.

مطالب این کتاب با درج متن سخنرانی سید حسن طاهری خرم‌آبادی درباره‌ی ویژگی‌های یک پاسدار آغاز شده، با متن سخنرانی حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی (رئیس وقت مجلس شورای اسلامی) در سمینار فرماندهان سپاه، درباره‌ی نحوه‌ی تشکیل سپاه و مشکلاتی که فراراه دارند و سهم سپاه در شکست نیروهای عراقی و فتح بستان ادامه می‌یابد. پس از آن، متن پیامهای حضرت امام (ره) در دیدار با سربازان و پاسداران انقلاب اسلامی شهرستانهای مختلف به مناسبتهای گوناگون و بیانات آن حضرت در دیدار با مسؤولان و مقامات مملکتی در ارتباط با پاسداران و نیروهای بسیج به چاپ رسیده است. از جمله‌ی این مناسبتها فتح خرمشهر، روز پاسدار، دیدار با رزمندگانی که در عملیات بستان و چزابه شرکت داشتند، دیدار با رزمندگان عازم جبهه‌های جنگ و... است.

زمزم ولایت

گردآوری دفتر ریاست ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ آماده‌سازی و تنظیم و معاونت انتشارات مرکز فرهنگی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. - تهران: ستاد برگزاری هشتمین مجمع سراسری فرماندهان و مسئولان سپاه، (چاپ اول): [۱۳۶۹]. ۱۴۶ ص.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب شامل پیامها و بیانات رهبر معظم انقلاب، آیت‌الله خامنه‌ای، در نشستهای سراسری فرماندهان و مسؤولان سپاه در تاریخهای (۲۶ / ۶ / ۶۷) اولین مجمع سراسری، (۲۶ / ۶ / ۶۸) دومین مجمع سراسری، (۲۸ / ۶ / ۶۹) سومین مجمع سراسری و (۲۵ / ۶ / ۷۰) چهارمین مجمع سراسری است. همچنین متن فرمان حضرت امام خمینی (ره) به آقای محسن رضایی در تاریخ ۲۶ / ۶ / ۶۴ - درباره‌ی تجهیز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - ارائه شده است. در متن بیانات آیت‌الله خامنه‌ای؛ درباره‌ی «نقش سپاه در دفاع مقدس؛ تجهیز نیروهای عراق توسط دشمنان، استکبار جهانی، شهدا و خانواده‌ی محترم آنها» مطالبی ارائه شده است.

[صفحه ۲۵۰]

سپاه از دیدگاه مقام معظم رهبری

[تهیه‌کننده مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه].- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نمایندگی ولی‌فقیه، مرکز تحقیقات اسلامی، (چاپ اول): ۷۹.۱۳۷۱ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتابنامه: ص ۷۷ - ۷۹.

مندرجات: بخش اول: جایگاه و موقعیت سپاه در نظام؛ بخش دوم: مأموریت سپاه؛ بخش سوم: تشکیلات سپاه؛ بخش چهارم: نقش دفتر نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه؛ بخش پنجم: پاسداران؛ بخش ششم: آمادگی نظامی؛ مآخذ.

کتاب، گزیده‌ای از سخنان و نظرات مقام معظم رهبری در مورد سپاه بوده، در شش بخش تنظیم شده است. در بخش اول، جایگاه و موقعیت سپاه در نظام به عنوان عصر تفکیک‌ناپذیر، نیاز طبیعی و سرمایه‌ی انقلاب برشمرده شده است. در بخش دوم، مأموریت‌های سپاه در انقلاب (جنگ و بعد از آن) ذکر شده است. در بخش سوم، تشکیلات سپاه، سازماندهی کیفی، نظام و انضباط، فرماندهی، درجه و سلسله مراتب و... مورد بررسی قرار گرفته و در بخش چهارم، به نقش دفتر نمایندگی ولی‌فقیه در این

نهاد، شامل آموزش عقیدتی، ارتباط با روحانیت، رشد فکری و فرهنگی و... پرداخته شده است. بخش پنجم به توصیف ویژگی‌های پاسداران، مانند مردمی بودن، ساده‌زیستن و... پرداخته است و در بخش ششم نیز به شرح چگونگی آمادگی نظامی سپاه اعم از شیوه‌ی آموزش و انواع سلاحها پرداخته است. در پایان کتاب، فهرست منابع و مآخذ آمده است.

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در اندیشه امام خمینی

تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، (چاپ اول): ۲۲۲.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، بیانات، پیامها، فرامین و رهنمودهای امام خمینی (ره) درباره‌ی تشکیل، ساختار، عملکرد و اهداف و برنامه‌های سپاه پاسداران گردآوری شده است. کتاب، شش فصل دارد. موضوع فصل اول، ضرورت تشکیل سپاه و حفظ آن و حمایتهای امام (ره) است. در فصل دوم به اهداف و مأموریت‌هایی اشاره می‌شود که امام (ره) برای سپاه قائل بودند. در فصل سوم (فرهنگ پاسدارای)، مقولات زیر تشریح می‌گردند: مفهوم و ارزش و مقام پاسداری، ویژگی‌های پاسدار و مسؤولیت‌های اخلاقی پاسداران، فرهنگ عاشورا و روز پاسدار. در فصل چهارم (سپاه و مردم)، رابطه و وظیفه‌ی آن دو نسبت به هم از دیدگاه امام خمینی بیان شده است. فصل پنجم (نظم و هماهنگی)، رعایت سلسله مراتب و پرهیز از گرایشهای سیاسی و عزل و نصبها در سپاه است. در فصل ششم (نقش سپاه در پشتیبانی)، پیروزی و حفظ انقلاب اسلامی و برقراری امنیت و اداره‌ی جنگ تحمیلی تبیین می‌شود. در پایان کتاب، فهرست مآخذ بیانات و منابع آمده است.

ستارگان زمین، (جلد ۱): شهید حاج ابراهیم همت

طبرستانی‌راد؛ با مقدمه سجاد ایزده‌ای.- قم: نصایح، (چاپ اول): ۴۷.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«شهید حاج محمدابراهیم همت» فرمانده‌ی لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) از سربازان عاشق امام زمان (ع) بود. کتاب حاضر متن سخنرانی وی برای بسیجیان دریادل است. که قبل از شروع عملیات پیروزمندانه والفجر ایراد شده است. در متن سخنرانی، حوادث و وقایع انقلاب اسلامی و سالهای اول جنگ از زبان شهید همت تشریح

[صفحه ۲۵۱]

شده است. سپس بسیج در کلام شهید همت و شهید آوینی ارائه شده است، که در آن، از زبان این دو شهید مطالبی درباره‌ی بسیج نقل شده است. در پایان کتاب نیز شعری از نگارنده، که در قالب غزل سروده شده به شهید حاج‌ابراهیم همت تقدیم شده است.

سخن شمع خاتم (مجموعه سخنرانی‌های حجت‌الاسلام والمسلمین شهید عبدالله میثمی جانشین نماینده امام در یگان‌های رزمی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی)

تهران: سپاه پاسداران، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۲۵۶ ص.: مصور، عکس، رنگی.- (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس: عقیدتی؛ ۱).

این کتاب، ۲۹ فصل دارد. در ابتدای کتاب، فرازهایی از پیام حضرت امام خمینی پیرامون نقش روحانیون متعهد در انقلاب اسلامی و دفاع مقدس و همچنین خلاصه‌ای از زندگی شهید «عبدالله میثمی» درج شده است. شهید میثمی حضور فعالی در مبارزات سیاسی و اجتماعی دوران طاغوت و همچنین در عملیاتهای فتح‌المبین، کردستان، محرم و... داشته است. مجموعه‌ی سخنرانی‌ها عبارتند از: «ولایت فقیه، نقش مکتب در انقلاب، روحانیت در جنگ، حب و بغض برای خدا، حج و روزه، جهاد، پاسداران بسیجی، عید غدیر، و عید قربان، اهمیت تبلیغ در جبهه، مراتب کبر، نیروهای مسلح اسلام، حدود الهی، وظایف مربی، وظیفه‌شناسی مؤمن، قساوت قلب، تواضع و نقش دعا، سخنرانی به مناسبت ولادت امام رضا (ع)، گفتگویی پیرامون هفته‌ی بسیج و بسیجی نمونه». «شهید میثمی به روایت دکتر ابراهیم اسفندیاری، رئیس دانشگاه علوم پزشکی اصفهان» نیز بخش پایانی کتاب است.

شهید اسوه: بیاد سردار شهید سپاه اسلام مهدی زین‌الدین

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی،؟؟۲۴.۱۳ ص.: مصور. شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب «شهید اسوه» شامل متن مصاحبه با مهدی زین‌الدین، فرمانده‌ی لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع)، پس از عملیات خیبر است. او در این مصاحبه، درباره‌ی «روحیه‌ی رزمندگان حین عملیات، کمک ابرقدرتهای غرب و شرق به صدام، اهمیت جزایر مجنون، استفاده از بمبهای شیمیایی توسط عراق و امدادهای غیبی در جبهه» صحبت کرده است. سپس سخنان مادر شهیدان مهدی و مجید زین‌الدین، در هنگام تشییع جنازه آنها، و متن مصاحبه‌ی معاونت عملیات فرماندهی کل سپاه، رحیم صفوی، آمده است. در این مصاحبه، مطالبی درباره‌ی خصوصیات اخلاقی شهید و خاطراتی از او در زمان فرماندهی ارائه شده است. اشعاری تقدیم به شهیدان مجید و مهدی زین‌الدین، و بخشی از سخنرانی فرمانده‌ی کل سپاه پاسداران، محسن رضایی، در مراسم تشییع جنازه، پایان‌بخش کتاب است.

شهید و شهادت: از بیانات و اعلامیه‌های امام خمینی از سال ۱۳۴۱ تا ۱۳۶۱

تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۱.

۸۴ ص.- (در جستجوی راه از کلام امام؛ ۴).

عنوان روی جلد: در جستجوی راه از کلام امام، دفتر چهارم، شهید و شهادت.

این کتاب، مجموعه‌ای از سخنان حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی شهید و شهادت است که در فاصله‌ی سالهای ۱۳۴۱ تا ۱۳۶۱ در بیانات و اعلامیه‌های آن حضرت آمده است. مطالب کتاب به هشت بخش تقسیم شده است که

[صفحه ۲۵۲]

به ترتیب عبارتند از: «منطق شهید؛ مقام و اجر شهید؛ خون انبیا، ائمه و اولیاء دین، محرک ملتها؛ روحیه‌ی شهادت‌طلبی، رمز پیروزی؛ خانواده و بازماندگان شهدا؛ بنیاد شهید؛ قاتلان خونخوار شهدای عزیز ما؛ مسؤولیت مردم و دولتمردان در قبال خون شهدا». در گردآوری مطالب تلاش بسیاری صورت گرفته تا محتوا به گونه‌ای نباشد که کلام امام را مخدوش و یا ناقص جلوه دهد. لذا در کلیه‌ی موضوعات، تکیه‌ی اصلی بر جوهر کلام و نکات بارز و برجسته‌ی آن بوده است و برای استخراج سخنان امام در موضوعات مختلف و دسته‌بندی آنها نیز از منابعی استفاده شده که دسترسی به آنها امکان‌پذیر بوده است.

صحیفه نور، مجموعه رهنمودهای حضرت امام خمینی (جلد ۲۲)

تهیه و تدوین سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی ایران، گروه انتشارات؛ سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، (چاپ اول): ۱۳۷۱. بیست، ۴۱۲ ص.

کتابنامه: ص ۴۰۲ – ۳۹۴.

شمارگان: درج نشده است.

جلد بیست و دوم «صحیفه‌ی نور»، مجموعه‌ی مستدرک ۲۱۵ نامه، فرمان، مصاحبه و پیام از حضرت امام راحل (ره) است که پس از عروج عارفانه‌ی آن حضرت جمع‌آوری شده است. از آن میان، تعداد پانزده فقره مربوط به جنگ تحمیلی است، که در میان آن‌ها، نامه‌ی تشکری است به یک پسر یازده ساله که پس‌انداز خود را به جبهه‌ها تقدیم کرده است و همچنین سفارش و پیام به ائمه‌ی جمعه که به خانواده‌های شهدا و مجروحان جنگ سر بزنند. متن فرمان انتصاب سرهنگ جواد فکوری به فرماندهی نیروی هوایی و انتصاب سرهنگ صیاد شیرازی به فرماندهی نیروی زمینی، پیام به مناسبت دومین سالگرد جنگ (۳۱ / ۶ / ۶۱)، پیام تقدیر از جانبازان رزمنده‌ی اسلام (به تاریخ ۱۴ / ۱۲ / ۵۹) نیز در میان آنها دیده می‌شود.

صدام حسین: این است موضع ما نسبت به خلق‌های ایران

بغداد: دارالحریه للطباعه، ۷۵.۱۳۶۱ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب شامل ترجمه متن دو مصاحبه‌ی گزارشگر خبرگزاری عراق با صدام است که در تاریخ ۶ / ۲ / ۱۹۸۳(شانزدهم بهمن‌ماه ۱۳۶۱) و هشتم فوریه ۱۹۸۳ (هجدهم بمن‌ماه ۱۳۶۱) به عمل آورده است. در ادامه، ترجمه‌ی فارسی متن دو پیام صدام به خلق‌های ایران ارائه شده که در تاریخهای پانزدهم فوریه ۱۹۸۳ (۲۵ بهمن‌ماه ۱۳۶۱) و ۴ / ۳ / ۱۹۸۳ (چهاردهم اسفندماه ۱۳۶۱) فرستاده شده است. وی در سخنان و پیامهای خود، نظراتش را درباره‌ی نبردهای اخیر، اوضاع جبهه‌ی عراق، پیشرویها و انتخاب منطقه‌ی میسان، نظر درباره‌ی رهبر انقلاب و دیگر مسؤولین کشور ایران، ادامه‌ی جنگ، صلح و مواردی از این قبیل اظهار کرده است.

عزت، راز جاودانگی، فرازهایی از فرمایشات رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی، رهبر معظم انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران، حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی پیرامون...

به کوشش محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: ستاد کل نیروهای مسلح، بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۲۷۰.۱۳۷۴ ص.

[صفحه ۲۵۳]

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «عزت، راز جاودانگی»، در هشت فصل تنظیم شده است. عناوین فصلها عبارتند از: «عزت یا ذلت؛ انگیزهای عراق و حامیانش؛ حمایتهای بین‌المللی از رژیم عراق؛ رسالت بزرگ انقلاب اسلامی و ضرورت دفاع از مستضعفین جهان؛ نقش نیروهای

مسلح در جنگ و بازسازی کشور؛ برکات جنگ؛ قدردانی از دوران هشت ساله‌ی دفاع مقدس و اهمیت ثبت حماسه‌های آن دوران و اهمیت هفته‌ی دفاع مقدس». این مطالب با استفاده از فرمایشات رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره)، رهبری و فرماندهی کل قوا حضرت آیت‌الله خامنه‌ای و رئیس‌جمهور وقت کشور اسلامی ایران (حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی) بازگو شده‌اند.

غروب آفتاب در محراب باختران (جلد ۱)

[عطاء الله اشرفی اصفهانی] تهیه و تنظیم مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ اول): ۴۹۵.۱۳۶۳ ص.: عکس (بخشی رنگی).

عنوان دیگر: غروب خورشید در محراب جمعه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل موارد زیر است: «دستخط حضرت امام خمینی (ره) به شهید آیت‌الله عطاءالله اشرفی اصفهانی (حکم نمایندگی امام و امامت جمعه‌ی شهر کرمانشاه) گزیده‌ای از زندگینامه آیت‌الله اشرفی اصفهانی تا شهادت، و متن خطبه‌های نماز جمعه‌ی ایشان از تاریخ ۱۴ / ۹ / ۱۳۵۹ تا ۲۲ / ۸ / ۱۳۶۰». در پایان متن کتاب نیز تصاویری از ایشان (در کنار سایر مسؤولان، رزمندگان و شهدا)، نماز جمعه و تشییع جنازه‌ی وی - بدون زیرنویس - ارائه شده است. در متن خطبه‌ها، ضمن بیان مطالب سیاسی، مذهبی، اجتماعی، به مسأله‌ی دفاع مقدس و حضور مردم در جبهه‌های نبرد، مبارزه با صدام و حامیان وی، آمریکا و کشورهای استعماری، آغاز جنگ، مسأله‌ی شهید و شهادت، شهیدان دفاع مقدس، خانواده‌ی شهدا، رزمندگان، جانبازان و... اشاره شده است.

غروب آفتاب در محراب باختران (جلد ۲): مجموعه خطبه‌های نماز جمعه شهید اشرفی اصفهانی

[عطاءالله اشرفی اصفهانی] تهیه و تنظیم مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ اول): ۴۹۵.۱۳۶۳ ص.: نمونه، عکس (بخش رنگی).

عنوان دیگر: غروب خورشید در محراب جمعه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجلد دوم کتاب «غروب آفتاب در محراب جمعه» شامل متن خطبه‌های نماز جمعه‌ی «شهید اشرفی اصفهانی» از تاریخ ۲۹ / ۸ / ۱۳۶۰ تا ۱۶ / ۷ / ۱۳۶۱ (هفته‌ی قبل از شهادت) است. او در خطبه‌های نماز جمعه ضمن بیان مسائل و مطالب سیاسی، مذهبی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی، به «مسأله‌ی دفاع مقدس، حضور مردم در جبهه‌های نبرد، ایثار و شهادت رزمندگان در عملیاتهای متعدد، تشییع جنازه‌ی شهدای شهر، خالی نگذاشتن جبهه‌ها، اطاعت از رهبری، هشدار در مواجهه با شایعات و توطئه‌های دشمن، کمکهای نقدی و معنوی به جبهه‌ها، سفارش به مجروحان، جانبازان و خانواده‌ی شهدا، مسائل سیاسی روز، برخورد کشورهای دیگر با مسأله‌ی جنگ و تجاوز عراق و...» اشاره کرده است.

[صفحه ۲۵۴]

فتح فاو

فخرالدین حجازی.- تهران: بعثت، (چاپ اول): ۱۳۶۶. ۳۲۶ ص.، [۸] ص.: تصویر.

این کتاب به مناسبت دهه‌ی فجر منتشر شده است.

کتاب، مجموعه‌ای از مقالات، اشعار و تعدادی عکس است که با عنوانهای متعددی مثل «کربلایی‌ها، سپاه محمد (ص)، نعره‌ی حیدری، کاخ سیاه، رزم زن، مشارکت مردم، شهیدان زن، الماس و...» به چاپ رسیده است. در ابتدا در مقاله‌ای با نام «فتح فاو»، چگونگی فتح فاو و دلاوری‌های سپاه اسلام در این منطقه بیان شده است که با عکسهایی از رزمندگان بعد از تصرف فاو، همراه است. عنوان کتاب، از این مقاله (که بخش اصلی کتاب است) برداشته شده است. چندین شعر در وصف رزمندگان نیز در کتاب به چاپ رسیده است. علاوه بر آن، مقالاتی درباره‌ی «حج خونین، مردم مسلمان فلسطین، سپاهیان صدر اسلام جلوه‌های انقلاب در ایتالیا (سیسیل)» و چند مقاله‌ی سیاسی و اقتصادی دیگر و مقاله‌ای با عنوان «نعره‌ی حیدری» درباره‌ی صفوف مستحکم نماز جمعه‌ی مسلمانان کراچی (که با فریادهای «یامحمد، یامحمد، یا محمد، الله‌اکبر، خمینی رهبر» همراه بود) در مجموعه آمده است.

فرزند ملت در آیینه انقلاب اسلامی: مجموعه سخنرانی‌ها، مصاحبه‌ها و پیامهای شهید رجایی، (جلد ۱)

مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران، وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۱. ۴۰۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب به میمنت چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی منتشر شده است.

جلد اول این مجموعه، حاوی متن پیامها، سخنرانی‌ها، اطلاعیه‌ها، بیانیه‌ها و مصاحبه‌های شهید رجایی از تاریخ ۲۵ / ۵ / ۵۹ لغایت ۱۹ / ۱۱ / ۵۹ در مناسبتهای مختلف است. همچنین مختصری از زندگینامه وی به نقل از همسر و یکی از یارانش (بکایی)، با گزارشی از حادثه‌ی انفجار ساختمان نخست‌وزیری و سخنان امام (ره) درباره‌ی این حادثه ارائه شده است. از جمله مطالبی که در بیانات او درباره‌ی جنگ دیده می‌شود، موارد زیر است: «صدام به عنوان نوکر سرسپرده‌ی آمریکا و شوروی در استفاده از سلاحها، گزارش سفر به سازمان ملل، طرح مسأله‌ی جنگ و دیدار با کورت والدهایم، سخنرانی در اجلاس شورای امنیت درباره‌ی مسائل جنگ، اختلاف مرزی و عهدنامه‌ی الجزایر، بمباران مناطق مسکونی و بیمارستانها و...».

فرزند ملت در آیینه انقلاب اسلامی: مجموعه سخنرانی‌ها، مصاحبه‌ها و پیامهای شهید رجایی، (جلد ۲)

مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران، وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۱. ۴۱۸ ص. شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب به میمنت چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی منتشر شده است.

جلد دوم این مجموعه، حاوی متن پیامها، سخنرانی‌ها، اطلاعیه‌ها، بیانیه‌ها و مصاحبه‌های شهید رجایی از تاریخ ۳ / ۱۱ / ۵۹ لغایت ۴ / ۶ / ۶۰ در مناسبتهای مختلف است. در قسمتهایی از متن، به موضوعاتی از دفاع مقدس اشاره شده است: از جمله: «نحوه‌ی برخورد با اسرای پاسدار؛ اشاره به تقدیم جواهرات یک عروس به جبهه و جنگ‌زدگان؛ تهیه‌ی مواد غذایی از خارج از کشور در دوران جنگ؛ بازسازی نقاط جنگ‌زده؛ حق بودن جبهه‌ی ایران و باطل بودن جبهه‌ی صدام، علت وقوع جنگ از نظر صدام و ابرقدرتها و این که جایی برای فروش اسلحه و مهمات کارخانه‌های آمریکا و شوروی بود؛ بازدید از مناطق جنگی دزفول و بررسی روحیه‌ی مردم؛ شرایط جنگ برای کشور عراق و ایران و اطاعت عراق از آمریکا؛ جنگ ایران و عراق جنگ دو عقیده است و...».

فریاد برائت، پیام حضرت امام خمینی به حجاج بیت‌الله الحرام ذیحجه ۱۴۰۷ – مرداد ۱۳۶۶

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، (چاپ ششم): آذر ۳۲.۱۳۶۶ ص.: نمونه.
شمارگان: ۱۰۰۰۰۰ نسخه.
کتاب «فریاد برائت»، متن پیام حضرت امام خمینی (ره) به حجاج بیت‌الله‌الحرام در مردادماه ۱۳۶۶ است. در متن پیام، حضرت امام (ره) درباره‌ی جنگ تحمیلی به تفصیل بیاناتی ایراد فرموده‌اند. ایشان جنگ را در رأس امور کشور قرار داده‌اند و پس از تحلیل علل آغاز جنگ، رهنمودهایی در مبارزه با استکبار به ملت ایران و به مسلمانان جهان ارائه داده‌اند.

قدردانی از هشت سال دفاع مقدس، بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با اعضای ستاد برگزاری مراسم هفته دفاع مقدس

تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۳۸.۱۳۷۳ ص.
در آستانه‌ی فرارسیدن هفته‌ی دفاع مقدس، مسؤولان و دست‌اندرکاران ستاد برگزاری به حضور رهبر انقلاب رسیدند. در ابتدای کتاب، گوشه‌ای از سخنان رئیس بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس – مهندس مهدی چمران – آمده است. سپس، عناوین بیانات مقام معظم رهبری بدین گونه ذکر می‌گردد: ۱– قدرشناسی از هشت سال دفاع مقدس؛ ۲– حمایت بین‌المللی از عراق در دوران هشت سال دفاع مقدس؛ ۳– قدردانی از جنگ چگونه است ۴– ملت ما در طول دفاع مقدس از چه چیزی دفاع کردند و ۵– چه اهدافی باید در گزارش جنگ دنبال شود.
از جمله فرمایشات ایشان این بود که: «برای هفته‌ی جنگ چه کارهایی اساسی است. این دوران جنگ اوج افتخارات ما است. مردم ما و خود ما هنوز قدرشناسی لازم را برای این دوران هشت ساله دفاع مقدس واقعا نکردیم. عارفترین فرد کشور ما، فرمانده‌ی این جنگ بود و فرماندهی هم می‌کرد. دیگر شما از امام چه کسی را بهتر سراغ دارید درون کشور؛ با این گونه مقامات عالی معنوی و عرفانی؟ هیچ صحنه‌ای مثل صحنه‌ی جنگ برای گزارش خصوصیات یک ملت و همه‌ی چیزهایی که در تاریخ و در گزاره‌ی تاریخی مورد نظر است، بهتر نیست.»

کارآمدی سیاست دفاعی از دیدگاه مقام معظم رهبری

اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: مرکز فرهنگی و انتشاراتی آیه: سازمان تحقیقات خودکفایی بسیج، (چاپ اول): ۲۲۸.۱۳۷۹ ص.
کتابنامه به صورت زیرنویس.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
مؤلف در این کتاب سعی کرده است راهکارهای اجرایی موجود در اندیشه و سیاست دفاعی مقام معظم رهبری را بر اساس بیانات و رهنمودهای ایشان تدوین و تبیین نماید. کتاب از چهار فصل تشکیل شده است. فصل اول: کلیاتی درباره‌ی مفهوم استراتژی و انواع آن؛ فصل دوم: مبانی سیاست دفاعی؛ فصل سوم: تدابیر یا راهبردهای دفاع از نظام جمهوری اسلامی که خود از شش بخش تشکیل می‌شود. (۱– اصالت صلح و امنیت، ۲– راهکارهای فرهنگی، ۳– راهکارهای سیاسی، ۴– تعمیم عدالت اجتماعی، ۵– مردم‌مداری، ۶– راهکارهای نظامی در سیاست دفاعی). و فصل چهارم: اقتدار و مظلومیت.

[صفحه ۲۵۶]

گلواژه‌های ایثار: جانبازان انقلاب اسلامی در کلام و پیام امام خمینی

تهیه کننده معاونت فرهنگی بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی با همکاری روابط عمومی.- [تهران]: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، روابط عمومی، (چاپ اول): ۹۵.۱۳۶۸ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این مجموعه، حاوی بخشهای برگزیده‌ای از گفته‌ها و نوشته‌های رهبر کبیر انقلاب حضرت امام خمینی (ره)، درباره‌ی جانبازان است که به مناسبت دهه‌ی مبارک فجر منتشر شده است. مجموعه در ده بخش تنظیم شده است که «مراتب معنوی و مسائل انسانی و الهی جانبازان، شجاعتهای شهیدان و مفقودان و اشتیاق مجروحان برای بازگشت به جبهه، وظایف مسؤولان در قبال خانواده‌ی شهدا و جانبازان و نیز شهیدان زنده (جانبازان)» در کتاب مورد بررسی قرار گرفته‌اند. از نمونه‌ی گروههای مختلفی که صحبت حضرت امام (ره) در جمع آنها در این مجموعه آمده است. نیز می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «خانواده‌ی جانبازان، جمع معلولان، جمع نابینایان مدرسه‌ی ابابصیر اصفهان، جمع پزشکان، کارکنان و گروهی از مجروحان بیمارستان، جمع معلولان و پاسداران شهرستان تبریز، جمعی از خانواده شهدای رودسر و...».

مبانی دفاع از دیدگاه امام خمینی در دفاع مقدس با تحلیلی مقایسه‌ای

علی بنی‌لوحی.- تهران: مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، (چاپ اول): ۴۷۲.۱۳۷۸ ص.

کتابنامه: ص. [۴۶۴ - ۴۶۱].

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ای از بیانات، پیامها و اطلاعیه‌های حضرت امام خمینی (ره) در ارتباط با دفاع مقدس است. کتاب، نه فصل دارد. فصل اول، «تولد شقایقها»، فصل دوم، «و این است ذوالفقار»، فصل سوم، «طیف بلند نور»، فصل چهارم، «گلهای آفتابگردان» و فصل پنجم، «گامهای اسقرار» نام دارند و در آنها از شهادت‌طلبی و آمادگی جوانان ایرانی برای مقابله با دشمنان انقلاب، صلح‌طلبی دروغین، فریب‌خوردگی و آمریکایی بودن و همدستی صدام با استکبار جهانی یاد شده است. در فصلهای ششم (قلل کرامت، هفتم (قافله‌ی نور) و هشتم (نشاط عاشقان) به فداکاری جوانان و رزمندگان ایرانی برای دفاع از میهن اسلامی اشاره شده است و فصل نهم (شادی وصل)، بر پشیمان نبودن ایران از عملکرد خود در جنگ، شکستن ابهت شرق و غرب و رسوا کردن آمریکا و همدستانش در جهان، تأکید دارد.

متن مصاحبه فرمانده قهرمان لشگر محمد رسول الله شهید حاج ابراهیم همت

[بی‌جا]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی،[۱۳؟؟]. [۱۳] ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب کوچک، شامل متن کامل مصاحبه‌ای است که با شهید حاج‌ابراهیم همت فرمانده‌ی لشکر محمد رسول‌الله (ص)، پس از

عملیات والفجر سه، در محل اردوگاه شـهید بروجردی به عمل آمـده است. از جمله مطالب مطرح شده در مصاحبه موارد زیر است: «وضـعیت روحی رزمندگان اسـلام در جبهه‌های نبرد، نظر شهید درباره‌ی عملیاتهای پیروزمندانه‌ی والفجر دو و سه، نقل خاطراتی از دربـاره‌ی عملیـات والفجر یـک، پیام شـهید به مردم و رزمنـدگان در اطاعت از ولایت فقیه، دعا برای ظهور امام زمان (عـج)، صبر و استقامت و نوید پیروزی».

[صفحه ۲۵۷]

مجموعه اطلاعیه‌های سومین شهید محراب حضرت آیت الله صدوقی از قبل از انقلاب اسلامی تا زمان شهادت

تهیه و گردآوری: مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، ۱۳۶۲.

۴۳۶ ص.: نمونه.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

در این کتـاب، اعلامیه‌هـا، تلگرافهـا، سـخنرانی‌ها، پیامهـا و زنـدگینامه‌ی شـهید حضـرت آیت‌الله صـدوقی، به نقـل از خـود ایشـان و مکاتبـات و پیامهـایی کـه از طرف حضـرت امـام و دیگر شخصـیتهای مملکـتی برای ایشـان ارسـال شـده، به ترتیب تاریـخ به چـاپ رسیـده‌اند. پیامهای قبل از انقلاب، بیشتر، پیامهای هشداردهنده به سـران رژیم طاغوت و یا توصیه و پیشنهاد به شخصیتهای مذهبی و ملـت ایران و همچنیـن نامه‌هـایی بـه سـران کشورهـای فرانسـه، کـویت، عراق و فلسـطین است. پیامهـای بعـد از انقلاـب بیشـتر نقش هدایت‌کننده به سوی جریان اصلی انقلاب را دارند. پیامهایی نیز به مناسبت حمله‌ی عراق به ایران و پیروزی رزمندگان در جبهه‌های حق علیه باطل در عملیات بیت‌المقدس و آزادی خرمشهر و دیگر فتوحات رزمندگان، بین آنها دیده می‌شود. در پایان کتاب نیز پیام امام راحل به مناسبت شهادت آیت‌الله صدوقی و آخرین خطبه‌ی نماز جمعه‌ی این شهید به چاپ رسیده است.

مجموعه سخنرانی‌ها، مقالات و گزارش از اولین سمینار علمی حماسه اسلامی مردم آمل، چهارم و پنجم بهمن ۷۳ «شهر آمل»

تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، مؤسسه‌ی چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

[۲۰۰] ص.: نقشه (تاشده).- (سری مقالات سمینارها؛ ۲).

عنوان روی جلد: مجموعه مقالات و سخنرانی‌های اولین سمینار علمی حماسه اسلامی مردم آمل.

عنوان دیگر: حماسه اسلامی مردم آمل: مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات سمینار علمی بررسی حماسه آمل.

طراح روی جلد: کاظم مقدم.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی مقالات و متن سـخنرانی‌هایی است که در سـمینار علمی حماسه‌ی اسـلامی مردم آمل ارائه شده است. سمینار برای بررسـی واقعـه‌ی شـشم بهمن ۱۳۶۰ - کـه توسـط منـافقین برای تصـرف شـهر آمـل طراحی شـده بـود - برگزار گردیـد. از بین مقالات، در مقاله‌ی «سازمان ضد شورش: بررسـی عملکـرد قرارگاه حضـرت ابوالفضل در جنگلهای شـمال کشور (۱۳۶۰ - ۶۱)»، به بررسی نقش این قرارگاه در تجهیز نیروهای اعزام به جبهه و آموزش فرماندهان لشکر ۲۵ کربلا و لشکر قدس گیلان و نیز نقش آن در سرکوب توطئه‌ی آمل اشاره شـده است. در سـخنرانی‌های ایراد شـده نیز برادر محسن رضایی (فرمانده‌ی سپاه پاسداران انقلاب

اسلامی)، مطالبی در خصوص اوضاع کردستان و مقایسه‌ی آن با آمل و نقش رزمندگان بسیجی آمل بیان کرده است.

مجموعه سخنرانی‌های اولین نشست بسیج و امنیت ملی آذر ماه ۱۳۶۹

به کوشش: واحد اطلاع‌رسانی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و پژوهش‌های ارتش بیست میلیونی، ۱۰۹.۱۳۷۱ ص.

عنوان دیگر: بسیج و امنیت ملی.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل مجموعه‌ای از گزیده‌ی مقالات و سخنرانی‌هایی است که در اولین کنفرانس بسیج و امنیت ملی

[صفحه ۲۵۸]

در آذرماه ۱۳۶۹ ارائه شده است. بیانات آیت‌الله خامنه‌ای، (مقام معظم رهبری) در مراسم ویژه‌ی روز بسیج و سازماندهی ارتش بیست میلیونی و سخنرانی‌های آقای سید محمد حجازی، آیت‌الله حائری شیرازی، حجت‌الاسلام موسوی خوئینی‌ها، دکتر فیروزآبادی از جمله سخنرانی‌های درج شده در کتاب هستند. محتوای موضوعی این سخنرانی‌ها موارد زیر است: «عوامل مؤثر در قدرت نظامی، بسیج روحانی و دانشجو، بسیج خواهران، مبانی استراتژی دفاعی ایران، فلسفه‌ی تشکیل بسیج، نقش بسیج در مبارزه با فساد، بنیه‌ی دفاعی جمهوری اسلامی ایران، نقش بسیج در دفاع مقدس و...».

مجموعه مقالات اولین یادواره شهید علم‌الهدی و شهدای دانشجوی کشور

تدوین کمیته علمی یادواره.- تهران: دبیرخانه یادواره شهدای دانشجوی کشور، (چاپ اول): ۱۶۰.۱۳۷۷ ص.: جدول.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

این کتاب شامل هشت مقاله‌ی برگزیده‌ی ارائه شده در اولین یادواره‌ی شهید حسین علم‌الهدی و شهدای دانشجوی کشور است؛ بدین قرار: «روانشناسی شهادت (از حسین اسکندری)، دانشجوی ولایت فقیه (از قاسم پورحسین)، مردمی بودن دانشجو (از احمد تمیم‌داری)، دانشجو و توسعه‌ی سیاسی (از مهران سهراب‌زاده)، چگونه از ارزشهای دفاع مقدس پاسداری کنیم (از غلامرضا ذاکری صالحی)، دانشجو و مبانی تصمیم گیری سیاسی(از ابوالقاسم فاتحی)، جلوه‌های ارزش‌آفرینی شهدای دانشجو در دفاع مقدس (از حسین علی قبادی) و پدیدارشناسی حماسه‌ی هویزه و تأثیر آن بر روند جنگ عراق علیه ایران (از محمود یزدانفام)». در مقالات، مطالب متعددی در ارتباط با عملیات هویزه، خاطراتی از شهید علم‌الهدی، بررسی نقش دانشجو و جایگاه وی در مواضع سیاسی و جنگ، ارزشهای دفاع مقدس، ولایت فقیه، معنای شهادت و...» بیان شده است.

مجموعه مقالات برگزیده اولین سمینار «علم لجستیک و کاربرد آن در سازمان»

جمعی از مؤلفان.- دانشگاه امام حسین (ع)؛ (چاپ اول): ۲۸۳.۱۳۷۵ ص.: مصور، نمودار، جدول.

طراحی جلد: حمید عجمی، رضا خرم‌پناهی.

محورهـای این سـمینار عبـارت بودنـد از: «خـط مشـی و برنامه‌هـای لجستیـک در پویـایی سازمانها، پیونـدهای مهندسـی و مـدیریت لجستیک، مدیریت لجستیک و نقش آن در کارایی سازمان، روشـهای قابل استفاده در توزیع امکانات و...». عناین سخنرانی‌های این سمینـار به این قرار بود: «اهمیت حمـل و نقل از نظر لجستیک، کاربرد MIS در لجستیک، شـناخت لجستیک، نقش حمل و نقل در تـدارکات نظـامی، طبقه‌بنـدی و کدگـذاری کالاـ ابزار بهبود سیسـتم مـدیریت لجستیـک، نظریه‌ی زمـان عامل گمشـده در مکان و حرکت، سیستمهای برنامه‌ریزی نگاهداری و تعمیرات و مطالعه ۳. M طرحریزی و نگهداری تنها راه و جمع‌بندی مطالب سمینار».

مجموعه مقالات برگزیده‌ی کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان

به کوشـش گروه مقالات کمیته تألیف و تدوین؛ ویراسـتاران: علی‌اکبر نوری، حسـین مسجدی.- [بی‌جا]: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)؛ کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان اصفهان، ۱۳۷۵.

۳۷۱ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان اصفهان: مجموعه آثار؛ ۷).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

[صفحه ۲۵۹]

کتابنامه: در پایان هر مقاله.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

پس از فراخوان جهت برپایی کنگره‌ی بزرگـداشت، ۱۲۵ مقاله به دبیرخانه‌ی کنگره واصل گردیـد که ۲۲ مقاله از بین آنها انتخاب شد و در مجموعه‌ی حاضـر ارائه گردید. این کتاب شامل متن کامل مقالات ارائه شده در «کنگره‌ی بزرگداشت سـرداران و بیست و سه هزار شـهید استان اصـفهان» است. مطـالبی چون: «سـرداران شـهید و تـأثیر آنهـا بر فرهنگ جاری جنگ در جهان معاصـر؛ دفاع مقدس؛ خلاقیتها و ابتکارات؛ بسـیجیان و دفاع مقدس؛ مردم‌شناسـی جنگ؛ نماز جمعه و دفاع مقدس؛ لشکر چهارده امام حسین (ع) در نبرد شـمال کرخه؛ تبیین انـدیشه‌های دفـاعی حضـرت امـام خمینی (ره)؛ دفـاع مقـدس و هنر نمـایش؛ نقش زن در دفاع مقـدس؛ جغرافیای سیاسی شلمچه؛ کارکردهای شعر در انقلاب؛ دفاع مقدس و رسالت زن مسللمان» در این کتاب آمده است.

مجموعه مقالات دومین کنگره بین‌المللی امام خمینی و فرهنگ عاشورا (دفتر ۱): ابعاد گوناگون حضور فرهنگ عاشورا در شخصیت امام خمینی

تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۴۴۲.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، جلـد اول از مجموعه‌ی سه جلـدی مقالات ارائه شده در دومین کنگره‌ی بین‌المللی «امام خمینی و فرهنگ عاشورا» است. در مجلـد حاضـر، ۲۳ مقـاله از افرادی چـون علیرضـا آقاحسـینی، ابوالقـاسم اقبالیـان، علی دوانی، عبـدالرحیم عقیقی بخشایشـی احد واعظی، الهه هادیـان رسـتانی و... در خصوص بازتاب و نقش نهضت عاشورا در فرهنگ و انقلاب اسـلامی ایران و انـدیشه‌های امام خمینی در موضوعـات مربوطه، به چـاپ رسـیده است. در متن مقاله‌هـای کتاب درباره‌ی «دفاع مقـدس، جنگ در برابر ظالمان، تأثیر موضـوع مربـوطه در شـعر و ادبیـات پس از انقلاـب اسـلامی و نقش آن در ترغیـب، تشویـق و تهییـج رزمنـدگان جبهه‌هـای نـبرد،

ایستادگی، مقاومت و شهادت در راه آرمان الهی، انعکاس فرهنگ عاشورا در حیات رهبری و...» نیز بحث و گفتگو شده است.

مجموعه مقالات دومین کنگره بین‌المللی امام خمینی و فرهنگ عاشورا (دفتر ۲): جهاد، قیام و رهبری آن در اسلام، فرهنگ عاشورا و انقلاب اسلامی

تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۷۱۸.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

جلد دوم از مجموعه‌ی سه جلدی «مجموعه مقالات دومین کنگره‌ی بین‌المللی امام خمینی و فرهنگ عاشورا»، شامل ۳۷ مقاله از نویسندگانی چون «احمد احمدی، عبدالکریم بی‌آزار شیرازی، سید ابراهیم سید علوی، سید محمد شفیعی مازندرانی، سید جعفر شهیدی، ناصر هادیان و...» در خصوص موارد زیر است: «مرثیه‌سرایی در شعر فارسی، نقش رهبری امام (ره) در انقلاب اسلامی، جایگاه جهاد و دفاع در اسلام، ابعاد بین‌المللی عاشورا، جهاد دفاعی و ابتدایی، فرهنگ و آداب قیام، فرهنگ قرآنی جنگ و جهاد، عاشورا پشتوانه تشیع، امامت و حرکت و حیات، موضع امام خمینی (ره) در هدایت وضعیتهای بحرانی جامعه، تاکتیکهای نظامی و تبلیغی در نهضت عاشورا، پایداری در برابر ظلم در نظام اسلامی و مبانی حقوق بشر، و...». در متن مقاله‌های ارائه شده درباره‌ی دفاع مقدس و شهادت و رزمندگان اسلام مطالبی (در مقایسه با موضوعات مطرح شده) ارائه شده است.

[صفحه ۲۶۰]

مجموعه مقالات دومین کنگره بین‌المللی امام خمینی و فرهنگ عاشورا (دفتر ۳): فرهنگ دینی در ایثار و شهادت

تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۳۳۶.۱۳۷۶ ص.

جلد سوم از مجموعه‌ی سه جلدی «مجموعه مقالات دومین کنگره‌ی بین‌المللی امام خمینی و فرهنگ عاشورا»، شامل دو بخش مجزا - به شرح زیر - است: «بخش اول: مجموعه‌ی مقالات (شامل یازده مقاله) و بخش دوم: مجموعه‌ی مصاحبه‌ها (شامل یازده مصاحبه).محتوای مقالات و گفتگوها شامل مطالبی چون: «شهادت و ایثار در تعالیم عاشورایی امام خمینی (س)، حادثه کربلا در آیینه‌ی آمار و ارقام، الگوپذیری از نهضت عاشورا، ایثار و شهادت از دیدگاه امام حسین (ع)، اسوه‌های شهید و شهادت و تعالیم آنان در تاریخ اسلام، ویژگی‌های قیام امام حسین (ع) و انقلاب اسلامی ایران و...» است. ضمنا در متن مصاحبه‌ها و مقاله‌های ارائه شده، نمونه‌ها و مقایسه‌هایی بین فرهنگ عاشورا و شهیدان دوران انقلاب و زمان دفاع مقدس ارائه شده است.

مجموعه مقالات ششمین سمینار بررسی سیره‌ی نظری و عملی امام خمینی، تهران - خرداد ۱۳۷۵

[تهیه‌کننده] جمعیت زنان جمهوری اسلامی ایران.- تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)؛ مؤسسه‌ی چاپ و نشر عروج، ۲۵۶.۱۳۷۵ ص.

کتابنامه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجموعه مقالات ارائه شده در ششمین سمینار بررسی سیره‌ی نظری و عملی حضرت امام خمینی، در این مجموعه به چاپ رسیده

است. مجموعه به سه بخش اصلی تقسیم شده که عبارتند از: «تأثیر نهضت کربلا در انقلاب اسلامی ایران از دیدگاه امام خمینی (س)؛ نقش زنان در پیشبرد نهضت کربلا و انقلاب اسلامی ایران از دیدگاه امام خمینی (س)؛ پیام عاشورا، حریت، شهادت، ولایت، جنگ تحمیلی ایران و تعالیم عاشورایی امام خمینی (س) و مبانی اعتقادی و زمینه‌های اجتماعی - سیاسی پیام عاشورا»

مقاله‌ی آقای دکتر سالار منافی اناری با عنوان «جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و تعالیم عاشورایی امام خمینی» (ص. ۲۱۷ - ۲۰۷) گویای مطالبی درباره‌ی دفاع مقدس از دیدگاه حضرت امام خمینی (س) می‌باشد که در آن فرازهایی از فرمایشات حضرت امام درباره‌ی جنگ تحمیلی به نقل از منابع مختلف آورده شده و مورد بحث قرار گرفته است.

مجموعه مقالات ششمین سمینار خلیج فارس، آذر، ۱۳۷۴

دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی مرکز مطالعات خلیج‌فارس؛ به کوشش عباس خادم حقیقت.- تهران: وزارت امور خارجه، مؤسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۴۳۸.۱۳۷۵ ص.: جدول.- (کلیات؛ ۱۹).

صفحه‌ی عنوان به انگلیسی: Sixth Seminar on the Persian Gulf

ششمین سمینار خلیج‌فارس - با عنوان «خلیج‌فارس و ساختار متحول بین‌الملل» - در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه برگزار شد. موضوعات و مسایلی مانند تغییرات ساختاری در نظام بین‌الملل، قطب‌بندی جدید بین‌المللی، نقش بازیگران جهانی و عوامل فرامنطقه‌ای، در این سمینار مورد توجه قرار گرفت. محور اساسی سمینار ششم خلیج‌فارس، تأثیر متقابل نظام بین‌الملل و خلیج‌فارس بر یکدیگر بود. مقالات ارائه شده در شش فصل به شرح زیر تنظیم شده است:

فصل اول، سخنرانی‌های افتتاحیه؛ فصل دوم، رضایت خلیج‌فارس در نظام آینده‌ی بین‌الملل، فصل سوم، به همکاری میان کشورهای خلیج‌فارس؛ فصل چهارم، مسأله‌ی امنیت خلیج‌فارس و نظام بین‌الملل؛ فصل پنجم، وضعیت قدرتهای بزرگ در خلیج‌فارس و فصل ششم، نفت خلیج‌فارس از ابعاد سیاسی - اقتصادی.

[صفحه ۲۶۱]

مجموعه مقالات هفتمین سمینار بررسی سیره عملی و نظری امام خمینی، خرداد ۷۵

[جمعیت زنان جمهوری اسلامی ایران].- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، (چاپ اول): ۱۳۷۶. ب، ۳۲۲ ص.: جدول، نمودار.

عنوان دیگر: مجموعه مقالات هفتمین سمینار سیره عملی و نظری امام خمینی (س).

کتابنامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این مجموعه، حاوی مقالات ارائه شده در هفتمین سمینار بررسی سیره‌ی عملی و نظری امام خمینی (س)، در خردادماه ۱۳۷۵ است. کتاب، دارای سه نشست (فصل)، یک میزگرد و بخش مقالات است. طی نشستها، میزگردها و در مقالات ارائه شده مطالبی در ارتباط با جنگ ایران و عراق، شهیدان و رزمندگان و تأثیر عاشورا بر دفاع مقدس وجود دارد. برخی از مطالب عبارتند از:

نشست اول: امام،، عاشورا و تاریخ؛ نشست دوم: امام، عاشورا و سیاست؛ نشست سوم: امام، عاشورا و عرفان؛ میزگرد: وجوه مشترک

نهضت عاشورا و انقلاب اسلامی ایران / موسوی بجنوردی، خانم شجاعی؛ مقالات: بررسی خطبه‌های مجالس عزاداری... / مرتضی پدریان، عاشورا، انقلاب اسلامی و رسالت ما در جهان کنونی / جعفر مرعشی و....

مجموعه مقالات نهمین سمینار بررسی سیره نظری و عملی حضرت امام خمینی

[تهیه‌کننده] جمعیت زنان جمهوری اسلامی ایران.- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، (چاپ اول): ۱۳۷۹،۳۱۶ ص.

کتابنامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این مجموعه، مقالاتی به چاپ رسیده است که در نهمین سمینار بررسی سیره‌ی نظری و عملی امام خمینی (ره)، در سال ۱۳۷۷ ارائه گردید. تعداد مقالات ۲۴ عنوان است و ابعاد شخصیتی و عملی حضرت امام (ره) در مقاطع زمانی زیر در این مقالات، بررسی و تبیین می‌شود: «دوران مبارزه امام خمینی (ره)، دوران تثبیت جمهوری اسلامی و دوران جنگ». عناوین تعدادی از مقالات و سخنرانی‌ها عبارتند از: «سه امتیاز، سه فضیلت، سه خصوصیت از یک رهبر،» فریده مصطفوی؛ «قانون‌مندی حاکم بر سیره‌ی امام در رهبری و ارتباط با مردم»، سهیلا جلودارزاده؛ «امام و سیاست خارجی»، علاءالدین بروجردی؛ «بنیادهای مدیریت و رهبری در اندیشه و عمل امام خمینی (ره)»، محمدحسین شفیعیا و....

مرد عمل، جهاد و شهادت شهید دکتر مصطفی چمران: سخنرانی استاد سید علی خامنه‌ای به مناسبت چهلمین روز شهادت شهید دکتر مصطفی چمران

تهران: حزب جمهوری اسلامی، ۱۳۶۰.۴۰ ص.- (حزب جمهوری اسلامی، نشریه شماره ۳۸).

شمارگان: ذکر نشده است.

عنوان از روی جلد.

کتاب حاضر، متن سخنرانی امام جمعه‌ی وقت تهران (آیت‌الله خامنه‌ای) در مجلس بزرگداشت شهید دکتر مصطفی چمران است که از طرف مجلس شورای اسلامی در مدرسه‌ی شهید مطهری در تاریخ ۳ / ۴ / ۱۳۶۰ برگزار گردیده بوده است. سخنرانی ایشان درباره‌ی دوران جوانی، خصوصیات، تحصیلات و مبارزات دکتر چمران در لبنان،

[صفحه ۲۶۲]

فعالیت‌های او بعد از انقلاب در ایران در دوران تجاوز عراق به ایران در خوزستان (سوسنگرد و بستان)، دوران مجروحیت شهید چمران، جهت‌گیری‌های وی در مسائل سیاسی مملکت، ماجرای پاوه و آزادسازی آن شهر، نظرات چمران در مقابل چریکهای فدایی خلق و ضدانقلاب، اطاعت از امام (ره)، و مسائل دیگر بوده است. در پایان نیز بیانیه‌ی حزب جمهوری اسلامی به مناسبت شهادت دکتر چمران همراه با نگاهی کوتاه بر زندگی وی از تولد تا شهادت ارائه شده است.

مطالب مطرح شده در اولین همایش سراسری علمی، آموزشی روابط عمومی بنیاد شهید (دی ماه ۱۳۷۹)

تهیه و تنظیم اداره کل دفتر ریاست و روابط عمومی بنیاد شهید؛ ویراستار: محمدحسن عیسی‌زاده.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، دفتر ریاست و روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۳۸.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل هشت مقاله و سخنرانی، همراه با قطعنامه و بخشنامه‌ی توسعه‌ی فرآیند اطلاع‌رسانی می‌باشد که در همایش مذکور ارائه شده است. همایش، مربوط به بازآموزی و به روز کردن اطلاعات فنی مسؤولان و کارشناسان روابط عمومی بنیاد شهید بود و به امر اطلاع‌رسانی و اطلاع‌یابی در درون و بیرون بنیاد شهید تأکید داشت. مطالب کتاب عبارت است از: سخنرانی‌های مسؤولان بنیاد شهید و مقالات: «روابط عمومی، تکنیکها و یادگیری آن» از هوشمند سفیدی، «اصول و وظایف روابط عمومی و مفهوم مخاطب‌شناسی در آن» از علی میرسعید قاضی، «مفاهیم اساسی در خبرنویسی» از حسین قندی و «ارتباط با رسانه‌ها در روابط عمومی»، از شهاب سیدمحسنی. در سخنرانی‌ها و مقالات ارائه شده، مطالبی درباره‌ی شهید، شهادت، خانواده‌ی شهیدان و دفاع مقدس ارائه شده است.

مقالات سمینار جغرافیای کاربردی جنگ

تهران: دانشگاه امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۶۵.

هشت، ۲۵۲ ص.: مصور، جدول، نقشه، نمودار، عکس.

فهرست منابع و ماخذ در پایان هر مبحث.

سمینار جغرافیای کاربردی جنگ از تاریخ ۲۱ الی ۲۳ خرداد ۱۳۶۷ برگزار شد. در این سمینار، تعداد قابل ملاحظه‌ای از استادان و دانش‌پژوهان و علاقه‌مندان رشته‌ی جغرافیا، مطالب آموزنده و سودمندی در زمینه‌های مختلف جغرافیای کاربردی و ارتباط آن با جنگ تحمیلی مطرح نمودند. بخشهای مختلف این کتاب عبارتند از: جغرافیا و جنگ، تحول استراتژی - ژئواستراتژی و مبانی جغرافیایی آن، تحلیلی از رابطه‌ی علم جغرافیا و رزم، اهمیت استراتژیکی خلیج‌فارس، ژئوپولتیک خلیج‌فارس، جغرافیای سیاسی خاورمیانه و جنگ تحمیلی، تنگه‌ی هرمز و شبه‌جزیره‌ی مسندم (بخشی از کشور عمان) در تصاویر ماهواره‌ای، آب و هوا و برنامه‌ریزی فعالیت‌های نظامی، کاربرد اقلیم در طرحهای نظامی، هواشناسی و حمل و نقل در جنگ، هواشناسی و جنگ، اثرات اقلیم بر صنعت هواپیمایی، کاربرد ژئومورفولوژی در مسایل زمین‌شناسی نظامی، ژئومورفولوژی و نقش آن در امور دفاعی، پیشرفتهای سنجش از دور در ایران و جهان و کاربرد عکسهای هوایی و نقشه.

مقدمه‌ای بر شیطان، مجموعه مقاله

ابوالقاسم حسینجانی.- تهران: شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، ۱۱۷.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: مصطفی ندرلو.

[صفحه ۲۶۳]

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Introduction to the satan: discourses

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

به مناسبت ۱۳ آبان، روز ملی مبارزه با استکبار جهانی.

کتاب، شامل بیست مقاله از نویسنده است، که با بیان جملات و کلمات نثرگونه به موضوع شیطان از جنبه‌های دنیوی نگریسته و در تمامی مطالب خود سعی کرده است اشکال و اعمال متعددی را که ابلیس و نمایندگان وی در زمین (چون: آمریکا، اسرائیل، صدام، استکبار، استبداد و...) برای نابودی حقیقت انجام می‌دهند، شرح دهد؛ مواردی چون: «توطئه، تحریم، کودتا، تهاجم نظامی - فرهنگی، جنگ، قتل عام و...». موضوعهای مقالات عبارتند از: «شیطان‌شناسی، سیزده آبان ۱۳۴۳ و تبعید امام خمینی به ترکیه، لانه‌ی جاسوسی آمریکا، برائت از مشرکین، تحریم اقتصادی آمریکا، انقلاب اسلامی ایران، حمله‌ی نظامی آمریکا به ایران (واقعه‌ی طبس در اردیبهشت ماه ۱۳۵۹)، بسیج، جمعه‌ی خونین مکه در سال ۱۳۶۶، جنگ تحمیلی و...».

نبرد رمضان: سخنرانی برادر محسن رضائی فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به مناسبت عملیات رمضان (مرداد ۶۱)

محسن رضائی.- (بی‌جا: بی‌نا، بی‌تا). ۳۱ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

عنوان از روی جلد.

سرآغاز این کتاب، ترجمه‌ی آیاتی چند از قرآن مجید، و یک حدیث و دو روایت در باب جهاد و شهادت است و پس از آن، بخشی از فرمایشات حضرت امام خمینی (ره)، رهبر کبیر انقلاب اسلامی، خطاب به پاسداران ذکر شده است. متن اصلی کتاب، سخنان محسن رضایی (فرمانده‌ی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی) است که در جمع برادران سپاه و بسیج در کربلای خوزستان به هنگام عملیات رمضان (مرداد ۱۳۶۱) ایراد گردیده است. برادر رضایی در این سخنرانی از ترس امریکا از اسلام، رحمت و برکت خدا که شامل حال رزمندگان کشور ما شده است، و حمایت ائمه‌ی اطهار از عملیاتی که با نام مبارک آنها آغاز شده و فرمایشات امام مبنی بر پایداری تا پیروزی نهایی و بسیاری موارد دیگر سخن گفته است. در پایان نیز خاطره‌ای از یک رزمنده درباره‌ی امدادهای غیبی نقل شده است. بخشی از نیایش یک رزمنده نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

نشریه تاریخ جنگ

تهران: اداره عملیات ستاد مشترک سپاه، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۱.

سال دوم: شماره ۶ قسمت دوم: ۲۸۳ ص.: نقشه (تاشده).

شمارگان: ذکر نشده است.

اثر حاضر، شامل مجموعه‌ای از مقالات و اخبار است. عنوانهای مطالب آن عبارتند از: «سرمقاله، مروری اجمالی بر سیاستهای آینده‌ی آمریکا، نگاهی گذرا به جنگ هشت ساله، جنگ در خرمشهر، محیط سیاسی - استراتژیک خاورمیانه پس از جنگ خلیج‌فارس، نگرشی مختصر بر جنگ نامنظم در دریا، شرایط تداوم نبرد، مروری گذرا بر عملیات کربلای پنج، جنگهای نامنظم زمینه‌ساز تحولات اساسی در جنگ، معرفی تألیفات مرکز، بررسی تهدیدات خارجی - کلیاتی پیرامون توازن نظامی و اقتصادی کشورهای منطقه، دیدگاههای نظامی، گزارشهای خبری در خصوص مسائل نظامی جهان: گزارش کیفیت تولیدات نظامی چین، عراق تضعیف شد ولی هنوز قدرتمند می‌باشد، افزایش قدرت نظامی ایران و نگرانی غرب، افزایش تهدیدهای اتمی در آسیا، مروری بر اختلافهای مرزی در خلیج‌فارس، آینده‌ی عراق در ابهام و...».

[صفحه ۲۶۴]

نقش فرهنگ دفاع مقدس در اصلاح فرهنگ عمومی کشور

گردآوری و تدوین: محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

ص.- (دیدگاه‌ها؛ ۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل چهار بخش است: بخش اول، بیانات رهبر کبیر انقلاب اسلامی و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت امام خمینی (ره)، پیرامون اصلاح فرهنگ کشور و نقش مراکز فرهنگی است. بخش دوم، بیانات مقام معظم رهبری و فرمانده کل قوا، حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای، پیرامون اصلاح فرهنگ عمومی و بهره‌گیری از اصول و ارزش انقلاب اسلامی و دفاع مقدس. در بخش سوم، بیانات ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران، حضرت حجت‌الاسلام والمسلمین هاشمی رفسنجانی، پیرامون نقش فعالیت‌های فرهنگی در اصلاح فرهنگ عمومی کشور گردآوری شده است. بخش پایانی، تبیین و تشریح فرمایشات مقام معظم رهبری است که در تاریخ ۲۰ / ۴ / ۱۳۷۴ در ارتباط با این موضوع ایراد شده است.

نگاهی به سومین سمینار تبیین اندیشه‌های دفاعی حضرت امام خمینی

تهیه و تنظیم گروه کار علمی سمینار.- تهران: وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، سازمان عقیدتی سیاسی، معاونت فرهنگی، (چاپ اول): ۲۳۱.۱۳۷۵ ص. (جدول).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل دوازده مقاله، سخنرانی و پیام است که در سومین سمینار تبیین اندیشه‌های دفاعی حضرت امام خمینی (ره) ارائه شده‌اند. مطالب کتاب عبارتند از: «پیام ریاست جمهوری وقت، (هاشمی رفسنجانی) به سمینار، اندیشه‌های دفاعی از دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) (دکتر فیروزآبادی)، سخنرانی حجت‌الاسلام سید حسن خمینی، دفاع از ملتها در اندیشه‌های دفاعی حضرت امام خمینی (ره) (مسیح مهاجری)، ابعاد مختلف تهاجم فرهنگی از دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) (مرتضی پدریان)، نقش و میزان تأثیر رسانه‌های جمعی در دفاع (یوسف قوچانی غروی)، مواجهه‌ی امام با سیستم بین‌المللی (مصطفی مصلح‌زاده)، بغاة و نحوه‌ی مقابله با آن از دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) (داریوش نوروزی)، بسیج و نقش آن در دفاع همه‌جانبه (مهدی مطهرنیا)، نقش مردم در مقابله با تهاجم فرهنگی (مهدی ادیبی سده)، نقش امام در مبارزه با استکبار (اصغر جعفری)، فرهنگ‌سازی سازمانی عدم مداخله‌ی سیاسی (علی شیخان)».

نگرشی بر بیانات مقام معظم رهبری (آیت‌الله العظمی خامنه‌ای حفظ الله) برای فرماندهان لشکر ۲۷ رسول الله: (تفضیلی بر عوام و خواص حق و باطل)

مرتضی حسینی اصفهانی.- قم: فرهنگ قرآن (چاپ چهارم): ۳۷۵.۱۳۷۷ ص.

عنوان دیگر: تفصیلی بر عوام و خواص حق و باطل.

کتابنامه: ص. ۳۷۵ - ۳۷۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، ابتدا متن کامل سخنان حضرت آیت‌الله خامنه‌ای خطاب به فرماندهان لشکر ۲۷ رسول‌الله (ص) ارائه شده است. محور بیانات مقام معظم رهبری، شکست و پیروزی در مقاطع حساس و حفظ ارزشها در ارتباط با «خواص» است. پس از آن، نویسنده به بررسی و شرح «عوام» و «خواص»، مورد استناد در این سخنان، از زاویای تاریخی آن [اواخر دوره‌ی زندگانی حضرت پیامبر (ص)، بعد از رحلت ایشان در زمان خلفاء، زمان امامت امامان حضرت علی (ع)، حضرت امام حسن (ع) و حضرت امام حسین (ع)] پرداخته است.

[صفحه ۲۶۵]

یادنامه نخستین یادواره ستایشگران عشق و ولایت

به اهتمام غلامحسین رفیعا؛ ویراستار مهدی اسفندیاری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات آیینی، ۱۳۵.۱۳۷۷ ص.: مصور، عکس.

طراح روی جلد: مهدی رزمی.

عنوان روی جلد: یادواره ستایشگران عشق و ولایت.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The First Commemoration for the Velayat...

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این اثر به پنج ستایشگر اهل بیت (ع) تقدیم شده است: محمود اکبرزاده، غلامرضا سازگار، اصغر زنجانی، غلامعلی سماواتی، صادق آهنگران.

این یادواره برای بزرگداشت مداحان و ذاکران اهل بیت (ع) تشکیل شد و کتاب، شامل سخنرانی‌ها و مقالاتی است که در این گردهمایی ارائه شده بود. مطالب عبارتند از: «انگیزه‌ی تشکیل نخستین یادواره (محمدعلی زم)؛ نقش‌آفرینی ستایشگران اهل بیت (ع) در تاریخ شیعه (ناطق نوری)؛ میزگرد تخصصی؛ جایگاه شعر از دیدگاه قرآن و پیامبر اکرم (ص) (حجت‌الاسلام مروی)؛ هنر شعر و هنر خوانندگی (عبدالله فاطمی‌نیا)؛ عنصر تبلیغ در نهضت حسینی (ع) در آثار استاد مطهری (ره) (علی مطهری)؛ مصاحبه با آقایان: اکبرزاده، سازگار، زنجانی، سماواتی، آهنگران، ارزش و ارجمندی، ستایشگران آل‌الله (ع) (محمدعلی زم). اشعاری نیز از رضا مؤید، علی انسانی و محمد خسرونژاد ارائه شده است. در بخش مصاحبه، حاج‌صادق آهنگران خاطره‌ای از مداحی خود را در جمع رزمندگان اسلام در مصلی اهواز در خوزستان بیان می‌کند.

[صفحه ۲۶۶]

عقیدتی

آب حیات، جهاد و شهادت، به انضمام چهل حدیث در جهاد با نفس و احکام جبهه

علی عراقچی همدانی.- تهران: حقایق؛ اوج. ۹۶.۱۳۶۵ ص.

مندرجات: جهاد از نظر قرآن و حدیث؛ ارزش رزمنده و شهید؛ خدمت به رزمندگان؛ آزار و اذیت به رزمندگان؛ فرار از جنگ؛ رفتار با اسیر؛ دعا در جبهه و وقت حمله؛ چهل حدیث در جهاد با نفس؛ احکام و مسائل جبهه.

نویسنده، که خود از حوزه‌ی علمیه‌ی قم است، در این کتاب به بیان آیات و روایات در مورد جهاد و شهادت پرداخته است و در ذیل هر آیه یا حدیث یا روایت، توضیحاتی داده است. پس از متن اصلی که به بحث در مورد جهاد و اخلاق رزمندگان و در حقیقت، جهاد با نفس پرداخته است. چهل حدیث هم از ائمه‌ی اطهار در مورد اهمیت و ارزش جهاد با نفس، جهاد اکبر، آورده و شرایط آن مطرح شده است. در انتهای کتاب نیز بیست حکم از احکام شرعی آورده شده است که رزمندگان در شرایط خاص جبهه با آن روبه‌رو می‌شوند.

آفات پیروزی

[بی‌جا]: تبلیغات جبهه و جنگ، (چاپ اول): ۶۳.۱۳۶۱ ص.

مندرجات: حالاتی که در سختی و شدت بروز می‌کند؛ آفات پیروزی؛ لحظات گذرا؛ کسانی که استثناء شده‌اند؛ دو نمونه.

در کتاب «آفات پیروزی» به رزمندگان هشدار داده شده که معمولا انسانها در شداید و سختیها گرفتار یأس، کفر و قنوط (ناامیدی) می‌شوند و وقتی رو به سوی خدا می‌کنند، به انابه (توبه) و جزع (زاری) و دعا و جوار (استغاثه) می‌پردازند و اغلب این حالات گذراست و چون شاهد پیروزی را در آغوش کشیدند، دچار فخرفروشی، دوری از خدا و شرک، خودگرایی و خوپرستی، لجاج در طغیان و ستمگری در روی زمین و... می‌گردند. اما گروهی از این حالات مستثنی شده‌اند؛ «صابران، صالحان و نمازگزاران و آنان که به محرومان از مال خود می‌بخشند، کسانی که به قیامت باور دارند، آنانی که بر شهوت خود چیره‌اند، آنان که به حق شهادت می‌دهند و محافظان نماز» از این گروه هستند. و از رزمندگان و جهادگران جبهه‌ها خواسته شده که از آفات پیروزی بر حذر باشند و از غرور و نخوت و خودخواهی دوری کنند و همه پیروزی‌ها را خدا بدانند. در کتاب، به آیات و احادیث و ابیات مثنوی مولوی استناد شده است.

ابعاد جنگ در فرهنگ اسلام

تألیف احمد خاتمی.- تهران: امیرکبیر (چاپ دوم): ۳۲۰.۱۳۷۵ ص.

کتابنامه: ص. ۳۲۰ - ۳۱۵، همچنین به صورت زیرنویس.

«ابعاد جنگ در فرهنگ اسلام» درسها و رهنمودهای پیامبر بزرگوار اسلام در سایه‌ی تحلیلهای قرآن است. فصل اول با نام «اولین فرمان جنگ»، به شرح اولین جنگ پیامبر اسلام می‌پردازد که فرمان آن در سال دوم هجرت در مدینه صادر شد. فصل دوم (انگیزه و هدف در جنگ)، ارزش نیات انسانی در مورد جنگ و در امور دیگر و همچنین هدف از جهاد را مطرح می‌کند. فصل سوم، «بینش رزمندگان در قرآن» نام دارد که به اهمیت عقیده و بینش در

جهـاد، به دلیـل انجام جهاد با هـدف گسترش حاکمیت دین الهی می‌پردازد. «عوامل پیروزی در جنگ: ایمان، مقاومت و اطاعت از رهبری؛ و عوامل شکست در جنگ؛ طرف مقابل در جنگ؛ قوانین جنگ: معافیتها، حرمت فرار از جنگ و حرمت جنگ در ماه‌های حرام و برخی مباحث دیگر» از جمله موضوعهایی هستند که در این کتاب مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند.

اثرات مثبت جنگ، به ضمیمه سخنان امام خمینی و سید علی خامنه‌ای پیرامون اثرات مثبت جنگ تحمیلی

مدرس: حجت‌الاسـلام حائری شـیرازی؛ تهیه سـپاه پاسداران انقلاب اسـلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، (چاپ اول): ۱۳۶۵.

۸۰ ص.- (سلسله درس‌های اسلام در جبهه؛ جلد ششم).

عنوان روی جلد: سیر و سلوک رزمندگان اسلام: اثرات مثبت جنگ.

در این کتاب - که جلـد شـشم از سلسـله درسـهای حجت‌الاسـلام حائری شـیرازی پیرامون «اسـلام در جبهه» است - درباره‌ی اثرات مثبت جنگ سـخن گفته شـده است. در قسـمت اول، سـخنان رهبر کبیر انقلاب اسـلامی و فرمانده‌ی کل قوا - حضـرت امام خمینی (ره) - پیرامون جنگ تحمیلی نقل شده است که مباحث عمده‌ی آن، «برکات جنگ؛ جنگ، محل آزمایش برای اهل آخرت و اهل دنیـا؛ و تکلیـف و رسـالت مسـلمین جهـان» اسـت. در قسـمت دوم، سـخنان حضـرت آیت‌الله خـامنه‌ای، رئیس‌جمهـوری وقت ایران، پیرامون اثرات مثبت جنگ آورده شده است. در قسمت سوم نیز درس سی و چهارم از دروس حجت‌الاسلام حائری شیرازی پیرامون اسلام در جبهه - که محور اصلی موضوعی آن اثرات مثبت جنگ است - درج شده است.

احکام ساده: دسته دوم، دوره سوم ۲۳: به ضمیمه جزوه تطبیقی ۱۱۰ و ۱۳۰

تهیه‌کننده مرکز تحقیقات اسلامی.- [تهران]: واحد آموزش عقیدتی سیاسی،[۱۳؟؟] ۵۶، ۸، ۸ ص.

عنوان روی جلد: احکام ساده ۱: کد ۲۱۰

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، مجموعه‌ای از دوازده درس آموزشـی درباره‌ی احکام دین است که برای سـربازان وظیفه به عنوان دوره‌ای از آموزشهای سیاسی تهیه شده است. در این دوره با مسائلی از احکام «مسجد، نماز جمعه، روزه، زکات، خمس، معاملات، شکار، امربه‌معروف و نهی‌ازمنکر، دفاع، غصب، نذر و نگاه کردن» آشـنایی حاصل می‌شود. در مبحث دفاع، مسائل مربوط به دفاع مطرح شده است؛ مانند مواردی که دفـاع واجب است (یعنی مواردی که حمله به مرزهـا و شـهرهای کشور، حمله به حکومت به حکومت اسـلامی؛ حمله و تهـاجم سیاسـی یـا اقتصادی صورت قرار گرفته است). همچنین لزوم کمک مسـلمانان در زمانی که کشور اسـلامی مورد حمله واقع شود و تهـاجم به انسان و تهاجم به مال و ناموس مورد بررسـی قرار گرفته است. در پایان نیز جزوه‌ی تطبیقی از فتاوای آیات عظام با ارجاع به صفحه و سطر مربوطه ارائه شده است.

احکام مورد نیاز در جبهه: همراه با رهنمودها و جدیدترین استفتائات از امام خمینی

تدوین و تنظیم علی‌محمد اسدی.- تهران: وزارت ارشاد اسـلامی، ستاد امور جنگ، کمیته فرهنگی؛ قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۹۲.۱۳۶۵ ص.

[صفحه ۲۶۸]

مندرجات: ۱. تقلید در جهاد؛ ۲. دفاع؛ ۳. امربه‌معروف و نهی‌ازمنکر؛ ۴. طهارت؛ ۵. تخلی؛ ۶. مطهرات.

در این کتاب، مجموعه‌ی احکام شرعی و ضروری برای جبهه، متناسب با نیاز رزمندگان، گردآوری شده است. در فصل تقلید در جهاد، مباحث زیر بررسی می‌شود: مجتهد، مرجع تقلید، شرایط مرجع تقلید و راههای شناخت مرجع تقلید. «احکام دفاع؛ رهنمودهای حضرت امام (ره) به رزمندگان؛ و بیانات ایشان در باب جنگ الهی و جنگ طاغوتی و شهادت، آخرین مرحله‌ی کمال» از جمله عناوین اصلی فصل دوم است. در فصل سوم، مبحث امربه‌معروف و نهی‌ازمنکر، با استناد به روایاتی از ائمه‌ی اطهار (ع) شرح داده شده است. مباحث طهارت، تخلی و طهارت، وضو، نماز، غسل، تیمم، روزه، صرف وجوهات شرعیه، و... فصلهای بعدی این کتاب را تشکیل می‌دهند. استفتائاتی نیز در ارتباط با موارد مذکور و سایر مسایل جبهه از محضر مبارك امام در پایان کتاب به چاپ رسیده است.

ارتش مکتبی (۲): مجاهد در صحنه

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۷۳.۱۳۶۰ ص.

کتابنامه: در پایان هر بخش.

مندرجات: بخش ۱: جنگ از دیدگاه قرآن و سنت؛ بخش ۲: مجاهد در صحنه؛ ۳. تاکتیکهای رزمی.

این کتاب، مجموعه‌ی سلسله گفتارهایی است که تحت عنوان «ارتش مکتبی» گردآوری و در سه بخش ارائه شده است. در بخش اول (جنگ از دیدگاه قرآن و سنت) آیاتی از قرآن درباره‌ی جنگ ترجمه و تفسیر شده و بر قداست جنگ تأکید شده است. در این بخش، به والایی‌های جنگ و جنگ‌آوران، ضرورتها و بایستگی‌های رزم و پیکار، دفع ظلم و طرفهای جنگ اشاره شده است. بخش دوم، «مجاهد در صحنه» ترجمه و تفسیر آیات دیگری از قرآن است که رزمندگان را به استقامت و پایداری دعوت می‌کند. علاوه بر آن، بخشی از سخنان امام در دیدار با اعضای ستاد بسیج شهرستانها و گروهی از پاسداران انقلاب اسلامی و همچنین به مناسبت هفته‌ی بسیج آورده شده است. بخش سوم توضیحی است در باب خطبه‌ی ۶۶ نهج‌البلاغه در زمینه تاکتیکهای رزمی، در این بخش نیز بیانات حضرت امام (ره) به مناسبت پیروزی رزمندگان در فتح بستان (در تاریخ ۸ / ۹ / ۶۰) و در خطاب به ملت و ارتش ایران و عراق در زمینه‌ی هدف و انگیزه‌ی جهاد و جنگ این دو ملت درج شده است.

ارتش مکتبی (۳): تاکتیکهای رزمی

[گردآورنده: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی]- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۷۹.۱۳۶۲ ص.- (ارتش مکتبی؛ ۲).

توضیحات و پاورقی‌ها در پایان تفسیر هر خطبه.

این کتاب، شرح و توضیحی درباره‌ی خطبه‌های ۶۶ و ۱۲۴ و نامه‌های شماره ۱۱ و ۱۲ نهج‌البلاغه و ارتباط آنها با پیام‌های حضرت امام (ره) در مورد دفاع مقدس است. در بخشهای اول و دوم کتاب خطبه‌های ۶۶ و ۱۲۴ نهج‌البلاغه همراه با تفسیر و بحث درباره‌ی آنها به چاپ رسیده است. توصیه به ترس از خداوند، حفظ آرامش و خونسردی، نظر کردن به دشمن با بی‌اعتنایی و خشم، عوامل پیروزی در عملیات نظامی، فرار از جنگ، عقب‌نشینی، داوطلب بودن برای شهادت، شجاعت و اقدامات احتیاطی، برخورداری از صلابت، مقاومت و قاطعیت ضمن اتخاذ شیوه‌های رزمی برای دور ماندن ازتیررس دشمن و... مباحث مربوط به این دو بخش است.

بخش سوم مربوط به نامه‌ی یازده نهج‌البلاغه است. در این بخش به قواعد عملیات دفاعی پرداخته شده است. و توصیه‌ی حضرت امام به صورت تأکید بر این که «با هماهنگی هر چه بیشتر بر دشمن بتازید و از اختلاف که از وسوسه‌های شیطان و به سود شیاطین است بپرهیزد و از فرماندهان نظامی اطاعت کنید و...». بخش بعدی نامه‌ی دوازده نهج‌البلاغه است. دعای ۲۷ صحیفه‌ی سجادیه نیز همراه با شرح و تفسیر در کتاب ذکر شده است.

[صفحه ۲۶۹]

از بسیجی، تا سربازی امام زمان یا سیر و سلوک رزمندگان اسلام... به ضمیمه دیدگاه‌های امام خمینی در رابطه با جنگ تحمیلی

گردآورنده: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ. (چاپ اول): ۱۳۶۳.

۲۶۰ ص.- (سلسله درسهای «اسلام در جبهه» (جلد ۲).

در این کتاب، ابتدا، دیدگاههای حضرت امام خمینی «ره» در رابطه با جنگ تحمیلی بیان شده است. محور اصلی دیدگاهها عبارتند از: «برکات جنگ، حفظ نظام اسلامی، جنگ و امدادهای غیبی، ارزش مجاهدین اسلام، رمز پیروزی سپاه اسلام، صفات رزمندگان اسلام و چرا جنگ؟ چرا صلح؟ ما تا آخر ایستاده‌ایم.» این مطالب حاکی از جنگ‌طلب نبودن ایران و شروع جنگ توسط عراق هستند و نشان می‌دهند که تا هنگام خروج نهایی دشمن از کشور و اثبات مجرمیت و جبران ضررهای مادی و معنوی، ایران صلح نخواهد کرد. در ادامه، درسهای هفتم تا هفدهم «سلسله درسهای اسلام در جبهه»، که توسط حجت‌الاسلام حائری شیرازی تدریس شده، به چاپ رسیده است. «شناخت عالم ملکوت، جبهه و امدادهای الهی، سیر و سلوک الی‌الله در جبهه، نقش نیت در جهت دادن به عمل رزمندگان اسلام، راههای علمی کسب تقوی، صفات ناپسند تکبر، غرور، عجب و ریا و مسأله‌ی رازداری و استتار، و به طور کلی اخلاق اسلامی». موضوع این دروس هستند.

از تربت کربلا: مجموعه سخنان حجت‌الاسلام والمسلمین سید علی‌اکبر ابوترابی در اردوگاههای عراق

علی‌اکبر ابوترابی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

[۶۷۵] ص.: نمونه.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: سخنان؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: From The Soil Of Karbala: An anthology of Hojjatoleslam Seyyed Aliakbar Abutorabi: speeches in Iraq Camps.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب مجموعه‌ی سخنرانی‌ها، موعظه‌ها، بحث‌ها و راهنمایی‌های حجت‌الاسلام والمسلمین سید علی‌اکبر ابوترابی در اردوگاهای عراق خطاب به اسرای ایرانی می‌باشد. تعدادی از سخنرانی‌ها مربوط به سال‌های ۱۳۶۳ و ۱۳۶۴ و بخش عمده آنها مربوط به سال‌های ۱۳۶۷ و ۱۳۶۸ می‌باشد. این مطالب به مناسبتها و موقعیت‌های مختلف از جمله ایام فاطمیه، ماه مبارک رمضان، عاشورا، تولد آقا امام زمان (عج)، اعیاد فطر، غدیر و قربان، تولد حضرت رسول (ص) و... بیان شده است. همچنین چندین سخنرانی در رابطه با امامت، اخلاق اسلامی، دوستی و برادری، صفت رذیله اخلاقی حسد و مبارزه با آن، اسارت نفس، شبهای قدر، روزه و

رستگاری و موارد دیگر که حاوی نکات آموزنده‌ای می‌باشد و نامه‌ی وی به فرزندش است که او را به دوری جستن از خودبینی سفارش نموده و رمز پیروزی و سعادت انسان را یاری جستن از خدا دانسته است.

استراتژی در جهاد اسلامی به ضمیمه قدر و منزلت جندالله

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، ۱۳۶۴.
۴۷ ص.- (سیر و سلوک رزمندگان اسلام، سلسله درسهای اسلام در جبهه، جلد ۵). حجت‌الاسلام حائری شیرازی در درس سی و سوم از «سلسله درسهای اسلام در جبهه» در مورد اسلام، جنگ و سیاست «نه شرقی، نه غربی» بحث می‌کند و به بررسی تبلیغات دشمنان و کفار می‌پردازد. همچنین درباره لزوم آمادگی دائمی رزمندگان، تاکتیکهای مبارزه، استقامت و توکل به خدا و ائمه، پایداری در نبرد، هیبت مؤمن و رعب دشمن، انتقام و کینه‌توزی که حربه‌ی دشمنان است و پیروزی بر مشکلات هنگام سختی سخن می‌گوید. سپس گزیده‌ی کلمات حجت‌الاسلام حائری شیرازی پیرامون قدر و منزلت جندالله، پیروزی عقل بر نفس، ارزش لباس جندالله و ارزش وحدت مسلمین نقل شده است.

[صفحه ۲۷۰]

اسلام و آیین نبرد

نویسنده احمد حسینیا.- تهران: نشر رامین (چاپ اول): ۱۳۷۸.[۲۸۷] ص.
کتابنامه: ص. [۲۸۷]؛ همچنین به صورت زیرنویس.
در کتاب «اسلام و آیین نبرد»، ویژگی‌های نبرد در آیین اسلام مورد بحث و بررسی قرار گرفته است و با توجه به جنگهای پیامبر (ص) و امام علی (ع) و جنگهای تاریخی مسلمانان، اهداف و انگیزه‌های نبرد [مانند: دفاع در برابر هجوم دشمن (جهاد دفاعی)، مبارزه با شرک و حکومتهای کافر، جنگ بر ضد ظلم و ستمکاری و...] توضیح داده شده است. در این کتاب، نویسنده، ضمن برشمردن اصول انسانی نبرد از دیدگاه اسلام (مانند احکام اطاعت از فرماندهی، اتحاد و یکپارچگی، صبر، مبارزه با یأس و ناامیدی، دوری از غرور و خودنمایی و...) درباره‌ی ویژگی‌های فرماندهان و مدیران - مانند ایمان و تقوا، قدرت علمی و جسمی، استقامت و پایداری در امور و... - به نمونه‌هایی از فرماندهان برجسته‌ی تاریخ اسلام اشاره کرده است.

اشاره‌ای به مبانی جنگ و صلح در اسلام

جعفر سبحانی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ؛ هاد، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۶۸ ص.
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
نوشته‌ی حاضر مبانی فقهی و عقیدتی جهاد اسلامی و ابعاد آن، همراه با اقسام جهاد و علل و انگیزه‌های جهاد در اسلام را مورد بررسی قرار داده، به بررسی آیات جهاد، از نقطه‌نظرهای متفاوت می‌پردازد: آیاتی که بدون قید و شرط فرمان جهاد می‌دهند و آیاتی که بیانگر جنگ با جنگ‌طلبان است و نیز آیاتی که امر به دفاع از مستضعفان می‌کنند. سپس مبانی صلح در اسلام، شرایط صلح (صلح در آستانه پیروزی، مصلحت اسلام و مسلمین، نقض شدن مقررات اسلام، در نتیجه‌ی صلح و صلح دائم با مشرکان) و

اقسام صلح (صلح با مشرکان، صلح با اهل کتاب، صلح با مردم نجران، صلح با فرمانروای دومۀالجندل، صلح با زرتشتیان بحرین و صلح طوایف اسلامی با یکدیگر) را مورد بررسی قرار می‌دهد.

اشتیاق حضور: «مجموعه خاطرات نماز شهیدان»

گردآورنده اسفندیار مبتکر سرابی.- تهران: ستاد اقامه نماز، (چاپ اول): ۱۰۵.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب حاوی مطالبی درباره‌ی نماز و نقش آن در زندگی و خاطراتی است که از بزرگان دین، رزمندگان و شهدای انقلاب و جنگ ایران و عراق درباره‌ی «نماز واجب، نماز جماعت، نماز شب و نماز در میدان کارزار» نقل شده است. در این راستا، احادیث و بیانات بزرگان دین و رجال دولتی در خصوص نماز اول وقت و نماز جماعت بیان شده است. کتاب در چهار بخش اصلی تنظیم شده است.بخش اول: نماز اول وقت (نماز اول وقت در گفتار و رفتار بزرگان و در گفتار و رفتار شهدا)؛ بخش دوم: نماز شب (نماز شب در گفتار و رفتار بزرگان و خاطراتی از شهیدان در محراب نماز شب)؛ بخش سوم: ساجدان شاهد (نماز عشق و شهادت در میدان کارزار) و بخش چهارم: نماز جماعت (نماز جماعت در گفتار و رفتار بزرگان و عروج شهدا در محراب نماز جماعت).

[صفحه ۲۷۱]

اشراق شهادت

نویسنده: عبدالله جاسبی.- تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، دفتر فرهنگ مقاومت، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب «اشراق شهادت» نگاهی کوتاه به گوشه‌هایی از حماسه‌ی سترگ دفاع مقدس دارد و به جنبه‌های گوناگون آن می‌پردازد؛ از جمله: «از ولایت تا خلافت حضرت علی (ع)، حادثه‌ی عاشورا در بستر تاریخ و عواملی که زمینه‌ساز این حرکت گردید (انحراف از ولایت، انحراف از کتاب و سنت، روزگار دشوار شیعه، حکومت دنیاپرستان و خلاقت یزید)، آفاق سیاسی عاشورا، سلوک آسمانی به عنوان سلوک حضرت امام حسین (ع) و یارانش در واقعه‌ی عاشورا، مفهوم شهید و شهادت در فرهنگ دفاع مقدس، اهمیت پاسداشت آرمانهای دفاع مقدس و مسؤولیت هنرمندان، کارزار دفاع مقدس عرصه‌گاه رویش و پویش جوانان انقلاب (پالایش درونی جوان و افزایش توانمندی جوان)». در پایان نیز مختصری درباره‌ی خاستگاه اجتماعی و فرهنگ دفاع مقدس، مطالبی بیان شده است.

الگوهای رفتاری امام علی: امام علی و مسائل اطلاعاتی، امنیتی

مؤلف محمد دشتی؛ ویراستاری و تنظیم نورالدین قدیمی.- تهران: سازمان تحقیقات نیروی مقاومت بسیج، (چاپ اول): ۱۱۶.۱۳۸۰ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه الگوهای رفتاری امام علی (ع): مسائل اطلاعاتی، امنیتی.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

مقالات کتاب حاضر که در کنگره‌ی امام علی (ع) ارائه شده است، شامل برخی از الگوهای رفتاری حضرت علی (ع) در هنگام بعثت، دوران طاقت‌فرسای هجرت و جنگها و یورشهای پیاپی قریش است. کتاب شامل شش فصل و یک مقدمه (درباره الگوهای رفتاری و عنصر زمان و مکان و اقسام الگوهای رفتاری) است. فصل اول: ضرورتها؛ فصل دوم: ضرورت اطلاعات؛ فصل سوم: ضرورت آگاهی دادن به مردم؛ فصل چهارم: اطلاعات و دشمن‌شناسی؛ فصل پنجم: اطلاعات و مسائل فراریان؛ فصل ششم: حکومت و اطلاعات. در مبحث انقلابهای معاصر و آفتها، مطالبی درباره شهادت بسیجیان، جنگ مسلحانه‌ی درون‌شهری و انحراف گروهایی چون باند مهدی هاشمی و برخی از دیگر شخصیتهای انقلابی سیاسی آمده است.

امام و حیات باطنی انسان

مرتضی آوینی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، (چاپ دوم): ۴۷.۱۳۷۸ ص.: مصور.

طراح روی جلد: علی وزیریان.

شمارگان: ۸۸۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل چهار قطعه شعر آزاد و شش نوشته در وصف رحلت جانگداز امام خمینی (ره) رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران است. کتاب، به تشریح ابعاد معنوی و باطنی، هنر، ولایت و رهبری ایشان و نیز ظلم‌ستیزی و ایستادگی در برابر شیطان و فرعونیان پرداخته است. در همین راستا، تصویری از یک رزمنده‌ی بسیجی به همراه مطالب مختصری درباره‌ی بسیج و شهدا و فرزندان شهیدان ارائه شده است. نوشته‌ی پایان کتاب - با عنوان «مبشر صبح» - با تصویر مقام معظم رهبری همراه شده و درباره‌ی ولایت و وصی امام (ره) است.

انقلاب و دفاع مقدس

علی‌اکبر هاشمی رفسنجانی.- تهران: بنیاد پانزده خراد، ۴۸۰.۱۳۶۷ ص.

این کتاب، مجموعه‌ی سلسله مباحث تاریخی، علمی، دینی و اجتماعی است که در سالهای اول پیروزی انقلاب اسلامی در برخی از جلسات عمومی و نیمه خصوصی طرح و بیان شده است. «انتخاب موضوعهای زنده و عینی

[صفحه ۲۷۲]

جامعه، پیوستگی مباحث مطرح شده‌ی تاریخی، روانی و سادگی عبارات و استشهاد به آیات فراوان قرآن و متون اسلامی» از ویژگی‌های این مجموعه است. کتاب دارای پنج بخش اصلی و یک بخش ضمیمه است که به ترتیب عبارتند از: «نقش وحدت در انقلاب اسلامی، اجتهاد و بدعت، اسلام و بینش طبقاتی، بررسی آثار جنگ تحمیلی، مبارزات روحانیت و کرامت انسان». در سراسر کتاب، نقش ایمان و خودسازی اسلامی مورد تأکید قرار گرفته و همه‌ی حوادث در رابطه با انقلاب اسلامی و نقش ابرقدرتها تجزیه و تحلیل شده‌اند. اثرات مثبت و منفی جنگ نیز بیان شده‌اند.

با امام در خلوت انس

جمع‌آوری اصغر تقی‌زاده شکیبا.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، مدیریت امور کتاب، (چاپ اول): ۳۷.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

یادداشت‌ها: به مناسبت هشتمین سالگرد رحلت امام خمینی «ره».

این کتاب، شامل فرازهایی از مناجات حضرت امام خمینی «ره» است و از آثاری چون: چهل حدیث، آداب الصلوۀ، صحیفه‌ی نور، نقطه‌ی عطف مرحوم احمد خمینی و پرواز در ملکوت (ترجمه‌ی احمد فهری) گردآوری شده است. این مجموعه حدود یکصد فراز از دعا و مناجاتهایی است که حضرت امام «ره» ایراد فرموده‌اند. دعا و مناجاتها مربوط به این موارد هستند: پیروزی انقلاب در ۲۲ بهمن، از جان‌گذشتگی و شهادت در راه اسلام، معلولان و جانبازان، بازماندگان و خانواده‌ی شهدا و مفقودان جنگ تحمیلی، شهدای روحانیت و حوزه‌ها، شهید عطاءالله اشرفی اصفهانی (امام جمعه‌ی کرمانشاه)، مجروحان و آسیب‌دیدگان جنگ تحمیلی، شهدا و مفقودان گمنام بسیجی. در پایان کتاب با ذکر شماره‌ی هر دعا و مناجات، مآخذ و منابع مطالب گردآوری شده نیز ارائه شده‌اند.

باورهای فراخون

جواد هشترودی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۲۷ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ مقاله: ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Beyond-Blood Beliefs

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: آرزوی بزرگ؛ رازی و بینشی؛ ژرف‌نگری پیر شهید «رشید هجری»؛ قرعه‌ای برای شهادت؛ شهید «پیچک»، پاداش شهیدان؛ اثبات پاداش و مقام معنوی شهید؛ فرامنطقی شهید؛ خانواده‌ی شهید؛ پژواک‌گر نفیر خون؛ خانواده‌ی شهید؛ کلاس استقامت؛ بارقه‌ی بدر.

کتاب «باورهای فراخون» مجموعه مقالاتی در خصوص شهید و شهادت و ارج و مقام و ارزش شهید است که با آوردن مثالها و شاهدهایی از شهدای صدر اسلام، آیه‌های قرآن، انجیل و تورات و احادیث و وصیتنامه‌های شهدای دوران معاصر و شهدای جنگ تحمیلی به بحث و بررسی می‌پردازد. برای مثال، «آرزوی بزرگ» بررسی باورهای شهید و نگرش‌های وی در خصوص شهادت است. «رازی و بینشی»، محاوره‌ی سه شهید حماسه‌آفرین صدر اسلام است، و... مگر می‌شود غیر شهید، حقیقت عینی و ملموسی را که شهید ناظر آن است، دریابد؟ الهاماتی که درخصوص شهادت فرد، قبل از این که شهید شود، به او و نزدیکانش می‌شود، و عناوینی که در مندرجات آمده است، هر یک، مبحث دیگری در این کتاب است. در پایان نیز دو داستان کوتاه از مسلمانان صدر اسلام، عبدالله بن حذاق و عثمان بن مظعون، دال بر استقامت و پایداری مسلمین آورده شده است. گزیده‌ای از وصیتنامه شهیدان علی زبونی، یاور پاشازاده، قاسم قشلاقی، احمد نصیری، و... ارائه شده است.

[صفحه ۲۷۳]

بسیج، راز عشق و ایمان

نویسنده علی خامنه‌ای.- تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، (چاپ اول): ۲۴،۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، متن سخنرانی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در جمع بسیجیان، سپاهیان و مردم استان گیلان (طی سفر ایشان به آن استان) است. ایشان در بیانات خویش، ضمن اشاره به حضور آگاهانه و فداکارانه‌ی فرد در مواجهه با دشمنان نظام، اسلام، کشور و ملت، به توجه دشمن در هدف قرار دادن بسیجی‌ها به عنوان نیروهای انقلاب پرداخته، ضمن یاد کردن از بسیج به عنوان آبروی نظام و کشور، به پرهیز از گناه و تقواپیشگی بسیجیان و توجه مسؤولان به قشر جوان بسیج اشاره فرمودند. همچنین پس از ذکر تاریخ مختصری از مبارزات و فداکاری‌های دیلمیان به نقش جوانان و بسیجیان استان گیلان طی دوران دفاع مقدس پرداخته‌اند.

بوستان شهادت: مجموعه‌ای موضوعی از سخنان و پیام‌های حضرت امام خمینی و مقام معظم رهبری پیرامون شهادت، شهید، اهل بیت شهید، ملت شهیدپرور، و وظایف مسئولان و جامعه

[به کوشش اداره کل روابط عمومی و بین‌الملل بنیاد شهید انقلاب اسلامی].- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، اداره کل روابط عمومی و بین‌الملل، (چاپ اول): ۱۴۲.۱۳۷۳ ص.

طراح روی جلد حمید دهدشتی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادبود سالگرد تأسیس بنیاد شهید انقلاب اسلامی ۲۲ اسفندماه ۱۳۷۳ منتشر شده است.

این کتاب شامل پیامها و سخنان حضرت امام خمینی (ره) و آیت‌الله خامنه‌ای است که درباره‌ی شهید، شهادت، اهل بیت شهادت، ملت شهیدپرور، بنیاد شهید و وظایف مسؤولان و جامعه» ایراد کرده‌اند. کتاب شامل دو فصل است؛ فصل اول، فرازهایی از سخنان حضرت امام خمینی (ره) و فصل دوم، مجموعه‌ی سخنان مقام معظم رهبری است. بیانات ایراد شده، (که در این مجموعه گردآوری شده‌اند) بیانگر دیدگاههای حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری درباره‌ی «شهدای جنگ و جبهه‌های دفاع مقدس، رزمندگان شهید، شهیدان قوای مسلح، شهدای بسیجی، شهدای پاسدار، بازماندگان شهدا و آسیب‌دیدگان جنگ، جانبازان (شهیدان زنده)، شهدای روحانیت و شهدای مبارزه و جنگ در ایران و...» هستند. در زیر هر پیام، مأخذ و تاریخ ایراد آن ذکر شده است.

بینش و نیایش: کنکاشی در اندیشه‌ی شهید دکتر مصطفی چمران

بنیاد شهید چمران؛ دانشگاه تهران؛ دانشکده فنی، انجمن اسلامی؛ دانشگاه آزاد، دانشکده هنر و مدیریت، دانشجویان بسیجی، (چاپ اول): ۳۲.۱۳۷۲ ص.: عکس، نمودار.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، (که به صورت یک نشریه منتشر شده است) کنکاشی در شخصیت و اندیشه‌های شهید چمران است. گردآورنده در ابتدا دیدگاه حضرت امام خمینی (ره) و حضرت آیت‌الله خامنه‌ای را درباره شخصیت دکتر چمران ذکر کرده است. و سپس، نظریات شهید چمران را در ارتباط با مسایلی مانند شناخت انسان، طیران روح، معنویت انقلاب اسلامی، جبر و اختیار، پیدایش حرکت محرومین، سازمان فتح و... بیان می‌کند. در قسمتی از کتاب مصاحبه‌ای از مهندس مهران چمران، برادر شهید دکتر چمران، در رابطه با شخصیت و روحیات وی به چاپ رسیده است.

[صفحه ۲۷۴]

پاسداری از دین

پژوهشی از مهدی رضایی؛ بازنویسی واحد نگارش مرکز تحقیقات اسلامی جانبازان.- قم: بنیاد جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت امور فرهنگی اجتماعی و هنری، ۱۳۷۵.

۱۶۸ ص.- (سلسله کتاب‌های مرکز تحقیقات اسلامی جانبازان؛ ۲)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Defending the Religion

کتابنامه: ص [۱۶۶ - ۱۶۵]، هم‌چنین به صورت زیرنویس.

عنوان پشت جلد به زبان عربی: الدفاع عن الدین.

منـدرجات: سـرآغاز: دین و دینـداری؛ بخش اول: حفظ دین در آینه‌ی دین؛ بخش دوم: آثار و پیامـدهای دفاع از دین؛ بخش سوم: آثـار و پیامـدهای عـدم دفـاع از دین؛ بخش چهارم: ویژگی‌های مـدافعان دین؛ بخش پنجم: شـیوه‌ها و ابزارهای دفاع از دین؛ بخش ششم: عاشقان اسوه.

در «دین و یندـاری» مبـاحث: «دین چیست؟، آفت‌هـای دین کـدام است؟ و دفـاع از دین چیست؟» مطرح می‌شـود. بخش اول شـامل مبـاحثی است نظیر: جایگـاه حمـایت از دین و مظـاهر حقیقی آن، مؤمنـان راسـتین، هـدف بعثت در آیینه‌ی روایـات نخسـتین یـاران خداونـد، اشتیـاق دیـدار، با یاران خـدا و... بخش دوم با عناوین: اسـتواری و ثبات، رسـتگاری (با مباحث جهاد در راه دین و دفاع از دین)، بـا نیکوکـاران (مـدافان حریم وحی و دیانت، محسـنین و نیکوکاران هسـتند)، تا اوج اجابت، بهشت دیـدار، رحمت بی‌کران، مقام رضا، آرامش جان درباره جهاد و دفاع از دین و واجب بودن آن صـحبت می‌کنـد. بخش سوم به آثار و پیامدهای عدم دفاع از دین می‌پردازد. در بخش چهارم ویژگی‌های مدافعان دین مثل مقاومت و پایداری قدرت و توانمندی صبر و بردباری و... شـرح داده می‌شود. بخش پنجم شیوه‌ها و ابزارهای دفاع از دین را بررسی می‌کند و بخش ششم عاشقان اسوه نام دارد.

پرتوی از هدایت نور، (جلد ۱): افشای توطئه فروپاشی

گردآوری معـاونت سیاسـی نماینـدگی ولی‌فقیـه در نیروی مقـاومت بسـیج.- تهران: نماینـدگی ولی‌فقیـه در نیروی مقـاومت بسـیج، معاونت سیاسی، (چاپ اول): ۴۱.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل رهنمودهای مقام معظم رهبری در دیدار با علما، مسؤولان و مدیران نظام جمهوری اسلامی ایران به مناسبت ولادت حضـرت امـام حسن عسـگری (ع) است. کتـاب شامـل چهار فصل با مباحث زیر است: «فصل اول: کلیات. فصل دوم: زمینه‌ها و علل فروپاشـی شـوروی و طرح امریکـا برای فروپاشـی جمهـوری اسـلامی ایران. فصـل سـوم: تفاوتهـای نظـام جمهـوری اسـلامی ایران با شوروی. فصـل چهـارم: اصـطلاحات، تحریکـات، تهدیـدات و تقابـل.» در این بیانـات، به پـدران و مـادرانی اشـاره شـده است که با مشاهده‌ی جسد آغشته به خون عزیزانشان شکر می‌کردند و حتی خانواده‌ای چهار فرزند خود را در جنگ، فدای دین و اسلام کرده و این تفاوت اسلام و مارکسیسم شمرده شده است. در مبحث تفاوت نظام اسلامی و نظام کمونیستی، حضور مردم در میدانهای نبرد و جنگ تفاوت عمده‌ی این نظام با دیگر نظامها برشمرده شده است.

پیام‌های عاشورا

جواد محدثی؛ تهیه‌کننده پژوهشکده تحقیقات اسلامی سپاه، مدیریت تحقیقات عاشورا.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نمایندگی ولی‌فقیه، پژوهشکده تحقیقات اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۲۵۵ ص.- (نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه، پژوهشکده تحقیقات اسلامی؛ ۴۲۴).

کتابنامه: ص. [۲۵۵ - ۲۵۳].

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۲۷۵]

اثر حاضر از کارهای جنبی تدوین دایرهٔالمعارف امام حسین (ع) می‌باشد.

این اثر شامل درسها و پیامهای نهضت عاشورا است؛ از جمله: «پیامهای اعتقادی، اخلاقی، زندگی حقیقی (مفهوم زندگی، عقیده و زندگی، ملت زنده و مرده، پیروزی و شکست، شرافت شهادت، زندگی‌های بی‌مرگ و...)، عرفانی (عشق به خدا، یاد خدا، فدا شدن در راه خدا، قیام در راه خدا)، تاریخی (عبرت‌آموزی، عزت باطل‌ستیزان، ذلت حق‌ستیزان)، سیاسی (جهاد، پیروزی خون بر شمشیر، اصول انسانی و جنگ و...)، احیاگری (حمایت از حق، احیای عاشورا، هجرت، نماز و...) و پیام به بانوان». از فرمایشات حضرت امام خمینی (ره) و شهید مطهری برای تأکید بر پیامها استفاده شده و به ذکر تجلی آن در دفاع مقدس پرداخته شده است؛ مثلاً در عشق به خدا، معرفت و عشق رزمندگان عارف و صاحب‌دل مثالی مناسب است. همچنین در مواردی، به اصول انسانی و جنگ (که از جمله دیگر پیامهای عاشورا است) اشاره شده است.

تاریخ و مقررات جنگ در اسلام

محمدکریم اشراق.- تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، (چاپ اول): ۴۴۷.۱۳۶۰ ص.

عنوان عطف: جنگ در اسلام.

عنوان به انگلیسی: History and Regulations of War in Islam

شمارگان: ذکر نشده است.

هدف از تدوین این کتاب، گردآوری تاریخ و قواعد جهاد در اسلام و نصوص تشریعی و نظرات فقهی در باب جهاد است. بخشهای کتاب، که «بهره» نامیده شده‌اند، شامل عناوین زیر هستند: «اطلاعات کلی» (اوضاع اجتماعی - سیاسی - جغرافیایی و ادیان و قدرتهای بزرگ جزیرهٔالعرب در صدر اسلام)؛ «تاریخ مختصر جنگها در اسلام» جنگهای عصر پیامبر (ص)؛ جنگهای خلفای سه‌گانه؛ جنگهای دوره‌ی خلافت علی (ع)، جنگهای عصر خلافت امویان)؛ «مقررات جنگ در اسلام» (رئوس کلی و برخی جزئیات مسائل مربوط به فقه جهاد؛ شامل: تعاریف جهاد و اقسام آن، جهاد اکبر، مقررات جهاد، شرایط مجاهد، زمان جهاد، حقوق جنگ در اسلام، آیین نبرد و مرزداری، سازمان، تسلیح و جنگ‌افزارهای مسلمانان صدر اسلام و وضعیت زن در جهاد مقدس، امان دادن به دشمن، جاسوسی، محاصره اقتصادی، وضع اسیران جنگی، غنایم و اراضی اشغال شده).

چگونگی صلح با دشمن یا نحوه‌ی تحصیل جزیه نیز از دیگر مباحث کتاب هستند.

تا بی‌نهایت

نویسنده محمد طالبیان؛ [به سفارش] معاونت پژوهشی کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳ هزار شهید استان خراسان.- مشهد: نیکبخت، (چاپ اول): ۱۴۰.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳ هزار شهید استان خراسان منتشر شده است.

کتاب حاضر به بررسی شهید و شهادت پرداخته، پس از ارائه‌ی تعریف این واژه‌ها، به پاسخگویی این سؤال پرداخته است که آیا شهید پس از شهادت، حیاتی دارد؟ و این که آیا حیات، مادی و جسمانی است یا روحانی؟ برای پاسخگویی به این امر، تعدادی از خاطرات شهیدان نیز برای نمونه ذکر شده است. مطالب کتاب عبارتند از: مرگ چیست؟؛ حیات جاویدان؛ آیا زندگی شهید با دیگران متفاوت است؟؛ فصل اول: معنای لغوی، سیر تحول، وجه تسمیه و فضایل شهید؛ فصل دوم: حیات جاوید شهید؛ فصل سوم: زنده بودن نام نیک شهید (حیات مجازی)؛ فصل چهارم: ابدیت خون شهید (حیات حماسی)؛ فصل پنجم: حیات برزخی؛ فصل ششم: حیات روحانی و فکری؛ فصل هفتم: حیات معقول (روحانی، برزخی، جسمانی و...). در این کتاب مطالبی درباره جنگ و دفاع مقدس، در

[صفحه ۲۷۶]

استناد به مباحث، در متن و در پانویس ارائه شده است.

تبلیغات در جبهه: سلسله درس‌های حجت‌الاسلام حائری شیرازی تحت عنوان اسلام در جبهه (جلد ۳)، به ضمیمه برگزیده

سخنان امام خمینی در مورد تبلیغات / تهیه و تدوین: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، (چاپ اول): ۱۳۶۳.

۲۰۰ ص.- (سیر و سلوک رزمندگان اسلام، سلسله درسهای اسلام در جبهه، جلد سوم).

برگزیده‌ی سخنان حضرت امام خمینی (ره) در مورد تبلیغات، و درسهای هجدهم تا بیست و پنجم از سلسله درسهای حجت‌الاسلام حائری شیرازی (تحت عنوان: اسلام در جبهه) مطالب این کتاب، محور موضوعی سخنان حضرت امام (ره)، «اهمیت تبلیغات و نقش آن در جنگ، انقلاب، جمهوری اسلامی؛ جنگ و رسانه‌های خارجی: علل تبلیغات خصم‌آمیز رسانه‌های خارجی علیه ایران؛ میزان در تبلیغات؛ عاشورا منشأ تبلیغات؛ جهاد علما و تبلیغات، وظیفه‌ی بزرگ هنرمندان» است. در درسهای ۱۸ الی ۲۵ «اسلام در جبهه» نیز حجت‌الاسلام حائری شیرازی در باب تبلیغات در جبهه بحث می‌کنند. «نقش تبلیغات در جبهه، اهداف و محورهای تبلیغات، جبهه و انس رزمندگان به یکدیگر، وظیفه‌ی تبلیغات و نقش مبلغین در جبهه، چگونگی تبلیغ در جبهه‌ها» هنر و نقش آن در تبلیغات در جبهه‌ها محورهای دروس فوق می‌باشند.

تفسیر سوره صف یا آیین جبهه و جنگ

محمدمهدی حائری آرام.- [بی‌جا]: محمدمهدی حائری آرام، (چاپ اول): ۴۱۸.۱۳۶۸ ص.

سوره‌ی «صف» را می‌توان «سوره‌ی جنگ» نامید و این کتاب، تفسیری بر این سوره است. کتاب، با تسبیح خداوند آغاز شده، در

ادامه، منافع جهاد و مبارزه بیان می‌شود. سپس درباره‌ی «عشق حقیقی و مجازی» و «وصال به محبوب» و «مشروعیت جنگ در اسلام» صحبت شده است. «اقسام پنجگانه‌ی جهاد، تفاوتهای اقسام چهارگانه‌ی جهاد با قسم پنجم، رهبری و فرماندهی جنگ و روحیه و ابزار تحصیل آن در نیروهای مسلح مباحث بعدی کتاب هستند. «جنگ روانی یا سرد، جهاد و حدود آن در قرآن، هماهنگی جبهه و پشت جبهه، حفظ انسجام در امت واحده، فواید جهاد در کتاب و سنت، تأثیر اطلاعات و مأموریت‌های گشتی رزمی، جاودانگی روح، مقام پرارج شهید، مفقودالجسدها، مجروحان و جانبازان اسلام و...»، از دیگر عناوین مورد بحث در این کتاب هستند.

تفکر سیاسی و دفاعی بسیج در نهج‌البلاغه

اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: مرکز نشر فرهنگی و انتشاراتی آیه: (چاپ اول): ۱۹۸.۱۳۷۸ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب، ضمن اثبات مقام اطاعت از رهبری به منزله‌ی هویت سیاسی جامعه، ایثار و فداکاری‌های بسیجیان را در هشت سال دفاع مقدس، به دستور امام (ره)، نمونه‌ی بارز این امر بیان می‌کند. سپس، در «ارتباط فرهنگ سیاسی با هویت سیاسی بسیج»، عوامل مهم برای تحقق هویت سیاسی را مورد بررسی قرار می‌دهد؛ مواردی چون: حیات معنوی، حفظ ارزشها، حق و میزان، عدالت، و...

[صفحه ۲۷۷]

نویسنده در این راستا، ضمن بیان شواهدی از زندگانی و سخنان بزرگان دین و قرآن، به بحث درباره سیاستهای فرهنگی و نقش آنها در ایجاد چنین روحیه‌هایی می‌پردازد؛ از جمله: ایجاد همگونی بین جامعه و روحیه‌ی دفاعی، ارائه‌ی کار مناسب با روحیه‌ی دفاعی، قناعت، عدالت، شجاعت، تکلیف‌پذیری و دگرسازی.

جانبازان و جهاد اکبر

عسکری یحیی‌زاده خطیر.- (بی‌جا): مهام، (چاپ اول): ۱۲۲.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: انسان کمال‌خواه است؛ سفر عشق؛ جهاد اصغر؛ واعظ جانبازان؛ شهوت خفیه؛ امام جانبازان؛ توحید؛ ای بر جای ماندگان از کاروان شهیدان؛ چگونه هستیم و چگونه باید باشیم؟؛ شعاع حق دل را تابان می‌کند؛ جانبازان و چاره‌کار، مناجات؛ فهارس.

نویسنده در این کتاب، نخست به بیان ویژگی‌های ذاتی روحیه‌ی انسان و کمال‌خواهی وی پرداخته، سپس از تلاش انسان برای رفتن به سوی حق سخن می‌گوید و جانبازان را مسافران مسیر عشق معرفی می‌کند. پس از آن نیز به شرح تفاوتهای جهاد اصغر و جهاد اکبر می‌پردازد و به جانبازان هشدار می‌دهد تا گرفتار هواهای نفسانی و حب دنیا نشوند. «باری تعالی و نشانه‌های شناخت خداوند، الگو قراردادن امامان، جانبازان همرهان کاروانند که از کاروان بازمانده‌اند، و چگونه هستیم و چگونه باید باشیم»، مطالب بخشهای بعدی کتاب را تشکیل می‌دهند و بخش پایانی نیز به مناجات برای نزدیکی به خداوند متعال و درخواست هدایت از او اختصاص

یافته است. برای سهولت دستیابی به آیات و احادیث فهرستی از آنها در کتاب درج شده است.

جبهه و جهاد اکبر

حسین مظاهری.- ویرایشس ۲.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز بررسی و تحقیقات عقیدتی و سیاسی واحد آموزش عقیدتی سیاسی، ۱۳۶۵.

۱۸۴ ص.- (سلسله درسهای سمعی و بصری؛ ۱).

کتاب «جبهه و جهاد اکبر» شامل متون بیست و دو درس از جلسات درس و سخنرانی‌های استاد مظاهری است که در محل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی تشکیل می‌شد. این مطالب توسط مرکز بررسی و تحقیقات عقیدتی - سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از نوار پیاده شده و پس از بازبینی به چاپ رسیده است. استاد مظاهری در این درسها مفاهیم عالی اخلاق اسلامی را به زبانی ساده و با استفاده از مثالهای مناسب و ملموس مطرح نموده، با تمسک به آیات و روایات، به بررسی آیین پاسداری و شرایط جبهه و جهاد و بیان ضرورت و اهمیت جهاد اکبر پرداخته است. از جمله سرفصلهای دروس، می‌توان به «جبهه و مجاهد، شرایط مجاهد و جهاد، اخوت و اتحاد در جبهه، سخنی با فرماندهان و...» اشاره کرد.

جبهه یا دانشگاه خودسازی

علی خوئینی.- ویرایش ۲.- [قم]: علی خوئینی، (چاپ اول): ۱۳۰.۱۳۶۲ص.

در این کتاب، مؤلف، جبهه‌ها را توصیف کرده، ابعاد مختلف آنها را بررسی می‌کند. کتاب، در چهار قسمت تنظیم شده است. در قسمت اول - تحت عنوان «ابعاد گسترده‌ی جبهه» - نویسنده، دوازده بعد را نام می‌برد و در هر مورد توضیحی ارائه می‌دهد و درسهایی را که در جهت خودسازی می‌توان از جبهه گرفت، برمی‌شمارد. قسمت دوم، «وظایف جهادگران» است؛ نویسنده برای جهادگران هفت وظیفه متصور شده، آنها را توضیح می‌دهد. «مسؤولیت فرماندهان» قسمت سوم کتاب را تشکیل می‌دهد و وظایف فرماندهان را یادآوری می‌کند. قسمت

[صفحه ۲۷۸]

چهارم کتاب نیز به «آفات جبهه‌ها» می‌پردازد و افراد را از دست زدن به اعمال برحذر می‌دارد. نویسنده در هر قسمت سعی کرده است با توضیح درباره‌ی مطلب مورد نظر، درسهای اخلاقی، رفتاری و اجتماعی مطلوب را از آنها نتیجه گیری کند.

جنگ از دیدگاه قرآن و حدیث

بقلم احمد خاتمی.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۶۳ ص.

کتابنامه در پایان هر بخش.

این کتاب به مناسبت چهارمین سالگرد جنگ تحمیلی منتشر شده است.

این کتاب، در چهار فصل تنظیم شده، آیاتی از قرآن و روایاتی از ائمه‌ی اطهار و بزرگان نیز به همراه دارد. فصل اول (انگیزه و هدف در جنگ)، درباره‌ی «نقش نیت در فرهنگ اسلامی، جنگ با انگیزه‌ی الهی، هدف از جنگ، نابودی شرک و بت‌پرستی و

گسترش حاکمیت دین خدا» است فصل دوم (ارزشهای انسانی در جنگ)، شامل: «جایگاه ارزشهای انسانی، بجنگید ولی تجاوز نکنید، مصونیت کودکان، پیران و زنان، مقابله به مثل در قرآن و حدیث و فقه، برخورد انسانی با اسیران، پیمان‌شکنی ممنوع، پذیرش تقاضای پناهندگی و دشمن را مثله نکنید» است. فصل سوم (طرف مقابل در جنگ)، شامل مباحث: «با چه کسانی بجنگیم، کفار و مشرکین و جنگ با اهل کتاب» است. فصل چهارم (بینش رزمندگان در جنگ)، از «اعتقاد به توحید؛ اعتقاد به این که ولی اوست؛ توکل، پشتوانه‌ی مبارزات الهی؛ نقش و اثر توکل به خداوند؛ شاهدهای انسان متوکل به خداوند؛ نقش توکل در مبارزات الهی؛ مسأله‌ی اجل و نقش روحیه در جنگ سخن می‌گوید.»

جنگ و جهاد در قرآن

[بی‌جا]: انتشارات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۰. ۹۰ ص.

موضوع کتاب، «جنگ و جهاد در قرآن» و ذکر اهمیت آن با استناد به آیات و روایات است. توصیه‌های قرآن کریم به شرکت در جهاد، ارزش شهادت، حکمت جهاد و داستانهایی از صدر اسلام، متن اصلی کتاب را تشکیل می‌دهند. سوره‌هایی که در این کتاب به آنها استناد شده است، عبارتند از: «حج، توبه، بقره، صف، انفال، نساء، آل‌عمران، احزاب و ممتحنه». در هر یک از موارد ذکر شده، ترجمه‌ی آیه‌های مربوطه نیز ارائه شده، شرحی کوتاه بر هر یک از آنها نوشته شده است.

جنگ و دفاع در اندیشه امام خمینی

تدوین: مهدی مرندی؛ استخراج و تنظیم معاونت پژوهشی مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۷۹. ۲۳۹ ص.- (تبیان: آثار موضوعی؛ دفتر بیست و چهارم).

کتابنامه: ص. ۲۳۹ - ۲۲۵، همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ای است از بیانات، پیامها، فرمانها و رهنمودهای امام خمینی (ره) در زمینه جنگ و دفاع؛ که در چهار فصل تنظیم شده است: در فصل ۱ (جنگهای حق و باطل)، جنگ در قرآن، اهداف جنگهای حق‌طلبانه و جنگهای باطل و تفاوت ماهوی جنگها صحبت می‌شود. فصل ۲، «وجوب دفاع و استقامت» است که طی آن، ضرورت دفاع، ضرورت آمادگی دفاعی، استقامت در قرآن، ضرورت استقامت، نقش مساجد در جنگ و دفاع آمده

[صفحه ۲۷۹]

است. فصل ۳، «ویژگی‌های رزمندگان صدر اسلام» است و حکایتگر فداکاری، عقیده، ایمان و شهادت‌طلبی است. فصل ۴، (احکام فقهی دفاع و جهاد)، احکام موارد زیر را از نظر امام خمینی مطرح می‌کند: دفاع فردی، دفاع جمعی، شرایط دفاع، وجوب آموزش و آمادگی دفاعی، وجوب کفایی حضور در جبهه، اذن والدین، دفاع و زمین، دفاع و دولت، اطلاعات از فرماندهان، سربازی، اموال، وسایل، اسلحه و مهمات، سپر قراردادن مردم، اسرا، غنایم جنگی و احکام متفرقه مربوط به جنگ. فهرست تفصیلی مطالب و منابع نیز در پایان کتاب آمده است.

جنگ و شهادت در اسلام

تألیف محمدتقی آل‌هاشم.- تبریز: محمدتقی آل‌هاشم، ۳۰۴.۱۳۶۴ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای است از آیات و اخبار و احادیث مربوط به شهادت و ایثار که به همراه وقایع و رویدادهای انقلاب اسلامی ایران (از پانزده خرداد تا دهه‌ی فجر) و جنگ ایران و عراق آورده شده است. موارد بیان شده شامل: «جنگ تحمیلی عراق، جنگاوران و جانبازان، قوای مسلح، شهادت و خانواده‌ی شهدا، تشویق و مسابقه برای شهادت، حفظ کشور اسلامی، حضور زنان در جبهه، شرکت نوجوانان در جبهه، شرایط رزمندگان اسلام، عملیات خیبر، ایثار رزمندگان، حرمت خانواده‌ی رزمنده، مبارزه با متجاوزان، تیراندازی در اسلام، فرماندهی و وظایف آن، سپاه و ارتش، رژه در اسلام، قواعد عملیات دفاعی، کشته‌شدگان دشمن، جنایات صدام در عراق و ایران، نظر شهید به وجه‌الله، خون شهید، پیکر شهید، گریه بر شهید و...» است.

جهاد

حسین نوری.- [ویرایش ۲].- تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۴۵۶.۱۳۷۵ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب در پانزده بخش تنظیم شده است. ابتدا جهاد از دیدگاه لغت‌شناسان، فقه و شریعت اسلامی و قرآن بررسی شده، دیدگاههای قرآن در مورد جهاد ذکر می‌شود. سپس به تاریخچه‌ی جهاد اسلامی و هدف و فلسفه‌ی جهاد اشاره می‌شود. بخش جهاد اسلامی نگاهی به صدر اسلام و جهاد دارد و در این بخش، به سوره‌های بقره، انفال، آل‌عمران، احزاب و چند سوره‌ی دیگر نیز ارجاع داده شده است، مباحث دیگر این کتاب بدین قرار است: «جهاد و شهادت از دیدگاه نهج‌البلاغه؛ جهاد، مجاهد، مرزبان و شهید در روایات اسلامی (که بیشتر در زمینه ارزش جهاد و شهادت بحث می‌کند)؛ تربیت اسلامی و خانواده‌های جهادگران و شهدا؛ واجب عینی و واجب کفایی بودن جهاد؛ اصالت ابزار و اصالت ایمان در جهاد اسلامی؛ شرایط لزوم شرکت در جهاد؛ شرکت زنان در جهاد و نظریات فقها درباره‌ی جهاد دفاعی؛ هدف جهاد از دیدگاه احادیث و روایات.

جهاد و جنگ تحمیلی

اداره کل فرهنگ و ارشاد آذربایجان شرقی.- تبریز: کمیته برگزاری مراسم هفته‌ی جنگ آذربایجان شرقی، (چاپ اول): ۴۴.۱۳۶۵ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

به مناسبت هفته جنگ ۳۱ شهریور الی ۶ مهرماه.

کتاب حاضر به بررسی تاریخی جهاد و جنگیدن در ادیان مختلف و اسلام می‌پردازد و در دوازده بخش به طور خلاصه مطالبی را ارائه می‌دهد. بخش اول: جهاد در تاریخ و نهضتهای انبیا (ع)؛ بخش دوم: جهاد در سیره‌ی نبوی (ص)؛ بخش سوم: اسلام و شمشیر؛ بخش چهارم: حکومت و فوائد جهاد؛ بخش پنجم: جهاد تا کی؟؛ بخش

[صفحه ۲۸۰]

ششم: مشکلات جنگ؛ بخش هفتم: بطلان محاسبات مادی؛ بخش هشتم: صلح از نظر قرآن؛ بخش نهم: نگاهی گذرا به صلح

حدیبیه؛ بخش دهم: تکلیف ما در جنگ با رژیم بعثی صهیونیستی حاکم بر عراق؛ بخش یازدهم: اصلاح بین دو طایفه‌ی مؤمن و بخش دوازدهم: وظائف و لوازم جامعه‌ی در حال جنگ، مطالب کتاب، با آیات و روایات و سخنان رهبران دینی و سیاسی همراه است.

چند استفتاء از امام امت درباره مسایل جنگ

تهیه و تنظیم دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.- قم: حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۶۱ ص.

کتاب حاضر، مجموعه‌ی استفتاءها از حضرت امام (ره) در مورد مسائل جنگ و دارای هشت بخش است؛ بدین قرار: بخش ۱: «مسائل دفاع» (نبرد با دشمن، قتل دشمن، ورود به خاک دشمن و فرار از جبهه)؛ بخش ۲: «مسائل مربوط به شهدای راه حق»، (در مورد غسل و کفن شهدا، نحوه‌ی دفن شهدا و مسح بدن شهدا)؛ بخش ۳. «اذن پدر و مادر» (درباره‌ی رضایت و عدم رضایت والدین برای رفتن به جبهه، داوطلبهای اعزام به جبهه‌ها)؛ بخش ۴؛ «مسائل مربوط به اسرا و غنائم جنگی»؛ بخش ۵: «مسائل مربوط به نماز» (مانند امکان وضو گرفتن در جنگ، نحوه‌ی خواندن نماز در میدان جنگ، عادل بودن امام جماعت، نیت نماز و روزه در میادین جنگ)؛ بخش ۶: «مسائل مربوط به صرف وجوهات شرعیه در جبهه و مناطق جنگی»؛ بخش ۷: «مسائل افغانستان» و بخش ۸: استفتاءها از حضرت امام درباره‌ی مسائل متفرقه‌ی دیگری که رزمندگان با آنها مواجه می‌شوند.

چهار گفتار پیرامون شناخت انسان و خدا

مصطفی چمران.- تهران: بنیاد شهید چمران، (چاپ اول): ۱۵۶.۱۳۶۷ ص.

عنوان روی جلد: انسان و خدا

شمارگان: ۱۲۰۰۰ نسخه.

در این کتاب پس از پیام امام خمینی به مناسبت شهادت شهید دکتر چمران، مطالب یک دوره از سخنرانی‌های علمی و عرفانی شهید در ایام ماه مبارک رمضان سال ۱۳۵۹ آمده است. کتاب، دارای چهار گفتار است. در گفتار اول به بحث درباره‌ی خدا، روح و عالم غیب پرداخته شده است. در گفتار دوم، روش قرآن مجید در اثبات خدا از طریق بیدار کردن فطرت انسانی و هشدار دادن به او، به استناد آیاتی از قرآن کریم مورد بحث قرار گرفته است. در گفتار سوم، اصول اساسی مهمترین مکاتب بشری و الهی مورد مطالعه قرار گرفته و در گفتار چهارم، اشاراتی کوتاه به برداشتهای سوسیالیستی یا کاپیتالیستی عده‌ای یک بعدنگر، از اسلام (که دارای ابعاد متعددی است) شده و سپس، اساس دوم مکاتب - یعنی اساس اقتصاد - مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

حفظ اسرار

تهیه و تدوین مرکز بررسی و تحقیقات واحد آموزش عقیدتی سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ، کمیته فرهنگی، (چاپ اول): ۳۲.۱۳۶۶ ص.

کتابنامه: ص. [۳۲]؛ همچنین صورت زیرنویس.

جزوه‌ی حاضر، در چهار بخش تنظیم شده است. نخست بر ضرورت حفظ اسرار در جبهه تأکید شده است. سپس عوامل افشای اسرار - تحت عناوین: «پرحرفی، خودنمایی، دوستی و رفاقت، احساسات و عصبانیت، دستیابی به اطلاعات بیشتر، وجود علائم و

مشخصات مخصوص، تدارکات و بهداری و وسایل ارتباطی» - بیان شده است. در

[صفحه ۲۸۱]

قسمت سوم (چگونه اسرار را حفظ کنیم)، مباحث: «توجه به فواید رازداری و مقام آن نزد خدا، توجه به زیانهای افشای اسرار، ایمان و تقوی و حساب و سؤال روز قیامت» آمده است. در چهارمین بخش (حفظ اسرار در تاریخ اسلام)، نمونه‌هایی از موارد حفظ اسرار - از قبیل: «مخفی نمودن مأموریت از فرمانده و سربازانی که مجری آن هستند، میزان تدارکات مصرفی و تغذیه‌ی افراد، تیزهوشی و سیاست و تدبیر در کسب اطلاعات و رهایی از چنگال دشمن، حفظ اسرار تا مرز شهادت و سایر موارد مهم حفظ اسرار» ذکر شده است.

حکمت نامه بسیج

محمدی ری‌شهری؛ ویراستار محمد دلال موسوی.- قم: دارالحدیث، ۱۹۸.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، با بهره‌گیری از رهنمودهای قرآن کریم و سخنان اهل بیت (ع)، به صورت موضوعی در پنج فصل رهنمودهایی به بسیجیان ارائه می‌کند. فهرست مندرجات و مطالب کتاب، موارد زیر است: «فصل اول: جایگاه بسیجی (پیشوایان بسیج، دوستان خدا، زمینه‌سازان حکومت جهانی اسلام و بسیجیان گمنام): فصل دوم: بایسته‌های بسیج [آگاهیهای دینی، محبت به خدا، محبت به اهل بیت (ع)، آگاهیهای سیاسی، انگیزه‌ی دشمنی، اقسام دشمن و خطرناکترین آنان، ناتوانترین دشمن، سیاست رفتار با دوستان، دشمنان، اخلاق (اخلاص، توکل،، ایثار، مروت، شجاعت، قوت، استقامت، تحمل سختی، میانه‌روی، رازداری و بیم نداشتن از غیر خدا)، دوری از اخلاق نکوهیده (عصبانیت، تنبلی، خودپسندی، تحقیر و سربار دیگران بودن)؛ فصل سوم: مسؤولیت‌های بسیجی (مسؤولیت‌های فردی، مسئولیت‌های اجتماعی، مسؤولیت‌های فرهنگی، مسؤولیت‌های نظامی و فرماندهی و فرمانبری نظامی، رزم‌آوری، آمادگی رزمنده، ارزش شهادت، عشق به شهادت، اهمیت آموزشی نظامی و...)؛ فصل چهارم: راز موفقیت بسیجی و فصل پنجم: بسیجیان نمونه». در پایان نیز فهرست آیات و سخنان معصومان (ع) ارائه شده است.

حماسه شهادت

نویسنده علی رزاقی طالقانی.- قم: علی رزاقی طالقانی؛ دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۲۹۲.۱۳۶۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «حماسه‌ی شهادت» در بزرگداشت شهید و مقام شهادت نوشته شده است. نویسنده با ارائه‌ی اشعار، متون آیات و روایات، کلمات قصار از بزرگان و برگزیده‌ای از وصیتنامه‌های شهدای گرانقدر انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی، مطالبی درباره‌ی موضوعات زیر بیان کرده است: «حقیقت، معنا، انگیزه، لیاقت و راز شهادت، امتیازات و پاداش شهیدان، زیارت شهیدان، شهیدان گمنام، جانبازان، اسرا، خانواده‌ی شهدا، تجلیل و گریه بر شهید، وصیتنامه شهدا، افتخار شهیدان، پیام شهدا به خانواده (پدر، مادر، همسر، فرزندان، برادر و خواهر)، سفارشات شهدا برای حراست از قرآن، خون شهدا و ولایت فقیه، جهاد اکبر، تعهد و مسؤولیت و صدور انقلاب و نظایر آن، هشدار به کفار، ترسوها و منافقان و نیز، اشعاری با مضمون شهید و شهادت.»

خدا کند تو بیایی

مهدی شجاعی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۷۸ ص.

این کتاب در سال ۱۳۶۷ با عنوان «خدا کنه تو بیایی (مقالات ادبی)» توسط انتشارات برگ نیز منتشر

[صفحه ۲۸۲]

شده است.

این کتاب حاوی بیست مقاله درباره موضوعات متنوعی - به ویژه درباره‌ی اهل بیت (ع) - است. در متن مقالات، مطالبی درباره‌ی شهدا، شهادت، خانواده‌ی شهدا و جانبازان ارائه شده است. از جمله، موارد زیر مورد بررسی قرار گرفته است: مقام و منزلت شهدا، میلاد امام زمان (عج)، قیام حضرت مهدی (عج)، عظمت و مظلومیت حضرت علی (ع)، حضرت فاطمه (س) و راز آفرینش زن، ولادت امام حسین (ع)، شب تغسیل حضرت فاطمه (س)، امام حسن (ع) و حماسه‌ی علم، از غدیر تا عاشورا، ذکر مصیبت امام حسین (ع) در کربلا، لحظه‌ی وداع امام حسین (ع) با دخترش، لحظه‌ی وداع زینب با حسین (ع)، ولایت فقیه، غریبی امام رضا (ع) و آرزوی تعجیل فرج امام زمان (ع).

خورشید شهادت: (دفتر ۴)، امام حسین و فرهنگ پاسداری، مجموعه مقالات برگزیده سومین سمینار بررسی ابعاد زندگانی امام حسین

[گردآوری] دانشگاه امام حسین (ع)، پژوهشکده علوم انسانی؛ ویراستار سید هدایت خلیلی.- تهران: دانشگاه امام حسین، مؤسسه چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۲،۳۷۶.۱۳۷۶ ص.- (سری مقالات سمینارها؛ ۸).

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Khorshid-e Shahadat, The Lecture of ۳rd Seminar on the Study of Imam Hossein (pbh) Life

کتاب، مجموعه‌ی هفده مقاله در مورد ابعاد قیام عاشورای امام حسین (ع) و فرهنگ پاسداری است و هشت مقاله‌ی آن در ارتباط با جنگ است. همچنین چهار مصاحبه با پاسداران دارد که بعضی از سؤالات آن در ارتباط با جنگ است، مقالات عبارتند از:

۱) مقدمه‌ای بر نقش رهبران بصیر و سازمانی در ایجاد و تداوم فرهنگ: بررسی شباهت بسیج و سپاه با قیام عاشورا. ۲) فرهنگ پاسداری، رهیافتی عاشورایی: شباهت نقش پاسداران در انقلاب با یاران امام (ره) در قیام عاشورا. ۳) امام حسین (ع) و یاران آن حضرت، الگوی تربیتی پاسداران. ۴) حزب‌الله، پاسداران راستین. ۵) پاسداری از دیدگاه امام خمینی. ۶) اوصاف و شرایط پاسداران در منابع اسلامی. ۷) شهادت‌طلبی و الگوی حسینی. ۸) امام حسین (ع) و یاران آن حضرت، الگوی تربیتی پاسداران.

در جبهه‌ی فتح بستان

محمودرضا کریمی.- [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۶۲. ([بی‌جا: کهنموئی‌زاده]). ۳۷ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نخسه.

نویسنده - که خود در جبهه بوده است - در کتاب، موضوع خداشناسی و در نتیجه‌ی آن، خداشناسی را مطرح کرده است. او با نگاهی به جبهه‌ی جنگ بستان، از آن برای معنی کردن درک واقعیت زندگی و وجدان استفاده کرده است. نویسنده در مطالب

خود با نگاه کردن به هر یک از شواهد موجود، خدا را به یاد خواننده آورده و از آلودگی‌های اجتماع و رفتار گروهکها و سستی اعتقادات آنها سخن گفته است. در پایان، نویسنده درباره‌ی نعمات اهدایی الهی و تعهد صحبت کرده، اهمیت نماز را بیان می‌کند و احساسات خود را در روبه‌رو شدن و برخورد با مناطق جنگی و رزمندگان شرح می‌دهد.

درسهایی از نظام دفاعی اسلام

مؤلف محمدجعفر امامی، مهدوی‌نژاد، زمانی، مهدوی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، ۲۲۷.۱۳۶۷ ص.

[صفحه ۲۸۳]

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

چاپ قبلی از ارتش جمهوری اسلامی ایران، مرکز آموزش اداره عقیدتی سیاسی، ۱۳۶۳.

کتاب حاوی دروس آموزش نظام دفاعی اسلام است که در قالب چهل درس ارائه شده است. مطالب دروس عبارتند از: «تعریف جهاد و لزوم آن، جهاد ابتدایی و جهاد دفاعی، اهمیت جهاد با مراجعه با آیات قرآن کریم و روایات، اهداف جهاد، ضرورت تشکیل نیروهای مسلح، تاریخ نیروهای مسلح در اسلام، اهداف تشکیل نیروهای مسلح، ارتش و سیاست، ویژگی‌های یک رزمنده‌ی اسلامی، خدمات و وظایف فرمانده، بسیج عمومی، تخلف از جهاد، فراز از صحنه‌ی نبرد، اطلاعات و خبریابی، جنگهای منظم و نامنظم جنگهای روانی، مراعات اصول اخلاقی و انسانی در جنگ، سلاح، مکان و زمان مجاز و غیرمجاز در جنگ، عوامل پیروزی، پرچم و شعار و رجز، امدادهای غیبی، دعا در جنگ، امان در جنگ، غنایم جنگی و نحوه‌ی تقسیم آنها، اسرای جنگی و سرنوشت آنها، شهید و شهادت، آتش‌بس، جهاد با نفس». در هر عنوان، با مراجعه به قرآن کریم و روایات ائمه، مطالب بیان شده‌اند.

درمان همه دردها

به کوشش یحیی مرزوقی.- [بی‌جا]: آرمان، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۶۹ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان روی جلد به انگلیسی: Cure of All Pain

کتابنامه: ص. ۷۳ - ۷۴.

مندرجات: توحید؛ تقوی؛ وفا؛ شجاعت؛ غفلت بزرگ؛ دردها درمان می‌شوند.

کتاب، دارای دو بخش کلی است. بخش نخست، شرح عملیات «بیت‌المقدس سه» در محور عملیاتی منطقه‌ی ماووت در کردستان عراق است که در زمستان ۱۳۶۶ انجام گرفت. نویسنده - که در این عملیات، مسؤول قبضه‌ی خمپاره‌انداز شصت میلی‌متری بوده است - ابتدا خاطراتی از این عملیات را بیان می‌کند و سپس در ادامه‌ی کتاب (در بخش دوم) به بحث پیرامون فرهنگ عاشورا و جنبه‌های اساسی آن در مقوله‌های توحید، تقوی، وفا و شجاعت می‌پردازد. نویسنده بیان می‌کند که تفکرش در مورد فرهنگ عاشورا ره‌آورد عملیات بیت‌المقدس سه است؛ آنجا که امدادهای غیبی زیادی را به چشم دیده است. وی فرهنگ عاشورا را به عنوان تنها وسیله‌ی آزادی ملتهای تحت ستم معرفی می‌کند.

دفاع مقدس

مهدی شمس‌الدین.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۶۶.

۳۶ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب درباره‌ی برخورد با مسأله‌ی جنگ و دفاع و هدف اسلام از جنگ است. مطالب عمده‌ی آن عبارتند از دفاع از: دفاع از جان و عقیده و ارزشهای عام انسانی و نابودی قوای دشمنان و طاغوتی‌هایی که سعی در استعمار انسانها دارند. کتاب در پنج بخش تنظیم شده است: بخش اول «دفاع مقدس» (شرایط مقدس بودن جنگ و لزوم آن)؛ بخش دوم «جنگ، جنگ تا پیروزی» (چرا جنگ باید تا پیروزی کامل بر دشمن ادامه یابد و چرا صلح با دشمن خلاف اسلام است). بخش سوم به لزوم اعزام همگانی به جبهه‌ی جنگ پرداخته می‌شود و دستورات قرآن در این مورد بیان شده است. بخش چهارم «تاکتیک در جنگ» نام دارد که با سخنانی از حضرت علی (ع) در مورد نحوه‌ی جنگیدن در جبهه همراه است. بخش پنجم به فرار از جنگ می‌پردازد و ضمن بیان دستورات قرآن کریم در مورد نکوهش فرار از جنگ، حمله به دشمن را تشویق می‌کند.

[صفحه ۲۸۴]

دفاع مقدس، پیرامون: اهداف و نتایج ورود جندالله به خاک عراق

ح. علم‌الهدی.- تهران: یاسر، ۱۳۷۶.

۴۷ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب، مسأله ورود لشکریان حق علیه باطل به خاک عراق را بر اساس رهنمودهای قرآن و امام خمینی بررسی کرده است. مطابق نظریات نویسنده، اهداف رزمندگان، «دفاع از اسلام و مسلمین، اطاعت از فرمان امام امت، انتقام خون شهیدان؛ مجازات جنایتکاران، نجات ملتهای مستضعف، تحقق حکومت جهانی توحید، پاسخ به درخواست خانواده‌ی شهدا و امت شهیدپرور، مبارزه با اسرائیل غاصب و دفاع از مرزهای کشور اسلامی، بوده است. نتایجی هم که برای آن برشمرده است، عبارتند از: پایان جنگ و فتنه‌انگیزی ابرقدرتها، آزادسازی قبور ائمه‌ی معصومین (ع) و نجات زندانیان مسلمان. وی سستی در این کار را خیانت به اسلام و مسلمین می‌داند و در استدلالهای خود، فرازهایی از سخنان حضرت امام را به عنوان شاهد ذکر کرده است.

دنیا از نگاه امام علی و شهیدان به انضمام زیارت امین‌الله

تأمین هاشم ثانی؛ [برای] معاونت فرهنگی، پژوهشی بنیاد شهید انقلاب اسلامی خراسان؛ ویراستاران جواد عباسی، سیمین وهاب‌زاده].- مشهد: شاملو، (چاپ اول): ۸۷.۱۳۷۹ ص.

کتابنامه: ص. ۸۷.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب، دیدگاه حضرت امام علی (ع) و شهدا را مورد دنیا نشان می‌دهد. در هر قسمت، ابتدا کلماتی برگزیده از مولا (ع) به نقل از کتب مختلف آورده شده است و در ادامه، سخنانی از شهید که با جملات حضرت سنخیت دارد، نقل شده است. سخنان شهدا از

وصیتنامه‌های آنان استخراج شده است. موضوعهای سخنان حضرت علی(ع) و شهدا، عبارتند از: «انذار درباره‌ی دنیا؛ برق بی‌فروغ؛ بهره‌گیری از دنیا؛ بی‌وفایی دنیا؛ پرهیز از دنیا؛ پشت کردن به دنیا؛ تلخی دنیا؛ جوینده‌ی دنیا؛ دار فنا؛ دار محبت؛ دستور ترک دنیا؛ دنیا، خانه‌ی راستی؛ سرای ویرانی؛ فرزندان دنیا؛ متاع دنیا؛ مردم دنیا؛ ناپایداری دنیا؛ مصیبتهای دنیا؛ نکوهش دنیا؛ وصف دنیا؛ فریفته‌ی دنیا؛ صفت دنیا؛ دوگونه مردم دنیا و...».

ذوالفقار حق

تحقیق و تدوین ایرج فرامرزی؛ ویراستار حسین گلچین.- تهران: نسل کوثر، (چاپ اول): ۱۳۸۰.[۲۳۴] ص.- (معارف؛ ۴: سیاسی - اجتماعی؛ ۱).

عنوان روی جلد: ذوالفقار حق: اندیشه‌های نظامی حضرت علی علیه‌السلام.

طراح روی جلد: محسن نقوی.

کتابنامه: ص. [۲۲۹]- ۲۳۴؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل دو بخش است. در بخش اول، دیدگاه حضرت علی (ع) همراه با تئوری‌های آن بزرگوار راجع به جهاد و جنگ با دشمن بررسی می‌شود. در بخش دوم، به اقدامات و عملکردهای حضرت در دوران پربرکت زندگی پیامبر عظیم‌الشأن (ص) و ایام حکومت آن حضرت اشاره شده است. مباحث مطرح شده در کتاب، عبارتند از: «مقدمه و کلیاتی درباره‌ی جهاد؛ بخش اول: اندیشه‌های نظامی علی (ع): [اهداف جهاد؛ اهمیت و فضیلت جهاد، نقش فرماندهی در جهاد و تاکتیکهای جنگی حضرت علی (ع)؛ بخش دوم: کارنامه‌ی نظامی در زمان پیامبر (ص) و کارنامه‌ی نظامی در دوران خلافت]». از بیانات حضرت امام خمینی (ره) - از جمله، پیام امام به

[صفحه ۲۸۵]

نماینده‌ی ولی‌فقیه در سپاه (۸ / ۴ / ۶۲) و صحبتهای ایشان درباره‌ی شهید و فضیلت شهادت - نیز در کتاب استفاده شده است.

رویش جوانه‌ها در پرتو عاشورا، مجموعه سخنرانی‌ها از حائری شیرازی

[تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، ۷۹.۱۳۶۲ ص.: مصور.

کتابنامه.

مندرجات: گریه بر اباعبدالله الحسین (ع)، ص. ۳۸ - ۵؛ نقش دعا در سازندگی انسان، ص. ۵۹ - ۳۹؛ قوه چیست؟ تفسیر و اعداوا لهم ما استطعتم من قوه، ص. ۷۹ - ۶۰.

سخنرانی اول این کتاب با عنوان «گریه بر اباعبدالله الحسین (ع)» در روز تاسوعای سال ۱۴۰۱ ایراد شده است. و با طرح مباحث «مسائل قیام عاشورا»، «انسان‌سازی گریه» و «چه کسانی با امام حسین همراه هستند؟»، به اهمیت نوحه‌خواندن و سینه‌زدن می‌پردازد. در این بخش سه مبحث «سینه‌زنی قلب را صفا می‌دهد»، «جنگ بهترن دانشگاه اسلامی است». «پاسدار باید روضه‌خوان و نوحه‌خوان باشد»، مربوط به رزمندگان و دفاع مقدس هستند. سخنرانی دوم «نقش دعا در سازندگی انسان»، در جمع برادران ستاد

دعـای اهـواز ایراد شـده اسـت. در این سـخنرانی به نقش دعـا در پیروزی رزمنـدگان اسـلام پرداخته می‌شـود. سـخنرانی سـوم «قـوه چیست؟» در جمع فرمانـدهان و مسؤولین قرارگاهها و تیپها در تاریـخ ۱۷ / ۶ / ۶۱ ایراد شده است. عناوین این سـخنرانی عبارتند از: «جرأت دشمن، مرکز و سنگر فرماندهی اوست»، «تحصیل قدرت شامل چه قوه‌هایی است»، «قوه‌ی کتمان و نگهداری اسرار نظامی».
در پایان کتاب، قطعه شعری به نام «لاله‌های سرخ» به چاپ رسیده است.

رهبری و جنگ و صلح، مجموعه مقالات

احمد آذری قمی.- تهران: بنیاد رسالت، (چاپ اول): ۲۹۹.۱۳۶۶ ص.
کتابنامه به صورت زیرنویس.
مقالات کتاب، تحلیل انقلابهای قبل از قیام مهـدی (عـج) است و نگاهی گـذرا به نهضـتهای اسـلامی در صدر اسـلام دارد و آنها را مختصـرا تفسیر کرده، صحت و سقم آنها را از دیدگاه حدیث و فقه می‌شکافد. همچنین در مقاله‌ی «انقلاب و رهبری» به مسؤولیت علمـاء و نگهبانـان آیین محمـدی (ص) در زمان غیبت کبرای امام عصـر (عـج) اشاره کرده، حرکتها و نهضـتهای اسـلامی به رهبری ولی‌فقیه در زمـان غیبت را تحلیل می‌کنـد. کتاب، سه بخش دارد: بخش اول (مسـلمین در عصـر غیبت) به دو فصل تقسـیم می‌شود: «دعوت به قیام و نجات و سعادت محرومان». بخش دوم (رهبری مسلمین در عصر غیبت)، نیز دو فصل دارد: «اسلام در متن جامعه و حـاکمیت ولی‌فقیه در جـامعه». بخش سوم، «رهبری و جنـگ و صـلح» و حـاوی هشت فصـل به ترتیب زیر است: «جنگ در اسـلام؛ پیامبران و جهاد؛ دفاع مقدس؛ آزمایش امت اسـلامی؛ صـلح در اسـلام؛ ثمرات دفاع مقدس؛ برخورد اسلام با منحرفین و شهادت در اسلام».

زمزم عشق: شرح مفاهیم عرفانی در نیایش‌های شهید چمران

اسماعیل منصوری لاریجانی.- تهران: مرکز نشر فرهنگی آیه، (چاپ اول): ۱۹۹.۱۳۷۹ ص.
کتابنامه به صورت زیرنویس.

[صفحه ۲۸۶]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
منـدرجات: درد و غم؛ دنیا و دنیاگریزی؛ فقر و بیچارگی؛ عشق و دلـدادگی؛ اسـناد عاشـقی؛ همدردی با محرومان؛ گناه و عصـیان؛ زیباپرستی؛ هجرت؛ ذکر؛ قرب نوافل؛ شهادت؛ توکل و رضا؛ نیایش‌های شهید چمران.
موضوع کتاب «زمزم عشق»، مناجاتها و نیایشهای شهید چمران است. نویسنده، مناجاتها و نیایشهای شهید چمران را گردآوری کرده، مقولات و مفاهیم عرفانی آنها را شـرح داده است. وی نخست ویژگی‌های عرفانی - ادبی این دعاها را به موضوعهایی چون: «درد و غم و آثـار و برکـات عرفانی آن، طهارت فطرت، اقتـدار معنوی، دنیا و دنیاگریزی، اظهار فقر و عجز به پیشـگاه الهی، عشق و محبت خداوندی، شب و شب زنده‌داری، زیبایی و زیبایی‌شناسـی، ذکر و فکر، قرب نوافل و فرایض و شـهادت» تقسـیم کرده است و آنگاه در پی هر یـک از این عنوانهـا، شـرح مبسوط و مفیـدی داده و ریشه و منشأ هر یـک از این مبـاحث را در آیات قرآنی و احادیث و روایات ولایی جستجو کرده، آن را اساس بحث خود قرار داده است.

زن و دفاع در اسلام

نویسنده اسماعیل منصوری لاریجانی با سفارش بسیج خواهران نیروی مقاومت؛ ویراستار روح‌الله مقدسی.- تهران: کنگره‌ی بررسی نقش زنان در دفاع و امنیت، دبیرخانه، (چاپ اول): ۱۱۸.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، نقش زن در عرصه‌های دفاعی (شامل حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و نظامی) در پنج فصل بحث شده است. فصل اول «جایگاه زن در اسلام»، شامل تعریف هویت و شخصیت دینی زن و نظام حقوقی او در ابعاد مختلف و حقوق شخصی و عمومی است؛ فصل دوم، «نقش دفاعی زن در قرآن» است و نمونه‌هایی از حضور فعال زنان در پیشبرد اهداف پیامبران (ع) ارائه می‌شود؛ فصل سوم «نقش دفاع زنان در روایات و مصادیق تاریخی آن در دوران امامت ائمه معصومین (ع)»؛ فصل چهارم، «نقش زنان در جنگهای صدر اسلام» است و در فصل پنجم، «حضور زنان در نهضت کربلا و قیام حضرت امام حسین (ع)»، از دو جهت، حضور مستقیم و بعد از قیام عاشورا، مورد بررسی قرار گرفته است. در متن، به مشارکت زن در فرهنگ عمومی جامعه و نقش او در سازماندهی ارکان دفاعی جامعه، تربیت فرزندان و مدیریت در زمان حضور مرد در جبهه و یا شهادت وی و مواردی در ارتباط با زمینه‌های موضوعی کتاب اشاره شده است.

سیره اخلاقی امام خمینی

تهیه‌کننده مرکز تحقیقات اسلامی.- تهران: سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح انتشارات دفاع، (چاپ دوم): ۱۹۱.۱۳۷۸ ص.

کتابنامه: ص. [۱۸۹]- ۱۹۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب در بیست درس (فصل) به ذکر خصوصیات اخلاقی امام خمینی (ره) و بیان خاطرات و مطالبی در ارتباط با آن می‌پردازد. فصلهای کتاب عبارتند از: «خودسازی، تقوا، اخلاص، توکل، زهد و بی‌رغبتی به دنیا، پرستش و نیایش، توسل به اهل بیت (ع)، تواضع، حسن خلق، عزت و کرامت، اعتماد به نفس، شجاعت، حق‌شناسی، مردمداری، احترام به صاحبان فضیلت، عطوفت، قاطعیت و سازش‌ناپذیری، احتیاط در مصرف بیت‌المال و نظم و انضباط». در همین راستا، خاطرات و مطالبی در ارتباط با برخورد امام با شهیدان و خانواده‌ی شهدا، جانبازان، رزمندگان، و فرماندهان و نیروهای نظامی در دوران دفاع مقدس، دوران قبل و بعد از انقلاب و دوران تبعید در عراق و فرانسه و... نقل شده است.

[صفحه ۲۸۷]

سیمای بسیجی

تألیف محمدرضا اکبری.- [اصفهان]: پیام عترت، (چاپ پنجم): ۱۹۶.۱۳۷۸ ص.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «سیمای بسیجی» شامل نه فصل با موضوعات: «تاریخچه‌ی بسیج، فلسفه و جایگاه ارزشی بسیج، اسلام و فرهنگ بسیجی، بسیجی و سیاست، بسیجی و ولایت، بسیجی و مرجعیت، بسیجی و روحانیت و وظایف و ویژگی‌های بسیجی» است. نویسنده در این مباحث به موضوعاتی چون: «اسلام بسیجی، اسلام از دیدگاه امام خمینی (ره)، جدایی دین از سیاست، اندیشه‌های سیاسی امام (ره)، تاریخچه‌ی علمی ولایت فقیه، اثبات ولایت فقیه، مشروعیت حکومت، پاسداری از ارزشهای اسلامی، خودسازی، آمادگی رزمی، مبارزه با تهاجم فرهنگی غرب، اخلاص، شجاعت و...» نیز پرداخته است و برای هر مبحث شواهدی از آیات و روایات آورده است. در بخشهایی از کتاب درباره‌ی نقش بسیج در دفاع مقدس و حضور بسیجی‌ها در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل در طول جنگ تحمیلی نیز مطالبی ارائه شده است.

شهادت، خط سرخ آل محمد

نوشته علی کریمی جهرمی.- تهران: واحد فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۲۰۰.۱۳۶۲ ص.

عنوان روی جلد: خط سرخ شهادت.

شمارگان: ۵۰۰ نسخه.

این کتاب، در بیست فصل، به موضوع شهید و شهادت پرداخته است. عناوین فصلها، پس از پیشگفتار، به ترتیب، عبارتند از: «شهید و شهادت، شوق به شهادت، دعا و درخواست شهادت، تذکری به عاشقان شهادت، شهادت یا مرگ مقدس، شهات مایه‌ی افتخار و سربلندی، حیات جاویدان شهیدان، شهید به هنگام شهادت احساس درد نمی‌کند، اجر و پاداش شهیدان، شهید و رابطه با جهان غیب، اعمال و اهداف شهید، مسؤولیت بازماندگان شهید، بزرگداشت آثار و نام و نشان شهید، علمای شهید، بانوان شهید، کودکان شهید، شهیدانی که در حال روزه به شهادت رسیدند، سیدالشهدا (ع) و کسانی که در حکم شهیدند. در متن کتاب، از نامه‌ی شهید محمدحسین فهمیده و به مناسبت موضوع، در ارتباط با دفاع مقدس (چون: مکاشفه‌ی شهدای ایران «شهدای جبهه‌های جنگ») مطالبی ارائه شده است.

شهید و شهادت در ادعیه و زیارات

علی‌اکبر علیخانی، مرتضی بحرانی؛ به کوشش دفتر تحقیق و پژوهش بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۲۵۹.۱۳۸۰ ص.

کتابنامه: ص. [۲۵۳]- ۲۵۹؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، بررسی پدیده‌ی شهادت از منظر ادعیه و زیارات است. مفهوم دعا و زیارت در این کتاب، جملات، مضامین و عباراتی است که از معصوم (ع) صادر شده است. در پژوهش حاضر، با یک مقدمه و پنج فصل، از منابع و مآخذ متعددی استفاده شده است و مطالبی در خصوص جنگ و جایگاه شهدای جنگ نیز در آن بیان شده است. عناوین و موضوع فصلها عبارتند از:

«فصل اول: «دعا و زیارت»؛ فصل دوم: «مرگ و انواع آن»؛ فصل سوم: «ابعاد مفهومی شهید و شهادت»؛ فصل چهارم: «شهادت‌طلبی»؛ فصل پنجم «زیارت عاشورا، تجلی فرهنگ شهادت». هر فصل دارای موضوعهای فرعی در ارتباط با موضوع اصلی مورد بحث در آن فصل است. در این متن از منابع و مآخذ متعددی برای هر مبحث استفاده شده است و در جای جای آن نیز مطالبی در ارتباط با جنگ و دفاع مقدس و جایگاه شهدای جنگ آمده است.

[صفحه ۲۸۸]

شیعه و حفظ آثار جنگ

نوشته احمد اصغریان جدی.- تهران: دانشگاه علامه طباطبایی، (چاپ اول): ۱۳۷۸.
هجده، ۳۸۰ ص.: مصور (بخش رنگی)، عکس، نمونه، نقشه.- (انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی؛ ۲۵).
صفحه عنوان به انگلیسی:The Shiite & Preservation of the Holy Defence Values
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
این کتاب در هفت فصل، همراه با پیوستها و ضمائم (در پایان کتاب)، به بررسی و تبیین آثار حرکت شیعیان در جلوگیری از تحریف تاریخ جنگ و استفاده از ابزار مختلف، از جمله هنر، در جهت حفظ و توسعه‌ی ارزشهای تاریخ جنگ می‌پردازد. فهرست مندرجات عبارت است از: «فصل اول: منطق استقرار هنر (تعریف مفاهیم، عوامل مؤثر در حکومتها، استقرار هنر اسلامی در رابطه با «فقه»)؛ فصل دوم: جهان‌بینی و هنر؛ فصل سوم: تمدن ایران اسلامی؛ فصل چهارم: صفویه تا پایان پهلوی؛ فصل پنجم: دشمن‌شناسی (غرب‌شناسی)؛ فصل ششم: انقلاب اسلامی و رسالتهای شیعه؛ فصل هفتم: خلاصه و نتیجه‌گیری (نتیجه‌گیری از منطق استوار، رهنمودهای طراحی جهت حفظ آثار فرهنگی انقلاب اسلامی و هشت سال دفاع مقدس، شیوه‌ی تقرب به طراحی سوژه‌های حفظ آثار جنگ و یادنامه‌ی شهدا)». برخی عکسها و تصاویر با زیرنویس همراه هستند.

عبرت‌های عاشورا (۱): نگاهی دیگر به خواص عاشورایی: بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی و فرماندهی کل قوا حضرت آیت‌الله خامنه‌ای

تهیه و تدوین مطالب محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۷.
۶۸ ص.- (بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات. دیدگاه‌ها؛ ۴).
کتاب در دو بخش تنظیم شده است: بخش اول، برگزیده‌ای از بیانات رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره) است که درباره‌ی مسائل زیر ایراد شده‌اند: «ویژگی‌های بارز مسلمانان در صدر اسلام؛ دلیل عقب‌افتادگی مسلمانان؛ چه تحولی باعث پیروزی مسلمانان می‌شود؛ چگونگی ایجاد انحراف فرهنگی در جامعه؛ تشخیص راه درست از باطل با توجه به مواضع دشمن؛ ما چگونه و چه روزی آسیب می‌بینیم؛ ولایت فقیه و سلامت نظام جمهوری اسلامی ایران». بخش دوم، «عبرتهای عاشورا یا نگاهی دیگر به خواص عاشورایی» نام دارد و شامل بیانات مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای است. موضوعات سخنرانی‌ها عبارتند از: «جهاد در فرهنگ اسلامی؛ عبرت از تاریخ؛ جماعت بشر؛ خواص طرفداری از حق و طرفداری از باطل و...».

عرفان سرخ: نامه ادبی – عرفانی دانشجوی بسیجی از جبهه جنگ

نویسنده عزیزالله سالاری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، معاونت فرهنگی، (چاپ دوم): ۱۱۲.۱۳۷۶ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر تصویری از عرفان اهل بیت عصمت (ع) و دورنمایی از عشق و حماسه‌ی رزم‌آوران جبهه‌ی اسلام در عشق به محبوب را ارائه می‌کند. آنچه در این مجموعه گرد آمده، با استفاده از آیات قرآن و نمونه‌ی اشعار عرفانی شاعران قدیم، عرفان سرخ را - که معرفتی است با خط و نشان از قرآن و احادیث و سیره‌ی معصومین - ترسیم نموده و بیان می‌دارد که چگونه عشق، عاشقان دیارش را به پیشواز شهادت می‌فرستد. از جمله مطالب کتاب، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد «تعریف عرفان و بیان اهداف آن، فرق عرفان با حکمت اشراق، امتیاز عرفان سرخ بر عرفان تصوف و ضرورت تبلیغ عرفان سرخ». «عرفان سرخ «واژه‌ای جدید است که در نامه‌های ادبی - عرفانی دانشجوی بسیجی به کار گرفته می‌شود. او عرفان رزمندگان اسلام را با اقوال و اشعار عرفان صوفیان تعریف می‌کند. چرا که عرفان صوفی برگرفته از سیر حیات خونباری است که در تاریخ آمده است.

[صفحه ۲۸۹]

عزت و افتخار حسینی: گزیده مقالات گردهمایی بازشناسی عزت و افتخار حسینی، عظمت و اقتدار سیاسی - نظامی

بازخوانی و ویرایش هیأت تحریریه دفتر سیاسی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، دفتر سیاسی، (چاپ اول): ۳۱۶.۱۳۸۱ ص.: جدول.

طراح روی جلد: هوشنگ محمد رحیمی‌فرد.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

در پی همزمانی عاشورا با آغاز سال ۱۳۸۱ و به انگیزه‌ی برگزاری گردهمایی «بازشناسی عزت و افتخار حسینی، عظمت و اقتدار سیاسی - نظامی»، این کتاب، (که شامل پانزده مقاله و دو قطعه شعر در قالب مثنوی است) منتشر شد. مطالب پیرامون موضوعهایی زیر هستند: «تأثیرپذیری انقلاب اسلامی از قیام امام حسین (ع)، چگونگی اقتدار و عظمت سیاسی - نظامی، مفهوم امنیت و اقتدار ملی، تأثیر آموزشهای نظامی، عقیدتی و سیاسی در رسیدن به عزت و افتخار، نقش و وظایف کارکنان ناجا در رسیدن به عزت و افتخار حسینی، سیمای امام حسین (ع)، راهکارهای نظامی و موارد دیگری در این راستا.» در متن مقالات و اشعار، مطالبی نیز درباره‌ی دفاع مقدس ارائه شده است.

عشق به شهادت یا سیر و سلوک رزمندگان اسلام (جلد ۱)

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبیلغات جبهه و جنگ، (چاپ اول): ۱۳۶۲.

۱۰۴ ص.: مصور.- (سلسله درس‌های اسلام در جبهه؛ ۱).

این کتاب حاوی دروس اول تا ششم حجت‌الاسلام حائری شیرازی تحت عنوان «اسلام در جبهه» است. مطالب این درسها عبارتند از: اولین عشق به شهادت نیت است. آرزوی شهادت، پرواز از قفس خاکی دنیا است، که راه آن با داشتن زندگی ساده و همواره به یاد داشتن مسافر بودن و ترجیح دادن آخرت بر دنیا هموار می‌گردد. «اثر بزرگ جبهه» خارج شدن فرد از حالت عادی و متعارف و انتخاب زندگی جدیدی با اراده خود است. کمال مطلوب عشق به شهادت عاشق بودن است و گره آن به سرپنجه تدبیر ایمان بازمی‌شود. اطاعت از فرماندهی به منزله‌ی اطاعت از امر خداوند است ولی در هنگام اشتباه باید به فرمانده تذکر داده شود.

خودسازی باید انجام گیرد. در ارتش و سپاه نباید گروه‌گرایی باشد. با خودبینی باید مبارزه شود. نباید تسلیم هوای نفس شد. قرآن را باید وسیله نجات دانست. نیت باید خالص و مشترک باشد و کیفیت را اهمیت داد نه کمیت را.

عطر شهادت در کلام ولایت، مجموعه‌ای از سخنان و پیام‌های مقام معظم رهبری، پیرامون شهید، شهادت، خانواده شهید و بنیاد شهید

تهیه و تنظیم اداره کل دفتر سیاست و روابط عمومی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، ۱۹۳.۱۳۸۰ ص.

این کتاب، گزیده‌ای از پیامهای مقام معظم رهبری است. از جمله پیامهای مندرج در این کتاب، موارد زیر است: پیام به گردهمایی سراسری مراکز بنیاد در سال ۱۳۶۲؛ پیام به مناسبت تجلیل از شهدا، اسرا، مفقودان و خانواده‌ی معظم شهدا در دهه‌ی فجر (۱۸ / ۱۱ / ۶۹)؛ دیدار قائم مقام و مسؤولان بنیاد در تاریخ ۲۳ / ۱۰ / ۶۹؛ پیام به مناسبت تجلیل از شهدا، اسرا، مفقودان و خانواده‌های معظم شاهد در هفته‌ی دفاع مقدس (۴ / ۷ / ۷۰)، دیدار با فرزندان شاهد فارغ‌التحصیل از دانشگاهها (۸ / ۱۰ / ۷۰)، پیام به مناسبت تجلیل از شهدا، اسرا، مفقودان و خانواده‌های معظم شهدا (۱۷ / ۱۱ / ۷۰) و دیدار با فرزندان ممتاز شاهد سراسر کشور (۱۱ / ۶ / ۷۱)، دیدار با فرزندان شاهد شرکت‌کننده در جشنواره‌ی فرهنگی، وزرشی (۳۰ / ۴ / ۷۳).

[صفحه ۲۹۰]

علی، زیباترین سروده‌ی هستی

مصطفی چمران؛ گردآوری و تدوین مهدی چمران.- تهران: بنیاد شهید چمران، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۸۰ ص.: نمونه (رنگی).
شمارگان: ۲۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل چند دستنوشته و سه سخنرانی از شهید چمران درباره‌ی حضرت علی (ع) می‌باشد، که در قالب سه گفتار ارائه شده است. گفتار اول: «ذکر خدا و عدالت علی (ع)»، سخنرانی شهید چمران است که در تاریخ ۱۳ / ۸ / ۵۹ در تهران و در ماه رمضان ایراد فرمودند. گفتار دوم: «از حکومت علی (ع) تا مهدی موعود (عج)»، سخنرانی دکتر چمران در مسجد صدریه‌ی میدان خراسان در تاریخ ۱۳ / ۴ / ۵۹ است. گفتار سوم: «امام علی (ع)، تجلی عدل خدا» سخنرانی دکتر چمران در کانون اسلامی انصار در تاریخ ۹ / ۵ / ۵۹ است. در متن سخنرانی‌ها مطالبی درباره‌ی رزمندگان و دفاع مقدس ارائه شده است. تمثال مبارک حضرت علی (ع)، که مصطفی چمران در سن شانزده سالگی به وسیله‌ی مداد رنگی نقاشی کرده، نیز در کتاب چاپ رسیده است.

عوامل معنوی و فرهنگی دفاع مقدس: ارزش‌های اسلامی

علی تقی‌زاده اکبری، تهیه‌کننده: مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه.- قم: مرکز تحقیقات اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.
۲۲۳ ص.- (عوامل معنوی و فرهنگی دفاع مقدس، ۲).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، جلد دوم مجموعه‌ای از تحقیقات به عمل آمده پیرامون عوامل مهم معنوی و فرهنگی و ارزشهای اسلامی است که

رزمندگان اسلام در طول دفاع مقدس به آنها پایبند بودند. کتاب، شامل پنج فصل است: «فصل اول: کلیات (مفهوم ارزشهای اسلامی و اخلاقی، ویژگی‌های افعال اخلاقی، رابطه‌ی ارزشهای اخلاقی و باورهای دینی، ارزشهای اخلاقی در قرآن، جهاد و دفاع)؛ فصل دوم: پارسایی (یاد خدا، نماز شب، انس با قرآن، دعا و راز و نیاز، اخلاص و دفاع، اخلاص در باور رزمندگان، تجلی اخلاص در وصیتنامه شهیدان، نمونه‌هایی از اخلاص رزمندگان، نقش توکل در پیروزی از دیدگاه فرماندهان)؛ فصل سوم: استواری و سرافرازی (صبر و استقامت، شجاعت و دلاوری، عزت و کرامت، در حال قدرت و در اسارت)؛ فصل چهارم: برادری و گذشت (اخوت و همدلی نیروها با فرماندهان و بالعکس، اخوت و همدلی در اسارت، ایثار و فداکاری در مال، امکانات، در نجات دیگران و در خطرپذیری) و فصل پنجم: شوق دیدار (بی‌اعتنایی به دنیا، شوق حضور در جبهه‌ها و شرکت در عملیات، تجلی شوق در وصیتنامه شهیدان، شهادت‌طلبی در جبهه، اسارت و شهادت از نظرگاه شهیدان». در مباحث مطرح شده نمونه‌ها و روایاتی از خاطرات رزمندگان و شهدا در مناطق عملیاتی ارائه شده است.

عید ولایت

از آثار جوادی آملی؛ گردآوری و تنظیم علی اسلامی.- قم: مرکز نشر اسراء، (چاپ اول): ۱۵۰.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۱۵۰۰۰ نسخه.

این مجموعه در شصت بخش، مرور و بررسی مختصری درباره‌ی ولایت است. مندرجات کتاب عبارت است از: «بخش یکم: عید ولایت در قرآن (برترین نعمت معنوی، امامت، تداوم رسالت، وعده‌ی صیانت الهی، نگرانی موسای کلیم از جهل مردم، نومیدی برای کافران، خطر منافقان، ولایت فقیه، تداوم امامت)؛ بخش دوم: عید ولایت در تاریخ (جایگاه ولایت در دین، صحنه غدیر، اولویت ولی الهی)؛ بخش سوم: فاتح ولایت از زبان خودش (ستیغ بلند کمال، بنیان مرصوص ولایت، اولین گرونده به پیامبر (ص)، دروازه‌ی شهر علم پیامبر (ص)، توحید ناب علوی، برترین حامی وحدت، پیروزمند صحنه‌های نبرد، وزیر پیامبر (ص))؛ بخش چهارم: اولین مدافع ولایت [خطابه‌ی

[صفحه ۲۹۱]

آتشین دختر پیامبر(ص)، گریه‌های فاطمه (س)، فاطمه (س) در بستر بیماری]؛ بخش پنجم: وارثان غدیر؛ بخش ششم: اهمیت و آداب عید ولایت، نیایش». در متن کتاب به طور خلاصه به مسأله‌ی جنگ ایران و عراق اشاره شده است. همچنین در مبحث نیایش، فرازهایی از دعاها درباره‌ی اسرا، مفقودالاثرها، شهدا و خانواده‌ی محترمشان آمده است.

فتاوی امام خمینی در رابطه با جانبازان

به اهتمام حمید علم‌الهدی، حمید جزایری.- تهران: مرکز نشر فرهنگی رجاء، (چاپ اول): ۲۱۰.۱۳۶۴ ص.: مصور.

عنوان روی جلد: فتاوی امام خمینی درباره جانبازان انقلاب اسلامی، با پیام سید علی خامنه‌ای.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب، شامل گزیده‌ای از فتاوای حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی مسائل مربوط به جانبازان است. پیام حضرت امام (ره) به ایثارگران جبهه‌های نور (به مناسبت چهارمین سالگرد جنگ تحمیلی) و نیز پیام حجت‌الاسلام خامنه‌ای (به مناسبت چاپ این کتاب)

ارائه شـده است. از جمله موضوعهـای فتواهـا می‌توان به موارد زیر اشـاره کرد: «نجاسـات، مطهرات، آبها، احکام تخلی، وضو (انواع وضو)، شرایط صحیح بودن وضو، وضوی جبیره، وضو در حالت قطع دست و پا، غسل، وضو، غسل و تیمم به کمک نایب، مقدمات نماز، واجبات نماز، مبطلات نماز، شکیات نماز، نماز نشسته و خوابیده، روزه و چند استفتاء پیرامون مسائل حج».

فرماندهی در اسلام، به ضمیمه اخلاق جنگ و فرماندهی در اسلام از دیدگاه حضرت امیرالمؤمنین علی، امام خمینی، آیت‌الله منتظری

سپاه پاسداران انقلاب اسـلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، (چاپ اول): ۱۳۶۴.

۲۷۲ ص.: مصور.- (سیر و سلوک رزمندگان اسلام، سلسله درس‌های اسلام در جبهه، جلد چهارم).

در قسـمت اول این کتـاب، اخلاق جنگ و فرمانـدهی در اسـلام از دیـدگاه حضـرت علی (ع)، حضـرت امام خمینی (ره) و آیتا... منتظری آمـده است. نکات مربوط به دیدگاههای حضـرت علی که در آن در باب اخلاق جنگ و فرماندهی در اسـلام سـخن گفته شده، برگرفته از نهج‌البلاغه است. در قسـمت «فرماندهی در اسلام از دیدگاه حضرت امام (ره)» محورهایی مانند ولایت، فرماندهی، وحـدت، نظم، سلسـله مراتب، فرماندهی، ارتش امام زمان (عج)، اخلاق اسـلامی و اخلاق جنگ در اسـلام و... برگزیده شده است. پس از آن «فرماندهی در اسلام از دیدگاه آیت‌الله منتظری» بررسی شده است. سپس درسهای بیست و هفتم تا سی و دوم «اسلام در جبهه» از حجت‌الاسـلام حـائری شـیرازی در بـاب ولا‌یت فقیه، عوامل مؤثر در پیروزی، مـدیریت، ضـرورت برنامه‌ریزی، وحـدت و معنویت لباس فرماندهی و فرمانبری آورده شده است.

قرآن در جبهه

نوشته ح. علم‌الهدی و- قم: [بی‌نا، بی‌تا]. ۷۵ ص.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب، یکی از نوشـته‌های شهید «حسین علم‌الهدی» شهید علم‌الهدی در این نوشته ضمن بیان موضوعات مورد نظر خود، در تأکید و شرح مطالب هر موضوع، از قرآن کریم، سخنان ائمه‌ی اطهار (س)، فرمایشات

[صفحه ۲۹۲]

حضـرت امیرالمؤمنین (ع) در نهج‌البلاغه و بیانات حضرت امام خمینی، شواهدی آورده است. برخی از موضوعهایی که شهید به آن پرداخته است، عبارتنـد از: فضـیلت جهان در بیان حـدیث؛ نیت؛ نظم و دقت در جبهه؛ اهمیت جنگ و عظمت جبهه؛ وحـدت کلمه؛ امدادهای الهی در جبهه؛ رفتار با اسیران؛ فتح یا شهادت و...».

مجموعه سخنرانی‌ها و مقالات ویژه «کنگره شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموز»

گردآورنده مهدی خانی.- تهران: بسیج دانش‌آموزی نیروی مقاومت؛ سازمان تحقیقات بسیج (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۹۶ ص.: جدول، نمودار.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل سیزده مقاله و سخنرانی همراه با گزارش دبیر کنگره (مسؤول بسیج دانش‌آموزی) است که در سومین کنگره‌ی «شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموز» ارائه شده است. تعدادی از عناوین و نویسندگان مقاله‌ها عبارتند از: «دانش‌آموزان، طلایه‌داران حماسه‌های جنگ و مقاومت (یحیی صفوی، فرمانده‌ی کل سپاه)؛ جبهه‌ی فرهنگی، عرصه‌ی نوین مبارزه با استکبار (حجت‌الاسلام رازینی)؛ رسالت جوانان در حفظ ارزشهای انقلاب اسلامی (علیرضا افشار)؛ ویژگی‌های یک دانش‌آموز نمونه بسیجی (اصغر جعفری)؛ روند تاریخی نقش جوانان در ایجاد قدرت ملی و نظامی (علی‌اصغر جمالی)؛ بررسی آگاهی سیاسی دانش‌آموزان و نقش بسیج دانش‌آموزی در آن (صادق دژم خوی)؛ جوانان و نوجوانان (رسول سنائی‌راد)؛ معرفی جوانان الگو و شاخص صدر اسلام (اسماعیل منصوری لاریجانی) و ویژگی‌های دوران جوانی و نوجوانی از دیدگاه علوم جدید (محمدرضا نجفی) و...».

مدرسه عشق

به کوشش سعید قاسمی.- قم: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی حضور، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۷۹ ص.

این کتاب، در پنج فصل، مجموعه‌ی مطالبی درباره‌ی بسیج است. فهرست مطالب عبارت است از:

فصل اول: «بسیج در کلام امام خمینی (ره)»؛ فصل دوم: «بسیج در کلام مقام معظم رهبری» (قوام انقلاب به بسیج است، بسیج بهترین مدافع انقلاب اسلام، روحیه‌ی بسیجی و هوشیاری نیروهای مسلح و مردم)فصل سوم: «بسیج در کلام شهیدان» (نقل شهیدان درباره‌ی بسیج؛ از جمله شهیدانی که از آنها نقل شده است: علی صیاد شیرازی، مرتضی آوینی، آیت‌الله بهشتی، حاج‌همت، حاج‌عباس کریمی، عباس حسینی، مهدی رحمانیان، و... هستند)؛ فصل چهارم: «گفته‌ها و نکته‌ها» (شامل عبارات، جملات و مطالبی درباره‌ی فرهنگ بسیجی، اسلام بسیجی، بسیجی و ولایت، بسیجی)؛ فصل پنجم: «اشعار» (شامل سروده‌هایی درباره‌ی بسیج و رزمندگان و دفاع مقدس در قالبهای غزل و مثنوی).

نام سرایندگان اشعار ذکر نشده است.

مدیریت نظامی در نبردهای پیامبر اکرم

تألیف ضاهروتر؛ ترجمه و تحقیق اصغر قائدان؛ ویراستاری و تصحیح: م میریان، محمدباقر شمسی‌پور.- تهران: صریر، (چاپ اول): ۲۹۵.۱۳۷۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان اصلی: الاداره العسکریه فی حروب الرسول محمد (ص).

«دکتر ضاهروتر» یکی از افسران ارشد ستاد ارتش سوریه است و کتاب «مدیریت در نبردهای پیامبر

[صفحه ۲۹۳]

(ص)» با توجه به شیوه‌ی تحقیق وی، اثری طبقه‌بندی شده در بازگویی شیوه‌ی مدیریت پیامبر (ص) در جنگهای صدر اسلام است. کتاب، دارای یک مدخل، شش فصل و یک خاتمه است. عناوین مطالب عبارتند از: «مدخل: پیدایش روشها و فنون جنگی اسلامی و مهم‌ترین امتیازات آن؛ فصل اول: ویژگی‌ها و امتیازات نظامی عرب قبل از اسلام؛ فصل دوم: صفات و اخلاق یک فرمانده: فصل

سوم: معرفی ستادهای اداری؛ فصل چهارم: شعبه‌ی اداره‌ی امنیت و اطلاعات؛ فصل پنجم: ستاد عملیاتی و تهیه‌ی تجهیزات مورد نیاز؛ فصل ششم: اداره‌ی تدارکات، امداد، خدمات پزشکی، اداره‌ی غنایم، تسلیحات و نقش زنان در سپاه». در خاتمه به چگونگی رشد و تکامل لشکر اسلامی و عوامل پیروزی آن پرداخته شده است.

مطالبی پیرامون: اوقات فراغت؛ ادامه سلسله درس‌های «اسلام در جبهه» به ضمیمه مطالبی پیرامون خودسازی و استفاده از اوقات فراغت

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، تبلیغات جبهه و جنگ، ۱۳۶۷.

۱۵۲ ص.- (سلسله درس‌های «اسلام در جبهه» جلد هفتم).

این کتاب به مناسبت دهمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی در ۲۲ بهمن ۱۳۶۷ منتشر شده است.

این کتاب، در سه بخش تنظیم شده است. در بخش اول: (مقدمه«با استناد به فرمایشات حضرت علی (ع) در باب ارزش وقت و لزوم استفاده‌ی صحیح از آن، درخصوص جلوگیری از رسوخ فرهنگ و تمدن منحط غرب و نقش آن در به انحراف کشاندن جوانان سخن گفته شده است. قسمت دوم کتاب، درسهای سی و پنجم تا سی و هشتم از سلسله درسهای اسلام در جبهه است که تحت عنوان «آشنایی با ارزشهای فرهنگی» ذکر شده است. مطالب مورد بحث در درس سی و پنجم، «رموز خودسازی به کمک فرهنگ جبهه، معنی بیکاری و لزوم برنامه‌ریزی مفید و اجتناب از بحثهای بیجا و بی‌نظم» است. در درس سی و ششم (وظایف برادران بسیجی در تدوین و تنظیم برنامه‌ی خود)، از تلاش برای خودسازی و اثرات دستورات انسان‌ساز اسلام بر زندگی مسلمانان و برنامه‌ریزی طبق دستورات دینی و عقل و منطق سخن گفته شده است. درس سی و هفتم به «شیوه‌های تحصیل کمال» و درس سی و هشتم به «اوقات فراغت جوانان و مشکلات و موانع موجود در جامعه» پرداخته است. آخرین قسمت کتاب (نکاتی پیرامون استفاده از اوقات فراغت و مسأله‌ی خودسازی)، روش خودشناسی و تفکر درباره‌ی خودسازی را مطرح می‌کند.

مقام رفیع شهادت از دیدگاه قرآن و روایات

کاظم صدرالسادات دزفولی.- تهران: کتابخانه صدر، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۷۰ ص.: ۵ قطعه عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

به مناسبت گرامیداشت اولین سالگرد شهید انقلاب اسلامی، ثقهٔ‌الاسلام سید حسن غیوری (ره).

شهید حسن غیوری در سال ۱۳۴۶ در قم، در دامان خانواده‌ای متقی و اهل علم به دنیا آمد. در سال ۱۳۵۱ تحصیلات ابتدایی را آغاز کرد و سال بعد به همراه خانواده‌ی خود به شهر سیرجان تبعید شد. در دوره‌ی تحصیل از طلایه‌داران مبارزه بر ضد رژیم بود. از طریق بسیج، فنون نظامی را فراگرفت و در سال ۶۲ داوطلبانه عازم کردستان شد و در شهر بوکان، در سخت‌ترین شرایط خدمت کرد. سپس به جبهه‌ها شتافت و سرانجام در مرحله‌ی چهارم عملیات والفجر ده، در حملات شیمیایی ارتش بعثی مصدوم شد، و بعد از دو سال مصدومیت و تحمل سختیها به ملکوت اعلی پیوست. او که فرزند نماینده‌ی امام در هلال‌احمر بود، در جبهه‌ها به صورت ناشناس می‌جنگید. در کتاب، بعد از زندگینامه، قسمتی از وصیتنامه شهید، آیات و احادیثی در مورد شهید و مقام شهید و سپس ابیاتی در

مورد شـهید آمده است. دعای کمیل، زیارت عاشورا و زیارت وارث - که شهید حسن غیوری همیشه در خواندن آنها اصرار داشت - پایان‌بخش کتاب است.

می‌شود آسمانی بود

مؤلـف عبـاس داودی؛ سـفارش بسـیج دانش‌آمـوزی نیروی مقـاومت.- تهران: سازمـان تحقیقـات خودکفـایی بسـیج، (چـاپ اول): ۸۴.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

به مناسبت دومین یادواره شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموز کشور، ۱۳۷۶.

کتاب حاضـر شرح چهارده ویژگی از خصوصیات دختران و پسران شهید از زبان خانواده‌ی شهدا است. در کنار آنها آیات، روایات و احادیث نیز ارائه شـده است. ویژگی‌ها عبارتند از: «عشق به عبادت، دل نبسـتن به ثروت، آرزوی شـهادت، اخلاص در نیت، پرهیز از غیبت، ایثار و مروت، انفاق و سـخاوت، فرمانبرداری و اطاعت، حسابرسـی و مراقبت، پایـداری و اسـتقامت، انس با قرآن و تلاوت آن، و عـدالت عـدم تبعیض، طلـب مغفرت و محبـت به عـترت (ع)» شـهیدان عبارتنـد از: «عـذرا هوشـمند (شـهید بمبـاران هـوایی)، احمدرضا صالحی (از شهرستان ازنا)، علیرضا مرادی (از پلدختر)، عبدالرضا مقدس‌زاده (دزفول)، حمید ستوده (قوچان) و...».

نظم و انضباط

نویسـنده علی شـیخیان؛ تهیه‌کننـده مرکز تحقیقـات اسـلامی [نماینـدگی ولی‌فقیـه و سـپاه].- [قم]: سـپاه پاسـداران انقلاـب اسـلامی، نمایندگی ولی‌فقیه، مرکز تحقیقات اسلامی، (چاپ اول): ۷۱.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتـاب، شامـل دو فصـل است: فصل اول: کلیات: [تعریف، مفهوم و اهمیت نظم، نظم در جهان هستی، قرآن کریم، روایات، سـیره‌ی پیشوایان معصوم و حضـرت امام خمینی (ره)]؛ فصل دوم: نظم در نیروهای مسلح [ضرورت نظم و انضباط در نیروهای نظامی، فوائد آن و آفـات ناشـی از بی‌نظمی برگرفته از بیانـات حضـرت امـام (ره) و مقـام معظم رهـبری و انتظـارات مقـام معظم رهبری از نظم و انضـباط در سـپاه]. در پایان نیز از چند اسوه‌ی نظم در سپاه یاد شده است که عبارتند از: «شهید یوسف کلاهدوز، شهید حسن باقری (افشـردی)، شـهید حـاج‌ابراهیم همت، شـهید مهـدی بـاکری». مطالب کوتاهی نیز از شـهید صـیاد شـیرازی در خصوص سه مرحله‌ی عملیات رمضان آمده است.

نقش جهاد در بسیج و سازماندهی ارتش و سپاه

مصطفی پاینده.- قم: نشر محمد، [بی‌تا]، [تاریخ پیشگفتار: ۱۳۶۰]. ۱۱۱ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

مطالب این کتاب قبلا تحت عنوان «پیش به سوی بسیج، سپاه و ارتش» در دوازده شماره‌ی مجله‌ی پاسدار انقلاب چاپ شده است. در کتـاب «نقش جهـاد در بسـیج و سازمانـدهی ارتش و سـپاه»، نویسـنده با بیان مفهوم جهاد و با تکیه بر «جهاد فی سبیل الله» واژه‌ی جهاد را در فرهنگ اسـلامی بررسـی می‌کنـد. برای این منظور، به آیات و روایات فراوان از معصومین (ع) تمسک می‌جوید. در این راسـتا، به بیـان اهـداف و خطوط کلی جهـاد می‌پردازد و در تمـام مراحـل مختلف، آیـات و روایـات را زینت‌بخش کلاـم خود قرار

می‌دهد و سعی می‌کند با یک دید تحقیقی و تفسیری در آیات و روایات، به منظور خود نائل شود. در ادامه‌ی کتاب، نویسنده به مسایلی می‌پردازد که هر کدام به نحوی در

[صفحه ۲۹۵]

ارتباط با موضوع جهاد و تشکیلات مربوط به آن هستند؛ از جمله: شرایط شرکت‌کنندگان در جهاد و اعضای سپاه و ارتش از دید اسلام، مسؤولیت‌های متقابل فرماندهان و نیروهای مسلح، و نیروهای مسلح، رهنمودهای کلی اسلام برای گزینش فرماندهان و مسؤولان رده‌های بالا در ارتش و سپاه و توجیه‌های لازم در این زمینه و...

نقش زنان مسلمان در جنگ

تهیه‌کننده گروه تاریخ اسلام، مرکز بررسی و تحقیقات واحد آموزش عقیدتی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، کمیته فرهنگی ستاد امور جنگ؛ پیام آزادی، (چاپ اول): ۱۰۱.۱۳۶۷ ص.

کتابنامه: ص. ۱۰۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت دهمین سال پیروزی انقلاب اسلامی منتشر شده است.

کتاب حاضر، در هشت فصل به نقش زنان مسلمان در جنگهای صدر اسلام و شرکت آنان در فعالیت‌های نظامی به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم می‌پردازد و نمونه‌هایی از شیرزنان را با نقش تاریخی هر یک ارائه می‌دهد. مطالب کتاب درخصوص جنگ‌های نقش زنان در جنگ‌های صدر اسلام [دوران پیامبر (ص) و حکومت حضرت علی (ع) در واقعه‌ی کربلا و در دوران سایر امامان معصوم (ع)] است. فصل اول: نقش زنان مسلمان در جبهه (مشارکت زنان صدر اسلام در جنگ)؛ فصل دوم: شرکت مستقیم زنان مسلمان در رزم؛ فصل سوم: برخورد زنان مسلمان با فراریان فصل چهارم: نقش زنان مسلمان در تشویق رزمندگان؛ فصل پنجم: نقش زنان مسلمان در پشت جبهه؛ فصل ششم: کمکهای نقدی زنان مسلمان به جبهه و رزمندگان اسلام؛ فصل هفتم: زنان مجروح و جانباز و شهید و اسیر؛ فصل هشتم: نقش سازمانده‌ی زنان مسلمان پس از جنگ.

نقش زنان مسلمان در صدر اسلام

نویسنده ساده حمزه؛ ویراستار سعدی جعفری کاردگر.- تهران: سازمان تحقیقات خودکفایی بسیج، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۷۲ ص (کنگره نقش زنان در دفاع و امنیت؛ ۴).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مطالبی درباره‌ی نقش زنان مسلمان در صدر اسلام (دوران پیامبر (ص) و ائمه‌ی معصومین (ع)) است. کتاب در پنج فصل تنظیم شده است. عناوین فصلها عبارتند از: «تشریح جایگاه واقعی زنان در دفاع، تاریخچه‌ای از حق انتخاب زنان در قدیم و در اسلام به همراه نمونه‌هایی از زنان مسلمان، تقدیم و ایثار در زنان (زینب کبری، خنساء، سمیرا دختر قیس، ام وهب)، حضور در نبرد و جنگهای صدر اسلام (ام عماره یا نسیبه، صفیه و...) قدرت و نفوذ کلام با ذکر نمونه‌هایی از زنان صدر اسلام و عرفان در بین زنان مسلمان».

نوجوان، بسیج و الگوها: مجموعه مصاحبه‌ها و میزگرد ویژه کنگره شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموزی

تألیف مهدی خانی و فریبا ابتهاج.- تهران: بسیج دانش‌آموزی نیروی مقاومت، سازمان تحقیقات بسیج، (چاپ اول): ۱۷۲.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

به مناسبت سومین یادواره شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموز.

[صفحه ۲۹۶]

کتاب حاضر شامل سه بخش است. بخش اول، مجموعه‌ای است از هفت مصاحبه با صاحب‌منصبان و صاحب‌نظرانی چون: علیرضا افشار (فرمانده‌ی وقت نیروی مقاومت بسیج)، حسن بختیاری (رئیس مؤسسه خدمات علمی، آموزشی رزمندگان اسلام)، محترم جمالی (مسؤول بسیج خواهران نیروی مقاومت)، شهلا حبیبی (مشاور رئیس‌جمهوری در امور زنان)، رحیم عبادی (معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش) و...؛ بخش دوم، شامل میزگردی با موضوع نوجوانان و بسیج و الگوها (شامل پرسش و پاسخ با مسؤولان و دست‌اندرکارانی مانند: حجت‌الاسلام دشتی، سردار عبدالرضا آزادی و...) است. بسیاری از این افراد از جمله فرماندهان و مسؤولان دوران دفاع مقدس بودند و دیدگاه خود را درباره‌ی شهید فهمیده بیان کرده‌اند. بخش آخر، گفت‌وگوهایی با دانش‌آموزان مدارس تهران درخصوص مسأله‌ی بسیج، جوان و نوجوان و دیدگاههای متفاوت مطرح شده و الگوهای مناسب جوانان در جامعه‌ی امروزی است.

نور مقام معظم رهبری

عسکر یحیی‌زاده خطیر؛ ویراستار جعفر غلامپور.- تهران: امیر بهادر، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

نویسنده‌ی کتاب که یک جانباز روحانی است، پس از رحلت امام خمینی (ره) و آغاز رهبری آیت‌الله خامنه‌ای، افکار و اندیشه‌های خویش را در قالب جملات و نوشته‌ی حاضر در مباحث و عناوین متعددی بیان کرده است که عبارتند از: «نور قلب امام خمینی راجع به اسلام، قدر و منزلت امام، خواهش جوانان عاشق از مقام رهبری، نور مقام رهبری و وظیفه‌ی علمای دینی، نور مقام رهبری و مسؤولیت دانایان جامعه، جامعه‌ی ولایی، فرهنگ غنی‌ای که عاشقان ولایت باید با آن آشنا گردند، نور رهبر و وحدت مسلمین، گامی تازه‌ای برای رسیدن به وحدت حقیقی، خواهش و درد دل عاشق با پدر جانبازان و روحانیون». در متن کتاب از پاسداران و رزمندگان و بسیجیان جبهه‌های نبرد و دعا و خواهش آنها برای شهادت و ایستادگی در برابر ظلم یاد شده است.

هدیه‌ای از دوست، نگاهی به مصائب و دشواری‌ها از زاویه‌ای دیگر

ابوالقاسم حسینی (ژرفا)؛ تحقیق و پژوهش: خلیل حسینی.- قم: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۵. ۲۰۰ ص.- (سلسله کتاب‌های مرکز تحقیقات اسلامی جانبازان).

طراح روی جلد: محسن زمانی.

صفحه عنوان به انگلیسی: A Gift From a Friend, Dealing with Colamities and Difficulties Through Another Corner

کتابنامه: ص. [۱۸۲]- ۱۸۶

این کتاب می‌کوشد تا جایگاه مصائب را در حیات آدمی و جهان هستی ترسیم نموده، آثار آنها (به ویژه صبر بر دشواری‌ها) را در سرچشمه‌های فرهنگ دینی جستجو کند. زیربنای این پژوهش، کاوش در منابع روایی و سیره و سنت پیامبران و اولیای معصوم و انسانهای الگو است. کتاب حاوی عناوین زیر است: «صبر بر بلا، زمینه‌ساز آرامش جاودان است»، «نعمت اگر با شکر همراه نشود وبال است»، «اندوه، گاهی بهترین نعمت است»، «مؤمن حقیقی نه از سر اجبار بلکه با بصیرت صبر می‌کند»، «انسانهای آگاه هر لحظه در انتظار بلایی تازه‌اند»، «پیوند انسان و دشواری‌ها»، «نقش و کارکرد مصائب»، «اصول نگرش به نقش مصائب»، «دستاوردهای صبر بر مصائب» و «با مصائب چگونه باید زیست».

[صفحه ۲۹۸]

فنی، مهندسی

آنچه که برنامه ریزان درباره انفجار و شوک باید بدانند

مترجم: نصرالله صاحباری.- [تهران]: وزارت مسکن و شهرسازی، دفتر سازه‌های امن واحد فنی و اجرائی و جنگ، ۱۳۶۹.

۸۳ ص.: مصور، نمودار، جدول.- (انفجار و حفاظت؛ ۱۱).

عنوان اصلی:

عنوان پشت جلد به انگلیسی: DCPA attack envionment in manual: Chapter ۲, ۱۹۷۳

.What the Planner Need to Know About Blast and Shock

این کتاب به بررسی اثرات انفجار و وضعیت سازه‌ها در مقابله با آن می‌پردازد. از جمله موارد مطرح شده، می‌توان به نکات زیر اشاره کرد: «اثرات عمومی انفجار؛ شانس نجات افراد در ساختمانهای معمولی هنگام انفجار؛ اهمیت ازدیاد فشارهای کم؛ موج انفجار چیست؟؛ رابطه تندباد انفجار و ازدیاد فشار؛ اثرات بر روی مردم در فضای باز؛ حفاظت در فضای باز؛ میزان آسیب به ساختمانها؛ اثرات بر روی مردم داخل ساختمانها؛ حفاظت در برابر انفجار در زیرزمینهای خانگی؛ شانس نجات در ساختمانهای با دیوار باربر؛ شانس نجات در طبقات ساختمانهای اسکلتی؛ حفاظت در زیرزمینها؛ پناهگاههای خوب و پناهگاههای ضعیف؛ زیرگذرها؛ تونلها؛ معادن و غارها، بهترین پناهگاه ضد انفجار قابل دسترسی و...».

بازسازی و جغرافیای شهری قصرشیرین

تألیف: عبدالله پورشفیع.- تهران: آناهیتا، ۱۳۷۴.

[۱۵۹] ص.: مصور، نقشه، جدول، نمودار.

کتابنامه: ص. ۱۵۶.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

بر اثر لهیب آتش جنگی که توسط عراق بر ملت شریف ایران در طول هشت سال دفاع مقدس تحمیل شد، ۸۷ شهر و ۲۶۷۶ روستای کشور آسیب کلی دید و کلیه‌ی تأسیسات شهری، کارخانجات، مزارع و... واقع در آنها منهدم شدند. قصرشیرین از جمله

شهرهایی بود که توسط دشـمن بعثی به نابودی کشانده شد. این کتاب به منظور آشنایی بیشتر با موقعیت جغرافیایی قصرشیرین برای بازسازی هرچـه سـریعتر آن تحریر شـده و شامـل مطالبی در ارتبـاط بـا جغرافیـای طبیعی، تـاریخی، انسـانی، و اقتصـادی منطقـه‌ی قصرشـیرین است. علاوه بر آن، مباحثی درباره‌ی طراحی شـهری، مناسب‌سازی محیط شهری برای معلولین، شهر سالم و خصوصیات آن، بازسازی و روند آن در شهرستان قصرشیرین و بازسازی و توسعه نیز در این کتاب درج شده است.

پل‌های فلزی با مقطع متغیر، پل‌های فلزی قادر

مصـطفی نظرفخار؛ تجدیدنظر؛ هادی عباسـفر، محمدناصر زنگنه؛ عبدالله فاتحی.- تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس. گروه تدوین و تجارب مهندسی، ۱۳۷۳.

۱۶۸ ص. عکس. جدول. نمودار.- (سلسله انتشارات جهاد سازندگی در دفاع مقدس).

کتاب مباحث زیر را در شـش فصل شـرح داده است: ضـرورت طراحی پل و نقش آن در عملیات، نقش پل در مناطق کوهسـتانی و اهمیت آن از نظر نظامی، ویژگی‌های پل‌های فلزی قادر (سـرعت عمل در نصب پل، قابل تعویض بودن قطعات پل، سهولت حمل و نقـل قطعات پل به منطقه‌ی مورد نظر، امکان تولیـد انبوه و نمونه‌سازی)، تولیـد پل قادر در ایران، اجزای تشـکیل‌دهنده‌ی پل (شاه‌تیر اصـلی، پیـچ‌ها، صـفحات اتصـال پین‌هـا، بادبنـدها، تیرچه‌ی عرضـی)، مراحل نصب پل (بارگیری و انتقال به محل مونتاژ تیر اصـلی، قراردادن تیر اصـلی بر روی کوله‌ها، شـرایط تکیه‌گاه‌ها، نحوه‌ی بسـتن بادبندها، قرارگرفتن تیرچه‌ی عرضی بر روی تیر اصلی، نصب جان‌پنـاه و پـل، سـرویس و نگهـداری) و منـاطق و محل‌های نصب پل شامل مناطق شـمال غربی کشور، مناطق غرب کشور و مناطق جنوب.

[صفحه ۲۹۹]

(مثال: پل شهید بخشیان، پل جوان، پل حضرت رسول (ص) پل قزلچه، پل شهدای جهاد، پل شهید شادلو). محاسبات طراحی پل در فصل شش مورد بررسی قرار گرفته است.

پناهگاه‌های پیشرفته

[نویسـنده جی. سـی. برسـی. دی. ال. نـارور]؛ ترجمـه دفتر سازه‌هـای امـن، واحـد فنی و اجرائی جنـگ.- تهران: وزارت مسـکن و شهرسازی، دفتر سازه‌های امن، واحد فنی و اجرائی و جنگ، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

پانزده، ۵۳ ص.: مصور، نمودار.- (پناهگاه؛ ۶). (وزارت مسکن و شهرسازی؛ شماره ۲۵).

عنوان به انگلیسی: Improved Shelters and Accessories

کتابنامه: ص. ۵۳.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتـاب به بحث و توضـیح درباره پناهگاهها می‌پردازد. ابتـدا انواع پناهگاهها و اجزای آن را شـرح داده، سپس به شـرح پناهگاههای زیرزمینی مصون در برابر تـأثیرات اولیه انفجـار و پناهگاههـای ضـد انفجـار می‌پردازد. در ادامه به سیسـتم پیشـرفته‌ی اعلاـم خطر در پناهگاه‌ها اشاره کرده و آن را شرح می‌دهد.

پناهگاه‌های شیمیایی، میکروبی و هسته‌ای

مترجم نصرالله صاحباری.- [تهران]: وزارت مسکن و شهرسازی، دفتر سازه‌های امن، واحد فنی و اجرائی و جنگ، (چاپ اول)؛ ۱۳۶۸.

چهارده، ۸۴[۵] ص.: مصور، جدول.

شمارگان: ۵۰ نسخه (رحلی).

عنوان اصلی به انگلیسی: Air Raid Shelters, NBC shelters

کتاب به بررسی نقش پناهگاهها در حفاظت از جان انسانها پرداخته است. به همین منظور، نویسنده‌ی کتاب ابتدا به شرح انواع و توضیح اجزای پناهگاهها پرداخته، کار آنها را شرح می‌دهد. سپس به نحوه‌ی کار دستگاههایی مثل دستگاههای تصفیه‌ی هوا، دستگاه تهویه و دستگاه محافظت‌کننده در برابر هوای فشرده می‌پردازد. در ادامه، نویسنده به شرح پناهگاههای عادی، پناهگاه‌هایی با حفاظت اصلی و پناهگاههای کاملا تقویت شده پرداخته، تجهیزات هر یک را شرح می‌دهد.

جنگ افزارهای ۲۳ میلیمتری

تدوین محمود نمازی، علی فدائی، علی رمضانعلی.- [تهران]: ستاد کل پدافند کشور، پدافند هوایی، (چاپ اول): ۱۳۶۸.[۱۲] ص.: عکس (رنگی).

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

این کتاب به معرفی جنگ‌افزار ۲۳ میلیمتری پرداخته است. این جنگ‌افزار یکی از شناخته‌شده‌ترین جنگ‌افزارهای پدافند هوایی است که در نیروهای مسلح سازماندهی گردیده و در طول جنگ تحمیلی، در پاره‌ای از مناطق عملیاتی، نقش ارزنده‌ای در مقابله با حملات ددمنشانه‌ی دشمن بعثی داشته است. کتاب به صورت راهنمای استفاده از این جنگ‌افزار تهیه شده و به معرفی و شرح این جنگ‌افزار و چگونگی کار آن می‌پردازد. شرح ویژگی‌های جنگ‌افزار، (مانند وزن بدون مهمات و...) در ابتدا آورده شده و سپس چگونگی نصب قطعات مختلف توضیح داده شده است.

[صفحه ۳۰۰]

کنفرانس بین‌المللی بازسازی مناطق جنگ زده، دانشگاه تهران

تهران: دانشگاه تهران، موسسه انتشارات و چاپ، ۶۹۶.۱۳۶۷ ص.: جدول.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: International Conference on Reconstruction Of The War-Damaged Areas, University Of Tehran

کتاب حاضر شماره مخصوص نشریه دانشکده هنرهای زیبا تحت عنوان «هنر و معماری اسلامی» است. کنفرانس بین‌المللی بازسازی مناطق جنگ‌زده از ۱۵ تا ۲۵ اسفندماه ۱۳۶۴ در دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران برگزار گردید. در این کتاب، پس از مقده و ذکر نام سخنرانان مراسم افتتاحیه، متن مقالات به چاپ رسیده است؛ از جمله: جنگ و بازسازی / مهندس چمران؛ درسهایی از بازسازی بعد از بروز سوانح طبیعی جهت احیاء شهرهای جنگ‌زده / یان دیویس؛ نظری به برنامه‌ریزی بازسازی مناطق آسیب‌دیده

در جنگ تحمیلی از دیـدگاه برنامه‌ریزی ملی / محمـدحسن فولادی؛ معیارهای کلی بازسازی ابنیه‌ی تاریخی صدمه‌دیـده از جنگ / اوژینو گالـدیری؛ بازسـازی مناطق جنگ‌زده از دیـد برنامه‌ریزی ملی / احمـد عظیمی بلوریان؛ بازسازی و نوسازی مناطق جنگ‌زده؛ مسائل کنونی و نویـدهای آینده / مهران مخبر؛ و.... در پایان هم نتایج کمیته‌های کنفرانس، قطعنامه‌ی کنفرانس، برنامه‌ی کنفرانس، شرح حال نویسندگان مقالات و لیست مقالاتی دریافتی به چاپ رسیده است.

مجموعه مقالات اولین گردهمایی دانشگاه شیراز پیرامون بازسازی مناطق جنگ زده

به کوشش و زیر نظر غلامرضا وطن‌دوست؛ ویراستاران: غلامرضا وطن‌دوست؛ محمود جعفری.- شیراز: دانشگاه شیراز؛ ۱۳۶۶.

۳۱۲، xxxlx ص.: جدول.- (انتشارات دانشگاه شیراز؛ ۱۳۸).

پشت جلد به انگلیسی: Proceedings of The First Symposium at Shiraz University for the Reconstruction of War-Damaged Areas.

شمارگان: ۷۵۰ نسخه.

خلاصه مقالات و سخنرانی‌ها به زبان انگلیسی ضمیمه است.

اولیـن گردهمـایی دانشـگاه شیراز برای بررسـی مسائـل بازسـازی منـاطق جنـگ‌زده در تاریـخ هشـتم اسـفندماه ۱۳۶۴ تشـکیل شد. سخنرانی‌هـای افتتـاحیه توسـط آقایـان احمـد زمانی و ابوالحسن وفایی در زمینه‌ی جنگ و مسائل جانبی آن و وظایف اعضای هیأت علمی دانشـگاهها ایراد گردیـد. سـپس مسائل بازسازی مناطق جنگ‌زده از دیدگاه اقتصادی و تاریخی بررسـی شد. موضوعاتی مثل «آسـیبهای روانی ناشـی از جنـگ، جامعه‌شناسـی و مهـاجرین جنـگ تحمیلی، نقش تکنولـوژی در نوسـازی منـاطق جنـگ‌زده و برنـامه‌ریزی جهت بازسازی صـنایع این مناطق» توسط سـخنرانان تجزیه و تحلیل شـده است. این کتاب، شامل کتابشناسـی گزیـده‌ای پیرامون بازسازی، نمایه‌ی فارسی و لاتین و چکیده‌ی مقالات به زبان انگلیسی است.

ویژه نامه ایمن سازی و دفاع در مقابل حملات شیمیایی

تهیه و تدوین مطالب: گروه تحقیق مؤسسه‌ی نشر کیمیا.- تهران: مؤسسه‌ی نشر کیمیا، (چاپ اول): ۱۳۷۶. ۸۰ ص.: جدول، نمودار.

طراح روی جلد: گلبن فروردین؛ طرح‌های داخل کتاب از سید یحیی خالقی

این ویژه‌نامه ضمیمه نشریه شماره ۵ و ۶ کیمیا، خرداد و تیرماه ۱۳۶۷ است.

این ویژه‌نامه برای بالا بردن سطح آگاهی و اطلاعات افراد در برابر حملات شـیمیایی به ضـمیمه‌ی شـماره‌های ۵ و ۶ نشریه‌ی کیمیا منتشر شده است. در این کتاب، پس از ارائه‌ی تاریخچه‌ی کوتاهی از سلاحهای شیمایی، اطلاعاتی

[صفحه ۳۰۱]

دربـاره‌ی هریـک از این مواد - از نظر طبقه‌بنـدی، فرمول، اثرات آنهـا بر بـدن انسـان، اثرات بر محیـط زیست، سم‌شناسـی، طریقه‌ی مبارزه با آن و کاربرد به عنوان سلاح شیمیایی - داده شده است. در پایان کتاب نیز جداولی (حاوی خلاصه‌ی اطلاعات فوق) جهت مراجعه سریع طراحی شده است.

[صفحه ۳۰۴]

پزشکی

آسیبهای نخاعی

سازمان بهزیستی کشور، معاونت توانبخشی.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، چاپ و نشر بنیاد، ۱۸۹.۱۳۶۹ ص.
کتاب، مجموعه سخنرانی‌های ایراد شده در سمینار علمی - آموزشی آسیب‌های نخاعی توسط صاحب‌نظران نخاعی است. مطالب کتاب پیرامون آسیب‌های نخاعی است و در آن تعدادی از اطباء متخصص به تشریح آسیب‌های ستون مهره‌ها و معلولیتهای ناشی از این آسیب‌ها، تشخیص ستون مهره‌ها و پیشگیری از معلولیتها، درمان و عوارض معلولیتها، توانبخشی پزشکی و بررسی عوارض دستگاه مجاری ادرار در معلولان آسیبهای نخاعی، پیشگیری و درمان این عوارض در معلولان آسیب‌های نخاعی، مسائل و مشکلات روانی معلولان نخاعی، اوقات فراغت و ورزش معلولان نخاعی پرداخته‌اند. برادر جانباز کیهان هاشم‌نیا نیز مشکلات و نیازهای معلولان آسیبهای نخاعی در جامعه را مطرح کرده است. همچنین مهندس مهدی کشاورز نقش معماری و شهرسازی را در استقلال فردی و اجتماعی معلولان مورد بحث قرار داده است.

اختلالات روانی ناشی از جنگ و اسارت

ترجمه و تألیف از عبدالمجید صباغ، سیامک خدارحیمی، ندا سعادتی، بهمن نجاریان؛ عبدالمجید فخری‌زاده.- اهواز: مردمک، ۲۱۶.۱۳۷۶ ص.
کتابنامه: ص. ۲۱۶ - ۲۱۲: جدول، نمودار.
شمارگان: ۲۱۰۰ نسخه.
مندرجات: فصل اول: تاریخچه، تعریف و سبب‌شناسی اختلال استرس پس از ضربه ناشی از جنگ؛ فصل دوم: زمینه‌ها و سیمای بالینی همراه با اختلال استرس پس از ضربه جنگ؛ فصل سوم: اختلال استرس پس از ضربه تاخیری نای از جنگ؛ فصل چهارم: کاربرد آزمونهای روان‌شناختی در تشخیص اختلالهای روانی ناشی از جنگ و اسارت. فصل پنجم: وضعیت روان‌شناختی اسرای جنگی؛ فصل ششم: اختلالات روانی ناشی از جنگ و پزشکی قانونی؛ فصل هفتم: درمان اختلالات روانی ناشی از جنگ.
کتاب حاضر به بحث و بررسی پدیده‌ی اختلالات روانی ناشی از جنگ و اسارت پرداخته است. مؤلفین کتاب کوشیده‌اند تا با استناد به آخرین شواهد پژوهشی مربوط به عوارض روانی ناشی از جنگ و اسارت، در داخل و خارج کشور، این کتاب را تألیف کنند. در این کتاب، پس از بررسی علمی و پزشکی «ضربه‌ی روحی ناشی از جنگ» به بررسی کاربرد آزمونهای روانشناختی و وضعیت روان‌شناختی اسرای جنگی پرداخته است. و در فصل ششم، نظریات قضایی و پزشکی قانونی بیان شده است. در فصل هفتم نیز درمان این عوارض - به ویژه در رابطه با موارد مشاهده شده در بیمارستانهای ایران و در رابطه با آزادگان - مورد بررسی قرار گرفته است. در این فصل به فرماندهان نیز برای کاهش همه‌گیری این اختلالات توصیه‌هایی ارائه شده است.

پدافند شیمیایی، شناخت، عوارض و خنثی سازی مواد شیمیایی

علی‌اکبر مشفق.- شیراز: دانشگاه شیراز، مرکز نشر، سازمان چاپ، ۱۰۹.۱۳۶۵ ص.: مصور، جدول.
کتاب با ذکر تاریخچه‌ی استفاده از عوامل شیمیایی و کاربرد آن توسط عراق در جنگ تحمیلی به معرفی عوامل شیمیایی موجود و

ذکر خواص فیزیکی و شیمیایی آن پرداخته است. سپس اثرات آنها را روی اندامها، آب و مواد غذایی و نحوه‌ی خنثی‌سازی و برطرف کردن آلودگی به این عوامل را توضیح داده است. بیشتر مباحث تخصصی است و قابل بهره‌برداری برای پزشکان معالج است و رزمندگان کمتر می‌توانند از آنها استفاده کنند. فهرست مندرجات کتاب مفصل است و نمایه‌های فارسی و انگلیسی، در هجده صفحه، در پایان کتاب آورده شده است. برای تهیه‌ی این کتاب، از کتابها و نشریات خارجی بهره‌برداری شده است.

[صفحه ۳۰۵]

پژوهشی در مورد ارزیابی، درمان و پی‌گیری بیماران مبتلا به نوروز جنگ (Traumatic war disorder) در یک کلینیک روانپزشکی (کلینیک روانپزشکی بیمارستان شهید مصطفی خمینی، تهران)

مرتضی مهاجر، با همکاری یاسمن متقی‌پور؛ به سفارش کمیته پزشکی جهاد دانشگاهی، دانشگاه شهید بهشتی.- تهران: دانشگاه شهید بهشتی، جهاد دانشگاهی، (چاپ اول): ۲۸.۱۳۶۳ ص.: جدول.

پس از تشکیلات بنیاد شهید انقلاب اسلامی، بیمارستان شهید مصطفی خمینی، - به منظور درمان بیماری‌ها و معلولیتهای خانواده‌های جانبازان و شهدا - تأسیس گردید. مقاله‌ی حاضر، بررسی قسمتی از فعالیت‌های درمانی کلینیک روانپزشکی این مرکز است. اکثر بیماران مراجعه‌کننده به این مرکز از ناراحتیهایی در ارتباط با جنگ، رنج می‌برند. که به عنوان «روان‌نژندی (نورز) جنگ» شناخته می‌شوند. ضمن ارزیابی نحوه‌ی کار و نتیجه‌ی فعالیت این کلینیک و نقاط ضعف و قوت آن، مقایسه‌هایی نیز بین این بیماران با بیماران جنگهای سایر نقاط جهان صورت گرفته است. جداولی هم درباره‌ی حوادث و پیش‌آمدهای احتمالی مؤثر در بروز یا تشدید علائم روانی، مقایسه‌ی نتیجه‌ی درمانی در دو گروه، مقایسه‌ی موارد حاد و مزمن روان‌نژندی جنگ برحسب زمان اولین مراجعه، مقایسه‌ی تعداد کلی مراجعه‌کنندگان جدید روان‌نژندی جنگ در ماههای مختلف و درجه‌ی تطبیق تشخیص در پرونده‌ها با «D.S.M.۳» ارائه شده است.

تأثیر جنگ افزارهای شمیایی بر محیط زیست

تهیه مطالب سازمان حفاظت محیط زیست.- اهواز: استانداری خوزستان، روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۳۶۲. ۸۲، [۵] ص.: عکس و جدول.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب به بررسی تأثیر جنگ‌افزارهای شیمیایی بر محیط زیست پرداخته است. در ابتدا، نویسنده انواع مواد شیمیایی - مانند گاز خردل، سارین، آژنت، فسژن، سیانید و... - پرداخته است. سپس اثرات این مواد را بر بدن شرح داده و به نوع مسمومیت آنها اشاره کرده است و در آخر نیز به بررسی تأثیر این مواد بر پوشش گیاهی و خاک پرداخته است.

تخلیه هوایی و شرایط آن: اعمال درست کمکهای اولیه، درمان ضایعات گازهای شیمیایی برای مجروحین جنگ تحمیلی

به اهتمام هوشنگ کدیور، منوچهر کاظمی.- تهران: جهاد سازندگی، ۳۱۰.۱۳۶۳ ص.

پزشک نظامی، وسایل حمل و نقل سریع و پیچیده‌ای برای تخلیه‌ی مجروحان در اختیار دارند، خوب است این امکانات بالقوه برای دیگر دست‌اندرکاران پزشکی تشریح شود. استفاده از حمل و نقل هوایی برای مجروحین صرفا به خاطر کاهش زمان بین مجروح

شـدن رزمنـدگان تـا درمـان اساسـی است. در این کتـاب، رعـایت نکات لازم در حمل بیمار با هواپیما بیان می‌شود. همچنین اصول درمان اولویتی مجروحان جنگ، اقدامات اولیه در میدان جنگ برای رزمندگان و درمان و کمکهای اولیه ضایعات ناشی از گازهای شیمیایی در بخشهای مختلف این کتاب مطرح شده است.

جراحی در خدمت جنگ

ترجمه و نگارش حسن هاشمی.- [تهران]: شرکت سهامی انتشار، (چاپ اول): ۱۳۶۷. ۸۲، [۵] ص.: مصور عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتابنامه در آخر هر فصل.

مندرجات: مقدمه؛ جراحات وارده به شکم، جهاز هاضمه، کبد، طحال، لوزالمعده؛ جراحات وارده به

[صفحه ۳۰۶]

دستگاه‌های ادراری؛ جراحات وارده به قفسه صدری؛ جراحات نفوذی به جمجمه و مغز؛ جراحات وارده به اعضای جانبی.

نویسنده در بخشی از مقدمه کتاب می‌نویسد: «از نخستین روزهای مأموریت خود در مناطق جنگی برای تسریع در کارهای مربوط به امور جراحی در زمـان جنـگ، طریقی اتخـاذ کردم تـا در زمـان کوتـاهی حـداکثر کمک ممکن را به مجروحان برسانم. برای عملی کردن این مطلب به مطالعه‌ی آخرین تحقیقات پزشـکی کشورهایی پرداختم که تجربیات بیشتری در این مورد داشـتند و حاصل آن، این مجموعه است.» کتـاب در قسـمتهای مختلف، به بیان و شـرح جراحات وارده، چگونگی بیرون آوردن گلوله، چگونگی برطرف کردن جراحـات و چگونگی بخیه زدن آنهـا می‌پردازد. در واقع، نویسـنده‌ی کتـاب، راهنمایی برای درمان اصولی و سـریع جراحات فراهم آورده است.

جنگ افزارهای شیمیایی – بیولوژیک: ویژگی‌ها، صدمات بهداشتی، درمان

محمدحسن اسـماعیلی، محمد اوجی، عزت‌الله بصـیری، محمدرضا پنجه‌شاهین، علی صادقی حسن‌آبادی، ناصر فرشادگهر، غلامرضا وطن‌دوست.- شیراز: دانشگاه شیراز، ۱۷۵.۱۳۶۵ ص.

این کتاب بر اساس متن اصـلی از زبان انگلیسـی به فارسی ترجمه شده است و سپس به منظور ارتباط با مسائل جاری پیوست‌هایی به آن افزوده شده است.

کتـاب، ابتـدا به تشـریح گزارش سازمـان بهـداشت جهـانی و گروه مشـاورین سازمان ملل متحـد و مقایسه‌ی گزارشـهای دو سازمان مـذکور و بیان هدف از گزارش سازمان بهداشت جهانی پرداخته، آنگاه تعاریف کاربردی از سـلاحهای شـیمیایی و میکروبی مورد استفاده در گزارش، انتخـاب مـواد شـیمیایی و میکروبی، اسـاس تخمیـن تلفـات و اثرات درازمـدت و زمینه‌هـای مشـارکت سازمـان بهـداشت جهـانی و کشورهـای عضو را ارائه می‌دهـد. سپس در بخش پیوسـتها انواع عوامل شـیمیایی و میکروبی موجود را تشـریح می‌کند. پیوستهای ۷ و ۸ و ۹ به ذکر قطعنامه‌های بین‌المللی در زمینه‌ی سـلاحهای شیمیایی پرداخته است. از شش ضمیمه‌ی پیوست ۹، ضمیمه‌های ۵، ۴، ۳ و ۶ به گزارش کارشـناسان اعزامی دبیر کل و صدور قطعنامه‌های سازمان ملل در رابطه با کاربرد سـلاحهای شیمیـایی در جنـگ تحمیلی عراق علیـه ایران اختصـاص دارد کـه در آن، گزارش کارشــناسان اعزامی دبیر کـل پیرامـون بررسـی اظهاریه‌های جمهوری اسـلامی ایران در رابطه با کاربرد سـلاحهای شـیمیایی، پیش‌نویس قطعنامه‌ی ۵۸۲ شورای امنیت سازمـان ملل

متحد در ۲۴ فوریه ۱۹۸۶ و پیش‌نویس قطعنامه‌ی ارائه شده در اجلاس ۳۹ مجمع بهداشت جهانی ارائه شده است.

جنگ شیمیایی عراق و تجارب پزشکی آن

عباس فروتن.- تهران: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی تیمورزاده؛ طبیب، (چاپ اول): ۲۰،۳۱۶.۱۳۸۰ ص.: مصور (رنگی).

طراح روی جلد: هومن فولادحکم.

طراح صفحات رنگی اطلس: شهرام دولتی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Medical Experiences of Iraqs Chemical Warfare

به دو زبان فارسی و انگلیسی:

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب به شهید دکتر محمد چوبکار و دکتر ابوالفتح لامعی تقدیم شده است.

نویسنده در این کتاب، در هجده فصل و یک پیوست، به بررسی و شرح عملی حملات شیمیایی عراق در دوران دفاع مقدس و عوامل شیمیایی مورد استفاده می‌پردازد. قسمتهای مختلف کتاب، عبارتند از: «۱. آشنایی با عوامل شیمیایی؛ ۲. گاز خردل؛ ۳. عوامل اعصاب؛ ۴. عوامل سیانید؛ ۵. مروری بر تاریخچه‌ی حملات شیمیایی عراق

[صفحه ۳۰۷]

در جنگ تحمیلی؛ ۶. حملات شیمیایی تا قبل از عملیات خیبر؛ ۷. حملات شیمیایی در عملیات خیبر؛ ۸. حملات شیمیایی در عملیات بدر؛ ۹. حملات شیمیایی در عملیات فاو؛ ۱۰. حملات شیمیایی در عملیاتهای کربلای چهار و پنج؛ ۱۱. حملات شیمیایی در عملیات کربلای هشت؛ ۱۲. حادثه‌ی سردشت؛ ۱۳. عملیات والفجر ده؛ ۱۴. عملیات والفجر ده؛ ۱۵. حملات عراق به مناطق فاو، شلمچه و مجنون؛ ۱۶. اتمام جنگ و سرانجام تسلیحات شیمیایی عراق؛ ۱۷. جانبازان شیمیایی؛ ۱۸. یادداشتها و درنهایت، اطلس مصدومان شیمیایی».

جنگ شیمیایی و پیشگیری و درمان آسیب‌های ناشی از آن

ترجمه و تألیف علی نوری.- تهران: جهان دانش، ۱۵۹.۱۳۶۳ ص.: مصور، جدول.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Chemical war and prevention and treatment of injuries caused by it.

کتابنامه: ص. ۱۵۹ – ۱۵۸.

مندرجات: تقسیم‌بندی و تعاریف، دفاع در مقابل حمله‌های شیمیایی، اقدامات اضطراری در میدان جنگ، کلیاتی درباره درمان مسمومیت‌های شیمیایی، عوامل شیمیایی کشنده، عوامل ناتوان‌کننده طولانی‌اثر، عوامل ناتوان‌کننده کوتاه‌اثر، عوامل شیمیایی ضد گیاه، تأثیر عوامل شیمیایی جنگی بر روی مواد غذایی و آب، نظر پروفسور هانریکس درباره درمان مسمومین جنگ شیمیایی.

کتاب به تشریح عوامل شیمیایی و شناخت آنها و وسایل دفاع در مقابل عوامل شیمیایی و میکروبی پرداخته، روشهای درمان مسمویتهای ناشی از عوامل شیمیایی را توضیح می‌دهد. در مقدمه کتاب اشاره‌ای به حملات شیمیایی عراق علیه رزمندگان جمهوری اسلامی ایران شده است. در پایان کتاب، سخنرانی پرفسور هانریکس رئیس مؤسسه‌ی سم‌شناسی یکی از دانشگاههای بلژیک درباره‌ی روش درمان آسیبهای ناشی از جنگ شیمیایی و شیوه‌ای که در زمینه‌ی مداوای مجروحان ایرانی اعزام شده به

بلژیک به کار گرفته شده و نتایج مطلوبی داشته، نقل شده است. برای تهیه‌ی کتاب از تعدادی منابع داخلی و خارجی استفاده شده است.

خلاصه مقالات اولین کنگره بین‌المللی پزشکی گازهای شیمیائی جنگی در ایران ۲۶ – ۲۳ خرداد ماه ۱۳۶۷

برگزارکننده دانشگاه علوم پزشکی مشهد، شرکت سهامی داروپخش؛ [تهیه و تنظیم دانشگاه علوم پزشکی مشهد].- مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۶۷ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Abstracts of the First International Medical Congress on Chemical Warfare Agents in Iran

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

بخشی از کتاب خلاصه مقالات به زبان انگلیسی است.

کتاب، حاوی نود مقاله‌ی فارسی و ۹۵ مقاله‌ی انگلیسی درباره‌ی گازهای شیمیایی مورد استفاده در جنگ عراق علیه ایران است.

مقاله‌های کتاب دارای موضوعهای مختلفی هستند؛ بدین قرار: «۱) بررسی گازهای شیمیایی مورد استفاده توسط کشور عراق، گازهایی مانند گاز خردل؛ ۲) بررسی آثار گازهای مختلف بر روی بدن انسان؛ ۳) بررسی گازهای شیمیایی از لحاظ علم شیمی؛ ۴) بررسی چگونگی درمان مجروحان شیمیایی و ۵) چگونگی پیشگیری از صدمات شیمیایی».

[صفحه ۳۰۸]

خلاصه مقالات سمپوزیوم بررسی عوارض عصبی، روانی ناشی از جنگ

برگزارکننده گروه روانپزشکی و روانشناسی دانشگاه علوم پزشکی تهران؛ با همکاری مرکز بهداشت روانی بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی.- تهران: [بی‌نا]، ۶۷، [۲].۱۳۷۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، خلاصه مقالات «سمپوزیوم بررسی عوارض عصبی و روانی ناشی از جنگ» است. بعضی از مقاله‌ها به طور کلی به عوامل روانی پرداخته‌اند، ولی بعضی از مقاله‌ها به طور خاص به موضوع جنگ ایران و عراق مربوط می‌شوند. در مقدمه کتاب، هدف از تدوین کتاب، بررسی هشت سال جنگ تحمیلی بیان شده است. عناوین بعضی از مقاله‌ها عبارتند از: «تشخیصهای روانپزشکی در دزفول ایام جنگ؛ بررسی خصوصیات معلولین جنگ؛ بررسی اختلالات شایع روانی در مجروحین شیمیایی؛ افسردگی در رزمندگان جبهه‌ی جنوب؛ سندرم شخصیتی – عضوی به عنوان عارضه‌ی جنگی؛ خدمات پرستاری در بخشهای روانپزشکی مجروحین جنگ؛ ارزیابی روانشناختی سردرد و معرفی پرسشنامه؛ مروری بر درمان دارویی» DSIP «و...».

درمان مجروحین بمبهای شیمیایی

مؤلف: سعید مرزبان راد.- تهران: جهاد دانشگاهی، دفتر مرکزی، بخش فرهنگی، واحد فوق برنامه؛ جهاد دانشگاهی (دانشگاه شهید بهشتی)، ۱۳۶۶.

۱۸۲ ص.: جدول.- (جهاد دانشگاهی؛ ۴۱۵).

ویرایش دوم: ۱۳۶۸.

این کتاب با توجه به استفاده‌ی عراق از سلاح شیمیایی در جنگ و نیاز مجروحین به درمان، نوشته شده است. فصل اول، تاریخچه‌ی استفاده از سلاحهای شیمیایی و وظایف گروههای خدمات بهداری است. فصل دوم، نکات ایمنی که در حملات شیمیایی - از شروع حمله تا انتقال به درمانگاه - فرد باید رعایت کند و پدافند شهری در حملات شیمیایی را شرح داده است. فصل سوم به درمان مجروحان در خطوط مقدم و در بیمارستانهای صحرایی، شرح وظایف اورژانسها تا رسیدن بیمار به بیمارستان، عوامل تاولزا، عوامل اعصاب و درمان هر یک اختصاص دارد. در فصل چهارم شرح حال و کنترل سیر بیماری در مجروحان شیمیایی و اقدامات مراقبتی لازم، با ارائه‌ی جداولی، بیان شده است. فصل پنجم، گاز خون یا سیانور، علائم بالینی مسمومیت، تغییرات گازهای خون در مسمومیت با سیانور، درمان و اقدامات حفاظتی آنرا بیان می‌کند. فصول ششم و هفتم به مواد آتش‌زا و مواد آلکلیه‌کننده می‌پردازند. پیشگیری و درمان ضایعات چشمی، اثرات سوءبمبهای شیمیایی بر سیستم ایمنی و خون‌ساز و درمان ضایعات ریوی مجروحان شیمیایی، دیگر مباحث کتاب هستند.

درمان هماتوم‌های خلف صفاقی در جنگ تحمیلی

نوشته هوشنگ کدیور، منوچهر کاظمی.- تهران: جهاد سازندگی، پشتیبانی جنگ، انتشارات روابط عمومی، [بی‌تا]۹۳ ص.: مصور، جدول.

عنوان به انگلیسی: The Management of Retroperitonal Hematomas in the Imposed War

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب، مقاله‌ای است که به شرح شیوه‌ی درمان مناسب و صحیح جراحی هماتوم پرداخته است. شایعترین علت هماتومهای خلف صفاقی، شکستگی‌های لگن است. هماتومهای خلف صفاق در یکی از سه موضع مرکزی، پهلوها و لگن قرار می‌گیرند. کتاب به طور تخصصی به تشخیص و روشهای جراحی این نوع هماتومها و درمان آنها پرداخته است.

[صفحه ۳۰۹]

روانپزشکی و جنگ

فربد فدایی.- تهران: رز، ۱۰۱.۱۳۶۴ ص.: مصور، جدول.

کتابنامه: ص [۹۵]- ۱۰۱.

ارتباط روانپزشکی و ارتش، بررسی مسأله جنگ و به طور گسترده‌تر تهاجم و دفاع از دیدگاه زیست‌شناسی و زیست‌شناسی اجتماعی، تشخیص و درمان عوارض روانی که در اثر ضایعات فیزیکی ناشی از جنگ ایجاد می‌گردد، به ویژه ضایعات وارده به جمجمه، در این میان نقش اساسی دارد. اختلالات روانی ناشی از جنگ، مبحث دیگری است که در این کتاب پیرامون آن مطالبی ارائه شده است. سایر عوارض جنگ که موجب مسائل روانی می‌گردد از جمله: مسائل مربوط به مهاجرت و مهاجرین جنگ تحمیلی، مسائل مربوط به خانواده رزمندگان، شهدا، اسرا، مفقودین، از مباحث دیگر کتاب هستند و بالاخره مسائل روانپزشکی معلولان جنگی در کوتاه‌مدت و درازمدت به مطالب کتاب پایان می‌بخشد.

روانشناسی اسارت و عوارض روانی پزشکی ناشی از آن، همراه با نتایج طرحهای پژوهشی انجام شده درباره‌ی آزادگان ایرانی

تألیف احمدعلی نوربالا، محمد نریمانی؛ مقدمه به قلم سید عباس پاک‌نژاد.- تهران: دانشگاه شاهد، (چاپ اول): ۲۱۰.۱۳۷۴ ص.: جدول، نمودار.- (دانشگاه شاهد، انتشارات؛ ۱۴).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتابنامه: ص [۲۰۷].-۲۱۰.

پزشک آزاده دکتر «سید عباس پاک‌نژاد» که مدتی نزدیک به ده سال در جبهه، سنگر، سلول و اردوگاه در کنار برادران آزاده بوده، مقدمه‌ای گیرا بر این کتاب نوشته است. کتاب شامل چهارده فصل است. در فصل اول، سازگاری و مراحل آن در دوران اسارت (شامل مراحل آگاهی از خطر، مقاومت و فرسودگی یا خستگی) مورد بررسی قرار گرفته است. فصل دوم، مرروی است بر تحقیقات مربوط به عوارض روانشناختی اسارت. در فصل سوم، تغییرات فیزیوپاتولوژیک در دوران اسارت مورد بررسی قرار گرفته و در فصل چهارم عوارض درازمدت اسارت والدین بر کودکان مطالعه قرار گرفته است. در فصل پنجم، کاهش وزن و آسیبهای شناختی در میان اسرای جنگی و در فصل ششم روشهای کنارآمدن و بهبود اسرای نیروی هوایی آمریکا بررسی شده است. فصلهای هفتم تا چهاردهم تحقیقات روانشناختی و مطالعات انجام گرفته بر گروههایی از آزادگان ایرانی را به تفصیل از نظر روش تحقیق و نتایج تحقیقات در اختیار قرار داده است.

روانشناسی رزم و درگیری

نویسنده بن شالیت.- [ترجمه نشر صریر].- تهران: نشر صریر، (چاپ اول): ۲۶۸.۱۳۷۳ ص.: جدول، نمودار.

صفحه عنوان به انگلیسی: Psychology of Conflict and Combat

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «روانشناسی رزم و درگیری» توسط روانشناسان اسرائیلی نوشته شده است که دوره‌ی نظام وظیفه را در ارتش رژیم اشغالگر گذرانیده‌اید. کتاب در یازده فصل تنظیم شده است: «۱: دامنه و ترکیبات کتاب؛ ۲: دریافتی از درگیری و رزم؛ ۳: الگویی برای رفتار رزمی و درگیری؛ ۴: پرخاش چیست؟؛ ۵: سرچشمه‌های پرخاشگری و ارزیابی آن؛ ۶: دشمن چیست؟ ۷: مفهوم شجاعت؛ ۸: معنی انضباط؛ ۹: ارزیابی توان رزمی و برخورد عملی؛ ۱۰: لبنان، جلوه نبرد؛ و فصل ۱۱: نتیجه‌گیری». در این کتاب، نویسنده ضمن بیان بسیاری از مشاهدات خود، در مورد خشونت و تجاوز و وقایع و جریانات لبنان، سعی دارد به پرسشهایی همانند روحیه‌ی جنگی در نظامیان، شیوه‌های مطلوب حفظ انضباط در شرایط مختلف فرآیندهای روانی انسان درگیر جنگ، واکنشهای رفتاری فرد در

[صفحه ۳۱۰]

وضعیتهای بحرانی و... پاسخ دهد.

رهنمودهایی به آسیب دیدگان قطع عضور

[تهیه، تدوین و] ترجمه مدیریت فنی و تسهیلات رفاهی جانبازان؛ به اهتمام معاونت پشتیبانی و خدمات رفاهی جانبازان بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی.- تهران: چاپ و نشر بنیاد، (چاپ دوم): ۷۶.۱۳۷۲ ص.: مصور (بخش رنگی)، عکس (بخش

رنگی).

شمارگان: ۱۵۰۰۰ نسخه.

عنوان اصلی: Advice for Amputees

این کتاب شرح زندگی افرادی است که در اثر جنگ یا حوادث دیگر عضو یا اعضایی از بدن خود را از دست داده‌اند. در این راستا، با ارائه‌ی تصاویر، توضیحاتی درباره‌ی خودباوری، اتکا به نفس، معتقدات مرسوم، ارتباطات با اقشار مختلف و مردم، مشکلات اجتماعی و مسائل روزمره جانبازان و معلولان ارائه کرده است. خلاصه‌ای از شرح حال و زندگی هفت نفر از جانبازان جنگ و انقلاب اسلامی و نحوه‌ی فعالیت آنان نیز در کتاب ارائه شده است. در ادامه، مطالبی چون: «تجارب شخصی آسیب‌دیدگان قطع عضو، تصاویری برای راهنمایی آسیب‌دیدگان و معلولان درباره‌ی انجام ندادن امور، باندپیچی عضو (به تفکیک محل عضو: زیر زانو، بالای آرنج، بالای زانو)، مراقبت از عضو باقی‌مانده، ورزش، مراقبت از عضو مصنوعی، لباس، اندام مصنوعی، رهنمودهایی به والدین کودکان معلول و قطع عضو و ناقص‌الخلقه، و...» آمده است.

عوامل جنگ شیمیایی سم شناسی و درمان

تیموتی مارس؛ ترجمه غلامرضا پورحیدری؛ با همکاری امیرحسین خلجی، مرادعلی نیک‌سرشت، پروین صالحی.- تهران: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی تیمورزاده؛ نشر طبیب (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۲۴۰ ص.: مصور، جدول، نمودار.- (انتشارات دانشگاه علوم پزشکی بقیةالله (عج)، مرکز تحقیقات آسیبهای شیمیایی نظامی).

صفحه عنوان به انگلیسی: Chemical War fare Agents Toxicology and Treatment

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مطالب این کتاب برای استفاده‌ی کسانی گردآوری و تألیف شده است که در زمینه عوامل جنگ شیمیایی کار می‌کنند (افراد بهداری نیروهای مسلح، مسؤولان دفاع شهری و...). از جمله مطالب کتاب، موارد زیر است: «نظریه‌ها و دیدگاههای مختلف در مورد عوامل جنگ شیمیایی، خواص فیزیکی، شیمیایی و سم‌شناسی عوامل جنگ شیمیایی، عوامل اعصاب (ارگانوفسفره) و درمان و پیشگیری از مسمومیتهای ناشی از آنها، تاریخچه مطالعات انسانی با عوامل اعصاب در انگلستان و آمریکا، گاز خردل، ترکیبات آلی آرسنیک‌دار، فسژن، سیانیدها و عوامل کنترل اغتشاش». در متن کل کتاب به برخی از موارد استفاده از مواد شیمیایی و مصدومان شیمیایی جنگ ایران و عراق و درمان آن اشاره شده است؛ مانند: «استفاده از استیل سیستئین به عنوان داروی موکولیتیک و یا تحقیقات انجام شده در تشخیص افتراقی تاولهای ناشی از گار خردل با سایر عوامل شیمیایی مثل لوپسایت».

مجموعه مقالات سمپوزیوم بررسی عوارض عصبی – روانی ناشی از جنگ (جلد ۱)

برگزارکننده: گروه روانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران با همکاری مرکز بهداشت روانی بنیاد مستضعفان و جانبازان

[صفحه ۳۱۱]

انقلاب اسلامی؛ گردآورنده: احمدعلی نوربالا.- تهران: چاپ و نشر بنیاد، ۳۱۶.۱۳۷۲ ص.: جدول، نمودار.

کتابنامه در پایان هر فصل.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این مجموعه مقالات، حاصل تحقیق و تدوین محققان روانپزشک و روانشناس کشور در مورد عوارض عصبی - روانی ناشی از جنگ است که در سمپوزیوم بررسی عوارض عصبی - روانی ناشی از جنگ ارائه شده بود. این سمپوزیوم، به همت گروه روانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران و با همکاری مرکز بهداشت روانی بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی از هفتم لغایت نهم خردادماه در تالار علامه امینی کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران برگزار گردید. جلد اول حاوی ۲۶ مقاله است. از جمله موضوع مقالات، می‌توان به «کلیات عوارض عصبی و روانی ناشی از جنگ، سیمای بالینی بیماران موج گرفته، اضطراب پس از جنگ، عوارض قلبی و...» اشاره کرد. این مقالات با هدف «در اختیار قرار دادن نتایج تحقیقات، به امید تقلیل این عوارض به حداقل ممکن و معالجه‌ی آنها و پیشگیری از بروز آنها در آینده» در اختیار خوانندگان قرار داده شده‌اند.

مجموعه مقالات سمپوزیوم بررسی عوارض عصبی – روانی ناشی از جنگ (جلد ۲)

برگزارکننده: گروه روانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران با همکاری مرکز بهداشت روانی بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی؛ گردآورنده: احمدعلی نوربالا.- تهران: چاپ و نشر بنیاد، ۱۳۷۲.

[از صفحه ۳۱۷ تا؟ ۶۰۰] ص.: جدول، نمودار.

کتابنامه در پایان هر فصل.

این مجموعه، جلد دوم مقالات حاصل از تحقیق و تدوین محققان روانپزشک و روانشناس کشور در مورد عوارض عصبی - روانی ناشی از جنگ است که در سمپوزیوم بررسی عوارض عصبی - روانی ناشی از جنگ ارائه شده بود. این سمپوزیوم، به همت گروه روانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران و با همکاری مرکز بهداشت روانی بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی از هفتم لغایت نهم خردادماه در تالار علامه امینی کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران برگزار گردید. این جلد حاوی ۱۹ مقاله و در ادامه‌ی مقالات جلد اول است. در مقاله‌ها، موضوعهای مختلفی مورد بررسی و تحقیق قرار گرفته‌اند و هدف از در اختیار قرار دادن نتایج تحقیقات، امید به تقلیل این عوارض به حداقل ممکن و معالجه‌ی بیماران و پیشگیری از بروز آنها در آینده بوده است.

مجموعه مقالات سمینار سراسری «تجربیات پزشکی جنگ تحمیلی»

روابط عمومی جمعیت هلال‌احمر تبریز، با نظارت مستقیم محمدحسن لواسانی.- تبریز: جمعیت هلال‌احمر جمهوری اسلامی ایران (مرکز تبریز)؛ ذوقی، (چاپ اول): ۳۷۳.۱۳۶۱ ص.: مصور، جدول.

این کتاب، مجموعه‌ی مقالات و سخنرانی‌هایی در مورد تجربیات پزشکی در ارتباط با جنگ تحمیلی است. در این سمینار، پزشکان متعددی مقالاتی در این رابطه ارائه داده، موارد مختلفی را به بحث گذارده‌اند. کتاب شامل بخشهای زیر است:

بخش اول: سخنرانی‌های دکتر لواسانی، مهندس مهدی طاهری، دکتر شجاع، دکتر آقامحمدی.

بخش دوم: سازماندهی بیمارستانهای مناطق جنگی؛ که خود به سه عنوان دیگر تقسیم می‌شود.

بخش سوم: بررسی و درمان و کمکهای اولیه؛ حاوی شش عنوان متفاوت است.

بخش چهارم، به بیماری‌های پوستی، مبحث آب و الکترولیتها، بیماری‌های عفونی شایع و اثر فیزیوتراپی و توانبخشی بر معلولان می‌پردازد.

[صفحه ۳۱۲]

در بخش پنجم، قطعنامه‌ی اولین سمینار تجربیات پزشکی جنگ تحمیلی به چاپ رسیده است.

مختصری از بهداشت عمومی در جبهه

[تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، [بی تا].

۹ ص.: مصور.

مطالب این مجموعه‌ی کوچک در باب رعایت مسایل بهداشتی در جبهه است. کتاب، با ذکر آیه‌ای از قرآن کریم (خداوند پاکان و پاکیزگان را دوست دارد) آغاز می‌شود و در مورد بهداشت انفرادی مباحثی را مورد بحث قرار می‌دهد؛ از جمله، توصیه‌هایی در مورد «نحوه‌ی استفاده از توالت، غذاخوردن، کوتاه نگاه داشتن ناخنهای دست و پا و مسواک زدن دندانها، استحمام و غذای اضافی» ذکر شده است. مبحث بعدی کتاب درباره‌ی بهداشت آب و طریقه ضدعفونی کردن آن است. «دفن بهداشتی زباله»، عنوان بخش دیگری از کتاب است و قسمتی نیز به راهنمایی درباره‌ی جلوگیری از وبای التور می‌پردازد. «گرمازدگی و نحوه‌ی مبارزه با آن و نیز علایم گرمازدگی و نحوه‌ی پیشگیری از آن» نیز یکی دیگر از مباحث این کتاب است.

مقدمه‌ای بر درمان صدمات مغزی در جنگ

بیژن اعرابی؛ [ویراستار احمد بروجردی؛ تهیه‌کننده معاونت پژوهشی دانشگاه شیراز].- شیراز: دانشگاه شیراز، دفتر معاوت پژوهشی، (چاپ اول): ۱۳۶۶.

[۸]، ۳۶، [۱] ص.: مصور، جدول.

شمارگان: ذکر نشده است.

عنوان به انگلیسی:An Introduction to the Treatment of Cranio-cerebral Battle Wounds

کتاب به بررسی صدمات مغزی در جنگها، به خصوص در جنگ ایران و عراق، پرداخته است. نویسنده در ابتدا به چگونگی تخریب ترکش یا گلوله و بررسی انرژی محرکه آنها پرداخته است. در ادامه، ضمن بررسی انواع صدمات مغزی نکات ضروری در مورد جراحی این صدمات را بیان کرده است. در قسمت آخر نیز بیان مواردی برای جلوگیری از عفونت قسمتهای جراحی شده پرداخته است. بعد از بررسی و مطالعه‌ی صدمات مغزی، درمان و پیشگیری از بیماری صرع و مسأله‌ی موج انفجار مورد مطالعه قرار گرفته است.

مقدمه‌ای بر شناخت عوامل شیمیایی جنگی

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مدیریت ش.م. ر. ستاد کل (معاونت تحقیقات).- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

۱۶۹ ص.: مصور (بخش رنگی)، جدول، نمودار.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Introduction to Chemical War fare Agents

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت فاجعه حملات شیمیایی به حلبچه - بهار ۱۳۶۷ منتشر شده است.

در پی استفاده‌ی رژیم جنایتکار بعثی عراق از انواع سلاحهای شیمیایی (نظیر عوامل: تاول‌زا، اعصاب، سیانور و غیره)، کتاب حاضر، با هدف بررسی و شناخت عوامل شیمیایی و طرق مبارزه با عوارض حاصله از آنها، تهیه شده است. مطالب دوازده فصل کتاب

عبارتند از:
مقدمه: تاریخچه‌ی کاربرد عوامل شیمیایی؛ فصل ۱: عوامل تاول‌زا (تعریف، انواع، فرمول، اسامی و مشخصات کلی)؛ فصل ۲: عوامل عصبی (تعریف و انواع)؛ ۳: عوامل خفه‌کننده (تعریف و انواع)؛ فصل ۴: عوامل مؤثر بر

[صفحه ۳۱۳]

خون (عوامل سیانوژن)؛ فصل ۵: مواد سمی کشنده با منشأ بیولوژیکی؛ فصل ۶: علف‌کشها؛ فصل ۷: عوامل ناتوان‌کننده؛ فصل ۸: عوامل کنترل شورش؛ فصل ۹: عوامل محرق و دودزا؛ فصل ۱۰. حفاظت در برابر عوامل شیمیایی؛ فصل ۱۱: رفع آلودگی از عوامل شیمیایی؛ فصل ۱۲: مهمات شیمیایی. تصاویری، با زیرنویس، از موارد استفاده این عوامل توسط رژیم عراق و گلوله‌های شیمیایی به غنیمت گرفته شده از آنها ارائه شده است.

[صفحه ۳۱۶]

هنر

چهار سال هنر مقاومت و دفاع مقدس: مجتمع هنر و ادبیات در خدمت جنگ

طرح و تهیه هنرهای تجسمی وزارت ارشاد اسلامی، کمیته برگزاری مراسم چهارمین سالگرد جنگ تحمیلی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۶۳ ص.
عنوان روی جلد راهنمای مجتمع هنر و ادبیات در خدمت جنگ.
«مجتمع هنر و ادبیات در خدمت جنگ» با همکاری نهادهای وزارت ارشاد اسلامی، بنیاد شهید، خبرگزاری جمهوری اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، صدا و سیمای جمهوری اسلامی و دایره عقیدتی سیاسی ستاد مشترک، از تاریخ ۳۱ تا ۶ مهرماه ۱۳۶۳ (به مناسبت آغاز پنجمین سال دفاع مقدس) اقدام به گردآوری و به نمایش گذاردن نمونه‌هایی از آثار هنری و ادبی هنرمندان متعهد و مسلمان در زمینه‌های گوناگون نمود. این زمینه‌ها عبارت بودند از: شعر و ادب، فیلم تئاتر، نقاشی (در دو بخش بزرگسالان و نوجوانان)، عکاسی، موسیقی و سرودهای انقلابی. این کتاب در اصل برای راهنمایی و معرفی قسمتها و غرفه‌های گوناگون نمایشگاه طراحی شده است، ولی در عین حال با هدف بر جای گذاردن یادبودی از برگزاری هفته‌ی جنگ و مجتمع هنر و ادبیات در خدمت جنگ، نمونه‌هایی از آثار ارائه شده در بخشهای مختلف نمایشگاه را نیز در برابر چشم خوانندگان قرار می‌دهد.

راز خون، یادنامه سید شهیدان اهل قلم، سید مرتضی آوینی

گردآوری و تدوین: مرکز مطالعات دینی و فرهنگی (جمعی از طلاب حوزه علمیه قم).- تهران: بنیاد فرهنگی فاطمۀالزهرا (س)، ۱۹۴.۱۳۷۲ ص.
عنوان روی جلد: یادنامه سید شهیدان اهل قلم سید مرتضی آوینی (ره): راز خون.

کتابنامه: بصورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این مجموعه به مناسبت اربعین شهادت سید شهیدان اهل قلم، سید مرتضی آوینی، گردآوری و تدوین شده است و دارای مقدمه و دو بخش کلی است؛ در مقدمه مرقومه آیت‌الله خامنه‌ای در ابتدای قران اهدایی به خانواده شهید، بیعت‌نامه خونین (مقدمه‌نامه شهید آوینی خطاب به رهبر انقلاب در موضوع معضلات برنامه‌سازی صدا و سیما) و متن نوشته مریم امینی همسر شهید درباره شهادت وی آمده است. بخش او این کتاب شامل است بر: مقالات (از آیت‌الله جوادی آملی، حجت‌الاسلام فاطمی‌نیا و غروریان درباره شهید)، سخنرانی‌ها (سخنان حجت‌الاسلام زم و صالح موسوی در مقام شهید آوینی) و مصاحبه‌ها (شامل متن مصاحبه‌های انجام شده با حجت‌الاسلام قائم مقامی، شمس‌الدین رحمانی، شهریار زرشناس، مهدی شجاعی و مهدی همایونفر در خصوص شهید آوینی.) وی تا هنگام شهادت (در جبهه‌ی فکه، هنگام تهیه‌ی برنامه‌ی روایت فتح، همراه با شهید یزدان‌پرست). بخش دوم، تحت عنوان «روایت شهید»، گزیده آثار شهید سید مرتضی آوینی است که به مناسبتهای مختلف در زمینه‌های گوناگون اعتقادی، عبادی، عرفانی، فرهنگی، هنری و... توسط خود او نگارش یافته است.

مبانی نظری هنر از دیدگاه شهید سید مرتضی آوینی

پژوهش و گردآوری: گروه مطالعات فرهنگی و هنری شهید آوینی (جمعی از طلاب حوزه علمیه قم).- قم: مؤسسه انتشارات نبوی، ۱۳۷۴.

۱۲۷ ص.

مندرجات: کلیات هنر؛ هنر جدید؛ تجدید عهد هنر.

این کتاب پژوهش و مروری بر آثار، کتابها و مقالات شهید آوینی در نشریات فرهنگی و هنری خصوصا ماهنامه «سوره» است. مهمترین اثر شهید آوینی، به عنوان کارگردان، روایتگری و نویسندگی متن زیبا و ماندگار مجموعه

[صفحه ۳۱۷]

روایت فتح می‌باشد. هدف از گردآوری این مجموعه، آشنایی اجمالی با تفکر او درباره‌ی هنر، خصوصا در روزگاری است که تفکر و فرهنگ غرب، حتی بر جوامع اسلامی غلبه یافته و معنایی وارونه پیدا کرده است. او می‌کوشد تا در چنین روزگاری، آنچه را که در جبهه‌های دفاع مقدس، فتح‌الفتوح را نصیب بسیجیان دل‌آگاه کرده بود از اجمال به تفصیل درآورد.

همسفر خورشید: یادنامه‌ی شهادت سید مرتضی آوینی

گردآورنده: دفتر مطالعات دینی، هنر، معاونت، امور فرهنگی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ با همکاری برادران؛ قجاوند؛ زکریایی؛ گودرزیانی؛ حیدری؛ به کوشش: علی تاجدینی.- تهران: مرکز نشر فرهنگی قبله، ۴۰۴.۱۳۷۴ ص.

طراح روی جلد: سیامک خازنی

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Along with the Sun.

کتابنامه: ص. ۴۰۴ - ۳۹۰ و به صورت زیرنویس.

مندرجات: فصل ۱: شهید از لسان مبارک؛ فصل ۲: شهید در خانواده؛ فصل ۳: سرگذشت روایت فتح به قلم شهید آوینی؛ فصل ۴:

سلوک عقلی؛ فصل ۵: سلوک معنوی؛ فصل ۶: سفرهای شهید آوینی؛ فصل ۷: روایت فتح پس از جنگ؛ فصل ۸: پس از شهادت؛ فصل ۹: اشعار؛ فصل ۱۰: مقالات شهید آوینی؛ فصل ۱۱: مقالات دیگران؛ فصل ۱۲: دو پژوهش در آثار شهید آوینی.

مجموعه‌ی حاضر، یادمان گرامیداشت شخصیت معنوی شهید آوینی، از باب تذکر به ایام‌الله است. فصل اول، زندگی شهید آوینی از زبان خود او و فصل دوم، خاطراتی از زبان همسر و دوستان شهید است. در فصل سوم، خواننده در جریان ساخت مجموعه‌ی «سرگذشت روایت فتح» قرار می‌گیرد. فصلهای چهارم و پنجم، به بیان وسعت دانسته‌ها و اطلاعات شهید و توجه ایشان به معنویات، مقید بودن به شریعت، نادیده گرفتن دنیا، تعهد و خصوصیات اخلاقی وی پرداخته‌اند. فصل ششم، خاطره‌ی سفرهای شهید آوینی است و فصل هفتم (روایت فتح پس از جنگ)، روایت لحظه‌های عروج شهید آوینی و پیوستن وی به لقاءالله است. فصل هشتم سخنان دوستان و همکاران درباره وی و شهادتش است. بخشهای بعدی گزیده‌ای از آثار شهید، مقالات دیگران درباره‌ی شهید و دو پژوهش در باب آثار اوست: «استعارات تأویلی در آثار شهید آوینی و گزینشی از کلمات قصار شهید آوینی».

[صفحه ۳۱۸]

هنر، خوشنویسی

قلمرو ایثار: جنگ تحمیلی و کلک خوشنویسان

کمیته هنری ستاد امور جنگ.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، (چاپ اول)؛ ۱۳۶۷.

یک جلد، بدون شماره‌گذاری.- مصور (رنگی)، نمونه، تذهیب.

شمارگان: ۷۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل آثار خوشنویسی هنرمندان خط نستعلیق است که به صورت چلیپا، کتیبه‌نویسی و سیاه‌مشق، اشعار سروده شده درباره‌ی دفاع مقدس را خوشنویسی کرده‌اند؛ شاعرانی از قبیل: جواد محقق، ایرج قنبری، حسن حسینی، مشفق کاشانی، میرهاشم میری، عباس براتی‌پور، قیصر امین‌پور، محمدحسین بهجتی شفق، سپیده کاشانی، همایون علیدوستی، شیرینعلی گلمرادی و...». و خوشنویسانی چون: «احمد پیله‌چی، نژادفرد، لرستانی، علی چیت‌ساز، ناصر جواهرپور، مسعود نیرپور، محبوبه راجی کاشانی، سعید تورگلی و...». آثار ارائه شده دارای تذهیب و رنگی هستند.

[صفحه ۳۱۹]

هنر، عکس

آبادان، که می‌جنگد

بهمن جلالی.- ویرایش دوم.- تهران: زمینه، ۱۳۶۰.

[بدون صفحه‌شمار]: عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Abadan Fights on

این مجموعه شامل عکسهایی است که آقای بهمن جلالی در فاصله‌ی آذرماه تا پایان بهمن‌ماه ۱۳۵۹ در آبادان برداشته است. هر یک از عکسها، به نوعی، مربوط به آبادان هستند و از آنجا که به نظر عکاس کاملا گویا هستند، زیرنویس برای آنها نوشته نشده است. عکسها مجموعا بیانگر عمق تجاوز دشمن به آبادان، تخریب و انهدام ساختمانها و منازل مسکونی مردم (با تمام وسایل و ملزومات زندگی موجود در آنها) و همچنین مبارزه و ایستادگی و مقاومت مردم مقاوم و دلیر آن سامان در برابر خصم متجاوز در سال اول آغاز دفاع مقدس است.

آبادان و خرمشهر (به روایت تصویر)

عکاس و مجری علی‌اکبر آقاجری؛ متن علی فرخ‌مهر؛ طراح هدا صدرالحسینی (صدری).- آبادان: پرسش، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

[۱۲۵] ص.: مصور (رنگی)، عکس (رنگی).

عنوان روی جلد: آبادان و خرمشهر: (قدیم، جنگ و جدید)، به روایت تصویر.

عنوان به انگلیسی: Abadan and Khoramshahr : previous time, wartime, present time

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل مجموعه‌ای از تصاویر رنگی شهرهای آبادان و خرمشهر در دوران قبل و بعد از انقلاب و دوران جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. زیرنویس عکسها به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی ارائه شده است. از جمله موضوع عکسها می‌توان به این موارد اشاره کرد: «نمایی از شهرهای آبادان و خرمشهر، رودخانه‌های اروند و بهمنشیر، اماکن تاریخی و فرهنگی، علما و رزمندگان، حمله‌ی عراق به پالایشگاه، میادین و اماکن بازسازی شده، گلزار شهدا، بنای یادبود شهیدان، مسجد جامع خرمشهر، پل خرمشهر، دریاچه‌ی ماهی شلمچه و عملیات کربلای پنج در سال ۱۳۶۵، مزار شهدای گمنام، نخلهای سوخته، بنای یادبود محمدجواد تندگویان، پل معلق اهواز و...».

تصاویری از دیگر شهرهای استان خوزستان نیز در انتهای کتاب ارائه شده است.

آسمان و زمین: گزارش تصویری پنجاه روز حمله موشکی به تهران

عکاس جاسم غضبانپور؛ متن علی‌اصغر رمضان‌پور؛ ترجمه متن حسن چیذری.- تهران: دستان؛ مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران، (چاپ اول): ۱۰۵.۱۳۷۶ ص.: مصور، عکس (سیاه و سفید).

طراح روی جلد: بهروز متین‌صفت.

عنوان به انگلیسی: Tehran Under Missile Attack: Pictoial report of missile attacks on Tehran

به دو زبان فارسی و انگلیسی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۳۲۰]

این کتاب، مجموعه‌ی تصاویر سیاه و سفید از مکانهایی است که در شهر تهران، طی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران مورد اصابت

۱۳۳ فرونـد موشک زمین به زمین قرار گرفته بودند. موضوع برخی از تصاویر به قرار زیر است: «نمای شـهر و اصابت موشک، مانور شیمیـایی و انتظار موشک، محله‌ها و خیابانهای نظام‌آباد، خیام، ناصرخسـرو، وحیـدیه، پیروزی، طبرسـی، مفتـح، تهران‌نو، بهارسـتان، سپهبد قرنی، سـعدی، بیمارستان، بهرامی، میدان امام حسین(ع)، میدان منیریه، میدان تجریش، سنگربندی میدان انقلاب، میدان هفتم تیر، میـدان اسـتقلال و میـدان امـام خمینی (ره) نجـات مصـدومان و مجروحـان، شـهدای موشـکباران، امـدادهای مردم و نیروهـای آتش‌نشـانی، سـنگربندی ساختمـان وزارت ارشـاد اسـلامی و وزارت کشـاورزی، محلـه‌ی نازی‌آبـاد و...». تصـاویر دارای زیرنـویس هستند.

آیینه جنگ: گزارش مصور از تجاوز رژیم عراق علیه ایران

تهران: کنفرانس بین‌المللی بررسی تجاوزات رژیم عراق علیه ایران، ۲۲۴.۱۳۶۰ ص.: مصور، عکس.

عنوان به عربی: صور من الحرب العدوانیه التی متنها حکومه العراق علی ایران.

عنـوان به انگلیسـی: Mirror or War, A Pictorial Report on the Iraq Regime Aggressions Against Iran

به سه زبان عربی، فارسی و انگلیسی.

مجموعه‌ی «آیینه جنگ» مجموعه تعدادی عکس از عکاسان معاصر، در ارتباط با دفاع مقدس است. این کتاب در حقیقت گزارشی مصور از جنـگ ایران و عراق است و در تهیه‌ی آن سـعی بر آن بوده است تـا گوشه‌هـایی از جنایات عراق و از طرف دیگر، شور و شوق رزمندگان اسـلام برای شرکت در دفاع مقدس و حال و هوای جبهه‌های جنگ نشان داده شود. این مجموعه، حاوی عکسهایی از بمبـاران شـهرها و تخریب آنهـا، این اعزام نیروهـای رزمنـده، رزمنـدگان در جبهه، وسایـل و ادوات جنگی و اسـرای عراقی است. تصاویر کاملا مستند هستند و هر یک از تصاویر، زیرنویسی به سه زبان عربی، فارسی و انگلیسی دارد.

از خاک تا افلاک

عکاسـان حمیـدرضا معین‌الـدین؛ ابوالفضـل کارآمـد؛ محمـدرضا ایرانمنش؛ محمـدرضا صـفی علیشاهی؛ مهـدی صـفرزاده؛ ابراهیم یزدی‌نژاد و سـردار شـهید سید اسماعیل رضوی‌نسب.- کرمان: کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های سیستان و بلوچستان و کرمان، ۱۳۷۶.

۱۴۳ ص.: مصور (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:From the Earth to Heavens

مجموعه‌ی حاضـر حاصل تلاش عکاسان جهادگر لشکر ۴۱ ثـارالله است که حماسه‌آفرینی فرزنـدان این دیار را از دریچه‌ی دوربین ثبت و ضـبط کرده‌انـد. این آلبوم مشـتمل بر ۲۴۶ قطعه عکس بـا موضوعهـای زیر است: تصـاویری از رهبر معظم انقلاـب، حضـرت آیت‌الله خـامنه‌ای، در جبهه؛ صـحنه‌های قبـل از عملیـات بـدر در جبهه، شور و شوق رزمنـدگان قبـل از آغـاز عملیـات، نبرد دریایی رزمندگان اسـلام؛ بمباران شـیمیایی شـلمچه؛ نماز جماعت رزمندگان اسلام، و تصاویری از شهیدان گرانقدر: حاج‌مهدی کازرونی، شهیـد محلاتی، شـهید محلاتی، شـهید جعفرزاده، شـهید حاج‌یونس زنگی‌آبادی، شـهید حاج‌علی محمدی، شـهید حاج‌احمد امینی، شهید حاج‌قاسم میرحسینی و بسیاری از شهیدان افتخارآفرین دیگر دفاع مقدس.

[صفحه ۳۲۱]

از نو شکفتن

به اهتمام بخش هنری رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، پاکستان، اسلام‌آباد؛ طراح و نقاش: فیروزه گل‌محمدی؛ خطاط: منتظری.- [پاکستان: اسلام‌آباد؟]: رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، پاکستان، ۱۰۴.۱۳۶۴ ص.: مصور: عکس (رنگی).

عنوان به انگلیسی: Fresh Bloosoms

در این آلبوم عکس (که به کودکان اختصاص داده شده است)، ۴۹ عکس در رابطه با کودکان و مسایل مختلف گردآوری شده است. این عکسها در پنج بخش با نامهای: «کودک و انقلاب، کودک و جامعه، کودک و کربلا، کودک و جنگ تحمیلی و کودک و بسیج» تقسیم شده‌اند. این عکسها علاوه بر نشان دادن روح پاک و بی‌آلایش کودکان، برخورد آنان را با مسایل مختلف - از جمله جنگ - بیان می‌کنند. «لطف و صفای کودکان، ترس و وحشت آنان از رویارویی با پی‌آمدهای جنگ و شرکت آنان در بسیج همراه با بزرگترها» نشانگر توجه و علاقه جامعه نسبت به آنان محدودیتهای طبیعی مربوط به سن و درک و فهم والای آنان نسبت به مسایل جامعه است. در هر بخش، با توجه به موضوع، یک بیت از اشعار علامه اقبال لاهوری زینت‌بخش تصاویر است. عنوان هر بخش به زبان انگلیسی نیز درج شده است.

انا فتحنا... ۶۱ – ۶۰: عملیات ثامن‌الائمه، عملیات طریق‌القدس

عکسها از بهرام محمدی‌فرد، سعید صادقی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، ۱۳۶۲.

۱ ج. (بدون شماره‌گذاری): عکس.

صفحه عنوان به انگلیسی: Enna Fatahna ...: Semenolaemeh Operations, Operations Tarighol-ghods

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

مقدمه به زبان‌های عربی، فارسی و انگلیسی و فرانسه

این جلد از آلبومهای «انا فتحنا...» شامل عکسهایی از دو عملیات ثامن‌الأئمه و طریق‌القدس است. عملیات ثامن‌الأئمه در تاریخ ۵ / ۶ / ۱۳۶۰ در منطقه‌ی آبادان صورت گرفت و طی آن، قسمت شرقی رود کارون در جبهه‌های فیاضیه، ایستگاه ۷۵ شیر پاستوریزه، دارخوین و پل مارد به تصرف نیروهای اسلام درآمد. عملیات طریق‌القدس در ۸ / ۹ / ۱۳۶۰ - با رمز یا حسین (ع) - در منطقه بستان صورت گرفت. مقدمه حاوی اطلاعات مختصری درباره‌ی هر یک از عملیاتهای نامبرده و عکسها نشان‌دهنده‌ی صحنه‌هایی از عملیات و بدون زیرنویس هستند.

انا فتحنا... ۶۲ – ۶۲: عملیات فتح‌المبین، عملیات بیت‌المقدس، عملیات رمضان، عملیات مسلم بن عقیل، عملیات محرم، عملیات مقدماتی والفجر

عکسها از بهرام محمدی‌فرد، سعید صادقی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، (چاپ اول): ۱۳۶۲.

۱ ج (بدون شماره‌گذاری): عکس.

صفحه عنوان به انگلیسی: Enna Fatahna ...: Fath-al-Mobien operations, Baitol-Moghaddos operation, Ramazan operations....

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

مقدمه به زبان‌های عربی و فارسی و انگلیسی و فرانسه.

این آلبوم شامل عکسهایی از عملیاتهای زیر است: «فتح‌المبین، رمضان، مسلم بن عقیل، والفجر مقدماتی». مقدمه اطلاعات مختصری از عملیات را ارائه می‌دهد و عکسها نشان‌دهنده‌ی صحنه‌هایی از هر یک از عملیاتهای فتح‌المین، بیت‌المقدس، رمضان، مسلم بن عقیل، محرم و عملیات مقدماتی والفجر هستند و بدون زیرنویس می‌باشند.

[صفحه ۳۲۲]

انا فتحنا... ۶۲: عملیات والفجر «اول، دوم، سوم و چهارم»

عکسها از بهرام محمدی‌فرد، سعید صادقی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، (چاپ اول): ۱۳۶۲.

۱ ج. (بدون شماره گذاری): عکس.

صفحه عنوان به انگلیسی: Enna Fatahna ...: Val-Fajr Operations ۱,۲ and ۳

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

مقدمه به زبان‌های عربی و انگلیسی و فرانسه.

این آلبوم شامل عکسهایی از عملیاتهای والفجر (یک، دو، سه و چهار) است که به ترتیب درتاریخهای ۲۸ / ۷ / ۸،۶۲ / ۵ / ۲۹،۶۲ / ۴ / ۲۱،۶۲ / ۱ / ۶۱ در مناطق فکه، دهلران، مهران و پنجوین عراق انجام شده‌اند. در والفجر دو محور پیرانشهر - رواندوز، هشتاد پایگاه مهم دشمن و پادگان حاج عمران آزاد گردید. همچنین در والفجر سه، سد رودخانه‌ی کنجان چم و پاسگاه مرزی فرخ‌آباد آزاد شد. مقدمه، حاوی اطلاعات کوتاهی درباره‌ی این عملیات است و عکسها صحنه‌هایی از عملیات را نشان می‌دهند. عکسها بدون زیرنویس هستند.

انقلاب نور

وزارت ارشاد اسلامی، معاونت امور فرهنگی.- تهران وزارت ارشاد اسلامی، انتشارات چاپخانه وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ چهارم): ۱۳۶۵.

۴ جلد در یک مجلد (۶۳۱ ص.): مصور: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این مجموعه به مناسبت سومین سالگرد انقلاب شکوهمند اسلامی منتشر شده است.

جلدهای اول تا سوم این مجموعه در ارتباط با شکل گیری و روند انقلاب اسلامی است و جلد چهارم که صفحات ۴۴۶ تا ۶۳۱ مجموعه حاضر را دربرمی گیرد، حاوی عکسها و مطالبی در ارتباط مستقیم با جنگ تحمیلی می‌باشد.

در این مجلد (جلد ۴)، سیر تاریخی جنگ تحمیلی عراق بر ایران، به ترتیب زمانی، از آغاز تا پایان عملیات ظفرمند طریق‌القدس و

(فتح بستان؛ فتح‌الفتوح) در کنار سایر رویدادها و حوادث تاریخی کشور عزیزمان، به کمک تصاویر همراه با توضیح کوتاهی در کنار برخی از آنها ارائه شده است. «تجاوز ناگهانی صدام و نیروهای بعثی، هماهنگی بنی‌صدر با آمریکا در راه رسانیدن دشمنان انقلاب به مقصود خود، کشتار غیر نظامیان، آوارگی هموطنان جنگ‌زده، حماسه‌ی مقاومت ملت دلیر ایران، یکدل شدن ارتشی، سپاهی و بسیجی، وحدت نیروهای مردمی در عملیاتهای مختلف، کمک‌رسانی مردم به جبهه‌ها، پیروزی‌های پی‌درپی نیروهای مبارز ایرانی که منجر به شکستن حصر آبادان و عملیات طریق‌القدس و فتح بستان شد» به صورت مستند، (به کمک عکسهایی چند) در این بخش از مجموعه به چاپ رسیده است.

ایلام حدیث پایمردی

خط علی صادقی.- [ایلام]: استانداری، ایلام، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۵۹ ص.: مصور (بخش رنگی)، عکس، نقشه، (بخش رنگی).

طرح روی جلد: لطیف صادقی.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل «اطلاعات مختصری درباره‌ی استان ایلام،خاطرات، مصاحبه‌ها و گزارشات مطبوعاتی و مصور از سفر آیت‌الله خامنه‌ای در دی‌ماه ۱۳۶۹ به استان ایلام و مروری بر بیانات ایشان در سال ۶۸ (در دوران ریاست جمهوری) و نیز سخنان حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی در سال ۶۸ (در دوران جانشینی فرماندهی کل قوا و

[صفحه ۳۲۳]

ریاست جمهوری) و در سال ۶۷ (در دوران جانشینی فرماندهی کل قوا و ریاست مجلس) و مجموعه‌ی تصاویری از استان ایلام» است. برخی از تصاویر مربوط به دفاع مقدس، عبارتند از: «بمبارانهای دبیرستان دخترانه، چادرهای آوارگان، بیمارستان، آوارگی مردم، رژه‌ی بسیجیان و نیروهای نظامی، اعزام به جبهه، تشییع پیکر شهدا، نیروهای شکست‌خورده‌ی عراق در عملیات میمک، رزمندگان و فرماندهان لشکر یازده حضرت امیر (ع)، اسرای عملیات کربلای یک، شهر مهران، تصاویری از شهدا و فرماندهان و...». همچنین، اشعاری نیز در کتاب ارائه شده است.

ایلام سروی که ایستاد

کار مجتبی آقایی سربرزه.- تهران: جهاد دانشگاهی (دانشگاه تهران)، بخش فرهنگی ۷۲.۱۳۶۹ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در تابستان ۱۳۶۹ به مناسبت سالگرد دفاع مقدس چاپ شده است.

این کتاب، مجموعه‌ای از تک عکسها درباره‌ی جنگ تحمیلی است، که علاوه بر دارا بودن مفهوم و کلیت فراگیر، روند تداوم این واقعه را تفسیر می‌کند. این عکسها از مناطق مختلف جنگ‌زده و کودکان آواره و مناطقی از شهر ایلام تهیه شده که در اثر بمب خراب شده‌اند برخی عکسهای مجروحان و شهدای ایلام هم در مجموعه دیده می‌شوند. در این مجموعه، تصویرگر تلاش کرده است تا استقامت و پایداری مردمی را نشان دهد که در برابر تجاوز بیگانه ایستادند. مقطع زمانی بهار ۱۳۶۷، مرحله‌ی مهمی از

جنگ تحمیلی بود، زیرا جنگ شهرها، بمبارانهای هوایی و حملات موشکی با شدت هر چه تمامتر برای چندمین بار آغاز شده بود، و بدون تردید مناطق نزدیک به مرز در معرض تهدیدات شدیدتری قرار داشتند. مردم ایلام که با تجربه‌ی چند ساله‌ی جنگ تحمیلی آگاهیهای فراوانی کسب کرده بودند، مصمم ایستادند و مصداق بارز راست‌قامتان جاودانه تاریخ شدند.

بسوی کربلا

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، منطقه ۱۰ استان تهران.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، [۱۳۶۱].۱۴۲ص.: مصور، عکس.
این کتاب به مناسبت چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی چاپ شده است.
کتاب، آلبومی از عکسهای جبهه‌های جنگ حق علیه باطل است که به تفکیک زمانی گردآوری و در شش بخش مجزا دسته‌بندی و ارائه شده‌اند. این بخشها عبارتند از: عملیات ثامن‌الائمه، عملیات طریق‌القدس، عملیات فتح‌المبین، عملیات بیت‌المقدس، عملیات رمضان و عملیات مسلم بن عقیل. در هر بخش، عکسهای مربوط به آن عملیات، دسته‌بندی شده، در ابتدای بخش نیز اطلاعات مفیدی در رابطه با زمان عملیات، منطقه‌ی عملیاتی، اهداف عملیات، میزان خسارات وارد شده به دشمن، تعداد اسرا و کشته‌های عراقی و مناطق آزاد شده و همچنین نحوه و خصوصیات ویژه عملیات به طور خلاصه ارائه شده است. همچنین در هر صفحه از کتاب، پیامی از رهبر کبیر انقلاب و یا ترجمه‌ی آیه‌ای از قرآن مجید و یا سخنی از بزرگان نظام بیان شده است.

پنجاه روز از جنگ (حملات موشکی به تهران به روایت تصویر)

ساسان مؤیدی؛ ویراستاران: مهدی تفنگساز و سیامک ساجدی. [مقدمه به قلم:] نادر داوودی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، ۴۹.۱۳۶۸ ص.- مصور، عکس.
متن مقدمه به زبان انگلیسی هم چاپ شده است.

[صفحه ۳۲۴]

پس از شروع جنگ شهرها، شهر تهران به مدت پنجاه شبانه‌روز تحت فشار هولناک‌ترین حملات هوایی و موشکی دشمن قرار داشت و ایستادگی کرد. در این مجموعه سعی بر نشان دادن وحشگیری و ددمنشی رژیم بعثی عراق و ایستادگی صبورانه‌ی ملت قهرمان ایران بوده است. مجموعه ۶۴ عکس این کتاب نشان‌دهنده‌ی حملات هوایی و موشکی عراق به تهران طی سال‌های ۱۳۶۴ تا ۱۳۶۷، حرکت عمومی برای ساختن پناهگاه‌ها به ویژه در مدرسه‌ها، بیمارستان‌ها و نقاط حساس شهر، اجرای مانورهای مختلف، تشییع جنازه شهدای حمله‌ی هوایی اهواز و شهدای هواپیمای مسافربری ایرباس و تمرینات مبارزه با عوامل شیمیایی است. مقدمه‌ی کتاب نیز تاریخچه‌ی کوتاهی از جنگ شهرها طی جنگ تحمیلی، همراه با آمار شهدا و مجروحین آن ارائه می‌دهد.

پیشتازان شهادت

تهیه و تنظیم: واحد بسیج مستضعفان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۵۴.۱۳۶۲ ص. مصور: ۱۱۴ عکس (بخش رنگی).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این مجموعه به مناسبت سالگرد جنگ تحمیلی چاپ و منتشر شده است.
مجموعه‌ی «پیشتازان شهادت» به مناسبت سومین سالگرد جنگ تحمیلی تدوین و تهیه شده است. این مجموعه حاوی ۱۱۴ قطعه عکس در زمینه‌ی حضور فعال برادران و خواهران در جبهه‌های جنگ و در پشت جبهه‌های جنگ، آموزش فنون رزمی و نظامی خواهران و برادران، اعزام نیرو به جبهه، تصاویری از رزمندگان، در جبهه‌های جنگ، اهدای کمک‌های نقدی و غیرنقدی به جبهه‌ها، مجروحین و شهدای جنگ تحمیلی است و بیشتر زیرنویس‌ها نیز فرازهایی از سخنان حضرت امام خمینی (ره) هستند.

تصویر رهایی

ستاد رسیدگی به امور آزادگان.- تهران: ستاد رسیدگی به امور آزادگان، معاونت امور فرهنگی، ۴۵.۱۳۷۴ ص.: عکس.
سرآغاز مجموعه، کلامی از حضرت امام (ره) و رهبر معظم انقلاب اسلامی در مورد آزادگان میهن اسلامی است. هدف از گردآوری و تنظیم آلبوم «تصویر رهایی»، نشان دادن یکی از مهمترین رویدادهای سیاسی - نظامی دهه‌های اخیر انقلاب اسلامی ایران از دریچه‌ی دوربین عکاسان و خبرنگاران است. این آلبوم حاوی ۶۱ قطعه عکس بوده، و اسامی عکاسان و هنرمندان این تصاویر نیز در پایان آن ذکر شده است. موضوع‌های عکسهای موجود در این آلبوم عبارتند از: «استقبال حضرت حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی از آزادگان، ریختن اشک شوق آزادگان هنگام ورود به میهن اسلامی، استقبال پرشور مردم از آزادگان، وجود نوجوانان در میان آزادگان، سجده بر خاک ایران هنگام ورود آزادگان به میهن اسلامی، استقبال خانواده‌های آزادگان از آنان و دیدار آزادگان با مقام معظم رهبری».

تعلیم و تربیت از دیدگاه تصویر: برگزیده‌ای از تصاویر مسابقه چهارم و تصاویر نفرات اول تا دهم سومین مسابقه

تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دفتر امور کمک آموزشی و کتابخانه‌ها، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۶۷ ص.: عکس.- (دفتر امور کمک آموزشی و کتابخانه‌ها؛ ۵۲).
عنوان روی جلد: تعلیم و تربیت از دیدگاه تصویر: ۳ – ۴.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۳۲۵]

این کتاب به مناسبت هفته معلم منتشر شده است.
این مجموعه، عکسهای برگزیده‌ی مسابقه‌ی «تعلیم و تربیت از دیدگاه تصویر» است که توسط دفتر امور کمک آموزشی و کتابخانه‌ها برگزار گردید. تصاویر، با ذکر نام عکاس، در ده فصل تنظیم شده‌اند: ۱) «چشمه خورشید با ظلمت مدارا کی کند؟» (حضور نوجوانان در جبهه)؛ ۲) «لبیک یا خمینی» (حضور دانش‌آموزان در صحنه و راهپیمایی‌ها)؛ ۳)«بمباران مدارس دیگر اثر ندارد» (مدارس و کلاسهایی که مورد هجوم بمباران دشمن قرار گرفته‌اند)؛ ۴) «اینجا مدرسه عشق است» (آموزش نظامی دانش‌آموزان)؛ ۵) «ما با سلاح علم به جنگ آمریکا می‌رویم» (درس خواندن و تشکیل کلاس درس رزمندگان در جبهه)؛ ۶) «قلم یک اسلحه است» (رزمندگان در حال درس خواندن)؛ ۷) «هر که دارد هوس کربلا، بسم‌الله» (رژه‌ی رزمندگان جوان و نوجوان)؛ ۸) «ما مرد جنگیم» (دانش‌آموزان در راهپیمایی)؛ ۹) «مرگ بر آمریکا» (بمباران کلاس درس) و ۱۰) «عکسهای برنده‌ی سومین

مسابقه».

تلاشی در تصویر فرهنگ جبهه

ستاد تبلیغات جنگ.- تهران: ستاد تبلیغات جنگ؛ سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۵۹.۱۳۶۲ ص.: مصور، عکس

عنوان از روی جلد.

این کتاب به مناسبت سومین سالگرد جنگ تحمیلی منتشر شده است.

تصاویر این کتاب، نشانگر لحظه‌هایی از زندگی حماسه‌آفرینان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و دفاع مقدس است که طی روزها و ماهها عکاسان هنرمند، آنها را شکار کرده و به ثبت رسانیده‌اند. این مجموعه به مناسبت سومین سالگرد جنگ تحمیلی در ۳۱ شهریورماه ۱۳۶۲ به چاپ رسیده است. جبهه دنیای دیگری است و تفاوت زندگی روزمره و زندگی در جبهه به قدر تفاوت از «خود» تا «خدا» ست.جبهه، محراب است، محراب به تمام معنای کلمه. رزمندگان عاشقانی هستند که با خون وضو می گیرند و سر بر سجاده‌ی ابدیت می‌گذارند و با شهادت تشهد می‌گویند. در آنجا سخن از «سود» نیست؛ هر چه هست «ایثار» است. در جبهه نیازهای اولیه زندگی رنگ دیگری دارند. خواب، غذا، حمام و لباس و... همه در حدی است که ضرورت اقتضا می‌کند. مجموعه، شامل تصاویری از اعزام نیرو به جبهه‌ها، سنگرها و خطوط مقدم، آماده‌سازی روحی برای شرکت در عملیات، اخلاص و از جان‌گذشتگی رزمندگان، وداع با یاران و پیوستن به ملکوت اعلی است.

جلوه‌هایی از هنر انقلاب، مجموعه یکم، مناطق جنگی کردستان، باختران، ایلام، خوزستان

کار مشترک حسن محمودی، ابراهیم سلیمانی.- قم: دفتر تبلیغات اسلامی، بخش فرهنگی - هنری، [۱۳؟].

بدون صفحه‌شمار: مصور (رنگی).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مقدمه به زبان‌های عربی، انگلیسی، فارسی.

به مناسبت ششمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران.

مجموعه‌ی حاضر شامل عکسهایی از آثار هنری، اعم از نقاشی، خوشنویسی، تابلو و تندیسهایی است که در رابطه با دفاع مقدس، در شهرهای مختلف استانهای کردستان، باختران (کرمانشاه)، ایلام و خوزستان، بر دیوارها، پرده‌ها و تابلوهای فلزی یا چوبی ثابت، در جاده‌ها، مراکز و مناطق مختلف غرب و جنوب کشور کشیده، نوشته و یا خلق شده‌اند. آثار، دارای موضوعاتی چون: «شهادت‌طلبی، اطاعت از امام و رهبری، حمایت از مستضعفان، آزادی قدس، ظهور مهدی (عج)، روحیه‌ی ایثار و جوانمردی، حضور مردم در جبهه، جنایات آمریکا و صدام، عبادت، عزاداری اهل بیت (ع) و به خصوص سیدالشهدا (ع) و...» هستند. همچنین، عکسهایی از مراکز خدمات صلواتی و

[صفحه ۳۲۶]

شرکت زنان در تدارکات و خدمات جبهه نیز موجود است. به هر عکس شماره‌ای داده شده و فهرست عکسها به ترتیب بخشهای کتاب، بر اساس استان، (شامل نام شهر، خیابان، مرکز، مؤسسه، جاده و شماره‌ی پلاک مربوطه) درج شده است.

جنگ تحمیلی: دفاع در برابر تجاوز (۱)

ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی و تبلیغات، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۶۱ ص.: مصور، عکس (بخش رنگی)، نقشه (رنگی).

عنوان دیگر: حماسه دفاع مقدس.

عنوان به عربی: الحرب المفروضه الدفاع امام العدوان.

عنوان به انگلیسی: The Imposed war: Defence vs. Agression

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به مناسبت چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران، ۲۲ بهمن‌ماه ۱۳۶۱ به سه زبان فارسی عربی و انگلیسی منتشر شده است.

کتاب حاضر (که جلد اول از مجموعه‌ی شش جلدی است) پس از مقدمه - که مطالبی پیرامون تجاوز عراق بر ایران دارد - حاوی مجموعه‌ای از تصاویر رنگی و سیاه و سفید از صحنه‌های آغاز تجاوز عراق به جنوب کشور و شهرهای خوزستان است. برای نمونه می‌توان موارد زیر را ذکر کرد: «بمباران شهرهای سوسنگرد، بستان، اهواز، و... توسط عراق، تجهیز و آموزش نیروهای اسلام، شهدا، رزمندگان، جنگزدگان، اسرای عراقی، کمک به مجروحان و آوارگان جنگی، حضور روحانیت در جبهه، شرکت نوجوانان و افراد مسن در نبردها، آتش ادوات و توپخانه‌ها، هوانیروز، تشییع پیکر شهدا، خانواده‌ی شهدا، امدادرسانی به رزمندگان، اسرای عراقی، اردوگاه اسرا، حضور زنان در جبهه، عملیات بیت‌المقدس و بازپس‌گیری خرمشهر و مواردی از این دست. در پایان کتاب، فهرستی از عکسها و اساسی عکاسان با ارجاع به شماره‌ی صفحه به زبانهای فارسی، عربی و انگلیسی ارائه شده است.

جنگ تحمیلی: دفاع در برابر تجاوز (۲)

تهران: شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۶۳ ص.: مصور (بخش رنگی)، لوح (بخش رنگی)، نمودار، نقشه (رنگی)، جدول.

عنوان به عربی: الحرب المفروضه الدفاع امام العدوان.

عنوان به انگلیسی: The Imposed war, Defence vs. Agression

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به مناسبت چهارمین سالگرد جنگ تحمیلی علیه ایران، به سه زبان فارسی عربی و انگلیسی منتشر شده است.

این کتاب حاوی تصاویری از آثار جنگ است. موضوع برخی از آنها عبارت است از: «نخلهای سوخته و ویرانه‌های جنگ در خرمشهر، اندیمشک، مسجد سلیمان، آبادان، دزفول، رامهرمز، اهواز، ماهشهر، بستان و بانه (به ویژه مدارس، بیمارستانها و اماکن عمومی و مسکونی)، آوارگان، مجروحان و شهدای بمبارانها و موشکبارانها، خانواده‌ی شهیدان، استفاده‌ی عراق از سلاحهای شیمیایی، [بمبهای تاول‌زا و (خردل) و...]، بازدید خبرنگاران و اعضای سازمان ملل از مجروحان سلاحهای شیمیایی، نامه‌ی پزشکان اتریشی و مأموران سازمان ملل در تأیید استفاده‌ی عراق از سلاحهای شیمیایی، تخریب آثار باستانی شهرهای جنوب، آتش‌سوزی سکوهای نفتی خلیج‌فارس و...». در پایان کتاب فهرستی از عکسها و اسامی عکاسان با ارجاع به شماره‌ی صفحه ارائه شده است.

[صفحه ۳۲۷]

جنگ تحمیلی: دفاع در برابر تجاوز (۳)

شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ.- تهران: شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ، ۲۰۶.۱۳۶۴ ص.: مصور، عکس (بخش رنگی)، نقشه.

عنوان دیگر: حماسه دفاع مقدس.

عنوان به عربی: الحرب المفروضه الدفاع امام العدوان.

عنوان به انگلیسی: The Imposed war, Defence vs. Agression

این مجموعه به مناسبت پنجمین سالگرد جنگ تحمیلی علیه ایران، به سه زبان فارسی عربی و انگلیسی منتشر شده است.

کتاب حاضر، کاری است از ستاد تبلیغات جنگ شورای عالی دفاع که به مناسبت پنجمین سالگرد دفاع مقدس منتشر و مطالب آن به سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی ارائه شده است. در مقدمه‌ی کتاب، گزارشاتی از نحوه‌ی تجاوز عراق به ایران همراه با بحث پیرامون موضوعهایی چون جنگ تجاوزکارانه، دفاع عادلانه، آغاز حمله‌ی گسترده‌ی نظامی، مقاومت مردمی در برابر دشمن، آغاز عملیات نظامی گسترده علیه دشمن، تشدید حمله به مناطق مسکونی، نقض تعهدات بین‌المللی توسط رژیم عراق، تشنج‌آفرینی و تجاوز رژیم عراق در منطقه، جنگ تحمیلی و دفاع در برابر تجاوز ارائه شده است. در این مجموعه، سی اثر نقاشی از نقاشی‌های کودکان و نوجوانان پیرامون جنگ و جبهه و عکسهایی درباره راهپیمایی روز قدس، اعزام نیرو، بمبارانهای شیمیایی، عملیات والفجر، عملیات بیت‌المقدس، عملیات رمضان و... آمده است.

جنگ تحمیلی: دفاع در برابر تجاوز (۴)

شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ.- تهران: شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ، ۲۰۸.۱۳۶۵ ص.

عنوان دیگر: حماسه دفاع مقدس.

عنوان به عربی: الحرب المفروضه الدفاع امام العدوان.

عنوان به انگلیسی: The Imposed war, Defence vs. Agression

این مجموعه به مناسبت ششمین سالگرد جنگ تحمیلی عراق علیه ایران به سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی منتشر شده است.

در مقدمه‌ی کتاب، تاریخچه‌ی کوتاهی از جنگ تحمیلی و گذری بر رویدادهای یک ساله‌ی جنگ تحمیلی (از سال ۱۳۶۵ - ۱۳۶۴)، تحت عناوین: «استفاده‌ی مجدد عراق از سلاحهای شیمیایی، سازمان ملل متحد: عراق از سلاحهای شیمیایی استفاده کرده است و تا به کجا می‌توان به سکوت ادامه داد؟» ارائه شده است. در این مجموعه، ۲۰۲ قطعه عکس با موضوعات زیر به چاپ رسیده است: عملیاتهای والفجر هشت و کربلای یک؛ راهپیمایی روز قدس، روز جمهوری اسلامی، دو هزارمین روز جنگ تحمیلی، اعزام نیرو به جبهه، کمکهای نقدی دانش‌آموزان و مردم، جبهه‌های جنوب و غرب، اسرای عراقی در عملیاتها، مصدومین بمباران شیمیایی، مانور لشکرهای بسیج مستضعفین به مناسبت دهه‌ی فجر، مراسم هفته‌ی جنگ، روز کارگر، روز زن، هواپیمای مسافربری شرکت هواپیمایی آسمان، که مورد حمله‌ی هواپیماهای عراقی قرار گرفت و تشییع جنازه‌ی شهدای هواپیمای مسافربری ایران.

جنگ تحمیلی: دفاع در برابر تجاوز (۵)

شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ.- تهران: شورای عالی دفاع، ستاد تبلیغات جنگ، ۲۰۸،۱۳۶۶ ص.: مصور، عکس (بخش

رنگی)، نقشه.

عنوان دیگر: حماسه دفاع مقدس.

عنوان به عربی: الحرب المفروضه الدفاع امام العدوان.

[صفحه ۳۲۸]

عنوان به انگلیسی: The Imposed war, Defence vs. Agression

جلد پنجم این مجموعه به مناسبت هفتمین سالگرد جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، به سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی منتشر شده است.

در مقدمه‌ی کتاب، مطالبی در محورهای موضوعی زیر آمده است: عکس‌العمل رژیم عراق در برابر پیروزی ایران در فاو؛ حمله‌ی رژیم صدام به قطار و هواپیمای مسافربری؛ استفاده عراق از سلاح شیمیایی؛ حملات عراق به مراکز فرهنگی و میراث بشری؛ حمله به شهرها و بمباران مناطق مسکونی و مدارس؛ سپاهیان محمد (ص)، تجلی عزم راسخ ملت ایران در ادامه دفاع مقدس؛ انهدام ماشین جنگی عراق در عملیات کربلای پنج؛ مقاومت در شهرها و زندگی در سنگر؛ سپاهیان مهدی (عج) و عزم مردم در ادامه‌ی نبرد؛ تلاش برای کشیدن ابرقدرتها به خلیج‌فارس و آینده‌ی جنگ. ۲۰۳ قطعه عکس این مجموعه نیز درخصوص موارد زیر هستند: بمباران مناطق مسکونی شهرهای اهواز، خرم‌آباد، باختران، ارومیه، اسلام‌آباد، قم، میانه، بمباران مدرسه‌ای در اسلام‌آباد، بروجرد در سال ۱۳۶۵، اعزام سپاهیان محمد (ص) و مهدی (عج)، عملیاتهای کربلای پنج و کربلای ده، اهداء کمکهای مردمی و دانش‌آموزان به جبهه‌های جنگ، بازدید خبرنگاران خارجی از مناطق بمباران شده شهر باختران، بازدید فرستاده‌ی ویژه‌ی سازمان ملل از مصدومین شیمیایی.

جنگ تحمیلی: دفاع در برابر تجاوز (۶)

ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی و تبلیغات، (چاپ اول): ۱۳۶۸. [۱۹۲] ص.: مصور: عکس (بخش رنگی)، نقشه (رنگی).

عنوان دیگر: حماسه دفاع مقدس.

عنوان به عربی: الحرب المفروضه الدفاع امام العدوان.

عنوان به انگلیسی: The Imposed war: Defence vs. Agression

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به مناسبت چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران، ۲۲ بهمن ماه ۱۳۶۱ به سه زبان فارسی عربی و انگلیسی منتشر شده است.

کتاب حاضر (که جلد ششم از مجموعه‌ی شش جلدی است) شامل تصاویر رنگی و سیاه و سفید از تجاوز عراق به ایران در مناطق مختلف و شهرهای کشور و مواردی چون: جنگ خلیج‌فارس و آتش گرفتن و غرق کشتی، نبرد قایقها و ناوچه‌های ایران در خلیج‌فارس، بمبارانها و موشک‌بارانهای شهرهای مختلف، مناطق مسکونی، بیمارستانها و مدارس، عملیات والفجر ده، ورود رزمندگان به شهر حلبچه و استقبال مردم، بمباران شیمیایی شهر حلبچه و شهدای مردم حلبچه، حضور ناوگان آمریکا در خلیج‌فارس، انهدام سکوهای نفتی، سقوط هواپیمای پرواز ۶۶۵ توسط ناو آمریکایی، تشییع پیکرهای شهدای پرواز ۶۵۵، قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸ و بازتاب آن در ایران، روزهای پایان جنگ، عملیات مرصاد و حضور نیروهای صلیب سرخ سازمان ملل. در پایان

کتاب نیز فهرستی از اسامی عکاسان مربوط به هر عکس با ارجاع به شـماره‌ی صـفحه به زبانهای فارسی، انگلیسی و عربی ارائه شده است.

چهره‌های جنگ: گزارشی تصویری از جنگ عراق با ایران ۱۳۶۰ – ۱۳۵۹

عکس‌ها آلفرد یعقوب‌زاده.- [بی‌جا: بی‌نا، (چاپ دوم): ۱۱۲]. ۱۳۶۰ ص.: عکس.
شمارگان: ذکر نشده است.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: ۱۹۸۰-۱۹۸۱ Faces of War: Pictorial report on the Iraq- Iran war.

[صفحه ۳۲۹]

کتاب حاضـر شامل مجموعه‌ای از عکسـهای سیاه و سفید درباره‌ی جنگ است. عکسها فاقد زیرنویس بوده، به پنج قسمت با عناوین زیر، تقسیم شده‌انـد: «می‌جنگیم؛ جنـگ، آوارگی؛ اسـراء...؛ ایثـار – شـهادت و زنـدگی، جنگ». در اول کتاب صـفحه‌ای به شـرح عکسها اختصاص داده شده که عنوان هر عکس، ماه و سال گرفتن عکس به همراه شماره‌ی صفحه مربوط را ارائه می‌دهد. در پشت کتاب نیز عکسی از عکاس با دوربین عکاسی حین عبور از یک رودخانه در منطقه‌ی جنگی به چاپ رسیده است.

حلبچه، بهار ۱۳۶۷: مجموعه عکسهای سعید جان‌بزرگی، علی فریدونی، ساسان مؤیدی، احمد ناطقی

عکاسان: سـعید جان‌بزرگی، سـعید صادقی، علی فریدونی، ساسان مؤیدی، احمد ناطقی.- تهران: سـروش (انتشارات صدا و سـیمای جمهوری اسلامی ایران)، ۸۲.۱۳۶۸ ص.: عکس.
صفحه‌آرا: علی‌اصغر محتاج.
«حلبچه، بهار ۱۳۶۷»، روایت واقع‌بینانه‌ای است که تنها گوشه‌ای از صـحنه‌ی نبرد حاکمان عراق با مردم این کشور را بازمی‌نمایانـد. این کتاب، تصویر روشـنی از فاجعه‌ی قتل‌عام شیمیایی مردم حلبچه است که در تاریخ ۲۷ / ۱۲ / ۶۶ صورت گرفت و در حدود پنج هزار شهید بر جای گذاشت. کتاب، افزون به زبان فارسی به سه زبان «عربی، اردو و انگلیسی» ترجمه شده است. این کتاب «حکایت پژمردن انسـان و کبوتر و شـقایق است در تنـدباد مسـموم کینه. حکایت به خاک سپردن آرزو و امیـد و عشق است در پشت میزهای مـدرسه و حکایت مردن بیصدا است در باغچه‌ی کوچک خانه گرم صـمیمیت؛ و حکایت این سـرزمین است در روز ۲۷ اسفند سال ۱۳۶۶».

حلبچه تکرار هیروشیما

بنیـاد حفـظ آثـار و ارزشـهای دفـاع مقـدس معاونت تحقیقات و مرکز اسـناد.- تهران: بنیاد حفظ آثار و نشـر ارزشـهای دفاع مقـدس مدیریت انتشارات و ادبیات، ۹۷.۱۳۷۲ ص.: عکس.
طراح و گرافیست: نجم‌الدین فرخ‌یار.
مطالب این کتاب، در برگیرنـده‌ی گزارشـهای خبرنگاران و عکاسان خارجی است که بعـد از بمباران دردناک شـهر حلبچه از سوی صدام، در سراسـر دنیا انتشار یافته است. کتاب به زبانهای فارسی، انگلیسی و فرانسه اخبار و اطلاعاتی را در زمینه‌ی این بمباران ارائه

داده است. تصاویری از روزنامه‌های مختلف برای توضیح بیشتر مطالب کتاب به چاپ رسیده است. موضوعاتی که عکسهای این کتاب دنبال می‌کنند، عبارتند از: آسیب‌دیدن کودکان از بمباران شیمیایی، غم و اندوه مادرانی که در بمباران فرزندان خود را از دست داده‌اند، تظاهرات مردم برای محکوم کردن اقدام عراق، تجمع کشته‌شدگان بمباران شیمیایی. در این کتاب، متن مصاحبه‌هایی هم که با آسیب‌دیدگان این حادثه توسط روزنامه‌های مختلف انجام شده، به چاپ رسیده است.

در خون شکفت خرمشهر

تهیه و تنظیم اداره کل تبلیغات و انتشارات وزارت ارشاد اسلامی.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل تبلیغات و انتشارات، ۱۳۶۲.

بدون صفحه‌شمار: مصور (بخش رنگی)، نقشه، جدول، عکس.

شمارگان: ذکر نشده است.

هدف این کتاب (که به مناسبت پنجمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران منتشر شده است) به تصویر کشیدن حماسه‌هایی است که از آغاز اشغال خرمشهر توسط متجاوزان بعثی، تا آخرین لحظات آزادسازی آن به دست سپاهیان اسلام به وقوع پیوسته است. کتاب در پنج بخش تنظیم شده است و عکسهای هر بخش با توجه به

[صفحه ۳۳۰]

موضوع آن برگزیده شده، توضیحات و اطلاعات ضروری درباره‌ی هر بخش نیز داده شده است. این بخشها عبارتند از: تاریخچه‌ی خرمشهر؛ از خرمشهر تا خونین‌شهر؛ خونین‌شهر در بیست ماه اشغال؛ از خونین‌شهر تا خرمشهر و بازسازی خرمشهر. در بخش چهارم به عملیات بیت‌المقدس و نحوه‌ی آزادسازی خرمشهر پرداخته شده و درباره‌ی تلفات و خسارات وارده به دشمن و بازتاب جهانی این عملیات نیز مطالبی عنوان شده است.

دفاع عاشقانه

عکاس: سعید صادقی، بهرام محمدی‌فرد، صادق مصلح.- تهران: روزنامه جمهوری اسلامی، (چاپ اول): ۱۲۷.۱۳۶۴ ص.: عکس.

این آلبوم حاوی ۱۱۷ قطعه عکس است که اکثر آنها در اندازه‌های بزرگ به چاپ رسیده‌اند. در ابتدای آلبوم، قبل از هر سخنی، پنج عکس از شهدای روزنامه‌ی جمهوری اسلامی به چشم می‌خورد. این شهیدان عبارتند از: «اسماعیل حاج‌افراسیابی، حسن باقری، سعید حشمتی، فتح‌الله ژیان‌پناه و احمد قدیریان». موضوع عکسهای آلبوم عبارتند از: شرکت افراد مسن در جنگ، ایثار و از خودگذشتگی رزمندگان، کوچ مردمی که منازلشان ویران گشته است. حمله‌ی عراق به مناطق مسکونی و کشتار دامها، شرکت نوجوانان کم‌سن و سال در جنگ، عزاداری مردم، مهربانی دلاورمردان ایرانی با اسرای عراقی، تصاویری از بهشت‌زهرا و بیمارستانهای صحرایی و بسیاری موضوع‌های دیگر.

راویان نور

عکاس مجید دوخته‌چی‌زاده.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۳۶۲.[۱۰۱] ص.: عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Narrators of Light

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاوی ۹۷ قطعه عکس در اندازه‌های مختلف و با زمینه‌های گوناگون است. موضوع تصاویر عبارتند از: «فعالیتهای روزانه‌ی رزمندگان اسلام در جبهه‌ها؛ وضعیت زندگانی مردم جنگ‌زده؛ آثار ویرانی خانه‌های مسکونی در بمباران شهرها؛ تصاویر از مقاومت مردم؛ اسارت نیروهای مردمی؛ پانسمان کردن و رسیدگی به مجروحان اسلام و لحظه‌های دعا و نیایش رزمندگان».

رکعتی عشق: مجموعه عکس آثار جمعی از عکاسان با موضوع نماز و نیایش

برگزارکننده ستاد اقامه نماز؛ با همکاری: خانه عکاسان ایران؛ به کوشش مجتبی آقایی سربرزه.- تهران: ستاد اقامه نماز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

یک جلد بدون شماره‌گذاری: عکس: بخش رنگی.

عکس روی جلد: محمدرضا شناگر.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر (شامل مجموعه عکسهایی درباره‌ی نماز و نیایش پروردگار) به مناسبت نمایشگاه سراسری عکس نماز و نیایش در زمستان ۱۳۷۹، منتشر شده است. عکسها درباره‌ی «نماز فرزند صالح، نیایش در میدان فوتبال پس از پیروزی، نماز جماعت در مسجد، نماز در بیابان، نماز جمعه، نماز جماعت رزمندگان در کوهستان، نماز ظهر عاشورا، نماز مجروح جنگی، نماز جانباز، نماز میت، نماز نونهالان، نماز تکلیف، نماز عید فطر، نماز شب، نماز زنان،

[صفحه ۳۳۱]

نماز در شب عملیات، نماز در هور، نماز جماعت جانبازان، نماز راننده تانک، نماز در حرم معصومان (ع)، نماز رزمندگان در زیر برف، و...» هستند. نام عکاس هر عکس، به همراه عنوان مربوطه، زیر آن نوشته شده است بعضی از تصاویر، بدون عنوان هستند.

رویشی در سپیده: تصاویری از بازسازی مناطق جنگ زده

دفتر مناطق بازسازی شده جنگ تحمیلی، روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۳۷۸.۳۶۳ ص.

عنوان به انگلیسی: A Growth in Dawn: Images of the Reconstruction of War - stricken zone

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مقدمه به زبانهای فارسی، انگلیسی، عربی.

کتاب «رویشی در سپیده» مجموعه‌ای از عکسها و تصاویر نشان‌دهنده‌ی چندین سال فعالیت بازسازی مناطق آسیب‌دیده از جنگ تحمیلی است. بازسازی «واحدهای مسکونی، شبکه‌های آب، فاضلاب، مخابرات، مزارع، امکانات زیربنایی، مراکز خدمات عمومی و فضاهای درمانی، تفریحی، فرهنگی و آموزشی، در ۸۴ شهر کشور» موضوع عکسها است. کتاب در پنج فصل بازسازی انجام گرفته در استانهای خوزستان، کرمانشاه، ایلام، کردستان و آذربایجان غربی را ارائه می‌دهد و سعی شده است تا با ارائه‌ی تصاویر زمان جنگ و پس از بازسازی، میزان فعالیت و زحمات دست‌اندرکاران نمایان گردد. تعدادی عکس از فعالیتهای بازسازی در

تهران نیز با زیرنویس ارائه شده است. در پایان کتاب، فهرست و مشخصات عکسها (شامل عنوان عکس، سال مربوطه و نام عکاس) همراه با شماره‌ی زیر هر عکس – برای راهنمایی – موجود است.

زندگی... – جنگ: ایران ۱۳۶۱ – ۱۳۵۹

مقدمه و عکس از کامران جبرئیلی.- تهران: [بی‌نا، چاپ پنگوئن]، ۱۳۶۱ . ۷ ، [۸۱] ص.: عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:۸۲-۱۹۸۱ Life ..., War, Iran

متن به دو زبان فارسی و انگلیسی است.

این آلبوم مجموعه‌ای از عکسهایی است که کامران جبرئیلی از اسفندماه ۱۳۵۹ تا اردیبهشت ۱۳۶۱ از مناطق جنگ‌زده‌ی اهواز، سرپل‌ذهاب، آبادان، خونین‌شهر،شوشتر، غرب دزفول، شادگان، شوش، سوسنگرد، دشت عباس، منطقه‌ی بستان، امیدیه و اندیمشک گرفته است. او سعی کرده است واقعیت‌های زندگی در مناطق درگیر جنگ را ثبت کرده، و چهره‌ی زشت و مشقت‌بار جنگ را با ویرانی‌ها، آوارگی‌ها و چشمهای گریان افراد و در عین حال ایثارگری و مقاومت مردم دلیر این خطه را نشان دهد. تعدادی از عکس‌ها تصاویری از اردوگاههای جنگ‌زدگان در ماه‌شهر و شوشتر را نشان می‌دهد که بیانگر چهره‌ی روشنی از بردباری، ایثار، رنج و دربدری بیش از دو میلیون نفر آواره‌ی جنگ‌زده است. چند عکس مربوط به اسیران عراقی و تعدادی عکس مربوط به تهران نیز که مردم آن از دور دستی بر آتش دارند، در مجموعه موجود است.

زندگی دوباره

سعید صادقی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.

یک جلد (بدون شماره‌گذاری): تمام تصویر (بخش رنگی).

این آلبوم نگاه ساده‌ای است از دریچه دوربین به زندگی روزمره‌ی اسیران عراقی در ایران. اوایل پاییز ۱۳۶۸، سه

[صفحه ۳۳۲]

نفر برای گردآوری این آلبوم به اردوگاههای شمال کشور می‌روند. سعید صادقی عکاس این گروه است. او توانست وضع اردوگاه را در طبیعی‌ترین لحظات زندگی‌اش با دوربین خود ثبت کند و برای گرفتن این عکسها اجازه نداد حتی کوچکترین شیئی نیز جابه‌جا شود. کمیسیون اداره‌ی اسرای عراقی، فرماندهان اردوگاهها و مسؤولین کمیته فرهنگی اردوگاهها، برای تکمیل عکسهای این آلبوم صمیمانه همکاری کردند. تقریبا تمامی عکسها، نشان‌دهنده‌ی وضعیت اسرای عراقی در داخل اردوگاههای ایران هستند. این آلبوم دارای ۱۴۲ قطعه عکس است و مقدمه‌ی آن به سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی چاپ شده است.

سپاه محمد: گزارشی از بزرگترین بسیج مردمی در طی هشت سال دفاع مقدس

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ؛ خط: جلیل رسولیان؛ رباعیات: محمدرضا بامدادیان.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ، ۱۱۶.۱۳۶۷ ص.: مصور (رنگی)، نقشه، جدول، عکس.

عنوان به انگلیسی: The Troop of Mohammad (p.b.u.h): A Report of the Greatest Mass

Mobilization

مندرجات: سپاه محمد به روایت تصویر: ۱. ثبت‌نام؛ ۲. تجهیز؛ ۳. حرکت به سوی میعادگاه؛ ۴. تجمع و بیعت در ورزشگاه آزادی؛ ۵. بدرقه مردم و عزیمت به جبهه؛ ۶. عملیات کربلای پنج؛ فهرست تصاویر.

این کتاب، گزارشی از بزرگترین بسیج مردمی طی هشت سال دفاع مقدس است و به مناسبت دهمین سالگرد انقلاب اسلامی، توسط ستاد امور جنگ وزارت فرهنگ و ارشاد، تهیه و تدوین شده است. به مناسبت ششمین سالگرد دفاع مقدس، از سوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی اعلام شد که سپاهی متشکل از یکصد هزار داوطلب حضور در میدان نبرد - با عنوان مبارک سپاه محمد (ص) - بسیج و به جبهه اعزام خواهد شد. بعد از این فراخوانی گسترده، سیل عظیم سلحشوران برای حضور در این سپاه مقدس به حوزه‌های ثبت نام هجوم بردند. این مجموعه، حاوی تصاویری است که لحظات مختلف ثبت نام در این سپاه، حضور و تجمع در ورزشگاه آزادی و بدرقه‌ی مردم و حضور در جبهه را ثبت و ضبط نموده است. تابلوهایی با خط خوش، سروده‌هایی را در آغاز هر فصل عرضه کرده است.

سوره، جنگ و تصویر

عکسها از احمد طلائی، امیرعلی جوادیان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی (واحد هنری)،[۱۳؟؟].

یک جلد (بدون شماره‌گذاری): عکس (رنگی).

عنوان به عربی: لقطات من الحرب.

عنوان به انگلیسی: The War in Pictures

به سه زبان فارسی، انگلیسی و عربی.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب حاضر مجموعه‌ای از تصاویر رنگی هشت سال دفاع مقدس است که در نه بخش مجزا با موضوعات زیر ارائه شده است: «چرایی‌ها (تصاویری از شروع جنگ و ویرانی‌های شهرها و روستاهای جنوب کشور)، زندگی در جنگ (تصاویری از زندگی رزمندگان در جبهه)، اعزام (تصاویری از جبهه، قبل و هنگام شروع عملیات)، عملیات (تصاویری از جنگ و نبرد در جبهه‌های متعدد و عملیاتهای مختلف)، بازماندگان شهدا (تصاویری از مزار شهدا و خانواده‌های معظم شهدا)، مجروحان (تصاویری از مجروحان دوران جنگ و لحظه‌ی جراحت ایشان)، چهره‌ها (تصاویری از افراد جوان، پیر و روحانی و نیز مسؤولان در جبهه)، اسرا (تصاویری از اسیران عراقی و برخورد رزمندگان با آنان) و پیروزی (تصاویری از پیروزی در جنگ و شادی مردم و رزمندگان در فتحهای متعدد)».

[صفحه ۳۳۳]

سوسنگرد، شهر عاشقان شهادت

[ستاد بازسازی و نوسازی سوسنگرد - استان مازندران؛ به کوشش علی‌اصغر حلبی] به خط اسماعیل پدرام.- [مازندران: ستاد بازسازی و نوسازی سوسنگرد]، (چاپ اول): ۱۳۶۳.

یک جلد (بدون صفحه‌شمار): مصور، عکس (رنگی)، نقشه، جدول.

صفحه عنوان به انگلیسی: Susangerd: the City of rising and martyrdom

به سه زبان فارسی، عربی، انگلیسی.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، مجموعه‌ای از تصاویر رنگی از دوران اشغال، نبرد، آوارگی مردم و عملیاتهای مربوط به شهر سوسنگرد همراه با تصاویری از دوران پس از جنگ و دوران بازسازی شهر است. متن خطبه‌ی نماز جمعه‌ی تهران (ایراد شده توسط آیت‌الله خامنه‌ای، ریاست جمهور و رئیس شورای عالی دفاع)، تلگراف آقای هادی روحانی، نماینده‌ی امام در استان مازندران (درباره‌ی همت مردم مازندران در بازسازی شهر سوسنگرد) و متن پیام محمد مجدآرا، استاندار مازندران (به مناسبت جشن پایان بازسازی و نوسازی شهر سوسنگرد) و دیگر نامه‌ها و تشکرهای مربوطه از مسؤولان و مردم استان مازندران - که عهده‌دار بازسازی شهر سوسنگرد بودند - ارائه شده است. همچنین جدولی شامل لیست عملکرد شهرستانهای استان مازندران (کمکهای نقدی، ساختمانهای ساخته شده و نیروهای اعزام شده، به تفکیک شهرستان) ارائه شده است.

شکوفه‌های شکسته

عکس سعید صادقی؛ خط حمید عجمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر؛ خانه عکاسان ایران، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

[۶۰ مساوی ۶۰] ص.: تمام تصویر (سیاه و سفید).- (انتشارات خانه عکاسان ایران؛ مجموعه شماره ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Broken Blossoms

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «شکوفه‌های شکسته» حاوی ۵۶ قطعه عکس سیاه و سفید، از تعدادی عملیاتها و برخی مناطق جنگی است که با عناوین مشخص، بدون زیرنویس به چاپ رسیده‌اند. فهرستی از عناوین تصاویر با ارجاع به شماره‌ی صفحه‌ی مربوطه، در کتاب ارائه شده است؛ عملیاتهایی مانند: «بیت‌المقدس، طریق‌القدس، بدر، کربلای پنج، خیبر، والفجر مقدماتی، والفجر چهار، رمضان، فتح‌المبین، والفجر یک، بازی دراز و...» و مناطقی نظیر: خرمشهر، پل سابله، جزیره‌ی مجنون، هورالعظیم، محور طلائیه، مریوان، هورالهویزه، سرپل‌ذهاب، کانال دریاچه‌ی ماهی، شمال جاده‌ی جفیر، پاسگاه زید، شهرک دوعیجی، شهر ماووت عراق، جاده‌ی شملچه، موسیان و عین‌خوش، فکه و...». تصاویری نیز از اعزام نیرو در تهران، مراسم تشییع شهیدان در مسجد امام خمینی تهران، گلزار شهدای آبادان، خانواده‌های شهیدان، بمباران گیلان غرب و...» موجود است.

لا اله الا الله

عکس‌ها از امیرعلی جوادیان، محمدحسین حیدری؛ خط صمدی.- تهران: انتشارات فرهنگ انقلاب اسلامی با همکاری وزارت ارشاد اسلامی، ۱۳۶۲. ۱۲۶ ص.: عکس.

مطالب کتاب به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی ارائه شده است.

کتاب حاضر حاوی تصاویری از جبهه‌های جنگ، شهرهای ویران شده و دلاورمردانی است که حماسه‌ها آفریدند. این کتاب شامل هشت بخش مجزا است. بخش اول: «جنگ تحمیلی» شامل مجموعه عکسهایی از ویرانی شهرها و اماکن متبرکه است. بخش دوم:

«اعزام نیرو به جبهه‌های جنگ» و بخش سوم: «زندگی در جبهه» است با تصاویری از راز و نیاز رزمندگان در خط مقدم جبهه با خدای خود، استراحت و سلمانی کردن. بخش چهارم،

[صفحه ۳۳۴]

چهره‌هایی از غیور مردان حاضر در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل، پیرمرد، جوان و نوجوان و بخش پنجم؛ «عملیات» شامل تصاویری از حضور رزمندگان در عملیاتهای فتح‌المبین، بیت‌المقدس و رمضان. بخش ششم، «مجروحین» است که تصاویر حمل و نقل و مداوای مجروحین در جبهه را به نمایش گذاشته است. بخش هفتم، جانبازان انقلاب و بخش هشتم، اسرا، مناطق آزاد شده و بزرگداشت شهداست. در ابتدای هر بخش، بیاناتی از امام راحل (ره) درج گردیده است.

لبیک

عکس‌ها محمود گل‌محمدی مجید دوخته‌چی‌زاده.- [بی‌جا: بی‌نا، ۷۲].؟۱۳۶۰. ص.: تمام تصویر.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Labbaik
شمارگان: ذکر نشده است.
کتاب «لبیک» حاوی ۷۲ قطعه عکس سیاه و سفید، بدون زیرنویس و متن، درباره‌ی مضامین و مفاهیم زیر است: «حضور زنان در صحنه‌های جنگ و انقلاب، حادثه‌ی هفت تیر و شهادت ۷۲ تن از جمله شهید بهشتی، انفجار ساختمان ریاست جمهوری شهادت یک روحانی رزمنده در جبهه (شهید محمدرضا همراه قراملکی)، تشییع پیکر پاک شهیدان، شهادت به دست منافقین، تصاویر شهیدان بر روی دست مردم و خانواده، سوگ شهیدان، حادثه‌ی شهادت رجایی و باهنر و تشییع پیکر پاک آنها، شهادت دکتر مصطفی چمران و تشییع پیکر وی، سوگواری و عزاداری برای سالار شهیدان، امام حسین (ع) در ماه محرم، تشییع پیکر شهید حسین کریمی، تشییع پیکر شهید یوسف کلاهدوز، پدر و مادر شهید بر سر مزار شهید، بهشت زهرا و مزار شهیدان و...».

مجموعه عکس جنگ

سعید صادقی.- تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۷۹. ۱۸۰ ص.: عکس.- (روایت فتح؛ ۱۲: تصاویر ماندگار؛ ۱).
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
در این کتاب، ۱۵۶ قطعه عکس سیاه و سفید مربوط به رزمندگان جنگ تحمیلی به چاپ رسیده است. عکاس با حضور در عملیاتهای «بیت‌المقدس»، والفجر مقدماتی، والفجرهای چهار و پنج و نه، کربلای پنج، طریق‌القدس، خیبر و بدر» عکسهایی از صحنه‌های نبرد تهیه کرده است. موضوع عکسها، عملیاتهای مختلف، تشییع پیکر پاک شهدا، خانواده‌های شهدا، اسیران و مفقودان، موشکباران مناطق مسکونی در تهران، اعزام نیرو، گلزار شهدا و آزادسازی خرمشهر است. ایثار، فداکاری، ایمان و مقاومت رزمندگان در تمامی عکسها مشهود است. عکاس سعی داشته حضور چهره‌های جوان و نوجوان رزمنده در جبهه‌های جنگ را نشان دهد. و این که چگونه با کمترین امکانات و خالصانه در خدمت جنگ و مردم بوده‌اند، فهرستی از مکانها و محلهای عکسبرداری در انتهای کتاب آمده است.

مرثیه حلبچه

نصرت‌الله محمودزاده.- تهران: جهاد سازندگی با همکاری مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۶۸. ۱۳۶ ص.: عکس، نقشه (بخش رنگی).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

با همکاری پشتیبانی مهندسی جنگ جهاد سازندگی واحد ثبت وقایع جنگ.

در ابتدای کتاب، بخشی از پیام امام نوشته شده خمینی (ره) به مناسبت عملیات پیروز والفجر ده (در تاریخ

[صفحه ۳۳۵]

۱۷ / ۱۲ / ۱۳۶۷) نوشته شده و پس از آن نیز مقدمه‌ای بر عملیات پیروز والفجر ده آمده است که تحلیلی بر این عملیات می‌باشد، سپس موقعیت شهرهای حلبچه، دوجیله (سیروان) و خرمال از نظر جغرافیایی و سیاسی تشریح شده است. فصل اول - «فاجعه‌ی رمضان» - به تظاهرات مردم حلبچه در تاریخ ۲۳ / ۲ / ۶۶، حمله‌ی ارتش عراق به این شهر، ویرانی و کشته و زخمی شدن عده‌ی زیادی از مردم بی‌پناه شهر می‌پردازد. فصل دوم، صحبتهای یک رزمنده با کودک شیرخواری است که بر اثر بمباران شیمیایی و شهادت والدین، تنها مانده است. فصل سوم، توصیفی از حلبچه (پس از بمباران شیمیایی) و اجسادی است که در اثر بمباران شیمیایی هر کدام به گونه‌ای به شهادت رسیده‌اند. فصل چهارم، کوچ دسته‌جمعی باقی‌مانده‌ی مردم حلبچه به سمت ایران است. و فصل پنجم نیز شرح مجلس ختمی است در مسجد حلبچه.

هویزه شهر شهید

تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، ۱۳۶۱.

۹۲ ص.: مصور، عکس، نقشه، (بخش رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Hoveizeh, The Martyred City

کتابنامه: به زبانهای فارسی، عربی و انگلیسی.

این کتاب به مناسبت دومین سالگرد جنگ تحمیلی عراق علیه ایران منتشر شده است.

مندرجات: نگاهی کوتاه به هویزه؛ سابقه تاریخی؛ موقعیت جغرافیایی؛ جغرافیای انسانی؛ تأسیسات و مراکز فرهنگی و آموزشی؛ حماسه هویزه.

متن کتاب «هویزه شهر شهید» به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی چاپ شده است. این کتاب شهر هویزه را از نظر سابقه تاریخی و موقعیت جغرافیایی و انسانی به اجمال توصیف کرده است. همچنین اشاره‌ای به اولین حمله نیروهای عراقی به این شهر در تاریخ ۶ / ۷ / ۵۹، مقاومت دلیرانه مردم و رزمندگان، محاصره و اشغال آن توسط عراقی‌ها به مدت ۱۶ ماه شده است. در طی این حملات، صدمه‌های فراوانی به آثار تاریخی و مذهبی شهر هویزه و مراکز و تأسیسات آموزشی و فرهنگی وارد آمد و اکثر آنها ویران گردید. این کتاب حاوی ۳۵ قطعه عکس در زمینه راهپیمایی مردم قبل از شروع جنگ، در جریان انقلاب اسلامی، تخریب شهر، عملیات بازسازی و نوسازی و نقشه‌های هوایی شهر اهواز، شهر هویزه، استان خوزستان و ایران است.

یادواره فجر

تهیه و تنظیم ستاد برگزاری مراسم دهه فجر انقلاب اسلامی.- تهران: ستاد برگزاری مراسم دهه فجر انقلاب اسلامی، (چاپ اول):

۱۳۶۱.[۱۸ ، ۱۴۳] ص.: مصور، عکس (بخش رنگی).

عنوان روی جلد: یادواره فجر: چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران بهمن‌ماه ۱۳۶۵.

مندرجات: مقدمه؛ تصاویر؛ یادواره فجر؛ جنگ تحمیلی؛ دیدارها و دیدگاهها؛ عملکرد امپریالیسم؛ شعر انقلاب؛ بازرگانی خارجی؛ واکنش سریع؛ جنگ به روایت تصویر.

این مجموعه، اخبار دهه‌ی فجر چهارمین سالگشت پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی را در دو بخش ارائه می‌دهد. یادواره‌ی فجر شامل: «برگزاری مراسم دهه‌ی فجر، میهمانان خارجی و نمایشگاههای دستاوردهای انقلاب اسلامی» است. صحنه‌هایی از جنایات صدام، پیامهای حضرت امام (ره) و دیگر شخصیتها همراه با تصاویری از رژه نیروهای مسلح و جشنواره‌ی فجر نیز در کتاب دیده می‌شود، بخش جنگ تحمیلی شامل شرح حضور گسترده‌ی مردم ایران در صحنه و حمایتهای امریکا از عراق (در قالب کمکهای مالی و تسلیحاتی) است. عناوین این بخش عبارتند از: «دسیسه‌های نابودی انقلاب اسلامی، عراق کاندیدای امپریالیسم، جمهوری اسلامی، آغاز هجوم و آینده‌ی جنگ و وظیفه ما». در بخش پایانی (جنگ به روایت تصویر) نیز تصاویری از تخریب مناطق مسکونی، حضور رزمندگان در جبهه‌ها و پشتیبانی مردم از دفاع مقدس (با اعزام کمکها و نفرات به جبهه) چاپ شده است.

[صفحه ۳۳۶]

هنر، کاریکاتور

صدام و جنگ

تهران: کانون نشر فرهنگ انقلاب اسلامی ایران، (چاپ اول): ۱۰۱.۱۳۶۰ ص.: مصور (سیاه و سفید).

شمارگان: ۱۰۰۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مجموعه‌ای از نود طرح و کاریکاتور برگزیده‌ی است که درباره‌ی صدام و جنگ تحمیلی عراق علیه ایران کشیده شده‌اند. برخی از تصاویر دارای عناوین و موضوعات خاص هستند؛ موضوعاتی از قبیل: «حمایت آمریکا، روسیه و فرانسه و از صدام؛ حمایت کشورهای حوزه خلیج‌فارس از صدام؛ فروش اورانیوم توسط چین به عراق؛ صدام، مترسک و عروسک خیمه‌شب‌بازی؛ صدام در قالب یزید و هیتلر و چنگیز؛ صدام و مردم عراق؛ صدام به شکل حیوانی درنده‌خو؛ صدام و کارتر؛ صدام و ریگان؛ صدام و عمو سام؛ مسلمان‌نمایی صدام؛ صدام و بازدید از جبهه؛ حقوق بشر و صدام؛ میراژهای فرانسه؛ صلح با صدام؛ مفسد فی‌الارض؛ صدام و منافقان؛ و...» امضاء و نام کاریکاتوریست، زیر برخی از تصاویر دیده می‌شود.

مجموعه کاریکاتور حجم مجروح

محسن نوری نجفی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

یک جلد (بدون صفحه‌شمار)، تمام طرح (سیاه و سفید).

عنوان دیگر: حجم مجروح، مجموعه کاریکاتور.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «حجم مجروح»، مجموعه‌ی ۷۷ کاریکاتور از «محسن نوری نجفی» با موضوعها و مفاهیم متعدد اجتماعی، سیاسی، اخلاقی،

فرهنگی و... است. تعـدادی از طرحهـا دربـاره‌ی شـهادت، شـهید، جنـگ و عواقب و پیامـدهای آن هسـتند. تصـاویر بـدون شـرح یا زیرنویس ارائه شده‌انـد. برخی از تصاویر در دو صـفحه به چاپ رسـیده‌اند و برخی نیز فاقد امضاء هسـتند. کتاب، فهرست تصاویر و ارجاعهای مربوطه را ندارد.

مجموعه کاریکاتورهای مسعود شجاعی طباطبایی

مسعود شجاعی طباطبایی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۷۷.۱۳۷۱ ص.: تمام طرح (سیاه و سفید).
عنوان روی جلد: مجموعه‌ای از کاریکاتورهای مسعود شجاعی طباطبایی.
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
این کتـاب، مجمـوعه‌ای از ۷۷ کاریکـاتور از «مسـعود شـجاعی طباطبـایی» بـا مضامین و مفاهیم متعـدد اجتماعی، سیاسـی، فرهنگی، اخلاقی و... است. کاریکاتورهـا فاقـد شـرح و زیرنویس و یـا عنوان خاص هسـتند. کتاب فاقـد فهرست تصاویر و ارجاعهای مربوطه است. تعدادی از کاریکاتورها درباره‌ی جنگ و پیامدهای آن و نیز ظلم و ستم وارد شده بر مردم و بمباران مردم بیدفاع هستند.

[صفحه ۳۳۷]

هنر، نقاشی

با آزادگان در اسارت

عباس فلاحتی.- تهران: ستاد کل رسیدگی به امور آزادگان، معاونت امور فرهنگی،[۱۳۷؟].۱۳۸ ص.: مصور (رنگی).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر آثار هنرمند آزاده‌ای است که با زبان تصویر (نقاشی) لحظات کشاکش نبرد با دشمن را، از زمان آغاز تهاجم هوایی تا بازگشت آزادگان به میهن اسـلامی، به ما نشان می‌دهد. در نقاشـی‌های او، اوضاع پشت سـنگرها، لحظه‌ی اسارت و مقاومت و ایثار رزمندگان اسـلام در اردوگاههای عراق به تصویر کشـیده شده است. در زیر هنر نقاشی، موضوع مربوطه و شرح مختصری درباره‌ی آن واقعه نیز ارائه شده است.

مجموعه‌ای از آثار طراحی و نقاشی ایرج اسکندری ۱۳۶۷ – ۱۳۵۲

ایرج اسکندری.- [بی‌جا]: سازنان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۰ص.: مصور (بخش رنگی).
طراح روی جلد: ایرج اسکندری.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Collection of Designs and Painting by Iradj Eskandari, ۱۹۷۳-۱۹۸۹
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
کتاب حاضر، شامل ۹۶ تصویر نقاشـی (آبرنگ، مداد رنگی، خودکار، رنگ روغن، قلم فلزی روی مقوا، پاستیل و...) با موضوعها و مفاهیم متفاوت است. برخی از تصاویر کتاب، رنگی است. در زیر هر تصویر، اطلاعاتی (شامل عنوان، نوع نقاشـی و ابعاد آن و سال

ترسیم)، به دو زبان فارسی و انگلیسی ارائه شده است. کتاب، فاقد فهرست تصاویر و ارجاعهای مربوطه است. برخی از تصاویر کتاب مربوط به دفاع مقدس و درباره‌ی «لحظه‌ی اعزام، نشانه‌روی دشمن، مجروح جنگی، گفتگوی رزمندگان با یکدیگر، لحظه‌ی عزیمت برای نبرد، شهادت، پیرمرد رزمنده، آوارگان جنگ، نبرد، نماز رزمندگان، سوگواری مادر بر فرزند شهید، سنگر، جانبازان، شهر خرمشهر، پیروزی در جنگ، لحظه‌ی شهادت، پناهگاه در هنگام بمباران دشمن، مقاومت، متجاوزان و...» هستند.

[صفحه ۳۳۸]

هنر، نقاشی دیواری

نقاشی دیواری: مسجد جامع خرمشهر

ناصر پلنگی.- قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، بخش فرهنگی و هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۴.[۴۰ ص.، بدون شماره‌گذاری]: تمام طرح (برخی رنگی).

کتاب «نقاشی دیواری: مسجد جامع خرمشهر» در سه بخش تنظیم شده است. بخش اول، مجموعه‌ی تعدادی از نقاشی‌های دیواری رنگی و سیاه و سفیدی است که بر دیوارهای مسجد جامع خرمشهر کشیده شده‌اند و دارای عناوین مختلفی هستند؛ از جمله «لبیک یا خمینی (رمز عملیات)؛ از تبار حسین (ع)؛ مسجد، مجاهدپرور است؛ خون شهید بر روح انسانها تأثیری جاودانه دارد؛ شهید همواره شاهد است؛ نیروی ایمان، بزرگترین سلاح است و رمز پیروزی (وحدت، مکتب، رهبری)». برخی از عناوین بخش دوم، [با نام «یا زهرا (س)»] عبارتند از: «یا زهرا (س) (رمز عملیات)؛ صبر ما برآمده از ایمان است؛ در سوگ شهیدان؛ از تبار زینب (س)؛ همسر شهید؛ زینب‌گونه‌های به خون غلتیده؛ نماز بر خاک شهید؛ یا علی بن ابی‌طالب (رمز عملیات بیت‌المقدس) و یا مهدی عج (رمز عملیات)». در بخش پایانی، طراحی‌های کلی تعدادی از نقاشی‌های دیواری آمده است.

[صفحه ۳۳۹]

هنر، فیلمنامه

آژانس شیشه‌ای: فیلمنامه

ابراهیم حاتمی‌کیا؛ تصاویر از: میترا محسنی.- تهران: کانون فرهنگی ایثارگران (چاپ سوم): ۱۳۷۷. ۱۳۴ ص. [۱۶]: تصویر.

طراح روی جلد: علی وزیریان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Crystal Agency

این کتاب در سال ۱۳۸۰ توسط انتشارات فرهنگ کاوش در ۱۱۲ صفحه با فروست «مجموعه فیلمنامه؛ ۱۰» نیز منتشر شده است.

در «آژانس شیشه‌ای»، عباس رزمنده‌ی دیروز و کشاورز امروز - به همراه همسرش برای مداوا به تهران می‌آید و با کاظم (همرزم سابق خود) و همسرش روبه‌رو می‌شود. عباس به سبب وجود ترکشی در بدن، با عمل جراحی دشوار و پرمخاطره‌ای روبه‌رو است و پزشک معالج معتقد است باید هر چه سریعتر برای معالجه به خارج از کشور برود و تا مرحله‌ی جراحی نیز نباید به هیچ وجه

عصبانی شود تا از حرکت ترکش جلوگیری شود. کاظم برای کمک به عباس به همه جا رومی‌آورد، اما با ناکامی روبه‌رو می‌شود. عاقبت پس از گروگان‌گیری در یک آژانس موفق می شود عباس را سوار هواپیما کند، ولی بر فراز آسمان، عباس شهید می‌شود.

آینه و مرداب: فیلمنامه

فیروز زنوزی جلالی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۸۵.۱۳۷۵ ص.، [۱۰] ص.: مصور، عکس.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: فیلمنامه؛ ۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Mirror And the Swamp Script.

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

در این فیلمنامه، دختری به نام نساء در انتظار بازگشت نامزد خود (احمد) از جبهه است. احمد در نیروی دریایی مشغول خدمت است. ناوی که در احمد در آن خدمت می‌کند، غرق می‌شود. بسیاری غرق می‌شوند و اجسادشان از آب گرفته می‌شود، ولی اثری از احمد به دست نمی‌آید. نام او در میان اسامی اسرا نیز دیده نمی‌شود. مدتی می گذرد، خواستگارهایی برای ازدواج با نساء می‌آیند، ولی نساء قبول نمی‌کند. قاسم که دلباخته‌ی نساء است به جبهه می‌رود. روزی جسدی را به عنوان جسد احمد به مرداب می‌آورند. نساء به نشانه‌ی عزا لباس سیاه بر تن می‌کند، ولی هنوز در انتظار نامه‌های احمد است؛ نامه‌هایی که احمد در رؤیایش برای او فرستاده است. در پایان، احمد در حالی که سر و دستش هنوز باندپیچی شده است، با دسته گلی وارد مرداب می‌شود.

از کرخه تا راین: فیلمنامه

ابراهیم حاتمی‌کیا.- تهران: فرهنگ کاوش، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۹۶ ص.- (... مجموعه فیلمنامه؛ ۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: From Karkheh to Rhein

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

[صفحه ۳۴۰]

چاپ قبلی: کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، ۱۳۷۲.

کتاب «از کرخه تا راین» فیلمنامه‌ی فیلمی به همین نام از ساخته‌های «ابراهیم حاتمی‌کیا» است. فیلمنامه، شامل سکانس‌های متعدد از ابتدا تا انتهای فیلم است. در این فیلمنامه‌ی شخصیت اصلی فیلم، یک جانباز شیمیایی به نام سعید است که همراه عده‌ی دیگری از جانبازان، برای معالجه به آلمان اعزام شده‌اند. سعید پس از معالجات، بینایی خود را بازمی‌یابد ولی مشخص می‌شود که در اثر همان مواد شیمیایی، به سرطان خون مبتلا شده است. در پایان فیلم، سعید به دلیل سرطان خون به شهادت می‌رسد. فیلم، تأثیر شخصیت سعید را بر اطرافیان خود به تصویر می‌کشد.

با من سخن بگو «دو کوهه»: گفتار متن برنامه روایت فتح

مرتضی آوینی.- تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۰. ۲۲[۲] ص.: عکس، نمونه.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی قطعات ادبی است که در برنامه‌ی روایت فتح درباره‌ی جبهه پخش شده است. خطاب اصلی این متن‌ها و نوشتار، منطقه و پادگان «دوکوهه» و متن کتاب، واگویه‌های شهید آوینی با «دوکوهه» است. در کتاب ضمن ارائه تصاویری از پادگان دوکوهه و حضور رزمندگان در آنجا، به وصف دوران جنگ و زمانی می‌پردازد که در این مکان رزمندگان و فرماندهانی چون حاج‌همت، دستواره، حاج‌عباس کریمی، اسکندری، چراغی،... با نجواهای عاشقانه شبانه خود ایام را می‌گذراندند و از زمانی که از این مکان رزمندگان به سوی مناطق عملیاتی حرکت می‌کردند یاد می‌کند. شهید آوینی در این گفتگو از یاران گذشته «دوکوهه» می‌گوید که با چه اخلاصی قدم در راه حق گذاشته و به دیدار محبوب رسیدند. همچنین، با نجواهای عارفانه خود، یاد ایام خوش گذشته را که پادگان دوکوهه مهماندار جمع شهدا و عاشقان خدا بود ذکر می‌کند و در ضمن آن پادگان دوکوهه را مغموم می‌پندارد که اینک همچون مکانی مخروبه رها شده است.

برج مینو: فیلمنامه

ابراهیم حاتمی‌کیا تهران: کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، ۱۳۷۵.

۶۷ ص.: [۱۲] ص.: تصویر: عکس.

طراح روی جلد: علی وزیریان.

تصاویر این کتاب از «میترا محاسنی» می‌باشد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Minoos Tower Swript.

فیلمنامه‌ی «برج مینو»، داستان از خودگذشتگی رزمندگانی است که در برابر چشم دشمن و روبه‌روی دکل دیده‌بانی آنها دکلی بلندتر برای دیده‌بانی برپا می‌کنند؛ دکل ققنوس! و پیمان می‌بندند که هریک از آنها زنده‌اند، اقدام به جمع کردن دکل بکند و در غیر این صورت خانواده یا بازماندگان آنها این مهم را انجام دهند. موسی تنها بازمانده‌ی این گروه است. و با مینو، خواهر منصور، (فرمانده‌ی گروه) پیوند زناشویی بسته و درست روز ازدواجشان، یک پیک این پیمان را به او یادآور می‌شود. موسی یادآوری را نادیده می‌گیرد و با مینو عازم مسافرت به اصفهان می‌شود ولی دست تقدیر قویتر است و در نهایت، آن دو سر از جزیره مینو درمی‌آورند و در نخلستان جزیره، «ققنوس» را می‌بینند و... حوادثی روی می‌دهد که در نهایت آنها تصمیم می‌گیرند دکل را باز کرده برچینند تا خطر فروافتادن آن از بین برود و آرامش برقرار شود.

[صفحه ۳۴۱]

بوی پیراهن یوسف: فیلمنامه

ابراهیم حاتمی‌کیا.- تهران: کانون فرهگی، علمی و هنری ایثارگران، ۱۳۷۴.

۱۰۳ ص.

عنوان به انگلیسی: (The Sweet Scent of Joseph,s Cloack (Script

ویرایش دوم این اثر توسط همین ناشر در سال ۱۳۷۷ در ۱۰۳ صفحه و ۱۵ صفحه تصویر منتشر شده است.
بوی پیراهن یوسف فیلمنامه‌ای جهت به تصویر کشیدن انتظار خانواده‌های اسیران برای آزادی و بازگشت آنها به ایران است. خواهری به امید دیدن برادر اسیرش که گمان می‌کند آزاد خواهد شد، به ایران برمی‌گردد و زندگی‌اش با زندگی پیرمردی پیوند می‌خورد که راننده‌ی تاکسی است و او را از فرودگاه به منزل می‌رساند و خود نیز پسر اسیری دارد. جستجوی آنها برای پیداکردن ردپایی از یوسف، (پسر راننده) و خسرو (برادر دختر)، آنها را درگیر مسائل و رویدادهایی می‌کند. «امیدوار شدن و سپس مأیوس شدن آنها از دیدار اسیران و برخوردی که با دو جانباز دارند و درک مسائل و مشکلات آنها» طی داستان نشان داده می‌شود. انتظار آنها برای دیدار عزیزانشان لحظه به لحظه بیشتر می‌شود و حوادث نیز به برافروخته شدن این اشتیاق کمک می‌کنند. در این بین، پرس‌وجوی‌های آنان از آزادگانی که به تازگی وارد میهن شده‌اند، باعث آشنایی خواننده با شخصیت دکتر - خسرو - می‌شود. در انتها، به صورت کاملا اتفاقی، در مرز و هنگام ورود آزادگان به کشور، دیداری بین خواهر، راننده و پسرش (که یک دستش را نیز از دست داده است (رخ می‌دهد. او دکتر را از روی عکسش می‌شناسد و نوید آمدن او را می‌دهد.

تشنه: فیلمنامه

رحیم مخدومی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲.
۱۱۲ ص.: (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ۲).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Thirsty,Script
این فیلمنامه به حزب وحدت اسلامی افغانستان تقدیم شده است.
داستان فیلم در جبهه‌های جنوب و افغانستان اتفاق می‌افتد و فعالیتهای رزمنده‌ای به نام عبدالرحیم را نشان می‌دهد. او قبلا کارگر ساده‌ای در یک گاوداری بوده و بعدها در افغانستان خدمت کرده است. عبدالرحیم در جبهه تیرانداز آرپی‌جی بود و از رزمندگان شجاع به شمار می‌آمد. در حین حمله، پای عبدالرحیم قطع می‌شود و یکی از رزمندگان، آن را پانسمان می‌کند. عراق بمب شیمیایی می‌اندازد. یکی از رزمندگان ماسک ندارد. عبدالرحیم ماسک خودش را با اصرار به او می‌دهد. اکنون او در اثر حمله‌ی شیمیایی مجروح شده است. او را با آمبولانس به عقب می‌برند. در همان حال، گذشته‌ی عبدالرحیم را در کنار فرمانده، در افغانستان، نشان می‌دهد. در صحنه‌ی بعد، عبدالرحیم در بیمارستان است و دستگاه تنفس مصنوعی به صورت دارد. مادر به ملاقات او می‌آید. عبدالرحیم دست مادر را می‌بوسد. حال عبدالرحیم وخیم است. او در بیمارستان شهید می‌شود و همانجا تشییع می‌شود. اکثر تشییع‌کنندگان افغانی هستند.

تندیس آهنین: سه فیلمنامه

فریدون خسروی.- اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۸۴.۱۳۷۶ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان، مجموعه، آثار؛ ۵۶).
مندرجات: تندیس آهنین؛ فرمان یازدهم؛ حرف ربط.
کتاب، شامل سه فیلمنامه است. هر فیلمنامه، شامل سکانس‌ها همراه متن و دیالوگ مربوطه است. در «تندیس آهنین»، موضوع پایان‌نامه‌ی دانشجوی رشته‌ی عکاسی، زندگی رزمنده‌ای است. خواهر وی نیز، که دانشجوی پیکرتراشی است، تندیس علی، همرزم حسین خرازی را می‌سازد. علی بارها زخمی می‌شود و در حالی که زن و

[صفحه ۳۴۲]

فرزندانش در اتاق محقری زندگی می‌کنند، او دائما در جبهه است و سرانجام نیز به شهادت می‌رسد. در پایان، تندیس علی همراه عکسهای گرفته شده، برای دفاع از پایان‌نامه، در سالن آمفی‌تئاتر دانشکده ارائه می‌شود. در «فرمان یازدهم» ناصر ورزشکاری است که به دلیل همراهی محموله‌ای برای جبهه‌ی کردستان، در مسابقه‌ی نهایی حاضر نمی‌شود و منصور راننده کامیونی است که برای یازدهمین بار محموله‌ای را به جبهه می‌برد. در بین راه، ضد انقلاب برای متوقف کردن کامیون، منصور را هدف قرار می‌دهند، ولی ناصر جلوی راننده قرار می‌گیرد و... محموله به مقصد می‌رسد. در «حرف ربط»، فردی به نام «حرف ربط» در جبهه وظیفه‌ی نامه‌رسانی را بر عهده دارد. در این راستا، هنگام انجام وظیفه، زبان گویا، محتوای هر نامه را می‌خواند.

روبان قرمز: فیلمنامه

ابراهیم حاتمی‌کیا.- تهران: فرهنگ کاوش، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۸۰ ص.- (مجموعه فیلمنامه؛ ۱۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Red Ribbon

طراح روی جلد: حمید کریلی.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب، متن فیلمنامه «روبان قرمز» است. داستان در یک منطقه‌ی مسکونی، در جنوب کشور اتفاق می‌افتد و قاسم، محبوبه و جمعه، شخصیتهای اصلی فیلمنامه هستند. قاسم، تخریبچی و مأمور پاکسازی میدان مین باقی‌مانده از دشمن است. «محبوبه»، دختری از ساکنان آن آبادی و «جمعه»، مهاجری افغانی است. محبوبه یک تانک غنیمتی دشمن را می‌یابد و با توافق با جمعه، قاسم را وامی‌دارند تا بیخبر از قصد آنها، میدان مین را، به اندازه‌ی عبور تانک، پاکسازی کند، تا شاید با تحویل آن به دشمن پولی به دست آورند. ولی قاسم به محبوبه دل می‌بندد و این امر باعث تغییر قصد محبوبه در لحظات پایانی می‌گردد. «جمعه» تانک را از میدان مین عبور می‌دهد، ولی انفجار یک مین تانک را از کار می‌اندازد و جمعه ناکام می‌ماند. در پایان، قاسم و محبوبه به جمعه که در حال ترک منطقه است، می‌نگرند و به هم لبخند می‌زنند.

سرزمین خورشید: فیلمنامه

سعید حاج‌میری؛ ویراستار: حسین فرخی.- تهران: سازمان سینمایی سبحان، ۱۲۳.۱۳۶۸ ص.: مصور.

مکان داستان سرزمین خورشید، ارتفاعات برف‌گیر غرب کشور و پایگاهی در خطوط مقدم جبهه، (قله «کمر سیاه») است. رزمندگان ایرانی با کمبود مهمات مواجه شده‌اند. پس از رسیدن به مهمات، به دلیل حملات زیاد دشمن، تصمیم گرفته می‌شود به قله کمر سیاه حمله کرده، و آن را فتح کنند. رزمندگان به پنج دسته تقسیم می‌شوند و قرار می‌شود هر دسته پس از رسیدن به بالای قله علامت دهند. گروه خطشکن جلو می‌رود و دسته‌ها به طرف بالا حرکت می‌کنند. حسین و بیسیم‌چی - که در یک گروه هستند - جلو می‌روند. گروه دو جلو می‌رود و علی زخمی می‌شود. صدای سوت خمپاره‌ای می‌آید. ترکش خمپاره غلامرضا را از ناحیه‌ی کمر مجروح می‌کند. حسین و حمید نیز در راه رسیدن به قله به شهادت می‌رسند. شلیک همزمان پنج منور سبز رنگ بر فراز قله حکایت از فتح آن دارد، و... جای شهیدان خالی است.

[صفحه ۳۴۳]

سرزمین خورشید: فیلمنامه همراه یک گفتگو

احمدرضا درویش.- تهران: کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، (چاپ اول): ۲۶۲.۱۳۷۶ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Land of Sun

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مقدمه؛ فیلمنامه؛ آلبوم تصاویر؛ گفت‌وگو.

این کتاب، فیلمنامه فیلم «سرزمین خورشید» است. هانیه یک پرستار است که در یک زایشگاه کار می‌کند. با حمله‌ی عراق به خرمشهر، وی همراه با عده‌ای از کودکان نوزاد تصمیم به فرار از شهر می‌گیرد. در راه با مشکلات زیادی روبه‌رو می‌شود. تا این که همراه با چند تن دیگر سوار یک قایق شده و در درون نیزارها حرکت می‌کند. از بین تمام افراد ساکن در قایق نه تنها هانیه و آقای کسرا و یک نوزاد زنده باقی می‌ماند. آخر فیلم هم با آزادسازی خرمشهر به پایان می‌رسد. بخش بعدی یک گفتگو است که حالت مصاحبه دارد و طی، آن سخنانی از کارگردان فیلم نقل می‌شود.

شلیک در آشیانه کرکس

محمد نوری‌زاد.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۵۵.۱۳۶۸ ص.: مصور، عکس بالای عنوان: فیلمنامه.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

این کتاب، فیلمنامه‌ی فیلم «شلیک در آشیانه‌ی کرکس» و شامل دیالوگها و صحنه‌های متعدد خارجی و داخلی مربوط به مناطق عملیاتی است. داستان فیلم مربوط به عملیات برون‌مرزی «فتح یک» در عمق دویست کیلومتری خاک عراق است که منجر به آزادسازی شهر کرکوک شد. طی داستان، چند گروه از نیروهای ایرانی همراه با پیشمرگان کرد عراق و دو برادر فیلمبردار با سختیها و مشقتهای فراوان، با پایگاههای نظامی متعدد موجود در مسیر، (از جمله، قرارگاه منافقین در عراق) درگیر شده، آنها را به تصرف خویش درمی‌آورند. طی درگیری، یک فیلمبردار شهید می‌شود و برادر دیگر که فردی ترسو بوده، در جریان این وقایع شجاعت یافته، به ادامه‌ی فیلمبرداری و کمک به رزمندگان مشغول می‌شود. در پایان، شهر کرکوک از وجود بعثیون و منافقان پاکسازی شده، با جشن و شادی ازدواج اهالی محل، زندگی، رنگ تازه‌ای به خود می‌گیرد.

صداهای کوچه‌های نرگس‌ها: (پنج فیلمنامه داستانی)

نویسنده اسماعیل همتی.- تهران: چوگان، (چاپ اول): ۱۵۲.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۷۷ توسط انتشارات فتح و در سال ۱۳۷۸ توسط انتشارات محیا نیز چاپ شده است.

مندرجات: خرمن‌ها نباید بسوزند؛ برادر ارجمند؛ دوربین امانتی؛ صداها؛ بر چشم بد لعنت.

کتاب «صداهای کوچه‌های نرگسها» شامل پنج فیلمنامه است که یکی از آنها با دفاع مقدس ارتباط دارد. فیلمنامه «برادر ارجمند»، داستان زندگی پسری به نامه عباس و برادر وی (عبدالله) از سربازان جبهه‌های جنگ، است. عباس دانش‌آموز دبیرستانی است که در یکی از شهرستانهای استان سمنان تحصیل می‌کند و شدیدا نیازمند پول است. او برای برادر خود در جبهه نامه می‌نویسد تا از او تقاضای پول نماید. ولی در جریان ارسال نامه حوادثی رخ می‌دهد که وی با اداره‌ی پست درگیر می‌شود. قصه عباس، یک ماجرای انسانی است که با وجود داشتن

[صفحه ۳۴۴]

برادری در جبهه شدیدا از مسائل مالی رنج می‌برد. در پایان، برادر وی برای دیدنش به دبیرستان می‌آید.

طوق سرخ، تربت، صراط: فیلمنامه‌های کوتاه

ابراهیم حاتمی‌کیا.- تهران: فرهنگ کاوش، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۸۰ ص.- (مجموعه فیلمنامه / ابرهیم حاتمی‌کیا؛ ۱).

طراح روی جلد: حمید کریلی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Short films

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل سه فیلمنامه با محتوای جبهه و جنگ است. «طوق سرخ»، جبهه رفتن نوجوانان و مسأله‌ی جلب رضایت والدین در سالهای جنگ را بازگو می‌کند. در این فیلمنامه، پرنده‌ای زخمی که به زحمت خودش را از منطقه‌ی جنگی به پشت جبهه رسانده، به کمک نوجوانی که قصد رفتن به جبهه را دارد، می‌شتابد و باعث رفتن او به جبهه می‌شود. «تربت» ماجرای رزمنده‌ای است که با خاک جبهه، برای مادرش مهر می‌سازد و به همراه نامه‌ای که برای وی می‌فرستد، اوضاع جبهه را بازگو می‌کند. «صراط» ماجرای رزمنده‌ی مجروحی است که بر روی تخت بیمارستان خاطرات گذشته و برخورد با مادر با واقعیت پاهای قطع شده‌اش را مرور می‌کند.

فرمان موج، دو فیلمنامه در یک مجموعه

ابراهیم حاتمی‌کیا.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۱۰۰.۱۳۶۷ ص.

عنوان روی جلد: فیلمنامه فرمان موج

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

مندرجات: فرمان موج؛ دیده‌بان.

در «فرمان موج» حاج‌قاسم و عده‌ای از رزمندگان در یکی از جبهه‌های جنوب به شدت تحت فشار بوده‌اند و اکنون منتظر رسیدن قوای تازه نفس می‌باشند، حاج‌قاسم برای جلوگیری از حمله مجدد عراقی‌ها و پس از رسیدن فقط یک گردان کمکی، با طرح یک نقشه‌ی حساب شده و دقیق، در دل شب و با توکل به خدا و هدایت امواج، در انجام پاتک پیشدستی کرده، پل ارتباطی عراقی‌ها را تخریب می‌کند. و سپس در کمال آرامش در قایق به ادای فریضه‌ی نماز می‌پردازد. در داستان «دیده‌بان»، «عارفی»، جوانی است که با حمل چند موشک آرپی‌جی به زحمت خود را به خط مقدم جبهه می‌رساند. خط زیر آتش شدید دشمن قرار دارد و همرزمان نیز

با کمبود مهمات روبه‌رو هستند. عارفی با دوستش عباس به گوشه‌ای از خاکریز، به نزدیکترین محل خط عراقی‌ها، می‌رود. دشمن آن دو را می‌بیند و محاصره می‌کند. او تلاش می‌کند گرای صحیح محل عراقی‌ها را برای شلیک به فرمانده بدهد و سرانجام با شهادت عباس، عارفی با دادن گرای دقیق محل خود (که به تصرف عراقی‌ها درآمده است)، باعث کشته شدن تعداد زیادی از افراد دشمن می‌شود و خود نیز شهید می‌شود.

فیلمنامه بی نام و نشان

حمید بهمنی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۴۸.۱۳۷۱ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ فیلمنامه؛۵).

عنوان روی جلد: بی‌نام و نشان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی. [Ananymous [screen play

[صفحه ۳۴۵]

این فیلمنامه بر اساس داستان «زیباترین شعر» است از کتاب مجموعه داستان مقتل (از محمد بکایی) نوشته شده است.

فیلمنامه «بی‌نام و نشان» شامل دو اپیزود است. در عقبه‌ی خط، حاج‌اکبر، سید مجتبی و علی‌اصغر با هم هستند. تلفن صحرایی زنگ می‌زند و حاج‌عسگر، فرمانده، از سید می‌خواهد همراه یک گروه مأموریتی را در خط اول انجام دهند. سید همراه علی‌اصغر و سعید می‌رود، ولی عراقی‌ها متوجه می‌شوند و سید بر اثر اصابت ترکش خمپاره شهید می‌شود و علی نیز با تیر قناسه به شهادت می‌رسد. عده‌ای شهدا را به عقب می‌برند. رزمنده‌ای قناسه‌چی عراقی را هدف قرار می‌دهد. پیشانی‌بندی که متعلق به ایرانی‌ها و در درست سرباز عراقی بود، به آب می‌افتد و آب رنگ خون می‌گیرد و سیاهی به سپیدی تبدیل می‌شود. اپیزود دوم: پیدا شدن یک پای مصنوعی له شده سؤالی ایجاد می‌کند. ولی با اطلاع از گم شدن حاج‌اکبر جواب تا حدودی داه می‌شود. ابراهیم، فرمانده‌ی گروه، اصغر پسر حاج‌اکبر را مأمور یافتن پدرش می‌کند. اما در این مأموریت اصغر به همراه دوستانش شهید می‌شوند. حاج‌اکبر نیز پس از چند روزی مخفی شدن در نفربر و به هلاکت رساندن بسیاری، به دست یک سرباز عراقی کشته می‌شود و سرباز عراقی هم قبل از پیاده شدن از نفربر، به هلاکت می‌رسد.

فیلمنامه تندرهای ابابیل

داود امیریان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۷۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ فیلمنامه؛ ۴).

عنوان روی جلد: تندرهای ابابیل

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Thunders of the Swallows

در کتاب حاضر متن و گفتگوهای فیلم «تندروهای ابابیل»، به ترتیب سکانسهای فیلم، ارائه شده است. هر سکانس نیز شامل نام منطقه و زمان (صبح، ظهر، شب)، همراه با متن و دیالوگهای مربوطه است. موضوع فیلم، ماجرای یک دیده‌بان به نام جعفر است. او با همسر دوست دیده‌بان شهیدش، که فرزندی از او دارد، ازدواج می‌کند. ناصر، برادر همسرش، فیلمبردار است. جعفر در جبهه مجروح می‌شود و پس از مدتی، همراه ناصر برای انجام مأموریتی به جبهه می‌رود. آنها برای گرا دادن به توپخانه جهت انهدام

سکوهای پرتاب موشک «اسکادبی» به اتفاق مهدی و هادی، دو رزمنده‌ی دیگر، حرکت می‌کنند. هادی و مهدی، در درگیری با منافقین، به شهادت می‌رسند و در پایان، هنگام انهدام سکوی پرتاب موشک، ناصر و جعفر نیز در حالی که نارنجک در دست دارند، به نیروهای بعثی و منافقین یورش می‌برند که همزمان با انفجار سکوی پرتاب، شماری از نیروهای دشمن را هلاک کرد، خود نیز شهید می‌شوند.

فیلمنامه سفر بی بازگشت

نوشته عباس رافعی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۷۹.۱۳۷۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Screenplay: A Jounrney with no Return

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این فیلمنامه، درباره‌ی حمله‌ی منافقین به شهر کرمانشاه - پس از پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ - و عملیات «مرصاد» (جهت دفع حمله‌ی آنها) است. «علی» سروان خلبان هوانیروز است. با شروع آماده باش، با هلی‌کوپتر به جنگ منافقینی می‌رود که در حال فرار به «کرند» و «اسلام‌آباد» هستند. هلی‌کوپتر علی سقوط می‌کند و او و همراهش، «سید»، اسیر منافقین می‌شوند. یکی از منافقین - به نام «فریده»، که دختر عموی علی و قبلا نامزد او بوده است - تصمیم به نجات آنها می‌گیرد. آنها پس از پوشیدن لباس کردی، همراه با فریده به راه می‌افتند. او در راه، نحوه‌ی

[صفحه ۳۴۶]

فریب خوردن و پیوستن خود را به جمع منافقین (از هنگامی که برای ادامه‌ی تحصیل به خارج رفته بود) تعریف می‌کند. در بین راه به منافقین دیگری که قصد حمله به آن‌ها را دارند برخورد می‌کنند. فریده به سوی آنها تیراندازی می‌کند و علی و دوستش را نجات می‌دهد، ولی خودش کشته می‌شود. علی و دوستش پس از ماجراهایی، نجات پیدا می‌کنند.

فیلمنامه سینمایی: زمین آبی

مهدی عبداللهی.- تهران: مؤسسه فرهنگی و هنری ضریح، (چاپ اول): ۶۰.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

ماجرای فیلمنامه درباره‌ی مادر رزمنده‌ای است که روزی خود و فرزندانش (دو دختر و یک پسر) را از راه قالیبافی تأمین می‌کند. وی برای تدارک عروسی پسرش که در جبهه است، قالی بافته شده را به فرد کلاهبرداری می‌فروشد که با دست چک گمشده‌ای اقدام به خرید می‌کند. او پس از این که چک برگشت می‌خورد، به دنبال یافتن فرد کلاهبردار به کرمان و تهران سفر می‌کند و با کمک پسرش و دوست صمیمی وی، که شخصی جانباز است، در تهران به جستجو می‌پردازد. آنها سرانجام، فرد کلاهبردار را می‌یابند و به نیروهای انتظامی تحویل می‌دهند.

فیلمنامه شیدا

نوشته رضا مقصودی؛ به روایت کمال تبریزی؛ عکس: حافظ احمدی.- تهران: توفیق‌آفرین، (چاپ دوم): ۲۰۸.۱۳۸۰ ص.: مصور، عکس (رنگی).

طرح روی جلد: بهزاد خورشیدی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«شیدا» فیلمی است به کارگردانی «کمال تبریزی» و بازیگری «لیلا حاتمی»، پارسا پیروزفر، بهزاد فراهانی، نادیا دلدار گلچین، محمدرضا شریفی‌نیا، کمند امیرسلیمانی، و...». فیلمنامه درباره‌ی جوانی به نام فرهاد، از خانواده‌ای ثروتمند است. در دوره‌ی سربازی، پدر، با کمک افرادی، او را پشت جبهه می‌فرستد، ولی او به عنوان پیک، به خط مقدم جبهه رفته، او مجروح شده، بدون اطلاع والدین در بیمارستان بستری می‌شود. در بیمارستان، پرستاری به نام «شیدا»، از او مراقبت کرده، برایش قرآن می‌خواند. پس از بازگشت، خانواده، او را با دختر ثروتمندی نامزد می‌کنند. ولی به علت جراحت و عفونت آن، دختر نامزدی را پس می‌گیرد. فرهاد به بیمارستان می‌رود و شیدا او را بازمی‌یابد. در پایان، فرهاد به شهادت می‌رسد و عشق آن دو آسمانی می‌شود.

فیلمنامه طلیعه سبز

محمد نوری‌زاد.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۷.[۸۸] ص.

طراح روی جلد: حمید شریفی.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر متن فیلمنامه‌ی «طلیعه‌ی سبز» است. حسین پسر چهارده ساله‌ای است که در «دوران انقلاب، دوران فعالیت فدائیان اسلام (نواب صفوی و یارانش)، دوران مدرس، دوران غیبت امام زمان (عج)، دوران حادثه‌ی کربلا و اسیری فرزندان و خاندان امام حسین (ع) و زمان حادثه روبرو شدن راهب دیر با سر بریده‌ی امام حسین (ع) (که در هنگام سفر کاروان کربلا به سوی شام اتفاق می‌افتد)» حضور می‌یابد و در پایان فیلمنامه نیز در هیأت رزمنده‌ی بسیجی ظاهر می‌شود که با همرزمانش ادامه‌دهنده‌ی راه امام حسین (ع) و مبارزه با ظلم و جور هستند.

[صفحه ۳۴۷]

فیلمنامه عبور

نویسنده: کمال تبریزی؛ ویرایش حسین فرخی.- [تهران]: سازمان سینمایی سبحان، (چاپ اول): ۱۱۶.۱۳۶۸ ص.

این فیلمنامه به دانشجو «حسین بسطامی» و دیگر همرزمان حماسه‌آفرینش تقدیم شده است. محسن در دفتر کار خود مشغول مکالمه‌ای تلفنی است. او خشمگین است و فقط صدای توپ و گلوله را می‌شنود. دوربین، جبهه‌ی خرمشهر را نشان می‌دهد که محسن در آنجاست و می‌خواهد برگردد. محسن نزد مدیر کل می‌رود و تقاضای تغییر محل کار خود را می‌کند. او چند روز بعد به جبهه‌ی خرمشهر می‌رود. چند روز بعد، محسن همراه مرتضی و حسین به خط مقدم می‌روند و درگیری‌هایی صورت می‌گیرد. روزها سپری می‌شوند. محسن برای دیدن همسر و فرزندانش می‌آید و باز به جبهه برمی‌گردد. او همراه حسین به خط می‌رود، ولی حسین شهید می‌شود و محسن به محل کار خود برمی‌گردد. او وصیتنامه حسین را می‌خواند و آن را در جیب می‌گذارد و به طرف

میز بزرگی می‌رود که عده‌ای در اطراف آن مشغول گفتگو هستند. او بـا لبخنـدی مطمئن و دلی امیـدوار به حرفهـای آنهـا گوش می‌دهد.

فیلمنامه مجموعه اپیزود: از جنوب تا شمال

نوشته اکبر یوسفی نجف‌آبادی.- اصفهان: کانون پژوهش،[۱۳۷۳؟].۶۱ ص.

این فیلمنـامه نوشـته‌ی آزاده‌ی جانبـاز، اکبر یوسـفی نجف‌آبادی است و برنـده‌ی دیپلم افتخار و جایزه‌ی بهترین فیلمنامه از یازدهمین جشنواره سراسری فیلم وحدت شده است.

مندرجات: اپیزود اول: جنوب و جنوب [ص. ۷ – ۴۲] / اپیزود دوم: شمال و شمال ص. [ص. ۴۳ – ۶۱].

در اپیزود اول، ناصـر و حمید و فرمانده‌شان، هنگام بازگشت از عملیات شناسایی، با عراقی‌ها درگیر می‌شوند. فرمانده شهید می‌شود و ناصـر و حمید، اسـیر. هنگام انتقال، آنها (که مجروح هم شده‌اند) به وسـیله یاسر و دوستان، از نیروهای شیعه‌ی جنوب عراق، آزاد می‌شونـد. با بازگشت ناصـر و حمید، عملیات به ثمر می‌نشـیند. در آن سو، بعثی‌ها یاسـر و دوسـتان او را شـناسایی و اسـیر، و بشدت شکنجه کرده، یاسر را مجروح و زخمی در روسـتایی در شـمال رهـا می‌کننـد. یاسـر در آغـوش شـفیق (از کردهـای شـمال) شـهید می‌شود.

در اپیزود دوم، دختر کوچک شـفیق به دست بعثی‌ها کشـته می‌شود. شـفیق با بعثی‌ها درگیر شـده، تعـدادی را می‌کشد و خود اسـیر می‌شود. شـفیق را به اردوگاه مفقودان ایرانی می‌برنـد. او با «مهـدی» (رزمنده‌ی ایرانی) آشـنا می‌شود. زمانی که بعثی‌ها آنها را برای اعدام می‌برند، به وسیله‌ی کردها آزاد می‌شوند. مهدی به ایران بازمی‌گردد و اسامی مفقودان را همراه خود می‌آورد.

گنجینه آسمانی

مرتضی آوینی.- [بی‌جا]: کانون فرهنگی – هنری ایثارگران با همکاری موسسه فرهنگی روایت فتح، ۱۳۷۵.۲۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

پخش فیلمهای مستند تلویزیونی روایت فتـح از فروردین ماه سال ۱۳۶۵ آغاز شـد و تا پایان جنگ در سال ۱۳۶۷ ادامه یافت. شهید سیـد مرتضـی آوینی، علاـوه بر حضور در جبهه و نظـارت بر تولیـد و تـدوین، نگـارش متن فیلمها را نیز بر عهـده داشت. مجموعه‌ی حاضـر، متن تمامی گفتارهای روایت فتح را به انضـمام متن دو فیلم مستند دیگر، تحت عنوان «با من سخن بگو دوکوهه» (که بعد از پایـان جنـگ سـاخته شدنـد) دربرمی‌گیرد. به طور کلی این مجموعه شامـل متن فیلمهایی از عملیاتهای والفجر هشت، کربلای یک، والفجر نه، کربلای پنـج، والفجر ده، بیت‌المقـدس چهـار و... است. این گفتارهـا – به تعـبیر شـهید آوینی – از یـک سو دارای جنبه توصـیفی است، و از طرف دیگر، سعی می‌کند با ذکر ماهیت تاریخی اتفاقات و ارزش آنها در جهت اقامه‌ی قسط و عدل در سراسر جهان، عمق تاریخی صحنه‌ها را ارائه کند و مخاطب خویش را همواره ناظر بر این اعماق نگاه دارد.

[صفحه ۳۴۸]

مهاجر

ابراهیم حاتمی کیا.- تهران: فرهنگ کاوش، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۸۰ ص.- (مجموعه فیلمنامه؛ ۴).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

طرح روی جلد: حمید کربلی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Immigrant

این فیلمنـامه دربارەی عملیات عکسبرداری از مواضع دشـمن در جزایر مجنون با اسـتفاده از پرنـدەی شـناسایی است. در پی گزارش مبنی بر جابه‌جایی لشـکر هفـده عراق به منطقه‌ی جزیره‌ی مجنون، به خاطر برد محـدود کنترل از راه دور پرنده‌ی شـناسایی (مهاجر) تعدادی از رزمندگان مجبور می‌شوند به عمق خطوط دشـمن در نیزارها نفوذ کنند تا بتوانند با هدایت مهاجر، شـناسایی بهتری انجام دهند. در این بین، مهاجر به دلیل شـلیک نیروهای دشمن دچار نقص فنی می‌شود، هنگام سقوط بین هدایت‌کننده مهاجر با نیروهای عراقی درگیری رخ می‌دهد. پس از شناسایی مواضع گروه شناسایی، عراقی‌ها به دنبال یافتن پرنده‌ی شناسایی با افراد گروه شناسایی مواجه شـده و آنـان را به شـهادت می‌رساننـد. در پایـان، مهـاجر با پلاکهای افراد شـناسایی و دوربین فیلمبرداری حاوی تصاویری از مواضع جدید دشمن، در آسمان به سوی نیروهای خودی پیش می‌آید.

نشان پنجم

مجتبی اقدامی.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۶۷ ص.

عنوان روی جلد: نشان پنجم، فیلمنامه.

در داسـتان این فیلمنـامه، طـالب - یـک روزنامه‌نگار - از طرف دفتر روزنامه، در پایان مأموریت یک روزنامه‌نگار - دیگر، به جبهه فرسـتاده می‌شود. او با سایر رزمنـدگان به اهواز رفته و از آنجا به قرارگاه می‌رود. پس از چنـد ساعت با چنـد نفر دیگر به خط مقدم می‌روند و در نزدیکی خاکریز از اتومبیل پیاده می‌شوند. یکی از افراد، به محض پیاده شدن، به طرف لودری می‌رود و آن را روشـن کرده، شروع به زدن خاکریز می‌کند. از هر طرف گلوله می‌آید، طالب ترسیده است. ناگهان تیری به مهدی برخورد می‌کند و شهید می‌شود. هـادی، یکی دیگر از افراد، لودر را به کار می‌انـدازد. طالب از هادی می‌خواهـد که بازگردنـد. گلوله خمپاره‌ای می‌آیـد و هادی نیز شهید می‌شود و طالب، هادی و مهدی را به درون اتومبیل می‌گذرد و به قرارگاه می‌برد و خود می‌ماند تا با دشمن بجنگد.

هنوز زنده‌ایم

غلامحسین کاویانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، ۱۳۷۱.

۹۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: فیلمنامه؛ ۱).

عنوان روی جلد: فیلمنامه هنوز زنده‌ایم.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

دو فیلمنـامه از این مجموعه قبلا بصورت داسـتان در کتاب «کی می‌رسـد باران، چاپ شده‌انـد و دو فیلمنامه دیگر بر مبنای خاطرات رزمندگان نوشته شده‌اند.

مندرجات: تا غروب ماه؛ هنوز زنده‌ایم؛ تک درخت بید؛ کی می‌رسد باران.

در فیلمنامه‌ی «تا غروب ماه» یک رزمنده‌ی تخریبچی و یک رزمنده‌ی شناسایی، همراه با دو رزمنده‌ی دیگر جهت عملیات شناسایی اعزام می‌شونـد. در بین راه با میـدان مین برخورد می‌کننـد؛ یکی از آنها شـهید شده، دیگری پایش قطع می‌شود؛ دو رزمنده‌ی دیگر

گروه به آنها می‌رسند و اطلاعات را از آنها گرفته، می‌روند و رزمنده‌ی مجروح (ولی مقاوم) اسیر می‌شود. داستان «هنوز ندیده‌ایم» در یکی از اردوگاههای اسرا رخ می‌دهد و درباره‌ی تلاش گروهی از اسرا برای روحیه دادن به اسرای دیگر و رنج و مشقتی است که متحمل می‌شوند. «تک درخت بید» داستان «عبدا...»، (معلم عراقی) است که در دوران تحصیل خود، فعالیتهای سیاسی داشته به اجبار به جبهه اعزام شده است. وی در

[صفحه ۳۴۹]

یک فرصت مناسب همراه دوستش خود را تسلیم نیروهای ایرانی می‌کند. «کی می‌رسد باران»، داستان امین است که مجروح و در اسارت عراقی‌هاست. او ضمن تحمل شکنجه‌های بسیار، خاطرات خود را با همسرش - فاطمه - به یاد می‌آورد. در نهایت، نویسنده، او را با همسرش در منزل و زیر بمباران وصف می‌کند.

هور در آتش: فیلمنامه

نویسنده عزیزالله حمیدنژاد.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۲۴.۱۳۷۱ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: فیلمنامه؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: (Marshlands In Fire (Film Script

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مدتی است که یک پیرمرد - به نام «باباعقیل» - خبری از پسر رزمنده‌اش «رحمت» ندارد. او پس از بافتن یک شال برای پسرش و جورابی برای دوست او (مهدی)، به قرارگاه می‌آید تا پسر را بیابد. ولی رحمت و چند رزمنده‌ی دیگر در سنگر کمین هستند. جنازه‌ی مهدی را می‌آورند و ترس بر دل بابا عقیل سایه می‌افکند. باباعقیل راهی خط می‌شود و پس از گذشتن از اسکله، خود را به خط مقدم می‌رساند. او از همه سراغ رحمت را می‌گیرد، ولی هر جا می‌رود، رحمت زودتر از او آنجا را ترک کرده است. باباعقیل در خط، مختصری مجروح می‌شود و به هنگامی که در قایق رزمنده‌ای به نام «مولایی» قرار دارد، مورد حمله‌ی غواص عراقی قرار می‌گیرند. مولایی زخمی می‌شود و غواص قصد شلیک به باباعقیل را دارد، ولی رحمت - که سر رسیده است - افراد دشمن را می‌کشد و مولایی را برای مداوا می‌برند و... پدر و پسر هم رسیده‌اند.

[صفحه ۳۵۰]

هنر، سینما، نقد و تفسیر

آیینه جادو، (جلد ۱): مجموعه مقالات سینمایی

مرتضی آوینی.- تهران: کانون فرهنگ علمی و هنری ایثارگران، (چاپ اول): ۲۵۹.۱۳۷۲ ص.

کتابنامه.

این کتاب در سال ۱۳۷۰ توسط انتشارات برگ به صورت تک‌نگاشت منتشر شده است.

این کتاب حاوی نه مقاله در نقد و بررسی سینما و مطالب جانبی آن به قلم «شهید سید مرتضی آوینی» است. عناوین مقاله‌ها عبارتند از: «جذابیت در سینما، مونتاژ به مثابه معماری سینما، آینه جادو، قاب تصویر و زبان سینما و سینما و تلویزیون به مثابه رسانه‌ی گروهی» که مقاله آخر شامل بخشهای زیر است: ۱: «جادوی پنهان و فلسفه‌ی نارسیسی»؛ ۲. «زبان، تلویزیون و سینما و اوقات فراغت»؛ ۳. «درباره‌ی ارتباطات»؛ ۴: «رمان، سینما و تلویزیون» و ۵. «تأملاتی در ماهیت سینما». در متن مقاله‌ها مطالبی درخصوص دفاع مقدس، سینمای مستند جنگ، و خاطره‌ای از فرماندهان قرارگاه رمضان درباره‌ی پخش سریال تلویزیون عراق درباره‌ی زندگی صدام حسین و نقد بعضی از فیلمهای دفاع مقدس (مانند عروس خوبان) ارائه شده است.

آینه جادو، (جلد ۱): مقالات سینمایی

مرتضی آوینی؛ ویراستار حبیب‌الله حبیبی.- تهران: نشر ساقی، ۲۵۹.۱۳۷۷ ص.- (مجموعه، آثار؛ ۲). صفحه عنوان به انگلیسی: The Magic Mirror.

کتابنامه.

شمارگان:

چاپ اول این کتاب در سال ۱۳۷۰ توسط انتشارات برگ به صورت تک‌نگاشت بوده است. چاپ دوم: کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، ۱۳۷۲.

این کتاب حاوی ۹ مقاله در نقد و بررسی سینما و مطالب جانبی آن به قلم شهید آوینی است. عناوین مقاله‌ها عبارتست از: «جذابیت در سینما، «مونتاژ به مثابه معماری سینما»، «آینه جادو»، «قاب تصویر و زبان سینما»، «سینما و تلویزیون به مثابه رسانه گروهی»: شامل ۱: «جادوی پنهان و فلسفه نارسیسی»؛ ۲.«زبان، تلویزیون و سینما و اوقات فراغت»؛ ۳.«درباره ارتباطات»؛ ۴: «رمان، سینما و تلویزیون»، «تأملاتی در ماهیت سینما». در متن مقاله‌ها مطالبی درخصوص دفاع مقدس، سینمای مستند جنگ، و خاطره‌ای از فرماندهان قرارگاه رمضان درباره پخش سریال تلویزیون عراق درباره‌ی زندگی صدام حسین، و نقد بعضی از فیلم‌های دفاع مقدس مانند عروس خوبان ارائه شده است.

آینه جادو، (جلد ۲): نقدهای سینمایی

مرتضی آوینی؛ ویراستار حبیب‌الله حبیبی؛ مدیر هنری رضا عابدینی؛ نمایه‌ها محمدرضا ابوالحسنی.- تهران: نشر ساقی، (چاپ دوم): ۱۳۷۷. [۸]، ۳۵۴،[۲] ص.

عنوان به انگلیسی: The Magic Mirror.

[صفحه ۳۵۱]

کتابنامه: ص. ۳۳۳ – ۳۳۴ و به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۷۰ به صورت تک‌نگاشت در ۲۵۲ صفحه به چاپ رسیده است.

مندرجات: جشنواره هفتم فجر؛ جشنواره هشتم فجر؛ جشنواره نهم فجر؛ جشنواره دهم فجر.

کتاب، شامل نقدهای سینمایی شهید مرتضی آوینی، طی سالهای ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۱ است. مطالب کتاب در دو بخش کلی ارائه شده است؛ بخش اول، نقد و بررسی فیلمهای ایرانی در طول پنج دوره جشنواره‌ی فیلم فجر (۶۸ – ۷۱) و ارزیابی سیاست‌گذاری سینمای ایران و بخش دوم، بررسی فیلمهای خارجی در جشنواره‌های هفتم تا دهم فجر. تعدادی از فیلمهای مورد بررسی، از جمله فیلمهای سینمای دفاع مقدس هستند که شهید آوینی به نقد و بررسی آنها پرداخته است؛ فیلمهای مثل «هور در آتش»، «بدوک»، «وصل نیکان» و «از کرخه تا راین». نامه‌ای از شهید آوینی به ابراهیم حاتمی‌کیا (از کارگردانان سینمای دفاع مقدس) نیز در بخشی از کتاب – با عنوان «نامه‌ای به دوست زمان جنگ» – آورده شده است.

آینه جادو، (جلد ۳): گفتگوها، سخنرانی‌ها و مقالات سینمایی

مرتضی آوینی؛ ویراستار حبیب‌الله حبیبی؛ مدیر هنری رضا عابدینی.- تهران: (چاپ اول): ۱۳۷۸. [۸]،۳۱۵، [۲] ص.

عنوان به انگلیسی: The Magic Mirror.

کتابنامه: ص. ۲۹۳ و به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب در سه بخش کلی ارائه شده است. در بخش اول، شهیدآوینی به مسائل کلی سینما می‌پردازد و مواردی را با عناوین زیر شرح و توضیح می‌دهد: «ماهیت سینما»، «تکنیک در سینما»، «سینما و تکنولوژی»، «سینما هنر محض نیست» و «سینما و مردم». در بخش دوم، شهید، یافته‌ها و تجارب خود را در طول سالها فیلم‌سازی (در برنامه‌های مختلفی مانند «روایت فتح») بیان کرده است. نویسنده در قسمت روایت فتح به سینمای جنگ و مشاهدات خود در جنگ عراق علیه ایران اشاره می‌کند. در بخش سوم نیز نویسنده به بررسی سینمای کودکان، سینمای پاکستان و جایگاه فیلم کوتاه در سینمای ایران پرداخته است.

آژانس شیشه‌ای (نقد سینمای ایران – ۱)

سعید عقیقی.- تهران: نشر قطره، ۱۳۷۷،[۸].۲۲۴ ص.: مصور، جدول، عکس، نمودار.- (سلسله انتشارات نشر قطره؛ ۱۸۰: هنر و ادبیات ایران؛ ۳۵).

مندرجات: پیش‌درآمد، گشایش، ماهیت متن، متن، مولف، فرامتن و بینامتن، بافت اجتماعی، پدیدارشناسی، نقد معطوف به مخاطب، تلقی رمانتیک، ستایش دنیای مردگان، فیلمنامه و متن، بررسی تطبیقی، پی‌نوشت، شناسنامه کامل فیلم، نمایه.

این کتاب، اولین کتاب از مجموعه‌ی نقد سینمای ایران است که به روش تک‌نگاری، ضمن مرور فیلمهای سینمایی ایران، آنها را تحلیل می‌کند. در ابتدای کتاب بعد از بیان کلیاتی، ماهیت متن فیلم، (یعنی مکانها، انگیزه‌ها و جایگاه شخصیتها و اعمال آنها) و سپس وقایع و رویدادهای فیلم و مباحثی درباره روان‌شناسی بیننده، آرمان‌گرایی و احساسات‌گرایی فیلم، موضوع فیلم و فیلمنامه مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. به نظر نویسنده، فیلمساز با نمایش انفعال گروگانها از آنان شخصیت‌های شایسته تحقیر ساخته است. همچنین به نظر او مهمترین تفاوت فیلمنامه و فیلم ساخته شده از آن، فشرده ساختن و پیوسته کردن عناصر، لحظه‌ها و گفت‌وگوهای فیلم نسبت به فیلمنامه بوده است. تصاویر روی جلد و داخل کتاب از فیلم و پوسترهای آن برداشته شده‌اند.

[صفحه ۳۵۲]

از کرخه تا راین (فیلمنامه کامل، گفت و گوها، نقدها)

ابراهیم حاتمی کیا؛ به کوشش مسعود فراستی، با همکاری محمدحسین معززی‌نیا؛ مدیر هنری رضا عابدینی.- تهران: کانون فرهنگی، علمی، هنری ایثارگران (چاپ اول): ۲۳۲.۱۳۷۲ ص.: مصور (بخش رنگی).

کتابنامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب در سه قسمت مجزا ارائه شده است. ابتدا فیلمنامه – شامل دیالوگهای مربوطه، در سکانسهای متعدد از ابتدا تا انتها فیلم همراه با تصاویر منتخب ارائه می‌شود. سپس در بخش گفت‌وگوها، مصاحبه‌هایی ارائه می‌شود که با ابراهیم حاتمی کیا (کارگردان فیلم) محمود کلاری (مدیر فیلمبرداری) و محمود سماکباشی (صدابردار صحنه) در مورد فیلم، بازیگران و... انجام شده است. در بخش آخر نیز نقدها و نظرات اشخاص و شخصیتها – از جمله: «شهید مرتضی آوینی، خسرو دهقان، کیومرث پوراحمد، شیده دانش، نادر ابراهیمی، اسماعیل فلاح‌پور، هما روستا، سید احسان نبوی، بهروز افخمی، پرفسور محمد یوسف لانسه (از کشور اتریش و...)» – درباره‌ی فیلم به چاپ رسیده است.

پایداری در قاب: بیست سال سینمای دفاع مقدس (جلد ۱): مقالات

به کوشش محمد سلیمانی.- تهران: فرهنگ کاوش، (چاپ اول): ۲۰۰.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: حمید کریلی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب با حمایت بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس به چاپ رسیده است.

در مجموعه‌ی «پایداری در قاب»، مهمترین ابعاد سینمای جنگ طی سالهای ۱۳۶۰ تا ۱۳۸۰ مورد نقد و بررسی قرار گرفته است. جلد اول، «مقالات»، شامل دو فصل است. فصل اول «بررسی دورانهای سینمای دفاع مقدس ۱۳۶۰ تا ۱۳۸۰» به قلم گردآورنده است. او در این فصل، روند تحول سینمای دفاع مقدس را مورد بررسی قرار داده است. فصل دوم (مقالات) شامل ده مقاله از ده نویسنده به قرار زیر است: «گذری بر پیوستها و گسستهای ادبیات و سینمای دفاع مقدس» از جبار آذین؛ «فیلمنامه‌نویسی در سینمای دفاع مقدس، بعد از پایان جنگ» از امیر پویا؛ «نگاهی به تصویر زن و خانواده در سینمای دفاع مقدس»، از نغمه ثمینی؛ «نگاههای متفاوت در سینمای دفاع مقدس» از شبنم زین‌العابدین؛ «تأملی بر واقعگرایی در سینمای جنگ» از حسین سلطان‌محمدی؛ وقایع‌نگاری جنگ در سینمای داستانی» از تهماسب صلح‌جو؛ «نگاهی به کارنامه‌ی مؤلفان سینمای جنگ» از احمد طالبی‌نژاد؛ «نگاهی به سینمای جنگ از منظر اجتماعی» از جواد طوسی؛ «بررسی تطبیقی سینمای جنگ در جهان و سینمای دفاع مقدس» از سعید مستغاثی و «نگاهی به سینمای جنگ در جهان تا سال ۱۹۹۹» از کامبیز کاهه.

پایداری در قاب: بیست سال سینمای دفاع مقدس (جلد ۲): مشخصات، بررسی و نقد آثار سینمای دفاع مقدس

به کوشش محمد سلیمانی.- تهران: فرهنگ کاوش، (چاپ اول): ۵۴۲. ۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: حمید کریلی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب با حمایت بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس به چاپ رسیده است.

در جلد دوم مجموعه‌ی «پایداری در قاب»، نخست، مشخصات و خلاصه‌ی فیلمهای دفاع مقدس تولید شده در سالهای ۱۳۶۰ تا ۱۳۷۸ به ترتیب سال تولید ارائه شده‌اند و سپس مطالبی در نقد و بررسی برخی از جنبه‌های

[صفحه ۳۵۳]

سینمای دفاع مقدس درج شده است. از جمله این مطالب، موارد زیر است: «کارگردانی، تجربه‌های جوان» از سعید مستغاثی؛ «کارگردانان سینمای دفاع مقدس» (معرفی کارگردانان فیلمهای دفاع مقدس)؛ «فیلمنامه‌نویسی، شخصیت‌پردازی پشت خاکریز» از سید محمد سلیمانی؛ «فیلمبرداری، چشم‌اندازی تک‌رنگ و پرخطر» از محمد درمنش؛ «فیلمبرداران سینمای دفاع مقدس» (معرفی فیلمبرداران)؛ «جلوه‌های ویژه، عینیت جنگ»؛ «مسؤلان جلوه‌های ویژه» (معرفی این افراد)؛ «موسیقی، برداشت ذهنی آهنگساز از سینما و جنگ» از سعید کاشفی؛ «آهنگسازان سینمای دفاع مقدس» (معرفی آهنگسازان فیلمها)؛ «بازیگری، جوانان در عرصه بازآفرینی شخصیتهای جنگ» از سید محمد سلیمانی و «بازیگران سینمای دفاع مقدس» (معرفی بازیگران).

جنگ برای صلح: مروری بر سینمای دفاع مقدس، (جلد ۱): گزیده نقدها

به کوشش مسعود فراستی.- تهران: انجمن سینمای انقلاب و دفاع مقدس؛ بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، (چاپ اول): ۳۵۲.۱۳۷۹ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی «جنگ برای صلح»، در پی پیشنهاد انتشار مجموعه‌ی نقدها و مقاله‌های منتشر شده درباره‌ی سینمای دفاع مقدس، پس از برگزاری جشنواره هشتم سینمای دفاع مقدس (در مهرماه ۱۳۷۱) گردآوری و منتشر شد. اولین جلد این مجموعه به گزیده نقدها اختصاص دارد و در آن چهل و یک نقد درباره‌ی سی و دو فیلم به چاپ رسیده است. برای برخی از فیلمها، دو نقد - یک نقد مثبت و یک نقد منفی - انتخاب شده است. البته تعداد نقدهای انتخاب شده برای چند فیلم بیش از این است. نمونه‌ی این فیلمها، «از کرخه تا راین» و آژانس شیشه‌ای» هستند. در عین حال، درباره‌ی برخی از فیلمها نیز بیش از یک مقاله نقد منتشر نشده است. بسیاری معتقدند که «صلح، ادامه‌ی جنگ است» و عنوان این مجموعه نیز از این تعبیر آن گرفته شده است.

جنگ برای صلح: مروری بر سینمای دفاع مقدس، (جلد ۲): گزیده مقالات

به کوشش مسعود فراستی.- تهران: انجمن سینمای انقلاب و دفاع مقدس؛ بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، (چاپ اول): ۴۰۸.۱۳۷۹ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این کتاب - که جلد دوم از مجموعه‌ی «جنگ برای صلح» است - تعداد ۳۳ مقاله که قبلا در نشریات مختلف به چاپ رسیده بوده‌اند، گردآوری شده و به چاپ رسیده‌اند. مقاله‌ها دیدگاههای نویسندگان را درباره‌ی فیلمهای دفاع مقدس بیان می‌دارند. در میان اسامی نویسندگان، نام افرادی چون «سید مرتضی آوینی، یوسفعلی میرشکاک، مسعود فراستی، رسول ملاقلی‌پور و محمد سلیمانی» به چشم می‌خورد. در پایان هر مقاله، نام نشریه‌ای که مقاله در آن به چاپ رسیده بود، درج شده است.

جنگ برای صلح: مروری بر سینمای دفاع مقدس، (جلد ۳): گزیده گفتگوها

به کوشش مسعود فراستی.- تهران: انجمن سینمای انقلاب و دفاع مقدس؛ بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، (چاپ اول): ۴۸۶.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۳۵۴]

جلد سوم از مجموعه‌ی «جنگ برای صلح»، گزیده‌ی مصاحبه‌ها و گفتگوها با پدیدآورندگان، منتقدان و مسؤولان سینمای دفاع مقدس است. مطالب این کتاب، قبلا در نشریات چاپ شده‌اند. مصاحبه‌ها با افراد زیر است: «مهدی ارگانی (مدیر شبکه‌ی دو سیما)، میزگرد فیلمسازان جنگ (کمال تبریزی، رحیم رحیمی‌پور، رسول ملاقلی‌پور، ابراهیم حاتمی‌کیا، جمال شورجه و اکبر حر)، رفیع رسم (دبیر ستاد تبلیغات جنگ)، مصطفی دالایی، حجت‌الاسلام زم (سرپرست سابق حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات اسلامی)، بهروز افخمی (کارگردان)، محمد مددپور، احمدرضا درویش (فیلمساز) عبدالله باکیده (کارگردان)، ابراهیم حاتمی‌کیا (کارگردان)، و...». مطالب مصاحبه‌ها عبارتند از: «بررسی و نقد فیلم‌های جنگ و نقاط ضعف و قوت آنها، محتوای فیلمنامه‌ها، موقعیت سینمای دفاع مقدس، بررسی بعضی از فیلمها، بررسی جشنواره‌های فیلم دفاع مقدس، مسائل تکنیکی سینمای دفاع مقدس، سیاستهای کلی نظام برای سینما و سینمای جنگ، حمایتهای معنوی و مادی و آثار شهید آوینی».

عکسهایی از مصاحبه‌شوندگان نیز در کتاب ارائه شده است.

سینما در آینه خورشید: به بهانه فیلم سرزمین خورشید اثر احمدرضا درویش

به کوشش سپیده شاملو، شیوا ارسطویی، سپندیار شاملو.- علمی، (چاپ اول)؛ ۳۹۶.۱۳۷۷ ص.: مصور.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل گفت‌وگوها و نقد و بررسی فیلم «سرزمین خورشید» (به کارگردانی احمدرضا درویش) است که بین گردآورندگان مطالب کتاب با دست‌اندرکاران سینما و این فیلم صورت گرفته است. گفتگوها عبارتند از: «گفتگوی شیوا ارسطویی، سپیده شاملو و سپندیار شاملو با امیر اثباتی، گفتگوی شیوا ارسطویی و سپیده شاملو با جهانگیر الماسی، گفتگوی شیوا ارسطویی با یارتا یاران، گفتگوی شیوا ارسطویی با محمود کلاری، گفتگوی شیوا ارسطویی و سپیده شاملو با ابراهیم حاتمی‌کیا، گفتگوی سپیده شاملو با ابراهیم حقیقی، گفتگوی سپیده شاملو با بابک بیات، گفتگوی شیوا ارسطویی و سپیده شاملو با احمدرضا درویش». تصاویری نیز از فیلم و پشت صحنه‌های آن، در کتاب ارائه شده است. داستان فیلم در زمان حمله‌ی عراق به خرمشهر و فرار مردم از آنجا است. هانیه پرستاری که با عده‌ای از کودکان نوزاد تصمیم به فرار از شهر می‌گیرد. در راه با مشکلات زیادی روبه‌رو می‌شود. تا این که همراه با چند تن دیگر سوار یک قایق شده و در درون نیزارها حرکت می‌کند. از بین تمام افراد ساکن در قایق تنها هانیه و آقای کسرا و یک نوزاد زنده باقی می‌ماند. آخر فیلم هم با آزادسازی خرمشهر به پایان می‌رسد.

مجموعه مقالات در معرفی و تحلیل آثار ابراهیم حاتمی‌کیا

به کوشش حسین معززی‌نیا.- [تهران]: کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، (چاپ اول): ۱۳۷۶ . ۲۴۲، [۲۶]ص.: تصویر، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: All About Ebrahim Hatami Kia: An anthology of his works

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: دیدگاه‌ها؛ فصلی از فیلمنامه؛ آلبوم عکس.

کتاب، دارای سه بخش است: بخش اول: «دیدگاهها» که در آن، افراد مختلف نظرات خود را در مورد فیلمهای ابراهیم حاتمی‌کیا بیان می‌کنند و به نقد فیلمها می‌پردازند. عده‌ای نیز در همین بخش، دیدگاههایی در مورد خود «ابراهیم حاتمی‌کیا» بیان می‌کنند؛ مانند: نامه‌ای به دوست زمان جنگ، از سید مرتضی آوینی. بخش دوم کتاب، «فصلی از فیلمنامه» است که به بیان فیلمنامه فیلمهای «هویت، دیده‌بان، فصل نیکان، از کرخه تا راین، خاکستر سبز، بوی پیراهن یوسف، برج مینو و آژانس شیشه‌ای» می‌پردازد. بخش سوم (آلبوم عکس)، آلبوم عکسی از کارها و تصاویر ابراهیم حاتمی‌کیا است.

[صفحه ۳۵۵]

مرتضی و ما

به کوشش محمد آوینی؛ فیلمنامه کیومرث پوراحمد.- تهران، کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، (چاپ اول) ۱۳۶.۱۳۷۳ ص.: مصور، عکس.

کتابنامه در پایان هر بخش.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فیلمنامه؛ مرتضی و ما و دیگران؛ تلالو نجیبانه یک نگاه؛ حکایت همچنان باقی است؛ دوستت دارم ایران؛ تکنیک در سینما؛ آیا سینمای اسلامی وجود دارد؟.

پس از اعلام تمایل دفتر جشنواره‌ی فجر، در پاییز ۱۳۷۲، برای تهیه‌ی فیلمی درباره‌ی مرتضی آوینی (برای بزرگداشت خاطره‌ی این شهید) و پذیرش این دعوت از سوی کیومرث پوراحمد، امور مربوط به تهیه‌ی فیلم آغاز گردید. به دنبال آن، این کتاب نیز به چاپ رسید. بخش اول کتاب، فیلمنامه‌ی «مرتضی و ما» است. بخش دوم، گفت‌وگویی است با کیومرث پوراحمد، (کارگردان فیلم «مرتضی و ما») در بخشهای بعدی، «مطالبی از مریم امینی، (همسر شهید مرتضی آوینی) درباره‌ی خالق روایت فتح و مقالات شهید آوینی در خصوص سریال «قصه‌های مجید» و شخصیت هنری کارگردان این مجموعه و پاسخ شهید آوینی به این پرسش که آیا سینمای اسلامی وجود دارد؟» به چاپ رسیده است.

[صفحه ۳۵۶]

هنر، فیلم، جشنواره‌ها و یادواره‌ها

پنجمین جشنواره فیلم دفاع مقدس

تهیه و تدوین افشین بالاگر، سعید مروت‌پور؛ ویراستار فرامرز شیرین‌بیان.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، (چاپ

اول): ۱۷۵، [۶].۱۳۷۳ ص.: مصور.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The 5th Sacred Defence Film Festival

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: گزارش چهارمین یادواره فیلم دفاع مقدس؛ مقررات پنجمین جشنواره فیلم دفاع مقدس؛ مسابقه؛ سینمای جنگ در کادر ۸/؛ قاصدان عشق؛ مرور سینمای جنگ (فیلم‌های بلند، کوتاه، برنامه‌های تلویزیون)؛ بخش ویژه (مرور سینمای جنگ در جهان).

این کتاب، گزارش پنجمین جشنواره‌ی فیلم دفاع مقدس (۳۱ شهریور - ۵ مهرماه ۱۳۷۲) در شهر اهواز است. پس از گزارش چهارمین یادواره‌ی فیلم دفاع مقدس، مقررات پنجمین جشنواره‌ی فیلم دفاع مقدس ذکر شده است. در بخش مسابقه، شرح مختصری در مورد فیلمها و کارگردان آنها داده شده و از عوامل تولید نام برده شده است. مسابقه در بخشهای «فیلم بلند، کوتاه، ۳۵ میلی‌متری، شانزده میلی‌متری، برنامه‌های تلویزیونی، پوستر و عکس و نمونه‌ی فیلم» انجام شده است. در قسمت پوستر، تصاویر رنگی پوسترها همراه با نام طراح و اندازه‌ی پوسترها آمده است. بخش «قاصدان عشق» به شرح زندگی تعدادی از شهیدان و آزادگان فیلمبردار و خبرنگار می‌پردازد. بخش بعدی به فیلمهای بلند و کوتاه تلویزیونی و معرفی آنها می‌پردازد. بخش آخر به سینمای جنگ در جهان اختصاص دارد.

دومین یادواره فیلمهای جنگ تحمیلی (۳۱ شهریور - ۱۰ مهر ۱۳۶۶) تئاتر شهر

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور سینمایی، مجتمع هنر و ادبیات در خدمت جنگ، [۱۳۶۶].

مجتمع هنر و ادبیات، در آستانه‌ی هشتمین سال جنگ تحمیلی، مجموعه‌ای از فیلمهای ساخته شده در رابطه با جنگ تحمیلی را تحت عنوان «یادواره‌ی فیلمهای جنگ تحمیلی» - جهت تشویق فیلمسازانی که هنر خود را در جهت ضبط و نمایش صحنه‌های به یادماندنی از جنگ تحمیلی، به خدمت گرفته‌اند - در معرض نمایش و ارزیابی قرار داد. این مجموعه، حاوی مشخصات فیلمهای شرکت‌کننده در بخش مسابقه و مرور جبهه، در هر بخش (مرکب از فیلمهای بلند داستانی و فیلمهای کوتاه داستانی) است. در انتها نیز زندگینامه‌ی تعدادی از فیلمسازان و گزارشگران شهید در جنگ تحمیلی گنجانده شده است.

سومین یادواره فیلم دفاع مقدس از ۲۸ اردیبهشت تا ۳ خرداد ۱۳۶۹

تهران: ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ، ۸۷.۱۳۶۹ ص.: مصور، عکس (رنگی). شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

به مناسبت هشتمین سالگرد آزادی خرمشهر.

سومین یادواره‌ی فیلم دفاع مقدس، به مناسبت هشتمین سالگرد آزادسازی خرمشهر از تاریخ ۲۸ اردیبهشت تا سوم خرداد ماه ۶۹[در آستانه‌ی اولین سالگرد رحلت امام خمینی (ره)] با هدف بزرگداشت خاطره‌ی شهدا،

[صفحه ۳۵۷]

مفقودان، اسرا، جانبازان، و رزمندگان و نیز ارج گزاردن به کار هنرمندان برگزار گردید. دراین کتاب - که گزارش این جشنواره است - مطالب زیر آمده است: «مقدمه، جوایز دومین یادواره‌ی فیلم دفاع مقدس، سومین یادواره‌ی فیلم دفاع مقدس، مقررات، هیأت داوران، بخش مسابقه [شامل بررسی فیلمهای بلند (یازده فیلم)، کوتاه داستانی (پنج فیلم)، مستند (نه فیلم)]، بخش مرور سینمای

جنگ [شامل: فیلمهای بلند (ده فیلم)، کوتاه داستانی (هفت فیلم) و مستند (شش فیلم)] و در پایان، پیام امام خمینی به هنرمندان و یادنامه ۳۲ فیلمساز و خبرنگار شهید».

چهارمین یادواره‌ی فیلم دفاع مقدس، ۳۰ شهریور الی ۳ مهر ۱۳۷۱

برگزارکننده: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس با همکاری استانداری کرمان، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران.- [بی‌جا]: ستاد کل نیروهای مسلح، معاونت فرهنگی؛ کرمان استانداری کرمان، ۱۳۷۱.

بدون صفحه‌شمار: مصور، عکس.

مشخصات از روی جلد.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

چهارمین یادواره‌ی فیلم دفاع مقدس توسط بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس، به مناسبت بزرگداشت خاطره‌ی حماسه‌آفرینان هشت سال دفاع مقدس، از سی‌ام شهریور تا سوم مهرماه ۱۳۷۱ برگزار گردید. هدف یادواره، گردآوری و حفظ آثار تصویری دفاع مقدس، عرضه و معرفی فیلمها، تشویق فیلم‌سازان و برنامه‌سازان تلویزیونی و هنرمندان بوده است. این کتاب دو قسمت دارد. در قسمت اول، فیلمهای ارائه شده در مسابقه‌ی یادواره در سه بخش معرفی شده‌اند؛ بخش اول: فیلمهای بلند؛ که در آن دوازده فیلم بلند نمایش داده شده در یادواره، معرفی شده‌اند. بخش دوم: فیلمهای کوتاه داستانی؛ که به معرفی پنج فیلم ارائه شده در یادواره اختصاص دارد. بخش سوم: فیلمهای کوتاه مستند، که به بررسی نه فیلم است. قسمت دوم کتاب (مرور سینمای جنگ) نیز به بخشهای «فیلمهای بلند، فیلمهای کوتاه داستانی و فیلمهای کوتاه مستند» تقسیم‌بندی شده است. در انتهای کتاب، هیأت داوران معرفی شده‌اند. و اسامی برندگان یادواره در بخش فیلمهای بلند و فیلمهای کوتاه ذکر شده است.

ششمین جشنواره فیلم دفاع مقدس

تهیه و تدوین ناصر درخشان، محمد فروزنده.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، ۱۸۱.۱۳۷۵ ص.: مصور (بخش رنگی)، عکس.

گرافیک و صفحه‌آرایی: علیرضا جلوه‌نژاد.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فهرست گزارش سومین، چهارمین، پنجمین جشنواره فیلم دفاع مقدس، بیانیه هیات داوران پنجمین جشنواره فیلم دفاع مقدس، مقررات ششمین جشنواره، معرفی هیات‌های ارزشیابی و هیات داوران، فهرست فیلم‌های رسیده.

این کتاب، شامل موارد زیر است: نقد و بررسی فیلمهایی که در ششمین جشنواره‌ی فیلم دفاع مقدس، در سال ۱۳۷۵، نمایش داده شده‌اند؛ گزارشها، فهرست فیلمهای رسیده (به تفکیک فیلمهای ۳۵ میلی‌متری، فیلمهای کوتاه ویدیویی و فیلمهای کوتاه هشت و شانزده میلی‌متری؛ فیلمهای سینمایی (همراه با مطالبی درباره‌ی عوامل فیلم)؛ فیلمهای کوتاه شانزده و ۳۵ میلی‌متری (همراه با مطالبی درباره‌ی عوامل فیلم)؛ موسیقی تصویری؛ سینمای دفاع مقدس در فیلمهای هشت میلی‌متری، پوستر و عکس؛ چشم‌انداز فیلم؛ قاصدان عشق (شامل هنرمندان و بازیگران شهید؛ از جمله شهیدان آوینی، قاسم دهقان سنگستانی، سید علی سجادی حسینی و پیمان سنندجی‌زاده)؛ مرور سینمای دفاع مقدس؛ مقاومت اسلامی و فیلمهایی از لبنان، فلسطین و جنگ جهانی دوم.

[صفحه ۳۵۸]

هفتمین جشنواره فیلم دفاع مقدس

تهیه و تدوین علی روئین‌تن.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، (چاپ اول): ۱۳۳.۱۳۷۷ ص.: عکس.

عنوان روی جلد: هفتمین جشنواره فیلم دفاع مقدس: ۳۱ شهریور - ۵ مهرماه ۱۳۷۷، همدان.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مقدمه؛ یادداشت جشنواره؛ بیانیه و آراء هیئت داوران؛ مقررات هفتمین جشنواره فیلم دفاع مقدس؛ هیئت انتخاب فیلمهای هفتمین جشنواره فیلم دفاع مقدس؛ هیئت داوران فیلمهای هفتمین جشنواره فیلم دفاع مقدس؛ فیلمهای ارسال شده به دبیرخانه؛ مسابقه فیلمهای بلند سینمایی؛ مسابقه فیلمهای کوتاه سینمایی (داستانی، مستند، نماهنگ)؛ مرور بر آثار حمیدنژاد؛ مرور بر آثار سینمای دفاع مقدس؛ مرور بر سینمای جهان.

این کتاب، گزارشی از هفتمین جشنواره‌ی فیلم دفاع مقدس است. در این کتاب، ابتدا بیانیه‌های هیأتهای انتخاب‌کننده و داوران جشنواره و پس از آن، مقررات جشنواره درج شده و سپس هیئت انتخاب‌کننده و هیئت داوران معرفی شده‌اند. لیست فیلمهای ارسال شده به جشنواره، (بلند و کوتاه) مطلب بعدی است و معرفی فیلمهای بخش مسابقه، قسمت عمده‌ی متن کتاب را تشکیل می‌دهد. آثار حمیدنژاد، نویسنده و کارگردان فیلمهای دفاع مقدس در این کتاب، به صورت جداگانه معرفی شده‌اند. بخش پایانی کتاب را مروری بر آثار سینمای دفاع مقدس و سینمای جنگ جهان تشکیل می‌دهد.

هفته فیلمهای جنگ تحمیلی: بمناسبت سومین سالگرد جنگ تحمیلی ۳۱ شهریور - ۶ مهر ۱۳۶۲

صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، ستاد تبلیغات جنگ، کمیته برگزاری مراسم سومین سالگرد جنگ تحمیلی.- [تهران]: صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، ستاد تبلیغات جنگ، کمیته برگزاری مراسم سومین سالگرد جنگ تحمیلی، [۱۳۶۲].

۱۷۸ ص. مصور: عکس.

ستاد تبلیغات جنگ در آستانه‌ی چهارمین سالگرد جنگ تحمیلی، به منظور تشویق فیلمسازانی که در رابطه با جنگ تحمیلی فیلم ساخته‌اند و ارائه و ارزیابی حاصل تلاش آنها، اقدام به برگزاری یک هفته‌ی فیلم - به نام «هفته‌ی فیلمهای جنگ تحمیلی» - نمود و فیلمهای منتخب، در سینما آزادی به نمایش درآمدند. کتاب حاضر گزارشی است از این مراسم، که در سه بخش ارائه گردیده است. بخش اول معرفی ده فیلم داستانی کوتاه و بلند از ده فیلمساز است که برای هر یک، خلاصه‌ای از داستان فیلم و شناسنامه‌ی فیلم ارائه شده است. بخش دوم به معرفی فیلم‌های کوتاه و بلند مستندی می‌پردازد که حول محور جنگ و مسایل جنبی آن ساخته شده‌اند. شایان ذکر است که تعدادی از پدیدآورندگان این فیلمها طی جریان تهیه‌ی فیلم به دیدار معبود شتافته، به کاروان شهیدان پیوسته‌اند. بخش سوم مجموعه، به شرح زندگی و فعالیتهای فیلمسازان و گزارشگران شهید در جنگ تحمیلی اختصاص یافته است.

[صفحه ۳۵۹]

هنر، فیلم، فن‌آوری

فیلمبرداری مستند جنگی

مهـدی صـدری.- تهران: سازمان تبلیغات اسـلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۱۰.۱۳۷۴ ص.: مصور، عکس.- (دفتر ادبیـات و هنر مقاومت؛ تحقیق: ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Shooting of a War Documentary

کتـاب حاضـر حـاوی ده بخش است. بخش اول، «جنگ» است؛ در این بخش، از جنگ در ادیان مختلف بحث می‌شود. بخش دوم، «ثبت و روایت وقایع جنگی»، شامل شـرح صور متعدد ثبت و روایت وقایع جنگی (مثل نوشته و تصویر) است. بخش سوم، «جنگ و سینمـا» است. و در مـورد سـاخت فیلمهـای داسـتانی جنگی صـحبت می کنـد. بخش چهـارم، «ترکیب اکیپ فیلم‌برداری در جبهه» را تشـریح می کنـد و می گویـد این افراد، عبـارت از: کـارگردان، فیلمبردار، و صـدابردار و دستیـاران فیلمبردار. بخش پنجم، «ابزارهای فیلمبرداری مسـتند جنگی»، درباره‌ی ابزارهای مورد نیاز، (مانند ماده‌ی خادم، دوربین، ضبط صوت، لنز تله‌دار و میکروفونها) توضیح می‌دهد. بخش شـشم، «فیلمبرداری مسـتند جنگی در شب» و بخش هفتم، «وضعیت نگهداری فیلمهای مستند جنگی در حال حاضر» است. در بخش هشـتم، «شناسـنامه‌ی فیلم»، شناسـنامه‌ی فیلم «حـاج اسـدالله» (از فیلمهای مجموعه‌ی روایت فتـح) به عنوان نمونه ارائه شده است. بخش نهم، گزیده‌ی یادداشـتهای سفر نویسنده به بوسنی هرزگوین است و بخش دهم، شامل دوازده قطعه عکس از چند فیلم جنگی است.

یک تجربه ماندگار، روایت فتح به روایت شهید سید مرتضی آوینی

مرتضی آوینی.- تهران: روایت فتح، (چاپ دوم): ۱۳۷۷. [۴۳] ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب شـرح و توضـیح مبسوطی بر چگونگی ساخت مجموعه‌ی مسـتند روایت فتح است که به قلم «شـهید سـید مرتضی آوینی» نوشـته شده و به نقل از مجله‌ی فیلم فراهم آمده است. مطالب این کتاب درباره‌ی نحوه‌ی فیلمبرداری در جبهه، صدای سـر صـحنه و اهمیت آن، کـارگردانی و موضوعـات مرتبط با چگونگی ساختن یک مجموعه‌ی تلویزیونی - خصوصا روایت فتـح - است. عکس تعدادی از شـهدای گرانقدری که در ساخت روایت فتح با شهید آوینی همکاری داشته‌اند، همراه با ذکر محل شهادت و سمت آنها نیز آورده شده است. در پایان کتاب، آثار شهید آوینی در حوزه‌ی فیلمسازی مستند ذکر شده است.

[صفحه ۳۶۰]

هنرهای نمایشی، پژوهشها

تماشای ناورد: مجموعه‌ی مقالات اولین همایش پژوهشی تئاتر مقاومت

به کوشـش و ویرایش تقی اکبرزاده؛ [برگزارکننـده] معـاونت پژوهش و آموزش انجمن تئـاتر انقلاب و دفاع مقـدس، ویراسـتار فنی شهنـاز علی‌پور زمـانی.- تهران: انجمن تئاتر انقلاب و دفاع مقـدس، (چاپ اول): ۱۳۸۱. ت، ۸۹ ص.- (انجمن تئـاتر انقلاب و دفاع مقدس؛ ۱. مجموعه پژوهش‌های تئاتر مقاومت؛ ۱).

کتابنامه.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، متن مقالات ارائه شده در اولین همایش پژوهشی تئاتر مقاومت در سال ۱۳۸۰، در اهواز، گردآوری شده است. عناوین برخی از مقالات عبارتند از: «مفهوم تئاتر مقاومت و نسبت آن با تئاتر سیاسی (از قطب‌الدین صادقی)؛ داریوفو و تئاتر سیاسی (از بهروز غریب‌پور)؛ نمایش ناب (از داوود کیانیان)؛ تأویل درونمایه‌ی مقاومت در چند اثر نمایشی مدرن (از مصطفی مختاباد)؛ تئاتر مقاومت در لهستان (از نصرالله قادری) و مقاومت در تئاتر (از فرشید ابراهیمیان)». موضوع محتوایی مقالات، عبارتند از: «ستایش آزادی، تلاش برای کسب عدالت اجتماعی، تئاتر سیاسی، تئاتر مقاومت و جنگ، مبارزه با استعمار، تئاتر تبلیغی، ارکان و عوامل اجرایی تئاتر در حج، درام مقاومت، درونمایه‌ی مقاومت در سه اثر نمایشی مدرن». در متن مقالات، مطالبی درخصوص جنگ تحمیلی عراق علیه ایران بیان شده است.

تئاتر در اسارت

نویسنده عبدالمجید رحمانیان [برای ستاد رسیدگی به امور آزادگان].- تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۵۲.۱۳۸۰ ص.: نمودار.- (خاکریز پنهان؛ ۱۴).

فهرست منابع به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: شرایط اسارت؛ فصل دوم: انواع نمایشها؛ فصل سوم: عناصر اجرای نمایشها.

کتاب «تئاتر در اسارت» به بررسی وضعیت تئاتر در اردوگاههای اسرای ایرانی در عراق می‌پردازد. نگارنده در مصاحبه با بسیاری از هنرمندان آزاده و با نگارش مشاهدات عینی خود در زمان اسارت دست به تهیه‌ی کتاب حاضر زده است. نویسنده در فصل اول کتاب، شرایط اسرا و فضای اردوگاهها را شرح داده، به چگونگی شکل گرفتن فعالیتهای فرهنگی اسرا می‌پردازد و به واکنش عراقی‌ها نسبت به تئاتر اشاره می‌کند. در انتهای فصل به انگیزه‌ی اسرا برای اجرایی نمایش می‌پردازد. در فصل دوم نمایشها را از چهار منظر تقسیم‌بندی می‌کند: الف) از نظر مدت زمان، ب) از نظر نحوه‌ی اجرا، ج) از نظر نوع اجرا و د) از نظر موضوع و محتوا. در فصل سوم به عناصر اجرای نمایشها می‌پردازد که شامل آموزش تئاتر، نمایشنامه‌نویسی، صحنه‌آرایی (دکور)، نورپردازی، چهره‌پردازی (گریم)، موسیقی متن، افکت و سر و صداهای تأثیرگذار، جلوه‌های ویژه، تبلیغات تئاترها (آنوس) و نقد و بررسی تئاتر است.

[صفحه ۳۶۱]

هنرهای نمایشی، نقد و بررسی

بررسی هنرهای نمایشی در اسارت

عبدالمجید رحمانیان؛ به کوشش: گروه پژوهشگران.- تهران: انتشارات امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۷۴.۱۳۷۶ ص.: مصور، رنگی.

طراح روی جلد: حسین مولایی.

این کتاب به بررسی هنر آزادگان در دوران اسارت و زمان به سر بردن در اردوگاههای بعثی عراق می‌پردازد و محصول پژوهشهای گسترده و مصاحبه با بسیاری از آزادگان است. گفتار اول، «ترسیم اوضاع» و شامل چهار مبحث: «تاریخچه‌ی شکل گیری هنرهای نمایشی در اسارت، سازماندهی امور فرهنگی و تئاتر، عکس‌العمل دشمن در مقابل اجرای نمایشها و انگیزه‌های اجرای نمایش» است. گفتار دوم (نمایشها و عناصر اجرا)، عناوین متعددی دارد: تقسیم‌بندی نمایشها به کوتاه، بلند و سریالی، و اجراها به آسایشگاهی، تمام آسایشگاهی و اردوگاهی، تئاتر عروسکی، نمایشهای ورزشی – سیاسی، پرده‌خوانی، نقالی، اسلاید، مشاعره‌های نمایشی، سرودهای نمایشی، رژه‌های نمایشی، مذهبی، اجتماعی، سیاسی، تاریخی، دفاع مقدس، تخیلی، فلسفی، پلیسی، عرفانی ادبیات ایران، انقلابی، آموزش تئاتر، نمایشنامه‌نویسی و مشکلات آن، دکور، نور، گریم موسیقی، افکت و جلوه‌های ویژه. تبلیغات نمایشها و نقد نمایشها و نقد نمایشنامه‌ها نیز از عناوین دیگر گفتار دوم هستند. در پایان کتاب نمونه‌ای از نمایشنامه‌ی دوران اسارت – با نام «کوچه‌ی دلها» – آمده است.

[صفحه ۳۶۲]

هنر، نمایشنامه

با ستاره‌ها بگو، نمایشنامه

نوشته محمدرضا پشنگیان.– تهران: نشر عابد، (چاپ اول): ۲۱.۱۳۸۰ ص.

بالای عنوان: نمایشنامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل یک صحنه و پرده‌ی آخر نمایشنامه است. کتاب، درباره‌ی روزنامه‌نگار جانبازی است که تحت تأثیر و فشار سردبیر روزنامه، جهت بالا بردن تیراژ روزنامه، مجبور به نوشتن مقاله‌ای شده است. از سویی پنج تن از رزمندگان، در هنگامی که درد مجروحیت وی شدت گرفته است، به سراغ او آمده‌اند و از او می‌خواهند که حقایق را بنویسند، و مطالبی درباره‌ی ایثار و شجاعت رزمندگان درج کند. از سوی دیگر همسر وی از او می‌خواهد تا دنیا را برایش حفظ نماید و از رفتن او و تنها ماندن خودش هراسان است. در پایان نمایشنامه، در پرده‌ی آخر او مصمم به نوشتن مقاله‌ای می‌شود که عنوان آن این است: «مرگ پایان کبوتر نیست»، که مصرعی از شعر سهراب سپهری است.

تئاتر مقاومت، مجموعه نمایشنامه (جلد ۱)

تهیه معاونت هنری بنیاد.– تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت انتشارات و ادبیات، (چاپ اول): ۲۷۷.۱۳۷۳ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب با مجموعه‌ی هشت نمایشنامه‌ی، حاصل اولین جشنواره‌ی تئاتر دفاع مقدس و نخستین مسابقه بین‌المللی نمایشنامه‌نویسی در سال ۱۳۷۳ است، که توسط معاونت هنری بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس برگزار شد. عناوین نمایشنامه‌ها و اسامی نویسندگان آنها عبارتند از: «اهل اقاقیا» از سعید تشکری؛ «با من مثل دریا»، از محمدجواد کاسه‌ساز؛ «بوی خوش جنگ»، از عبدالرضا حیاتی؛ «چهار خاطره از جنگ»، از مسعود سمیعی؛ «خدای عشق»، از محمد احمدی؛ «دو حکایت از چندین حکایت

رحمان»، از علیرضا نادری نجف‌آبادی؛ «کودکان در حلبچه می‌میرند»، از عبدالحی شماسی و «مسافر»، از مسعود سمیعی.

تئاتر مقاومت، مجموعه نمایشنامه (جلد ۲)

تهیه معاونت هنری بنیاد.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت انتشارات و ادبیات، (چاپ اول): ۲۵۰.۱۳۷۵ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

دفتر دوم تئاتر مقاومت، مانند جلد اول، حاصل نخستین مسابقه‌ی بین‌المللی دفاع مقدس در سال ۱۳۷۳ و دومین جشنواره‌ی تئاتر دفاع مقدس در سال ۱۳۷۴ است. عناوین نمایشنامه‌ها و اسامی نویسندگان آنها عبارتند از: «انتظار با بوی نرگس»، از زینب صالح‌پور؛ «سه باور»، از حمید کرمی بروجنی؛ «صبح صادق»، از محمدرضا برمایون؛ «عاشق‌ترین روزگار»، از سعید تشکری؛ «عزلواژه‌ی قصد»، از عزت‌الله مهرآوران؛ «فرودگاه»، از مرتضی داریوندنژاد و «هنگامه»، از محمود ناظری.

[صفحه ۳۶۳]

تئاتر مقاومت، مجموعه نمایشنامه (جلد ۳)

تهیه معاونت هنری بنیاد.- تهران: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۲۶۵.۱۳۷۶ ص.- (مجموعه نمایشنامه؛ ۲).

منتخب مسابقه نمایشنامه‌نویسی و سومین جشنواره‌ی تئاتر دفاع مقدس بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس.

کتاب، حاوی هشت نمایشنامه است. عناوین نمایشنامه‌ها عبارتند از: «آواز پر جبرئیل» از سعید تشکری؛ «از بینامی‌های عشق» از محمدرضا آریانفر؛ «تپه‌ی افلاک» از سید حسین فدای حسین؛ «چرخ هشتم» از علیرضا حنیفی؛ «سقوط سایه‌ها» از عبدالحی شماسی. «شبیه پدر» از سید حسین فدای حسین؛ «گل سرخ» از محمد احمدی و «مروارید» از عبدالحی شماسی. در نمایشنامه‌ی «از بینامی‌های عشق»، رزمندگان در حال اعزام به جبهه هستند. جواد هم در میان آنها است. مادر و نرگس (نامزد جواد) برای بدرقه‌ی آمده‌اند. نرگس می‌پرسد: «منتظرت بمانم؟» و جواد می‌گوید: «مگر با انتظار، بزرگ نشده‌ایم؟». جواد می‌رود و پس از مدتی، در حالیکه یک انگشت ندارد و چشمهای خود را هم از دست داده است، بازمی‌گردد. نرگس درباره‌ی انگشت جواد سؤال می‌کند و او می‌گوید که آنها را، روی تپه‌های الله‌اکبر جا گذاشته است. نرگس از چشمهای جواد می‌پرسد و او در پاسخ می‌گوید: «توی برج دیده‌بانی دشت عباس جامونده». مادر با سینی اسپند می‌آید. در حال ریختن اسپند، روی آتش تصاویری دیده می‌شود و صدای زندگی همچنان جاری است.

تئاتر مقاومت، مجموعه نمایشنامه (جلد ۴)

[گردآورنده: معاونت هنری بنیاد].- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۲۷۷.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: آن سوی رویای من؛ آینه؛ وقت آفتاب؛ پیراهن هزار یوسف؛ فرشته‌ای با بال شکسته؛ ماه لبریخته؛ من زراره عذره طاها

هستم؛ مهتابی.

کتاب، مجموعه‌ی هفت نمایشنامه است. «آن سوی رؤیای من» (از محمدرضا آریان‌فر)، نمایشنامه‌ای درباره‌ی خانواده‌ی رزمندگان، شهدا و مفقودالاثرها است. «آیینه، وقت آفتاب» (از سعید تشکری)، نمایشنامه‌ای در مورد بازگشت اسرا است و امید بازگشت آنها. «پیراهن هزار یوسف» (از علیرضا حنیفی)، نمایشنامه‌ای در مورد زندگی یکی از رزمندگان اسلام بعد از جنگ است. «فرشته‌ای با بال شکسته» (از عبدالرضا حیاتی)، نمایشنامه‌ای درباره‌ی ایمان بسیجی و مردم پاکدل است. «ماه لبریخته» (از محمدرضا آریان‌فر)، در مورد یک دختر پرستار است که علی‌رغم مخالفت نامزدش برای مداوای رزمندگان مجروح به جبهه می‌رود. «من زراره عذره طاها هستم» (از میلاد اکبرنژاد)، در مورد یک سرباز عراقی بنام زراره عذره طاها است که قصد دارد به ارتش ایران پیوندد ولی در راه کشته می‌شود. «مهتابی» (از محمدمهدی خانقی) نیز نمایشنامه‌ای درباره‌ی یک جانباز و همسرش است.

تئاتر مقاومت، مجموعه نمایشنامه (جلد ۵)

جمشید خانیان؛ ویراستار امیر سمامی حائری.- تهران: جشنواره هنر، (چاپ اول): ۱۵۵.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: مینا منوچهری.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: «چهارمین نامه»؛ «درون پیراهن یحیی»؛ «روی نی بندی»؛ «دهانی پر از کلاغ»؛ «اسماعیل، اسماعیل».

این کتاب، مجموعه پنج نمایشنامه است. «چهارمین نامه» داستان نامه‌های رزمنده‌ی شهیدی به نام قاسم به

[صفحه ۳۶۴]

دختری به نام خورشید است. مادر و خورشید، پس از شهادت قاسم، در رؤیاهای خود با او گفت‌وگو می‌کنند. «درون پیراهن یحیی»، حکایت سربازی به نام یحیی است که قرار بوده پس از بازگشت از جبهه با دختری ازدواج کند، ولی او اینک عشقی دیگر به نام وطن یافته است. «روی نی بندی» داستان یک جاشو در کرانه‌ی خلیج‌فارس است که لحظات خواستگاری و شهادت زنش در زیر بمباران هوایی را به یاد می‌آورد. «دهانی پر از کلاغ» داستان گفتگوی دو نفر است که اولی درگیر مصائب و گرفتاری خانوادگی و بچه‌دار نشدن و دومی فردی رزمنده است. «اسماعیل، اسماعیل»، داستان اسماعیل، یک رزمنده‌ی موج گرفته، و همسر وفادار او است. و این که اسماعیل اصرار دارد از همسرش جدا شود تا او بتواند به شکل مطلوب به زندگی خود ادامه دهد.

چکه، صدای دریا (نمایشنامه)

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، ۵۳.۱۳۶۸ ص.

این کتاب به مناسبت بزرگداشت حماسه‌ی هشت سال دفاع مقدس منتشر شده است.

«سیدآقا» پیرمردی است که هر سال در ماه محرم با برپا کردن تکیه همراه با پسرش(سید حسین) که مداح است، ادای نذر می‌کند. با رسیدن ماه محرم و برپا شدن تکیه، جای پسرش را خالی می‌بینند. او برای پیدا کردن پسرش با اتوبوس راهی منطقه می‌شود؛ اتوبوسی که هریک از مسافران آن گم‌شده‌ای دارند. سیدآقا به جبهه می‌رسد و هر جا که می‌رود، ردی از پسرش می‌یابد. او پس از جستجوی بسیار به مرحله‌ای می‌رسد که همه‌ی رزمندگان را یک شکل و همانند پسرش می‌بیند، و پسرش را همچون رودی جاری

در میدان آنها. سیدآقا در نهایت همه رزمندگان را «سید حسین» خود می‌یابد.

زوزه، نمایشنامه

حسن نجفی.- تبریز: ایران ویچ، (چاپ اول): ۱۳۷۰.[۴۳] ص.

نمایشنامه‌ی «زوزه»، از فریادهای مظلومانه‌ی انسانها - از صدر تاریخ بشر، (زمانی که هابیل به دست قابیل کشته شد) تا قیام عاشورا و شهادت یاران حضرت امام حسین (ع) و فریادهای مظلومانه‌ی زینب، تا کشتار فجیع ملت ایران زیر آتش دشمن - سخن می‌راند. در این نمایشنامه یک شخصیت اسطوره‌ای به نام «او» وجود دارد که در هر برهه از زمان به کسی تبدیل می‌شود: به هابیل، به زینب، به زنی ستم‌کشیده و درواقع به گلویی برای فریاد. این نمایشنامه در هشت فصل، یا هشت تابلو، وقایع مذکور را به تصویر می‌کشد. در تابلوی هفتم، مختار ظهور می‌کند و لوازم انتقام را فراهم می‌آورد و در نهایت در تابلوی هشتم «او» به صلیب کشیده می‌شود ولی همچنان فریادش رسا باقی می‌ماند.

سوره جوان، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۱۱)

[نوشته علی کیوان نخعی، علی غلامی].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، واحد نمایش، (چاپ اول): ۱۴۸.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Young Sureh: a Collestion of Plays

مندرجات: تابستان ۵۷ / علی کیوان نخعی؛ سنگباران / علی غلامی؛ تنگنا / علی کیوان نخعی.

کتاب، مجموعه‌ی سه نمایشنامه است که از میان آنها، نمایشنامه‌ی «تنگنا» در ارتباط با جنگ است. در این نمایشنامه، هنگام بمباران شهر تهران به وسیله هواپیماهای عراقی، عده‌ای برای نجات جان خود به خانه‌ای وارد

[صفحه ۳۶۵]

شده، با همراهی صاحب خانه به زیرزمین می‌روند و در اثر حوادثی در آنجا حبس می‌شوند. رحیم، صاحب خانه، در جنگ پای خود را از دست داده است. مرتضی، فردی است که برای کار به تهران آمده و امیدوار است با دستانی پر از پول به خانه برگردد، آقای شرفی و همسرش نیز قصد داشتند برای فرار از ایران به خارج از کشور بروند. در مدتی که این جمع در زیرزمین به سر می‌برند، رحیم با آنها صحبت می‌کند و دید منفی‌شان را نسبت به زندگی و جهان آخرت تغییر می‌دهد. سرانجام آنها، با حالتی سبکبال، از زیرزمین آن خانه نجات می‌یابند.

سوره جوان، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۱۷)

محسن حسینی سمنانی... [و دیگران].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۰۴.۱۳۷۷ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Young Sureh: a Collection of Plays

مندرجات: ۱. شهر مورچه‌ها / محسن حسینی سمنانی. ۲. نگاهی از پشت پنجره / علی غلامی. ۳. نقش پنهان / رحیم مخدومی. ۴. سفر برکه آب / محمد رمضانی.

«شهر مورچه‌ها» یک نمایشنامه‌ی منظوم است و به شرح ماجرای شاپرکی می‌پردازد که به دست مورچه‌ها گرفتار آمده است، ولی به توصیه مورچه‌ی پیر آزاد می‌شود. «نگاهی از پشت پنجره»، نوشته‌ی علی غلامی، ماجرای اندوه پسری به نام قاسم است که پدر خود را در دریا هنگام حمله‌ی عراقی‌ها به قایق آنها از دست داده است. قاسم مشتاق شرکت در عزاداری شب عاشورا و زدن دمادم است ولی چون دمام‌زنی نمی‌داند، او را رانده‌اند. او به کنار شط رفته، شکایت به پدر می‌برد و پدر که سقای جبهه‌ها بوده است او را به روستایی در بین عزاداران امام حسین (ع) می‌خواند. اهل محل نیز که تازه متوجه اشتباه خود در مورد پدر قاسم شده‌اند، او را به گرمی می‌پذیرند و در عزاداری شرکت می‌دهند. «نقش پنهان» گویای تلاش عده‌ای از دانش‌آموزان کلاس به منظور اجرای یک نمایشنامه برای نشان دادن کسی است که در اثر تصادف چشمانش را از دست داده است. «سفر برکه آب» زبان حال آب است از هنگامی که به صورت باران فرومی‌بارد و سپس برکه‌ای می‌شود و راه خود را ادامه می‌دهد و در این سفر حیواناتی را می‌بیند و ماجراهایی را مشاهده می‌کند.

سوره، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۰۷)

[نویسندگان: مسعود حشمت، اسدالله شکرانه، علی غلامی].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، واحد نمایش، (چاپ اول): ۱۳۶۶. ۱۳۰ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Sureh, A Collection of Plays

کتابنامه و واژه‌نامه به صورت زیرنویس

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

مندرجات: همیشه سبز / مسعود حشمت؛ هلوع / اسدالله شکرانه؛ نخل سوخته / علی غلامی.

کتاب مجموعه‌ای از سه نمایشنامه است که از میان آنها، نمایشنامه‌ی «نخل سوخته»، در ارتباط با جنگ است. این نمایشنامه با همخوانی عده‌ای بسیجی آغاز می‌شود که طی آن به شرح کارهای برخی افراد پرداخته می‌شود؛ کسانی مثل: مرد ماهیگیری که برای حفاظت از کشور به جبهه می‌رود و چند روز بعد به شهادت می‌رسد؛ مرد باغبانی که شهر را رها می‌کند و به جبهه‌های جنوب کشور می‌رود تا نخلها تشنه نمانند. سرانجام، تمام بسیجیهایی که نقشهای مختلفی را ایفا کرده‌اند، رهسپار جبهه می‌شوند.

[صفحه ۳۶۶]

سوره، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۱۲)

عبدالرضا فریدزاده.- [و دیگران].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰. ۱۳۶ ص.

مندرجات: جبهه دوم / عبدالرضا فریدزاده؛غروب تا غروب / صادق عاشورپور؛ تناک / الیزا اورامی؛ کوچ عاشقان / علاءالدین رحیمی.

نمایشنامه‌ی «جبهه‌ی دوم» درباره‌ی دو رزمنده به نامهای «هاشم و ناصر» و برادر ناصر به نام منصور) است. منصور در آرایشگاه مشغول به کار است که هاشم - دوست صمیمی او و برادرش - پس از هشت ماه از جبهه می‌آید. توسط منصور از احوال مادرش و خانواده‌ی ناصر باخبر می‌شود. در حین اصلاح، هاشم چند لحظه‌ای به خواب می‌رود. منصور از زمزمه‌های هاشم نگران حال

برادرش می‌شود و هنگامی که هاشم را بیدار می‌کند، با اصرار جویای احوال برادرش می‌شود و درمی‌یابد که برادرش در همان اوایل اعزام روی دستهای هاشم به دیدار معبود شتافته است و در تمام این مدت، هاشم نامه نوشته است؛ یعنی ناصر خودش می‌نوشته، با دست هاشم. نمایشنامه‌های دیگر مربوط به جنگ نیستند.

سوره، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۱۶)

عبدالرضا فریدزاده، علاءالدین رحیمی، محمدهادی نامور.- تهران سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۴۳.۱۳۷۱ ص.

مندرجات: گذرگاه / عبدالرضا فریدزاده؛ معصوم هفتم / علاءالدین رحیمی؛ صدای زنگ در مه / محمدهادی نامور.

در نمایشنامه «گذرگاه» سه سرباز عراقی در سنگری در یک گذرگاه مشغول جر و بحث هستند که چگونه از دست بسیجیها فرار کنند. یکی از آنها - که کاسه‌ی صبرش لبریز شده است - از سنگر بیرون می‌رود، هدف گلوله قرار می‌گیرد و کشته می‌شود. دو نفر دیگر - که یکی‌شان فرمانده است - بر سر مبارزه یا تسلیم شدن بحث دارند. صدای آوازی از سنگر روبه‌رو آنها را به خود جلب می‌کند. یکی از آنها که با آن زبان فارسی آشنا است، آواز را معنی می‌کند. آن شخص با تنفگش درددل کرده است: ظلم خان یا هجوم دشمن را باید پاسخ داد؛ او گلوله‌ای برای هر کدام از آنها دارد. کوه مأوای دلیران است؛ غم را برای کوه بازگو می‌کند؛ او حرکت می‌کند تا غم را بر سر دشمن بریزد.

سرباز که مخالف تسلیم شدن است فرمانده را مجبور می‌کند که هر دو با هم بیرون بروند. سرباز با حالت شلیک خارج می‌شود و هدف گلوله قرار گرفته و کشته می‌شود. فرمانده که زنده مانده بوده است، با کمال تعجب، تنها با یک پیرمرد سالخورده بسیجی روبه‌رو و اسیر می‌شود.

سوره، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۱۸)

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۲۰.۱۳۷۱ ص.

دفتر هجدهم سوره حاوی سه نمایشنامه است. عناوین این نمایشنامه‌ها عبارتند از: «گل شیپوری»، از محمدرضا عباسی؛ «ماجرای جنگلبان»، از حسین فدای حسین و «لانه»، از ناصر فروغ. خلاصه‌ی نمایشنامه‌ی «گل شیپوری»، که در ارتباط با دفاع مقدس است، در زیر ذکر می‌شود. عبود، نوجوان خرمشهری، به علت جنگ، برای ادامه‌ی درس به شهر دیگری رفته است. معلم، او را به همکلاسانش معرفی می‌کند. روزهای اول تعدادی از شاگردان او را مسخره می‌کنند، ولی کم‌کم با او دوست می‌شوند. ابراهیم از اولین کسانی است که با عبود دوست می‌شود. در زنگ کاردستی، عبود تفنگی درست می‌کند. او پس از مدتها یاد دوستان سابق خود می‌افتد و سوار یک قایق خیالی شده، با آنها پارو می‌زنند و شعر می‌خوانند. ابراهیم و عبود در کلاس درباره‌ی دوستان سابق عبود، که اکنون شهید شده‌اند، صحبت می‌کنند. در پایان همه‌ی بچه‌های کلاس دور عبود جمع شده‌اند و از او می‌خواهند با تفنگ چوبی یک تیر شلیک کند. دیگر همه با او دوست شده‌اند و با او سرود می‌خوانند.

[صفحه ۳۶۷]

سوره، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۲۳)

[نویسنده عزت‌الله مهرآوران].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، واحد نمایش، (چاپ اول): ۱۰۹.۱۳۷۳ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Sureh, A Collection of Plays

واژه‌نامه‌ها به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: صدا کن لیکو؛ انتظار.

این کتاب حاوی دو نمایشنامه است. نمایشنامه‌ی «صدا کن لیکو» درباره‌ی عده‌ای از مردم خطه‌ی خوزستان است که با وجود شروع جنگ، به زندگی عادی خود ادامه می‌دهند. مردم از طریق رادیو از اخبار جنگ مطلع می‌شوند و گاهی نظرات خود را درباره‌ی جنگ بیان می‌کنند. محور نمایشنامه، سیاوش و همسرش هستند. آنها فرزند نوزاد خود را به سبب نبودن دارو در دوران اول جنگ از دست می‌دهند. سیاوش بعد از این ماجرا تصمیم می‌گیرد برای جنگ با دشمن به جبهه برود و با وجود مخالفت عده‌ای، رهسپار جبهه می‌شود. معنی و تلفظ واژه‌های محلی به صورت زیرنویس داده شده است. نمایشنامه‌ی «انتظار» در ارتباط با جنگ نیست.

سوره، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۲۵)

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری (چاپ اول): ۹۴.۱۳۷۳ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Sureh: A Collection of Plays, Book ۲۵

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: بازگشت، تفنگ / علی غلامی.

این کتاب، مجموعه‌ی دو نمایشنامه است. زمان نمایشنامه‌ی «بازگشت»، اوایل جنگ و ورود دشمن به آبادان است و در سه صحنه، توسط شش بازیگر اجرا می‌شود. شعبان پسر خادم مسجد است و سعی دارد زن باردار خود را به پشت خط ببرد ولی توسط دشمن محاصره می‌شود و همسر و فرزند درون شکمش به شهادت می‌رسند. شعبان با ناراحتی نزد پدر برمی‌گردد و عزم خویش را در گرفتن انتقام و دفاع از شهر جزم می‌کند. نمایشنامه‌ی «تفنگ»، در یک صحنه توسط ده بازیگر اجرا می‌شود. داستان این نمایشنامه، ماجرای شخصی از اهالی دشتستان است که چون رئیس دلواری او را در زمان نبرد تنها گذارده است، برای جنگیدن با دشمن دچار شک و تردید است ولی در پایان، تحت تأثیر صحبتهای رزمندگان دیگر قرار می‌گیرد و با افکندن خود بر مینهای موجود در میدان مین و باز کردن مسیر، خود را فدای خاک میهن می‌سازد.

شلمچه در خون، نمایشنامه

علاءالدین رحیمی.- تهران:اوج، ۵۵.۱۳۶۱ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

بر پایه‌ی خط اجرایی نمایشهای سنتی ایرانی، به یاد محمد منتظری شهید بین‌الملل اسلامی.

متن کتاب، نمایشنامه‌ای است در مورد شلمچه، در یک پرده و هشت صحنه. شخصیتهای این نمایش چهارده نفر هستند و نمایشنامه در فروردین و اردیبهشت سال ۱۳۶۰ به مدت چهل شب به کارگردانی نویسنده اثر در تالار مولوی دانشگاه تهران به صحنه رفته است و در مهرماه همان سال از شبکه سراسری صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران (برنامه دوم) به تصویر درآمده است. متن نمایشنامه همراه است با اشعاری از محسن پزشکیان، فایز دشتستانی و عطار نیشابوری. موضوع صحنه‌ها عبارت است از: «صحنه اول:

حادثه بمباران رزمندگان در شلمچه؛ صحنه دوم: درگیری فرمانده عراقی با صدام و اعتراض به وی به کشتار بی‌رحمانه در خوزستان؛ صحنه سوم:

[صفحه ۳۶۸]

گفتگوی دو پاسدار و یک شهید در منطقه شلمچه؛ صحنه چهارم: گزارش سرهنگ عراقی به صدام مبنی بر شجاعت و دلاوری رزمندگان ایران و زبونی ارتش عراق؛ صحنه پنجم: کشته شدن مردم در منطقه شلمچه؛ صحنه ششم: گفتگوی صدام و سرهنگ عراقی مبنی بر کمک دوستان امپریالیسم در صورت ادامه دادن جنگ؛ صحنه هفتم: گفتگوی صدام و سرهنگ عراقی با بیان شجاعت شهید فهمیده و نارنجک بستن وی به کمرش؛ صحنه هشتم: جنگ در مرزها و به هم پیوستن مردم و ارتش ایران و عراق، اتمام جنگ و سرنگونی استبداد در جهان».

غیر از خدا هیچکس نبود

نوشته داوود کیانیان.- تهران: بزرگ، (چاپ دوم): ۶۹.۱۳۷۶ ص.

بالای عنوان: نمایشنامه.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این نمایشنامه اولین بار به نام «حق الیقین» در اسفندماه ۱۳۶۴ در تالار هلال احمر مشهد به کارگردانی نویسنده اجرا گردید. نمایشنامه‌ی حاضر شامل خفت صحنه با عناوین: «اسلام، ایمان، یقین، علم‌الیقین، عین‌الیقین، حق‌الیقین و شهادت» است. شخصیتهای اصلی نمایشنامه، «فرمانده، قاری، اولی، دومی، سومی، چهارمی، پنجمی، ششمی، پدر، پدربزرگ و نوجوان» هستند. افراد برای این که ثابت کنند عاشق شهادت هستند، توسط فرمانده مورد آزمایش قرار می‌گیرند تا با کسب امتیاز لازم و لیاقت کامل به جبهه رفته، در آنجا به شهادت برسند. در این بین، ابتدا قاری و سپس دیگر افراد به ترتیب با طی مراحل مختلف به یقین رسیده و با آن که در مسیر طی شده به حسادت و اشتباهاتی نسبت به یک‌دیگر دست می‌زنند، ولی در پایان به مرحله‌ی شهادت می‌رسند و در بمباران، حضور در میدانهای مین و صحنه‌های نبرد با دشمن به بهشت رضوان راه می‌یابند.

فاطمه عنبر و سه نمایشنامه دیگر

از محمد چرم‌شیر.- تهران: روزبهان، (چاپ اول): ۱۶۴.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: قلاده برای یک سگ مرده، مروارید، رضا موتوری، فاطمه عنبر.

این کتاب شامل چهار نمایشنامه است که از بین آنها، نمایشنامه دو پرده‌ای «فاطمه عنبر» در ارتباط با جانبازان دفاع مقدس است. در جریان نمایشنامه، فاطمه و مادرش در انتظار قاسم هستند. آنها جنگ‌زده هستند و اینک، پس از پایان جنگ، به شهر خود بازگشته‌اند. قاسم، همسر فاطمه، جانباز است و به اصرار فاطمه و مادرش به ستاد جنگ‌زدگان مراجعه کرده است تا تقاضای سرپناهی برای زندگی بکند. اما به علت مشکلات مالی، این امر به زودی امکان‌پذیر نیست. فاطمه از قاسم دلگیر می‌شود. او همیشه انتظار دارد قاسم از موقعیت خود استفاده کند تا سریعتر به مقصود برسد. ولی قاسم، با اعتقادات خود، تسلیم خواسته‌ی او نمی‌شود و

منتظر نوبت خود می‌ماند.

فانوس دهکده، نمایشنامه

علی‌رضا پارسی.- ۲۲.۱۳۷۰ ص.

این کتاب، نمایشنامه‌ای است که نخستین بار توسط گروه تئاتر راهیان نور (وابسته به انجمن نمایش اداره‌ی فرهنگ و ارشاد اسلامی تالش) به مناسبت هفته‌ی بسیج به مدت یک هفته به روی صحنه رفت. بسیجی نوجوانی اسیر یک افسر عراقی می‌شود. آن به دو به روستای دهلاویه رسیده، وارد خانه‌ای خالی از سکنه می‌شوند. افسر عراقی با شکنجه و آزار و اذیتهای مدام از بسیجی می‌خواهد که به امام توهین کند ولی او مقاومت می‌کند. حتی در برابر

[صفحه ۳۶۹]

مشت و لگدهای افسر عراقی فقط لبخند تحویل می‌دهد. تا بالاخره عراقی کلافه شده و سر نوجوان بسیجی را می‌برد. در این هنگام عده‌ای بسیجیان خانه را محاصره کرده و دشمن را به بند می‌کشند.

کانال کمیل

حسین فدایی حسین.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۸۵.۱۳۷۸ ص.: عکس.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت. نمایشنامه؛ ۴).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

بالای عنوان: مجموعه نمایشنامه.

عنوان دیگر: نمایشنامه کانال کمیل.

عنوان پشت جلد انگلیسی: Komeyl Channel: Drama

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

مندرجات: کانال کمیل؛ تپه افلاک؛ شبیه پدر، خاک سبز، شام غریب.

کتاب، شامل پنج نمایشنامه همراه با عکسهایی از اجرای آنها است. در «کانال کمیل»، مهندس منصور بعد از جنگ با گروه تفحص شهدا مسیرهای متعددی، (از جمله کانال «کمیل») را جستجو می‌کند و... در پایان ناموفق است. در «تپه افلاک»، رزمندگانی در بالای تپه افلاک بر اثر تشنگی نزدیک به شهادت هستند و عباس، دانشجوی مهندسی آب، برای یاری‌رسانی به آنجا می‌رود. او نیز در هنگام انفجار تپه برای آب‌یابی به شهادت می‌رسد. در «شبیه پدر»، پس از سیزده سال جنازه‌ی شهیدی را می‌آورند و فرزند او... در نقش علی‌اکبر، لباسی را که پدر برای او بر جای گذاشته، می‌پوشد و به ایفای نقش علی‌اکبر می‌پردازد. «خاک سبز» در ارتباط با گروه تفحص شهدا و «شام غریب» ماجرای پدری جانباز و فرزند اوست و... که پدر، در نهایت شهید می‌شود.

کرامت: نمایشنامه در یک پرده

تدوین محمد قاسمی با همکاری انجمن اسلامی دانشکده هنرهای زیبا، دانشگاه تهران.- تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ

و نشر آثار دفاع مقدس، ۳۲.۱۳۷۲ ص.

این نمایشنامه برداشتی است از کتاب «خاک پایت: مجموعه خاطرات جبهه» که در تابستان ۷۱ توسط مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس، وزارت جهاد سازندگی منتشر شده است.

کرامت (راننده‌ی بولدوزر) یک فرد باایمان است که داستان زندگی‌اش را به کسی در جبهه نگفته است. شبی سقا نزد کرامت می‌رود و تعریف می‌کند که چگونه توبه‌ی او - که فردی خلافکار بوده - پذیرفته شده است. ولی هر چه از کرامت می‌خواهد داستان زندگی‌اش را بگوید، او نمی‌گوید. کرامت سوار بولدوزر می‌شود، اما گلوله‌های توپ کرامت را به خاک و خون می‌کشند. سقا می‌رسد. جوانی هم که صورتش را با چفیه پوشانیده، از پشت خاکریز پیدا می‌شود. جوان با کرامت - که به سختی مجروح شده - درباره‌ی دیدار خود با آقا سخن می‌گوید. او به آقا گفته که طالب دنیاست و بهبود صورتش را می‌خواهد و آقا در جواب گفته است که به کرامت مژده بده. کرامت دستش را به صورت جوان می‌کشد و خود شهید می‌شود. سقا می‌بیند که صورت جوان خوب شده است و به جوان می‌گوید آن نور را می‌بینی که کرامت با آن می‌رود. جوان می‌گوید که هیچ‌چیز نمی‌بیند و با خود می‌گوید که چه بدمعامله‌ای کردم! سقا، کرامت شهید را بر دوش می‌کشد و قرآن کرامت را برمی‌دارد ولی جوان، قرآن را از دست می‌گیرد. سقا از او راه شهر را می‌پرسد و می‌رود. جوان می‌خواهد راهی مخالف برود، ولی پشیمان می‌شود، وسایل سقا را برمی‌دارد، و...

[صفحه ۳۷۰]

گرداب

نویسنده خدامراد محمدی؛ ویراستار کارشناسی نمایشنامه‌نویسی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۲۸.۱۳۷۷ ص.

عنوان دیگر: نمایشنامه گرداب

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

ماجرای نمایشنامه درباره‌ی پسری است به نام هوشنگ که در نمایشگاه جنگ شرکت کرده و با تصور عکس شهیدی به نام حاج‌محسن، به زمان جبهه رفته است و درگیری جنگ را از نزدیک لمس می‌کند. او که عاشق فیلمهای آرنولد و رامبو است، قهرمان اصلی فیلم را در ظاهر نوجوان سیزده ساله‌ای می‌بیند که خود را روی مین منور می‌اندازد و مانع روشن شدن مین می‌شود و پس از بازگشت به دنیای واقعی خویش، با اصغر (دوست و همکلاسی خود، که فرزند شهید حاج‌محسن است) مواجه می‌شود و اخلاص و صفای رزمندگان و شهدا را بالاتر از هنرپیشه‌های پوشالی فیلم می‌یابد.

منظومه شمسی

نوشته فرهاد مهندس‌پور؛ ویراستاری کارشناسی نمایشنامه‌نویسی بنیاد شهید.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی ایران، اداره کل پرورشی (چاپ اول): ۲۴.۱۳۷۵ ص.

عنوان دیگر: نمایشنامه: منظومه شمسی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

ماجرای نمایشنامه درباره‌ی صحنه‌ی آموزش منظومه‌ی شمسی در مدرسه‌ی دخترانه است. هر یک از شاگردان به جای یکی از سیارات منظومه‌ی شمسی ایفای نقش می‌کنند اما بازیگر نقش خورشید - فاطمه - غیبت کرده است و معلم و ناظم مدرسه در پی یافتن علت تأخیر وی هستند. با گفتگوی بچه‌ها و بخصوص مژگان (که ایفاگر نقش سیاره‌ی زهره است) مشخص می‌شود که فاطمه ایرانی فرزند شهید بهرام ایرانی است، که در میدان ژاله در جریان تظاهرات به شهادت رسیده است. مژگان هنگامی این مطلب را می‌فهمد که برای زیارت قبر شوهر خاله‌ی شهیدش (که در جنگ به شهادت رسیده)، در بهشت‌زهرا، به نام قبور همجوار برمی‌خورد. در پایان، با ورود فاطمه و قرار گرفتن در نقش خورشید، صحنه‌ی نمایشنامه به خوبی اجرا می‌شود.

نمایشنامه اعتراض

حسین جعفری.- [تهران]: جهاد دانشگاهی (دفتر مرکزی)، بخش فرهنگی، واحد فوق برنامه، ۶۳.۱۳۶۶ ص.- (جهاد دانشگاهی؛ ۳۸۶).

عنوان دیگر: اعتراض.

این کتاب به مناسبت سومین جشنواره سراسری تئاتر دانشجویان، آبان ۱۳۶۶، چاپ شده است.

کتاب «نمایشنامه‌ی اعتراض» داستان دو همسنگر عراقی در جبهه‌های جنگ است. که یکی از آنها از اعضای وفادار حزب بعث است و دیگری سربازی که با این جنگ موافق نیست و این سؤال برایش مطرح است که چرا نیروهای عراقی باید با مسلمانان همسایه بجنگند. در این نمایشنامه، دیدگاه مخالفان جنگ و حزب بعث مطرح و رفتار غیرانسانی و بیرحمانه‌ی دادگاههای حکومتی عراق با مخالفان صدام حسین و شکنجه‌هایی که بر هر معترضی روامی‌دارند، تصویر شده است. آنان هر کس را که در پی یافتن علت حقیقی حمله‌ی عراق به ایران باشد، خائن و وطن‌فروش می‌خوانند و به مرگ محکوم می‌کنند. در پایان نمایشنامه، به خاطر لو دادن همسنگرش - که در زیر شکنجه کشته می‌شود - مورد تشویق مقامات بعثی قرار می‌گیرد و فرمانده‌اش به او می‌گوید: ما به افرادی مانند تو افتخار می‌کنیم.

[صفحه ۳۷۱]

نمایشنامه تکیه حاجی

نوشته فیروز آزادی؛ [بازنویسی کارشناسی نمایشنامه‌نویسی].- تهران: هنر و اندیشه؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، (چاپ اول): ۳۱.۱۳۷۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نمایشنامه در مورد تکیه‌ای است که جوانان یک محله‌ای در ایام ماه محرم، در مقابل منزل حاج‌باقر (که فرد سرشناسی بود) برپا می‌کردند. جوانان در این سال نیز، همانند سالهای قبل، بدون اجازه‌ی حاج‌باقر، کار آماده کردن تکیه را آغاز می‌کنند ولی حاج‌باقر با دیدن این صحنه عصبانی شده، می‌گوید که نمی‌خواهد امسال محل تکیه، مقابل خانه‌ی او باشد. همه تعجب می‌کنند و حاجی را مورد شماتت قرار می‌دهند. در نهایت معلوم می‌شود که عباس، (پسر حاجی) که ده سال اسیر بوده است، به علت بیماری روانی،

نباید در مکانهای پر سر و صدا و شلوغ قرار بگیرد. مردم از برخورد خود با حاجی پشیمان می‌شوند. در پایان، همه برای بازگشت سلامتی عباس دعای توسل می‌خوانند و عباس شفا می‌یابد و در همان جا تکیه را برپا می‌کنند.

نمایشنامه خیجو

نوشته محمدرضا پشنگیان.- تهران: نشر عابد، (چاپ اول): ۲۳.۱۳۸۰ ص.

عنوان دیگر: خیجو، نمایشنامه ویژه نوجوانان و جوانان.

مندرجات: نمایشنامه ویژه نوجوانان و جوانان.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«خیجو» نمایشنامه‌ای در یک پرده است. جانبازی که پاهای خود را در جبهه از دست داده، به خواستگاری خدیجه (خیجو) می‌آید. در همین بین پیرمردی با پول و طلای فراوان از کویت می‌رسد. او سالها پیش با زنی به نام زینب ازدواج کرده ولی کشتی وی در سواحل کویت غرق شده بود. او پس از سالها اکنون بازگشته، سراغ همسرش را از منیرو، مادر خدیجه می‌گیرد. او فکر می‌کند که چون در هنگام خواستگاری، منیرو رقیب زینب بوده است، منیرو او را کشته است. پس از مشاجره‌هایی که بین آن دو صورت می‌گیرد، منیرو واقعیت را به او می‌گوید و مشخص می‌شود که خدیجه دختر زینب است و چون زینب هنگام وضع حمل از دنیا رفته، و منیرو بچه‌دار نمی‌شده، با تمام بدنامی که به او نسبت داده بودند، منیرو او را بزرگ کرده است.

نمایشنامه روی صحنه

نوشته‌ی حسین مختاری.- تهران: جهاد دانشگاهی (دفتر مرکزی)، بخش فرهنگی، (چاپ اول): ۸۹.۱۳۶۵ ص.: (جهاد دانشگاهی؛ ۳۹۲).

عنوان روی جلد: خاطره‌ای از جنگ؛ نمایشنامه روی صحنه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

به مناسبت دومین جشنواره سراسری تئاتر دانشجویان کشور.

این کتاب، خاطره‌ای از جنگ تحمیلی است که به صورت نمایشنامه تنظیم شده است. شهر خرمشهر توسط نیروهای بعث عراق اشغال شده است. این اشغال و حوادثی که رخ داده بود، به صورت نمایشنامه‌ای تهیه شده است که قهرمان آن یک شهروند خرمشهری به نام عبدو است. عبدو قبل از اشغال شهر، خانواده‌اش را از شهر خارج می‌کند و خودش به تنهایی به شهر برمی‌گردد و با حوادث غیرمنتظره‌ای روبرو می‌شود. عبدو به دست عراقی‌ها اسیر می‌شود و مورد شکنجه و آزار اشغالگران قرار می‌گیرد و در تمام این مدت جز پایداری و ایمان به هدف و آرمانش فکر دیگری ندارد. بالاخره نیز هنگامی که نیروهای اسلام پیروز شده، سربازان عراقی فرار را برقرار ترجیح دادند و خرمشهر شهر خون و شهادت آزاد شد، او هم آزاد می‌شود.

[صفحه ۳۷۲]

نمایشنامه فرودگاه

نویسنده مرتضی داریوندنژاد (سخاوت).- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول) ۹۴.۱۳۷۷ ص.

عنوان دیگر: فرودگاه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی دو نمایشنامه با نامهای «فرودگاه» و «رقص پروانه» است. در نمایشنامه «فرودگاه» یک خانواده‌ی خرمشهری، منتظر بازگشت محمود (پسر خانواده) هستند که دوازده سال از اسارت او به دست دشمن می‌گذرد. روزی، سمبره (خبرنگاری عراقی) نزد آنها آمده، می‌گوید که قلب محمود را به او پیوند زده و محمود را در کربلا دفن کرده‌اند. سمبره، همسر فارس، یک سرهنگ عراقی، بوده است و بعد از پیوند قلب محمود، زندگی با سرهنگ برایش مشکل شده و او را ترک کرده است. در نمایشنامه‌ی «رقص پرواز»، خانواده‌ای با وجود حملات دشمن، شهر خود را ترک نمی‌کنند. پدر خانواده سالها پیش به دست برادر خود، جابر، به قتل رسیده است. جابر از کویت به ایران می‌آید و نزد ننه حلیمه و رحمان و ریحانه (بچه‌های برادرش) می‌رود. پس از مدتی متوجه می‌شوند که جابر جاسوس است. حلمیه برای لو دادن او می‌رود، ولی شهید می‌شود. سرانجام جابر به دست ریحانه کشته می‌شود.

نمایشنامه همراه

حسین نوری.- [تهران]: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۳۲.۱۳۷۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، نمایشنامه؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Attendant: play

محل وقوع داستان «نمایشنامه همراه» در آسایشگاه جانبازان است و شخصیتهای آن، دو دوست و خادم آسایشگاه هستند. شخصی پس از سالها با شنیدن خبر اعزام دوستی جانباز برای ادامه‌ی معالجه به خارج از کشور، به آسایشگاه می‌آید و خود را واجد شرایط اعزام به عنوان همراه معرفی می‌کند. ظهر جمعه است و فقط خادم در آسایشگاه است. خادم با آگاهی از دلیل مراجعه دوست، با تردید به او می‌نگرد. پس از صحبتهای بسیار، که دوست در آن برتری‌های خود را برای اعزام برمی‌شمارد، به پیشنهاد خادم، هر دو وظایف یک همراه را مرور می‌کنند و در نهایت، دوست می‌پذیرد که توانایی این کار را ندارد. دوست که تا این زمان تصور می‌کرد خادم، فردی کم‌سواد است - علت پذیرش این شغل را از او می‌پرسد و می‌شنود که: خادم هنرمند نقاشی است که دانشکده را برای رفتن به جبهه رها کرده و در جبهه مجروح شده است؛ به طوری که باید دستش قطع می‌شده است ولی رزمنده‌ای با اهدای دست خود از این امر جلوگیری می‌کند و عاملی می‌شود برای خدمت به سایر جانبازان و دوست، با شرمساری از آسایشگاه می‌رود.

وقت وصال و اعتراض: دو نمایشنامه همراه

نوشته‌ی حسین جعفری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۹۹.۱۳۷۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، نمایشنامه؛ ۱).

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Time of Reunion and the Protest, two plays

مندرجات: وقت وصال؛ اعتراض.

این کتاب، شامل دو نمایشنامه است. در نمایشنامه‌ی «وقت وصال»، حسن در حال نوشتن در مورد دوست شهیدش (حسین) است. نوشته‌های او عینیت می‌یابد. «حسین» و «بن احمد» در برابر تماشاگران قرار می‌گیرند و از انگیزه و هدف جنگ می‌گویند. در

نهایت، حسین، سرافراز از کارنامه‌ی اعمال خویش است و بن‌احمد، شرمنده از کارهایش! در نمایشنامه‌ی «اعتراض»، یک سرباز عراقی که در جبهه علیه ایران می‌جنگد، دچار شک و تردید

[صفحه ۳۷۳]

می‌شود، ولی از فرار و محاکمه می‌ترسد. او که نمی‌خواهد با هیچ‌کس صحبت کند، به اصرار و پافشاری همسنگرش لب به سخن می‌گشاید و مکنونات قلبی‌اش را بیرون می‌ریزد. در این حال، از طرف همسنگرش مورد اتهام و از سوی دوستانی که ترسیده‌اند، مورد بی‌مهری قرار می‌گیرد و در نهایت به دست همسنگرش کشته می‌شود؛ در حالی که فرمانده‌اش سعی دارد شک و تردید سرباز کشته‌شده‌ی خود را پنهان کند.

[صفحه ۳۷۶]

ادبیات

ادبیات، مجموعه‌ها

آبادان، کوچه‌های مهربانی

مولف علی فرخ‌مهر.- تهران: نشر عابد، (چاپ اول): ۴۶۴.۱۳۸۰ ص.: مصور، نقشه.

شمارگان:۲۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: مازیار یعقوبی.

نویسنده (که خود متولد آبادان است)، در این مجموعه، ۷۶ مقاله، تعدادی قطعه شعر و تصاویری چند گردآورده و به توصیف جنبه‌های گوناگون شهر آبادان -قبل و بعد از انقلاب - از جمله، اوضاع فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و دوران جنگ، پرداخته است. برخی از موضوعات مجموعه عبارتند از: «شکستن حصر آبادان، پالایشگاه آبادان، یادی از شادگان، لنج‌سازی کنار رودخانه‌ی بهمنشیر، تیمهای فوتبال، وقایع و حوادث قبل از انقلاب (مانند واقعه‌ی سینمای رکس آبادان)، کوچه‌ها و محله‌ها، اماکن آموزشی و فرهنگی، بازسازی پس از جنگ، عکسهای یادگاری رزمندگان از شهر آبادان با زیرنویس و مطالبی درخصوص شهدای آبادان، اصطلاحات و گویشهای محلی، آبادان در جنگهای گذشته، خرمشهر، همکلاسیها و معلمان، اقلیتهای مذهبی و جدولی از کلیساهای شهر و مطالبی درباره‌ی شهید سید علی‌رضا یاسینی و مرحوم سید علوی‌الموسوی، (خطیب شهر) و...».

اگر شهادت نبود...

ابوالقاسم حسینجانی.- تهران: نشر مزامیر (چاپ اول): ۱۵۹.۱۳۷۶ ص.: (ادبیات مقاومت؛ ۲).

طراح روی جلد: محمدرضا آستانه.

عنوان دیگر: اگر شهادت نبود... (نثر).

کتـاب، مجموعه‌ای است از قطعه‌هـای ادبی همراه با اشـعار نو در زمینه‌ی شـهید و شـهادت. موضوع اشـعار، بزرگان و وقایع مختلفی چون واقعه‌ی کربلا و نحوه‌ی شـهادت شـهیدان و... است. در بین نوشـته‌ها، از سـخنان بزرگان و اشـعار دیگر شـعرا نیز اسـتفاده شده است. اشـعار «هوای تازه، بچه‌های جنگ، قرارگاه نینوا و تکلیف بسیجی انسان» در مورد جبهه، «زخمهای غریبی» به یاد شهید آوینی و «بر شانه‌های لیلهٔ‌القدر» به مناسبت تشیع پیکر پاک سه هزار در نوزده رمضان ۱۴۱۵ هجری قمری سروده شده است.

این همه شیدایی (درنگی در ادبیات حوزه‌های علمیه)

به کوشـش محمـد حسـینی.- تهران: سازمـان تبلیغـات اسـلامی، حوزه هنری، واحـد ادبیـات دفتر آفرینش‌هـای ادبی و هنری طلاب، (چاپ اول): ۱۴۷.۱۳۷۶ ص.: مصور، عکس.

طراح روی جلد: علی میرفتاح.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: (So Much Love (Think in literature Hoozehs Elmiyeh

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

[صفحه ۳۷۷]

این مجموعه شامـل پنـج مقـاله، برگزیـده‌ای از اشـعار شاعرانی چون علی‌رضا قزوه، عبـدالله حسـینی، محمدحسـین بهجتی و قنبرعلی تابش، و هفت داسـتان کوتاه همراه با گفت‌وگوهایی با شخصیتهای علمی و ادبی (از جمله زکریا اخلاقی و محمدشریف سعیدی) و گزارشـی از پنجمین «کنگره‌ی سراسـری شـعر و قصه طلاب» در یزد است. در پایـان نیز چکیـده و مشـخصات توصـیفی تعـدادی از کتابهای نویسندگانی طلبه آمده است. اشعار «سبز و سرخ» از مجتبی تونه‌ای؛ «شهید» از محمدهاشم شیرازی؛ «شبهای جنگ» و «وداع واپسین» از ابوالقاسم حسـینی؛ «من از جزیره‌ی مجنون می‌آیم» از محمد حسـینی؛ داسـتانهای «سـید مجتبی» از حسین‌علی باغستانی؛ «جنـازه‌ی گمشـده» از مظفرعلی کشـمیری و «چشـمه‌های خـونین» از علی‌نقی میرحسـینی در ارتبـاط بـا جنـگ هسـتند. در مبحث گفت‌وگو نیز مطالبی درخصوص جبهه و جنگ ارائه شده است.

برگزیده‌ها (۱): مجموعه داستانها و خاطرات برگزیده مسابقه هفته بزرگداشت جنگ تحمیلی سال ۱۳۶۳

گردآوری و تنظیم: اداره کـل انتشارات و تبلیغات وزارت ارشاد اسـلامی.- تهران: مرکز نشـر فرهنگی رجاء: وزارت ارشاد اسـلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، ۱۹۹.۱۳۶۴ ص.

منـدرجات: بخش اول داسـتان‌های برگزیده سال ۶۳ (زنبورک / اسـماعیل عرب‌خوئی؛ در گـاوگم شـبانگاهان با مخمصه / علیرضـا افزودی)؛ بخش دوم: خاطرات برگزیده سال ۶۳ (مردم و جنگ / مهدی ضرابی؛ قصه ایمان، قصه انقلاب،... / حسین تاج‌احمدی؛ به سوی نور / اکبر عابدینی)

این کتـاب، نخستین دفتر از مجموعه برگزیـده‌ای است از داسـتانها و خاطراتی که در سال ۱۳۶۳ دربـاره‌ی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران نوشـته شده و به وزارت ارشاد اسـلامی شده‌اند. کتاب در دو بخش تنظیم شده است؛ در بخش اول سه داستان و در بخش دوم نیز سه خـاطره به چـاپ رسـیده است. داسـان «زنبورک»، حکـایت پسـرکی است که در زیر بمبـاران عراقی‌ها در خرمشـهر زنبورک

می‌زند و در جریان وقایع پس از شهادت دوستان، اسلحه به دست می‌گیرد و با دشمن می‌جنگد.«در گاوگم شبانگاهان»، مردی آذوقه برای گاومیش خود می‌برد ولی پس از روبه‌رو شدن با جنایات عراقی‌ها، مانند همه‌ی افراد دیگر، برای کمک به رزمندگان می‌رود. «مخمصه» داستان عبدو است و هجوم دشمن به خرمشهر و پیوستن او به رزمندگان و شهادت شجاعانه‌اش در راه حفظ وطن و ایستادگی دوستانش در این راه، تا آن زمان که لازم است. خاطره‌ی «مردم و جنگ» خاطره‌ای از شب درگیری حمله‌ی دوم بیت‌المقدس و «قصه ایمان، قصه انقلاب،...» خاطره‌ی گذشتن از جان و ایثار است و تپیدن قلب برای انقلاب آخرین خاطره، «به سوی نور»، خاطره‌ای است از عملیات بیت‌المقدس.

برگزیده‌ها (۲): مجموعه داستانها و قطعات ادبی، خاطرات و اشعار برگزیده دومین دوره مسابقه فرهنگی و ادبی دفاع مقدس یادبود پنجمین سالگرد جنگ تحمیلی ۱۳۶۴

تهران: مرکز نشر فرهنگی رجاء؛ وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، ۲۰۸.۱۳۶۵ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

برگزیده‌ی دومین دوره‌ی مسابقه‌ی فرهنگی و ادبی دفاع مقدس یادبود پنجمین سالگرد جنگ تحمیلی (۱۳۶۴).

مندرجات: بخش اول داستانهای برگزیده؛ بخش دوم قطعات ادبی برگزیده؛ بخش سوم: خاطرات برگزیده؛ بخش چهارم: اشعار برگزیده.

کتاب برگزیده‌ها (۲)، دفتر دوم از برگزیده‌ی داستانها و مقالات و خاطرات و اشعاری است که به مناسبت پنجمین سالگرد دفاع مقدس نگاشته و سروده شده‌اند و در دومین مسابقه‌ای که با همین عنوان از سوی وزارت ارشاد

[صفحه ۳۷۸]

اسلامی برگزار شده است، حائز مقام گردیده‌اند. هدف مسابقه، دریافت و ثبت صحیح فرهنگ والای جبهه‌ها و انتقال مناسب آن به اقشار مختلف جامعه و شناسایی استعدادهای فرهنگی و ادبی در خدمت جنگ و تشویق و جلب همکاری اهل قلم در عرضه‌ی آثار ارزنده در این زمینه بوده است. کتاب در چهار بخش «داستانهای برگزیده، قطعات ادبی برگزیده، خاطرات برگزیده و اشعار برگزیده» تدوین شده است و هر بخش شامل سه اثر اول برگزیده در مسابقه فوق از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد و در قالب موضوعات همان بخش است. آثار، همگی در ارتباط با دفاع مقدس، دلاوری، رشادت و جانبازی دلاورمردان این پهنه‌ی رزم و ایثار نوشته شده‌اند.

بر محمل بال ملائک

مهدی شجاعی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، محراب قلم، (چاپ نهم) ۶۲.۱۳۷۴ ص.: مصور. کتاب، شامل هفت قسمت است. «عشق آمد زان مکتب حسینی»، به نعمات جنگ و برکات آن می‌پردازد. «ای زائران منزلت عشق»، خطاب به رزمندگان و در تجلیل از آنان است. «از رموز عاشقانه‌ی جنگ»، از دلدادگی و عشق به عنوان رزم دلیرانه یاد می‌کند. «در رکاب قائم» به خصائص و صفات ملتزمین رکاب حضرت ولی‌عصر (عج) می‌پردازد. «بخند خونین‌شهر» ستایش و تجلیل خرمشهر و یادآور حماسه‌هایی است. که در این شهر آفریده شد. «نماز بر سجاده‌ی فرات» به یاران امام زمان می‌پردازد و وفاداری و

همدلی را مهمترین و ابتدایی‌ترین خصلت می‌داند. «سفر به جبهه‌های عشق و ظفر» شامل هفت قطعه است که به حال و فضای جبهه و بچه‌های جبهه و رسوم آن پرداخته است. نویسنده در لابه‌لای متن به بیان نقل‌قول‌ها و تفاسیری از صحنه‌های جنگ و جبهه می‌پردازد.

بسیج کلمات عاشقان

احمد عزیزی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ دوم): ۱۰۴.۱۳۷۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ شطح: ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Mobilization of Lovers, Words

کتاب حاضر از یک مقدمه (که خود یک متن ادبی است) و دو متن دیگر تشکیل شده است. مقدمه‌ی کتاب وضعیت دنیای کنونی را شرح می‌دهد و پس از آن، عظمت بسیجی، شهادت و شهید را در چنین دنیایی به تصویر می‌کشد. در ادامه، تفسیری هم درباره‌ی واژه‌ی شهادت ذکر شده است. متن اول «به نام خداوند خوشه‌ها و پروردگار تاکها» نام دارد. این متن ارتباطی با موضوعات جنگ ندارد. متن دوم «شاعران واژگان اسرارند» نام دارد؛ این متن نیز شرحی است بر ابعاد روحی بسیجیان، که درواقع درس عاشقی را به همگان آموختند. بسیجی در این متن، عارفیست که خیلی سریع به همه‌ی عرفان پی می‌برد و اجاره‌نشینی است که صاحبخانه‌ی او خداست.

بوی سبز پونه‌ها (قطعات ادبی)

مهدی شجاعی.- تهران: نشر جوان، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، (چاپ اول): ۱۱۳.۱۳۶۹ ص.

کتاب بوی سبز پونه‌ها حاوی قطعات ادبی است.آغازگر فصل اول، (قطعه‌ی «با فجر تا خورشید») شرح فرورفتن دنیای اسلام پس از شهادت یازدهمین اختر تابناک آسمان ولایت و امامت در سیاهی است و انتظار آمدن امام و از بین بردن تاریکی. قطعات دیگر فصل اول عبارتند از: تنها مؤذن گلدسته‌ی اسلام، پیام‌آور وحدت، شام بودیم ز خورشید جهان صبح شدیم و دم مسیحایی. فصل دوم در ارتباط با شهید بهشتی است. در فصل سوم قطعه‌ی

[صفحه ۳۷۹]

«ملائک بر قبله‌ی استقامت تو نماز می‌خوانند» به رزمندگان اسلام تقدیم شده است و «بسیج آئینه‌ی تزکیه» در مورد بسیج و ابعاد شخصیتی بسیجی است. «سلام بر شما تا مطلع فجر مهدوی» در ارتباط با خلبانان و عقابان تیزپرواز آسمان استقامت و «ای قطعات سوره‌ی عشق» درخصوص رزمندگان جبهه‌های دفاع مقدس است. قطعه‌های «نعمت جنگ، حدیث عشق و موشک و آتش، حسین (ع) شجاعت شما را می‌طلبد و اسوه‌های مقاومت» در مورد دفاع مقدس هستند.

بی بال پریدن

قیصر امین‌پور.- تهران: نشر افق، ۵۶.۱۳۷۶ ص.- مصور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: بی‌بال پریدن؛ کتاب‌ها مثل آدم‌ها هستند؛ زندگی در حاشیه؛ تفسیر عادلانه؛ خدا در همسایگی ما؛ مثل کوچه‌های روستا؛ مثل جاده‌های شهر؛ سرودی برای پاکی؛ پیش از آفتاب؛ چراغ سبز.

کتاب «بی‌بال پریدن» مجموعه‌ای از قطعه‌های نثر ادبی است که از بین آنها، قطعه‌ی ادبی «چراغ سبز» در مورد جنگ است. مضمون این قطعه پاسخ به این سؤال است که وقتی جنگ آغاز شد، آیا باید دفاع کرد یا خیر؟ در قسمت آخر این نثر آمده است: «در چنین راههایی اگر ناگهان چراغ قرمز خون، به علامت خطر روشن شود، آیا باید بایستیم؟ از رفتن بمانیم؟ یا خطر کنیم و پیش برویم، تا چراغ سبز را برای دیگران روشن کنیم؟».

هدف نویسنده، بیان این مطلب است که رزمندگان و شهدا با کارها و حماسه‌هایشان راه را برای دیگران هموار کرده‌اند.

پشت به سایه‌ها و صداها

ضیاءالدین شفیعی؛ نقاشی: محمدعلی سپهرافغان.- تهران: نشر مزامیر، ۱۳۷۶.

۶۴ ص.: مصور.- (ادبیات مقاومت؛ ۲).

عنوان روی جلد: پشت به سایه‌ها و صداها (نثر).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Apposite The Shadows And Voices, Prose

طراح روی جلد: محمدرضا آستانه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

برگزیده‌ی سومین جشنواره مطبوعات.

مندرجات: فصل اول: هروله کلمات؛ فصل دوم: آسمان بی‌طاقت؛ فصل سوم: دالان‌های دیروز؛ فصل چهارم: طلوع گل نرگس.

این کتاب حاوی نثرهای ادبی است که به صورت ادبیات غنایی نوشته شده است. متن اول هروله کلمات است در مورد مصطفی (که موجی شده است)، رود کارون، و نخلستان‌های خرمشهر، شهادت یکی از همسایگان و به انتظار شهادت نشستن خود او. فصل دوم (آسمان بی‌طاقت) نثری درباره‌ی جبهه‌های جنگ است. «دالانهای دیروز» فصل سوم کتاب است که شامل متن‌های متفاوتی از انقلاب، نماز جمعه و ایستگاه صلواتی در جبهه است. آخرین فصل کتاب (طلوع گل نرگس) از آواره‌های جنگی، خاکریزهای خط اول، مین‌ها و نارنجک‌ها و نخل‌های سربریده صحبت می‌کند و طلوع نرگس را بشارت می‌دهد.

[صفحه ۳۸۰]

پیچک سبز خیال

جواد نعیمی.- [تهران]: سازمان تبلیغات اسلامی،مرکز چاپ و نشر، ۱۹۴.۱۳۷۰ ص. کتابنامه.

کتاب در سه بخش تنظیم شده است. بخش اول مقاله‌هایی است با عناوین: در پیرامون ادبیات؛ کودک، کتاب مطالعه؛ فردوسی و شاهنامه؛ ذکر خیر حافظ؛ یادکردی از علامه اقبال لاهوری؛ ویژگی‌های هنرمند: شعر چیست؟. بخش دوم، قطعاتی ادبی را شامل می‌شود که حاصل روزها و سال‌های شهادت دلاورمردان در جبهه‌های نبرد است. عناوین و موضوع‌های این بخش عبارتند از: شهید مطهری؛ در برابر آفتاب (در مورد شهدای دفاع مقدس)؛ از آبی چشمان تو (در مورد شجاعت‌های جانبازان در دفاع مقدس)؛ ثار:

(تفسیر کلمه‌ی «ثار» در قالب قطعات ادبی)؛ از یمن نام‌های مقدس (در مورد شهدای جنگ)؛ با تو با دریا؛ سهمی از آفتاب؛ و چند قطعه‌ی دیگر. بخش سوم: به شعر اختصاص دارد. اشعار این بخش در قالب شعر نو می‌باشند و در موضوعهایی مانند شهادت و شهید و شجاعت رزمندگان، جانبازان و پاسداران سروده شده‌اند.

توفیقات

نوشته اسماعیل پزشکیان‌نژاد.- تهران: پزشکیان‌نژاد و پسران، (چاپ اول): ۱۲۸.۱۳۷۶ ص.: مصور،نقشه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ای از اشعار (در قالبهای دوبیتی، غزل و...)، مقالات، خاطرات و سرگذشتنامه‌ها است. مطالب مربوط به دفاع مقدس عبارتند از: اشعار «اذن جهاد در قدس و شهید گمنام: محسن قنبری» و خاطرات «سه معجزه‌ی بزرگ و دیدار از جبهه‌ها (درباره‌ی بازدید و خاطراتی از سرپل ذهاب، قصر شیرین، فکه و محل جنگ فتح‌المبین، خرمشهر، آبادان، هویزه و سوسنگرد)». زندگینامه‌های مختصر شهیدان: «حسن جیرودی (شهریار)، محمدحسین کیوانداریان، امیرحسین سلیمانی (شمشک)، داود سرتاج، ابوالفضل خاوری یگانه، مهدی مظفری و مهدی آرونی» نیز ارائه شده است که شامل نام و نام خانوادگی، شرح دوران کودکی و جوانی، فعالیتهای جبهه، تاریخ و محل شهادت و برخی نیز همراه با فرازی از وصیتنامه شهید است. تصاویری از بازدید مؤلف و گروه اعزامی به جبهه‌ها نیز ارائه شده است.

جمهوری اسلامی، مجموعه جبهه و جنگ

روزنامه جمهوری اسلامی، با همکاری بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس.- تهران: روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۷۳.

یک جلد [بدون صفحه‌شمار]: مصور، عکس.

روزنامه‌ی جمهوری اسلامی از تاریخ ششم فروردین ماه ۱۳۶۵ آغاز به انتشار صفحه‌ی «جبهه و جنگ» در روزنامه کرد. مطالب آن گزارش‌دهنده‌ی تمامی وقایع و حوادثی بود که در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل رخ می‌داد و علاوه بر آن، وصیتنامه‌ها، مصاحبه‌ها، یادداشتها، خاطرات، معرفی کتاب، شعر، و موضوعهای متنوع دیگر را نیز دربر می‌گرفت. در پی این موضوع، روزنامه‌ی جمهوری اسلامی اقدام به انتشار مجموعه‌هایی از این صفحات کرد که مجموعه‌ی حاضر، اولین جلد از این مجموعه باشد و شامل صفحه‌های جبهه و جنگ از اولین شماره (۶ / ۱ / ۱۳۶۵) تا پایان سال ۱۳۷۳ است.

[صفحه ۳۸۱]

جنگ ادبی دفاع مقدس (دفتر ۱)

ویراستار محمدهادی عرفانیان.- مشهد: کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان، (چاپ اول): ۱۸۹.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل دوازده داستان کوتاه، هفده قطه شعر (در قالبهای غزل، قصیده، شعر آزاد و رباعی)، خاطره‌ای از سردار شهید

عبدالحسین برونسی، قسمتهایی از زندگینامه سردار شهید محمود کاوه (فرمانده‌ی تیپ ویژه شهدا) و گزیده‌ای از وصیتنامه سردار شهید حسن آقاسی‌زاده است. در بخش داستان، موضوع برخی از داستانها عبارت است از: «درگیری با دشمن در منطقه‌ی ماووت؛ وساطت پدر مرحوم دو برادر در خواب برای کسب اجازه از مادر جهت رفتن آنها به جبهه؛ کمین در منطقه‌ی کردستان، بمباران و کشتار دسته‌جمعی؛ و قصه‌ای ویژه نوجوانان در خصوص نماز و...». در بخش اشعار، قطعه شعرهای «برای یک مرد» (از سعید حیدری)، «اسطوره‌های امروزی» (از علی طلوعی)، «اشتیاق وصال» (از مهدی ایزدپناه طوسی) و... درباره‌ی دفاع مقدس و شهیدان سروده‌ی شده‌اند.

جنگ و زندگی

[تهران]: آینده زن، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۶۰ ص.: عکس.

شمارگان: ذکر نشده است.

عکس‌ها از کتاب آبادان، که می‌جنگد؛ جنگ؛ خبرگزاری پارس و بعضی از جراید اقتباس شده است.

این کتاب مجموعه‌ای است از نوشته‌ها و اشعار سروده شده درباره‌ی جنگ. نوشته‌ها شامل خاطرات، مقاله‌ها و داستانهایی است که به طور پراکنده در کنار اشعار ارائه شده است. بیشترین مطالب بیان شده، شامل نقش و حضور زنان و کودکان در جنگ ایران و عراق است که با زبان تصویر بیان شده‌اند. تعداد چهارده، شعر، دوازده خاطره و چهار مقاله در مجموعه آمده است.

حماسه مقاومت: یادمان هشت سال دفاع مقدس (جلد ۱)

مؤلف: معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ ستاد فرماندهی کل قوا.- تهران: ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۴۳۰ ص.: مصور، نقشه، نمونه، عکس.

طرح روی جلد: مصطفی گودرزی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: به یاد امام؛ فصل دوم: چشم‌انداز؛ مقاله، گزارش، گفتگو؛ فصل سوم: فرهنگ و هنر؛ فصل چهارم: اسناد.

هدف مجموعه‌ی «حماسه‌ی مقاومت»، ثبت لحظه‌های «قدر» حیات جامعه اسلامی کشورمان است، تا نسلهای آینده تاریخ در خون شکفته‌ی این عصر را از لابلای سطوری بخوانند که خون رگهای گشوده‌ی رزمندگان نستوه در لابلای آنها جاری است. این مجموعه با یاد امام (ره) شروع و با مقالات، گزارشها و گفتگوهایی درباره‌ی دفاع مقدس و جنگ تحمیلی عراق بر ایران ادامه می‌یابد. سپس، فصلی در ارتباط با مطالب فرهنگی و هنری - شامل «خاطره، داستان، شعر و نثر ادبی، نامه‌های آزادگان، کتابنامه‌ی جنگ تحمیلی و عکسهای گرفته شده توسط عکاسان زحمتکش و بی‌مدعا (نمایانگر گوشه‌هایی از حماسه‌ی هشت سال دفاع مقدس)» - آورده شده است. فصل پایانی نیز به اسنادی اختصاص دارد که گواه تجاوز عراق به میهن اسلامی ماست. با توجه به گویا بودن اسناد و به منظور بهره‌برداری مناسب از آنها، مضمون کلی مدارک، صرفا ترجمه شده است.

[صفحه ۳۸۲]

حماسه مقاومت: یادمان هشت سال دفاع مقدس (جلد ۲)

معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ ستاد فرماندهی کل قوا.- تهران: ستاد فرماندهی کل قوا؛ معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ، (چاپ اول): ۳۷۸.۱۳۶۹ ص.: مصور، نقشه، نمونه، عکس.

طراح روی جلد: نجم‌الدین فرخ‌یار.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: همگام با ولایت؛ مقالات؛ مصاحبه و گزارش؛ به روایت اسناد؛ ادبیات مقاومت.

جلد دوم «حماسه‌ی مقاومت»، بیشتر به ترسیم وقایع مقطع آغازین جنگ و رخدادهای آن پرداخته است و در عین حال نیز نگاهی اجمالی به ابعاد دیگر جنگ دارد. بخش «همگام با ولایت» مروری بر سخنرانی‌ها و پیامهای امام خمینی (قدس سره) دارد و سپس خاطراتی از رهبر معظم انقلاب درباره‌ی جبهه‌های جنگ و عملیات ثامن‌الائمه نقل شده است. در فصل مقالات، مباحثی چون «جهاد و دفاع، تجاوز و تلاشهای صلح‌آمیز در هشت سال دفاع مقدس» مطرح شده است. «مصاحبه‌ها و گزارشها»، ابعادی از شگفتی‌آفرینی دلاورمردان سرزمین ما را نشان می‌دهد و فصل «به روایت اسناد»، سندهای آغاز تجاوز و جریان انعقاد معاهدات سال ۱۹۷۵ ایران و عراق را در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌دهد. «ادبیات مقاومت»، نمونه‌هایی از مطالب ادبی را در قالب داستان، خاطره، شعر و نثر ارائه می‌دهد و بخش «هنر» به بحث درباره فیلمهای جنگی پرداخته است.

حماسه مقاومت: یادمان هشت سال دفاع مقدس (جلد ۳)

به اهتمام: بهمن دری‌اخوی، بهروز اثباتی، محمدباقر حشمتی‌پور؛ [گردآورنده] محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، ۲۳۴.۱۳۷۵ ص.: نقشه، نمونه، عکس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل ۱- همگام با ولایت. فصل ۲- مقالات. فصل ۳- گفتگو و گزارش فصل ۴- ادبیات مقاومت. فصل ۵- هنر.

در مجموعه‌ی حاضر سعی بر آن بوده است تا گوشه‌هایی از تاریخ دفاع مقدس ایران اسلامی (از شکسته شدن حصر آبادان تا طلیعه‌ی عملیات غرورآفرین بیت‌المقدس) در قالبهای گوناگون شعر، خاطره، قطعه‌ی ادبی، داستان، مصاحبه، گزارش، تحلیل، اسناد و... به رشته‌ی تحریر درآیند. در این راستا، در فصل اول، مروری بر سخنرانی‌ها و پیامهای حضرت امام خمینی «ره» از زبان حجت‌الاسلام جمارانی انجام شده است. در فصل دوم، مقالاتی درباره‌ی آغاز جنگ و دفاع مشروع و در فصل سوم (گفتگو و گزارش)، مطالبی از زبان حجج اسلام جمی، مسیح مهاجری و علی‌اکبر ابوترابی به چاپ رسیده است. در بخش «ادبیات مقاومت»، نمونه‌هایی از داستان، خاطره، نثر ادبی و شعر و نیز پاسخها و نظرات هشت تن از داستان‌نویسان جنگ به ده پرسش درباره‌ی داستان‌نویسی و زندگینامه و فهرست آثار این نویسندگان آورده شده است. فصل پایانی به تئاتر مقاومت اختصاص یافته است.

خلوت سجاده‌های سرخ

اثر روح‌الله عباسی‌راد.- کرمان: مرکز کرمان‌شناسی، ۹۴.۱۳۷۷ ص.: مصور (رنگی).

«خلوت سجاده‌های سرخ» در دو فصل به نامهای «ادبی و عاشورایی» و «نوسروده‌ها» تدوین شده است. فصل اول قطعات ادبی و کوتاهی است که نویسنده در آن با نثری آهنگین به بیان احساسات خود در مورد جنگ و جبهه و رزمندگان و مسایل مربوط به آن پرداخته است. در مقدمه‌ی نویسنده نسبت به اثر خود چنین اظهارنظر می‌کند: «حقیر نیز خرسندم که در نخستین دفتر خود هر آن چه

که در بضاعت قلم دارم، با قالب این جرعه نگاشته حاضر که مجموعه‌ای از چندین بند شطحیات و قطعات ادبی، حماسی و عاشورایی است را به بهانه ادای ادب تکریم و

[صفحه ۳۸۳]

احترام و... تقدیم دارم». در فصل دوم نیز نویسنده در قالب شعر به بیان عواطف، احساسات و عقاید خود در رابطه با جنگ و شهدا پرداخته است. در جای جای کتاب نیز تصاویر و عکسهای زیبایی از جبهه و جنگ به چاپ رسیده است.

دخمه: مجموعه قصه، خاطره و نمایشنامه

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۳.۱۳۶۶ ص.

مندرجات: خاطره: چند تکه یخ / بهرام شیخ‌نژاد؛ مقاومت در زندان / مجید محمدی؛ مین‌یاب / محمدمسعود بهمنی؛ خاک‌ریز / مهران آخوندی‌باغی؛ فرار از زندان دولتو / غلامحسین قراگوزلو؛ قصه: پل / رضا عموزاده خلیلی؛ دو کبوتر، دو پنجره، یک پرواز / سید مهدی شجاعی؛ بهار در خانه‌ام / نرگس ساعتی؛ لبهای تشنه / حمید محمدی؛ نمایشنامه: دخمه / مجید اشتیاقی.

این کتاب در نتیجه‌ی برگزاری اولین دوره‌ی مسابقه بزرگ فرهنگی، هنری جبهه و جنگ قرارگاه خاتم‌الانبیاء در بزرگداشت ششمین سالگشت دفاع مقدس فراهم آمده و در سه بخش خاطره، قصه و نمایشنامه ارائه شده است. «چند تکه یخ» بیانگر ایثار رزمنده‌ای است که مصرف صحیح بیت‌المال را به معالجه‌ی خود ترجیح می‌دهد. «مقاومت در زندان» خاطره‌ای است از مقاومت اسیران ایرانی در اردوگاههای عراق. «مین‌یاب» حکایت از جان‌گذشتگی رزمنده‌ای در عملیات فتح‌المبین است و «خاکریز» تأثیر دعا را بر روحیه‌ی رزمندگان بیان می‌کند. در «فرار از زندان دولتو»، نویسنده، اسارت خود و همرزمانش به دست ضد انقلاب را بیان کرده، نحوه‌ی ساخته شدن این زندان به دست اسیران و در نهایت، فرار عده‌ای از اسیران را شرح می‌دهد. داستان «پل» شادی پدری را از یافتن فرزند بیان می‌کند و «دو کبوتر، دو پنجره، یک پرواز» داستان برادران دوقلویی است که همه جا با هم هستند؛ حتی هنگام شهادت، «بهار در خانه‌ام»، داستان دلتنگی کودکی است. که پدرش شهید شده است. «لبهای تشنه» دستان یک اسیری ایرانی است که با نثار جان خویش، دیگران را از شکنجه نجات می‌دهد. نمایشنامه‌ی «دخمه» نیز (که در پایان آمده است) از پوچی زندگی مرفهین بی‌درد سخن می‌گوید.

در اقلیم خویشتن، مجموعه مقاله، نثر ادبی

ابوالقام حسینجانی.- تهران: شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، نشر هماهنگ، ۷۶.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب در «اقلیم خویشتن» حاوی هفده مقاله و نثر ادبی است که محور موضوعی همه‌ی آنها، «ایمان، عشق به خدا، ارزشهای اسلامی، شهادت و شهید، جنگ و جبهه و دفاع مقدس و مسائل مربوط به آن» است. اسامی این قطعات عبارتند از: «لحظه‌ها مین‌گذاری شده‌اند، جبهه‌های بی‌ریایی، فرهنگ محراب عشق ما دروغ نیست، پیروزی پایدار، عملیات لا اله الا الله، زخمه‌های

انفجار، تا شیطان هست، مرثیه‌های خاک، قرارگاه نینوا، در سنگر ارزشها، پای به پای شهیدان، صبوری جبهه‌ها، حمله نیکوترین دفاع، عالم ما اردوگاه خدا است، عملیات آزادسازی انسان، منطقه‌ی زخم‌های نوشکفته».

[صفحه ۳۸۴]

در فاصله‌ی آژیرها

مسعود خیام.- تهران: کتاب ایران، ۱۲۷.۱۳۷۷ ص.

کتاب در «فاصله‌ی آژیرها» شامل هشت قصه، طرح و قطعه‌ی ادبی است در دو نوشته‌ی آن، احساس نویسنده درباره‌ی جنگ و موقعیت و احوال مردم به هنگام بمبارانها و موشکباران تهران تصویر شده است. نویسنده با استفاده از رخدادها و اتفاقاتی که خود شاهد آنها بوده، به تشریح جنایات جنگی عراق علیه مردم بیدفاع و غیرنظامی شهرها پرداخته است. در «وضعیت قرمز» - که نامه‌ای به یکی از آشنایان است - از کسانی سخن می‌گوید که جنگها را می‌افروزند تا کارخانه‌های اسلحه‌سازی توسعه پیدا کند و سازندگان و دلالان سلاحهای مرگبار به سودهای کلان برسند. در مبحث دوم (پرسه در شهر)، از بمباران منطقه‌ای یاد می‌کند که موج انفجار موشک، گروهی را به کام مرگ کشیده و خانه‌هایی را با خاک یکسان کرده است.

دلتنگی‌های هویزه، مجموعه نثر ادبی

نظام مولا هویزه.- قم: مؤسسه‌ی فرهنگی سیره، (چاپ اول): ۱۳۷۵. [۱۰۹]ص.- (مجموعه نثر ادبی).

این کتاب، مجموعه‌ی نثر ادبی در مورد هویزه و اولین شهیدان آن است. نویسنده‌ی کتاب، آن را به شهید حسین علم‌الهدی تقدیم کرده است. مطالب کتاب در مورد حامد جرفی، (بخشدار و نخستین شهید هویزه)، سقراط موالی‌زاده، (معلم شهر)، اصغر گندمکار و خواهر سهام خیام و دیگر همرزمان آنهاست؛ بسیجیانی که جان خود را در طبق اخلاص گذارده، صادقانه به پیشگاه حضرت باری تعالی تقدیم کردند و از وطن و دین اسلام در برابر متجاوزان دفاع کردند. در بین نوشته‌ها، قسمتهایی از یادداشتهای شهید حسین علم‌الهدی و بخشی از کتاب «حماسه‌ی هویزه» دیده می‌شود. بنا به گفته‌ی نویسنده‌ی کتاب «این کلمات، دلتنگی‌های این بسیجی است برای نسلی که عشق و آتش روزهای جنگ را ندیده است».

زیارت خورشید

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت امور کتاب، (چاپ اول): ۸۸.۱۳۷۲ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۳۱ عنوان خاطره، داستان و مقاله از مجموعه آثار جوانان و نوجوانان شاهدی است که در پی زیارت حضرت امام (ره) نوشته‌اند. آثار زیر از جمله عناوین مربوط به دفاع مقدس هستند: «دوستت دارم»، از سیده فاطمه حسینی [وصف فرزند شهیدی که مادرش امام (ره) را، به جای پدر به او معرفی می‌کند]؛ «رازهای سبز» از گلناز سیفی (وصف اسیری که از اسارت برگشته و امامش نیست)؛ «خاطره‌ی دو دیدار» از مؤمنی [خاطره‌ی دو دیدار جانبازانی که به زیارت امام (ره) رفتند و در لحظه ناامیدی از ملاقات ایشان، امام را زیارت کردند]؛ «نگاه تو» از حکیمه حلیبی [ذکر حال خواهرزاده‌ی دو شهید و دو مفقودالاثر از

رحلت امـام (ره)]؛ «عکس تـو» از علی طلـوعی [توصـیف غم و انـدوه جانبـازان از رحلت امـام (ره)]؛ «تشـییع نـور» از محمـد قنبری لنگرودی [لحظه‌ی شنیدن خبر رحلت امام (ره) در اردوگاه عراق)].

سایه‌های ماندگار: کتاب سوم: قطعات و چکامه‌ها

علی منتظری.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۵۲.۱۳۶۸ ص.: مصور.
شمارگان: ۶۰۰ نسخه.

[صفحه ۳۸۵]

این کتاب، مجموعه‌ای از قطعات ادبی و چکامه‌هایی در مورد جنگ و انقلاب اسـلامی است. عناوین برخی از این قطعات و موضوع آنها عبارت است از: «حماسه‌سازان فتح‌المبین (در وصف رزمندگان)؛ خط سـرخ شـهادت (در رثای شـهادت‌طلبی)؛ جبهه‌های نبرد، دانشـگاه انقلاـب، یـادداشتی بر هفته‌ی جنگ (مطلبی درباره‌ی جبهه‌ها و سالگرد هفته جنگ)؛ در پرتو انوار فجر به پیشواز چهارمین سـالگرد پیروزی انقلاـب اسـلامی والفجر (یـاری از جبهه، شـهیدان انقلاـب و جنـگ تحمیلی)؛ در بزرگـداشت یـاد شـهیدان جهـاد دانشـگاهی، شـهیدان راه فضـیلت (یـادی از شـهدا)؛ خط سـرخ شـهادت (یادواره‌ی شـهدای دانشـجوی پیرو خط امام)؛ چکامه‌ای در سالروز فتـح خرمشـهر (درباره‌ی عملیات پیروز رزمنـدگان)؛ امیـد آینـده، نور چشم رهبرم (وصف کودکانی که جنگ را دیده‌اند)؛ جنگ و حماسه‌ی عاشورا (شـباهت جنگ تحمیلی و قیام عاشورا)؛ فردا حماسه تکرار می‌شود (شـعری نو درباره‌ی موشکباران صدام و رأی انداختن مردم در صندوقها)؛ اتفاق ساده (خاطره‌ای درباره‌ی موشکباران).

سبز پوش

از ابوالفضل فاطمی‌نیا.-تهران: هیرمند، (چاپ اول): ۱۳۶.۱۳۸۰ ص.
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضـر شامل مجموعه‌ای از اشـعار و متن‌های ادبی بدون عنوان است که پیرامون دفاع مقدس و با مضمون لباس سبز پاسداران سروده و یـا نوشـته شده‌انـد. سایر مفاهیم و مضامین مطالب ارایه شـده، عبارتنـد از: «شـهادت، شـهرهای اسـتانهای کشور (خرمشـهر، دزفول، هویزه، گیلان غرب، حمیدیه، مهران، دهلران و...) و یا مناطق جنگی (چون: جزیره‌ی مجنون، شـلمچه، هورالهویزه، شـیاکوه، چغالونـد، هزارقله، دهلاـویه و...)، عوارض جغرافیـایی منـاطق جنگی (چون: ارونـدرود، کارون، بهمنشـیر و...)، جانبازان، سـرداران، رزمنـدگان، شـهدا (چـون کـاوه، بروجردی، کـاظمی، محمـدرضا خیرآبـادی، عمـارلو، مسـیح‌آبادی، دهنـوی، جهـان‌آرا، ابوالقاسـم بوژآبادی، رضا واعظی و محمدطاهر واعظی)».

ستاره‌های بی‌پلاک، مجموعه عاشقانه‌های جنگ

نوشته اسماعیل فیروزی؛ ویراستار حسن جلالی عزیزیان.- تهران: نشر زلال، (چاپ اول): ۴۳.۱۳۷۵ ص.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتـاب، مجموعه‌ای از نوشـته‌های ادبی و عرفانی است، که به صورت نظم و نثر، در توصـیف جبهه نوشـته شده‌انـد. از میان آنها،

قطعه‌ی «نامه‌ی سه» برای عاطفه، دختر شهید یوسفی نوشته شده است. نویسنده در ابتدای کتاب، این مجموعه را به همه‌ی شهیدان گمنام ایران زمین تقدیم کرده است. به جای مقدمه نیز متنی با عنوان «پیش از نگاه» ارائه شده است.

سردار خوبی‌ها، مجموعه مقالات ادبی در رثای شهید دکتر مصطفی چمران

تهران: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، ۱۳۷۷. ۱۳۵ + ۸ ص.: عکس (رنگی).
طرح پشت جلد: تابلوی شمع اثر شهید دکتر مصطفی چمران.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
در گفتار ابتدایی و در گفتار انتهایی کتاب، بخشی از مناجاتهای سردار شهید «دکتر مصطفی چمران» با خداوند آمده است. متن اصلی کتاب را مقالات و نوشته‌هایی تشکیل می‌دهند که از میان آثار رسیده برای مسابقه‌ی «نثر ادبی

[صفحه ۳۸۶]

شهید چمران» برگزیده شده‌اند تشکیل می‌دهند. در میان نویسندگان مقالات، نام اشخاصی چون «مرتضی افراسیابی» با مقاله‌ی در «رثای لاله‌ی اشک‌بار»، «مژگان اسکندری» (با مقاله‌ی «ای وضویت آهنگ کوچ»، «اصغر استاد حسن معمار» (با همدم شبهای تار» و «حسین اسرافیلی» (با «تکیه بر زانوان توست») دیده می‌شود. مقالات این افراد و دیگر نویسندگان در بیان ویژگی‌های روحی و اخلاقی شهید چمران ارائه شده است. در بخش لحظه‌های سبز، عکسهایی از شهید چمران به همراه دیگر همرزمان وی با سوژه‌های متنوعی به چاپ رسیده است.

سرو ستوده: جنگ ادبی

ویرایش ادبی غلامرضا کافی.- شیراز: کنگره سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس، (چاپ اول)؛ ۱۲۷.۱۳۸۱ ص.- (کنگره سرداران چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۷۰).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر، مجموعه‌ای است از مقاله‌ها، خاطرات و اشعار، همراه با یاد و بزرگداشت شهیدان که ضمن آنها به بیان خصوصیات و ویژگی‌های آنان در هنگامه‌ی نبرد می‌پردازد. از میان آنها، «آوازهای پریشان باد» (از محمدحسین خاکی)، به شهیدان محمد سلطانی، حشمت‌الله کمالی سروستانی و محمدحسین مهدی‌زاده و «اگر پختگی هست، از آتش است» (از جعفر هوشمند سروستانی)، به شهیدان رضا خرمی، محمدرضا زینل‌پور، عبدالله مسعودی، غلامرضا معصومیان، محمدرضا معصومی و ابوالقاسم عصمت تقدیم شده است. «تو ای زیباتر از یوسف ندیدن» از اکرم مؤمنی برای شهید یوسف اکبری و «داغی که بر جگرم گلدوزی شده است»، از لیلا زینل‌پور برای شهید محمدرضا زینل‌پور سروده شده و «چه کنم با طاقتی که شعله‌ور است» خاطره‌ای از داریوش سلطانی درباره‌ی فرار شهید محمد سلطانی از منزل و رفتنش به جبهه است. در پایان نیز راز و نیازها و اشعاری از شهیدان لطف‌الله کامران، مهرداد طباطبایی و کامران کمالی سروستانی آمده است.

سوره (جنگ ۰۱)، ویژه جنگ

تهران: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، واحد انتشارات، ۱۳۶۰.[۱۹۰] ص.: عکس (بخش رنگی)، طرح.

این ویژه‌نامه به مناسبت هفته جنگ منتشر شده است.

این جنگ، مجموعه‌ی ۲۴ قطعه شعر، داستان، نمایشنامه، گزارش، نقد گزارش، خاطره و وصیتنامه و طرحها و تصاویری از جنگ است. همه‌ی اشعار در ارتباط با جبهه، تلاش رزمندگان، شهادت مردم بیگناه در بمباران و تصرف شهرهای کشورمان توسط دشمن بوده، عبارتند از: «طوفان سواران، تو ای ایزدی نور ایمان ما / مهرداد اوستا؛ اینک حماسه‌ای دیگر / حمید سبزواری؛ خونین‌شهر من، سجاده‌ای ز برگ شقایق / سیمیندخت وحیدی؛ دنیا بداند کربلای عشق اینجاست، بهار در خون / سپیده کاشانی؛ ای همچو سربداران / حسن حسینی؛ چند رباعی، شهر میعاد گل خون / پرویز بیگی حبیب‌آبادی؛ تبار خود را خوب می‌شناسیم / عبدالله گیویان؛ شعری برای جنگ / قیصر امین‌پور؛ هابیل آفتاب، دگر اهریمن «من» ها نفریبد دل «ما» / نصرالله مردانی».

نمایشنامه‌ی «مسجد سنگر است» از حسنعلی پورمند، در مورد شهادت رزمنده‌ی هجده ساله‌ای است که آرزوی شهادت داشته است. «سرگردان در دریا» خاطره‌ی یک پاسدار است. «یادداشتهایی از روزهای جنگ، بی‌تاریخ» از صادق محمدپور، و «سعی میان آتش و خون» از مهدی شجاعی، گزارشهایی هستند از جبهه‌های جنگ. بخشی از وصیتنامه‌های شهید «عباس داورزنی و عباس اردستانی» و نقد گزارش و قصه آشپز (از سرو) نیز بخش پایانی است.

[صفحه ۳۸۷]

سوره (جنگ ۰۲)

تهران: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، واحد انتشارات، ۱۳۶۰.۱۵۴ ص.: عکس، طرح

این کتاب مجموعه‌ای از شعر، مقاله، قصه، خاطره، طرح و عکس است. بخش اول آن حاوی بیست قطعه شعر است. از میان اشعار، «میدان سنگر توحید» در مورد شهادت و «قسم» بیانگر شجاعت و رشادت رزمندگان هستند و توسط سیمیندخت وحیدی سروده شده‌اند؛ «دوش گفتند» به یاد شهیدان زندان دوله‌تو سردشت و «قامت یاران را سوختند» در وصف شهادت از صدیقه وسمقی هستند؛ «مثنوی شهیدان» سروده‌ی حسن حسینی بیانگر شهید و شهادت است؛ «آینه زمان است این پیر جماران» در مورد جبهه و سپاس از پاسداران رشید اسلام و شهادت آنها، از حسین اسرافیلی است؛ «هان ای بلال، وقت اذان است» در مورد سرزمین شهیدپرور ایران و شهر خون گرفته خرمشهر، از محمدعلی محمدی است و «کوثر» از حسن کیانپور در مورد شهیدان جان برکف و ایثار رزمندان رشید اسلام است. در بخش مقاله، مطالب مربوط به جنگ نیست و در بخش قصه‌ها داستان «این بابای من نیست» درباره خانواده شهید و عکس‌العمل دختر کوچک شهید است.

سوره (جنگ ۰۴)

واحد انتشارات حوزه اندیشه و هنر اسلامی.- تهران: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، واحد انتشارات، ۱۳۶۱.۳۰۱ ص.

روی جلد: اثر حسین خسروجردی.

مندرجات: شعر؛ قصه؛ نقد و بررسی؛ نمایشنامه؛ گزارش.

از میان قطعات شعر، تعدادی در ارتباط با دفاع مقدس است؛ از جمله؛ «با کاروان لاله‌ها» از سپیده کاشانی، در مورد شجاعت و

شهامت رزمندگان؛ دوبیتی‌های «ظهور نور، نفس صبح، زخمم بزنید، شهید، سلوک و مرغ سحر» از حسن حسینی، در رابطه با شهیدان؛ «در انتهای شب، سحر در انتظار است» از عبدالله گیویان، در مورد شهادت رزمندگان؛ «گلهای بهاران» از پرویز بیگی حبیب‌آبادی، در مورد به شهادت رسیدن مردم بی‌دفاع خرمشهر در حملات وحشیانه‌ی عراقی‌ها؛ دوبیتیهای «شهید، نبض – رسم» از قیصر امین‌پور، به خواهران شهید دزفولی که در حمله موشکی در خانه‌های خود زنده به گور شدند و «جامه‌ی سبز» که به پاسداران رشید اسلام تقدیم شده است. در بخش گزارش، «گزارش سفر به آبادان» آمده که گزارش مسافرت به آبادان، حدود یک سال پس از شروع جنگ است و به شرح و وقایعی می‌پردازد که در این مدت، در شهر اتفاق افتاده است و حال و روز خانواده‌های شهیدان را بیان می‌کند.

سوره (جنگ ۰۵)

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۲. ۳۷۰ ص.: مصور، طراح روی جلد: کاظم چلیپا.
در جنگ پنجم سوره مطالب زیر گرد آمده است. ۴۷ قطعه شعر از ۲۴ شاعر، (که موضوع بیشتر آنها، شهادت، شهید، ایثار، فتح و پیروزی و مقاومت رزمندگان است)؛ سه مقاله با عناوین: «نکاتی درباره‌ی فیلمنامه در سینمای اسلامی» از محسن مخلباف؛ «زاویه‌ی دید» ترجمه‌ی محسن سلیمانی و «نگاهی به شعر انقلاب» از حسن حسینی؛ سه داستان «استخر» از محمد مروی و «قبل از کشتار» از هرناندو تلز، ترجمه‌ی محسن سلیمانی و «پرستوها» از فریدون عموزاده خلیلی؛ نقد و بررسی مجموعه داستان «دو قدم تا قاف» توسط محسن سلیمانی؛ طرح فیلمنامه «استعاذه»؛ گزارش سومین جشنواره‌ی تئاتر در دزفول؛ نظرخواهی از تعدادی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی درباره‌ی فیلم سینمایی «توجیه»؛ عکسهایی از نقاشی‌های تصرف لانه‌ی جاسوسی و عکسهایی از فیلمها و نمایشنامه‌ها (کارنامه‌ی سه ساله‌ی واحدهای تئاتر و سینما) و عکسهایی از آفریقا.

[صفحه ۳۸۸]

سوره (جنگ ۰۶)

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۳. ۲۸۰ ص.: مصور. روی جلد: «شمع تاریخ» اثر مجید قادری.
شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.
جنگ ششم سوره، شامل سه داستان کوتاه، دو مقاله، ۲۶ قطعه شعر در قالبهای آزاد، غزل و رباعی، یک روایت، یک گزارش و دو نظرخواهی درباره‌ی فیلم «توبه‌ی نصوح» است. قصه‌ی «جدایی» (از قیصر امین‌پور) داستان رزمنده‌ای است که خوشنویس بوده، و پس از مدتها دوست همکلاسی‌اش او را در حالی می‌بینند که دستش قطع شده است. داستان «برای تو، اسماعیل» (از فریدون عموزاده خلیلی) داستان پسر شهیدی است که سعی در رفتن به جبهه دارد ولی عاقبت نمی‌تواند برود و می‌ماند. در بخش شعر، اشعار زیادی از شاعران به نام ایرانی – مانند حسین اسرافیلی، قیصر امین‌پور، پرویز بیگی حبیب‌آبادی و... – با موضوع‌های مختلف، از جمله شهادت و دفاع مقدس، به چاپ رسیده است. در پایان کتاب نیز نوشته‌ای کوتاه درباره‌ی «قصه‌نویسی کودکان به قلم شهید علیرضا شاهی آمده است. مطالب دیگر کتاب در ارتباط با دفاع مقدس نیست.

سوره (جنگ ۰۷)

به کوشش محسن سلیمانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۳۰۸.۱۳۶۳ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جنگ هفتم سوره شامل پنج داستان کوتاه، دو نقد و بررسی، هجده قطعه شعر در قالب غزل و شعر آزاد، یک فیلمنامه از محسن مخملباف و پنج طرح و کاریکاتور از حسین خسروجردی است. در بخش نقد و بررسی، «کتاب نور» (مجموعه‌ی اشعار «نصرالله مردانی»)، اشعار مرتبط با دفاع مقدس) از جنبه‌های مختلف بررسی می‌شود. در بخش داستانهای کوتاه، داستان «دعوت» (از محمد میرکیانی)، داستان ازدواج دختری با یکی از جانبازان است. «باران که می‌بارید» (نوشته‌ی حسن احمدی) داستان بسیجی رزمنده‌ای است که برای کمک به مردم تلاش می‌کند و در نهایت، مددجویان از غیبت طولانی وی متوجه شهادتش در جبهه می‌شوند. «آرامش قهوه‌ای» (از مهدی شجاعی)، دستان پسربچه‌ای است که در روستا دور از خانواده می‌ماند و سرانجام به عنوان جاسوس اعدام می‌شود. در بخش شعر، اشعار متعددی در ارتباط با شهیدان و دفاع مقدس موجود است. بقیه‌ی مطالب در ارتباط با جنگ نیستند.

سوره (جنگ ۰۸)

به کوشش محسن سلیمانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۳۳۵.۱۳۶۳ ص.: مصور، عکس، نمودار.

طراح روی جلد: کاظم چلیپا.

در بخش اول کتاب، سیزده قطعه شعر (بیشتر در ارتباط با عشق لقاءالله و ایمان، عزم دفاع، شهادت و شهیدان)، از شاعران معاصر در قالبهای مختلف گرد آمده است. بخش دوم، نقد و بررسی شعر معاصر عرب توسط نزار قبانی و نقد و بررسی کتاب (دلیران قلعه آخولقه) توسط رضا رهگذر می‌باشد. در بخش سوم، چهار داستان با موضوعات اجتماعی آورده شده‌اند که عبارتند از: «بن‌بست» از حسن تفضلی، «شبی دیگر» از محسن سلیمانی، «زنگار بر دل» (حکایت ایثار و خدمت به رزمندگان راننده‌ای ساده و کج‌خیالیهای یک فرد عادی) از حسن احمدی و «قبل از میلاد» از فریدون عموزاده خلیلی؛ در بخش مقاله، «منحنی کشش در فیلمنامه» از محسن مخلباف و در بخش فیلمنامه، «واله» نوشته‌ی محسن مخلباف به چاپ رسیده است. در بخش معرفی، «آقانجفی قوچانی» معرفی شده است و بخش پایانی کتاب، مجموعه‌ای از طرحها و کاریکاتورها است.

[صفحه ۳۸۹]

سوره (جنگ ۰۹)

زیر نظر شورای ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۲۸۵.۱۳۶۴ ص.- (ادبیات و هنر؛۱۲).

روی جلد: «تشییع قلوب» اثر «حبیب صادقی».

مندرجات: قصه، نقد و بررسی، شعر، گفتگو، مقاله، گزارش.

در بخش نقد و بررسی جنگ نهم سوره، ضمن بررسی کتاب «بیست سال تلاش» که توسط «محمد دیدار» در مورد شورای کتاب کودک، نوشته شده است – کتاب «هیچ چیز مثل توی خواب نبود» اثر «قدسی قاضی‌نور» نیز، که در ارتباط با جنگ نوشته شده – مورد نقد قرار گرفته است. در بخش شعر بیست و چهار قطعه شعر در موضوع‌های مختلف از جمله دفاع مقدس و شهیدان آمده

است. در بخش گزارش هم گزارشی با نام «خرمشهر حرمی است» در مورد شهر خرمشهر در دوران دفاع مقدس و نحوه‌ی آزادسازی آن آورده شده است.

سوره (جنگ ۱۱)

زیر نظر شورای ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۹۲.۱۳۶۵ ص.: مصور.

روی جلد «آب حیات از لب شمشیر خورده‌اند» اثر مصطفی گودرزی.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: قصه؛ مصاحبه؛ شعر؛ مقاله

جنگ یازدهم سوره نیز همانند جنگ‌های دیگر حاوی بخشهای متنوعی است. بخش اول، (قصه)، سه داستان کوتاه دارد. داستان «لبخند نیمه شب» از حسن احمدی، وصف حال همسر رزمنده‌ای است که برای شوهر خود نامه می‌نویسد و شرح می‌دهد که دختر کوچکشان با دیدن تانکهای سوخته در تلویزیون چه حالی پیدا کرده بود. مادر خود را آماده شنیدن خبر شهادت همسر می‌کند و... همسر با عصا و در حالی که مجروح شده است، به خانه بازمی‌گردد. بخش دوم مصاحبه‌ای است با «علی معلم» در مورد اوزان به کار گرفته در اشعار و سروده‌های او. در این مصاحبه، او مطالبی را درخصوص جنگ و سروده‌های مربوط به آن اظهار داشته است. در بخش شعر، هجده قطعه شعر در قالبهای مختلف آورده شده است که از بین آنها، «دل آیینه»، «صدای سوگ»، «معماری عشق» و «با لحظه‌ها... بشارت خورشید» درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند. در بخشهای دیگر، مطلبی در ارتباط با جنگ موجود نیست.

سوره (جنگ ۱۲)

زیر نظر شورای ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۲۲.۱۳۶۶ ص.- (ادبیات و هنر؛ ۱۷).

طراح روی جلد: کاظم چلیپا.

این شماره‌ی سوره، مجموعه‌ای است از داستان، شعر، مصاحبه، مقاله و مطالب دیگر. از بین داستانها، «آن سوی مه» نوشته‌ی «داریوش عابدی» و از میان اشعار، قطعه شعر «خیابان هاشمی» سروده‌ی «محمدرضا عبدالمکیان» در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند. در «آن سوی مه»، رزمنده‌ای پس از مدتها بیخبری از خانواده و گذراندن یک دوره‌ی سخت و به دنبال شهادت پسر عمویش و مجروح شدن خودش، به شهر خود بازمی‌گردد و در انتظار دیداری مجدد با مادر، همسر و فرزندش است. ولی پس از شبی پر از انتظار، سرانجام آنها را خفته در کنار شهیدان می‌یابد. آنها نیز به خیل شهیدان بمبارانها پیوسته بودند. در قطعه شعر «خیابان هاشمی» اوضاع اجتماعی مردم ساکن این محله - از جمله، خانواده‌های شهدا - توضیح داده شده است.

[صفحه ۳۹۰]

سوره (جنگ ۱۳)

شورای ادبیات حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۶۷.۱۳۶۶ ص.- (ادبیات و هنر؛ ۱۸).

مندرجات: قصه، شعر، مصاحبه، مقاله، از جمیع جهات.
«قبل از عبور»، داستان دو رزمنده‌ی همسنگر به نامهای بهروز و علی است. بهروز به دلیل نیاز به مسأله‌ی مسکوت ماندن شروع عملیات از منطقه‌ی آنان، علی‌رغم اصرارهای زیاد علی (و با وجود دیدن دشمن به وضوح) شروع به تیراندازی نمی‌کرد. «کوله‌بار»، داستان همرزمانی به نامهای «محسن، مرتضی مشهدی، رضا و علیرضا زابلی، مهدی، حسین و مصطفی» است که از این هفت دوست، فقط دو نفر، به نامهای مصطفی و رضا، زنده مانده‌اند. حسین در عملیات رمضان، محسن و مرتضی در عملیات هویزه و مهدی در خیابان ولی‌عصر تهران شهید شده‌اند. در مقاله‌ی «خاطره‌ها و خطها»، مهدی حجوانی از کار کارشناسانی که از دو هزار کودک در رده‌های سنی «ج» و «د»، خاطره‌های جنگ را گردآوری، تحریر و چاپ کرده‌اند، انتقاد کرده است و جمع‌آوری این مجموعه را از نظر محتوایی و تکنیکی دارای اشکال می‌داند. او دیدگاه خود را تحت عناوین: «محصور کردن خاطره‌ها در خاطرات تلخ، محصور کردن بچه‌ها در بچه‌های مهاجر جنگ، نکات تکنیکی مجموعه و جذابیت»، بیان کرده است. مطالب دیگر ارتباطی با دفاع مقدس ندارند.

سوره (جنگ ۱۴)

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۸۲.۱۳۶۳ ص.: مصور.- (ادبیات و هنر ۲۲).
روی جلد: مجید قادری.
شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.
جنگ چهاردهم سوره شامل دو قصه، دو شعر در قالب شعر آزاد، یک مصاحبه و چهار مقاله به همراه دو نوشته در قالب سخنان و بیانات کوتاه است. در بخش اول، دو قصه با نامهای «خاله زهرای نی‌نی علی» (از نقی سلیمانی) و «امروز، بشریت» (از سید مهدی شجاعی) آمده است. داستان «خاله زهرای نی‌نی علی» در ارتباط با بمباران شهرهاست. در این داستان، همه‌ی افراد خانواده - به جز دختر کوچک و نوزاد تازه به دنیا آمده - در اثر بمباران شهید می‌شوند. در بخش شعر، قطعه شعر «خطابه» شعری نسبتا بلند است که قیصر امین‌پور آن را در سال ۶۵ با مضمون جنگ و دفاع مقدس سروده است. در بخش مقاله‌ها، مقاله‌ی بیست سال تلاش (قسمت چهارم)، از «محمد دیدار» به چاپ رسیده که ادامه‌ی نقد و بررسی عملکرد شورای کتاب کودک است و مطالبی درباره‌ی موضع شورا نسبت به جنگ تحمیلی ارائه می‌دهد؛ موضعی که تحت عنوان «کودک و جنگ» در سال ۱۳۵۹ مطرح شده است. بقیه‌ی مطالب این جنگ در ارتباط با دفاع مقدس نیست.

شقایق‌ها

حیدر رقابی (هاله).- تهران: کمیته وحدت، (چاپ اول): ۱۴۲.۱۳۶۳ ص.: عکس.
مندرجات: فصل یکم: دریاچه شقایق‌ها؛ فصل دوم: شهر دروازه طلائی؛ فصل سوم: جنگ و پیروزی؛ فصل چهارم: سرزمین لاله‌های سرخ؛ فصل پنجم: حماسه انقلاب ایران.
کتاب، با پیام حضرت امام خمینی به رزمندگان و تبریک پیروزی‌های آنان آغاز و با قطعه‌های «دریاچه‌ی شقایقها، نیایش سال نو، سلام خرمشهر، جنگ زندگی، مرگ در سنگر، فردای طلایی، سخن یک سرباز، شقایقهای خوزستان، جنگ و پیروزی و...» ادامه می‌یابد. قطعات بخش سرودهای جنگ و انقلاب درسالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۳ سروده شده‌اند. در هر فصل، قطعاتی به نثر نیز دیده می‌شوند. مناسبت سرایش اشعار بر بالای هر شعر و تاریخ سرودن برخی از آنها در زیر قطعه شعرها به چشم می‌خورد. بیشتر این

اشعار بین سالهای ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۲ سروده

[صفحه ۳۹۱]

شده‌اند و خرمشهر از موضوعهای اصلی اشعار است. در کتاب، تعداد بیست قطعه عکس نیز به چاپ رسید است که به موضوع‌های فتح خرمشهر و آزادسازی شلمچه و صحنه‌هایی از جنگ اختصاص دارند.

شهید، اشک و آه

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام و سفارش] یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۰۰.۱۳۸۱ ص.- (کتب شهادتنامه؛ ج ۵).

طراح جلد: بابک رشوند.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.

مندرجات: شش روز راه؛ با اشک و آه.

این کتاب، شامل نه عنوان نثر عرفانی و شعر در قالبهای سپید و مثنوی و یک داستان کوتاه است که در رثای شهدای گرانقدر دفاع مقدس سروده یا نوشته شده‌اند. موضوعات کتاب درباره‌ی موارد زیر است: فرزندی که با پدر شهیدش از فراق و دوری از او و مسائل و مشکلات آن سخن می‌گوید؛ مناجات با معبود؛ بردباری و صبوری خانواده‌ی شهید؛ برگزاری یادواره و داستانی از دو رزمنده به نامهای قاسم و طهماسب که در پاتک دشمن تا مرحله‌ی اسارت پیش رفتند و با گریز و فرار از دست دشمن رهایی یافتند؛ قاسم به شهادت رسید و طهماسب جنازه‌ی وی را به نیروهای خودی رسانید.

شهید، لقا و بقا

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام و سفارش] یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۰۲.۱۳۸۱ ص (کتب شهادتنامه؛ ج. ۷).

طراح روی جلد بابک: رشوند.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.

مندرجات: لقای دوست.

کتاب حاضر شامل ده عنوان نثر عرفانی و اشعاری در قالبهای غزل، شعر سپید و مثنوی و یک داستان کوتاه است که در رثای شهدای گرانقدر دفاع مقدس سروده یا نوشته شده‌اند. مطالب کتاب، موارد زیر را دربر می‌گیرد: سخنی در باب زندگی جاوید و بقا و لقاء خداوند؛ لقاء خداوند به مثابه شرابی برای شهید و شهادت؛ مناجات با خداوند؛ شهادت گویای لقاء و بقای ابدی؛ شعری در وصف شهادت به مانند مستی برای شهید؛ قصه‌ای از یک رزمنده‌ی هفده ساله به نام ابوالفضل، که فرمانده‌ی جبهه بود و در سنگر خویش هنگام راز و نیاز و خلوت خویشتن با معبود، به شهادت رسید.

شهید و پرواز

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام و سفارش] یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۰۰.۱۳۸۱ ص.- (کتب شهادتنامه؛ ج. ۲).

[صفحه ۳۹۲]

طراح روی جلد: بابک رشوند.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.
مندرجات: کبوتر بی‌سر.
کتاب حاضر شامل نه عنوان نثر عرفانی و شعر در قالبهای غزل، شعر سپید و مثنوی و یک داستان کوتاه است که در رثای شهدای گرانقدر انقلاب اسلامی و دفاع مقدس سروده یا نوشته شده‌اند. موضوع مطالب کتاب درباره‌ی موارد زیر است: «شهادت بالی برای پرواز؛ معانی و طرق مختلف پرواز و رسیدن به معبود؛ علم و عمل به عنوان بالهای این پرواز برای شهید؛ مناجات با پروردگار؛ نماز، وسیله‌ای برای پرواز؛ رد پای پرواز یک شهید؛ شعری سپید در مدح و منقبت امام حسین (ع) که به مانند خون خدا، نامی است برای پرواز شهدا و قصه‌ای از یک شهید به نام حسین، که در منطقه‌ی شلمچه به شهادت می‌رسد. وی در جبهه، کبوترها را با خود به منطقه می‌آورد و محلی برای نگهداری و پرورش آنها تدارک دیده است، که خود او نیز همراه کبوترش به شهادت می‌رسد».

شهید و دل

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام و سفارش] یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۸۱ ص.- (کتب شهادتنامه؛ ج.۶).
طراح روی جلد: بابک رشوند.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.
مندرجات: بیداردل
کتاب حاضر شامل هشت عنوان نثر ادبی، شعر (در قالبهای مثنوی و شعر سپید) و یک داستان کوتاه است که در رثای شهدای گرانقدر انقلاب و دفاع مقدس سروده، یا نوشته شده‌اند. مطالب کتاب درباره‌ی موارد زیر است: سخنی از زبان یک شهید گمنام با مردم زمانه و دیگر همرزمان خویش؛ مناجات با معبود؛ پیام قیام و جهاد؛ داستانی کوتاه درباره‌ی شهیدان مفقودالاثر مجید، حمید و سعید احمدی و ملاقات با مادر این شهیدان و روحیه‌ی بالای وی در هنگام مفقود شدن فرزندانش و دریافت آثار به جای مانده از شهیدان که پس از جنگ یافت می‌شود و برای خانواده آنها فرستاده می‌شود.

شهید و شب

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام و سفارش] یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر؛ ویراستار

محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۰۲.۱۳۸۱ ص.-(کتب شهادتنامه، ج.۲).

طراح روی جلد: بابک رشوند.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.

مندرجات: شب در جبهه

این کتاب، حاوی نه عنوان نثر ادبی و شعر (در قالبهای مثنوی، غزل، شعر سپید) و یک داستان کوتاه است که در رثای شهدای گرانقدر انقلاب و دفاع مقدس سروده یا نوشته شده‌اند. مضمون مطالب کتاب درباره‌ی موارد زیر است: «شهید و شب؛ مناجات با پروردگار؛ شب و شهادت در شب هنگام؛ شب بمثابه وسیله‌ای برای شهادت و

[صفحه ۳۹۳]

نزدیکی به پروردگار و مقام و منزلت شب برای شهید و شهادت». داستان درباره‌ی عملیات شناسایی در شب است که توسط رزمندگانی به نامهای ناصر، سید حسین و حاج‌عباس صورت می‌گیرد. در آن شب رزمنده‌ها سؤالاتی درباره‌ی منزلت شب و ارزش آن برای رزمندگان و شهدا از حاج‌عباس می‌کنند. آنها مشغول بحث هستند که به ناگاه با انفجار مین والمری، در میدان مین، حاج‌عباس به شهادت می‌رسد.

شهید و عبادت

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام و سفارش] یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان اخلاق، (چاپ اول): ۱۰۰.۱۳۸۱ ص.- (کتب شهادتنامه؛ ج. ۴).

طراح روی جلد: بابک رشوند.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.

مندرجات: گفتمان همسر خورشید

کتاب حاضر شامل هفت عنوان نثر ادبی و شعر (در قالبهای شعر سپید، غزل و مثنوی) و یک داستان کوتاه است که در رثای شهدای گرانقدر انقلاب و دفاع مقدس سروده یا نوشته شده‌اند. مضمون مطالب کتاب درباره‌ی موارد زیر است: «شهادت و عبادت؛ نقش عبادت در رسیدن به شهادت؛ مناجات با پروردگار؛ عبادت و عشقبازی شهید؛ بوی گل یاس که از عبادت و نماز به مشام می‌رسد؛ طریق سعادت و شهادت؛ بندگی خدا؛ نماز و شهادت». در داستان «گفتمان همسر خورشید»، همسر یک شهید گمنام نقل می‌کند که چگونه او به درگاه خداوند راز و نیاز و عبادت می‌کرد و در پایان نیز، نحوه‌ی به شهادت رسیدن او را توصیف می‌کند.

شهید و عشق

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۰۶.۱۳۸۱ ص.- (کتب شهادتنامه؛ ج. ۱).

طراح روی جلد: بابک رشوند.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.

مندرجات: قصه عشق

کتاب «شهید و عشق» شامل دوازده عنوان نثر ادبی و شعر (در قالبهای غزل، شعر سپید و مثنوی) و یک داستان کوتاه است که در رثای شهدای گرانقدر انقلاب و دفاع مقدس سروده یا نوشته شده‌اند. مضامین و موضوعات نثرهای ادبی و اشعار، شامل موارد زیر است: بزرگداشت یادواره‌ی سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر از زبان شهید گمنام؛ عشق از منظر شهادت و شهیدان؛ خونبهای شهید؛ شهادت و عشق؛ مطالبی در منقبت و ستایش سالار شهیدان، امام حسین (ع)؛ عشق و عقل؛ مناجات با معبود و شهادت و حیات اخروی». شاعر در یک شعر از غزلهای «الا یا ایها الساقی...» و «از ازل پرتو حسنت..» حافظ، وام گرفته است. داستان «قصه عشق» درباره‌ی یک رزمنده‌ی گمنام در گردان امام علی (ع) در لحظات نزدیک شدن به شب عملیات است؛ در شب عملیات شلیک گلوله‌ای او را به شهادت می‌رساند.

[صفحه ۳۹۴]

عرفان بسیجی

نویسنده علی شیرازی.- تهران: اهل قلم، (چاپ دوم): ۴۵.۱۳۷۵ ص.- (سلسله انتشارات اهل قلم؛ ۲۵: متون ادب معاصر؛ ۴).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۷۱ توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی نیز منتشر شده است.

این کتاب شامل یک مقدمه و نه بخش مجزا با عناوین زیر است: «بگذار بی‌نام و نشان باشم، نشانه‌های کوثر، بسیجیان معرکه‌ی عرفان، قهرمانان نبرد هشت ساله، غربت هجرت آشنایی‌ها داشت، بسیجی و شهادت، عرفان بسیجی، بسیجی باید بسیجی بماند و بسیجی بمیرد و در فراغ دوست» کتاب، حاوی اشعاری در قالب آزاد و مطالبی در تعریف و توصیف بسیج و بسیجی است. «شرح رشادت، ایثار و از جان‌گذشتگی، راز و نیاز با معبود، عزاداری و توسل به امام زمان (عج) و مطالبی عارفانه درخصوص عملیاتهایی چون فتح‌المبین، رمضان، والفجرها و کربلاها و در وصف مناطق جبهه (چون بستان، هویزه، قصرشیرین، خرمشهر و...) شرح لحظات شهادت و شرح رسالت بسیجی در دوران پس از جنگ و مطالبی از این قبیل» در این مجموعه آمده است.

عقیق‌های فصل یادگاری: مجموعه عاشقانه‌های جنگ و...

نوشته اسماعیل فیروزی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۴۳.۱۳۷۸ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، قطعه‌های ادبی؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Agates of the Reminescents Season

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی قطعه‌های ادبی است که در سه فصل «خواب، سیب و ستاره»، «کلماتی که پیر نمی‌شوند» و «برکه‌های اندوه»

ارائه شده‌اند و بیانی عارفانه و کنایه‌آمیز از دوران جنگ و بعد از آن می‌باشد. فصل اول (خواب سیب و ستاره)، متنی است بیانگر ایثار یک رزمنده و همسر او که باردار است. «تشنه‌ی ماه» حکایت غم و اندوه نویسنده از دوران پس از جنگ و مسائل آن است. «تفحص رؤیا» کنایه از منطقه‌ی جبهه پس از دوران جنگ است. فصل دوم، کلمات و تمثیلهای ادبی و عاشقانه‌ای از جنگ است؛ برای مثال: «پلاک»، به پری که بعد از پرواز پرستو باقی می‌ماند و «پیشانی‌بند» به دستان واسطه برای گره‌زدن شهید به بال فرشتگان تشبیه شده است. در فصل سوم، «برکه‌های اندوه»، «دستمال آبی» و «آکاردئون زن پیر» حکایت بازماندگانی هستند که از قافله جا مانده و هم‌چنان چشم‌انتظار برگشت قافله و ملحق شدن به آنند.

قطعات: مجموعه نثر ادبی درباره موضوعات دینی و مناسبتها

جواد محدثی.- قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۱۵۹.۱۳۷۷ ص.- (دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، مرکز انتشارات؛ ۷۲۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی.

Qataat (A set literary prose about religious subjects and ceremonies)

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی ۱۱۲ قطعه‌ی ادبی است که با موضوعهای متنوع در مناسبتهای مختلفی نوشته شده‌اند. از بین آنها، چهارده قطعه در مورد دفاع مقدس است. قطعه‌های مذکور در مدح و منقبت گروههای افراد و وصف موضوعهای زیر هستند؛ آزادگان، بسیجیها، پاسداران، جانبازان، رزمندگان، مفقودالاثرها، فرزندان شهدا، شهدای روحانیت، شهدای انقلاب و جنگ، جبهه و جنگ، روز پاسدار، سنگ مزار، شب حمله و شهادت‌طلبی.

[صفحه ۳۹۵]

قطعه‌های پابرهنه

صدرا ریحانه.- تهران: حوزه هنری، سازمان تبلیغات اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۲.۱۳۶۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ادبیات).

در مقدمه‌ی کتاب نوشته شده است: «پابرهنگی این قطعه‌ها به خاطر نداشتن کفش نیست؛ به خاطر نداشتن جوراب نیست؛ بلکه به خاطر دستی است که به گردن انقلاب انداخته و پا به پای پابرهنه‌هایش تا امروز آمده است». کتاب، شامل ۶۲ قطعه نثر ادبی است. قطعه‌ای درباره‌ی انقلاب، آغازگر متن و قطعه‌ای در مورد انتخابات، پایان‌بخش متن کتاب است. موضوع قطعه‌ها متنوع است؛ مانند: «تنگ شدن دل بسیجی برای جبهه، انتظار زیارت کربلا، صداقت، هور، غذا خوردن در ایستگاه صلواتی، سرما، نوبت اعزام، پیروزی خیالی صدام، تسامح فرهنگی ایثار، هدیه به رزمندگان حج خونین، اعلامیه‌های سازمان ملل، ایمان به دین اسلام و رفتارهای کودکانه و خوش‌باورانه‌ی امریکا، وضو گرفتن در مکه و نماز در قدس و بسیاری موضوعهای دیگر».

کتاب مقاومت، سال اول، شماره اول

زیر نظر: هدایت‌الله بهبودی، مرتضی سرهنگی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۲۱۵.۱۳۶۸ ص.:

مصور.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ فصلنامه).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Defence Book

شماره اول «کتاب مقاومت» شامل یک گزارش، سه مقاله، یک خاطره، یک فیلمنامه، بخشی از یک کتاب، یک داستان کوتاه، دو قطعه شعر، معرفی یک کتاب، بخش یادداشتهای روزانه‌ی رزمندگان و بخش قطعه‌هاست. «پا به پای باران»، گزارشی از بازدید آقایان هدایت‌الله بهبودی و مرتضی سرهنگی از منطقه‌ی عملیاتی شلمچه در تاریخ ۲۱ / ۱۲ / ۱۳۶۷ است. سایر مطالب کتاب عبارتند از: «مقاله‌های «نگاهی به رسته‌ی توجیه سیاسی در ارتش عراق» (از مرتضی بشیری)، «باورهای فراخون» (از سید جواد هشترودی) و «ضرورت استفاده از دانش اطلاع‌رسانی، در خدمت انقلاب و جنگ» (از علیرضا کمری)؛ «رملهای تشنه»، (خاطره‌ی جانباز جعفر ربیعی)؛ فیلمنامه «قایقران» (از محمد نوری‌زاد)؛ قطعه شعرهای «قلعه‌ی زخم» (سروده‌ی یوسفعلی میرشکاک) و «آوازهای گمشده» (از ایرج قنبری)؛ معرفی کتاب «گذری و نظری بر شبهای قدر کربلای پنج» (نوشته‌ی ع. ک. همدانی) و یادداشتهایی از شهیدان جعفر موسوی، حسین علم‌الهدی، عباس باقری و کمال سپاهی.

کوثر: گاهنامه ادبی – هنری خواهران (دفتر ۱)

به کوشش فاطمه راکعی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۲۲۲.۱۳۶۶ ص.: مصور، عکس (بخش رنگی).

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: ناهید فراست.

مندرجات: اشعار؛ داستان؛ مقاله؛ و آثار تجسمی.

بخشهای مختلفی در این کتاب به چشم می‌خورد. بخش اشعار، شامل ۶۶ قطعه شعر در قالبهای رباعی، غزل، شعر آزاد، قصیده و مثنوی است که توسط بیست شاعر زن معاصر سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «جنگ است می‌دانی؟...» و «آبشار شعر» از شهلا آهنج، «تا قاف خطر» از فریده ابوسعیدی، «دشمن عشق» و «عشق کوشیدن» از فاطمه راکعی، «آن سوی شهر، این سوی شهر» از زهرا رضوی، «در سردخانه‌ی پزشکی قانونی» از زهرا رهنورد و... درباره‌ی دفاع مقدس، شهید و شهادت سروده شده‌اند. داستانها، مقالات و مصاحبه‌ها در ارتباط با دفاع مقدس نیستند. در بخش آثار تجسمی نیز موارد زیر ارائه شده‌اند: تابلوی نقاشی «مقابله با بمباران شیمیایی» از منیره چاووشی‌نسب، پوسترهای «۲۲ بهمن» و «هویزه» از زهرا قربانیان، «فجر» و «سایه صلح جهانی» از ناهید فراست، «چهار تصویر» از لاله شرکت و دو نمونه خوشنویسی از عذرا عقیقی بخشایش.

[صفحه ۳۹۶]

کوثر: گاهنامه ادبی – هنری خواهران (دفتر ۲)

به کوشش سیمیندخت وحیدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۱۳.۱۳۶۸ ص.: مصور، عکس.

طرح روی جلد از سعیده سلماسیان.

این گاهنامه، شامل برگزیده‌ای از اشعار، ترجمه‌ها، مصاحبه‌ها، قصه‌های کوتاه و آثار تجسمی (چون: نقاشی، عکس، تذهیب، گرافیک و خط) خواهران شاعر، نویسنده و هنرمند معاصر است که به مناسبت فرخنده میلاد بزرگ بانوی اسلام، حضرت فاطمه

زهرا (س) و روز زن، منتشر شده است. شعر «روح عشق» (از عصمت سرافراز، به یاد شهید تیمور غلام‌زاده)؛ «در باغ شکوفه» (از زیبا طاهریان) و «ای فراتر از ستاره» (از پروین وجدانی) درباره‌ی جنگ سروده شده‌اند. یک اثر گرافیکی از «اقدس موسوی» نیز در ارتباط با جنگ و عزاداری در عاشورای حسینی است.

گردش بهاری

رفیع افتخار؛ خدمات نشر صالحان روستا.- تهران: وزارت جهاد سازنگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس، (چاپ اول): ۷۷.۱۳۷۳ ص.: مصور.- (مجموعه آثار دفاع مقدس).

مندرجات: نغمه زندگانی؛ گردش بهاری؛ مساوی اما بیشتر؛ قلب درخت بید مجنون؛ با یاد دربندیان آزاد؛ وصال یار؛ بار بستن.

کتاب حاوی هفت قطعه ادبی است که آخرین قطعه‌ی آن - یعنی «بار بستن» - در قالب نظم و باقی، در قالب نثر هستند. این قطعات همه در ارتباط با دفاع مقدس هستند و از حال و هوای جبهه‌ها و رزمندگان و شهادت و شهید سخن می‌گویند. برای مثال، در قطعه‌ی «وصال یار» آمده است: عملیاتی در پیش است و گروهی از رزمندگان در حال مناجات و راز و نیاز با خدا هستند. یکی از رزمندگان متوجه‌ی رزمنده‌ی دیگری می‌شود که در گوشه‌ای دورتر از بقیه نشسته است. رزمنده‌ی اول به سراغ او می‌رود و از او می‌خواهد که با دیگر رزمندگان همراه شود. ولی معلوم می‌شود که او یک مسیحی کاتولیک است. وقتی عملیات بیت‌المقدس آغاز می‌شود، همین رزمنده‌ی مسیحی اولین کسی است که به درجه رفیع شهادت نایل می‌گردد.

گفتارهایی درباره‌ی جنگ

گردآورنده: س. فدوی.- تهران: آموزگار، (چاپ اول): ۲۴۴.۱۳۶۱ ص.

کتاب حاضر جنگی است از داستان، شعر، قطعات ادبی، زندگینامه، نقد و.... عناوین کتاب عبارتند از: مقاله‌ی «جنگ، انسان، صلح» که نویسنده‌ی آن (سیاوش) ذکر شده است؛ «زایر» داستانی است در مورد دفاع مقدس که در آبادان اتفاق افتاده است. «از منظومه صلح» اشعاری است با عناوین مختلف از محمد مختاری؛ «نامه‌هایی از جبهه» که بخشهایی از نامه‌های سرباز شهید سید محمد قریشی از جبهه‌های جنوب به خانواده‌اش است؛ مقاله‌ی «جنگ و بازتاب آن در حیات اجتماعی کارگران ایران»؛ داستانی از فرامرز طالبی که برای شهدای جنگ تحمیلی و سرباز شهید کیومرث طالبی نوشته شده است؛ داستانی در مورد خرمشهر؛ «قانون جنگل» شعری از عمران صلاحی؛ «تصویرهای جنگ» اشعاری از فریدون فریاد؛ «گذر خاک و خون» داستانی از محمد ایوبی؛ «جنگ تحمیلی و بازتاب خارجی آن» پیام رافائل آلبرتی، شاعر بزرگ اسپانیا، به سومین گردهمایی نویسندگان جهان و...؛ نقد «کتابشناسی هنر و ادبیات جنگ» یوسف راد.

[صفحه ۳۹۷]

لحظه‌های درنگ: مجموعه نثر ادبی (۷۴ – ۷۳)

محمدرضا مهدیزاده.- تهران: اهل قلم، (چاپ اول): ۵۰.۱۳۷۴ ص.- (انتشارات اهل قلم؛ ۱۱: متون ادب معاصر؛ ۲).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به شهید مرتضی مهدیزاده و محمدتقی بهرام مصیری تقدیم شده است.
این کتاب شامل ۲۲ قطعه نثر ادبی است که نویسنده طی سالهای ۱۳۷۳ – ۷۴، در وصف شهیدان، لحظه‌ی شهادت، حضور آنها در جبهه، تشییع پیکر مطهر آنها و از لحظات ایثار و شجاعت رزمندگان نوشته است. از جمله عناوین قطعات نثر، موارد زیر است: «در حسرت آن عطر گمشده»؛ «برای پلکهایت آواز بخوان»؛ «مثل خاطره‌ای گنگ»؛ «مزارع پرواز و موسیقی»؛ «اگر ابرها بگذارند»؛ «گاهی یک پرنده‌ام»؛ «هماواز زیتون زاران»؛ «در آغوش فراموشی»؛ «سفر تقوا»؛ «به خاطر تو»؛ «در کدام آیینه»؛ و....
در متن نثرهای ارائه شده، به مفاهیم و کلماتی چون: «رقابیه، گوراژده، سربرنیتسا، دخترکان ژیا و مضامینی درباره‌ی ظهر عاشورا» اشاره شده است.

مجموعه‌ی فرهنگ جبهه

تألیف ابوالفضل کارآمد.– کرمان: اداره‌ی کل ارشاد اسلامی کرمان، ۱۳۶۵.
۶۷.[۱۴] ص.– مصور: عکس (رنگی).– (ادبیات و هنر، ۲۴).
مندرجات: مقدمه‌ی ناشر؛ چرا جنگ؟ پایدار بمان تا پیروزی؟ شعر بسیج؛ شعر ارتش بیست میلیونی؛ شعر «جبهه‌ها»؛ شعر «آوای سربداران»؛ سؤالنامه‌ی جنگ؛ داستان بسیجی‌ها؛ داستان آقام حسین؛ داستان علی‌آقا؛ جنگ و خشونت؛... و این وصیت من است؛ زندگینامه‌ی شاعران شهید استان کرمان، حماسه‌ی امیر کهنوجی؛ تصاویر جنگ تحمیلی استکبار؛ انقلاب اسلامی.
این مجموعه که مرکب از قطعات ادبی، شعر، داستان، وصیتنامه، زندگینامه، و مطالب متنوع دیگر است، به رزمندگان لشکر ۴۱ ثارالله تقدیم شده است. در قطعه‌ی «چرا جنگ؟» به علل و ریشه‌های جنگ تحمیلی اشاره شده است. در قطعه‌ی ادبی «پایدار بمان تا پیروزی»، دلاوری و پایمردی رزمندگان ستوده شده است. قطعه شعرهای «بسیج ارتش بیست میلیونی و جبهه‌ها» در وصف ایمان، پایمردی، ایثار و استقامت و شهادت‌طلبی بسیجی‌های قهرمان و رزمندگان دلاور اسلام است. سؤالنامه‌ی جنگ با هدف بالا بردن اطلاعات دانش‌آموزان دبیرستانی، سؤالاتی در باب جنگ مطرح کرده، که همراه پاسخنامه به چاپ رسیده است. بخش‌های بعدی نیز شامل آموزش اخلاق اسلامی، متن وصیتنامه شهید جواد تاجیک، (دانشجوی دانشگاه شهید بهشتی) و زندگینامه‌ی شاعران شهید استان کرمان، و آزاده‌ای از کهنوج است. در پایان نیز عکس‌هایی از صحنه‌های جنگ و انقلاب زینت‌بخش کتاب شده است.

مرکز آسمان

مرتضی آوینی.– تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۰.
۲۲،[۲] ص.: عکس (رنگی)، نمونه.
شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.
کتاب «مرکز آسمان»، مجموعه‌ی نثر ادبی درباره‌ی کربلا و عاشورا است. شهید آوینی بیان می‌کند که تمام روزها، روز عاشورا و تمام مکانها، کربلاست و همین اعتقاد، راه آسمان است. وی تمام پدیده‌ها را با عاشورا و پیام حضرت امام حسین (ع) مرتبط می‌داند. شهید آوینی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران را نیز، ادامه‌ی جنگ سال ۶۱ هجری می‌داند و اظهار می‌دارد که رزمندگان به ندای «هل من ناصر...» امام حسین (ع) پاسخ مثبت داده‌اند و آنها که جواب ندادند، در مرداب خواهند مرد. شهید آوینی بیان می‌کند که به راستی راه قدس از کربلا می‌گذرد و پس از آزادی

[صفحه ۳۹۸]

کربلا، باید راهی قدس شد، تا عاشورای دیگری برپا شود.

منظومه پروانه‌ها؛ جنگ (دفتر ۱)

بـه کوشـش محمـدقاسم فروغی؛ جمع‌آوری حسن بنی‌عـامری، محمـد سـلیمانی.- تهران: نماینـدگی ولی‌فقیه در نیروی زمینی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۲۲۸.۱۳۷۱ ص.

منـدرجات: قصـه‌واره؛ داسـتان؛ نقـد ادبی؛ و قلم می‌گویـد؛ گجسـته‌ها و خجسته‌ها؛ رنـگ‌آمیزی لحظه؛ نگـاه در نگـاه دوست؛ نقد سینمایی؛ فیلمنامه؛ نمایشنامه.

این جنـگ، مجموعه‌ای از شـعر، نمایشـنامه، قصه، فیلمنامه و خاطره است. موضوع برخی از مطالب کتاب به قرار زیر است. در بخش قصه‌هـا: «اینـک بـا موج، بـا دریـا» در ارتبـاط با شـهادت، «در کوچه پس کوچه‌های یک رؤیا» بر اساس واقعیت زنـدگی، «پرنـده‌ی مهاجر» بر اساس خاطره‌ای از رزمندگان گم‌شده در منطقه و «پهپاد» درباره‌ی هواپیما شـناسایی بدون سرنشین است. بخش نقد ادبی، نگاهی به دو رمان جنگ - «نخلهایی بی‌سر» و «عقابهای تپه شصت» - دارد. در بخش شعر، هشت قطعه شعر از شاعران متعهد جنگ ارائـه شـده اسـت. در گجسـته‌ها و خجسـته‌ها، قطعـات طنز آورده شده‌انـد. در بخش رنـگ‌آمیزی لحظه‌هـا، «شـکوفه‌های مهتـاب» (خاطره‌ای از حسن بنی‌عامری از نگهبانی در کانال) و «در هر پرواز مرا خواهی یافت» (خاطره‌ی محمـد طیب از شـهید خلیـج) آمـده است. محسن شاهرضایی در «یک نگاه، هزار آتش»، از روبه‌رو شدن مادری با پیکر بی‌سر فرزندش سخن می‌گوید و....

منظومه هشت ساله

صـدرا ریحانه.- تهران: سازمان تبلیغات اسـلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۴۰.۱۳۶۹ ص.- (دفتر ادبیـات و هنر مقاومت؛ ادبیات: ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Eight Years Poetized

این کتاب برگزیده‌ای از قطعات ادبی است که طی سالهای ۱۳۶۶ و ۱۳۶۷ به طور پراکنده در روزنامه‌ها به چاپ رسیده‌اند.

نویسـنده در «چادرهای میلیونی» از بار سـنگینی یاد می‌کنـد که زنان طی جنگ و انقلاب بر دوش کشـیدند. در «فواره‌های کوثر» از یـاری یـاد حضـرت فـاطمه زهرا (س) در عملیـات فتح‌المبین، در «لاله‌هـای سـیاه» از زنـانی که به حضـرت فاطمه زهرا (س) اقتـدا و رزمنـدگان پشتیبـانی کردنـد و در «آسـیدها و آشـیخ‌ها» از زنـانی که تسبیحـات حضـرت زهرا (س) را از کنار سـجاده‌ها به سـنگرها کشاندنـد، سـخن می‌گویـد در «شـیر مـادر» رزمنـدگان اسـلام را [که عشق به حضـرت امـام حسـین (ع) را از شـیر مـادر گرفته‌انـد]، می‌سـتاید. تمـامی قطعـات ادبی و اشـعار، رنـگ حوادثی را دارنـد که در همان زمان رخ داده‌انـد و این انطباق، پلی است برای نگاه دوباره به فراز و نشیب جنگ و به دردها و شادیها و به تلخیها و شیرینی‌هایی که همگی باعث افتخار و نشانی از مقاومت و پایداری ایمان این ملت قهرمان هستند.

نسیم کارون

گردآورنده یوسف عزیزی بنی‌طرف.- تهران: خدمت چاپ و نشر مؤسسه آنزان، (چاپ اول): ۲۳۹.۱۳۷۳ ص.: عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Nassim Karoun: Periodical book about Iranian Arabs culture and folklore

[صفحه ۳۹۹]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از مقاله‌ها، اشعار، نامه‌ها، اخبار و تصاویر درباره‌ی فرهنگ و آداب و رسوم مردم خوزستان و اهالی عرب زبان قبایل و عشایر خوزستان بوده، که در دو بخش به زبانهای فارسی و عربی ارائه شده است. موارد زیر، از جمله مطالب کتاب است: «مطبوعات خوزستان (۱۳۰۴ - ۱۳۵۷ ه ش.) / غلامعباس نوروزی بختیاری؛ پیرامون زبان مردم عرب خوزستان / یوسف عزیزی بنی‌طرف؛ نگاهی به موسیقی عربی / وجدان حویزی؛ جنوب در سینمای ایران / کیانوش عیاری و...؛ باشو همشهری غریبه‌ی ما / وجدان حویزی؛ قبایل و عشایر غرب خوزستان / ضیغمی، آل‌کثیر و...». در متن مقاله‌های کتاب، مطالبی درباره‌ی جنگ تحمیلی - به ویژه فیلمهای دفاع مقدس - وجود دارد و در پایان کتاب نیز تصاویری درباره‌ی دفاع مقدس ارائه شده است.

ویژه نامه مانور: نشریه مکتب جبهه

[مرکز بررسی و تحقیقات عقیدتی سیاسی کل نیروی زمینی].- قم: مکتب جبهه، (چاپ اول):[۱۳۶۹؟].۱۲۸ ص.: مصور. (نشریه مکتب جبهه؛ ۱۵).

عنوان دیگر: مانور: ویژه‌نامه مکتب جبهه.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب حاضر، شامل مجموعه‌ای از مقالات، اشعار، خاطرات، وصیتنامه شهدا و رهنمودهای امام خمینی (ره) و آیت‌الله خامنه‌ای، در زمینه‌ی دفاع مقدس، دشمن‌شناسی، شهدا، بسیجی و... است. مندرجات نشریه عبارتند از: مقالات «با شما همیشه بیداران، والفجر، نگاهی اجمالی به مانورهای پیامبر اکرم (ص)، حفظ آمادگی، آفات انقلاب اسلامی، دشمن‌شناسی، استراتژی استکبار جهانی در خلیج‌فارس، ادعاهای ارضی عراق نسبت به کویت، یادی از حماسه‌آفرینان»، سه غزل «راستقامتان تاریخ، صاحبدلان و کلید فتح دوران است بسیجی»؛ فرازهایی از وصیتنامه شهیدان «مهدی حاج‌رضایی، علی نوری، علی دری محمدی و علی‌اکبر محمد رحیمی» و دو خاطره از آزادگان گمنام.

هشت روز مقاومت: مجموعه قصه، خاطره، نمایشنامه

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات واحد انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۶۶.۱۳۲ ص.

بالای عنوان: برگزیده آثار مسابقه بزرگ فرهنگی قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: خاطره: در زندان / مهدی یزدی‌نژاد؛ هشت روز مقاومت / بهروز نیک‌بین؛ قله ۴۰۲ / حمیدرضا رحیمیان؛ فتح دژ / مصطفی مدنی؛ قصه: خواب / قاسمعلی فراست؛ غریبه‌ای آشنا / کبری چاپلو؛ نمایشنامه: بال زدن تا درون دلم / نصرت‌الله اعتمادی.

کتاب حاضر شامل چهار خاطر، دو داستان کوتاه و یک نمایشنامه است. محتوای خاطرات عبارتست از: «زندانی شدن در منطقه‌ی

بـانه به دست حزب منحله‌ی دمکرات؛ خـاطره‌ای از عملیـات محرم در منطقه‌ی دهلران؛ خـاطره‌ای از عملیـات مسـلم بن عقیل در قله ۴۰۲ و خـاطره‌ای از فتـح دژ در عملیات بـدر». داسـتان اول (خواب) شـرح دیـدن شـهید در خواب است و خواهش او از مادرش که بیتابی نکند. داسـتان دوم درباره‌ی اشتباهی است که در شناسایی یک شهید بین پدر و پسر رخ می‌نماید. در نمایشنامه‌ی «بال زدن تا درون دلم»، دو پرستوی پدر و پسر با یکدیگر پرواز می‌کنند تا به وطن و زادگاه خود برسند. در راه با قرقی و عقاب درگیر می‌شوند و پدر می‌میرد. وقتی پسر به وطن می‌رسد آنجا را ویران می‌یابد و پرستوها سعی می‌کنند تا لانه‌ها را دوباره از نو بسازند.

[صفحه ۴۰۰]

ادبیات، نقد و بررسی

آواز پر ملائک [مجموعه شعر سنگ مزار شهیدان] پیرامون مبانی اعتقادی و جلوه‌های ادبی آن

محمدکاظم.- بازبینی، تصحیح و نظارت، محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، (چاپ اول): ۴۱۶.۱۳۷۷ ص.: عکس (رنگی).

عنوان روی جلد: مجموعه شعر سنگ مزار شهیدان: «آواز پر ملائک».

طراح روی جلد و صفحه‌های رنگی: حسنعلی نیلچیان.

کتابنامه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مجموعه شـعر سـنگ مزار شـهیدان؛ موضوع‌شناسی در شعرهای سنگ مزار شهیدان؛ نمونه‌های ادبی و هنرورزی شاعران در شعر سنگ مزار شهیدان؛ فرهنگ‌واژه‌ها؛ منابع و مآخذ؛ معرفی گلزار؛ آشنایی با مؤلف؛ تصاویر.

کتاب حاضـر مجموعه‌ای تحقیقی با موضوع شـعرهای سنگ‌نوشـته‌ی مزار شـهیدان است. این شـعرها روایتگر خصلت و ویژگی‌های ارزشـمند مبـارزان، جانبازان و شـهیدان است که با زبانی ساده، موزون و صـمیمی برای ثبت در تاریـخ بر صـفحات سـنگ مزارشان نقش بسـته است. شعرهای سروده شده از نظر قالب‌های شعری دارای محدودیت نیستند اما تک‌بیتی‌ها و دوبیتی‌ها بیش از سایر انواع شعر برای سـنگ مزار شهیدان مورد توجه بوده‌اند. شعرهای کتاب به صورت یادداشت‌برداری مستقیم از روی شعرهای حک شده بر سنگ مزار شـهیدان در اسـتان تهران و شهرسـتانهای مختلف کشور گردآوری شده است. پس از ثبت شـعر اقدام به درج مشخصات آن شده که ترتیب آن به شـرح زیر است: نام شهرسـتان، نام گلزار، نام شـهید، مشخصات مزار (قطعه، ردیف و شماره). موضوع‌های عمـده‌ای که در اشـعار به چاپ رسیده در این کتاب مورد توجه قرار گرفته‌اند، عبارتند از: شـهادت‌طلبی، امام خمینی (ره)، عاشورا، دین اسلام، شهادت‌شناسی و تربت شهید. در این کتاب به صنایع ادبی از قبیل ترصیع، جناس، و موازنه نیز اشاره شده است.

از نگاه آیینه، مجموعه نقد آثار محمدعلی علومی، رضا امیرخانی و...

نوشـته سـهیلا عبدالحسـینی؛ ویراسـتار مهدی بیگلری.- تهران: بنیاد مستضـعفان و جانبازان انقلاب اسـلامی، مرکز تحقیقات اسـلامی جانبازان، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۹۰ ص.- (دفتر هنر و ادبیات ایثار، مجموعه نقد رمان؛ ۲۷).

عنوان دیگر: از آینه (مجموعه نقد و رمان).

عنوان روی جلد: از نگاه آیینه: نقدی بر رمانهای آذرستان، ارومیا...

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی نقد و بررسی ده رمان است. این رمانها عبارتند از: «آذرستان» اثر محمدعلی علومی؛ «ارمیا»؛ از رضا امیرخانی؛ «اسیر زمان» و «باده‌ی کهن» از اسماعیل فصیح؛ «به جای دیگر»؛ اثر مصطفی خرامان؛ «جای خالی سلوچ»، از محمود دولت‌آبادی؛ «جزیره‌ی سرگردانی»، اثر سیمین دانشور؛ «جنگ و صلح»، اثر لئو نیکلایویچ تولستوی؛ «دور گردون»، از طاهره ایبد؛ «رقصندگان»، از امین فقیری. در بین رمانهای نقد شده عناوین ذیل درباره‌ی

[صفحه ۴۰۱]

دفاع مقدس هستند: «ارمیا، اسیر زمان، باده کهن، به جای دیگر و دور گردون». هر نقد شامل شرحی درباره‌ی نویسنده و آثار وی،خلاصه‌ی رمان، طرح و شخصیت‌پردازی آن، بحث درباره‌ی شیوه‌ی نگارش، نثر و پرداخت داستان است. اطلاعات کتابشناختی اثر (عنوان، ناشر، مرتبه‌ی چاپ، سال نشر و تعداد صفحات) نیز ارائه شده است.

استعارات تأویلی: پژوهشی در اندیشه‌های ادبی شهید مرتضی آوینی

علی تاجدینی.- تهران: نشر میثاق، ۲۳۱.۱۳۷۴ ص.

کتابنامه.

این مجموعه حاوی ۳ فصل است:

۱) تعابیر و استعارات تأویلی: برای انجام این کار کلیه‌ی آثار شهید آوینی مطالعه گردیده و ترکیباتی که آن شهید بر استفاده از آن جهت استعاره اصرار می‌ورزیده، گردآوری شده است.

۲) فرهنگ و اصطلاحات: در این فصل کلیه‌ی تعاریف شهید آوینی در آثارش، جمع‌آوری و با تنظیم موضوعی (به گونه‌ای که بتواند بیان‌کننده‌ی نظرات وی باشد) مورد بحث قرار گرفته است. این فصل شامل بخش‌های متعددی با مقدمه‌های کوتاه است که عبارتند از کلیات، فرهنگ و زبان، فرهنگ و تمدن غرب، جلوه‌های سیاسی غرب، شؤونات فرهنگ غرب، تبلیغات و رسانه‌های تبلیغی، کلیات هنر.

۳) گزیده‌ی اندیشه: شهید آوینی تأکید زیادی بر جمع‌آوری کلمات قصار بزرگان داشته است. در این بخش، جملاتی از آثار وی که بار محتوایی و ادبی بیشتری دارد، گزینش شده و با ترتیب الفبایی به چاپ رسیده است.

بررسی تطبیقی موضوعات پایداری در شعر ایران و جهان

عبدالجبار کاکائی.- تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۱۵۸.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

نویسنده در مقدمه‌ی این کتاب، موضوع پایداری را در ادبیات جوامع مختلف مورد تدقیق قرار داده، شعر را از این منظر بررسی می‌کند. سپس در بخش اول از فصل اول، جنگ از منظر دین اسلام، آیین یهود، آیین مسیح، آیین‌های ایران پیش از اسلام و

فلسفه‌های شرق و غرب بررسی می‌شود. در بخش دوم این فصل، فلسفه‌ی پایداری و نقش حماسه در ادب پایداری و پیوند حماسه و غنا در ادب پایداری آورده شده است. در بخشهای پایانی این فصل نیز جامعه‌شناسی جنگ و جنگ از منظر جامعه‌شناسی ادبیات مورد مطالعه قرار گرفته است. در فصل دوم، حوزه‌های طرح آرمانها و تفکرات (خدا، انسان، وطن‌دوستی و میهن‌دوستی، جهان‌وطنی، نهادگرایی تاریخی، استناد به متون مذهبی و دین، اهداف عالی انسانی و رؤیای صلح) مورد بررسی قرار گرفته‌اند.در حوزه‌ی بیان شجاعت و ستایش فتوحات (ستایش رزمندگان، و تحریض به مقاومت) و در حوزه‌ی سوگ‌سرائی و جنگ، موضوعات شعر مقاومت در ایران و جهان مورد بررسی تحلیلی و تطبیقی قرار گرفته‌اند. در فصل سوم، نویسنده با استفاده از مطالب مندرج در فصلهای پیشین در ارتباط با دفاع مقدس نتیجه‌گیری می‌کند.

تصویر زن در ده سال داستان نویسی انقلاب اسلامی

زهرا زواریان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰. [۹۹] ص.: جدول، نمودار.
شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

[صفحه ۴۰۲]

کتابنامه: ص. [۹۹]: هم‌چنین به صورت زیرنویس.
مندرجات: فصل اول: زن و خانواده، فصل دوم: زن بیوه، فصل سوم: زن و مادری، فصل چهارم: زن و سیاست، فصل پنجم: زن و مذهب، زن آرمان‌گرا، فصل ششم: فعالیت زنان داستان‌نویس در آمار و نمودار.
کتاب حاضر به نقد و بررسی و ویژگی بارز داستانهای نویسندگان زن و تحول در نگرش، جایگاه و چهره‌های زن در ایران می‌پردازد. نویسنده در این راستا نگاهی اجمالی دارد به آن دسته از داستانهایی که در دهه‌ی اول انقلاب و دوران جنگ توسط نویسندگان مسلمان زن نگاشته شده است. آثار از مجموعه داستانها و رمانها انتخاب شده‌اند و چهره‌ی نویسندگان زن را از نظر کیفی و محتوایی و میزان فعالیت، و نقش زنان در داستان‌نویسی از جهت کمی و آماری مورد بررسی قرار داده است.

تفنگ و ترازو (نقد و تحلیل رمان‌های جنگ)

بلقیس سلیمانی.- تهران: نشر روزگار، (چاپ اول): ۳۰۳.۱۳۸۰ ص.- (نشر روزگار؛ ۱۲۵).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
نثار خاطرات کودکی شهید کاظم علیمرادی یگانه شهید روستای زادگاهم موردوئیه. کتاب شامل چهار مقاله و نقد و بررسی ده رمان پیشنهادی بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس است. بدین قرار: فصل اول: مقالات (بررسی ساختار داستانهای کوتاه جنگ، ادبیات دفاع مقدس در یک نگاه، سالکان بی‌سلوک، نیم‌نگاهی به حضور زنان در ادبیات مربوط به جانبازان)؛ فصل دوم: نقد و تحلیل ده رمان ادبیات جنگ، (زمین سوخته، احمد محمود؛ ریشه در اعماق، ابراهیم حسن‌بیگی؛ سفر به گرای ۲۷۰ درجه، احمد دهقان؛ عشق سالهای جنگ، حسین فتاحی؛ باغ بلور، محسن مخملباف؛ هلال پنهان، علی‌اصغر شیرزادی؛ ملاقات در شب آفتابی، علی موذنی؛ گنجشکها بهشت را می‌فهمند، حسن بنی‌عامری؛ نخل‌های بی‌سر، قاسمعلی فراست و دوشنبه‌های آبی ماه، محمدرضا کاتب). در مورد هر رمان «شیوه‌ی برخورد نویسنده با داستان، موضوع و خلاصه داستان، شیوه‌ی روایت، مکان و زمان،

بومی گرایی، مطالب احساسی، طرح داستان، نقش شخصیتهای اصلی داستان و... همراه با اطلاعات مربوط به مآخذ مربوطه ارائه شده است.

جنگ و خاطره: میزگرد بررسی ادبیات خاطره نویسی رزمندگان جنگ ایران (و عراق) و رزمندگان فرانسوی جنگ جهانی اول (۱۵ و ۱۶ آذرماه ۱۳۷۸– تهران)

دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه هنری، انجمن ایران‌شناسی فرانسه در ایران، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران؛ ویراستار متن فارسی فرانک جمشیدی؛ مترجم فرانسه به فارسی امیر مغانی، مهتاب بلوکی؛ مترجم فارسی به فرانسه یولاند ممتاز.- تهران: سوره مهر (حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی)، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۸۱ ص.

صفحه عنوان به فرانسه:

به دو زبان فرانسه و فارسی. Guerre et memoire; table ronde sur la litterature...

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه هشت مقاله، هفت خاطره از رزمندگان ایرانی، نه خاطره از رزمندگان فرانسوی از جنگ جهانی اول و برگزیده‌ای از متون مربوط به جنگ جهانی اول است که به دو زبان فارسی و فرانسه ارائه شده است. عناوین مقالات عبارتند از: «ادبیات خاطره‌نویسی جنگ؛ نقش دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی کشور در فعالیت‌های مطالعاتی و تحقیقاتی ایران‌شناسان خارجی؛ جنگ یا انقلاب اجتماعی؛ آتش و ادبیات؛ جنبه‌های جامعه‌شناختی خاطره‌نویسی؛ راز و رمز خاطرات جنگ و عرصه نوین خاطره‌نویسی؛ تاریخ فرهنگی جنگ بزرگ؛ جنگ یا انقلاب

[صفحه ۴۰۳]

اجتماعی». خاطراتی چند از رزمندگان ایرانی و فرانسوی و برگزیده‌ای از مطالب مربوط به جنگ جهانی اول نیز در کتاب عرضه شده است.

چشم در چشم آینه: چند نقد و یک گفتار

نوشته محسن سلیمانی. - تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۱۳۸.۱۳۶۳ ص.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

کتاب «چشم در چشم آینه»، حاوی شش نقد و بررسی و یک سخنرانی درباره‌ی رمانهای غیرفارسی ترجمه شده و رمان‌های فارسی است. مطالب نقد و بررسی، درباره‌ی نقاط ضعف و قوت عناصر عمده‌ی داستان (طرح داستان، شخصیت‌پردازی، زاویه‌ی دید، زبان، توصیف، گفتگو و پیام داستان) و ارزیابی نهایی، به همراه خلاصه‌ای از داستان است. از بین مطالب کتاب، نقدهای زیر به نوعی با دفاع مقدس مرتبط هستند: در حاشیه‌ی مجموعه داستان «سنگر محمود» (نوشته‌ی منصوره شریف‌زاده) که به بررسی داستانهای «باد و ابرهای خونین»، «سنگر محمود» و «کلید» پرداخته شده است. نقد و بررسی مجموعه داستان «دو قدم تا قاف» (نوشته‌ی م. الف. فجر، از انتشارات حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی) که به نقد داستان «خاکسترهای آشیان» پرداخته است.

داستانهای کوتاه جنگ در ایران (جلد ۱)

به اهتمام محمدباقر نجف‌زاده بارفروش.- تهران؛ امیرکبیر، (چاپ اول): ۳۲۸.۱۳۷۷ ص.

اثر حاضـر، مجموعه‌ای است از چنـد داسـتان کوتاه که طی سالهای جنگ ایران و عراق نوشـته شده‌اند. در مقدمه‌ی این مجموعه، به اختصار تقسـیم‌بندی ادبیات داسـتانی جنگ، نوع زبان و دید و بیان داستان، مکان داستانهای جنگ، شخصیتها و قهرمانان داستانهای جنگ و نقـد منتقـدان و ادبیات داستانی از دیـد نویسـنده مطرح شده‌اند. عناوین برخی از داسـتانها چنین است: «باران که می‌بارید / حسن احمدی»؛ «حرفهای سبز / محمود اسـعدی»؛ «از سـتاره تا ستارگان / راضیه تجار»... در صفحات پایانی کتاب فهرست گزیده‌ی منابع فراهم آمـده است. «باران که می‌بارید» داسـتانی است که به صورت خاطره از زبان پسـری به نام محمد بیان می‌شود. او دوازده سال دارد و پس از مرگ پـدرش مسؤول خانواده است. او در یک کوره‌پز خانه کار می‌کند و با شخصـی به نام عباس، (که رزمنده اسـت و همه روزه برای بچه‌هـای فقیر آنجـا غـذا می‌آورد) دوست است. عبـاس به جبهه می‌رود و محمـد احسـاس دلتنگی می‌کنـد. روزی صدای ماشین می‌شنود و چون بیرون می‌رود با ناباوری عکس عباس را روی ماشین می‌بیند....

بیشتر داستانهای این مجموعه، توسط خود نویسندگان در کتابهای مستقل به چاپ رسیده‌اند.

درآمدی بر خاطره نویسی و خاطره انگاشته‌ها در گستره ادب مقاومت و فرهنگ جبهه

علیرضا کمری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۹۵.۱۳۷۳ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Introduction to Recollection, Writing and the Memoirs

کتابنامه بصورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتـاب حاضـر در سه بخش تنظیم شـده است. بخش نخست به بحث دربـاره‌ی طرح کلی موضـوع، تعریـف، توضـیح و تشـریح لغت خاطره پرداخته است و خاطره و خاطره‌نگاشته‌ها در ادب تاریخی و نسبت خاطره‌نگاشته‌ها در ادب

[صفحه ۴۰۴]

مقـاومت بـا ادبیـات انقلاـب اسـلامی بیـان شـده اسـت. بخش دوم بـه پیشـینه‌ی خاطره‌نویســی در جنـگ، ارتبـاط مقـوله‌ی ادب با خاطره‌نگاشـته‌های جنـگ و انواع خاطره‌نگاشـته‌های جنگ از نگاه ادب اختصاص داده شـده است. در بخش سوم، گونه‌های اولیه و مواد اصـلی خاطره‌های جنگ و شـیوه‌ها و صور مختلف تصـحیح و ویرایش خاطره‌ها بررسـی و نوشته شده است. در این مجموعه به بررسـی علمی و نظری خاطره‌های جنگ از لحاظ نسبت و جایگاه ادبی - تاریخی و انواع و اقسام آنها پرداخته شده و تأکید گردیده است که خاطره‌نویس حتما باید فضای جبهه و جنگ را حس کرده باشد.

در مسیر تندباد: بررسی بیست سال ادبیات داستانی دفاع مقدس ویژه کودکان و نوجوانان

نوشته محمدرضا سرشار (رهگذر)؛ بررسی و بازخوانی شورای بررسی.- تهران: پیام آزادی، (چاپ اول): ۴۳۶،۱۳۸۱ ص.: جدول.

طراح روی جلد: محسن زمانی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر به بررسی دیدگاهی، سالشماری، موضوعی و شکلی ۲۰ سال ادبیات داستانی ویژه گروههای سنی کودکان و نوجوانان

(داستان کوتاه، داستان بلند، مجموعه داستان، داستان مصور، خاطرات، و...) می‌پردازد. بررسی دیدگاهی به بخشهای «دیدگاه (مفهوم و هدف تقسیم دیدگاهی)، جنگ یا صلح، نگاه فراواقعیتگرایانه» تقسیم شده است. در بررسی سال‌شماری، وضعیت انتشار کتابهای کودکان در زمینه دفاع مقدس از سال ۱۳۵۹ تا ۱۳۷۹ به تفکیک بررسی شده است؛ بررسی موضوعی «شهادت، جانبازی و جانبازان، آزادگی، بسیج، مهاجرت، جنگ شهرها، دلاوری‌های کودکان و نوجوانان در جبهه‌ها، دلاوری‌ها و ایثارگری‌های بزرگترها، خانواده‌ی در غیاب پدر، کمک به جبهه‌ها، امدادهای غیبی در جبهه‌ها، تاثیر واقعه عشاورا، تحول یک شخصیت در اثر جنگ، داستانهایی با قهرمان دختر، داستانهایی با قهرمانی از اقلیتها» را بررسی می‌کند؛ در بررسی شکل نیز «ادبیات ترجمه‌ای جنگ، آثار اقتباسی یا متاثر، داستانهای شکل‌گرا (فرمالیستی)، داستانهای با جنبه افسانه‌ای، داستانهای دارای جنبه نمادین، داستانهای طنزآمیز، آثار کارتونی، قصه فرماندهان، خاطره‌ها و داستانهای سرداران شهید، شرح داستانی عملیات جنگی و آثار کودکان و نوجوانان» مورد بررسی قرار می‌گیرد.

زنان داستان نویس در ایران

به کوشش محمدباقر نجف‌زاده بارفروش (م. روجا).- قائم‌شهر: نشر روجا، ۲۵۹.۱۳۷۵ ص.

این اثر، گزارشی پژوهشی است از کوشش‌ها و دستاوردهای زنان ایرانی در گستره‌ی ادبیات داستانی و هدف آن، معرفی زنان داستان‌نویس ایرانی است. به گفته تدوینگر کتاب، در این مجموعه سعی شده است همراه با تحلیل و نقد و نظر دیگران، نقدی اجمالی و (به نظر گردآورنده) حتی‌المقدور منصفانه درباره داستانها و آثار داستانی زنان نویسنده ایرانی ارائه شود. نام و آثار نویسندگان زن ایرانی از سال ۱۳۲۰ خورشیدی تا پایان سال ۱۳۷۱ خورشیدی فراهم آمده و به گونه‌ی الفبایی نام خانوادگی تنظیم شده است. کتاب دارای دو بخش است: در بخش اول آن اطلاعات عمومی درباره زنان داستان‌نویس ایرانی داد شده است و سرگذشتنامه آنان نیز ارائه شده است. در بخش دوم نمونه‌ی داستانهای کوتاه نویسندگان زن ایرانی به چاپ رسیده است. پس از هر بخش نیز نمایه‌ای از منابع مورد استفاده داده شده است. داستانهای مربوط به جنگ تحمیلی عراق علیه ایران نوشته شده توسط زنان داستان‌نویس ایرانی نیز بخشی از این کتاب را به خود اختصاص داده است. از جمله این داستانها موارد زیر است: «سرود اروند از منیژه آرمین؛ مجموعه داستانهای گهواره چوبی، عالم و آدم، علاج درد، تبخیر روح، تیر خطا و رنگ پریده از مریم جمشیدی؛ مادر شهادت فرزندت مبارک از فهیمه خدادوست و....

[صفحه ۴۰۵]

شکوه شقایق: نقد و بررسی شعرهای دفاع مقدس

ضیاءالدین ترابی.- قم: مؤسسه فرهنگی سماء، (چاپ اول): ۳۴۱.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده‌ی این کتاب، در دو قسمت، اشعار دفاع مقدس را نقد و بررسی کرده است. قسمت اول، بررسی ویژگی‌های کلی شعر دفاع مقدس از نظر زبان، بیان، مفاهیم، تعبیرات، شکل، ساخت و تاثیرپذیری است (که هر یک در چند خط ارائه شده است). قسمت دوم: نقدی تحلیلی و ساختارگرایانه است بر اشعار؛ که ضمن بررسی موارد فوق، به بحث و بررسی نقاط ضعف و قوت اشعار

پرداخته است. و سپس در دو بخش، به بحث و بررسی نقاط ضعف و قوت اشعار پرداخته است. و سپس در دو بخش، هشت مجموعه شعر از هشت شاعر را، که برخی از آنان خود در جبهه‌های جنگ حضور داشته‌اند، نقد و بررسی کرده است. بخش اول، شاعران نوسرا (با اشعار نو، نیمایی و سپید): قیصر امین‌پور (تنفس صبح)، سیدحسن حسینی (با حلق اسماعیل)، علیرضا قزوه (از نخلستان تا خیابان)، سلمان هراتی (از آسمان سبز) و بخش دوم، شاعران کلاسیک (که اشعار آنان بیشتر غزل و مثنوی است): زکریا اخلاقی (تبسم‌های شرقی)، حسین اسرافیلی (تولد در میدان)، ساعد باقری (نجوای جنون) و پرویز بیگی‌حبیب‌آبادی (غریبانه).

صد سال داستان نویسی در ایران (جلد ۳)

حسن میرعابدینی؛ ویراستار کاظم فرهادی.- تهران: نشر چشمه، (چاپ اول): ۵۴۶.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: نسخه.

در این پژوهش سه جلدی، فرآیند شکل‌گیری و تحول ادبیات داستانی ایران در یکصد سال اخیر بررسی و ارزیابی شدها است. جلدهای اول و دوم مربوط به دوران قبل از انقلاب اسلامی است و جلد سوم از این مجموعه به نقد و بررسی آثار داستانی سالهای ۱۳۵۸ تا ۱۳۷۰ اختصاص دارد. نویسنده در این مجلد با دسته‌بندی آثار داستانی در انواع گوناگون، سعی در تبیین نکات برجسته‌ی گرایشهای ادبی این سالها، از منظر خاص خود دارد. وی پس از توصیف زمینه‌های اجتماعی - فرهنگی تحول ادبی سالهای پس از انقلاب، آثار ادبی و داستانهای این دوران را زیر موضوعهای گوناگون بررسی می‌کند. برخی از این موضوعها عبارتند از: «وقایع‌نگاری داستانی»، «تاریخ‌گرایی در رمان»، «ادبیات جنگ»، «مهاجرتب و خاطره»، «ادبیات اقلیمی و روستایی»، «داستان‌نویسی زن» و «صداهای تازه در پهنه‌ی ادبیات ایران». بخش پایانی کتاب به مؤخره، یادداشتهای مؤلف و نمایه‌ی اشخاص اختصاص دارد.

مجموعه مقالات سمینار بررسی رمان جنگ در ایران و جهان

زیرنظر بنیاد جانبازان انقلاب اسلامی ایران و با همکاری محمد اسماعیل‌زاده و دیگران.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۵۶۴.۱۳۷۳ ص.

این کتاب، مجموعه‌ی ۳۲ مقاله است که در نخستین «سمینار بررسی رمان جنگ در ایران و جهان» ارائه گردیده است. این سمینار، در روزهای شانزده تا هجدهم شهریور ماه سال ۱۳۷۲ در کرمانشاه برگزار شد و در آن، دیدگاههای محققان، پژوهشگران و اندیشمندان فرهنگی کشور درباره‌ی دو واژه‌ی «رمان» و «جنگ» در معرض افکار عموم قرار گرفته است. موضوع مقالات عبارت بودند از: «رمان و جایگاه و کاربرد آن در جنگ و نقش و تأثیر آن در ادبیات انقلاب اسلامی در فضای فکری و فرهنگی جامعه پس از جنگ، نقش ادبیات اردوگاهی به عرصه‌ی رمان جنگ، بررسی رمان جنگ در ایران و جهان، آینده‌ی رمان و داستان‌نویسی جنگ در ایران و تأثیر جنگ بر ادبیات کودکان و نوجوانان.

[صفحه ۴۰۶]

نقد و بررسی ادبیات منظوم دفاع مقدس (جلد ۱): ادبیات پایداری در اسلام و ایران

تحقیق و تألیف محمدرضا سنگری.- تهران: پالیزان، ۱۹۷.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب نخست به ضرورت تحلیل و تبیین شعر دفاع مقدس پرداخته، با ذکر ده مورد، آن را ضروری می‌داند. سپس پیشینه‌ای از تحقیق و بررسی در ادبیات منظوم دفاع مقدس را ذکر می‌کند. پس از آن، به بررسی کوتاهی از تاریخ شعر پایداری در عصر پیامبر و عصر ائمه و در دوران پس از کربلا می‌پردازد. «شعر پایداری در ادبیات فارسی» و «ادبیات پایداری در ایران»، مطالب بعدی کتاب هستند که در آنها از نهضت شعوبیه و ریشه‌های شعوبی‌گری و دفاع از اهل بیت (ع) سخن گفته شده است. در بررسی «حسبیه‌ها» بر دو دسته بدون شاعر زندانی در ایران (سیاسی و اعتقادی و گاهی نیز از هر دو جهت سیاسی و مذهبی) اشاره می‌کند و اشعار هر دو را نوعی پایداری و اعتراض می‌داند. در بررسی شعر در عصر مشروطه، «دفاع از حریم اسلام» نشانه‌ی شعر پایداری می‌شود. در «شعر انقلاب اسلامی» نیز تحول محتوایی شعر در این دران مورد بررسی قرار گرفته است.

نقد و بررسی ادبیات منظوم دفاع مقدس (جلد ۲): آفاق شعر دفاع مقدس: ویژگی‌های کلی شعر دفاع مقدس

تحقیق و تالیف محمدرضا سنگری.- تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۱۵۴.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: محسن تقوی‌پور.

کتابنامه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب با حمایت بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس منتشر شده است.

جلد دوم «نقد و بررسی ادبیات منظوم دفاع مقدس»، پژوهشی در اشعار و آثار شاعران دفاع مقدس است و دو بخش دارد: بخش اول بازتاب دفاع مقدس در سروده‌ها است و جنبه‌های زیر را می‌پوشاند: تهییج و برانگیزندگی؛ فقدان تأملهای دقیق شاعرانه؛ حضور شاعران گمنام و ناشناخته؛ در آمیختن فرهنگ ملی و اسطوره‌ای با باورهای دینی؛ حضور فرهنگ عاشورا در نمایی تازه؛ شهادت، مضمون درونمایه‌ی فراگیر؛ از تقلید تا هویت مستقل شعری؛ رویارویی و پاسخ به شعر اعتراض؛ یگانگی شعر و شاعر و ارزشهای دفاع مقدس. بخش دوم، شعر دفاع مقدس در مجموعه‌ها و دفترهای شعری شاعران معاصر است. شامل عناوین مجموعه‌ها و دفترهای شعری همراه با مشخصات توصیفی اثر و توضیح مختصر در تشریح مندرجات، تعداد اشعار و مضامین و قالبهای شعری به کار رفته در اثر مربوطه است.

نقد و بررسی ادبیات منظوم دفاع مقدس (جلد ۳): تحلیل سبک شناسانه بررسی قالبها و گزینش نمونه‌ها

تحقیق و تألیف محمدرضا سنگری.- تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۲۹۱.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتابنامه.

این کتاب با حمایت بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس منتشر شده است.

جلد سوم «نقد و بررسی ادبیات منظوم دفاع مقدس»، در هفت فصل تنظیم شده است. در ابتدای کتاب، قالبهای شعری و سیر تحول آنها در سروده‌های پایداری و ویژگی‌های بارز نخستین سروده‌های دفاع مقدس، همراه با ویژگی‌های سبکی شعر دفاع مقدس ارائه شده است، فصل دوم، درباره‌ی قصیده و

[صفحه ۴۰۷]

ویژگی‌های قصاید دفاع مقدس است. فصل سوم، مثنوی و فصل چهارم، دو بیتی‌های دفاع مقدس است. فصل پنجم بررسی سیر تحول رباعی و ویژگی‌های سبک رباعی دفاع مقدس و فصل ششم، ویژگی‌های بارز چهار پاره‌های دفاع مقدس است. در فصل آخر نیز نو سروده‌ها و ویژگی‌های شعر نو دفاع مقدس از نظرگاه محتوا و درون مایه و تحولات ساختاری و قالب بررسی شده است. در هر فصل، نمونه‌هایی از اشعار شاعران معاصر سبک و قالب مربوطه نیز ارائه شده است.

[صفحه ۴۰۸]

نامه‌ها

آیینه‌های مقاومت و عاطفه؛ متن و پاسخ ۱۱۰ نامه از اسیران ایرانی

قاسم جعفری.- قم: جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران؛ نمایندگی ولی‌فقیه در امور آزادگان، ۱۳۷۷.

۳۱۲ ص.: مصور: عکس (رنگی)، نمونه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Maners of The Resistance And The Sentiment.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «آیینه‌های مقاومت و عاطفه» اولین جلد از ۴ جلد کتابی باست که تهیه‌ی آن‌ها را اداره امور اسراء و مفقودین جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران بر عهده گرفته است و شامل ۱۱۰ نامه است که اسیران ایرانی طی مدت اسارت برای خانواده‌های خود ارسال و جواب آنها را دریافت کرده‌اند. این نامه‌ها سرشار از محبت پدران و مادران و شوق و اشتیاق فرزندان بوده، حکایت دلتنگی همسران را با زبان بی‌زبانی بازگو می‌کنند و پیام صبر و استقامت و آزادگی آزادگان مقاوم را بر صحیفه‌ی دل خسته‌دلان می‌نگارند. در این مجموعه، خواننده به طور مستند از مقاومت، پایداری و شکیبایی آزادگان در اردوگاههای مختلف آگاهیب می یابد و به عمق جنایت و قساوت دشمن پی می‌برد. سعی شده که اصل نامه‌ها، با نام اشخاص آورده شود و در صورت نیاز به تأمل بیشتر، تفسیری تحت عنوان «یک نگاه» ذیل هر نامه نوشته شده است. نامه‌ها به صورت موضوعی، تحت عناوینی مانند: گفتگو با خورشید، در سوگ خورشید، مقاوم چون کوه و... تنظیم شده‌اند. در بخش پایانی کتاب، علاوه بر عکسهای مختلف، نمونه‌ی نامه‌های این عزیزان نیز به چاپ رسیده است.

اسیران اسلام، یا، سفیران انقلاب اسلامی

تبریز: سازمان تبلیغات اسلامی آذربایجان شرقی، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۶۳ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۲۸ نامه‌ی اسیر گمنام پانزده ساله‌ای از اهالی آذربایجان شرقی است که از تاریخ۵ / ۱۲ / ۱۳۶۰ لغایت ۲۰ /۱۱ / ۱۳۶۲ از اردوگاههای بعثی برای دوستان و آشنایان و خانواده ارسال کرده است. این نامه‌ها بر اساس تاریخ تنظیم شده‌اند و بدون امضا هستند. محتوای نامه‌ها درباره‌ی «مقاومت و صبر، سلام به امام خمینی (ره)، مبارزه با دشمنان اسلام، پرسش از اوضاع منطقه و

ایران و اهل خانواده، آرزوی شهادت در اسارت، اوضاع بد رفاهی و تغذیه در اسارت، پرسش از عموی خویش که با او در سر پل ذهاب مجروح شده بود، ماه رمضان در اسارت، روحیه دادن به خانواده و....» است.

امام از منظر شهیدان استان آذربایجان شرقی

کارشناسی پژوهش و تحقیق اداره کل بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان آذربایجان شرقی.- [بی‌جا]: اداره کل بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان آذربایجان شرقی، کارشناسی پژوهش و تحقیق، (چاپ اول):[۱۳؟؟]۱۲۱ ص.: عکس.

[صفحه ۴۰۹]

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، منتخب نظرات شهدای استان آذربایجان شرقی در گفتار، بیانات، وصیتنامه‌ها و پیامهای ارائه شده در نامه‌های شهیدان این استان درباره‌ی امام خمینی (ره) است. پیام آیت‌الله مشکینی در ابتدای کتاب ارائه شده است و هر نظریه و بیان زیر نام شهیدی که آن را اظهار داشته است، همراه با عکس و اطلاعاتی درباره‌ی «نام و نام‌خانوادگی، نام پدر، تاریخ و محل تولد و تاریخ و محل شهادت» شهید ارائه شده است. از جمله‌ی شهیدان، می‌توان به این مورد اشاره کرد: «آیت‌الله قاضی طباطبایی، آیت‌الله سید اسدالله مدنی، آیت‌الله حسین غفاری، سرلشکر مهدی باکری، حسن شفیع‌زاده، حمید باکری، علی تجلایی، مرتضی یاغچیان، یعقوب غریب‌دوست، رضا سلیمانی حسن سلطانی و...».

پرنده‌های کاغذی، نامه‌هایی از بازداشتگاه‌های اسرای ایرانی در عراق

(معصومه آبادی.... [و دیگران]؛ بکوشش دفتر ادبیات و هنر مقاومت.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۴۸ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ نامه‌ها: ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Paper Records, Letters from captives

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب «پرنده‌های کاغذی»، حاوی متن نامه‌های ارسالی آزادگان معصومه آبادی، علی هادی و فاطمه ناهیدی است. در ابتدای هر بخش خلاصه‌ای از تاریخ و محل نحوه اسارت آنها آمده است. تنظیم نامه‌ها در کتاب به قرار زیر است: هشت نامه از آزاده معصومه آبادی به پدر، مادر، خواهران و برادران خود (مورخ ۳۱ / ۶ / ۱۳۶۱، ۶ / ۹ / ۱۳۶۱، ۲۲ / ۱۲ /۱۳۶۱، ۳ / ۳ / ۱۳۶۲ و ۱۲ /۱۰ / ۱۳۶۲)؛ نه نامه از آزاده علی هادی به پدر، مادر، خواهران و برادران و پدربزرگ (امام خمینی (ره)) (در تاریخهای ۱۲ / ۱۱ / ۱۳۶۳، ۱۹ / ۳ / ۶۴، ۱۵ / ۱۱ /۶۴، ۱۰ / ۲ / ۱۳۶۵، ۹ / ۱۱ / ۶۵، ۱۶ / ۳ / ۶۶، ۱۷ / ۱۰ / ۶۶ و ۸ / ۴ / ۶۷) و چهار نامه از آزاده فاطمه ناهیدی برای پدر و مادر و خانواده‌اش (در تاریخهای ۱ / ۸ / ۶۱، ۱۰ / ۱۱ / ۶۱، ۲۹ / ۳ / ۶۲ و ۷ / ۹ / ۶۲). (بر روی جلد کتاب نام حمید محمدی بعنوان نفر چهارم آمده است ولی به علت اشتباه چاپی تعدادی از نامه‌های علی هادی، و معصومه آبادی در پایان کتاب تکرار شده است و نامه‌ای از حمید محمدی در کتاب موجود نیست.)

جلوه‌های کلام، گزیده‌ی نامه‌های اقشار مختلف مردم به حضرت امام خمینی (جلد ۱)

تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، (چاپ اول): ۲۷۲.۱۳۷۲ ص.

پس از انقلاب، نامه‌های زیادی از داخل و خارج کشور برای امام خمینی (س) ارسال شده است. در این کتاب، در سه فصل، تعدادی از نامه‌های بزرگسالان، جوانان و نوجوانان ارائه شده است. در ابتدای هر فصل، به اقشار فرستنده و موضوع اصلی نامه‌ها اشاره شده است. سپس پاسخ مبارک حضرت امام به تعدادی از نامه‌ها به چاپ رسیده است. موضوع بعضی از نامه‌ها، مرتبط با دفاع مقدس است. در نامه‌های بزرگسالان، «خوشحالی خانواده‌ی شهید از شهادت فرزند، دعای خیر برای حضرت امام (ره) و اعلام آمادگی رزمنده‌ای برای اهدای قلب خود به امام جهت بازیابی سلامتی قلب ایشان» آمده است. در فصل نامه‌های جوانان، «درخواست اجازه از حضرت امام (ره) برای رفتن به جبهه، درخواست یک جوان برای صدور دستور تعطیلی مدارس و فرستادن همه‌ی جوانان به جبهه و اشتیاق رفتن به خط مقدم جبهه» ذکر شده است. در بخش نامه‌های نوجوانان، «تقاضای فرزند شهید از امام برای دستخط مبارکشان، تقاضای دختری نوجوان جهت فرستادن یک دعا با دستخط ایشان برای او و قول یک نوجوان به ایبن که همیشه حامی امام (ره) باشد و از خط ایشان پیروی کند»، به چاپ رسیده است.

[صفحه ۴۱۰]

جلوه‌های کلام، گزیده‌ی نامه‌های اقشار مختلف مردم به حضرت امام خمینی (جلد ۲)

واحد ادبیات مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، واحد ادبیات، (چاپ دوم): ۳۰۹.۱۳۷۴ ص.

طی سالهای پس از انقلاب، قریب یک میلیون نامه از داخل و خارج از کشور برای حضرت امام خمینی (ره) ارسال شد. مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی قبلاـ کتاب «گلبرگ شکوفه‌ها» (شامل مکتوبات خردسالان و نونهالان) را منتشر کرده است و این کتاب، گزیده‌ی نامه‌های سایر اقشار مردم به حضرت امام (ره) است. در ابتدای این مجموعه، تعدادی از پاسخهای حضرت امام به نویسندگان نامه‌ها، به چاپ رسیده است. مخاطب تمامی این نامه‌ها حضرت امام (ره) بوده‌اند، موضوعاتی که در بیشتر این نامه‌ها مورد توجه نویسندگان بوده‌اند، عبارتند از: «اعلام سپاه پاسداران مستقر در غرب کشور مبنی بر ایستادگی تا آخرین قطره‌ی خون؛ آرزوی دیدار امام از طرف یک دختر نوجوان؛ اعلام آمادگی یک نوجوان، که چند برادرش شهید شده‌اند، برای رفتن به جبهه و اجازه خواستن از حضرت امام؛ آرزوی دیدار امام از ططرف رزمندگان و دعای خیر کودکان و نوجوانان برای طول عمر و سلامتی امام».

رنجنامه حضرت حجت‌الاسلام و المسلمین آقای حاج سید احمد خمینی به حضرت آیت‌الله منتظری

تهران: پیام نینوا، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

۱۱۲ ص.: نمونه.

شمارگان: ذکر نشده است.

در این کتاب، نامه‌ها و نوشته‌هایی به چاپ رسیده است که در جریان وقایع مهدی هاشمی و رخدادهای مربوط بین آقای منتظری و حضرت امام (ره) و نیز بین مهدی هاشمی و هادی هاشمی رد و بدل شد. اسناد و نمونه‌ی نامهای دیگر و برگه‌های بازجویی و

صورت‌مجلس‌ها نیز پیوست شده است. نامه‌ها حاکی از خیانت مهدی هاشمی و تلاش او در براندازی حکومت اسلامی و تأیید اعمال و رفتارش توسط آقای منتظری هستند. در متن نامه‌ها و پیامها به مسأله‌ی جنگ و دفاع مقدس و فرمانده‌ی سپاه، محسن رضایی، و درگیریهای سپاه خمین و تفرقه بین مسؤولان سپاه و نظام به طور صریح اشاره شده است.

غریبه‌ای روی خاک

حسین جوکار.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۶۹، [۱۱] ص.: نمونه، عکس.

این کتاب، مجموعه‌ای است از نامه‌های شهید حسین جوکار که از جبهه برای خانواده‌ی خود نوشت است. حسین جوکار یکی از همان «غریبه‌ها» بود که سر و کارش با آسمانبود و دستش در دست فرشته‌ها. و اینها را می‌توان از لابه‌لای نامه‌هایش دریافت. به همین دلیل، خدا نیز دستش را گرفت و از غربت این خاک نجاتش داد. او در سال ۱۳۶۶ و طی عملیات بیت‌المقدس دو به فیض عظیم شهادت نائل شد. در انتهای کتاب نیز وصیتنامه شهید و همچنین نمونه‌هایی از نامه‌های وی با خط خودش آورده شده است.

قاصدک‌های سوگوار، برگرفته‌ای از نامه‌های اسرای ایرانی در سوگ امام

به کوشش دفتر ادبیات و هنر مقاومت.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۲۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ نامه‌ها: ۱).

[صفحه ۴۱۱]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Mournfull Dandelions

بدون شک یکی از تلخترین حوادثی که پس از انقلاب اسلامی برای ملت ایران رخ داد، رحلت رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره) بود. تلخی این حادثه برای کسانی که نتوانستند حتی با مرشد خویش وداع کنند، بیشتر بود. از جمله این افراد، آزادگان عزیزی بودند که در هنگام شنیدن این خبر در اردوگاههای عراقی به سر می‌بردند. این مجموعه، نامه‌هایی از این بزرگواران - پس از شنیدن خبر رحلت امام (ره) - است. آزاده‌ای می‌نویسد: «برادرجان، درگذشت و عروج عاشقانه‌ی فرزند حسین (ع) را به شما تسلیت عرض می‌کنم. خدا رحمت کند او را که رفت از دستمان. راهش تا ابد پاینده باد. سالها در آرزوی زیارت شما و آن بزرگوار سوختیم و ساختیم. به هر حال قسمت ما این بود و ما شانس نداشتیم. خدا کند که در آن دنیا بتوانیم زیارتش کنیم و دستمان را بگیرد». دیگری می‌نویسد: «ضمن عرض تسلیت خدمت مولا ـ و سرورمان و به شما، به خاطر رحلت پدر بزرگوارمان، خداوند به همگی صبری بزرگ عنایت کند؛ هر چند که جای صبر کردن نیست.»

قطره باران: چند نامه به پسرم و به جوانان خارج از کشور، شامل بعضی اطلاعات علمی درباره نفت و...

محمود اسماعیلی.- تهران: کتاب زمان، (چاپ اول): ۲۱۸.۱۳۷۸ ص.: مصور.

عنوان دیگر: خاطرات یک قطره باران (چند نامه به پسرم).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتـاب، شامـل نامه‌هـایی است که نویسـنده برای پسـرش - که از سال ۱۳۶۰ در آلمـان به سـر می‌برد - نوشـته و در آنهـا مسایل مربوط به جنـگ تحمیلی و بعضـی اطلاعـات علمی دربـاره‌ی آب و نفت و همچنین مطـالبی در خصوص اوضـاع اجتمـاعی و تاریخ معاصـر ایران را مطرح کرده است. برخی از عناوین فصلهای کتاب از این قرار است: «گل تنهایی کویر، حمله‌ی صدام، بارون رویتر، قرن نفت، پیـدایش نفت، جغد جنگ، کوتاهی رضاخان، آزادی خرمشـهر، قادسـیه، ارتش متفقین در ایران، سـلاح شـیمیایی صدام، خلع ید از شـرکت انگلیسـی نفت، تقیه و نفاق، سه شخصـیت زندانی دزفول، فتح فاو، رئیس زندان اهواز و پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸». از ۲۵ مبحث این کتـاب، هفت مبحث آن به مسـأله‌ی جنـگ اختصـاص دارد. مطـالب این کتـاب بـدون ترتیب تاریخی وقایع شـکل گرفته است.

نامه‌ای از جبهه نبرد به مادر و همسر

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۰.

۶۲ ص.

فرزنـدی از جبهه نبرد حق علیه باطل نامه‌ای برای مادر و همسـر خود می‌فرسـتد. در این نامه از مادر سپاسـگزاری می‌کنـد. او در این نامه از جبهه می‌گویـد و از کارهایی که رزمنـدگان اسـلام بایـد آنها را به دفعات انجام دهند و تمرین کنند تا ملکه‌ی ذهنشان شود؛ کارهـایی که اسـلام انجـام آنها را دسـتور داده است. از ایثارگری مردم، از شـهادت، از سـربلندی مردم مبارز و از سپاسـگزاری آنها می‌گوید. در نامه به همسـر، از «عشق و ارزش آن، عشق به پرواز به ملکوت، نماز جماعت در اول وقت، حماسه‌ی سیدالشـهداء (ع)، تلاش برای رفتن به خط مقدم جبهه، تلاش برای تقدم در شهادت رزمندگان و سرانجام طلب دعا برای شهادت» می‌نویسد.

نامه‌ای به یک جانباز

تهیه و تنظیم از معـاونت فرهنگی و امور هنری بنیاد مستضـعفان و جانبازان انقلاب اسـلامی.- تهران: چاپ و نشـر بنیاد، (چاپ اول): ۱۴۸.۱۳۶۹ ص.

این کتاب، گلچینی است از نامه‌های رسیده (سی نامه) به بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی. این نامه‌ها به قصد قدردانی از عزیزان و یادگاران عصر انقلاب اسلامی و برای ابراز گوشه‌ای ناچیز از محبت و ارادت

[صفحه ۴۱۲]

مخلصانه‌ی زن و مرد و کوچک بزرگ به جانبازان نوشـته شده‌اند. به مناسـبت بزرگداشت نهمین سالگرد دفاع (۱۳۶۸) و به پیشنهاد واحد جنگ شـبکه اول سـیمای جمهوری اسـلامی ایران، از جانب معاونت فرهنگی و امور هنری بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسـلامی، مسابقه‌ای به اسم «نامه‌ای به یک جانباز» برگزار شـد و از اقشار مختلف مردم خواسـته شـد تا در این مسابقه شـرکت کنند. نامه‌هـای برگزیـده در این کتاب گردآوری شده‌انـد. آنچه از محتوای نامه‌ها بیش از هر چیز دیگری جلوه‌گر است، شـمیم شورانگیز عشق به ایثار در راه اسلام و انقلاب اسلامی و علاقه و ارادت به رهبر بزرگوار آن و سوز و تأثر از فقدان آن امام عزیز و ابراز نهایت محبت نسبت به فداییان و جانبازان اسلام و انقلاب و دفاع مقدس است.

نامه‌ها، سفیران مقاومت

کار گروه تحقیق و نویسندگان دفتر پژوهش و انتشارات ستاد کل رسیدگی به امور آزادگان؛ زیر نظر عباسعلی وکیلی.- تهران: ستاد رسیدگی به امور آزادگان، ۱۳۷۶.

۳۶۱ ص.: مصور، نمونه، عکس.- (خاکریز پنهان؛ ۱۲).

این کتاب به مناسبت هفتمین سالگرد ورود آزادگان به میهن اسلامی منتشر شده است.

این کتاب شامل مجموعه‌ای از نامه‌های آزادگان است که در سه بخش مجزا تنظیم شده است. بخش اول: نامه به حضرت امام (ره) و جوابیه‌های معظم له و مقام معظم رهبری و ریاست محترم جمهوری تحت عنوان «نامه به آفتاب»، بخش دوم: نامه‌های مربوط به رحلت حضرت امام (ره) و اظهار ارادت به ایشان تحت نام «درد فراق». بخش سوم: نامه‌های حاوی نکات ارزشمند ادبی، خانوادگی و یا اطلاعات و اخبار مبادله شده با نام «سفیران مقاومت». در ابتدای کتاب نیز بخشی - با عنوان ارتباط و کسب خبر در اسارت - به مجموعه افزوده شده است که شامل قوانین بین‌المللی در این مورد و روشهای ارتباطی آزادگان دربند و نتایج کسب اطلاعات به طرق مختلف است. نامه‌های آزادگان نشان می‌دهد که علی‌رغم شرایط سخت زندگی در اسارت، نوشته‌هایشان مملو از اظهار امیدواری نسبت به آینده و نوید روزهای بهتر است. علاوه بر آن، نامه‌ها نشان‌دهنده‌ی سیر تکاملی برنامه‌ریزی و تشکیلات در زندگی اجتماعی اسرا است.

نامه‌های اسارت

محمود امجدیان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، ۱۳۷۱.

۸۰ ص.، [۱۶] ص. تصویر، نمونه.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ نامه‌ها: ۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Letters of Captivity

آزاده‌ی شهید محمود امجدیان، یکی از شهیدان عزیزی است که طی اسارت در اردوگاههای عراق به درجه‌ی رفیع شهادت نائل آمد. این کتاب، نامه‌های این شهید را که در طول مدت اسارت برای خانواده‌اش فرستاده است - دربردارد. در ابتدای کتاب، زندگینامه‌ی شهید به چاپ رسیده است؛ که حاکی از اسارت وی در عملیات والفجر مقدماتی، و گذراندن دوران اسارت در اردوگاههای موصل دو، سه و چهار و تکریت - (کمپ هفده) و شهادت مظلومانه‌ی این شهید به دست عامل منافقین (در سال ۱۳۶۷، در اردوگاه عراق) است. نامه‌های این شهید، هر کدام، شامل توصیه‌های اخلاقی و رفتاری این شهید گرانقدر به دوستان، آشنایان و خانواده‌اش است و نشان‌دهنده‌ی روح مقاوم و ضمیر پاك و مقاوم والای اخلاقی او است. در ابتدای کتاب، متن سخنرانی حجت‌الاسلام ابوترابی در رثای آزاده‌ی شهید محمود امجدیان، (که در اولین سالگرد شهادت شهید در سال ۱۳۷۰ ایراد شده) آمده است. پایان کتاب به عکسهای این آزاده‌ی شهید و نمونه‌هایی از دستخط وی اختصاص یافته است.

[صفحه ۴۱۳]

نامه‌های دلتنگی

علی شیرازی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۲۷.۱۳۷۸ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Nostalgic Letters

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر مشتمل برنامه‌هایی از رزمندگان هشت سال دفاع مقدس و نزدیکان آنان است. از آن جمله است. نامه‌ی فرزند یک شهید به پدر، نامه‌ی همسر یک شهید به شوهرش، فرزند یک جانباز به پدرش، نامه‌ی جانباز جنگی به مردم کشورش، نامه‌ی شهید به فرزندش، نامه‌ی شهید به خانواده‌اش، نامه‌ی آزاده‌ای در دوران اسارت به حضرت امام (ره)، نامه‌ی همسر به شوهرش در اسارت و نامه‌ی فرزند شهید به هموطنانش.

نامه‌های فهیمه

نوشته‌ی فهیمه بابائیان‌پور؛ به کوشش ع. کمری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۹،۱۵۴ ص.: مصور، نمونه.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: نامه‌ها؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Fahimahs Letters

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب در چهار قسمت تنظیم شده است: ۱. سرآغاز نامه (مقدمه‌ای درباره مرحومه بابائیان، آشنایی وی با شهید غلامرضا صادق‌زاده و دوران جبهه و شهادت وی). ۲. یادداشتها (گزیده‌ای از مکتوبات وی پس از پیروزی انقلاب اسلامی). ۳. نامه‌ها (شامل خلاصه متن نامه‌های فهیمه به شهید غلامرضا، نامه‌های شهید غلامرضا به فهیمه و نامه‌های فهیمه به علیرضا). ۴. ضمیمه‌ها (شامل وصیتنامه مرحومه فهیمه بابائیان و نمونه‌ای از دستنوشته وی و تصاویری از وی با همسرش غلامرضا، تشییع پیکر همسر شهیدش و نیز تشییع پیکر وی پس از سانحه رانندگی. بنا بر سرآغاز فهیمه بابائیان‌پور، متولد سال ۱۳۴۳، پس از پایان تحصیلات، در ۱۳۶۰ در حضور حضرت امام (ره) با غلامرضا صادق‌زاده ازدواج کرد. دو هفته بعد همسرش شهید شد و او به جای عزاداری، در لباسی سپید، پیشاپیش جمعیت فریاد برآورد: «ای همسر شهیدم، شهادتت مبارک، ای همسر شهیدم، راهت ادامه دارد». فهیمه پس از آن، کار تبلیغ را پیشه خود ساخت و بنا بر وصیت شوهرش با برادر شوهرش، علیرضا ازدواج کرد، فهیمه در سال ۱۳۶۷ بر اثر سانحه رانندگی دار فانی را وداع گفت.

نامه‌هایی به جبهه

مجتبی وافی.- قم: شفق، (چاپ اول): ۱۲۸.۱۳۶۱ ص.

«مجتبی وافی» به اتفاق خواهر کوچکش - مریم - نامه‌هایی را برای رزمندگان می‌فرستند و پاسخ می‌گیرند و به این وسیله ارتباط مکتوبی با عاشقان ثارالله برقرار می‌کنند. کتاب حاضر مجموعه نامه‌های ارسالی و پاسخهای دریافتی مجتبی و مریم است. حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی مقدمه‌ای بر این کتاب نوشته است. به تعبیر او «این اثر نفیس می‌تواند در بستر تاریخ، انسان‌ساز و مجاهدآفرین و شهیدپرور باشد. در این نامه‌ها، این گنجینه‌های عشق و شهادت و ادب و ذوق و هنر و... به اندازه‌ی همه‌ی کتب کتابخانه‌ها لطیفه و نکته و مطالب نهفته است».

[صفحه ۴۱۴]

واگویه‌های شاهد

به قلم جمعی از فرزندان شاهد؛ گردآوری و تنظیم مجله شاهد نوجوان.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «واگویه‌های شاهد» حاوی ۳۸ نامه از فرزندان شاهد به پدران شهیدشان است. آنها راز دل خود را بر صفحات کاغذ نوشته و به مجله‌ی شاهد ارسال کرده‌اند. این مطالب از دی‌ماه ۱۳۷۷ تا مهرماه ۱۳۷۹، در صفحه‌ی «واگویه‌ها» (که صفحه‌ای متعلق به فرزندان شهدا در مجله‌ی شاهد نوجوان است) چاپ و اینک گزیده‌ای از آنها به صورت کتاب منتشر شده است. موضوع نامه‌ها، «احساس دلتنگی از دوری پدر، مشکلات در خانواده، برخورد در اجتماع، سرافرازی و...» است. اسامی برخی از نویسندگان نامه‌ها عبارت است از: «فرانک انباء رود چله، نرجس چوپانی، شکوه نعیمی، رقیه صلبی، محمد سدیدپناه، شکوفه معتمد، مریم خدادوست، سید محمدمیثم مظلومی، سهیلا زارعی، زینب موسوی، سیده فاطمه رضوی، صدیقه محمدی و...».

یاد آینه‌ها: برگزیده آثار رسیده در مسابقات «نامه‌ای به یک جانباز»

تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، بخش جانبازان، اداره کل امور هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۱۹ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سالگرد میلاد حضرت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

آنچه در این مجموعه گرد آمده، آثار برگزیده‌ی مسابقه‌ی «نامه‌ای به یک جانباز» است که از سال ۱۳۷۲ تا ۱۳۷۶ به صورت سراسری برگزار شد. نامه‌ها بدون عنوان هستند و زیر هر نامه، نام و نام خانوادگی،سن و شهر یا شهرستان مربوطه و در بعضی از نامه‌ها، اطلاعات اضافی‌تر از قبیل نسبت نامه‌نویس (خواهر، برادر یا همسر شهید یا جانباز) ارائه شده است. اکثریت نویسندگان نامه‌ها، کودکان، نوجوانان و جوانان هستند.

[صفحه ۴۱۵]

رمان‌ها و داستان‌های بلند

آب

غلامرضا عیدان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۴۷ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان: ۱۰).

عنوان به انگلیسی: Water

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مرتضی، کمال و اسماعیل، سه دوست رزمنده، در یکی از عملیاتهای فریب، قبل از عملیات اصلی، در منطقه‌ی دشمن، مجروح و خسته، گم می‌شوند. هر سه نفر آنها تشنه هستند و این تشنگی، و ناراحتی حاصل از آن، و همکلامی مرتضی و کمال با اسماعیل که مجروحیتش از همه بیشتر است، نیرویی تازه در آنها به وجود می‌آورد. آنها برای پیدا کردن مجدد رزمندگان خودی به تکاپو می‌پردازند، ولی تلاش آنها برای پیدا کردن همرزمان بی‌ثمر می‌ماند. در نهایت، پس از درگیری با نیروهای دشمن، اسماعیل با لبان تشنه به شهادت می‌رسد و در همان زمان از محلی که دستانش بر روی زمین قرار گرفته، یک چشمه‌ی آب زلال شروع به جوشیدن می‌کند.

آخرین سوار سرنوشت

داوود امیریان.- تهران: کیهان، (چاپ دوم): ۲۱۸.۱۳۷۶ ص.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

عده‌ای از نیروهای سپاه تصمیم می‌گیرند برای انهدام سکوهای پرتاب موشک‌های «اسکاد B»به عراق بروند. ناصر از بیمارستان فرار می‌کند و سراغ جعفر می‌رود. ناصر و اصغر و جعفر به قصد عراق حرکت می‌کنند. مهدی، رسول و مش‌رضا نیز به آنها می‌پیوندند. طی مسیر دوباره با کردها درگیر می‌شوند، ولی نجات پیدا می‌کنند. در پایگاه اول سایت موشکی وجود ندارد. در پایگاه دوم هم به ظاهر چیزی نیست. هنگام بازگشت، ناگهان متوجه تحرکاتی شده، سایت موشکی را روی یک تریلی می‌بینند. جعفر و ناصر دو تن از نگهبانان را کشته، لباس آنها را می‌پوشند و وارد ساختمان می‌شوند. اصغر هم وارد پایگاه می‌شود، ولی آنجا مجروح و اسیر می‌شود و عراقی‌ها او را برای گرفتن اطلاعات شکنجه می‌دهند. جعفر و ناصر به محوطه‌ی پرتاب موشکها می‌رسند و تی‌ان‌تی‌ها را نصب می‌کنند. در راه بازگشت اصغر را هم نجات می‌دهند و خارج می‌شوند. در راه به پای ناصر تیر می‌خورد، ولی او بی‌توجه به راه ادامه می‌دهد، یک بالگرد عراقی می‌آید، ولی توسط رزمندگان سرنگون می‌شود و آنها به سلامت بازمی‌گردند.

آخرین نامه

طاهره ایبد.- تهران: نشر صریر، کتابهای شهید فهمیده، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۹۸ ص.- (رمان؛ ۲).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان «آخرین نامه» ماجرای دختری به نام فرشته است که پدرش در جبهه به شهادت رسیده است. مادرش قصد ازدواج با عموی او را دارد. ابتدا فرشته با لجبازی و بدخلقی نسبت به این موضوع عکس‌العمل نشان می‌دهد، ولی با صحبتهای عموی جانباز شد، مخالفت خود را کنار می‌گذارد. در نهایت، عمو با مادر فرشته ازدواج می‌کند.

[صفحه ۴۱۶]

نامه‌های فرشته به پدرش در جبهه، که در آنها از وقایع رخ داده در خانه و مدرسه برای او صحبت می‌کند، در داستان، آمده است. در پایان داستان فرشته نامه‌ای برای عموی خود که به جبهه رفته می‌نویسد و در آن از خودخواهی خود و این که بیشتر به فکر

خودش بوده است، از او و از مادرش عذرخواهی می کند.

آزمایشی دیگر

نادره عزیزی‌نیک.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ دوم): ۱۳۷۸.[۹۸]ص.: مصور، نمونه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب شرح یک ماجرای واقعی است. رحیم و سعید عزیزی‌نیک با فاصله ۴۵ روز از هم به شهادت رسیدند. ولی چون جنازه‌ی سعید در فاو پیدا نشد، مفقودالاثر اعلام گردید. در زمان بازگشت آزادگان، به مادر دو شهید خبر داده شد که نام سعید در لیست آزادگان است. خانواده‌ی شهید در ستاد آزادگان پیگیریهای زیادی انجام دادند. ولی پس از چند روز شادی، متوجه شدند که نام آزاده‌ی دیگری از اصفهان، «سعید عزیزی» است و اشتباهی رخ نموده است. آنها از این که مادر شهیدان را مجددا آزرده‌اند، ناراحت شدند. ولی مادر، برای سرافرازی مجدد در امتحان الهی، شکر کرده، همه را متعجب کرد. عکسهایی از شهیدان نیز در کتاب موجود است. کتاب به شهیدان رحیم و سعید عزیزی‌نیک، و شهیدان همسایه و همرزمان دو برادر تقدیم شده است.

آن مرد در باران رفت

نویسنده شهرام شفیعی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، ۱۳۷۹. ۱۴۵ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، داستان زندگی دختری است به نام سمیرا، که خاطرات خود را از زمانی که به یاد می‌آورد، نقل می کند. از پدرش می گوید که پس از مرگ همسر اول خود به ایران می‌آید و با مادرش آشنا می‌شود و با او ازدواج می کند. تولد خواهران و برادرش، قبل از انقلاب و برخورد مأموران دولتی و ساواکیها با پدرش را شرح می‌دهد. دوران مدرسه و مسأله‌ی حجاب و درگیری با مسؤولان مدرسه، دوران انقلاب و تظاهرات در شهر، شروع جنگ و آژیرهای قرمز و بمبارانهای دشمن، هجوم عراق به شهرهای مرزی و تخلیه‌ی منزل و فرار از منطقه‌ی روستای فیروزآباد خرم‌آباد، اعزام پدر به جبهه و مرخصیهای او، رفتن پدر و مادر به خرم‌آباد برای سرکشی به خانه و شهادت هر دو در آنجا، مشکلات قیمی دایی و در نهایت، ادامه‌ی تحصیل و قبولی در دانشگاه و معلم شدن» را در ادامه‌ی کتاب تشریح می کند.

آیینه عشق: رمان

نوشته رنجبر گل‌محمدی؛ پیراسته و ویراسته اصغر استاد حسن معمار.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت امور فرهنگی، اجتماعی و هنری، مرکز تحقیقات اسلامی جانبازان، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۲۶۶ ص.- (رمان؛ ۳۲).

طراح روی جلد: قربان محمدی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

«آیینه‌ی عشق»، یک داستان بلند است. در این داستان، سعید پسر همسایه و همبازی نرگس است. دایی نرگس سرهنگ شاه بوده، در زمان انقلاب بارها مردم را کتک زده است. پس از انقلاب، او نمایشگاه ماشین دایر کرده است

[صفحه ۴۱۷]

و به سبب موقعیت خوب خواهرش، می‌خواهد فرامرز، (پسرش) با نرگس ازدواج کند. سعید در جبهه مجروح شده، یک دست و یک پای خود را از دست می‌دهد. وخامت حال او - پس از مجروح شدن - به حدی بوده است که حتی او را شهید پنداشته ولی در سردخانه متوجه زنده بودنش شده‌اند. سعید پس از ملاقات با فرامرز متوجه می‌شود که او هم به نرگس علاقه دارد و اعمال پدر را مردود می‌داند و از نظر عقیدتی نیز مقبول بوده، تحصیل کرده و فهمیده است. لذا نرگس را با ازدواج فرامرز متقاعد می‌کند. شب عروسی، در اثر بمباران، خانه‌ی عروس و داماد ویران شده، آنها شهید می‌شوند. در پایان، منزل آنها به موزه‌ای تبدیل می‌شود.

ارمیا

نویسنده: رضا امیرخانی.- تهران: نشر سمپاد (سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان)، ۲۲۴.۱۳۷۴ ص.

طراح روی جلد: مجید کریمی.

«ارمیا»، دانشجوی جوانی از یک خانواده‌ی مرفه و بیگانه از فرهنگ جهاد، به جبهه اعزام می‌شود. او با رزمنده‌ای به نام مصطفی آشنا می‌شود. مصطفی تأثیر زیادی بر ارمیا می‌گذارد و راهنمای او برای رسیدن به کمالات می‌شود. مصطفی در جنگ شهید می‌شود و این واقعه تأثیر شگرفی بر ارمیا می‌گذارد. پس از مدتی جنگ به پایان می‌رسد و ارمیا به خانه‌ی خود بازمی‌گردد. ولی افکار مصطفی هنوز با اوست. بالاخره خانه‌اش را ترک می‌کند و در خطه‌ی شمال، در معدنی شروع به کار می‌کند. روزی خبر ارتحال حضرت امام (ره) را از رادیو می‌شنود؛ با شتاب به سوی تهران حرکت می‌کند و در محل مرقد امام در اثر ازدحام جمعیت جان به جان‌آفرین تسلیم می‌کند و در همان حال مصطفی را می‌بیند که آغوش باز کرده، او را به خود می‌خواند.

از به

رضا امیرخانی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۷۰.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: حمید عجمی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«سرگرد مرتضی مشکات»، خلبان هواپیمای اف چهار، طی عملیاتی در منطقه‌ی کرکوک، همراه «سرگرد آرش تیموری»، دچار حادثه شده، در اثر سقوط هواپیما، پای راست خود و در پی آن، اجازه پرواز را از دست می‌دهد. وی به افسردگی شدیدی دچار می‌شود. نامه‌نگاری‌های همسر وی با مسؤولان و همرزم وی، سرگرد تیموری، برای گرفتن اجازه‌ی پرواز، به نتیجه نمی‌رسد. سرگرد مشکات در اثر آشنایی با یک دختر دانش‌آموز (که به رزمندگان جبهه نامه نوشته بوده است) کم‌کم روحیه‌ی خود را به دست می‌آورد، دختر، که پدر و مادرش را در اثر بمباران از دست داده، نزد عمویش زندگی می‌کند. پس از پیگیری و مکاتبات فراوان با فرماندهی نیروی هوایی، معاونت عملیات پرواز، و واحد گزینش پزشکی هوایی، برای اثبات توانایی پرواز، مشکات، به بن‌بست می‌رسد و مأیوس می‌شود. اما در پرواز مشکات همراه خانواده به مشهد، خلبان هواپیما مسموم شده، هواپیما دچار مشکل می‌شود. سرگرد مشکات ادامه‌ی پرواز را بر عهده می‌گیرد و هواپیما را به سلامت به مقصد می‌رساند و ثابت می‌کند که هنوز قادر به پرواز است. تمام داستان به صورت نامه‌هایی است که بین افراد مختلف رد و بدل می‌شود.

از ورای یک خاطره

رفیع افتخار.- تهران: نسل کوثر، ۸۸.۱۳۷۹ص.- (داستان؛ ۷).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۴۱۸]

داستان حاضر درباره خانواده‌ای است که سه پسر دارد. صمد برادر بزرگتر با دلالی و واسطه‌گری ثروتمند می‌شود. ذوالفقار به جبهه می‌رود و اسد برادر کوچکتر به دلیل کمی سن همیشه به خاطره علاقه به رفتن به جبهه از طرف پدر و مادر و برادر بزرگش مورد سرزنش قرار می‌گیرد. سرانجام اسد با ترفندی خود را به جهه نزد برادرش می‌رساند. ابتدا برادرش او را به خاطر اجازه نگرفتن از پدر و مادر سرزنش می‌کند ولی سرانجام اسد در جبهه می‌ماند و علی‌رغم مخالفت فرماندهان در عملیات شرکت می‌کند. در حین عملیات اسد مجروح می‌شود و به محاصره دشمن می‌افتند و با وجود سختی‌های فراوان سرانجام نیروهای خودی به کمک رسیده، آنها را نجات می‌دهند.
ذوالفقار و اسد در زمان محاصره به یاد دوران کودکی و شیطنت‌هایی که منجر به لو رفتن قلک صمد و کتک خوردن اسد می‌شود صحبت می‌کنند.

اسیر زمان

اسماعیل فصیح.- تهران: نشر پیکان، ۴۱۴.۱۳۷۷ ص.
عنوان به انگلیسی: Of Time Bondage
این کتاب قبلا توسط نشر البرز منتشر شده است.
مهندس کمال آریان، قهرمان داستان، قبل از انقلاب برای تدریس به دانشکده نفت آبادان می‌رود. دانشجویی به نام علی ویسی از فعالان انقلاب اثر زیادی بر او می‌گذارد. علی ویسی دختری از کارکنان دانشکده را نامزد می‌کند. رئیس شهربانی نیز خواستار این دختر است. بنابراین برای علی ویسی پرونده‌سازی کرده، او را به زندان می‌اندازد. پدر دختر در اثر ناراحتی فوت می‌کند. در این بین، انقلاب، پیروز و به دنبال آن، آتش جنگ برافروخته می‌شود. علی ویسی به جبهه می‌رود. مهندس آریان به مادر علی ویسی تقاضای ازدواج می‌دهد. ولی مادر و نامزد علی ویسی هر دو بمباران شهید می‌شوند و مهندس آریان دچار حمله‌ی قلبی می‌شود. رئیس شهربانی به سزای اعمال خود می‌رسد. مهندس آریان فوت می‌کند و علی ویسی به جبهه برمی‌گردد.

اشک نسل سوم برای تخریبچی دوران

مؤلف ابوالفضل درخشنده.- تهران: میعاد، (چاپ اول): ۱۲۸.۱۳۸۱ ص.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
قهرمان داستان، یک فرمانده‌ی تخریبچی است که پس از مدتها خدمت و مجروح و شیمیایی شدن - به قول خودش - تاریخ مصرف او سررسیده و اکنون افراد دیگری خود را به اسم بسیجی و مانند آن معرفی کرده و در راس امور قرار گرفته‌اند و بسیجیان و رزمندگان واقعی را فراموش کرده‌اند. در پی تماس آمریکایی‌ها با او و دادن پیشنهاد پناهندگی، برای پناهنده شدن وی، دو تن از نیروهای تحت امر او در دوران جنگ، (که اکنون در حفاظت اطلاعات هستند) به تعقیب وی می‌پردازند و سرانجام او را در

بندرعباس، هنگام تدارک خروج از کشور دستگیر می‌کنند. در گفتگوهای بین او و همرزمش (که او را دستگیر کرده)، اوضاع سیاسی، اجتماعی زمان حال و نحوه‌ی برخورد با جانبازان، رزمندگان و خانواده‌ی آنها، تهمتها، بی‌احترامیها و... مطرح می‌شود. او از فرصت استفاده کرده، می‌گریزد و در نهایت بر روی آبهای خلیج‌فارس، در حالی که تحت تعقیب نیروهای ایرانی و همرزمانش قرار دارد، قایق او مورد اصابت موشک شلیک شده از بالگرد آمریکایی قرار می‌گیرد و قهرمان داستان کشته می‌شود.

[صفحه ۴۱۹]

اقیانوس سوم

ح. خادم.- تهران: نشر بین‌الملل، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۶۳ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«اقیانوس سوم» داستان رزمنده‌ای است که همراه با رزمنده بسیجی دیگری در محاصره‌ی دشمن قرار می‌گیرد و به صورت حیرت‌انگیز و خارق‌العاده‌ای از محاصره‌ی عراقی‌ها و تانکهای آنها جان سالم به درمی‌برد و با اسیر کردن تعدادی از نیروهای دشمن، با وجود خطرات متعدد - از جمله شناخته شدن هنگام عبور از بین نیروهای عراقی - همراه با اسیران، به وسیله‌ی آمبولانسی که به غنیمت گرفته است، خود را به نیروهای خودی می‌رساند. اتفاقات دورن داستان از عالمی دیگر و از عالم غیب برگرفته شده است و وصف امدادهای الهی است که در مواقع خطر رزمندگان اسلام را یاری می‌دادند، تا جائی که حتی با وجود دشمن ظاهر بسیجی، دشمن از دیدن این رزمندگان عاجز بود.

اگر باز آیی

نوشته محمدابراهیم بچی؛ ویراستار ابوالفضل طاهرخانی.- تهران: تکامل، (چاپ اول): ۱۲۳.۱۳۷۹ ص.
طراح روی جلد: مهدی فرمانزاده.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داستان، درباره‌ی جانبازی است که در اثر شدت جراحات وارده و موج‌گرفتگی، حافظه‌ی خود را از دست داده است و هویت خود را به یاد نمی‌آورد. پس از مدتی، به نقاشی علاقه نشان می‌دهد و اثر بسیار زیبایی را برای دکتر خویش می‌کشد. دکتر، آن اثر را برای نمایشگاهی ارسال می‌کند و دختری، با دیدن آن، به جستجوی نقاش تابلو برمی‌آید، زیرا پدرش، که مدتهاست از او خبری ندارند، سالها پیش، شبیه آن تابلو را کشیده و تابلو، در منزل آنها موجود است. دختر و دوست او، با پیگیریهای بسیار، سرانجام پدر را نزد دکتر می‌یابند. حافظه‌ی پدر مجددا بازمی‌گردد و گذشتی خود را به یاد می‌آورد. سپس درمی‌یابد که همسرش به علت بیماری، (در زمان نبودن شوهر) از دنیا رفته است. در پایان، پدر و دختر به هم می‌رسند و به شهر خویش بازمی‌گردند.

او را که دیدم زیبا شدم

شیوا ارسطویی.- تهران: نشر مرغ آمین،[۱۳۷۲؟].۷۱ ص.
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «او را که دیدم زیبا شدم»، داستان امدادگری به نام شـهرزاد است که داوطلبانه در بیمارستان خدمت می کند. او با کودکی به نام بابک آشنا می‌شود. که در آن بیمارستان بستری است و پـدر و مادر خود را در حادثه‌ی ریزش آوار از دست داده است. فرح و آمنه دو دوست دیگر شهرزاد هستند. فرح برای گرفتن سهمیه‌ی ورود به دانشگاه امدادگر شده است. ابوطالب، (فردی موجی که در آن بیمارسـتان بستری است) با شـهرزاد رابطه‌ی عاطفی برقرار کرده است و در پایان به شهادت می‌رسد. شهرزاد سعی می کند بابک را به فرزندخوانـدگی خود انتخاب کند ولی لازمه‌ی این کار، ازدواج و داشـتن شوهر است و در نتیجه نمی‌تواند. سـرانجام شـهرزاد، بابک را به آمنه می‌سپارد و خود همچنان به زندگی انفرادی خود ادامه می‌دهد.

باده کهن

اسماعیل فصیح.- تهران: نشر البرز، (چاپ دوم): ۲۱۵.۱۳۷۳ ص.

نقاشی روی جلد: ایران درودی.

[صفحه ۴۲۰]

صفحه عنوان به انگلیسی: The sacred Wine

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

قهرمان داستان دکتری است که پس از جنگ، برای بازگشایی بیمارستانی که متعلق به شرکت ملی نفت آبادان بود، به آنجا می‌رود و در اثر ملاقـات بـا زنی به نـام پری کمـال، تحت تـأثیر رفتار و ایمان وی، از او تقاضای ازدواج موقت می کنـد. پری خود را همسـر شهیـد معرفی می کنـد. دکـتر طی ایـن مـدت بـا مطـالعه‌ی قرآن، حافظ و کتب عرفـانی و در مصـاحبت بـا خـانم کمـال از فردی که مشـروبات الکلی مصرف می کرد و با داروهای مخـدر به خواب می‌رفت، به شخصـی مؤمن مبـدل می‌شود. اما پس از مدتی همسـر موقت وی ناپدید می‌شود و در جستجو برای یافتن او متوجه می‌شود که تمام حوادث گذشته وجود خارجی ندارند و روحانی عاقد، مـادر او، خـانه و حتی همسـر پری کمال (به نام رضا) سالها پیش از آن وجود داشـته‌اند و گویی همه‌ی این ماجراها در خواب اتفاق افتاده است. در پایان داستان، خانمی که تقاضای مصاحبه با دکتر را دارد، وارد می‌شود. او خصوصیات خانم پری کمال را دارد.

باران که می‌آید تو را انتظار می‌کشم

نویسـنده فریـدون خسـروی؛ مسـتند بـه روایـت محمـد حسـندخت؛ ویرایش بهجت قریشـی‌نژاد.- اصـفهان: نقش مانـا، (چـاپ اول): ۱۵۸.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: عبدالحمید امانی تهرانی.

این کتاب، مجموعه‌ی ۳۶ داسـتان کوتاه به هم پیوسته با عناوین جداگانه است که به ترتیب وقوع حوادث، از ۳۱ / ۶ / ۵۹ لغایت ۴ / ۸ / ۵۹ تنظیم شده است. داسـتان بیانگر سرگذشت گروه ۲۱ نفری رزمندگان مدافع سوسـنگرد و اعزام جوانان اصفهانی در روزهای نخست جنگ و تشکیل لشکر امام حسـین (ع) است. اسـناد داسـتان بر بریده‌های جراید و گزارشـهای خبرگزاری‌های عراق، ایران، لنـدن، کویت و... است. «مـانی و مانـا» نوعروس و تازه‌دامـادی از اهـالی سوسـنگرد هسـتند که ازدواج آنهـا بـا تجاوز عراق به ایران مصادف شده است. مانا و دوستانش برای آموزش نظامی و پیوستن به نیروهای رزمنده، عازم اصفهان می‌شوند با گذشت پانزده روز

از تجاوز دشمن، آنها به منطقه‌ی سوسنگرد اعزام می‌شوند. درگیریهای متعدد در سوسنگرد، دارخوین سلیمانیه، محمدیه و... صورت می‌گیرد. مانا تماسهایی با مانی دارد و پس از آخرین دیدار با او، شهید می‌شود.

باران و آتش، بر اساس زندگی سردار شهید مهدی زندی‌نیا فرمانده‌ی تیپ ادوات لشکر ۴۱ ثارالله

فرهاد حسن‌زاده.- کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۲۱۵ ص. مصور.- (کنگره بزرگداشت سرداران و هفت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان؛ رمان: ۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Rain And Fire: Based on the life of martyred

...

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

شهید مهدی زندی‌نیا در سال ۱۳۳۷ در شهر کویری سیرجان به دنیا آمد. او که فرمانده تیپ ادوات لشکر ۴۱ ثارالله بود و در عملیات کربلای ۵ توسط گلوله مستقیم تانک به شهادت رسید. کتاب «باران و آتش» داستان زندگینامه‌ی او است. راوی داستان در کودکی با شهید مهدی زندی‌نیا آشنا شده، و این آشنایی تا لحظه شهادت مهدی ادامه داشته است. راوی طی سفر به تهران خاطرات خود را درباره شهید مرور می‌کند: آشنایی، دوران تحصیل، فعالیتهای سیاسی و پخش اعلامیه‌های حضرت امام (ره)، پیروزی انقلاب، قبولی در رشته ادبیات دانشگاه تهران و ادامه تحصیل مهدی در رشته مهندسی راه و ساختمان، ورود به جهاد سازندگی، شروع جنگ تحمیلی عزیمت به همراه گروه مکانیک جهاد سازندگی به جبهه خرمشهر، شرکت در عملیات‌های بدر،

[صفحه ۴۲۱]

خیبر، والفجر سه، چهار و هشت، کربلای چهار و پنج، نقش کلیدی فرماندهی شهید زندی‌نیا در تصرف بندر فاو به خاطر آتش دقیق تیپ ادوات لشکر ۴۱ ثارالله و شجاعت وی. در پایان، راوی نحوه شهادت مهدی زندی‌نیا را در سال ۱۳۶۵ شرح داده است.

بارقه، دختری از تبار یاس‌ها

ناهید طیبی.- قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۸۰ ص.- (مرکز انتشارات، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم؛ ۸۱۶. کتابهای مجله پیام زن؛ ۱۰).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر داستانی است درباره‌ی شخصیت استثنایی دخترکی که رفتاری نجیبانه و بزرگ‌منشانه دارد. «بارقه» (دختر فاطمه و سید هدایت‌الله طالقانی)، در زمان خدمت پدرش در ماهشهر - که مسؤولیت کمیته‌ی فرهنگی جهاد سازندگی ماهشهر را به عهده داشت - به خاطر کینه منافقان به شهادت می‌رسد و داستان با بازگویی خاطرات پدر و مادر بر سر مزار دخترشان پی گرفته می‌شود. آنها با وی درددل می‌کنند، از زمان آشنایی و ازدواج در دوران قبل از انقلاب، دوران بارداری، زندانی شدن در رژیم پهلوی، تولد بارقه و مصادف بودن آن با پیروزی انقلاب، دوران جنگ و بمبارانهای اوایل جنگ و از نحوه‌ی شهادت دختربچه‌ی بی‌گناه می‌گویند و به سوک عزیزشان نشسته، از فراقش می‌نالند.

باغ بهشت (رمان)

محمـدرضا ملکی؛ ویراسـتار: امیرحسـین فردی.- تهران: بنیـاد جانبـازان انقلاـب اسـلامی، معـاونت فرهنگی، دفتر هنر و ادبیات ایثار، ۱۳۷۶.

۲۸۹ ص.- (دفتر هنر و ادبیات ایثار).

محسن - رزمنـده‌ای که بینایی خود را در جنگ از دست داده است - همراه چنـد رزمنـده‌ی دیگر، برای درمان عازم آلمان است. او در راه عزیمت به فرودگـاه در افکـار خود غوطه‌ور است، گـاه در حوادث جبهه سیر می‌کنـد و گاهی به زمان حال برمی‌گردد، و... بالاخره زمان وداع فرامی‌رسد؛ هواپیما از زمین بلند می‌شود و او مجددا در افکار خود درباره‌ی جنگ فرومی‌رود. پس از رسیدن به آلمـان و انجـام آزمایشـات، بـه دختـری کـه قصـد ازدواج بـا او را دارد، تلفن می‌زنـد و از او علت تصـمیمش را می‌پرسـد، و پاسـخ می‌شـنود: «شما زیبایی را در چه می‌بینید؟ زیبایی ظاهر؟» محسن باز هم در فکر خویش در شرق دجله، در جبهه است. امیر، (یکی از همرزمـان) او به داخـل اتاق می‌آیـد و درباره‌ی عمل جراحی خود و چنـد نفر دیگر صـحبت می‌کنـد. جواد، همرزم قـدیمی محسن، تحت عمل جراحی قرار گرفته است، ولی دیگر نمی‌تواند راه برود. محسن خشـمگین می‌شود و به دکتر حمله می‌کند. بالاخره نوبت عمل جراحی چشمان محسن فرامی‌رسد و به یاری خداوند، بینایی خود را بازمی‌یابد و با شادی به آغوش خانواده بازمی‌گردد.

بچه‌های پائین شهر

مؤلف محمد فتاحی.- تهران: چاپ و نشـر بنیاد با همکاری معاونت فرهنگی، اجتماعی، هنری بنیاد مستضعفان و جانبازان، ۵۸.۱۳۷۳ ص.

عنوان روی جلد: بچه‌های پایین شهر، خاطرات جانبازان.

بالای عنوان: خاطرات جانبازان.

[صفحه ۴۲۲]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نام دیگر این داسـتان، «القارعه» است و بنابر مقدمه‌ی نویسـنده: این کتاب برگرفته از داستانی است واقعی، که در دی‌ماه سال ۶۸ در کمپ ۱۷ تکریت، با هدف بیان گوشه‌هایی از واقعیات و حال و هوای حاکم بر جبهه‌های جنگ در ایران نوشته شده است.

پنـج دوست به نام‌هـای حمیـد، کریم، حسـین، ابراهیم و جعفر، از بچه‌هـای دروازه غـار و میـدان راه‌آهن تهران، با هم به جبهه اعزام می‌شوند. این دوستان سوگند می‌خورند که تا پایان جنگ با هم در جبهه‌ها حضور داشته باشند، تا مگر شهادت آن‌ها را از یکدیگر جدا کند. آنها گروهی چریکی به نام القارعه تشکیل می‌دهند و رشادت‌ها می‌کنند. اما شهادت یکایک آن‌ها طی عملیات‌ها، حمید را، که تنهـا بازمانـده‌ی گروه است، به این فکر می‌انـدازد که لیـاقت شـهادت را نـدارد. او افسـرده راهی تهران می‌شود و خود را در بهشت زهرا، بر سـر مقبره‌ی شـهیدان می‌بینـد. با مادری روبه‌رو می‌شود که گویی به زیارت کربلا آمـده است چون بر مزار شـهیدان تعظیم‌کنان می‌گذرد، گویا که همه تنها فرزند شـهیدش هسـتند. و وصـیتنامه‌ی شهیدی که نوشته اگر کشته شویم یا بکشیم پیروزیم، تلنگری می‌شود بر شیشه‌ی دل حمید تا برای آغازی دوباره شتابان راهی جبهه‌ها شود.

برخورد (رمان)

محمود اکبرزاده.- تهران: بنیاد جانبازان، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، ۲۹۴.۱۳۷۶ ص.- (دفتر هنر و ادبیات ایثار؛ ۵).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، داستانی درباره‌ی یکی از فرماندهان سپاه اسلام به نام صابر است که از همرزمان شهید چمران بوده است، پای وی در - هنگام گشت، شناسایی و عبور از میدان مین - در اثر انفجار، قطع می‌شود. نحوه‌ی مجروح شدن او و شهادت همرزمش (اسماعیل)، بخشی از رمان را تشکیل می‌دهد. سپس مطالبی نیز از دوران بستری شدنش در بیمارستان عراق و برخورد فرماندهان عراقی با او ارائه شده است. در ادامه، به مسابقات ورزشی در اردوگاه اسرا و نحوه‌ی برخورد افسران عراقی با آن اشاره شده است. افسران عراقی سعی داشتند با حیله و نیرنگ، او را جاسوس نشان دهند و وجهه‌اش را بین اسرا خراب کنند، ولی موفق به این کار نشده، شکست خورند.

به جای دیگری

مصطفی خرامان.- تهران: قدیانی، ۳۲۸.۱۳۷۵ ص.- (رمان؛ ۶).

طراح روی جلد: حسین نیلچیان.

گروهی از رزمندگان با نیروهای عراقی درگیر می‌شوند. دو رزمنده به نامهای قاسم و امیر زخمی می‌شوند. ماشینی جهت آوردن زخمی‌ها اعزام می‌شود. قاسم کارت و پلاک خود را به امیر می‌دهد. در بازگشت، ماشین منفجر، قاسم شهید و امیر شدیدا مجروح می‌شود. قاسم غیرقابل شناسایی است و امیر هم به بیمارستان منتقل می‌شود. اشتباه گرفتن امیر و قاسم باعث می‌شود خبر شهادت و مجروحیت آنها به اشتباه به خانواده‌ها اعلام شود. همسر امیر، که در عقد وی است، برای ازدواج مجدد تحت فشار قرار می‌گیرد. امیر علاقه‌ای به شناساندن خود و مراجعت به خانه ندارد. بعد از مدتی امیر با مجروحی آشنا می‌شود که روحیه‌اش را تغییر می‌دهد. مادر دوست جدید به محله‌ی امیر می‌رود و شرایط را بررسی می‌کند. عاطفه، همسر امیر، تحت فشار فراوان ازدواج کرده است. مادر امیر خانه را فروخته و از آن شهر رفته است. نویسنده در کنار بررسی شرایط امیر، زندگی و شرایط خانواده‌ی قاسم را نیز بررسی کرده، حوادث زندگی آنها را هم شرح می‌دهد. در نهایت امیر بدون مراجعه به خانه، به جبهه برمی‌گردد و در عملیات مجنون شهید می‌شود.

[صفحه ۴۲۳]

بی تو با خاطره‌هایم چه کنم؟

محبوبه وحیدپور.- تهران: عابد، (چاپ اول): ۱۳۶.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

شخصیت اصلی داستان، دختری است به نام معصومه. وی پدر خود را که مجروح شیمیایی بود، از دست می‌دهد و در سفر زیارتی مدرسه به مسجد جمکران، گم شده، با اتومبیلی تصادف می‌کند. او را به علت ضربه مغزی به تهران می‌آورند. دکتر او، که فردی جانباز است، پس از مدتی به وی، به عنوان دختر خود، علاقه‌مند می‌شود و او را به منزل می‌برد. سپس از طریق درج آگهی در

روزنامه‌های کشور – پس از دو ماه – مادرش او را می‌یابد. به علت فراموشی معصومه، دکتر و مادر، هر دو سعی می‌کنند تا به خاطرات گذشته و گم شدن معصومه در مسجد جمکران را برای او بازسازی کنند. معصومه پس از بهبود و به خاطر آوردن گذشته، نزد مادر خود بازمی‌گردد. اما دکتر، که به مادر معصومه علاقه‌مند شده است، به او پیشنهاد ازدواج می‌دهد و معصومه، زندگی جدیدی را با پدری جانباز آغاز می‌کند.

بیداد

محسن دوازده امامی.- تهران: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۶. ص.- (مجموعه‌ی آثار، ۴۹).

اسیران به اردوگاهی در کوهستان برده می‌شوند و بعد، آنها را به اتاق بازجویی، که در آن عکس استالین به چشم می‌خورد، می‌برند. روزی فردی به نام جواد را، که دائما در زندان ذکر می‌گفته، می‌آورند و گوش و بینی او را در برابر چشم همه می‌برند. راوی با شخصی به نام صادق جلسات مهمی را برگزار می‌کنند. مسؤولان اردوگاه می‌کوشند از تشکیل جلسات جلوگیری کنند، ولی نمی‌توانند. قرار می‌شود که بین صادق و تئوریسین اردوگاه مناظره‌ای انجام گیرد، صادق متوجه می‌شود که وی را قبلا دیده است. بین آنها بحث درمی‌گیرد و نگهبانها صادق را با گلوله می‌کشند. راوی تصمیم به فرار می‌گیرد، ولی فرار نمی‌کند و نقشه‌ی فرار را با عده‌ای در میان می‌گذارد و تصمیم به فرار می‌گیرند و با خطرات فراوان از اردوگاه خارج می‌شوند. بالاخره به کلبه‌ای می‌رسند. پیرمردی به کلبه می‌آید و با آنها خوش‌رفتاری می کند و موقعیت را به آنها می‌گوید. زندانیان راه را پیدا می‌کنند و به نیروهای اسلام می‌رسند و نجات پیدا می‌کنند.

پایی از این دست تماشا، با نگاهی به سرگذشت سردار شهید منصور خادم صادق

بابک طیبی.- شیراز: کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول)، ۱۳۷۹.

۲۰۴ ص، [۲] ص. تصویر (رنگی).- (کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۴۷).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، داستانی است که نگاهی دارد به زندگی شهید خادم صادق؛ از دوران جبهه و حضور در عملیات و مجروح شدن و مداوا در بیمارستان و منزل و همچنین ازدواج شهید منصور خادم صادق در سال ۱۳۴۱ در شیراز به دنیا آمد. در سال ۱۳۶۱ وارد سپاه شد. وی در تاریخ ۱ / ۸ / ۷۲ در حین رانندگی در جاده‌ی دلیجان دچار سانحه شد و به شهادت رسید. او در عملیاتهای رمضان، خیبر، والفجر هشت و چند عملیات دیگر شرکت داشت. از جمله مسؤولیتهای او، مسؤولیت آموزش نظامی لشکر هفت (که به «نوزده فجر» تغییر نام یافت) بوده است. او بارها در جبهه مجروح شد و با این همه، پس از جنگ نیز با پای مصنوعی همچنان مأموریتهای محوله را انجام می‌داد. وی هنگام شهادت مسؤولیت محور را بر عهده داشت. قسمتی از کتاب نیز زیارت خانه‌ی خدا و انجام مراسم حج را مرور می‌کند.

[صفحه ۴۲۴]

پرنده‌ی مهاجر

حسین خورشیدی.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی هوایی، حوزه نمایندگی ولی‌فقیه، معاونت تبلیغات و انتشارات، ۱۱۶.۱۳۷۲ ص.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب بر اساس طرح مشترکی از حسین خورشیدی و ابراهیم حاتمی‌کیا تدوین گردیده و فیلم مهاجر نیز بر مبنای آن ساخته شده است. متن کتاب شامل وقایع و جریاناتی است که در منطقه‌ی جنگی اتفاق افتاده است و در طی آن، سه تن از رزمندگان در منطقه‌ی هور بین نیروهای دشمن گرفتار شده، ناگریز به ادامه‌ی زندگی به صورت مخفی می‌شوند؛ تا جایی که نیروهای خودی تصور می‌کنند که آن‌ها شهید شده‌اند ولی مسیر داستان با استفاده از پهپاد (نوعی هواپیمای کوچک بدون سرنشین، پرنده‌ی هدایت‌پذیر از راه دور که با هدایت خلبان از زمین کنترل می‌شود) تغییر می‌یابد. با استفاده از این هواپیما، نیروهای ایرانی به زنده بودن آنها پی می‌برند و سرانجام با تلاش گمشده‌ها، رزمندگان و کمک پهپاد این افراد نجات می‌یابند.

پرواز بر فراز ویوودینا

نویسنده محمود اکبرزاده؛ ویراستار ابراهیم اقلیدی.- تهران: قدیانی، (چاپ اول): ۳۳۶.۱۳۷۵ ص.- (قدیانی؛ ۲۳۲ / ۷۵؛ رمان: ۷).

طراح روی جلد: حسین نیلچیان.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

داستان در جبهه‌های جنگ در ایران و در بوسنی و هرزگوین اتفاق می‌افتد و قهرمانان، آن دو رزمنده به نام‌های «سردار» و «زمان» از اهالی خرمشهر هستد. در داستان، رویدادهای جنگ ایران و عراق و تشابه آن با جنایات و رویدادها در سارایوو ارائه شده است. «زمان»، که در عملیات مختلف یک دست، یک پا و یک چشم خود را از دست داده است، پس از اتمام جنگ به جبهه‌ی بوسنی می‌رود و در آنجا طراحی عملیاتی را برای آزادسازی رودخانه‌ی ویوودینا و همین‌طور تسلط بر تپه‌ی پرالیجاو با گروهان ۱X انجام می‌دهد. ولی عملیات لو رفته، او به شهادت می‌رسد. سپس «سردار» برای ادامه‌ی مأموریت «زمان» به بوسنی می‌رود. وی در بمباران صرب‌ها با دخترکی به نام «سینونا» که مادر، پدر و بسیاری از اعضای خانواده خود را از دست داده است، آشنا می‌شود، در پایان، سردار همراه سینونا به ایران بازمی‌گردد.

تنگه زانکوها

نویسنده حسین بهزاد.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۱.

۷۷ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان: ۳).

بالای عنوان: داستان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Zankiheh Hill

داستان «تنگه زانکوها» داستان رزمنده‌ای، به نام آرمین، است که ضعیف‌الجثه و مبتلا به آسم و شب‌کوری است. کریم - یکی از افراد گروه - با آرمین کنار نمی‌آید و او را آزار می‌دهد. داستان بر محور روابط بین این دو و سایر رزمندگان در جبهه می‌گردد و نویسنده روابط و تضاد و تنش بین کریم و آرمین را از نگاه شهاب، فرمانده‌ی دسته، به تصویر می‌کشد. آرمین، بیسیم‌چی است و کریم به عنوان کمک او برگزیده می‌شود. شب عملیات فرا می‌رسد. شهاب، کریم و دو نفر دیگر مأمور محافظت از تنگه‌ای می‌شوند که برای نیروها بسیار حیاتی است. ولی دستور دارند که به هیچ وجه درگیر نشوند. بر اثر وقایعی، نیروهای کومله آرمین را

دستگیر می کنند. شرح شکنجه‌هایی که آرمین تحمل می کند، از نگاه شهاب و کریم، در حالی که هیچ یک نمی‌توانند واکنشی نشان دهند، بیان شده است. مقاومت آرمین، با آن جثه‌ی ضعیف، در مقابل شکنجه‌های وحشیانه‌ی کومله، آنها را متعجب می کند. هنگام بازگشت، کریم، جسد بی‌سر آرمین را بر دوش حمل می کند.

[صفحه ۴۲۵]

ثریا در اغما

اسماعیل فصیح؛ نقاشی روی جلد هنر آیلز.- تهران: نشر البرز، (چاپ نهم): ۱۳۷۶.

۳۷۰ ص.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

«ثریا در اغما» داستان فردی است به نام جلال آریان. وی کارمند شرکت نفت آبادان است. پس از شروع جنگ، او و خانوده‌اش به تهران می‌روند. خواهرزاده‌ی وی (به نام ثریا) که برای تحصیلات در پاریس به سر می‌برد، بر اثر حادثه‌ای به حالت اغما افتاده و در بیمارستانی در فرانسه بستری شده است. جلال از طریق مرز بارزگان به پاریس می‌رود و مدتی در آنجا، برای مداوای ثریا اقامت می کند. در آنجا با تعدادی از دوستان قدیمی ایرانی‌اش روبه‌رو می شود. و با دیدن وضع بی‌خیالی آنها، اوضاع ایران و جنگ در فکرش زنده می‌شود. «لیلا آزاده» نویسنده‌ی ایرانی - که ظاهرا در گذشته با او آشنایی داشته است و در شرایط بدی به سر می‌برد - او را ملاقات می کند. هزینه‌ی بیمارستان برای جلال مشکلاتی را فراهم می کند ولی با پیگیریهای او به نتیجه می‌رسد. ثریا فوت می کند و مخارج او مشکل‌ساز می‌شود. در پایان، جلال از برگشتن به ایران صرف‌نظر می کند و... (داستان کتاب دارای پس‌زمینه‌ای از جنگ است).

جنگی بود و جنگی نبود

مجید قیصری؛ به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: نشر صریر، ۱۱۹.۱۳۷۵ ص.- (ادبیات دفاع مقدس؛ داستان: ۱).

کتاب «جنگی بود و جنگی نبود» داستان فردی است که برای بار اول عازم جبهه می‌شود. او با قطار به جنوب می‌رود و خود را به گروهان دوستش می‌رساند و مشغول خدمت می‌شود. شبی دستور حرکت به خط می‌دهند، اما عملیات لو می‌رود و نیروها به مقر برمی گردند. راوی داستان سعی می کند حال و هوای مقرها و پادگانها را بیان کند و شخصیت افراد رزمنده را تحلیل و بررسی نماید. نویسنده، روابط زیبای موجود بین رزمندگان، دلبستگی آنها به یکدیگر و نماز و راز و نیاز و شوخی آنها را به تصویر می کشد. دوباره شب عملیات فرا می‌رسد و تحرک در پادگان موج می‌زند. راوی و یک نفر دیگر امدادگر گردان می‌شوند. حمله انجام می‌شود. راوی وضع منطقه و نیروها و مواضع عراقی‌ها را تشریح می کند. با وجود رشادت فراوان رزمندگان عملیات با شکست موجه می‌شود. عراقی‌ها از حمله باخبر می‌شوند و نیروی اسلام را زیر آتش می گیرند. دستور عقب‌نشینی داده می‌شود. راوی به دنبال دوستان و همرزمان می گردد و شهدا را به یاد می‌آورد.

جنگی که بود

کاوه بهمن، به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: نشر صریر، ۱۳۷۷.

۲۰۵ ص.- (ادبیات دفاع مقدس: رمان؛ ۸).

کتاب «جنگی که بود» داستان زندگی دو جانباز به نامهای رضا و حبیب است. حبیب معلول است و با چرخ حرکت می‌کند و رضا نیز دو چشم خود را در جبهه از دست داده است. جنگ به پایان رسیده و اوضاع تغییر کرده است. در جریان داستان، رضا به یاد دوران کودکی خود می‌افتد. مرگ مادر، گم‌شدن خواهر و پدرش را هنگام حمله‌ی عراقی‌ها به خرمشهر به یاد می‌آورد. همچنین، مقاومت مردم و مسلح شدن آنها در تلاش برای دفاع از کشور را به خاطر می‌آورد. حالا، پس از جنگ، رضا به دنبال خواهرش زهرا به تهران آمده است و بالاخره قبر پدرش را می‌یابد. تمیز بودن قبر پدر، امیدی را در دل رضا روشن می‌کند. خواهر و برادر بالاخره بر سر قبر پدر یکدیگر را بازمی‌یابند. و شور و شعف آنان از پیدا کردن یکدیگر و عظمت این لحظات، رزمنده‌ی دیگری را که در قبرستان است، متحول می‌کند و باعث می‌شود تا او هم به سوی خانواده‌اش بازگردد.

[صفحه ۴۲۶]

چشمانم زنده است

هادی خرمالی.- تهران: سمور، (چاپ اول): ۱۱۵.۱۳۶۹ ص.

«یاشا» با خواهرش «سونا» و مادرش زندگی می‌کند. پدر یاشا فوت کرده است. چشمان سونا در اثر بیماری، در معرض نابینایی هستند. یاشا برای تحصیل در دبیرستان همراه دوست صمیمی خود، آنا، به شهر می‌رود. در آنجا با مراد آشنا شده، دوستانی صمیمی می‌شوند. یاشا در کنکور قبول نمی‌شود و با قرض کردن پول، برای ادامه‌ی تحصیل به آلمان می‌رود. آنا معلم می‌شود. یاشا در آلمان با یک دختر ایرانی - به نام گلی - ازدواج می‌کند. آنا نیز به سونا علاقه‌مند می‌شود. در آلمان، یاشا در رشته‌ی چشم‌پزشکی و همسرش هم در رشته‌ی پزشکی زنان قبول می‌شود. جنگ شروع می‌شود. آنا و مراد به جبهه می‌روند و در عملیات شکستن حصر آبادان شرکت می‌کنند. آنا طی عملیات، دست و پای خود را از دست می‌دهد و مراد شهید می‌شود. یاشا پس از شنیدن این خبر، با همسرش به ایران می‌آید و به دیدار آنا می‌رود. حال آنا وخیم می‌شود و به تهران انتقال می‌یابد. آنا از یاشا می‌خواهد تا چشمهای وی را به چشمهای سونا پیوند بزنند. پیوند انجام می‌گیرد و سونا بینایی خود را بازمی‌یابد و آنا به شهادت می‌رسد.

چشمهای روشن

حمیدرضا شاه‌آبادی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارگاه قصه و رمان، ۱۱۰.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: حبیب‌الله صادقی.

عنوان روی جلد: رمان چشمهای روشن.

«ناصر» رزمنده‌ای است که تازه از بیمارستان مرخص شده و در اثر موج‌گرفتگی گاهی دچار کابوس و تیرگی دید می‌شود، ولی فرمانده از این موضوع مطلع نیست و او را همراه راهنمایی به نام «عادل» برای شناسایی توپخانه‌ای که شهر را گلوله‌باران می‌کند، می‌فرستد. راهنما او را به آنجا می‌برد. ولی مکان توپخانه را تغییر داده‌اند، مأموریت عادل تمام شده است ولی ناصر او را ترغیب می‌کند تا محل جدید توپخانه را، که در کنار یک روستاست، پیدا کنند. با ترفندی وارد ده می‌شوند و به طریقی همه‌ی مردم روستا

را از ده خارج می‌کنند. ناصر به سراغ زندانی‌های گروگان گرفته شده می‌رود و آنها را آزاد و از محوطه دور می‌کند و ناگهان تاریکی به سراغش می‌آید. با استعانت به ائمه‌ی اطهار و حضرت علی‌اکبر (ع) تاریکی چشمها از او دور می‌شود و نشانی صحیح محل توپخانه را با بیسیم مخابره می‌کند و گلوله‌ی توپ رزمندگان توپخانه‌ی دشمن را منهدم می‌سازد.

چلچله‌ها

محمود گلابدره‌یی.- تهران: خجسته، (چاپ اول): ۲۰۵.۱۳۸۰ ص.- (داستان ایرانی؛ ۲).

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب «چلچله‌ها»، داستان «آعزیز آقا» است. وی پس از اشغال خرمشهر توسط عراق، همراه با گروهی از بسیجیان شمیران، طی عملیات بیت‌المقدس و آزادسازی خرمشهر به عراق می‌رود و چون زبان عربی می‌داند، می‌تواند خود را به کربلا برساند. او با عشقی که به حضرت امام حسین (ع) دارد، ماندن در کربلا و خادمی حرم را بر بازگشت به ایران ترجیح می‌دهد. در آن‌جا «آعزیز آقا» با خانواده‌ای ایرانی آشنا می‌شود. پس از مدتی، آنها می‌خواهند او با دخترشان، پونه، ازدواج کند ولی او که دختر عموی خود را در نکاح دارد، نمی‌پذیرد. با افزایش فشار حکام عراق و میل شدید این خانواده‌ی برای بازگشت به ایران، همگی با مساعدت کردهای عراقی، به ایران بازمی‌گردند. «آعزیز آقا»، پس از حدود شش سال اقامت در کربلا، اوضاع را در خانواده‌ی خود، دگرگون شده می‌یابد. پس از مرگ پدربزرگ وی، خانواده بر سر میراث به جان هم افتاده‌اند و به سبب بی‌خبری از وی، او را مفقودالاثر دانسته‌اند. او از وضع موجود بسیار ناراضی است و سر به کوه و بیابان می‌گذارد.

[صفحه ۴۲۷]

حادثه چهارم

مصطفی خرامان؛ ویراستار فریدون عموزاده خلیلی.- تهران: قدیانی، (چاپ اول): ۸۸.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: مهنوش مشیری.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

فرزان، خبرنگار جوانی است که به اصرار دختر خاله‌اش، (نامزد دوستش محسن) برای یافتن محسن به جبهه می‌رود. برادر محسن (که محمود نام دارد) در عملیاتی تیر خورده، جا می‌ماند. محسن از این که جسد برادر خود را تنها بگذارد. ناراحت است و نمی‌خواهد برگردد. فرزان خبر شهادت محمود را به خواهر خود - مریم - می‌دهد. مریم نزد عمویش می‌رود تا او را در رسانیدن خبر شهادت محمود به پدر و مادرش و بازگرداندن محسن کمک کند. ولی متوجه می‌شود که محمود از بیمارستانی در تهران خبر مجروح شدن خود را به او داده است. بعثی‌ها محمود را مرده محسوب کرده، بر رویش خاک ریخته بوده‌اند، ولی پس از چندی به هوش آمده، علی‌رغم جراحات وارده، خود را به نیروهای خودی رسانده است! همه از زنده بودن وی خوشحال می‌شوند. محمود و فرزان برای بازگرداندن محسن، به منطقه می‌روند و در پایان، همه در تدارک ازدواج محسن هستند.

حدیث عشق

جمشید طاهری.- تهران: کوشش، (چاپ اول): ۲۵۵.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این رمان دارای پس‌زمینه‌ای از جنگ است. قهرمان داستان این کتاب دختری است به نام نوشین که پدرش را - که یک سرگرد خلبان به نام «سرگرد فرامرز فروزنده» بوده - در جنگ از دست داده و چون به پدر او اتهام خیانت داده‌اند، نوشین بسیار ناراحت شده و به قصد ثابت کردن بی‌گناهی و اثبات شهادت پدر خود را دارد. «سروان مالکی» که در مأموریت همراه سرگرد بوده، به دلایل بغض شخصی این اتهام را به او وارد کرده است. آنها در هنگام بازگشت در دام هواپیماهای عراقی افتاده و دشمن، هواپیمای آنها را با موشک زده است و آنها اجبارا اجکت کرده‌اند. سرگرد فروزنده در هنگام فرود بر روی زمین، در نتیجه‌ی اصابت یک موشک دیگر به شهادت می‌رسد. داستان، شرح تلاشها و وقایعی است که برای نوشین و خانواده‌اش پیش می‌آید تا در نهایت بیگناهی پدر نوشین، ثابت و از او رفع اتهام می‌شود.

حصر دل

نوشته عبدالله گیویان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۷۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان: ۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:

The Captivity of the Heart

اسماعیل، محمود، مهدی و حسین، چهار دوست صمیمی‌اند که از زمان تحصیل در دانشگاه، با هم در مبارزات برای پیروزی انقلاب شرکت کرده‌اند. این داستان از زبان اسماعیل (که برادر زن مهدی نیز می‌باشد) بیان شده است. این چهار دوست با هم به جبهه می‌روند و بنا به موقعیت، مسؤولیتی را به عهده می‌گیرند. در جریان یک عملیات، اسماعیل مجروح می‌شود و مهدی در هنگام عیادت او، دفترچه‌ای را که متعلق به محمود بوده و اینک شهید شده به او می‌دهد. اسماعیل در یکی از صفحات آن عکس تمام رخی از خودش می‌بیند که محمود کشیده و زیرش نوشته عکس نیم‌رخ اسماعیل. همین اشاره کوچک او را وامی‌دارد که بیشتر به کاوش در درون خود بپردازد تا آن نیمه دیگرش را نیز بازشناسد. از این پس، جسارت او در جبهه بیش از پیش می‌شود و شجاعانه می‌جنگد تا بالاخره در شکستن حصر آبادان که نقش قاصد را دارد به سختی مجروح و بستری می‌شود.

[صفحه ۴۲۸]

حماسه یک زن

امیر شمس‌الدین حشمت‌زاد؛ ویرایش واحد ویرایش انتشارات مقشع.- تهران: مجمع قرآنی شیعه علی (ع) (مقشع)، (چاپ اول): ۳۵.۱۳۷۹ ص.: مصور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داستان کوتاه درباره‌ی زنی است که در زمان کودکی او پدرش را به خاطر داشتن نوار سخنرانی امام (ره) اعدام کرده‌اند. وی در پانزده سالگی، ناخواسته، به عقد یک جوان آبادانی درمی‌آید و راهی آبادان می‌شود. پس از پیروزی انقلاب و شروع جنگ،

شوهرش علی به شهادت می‌رسد و فرزندش مصطفی به اسارت درمی‌آید. او خود را به شکل مرد درمی‌آورد و برای دیدار با فرزند اسیرش در عراق پس از پشت سر گذاشتن حوادث و ماجراهایی - خود را به اردوگاه می‌رساند. ولی درمی‌یابد که فرزندش به وسیله افسری مست به شهادت رسیده است. با کمک کردهای مبارز به فکر انتقام و نابودی اردوگاه برمی‌آید و در این راه به شهادت می‌رسد.

حمایل، نام زن

شادی صدر؛ ویراستار نرگس آبیار.- تهران: نشر روزگار (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۹۲ ص. - (نشر روزگار؛ ۷).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، داستان زنی به نام «حمایل» است. همسر او (عباس) در جبهه، در جریان انجام یک عملیات شناسایی، در عمق خاک دشمن به شهادت می‌رسد. از عباس، دختری به نام «حوریا» به جا مانده است. حمایل به سبب اختلاف با مادر شوهر، همراه با دخترش از خانه می‌گریزد و با شغل بهیاری روزگار می‌گذراند. روزی در بیمارستان با برادر عباس (حبیب) مواجه می‌شود. حبیب همبازی دوران کودکی و به او علاقه‌مند بوده است. ولی به جهت کمی سن، و بر اثر اصرار خانواده، حمایل با عباس ازدواج کرده بود. موج انفجار و بحرانهای بعدی باعث شده تا حبیب به خاطر گذشته‌ی خود دچار بیماری چند شخصیتی شود و از زبان دیگران، برخوردهایی را که در گذشته با او و حمایل شده و آنها را از هم جدا کرده است، به زبان آورد. حبیب و حمایل، بعد از سالها ازدواج می‌کنند. اما در همان روز نخست وصلت، حبیب در اثر شوک به شهادت می‌رسد.

خانه ابری

محمدکاظم مزینانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارگاه قصه و رمان، (چاپ اول): ۷۱.۱۳۷۸ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Cloudy House: Novle

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

در این داستان، خواننده با پسربچه‌ی شانزده ساله‌ای به نام علی آشنا می‌شود که در یک روستا زندگی می‌کند. او اسبش، (شبدیز) و سگش، (گرگی) را خیلی دوست دارد. علی تصمیم می‌گیرد به جبهه برود. با رفتن او، خانه از هیاهو و وجودش خالی می‌شود. علی به قدری به اسبش علاقه‌مند است که زمان نامه نوشتن برای خانواده، نامه‌ای هم برای شبدیز می‌نوشت و مادرش آن را برای اسب می‌خواند. بعد از دو ماه، علی به مرخصی می‌آید. اما طاقت ماندن در خانه را ندارد. بنابراین، در میان ناراحتی افراد خانواده به جبهه برمی‌گردد. بعد از مدتی در طلائیه شهید می‌شود و در همان زمان، شبدیز نیز، در کنار آلونکی که همیشه با علی آنجا می‌رفتند، می‌میرد. جنازه علی را به ده آورده، به خاک می‌سپارند. بعد از مدتی پدر علی نیز به جبهه می‌رود.

[صفحه ۴۲۹]

خنکای سپیده دم سفر

ناهید طباطبایی.- تهران: خجسته، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۱۲ ص.- (داستانهای ایرانی؛ ۴).

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب، داستان عده‌ای از زنان مجرم و بزهکار است که هر یک به سبب انجام یک عمل خلاف، بازداشت شده، زندانی هستند؛ زنان بدکاره، قاچاقچی، قواد، عاشق (که به خاطر عشق به دیگری، همسر خویش را کشته‌اند تا با او ازدواج کنند) و یک دزد جنگ‌زده‌ای که به جز دزدی، به فروش مواد مخدر نیز اقدام کرده است. شیدا دختر جنگ‌زده‌ای است که پس از آغاز جنگ و شهادت برادرش، به تهران آمده و پس از مدتی به اعمال خلافی چون دزدی و فروش مواد مخدر اقدام کرده است. کتاب داستان زندگی اسف‌بار هر یک از زنان در بیرون از زندان و نقل آن برای دیگران است.

خواب‌های تلخ عمران

یاسر هشترودی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۲۷ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان؛ ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Bitter Dreams of Umran

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

«خواب‌های تلخ عمران» کاری است از سید یاسر هشترودی» که در آن، خاطرات مصطفی اسدی (رزمنده‌ی اسیری که مدت شش سال در اسارت عراقی‌ها بوده و در سال ۱۳۶۷ آزاد شده) به رشته تحریر درآمده است. «عمران» نام مستعار مصطفی اسدی است که در این کتاب، خاطرات خود را از شکنجه‌گاههای رژیم بعثی عراق بیان می‌کند؛ همان مکانهایی که به عنوان بازداشتگاه و اردوگاه اسیران، اسرای پرتوان اسلام را زیر سخت‌ترین شکنجه‌های روحی و جسمی قرار می‌دادند. عمران از این مکانها با تعبیر خواب‌های تلخ یا کابوس یاد می‌کند.

داستان مهر سرخ

نوشته: حسن جابری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۱.

۱۱۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان؛ ۱۴).

عنوان روی جلد: مهر سرخ.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Pinkish Love

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

محمد، رزمنده‌ی ایرانی، در جنگ مفقود می‌شود؛ ولی نجمه، (همسرش)، از زنده بودن او مطمئن است. آنها پسری به نام «علیکو» دارند که حرف نمی‌زند. محمد اهل جزیره‌ی لومان بوشهر، و نجمه اهل شیراز بود. محمد او را در شیراز می‌بیند و با او ازدواج می‌کند و او را به لومان می‌برد و خود به جنگ می‌رود و دیگر خبری از او نیست. در همین اوقات، یک سرباز عراقی، (به نام کامل) که زخمی شده، به لومان می‌آید و مورد محبت «علیکو» قرار می‌گیرد. «علیکو» هر روز برای او نان و سیب‌زمینی و آب می‌برد. نجمه مادر علیکو از ماجرا خبردار می‌شود، ولی به خاطر علیکو، کامل را لو نمی‌دهد. در همین زمان، طاهره (عمه‌ی علیکو) خوابی می‌بیند. خواب او تعبیر می‌شود و محمد، که یک پایش را از دست داده است، به میهن بازمی‌گردد. کامل نیز که امکان فرار با یک

کشتی عربستانی را داشته، به خاطر محبتهای علیکو می‌ماند و به محمد خوش‌آمد می‌گوید.

[صفحه ۴۳۰]

دال: زندگی مهاجران ایرانی در سوئد بعد از انقلاب

محمود گلابدره‌یی.- تهران: نشر پیکان، (چاپ دوم): ۳۶۴.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب قبلا توسط ناشران مختلف در سال‌های متفاوت منتشر شده است.

داستان این کتاب شرح سرگذشت یک خانواده‌ی ایرانی فراری است. فردی به نام «نبی شمیرانی» بعد از تلاش فراوان برای پیروزی انقلاب، ایران را به قصد سوئد ترک می‌کند. پنج سال بعد، پس از آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، همسر و دو فرزند او نیز ایران را ترک می‌کنند. نبی در سوئد با تعارضات فرهنگ ایران و اروپا آشنا می‌شود. او همیشه به یاد ایران و اوضاع آن است. او نمی‌تواند خود را با فرهنگ آنجا هماهنگ کند و سرانجام با همسر و فرزندانش درگیر می‌شود و پلیس، طبق قانون سوئد، او را دستگیر می‌کند.

در امتداد سپیده

محمود اکبرزاده.- تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۲۷۲.۱۳۷۳ ص.

کتابنامه در پاورقی.

این کتاب نخستین بار در مجله‌ی اطلاعات هفتگی تحت عنوان «در پناه شب» منتشر شده است.

شیرزاد پس از سال‌ها اسارت در عراق به وطن بازمی‌گردد. اردشیر - برادر کوچکتر شیرزاد - معتاد شده است. شیرزاد تصمیم به اصلاح رفتار اردشیر می‌گیرد. ولی به تدریج پی می‌برد که برادرش در باند فروش مواد مخدر فعالیت می‌کند. ریاست باند را مردی به نام پرویز، بر عهده دارد. شیرزاد به کمک تعدادی دیگر از دوستان آزاده‌ی خود به محل کار پرویز صدماتی وارد می‌سازد. پرویز مجبور به ترک محل کار خود می‌شود. در این میان، داوود - یکی از دوستان شیرزاد - با پارمیس (خواهرزاده‌ی پرویز) آشنا می‌شود و پارمیس محل اختفای پرویز را به داوود می‌گوید. ولی پرویز متوجه شده، به سمت جنگلهای شمال کشور فرار می‌کند. شیرزاد و پرویز در درگیریهای نیروی انتظامی با افراد پرویز کشته می‌شوند و باند قاچاق پرویز نیز متلاشی می‌شود. داوود از پارمیس خواستگاری می‌کند ولی به خاطر رفتن به بوسنی و کمک به مردم آنجا، او را ترک می‌کند و پارمیس قول می‌دهد که منتظر او بماند.

در جست و جوی من

نویسنده منیژه جانقلی.- [تهران]: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۱۱ ص.- (رمان؛ ۱۲).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب، داستانی درباره‌ی آغاز جنگ ایران و عراق، در زمان اشغال خرمشهر و آبادان و خیانتهای بنی‌صدر است. شخصیت اصلی داستان، خانم دکتری به نام «هانیه» از اهالی خرمشهر است که سالها درس خوانده تا به مردم منطقه‌ی خود خدمت کند. عراق به ایران حمله می‌کند و او به پرستاری از بیماران جنگ می‌پردازد. در این بین، وی مجروح می‌شود و دو دست خود را از ساعد از دست می‌دهد. وی را به تهران می‌آورند و دوران نقاهت را در خانه‌ی مادرشوهر دوستش (مریم) سپری می‌کند. در آنجا با دختر خواهر شوهر مریم (به نام آذر) که انسان بلندپروازی است، دوست می‌شود. هانیه تأثیر زیادی بر آذر می‌گذارد. مریم شهید می‌شود و هانیه با محسن (همسر سابق مریم) ازدواج می‌کند. سرانجام محسن هم به شهادت می‌رسد.

[صفحه ۴۳۱]

دل دلدادگی (جلد ۱)

شهریار مندنی‌پور.- تهران: زریاب، (چاپ اول): ۴۶۳.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مندرجات: باد و خاکستر زیتون؛ خاک شیدای سراندیب؛ خنیای آب؛ دوزخ آشام و آتش آشام؛ دانایی دانه افرا؛ در ناهاری نقره‌ای؛ دریای بهشت.

این کتاب، یک رمان دو جلدی و دارای زمینه‌ای از جنگ است. در یکی از روستاهای رودبار (به نام آوشیان)، دختری به نام روجا با پدر و مادر پیرش زندگی می‌کند. پسری به نام کاکایی خاطرخواه روجا است و بهانه‌های بسیار خود را به خانه آنها می‌رساند. روجا به کاکایی قول می‌دهد که زمانی که از جبهه برگردد، با او ازدواج کند. کاکایی در جبهه مشغول فعالیت می‌شود و عراقی‌های زیادی را در سرپل ذهاب از بین می‌برد و در تمام طول دو سال سربازی به فکر روجا است. روجا بدون این که کاکایی بداند با مردی به نام داود ازدواج می‌کند. تمام خانواده‌ی داود در خارج به سر می‌برند. داود دبیر دبیرستان است. حاصل این ازدواج دو دختر به نامهای گلنار و زیتون است. روجا همواره به فکر ترقی است. در مدرسه، قطعه زمینی به داود تعلق می‌گیرد و آنها تصمیم می‌گیرند زمین را بسازنند.

بقیه‌ی داستان در جلد دوم پی گرفته می‌شود.

دل دلدادگی (جلد ۲)

شهریار مندنی‌پور.- تهران: زریاب، (چاپ اول): ۱۳۷۷، [۵]، ۴۷۰ – ۹۲۸ ص.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب جلد دوم از داستان «دل دلدادگی» است. روجا و داود خانه خود را با مرارت و سختی زیاد می‌سازند. کاکایی در جبهه همیشه به یاد روجا است و همین، او را در جنگ مقاوم نگه می‌دارد. فکر وصال روجا به او پایداری می‌دهد. از این که روجا ازدواج کرده، بیخبر است. داود مطلع می‌شود که مادرش در خارج خودکشی کرده و پدرش روانی شده است و این موضوع او را بسیار ناراحت می‌کند. شبی در رودبار زلزله همه چیز را به ویرانه‌ای تبدیل می‌کند. خانه‌ی جدید روجا، که در رودبار است، نیز

خراب می‌شود. او زیتون را نجات می‌دهد، ولی گلنار زیر آوار می‌ماند. داود چون خود را در مرگ گلنار مقصر می‌داند،خودکشی می‌کند. زندگی روجا بوی رخوت گرفته است. در نهایت روجا به جای گلنار دختری به نام تی‌تی‌پری را - که مادرش را از دست داده است - نزد خود می‌آورد؛ و....

دل فولاد

منیرو روانی‌پور.- شیراز: نشر شیوا، (چاپ اول): ۲۷۵.۱۳۶۹ ص.

این کتاب در سال ۱۳۷۱ توسط انتشارات نیلوفر در تهران در ۲۷۵ صفحه و در سال ۱۳۷۹ نیز توسط نشر قصه در تهران ۲۷۱ صفحه نیز منتشر شده است.

ماجرای این کتاب، داستان زن نویسنده‌ای به نام افسانه است که ضمن ویراستاری برای یک مؤسسه فرهنگی، مشغول نوشتن کتابی نیز هست. افسانه به سبب مشکلاتی در محل سکونت، به یک خانه‌ی جدید نقل مکان می‌کند. سیاوش، پسر صاحبخانه‌ی جدید که در اوایل جنگ عضو یک گروه پارتیزانی بوده و به اسارت عراقی‌ها درآمده، به علت شکنجه‌های دشمن در بیمارستانی بستری گردیده است. پرستاری به نام ناهید - که در آن بیمارستان مشغول به کار بود، به سبب شدت جراحات وارده، جهت تسکین درد، بارها به او مورفین تزریق می‌کند و این امر باعث اعتیاد وی می‌شود. سیاوش از بیمارستان فرار می‌کند، ولی اعتیاد خود را ترک نمی‌کند. سیاوش به افسانه علاقه‌مند می‌شود. ولی افسانه به جهت مشکلات جدیدی که پیش می‌آید، سیاوش را طرد کرده، به خانه‌ای دیگر می‌رود.

[صفحه ۴۳۲]

دلواپسی

هادی غلام‌دوست.- تهران: نشر برنامه، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۷۹ ص.

طراح روی جلد: م. ر. لاهیجی.

شمارگان: ۵۰۰ نسخه.

قهرمان داستان، داریوش، سربازی است که محل خدمت او در پدافند هوایی است و بر اثر جراحت ترکش، قطع نخاع می‌شود. او در جبهه به شکارچی معروف بوده زیرا همیشه با ترفندهای خاصی عقربها و رتیلها و مارها را شکار می‌کرده است. او پس از ازدواج با صدیقه، جانباز می‌شود. صدیقه تمام کارهای او را انجام می‌دهد؛ کارهایی مثل: «شست‌وشو، غذا دادن، لباس پوشاندن به او و بسیاری از کارهای دیگر» که همه‌ی آنها را با عشق و علاقه و صبر و بردباری انجام می‌دهد و به صحبتهای اقوام و آشنایان مبنی بر جدا شدن و ترک داریوش توجهی نمی‌کند. از سویی داریوش نیز، بارها از او خواسته است تا وی را ترک کند و جوانی‌اش را فدای او نکند. اما صدیقه با صبر و حوصله، همیشه با تمیزترین و زیباترین لباسها و آرایشها در مقابل داریوش ظاهر می‌شود. در نهایت، با گذشت ایام، داریوش ضعیفتر و نحیفتر می‌شود و عاقبت در حرم یک امامزاده به شهادت می‌رسد.

دندان کوسه

نویسنده: محمدرضا زرکش: همدان: مفتون همدانی، ۶۳.۱۳۸۰ ص.

در کتاب «دندان کوسه»، عملیات حمله‌ی رزمندگان ایرانی با قایق به یک پایگاه موشکی عراق، تشریح شده است. رزمندگان پس از پیروزی بر دشمن و به غنیمت گرفتن قایقهای آنها، اسرای عراقی را به ساحل می‌آورند؛ اسرا که جوان نیستند و وحشت کرده‌اند، از رفتار پرمهر سپاهیان ایرانی و از شهامت و برخورد مهربانانه‌ی آنها شگفت‌زده می‌شوند و فریاد «الموت لصدام» و «الله‌اکبر» سر می‌دهند و وقتی می‌بینند که «هلیکوپترهای شنوک» هم ایرانیان زخمی و هم اسرای زخمی عراقی را، با هم، به بیمارستان می‌برند، بر شگفتی آنها افزوده می‌شود و این بار سرهنگی که اسیر شده نیز زیر لب «الموت لصدام» زمزمه می‌کند، در این خاطرات – که داستان‌گونه روایت شده‌اند – مسائلی هم درباره‌ی مقابله با نیروهای آمریکایی در خلیج‌فارس آمده است.

دور گردون

طاهره ایبد.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)؛ چاپ و نشر فرهنگ گستر، (چاپ اول): ۲۹۳.۱۳۷۸ ص.- (فرهنگ گستر؛ ۶۴. هنر و ادب پایداری: ۱. رمان؛ ۱).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به انگلیسی: Vicissitudes of Times

این کتاب: داستان زندگی یک رزمنده‌ی جانباز، پس از پایان جنگ است. ایوب در جنگ پاهای خود را از دست داده و موجی شده است. روزی خبر شهادت او را به والدین او و ثریا (همسرش) می‌دهند ولی در سردخانه، متوجه زنده بودن او شده، وی را به بیمارستان منتقل می‌کنند. پدر ایوب از شدت خوشحالی، سکته کرده، فوت می‌شود. پس از مدتی ایوب را به خانه می‌آورند. ثریا، همسر ایوب، زنی وسواسی است و همه چیز را نجس می‌داند. لذا از خانه‌ی ایوب رفته، تقاضای طلاق می‌کند. ایوب کنترل ذهنی خود را از دست داده، دائما فکر می‌کند که زمان جنگ است. دختر ایوب، (مهتاب) است و نامزدش، «هاشم»، نام دارد. حالات روحی ایوب بدتر می‌شود، به طوری که داماد خود را نامحرم می‌داند و او را می‌رنجاند. از طرفی، خانواده‌ی هاشم هم خود مشکلاتی دارند. سرانجام مهتاب به خاطر کارهای ایوب، برای زندگی، نزد مادرشوهر خود می‌رود. ایوب هم نزد فردوس، (مادر خود) زندگی می‌کند، تا این که شبی حال ایوب وخیم شده، به شهادت می‌رسد.

[صفحه ۴۳۳]

دوستان خوب من

م.ح. عباسپور تمیجانی.- تهران: آشنایی، (چاپ اول): ۱۶۶.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: ملیکا سعیدا.

شمارگان: ۱۰۰۰۰۰ نسخه.

داوود نزد عموی کتابفروش خودکار می‌کند. پدرش معلم است و مادرش از مشکلات اقتصادی زمان جنگ، که زندگی را سخت کرده است، می‌نالد و همیشه شوهرش را فرد نالایقی می‌داند. پس از مدت زمانی که داوود با شخصیتها و نویسندگان متعدد و متعهدی آشنا می‌شود، درباره‌ی نحوه‌ی زندگی و برخوردهای مردم، (به ویژه مادرش) به تفکر می‌پردازد. سعید، دوست صمیمی

داوود، در استخر غرق می‌شود و او را بـا انـدوه فراوان تنها می‌گـذارد. در مجلس ختم سـعید، داوود او را در رؤیای خود می‌بینـد و پنـدش را برای نیکی و استفاده‌ی خوب از زندگی می‌شـنود. پس از آن، داوود نسـبت به افرادی که در جبهه می‌جنگند و در مقابل دشمن از جان خویش می‌گذرند، به تفکر می‌پردازد و تحول بسزایی در نگرش او نسبت به اطرافیانش پیدا می‌شود.

دوشنبه‌های آبی ماه

محمدرضا کاتب؛ به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: نشـر صریر، (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۷۵ ص.- (ادبیات دفاع مقدس؛ رمان: ۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

بابا معلمی است که شهر را رها کرده و به جبهه آمده است و به سبب توانایی‌هایی که از خود نشان می‌دهد، معاون قرارگاه می‌شود. اکنون نیروهای وی در محاصـره‌اند و او تمام تلاش خود را می‌کند تا روحیه‌ی آنها تضـعیف نشود. با بدن زخمی، سوار بر موتور، با کمـک یـک پرسـتار، به دلگرمی نیروهای زخمی می‌آیـد که هیـچ امیـدی به زنـده مانـدن از پاتک دشـمن ندارنـد. حضور او تأثیر شگرفی در اطرافیـان، به خصوص در مهنـدس که سـرهنگ ارتش و از نظامیـان کارکشـته است، می‌گـذارد. مهنـدس و بابا مأمور به همکاری با هم می‌شونـد. مهنـدس در ابتـدا نمی‌توانـد با روحیه‌ی او و همکاری او موافق باشد و مداوم او و اطرافیانش را تهدید می کند، تا این که بالاخره تسلیم روح والای او می‌شود و به درجه‌ای می‌رسد که حتی شهید می‌شود.

دیار آشنا

عزت‌الله معظمی گودرزی؛ ویرایش علی‌محمـد گودرزی.- تهران: ارتش جمهوری اسـلامی ایران، نیروی هوایی، انتشارات عقیـدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۲۷۳ ص.- ([انتشارات عقیدتی سیاسی نیروی هوایی ارتش؛ ۱۰]).

طراح روی جلد: حمیدرضا خزائی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، شـرح سرگذشت و مأموریتهای یک سرباز شهید نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران به قلم خود او است. او سربازی است که با گذشـتن از جان و زن و فرزنـد خویش به مرکز فرمانـدهی دشـمن بعثی در بغـداد نفوذ می‌کنـد و با کمک مردم جان بر کف عراق و نیروهای مخالف رژیم، نسبت به سازماندهی آنها برای شناسایی مکانهای نظامی - از جمله کارخانجات باروت‌سازی و اسـلحه‌سازی - اقـدام می‌کنـد و با هـدایت خلبانان شـجاع، بدون آسـیب رساندن به مردم عادی، باعث انهدام مواضع حساس نظامی عراق می‌شود و سـرانجام بـا پیروزی به آغوش میهن اسـلامی برمی‌گردد. این سـرگذشت، به دلیـل مسائل امنیتی، با پاره‌ای تغییرات، منتشـر شـده است. کتاب دارای سـیزده بخش و یک مقـدمه است. عناوین بخشـها عبارتند از: «دیار آشـنا، در کلاس درس، به سوی مـأموریت، در راه مـأموریت، خـارج از دیـار آشـنا، در بغـداد، نخسـتین مـأموریت، دومین عملیـات، مـأموریتی از نوع دیگر، سـرقت مسلحانه، حمله به مرکز استخبارات، هجوم و خستگی».

رابطه پنهان: داستان بلند

کاظم جیرودی؛ ویراستار علی‌اکبر قاضی‌زاده.- تهران: فرادید، (چاپ اول): ۲۰۰.۱۳۷۸ ص.

طراح روی جلد: فریبا جعفری.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داستان کتاب، ماجرای زندگی شهیدی به نام محسن است که به نقل از زبان شوهر خواهر وی، محمد، بیان می‌شود. نقطه‌ی شروع داستان، مراسم شهادت محسن در مسجد است و یادآوری وقایع گذشته، از لحظه‌ی آشنایی با او تا مفقود شدن و یافتن جنازه‌ی شهید. محمد، داماد خانواده، وی را قبل از انقلاب در خانه‌ی همسر آینده‌ی خویش می‌بیند. قبل از پیروزی انقلاب، محسن - که نوجوانی باادب و تا حدودی کم‌حرف است - به مبارزه با رژیم پهلوی می‌پردازد. سپس در گیر و دار دستگیری و به زندان افتادن و مجروح شدن او، انقلاب به پیروزی می‌رسد. محسن با معصومه به سادگی ازدواج می‌کند و به جبهه‌های غرب و جنوب می‌رود و در ارتفاعات بازی دراز به شهادت می‌رسد و پس از دو ماه، پیکر پاک او به خانه بازمی‌گردد.

راه خانه‌ات را به من نشان بده «رمان»

نویسنده کامران سحرخیز.- تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۱۳۹.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: محسن تقوی‌پور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داستان این کتاب، ماجرای تعداد از رزمندگان در جبهه‌ی گامو است. مجتبی، امیرحسین و حمید، سه تن از رزمندگان شناسایی تیپ حر، به منطقه‌ی دشمن رفته‌اند. مجتبی به شهادت می‌رسد. حمید و امیرحسین، که مجروح شده، می‌گریزند و در میان برفها خود را به علی‌رضا، نگهبان قله‌ی جبهه‌ی خودی می‌رسانند. اصغر، دیگر رزمنده‌ی نگهبان قله، که برای آوردن آذوقه و دارو و باطری بیسیم از قله پایین رفته، دیر کرده است. حمید سعی می‌کند امیرحسین را، به خاطر شدت جراحات، به تنهایی به پشت جبهه برساند. وی در مه و سرمای شدید از علیرضا جدا می‌شود و دیگر هیچ وقت آنها را نمی‌یابند. قهرمانان داستان گیلک هستند و در متن رمان از جملات و گویشهای محلی استفاده شده و راهنمای این واژه‌ها در پایان کتاب آمده است.

راه دراز استانبول

مصطفی زمانی‌نیا.- تهران: فردوس (چاپ دوم): ۴۱۹.۱۳۷۲ ص.

طراح روی جلد: فرمان.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

«راه دراز استانبول»، داستان تعدادی از جوانان است که تصمیم می‌گیرند چند روزی برای گردش و تفریح به ترکیه سفر کنند. یکی از جوانان، در طول داستان، اوضاع و احوال سفر را پی می‌گیرد و در پایان به نتایجی می‌رسد که حاکی از نارضایتی او از فساد زمانه است. زن و مردی که از وضع ایران در زمان جنگ شاکی هستند، رزمنده‌ای با افراد خانواده‌ی خود که قصد سفر از ترکیه به عربستان (برای زیارت خانه خدا) را دارند و دانشجویی که در فرانسه تحصیل می‌کرده و پس از شروع جنگ به ایران بازگشته و در روزهای اول جنگ در خرمشهر و آبادان حضور داشته است و اکنون عزم سفر به فرانسه را دارد، از جمله مسافران هستند. بعد از عبور از مرز ترکیه، تعدادی از مسافران بارها از رفتار اعمال خلاف شرع سایر مسافران (چون مشروب‌خواری و حرکات زشت ناشی

از مستی) رنجیده و اعتراض می‌کنند. بالاخره پس از روزهای متمادی همگی به استانبول می‌رسند.

[صفحه ۴۳۵]

رضا فرزند صالح

لطف‌الله مهدوی.- قم: حوزه علمیه، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۸۷.۱۳۷۸ ص.

عنوان به انگلیسی: Reza the Pious Son

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

چاپ دیگری از این کتاب، در سال ۱۳۸۰، توسط بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه‌ی علمیه قم) عرضه شده است.

زن و شوهری، پس از سالهای نذر و نیاز، صاحب فرزندی به نام رضا می‌شوند. در دوران انقلاب، پدر رضا توسط ساواک دستگیر می‌شود و دیگر خبری از او نمی‌رسد. اکنون رضا، نان‌آور خانواده است. او در دوره‌ی انقلاب و پس از آن، در بسیج و جهاد سازندگی فعالیت می‌کند. با شروع جنگ، رضا می‌خواهد به جبهه برود، ولی به سبب بیماری مادر، مشکلات زندگی و سفارشات اکید حاج‌آقا (امام جماعت مسجد محل) نزد مادر می‌ماند. روزی شخصی به سراغ آنها آمده، می‌گوید که در ایام قدیم، پدر رضا، به او، که اموالش را دزد برده بود، کمک کرده است و مبلغ قابل توجهی به آنها می‌دهد. رضا پس از دادن مبلغی در راه خدا و جبهه، بقیه‌ی پول را به درمان مادر و خرج خانه اختصاص می‌دهد و راهی جبهه می‌شود. در پایان داستان، حاج‌آقا به شهادت رسیده است و رضا، پس از بازگشت از جبهه، به بهشت زهرا به زیارت مزار وی می‌رود.

رمز و راز جنگ

مؤلف احمد اصغریان جدی؛ همکار ابوالقاسم فراست؛ ویراستار علی‌محمد سجادی.- تهران: دانشگاه شهید بهشتی، (چاپ اول): ۱۹۷.۱۳۷۸ ص.- (انتشارات دانشگاه شهید بهشتی؛ ۲۹۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Touch of the War

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از خاطرات نویسنده است که در سه فصل ارائه شده‌اند. موضوع برخی از خاطرات عبارتند از: «خاطره‌ای از بمباران شیمیایی و پاتک دشمن در منطقه‌ی شلمچه، جلسات اداری و جلسات محرمانه، سفر به بوشهر، ملاقات با مادر شهید کمال مجدی، مأموریت شناسایی کشتیهایی که به علت تشخیص نادرست گشتیهای عملیاتی مورد اصابت موشک قرار می‌گرفتند، بمباران بوشهر، خاطراتی از درصد جراحت و افرادی که خود را به دروغ مجروح معرفی می‌کردند، مأموریت دریایی در شناسایی کشتیها، برخورد با مین دریایی، درگیری با دشمن و کشتیهای جنگی عراق، مأموریت با زیردریایی، ماجراهای جبهه در منطقه‌ی شلمچه و آسیب نیروهای خودی، کشف یک کشتی که در آن اعمال فجیع و سوءاستفاده از کودکان انجام می‌شد و...».

روایت رویا

آذر صدیقی (فخری).- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۷۱ ص.: مصور (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Narration of a Dream

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان درباره‌ی مادری به نام سادات و پسر شهیدش – به نام مشهود – است. در طول داستان، او بر مزار پسر شهیدش، مشهود، حکایت رنجهای گذشته را که در طول بارداری از طرف مادرشوهر و دیگر آشنایان شوهر به او تحمیل شده است، بیان می‌کند. در ادامه، یادی می‌کند از خاطرات دوستی پسرش با حیدر، معلولی که همسایه‌ی آنها بود، و لحظه‌های اعزام به جبهه‌ی هر دو دوست، نامه‌هایی که به همراه مادر حیدر می‌خواند. سادات شب را تا صبح بر مزار پسر، در بهشت زهرا، می‌ماند و از خاطرات گذشته‌ی خویش، مرگ شوهر و دخترش گلناز، زندگی با خاله

[صفحه ۴۳۶]

عظیما، مادرشوهر خرافاتی و مشکلاتی می‌گوید که با دیگر اعضای خانواده شوهرش داشت است. در پایان داستان نیز بر مزار پسر با همسر اسیری از همان ده (گیله‌نار) آشنا شده، وصیتنامه مشهود را برای او می‌خواند.

روز سانحه

عزت‌الله معظمی گودرزی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی هوایی، عقیدتی سیاسی، انتشارات، ۱۳۷۶.

۲۵۸ ص.: (انتشارات عقیدتی سیاسی نهاجا؛ ۱۲).

عنوان روی جلد: روز سانحه: بر اساس خاطرات خلبانان هوایی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این داستان بر اساس خاطرات واقعی یک خلبان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران نوشته شده است. «حسین»، (خلبان نیروی هوایی) همراه با گروهی از خلبانان برای انجام یک عملیات برون‌مرزی حرکت می‌کنند. هواپیمای او در کردستان ایران هدف تیربار ضد انقلاب قرار می‌گیرد. حسین و خلبان دیگر، (رضا)، خود را به بیرون پرتاب می‌کنند و اسیر می‌شوند. بعد از مدتی می‌فهمند که ضد انقلاب، قصد معاوضه‌ی آنان را با سیران خود در ایران دارد. لذا فرار می‌کنند؛ ولی به دره‌ای سقوط می‌کنند. «رضا» شهید می‌شود و دست و پای حسین می‌شکند و مجددا اسیر می‌شود؛ این بار به دست دمکراتها. آنها هم قصد معاوضه را دارند. پدر او به دیدنش می‌آید، پیام گروهک دمکرات را می‌برد ولی چون آن افراد اعدام شده‌اند، با دست خالی بازمی‌گردد. پاهای حسین سیاه شده، حالش وخیم است. بنابراین او را آزاد می‌کنند و او پس از مدتها رنج به ایران بازمی‌گردد. پایش را قطع می‌کنند و او شجاعانه تحمل می‌کند و می‌گوید: «خدایا رضایم به رضای تو».

روزهای جهنمی

نویسنده عبدالجبار اسدی هویزیان.- اهواز: موعود، ۱۳۶۳.

۱۰۰ ص.- (حقایقی از جنگ ایران و عراق؛ ۲).

کتاب «روزهای جهنمی» شامل داستانی است که در پنج بخش تنظیم شده است. مطالب داستان در روزهای اولیه‌ی هجوم عراق به ایران، در مناطق جنوب، به ویژه اطراف اهواز اتفاق می‌افتد و نشان‌دهنده‌ی وضع روحی و عکس‌العمل مردم روستایی در برابر جنگ تحمیلی است. بخش اول، داستان روزهای اول جنگ و شروع حملات هوایی عراق، سنگرسازی جوانان در شهر، روحیه و ایمان قوی مردم استان خوزستان است. در بخش دوم، کارگران اخبار را می‌شنوند و سپس تصمیم می‌گیرند به کمک رزمندگان بشتابند. بخش سوم، حکایتی از حضور ستون پنجم و افراد مزدور در جبهه‌ها و دادن اطلاعات جبهه‌های ایران به عراقی‌ها است. بخش چهارم: حملات هواپیماهای عراقی به شهرهای مرزی در اوایل جنگ و دفاع مردم و اعزام نیرو به جبهه‌ها را به تصویر می‌کشد. در بخش پنجم، پدری فرزندش را برای آموزش نظامی به مسجد می‌برد و خود به جبهه می‌رود.

ریشه در اعماق

ابراهیم حسن‌بیگی.- تهران: برگ، ۱۳۷۳.[۱۶۵] ص.

این کتاب، یک رمان مقدس است.

شفیع (شاپرک)، که عضو سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است، در جبهه خدمات زیادی انجام داده است. او که مجرد است، با پیشنهاد فرمانده‌ی خود اقدام به ازدواج با یک دختر ایرانشهری می‌نماید. در فاصله‌ی کوتاهی پس از ازدواج، همسر شفیع بر اثر سرطان جان می‌سپارد و فرزندی به یادگار می‌گذارد. شفیع به خاطر رفتن به جبهه،

[صفحه ۴۳۷]

فرزند خود را به عموی همسرش می‌سپارد و او را ترک می‌کند. در جبهه بر اثر ترکش خمپاره دست و مقداری از بینایی خود را از دست می‌دهد. پس از بازگشت از جبهه با کم‌ارزش شدن ارزشهای دفاع مقدس نزد مردم روبه‌رو می‌شود؛ تصمیم می‌گیرد به مشهد - نزد فرزند خود - برود تا داستان رشادت رزمندگان اسلام را، که خود نیز یکی از آنها بوده است، برای فرزندش شرح دهد.

زخمدار

جهانگیر خسروشاهی.- تهران: کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، ۱۳۷۴.

۲۹۴ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Injured

طراح روی جلد: حمید عجمی.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب به مناسبت کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان چاپ شده است.

راوی داستان، اسماعیل - رزمنده‌ای که زخمی شده و پایش را از دست داده است - برای بازیافتن خود، در بیمارستان بستریست. او نامه‌ای به دوستش حبیب می‌نویسد و از خاطرات جبهه و جنگ تعریف می‌کند. کتاب شامل چهل بخش است که هر یک نامه‌ای هستند. در آنها فضای جبهه و جنگ و همچنین روحیات مردم هنگام تشییع جنازه شهدا تشریح شده است. دلیل نوشتن این چهل

نامه، در آخر کتاب و چکیده‌ی آنها در پایان متن آمده است. او مدت چهل شب را در کنار مزار حبیب به سر می‌برده و تمامی نامه‌ها را برای او می‌نوشته است. در شب چهلم نامه را ناتمام می‌گذارد و دیگر چیزی می‌نویسد تا این که روز بیست و سوم فروردین احساس می‌کند که طبق رؤیای شب چهلم می‌تواند دوباره صحبت کند و نزد مریضی که تمامی زندگی او را می‌دانسته، می‌رود و همه، با کمال تعجب، متوجه می‌شوند که اسماعیل شروع به صحبت کرده است و خداوند نعمت توانایی صحبت کردن را که مدتها از آن محروم بود، دوباره به او ارزانی داشته است.

زخمه: رمان

داوود غفارزادگان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۶۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان؛ ۲۱)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Plectrum.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

اولین حمله‌ی هوایی به شهر باعث می‌شود که ایوب، (راوی داستان) همراه با جلیل (یکی از دوستانش) به جبهه برود. او مادرش را از دست داده است و برادرزاده کوچکش - نگار - را که خیلی دوست دارد. هنگامی که از دوره‌ی آموزشی برمی‌گردد، نگار در حمله‌ی هوایی دشمن سوخته است و او را به تهران برده‌اند. ایوب به جبهه می‌رود و جلیل شهید می‌شود. نگار همراه بی‌بی، (مادر بزرگشان، که از آنها نگهداری می‌کرد) به یکی از دهات شمال می‌روند. ایوب به جبهه بازمی‌گردد. نگار بزرگتر شده و برای او نقاشی کشیده و فرستاده است. ایوب در عملیاتی زخمی می‌شود و پس از بهبود به منطقه بازمی‌گردد و دوباره زخمی می‌شود. این بار برادرش به دنبال او می‌آید و او را به تهران برمی‌گرداند. جراحاتش خوب می‌شود و به جبهه بازمی‌گردد. در یک عملیات دیگر، خمپاره‌ای نزدیک او منفجر می‌شود و ترکشی به او اصابت می‌کند که باعث کوری‌اش می‌شود و او دیگر نمی‌تواند به جبهه بازگردد.

[صفحه ۴۳۸]

زمستان ۶۲

اسماعیل فصیح.- تهران: نشر سینا، مرکز فرهنگ و هنر ایران در آلمان، (چاپ دوم): ۳۹۶.۱۳۶۸ ص.

این کتاب در سال ۱۳۶۶ توسط نشر نو در تهران منتشر شده است.

دکتر منصور فرجام برای تشکیل یک دوره کلاس مرکز آموزش تکنولوژی کامپیوتر از آمریکا به ایران می‌آید و می‌خواهد در دانشکده نفت آبادان - که اکنون در اهواز مستقر شده است - مشغول شود. این مسأله، ادریس (دانشجوی انقلابی و بسیجی دانشکده) را متعجب می‌کند. او همراه با مهندس آریان - که تمام دانشجویان او را می‌شناسند - آمده است. دانشجویان قدیمی دانشکده، که مهندس آریان آنها را می‌شناسد، هر کدام به دلیلی (شرکت مستقیم در جنگ یا در اثر بمباران شهرها) معلول و جانباز شده‌اند. دکتر فرجام دچار تحول می‌شود و بالاخره به انقلاب می‌پیوندد و در نهایت در اهواز می‌ماند و مهندس آریان به تهران بازمی‌گردد. دکتر فرجام در فکر شهادت یا پیوستن به لقاءالله است و مهندس آریان از این تحول دچار تعجب می‌شود و....

زمین سوخته

احمد محمود.- تهران، نشر نو، ۳۴۴.۱۳۶۱ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

در «زمین سوخته» اوضاع جنگ ایران و عراق در شهر اهواز، در ماههای آغازین جنگ، از زبان فردی به تصویر کشیده شده است که خود و خانواده‌اش درگیر جنگ شده‌اند. شخصیت اصلی داستان، «صابر» که با خانواده خود در اهواز زندگی می‌کند به ناگاه درگیر مصائب و مشکلات ناشی از جنگ می‌گردد و چون مسؤولیت خانواده بر دوش او است سعی می‌کند آنها را از منطقه جنگ‌زده خارج کند ولی در این بین برخی از افراد خانواده، از جمله مادر او، حاضر به ترک موطن خود نمی‌شوند. طی داستان یکی از برادران او شهید می‌شود و برادر دیگرش نیز دچار مشکلات روحی می‌شود و.... نویسنده ضمن توصیف چهره‌ی شهر، ناباوری مردم از حمله‌ی عراق به ایران، اعتقاد مردم خوزستان درخصوص این که به تنهایی قادر به دفع حمله هستند و دلاوری و رشادت آنان، به شرح مصائب و مشکلات زمان جنگ (از جمله گرانی، کمبودها، بیماری، بی‌خانمانی، سوءاستفاده بعضی افراد از موقعیت آشفته، خیانت ضد انقلاب و ستون پنجم) پرداخته است. او ضمنا به دزدی، غارت، تجاوز به زنان و دختران، کشت و کشتار و فجایع جنگ، محاکمه و اعدام متخلفین توسط افراد غیرمسؤول و هیجان‌زده و ضمنا وضع روانی افراد اشاره می‌کند.

زنگ تاریخ (داستان واره)

محسن سیوندیان.- اصفهان، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۶.۱۳۸۰ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه‌هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۹).

طراح روی جلد: محسن سیوندیان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Bell of History

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

تقدیم به شهدای بسیج پایگاه شهید اندرزگو و شهید حسن اعلائی.

کتاب، داستان‌واره‌ای درباره‌ی رزمندگان و شهدای بسیج پایگاه شهید اندرزگو است. داستان با حمله‌ی عراق به فرودگاه تهران شروع می‌شود. در مسجد محل جلسه‌ای برای بحث درباره‌ی اقدامات لازم تشکیل می‌شود و در پی آن، کلاس آموزش کار با سلاح در مسجد و گشت‌زنی برای تأمین امنیت مردم در شهر برقرار می‌شود. داستان پس از این مرحله به شرح شرکت هریک از افراد در عملیات و سرانجام زندگی آنها می‌پردازد. افرادی در دفاع از خرمشهر و برخی در عملیات ثامن‌الائمه به شهادت می‌رسند. داستان با بیان وضع شرکت هر یک از افراد محل در

[صفحه ۴۳۹]

عملیات بستان، عملیات فرمانده‌ی کل قوا، عملیات شناسایی، عملیات بدر و عملیات فتح فاو و شهادت، مجروح و یا جانباز شدن آنها ادامه می‌یابد. در ادامه، پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ و ماجرای رحلت امام (ره) مطرح می‌شود. در پایان داستان یکی از همان رزمندگان - که اینک معلم است - به همراه دانش‌آموزان از منطقه بازدید می‌کند.

زیر درخت آلبالو

احمد اکبری؛ ویراستار: ابوالفضل طریقه‌دار.- قم: نشر خرم، ۱۳۷۱.

۲۲۴ ص.

دختری به نام سیمین در سالهای اول انقلاب با جوانی به نام نادر آشنا می‌شود. سیمین دارای افکار به اصطلاح روشنفکری است و نادر او را نصیحت می‌کند. با شروع جنگ، نادر به جبه می‌رود. در اثر نامه‌های نادر، سیمین متحول می‌شود. نادر از او خواستگاری می‌کند و با هم ازدواج می‌کنند. نادر به جبهه برمی‌گردد و در عملیاتی بنام «شب نبرد» عده‌ای از همرزمانش – از جمله فرمانده‌ی قرارگاه – به شهادت می‌رسند. او جریان را به فرمانده‌ی جدید گزارش می‌دهد و خود به عملیات دیگری اعزام می‌شود. نادر در یک عملیات اسیر می‌شود. طی این مدت، خداوند دختری به سیمین عطا نموده که نام او را «نادره» گذاشته‌اند. هنگامی که در نهایت، نامه‌ی نادر از عراق می‌رسد؛ نارده – که دیگر به مدرسه رفته است – به آن جواب می‌دهد. نادر، در پایان دوره اسارت به وطن بازمی‌گردد. بر سر در خانه نوشته‌اند: «بابا به منزل خوش آمدی. دختر چشم به راهت، نادره.»

سبور

جمشید خانیان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۸۵.۱۳۷۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان؛ ۲۴).

بالای عنوان: داستان بلند.

عنوان به انگلیسی: Sobur: A Long Story

«الوان» و «خدر» دو دوست هستند که برای دزدی به خانه‌ی تاجری می‌روند ولی در آنجا با جسد صاحبخانه روبه‌رو می‌شوند. الوان از ترس، دست به چاقو می‌برد ولی با فریاد خدر چاقو را می‌اندازد و هر دو فرار می‌کنند. بعد از چند روز الوان را دستگیر می‌کنند. در بین راه، وقتی پاسبان اکبری او را به احمدآباد می‌برد، آوار ساختمانی در اثر بمباران دشمن، بر روی آنها می‌ریزد. پاسبان اکبری مجروح می‌شود و الوان نیز از این فرصت استفاده کرده، به قصد پیدا کردن خدر برای اثبات بی‌گناهی خود، فرار می‌کند. الوان چند بار خدر را پیدا می‌کند، ولی او هر دفعه می‌گریزد. روزی با پاسبان اکبری روبه‌رو می‌شود و پا به فرار می‌گذارد و صدای او را – که می‌گوید: «تو بی‌گناهی، قاتل اصلی گرفتار شده» – را نمی‌شنود. سرانجام الوان خدر را پیدا می‌کند و هنگامی که او را پیش مأموران می‌برد، بمبی در آن حوالی منفجر شده، خدر کشته می‌شود و الوان هم با ناراحتی به کمک مجروحان می‌شتابد.

سرنوشت

عبدالصمد زراعتی جویباری.- تهران: وزارت جهاد سازندگی، ستاد یادواره سرداران شهید جهاد سازندگی و شهدای استان تهران، ۱۱۸.۱۳۷۵ ص.

«مهدی سلیم»، در جبهه‌ی جنوب مجروح شده، پای چپ خود را از دست داده و در بیمارستان بستری است. او اهل دزفول است و مادر و برادر خود را در بمباران شهر از دست داده است. محسن (بهترین دوست او) و مهندس کریمی (دوست دیگرش) شهید شده‌اند. مهدی پس از بهبود به دزفول می‌رود. پس از مدتی، با اصرار دیگران تصمیم به ازدواج می‌گیرد و از «محبوبه» (نامزد شهید کریمی) خواستگاری می‌کند. حاج‌آقا رضایی، راز پیدا کردن

[صفحه ۴۴۰]

محبوبه در کنار جاده را با او در میان می گـذارد، ولی با اصـرار مهـدی و موافقت محبوبه، آنها ازدواج می کنند. یک سال بعد، شبی محبوبه عکسـی را در آلبوم شخصـی خـانواده‌ی محسن می‌بینـد و منقلب می‌شود؛ چون آن عکس بـا عکس مادر واقعی‌اش مطابقت دارد؛ او خواهر محسن بوده است و مهدی تازه متوجه شباهت محبوبه و دوست شهیدش محسن می‌شود.

سرود اروندرود

منیژه آرمین.- تهران: مرکز نشر فرهنگی رجاء، (چاپ اول): ۱۸۳.۱۳۶۸ ص.

عبـدل، قهرمان داسـتان، پسـر یک کارگر گمرک است که در بمباران شـهر، پـدرش شـهید می‌شود و یک پای خود را نیز از دسـت می‌دهـد. با شـدت گرفتن جنگ، به همراه خانواده‌ی خود به شادگان می‌رود. آنجا به رازهایی دست پیدا می کند: یکی از برادرانش به جرگه‌ی منافقـان پیوسـته است و یکی از همکلاسـان وی بـا وجود از دست دادن دو پایش در جبهه خـدمت می کنـد. شادگاه هم بمباران می‌شود. برادر دیگرش آنها را به تهران می‌فرسـتد. در این شـهر، پس از پیش آمدن ماجراهایی و شـهادت دوستش و شنیدن خبر شـهادت برادرش که متحول شـده و از جرگه‌ی منافقان خارج شـده بود به معرفتی نو از شخصـیت خود دست می‌یابـد و پس از یک دوره‌ی طولانی از گشتنها و طلب کردن‌ها اولین شعر خود را می‌سراید. درواقع، او به اوج رسیده است.

سرود مردان آفتاب

غلامرضا عیدان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۸.

۹۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان؛ ۱).

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

این کتـاب مربوط به حمله‌ی ارتش بعثی عراق به خرمشـهر و پـایمردی مردم دلیر آن شـهر است. در آن روزهـای پرحادثه که در اثر شهادت مردم فداکار، خرمشـهر به خونین‌شـهر تبدیل شد، در روزهایی که چنگال تسلط دشمن هر روز بیشتر و بیشتر بر تن خرمشهر فرومی‌رفت، جوانان آن مرز و بوم مدت ۲۳ روز حماسه آفریدند؛ حماسه‌ای که باعث شد نام خرمشهر، برای همیشه، به نیکی در دل تاریخ ایران زنده بماند. این کتاب، شـرح روزهایی است که دشـمن تا بن دندان مسـلح، هر دیوار ایسـتاده‌ای را در شهر زیر گامهای پولاـدین خـود خراب می کرد و پیش می‌رفـت و زنـان، مردان، جوانـان، کودکـان و پیران، دست در دست هم، یکـدل و یکصـدا، با دست خالی مبارزه می کردند تا شهر مقاوم و شهیدپرور به دست ددمنشان نیفتد.

سفر به گرای ۲۷۰ درجه

احمد دهقان؛ به اهتمام شورای مقاومت.- نشر صریر، ۱۳۷۵.

۲۷۲ ص.- (ادبیاد دفاع مقدس؛ رمان: ۱۱).

کتاب «سـفر به گرای ۲۷۰ درجه» داسـتان نوجـوان رزمنـده‌ای است که در جبهه مجروح می‌شود و پس از بهبود، علی‌رغم مخـالفت والدین، می‌خواهد مجددا به جبهه برود. پس از راضی کردن پدر و مادر، همراه دوست خود به جبهه می‌رود. برای آمادگی شرکت در عملیات کربلای پنج، در جبهه‌ی شلمچه، به اردوگاه تاکتیکی فرستاده می‌شود. در آغاز عملیات، به زحمت از فرمانده برای رفتن

به خط مقدم رضایت می‌گیرد. پس از مشقات زیاد و قرار گرفتن در محور شلیک گلوله‌های دشمن، در حالی که از دسته‌ی آنها فقط پنج نفر باقی مانده است، به دستور فرمانده به طرف جاده‌ی بصره - شلمچه، «گرای ۲۷۰ درجه»، محلی که تانکهای دشمن در آن مستقر هستند، حرکت می‌کنند. با وجود شلیک به تانکها و پیوستن گروهانی دیگر به آنها، در اثر پیشروی نیروهای دشمن عقب‌نشینی می‌کنند و او و

[صفحه ۴۴۱]

دوستش در محاصره قرار می‌گیرند و بالاخره پس از شهادت دوستش، به کمک نیروهای ایرانی از محاصره نجات می‌یابد. بعد در کانال زوجی مجروح می‌شود و به بیمارستان انتقال می‌یابد و پس از بهبود، مجددا برای شرکت در عملیات به جبهه برمی‌گردد.

سفر کسرا (یک داستان)

جعفر مدرس صادقی.- تهران: نیلوفر، (چاپ اول): ۱۷۳.۱۳۷۰ ص.

طراح روی جلد: فوزی تهرانی.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۶۸ توسط ایفاد منتشر شده است.

داستان درباره‌ی فردی به نام «کسری» است که دارای شخصیت و القاب جداگانه‌ای (چون یوسف یا جوزف) نیز هست. وی تصمیم می‌گیرد تا شهرهای ایران را، از رشت تا مشهد و تا اهواز سیر کند. این سفر طی جنگ ایران و عراق صورت می‌گیرد. هنگامی که برای استراحت به منزلی پناه می‌برد، خود را پدر آلیس معرفی می‌کند که مدتی به آمریکا رفته و پس از مدتی اسم و شخصیت اصلی خود را به آنها گفته، می‌گریزد، در قسمت دیگری خود را شوهر همسری می‌داند که پس از مدتها برای ملاقات همسرش به خانه‌ی مذکور مراجعه می‌کند ولی او را با همسر دیگری می‌یابد. در انتها با سردرگمی و شخصیتهای متفاوتی که از شخصیت کسری بروز می‌کند، به اهواز رفته، در جمع رزمندگانی که مشغول گرفتن عکس هستند، وارد می‌شود و در اصل، شخصیت نهایی و اصلی خود را بازمی‌یابد.

شب سپید

حسین خورشیدی.- تهران: پیام آزادی، (چاپ اول): ۱۲۶.۱۳۷۳ ص.

این کتاب، داستان اسارت یک جوان بسیجی است. او طی عملیات، به سختی مجروح شده است. لحظه‌ای که سربازان عراقی برای زدن تیر خلاص می‌آیند، گلوله در تفنگ گیر می‌کند و آنها از ترس این که خون او دامان آنها را بگیرد، وی را به خط عقب، و به علت جراحت شدید به بیمارستان منتقل می‌کنند. او بارها با مرگ دست و پنجه نرم می‌کند، کتک می‌خورد، زیر شکنجه بیهوش می‌شود، ولی باز هم مقاومت می‌کند. او و دوستانش افراد مفقودالاثر قلمداد شده‌اند. این رزمنده در تمام مراحل، شاهد شکنجه‌ی اسیران است. آنها خبر عملیات مختلف و پیروزی‌ها را از اسرای جدید می‌گیرند. خبر قول قطعنامه و رحلت حضرت امام (ره) نیز از خبرهایی است که در طول اسارت به آزادگان می‌دهند. بالاخره عده‌ای از افراد را جدا کرده، بقیه را به صلیب سرخ معرفی می‌کنند. این افراد که مجروح هم هستند، با هواپیما از بغداد به تهران فرستاده می‌شوند.

شب گرگ

احمد آقائی.- تهران: به نگار، (چاپ اول): ۱۹۰.۱۳۷۲ ص.

طراح روی جلد: مرتضی ممیز.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

در این داستان، پدر خانواده در حال مطالعه‌ی یک کتاب عشقی - جنایی است که حمله‌ی هوایی رخ می‌دهد. افراد خانواده برای حفاظت خود در پارکینگ و زیر پله‌های راهرو پنهان می‌شوند. پس از اصابت موشک و صدای انفجار، کمال، پسر خانواده، کنترل خود را از دست می‌دهد و به کوچه می‌دود. کمال مدتها پیش در جبهه دچار موج گرفتگی شده است و با شنیدن صدای انفجار از حالت طبیعی خارج می‌شود. پدر ضمن روبرو شدن با مشکلات کمال و اشک و ناله‌ی مادرش، کتاب را نیز مطالعه می‌کند. داستان کتاب درباره‌ی زنی است که مورد تجاوز یکی از

[صفحه ۴۴۲]

دوستان نامزدش قرار می‌گیرد. ولی با وجود بیگناهی و بخشش نامزدش طاقت نیاورده، خودکشی می‌کند. نامزد او نیز عامل تجاوز را به قتل می‌رساند و راهی مناطق جنوب می‌شود و.... بیشتر از دو سوم متن کتاب درباره‌ی داستانی است که پدر خانواده مشغول مطالعه‌ی آن است.

شب ملخ

جواد مجابی.- تهران: اسپرک، (چاپ اول): ۲۷۰.۱۳۶۹ ص.

طراح روی جلد: مرتضی ممیز.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

داستان حاضر شامل چندین ماجرای متفاوت و در عین حال مشترک از نظر مضمون و شخصیتهای داستان است. زمان داستان، زمان جنگ و بعد از آن و مکان داستان، شهر تهران است. طی داستان، موشکها و بمبهای هواپیماهای جنگی دشمن به ساختمان پزشکی قانونی (اداره‌ی کل سردخانه)، گورستان رسمی شهر، منازل مسکونی خیابانهای مختلف شهر و به یک اداره‌ی دولتی می‌خورند و باعث می‌شوند عده‌ای از ارواح سرگردان مردگان در عالم تخیلی نویسنده به شرح ماجراهای گوناگون از زندگانی خویش و لحظات قبل از مرگ و شهادت بپردازند، تا جایی که بعضی از ارواح سرگردان دوره‌ی قاجاریه و امیرکبیر نیز با حضور خویش، آن زمان و زمان جنگ را از نظر مسائل اقتصادی و سیاسی مقایسه می‌کنند. رمان حاضر، با طرح و بیان مسائل و مشکلاتی که گریبانگیر بسیاری از مردم دو کشور ایران و عراق است، سعی در طرح و بررسی بازتاب جنگ ایران و عراق پس از اتمام آن و قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸، به صورت دو پهلو و مبهم دارد.

شمسه

نویسنده علی‌رضا مهرداد؛ [برای] معاونت ادبیات کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه‌هزار شهید استان خراسان؛ ویراستار هادی عرفانیان.- تهران: معلا، (چاپ اول): ۱۳۴.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان در مورد یک خانواده‌ی عراقی شیعه مذهب است. آنها رزمنده‌ای ایرانی، به نام جواد، را یافته، با خود به ناصریه می‌برند. دختر خانواده، به نام شمسه، زبان فارسی می‌داند و همین امر باعث ایجاد علاقه‌ای بین او و جواد می‌شود. سرانجام آنها مجبور می‌شوند جواد را در هیأت یک عراقی به سوی مرز ایران بفرستند. خانواده‌ی شمسه، بعد از رفتن جواد، از هم جدا می‌شوند؛ شمسه آواره می‌شود، پدرش کشته می‌شود و برادرش (علی) به سربازی رفته، توسط نیروهای ایرانی اسیر می‌شود. خانواده‌ی جواد مدتها از او خبری نداشته‌اند، ولی علی (برادر شمسه) که در اردوگاه بجنورد است، ماجرای مراقبت از جواد را به خانواده‌ی او خبر می‌دهد. بعد از مدتی معلوم می‌شود که چون جواد مجنون شده است، در یکی از اردوگاههای ایران به عنوان اسیر عراقی در بند است. علی (برادر شمسه) با تلاش بسیار آزاد می‌شود و به جنگ با نیروهای بعثی می‌رود. پس از یافتن خواهرش شمسه و فرستادن او نزد خانواده‌ی جواد، در یک عملیات شناسایی به شهادت می‌رسد.

شوق مادرانه

فضل‌الله میرشفیعی.- قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۴۰.۱۳۷۷ ص. - (دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم مرکز انتشارات؛ شماره کتاب ۷۳۸).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داستان درباره‌ی یک روحانی است که برای انجام مراسم شبهای محرم به روستای سرچاه در استان چهارمحال و

[صفحه ۴۴۳]

بختیاری اعزام می‌شود. وی در منزل پدر یک مفقودالاثر سکونت می‌کند و با دلگرم پدر و مادر ایرج، به آنها نوید بازگشت پسرشان را می‌دهد. مادر ایرج، در خواب، پسرش را می‌بیند که به او می‌گوید هنگامی که نهال بالای تپه تبدیل به درخت شود، او بازمی‌گردد. محرم تمام می‌شود و هنگام بازگشت روحانی فرامی‌رسد. موتورسواری نامه‌ای از سوی سپاه پاسداران استان به آنها تحویل می‌دهد. محتوای نامه حاکی از این است که ایرج، که در سال ۱۳۶۲ اسیر شده بود، طبق هماهنگی با صلیب سرخ در آینده‌ی نزدیک به وطن بازمی‌گردد.

صابر

نوشته رضا شیرازی.- تهران: پیام آزادی، ۴۷.۱۳۶۲ ص.- (همگام با جنگ؛ دفتر پنجم).

صابر دانشجویی است که به علت تعطیل شدن دانشگاه ابتدا به معلمی می‌پردازد و سپس با عشق به خدا و جهاد، به نیروهای بسیج می‌پیوندد و به جبهه می‌رود. مدتی در آشپزخانه خدمت می‌کند و می‌کوشد نفس خود را تزکیه کند و به خدا نزدیکتر شود. بالاخره زمان عملیات فرامی‌رسد و صابر همراه گروهی برای نفوذ در خاک دشمن انتخاب شده، فرماندهی گروه شش نفره به او سپرده می‌شود. پس از مدتی پیشروی متوجه می‌شوند که عده‌ای از سربازان دشمن به طرف آنها می‌آیند. نبرد آغاز می‌شود و عراقی‌ها که تعداد آنها را نمی‌دانند، از فریادهای الله‌اکبر و باران گلوله وحشت‌زده می‌شوند و بیشتر آنها فرار می‌کنند. در این بین، انفجاری رخ می‌دهد و صابر شدیدا مجروح شده، پاهایش قطع می‌شوند. او با توسل به ائمه، احساس آرامشی پیدا می‌کند و در

همین حال متوجه می‌شود که او را بلند کرده‌اند و از سرازیری کوه پایین می‌برند و می‌شنود که می گویند «بیهوش شد... زودتر... زنده می‌مونه.»

صخره‌ها و پروانه‌ها

جهانگیر خسروشاهی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۸۷.۱۳۶۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان: ۲).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Rocks and Butterflies
طراح روی جلد: علی وزیریان.
این کتاب، که در دو فصل تدوین شده است، به مقاومت و ایثار چند تن از پاسداران انقلاب اسلامی در خطه‌ی کردستان می‌پردازد. فصل اول کتاب پایمردی و ایثار این عزیزان را در پاسداری از فرودگاه سنندج - که آخرین سنگر مقاومت آنان است - و روزهای سخت مبارزه‌ی آنها با مهاجمان را به تصویر کشیده است. او وضعیت روحی رزمندگان در آن لحظات و ایمان و اراده و مبارزه‌ی آنها را تا آخرین نفس و همچنین چگونگی شکسته شدن محاصره‌ی شهر توسط نیروهای اسلام را در قالب داستان بیان می کند. فصل دوم ادامه وقایع داستان در فصل قبل است و به نحوه‌ی اسارت این پاسداران پرداخته، وضعیت عمومی نیروهای کرد را شرح می‌دهد. نویسنده لحظات سخت شکنجه، رویارویی با مرگ و شهادت، پاسداری از ایمان و عقیده و روحیه‌ی والا و ارزشمند پاسداران اسیر و نحوه‌ی فرار یکی از آنان و چگونگی آزاد شدن بقیه را از دست دشمن بیان می کند.

ضیافت به صرف گلوله، رمان

نویسنده مجید قیصری.- تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۱۳۸۰.
۱۳۹ ص.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
سرگرد بهزاد فرحان، در زمان حمله‌ی عراق به ایران، بدون اجازه از سازمان مربوطه‌ی خویش، برای مبارزه به

[صفحه ۴۴۴]

خرمشهر رفته، اسیر دشمن می‌شود. پس از پایان جنگ نیز پنهانی به ایران بازمی گردد. پس از بازگشت، با ارسال دعوتنامه‌ای به همکاران زمان وقوع جنگ، آنها را به منزل خود دعوت می کند. قبل از ساعت گردهمایی، مورد اصابت گلوله‌ای از ناحیه‌ی سر قرار گرفته، بستری می‌شود. پس از رسیدن مهمانان و برادرش معلوم می‌شود که او قصد داشته است وقایع اوایل جنگ را، که منجر به سقوط خرمشهر شد، برملا سازد، زیرا هنگام سقوط خرمشهر وی بارها قصد استفاده از مهمات موجود در منطقه را داشته ولی به دستور مقامات رده‌های بالاتر از این کار ممانعت شده است. حتی در غیاب وی، در زمان اسارت، کمیته‌ای از فرماندهان (افراد که آن شب به مهمانی دعوت شده‌اند) درجه و مقامش را به سبب تمرد از دستورات فرماندهی از او گرفته‌اند. در پایان بیگناهی او ثابت شده، راز سوءقصد به او برملا می‌شود.

طالع بازیافته

نوشته مسعود شکوئی؛ ویرایش جعفر ابراهیمی.- تهران: اداره کل روابط عمومی و بین‌الملل شهردای تهران، (چاپ اول): ۱۵۹.۱۳۷۱ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب، داستان‌واره‌ای است که به صورت یادداشتهای روزانه‌ی راوی داستان، نقاش، حمید و مهدی نوشته شده است. داستان با آشنایی راوی با یک نقاش در کوههای اطراف شهر تهران شروع می‌شود. مهدی، پسر حاج‌صادق (همسایه‌ی نقاش) است که در خرمشهر مفقودالاثر شده و از او نقاش خواسته است تا چهره‌ی پسرش را نقاشی کند. حمید و مهران، دو پسر همسایه‌ی دیگر حاج‌صادق (به نام حاج‌محسن) نیز در جبهه شهید شده‌اند. پس از چند روز، راوی به صورت اتفاقی، در هنگام ایست و بازرسی شب توسط پایگاه مقاومت محلی در تهران، مهدی را زنده می‌یابد و متوجه می‌شود که او در اثر موج انفجار حافظه‌اش را از دست داده است. با دادن نشانی‌هایی از حاج‌صادق، و روبرو شدن مهدی با خانواده‌اش، او حافظه‌ی خود را به دست آورده و ماجرای حمله‌ی عراقی‌ها و نحوه‌ی شهادت مهران و جراحت خود را بازگو می‌کند.

طلوع در صبح روز دیگر

روایتی از حسین اعرابی (بابک).- تهران: حسین اعرابی، (چاپ اول): ۱۸۸.۱۳۶۹ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

داستان، قبل از انقلاب آغاز می‌شود. کیوان دانشجوی سال آخر رشته‌ی ریاضی، عاشق رایکا (دختری از همکلاسان خود) می‌شود. پدر رایکا، سرهنگ ارتش است. کیوان، در جریانات سیاسی به زندان می‌افتد. پس از آزادی، متوجه ازدواج رایکا با دکتری از امریکا می‌شود. کیوان سرخورده، آغاز به تدریس ریاضی به بیژن (پسر قوام‌السلطنه) می‌کند. پس از پیروزی انقلاب، بیژن برای جنگ به جبهه می‌رود و مفقودالاثر می‌شود. پس از مدتی، رایکا با کیوان تماس می‌گیرد و کمک می‌خواهد، زیرا شوهرش به دروغ خود را دکتر معرفی کرده و با استفاده از ثروت سرهنگ از ایران فرار کرده است. رایکا در جریان فرار، متوجه شده که فریب خورده است و او در آمریکا همسر و فرزند دارد. رایکا بیمار می‌شود و به سوئیس، نزد اقوام خود می‌رود. کیوان در پایان داستان برای ازدواج با رایکا عازم سوئیس می‌شود.

[صفحه ۴۴۵]

طلوع در مغرب

نویسنده رنجبر گل‌محمدی.- تهران: رسالت قلم، (چاپ اول): ۱۴۸.۱۳۷۶ ص.: مصور. ۱۱۰۰۰ جلد.

داستان مربوط به فردی است که با وجود داشتن مال و منال فراوان، مایحتاج مردم را در دوران جنگ احتکار می‌کند. او سه پسر دارد که با عقاید پدرشان موافق نیستند و همراه عموی خود به عنوان راننده بولدوزر و لودر در جهاد سازندگی و بسیج خدمت می‌کنند. پدر برای خرید آپارتمانی به انگلستان می‌رود و میثم - پسر بزرگ او - در جبهه شهید می‌شود. هنگامی که پدر به ایران بازمی‌گردد، از شهادت پسر، مدتها گذشته است. پس از شهادت میثم، مقداد (پسر دیگری وی) نیز به جبهه می‌رود و شهید می‌شود. شهادت پسران باعث بیداری او می‌شود. بنابراین، اجناس احتکار شده را به دولت تحویل می‌دهد و برای یافتن پسر دیگرش، علی،

راهی جبهه‌ی جنوب می‌شود. در آنجا در آغاز شروع عملیات والفجر، پس از روبرو شدن با پاتک دشمن، با بولدوزر به جنگ تانکهای دشمن می‌رود و در برابر چشمان پسرش به شهادت می‌رسد.

عشق سالهای جنگ، رمان

نوشته حسین فتاحی؛ ویراستار: شهرام رجب‌زاده.- تهران: قدیانی، (چاپ دوم): ۳۶۳.۱۳۷۴ ص.- (رمان؛ ۱).

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

حمید و نرگس در دوران جنگ نامزد شده، ازدواج می‌کنند و حمید به جبهه می‌رود. حمید اهل کرمانشاه است و در جبهه، طی عملیاتهای مختلف، تعدادی از دوستانش را از دست می‌دهد و خود نیز در عملیاتی مجروح و اسیر کردهای ضد انقلاب می‌شود ولی فرار می‌کند. مرد روستایی او را که بیهوش است پیدا کرده، به بیمارستان می‌رساند. ماجراهای زیادی اتفاق می‌افتد تا این که خانواده، او را پیدا می‌کنند و نرگس هم با عشق خود جانبازی او را می‌پذیرد. او به نزد خانواده‌اش در کرمانشاه بازمی‌گردد. حمید با نرگس در جشنی که مردم به مناسبت بازگشت او برپا کرده‌اند شرکت می‌کند و... حمید به میان مردم می‌رود و سرود «کجایید ای شهیدان خدایی» از رادیو به گوش می‌رسد.

عشق و انتظار

نوشته فرزانه آقاجانی.- مشهد: نشر خاطره، (چاپ اول): ۱۱۸.۱۳۷۳ ص.

عنوان روی جلد: عشق و انتظار، داستانی از حماسه‌های دفاع مقدس و مقاومت مهاجرین جنگ تحمیلی.

کتاب «عشق و انتظار»، داستانی از حماسه‌های جاوید دفاع مقدس و مقاومت کم‌نظیر مهاجران جنگ تحمیلی است. این داستان، شرح زندگی خلبانی است که با دلاوری تمام و از خودگذشتگی، زندگی خود را در طبق اخلاص گذاشته، برای نجات میهن و دین خود در جنگ حق علیه باطل و دفاع مقدس شرکت می‌کند. ابتدای داستان در روز اول جنگ است. در آن روز قرار بود که خریدهای عروسی این جوان و نامزدش انجام بگیرد. ولی جوان به سبب حسن وظیفه‌شناسی در برابر اسلام ومیهن، عروسی را به تعویق می‌اندازد و عازم جبهه‌های جنگ می‌شود. خلبان جوان دلاورانه در عملیات علیه دشمن شرکت می‌کند و خانواده نیز ناچار به مهاجرت و تحمل سختیهای زیادی می‌شوند. جنگ هشت سال تمام طول می‌کشد و روزهای تلخی پر از خاطرات سختیها و جدایی و آوارگی و دوری از عزیزان را به همراه دارد. ولی «صبر گرچه تلخ است ولیکن بر شیرین دارد» و با پایان جنگ، جدایی پایان یافته، روز وصال فرامی‌رسد.

[صفحه ۴۴۶]

عطر گل یاس

حسن پورمنصوری؛ ویراستار ابوذر هدایتی.- قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۷۲ ص.- (بوستان کتاب قم؛ شماره کتاب ۹۳۲).

طراح جلد: محمدجواد سید ابراهیمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: [Ater Gole Yas [Jasmin flower Scent

تقدیم به شهدای شهرستان رامسر.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مائده، دختر شهید داوود الهی، تصمیم می‌گیرد تا با دست خود گلی را پرورش دهد و پس از گرفتن شاخه‌ای از گل یاس و تهیه‌ی گلدان، با کمک مادر خویش، گل را پرورش می‌دهد. شبی پدرش در خواب به او می‌گوید تا گل را به مناسبت روز معلم، به معلم مدرسه‌ی خود هدیه کند. در روز موعد به علت وزش باد گلها پرپر می‌شوند و مائده ناراحت می‌شود و با وجود خرید دسته گلی از سوی مدیر مدرسه، خود را مقصر می‌داند. به پیشنهاد معلم، همه‌ی شاگردان و مدیر مدرسه به بهشت زهرا می‌روند و هنگامی که بر سر مزار پدر شهید مائده می‌روند، باغبان بهشت زهرا گلدان گل یاسی را بر مزار قبر پدر قرار می‌دهد. جمع حاضر و باغبان به همراه اشعاری که می‌خوانند، از مزار شهیدان به سوی مزار پیر جماران حرکت می‌کنند.

عقابهای تپه شصت

محمدرضا بایرامی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۲۱۵ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان:۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Eagles of Hill ۶۰

راوی داستان، موقعیت خط مقدم جبهه را - که به صورت یک هلال که در میان تپه‌های پرگل واقع شده است و طبیعت زیبایی دارد - وصف کرده، به تپه‌ی شماره شصت اشاره می‌کند. تپه‌ای که بلندترین ارتفاع آن منطقه و آشیانه‌ی چند عقاب است. او و دوستش برای پیدا کردن لانه‌ی عقابها به تپه‌ی شصت می‌روند و در همین زمان عراقی‌ها تپه را زیر آتش می‌گیرند و عقاب مادر در اثر ترکش می‌میرد. دو روز بعد، آنها جوجه عقاب را که در حال مرگ بوده است، با خود به محل استقرار دسته می‌برند و اجازه می‌گیرند تا او را نگه دارند. فردای آن روز به عنوان نیروی اصلی و بیسیم‌چی به عملیات شناسایی می‌روند. پس از انجام عملیات و تهیه‌ی گزارش، بازمی‌گردند. جوجه عقاب بزرگ شده است و به او تعلیماتی داده‌اند که همه را آموخته است. آنها در عملیاتی محاصره می‌شوند و به وسیله این عقاب برای نیروهای خودی پیام می‌فرستند که به نجات گروه محاصره شده می‌آیند و نجاتشان می‌دهند.

عکسی از یک آلبوم

م. ح. عباسپور تمیجانی.- تهران: آشنایی، (چاپ دوم): ۳۷۲.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: رضا سلطانی‌زاده.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

خبرنگار روزنامه‌ای حین درگیری با اخبار و رویدادهای سیاسی و اجتماعی روز، از جمله رویدادهای جنگ، زنان متعددی را که در محل کار و سکونت خویش با آنها روبه‌رو می‌شود، در نظر می‌گیرد، «ثریا پایدار، پروین بزرگ‌منش، خواهرزاده‌ی همکارش، (هوشنگ دریادل) و دختری با موهای بلوند که از پنجره‌ی اطاق مسکونی خود او را دیده است». پس از مدتی، این دختر و

خانواده‌اش در اثر موشکباران شهید می‌شوند. نویسنده ضمن بیان احساسات هر یک از افراد مذکور نسبت به خبرنگار، دیدگاههای اطرافیان را در خصوص جنگ، گاه با یک دید منفی و مصیبت‌وار ذکر می‌کند. همچنین، صدیقی‌نژاد یکی از همکاران خبرنگار که بارها برای تهیه‌ی گزارش و اخبار

[صفحه ۴۴۷]

جنگ، به جبهه اعزام شده بود. به شهادت می‌رسد و این امر در سیر داستان تأثیر می‌گذارد. در پایان نیز خبرنگار به دلیل نزدیکی روحیاتش با ثریا پایدار، با وی ازدواج می‌کند.

غم غربت

نویسنده اشرف اسدی؛ ویراستار علی میرزالو.- تهران: مشیری، (چاپ اول): ۲۷۲.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داستان درباره الهام، یک دختر آبادانی، است که پدر، مادر و برادرش در اولین روز حمله عراق به ایران در بمباران هوایی به شهادت رسیده‌اند. خاله‌اش او را به تهران می‌برد و برای کاستن غم، او را برای تحصیلات عالی پزشکی به هندوستان می‌فرستد. الهام به پسر خدمتکار خاله‌اش، که رزمنده‌ای مخلص و شجاع به نام بهرام است، علاقه‌مند شده است. الهام در هند با برپایی نمایشگاه عکس از صحنه‌های جنگ برای افشای جنایتهای عراق فعالیت می‌کند. وی به کمک دوست خود به لبنان می‌رود و زبان عربی را یاد می‌گیرد. سپس به عنوان پزشک، به عراق می‌رود. او ضمن طبابت در بیمارستان صحرایی، اخبار را به رزمندگان ایرانی می‌رساند. روزی در جریان نقشه‌ی حمله‌ی عراقی‌ها قرار می‌گیرد و پنهانی برای رساندن خبر به راه می‌افتد و در نهایت، پس از بروز ماجراهایی، خبر را به رزمندگان می‌رساند و بهرام را ملاقات می‌کند. در پایان داستان، این دو با هم ازدواج می‌کنند.

فال خون

نویسنده داود غفارزادگان.- تهران: قدیانی، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۸۸ ص.- (قدیانی؛ ۲۳۹ / ۵۷).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب «فال خون» داستان یک ستوان و یک ستوانیار عراقی است که برای دیده‌بانی بالای کوه رفته‌اند. ستوان با دوربین به اطراف نگاه می‌کند و در نقشه علامت می‌زند. ستوانیار وارد سنگر می‌شود و به مرتب کردن داخل سنگر می‌پردازد تا راحت باشند. در سنگر، مجله‌های مختلف، فال ورق و کتاب فال چینی را پیدا می‌کنند. بعد ازغذا فال می‌گیرند. فال وقایع خونینی را به آنها نشان می‌دهد. بیرون سنگر برف شدیدی می‌بارد. قرار می‌گذارند که به نوبت نگهبانی بدهند و سپس وضعیت را گزارش دهند. در نوبت نگهبان ستوان، او خبر آمدن یک افسر گارد را به ستوانیار می‌دهد و قبل از رسیدن گاردی، گراهایی را برای تیراندازی به پایین می‌دهد. افسر گاردی می‌رسد و از ستوان به خاطر از بین نبردن ستون عشایر ایرانی ایراد می‌گیرد که منجر به درگیری بین آنها می‌شود. ستوانیار گاردی را می‌کشد. ستوان با ستوانیار درگیر می‌شود و او را می‌کشد و خودش نیز در اثر تیراندازی گراهایی که

داده است، کشته می‌شود.

فردا پسرم برمی‌گردد

رحیم مخدومی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۳۱.۱۳۶۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت).
بالای عنوان: داستان.
این کتاب، داستان صبر و استقامت مادر پیری به نام ننه سکینه است که صبورانه شهادت فرزندش احمد را تحمل می‌کند و به امید بازگشت پسر دیگر خود، محسن، چشم به در می‌دوزد. در این دوران، شوهر بیمار وی نیز

[صفحه ۴۴۸]

دعوت حق را لبیک می‌گوید. روزی به او خبر می‌دهند که نام فرزند وی را در لیست اسرای آزاد شده دیده‌اند. ننه سکینه با امید و آرزوی فراوان خانه را آب و جارو کرده، به استقبال پسرش می‌رود. اما با آزاده‌ای به نام «محسن عرفان» روبه‌رو شده، متوجه می‌شود که فقط تشابه اسمی بین او و پسرش موجود بوده است. پس از دقایقی، آن آزاده به یاد می‌آورد که «محسن بزرگه»، پسر ننه سکینه، بیسیم‌چی بوده و را علی‌رغم شکنجه‌های دشمن اطلاعات محرمانه را به آنها نداده است؛ لذا دشمنان وی را شهید کرده‌اند. مادر پیر با شنیدن این خبر، به شوق پیوستن به عزیزان خود، جان به جان‌آفرین تسلیم می‌کند.

فقط به زمین نگاه کن

محمدرضا کاتب؛ زیر نظر محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۲.
ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ داستان: ۶).
درجه‌ی تیمساری یک عراقی به سبب شکست از ایرانی‌ها به سرگردی تنزل یافته است. به درخواست خودش، به عنوان بازجوی اسرای ایرانی انتخاب می‌شود. او قصد انتقام گرفتن از اسیران ایرانی را دارد. تیمسار سابق و سرگرد فعلی از هر اسیر می‌پرسد: «آیا در زرباطیه بوده است؟» و پاسخ هر چه باشد، اسیر، مورد ضرب و شتم قرار می‌گیرد. او در برابر اسیر شانزده ساله‌ای که در برابرش مقاومت کرده و از بوته آزمایش سربلند بیرون آمده است، احساس حقارت می‌کند. آخرین اسیر، پیرمردی است همسن و سال سرگرد که او را تحت تأثیر قرار می‌دهد، به حدی که با او هم‌غذا می‌شود. ولی زمانی که آجودانش، خبر آمدن دوستان سرگرد، (افسران عالیرتبه‌ی ارتش) را برای بازگرداندن درجه‌هایش به او می‌دهد، سرگرد دستور اعدام پیرمرد را می‌دهد و تلاش ستوان جوان و پاکدل بی‌ثمر می‌ماند. پیرمرد می‌رود، ولی تأثیر عمیق او در دل سرگرد و ستوان بر جای می‌ماند.

قرن شیطان

نوشته میهن متاله.- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول): ۲۰۰.۱۳۷۵ ص.، عکس.
نویسنده‌ی این کتاب، زنی ایرانی است که در کلاسهای مبارزه با بیسوادی سواد آموخته و موفق شده است داستانی بنویسد که بیانگر رویدادهای انقلاب تا جنگ تحمیلی است. او یکی از زنانی است که توانسته‌اند با تمام مشکلات مبارزه کنند و خود را به

درجات عالی برسانند. این داستان، حکایت پیرمردی است که با خانواده‌اش در دهکده‌ای زندگی می‌کند که زیر آتش دشمن و مورد تجاوز آنان قرار گرفته است. در خلال داستان، کمک برادران بسیجی به این دهکده، تجاوز بعثی‌ها به عروس و نوه‌ی پیرمرد، خیانت بنی‌صدر به کشور و همکاری او با امریکا، دفاع مردم با ساده‌ترین وسایل در برابر نیروهای عراقی، قتل عام مردم بی‌گناه، به رگبار بستن مزدورهای عراقی توسط پیرمرد، استفاده از بمبهای شیمیایی برای جلوگیری از پیشروی نیروهای ایرانی، توطئه‌ها و نیرنگهای غرب علیه اسلام شرح داده شده است. همچنین بسیاری از وقایع دوران انقلاب و پس از آن نیز ذکر شده است.

کژال

نویسنده مرضیه شهلایی؛ ویراستار هادی عرفانیان.- مشهد: معاونت ادبیات کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳ هزار شهید استان خراسان (لشکر پیاده ۵ نصر)، (چاپ اول): ۱۰۸.۱۳۷۹ ص.

طراح روی جلد: سعید بابایی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان درباره دختری کرد به نام «کژال» است که قرار است با رزمنده‌ای از ولایت خود ازدواج کند. اما در همین

[صفحه ۴۴۹]

حین، قادرخان -سردسته‌ی ضد انقلاب و از خوانین گذشته - اصرار دارد تا کژال را به عقد خود درآورد. سرانجام با زور تفنگ،کژال را مجبور به ازدواج می‌کنند اما در شب جشن عروسی، کژال متوجه می‌شود که افسر عراقی با قادرخان درباره‌ی کمین و حمله به نیروهای پاسدار منطقه سخن می‌گوید. او از دست قادرخان گریخته، با سختی و مشقت خود را به نیروهای پاسدار - که فاروق نامزدش در آنجاست می‌رساند و ماجرا را بازگو می‌کند. در پایان داستان، قادرخان به دست فاروق کشته می‌شود و آنها زندگی مشترکی را آغاز می‌کنند. در متن داستان از شهادت سردار کردستان، کاوه، مطالبی نقل شده است.

کودک و طوفان

نوشته حسین فتاحی.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۲۷.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

ماجرای داستان به روزهای قبل از آغاز رسمی جگ مربوط می‌شود؛ زمانی که جمعی از سلطنت‌طلبان با اجتماع در خانه‌ی سرهنگ جهانگیری - خلبان اخراجی ارتش - سعی دارند کودتایی انجام دهند و با هماهنگی گروه بختیار، پالیزبان و عده‌ای از افسران مخالف و فراری‌های ارتش با حرکات ایذایی و حملات هوایی ارتش عراق در شهرهای مرزی و انفجار لوله‌های نفت در نزدیکی شهرهای اهواز و آبادان، زمینه‌ی براندازی حکومت اسلامی را فراهم سازند. در پی فهمیدن پسر جهانگیری و گزارش دادن به معلم مدرسه و در پایان، با کمک خود سرهنگ جهانگیری (که از کرده‌ی خویش درخصوص کمک به سلطنت‌طلبان پشیمان شده است) تمامی اعضای گروه مبوطه و دیگر افسران کودتاگر توسط نیروهای سپاه دستگیر می‌شوند و سرهنگ جهانگیری نیز از این بابت مورد عفو قرار می‌گیرد. کودتا نیز نافرجام مانده، سرگرد امیری (افسر دیگر مرتبط با داستان که مورد ترور باند کودتاگر قرار

گرفته است) جان سالم به درمی‌برد.

کودکی‌های زمین

جمشید خانیان، به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: نشر صریر، ۱۳۷۶.

۱۲۰ ص.- (ادبیات دفاع مقدس: داستان؛ ۲)

این کتاب، داستان بلندی درباره‌ی یک نوجوان آبادانی است. عروسی خواهر و جدایی از او، شروع داستان است و آغاز جنگ و حمله‌ی دشمن به آبادان و بمباران آنجا، ادامه‌ی آن. در این بین، قهرمان داستان، برادر خود را (که دو سال از او بزرگتر است) گم می‌کند و به دنبال او می‌گردد. نویسنده از نگاه این نوجوان، مهاجرت ساکنان آبادان، گلوله‌باران و بمباران شهر و اوضاع جنگ را شرح می‌دهد و خواننده را با این شرایط بحرانی آشنا می‌کند. نوجوان تصمیم می‌گیرد به دنبال برادر به خرمشهر برود. به زحمت و به دور از چشم دیگران، خود را به خرمشهر می‌رساند و شاهد مبارزه و جهاد مردم خرمشهر در همان روزهای آغاز جنگ می‌شود. نویسنده، از زبان نوجوان، شهادت رزمنده‌ای را به تصویر می‌کشد. خروج او از شهر و مسائل دیگر نیز در ادامه بیان شده‌اند. در انتهای کتاب، دو برادر در جبهه یکدیگر را می‌یابند، ولی گلوله‌ی دشمن برادر را برای همیشه از او جدا، و او را راهی بیمارستان می‌کند.

گردان چهار نفره

احمد دهقان.- تهران: نشر صریر، کتاب‌های شهید فهمیده، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۰۳ ص.- (نشر صریر، رمان؛ ۱).

طراح روی جلد کیانوش غریب‌پور.

[صفحه ۴۵۰]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان، ماجرای چهار رزمنده - علی:، حسن، سعید و ناصر - است که در واحد اطلاعات و عملیات خدمت می‌کنند. چند روز قبل از عملیات، به علت بمبارانهای مداوم دشمن، آنها مأمور بررسی نهایی استحکامات دشمن و آگاهی از اطلاع یا بی‌اطلاعی دشمن از عملیات در حال وقوع، و عازم گشت و شناسایی پشت جبهه‌ی دشمن می‌شوند. آنها در دو گروه به عمق میدانهای مین دشمن می‌روند. در اثر اتفاقی، دشمن از وجود سعید و ناصر خبردار می‌شود. در درگیری، سعید از ناحیه‌ی شکم و پا مجروح می‌شود. حسن به کمک آنها رفته، با راهنمایی یاری دکتر مستقر در خطوط خودی به مداوای سعید می‌پردازند. پس از جنگ و گریزهایی در خطوط دشمن، با شروع عملیات، علی و نیروهای دیگر به یاری آنها می‌شتابد و سعید را به پشت جبهه منتقل می‌کنند.

گلاب خانم

قاسمعلی فراست.- تهران: قدیانی، کتابهای بنفشه، (چاپ اول): ۲۶۲.۱۳۷۴ ص.- (رمان: ۲). شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

«موسی» رزمنده‌ای است که قرار است در نیمه شعبان با «گلاب خانم» ازدواج کند. همه چیز جهت مجلس عروسی مهیا است.

مهمانها هم می‌آیند ولی از موسی خبری نیست. او ناپدید شده است. پدر به جستجوی وی به جبهه می‌رود و عاشق جبهه می‌شود و عاشق جبهه می‌شود. رسول هم که قرار بود با خواهر گلاب خانم (گلی) ازدواج کند، ولی چون شیمیایی شده است، علی‌رغم علاقه شدیدش به گلی، ازدواج را به عقب می‌اندازد. سرانجام موسی که دچار فراموشی شده و در عین حال نیمی از صورتش سوخته و شکلی دلخراش یافته است، پیدا می‌شود. او پس از بازیافتن حواس خود، به سبب وضعیت صورتش نمی‌خواهد با گلاب ازدواج کند. سرانجام فداکاری و عشق و علاقه‌ی بی‌شائبه این دو خواهر، دو داماد را بر سفره‌ی عقد می‌نشاند. میرزا، پدر موسی، نیز به سراغ عشق خود، جبهه می‌رود. در جای جای داستان نشانه‌های ایثارگری، ایمان خلل‌ناپذیر رزمندگان و پاکی و صفای باطنی آنها در برابر دنیاپرستی، شک و تردید و تزلزل افراد دیگر خودنمایی می‌کند.

گل صخره کنار

مرضیه آزموده (نور موسوی).- تهران: قطره، ۱۹۱.۱۳۷۶ ص.

قهرمان داستان، دختری است به نام مریم که در خارج از کشور درس پرستاری می‌خوانده است. او با شروع جنگ، تحصیلات خود را نیمه‌تمام می‌گذارد و با هدف خدمت به جانبازان به ایران بازمی‌گردد و در آسایشگاه آنها شروع به خدمت می‌کند. طی سلسله حوادثی عاشق «احسان» (نویسنده‌ای جانباز) می‌شود که فکر می‌کند توجه مردم به جانبازان و معلولین جنگ فقط از روی ترحم است. یکی از دکترها نیز عاشق مریم می‌شود و نازنین (دوست مریم) هم عاشق این دکتر! دکتر با نازنین ادواج می‌کند، ولی با دیدن مجدد مریم، نازنین را رها می‌کند. نازنین به جنون مبتلا می‌شود. دکتر از مریم خواستگاری می‌کند، ولی طرد می‌شود. «احسان» شدیدا عاشق مریم است ولی فکر ترحم آزارش می‌دهد. او قصد نابودی خود را دارد که مریم با فداکاری وی را نجات می‌هد وثابت می‌کند که عشق او از روی ترحم نیست و زندگی جدیدی آغاز می‌شود.

گل‌های یخی: رمان

نوشته محمد حنیف؛ ویراستار احمد بروجردی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۱.۱۳۷۷ ص.- (کارگاه قصه و رمان).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Icy Flowers: a novel

[صفحه ۴۵۱]

طراح روی جلد: مهدی رزمی.

بهزاد (قهرمان داستان) می‌خواهد با پرستو، (همکلاسی خود، که در دانشگاه رشته تاریخ می‌خواند) ازدواج کند. پدر پرستو که در تهران حجره‌دار فرش و از افراد ثروتمند است، به او می‌گوید که برای ازدواج باید قید جبهه و جنگ را بزند و در تهران زندگی کند. مادر بهزاد در بروجرد زندگی می‌کند و خانواده‌ی بهزاد از جنگ‌زدگان خرمشهر هستند. در ماجرای ازدواج او، شخصیتهایی چون نسترن، عبدالله و حبیب و... دخالت می‌کنند؛ کسانی که با گذشته و دوران کودکی‌اش پیوند دارند. پس از جریاناتی، سرانجام بهزاد با پرستو ازدواج می‌کند. در پایان داستان، حبیب به شهادت رسیده و بهزاد مجروح شده است که به علت جراحت چشمانش در بیمارستان مورد عمل قرار می‌گیرد.

گنجشک‌ها بهشت را می‌فهمند

حسن بنی‌عامری؛ به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: نشر صریر، (چاپ اول): ۴۱۵.۱۳۷۶ ص.- (ادبیات دفاع مقدس: رمان؛ ۷).

«آعلیجان میر معیر» با همسر خود - هانیا - زندگی می کند. با شروع جنگ تحمیلی عراق علیه ایران به عنوان غواص در جنگ شرکت می کند و به شهادت می‌رسد. هانیا، بعد از مدتی، با مردی به نام آقای فریور ازدواج می کند. این وضع ادامه می‌یابد تا این که یک روز به هانیا تلفن می‌شود و شخص تماس گیرنده، خود را آعلیجان معرفی می کند. تعجب هانیا برانگیخته می‌شود. پس از تلاشهای فراوان مشخص می‌شود که این فرد، «علیشاه» - برادر آعلیجان - است که بر خلاف آعلیجان، گذشته‌ی خوبی نداشته است و دختری به نام راحله (که هم‌اکنون دختر آعلیجان شناخته می‌شود) دختر علیشاه است. وی اعلام می کند که سعی خواهد کرد زندگی هانیا را خراب کند ولی در این راه هرگز موفق نمی شود و....

گیسو

مؤلف قاضی ربیحاوی.- تهران، قاضی ربیحاوی، (چاپ اول): ۲۳۹.۱۳۷۲ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب، یک رمان است که برخی شخصیتهای آن تا حدودی با دفاع مقدس ارتباط دارند. خلاصه داستان چنین است: اردشیر، ناخواسته توسط دوستانش به مسائل سیاسی کشیده شده است. پس از تحمل مدتی زندان، از گذشته‌ی خود پشیمان شده و به فکر خودکشی افتاده است. فردوس - همسرش - سعی دارد با متوسل شدن به وجود فرزندانش، زندگی او را تغییر دهد. در همین زمان، مینو (خواهر دوست دختر قدیمی اردشیر) پیدا می‌شود. او از اهالی خرمشهر و جنگ‌زده است و به سبب اختلاف با همسر خویش، توان ادامه‌ی زندگی با او را ندارد. وجود او بر مشکلات اردشیر می‌افزاید، بهمن، (دایی فردوس) که رزمنده و جانباز است، سعی می کند با نصیحتهای خویش را نجات دهد. مینو خود را می کشد. اردشیر نیز بارها اقدام به خودکشی می کند، ولی موفق نمی‌شود. در پایان، اردشیر با عشق سابق خود، (فرخنده؛ که خواهر مینو است) روبه‌رو می‌شود و از او می‌خواهد با هم ازدواج کنند. ولی فرخنده اکنون دختری به نام گیسو دارد و - اگرچه شوهرش مدتها پیش فوت کرده است -قبول نمی کند تا با اردشیر زندگی جدید را از سر گیرد.

لیلا

نویسنده مرضیه شهلایی؛ ویراستار هادی عرفانیان.- تهران: شادرنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۰۳ ص.- (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان).

طراح روی جلد: سعید بابایی.

[صفحه ۴۵۲]

کتاب حاضر داستان دختری به نام لیلا، از یک خانواده‌ی ثروتمند است که پدرش، پس از فوت مادر، با زنی به نام طلعت، ازدواج کرده است. طلعت می‌خواهد لیلا را وادار کند تا با خواهرزاده‌ی از فرنگ برگشته خود - فریبرز - ازدواج کند و از این راه دارایی

پدری لیلا را تصاحب کند. اما لیلا عاشق پسر مومن ولی فقیری به نام حسین است که در دانشگاه تدریس می کند. پدر حسین توسط رژیم پهلوی به شهادت رسیده است. پس از درگیریهای فراوان، طلعت و پدر لیلا که مایل به ازدواج او با حسین نیستند، او را از خانه می‌رانند. او با حسین ازدواج می کند و صاحب فرزندی می‌شود. با شروع جنگ، حسین به جبهه می‌رود و شهید می‌شود. لیلا با سختیها می‌سازد و آبروی شوهر خود را حفظ می کند. پس از مدتی پدر وی او را می‌یابد و بالاخره با اصرار پدر، او به خانه خویش بازمی گردد و زندگی جدیدی را با پسر خود آغاز می کند.

مادر

محمود گلابدره‌ای.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۶۱.۱۳۸۱ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Mother

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان درباره‌ی زینب‌السادات - مادر «عزیز» - است. «عزیز» کارگر ساده‌ی مکانیک بوده و قصد ازدواج با دختری به نام مریم را داشته است که به شهادت می‌رسد. پس از شهادت عزیز، مادرش، شبها را زیر چادر کوهنوردی او، بر مزار پسرش می گذارند و مخالفتهای مأموران و نگهبانان بهشت زهرا و اصرار خانواده‌ی شهدا برای انصراف او از تصمیمش کارگر نمی‌شود تا این که شبی پسرش را در خواب می‌بیند. عزیز به مادر می گوید که به سبب ماندن او بر سر مزار، از شرکت در کاروان کربلا به همراه مرحوم طالقانی مرحوم شده است (هر هفته، شهیدان به زیارت حرم امام حسین (ع) می‌روند). و توضیح می‌هد که او مسؤول حفاظت مادر از سگهای هار و دزدان و اشرار است. مادر شهید پس از شبها، خاطرات دوران کودکی و زندانی شدنش در زمان رژیم پهلوی و برخورد ساواک را با او (که منجر به کتک خوردن و مجروحیت او شد)، مرور می کند.

مادر با سرفه‌هایش

تالیف عبدالمجید رحمانیان.- تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۶۰.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح زندگی زنی است که صبورانه و با ایمان و اخلاص فرزندانی را تربیت کرده است که هریک مایه‌ی افتخار بوده‌اند. او در سن سیزده سالگی ازدواج کرده، صاحب هشت فرزند می‌شود. یکی از فرزندان وی در دوران دفاع مقدس در نبرد حق علیه باطل شرکت کرده، مجروح می‌شود و با وجود چندین ترکش در بدن، سرانجام به کار کشاورزی مشغول می‌شود. فرزند دیگر - که نویسنده‌ی کتاب است - مدتها در جبهه بوده، در عملیاتهای فتح‌المبین و بیت‌المقدس شرکت می کند. او در عملیات بیت‌المقدس اسیر می‌شود و با آزادگان به ایران بازمی گردد. نویسنده در سراسر کتاب از کارها و فعالیتهای مادر خود - مانند پختن نان، شرکت در امور کشاورزی و انجام عبادات - صحبت می کند.

مادر، شهادت فرزندت مبارک: صحنه‌هایی از روزها و شب‌های انقلاب، روزها و شب‌های خون و شهادت در یکی از محله‌های جنوب تهران

نوشته فهیمه خدادوست، مقدمه از مهدی مشایخی.- تهران: قدیانی، (چاپ سوم): ۶۱.۱۳۶۲ ص.

شمارگان: ۱۵۰۰۰ نسخه.

داستان کتاب درباره‌ی فردی است به نام محسن که قبل از انقلاب به علت فقر و تنگدستی به شهر تهران می‌آید و در جریان حوادث قبل از انقلاب قرار می‌گیرد. وی در کتابخانه، تصادفا، به یک کتاب سیاسی برخورد می‌کند و پس از مطالعه‌ی آن با دیگر دوستان و همکلاسان خود (چون حمید و کاظم) به صف انقلابیون می‌پیوندد. در جریان درگیری هفده شهریور، کاظم به شهادت می‌رسد. محسن در درگیری با نیروهای رژیم از ناحیه‌ی کمر تیرخورده، فلج می‌شود. پس از پیروزی انقلاب و درگیریهای کردستان، حمید به سپاه پیوسته و در پاوه به شهات می‌رسد و داستان نیز با تشیع پیکر حمید بر مزار وی پایان یابد.

مدار جنون

حسین مالکی.- شیراز: راهگشا، ۱۲۵.۱۳۷۷ ص.

طرح جلد: احمد ارشاد.

عنوان روی جلد: رمان مدار جنون.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان حاضر شامل ماجراهای فردی است به نام یوسف که از زمان تولد در خرمشهر تا زمان جنگ ایران و عراق با حوادثی غیرعادی روبه‌رو می‌شود. وی با شخصیت نامتعادلی، به نام هانی، روبرو می‌شود که قبل از انقلاب به خاطر زندگی نکبت‌بار خود، همیشه به فکر انتقام و کشتن یوسف بوده است. یوسف راه علم و دانش را پیش می‌گیرد و با وجود حوادث متعدد عشقی و دسیسه‌های زنان (به خاطر چهره‌ی زیبایش)، به فردی مدیر و انسانی فرهیخته تبدیل می‌شود که در دامان مادر تربیت شده است. اما هانی - که مادرش توسط پدر کشته شده و پدرش نیز خودکشی کرده است - فردی لاابالی و مشروبخوار می‌شود که در پایان داستان، پس از انقلاب و شروع جنگ تحمیلی، با وجود نابینایی، خود را به یوسف می‌رساند تا او را بکشد؛ ولی با اصابت موشک کشته می‌شود.

مسیح کردستان (داستان واره): یادمان سردار سرلشکر پاسدار محمد بروجردی فرمانده قرارگاه حمزه سیدالشهداء

[به کوشش حسن فتاحی؛ نظارت محمدرضا مصطفوی].- تهران: نشر سامیر؛ محدث، (چاپ اول): ۳۱۸.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب داستان‌واره‌ای است از زندگی «شهید محمد بروجردی» و شرح زندگی او از پنج سالگی تا زمان شهادت. محمد بروجردی در سال ۱۳۳۳ در یکی از توابع شهرستان بروجرد به نام «دره گرگ» به دنیا آمد. محمد پس از پایان تحصیلات ابتدایی به علت نداشتن امکان پرداخت شهریه، ترک تحصیل کرده، مشغول کار می‌شود و دوران فعالیت انقلابی او نیز آغاز می‌گردد. او در سن نوزده سالگی ازدواج می‌کند و به خدمت وظیفه می‌رود. سپس فرار کرده، برای دیدار امام راهی عراق می‌شود که دستگیر می‌شود. مدتی در زندان به سرمی‌برد و پس از آزادی در انقلاب نقشی فعال بر عهده می‌گیرد. بعد از پیروزی انقلاب، به سامان دادن نیروهای نظامی می‌پردازد. سپس به علت ناآرام بودن اوضاع کردستان، به آنجا می‌رود و به سرکوب ضدانقلاب می‌پردازد. در نهایت، در سه‌راهی نقده، نرسیده به پادگان شهید شاه‌آبادی، مظلومانه به شهادت می‌رسد.

[صفحه ۴۵۴]

ملاقات در شب آفتابی: رمان

علی موذنی.- تهران: قدیانی، ۱۵۲.۱۳۷۴ ص.- (رمان؛ ۴).

طراح روی جلد: بهزاد غریب‌پور.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

داستان این کتاب، داستانی است که به گفته نویسنده همه شخصیت‌های آن واقعی هستند. شخصیت اصلی داستان شخصی به نام «کریم» است که برای تأمین معاش به شغل دوم پیاده کردن محتوای نوارهای خاطرات جانبازان اشتغال دارد. کتاب در دو بخش تنظیم شده است. بخش اول: متن بازنویسی شده مصاحبه با جانباز ۷۰٪، «حجت کیانی» است. این جانباز ابتدا خاطراتی از دوران کودکی خود را بیان کرده، به آشنایی با شهید حسام‌الدین، گنجی اشاره می‌کند. حسام معلم امور تربیتی او بود و حجت شیفته اخلاق پسندیده او شده بود به گونه‌ای که می‌خواست با او به جبهه برود ولی سبب کمی سن در آن زمان نتوانسته بود. پس از شهادت حسام، حجت به جبهه رفته، مجروح می‌شود. بخش دوم کتاب متن بازنویسی شده مصاحبه با جانباز ۷۰٪، «اکبر حسینی»، از اهالی شوشتر است که در جبهه مجروح شده بود. او از فداکاری‌ها و وفاداری همسر خویش سخن می‌گوید. در ادامه کریم که تحت تأثیر این شغل خود متحول شده است سبب آشنایی این دو جانباز با یکدیگر می‌شود.

موی شیطان

نوشته سیروس صالح‌پور.- [تهران]: پروا، (چاپ اول): ۱۳۶.۱۳۷۵ ص.

عنوان روی جلد: موی شیطان: عملیات جاسوسی در رابطه با جنگ تحمیلی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این داستان قبلا در مجله علمی آموزشی پردیس به صورت پاورقی منتشر شده است.

مندرجات: بخش اول، طرح زنگوله‌ی طلایی - بخش دوم، شرکت توالکترونیک. بخش سوم، باشگاه کلاغهای پیر. بخش چهارم، طرح موی شیطان. بخش پنجم، طرح صید دام. بخش ششم، چراغ سبز.

این کتاب مربوط به انقلاب اسلامی ایران و آشفتگی وضع اطلاعات در اوایل انقلاب است. روسها به راحتی می‌توانستند از اوضاع ایران اطلاعات به دست آورند و پایگاه اطلاعات الکترونیکی آمریکا در ایران نیز نابسامان بود. با اشاره‌ی آمریکا، عراق به ایران حمله کرد و جنگ ایران و عراق آغاز شد. عراق با علم به این که ایران شهرهای مذهبی را بمباران نمی‌کند، نیروهای خود را در نجف و کربلا و... گردآورد. داستان این کتاب ماجرای یک جاسوس روسی است که در عراق جاسوسی می‌کند و «کا.گ.ب.» او را به عنوان پسر گمشده‌ی یک فرد با نفوذ آمریکایی، برای جاسوسی به آمریکا می‌فرستد و عراق با اطلاع از این موضوع، از جاسوس می‌خواهد برای آنها نیز جاسوسی کند. پس از رفتن او به آمریکا، عملیات به خوبی پیش می‌رود ولی در اواخر کار، جاسوس بنا به دلایلی خود را لو داده، مقیم آمریکا می‌شود و عملیات نیمه‌تمام می‌ماند و تمامی این اتفاقات با جنگ ایران و عراق (دورانی که آمریکا اطلاعات کافی را در اختیار عراق می‌گذاشت) مقارن بوده است.

مهمان مهتاب

فرهاد حسن‌زاده؛ به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: صریر، ۱۳۷۵.

۲۹۲ ص.- (ادبیات دفاع مقدس، رمان؛ ۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«مهمان مهتاب»، داستان یک خانواده‌ی آبادانی و سرگذشت آنها در روزهای اولیه‌ی جنگ است. پسر بزرگتر خانواده در آبادان مانده، بقیه‌ی خانواده به ماهشهر می‌روند و با وانت خانواده‌ی عمه‌ی خود (که آنها هم آبادانی هستند) به اصفهان می‌روند. از دو برادر دوقلوی خانواده، یکی‌شان به آبادان بازمی‌گردد و دیگری همراه خانواده می‌رود. اتفاقات دوران مسافرت و اقامت اجباری دو خانواده‌ی جنگ‌زده در شهرک تازه‌ساز پلایشگاه، بازگشت برادر به

[صفحه ۴۵۵]

آبادان و اطلاع از شهادت برادر بزرگتر، ویران شدن خانه‌ی معلم، بردن همسر حامله معلم به شیراز (نزد خاله‌اش)، بازگشت خانواده (بعد از ماجراهایی) به آبادان، شرکت دو برادر دوقلو در جنگ، قطع شدن دست معلم در جنگ، سوختن یکی از برادران در انفجار کوکتل مولوتف ولی زنده ماندن او و سرانجام آشتی کردن دو برادر با هم، وقایع این داستان را تشکیل می‌دهند.

ناگفته‌هایی از جنگ

مؤلف محمدصالح اسدی؛ ویراستار یوسف غلامی.- قم: ابرار، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۶۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: آغاز آشنایی؛ شروع جنگ؛ سخنان هدایتگر؛ فراری سرنوشت‌ساز؛ غربت در وطن؛ دریای غم؛ در محاصره دشمن؛ دزدان ناموس؛ انتقام غیوران؛ صدای آشنا؛ فراق یار؛ کوی دوست؛ طالبان معرفت؛ عروج غریبانه.

کتاب حاضر سرگذشت داستان‌گونه‌ی یک نظامی عراقی است که غیرت اسلامی و شیعه بودنش به او اجازه نمی‌دهد در صف دشمنان اسلام قرار گیرد. او که «فائز کاظم‌الرشید» نام دارد و نام مستعارش «عبدالجلیل» است، از ارتش عراق می‌گریزد و خود را به سپاهیان ایرانی تسلیم می‌کند. در این کتاب، خاطرات و سرنوشت این پناهنده‌ی عراقی به تصویر کشیده شده است. عبدالجلیل در عملیاتهای مختلفی شرکت داشت و عضو تیپ ۳۳ المهدی بود. این نظامی عراقی در عملیات والفجر یک در تپه‌ی ۱۷۵ به شهادت رسید. در جریان انتفاضه‌ی عراق، رژیم عراق بعث، پدر و سایر اعضای خانواده این شهید را از عراق بیرون کرد و آنها هنگام نگارش کتاب در جمهوری اسلامی ایران زندگی می‌کرده‌اند.

نخل‌های بی‌سر

قاسمعلی فراست.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۲۱۶.۱۳۶۷ ص.: مصور.

این کتاب در سال ۱۳۶۳ نیز توسط مؤسسه انجام کتاب در ۲۷۵ صفحه منتشر شده است.

کتاب داستان دلاورانی است که در فتح خرمشهر جان باختند. ناصر، فرزند بزرگ خانواده، با شروع جنگ، رضایت پدر و مادر را می‌گیرد و به جبهه می‌رود. یک بار مجروح می‌شود و مجبور می‌شود که مدتی در بیمارستان باقی بماند، ولی قبل از فرارسیدن

زمان مرخص شدن از بیمارستان، با اصرار از بیمارستان بیرون آمده به جبهه – به سوی خرمشهر – می‌شتابد. عملیات فتح خرمشهر آغاز می‌شود. سوم خرداد فرامی‌رسد. مادر ناصر منتظر تلفن ناصر و در حال خواندن قرآن است که تلفن به صدا درمی‌آید. مادر گوشی را برمی‌دارد. صالح، یکی از همرزمان ناصر، می‌گوید: «تا چند دقیقه‌ی دیگر همه‌ی ایران، شاید هم همه‌ی دنیا، خواهند فهمید که خرمشهر آزاد شده است». مادر در حال خنده، اشک می‌ریزد. می‌خواهد سخن بگوید، اما شادی امانش نمی‌دهد. بریده بریده می‌گوید: «دیگه حالا اگر ناصر هم شهید بشود غمی ندارم» و از آن طرف، صالح می‌گوید که: «پس... ناصر هم شهید شده است».

نشانه‌های صبح

نوشته ابراهیم حسن‌بیگی.– تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارگاه قصه و رمان، (چاپ اول): ۲۴۰.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: احمد آقا قلی‌زاده.

بالای عنوان: رمان نشانه‌های صبح.

[صفحه ۴۵۶]

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

رضا، حسین و سعید، سه خبرنگار، برای ثبت و ضبط اخبار درگیریهای پاوه، عازم منطقه می‌شوند. رضا و حسین با رگبار مسلسل نیروهای حزب دمکرات، قبل از رسیدن به شهر پاوه، شهید می‌شوند و سعید اسیر می‌شود ولی پس از اطمینان از خبرنگاری او، رهایش می‌کنند. او که به شدت ترسیده است، در بیمارستان پاوه جریان را برای افراد بازگو می‌کند و می‌خواهد به تهران بازگردد ولی دموکراتها در حمله‌ای، بیمارستان را تصرف می‌کنند و همه، حتی مجروحان را می‌کشند و سر می‌برند. فرمانده‌ی نیروهای مهاجم از سعید می‌خواهد که خبر پیروزی دمکراتها – و حتی سربریدن پاسداران – را تهیه کند و برای تضعیف روحیه‌ی پاسداران ببرد. او فیلم می‌گیرد و قصد فرار دارد که با دکتر چمران و تیمسار فلاحی برخورد می‌کند. پاوه از چنگ دموکراتها خارج می‌شود. سعید مجروح شده، دوربینش زیر آوار می‌ماند. ولی او در این امتحان، خود را به دست می‌آورد.

نصف کشتی؟ نصف دریا

ویراستار ف. باقری.– تهران: کوثر، ۵۴.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در این داستان، دشمن به مواضع نیروهای خودی نفوذ کرده و همه نیروها کشته شده‌اند. در بین کشته‌ها، پسرکی مجروح – که بیش از چهارده یا پانزده سال ندارد – در سینه‌کش خاکریز به پشت افتاده است. دو سرباز دشمن او را سیبل خود قرار داده، مرحله به مرحله، با شرطبندی به سوی او تیراندازی می‌کنند. جایزه‌ی این مسابقه را هم، چشم مصنوعی پسرک قرار داده‌اند. عاقبت، ضمن مسابقه، سرباز مو کوتاه در چهره‌ی پسرک خیره شده، به یاد برادر کوچک خود، (که همسن پسرک است) می‌افتد و از ادامه‌ی مسابقه طفره می‌رود. سرباز مو بلند برنده‌ی مسابقه می‌شود و چشم مصنوعی پسرک را از حدقه بیرون می‌آورد، ولی پس از چند لحظه از عمل خود پشیمان شده، چشم مصنوعی را در کاسه چشم او قرار می‌دهد و متوجه می‌شود که پسرک قالب تهی کرده

است. او نیز نمی‌توانـد چشم از پسـرک بردارد. آفتـاب سوزان بر صورت پسـرک می‌تابـد. سـرباز کلاهـش را روی صورت پسـرک می‌گذارد و خطاب به او می‌گوید: «تو هم بی‌خیال شو دیگر!».

نفر پانزدهم

نویسنده جهـانگیر خسـروشاهی.- تهران: سپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی، نیروی هوایی، معاونت فرهنگی، (چاپ اول): ۱۰۸.۱۳۶۷ ص.: مصور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این داسـتان، بر اساس وقایعی نوشـته شـده است که در سالهای ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۰ در غرب کشور اتفاق افتاد «حسام»، سـرباز پاسـداری است که به خواست خود برای مأموریتی به کردسـتان اعزام می‌شود، مأموریت خود را انجام می‌دهـد و به تهران بازمی‌گردد. پس از مدتی به سسـنندج می‌رود و محمد بروجردی او را برای تهیه‌ی اسـلحه می‌فرستد. این کار نیز انجام می‌شود ولی دستور خلع سلاح از حکومت موقت می‌رسـد. در راه انجام این مأموریت، حسام اسـیر ضدانقلاب می‌شود. او خود را با نام «حاج‌حسن» معرفی می‌کند. او را با دیگر اسـیران، زندانی می‌کنند. داسـتان با شرح ساختن زندان جدید، شروع جنگ و تلاش برای آزاد کردن وی ادامه می‌یابد و در پایان، حسام با شش نفر از افراد آنها مبادله و آزاد می‌شود.

[صفحه ۴۵۷]

نه آبی، نه خاکی

علی مؤذنی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۹۸.۱۳۷۵ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: No Water, No Land

بالای عنوان: رمان.

در رمان «نه آبی، نه خاکی» رزمنده‌ای به نام سـعید مرادی، با نوشـتن خاطرات خود، درواقع به آرزویش که نویسندگی است، پاسخ می‌دهد. در ابتدا، این کار را از عهده‌ی خود خارج می‌داند. اما با تشویق یکی از دوسـتان، نوشـتن خاطرات خود را از اعزام به جبهه – یعنی ۲۵ دی‌ماه ۱۳۶۳ – شـروع می‌کند. در این روز سعید و همرزمانش به طرف مسجد جمکران و از آنجا به سوی اهواز و سپس به سوی مقصـد اصـلی، یعنی «آبادان، انرژی اتمی، مقر لشـکر هفـده علی بن ابی‌طالب در حاشـیه‌ی رود کارون»، هـدایت می‌شوند. سعیـد طی این مـدت خـاطرات خود را یـادداشت می‌کنـد. در روز عملیـات، در زیر بارش خمپاره‌ها، سـعید، با اصابت تیر دشـمن به قلبش و بـا برآوردن فریـاد الله‌اکبر شـهید می‌شود. دفترچه‌ی خـاطرات سـعید را رزمنـده‌ای به نام اکبر شاهـدی پیـدا کرده، آن را (به درخواست خود سـعید، که در نوشته‌هایش به آن اشاره کرده بود) برای یکی از دوستان سعید – یعنی ابراهیم رحمانی – می‌فرستد تا توسط او، خانواده‌اش از خاطرات، وصیتنامه و حتی شهادت او مطلع شوند.

نیاز

قاسمعلی فراست؛ به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: نشر صریر، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۰۶ ص.- (ادبیات دفاع مقدس، رمان؛ ۱۰).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داستان درباره دختری به نام نیاز است که پدرش زندانی است ولی خانواده برای ناراحت نشدن نیاز، (به دروغ) به او می‌گویند که پدرش بدون خداحافظی با کامیون حمل هدایای مردمی به جبهه رفته است. نیاز در مدرسه به دوستان، معلم و مدیر می‌گوید که پدرش در جبهه است. حتی با همشاگردیهایی دوست می‌شود که پدرهایشان در جبهه است، ولی از دریافت نکردن نامه‌ای از پدر یا نداشتن عکسی از او در جبهه بسیار دلگیر است. مدیر و معلمان مدرسه به دیدار مادر نیاز می‌روند و حالات لیلا، مادر نیاز، را به تواضع و خلوص نیت او نسبت می‌دهند. پدر نیاز پس از ماجراهایی که در ملاقات با لیلا در زندان برایش روی می‌دهد و شنیدن آرزوی نیاز برای داشتن پدری رزمنده و بر اثر رخدادهای زندان، متحول می‌شود و پس از آزادی از زندان، قبل از رفتن به خانه، راهی جبهه می‌شود تا منطقه را ببیند و نیاز نیز به وجودش افتخار کند.

نیمه‌های فراموشی، بارسلون ۹۲

[نویسنده]: مهرداد غفارزاده؛ ویراستار: فریدون عموزاده خلیلی؛ عکس یوسف زینال‌زاده؛ اجرای طرح: حسن نیلچیان.- تهران: قدیانی، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۳۶۸ ص.: مصور.- (رمان؛ ۵).

حسام جانبازی است که در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل فعالیت زیادی داشته و مدتها در اسارت به سر برده است. او در جنگ پای چپ خود را از دست داده و با پای مصنوعی زندگی می‌کند. او اکنون دانشجوی رشته‌ی عکاسی است. متأهل است و منتظر به دنیا آمدن فرزند خویش. وی به عنوان عکاس و خبرنگار مسابقات پاراالمپیک بارسلون در سال ۱۹۹۲ میلادی، به نام اسپانیا اعزام می‌شود و عکسهایی از مسابقات تیم والیبال ایران با دیگر تیم‌ها تهیه می‌کند و گزارشهایی نیز از این مسابقات به ایران می‌فرستد. بالاخره نوبت مسابقه‌ی تیم ایران با تیم آمریکا می‌رسد و تیم ایران برنده می‌شود. حسام گزارش این مسابقه را با خوشحالی تمام به ایران می‌فرستد. او پس از هفده روز همراه تیم به ایران بازمی‌گردد و به عنوان پایان‌نامه‌ی دانشجویی خود، ۲۵ حلقه فیلم خاطره‌انگیز از مسابقات همراه می‌آورد.

[صفحه ۴۵۸]

هلال پنهان

علی‌اصغر شیرزادی؛ به اهتمام شورای ادبیات مقاومت.- تهران: نشر صریر، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۰۰ ص.- (ادبیات دفاع مقدس، رمان؛ ۹).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۸۱ توسط نشر افق با فروست ادبیات امروز نیز به چاپ رسیده است.

داستان، با شرح صحنه‌ی بمباران مجتمع آپارتمانی فرهنگیان و شهادت همه‌ی اعضای یک خانواده آغاز می‌شود. در ادامه‌ی محاصره‌ی عده‌ای از سربازان و افسران ارتش ایران در منطقه‌ی هور و جاده‌ی اهواز - خرمشهر شرح داده می‌شود. سپس وقایعی

پیگیری می‌شوند که هنگام بازدید عده‌ای که کامیونی از هدایا برای رزمندگان آورده‌اند. رخ می‌دهد، سرهنگ یارزاولی، مسؤول یگان محاصره شده، با عملی شهادت‌طلبانه کامیون مهماتی را که در تیررس دشمن بود، نجات می‌دهد. ستوانی که در تدارک ازدواج با همسر آینده‌ی خویش است، به شهادت می‌رسد. راوی در بازگویی داستان، به صفات و روحیات ممتاز سربازان و نظامیان ایرانی، علی‌الخصوص سرهنگ یارزاولی می‌پردازد. سرهنگ در پایان داستان به شهادت می‌رسد.

یک حرف قشنگتر بزن

نویسنده محمدرضا کاتب.- تهران: مؤسسه کتاب همراه، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۶۶ ص.: مصور.- (ادبیات مقاومت: ۳، شماره کتاب، ۵۷).

شمارگان: ۳۰۰۰۰ نسخه.

سرگرد عراقی که مسؤول بازپرسی از اسرای جنگی است، هنگام بازجویی، خود را بسیار خونسرد و متین نشان می‌دهد، اما در برابر اسرای ایرانی و به خصوص نوجوان پانزده ساله‌ای که در منطقه‌ی بمو به اسارت گرفته شده، عصبانی می‌شود و او را مورد ضرب و شتم قرار می‌دهد. سپس پیرمرد شصت ساله‌ای را جهت بازجویی نزد وی می‌آورند و در حالی که پیرمرد به لیوان آب و یخ درون آن زل زده است، سرگرد علتش را از او می‌پرسد. پیرمرد با خونسردی خبر از اعدام خود پس از آب شدن یخ درون لیوان می‌دهد و با وجود برخورد خوب سرگرد با وی، در نهایت، سرگرد از استقامت و پایداریش عصبانی شده، حکم اعدام او را - با وجود ثبت نام او به عنوان اسیر در فهرست صلیب سرخ - صادر می‌کند و پیرمرد را می‌برند تا اعدام کنند.

یه شب ماه میاد

نوشته مصطفی زمانی‌نیا.- [بی‌جا]: مصطفی زمانی‌نیا، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۷۹ ص.

نقاشی روی جلد: بهمن فرمان.

خوش‌نویس: اخوین.

کتاب با شعری از «فدریکو گارسیالورکا» آغاز می‌شود. رزمندگان ایرانی در عملیاتی خاکی - آبی شرکت دارند و با پیشروی در مواضع دشمن، طی حوادثی، یک خلبان آلمانی را که در ارتش عراق خدمت می‌کند، به اسارت درمی‌آورند. رضا و عباس، دو رزمنده‌ای که از نظر اعتقادی با هم مخالفند، با خلبان آلمانی روی ناوی هستند که ارتباطی با جایی ندارد و سوخت آن هم تمام شده است. رضا تحت تأثیر فرهنگ غربی است. او با خلبان آلمانی دوست می‌شود و او را آزاد می‌گذارد تا با دستگاه بیسیم با نیروهای عراقی تماس بگیرد. عباس که متوجه موضوع می‌شود، دستگاه فرستنده را از بین می‌برد. بین عباس و رضا یک بحث عقیدتی درمی‌گیرد که در نهایت به نفع خلبان آلمانی تمام می‌شود. پس از ماجراهایی رزمندگان اسلام می‌رسند. رضا که متوجه اشتباه خود شده است، از عباس عذر می‌خواهد و خلبان را به پشت جبهه منتقل می‌کنند.

[صفحه ۴۵۹]

مجموعه‌های داستان

آب و آتش

نوشته محمد خسروی‌راد، حمیدرضا فردوسی؛ زیر نظر گروه قصه واحد ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۵۶.۱۳۷۳ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Water and Fire: A Collection of Stories.

مندرجات: آب و آتش؛ مودت؛ بیچاره پژواک؛ لکه؛ حسین دوغی / محمد خسروی‌راد؛ جائی مرزی نیست، ژنرال؛ آمده بودم پانزده روز استراحت کنم؛ تاکستان؛ وقتی او می‌گرید من می‌خندم؛ نامه‌ای که هرگز پست نشده است؛ می‌گویند مغزم را این آفتاب لعنتی خراب کرده است / حمیدرضا فردوسی.

این کتاب، مجموعه‌ی یازده داستان از دو نویسنده است، که از بین آنها، داستانهای زیر در ارتباط با جنگ تحمیلی است. «آب و آتش» در ارتباط با نظامیان ارتش بعث عراق است و اختلاف رفتار دو سرهنگ را هنگام حمله و پاکسازی شهر نشان می‌دهد. «جایی مرزی نیست، ژنرال» نشان‌دهنده‌ی دستورات بیهوده و پوچی است که ژنرال صادر می‌کند و در نهایت در صحرایی که مرزی ندارد، تشنه و سر در گم باقی می‌ماند. «آمده بودم پانزده روز استراحت کنم» داستان سربازی است که به مرخصی می‌رود، ولی در ایستگاه راه‌آهن هنگام هجوم مردم جهت سوار شدن به قطار، بچه‌ای زیر پایش له می‌شود و او سر از آسایشگاه روانی درمی‌آورد و «وقتی او می‌گرید، من می‌خندم» داستان کشتار جمعی مردم دهکده‌ای به دست دشمن است.

آب و عطش: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان)؛ ویراستار اصغر استاد حسن معمار.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی و اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۴۹.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۱۰).

طراح روی جلد: مسعود شجاعی طباطبایی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: فرمانده من / صمد آقامیری (جانباز)؛ دو دست کوچک / اصغر استاد حسن معمار (جانباز)؛ مشاور / شاداب بحرینی؛ حریم تشنگی / طیبه پناهی؛ آب و عطش / راضیه تجار؛ با درد تا...! / محمد جهانبخش دلفانی؛ جانباز / جمال حیدری؛ حکومت نظامی / شمس خسروی؛ پشت خاکریزی دیگر / علی‌رضا سربخش (جانباز)؛ قهرمان واقعی / امین‌الله شاکری؛ میزبان / عزیزالله شریفی؛ دشت‌های سرسبز / محسن کیانی (جانباز)؛ سفرهای بی‌بی / محمود لبیشه (جانباز)؛ از اینجا تا طلائیه/ مژگان مشتاق؛ خبرنگار / صفیه ملانوری مصلحت / حمید ملاطایفه (جانباز)؛ معلم بینش/ شفیقه میرزایی؛ دعوت / محمد میرکیانی.

محور موضوعی داستانهای کتاب، جانبازان است. موضوع داستانها عبارت است از: «جانبازی که می‌پنداشتند شهید شده، ولی اکنون قهرمان مسابقات معلولان جهان است؛ جانباز شیمیایی که موضوع پایان‌نامه‌ی دختری قرار می‌گیرد و سپس همسر وی می‌شود؛ جانبازی که به کمک همسر و فرزندانش خویش عزاداری می‌کند؛ همیاری افراد خانه در انجام امور شخصی جانبازان در منزل؛ پزشکی که دو پا ندارد و جانباز است؛ قصه جانبازی که فکر می‌کند اگر روزی همسرش مورد آزار دیگران قرار بگیرد، چگونه از ناموسش دفاع کند؛ تقدیر از پسر جانباز در مدرسه و...».

آرامش سبز، مجموعه داستان

رحمت‌الله امیدوار.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، واحد ادبیات، گروه قصه، ۵۲.۱۳۷۵ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Green Tranquility, A Collection of stories

مندرجات: آرامش سبز؛ بدر سوم؛ سیه‌چشم؛ نگاه اول؛ نگاه دوم؛ پیاز عکه

در این مجموعه داستان‌های «بدر سوم» و «سیه‌چشم» مربوط به جنگ است. در داستان «بدر سوم»، زنی در رؤیای خود با همسرش (که به جبهه رفته و می‌گویند شهید شده است) - راز دل می‌گوید. او یقین دارد که همسرش اسیر است و در اردوگاههای عراق مجروح و دردمند افتاده است، مرتضی، (همسر وی) قبل از رفتن به جبهه، در شبی که ماه کامل بود به او گفته بود: «هر وقت که من نبودم، در بدر کامل، به ماه نگاه کن و من هم هر جا که باشم به ماه می‌نگرم و گفته‌های تو را می‌شنوم». او به بدر ماه خیره شده و از خود و کودکش با مرتضی سخن می‌گوید. در پایان داستان می‌بینیم که مرتضی در زندان مجروح است و بینایی خود را از دست داده و در همان حال می‌داند که ماه، بدر کامل است و با همسرش راز دل می‌گوید. در داستان «سیه چشم»، شهادت یکی از رزمندگان به گونه‌ای شاعرانه به تصویر کشیده است. رزمنده در نیزارهای هور به شهادت می‌رسد. هوا با غرش تیربارها شکافته می‌شود؛ خون بر آسمان شتک می‌زند و پیراهنی بر بلندای نیزارها چون پرچم جاودانه‌ی عشق در اهتزاز است و او با سیه‌چشمی که بارها او را به خود خوانده، رفته است.

آشنای پنهان

محسن سلیمانی.- [ویرایش ۲].- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ ششم): ۹۳.۱۳۷۶ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۹).

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مندرجات: صبح روز کار؛ آقا معلم؛ صدای مزاحم؛ سال نو؛ آشنای پنهان؛ حرف اول و آخر؛ شبی دیگر.

داستان شبی دیگر در چاپ دوم به کتاب افزوده شده است.

کتاب، شامل هفت داستان کوتاه است که از بین آنها، یک داستان در ارتباط با دفاع مقدس است. «صبح روز کار»، داستان کارگر زحمت‌کشی است که در دوران جنگ ایران و عراق، به دلیل با وجود سرمای زمستان، از همکار خویش یک دست لباس سربازی و اورکتی را که او به آنها نیاز نداشته، خریداری می‌کند و سحرگاه، طبق روال روزانه‌ی خود، جهت رسیدن به سرویس کارخانه در مکان مربوط انتظار می‌کشد که به ناگاه اعضای گروه منافقین به تصور پاسدار بودنش، او را ربوده، پس از شکنجه و کتک فراوان، در بیابان به وسیله‌ی بنزین آتش زده، به شهادت می‌رسانند.

آنان که رفتند، داستان

نوشته رحیم مخدومی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۶۳.۱۳۷۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان؛ ۱۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Departed

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: آنان که رفتند؛ آنان که ماندند؛ یزیدی‌ها.

فرمانده برای جلوگیری از پس گرفته شدن جزیره توسط عراقی‌ها، برای یک عملیات ایثارگرانه و هجومی در برابر تانکهای دشمن، از بین رزمندگان داوطلب می‌خواهد تا نگذارند حتی یک تانک هم از پل عبور کند. نیمی از

[صفحه ۴۶۱]

افراد گردان داوطلب می‌شوند. فرمانده پنج نفر اول را انتخاب می‌کند. در جریان مبارزه، با تلاش همه‌ی افراد، و به قیمت شهادت عده‌ای، تانکها از بین می‌روند. اینان رفتند تا دین و شرف و ناموسشان توسط دشمن لگدکوب نشود. آنهایی که مانده‌اند، در برابر افراد لاابالی - که می‌خواهند حرکات ناپسند خود جامعه را به فساد بکشند - ایستادگی می‌کنند و حاضرند حتی جان خود را نیز در این راه فدا کنند. یزیدی‌ها هم مانده‌اند ولی از اوضاع به نفع خود استفاده می‌کنند.

آنچه قاصد گفت: مجموعه داستان

محمدمهدی رسولی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ محراب قلم، (چاپ پنجم): ۴۶.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: قبل از باران؛ آنچه قاصد گفت...؛ اتصال؛ در حضور تو.

در داستان «قبل از باران»، اسد (برادر صمد) شهید شده است و او برای دادن این خبر به برادر دیگرش (احد) با خود کلنجار می‌رود. این حالت تا شب ادامه می‌یابد. از سوی دیگر، احد هم می‌خواهد همین خبر را به صمد بدهد. در «آنچه قاصد گفت»، امیر باید خبر شهادت اصغر را به خانواده‌اش بدهد. کار سختی است؛ پس از تردید زیاد، به منزل آنها می‌رود و زمانی می‌رسد که آنها از تشییع جنازه‌ی فرزند دیگرشان (اکبر) بازگشته‌اند و مادر پیر اصغر، امیر را با اصغر اشتباه می‌گیرد. در داستان «اتصال»، قاسم و مرتضی در شب حمله، مأمور اتصال سیم مخابراتی می‌شوند. قاسم سیم‌چین را گم کرده است و برای آوردن به عقب برمی‌گردد. در بازگشت می‌بیند که مرتضی سیمها را به کمک دندان وصل کرده و خود نیز شهید شده است. در داستان «در حضور تو»، نویسنده، خاطراتش را به یاد می‌آورد که همراه غدیر و حسین و چند نفر دیگر برای انهدام پلی می‌روند؛ مأموریت انجام می‌شود ولی حسین به شهادت می‌رسد.

آن روزها، آن سال‌ها: مجموعه هفت داستان

م. ح: عباسپور تمیجانی.- تهران: چوگان، (چاپ اول): ۱۳۶.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب در همین سال توسط انتشارات محیا نیز منتشر شده است.

مندرجات: شکست‌ناپذیر؛ زندگی همین است؛ دعوت به زندگی؛ موقعی که آن دو تپه را گرفتیم؛ آن روزها، آن سال‌ها؛ جاده زندگی؛ نامه پدری به دخترش.

کتاب، شامل هفت داستان کوتاه است که سه داستان آن در ارتباط با دفاع مقدس است. «دعوت به زندگی»، قصه جوانی است که خدمت سربازی را در جبهه به اتمام رسانده و پس از درگذشت پدر، در راه بازگشت به خانه است. او به اشتباه وارد کوپه‌ی راننده‌ی کمکی قطار می‌شود و راننده با صحبتهایی، وی را به زندگی تشویق می‌کند و او را از ناامیدی بیرون می‌آورد. در «موقعی که آن دو تپه را گرفتیم»، رزمندگانی پس از فتح یک تپه در محاصره‌ی دشمن قرار می‌گیرند و با ترفند و ابتکار رزمنده‌ی راوی قصه، پس از تسلیم کردن خویش، با سلاحهایی که قبلا مخفی کرده‌اند، دشمن را غافلگیر نموده، با عده‌ای اسیر عراقی به سوی نیروهای خودی برمی‌گردند. «آن روزها، آن سالها»، داستانی است که به شهیدان جنگ تحمیلی تقدیم شده است. در این داستان حالات و اعمال یکی از همکاران راوی (به نام جواد) در محل کار و هنگام نماز، باعث شگفتی و غبطه خوردن او می‌شود. در پایان، جواد دوباره به جبهه می‌رود و در یادداشتی که می‌گذارد، از همکارش حلالیت می‌طلبد.

[صفحه ۴۶۲]

آن سوی مه: مجموعه داستان

داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۶.

۱۴۰ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۲۰).

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

مندرجات: آن سوی مه؛ بمباران؛ بابابزرگ خوب من؛ خط؛ جاش؛ ورقه استخدامی؛ موش؛ اسیر.

در این مجموعه، هشت داستان به چاپ رسیده که سه داستان اول آن مربوط به دفاع مقدس و داستان آخر نیز در ارتباط با ضدانقلاب است. «آن سوی مه» داستان رزمنده‌ای است که در جبهه، در اثر انفجار زخمی شده و حافظه‌ی خود را از دست داده است. خانواده، او را شهید می‌پندارند. او پس از بهبود، نزد عمویش می‌رود تا با هم نزد خانواده‌اش بروند؛ ولی در زیارت از بهشت شهدا می‌فهمد که مادر، خواهر، همسر و فرزندش، همه، در اثر بمباران شهید شده‌اند. «بمباران»، داستان خانواده‌ای است که از ترس بمباران از شهر می‌گریزند ولی در جاده با کامیونی تصادف می‌کنند و فقط دختر کوچکی که راوی داستان است، زنده می‌ماند. «بابابزرگ خوب من» داستانی است که به نقل از یک دختر کوچک در مورد پدر، عمو، پدربزرگ و مادرش بیان شده است. عموی او در جبهه شهید شده است. پدر که معتاد است، زندگی را بر باد می‌دهد و مادر را هم معتاد می‌کند و بالاخره نیز در اثر اعتیاد می‌میرد. «اسیر»، داستان پدری است که پسرش را ضدانقلاب اسیر کرده است. پدر برای آزادی پسر پول زیادی می‌دهد ولی با جسد فرزند روبه‌رو می‌شود.

آواز شکیبایی: مجموعه داستان

نسرین ارتجائی.- اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین، ۱۳۷۶.

۱۲۷ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۵۲).

طراح روی جلد: مصطفی شعرباف.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: غم غربت؛ بهار خزان‌زده؛ آواز شکیبائی؛ شکایت جدایی؛ تو چرا می‌جنگی؟؛ وقتی که تو آمدی؛ ترانه جدایی.

«غم غربت» داستان رزمنده‌ی شهید «حسین کهتری» است که در جبهه، شیمیایی شد و به لقاءالله پیوست. «بهار خزانزده» داستان جانبازی است که قدرت شنوایی و صحبت کردن خود را در اثر اصابت ترکش از دست داده است. «آواز شکیبایی»، ماجرای زندگی دو دوست - حسین و حمید - است. حسین مجروح و حمید شهید می‌شود و پیکر پاک او پس از دوازد سال به وطن بازگردانده می‌شود. «شکایت جدایی»، داستان همسر یک جانباز (به اسم مریم) است که به سبب زیاد رفتن همسرش به جبهه، از زندگی با او گلایه دارد. «تو چرا می‌جنگی؟»، ماجرای رزمنده‌ای است که همراه افسر عراقی، خود را به نیروهای خودی می‌رساند. «وقتی که تو آمدی» شامل مجموعه‌ای از یادداشتهای روزانه‌ی دختری به نام بهاره است که همراه با مکاتبات او و برادرش خلیل (که در جبهه حضور دارد) اوضاع جبهه را شرح می‌دهد. «ترانه‌ی تنهایی»، مکاتبات دو دوست قدیمی است که اکنون، یکی از آنها در جبهه است و دیگری به سبب خطاها و اعتیاد خود، گرفتار در زندان شده است.

ابراهیم در گلستان

غلامعلی رنجبر گل‌محمدی.- تهران: مؤسسه نشر فرهنگی و تحقیقاتی پیام نینوا، (چاپ دوم): ۷۹.۱۳۷۳ ص.- (حماسه مقاومت؛ ۱).

بالای عنوان: ادبیات جوانان.

مندرجات: مقدمه؛ ابراهیم در گلستان؛ آنکه سرهنگ را کشت؛ حماسه‌ی مقاومت؛ در آن سوی نگاه؛ بزرگترین پیروزی؛ شکارچی زخمی؛ شیر در بیشه؛ ستاره‌ای بر خاک.

[صفحه ۴۶۳]

داستان اول، «ابراهیم در گلستان»، از قرارگاه تیپ کربلا، گردان امام رضا (ع) و عملیات فتح‌المبین آغاز می‌شود. در این عملیات، به علت نزدیک شدن دشمن، ارتباط بیسیم‌چی با فرمانده قطع می‌شود. در آخرین لحظات، فرمانده به بیسیم‌چی توصیه می‌کند تا نارنجکهای موجود خود را در نزدیکترین فاصله با دشمن منفجر کند. بیسیم‌چی اطاعت می‌کند و خود نیز به شهادت می‌رسد. در «آن که سرهنگ را کشت»، سرهنگ جابر از فرماندهان ارشد عراقی در پی فتح چند خاکریز در اردوگاهی مشغول سخنرانی است که صدای شلیک گلوله‌هایی به گوش می‌رسد و سرهنگ و محافظش بر زمین می‌افتند. در پی این حادثه و کشته شدن مرموز پنجاه نفر دیگر، پس از تحقیقات معلوم می‌شود که پیرمردی از خارج از اردوگاه، از پشت یک تانک سوخته، با یک سیمونوف تیراندازی می‌کرده است. پیرمرد به شهادت می‌رسد و سرش را از پیکر جدا می‌سازند. داستانهای دیگر این مجموعه نیز در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند.

ادبیات داستانی در آثار رهبری

به کوشش محمدباقر نجف‌زاده بارفروش «م. روجا».- تهران: کانون فرهنگی - هنری ایثارگران، ۷۲.۱۳۷۶ ص.

طرح روی جلد: علی وزیریان.

پشت جلد به انگلیسی: Fiction in Leaders Literature

کتابنامه.

کتـاب حاضـر بـا ارائه‌ی داسـتانهایی از رهبر معظم انقلاب به بررسـی کلی و اجمـالی آنهـا در ابتـدای کتـاب پرداخته است. از میان داسـتانها، سه داسـتان، یعنی داسـتانهای «سـرهنگ شـیفته رزم»؛ «سفارش مادر شهید» و «عالم رزمنده» ارتباط نزدیکی با دفاع مقدس دارنـد. داسـتان «سـرهنگ شـیفته‌ی رزم»، به جبهه رفتن رهبر معظم انقلاب همراه بـا شـهید چمران و اهمیت وجود یک روحانی در جبهه اشاره می‌کند. داسـتان «سفارش مادر شهید» روایتی از مادر یک شهید است که به رهبر معظم انقلاب پیغامی می‌دهد تا به امام (ره) برسانند؛ به این مضمون: من حاضرم بچه‌های دیگرم نیز در راه شما شهید شوند. امام با شنیدن این پیغام منقلب می‌شوند و گریه می‌کنند. داستان «عالم رزمنده»: حکایت پیرمرد هشتاد ساله‌ای است که با پشت خمیده به جبهه می‌رود.

از ماووت تا آلپ: مجموعه داستان

تهران: بنیاد جانبازان، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، ۲۲۶.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: محمدحسین صلواتیان.

«از مـاووت تـا آلپ» مجموعه داسـتانهایی است که از میـان داسـتانهای ارسـالی برای مسـابقه سراسـری داسـتان کوتاه‌نویسـی دربـاره جانبـازان - که به همت دفتر هنر و ادبیـات ایثـار برگزار شـد - انتخـاب شـده است. این مجموعه شامل بیست و دو داسـتان کوتاه در رابطه با جانبازان است. این داسـتانها در رابطه با چگونگی جانباز شـدن رزمنـدگان و مسائل و مشـکلات افراد، بعـد از جانباز شدن، روحیه‌ی جانبازان در برخورد با مسائل روزمره‌ی زندگی و چگونگی تلاش آنها برای رفع مشـکلات هسـتند. در چند داسـتان (مانند پرواز) نیز نحوه‌ی شـهادت یـک جانبـاز بیـان شـده است. در تمـام داسـتانها روحیه‌ی تلاش، ایثار، اسـتقامت و صبر جانبازان عزیز به تصویر کشـیده شـده است. در قسـمت آخر کتاب - تحت عنوان جرعه‌ای از کوثر - نشـست نویسـندگان و هنرمندان با جانباز هفتاد درصد، امیرمسعود تهرانی، و سخنان و خاطرات مطرح شده در این نشست آورده شده است. در این قسمت، جانباز فوق به سؤوالات هنرمندان پاسخ داده و از نحوه‌ی حضور در جبهه، چگونگی زخمی شدن و خاطرات بعد از آن و مسائل جانبازان سخن گفته است.

[صفحه ۴۶۴]

اسکاد روی ماز ۵۴۳

نوشته فیروز زنوزی جلالی.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۲۵۶.۱۳۷۶ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان اسکاد روی ماز ۵۴۳

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: اسکاد روی ماز ۵۴۳؛ کابین‌ها؛ خاک و خاکستر؛ تمشک وحشی؛ تلواسه؛ با باد، با طوفان؛ ارتفاع.

از بین داستان‌های کتاب ۴ داستان در ارتباط با جنگ تحمیلی است. «اسکاد روی ماز ۵۴۳»: در این داسـتان به وقایعی در دو مکان مختلف، امـا در یـک مقطع زمـانی، اشـاره می‌شود. در سایت موشـکی عراق، افسـران آماده‌ی شـلیک موشک به تهران هسـتند و در همان زمان، در تهران، مردم سـرگرم زنـدگی عادی‌انـد: مادری برای دخترش کفش می‌خرد؛ جوانی در پی دارو برای پـدر بیمارش می‌گردد و... وضـعیت قرمز می‌شود. مردم به پناهگاه می‌رونـد. موشک عراقی به پناهگاه اصابت می‌کنـد و تعدادی کشـته و زخمی می‌شوند.

«تمشک وحشی»: چنـد نفر از جوانان یک محله به اتفاق هم عازم جبهه می‌شونـد و در یکی از جبهه‌های جنگ حق علیه باطل چند نفر از آن‌ها شهید یک نفر زخمی و اسیر دشمن می‌شود که...

«با باد، با طوفان»: پسر یک خانواده‌ی خرمشهری در هنگام محاصره این شهر به دست دشمنان عراقی مفقود می‌شود. آن‌ها می‌پندارند که به شهادت رسیده است. اما یک روز بعد از پایان جنگ، او بین آزادگان به خرمشهر برمی گردد.

«ارتفاع»: رزمنـده‌ای که مدتها در جبهه بوده، به اسارت دشمن درمی‌آید و در لحظه‌ی بازجویی، چند رزمنده او را از اسارت نجات می‌دهند.

انار، مجموعه قصه

ضیاءالدین شفیعی؛ ویراستار: ناهید شهپراد.- تهران: نشر مزامیر، ۱۳۷۵.

۶۴ ص.- (ادبیات مقاومت؛ ۱).

طرح روی جلد و تصویرسازی: محمدرضا آستانه.

پشت جلد به انگلیسی: Story: Granadier

مندرجات: انار؛ خواب؛ جامانده؛ سالگرد؛ دوربین؛ گذر علیخان.

«انار» حکایت دو بسیجی است که برای فتح دکلهای تلویزیونی سلیمانیه در میدان مینی پوشیده از برف به شهادت می‌رسند و تکه‌های بدن خون آلودشان مانند دانه‌های انار بر روی برفهای کوهستان پاشیده می‌شود. «خواب» داستان علی، بسیجی تخریبچی است؛ او در عملیات شرکت می‌کند و با وجود این که زانویش گلوله خورده است، به کار خود ادامه می‌دهد و پس از پاکسازی کامل معبر از مین‌ها، او را در حالی که نماز صبح می‌خواند، با برانکارد از خط خارج می‌کنند. «جامانده» داستان علی‌رضا، بسیجی تخریبچی است که همه فکر می‌کننـد شهید شده است. او در مراسم عزاداری خودش شرکت می‌کند و سپس به جبهه برمی گردد. پس از قطع انگشتانش قصد دارد برای عید نوروز نزد خانواده‌ی خود برود. ولی از اتوبوس جا می‌ماند. «سالگرد» حکایت فرارسیدن سالگرد شهادت مفقودالاثری است که همزمان پیکر پاکش پیدا می‌شود و برای تشییع آورده می‌شود. «دوربین» داستان آخرین عکسی است که دوستی قبل از جانباز شدن می‌اندازد و....

اولی‌ها: مجموعه داستان

به کوشش فیروز زنوزی جلالی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه قصه، ۵۷۹.۱۳۷۷ ص.: مصور، عکس.

پشت جلد به انگلیسی: The Forerunners, A Collection of stories

[صفحه ۴۶۵]

کتاب «اولی‌ها» در واقع، معرفی تعدادی از نویسندگان به همراه ارائه‌ی یک اثر از آنها در زمینه‌ی دفاع مقدس است در انتخاب نویسندگان، ملاکهای زیر در نظر گرفته شده است: نویسندگانی که از ابتدای کار نویسندگی به حوزه‌ی هنری روی آورده‌اند و نویسندگانی که پیش از آشنایی با حوزه‌ی هنری، داستانهای پراکنده‌ای به چاپ رسانده بودند ولی هنوز دارای کتاب مستقل

نبودند.

کتاب، بدون در نظر گرفتن ارجحیت نویسنده‌ای بر نویسنده‌ی دیگر و فقط به ترتیب حروف الفبا تنظیم شده است. تعدادی از آثار و نویسندگانی که نامشان در این کتاب آمده است، عبارتند از: «باران که می‌بارید» حسن احمدی، «حبیب» سمیرا اصلان‌پور، «شمایل گردان» محمدرضا اصلانی، «دلشوره» محمدرضا بایرامی، «پروانه» محمد بکایی، «از باران» سید محمد سادات‌اخوی. قابل ذکر است که در ابتدای هر داستان، تصویری از نویسنده و زندگینامه‌ی مختصری او آورده شده است.

ایل بی‌سوار: مجموعه داستان

نوشته جواد جزینی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه قصه، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۷۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Tribe Without Horseman, A collection of stories

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: آب؛ باد؛ آتش؛ روز دهم؛ ناگهان یک روز؛ آن سوی دیوار؛ ایل بی‌سوار؛ زندگی سگی؛ اسماعیل؛ چشم آبی؛ آی سودا.

«آب، باد، آتش» ماجرای اسارت رزمنده‌ای از لشکر حضرت رسول (ص) است که پس از زخمی شدن اسیر نیروهای عراقی می‌شود و به خاطر تف کردن به صورت فرمانده‌ی بعثی، توسط وی به شهادت می‌رسد. «روز دهم» ماجرای رزمندگان گردانی است که به محاصره‌ی دشمن افتاده‌اند و شرح شهادت قاسم، عباس، حبیب و فرمانده‌ی گردان (سید)، که یکی از پس از دیگری به شهادت می‌رسند. داستان «اسماعیل، اسماعیل» حکایت چهار رزمنده است که مأموریت دارند دشمن را سرگرم کنند. در این میان، گلوله‌ای به سر حیدر اصابت می‌کند و باعث می‌شود که مرتضی، محمد و اسماعیل با نیروی بیشتری بجنگند. داستانهای دیگر در ارتباط با دفاع مقدس نیستند.

با آینه تا صبح

گردآورنده مطالب: سید نظام مولا- هویزه.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۳.

۶۷ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس: برگزیده‌ها؛ ۲).

مندرجات: شهری در آسمان / محمدرضا موالی‌زاده؛ عبور از سد آتش / یوسف سمندریان؛ کجا آرمیده‌ای / داود امیریان؛ بی‌قرار / سید نظام مولا هویزه: من و او و فرمانده / گل‌علی بابایی؛ جاده سبز / محمد غلامعلی ملکشاهی؛ سیم‌های خاردار / علی شیرازی؛ یادداشت‌های تنهایی / سید نظام مولا هویزه؛ با آینه تا صبح / علی ایزدی.

این کتاب شامل ده داستان و خاطره‌ی کوتاه است. «شهری در آسمان» بیانگر احساسات نویسنده هنگام ورود به مسجد جامع خرمشهر است. «عبور از سد آتش»، نحوه‌ی سقوط هواپیمای سرهنگ خلبان یوسف سمندریان، اسارت و آزادشدن او را شرح می‌دهد. «کجا آرمیده‌ای» سخنان نویسنده با دوست شهیدش و خاطره‌ی کوتاهی در مورد اوست. «بیقرار» از آزاده‌ای جانباز سخن می‌گوید و ستمهایی که توسط مزدوران عراقی بر او رفته است. «نشانه‌های کوثر» در رابطه با شخصیت و نحوه‌ی شهادت راوی است. «من و او و فرمانده» داستان فرمانده و بیباکی اوست و رزمنده‌ای که خود را سپر بلا کرد تا زندگی فرمانده را نجات دهد. «جاده‌ی سبز» داستان جاده‌ی خندق است در عملیات

[صفحه ۴۶۶]

بـدر و رشـادت یکی از نیروهـای تخریبچی، «سـیمهای خـاردار» شـرح فـداکاری رزمنـده‌ای است که خود را روی سـیمهای خـاردار می‌افکند تا همرزمانش عبور کنند. «یادداشـتهای تنهایی» بیانگر احساسات و عقاید نویسنده در مورد جبهه و جنگ و پاسداری است و آخرین داسـتان به نـام «بـا آینه تـا صـبح» داسـتان مجروحی است که عشق به شـهادت تمـام وجودش را شـعله‌ور ساخته است و در لحظات انتقال به پشت جبهه به آرزویش می‌رسد.

با چشمهای شیشه‌ای: مجموعه داستان

به اهتمـام دفتر هنر و ادبیـات ایثـار (بنیـاد جانبازان)؛ ویراسـته‌ی نورا حق‌پرست، اصـغر اسـتاد حسن معمار.- تهران: دفتر هنر و ادبیات ایثار، معاونت فرهنگی اجتماعی و هنری بنیاد جانبازان، ۱۶۷.۱۳۷۷ ص. (دفتر هنر و ادبیات ایثار).
شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.
کتـاب، حاصل مسابقه‌ی دوم داسـتان کوتاه‌نویسـی در مورد جانبازان می‌باشـد که در سال ۱۳۷۵ برگزار گردیـد. هدف از برگزاری مسابقه‌ها و چاپ این مجموعه‌ها گسترش و تعمیق هر چه بیشتر ارزشـها و فرهنگ جانبازی در سـطح جامعه است. کتاب، مجموعه‌ی نوزده داسـتان است. در داسـتان «با چشـمهای شـیشه‌ای» مردی به یک جانباز به ناحق سیلی می‌زند و دیدن چشم شیشه‌ای وی که به زمین می‌افتد، عکس‌العمل جانباز و شنیدن داستان وی، او را به شدت متحول می‌کند و... در داستان «امید» از مهدی تکفلی، قهرمان داسـتان فوتبالیست ماهری است که در جبهه پای چپش را از دست می‌دهـد. روزی در زمین فوتبال پیرمردی را می‌بینـد. پیرمرد به او نشان می‌دهـد که پای او هم مصـنوعی است. قهرمان داسـتان نیروی تازه‌ای می‌گیرد و با پای چپ شوت می‌کند و توپ وارد دروازه می‌شود. موضوع اصلی سایر داستانها نیز مسائل مربوط به جانبازان است.

باد و باران

مریم جمشیدی.- تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی،انتشارات مدرسه، (چاپ دوم): ۸۰.۱۳۷۹ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
منـدرجات: بـاد و بـاران؛ بـاغی در همین نزدیکی‌هـا؛ زیتون؛ مرثیه آب؛ نرم مثـل فرود کبوتر؛ معصومه منتظر است؛ پایان یک بازی؛ بوسه و دشنام.
پنج داستان از این مجموعه با دفاع مقدس ارتباط دارند. در «باغی در همین نزدیکیها» پسر شهید شده، و مادر با یادآوری پسر در باغ خـانه، غصه می‌خـورد. پـدر بـاغ را می‌فروشـد و در آغـاز زنـدگی در خـانه‌ی جدیـد، آنهـا به ابـدیت می‌پیوندنـد. در «زیتون» یک دانشجوی خرمشهری، اسیر، مجروح و تب‌دار ولی به یاد همسر شهیدش است و بعثی‌ها او را تمسخر و شکنجه می‌کنند. در «معصومه منتظر است»، معصومه زیباروی، به اصرار خود، با جانبازی نابینا ازدواج کرده، ولی جانباز شدیدا معذب است، تا این که یک روز بر اثر حادثه‌ای از هوش می‌رود و در بیهوشی، امام زمان (ع) به او می‌گوید که همسر باایمانش در انتظار اوست. در «پایان یک بازی»، کودکی با عروسک خود، از گریه‌های پنهانی مادر و غیبتهای طولانی پـدر رزمنـده‌اش سـخن می‌گویـد و در پایان می‌فهمد که پدر دیگر بازنمی‌گردد. در «بوسه و دشـنام»، محمـد مشایخی (فرمانـده‌ی گردان مهندسـی) در عملیات کربلای پنج، ضـمن کار در خط

مقدم، خبر شهادت خود را به عرب‌نژاد (همراهش) می‌دهد و سفارش می‌کند تا به پسرش و پسر همسایه‌ی شهیدش بگوید که به فکر آنها است.

[صفحه ۴۶۷]

با دیوانه‌ای در پارک

نوشته فرهاد خادمی الکوهی.- [تهران]: سترگ، ۶۹.۱۳۷۸ ص.

این کتاب در سال ۱۳۷۷ توسط نشر قادر نیز منتشر شده است.

مندرجات: شب بمباران؛ هواخوری؛ انتظار و گل شمعدانی؛ تی به ره؛ فالگیر؛ ارثیه شوم؛ گفتگو با دیوانه در پارک؛ رقصی در باد؛ در جستجوی عشق؛ نوه‌های خواجه تاجدار؛ همزاد؛ نامه‌ای به یک مرد؛ آخرین مرد دریا.

داستانهای این کتاب، حکایتهایی از حوادث واقعی هستند که یک خبرنگار شاهد وقوع آنها بوده است. از بین این داستانها، فقط داستان «شب بمباران» در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. این داستان درباره‌ی زنی به نام فریبا - دارای شوهر و دو دختر - است. در شب بمباران، شوهر وی در مأموریت است. او وقتی در بیمارستان به هوش می‌آید، سراغ دخترهای خود را می‌گیرد، و پس از مراجعه به منزل (محل بمباران) با کمک سایرین و امدادگران، فرزندان خویش را که در زیر آوار مانده بوده‌اند، نجات می‌دهد.

باران که می‌بارید

حسن احمدی.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۳۵.۱۳۶۶ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مرا می‌کشند؛ باران که می‌بارید؛ زنگار بر دل؛ بازگشت دوباره؛ آن چشم‌ها؛ خانه در غم؛ کلبه‌ی طبیب. (از این داستان‌ها، «مرا می‌کشند» و «کلبه‌ی طبیب» در ارتباط با دفاع مقدس نیستند).

خلاصه‌ی داستان «باران که می‌بارید» از این مجموعه داستان چنین است: محمد ساکن محله‌ی کوره‌پزخانه است. پدرش فوت کرده و او روزی‌آور خانواده است. پسری به نام عباس هر از گاه، برای مردم آنجا غذا می‌آورد. بعد از غیبتی طولانی، محمد می‌فهمد که عباس در جنگ شهید شده است. محمد با یاد عباس و سخنان او، راه جبهه‌ی دوم، یعنی سرپرستی از خانواده را در پیش می‌گیرد، «زنگار بر دل» در مورد پدرانی است که شهید داده‌اند و زائران حضرت امام رضا (ع) را، که بعد از زیارت عازم جبهه هستند، به رایگان اطعام می‌کنند، و... در این داستان، افکار مسؤول گروه تصویر شده است که با کژفکری می‌اندیشید آنها پول زیادی برای غذای این بسیجیان خواهند خواست! «بازگشت دوباره» داستان رضا است که با وجود سن کم و معلولیت، با مشکلات زیاد، به صورت پنهانی عازم جبهه می‌شود و خودش را به نزدیکی خط می‌رساند و.... «آن چشمها» در ارتباط با مادری است که در چشم راننده‌ی چشمان پسر شهیدش را می‌بیند و از حال می‌رود. «خانه در غم» در ارتباط با موشکباران است و....

باران نور: مجموعه داستان

به کوشش گروه داستان و رمان. [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۵.

۱۵۹ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه‌ی آثار: ۲۴).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما

مندرجات: راز سر به مهر؛ آب و عطش؛ دشت خاطره؛ وقتی مادر فرمان می‌دهد؛ در کوچه‌های خلوت خویش؛ در آغوش اضطراب؛ زیارت نور؛ آخرین هندل موتور؛ دو بال عشق؛ مأموریت.

این یازده داستان از سرگذشت حماسه‌آفرینان جبهه‌های دفاع مقدس الهام گرفته شده‌اند، خاطراتی نظیر: قطع شدن دست یک فرمانده در اثر اصابت ترکش و اصرار او برای پیدا کردن و آوردن دست با وجود افتادن آن در میدان مین، و در نهایت، آشکار شدن راز اصرار فرمانده (که وجود نقشه‌ها و اسناد محرمانه در داخل آستین دست قطع شده بوده است)؛ سرگذشت رزمنده‌ای که با بدن بی‌حس از جبهه آورده می‌شود ولی با صبر و استقامت و

[صفحه ۴۶۸]

پرستاری دختر عمویش و نذرها، در شب عاشورا شفا می‌یابد؛ فداکاری فرمانده‌ای که با قرار گرفتن بر سر راه دشمن، یک رزمنده‌ی جوان را نجات می‌دهد؛ دعا و نیایش رزمندگان در خاکریز؛ از خودگذشتگی برادری که روی سیم‌های خاردار می‌خوابد تا بقیه از آن عبور کنند؛ رفتن نوجوان پانزده ساله به جبهه؛ گرفتن رمز برای کمک به مجروحان؛ باخبر شدن از مقر شدن و برده شدن نقشه به درون شکافی که داخل آن مهمات است. (توسط باد) و مأموریت انهدام این مهمات است.

بازی روی خط ممنوع

چهار داستان از جمشید خانیان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۶۰.۱۳۷۵ ص.- (دفتر ادبیات انقلاب اسلامی، داستان؛ ۳۹).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Play on Forbidden Line

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: بازی روی خط ممنوع؛ پس یوسف من کجاست؟؛ انطباق؛ حافظه‌ای برای ناقه گوش شکافته.

این کتاب، حاوی چهار داستان است. از بین داستانها، داستان «پس یوسف من کجاست؟» تا حدودی در ارتباط با جنگ است. ماجرای داستان بدین قرار است: «مادری به نام آسیه، پسر خویش را گم کرده و همچنان به امید بازگشت پسر خویش است. پسر وی از دوران حکومت نظامی مفقود شده است و مادر در جریان مبارزات انقلاب و درگیریهای اوایل انقلاب و دوران جنگ و در هر اعزام نیرو، یوسف خود را در چهره‌ی متفاوتی می‌بیند، که به ناگاه از جلوی چشمان او غیب می‌شود. داستانهای دیگر شامل موارد زیر است: «بازی محلی که بین تعدادی از جوانان انجام می‌شود، ماجراهای یک ساواکی که در اوایل انقلاب با فردی که کشته است در منزل به سر می‌برد و ماجرای انفجار بمب در کلانتری پنج در تاریخ ۹ / ۶ / ۱۳۵۷».

باغ باور: مجموعه داستان

جهانگیر خسروشاهی.- تهران: وزارت آموزش و پرورش، معاونت آموزشی انتشارات تربیت، (چاپ سوم): ۷۹.۱۳۷۶ ص.

سنگی بر جام آدینه؛ شباهت وهمی؛ باغ باور؛ دل و دریا تنها.

کتاب حاضر حاوی چهار داستان در موضوعهای مختلف و از جمله، دفاع مقدس است. از میان این چهار داستان، اولین عنوان (سنگی بر جام آدینه) مربوط به جنگ تحمیلی است. در این داستان علی همراه عموی خود برای شرکت در نماز جمعه به مکان برگزاری نماز می‌رود. پس از مدتی نشستن در صف نمازگزاران، علی برای خوردن آب بلند می‌شود؛ هنوز چند قدمی دور نشده است که صدای هواپیماهای عراقی می‌آید. ضدهوایی‌های خودی پاسخ آن‌ها را می‌دهند. در شلوغی و ازدحام جمعیت بمبی که منافقین در بین نمازگزاران گذاشته‌اند، منفجر می‌شود و عده‌ای به شهادت می‌رسند. علی عموی خود را که بعد از حمله‌ی هواپیماها گم کرده بود، پیدا می‌کند. درواقع داستان نگاهی جنبی به مسأله‌ی جنگ دارد و قصد آن، نشان دادن حملات هواپیماهای عراقی به مناطق مسکونی، و حتی، مکانهای نماز جمعه و نیز همسویی منافقان با دشمن متجاوز است.

[صفحه ۴۶۹]

باغ بلور

محسن مخملباف.- تهران: نشر نی، [ویرایش دوم]: ۲۶۲.۱۳۷۳ ص.

این کتاب در سال ۱۳۶۵ به وسیله انتشارات برگ در ۳۵۲ صفحه و در سال ۱۳۶۸ به وسیله نشر نی در سال ۱۳۶۸ در ۳۵۲ صفحه منتشر گردیده است.

این کتاب داستانی، درباره‌ی تعدادی از زنان بیوه و همسران شهدا است و نویسنده سعی کرده تا دیدگاه جامعه را درباره‌ی زن و همسران شهدا نشان دهد. لایه زنی است با سه فرزند. شوهر او در جبهه شهید شده است و خورشید زن دیگری که سعی دارد تا برای لایه همسری دیگری انتخاب کند. سوری همسر شهیدی است که دارای دو فرزند است و پس از تحمل سختیهای فراوان به عقد برادر همسر شهیدش درآمده، از او باردار می‌شود، ولی بعدا به او خبر می‌رسد که همسرش اسیر شده است و او مجبور می‌شود برای اطمینان از شهادت اکبر، (شوهر سابقش)، نبش قبر کند. حمید جانباز قطع نخاعی است که دائما با همسرش ملیحه در مورد بچه‌دار نشدن در حال کشمش و نزاع است. نویسنده سعی دارد تا با زبان داستان، مشکلات و واقعیات تلخ و شیرین جامعه در دوران جنگ را (به خصوص در مورد همسران شهدا و نیز خانواده‌ی شهدا) بنمایاند.

بال‌های کاغذی: مجموعه داستان

مصطفی شکیباخو.- تهران: پیام توسعه، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۹۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: قلی‌زاده.

مندرجات: در انتهای شب؛ اینجا حسینیه است؛ بال‌های کاغذی؛ زورق؛ زن به زن؛ داداش بالاخره آمدی.

از مجموعه داستانهای این کتاب، سه داستان «در انتهای شب، بالهای کاغذی و داداش بالاخره آمدی» در ارتباط با جنگ است. در

داستان «در انتهای شب»، شخصی، در زمان درگیریهای احزاب در کردستان، پس از طرح دوستی با نیروهای ارتش، تاریخ عملیات را می‌فهمد و با آگاه کردن تروریستها، عملیات لو می‌رود ولی همه خانواده‌ی او در درگیری کشته می‌شوند. او بعدها می‌فهمد که همان دوستان به اصلاح حزبی، قاتل خانواده‌ی او بوده‌اند. در «بالهای کاغذی»، عصای جانبازی به علت اصابت توپ، می‌شکند و او مجبور به تعویض آن می‌شود. او از برخورد انباردار هنگام تحویل عصا ناراحت می‌شود ولی به خود یادآوری می‌کند که خودش این راه را انتخاب کرده است و باید تحمل بیشتری داشته باشد. در «داداش بالاخره آمدی» دو برادر، یکی پزشک و دیگری مسؤول عملیات است. برادر پزشک، پس از مدتها به جبهه می‌رود و برادر خود را، بر تخت بیمارستان می‌یابد. او که در عملیات شدیدا مجروح شده، از دیدار برادر در جبهه شادمان است.

بچه‌های شهر آفتاب

علی فرخ‌مهر؛ ویراسته منوچهر اسدی.- تهران: درج، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۱۵ ص.

واژه‌نامه در پایان هر قسمت.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه نوشته‌هایی درباره‌ی مردم جنگ‌زده‌ی آبادان است. «کمپ B» شرح زندگی مردم (در آغاز جنگ) در این کمپ است. «من اینجا دل تنگم» حکایت یک مرد آبادانی جنگ‌زده، کوچ کرده به گوهردشت کرج و دلتنگ برای آبادان است. «حاج‌آقا» حکایت یک مرد نیک و پدر شهید است. «یاد یار مهربان» داستان جنگ‌زده‌ای است که می‌گویند از ترس در آبادان نماند. او افراد خانواداش را در غربت از دست داده، خود نیز فوت می‌کند. «بچه‌های شهر آفتاب» سخنان زنی است که شوهر آبادانی جنگ‌زده‌اش معتاد می‌باشد. «سخنان گله‌آمیز یک انسان

[صفحه ۴۷۰]

شهید داده، از وضع جامعه؛ سخنان یک مهندس نفت، ساکن جزیره‌ی خارک، در زمان جنگ؛ گلایه‌ی مربی ورزش از وضع فرهنگی، ورزش آباان؛ اعتیاد یک مرد جنگ‌زده؛ تشکر زنی از شهدا برای آزادی آبادان؛ سخنان پزشکی که در آبادان خدمت می‌کند و سخنان مادر یک شهید درباره‌ی اوضاع شهر آبادان»، مطالب دیگر این کتاب است.

بر بالهای خاطره

تدوین تبلیغات جبهه و جنگ، واحد تبلیغات و انتشارات ستاد مرکزی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ستاد مرکزی، واحد تبلیغات جبهه و جنگ، ۱۳۶۸.

۱۱۱ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: آن سالها؛ تولدی دوباره؛ اسارت؛ میعادگاه؛ عشق؛ دفترچه گل یاس؛ پرواز خونین؛ عاشق بسیجیان؛ کانی مانگا.

«بر بالهای خاطره»، مجموعه‌ی نه داستان کوتاه اقتباس شده از خاطرات رزمندگان است. در «آن سالها» جوانی از یک روستای دور

و کویری، تأثیر شهادت اولین شهید روستا را بر زندگی خود و اطرافیان شرح می‌دهد. در داستان دوم - با نام «تولدی دوباره» - رشادت بسیجی رزمنده‌ای (که راننده قایق موتوری است) در منطقه هورالهویزه، باعث نجات همرزمان و انهدام قایق عراقی می‌شود که آنها را غافلگیر کرده است. در «معجزه»، یک خلبان هوانیروز پاسگاهی را که پرچم ایران برفراز آن در اهتزاز است منهدم می‌کند و دچار ناراحتی روحی می‌شود. اما در بازگشت می‌فهمد که پایگاه ضدانقلاب را بمباران کرده است. در «اسارت»، گروهی از رزمندگان با حمله‌ی عراقی‌ها، مجبور به عقب‌نشینی می‌شوند. راوی که برای نجات خود لباس عراقی‌ها را پوشیده، شاهد شکنجه‌ی همرزمان و شهادت آنها است و در نهایت، عراقی‌ها را به هلاکت می‌رساند. داستانهای دیگر نیز هر یک، بازگوکننده‌ی شور و شوق و شهادت‌طلبی رزمندگان و ابتکار عمل آنها در صحنه‌های نبرد هستند.

بر شانه‌های شهاب

مهدی پوررضائیان (رضا بدلی).- تهران: محراب قلم، (چاپ سوم): ۱۳۷۵.

۸۰ ص.: مصور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: جلد قرمز؛ میدان آرزو؛ ماه و پلنگ؛ گهواره‌ها؛ عرض نیاز؛ جمع سوم؛ دست و دوست؛ سید صبور؛ سه نامه؛ گرگ و گرگ؛ حکایت بندها؛ او که افتادن نمی‌دانست؛ آخرین نماز؛ مراحل رشد؛ زمزمه‌ی دیگر؛ اول من؛ بر شانه‌های شهاب؛ من دیگر مرده نمی‌شوم؛ هل من...؛ پرسش و پاسخ؛ مادر امیر؛ شمارش معکوس؛ تقسیم؛ کوتاه سخن؛ چه نام آشنایی.

کمتاب «بر شانه‌های شهاب» شامل ۲۵ داستان کوتاه و متن‌های ادبی است که همه آنها درباره دفاع مقدس، شهادت مردم در بمباران و حملات هوایی، حضور در میدان جنگ، اسیران، و... است. از جمله: «میدان آرزو» متنی است با اشاره به پدری که هفت فرزند وی شهید شده‌اند. در داستان «جلد قرمز»، کودکی به مغازه می‌رود و دفتری با جلد قرمز می‌خرد و یک روز در حال نوشتن است که موشک می‌آید و.... در داستان «ماه و پلنگ» دختر دانش‌آموزی هر صبح دیر به مدرسه می‌رسد و در نهایت درمی‌یابند که او قبل از آمدن به مدرسه بر سر مزار برادر شهیدش می‌رود. در داستان «سه نامه»، در نامه اول آمده است: «همسرم تا به اندازه‌ی موهای سرت بعثی نکشتم، اسیر نشدم.» و در نامه‌ی دوم: «امرزو که به بازجویی کشیده شدم، هیچ از حساب پاک نبودم؛ اما بسیار بی‌باک بودم. وقتی کنایه‌ای زدند، نیش زدم؛ وقتی ناسزا گفتند، دشنام دادم؛ وقتی سیلی‌ام زدند، دندان فشردم؛ وقتی دستانم را بستند، دهان گشودم؛ وقتی با پوتین به صورتم زدند، آخ نگفتم؛ وقتی به میدانم بردند، رنگ نباختم؛ وقتی به چوبه‌ی

[صفحه ۴۷۱]

دارم بستند، سکوت نکردم؛ وقتی جلویم زانو زدند، راست شدم؛ وقتی اسلحه‌ها را آماده کردند، آماده‌تر شدم؛ وقتی که مرا کشتند، شهید شدم.»

بعد از باران...

گردآورنده جهاد دانشگاهی دانشکده هنرهای زیبا دانشگاه تهران.- تهران: دفتر مرکزی جهاد دانشگاهی، واحد فوق برنامه، بخش فرهنگی، (چاپ اول): ۱۳۶۳.

۲۰۵ ص.: مصور.- (جهاد دانشگاهی؛ ۳۱۷).

عنوان روی جلد: بعد از باران...: مجموعه ۱۴ داستان.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: بخش اول: آب / مینو کرباسیان؛ آخرین برگ دفتر خاطرات / مسعود عبدالرحمن؛ بلبل / منصوره شریف‌زاده؛ بو / عبدالحی شماسی؛... بخش دوم: بعد از باران / محمدباقر رضائی؛ کار و مزد / عبدالمجید نجفی؛ دوچرخه قرمز / محمد اسعدی؛...

کتاب حاضر شامل چهارده داستان کوتاه است که در دو بخش مجزا ارائه شده است. از میان داستانها، دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «آخرین برگ دفتر خاطرات» داستان نوجوانی است که پدرش به جرم قاچاق مواد مخدر اعدام می‌شود. وی همراه مادر خود به بهشت زهرا می‌رود و با تماشای مزار شهدا، تصمیم می‌گیرد برای بخشش گناه پدر به جبهه رود تا از گناهان وی بکاهد. «دوچرخه» داستان پسری است که برای خرید یک دوچرخه، شبانه‌روز کار می‌کند. ولی سرانجام با آن که پول خرید دوچرخه فراهم می‌شود، تصمیم می‌گیرد پس‌انداز خود را پتو خریده، به جبهه‌ها هدیه کند تا رزمندگان از سرمای زمستان در امان باشند.

بوی خوش سیب: مجموعه داستان

نوشته حسن احمدی.- تهران: مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۹۶.۱۳۷۶ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان بوی خوش سیب.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: لبخند نیمه‌شب؛ قبل از عبور؛ حریرپوش؛ تدفین؛ یک آسمان گل؛ موج.

داستان «قبل از عبور»، پیش از این در مجموعه‌ی «جنگ سوره» به چاپ رسیده بود.

کتاب مجموعه‌ای است از شش داستان کوتاه، که از میان این داستانها، داستان «قبل از عبور» رزمنده‌ای را نشان می‌دهد که با انگیزه‌ی مخفی نگه داشتن قصد رزمندگان برای انجام عملیات، سه نظامی عراقی را (که بارها می‌توانسته آنها را به هلاکت برساند) نمی‌کشد. دیگر داستانهای مجموعه هر یک به نوعی رابطه‌ی کم‌رنگ‌تری با جنگ دارند. با این وجود، هر کدام از داستانها - به نامهای «لبخند نیمه‌شب، حریرپوش، یک آسمان گل و موج - به مسایل خانواده‌ی شهدا و رزمندگان در شرایط مختلف می‌پردازند و مقاومت و صبر و پایداری آنان را در مقابل مشکلات جامعه و رسیدن خبر شهادت عزیزان به تصویر می‌کشد. داستان «تدفین» نیز به بررسی روحیات خلبان اسیر عراقی می‌پردازد که پس از اسارت، او را به محل مدرسه‌ای می‌برند که چند ساعت قبل توسط او بمباران و باعث قتل عام کودکان شده است.

[صفحه ۴۷۲]

بوی داداش شهرام: مجموعه داستان

جهانگیر ولی‌زاده ماکوئی.- تهران: انتشارات خانه ادبیات، (چاپ اول): ۴۰.۱۳۷۷ ص.: مصور.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: پایان انتظار؛ عفریت تنهایی؛ بوی داداش شهرام؛ عاشقان خفته؛ حرف و حساب.

کتـاب «بوی داداش شـهرام»، مجموعه پنـج داسـتان است که دو داسـتان آن در ارتباط با دفاع مقـدس است. در «پایان انتظار»، رضا، نـامزد دختـری بـه نـام مریـم بـوده، بـه جبهه رفته است. مـادر رضـا هر روز در فراق پسـرش گریـان است تـا این که در فراق او تـاب نمی‌آورد و جان می‌سپارد. مریم شب درگذشت مادر رضا خواب بدی می‌بیند و زمانی که به خانه‌ی نامزدش می‌رسد، پیرزن را در حـالی که عکس پسـرش را بغل دارد، روی زمین می‌یابـد. در «عاشـقان خفته» سـربازی ارتشـی که همراه تابوتهای شـهدا مفقودالاثر وظیفه‌ی نگهبانی را بر عهـده دارد، به حالات مردم توجه می‌کنـد: از پیرزنی که به دنبال فرزند مفقودالاثرش می‌گردد، تا مردمی که با بی‌تفاوتی تمام برای دیدن این منظره سر را از پنجره بیرون می‌آورند.

بهترین پناهگاه: حکایات و داستان‌های نماز

گردآوری مطـالب رحیـم کـارگر محمـدیاری.- بـازنویس نـثر: عیـن‌الله کاونـدی.- [قـم]: سـتاد مرکزی اقـامه‌ی نمـاز، (چـاپ اول): ۱۳۷۴[۱۵۵] ص.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

مجموعه حکایـات و داسـتانهای نماز، برگزیـده‌هایی در باب انجام این عمل عبادی از منابع مختلف گردآوری شـده است. بیشتر این حکایات مربوط به صدر اسلام است و ارتباطی با دفاع مقدس ندارد. تنها چند حکایت مربوط به جنگ است که ذکر می‌شود.

«نمـاز نور چشم من است» (از کتـاب «رملهای تشـنه» (ص. ۸۴) که پاسـخ اسـیر ایرانی به یـک عراقی در مورد اهمیت نماز را شـرح می‌هد. «نماز در سـخت‌ترین شـرایط اسارت»، به جای آوردن نماز توسط اسـرای ایرانی در بدترین شرایط موجود است؛ حتی زمانی کـه بـه صـورت نشسـته نیز قـادر به خوانـدن نمـاز نبوده‌انـد. «نمـاز در اسـارت» حکـایت اسیری است که در اردوگاههـای عراق در سخت‌ترین شرایط نمازش را می‌خوانده است و بعدها به شهادت می‌رسد. حکایات عبارتند از: «نیایش تا پای شهادت»، «تصویر نماز در ذهن شـهید»، «آخرین نماز» «نماز عاشـقانه‌ی جانبازان»، «اولین نماز وحدت در خط مقدم»، «نماز شـهید بروجردی، مشکل‌گشای جنگ».

به سوی عرش و چند داستان دیگر

محسن پرویز، علی‌اصغر نصرتی، علی آقاغفار و حسین خورشیدی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۹۵.۱۳۶۸ ص.

این کتاب به مناسبت بزرگداشت هشت سال دفاع مقدس منتشر شده است.

کتاب، حاوی هفت داسـتان در مورد رشادتها و دلاوری‌های رزمندگان دفاع مقدس است. «قامت بلند» داسـتان پس‌گرفتن ارتفاعات از دشـمن است. رزمنـدگان باید از کنار سه تپه که دشـمن به آنها مشـرف است، رد می‌شدند که دشـمن ناگهان متوجه حضور آنها شـده، به سـمتشان شـلیک می‌کند. شـبح یک نفر که نیمه نشسـته است، توجه رزمنده‌ی راوی را جلب می‌کند. مهدی است، که بلند می‌شود و می‌گویـد: هر کس با من می‌آید بسم‌الله؛ ما باید این تپه را فتح کنیم. تپه را با چند زخمی پشت سـر می‌گذارند. وقتی پای قله می‌رسند که مهدی از سیمهای خاردار رد شده و گلوله‌ی ضدهوایی بر سینه‌اش نشسته و شهید شده است.

بیرون قلعه امن نیست: مجموعه داستان

تالیف جهانگیر خسروشاهی.- تهران: وزارت آموزش و پرورش، معاونت پرورشی، اداره کل امور فرهنگی و هنری، انتشارات تربیت، ۵۹.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: شهر پنهان؛ در راه؛ بیرون قلعه امن نیست؛ زاویه‌ای در آسمان بلند وجود؛ اگر ستاره قطبی را بشناسی.

از میان پنج داستان کتاب، دو داستان «در راه و زاویه‌ای در آسمان بلند وجود» در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «در راه»، نوشته‌ی کوتاهی است درباره‌ی احساسی که در پی رفتار یک مرد فروشنده در ذهن جانبازی که در پشت چراغ قرمز ایستاده است، نقش می‌بندد. او چگونگی مجروح شدن و از دست دادن دو پا و نیت باطنی خود را در آن هنگام به یاد می‌آورد. داستان «زاویه‌ای در آسمان بلند وجود» شفا پیدا کردن جانبازی است که مجروح شیمیایی شده است و پزشکان از معالجه او ناامید شده‌اند، ولی او پس از توسل به ائمه و خوابی که می‌بیند، کاملا شفا می‌یابد و باعث تعجب پزشک معالجش می گردد.

پایی برای دویدن و داستانهای دیگر

محمد ایوبی.- تهران: فرهنگ گستر؛ سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول)، ۲۴۱.۱۳۷۹ ص.- (فرهنگ گستر؛ ۵۹: هنر و ادب پایداری، داستان کوتاه؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Feet for Running and Other Stories

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: خانواده سرباز؛ هاله کبود؛ بچه‌های کوچک این قرن؛ هیاکل اثر؛ گذر خون و خاک (۱)؛ گذر خون و خاک (۲)؛ سگ؛ پایی برای دویدن.

«خانواده‌ی سرباز» داستان مردی است که بیخبر به جبهه می‌رود و از برادرش می‌خواهد تا رفتن او را به زن و بچه‌اش اطلاع دهد. پس از مدتی او شهید می‌شود، اما چون مفقودالاثر بوده، همسر او از این موضوع بیخبر می‌ماند. «هاله‌ی کبود»، حکایت دختر عراقی است که یک رزمنده‌ی ایرانی را نجات می‌دهد و خود کشته می‌شود. «بچه‌های کوچک این قرن»، ماجرای دو پسر عمو است، که خانواده‌ی خود را در بمباران شهر بستان از دست داده‌اند و نزد خاله‌ی خود (که رفتار نامناسبی با آنها دارد) زندگی می کنند تا این که پیرمردی آن دو را به فرزندی می‌پذیرد. «هیاکل اثر»، داستان اصابت بمب به پناهگاه و شهادت افراد خانواده است. «گذر خون و خاک» شرح حال جنگ‌زده‌ها است. «سگ» داستان کشته شدن یک سگ به دست عراقی‌ها و «پایی برای دویدن»، ماجرای رزمنده‌ی اسیری است که پای او را در عراق قطع کرده‌اند.

پرواز در مه: مجموعه داستان

نوشته مجتبی هاشمی.- تهران: نذیر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۶۳ ص.

طراح روی جلد: م. کریمی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: سقوط؛ بمباران؛ نسل آخر؛ فرود در آتش؛ تعاونی.

این کتاب، مجموعه پنج داستان کوتاه است. «سقوط» داستان خلبانی است که موشکهای هواپیمای دشمن به هواپیمایش اصابت کرده، سقوط می کند و.... «بمباران» شرح بمباران یکی از شهرهای جنوب کشور و زخمی و شهید شدن مردم و حمله‌ی جنگنده‌های ایرانی به دو منطقه‌ی دشمن به تلافی آن، اصابت موشك سام به جنگنده‌ی ایرانی و نجات خلبان آن با بیرون پریدن (اجکت) از هواپیما است. «نسل آخر» داستان رزمنده‌ای است که در

[صفحه ۴۷۴]

منطقه‌ی شلمچه اسیر می‌شود و شرح نحوه‌ی برخورد دشمن است با او. «فرود در آتش»، داستان جنگنده‌ای است که به علت شلیك پدافندها، چرخهای آن باز نمی‌شود و خلبان که مایل به بیرون پریدن نیست، به طور معجزه‌آسایی نجات می‌یابد. «تعاونی»، داستان مردی ریاکاری است که در دوران شاه، ضدانقلاب است و پس از انقلاب رنگ عوض می کند و....

پسته‌های خندان

محمدرضا اصلانی؛ زیر نظر گروه قصه واحد ادبیات حوزه هنری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۴۴.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: ویدا لشکری.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Half- open Pistachios

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: پسته‌های خندان، تاول، شمایلگران، استخر.

کتاب حاضر شامل چهار داستان کوتاه است. که از بین آنها، داستان «پسته‌های خندان» در ارتباط با دفاع مقدس است. این داستان، حکایت فردی است که دوران کودکی خود را در زمان جنگ به یاد می‌آورد که چگونه قبل از تحویل سال و با خرید پسته‌های خندان توسط مادرش، هنگام تقسیم پسته‌ها بین او و خواهر و برادرش، چگونه آنها با شوق و شادی مشغول بازی با پسته‌های خندان و خوردن آن بودند و اینك که او بزرگ شده، در حال گذر از کوچه‌ای به فروشنده‌ی پسته بر روی چرخ دستی برخورد می کند و ایام گذشته را یاد می کند.

پلاک و بازوبند

نوشته امیرحسین انبارداران.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب از یازده داستان با این عناوین تشکیل شده است: «اینجا جبهه است، بالاتر از عشق، این خاك بوی عشق می‌دهد، پلاك و بازوبند، خاطرات سبز، یك دنیا عشق، آرزوی چهارم، نامه‌ای به پدر، زبیده، انتظار و هنوز تو را جستجو می کنم». درون‌مایه‌ی اصلی مجموعه داستانهای کوتاه این کتاب، معرفی نقش و حضور مثبت زنان ایرانی در سالهای دفاع مقدس است. داستان «پلاك و بازوبند» از زبان زنی به نام «مریم» روایت می‌شود که با «احمد» (مجروح شیمیایی) ازدواج می کند. احمد چند روز پس از مراسم

ازدواج عازم جبهه می‌شود مریم هنگام خداحافظی پلاک احمد را از او می گیرد و بازوبندی با نوشته «یا زهرا (س)» بر بازویش می‌بندد. چند روز پس از رفتن احمد، ناگهان خبر ناگواری به مریم می‌رسد و....

پوتین: مجموعه داستان

عبدالکریم نیسنی.- بوشهر: شروع، (چاپ اول): ۵۶.۱۳۸۱ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان پوتین.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: پهلوان صفدر؛ ساعت ملاقات؛ برزگر؛ آفتاب؛ خط یازده...؛ کارت و پلاک؛ پهلوان زنگی‌آباد؛ چاووش؛ باغچه‌ای به وسعت دنیا؛ دشداشه؛ صد آفرین؛ خط موازی؛ توبیخ؛ پوتین؛ خالو خسته نباشی؛ الزام شرعی؛ درس مقاومت؛ قرارداد.

[صفحه ۴۷۵]

این کتاب مجموعه شانزده داستان کوتاه با موضوع‌های مختلف است. موضوع داستانها عبارت است از: دیدار دختربچه‌ای با پدر در بیمارستان و تقدیم گل به او، بدون دانستن این که پدر دیگر دست ندارد؛ پسربچه جنگزده خواهر و مادر از دست داده، که برای گذران عمر پلاستیکهای دسته‌دار می‌فروشد و ملاقات او با یک خریدار؛ شهیدی بی‌سر که کارت و پلاک همراه ندارد و با خالکوبی پایش شناسایی می‌شود؛ رزمنده‌ی جوان شکارچی تانک، که به تعداد سالهای عمرش (هجده سال) تانک شکار می کند و در اثر جراحت، پای خود را از دست می‌دهد؛ خانواده‌ای که، پس از سالها اجاره‌نشینی، به خانه‌ای که خریده‌اند، می‌روند ولی در اثر بمباران خانه ویران شده، پسر کوچک خانواده شهید و دیگر اعضا به سختی مجروح می‌شوند؛ شهادت ابوالجاسم، نوازنده‌ی سه‌تار، توسط خمسه خمسه در بهمنشیر؛ آمادگی رزمنده و امتحان مهمات و اسلحه و البسه و پوتینی که تنگی و کوچکی آن را باید تحمل کند تا به فرمان فرمانده، خود را در خط مقدم نبرد حاضر و استوار نشان دهد؛ و....

پیشانی شیشه‌ای

محمد طیب.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۶۳ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان: ۶).

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان پیشانی شیشه‌ای.

مندرجات: قصه یوسف؛ خط خطا؛ پیشانی شیشه‌ای؛ شبیخون روزن‌ها.

این کتاب در سال ۱۳۷۸ با نام «پیشانی شیشه‌ای»، مجموعه داستان جنگ» توسط وزارت آموزش و پروش، معاونت پرورشی، موسسه فرهنگی منادی تربیت در ۶۸ صفحه و شمارگان ۵۰۰۰ نسخه نیز منتشر شده است.

در قصه یوسف، راوی و برادرش (یوسف) از کودکی همبازی و یار یکدیگرند و سختی‌های بسیاری را پشت سر گذارده‌اند. اکنون یوسف در هنگام انتقال ۷ اسیر عراقی به پشت جبهه شهید شده است و راوی همه‌ی آن روزها را به یاد می‌آورد. در داستان خط خطا، مادر «حمید» همیشه از رفتن او به مسافرت، (حتی عزیمت به جبهه برای مدتی کوتاه) ممانعت می کرده است. واسطه شدن

دکتر نیز بی‌فایـده بوده است. عـاقبت حمیـد در تصـادف کشـته می‌شود. در پیشـانی شیشه‌ای طلب کمک محسن و جواد از پرسـتار بی‌حوصـله، بی‌نتیجه می‌مانـد تا این که محسن بار دیگر لب پنجره می‌رود و سـعی می کنـد پایین بپرد. سـعی همه در جهت نجات او بی‌ثمر است جز جواد. در شبیخون روزن‌ها راوی در اول دی‌ماه، به مهمان‌سـرایی در سـنندج آمده است تا تنها باشد ولی یاد دوست شهیـدش حمیـد با اوست. راوی خاطرات خود با حمید، در دوران مبارزه را مرور می کند و در نتیجه‌ی این مرور خاطرات، بیماری و تب او تا آمدن رزمنده‌ای شیرازی به نام حمید و دعوت او به همکاری در جبهه باقی می‌ماند.

تا پیروزی

حمید گروگان، مهدی رضا بدلی، سـلمان هراتی، مهدی شـجاعی، مرتضـی سرهنگی.- تهران: محراب قلم، (چاپ اول): ۱۲۴.۱۳۶۷ ص.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

تا پیروزی، مجموعه‌ای از قطعات نثر ادبی است که در ارتباط با جنگ تحمیلی نوشـته شده‌اند. کتاب با نوشـته‌های مهدی رضا بدلی در وصف جنـگ و لحظات اعزام نیروها به جبهه‌ها و گفتگوی بسیجیان با مادران خود آغاز می‌شود. در قسـمت دوم برادر مرتضـی سرهنگی با قطعه‌هایی تحت عنوان‌های «به یادت می‌آورم سـردار، تو مرده‌ای سردار و چند قطعه‌ی دیگر» حال و هوای معنوی جنگ را بیان نموده است. در قسـمت سوم، برادر سـید مهدی شـجاعی در قطعاتی با نام‌های «نعمت جنگ، حسین اجابت شما را می‌طلبد و بسیج آئینه‌ی تزکیه» چهره‌ی درخشان

[صفحه ۴۷۶]

رزمندگان را ترسـیم نموده است و در قسـمت چهارم، سه قطعه از سلمان هراتی با نام‌های «درنگی در محوطه‌ی آفتاب»، از بی‌خطی تا خط مقدم و در خلوت بعد از یک تشییع به چاپ رسـیده است. کتاب با خاطراتی از حمید گروگان با نام «گل‌دسته‌های بسیج» به پایان می‌رسد.

تا کوچه‌های آسمان، برگزیده‌ها

نظـام مولاهویزه.- زیر نظر: محمـدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: سـپاه پاسـداران انقلاب اسـلامی، نیروی زمینی، مـدیریت انتشارات، معاونت تبلیغات و انتشارات، ۱۳۷۲.

۱۲۰ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ برگزیده‌ها: ۱).

مندرجات: اتاق یک؛ دردهای بی‌سـنگر؛ پیشانی بلندش سپیده آسـمان بود؛ و صدای خسته گفت: یا علی بن ابی‌طالب (ع)؛ در یک روز بـارانی؛ تـا کوچه‌هـای آسـمان؛ هزار هزار آسـمان سبز؛ شـگفتا حمـاسه؛ زخم؛ حلبچه پیچیـده در پرنیـان زخم؛ خـدا در کمین؛ کوچه‌های دلتنگی؛ سید دلم برایت تنگ است.

این کتاب، مجموعه سیزده داستان است. «اتاق یک» وضعیت زندان «دوله‌تو» را در کردستان شرح می‌دهد. «دردهای بی‌سنگر» راجع به برادران بروجردی و گلزاری و «پیشانی بلندش سپیده‌ی آسـمان بود» درباره‌ی سردار شهید، حسین علم‌الهدی است و شهادتش در هویزه را شـرح می‌دهـد. «و صدای خسـته گفت: یا علی بن ابی‌طالب (ع)» عملیات بیت‌المقدس و آزادسازی خرمشـهر با رمز یا علی

بن ابیطالب (ع)؛ «در یک روز بارانی» جاماندن از اتوبوس در خرم‌آباد و شروع عملیات در غرب کشور و شهادت عبدالرحمن حیدری و «تا کوچه‌های آسمان»، مجروح شدن محمد در عملیات خیبر و بازگشت به جبهه علی‌رغم جراحت را شرح می‌دهد. «هزار هزار آسمان سبز» با یاد شهید دکتر چمران، سردار بزرگ جبهه‌ها نوشته شده است. «شگفتا حماسه» عملیات کربلای پنج و آزادسازی شلمچه که خون بود و خاک سوخته؛ «زخم» فتح حلبچه و «حلبچه پیچیده در پرنیان زخم» بمباران شیمیایی آن را توصیف می‌کند.

تپه‌های تجلی: صحنه‌هایی از عملیات پیروزمند فتح‌المبین

محمدرضا نصراصفهانی.- اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۰۰ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه‌ی آثار: ۶۷).

طراح روی جلد: عباس محمد شفیعی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: رقص وصال؛ پیوند زمین و آسمان؛ شیارهای شناسایی؛ پرواز سرخ؛ فاتحان دشت نور؛ آخرین مقاومت.

این کتاب، حکایاتی داستان‌واره از جبهه‌های نبرد و خصوصا شهید حسین خرازی است. در «رقص وصال» فرماندهان سپاه و ارتش در قرارگاه فرماندهی کربلا گرد هم می‌آیند تا برای تعیین موقعیت و تدارک عملیات جدید در منطقه‌ی دشت عباس و عین‌خوش برنامه‌ریزی کنند. «پیوند زمین و آسمان» ماجرای نماز جماعت به امامت آیت‌الله طاهری و احتمال دیده شدن توسط هواپیماهای دشمن و لطف خداوند به نمازگزاران با ابری شدن هوا و بارش باران و در نتیجه، عدم امکان دید برای هواپیمای دشمن است. «شیارهای شناسایی» داستان رفتن حسین خرازی و مسؤولان گردانها برای شناسایی و به اسارت گرفتن تیم شناسایی عراق است. «پرواز سرخ» درباره‌ی عملیات در دو محور توسط تیپ امام حسین (ع) به فرماندهی خرازی و ردانی‌پور و تصرف تپه‌ی مشرف به پادگان عین‌خوش است. «فاتحان دشت نور» و «آخرین مقاومت» نیز مربوط به دفع پاتکهای عراق هستند.

[صفحه ۴۷۷]

تجلی عشق و چند داستان دیگر

تبلیغات جبهه و جنگ واحد تبلیغات و انتشارات ستاد مرکزی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ستاد مرکزی، واحد تبلیغات و انتشارات، ۹۴.۱۳۶۸ ص.

مجموعه‌ی حاضر، از آثار ارزشمند و خاطرات گردآوری شده‌ی رزمندگان دلیر اسلام، تهیه و با همکاری بسیجیان متعهد و هنرمند تدوین شده و حکایتی از راهیان دیار معشوق است که به همرزمان و همراهان آنان نوشته شده است. کتاب شامل نه خاطره است در قالب داستان؛ با نامهای: «تجلی عشق، گردنبند مهر، تیر خلاص، دکل، آر. پی. جی. ۱۱، پاس بخش، پل، هشتاد و یک، هشتاد و دو، و شبی با ملائک». موضوع این داستانها شامل موارد زیر است: اولین اعزام و اولین عملیات، دوستی و رفاقت یک اسیر عراقی و یک رزمنده‌ی ایرانی، خاطره مراعات مجروحیت یک رزمنده، خاطرات حضور در یک دکل دیده‌بانی، امداد خداوندی در آخرین لحظه، خاطره‌ای از عملیات بدر، دفع حمله‌ی کماندوهای عراقی در یکی از جبهه‌های جنوب به خاطر شب‌زنده‌داری یکی از

رزمندگان و....

تراب

نویسنده رضا شیرازی.- تهران: دانش‌آموز، [۱۳۶۸]. ۶۳ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

مندرجات: در دل سیاه شب؛ تراب؛ ب، مثل بابا.

کتاب «تراب» مجموعه سه داستان کوتاه است. شخصیت اصلی داستان «در دل سیاه شب»، یک سرباز است. وی در قطار - هنگام اعزام به جبهه - با خواندن دستورات خودسازی امام (ره)، تصمیم می‌گیرد آنها را اجرا کند و هنگامی که کارت پستال اهدایی به رزمندگان را می‌بیند، به یاد عمل زشت خود را دوران کودکی (برداشتن کتاب از مغازه کتابفروشی، بدون اجازه‌ی صاحب آن) می‌افتد و با ارسال نامه به انتشاراتی، از عمل خود عذر خواسته؛ پول کتاب را می‌فرستد. «تراب» ماجرای رزمنده‌ای است که اسیر دشمن است. او به روزهای اعزام و لحظه‌های آخر دیدار خانواده‌ی خود فکر می‌کند و برای آنها نامه‌ای می‌نویسد. او، بیش از هر چیز، نگران حال «پدر» (حضرت امام) است. «ب، مثل بابا» داستان معلمی است که در مدرسه‌ی ابتدایی شاهد، هنگام تدریس حروف الفبا به حرف «ب» و کلمه‌ی «بابا» که می‌رسد، به یاد پدرهای شاگردانش می‌افتد و آنها از او درباره‌ی بابا سئوال می‌کنند.

تصویر خیال

اکبر رضی‌زاده.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، ۱۳۸۱.

۸۸ ص.

طراح روی جلد: رجب شهبازی، محسن کرمی.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مندرجات: تصویر خیال؛ شب وصال؛ سایه مات شبح؛ فاجعه جیغ؛ سرباز بازنشسته؛ گوشی؛ سرپناه.

این کتاب شامل هفت داستان کوتاه بوده، از بین آنها داستان «گوشی» مربوط به دوران جنگ و زمانی است که به دلیل کمبود دارو، برخی داروها در انبارهای مخفی و یا بازار آزاد معامله می‌شد. (دیگر داستانها در ارتباط با جنگ نیستند) در این داستان، به هنگام بمباران، دختری با عجله به داروخانه‌ای مراجعه می‌کند و دارویی را خارج از نوبت می‌خواهد، زیرا پدرش در بیمارستان در حال مرگ است. اما با اعتراض مردم و بی‌تفاوتی کارمند داروخانه، که مشغول صحبت کردن با تلفن هستند، مواجه می‌شود و پدرش در بیمارستان فوت می‌کند.

[صفحه ۴۷۸]

تصویر دیگر

نویسندگان حسن اصغری؛ نوشین احمدی خراسانی؛ مریم بوبان؛ همایون خسروی دهکردی: گیتی رجب‌زاده؛ الهه مشتاق.- تهران: نشر آتنا، ۱۳۷۷.

۱۱۲ ص.- (مجموعه داستانهای کوتاه؛ ۲).

این کتاب تحت عنوان «تصویر دیگر، مجموعه داستان کوتاه»، گردآوری حمید خادمی بوسیله دفتر نشر معانی در سال ۱۳۷۵ منتشر شده است.

مندرجات: شکستن موج؛ جشن تولد / حسن اصغری؛ مسیر امتحان / نوشین احمدی خراسانی؛ نیش / مریم بوبان؛ میدان انقلاب؛ ماراتن؛ آدم بزرگ/ همایون خسروی دهکردی؛ نقاشی؛ گل آفتاب / گیتی رجب‌زاده؛ پنهان‌شده‌ها؛ سایه؛ سنگ / الهه مشتاق.

کتاب، حاوی دوازده داستان از شش نویسنده است که از میان آنها داستان «نیش» (نوشته‌ی مریم بوبان) در ارتباط با جنگ تحمیلی است. خلاصه‌ی این داستان چنین است: قاسم و همسر و طفل شیرخوارش ساکن یکی از شهرهای مرزی جنوب کشور هستند که هر روز به وسیله‌ی دشمن گلوله‌باران می‌شود. پس از اصابت یک گلوله‌ی خمپاره به مقابل خانه، بالاخره تصمیم می‌گیرند که از شهر خارج شوند تا شاید یک شب را با آرامش سپری کنند. نیمه‌های شب طفل شیرخوار شروع به گریه می‌کند. او را به زحمت به بیمارستان می‌رسانند ولی در کودک در اثر نیش جانوری گزنده جان می‌سپارد و زن، عراقی‌ها را نفرین می‌کند.

تو هم بیا...!

مرتضی دانشمند.- قم: دفتر تبلیغات اسلامی، حوزه علمیه قم، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۸۶.۱۳۷۶ ص.- (مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم؛ ۵۷۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: To Ham Biya: A Collection of moral narration

مندرجات: دو فرمانده، دو جلاد؛ تولد سردار؛ دست تو چشم مردم کردن؛ ناخدای کشتی ایران؛ دو ستاره، سوسو زنان؛ دیوار گوش دارد!؛ چقدر زیبا شده‌ای پدر!؛ آهی از سینه آن مرد؛ اخی اشلونک؟؛ ما اسباب‌کشی کرده‌ایم؛ قول می‌دهم؛ به ما بی‌اعتنایی می‌کند؛ مرخصی صد ساله؛ بگذار راحت جان بدهم!؛ تو هم بیا...!.

کتاب، مجموعه‌ی داستانهای اخلاقی، اجتماعی است. خلاصه‌ی داستانهای مربوط به جنگ به قرار زیر است: «دو فرمانده، دو جلاد»: مقایسه‌ای بین پرتاب تیر حرمله به سوی علی‌اصغر (ع) و پرتاب گلوله‌های توپ به فرمان صدام به سوی شهرهای ایران؛ «آهی از سینه آن مرد»: احتکار اجناس توسط یک خواربارفروش در زمان جنگ و تصرف خرمشهر؛ «اخی اشلونک؟»: رفتن رزمنده‌ای در خط مقدم برای قضای حاجت و روبه‌رو شدن با جنازه‌ی یک عراقی؛ «ما اسباب‌کشی کردیم»: چایی گذاشتن رزمندگان در قوطی کمپوت به جای قوری؛ «به ما بی‌اعتنایی می‌کنند»: صحبت رزمندگان، درباره‌ی خاطرات شهدا؛ «مرخصی صد ساله»: رزمنده‌ای دچار خستگی و کسالت روحی شده... ولی در اصل، او فکر چیز دیگری است؛ «بگذار راحت جان بدهم»: در لحظات آخر شهادت رزمنده‌ای، یک سید نورانی وی را به محفل شهدا راهنمایی می‌کند؛ «تو هم بیا...!» گفتگوی رزمنده جدامانده از قافله‌ی شهدا، در خواب، با دوست شهیدش.

جاده در باران: مجموعه داستان

حسین خورشیدی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی هوایی، معاونت و تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۶۹.۱۳۷۳ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

مندرجات: آب و آتش، جاده در باران، دیوارهای نئی.

[صفحه ۴۷۹]

محل داستان «آب و آتش» در منطقه‌ی هور است. رزمنده‌ای به همراه گروهان عمار برای جایگزینی گروهان یاسر به منطقه‌ی عملیاتی اعزام می‌شود. در اثر انفجار، نیزارهای هور آتش گرفته، او در میان شعله‌های آتش به سختی مجروح می‌شود. «جاده در باران» ماجرای یک آرپی‌چی زن است که با رزمنده‌ی دیگری به نام رضایی به جنگ تانکها می‌رود. او ابتدا در مواجهه با تانکها هراسان می‌شود ولی به کمک دوست خود تانکی را شکار می‌کند. در نهایت، رضایی به شهادت می‌رسد. «دیوارهای نیی» ماجرای رزمنده‌ای است که راه را گم کرده با سه عراقی مواجه می‌شود. دو عراقی در اثر اصابت گلوله‌های توپ و خمپاره به هلاکت می‌رسند و سومی نیز به دست آن رزمنده هلاک می‌شود.

جاودانه‌ها، چند داستان (دفتر ۱)

مصطفی شکیباخو.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ستاد مرکزی، معاونت تبلیغات، ۱۰۲.۱۳۷۶ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۱)
مندرجات: یک دانگ از بهشت؛ من و محسن؛ حریرپوش؛ داداش بالاخره آمدی؛ کوه و گودال؛ آن سوی دیده‌ای نمناک.
کتاب «جاودانه‌ها» حاوی شش داستان کوتاه است. در «یک دانگ از بهشت» خاطرات جبهه و کلاس درس درهم می‌آمیزد. معلم مجروح بر دوش شاگردش به عقب می‌رود؛ شاگرد شهید می‌شود و معلم نجات می‌یابد. «حریرپوش» داستان تولد فرزند شهیدی است که حضرت فاطمه زهرا (س) در لحظه‌ی تولد بر بالین مادر حاضر می‌شوند. «داداش بالاخره آمدی» داستان پزشکی است که برای کمک به مجروحان به جبهه می‌آید. در بیمارستان مجروحان زیادی را می‌بیند. برخوردی وی را با جنازه‌ی برادر شهیدش او را متحول می‌کند. «کوه و گودال» داستانی از کردستان است و کومله‌ها و تلاش و مقاومت مردم آنجا در مقابل کومله‌ها را به تصویر می‌کشد. «آن سوی دیده‌ای نمناک» دیدار نویسنده از نمایشگاه عکسهای جبهه و جنگ است و برخورد وی با مادری که در عکسها و تصاویر به دنبال فرزند شهیدش می‌گردد.

جایی که آسمانش آیینه کاریست

نویسنده راضیه تجار.- تهران: نسل کوثر، (چاپ اول): ۱۳۷۸.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
۹۳ ص.- (خاطره؛ ۳۴).
راضیه تجار، داستانهای این کتاب را با بررسی پوشه‌های خاطرات رزمندگان و با اقتباس از آنها نوشته است. کتاب شامل چهارده داستان است. عناوین و موضوع این داستانها عبارتند از: «از دور دست» (ماجرای درگیری تن به تن در منطقه‌ی فاو)؛ «ببار باران» (خاطره‌ای از خرمشهر)؛ «سواری می‌آید» (مددخواهی یک رزمنده‌ی کم‌سن در هنگام مجروحیت در جبهه)؛ «از سنگر مدرسه تا دانشگاه شهادت» (شرکت دانشجوی دانشکده‌ی فنی کرمان در جنگ و خدمت در قسمت توپخانه)؛ «خاکریزها ایستاده‌اند» (داستان راننده‌ای که به رانندگان بولدوزر کمک می‌کند؛ «مهتاب مثل مادر است» (مجروح شدن رزمنده‌ای که مادرش نمی‌خواست او شهید شود)؛ «این گل پرپر» نوجوانی که به دست یک سرباز عراقی شهید می‌شود و همرزمش آن عراقی را می‌کشد؛ دیگر داستانها عبارتند از: «شفیعم باش»؛ «تشنه ولی سیراب»؛ «پیام دریافت شد، تا روشنایی فردا» «خاطره جدید» و «عروج راست‌قامتان». داستانها

گویای احساس عمیق دلیرمردان جبهه‌ها، دلتنگیها، عشق، ایمان، و ایثار گری رزمند گان است.

[صفحه ۴۸۰]

جنگ دوست داشتنی و داستانهای دیگر

مسعود بهنام.- [بی جا]: مسعود بهنام، (چاپ اول): ۱۴۲.۱۳۷۳ ص.

طراح روی جلد: ابراهیم حقیقی. (طرح روی جلد با استفاده از نقاشی «گرینکا» اثر پیکاسو می‌باشد).

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مویه در باد؛ از نیمه تا تمام ابری؛ سرباز صفر؛ در شهری دیگر؛ ذکر مصیبت؛ پژواک سکوت؛ بهشت نمی‌تواند منتظر بماند؛ عروسی قاسم؛ جنگ دوست‌داشتنی.

«مویه در باد» تصویری از مجروحان و شهیدان پس از بمباران است. در «از نیمه تا تمام ابری»، کودکی با آدم‌برفی بازی می کند و با او می‌جنگد. «سرباز صفر»، ماجرای سربازی است که با زن و دختری آشنا می‌شود. «در شهری دیگر»، داستان فردی است که دخترش در اثر بمباران موجی شده است و در شهر دیگری زندگی می کند. «ذکر مصیبت»، سرگذشت غم‌انگیز فرزند یک رزمنده است که پدر او در جبهه حضور دارد و کودک از بیماری فلج رنج فراوان می‌برد و در نهایت فوت می کند. «سکوت»، شرح شهادت عده‌ای به هنگام خارج کردن پیکر شهیدی از میدان مین است. «بهشت نمی‌تواند منتظر بماند»، ماجرای نابینایی است که در جنگ به شهادت می‌رسد. «عروسی قاسم» شرح وقایع اتفاق افتاده برای یک مجروح شیمیایی تا زمان انتقال به بیمارستان است و «جنگ دوست‌داشتنی»، حکایت سوار شدن سربازی به یک خودرو در بین راه است و تمام شدن بنزین خودرو و ماجراهایی که اتفاق می‌افتد و در نهایت منجر به شهادت او می‌شود.

چته‌ها: مجموعه داستان

ابراهیم حسن‌بیگی.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۱۱.۱۳۶۸ ص.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: چته‌ها؛ پایان راه؛ شیرزاد؛ یادگار پسر؛ مرتع.

کتاب حاوی پنج داستان است که همه‌ی آنها در ارتباط با ضد انقلاب (کومله‌ها و دمکراتها) هستند. محل وقوع داستانها در کردستان است. در داستان «چته‌ها»، از رفتار وحشیانه‌ی چته‌ها با پاسداران و ارتشیها شرح داده می‌شود.

داستان «پایان راه» حکایتی است از دشمنی بین کومله و دمکرات. شیرزاد جریان ایستادگی مردم در برابر کومله‌ها است. «یادگار پسر» از شقاوت و فتار مشمئز کننده کومله‌ها با پیرمردی ترکمن، که پسرش برای مبارزه با ضد انقلاب به مناطق مرزی کردستان رفته است، سخن می گوید و داستان «مرتع»، داستان جنگ مردی در درون خود است.

چشم‌های غزال

علی فرخ‌مهر.- تهران: نشر عابد، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: طلا؛ چشم‌های غزال؛ تفاهم؛ حرف راست؛ خاکستر؛ چشم‌های خون گرفته خاتون؛ مانا؛ خریدار محبت.

کتاب حاضر شامل هشت داستان کوتاه است که از بین آنها دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «تفاهم» که به یاد مردم مهربان آبادان نوشته شده است، ماجرای خانواده‌ای است که پدرشان قبل از انقلاب کارگر پالایشگاه و شرکت نفت آبادان بود و او را اخراج کرده‌اند. وی به خاطر این مسأله در جمع خانواده شکوه‌ی فراوان می‌کند ولی با صحبتهای پسرش و دیگر افراد به آینده امیدوار می‌شود. پس از انقلاب، در دوران جنگ، پسر او به شهادت می‌رسد. «خاکستر» داستان دو خانواده و فرزندان آنها است که در آبادان روبه‌روی هم منزل دارند. پس از وقوع جنگ، دو خانواده به عللی از یکدیگر بیخبر می‌مانند. اینک، مدتها پس از اتمام جنگ، «پژمان»، دوست خود «

[صفحه ۴۸۱]

سعید» را (که پسر خانواده روبرویی بود) می‌یابد. سعید، زمانی قصد ازدواج با خواهر پژمان را داشت. پژمان پس از گفتگوی کوتاهی با سعید، که ازدواج کرده، از وی جدا می‌شود.

حته، شط و مرداب

یوسف عزیزی بنی‌طرف.- تهران: یوسف عزیزی بنی‌طرف، ۱۳۴.۱۳۷۰ ص. طراح روی جلد: غسان کنفانی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: کارگاه هورمون؛ زن و جاده؛ حته، شط و مرداب؛ نخل؛ ماهی رنگی؛ شیخ؛ در چال؛ هفت چشمه؛ خمسه خمسه؛ غار غم؛ اسیر؛ باغچه بیمار من؛ پای پلاتین؛ سر در سینی.

کتاب «حته، شط و مرداب» مجموعه‌ی پانزده داستان کوتاه است. از بین این داستانها، دو داستان «خمسه خمسه و اسیر» در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند. در داستان «خمسه خمسه»، راوی که اهل زیتون (بخشی در حومه خرمشهر) است، از حمله‌ی دشمن به آنجا با خمسه خمسه و خمپاره سخن می‌گوید و اوضاع شهر را توصیف می‌کند که: «کوچه در خون نفس می‌زد. بخار نفس مردگان، رایحه‌ی سرب می‌داد.» داستان «اسیر» داستان فرار ناموفق اسیری است که با مخفی شدن در زیر تانکر آب، موفق به خارج شدن از اردوگاه می‌شود ولی نمی‌تواند از مرز عبور کند.

حضور: مجموعه داستان

فیروز زنوزی جلالی.- کرج: دلوار، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: احمد قائمی مهدوی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: (Presemce (Hozur

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: حضور؛ فانی؛ شرطه؛ با باد؛ با طوفان؛ اسکاد روی ماز ۵۴۳.

کتاب، شامل پنج داستان کوتاه است. «حضور» داستان رویارویی رئیس یک اداره با روح شهیدی است که او را به خاطر ریا هنگام

حضور در جبهه سرزنش می‌کند؛ حضور وی در جبهه به خاطر ترس از دست دادن موقعیت خود بوده است نه برای رضای خدا! «فانی» داستان عشق پسر و دختر جوانی است در زمان جنگ، پسر جوان را به سربازی می‌برند. او در جبهه به شهادت و عشق واقعی خود می‌رسد. «شرطه» داستان دو رزمنده‌ی مجروح است که در کنار شط، درون گودالی تشنه افتاده‌اند و چون در دید دشمن هستند، نمی‌توانند تشنگی خود را با نوشیدن آب شط رفع کنند. در داستان «با باد، با طوفان»، یک پدر خرمشهری، اینک که پس از هشت سال، پسرش بدون دست و با تنی مجروح بازگشته، لحظات اشغال خرمشهر و اسارت پسرش را به یاد می‌آورد. «اسکاد روی ماز ۵۴۳» ماجرای شلیک موشک «الحسین» به سوی ایران است و نویسنده نشان می‌دهد که و در همان مقطع زمانی، خانواده‌ای در شهر هدف موشک در پی خرید عروسی هستند و....

حماسه آشنا، مجموعه قصه

کار واحد ادبیات مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س).- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۳۴۸.۱۳۷۷ ص.

عنوان روی جلد: حماسه آشنا: مجموعه داستانهای بزرگسالان.

شمارگان: ۵۰۰۰ جلد.

[صفحه ۴۸۲]

کتاب حماسه‌ی آشنا، مجموعه ۲۷ داستان کوتاه است که از بین آنها، عناوین زیر در ارتباط با جنگ هستند. «مسافر شهر عشق»: پیرمرد و پیرزنی شش سال است منتظر پسر مفقودالاثر هستند. «معمای مسیح»: رزمنده‌ی مسیحی است که عاشق امام (ره) بوده، در اسارت به مرز شهادت می‌رسد. «هدیه»: رزمنده‌ای که برای بازگرداندن پیکر دوست شهیدش تلاش می‌کند و موفق نمی‌شود، تا این که مجروح و بستری می‌شود و خبر پیدا کردن پیکر دوست شهیدش را به او می‌دهند. «هدیه‌ی خورشید»: رزمنده‌ای که بدون اجازه پدر به جبهه رفته و قطع نخاع شده است: «پرستوها»، ازدواج دختری با یک مرد جانباز و خواندن خطبه‌ی عقد آنها توسط امام. «مرد خمینی»: اسیران ایرانی در شب رحلت حضرت امام با عراقی‌ها درگیر می‌شوند. «باغ آشنا»: فردی شوق رفتن به جبهه را دارد، ولی آتش‌بس برقرار می‌شود و پس از آن، در سوگ امام می‌نشیند. «پرواز خونین»: داستان مجروحی که با مشقت خود را به نیروهای خودی می‌رساند و شهید می‌شود. «پهلوان»: رزمنده‌ای مجروح، امام را در خواب می‌بیند.

خاطرات یک سرباز

قاضی ربیحاوی.- تهران: ققنوس، (چاپ اول): ۶۸.۱۳۶۰ ص.

مندرجات: مسجد؛ جسد؛ یک سند مه گرفته؛ در کمپ آنها؛ مواجهه.

این کتاب، مجموعه‌ی پنج داستان نوشته‌ی «قاضی ربیحاوی» است که از زبان یک سرباز بیان شده است. «مسجد» داستان پیرمردی است که در خرمشهر خادم مسجد است و عراقی‌ها دخترش را به گروگان گرفته، خودش را رها می‌کنند. «جسد» داستان جسد سربازی است که به پشت جبهه حمل می‌شود. چون این سرباز بدون اجازه در جبهه می‌جنگیده است، در بازرسی، ابتدا اجازه بردن جسد را نمی‌دهند، ولی بعد هم که اجازه داده می‌شود، ماشین خاموش شده، دیگر روشن نمی‌شود. «یک روز مه گرفته» داستان

سربازی است که برای دوست مریضش دنبال شیر می‌گردد و به سراغ پیرمردی می‌رود که یک بز داشته است. ولی پیرمرد و بزش نیز مرده‌اند. «در کمپ آنها» حکایت ماجراهایی است که در کمپ جنگزده‌ها می‌گذرد. کمپی که ژاپنیها بر جای گذاشته و فرار کرده‌اند و اکنون در اختیار خانواده‌ای جنگزده است. «مواجهه» داستان گفت‌وگوی یک سروان و یک سرباز درباره‌ی بدی جنگ است. سروان می‌رود و سرباز حیران می‌ماند که آیا به سوی شهر برود یا به سوی اردوگاه!

خاکستان، ده داستان کوتاه

منوچهر کریم‌زاده.- تهران: طرح نو، ۱۳۷۳.

۱۲۴ ص.- (ادبیات معاصر ایران).

طراح روی جلد: علی خورشیدپور.

عنوان به انگلیسی: Khakestan: Ten short stories

این کتاب، مجموعه‌ی ده داستان است به نامهای: «ستونهای بلند دود، بیلچه، پاییز، چرخ و فلک، صدای بال پرنده، بمباران، سوءتفاهم، کودک و کبوتر، تور و خاکستان». از میان این داستانها، دو داستان مربوط به جنگ است. «ستونهای بلند دود» داستان پیرزنی است که از شهر در حال سقوط می‌گریزد و خمپاره‌ها زوزه‌کشان ستونهای دود را به آسمان بلند می‌کنند. «بمباران» مربوط به حمله‌های هوایی دوران جنگ و رفتن مردم به پناهگاهها و اتفاقاتی است که در اثر بمبارانها رخ می‌دهد و بمبی که نزدیک خانه‌ی افرادی که از رفتن به پناهگاه خودداری می‌کنند، به زمین می‌خورد و خانه‌ای را خراب می‌کند و بچه‌ی این خانواده، از آن به بعد، از تاریکی و صدای آژیر می‌ترسد.

[صفحه ۴۸۳]

خاک و خاکستر

فیروز زنوزی جلالی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۱۱۲ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان خاک و خاکستر.

مندرجات: شکلات؛ خاک و خاکستر؛ تلواسه؛ ساعت لعنتی؛ ملاقات چهارم؛ صیاد و طوفان.

در این مجموعه، دو داستان «خاک و خاکستر و تلواسه» مربوط به مسائل جنگ هستند. در «خاک و خاکستر»، نامه‌هایی بین دو نفر، یکی در آمریکا و دیگری در ایران، مبادله می‌شود. فرد مقیم خارج، سعی دارد خواهر و شوهر خواهرش را متقاعد کند که برای فرار از وضع موجود به خارج بروند. ولی آن که در ایران است، معتقد است باید بماند و حاضر است تمام سختیها و موشک‌باران را تحمل کند، اما از اعتقادات خود عدول نکند. ضمن داستان مسائل اعتقادی و شخصیتی دو طرف، به عنوان نمایندگان دو گروه از افراد اجتماع، بیان می‌شود. در داستان «تلواسه»، کارمندی، در زمان بمباران و موشک‌باران تهران، خوابی آشفته می‌بیند. هراس او از تعبیر خواب باعث می‌شود که به گذشته و رفتارش با مادر پیرش نگاه کند؛ مادری که در یک خانه‌ی محقر زندگی می‌کند. در این نگاه، محبتهای مادر و کوتاهی خود و همسرش در قبال مادر را به یاد می‌آورد. نویسنده در خلال داستان، روحیات و عکس‌العمل

افراد را در مواجهه با مسأله‌ی موشک‌باران به تصویر می‌کشد.

خانه جدید: مجموعه داستان

قاسمعلی فراست.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

مندرجات: خانه جدید؛ حکیم؛ خواب؛ زائر؛ سلندر؛ پاداش؛ آلبوم؛ گلاب خاتون؛ جایزه.

این کتاب مجموعه نه داستان است که از بین آنها، داستانهای «خواب، سلندر، آلبوم و گلاب خاتون» در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند. «خواب» داستان مادر یکی از شهیدان است که شدیدا بیتابی می‌کند، و... شهید را در خواب می‌بیند که به او آرامش می‌دهد. «سلندر»، داستان سرگروهبانی است که می‌خواهد از جنگ فرار کند، ولی با افرادی برخورد می‌کند که او را متحول می‌کنند. «آلبوم» حکایت یک رزمنده‌ی خرمشهری است که پس از محاصره شهر توسط دشمن و تخریب خانه‌ها، به خانه‌ی خود، آلبوم عکسهای خانوادگی را پیدا می‌کند و با تماشای عکسها به یاد گذشته‌ها می‌افتد؛ که دوستانش او را برای اجرای پاتک صدا می‌کنند. «گلاب خاتون»، نیز حکایت مادری است که یادگار قاسم، (شهید مفقودش) را نگه داشته است و با آن راز و نیاز می‌کند. او به گلزار شهدا می‌رود و در آنجا بر سر قبر یک شهید غریب، آرامش خود را بازمی‌یابد.

خانه‌ی دریا: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان)؛ ویراستاران اصغر استاد حسن معمار، سهیلا عبدالحسینی.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۵۵.۱۳۷۹ ص. - (مجموعه داستان؛ ۱۹).

طراح روی جلد: قربان محمدی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه

مندرجات: خانه‌ی دریا / اصغر استاد حسن معمار؛ زندگی / مهدی خلیلی؛ شب یازدهم / آرزو خمسه کجوری؛ ساعت صفر / احمد شاکری؛ کتاب خاکستر / امیرمسعود شایسته تهرانی؛ قطعه‌ای از بهشت / وجیهه علی‌اکبری سامانی؛ پاتک / محسن کیانی؛ هجوم ابرها و ریزش باران / محمدباقر نجف‌زاده بارفروش؛ آستین‌های خالی و داستان بلند / محمد نوری‌زاد؛ سهم من ماندن / مریم ضمانتی‌یار.

در این کتاب داستانهای زیر درباره جنگ هستند: «زندگی» مکاتبات دو رزمنده پس از اتمام جنگ و گله‌گذاری

[صفحه ۴۸۴]

از اوضاع اداری است. «شب یازدهم» شرح خواهر کوچک یک مجروح شیمیایی از گریه‌های برادر در ایام ماه محرم و شهادت او در روز یازدهم محرم است. «ساعت صفر» حکایت یک رزمنده اسیر و آزارها و شکنجه‌ها است. «کتاب خاکستر» داستان یک جانباز است که در آلمان، به کمک پسرکی که در زیر آوار مانده، می‌شتابد. «قطعه‌ای از بهشت» داستان رزمنده‌ای است که پدر دوستش بارها با او درگیر شد - چون او پسرش را به رفتن به جبهه تشویق می‌کرد - و اینک در بستر مرگ، از او حلالیت می‌طلبد. در «پاتک» یک دزد، به قصد سرقت اتومبیل، سوار خودروی یک جانباز می‌شود ولی با صحبتهای جانباز متحول می‌شود.

«آستینهای خالی» داستان رزمنده‌ای است که دست خود را در جبهه از دست داده و اینک پس از رحلت امام (ره)، به خانه بازگشته است. «سهم من ماندن) داستان ایثار همسر یک جانباز است. داستانهای دیگر مربوط به جنگ نیستند.

خط ها و سایه‌ها: مجموعه داستان

عبدالمجید حسینی‌راد.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۱۵ ص.

ص.ع. به انگلیسی: A Collection of Short Stories: Lines and Shades

کتاب حاضر مجموعه‌ی نه داستان است که عبارتند از:

«آن سوی خاکریز»: سربازی عراقی حمله‌ی دیوانه‌وار بعثی‌ها را بیان می‌کند. «پرهای حادثه»: یکی از مجروحان، که دو سال در کما بوده، خاطرات نبرد هور را بیاد می‌آورد و.... «باران»: هنگام نماز مغرب، قاسم و سایر خدمه‌ی خنثی‌سازی بمبهای شیمیایی را احضار می‌کنند. خودرو هدف بمباران قرار می‌گیرد و قاسم رؤیایی می‌بیند و... «خطها و سایه‌ها»: اسیری به نام یعقوب در شکنجه‌گاه انفرادی بعثی‌هاست و رفتار وحشیانه‌ی آنها را شرح می‌دهد. «بستر پرنیان»: مادری خواب پسرش - عباس - را می‌بیند و صبح خبر شهادت او را می‌آورند. «دیدار»: یوسف شهید را از جبهه آورده‌اند، همسرش او را به دخترشان نشان می‌دهد، می‌نالد و گریه می‌کند. «طرح یادگاری»: راوی، جمال را در جبهه با یک سیمونوف و یک کیف می‌بیند. عصر آن روز جمال شهید می‌شود و.... «طرح خاک، زندگی و خاک»: دوستی بر مزار دوست شهیدش که بر اثر انفجار مین شهید شده، می‌رود و در رؤیاهای خود، او را به خاطر می‌آورد و «طرح خواب پروانه».

خلفه‌های وحشی

جهانگیر خسروشاهی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰. ۴۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان؛ ۱۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Wild Kholfehz

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب شامل سه داستان کوتاه است. «خلفه‌های وحشی»: سعید و حمید دو دوست صمیمی هستند که در عملیات شناسایی شرکت دارند. در جریان عملیات، حمید در خاک دشمن می‌ماند و سعید با زحمت فراوان او را که شدیدا زخمی است، با خود می‌آورد و نجات می‌دهد. «شعرای شب» در مورد اسرای اردوگاه موصل دو است که در زیر شکنجه‌های طاقت‌فرسای عراقی‌ها مقاومت کردند و لب به اعتراف نگشودند. حاج‌موحد بیش از همه اذیت و آزار می‌شود. او را به استخبارات مرکزی در بغداد می‌برند و مدتی بعد جسدش را در برابر دیدگان اسرای دیگر و مأمور صلیب سرخ دفن می‌کنند و روی قبرش می‌نویسند: ۱۱۰. داستان «باران در راه است» از زبان مجید، برادر زن عبدالله، بیان می‌شود. او بخشی از شخصیت و زندگی عبدالله را که جوانی خوشرو و باهوش و خلاق است، بیان می‌کند. کار عبدالله او را راضی نمی‌کند، به خط می‌رود و نگین جمع رزمندگان می‌شود و در عملیاتی در کناره‌ی فرات به شهادت می‌رسد.

داستانهای جوانمردی

مؤلف: محمد خراسانی.- قم: طاووس بهشت، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۳۸ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل هشت داستان کوتاه از زمان صدر اسلام و دو داستان یا خاطره از دفاع مقدس می‌باشد. خاطره‌ی اول «داستان چذابه‌ی بستان» به چهار قسمت تقسیم شده و مربوط است به عملیات شناسایی و آزادسازی مناطق اطراف شهر بستان (منطقه‌ی چزابه) و تپه‌های نباء که توسط تیپهای یک و سه لشکر ۷۷ خراسان و کمک نیروهای سپاه انجام شد. خاطره یا داستان دوم «داستان جوانمردی عملیات فتح‌المبین در سال ۱۳۶۱» می‌باشد که به پنج قسمت تقسیم شده است. در این عملیات که توسط یک تیپ لشکر خراسان به فرماندهی سرهنگ امینی و یک تیپ سپاه و بسیج به فرماندهی رودکی انجام شد، تپه‌های شماره ۲۰، ۳۰ و ۴۰، سایتهای چهار و پنج، روستای چنانه و تنگه رقابیه آزاد گردید. در ادامه نیز به عملیات پدافندی و پاتکهای دشمن و اسکان و استقرار واحدهای گردان زرهی لشکر ۹۲ اهواز اشاره شده است.

داستانهای شهر جنگی

حبیب احمدزاده؛ ویراستار مرضیه زجاجی قمی.- تهران: روزنامه سلام، (چاپ اول): ۱۳۷۹. ۱۶۰ ص.

طراح روی جلد: کامیار کاوندی.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The War Involved City Stories

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: پر عقاب؛ هواپیما؛ چتری برای کارگردان؛ سی و نه و یک اسیر؛ فرار مرد جنگی؛ نامه‌ای به خانواده سعد؛ دو مرد، دو یادداشت: اگر درياقلی نبود؟؛ سنگینی این بار را تا آخر عمر بر دوش خواهم کشید؛ نقدها و نظرها: نقد منوچهر آتشی بر کتاب؛ نقد محمدرضا اصلانی بر کتاب؛ نظر پرویز کیمیاوی درباره کتاب.

این کتاب مجموعه داستانهای ویرایش دوم کتاب «داستانهای شهر جنگی» است که توسط دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات اسلامی در سال ۱۳۷۶ چاپ شده بوده است. در این ویرایش، دو یادداشت «اگر درياقلی نبود؟» در وصف حماسه‌ی مردی اوراق‌فروش که با دوچرخه‌ی خود نه کیلومتر را با عجله رکاب زد تا قصد ورود عراقی‌ها به آبادان را از جاده ذوالفقاری به سپاه خبر دهد و با این کار خود حماسه آفرید، و «سنگینی این بار را تا آخر عمر بر دوش خواهم کشید»، نامه‌ای که به آقای ویل راجرز (ناخدای سابق ناو پاسور وینسنس) درباره‌ی شلیک ناو آمریکایی به هواپیمای ایرباس ایران و محکوم کردن این عمل نوشته شده است و سه نقد و نظر درباره‌ی شش داستان اولیه‌ی کتاب، به مطالب ویرایش اول افزوده شده است.

داستانهای شهر جنگی: مجموعه داستان

حبیب احمدزاده.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۹۴.۱۳۷۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان: ۲۲).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The War Involved City Stories

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۴۸۶]

مندرجات: پر عقاب؛ هواپیما؛ چتری برای کارگردان؛ سی و نه و یک اسیر؛ فرار مرد جنگی؛ نامه‌ای به خانواده سعد.

در «پر عقاب» گلوله‌های عمل نکرده‌ی دشمن، با نشانه‌گیری دقیق و با تفکری طولانی، مجددا به سوی دشمن شلیک می‌شوند. «هواپیما» داستان آرزوی کودکی برای داشتن یک هواپیمای اسباب‌بازی است و آرزوی او که برای چند لحظه همه خشک شوند تا او هواپیما را بردارد و مخفی کند؛ و مقایسه‌ی آن با بمباران شیمیایی حلبچه. «چتری برای کارگردان»، داستان جوانی است که عاشق فیلمبرداری و کارگردانی است و قبل از عزیمت برای ادامه‌ی تحصیل، برای خداحافظی به جبهه می‌آید و... لحظه‌ای بعد، او به ملکوت عروج کرده است. «سی و نه و یک اسیر جنگی»، داستان انتقال اسیران به پشت جبهه است و محافظی که خود اسیر وظیفه‌ی خود بوده است. «فرار مرد جنگی»، داستان رزمنده‌ی جانبازی است که برای خوشبختی دختری که دوستش می‌دارد، دوست خود را به ازدواج با او تشویق می‌کند؛ او سالهای بعد متوجه می‌شود که اگر چه خودش زنده است، دوستش در حادثه‌ای جان باخته است. «نامه‌ای به خانواده‌ی سعد»، حکایت اعدام یک سرباز فراری عراقی است و رزمنده‌ای که جسد این سرباز، او را از مرگ نجات داده است.

داستانهای ناتمام

بیژن نجدی تهران: نشر مرکز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۶۴ ص.- (نشر مرکز، شماره نشر؛ ۴۶۲).

طراح روی جلد: ابراهیم حقیقی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «داستانهای ناتمام» شامل مجموعه‌ای از داستانهای نگارنده است که برخی از آنها ناتمام و بعضی دیگر بدون پرداخت نهایی است. از آنجا که نویسنده، مدرس ریاضی بود، عناوین با عبارتهای ریاضی ارائه شده‌اند. در بین داستانها «یادداشتهای جبهه» مربوط به دفاع مقدس است. نویسنده در بهار سال ۱۳۶۷ با تنی چند از دبیران لاهیجان داوطلبانه به لشکر قدس گیلان در سنندج اعزام می‌شود و از مسیر بانه تا تنگه پی‌باساوا و خطوط مقدم را طی می‌کند: یادداشت‌های وی به ترتیب روز و ساعت حرکت به مناطق مختلف و اتفاقات رخ داده ارائه شده‌اند. دو داستان دیگر نیز زمینه‌هایی از جنگ دارند. داستان اول، داستانی کوتاه از بمباران تهران و داستان دوم، حکایت فردی است که کلیه‌اش را فروخته است و روی تخت بیمارستان به یاد آغاز جنگ و ورود سربازان عراقی به گمرک خرمشهر می‌افتد.

دایره زنگی

نویسنده حمیدرضا شاه‌آبادی.- تهران: نشر کمال،(چاپ اول): ۱۳۸۰.

۹۶ ص.- (داستان؛ ۲).

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مندرجات: اشاره، رمل و آئینه، کمپوت گیلاس، داستان صادق، یا حبیبی، دایره زنگی، سرشماری.

کتاب، مجموعه‌ی شش داستان کوتاه است. «رمل و آیینه»، داستان رزمندگان گم شده در یک منطقه‌ی رملی است. پس از پیدا کردن آنها، با چرخبال به آنها آب می‌رسانند. ولی فقط یک رزمنده آن جا است و اثری از رزمندگان دیگر نیست. در «کمپوت گیلاس»، رزمنده‌ای به سنگر تدارکات می‌رود و با شوخی و اصرار فراوان تقاضای کمپوت گیلاس می‌کند. ولی همین که برای خوردن کمپوت گیلاس خارج می‌شود، به شهادت می‌رسد. «داستان صادق»، داستان فردی به نام صادق است که به جبهه می‌رود و مفقودالاثر می‌شود. عده‌ای فکر می‌کنند او اسیر شده است، ولی در نهایت شهادت وی آشکار می‌شود. «یا حبیبی» داستان یک عراقی زخمی است که به دست نیروهای اسلام اسیر می‌شود و

[صفحه ۴۸۷]

آنها او را برای مداوا به اورژانس می‌فرستند اما شدیدا می‌ترسد. «دایره زنگی» داستان کارمندی است که به علت کمک به پیرزنی، که پسرش در بخش قرنطینه‌ی اسیران بود، دیر به محل کار خود می‌رسد. «سرشماری» داستان عده‌ای جانباز است که از موزه‌ی هنرهای تاریخی دیدن می‌کنند.

دایره زنگی و داستانهای دیگر

مؤلف حمیدرضا شاه‌آبادی.- تهران: فرهنگ گستر، سروش، (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۰۷.۱۳۸۰ ص.- (ادب و هنر پایداری، داستان کوتاه؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Tambourine

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: رمل و آئینه، کمپوت گیلاس، داستان صادق، یا حبیبی، دایره زنگی، سرشماری؛ کی مرده؟، کی زنده؟

این کتاب در همین سال به صورت مجموعه‌ای از شش داستان، تحت عنوان «دایره زنگی» توسط نشر کمال نیز منتشر شده است.

کتاب، مجموعه‌ی هفت داستان است. «رمل و آیینه» داستان رزمندگان گم شده در یک منطقه‌ی رملی است. پس از پیدا کردن محل آنها، با چرخبال برای آنها آب می‌فرستند، ولی جز یک رزمنده، از رزمندگان دیگر اثری نیست. در «کمپوت گیلاس»، رزمنده‌ای با شوخی و اصرار فراوان از سنگر تدارکات کمپوت گیلاس می‌گیرد. ولی وقتی برای خوردن آن از سنگر خارج می‌شود، به شهادت می‌رسد. «داستان صادق» داستان فردی است که در جبهه مفقودالاثر می‌شود. عده‌ای می‌گویند او اسیر شده است، ولی در نهایت شهادت وی مسجل می‌شود. در «یا حبیبی» یک عراقی زخمی اسیر شده، برای مداوا به اورژانس فرستاده می‌شود، ولی به شدت می‌ترسد. «دایره زنگی» داستان کارمندی است که به علت کمک به پیرزنی که پسرش در بخش قرنطینه‌ی اسیران بود، دیر به محل کار خود می‌رسد. «سرشماری» داستان عده‌ای جانباز است که از موزه هنرهای تاریخی دیدن می‌کنند. «کی مرده؟ کی زنده؟» داستان شخصی است که در عملیات، مجروحی را به پشت خط می‌برد. مجروح از او می‌خواهد که پانزده سال

دیگر در چهارراه ولیعصر او را ملاقات کند. اما در روز موعود، در چهارراه ولیعصر با ماشین تصادف می‌کند.

دختر حاجی‌آقا

زهرا کدخدایان.- تهران: زهرا کدخدایان، (چاپ دوم): ۱۲۸.۱۳۷۳ ص.

نویسنده‌ی این کتاب، دکتری است که حدود ۴۵ داستان در مورد مردم و جامعه نوشته است. کتاب حاضر مجموعه‌ای از پانزده داستان است که داستان «بدور از جنگ»، درباره‌ی حملات رژیم بعثی به شهرها و مهاجرت مردم از شهرهای جنگ‌زده به مناطق امن‌تر است. راوی داستان، معلمی است که در تهران تدریس می‌کند و پس از این که در اثر بمباران و موشکباران تهران، مدارس تعطیل می‌شوند، تصمیم می‌گیرد به شیراز نزد دوستش برود. طی داستان از وضع روحی خود و مردم، از موشکباران‌ها در تهران و شیراز و کمکهای مردمی به جبهه‌ها سخن می‌گوید. بالاخره به دهی می‌رسد که دوستش طبیب درمانگاه آنجا است، و ظاهرا آرامش پیدا می‌کند. ولی با شنیدن صدای آژیر از رادیو و اخبار جنگ دوباره همه چیز زنده می‌شود و آرامش ظاهری به هم می‌خورد و همه‌ی صحنه‌های جنگ در پیش چشم وی مجسم می‌شود.

[صفحه ۴۸۸]

در انتظار شاعر

نویسنده علی موذنی.- تهران: مؤسسه کتاب همراه، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۷۵ ص.- (کتاب همراه؛ شماره کتاب ۵۸. ادبیات مقاومت؛ ۴).

شمارگان: ۳۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: در انتظار شاعر؛ قاصدک.

کتاب «در انتظار شاعر» داستانی از پنج رزمنده است که در یک عملیات شناسایی در غرب کشور دو نفر از آنها زخمی می‌شوند. راوی برای رساندن خبر به مقر فرماندهی، از بقیه جدا می‌شود. او در راه زخمی شده، با یک پلنگ مواجه می‌شود. پلنگ از او پرستاری می‌کند تا این که راوی خود را در مقر و نزد دوستانش می‌یابد و می‌فهمند که عراقی‌ها بچه پلنگ را کشته‌اند و به همین سبب، پلنگ که حالت ضعف راوی را دیده است، به او رحم کرده و او را ندریده است. «قاصدک» داستانی از همسر و پسر یک رزمنده است. آنها با قاصدگی برای رزمنده پیام می‌فرستند که بازگردد. پسر خیلی منتظر خبر از پدر می‌ماند. تا این که شبی پدر، به شکل هاله‌ای از نور آبی، به دیدنشان می‌آید و از آنها خداحافظی می‌کند و چندین قاصدک برای پسر می‌آورد.

در تمنای باد: مجموعه داستان

نوشته حسین خورشیدی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات (مدیریت انتشارات)، (چاپ اول): ۸۵.۱۳۶۹ ص.

این کتاب به مناسبت خجسته میلاد امام حسین (ع)، روز پاسدار منتشر شده است.

مندرجات: عبور از لایه‌ها؛ صد پر پرستو؛ در تمنای باد؛ تلبیه.

«عبور از لایه‌ها» ماجرای فرمانده‌ای است که در نیزارها به کمین دشمن برمی‌خورد و برای خفه کردن کمین (با وجود نداشتن مهمات و نیروی کمکی) به تنهایی و با یک نارنجک به دشمن حمله می‌کند و با دست و پای تیرخورده، کمین را از بین می‌برد و خود نیز شهید می‌شود. «صد پرست» حکایت رزمندگانی است که باید پس از حمله، به دستور فرمانده از هر سه نفرشان، باید یک نفر باقی بماند و بقیه به عقب برگردند و این امر، موجب مشکل انتخاب افراد شده است، ولی با حمله‌ی ناگهانی دشمن، تمام نیروها مجبور به دفاع می‌شوند و بیشتر افرادی که قرار بود به عقب برگردند، با تانکهای دشمن درگیر شده، به شهادت می‌رسند. «در تمنای باد» ماجرای رزمنده‌ای راه گم کرده در نیزار است که به عراقی‌ها برمی‌خورد و با لطف خداوند و وزش باد، نیزارها او را از دشمنان مخفی می‌کنند. «تلبیه» حکایت مادری است که به حج رفته و فرزند او، که همسر بارداری دارد، در جبهه حضور دارد. مادر در کعبه به دست سربازان سعودی به شهادت می‌رسد و فرزند او نیز در جبهه شهید می‌شود.

در جبهه‌ای دیگر (مجموعه بیست داستان درباره جانبازان)

کاری از «دفتر هنر و ادبیات ایثار».- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، واحد رمان، (چاپ اول): ۱۷۲.۱۳۷۵ ص.- (دفتر هنر و ادبیات ایثار؛ ۱).

طراح روی جلد: مسعود شجاعی طباطبائی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: وادی عشق؛ زایری زیر باران؛ تصمیم؛ معصومه منتظر است؛ گونی، گونی، گونی‌ها؛ صدای شکستن آینه‌ها؛ جدال با عصا؛ تولد یک روح؛ هوای دل؛ دیپلم افتخار؛ گل‌های مازندران؛ گواهی؛ تو را می‌شناسم؛ آمدن یا نیامدن؛ در جبهه‌ای دیگر؛ وصال؛ روزی که اقاقیا گریست؛ بالاتر از بلند؛ بازگشتی دوباره؛ دست غیب.

این کتاب، مجموعه‌ی داستانهای برگزیده‌ای است که از میان ۱۳۱۲ داستان کوتاه دریافت شده (تا خرداد ماه

[صفحه ۴۸۹]

۱۳۷۵) در پاسخ به فراخوان مسابقه‌ی داستان کوتاه‌نویسی درباره‌ی جانبازان انتخاب شده‌اند. «وادی عشق»، (نوشته‌ی حسین بذرافکن) داستان یک جانباز قطع نخاعی مأیوس و بدبین است که لیلا (پرستاری که همسر و فرزندانش را در موشکباران از دست داده) به کمک او می‌آید تا به آینده چشم بدوزد و امیدوار باشد. «زایری زیر باران» (از ارژنگ تورانی) داستان آزاده‌ای است که در اثر شکنجه‌ی بعثی‌ها قطع نخاع شده و امید خانواده به معجزه‌ای از حضرت رضا (ع) است. در «تصمیم» (نوشته‌ی منیژه جانقلی) یک جانباز روشن‌دل می‌خواهد بدون کمک دیگران زندگی کند و موفق هم می‌شود. «معصومه منتظر است»، (نوشته‌ی مریم جمشیدی)، حکایت دل‌نگرانی‌های مهدی، (جانباز روشن‌دلی است که احساس می‌کند «همسرش برای او حیف است» و «گونی، گونی، گونی‌ها» (از فرهاد حسن‌زاده) داستان رفتار پول‌پرستان با جانبازان است و....

در جستجوی خورشید

رضا شیرازی.- تهران: پیام آزادی، (چاپ اول): ۶۰.۱۳۶۶ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: در جستجوی خورشید؛ هدیه‌ای از رضوان؛ ابوذر؛ در انتظار دیدار. کتاب، شامل چهار داستان کوتاه است. «در جستجوی خورشید» داستان شهیدی است که از لحظه‌ی شهادت تا حمل بر روی دست مردم و قرار گرفتن در قبر و سپس خاک ریختن روی جسد را مجسم می‌کند و همزمان به یاد لحظات شهادت و بستری شدن در بیمارستان تا رفتن به حالت اغماء می‌افتد و به شهادت می‌رسد. ناگاه صدایی از سوی پروردگار، در قبر، او را به خود می‌آورد. «ابوذر» داستان دو دوست است. ابوذر اینک در جبهه است و دوستش برای او نامه می‌نویسد و درباره‌ی مدرسه و دوران خوش گذشته می‌گوید و برایش آرزوی پیروزی می‌کند. داستانهای دیگر در ارتباط با دفاع مقدس نیستند.

در حاشیه شط: مجموعه داستان

به کوشش: م. ح.ملک جعفریان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۱۱.۱۳۷۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: On The Banks Of The Large River: Collection of stories.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: اگر بیاید...؛ به یادم درختی بنشان؛ خانه‌تکانی؛ شاهنامه؛ من هم با امپراطور به مصر رفته بودم؛ دنیا را نگهدارید؛ سایه‌ای در بعدازظهر؛ در حاشیه‌ی شط؛ راز آن روشنایی.

کتاب شامل ۹ داستان است. جواد ارکانی در داستان «اگر بیاید...» از فردی فرصت‌طلب صحبت می‌کند که می‌خواهد خود را حزب‌اللهی معرفی کند و راوی منتظر رسیدن آزاده‌اش است تا...؛ مسعود الوندی در «به یادم درختی بنشان» پس از جنگ، به قصر شیرین می‌نگرد و آن‌هایی که از دست داده است و آمالشان را به یاد می‌آورد. «خانه‌تکانی» از حمیدرضا ترکی داستانی است از خود گمشده در شلوغی و بی‌هدفی شهر پس از جنگ؛ «شاهنامه» اثر فرهاد جعفری، داستان فرار از رفتن به جبهه است که منجر به مرگ جوانی می‌شود؛ «من هم با امپراطور به مصر رفته بودم» اثر محمدحسین جعفریان بازگشت رزمنده‌ای به شلمچه است، پس از جنگ؛ و درک این که افراد در حال رسوب کردن هستند. «دنیا را نگهدارید» اثر حمیدرضا سهیلی داستان رزمنده‌ای است که گرفتار موج گرفتگی شده؛ «سایه‌ای در بعدازظهر» از محمودرضا کریمیان حکایت خرمشهر است و دلیری مردم شهادت‌طلب آن؛ «در حاشیه‌ی شط» از علیرضا قزوه احساس حسرت روزهای جبهه را از زبان رزمنده‌ای بیان می‌کند و «راز آن روشنایی» از سید مجتبی علوی داستان تلاش تخریب‌چی‌ها برای کشف راز روشنایی است که از پشت منطقه عراقی‌ها دیده می‌شود.

[صفحه ۴۹۰]

در مکان سپیده‌دم: مجموعه داستان

سید محسن علامه؛ به کوشش محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، مدیریت انتشارات، ۱۳۶۹.

۱۰۱ ص.- (مجموعه‌ی آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ مجموعه داستان: ۴).

این کتاب به مناسبت سالرزو میلاد امام حسین (ع) و روز پاسدار منتشر شده است.

مندرجات: سلام اروند؛ قرعه‌ی ما این بود؛ گلدسته‌ی سپید؛ در مکان سپیده‌دم؛ کجایی سرباز؟؛ صحرای سرنای داغ.

مجموعه‌ی حاضر حاوی یک مقدمه و شش داستان کوتاه از سید محسن علامه است. هر یک از این داستانها به نحوی بیانگر «شجاعت و رشادت رزمندگان اسلام، ایثار و از جان‌گذشتگی آنها، شهادت و دیگر مسایل مرتبط با دفاع مقدس» هستند. داستانها بیانگر ارزشهایی هستند که دلاورمردان خطه‌ی نور - طی مدت هشت سال دفاع مقدس در جای‌جای جبهه‌های دفاع از اسلام و انقلاب شکوهمند اسلامی از خود بر جای گذارده‌اند. خاطرات این سلحشوران، در گنجینه‌ی خاطرات و وقایع هشت سال دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب گردآوری، ثبت و حفظ شده است. برای مثال، داستان «سلام اروند» با الهام از خاطره‌ی برادر مسعود گذاری از عملیات کربلای پنج نوشته شده است.

دشت خضرا

رنجبر گل‌محمدی.- تهران: مؤسسه‌ی نشر فرهنگی و تحقیقاتی پیام نینوا، ۱۳۷۴.

۹۶ ص.

مندرجات: دشت خضرا؛ برای پسرم سلیمان؛ از دشت شقایق‌ها؛ داس مه نو؛ به خاطر تو نازنین؛ زکریا؛ جنگ ناتمام.

«دشت خضرا» قصه جانبازی است که دشتی پر از گل را با یادآوری خاطرات جنگ نقاشی می‌کند و ارتباطی زیبا و عاطفی بین نقاش و پسر وی دیده می‌شود.

در «برای پسرم سلیمان» پیرمردی فقیر می‌خواهد یک جفت کفش برای پسرش (که در جبهه است) تهیه کند. کفش‌ها تهیه می‌شوند، اما فرزند دو پایش را در خرمشهر جا گذاشته است.

«از دشت شقایق‌ها» درباره‌ی یک مجروح جنگی است که دو دستش را در راه انقلاب از دست داده است.

«داس مه نو» داستان افسر بهداری عراقی است که یک بسیجی جوان را مخفی کرده است تا او را با شکنجه بکشد. حمله‌ی نیروهای اسلام باعث مجروح شدن افسر عراقی و آزادشدن رزمنده می‌شود و رفتار بسیجی او را شرمنده می‌کند.

«به خاطر تو نازنین»، «زکریا» و «جنگ ناتمام»، سه داستان بعدی این مجموعه هستند. در سراسر کتاب، افراد دو قشر جامعه مقایسه می‌شوند: افرادی که قبول مسؤولیت کرده‌اند و افرادی که فرصت‌طلب هستند.

دشت مینا: مجموعه داستان

محمدرضا شاداب‌رو.- تهران: برگ، ۸۷.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: هوشنگ فتحی.

مندرجات: دو چشم سیاه؛ شکسته در مه؛ آن زلال غمدار؛ غربت ستاره؛ نبودن در آینه؛ دشت مینا.

این کتاب حاوی شش داستان کوتاه است. در داستان «دو چشم سیاه»، معلمی، در یکی از روستاهای کردستان تدریس می‌کند. او، علی‌رغم بی‌اعتمادی مردم ده، با شاگردان ارتباط برقرار می‌کند و ایثار و شهامت را با نثار خون خود در مبارزه با ضدانقلاب به آنها آموزش می‌دهد. در داستان «شکسته در مه» پدری پیر بر سر قبر فرزند شهیدش با او درددل می‌کند و علت مخالفت خود را با رفتن او به جبهه می‌گوید و می‌خواهد که او را ببخشد. «آن

زلال غمـدار» داسـتان فـداکاری رزمنـدگان است برای یکـدیگر؛ رزمندگانی که دست از جان شسـته‌اند و در جبهه می‌جنگند و هر یـک، اسوه‌ی مقـاومت، ایمـان و پایـداری هسـتند و زمـانی که همرزم خود را در خطر می‌بیننـد، خود را سپر بلای دوست می‌کننـد. داسـتان «دشت مینا» داستانی است از اوج درگیریهای جبهه و ایثار و مقاومت رزمندگان تا پای جان و پیوستن به خیل شهیدان عاشق لقاءالله.

داستانهای دیگر مربوط به دفاع مقدس نیستند.

دلاویزتر از سبز

علی مؤذنی.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۸۸.۱۳۷۶ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

چاپ اول: ۱۳۷۱.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: دلاویزتر از سبز، عقب‌گرد سزاوارترین، سپیدی، هفتاد و سومین تن، خلق تنگ ابلیس، شناسایی.

کتـاب «دلاـویزتر از سبز» مشـتمل بر هفت داسـتان است. از میـان این داسـتانها فقـط دو داسـتان «عقب‌گرد و هفتـاد و سومین تن» در ارتبـاط بـا دفاع مقـدس هسـتند. در داسـتان «عقب‌گرد» فردی نظامی - که به همرزم مجروحی کمک نکرده و برای حفظ جان خود گریخته بود - دچـار عـذاب وجـدان می‌شود و با خود عهـد می‌کنـد که جبران کنـد. داسـتان «هفتاد و سومین تن» در خصوص یک مجروح جنگ است که در روی تخت بیمارسـتان، در رؤیای خود صحرای کربلا و تشنگی حضرت و یارانش را می‌بیند؛ او خود نیز سخت تشنه است و نباید آب بخورد.

دوشنبه‌های سبز... مجموعه داستان از حوادث انقلاب اسلامی

جمشید اثنی‌عشری.- تهران: جهان کتاب، (چاپ اول): ۵۹.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۲).

طراح روی جلد: محمدامین صادقی.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

منـدرجات:... رفت، عجب تیتری!، چگونه بزرگ شدم؟، بزرگان را شـناختم، اعلامیه‌های امام، شـعارهای انقلابی، انقلاب دانشـگاه، حوادث بزرگ، دوشنبه‌های سبز، دو دسته اشک، عطر خون شهید...

این کتاب شامل یازده داسـتان کوتاه از حوادث انقلاب اسـلامی ایران است از بین داسـتانها، داسـتان «دو دسـته اشک»، به یاد شـهید نعمت‌الله فلاحتی نوشـته شده و عملیات والفجر چهار در سال ۱۳۶۲ و به شـهادت رسیدن نعمت را به تصویر کشیده است. داستانهای دیگر موضوعهـایی مربـوط به حـوادث انقلاـب دارنـد؛ مـواردی چـون: «خـاطره‌ای از معلم زبـان و رفتن شـاه از کشـور؛ تظـاهرات و درگیری و فرار شـاه (که بـا تیتر بزرگ در روزنـامه چاپ شـد)؛ تعطیلی مـدارس در زمان انقلاب؛ شـرکت در مجالس سـخنرانی در مساجـد؛ مـاجرای اعلاـمیه‌ی امام خطاب به حجاج در مهرماه سال ۵۷، متن شـعارها در تظاهرات، نمایشـگاه عکس شهدای دانشجو، ورود امام به ایران، روز دوشنبه‌ها که معلم روحانی درس دینی می‌داد و سخنان معلم درباره‌ی رژیم پهلوی».

[صفحه ۴۹۲]

دو قدم تا «قاف»: مجموعه داستان

نوشته میثاق امیر فجر.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۱۳۶۱.

۲۵۴ ص.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

ویرایش دوم این کتاب در سال ۱۳۸۰ و ۳۴۳ صفحه به چاپ رسیده است.

مندرجات: سرخ؛ غرقاب؛ خاکستری‌های آشیان؛ داستان باغ؛ دو قدم تا «قاف»؛ سرباز؛ ارس؛ لایجه طب ملی؛ نرون و نمایندگان؛ مرگ دیکتاتور.

از ده داستان این کتاب، دو داستان «خاکسترهای آشیان» و «سرباز» در ارتباط با جنگ است. «خاکسترهای آشیان»، داستان مهران و رسول، دو دوست حدودا ۲۵ ساله است که به جبهه می‌روند تا معنای واقعی زندگی و مرگ را درک کنند. آنها در جبهه با احسان، که صورتش کاملا سوخته است، دوست می‌شوند. پس از مدتی رسول و مهران شهید می‌شوند. احسان همسری به نام لیلا دارد و به علت سوختن صورتش نمی‌خواهد به سوی او بازگردد. ولی لیلاـ در جستجوی اوست و.... بالاـخره احسان در سنگر خود با لیلا روبه‌رو می‌شود. «سرباز» داستان گفت‌وگوی یک رزمنده با شهیدی است که تن‌پوش ندارد. او سپس به جریان عاشورا می‌پردازد و در بازگشت از جبهه، مردم تهران را، که نگران آذوقه خود هستند، با شهدای تشنه‌لب و شهید بی‌تن‌پوش مقایسه می‌کند.

دیدار

نویسنده داوود بشیری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۴۷ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

مندرجات: چشم عسل؛ تکه چوب؛ دیوار؛ خاکریز؛ شب حمله.

این کتاب، شامل پنج داستان است. «چشم عسل» درباره‌ی یک رزمنده‌ی پانزده ساله است که او را چشم عسل می‌نامند و انفجار مهیبی باعث شهادت او می‌شود. «تکه چوب»، داستانی است از نواحی مرزی جنوب، و دفاع عشایر غیرتمند آن ناحیه از ناموس خود. مردان راهی جبهه جنگ می‌شوند و زنان نیز خشنودی آنها را بدرقه می‌کنند. «دیدار» داستان نوجوانی است که مادرش را در بمباران و برادرش را در جبهه از دست داده است. او در خط مقدم می‌جنگد، ولی به شدت مجروح می‌شود و... «خاکریز» داستانی از امدادهای غیبی در جبهه‌هاست. رزمنده‌ای بدون جان‌پناه زیر آتش موشکهای آرپی‌جی یازده دشمن قرار می‌گیرد ولی به لطف خدا کوچکترین آسیبی نمی‌بیند. «شب حمله» داستان شجاعت فرمانده‌ای است که با گردان خود به قلب دشمن حمله کرده، از سه جناح مواضع آنها را زیر آتش می‌گیرد، تا راه را برای گردان تمام‌کننده‌ی عملیات هموار سازد. او با شجاعت فرماندهی می‌کند، یارانش را از دست می‌دهد و پس از فتح تپه، شربت شهادت می‌نوشد.

رفاقت به سبک تانک

نوشته داوود امیریان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، (چاپ اول): ۱۲۰.۱۳۸۱ ص.- (مجموعه طنز).
طراح روی جلد: حمید بهرامی.
شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.
این کتاب، حاوی ۴۸ عنوان داستان کوتاه است که بر اساس خاطراتی از لحظات شاد و طنزآمیز دوران جبهه نوشته شده است. موارد زیر از جمله آنها هستند: «فرار از خانه و رفتن به جبهه به بهانه خرید حلیم و بازگشت پس از سه ماه با یک کاسه حلیم در دست؛ آرایش سر با ماشین اصلاح کند و خراب؛ اشتباه گرفتن نیروی خودی به جای

[صفحه ۴۹۳]

عراقی‌ها و کوبیدن اسلحه بر پهلوی فرمانده؛ مقابله به مثل با دشمن با پخش سرود و نوحه؛ شوخی جانبازان در جمع یکدیگر؛ درآوردن پوتین برای خوش‌خدمتی و اجبار به پیاده‌روی با پای برهنه؛ لجبازی برای رفتن به عملیات؛ جابه‌جایی بیسیم‌چی و ندانستن کلمات رمز و درخواست آمبولانس با تشبیه آن به ترب و چراغ قرمز؛ اجبار به شرکت در جشن و شادی سالروز تولد صدام در اردوگاه و دست انداختن افسر عراقی و...».

روایت اشک

به روایت عبدالمجید یزدی.- قم: دفتر نشر مصطفی، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۷۳ ص.
عنوان: دیگر مجموعه داستان روایت اشک.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مندرجات: به عنوان مقدمه؛ روایت اشک؛ بلور خون؛ روایت صبر؛ شکیب یوسف؛ کارنامه؛ دو آیینه شکسته.
کتاب، مجموعه شش داستان و یک متن (به جای مقدمه) است. «روایت اشک» گوشه‌ای از دوران سخت زندگی یک رزمنده و سه کودک معصومش است. «بلور خون» حماسه‌ای از عملیات بیت‌المقدس دو در ارتفاعات شهر ماووت عراق. «روایت صبر» بیانگر چشم‌انتظاری و صبر خانواده‌های مفقودالاثرهایی است که پس از بازگشت اسیران هنوز هم به دنبال گمشده‌ی خویش هستند. «شکیب یوسف» حکایت رزمنده‌ای است که مورد خواهش دختری هوسباز قرار می‌گیرد و یوسف‌وار دامن طیب و طاهر خویش را همچنان پاک نگاه می‌دارد و عاقبت در عملیات کربلای چهار به شهادت می‌رسد. «کارنامه» داستان کودکی است که در پای کارنامه‌اش فقط امضای پدر را می‌خواهند و چون پدر شهید شده، ناخواسته در برابر تمسخر همکلاسیهایی قرار می‌گیرد که اطلاعی از شهادت پدر او ندارند و بسیار می‌رنجد. «دو آیینه‌ی شکسته»، به آزاده‌ی دلاور «میرعلی رودباری» تقدیم شده است؛ آزاده‌ای که دو ماه پس از واقعه‌ی زلزله‌ی گیلان به وطن بازمی‌گردد و دختر و همسر خویش را در قبرستان می‌یابد؛ زیرا در زیر آوار زلزله جان باخته‌اند.

روزهای طولانی: مجموعه قصه

نویسنده رضا رئیسی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت تبلیغات و انتشارات نیروی زمینی، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۶۵ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای هشت سال دفاع مقدس، مرکز حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مجموعه قصه؛ ۲).
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
به مناسبت سالروز آزادی خرمشهر قهرمان (سوم خردادماه).
مندرجات: دیده‌بان، بازجویی، حیوان تور، آقای کارگردان، میهمان، انتخاب، ماشین اصلاح، همشهری، علامت رمز، بهانه، آسایشگاه، شماره سه، خاموشی، رادیو، فرار، شرط بندی،...
کتاب حاضر شامل ۲۷ داستان کوتاه است که بر اساس خاطرات تلخ و شیرین آزادگان از دوران سخت اسارت نوشته شده است. از جمله موضوع داستانها، موارد زیر است: «اسارت به دست کومله در کردستان و سربریدن پاسداران؛ بازجویی و کتک زدن مردم و رزمندگان اسیر در استخبارات؛ گرداندن اسیران در شهر و هلهله و شادی مردم؛ فرستادن جاسوسان در بین زندانیان؛ شک به زندانی اسیر عراقی درباره‌ی جاسوس بودن وی؛ به صف کردن زندانیان و اصرار در لو دادن پاسداران اسیر و مقاومت اسیران؛ تظاهر به خوش‌رفتاری با اسرا و فیلمبرداری از آنها در حال پذیرایی با آب و خوراک؛ اصلاح صورت با تیغ به زور اسلحه و ضربات کابل؛ دفن اسرا در خاک تا زیر گردن و شکنجه دادن آنها؛ به دست آوردن رادیو از انبار سوخته؛ رحلت امام و شنیدن خبر آن در اردوگاه و...».

[صفحه ۴۹۴]

روزهای مقاومت در خرمشهر

نوشته پرویز مسجدی و- [بی‌جا: چاپ و صحافی گارسه؛ پخش کتابنامه کوچک]، (چاپ اول): ۳۶.۱۳۶۰ ص.: مصور.
شمارگان: ذکر نشده است.
مندرجات: پاسداران انقلاب در جنگ؛ ستون پنجم؛ پشتوانه‌های جنگ؛ روزهای مقاومت در خرمشهر؛ لحظه‌های جنگ؛ شب سنگر.
کتاب، شامل شش خاطره و داستان از یادداشتها و بریده رمانها درباره‌ی روزهای تجاوز عراق به منطقه‌ی خوزستان (شهرهای آبادان، خرمشهر و اهواز) است. محتوای داستانها درباره‌ی «درگیری با دشمن (با کوکتل مولوتف)، تعمیر تیرهای برق در اوایل جنگ توسط کارگران اداره‌ی برق و حمله‌ی تانکها، اهدای یک گاو از طرف پیرزنی جنوبی برای رزمندگان، روزهای مقاومت و درگیری در کوی طالقانی خرمشهر و خاطره‌ای از شخصی به نام سید حامد (که با سبزی‌فروشی در کنار فلکه‌ی دروازه روزگار می‌گذراند)، خارج کردن زنان و کودکان از میان آتش و بمباران و بمبارانهای شهر اهواز و حملات موشکی دشمن» است.

روزی که خورشید سوخت

فیروز زنوزی جلالی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۲۹.۱۳۷۰ ص.
بالای عنوان: مجموعه داستان.
شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.
مندرجات: چرس؛ فاخته؛ سکه؛ روزی که خورشید سوخت؛ با باد؛ با طوفان؛ کابین‌ها؛ زیتون.

این کتاب شامل هفت داستان کوتاه است که از بین آنها، داستان «با باد، طوفان» در ارتباط با دفاع مقدس است. داستان، حکایت تعدادی از خانواده‌های جنگ‌زده‌ی ساکن خرمشهر است که اینک در اقامتگاه موقت جنگ‌زدگان به سر می‌برند. در این میان، پدری منتظر فرزند خویش است که در جریان دفاع از خرمشهر اسیر دشمن شده است و فرزندان و همسر وی نزد او به سر می‌برند. پس از بازگشت آزادگان، عبدالله، که در اثر موج انفجار دچار موج‌گرفتگی و جراحات شدید در ناحیه‌ی چشم شده و یک دست خود را نیز از دست داده است، از روبرو شدن با خانواده محروم و به بیمارستان منتقل می‌شود.

زخمه‌ها

نوشته مریم صباغ‌زاده ایرانی.- تهران: برگ؛ سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول)؛ ۸۸.۱۳۷۶ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: همسایه دریا؛ آن کشته به ناحق؛ زخمه‌ها؛ از غم سنایر؛ سمیره؛ بلندتر از نارون‌ها؛ شبیخون.

کتاب، حاوی هفت داستان است که دو داستان «سمیره» و «بلندتر از نارون‌ها» در ارتباط با جنگ هستند. «سمیره» داستان سمیره و نامزدش است. همه به نامزد سمیره فشار می‌آورند که سمیره را زودتر به خانه خود ببرد، ولی نامزد سمیره سرباز است و مشغول جنگیدن. سرانجام سمیره پیش نامزدش می‌رود. روزی به آنها حمله می‌شود و سمیره به شهادت می‌رسد. «بلندتر از نارون‌ها» داستان زنی به نام مریم است که همسرش مسعود در جنگ شهید می‌شود. بعد از شهادت مسعود، مریم پرستار مجروحان جنگ می‌شود.

[صفحه ۴۹۵]

زن شیشه‌ای

راضیه تجار.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۲۰.۱۳۶۹ ص.

مندرجات: گل میزان؛ راز آن ستاره؛ هفت قدم رنج تا باغ نارنج و ترنج؛ عروج؛ زن شیشه‌ای؛ ریزش زردها؛ رویش سبزها؛ رهایی.

«عروج» تنها داستانی از این مجموعه است که مضمونی مرتبط با جنگ تحمیلی دارد. این داستان، حکایت عشق است و چشم‌انتظاری. همسری چشم به راه بازگشت شوهرش از جبهه است. البته تنها او چشم‌انتظار نیست، همه‌ی روستا چشم‌انتظار هستند. روستایی که زادگاه عشق آنها است و شاهد فعالیتهای مرد بوده است. او ضمن انتظار کشیدن، خاطرات گذشته و ایثارگری‌های شوهرش را به خاطر می‌آورد. و بالاخره... رزمنده بازمی‌گردد. بازمی‌گردد، در حالی که یک پای چوبی دارد و همه جا ستاره باران است، تا او را به عرش برساند.

زیر درخت اقاقی: مجموعه داستان

نویسنده نسرین ارتجائی.- [اصفهان]: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۹۶ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۶۵).

شمارگان:۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: زیر درخت اقاقی؛ چه غریبانه؛ عاشقانه؛ شکارچی.

«زیر درخت اقاقی» داستان پدر شهیدی است که پس از شهادت فرزندش دفترچه‌ی خاطرات او را گشوده، با خواندن محتوای دفترچه، به یاد دوران کودکی و همچنین، زمان اعزام فرزندش به جبهه و مشاجره‌های خود با او می‌افتد. «چه غریبانه» ماجرای اسیری است که در اردوگاه، با او برخوردهای بیرحمانه‌ای صورت می‌گیرد و او در ذهن خود این رفتار را با رفتار شهید خرازی و نحوه‌ی برخورد او با اسرای عراقی مقایسه می‌کند. «عاشقانه» داستان دو عاشق به نامهای بهناز و مهرداد است. مهرداد در جبهه مجروح می‌شود و توسط شخصی، که بعدا ناپدید می‌شود، نجات می‌یابد. «شکارچی» داستان رزمنده‌ی نوجوانی است که بدون مجوز به جبهه آمده، تعدادی عراقی را از بین می‌برد.

سالهای سرد

فیروز زنوزی جلالی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۴۴.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

مجموعه داستان «سالهای سرد» شامل هشت داستان کوتاه از نویسنده است. از میان این داستانها، دو داستان «تمشک وحشی» و «اسکاد روی ماز ۵۴۳» در ارتباط با جنگ تحمیلی و دفاع مقدس هستند. داستان کوتاه «تمشک وحشی» یادآوری لحظات اعزام به جبهه و خداحافظی رزمنده‌ی بسیجی با دیگران، شهادت همرزم و دوستش در جبهه و زمان حمله به دشمن است. داستان کوتاه «اسکاد روی ماز ۵۴۳» به شرایط و لحظات پرتاب موشک به یکی از شهرهای ایران می‌پردازد. نویسنده از سویی وضعیت جبهه‌ی دشمن و سایت موشکی و بی‌اعتقادی دشمن را به تصویر می‌کشید، و از سوی دیگر، به تصویر و ترسیم مناظر و زندگی روزمره مردم بی‌گناه شهرهای کشور ما می‌پردازد. مردم بی‌گناهی که بی‌خبر از همه جا به دست دشمن تیره‌روز با موشکهای دوربرد، غرق در خون می‌شوند.

[صفحه ۴۹۶]

سرخ رویان زمین و شانزده داستان دیگر از داستان نویسان طلبه

به کوشش دبیرخانه کنگره شعر و قصه طلاب سراسر کشور.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۷. ۱۳۲ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Earth Red Facec

واژه‌نامه و کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

کتاب مجموعه‌ای از هفده داستان است که از بین آنها چهار داستان در ارتباط با جنگ هستند. «تپه‌ای که لخت است و خاکستری رنگ»، در وصف سکوت مستولی بر شهری جنگ‌زده و خرابیهای آن نوشته شده است. «مادر، به خانه خوش آمدی» داستان بازگرداندن پیکر مطهر شهیدی، که چهارده سال مفقودالاثر بوده، به موطن او است. «آرزوی دیدار»: حکایت دختر یک شهید است

که آرزوی دیدار پدر را دارد. او شبی در خواب پدر خود را ملاقات می کند و.... «تصویر تو»: داستان خبرنگاری است که زمانی در جبهه بوده است. او می‌خواهد از بین عکسهای دوران جنگ، عکسی را برای هفته‌ی دفاع مقدس انتخاب کند و با ورق زدن آلبوم عکسها، دوستان و همرزمان شهید خود را به یاد می آورد.

سرزمین پدری: دوازده داستان کوتاه

احمد شاکری؛ ویراستار اصغر استاد حسن معمار به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان).- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، مرکز تحقیقات اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۲۲۷ ص.- (دفتر هنر و ادبیات ایثار؛ مجموعه داستان: ۱۴).

واژه‌نامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: سرزمین پدری؛ برای همیشه؛ راز؛ میهمانی؛ بوی مادر؛ ساعت صفر؛ با پلک‌های بسته؛ روح‌القدس؛ با او؛ بی، تی، اس، دی؛ پیشنهاد؛ مثل ابر.

کتاب، حاوی دوازده داستان است. موضوع برخی از داستانها به قرار زیر است:

«برای همیشه»: غواصی دوست خود را که زخمی شده و ناله می کند، برای نجات عملیات، غرق می کند. «راز»: مکاتبات یک پدر جانباز شیمیایی و بستری در بیمارستان با دخترش است. جانباز سرانجام شهید می‌شود. «بوی مادر»: زنی باردار، برای دیدار شوهر رزمنده‌ی خود به تهران می‌رود و هنگام زایمان، حضرت زهرا (س) به کمک او می آید. «ساعت صفر»، داستان اسیر رزمنده خرمشهری است که در اردوگاه به سر می‌برد. «با پلکهای بسته»، با چشم دل دیدن جانبازی نابیناست. «روح‌القدس»، شرح حضور جانبازان شیمیایی ایران در آلمان است که با شهادت یکی از آنها، میل به زندگی در باطن فردی خارجی (به نام استفان) به وجود می آید. «با او»، شرح زندگی جانبازی قطع نخاع شده و راز و نیاز او با امام زمان (عج) و طلب کردن فرزندی برای همسرش است. «مثل ابر»، داستان دختر یک رزمنده‌ی جانباز است که علت جانباز شدن پدر را از او می‌پرسد.

سرزمین حیرت: مجموعه داستان

عزیزالله یزدانی.- اصفهان، پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۹۵ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۲۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۴۹۷]

واژه‌نامه به صورت زیرنویس.

مندرجات: پیشگفتار؛ آزمون؛ پادگان؛ دوراهی؛ کمین؛ قدم باد بهار؛ بخت سفید.

در این کتاب، شش داستان به چاپ رسیده است. «آزمون» داستان فردی است که برای اثبات شجاعت خود برای رفتن به جبهه، شب را در گورستان می گذراند. در داستان «پادگان»، نوجوانی برای اعزام به جبهه، پنهانی و در تاریکی شب، وارد پادگان می‌شود. او

بالاخره با وساطت معلم خود را راهی جبهه می‌شود. «دوراهی»، داستان دو برادر – به نامهای احمد و احسان – در جبهه است. احمد (برادر بزرگتر) بر خلاف میل خود امدادگر می‌شود و برادرش در آغوش وی به خیل شهیدان می‌پیوندد. «کمین»، ماجرای شناسایی یک کمین عراقی توسط تیم غواصی ایران است و «قوم باد بهار»، شرح زندگی و مصائب یک مجروح شیمیایی بعد از جنگ است، و گلایه‌ی او از فراموش شدن جنگ توسط عده‌ای از مردم. «بخت سفید» حکایت جانبازی است که از ناحیه چشم صدمه دیده است و به خواستگاری دختر شهیدی می‌رود. دختر در ابتدا قبول نمی‌کند، ولی بعدا متوجه می‌شود که او دوست پدرش و استاد خودش در دانشگاه است.

سفر عشق

نوشته لطیف راشدی.– قم: دفتر نشر مصطفی، (چاپ اول): ۷۸.۱۳۷۶ ص.: مصور.

بالای عنوان: مجموعه قصه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: به جای مقدمه؛ بر بالهای کبوتران حرم؛ ره مکتب حسین (ع)؛ از سوسنگرد برایم بگو؛ سفر عشق؛ آیه‌های پیروزی؛ دیار عشق؛

این کتاب، مجموعه داستانی درباره‌ی رزمندگان و خانواده‌ی آنهاست. بر بالهای کبوتران حرم» داستان مقاومت و صبر و استقامت پدر شهید است که با لبخندی فرزند شهید خود را غسل می‌هد. در «ره مکتب حسین (ع)» به افرادی پرداخته است که به علت کمی سن و سال نمی‌توانند به جبهه بروند ولی با اهداء خون، در پشت جبهه، به رزمندگان کمک می‌کنند. «از سوسنگرد برایم بگو» درباره‌ی بازپس گرفتن سوسنگرد از ارتش بعثی با ایثار، رشادت و از جان‌گذشتگی رزمندگان اسلام است. در «سفر عشق»، پدری برای پیدا کردن فرزند رزمنده‌اش از ده به تهران می‌آید و در مقر سپاه متوجه شهادت فرزند می‌شود. او با رفتن به جبهه، جای خالی فرزند را پر می‌کند. «آیه‌های پیروزی» داستان رزمنده‌ای است که در سنگر نامه‌ای به پسر یازده ساله‌ی خود می‌نویسد و انجام کارها برای رضای خدا و غافل نشدن از یاد خدا به او تذکر می‌دهد و «دیار عشق» نیز داستان مقاومت مادر رزمنده‌ای است.

سندس: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار؛ ویراستار اصغر استاد حسن معمار.– تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری،دفتر هنر و ادبیات ایثار،(چاپ اول): ۱۵۵.۱۳۷۸ ص.– (مجموعه داستان: ۱۵).

طراح روی جلد: مسعود شجاعی طباطبایی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: شقایق در مه؛ سندس؛ روزهای طلایی؛ فریادی دیگر؛ چشمه؛ چشمان بابا؛ بوی مادر؛ جاماندگان؛ از خاک تا افلاک؛ گل محمدی؛ پسرک و دسته گل؛ آجر بهمنی؛ بادبادک؛ همخون؛ در آغوش طلایه.

این کتاب که محصول دومین دوره‌ی مسابقه سراسری داستان کوتاه‌نویسی در مورد جانبازان، (در سال ۱۳۷۵) می‌باشد، حاوی پانزده داستان کوتاه است که از میان آثار رسیده، برگزیده شده‌اند و هدف آن هم «گسترش و

تعمیق هر چه بیشتر ارزشها و فرهنگ جانبازی در سطح جامعه و نیز جلب بیش از پیش اهل ذوق و ادب به این عرصه است». داستانها همه در ارتباط با جانبازان نوشته شده‌اند و پنج تن از نویسندگان آنها نیز، خود، جانبازند. «شقایق در مه» حکایت یک جانباز شیمیایی است، «سندس» داستان زنی است که شوهرش را در جبهه‌های جنگ و فرزندان و پاهایش را در اثر بمباران از دست داده است و اکنون به یادگار همسر شهیدش زندگی می‌بخشد. «روزهای طلایی» داستان یک دختر دانش‌آموز است و معلم جانبازش؛ و تصمیم‌گیری او برای ازدواج. «فریادی دیگر» داستان جانبازی یک رزمنده‌ی مجروح است که برای رسانیدن آب به دیگران، حضرت عباس (ع) را سرمشق خود قرار می‌دهد و...

سنگ‌های شیطان: نه داستان کوتاه

منیرو روانی‌پور.- تهران: نشر مرکز، (چاپ دوم): ۱۳۶۹.

۹۴[۱] ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Devils Stones

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: سنگ‌های شیطان؛ مرغ آبی‌رنگم مرده؛ قصه غم‌انگیز عشق؛ ما فقط از آینه می‌ترسیم؛ جیران؛ هروس؛ بازی؛ روایتی دیگر؛ سه تصویر.

کتاب، حاوی نه داستان کوتاه است که از بین آنها، داستان «سه تصویر» در مورد جنگ است. این داستان در مورد به خاکسپاری شهدایی است که چون چند سال از شهادت آنها گذشته است، تابوتهای آنها بسیار سبک هستند. در میان خانواده‌ی شهدا، زنی دیده می‌شود که همسر ارتشی او نیز در بین شهیدان بوده، او برای به خاک سپردن وی آمده است و طی مدتی که در بهشت زهرا هستند، او به نکاتی توجه می‌کند؛ از جمله: فروش برخی کالاها در بهشت زهرا توسط افرادی به نصف قیمت آنها در شهر و تعطیل شدن بهشت زهرا به سبب بازدید افرادی که از کشور ترکیه آمده بوده‌اند.

سوره: داستان (دفتر ۵)

تهران: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، (چاپ اول): ۹۳.۱۳۶۰ص.

شمارگان: ۴۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ساعت شش؛ دریاچه مریوان؛ پروین نوبخت.

دفتر پنجم «سوره» داستان‌واره‌ای است از یادداشتهای «پروین نوبخت» که همسرش صادق در «درزیان» کردستان به شهادت رسیده است. وی خاطرات خود را از تاریخ۲۳ / ۹ / ۵۹ لغایت ۱۰ / ۱ / ۶۰، از لحظات آشنایی با صادق، مراسم ساده‌ی عقد و مسافرت به نقاط مختلف کرمانشاه، مریوان، سنندج و قروه، مأموریتهای صادق، نحوه‌ی شهادت وی، آشنایی با همرزمان صادق (چون شهید محمد توسلی، حمید تواضعی، قربانی مطلق و اکبری) و همسران آنها و برخی حوادث دیگر به صورت داستان و با ترتیب زمانی نوشته است. وی پرستار و امدادگر بیمارستان است و خاطراتی را نیز از مجروحان و خانواده‌ی آنها نقل کرده است.

سوره: گاهنامه داستان (۰۳)

به کوشش محسن سلیمانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۷۹.۱۳۶۴ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۱۵).
طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

[صفحه ۴۹۹]

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
مندرجات: زن رو / مژگان نجفیان؛ یک روز از زندگی آقای افشار / رضا متقیان؛ معلم خصوصی / علی‌اصغر معصومی؛ وصیت / مهرداد غفارزاده؛ حکومت نظامی / بیژن قفقازی‌زاده؛ یادگار پسر / ابراهیم حسن‌بیگی؛ مولود / مریم ضمانتی‌یار.
این کتاب، شامل هفت داستان کوتاه است که از بین آنها، داستانهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند:
«وصیت» بر اساس یادداشتهای رزمنده‌ای درباره‌ی اعزام به جبهه و وسواس او در نوشتن وصیتنامه در شب خداحافظی از خانواده‌اش نوشته شده است. وی با مشاهده‌ی وصیتنامه‌های شهیدان دیگر در روزنامه‌ها، تصمیم به نوشتن وصیتنامه‌ای کامل و پرمحتوا دارد، ولی در نهایت به نوشتن یک وصیتنامه ساده اکتفا می‌کند (این داستان به شهید حمید غفارزاده - برادر نویسنده‌ی داستان - تقدیم شده است). «یادگار پسر» داستان پیرمردی است که پسرش در جهاد سازندگی مشغول خدمت بوده، توسط ضدانقلاب به اسارت گرفته می‌شود. وی برای دیدار پسرش و طلب آزادی با فرمانده‌ی ضدانقلاب گفتگو می‌کند؛ ولی آنها پسر را به پدرش تحویل نمی‌دهند و در پایان، فقط تعدادی از لباسهای خون‌آلود را به پدرش بازمی‌گردانند.

سوره: گاهنامه داستان (۰۵)

رضا رهگذر.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۴۲.۱۳۶۵ ص.- (ادبیات داستانی، ۱۷).
طراح روی جلد: مصطفی گودرزی.
مندرجات: به این میگن صف؛ دلشوره؛ عزیز؛ تطهیر زمین؛ امید؛ خواستگاری؛ آتش بیار معرکه؛ دزد دریایی؛ مسیر زندگی؛ هفت‌بند.
از بین داستان‌های این مجموعه داستان‌های «تطهیر زمین» نوشته‌ی سمیرا اصلان‌پور در ارتباط با منافقین و «هفت بند» نوشته‌ی راضیه تجار در ارتباط با جنگ تحمیلی است. در داستان هفت‌بند، رزمنده‌ای بارها به جنگ می‌رود و همسرش هر بار به نشانه‌ی جدا شدن از او خطی بر تکه چوبی می‌کشد. بار هفتم همسر اصلا راضی به جدایی از او نیست ولی رزمنده قول می‌دهد که این جدایی برای آخرین بار است. زن، همراه با مادر رزمنده در انتظار بازگشت است ولی بالاخره خبر می‌رسد که رزمنده در اثر اصابت خمپاره شهید شده است.

سوره: گاهنامه داستان (۰۸)

به کوشش رضا رهگذر.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۶۰.۱۳۶۸ ص. (ادبیات داستانی: ۳۱؛ گاهنامه داستان: ۸).
مندرجات: اجازه سلام / بتول اشرفی؛ از سر ناچاری / فروزنده داورپناه؛ کفتر سر چال / مهدی خلیلی؛ خط خطا / رضا طیب‌زاده؛ امینه / داوود غفارزادگان؛ زورق / مصطفی شکیباخو؛ آرزو / ماندانا تقی‌پور؛ ننه صندوقی/ محمدرضا پورمحمد.

کتاب حاضر حاوی هشت داستان از هشت نویسنده می‌باشد که فقط داستان «خط خطا» نوشته رضا طیب‌زاده در ارتباط با جنگ است. خلاصه داستان به قرار زیر است: حمید نوجوانی است که مشغول به تحصیل است و بارها و بارها از مادرش خواسته است به جبهه برود، ولی مادرش این اجازه را نداده است. حتی یکی از دوستانش را نیز واسطه کرده است، ولی مادر قبول نکرده است و دائم به حمید می‌گوید: «اگر توی جبهه طوری‌ات شد، من چه کار کنم؟»

یک روز حمید بر اثر تصادف مجروح شده، به بیمارستان انتقال داده می‌شود. دوست حمید در بیمارستان مسؤول بخیه زدن است و حمید را می‌شناسد. حمید بر اثر جراحات وارده فوت می‌کند و دوست حمید این جمله

[صفحه ۵۰۰]

را در ذهن خود مرور می‌کند: «اگر توی جبهه طوری‌ات شد، من چه کار کنم؟»

سوره: گاهنامه داستان (۰۹): تصویر ناتمام

به کوشش حسن احمدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۰۶.۱۳۶۹ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۲۴).

طرح روی جلد: ابوالفضل عالی،

این گاهنامه داستان به مناسبت دهیمن سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران منتشر شده است.

مندرجات: عروسی بابابزرگ / اعظم شهاب‌الدین؛ سوغات / مهدی خلیلی؛ تصویر ناتمام / افشان حیدری؛ آمپول / خسرو لنگری؛ حسین فاطمه / حسین شاه‌بیگی؛ کمین / حسین عباس‌پور؛ شته‌ها و شکوفه‌ها / ابراهیم حسن بیگی.

این مجموعه حاوی هفت داستان است. داستان‌های زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند.

«تصویر ناتمام»: برادر کاک جابر به دست پاسدارها کشته شده است و وی به قصد تلافی، شب هنگام به سراغ معلم ده می‌رود. در آنجا با دیدن تصویر نقاشی شده‌ی ناتمام خود، از کشتن معلم منصرف می‌شود. فردای آن روز، معلم تصویر را با دشنه‌ی به جای مانده، به کاک جابر می‌دهد.

«حسین فاطمه»: داستان نوجوان فقیری است که روزی از خواربارفروش محل، قوطی کمپوتی را به اقساط می‌خرد تا به جبهه هدیه کند. پیرمرد تحت تأثیر رفتار او به جبهه می‌رود و....

«کمین»: داستان عده‌ای از اشرار کردستان است که قصد داشتند به خودروی ریوی سپاه در حال عبور از جاده، کمین بزنند ولی با عنایت خداوند موفق نمی‌شوند.

«شته‌ها و شکوفه‌ها» داستان کشاورزی است که به جبهه رفته و مجروح شده است و یک نفر طاغوتی توانسته زمینی را که او سالها بر آن زحمت کشیده، با دادن رشوه تصاحب کند. او فکر می‌کند که آیا زحمتهای دوران انقلاب و جنگ بیهوده بود؟

سوره: گاهنامه داستان (۱۰): تبخیر روح

به کوشش رضا رهگذر.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۰۱.۱۳۶۷ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۲۵).مندرجات: عروسک پنبه‌ای / فیروز زنوزی جلالی؛ آرزوهای واهی / گودر گودرزی؛ زندگی / علی گودینی؛ گل‌های وحشی کنار تلفن/ ر. علی‌یار؛ سایه شکسته؛ هوایی دیگر / داود غفارزادگان؛ تبخیر روح / مریم جمشیدی.

سوره گاهنامه داستان شماره ۱۰ که با نام «تبخیر روح» منتشر شده است، مجموعه‌ای است از هفت داستان که از میان آنها داستان «تبخیر روح» نوشته‌ی خانم «مریم جمشیدی» در ارتباط با دفاع مقدس است. داستان مربوط به رزمنده‌ای است که عازم جبهه است و همسر وی به سبب خوابی که دیده است، می‌ترسد او بازنگردد و می‌خواهد مانع رفتن وی شود؛ عینک، عصا، ساک دستی و بلیط قطارش را نمی‌دهد، ولی مرد می‌رود و زن با دیدن وسایل مرد به خود می‌آید. روحش تبخیر می‌شود و سراسیمه وسایل شوهرش را برمی‌دارد و با عجله می‌رود تا آنها را به وی برساند و یک بار دیگر او را ببیند.

[صفحه ۵۰۱]

سوره: گاهنامه داستان (۱۱): شبیخون روزن‌ها

به کوشش داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۴۸.۱۳۶۸ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۲۶).

مندرجات: برناص؛ دعوت؛ شاهکار؛ شبیخون روزن‌ها؛ کانال؛ مهمانی؛ مسابقه؛ آب؛ آن شب...؛ آینه.

این کتاب مجموعه چند داستان است که از میان آن‌ها برناص، شبیخون روزن‌ها، کانال و مسابق در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «برناص» دفاع از خرمشهر در نخستین روزهای اشغال توسط دشمن عراقی و مقاومت مردم آن دیار است. «شبیخون روزن‌ها» از کردستان می‌گوید و هجوم دشمن و منافقین و از دوستی که بازمانده است تا شهید او را یاری دهد که راه خود را پیدا کند. «کانال» حکایت رزمندگانی است که زخمی و مجروح در کانالی پناه گرفته‌اند. نیروهای خودی آن‌ها را شناسایی می‌کنند و شب هنگام زمانی که برای نجات آن‌ها می‌رسد متوجه می‌شوند که عراقی‌ها کانال را پر کرده‌اند، مخفیگاه به آرامگاه آن شهیدان تبدیل شده است. «مسابقه» داستان مسابقه برادران رزمنده برای ایثار جان خود و هموار کردن راه مین‌گذاری شده برای عبور رزمندگان، طی عملیات است و در نهایت پیروزی آن عملیات.

سوره: گاهنامه داستان (۱۲): تاله‌ها

به کوشش داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۱۱.۱۳۶۸ ص.- (سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ادبیات داستانی؛ ۲۷).

عنوان دیگر: تاله‌ها.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: تاله‌ها / غلامرضا عیدان؛ بازدید / داریوش عابدی؛ ابرها، کوه‌های آسمان / سمیرا اصلانپور؛ بیگانه با خویشتن / مهری حیدرزاده؛ گدا / قلعه‌ای؛ عروج / حمیدرضا گیوی؛ بازی / غلامرضا عیدان؛ ستیز / اعظم شهاب‌الدین؛ سید عباس / محمدرضا پورمحمد.

شماره‌ی دوازده گاهنامه داستان، «سوره»، شامل نه داستان کوتاه است که پنج داستان آن در ارتباط با دفاع مقدس است. در «تاله‌ها»، خانواده‌ای در جنوب، پس از انقلاب دارای زمین و نخلهای خرما شدند. با هجوم دشمن (عراق) به زمین آنها، پدر خانواده ایستادگی کرده، یک پای خود را از دست می‌دهد. در «بازدید» عده‌ای کارمند و رئیس یک اداره از منطقه‌ی جنگی هویزه و خطوط مقدم بازدیدی می‌کنند. یک کارمند ترسو با نیت استفاده از حضور در جبهه، به منطقه می‌آید، ولی.... «ابرها، کوههای

آسمان» وصف دختری است که با پیکر برادر شهیدش، در حالی که بر وی نماز می گذارند، روبرو می‌شود. در «عروج» برادر دو شهید، در انتظار شهادت و عروج، به یاد برادران شهید خود افتاد است. او نیز در پایان داستان به سبب جراحت جنگی به شهات می‌رسد. «سید عباس» داستان مردی است که در بمباران هوایی پالایشگاه نفت به شهادت می‌رسد.

سوره: گاهنامه داستان (۱۳): پاهای گلی

به کوشش داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۰۸.۱۳۶۹ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۲۸).
مندرجات: سگ‌ها / علی شیخ مهدی؛ خوشه‌های گندم / خانم کوتی عرب؛ پاهای گلی / محمد بکایی؛ روز مسابقه / سید حسین عباسپور؛ گل، پروانه، نقاشی / محمدصادق نبوی؛ سنگ‌ریزه / قلعه‌ای؛ نجوای حریر / زهرا زواریان؛ به جای من / خانم کوتی عرب؛ بعد جنگ / سید محمدرضا میرمحمدی؛ شب فاجعه.
این گاهنامه مجموعه‌ای از ده داستان است که پنج عنوان آنها - هریک به نحوی - در ارتباط با جنگ و دفاع مقدس هستند. در «پاهای گلی»، «محمد بکایی» - نویسنده‌ی داستان - حال رزمنده‌ای را وصف می کند که در هر لحظه و پس از روبه‌رو شدن با واقعه یا منظره‌ای، خاطرات جبهه را در ذهنش مرور می کند. در «گل، پروانه، نقاشی»،

[صفحه ۵۰۲]

«محمدصادق نبوی» وضع مجروحی موج گرفته را در بیمارستان شرح می‌دهد که با خون خود روی دیوار نقاشی می کند و از حال می‌رود. «نجوای حریر» زهرا زواریان، حکایت حال همسری است که شوهرش به خواب او می‌آید تا او را آرام کند. «بعد جنگ» نوشته‌ی «سید محمدرضا میرمحمدی»، وصف حال دردناک یک بسیجی در پیچ و خم کارهای اداری پس از پایان جنگ است و «شب فاجعه» وصف حال پیرزنی است که در بمباران فقط به خواست خداوند زنده مانده است ولی دختر و نوه و دامادش شهید شده‌اند.

سوره: گاهنامه داستان (۱۴): ریزش زردها

به کوشش داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۶۹ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۲۹).
شمارش: ۱۱۰۰۰ نسخه.
مندرجات: ریزش زردها، رویش سبزها / راضیه تجار؛ دوباره...! / فاطمه شعبانی؛ در بلندای شب / حمیدرضا گیوی؛ دیوار، پشت مه / فرزدا فکوری.
جلد چهاردهم گاهنامه‌ی داستان سوره، مجموعه‌ی چهار داستان کوتاه است که از بین آنها، دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «دوباره...!» داستان خانم معلم بازنشسته‌ای است که تصادفا، با یکی از دانش‌آموزان قدیم خود روبه‌رو می‌شود و با شنیدن خبر عروسی دو تن از دانش‌آموزان خود، به روستا می‌رود. در آنجا درمی‌یابد که عده‌ای از آنها ادامه‌ی تحصیل داده‌اند، یک نفر منافق شده و گریخته، و یوسف - شاگرد زرنگ و باادب وی - در جبهه شهید شده است. داستان «در بلندای شب»، داستان برادر یک شهید است که از جبهه بازگشته و نمی‌داند چگونه خبر شهادت برادر را به مادرش - که سکته‌ی قلبی کرده است - بدهد. او می‌خواهد به مسجد برود و از روحانی محل کمک بخواهد که مادر در را باز کرده، به او که حیران مانده است، سلام برادرش را

می‌رساند و می گوید که حسن، در خواب، او را از شهادتش باخبر کرده است.

سوره: گاهنامه داستان (۱۵)

به کوشش محسن سلیمانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۵۹.۱۳۶۴ ص.- (ادبیات داستانی: ۱۵).
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
مندرجات: مهمان ناخوانده / مهرداد شهبازززاده؛ عقده‌ها / سعید اسدی؛ عید نوروز / بیژن قفقازی‌زاده؛ پای کوه قهوه‌ای / رضا عموزاده؛ خناس / رضا متقیان؛ بی کسان / مهرداد غفارزاده؛ برگ‌های لرزان / عبدالرحمن دیاجی.
این شماره از گاهنامه داستان «سوره» شامل هفت داستان کوتاه است که از بین آنها دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس است. «پای کوه قهوه‌ای» داستان عده‌ای سپاهی رزمنده است که در مبارزه با اشرار کردستان، ضمن گشت‌زنی با کمین دشمن مواجه می‌شوند و اکبر - پاسداری که به خواهرش قول داده بود تا در بازگشت برایش جهیزیه تهیه کند - با فداکاری و خوابیدن بر روی نارنجک، جان دیگران را نجات داده، به شهادت می‌رسد. «بی کسان»، داستان پیرمردی است که فرزندش به شهادت رسیده است و برای زیارت مزار وی به گلزار شهدا می‌رود. او در حین عبور از بین قبور به مزار شهدای مفقودالاثر می‌رسد و زیارت آنها را بر زیارت مزار پسر خویش مقدم می‌شمارد.

[صفحه ۵۰۳]

سوره: گاهنامه داستان (۱۶): به رنگ سبزینه

به کوشش داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۷۰ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۳۱).
شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.
مندرجات: آقا / جلال توکلی؛ دیدار / محمدرضا محمدی؛ آیسودا / جواد جزینی؛ خانم زری / نوید هادیان؛ فرشته / ناهید سلمانی؛ قهقرا / مهرداد خوشبخت؛ به رنگ سبزینه / نوید هادیان؛ میراب / بهروز رستگار؛ عموبابا / ناهید سلمانی؛ چشم براه / فاطمه شعبانی.
این کتاب، مجموعه‌ی ده داستان کوتاه است که از بین آنها، دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «فرشته»، وصف حال یک جانباز قطع نخاعی و همسر صبور و فداکارش (از زبان همسر او) است؛ «لحظات قبول ازدواج و ترک نکردن همسری که بارها از وی خواسته تا ترکش کند و به ادامه‌ی زندگی و جوانی خویش فکر کند» در کتاب به تصویر کشیده شده است. «عموبابا»، داستان دختر کوچک یک شهید است که مادرش با مرد دیگری ازدواج می کند، ولی پدر جدید - که ساجده او را «عموبابا» می‌نامد - با وجود محبتهای زیاد، نمی‌تواند جای پدر را بگیرد. دختر کوچولو در حسرت دیدار پدر شهیدش، بی‌تابی و ناآرامی کودکانه را به لجبازی و تمرد تبدیل می کند و در نهایت، در لحظه‌ای که در منزل تنها است، با مشاهده‌ی روح پدر با وی به آسمان رفته و دیگر بازنمی گردد.

سوره: گاهنامه داستان (۱۹): مزرع سبز فلک

به کوشش داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۷۲ ص.- (ادبیات داستانی).

واژه‌نامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: مزرع سبز فلک؛ آیینه‌های شکننده؛ خوشه‌های گندم؛ تقدیر؛ بمباران؛ تا مرز هبوط؛ غروب.

کتاب، مجموعه‌ی هفت داستان است که از میان آنها، دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «آیینه‌های شکننده» (از حجت‌الله ایزدی)، داستانی در مورد پاس دادن چند بسیجی در هنگام جنگ، در خیابانهای یک محله، برای جلوگیری از نفوذ منافقین است. داستان «بمباران» (از نبی‌الله امینی) داستان زنی است که دارای دو فرزند است و همسرش به جبهه رفته است. خانه‌ی این خانواده در بمباران ویران می‌شود، ولی زن و بچه‌ها سالم می‌مانند.

سوره: گاهنامه داستان (۲۰): مردی که روزهایش را گم کرد

به کوشش داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۷۵.۱۳۷۴ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Man Who Lost his Days

مندرجات: قسمت؛ لکه؛ مردی که روزهایش را گم کرد؛ سرباز؛ کارت عروسی؛ یک وضعیت بغرنج؛ آدینه و آخشیج؛ فانوس؛ نقش دیگر.

کتاب حاضر حاوی نه داستان است که تنها دو داستان، یعنی «یک وضعیت بغرنج» و «آدینه و آخشیج» در ارتباط با دفاع مقدس هستند. در داستان «یک وضعیت بغرنج»، در یک صحنه‌ی تئاتر، دو هنرپیشه، که تنها بازیگران تئاتر هستند، نقش دو بسیجی به دام افتاده در میدان مین را بازی می‌کنند. این میدان مین از همه طرف آماج گلوله‌های دشمن قرار دارد. در این حال یکی از بسیجیها تیر می‌خورد و بسیجی دیگر، که سید نام دارد، تصمیم می‌گیرد تا از میدان مین عبور کند و همرزم خود را نجات دهد. اما مجروح مانع می‌شود و خودش این کار را انجام می‌دهد تا دوستش به نیروهای خودی برسد. در این هنگام، چراغهای صحنه‌ی تئاتر روشن می‌شود و تنها تماشاچی تئاتر از خواب بیدار شده، سالن را ترک می‌کند و دو بازیگر با ناراحتی صحنه را ترک می‌کنند.

[صفحه ۵۰۴]

سوره: گاهنامه داستان (۲۴): مرد سنگی

داریوش عابدی؛ حوزه هنری، کارشناسی گروه قصه.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۹۴.۱۳۷۵ ص. (سوره، گاهنامه داستان؛ ۲۴).

عنوان روی جلد: سوره، مرد سنگی.

مندرجات: مرد سنگی / ابوالقاسم شیلانی؛ سلاخها / جلال توکلی؛ بچه‌ی زیادی / رسول ملک‌نژاد؛ سنبر / عزت کوتی‌عرب؛ بادباک / معصومه رضایی؛ غریب آشنا / محمدرضا دادگرنژاد.

از بین داستانهای این کتاب (که بیشتر از خطه‌ی جنوب و بلوچستان هستند)، داستان بادباک - نوشته‌ی معصومه رضایی - در ارتباط با دفاع مقدس است. «ستاره» دختر دانشجویی است که با ایمان و تصمیمی راسخ می‌خواهد با «میثاق» - جانباز باایمان - ازدواج کند اما پدر و مادرش مخالفند. آنها می‌گویند که این مرد پول و امکانات زندگی و بالاتر از همه، سلامت جسمی ندارد. ولی ستاره

عاشق میثاق و عشق و ایثار اوست. میثاق هم ستاره را دوست دارد ولی می‌خواهد گذشت کند. حادثه‌ای رخ می‌دهد. بادبادک پسرکی به خانه آنها می‌افتد و بالهایش می‌شکند. ستاره آن را برمی‌دارد و نزد میثاق می‌رود و با یادآوری خاطرات گذشته به او روحیه می‌دهد و او را وامی‌دارد تصمیم بگیرد و بگوید: «منتظرم باش».

سوره: مجموعه داستان (دفتر ۴)

تهران: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، واحد انتشارات، ۲۰۰.۱۳۶۰ ص.

در فصل اول کتاب، در «قصه‌ای برای جبهه» از «محسن استادعلی»، نویسنده‌ای تحت تأثیر اخبار و برنامه‌های تلویزیون، می‌خواهد قصه‌ای در مورد جنگ ایران و عراق بنویسد. سوژه‌های مختلفی را بررسی، و بالاخره یکی را انتخاب و شروع به نوشتن می‌کند. بعد از پایان داستان، به این دلیل که خود او هرگز در جبهه نبوده، می‌ترسد مورد انتقاد قرار گیرد و داستان طبق حقیقت نباشد. به همین سبب از نوشتن قصه‌های دیگر خودداری می‌کند. در فصل دوم، که نقد و بررسی کتابهای سوره، (مجموعه داستان) دفترهای ۱ و ۲ است، داستانهای اسلامی بررسی و نقد می‌شوند. (در صفحه ۹۸ مطالبی درباره اظهارات اسیران عراقی در مورد ترس از دو سوار سفیدپوش که شبها سوار بر اسب، با شمشیر به آنان شبیخون می‌زدند و در صفحه ۱۰۱ درباره‌ی کودکان دوازده ساله‌ای که به خود نارنجک می‌بستند و خود را زیر تانکهای عراقی می‌انداختند تا آنها را منفجر کنند، مطالبی نوشته شده است).

سیاه بمبک: مجموعه داستان

فیروز زنوزی جلالی - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۱.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: حسین نیلچیان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Black Shark, a collection of stories

مندرجات: فتاح، سیاه بمبک، حضور، ارتفاع، اسکاد روی ماز ۵۴۳ و امید ارسلان و کرسی بی‌بی طوطی.

داستان «حضور» شرایط مدیری را در زمان جنگ نشان می‌دهد که برای حفظ پست اداری خود به ریاکاری متوسل می‌شود. او حضور همکار شهیدش را در تمام مراحل حس می‌کند. در حالی که دوستش دلیرانه در مقابل دشمن می‌ایستد، او برای زنده ماندن به هر ذلتی تن می‌دهد، حتی التماس می‌کند. نویسنده در این داستان، بین آنان که ماندند و آنها که رفتند مقایسه‌ای انجام می‌دهد.

«ارتفاع»، داستان لحظات آخر زندگی یک سرباز عراقی است. نویسنده وضع او را از لحظه شهادت اولین رزمنده مسلمان به دست او تا لحظه‌ی اعدام، از دید خود وی بیان کرده است.

[صفحه ۵۰۵]

«اسکاد روی ماز ۵۴۳» به بررسی وضع و شرایط افراد در هر جبهه و مقایسه بین آنها می‌پردازد؛ در یک طرف بی‌اعتقادی است و در طرف دیگر ایمان و مقاومت مردم. داستانهای دیگر در ارتباط با جنگ نیستند.

سیب و آرزو: قصه‌های زندگی امام خمینی

تحقیق: امیررضا ستوده؛ بازنویس نثر: حسین فتاحی؛ تصویرگر: اکبر نیکان‌پور.- تهران: نشر پنجره، ۱۳۷۶.

۷۵ ص.: مصور، نقاشی.- (قصه‌های آفتاب، ۷).

کتاب حاضر، قصه‌های زندگی امام خمینی (ره) است که به زبان ساده‌ای برای کودکان و نوجوانان نوشته شده است و حاوی هجده خاطره و داستان می‌باشد. از میان آنها، داستان «دیدار» در ارتباط با دفاع مقدس است. طوبی که - فرزندش در جبهه‌های جنگ به شهادت رسیده است - آرزو دارد امام را ببیند. به بنیاد شهید اهواز - محل سکونت خود - مراجعه می کند ولی آنها می گویند: باید صبر کنی. طوبی تصمیم می گیرد خودش به دیدن امام برود. به تهران می‌رود و به جماران می‌رسد. ولی روزی که او به جماران می‌رود، امام ملاقات ندارد و او را به داخل راه نمی‌دهند. او به شهر خود بازمی گردد. پس از مدتی گریه، نامه‌ای برای امام می‌نویسد که: «من مادر شهیدی هستم. به دیدار شما آمدم تهران تا به شما بگویم که خون پسرم فدای زنده ماندن اسلام شد. آمدم بگویم و...» و نامه را پست می کند. هفته‌ی بعد، از طرف بنیاد شهید اهواز او را به دیدار امام می‌برند. فردی از بنیاد شهید، نامه طوبی را به خود وی نشان می‌دهد که در پایین آن با دستخط مبارک امام نوشته شده است: «تا این مادر شهید را نبینم با کسی ملاقات نمی کنم».

سینای شلمچه

طاهر مؤذن؛ زیر نظر شورای پژوهشی مؤسسه خانه اندیشه جوان.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، خانه اندیشه جوان، ۱۳۷۹.

۳۱۴ ص.- (داستانهای جنگ ایران و عراق؛ ج. ۲).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نام اکثر افراد و مناطق و مکان‌ها در خاطرات داستانی نقل شده ذکر نشده است و از افراد فقط با نام کوچک نام برده شده است.

کتاب حاضر شامل مجموعه داستانهایی بر اساس خاطرات نگارنده از جبهه‌های نبرد بوده، در ۴۴ بخش ارائه شده است. از جمله مطالب کتاب، عبارتند از: «اعزام به جبهه و ورود به اردوگاه غرب، آموزش نظامی و رزمهای شبانه، قرارگاه تاکتیکی در جبهه‌ی غرب، خاطراتی از رزمندگان در هنگام فتح قله، عقب‌نشینی از قله، نبرد میگ و سوخوی عراقی با اف - ۵ و اف - ۱۴ ایرانی در هوا و سقوط هواپیمای عراقی، خاطراتی از دیده‌بان ارتش، شهادت دوستان، درس خواندن در جبهه، بازگشت به شهر و قید و بندهای شهرنشینی، خاطراتی از فاو، مجروح و بستری شدن در بیمارستان، اعزام به بیمارستان هامبورگ آلمان و خاطرات آن دوران، بازگشت به وطن، دوران پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ و غم و اندوه فراوان».

شاخه شکسته: مجموعه داستان

محمدرضا بایرامی... [و دیگران]؛ با همکاری کمیته تحقیق و نشر ستاد برنامه‌ریزی مجمع بررسی مسائل جوان و نوجوان در انقلاب اسلامی.- تهران: نشر زلال، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۲۶ ص.

[صفحه ۵۰۶]

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

منـدرجات: رعـد یک بار غریـد / محمـدرضا بایرامی؛ انگشتری / ساعد باقری؛ تابلویی که مسـخره می‌کرد / مصـطفی خرامان؛ یک دانگ از بهشت / مسعود شصتی؛ قصه مکرر / ساعد باقری؛ شاخه شکسته / طاهره ایبد؛ قصه تومور مغزی من! / ساعد باقری.

کتاب حاضـر، شامل شـش داسـتان کوتاه است، که از بین آنها دو داستان در ارتباط با جنگ هستند. «یک دانگ از بهشت»، داستان رزمنـده‌ای است که برای اولین بـار به جبهه رفته است و در عملیـاتی در منطقه‌ی جنوب شـرکت می‌کنـد. داسـتان از زبان او نقل، و حـوادث و رویـدادها از زمـان درگیری بـا دشـمن و عبـور از خطوط عراقی‌هـا و شـهادت همرزمـان راوی، به صورت لحظه به لحظه توصـیف می‌شود. «شاخه‌ی شکسـته»، داستان زنی است که کودکی شیرخواره دارد و شوهر سربازش از جبهه فرار کرده، نمی‌خواهد به سـربازی برود. این مسئله باعث ایجاد درگیری بین او و زن و مادرش می‌شود. شوهر و مادر و شوهر، زن و بچه را به امان خدا رها کرده، به شمال می‌روند. پس از مدتی، خانواده‌ی شوهرش خبر می‌آورند که آنها در حال شنا در دریا غرق شده‌اند.

شادی بازگشت

صادقی ساکی.- تهران: مؤسسه فرهنگی آیات، (چاپ اول): ۲۱۷.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب که شامل چند داسـتان کوتاه با موضوع‌های گوناگون است، حاصل ذهن نویسـنده درباره‌ی دو شخصیت اصلی به نامهای سعید و مسعود است که دیده‌ها و شنیده‌های عمر ۴۵ ساله خود را بیان داشته‌اند. نویسنده اشعاری از سروده‌های خود را نیز در کتاب آورده اسـت. از بیـن داسـتانها، عنـاوین «سـعید و خـاطرات یـک کشـاورز آزاده، سـعید و خـاطرات یـک رزمنـده‌ی آزاده، سـعید و داسـتانهایی از اسـرا» دربـاره‌ی جنـگ است. داسـتان اول درباره‌ی مکانیکی است که به اسارت افسـر عراقی درمی‌آیـد. داسـتان دوم ماجرای منصور، کشاورزی است که در جنوب هویزه اسیر می‌شود و داستان سوم، خود شامل چهار داستان اخلاقی است که از زبان چند آزاده بیان شده‌اند. در پایان نیز سعید خاطره‌ای را به شعر بیان می‌کند.

شاه بیت: مجموعه داستان

به اهتمـام دفتر هنر و ادبیات ایثار (سازمان امور جانبازان)؛ ویراسـتاران: اصـغر اسـتاد حسن معمار، سـهیلا عبدالحسـینی.- تهران: بنیاد مستضـعفان و جانبازان انقلاب اسـلامی، معاونت امور فرهنگی، اجتماعی و هنری، مرکز تحقیقات اسلامی جانبازان؛ بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت امور فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۶۹ ص.- (مجموعه داستانهای کوتاه؛ ۳۱).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب، شامل یازده داسـتان کوتاه است، «قصه‌ی ناتمام دو کبوتر» داسـتان دو برادر است؛ یکی مجروح بر تخت بیمارستان و دیگری در گفتگوی بـا او. «لیلا» همسـر یک رزمنـده‌ی شـیمیایی است و.... «در روشـنایی فانوس» شـرح عملیات فتح‌المبین است و تکه‌تکه شـدن رزمنـده‌ای. در «ماشـین شبیه جبپ»، پسـری کفاش است و درس نمی‌خوانـد ولی پس از روبه‌رو شـدن با یک جانباز، تصـمیم می‌گیرد دکتر شود تا به جانبازان خـدمت کنـد. در «با آبیها» رزمنده‌ای در اثر ترکش گلوله‌ی آمریکایی‌ها جانباز می‌شود. «نذر بابا» داستان نذری است برای یک جانباز در روز عاشورا و.... در «آرزو» شهیدی در وصیتنامه خود می‌خواهد که توسط اقوام و والدینش (که به انقلاب و امـام پشت کرده‌انـد) تشـییع نشود. «فرزانه» دختر دانشـجویی است که برای رسـاله‌اش با جانبازان مصاحبه می‌کنـد. «چشمان آشنا» مژده‌ی بارداری همسر رزمنده‌ای جانباز است. در «راز شب»، زنی که منتظر بازگشت همسرش است، در اثر

[صفحه ۵۰۷]

استنشاق موادی که برای تهیه بادگیرهای ضدشیمیایی به کار می‌رود، دچار ناراحتی تنفسی شده است. «شاه بیت» شرح درگیری مقابل دانشگاه است و....

شب چراغی در دست: مجموعه قصه

محمدرضا کاتب.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، ۶۴.۱۳۶۸ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای سال دفاع مقدس: مجموعه قصه؛ ۱).

این کتاب به مناسبت سالروز تشکیل بسیج مستضعفین و ارتش بیست میلیونی (۵ آذرماه ۱۳۶۸) منتشر شده است.

مندرجات: شب چراغی در دست؛ السابقون.

«شب چراغی در دست»، حکایت جوان کم‌سن و سالی - به نام علیرضا - است که به جبهه رفته است. او در جبهه با جوان ۲۵ ساله‌ای آشنا می‌شود و به تدریج رشته‌ی دوستی آنها محکم می‌شود. بعد علیرضا متوجه می‌شود که او فرمانده‌ی لشکر است. اخلاق پسندیده و رفتار متواضعانه فرمانده‌ی جوان، همه‌ی رزمندگان - بخصوص علیرضا - را شیفته‌ی خود می‌کند، تا این که با شهادت او غم سنگینی بر دل و جان علیرضا مستولی می‌شود. «السابقون» داستان پدر مسنی است که با پسر جوانش - بر سر این که کدام یک پا به میدان مین بگذارد و تا پشت سنگر دشمن برود - جدل و بحث دارند. هر یک دیگری را منع می‌کند، تا این که پدر با ترفندی پسر را در پی فرمانده می‌فرستد و در غیاب او، خود وارد میدان شده، شهید می‌شود.

شب وصال

نوشته کاظم جیرودی.- تهران: یاسین، (چاپ اول): ۱۹۲.۱۳۶۹ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

مندرجات: شب وصال؛ ماژیک قرمز؛ آخرین معامله؛ آیئنه‌های کوچک؛ تکیه محل؛ اروپا رفتن بابام؛ لاتاری؛ از خون دل نوشتم...؛ آن شب؛ توپ سحر؛ چشم‌انتظار؛ هفت سین؛ میلاد در غروب.

کتاب، مجموعه‌ای از داستانهای کوتاه است که از بین آنها، داستانهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند: «شب وصال»، داستان مردی است که در دزفول، موشک به خانه‌اش اصابت می‌کند و از ۲۴ نفر اعضای خانواده‌اش، فقط او، با از دست دادن یک چشم و یک گوش، زنده می‌ماند. «از خون دل نوشتم...»، حکایت کارمندی که همسرش در اثر بمباران به شهادت می‌رسد و او همراه تنها فرزندش به تهران می‌آید. «توپ سحر»، به یادآوردن سحر دوران کودکی با بمباران شهر توسط دشمن در سحرگاه ماه رمضان است. «چشم‌انتظار»، روزشماری مادری برای بازگشت فرزندش از جبهه و ترفند پسر کوچکتر برای غافلگیر کردن مادر هنگام بازگشت برادر از جبهه را به تصویر می‌کشد. «هفت سین»، قصه دید و بازدید از خانواده‌های شهداست. «میلاد در غروب»، حکایت جوانی است که پسری را با چاقو می‌کشد و مادر مقتول هنگام اعدام قاتل، با بخشش او همه را متأثر می‌کند؛ روحیه‌ی جوان قاتل تغییر می‌کند، به جبهه می‌رود و در آنجا شهید می‌شود.

شبی تا صبح: مجموعه داستان

غلامرضا عیدان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۵۱.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

مندرجات: شبی تا صبح؛ نیزارها؛ تاله‌ها؛ برپا؛ کاناز؛ دل‌نوا؛ رودا.

[صفحه ۵۰۸]

از این مجموعه، داستانهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند.

شبی تا صبح: داستان دو جوان رزمنده‌ی خرمشهری به نامهای «عظیم» و «برناس» است که در کودکی همبازی بوده‌اند و اکنون از سرزمین خود، برای خدا و دین خود، دفاع می‌کردند. و... شب عملیات، پس از دل کندن از تعلقات زمینی، ابتدا عظیم و سپس برناس به سوی خدا پر کشیدند.

نیزار: راوی داستان، جوانی مشهدی است که همراه دوستش و دو عراقی مجاهد در لابه‌لای نیزارهای جزیره‌ی مجنون در سنگر نگهبانی می‌دهند. او صبح راهی زادگاه خود، مشهد،است و ابوعمار از او می‌خواهد که از امام رضا (ع) برای او هم طلب مغفرت بکند.

تاله‌ها: داستان رشد «ایوب» است از کودکی تا نوجوانی و حضور در جنگ؛ و در نهایت؛ کسب ایمان برای مخلصانه جنگیدن با دشمن.

دل‌نوا: داستان مادر یکی از شهدای جنگ است، که خود نیز در حج خونین شهید می‌شود.

رودا: حکایت مادری است که در اوایل حمله‌ی دشمن به خرمشهر، دختر رزمنده و حماسه آفرینش را با دستهای خود به خاک می‌سپارد.

شعله در عشق

راضیه تجار؛ ویرایش م. ر. تقی‌دخت، م. نصیری.- قم: یادواره سرداران، فرماندهان و ۵۲۰۰ شهید استان قم، (چاپ اول): ۱۴۳.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه هشت داستان کوتاه است که بر اساس زندگی هشت شهید نوشته شده و در پایان هر داستان نیز سرگذشتنامه‌ی خلاصه‌ی آن شهید ارائه شده است. عناوین داستانها و نام شهیدان عبارت است از: «مردی با بالهای سبز» (حجت‌الاسلام شهید سید احمد نبوی، شهید در عملیات والفجر هشت، در منطقه‌ی اروند)؛ «آن را که خبر شد...» (سردار شهید حاج‌محمود اخلاقی، شهید به دست منافقین، در تاریخ ۷ / ۵ / ۱۳۶۷، در غرب کشور)؛ «از شهید تا شهادت» (سردار شهید حاج حسن‌الله دادی، شهید در عملیات کربلای پنج، در منطقه‌ی شلمچه)؛ «شعله در عشق» (سردار شهید سید نظام جلالی، شهید در عملیات کربلای پنج، در منطقه‌ی شلمچه)؛ «فقط سبز!» (سردار شهید محمود منتظر، شهید در عملیات والفجر مقدماتی، در منطقه‌ی رقابیه)؛ «کاش مهتاب نتابد!» (سردار شهید حاج غلامعلی ابراهیمی)؛ «دوباره باید شناخت!» (سردار شهید عبدالصالح رفعت، شهید در عملیات بیت‌المقدس)؛ «چراغی در بهشت!» (سردار شهید علی‌اکبر نظری ثابت، شهید در عملیات والفجر هشت، در منطقه‌ی فاو).

شقایق، (دفتر ۱): قصه و خاطره

دفتر اول: قصه و خاطره / به کوشش احسان.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۹۴.۱۳۶۹ ص.: مصور.
طراح روی جلد: محمد خزائی.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
مندرجات: ننه حوری / محمدرضا مقیسه‌ای؛ پیرمرد / موسی حسینی؛ پرواز / م. شانکی؛ دیدار / فاطمه غضنفرنژاد؛ نفت سیاه / محمدعلی سیدابراهیمی؛ درخت چنار / محمد احمدی زادسرای؛ پنجمین روز / علیرضا فخارزاده جهرمی.
کتاب حاوی سه داستان کوتاه و چهار خاطره است که از بین آنها، موارد زیر در ارتباط با دفاع مقدس است: «پیرمرد» داستان پیرمردی است که در موشکباران، خانواده‌ی خود را از دست می‌دهد و برای یافتن تنها بازمانده‌ی خود، محمد، راهی جبهه می‌شود و مانند پسرش به شهادت می‌رسد. «پرواز»، داستان مادر شهیدی است که

[صفحه ۵۰۹]

فرزندش در خواب به او خبر شهادت آیت‌الله بهشتی و یارانش در دفتر حزب جمهوری را می‌دهد و فردای آن روز، بهشتی و همراهانش به شهادت می‌رسند. «دیدار»، خاطره‌ی خواهر «شهید ابراهیم غضنفرنژاد» از رؤیت پیکر سوخته و متلاشی شده‌ی برادر شهیدش در تهران و دیدار مجدد وی در کرمان با بدنی سالم است. «درخت چنار» خاطره‌ی گم شدن. برخورد با عراقی‌ها و فرار و بازگشت به منطقه‌ی شناسایی شده است.

شکوفایی داستان کوتاه در دهه نخستین انقلاب

به کوشش صفدر تقی‌زاده.- تهران: علمی، (چاپ اول): ۵۹۶.۱۳۷۲ ص.
این کتاب، مجموعه‌ی ۳۵ داستان از نویسندگان جوان در دهه‌ی اول انقلاب است و از میان آنها، داستانهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند: داستان «برزخ»، نوشته‌ی کوروش اسدی، که زاده‌ی آبادان است و بیشتر از وقایع دوران جنگ در آبادان می‌نویسد. «برزخ» داستان سرگذشت یک مرد و همسر و فرزندش پس از بمباران و موشکباران یکی از شهرهای جنوب کشور است. «زخم» نوشته‌ی «قاضی ربیحاوی»، داستان یک خانواده‌ی جنوبی جنگزده است که به تهران آمده‌اند و ماجراهایی که در مجتمع مسکونی آنها می‌گذرد، «زن آل بوتاوه»، از «اسماعیل فصیح»، داستانی است از اهواز، که از جنگزدگان عرب عشیره‌ای اطراف اهواز و مناطق مرزی‌تر شمال و جنوب و غرب منطقه، از شلمچه گرفته تا حمیدیه و دهلران، صحبت می‌کند.

شمشیر کهنه: مجموعه داستان

فریدون عموزاده خلیلی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۲۳.۱۳۶۴ ص.- (ادبیات داستانی؛ ۴).
شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.
مندرجات: پرستوها؛ شمشیر کهنه؛ قاصد؛ برای تو؛ اسماعیل؛ قبل از میلاد؛ چاه.
کتاب شامل پنج داستان کوتاه است. از بین این داستانها، دو داستان «پرستوها» و «برای تو، اسماعیل» در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «پرستوها»، داستان دختر جوانی است که با وجود مخالفت والدین و آشنایان با جانبازی ازدواج می‌کند و مراسم عقد و

ازدواج آنها در محضر امام خمینی (ره) انجام می‌شود. «برای تو، اسماعیل»، داستان پسری است که پدرش پس از بازگشت از جبهه توسط منافقین به شهادت می‌رسد. او اینک نان‌آور خانواده است، ولی آرزو دارد به جبهه برود. معلم نمی‌تواند او را از فکر رفتن به جبهه خارج کند. پسر از معلم تقاضای کمک می‌کند و معلم، که خود قصد رفتن به جبهه را دارد، به او قول می‌دهد اگر بتواند، به او کمک خواهد کرد. ولی سن پسر کم است. در پایان، پسر، معلم را در ایستگاه بدرقه می‌کند.

شیدایی

مریم صباغ‌زاده ایرانی.- قم: یادواره سرداران، فرماندهان و ۵۲۰۰ شهید استان قم؛ بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، (چاپ اول): ۱۲۷.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ی چهار داستان کوتاه است که بر اساس زندگی چهار شهید نوشته شده و در پایان هر داستان نیز، سرگذشتنامه‌ی خلاصه‌ی آن شهید ارائه شده است. عناوین داستانها و نام شهیدان عبارت است از: «تشنه» (سردار شهید سید محمدابراهیم جنابان، فرمانده‌ی گروهان لشکر علی بن ابی‌طالب که در تاریخ ۱۰ / ۶ / ۶۵ در عملیات کربلای یک در قله‌های قلاویزان به شهادت رسید)؛ «شمایل» (سردار شهید محمد جعفرنیا، فرمانده‌ی گردان تیپ

[صفحه ۵۱۰]

۲۵ کربلاـ و فرمانده تیپ لشکر پنج خراسان، که در تاریخ ۱۲ / ۷ / ۱۳۶۲، در عملیات والفجر سه، به شهادت رسید)؛ «میقات» (سردار شهید علی‌رضا محمدی، مسؤول گردان ادوات در عملیات والفجر هشت و شهید در همان عملیات در تاریخ ۲۵ / ۱۱ / ۱۳۶۴ در منطقه‌ی فاو)؛ «شیدایی» (سردار شهید محمود شاهدی، که در تاریخ ۱۵ / ۵ / ۱۳۶۲، در عملیات تصرف تپه‌ی کله‌قندی، در پاسگاه حاج‌عمران به شهادت رسید).

شیوان: مجموعه داستان

امیر مسعودی.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۱۲۱.۱۳۶۸ ص.: مصور.- (ادبیات؛ ۹).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مرگ پروانه‌ها؛ تمام شب باد می‌وزید؛ زخم؛ نماز باران؛ خیابان تابوت شمار؛ جاده؛ گل حرا؛ اتاق بی‌شماره؛ اشکی برای یک شهید؛ شاطی؛ نامه آشنا و چشم غریب؛ عطش ظهر در سیاهی شب؛ گزارش رنج.

کتاب شامل سیزده داستان کوتاه است. که شش تای آنها در ارتباط با دفاع مقدس هستند. بدین قرار: «در جاده» رسول به جبهه می‌رود و پدرش قصد بازسازی جاده روستا را دارد. رسول مفقود می‌شود، ولی پدر کار جاده را ادامه می‌دهد. در «گل حرا»، یونس - جهادگر - که برای حفاظت از تأسیسات جزیره، خاکریز می‌زند، به شهادت می‌رسد و پس از هشت روز پیکر او را از آب می‌گیرند. در «اتاق بی‌شماره» بیماری سرطانی، در زمان عملیات و رسیدن مجروحان اصرار می‌کند تختش را به مجروحان بدهند. در «اشکی برای یک شهید»، یک جوان خرم‌آبادی که مادرش به شهادت رسیده است، به جبهه می‌رود و شهید می‌شود، «شاطی» داستان یک سروان ارتشی و آشنای جوان او به نام عبدالله است. با شروع جنگ، عبدالله به جبهه می‌رود و سروان برای مرخصی نزد

خانواده. «نامه‌ی آشنا و چشم غریب» داستان نامه‌ای است که به رزمنده‌ای می‌رسد، اما او قبل از خواندن آن، شهیدش می‌شود. نامه حاوی خبر تدارک مقدمات ازدواج آن رزمنده بوده است.

صعود: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان)، ویراستار اصغر استاد حسن معمار.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۵۳.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه‌ی داستان؛ ۹).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سال ولادت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

مندرجات: قاصدک خونین / غلامرضا آبروی؛ یار در خانه / علی‌اصغر احمدی مقدم؛ کشمکش / اصغر استاد حسن معمار (جانباز)؛ دو برادر / صمد آقامیری (جانباز)؛ چشم‌های آشنا / غلامحسین سنایی‌فر؛ موجی / عباس جعفری مقدم (جانباز)؛ راه‌کار / امین‌الله شاکری؛ آخرین نقش جام / عباس عباس‌زاده؛ صعود / محمدعلی گودینی؛ سجده با پیشانی سوراخ / محمد نوری‌زاده؛ گیلاس‌های سبز / زهره کافی.

«یار در خانه» ماجرای بیخبری پسری است که در المپیاد کامپیوتر قبول شده، ولی از جبهه و سابقه‌ی فداکاری پدر جانباز خود خبر ندارد. «کشمکش» قصه پشیمانی یک پدر ساواکی از کرده‌های خویش است. «دو برادر» قصه پسر جنگ‌زده‌ای است که پس از شهادت برادر و مادربزرگ و فوت مادر، برای تأمین معاش پدر جانباز، خواهر و برادر کوچکتر خود، ضمن درس خواندن، لبوفروشی می‌کند. «چشمهای آشنا» چهره‌های آشنای مادر و یک دختر شهید، برای یک ورزشکار جانباز است. «موجی» وصف دنیای پیرامون رزمنده‌ای جانباز است. «راه‌کار» مجروحیت جانبازی در گردان کمیل است. «آخرین نقش جام» خلق آخرین اثر یک جانباز شیمیایی هنرمند است. در «صعود»،

[صفحه ۵۱۱]

جانبازی با یک پا قله‌ی کوه را فتح می‌کند. «سجده با پیشانی سوراخ» قصه شهیدی است که پس از پنج سال جنازه‌ی او پیدا می‌شود و «گیلاسهای سبز» قصه زن جانبازی ات که....

صلح: مجموعه داستان

مجید قیصری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۸۰.۱۳۷۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان، ۱۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Peace a Collection of Stories

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: یک بوم غلتون؛ عروسک‌ها؛ آخرین غروب تجاوز؛ بار؛ صلح؛ سلام سرگرد.

«یک بوم غلتون» بوم غلتانی، در هنگام مرمت جاده در زمین فرومی‌رود و گور دسته‌جمعی شهیدان با پیکرهایی غیرقابل شناسایی نمایان می‌شود و مادر راوی همچنان به دنبال جنازه‌ی دختر ربوده شده خود می‌گردد. «عروسکها»، شرح خاطرات یک کودک

مجروح عراقی است که به ایران آورده شده است. پدر و یک برادر او کشته شده‌اند و دست برادر کوچکتر نیز در زمان رانده شدن از عراق و هنگام برداشتن عروسکی که روی جاده افتاده بوده، قطع شده است. «آخرین غروب تجاوز»، داستان ورود رزمنده‌ی جوان مصدوم و مجروح در آخرین ساعات مقاومت خرمشهر به خانه‌ای و رساندن پیرزنان تنها و بی‌پناه به نیروهای خودی است. «بار» داستان مجروحی است که بر بالای کوه مانده است و با کمک یک امدادگر، اسیر مجروح عراقی را به آمبولانس می‌رساند. «صلح»، داستان پناه دادن نگهبان ساحلی، در هنگام صلح، به یک سرباز عراقی مجروح و سرانجام بازگرداندن وی به عراق است. «سلام سرگرد»، داستان اسیر عراقی در اردوگاه است و شرح اندیشه‌ی وی؛ که می‌پندارد سرگرد باعث اسارت او شده است و پی بردن او به اشتباه خود.

ضریح چشم‌های تو

سید مهدی شجاعی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ محراب قلم، (چاپ پنجم): ۵۴.۱۳۷۳ ص.
مندرجات: ضریح چشمهای تو؛ مرا به نام تو می‌خوانند؛ تویی که نمی‌شناختمت؛ دیدار معشوق؛ عشق چه رنگی است؟
کتاب، پنج داستان دارد. در «ضریح چشمهای تو»، پدری برای آوردن جنازه‌ی پسرش از منطقه‌ی دشمن، سینه‌خیز جلو می‌رود. وقتی می‌رسد، شهیدان زیادی می‌بیند و می‌اندیشد که همه فرزندان اویند، لذا دست خالی برمی‌گردد. در «مرا به نام تو می‌خوانند»، مادر شهیدی، لباس پاسداری و پوتین شهیدش را می‌پوشد، چادر بر سر می‌کند و به مسجد می‌رود. با سلام به دوستان پسرش، از آنها می‌خواهد که اسلحه‌ای به او بدهند و راحت بخوابند، چون او به جای پسر شهیدش نگهبانی خواهد داد. در «تویی که نمی‌شناختمت»، رزمنده‌ای در جریان یکی از حملات زخمی و از گروه جامانده، با زخمهای فراوان و اسلحه‌ی خالی پنج تن از نفرات دشمن را اسیر می‌کند. «دیدار معشوق» راز و نیاز زنی بر سر جنازه‌ی همسر شهیدش و «عشق چه رنگی است؟» شرح درگیری و کشمکش درونی نویسنده در پی یافتن معنای عشق و نام «خمینی» است.

ضیافت: مجموعه داستان

مهدی شجاعی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۸۴.۱۳۶۳ ص. طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

[صفحه ۵۱۲]

این کتاب مجموعه‌ی هفت داستان است که از میان آنها، داستان «ضیافت» در ارتباط با دفاع مقدس است. در این داستان، دیده‌بان فریاد می‌زند: «دارند می‌آیند پاتک کنند؛ سیصد چهارصد تانک هستند.» و سریعا همه سنگرها را طی کرده، بچه‌ها را بیدار می‌کند. توپخانه آتش می‌ریزد. رزمندگان نیز شروع به شلیک می‌کنند. ولی تفنگ راوی شلیک می‌کند. همه‌ی اینها را راوی در خواب دیده بود و برای هم‌سنگرش، رشید، تعریف می‌کرده است. رشید که خوابیده بوده، حوصله ندارد ولی بالاخره بیدار می‌شود و متوجه می‌شود که سوزن تفنگ هم‌سنگرش خراب است. در همین هنگام، عراقی‌ها شروع به پاتک می‌کنند. هاشم که خوابش تعبیر شده با رشید از سنگر خارج می‌شود و درست در همان زمان خمپاره‌ای به سنگر می‌خورد و آنرا خراب می‌کند. هاشم که خواب خود را تعبیر شده می‌بیند، داخل سنگر می‌رود و کتاب دعای کمیل را که غذای روح اوست، از میان خاکها بیرون می‌کشد و همه را برای آن شب به دعای کمیل دعوت می‌کند.

طعم باروت

مجید قیصری؛ به اهتمام شورای ادبیات.- تهران: نشر صریر، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۸۵ ص.- (ادبیات دفاع مقدس، داستان؛ ۴).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: دیدگاه، نفر سوم از چپ، ماندگاری، آداب سفر، عطر عربی فردوس، گیرنده شناخته نشد، نیستان.

«دیدگاه»، داستان عزیمت غواصها برای شناسایی منطقه‌ی هور و بازنگشتن آنها است. «نفر سوم از چپ» فردی در عکس یادگاری جبهه، نفر سوم از سمت چپ است و پس از گذشت سالها، عکاس عکس، او را با مادری بیمار، در فقر می‌یابد. «ماندگاری»، داستان رزمنده‌ای است که خبر شهادت فردی را در منقطه‌ی کرخه - که طبق وصیتش در همان‌جا دفن شده - همراه دارد. در «آداب سفر»، ترکشی در بدن رزمنده‌ای مانده است، ولی خانواده‌ی (حتی همسر او) تا هنگام بستری شدنش، به علت عارضه‌ای، در بیمارستان، از این موضوع بی‌اطلاع هستند. در «عطر عربی فردوس» فردی مرزنشین، پس از تجاوز عراق و ویرانی خانه‌های شهر، تنها است و... حال به یاد خاطرات و آبادی شهر. در «گیرنده شناخته نشد» نامه‌رسانی در جبهه، با شهادت گیرندگان نامه‌ها، آنها را بازگشت می‌دهد و «نیستان» داستانی است از گروه تفحص شهدا در سه راه نیستان.

طلایه داران عشق

گردآورنده الهه دبیری.- تهران، یاسین، (چاپ دوم): ۲۰۷.۱۳۶۶ ص.

کتابنامه.

شمارگان: ذکر نشده است.

مندرجات: دو پنجره، دو کبوتر، یک پرواز / مهدی شجاعی؛ لبخند شهادت / حسن بهرسی؛ سفر / علیرضا ذیحق؛ علی / حبیب‌الله بهرامی؛ پلنگ کوه‌های مغرور / عبدالحسین شیرخوانی؛ طلایه‌داران عشق / رضا حاج‌ابوالقاسمی؛ خرابکار / حسین‌آوردی؛ مسأله‌ی فیزیک / گل‌پرور؛ میثم / فاطمه پرمهر یابنده؛ طلایه / اکبر خلیلی؛ زندانی شجاع / ابوالفضل خانی؛ طلوع / محسن فاضل؛ نگاه پیرمرد / فریده سیاح‌پور؛ تانک، خائن / عیسی‌وند؛ اتصال / مهدی رسولی.

این کتاب شامل شانزده داستان کوتاه، خاطره و نوشته‌ی رزمندگان است. از جمله داستانها و خاطره‌ها، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «اعزام دو برادر دوقلو به جبهه و شهادت آنها با فاصله‌ی یک ساعت از هم؛ خاطره‌ای از نحوه‌ی شهادت رزمنده‌ای در هور بر اثر انفجار آرپی‌جی هفت؛ خاطره‌ای از شهادت «علیرضا بربری» (در تاریخ ۱۵ / ۲ / ۶۰، هنگام پاتک دشمن)؛ خاطراتی از شهید عملیات میمک، رضا حاج‌ابوالقاسمی، درباره‌ی عملیات والفجر پنج در جبهه‌ی چنگوله چغاعسگر؛ داستانی از خرابکارانی که با مزدوران عراقی در تماس بودند و جاسوسی می‌کردند؛ قصه

[صفحه ۵۱۳]

شهادت فردی در زمان کشیدن سیم مخابرات؛ خاطره‌ای از عملیات والفجر چهار و درگیری با تانکهای دشمن؛ دادن خبر شهادت رزمنده‌ای به مادرش و...».

عالم و آدم

مریم جمشیدی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۶۷.۱۳۶۷ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

مندرجات: رنگ پریده؛ تیر خطا؛ پشت پرچین صداقت؛ عالم و آدم؛ مرگ بانو؛ تبخیر روح؛ میلاد؛ علاج درد.

در این کتاب، «مریم جمشیدی» از خانواده‌های مفقودالاثرها، اسرا و شهدا و از چشم‌انتظاری، غم، گرفتاری و ایمان و استقامت آنها می‌گوید. در «رنگ پریده»، همسری در دل شب، تا هنگام نماز صبح با همسر مفقودش سخن می‌گوید و آن گاه خویشتن‌دار و صبور از خدا می‌خواهد در ظهور موعود بر حقش تعجیل فرماید. در «تیر خطا» یک دختر جوان با غیظ و غضب، با قصد شماتت به دیدن مادر شهیدی می‌رود ولی از او درس می‌گیرد که «شهدا پیروزند». در «تبخیر روح»، زنی از شهید شدن همسر و تنها ماندن پس از او می‌ترسد و تلاش می‌کند وی را از رفتن بازدارد ولی مرد، علی‌رغم معلولیتش، با ایمان راسخ، با عشق به «دوست» می‌رود و زن، پشیمان، برای رساندن وسایلش به او، با عجله می‌دود. «میلاد» حکایت تولد نوزادی است که پدرش شهید شده است و در شب تولدش، مادربزرگ او نیز فوت می‌کند. در «علاج درد» معلمی می‌کوشد کودکان را از حال و هوای جبهه و جنگ بیرون آورد ولی ناگهان بمبی به مدرسه می‌افتد و مدرسه ویران و جمعی از کودکان شهید می‌شوند.

عروسی در باران

رحمت حقی‌پور.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۱.

۷۸ ص.- (گروه قصه، واحد ادبیات).

طراح روی جلد: علی شیخی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Wedding in the Rain

این مجموعه، شامل هفت داستان است که داستان «هجرانی»، دومین داستان آن، درباره‌ی پدر و مادر پیری است که فرزندشان به جبهه رفته است و از او هیچ خبری ندارند. روزی خبر می‌دهند اسامی اسرا و مفقودین را اعلام کرده‌اند. پدر هر روز به هلال‌احمر می‌رود. هر روز اسامی عده‌ای اعلام می‌شود تا در آخرین روز لیست کوچکی شامل چند اسم باقی می‌ماند. نام اسماعیل هجرانی باز هم در آن نیست و پدر بازمی‌گردد؛ ناامید از همه‌جا، و درمانده که به مادر چه بگوید. داستان «آخرین نسل» نیز در ارتباط با دفاع مقدس است. رزمنده‌ای در جبهه دچار موج‌گرفتگی شده است و در اثر این موج‌گرفتگی، ناخواسته با افراد خانواده لجبازی می‌کند و در نهایت هنگامی که برادرش می‌خواهد او را برای معالجه به تهران بیاورد، از غفلت برادر استفاده کرده به دریا می‌رود و غرق می‌شود.

عریان‌تر از جنگ: مجموعه داستان کوتاه

به کوشش حسن اصغری.- تهران: نگاه سبز، (چاپ اول): ۲۴۵.۱۳۸۰ ص.- (داستان‌نویسان امروز ایران؛ ۷).

صفحه عنوان به انگلیسی: More Explicit in the War

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: خشت بر دریا / احمد آقایی؛ چرا ساکت بمانم / فرخنده آقایی؛ تورگی / شیوا ارسطویی؛ هول

[صفحه ۵۱۴]

و ولا / حسن اصغری؛ آب متکا / میهن بهرامی؛ عینک / خاطره حجازی؛ گل انار / بنفشه حجازی؛...

این کتاب، مجموعه‌ی ۲۵ داستان کوتاه در ارتباط با دفاع مقدس است. موضوع تعدادی از آنها به قرار زیر است: «جوانی که انگشتان دستش را قطع می‌کند تا به سربازی نرود و شهادت پسر عموهای وی در بمباران شهر؛ پیرمرد مجروحی که در بیمارستان با نان و حلوا از مجروحان استقبال می‌کرد؛ خانواده‌ای که از بمباران دشمن به شهر دیگری پناه می‌برند، اما در آنجا نیز پس از مدتی بمباران شروع می‌شود؛ بمباران شهر و اظهار نظر و شکایت مردم در پناهگاه؛ زنی که هربار وقتی شوهرش می‌خواست وی را کتک بزند در کابینت پنهان می‌شود و این بار، مدتها پس از بمباران، تکه‌های بدن وی را در کابینتهای ویران شده پیدا کردند؛ جانبازی که می‌خواهد خانه‌ای اجاره کند؛ مادری که تدارک جشن تولد فرزند شهیدی را می‌بیند و سپس متوجه می‌شود که همسر و فرزند خود وی نیز شهید شده‌اند و...».

عشق را باور کنیم

علی فرخ‌مهر.- تهران: نشر عابد، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۸۱ ص.

طرح روی جلد: مازیار یعقوبی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: عطر پونه‌ها؛ در تبعید؛ دور از بهار؛ زهره؛ جاده؛ از دنیای زنده‌ها چه خبر؟؛ طلعت؛ کویر و باران.

کتاب حاضر شامل هفت داستان کوتاه است. «جاده» داستان یک رزمنده‌ی آذری زبان، از اهالی آذربایجان است که پس از پایان جنگ ایران و عراق از تهران به اهواز می‌رود و قصد دارد یاد دوران جنگ و زمانی را که در جبهه بوده تازه کند. در این بین با راننده و شاگردش همصحبت می‌شود و در حالی که کتاب شعر محمدرضا عبدالملکیان را ورق می‌زند، شعر خرمشهر را زمزمه می‌کند و هنگامی که به اهواز می‌رسند، هنگام عبور از خیابانها یادی از دوستان سفر کرده‌اش می‌کند. بقیه‌ی داستانها در ارتباط با جنگ نیستند.

عشق را بیرون می‌کنند

هادی خرمالی.- گرگان: مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی مختومقلی فراغی، (چاپ اول): ۳۴.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: عشق را بیرون می‌کنند؛ نامه دوست؛ مترسک؛ نیش زنبور.

کتاب، چهار داستان کوتاه دارد. در داستان «عشق را بیرون می‌کنند»، رزمنده‌ای، قبل از عمل جراحی، با ترکشهای درون بدن خود صحبت می‌کند. پزشک و پرستار فکر می‌کنند کسی در اتاق اوست و پس از فهمیدن واقعیت، می‌خندند. در «نامه‌ی دوست»، پسر جنگ‌زده‌ای، با خواهر و پدرش از خرمشهر به تهران آمده است. همه با آنها مهربانند. او پس از آزادی خرمشهر و اتمام جنگ، به خرمشهر بازگشته، در نامه‌ای که برای دوستان خود می‌نویسد، از ایام خوب خود با آنها یاد می‌کند. «مترسک»، داستان پیرمردی است که به یک مترسک علاقه‌ی زیادی دارد. مردم می‌پندارند او دیوانه است. تا این که مهندسی از پیرمرد خواهش می‌کند که مترسک را بردارد تا او در آنجا جاده بسازد و پیرمرد رازش را به او می‌گوید: مترسک را «صالح‌دوست»، که در جبهه شهید شده،

برایش ساخته است و پیرمرد، با دیدن مترسک، همیشه به یاد اوست. داستان «نیش زنبور» در ارتباط با جنگ نیست.

[صفحه ۵۱۵]

عشق مصلوب

نویسنده: مرتضی محمودی.- تهران: فوژان،[۱۳۷۴].۱۴۹ ص.

مندرجات: عشق مصلوب؛ سجده سوخته؛ خسته از مرگ شادی؛ پرواز در پیری؛ اندرز (از مجموعه داستان‌های این کتاب دو داستان اول در ارتباط با موشک‌باران شهرها است و داستان‌های دیگر ارتباطی با جنگ ندارند.)

«عشق مصلوب» حکایت دو مادر حامله است که در اوج بمباران شهر، به صورت همزمان، فرزندان خود را به دنیا آورده‌اند. ولی نوزادان آنها با هم عوض شده‌اند و هیچ یک شیر نمی‌خورند. مادران از روی غریزه می‌دانند که فرزند آنها کدام است و سرانجام پس از شکایت و تشکیل دادگاه، وقتی هر نوزاد در آغوش مادر خود قرار می‌گیرد، با لذت شیر می‌خورد. موشک سقف سالن را می شکافد و مادران و نوزادان را به شهادت می‌رساند. «سجده‌ی سوخته» داستان دختر کوچکی است که پدرش خلبان است و او همانند مادر، هنگام نماز بر سر سجاده، برای سلامتی پدرش و دیگر رزمندگان دست به دعا برمی‌دارد. پدر سالم برمی‌گردد و فرزند در حال سجده، با اصابت موشک، به ملکوت اعلی پرواز می‌کند.

عشق واقعی و...

نوشته حسین ظفریان.- تهران: اکباتان، (چاپ اول): ۱۴۳.۱۳۶۸ ص.

شمارگان: ۳۲۰۰ نسخه.

مندرجات: عشق واقعی؛ بمباران؛ ایثار و تعهد؛ اسارت.

این کتاب، مجموعه چهار داستان کوتاه است. «عشق واقعی» داستان زوجی است که پس از جنگ ایران و عراق به خانه خویش بازگشته‌اند ولی چون کودک خود را در حادثه‌ای از دست داده‌اند و زن نیز به علت بیماری قادر به بارداری مجدد نیست، به پرورشگاه می‌روند و پسر بچه‌ی کوچکی را به فرزندی انتخاب می‌کنند. در «بمباران»، فردی با یک پیرمرد و کودک خردسال در حوالی اندیمشک ملاقات می‌کند. ابتدا می‌پندارد او سائل است، ولی سپس متوجه می‌شود که او هفت بار به جبهه رفته است، و اکنون خانه‌اش در بمباران ویران شده و تمامی اعضای خانواده - جز کودک خردسالش - شهید شده‌اند. «ایثار و تعهد» ماجرای ایثار و رشادت گروهبان سوم عسگر حاجی میرفتاح - معروف به شکارچی تانک - است و بیان مجروح شدن و آشنایی وی با همسر آینده‌اش. «اسارت» داستان رزمنده‌ای است به نام غلام از اهالی باختران، که در پاییز سال ۱۳۶۱ در ارتفاعات دزفول اسیر نیروهای دشمن شده، پس از چهار سال و اندی اسارت در اردوگاه بصره و بازداشتگاه «ب ۱۴۰» موفق به فرار و بازگشت به میهن می‌گردد.

عطر نجیب یال: مجموعه داستان

پرویز حسینی.- تهران: گیل، ۷۷.۱۳۷۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Chaste Scent of the Mane

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «عطر نجیب یال» حاوی پانزده داستان کوتاه از نویسنده است. از بین این داستان «پاس غروب» تنها داستانی است که مربوط به جنگ و جبهه است. سه سرباز، نگهبان سنگر دیده‌بانی هستند. در پاس دوم یا پاس غروب، یکی از سربازان، نگهبان است. زمان نگهبانی، یاد کودک نگهبان، همراه او است. غروب خورشید، سرباز عراقی روی خاکریز روبه‌رو مشغول سیگار کشیدن است. راستای لوله‌ی تفنگ نگهبان پیشانی سرباز عراقی را نشانه گرفته و انگشت رزمنده روی ماشه است. اما هنگامی که سرباز عراقی ناگهان او را می‌بیند، نگهبان تفنگ را کنار گذارده، برای سرباز عراقی دست تکان می‌دهد و او که بهت‌زده است با تکان دادن کلاهش جواب می‌دهد. آن شب نیروهای کمکی از راه می‌رسند، ولی بعد از مدتها آرامش بر همه جا حاکم است.

[صفحه ۵۱۶]

عقد کنان: مجموعه داستان

مهدی خلیلی.- تهران: پیام آزادی، (چاپ دوم): ۱۳۷۰.

۱۱۹ ص.: مصور

مندرجات: عزیز؛ سوغات؛ بر ریل سرد کوهستان؛ یک روز دوره‌گرد؛ نیلوفرها؛ کفتر سرچال؛ عقدکنان؛ آن روز آن پیرزن؛ اوضاع وانفسا؛ آن سوی دیده غمناک؛ معالجه؛ گل‌های باغچه‌ی مرضیه خانم.

در کتاب «عقدکنان»، دوازده داستان با محور موضوعی جنگ تحمیلی به چاپ رسیده است؛ از جمله: خانواده‌های رزمندگان اسلام که چشم‌انتظار بازگشت عزیزان خود هستند، بمباران هوایی شهرها، شهیدان و ایثار رزمندگان اسلام در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل. در داستان «آن روز، آن پیرزن» یک پیرزن خوزستانی در ایستگاه اتوبوس منتظر است. جوانی کتابی در دست دارد. پیرزن با کنجکاوی کتاب را نگاه می‌کند؛ جوان کتاب را به او می‌دهد. اتوبوس سر می‌رسد و هر دو سوار می‌شوند. پیرزن به مقصد می‌رسد و کتاب را پس می‌دهد. چشمانش اشک‌آلود است. جوان متحیر به کتاب نگاه می‌کند. در صفحاتی که پیرزن می‌خواند، اثر چند قطره اشک مشخص است. جوان عنوان داستان را نگاه می‌کند. نام داستان «هدی هرگز آتش را دوست نداشت» بود و در کنار آن نوشته شده بود: تقدیم به هدی پورانصاری، کودک خردسال خوزستانی، که بر اثر حملات وحشیانه‌ی رژیم عراق به شهرستان سربندر، در آتش قهر بعثی‌ها سوخت و شهید شد.

علمدار: مجموعه سه داستان

گردآوری و تنظیم مؤسسه فرهنگی قدر ولایت.- تهران: مؤسسه فرهنگی قدر و ولایت، (چاپ اول): ۶۲.۱۳۸۰ ص.: مصور.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ضیافت؛ علمدار؛ پرواز تا بی‌نهایت.

کتاب شامل سه داستان کوتاه است. «ضیافت»، داستان سرهنگ بازنشسته‌ی ارتش است که در تظاهرات دوران انقلاب، دو برادر به نامهای مرتضی و سید مصطفی را در منزل خود که «فاطمیه» است، پذیرا می‌شود. پس از بیست سال، زمان تشییع پیکر شهیدی که

گروه تفحص آن را یافته، سید مصطفی را در لباس سپاه پاسداران می‌بینند. او اینک پاسدار و پدر دو شهید است. «علمدار» داستان عباس است؛ رزمنده‌ای که هیچ‌گاه لباس خود را در جمع بیرون نمی‌آورد. در نامه‌ای که او قبل از شهادت به همرزمان نوشته است، علت این موضوع را خالکوبی بدن در دوران قبل انقلاب ذکر می‌کند. آن زمان، در مراسم عاشورا، او علم حضرت ابوالفضل (ع) را بر دوش می‌کشیده و «عباس علمدار» لقب او بوده است. در «پرواز تا بی‌نهایت»، مهندس رضا فضل‌اللهی، رزمنده جانباز شیمیایی که رتبه‌ی اول دوره‌ی کارشناسی ارشد را کسب کرده و استاد نمونه شده است، به سبب وخامت حال، (ناشی از جراحات شیمیایی)، به آلمان اعزام می‌شود، ولی به علت بیماری سرطان خون به شهادت می‌رسد.

غم این خفته

داریوش عابدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۷۲.۱۳۶۹ ص.

طراح روی جلد: علی وزیریان.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مادر؛ غم این خفته؛ بازدید؛ آنچه خود داشت؛ انشعاب.

کتاب حاضر شامل پنج داستان کوتاه است که از بین آنها دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «مادر» داستان مادری است که پسرش در جبهه مفقود شده است. او هر شب منتظر شنیدن صدای او، به عنوان اسیر، از رادیو عراق است. پدر، معتاد است و اعتیاد او بارها موجب درگیری لفظی و مشکلات در خانواده می‌شده است، تا

[صفحه ۵۱۷]

این که پسر به جبهه رفته، مفقود شد. در پایان داستان، خبر شنیدن صدای پسر از رادیو را به مادر مژده می‌دهند. «بازدید» جریان بازدید عده‌ای از رؤسا و کارمندان و مدیران اداره از مناطق جنگی است. در این بازدید، بسیاری فقط به فکر استفاده‌ی مادی هستند. پس از بازگشت افراد مذکور و تعریفهای فراوانی که از حضور خود در جبهه می‌کنند و آن را با دروغ نیز درهم می‌آمیزند، با کارمندی مواجه می‌شوند که در جبهه مجروح شده بود، رزمنده‌ی واقعی در حال اخراج است، ولی چاپلوسان و بازدیدکنندگان همچنان در راس کارند.

فردا

فاطمه حسن‌وند؛ ویراستار ثریا جهانبانی.- تهران: نیروی مقاومت بسیج، نمایندگی ولی‌فقیه، معاونت تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۱).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: امیر عبدالحسینی.

به مناسبت بزرگداشت هفته بسیج.

مندرجات: فردا؛ خانه؛ در پادگان دژ؛ مادرانه؛ ضریح.

کتاب «فردا» شامل پنج داستان کوتاه است. در داستان «فردا»، سهیلا شاهد ترور امام جماعت مسجد است و منافقان با پاشیدن اسید او را نابینا می‌کنند. در «خانه» یک خانواده جنگ‌زده‌ی آبادانی، پس از آوارگی طولانی، صاحب خانه می‌شوند و دختر حوادث را در ذهن خود مرور می‌کند. «در پادگان دژ»، پاسداری با یک تانک غنیمتی، خواهران امدادگر مقیم خرمشهر را (که در زمان تجاوز عراق به خرمشهر، به رزمندگان کمک می‌کردند، در لحظاتی که تانک عراقی قصد شلیک به آنها را دارد، نجات می‌دهد. در «مادرانه»، مادری پس از سیزده سال، پسر مفقودالاـثرش را در خواب می‌بیند که نشانی خود را به مادر می‌دهد. مادر به مقر نگهداری اجساد شهدای تفحص می‌رود و او را، که تنها چند استخوان است، با نشانی ویژه‌اش می‌یابد. در «ضریح» همسر رزمنده مفقودالاثری، در انتظار یافتن همسرش است. و اکنون می‌خواهد هنگام زیارت مرقد حضرت علی (ع)، از او کمک بخواهد.

فرصت سبز

به کوشش راضیه تجار.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۶.

۸۰ ص.- (گاهنامه داستان: ۲۶)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Green Opportunity

مندرجات: جوراب خاکستری؛ تردید؛ گره؛ دیوار چوبی؛ بازیگر؛ پروانه‌ها؛ حنانه؛ محاق؛ گربه؛ اولین روز؛ آتش؛ موضوع آزاد؛ خلوت خور؛ مریمو؛ سفید و سبز و سیاه.

خانم راضیه تجار داستانهای این مجموعه را از بین داستانهای نویسندگان گمنام انتخاب کرده است. زیرا «استعدادهای درخشان باید که شکوفا شوند». از بین داستانهایی که در این مجموعه به چاپ رسیده‌اند، سه داستان کوتاه «پروانه‌ها (از نصرالله احمدی)، حنانه (از فرهاد اسدپور) و محاق (از توحید عزیزی)» در ارتباط با جنگ هستند. داستان «پروانه‌ها» حکایت کودکی است که پدر و دایی وی در جنگ شهید شده‌اند و پسر کوچک، آنها را در قالب پروانه‌هایی می‌بیند که هر روز در حیاط خانه آنها به نرمی نسیم می‌پرند. پسر در عالم خود سعی می‌کند در بازی جنگ، مانند آنها بجنگد. «حنانه» داستان دیگری است از عاشقی که برای پیوستن به معشوق بی‌تاب است و رزمنده‌ای که به اشتباه در شهر است و... «محاق» حکایت دیگری است: حکایت انتظار حمله، در خط اول بودن و نگهبانی دادن، تسبیح گفتن، حمله‌ی شیمیایی دشمن، از زمینی‌ها جدا شدن، شهید شدن و به لقاءالله پیوستن.

[صفحه ۵۱۸]

فرمانده

نویسنده علی‌اصغر جعفریان.- تهران: مؤسسه فرهنگ و دانش، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۸۰ ص.: مصور.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان: فرمانده.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: آخرین لحظه‌های غروب؛ درس بزرگ؛ نظامی کوچک؛ هور در آتش؛ اتفاق عجیب؛ دژ دریاچه ماهی؛ لبخند سپیده؛ نوجوان ریزنقش؛ مهمات؛ فرمانده شجاع.

این داستانها بر اساس واقعیات نوشته شده‌اند. عنوان و موضوع برخی از آنها عبارت است از: «آخرین لحظه‌های غروب»، خستگی رزمندگان است بر اثر تعویض ناگهانی محور عملیات و منفجر کردن یک هواپیما توسط شهید پازوکی فرمانده‌ی گردان حمزه. در «نظامی کوچک»، در عملیات سیدالشهدا، پسر سیزده ساله‌ای خود را در میدان مین، بر روی مین می‌اندازد و معبر را باز می‌کند. در «دژ دریاچه ماهی»، در کانال ماهی، (در شلمچه) حاج خادم‌الحسین، فرمانده‌ی گردان زینب (س) دوشکای دشمن را خاموش می‌کند. در «لبخند سپیده»، حاج داوودی، در عملیات والفجر هشت، در زیر آتش شدید دشمن، با لودر خاکریز می‌زند. «مهمات»، شرح تهیه‌ی مهمات است در شرایطی سخت، در عملیات کربلای پنج، توسط «شهید مهدی طیاری» [فرمانده‌ی گردان علی بن ابی‌طالب (ع)]. «فرمانده‌ی شجاع»، هدف قراردادن هواپیمای دشمن توسط مهدی طیاری فرمانده‌ی گردان علی بن ابی‌طالب (ع) بعد از عملیات والفجر هشت است.

فریاد در خاکستر: مجموعه داستان

نوشته صادق کرمیار.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ نشر قرن، (چاپ دوم): ۱۰۱.۱۳۷۰ ص.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: نه عروسک، نه پرنده؛ فریاد در خاکستر؛ خشونت خام؛ کرانه‌های کبود؛ علمدار؛ آخرین فریم.

کتاب، مجموعه‌ی شش داستان است که پنج داستان آن در مورد جنگ است. در «نه عروسک، نه پرنده»، گروهبانی عراقی دست دختر ایرانی را می‌شکند و او را شهید می‌کند تا عروسکش را برای دختر خود هدیه ببرد؛ در «فریاد در خاکستر»، عده‌ای از رزمندگان که به علت موجی شدن در آسایشگاه به سر می‌برند، خاطرات دوران جنگ خود را به یاد می‌آورند؛ «خشونت خام»: داستان مردی است که در زمان شاه یکی از اوباش تهران بوده، ولی پسر وی در جنگ به شهادت می‌رسد و وی تصمیم می‌گیرد خود نیز رهسپار جبهه شود؛ «کرانه‌های کبود»: داستان دو برادر است که هر دو به جبهه رفته‌اند و برادر کوچکتر زخمی شده، برادر بزرگتر قصد دارد او را به بهداری برساند؛ «آخرین فریم»، داستان دو عکاس جنگ است که با دیدن هر عکس، خاطرات خود را به یاد می‌آورند و در مسابقه‌ی بهترین تصاویر، آنها برنده می‌شوند.

فصلی از باران (مجموعه داستانهای برگزیده از دفاع مقدس)

گردآورنده ابراهیم حسن‌بیگی.- تهران: محراب قلم، (چاپ اول): ۱۸۰.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: واگویه؛ تپه ۶۹۴؛ سفر به ریشه‌ها؛ روز دهم؛ اسکاد روی ماز ۵۴۳؛ کوه و گودال؛ نجوای حریر؛ تویی که نمی‌شناختمت؛ مادر؛ گلاب خاتون؛ فصلی از باران؛ مامان حاجیه؛ عقب‌گرد.

این کتاب، مجموعه‌ی سیزده داستان در ارتباط با دفاع مقدس است. در «واگویه»، محمود اسعدی، از واگویه‌های

[صفحه ۵۱۹]

یک رزمنده با همرزم شهید خود و از عملیاتهای مختلف سخن می‌گوید. «تپه‌ی ۶۹۴»، از محمد بکایی، داستان فتح «تپه ۶۹۴» به دست رزمندگان است. «سفر به ریشه‌ها»، از راضیه تجار، حکایت بازگشت دختری است به وطن. در «اسکاد روی ماز ۵۴۳»، فیروز

جلای زنوزی، وقایعی را شرح می‌دهد که در زمان پرتاب موشک اسکاد در شهر تهران از یک سو و در کنار سکوی پرتاب موشک ماز ۵۴۳ در عراق، از سوی دیگر، در جریان است. «کوه و گودال»، از ابراهیم حسن‌بیگی، داستانی درباره‌ی ضدانقلاب کردستان است؛ «نجوای حریر»، از زهرا زواریان، داستان رؤیاهای مریم و همسر شهیدش - علی - است. داستانهای دیگر نیز در ارتباط با رزمندگان، مفقودالاثرها، شهیدان، اسیران و خانواده‌های آنها هستند.

قامت بلند سپیدار

گردآوری زهرا زواریان.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۶۸ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

مندرجات: آبی اما به رنگ غروب؛ برزخ؛ پرستوها؛ هفت بند؛ گلاب خاتون؛ قصر شیشه‌ای؛ مرا به نام تو می‌خوانند؛ تیر خطا؛ ساقه سبز نیاز؛ خواب؛ تب و تاب.

کتاب «قامت بلند سپیدار» شامل یازده داستان در زمینه‌ی جنگ و دفاع مقدس است. داستانهای این مجموعه به طور عمده به مسایل و مشکلات خانواده‌های شهدا، رزمندگان و بسیجی و همسران و افراد چشم به راه بازگشت آنان پرداخته است. در این داستانها سعی شده است لحظات انتظار و سیر حوادث از دید این افراد بررسی شود: «دختری که قصد ازدواج با جانبازی را دارد و برخورد اطرافیان با این تصمیم؛ مادری که انتظار بازگشت پسر خود را می‌کشد؛ همسری که چشم به راه بازگشت شوهرش از جبهه است؛ و...». اسامی نویسندگان داستانها به ترتیب عبارتند از: مهدی شجاعی، محسن مخملباف، عموزاده خلیلی، راضیه تجار، قاسمعلی فراست، مصطفی جمشیدی، مهدی شجاعی، مریم جمشیدی، نرگس ساعتی، قاسمعلی فراست، ع. ا. نوری زمان‌آبادی.

قامت بلند: مجموعه داستان

محسن پرویز.- تهران: اهل قلم، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۶۸ ص.- (سلسله انتشارات اهل قلم: ۴۲؛ داستان کوتاه ۴).

مندرجات: سپیده صبح؛ قامت بلند؛ خاکریز؛ معبر؛ آماده‌باش.

کتاب «قامت بلند» حاوی پنج داستان در مورد دفاع مقدس است که هر یک به نحوی بیانگر ایثار و شهادت‌طلبی و رشادت رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل هستند. داستان «معبر»، داستان تلاش عده‌ای از رزمندگان در یکی از جبهه‌های جنگ برای رسیدن به محل کمین دشمن در تاریکی شب برای از بین بردن آنها است. با تلاش فراوان و رشادتهای رزمندگان، این کار انجام می‌شود. صبح روز بعد احمد و حمید از مسیر فتح‌شده‌ی قبل برای برآوردن آذوقه جهت رزمندگان برمی‌گردند و متوجه میدان مینی می‌شوند که در برابر آنها قرار دارد. از این که چگونه شب گذشته همه‌ی رزمندگان بدون هیچ تلفاتی از این میدان مین رد شده‌اند، تعجب می‌کنند. آنها متوجه امداد غیبی خداوند می‌شوند و سر به سجده شکر می‌گذارند.

قبل از بار اول: مجموعه داستان

جمال حیدری.- تهران: پیام آزادی، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۹۳ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان: قبل از بار اول!.

[صفحه ۵۲۰]

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: قبل از بار اول؛ مدال قلابی؛ راز؛ مرگ در غربت؛ خورشید و شب؛ دو ستاره؛ پدر و کوره‌ها؛ پاره‌های صبر؛ شب عروسی؛ الماس‌ها می‌آیند.

این کتاب مجموعه‌ی ده داستان است، که دو داستان آن در ارتباط با دفاع مقدس است. «راز»، داستان خانواده‌ای است که یکی از دو فرزند آنها، در جبهه (در یکی از عملیاتها) به شهادت رسیده است و فرزند دیگرشان برای برملا- کردن اهداف یک گروه ضدانقلاب، به طور شگفت‌آوری وارد گروهشان شده، باعث نجات چند جوان از دام آنها می‌شود. این پسر سرانجام توسط افراد این گروهک به شهادت می‌رسد. «دو ستاره»، داستان رزمنده‌ای است که قدرت تکلم خود را به علت اصابت ترکش به حنجره‌اش از دست می‌دهد. وی پس از مدتی، یک شب در خواب شفا می‌یابد و می‌تواند صحبت کند.

قصر گل: مجموعه داستان پیرامون دفاع مقدس

سعید جلوه‌گری.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۵۹.۱۳۷۵ ص.- (... مجموعه کتابهای جیبی کیهان؛ داستان: ۱. کتابهای خواندنی کیهان: ۱).

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: آسمان دریایی؛ قصر گل؛ هشتمین شهر؛ من قطاری دیدم؛ یک قصه ناتمام؛ ردیف هفتم.

کتاب مجموعه شش داستان کوتاه است. «آسمان آبی» شرح لحظه‌ی شهادت یک رزمنده است. «قصر گل» شرح رؤیاهای پیرمردی است که پسرش شهید شده و بیداری و روبه‌رو شدن با واقعیت تلخ الزام به تخلیه‌ی منزل اجاره‌ای‌اش. «هشتمین شهر عشق» تصویری از دامادی است که هفت سال پیشش در جبهه مفقود شده و عروسی که هفت سال سر سفره‌ی عقد منتظرش مانده است. در پایان، داماد با هدیه‌ای که به نام شهر عشق است سر می‌رسد: (رضا، وفا، حق، الله، لقا، لا و هو). «من قطاری دیدم» مقایسه بین زمان اعزام رزمنده‌ای با قطار به جبهه و وضع کنونی، پس از گذشت مدتی چند از پایان جنگ که مردم بی‌تفاوت شده‌اند و در حال فروش اقلام غیرقانونی هستند. «یک قصه ناتمام» داستان دو نویسنده است که درباره‌ی شخصیتهای داستان خود گفت‌وگو می‌کنند و ظاهر شدن این شخصیتها در رؤیاهای آنها و اتمام داستان توسط آنها. «ردیف هفتم» داستان دانش‌آموزی که پدرش جانباز و بسیجی است و....

قصری از حریر سرخ: مجموعه داستان

نسرین ارتجائی.- (اصفهان): سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۳۶ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان). طراح روی جلد: مصطفی شعرباف.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مقدمه؛ سرتیپ پاسدار مرتضی قربانی؛ عروج؛ مهتاب؛ یک دیوار ناب؛ یاقوت‌ها هنوز زیر آتشبار؛ یک قدم با تو؛ غروب دلاور؛ یک جفت چشم دریایی؛ بمان، با من بمان؛ قصری از حریر سرخ؛ رفیق نیمه راه؛ پرواز عاشقانه؛ حسرت.

این کتاب، مجموعه قطعه‌های کوتاهی از خاطرات بیشمار سردارن شهید استان اصفهان است. هر داستان یا خاطره، متعلق به یک سردار است. سردارانی که در مراحل مختلف انجام عملیات همپای نیروهای تحت فرمان خود، و حتی بسیار جلوتر از آنها، با مشکلات و خطرات جنگ درگیر می‌شدند. «خاطرات مادری از پسرش که شهید شده است؛ روحیه‌ی عالی یک نوجوان چهارده ساله در جبهه؛ تسلیم شدن تعدادی از نیروهای عراقی؛ راز و نیاز

[صفحه ۵۲۱]

رزمندگان با خدا؛ طاقت و تحمل آنان در برابر گرسنگی؛ قدردانی رزمنده از فرمانده‌ای که رفتار خوبی با وی داشته ولی او نمی‌دانسته که فرمانده است؛ بمباران شیمیایی مناطق توسط عراقی‌ها؛ سرگذشت زنی که شوهرش شهید شده و دختر کوچکش پدر را در ذهن خود مجسم کرده، با او درددل می‌کند؛ صبر و شجاعت مادری که همیشه شکرگزار خدا بوده است و...» در این مجموعه ارائه شده‌اند.

قصه آشنا

احمد محمود.- تهران: مؤسسه انتشارات نگاه، (چاپ سوم): ۱۱۱.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

مندرجات: قصه آشنا؛ حسیخو؛ عصای پیری؛ ستون شکسته؛ خرکش.

کتاب، حاوی شش داستان است که دو داستان آن - با نامهای «جستجو» و «ستون شکسته» - در ارتباط با جنگ هستند. «جستجو»، داستان عده‌ای از مردم مناطق مرزی است که با وجود حملات شدید نیروهای بعثی، به زندگی عادی خود ادامه می‌دهند. روزی یکی از اهالی نارنجکی از زیر خاک پیدا می‌کند که در دستش منفجر می‌شود و منجر به مرگ وی می‌شود. «ستون شکسته»، داستان یک مرد دزفولی - به نام ابویعقوب - است. وی در جنگ، زن و فرزندانش را از دست داده است و همیشه به یاد بمباران خانه و مرگ فرزندانش است. با وجود این مصیبت عظیم، او دیار خود را ترک نمی‌کند و در شهر باقی می‌ماند.

قطره‌های بارانی

محمدرضا کاتب.- تهران: سپاه پاسداران، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۶۸ ص.- (مرکز حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ مجموعه قصه: ۲).

این کتاب به مناسبت سالرزو آزادی خرمشهر قهرمان (سوم خردادماه ۱۳۶۱) منتشر شده است. مندرجات: موجها، موجهای دریا؛ قطره‌های بارانی؛ روح یک لبخند؛....

داستان اول این کتاب، «موجها، موجهای دریا» نام دارد و داستان نوجوانی است که در رؤیاهای خود می‌بیند که در جبهه شهید شده است و در نهایت نیز به آرزویش می‌رسد. در «قطره‌های بارانی»، تنها پسر «منیر» شهید شده است. شوهر او نیز در جبهه است ولی او فکر می‌کند شوهرش به دوبی رفته است. او نگران دادن خبر شهادت فرزندشان به شوهرش است. همسر منیر نیز شهید می‌شود و برادر منیر قصد دارد این خبر را به او بدهد که منزل منیر در اثر اصابت موشک به تلی از خاک تبدیل می‌شود. در «روح یک لبخند»، ابوماجد- یکی از نیروهای دشمن - امیرحسین را، که عامل فرار عده‌ی زیادی از اسیران ایرانی بود، اسیر و شدیدا شکنجه

می کند. مدتی بعد، خود، اسیر امیرحسین می‌شود، و از رفتار عادی وی نسبت به خود کاملا تعجب می کند. آخرین داستان عنوانی ندارد و حکایت زنی است که به مدت شانزده ماه از همسرش بیخبر مانده است. روزی جانباز روشندلی خبر شهادت همسر او را می آورد و زن، خود را تنها و بی‌پناه می‌بیند.

قمر در عقرب

نوشته: هوشنگ عاشورزاده.- تهران: اسپرک، ۲۰۷.۱۳۶۹ ص.

طرح روی جلد: مرتضی ممیز.

این کتاب مجموعه‌ی هشت داستان است که داستان «کاکل نخل سوخته» در ارتباط با دفاع مقدس است. خانواده‌ی جنگ‌زده‌ای به تهران آمده‌اند و مرد خانواده برای کسب درآمد، مسافرکشی می کند. مسافری را سوار می کند که او

[صفحه ۵۲۲]

هم از جنگ‌زدگان جنوب است. رانندگان پایتخت و مردم، راننده را کلافه می کنند و بعد از ماجراهایی مسافر جنگ‌زده و مسافر دیگر پیاده می‌شوند. راننده جنگ‌زده که کرایه آنها را گرفته، با بیحالی سرش را روی فرمان اتومبیل می گذارد و به یاد کاکل نخل‌های سوخته آبادان می‌افتد.

کابوس ژنرال

عبدالمجید نجفی.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۷۵ ص.

شمارگان ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: کابوس ژنرال؛ نابغه؛ یک روز بارانی؛ هفتمین فرزند؛ آقا معلم؛ بیست دنده؛ دیزی سرا؛ پشت صحنه؛ پهلوان؛ سوت قطار؛ پاس دوم.

از مجموعه داستانهای این مجموعه، فقط داستان «سوت قطار» در ارتباط با دفاع مقدس است. «سوت قطار» داستان مادر شهیدی است که پس از زیارت قبر پسر شهیدش قصد دارد ساعت پسرش را بفروشد و از پول آن خرج دارو و درمان خود را بدهد. در میدان راه‌آهن، به هنگام بازگشت از مزار، با عده‌ای از رزمندگان مواجه می‌شود که در حال اعزام به جبهه هستند. به رزمنده‌ای که شبیه پسرش است، نزدیک می‌شود و وقتی متوجه می‌شود آن رزمنده ساعت ندارد، ساعت فرزندش را به او هدیه می کند. در پایان، رزمنده، در حال دور شدن قطار، برای او دست تکان می‌دهد.

کارون پر از کلاه: مجموعه داستان

اکبر خلیلی.- تهران: برگ، ۷۸.۱۳۷۱ ص.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب «کارون پر از کلاه» مجموعه ۶ داستان از «اکبر خلیلی» است. در داستان «کارون پر از کلاه»، غلامحسین ۸۰ ساله، ۲۰ سال پیش، آقا امام زمان (عج) را دیده که خبر حمله دشمن را به او داده است. اکنون، در کنار شط، خبر حمله دشمن را می‌شنود، وضو

گرفته، به نماز می‌ایستد. صدای تانک‌های دشمن شنیده می‌شود. با امداد الهی تانک‌ها به هم می‌خورند و سربازان عراقی از ترس خود را در رود کارون می‌اندازند. داستان «فتح‌الفتوح»، داستان احمد، تازه‌دامادی است که به جبهه رفته است. خبر تولد نوزادش را دریافت می‌کند. خانواده بازگشت او را می‌طلبند، ولی چون عملیات بزرگی در راه است در جبهه می‌ماند و به شهادت می‌رسد. در داستان «پل طلایه»، مادر احمد او را راهی جبهه می‌کند، عملیات شروع می‌شود. احمد و دیگر همرزمان سوار قایق می‌شوند. طبق دستور، پل باید برای عبور نیروهای خودی حفظ شود. احمد خود را زیر پل می‌رساند و در حفظ آن می‌کوشد. تیری به گلوله او اصابت می‌کند، ولی او عبور نیروها را احساس می‌کند. سه داستان دیگر کتاب مربوط به جنگ نیست.

کاش آخرین ستاره می‌شدم

نویسنده نسرین ارتجائی.- [اصفهان]: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول)؛ ۱۰۴.۱۳۷۷ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۶۶).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: کاش آخرین ستاره می‌شدم؛ صدای عشق؛ پشت بوته‌ها؛ خدر؛ روزی که شب بود؛ پاهای سبز سبز؛ ستاره بی‌نشانه؛ تپه مقدس.

کتاب حاضر مجموعه‌ی هشت داستان کوتاه است. موضوع داستانها به ترتیب عنوان عبارتند از: «رزمنده‌ای که با

[صفحه ۵۲۳]

دلتنگی، و یاد دوستان شهیدش بر جای مانده است؛ حکایت فرماندهی که با پای زخمی از بیمارستان می‌گریزد و در راه رسیدن به جبهه متوجه شهادت دوستش می‌شود؛ ماجرای یک تیربارچی، که وقتی دشمن را در حال محاصره نیروهای خودی می‌بیند، با پرتاب نارنجک و تیراندازی، دشمن را به عقب‌نشینی وامی‌دارد و رزمندگان را نجات می‌دهد؛ شهادت اسیری، که با استفاده از کاغذ پاکتهای سیگار و پودر رختشویی به اسیران خواندن و نوشتن می‌آموخت؛ دستور بی‌حرکتی برای احتراز از لو رفتن عملیات و ایجاد امکان جابه‌جایی و حرکت تانکها و نفربرها و رساندن آب و غذا به نیروها به کمک گردباد؛ رزمنده‌ای که از دست دادن پاهای خود را در خواب دید؛ قصه مادری که داستان شهادت پدر دخترش را برای او شرح می‌دهد و داستان فرماندهی که مفقودالاثر است و همرزم او، حتی با نشانی‌های مختلف، او را نمی‌یابد».

کشته عشق

اسماعیل فصیح.- تهران: نشر البرز، (چاپ دوم): ۷۷،۹۶.۱۳۷۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Killed for Love

طراح روی جلد: سالومه فصیح.

مندرجات: کشته عشق؛ ماه (Translated by the author) / killed for Love

داستان «کشته‌ی عشق»، داستان غم و ناراحتی پسر بچه‌ی دوازده ساله‌ای است، از اهالی حمیدیه‌ی آبادان. او در ماههای آغازین جنگ تحمیلی، جنگ‌زده و زجر کشیده، با راوی داستان ملاقات می‌کند. هنگام دیدار راوی، او فقط گریه می‌کرد و می‌خواست از

مادرش پرستاری کند. سپس معلوم می‌شود که پدر او در حمله‌ی صدامیان شهید شده و زمانی که او همراه دائی خود در یکی از پایگاههای مقاومت حضور داشت، دشمن حمله کرده، همه‌ی آنها را مثلا ـ اعدام انقلابی می‌کنند. در این زمان، مادر کودک سررسیده و با اسارت خود، توانسته فرزندش را از واقعه دور کند. پس از آن، چون مادر تن به خواسته‌های کثیف فرمانده‌ی عراقی‌ها نداده، در برابر چشمان کودک، شهید و جسدش به آب انداخته شده است. «ماه» داستان دیگری درباره جنگ‌زده‌هاست. پسر کوچکی در هنگام شهادت پدرش در حمله‌ی عراقی‌ها به آبادان، فقط چهار سال داشته و اکنون مادرش در تهران، نزد خانواده‌ای به خدمتکاری مشغول است. در خلال روایت داستان آنها، زندگی این خانواده‌ی ثروتمند و دوستان بی‌بند و بارشان نیز به تصویر کشیده شده است. ۷۷ صفحه‌ی آخر کتاب ترجمه‌ی داستان «کشته‌ی عشق» به زبان انگلیسی است نویسنده، خود، این داستان را ترجمه کرده است.

کوچه باغ‌های انقلاب: مجموعه قصه

نوشته ابوالفضل مروی.- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)؛ مؤسسه چاپ و نشر عروج، (چاپ اول): ۱۳۷۷.۱۲۶ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: نماینده؛ ماندگار و دریا؛ شهادت دست‌ها؛ استخر؛ در آهنین؛ آنتن‌ها؛ اسم رمز؛ پوکه خون‌آلود؛ غول؛ باغ آشنا.

از داستانهای مندرج در این کتاب، داستانهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند: «پوکه‌ی خون‌آلود»: شخصی، پس از جنگ برای بازدید منطقه می‌رود و حین بازدید، متوجه پیکری می‌شود که به حالت نشسته، در حال تیراندازی به شهادت رسیده و پوکه‌های خون‌آلود اطراف وی ریخته است که حاکی از ریختن خون او بر روی پوکه‌هاست. «غول»: در جبهه، جیپ حامل رزمندگان در بیابان خراب می‌شود و یکی از آنها برای گرفتن کمک عازم می‌شود. وی ناگهان متوجه سایه‌ی بزرگی می‌شود. وقتی با ترس و اضطراب نزدیکتر می‌شود، درمی‌یابد که آن سایه، تنه‌ی سوخته درختی است. او شب را در آنجا استراحت می‌کند و صبح راهی می‌شود. پس از گذشت سالهای وقتی به

[صفحه ۵۲۴]

آن درخت برمی‌خورد، نهالهای کوچکی را می‌بیند که اطراف آن روییده‌اند. «باغ آشنا» ماجرای کارمندی است که با وجود تدارک دیدن ازدواج، قصد دارد برای چندمین بار به جبهه رود ولی با قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸ مواجه می‌شود. هنوز از ناراحتی قبول قطعنامه فارغ نشده، با سوگ رحلت حضرت امام مواجه می‌شود.

کی می‌رسد باران

نوشته‌ی غلامحسین کاویانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.
۴۸ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان، ۲).
طراح روی جلد: علی وزیریان.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: When Will It Rain؟
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: کی می‌رسد باران؛ تک درخت بید.

این کتاب شامل دو داستان است. داستان اول، «کی می‌رسد باران»، روایت سرگذشت رزمنده‌ای به نام امین است، که مجروح و اسیر شده است. بعد از مدتی، دو نفر از اسیران از اردوگاه می‌گریزند و عراقی‌ها به تلافی این فرار، همه‌ی اسیران را شکنجه می‌دهند. در اثر این شکنجه‌ها دوست امین راهی آسایشگاه روانی می‌شود و امین در اتاق تاریک خود با یادآوری خاطرات زندگی خود با همسرش، «فاطمه»، شعر می‌سراید. «تک درخت بید» داستان یک معلم عراقی به نام عبدالله سلیم است که در روستایی تدریس می‌کرده ولی او را به زور به جبهه اعزام می‌کنند. عبدالله به اسارت نیروهای ایرانی درمی‌آید. او را در روز جمعه برای نماز جمعه می‌برند و او در بین راه، زندگی و ازدواج با همسرش، حلیمه، را به یاد می‌آورد. در نماز جمعه هم با یکی از دوستان قدیمی خود برخورد می‌کند و خاطرات مبارزات در ذهنش زنده می‌شود.

گذرگاه آتش: مجموعه داستان

نویسنده رنجبر گل‌محمدی.- [تهران]: کانون انتشارات پیام نور، (چاپ دوم): ۸۸.۱۳۶۸ ص.

مندرجات: سفیران آزادی؛ گذرگاه آتش؛ طلوع یک حماسه؛ سبز سبز بر نخلهای بلند؛ دژ شجاعان؛ سراب.

این کتاب مجموعه‌ی داستانهایی از جنگ ایران و عراق است که بر اساس خاطرات اسرای عراقی در ایران تنظیم شده است. آنها با مشاهده‌ی بیرحمی‌های صدام نسبت به مردم ایران، از صدام ناراضی بوده، فقط بنابر اصل اطاعت از مافوق و ترس از تهدیدهای صدام به جنگ ادامه داده‌اند و با مشاهده‌ی پیروزی‌ها، مقاومت، دلاوری و نیروی خارق‌العاده‌ی ایمانی که از پاسداران ایرانی حمایت می‌کرد، به حقانیت خمینی و انقلاب اسلامی ایمان آورده‌اند. بنا بر سخنان آنها، در زمان حمله‌ی ایرانی‌ها به پایگاههای آنها - در صورت غلبه‌ی ایرانی‌ها - اکثر عراقی‌ها به سادگی تسلیم رزمندگان ایرانی می‌شدند تا خود را از زیر سلطه و تهدید صدام رهایی بخشند. اسرای عراقی از رفتار خوب ایرانی‌ها با اسرا (که درست برعکس رفتار عراقی‌ها بود) تعجب می‌کردند. محتوای داستانها نشان‌دهنده‌ی تغییر دیدگاه عراقی‌ها نسبت به ایران قبل از جنگ و بعد از جنگ است.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۲)

زهرا زواریان.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۹.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۲).

[صفحه ۵۲۵]

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Contemporary Iranian Literature: selected stories

عنوان دیگر: گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان کوتاه.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، مجموعه‌ی نه داستان کوتاه از «زهرا زواریان» است. عناوین داستاها عبارتند از:؛ مهتاب؛ علامت دل من است؛ تابوی عشق، مهراوه مقدس من؛ مستانه؛ افسانه‌ی عشق؛ عاطفه؛ غزال گمشده؛ شیوای شکستنی تو». از میان این داستانها، دو داستان «مهتاب و علامت دل من» در ارتباط با جنگ ایران و عراق هستند. «علامت دل من است» داستان همسر رزمنده‌ی شهیدی است که به دنبال شناسایی پیکر پاک شوهر شهیدش به سردخانه می‌رود و در میان انبوه پیکرهایی که هویتشان شناخته نشده است، جسد شوهرش را

شناسایی می کند. «مهتاب» داستان زن بارداری است که هنگام وضع حمل، همسرش در جبهه حضور دارد.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۳)

ابراهیم حسن‌بیگی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۲.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

مندرجات: پهله؛ معمای مسیح؛ کوه و گودال.

این کتاب، مجموعه‌ی سه داستان کوتاه از «ابراهیم حسن‌بیگی» است. «پهله» ماجرای درگیری کردها با پاسداران است. «کوه و گودال» حکایت سربازگیری در کردستان و درگیری با ضدانقلاب است و «معمای مسیح» داستان یک جوان مسیحی است که اسیر شده، در اردوگاه موصل سه به سر می‌برد و به جرم رونویسی از قرآن در اردوگاه تنبیه می‌شود. او چهارده جزء از قرآن را نوشته است که لو می‌رود. بعثی‌ها او را به این جرم، به اردوگاه رمادیه منتقل می کنند و او در همان اردوگاه به شهادت می‌رسد.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۴)

مریم جمشیدی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: مرثیه آب؛ باد و باران؛ مرگ بانو؛ تبخیر روح؛ نرم، مثل فرود کبوتر؛ باغی در همین نزدیکی‌ها؛ عالم و آدم؛ رنگ پریده؛ علاج درد؛ پشت پرچین صداقت؛ میلاد.

این کتاب یازده داستان کوتاه را دربر می گیرد. سه داستان این مجموعه در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «تبخیر روح» داستان همسر رزمنده‌ای است که برای منصرف کردن همسرش از رفتن به جبهه، عینک، ساک و کفش او را پنهان می کند؛ ولی همسر، بدون توجه، به سوی جبهه می‌شتابد. «رنگ پریده» داستان خواهر یک رزمنده است که برادرش مفقودالاثر است. وی دو سال در انتظار برادر می‌ماند تا شبی برادر به خوابش می‌آید و... «علاج درد» داستان معلمی است که دانش‌آموزانش همیشه در انشای خود از جنگ می‌نویسند. او این بار موضوع را طوری انتخاب می کند که دانش‌آموزان نتوانند آن را به جنگ ارتباط دهند. ولی هنگامی که یک دانش‌آموز انشای خود را می‌خواند، مدرسه بمباران می‌شود و آنها شهید می‌شوند.

[صفحه ۵۲۶]

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۵)

مهدی شجاعی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۱۱.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Contemporary Iranian Literature: selected stories

مندرجات: ماه جبین؛ ضریح چشم‌های تو؛ آبی اما به رنگ غروب؛ کسی که آمدنی نیست؛ شازده؛ آخرین دفاع؛ قابیل ۱۹۹۶؛ راه خانه کجاست؟؛ تو گریه می کردی؛ شکیبا؛ دزد ناشی.

این کتاب، مجموعه‌ی یازده داستان کوتاه به قلم «سید مهدی شجاعی» است، که از میان آنها، داستانهای «ضریح چشمهای تو، آبی اما به رنگ غروب، و کسی که آمدنی نیست» در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند. «ضریح چشمهای تو، آبی اما به رنگ غروب، و کسی که آمدنی نیست» در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند. «ضریح چشمهای تو» داستان پدر شهیدی است که وقتی خبر شهادت پسرش را می‌دهند، تصمیم می گیرد جنازه‌ی پسرش را از جبهه بیاورد. ولی وقتی که جنازه‌ی پسر را پیدا می کند، جنازه‌ی دیگری را هم در کنار پسرش می‌بیند و از تصمیم خود منصرف می‌شود. «آبی اما به رنگ غروب» داستان دختری است که پدرش شهید می‌شود و در این داستان، چگونگی به خاک‌سپاری پدر و احساسات دختر به تصویر کشیده می‌شود. «کسی که آمدنی نیست»، داستان رزمنده‌ی مجروحی است که افسر عراقی به او تیر خلاص می‌زند.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۶)

داوود غفارزادگان.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۲.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

مندرجات: قربانی؛ سنگ یادبود؛ نقطه مقابل؛ ما سه نفر هستیم؛ راز قتل آقامیر؛ زخم؛ گودال؛ چکه؛ بات بات

کتاب حاضر شامل نه داستان کوتاه است، که از بین آنها، فقط داستان «قربانی» در ارتباط با مسایل جنگ است. این داستان ماجرای خلبان رزمنده‌ای است که خانواده‌اش برای بازگشت وی قربانی تدارک دیده بودند ولی او با چشمانی نابینا و اندامی معلول به خانه بازمی گردد و افراد خانواده و آشنایانی که در انتظارش بوده‌اند، پس از ملاقات با او - که قربانی جنگ است - منزل را ترک می کنند. بقیه‌ی داستانها درباره ماجراهایی چون: مسائل سیاسی، مسائل اجتماعی و مشکلات و ناهنجاری‌های دوران قبل از انقلاب و برخی مسائل دیگر هستند.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۷)

مریم صباغ‌زاده.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ دوم): ۱۰۱.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature, selected stories

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: سمیره؛ زخم‌ها؛ همسایه دریا؛ لیلای پیراهن؛ مصائب کوچک افسان؛ شبیخون؛ رویای لفته؛ آن کشته به ناحق؛ تسبیح.

کتاب، شامل نه داستان کوتاه است، که از بین آنها، دو داستان در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «سمیره» ماجرای دختری است که در زمان هجوم عراق به شهر خرمشهر و هنگام فرار از شهر، «شامیرزا» - نامزدش -با گلوله‌ی دشمن مجروح می‌شود و ضمن کتک خوردن از دشمن، سمیره نیز - که مظهر ناموس و شرافت وی است - به اسارت دشمن درمی‌آید. «تسبیح» داستان زنی است که در موشکباران، زیر آوارها مانده است و در همان حال به یاد فردی به نام حسین می‌افتد که تسبیحی را به او هدیه کرده بود و با وی درددل می کند. وی با یاد آوردن گفته‌ی حسین - که در صورت مواجه شدن با هر مشکلی با تسبیح ذکر بگوید، طی چند روز با گرسنگی و تشنگی به ذکر با تسبیح می‌پردازد. در پایان، حسین، همراه با گروه امداد، وی را نجات می‌دهد.

[صفحه ۵۲۷]

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۸)

مهدی پوررضائیان.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: هالو پری؛ فرمان رقص؛ قرمز کوچک؛ زنبور ظن؛ محمود؛ گل‌های چادر؛ من و سنگ؛ صیدی موفق.

کتاب حاضر شامل شش داستان کوتاه و یک شعر است که از بین داستانهای چاپ شده و سایر کتابهای نویسنده برگزیده شده‌اند. داستان «هالو پری» در این مجموعه تنها داستانی است که ارتباطی با جنگ دارد. این داستان، ماجرای چهل بیمار روانی است که بین آنها، تعدادی بیمار وجود دارند که به علت موج گرفتگی دچار مشکلات روانی شده‌اند. این گروه توسط اتوبوسی از اهواز به مرکز روان‌پزشکی در تهران اعزام می‌شوند و راننده‌ی اتوبوس آنها را در بیرون از محوطه‌ی تیمارستان رها می‌کند! این مسأله باعث ایجاد مشکلاتی برای ساکنان حوالی تیمارستان می‌شود.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۰۹)

طاهره ایبد.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۸.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۹).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

مندرجات: آتش‌بیار معرکه؛ دود و اویلا؛ وقت عزاداری؛ اصغرآقا؛ به رنگ خاکستر؛ کلاغ‌های شوم؛ تمام لحظه‌های نادیه؛ شاخه شکسته.

کتاب حاضر، مجموعه‌ای از هشت داستان کوتاه است که توسط «طاهره ایبد» نوشته شده است. از این میان این داستانها، داستانهای «کلاغهای شوم و تمام لحظه‌های نادیه» مربوط به جنگ ایران و عراق است. «کلاغهای شوم»، داستان مردی است که در آبادان پمپ بنزین دارد و در جریان جنگ جزو آخرین کسانی است که شهر را ترک می‌کنند. زمانی که عراقی‌ها به پمپ بنزین حمله می‌کنند، پمپ بنزین را به آتش می‌کشد. «تمام لحظه‌های نادیه»، داستان دختری است که در اثر رفتن روی مین مجروح می‌شود و انفجار موجب نقص عضو وی می‌شود.

برخورد نامزد او با این جریان، در داستان شرح داده می‌شود.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۱۱)

رضا امیرخانی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۹۹.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۱۱).

طراح روی جلد: حمید عجمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected poems [stories]

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: انگشتر؛ سال نو؛ سه نفر؛ ناصر ارمنی؛ خیابان؛ گوش شنوا.

جلد یازدهم این مجموعه شامل شش داستان کوتاه است که پنج داستان آن، هر یک به نوعی، با جنگ ارتباط دارند. در داستان «سال نو»، دختر و پسری از دیدن حامیان جوان رزمندگان در خیابان می‌گویند. در «سه نفر»، سه رزمنده و دوست، که یکی در

جنگ، پرده‌ی گوشش پاره شده است، در گشت و گذار در میدان انقلاب، با پدیده‌های پس از جنگ، مانند نوارهای مبتذل و عکسهای نامناسب و پاسور، روبرو می‌شوند. «ناصر ارمنی»، شخصی که در

[صفحه ۵۲۸]

محله‌ی ارمنی‌ها بزرگ شده، مسجدی وقف می‌کند، پیشه‌ی کبابی در پیش می‌گیرد، به حج می‌رود و در اثر موشکباران، خود و همسرش به شهادت می‌رسند؛ اما باز هم او را با همان نام می‌شناسند. «خیابان»، گشت و گذار روح یک شهید در خیابانهایی است که به نام شهیدان هستند و شرح وقایع پس از جنگ و در پایان، وصف شهدای همجوار خویش در بهشت زهرا. در «گوش شنوا»، دختری با یک جانباز شیمیایی و قطع نخاعی درددل می‌کند و از تغییر حالت و رنگ عوض کردن و تبدیل شدن پسر خاله‌اش به یک «رپ» شکایت می‌کند.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۱۲)

محمدرضا سرشار (رضا رهگذر).- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: همسفران؛ جاده؛ بوی خوش سلامت؛ مدرسه؛ پشت دیوار شب؛ حضور. کتاب، حاضر مجموعه‌ی شش داستان از «رضا رهگذر» است. از میان این شش داستان، داستان «پشت دیوار شب»در ارتباط با جنگ تحمیلی است. داستان «پشت دیوار شب»، داستان یک گروه عراقی است که یکی از آبادیهای ایران را تصرف و همه‌ی اهل آبادی را قلع و قمع کرده‌اند. آنها، شب هنگام با شنیدن کوچکترین صدایی می‌ترسند و فکر می‌کنند ممکن است فردی زنده مانده باشد. در طول شب، صداهایی به گوش آنها می‌رسد و خواب را از چشمان آنها می‌ربایند. پس از جستجوهای فراوان متوجه می‌شوند که صداها مربوط به جونده‌ای است که در یک بشکه خالی آب، تکه نی کلفتی را می‌جود.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۱۳)

مصطفی جمشیدی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: روی شانه‌های شب؛ قصر شیشه‌ای؛ عنفوان جوانی؛ عنفوان عشق؛ آرامش در مرداب؛ یک سبد گل محمدی.

این کتاب، مجموعه‌ای از پنج داستان کوتاه از «مصطفی جمشیدی» است. از میان این پنج داستان، دو داستان «روی شانه‌های شب و قصر شیشه‌ای» در ارتباط با جنگ تحمیلی و شهادت هستند. داستان «روی شانه‌های شب»، داستان شهادت یکی از رزمندگان است که از زبان همرزمان او نقل شده و داستان «قصر شیشه‌ای»، داستان شهادت یکی از رزمندگان، به نقل از همسر اوست. در طول داستان، همسر شهید، خاطراتی را که با آن شهید داشته، به یاد می‌آورد و آنها را مرور می‌کند.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۱۴)

ی. میاندوآبی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۳۷۸. ۱۰۳ ص.- (مجموعه داستان؛ ۱۴).

طراح روی جلد: حمید عجمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: [Contemporary Iranian Literature, selected [stories

[صفحه ۵۲۹]

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: من و محسن؛ خانواده ما؛ بابا زینل؛ مقتل؛ این سوی دیوار، آن سوی دیوار.

کتاب شامل پنج داستان کوتاه است که از بین آنها دو داستان در ارتباط با بمباران شهرها در زمان جنگ هستند. در داستان «خانواده‌ی ما»، همه‌ی اعضای خانواده‌ی پرجمعیتی، دور هم جمع شده، سرگرم گفت‌وگو و صرف شام هستند، که پسر پزشک خانواده به بیمارستان فراخوانده می‌شود و در همین زمان آژیر قرمز به صدا درآمده، شهر بمباران می‌شود. در اثر اصابت بمب به محل تجمع خانواده، تمامی اعضای خانواده به جز دکتر و پسر دیگر خانواده (که در جبهه است) به شهادت می‌رسند. «بابا زینل»، داستان پیرمردی است که فرزندش در جبهه به سر می‌برد. بابا زینل در حال گفت‌وگو با پدر همسر آینده‌ی پسرش، مشغول تماشای پرده‌خوانی مرشد رضی است که خانه‌اش مورد اصابت بمبهای دشمن قرار می‌گیرد و به شهادت می‌رسد.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۱۶)

منیژه آرمین.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۱۶).

طراح روی جلد: حمید عجمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: [Contemporary Iranian Literature: selected poems [stories

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: صدای گمشده؛ مطرب عشق؛ عجب ساز و نوایی؛ شب بی‌پایان؛ چهارده شاخه گل محمدی؛ پدربزرگ؛ آقای نویسنده... و خانم نویسنده؛ عروس؛ معما.

کتاب شامل هشت داستان کوتاه است. از بین آنها، فقط یک داستان - به نام «عروس» - در ارتباط با جنگ است. داستان «عروس»، داستان دختر شهیدی است که در هنگام خواندن خطبه‌ی عقد، به ناگاه صدای پدر شهیدش را می‌شنود که مراسم عروسی و تشریفات مرسوم زمانه را نشانه‌ی تجمل و فرهنگ غیر اسلامی می‌داند و با آن مخالف است. در پایان خطبه، عروس به داماد، جواب «نه» می‌دهد.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان (۲۰)

امید مسعودی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۲۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

طراح روی جلد: حمید عجمی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: مرگ پروانه‌ها؛ اردک؛ پریدن از شب؛ تمام شب باد می‌وزید؛ بوی سیب کال؛ زخم؛ نماز باران؛ ارگ؛ خیابان تابوت شمار؛ جاده؛ انتظار؛ گل حرا؛ تنهایی آقای هاوکینگ؛ نامه آشنا و چشم غریب.

این کتاب، مجموعه‌ی چهارده داستان است که از میان آنها، داستانهای زیر در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند. «اردک» داستانی از جانبازان جنگ است که برای رساندن پیام صلح و دوستی با ویلچر به دور دنیا مسافرت می کنند. «بوی سیب کال» داستان اسیری ایرانی در اردوگاههای عراقی است. «جاده» داستان پسری روستایی است که می‌خواهد به جبهه برود ولی پدرش ساختن جاده در روستا را واجبتر از رفتن به جبهه می‌داند. جوان به جبهه می‌رود و شهید می‌شود. «انتظار» داستان اسیری است که خانواده‌اش به اشتباه، دیگری را به جای او به خاک سپارده‌اند. «گل حرا» داستان رزمنده‌ای است که در دریا به شهادت می‌رسد و جسدش پس از هفت شب در ساحل پیدا می‌شود. «نامه‌ی آشنا» و «چشم غریب» داستانهایی هستند که در آنها چگونگی شهادت یک رزمنده به تصویر کشیده شده است.

[صفحه ۵۳۰]

گزیده داستان‌های کوتاه در زمینه جنگ تحمیلی و دفاع مقدس از مطبوعات ایران

تهیه و تدوین: دفتر مطالعات ادبیات داستانی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۴۱۸.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه مشتمل بر ۳۱ داستان کوتاه در مورد جنگ تحمیلی و دفاع مقدس از ۲۷ نویسنده معاصر است که قبلا در مطبوعات مختلف به چاپ رسیده بود و به همت دفتر مطالعات ادبیات داستانی گردآوری و در یک مجموعه ارائه شده‌اند. تنظیم کتاب به صورت الفبایی عناوین داستانها است. در بین نام نویسندگان این داستانها، اسامی کسانی چون راضیه تجار، سید مهدی شجاعی، زهرا زواریان، قاسمعلی فراست، فریدون عموزاده خلیلی، اسماعیل فصیح، محمد بکائی، فیروز زنوزی جلالی، امیرحسن چهل تن به چشم می‌خورد. حتی داستانی دیده می‌شود که نام نویسنده‌اش معلوم نیست و شاید بتواند نشان‌دهنده‌ی گزینش بیطرفانه‌ی داستانها از بین صدها داستانی شمرده شود که قبلا به چاپ رسیده بوده‌اند.

گزیده ده سال داستان نویسی در انقلاب اسلامی (جلد ۱)

به کوشش ابراهیم حسن‌بیگی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۸.

۲۲۳ ص.- (ادبیات و هنر، ۲۴).

مندرجات: مقتل / دکتر آژند (ی. میاندوآبی)؛ تطهیر زمین / سمیرا اصلانپور؛هفت‌بند / راضیه تجار؛ اصغرخان / مهدی حجوانی؛ کوه و گودال / ابراهیم حسن‌بیگی؛ هفده بعلاوه سه / اکبر خلیلی؛ پشت دیوار شب / رضا رهگذر؛ ضریح چشمهای تو / مهدی شجاعی؛ فرشته‌ها می‌آیند / رضا شیرازی؛ آن سوی در / داریوش عابدی؛ آدمهای آبرودار / احمد عربلو؛ آقای مهربان / حمید گروگان؛ عمه جان / محمد میرکیانی.

در کتاب، در ابتدای هر داستان، زندگینامه‌ی کوتاهی نویسنده و نام آثار او آمده است. در داستان «مقتل»، علی قوجا کسانی را که

احشـام روسـتاییان را می‌دزدنـد و همراه با اخبار به دموکراتها می‌فروشـند، به سـزای اعمالشان می‌رسانـد. در «تطهیر زمین»، با اعـدام یکی از سـرکرده‌های منافقین، زمین تطهیر می‌شود. «هفت بنـد»، سـفر هفتم مردی است که در اثر اصابت خمپاره، بازگشتی به دنبال نـدارد. «اصـغرخان» فردی است که لاف رفتن به جبهه را می‌زنـد. «کوه و گودال» سـرگذشت درگیری کردها با دموکراتها و کومله است. «هفـده به علاوه‌ی سه» از مادر پیر سه شـهید (که فریاد می‌زنـد: «خمینی عزیزم، بگو تا خون بریزم»). سـخن می‌گویـد: «پشـت دیوار شب» حکایت نیروهای عراقی پناه گرفته در مسـجد، و منتظر رسیدن نیروی کمکی و جانوری است که آرامش شبانه‌ی آنها را بر هم می‌زنـد. در «ضـریح چشـمهای تو»، قاسم در جبهه شـهید شـده است. پـدر برای آوردنش می‌رود. ولی نمی‌تواند فقط جنازه‌ی فرزنـد شـهید خود را بازگرداند. پس برمی‌گردد تا در حمله‌ای دیگر همه‌ی شـهدا را با خود ببرد. در «فرشـته‌ها می‌آیند»، مادر پیری معلم فرزندش را بالای سر او (که در حال احتضار است) می‌فرستد. او با لبانی تشنه، در حال سلام گفتن به حضرت امام حسین (ع)، شهیـد می‌شود. در «آن سوی مه»، رزمنـده‌ای پس از مدتها به شـهر خود بازمی‌گردد و پس از زیارت مزار شـهدا، از شـهادت مادر و خواهرانش در بمباران هوایی باخبر می‌شود.

گل خاکی: مجموعه داستان

حبیب غنی‌پور.- تهران: نشر رویش، (چاپ اول): ۹۳.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: محمدعلی بنی‌اسدی.

کتاب گل خاکی شامل هفت داستان کوتاه است. داسـتانهای «شکار و آسمان» و «شفق و مولود شب قدر» ارتباطی با موضوع جنگ ندارند. داستان «کاکل صالح» تلاش جهادگران و بسیجیها در کردستان و ارتباط آنان را با

[صفحه ۵۳۱]

مردم این مناطق به تصویر می‌کشد. داسـتان «کانال» حکایت شـهادت یکی از فرماندهان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل است در حالی کـه افراد در حـال حفر کانـال جهت حمله به دشـمن هسـتند. «گـل خـاکی» روایتگر ایثـار، از خودگذشـتگی، عشـق و محبت پیرزن محتـاجی است که بـا این که خود از نظر مـالی سـخت مشـکل دارد، برای جبهه‌هـا و رزمنـدگان، کلاـه و شـال گردن تهیه می‌کنـد. «کبوترها می‌گریند» داسـتان نوجوانی است که در دوران اشـغال خرمشهر توسط سربازان عراقی، برای دانه دادن به کبوترهایش، (که آنهـا را خیلی دوست داشت) به خرمشـهر می‌رود. نویسـنده، همراه این نوجوان، خواننـده را در کوچه پس‌کوچه‌هـای خراب شـده‌ی خرمشهر می‌برد. در ابتدای کتاب نیز متنی درباره‌ی نویسنده‌ی شهید آورده شده است.

مانا

نویسـنده طیبه دلقنـدی برای معاونت ادبیات کنگره بزرگداشت سـرداران شـهید و بیست و سه هزار شـهید اسـتان خراسان؛ ویراسـتار هادی عرفانیان.- مشهد: کنگره بزرگداشت سردارن شهید و ۲۳ هزار شهید استان خراسان، معاونت ادبیات؛ تهران: شادرنگ، (چاپ اول): ۱۴۰.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: سعید پایانی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: گل مانا؛ لبخند؛ کوران؛ برفراز دیوار؛ بهار نگاه؛ پلاک؛ گونه کبود؛ عصای سفید.

کتاب، حاوی نه داستان است. «گل مانا» رویش گل سرخی است که خواهر کوچک «شهید محمدتقی رضوی»، به او داد. «لبخند» حکایت نوجوانانی است که با دستکاری شناسنامه‌های خود، می‌خواهند به جبهه بروند. «جاده» داستان یک دختر روستایی محروم از تحصیل (به علت نبودن جاده) است و جهادگری که با ساختن جاده مشکل را حل می‌کند. «کوران» خاطره‌ای از دوران کودکی شهید جواد قنادان است. «برفراز دیوار»، شرح حمله‌ی هوایی و ایثار مردی برای آوردن پستانک دختربچه‌ای است که پدرش در جبهه است. در «بهار نگاه»، دختر فلجی در زمان بمباران نمی‌تواند به پناهگاه برود و همراه با معلم خود، که برای کمک آمده، شهید می‌شود. «پلاک» داستان رزمنده‌ها است در عملیات تفحص. «گونه‌ی کبود» داستان خاکسپاری شهیدی است که وصیت کرده بود مانند حضرت فاطمه (س) شبانه به خاک سپرده شود و در «عصای سفید»، دختری از ترس تمسخر دوستان، نمی‌گوید که پدرش جانباز روشندل است.

ماه تمام بود

نوشته حسینعلی جعفری.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: سنگتراش، قبیله قابیل، ماه تمام بود، دیوانگی حوصله می‌خواهد، قاب خالی، خاک تشنه خون است، شقایق و سنگ، تلخ.

کتاب شامل هفت داستان کوتاه است. در «سنگتراش» یک شهید در نامه‌ای، نشانی سنگ قبر خود را، که قبلا مشخصات شهادت خود را در آن درج کرده، به پدر می‌دهد. «قبیله‌ی قابیل»، درگیری بین سرباز ساده و سرهنگ عراقی در زمان فتح خرمشهر است. سرباز از جنایات می‌گوید؛ سرهنگ او را می‌کشد و خود نیز به دست نیروهای اسلام کشته می‌شود. در «ماه تمام بود»، یک جوان کبوترباز که از نظر اهل محل مزاحم محسوب می‌شود، به جبهه می‌رود و به شهادت می‌رسد. «دیوانگی حوصله می‌خواهد»، داستان امدادگر و رزمنده‌ی مجروح موجی در منطقه‌ی هور است. «قاب خالی»، شهادت مادر در جریان بمباران و قرار گرفتن عکس او بین عکس چهار فرزند شهید خانواده است؛ در حالی که پدر، در جبهه، در آرزوی شهادت است. «خاک تشنه خون است»، گفتگوی یک رزمنده با فرمانده‌اش در محاصره‌ی دشمن است و ایستادگی فرمانده تا شهادت. «شقایق و سنگ»، داستان دو رزمنده است که

[صفحه ۵۳۲]

پس از جنگ در جستجوی پیکر دوست شهیدشان، خاطرات خود از او را مرور می‌کنند و در پایان، بقایای پیکرش را می‌یابند. «تلخ»، حکایت اسیر مجروحی است، که از سویی مورد لطف و کمک دکتر و پیرزن عراقی قرار می‌گیرد و از سوی دیگر مورد ضرب و شتم بی‌رحمانه‌ی بعثی‌ها.

ماه‌های شب تار: مجموعه داستان

محسن علامه؛ به کوشش محمدقاسم فروغی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۰۰ ص.- (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس؛ مجموعه داستان: ۵).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت سالروز میلاد امام حسین (ع) و روز پاسدار منتشر شده است.

مندرجات: دو چشم یک تصویر؛ سلسله؛ غبار پوتین‌ها؛ در شیب خاک؛ ماه‌های شب تار؛ داستان سومی؛ موسی و غسل ماهی‌ها.

داستان «دو چشم، یک تصویر» بر اساس خاطره‌ای از عملیات کربلای پنج نوشته شده است و «سلسله» بر اساس خاطره‌ای از عملیات والفجر هشت. «غبار پوتینها» داستان دو رزمنده است که یکی از آنها به شهادت می‌رسد. «در شیب خاک» با الهام گرفتن از خاطره‌ی سید نصرالدین حسینی در عملیات کربلای پنج نوشته شده است و ماجرای نگهبانی است که به موقع در پست خود حاضر نمی‌شود و فرمانده از این وضع بسیار ناراحت می‌شود ولی بعد مشخص می‌شود که او در نزدیکی محل پست نگهبانی خود مجروح شده و نتوانسته است خود را به آنجا برساند. «ماههای شب تار» ماجرای رزمنده‌های مجروحی است که در بیابان گم شده‌اند و با از جان گذشتن رزمنده‌ای نجات می‌یابند. داستانهای «داستان سومی» و «موسی و غسل ماهیها» نیز با الهام از خاطراتی از کربلای پنج نوشته شده‌اند.

مثل گل، مثل عطر سیب: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (سازمان امور جانبازان)؛ ویراستاران اصغر استاد حسن معمار، طیبه پناهی.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت امور فرهنگی، اجتماعی و هنری، مرکز تحقیقات اسلامی جانبازان، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۸۹ ص.- (مجموعه داستان؛ ۲۸).

مندرجات: مثل گل، مثل عطر سیب، رگبارهای پراکنده؛ فرشته؛ وقت ندارم؛ وقتی گل‌های مریم باریدند؛ تا شقایق هست...؛ سکوت؛ تابلوی عشق؛ ماشین تحریر؛ مرد خانه.

در «مثل گل، مثل عطر سیب»، فرزند مردی شیمیایی شده، بیمار متولد می‌شود و حضرت معصومه (س) او را شفا می‌دهد. در «رگبارهای پراکنده»، جانبازی، برای ازدواج، نزد پدر دختری می‌رود که از دوستان دوران جنگ او است. در «فزشته»، جانبازی که پاهای خود را از دست داده، نگران پذیرفته نشدن از طرف نامزدش است، ولی نامزدش او را دوست دارد. در «وقت ندارم»، پیرزنی از حضرت عزرائیل فرصت می‌خواهد تا پسرش را که در کردستان شهید شده ببیند، و چنین می‌شود. «وقتی گلهای مریم باردیدند»، حکایت لیلا است که در اثر شیمیایی شدن، عقیم شده، ولی حضرت فاطمه (س) او را شفا می‌دهد. در «تا شقایق هست» جانباز قطع نخاعی برای خرید دارو پول قرض می‌کند، در حالی که ثروتمندان.... «تابلوی عشق» تابلویی است که جانبازی از یک شهید، که روی مین رفته، کشیده است. در «ماشین تحریر» جانبازی که دست و پا ندارد، خاطرات خود را با ماشین تحریر و با دهان می‌نویسد. «مرد خانه»، حکایت دو همرزم است که یکی شهید می‌شود و به دیگری سفارش می‌کند از همسر و فرزندانش مراقبت کند. و....

[صفحه ۵۳۳]

مجموعه داستان تبسم آفتاب

محمدرضا صادق‌پور؛ ویراستار: فرهاد بخشنده.- تهران: آذریون، (چاپ اول): ۸۷.۱۳۷۶ ص.

عنوان روی جلد: تبسم آفتاب.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: تبسم آفتاب؛ آقا ما هم غریبیم؛ من معذرت می‌خواهم؛ سبزه‌های شادی؛ تقدیر؛ هدیه دوستی.

دو داستان «تبسم آفتاب و آقا ما هم غریبیم» در ارتباط با دفاع مقدس است. در داستان «تبسم آفتاب»، مادر حسن، تنها فرزند رضا، فوت کرده است و او با مادربزرگش زندگی می‌کند. رضا به جبهه رفته است و یک سال است که کسی از او خبری ندارد. شبی مادربزرگ، خواب می‌بیند که رضا در بیابانی است و عده‌ای از همه طرف به او حمله می‌کنند و او فقط فریاد می‌زند «الله‌اکبر». مادر خود را تسلی می‌دهد و نماز می‌خواند. در همین زمان همسایه‌ی آنها می‌آید و خبر می‌دهد که نام رضا در بین نام آزاده‌هاست. روز موعد فرامی‌رسد و رضا می‌آید. مادر و فرزند یکدیگر را در آغوش می‌کشند. مادر متوجه نابینایی فرزند خود می‌شود. رضا، حسن را نیز در آغوش می‌گیرد و می‌گوید: «تو چشمهای منی بابا». داستان «آقا ما هم غریبیم» بر اساس خاطره‌ی آزاده، رضا اندرواژ نوشته شده است. داستان، بیان‌کننده‌ی سختیها و شکنجه‌های دوران اسارت، پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران و زیارت اسیران از مرقد مطهر امام حسین (ع) و ناله‌های آنها در کنار ضریح است.

مجموعه داستانهای کوتاه

به همت فریدون عموزاده خلیلی، ابراهیم نبوی، حسن احمدی؛ ویراستار علی فروزفر.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۲۱۴ ص.: مصور.

طراح روی جلد: فریده شهبازی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: جراحی روح؛ دی حلیمو و بچه‌هایش؛ دختری به رنگ سحر؛ خانه آرزوها؛ به رنگ خاکستر؛ گردباد؛ کاروان سرگشته؛ حقوق سر ماه؛ حقوق سر ماه؛ رابطه شعور و میز؛ پشت صحنه؛ یک اتفاق ساده؛ گل نشاط؛ سر پل؛ دشمنان جامعه سالم؛ اجاره خانه؛ گرتاگابوی عزیز؛ آدمکش‌ها.

این کتاب، مجموعه‌ی هفده داستان کوتاه است که از بین آنها، داستانهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «دختری به رنگ سحر» داستان منافقی است به نام خسرو که زن حامله‌ی خود را به دستور سازمان رها کرده، با دختر دیگری از سازمان ازدواج می‌کند و در مبارزه با دولت جمهوری اسلامی ایران راهی کردستان می‌شود و در جریان ترور برادر زنش، (که پاسداری بازگشته از جبهه است)، زن و فرزند درون شکمش نیز در اثر انفجار بمب دست‌ساز، به شهادت می‌رسند. «پشت صحنه» ماجرای پیرمردی است که در یک تئاتر، به جای پدر دو رزمنده‌ی اسیر و جانباز ایفای نقش می‌کند و به قدری در واقعی انجام دادن نقش خویش تلاش می‌کند که در همان نمایش و در پشت صحنه جان خود را از دست می‌دهد.

مجموعه داستان‌های کوتاه: تلنگر

کاظم مزینانی.- تهران: آذر برزین، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۸۰ ص.

عنوان روی جلد: تلنگر (مجموعه داستان‌های کوتاه).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۵۳۴]

مندرجات: بهار در خانه ما؛ محرم؛ آشیانه؛ تلنگر؛ به کدامین گناه؛ برای او.

«بهار در خانه‌ی ما»، داستان اربابی است که از شهادت رزمندگان و «مرگ بر آمریکا» گفتن مردم ناراحت است و به همین سبب ایران را ترک می‌کند. «محرم»، داستان رزمنده‌ای است به نام محرم، که ابتدا عده‌ای فکر می‌کنند او جاسوس است، ولی بعد مشخص می‌شود که اشتباه کرده‌اند. «آشیانه»، داستان آگاه شدن یکی از اعضای گروهک منافقین از چهره‌ی واقعی آن گروه هنگام به شهادت رساندن یک رزمنده است. «تلنگر»: موقعیت کنونی بسیجیان جانباز در جامعه را به خاطر می‌آورد و فراموش کردن حماسه‌آفرینیهای آنها توسط مردم را یادآور می‌شود. «به کدامین گناه»: داستان یک خانواده‌ی آبادانی است که پدر به جبهه رفته و سه ماه است که از او خبری نیست. فردا قرار است آنها به تهران بروند، ولی خانه‌ی آنها بمباران می‌شود و فقط پسر خانواده زنده می‌ماند.

مرغ‌های دریایی این سوی آب‌ها می‌میرند

مصطفی جمشیدی.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۳۶۹.

۱۱۹ ص.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: روی شانه‌های شب؛ واقعه، انتظار، مرگ، قصر شیشه‌ای، با آسمان.

کتاب، مجموعه‌ی پنج داستان است که چهار داستان آن در ارتباط با جنگ است.

«روی شانه‌های شب» داستان دو برادر است که به جبهه می‌روند و یکی از آنها شهید می‌شود و تحمل شهادت وی برای مادر سخت است. «واقعه، انتظار، مرگ» داستان مردی است که مجروح از جنگ برگشته است. همسر وی نمی‌تواند این حالت را تحمل کند و او را ترک می‌کند و. «قصر شیشه‌ای» داستان دختر ثروتمندی است که خانواده‌اش اعتقادات درستی ندارند. پسری به نام محمود، که اهل نماز است، به خواستگاری او می‌آید و... سرانجام محمود شهید می‌شود. داستان «با آسمان» در مورد دو برادر با نامهای امیر و حسین است. امیر با این که سن کمی دارد، به جبهه می‌رود و شهید می‌شود و حسین، شبی در خواب کسی را می‌بیند که قصد دارد او را تغییر دهد و مانند برادرش امیر کند. آن مرد او را به عالم مکاشفه می‌برد.

مرگ در رویا

نوشته جمال حیدری.- تهران: کیهان، ۶۷.۱۳۷۴ ص.

طراح و گرافیست: علی اخگری.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان مرگ در رویا.

عنوان دیگر: مجموعه داستان کوتاه: مرگ در رویا.

این کتاب، مجموعه‌ی دوازده داستان است که از میان آنها سه داستان در ارتباط با دفاع مقدس می‌باشند. داستان «شهر ستاره‌ها» داستان یک گروه کوماندویی دوازده نفر است که به یک شهر اشغال شده توسط بعثی‌ها حمله می‌کنند و بدون درگیری، فقط با

کشتن بی‌سر و صدای دو نگهبان، انبارهای مهمات را بمب‌گذاری و سپس منفجر می‌کنند. نیروهای دشمن با شنیدن صدای انفجارها، در نیمه شب، سراسیمه بیرون می‌ریزند. آن دوازده نفر تا روی پل عقب می‌نشینند و منتظر نیروی کمکی می‌شوند و بالاخره خرمشهر آزاد می‌شود. «تبسم درد»، داستان دختری است که پدرش در جنگ شهید و عمویش اسیر شده و او از شدت سردرد در حال هذیان گفتن است و به یاد پدرش و عمویش گریه می‌کند. «چراگاههای متحرک»، داستان رزمنده‌ای است که با اسلحه وداع کرده، قلم را به دست گرفته تا یادها را زنده بدارد، یاد حماسه‌هایی به بلندای «بازی دراز».

[صفحه ۵۳۵]

مستانه

زهرا زواریان.- تهران: برگ، (چاپ اول)، ۸۰.۱۳۷۱ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

این کتاب در سال ۱۳۷۶ توسط انتشارات برگ و سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری در ۸۷ ص. منتشر شده است.

مندرجات: مستانه؛ شب‌بوها؛ سپیداری در کویر؛ غزال گمشده؛ افسانه عشق؛ پروانه سنگی؛ آینه‌های شکسته؛ آقای نویسنده؛ تولستوی به ایران می‌آید.

«شب‌بوها» حکایت دختر چهارده ساله‌ای است که شش سال پیش پدرش به جبهه رفته و اکنون خبر بازگشت او را با آزادگان می‌شنود. او که پس از شهادت مادرش در حج و شهادت دایی خود، همراه با برادر کوچکش نزد مادربزرگ در ده زندگی می‌کند، عازم تهران و خانه‌ی خودشان (که چهار سال پیش آن را ترک کرده) می‌شود؛ آن را آماده می‌کند؛ پدر بازمی‌گردد و احساس او در احساس پدر گم می‌شود. «افسانه‌ی عشق» حکایت «افسانه» است که برای ازدواج با «فؤاد» (که جانبازی اسیر تخت است) با خانواده‌ی خود، بسیار جنگیده بود و اکنون والدینش بدون رضایت وی طلاقش را از فؤاد گرفته‌اند؛ ولی او به مبارزه می‌پردازد، چون زیبایی را در وسعت روح می‌بیند نه در جسم زیبا، داستانهای دیگر مجموعه در ارتباط با دفاع مقدس نیستند.

مشق خاکی

علی‌اکبر والائی؛ ویراستار صدیقه دانشور.- تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه، (چاپ سوم): ۶۳.۱۳۷۵ ص.

مندرجات: آن شب عجیب؛ شب حادثه؛ جزیره تپه و ماهورها.

این کتاب مجموعه‌ای از سه داستان کوتاه مربوط به هم است به اسامی «آن شب عجیب»، که از دوران آموزشی یک گروهان، آموزش‌های نظامی و رزم شبانه که در این دوران می‌بینند صحبت می‌کند. «شب حادثه»، که همان گروهان را برای اعزام به منطقه آماده می‌کنند ولی عده‌ای از افراد که انتخاب می‌شوند پس از مدت کوتاهی به گروهان برمی‌گردند و فرمانده گروهان توضیح می‌دهد که این مانور برای شناختن توانائی و آمادگی روحی افراد بوده است، و «جزیره تپه و ماهورها»، که افراد همان گروهان در عملیات جزیره مجنون شرکت می‌کنند، و عراقی‌ها از همه طرف آنها را در محاصره می‌گیرند، ولی به وسیله سگی که توسط یکی از افراد گروهان تربیت شده است از مهلکه نجات پیدا می‌کنند.

مشک و بیدمشک: مجموعه قصه‌هایی از دوران دفاع مقدس

حسین غفاری؛ ویراستار غلامرضا ذکیایی.- ارومیه: ادیبان، ۱۳۸۰.[۸۰] ص.

طراح روی جلد: حسین غفاری.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: داش علی، نامه‌ای به آسمان، از پرده تا سراپرده، وصیتنامه‌های مردان زنده، معلم عشق، نماز شب، شهید سعید، مشک و بیدمشک.

کتاب «مشک و بیدمشک» بر اساس خاطرات نویسنده، که در عملیاتهای مسلم بن عقیل (س)، والفجر هشت، کربلای چهار، کربلای پنج و بیت‌المقدس دو شرکت داشت نوشته شده است. «داش علی» داستان قصابی است که در زمان شاه با استفاده از هیکل رعب‌آور او، از مردم باج می‌گرفته‌اند. او در اثر سخنان حاج‌حبیب توبه کرده، پس از شروع جنگ به جبهه می‌رود. «نامه‌ای به سوی آسمان» حکایت نامه‌ی یک رزمنده به همرزم شهید خود (بعد از شهادت خود او) است. «از پرده تا سراپرده» داستان دانشجوی بازیگری است که نقش یک دانشجوی بسیجی را

[صفحه ۵۳۶]

بازی می‌کند و شیفته‌ی او و رفتارش می‌شود. «وصیتنامه‌ی مردان زنده» وصیتنامه‌های شهدا است. «معلم عشق» داستان جانبازی معلم است. «نماز شب» در مورد نماز شب رزمندگان در جبهه است. «شهید سعید» حکایت قناعت فردی به نام سعید در میدان جنگ است. «مشک و بیدمشک» درباره‌ی فردی به نام علیرضا، از رزمندگان جنگ است که بعد از جنگ به دست گروهکها به شهادت می‌رسد.

معمای مسیح

ابراهیم حسن‌بیگی.- تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دفتر انتشارات کمک آموزشی، انتشارات مدرسه، (چاپ هفتم): ۷۹.۱۳۷۶ ص.

عنوان روی جلد: معمای مسیح: مجموعه داستان.

شمارگان: ۷۰۰۰ نسخه.

کتاب مجموعه‌ی پنج داستان است که چهار داستان آن در مورد جنگ است.

«معمای مسیح»: فردی مسیحی، به نام مسیح کارپیانس، در جریان جنگ اسیر می‌شود. وی به علت رونویسی از قرآن، در دوران اسارت، در اردوگاه رمادی به شهادت می‌رسد.

«کاکتوس»، داستان رزمنده‌ای است که در دوران جنگ در جبهه بوده است. وی شبی در خواب، دوستان زمان جنگ خود را می‌بیند و آنها از او می‌خواهند مواظب انقلاب باشد.

«چهار نفر بودیم»، حکایت چهار دوست - دو نفر کرد و دو نفر اصفهانی - است. دو نفر از آنها در جریان عملیات شناسایی شهید می‌شوند و دو نفر دیگر به کمین خورده، اسیر می‌شوند.

در داستان «کلک نگاه»، عده‌ای از اسیران با نگاههای خود به زیارت حرم حضرت امام حسین (ع) می‌رفتند. نزدیک ماه محرم،

عراقی‌ها به قصد جلوگیری از برپایی عزاداری امام حسین (ع)، دارویی به آنها تزریق می‌کنند که تا سه روز همه‌ی آنها را مریض می‌کند و مراسم عزاداری تاسوعا و عاشورا برپا نمی‌شود.

مقتل: مجموعه داستان

نوشته محمد بکائی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ دوم): ۷۲.۱۳۷۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، داستان؛ ۷).

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Place of Massacre

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مندرجات: زیباترین شعر؛ مقتل؛ ترخیس قمیش؛ آنسوی آب؛ تپه ۶۹۴؛ پاهای گلی؛ عزیز.

کتاب، شامل هفت داستان کوتاه است. در «زیباترین شعر»، سید مجتبی، رزمنده‌ی شاعر، با رزمنده‌ی دیگری برای حفر گودال کمین به نزدیکی دشمن می‌رود و به شهادت می‌رسد. «مقتل» ماجرای محاصره شدن عده‌ای رزمنده، کتک خوردن، شهادت و اسارت است و مقایسه‌ی آن با وقایع کربلا. «تن خمیس قمیش» داستان رزمنده‌ای با جثه‌ی نحیف و کم‌طاقت در برابر سرما است و رشادت وی در برابر تانک دشمن و انهدام آن و سرانجام، شهادت. «آن سوی آب»، داستان شهادت یاران یک فرمانده در منطقه‌ی هور است. «تپه‌ی ۶۹۴» ماجرای محاصره شدن رزمندگان در تپه‌ی ۶۹۴ است و مقاومت و شهادت عده‌ای از آنها و رسیدن نیروهای کمکی و عقب‌نشینی دشمن. «پاهای گلی» عملیات شلمچه است و ذکر رشادتهای شهیدی به نام عباس در مناطق نهر جاسم، نهر دوعیجی و کانال پرورش ماهی است و شرح شهادت رزمندگان. «عزیز» رزمنده‌ای شوخ‌طبع، ولی تعمیرکاری ماهر است، که وقتی برای کاری به خط مقدم می‌رود، همه - از فرمانده تا رزمندگان عادی - جای خالی او را حس می‌کنند.

[صفحه ۵۳۷]

مکاتبه: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان)؛ ویراستار محمود رفیعی.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۵۰.۱۳۷۸ ص.- (مجموعه داستان؛ ۸).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سال ولادت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

مندرجات: عبور؛ زندگی با ارزش‌ها؛ به بلندای سرو؛ مشاور؛ وداع؛ قصه سحر؛ شاهد آشنا؛ زیباترین تصویر؛ جرعه‌ای از کوثر؛ دلقک؛ مکاتبه؛ بوی گل؛ پرواز پروانه؛ مرغ سحر؛ قله‌های اروند؛ مسافر؛ اگر بابا بفهمد.

کتاب حاضر شامل شانزده داستان کوتاه است. موضوعهای تعدادی از داستانها عبارتند از: «جانبازی که پس از جنگ با جامعه‌ی بی‌خیال و با مفسده‌های اجتماعی روبه‌رو می‌شود و رنج می‌برد؛ جانباز نابینایی که به اشتباه او را چشم‌چران تصور کرده بودند؛ جانبازی که چگونگی مجروح شدن خود را برای انشاء پسرش شرح می‌دهد؛ رزمنده‌ای که پس از شهادت دوستش، کلیه‌ی خود را

به پسر دوست شهیدش هدیه می‌کند؛ مادری که قصه ازدواجش با یک جانباز قطع نخاع را به صورت داستان به فرزندش می‌گوید؛ برگزاری مراسم سالگرد شهدای شلمچه؛ جانبازی که مجروح شیمیایی بود؛ جانبازی که به وسیله‌ی دهان، قلم‌مو را بر بوم می‌کشید و نقاشی از لحظات نبرد را به پایان رساند، مقایسه وصف رزمنده‌ای که به سلامت به جبهه می‌رود و جانباز برمی‌گردد با تنگ نیمه پر و ماهی درون آن و...».

من و استاد در یلدای جهاد

محمودرضا ترابی‌پور؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۳۴.۱۳۸۱ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر چاپ شده است.

مندرجات: من و استاد در یلدای جهاد؛ خدا در مجرای دعا؛ چشمانم برای تو؛ یک لحظه پرواز؛ در رواق اندیشه؛ خدا، یعنی همه چیز؛ برای رفتن، آمده‌ایم.

«من و استاد در یلدای جهاد» داستان یک دانشجوی رشته‌ی الهیات است که به جبهه می‌رود و با رزمنده‌ای، به نام محمد، در سنگر گفتگوهای عرفانی و مذهبی انجام می‌دهد. «خدا در مجرای دعا»، حکایت شخصی است که به جبهه رفته و جبهه را به مثابه کربلای حسین (ع) وصف می‌کند. در «چشمانم برای تو»، یک طلبه‌ی جانباز ۷۰٪ پیرامون اوایل جنگ و نحوه‌ی نابینا شدن خود در منطقه‌ی اروند و مقاومت در برابر تجاوز دشمن می‌گوید. در «یک لحظه پرواز»، رزمنده‌ای در عملیات مجروح می‌شود و لحظه‌ای خود را در عالم شهیدان می‌بیند؛ ولی نجات یافته، بهبود می‌یابد. «در رواق اندیشه»، داستان مجروحی است که بر تخت بیمارستان، در حال اندیشه - بین خواب و بیداری - به دیدار معشوق می‌رسد. در «خدا، یعنی همه چیز»، رزمنده‌ای تحت تأثیر یک کتاب، به مسأله‌ی ارتباط قدسی میان موجودات زمینی و آسمانی به تفکرست می‌پردازد. «برای رفتن، آمده‌ایم»، داستان استاد جانباز شیمیایی است که حین تفسیر و شرح مسایل عرفانی برای شاگردش، به دیدار معبود می‌شتابد.

موضع خورشید: سه داستان بلند

نورا حق‌پرست، شهرام خوش‌صفت، سهیلا عبدالحسینی؛ ویراستاران اصغر استاد حسن معمار، زهره کافی؛ به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان).- تهران: بنیاد

[صفحه ۵۳۸]

مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۲۰۲ ص.: عکس.- (دفتر هنر و ادبیات ایثار، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری بنیاد جانبازان، داستان بلند؛ ۲۶).

طراح روی جلد: قربان محمدی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: غم‌های شیرین / نورا حق‌پرست؛ موضع خورشید / شهرام خوش‌صفت، تصعید / سهیلا عبدالحسینی.

در «غم‌های شیرین»، همسر پاسدار رزمنده‌ای، که فرزند سوم خود را باردار است، در لحظات موشکباران دچار درد زایمان می‌شود. همسایه‌ها او را به بیمارستان می‌برنـد و پسـر دوم وی به نام علی به دنیا می‌آیـد. رزمنـده از جبهه بازمی‌گردد. او خبر شـهادت برادر همسـر خـود را نیز به همراه دارد. در «موضع خورشـید»، نقـاش رزمنـده‌ای که در عملیـات، مجروح شـیمیایی و اسـیر شـده، از وضـع اردوگاهها و شکنجه‌های دشمن و شهادت اسرای زخمی می‌گوید و پس از آزادی، تصویر رزمنده‌ای به نام «صادقی» را می‌کشد که در دوران اسـارت شـهید شـده است. «تصـعید»، داسـتان ازدواج یـک جانبـاز شـیمیایی بـا دختری است که بـا او تفـاهم نـدارد؛ اما با برخوردهای عاقلانه جانباز و صبر و تحملش، همسر او متحول می‌شود و بین آنها روابط عاطفی ایجاد می‌شود.

مویه‌ی سیمرغ: مجموعه داستان

محمد عزیزی.- تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۸۰ ص. طراح روی جلد: محسن تقوی‌پور.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
مندرجات: سر آن ندارد امشب؛ خواب خون؛ لحظه‌های هجران؛ مویه؛ فرخ لقا و سیمرغ.
کتاب، حاوی پنـج داسـتان کوتاه است. «سـر آن نـدارد امشب» شـرح تصـمیم رفتن به جبهه‌ی مردی است همراه با تصویر دلهره‌های همسـرش و آنچه در لحظه‌ی اعزام به جبهه در دل همسـرش می‌گذرد. «خواب خون» داستانی از دوره‌ی محاصره‌ی خرمشهر است و شرح کار حسـین، رزمنده‌ای که همراه دیگر رزمنده‌ها، اسیری را به پشت جبهه منتقل می‌کند، ولی اسیر در بمباران می‌میرد و حسین نیز با بـدنی مجروح، لحظات وداع با مادر را به خاطر می‌آورد. «لحظه‌های هجران» رسانـدن خبر شـهادت رزمنده‌ای به نام «عباس» به مادر و آشـنایان او است و شـرح خاطرات مادر که لحظات جراحت و وداع با او را به یاد می‌آورد. «مویه» شـرح مواجه شـدن همسـر یک شـهید با اسـتخوانهای بازگشـته‌ی وی پس از دوران جنگ و یادآوری خاطره‌ی آخرین عیـد با دختر سه ساله‌شان سـکینه است. «فرخ لقـا و سـیمرغ» مـاجرای اسـیری است که پس از بازگشت به وطن تغییرات ظاهری خود را پس از شـش سال اسارت با تغییرات همسرش مقایسه می‌کند.

مهتاب: مجموعه داستان

مؤلف زهرا زواریان.- تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه، (چاپ دوم): ۱۴۱.۱۳۸۰ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
منـدرجات: مستی بود، یـا نبود؟؛ علامـت، دل من است؛ مهتـاب؛ تـابوت؛ نـازآفرین؛ م مثـل موشـک؛ برایم قصه بگو؛ نجوای حریر؛ نجوای شکستنی تو؛ افسانه عشق.
کتـاب، حـاوی ده داسـتان کوتـاه است موضوع داسـتانها، به ترتیب عبـارت است از: ۱. بـدرود شـهید آوینی بـا خانواده، تفحص در منطقه‌ی فکه و در نهایت، شهادت او؛ ۲. همسر شهیدی که خواهان شناسایی جنازه‌ای در بین

[صفحه ۵۳۹]

مفقودالاثرها بود و در نهایت، همسر شهیدش را یافت؛ ۳. انتظار بی‌پایان زنی برای بازگشت همسر اسیر خود؛ ۴. پیرزنی که به دنبال یک رؤیا، در مراسم تشییع شـهدا، در پی تابوت شماره‌ی ۴۴۶ بود؛ ۵. نوعروسـی که همسـرش روز بعد از عقد به جبهه رفته و اسیر

شده و...؛ ۶. تکرار کلمه موشک و موشکباران در هنگام تدریس حرف «م» در کلاس درس؛ ۷. دل‌نگرانی مادر دختربچه‌ای به خاطر انتظار فرزند برای پدر مفقودالاثرش؛ ۸. گریه و نجوای همسر شهیدی با عکس او و منع کردن شهید در خواب به سبب ناراحتی پسرشان؛ ۹. شنیدن خبر شهادت پدر و مادر در اثر بمباران بیمارستان به جای شنیدن خبر تولد خواهر یا برادر جدید؛ ۱۰. زنی که همسر معلولش قصد طلاق او را بر خلاف میلش دارد، ولی....

مین نخودی

به کوشش داوود امیریان.– تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۸۵.۱۳۷۵ ص.– (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات؛ ۱۲۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Pea mine

طراح روی جلد: حمید عجمی.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب به شهیدان سعید غلامی، مهدی عسگری، حبیب‌الله کریمی، مصطفی کاشی، علیرضا عباسیان و مفقودالاثرها خلیل عظیمی و علیرضا رضایی تقدیم شده است.

مندرجات: مین نخودی / عبدالجواد موسوی؛ سربندهای سرخ نصر من الله / داوود امیریان؛ دو نیمه سیب / مرتضی شکوفه؛ نخلستان در آتش / حمید قاسمی؛ گلهای شب بیست و چهارم / داوود امیریان؛ ژ – ث را عشق است / حسین بهزاد؛ برمی‌گردم / داوود امیریان / عیدی ما یادت نره / داوود امیریان.

کتاب «مین نخودی» هشت داستان کوتاه دارد. در «مین نخودی» یک نوجوان با وجود مخالفت مسئولان، به جبهه رفته، در عملیات شرکت می‌کند. اما پس از مدت کوتاهی، جنگ به پایان می‌رسد. «سربندهای سرخ نصر من الله» آموزش نظامی و درگیریهای نمایشی برای آمادگی جهت عملیات است. در «دو نیمه سیب»، دو برادر دوقلو، در جبهه، به سبب شباهت به یکدیگر، به اشتباه، یکی پنداشته می‌شوند. «نخلستان در آتش» گویای مرحله سوم عملیات کربلای پنج، در شلمچه، درگیری با عراقی‌ها، شهادت رزمندگان و دیدار با امام پس از اتمام عملیات است. «گلهای شب بیست و چهارم» بیانگر شهادت رزمندگان در اثر جراحات وارده از پهلو و صورت در شب بیست و چهارم (مصادف با شهادت فاطمه زهرا (س)) است. «ژ – ث را عشق است!» از اوایل جنگ و درگیری در خرمشهر، به ترتیب از روز دوازدهم تا سی‌ام مهر ۱۳۵۹ می‌گوید. در «برمی‌گردم» یک رزمنده به علت کم‌بودن سن بارها به پشت جبهه فرستاده می‌شود و... در نهایت در عملیات فتح مهران شرکت می‌کند. «عیدی ما یادت نره» تحویل سال در جبهه است.

نجوای حریر

زهرا زواریان.– تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ محراب قلم، (چاپ اول): ۷۰.۱۳۶۹ ص.

مندرجات: نجوای حریر؛ «شیوای» شکستنی تو؛ غروب نسترن‌ها؛ شرافت نویسندگی؛ ویترین مریم؛ گل شمعدانی زیر باران؛ در رویا.

«زهرا زواریان» در داستان «نجوای حریر» از ترس، نگرانی، کابوس و دل‌مشغولی‌های زنی می‌گوید که شوهرش شهید شده است و در عالم رؤیا شوهرش را می‌بیند که با مهربانی او را به آرامش، صبر و بردباری و تلاش در نگهداری فرزند دعوت می‌کند. «شیوای شکستنی تو» حکایت دختری است که پدر، مادر و فرزند نوزاد آنها در

[صفحه ۵۴۰]

حادثه‌ی بمباران بیمارستان شهید شده‌اند و او تنها مانده است و اکنون در یک پرورشگاه زندگی می‌کند و یاد پدر و مادرش همواره همراه اوست. «گل شمعدانی زیر باران» داستان زنی است که شوهرش به جبهه رفته و شهید شده است و او اینک با خاطره‌هایش زندگی می‌کند و سعی دارد آرامش خود را به دست آورد و بر خود مسلط شود.

نرگس‌ها

راضیه تجار.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۲۷.۱۳۶۸ ص.

عنوان دیگر: نرگسها (مجموعه داستان).

این کتاب در سال ۱۳۷۶ نیز توسط همین ناشر در ۱۳۵ صفحه منتشر شده است.

مندرجات: تصویرهای شکسته؛ نرگس‌ها؛ هفت بند؛ بیست و چهار ساعت؛ از ستاره تا ستارگان؛ نگهداری لاله در باد سخت است؛ طلوع؛ باغ، اما ویران؛ مرغ دریایی؛ ماه.

این کتاب، مجموعه‌ی ده داستان کوتاه است که چند تایشان به دفاع مقدس برمی‌گردد. در «تصویرهای شکسته» پسری دوازده ساله‌ای، تکه آینه‌ی شکسته‌ای را بر دوچرخه‌ی خود نصب می‌کند و به بازی با تصاویر می‌پردازد. در انتهای خیابان، با سربازان عازم جبهه روبرو می‌شود که پرچم و پیشانی‌بند خود را برای او می‌اندازند؛ او آنها را برمی‌دارد و... اکنون صفی از نوجوانان روانند. «هفت بند» نشان هفت سفر همسر عزیزی است بر تکه‌ای چوب. بند هفتم آن، سمبل عشق است و سفر به دیار عاشقان. این بار بازگشتی در کار نیست؛ «خمپاره‌ای که بر زمین افتاده... او را برداشته و به اوج کشانده». «از ستاره تا ستارگان» حکایت دو برادر به نامهای افشین و تکین است که از طلایه‌داران خط مقدم هستند. تکین شهید می‌شود و افشین پاهایش را از دست می‌دهد. پدر او را قهرمان می‌خواند، ولی او تکین را که به عرش پیوسته، قهرمان می‌داند. در «طلوع» سخن از مادری است که در فراق پسرش با درد و رنج و بیماری می‌سازد و پس از نماز به درگاه خدا می‌گوید: «راضیم به رضای تو».

نشانه جنوبی: مجموعه قصه

نوشته غلامرضا عیدان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۶۳.۱۳۶۹ ص. (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان: ۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Southern Sign

مندرجات: تا صبر ایوب؛ آن سوی تپه‌ها؛ نشانه جنوبی؛ سرود عشق؛ فال نیک.

«تا صبر ایوب» داستان پدری است که فرزندش مفقود شده است. او پیدا شدن جنازه‌ی فرزند خود را در خواب می‌بیند و پس از بیداری خبر پیدا شدن آن را به او می‌دهند. داستان «آن سوی تپه‌ها»، شنیدن صدای گریه از آن سوی تپه در - هنگام شناسایی منطقه - و پیدا کردن پیکر پاک شهیدی که در اثر انفجار تله‌ی به جای مانده از دشمن، قطعه قطعه شده است. «نشانه جنوبی» داستان رزمنده‌ای است جدامانده از دوست در درگیری با دشمن. او مدتها بعد، خط دوست را بر دیوار خانه‌ای در ویرانه‌های شهر می‌یابد. «سرود عشق» حکایت بازدید دانش‌آموزان از جبهه است و گم شدن دو نفر از آنها، که در نهایت معلوم می‌شود به مجمع

رزمندگان رفته‌اند. و «فال نیک» داستان تفأل رزمنده‌ها به دیوان حافظ در شب عملیات است و پاسخ حافظ به رزمنده‌ای، که بعد به شهادت می‌رسد؛ از این قرار:

روز هجران و شب فرقت یار آخر شد،
زدم این فال و گذشت اختر و کار آخر شد.

نغمه‌های خورشید

محمـدرضا خجسـته.- تهران: معـاونت روابط عمومی و تبلیغات ساعس ناجا (سازمان عقیـدتی سیاسـی نیروی انتظامی)، ۱۳۷۵. ۱۰۱ ص.

[صفحه ۵۴۱]

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
منـدرجات: سـقای بی‌سـر؛ در طول شب؛ سـنگر خـالی نیست؛ گمان؛ در حضور پـدر؛ نغمه‌های خورشـید؛ از فاو تا مهران با کاروان راهیان کربلا.
کتاب، حاوی پنـج داسـتان کوتاه و دو گزارش است. «سـقای بی‌سـر» شـرح حال یک رزمنـده‌ی شـهید از زبان دوسـتش است. او از آشـنایی در هنگام گشت شـناسایی در کردسـتان، تا لحظه‌ی شـهادت، به هنگام آوردن آب در کمین دشمن را شرح داده است. «در طول شب»، داستان یک درجه‌دار ارتشی است که پس از شهادت دوستش، می‌خواهد به جبهه برود، ولی موافقت نمی‌شود و هنگام بازگشت به منزل به دست منافقین شهید می‌شود. در «سنگر خالی نیست»، استوار جلالی به دلیل مشکلات، قصد استعفا دارد. ولی با مشاهده‌ی روحیه‌ی مقاوم و صـبور همسایه - که زن و فرزندش در بمباران شهید شده‌اند - منصرف می‌شود. در «گمان»، خانواده‌ای به دعـوت دوست قـدیمی، به مسـافرت شهرسـتان می‌رونـد. مرد خـانواده نسبت به دعوت بـدگمان است، ولی لحظه‌ی ورود متوجه می‌شود که دوستش به شهادت رسیده است. «در حضور پدر»، داستان فرزند شهیدی است که هر شب پدر خود را در خواب می‌بیند و با آوردن هر شـهید، به یاد پدر، به پیشواز شـهید می‌رود. «نغمه‌های خورشـید» و «از فاو تا مهران، با کاروان راهیان کربلا» گزارش حضور نیروهای انتظامی در جبهه‌های غرب و جنوب است.

نفر سوم از دست چپ

مجید قیصری.- تهران، کمان، (چاپ اول): ۴۹.۱۳۷۹ ص.- (داستان؛ ۱).
شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.
مندرجات: پدر ساکت ما؛ ماهی آزاد؛ نفر سوم از سمت چپ؛ کرک جوانی؛ لک‌لک‌ها؛ یک اسم عربی.
کتاب، شامل شش داستان کوتاه است. «پدر ساکت ما»، شرح زندگی جانبازی است که ترکشی در بدن دارد و در پایان، به شهادت می‌رسـد. «ماهی آزاد» داسـتان رزمنـده‌ای است که در جبهه فرمانـده بوده است و پس از جنگ، او را بازخریـد، یا محترمانه از اداره

بیرون کرده‌اند. ولی او به عقاید خود پای‌بند مانده است. در «نفر سوم از سمت چپ» ابراهیم، پس از جنگ، برای نقاشی به منزلی می‌رود و در زیرزمین آنجا عکس خود و دوستش را با نفر سوم در جبهه می‌بیند. سپس درمی‌یابد که او و مادر پیر و مریضش در وضع مالی بدی هستند. «کرک جوانی»، هجوم دشمن به پایگاه است و حضور بی‌موقع یک جوان در میان صحبگاه که نقشه‌ی دشمن را خنثی می‌کند. «لک‌لک‌ها» ماجرای فردی است از یک شهر جنگ‌زده که در سرکشی به منزل، وسایل خانه را دست خورده و کم شده می‌یابد و نامه‌ای از برادر رزمنده‌اش پیدا می‌کند که گفته است برخی از وسایل را برای محفوظ ماندن به منطقه‌ی دیگری برده است. «یک اسم عربی» یافتن کوله‌پشتی امداد در انبار خانه و کنجکاوی همسر یک رزمنده است که بارها از او درباره‌ی خاطراتش از سؤال کرده است، ولی او هر بار از پاسخ دادن طفره رفته است.

نگاه زرد پاییز: مجموعه قصه

ع. کاشانی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، ۱۳۷۱.

۵۲ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مرکز حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مجموعه قصه؛ ۴).

به مناسبت سالگرد عملیات پیروزمند مرصاد (پنجم مردادماه ۱۳۶۷).

مندرجات: دادگاه علنی است؛ خوشه پروین؛ نگاه زرد پاییز.

این کتاب، شامل سه قصه است. «دادگاه علنی است»، در مورد معلمی - به نام محمدمهدی - است که نیروهای ضدانقلاب او را اسیر می‌کنند. در این ماجرا، یکی از ضدانقلابیون، کشته شدن همرزمش را (که خود مسبب آن بوده) به گردن او می‌اندازد و اعدامش می‌کند.

[صفحه ۵۴۲]

«خوشه‌ی پروین»، داستان نسرین (با نام مستعار پروین) است. او که یکی از نیروهای منافقین است، تنها پشت تیربارش مانده و سایر دوستانش را به عقب فرستاده است. با رسیدن نیروهای بسیجی، او آنها را زیر آتش می‌گیرد و هنگامی که برای زدن تیر خلاص بالای سر مجروحان می‌رود، برادرش علیرضا را می‌بیند که توسط خود او زخمی شده است. نسرین کنار برادرش می‌نشیند و خاطرات کودکی را مرور می‌کند. علیرضا به شهادت می‌رسد و نسرین با دنیایی از توهم و سرگردانی به سربازان عراقی می‌رسد.

«نگاه زرد پاییز»: بهرام از طرف سازمان مأموریت می‌یابد که همسرش نرگس (با نام مستعار ثریا) را به قتل رساند. بهرام مردد است، ولی در نهایت، نرگس با خوردن قرص سیانور به زندگی خود پایان می‌بخشد.

واگویه: مجموعه داستان

محمود اسعدی.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۸۳ ص.- (سازمان انتشارات کیهان؛ ادبیات: ۱۰).

مندرجات: حرف‌های سبز؛ واگویه؛ مردی همطراز تو؛ چهار نخل؛ حسرت؛ خط تنهایی.

«حرفهای سبز»، داستان اسماعیل، بسیجی مین‌یاب است که در میان انبوه آدمها همصحبتی نمی‌یابد و خاطره‌ی دردها، نبردها، شهادتها، ایثار و رحم و شفقت، را در چاه بازگو می‌کند. «واگویه»، واگویه‌های ابراهیم پس از شهادت همرزمش، اسماعیل، است

که از خاکریز زدن‌ها، حمله‌ها، هویزه، میدانهای مین، بهمنشیر، عملیات فتح‌المین و اسیری و اسارت می گوید. «واله»، داستان مصطفی و مرتضی است در جنگ، و شهادت مصطفی. «مردی همطراز تو»، واگویه‌ی دو دشمن است که دشمن قوی هیکل، در فکر خود، از بسیجی ریزنقش می‌خواهد که او را رها کند تا برود. در «چهار نخل»، چهار رزمنده طی مأموریت پاک کردن میدان مین، به تله‌ی نارنجکی برمی‌خورند و هر چهار نفر به لقاءالله می‌پیوندند. «حسرت»، رساندن خبر شهادت یک دوست به پدر و مادر او است و شرمندگی از شهید نشدن. «خط تنهایی»، شرح اطاعت یک بیسیم‌چی از فرمانده‌ی شهیدش است و «آخرین نامه» واگویه‌های رزمنده‌ای است که قبل از حمله می‌خواهد برای پدر و مادرش نامه - و شاید هم وصیتنامه بنویسد و در نهایت هیچ نمی‌نویسد.

هبوط یک امپرسیون (داستان‌های ماه)

محمد تفضلی.- [بی‌جا]: محمد تفضلی، (چاپ اول): ۱۱۳.۱۳۷۱ ص.

روی جلد قسمتی از تابلوی «شب پرستاره» اثر «ونکوگ»

«هبوط، یک امپرسیون» مجموعه چهار داستان است. «شرق اندوه»، با الهام از «شرق اندوه» سهراب سپهری نوشته شده است. روایت سفری است که راوی به مزار دوستش، به نام رضا، که شهید شده است، می کند و خاطره‌ی شرق اندوه که در دهنش جان می گیرد. در «چه عاشقانه بود ترانه‌ی صبح»، حسین یکی از آن شبهای جمعه‌ی مهتابی را به یاد می‌آورد و دعاهای کمیلی را که جواد می‌خواند. سپس، شبی قبل از حمله و بعد، فردایش حمله و زخمی شدن او، و جواد که به بالینش می‌آید و خبر فتح و موفقیت نیروهای اسلام را در عملیات به او می‌دهد... و در نهایت، شهید جواد، شقایق و شهید حسین، شباهنگ، دو مزار دارند در قطعه‌ی شهدای در بهشت زهرا. در «ماه اگر که بود»، ثریا شش پسرش را در جنگ از دست می‌دهد و خود باقی می‌ماند. وقتی آخرین پسر او شهید می‌شود، فریاد و ضجه‌ی ثریاست که به آسمان می‌رود و... داستان «هبوط یک امپرسیون» مربوط به جنگ نیست.

[صفحه ۵۴۳]

هجرانی

نوشته مریم صباغزاده ایرانی.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۷۹.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: رویای لفته؛ گروات؛ تلواسه؛ رنگ مرگ؛ مصائب کوچک انسان؛ هجرانی؛ تسبیح.

کتاب حاضر شامل هفت داستان کوتاه است. از بین این داستانها، داستانهای «هجرانی» و «تسبیح» در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «هجرانی»، داستان چشم‌انتظاری زنی برای همسر مفقودالاثر خویش است؛ زنی که همچنان با یاد همسرش لحظات را سپری می کند. «تسبیح» داستان مادری است که از فرزند رزمنده‌اش تسبیحی به یادگار دارد. پسرش به او قول داده است که هر وقت یک دوره ذکر «یاالحسین» بگوید، او را در کنار خویش بیابد. مادر در اثر بمباران دشمن، هفت روز را با تنی مجروح در زیر خروارها خاک و سنگ، سپری می کند و در پایان، فرزندش حسین او را نجات می‌دهد.

هزار و نه: مجموعه داستان

اکبر صحرائی؛ ویراستار احمد اکبرپور.- شیراز: کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۰۶ ص.- (کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۴۶).

طراح روی جلد: عرفان‌منش، دلجویی.

عنوان روی جلد: مجموعه داستان: هزار و نه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: هزار و نه؛ یک قطره دو چشم؛ هاله‌های سبز؛ حمله؛ قاطع چهار؛ رویت؛ ساعت اسارت؛ برگ تردد.

موضوع داستانهای این کتاب به شرح زیر است.

«هزار و نه»: مقایسه‌ی لحظات خواستگاری با لحظات انهدام پلی در خطوط دشمن توسط رزمنده‌ای که در نهایت شهید می‌شود؛ «یک قطره، دو چشم»: انتظار بازگشت رزمنده از طرف پدر و مادر پیرش و شهادت او در مشهد، در اثر شدت جراحات؛ «هاله‌های سبز»: تلاش سرباز مسلمان عراقی برای رسانیدن پلاکهای اجساد شهیدان و مفقودالاثرهای ایرانی کشته شده به دست نیروهای عراقی، و شهادت وی در میدان مین؛ «حمله»: دچار شدن یک جانباز به حملاتی مانند حملات صرع، در اثر شوک وارده از جراحت و رفتار مردم و همسر وفادارش در برابر آن. «قاطع چهار»: اجرای نمایش اسرای ایرانی در اردوگاه موصل و قاطع چهار. «رؤیت»: تشییع جنازه‌ی رزمنده‌ای که خود در آن حاضر می‌شود. «ساعت اسارت»: اسارت راننده‌ی بولدوزر به دست دشمن، آزادی وی توسط نیروهای خودی و به جای ماندن ساعت او نزد افسر عراقی. «برگ تردد». وظیفه‌شناسی رزمنده‌ای در پست دژبانی و تشویق شدن وی به جای تنبیه.

همچون پرنده‌ای در پرواز: بر اساس زندگی شهدای امیدیه – آغاجاری (از آغاز جنگ تحمیلی تا سقوط خرمشهر)

حجت‌الله یزدی [برای] کنگره سرداران و ۱۶ هزار شهید کربلای خوزستان.- تهران: مؤسسه فرهنگی هنری «ندای مهرآفرین»، (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «همچون پرنده‌ای در پرواز» مجموعه‌ی خاطراتی است که در پانزده فصل تنظیم شده است و شرح موارد زیر است: «لحظات بمب‌گذاری‌ها و حرکات اشرار در خوزستان و کردستان، تشکیل سپاه پاسداران و جهاد سازندگی، تأسیس سپاه آغاجاری، حرکات مذبوحانه و به شهادت رساندن نیروهای سپاه در مرزهای خرمشهر و

[صفحه ۵۴۴]

شلمچه، پاسگاه خین، سقوط هواپیمای اف چهار ایران، شهید جهان‌آرا و شهید ایرج دستیاری، عزل و نصب فرماندهان سپاه، اعلان جنگ عراق علیه ایران و درگیری دشمن با نیروهای سپاه آغاجاری – امیدیه پس از تجاوز به مناطق مرزی، خیانتهای بنی‌صدر و عزل وی، درگیری با دشمن در جبهه‌ی خرمشهر و سقوط شهر، شهادت کریم، عملیات آزادسازی محور آبادان – ماهشهر، عملیات ۲۱ خردادماه سال ۱۳۶۰، عملیاتهای ایذایی و عملیات بزرگ شکستن حصر آبادان».

هفت بند: مجموعه قصه جنگ

نوشته راضیه تجار.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۵ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: داستان؛ ۲۰).

عنوان روی جلد: مجموعه داستان هفت بند.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Seven Stories: A Collection of War Stories

مندرجات: تصویرهای شکسته؛ قاب انتظار؛ هفت بند؛ هودج؛ از ستاره تا ستارگان؛ عروج؛ نگهداری لاله در باد سخت است؛ طلوع؛ سفر به ریشه‌ها.

داستانهای «تصویرهای شکسته، هفت بند، از ستاره تا ستارگان، نگهداری لاله در باد سخت است و طلوع» در کتاب «نرگسها» توسط انتشارات برگ در سال ۱۳۶۸، و داستان «عروج» نیز در کتاب «زن شیشه‌ای» در سال ۱۳۶۹ به چاپ رسیده‌اند. در «قاب انتظار»، همسری در انتظار بازگشت همسرش از اسارت لحظه‌شماری می‌کند و مادر همسر، وی را دلداری می‌دهد. هنگام تحویل سال، در تفأل به دیوان خواجه‌ی شیراز، با غزل «رسید مژده ایام غم نخواهد ماند...» مواجه می‌شود و امیدی تازه می‌یابد. در «هودج» زنی با همسرش، که در بستر شهادت است، گفتگو دارد. مرد در آستانه‌ی عروج است و به زن می‌آموزد که راضی باشد و صبور.

هفت داستان

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، [بی‌تا]. ۱۰۸ ص.

مندرجات: در جبهه؛ دفتر خاطرات؛ اشکهایش؛ روزنه‌ای به بهار؛ مهدیه تهران؛ رفتگر؛ آژیر قرمز.

هدف از نوشتن این مجموعه ارائه آثار زندانیان، برای رضای خدا، به انقلاب و تاریخ است. داستانهایی که در ارتباط با دفاع مقدس و مسائل جانبی آن هستند، عبارتند از: «در جبهه»، «روزنه‌ای به بهار» و «آژیر قرمز». در داستان «در جبهه»، راوی داستان خواب می‌بیند که در جبهه مشغول جنگ است و یک گلوله‌ی آرپی‌جی شلیک می‌کند و مورد تشویق قرار می‌گیرد که ناگهان او را بیدار می‌کنند! راوی چشم باز می‌کند، با عجله لباس می‌پوشد و به کارگاه خیاطی می‌رود و تا ظهر، سی عدد پیراهن برای ارسال به جبهه آماده می‌کند که رادیو خبر پیروزی رزمندگان اسلام در عملیات والفجر نه را اعلام می‌کند. مسؤول کارگاه نیز در پشت بلندگو اعلام می‌کند که چون دشمن شیمیایی می‌زند، لباسهای مجروحان را در درمانگاهها و بیمارستانهای جبهه می‌سوزانند؛ بنابراین، به کار شما خیلی نیاز است؛ چه اینجا کار کنید و چه در جبهه.

هفت سردار بیدار

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام] ستاد یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۹۱.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: بابک رشوند.

[صفحه ۵۴۵]

بالای عنوان: مجموعه داستان.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر منتشر شده است.

منـدرجات: هوای پرواز؛ تـابوتی بر دوش دریـا؛ سـروی بر تپه سبز؛ از ماهشـهر تـا شـهر مـاه؛ رودخـانه هم گریست؛ آغاز یک پایان؛ طلوعی در غروب.

در این کتاب، هفت داسـتان کوتاه و یک قطعه شـعر در قالب مثنوی به چاپ رسیده است. «هوای پرواز» داستان عملیات شناسایی در منطقه‌ی هور است که توسط یکی از شـهیدان این عملیات در آخرین لحظات زندگی بیان شده است. «تابوتی بر دوش دریا» وصف شهادت شهیدی است در ساحل اروند و هنگام گشت. «سروی بر تپه‌ی سبز» داستانی است از عملیات فتح‌المبین در تپه‌ی زلیجان. «از ماهشهر تا شهر ماه» داستان گفت‌وگو بین دو رزمنده هنگام عملیات شناسایی و شهادت یکی از آن دو است. «رودخانه هم گریست» داسـتان شـهادت یک رزمنـده، هنگام وضو گرفتن برای نماز شب در کنار رودخانه‌ی دارخوین است. «آغاز یک پایان» وصف حال پیرمردهای رزمنده در آبادان و ماهشـهر است. «طلوعی در غروب» وصف فرمانده گروهانی است که هنگام غروب آفتاب، کنار رود کارون در خرمشهر به شهادت می‌رسد.

هفت کوه و هفت دریا آن طرفتر: مجموعه داستان

موسی علیجانی.- [بی‌جا]: موسی علیجانی، (چاپ اول): ۱۷۱.۱۳۷۱ ص.

طراح روی جلد: بهرام کلهرنیا.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

منـدرجات: ایلیانا؛ رشـته‌های نامرئی؛ انتظار؛ غنچه‌های رز؛ زندگی دوباره؛ گلدان شکسـته؛ تکه ابری بر آسـمان آبی؛ ایسـتاده‌ام این جا؛ هفت کوه و هفت دریا آن طرفتر؛ شب موذی.

کتاب شامل ده داسـتان کوتاه است که از میان آنها، داسـتانهای زیر در ارتباط با دفاع مقـدس هسـتند. «زندگی دوباره» داسـتان زنی است که شوهر او پس از مجروح شـدن اسـیر می‌شود و چون جراحت منجر به عقیم شدن او شده، برای زنش نامه نمی‌نویسد تا او را شهید به حساب آورد و با مرد دیگری ازدواج کند. زن پس از ده سال انتظار، شوهرش را می‌یابد، اما شوهر به او بی‌محلی می‌کند تا زن از او متنفر شود و وقتی زن به ماجرا پی می‌برد. برخلاف تصور شوهرش، به ادامه‌ی زندگی با او راضی می‌شود. «گلدان شکسته» داسـتان دختری است که خواب وحشـتناکی می‌بینـد و پس از بیـداری، بر اثر بمبـاران هواپیماهای دشـمن، منزل آنها ویران شـده، به شهـادت می‌رسـد. «تکه ابری بر آسـمان» داسـتان رزمنـده‌ای مجروح است که از محاصـره‌ی دشـمن فرار می‌کنـد و بـا سـگی روبرو می‌شود و برای نجات خود، او را با گلوله می‌کشد.

همه رنگ‌ها مال خداست

نویسـنده عباس فیاض؛ [برای] معاونت ادبیات کنگره بزرگداشت سـرداران و بیست و سه هزار شـهید اسـتان خراسان؛ ویراستار هادی عرفانیان.- تهران: شادرنگ؛ شرق، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۹۹ ص.

طراح روی جلد: سعید بابایی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: دیده دل؛ رحیم آقا؛ همه رنگ‌ها مال خداست؛ گمشده؛ شیفته؛ سهم نگاه؛ صهبا؛ دو قطره اشک.

[صفحه ۵۴۶]

موضوع هشت داستان کوتاه کتاب به قرار زیر است:
«دیده دل»: عطوفت فرمانده‌ای که در نگهبانی به جای رزمنده‌ی کشیک شب، مجروح و نابینا می‌شود. «رحیم آقا»: پدر جدید دختر یک شهید، با تمام محبتهایش، نمی‌تواند جای خالی پدر را پر کند. «همه‌ی رنگها مال خداست»: شهادت سیدی که قبل از انقلاب در زندان بود، شال سبز او را به خون قرمز آغشته می‌کند. «گمشده»: ایثار رزمنده‌ای مجروح است. «شیفته»: عشق پدر دو شهید به شهادت و رسیدن او به آرزوی خود است. «سهم نگاه»: دختر دانش‌آموز فقیری چای خود را بدون قند می‌خورد و قندهای سهمیه‌ی چای را به جبهه هدیه می‌کند. «صهبا» رزمنده‌ای آرزومند وصال معبود، مسؤول حمل اجساد شهدا و مجروحان است و بر بالای سر هر شهید و مجروح اشعار حافظ را زمزمه می‌کند. در «دو قطره اشک»، برادران دوقلویی که پدرشان مدتها قبل فوت کرده و با مادر و خواهر کوچک خود زندگی می‌کنند و دچار مشکلات مالی هستند، با اصرار، رضایت مادر را برای رفتن به جبهه جلب می‌کنند.

همه زندگی

احمد غلامی؛ به اهتمام شورای ادبیات.- تهران: نشر صریر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.
۱۰۷ ص.- (ادبیات دفاع مقدس: مجموعه داستان؛ ۲).
کتاب حاضر، اولین اثر نویسنده در زمینه‌ی دفاع مقدس و حاوی پنج داستان در این رابطه است. عناوین داستانها عبارتند از: «همه‌ی زندگی»، «ناله»، «سکوت» و «در انتهای خشم». هر داستان به نحوی نشانگر شجاعت، شهامت، ایمان و ایثار رزمندگان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل است. در داستان «ناله»، عده‌ای از رزمندگان از خط مقدم به عقب برگشته‌اند و در پشت خاکریزی جمع شده‌اند. صدای ناله‌ای از آن طرف میدان مین دشمن می‌آید و کسی طلب آب می‌کند. یکی از رزمندگان برمی‌خیزد و به آرامی به سمت صدا می‌رود. او را می‌شناسد. دوست او حبیب است. حبیب به رزمنده نگاه می‌کند. رزمنده حبیب را در آغوش می‌گیرد. حبیب آرام می‌شود و دیگر ناله نمی‌کند. هر دو در سکوت، زیر آسمان پرستاره، به عقب بازمی‌گردند.

همیشه با هم

جهانگیر خسروشاهی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی هوایی، معاونت فرهنگی، دفتر مطالعات و تحقیقات فرهنگی، [بی‌تا]. ص.
طرح روی جلد: علی وزیریان.
کتاب «همیشه با هم»، شامل هفده داستان کوتاه از زندگی و مبارزات شهید «مهدی باکری» است و گاهی نیز به شهید حمید باکری (برادر مهدی) اشاره شده است. هر داستان با عنوانی مجزا به گوشه‌هایی از زندگی این دو بزرگوار و (فرماندهان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل) می‌پردازد و خواننده را با شخصیت و روحیات آنان آشنا می‌کند. داستانها بر اساس تحقیقات واحد جنگ بنیاد سینمایی فارابی تهیه و با حفظ ترتیب وقوع نوشته شده‌اند. محور همه‌ی داستانها شهید مهدی باکری فرمانده‌ی لشکر عاشوراست و در این بین، شهادت حمید باکری و برخورد صبورانه و دلاورانه‌ی شهید مهدی باکری با این امر، شجاعت و شهامت، خصوصیات فرماندهی و سادگی و بی‌آلایشی و رفتار دور از غرور این دو فرمانده‌ی شهید و همچنین نحوه‌ی شهادت آنان نشان داده شده است. در بین

داستانها، چند داستان نیز درباره‌ی تلاش آنان در یاری رساندن به محرومان و مستمندان است. نویسنده سعی کرده است سیر زمانی ماجراها را نیز حفظ کند.

[صفحه ۵۴۷]

یاد دوران

محمودرضا ترابی‌پور؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام] ستاد یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۰۵.۱۳۸۱ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر منتشر شده است.

مندرجات: خیلی دلم می‌خواست؛ ولک تو چقد؟؛ همیشه بود...!؛ حاجی امیر غوغا؛ به فرمان خروس؛ قصه مردونگی «مثنوی با گویش محلی آبادانی»؛ مژده «غزل».

کتاب حاضر شامل پنج داستان کوتاه، یک مثنوی (درباره‌ی آبادان) و یک غزل (درباره‌ی شهید) است. «خیلی دلم می‌خواست»، داستان رزمنده‌ای است که در عملیات فتح‌المبین مجروح می‌شود و از این که شهید نشده، بسیار ناراحت است. «ولک تو چقد؟»، داستان فردی است که با زبان محلی درباره‌ی شهر خود قبل و بعد از جنگ صحبت می‌کند. وی بارها و بارها توسط دشمن مجروح شده است. «همیشه بود...!»، داستان رزمنده‌ی شوخ‌طبعی است که همیشه، حتی در زمان مجروحیت، شوخی می‌کند و در پایان به شهادت می‌رسد. «حاجی امیر غوغا»، وصف فرمانده‌ای با جثه‌ی قوی و بلند بالاـ ولی رقیق‌القلب و مهربان است که به شهادت می‌رسد. «به فرمان خروس»، داستان صرف غذا هنگام آموزش نظامی است و جریمه شدن به نگهبانی اضافی.

یارا: مجموعه داستان

[گردآوری و بازنویسی] حسینعلی محمدی.- اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۷۲ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۷۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: شبهای پرستاره؛ آن سوی تپه‌های چزابه؛ شب آخر.

کتاب، شامل سه داستان کوتاه است. «شبهای پرستاره»، داستان رزمنده‌ای است که در عملیات منطقه‌ی نهر جاسم مجروح و بیهوش می‌شود. او پس از به هوش آمدن، متوجه عقب‌نشینی نیروها و بر جای ماندن خود می‌شود. او با جراحت و تشنگی به دنبال نیروهای خودی می‌گردد. با رزمنده‌ی مجروح دیگری همراه می‌شود و پس از درگیری با نیروهای کمین دشمن، نجات می‌یابند. در «آن سوی تپه‌های چزابه»، در عملیات چزابه، رزمنده‌ای خط نیروهای خودی را اشتباه کرده، در عمق منطقه دشمن پیش می‌رود و پس از درگیری با آنها و انهدام ادوات و نفرات، به سختی و با مجروحیت، نجات می‌یابد. «شب آخر» ماجرای نوجوانی است که برادر

بزرگش می‌خواست او در پشت جبهه بماند، اما در عملیات کربلای پنج، او خود را به خط می‌رساند و پس از نشان دادن شجاعت بسیار، به شهادت می‌رسد.

یاد یار: مجموعه داستان

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان؛ طراح علی دانشور.- تهران: بنیاد جانبازان و مستضعفان، معاونت امور فرهنگی، اجتماعی و هنری، واحد رمان، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۲۱۵ ص.- (دفتر هنر و ادبیات ایثار؛ ۷).

مندرجات: در پناه عشق / مهرناز آزاد؛ روزهای سفید/ داود آقاخانی؛ شالی کوبی پیوند / حسین اعتمادزاده؛ تا صبح / زهرا اوحدی کازرونی؛ آن بامداد / مارال حاجی‌پور؛ غواص / جعفر حسین‌زاده؛ نویسنده / محمود حکمت‌شعار؛ استحاله / علی‌اکبر خاوری‌نژاد؛ ابراهیم، آتش، پروانه / آرزو خمسه؛

[صفحه ۵۴۸]

بازگشت / زهرا درودیان؛ این همه ایثار / محمدرضا رهنما؛ راه آسمان / همایون سلیمی؛ بالهای سبز / رضا شابهاری؛ یاد یار / امیرمسعود شایسته تهرانی؛ بی‌قرار / مریم ضمانتی‌یار؛ جنگ هنوز تمام نشده است / نعمت‌الله قلی‌زاده؛ یاس‌ها / دلارام کارخیران؛ آن سوی دیوار / مینا محمدی؛ راست‌قامتان / مصطفی مردانی؛ از محبت / منصوره ملکی.

این کتاب مجموعه‌ای از بیست داستان است که از بین داستانهای ارسال شده برای مسابقه‌ی داستان کوتاه‌نویسی در مورد جانبازان در سالهای ۷۴ و ۷۵ انتخاب شده‌اند. همه‌ی این داستانها به مسائل جانبازان و خانواده‌ی آنها و برخورد این دو با یکدیگر، نگاه اجتماع به جانبازان و تقابل فرهنگ یک جانباز و عقاید او با محیط، ادامه‌ی مبارزه در جبهه‌ای جدید توسط جانبازان، تفکری که افراد نسبت به جانباز دارند و همچنین نمایش گوشه‌ای از روح سلحشوری، ایثار، محبت و از خودگذشتگی جانبازان در صحنه‌های زندگی می‌پردازد. همچنین صحنه‌هایی از صبر و استقامت خانواده‌ی جانبازان، مهر و عطوفت آنان در برابر مسایل این عزیزان و از خودگذشتگی همسران آنان، در قالب داستانهای کوتاه به نمایش گذاشته شده است.

یالهای ارغوانی یاد: مجموعه داستان کوتاه

شاهرخ تندروصالح.- تهران: نشر پرسش، (چاپ اول): ۱۵۵.۱۳۷۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Memorys Purple Manee: Short stories

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: باز با یاد؛ مدام تا کابوس؛ یال‌های ارغوانی یاد؛ بهار در پیله تنهایی؛ همیشه با باران؛ مرثیه‌ای برای همه چیز؛ یک مشت فلس خونین؛ کوکب بخت من.

از بین هشت داستان کوتاه این کتاب، داستانهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند.

«باز با یاد»: رزمنده‌ای که در عملیات منطقه‌ی هور شیمیایی شده است، ضمن شرح عملیات و نحوه‌ی مجروح شدن خود، از به دام افتادن غواصان در تورهای دشمن و شهادت مظلومانه‌ی آنها می‌گوید: «مدام تا کابوس»؛ داستان هجوم دشمن به خرمشهر، مقاومت

مردم تـا مرز شـهادت، دوران پس از جنـگ و بی‌تفـاوتی در مقابـل خون شـهدا است. «بالهـای ارغوانی یاد»، داسـتانی است با تشبیه بالهـای خونین قو به شـهدای جنـگ و یـادآوری خـاطره‌ی رزمنـدگان در میـدان نبرد. «همیشه بـا یـاران»، داسـتان مـادر یـک شـهید مفقودالجسد است، که همراه دوستان غواص خود، در شلمچه شهید شده است. پس از چندی، استخوانهای باقی مانده از پیکر شهید به خـانواده می‌رسـد. دیگران هنوز چشم‌انتشـار بـازگشت شـهدا هسـتند. «یـک مشت فلس خونین»، توصـیف آنهایی است که لیاقت شهادت نداشتند و بازمانده‌اند و همچنان در انتظار رفتن هستند.

یک دسته گل: مجموعه داستان کوتاه

مجموعه داسـتان کوتاه / با آثاری از محمـدحسن امانت، حمیـد قاسم‌زادگان جهرمی.- شـیراز: اسوه با همکاری اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان فارس، ۱۳۷۳.

۶۳ ص.- (مجموعه ادبیات دفاع مقدس).

عنوان روی جلد: یک دسته گل (مجموعه داستان جنگ).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: تأملی بر داستان کوتاه؛ یک دسته گل؛ چشم‌های عسلی رضا؛ مرغابی‌ها؛ سرشار تا توبه؛ لبخند قو؛ شب و رؤیای بهشت.

کتاب، شامل شش داستان کوتاه است. چهار داستان اول به قلم «سید محمدحسن امانت» و دو داستان آخر به

[صفحه ۵۴۹]

قلم «حمیـد قاسم‌زادگان جهرمی» است. داسـتان «یـک دسـته گل» درباره‌ی نوجوان رزمنده‌ای است که پاهایش قطع شده است. مادر که متوجه موضوع شده، تظاهر به ندانستن می‌کند و پسر، حیران است که چگونه به او بگوید. «چشمهای عسلی رضا» ماجرای پسری است که مادرش فوت کرده و با خواهرش زنـدگی می‌کند و چون در جبهه شـهید نشده، ناراحت است. اکنون برای گذران زندگی برف پارو می‌کند. دیواری فرومی‌ریزد و... در «مرغابی‌ها» دو مرغابی مرده روی آبهای مرداب بودند. بالای مرداب، نگهبانان دشمن بودنـد و در میان آب، غواصانی که یکی از آنها زخمی بود و وضـعش وخیم؛ بالاخره فرمانـده به کمک او شـتافت و لحظه‌ای بعـد، صـدای گلوله‌ای خفیف شـنیده شـد! در داسـتان دیگر، احمـد، رزمنـده‌ی بسـیجی نقاش تصویر شـهیدان و بسـیجیها، این بار به جای مجتبی، عکس خود را کشید و....

یک سبد گل محمدی

مصطفی جمشیدی.- تهران: مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی محراب قلم، (چاپ هفتم): ۱۲۹.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: پرویز حیدرزاده.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

منـدرجات: غروب نیزارهـای سـاحلی، آرامش در مرداب، زائر آشـنا، میعـاد در قیـامت، یک سـبد گل محمـدی، در امتـداد غروب، بازگشت به انتها.

کتـاب، شامل هفت داسـتان کوتاه است. «میعاد در قیامت» داسـتان رزمنـده‌ای است که به علت گذشـته‌ی سـیاهش خود را سـرزنش

می کند. او در زمان بیماری، هنگام انتقال به اورژانس، در اثر اصابت ترکش خمپاره به شهادت می‌رسد. «در امتداد غروب» حکایت جاسم، از اهالی شهرکرد و راننده‌ی بولدوزر است که با رشادت در مناطق مختلف جاده و خاکریز بنا می کند. او هر بار که مجروح می‌شد، یا مأموریتش به اتمام می‌رسد، بدون هیچ نشانه‌ای گم می‌شود؛ به طوری که مادر پیرش بارها افرادی را در پی او به جبهه می‌فرستد. او عاشق غروب آفتاب است و بی‌هیچ چشمداشتی در جبهه خدمت می کند: «بازگشت به انتها» داستان مردی است که قبل از انقلاب، مدتها در جهل به سر برده است. تا این که با روحانی مبارزی آشنا شده، متحول می‌شود و بعد از انقلاب، برای یافتن او، به قم و تهران سر می‌زند و تا جبهه نیز می‌رود، اما او را نمی‌یابد.

یک قطره، دو چشم: مجموعه داستان دفاع مقدس

دفاع مقدس / به کوشش بابک طیبی.- شیراز: ستاد کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول)؛ ۱۳۷۹.
۱۵۴ ص.- (کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، مجموعه‌ی داستان؛ ۴۴).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: «شب و رؤیای بهشت» شارخ تندرو صالح؛ «یک قطره، دو چشم» و «برگ تردد» اکبر صحرایی؛ «نعش کش» و «آخر شاهنامه» پژک صفری؛ «یک دسته گل» و «چشمهای عسلی رضا» محمدحسن امانت؛ «شرف شمس» داریوش مهبودی؛ «با شب‌بوها آمده» حنیف راست گفتار؛ «لبخند قو» و «دلتنگیهای خیلی معمولی» حمید قاسم‌زادگان جهرمی؛ «لکه‌های بارانی» بیژن کیا؛ «من یک بسیجی‌ام» حسین ساختمانیان.

کتاب حاضر شامل سیزده داستان کوتاه درباره دفاع مقدس است. داستان «یک قطره، دو چشم» تقدیم شده است به شهید حسین محمد مرادپور. مطالب داستانها عبارتند از: «وصف شهیدی از رفتار اقوام و آشنایان بر گرد تابوت جنازه‌ی خودش؛ داستانی از شهید حسین محمد مرادپور که خدمه‌ی تانک بود در عملیات ترکشی به سر

[صفحه ۵۵۰]

وی اصابت می کرد و در بیمارستان به شهادت رسید؛ دژبانی که قصد داشت تا با رعایت قانون او را به خط مقدم بفرستند ولی بر خلاف انتظارش به او مرخصی تشویقی دادند؛ ماجرای مراجعه‌ی دو دوست که در زمان جنگ راننده‌ی آمبولانس بودند به دکتر و برخورد دکتر که فکر می کند آنها موجی هستند؛ و....

[صفحه ۵۵۱]

شعر

آتش مرثیه سرزمین من

[سروده] رجب افشنگ.- تهران: اندیشه ظهور، (چاپ اول): ۶۳.۱۳۸۱ ص.
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتـاب حاضـر، شامـل چهـل قطعه شـعر در قـالب شـعر آزاد است که با موضوع دفاع مقـدس و حماسه‌آفرینیهای رزمنـدگان سـروده شده‌اند. از جمله، اشـعاری هستند که در ارتباط با جزیره‌ی مجنون، اروندرود، شهید و شهادت، خاطرات جنگ و جبهه و رزمندگان و دلاوران سـروده شده‌اند. از جملهی سایر اشـعار، قطعه شعر «انتفاضه» است که به نوجوان فلسطینی، محمدالدوره تقدیم شده که در آغوش پدر به شـهادت رسـید و درباره‌ی فلسـطین و نهضت مقاومت انتفاضه سـروده شده است. همچنین هشت قطعه شعر با مضمون شهادت سرور شهیدان حسین (ع)، در این مجموعه موجود است.

آتش نی: مجموعه شعر، ۶۹ – ۱۳۶۴

نصرالله مردانی (ناصر).– تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۱۶۷.۱۳۷۰ ص.

شمارگان: ۳۱۵ نسخه.

این کتاب شامل اشـعار سراینده در سالهای ۶۴ تا ۱۳۶۹ است. که تعدادی از اشـعار آن در ارتباط با دفاع مقدس هسـتند. از جمله: از میـان اشـعار بخش اول کتـاب، قطعه شـعر «گمگشـتگان» برای شـهید گمشـده احسان شـهیدی؛ «نفس سوخته» برای شـهید اسـماعیل پرویزی و «پرواز» برای شـهید ابوالحسـین کریمی سـروده شده‌انـد. سـپس چهارده غزل از «قیام نور» و «خون نامه‌ی خاک» به انتخاب شاعر و پس از آن نیز گزیـده‌ای از مجموعه‌ی «الماس آب» (شـعرهای چاپ نشـده‌ی سالهای ۱۳۴۵ – ۵۰) به چاپ رسـیده است. در پایان کتاب سه غزل به لهجه‌ی «کازرونی» آمده است که با الفبای لاتین آوانویسی شده‌اند و پس از هر غزل واژه‌های ناآشنای غزل، با اعراب‌گذاری، تلفظ به صورت آوانگاری با الفبای لاتین و معنی آنها به چاپ رسیده است.

آتش و ارغوان

علی هوشمند.– تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۷۷.۱۳۷۲ ص.

عنوان روی جلد: آتش و ارغوان: مجموعه شعر.

در کتـاب «آتش و ارغـوان»، ۳۴ قطعه شـعر از سـروده‌های «علی هوشـمند» برگزیـده و به چاپ رسـیده است. این اشـعار، در سالهای ۱۳۶۵ تـا ۱۳۷۰ سـروده شده‌انـد. از بین این اشـعار هشت قطعه به صـورت دوبیـتی و ربـاعی است. موضوع این اشـعار بسـته به زمـان سرایش متفـاوت است: از بمبـاران شـهرها تـا سوگ امـام راحـل (ره) و از شـهید تا عاشوراییها و غم خرابی شـهرها و افرادی که به ملکوت اعلی پیوسته‌اند.

[صفحه ۵۵۲]

آخرین قبیله شرقی: گزیده اشعار ۷۵ – ۷۰

یدالله گودرزی.– تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۶.

۳۹ ص.– (کارشناسی گروه شعر؛ دفتر آفرینشهای ادبی و هنری طلاب، ۲).

طراح روی جلد: علی میرفتاح.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

در مجموعه شعر «آخرین قبیله شرقی»، دو غزل برای دو تن از شهدا سروده شده است. غزل به نام «تکراری از سکوت» (که «برای نگاه خاموش و قاب گرفته‌ی شهید حسن نوروزی» سروده شده) و غزل «زخمهای عقیق» که شاعر آن را به سردار شهید، محمد بروجردی تقدیم کرده است. بقیه‌ی اشعار این کتاب در ارتباط با موضوعهای دیگر بوده، مربوط به جنگ تحمیلی نیستند.

آذرخش: مجموعه شعر

از مشفق کاشانی.- تهران: کیهان، ۱۳۶۵.

دوازده، ۵۹۰ ص.- (ادبیات؛ ۲).

عنوان روی جلد: آذرخش: گزیده اشعار.

این کتاب، مجموعه اشعار مشفق کاشانی است که از سال ۱۳۳۲ تا ۱۳۶۴ سروده شده‌اند. در این کتاب، ۱۴۶ قطعه شعر سروده‌ی بعد از انقلاب و ۱۸۶ قطعه شعر از سروده‌های قبل از انقلاب این شاعر به چاپ رسیده است. از بین اشعار، قطعات «مردی، پاسدار، ای شهر هویزه، جنگ تحمیلی، در سوگ آبادان، شعله آه...، اصفهان، شعله‌ی فریاد، سرود خلبانان، ستاره‌ی فجر، شهید، سپاه نور، خامه خورشیدی، داغ یاران، مردان خدا و دیباچه‌ی تقدیر» مسقیما در ارتباط با دفاع مقدس است و مضامینی چون شهیدان، آزادگان، رزمندگان، جنگ حق علیه باطل و نظایر آنها دارند.

آسمانی‌ها: مجموعه شعر دفاع مقدس

رضا اسماعیلی.- تهران: مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی پازینه، (چاپ اول): ۱۱۹.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: مرتضی انصاف‌منش.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۵۵ قطعه شعر در قالبهای غزل، رباعی، دوبیتی و نوسروده‌ها است که همگی درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند. برخی از اشعار برای مناسبتهای خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «بشیر صبح صادق» تقدیم به پرستوهای مهاجر؛ «ای عصمت خدا!» تقدیم به فرشتگان صبر و نجابت، همسران جانبازان؛ «اتفاق شگفت» تقدیم به شهید فهمیده؛ «سردار آتش نوش» تقدیم به روح شهید غریب، محمدجواد تندگویان؛ «شب بی‌ستاره» به سبزه‌هایی که در گوراژده لگدمال شدند؛ «پاسداران امامت» تقدیم به پاسداران ایثارگر؛ «نسل اشک و لبخند» تقدیم به روح شهید علی صیاد شیرازی؛ «تا اوج سبز عشق» به روح مطهر شهدا؛ «یاد باران آن روزگاران، یاد باد!» به روح شهید محمدعلی اسدی؛ «خورشید شهید» تقدیم به شهید مهدی زین‌الدین؛ «قنوتی عارفانه» تقدیم به روح شهید چمران.

[صفحه ۵۵۳]

آفتاب در آیینه (صد شعر از صد شاعر): ویژه دومین کنگره سراسری شعر ولایت و دانشجو، یادمان امام خمینی

به کوشش غلامحسین عمرانی، مهران مولا- هویزه.- تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، دفتر فرهنگ مقاومت، (چاپ اول): ۲۶۰.۱۳۷۸

ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۱۰۷ قطعه شعر در قالبهای غزل، قصیده، مثنوی، آزاد، دوبیتی، و رباعی است که در سوگ و یادمان امام خمینی (ره) و به مناسبت دومین «کنگره‌ی سراسری شعر ولایت و دانشجو» توسط ۱۰۱ شاعر و شاعره‌ی معاصر سروده شده‌اند. مضمون و مناسبت اشعار سروده شده، در بزرگداشت و سوگ امام خمینی (ره) است. در همین راستا، اشعار «لبیک یا خمینی» (از حسین اسرافیلی)، «سمفونی یاد»، (از صابر امامی)، «باورم شد که می‌آید» (از مجید حیاتی)، «طلوع نور و بهاران» (از سیاوش دیهیمی)، «آنگاه که امام آمد» (از حمید سبزواری) و «هجرت» (از علی معلم) دارای مصراعها و ابیاتی با مضمون دفاع مقدس هستند.

آن روزها رفتند... شعرهای ۷۸ – ۱۳۷۰

عبدالحسین رحمتی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۷۹ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل ۲۵ قطعه شعر در قالبهای غزل، مثنوی، آزاد و قصیده است که شاعر، آنها را در فاصله‌ی سالهای ۱۳۷۰ تا ۱۳۷۸ سروده است. مضمون بیشتر این اشعار، «شهید، شهادت، رزمندگان و دفاع مقدس» هستند. شاعر، قطعه شعرهایی را نیز برای اشخاص و مناسبتهای خاص سروده است؛ از جمله: «عطر سیب» برای شهید تندگویان، «شبی آرام رفتی...» برای شهید جعفر میرزایی که پس از یازده سال تابوتش به شهر آمد، «غریبانه» به یاد شهید غلامحسین محمدی، «بچه‌های بدرود...!» برای دلتنگیهای بعد از جنگ و برای بسیجیان، «مثنوی دلتنگی» تقدیم به رزمندگان لشکر یازده امیرالمؤمنین (ع) و قطعه شعر «می‌شناسمت ای مرد» تقدیم به جانبازان سرافراز میهن.

آن همیشه سبز، منظومه‌ای در رثای سردار سرلشکر پاسدار شهید حاج محمدابراهیم همت

سراینده: پرویز بیگی حبیب‌آبادی؛ ویراستار: محمدباقر شمسی‌پور.- تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۴۷ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران، ۵۴: مثنوی سرداران، ۷).

طراح روی جلد: م. مهاجر.

کتاب، منظومه‌ای در وصف شهید همت است. شاعر در آغاز سخن می‌گوید: «می‌خواهم از مردی بگویم که در اندازه‌های زمینی نمی‌گنجد، مردی که تنها به خدا می‌اندیشید، مردی که زمین برای او کوچک بود، مردی که بزرگ بود.» سپس شاعر با زبان شعر به شهیدان و دلاوری آنان اشاره می‌کند. حماسه‌هایی را که آنان در عملیاتهای مختلف خلق کرده‌اند، شرح می‌دهد و پس از آن به شهید همت می‌پردازد. از کودکی او می‌گوید؛ از زندگی، مبارزات با رژیم ستم‌شاهی و اخلاق، رفتار، شخصیت والا و انسانی شهید همت می‌سراید و احساسات خودش را در وصف این شیرمرد جبهه‌های نبرد به تصویر می‌کشد. دلاوری و رشادت شهید را در عملیات مختلف برمی‌شمارد و آنها را ارج می‌نهد و در سوگ شهادت او داد سخن می‌دهد. در انتهای کتاب، زندگینامه‌ی کوتاهی از شهید همت آورده شده و مسؤولیت‌های مختلف وی در دوران زندگی – از مسؤولیت ستاد تیپ محمد رسول‌الله (ص) تا فرماندهی لشکر محمد رسول‌الله (ص) – بیان شده است.

[صفحه ۵۵۴]

آوازخونی بی زبان: مجموعه شعر

کریم رجب‌زاده.- تهران: برگ، ۱۵۹.۱۳۶۹ ص.

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

کتاب «آوازخوانی بی‌زبان» سروده کریم رجب‌زاده شامل نه قطعه شعر کوتاه در مورد شهداست. تعدادی از اشعار در ارتباط با جنگ و برخی دیگر مربوط به قبل از انقلاب می‌باشند. قسمتی نیز تحت عنوان «دوبیتی‌های بهمن» در مورد ماه بهمن است. اشعار این کتاب در مورد عشق به معبود، جانفشانی در راه وی و از خودگذشتگی در راه وصال معبود می‌باشد. شاعر با زبان شعر به بیان احساسات خود در مورد شهدا، بیان عظمت روح آنان و فلسفه‌ی شهادت و عرفان و عشق و غم دوری از آنها و بیان احساسات اطرافیان در مورد این عزیزان پرداخته است.

آواز گلسنگ

فاطمه راکعی.- تهران: اطلاعات، (چاپ دوم): ۹۲.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۲۱۰۰ نسخه.

کتاب «آواز گلسنگ» حاوی چهل قطعه شعر در قالبهای شعر آزاد و غزل است که در مضامین متفاوتی سروده شده‌اند؛ از جمله: «عشق، عشق به معبود، افسانه شیرین، خاطره، شهید و شهادت و...». قطعه شعرهای «موسی» و «سحر باوران» برای آزادگان سرافراز جنگ تحمیلی، «روز مقدس»، برای هنرمندان متعهد انقلاب و «بسیج قلمها» در ارتباط با جنگ و شهیدان دفاع مقدس سروده شده‌اند. قطعه شعر «زن تاجیک» برای خواهران مسلمان تاجیک، قطعه شعر «صدای بیداری» با یاد دکتر علی شریعتی و قطعه شعر «گل آفتاب» برای امام خمینی (ره) سروده شده است.

آوازهای ایرانی: از شعرهای ۶۶ – ۱۳۵۴

فرامرز سلیمانی.- تهران: به نگار، ۲۱۳.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: مرتضی ممیز.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر آوازهای ایرانی.

آوازهای ایرانی دفتری است از شعرهایی که شاعر در سالهای ۱۳۵۴ تا ۱۳۶۶ سروده است و نگاهی است از نزدیک به درون زندگی در مناطق مختلف ایران و حاصل گشتن و زیستن در راههای دور و دراز وطن. ۶۲ قطعه شعر این دفتر در هجده بخش با مضامین: درآمد، نوا، شور، اهل هیچستان، گشت دشت دره‌ی دارآباد، هزار نگاه شگفت، گنبد فیروزه، تصویر جویان دلتنگ، بمباران رشت، موج، تنها یک پرنده، پناهگاه، تاراج، قصابی جنگل، مه، چهارگاه، خسوف و... سروده شده و مشتمل بر ۶۲ شعر از فرامرز سلیمانی است. در این مجموعه فقط شعر بمباران رشت به بیان جنگ شهرها پرداخته، در ارتباط با وقایع جنگ تحمیلی است.

آوازهای گل محمدی

به کوشش شیرینعلی گلمرادی.- تهران: فرهنگ گستر (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۰۴ ص.- (فرهنگ گستر؛ ۹۴: هنر و ادبیات پایداری، مجموعه شعر؛ ۲).

طراح روی جلد: سعیده بهارنیا.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Songs of Mohammady Flower

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی ۱۱۳ قطعه شعر، از ۷۴ شاعر و شاعره‌ی معاصر است که در قالب شعر آزاد درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند. مضامین این اشعار موارد زیر هستند: «آبادان، شهید، شهادت، شهیدان، خونین‌شهر،

[صفحه ۵۵۵]

خرمشهر، قصرشیرین و...». در پایان کتاب فهرستی از نام شاعران و عناوین اشعار کتاب به ترتیب الفبا ارائه شده است. از جمله اشعار می‌توان موارد زیر را برشمرد: «از صحابه‌ی عشق باستانی» (از حسین اسرافیلی، در سوگ شهید چمران)؛ «مینوی» (از عباس باقری، در سوگ سید مرتضی آوینی)؛ «سرخ و دلیر» (از ضیاءالدین ترابی، برای شهیدان گمنام)؛ «مرثیه‌ی اشک» (از مجتبی تونه‌ای، تقدیم به شهر مظلوم دزفول)؛ «فرزندان خورشیدی» (از پرویز حسینی، برای آزادگان)؛ «این یالهای آتش و خون» (از مجید زمانی اصل، به یاد هویزه)؛ «شاید هنوز» (از حمید شکارسری، به مادران شهدای مفقودالاثر)؛ «سمفونی خردل و سیانور» (از فاروق صفی‌زاده، به حلبچه شهید) و....

آوازهای واپسین

عبدالجبار کاکائی.- تهران: نشر همراه، ۹۱.۱۳۶۹ ص.- (دفتر شعر؛ ۲).

مندرجات: غزل‌ها؛ مثنوی‌ها؛ دوبیتی‌های پیوسته؛ ترکیب‌بند.

کتاب «آوازهای واپسین» با سخنان شاعر برای خودش (غزل‌ها) شروع و به حرفهای مردم از زبان شاعر ختم می‌شود. در بین آنها سخنانی وجود دارد است که هم از شاعر و هم از مردم است. تعداد غزل‌ها سی قطعه، مثنوی‌ها دو قطعه و دوبیتی‌های به هم پیوسته چهار قطعه است و یک ترکیب‌بند هم در آخر کتاب آمده است. قطعه شعر «حریم شهادت» به «خوبترین فرزندان میهن» تقدیم شده و «عقاب غیرت» وصف رزمندگان جان بر کف میهن اسلامی است. «رقص تیغ» در بیان شهادت‌طلبی ایثارگران و «بوی شکستن» در بیان غلبه‌ی ایثارگری است. علاوه بر این، قطعه‌های «سایه‌ی تیغ، آهنگ لاله‌ها، جامعه‌ی لاله، چراغ شهادت، واژه‌های سرد، رویش و پرواز و لنگر تردید» نیز - هر یک به سهم خود - در وصف صحنه‌هایی از جنگ تحمیلی و دفاع مقدس سروده شده‌اند.

آوای دریامردان

شعرهای علی باباچاهی.- تهران: عصر جدید، (چاپ دوم): ۱۱۸.۱۳۶۸ ص.

کتاب «آوای دریامردان» در چهار بخش مجزا تدوین شده است. قسمت اول با نام «آوای دریامردان» اشعار سروده شده طی سال ۶۰ تا ۶۴ را دربر می‌گیرد. از میان اشعار، «مهتاب منتظر» در مورد بمباران شهر بوشهر و احساس شاعر در این مورد است. قابل ذکر است

که در اشعار این بخش از فرهنگ و زبان بومی منطقه‌ی جنوب استفاده شده است. چند قطعه شعر دیگر این بخش نیز به شهادت، شهیدان و حماسه‌ی آنان ارتباط دارد. بخش دوم با نام «سوگ حماسه» اشعار سالهای ۵۷ تا ۵۹ را دربر می‌گیرد و مشخصا در مورد جبهه، شهادت، شهید، فلسفه‌ی شهادت و عروج عارفانه‌ی شهداست. از این میان می‌توان به قطعه اشعاری با نامهای «با ساکنان روز» برای مادران شهدا، «از دریادلی» تقدیمی به آنان که کمترین هدیه‌شان سر و جان بود و... اشاره کرد. شاعر به سبک شعر نو به بیان احساسات، عقاید و نکات ظریف در این مقوله پرداخته است. بخشهای غزل سروده‌ها و خاکستری‌ها، دوره‌ی زمانی قبل از انقلاب را دربر می‌گیرد و ارتباطی به جنگ و جبهه و دفاع مقدس ندارد.

آیه‌های زمینی آواز: منتخبی از سروده‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۲

کیومرث عباسی قصری؛ زیر نظر گروه شعر، واحد ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۹۸.۱۳۷۴ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Earthly Signs of the Song, A Collection of Poetry

این کتاب مجموعه‌ی نود قطعه شعر از سروده‌های کیومرث عباسی قصری (شاعری از شهر قصر شیرین در استان

[صفحه ۵۵۶]

کرمانشاه) در سالهای ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۲ است. این اشعار دربرگیرنده‌ی موضوعهای متفاوت چون: ائمه‌ی اطهار، اسیران، آزادگان، رزمندگان و مناسبتهای مختلف دیگر است. برای مثال، قطعه شعر «اسیر عشق دلش زین ترانه می‌گیرد» و «قربانیان عشق» به یاد اسیران سروده شده‌اند و قطعه شعر «عزم جزم...» برای رزمندگان. همچنین قطعه شعرهای «آخر فصل صبوری، چو ظفر شیرین است» برای آزادگان و «تشنه باید سوخت در این کربلای سوخته» درباره‌ی سرگذشت قصر شیرین در جنگ تحمیلی سروده شده‌اند.

آیه‌های عشق

تدوین بخش کتاب واحد تبلیغات و انتشارات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، ۱۳۶۸.

ص.- (دفتر اول شعر بسیج).

این مجموعه شعر که به مناسبت بزرگداشت دهمین سالگرد بسیج منتشر شده است، مشتمل بر ۵۱ قطعه شعر از ۲۱ شاعر می‌باشد. این اشعار که در ارتباط با ایثار و حماسه‌آفرینی رزمندگان بسیجی سروده شده‌اند، از شاعران بنامی چون: مهرداد اوستا، قیصر امین‌پور، اسرافیلی، پرویز بیگی حبیب‌آبادی، قزوه، عبدالجبار کاکایی و... می‌باشند. قطعه شعرهای «شهیدان راه عشق» از مهرداد اوستا و «غزل تماشا» از ساعد باقری نمونه‌هایی از اشعار این کتاب در مورد شهدای بسیجی است. موضوع تمامی این اشعار در ستایش فعالیت بسیجی‌ها در پاسداری از انقلاب، یاری رساندن به جبهه‌ها و حراست از مرزهای ایران اسلامی است.

آیینه‌های بی‌غبار: گزینه‌ای از اشعار سروده شده درباره دفاع مقدس (دفتر ۳)

[گردآورنـده: دفتر حفظ آثار و ارزشـهای دفاع مقدس].- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسـلامی، دفتر حفظ آثار و ارزشـهای دفاع مقدس با همکاری معاونت فرهنگی و تبلیغات ستاد کل نیروهای مسلح، ۱۳۷۲.

مقدس با همکاری معاونت فرهنگی و تبلیغات ستاد کل نیروهای مسلح، ۱۳۷۲.

بیست و یک، ۳۰۵ ص.

این کتاب که سومین جلد از مجموعه اشعار سروده شده درباره‌ی دفاع مقدس است، به مناسبت یازدهمین سالروز حماسه‌ی پرشکوه آزادی خرمشـهر گردآوری و منتشـر شده است. مجموعه اشعار این مجلد شامل ۱۱۰ قطعه شعر، سروده‌ی ۹۸ شاعر و شاعره‌ی ایران زمین است که در بین آنهـا شـاعرانی چون فـاطمه راکعی، مشـفق کاشـانی، موسوی گرمـارودی، سـیمیندخت وحیـدی و... به چشـم می‌خورند. محور موضوعی اشعار، «شهادت، لقاءالله، ایمان، ایثار، استقامت و پایمردی رزمندگان دلیر ایران اسلامی» است.

احساس سبز

به کوشش غلامرضا کاج.- دزفول: انجمن شعرا و نویسندگان؛ اداره کل آموزش و پرورش شهرستان دزفول، امور تربیتی، ۳۶.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه، سومین مجموعه شـعر از شاعران شهر دزفول است و به مناسبت هفته‌ی دفاع مقدس در سال ۱۳۷۵ منتشر شده است. در این مجموعه، ۴۹ قطعه شعر از ۲۵ شاعر گردآوری شده است. سـرایندگان این اشـعار، خود در صحنه‌های جنگ حضور داشته‌اند و همگام با رزمندگان جمهوری اسـلامی از دین و کشور خود دفاع کرده‌اند؛ شاهد گلوله‌باران مزدوران بعثی بوده‌اند و صدای انفجار موشـکهای نه متری را – که بارها سـکوت نیمه‌شب شهر را شکسته است – شنیده‌اند و هنوز از داغ شهیدان خود غمی دیرینه بر سینه دارند. این اشعار در رابطه با دفاع

[صفحه ۵۵۷]

مقدس سروده شده‌اند و در برخی از آنها اشاره‌ای به شهر دزفول و قربانیان بیگناه و مظلوم این شهر و به جبهه و جنگ شده است.

ارمغان آفتاب

جلال محمدی.- تهران: برگ، ۱۳۱.۱۳۷۰ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: غزل‌ها، مثنوی‌ها، چهارپاره‌ها

در بیشتر غزل‌هـا، مثنوی‌هـا و چهارپاره‌هـایی که در کتـاب «ارمغـان آفتاب» آمـده است، حماسه‌آفرینی‌های رزمنـدگان در جبهه‌های جنگ توصـیف و تحسـین شـده است. در غزل‌های «خیبرگشایان، برافروختگان، لذت زخم، دولت نور، بیرق سـرخ، بیعت، شـهیدان چمن، زخم‌نوشـان و...» از جانفشانی‌هـای جـان بر کفـان میهن و از شـهیدان جنـگ تحمیلی یـاد شـده است. در دو غزل «شوکران و حادثه» به پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ اشاره‌هایی شده و از پیام امام، در مصـرع: «شوکران خورده است در میخانه‌ی غم، پیر ما» یاد کرده

است. در یکی از چهارپاره‌ها، با عنوان «در کنار جاده‌ها» - به پـذیرش قطعنامه اشاره شـده و در دوبیتی‌ها و رباعی‌ها نیز یاد شـهیدان گرامی داشته شده است.

از آسمان سبز

سلمان هراتی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۷۵.۱۳۶۸ ص.

کتاب «از آسـمان سبز» حاوی ۵۸ قطعه شـعر است. بسـیاری از این اشـعار در ارتباط با شهیدان جنگ تحمیلی و ایثارگری و دلاوری آنهاست. شاعر، در این اثر، ایمان و اخلاص و عشق این دلاور مردان برای پیوستن به لقاءالله را به تصویر کشیده است. پشتیبانی مردم و کمـک آنها به جبهه‌های نبرد حق علیه باطل (که نشان‌دهنـده‌ی اوج ایثار آنهاست) نیز محور موضوعی بعضـی دیگر از این اشـعار است. ضـمنا اشـعاری با موضوعهایی چون احتکار، تبلیغات پوچ و توخالی ابرقدرتها، افغانسـتان و روسیه و برخی موارد دیگر در بین اشعار دیده می‌شود. در پایان کتاب، مجموعه‌ای از دوبیتی‌ها و رباعی‌ها به صورت مجموعه‌ای مجزا چاپ شده است.

از بهاران: مجموعه شعر

پروین جزایری.- تهران: کتاب مهناز، ۱۳۶۸.

۱۲۲ ص.- (کتاب مهناز؛ ۲).

در کتـاب «از بهـاران» قطعه شـعرهایی در ارتبـاط بـا جنـگ تحمیلی وجود دارد. از جمله: «بهاری برای شـکفتن» برای شـهرهایی که توسـط دشـمن بعثی بمبـاران شده‌انـد، «برای همراهـان» نویـدبخش بازسازی شـهرهای ویران شـده از جنگ و؛ در سوگ باغ» به یاد دانش‌آموزانی که در کلاسـهای درس با حملات موشـکی دشـمن به خاک و خون کشیده شدنـد شـعر «خطابی به خصم خرمشـهر» نوید می‌دهد که دلاوران وطن «سر هر خصم که اندیشه ویرانی ایران دارد» را بر خاک ذلت خواهند سود.

[صفحه ۵۵۸]

از تپش دریچه‌ها

سروده امیر عاملی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی حوزه هنری، ۸۸.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: مصطفی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Beating of Windows

کتـاب «از تپش دریچه‌هـا» حاوی چهل قطعه شـعر از «امیر عاملی» است و موضوعات مختلفی از جمله دفاع مقـدس را دربر می‌گیرد. اشـعار مرتبـط بـا دفـاع مقـدس و مسایـل مربـوط به آن، عبارتنـد از: «آزادگـان» (در مورد درخشـیدن آزادگـان در میهن اسـلامی و ایثارگری‌های آنان و این که نتوانسـتند به زیارت امام نایل گردند)، «غزل زخم» (در مورد شهدای دفاع مقدس و یاد آنان که همیشه باقی خواهـد مانـد)، «قله‌های دور» در مورد فرزنـدان شـهدای دفاع مقـدس) و «وسـعت پیشانی» (در مورد رشادت‌ها و ایثارگری‌های رزمندگان اسلام). دیگر اشعار مرتبط با دفاع مقدس عبارتند از: «باد، شتاب و غزل یاد).

از چشم اژدها

یوسفعلی میرشکاک.- تهران: مرکز فرهنگی و هنری اقبال، ۱۴۸.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: سهراب هادی.

کتاب، حاوی شصت و یک قطعه شعر است که شاعر، آنها را به برادرش حسین عسکری و رسول پردل تقدیم کرده است. مضامین اشعار متفاوت است. اشعاری که دفاع مقدس و مسائل مرتبط با آن موضوع اصلی آنهایند، عبارتند از: «باد اگر می گذرد» (در مورد وطن اسلامی ما ایران و لاله‌ای که بر سر مزار هر شهیدی روییده است) و «مرثیه» (در سوگ شهید شاهچراغی که توصیفی است از ابعاد شخصیتی این شهید بزرگوار). در پایان کتاب اشعار سروده شده در مورد کشورهای اردن، مصر و فلسطین به چاپ رسیده است.

از حنجره‌های شرقی، شعر شاعران حوزه‌های علمیه

به کوشش عبدالرضا رضایی‌نیا؛ زیر نظر گروه شعر واحد ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری (چاپ اول): ۱۳۷۳. [۱۹۲] ص.- (چهارمین کنگره شعر طلاب).

طراح روی جلد: صداقت جباری.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Oriental Voices: A Collection of Poerty

این مجموعه، حاوی اشعار شاعران حوزوی است که در چهارمین کنگره شعر طلاب «کنگره میلاد سبز» ارائه شده است. مجموعه، در دو فصل تنظیم شده است. در فصل اول، ۹۴ قطعه شعر و در فصل دوم، ۴۴ قطعه شعر به چاپ رسیده است. در میان سرایندگان اشعار، چند تن از طلاب افغانی نیز دیده می‌شوند. در بین اشعار چاپ شده، قطعه شعرهایی هم در رابطه با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران ارائه شده‌اند که قطعه شعرهای «غزل آتش، در آتش، به رنگ دریا، فتح خرمشهر، در ناگهانی از گل و لبخند، گلهای سجاده، ستاره و آرامش نقره‌ای» از آن جمله‌اند. آغازگر مجموعه، قطعه شعری از حضرت امام (ره) است و ترجمه‌ی قطعه شعری از یک شاعری عراقی نیز در بین اشعار به چشم می‌خورد.

از رزم، از پرواز، مجموعه شعر دفاع مقدس

گردآوری شورای شعر کنگره.- تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۸.

۲۸۸ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ مجموعه شعر؛ ۱۱).

[صفحه ۵۵۹]

طراح روی جلد: مصطفی گودرزی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، تعداد ۱۶۷ قطعه‌ی شعر برگزیده از برجسته‌ترین آثار ۱۵۵ شاعر (که اشعار آنها در کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران در سال ۱۳۷۷ ارائه شده)، به چاپ رسیده است. از جمله شعرا، می‌توان از شاعران زیر نام

برد: «حسین اسرافیلی، قیصر امین‌پور، مهرداد اوستا، پرویز بیگی حبیب‌آبادی، فاطمه راکعی، حمید سبزواری، محمدحسین شهریار، طاهره صفارزاده، قادر طهماسبی (فرید)، همایون علی‌دوستی، علی‌رضا قزوه، سپیده کاشانی، مشفق کاشانی (عباس کی‌منش)، عبدالجبار کاکایی، ثابت محمودی (سهیل)، جواد محقق (م. آتش)، نصرالله مردانی، یوسف‌علی میرشکاک، سلمان هراتی و...». اشعار، بر اساس الفبای نام خانوادگی سرایندگان و در موضوعات متعدد مربوط به جنگ تنظیم شده‌اند؛ مطالبی چون: «شهیدان، بسیجی، شهادت، مردان سپاه، خرمشهر، جانباز، سرباز وطن، معراج، صبر و خشم، شهید چمران و...».

از زبان یک یاغی

یوسفعلی میرشکاک.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۷۵ ص.

طراح روی جلد از: حسین خسروجردی.

کتاب «از زبان یک یاغی»، مجموعه‌ی ۶۴ قطعه شعر از اشعار یوسفعلی میرشکاک است که در فاصله‌ی سالهای ۱۳۶۲ تا ۱۳۶۹ سروده شده‌اند. موضوع این اشعار متفاوت است و پنج قطعه از آنها ارتباط روشنی با جنگ تحمیلی و شهیدان دارند که عبارتند از: «به یاد شهید سید محمد نژادغفار، در سرزنش شب، بسیج، جنگ و خرمشهر» یک قطعه از اشعار نیز در ارتباط با فلسطین است.

از زخم‌های آینه و چشم: از شعرهای ۶۶ تا ۶۸

ضیاءالدین ترابی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۶۹.۱۳۷۲ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Wounds from the Mirror and the Eye: A collection of poetry

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل هفت قطعه شعر آزاد است که از سال ۱۳۶۶ تا ۱۳۶۸ سروده شده‌اند. موضوع اشعار، «شهادت، شهیدان، دفاع از وطن، اهل بیت (ع) و...» است. در ابیات اشعار، کلماتی چون «لاله، شهادت، وطن، کوچ، سفر، عشق و خون و هجوم دشمن بر میهن» دیده می‌شوند. قطعه شعرهایی نیز درباره سیدالشهداء (ع) و ذوالجناح در مجموعه موجود است. شاعر در متعدد (درآمد) کتاب، شرح کوتاهی نیز در مورد موقعیت‌های الهام اشعار کتاب و بیان مضامین آنها آورده است.

از زمزمه تا فریاد

تألیف غلامرضا رحمدل.- [رشت]: دانشگاه گیلان، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۵۶ ص.- (انتشارات دانشگاه گیلان؛ ۱۲۲).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۵۶۰]

کتاب «از زمزمه تا فریاد» شامل ۴۶ قطعه از سروده‌های شاعر در قالبهای غزل، مثنوی، دوبیتی، قصیده و شعر آزاد است که در مورد

شهید، شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند. برخی از اشعار نیز به مناسبتهای خاص و برای شهدا سروده شده‌اند؛ از جمله: «خورشید آزادی» در شهادت اباعبدالله (ع)، «سندلیهای آتش و باران» برای دوازده پاسدار دلاور گیلانی شهدای ذهاب، «تا قله‌ی قیام ابوذر» تقدیم به معلم شهید دکتر شریعتی، «سپیده صادق» برای شهید صادق ترکاشوند، «منطق، آفتاب، رخسار سپید» تقدیم به پدر سه شهید، «فریاد چاک چاک» برای آزادگان، «آیینه‌ی فلق» تقدیم به فریاد توفنده‌ی امت، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.

از سنگر شعر در جبهه جنگ

تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، ۱۱۹.۱۳۶۳ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت هفته‌ی جنگ منتشر شده است.

این مجموعه منتخب ده قطعه شعر از میان آثار شاعرانی است که در زمینه‌ی جنگ شعرهایی سروده‌اند. این اشعار با خطی خوش خطاطی شده‌اند. سرایندگان اشعار عبارتند از:؛ حسین اسرافیلی، مهرداد اوستا، حمید سبزواری، محمود شاهرخی، سید محمدحسین شهریار، عباس کی‌منش (مشفق کاشانی)، علی معلم، عبدالرضا ملکیان، علی موسوی گرمارودی و سیمیندخت وحیدی». عناوین اشعار هم به ترتیب عبارتند از: «خرمشهر، توفان سواران، فتح‌نامه، سنگر پیکار، غرید محشر، جنگ، به سوگ لاله، جبهه در جبهه، شهید چارمردان و پیری دلاور است مرا رهبر». قطعه شعر اخیر (از خانم سیمیندخت وحیدی) در وصف حضرت امام (ره) و هدایت و رهبری ایشان در دوران انقلاب و در جنگ تحمیلی سروده شده است.

از شرنگ و شهد

امیر برزگر (خراسانی).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، ۱۴۴.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: حبیب‌الله صادقی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: on Venom and Nectar

بالای عنوان: مجموعه شعر.

کتاب حاضر حاوی پنجاه و دو قطعه شعر با مضامین مختلف است. سه قطعه شعر به چاپ رسیده در این کتاب به دفاع مقدس مربوط می‌شود که عبارتند از: «تکبیر خون‌آلود»: این شعر به مناسبت حمله‌ی ناجوانمردانه نیروی هوایی دولت بعث عراق به شهر بانه و کشتار مردم بهبهان در سال ۱۳۶۳ سروده شده است.

«حدیث معراج خاک»: در مورد رشادت‌های رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل است.

«دار سبز انا الحق»: به سیر پیروزی انقلاب و شروع جنگ و شهدای دفاع مقدس پرداخته است.

دیگر موضوعهای شعرهای این کتاب عبارتند از: حضرت محمد (ص)، عید سعید غدیر و حضرت علی (ع).

از طراوت سرخ: مجموعه اشعار یازدهمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس، تهران، خرداد ۱۳۸۱

به کوشش دبیرخانه کنگره شعر دفاع مقدس و شورای شعر بنیاد.- تهران: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس، معاونت ادبیات و انتشارات، ۱۳۸۱.

[صفحه ۵۶۱]

۱۶۸ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۱۱).

عنوان روی جلد: اشعار برگزیده یازدهمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل ۱۱۵ قطعه، از ۷۴ شاعر و شاعره‌ی معاصر است که در قالبهای غزل، دوبیتی، رباعی و شعر آزاد، با مضامین شهر، شهادت، جانبازان، آزادگان، بسیجی‌ها، دفاع مقدس و موضوعهای مشابه سروده و در یازدهمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس ارائه شده‌اند. از جمله می‌توان اشعار را نام برد: «عطر شلمچه» (تقدیم به شهید فاضل کسمایی، از احسان پرسا)؛ «شفاعت» (تقدیم به جانبازان، از مینا حدادایرانی)؛ «آشنای سجاده» (تقدیم به همسر شهید مسعود امیری، از منیره درخشنده)؛ «مویه‌آرام» (تقدیم به مادر شهید، از نرگس ریگی‌نژاد)؛ «سه تا پرنده» (تقدیم به خانم پناهی، مادر سه شهید، از مهدی زارعی)؛ «سالگرد شهیدان» (به جانبازان شیمیایی، از مرضیه موفق شورچه) و....

از گلوی کوچک رود: مجموعه شعر، برگزیده شعرهای ۷۰ – ۶۵

مصطفی علی‌پور.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۲۸.۱۳۷۲ ص.

طراح روی جلد: ایرج اسکندری.

کتاب «از گلوی کوچک رود» برگزیده‌ی شعرهای سالهای ۶۵ – ۷۰ شاعر معاصر، «مصطفی علی‌پور» است. بیشتر اشعار این کتاب در قالب شعر نو سروده شده است. تعدادی رباعی و دوبیتی هم در کتاب آمده است. در هر بخش، تعدادی از اشعار مربوط به دفاع مقدس هستند؛ برای نمونه از بین شعرهای نو، «شب، صدا، آینه» در ستایش رزمندگان دفاع مقدس و شهدای جنگ تحمیلی است؛ «شب بیشه»، رزمندگان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و عظمت و رشادت و دلاوری‌های آنان را به تصویر می‌کشد و «باران که می‌بارد»، یادی است از شهدای دفاع مقدس که نام آنها همیشه زنده خواهد ماند. در بخش رباعی‌ها «از گل سرخ» به شهدای دفاع مقدس و در بخش دوبیتی‌ها، «فقط خاکستر» تشریح تشییع جنازه‌ی شهید و عروج او به ملکوت است.

از نخلستان تا خیابان: مجموعه شعر

علیرضا قزوه.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۴۲.۱۳۷۶ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: شعر؛ ۴).

شمارگان: ۳۴۰۰ نسخه.

این کتاب قبلا در سال ۱۳۶۹ توسط نشر همراه و در سال ۱۳۷۶ توسط سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، به چاپ رسیده است. این کتاب مجموعه اشعاری است که علیرضا قزوه در وصف شهیدان و رزمندگان سروده است. کتاب، شامل بخشهای مختلفی – مرکب از غزل‌ها، دوبیتی‌ها، رباعی‌ها، مثنوی شرمساری و نوسروده‌ها – است. قسمت اخیر، به فرهنگ پس از جنگ و تهاجم فرهنگی دشمن اشاره می‌کند.

از نسل پرستوها

محمود شریفی (کمیل کاشانی).- تهران: شمس اردهال، (چاپ اول): ۸۰.۱۳۸۰ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

[صفحه ۵۶۲]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل نوزده قطعه شعر است که در قالبهای غزل، قصیده، مثنوی، دوبیتی و مسمط سروده شده‌اند. اشعار سروده شده، درباره‌ی شهیدان و دفاع مقدس هستند. برخی از اشعار به مناسبتها و یا برای تقدیم به اشخاص خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «اما دیر کردند...» تقدیم به مفقودالاثرها، «از سفر بازآمدند» به بهانه‌ی بازگشت هزار کبوتر عاشق به وطن، «شب سور خمپاره» بر اساس خاطره‌ای از شب عملیات کربلای پنج، «فرزند روح‌الله» تقدیم به روح بلند شهیدان گمنام وطن، «دشت شقایق» به یاد شهیدان شلمچه، «داغ فلسطین» برای شهیدان فلسطین، «دور گلوله» برای روز دانش‌آموز، «چشم بگشای» تقدیم به امام شهیدان «نوجوان فهیمده» برای شهید محمدحسین فهمیده.

از نگاه آیینه‌ها، مجموع شعر دفاع مقدس (شعر بانوان)

به کوشش سیمیندخت وحیدی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۷. ۱۴۸ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۹).

این کتاب حاوی ۸۳ قطعه شعر از چهل شاعره‌ی معاصر کشور ایران درباره‌ی دفاع مقدس است. در ابتدای کتاب فرازهایی از فرمایشات رهبر کبیر انقلاب اسلامی حضرت امام خمینی (ره) خطاب به زنان میهن اسلامی در تاریخ ۱۱ / ۱۲ / ۱۳۶۴ به چاپ رسیده است. در این پیام توصیه شده است که زنان باید در سنگر پشت جبهه به کمک رزمندگان خط مقدم بروند. از جمله شاعرانی که اشعار آنها در این مجموعه به چاپ رسیده است می‌توان از خانمها: محبوبه بزم‌آرا، طیبه ثابت، منیژه درتومیان، فاطمه راکعی، طاهره رنجبر، طاهره صفارزاده، زیبا طاهریان، سپیده کاشانی و...» نام برد. اشعاری درباره‌ی «سردار احمد زارعی، شهیدان نیروی دریایی، بسیجیان و ارزش بسیجی، شهید آوینی، شهدای فاجعه‌ی سرنگون شدن هواپیمای جمهوری اسلامی توسط ناو جنگی آمریکا، پدران شهید داده، شهید حاج‌ابراهیم همت و شهیدان بی‌مزار»، در این مجموعه موجود است.

اشارات اشک: مجموعه شعر

محمدرضا سهرابی‌نژاد.- تهران: برگ، ۱۲۳.۱۳۶۹ ص.

این کتاب گزیده اشعاری است که محمدرضا سهرابی‌نژاد (م. پاییز)، قبل و بعد از انقلاب اسلامی سروده است. اشعار برگزیده شده، در سه فصل تنظیم شده‌اند. فصل اول، قطعات (شامل ۲۳ قطعه) فصل دوم، رباعی (شامل ۵۸ رباعی) و فصل سوم دفتر دوبیتی (شامل ۸۴ دوبیتی) است. تعدادی از این اشعار در مناسبت‌های مختلف و به یاد شهدای انقلاب و جنگ تحمیلی سروده شده‌اند.

اشک فانوس

همایون علیدوستی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۱۲.۱۳۶۸ ص.

طرح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

کتاب «اشک فانوس» در سه بخش تنظیم شده است. بخش اول، حاوی ۴۲ قطعه غزل و مثنوی بخش دوم شعر نو و بخش سوم، ۲۲ قطعه شعر در قالب، رباعی می‌باشد. در هر بخش، اشعاری در ارتباط با دفاع مقدس موجود است، از جمله، در بخش اول، «لاله‌ی باغ حسین» در مدح شهدای دفاع مقدس؛ «در سوگ فاتحان سپیده» تصویری از ایثارگری‌های شهدای دفاع مقدس؛ «حسرت پرواز» درباره‌ی مقام دلاورمردان جبهه‌های حق علیه باطل؛ «همزاد

[صفحه ۵۶۳]

آفتاب» درباره‌ی وطن عزیزمان ایران و حماسه‌آفرینی‌های رزمندگان ایرانی؛ «خورشید زادگان» درخصوص جاوید ماندن نام شهدای دفاع مقدس است. در بخش شعر نو، قطعه شعری به نام «مظلوم سرفراز» به یاد سردار بزرگ اسلام شهید مصطفی چمران سروده شده است. در بخش رباعی‌ها «جنگ و وصال حق، برای شهید، سرباز وطن و چهره‌ی شفق» در ارتباط با دفاع مقدس هستند.

افطار در عاشورا: مجموعه شعر

عباس باقری.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، انجمن شعر و ادب استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۰۵ ص. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۵۸ قطعه شعر در قالبهای شعر آزاد، رباعی و دوبیتی است که درباره‌ی «دفاع مقدس، شهید، شهادت و وطن» و برخی نیز به مناسبتهای خاص سروده شده‌اند؛ از جمله: «شکوفه‌ی پاییز» در سوگ شهدای میدان ژاله، «به لاله‌زار شهیدان» به هنگام آزادی جمعی از زندانیان سیاسی، «آن چشمهای کربلابین» به یاد شهدای دانشجو، «شلمچه» به یاد شهید حسین عالی، «تشنه» به یاد شهدای عملیات مهران، «نافه‌ی خون» به یاد اولین بمباران هوایی دشمن، «آتش به دیده‌بانی دریا» به یاد عملیات خیبر، «ضریح باغی» به یاد سرگرد شهید حسین خزاعی، «تقوای سرخ» به یاد شهید مصطفی چمران، «میزبان کمیل و قرآن» به یاد شهدای شلمچه، «در سایه‌ی خون» برای خرمشهر قهرمان، «آزاده» برای آزادگان سرافراز، شعری به یاد شهید سید محمد هاشمی و «جانباز» به یاد جانبازان میهن.

افقهای خیس: گزیده‌ی شعرهای سال‌های ۱۳۶۸ – ۱۳۷۱

حمیدرضا اکبری (شروه): تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری. ۱۳۷۳.

۵۶ ص.- (گروه شعر واحد ادبیات).

طراح روی جلد: حسین یاقوتی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Wet Horizons: A Collection Of poetry

«افقهای خیس» گزیده‌ای از اشعار حمیدرضا اکبری (شروه) شاعر جوان خوزستانی است که بیشتر آنها در مطبوعات کشور به چاپ رسیده‌اند. اشعار در قالب شعر نو سروده شده‌اند. اشعار در ارتباط با شهیدان، شهادت، ایثار، مقاومت و عروج عارفانه، شهدای

گرامی است. برای مثال، قطعه شعر «جنوب» به یاد گلهای پرپر جنوب، «در ملت قای عشق» برای تقدیم به شهید چمران، «سبز» به یاد شهیـد شیـخ عباس شیرازی و «در شوکت سحر» به یاد شهید کاوه سروده شده است. در این اشعار، شاعر با بیانی ساده و روان به ارائه‌ی احساسات و عقایـد خود، به نکات ظریف و به یاد مانـدنی اشاره کرده است. در این مجموعه چنـد قطعه شعر نیز وجود دارد که به دفاع مقدس ارتباط ندارد.

الله اکبر، ندای برتر

حبیب چایچیان «حسان».- تهران: امیرکبیر، ۱۱۶.۱۳۶۶ ص.

در مجموعه شعر «الله‌اکبر، ندای برتر» غزل‌هایی در ارتباط با جنگ تحمیلی وجود دارد که از آن جمله‌اند: «یاران انقلاب، پاسداران و کاروان حج جانبازان». یک ترکیب‌بند با عنوان «هفته‌ی جنگ» و چند دوبیتی و یک سرود درباره‌ی جنگ هم در این مجموعه به چشم می‌خورد. مصرعی از یک دوبیتی چنین است: جنگ ایران، حمایت از قرآن / جنگ دشمن، جنایت و ننگ است.

[صفحه ۵۶۴]

امام حماسه‌ای دیگر: مجموعه شعر

مهرداد اوستا.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۲۰۵.۱۳۶۹ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

عناوین اشعاری که در ارتباط با دفاع مقـدس در این کتاب آمـده است، عبارتند از: «حماسه‌ی گلرنگ؛ مرثیتی در سوگ شـهیدان؛ شهیدستان آزادی؛ حماسه‌ی شهید؛ سرود آفتاب؛ حماسه‌ی پیروزی خون بر شمشیر، در سوگ شهیدان اسلام، صدر شهادت، طوفان سواران، تو ای ایزدی نور ایمـان مـا و ای هر کجـا آواره». قطعه شـعر «آفتـاب» نیز که در این کتـاب آمـده است، در رابطه بـا خفقان دوران ستم شاهی سروده شده است. «حماسه‌ی پیروزی خون بر شمشیر» در هنگام فتح بستان سروده شده است (زمانی که سراینده و به همراه چند تن دیگر از شاعران برای دیداری از لشکریان اسلام و شادباش پیروزی آنان رفته بودند).

اندوه زن بودن

دفتری از شعرهای خاطره حجازی.- تهران: روشنگران، (چاپ دوم): ۱۳۷۱.

۸۳ صفحه.

شمارگان: ۳۰۰۰ جلد.

کتاب «اندوه زن بودن» (شامل ۳۴ قطعه شعر در قالب اشعار آزاد) سروده‌ی «خاطره حجازی» است. قطعه شعر «چه خوشبختی تو!» به کودکان خردسال مـدرسه‌ی استثنایی بروجرد (که در بمباران شـهید شدند) هدیه شده است؛ «در خود چیزی به نام وطن بساز» برای این سروده شـده است؛ «اجـاق داغ» برای مـادران شـهدای جنگ است؛ «های...» برای سیامک؛ «خلیـج من» و «سـرزمین من» که در بخش مجموعه‌ی جنگ این دفتر آمده است، درباره‌ی شهدا، وطن و دفاع مقدس سروده شده‌اند.

اندوه من از فلسطین تا حلبچه

محمدعلی صفاریان‌پور «شرار».- [تهران]: دبیر، (چاپ اول): ۱۷۱.۱۳۷۰ ص.

طراح روی جلد: فاطمه مشهدی رستم.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب به «کودکان کرد عراقی پرپر شده» تقدیم شده است.

این کتاب، حاوی هشت قطعه شعر بلند در قالب شعر آزاد است. از میان اشعار، قطعه شعر «حلبچه» درباره‌ی بمباران شیمیایی شهر حلبچه و کشته شدن کودکان و زنان و مردان بی‌دفاع، قطعه شعر «گریز سیاه» به مناسبت کوچ مردم زجردیده‌ی کردستان عراق بر اثر بمبارانهای رژیم بعثی، قطعه شعر «شبروان وادی حیرت» برای کودکان و زنان کرد عراقی که در کوهستانهای شمالی عراق جان سپردند و قطعه شعر «پرستوهای خونین‌بال» به مناسبت حمله‌ی ارتش عراق (در بهار سال ۱۳۷۰) به شمال عراق و کشته شدن مردم غیرنظامی و بی‌گناه سروده شده‌اند.

اندیشه‌های زخمی: مجموعه شعر

حسین صفاری‌دوست.- تهران: نگاه، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۲۰۵ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شمال ۱۳۷ قطعه شعر است که درباره‌ی مسائل مختلفی سروده شده‌اند. اشعار «تبار سبز حماسه»،

[صفحه ۵۶۵]

«میلاد زیستن»، «واژه‌های مرگ»، «حماسه‌ی آتش»، «شرق عبوس»، «فصل قناعت»، «دستمال غصه‌ها»، «کسوف بی‌خون»، «مردان آفاق» و «چهل هجای عمر» در ارتباط با دفاع مقدس هستند. شاعر درخصوص مسائل اجتماعی، شکایت از زمانه و اوضاع و روابط مردم با یکدیگر نیز اشعاری سروده است؛ از جمله: «قبیله‌ی اشک، نافرمانی زمان، مثلث تهمت و...». بعضی از اشعار نیز درباره‌ی تشنگی و جفای به اهل بیت (ع) و سرور شهیدان امام حسین (ع) هستند.

اهتزاز پیشانی

به کوشش شیرینعلی گلمرادی؛ ویراستار ثریا جهانبانی.- تهران: نیروی مقاومت بسیج، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۰۲ ص.- (مجموعه شعر بسیج؛ ۲).

طراح روی جلد: امیر عبدالحسینی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

به مناسبت یکصدمین سالگرد تولد امام خمینی (ره) و گرامی‌داشت هفته مبارک بسیج به یاد امیر شهید علی صیاد شیرازی.

کتاب حاضر شامل ۵۳ قطعه شعر آزاد از ۶۹ شاعر و شاعره‌ی معاصر است که درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند. تنظیم اشعار بر

اساس نام خانوادگی شاعران است. اشعار به مناسبتهای خاص و برای اشخاص و شهدا سروده شده‌اند؛ از جمله: «من و یک نگاه زخمی»، محسن آزرم، به یاد شهید آوینی؛ «از بیشه»، نادر احمدی، به یاد احمدی زارعی؛ «گونه‌های آفتاب»، عبدالوهاب احمدی دشتی، به بسیجیان؛ «هنوز تو را می‌بینم»، صابر امامی، به یاد بسیجی عادل امامی؛ «به رنگ دریا»، محمد حسینی، به خاطر غواص شهید سید محمد موسوی؛ «رها در عرش»، عبدالحمید رحمانیان، تقدیم به شهید جواد تندگویان؛ «سرود جبریل»، مجبوبه زارعی، تقدیم به بسیجیان (تحت تأثیر فیلم از کرخه تا راین)؛ «مشهد ما»، حمید سبزواری، به یاد بهروز مرادی؛ «غزل تماشایی» علیرضا قزوه، به یاد مفقودالاثر سیدحسین طباطبایی و...

این همه یوسف: منظومه‌ای در رثای سردار سرلشکر پاسدار شهید یوسف کلاهدوز

علیرضا قزوه؛ ویراستار محمدباقر شمسی‌پور.- کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

۵۶ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاهی و سی و شش هزار شهید استان تهران؛ ۴۹؛ مثنوی سرداران؛ ۲). طراح جلد: م. مهاجر.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب شامل یک مثنوی بلند در سوگ سردار سرلشکر پاسدار شهید یوسف کلاهدوز؛ خلاصه‌ای از زندگینامه وی و قطعه‌ای ادبی با نام «در حسرت آن صبح تماشایی» است. در متن اشعار و قطعه ادبی مطالبی درباره شهدا و مناطق عملیاتی بیان شده است. از جمله شهیدانی که از آن‌ها نام برده شده است، می‌توان اسامی زیر را ذکر کرد: حاج‌حسین خرازی، حجت‌الاسلام نوری صفا؛ حاج محمدابراهیم همت؛ حجت‌الاسلام عبدالله میثمی؛ دکتر مصطفی چمران؛ محمد بروجردی؛ سید محمد جهان‌آرا؛ حسن باقری (افشردی)؛ مهدی باکری؛ مهدی زین‌الدین؛ حسین علم‌الهدی؛ مجید بقایی؛ حسین فهمیده و.... بنابر زندگینامه شهید، او متولد سال ۱۳۲۵ و فارغ‌التحصیل دانشکده افسری بود. وی در دوران خدمتش در سپاه مسؤولیت اطلاعات، ریاست ستاد مرکزی و قائم‌مقامی فرماندهی کل سپاه را بر عهده داشت و در روز ۷ مهرماه ۱۳۶۰ در سانحه غم‌بار هوایی شهید شد.

[صفحه ۵۶۶]

با پرستوها، منظومه‌ای بلند و فولکوریک

از نظام عباسی طالقانی (شروین).- [تهران]: شبانه، ۱۳۷۷.

۳۰ ص.

هشت سال دفاع مقدس در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران خاطره‌ای فراموش‌نشدنی است. در این دفتر - که به صورت منظومه‌ای بلند در قالب مثنوی ارائه شده است - دفاع از میهن، ایثار جان در راه حفظ و حراست میهن و رشادت و شهادت به صورت قصه‌ای شعرگونه (با بیان فولکوریک) تصویر شده و دارای واژگانی سمبلیک و نمادین است. کتاب مذکور به خانواده‌ی شهدا و مفقودین جنگ تحمیلی تقدیم شده است.

باران اخم: گزینه شعر جنگ

علی موسوی گرمارودی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، ۱۳۷۳.
۶۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: گزینه شعر جنگ؛ ۱۴).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Rain of Frown
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب، شامل شانزده قطعه شعر از علی موسوی گرمارودی در ارتباط با دفاع مقدس است؛ به نامهای: «۱- مرگ سرخ؛ ۲- شهید چهارمردان؛ ۳- دشت شهیدان؛ ۴- دایره‌ی مهر؛ ۵- شهر شهید ما، هویزه؛ ۶- خرمشهر؛ ۷- اما چگونه زیستن؛ ۸- برخیز واژه‌ای پیدا کن؛ ۹- خیالهای قطبی؛ ۱۰- ای کاش؛ ۱۱- دریغ تنهایی انسان؛ ۱۲- مرد سلام و عشق و مسلسل؛ ۱۳- باران اخم؛ ۱۴- شهید نیشابور؛ ۱۵- از شهاب تا کهکشان؛ ۱۶- الا ـ ای قمری گلگون تیر عشق». شاعر این اشعار را در وصف شجاعت، کفرستیزی، جنگاوری، دلاوری و نهایتا شهادت رزمندگان اسلام سروده است.

باران عشق: مجموعه شعر

محمد زارع.- قم: سلسله، (چاپ اول): ۱۳۷۹.
۷۹ ص.: عکس.
طراح روی جلد: آل‌یاسین.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل ۳۷ قطعه شعر در قالبهای غزل، قصیده، مثنوی، چهارپاره، رباعی و شعر آزاد است. از بین اشعار کتاب، قطعه شعرهای «یا شهیدان، گلزار شهیدان، روزهای حماسه و خون، یاد یاران، برای شهید فهمیده، شاهدان بسیجی و آی بسیجی» در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده‌اند. در پایان کتاب نیز قطعه‌ی ادبی «پایان عشق» (به صورت آمیخته‌ای از نثر و نظم) در شهادت عباس شریفی – که در شلمچه به شهادت رسیده – همراه با تصویری از وی به چاپ رسیده است.

بازوان مولایی: مجموعه شعر جنگ

مجموعه شعر جنگ / مرتضی امیری اسفندقد.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۳.
۷۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: گزینه شعر جنگ؛ ۱۷).
شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Molai Arms

[صفحه ۵۶۷]

مندرجات: بازوان مولایی؛ شهر حماسه؛ شب و رویایی که نیست؛ خوشه خشم؛ کلاف کور؛ چراغ اشک؛ پاییز؛ جای ابهام؛ سر شکسته؛ روح اهورایی؛ غریب.
کتاب «بازوان مولایی» حاوی مجموعه اشعاری در خصوص جنگ و جبهه، شهیدان و خونین‌شهر، شهر حماسه‌ساز و قهرمان‌پرور است: شهری که زمانی عروس شهرهای ایران بود و اکنون شهری است که خاکش با خون هزاران شهید گمنام رنگین و عطرآگین

شـده است. اشـعار این کتاب در مورد شـهیدانی است که به سـبب عشق به همسـر و فرزند و علائق دنیوی بار مسـئولیت را از شانه‌ی خود بر زمین نگذاشتند و با ایثار جان خود از دین و ایمان و شرف خود دفاع کردند و اوراق زرینی بر برگهای تاریخ آن افزودند.

با شقایق‌ها، برادر (مجموعه اشعار جانبازان شاعر)

بـه کوشــش عبـاس براتی‌پـور.- تهران: بنیـاد مستضـعفان و جانبـازان انقلاـب اسـلامی، معـاونت فرهنگی، اجتمـاعی و هنری، بخش جانبازان، اداره کل امور هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۶۰ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سالگرد میلاد حضرت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سالگرد میلاد حضرت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

این کتاب نخستین مجموعه اشعار شعرای جانباز و حاوی گزیده‌ی اشعار پنجاه تن از شعرای جانباز است. پنج غزل آغازین کتاب، از آیت‌الله خامنه‌ای است. اشـعار دیگر نظم الفبایی نام خانوادگی سـرایندگان را دارنـد. در کنار اسامی شاعران جانباز، درصد معلولیت جسـمی، همراه نـام شـهر محل سـکونت آنها آمـده است. اشـعار زیر از جمله اشـعار مربوط به دفاع مقـدس در این مجموعه هسـتند: «عرصه‌ی شـقایق‌فام»، از آیت‌الله خامنه‌ای، به مناسـبت زیارت مشـهد شـلمچه در ایام عیـد نوروز و عیـد قربان؛ «رنگ غم»، از اصـغر اعتصامی، درباره‌ی مفقودان دفاع مقدس؛ «دریا به دریا»، تقدیم به آزاده علی‌اکبر ابوترابی و «شـمع آتش‌زاد» از محمدعلی حضرتی، به جانباز شـهید صادق انبارلویی؛ «مسیح کردسـتان»، از احمد زینی‌وند مقدم، به سـردار شـهید محمد بروجردی؛ «نخلهای تناور»، از عبدالجبار کاکایی، تقدیم به مردم خرمشهر؛ «دیدار»، از رافع موسوی بهار، تقدیم به شهدایی که سالها مفقود بودند و....

باغ آبی، انتخابی از سروده‌های ۵۵ تا ۷۰

جلیل واقع‌طلب.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، (چاپ اول): ۷۶.۱۳۷۵ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر باغ آبی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Blue Garden: A Collection of Poetry

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

کتـاب «باغ آبی» مجموعه‌ای است از ۴۵ قطعه شـعر از اشـعار آقای جلیل واقع‌طلب که در فاصـله‌ی سالهای ۱۳۵۵ الی ۱۳۷۰ سروده شده‌اند. کتاب در سه قسـمت «غزل، مثنوی و رباعی» تنظیم شده است. بخش غزل‌ها قسمت عمده‌ی کتاب را دربر می‌گیرد. تعدادی از این اشـعار در ارتباط با دفاع مقدس هسـتند که از میان آنها می‌توان به قطعه شـعرهای زیر اشاره کرد: «دقایق سرخ» که به مناسبت انتشار کتاب «فرشته بفرستید» نوشـته‌ی عبدالرضا رضایی‌نیا سـروده شده است؛ «در مسلخ عشق» که در مورد عشق به شهادت سروده شده و «سینه سرخان» که قطعه شعری بلند در وصف دلاوری رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل می‌باشد.

[صفحه ۵۶۸]

باغ‌های نارون، مجموعه غزل

مرتضی نوربخش.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۵.

۸۰ ص.

این کتاب مجموعه‌ای است مشتمل بر ۳۷ غزل، که درباره‌ی انقلاب و جبهه و جنگ و موشکباران سروده شده‌اند. غزل «طلایه‌دار» در مورد قیام و دفاع مردم ایران و ستایش از آن است و «عهد با عشق»، (که شاعر آن را با جمله‌ی «به یاد مظلومیت مردم میهنم در شبهای موشکباران» آغاز کرده است) قطعه شعری است غمگینانه در ارتباط با مظلومیت و مصائب زیر آوار ماندگان و قربانیان موشکباران شهرهای ایران. بسیاری از غزل‌های این مجموعه در مورد انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و شهدا هستند.

بال‌های سرخ، مجموعه‌ی شعر

[گردآوری] معاونت فرهنگی، هنری، اجتماعی، بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، هنری و اجتماعی؛ مؤسسه نشر هنر اسلامی؛ مؤسسه تحقیقاتی و انتشاراتی نور، ۱۳۷۱.

۸۴ ص.

طراح و صفحه‌آرا: قربان محمدی.

بنا به نوشته‌ی متعدد کتاب، «اشعاری که در این مجموعه ارائه شده، عرض ارادتی است از سوی شاعران به جانبازان عزیز؛ گرچه سزاوار آنان نمی‌باشد و اگر در برخی از این سروده‌ها صراحتا به نام جانبازان اشاره نشده، اما بیانگر اوصاف آن حق‌پرستان است». اشعار زیر نمونه‌هایی از اشعار مرتبط با دفاع مقدس و جانبازان هستند: «آیین جانبازان (مشفق کاشانی)؛ در حرم وصال (محمد خلیل جمالی)؛ در حریم راز (محمود شاهرخی) در فتوت عشق (قادر طهماسبی، فرید)؛ راز (حمدالله رجایی بهبهانی)؛ مظهر عشق (صادق سلیمان‌نژاد)؛ پرنده‌ی شوق (سیاوش ویسی)، نجوای جانباز با حضرت بقیهٔالله (عج) (حمید سبزواری)؛ شهیدان زنده (مشفق کاشانی)؛ داغ هجران (سلمان هراتی) و بسیاری دیگر».

با همین واژه‌های معمولی، ۷۲ – ۱۳۶۸

صادق رحمانی.- تهران: مؤسسه فرهنگی محراب اندیشه، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۹۶ ص.- (دفتر آینه – شعر؛ ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: With These Simple Words

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۷۱ قطعه شعر در قالبهای غزل، شعر آزاد، دوبیتی و رباعی است که درباره‌ی موضوعهای متعددی چون: «مدح و ثنای اهل بیت (ع)، امام خمینی (ره) و سوگ وی، مردم افغانستان، عشق و عرفان و...» سروده شده‌اند. شاعر، اشعار خویش را در پنج بخش مجزا با عناوین: «سمت صمیمانه‌ی حیات»، «زخم هزار آواز»، «دو دسته اشک»، «از کوچه‌ی تماشا» و «یک بغل ترانه» ارائه کرده است و در بعضی از اشعار، از ابیات شعرای دیگر (چون: سهراب سپهری) نیز وام گرفته است. قطعه شعرهای «بر بال نسیم» و «کوچه‌ی سحر» دارای مضمون دفاع مقدس بوده، برای شهیدان سروده شده‌اند.

بذر خون: مجموعه شعر

اثر ابوعلی محمدجعفر میرزا عبدالله بزاز متخلص به رهرو؛ به کوشش فرج‌الله مرتضوی؛ خط: باقر باقری.- تهران: دفتر مسجد نبی‌اکرم (ص)، (چاپ اول): ۱۳۶۴.

ت، ۸۹ ص.: مصور.

مندرجات: متعدد؛ غزلیات؛ مثنویات؛ دوبیتی‌ها؛ قطعات؛ رباعیات؛ چند سرود؛ شعر معاصر و سیاه مشق.

در این کتاب، اشعار متعددی در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده‌اند؛ از جمله؛ «واژه‌های سرخ» درباره‌ی شهدای دفاع مقدس؛ «خلوت یاران» و «رزمندگان» در مورد دلاوری و رشادت رزمندگان اسلام؛ قطعه شعری به یاد «شهید ایوب اصلاحی» که به این شهید تقدیم شده است؛ «پیچک» جهت سردار رشید اسلام شهید غلامعلی پیچک؛ «خروش» درباره‌ی جانبازان؛ «کربلا می‌خواندم» مقایسه‌ای بین کربلا و جبهه‌های ایران؛ «هجرت گل» در سوگ شهدای دفاع مقدس؛ «صبح، ظهر» در مورد پیروزی‌های رزمندگان اسلام؛ «دریادلان» به مناسبت هفتم آذر، روز نیروی دریایی؛ قطعه شعری به یاد «شهید حمیدرضا میرزایی»؛ یک مثنوی به یاد سرباز «شهید محمود سلامی» همرزم شاعر در عملیات والفجر مقدماتی؛ «هوابرد شیر» که به سلحشوران تیپ ۵۵ هوابرد شیراز تقدیم شده است؛ «شنزار خون» درباره‌ی رزمندگان دفاع مقدس؛ «بذر خون» و «طلایه‌داران» در مورد شهدای دفاع مقدس؛ «نامه» در مورد جانبازان سرافراز.

برای فتح کربلا

سراینده: عبدالحسین اشعری.- قم: علی عسکری؛ دفتر نشر محمد، ۱۳۶۴.

۴۸ ص.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

مندرجات: رزم‌آوران توحید؛ مفقودالاثر؛ شهید مفقود؛ شهید گمنام در جبهه؛ برادر اسیر؛ مدال معلول؛ در هوای کربلا؛ جزیره مجنون؛ طرح لبیک؛ اعزام روحانیون؛ عملیات خیبر؛ شهادت یا زیارت؛ تشنه‌لبان فرات؛ وضو با آب فرات؛ پیروزمندان خیبر.

این کتاب، مجموعه‌ای است مشتمل بر ۲۴ قطعه شعر از سروده‌های عبدالحسین اشعری که موضوع همه‌ی آنها در ارتباط با جبهه و جنگ است. اشعار سروده شده در وصف مفقودالاثرها، بیانگر دلاوری آنان در راه دفاع از دین و میهن است. اشعار مربوط به برادران اسیر، حکایت از مقاومت رزمندگان دارد. قطعه شعر «جزیره‌ی مجنون» ایثارگری جنگاوران را به تصویر می‌کشد و «شهادت یا زیارت» حاکی از ایمان دلیرمردان کشورمان است. آخرین قطعه شعر مجموعه نیز در وصف سردار شهید مهدی زین‌الدین، فرمانده لشکر علی بن ابیطالب (ع) است که حماسه‌آفرین بود.

بر سنگفرش یاد: مجموعه شعر

صابر امامی.- تهران: رازان، ۸۱.۱۳۶۹ ص.

«بر سنگفرش یاد» مجموعه اشعاری است که شاعر با اندیشیدن به گذشته، سروده است. از جمله عناوین اشعار کتاب می‌توان اشعار زیر را نام برد که همه در باب دفاع مقدس و شهیدان به خون خفته می‌باشند: «توانستن، مویه‌های عشق، چلچراغ عشق، سفر، گلی

شکفته، فصل سبز، رقص خیال، کرکس‌ها، می‌توانستیم اما، باغبان دانشکده، بعدازظهر عاشورا، چنارهای بلند، درخت، دلتنگ، آوارگان سوم و...». اشعار دیگری نیز در این کتاب با موضوعهای متنوع دیگر موجود است.

[صفحه ۵۷۰]

بر شانه‌های اشک: در رثای شهدای دفاع مقدس

محمودرضا ترابی‌پور؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور؛ [به سفارش] ستاد یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر.- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۳۷۶.۱۳۸۱ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر و نثر عرفانی.

طراح روی جلد: بابک رشوند.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر منتشر شده است.

کتاب حاضر شامل ۱۴۶ قطعه شعر در قالبهای مثنوی، غزل، قصیده و نثر ادبی است که پیرامون ارزشهای متعالی شهادت، جهاد و دفاع مقدس سروده شده‌اند. مطالب کتاب به مواردی چون: «شهید، شهادت، لحظه‌ی دیدار معبود، هنگام شهادت، نماز شهید، نیایش پروردگار، شقایق، لقاء پروردگار، تشییع پیکر شهیدان، وصیتنامه شهیدان، راه سرخ شهادت و...» اشاره دارد.

بر شانه‌های زردکوه: مجموعه شعر فارسی به بختیاری، سروده‌های ۱۳۷۵ – ۱۳۵۵

قهرمان محمدی.- تهران: آنزان، (چاپ اول): ۱۸۲.۱۳۷۷ ص.

واژه‌نامه: ص. ۱۷۷ – ۱۸۲.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه هفت قطعه شعر به زبان فارسی و لهجه‌ی بختیاری است که سه قطعه‌ی آن در ارتباط با دفاع مقدس است. عنوان اولین قطعه شعر، «لشکر مین» است و موضوع آن، نشان دادن رشادت مردم کشور ایران و بیان این مطلب است که صدام، دشمن مردم ایران است. موضوع قطعه شعر «باغ سبز آیینه»، شهادت مردم ایران و رزمندگان اسلام بخصوص رزمندگان مردم بختیاری که به قول شاعر، «در وقت جنگ همچو پلنگان تیز چنگ» هستند. «آزادگان» نیزی غزلی است با موضوع بازگشت آزادگان به وطن اسلامی.

بر شانه‌های کوهستان

حمید کرمی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۶۸ ص.

عنوان: دیگر مجموعه شعر بر شانه‌های کوهستان.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

کتاب «بر شانه‌های کوهستان» شامل ۳۲ قطعه شعر در قالب غزل، شعر آزاد، دوبیتی و رباعی – از سروده‌های «حمید کرمی» – است.

از بین اشعار، قطعه شعرهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند: «نوای عاشقی»، «رهروان راه عشق»، «لاله‌های سرخ‌رو»، «نخلهای خونین»، قطعه شعر «گلواژه‌های سرخ» به شهید حسن حسین‌زاده موحد: قطعه شعر «دو لاله‌ی بی‌نشان» به دو شهید مفقودالاثر (سید رضا و سید محسن احمدی) و قطعه شعر «غروب مزرعه» به شهیدان خونین‌شهر (خرمشهر) تقدیم شده‌اند.

بر فراز قله‌های عشق: مجموعه اشعار

اثر مهدی ایزدی دهکردی(حکیم).- اصفهان: گل‌های محمدی(ص)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۸۱ ص.- (کتاب هشتم).

[صفحه ۵۷۱]

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

به مناسبت هشت سال دفاع مقدس.

این کتاب، مجموعه‌ی نود شعر در قالبهای مثنوی، غزل، آزاد، دوبیتی و رباعی است که در موضوعهای دفاع مقدس سروده شده‌اند، موضوعهایی چون: «جانبازان، فتح خرمشهر، بسیج، شهدا، مفقودان، سربازان، سپاهیان، حضور بیگانگان در آبهای خلیج‌فارس، ساقط کردن هواپیمای ایرباس ایرانی توسط ناوچه‌ی آمریکایی، سنگرسازان بی‌سنگر، آزادگان، سرداران و فرماندهان رشید اصفهان، خانواده‌ی معظم شهدا، مادران شهدا، عملیات طریق‌القدس، کردستان، جنگ‌آوران خطه‌ی قلاویزان، تخریبچی‌ها، شلمچه و مناسبتها و شهدای خاص...».

بر مدار صبح: مجموعه شعر

عزیزالله زیادی.- [تهران]: محراب قلم، (چاپ اول): ۱۳۶۶.

۹۹ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی ۷۷ قطعه شعر در قالب غزل و دوبیتی و شعر نو است که از میان آنها نه قطعه شعر در مورد جنگ است. عناوین این قطعه شعرها و موضوع آنها عبارت است از: غزل «خطه‌ی خون»، سخنان یک رزمنده در ستایش خود و رزمندگان دیگر؛ غزل «حدیث لا و شهیدان»، در وصف شهدا و کارهایشان؛ غزل «خون پرواز»، وصف شهدا و یادی از حماسه‌های آنها؛ دوبیتی «عشق»، در وصف مقام شهیدان؛ غزل «از ریشه‌های طاعون»، در وصف شهیدان؛ قطعه شعر نو «نخلهای مکرر عاشورا»، در وصف رزمندگان حاضر در جنگ و بیان شباهت آنها با شهدای کربلا؛ قطعه شعر نو «آسمان موعود نظاره»، همراه بودن یاد مادر با رزمندگان در تمام کارها (مانند مناجاتها و شیمیایی شدن) قطعه شعر نو «در هیأت لاله‌ها»، آرزوی بسیجی بودن شاعر و وصف بسیجی‌ها و دوبیتی «شهید»، در وصف شهیدان.

برهنه در کشتگاه خاکستر

رفیق صابر؛ متعددعلی صالحی؛ ترجمه فریدون ارشدی.- تهران: پاسارگاد، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

هفتاد و نه ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

رفیق صابر، شاعر کرد، متولد ۱۹۵۰ میلادی در شهر قلعه دزدی کردستان عراق است. مجموعه‌ی حاضر شامل ترجمه‌ی هجده قطعه سروده‌ی او در قالب شعر آزاد است. مضامین اشعار، برگرفته از جامعه‌ی سیاسی پرتلاطم کردستان عراق، به‌خصوص در دوران جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. وی حلبچه را به عنوان پایتخت «ترانه و خون» خود برگزیده است. از جمله موضوع اشعار، موارد زیر را می‌توان نام برد: آزادی، شهیدان، حلبچه، بمباران، رودخاپور، قله قندیل، گازهای شیمیایی، کردستان عراق، جنگ.

بگذار عاشقانه بگویم: مجموعه غزل

یدالله گودرزی.- تهران: مؤسسه‌ی فرهنگی آفرینه، ۱۳۷۴.

۹۲ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Let Me Sing Lovely: Collected poems

شمارگان: ۳۲۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی سی و پنج قطعه شعر می‌باشد که در قالب غزل و مثنوی سروده شده است. کتاب در دو بخش تنظیم شده، که بخش اول غزلیات و بخش دوم حاوی غزل‌ها و مثنوی‌ها است. اشعار در موضوعهای

[صفحه ۵۷۲]

مختلفی سروده شده‌اند. از میان اشعاری که در ارتباط با موضوع دفاع مقدس سروده شده‌اند می‌توان موارد زیر را ذکر کرد: «ای خاک، به پهنه شقایقهای سوخته ایران» در مورد شهدای دفاع مقدس، «شهید نگاه» و «ایمان» برای موعود و به یاد شهیدان، «در مصاف گلوی تو» برای حضرت سیدالشهدا (ع) و به یاد شهدا سروده شده است. همچنین شاعر در بعضی از اشعار از ابیاتی از سروده‌های بیدل دهلوی و یوسفعلی میرشکاک وام گرفته است.

بوی باران

مهری مهرمنش.- تهران: نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۶۳ ص.

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه.

به مناسبت اولین کنگره ادبی ایثار و شهادت.

کتاب حاضر شامل ۴۳ قطعه شعر در قالب غزل و مثنوی است که در زمینه‌ی ایثار، شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند. مضامین اشعار، عبارتند از: اشعاری در مدح و ثنای اهل بیت (ع)، [همچون حضرت علی (ع) و حضرت زهرا (س)]، پرواز و هجرت شهیدان، حضور شهیدی در خواب فرزند، شعری با الهام و به یاد زهره قاسمی در اعتراض به زمانه‌ی حاضر، اشعاری در مدح و ثنای امام زمان (عج) و انتظار فرج، یادگار شهیدان سفر کرده، گفتگوی شهدا، بازگشت رزمنده‌ای به وطن (اسیران)، دیدار شهیدی با فرزند و....

بهت نگاه: مجموعه شعر

عباس براتی‌پور.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۲۰۷ ص.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: غزل‌ها؛ قصائد؛ مثنوی‌ها؛ رباعیات؛ دوبیتی‌ها.

در بخش غزلیات: «شهید عاشق» در وصف شهید، «زائر عشق» به یاد شهید بی‌مزار سید مهدی اکرمی، «مدرسه‌ی عشق» درباره‌ی بسیجی‌ها؛ «جنگ» در یادآوری وظیفه حراست از اسلام در جنگ تحمیلی و «چشم‌انتظاران» غزلی برای آزادگان در بند اسارت است. در بخش مثنوی‌ها: «حماسه‌ی فتح‌الفتوح» به مناسبت آزادی بستان، «صبح ظفر»، «سرود خون»، «بر تربت شهید» (تقدیم به خانواده‌ی معظم شهدا)، «راست‌قامتان»، «همسفر سپیده» (با یاد سرلشکر خلبان عباس بابایی)، «یا علی» (در میلاد آن بزرگوار و تقارن آن با عملیات رزمندگان اسلام با اسم رمز یا علی)، «کربلاییان» (به مناسبت پیروزی رزمندگان اسلام در عملیات کربلای پنج) از جمله اشعاری هستند که در قالب مثنوی سروده شده‌اند و در ارتباط با جنگ تحمیلی هستند در بخش رباعیات نیز قطعات «شهید، دزفول و شیردلان» (برای رزمندگان عملیات والفجر) و «شهیدان» در این ارتباط سروده شده‌اند.

به رنگ نیلوفران: مجموعه شعر، برگزیده از سال‌های ۷۰ – ۱۳۶۰

محمد عباسیه کهن.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۱۱.۱۳۷۱ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: غزل؛ رباعی؛ دوبیتی‌ها؛ مثنوی.

این کتاب، مجموعه ۳۲ غزل، ۲۳ رباعی، نه دوبیتی و سه مثنوی است که در بین غزل‌ها دو غزل به نامهای

[صفحه ۵۷۳]

«فرشته باران» و «هیهای تفنگ» در مورد جنگ است. از رباعیها، رباعی «چیدن خورشید»، و از دوبیتی‌ها، دو دوبیتی به «شوق کربلا» و «ابر» در رابطه با جنگ هستند. «فرشته باران»، گریستن در داغ شهیدان را شرح می‌دهد. تمام ابیات شعر «هیهای تفنگ» مطالبی در ارتباط با تفنگ بیان می‌کند؛ برای مثال:

گلبانگ آزادی ز خونین‌شهر برخاست

بنیاد روشن، چشم بینای تفنگ

«چیدن خورشید»، به خانواده‌ی معظم شهدا تقدیم شده است. «به شوق کربلا»، به آزادگان «ابر»، به خانواده‌ی اسرا تقدیم شده و برگشتن افراد مفقودالاثر را شرح کرده است.

بهشت همین جا بود، دفاع مقدس در شعر شاعران گیلان

به کوشش فرامرز مهدی‌پور.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۰۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ شعر: ۲۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Here Was Paradise, The Holy resistance from the Point of view of poets of Gilan

مجموعه‌ی حاضر، برگزیده‌ای از شعرهای شاعران امروز گیلان درباره‌ی سالهای پرخاطره‌ی دفاع مقدس است. کتاب در سه بخش اصلی تنظیم شده است: ۱) ترانه‌های سوخته «نوسروده‌ها»، ۲) تفنگ و عشق «غزل‌ها»، ۲) خاکریز آینه «مثنوی‌ها». در ابتدای هر بخش، از تعدادی از اشعار و سرایندگان آنها نام برده می‌شود و سپس موضوعات اصلی اشعار بیان می‌شوند. در بخش «نوسروده‌ها»، «برگ می‌خواند و شاید با باد (از محمد بابایی پوردریایی)، بوی آشنا (علی پورحسن)، بازگشت (رحمت حقی‌پور)، سبکتر از پروانه (بهمن صالحی)، طرح (غلامرضا رحمدل) و از بارانی‌ها (علیرضا کریم)»؛ در بخش «غزل‌ها»، «بهار سرخ، اشک غربت (عباس ثابتی‌راد)، انتشار بارانی (ناصر حامدی) و تفنگ و عشق (شاهین رهنما)»؛ در بخش «مثنوی» نیز سه مثنوی وجود دارد.؛«به نیت دریا (ناصر حامدی) و هجرانی (روزبه فروتن‌پی)». موضوعات اصلی این اشعار عبارتند از: شهید و شهادت، جاودانگی نام شهدای دفاع مقدس، شجاعت و دلاوری رزمندگان در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و عشق به شهادت در میان رزمندگان.

بی قراری‌ها: مجموعه شعر

ایرج قنبری.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۱۴.۱۳۷۳ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب دارای ۴۴ قطعه شعر نو، هفت غزل، سه مثنوی و ۴۲ رباعی است. در بین آنها سه قطعه شعر نو، یک غزل و پنج رباعی در مورد جنگ است. عناوین و موضوع این اشعار عبارتند از: قطعه شعرهای نو «با ترنم باران»، در وصف شهیدان (با بیان این مطلب که بوی شهید بوی بهار است)؛ «توهم عطرآگین»، انتظار دیدار دوباره‌ی رزمندگان مفقودالاثر؛ و «میل سبز شدن» در بیان این که شهدا عشق را فهمیده‌اند و این که عشق فاصله ما است تا شهیدان؛ غزل «نسبت سبز»، در وصف صفات شهدا و رباعی‌ها: «رباعی چهار»، در ماتم شهدا حتی گل‌ها خطبه خواندند؛ «رباعی پنج»، در مقام شهید؛ «رباعی سی و دو»، در وصف شهید؛ «رباعی چهل»، در وصف شهید و «رباعی چهل و دو»، سرسبز شدن وطن از خون شهید.

[صفحه ۵۷۴]

بی مرگ، مثل صنوبر: مجموعه شعر، به یاد دو برادر، رجایی و باهنر

به کوشش ابوالقاسم حسین‌جانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، شورای هماهنگی، (چاپ دوم): ۱۳۷۵.

۹۳ ص.

عنوان پشت جلد به زبان انگلیسی: Immortal as Fir

واژه‌نامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ی سی و سه قطعه شعر است که تعدادی از آنها در ارتباط با دفاع مقدس هستند. اسامی سرایندگان، عناوین اشعار و موضوع برخی از این اشعار عبارتند از: غزل «در زمان عشق» (سروده‌ی حمید سبزواری) در وصف عروج شهیدان با فرق خونین، بی‌بازو و بدون غسل شهادت به سوی خدا؛ دوبیتی «قانون شهید» (از نصرالله مردانی) درصدد بیان این مطلب است که در دفتر روزگار از روز نخست، قانون شهید با جوهر خون نوشته شد. غزل «مهر رهایی» (سروده‌ی بابک نیک‌طلب) در وصف مقام شهداست که افسانه‌ی ایثارند. بیشتر اشعار کتاب به یاد شهیدان رجایی و باهنر سروده شده‌اند.

پرواز از شلمچه: منظومه‌ای در رثای سردار سرتیپ پاسدار شهید یدالله کلهر

شیرینعلی گلمرادی؛ ویراستار: محمدباقر شمسی‌پور.- تهران: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

۴۲ ص.- (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید استان تهران: ۵۰؛ مثنوی سرداران: ۹).

طراح جلد: م. مهاجر.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب مثنوی بلندی است در رثای سردار سرتیپ پاسدار شهید یدالله کلهر که توصیفی است از مقامات این شهید بزرگوار و سوگنامه‌ای است در رثای او و بیان‌کننده‌ی اخلاق، روحیات و تلاش‌های او. در پایان کتاب نیز زندگینامه‌ی وی، که جانشین فرمانده‌ی لشکر ۱۰ سیدالشهدا (ع) بود، به صورت خلاصه آمده است. کتاب شامل دو بخش است. بخش اول با عنوان «پرواز از شلمچه» منظومه‌ای بلند در رثای شهید می‌باشد. در بخش دوم نیز شاعر زندگینامه‌ی وی را از دوران کودکی، جوانی، تحصیلات، فعالیت‌های قبل و بعد از انقلاب، فعالیت‌ها در دوران دفاع مقدس، ویژگی‌های اخلاقی تا نحوه شهادت را در قالب اشعار بیان کرده است.

سردار سرتیپ پاسدار شهید یدالله کلهر در سال ۱۳۳۳ در روستایی از توابع شهریار به دنیا آمد و در دی‌ماه ۱۳۶۵ در عملیات کربلای پنج در منطقه‌ی شلمچه، بر اثر اصابت ترکش، به شهادت رسید.

پرواز در مهتاب

به کوشش محمدباقر شمسی‌پور؛ ویراستار ثریا جهانبانی.- تهران: نیروی مقاومت بسیج، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۱۷ ص.- (مجموعه شعر بسیج؛ ۴).

طراح جلد: امیر عبدالحسینی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سالگرد تولد حضرت امام خمینی (ره) و گرامیداشت هفته مبارک بسیج به یاد شاعر بسیجی زنده‌یاد احمد زارعی منتشر شده است.

کتاب حاضر، حاوی ۷۳ قطعه شعر از ۴۶ شاعر و شاعره‌ی معاصر است. اکثر این اشعار در ارتباط با بسیج، جنگ،

دفاع مقدس، شهید و شهادت سروده شده‌اند. موضوع برخی از اشعار نیز یادآور مناسبتهای خاص است. نمونه‌های اشعار عبارتند از: «گذر سرخ»، از علی‌اکبر اختری‌فر، برای شهیدان حصر آبادان؛ «نسل اشک و لبخند»، از رضا اسماعیلی، تقدیم به شهید علی صیاد شیرازی؛ «بغض تشنگی»، از خدیجه رحیمی، برای شهدای بمباران جنوب؛ «قافله‌سالار سپاه خورشید»، از اسماعیل سکاک، تقدیم به محمد حامدی؛ «زبان سرخ»، از محمدباقر شمسی‌پور، تقدیم به زنده‌یاد احمد زارعی؛ «خاموش شورانگیز»، از شهرام مقدسی، تقدیم به دکتر چمران.

پرواز مرغ سلیمان

غلامرضا مرادی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۱.

۱۴۱ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

«پرواز مرغ سلیمان» دومین مجموعه شعر این شاعر ارجمند گیلانی است. کتاب حاضر چهار بخش دارد. بخش اول، «در کوچه‌باغ تغزل»، بخش دوم «برنامه‌ی صبح»، بخش سوم «اطلسی‌ها» و بخش چهارم «از این نیستان» نام دارد. در هر بخش، تعدادی از اشعار در ارتباط با دفاع مقدس است؛ از جمله: «سوگواره شقایق» که مربوط به شهدای دفاع مقدس است و «با خاک اهورایی عشق» و «خواب سرخ» که برای مادران آواره و جنگ‌زده سروده شده است.

پروانه در باغ ابریشم: ۵۷ – ۶۷

زهره نارنجی.- تهران: دفتر آثار هنری، ۱۳۶۸.

۷۵ ص.- (دفتر نشر آثار هنری؛ ۵: کتاب صبح ویژه شعر؛ ۱).

این کتاب، مجموعه‌ی ۳۶ قطعه شعر از سروده‌های شاعره‌ی معاصر، «زهره نارنجی» است. از بین اشعار کتاب، قطعات «نسیم آشنایی، جوشش شهیدستان، ای غرقه به خون، ستاره...، پیام آسمانی، ضیافت خدا، شهید عشق، یاد شهیدان و حرمت داغ» در وصف شهیدان و شهادت و تجلیل از ایثارگرانی است که از جان خود گذشتند، به ابدیت پیوستند و راه و یاد خود را به یادگار باقی گذاشتند.

پریشان: مجموعه شعر ۶۰ – ۱۳۵۶

همایونتاج طباطبایی.- تهران: پیشگام، (چاپ اول): ۱۳۶۲.

۹۶ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۴۲ قطعه شعر در قالب شعر آزاد است که از سال ۱۳۵۶ تا ۱۳۶۰ سروده شده‌اند. اشعار درباره‌ی مفاهیمی چون: «تنهایی، مرگ، پرنده، عشق، ظلمت،...» هستند. شعر «شاعر» به اسماعیل شاهرودی تقدیم شده است. شعر «در تسلی تو، که رفیقت شهید عشق بود»، «وطن» با مضمون ایران و دفاع مقدس سروده شده است. همچنین شعر «خطابه‌ی خون» برای لبنان سروده شده است.

پژواک آشنا

سروده‌های گیتی فاضل‌پور.- تهران: یاسمن، ۱۳۷۸.

۱۷۳ ص.

این کتاب، مجموعه‌ی ۶۳ قطعه شعر از سروده‌های «گیتی پورفاضل» طی سالهای ۱۳۴۰ تا ۱۳۷۶ بوده، به

[صفحه ۵۷۶]

ترتیب تاریخ سرایش تنظیم شده است. از میان اشعار کتاب، قطعات «جنگ و جانبازان، جنگ و جوانان و جنگ و خیمه‌ی اهریمن» در ارتباط با جنگ تحمیلی سروده شده‌اند. موضوع قطعه شعر «جنگ و جانبازان» ستایش از رزمندگان دلاور سرزمین اسلامی است. قطعه شعر «خرمشهر» بیانگر حمله‌ی متجاوزان عراقی، به خاک و خون کشیده شدن مردم بی‌گناه، دربدری و بی‌خانمانی شهروندان خرمشهری و به تاراج رفتن شهر توسط متجاوزان است. قطعه شعر «جنگ و جوانان» در باب شهادت جوانان و دلاوری ایشان در جنگ تحمیلی و «جنگ و خیمه اهریمن» در مورد مقاومت مردم در برابر دشمن سروده شده است.

پشت دروازه‌های خونین شهر: مجموعه شعر

به کوشش مهدی خلیلیان.- تهران: شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، نشر هماهنگ، ۹۹.۱۳۷۷ ص.

عنوان روی جلد: پشت دروازه‌های خرمشهر.

این کتاب، مجموعه‌ی ۲۹ قطعه شعر در وصف خرمشهر است؛ خرمشهری که در اثر تهاجم سبعانه و غارتگری وحشیانه‌ی نیروهای بعثی، «خونین‌شهر» شد و با دلاوری و ایثارگری فرزندان جان بر کف و سلحشور ایران زمین دوباره به خرمشهر بدل گردید. اشعار، به ترتیب الفبایی نام سرایندگان آنها تنظیم شده‌اند و نام بسیاری از شاعران شناخته شده‌ی معاصر (چون: فاطمه راکعی، سپیده کاشانی، عباس مشفق کاشانی، علی موسوی گرمارودی و سیمیندخت وحیدی و...) در بین اسامی سرایندگان اشعار به چشم می‌خورد.

پنجره‌های رو به دریا

محمدحسین جعفریان.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۴۴.۱۳۶۹ ص.

عنوان دیگر: مجموعه شعر پنجره‌های رو به دریا.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

کتاب «پنجره‌های رو به دریا» شامل ۳۵ قطعه شعر است که در قالبهای غزل، رباعی و شعر آزاد سروده شده‌اند و سراینده، آنها را هنگام حضور در جبهه و در سنگر سروده است و آنها را یادگارهایی از عشق و جنگ می‌داند. قطعه شعرهای «استمالت ستاره، همرکاب سواران عاشق، هنگامی که زمین از جایی برمی‌خیزد، سفر ۲، چند رباعی ۱، آه از شبیخون‌های سکوت، امروز چهارم خرداد است، بدرود، شب شلمچه، کرانه‌های شرجی شب، چند رباعی ۳، نخل از ریشه سوخته و نقبی به آسمان»، درباره‌ی جنگ و دفاع مقدس و شهیدان جنگ هستند. در این مجموعه، همچنین اشعاری که شاعر به یاد شهیدان: «دکتر مصطفی چمران، حاج‌باقر

پیوند، حامد هیأت داوودیان و رضا امیرسرداری» سروده نیز به چاپ رسیده است.

پیاده آمده بودم

محمدکاظم کاظمی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۲۲.۱۳۷۵ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: I have Come On-foot: A collection of poetry

بالای عنوان: مجموعه شعر.

کتاب «پیاده آمده بودم» دارای سی و چهار قطعه شعر در قالبهای مختلف بوده، به عنوان اولین مجموعه شعر محمدکاظم کاظمی به چاپ رسیده است. موضوعاتی از قبیل «حضرت امام خمینی (ره)، اندوه غربت، درد و رنج آوارگی و تبعید مردم افغانستان و سوگنامه‌ای برای حضرت امام (ره)» می‌توان در این اشعار یافت. تنها قطعه

[صفحه ۵۷۷]

شعری که در این کتاب در ارتباط با دفاع مقدس است، «مسافر» نام دارد که برای نامجو - شهیدی عزیز از شهدای جنگ تحمیلی - سروده شده و شرح و توصیفی است از نحوه‌ی شهادت این شهید بزرگوار و غمی که از بابت شهادت وی بر شاعر مستولی شده است.

پیاده تا عرش: برگزیده شعر دفاع مقدس، یادواره شهدای هشت سال جنگ تحمیلی

به انتخاب نورالدین نوراللهی.- ایلام: برگ آذین، (چاپ اول): ۲۴۰.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: بهزاد سهرابی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: On Foot to the Heaven: Selection of Holy Defence poetry

این کتاب، مجموعه‌ای از اشعار ۵۱ شاعر و شاعره‌ی معاصر است که در قالبهای غزل، مثنوی، قصیده و شعر آزاد برای شهدای هشت سال دفاع مقدس سروده شده‌اند. برخی از اشعار مجموعه نیز به مناسبتهای مختلف و برای اشخاص خاصی سروده شده‌اند. عناوین برخی از اشعار و اسامی سرایندگان آنها عبارت است از: «به امید توست» از حجت‌الله بخشوده، «رنگ آواز» از محمدحسین پورمنه، «کوچه» از عباس چناری، «وارثین ققنوس» از نورمراد رضایی (برای شهر شهیدان، ایلام)، «از فرار برجهای جهان» از ژیلا رضایتی، «نیامدی» از قباد سوماری (برای پدر شهیدش)، «قات قنوت» از حیدرعلی شفیعی، «ستاره‌ی طلائیه» از مالک صادقیان، «شب هراس‌انگیز» از محمدرضا علی‌کرمی، «لاله افروختنی» از حسن فرجی، «چراغ شهادت» از عبدالجبار کاکایی و....

تا دریا «مجموعه شعر»

غلامرضا کرمی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۶۹.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سالگرد ولادت حضرت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

مجموعه‌ی حاضر، شامل ۴۹ شعر در قالب غزل، مثنوی و دوبیتی است که توسط شاعر شاهد (برادر شهید) سروده شده است. سراینده از شاعران بندر گناوه (استان بوشهر) است. این مجموعه نخستین مجموعه‌ی مستقلی است که جهت همایش ادبی ضیافت نور تهیه شده است. اشعار فاقد نظم الفبایی و توالی تاریخی است. اشعار در موضوعات مختلف - مانند «شهید و شهادت، رزمندگان، جبهه‌های جنگ، آزادگان، مدح و منقبت حضرت علی (ع)، کربلا، و...» - سروده شده‌اند.

تبسم‌های شرقی

سروده ذکریا اخلاقی [برای] مرکز آفرینش‌های ادبی (دفتر طلاب).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، مرکز آفرینش‌های ادبی (دفتر طلاب)، (چاپ دوم): ۱۳۷۸.

۶۸ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Eastern smiles: poetry collection

کتاب «تبسم‌های شرقی» حاوی سی قطعه شعر در قالب غزل است. از بین اشعار این کتاب، قطعه شعرهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس است: «آسمانی شده آوازه پیروزی ما»، «یا رب، این کشته‌ی کدامین عرصه است؟!»، «همه‌ی آیینه‌ها را به تشهد واداشت»، «نماز نور بخوانید بر جنازه‌ی شمع»، «بس که بر خاک شهیدان لاله می‌رقصید خوش!»، «

[صفحه ۵۷۸]

شعر خوش بوی ظفر بر لب چاووش شماست»؛ دامن سبز قبایش به کفم باید و نیست»، «آب می‌داد سحر خیزین گل را» و «در این طرفه شهیدی که در این معرکه خفته است». قطعه شعر «پیراهنی پر از بوی سیب داشت» برای شهید حسین جمالزاده سروده شده است.

تجلی عشق: منظومه‌ای در رثای شهید حجت‌الاسلام شیخ عبدالله میثمی

محمود شاهرخی؛ ویراستار محمدباقر شمسی‌پور.- تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

۴۴ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران؛ ۵۳. مثنوی سرداران؛ ۲).

طراح روی جلد: م. مهاجر.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «تجلی عشق» حاوی یک مثنوی در وصف و بزرگداشت مقام شهید حجت‌الاسلام «شیخ عبدالله میثمی» است. در این مثنوی، شرح تولد، فعالیت‌هایی از انقلاب و مبارزات شهید و همچنین ویژگی‌های اخلاقی و رفتاری وی در جبهه به صورت شعر ارائه شده است. خلاصه‌ای از زندگینامه شهید میثمی به همراه شرحی از مبارزات و فعالیت‌های وی قبل و بعد از انقلاب و در دوران جنگ، در پایان کتاب ارائه شده است. شهید حجت‌الاسلام شیخ عبدالله میثمی در سال ۱۳۳۴ در شهر اصفهان به دنیا آمد و در عملیات کربلای پنج پس از سه روز مجروحیت، به شهادت رسید.

ترانه آب: مجموعه شعر

اکبر بهداروند.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۶۹ ص.

عنوان دیگر: مجموعه شعر ترانه آب.

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب «ترانه‌ی آب»، محتوی سی قطعه شعر است که درباره‌ی مضامین گوناگون - از جمله، عظمت نماز و راز و نیاز با معبود - سرود شده‌اند. قطعه شعرهای «خط سرخ» در وصف جبهه‌های نبرد و شهیدان، «آبادان» در توصیف شهر مقاوم آبادان و «قافله‌ی عشق» با مضمون رزمندگان دفاع مقدس و عاشقان شهادت سروده شده‌اند. شاعر در اشعار خود از ابیات دیگر شعرا و کلمات محلی خوزستان استفاده کرده است.

ترانه‌های انتظار

میرهاشم میری.- تهران: برگ، ۱۳۸.۱۳۶۸ ص.

کتاب ترانه‌های انتظار حاوی اشعار متعددی در قالبهای مختلف - از جمله غزل، مثنوی، شعر آزاد و رباعی - است. در بخش غزلیات، اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس می‌باشند، عبارتند از: «سوره‌ی سرخ شکفتن» در مورد شهادت رزمندگان اسلام؛ «آواز سرخ عاشقان» تقدیر از رزمندگان و شهدای دفاع مقدس؛ «فجر فصل ظفر» درباره‌ی شهدای دفاع مقدس، «نغمه‌های سرخ انا الحق» درباره‌ی شجاعتهای شهدای دفاع مقدس در صحنه‌ی جنگ و «هم‌نفس با آفتاب» وصف دلاوری‌های رزمندگان دفاع مقدس.

در بخش شعرهای آزاد، «اجابت خونین» سوگ سروده‌ای است برای شهید جلال محقق. «قنوت عشق» در مورد شهدای دفاع مقدس است و این که یاد آنها همیشه باقی خواهد ماند و «رحیل سرخ» توصیف رشادت رزمندگان

[صفحه ۵۷۹]

اسلام است.

در بخش رباعیات: «تن‌پوش حسینیان» در مورد شهدای دفاع مقدس، «در جبهه‌ی انتظار» در مورد شهدای دفاع مقدس و «جوشن بی‌خفا» نشانگر عزم و اراده‌ی قوی رزمندگان اسلام است.

ترنم آبشار: مجموعه شعر دفاع مقدس، دفتر ششم، مثنوی

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، نمایندگی ولی‌فقیه در نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت نشر (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۲۶۰ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ مجموعه شعر: ۶).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مجموعه‌ی اشعاری درباره‌ی دفاع مقدس است که در قالب مثنوی سروده شده‌اند. تعداد ۸۳ قطعه شعر در قالب مثنوی از ۵۴ شاعر در این کتاب به چاپ رسیده است که بعضی از آنها به مناسبت و یا برای شخص خاصی سروده شده‌اند؛ برای

مثال: قطعه شعر «سوار آفتاب» (سروده‌ی امیر احمدیان) برای «شهید حسن منتظرقائم»، «حدیث ناب عروج» (از زکریا اخلاقی) درباره شهید و شهادت، «خرمشهر» (از حسین اسرافیلی)، «حماسه‌ی سرباز» (از مهرداد اوستا)، «برای بازگشت آزادگان» (از پرویز بیگی حبیب‌آبادی)، «مرد جنگ» (از م. پاسدار)، «شهیدان زندان دوله‌تـه» (از صدیقه وسمقی)، «هزار نخل بی‌سر» (از سیمیندخت وحیدی)، «شهر شهید ما، هویزه» (از سید علی موسوی گرمارودی)، «به سوگ لاله» (از علی معلم)، «شهر آینه» (از عباس گیلوری) و... در موضوعهای مختلف در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده است.

ترنم حضور: اشعار برگزیده نخستین جشنواره سراسری شعر بسیج، مشهد مقدس بهمن ۸۰

تهیه و تنظیم معاونت فرهنگی پرورشی نیروی مقاومت بسیج؛ به کوشش خلیل عمرانی.- تهران: نسل مروارید، (چاپ اول): ۱۱۹.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۵۷ قطعه شعر در قالبهای آزاد، غزل، قصیده و مثنوی است که توسط شاعران معاصر سراسر کشور با مضمون بسیج، دفاع مقدس، انقلاب اسلامی ایران و شهید و شهادت سروده شده‌اند. قطعه شعر «عشقبازان» از (جلیل آهنگرنژاد)؛ به علی‌اصغر بیابانی تقدیم شده و قطعه شعر «خونین‌بال» (از حجت‌الله رستمی)، به برادر بسیجی پیشکش شده است که در کربلای سومار به نماز خون ایستاد. از جمله دیگر شاعران، می‌توان به افراد زیر اشاره کرد: «امیر مرزبان، منیره دهنوی، حسن یعقوبی، رسول خیابان، صغری سلیمانی‌نژاد، عباس رضایی، کیومرث مرادی، حبیب‌الله نظاری، اسماعیل سکاک، الهه فرسیمه و...».

تشنگان سیراب: شامل مدایح و مراثی، سروده‌های انقلابی در سوگ امام و چند غزل

ولی‌الله کلامی زنجانی.- [بی‌جا]: ولی‌الله کلامی، ۴۱۶.۱۳۷۰ ص.: مصور.

عنوان روی جلد: تشنگان سیراب، دیوان اشعار فارسی.

مندرجات: ۱- مدایح و مراثی ۲- اشعار حماسی ۳- در سوگ امام و چند غزل.

«تشنگان سیراب» دیوان اشعار فارسی «ولی‌الله کلامی زنجانی» است. شاعر در فصل اول این دیوان به مدح و منقبت و مرثیه‌خوانی برای معصومین (ع) و اولیاء دین پرداخته است. در فصل دوم (اشعار حماسی) قطعات

[صفحه ۵۸۰]

متعددی درباره‌ی جنگ تحمیلی عراق بر ایران و دفاع مقدس رزمندگان دلیر ایران درج شده است. این اشعار به مناسبتهای مختلف - چون آغاز جنگ، فتح بستان، آزادی خرمشهر، بازگشت آزادگان به وطن و مناسبتهای خاص دیگر - سروده شده‌اند. تعدادی از اشعار نیز به شهیدان اسلام، ایثارگران بسیجی، جانبازان فداکار، پاسداران غیور و موضوعات مانند آن اختصاص داده شده‌اند همه‌ی این اشعار در ستایش دلاوری، ایثار، از جان‌گذشتگی، ایمان و اعتقاد رزمندگان دلاور سرزمین ایران سروده شده‌اند.

تصنیف کوچه‌های خسته

سروده‌ی محمدکاظم علی‌پور.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، کارشناسی گروه شعر، ۱۵۰.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: حبیب صالحی.

بالای عنوان روی جلد: مجموعه شعر.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Song of Tired Alleys, A collection of poetry

تعداد ۱۰۱ قطعه شعر از اشعار آقای «محمدکاظم علی‌پور» در این کتاب به چاپ رسیده است. از بین این اشعار، که در قالب شعر نو سروده شده‌اند، قطعه شعرهای «خون و خاطره و ارغوان و عقیق» در ارتباط با شهیدان، «آیینه‌ی خاطرات» بیانگر خاطرات جنگ، «در هماغوشی لبخند و بغض» برای آزادگان سرفراز بازگشته به وطن، «آواره میان رؤیاهایم» با یاد روزهای جنگ و «سایه‌ی زخمی نخل» درباره‌ی خرمشهر و ویرانی و ظلمهایی که بر آن رفته است، به نظم درآمده‌اند.

تلواسه در عطش: مجموعه شعر

اکبر بهداروند.- تهران: برگ، ۱۱۶.۱۳۶۸ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر تلواسه در عطش.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

کتاب تلواسه در عطش، مجموعه اشعار اکبر بهداروند است که از سه قسمت یا سه قالب شعری تشکیل شده است. این سه قالب شعری عبارتند از: غزل، دوبیتی و رباعی. اشعاری که در این کتاب، در ارتباط با دفاع مقدس هستند، عبارتند از:

غزلیات: «کبوتران حرم»، در مورد عظمت شهدای دفاع مقدس و رزمندگان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل؛ «شقایق خونین»، در مورد شهدای دفاع مقدس؛ «نعره‌ی خونین»، که شرح و توصیفی است از عظمت روحی پاسداران، جانبازان و شهدای دفاع مقدس؛ «پیام‌آوران خورشید»، در مورد رزمندگان دفاع مقدس و ارزشی که نزد امت اسلامی دارند، «یاد تو»، در عظمت رزمندگان جبهه‌های حق علیه باطل؛ «گل سپیده»، در مورد شهدای دفاع مقدس که لاله‌ها یادآور آنان هستند؛ «لاله‌ی سرخ»، در عظمت شهدای دفاع مقدس.

در بخش دوبیتی‌ها نیز چند دوبیتی درباره‌ی دفاع مقدس، شهادت و شهید و رزمندگان جبهه به چاپ رسیده است.

تندر

محمود گلشن کردستانی.- تهران: [بی‌نا]، (چاپ اول): ۱۳۶۶.

۳۹۴ ص.: نمونه.

عنوان دیگر: دیوان اشعار گلشن کردستانی.

[صفحه ۵۸۱]

قطعاتی از اشعار توسط سراینده به خط نستعلیق نوشته شده است.

این کتاب، دیوان اشعار «گلشن کردستانی» است. تعدادی از عناوین شعرهای این کتاب در ارتباط با دفاع مقدس هستند که عناوین و موضوع برخی از آنها عبارتند از: «جنگ و انقلاب (دفاع مقدس)؛ شهیدستان (کشور عزیزمان ایران، که با خون شهیدان لاله‌زار شده است)؛ پیکارگران و شهیدان (رزمندگان و شهیدان دفاع مقدس)؛ داغ شهیدان، شاهدان شهید و شهیدان عشق (شهدای دفاع

مقـدس)؛ میـدان جنـگ (جبهه‌های جنگ در دفاع مقـدس)؛ افسانه‌ی صـلح (اختیار صـدام در دست آمریکا است)؛ گل تکبیر، نوای غـم، نـای شـهید و خـدا خوانـده (دوبیتی‌هـایی در مـورد شـهدای دفـاع مقـدس)؛ نـبرد والفجر (عملیـات والفجر) و به یـاد رفتگـان و دوستداران (شهدای دفاع مقدس)».

تنفس صبح: گزیده دو دفتر شعر «تنفس صبح» و «در کوچه آفتاب»

قیصر امین‌پور؛ خوشنویسی: بیژن بیژنی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۷۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Breathing of the Morning

طراح روی جلد: فوزی تهرانی.

گزینش اشـعار این کتاب توسط سراینده، «قیصر امین‌پور»، انجام گرفته است. تعداد زیادی از اشعار در ارتباط با دفاع مقدس هستند، از جمله: «راه ناتمـام»، دربـاره‌ی مفقودالاثرهـا؛ «رسم سـفر»، برای رزمنـدگان؛ «شـعری برای جنـگ» در مورد دفـاع مقـدس؛ «گلوی شوق»، در مورد شهیدان دفاع مقدس؛ «تفسیر عشق بود»، شهدای دفاع مقدس؛ «سبزترین فصل»، در مقام شهادت و شهید؛ «حماسه‌ی شما»، رزمندگان و دفاع مقدس؛ «رجز هجوم»، در مورد شهیدان دفاع مقدس و «غزل تصمیم»، تقدیم به خانواده‌ی شکیبای شهیدان.

توفان

سروده گلشن کردسـتانی با متعـددای از محمود شاهرخی (جذبه).- تهران: سازمان تبلیغات اسـلامی، حوزه هنری، کارشناسـی گروه شعر، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۵۶ ص.

طراح روی جلد: فرخنده فکری مژدهی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Storm Acollection of poetry

این کتاب مجموعه اشعار زنده‌یاد گلشن کردستانی است که استاد محمود شاهرخی متعددای موجز بر آن نوشته و این استاد سخن را معرفی کرده است. کتـاب در بخشـهایی با عناوین: «آغاز سـخن، غزل‌ها، قصـیده‌ها، دوبیتی‌ها، رباعی‌ها، مسـمطها، و مثنوی‌ها» تنظیم شده است. از جمله اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس است، می‌توان از «آیینه‌ی تمام‌نما» و «حلبچه» نام برد.

تولد در میدان: مجموعه شعر

حسین اسرافیلی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۵۲.۱۳۶۴ ص.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ی اشعار «حسین اسرافیلی» است که در چهار قسمت تنظیم شده است. بخش اول، بدون عنوان و

[صفحه ۵۸۲]

حاوی سـی قطعه شـعر است. از میان اشـعار این بخش، اشـعار زیر در ارتباط با دفاع مقدس هسـتند: «از صـحابه‌ی باستانی عشق»، در

سوگ شهید چمران؛ «نسل حیدر»، هشدار وجود دشمن؛ «تولد در میدان و غنچه‌ی وحی»، درباره‌ی شهادت؛ «شهر من، خرمشهر»، خرمشهری که خونین‌شهر شد و باز خرمشهر خواهد شد و «پاسدار فردا»، درخصوص رزمندگان دلاور در جبهه‌ها. بخش دوم (با عنوان «عاشورایی‌ها») شامل سیزده قطعه شعر در وصف حضرت امام حسین (ع) و عاشوراست. بخش سوم (با عنوان «از سالهای سکوت»)، شامل پنج قطعه شعر سروده شده در سالهای قبل از انقلاب است. بخش پنجم با عنوان «چند سروده‌ی ترکی همراه با ترجمه»، سه قطعه شعر ترکی همراه با ترجمه‌های آنان به زبان فارسی درباره‌ی انقلاب است.

تولد عاشورا

[تهران]: تبلیغات جبهه و جنگ، ۱۳۶۲.

۶۴ ص.: عکس (رنگی).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت سوم شعبان، روز ولادت امام حسین (ع)، روز پاسدار، منتشر شده است.

در ابتدای کتاب، آخرین دعای امام حسین (ع) در روز عاشورا آمده است. «قسمتی از دعای امام حسین (ع) در روز عرفه و همچنین بیاناتی از امام خمینی به مناسبت روز ولادت امام حسین (ع) و روز پاسدار و احادیثی از حضرت علی (ع) و امام صادق (ع) در مورد ایستادگی و شجاعت در جهاد با کفر» بقیه‌ی مطالب قسمت اول کتاب را تشکیل می‌دهند. در قسمت دوم این کتاب – به نام «راهیان نور» – اشعار زیر به چاپ رسیده است: حماسه شهادت و دوبیتی‌های پاسدار (از خواهر سیمیندخت وحیدی)، گل عاشورا (از خواهر سپیده کاشانی)، پاسداران (از برادر حسین اسرافیلی)، تشریحی از جنگ تحمیلی (از برادر علی مردانی)، رباعیات و دوبیتی‌های: جامه‌ی «لا»، کاش، جنگ، نسل نور، پرش، دیدار، پرواز، شهیدان، شهید، برای امام و وصیت (از برادر قیصر امین‌پور).

تیغ آفتاب، مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مجموعه شعر دفاع

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی.- [تهران]: نمایندگی ولی‌فقیه در نیروی زمینی سپاه، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۲۳۶ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ مجموعه شعر: ۷).

مجموعه‌ی حاضر، منتخبی از غزلیات شاعران متعهد و پرشور ایران اسلامی با موضوع دفاع مقدس است. عنوان و موضوع برخی از غزل‌ها عبارت است از: «شاهد فتح (رزمندگان)؛ تولد در میدان (از حسین اسرافیلی، درباره‌ی رزمندگان)؛ دل توفانی (شهید)؛ غنچه‌ی وحی (رزمندگان)؛ قرار، (عشق به شهادت)؛ دل آیینه (شهید)؛ غزل اجازه (از قیصر امین‌پور؛ راز و نیاز جانبازان)؛ مرثیتی در سوگ شهیدان (از مهرداد اوستا)؛ کربلا- ما می‌آییم (از ساعد باقری)؛ قصه زبانسوز عاشقان (عشق به شهادت)؛ فریاد حادثه (رزمندگان)؛ آفتابی دیگر (شهید)؛ میعادگاه خون (رزمندگان)؛ مدرسه‌ی عشق (از عباس براتی‌پور؛ به مناسبت هفته‌ی جنگ)؛ چشم‌انتظاران (غزلی برای آزادگان در بند اسارت)؛ گلهای ارغوانی عشق (از پرویز بیگی حبیب‌آبادی؛ شهید)؛ شوق دیدار یاران (شهید)؛ در تشییع لاله (از منوچهر پروینی؛ برای شهیدان گرانقدر انقلاب و دفاع مقدس)».

تیغ – قلم – تغزل

به کوشش پرویز بیگی حبیب‌آبادی.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، معاونت تبلیغات، (چاپ اول):[۱۳؟؟]. ۱۹۱ ص.

طراح روی جلد: هوشنگ‌محمد رحیمی‌فرد.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل نود قطعه شعر از اشعار شاعران ارتش جمهوری اسلامی ایران می‌باشد که در قالبهای مختلف شعری سروده شده‌اند. کتاب بر اساس نام شاعر (بدون نظم الفبایی) و عنوان شعر تنظیم شده است. اشعار سروده شده موضوعات متعددی چون «تفنگ، ماه صیام، خرمشهر، شهید، دفاع مقدس، و...» دارند؛ تعدادی از اشعار در وصف شهدای جنگ سروده شده‌اند؛ از جمله: «ذبیح عشق» (سروده‌ی عزیزالله خدامی) که به شهید سرلشکر خلبان عباس بابایی تقدیم شده است؛ «این صداقت محض» تقدیم به جانبازان [از محمدیوسف شیردژم (افق)] و «دستهای عاطفه» به یاد سلمان هراتی. همچنین اشعاری از شهید محمدعلی رجایی، شهید سرهنگ محمدعلی افسر، شهید آگل سلیمی اسطکی و شهید محمدرضا مهتابی نیز در کتاب ارائه شده‌اند.

تیغ، قلم، تغزل: مجموعه شعر یادواره شهید سید حسین علم‌الهدی و شهدای دانشجو

به کوشش محمدرضا سنگری، رضا اسماعیلی؛ با همکاری دانشگاه آزاد اسلامی و بسیج دانشجویی نیروی مقاومت.- تهران: ستاد عالی یادواره شهدای دانشجوی کشور، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

به مناسبت برگزاری یادواره شهید علم‌الهدی و شهدای دانشجو.

کتاب حاضر شامل ۴۴ قطعه شعر از ۲۸ شاعر و شاعره‌ی معاصر است، که در قالبهای مثنوی، غزل آزاد و دوبیتی، در بزرگداشت یاد شهید سید حسین علم‌الهدی و شهدای دانشجو سروده شده‌اند. از جمله شاعران، می‌توان از این افراد یاد کرد: «هما قدرتی، رخساره قدرتی، حسین فخیمی، علی خانچین، محمد فولادی، صبا باقری‌تنها، حجت‌الله رستمی، علی رمزیاری، محمدتقی اکبری و...». اشعاری که به مناسبتهای خاص سروده شده‌اند نیز در مجموعه موجودند؛ از جمله: «خدا به همراهت» (از اطهر سید موسوی، برای مهاجران شهید)؛ «خاطرات شهید» (از محسن عبدی‌پور، تقدیم به شهید سلطانعلی قربانی)؛ «داغ فراق» (تقدیم به شهید مهندس محمد بهاءالدینی از خواهر شهید، عظیمه بهاءالدینی).

تیغ و تغزل

سروده جلال محمدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۷۶ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Blade and Lyric, A Collection of Poetry

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب در سه بخش غزل، غدیریه و مثنوی تنظیم شده است. در بخش غزل، ۲۹ غزل، در بخش غدیریه یک قطعه شعر و در بخش مثنوی یازده قطعه شعر در قالب مثنوی ارائه شده است. اشعار از موضوعهای متنوعی برخوردار هستند. شاعر در غزل «نخلهای روزه‌دار» از خرمشهر (شهر خونین) می‌گوید و از شیعه می‌خواهد که تیغ از دست ننهد. در بخش مثنوی‌ها، قطعه شعر «ملاقات» برای

شهید آوینی سروده شده است. قطعه شعر «غربت» به شاعر سلحشور سفر کرده، احمد زارعی، و قطعه شعر «رجعت» به شهیدان دفاع مقدس تقدیم شده‌اند.

[صفحه ۵۸۴]

جمعه خونین مکه به روایت شاعران امروز

گردآورندگان محمود شاهرخی (جذبه)، عباس مشفق کاشانی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

۴۲۵ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این مجموعه حاوی ۱۳۶ قطعه شعر از شاعران معاصر ایرانی، در قالبهای غزل، قصیده، شعر آزاد، دوبیتی و رباعی، و شانزده قطعه شعر از شاعران معاصر غیرایرانی، ترجمه شده به فارسی، در قالب شعر آزاد است. بخش عمده‌ی اشعار برای سالگرد فاجعه‌ی جمعه‌ی خونین مکه سروده شده‌اند. مضمون اشعار عبارتند از: «شهیدان جمعه‌ی خونین، آل‌سعود، کعبه، دشمنان دین، کعبه و کربلا، فتنه و ظلم آل‌سعود، وحدت مسلمانان، برائت از مشرکان، فهد، صدام و مقایسه صدام با فهد و...». در بعضی از اشعار، از شهدای جنگ تحمیلی چون شهید خرازی و شهید چمران نیز یاد شده است. از جمله شاعرانی که اشعار آنها در این کتاب آمده است، می‌توان از افراد زیر نام برد: «محمدعلی مردانی، مشفق کاشانی، مصطفی محدثی خراسانی، سپیده کاشانی، فاطمه راکعی، محمد هراتی، حمید سبزواری، محمدحسین شهریار، رضا اسماعیلی و...». تصاویری نیز از فاجعه‌ی مکه، شهدا و تظاهرات و مجروحان حادثه روز مربوطه، در بین اشعار ارائه شده است.

جنگ جنگ

گردآورنده و اثر محمدعلی مردانی.- تهران: موسوی، ۱۳۶۳.

۱۶۶ ص.- (انجمن نغمه‌سرایان مذهبی؛ دفتر دوم).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر، شامل اشعار سروده شده توسط شاعران معاصر، اعم از زن و مرد، و نیز اشعار «محمدعلی مردانی»، (گردآورنده‌ی اثر)، درباره‌ی جنگ ایران و عراق و هشت سال دفاع مقدس می‌باشد. زمینه‌ی موضوعی اشعار به قرار زیر است: «سالروز جنگ، فتح بستان، رمز یا علی بن ابی‌طالب (ع)، قیام فلسطین، شهیدان، فتح‌المبین، حماسه‌سازان (ارتشیان و پاسداران)، سنگر، خوزستان و...» همچنین نمونه‌ای از دستخط گردآورنده همراه با فهرست مندرجات به خط وی ارائه شده است.

چشمها و آینه‌ها

سروده همایون علیدوستی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، (چاپ اول): ۶۹.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: علی میرفتاح.

عنوان روی جلد: چشمها و آینه‌ها، مجموعه شعر.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Eyes and Mirrors (A Collection of Poetry)

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتـاب «چشـمها و آینه‌ها»، مجموعه‌ی شـصت قطعه شـعر از سـروده‌های شاعر است. در بخش پایانی کتاب نیز مجموعه‌ای از شانزده رباعی است. شاعر، این اشـعار را درباره موضوعهایی چون «شـهیدان، ایمان، نماز، جانبازان و...» سـروده است. تعدادی از اشـعار این مجموعه نیز در وصف ائمه‌ی اطهار (ع)، حضـرت امام خمینی (ره)، شـهید آوینی، مسلمانان بوسنی و هرزگوین، استان چهارمحال و بختیاری و... سرود شده‌اند.

[صفحه ۵۸۵]

چفیه‌های چاک چاک: مجموعه شعر بسیج

به کوشش ابوالقاسم حسینجانی.- تهران: شورای هماهنگی تبلیغات اسلامی، نشر هماهنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۶۶ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر: چفیه‌های چاک چاک.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل ۵۸ شـعر درباره‌ی جنگ است. اشـعار فاقد نظم الفبایی عنوان و یا نام سراینده هستند. تعدادی از قطعات به مناسبت و یا برای شخص خاصی سروده شده‌اند که در پانویس همان صفحه، نام او ذکر شده است. برای مثال: قطعه شعر «اتفاق شگفت» (از رضا اسماعیلی) برای شهید فهمیده سروده شده است. قطعه شعر «بسیجی، فهمیده است» (سروده‌ی رضا ابوالقاسم حسینجانی) به جای متعدد کتاب ارائه شده است. قطعه شـعر «کاش» من هم یک بسیجی بودم» از متن کتاب انتخاب و زینت‌بخش پشت جلد کتاب شده است. اشعاری نیز از شاعران شهید در کتاب موجود است؛ نظیر: «در جاری نگاه بسیجی» (سروده‌ی شهید قنبر زارع) که در تاریخ ۱۴ / ۷ / ۶۲، در کوههای بانه سروده شده است.

چمن لاله

سروده‌های علی موسوی گرمارودی.- تهران: زوار، (چاپ اول): ۱۶۷.۱۳۶۳ ص.

اشـعار این کتاب در رابطه با خدا، جهان اسـلام، جنگ، انقلاب، عشق و سوگ سـروده شده‌اند. در بخش چکامه، اشعاری با عناوین زیر در مورد دفاع مقدس آمده‌اند: «شهید چارمردان» در سوگ دلاور نستوه، شهید سید عبدالله برقعی که در فروردین ۶۱ به شهادت رسـید و «ای صـبح صدق، ای سـحر عشق، ای شـهید» که در سوگ شهید آیت‌الله صدوقی سروده شده است. در بخش غزل، «دشت شهیدان» در مورد شـهدای دفاع مقدس، «دایره‌ی مهر» در مورد رزمندگان دفاع مقدس سـروده شده‌اند. در بخش مثنوی، «ساقی حق و یاد یاران» در مورد شـهدای دفاع مقدس،«افطار خون» درباره‌ی شـهید صدیق، سـید علی اندرزگو، «شهر شهید ما، هویزه» در مورد جنایات جنگی رژیم بعث عراق در شـهر هویزه (که با شـهادت هزاران تن انسان بی‌گناه همراه بود) و قطعه شـعر «خرمشهر» در مورد شهر خرمشهر سروده شده‌اند.

چه عطر شگفتی! یادواره احمد زارعی

به کوشش علیرضا قزوه؛ زیر نظر گروه شعر واحد ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۸۲.۱۳۷۳ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: What Wonderful Perfume! in commemoration of Ahmad Zareie

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، یادواره‌ی شاعر شهید بسیجی، «احمد زارعی» است. مطالب کتاب عبارتند از: «احمد از زبان همراهان (یاران و دوستان، برادر و همسر)، خون شهید می‌چکد از هر کلام من / علیرضا قزوه (یادی از سردار احمد زارعی)، یادی از او / علیرضا سپاهی، شیری در قفس ۹۰۲ / محمدحسین جعفریان؛ بر بالهای خاطره (خاطراتی از دوستان، پدر و همرزمان شهید در زمان مجروحیت و بیمارستان)، فصل مثنوی (مثنوی‌های سروده‌ی شهید)، فصل دوبیتی و رباعی (دوبیتی‌ها و رباعی‌های سروده‌ی شهید)، فصل غزل (غزل‌های سروده‌ی شهید)، فصل نوسروده‌ها (اشعار آزاد سروده‌ی شهید)، آن نجابت نجیب (اشعاری در قالب غزل با یاد احمد زارعی، سروده‌ی شاعران معاصر در تجلیل و بزرگداشت و یاد شهید زارعی)». در پایان نیز مقاله‌ی «گامی در ارزیابی شعر شاعران انقلاب اسلامی بر اساس میراث

[صفحه ۵۸۶]

فرهنگی شعر فارسی» نوشته‌ی شادروان احمد زارعی، که در سمینار بررسی ادبیات انقلاب اسلامی ارائه شده بود، آمده است.

چهل پاره از عشق

علی‌رضا غفاری.- [بی‌جا]: نشر گردون، ۱۰۰.۱۳۷۱ ص.

طراح روی جلد: پرویز کلانتری.

کتاب «چهل پاره از عشق» مجموعه اشعار علی‌رضا غفاری و حاوی چهل قطعه شعر در قالبهای مختلف است. نویسنده کتاب را به همسر خود - فروغ تقدیم نموده است. اشعار کتاب موضوعات مختلفی را شامل می‌شوند که یکی از آنها دفاع مقدس و مسائل مربوط به آن است. اشعار مرتبط با دفاع مقدس عبارتند از: «کجاست کاوه‌ی اندیشه‌ام»: در مورد عزم و اراده‌ی قوی ملت ایران در مبارزه با دشمنان انقلاب. «قضاوت»: در مورد شهدای دفاع مقدس و شهادت آنان که می‌تواند بزرگترین ایثار باشد. «توجه، توجه»: که به مناسبت موشکباران مناطق مسکونی تهران توسط عراق سروده شده است.

چیزی شبیه شوق (مجموعه شعر) ۱۳۷۰ - ۱۳۶۴

شهرام مقدسی؛ زیر نظر گروه شعر واحد ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۶۰.۱۳۷۲ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Something like delight: a collection of poems

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی ۳۲ قطعه شعر در قالب شعر آزاد است. که از سال ۱۳۶۴ تا سال ۱۳۷۰ توسط شاعر سروده شده‌اند. اشعار دارای مضامین اجتماعی و عرفانی هستند. شاعر، قطعه شعر «نخل سوخته» را درباره‌ی جانبازان سروده و «به تنها برادرم که دلش را به

فرشتگان بخشید و چشمهایش را به آسمان» تقدیم کرده است. او همچنین شعرهای «بهار» و «درختان کبود» را برای شهدا سروده است. برخی از عناوین دیگر اشعار کتاب، عبارتند از: «خیال، سؤال، نگاه، لبخند، لبه‌ی تاریکی، تماشا و...».

حدیث عشق: سروده شاعران معاصر در منقبت امام عاشقان

کار واحد ادبیات مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره).- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، واحد ادبیات، ۱۳۷۴.

سه، ۲۸۷ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی ۱۴۸ قطعه شعر برگزیده از سروده‌های ۸۹ شاعر و شاعره‌ی معاصر است که در قالبهای غزل، قصیده، دوبیتی، رباعی، آزاد و مثنوی در سوگ امام خمینی (ره) سروده شده‌اند. در قطعه شعرهای آزاد (از سلیمان هرندی)، خورشید می‌تابد به پاس نام ایران (که صدیقه وسمقی آن را پس از صدور پیام امام در قبول، قطعنامه‌ی ۵۹۸ سروده است)، فتح نور (از صدیقه وسمقی)، بر ما مباد هرگز دیدن خزان چشمت (از کاظم وحدتی)، نجابت شرقی عشق (از مجید نظافت)، شعر بزرگ خلق: خمینی (از علی موسوی گرمارودی)، ای روح خداوند (از مشفق کاشانی)، آماده‌ام برای شهادت (از غلامحسین متین)، پیر مراد ما (از حمید سبزواری)، تلویحات (از علی‌اکبر رشاد)، واسطه رحمت (از سیاوش دیهیمی)». در بین این اشعار ابیاتی درباره‌ی دفاع مقدس، رزمندگان، جانبازان و آزادگان موجود است.

[صفحه ۵۸۷]

حرف نزن: برگزیده اشعار سالهای (۷۸ – ۷۴)

علیرضا خانی.- تهران: نشر عابد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۰۲ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

عنوان دیگر: حرف نزن (مجموعه شعر).

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل بیست و هفت غزل، دو مثنوی و هفده قطعه شعر آزاد است. از بین این اشعار، مثنوی «آه از این روزگار دلفریب» و قطعه شعر «از سکوت سرشار» درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند. اشعاری نیز به مادران کرد فراسوی مرزها تقدیم شده است. ابیات و اشعاری هم با مضمون شهادت در مجموعه موجود است.

حرمت آینه، ره‌آورد ششمین کنگره سراسری شعر بسیج

دبیرخانه کنگره‌ی سراسری شعر بسیج.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات؛ دبیرخانه کنگره‌ی سراسری شعر بسیج، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۱۳۶ ص.

عنوان روی جلد: حرمت آینه، دفتر دوم شعر بسیج.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این مجموعه به مناسبت گرامی‌داشت هفته بسیج در سال ۱۳۷۱ منتشر شده است.

این کتاب، مجموعه‌ی هفتاد قطعه شعر از ۳۹ شاعر است که در ششمین کنگره‌ی سراسری شعر بسیج در آبادان ارائه شده. موضوع اشعار، «بسیج و بسیجی‌ها، جنگ، شهدا، رحلت امام، اسارت، پرواز و عشق» است. اسامی برخی از شاعران عبارت است از: «محمدتقی احمدی، محمود اکرامی، صابر امامی، حسین اسرافیلی، هادی اسماعیلی، آرش باران‌پور، عباس‌علی براتی‌پور، پرویز بیگی حبیب‌آبادی و...». عناوین برخی از اشعار نیز به قرار زیر است: «خلوتی با شهیدان»، «شهید عاشق»، «تجسم پرواز»، «خون نامه»، «مرز آزادی»، «مردان حماسه»، «شوق وصل»، «دعاهای مستجاب»، «حسرت شهادت»، «پیمانه‌ی گلگون»، «غزل ستاره‌ها» و....

حسرت آشنایی باران: شعر جوان آذربایجان شرقی

به کوشش جلال محمدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۴۵.۱۳۷۷ ص.

طرح جلد: فرخنده‌ی فکری مژدهی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Wish to See Rain

کتاب حاضر حاوی ۸۲ قطعه شعر از شعرای جوان آذربایجان شرقی می‌باشد که در موضوعهای مختلف سروده شده‌اند. تعدادی از اشعار این کتاب در مورد دفاع مقدس، شهادت و شهید و دیگر موضوعات مرتبط با جنگ می‌باشند. زندگینامه‌ی مختصری از هر شاعر، قبل از قطعه شعر او آورده شده است. از جمله شعرایی که آثارشان در این کتاب آمده است، «حسین اسرافیلی، کامران اسدی، محمد بهرامی، عشرت جبارزاده، مینا جبارزاده، روانشاد مهدی خازن و اسحاق عباسی (راهب)» هستند. بعضی از اشعار و موضوعهای آنها نیز عبارتند از: «تیغ»، در مورد حماسه‌های رزمندگان اسلام؛ «آخرین گل»، شعری است که به شهید بزرگوار سید مرتضی آوینی تقدیم شده است و «عروج»، در مورد شهدای دفاع مقدس و حماسه‌های آنان. موضوعاتی که اشعار دیگر دنبال می‌کنند، عبارتند از: حضرت رسول (ص)، حضرت علی (ع)، حضرت امام (ره)، مردم بوسنی و مقام معظم رهبری.

[صفحه ۵۸۸]

حس می‌کنم زندگی را...

سروده سیمیندخت وحیدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، (چاپ اول): ۱۷۵.۱۳۷۵ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: I Fell The Life, A Collection of Poetry

بالای عنوان: مجموعه شعر.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

این کتاب، مجموعه‌ی ۶۷ قطعه شعر، سروده‌ی شاعره‌ی معاصر خانم «سیمیندخت وحیدی» است. کتاب به سه بخش «غزل سروده‌ها»؛ «دوبیتی‌های پیوسته» و «مثنوی‌ها» تقسیم شده است. از میان اشعار، می‌توان قطعه شعرهای «عزم پاسداران (درباره‌ی

تصمیم راسخ رزمندگان به مقاومت در برابر دشمن با یاد حماسه‌ی فتح‌المبین)، نخل قد افراشته (در توصیف خرمشهر پس از حمله‌ی بعثی‌ها)، کوچه‌های حماسه (پیرامون جهاد و دفاع)، نبض نوبهار، بوی آشنایی و غرب آیینه (درباره‌ی شهیدان) و صبح روشن امید (در وصف زنان در دفاع مقدس) و بسیاری دیگر» را نام برد.

حماسه پایداری نامه ایرانیان

سروده درفش (فرامرز ستوده).- تهران: فرامرز ستوده، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۷۸ ص.

عنوان دیگر: (خلاصه) حماسه پایداری نامه ایرانیان.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، مثنوی بلندی درباره‌ی حماسه‌ی دفاع مقدس و پایداری و مقاومت ایرانیان در برابر تجاوز دشمنان - از جمله صدام - است. در این مثنوی، از ابتدای جنگ تا پایان آن به تصویر کشیده شده است؛ صحنه‌ی شروع جنگ، حمله به خوزستان، پیمان الجزایر، تصرف شهرهای بستان، سوسنگرد، مهران، سومار، نفت‌شهر، حمیدیه، خرمشهر و هویزه و عملیاتهای فتح‌المبین، فاو، موصل، حلبچه، سلیمانیه، اربیل و کرکوک تصویر شده‌اند. در کتاب، افراد و شهیدانی، چون: رضایی (فرمانده‌ی سپاه)، نامجوی، همت، چمران، باکری، کلاهدوز، جهان‌آرا، کندری (فرمانده‌ی لشکر حمزه) نام برده شده‌اند. ضمنا در بین اشعار به قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸ و برخی موارد دیگر هم اشاره شده است.

حماسه قلاقیران: مجموعه اشعار سومین کنگره شعر دفاع مقدس (ایلام، مهرماه، ۱۳۷۲)

تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت انتشارات و ادبیات، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۲۷۷ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۴).

به مناسبت برگزاری چهارمین کنگره شعر دفاع مقدس (ارومیه، هفته دفاع مقدس، ۱۳۷۲).

این دفتر گزیده‌ای از آثار ارائه شده در سومین کنگره‌ی شعر دفاع مقدس و حاوی ۱۲۲ قطعه شعر است. عناوین برخی از اشعار، نام سرایندگان و موضوع آنها عبارت است از: «سفر سرخ» از بنی‌احمدی (عشق به شهادت)؛ «چه کسی گفت» از حسین اسرافیلی (رشادت و دلاوری رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل)؛ «لبریز از عشق» از سیروس اسدی (عشق به شهادت)؛ «سوگند» از دکتر مصطفی اولیایی (شهیدان باعث افتخار و پیروزی ملت و کشور شدند)؛ «باغ آسمان» از هادی پتکی (کفر ستیزان جبهه‌های نور علیه ظلمت)؛ «دیدار لبخند» از منوچهر پروینی و «مثنوی رهایی» از علیرضا دهرویه (آزادگان سرافراز میهن اسلامی)؛ «مشق شهادت» از عبدالحسین رحمتی (شهیدان گمنام دفاع مقدس)؛ «جایتان کجاست؟» از عبدالجبار کاکایی (به شهید سید مرتضی آوینی، شهید قلم، تقدیم شده است) و....

[صفحه ۵۸۹]

حماسه‌های انقلاب

حفیظ الله جلالی.- تهران: [اصفهان]، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۲۳۴ ص.: مصور.

کتاب «حماسه‌های انقلاب» حاوی اشعاری با موضوعهای زیر است: «شروع قیام پانزده خرداد، ریشه‌های انقلاب در ایران؛ سرکوب قیام مردم ایران؛ تظاهرات عاشورایی ۱۳۴۲ و سخنرانی امام (ره)؛ کشتار مردم توسط رژیم پهلوی، بازگشت امام (ره) به میهن و سخنرانی ایشان در بهشت زهرا در روز دوازدهم بهمن ۱۳۵۷؛ آغاز جنگ تحمیلی عراق علیه ایران؛ مبارزات شهید چمران و همرزمان او؛ عملیات خیبر؛ رضا رحمانی، (فرمانده‌ی گردان سجاد) و حمایت آمریکا از صدام».

حنجره سرخ عشق: مجموعه شعر

رضا اسماعیلی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۶۲.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: علی میرفتاح.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Scarlet Voice of Love

بالای عنوان: مجموعه شعر.

کتاب حاضر - در بخشهای غزل، مثنوی، رباعی، دوبیتی و نوسروده‌ها - اشعاری با موضوعات مختلف را دربر می‌گیرد، مثل حضرت امام رضا (ع)، دفاع مقدس، امام حسین (ع)، حضرت مهدی (ع) و حضرت فاطمه (س). اشعار مرتبط با جنگ تحمیلی و دفاع مقدس و موضوع آنها عبارتند از: «هزاره‌ی درد» غزلی است که به روح دردمند شاعر بسیجی احمد زارعی تقدیم شده است؛ «عبور» در مورد عشق شاعر به شهادت؛ «بی‌حضور عشق» در مورد زندگی و شهادت؛ «غزل غیرت» در مورد رزمندگان دلاور جبهه‌های نبرد؛ «فراتر از ماندن» درباره‌ی جانبازان جنگ تحمیلی؛ «کاش از خوبان عالم می‌شدیم» درباره‌ی شهیدان؛ «قنوت عارفانه» تقدیم به روح مطهر شهید دکتر چمران و «بهار پرپر» تقدیم به روح پرفتوح شید مهدی زین‌الدین.

خاک، خون، حماسه

به کوشش شیرینعلی گلمرادی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۴۵ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۶، ویژه خرمشهر).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت سالگرد آزادی خرمشهر قهرمان منتشر شده است.

کتاب «خاک، خون، حماسه» مجموعه‌ی ۵۵ قطعه شعر است، سروده شاعرانی متعهد به انقلاب اسلامی، که به حماسه پرصلابت خرمشهر توجه کرده‌اند. حماسه‌ای که گذشت زمان با تمامی تأثیراتش نتوانسته است حماسه ایثار مردانی را که با اطاعت از فرمان عشق توانستند ابدیت را تسخیر کنند، در آیینه‌ی سینه‌ی خداباوران مکدر یا کمرنگ نمایند. سرایندگان اشعار ۴۲ شاعر هستند که در بین آنها ۳ شاعره هم دیده می‌شوند. موضوع اشعار این مجموعه همگی شهر خرمشهر، آزادی آن، دلیری دلاورمردان و دفاع مقدس است و زجری که جزءجزء سازنده شهر متحمل شدند تا هنگامی که گام‌های پیروز دلیرمردان و شیرزنان دشمن زبون را بیرون راند و خونین‌شهر مجددا خرمشهر شد.

[صفحه ۵۹۰]

خاکستر صدا: مجموعه شعر

فضل‌الله قدسی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۵.

۶۴ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Sound Ashes

واژه‌نامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ی ۲۶ قطعه شعر است که تنها چهار قطعه‌ی آنها در ارتباط با جنگ هستند. تمام اشعار در قالب غزل سروده شده‌اند. «قبله‌ی دیدار»، یادی است از جبهه‌های جنگ؛ «مصلای» سبز نافله، قطعه شعری است در رثای شهید مختار ابراهیمی؛ «شهید، قطعه شعری است در بیان مقام شهید و «یک شعله درد»، یادی است از زمان جنگ.

خامه خونین عشق: گزیده‌ای از اشعار سروده شده در زمینه دفاع مقدس

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۴۳۹ ص.

کتابنامه و واژه‌نامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ی ۳۵۳ قطعه شعر است که به صورت: «قصیده، غزل، رباعی و دوبیتی و شعر نو» سروده شده‌اند. موضوع اشعار، به طور کلی، عبارتند از: مقام شهیدان؛ حماسه‌ی آبادان، خرمشهر و هویزه؛ یاد روزهای جنگ؛ عملیات کربلای پنج؛ بسیجیان؛ خوزستان جنگ‌زده؛ تشبیه هشت سال جنگ تحمیلی و دفاع مقدس به قیام حضرت امام حسین (ع) و نکوهش دشمنان و وصف جانبازان.

خط سبز، یادگار سرخ: برگزیده‌ی اشعار جمعی از شاعران معاصر در زمینه دفاع مقدس و سرداران شهید

انتخاب و تصحیح: محمدعلی صاعد، عبدالعلی صادقی، محمد قدسی، نرگس گنجی؛ ویراستار نرگس گنجی.- اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۵.

۲۸۴ ص.- (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه‌ی آثار؛ ۱۷).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «خط سبز، یادگار سرخ»، مجموعه آثار برگزیده‌ای (از میان صدها قطعه شعر) است که از سراسر کشور برای کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید استان اصفهان فرستاده شده است و پس از نقد و بررسی و گاه تصحیح، آثاری که به نحوی با دفاع مقدس مناسبت داشته و دارای ارزشهای ادبی و هنری نیز بوده‌اند برای چاپ برگزیده شده‌اند. مجموعا ۵۲ قطعه از شاعران معاصر مختلف و با عناوین و موضوعهای متفاوتی چون خرمشهر، بسیجی، شهید، ایثار، عملیات فتح‌المبین، عبد حق، اسیر، آزادگان و نیز وصف جانبازان، تشییع جنازه شهید و... در این مجموعه گردآوری شده است.

خطوط دلتنگی: گزینه غزل‌های ۱۳۷۱ – ۱۳۳۷

بهمن صالحی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۲۲۳.۱۳۷۲ ص.

عنوان روی جلد: دفتر غزل: خطوط دلتنگی.

[صفحه ۵۹۱]

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «خطوط دلتنگی» حاوی ۱۰۳ غزل سروده شده در موضوعات مختلف است. برخی از غزل‌ها به مناسبتهای خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله، غزل‌های: «شادی روح شهیدان...» و «غزل پیروزی» درخصوص شهیدان و پیروزی رزمندگان در عملیاتهای دفاع مقدس؛ «باغ کاغذی»، به مناسبت «روز معلم»؛ «دانوب آبی نیست» برای سرزمین مظلوم بوسنی و هرزگوین؛ «سفر سرخ»، به مناسبت عاشورای حسینی؛ «زیباتر از فکر باران»، برای حضرت فاطمه زهرا (س)؛ «سوگ سردار» با یاد میرزای بزرگ و «معبود» غزلی برای حضرت امام (ره) است.

خونبهای آفتاب: گزیده‌ای از اشعار سروده شده درباره دفاع مقدس، دفتر دوم

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس.- [تهران]: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس با همکاری معاونت فرهنگی و تبلیغات ستاد کل نیروهای مسلح، ۱۳۷۱.

نوزده، ۳۲۶ ص.

کتاب خونبهای آفتاب دومین جلد از مجموعه اشعار سروده شده درباره دفاع مقدس است که به مناسبت دوازدهمین سالگرد دفاع مقدس منتشر شده است. غالب این اشعار قبلا در کتابها و نشریات منتشر شده‌اند.

کتاب حاضر شامل ۱۴۱ قطعه شعر آزاد و غزل از ۷۹ شاعر و شاعره معاصر است که درباره‌ی دفاع مقدس و موضوعهای مربوط به آن سروده شده است. محور موضوعی اشعار «شهادت، شهید، فرزند شهید، جبهه و جنگ، ایثار، لقاءالله، ایمان، صبر و استقامت و تحول انسان» است. اشعار به ترتیب الفبایی نام خانوادگی سرایندگان تنظیم شده‌اند. موارد زیر از جمله اشعار مندرج در این کتاب است: «کربلا منتظر گام شماست» و «دزفول» از شهید آهنج؛ «بسیج و خطابه» از قیصر امین‌پور؛ «بهار خون» به یاد شهدای فتح‌المبین از حسینعلی بیهقی؛ «قنوت عشق» از میرهاشم میری، «چراغ شهادت» از عبدالجبار کاکائی؛ «برای فرزند شهید» و «لحظه صمیمی دیدار» (تقدیم به بسیجیان) از محمدرضا خالصی؛ «تشییع یک شهید» از زهره نارنجی، و....

از دیگر سرایندگان اشعار، شاعرانی چون «موسوی گرمارودی و سپیده کاشانی» هستند.

خون نامه خاک: مجموعه شعر

از نصرالله مردانی (ناصر).- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۱۳۶۴.

[۴].۲۲۹ ص.- (ادبیات؛ ۱).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۶۴ به عنوان کتاب برگزیده سال ۱۳۶۴ انتخاب شده است.

این کتاب، شامل ۱۳۲ قطعه شعر در قالب غزل، قصیده، دوبیتی و رباعی است که در دو بخش ارائه شده‌اند. بخش اول: حاوی ۹۸

قطعه شعر سروده شده بعد از انقلاب اسلامی است و بخش دوم: ۳۴ سروده برگزیده قبل از انقلاب را دربر می‌گیرد. در بین موضوعهای اشعار موارد زیر نیز دیده می‌شود: «شهید، شهادت، جنگ، دفاع مقدس، انقلاب اسلامی ایران، مدح و ثنای اهل بیت (ع) و...». از جمله اشعار با موضوع دفاع مقدس اشعار زیر را می‌توان نام برد: «پای این هفت آسمان امشب به دوشی دیگر است» (برای حمله والفجر)، «شهاب یاد تو» (برای شهید مجید حداد عادل)، «گلهای روحانی» (برای شهید نصرالله ایمانی)، «در افقهای شهادت» (به شهید منصور محسن‌پور)، «داغ سه خورشید» (برای حجت‌الاسلام جنیدی پدر سه شهید)، «الهام مرگ» (برای شاعر شهید محسن پزشکیان و دخترش)، و.... در ذیل هر قطعه شعر زمان و مکان سروده شدن شعر ذکر شده است.

[صفحه ۵۹۲]

داغ شقایق‌ها

محمود شاهرخی.- تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۸۰ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، گزینه شعر جنگ؛ ۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:The Scae OF the Poppies

عنوان دیگر: داغ شقایق‌ها، مجموعه شعر جنگ.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

کتاب «داغ شقایق‌ها» شامل نوزده قطعه شعر در قالبهای مثنوی، غزل و قصیده است. این اشعار درباره‌ی شهید، شهادت و دفاع مقدس» هستند. اشعاری نیز به مناسبتهای ویژه و برای شهیدان و اشخاص خاص سروده شده‌اند؛ از جمله: «فخر اسلام»، تقدیم به بسیجی که در زندان دژخیمان صدام مردانه از عقیده خود دفاع کرد؛ «سرود شهادت»، در سوگ فرزند برادر شهید محمد افضل و.... شاعر در ابیات سروده شده، از کلمات و آیات قرآن استفاده کرده و ابیاتی را از حافظ وام گرفته است.

دایره‌های کوچک حوض: مجموعه شعر

سروده‌ی صابر امامی.- تهران: نشر نو، ۱۳۶۹.

۶۲ ص.

کتاب «دایره‌های کوچک حوض» مجموعه‌ای از سروده‌های صابر امامی به سبک شعر نو است. «لاله‌های سرخ» قطعه شعری از این کتاب است که به شهیدان و بازگشت شهیدان می‌پردازد. شاعر می‌گوید «دشت من سرخترین گلها را می‌خواهد»، که گلچین شدن شهدا و اسوه بودن آنان را بیان می‌کند. قطعه شعر «ساز خاطره» (که به شهید سید هادی زمانی تقدیم شده است) خاطره‌ای از شاعر را در مورد شهید به تصویر می‌کشد. «غزل سرخ» عنوان قطعه شعر دیگری از شاعر است که با تشبیه شهدا به لاله‌های سرخ از زبان آنان می‌گوید: «بگذارید که شب چیره شود.... مبادا غزل سرخ فراموش شود» و وصایای شهدای عزیز را در چند بیت به زیبایی بیان می‌کند. دیگر اشعار این کتاب به جبهه و جنگ و شهادت ارتباطی ندارند.

در آینه‌ی شقایق: مجموعه شعر

احد ده‌بزرگی.- تهران: برگ، ۱۳۹.۱۳۶۷ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

این کتاب شامل شصت قطعه شعر است که غالبا در قالب غزل و مثنوی سروده شده‌اند. در بین بسیاری از غزل‌ها به مفهوم شهامت و شجاعت رزمندگان و عشق آنها بـه امام حسین (ع) و امام (ره) اشاراتی شده است. سه غزل «شب‌شکنان، نارنجک دل و می خورشید» خطاب به رزمندگان اسلام هستند. در این غزل‌ها، آنها با عباراتی چون شب‌شکنان طلوع فجر، خورشید شب‌سوز شریعت و شب شرزه وصف شده‌اند. غزل‌های «اسلام و شعور شعر شهادت» نیز در مقام تمجید و منزلت شهدایند.

در پگاه ترنم: مجموعه شعر

عباس خوشدل.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۸.

۲۰۹ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۱۰۳ قطعه شعر، سروده‌ی شاعر در قالبهای شعر آزاد، رباعی و غزل است. اشعار «مهر شهید،

[صفحه ۵۹۳]

گل سرخ، شهپر لا، با شهیدان، بارش نور، ماتم یاران عاشق، گل آیه‌ی فتح، بانگ تکبیر، کویرستان دهم، مضمون شهادت (در سوگ شهید رجایی و باهنر)، ظهر عاشورا، دریادلان، شرمساری، دریادل (برای حسین قبادیان، شاعر رزمنده)، بسیجی، مشعل لااله‌الاالله و سوگند» درباره‌ی شهید و شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند. همچنین اشعاری نیز در مجموعه موجود است که به مناسبتها و برای اشخاص خاص و ائمه‌ی اطهار (ع) - از جمله امام زمان (عج) و حضرت علی (ع) - و شهیدان کربلا سروده شده‌اند.

در جبهه‌ها

سراینده: مصطفی اولیائی.- (بی‌جا: بی‌نا)، ۱۳۶۲.

۷۴ ص.: مصور، عکس.

طراح روی جلد: علی اخگری.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از ۳۳ قطعه شعر از اشعار دکتر مصطفی اولیایی است که همه‌ی آنها در ارتباط با جنگ ایران و عراق هستند. از این اشعار، قطعات «دلم خواهد» در آرزوی شهادت، «ای چریک قدیمی ایران» درباره‌ی شهادت دکتر چمران، «بازی دراز» درباره‌ی عملیات بازی دراز؛ «محرم خوزستان و حماسه‌ی قرن» درباره‌ی بمباران شهرها، «سوسنگرد و الله‌اکبر» در ارتباط با جنگ در جبهه‌های سوسنگرد و بوستان، «ذوالفقاری» درباره‌ی شهادت ده پاسدار در جبهه‌ی ذوالفقاری، «خرمشهر» درباره‌ی فتح خرمشهر؛ «شیر صحنه‌ی پیکار» برای رحیم صفوی فرمانده‌ی عملیات و علی شمخانی قائم‌مقام سپاه و «حماسه‌های خونین‌شهر» برای بیان حماسه‌ی شهادت پسر سیزده ساله (حسین فهمیده) سروده شده است. دیگر اشعار مجموعه نیز هر یک حدیثی دارند و وصف

موقعیتی یا بیانگر داغ شهیدی هستند.

در جستجوی گل

علی‌اصغر نصرتی.- نقاشی: صابر عباسپور.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۶۹.

۴۷ ص.: مصور: (رنگی).

این کتاب به مناسبت اولین سالگرد رحلت حضرت امام خمینی «ره» منتشر شده است.

کتاب حاضر حاوی بیست و دو قطعه شعر می‌باشد که در موضوعات مختلف از جمله دفاع مقدس، به مناسبت اولین سالگرد رحلت حضرت امام خمینی (ره)، به چاپ رسیده است. اشعاری که در این کتاب در ارتباط با دفاع مقدس هستند، عبارتند از: «تو با مایی خدایا»، در مورد عزت رزمندگان اسلام نزد خداوند و ارزش نبرد آنها. «چشمه‌ی خورشید»، در مورد علاقه‌ی کودکان به رزمندگان اسلام و این که آنها نماینده‌ی استقامت و پایداری هستند؛ «بابا می‌رسد فردا»، در مورد کودکی است که در انتظار بازگشت پدرش است که به جبهه رفته و قرار است روز بعد بازگردد؛ «واژه‌ی پاسداران»، تقدیر و توصیفی است درباره‌ی پاسداران انقلاب اسلامی و «مثل صبح زیبا»، در مورد شجاعت و رشادت بسیجی‌ها در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل.

در حوالی عشق (۱۳۶۹ – ۱۳۵۹): مجموعه شعر

امیر مسعودی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، (چاپ اول): ۱۷۰.۱۳۶۹ ص.

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

[صفحه ۵۹۴]

کتاب «در حوالی عشق» مجموعه شصت وهفت قطعه شعر از امیر مسعودی است. اشعار مرتبط با دفاع مقدس در این مجموعه عبارتند از: فراز برج یقین، در مورد شهدای دفاع مقدس و این که آنان همیشه زنده‌اند؛ بر دو بال کبوتر، در مورد شهدای دفاع مقدس؛ شبهای بغداد در مورد جنایات رژیم بعث عراق در حمله‌ی ناو هواپیمابر آمریکایی به هواپیمای مسافربری ایران و کشته شدن ۲۹۰ مسافر در آسمان؛ سرود عاشقانه در مورد جنگ تحمیلی و حمله‌ی دشمن بعثی به مناطق مسکونی؛ اهل نظر بیانگر اراده‌ی قوی ملت برای رفتن به جبهه است؛ بسیجی در خدمت بسیج و بسیجی بودن؛ پیراهن سبز در مورد سپاهیان پاسدار؛ مهران، در مورد مظلومیت شهر مهران؛ شهر من در مورد استقامت مردم خرمشهر.

در سایه‌ی ذوالفقار: مجموعه شعر

حسین اسرافیلی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، ۱۰۷.۱۳۷۲ ص.

این کتاب مجموعه‌ای است شامل چهل قطعه شعر؛ که در حال و هوای ملکوتی دفاع مقدس و ایام پرشکوه هشت سال دفاع مقدس سروده شده‌اند. موضوع تعدادی از این اشعار مانند «خلوتی با شهیدان و تولد در میدان»، در مورد شهیدان و شهادت؛ برخی مانند «لبیک یا خمینی» در ارتباط با حضرت امام و رهبری قاطعانه‌ی ایشان؛ بعضی مانند «در سایه‌ی ذوالفقار»، در مورد استقامت

رزمندگان و برندگی سلاح آنها؛ و برخی دیگر، مانند «آزادگان و وطنم»، در ارتباط با آزادگان سرافراز میهن اسلامی و یا «این همان بیداری است»، مربوط به آگاه شدن مردم میهن اسلامی از کین و خدعه‌ی دشمنان اسلام است. عناوین تعدادی از اشعار نیز خود نشان دهنده‌ی موضوع آنهاست. از آن جمله می‌توان از اشعار زیر نام برد: «مناجات سرخ، شهر من خرمشهر، پاسدار فردا، گلبانگ خدا، تقدیر عاشورایی و طریق عشق برای شهیدان».

در سایه سار عشق: برگزیده‌ای از شعر امروز نیشابور

به اهتمام محمد عزیزی؛ خط عباس ستوده - تهران: آفرینش، (چاپ اول): ۱۴۳.۱۳۷۳ ص.

عنوان دیگر: در سایه‌سار عشق (مجموعه شعر).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر ضمن نقد و بررسی شرح حال دو شاعر معروف نیشابور «میرزا عبدالجواد ادیب نیشابوری» (معروف به ادیب اول) و «شیخ محمدتقی ادیب نیشابوری» (معروف به ادیب ثانی) شامل برگزیده‌ای از اشعار ۳۷ نفر شاعر معاصر است که در قالبهای متعدد شعری مانند غزل، شعر آزاد، مثنوی، غزل، رباعی و دوبیتی و در مضامین متعددی سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «آخرین گفتار اسفندیار...»، از رضا اشرف‌زاده و «کاش من هم شاعری بودم!»، از محمد عزیزی، در ارتباط با دفاع مقدس هستند. از جمله شعرای دیگر می‌توان از افراد زیر نام برد: محمد بیریای گیلانی (شیدا)، حیدر یغمای نیشابوری، علی شریفی (رها)، فریدون گرایلی، مسعود صابری (آوا)، عبدالجلیل فقیدی، جواد جعفری (آینه)، امیرخانی (خاطر) و...».

در سوگ سپیداران

اکبر اکبر.- تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۱.

۱۰۳ ص.: مصور.

مجموعه شعر «در سوگ سپیداران» در سه بخش تدوین شده است. بخش اول آن به شعرهای قبل از انقلاب،

[صفحه ۵۹۵]

بخش دوم به شعرهای انقلاب و جنگ تحمیلی تعلق دارد و بخش سوم شامل شعرهایی با محتوای آزاد است. از اشعار بخش دوم، اشعار زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند: «مسلسل» (زنده بودن همیشگی شهدای جنگ تحمیلی)؛ «با شاعران وطنی» (هشدار به شاعران وطن: دشمن مناطقی از کشور را اشغال کرده است)؛ «نخل خون» (شهدای خونین‌شهر آبادان)؛ «نسل در راه» (کودکانی که در زمان جنگ به دنیا می‌آیند)؛ «از استوای شهیدان» (شهدای دفاع مقدس خصوصا شهدای جنوب کشور)؛ «قصرشیرین» (در مورد حماسه‌های مردم شهر قصرشیرین)؛ «پرچم استقلال» (دلاوران رزمنده‌ی خرمشهر) و همچنین: «شهید زیباترین شعر معاصر ایران؛ بجنگ تا بجنگیم؛ غزل هجرت؛ هفت سین سال شهید و غزل فتح».

در غبار کاروان: مجموعه شعر

محمود شاهرخی.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۶۴۲.۱۳۷۰ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر در غبار کاروان.

این کتاب، حاوی اشعار متعددی درباره‌ی موضوعات متنوع است. تعدادی از اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس در این کتاب موجود هستند، همراه با موضوع آنها در زیر ذکر می‌شود: «آتش قهر خدا»، خطاب به دلاورمردان جبهه‌های حق علیه باطل؛ «تشویش شب»، درباره‌ی تجاوز رژیم بعثی به خاک ایران اسلامی؛ «در جبهه آزادگان»، عشق به شهادت در رزمندگان و شهیدان دفاع مقدس؛ «سرخپوشان بزم وصال»، جبهه‌های حق علیه باطل و شب زنده‌داری‌های رزمندگان اسلام؛ «حدیث دلکش عشق»، شهدای دفاع مقدس؛ «در حریم وصال»، شهیدان مظلومی که با هواپیمای مسافربری شرکت آسمان پرواز می‌کردند و به شهادت رسیدند و «سرود شهادت»، در سوگ شهید افضل، برادرزاده‌ی شاعر.

در قاب گل‌ها

به کوشش سیمین‌دخت وحیدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۴۳ ص.- (سوره: گاهنامه شعر؛ ۴).

این کتاب، گزیده‌ای از اشعار سی‌وهفت شاعر است. زندگینامه‌ی مختصر برخی از شاعران در ابتدای گزیده‌ی اشعار آنان به چاپ رسیده است. نام شاعران و اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس در این کتاب چاپ شده‌اند، عبارتند از: «حسن احمدزاده عطایی» سراینده‌ی قطعات: سربلند (در مورد رزمندگان سرافراز دفاع مقدس)، شهید (در ارتباط با ارزش و مقام شهید)، از خاک بر افلاک (در مورد عروج شهیدان)، زخم کهنه (در مورد جانباز و ایثارگری‌های او) و وصول خون (پیرامون عشق به شهادت در میان رزمندگان اسلام)؛ «محمد اخوان» سراینده‌ی قطعه شعر «انفاس مسیحایی» (در گوش به فرمان رهبر بودن رزمندگان)؛ «اکرم محمدی» سراینده‌ی «قاب ذهن» (با موضوع شهدای دفاع مقدس)؛ «محمد بهزاد» سراینده‌ی قطعه شعر «ای بهار» (درباره‌ی عروج شهیدان)؛ «محمدعلی دهقان» سراینده‌ی شعر «دردها» (در سوگ لاله‌های پرپر شده‌ی جنگ تحمیلی)؛ «عباس رسولی‌اشلی» سراینده قطعات «تربت پاک کربلا و عروج لاله» (در مورد مردانگی و ایثار شهدای دفاع مقدس).

در مزرعه نور: مجموعه شعر

اثر محمدخلیل مذنب (جمالی).- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول): ۱۲۲.۱۳۶۴ ص. شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل ۳۷ قطعه شعر در قالبهای غزل، مثنوی، قصیده و تعدادی رباعی است که در موضوعهای

[صفحه ۵۹۶]

مختلف - از جمله، دفاع مقدس - سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «تقدیم به فاتحان جزیره‌ی مجنون»، «بهار شهیدان»، «مخمل خون»، «خون غزل» و «پرچم سرخ‌ظفر» در ارتباط با دفاع مقدس؛ «وقت شکفتن» برای حضرت مهدی (عج)؛ «سینای سحر» برای حضرت امام خمینی (ره)؛ «شب قدر» در تکریم و تمجید کتاب مقدس، قرآن مجید و «بشیر نور» در سوگ آیت‌الله طالقانی سروده شده‌اند.

در وادی عشق: مجموعه شعر

علی‌محمد بشارتی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر (چاپ دوم): ۱۱۶.۱۳۷۷ ص. طراح روی

جلد: فرخنده فکری‌مژدهی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی : (In The Realm of Love (A collection of poetry

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

چاپ اول: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، گروه شعر، واحد ادبیات، ۱۳۷۲.

کتاب «در وادی عشق» مجموعه‌ای از ۳۴ قطعه شعر سروده شده در قالب مثنوی، غزل، ترکیب‌بند و شعر نو است. در ابتدای کتاب بخشی درباره شعر، نظر اسلام درباره‌ی شعر و شاعری، نقد و بررسی قطعاتی از اشعار قدما و معاصر نیز توسط شاعر ارائه شده است. «لهیب حادثه» به رزمندگان اسلام تقدیم شده و قطعه شعر «عشق حق» درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده است. قطعه شعرهای «صحیفه‌ی نور» و «ستاره‌ی غمزده» نیز در باب ارتحال امام خمینی (ره) سروده شده‌اند.

در واره‌های عشق

ابوالحسن عمرانی.- قم: حبیب، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۶۷ ص.- (.... مکتوبات مرکز فرهنگی الغدیر؛ ۱).

عنوان روی جلد: در واره‌های عشق: مجموعه شعر.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، حاوی شصت قطعه شعر از سروده‌های شاعر است که در سه بخش مجزا با عناوین «در واره‌های عشق»، «در کوی محرمان» و «یادمان» ارائه شده‌اند. اشعار در قالبهای غزل، شعر آزاد و مثنوی سروده شده‌اند. بخش اول، در پگاه آدینه‌ها نگاشته شده و به امام زمان (عج) تقدیم شده است. «در کوی محرمان» گذری است بر وادی محبوبان و نظری بر نگارستان دلبران [اهل‌بیت (ع)]. آخرین بخش، شامل اشعاری پیرامون فعالیت‌های عصر حاضر است؛ از جمله: جنایت دشمنان اسلام در به خون و آتش کشیدن زائران ثامن‌الحجج (ع) در حرم مطهرش، رحلت حضرت امام خمینی (س)، رحلت آیةالله طالقانی، شهادت حاج‌آقا مصطفی خمینی، شهدای دفاع مقدس، شهادت دکتر چمران، برای شهیدان اکبر شیرودی و احمد کشوری، و برای شهید محمدحسین فهمیده.

درها برای بسته شدن آفریده شد: مجموعه شعر

محمدسعید میرزائی.- تهران: نشر کانون، (چاپ اول): ۶۹.۱۳۷۶ ص.

طراح جلد: کیوان کهریزی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۵۹۷]

این کتاب شامل ۲۹ قطعه شعر آزاد و غزل است که با مضامین متعددی - از جمله دفاع مقدس - سروده شده‌اند. شعری (بدون عنوان) برای جاده‌های کردستان، «توسل»، «دو شمعدان و یک آینه...» دارای موضوعهای مرتبط با دفاع مقدس هستند. از جمله موضوع اشعار می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: محبت، عشق، خانه، خیابان و نامه. «شعری برای شاعر، شهروز دانش‌پژوه»، «شعری

برای شاعران افشین مصباحی و ک. همه‌خانی» و «ترانه‌ای به جواد» در بین اشعار به چشم می‌خورند. شاعر ابیاتی را از دیگر شعرا – از جمله، از عطار نیشابوری، حافظ و حسین منزوی – وام گرفته است.

در هوای حرم: مجموعه شعر

به کوشش گروه شعر حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی مشهد.– تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۱۵۱ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر شاعران خراسان: در هوای حرم.

این کتاب، مجموعه‌ی گزیده اشعار ۲۷ تن از شاعران استان خراسان است و دومین تجربه‌ی انتشاراتی گروه شعر حوزه‌ی هنری سازمان تبلیغات اسلامی مشهد به شمار می‌رود. در انتخاب اشعار، تلاش بر این بوده است که اشعاری ارزشمند و متناسب با انقلاب ارائه شود. اشعار در موضوعهایی مختلف سروده شده‌اند که از جمله، می‌توان به واقعه‌ی حج خونین، شهیدان، اسیران، صبر و استقامت، عشق و ایمان و مدح ائمه‌ی اطهار اشاره کرد.

دریا در تور

سروده‌ی عباس سودایی.– تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، اداره‌ی کل پرورشی، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۷۷ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «دریا در تور» حاوی ۴۶ قطعه شعر در قالب غزل و قصیده است که با موضوعها و به مناسبتهای مختلفی سروده شده‌اند؛ از جمله: «چهار غزل در بزرگداشت مقام مادر، قطعه شعری برای فاطمه شیرازی (حافظ خردسال قرآن)، اشعاری در گلایه و شکایت نزد حضرت معصومه (س)، اشعاری در عرض ارادت و مدح حرمهای حضرت امام حسین (ع) و حضرت عباس (ع)، شعری در فراق دوری مادر، و...» برخی اشعاری نیز با مضمون دفاع مقدس سروده شده‌اند که عبارتند از: قطعه شعر «دلواپسی» برای مفقودالاثرها و اشعار «ستاره‌ی تاول شبیه رود، انبوه آری‌ها، شیران زخمی» برای جانبازان شیمیایی. برخی از اشعار نیز به مناسبتها و برای اشخاص خاصی سروده شده‌اند، از جمله: «بی‌نشانه» نذر حضرت زهرا (س)، «مثل تو چیست؟» برای دکتر پژمان آقایی، «با ما باش» برای زنده‌یاد نسیبه سرگزی (شاعره‌ی شاهد) و...

دریا در غدیر

حسن ثابت‌محمودی (سهیل).– تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۴.

۹۲ ص.

این کتاب مجموعه اشعار ثابت‌محمودی (سهیل) است که در سه بخش مثنوی، رباعی و دوبیتی تنظیم شده است. اشعار وی موضوعها و مفاهیم متنوعی را دربر می‌گیرد. عناوینی نظیر شهدا، شاهد فتح، جنگ، پیراهن خون، صحابه، مثل رود، یاری، مهمانی، تطهیر، آبرو، بیا...، بهشت‌زهرا، پرسش، هدیه، شعر شهادت و... گویای

[صفحه ۵۹۸]

موضوع اشعار هستند. بیشتر اشعار به شهادت و شهیدان انقلاب و جنگ پرداخته‌اند و در آن‌ها، شاعر با کلامی زیبا به بیان احساسات، عقاید و نظرات خویش درباره‌ی مسائل فوق پرداخته است. «شهادت» موضوع بیشتر دوبیتی‌ها است و شاعر تحت تأثیر روح بلند شهیدان و عظمت جانفشانی آنان کوشیده است تا مقام شهدا را به تصویر بکشد.

دری به خانه‌ی خورشید: مجموعه شعر

سلمان هراتی؛ ویراستار کمال اجتماعی جندقی.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی)، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.
۶۹ ص.
طراح روی جلد: مرجان داوری.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Door Leading to the House of Sun
کتاب «دری به خانه‌ی خورشید» مجموعه‌ی شعر شاعر معاصر، سلمان هراتی، است. اشعار این مجموعه، به جز چند قطعه از اشعار، در قالب شعر نو و با نگاهی جدید به محیط و زندگی ارائه شده‌اند. در میان اشعار این کتاب، قطعات «واقعه و فروکش آتشفشان» (که برای شهید عزیزالله گلبن‌مقدم سروده شده)، در وصف شهید و گرامی‌داشت عروج ملکوتی وی است. «سبکبارتر از ابر» در توصیف شهیدان و خصوصیات و دیدگاه آنان نسبت به زندگی سروده شده است. چند قطعه‌ی دیگر نیز مربوط به جنگ و شهیدان گرانقدر می‌باشند. سلمان هراتی در این اشعار ایمان و عقیده و صلابت شهدا را ستوده، به حال شهدا غبطه می‌خورد.

دستچین، گزیده هفت مجموعه شعر

علی موسوی گرمارودی.- تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۸.
۲۷۴ ص.
این کتاب گزیده‌ی هفت مجموعه شعر «عبور، در سایه‌سار نخل ولایت، سرود رگبار، در فصل مردن، سرخ، تا ناکجا، چمن لاله، خط خون» می‌باشد.
کتاب دستچین گزیده‌ی هفت مجموعه‌ی شعر علی موسوی گرمارودی است که در هفت بخش جداگانه، تفکیک شده است. شاعر، در آغاز هر بخش، در مورد مجموعه اشعاری که در این کتاب گردآوری شده، توضیحاتی داده است. اشعار بخش اول، «عبور»، مربوط به قبل از سال ۱۳۴۹ بخش دوم «در سایه‌سار نخل ولایت»، نیز اشعار سروده شده بین سال ۱۳۴۹ تا سال ۱۳۵۸ است. در بخش هفتم کتاب، «خط خون» قطعه شعری با همین نام، در قالب شعر نو، در ارتباط با شهدای دفاع مقدس سروده شده است که شرحی بر ایثار بزرگ شهدای جنگ تحمیلی است. در پایان کتاب، زندگینامه‌ی شاعر به چاپ رسیده است.

دست نوشته‌هایم حرف می‌زنند

قربان حسینی.- تهران: بنیاد نشر مصباح، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۸۰ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شامل بیست قطعه شعر، نثر و خاطره پیرامون دفاع مقدس و هشت سال جنگ تحمیلی است. اشعار در قالب آزاد سروده

شده‌انـد. اشـعار «کلام سبز» به مقام معظم رهبری، «دیـده‌بان» به ابراهیم حاتمی کیا، «مصطفای انـدیشه‌ی دفاع مقدس» به شـهادت مصطفی چمران و «گفتگوی آخرین وداع» به شـهید قاسم دهقان تقـدیم شده‌انـد و قطعه شـعر «در سوگ یک دوست» به یاد شـهید مسعود خانی سروده شده است. از جمله موضوعها و مفاهیم دیگر اشعار کتاب می‌توان از عناوین زیر نام برد: «بسیجی، شـهید صیادشیرازی، پادگان دوکوهه، شهید

[صفحه ۵۹۹]

سیدمحمد صنیع‌خانی، قهرمان آزاده حجت‌الاسلام مرحوم ابوترابی، هنر و جنگ، سینما و جنگ، شهر خون (خرمشهر) و شهید حسین خرازی».

دلتنگی‌های نسیم: گزینه شعر سال‌های ۱۳۷۷ – ۱۳۷۶

مهدی مظفری‌ساوجی.- تهران: اهل قلم، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۷۰ ص.- (سلسله انتشارات اهل قلم؛ ۴۵: شعر؛ ۱۲).

عنوان روی جلد: دلتنگی‌های نسیم: مجموعه شعر.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۴۶ قطعه شعر آزاد و غزل، ارائه شده در دو دفتر (فصل) است. شعرهای «طوفان سبز»، «من شناسنامه‌ام را گم کرده‌ام»، «بی‌نشان» (برای سردار شهید حاج مهدی نظرفخاری) و «بی‌نشانه» در مورد جنگ و دفاع مقدس سروده شده‌اند. همچنین اشعاری در منقبت و بزرگداشت اهل‌بیت (ع) و شعری برای حضرت امام خمینی (ره) در مجموعه موجود است.

دوباره فریادی کن، گزیده شعرهای سال‌های ۷۴ – ۶۸

سروده رجب افشنگ.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۶.

۷۹ ص.- (کارشناسی گروه شعر).

عنوان روی جلد: مجموعه شعر دوباره فریاد کن.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Shout once again. a collection of poetry.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی «دوباره فریاد کن»، حاوی ۵۲ قطعه شعر است که اکثر آنها در رثای جنگاوران و رزمندگان دلیر و خانواده‌ی گرانقدر شهیدان سروده شده‌اند. از جمله، «پاکترین جنگاوران زمین»، از آتش نهفته در سینه‌ی ترانه و خاطرات دشتهایی که مردان عاشق آنها حماسه‌ها را آفریدند، سخن گفته است. «تنها کوچه‌ای می‌ماند» برای باقی ماندن یاد شهید در اذهان و «یادگار مردان غریب دشت» در وصف رزمنده‌ای سروده شده است که تنهاست و خون سرخ شهیدان را چون پرچمی بر شانه دارد.

دهستانی

شیرینعلی گلمرادی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، ۱۳۶۸.

۲۲۷ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

مجموعه شعر «دهستانی» از شیرینعلی گلمرادی، به دو بخش اصلی تقسیم می‌شود. اشعار قبل از انقلاب و اشعار بعد از انقلاب. تعدادی از اشعار پس از انقلاب، مرتبط با دفاع مقدس هستند. «در بهاران» در سوگ شهدای دفاع مقدس است. در شعر «ستاره در پرواز»، شهدای دفاع مقدس به ستارگانی تشبیه شده‌اند که در آسمان ایران اسلامی به درخشش درآمده‌اند. «قیام قامت» در مورد عظمت ایثار شهیدان سخن می گوید که همان شهادت آنان است. «می‌توان خورشید شد»، در مورد دلاوری‌های رزمندگان دفاع مقدس در جبهه‌های نبرد است که باعث شد همچون خورشیدی بدرخشند. در شعر «گردن آویز شهادت»، شهادت به گردنبند زیبایی تشبیه شده است که شهدا

[صفحه ۶۰۰]

با افتخار به گردن خود آویخته‌اند. «قصیده‌ی خون»، شعری است در ستایش رزمندگان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل، «صبح سرخ»، در مورد شهدای دفاع مقدس و عظمت ایثار آنان است. در پایان کتاب، سوگ سروده‌هایی درباره‌ی حضرت امام «ره» آمده است.

دیدار صبح، گزیده‌ای از اشعار ۶۵ – ۱۳۵۹

طاهره صفارزاده.- شیراز: نوید، ۱۳۶۶.

۱۸۵ ص.- ([مجموعه آثار طاهر صفارزاده]: ۸).

این کتاب، مجموعه‌ای از اشعار «طاهره صفارزاده» است که در سالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۵ سروده شده، و مجموعه‌ای مرکب از ۳۸ قطعه شعر در موضوعهایی متفاوت است. از میان این اشعار، تعدادی به موضوع جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و دفاع مقدس اختصاص دارد. این اشعار عبارتند از: «از غار تا مدینه‌ی انسان» که شرحی است در مورد جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و شهادت رزمندگان اسلام؛ «نسل بزرگ بیداری» در بیان رشادت‌ها و دلاوری‌های رزمندگان اسلام که ادامه‌دهنده‌ی راه یاران حضرت علی (ع) در نبرد حق علیه باطل هستند و قطعه شعر «پیشواز» که در مورد فضای عطرآگین جبهه است و رزمندگانی که ایثار می‌کنند و به خود نمی‌اندیشند و ادامه‌دهنده‌ی راه حضرت امام حسین (ع) هستند.

دیوان جنگ و فرهنگ مردم ایلام

احمد احمدی.- [ایلام]: روابط عمومی استانداری ایلام، ۸۸.۱۳۶۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه‌ی ۶۷ قصیده از سروده‌های آقای «احمد احمدی» است. این قصاید درباره‌ی شروع انقلاب اسلامی و سپس جنگ تحمیلی و صدور فرامین حضرت امام (ره) به ارتش سروده شده‌اند. قصیده‌ی آغازین درباره‌ی پیام امام در مورد ارتش و جنگ تحمیلی است. موضوع قصاید دیگر مرتبط با جنگ تحمیلی، عبارتند از: هوانیروز و شهید احمد کشوری و جانفشانی وی در جبهه‌ی میمک؛ اتحاد دولتهای به ظاهر اسلامی با امریکا و صدام؛ بی‌وجدان بودن صدام؛ جهاد و شهادت؛ بازدید نمایندگان دولتهای بیطرف؛ تشکر از مردم برای حمایت از رزمندگان، فریاد الله‌اکبر و... قدردانی از برادران و قهرمانان جبهه‌ی جنگ و

شناخت حقیقت وجودی و جانفشانی آنان و شناخت اشخاص متقلب و دوری جستن از آنها در موقع خود. آخرین قصیده نیز درباره امت حان و دانایی هر فرد بشر است.

دیوان شاعران شهید

ماشاالله صفاری (بندی سیرجانی) و حسین ارسلان (رخشا).- کرمان: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان کرمان، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

ج، ۲۶۸ ص.: عکس.

عنوان دیگر: دو شاعر، دو شهید: دیوان شاعران شهید ماشاالله صفاری (بندی سیرجانی) و حسین ارسلان (رخشا).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

به مناسبت پنجمین سالگرد شهادت شاعران شهید ماشااله صفاری (بندی سیرجانی) و حسین ارسلان (رخشا).

کتاب حاضر شامل دیوان دو شهید ذکر شده است. اشعار در دو بخش ارائه شده‌اند. بخش اول به مجموعه‌ی اشعار شهید بندی سیرجانی و بخش دوم به مجموعه اشعار شهید رخشا اختصاص دارد. اشعار در قالبهای شعری

[صفحه ۶۰۱]

مختلفی چون غزل، رباعی، مسمط، مخمس، مثنوی، چهارپاره، قطعه، تک‌بیتی، دوبیتی و سرودهای انقلابی در موضوعات متعددی سروده شده‌اند. زندگینامه هر یک از دو شهید در ابتدای هر بخش ارائه شده است. در پایان کتاب یادنامه‌ی دو شاعر شهید (مصاحبه با شهید ارسلان و بریده‌ی جراید درباره‌ی شهادت و یادبود آنان)، همراه اشعاری از شاعران معاصر (با موضوعات جنگ و دفاع مقدس، شهیدان، جانبازان، بسیجیان، خانواده‌ی شهدا و مواردی از این قبیل) آورده شده است. شهید ارسلان و شهید صفاری در تاریخ ۲۰ / ۹ / ۶۲ در جبهه‌ی جنوب همراه یکدیگر به شهادت رسیدند.

راه دریا: ۵۹ – ۶۷

ایرج قنبری.- [بی‌جا]: دفتر نشر آثار هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۸۶ ص.- (دفتر نشر آثار هنری، ۶) (کتاب صبح، ویژه شعر؛ ۲).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «راه دریا» شامل ۳۲ قطعه شعر از «ایرج قنبری» است که در مناسبتهای مختلف بین سالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۷ (یعنی طی سالهای دفاع مقدس) سروده شده‌اند. قطعه شعر «توهم عطرآگین» به یاد مفقودالاثر محمد دهقانکار و شعر «حرمت آلاله» درباره‌ی شهید و دفاع مقدس است. شاعر برای قطعه شعر «نگاه به باران نشسته» از یک مصرع شعر سهراب سپهری الهام گرفته است.

رباعی امروز: مجموعه شعر

به کوشش محمدرضا عبدالملکیان.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۸۴.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: صداقت جباری.

کتابنامه: ص. ۶.

رباعیات مندرج در این کتاب از مجلات سروش، اطلاعات هفتگی، جوانان، زن روز، پیام انقلاب، شاهد، امید انقلاب، ماهنامه‌ی کیهان فرهنگی و صحیفه و روزنامه‌های کیهان، جمهوری اسلامی و اطلاعات و جنگهای سوره و فصلنامه هنر انتخاب شده‌اند. نظم اشعار در کتاب بر اساس نظم الفبایی حروف آخر هر مصراع است و تقریبا در تمامی بخشها اشعاری در رابطه با دفاع مقدس، شهید و رزمندگان جبهه آمده است. برای مثال در حرف «ت» یک رباعی برای شهدای دفاع مقدس و یک رباعی در مورد جنگ تحمیلی آورده شده است، و در حرف «د» یک رباعی برای شهدای دفاع مقدس، از صفا لاهوتی، رباعی‌هایی از حسن حبیبی و علی موسوی گرمارودی در مورد شهید، و یک رباعی از غلامرضا رحمدل در مورد پدر سه شهید آمده است.

رنگین کمان عشق: مجموعه شعر

صالح عطارزاده.- [بی‌جا: بی‌نا]، (چاپ دوم): ۱۳۷۲.

۱۴۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «رنگین‌کمان عشق» مجموعه‌ی ۴۶ قطعه شعر در قالب شعر نو است که بیست قطعه شعر آن در مورد جنگ است؛ از جمله اشعار زیر: «در باغ بعثت»، یادی از شهید چمران و شهید جهان‌آرا و رزمندگان دیگر؛ «سوگواره»، «معراج» و «شبانه»، در رثای فاطمه طالقانی دختر سه ساله‌ی ماهشهری که در ۹ / ۴ / ۱۳۶۰ به دست منافقین به آتش کشیده شد؛ «گلگون سوار»، در رثای شهدای گمنام خوزستان؛ «پیام»، در رثای شهدای خرمشهر؛ «میلاد سالار جان بر کفان»، در رثای شهید جهان‌آرا؛ «آواره‌ی کوچک خونین‌شهر»، برای کودکان آواره خرمشهری؛

[صفحه ۶۰۲]

«امروز، فردا، همیشه»، در رثای جانباز؛ محمدرضا عباسی، فرماندار سابق خرمشهر؛ «باکوت شیخ»، در وصف خرمشهر؛ «با بالهای حماسه دمشق»، در رثای شهید حمید راجعی؛ «ستاره سرخ»، در رثای شهید عبدالرضا نورانی؛ «بهار همیشه تاریخ»، یاد وصف رزمندگان و شهدا؛ «میعاد در خون»، در آزادی خرمشهر.

روح فرات

گردآورنده قاسم ناظمی.- تهران: مرکز نشر هنر اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۸۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۴۱ قطعه شعر در قالبهای آزاد، دوبیتی و رباعی و دیگر قالبهای شعری است که توسط شاعران معاصر سروده شده‌اند؛ شاعرانی چون: «علی موسوی گرمارودی، حسین اسرافیلی، جلال محمدی، احمد زارعی، کیومرث عباسی (قصری)، علیرضا قزوه، میرهاشم میری و...». اشعار: «امروز چهارم خرداد است (محمدحسین جعفریان)، کوله‌بار (شهرام مقدس)، عشق را با یادتان بوییده‌ایم (امید مسعودی)، رویش مداوم (میرهاشم میری)، تخریبچی (عبدالمجید نجفی)، جانبازان (مصطفی خلیلی بشیر) و

دوبیتی‌هایی از حسین شنوایی، امیرعلی مصدق، عباس باقری، علیرضا قادری و سید عبدالله حسینی» با موضوعهای شهید، شهادت، دفاع مقدس و جانبازان سروده شده‌اند.

روستای فطرت: مجموعه شعر

احمد عزیزی.- تهران: برگ، (چاپ سوم): ۱۳۷۶.

۲۰۷ ص.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه اشعار سراینده است که در قالبهای غزل، دوبیتی و رباعی سروده شده‌اند. اشعار، فاقد عنوان خاص هستند و کتاب نیز بدون فهرست مندرجات است. اشعار سروده شده شامل موضوعات و مضامین متفاوتی هستند و برخی از آنها درباره‌ی دفاع مقدس، شهیدان، جانبازان و خانواده‌ی شهدا سروده شده‌اند. اشعاری نیز به یاد مرحوم سلمان هراتی و سید هاشم طاهری سروده شده‌اند.

رؤیای سبز بهاران

عزت‌الله فولادوند.- تهران: پاژنگ، ۱۳۶۹.

۱۲۸ ص.- (شعر معاصر؛ ۲).

اشعار این کتاب به دو بخش تقسیم می‌شود: سروده‌های قبل از انقلاب و اشعار سروده شده بعد از انقلاب. عناوین و موضوع اشعاری که در این کتاب در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده‌اند، عبارتند از: «این بود بهار» شعری به مناسبت تهاجم بمب‌افکن‌های دشمن به شهر بی‌پناه دورود و مجروح و شهید شدن هزاران نفر از مردم بی‌گناه، «پیغام حریق» به مناسبت تهاجم بمب‌افکن‌های عراق به شهرهای ایران اسلامی، «خاک خون‌آلود» در ارتباط با خاک ایران و لاله‌گون گشتن آن، «پادافره‌ی کدام گناه» به علت موشکی که عراق به سمت کرج شلیک کرد.

[صفحه ۶۰۳]

رویش و پرواز: مجموعه شعر دفاع مقدس، دفتر پنجم «چهارپاره»

به کوشش محمدقاسم فروغی جهرمی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت تبلیغات و انتشارات نیروی زمینی، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۳.

۲۲۳ ص.- (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مجموعه شعر، ۵).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۷۱ قطعه چهارپاره است که توسط ۵۳ شاعر و شاعره‌ی معاصر سروده شده‌اند. تمامی اشعار درباره‌ی «جنگ، انقلاب، شهید و شهادت» هستند. شعرا عبارتند از: «محمدرضا آقاسی، شهید آهنج، حسن اسدی، حسین اسرافیلی، مهرداد اوستا، قیصر امین‌پور، ساعد باقری، فاطمه راکعی، و...». بعضی از اشعار نیز به مناسبتهای خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «کتاب کهنه‌ی

جنگ» جهت اربعین سرداران لشکر الغدیر؛ «دزفول، ای دیار شهیدان بی‌نشان» برای شهر دزفول؛ «جمعه‌ی خونین» برای هفده شهریور و «قنوت عارفانه» تقدیم به شهید ناصر فرجام.

ریشه در آتش: مجموعه شعر

کیانوش شمس‌اسحاق.- تهران: کیانوش شمس اسحاق، ۱۳۶۴.

۶۳ ص.

طرح و خطاطی روی جلد: منصور خداوردی.

مجموعه شعر «ریشه در آتش» مشتمل بر ۳۱ قطعه شعر است که در دو بخش تنظیم شده است. در بخش اول تنها دو قطعه شعر سپید با نامهای اهواز ۱ و اهواز ۲ وجود دارد که در سالهای ۶۰ و ۶۴ سروده شده‌اند. قطعه شعر اول در رابطه با جنگ و اشغال اهواز و پایداری و مقاومت این شهر در سالهای بحرانی تصرف آن است و قطعه شعر دوم، حاکی از شادمانی و غرور ناشی از آزادی شهر و ستایش آن است. بخش دوم «غزلواره» نام نهاده شده است؛ در این بخش نیز قطعاتی در ارتباط با جنگ تحمیلی وجود دارد. بنابر نقدهایی که در اول کتاب آمده است: «او (شاعر) به سادگی و بی‌تأملی بر خویشتن خویش بیدار گشته است... در امت داد تجربه‌ها. و این تعبیر درستی است از کار کسی که در جستجو است.»

ریشه در ابر: مجموعه شعر

محمدرضا عبدالملکیان.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۳۶۸.

۱۶۷ ص.

طراح روی جلد: صداقت جباری.

این کتاب مجموعه‌ی چهل قطعه شعر از سروده‌های محمدرضا عبدالملکیان است که بین سالهای ۵۴ تا ۶۵ سروده شده‌اند. از میان اشعار، قطعه شعر «به پسرم دروغ نگویید»، وصیتنامه فرضی رزمنده‌ای در جبهه‌ی جنگ است. در «بدرقه»، رزمنده‌ای، با بدرقه‌ی همسر، عازم جبهه می‌شومد. «در پشت دروازه‌های خونین‌شهر» با الهام از گفتگو با یک مادر خرمشهری و نامه‌ی حماسه‌آور پسر او از جبهه‌ی جنوب، سروده شده است. «در جستجوی جنگجوی جوان» شعر بلندی است از زبان یک رزمنده در بیان وضع جبهه، برخورد با سربازان عراقی، زخمی شدن، بستری شدن در بیمارستان و بازگشت به جبهه، «پاسخ» قطعه شعری است گویای علت شرکت در جنگ. «فتح خرمشهر» بیانگر شادی مردم از مژده‌ی بازپس‌گیری خرمشهر است. «شیپور بزرگ شیطان» مقایسه‌ای است بین مردم مظلوم جنوب ایران و جنوب لبنان که هر دو در آتش جنگ و تجاوز دشمن تحت سلطه‌ی امریکا می‌سوزند. «حماسه‌ی چهارده ساله، پرواز، نامه، ابر هزار جنگل، خیبر، چوپان، سرباز کوچک و سلمان» از جمله اشعاری هستند که هریک به مناسبتی در ارتباط با جبهه و جنگ سروده شده‌اند.

[صفحه ۶۰۴]

ریشه در دریا، شاخه در آسمان: گزینه شعر شاهد استان مازندران

به کوشش ایرج قنبری.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۴۲ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

به مناسبت یکصدمین سال میلاد حضرت امام خمینی (ره).

این کتاب، حاوی ۳۱ قطعه شعر در قالبهای غزل، شعر آزاد و دوبیتی است. این اشعار توسط نوزده شاعر و شاعره‌ی شاهد معاصر استان مازندران سروده شده‌اند. «دوبیتی‌ها» از علیرضا برزگر (فرزند شهید)؛ «شهادت» از حسن حسن‌پور (فرزند شهید)؛ «پروانه‌ی خوب» از مریم دروا (فرزند شهید)؛ «گلستان شهیدان» از علی فلاح؛ «گل خورشیدی» از لیلا ـ قلی‌نژاد (همسر شهید)؛ «خاطره»، «دوبیتی» از موسی قمی‌اویلی (برادر شهید)؛ «بوی عشق» از زینب کردیندستی (فرزند شهید) و تعدادی اشعار دیگر در مضمون شهید، شهادت، دفاع مقدس و رزمندگان اسلام، از جمله اشعار ارائه شده در این مجموعه هستند.

زخم ستاره: مجموعه شعر مادر

مهدی خلیلیان (م. طلوع).- تهران، نشر هماهنگ (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۷۲ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی سی قطعه شعر است که مضمون اصلی آنها، بزرگداشت منزلت و مقام مادر است. اشعار، توسط سرایندگان معاصر سروده شده‌اند؛ از جمله: «عباس باقری، محمدحسین بهجتی (شهریار)، قنبرعلی تابش، محمود شاهرخی، پروین همتی و...». قطعه شعرهای «نماز» (از مندو پارسی)، «زنان قهرمان» [از حبیب‌الله چایچیان (حسان)]، «صدای عشق» [از مهدی خلیلیان (م. طلوع)]، «نادره دوران» (از محمود شاهرخی) و «نامه» (از محمدرضا عبدالملکیان) با مضمون دفاع مقدس سروده شده‌اند. قطعه شعر «نامه‌ای از مادر» [سروده‌ی مدین الموسوی (شاعر عراقی)، ترجمه‌ی عبدالرضا رضایی‌نیا] نیز در مورد شهید سروده شده است.

زخمهای ارغوانی، مجموعه دوبیتی‌ها و رباعی‌ها، گزیده‌ای از اشعار سروده شده درباره دفاع مقدس

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ ستاد کل نیروهای دفاع مقدس، معاونت فرهنگی و تبلیغات، ۲۴۵.۱۳۷۲ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب به مناسبت سوم خردادماه، دوازدهمین سالروز حماسه‌ی پرشکوه آزادی خرمشهر منتشر شده است.

این کتاب، مجموعه‌ای از ۱۰۳ قطعه دوبیتی و رباعی است که توسط شاعران مؤمن و متعهد کشور اسلامی درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده است. سرایندگان در این اشعار تلاش کرده‌اند عظمت روح شهیدان و عروج ملکوتی آنان و ارزشهای انقلاب و جانبازی‌های رزمندگان دلیر را در قالبهای مختلف شعری بیان کنند. در این راستا، شعر، زبان گویای شهیدان شده است. اشعار این مجموعه توسط دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی گردآوری و برگزیده شده و به مناسبت دوازدهمین سالگرد حماسه‌ی پرشکوه آزادی خرمشهر در خردادماه ۱۳۷۲ به چاپ رسیده است.

زخم‌های زیتونی، مجموعه شعر شاعران سیستان و بلوچستان

عبدالله واثق عباسی، عباس باقری.- [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۳۷۷. ۲۹۶ ص.

مجموعه شعر «زخمهای زیتونی» حاوی اشعار ۳۳ تن از شاعران متعهد استان سیستان و بلوچستان در مورد دفاع مقدس و مسائل مربوط به آن است. این کتاب هشت بخش دارد. تعداد زیادی از اشعار این کتاب، به یاد سرداران شهید استان سیستان و بلوچستان سروده شده‌اند. موضوعات عمده‌ی اشعار عبارت است از: «شهادت‌طلبی رزمندگان، ادامه‌ی راه امام حسین (ع)، شجاعت و دلاوری و ایثار رزمندگان، شهدای دفاع مقدس، مقاومت و استواری دلیرانه‌ی آزادگان در اردوگاههای عراق، سوگ شهدای دفاع مقدس و بار سنگین فقدان آنان و شهرهای مرزی بمباران شده توسط عراق». اسامی بعضی از شاعران عبارت است از: «محمدحسن ارباب بیکس (عارف سیستانی)؛ علی‌اکبری؛ قربانعلی پندانی، مختار حقیقت و...».

زمزمه‌های خاکستری، منتخبی از سروده‌های سال ۷۶ – ۷۱

علی‌اصغر اقتداری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۴۴.۱۳۷۸ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Gray Whispers, a collection of poetry

طراح روی جلد: فرخنده فکری مژدهی.

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۲۲ قطعه شعر در قالبهای شعر آزاد، مثنوی و قصیده است. شعر «آفتاب در تابوت»، برای شهید عارف حسین علیکی و قطعه شعر «باز ماییم و هجوم تیشه‌ها»، برای رزمندگان و شهیدان دفاع مقدس سروده شده‌اند. شاعر، اشعاری نیز درباره‌ی مردم گوراژده و شبهای خاموش مردم بوسنی سروده است؛ مانند قطعه شعرهای «جغرافیای زخم» و «به جرم عشق». قطعه شعر «صحیفه‌ی درد» نیز از زبان مردم لبنان سروده شده است.

زندگینامه معلم شهید، علی محمد خدادادی

سروده بهمن کرمی (خاک چمگردانی).- [بی‌جا: بی‌نا،؟۱۳۶]. ۶۰ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب به صورت کپی شده است.

کتاب حاضر، مثنوی بلندی است که بر اساس زندگینامه و وصیتنامه «شهید علی‌محمد خدادادی» سروده شده است. خلاصه‌ای از زندگینامه و فعالیت‌های شهید در دوران قبل و بعد از انقلاب و فعالیت‌های سیاسی، مذهبی و تربیتی وی در چمگردان در کتاب ارائه شده است. شهید علی‌محمد خدادادی در سال ۱۳۳۲ در منطقه‌ی لنجان به دنیا آمد. وی در دوران انقلاب مبارزی فعال بود و در این امر تا سر حد شهادت پیشرفت؛ به طوری که ساواک در پی قتل او بود. وی بسیج منطقه‌ی چمگردان را پی‌ریزی کرد و در جبهه حضوری فعال داشت. او در تاریخ ۴ / ۴ / ۶۱ در عملیات رمضان، در منطقه‌ی شلمچه، به شهادت رسید.

زنگ دلتنگی

حمید هنرجو.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۵. ۶۰ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

[صفحه ۶۰۶]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Period for Sorrow: A Collection of Poetry

طرح روی جلد: عباس پرچلویی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۲۸ قطعه شعر در قالبهای آزاد، غزل و مثنوی است. اشعار «بهار» و «غزل همسایه» برای همکلاسی شهید شاعر (رحمان ونایی)، «کوچه‌ی لاله» به یاد حماسه‌های رزمندگان اسلام، «همسایه‌ی مهربان» به یاد سلمان هراتی، «صبح نیلوفری» به یاد معلمان شهید و «اشک» با موضوع شهید، شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند.

سبز در سبز: برگزیده اشعار پنجمین کنگره شعر طلاب

به کوشش دفتر آفرینشهای ادبی و هنری طلاب.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۱۵ ص.- (دفتر آفرینش‌های ادبی و هنری طلاب؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Green in Green

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب مجموعه ۹۱ قطعه شعر است که تعدادی از آنها در ارتباط با دفاع مقدس است. برای نمونه به قطعات زیر اشاره می‌شود: «فتح خرمشهر»: سید محمدحسینی این قطعه شعر را در سبک شعر نو با یادی از خرمشهر سروده است؛ «نقش لاله‌زاران» (از سید محمود زینلی) غزلی است در وصف مقام شهدا؛ «مرداب غریب» (سروده‌ی سید حبیب نظاری)، غزلی است بر یاد شهدای جنگ تحمیلی و؛ «پر شکسته» نیز غزلی از مجتبی صادقی است که سراینده در آن، با توجه به زمان کنونی که کم‌کم همه چیز فراموش می‌شوند، از شهدای دفاع مقدس یاد می‌کند.

سجده سرخ

اثر نویسنده و شاعر معاصر محمودرضا ترابی‌پور؛ ویراستار محمدرضا ترابی‌پور؛ [به اهتمام ستاد یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر].- تهران: گفتمان خلاق، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۶۶ ص.

طراح روی جلد: بابک رشوند.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

به مناسبت یادواره سرداران و شهدای شهرستان ماهشهر

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۲۶ قطعه شعر در قالب مثنوی و دوبیتی است که در راستای هشت سال دفاع مقدس و نقش شهادت سروده شده است. از جمله موضوعها و مفاهیم موجود در ادبیات و اشعار، می‌توان از موارد زیر نام برد: «عملیات فتح‌المبین، بسیجی‌ها، شهید منصوری، شهید صابری، شلمچه، آبادان، عملیات بیت‌المقدس، عملیات والفجر، عملیات ثامن‌الائمه، نهر جاسم، مثلث خاکریزی، عملیات محرم و...».

سراب تشنه‌تر از من

زینب چوقادری.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، بنیاد شهید انقلاب اسلامی، اداره کل پرورشی، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه.

[صفحه ۶۰۷]

این کتاب به مناسبت اولین کنگره ادبی ایثار و شهادت منتشر شده است.

کتاب «سراب تشنه‌تر از من» شامل ۲۹ قطعه شعر در قالب غزل، غزل نیمایی، چهارپاره و شعر آزاد است که در موضوعهای ایثار، شهید، شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند؛ اشعاری درباره‌ی «شهیدان تاریخ ۲۷ / ۱۰ / ۶۱، امام (ره)، شهیدان عاشق سفر کرده، مدح و منقبت امام زمان (عج)، مدح و ثنای پروردگار و...» هستند. برخی از اشعار نیز با لهجه‌ی قمشه‌ای سروده شده‌اند؛ از جمله: قطعه شعرهای «بارها و گروگون». در برخی از اشعار از مصراعها و ابیات حافظ وام گرفته شده است.

سراغ مرا از سکوت بگیر: مجموعه شعر

کوروش همه‌خانی.- تهران: کوروش همه‌خانی، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۷۲ ص.

طراح روی جلد: ضیاء جاوید.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

این مجموعه، شامل پنجاه قطعه شعر آزاد با مضامین متعدد است که فاقد عنوان هستند. از جمله موضوعهای اشعار می‌توان موارد زیر را ذکر کرد: «مادر، پرنده، مدرسه، عشق و خاطره». اشعاری نیز با مضامین عشق و عرفان، اشعاری در اعتراض به زمانه و نیز ابیات و اشعاری نیز با موضوع جنگ ایران و عراق و دفاع مقدس (رزمندگان، شهید و شهادت) سروده شده‌اند که فاقد عنوان هستند. شاعر، اشعارش را به مادر خود تقدیم کرده است.

سربداران عشق: مجموعه شعر سرداران رشید سپاه اسلام

شاعر محمدعلی مردانی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، معاونت انتشارات، مدیریت امور کتاب، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۸۲ ص.: عکس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی ۲۶ قطعه شعر در رثای فرماندهان شهید سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است. در بالای هر قطعه شعر، عکس افراد مورد نظر آورده شده است. فرماندهان شهید مورد نظر این اشعار عبارتند از: «شهید محلاتی، شهید میثمی، شهید ردانی‌پور، شهید کلاهدوز، شهید بروجردی، شهید باقری، شهید بقایی، شهید خرازی، شهید همت، شهید متوسلیان، شهید مهدی باکری، شهید زین‌الدین، شهید دقایقی، شهید جهان‌آرا، شهید رفیع‌زاده، شهید کاوه، شهید کریمی، شهید صفوی، شهیدان کاظمی (ناصر و کاظم)، شهید رضاییان، شهید ستوده، شهید دستواره، شهید صالحی، شهید طباطبایی‌نژاد و شهید آزادی».

سرخ از پرنده و پرواز

ضیاءالدین ترابی.- تهران: فرهنگ گستر، سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۲۷ ص.: مصور.- (هنر و ادب انقلاب اسلامی؛ مجموعه شعر: ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Red With Birds and Fly

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل ۴۱ قطعه شعر آزاد است که درباره‌ی: «فلسطین، شهید، شهادت، شهیدان، لاله، پرواز، اسارت و...» سروده شده‌اند. غالب اشعار سروده شده برای دفاع مقدس و شهدای جبهه هستند؛ از جمله: «لاله‌زار،

[صفحه ۶۰۸]

سرخ و دلیر، گمشده، صدای سبز، پشت پرده‌های جهان، تصویر سرخ، آزاد و سربلند و...» همچنین اشعاری درباره‌ی جانبازان، آزادگان و خانواده‌ی شهدا نیز در مجموعه موجود است؛ از جمله: قطعه شعرهای «هنگامه‌های رهایی، رؤیا، در سوگ قوم برادر و...». قطعه شعر «خون و خاطره» برای افغانستان، «از پشت کومه‌های توارش» برای رزمندگان مسلمان بوسنی و هرزگوین و «در راستای حادثه» برای رزمندگان مسلمان جنوب لبنان سروده شده‌اند.

سردار سپیدان: منظومه‌ای در رثای سردار سرلشکر پاسدار شهید محمد بروجردی

شیرینعلی گلمرادی؛ ویراستار محمدباقر شمس‌پور.- تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۶۹ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۴۷: مثنوی سرداران؛ ۴).

طراح روی جلد: م. مهاجر.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، یک مثنوی بلند است که شاعر، در رثای شهید محمد بروجردی، فرمانده سپاه منطقه هفت و قائم‌مقام قرارگاه حمزه سروده است. شاعر در این مثنوی ابتدا به ذکر زندگینامه وی از پیش از جریان انقلاب اسلامی ایران تا لحظه شهادت و نیز خصوصیات اخلاقی و فرماندهی وی اشاره کرده است و در این راستا در شعر خود از عبارات، اسامی مناطق، عملیاتها و اسامی شهدا استفاده کرده است. از جمله «امام خمینی، منتظری، چمران، موسی‌صدر، سنندج، پاوه، مهاباد، بوکان، شهید کاظمی، گنج‌زاده،

حاج‌همت و...». در پایان کتاب نیز زندگینامه خلاصه شهید از تولد تا شهادت به همراه خصوصیات اخلاقی وی ارائه شده است. شهید محمد بروجردی در روستای دره‌گرگ به دنیا آمد و در خردادماه سال ۱۳۶۲ در پاکسازی منطقه‌ی مهاباد – نقده، در اثر انفجار مینی که در مسیر او گذاشته بودند، به شهادت رسید.

سرطان عشق

مجموعه سروده‌های مهران امیراحمدی.- تهران: مهران امیراحمدی، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۰۱ ص.

طراح روی جلد: امین گلباف.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل پنجاه قطعه شعر آزاد است که با موضوعهای متعدد و مختلفی (مانند طبیعت، ظلم، تمنای سکوت، سحر، مرگ، خواب، تنهایی و...) سروده شده‌اند. اشعاری در ستایش و نیایش پروردگار، و نیز قطعه شعرهایی با مضامین اجتماعی در مجموعه موجودند. اشعار «سرزمین من، جمعه‌ی خونین، سکوت خدا، وارثان زمین و پیمان»، پیرامون جنگ تحمیلی شهیدان، شهادت، رزمندگان دفاع مقدس، وطن و شهدای واقعه خونین مکه سروده شده‌اند.

سرود جاودان: مجموعه اشعار رزمندگان نیروی زمینی ارتش

گردآوری احمد حسینیا؛ ویرایش انتشارات اداره عقیدتی سیاسی نزاجا.- تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی زمینی، اداره عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۰۰.۱۳۷۶ ص.

این کتاب، به مناسبت ۲۹ فروردین (روز ارتش) منتشر شده است. اشعار این کتاب، منتخبی است از انبوه

[صفحه ۶۰۹]

شعرهایی که طی سالیان گذشته توسط تعدادی از پرسنل وظیفه و کادر نیروی زمینی ارتش سروده شده و به مناسبتهای مختلف، به معاونت روابط عمومی و تبلیغات اداره‌ی عقیدتی – سیاسی رسیده است. این مجموعه، بیانگر احساس و اندیشه‌ی والای سرایندگان و یادآور هشت سال دفاع مقدس و تجلیل از فداکاری رزمندگان و ایثار جانبازان و شهدای نیروی زمینی ارتش است. کتاب حاوی ۵۱ قطعه شعر با موضوعهای زیر است: «جبهه، رزمندگان و ایثارگری‌های آنان در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل، جانبازان، فتح خرمشهر، شهید و شهادت، ارزش شهادت و شهیدان و دلاورمردان هوانیروز».

سرود سپیده

حمید سبزواری.- تهران: کیهان، (چاپ اول): ۵۰۹.۱۳۶۸ ص.

بالای عنوان: دیوان اشعار حمید سبزواری.

این کتاب جلد دوم دیوان اشعار است.

این جلد از دیوان شاعر حاوی ۲۹۹ قطعه شعر است. اشعار دارای موضوعهای مختلفی هستند. اشعاری که دفاع مقدس ارتباط دارند،

عبارتند از: «ورقی دیگر بر دفتر عاشورا (به مناسبت شروع جنگ ایران با کفار بعثی)؛ در حسرت خون تذروان (در رابطه با خیانت بنی‌صدر به ملت و کشور)؛ بردار عشق (در مورد شهدای دفاع مقدس)؛ عبرت چشم جهان بادا (برای پس گرفتن فرماندهی کل قوا از بنی‌صدر)؛ تا نفس باغبان در این باغ است (هشدار به افراد در جهت حفظ ارزشهای شهادت و شهید)؛ با کاروان سپیده (به مناسبت فتوحات والفجر دو والفجر سه)؛ قسم به فجر (به مناسبت پیروزی در عملیات والفجر)؛ پاسخ عنقا (پاسخی به دشمنان اسلام)؛ لحظه‌ی معراج برای شهیدان حادثه‌ی هواپیمای مسافربری ایران و...».

سرود سحر: مجموعه اشعار

قاسم لاربن (رحیمیان).- تهران: پیام، (چاپ اول): ۱۳۶۳.

۲۳۲ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی «سرود سحر» شامل نه قطعه مثنوی، دو قصیده، پنجاه و یک غزل، یک ترجیع‌بند، یک مسمط، تعدادی رباعی و شانزده شعر آزاد است که موضوعهای متعددی - مانند زندگی، عشق، مادر، دوست، دنیا، عشق، کودکی و... - دارند اشعاری نیز با موضوعهای اجتماعی سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «ایران زمین، مادر و شقایق» نیز درباره‌ی شهادت و میهن‌پرستی و پیروزی بر دشمن سروده شده‌اند. همچنین اشعاری به مناسبتها و یادبودهای خاص در این مجموعه موجود است.

سرود سرخ بهار: مجموعه شعر جنگ

مشفق کاشانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۳.

۹۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ گزینه شعر جنگ: ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Red Spring of Song

کتاب حاضر، حاوی بیست و هشت قطعه شعر در مورد دفاع مقدس است. نام برخی از اشعار و موضوع آنها عبارتند از: «مردی»، ایثار شهدای دفاع مقدس؛ «پاسدار»، حماسه‌سازی‌های پاسداران انقلاب اسلامی؛ «ترانه‌ی گل»، در سوگ شهدای دفاع مقدس؛ «ای شهر هویزه»، به مناسبت فرمان تاریخی حضرت امام ره برای بازسازی شهر

[صفحه ۶۱۰]

هویزه از محل درآمد آستان قدس که در تاریخ ۲ / ۳ / ۶۱ صادر شد؛ «جنگ تحمیلی»، جنگ تحمیلی و حماسه آفرینی‌های رزمندگان اسلام و رهبریهای امام امت (ره)؛ «در سوگ آبادان»، سوگنامه‌ای برای شهر آبادان؛ «شعله فریاد»، در مورد ملت شهیدپرور ایران؛ «سرود خلبانان»، در تقدیر و ستایش از خلبانان هوانیروز و....

سرود من صدای تو: مجموعه شعر (۱۳۷۱ – ۱۳۵۹)

حسین وکیلی (جوانرود).- تهران: مؤلف، ۱۳۷۲.

۱۴۲ ص.

کتـاب «سـرود من، صـدای تو» مجموعه اشـعار حسـین وکیلی (جوانرود) است که در سالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۷۱ سـروده شده است. این کتـاب، شامـل دو دفتر است. دفتر اول، بـا نام «بر برگ گل» حاوی سی‌وشـش قطعه شـعر است. دفتر دوم - با نام «به خون شـقایق» - حاوی بیست قطعه شعر می‌باشـد. تعـداد محدودی از این اشـعار در ارتباط با دفاع مقدس، شـهید و... هسـتند. این اشـعار عبارتند از: «بیـداد» و «سـرود من، صـدای تـو»، در مورد شـهیدان دفـاع مقـدس و ارزش مقـام آنـان است که همیشه جـاودانه خواهنـد مانـد. «ما مانده‌ایم» سوگنامه‌ای است در رثای شهدای دفاع مقدس و این که آنان از زندان تن رها شده‌اند.

سرودی دیگر

حمید سبزواری.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۶۰ ص.

عنوان دیگر: دیوان اشعار.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Another Chant

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

به مناسبت آیین بزرگداشت فرزانگان

کتاب حاضر شامل ۱۴۲ قطعه شـعر - در قالبهای غزل، قصـیده، مثنوی، آزاد، دوبیتی و رباعی است که با مضامین و مفاهیم متعددی سروده شده‌انـد. از میـان این اشـعار، شاعر، قطعه شـعرهای زیر را در ارتباط با دفاع مقـدس سـروده است: «به یاد شـهیدان» و «در غم سیاووشان» در شب حمله‌ی عراق به شـلمچه و استفاده از سلاح شیمیایی و برنامه‌ی شعرخوانی برای رزمندگان در قرارگاه؛ «خنده بر دشـنه!!» برای شـهید زین‌الدین؛ «از کوچه‌ی کوچه‌ی نی»، «در این بهار» به انگیزه‌ی سالروز فتح بزرگ؛ «بیش ازین ما را تحمل برف و دو فتنـه نیست!!»، «کـاروان شـهید می‌آیـد» برای شـهیدان و شـهادت رزمنـدگان دفـاع مقـدس. همچنین اشـعاری نیز به مناسـبتها و اشخاص خاص در مجموعه موجود است.

سروستان: بخشی از سروده‌های قاسم سرویها «سروی»، شامل قصیده، غزل...

قاسم سرویها.- مشهد: قاسمی، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

۳۹۰ ص.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

این کتاب، بخشـی از سـروده‌های «قاسم سـرویها» (سـروی) است. در ابتدا، زندگینامه و نحوه‌ی شـهادت و فرازهایی از وصیتنامه‌های شهیـدان «عبـدالصاحب محمـد سـرویها و سید جمال‌الـدین طلوع آل‌قائمی» آورده شـده و در ادامه، زندگینامه‌ی اسیر «محمدکمال سرویهـا» و مفقودان «محمـدهادی سـرویها، سیدحمید (بهزاد) طلوع آل‌قائمی و حسـین سـرویها» آمـده است. سـپس ۱۶۵ قطعه شـعر شامل: قصیده، غزل، رباعی، ترجیع‌بند، مسمط و مثنوی در

[صفحه ۶۱۱]

مدایـح و مراثی ائمه‌ی اطهار، پندیات و تجلیل از رزمندگان اسـلام و سایر نهادهای انقلاب اسـلامی ایران و یاد دوسـتان و نوحه‌های

سینه‌زنی و سرود - با یاد سروهای آزادی که از خاندان سرویها در دفاع مقدس از جمهوری اسلامی ایران شهید و اسیر و مفقود شده‌اند - به چاپ رسیده است.

سفر روشن: مجموعه شعر

ذبیح‌الله ذبیحی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۵۵.۱۳۷۰ ص.

کتاب «سفر روشن»، مجموعه‌ی اشعار «ذبیح‌الله ذبیحی» است که در قالبهای رباعی، دوبیتی، مثنوی و چهارپاره سروده شده‌اند. اشعار زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند.

«با آهنگ طوفان»، در مورد رزمندگان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و ایثارگری‌های آنان؛ «گلبانگ فتح نور»، به مناسبت آزادی خرمشهر و ارزش ایثار شهدای دفاع مقدس که برای آزادی خرمشهر به شهادت رسیدند؛ «چراغ صبح»، خطاب به رزمندگان دفاع مقدس؛ «شهید»، در مورد شهدای دفاع مقدس و یاد آنها که همیشه زنده خواهد ماند؛ «گله»، در مورد شهدای دفاع مقدس و ایثارگری‌های آنان. اشعار دیگر این کتاب درباره‌ی موضوعاتی از قبیل حضرت مهدی (عج)، حضرت امام (ره) و حضرت امام حسین (ع) هستند.

سفر سوختن: دفتر شعر فاطمه راکعی ۶۸ – ۱۳۶۰

تهران: مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۶۹.

۱۰۳ ص.

کتاب «سفر سوختن» مجموعه اشعار شاعر معاصر خانم فاطمه راکعی است که اشعار آن بین سالهای ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۸ سروده شده است. از میان اشعار این مجموعه قطعه شعر «بیا با ما...» به سربازان سلحشور و وصف حالات آنها پرداخته است و قطعه شعرهای «عید ما و ترانه‌های خیال» به یاد شهدا و حماسه‌آفرینان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل، «شکوه بی‌مانند» در وصف صبر و استقامت و مهربانی پدران شهید داده، «شورش سرخ» به یاد دختران دانش‌آموز شهر میانه که ناجوانمردانه به شهادت رسیدند، «دریادلان» در توصیف دلاوری‌ها و دریادلی بسیجیان ایثارگر و «دنیای دلتنگ» در ارتباط با فاجعه‌ی بمباران شیمیایی حلبچه سروده شده‌اند.

سفرنامه آسمان: مجموعه اشعار هشتمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (اصفهان، مهرماه ۱۳۷۷)

تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۰۰ ص.- (مجموعه‌ی شعر دفاع مقدس؛ ۱۱).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این مجموعه، شامل اشعاری است که به مناسبت هشتمین کنگره‌ی سراسری شعر دفاع مقدس توسط دبیرخانه‌ی کنگره انتخاب شده‌اند. اشعار این کتاب بازگو کننده‌ی دلاوری، فضیلت و حماسه‌های رزمندگان اسلام در طول هشت سال دفاع مقدس هستند. موضوع اصلی اشعار، پایداری است و در کنار آن، درباره‌ی شور علوی، حس جهان وطنی، وجد شهود، وصال آیینی و دلشوره‌ی عدم توفیق و برجای ماندن در وادی طلب صحبت شده است. اشعار، سروده‌ی تعدادی شاعر جوان دارای تجربه و آثار متوسط هستند. تعداد اشعار ۱۳۳ قطعه است که از ۱۰۱ شاعر انتخاب و تنظیم آنها به ترتیب الفبایی نام شاعران صورت گرفته است.

[صفحه ۶۱۲]

سمفونی پنجم جنوب

[گردآورنده و مترجم] موسی بیدج.- تهران: پالیزان، ۱۳۸۰.

۱۶۵ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

گردآورنـده در آغـاز کتـاب دلایل گزینش سـروده‌ها را برشـمرده، دلایل پیشـرو بودن سـرزمین شام در نوآوری در ادبیات مقاومت عرب را متذکر می‌شود. سپس به شـعر شاعران مهاجر و آغاز جریان مجله‌ی شـعر و تحولی که این مجله در شـعر عرب ایجاد کرد و پس از آن، به پدید آمدن شـعر «شـکست» پرداخته است. در نهایت نیز شـعر پایداری و عناصـر آن را در اشعار شعرای عرب بررسی کرده است. بخش بعدی کتاب به نمونه‌های سـروده‌های پایداری شـعرای کشورهای سوریه، لبنان، بحرین، عربستان، کویت، اردن و یمن اختصاص دارد. برای هر یک از این کشورها قطعه شـعرهایی از سـرایندگان مشـهور اشـعار پایـداری آورده شـده است که البته سوریه و لبنان به دلیل مبارزات طولانیتر با اسـتعمار و اشـغالگران، به حق مقام والاتری در شـعر «پایـداری» دارنـد. تعداد اشـعاری که برای هر یک از کشورها به صورت نمونه ارائه شـده به قرار زیر است: سوریه، ده قطعه شـعر؛ لبنان، دوازده قطعه شـعر؛ بحرین، چهار قطعه شعر؛ عربستان، دو قطعه شعر؛ اردن، دو قطعه شعر و یمن، سه قطعه شعر.

سمند صاعقه

نصرالله مردانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۶۹ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ گزینه شعر جنگ: ۹).

بالای عنوان: مجموعه شعر جنگ.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Lightening Horse

این کتاب، مجموعه‌ی سی قطعه شعر از «نصرالله مردانی» است که همگی در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده‌اند. از بین این اشعار، قطعه شـعر «فاتـح تاریـخ دلهـا» دربـاره‌ی لحظـات شـروع عملیات والفجر در کنار سنگرنشـینان اسـلام سـروده شـده است. قطعه شـعر «گمشدگان» برای شـهید مفقودالاثر، احسان شـهیدی (فرزند دکتر سـیدجعفر شهیدی)، قطعه شعر «نفس سوخته» برای شهید اسمعیل پرویزی و قطعه شـعر «فرات اشـک» برای دکـتر غلامرضـا همـدل سـروده شـده است. این اشـعار که بیشـتر در خـود جبهه و در کنـار رزمندگان سروده شده‌اند، بیانگر روحیات و توانایی‌های رزمندگان مقاوم و دلیر اسلام هستند.

سنگر شعر: مجموعه شعر اثر شاعران متعهد شهرستان استهبان

تهیه و تنظیم و تکثیر: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استهبان.- استهبان: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استهبان، [بی‌تا].

۱۴ ص.- (سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استهبان).

این جزوه به صورت زیراکس شده به مناسبت هفته دفاع مقدس منتشر شده است.

جزوه‌ی «سـنگر شـعر» سروده‌های سرایندگان شهر استهبان به مناسبت بزرگداشت هفته‌ی دفاع مقدس است و توسط واحد تبلیغات و

انتشارات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی استهبان گردآوری و تنظیم شده است. این جزوه حاوی قطعه شعرهایی است که تاریخ سرایش آنها بین سالهای ۱۳۶۲ تا ۱۳۶۷ بوده است. همه‌ی این قطعات درباره‌ی دفاع مقدس، ایمان و ایثار رزمندگان، و عشق به لقاءالله و شهادت هستند.

[صفحه ۶۱۳]

سوره، ادبیات عاشورا

محمدخلیل جمالی‌مذنب.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۷۶.۱۳۶۸ ص.

«ادبیات عاشورا» از جمله نشریات مجموعه‌ی سوره است که در آن، مجموعه‌ای از اشعار با محوریت موضوعی عاشورا به چاپ رسیده است. عناوین اشعار این کتاب به قرار زیر است: «دعوت» و «کل یوم عاشورا و کل ارض کربلا»، در ارتباط با قیام و شهادت امام حسین (ع)؛ «کمال عشق»، در مورد دفاع مقدس؛ «چراغ شصت و سه منزل»، درباره‌ی حضرت علی (ع)؛ «آهنگ جنگ»، در ارتباط با دفاع مقدس؛ «زمین چین بر جبین دارد»، عاشورا و محرم؛ «شب مواصل»، در ارتباط با حادثه‌ی کربلا؛ «چلچراغ خون»، در مورد حضرت زینب (س)؛ «صبوری» و «مشعل خون»، درباره‌ی شهیدان و «میلاد»، بیانگر ولادت امام حسین (ع). عناوین اشعار دیگر، عبارتند از: «شبی برای روز، وداع نور، ساقی بزم وفا، پرواز، قصه ایثار، آیه‌های روشن خون و اربعین».

سوره، گاهنامه شعر (دفتر ۲): غم دلدار

عباس براتی‌پور، محمدعلی مردانی، سیمیندخت وحیدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۳۶۹.
۱۲۲ ص.

طراح روی جلد: مصطفی گودرزی.

عنوان روی جلد: سوره، مجموعه شعر: غم دلدار.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۶۴ قطعه شعر در قالبهای «غزل، قصیده، آزاد، دوبیتی و رباعی» است که توسط ۴۳ شاعر و شاعره معاصر در سوگ حضرت امام خمینی (ره) سروده شده‌اند. اشعار «موج موج عشق»، «ای خمینی، ای تفسیر جدید واژه‌ها» (از علی منتظری) درباره‌ی شهیدان جنگ سروده شده‌اند. همچنین اشعاری با اشاره به وصیتنامه سیاسی - الهی حضرت امام سروده شده‌اند. از شاعران این مجموعه، می‌توان از افراد زیر نام برد: «حاج آقا محمدی اراکی، محمد شایق‌البرز، عبدالرضا رضایی‌نیا (باران)، محمدحسین جلالی، مهدی حدیثی‌قم، ژولیده نیشابوری، محمدمهدی شریعت باقری، هوشنگ عزیزپور، نسرین کشاورز، محمدعلی محمدی، محمدتقی محقق، هما واقفی، فاطمه وکیلی و...».

سوره، گاهنامه شعر (دفتر ۳): بر تربت خورشید

به کوشش عباس براتی‌پور، محمدعلی مردانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۳۶۹.
۱۷۱ ص.

طراح روی جلد: علی وزیریان.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۹۶ قطعه شعر (در قالبهای غزل، قصیده، مثنوی، آزاد، دوبیتی و رباعی) است که توسط ۹۶ شاعر و شاعره‌ی معاصر سروده شده‌اند. مضامین اشعار در بزرگداشت و سوگ حضرت امام خمینی (ره) می‌باشد. در ابیات و مصراعهای اشعار سروده شده، درباره رزمندگان، جانبازان، آزادگان و فرمانده‌ی کل قوا و دفاع مطالبی بیان شده است. همچنین مضامینی چون «شهید و شهادت»، «امام شهیدان» و «امام، فرمانده و پرچمدار رزمندگان» موجود است. برای مثال می‌توان به شعر «امیر لشکر توحید» (سروده‌ی سیدعلی حسینی فیروزکوهی) اشاره کرد. از جمله شاعران، می‌توان از افراد زیر نام برد: «حسین احمدی، معصومه افشین، آیت باقری، پژمان گیلانی، محمد دشتی، صادق رحمانی، حسین عبدی، امیر عاملی، عبدالجبار کاکایی و...». در اشعار سروده شده، از ابیات و مصراعهای اشعار حضرت امام خمینی (ره) نیز وام گرفته شده است.

[صفحه ۶۱۴]

سوره، گاهنامه شعر (دفتر ۴): در قاب گلها

به کوشش سیمیندخت وحیدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۴۳ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

دفتر چهارم «سوره، گاهنامه شعر»، حاوی اشعار ۳۷ تن از شاعران متعهد کشورمان است. مختصری از زندگینامه تعدادی از این شاعران قبل از شروع اشعار آنها به چاپ رسیده است. عناوین تعدادی از اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس هستند، همراه با نام شاعر و موضوع اشعار در زیر ذکر می‌شود: حسن احمدزاده عطایی: «سربلند»، در مورد رزمندگان سرافراز دفاع مقدس؛ «شهید»، درباره‌ی ارزش و مقام شهید؛ «از خاک بر افلاک»، در مورد عروج شهیدان، «زخم کهنه» درباره‌ی جانباز و ایثارگری‌های او و «وضوی خون»، در مورد عشق به شهادت در میان رزمندگان اسلام. اکرم محمدی: «قاب ذهن»، در مورد شهدای دفاع مقدس. محمد بهزاد: «ای بهار»، درباره‌ی عروج شهیدان دفاع مقدس، محمدعلی دهقان «دردها»، در سوگ لاله‌های پرپر شده‌ی جنگ تحمیلی، یعنی شهدا. شعبان زلیکانی: «کوچ چشمه»، در مورد مردانگی و ایثار شهدای دفاع مقدس؛ و....

سوره، گاهنامه شعر (دفتر ۵): ضریح آفتاب

همکاران: محمود اکبرزاده، عبدالله حسینی، احمد زارعی، عباس ساعی، احمد قلی‌زاده.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۳۶۹.

۷۹ ص.- (ویژه شاعران خراسان).

اسامی شاعران این مجموعه عبارت است از: سید عبدالله حسینی، محمد موسوی، پروین غلامی، هادی اسماعیلی، محمدتقی احمدی، سید ابوطالب مفاخری، سعادت ملوک تابش، فضل‌الله قدسی، مصطفی محدثی‌خراسانی، مجید نظافت، سیدمحمد خسرونژاد، محمدکاظم کاظمی، محمدآصف رحمانی، جلال قیامی میرحسینی، جواد نعیمی، غلام‌عباس ساعی، هادی محمدزاده، حسن

شنوایی، زهرا رضوی و نعیم المولی.

این مجموعه، حاوی آثاری از شاعران متعهد خراسانی است. بسیاری از اشعار این مجموعه، سروده‌های شاعران عضو «گروه شعر سازمان تبلیغات اسلامی مشهد» است و از آنجا که جمعی از شاعران مهاجر افغانی هم در حریم رضوی اقامت دارند، آثار آنان نیز در این مجموعه آمده است. عناوین و موضوع برخی از اشعار مربوط به دفاع مقدس و مسائل مربوط به آن، عبارتند از: «کاش» (جبهه‌های جنگ حق علیه باطل)؛ «بازمانده»، از عبدالله حسینی (عشق به شهادت)؛ «مصلای سبز نافله» از فضل‌الله قدسی، شاعر افغانی، (عظمت روحی رزمندگان اسلام)؛ «قبله‌ی دیدار»، از همین شاعر، (ایثارگری شهدای دفاع مقدس)؛ «داغ انتظار» از سید محمد خسرونژاد (غمنامه‌ای در دور ماندن از شهدای دفاع مقدس)؛ «منظومه‌ی سرخ» (شهدای دفاع مقدس)؛ «مرد جنگ»؛ از حسین شنوایی، (اراده‌ی قوی رزمندگان اسلام).

سوره، گاهنامه شعر (دفتر ۷)

به کوشش عبدالجبار کاکایی، علیرضا قزوه؛ زیر نظر گروه شعر واحد ادبیات.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۳۵ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: To Be or Not to Be: A Collection of Poetry

عنوان دیگر: میان ماندن و رفتن.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

[صفحه ۶۱۵]

این گاهنامه حاوی مطالب زیر است: ۳۵ قطعه شعر از شعرای معاصر ایران (شهرستانهای استان سیستان و بلوچستان) در قالبهای غزل، شعر سپید و شعر آزاد و سه قطعه شعر از شاعران معاصر جهان (برانکو میلی کوویچ، احمد دحبور، محمدشریف سعیدی)؛ نقد کتاب «من از رسوم کهن می‌گویم» (سروده‌ی محمدعلی محمدی)؛ گفت‌وگو با شاعر جوان ایرانی، بهروز یاسمی؛ گفت‌وگو با شاعر کرد، فرهاد شاکلی، و معرفی کتاب. قطعه شعرهای زیر در این مجموعه در ارتباط با دفاع مقدس هستند: «به دنبال تو»، از بنی‌احمدی (برای مرتضی آوینی)؛ «از سپیده»، سروده‌ی رجب افشنگ؛ «این یالهای آتش و خون» (به یاد هویزه) و «از میهن» از مجید زمانی‌اصل؛ «مردان مرد» از علی‌اصغر سیدآبادی؛ «مرور» از حیدر مهرانی؛ «شبهای جمعه‌ی ده ما» از حمید هنرجو.

سوسنگرد، پایتخت غیرت جهان: مجموعه شعر

نظام مولایی.- قم: مؤسسه فرهنگی نخلهای سرخ، (چاپ اول): ۸۵.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل سروده‌های سپید؛ فصل غزل؛ فصل رباعی؛ فصل دوبیتی؛ عاشقانه‌ها.

کتاب، مجموعه‌ی یازده قطعه شعر نو، هفت غزل، نه رباعی و نه دوبیتی است که از بین آنها، نه قطعه شعر نو، سه غزل، سه رباعی و پنج دوبیتی در ارتباط با جنگ است؛ به این قراز:

در بخش شعر نو: «نشانه‌ای برای شهیدان»، یادی از جبهه و رزمندگان؛ «کدام صبح بهاری؟»، یادی از مناطق جنگ؛ «گریز به سوی این است»، خاطره‌ی اعزام به جبهه؛ «مرا با شهیدان نسبتی است»، پیوند شاعر با شهدا؛ «سوسنگرد پایتخت غیرت جهان»، وصف سوسنگرد؛ «سلمان! سربلندی کجاست؟!»، یادی از جنگ.

در بخش غزل: «سهم سکوت»، یادی از جبهه؛ «هشت سال عشق»، در نکوهش افرادی که از ثمرات جنگ استفاده کرده‌اند؛ «عارفان جفیر»، وصف و یاد شهدا.

در بخش رباعی: «صد افسون»، شرمندگی از شهدا؛ «شهیدان شلمچه»، یاد شهدا؛ «در حسرت سوسنگرد»، حسرت روزهای جنگ.

در بخش دوبیتی: «رفیقان شهیدم»، یاد شهدا؛ «باران آتش»، یاد جبهه؛ «شهید»، وصف شهید؛ «باغبان» وصف بسیجیان؛ «بهشت آباد»، وصف شهر مهران.

سوگ سور برادرانم

[سروده] پروانه نجاتی.- تهران: عروج نور، ۱۰۴.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: مسعود قندی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۲۸ قطعه شعر سروده شده توسط شاعر در قالب غزل و مثنوی درباره‌ی دفاع مقدس است و مضامینی چون: «شهید، شهادت، بسیجی، ایثار، و...» دستاویز شاعر قرار گرفته‌اند. اشعاری نیز به مناسبتهای خاص سروده شده‌اند؛ از جمله: «شب و شهاب» به شهدای گمنام، «کی.... میا» به شهدای تفحص، «زیارت» به بانوان شهید فاجعه مکه، «مباد، دیگر مباد» به خاطره‌ی غم‌انگیز عهدنامه‌ی گلستان، «شرح پرواز» به شهید دکتر مجید بقایی فرمانده‌ی شهید قرارگاه کربلا، «تابوت اندوه» به شهید صیادشیرازی، «صبح خونین دزلی» به سردار شهید حاج مجید سپاسی (از سرداران لشگر نوزده فجر استان فارس)، «ققنوس» به خلبان شهید عباس دوران، «مردی از ایل شقایق» به سردار شهید طهراس‌چگینی (از فرماندهان لشگر نوزده فجر فارس)، «سوگ سور برادرانم» به شهید لطف‌الله جهانتاب و شهید فنی.

[صفحه ۶۱۶]

سوگنامه بلخ

ابوطالب مظفری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری،(چاپ اول): ۱۳۷۲.

۸۰ ص.: (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ شعر: ۲).

پشت جلد به انگلیسی: Balkh Lamentations

طراح روی جلد: علیرضا ذاکری.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر سوگنامه بلخ.

اشعار این کتاب در سه قالب مثنوی، غزل، رباعی و دوبیتی سروده شده‌اند، بدین قرار: نه قطعه مثنوی، سیزده قطعه غزل، پنج قطعه شعر در قالب شعر آزاد و تعدادی دوبیتی و رباعی. شاعر در ابتدای کتاب اشاره نموده است که این کتاب را به احمد و محمد و

علی – سه شهید قبیله‌اش – تقدیم می‌نماید. قطعه شعرهای «بشنو این قصه‌گو قصه گوید» و غزل شماره‌ی «۱۰» با نام «با تو» به محمدحسین جعفریان تقدیم شده است؛ قطعه شعرهای «گردباد و شانه‌های زخمی» برای شهیدان دفاع مقدس و شهادت سروده شده‌اند. «فریاد صبح»، مثنوی برای قیام ۲۴ حوت ۱۳۵۷ و «فصل درد» مثنوی در رثای بزرگ بیدارگر اقالیم قبله امام خمینی (ره) است.

سوگنامه شهیدان، حدیقه الشهداء

[گردآورنده] ابراهیم بابایی‌آملی.- قم: میراث ماندگار، (چاپ اول): ۱۲۸.۱۳۸۰ ص.

کتابنامه: ص. ۱۲۸.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل اشعار و مراثی است که در مدح و منقبت شهید، شهادت و شهیدان صدر اسلام و ایران سروده شده‌اند. همچنین مطالبی درباره‌ی فضایل اهل‌بیت (ع) در کتاب آمده است. کتاب، شامل یک متعدد و دو حدیقه (فصل) است. مطالب متعدد شامل تشریح فضایل شهید در قرآن و روایات و انگیزه‌ی تألیف کتاب است. حدیقه اول: بخشی از سیره‌ی حضرات پیامبر اکرم (ص)، علی (ع)، زهرا (س) و حسین (ع) و مصیبت‌نامه‌ی کربلا؛ حدیقه‌ی دوم: مدح و مصیبت، نوحه و مراثی در عزای خاندان پیامبر (ص) و کبوتران خونین‌بال (شهیدان جنگ ایران و عراق)، و قطعه شعرهای «در سوگ شهدا»، «سرخ‌رویان فاتح»، «اهداف شهید»، «معراج شهیدان»، «حماسه‌ی شهادت»، «شهید آباد ایران»، «افتخار شهیدان»، «پیام شهید به جوانان» «پیام شهیدان»، «وصیتنامه شهید»، «تربت شهیدان»، «شهید گمنام»، «رزمنده‌ی پرافتخار» و بسیاری اشعار دیگر است که در قالبهای غزل، دوبیتی و رباعی، درباره‌ی دفاع مقدس و شهیدان سروده شده‌اند.

سیاه مشق (۳)

سایه تهران: توس، (چاپ دوم): ۱۳۶۹.

۲۴۱ ص.– (شعرهای معاصران؛ ۱۱).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۱۲۴ قطعه شعر در قالبهای غزل، دوبیتی، رباعی، مثنوی و چهارگاه، با مضامین متعدد است؛ از جمله: «عشق، وصل، امید، حسرت، آرزو، وفاداری، درد، مضامین اجتماعی، مضامین عرفانی و نیایش پروردگار و...» قطعه شعرهای «خون بلبل، سماع سوختن، یادگار خون سرو، هم‌پیمان، در پرده خون، گل‌افشان خون، مژده‌ی آزادی و هنر گام زمان» درباره‌ی شهید، شهادت، پیروزی و جنگ سروده شده‌اند.

[صفحه ۶۱۷]

سیمای بسیج

سید جمال‌الدین کریمی.- تهران: الوفاء، (چاپ اول): ۴۲.۱۳۷۴ ص.

کتاب «سیمای بسیج»، یک مجموعه‌ی شعر از «سید جمال‌الدین کریمی» است و تمامی اشعار چاپ شده در آن، در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. عناوین و موضوع تعدادی از اشعار این کتاب به قرار زیر است: «سیمای شهید»، در مورد شهادت شهید و ادامه‌ی راه او توسط رزمندگان اسلام؛ «سیمای بسیج»، در مورد شجاعت و دلاوری بسیجی در جبهه‌های نبرد؛ «سیمای امام»، در مورد رحلت جانگداز امام (ره) و ادامه‌ی راه ایشان؛ «سیمای جانباز»، در مورد افتخار جانباز به این که دست و پای خود را در راه اسلام فدا نموده است؛ «سیمای اروند»، در مورد اروندرود که شاهد دلاوری رزمندگان در جبهه‌ها بوده است؛ «سیمای شهید فهمیده»، در مورد عظمت ابعاد روحی آن شهید و «سیمای خرمشهر»، در مورد آزادسازی خرمشهر.

سینای سبز عشق: اشعار برگزیده در مسابقه فرهنگی ایثار

به کوشش عباس براتی‌پور.- تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی اجتماعی و هنری، بخش جانبازان، اداره کل امور هنری، ۱۲۸.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت هفته گرامیداشت مقام جانباز، در سال ۱۳۷۴ چاپ شده است.

مجموعه‌ی حاضر شامل ۷۲ قطعه شعر در قالبهای شعر آزاد، غزل، مثنوی، رباعی و دوبیتی است که توسط ۵۳ شاعر معاصر به مناسبت گرامیداشت مقام جانباز سروده شده‌اند. تعدادی از شاعران خود، جانباز و یا از خانواده‌ی جانبازان هستند. موضوع اشعار در خصوص جنگ، ارزش و مقام جانباز، تجلی و منقبت ایثار، رزمندگان و شهدا، مدح و ثنای حضرت ابوالفضل (ع) و مواردی از این قبیل است. در این میان شاعران، می‌توان از افرادی چون «مهرناز آزاد، عباس باقری، سمانه توفیق‌زاده، محمدعلی صالحی، شکیب غلامی، حمید هنرجو، بهزاد صدیقی...» نام برد. تعدادی از اشعار به شهدا و اشخاص تقدیم شده است.

شاعران صلح: مجموعه شعری از شاعران معاصر

ری‌را عباسی.- تهران: نشر قطره، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۲۸۶ ص.- (نشر قطره؛ ۳۳۱. هنر و ادبیات ایران؛ ۸۰).

طراح روی جلد: پری‌ناز شجره.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Poets of peace: A collection of poems of contemporary Iranian poets

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از اشعار سروده‌ی ۷۶ شاعر و شاعره‌ی معاصر در ارتباط با جنگ و صلح است. بعضی از اشعار برای مناسبتها و اشخاص خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «شلوار تا خورده دارد» از سیمین بهبهانی برای جانبازان، «بمباران شیمیایی این دایره ممنوع است (قطعات یدکی)» از رزا جمالی با موضوع بمباران شیمیایی، شعری بدون عنوان از کسری عنقایی برای «زلاتا فیلیپوویچ» دختر مسلمان بوسنیایی و «محمدحسین فهمیده»، و.... برخی شاعران دیگر این مجموعه عبارتند از: «منوچهر آتشی، اصلان پاشا، سپیده جدیری، کسری حاج سیدجوادی، یدالله رویایی، محمدرضا شفیعی کدکنی، فاروق صفی‌زاده، ری‌را عباسی، پوران فرخزاد، پوران کاوه، عفت کیمیایی، کیومرث منشی‌زاده، نازنین نظام‌شهیدی، فیروزه یحیی، رسول یونان و...».

[صفحه ۶۱۸]

شال نیلوفر

اسدالله نوری؛ خط علی قاسمی.- قم: مؤسسه فرهنگی همسایه، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۴۲ ص.

عنوان روی جلد به انگلیسی: Sal- E Nilufar: Showl of Nenuphar

طرح روی جلد: باقر عباسزاده.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل ۷۵ قطعه شعر است که در قالبهای غزل، شعر آزاد، دوبیتی و رباعی، مثنوی و قصیده سروده شده‌اند. اشعار، دارای مضامین مختلفی هستند؛ از جمله: «مناجات با خدا، مرگ، ظلم و بیداد در جامعه، در مدح و منقبت اهل‌بیت (ع)، مردم آمل، یادی از شهریار، عشق و عاشقی، مضامین عرفانی، مادر، و...». قطعه شعرهای «تو آمدی»، «به کبوترهای بازگشته از قفس»، «آتش عشق»، یک دوبیتی به یاد شهید ناصر خاجو، دوبیتی‌های پراکنده (با عنوان «زمزمه‌ها و فریادها») و «مثنوی وحدت» در ارتباط با دفاع مقدس، آزادگان، شهید و شهادت سروده شده‌اند.

شانه‌ها و گیسوان: مجموعه اشعار

صابر امامی.- تهران: زلال، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۶۳ ص.: مصور.

صابر امامی در سال ۱۳۴۱ در روستای کراب از توابع شهرستان مرند متولد شد. از دبیرستان فردوسی تبریز دیپلم علوم‌تجربی گرفت. انقلاب مسیر زندگی او را تغییر داد و برای یافتن حقیقت به شهر قم رسید. در تمام مدت با ارگانهای انقلاب اسلامی همکاری داشته است و تا کنون نوشته‌ها و داستان‌های فراوانی از او در رسانه‌های گروهی و مجامع فرهنگی هنری کشور ارائه شده است.

کتاب، حاوی چهل قطعه شعر در قالبهای مختلف غزل، آزاد، دوبیتی و رباعی است. اشعار دارای موضوعات متعدد اجتماعی و عرفانی است. اشعاری که در این کتاب در ارتباط با دفاع هستند، عبارتند از: قطعه شعرهای «شهر وفاداران، سردار دوران، جبهه، سرخ پیکران و سرخ بالان» که در مضامین جنگ، شهیدان و دفاع مقدس سروده شده‌اند. قطعه شعر «رسول آب» نیز در مدح و ثنای حضرت ابوالفضل و واقعه کربلا و دوبیتی «سرخ پیکران»، در مورد جانبازان دفاع مقدس و ارزش جانبازی سروده شده است.

شاهد نامه: پژواکی از حماسه‌ی هشت سال دفاع مقدس

سروده بهمن کرمی.- اصفهان: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۶.

۳۵۵ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۵۲).

مجموعه شعر «شاهدنامه» سروده‌ی تیمسار بهمن کرمی، اثری حماسی درباره‌ی هشت سال دفاع مقدس و دلاورمردی ملت مسلمان ایران در برابر تهاجم رژیم عراق است. سراینده از آیات و روایات بهره‌ی فراوان برده و مقاومت و پایداری مردم، استحکام رأی دریادلان سپاهی، بسیجی و ارتشی و جانبازی گلگون کفنان از موضوعهایی است که به آنها پرداخته شده است. صحنه‌هایی از معروف‌ترین عملیاتها (ثامن‌الائمه (ع)، طریق‌القدس، محمد رسول الله (ص)، فتح‌المبین، والفجر و...)، نبردهای هوایی، فتح شهرهای

عراق (مانند خرمال، دوجیله و حلبچه)، بمباران شیمیایی حلبچه، حماسه‌ی نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، و... در این کتاب، به نظم، به تصویر کشیده شده است. در آخر، انتقاد سراینده از فرصت‌طلبان متظاهر به دین و زراندوزان و بدحجابان و بی‌بند و باری‌های اخلاقی آورده شده است. در انتهای کتاب از صفحه‌ی ۳۴۳ به بعد فهرست‌های راهنما با عناوین فهرست نام اشخاص، فهرست نام جای‌ها، فهرست نام و فهرست ترتیبی عملیاتها آورده شده است. پیشگفتار کتاب به قلم دکتر حسین رزمجو است.

[صفحه ۶۱۹]

شبلی و آتش

علیرضا قزوه.- تهران: اهل قلم، ۱۳۷۴.

۱۳۶۹ ص.- (سلسله انتشارات اهل قلم؛ ۳. شعر معاصر ایران؛ ۱).

کتاب در سه بخش «غزل، دوبیتی و نوسروده‌ها» تنظیم شده است. در بخش غزل، اشعار مرتبط با دفاع مقدس عبارتند از: «غزل خاطرات» که بیانگر باقی ماندن یاد شهیدان است؛ «نان و خنجر» به یاد شهدای دفاع مقدس؛ «غزل درد» شعری است که به سید مرتضی آوینی، شهید قلم، تقدیم شده است و تعجیل او را در رسیدن به معبود نشان می‌دهد. در بخش دوبیتی نیز چند دوبیتی به مسأله‌ی شهدای دفاع می‌پردازد. در بخش نوسرودها «در ناگهانی از گل و لبخند» اشاره‌ای به رفتن بی‌بازگشت رزمندگان در دفاع مقدس دارد؛ «ژرفاء» شعری است تقدیم به آوارگان کرد عراقی و «کاش آخرین ستاره می‌شدم» عشق و علاقه‌ی مردم ایران به شهادت را نشان می‌دهد.

شرجی آواز

احمد عزیزی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۷۳ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

کتاب، حاوی سیزده قطعه شعر از سروده‌های احمد عزیزی در رابطه با موضوعهای مختلف است. اشعاری از این مجموعه که در رابطه با دفاع مقدس هستند، عبارتند از: «وجین‌زار» (دومین شعر این کتاب) که در ارتباط با میهن عزیز اسلامی و شهدای دفاع مقدس و گلگون بودن خاك ایران سروده شده است؛ «بندر افسانه» در ارتباط با سرزمین ایران؛ «ناز شمشیر» در ارتباط با شهدای دفاع مقدس و همچنین رحلت حضرت امام خمینی (ره) که شهیدان به دیدار او می‌شتابند.

شرح خوابهای گم شده: مجموعه شعر

ضیاءالدین شفیعی؛ کارشناسی گروه شعر.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۷۶.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Description of the Lost Dreams, A Collection of Poetry

مجموعه‌ی حاضر شامل ۳۷ قطعه شعر در قالبهای غزل، شعر آزاد، دوبیتی و رباعی است که درباره‌ی موضوعهای مختلفی سروده

شده‌اند؛ از جمله: در مدح و ثنای اهل‌بیت (ع)، اشعاری درباره‌ی رزمندگان افغانی، نذر حضرت قمر بنی‌هاشم، نذر حضرت فاطمه زهرا (س)، در غربت حضرت امیر (ع)، درباره‌ی زلزله شمال و.... اشعار زیر نیز در ارتباط با جنگ و دفاع مقدس سروده شده‌اند: «غزل دلخوشی»، تقدیم به پیشانی بندهای باغ ملکوت؛ «غزل روشنی» به احترام شهید احمد زارعی؛ «غزل حاج همت»، به شهید همت تقدیم شده است، «رجعت سرخ» برای شهید غریب تندگویان و «به جای خیرگی» در ارتباط با جنگ. در پایان کتاب، گفتگویی با شاعر - برگرفته از بخش «بشنو از نی» روزنامه‌ی اطلاعات مورخ ۲۳ / ۶ / ۱۳۷۲ درباره‌ی شعر و شاعری - ارائه شده است.

شرق عشق

محمدخلیل مذنب‌جمالی.- تهران: برگ، ۷۷.۱۳۷۵ ص.

عنوان روی جلد: شرق عشق، مجموعه شعر.

پشت جلد به انگلیسی: East of Love

کتاب «شرق عشق»، حاوی سی‌وچهار قطعه شعر در موضوعهای مختلف - از جمله دفاع مقدس - می‌باشد نام و

[صفحه ۶۲۰]

موضوع اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس هستند، شامل این موارد است: «گم شده» که به جاویدالاثرهای جنگ تحمیلی تقدیم شده و در سوگ همین عزیزان سروده شده است؛ «پس از مرگ»، در مورد شهدای دفاع مقدس و حماسه‌ای که آنها برای تاریخ به جای گذاشتند. «گلبانگ ظفر»، در مورد حماسه‌ها و رشادت‌های رزمندگان و شهادت آنان؛ «شب در شب»، در بیان این که جنگ بین حق و باطل همیشه ادامه خواهد داشت. قابل ذکر است که در این کتاب اشعاری در مورد رحلت حضرت امام (ره)، حضرت آیت‌الله خاتمی و رهبر معظم انقلاب به چاپ رسیده است.

شطحی در فراق

محمدرضا رحیمی.- [تهران]: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۸۵ ص.

طراح روی جلد: رضا حسینی.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۴۳ قطعه شعر در قالبهای غزل، مثنوی، دوبیتی، رباعی و نوسروده‌ها است که درباره‌ی موضوعهای مختلفی سروده شده‌اند. اشعار زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند: «یادگار آتش»، «خونین‌شهر»، «حماسه‌ی صبح»، «انعکاس عشق» (تقدیم شده به شهیدان سرافراز عملیات والفجر مقدماتی)، «حکیمان در خویش»، «لب تبدار تو»، «این روزها»، «تو بیا خوبترین گاه غزلخوانی من»، «دوباره می‌آیی»، «مسیح عشق»، «شقایق»، «کجا صاحبدلی؟ هیهات، هیهات»، «سوسن باغ»،«آوای زلال» و «شعر سپید من».

شعر اربعین

به کوشش دفتر تحقیق و پژوهش بنیاد شهید انقلاب اسلامی؛ زیرنظر نصرالله مردانی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول)؛ ۱۶۴.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجموعه شعر اربعین شامل ۵۷ قطعه شعر از ۲۸ شاعر و شاعره‌ی معاصر است که در قالبهای غزل، مثنوی، شعر آزاد، دوبیتی و رباعی سروده شده‌اند. این اشعار در اولین کنگره‌ی شعر اربعین ارائه شده‌اند. از مضامین اشعار می‌توان موارد زیر را نام برد: «مدح و منقبت سالار شهیدان حسین‌بن‌علی (ع)، کربلا، عاشورا، شهدای کربلا و...». قطعه شعرهای «صنوبران خونین» (از شهید قنبر زارع)، «یاد سیاوش و راه عاشقی» (از حمید سبزواری)، «یاسهای زخمی» (از خسرو قاسمیان)، «خط پایان» (از ایرج قنبری)، «داغ برادر» (از سیمیندخت وحیدی) در وصف شهید، شهادت و دفاع سروده شده‌اند.

شعر بی قراری

علیرضا فیروزی؛ خط: عظیم سامی.- فسا: خانواده شهید علیرضا فیروزی?،[۱۳۶۹].

۸۵ ص.: نمونه، عکس.

اگرچه بیش از بیست و دو بهار از عمر پربار شهید علیرضا فیروزی نمی‌گذشت، اما در همین مدت کوتاه، تجارب دردمندانه‌ای را با شعرها و نقاشی‌هایش بیان کرد تا آنجا که آثار درخور توجه‌ای از خود به جای گذاشت. کتاب، حاوی ۲۶ قطعه شعر درباره‌ی موضوعهای مختلف، از جمله دفاع مقدس، است. اشعار مرتبط با این موضوع در زیر ذکر می‌شود: «جاودانگی»، برای بسیجیان شهید؛ «هدیه»، در مورد حمله‌ی شیمیایی عراق به شهر حلبچه؛ «شعر بیقراری»، در رابطه با شهدای عملیاتهای کربلای چهار و کربلای پنج، به ویژه شهید مظلوم محمدجعفر شکرپور؛

[صفحه ۶۲۱]

«صحبت دیوانه»، شعری است که در جبهه‌های جنوب سروده شده، وصف حال شاعر است؛ «معراج»، در سوگ شهدای دفاع مقدس؛ «رو کن به سوی جبهه‌ها»، هشدار به همه‌ی افراد برای رفتن به جبهه‌ها و «صبح ظفر»، شرح ایثارگری‌های شهیدان در دفاع مقدس.

شعر جنگ

سروده فریدون حدادسامانی.- سامان: عمان سامانی، ۷۹.۱۳۷۳ ص.

عنوان روی جلد: شعر جنگ: گزیده‌ای از الفیه جنگ.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: War Poem

«شعر جنگ»، سروده‌ی حدادسامانی، قطعه‌ای بلند است که در آن، شاعر به یادآوری گذشته می‌پردازد؛ از جبهه می‌گوید و وضعیت جبهه‌ها و صفای آنجا را بیان می‌کند. رزمندگان و خصوصیات آنان را در جبهه بیان می‌کند و به روابط دوستانه و حال و هوای جبهه قبل از عملیات و چگونگی حمله‌های برق‌آسای رزمندگان به دشمن زبون می‌پردازد. شاعر در این شعر از «دلاوری آرپی‌جی زن‌ها، واحدهای توپخانه، تیربارچی‌ها و شهامت آنان، مجروحان و صبر و استقامت آنان، وصایای شهدا، چگونگی شهادت آنان،

اسیر شدن نیروهای عراقی و زبونی این نیروها، اسرای ایرانی و سختیهایی که تحمل کردند، صبر و استقامت آنان و مبارزه تا آخرین لحظه، مفقودالاثرها، عملیاتهای مختلف و مکانهای گوناگون و...» سخن گفته است. شاعر همچنین به وصیتنامه‌های شهیدان و درسهایی که می‌توان از آنها گرفت و آغاز جنگی دیگر در جبهه‌ی فرهنگی اشاره کرده است.

شعر جنگ

وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل تبلیغات و انتشارات.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، ۲۲۰.۱۳۶۲ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب «شعر جنگ» که در مهرماه ۱۳۶۲ به مناسبت سومین سالگرد جنگ تحمیلی منتشر شد، مجموعه‌ای از ۳۶ قطعه شعر از شعرای نامور و متعهد معاصر ایران اسلامی است. این اشعار در وصف جان بر کفان و ایثارگران سرزمین ما (که ایثارگرانه در دفاع مقدس شرکت کرده، برای نابودی باطل جنگیده‌اند) سروده شده‌اند. «محمود آقاجانی (صابر)، مهدی اخوان‌ثالث، حسین اسرافیلی، قیصر امین‌پور، مهرداد اوستا، محمودشاهرخی، سپیده کاشانی و...» از جمله سرایندگان اشعار و «شهیدان، دلاوری و جانبازی، عشق به شهادت و جان باختن در راه اسلام و رهبر، حماسه‌آفرینیهای رزمندگان، ایثار عزیزان مدافع وطن اسلامی، خرمشهر و آبادان موضوعات شعرها هستند.

شعر جنگ: گامی در راستای مبارزه با تهاجم فرهنگی

سروده فریدون حدادسامانی.- شهرکرد: عمان سامانی، [۱۳۷۷].

۴۶۸ ص.

طراح روی جلد: علی موسوی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: War Poem

بسیجی «فریدون حدادسامانی» - که معتقد است سالها به فرمان مقتدای خود جان بر کف، در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل شرکت داشته است - پس از جنگ نیز با سرایش اشعاری حماسه‌وار برای جنگ، جبهه و رزمندگان،

[صفحه ۶۲۲]

در صحنه‌ی مبارزه علیه تهاجم فرهنگی وارد عمل شده است. این کتاب، مجموعه‌ی چهل قطعه شعر در مورد «رزمندگان اسلام، سرداران جنگ، بسیجیان، جبهه‌ها و...» است. تعداد ابیات این کتاب، ۲۸۵۵ بیت (به عدد تعداد روزهای دفاع مقدس) است. این اشعار، شور و هیجان روزهای جنگ را در خواننده زنده می‌کنند.

شعر جنگ: مجموعه اشعار منتخب به مناسبت بزرگداشت هفته جنگ تحمیلی، یادبود پنجمین سالگرد دفاع مقدس

گردآوری و تنظیم: وزارت ارشاد اسلامی، شورای شعر اداره کل انتشارات و تبلیغات.- تهران: وزارت ارشاد اسلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، (چاپ اول): ۲۱۰.۱۳۶۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل ۱۳۴ قطعه شعر از ۲۷ شاعر است که به مناسبت پنجمین سالگرد دفاع مقدس گردآوری شده و به چاپ رسیده‌اند. موضوعهای اشعار بسیار متنوع است ولی محور اصلی همه‌ی آنها جبهه، شهید و شهادت و دفاع مقدس است. تنظیم کتاب بر اساس الفبای نام خانوادگی شاعران است. در بین اسامی شاعران، اسامی افراد زیر دیده می‌شود: «محمود آقاجانی، مهرداد اوستا، ساعد باقری، عباس براتی‌پور (سروان)، پارسا بروجردی، طاهره ثقفی، پرویز بیگی حبیب‌آبادی، احمد خوانساری، احد ده‌بزرگی، حسن صداقت، محمود عباد، ایرج قنبری، جواد محدثی، ثابت محمودی (سهیل)، عبدالجبار کاکایی، سپیده کاشانی، مشفق کاشانی و...».

شعر جوان: مجموعه اشعار زنان معاصر

به کوشش سیمیندخت وحیدی.- تهران: نشر حدیث، (چاپ اول): ۲۳۲.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی ۱۱۴ قطعه شعر سروده‌ی شاعران زن معاصر است. موضوع اشعار متعدد و مختلف است که از آن جمله می‌توان به «مدح و ثنای اهل‌بیت (ع)، امام زمان (عج)، انتظار، جنون، عشق، کربلا، عاشورا و...» اشاره کرد. از این بین، اشعار: «خون‌بها، (سروده‌ی فاطمه تعدادی)، ردپایی سوخته (از شیما تقیان‌پور، به یاد شهید آوینی)؛ چند قطعه شعر تقدیم به ابراهیم حاتمی‌کیا و چند قطعه‌ی دیگر به یاد مرتضی آوینی» در این مجموعه به چاپ رسیده‌اند. قطعه شعرهای «مردان جبهه و شقایق (از منصوره عرب سرهنگی)، حماسه‌ی شقایق (از زیبا طاهریان)، دریای بی‌پایان و به دختران چفیه به سر (از مرضیه موفق شورجه)» درباره‌ی شهادت، شهیدان و رزمندگان دفاع سروده شده‌اند.

شعر در سنگر

مصطفی اولیائی.- خوزستان: اداره کل ارشاد اسلامی خوزستان، واحد انتشارات، ۱۳۶۰.

۲۳ ص.

این کتاب، مجموعه‌ی یازده قطعه شعر است که در ماههای آغازین جنگ نوشته شده است. قطعه شعر «سپاه پاسدار» در تجلیل از سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، قطعه شعرهای «جنگ احزاب» و «بازی دراز» در مورد جنگ در منطقه‌ی بازی دراز، «محرم خوزستان» و «حماسه‌ی قرن» درباره بمباران وحشیانه‌ی شهرهای مرزی کشور توسط رژیم بعثی عراق، «سوسنگرد» و «الله‌اکبر» در مورد جنگ در جبهه‌ی سوسنگرد و عملیات الله‌اکبر و قطعه شعر «ذوالفقاری» در مورد شهادت ده نفر پاسدار در جبهه‌ی ذوالفقاری (آبادان) است. چهار قطعه شعر آخر بدون عنوان است که دو قطعه آن به برادران دیده‌بان، «ستوان محمود توجه و سروان هوشمند» تقدیم شده و در ارتباط با دیده‌بانی در

[صفحه ۶۲۳]

جنگ است. سومین قطعه به مناسبت شهادت برادر پاسدار «محسن زارعی» و آخرین شعر به مناسبت شهادت برادر «صادق محمدپور» (در روز فتح جبهه‌های مالکیه، الله‌اکبر و شوش) است.

شعر شهادت

گردآوری و تنظیم واحد روابط عمومی و بین‌الملل بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اداره کل انتشارات و تبلیغات، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

۳۱۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه‌ای از اشعار ۱۰۲ شاعر معاصر است. این اشعار درباره‌ی شهید و شهادت و در قالبهای متنوعی چون غزل، قصیده، رباعی، دوبیتی و شعر آزاد سروده شده‌اند. در مطلع کتاب، شعر «شهیدان خدایی» از مولانا ارائه شده است. تنظیم کتاب بر اساس نام‌خانوادگی سرایندگان اشعار است. اشعار، شامل مناسبتها و مضامین متعددی می‌شوند؛ مانند: «شهیدان گمنام، فرزندان شهید و شهدای هفتم تیر». تعدادی از اشعار به شهیدانی از دفاع مقدس، مفقودالاثرها و شهدای بمبارانها تقدیم شده‌اند.

شعر و شمشیر

صمد قاسم‌پور.- [بی‌جا]: ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، (چاپ اول): ۱۷۳.۱۳۷۴ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

این کتاب از هفت بخش تشکیل شده است. «مخمس، مثنوی، غزل، قصیده، قطعه، غواصلار و منظومه‌ی شهیدان آب». در ابتدای کتاب، فرازی از فرمایشات رهبر معظم انقلاب اسلامی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای درباره‌ی هنر و شعر آمده است. برخی از اشعار کتاب، در بخش «مخمس‌ها»، عبارتند از: قطعه شعرهای «میر شهدا» درباره‌ی شهدای دفاع مقدس و «لشکر همیشه پیروزی تو را» به یاد سرداران شهید مهدی باکری، شفیع‌زاده، تجلایی، حمید باکری و مرتضی یاغچیان. در بخش «مثنوی‌ها»، قطعه‌ی «مهدی‌نامه» در سوگ شهید مهدی باکری سروده شده است. در بخش «غزلیات»، «منصور ما» برای سردار شهید احمد مقیمی، «طور شلمچه» موشحی برای شهید حبیب هاتف، «حدیث عشق» درباره‌ی مهدی مرام‌شهیدی و «یادگار کاروان» برای جانبازان سروده شده‌اند. در بخش «قصیده‌ها»، «بسیجی» درباره‌ی ارزش بسیجی بودن و «در سوگ شهادت»، به مناسبت پذیرش قطعنامه سروده شده‌اند.

شعری برای آرش، طرحی برای نمایش

اسماعیل همتی.- بی‌جا: انتشارات نقش‌هستی، (چاپ اول): ۱۰۰.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، دارای زمینه‌ای از جنگ است. بنابر داستان این کتاب، که به شعر سروده شده است، پسری به نام آرش به اتمام رسیدن جنگ عراق علیه ایران برای مشخص کردن مرزهای دو کشور، تیر و کمان خود را بر می‌دارد، از مکانهای مختلف عبور می‌کند و با افراد زیادی صحبت می‌نماید؛ که همه برای او دعا می‌کنند. وی، مانند آرش کمانگیر زمان ساسانیان، تیر خود را از کمان رها می‌کند تا مرزها را مشخص کند و خود با حالتی بیمار به سوی دهکده‌ی خود باز می‌گردد. داستان، تلفیقی از زمان کنونی و جنگ زمان ساسانیان است.

شعله در خیمه‌ی ابر

محمدعلی حضرتی.- تهران: مؤسسه فرهنگی آفرینه، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۴ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Flame in the Tent of the Cloud

این مجموعه، شامل چهل قطعه شعر است. اشعاری که در ارتباط با دفاع هستند، عبارتند از: «پاییزی (۲)»، شجاعت و شهامت رزمندگان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل را بیان می‌کند؛ «شمع آتش‌نژاد» به جانباز شهید صادق انبارلویی تقدیم شده است؛ او که همیشه یادش زنده خواهد ماند؛ «دریا به دریا» به آزاده‌ی عزیز سیدعلی‌اکبر ابوترابی (رئیس ستاد امور آزادگان) تقدیم شده است؛ «تاکسیدرمی» به یاد شهید احمد زارعی سروده شده و یادآور شده است که او در جبهه‌ها مثل شیری غرش می‌کرد و «بازگشت مرد» به سید مصطفی حاج سیدجوادی، خورشیدی از منظومه‌ی سه هزار شهید تقدیم شده است.

شعله گیاه: مجموعه شعر ۷۰ – ۶۶

سروده پرویز حسینی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۶۸ ص.- (کارشناسی گروه شعر).

طراح روی جلد: کامیار صادقی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Flame of Bushes A Collection of Poetry

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «شعله‌ی گیاه» حاوی ۴۵ قطعه شعر است که «پرویز حسینی» بین سالهای ۱۳۶۶ تا ۱۳۷۰ سروده است. این سروده‌ها در ارتباط با دفاع مقدس و موضوعهای مرتبط با آن هستند. از جمله، «فرزندان خورشیدی» که «برای آزادگانی که تندیس رنج و استقامت‌ند»، سروده شده است و در آن، ورود آزادگان را به میهن خوشامد می‌گوید. «جنوب، جنوب» از کرخه و کارون، آرامگاه خیل شهیدان مفقودالاثر، سخن می‌راند. «ترانه‌های جنگ» از آمادگی رزمندگان و بقای یاد شهیدان و ادامه‌ی راه آنان سخن گفته است. در «منظومه‌ی کاکایی» – که برای مهاجران جنگ تحمیلی سروده شده است – از غربت مهاجران و صبر و تحمل آنها و انتظارشان برای بازگشت به دیار خود و دوباره ساختن خانه و کاشانه خویش سخن می‌گوید و در «طرحهای کوچک بمباران» از وضعیت کشته‌ها و ساختمانهای فرو ریخته در اثر بمباران سخن گفته شده است.

شقایق‌های اروند: مجموعه اشعار ششمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (آبادان، مهرماه ۱۳۷۵)

کنگره سراسری شعر دفاع مقدس.- ستاد کل نیروهای مسلح، بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، ۱۳۷۶.

۳۰۰ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۸).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

به مناسبت برگزاری هفتمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (قزوین: ۱۳۷۶).

کتاب حاضر، حاصل برگزاری «ششمین کنگره‌ی سراسری شعر دفاع مقدس» در شهر مقاوم آبادان است. اشعار کتاب از میان آثار قرائت شده در کنگره یا ارسال شده به دبیرخانه برگزیده شده‌اند. ملاک انتخاب، قدرت و استحکام نسبی اشعار و تناسب مستقیم آن با موضوع کنگره است. تعداد اشعار مندرج در کتاب، ۱۴۴ قطعه، سروده‌ی ۱۰۹ شاعر و شاعره است. در میان اسامی سرایندگان

اشعار، نام شعرای شناخته شده در کنار اسم شاعران گمنام دیده می‌شود. در انتهای کتاب، بخش «ضمایم: بیانات و دیدگاهها» آمده است که شامل پیام ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۷۵(آقای هاشمی رفسنجانی)، ریاست محترم بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع

[صفحه ۶۲۵]

مقدس (آقای مهندس چمران)، نماینده‌ی ولی‌فقیه و امام جمعه آبادان (آقای جمی)، معاونت فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی آقای علیرضا برازش دبیر کنگره (آقای سرهنگ پرویز بیگی‌آبادی) و بخشهایی از بیانات مقامات برگزار کننده‌ی کنگره است.

شکار ستاره: مجموعه شعر

علی‌اصغر صائم‌کاشانی؛ خط: آهنگران.- تهران: تالار کتاب، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۹۶ ص.- (مجموعه شعر؛ ۱).

طراح روی جلد: رنجبر.

کتاب حاضر، حاوی ۴۶ قطعه شعر است. در ابتدای کتاب تحلیلی بر «شکار ستاره»، از دکتر رحیم‌نژادسلیم، استاد دانشگاه به چاپ رسیده است. در این تحلیل، عناوین زیر آمده‌اند: «چگونه ابریشم شعر تنیده می‌شود؟ شاخه‌های تازه‌ی مرجان، ماده و صورت ادب شعر، ارزشهای تعبیر و بیان در شعر و ادب». اشعار در دو بخش «غزل» و «رباعی» تنظیم شده‌اند. در هر دو بخش، تعدادی از اشعار در ارتباط با دفاع مقدس هستند؛ از جمله: «سفیران آفتاب»، غزلی در مدح و ستایش رزمندگان ایثارگر اسلام: «عروس چمن»، غزلی درباره شهدای دفاع مقدس؛ «رقص اختران»، غزلی در تمجید از رزمندگان جبهه‌های حق علیه باطل؛ «لوح فلق»، رباعی در مدح رزمندگان و «گل خدا»، در ستایش شهید.

شمع شهادت و راهیان کربلا: با اصلاحات و تغییرات جدید به مناسبت ارتحال حضرت امام

اثر کلامی‌زنجانی.- زنجان: کتابفروشی ستاره زنجان، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۳۶۶ ص.: جدول، عکس.

این کتاب شامل دو قسمت است: قسمت اول حاوی سی قطعه شعر، سرود و نوحه به زبان فارسی است؛ قسمت دوم - که بخش اعظم کتاب را تشکیل می‌دهد - حاوی اشعار، سرودها و نوحه‌هایی است که به زبان ترکی سروده شده‌اند. موضوع این اشعار، سرودها و نوحه‌ها «مدح و ثنای ائمه‌ی اطهار، غمنامه در سوگ حضرت امام (ره) و مناسبتهایی چون جمعه‌ی خونین مکه، شهیدان و عظمت روح آنان، بسیجی‌ها و جبهه و جبهه‌داران» است. از جمله این اشعار می‌توان از: «شهید مفقود، دیو چو بیرون رود فرشته درآید، سرود وحدت، ضیافتا...، شهید در افق عشق جلوه‌ی شفق است و راهیان مقدس» نام برد.

شهر من، عشق (مجموعه شعر)

سروده محمد عباسیه‌کهن.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۶۴ ص.- (کارشناسی گروه شعر).

طراح روی جلد: حبیب‌الله صادقی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:My Land: Love

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این مجموعه، شامل ۵۳ قطعه شعر است که در بخش آخر آن، اشعار در قالب رباعی، دوبیتی، و مثنوی سروده شده‌اند. در بین اشعار، پنج قطعه شعر در ارتباط با دفاع مقدس دیده می‌شود که به ترتیب عبارتند از: «نقشی بر شانه‌ها، مشتی از هستی (در وصف شهید و شهادت)؛ در آسیاب آسمان (در صحبت از جنگ)؛ چراغ آرزو (در وصف ایثار) و هدیه‌ی ناقابل (که در قالب مثنوی سروده شده و شرحی از انقلاب و جنگ است».

[صفحه ۶۲۶]

شهیدان شاعر

به کوشش دفتر تحقیق و پژوهش [معاونت پژوهش و تبلیغات بنیاد شهید]؛ زیرنظر نصرالله مردانی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ دوم): ۱۳۷۷.

[۱۴]۳۷۳. ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل اشعاری است که توسط ۳۵ شاعر شهید سروده شده‌اند. کتاب بر اساس نام شهیدان (بدون نظم الفبایی) تنظیم شده است. اشعار سروده شده توسط هر شاعر شهید در زیر نام وی ارائه شده است. در ابتدای قسمت مربوط به هر شهید، خلاصه‌ای از زندگینامه وی آورده شده است. زندگینامه‌ها شامل «تاریخ تولد، مختصری از زندگی شهید در دوره‌های کودکی، جوانی و فعالیت‌های فرهنگی، علمی و...» است. در پایان هر زندگینامه، تاریخ و محل شهادت شهید ارائه شده است. «شهیدان شاعر» علاوه بر شاعران شهید دفاع مقدس، شهدای انقلاب اسلامی را نیز دربر می‌گیرد. از جمله افرادی که اشعار آنها در این مجموعه آمده است، می‌توان از «مرتضی مطهری، محمدجواد باهنر و محمدعلی رجایی» نام برد.

صبح در پرگار: مجموعه شعر

عباس باقری.- تهران: برگ، ۱۴۳.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: صداقت جباری.

این کتاب مجموعه‌ای از ۵۵ قطعه شعر است که بین سالهای ۱۳۵۴ تا ۱۳۶۷ سروده شده‌اند. از بین اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس هستند، می‌توان قطعه شعر «غزلواره» و قطعه شعر «مشاطگان» را نام برد که در آن از حمله‌ی دشمن به شهرهای نهاوند، بروجرد، هویزه، دزفول، بانه و سوسنگرد و شهدای قربانی موشکباران شهرها و اندوه کودکان و بازماندگان سخن می‌گوید.

صبح سنگر: مجموعه شعر

طارم سربلند.- تهران: [بی‌نا]؛ مرکز پخش: کتابخانه کوچک، (چاپ اول): ۱۳۶۱.

۱۱۱ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «صبح سنگر» مجموعه‌ای از ۳۲ قطعه شعر آزاد است. بیشتر اشعار درباره‌ی دفاع مقدس بوده برای رزمندگان، شهیدان و آزادگان و برخی نیز به مناسبتی و برای شخص خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «باید ستاره چید؟»، به یاد شهید عسگر دانش و سایر شهدای جنگ تحمیلی؛ «معشوقه‌تان به کام»، قصیده‌ای به یاد صد شهید پاسدار در هویزه؛ «خون»، به راه گم کردگان، «فردا...»، به یاد شهیدان بی‌نام و نشان میهن و «رقص زندگی»، برای پاسدارانی که پا در میدان مین نهادند و شهید شدند. شاعر، تعدادی از اشعار را نیز برای مناسبتهای دیگری سروده است؛ مانند: «با یک سبد شقایق»، برای شهدای شانزده آذر (شریعت رضوی، قندچی، علوی‌نیا)؛ «از هودج شقایق»، برای اولین سالگرد انقلاب، «برادر تو»، به رزمندگان السالوادر و «دل به بیمی مسپار» به مناسبت آغاز سومین سال انقلاب و....

صبوحی زدگان: قصیده‌های دهه اول و دوم انقلاب اسلامی

به کوشش مرتضی نوربخش؛ با متعدد مشفق‌کاشانی.- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۳۱۶ ص.

[صفحه ۶۲۷]

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی چهل و سه قصیده بلند از هفده شاعر معاصر است. قصاید زیر از جمله قصاید مربوط به دفاع مقدس هستند: «ای وطن (از امیر فیروزکوهی)؛ حماسه پیروزی، حماسه شهید، بخت دریا و آفرین محمد (ص) (از مهرداد اوستا)؛ صدای شهادت، (از احمد کمال‌پور)؛ قصیده‌واره‌ی داغ، (تقدیم به شهید مفقودالاثر فرهاد امیری اسفندقد، از مرتضی امیری اسفندقد)؛ پرچم خورشید (از سپیده کاشانی)؛ جنگ تحمیلی، (به مناسبت هفته‌ی جنگ، از محمدعلی مردانی)؛ تهنیت به رهبر، در حریم وحی و جوهر پیکار (از حمید سبزواری)؛ سرخوشان بزم وصال، فروغ ایزدی و بر موج حادثات (از محمود شاهرخی)؛ بهار توحید (از بهمن صالحی)؛ جنگ تحمیلی و ای روح خداوند (از عباس مشفق کاشانی)».

صداهای شهیدستان

شیرینعلی گلمرادی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۲۹ قطعه شعر در قالبهای غزل، مثنوی و چهارپاره است که درباره‌ی شهادت و شهیدان سروده شده است. قطعه شعر «اهتزاز پیشانی» تقدیم به بسیجیان دلاور وطن، قطعه شعر «شیر، ای خفته در زنجیر» به یاد شهید محمدجواد تندگویان، قطعه شعر «جراحت» پس از اولین سفر شاعر بعد از پایان جنگ به خرمشهر، قطعه شعر «سلام» به یاد شهید جهادگر محمدابراهیم احدپور، قطعه شعر «جاده‌های مسافر» به یاد شهید امیر سپهبد علی صیادشیرازی و قطعه شعر «سردار» به یاد زنده‌یاد احمد زارعی (شاعر شهادت و

حماسه) سروده شده است.

صدای بال پرستو

مصطفی خلیلی‌فر «بشیر».- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۷۶ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۷۳ قطعه شعر، در قالب شعر آزاد و غزل است که با مضامین متعددی سروده شده‌اند. قطعه شعر «زردفکران» به خواهران و برادران مسلمانی تقدیم شده است که مورد هجوم و حمله‌ی دیوسیرتان قرار گرفتند. قطعه شعرهای «لحظه‌ی تلخ» و «معراجیان» با مضمون دفاع مقدس و شهیدان سروده شده‌اند. شاعر اشعاری را به مناسبتها و اشخاصی خاص سروده است؛ از جمله، اشعار «لحظه‌ی سبز» و «مثل شاهدان» در سوگ زنده‌یاد سلمان هراتی سروده شده‌اند و «داغ سیاوش» به مرتضی امیری و «حریم عاطفه» به حمید واحدی تقدیم شده است. «شاهکار نور» به مناسبت میلاد حضرت علی (ع) و «غم شگرف» به بهانه‌ی بزرگداشت جلال آل‌احمد سروده شده است و....

صدای ما را از بهشت می‌شنوید: دفاع مقدس در شعر شاعران گیلان

به کوشش فرامرز محمدی‌پور.- تهران: نشر قو (چاپ اول): ۲۴۳.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰.

[صفحه ۶۲۸]

کتاب، مجموعه‌ی ۱۲۶ شعر (۷۴ نوسروده، ۵۰ غزل و ۶ مثنوی) از ۵۸ شاعر و شاعره معاصر از خطه‌ی سرسبز گیلان است. همه‌ی اشعار این مجموعه در ارتباط با جنبه‌های مختلف هشت سال دفاع مقدس هستند. در زیر، به برخی از این اشعار اشاره می‌شود: «اشکهای سرخ» برای شهید آوینی از ابوالقاسم حسینجانی؛ «حدیث شکفتن» برای شهید غلامرضا صیقلی از غلامرضا رحمدل؛ «انتظار» به شهیدان مفقودالاثر از حمیدرضا شکارسری؛ «مسافر» از سیمین فرزاد؛ «گهواره خیال» برای شهید باقر ملایی از عباس مهری آتیه؛ «دستهای آبی دعا» از احمد گرگین؛ «به یاد عاشقان» از اکبر اکسیر؛ «مگر شهیدان برسند» از محمدرضا مهدی‌زاده و.... اشعاری نیز «با یادی از جبهه‌ها و صفای موجود در آنجا؛ ایمان رزمندگان؛ وصف شهدا؛ یادآوری خاطرات جبهه؛ یادی از شبهای بمباران؛ یادی از عملیات کربلا؛ لحظه‌ی وصل شهدا؛ دعا و نیایش در جبهه؛ رثای شهدا» سروده شده‌اند.

صدای مردم ژرفا

تیمور ترنج.- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۷۲ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۴۷ قطعه شعر سپید و نیمایی است که درباره‌ی مضامین متعددی سروده شده‌اند. اشعار «خونین‌شهر، ترانه یاران،

خونین جامگـان، گلزخم‌هـای شـکوفان، بر دروازه‌هـای خونین‌شـهر، انتظـار»، برای مفقودشـدگان جنگ تحمیلی، «سـفر عشق» برای شهیـدان جنـگ تحمیلی، «در انتظـار آمـدنت!»، برای مفقودشـدگان جنگ تحمیلی، «آه... خرمشـهر! و سـرود بازگشت»، برای مردم خرمشهر و نیز، «از گلوی بغض گرفته‌ی شعر»، درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده است.

صدای نرم باران (مجموعه شعر)، ۱۳۵۴ – ۱۳۷۴

محمد عزیزی.– تهران: نشر آفرینش، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۲۱۳ ص.

شمارگان: ۲۳۰۰ نسخه.

کتاب «صدای نرم باران»، شامل اشـعار سروده شده‌ی شاعر در سالهای ۱۳۵۴ تا ۱۳۷۴ است. اشعار، در سه بخش مجزا ارائه شده‌اند؛ بـدین قرار: «از سالهـای دور (شامـل هفت قطعه شـعر آزاد)؛ کـاش من هم شاعری بودم؟ (شامل چهل قطعه شـعر آزاد) و عاشـقانه‌ها (شامل ۲۴ قطعه شـعر در قالبهـای مثنوی، ربـاعی، دوبیتی و غزل)». «یادگـار لحظه‌هـای اضـطراب»، به یاد قیام ۲۹ بهمن مردم تـبریز، «روزهـا در عبور تنهـایی»، «بـاران» و «کـاش من هم شاعری بودم» به پاس دلاوری‌های حماسه‌آفرینان جبهه‌ها، «با شانه‌های پی شـده می‌آیم!» و «در انـدوه تو ای روح شـقایق»، به یاد همه‌ی شـهیدان که زنـده‌تر از مایند و «غزل رزم»، درباره شـهید و شـهادت سـروده شده‌اند.

صلای عاشقان

محمدعلی مردانی.– تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت انتشارات، مرکز فرهنگی سپاه، مدیریت امور کتاب، ۱۳۷۶.

۱۰۳ ص.

بالای عنوان: «مجموعه شعر جنگ».

کتابی که پیش روی شـماست، دربردارنده‌ی مجموعه‌ی اشعاری از «محمدعلی مردانی» است که در حال و هوای معنوی و پر شور و شوق ایام دفاع مقدس ملت قهرمان و شهیدپرور ایران سروده شده و به موضوعاتی چون شهید، بسیجی، خرمشهر، جانباز و... پرداخته است. در این اشعار، به خوبی احساسات سرشار از شوق و عشق شاعر به

[صفحه ۶۲۹]

ارزشـهای والـای مکتب و ملت اسـلامی را مشاهـده می‌کنیم که زیبـا و بی‌تکلـف خود را در آینه‌ی لطیف ادبیـات و فرهنـگ دفـاع مقـدس مـا نشـان داده است. کتـاب، حـاوی نـوزده قطعه شـعر است؛ بـا عنـاوین بـازار بقـا، سواران، ظفر، به خـدا لاله‌هـا نمی‌میرنـد، فخرآفرینان، صلای عاشقان، آبروی شهید، سرشار عشق، سنگرسازان بی‌سنگر، به مناسبت سالگرد هفته‌ی جنگ تحمیلی، به مناسبت سالروز جنگ، در سـنگر عشق، دشت فتح جبهه الله‌اکبر، بسـیجی، بسـیج مردمی، خرمشـهر، در عملیات خیبر، محراب نور و سـلام بر خونین‌شهر.

ضیافت نور (جلد ۱): منتخب آثار ارائه شده در همایش ادبی شاعران و نویسندگان شاهد سراسر کشور

مؤلف کارشناسی ادبی اداره کل پرورشی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، اداره کل پرورشی، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۸۰ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل گزیده‌ی اشعاری است که در همایش ادبی شاعران و نویسندگان شاهد سراسر کشور ارائه شده است. تعداد اشعار ارائه شده در این مجلد، ۳۴ قطعه شعر در قالب غزل و قصیده و شعر آزاد است که توسط ۲۴ شاعر و شاعره شاهد معاصر سروده شده‌اند. از بین اشعار، قطعه شعرهای زیر درباره‌ی شهید، شهادت، رزمندگان و جبهه و دفاع مقدس سروده شده‌اند. «جشن باشکوه»، از عبدالجواد بیژنی؛ «کبوترهای سرخ» و «بسیج»، از علی‌محمد پناهی؛ «مثنوی شهادت»، از قادر طهماسبی؛ «مهربان من، ببار» از علی‌رضا قزوه؛ «کربلایی داشتیم» و «همسفران بی‌نشان»، از ولی‌الله کلامی؛ «لاله»، از لیلا نادعلی‌پور و «مرثیه‌ی شهید» از مصطفی محدثی‌خراسانی.

ضیافت نور (جلد ۲): منتخب آثار ارائه شده در همایش ادبی شاعران و نویسندگان شاهد سراسر کشور

مؤلف کارشناسی ادبی اداره کل پرورشی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: هنر و اندیشه، (چاپ اول): ۶۳.۱۳۷۴ ص.

طراح روی جلد: ساعد مشکی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۲۴ قطعه شعر از اشعاری است که در همایش ادبی شاعران و نویسندگان شاهد سراسر کشور ارائه شده است. این اشعار در قالب غزل، دوبیتی، رباعی، شعر آزاد و مثنوی بوده، توسط نوزده شاعر و شاعره‌ی شاهد معاصر سروده شده‌اند. از بین این اشعار، تعدادی در ارتباط با شهید، شهادت بسیجی‌ها، رزمندگان و دفاع مقدس سروده شده‌اند که عبارتند از: «گریه کن»، از آمنه آدینه؛ «فراق پرستو»، از نسرین آزادیبخش؛ «منصورروار رفته سر من به دار به»؛ از عزیزالله ابراهیم؛ «آفرین بر تو»، از غلامعلی حدادعادل؛ «هجرت»، از مریم دهقانی خلیلی؛ «مثنوی عشق»، از غلامرضا رحمدل؛ «پیام شهید»، از علی‌اکبر شجعان؛ «قافله»، «بهار» و «نسیم» از مصطفی محدثی‌خراسانی؛ «بسیج» از عبدالله مرتضوی؛ «آن روزها» از مجید نظافت و «بهانه»، از حمید نیکویی.

ضیافت نور (جلد ۳): منتخب سروده‌های شاعران شاهد

زیرنظر واحد ادبیات معاونت فرهنگی بنیاد شهید.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۶۳ ص.

[صفحه ۶۳۰]

طراح روی جلد: محمدرضا آستانه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر حاوی ۴۵ قطعه شعر از اشعار ارائه شده در همایش ادبی شاعران و نویسندگان شاهد سراسر کشور است. این اشعار در قالب شعر آزاد، غزل، مثنوی، دوبیتی، رباعی هستند و توسط ۲۴ شاعر و شاعره‌ی شاهد معاصر سروده شده است. از بین این اشعار،

تعـدادی در ارتباط با شـهید، شـهادت رزمنـدگان، آزادگان و خانواده‌ی شـهیدان دفاع مقـدس سـروده شده‌انـد که عبارتند از: قطعه شعرهای «مرور حماسه‌ها»، «بـدرقه»، «کوله‌باری از شـقایق» و «خیال سبز» از حمیدرضا حامدی؛ «آیه‌های غربت»، از غلامرضا کرمی؛ «قـامت سبز تناور»، از مهـدی چناری (برای برادر مفقودالاثر شاعر در مهران)؛ «مجلس خمپاره‌ها»، از بهزاد بیگی؛ «بغض خنـدان»، از قادر طهماسبی؛ «دفتر شـعر» و «یوسف گم‌گشته»، از بابک نیک‌طلب؛ «غریبی گلها»، از آرزو ولی‌پور؛ «رهروان»، (تقدیم به همسران شهـدا) از لیلی قلی‌نژادسورکی؛ «کبوتران» و «شـهادت»، از امینی‌نژاد؛ «اسـبان بی‌سوار»، از حسن آقایی‌فر؛ «تقدیم به پدر شـهیدم»، از (فریده عظیمی، فرزند شهید رمضانعلی عظیمی).

ضیافت نور (جلد ۴): منتخب سروده‌های شاعران شاهد

زیرنظر واحـد ادبیـات معـاونت فرهنگی بنیاد شـهید انقلاب اسـلامی.- تهران: بنیاد شـهید انقلاب اسـلامی، نشـر شاهـد، (چاپ اول): ۸۸.۱۳۷۷ ص.

طرح روی جلد: طیب محرابی‌اختر.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر حاوی ۵۶ قطعه شـعر از اشعار ارائه شده در همایش ادبی شاعران و نویسندگان شاهد سراسر کشور است. این اشعار در قـالب شـعر آزاد، غزل، مثنوی، دوبیتی و ربـاعی هسـتند که توسط ۲۲ شاعر و شاعره‌ی شاهـد معاصر سـروده شـده است. از بین این اشعار، تعدادی در ارتباط با شهید، شهادت رزمندگان، بسیجی‌ها و آزادگان سروده شده‌اند؛ این اشعار، عبارتند از: قطعه شعر «شهید گمنـام»، از علی‌محمـد پنـاهی؛ «نگاه نورانی»، از زینب جوادی‌راد؛ «نگینهای ارغوانی» و «غزل آتش»، از حمیـدرضا حامـدی (فرزند شهیـد)؛ «مثنوی شـقایق»، از حسن حسن‌پور (فرزنـد شـهید)؛ «بـازگشت»، برای شـهید جعفر میرزایی، از عبدالحسـین رحمتی؛ «بسـیج لشـکر مخلص»، از غلامحسـین رفیعی؛ «تفنـگ خونین» و «مسـافر»، از بهروز سپیـدنامه؛ «سـینه سـرخان» از یعقوب شـفیعی؛ «انتظـار»، «لحظه‌ی رویش خورشید» و «ستاره‌ی پرپر»، از غلامرضا کرمی.

ضیافت نور (جلد ۵): منتخب اشعار شاعران شاهد

تهیه و تنظیم معاونت فرهنگی بنیاد شـهید انقلاب اسـلامی، واحد ادبی.- تهران: بنیاد شـهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۶۸ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۵۹ قطعه شـعر از اشـعاری است که در همایش ادبی شاعران و نویسـندگان شاهد سراسـر کشور ارائه شده است. اشعار در قالبهای شعر آزاد، غزل و دوبیتی توسط ۲۵ شاعر و شاعره‌ی معاصر سروده شده‌اند. از بین این اشعار، قطعه شعرهای زیر در ارتباط با شـهید، شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند: «گلاب خاطره»، از محمدجواد محبت؛ «شهیدان»، از زینب چوقادری؛ «کاش می‌شـد»، از علی‌رضـا ونکی؛ «مردان آتش»، از صـادق نظری‌نیـا؛ «سـرود باران»، از علی‌محمـد پناهی؛ «خون گرم لاله‌ها» و «وطن» از محمدعلی عجمی؛ «محو خوش خاطره‌ها»، از عبدالله مرتضوی؛ «غزل حر (۱)»، از مرتضی امیری اسفندقد؛ «سرفصل بهار» و «پس چه پیش آید؟...»، از جواد محقق.

[صفحه ۶۳۱]

ضیافت نور (جلد ۶)

تهیه و تنظیم اداره کل پرورشی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۸۷ ص.

عنوان روی جلد: «منتخب سروده‌های شاعران شاهد».

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه.

به مناسبت اولین کنگره ادبی ایثار و شهادت.

کتاب حاضر منتخب سروده‌های شاعران شاهد استان مازندران است که در شانزدهمین همایش ادبی شاعران و نویسندگان شاهد سراسر کشور (که در استان مازندران برگزار گردید) ارائه شده است. کتاب، شامل ۵۲ قطعه شعر از ۲۶ شاعر و شاعره‌ی شاهد است که درباره‌ی «شهید، شهادت، دفاع مقدس، عشق، شعر، روزهای کودکی، انقلاب و...» در قالبهای غزل، دوبیتی، شعر آزاد و قصیده سروده‌اند. قطعه شعرهای «از دوبیتی‌ها»، (از حورا کهنسال)؛ «دخترت یادت نره»، (از مریم دروا) و «دو رباعی»، (از سمیه وکیل‌زاده) درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند.

طلایه داران نبرد حق علیه باطل: مجموعه‌ای از اشعار جانسوز و حماسی و غزلیات

سراینده اسدالله محمدصادقی.- قم: ناصر، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۴۱ ص.: مصور.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به خانواده‌های شهدا، آزادگان، جانبازان و ایثارگران خصوصا خانواده شهید محمدعلی صادقی، سردار عملیات بدر، هدیه شده است.

کتاب حاضر شامل ۵۸ قطعه شعر در قالب غزل، قصیده و مثنوی است که با موضوع دفاع مقدس و مطالب مرتبط با آن [چون: شهید، شهادت، خانواده شهدا، جانبازان، ایثارگران، آزادگان، امام خمینی (ره)، شهدای لاهیجان رفسنجان و مناطق مختلف عملیاتی (مانند خرمشهر، دشت آزادگان و...)] سروده شده‌اند. در بین اشعار، تصاویری از رزمندگان و شهدایی که اشعار به مناسبتی درباره‌ی آنان سروده شده‌اند (با زیرنویس)، به چاپ رسیده است. در بین اسامی شهیدان، نام افراد زیر دیده می‌شود: «حسن عباسی [فرمانده‌ی گروهان گردان حضرت رسول (ص) لشکر ۴۱ ثارالله]، حاج‌قاسم میرحسینی، عباس امیری (معاونت پرسنلی لشکر ۲۵ کربلا)، محمدعلی محمدصادقی (پدر شاعر)، حمید میرافضلی، حاج مهدی کازرونی، حاج قاسم سلیمانی، شاعر شهید ارسلان، شاعر شهیدبندی، و...».

عبور از صاعقه، منظومه‌ای در رثای شهید حجت‌الاسلام حاج شیخ فضل‌الله محلاتی

سراینده حسین اسرافیلی؛ ویراستار، محمدباقر شمسی‌پور.- تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۶۹ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۵۲، مثنوی سرداران؛ ۱).

کتاب «عبور از صاعقه»، منظومه‌ای است که توسط حسین اسرافیلی در رثای شهید حجت‌الاسلام حاج شیخ فضل‌الله محلاتی سروده شده است. شاعر به زندگی این شهید گرانقدر پرداخته و نحوه‌ی تولد ایشان، تحصیلات در محلات و قم و آشنایی با تفکرات حضرت امام (ره) را بیان کرده است. همچنین به فعالیت‌های شهید، قبل از انقلاب و تبعید اشاره شده است. شهید محلاتی بعد از انقلاب و پس از تشکیل سپاه پاسداران به سمت نماینده حضرت امام (ره) در آنجا منصوب شد. این شهید، به دلیل مسؤولیت خود مستقیما در جریان جنگ و مسائل آن

[صفحه ۶۳۲]

قرار گرفت. شاعر در اشعار خود، ضمن تشریح فعالیت شهید محلاتی طی این دوران، به حادثه‌ی انفجار هواپیمای غیرنظامی توسط هواپیماهای عراقی اشاره کرده و شهادت این شهید گرامی را به تصویر کشیده است. شاعر، در این مثنوی، زهد، تقوی، شجاعت و تهور و بی‌باکی این شهید را بیان کرده است.

عشق بی غروب، گزیده غزل

سروده‌ی قادر طهماسبی (فرید).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۹۵.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر عشق بی‌غروب.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Unending Love

کتاب حاضر حاوی ۳۶ قطعه شعر از اشعار شاعر معاصر، قادر طهماسبی، است و حاوی مطالب و موضوعهای مختلفی می‌باشد. اشعار مربوط به دفاع مقدس و موضوع هر یک به قرار زیر است:

کوچ سرخ: این شعر سوگنامه‌ای است در رثای شهیدان دفاع مقدس و افسوس شاعر که از قافله آنان جا مانده است.

داغ لاله شدن: در ارزش مقام شهید و شهادت.

ادعای عاشقی: در مورد شهدای دفاع مقدس.

رقص بلا: شعری است در ستایش از اقدامات شجاعانه‌ی جانبازان اسلامی و جنگ تحمیلی.

مردابی و آبشاری: درباره‌ی افسوس شاعر از این موضوع که چرا به فیض شهادت نایل نیامده است.

علمداران، گزیده‌ای از اشعار رسیده به ستاد برگزاری کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان

به کوشش کمیته‌ی تألیف و تدوین.- تبریز: کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، ستاد برگزاری (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۷۴ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

این دفتر مجموعه‌ای از شعرهای رسیده به کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان می‌باشد، آینه‌ای است در مقابل چهره‌ی سردارانی که از سر گذشتند و از راه برنگشتند. تعداد زیادی از شاعران میهن اسلامی، آثار خود را به این کنگره فرستاده‌اند. عناوین

اشعار با نام سرایندگان آنها عبارتند از: «بدرقه قافله جبهه» از سید محمدحسین شهریار در مورد رزمندگان جبهه‌های حق علیه باطل؛ «پرواز» از صبا فیروزکوهی در مورد عشق به شهادت در رزمندگان دفاع مقدس، «آینه‌ی مردان» شعری که به سرداران دفاع مقدس تقدیم شده است؛ «هنگامه‌ی کوچ» از مجتبی تونه‌ای برای سرداران دلاور آذربایجان؛ «سردار سوسنگرد» از علیرضا سعدی که یادی است از تیپ ذوالفقار، گردان حبیب تیپ نینوا؛ «باده نوشان» از مجید عیب‌پوش که به شهید امینی تقدیم شده است و «سرخ‌قبا» از هاشم عابدی که به یاد شهید کاظم حجازی فرمانده گردان حضرت علی‌اکبر (ع) سروده شده است.

غبار عطش

سراینده ایوب پرندآور؛ به کوشش بسیجیان مسجد امام حسین (ع) شهرستان جهرم.- تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۷۷. ۹۹ ص.- (نمایندگی ولی‌فقیه در امور آزادگان معاونت فرهنگی، اجتماعی؛ کتاب شماره ۲).

[صفحه ۶۳۳]

بالای عنوان: مجموعه شعر.

طراح روی جلد: ایوب پرندآور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی ۹۲ قطعه شعر است که در سه دفتر تنظیم شده‌اند.

دفتر اول: «غزل»؛ دفتر دوم: «مثنوی و قصیده» و دفتر سوم: «دوبیتی و رباعی». این اشعار درباره‌ی مضامین مختلفی سروده شده‌اند؛ از جمله، در مدح و ثنای پروردگار و منقبت و بزرگداشت اهل‌بیت (ع). اشعاری نیز پیرامون شهید و شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند؛ از آن جمله: «بغض داغ»، «سفر»، «هشدار»، «غبار رفتن» (که به آزاده‌ی شهید، عبدالمهدی نیک‌منش تقدیم شده است) و «همسایه‌های مین منور» (که به کبوتران سوخته‌بال جبهه تقدیم شده است).

غروبی‌ها

ناهید کبیری؛ طرح از سیما بینا.- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۰۲ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۴۴ قطعه شعر آزاد است. قطعه‌های اشعار فاقد عنوانهای خاص بوده، هر قطعه فقط با یک شماره‌ی مجزا شناسایی شده است. اشعار، مضامین و مفاهیم متعددی دارند؛ از جمله: «زندگی، مرگ، شهرنشینی، هنجارها، حماسه، عشق، وصف پدیده‌های طبیعی چون باران، بهار، زمستان، غروب، روز و...». قطعه شعرهای شماره‌ی ۳۰،۲۸ و ۳۱ درباره‌ی انقلاب اسلامی ایران، شهید، شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند.

غریبانه: مجموعه شعر

پرویز بیگی حبیب‌آبادی.- تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۹.

۱۱۹ ص.

مندرجات: غزل؛ مثنوی؛ چارپاره؛ رباعی؛ دوبیتی؛ ساقی‌نامه.

کتاب، حاوی پنج بخش مجزا است. عناوین بخشها عبارتند از: «غزل» (با ۲۴ قطعه شعر)؛ «مثنوی» (با پانزده قطعه شعر)؛ «چارپاره» (با شش قطعه شعر) «رباعی» و «دوبیتی» (سه قطعه شعر) و «ساقی‌نامه» (با یک قطعه شعر). برخی از عناوینی که در این مجموعه در ارتباط با دفاع مقدس هستند، عبارتند از: «قطعه شعر «غریبانه» غزلی در سوگ شهیدان دفاع مقدس، «نماز سوختن» در سوگ شهدای دفاع مقدس، «حل دل» در رثای شهدای دفاع مقدس، «شراره» درباره‌ی کودکانی که در جنگ به شهادت رسیدند، «غربت رفتن» در مورد شهدای دفاع مقدس، «گامهای عشق» در مورد عشق به شهادت، «گلهای زخم» در مورد خاک لاله‌گون ایران، «عشقهای ارغوانی» درباره‌ی شهادت شهیدان، «عبوری ز کربلا» و «رقص شقایقها» مقایسه‌ی بین دفاع مقدس و واقعه‌ی کربلا، «آوای رود رود» در مورد شهدای دفاع مقدس و این که سخن آنان در همه جا هست و «بدرود» در وداع با شهدای دفاع مقدس و...».

غزالستان: استقبال از غزلیات لسان‌الغیب حافظ شیرازی

احمد عزیزی.- تهران: روزنه، (چاپ اول): ۱۴۸.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۱۳۶ قطعه شعر است که در قالبهای غزل، قصیده و مثنوی سروده شده‌اند. تمامی اشعار، به

[صفحه ۶۳۴]

جز یک مورد، فاقد عنوان بوده و با شماره‌ی ۱ الی ۱۳۵ شماره‌گذاری شده‌اند. اشعار، دارای مضامین اجتماعی و عرفانی و در خصوص «عشق، شهید، شهادت، راز و نیاز با معبود و نیز در مدح و منقبت اهل‌بیت (ع)، امام زمان (ع)، حضرت علی (ع)، فاطمه زهرا (س) و...» هستند. برخی از ابیات و مصراعهای اشعار در مورد دفاع مقدس سروده شده‌اند؛ از جمله: اشعار شماره‌ی ۱۰۷،۱۰۶، ۱۰۵،۴۶،۲۴،۱۰ و ۱۳۵.

غزل، خاک و خاطره

غلامحسین عمرانی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۳۰ ص.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ی ۶۲ غزل از شاعر معاصر «غلامحسین عمرانی» است. اشعار، بیشتر حالتهای عرفانی رزمندگان را قبل از عملیات، در هنگام راز و نیاز با پروردگار خود، نشان می‌دهد. برخی از غزل‌هایی که در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده‌اند، عبارتند از: «کوچه‌سار کهکشان»، عشق به مرگ و شهادت؛ «غزل کوهی (۴) »، بی‌ارزش دانستن زندگی خاکی و عشق به دنیای معنی و شهادت؛ «پرنده‌های آشنا»، آماده شدن رزمندگان برای میدانهای جنگ و عشق به شهادت آنها؛ «زمزمه‌ی یارب»، بسیجیان در خط مقدم جبهه‌ها که با فریاد «الله‌اکبر» و «لا اله الا الله» به قلب دشمن هجوم می‌بردند و از مرگ هراسی نداشتند و از شهادت و شهید شدن لذت می‌بردند.

غزل معاصر ایران

به کوشش علی‌رضا قزوه.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۳۱۱.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: جیب صادق.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Lyric of Iran

این کتاب مجموعه‌ی ۱۹۴ غزل از ۹۲ شاعر و شاعره‌ی معاصر است. موضوع غزل‌ها متنوع است. دو غزل از حضرت امام خمینی (ره) در ابتدای کتاب به چاپ رسیده است. موارد زیر، از جمله غزل‌های موجود در کتاب هستند که با دفاع مقدس ارتباط دارند. «صبح صادق» از حسین اسرافیلی؛ «مسافر دریا» از سعید بیابانکی؛ «اتفاق سرخ» از بهروز سپیدنامه (تقدیم به شهدای مهران)؛ «حرمت آیینه» از ضیاءالدین شفیعی؛ «رنگین کمان عاطفه» از احمد شهدادی؛ «نان و عشق و گل» از علی‌رضا قزوه؛ «قصه زخم» و «آرزوی سوختن» از عبدالجبار کاکایی (برای سیصد شهید مفقودالاثر)؛ «گمشدگان» از نصرالله مردانی (تقدیم به شهید گمشده، احسان شهیدی)؛ «تمنای دانه‌ها» از علی میرافضلی؛ «گناه شعله‌ور» از بهروز یاسمی (برای شهید محمد جهان‌آرا) و «خیال شهید» از عبدالحمید یعقوبیان.

غواصلار، شهیدان آب

صمد قاسمپور؛ خوشنویسی بخت‌شکوهی، محمدعلی فرزبود.- تبریز: ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، ۱۳۷۴.

۷۹ ص.

به دو زبان ترکی و فارسی.

تأثیر دفاع مقدس بر شئون مختلف زندگی و فرهنگ ما انکارناپذیر است. تجلی و تأثیر دفاع مقدس در ادبیات معاصر، سبب بروز تحولی عمیق شد. این تحول عمیق، منجر به تولد شعر نوین پویا و ارزشمندی شد که اکنون

[صفحه ۶۳۵]

شعر جنگ نام گرفته است. این مجموعه زمزمه‌های آتشین رزمنده‌ی دلسوخته‌ای است که در شب عملیات والفجر هشت، شاهد صحنه‌های بی‌نظیر تاریخ و حماسه‌آفرینی یاران خویش بوده است. اصل اشعار این کتاب به زبان ترکی است و در صفحه‌ی روبرو ترجمه‌ی آن به زبان فارسی آمده است. اشعار این کتاب بر اساس خاطرات رزمنده‌ای سروده شده که شاهد شهیدان آب و غواصانی بوده است که در کمال انقطاع از غیر، اروندرود را شکافتند و به نظاره جمال دوست شتافتند.

فرشته بفرستید (منظومه)

عبدالرضا رضایی‌نیا.- تهران: نشر مزامیر، ۱۲۵.۱۳۷۳ ص.

طراح روی جلد: شاهین ذوالکفلی.

عنوان روی جلد: فرشته بفرستید: منظومه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی:Send Angels

مندرجات: سوی صدا؛ باران آتش؛ کنار چشم خدا؛ ازدحام گل سرخ؛ کلمات خاکی؛ مهمات؛ محاصره؛ گاه ناگهان گشایش؛ هلهله؛ رؤیاهای صادق؛ سجاده‌ی بارانی؛ شادباش.

کتاب «فرشته بفرستید» حاوی دوازده قطعه شعر در قالب شعر نو می‌باشد. «سوی صدا» در مورد میرزا کوچک خان جنگلی و یارانش سروده شده است و در پایان با رزمندگان دفاع مقدس ارتباط می‌یابد. «باران آتش» در مورد ایران؛ «کنار چشم خدا» و «ازدحام گل سرخ» درباره‌ی رزمندگان و شهدای دفاع مقدس، شبهای عملیات و شور و شوق رزمندگان در این شبها؛ «کلمات خاکی» در مقایسه‌ی بین کربلاـ و قیام امام حسین (ع) و دلاوری‌های رزمندگان اسلام در جبهه‌های حق علیه باطل؛ «مهمات» در خصوص دلاوری رزمندگانی که بر روی میدانهای مین می‌رفتند و به شهادت می‌رسیدند؛ «محاصره» در وصف زمانی که رزمندگان ما در محاصره دشمن قرار می گرفتند و به شهادت می‌رسیدند؛ «گاه ناگهان گشایش»، «هلهله» و «رؤیاهای صادق» با یاد شهدای دفاع مقدس؛ «سجاده‌ی بارانی» درباره‌ی یاد و خاطره‌ی شهدای دفاع مقدس و «شادباش» در مورد شهدا سروده شده است و سعادتی که به خاطر شهادت نصیبشان شده است.

فرصت درویشان

نوذر پرنگ.- تهران: پاشنگ، (چاپ اول): ۲۶۴.۱۳۶۵ ص.

طراح روی جلد: آیدین آغداشلو.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «فرصت درویشان»، شامل ۸۸ قطعه شعر در قالبهای غزل، آزاد و مثنوی است. بیشتر این اشعار در دوره‌ی سالهای ۱۳۳۵ تا ۱۳۵۶ سروده شده‌اند. مضامین و مفاهیم اشعار شامل مواردی چون: «سفر، پرواز، باران، افسانه، غروب، پرنده، خواب، خون، انقلاب و...» هستند. اشعار «بزم اهل دل»، «شهید»، «خود فراموشان»، «زن بی‌سر»، «حماسه انسان»، درباره‌ی مفاهیم شهادت و مرگ سروده شده‌اند. اشعاری نیز درباره‌ی موضوعات و مناسبتهای مختلف و متعددی سروده شده‌اند؛ از جمله درباره‌ی چغلوندی (یکی از بخشهای تابع خرم‌آباد لرستان). اشعاری نیز با وام گرفتن از آیات قرآن و ابیات شاعران دیگر (از جمله، حافظ) سروده شده‌اند؛ از جمله: «گهواره» و «گزارشهای باد».

فروغ ایمان: مجموعه اشعار

محمدعلی مردانی.- تهران: امیرکبیر، ۷۴۲.۱۳۶۷ ص.

مندرجات: قصاید و غزل‌ها؛ مسمطات؛ تضمینات؛ ترکیب‌بندها؛ ترجیعات؛ چهار پاره‌ها؛ مثنوی‌ها؛

[صفحه ۶۳۶]

رباعیات؛ دوبیتی‌ها.

کتاب فروغ ایمان از هشت بخش مختلف با قالبهای گوناگون شعری تشکیل شده است. اشعار این کتاب، موضوعات مختلفی را شامل می‌شود؛ از جمله: پیامبر و ائمه‌ی اطهار (ع)، انقلاب، ملت، جنگ و غیره. اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس هستند، عبارتند از: «عشق و آزادی»، قصیده‌ای درباره‌ی بسیجیان و ارزش آنها؛ «بازار بقا»، قصیده‌ای درباره‌ی شهدای دفاع مقدس؛ «ایثار

جان»، قصیده‌ای درباره‌ی رشادت‌های رزمندگان اسلام؛ «فتح خرمشهر»، قصیده‌ای درباره‌ی نوید فتح خرمشهر و نقش بر آب شدن تصمیمات صدام و حزب بعث، و... بسیاری اشعار دیگر.

فصل شروع کبوتر: برگزیده شعرهای سال‌های ۷۶ – ۷۷

خلیل ذکاوت (ساحل).- شیراز: راهگشا، (چاپ اول): ۱۴۹.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

این کتاب حاوی ۸۴ قطعه شعر برگزیده‌ی از سروده‌های شاعر در سالهای ۱۳۷۶ و ۱۳۷۷ است. این اشعار در قالبهای غزل، قصیده و دوبیتی سروده شده‌اند. قطعه شعرهای: «مثل موج (برای شهید داود قیصری) شرقی‌تر از ققنوس با شهیدان، اول خط، سماع (به یاد سید شهیدان اهل قلم، مرتضی آوینی) مثل چشمان آسمان (به یاد شهید ناو سالار حجت‌الله بادرام)، «یاران دریا، غزلگریه، از تیره‌ی کولاک، (برای حاج همت)، پرشکستگان عشق (تقدیم به جانبازان سرفراز)، با گلوی سبز خون (برای قنبر اسدپور)، آیه‌ی شگفت (برای جانباز شهید مصطفی امیری)، داغ کبوتر، (برای معلم شهید، عبدالرضا عامری)، سرلوحه‌ی عشق (برای شهید مصطفی صفایی)، نخل و آتش دریا، فصل شروع کبوتر و شقایق، درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند.

قاب‌های بی‌تمثال

فرشته ساری.- تهران: نشر چشمه، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۷۱ ص.

مندرجات: قاب‌های بی‌تمثال (اشعار جنگ)؛ تنها کفاف زمستان پرنده‌ای.

کتاب «قابهای بی‌تمثال» حاوی سی‌وشش قطعه شعر است که در دو بخش «قابهای بی‌تمثال» (اشعار جنگ) و «تنها کفاف زمستان پرنده‌ای» تنظیم شده است. اشعار نام‌گذاری نشده‌اند. قطعه شعرهای اول تا نهم در ارتباط با دفاع مقدس، شهید و شهادت و دیگر مسائل مربوط به جنگ تحمیلی و دفاع مقدس هستند. تعدادی از اشعار نیز با بمباران شهرهای مسکونی توسط رژیم عراق و شهیدان این بمبارانها ارتباط دارند.

قبیله خورشید: مجموعه شعر

جلال محمدی.- [بی‌جا]: ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۴ ص.

«قبیله خورشید» مجموعه اشعاری است که «جلال محمدی»، شاعر آذربایجانی، در روزگار شهادت و جهاد و سالهای پس از آن سروده است. شاعر، خود، همراه رزمندگان لشکر عاشورا، کوههای سرفراز غرب و دشتهای جنوب را زیر پا گذاشته و در عملیات شرکت داشته است. کتاب به چهار بخش «غزل، مثنوی، رباعی و چهارپاره» تقسیم شده است و تقریبا تمامی اشعار در ارتباط با شهادت، شهید و مقام او، دلاوری‌های رزمندگان اسلام و دیگر

مسائل مربوط به دفاع مقدس هستند. از جمله، در بخش غزل: «بیرق قبیله» در ارتباط با شهدای دفاع مقدس و پاکی آنها و «لذت زخم» و «زخم نوشان» در ارتباط با دلاوری‌های رزمندگان است.

قرارمان پای همین شعر: مجموعه شعر

سروده کریم رجب‌زاده.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۹۳.۱۳۷۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Be Our Agreement on This Poetry

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ای از نود و دو قطعه شعر در قالبهای شعر نو و غزل است که از میان آنها دو قطعه شعر زیر در ارتباط با شهادت و شهیدان جنگ هستند: قطعه شعر «از کوچه، بهاری نو»، که در قالب غزل و در وصف شهیدان سروده شده است و قطعه شعر «در گوش نی»، که شاعر در قالب غزل، لحظه‌ی شهادت و حال شهید را در هنگام رسیدن به لقاءالله بیان و وصف کرده است.

قطره قطره انتظار

جمعی از فرزندان شاهد دانشجو؛ تهیه و تنظیم اداره کل پرورشی بنیاد شهید انقلاب اسلامی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۶۳ ص.

عنوان روی جلد: گزیده‌ی شعر دانشجویان شاهد: قطره قطره انتظار.

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت اولین کنگره ادبی ایثار و شهادت منتشر شده است.

کتاب حاضر شامل ۴۷ قطعه شعر در قالب غزل، غزل نیمایی، رباعی، شعر آزاد و چهارپاره، از سیزده شاعر و شاعره‌ی معاصر است که در موضوعهای ایثار و شهادت سروده شده‌اند. اشعاری نیز درباره دفاع مقدس در مجموعه موجود است؛ از جمله: «عقاب» از حمیدرضا حامدی، «ایران» از محمد آشنا عباسی‌منش، «شهری به رنگ شقایق» از مریم دروا. برخی از اشعار به مناسبتهای خاص یا برای اشخاص بخصوصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «نذر دریا» برای حضرت امام رضا (ع) و «چشمه‌ی بی‌احساس» برای حضرت زهرا (ع) از عباس سورایی، «نگاه خدا» و «حضور روشن» در فراق و انتظار امام زمان (عج) از زینب چوقادی.

قیام نور: مجموعه شعر

نصرالله مردانی.- [بی‌جا]: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، واحد انتشارات، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۶۰ ص.

کتاب «قیام نور» حاوی ۶۸ قطعه شعر در ارتباط با موضوعهای مختلف است، که البته تعدادی از آنها قبل از انقلاب سروده شده‌اند. عناوین و موضوعهای اشعار مربوط به دفاع مقدس و مسائل مربوط به آنها، عبارتند از: «کربلای خون» و «اذان عشق»، در تمجید و ثنای شهیدان دفاع مقدس، که در اوج قله افتخار قرار دارند: «هابیل آفتاب»، ندای افتخارآفرین ملت ایران خطاب به دشمنان اسلام و انقلاب است؛ «دیگر اهریمن من‌ها نفریبد دل ما»، در مورد رزمندگان فاتح اسلام؛ «فرشته‌ی خاک»، درباره‌ی مقام شهید و شهادت که چراغ روزگار خود است؛ «سیمرغ روشنایی»، «قهرمان خاک» و «رسول خون»، در وصف رزمندگان همیشه پیروز اسلام و «قاتل خون»، خطاب به رزمندگان اسلام.

[صفحه ۶۳۸]

کاروان سپیده

حمید سبزواری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

[۸۷] ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ گزینه شعر جنگ؛ ۱۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Carvan of Dawn

در ابتـدا، مطلبی تحت عنوان «از در وظیفه» آمـده است که تأکیـدی است بر حفظ آثار و ارزشـهای دفاع مقدس از راههای مختلف. سپس زندگینامه سـرایندهی اشعار، و پس از آن، ۲۶ قطعه شـعر آورده شده است که بیشتر آنها در ارتباط با دفاع مقدس هسـتند؛ از جمله: «ورقی دیگر بر دفتر عـاشورا (آغـاز جنـگ)؛ اینک حماسه‌ای دیگر (رزمنـدگان دلاور سـرزمین ایران)؛ به حماسه‌سازان وطن اسلامی و جنگ آزمون (اثرات جنگ بر مردم و خراب شدن کاشانه‌های آنان)؛ فتحنامه (فتح خرمشهر)؛ به مناسبت فتح محرم (برای پاسـداران)؛ بحر را موجها زنـده دارنـد (عـدم امکان سازش بین رزمنـدگان و ملت قهرمان با دشـمنان انقلاب)؛ با کاروان سپیـده (به مناسبت فتوحـات والفجر دو و سه)؛ شـهد نـام‌آوران (ارزش شـهادت و شـهید)؛ هیهات من الـذله (دوری از هر گونه ذلت در مقابل دشـمن)؛ داغ ننگ (به مناسـبت روز شـهدای هویزه)؛ ظفرنامه (فتـح بسـتان)؛ نویـد پیروزی (عملیات فتـح‌المبین) و قله‌ی افتخار (فتح خرمشهر)».

کاروانی از شعرهای عاشورایی در هفت منزل

مرکز پژوهشـهای فرهنگی بنیاد شـهید انقلاب اسـلامی و انجمن ادبی شاعران انقلاب اسـلامی.- تهران: بنیاد شـهید انقلاب اسـلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۸۲ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی ۷۳ قطعه شعر در قالبهای غزل، شعر نو، دوبیتی، رباعی، مثنوی و قصیده است که توسط شاعران معاصر در کنگره‌ی سراسری شعر عاشورا، (محرم ۱۴۱۵ هجری قمری در شیراز، بارگاه لسان‌الغیب حافظ) ارائه شده‌اند. همچنین بخش مجزایی به اشعار اولین کنگره‌ی سراسـری شـعر عـاشورا (که از هفتم تـا نهم تیرمـاه ۱۳۷۳ برگزار شـده بود) اختصـاص یـافته است. اشـعار با مضامین عـاشورا، کربلاـ مـدح و منقبت اهـل‌بیت (ع)، بزرگـداشت یـاد و خـاطره‌ی شـهدای کربلا و حضـرت امام حسـین (ع) و مصـیبتهای اهل‌بیت امام حسـین (ع) سـروده شده‌انـد. در اشـعار سـروده شـده، مضامین و کلماتی با مفاهیم شـهید، شـهادت و جانباز به کار رفته است. «نصـرالله مردانی، قادر طهماسبی، حمیـد سبزواری، محمدحسـین بهجتی، صادق رحمانی، قاسم مرام، علی‌رضا قزوه، عبدالجبار کاکایی، منیژه درتومیان و...»، از جمله شعرا هستند.

کتیبه‌ی شکیب: مجموعه شعر

به کوشـش عبـاس براتی‌پور.- تهران: بنیـاد مستضـعفان و جانبازان انقلاب اسـلامی، معاونت فرهنگی و هنری، اداره کل امور هنری،

(چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۴۳ ص.: مصور.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

در سال ۱۳۷۳، به مناسبت هفته‌ی بزرگداشت مقام جانباز، مسابقه‌ی شعری با مضمون جانباز و ارزشهای ایثار و جانبازی برگزار شد که این دفتر، حاصل گزیده‌ی اشعاری است که به همین مناسبت از اطراف و اکناف میهن اسلامی به اداره‌ی کل امور هنری رسیده است. عنوان تعدادی از اشعار و نام سرایندگان آنها در زیر ذکر می‌شود: «جانباز» / دانیال امیری (ارزشهای جانباز)؛ «ایثار» / عباس براتی‌پور (به همسران فداکار جانبازان تقدیم شده است)؛ «پرواز» / عباس براتی‌پور (به تمامی جانبازانی تقدیم شده است که چشمها و دستهای خود را در دفاع مقدس از دست داده‌اند)؛ «جامه‌ی خورشید» / کاظم جیرودی؛ «خاطرات تو» / صمد سمغانی؛ «کبوتر کبودبال» / جانباز ابوالفضل سید

[صفحه ۶۳۹]

النگی؛ «آن اتفاق سرخ» / جانباز علیرضا شعبانی؛ «جانباز» / عبدالله صادقی؛ «جانبازان» / امیر عاملی؛ «در کارگاه عشق» / محمد عزیزی؛ «زخمه‌های مشرقی» / مهران فقیهی؛ «شمیم لاله» / ابوالفضل فیروزی و....

کتیبه‌های زخمی، سال‌های ۷۲ – ۶۸

رجب افشنگ.- تهران سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۶۸.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: صداقت جباری.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Wounded Inscriptions: A Collection of Poetry

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب شامل چهارده قطعه شعر آزاد است که درباره‌ی مضامین متعددی سروده شده‌اند، از جمله: «لبخند، رویای سوخته، خاطرات کودکی، تمنا و...». قطعه شعرهای «غربت»، «از پس خاکستر»، «بازگشت»، «عطر شبانه»، «حماسه‌ی سبز»، «دستی به سوی آسمان» (تعبیری از مرحوم سلمان هراتی)، «فرشته‌ی سرگردان» و «من از تبار توام» درباره‌ی شهید، شهادت، رزمندگان و دفاع مقدس سروده شده‌اند.

کربلا در کربلا: منظومه‌ای در رثای شهید مهدی زین‌الدین فرمانده لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع)

مهری حسینی.- قم: پردیسان، (چاپ اول): ۴۸.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Karbala in karala

«مهدی زین‌الدین» در سال ۱۳۳۸ در تهران متولد شد. وی فرمانده‌ی لشکر هفده علی‌بن‌ابی‌طالب (ع) بود. کتاب «کربلا در کربلا» منظومه‌ای است در قالب مثنوی، که در رثای مهدی زین‌الدین سروده شده است. شاعر در اشعار سروده شده‌ی خود، مفاهیم و کلماتی را آورده است که به نام اشخاص و مناطق عملیاتی اشاره می‌کنند؛ مانند: «سردشت، شهید همت [فرمانده‌ی لشکر ۲۷ محمد

رسول‌الله (ص)]»، شهید محمد بروجردی، (فرمانده‌ی قرارگاه حمزه سیدالشهداء در غرب)، حاج احمد متوسلیان [فرمانده‌ی اسبق تیپ ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)]، شهید مجید زین‌الدین (برادر شهید مهدی زین‌الدین)، سرپل ذهاب، شهید حسن افشردی (فرمانده‌ی نیروی زمینی سپاه)، شهید مهدی باکری (فرمانده‌ی لشکر ۳۱ عاشورا)، شهید خوش‌سیرت (فرمانده‌ی لشکر قدس گیلان) و...».

کنار پنجره‌های بارانی: گزیده اشعار (۱۳۷۲ – ۱۳۶۴)

محمدرضا مهدیزاده.- تهران: خانواده، ۱۳۷۳.

۹۴ ص.

کتاب شعر «کنار پنجره‌های بارانی»، گزیده‌ی اشعاری است که شاعر معاصر، محمدرضا مهدیزاده، در سالهای ۱۳۶۴ – ۱۳۷۳ سروده است. این اشعار در قالب شعر نو سروده شده و بعضی از آنها به شهدای جنگ تحمیلی تقدیم شده‌اند. اشعار، بیانگر احساسات، عقاید، آراء و نظرات وی در مورد جنگ، لحظات دلهره و هراس و لحظات شهادت و عروج عرفانی انسانهای پاک و دلیر برای دیدار با پروردگارشان است. شاعر سعی کرده است در لابه‌لای این اشعار به معرفی شهدای گرانقدر انقلاب بپردازد و دلاوری، شجاعت و اخلاق و رفتار حسنه‌ی آنان را به تصویر کشد. بعضی از اشعار این مجموعه، به امام امت و پیر و مراد عاشقان الله و بسیجیان تقدیم شده است. چند قطعه نیز برای حضرت امام زمان (عج) سروده شده است.

[صفحه ۶۴۰]

کوچه: مجموعه شعر

سروده اختر واحدی.- [بی‌جا]: اختر واحدی، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۶۳ ص.

نقاشی روی جلد: حسن صفا.

این کتاب حاوی نوزده قطعه شعر از اشعار «اختر واحدی» است. تعدادی از این اشعار مربوط به قبل از انقلاب است و تعدادی نیز در ارتباط با جنگ تحمیلی و دفاع مقدس سروده شده‌اند. این قطعه شعرها عبارتند از: «کاروان عشق، بهار شاعر، راه وصال، دلدادگی، فروغ دستها، چشمه‌ی نور، کیست این زن (که درباره‌ی نقش مهم زنان و مادران در دفاع مقدس است)، مرد نمایش، از ما بگو، دخت مغرور، داد عشق، کوچه، آبادان در آتش (در وصف آبادان در روزهای تجاوز دشمن بعثی)، دیوانه باش، شمع شب‌افروز (که در ارتباط با ارزشهای دفاع مقدس است)، دفتر خاطرات رزمنده (که در مورد رزمندگان شهید جبهه‌های نبرد حق علیه باطل همراه با خاطره‌های جاویدان از آنان است)». یک رباعی با نام «مادر» نیز در آخر کتاب آمده است.

گاهی دلم برای خودم تنگ می‌شود: مجموعه شعر

محمدعلی بهمنی؛ خوشنویس: اخوین.- [بی‌جا]: نشر آرا، ۱۷۶.۱۳۶۹ ص.

این کتاب در سال ۱۳۷۷ توسط نشر دارینوش در ۱۷۴ صفحه نیز چاپ شده است.

کتاب حاوی دو بخش است. بخش اول شامل ۷۱ قطعه غزل و بخش دوم دارای چهار مثنوی است. در بخش پایانی هم غزلی برای

مهدی اخوان‌ثالث سروده شده است. اشعار مربوط به دفاع مقدس، عبارتند از: «آن بهاری باغ‌ها و این بیابان زمستانی» در مورد رزمندگان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل؛ «شهر ویران شده‌ام، بیهده این خاک مکاو» در مورد خرابی شهرها در جنگ؛ «تنها بخواب می‌شد از او باج گرفت» در مورد شهدای دفاع مقدس و «چرا خون به گهواره‌ی ما رسیده است» در مورد حمله‌ی دشمن به شهرهای میهن اسلامی.

گریه خاموش

سروده اکبر حمیدی (شائق).- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول)، ۱۳۷۶.

۷۸ ص.- (کارشناسی گروه شعر، دفتر آفرینش‌های ادبی و هنری طلاب؛ ۵).

طرح جلد: علی میرفتاح.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت ششمین کنگره شعر و قصه طلاب سراسر کشور منتشر شده است.

کتاب «گریه‌ی خاموش» شامل ۴۶ غزل، پنج شعر نیمایی و سپید و پنج مثنوی است. از بین این اشعار قطعه شعرهای زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند: قطعه شعر «با شهیدان» تقدیم به شهیدان هشت سال دفاع مقدس؛ قطعه شعر «زمان شکفتن» به یاد شهیدانی که قفس تن را شکستند و به لقاءالله پیوستند و قطعه شعرهای «مهاجران وادی عشق» و «آیین ما» که با مضمون جنگ ایران و عراق و دلیرمردان صحنه‌های نبرد سروده شده‌اند.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر (۰۵)

حسین اسرافیلی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۹۹ ص.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

[صفحه ۶۴۱]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected poems

کتاب حاضر شامل ۲۶ قطعه شعر است که در قالبهای غزل، شعر آزاد، قصیده، چهارپاره و مثنوی سروده شده‌اند. از بین اشعار این مجموعه، قطعه شعرهای «مناجات سرخ»، «بقعه»، «خلوتی با شهیدان»، «عبور از صاعقه»، «التهاب حریق»، «چه کسی گفت؟»، «تبرها و تبردارها» (که برای شهید دکتر فتحی‌شقاقی سروده شده است) و «وطنم» در ارتباط با دفاع مقدس و در وصف شهیدان، شهادت، رزمندگان و ایمان و اخلاص آنها و در وصف ایران اسلامی سروده شده‌اند.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه شعر (۰۶)

رضا اسماعیلی.- تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۰۰ ص: (مجموعه شعر؛ ۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature, selected poems

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این مجلد از مجموعه‌ی ادبیات معاصر، حاوی چهل و نه قطعه شعر است، که از میان آنها، چهارده قطعه در ارتباط با جنگ تحمیلی و دفاع مقدس است. «معجزه‌ی عشق»، به مناسبت آزادی خرمشهر، «اتفاق شگفت» برای شهید فهمیده و همه‌ی فهمیده‌های نسل انقلاب، «ای عصمت خدا» برای فرشتگان صبر، نجابت، ایثار و عاطفه (همسران جانبازان)، «سردار آتش نوش» به مناسبت شهادت محمدجواد تندگویان، «پاسداران امامت» برای پاسداران، «غزل خدا، یک عاشق ساده، غزل ظهور، دل رنگین کمانی، طلایه‌دار، هفت‌خوان شگفتن، بی‌عشق سامان نداری، پر کشیدن تا خدا و آیا فراموشمان شد»، برای شهیدان، رزمندگان، آزادگان، شهادت، ایثار، و... سروده شده‌اند.

گزیده‌ی شعر جنگ و دفاع مقدس

انتخاب و توضیح حسن حسینی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، (چاپ اول): ۳۳۱.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۹۸ قطعه شعر از شاعران و شاعره‌های معاصر است، که در انواع قالبهای شعری (مانند غزل، قصیده، شعر آزاد و مسمط) درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند. برخی از اشعار به مناسبتها و برای اشخاص خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «صبر و خشم» (از سهیل محمودی) برای مردمی که شهرشان موشکباران شد؛ «محکومیت عشق!» (از عباس خوش عمل)، برای گلهای پرپر سردشت، که در بمباران شیمیایی به شهادت رسیدند؛ «خاطره» (از محمدعلی مجاهدی)، که در دیدار از هویزه سروده شده است؛ «بهانه باریدن» (از تیمور ترنج)، تقدیم به مفقودالاثرها؛ «سرود بازگشت» از تیمور ترنج، برای آزادی خرمشهر؛ «غزل تصمیم» (از قیصر امین‌پور) تقدیم به خانواده‌ی شهدا؛ «شکوه بی‌مانند» (از فاطمه راکعی) تقدیم به پدران شهید و «مرثیه اشک» (از مجتبی تونه‌ای) تقدیم به شهر مظلوم دزفول و برخی اشعار دیگر.

گزینه اشعار

قیصر امین‌پور.- تهران: مروارید، (چاپ اول): ۱۶۵.۱۳۷۸ ص.

واژه‌نامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۶۴۲]

مندرجات: از این حرف‌ها؛ پنج پرسش بی‌پاسخ؛ شانزده شعر از تازه‌ها؛ ۲۷ شعر از آینه‌های ناگهان؛ ۹ شعر از آینه‌های ناگهان؛ ۹ شعر از تنفس صبح؛ ۱۴ شعر از در کوچه آفتاب.

کتاب «گزینه اشعار» قیصر امین‌پور، مجموعه‌ی ۷۵ شعر سروده‌ی این شاعر معاصر است، که از میان مجموعه‌های دیگر این شاعر - به شرحی که در مندرجات آمده - انتخاب شده است. از بین اشعار این مجموعه، قطعه شعر «شعری برای جنگ» در ارتباط با دفاع مقدس است. شاعر در این شعر یادی از بمباران شهر دزفول، حمله‌های دشمن به شهر و وضع مردم در دوران جنگ کرده است. این

شعر در قالب شعر نو سروده شده است.

گل انتظار

محمدعلی مردانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۷۵ ص.- (ادبیات عاشورا؛ ۲).

عنوان دیگر: سوره: ادبیات عاشورا.

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

شمارگان: ۶۰۰۰۰ نسخه.

این کتـای شامل ۷۵ قطعه شعر از ۴۹ شـاعر معاصـر، در منقبت و بزرگـداشت حادثه‌ی کربلا است. اشـعار در قالبهای غزل، قصـیده: مثنوی، دوبیتی و رباعی سروده شده‌اند. برخی از ابیات درباره‌ی شهادت و جانبازی سروده شده‌اند؛ از جمله: «شهید عشق» از همایون علیـدوستی، «شـهید علقمه» از محمـدعلی مردانی و «پیـام خون» از محمدحسـین بهجتی. اشـعاری نیز در مـدح و منقبت اهـل‌بیت (ع) سروده شده‌اند. مانند «مسـلم ابن عقیل (ع)» از یاسـر، «انقلاب زینب سلام‌الله علیها» از محمدعلی مردانی، «علی‌اصغر (ع)» از علی‌اکبر خوشـدل و.... از جمله‌ی شـعرا، «آذرخش شـیرازی، محمدعلی اکبری، حدادکاشانی، قاسم رسا، عباس براتی‌پور، محمدجواد شـفق، فؤاد کرمانی، نادعلی کربلایی، مشفق کاشانی، آیت‌الله میرزایحیی مدرس‌اصفهانی و...» هستند.

گلبرگ‌های دل

علی ترکی.- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۳۶۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضـر شامل دوبیتی‌هایی است که در نشـریات و مجلاتی چون: هنر و انـدیشه، خبر، هنر و ادبیات فارس به چاپ رسـیده است. بعضـی از اشـعار به همراه نقد و شـرحی بر شـعر سروده شده همراه است. در اشعار شاعر، مضامین و مفاهیم مربوط به جنگ و دفاع مقدس، منقبت و ستایش شهدا و بزرگداشت رزمندگان و اسرا، به طور پراکنده وجود دارد. اشعار فاقد عناوین خاص هستند.

گلبوته‌های ولایت: مجموعه شعر

سروده احمد باقریان (باقر).- تهران: مؤسسه انجام کتاب (مرکز پخش)، ۱۳۷۱. ۲۲۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۱۱۹ قطعه شـعر به صورت غزل و تضـمین غزل است. بسـیاری از اشـعار سروده شده درباره‌ی جنگ و شهیدان و مرتبـط بـا دفاع مقـدس، رزمنـدگان، جانبازان و... هسـتند. از جمله این اشـعار می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «قیام مقـدس» (به یاد شهید فرهاد افسر)، «خلیج‌فارس را اکنون محل دفن ریگان بین»، «پاسدار دین و

حق»، «در بزم شهیدان»، «هنگام پیکار»، «سپاه عاشقان»، «شاهدان عشق»، «جبهه‌ی عشق»، «فداکاران دریا دل»، «طوفان خون»، (به یاد شهید حمید آتشی)، «خون خدا»، «صدام رفت»، «کار صدام تمام است، تمام»، «خاک گلگون»، «سرزمین خونفشان»، «بهار عشق» (به مناسبت متجاوز شناختن عراق از سوی سازمان ملل)، «شهید فضیلت»، «بسیج جان بر کف»، «مژده‌ی فتح». در سروده‌های شاعر، ابیاتی نیز از اشعار سایر شعرای معاصر و قدیم (مانند: پروین اعتصامی، حافظ، غلامعلی مهربان، آهنگران، قاسم رسا و...) وام گرفته شده است.

گلچینی از سروده‌های ستوده: برگ سبز

اثر طبع عزت‌الله فخیمی‌ابهری، «متخلص به ستوده ابهری».- [تهران]: نصرت‌الله فخیمی‌ابهری، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۶۵ ص.

بالای عنوان: گلچینی از سروده‌های ستوده، برگ سبز.

طرح و خط پشت جلد: عباس رحیمی.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل شصت قطعه شعر است که در قالبهای قصیده، مثنوی، دوبیتی و رباعی، در مناسبتهای متعدد و با مضامین مختلف سروده شده‌اند. اشعار مربوط به دفاع مقدس در این مجموعه، عبارتند از اشعار: «سالگرد شهدا» به مناسبت سالگرد شهدای عملیات بدر، سردار رضا نورمحمدی و یوسف کبیری؛ «تقدیم به پدر دو شهید» به پدر شهیدان علی‌اکبر و فرهاد محمدی که در عملیاتهای والفجر و کربلای پنج به شهادت رسیدند؛ «طریق عشق» به پدر شهیدان حبیب و جلیل منتظری؛ «لاله‌های سرخ قرآن» و «به یاد شهید راغب» تقدیم به حاج خلیل جعفری پدر شهید غلامرضا جعفری. زندگینامه‌ی شاعر نیز در ابتدای کتاب ارائه شده است.

گلرزم

تدوین محمد مطهر.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نمایندگی ولی‌فقیه در سپاه حفاظت ولی امر، ۱۴۴.۱۳۷۳ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مجموعه‌ای از اشعار در قالبهای مختلف شعری - مثل «غزل، مثنوی، رباعی، دوبیتی و شعر آزاد» - از شعرای زن و مرد معاصر است که درباره‌ی مضامین متعددی چون: «بسیج و بسیجی، سنگر و جبهه، شهیدان، ارتش مقاومت، جانبازان، آزادگان، زنان بسیجی، بسیجی گمنام، توطئه‌ی منافقان و هتک حرمت امام رضا (ع)، جمعه‌ی خونین مکه، سوگ امام راحل، دفاع مقدس، ملت عراق، پادگان دو کوهه و...» سروده شده‌اند. در بین اسامی شعرا، نام افراد زیر دیده می‌شود: «محمدجواد محدثی، ساعد باقری، زهرا قنبری، محمدعلی مردانی، سیمیندخت وحیدی، محمود شاهرخی، صدیقه وسمقی، مشفق کاشانی، رضا اسماعیلی، قادر طهماسبی، سلمان هراتی، مهین زورقی، احمد عزیزی، جانباز فریدون حدادی‌مانی، شهید ماشاالله صفاری (بندی) سیرجانی، و...». متن آخرین پیام امام خمینی (ره) به مناسبت هفته بسیج (سال ۷۶) و پیام آیت‌الله خامنه‌ای به مناسبت هشتمین گردهمایی بزرگ فرماندهان رده‌های مقاومت بسیج سپاه نیز در ابتدای کتاب ارائه شده است.

[صفحه ۶۴۴]

گل سرخ

گردآورنده جواد جهان‌آرائی.- قم: جواد جهان‌آرائی، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۶۴ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «گل سرخ» شامل ۵۳ قطعه شعر از شاعران معاصر است که در قالب غزل سروده شده‌اند. اشعار «چشم به راه (از جواد جهان‌آرایی)، موکب باد صبا (از بیت‌الله جعفری)، پیام گل سرخ (از عباس خوش‌عمل)، حدیث دل [از سید منصور خویی (دیبا)] عطر گیسوی محمدی (از غلامعلی عسگری) و آواز غمگین (از اصغر واقدی) با مضمون و مفهوم شهید و شهادت سروده شده‌اند. اشعار دارای مضامین دیگری چون، عشق و عرفان، وفای گل، بیوفایی گل سرخ، بهار، زیبایی، و ائمه‌ی اطهار (ع) نیز هستند.

گل، غزل، گلوله، مجموعه شعر شعرای نیروهای مسلح

به کوشش پرویز بیگی حبیب‌آبادی.- تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۴.

۲۷۷ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۳).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«گل، غزل، گلوله» سومین مجموعه شعر دفاع مقدس است که به کوشش بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس، به علاقه‌مندان ادب و هنر تقدیم شده است، تا فرازی دیگر از حماسه‌های این سرزمین را در اندیشه‌ی مردان جبهه و قلم به تماشا بگذارد. سرایندگان اشعار این مجموعه به دفعات مکرر در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل شرکت داشته، عرصه‌های خون و خطر و حماسه را تجربه کرده‌اند و حاصل لحظات حضور خویش در آن وادی را در قالب اشعار بیان کرده‌اند. این مجموعه شامل ۱۲۹ شعر از ۲۵ شاعر در قالبهای غزل، رباعی، دوبیتی و شعر نو است و موضوعهای اشعار، «شهید، شهادت، رزمندگان، بسیجی‌ها و ایثار و از جان گذشتگی آنان» است.

گلواژه: بهترین اشعار جمع‌آوری شده از دیوان‌های مختلف (جلد ۱)

گردآورنده محمدمطهر.- قم: دفتر نشر الهادی، (چاپ سوم): ۱۳۷۱.

۲۱۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از اشعار شاعران قدیم و معاصر در قالبهای مختلف شعری است که در دو بخش ارائه شده است. «بخش اول: توحید، مدح و منقبت چهارده معصوم (ع)، مراثی و بخش دوم: پندها، مقام مادر، روحانیت و انقلاب اسلامی و رهبری، شهید و شهادت و قرآن». از جمله شاعران قدیم که اشعار آنان در این کتاب درج شده، می‌توان اسامی زیر را ذکر کرد: «مولانا، سعدی، حافظ، فردوسی و...». از شاعران معاصر: «شهریار، ایرج میرزا، جواد محدثی، حمید سبزواری، نصرالله مردانی و...» نیز اشعاری در کتاب آورده شده است. از جمله اشعاری که درباره‌ی دفاع مقدس هستند، می‌توان اشعار زیر را ذکر کرد: «خونین کفنان» از

محمدحسن حجتی (پریشان)؛ «راهیان راه قدس و کربلا» از نعیمی قمی؛ «یلان صف شکن» و «صدای خون تو» از نصرالله مردانی؛ «فتح‌الفتوح» از امیری فیروزکوهی؛ «مادر شهید» از جواد محدثی؛ «لحظه‌ی پرشور پرواز...» از همایون علیدوستی (شاهد)؛ «حدیث لاله‌های خونین» از رضا اسماعیلی؛ «مطلع الانوار عشق» از محمود عباد و....

[صفحه ۶۴۵]

گلواژه: بهترین اشعار جمع‌آوری شده از دیوان‌های مختلف (جلد ۲)

بهترین اشعار جمع‌آوری شده از دیوان‌های مختلف، جلد ۲ / گردآورنده محمدمطهر.- قم: دفتر نشر الهادی، (چاپ سوم): ۱۳۷۱.
۳۶۸ ص.
شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

این کتاب، جلد دوم از مجموعه‌ی اشعار شاعران قدیم و معاصر در قالبهای مختلف شعری است که در دو بخش ارائه شده است. «بخش اول: توحید، مدح و مراثی معصومین (ع) و بخش دوم: پندها (غزل و قصیده)، روحانیت، انقلاب، شهید و شهادت، رهبری، بسیج، قرآن، نماز و...». از جمله شاعرانی که اشعار آنان در این کتاب درج شده، می‌توان به: «نظامی گنجوی، سعدی، حافظ، عراقی، حسن حسن‌زاده‌آملی، حکیم کسایی‌مروزی، اقبال لاهوری و...» اشاره کرد. اشعار که درباره‌ی دفاع مقدس هستند، عبارتند از: «شهید» از محمدحسین بهجتی، «بسیجی» از محمود تاری (یاسر)، «دست علی به همراه بسیج» از محمدحسین شهریار، «پاسداران» از حبیب چایچیان، «خصم را گو نوبت کفران گذشت» از صدیقه وسمقی، «اسطوره‌های خون» از حجت سلیماندرابی، «دلیران جبهه» از ایراج قنبری، «رسولان فتح» از پرویز بیگی حبیب‌آبادی و.... در متعدد کتاب درباره‌ی سبکهای مختلف شعری و قالبهای اشعار مطالبی ارائه شده است.

گلواژه: بهترین اشعار جمع‌آوری شده از دیوان‌های مختلف (جلد ۳)

بهترین اشعار جمع‌آوری شده از دیوان‌های مختلف، (جلد ۲) / گردآورنده محمد مطهر.- قم: دفتر نشر الهادی، (چاپ دوم): ۴۴۸.۱۳۷۶ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلد سوم از مجموعه‌ی «گلواژه» شامل اشعار شاعران صاحب نام قدیم و معاصر ایران درباره‌ی مدح و منقبت حضرت پیامبر (ص)، حضرت امام علی (ع)، حضرت زهرا (س) و حضرت امام حسن مجتبی (ع) است که در قالبهای مختلف شعری سروده شده‌اند. تعدادی از اشعار این مجموعه در بزرگداشت مقام شهید و شهادت سروده شده‌اند. از جمله «شهیدان کوی صبح» (از غلامرضا رحمدل) و «جام شهادت» [از شعبان کرم‌دخت (سروش)]. در بین اسامی شاعرانی که گزیده‌ی اشعار آنها در این مجموعه آمده است، اسامی زیر نیز دیده می‌شود: ملاـ هادی سبزواری، هاتف اصفهانی، سها اصفهانی، مولوی، ملک‌الشعراءبهار، علی موسوی گرمارودی، محمدحسین شهریار و...

گلواژه: بهترین اشعار جمع‌آوری شده از دیوان‌های مختلف (جلد ۴)

بهترین اشعار جمع‌آوری شده از دیوان‌های مختلف، (جلد ۴) / گردآورنده محمد مطهر.- قم: دفتر نشر الهادی، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۸۸۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلد چهارم مجموعه «گلواژه» حاوی گزیده‌ای از اشعار شاعران قدیم و معاصر ایران درباره‌ی مدح و منقبت معصومین (ع) - از امام حسین (ع) تا حضرت مهدی (عج) - است که در قالبهای مختلف شعری سروده شده‌اند. اشعاری نیز درباره‌ی شهید و شهادت در مجموعه موجود است. مصراع‌هایی از اشعار مرتبط با حضرت مهدی (عج) نیز در خصوص رزمندگان، جنگ و دفاع مقدس هستند. از جمله: «در استغاثه به حضرت حجت» از شفق خراسانی، «بانگ تکبیر» از ناصر مکارم‌شیرازی، غزلی از محمدحسین کبریایی، «ای عدالت موعود» از حمید سبزواری و «میلاد گل» از محمد مستقیمی. در بین اسامی شاعران نیز اسامی شاعرانی چون سعدی، حافظ، غلامحسین فیض‌کاشانی، محمدعلی مردانی، مشفق کاشانی، عباس براتی‌پور، و... دیده می‌شود.

[صفحه ۶۴۶]

گلوی سبز آواز

به کوشش محمدجواد محبت؛ با همکاری اداره کل بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان کرمانشاه.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۲۶ ص.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

کتاب «گلوی سبز آواز»، مجموعه‌ای از ۶۲ قطعه شعر سروده شده در قالبهای غزل، مثنوی، آزاد، قصیده، رباعی و دوبیتی است. از میان اشعار، قطعه شعرهای «زخم دیرینه» (از نادیا حیدری)، «به قدر وسعت یک گریه»، «آری خدا تو را به سوی خویش خوانده بود» و «مثل تمام عاشقانت» (از عبدالرضا جانسپار)، «زنده‌ی عشق» و «ایمان به جاودانگی تو» (از فرشته پدرام)، «با نماز عشق در محراب خون» [از اقبال بنی‌عامریان (شاهد)]، «آیه‌ی نیاز» و «شبیه آفتاب» (از علیرضا حکمتی)، «تقدیم این دیار» (از بابک دولتی)، «و آن شب چشمهای آسمان هم غرق باران بود» (از عاطفه اسکندری)، «گردی ز کوی دوست»، (از طیب قربی)، «اماما حرمت ایران تو بودی» (از حمید تقوی)، «روز بدرقه» (از منیرالسادات آزادبخت)، «ای بزرگ آفتاب آینه‌پوش» (از منیژه درخشنده) درباره‌ی امام (ره)، شهیدان و دفاع مقدس هستند.

گلوی عطش

ضیاءالدین ترابی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۴۱ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

گلوی عطش مجموعه اشعاری است از ضیاءالدین ترابی که در دو بخش سروده شده‌اند. بخش اول با نام «در جاده‌های سفر» حاوی ۲۷ قطعه شعر است. کلیه‌ی شعرهای این فصل به سالهای ۵۰ تا ۵۷ مربوط هستند. فصل دوم کتاب، مربوط به شعرهای شاعر از سال

۵۷ تا ۶۵ و حاوی ۲۷ قطعه شعر است. عنوان اصلی این فصل در «راستای حادثه» نام دارد. تعدادی از این اشعار، در ارتباط با دفاع مقدس و موضوعهای مرتبط با آن هستند؛ از جمله: «مناجات، صبح سراسر تاریخ»، در مورد ایستادگی رزمندگان اسلام؛ «در سراسری همیشه، با دشنه‌ی برهنه، باران رحمت» در مورد شهدای مدرسه‌ی فیضیه؛ «در اوج حادثه»، در خصوص مقاومت دلیرانه‌ی رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل؛ «تا ساحل سپید سعادت»، درباره‌ی شهدای دفاع مقدس؛ «عشیره‌ی عشق» درباره‌ی شهید و ارزش او در دفاع مقدس: «هیأت پرواز»، در مورد شهدای دفاع مقدس و عروج آنان به ملکوت؛ «حجم تماشا» در مورد جانبازان انقلاب اسلامی و «در بازوان زخم»، مصداق این شعر است که: از خون جوانان وطن لاله دمیده است.

گل یخ

سروده‌ی مریم ساوجی.- [بی‌جا: بی‌نا]، (چاپ اول):[۱۳۶۹؟].

خ، ۱۵۵ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل ۱۱۲ قطعه شعر در قالبهای غزل، رباعی و آزاد است. در میان اشعار این مجموعه اشعاری نیز با مضامین و مفاهیم مربوط به جنگ، دفاع مقدس و شهدا موجود است؛ از جمله «نخل خونین، مرغ مهاجر، حماسه‌ی بمباران، مویه بر خوزستان، به دلاوران هوایی، با فاتحان اروندرود، بیا مادر شهید، بیا وطن، کبوترهای خونین، لاله‌های شهید میانه، اسیر، فواره‌ی خون و کبوتر صلح». این اشعار، به طوری که از عناوین آنها هم استنباط می‌شود، مراحل مختلف جنگ را تصویر می‌کنند.

[صفحه ۶۴۷]

گنجشک و جبرییل، مجموعه شعر (۱۳۶۳ – ۱۳۶۴)

حسن حسینی.- تهران: نشر افق، (چاپ دوم): ۱۳۷۵.

۹۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی «گنجشک و جبرئیل» حاوی ۳۱ قطعه شعر است که در قالب شعر آزاد سروده شده‌اند. بعضی از اشعار این مجموعه درباره‌ی شهید، حماسه‌آفرینی رزمندگان و جبهه‌های جنگ هستند؛ از جمله: «خونبها و الف، لام، میم، و قنوت». بعضی از اشعار مجموعه نیز در مدح و منقبت حماسه‌ی حسینی و تشنگی یاران و اصحاب آن حضرت سروده شده‌اند.

لحظه‌های آبی عشق ۶۷ – ۵۷

غلامرضا مرادی.- تهران: مؤسسه فرهنگی گسترش هنر، ۱۳۶۹.

۱۹۷ ص.

کتاب «لحظه‌های آبی عشق»، مجموعه‌ای از هفتاد قطعه شعر با موضوعهای مختلف است. «حماسه‌ی میرزا کوچک‌خان جنگلی، شهدای دفاع مقدس، سعدی، حضرت مهدی (عج)، حضرت علی (ع)، جمعه‌ی خونین مکه، گیلان، فلسطین، بمباران شهرها،

شهریار و حضرت امام» از جمله موضوعهایی هستند که در این کتاب به آنها پرداخته شده است. اسامی و موضوع تعدادی از اشعار مربوط به دفاع مقدس و مسائل مرتبط با آن، به قرار زیر است: «سنگر عشق» (گویای رشادت و دلاوری رزمندگان اسلام)؛ «رسولان فتح» (در مورد حضرت رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد و عروج خونین آنان)؛ «مدرسه‌ی عشق» (در ارتباط با حسین فهمیده، بسیجی سیزده ساله)؛ «شهر هزار پنجره‌ی مغموم» (سوگواره‌ی سفر چهل و پنج روزه‌ی شاعر به سر پل ذهاب)؛ «شهید» (در مورد شهدای دفاع مقدس)؛ «شکسته در خود» (سوگ سرودی برای سرپل ذهاب)؛ «خواب تلخ» (درباره‌ی بمباران شهرها) و «می‌رفت و...» (در مورد شهدای دفاع مقدس و عشق آنان به شهادت).

لحظه‌های آسمانی

سروده علی دهقانی سائیج؛ متعدد از کیومرث عباسی قصری.- تهران: ما، (چاپ اول): ۷۰.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

مجموعه اشعار «لحظه‌های آسمانی» شامل سی‌وهشت غزل، یک مثنوی و سه ترانه‌ی روستایی است که توسط شاعر معاصر «علی دهقانی سائیج» سروده شده است. اشعار درباره عاشورا و شهدای کربلا و منقبت و مدح سالار شهیدان هستند. در اشعار سروده شده، از جمله در شعر «دور از حبیب»، از مضامین عرفانی و عشق به خداوند سخن گفته شده است. قطعه شعر «بوسه به سنگر» نیز در ارتباط با رزمندگان و دفاع مقدس سروده شده است.

لحظه‌های سبز

پرویز عباسی داکانی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۲۸ ص.

کتاب «لحظه‌های سبز» شامل ۵۷ قطعه شعر در قالب شعر آزاد می‌باشد که توسط شاعر معاصر، پرویز عباسی داکانی، سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «لحظه‌ها، گزینه‌ی شکست، ژرفا، نعره‌ی سواران، رخش‌های بی‌سوار» با موضوعهای جنگ، رزمندگان، شهیدان و شهادت سروده شده‌اند. قطعه شعر «تا بلوغ سبز نور» به شهدای بمباران شهرها هدیه شده است و قطعه شعر «سرود فردا» به افتخار مرزبانان حماسه‌ی جاوید سروده شده است.

[صفحه ۶۴۸]

لکه‌ای از عمر بر دیوار بود

احمدرضا احمدی.- شیراز: نوید شیراز، ۱۳۷۲.

۲۵۵ ص.: عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Spot of Life Time There Was on The Wall

این مجموعه شعر، حاوی هفتاد و هفت قطعه شعر با موضوعهای مختلف، در قالب شعر نو است. کتاب به آقای «بهمن محصص» (نقاش کتاب) هدیه شده است. بعضی از اشعار کتاب در ارتباط با جنگ تحمیلی و پیامدهای آن است؛ از جمله: «خاطرات من» که

قطعه شعری است در مورد وطن اسلامی ما ایران و بمبارانهای دشمن؛ بمبهایی که بر سر مردم بیگناه فرود می‌آمد و عده‌ای را شهید می‌کردند. اشعار در پوششی از استعاره و تشبیه قرار دارند. در پایان کتاب قطعه‌هایی نیز به صورت نثر به چاپ رسیده‌اند.

ما آن شقایقیم: مجموعه شعر

محمدعلی محمدی.- تهران: برگ، ۱۳۷۰.

۱۶۲ ص.

شمارگان: ۳۲۰۰ نسخه.

کتاب مجموعه شعر «ما آن شقایقیم...» شامل ۴۵ قطعه شعر است که شاعر، آنها را درباره‌ی موضوعهای مختلفی نظیر جنگ تحمیلی، شهیدان، مناجاتهای شبانه‌ی بسیجی‌ها و ویرانی‌های شهرهای جنگ‌زده سروده است. تعداد هشت قطعه شعر بدون عنوان در کتاب به چاپ رسیده‌اند و بقیه‌ی اشعار دارای نامهای متفاوتی هستند. شاعر، در همه‌ی این اشعار با نگاهی شاعرانه و لطیف به جنگ و پیامدهای آن پرداخته است. از آن جمله قطعه شعر «مسجد درود» به شهادت عزیزانی در یک مسجد، در اثر بمباران، پرداخته است. در قطعه شعر دیگری با نام «بهشتی» در وصف مقام شهید سخن گفته و در قطعه‌ی «بر سفره‌های ایمان» به نقش ایمان در پایمردی رزمندگان دلیر می‌پردازد.

ماه در کوچه

حمید یزدان‌پناه.- تهران: نشر مینا، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۶۴ ص.

طراح روی جلد: بهرام کلهر.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

کتاب «ماه در کوچه» مجموعه‌ی چهل و هشت قطعه شعر سروده شده در قالبهای شعر آزاد و مثنوی است، که در دو بخش آزاد و مثنوی – مجزا از هم – ارائه شده‌اند. اشعار درباره‌ی موضوعهای مختلف و متعددی سروده شده‌اند؛ از جمله: «نگاه، طلوع سحر، پرواز، پرنده و پرواز، حیران بودن، حادثه، و...». قطعه شعرهای «برای تو...» و «حصار» در ارتباط با دفاع مقدس و درباره‌ی شهید و شهادت سروده شده‌اند.

ماه و کتان

سروده یوسفعلی میرشکاک.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۵۲.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: محمد خزائی.

کتاب «ماه و کتان»، مجموعه‌ی ۴۹ قطعه شعر سروده‌ی آقای یوسفعلی میرشکاک است. این اشعار به مناسبتهای مختلف و (بنا به گفته‌ی خود شاعر) «خارج از هر گونه قید و بند شعری و به دور از اسلوب قانون شعری» سروده شده‌اند. از مناسبتهای اشعار این مجموعه، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «رحلت امام (ره)، قطعه اذاالشمس کورت، وصف و یاد مجاهد علامه امینی، قطعه شعر غدیر، امام آبها، سوگ شهید سیدحسن شاهچراغی، مرثیه‌ای

[صفحه ۶۴۹]

برای جلال آل‌احمد، خون شـهدا، قطعه شـعر ماه و کتان و قطعه شـعر سـمندر سـفر رنج (در خصوص سـرنگونی هواپیمای ایرانی به دست عمال آمریکایی، که صدها نفر از هموطنان کوچک و بزرگ ما را به ناجوانمردی به خاک و خون کشید)».

ماه و نخل: مجموعه شعر دفاع مقدس

به کوشش محمدقاسم فروغی؛ جمع‌آوری اشعار سید نظام مولا هویزه.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۱۳۱ ص.: (مرکز حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس: مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس).

این کتـاب، مجموعه‌ای از اشـعار سپیـد سـروده شـده دربـاره‌ی جنـگ است که در جمع‌آوری آنهـا، علاوه بر قوت تکنیکی، قابلیت ترجمه‌ی اشـعار نیز مـدنظر بوده است. در این مجموعه، تعـداد بیست و نه قطعه شـعر از پانزده شاعر برگزیـده شده است که هر یک، حـال و هوای خاصـی از جبهه‌هـای نبرد، احسـاس رزمنـدگان دربـاره وطن، شـهادت و خـانواده و بمباران شـهرها را منتقل می‌کنـد. سرایندگان اشـعار عبارتند از: «قیصر امین‌پور، سلمان هراتی، محمدرضا عبدالملکیان، یوسفعلی میرشکاک، علیرضا قزوه، ضیاءالدین ترابی، محمدحسـین جعفریان، محمـدرضا مهـدی‌زاده، حسن حسـینی، طاهره صـفارزاده، ایرج قنبری، محمدجواد محبت، محمدعلی محمدی، ناصر شکوری و علی هوشمند».

ماه و نخل: یادمان نخستین کنگره‌ی سراسری شعر دانشجویان شهید

به کوشـش سـید مهران مولاـهویزه؛ برگزار کننـده دفتر فرهنـگ مقـاومت دانشـگاه آزاد اسـلامی، [بنیاد حفظ آثار و ارزشـهای دفاع مقدس]- تهران: دانشگاه آزاد اسلامی، دفتر فرهنگ مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۲۰۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان روی جلد: ماه و نخل، مجموعه شعر.

مندرجات: فصل اول: دفتر شعر؛ فصل دوم: گفت و شنودها.

کتـاب «مـاه و نخل»، یادمان اولین کنگره‌ی سراسـری شـعر دانشـجویان شـهید است که به همت دفتر فرهنگ مقاومت دانشگاه آزاد برگزار گردیده است. کتاب در دو فصل تنظیم شده است، فصل اول (دفتر شـعر) حاوی اشـعار ارائه شده در کنگره است. این اشـعار در قالبهای مختلف و با مضامینی در ارتباط با دفاع مقـدس سـروده شده‌انـد. از بین آنها می‌توان چند شـعر را به عنوان نمونه نام برد: «کوله‌بار» (شـعر نو) حماسه جنگ؛ «آیا خبر از معاد داری»، (شـعر نو) یاد روزهای جنگ؛ «شـرقی‌ترین لبخنـد» (غزل) وصف شـهدا؛ «تمنای نگاه»، (دوبیتی) وصف شهدا؛ «آیین عاشقی»، (شعر نو) یادی از جنگ و وصف آن روزها «پس از تو»، (شعر نو) یاد شهیدان زین‌الدین و جهان‌آرا؛ «آتشفشان سفید»، (غزل) حماسه‌آفرینی مردم در جنگ و....

فصل دوم کتاب نیز مجموعه‌ی مصاحبه‌ها و گفت و شنودهایی در مورد شعر و شعر مقاومت است.

ماه هاشمی

گردآورنده مهدی صدیقیان.- تهران: مرکز نشر هنر اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۵۵ ص.

کتاب «ماه هاشمی» حاوی چهل و یک قطعه شعر است که موضوعات اصلی آنها «دفاع مقدس، شهید، جانباز و

[صفحه ۶۵۰]

حادثه‌ی کربلا» است. اشعاری که درباره‌ی دفاع مقدس و موضوعهای مرتبط با آن است، عبارتند از: «خدای جانباز» (از قاسم سرویها)، در مورد ارزش جانباز و جانبازی و این که نقص عضو جانباز نباید به روحیات او لطمه‌ای وارد سازد؛ «رقیمه ایثار» (از محمدعلی مردانی)، در خصوص رزمندگان اسلام و دلاوری آنها؛ غزل «اجازه» (از قیصر امین‌پور)، راز و نیاز یک جانباز است با شهدای دفاع مقدس؛ «اندیشه‌ی سرخ فردا»، درباره‌ی جانبازان دفاع مقدس؛ «برافروختگان» (از جلال محمدی)، در مورد رزمندگان دفاع مقدس و ارزش ایثار و دلاوری آنان و «جانباز» (از مجید مرادی)، شعری است در مورد جانبازان و ارزش جانبازی.

مثل شب در باران

افشین سرفراز.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۵۸ ص. جدول، نقشه.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۵۸ قطعه شعر است که در قالب شعر آزاد و مثنوی، درباره‌ی موضوعهای مختلف و متعددی سروده شده‌اند؛ از جمله: «مادر، انتظار، سراب، غربت، کیفر، سفر، بهانه و...». قطعه شعرهای «چهار فصل تو» و «اکسیر»، در ارتباط با دفاع مقدس و برای شهید و شهادت سروده شده‌اند. اشعاری نیز که برای مناسبتها و اشخاص خاصی سروده شده‌اند، در مجموعه موجود هستند؛ از جمله: «توقفگاه»، پیشکش به مادران، «بانوی آفتاب»، پیشکش به بی‌بی زهرا (س)، «زخمه»، پیشکش به جلیل شهناز و....

مجموعه اشعار جنگ

به کوشش محمود شاهرخی، عباس مشفق کاشانی.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۳۶۸.۱۳۶۷ ص.

عنوان روی جلد: مجموعه شعر جنگ.

این مجموعه (که به همت آقایان محمود شاهرخی و عباس مشفق کاشانی گردآوری شده است) در حقیقت مشتی است از خروار؛ نمونه‌ای اندک از اشعار زیادی که توسط شاعران این آب و خاک در ارتباط با جنگ سروده شده‌اند. هر قطعه به مناسبتی سروده شده و هر شاعر به سبکی کار کرده است. ولی نقطه‌ی مشترک در همه‌ی اشعار، احساس و اندیشه‌ی شاعران است؛ احساس و اندیشه‌ای متأثر و متألم از حوادثی که رخ نموده. در این مجموعه، اشعاری از شاعرانی چون استاد شهریار، سیمیندخت وحیدی و سپیده کاشانی نیز به چشم می‌خورد. مناسبتهایی چون بمباران تهران یا بمباران شیمیایی سردشت، حمله به خرمشهر، اعزام رزمندگان به جبهه، صبر و تحمل و ایثار مادران شهدا و رزمندگان و... موضوع اشعار سروده شده در این مجموعه هستند.

یک صحرا جنون: مجموعه شعر

سروده محمدعلی مجاهدی (پروانه).- قم: دارالصادقین، (چاپ اول): ۱۷۶.۱۳۷۷ ص.

عنوان روی جلد: یک صحرا جنون.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «یک صحرا جنون» شامل ۱۵۱ قطعه شعر در قالبهای غزل، رباعی و قصیده است. این اشعار در چهار بخش یا دفتر ارائه شده‌اند: «یک صحرا جنون»، دفتر غزل‌ها و عاشقانه‌ها؛ «یک میستان می»، دفتر گلهای رنگارنگ؛ «یک نیستان ناله»، دفتر غزل مرثیه‌ها و سوگنامه‌ها و «یک بغل گل» دفتر رباعی‌ها. اشعار دارای مضامین متعددی

[صفحه ۶۵۱]

هستند؛ از جمله، مضامین عرفانی و عاشقانه و اشعاری در مدح و منقبت اهل‌بیت (ع)، قطعه شعرهای «خاطره، ایستاده باید مرد، حرفی نزد! برگرد (به بهانه ورود آزادگان به میهن)، عشقهای آسمانی، نشان مرد خدا و حکم غیابی (به بهانه سالروز شهید آوینی)» در مورد دفاع مقدس سروده شده‌اند.

مرا به لبخندی میهمان کن: مجموعه شعر

امید معماریان.- تهران: پاسارگاد، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۶۸ ص.

طراح روی جلد: زرتشت سلطانی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «مرا به لبخندی میهمان کن» حاوی بیست قطعه شعر در قالب شعر آزاد با موضوعهای متفاوت است. قطعه شعرهای «ضیافت آگاه هستی» و «کاوش» در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده‌اند. برخی از اشعار این کتاب نیز به مناسبتها و برای اشخاص خاص سروده شده‌اند، مانند «فتح واژه‌های کهن» که به محمدرضا خان‌سفید و «آواز تقدیر» که به احمدرضا معماریان تقدیم شده‌اند. همچنین، اشعاری برگرفته و وام گرفته از سخنان و ابیات اشخاص و شاعران دیگر، از جمله دکتر شریعتی، میگوئیل سرانو، مولانا و شمس تبریزی، در کتاب موجود است.

مرثیه روح

عبدالجبار کاکایی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۸۸ ص.

طراح روی جلد: حسین خسروجردی

بالای عنوان: مجموعه شعر

مندرجات: چهارپاره؛ مثنوی؛ نوسرود؛ دوبیتی؛ رباعی.

کتاب «مرثیه‌ی روح»، مجموعه‌ی اشعار سروده شده توسط شاعر معاصر «عبدالجبار کاکایی» است. کتاب، به بخشهای «چهارپاره، مثنوی، نوسرود، دوبیتی و رباعی»، تقسیم شده است. اشعاری که در این کتاب، در رابطه با دفاع مقدس به چاپ رسیده‌اند و موضوع

آنها عبارتند از: «مرز انتظار»، در مورد شهدای دفاع مقدس؛ «آهنگ بیداری»، درباره‌ی شجاعت و شهامت رزمندگان دفاع مقدس؛ «مجال خون»، در سوگ شهیدان دفاع مقدس و «بوی گل»، درباره‌ی عظمت شهادت و شهید.

مردان آسمانی: مجموعه شعر

مهری حسینی.- تهران: مؤسسه فرهنگی و انتشاراتی پازینه، (چاپ اول): ۱۱۰.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: مرتضی انصاف‌منش.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۶۴ قطعه شعر در قالبهای مثنوی، دوبیتی، شعر سپید و غزل است که درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند. برخی از اشعار به مناسبتها و یا برای اشخاص خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «لاله‌ی بی‌نشان» برای شهید عباس پاینده، «واژه‌ی مفقود عشق» برای یک شهید گمنام در قم، «عطر لاله» برای جانباز روشندل، «یادگار شهید» به یاد شهید حاج محمدابراهیم همت، «کجا می‌روی» تقدیم به کبوتران از سفر برگشته، «چهل بیت شلمچه» به شلمچه محل شهادت چهارصد لاله‌ی عاشق (که دشمن، چهل تن از آنان را غریبانه با دست و پای بسته

[صفحه ۶۵۲]

تیرباران کرد)، «بی‌نصیب» نذر چشمان جانباز، «بیتهایی از غریبی» نذر حنجره‌ی جانباز، «انتظار» به جانباز شهید علی محمودوند [آخرین بازمانده گردان حنظله از لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) که در تفحص به شهادت رسید] و «دست‌آموز مکتب عشق» تقدیم به سوختگان وصل.

مردان برنو

سروده نادر احمدی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۴۸ ص.- (کارشناسی گروه شعر، دفتر آفرینش‌های ادبی و هنری طلاب؛ ۲).

بالای عنوان: مجموعه شعر

عنوان پشت جلد به انگلیسی:

طراح روی جلد: علی میرفتاح.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

به مناسبت ششمین کنگره شعر و قصه طلاب سراسر کشور

کتاب «مردان برنو»، مجموعه‌ی ۳۲ قطعه شعر در قالبهای غزل و مثنوی است. موضوع اشعار متفاوت است، از جمله، اشعاری درباره‌ی شهید، شهادت، رزمندگان، جانبازان و دفاع مقدس سروده شده‌اند؛ مانند: «تفنگ، اخگر، آواز دریا، مرد، باغ شکوفایی، ذوالفقار ۱، یک آسمان شهید، موسیقی آتش، ذوالفقار ۲، ذوالفقار ۳، ذوالفقار ۴، نینوا، دلتنگی، سمفونی بهار، کوه، چشم‌انداز، گوری از آتش و جوشش درد». اشعار «خشم سنگ»، به مردم فلسطین و انتفاضه، «از بیشه» به یاد احمد زارعی و «قشلاق تغزل» به عبدالقهار عاص تقدیم شده‌اند. قطعه شعرهای «آیینه‌ی قد نما» یادمان شیخ‌الفقها و المجتهدین مرحوم اراکی (ره)، «ناموس من و

شما تفنگ است» یادمان سالار شهید قبیله‌ی استاد مزاری هستند.

مردمان عصر پنجشنبه

دفتری از سروده‌های احمد اکبرپور.- تهران: روشنگران، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۶۷ ص.- (ادبیات امروز ایران، نسل نو).

طرح جلد: ضیاء کیوان.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۲۵ قطعه «شعر آزاد» است. اشعار «مردان عصر پنج‌شنبه» و «پیشواز و بدرقه» برای شهید اسماعیل شمالی، «جمع خوبان» برای شهید... و «گاهی به شعر» در ارتباط با شهید، شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند. برخی از اشعار سروده شده درباره‌ی مسائل و مشکلات اجتماعی جامعه‌ی امروز و در اعتراض به وضعیتهای نابهنجار است؛ از جمله: «پابه‌پای تکنولوژی» و «سرد است، گلنسا».

مریم‌ها و شقایق‌ها: کنگره بررسی نقش زنان در دفاع و امنیت

سفارش بسیج خواهران نیروی مقاومت؛ به اهتمام حسین اسرافیلی، پرویز بیگی حبیب‌آبادی، شیرینعلی گلمرادی.- تهران: دبیرخانه کنگره بررسی نقش زنان در دفاع و امینیت، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۷۲ ص.

عنوان روی جلد: مریم‌ها و شقایق‌ها (مجموعه شعر خواهران بسیج).

[صفحه ۶۵۳]

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۵۸ قطعه شعر در قالبهای «غزل، قصیده، شعر آزاد، دوبیتی و رباعی» است که توسط ۳۹ شاعره‌ی معاصر سروده شده و در کنگره‌ی «بررسی نقش زنان در دفاع و امینیت» ارائه شده‌اند. اشعار با مضامینی چون «شهید، شهادت، بسیج، دفاع مقدس، انقلاب اسلامی ایران، مدح و ثنای اهل‌بیت اطهار (ع) و...» سروده شده‌اند. بعضی از اشعار به مناسبتها و برای اشخاص خاص سروده شده‌اند؛ از جمله: «مسافر دریا» برای شهید آوینی (از فاطمه سالاروند)، «سروهای رشید» تقدیم به روح سه هزار شهید (از سارا حیدری) و قطعه شعرهای «شط باز و شکسته» برای خاک خونین‌شهر، «بالهای شکسته» برای جانبازان و «رهایی» برای شهدای نیروی دریایی، (از فریده برازجانی).

اسامی برخی از شاعران دیگر عبارت است از: «شهلا آهنج، شیما تقیانپور، طیبه ثابت، فاطمه راکعی، مهین زورقی، سپیده کاشانی، سیمیندخت وحیدی و...».

مسابقه شعر، جنگ

[گردآورنده وزارت ارشاد اسلامی.-] تهران: وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۱.

۷۷ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل دوازده قطعه شعر برنده مسابقه وزارت ارشاد اسلامی درباره‌ی جنگ تحمیلی است. اشعار در قالبهای غزل، شعر آزاد، قصیده و مثنوی سروده شده‌اند. عناوین اشعار و نام سرایندگان آنها عبارت است از: «جنگ تحمیلی» از ع.ک. مشفق کاشانی؛ «در رابطه با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران» از محمدعلی مردانی؛ «رستاخیز» از گلشن کردستانی؛ «صدام، صدام» از جعفر حمیدی؛ «از آغل بزرگ تمدن!» از محمدجواد محبت (به مناسبت بمباران مجدد باختران)؛ «تندیسهای آتش و باران» از غلامرضا رحمدل شرفشادهی (به مناسبت شهادت هفده تن از پاسداران گیلانی)؛ «بدرقه مردی به نام آفتاب» از محمدرضا عبدالملکیان؛ «شهر من، خرمشهر» از حسین اسرافیلی؛ «وارثان خاک، خورشید شما روح خداست» از نصرالله مردانی (ناصر)؛ «شعر برای جنوب» از خدیجه سلیمی؛ «در هودج شهادت» از سلیمان فرخزاد و «خونین‌شهر!» از احمد حسینی‌زاده.

مشق نور: مجموعه شعر

عزیزالله زیادی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

۱۲۸ ص.

کتاب «مشق نور» شامل دو بخش است: اشعار و قطعات ادبی. بخش شعر، مجموعه‌ای از چهل قطعه شعر در قالبهای مختلف و ده دوبیتی است. تعدادی از این اشعار در مورد دفاع مقدس است. از آن جمله: قطعه شعر «غریب» در مورد شهید و عشق او به شهادت و رسیدن به خداوند؛ «اندیشه‌ی سرخ فردا» در مورد جانبازان؛ «با تو می‌مانیم» در مورد وفاداری به حضرت امام (ره)؛ «از لب صبح باران گرفته» در مورد شهدای دفاع مقدس؛ «سهم از زخم» در مورد جبهه‌های نبرد و.... عنوان دوبیتی‌های چنین است: «جنگ ما بین کفر و اسلام است». تعدادی از قطعات ادبی هم در ارتباط با دفاع مقدس هستند، از آن جمله‌اند: «پرنده‌ها را جغرافیایی نیست» در مورد آزادگی انسانهای بزرگ؛ «لحظه‌ها در خویش» یادداشت در مورد شهدای انقلاب اسلامی؛ «جغرافیای جهان ساحت تو را ندارد» در مورد رزمندگان جبهه‌های نبرد و...

[صفحه ۶۵۴]

من از رسوم کهن می‌گویم

محمدعلی محمدی.- تهران: برگ، ۱۳۷۰.

۱۷۰ ص.

این کتاب مجموعه‌ای است از پنجاه قطعه شعر که آقای محمدعلی محمدی سروده است. موضوع تعدادی از این اشعار عبارت است از: «جنگ، رزمندگان، شهدا، ادامه‌ی راه شهدا و سرزمینهای جنگ‌زده‌ی جنوب و بازسازی آنها».

منظومه ایرانی

محمد مختاری.- تهران: نشر قطره، [۱۳۶۹]. ?

۹۵ ص.

این کتاب در سال ۱۳۷۸ نیز توسط انتشارات توس در ۱۰۱ صفحه منتشر شده است.

منظومه‌ی ایرانی، کتاب شعری است در شش فصل، به نامهای: ۱- شب اردوبدر؛ ۲- رؤیای ناهید؛ ۳- رود اروند؛ ۴- هامون / جنوب رودابه؛ ۵- هزاره‌های البرز؛ ۶- بر آبهای همیشه. در فرهنگ ما، هر یک از، این نامها نمود و یا نمادی از آب نیز هستند و تأکید نمادین بر آنها در اینجا، البته از کارکرد غیر اساطیری منظومه جدا نیست. منظومه در بهار - تابستان ۱۳۶۴ سروده شده و تحریر نهایی آن در سال ۱۳۶۵ به پایان رسیده است. یکی از اشعار این کتاب در ارتباط با دفاع مقدس می‌باشد. «رود اروند» در مورد رزمندگانی است که در کنار اروندرود به شهادت رسیدند. در پایان کتاب، توضیحاتی در مورد عناوین هر فصل ذکر شده است.

منظومه‌ی شهادت: گزیده‌ای از اشعار شاعران معاصر پیرامون شهادت و شهید

به کوشش دفتر تحقیق و پژوهش بنیاد شهید؛ زیر نظر نصرالله مردانی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، مرکز نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

[نه]، ۴۰۴ ص.

طراح روی جلد: حمید دهدشتی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Poem of Martyrdom

این کتاب، حاوی اشعاری است که توسط برخی شاعران درباره‌ی هشت سال دفاع مقدس سروده شده‌اند. تعداد شاعرانی که اشعارشان در این کتاب به چاپ رسیده است، بالغ بر هفتاد و هشت نفر است. تعدادی از شاعران عبارتند از: «زکریا اخلاقی، وحید امیری، امیر فیروزکوهی، قیصر امین‌پور، مهرداد اوستا، ساعد باقری، فریده برازجانی، اکبر بهداروند، فاطمه راکعی، حمید سبزواری، محمود شاهرخی و مصطفی علی‌پور». قالبهای شعری اشعار این کتاب، «دوبیتی، شعر نو، قصیده و غزل» است و موضوعهای اصلی آنها، پیروزی رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل؛ تأکید بر ادامه‌ی راه شهیدان، عشق رزمندگان به شهادت و اعتقاد قلبی شهداست به این که از خوان گسترده‌ی خداوند روزی می‌خورند.

منظومه عشق: مجموعه شعر

علیرضا پوربزرگ (وافی).- تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۸۳ ص.- (انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۳۵: ادبیات انقلاب اسلامی؛ ۲). شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «منظومه‌ی عشق» شامل دو منظومه‌ی بلند در قالب مثنوی است که عبارتند از: «منظومه عشق (۱)» که به

[صفحه ۶۵۵]

شهدا، ایثارگران، آزادگان و رزمندگان ارتش جمهوری اسلامی ایران تقدیم شده است و «منظومه عشق (۲)» که به شهدای دانشگاه امام علی (ع) اهداء شده است. در متن اشعار سروده شده، اسامی شهیدان، آزادگان، جانبازان، مناطق مختلف عملیاتی و نام عملیاتهای دوران دفاع مقدس آمده است و در ارجاع به پانویس‌ها رسته، یگان خدمت، تاریخ و محل شهادت شهیدان و در

مواردی، توضیحات لازم دیگر ارائه شده است. از جمله، به نام این شهیدان اشاره شده است: «حسن اقارب‌پرست، مسعود منفردنیاکی، ولی‌الله فلاحی، سیدموسی نامجوی، فکوری، عباس دوران، علی‌اکبر قربان‌شیرودی، منصور وطن‌پور، حسین خزایی، اسماعیل ثنایی، علی رستمی‌اولادی و...».

منظومه‌ی سمفونی خردل و سیانور

سروده فاروق صفی‌زاده (مهرکیش آوستا).- تهران: نشر نذیر، (چاپ اول): ۱۳۷۸[۳۶] ص.

عنوان دیگر: سمفونی خردل و سیانور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«سمفونی خردل و سیانور» شامل منظومه‌ای است بلند، سروده شده در قالب شعر آزاد، به یاد پانزده هزار شهید حلبچه که در بمباران شیمیایی به شهادت رسیدند و یک مقاله. مضمون شعر به گازهای شیمیایی خردل و سیانور اشاره می‌کند که منجر به کشته شدن کودکان و زنان و مردان شهر حلبچه شدند. در این منظومه همچنین قربانیان این کشتار با کشته‌شدگان بمباران اتمی هیروشیما و دیگر جنایاتی که در اقصی نقاط دنیا همچون آفریقا و فلسطین صورت گرفته است و می‌گیرد، مقایسه شده‌اند. موضوع مقاله نیز جنایات و ظلمی است که صدام نسبت به مردم مظلوم کردستان ایران و عراق روا داشته است.

موج‌های بی‌قرار

سیمیندخت وحیدی.- تهران: نشر حدیث، (چاپ اول): ۱۳۷۵. [۱۴۴] ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «موج‌های بیقرار» حاوی ۶۶ قطعه شعر در قالبهای غزل و قصیده است که درباره‌ی موضوعهای متعددی سروده شده‌اند، قطعه شعرهای «صبح فردا»، «شهر من»، «ترنمهای زخمی»، «کبوتران صبور»، «پر از نور عشق»، «دل من هست و شما»، «سمت روشن آئینه»، «به شهیدان بی‌مزار»، «عطر عاشقی»، «آوای جنون»، «سمت بهاران» و «چشم آسمان»، دارای ابیات و مصراعهایی با مضمون شهید، شهادت، بسیج، جنگ و دفاع مقدس هستند. اشعاری نیز به مناسبتهای خاص سروده شده‌اند؛ از جمله: «آتشفشانی از فریب»، برای سازمانهای دروغین جهان و مفتیان اعظمی که سامان دهنده‌ی اسلام آمریکایی هستند؛ «رهاتر از نسیم»، نذر حضرت خدیجه (س)، «صبح دلتنگی دگر» نذر حضرت امام رضا (ع)؛ «کاش بودم» نذر حضرت سیدالشهدا (ع) و....

مهتاب کردستان، منظومه‌ای در رثای سردار سرلشکر پاسدار شهید ناصر کاظمی

منیژه درتومیان.- [تهران]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۳۸ ص.- (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران: ۴۸؛ مثنوی سرداران: ۸).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مهتاب کردستان – همان گونه که در عنوان کتاب نیز آمده – منظومه‌ای است در رثای سردار سرتیپ پاسدار

شهید ناصر کاظمی، که سال‌ها در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل با رشادت تمام مبارزه کرد تا سرانجام به وصال حق رسید. کتاب حاضر شامل دو بخش است: بخش اول، مثنوی بلندی در رثای شهید کاظمی با عنوان «مهتاب کردستان» و در بخش دوم نیز زندگینامه وی شامل: دوران کودکی، جوانی، تحصیلات، فعالیت‌های قبل و بعد از انقلاب، فعالیت‌های دوران دفاع مقدس، ویژگی‌های اخلاقی و نحوه شهادت آمده است. در زندگینامه مختصری که در پایان این کتاب به چاپ رسیده است تولد وی در سال ۱۳۳۵ در تهران ذکر شده است. او سرانجام در تاریخ ۶ شهریور ۱۳۶۱ حین پاکسازی محور پیرانشهر - سردشت در یکی از روستاها به فیض شهادت نائل گردید.

مهر در شفق: مجموعه شعر

محمد عابد.- تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۲۳۵ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Love in the Twilight (collection of poems)

کتاب حاضر، شامل ۱۴۷ قطعه شعر در قالبهای دوبیتی، رباعی، مسمط، ترجیع‌بند، ترکیب‌بند، غزل و قصیده است که موضوعهای متعددی دارند؛ از جمله: «منقبت اهل‌بیت (ع)، در رثای شهادت اهل‌بیت (ع)، عرض ارادت به ساحت اهل‌بیت (ع)، زبان حال ائمه و معصومین (ع) به دیگر ائمه و معصومین (ع)، در ولادت بزرگواران و اهل‌بیت (ع)، توسل و راز و نیاز به اهل‌بیت (ع) و ساحت مقدس خداوند، ذکر و تعریف مطالبی چون جنگ، شهید و شهادت، و به مناسبت ایام و ماههایی چون ماه مبارک رمضان، ذکر وقایع کربلا، زبان حال اسارت خاندان امام حسین (ع) و...». شاعر در اشعار خود، از ابیات، مصراعها و کلمات دیگر بزرگان و شعرای معاصر و قدیم نیز استفاده کرده است.

ناگهانهای سرخ، مجموعه اشعار پنجمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (دزفول: مهرماه ۱۳۷۴)

تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، ۱۳۷۵.

۱۷۶ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۷).

این کتاب به مناسبت برگزاری ششمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (آبادان - هفته‌ی دفاع مقدس، ۱۳۷۵) منتشر شده است.

این کتاب، شامل مجموعه اشعار پنجمین کنگره‌ی سراسری شعر دفاع مقدس، است که در سال ۱۳۷۴ در دزفول برگزار شده است. این مجموعه مشتمل بر صد و یک قطعه شعر است که توسط هفتاد و شش شاعر و پنج شاعره سروده شده‌اند. اشعار در مورد دفاع مقدس و جلوه‌های گوناگون آن هستند در این بین، اشعار مربوط به شهر دزفول، شهدای این شهر و جنگ تحمیلی سهم بیشتری را دارا هستند. در میان شعرهای تقدیمی به شهدای بزرگوار دفاع مقدس، شهید سید مرتضی آوینی سهم بیشتری را به خود اختصاص داده است.

نجوان جنون: مجموعه شعر

ساعد باقری.- تهران: برگ، (چاپ دوم): ۱۳۶۶.

۸۰ ص.

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

مجموعه شعر «نجوای جنون» مجموعه‌ای است از سی قطعه شعر که به چهار بخش «غزل‌ها، مثنوی‌ها،

[صفحه ۶۵۷]

چهارپاره‌ها و رباعی‌ها» تقسیم شده است و در هر بخش، تعدادی از اشعاری که شاعر در وصف حماسه‌آفرینان دفاع مقدس شهدای انقلاب اسلامی سروده، آمده است. از بین غزل‌ها، «میعادگاه خون»، «خروش نیل» و «آفتابی دیگر»؛ از بین مثنوی‌ها، «کربلا ما می‌آییم»؛ از چهارپاره‌ها، «از خاک بوی حادثه می‌آید» و از رباعی‌ها «مرگ سرخ» و «تا منزل عشق» نمونه‌هایی از اشعاری هستند که دلاوری و ایثارگری و عشق به شهادت رزمندگان را به تصویر کشیده‌اند.

نخل سرخ ۶۸ – ۵۷

بهمن صالحی.- تهران: مؤسسه فرهنگی گسترش هنر، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۹۷ ص.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

کتاب «نخل سرخ» حاوی ۲۲ قطعه شعر از سروده‌های شاعر در سالهای ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۸ است. اشعار در قالب شعر آزاد و مثنوی سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «تکرار سرخ فاجعه»، «حجله»، و «نوید فتح قریب»، در ارتباط با جنگ تحمیلی ایران و عراق، شهید و رزمندگان پیروز، «دوباره‌ی اصغر»، برای کودکی که در بمباران اندیمشک به شهادت رسید و همه‌ی کودکان دیگر سروده شده‌اند. «مرگ شبدیز» در تأثیر و تأثر از بمباران آثار هنری اصفهان به وسیله‌ی جنایتکاران بعثی سروده شده است. همچنین، اشعاری نیز در بزرگداشت و به مناسبتهای مختلف برای اشخاص سروده شده‌اند.

نخل‌های تشنه، دفتر اول شعر دفاع مقدس

تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۲.

۱۷۵ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «نخلهای تشنه» اولین مجموعه از سروده‌هایی است که در کنگره‌ی شعر خرمشهر قرائت شد. سرایندگان این اشعار، خود بارها و بارها در میان رزمندگان حضور داشته‌اند. سروده‌های حدود پنجاه و پنج تن از شاعران در این اثر به چاپ رسیده است. در میان آنها می‌توان از افرادی چون «تیمور ترنج، محمدحسین جعفریان، کاظم جیرودی، محمد رنجبر و...» نام برد. مضمون اصلی این اشعار خرمشهر است و از جمله موضوعهای دیگری که در این اشعار آمده است، می‌توان به «شهدای دفاع مقدس، آزادگان و ارزش دوران اسارت این عزیزان، بسیج و بسیجی و ارزش این دو واژه و مناجاتهای رزمندگان در جبهه‌ها» اشاره کرد. در این کتاب، اشعاری هم در ارتباط با ارتحال حضرت امام (ره) به چاپ رسیده است.

نخلهای سرخ: برگزیده اشعار کنگره‌ی سراسری شعر نخلهای سرخ (اهواز، ۱۳۷۱ و ۱۵ – ۱۷ دیماه ۱۳۷۲)

به کوشش دفتر اطلاع‌رسانی و پژوهش‌های فرهنگی دفاع مقدس.- تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، گروه انتشارات، ۱۳۷۷.

بیست و دو، ۱۶۸ ص.- (سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، گروه انتشارات، ۱۹۵).

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

«دفتر اطلاع‌رسانی و پژوهشهای فرهنگی دفاع مقدس» گلچینی از اشعار برگزیده اولین و دومین کنگره‌ی

[صفحه ۶۵۸]

«نخلهای سرخ» را که در سال‌های ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ در شهر اهواز برگزار شد، به مناسبت یکی از شگرفترین مقاطع دفاع مقدس یعنی نبرد خونین «هویزه» منتشر کرده است. قطعه شعرهای انتخاب شده ۱۷۰ قطعه است که بیشتر به وسیله نامه به کنگره ارسال شده‌اند و برخی از آنان نیز که صرفا در کنگره‌ها قرائت شده بودند، از نوار پیاده شده‌اند. قالب اشعار متفاوت است: از مثنوی و غزل تا رباعی و دوبیتی. تنظیم و ترتیب اشعار بر حسب نظم الفبایی نام سرایندگان صورت گرفته است. موضوع اشعار دلاوری و ایثارگری مردم مقاوم و رزمندگان، بسیجی‌ها و پاسداران جان بر کف در دفاع از این مرز و بوم و دین مقدس اسلام است.

ندای حق، منتخبی از اشعار شعرای آذربایجان غربی

تبریز: اداره ارشاد اسلامی آذربایجان غربی، ۱۳۶۲.[۱۱۶] ص.

عنوان دیگر: ندای حق: برگزیده اشعار شعرای آذربایجان غربی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر به ارائه‌ی نمونه‌هایی از اشعار ده شاعر معاصر آذربایجان غربی (عبدالحسین شیرپنجه رضایی، بیت‌الله جعفری، مجید خیری، حمید واحدی، ابوالفضل صدیقی عجب‌شیر، ابراهیم نژادی، جمشید واقف، آغاسی، محمدحسین ناصحی و نصرت میلانی‌صدر) می‌پردازد. اشعار در قالبهای دوبیتی، رباعی، غزل، و شعر آزاد سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «لاله‌ی حمرا، قافله‌ی جنگ، مکافات عمل، وطن، شهید، شمع تاریخ (که به یاد شهید محمدرضا چوداری سروده شده)، والفجر، دزفول در خون، حب‌الوطن من الایمان، از بغداد تا قدس، پیام‌آوران صبح...، پاسدار و عاشقانه (به مناسبت شهادت نادر علیزاده که در مهاباد به شهادت رسید)» دارای مضمون شهید، شهادت، دفاع مقدس و رزمندگان اسلام هستند.

نرگس فردا: یکصد و بیست و هفت شعر (۶۹ – ۱۳۶۶)

هرمز علی‌پور.- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۱۴۷ ص.- (حلقه نیلوفری؛ ۱۲).

عنوان به انگلیسی: The Narcissus of Tomorrow

عنوان روی جلد: نرگس فردا: مجموعه شعر.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «نرگس فردا» مجموعه‌ای از ۱۲۷ قطعه شعر آزاد است که موضوعهای متعددی را دربر می‌گیرند. اشعار در پنج منزل (بخش)

ارائه شده‌اند. منزل اول: ولایت شاعر و آسانی؛ منزل دوم: مرغ کهن؛ منزل سوم: مکان افسانه؛ منزل چهارم: تابش گیاه و منزل پنجم: اطلس گل خداوندی. اشعار «شهادت» و «آئین»، با مضمون شهید و دفاع مقدس سروده شده‌اند. شاعر اشعاری را نیز برای اشخاص مورد نظر خود سروده است؛ از جمله: قطعه شعر «خود» (به یاد امیر رحیمی)، «جوانی» (به یاد پرویز علی‌پور) و «دراز دره» (به یاد پدر شاعر، صابر علی‌پور).

نسترن‌های سوخته

شاهرخ تندرو صالح.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۰ ص.

کتاب حاضر در چهار بخش ارائه شده است. بخش اول با عنوان «شعر چیست؟» قطعه‌ای ادبی در مورد شعر است. بخش دوم، «غزلیات» نام دارد. در این بخش، چهارده قطعه غزل درباره‌ی موضوعهای مختلف آمده است. قسمت سوم، «کتاب نیمایی» نام دارد. در این بخش، شش قطعه شعر با عناوین «سفرنامه‌ی نسیم؛ هبوط در ستیز

[صفحه ۶۵۹]

موجها؛ سفرنامه‌ی نور و اشک شبح» به چشم می‌خورد. بخش پایانی کتاب (قالبهای آزاد)، حاوی نه قطعه شعر به نامهای «انتظار؛ تهی از خاطره؛ در آیینه؛ شکوفایی؛ غزل آواز؛ بهاریه‌ی کبود؛ طرحی از سرنوشت و جستجو» است. اشعار مربوط به دفاع مقدس در این کتاب عبارتند از: «قرعه‌ی شادی» (از بخش غزلیات) در مورد شهدای دفاع مقدس و «سوگوار ناله‌ها» (از همین بخش) در سوگ شهدای دفاع مقدس.

نگین‌های ارغوانی

حمیدرضا حامدی.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، اداره کل پرورشی (چاپ اول): ۶۲.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه.

به مناسبت اولین کنگره‌ی ادبی ایثار و شهادت.

کتاب حاضر شامل ۳۳ قطعه شعر در قالب غزل و قصیده می‌باشد که با مضمون ایثار، شهید، شهادت، و دفاع مقدس سروده شده است. از جمله مضامین و مفاهیم به کار رفته در اشعار عبارتند از: دوری و فراغ از شهیدان، تندیس استقامت، ابر مردی رزمندگان اسلام و رزمندگان فلسطینی (چون فتحی شقاقی) هدیه‌ای به شهیدان، کنایه از شهیدی از خطه‌ی شمال، آخرین دعای شهید قبل از شهادت، سفر کردن شهیدان و مسافر بودن آنان، آرزوی وصال با شهید، رشک و قبطه بر شهدا، لحظه‌ی عروج و پرواز شهید، عاشق بودن شهیدان، عطش رسیدن به معبود چون آتشی بر دل، شهید همچون شمع و...

نماز باران: مجموعه شعر

سروده صدیقه وسمقی.- تهران: امیرکبیر، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۹۲ ص.

این کتاب، حاوی ۳۶ قطعه شعر با موضوعهای مختلفی چون «پیام امام (ره) به مناسبت پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران؛ یاد شهدای صبرا و شتیلا؛ یاد شهیدان رجایی و باهنر و یاد گلهای پرپر شده‌ی هفده شهریور» است. اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده‌اند، عبارتند از: «سرود نخلستان (که بیانگر ایستادگی و مقاومت مردم ایران در برابر دشمنان است)، من خود نخلم (درباره‌ی عزم و اراده‌ی قوی مردم ایران برای بیرون راندن دشمنان از خاک میهن اسلامی)، رفته‌ام تا شط (شرحی است بر حمله‌ی دشمن به مناطق جنوبی، از جمله مناطق اطراف رودخانه‌ی بهمنشیر)». در بخش رباعی‌ها، «ظفر» نشان‌دهنده‌ی شور و شوق رزمندگان برای رفتن به جبهه‌های حق علیه باطل را نشان می‌دهد؛ «پاسدار حرمتها» در بیان ارزش شهدای دفاع مقدس سروده شده است و «هرگز» بیانگر عزم و اراده قوی رزمندگان برای ایستادگی در برابر دشمن متجاوز است.

نی نامه: منظومه‌ای در رثای سرلشکر پاسدار جاویدالاثر حاج احمد متوسلیان

رضا اسماعیلی؛ ویراستار محمدباقر شمسی‌پور.- [تهران]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۴۱ ص.- (مجموعه مثنوی سرداران؛ [ج. ۶] (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه استان تهران؛ ۵۱).

طراح روی جلد: م. مهاجر.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«نی‌نامه» (سروده‌ی رضا اسماعیلی) مثنوی بلندی است که در رثای شهید حاج احمد متوسلیان سروده

[صفحه ۶۶۰]

شده است. بنا به گفته‌ی شاعر، نیت او این بوده است که ابیات مثنوی حداقل به تعداد آیات سوره‌ی «شعراء» (۲۲۷) و حداکثر (۲۸۶) معادل تعداد آیات سوره‌ی «بقره» باشد. در متن مثنوی از بسیاری از کلمات و آیات قرآن وام گرفته شده است. همچنین از کلماتی که بیانگر نام عملیات، مناطق عملیاتی و اسامی شهدا می‌باشد نیز در آن استفاده شده است. (از جمله: عملیاتهای محرم، فتح‌المبین، بیت‌المقدس و خیبر، مریوان، جزیره مجنون، دزلی، چمران، پاوه، بروجردی، شهبازی، حاج همت، محلاتی و...). در پایان کتاب نیز زندگینامه مختصر شهید متوسلیان از لحظه تولد تا لحظه اسارت به دست نیروهای فالانژ آمده است.

وعده دیدار

به کوشش عباس براتی‌پور.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ کتاب جوانه، (چاپ اول): ۱۵۷.۱۳۷۰ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۷۶ قطعه شعر از ۵۸ شاعر و شخصیتهای علمی و روحانی معاصر و قدیم است که در قالبهای غزل، قصیده، مسمط، ترکیب‌بند، سروده شده‌اند. همچنین شعر «وعده‌ی دیدار» [سروده‌ی امام خمینی (ره)] در ابتدای کتاب قرار داده شده است. اشعار در مدح و منقبت امام زمان - حضرت مهدی (عج) - و درباره‌ی موضوعهایی چون انتظار، ظهور، وعده‌ی دیدار، کعبه‌ی

مراد، مصلح موعود، دادگر، و... هستند. در برخی از اشعار، ابیات و کلماتی در خصوص شهیدان، شهادت و مطالب مربوط به رزمندگان و دفاع مقدس وجود دارد. از جمله شاعران اشعار می‌توان به افراد زیر اشاره کرد: «مهدی الهی‌قمشه‌ای، قیصر امین‌پور، عباس براتی‌پور، حزین لاهیجی، حمید سبزواری، سپیده کاشانی، محمدحسین شهریار، ملامحسن فیض‌کاشانی، صابر همدانی و...».

و ناگاه شعرهای متبسم را باد می‌برد... گزیده اشعار (۷۱ – ۱۳۶۱)

مجید نظافت.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۷۲ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: شعر؛ ۲).

طراح روی جلد: علیرضا ذاکری.

کتاب، شامل گزیده اشعاری از شاعر است که بین سالهای ۱۳۶۱ تا ۱۳۷۱ سروده شده‌اند. اشعار در قالب شعر سپید (نیمایی) هستند که به جز چند قطعه، در مورد دفاع مقدس و منزلت شهدا و با تقدیم به آنها سروده شده‌اند. شاعر در اشعار خود با لطافت و اندکی حزن و اندوه از شهدا یاد می‌کند و منزلت آنها را ارج می‌نهد و به مقام آنها حسرت می‌خورد. دو قطعه از اشعار با نامهای حسرت یک و دو در رثای امام راحل سروده شده‌اند. شاعر با لحنی تند و پرخاشگر از دشمنان داخلی و خارجی یاد می‌کند که این لحن در دو قطعه‌ی «کوسه‌ها و تفنگداران» و «برای خصم» بیشتر تظاهر یافته است.

و ناگهان باران: شاعران عراقی در تبعید

شاعران عراقی در تبعید / [گردآوری و ترجمه] موسی بیدج.- تهران: رابعه، (چاپ اول): ۱۳۸۱.۱۷۳ ص.- (شعر مقاومت عرب؛ کتاب سوم).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: And Suddenly Rain

[صفحه ۶۶۱]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ترجمه ۲۸ قطعه شعر از ۲۳ شاعر معاصر عراقی تبعیدی است. اسامی برخی از شعرا عبارت است از: «بدر شاکر السیاب، عبدالوهاب البیاتی، بلند الحیدری، مظفر النواب، سعدی یوسف، احمد مطر، نازک الملائکه و...». اشعار در قالب شعر آزاد ترجمه شده‌اند و موضوع آنها خفقان ایجاد شده توسط رژیم بعثی، زندانهای طولانی و تبعید و مشکلاتی است که ملت عراق با آنها روبروست. اشعاری نیز درباره‌ی جنگ ایران و عراق و بمباران شیمیایی حلبچه در مجموعه موجود است؛ از جمله: «سوگ سرود حلبچه، وطن، سرباز گمنام، مرده باد وطن، اشک بر نعش آزادی، چون درختی تنها، گریه در خواب، فصل خشم، نقاشی و...».

هاله نور

سروده سکینه احمدزاده.- شیراز: نوید، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای است از ۵۴ قطعه شعر از سروده‌های خانم سکینه احمدزاده متخلص به سیمین. آقای احد ده‌بزرگی متعددای

بر این کتاب نوشته است. اشعار کتاب در فاصله‌ی سالهای ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۴ سروده شده‌اند و اشعاری هستند در رثای ائمه‌ی اطهار (ع)، حضرت امام (ره)، رزمندگان دلاور اسلام و وقایع دیگری که طی این سالها رخ داده‌اند. در انتهای کتاب نیز تعدادی دوبیتی و رباعی از سروده‌های این شاعره معاصر به چاپ رسیده است.

هزار دامن گل سرخ

سپیده کاشانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۳.
۱۰۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ گزینه شعر جنگ: ۱۲).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Thousand Laps of Red Roses
کتاب حاضر، مجموعه‌ای است از بیست و هفت قطعه شعر از سروده‌های مرحومه «سپیده کاشانی». عناوین و مضامین این اشعار عبارتند از: «به خون گر کشی خاک من دشمن من (در عشق به وطن)، بهار دیگر شهید عشق، گلهای عاشق، حماسه پایداری، برای شهیدان، نینوای زمان و با کاروان لاله‌ها (درباره‌ی شهدای دفاع مقدس و تشییع پیکرهای پاک آنها)، نیامده‌اند، کربلای عشق اینجاست (در مورد عشق به ولایت فقیه و ارزش شهدای دفاع مقدس)، بهار در خون (در مورد قهرمان پروری ملت ایران)، بهار شد، بهار شد و قسم (خطاب به رزمندگان اسلام)، داستان پیر کنعان [در مدح حضرت امام (ره)]، با من بخوان شعر ظفر، تا بیت‌المقدس، سلام بر خرمشهر (در مورد شهر خونین شهر که خرمشهر شد)، سلام بر آبادان (در دلاوری مردم قهرمان آبادان)، اینک این ما و تاریخ، خانه‌ی دشمن» و چند قطعه شعر دیگر که در قالب دوبیتی سروده شده‌اند.

هزار مرتبه خورشید

مصطفی محدثی‌خراسانی.- تهران: برگ، (چاپ اول): ۱۳۷۵.۵۶ ص.
طراح روی جلد: علی وزیریان.
بالای عنوان: مجموعه شعر.
کتاب «هزار مرتبه خورشید» در سه بخش تنظیم شده است. بخش اول (غزل) شامل ۳۶ غزل؛ بخش دوم (دوبیتی و رباعی) شامل سی، دوبیتی و رباعی و بخش سوم (چهارپاره) شامل سه چهارپاره است. در هر بخش به موضوعهای مختلفی، به ویژه حضرت امام (ره) و موضوعهایی مانند دفاع مقدس، پرداخته شده است. از جمله

[صفحه ۶۶۲]

اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس هستند، می‌توان به قطعات زیر اشاره کرد: غزل «رجعت» در ارتباط با بازگشت آزادگان به میهن اسلامی پس از سالها اسارت؛ غزل «داغ» و غزل «عزای چراغان» که به سردار رشید اسلام سید علی عبادی تقدیم شده‌اند؛ «شوق حضور» که برای شهید سید مرتضی آوینی سروده شده است. در بخش رباعی‌ها، «تسلیت» و «شانه‌ی شهر» در ارتباط با دفاع مقدس هستند.

هشت فصل سرخ و سبز: مجموعه اشعار دفاع مقدس

سیمیندخت وحیدی.- تهران: برگ زیتون، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۹۹ ص.- (مجموعه شعر؛ ۰۰۳).

طراح روی جلد: رامتین آبا.

عنوان روی جلد: ۸[هشت] فصل سرخ و سبز «مجموعه شعر پایداری».

صفحه عنوان به انگلیسی:

The Eight Seasons of Red and Green (Resistance poetry from Iran)

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل هفده مثنوی، ۵۱ قصیده و غزل (سروده شده در سالهای ۱۳۶۰ تا ۱۳۷۴) و دوازده رباعی و دوبیتی است. زمینه‌ی موضوعی همه‌ی اشعار، دفاع مقدس است و برخی از اشعار به مناسبتهای مختلف و برای اشخاص خاصی سروده شده‌اند؛ از جمله: «گلهای معطر»، برای یادواره شهید زین‌الدین؛ «خدا چگونه بگویم؟» در سوگ زنده‌یاد احمد زارعی؛ «رقص در خون»، یادواره‌ی زنان شهید؛ «شهر من»، یادواره‌ی شهید علم‌الهدی؛ «اوج عشق» برای سپیده کاشانی؛ «پر از شجاعت و ایمان» برای شهید چمران؛ «شهر پیکر سوخته» برای شهر خرمشهر؛ «سوگ یاسمن‌ها» به یاد رزمندگان شهید؛ «غزل عشق» برای بازگشت آزادگان؛ «رنج باستانی» به یاد روزهای دفاع و ایثار؛ «هفت آسمان» تقدیم به شهیدان دفاع مقدس؛ «وصف عشق» تقدیم به جانبازان. در بعضی از اشعار، نام برخی از شهدا آورده شده است.

هشت فصل عشق: مجموعه اشعار چهارمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (ارومیه، مهرماه ۱۳۷۳)

تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۹۹ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۵)

عنوان روی جلد: هشت فصل عشق: مجموعه اشعار چهارمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (ارومیه ۱۳۷۳).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«به مناسبت برگزاری پنجمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (دزفول، هفته دفاع مقدس ۱۳۷۴)».

این کتاب، مجموعه‌ی اشعاری است که در چهارمین کنگره‌ی سراسری شعر دفاع مقدس در شهرستان ارومیه، در سال ۱۳۷۳، ارائه شده‌اند. این مجموعه، شامل ۸۶ قطعه شعر از ۷۲ شاعر است. مضامین این اشعار همه در ارتباط با «جنگ، شهید، عشق به شهادت، پرواز به سوی خدا، آرزو، انتظار، حسرت، اسارت و...» است. از این تعداد، سه قطعه شعر نیز به زبان آذری سروده شده‌اند. تعدادی از این اشعار در وصف دلاورمردی‌های سردار شهید مصطفی چمران و سایر شهدا، جانبازان و آزادگان میهنمان هستند. قطعه شعرهایی نیز برای مردم بوسنی و هرزگوین سروده شده‌اند.

[صفحه ۶۶۳]

هفت بند التهاب: منظومه‌ای در رثای سردار سرلشکر شهید غلامحسین افشردی (حسن باقری)

عباس مشفق کاشانی [کی‌منش]؛ ویرایش: محمدباقر شمسی‌پور.- [تهران]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید

استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۸۰ ص.- (مجموعه مثنوی سرداران؛ [ج. ۵]((کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه استان تهران؛ ۴۶۲).

طراح روی جلد: م. مهاجر.

کتاب «هفت‌بند التهاب» - که در رثای سرلشکر پاسدار «شهید حسن باقری (افشردی)» سروده شده - از دو بخش تشکیل شده است: بخش اول بـا حمـد خداونـد یکتـا آغاز می‌شود و اشـعار آن درباره‌ی توحیـد و هبوط آدم و شـرح حال پیامبران الهی و پیکار نور و ظلمت و رشـد و نمو ثمره‌ی خبیثه‌ی صـهیونیسم جهانی تا طلوع سـتاره‌ی بی‌زوال انقلاب شـکوهمند اسـلامی ایران به رهبری بزرگ مرد تاریخ، امام خمینی (ره) است. بخش دوم به هشت سال دفاع مقدس و سـیر زندگانی سرلشکر پاسدار شهید باقری و شهادت وی پرداخته است.

هفتمین فصل غزل: مجموعه اشعار هفتمین کنگره سراسری شعر و دفاع مقدس (قزوین – مهرماه ۱۳۷۶)

تهران: بنیـاد حفـظ آثار و ارزش‌های دفاع مقـدس، مـدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۴۸.۱۳۷۷ ص.- (مجموعه شـعر دفاع مقدس؛ ۱۰).

عنوان دیگر: مجموعه اشعار هفتمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (قزوین – مهرماه ۱۳۷۶).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت برگزاری هشتمین کنگره سراسری شعر دفاع مقدس (اصفهان – هفته دفاع مقدس ۱۳۷۷) منتشر شده است.

کتاب حاضر شامل ۸۹ قطعه شـعر در قالبهای غزل، آزاد، دوبیتی و مثنوی است که توسط ۶۷ شاعر و شاعره‌ی معاصر در این کنگره ارائه شـده است. همه‌ی اشـعار در ارتباط با دفاع مقـدس هسـتند. برخی از اشـعار نیز به مناسـبتهای خاصـی سـروده شده‌اند؛ از جمله: «ناله‌هـای منتشـر در بـاد»، از محسن آزرم (برای سـینماگر جنـگ، ابراهیم حاتمی‌کیـا، به خـاطر فیلم «مهـاجر»)؛ «سـرنوشت سـبز»، از محمدرضا احمدی‌فر (برای شهیدان مفقودالاثر)؛ «در سرزمین اسارت»، از منوچهر جراح‌زاده (برای آزادگان مقاوم)؛ «رها در عرش»، از عبدالمجیـد رحمانیان (تقـدیم به شـهید جواد تندگویان)؛ «سـمفونی خردل و سـیانور» و «به حلبچه‌ی شـهید»، از فاروق صـفی‌زاده (مهرکیش اوستا)؛ «قلاقیران»، از عبدالجبار کاکایی (به سرداران شهید ایلام) و....

هفتمین کنگره سراسری شعر میلاد آفتاب، ۱۲ – ۱۳ و ۱۴ آذرماه ۱۳۷۶

خمینی‌شهر: دبیرخانه کنگره سراسری شعر میلاد آفتاب، (چاپ اول): ۶۸.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب حاضـر حاوی ۹۲ قطعه شـعر در قالبهـای ربـاعی، دوبیتی، آزاد، غزل و مثنوی، سـروده‌ی شـاعران معاصـر است که در هفتمین کنگره‌ی سراسـری شـعر «میلاـد آفتـاب» ارائـه شـده اسـت. دستنوشـته‌هایی برگرفته از دفتر یـادبود کنگره، (شامـل نظرات جمعی از شرکت‌کننـدگان و اساتید شـعر و ادب)، گزیده‌ای از سـخنان مقام معظم رهبری و حجت‌الاسـلام خاتمی (رئیس‌جمهور) و متعددای درباره‌ی خرمشهر و موقعیت جغرافیایی، اقتصادی، سیاسی و مذهبی آن نیز در ابتدای کتاب آمده است. در بین اشعار، قطعه شعرهای «نذر کربلا» از سید مهدی احمدی، «کوچه باران» از زنده‌یاد احمد زارعی، «سپیده» از حمید سبزواری، «دیوان کربلا» از علی شیرانی (صـحت)، «گلزار شـهیدان» از محمدعلی صاعد، دوبیتی‌ها و رباعی‌هایی تقدیم به زنده‌یاد احمد زارعی از مرتضـی عصیانی (آیینه)، «خیمه‌ی

[صفحه ۶۶۴]

عطشان» از شیرینعلی گلمرادی، «آسمان خونین» از جواد محقق و «وسعت بیکرانه» تقدیم به شهید حسن باقری از عباسعلی مهدی درباره‌ی شهید، شهادت و دفاع مقدس است.

همپای جلودار: مجموعه اشعار «امام و حماسه»

تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۸.
۳۵۲ ص.- (مجموعه شعر دفاع مقدس؛ ۱۲).
کتابنامه به صورت زیرنویس.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
به مناسبت یکصدمین سال میلاد حضرت امام خمینی (ره).
این کتاب، حاوی ۱۳۷ قطعه شعر در قالبهای متعددی چون: غزل، شعر آزاد، قصیده و... است که ۸۷ شاعر و شاعره‌ی معاصر درباره‌ی شهیدان، شهادت و دفاع مقدس سروده‌اند. اشعاری هم به مناسبتهای خاص سروده شده‌اند؛ از جمله: «شط باز و شکسته»، از فریده برازجانی، برای خونین‌شهر؛ «دیدار لبخند»، از منوچهر پروینی، تقدیم به آزادگان؛ «حمزه‌ی امام»، از سیاوش دیهیمی، برای شهید چمران؛ «کاروان سپیده»، از حمید سبزواری، به مناسبت فتح محرم؛ «مرغان مهاجر»، از محمود شاهرخی، در سوگ شهیدان هواپیمای شرکت آسمان؛ «رجعت سرخ»، از سید ضیاءالدین شفیعی، برای شهید تندگویان و.... اشعاری نیز در رثای امام خمینی (ره) سروده شده است. «حسین اسرافیلی، ساعد باقری، عباس براتی‌پور، محمدحسین بهجتی (شفق)، منیژه درتومیان، محمدحسین شهریار، طاهره صفارزاده، و...» از جمله شاعران دیگر این مجموعه هستند.

همراه با کاروان

محمدحسن صفوی‌پور «قیصر»؛ به کوشش محمدعلی مردانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹. ۱۷۰ ص.
بالای عنوان: مجموعه اشعار.
طراح روی جلد: حسین خسروجردی.
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شامل ۵۹ قطعه شعر در قالبهای غزل، قصیده، دوبیتی، مثنوی و رباعی است که با مضامین متعددی از جمله مدح اهل‌بیت عصمت و طهارت (ع) سروده شده‌اند. اشعار «داغ لاله، سپهر آرزو، گل سرخ، شهید عشق، عشق، ایران انقلابی: دیروز و امروز، فرزندی از تبار شرف، نهضت و میلاد ولی‌عصر (عج)، شوق وصل و عشق یار» دارای مضمون شهید، شهادت، جنگ، ایران، انقلاب اسلامی و دفاع مقدس هستند.

همسایگان دریا: مجموعه شعر

به کوشش مجید بلاش.- تهران: پاسارگاد، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۷۰ ص.

شمارگان:... نسخه.

کتاب «همسایگان دریا» شامل ۵۶ قطعه شعر در قالبهای غزل، دوبیتی، رباعی و آزاد است که توسط ۲۸ شاعر و شاعره‌ی معاصر شهرستان نوشهر سروده شده‌اند. اشعار دارای موضوعها و مفاهیم متعددی هستند؛ از جمله: «در سوگ امام، عشق، سوگ حضرت فاطمه زهرا (س)، انتظار ظهور امام زمان (عج)، حضرت امام حسین (ع) و...».

[صفحه ۶۶۵]

قطعه شعر «اسب» (از غلامرضا ذوالفقارنیا) درباره‌ی دلیران تنگستان و خالو و نیز قطعه شعرهای «جبهه‌ی نور» (از پریسا کریمی)، «کفترهای خیس» (از قادر متاجی)، «تفنگ» (از غلامرضا دوالفقارنیا) درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند.

همصدا با آب و آینه

به کوشش محمدقاسم فروغی‌جهرمی.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، مدیریت انتشارات، معاونت تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۱۷۶ ص.- (مجموعه‌ی شعر دفاع مقدس؛ ۲).

به مناسبت سالروز پیروزی انقلاب اسلامی (۲۲ بهمن ۱۳۵۷).

گروه سنی: نوجوانان.

مجموعه‌ی حاضر از اشعار کوتاه و بلندی که در زمینه‌ی جنگ تحمیلی سروده شده، گردآوری و برای گروه سنی نوجوانان تنظیم شده است. در ابتدای کتاب فرازی از فرمایشات رهبر معظم انقلاب اسلامی - حضرت آیت‌الله خامنه‌ای - درباره‌ی شعر آمده است. اسامی برخی از شاعرانی که اشعار آنان در این کتاب آمده است، عبارتند از: علیرضا آقابالایی، جعفر ابراهیمی، رضا اسماعیلی، سیاوش امیری، قیصر امین‌پور، مصطفی رحماندوست، افسانه شعبان‌نژاد، و.... مضامین این اشعار عبارتند از: عملیات والفجر، شهادت و شهید، پیروزی در عملیات فتح خرمشهر، حمله به شهرهای ایران و استقامت و پایداری رزمندگان در دفاع مقدس.

همصدا با حلق اسماعیل: مجموعه شعر

حسن حسینی.- تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۷۵.۱۳۶۳ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب در سه فصل تنظیم شده است. فصل اول «سروده‌های سحرزاد» (شامل ۳۵ قطعه شعر) گزیده‌ی اشعاری است که پس از انقلاب اسلامی سروده شده‌اند؛ فصل دوم «شب سروده‌ها» (شامل شانزده قطعه شعر)، گزیده‌ای از سروده‌های پیش از انقلاب و فصل سوم «دفتر رباعی است» (که در اصل ادامه «سروده‌های سحرزاد است) شامل ۱۳۷ رباعی است. اشعار درباره‌ی مضامین متفاوتی سروده شده‌اند. اشعار فصل اول بیشتر در ارتباط با انقلاب اسلامی است ولی در بین آنها قطعه شعرهای «سنگر نصر من الله» تقدیم به رزمندگان اسلام؛ «ای همچو سربداران» برای چریک شهید عباس پالیزگیر و دیگر شهیدان گمنام سوسنگرد؛ «وداع» با موضوع عزیمت به جبهه و طلب شهادت؛ «پنج سرود»، به یاد شهید جمشید بروجردیان، دلاور دیده‌بان ایستگاه هفت؛ «اعجاز» به پاس حماسه

دو بسیجی در بند؛ «قطعه‌ی شهدا» با موضوع شهیدان جبهه‌ها و بسیاری از رباعیات درباره‌ی شهید، شهادت، قیام، نبرد با شیطان بزرگ، بیعت با شهید، پیغام شهید و... سروده شده‌اند.

هوای باغ نکردیم

منصور اوجی؛ به انتخاب هوشنگ گلشیری.- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول)؛ ۳۲۶.۱۳۷۱ ص.- (حلقه نیلوفری؛ ۱۰).

ص.ع. به انگلیسی: The Paradise Perished

بالای عنوان: برگزیده اشعار منصور اوجی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۶۶۶]

کتاب حاضر شامل ۱۴۸ قطعه شعر آزاد است که در نه دفتر با عناوین زیر منتشر شده‌اند. «باغ شب، شهر خسته، خواب و درخت، تنهایی زمین، این سوسن است، صدای همیشه، شعرهایی به کوتاهی عمر، کوتاه، مثل آه و مرا بشنوید». اشعار، بین سالهای ۱۳۴۳ تا ۱۳۶۹ سروده شده‌اند و دارای مضامین متعددی هستند. اشعار «لاله‌ی عباسی»، در وصف آبادان جنگ‌زده در آبان ماه ۱۳۵۹ و «در چنین برگریز» با موضوع شهیدان و درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند. مطالبی نیز درباره‌ی سرگذشتنامه‌ی منصور اوجی و روی آوردن وی به شاعری، در ابتدای کتاب ارائه شده است.

یادگار عشق

خط و شعر ایوب شهبازی.- تبریز: احرار، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۱۸ ص.: مصور (رنگی).

به دو زبان فارسی و ترکی

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۴۶ قطعه شعر در قالبهای شعر آزاد و غزل است. در متعدد ابتدای کتاب، سرگذشتنامه‌ی شاعر با خط خود شاعر ارائه شده است. اشعار دارای مضامین و مفاهیم متعددی هستند. از جمله، قطعه شعری به مناسبت شهادت شهید مدنی و اشعاری با عناوین «مهدی باکری»، «خرمشهر» و «آزاده» با مضمون دفاع مقدس و جنگ و اشعار دیگر به مناسبتهای دیگر «مثلا در رثای شهریار – شاعر آذربایجانی – امید، شعری به مناسبت سفر مقام معظم رهبری به تبریز، شعری برای دختر شاعر صنم، مادر، عاشورا، اشعاری در مدح و منقبت حضرت زینب (س)، و...» سروده شده است.

یادهای سبز: یادی از شاعران سفر کرده: مهرداد اوستا، سپیده کاشانی، سلمان هراتی، احمد زارعی، آرش باران‌پور، رخشا و بندی سیرجانی

به کوشش علی‌رضا قزوه.- ستاد کل نیروهای مسلح، بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۱۷ ص.: مصور.

طراح روی جلد: مصطفی گودرزی.

این کتاب که به مناسبت پنجمین کنگره‌ی سراسری شعر دفاع مقدس، چاپ و منتشر گردیده است، یادنامه‌ی شاعران سفرکرده‌ی سرزمین اسلامی - زنده‌یادها: «مهرداد اوستا، سپیده کاشانی، سلمان هراتی، احمد زارعی، آرش باران‌پور، رخشا و بندی سیرجانی» - است. هر فصل این دفتر، به یکی از شاعران گرانقدر دفاع مقدس اختصاص دارد. مطالب هر فصل با نگاهی کوتاه به زندگی شاعر آغاز می‌شود و با معرفی مجملی از شعرهای شاعران و ارائه نمونه‌هایی از اشعار شاعر در ارتباط با دفاع مقدس، در وصف جبهه و جنگ و شهیدان و نقدی بر آنها، پایان می‌یابد. مقاله‌ای از زنده‌یاد سپیده کاشانی به یاد شهیدان «رخشا» و «بندری سیرجانی» نیز در این کتاب ارائه شده است.

یاس‌های سرگردان: مجموعه شعر

ایرج قنبری.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، واحد ادبیات، گروه شعر، (چاپ اول): ۱۳۷۵. ۵۰ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

[صفحه ۶۶۷]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Wandering Lilacs: A Collection of the Poetry

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۲۹ قطعه شعر در قالب شعر آزاد و غزل است که در مضامین و مفاهیم متعددی، چون: زیستن، کوچ، فریب، آرزو، خاطره و اعتماد سروده شده‌اند. قطعه شعر «ساز غزل» به مشفق کاشانی تقدیم شده است و قطعه شعر «سرودی برای خاک» در وصف دفاع مقدس، رزمندگان و شهیدان سروده شده است. محتوای شعر مطالبی است از روزهای تجاوز عراق و به آتش کشیده شدن نخلهای سبز جنوب و استقامت و ایثار شهدای سفر کرده و رزمندگان مجروح که همچون پرنده‌ای زخمی از حوادث جنگ از پرواز بازمانده‌اند.

یک آسمان شقایق: گزینه شعر جنگ

سیمین‌دخت وحیدی.- تهران؛ سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد شعر، (چاپ اول): ۱۳۷۴. ۷۴ ص.- (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: گزینه شعر جنگ؛ ۱۴).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A sky full of Poppies

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی سی قطعه شعر از سروده‌های خانم سیمیندخت وحیدی شاعره‌ی معاصر است که موضوع آنها «جنگ تحمیلی عراق بر ایران، زبونی خصم در برابر ایمان رزمندگان دلاور اسلام، شجاعت و دلیری آنها، شهیدان و شهادت و ارج و منزلت آنها، شهرهای جنگ‌زده و خرابیهای وارد شده بر آنها، مقاومت مردم، ایثار و شجاعت ملت بزرگ ایران، آزادگان سرافراز، صبر و توکل بر خدای مادران و همسران شهدا، جهاد در راه حق و انتظار آینده‌ای بهتر با پیروزی اسلام» است.

یک باغ سپیده: مجموعه اشعار سروده شده درباره آزادگان سرافراز اسلام

دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس.- تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلح، معاونت فرهنگی و تبلیغات، (چاپ اول): ۲۱۴.۱۳۷۰ ص.

طراح روی جلد: احمد وکیلی.

این کتاب به مناسبت بازگشت آزادگان سرافراز به میهن اسلامی منتشر شده و مجموعه‌ای از ۹۲ قطعه شعر از ۶۷ شاعر و شاعره است. همه‌ی این اشعار درباره‌ی آزادگان سرافراز اسلام سروده شده‌اند. آزادگانی که پس از سالها اسارت در چنگال دژخیمان و نشان دادن مقاومتی بی‌نظیر، چون کاروانی از کبوتران غریب از غربت آمدند و شکوفه‌های لبخند و شادی را با خود به ارمغان آوردند. به عنوان نمونه، قطعه شعر «تشنه‌ام» آرزوی اسیری است که سالها در بند بوده و چشم به راه آزادی و تشنه‌ی یک جرعه هوای آزاد است؛ قطعه شعر «دیدار» نیز از امید به دیدار مجدد سخن می‌گوید زیرا که «دیدار گل و ستاره‌ی صبح، میعاد نیاز با دلهاست» و قطعه شعر «پیک نور» به مناسبت بازگشت آزادگان سرافراز به میهن اسلامی سروده شده و از وجد و شادی ایرانیان از بازگشت اسوه‌های مقاومت سخن گفته است.

[صفحه ۶۶۸]

یک تکه از آسمان

سروده رحمت حقی‌پور.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Part of the Sky.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۳۷ قطعه شعر در قالب شعر آزاد است که درباره‌ی مفاهیم و مضامینی چون: تنهایی، انتظار، لحظه‌ها، گم شدن، مادر، خاطره، سجاده، و محراب، نیایش، رؤیا، دریا، جدایی، سفر، خواب و مسافر سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «از عشق و جدایی»، «مردان پشت پنجره»، «حیرانی»، «خانه‌ی دنیا»، دارای مفاهیم و مضامینی از جنگ، شهادت و دفاع مقدس هستند.

یک لحظه دل تو دلم نیست: مجموعه شعر

سراینده محمد یزدانی.- تهران: مانی، ۱۳۷۵.

پنج، ۶۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«محمد یزدانی» در این مجموعه، چهل و هشت قطعه شعر در قالب شعر آزاد و تعدادی رباعی و دوبیتی از سروده‌های خود و همچنین یک داستان کوتاه (با عنوان پیشمرگ) به چاپ رسانده است. این اشعار، در ارتباط با دفاع مقدس هستند. نمونه‌هایی از این اشعار، عبارتند از: «عاشقترین (با موضوع ادامه دادن راه شهدا)، همراه کبوترها و عشاق کربلا- (در وصف رزمندگان از جان گذشته)، از فرصت سبز و آرزو (افسوس و دریغ بر ماندن و شهید نشدن) و خورشیدی‌ها (در بیان آرزوی شهادت و پیوستن به جمع

خورشیدی‌ها)». تعدادی از رباعی‌ها و دوبیتی‌ها نیز در وصف شهید و شهادت هستند.

یوسف دل: مجموعه شعر

محمدعلی مردانی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۳۴۷.۱۳۶۸ ص.

مندرجات: قصاید، غزلیات، قطعات، ترکیب‌بند و مسمطات، مثنوی‌ها، رباعیات.

کتاب در هفت بخش (در قالبهای شعری مختلف) سروده شده است. قطعات مربوط به دفاع مقدس و موضوع آنها در هر بخش به شرح زیر است:

در بخش قصاید: «زمان عشق» (رشادتها و دلاوری‌های رزمندگان در دفاع مقدس)؛ «خون تاک» (خاک اسلامی ایران و شهدای آن) و «خریدار بلا» (عشق رزمندگان به شهادت». در بخش قطعات: «مسافر» (اراده‌ی قوی رزمندگان در مبارزه با دشمن بعثی)؛ «زنده‌ی جاوید» (در تأیید این نکته که شهید همیشه زنده است)؛ «در جزیره‌ی مینو» (عظمت شهدای دفاع مقدس)؛ «حماسه‌ی شهید» (بیعت مجدد با شهیدان دفاع مقدس)؛ «مدرسه عشق» (مقام والای شهدای دفاع مقدس) و «قهر خون» (حمله‌ی عراق به شهرهای ایران و شهادت مردم بیگناه) و در بخش مثنوی‌ها نیز، مثنوی «تهران بزرگ و دماوند سرفراز در جنگ شهرها» در توصیف مقاومت این دو شهر در برابر حملات دشمن است.

[صفحه ۶۶۹]

شعر، بررسی و تحلیل ادبی

آوازهای نسل سرخ: نگاهی به شعر معاصر ایران از ۱۳۵۷ تا ۱۳۶۷

عبدالجبار کاکایی.- تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۷۸ ص.

طراح روی جلد: حسن سلطانی.

کتابنامه: ص. ۱۷۷ – ۱۷۴.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب، در پنج گفتار، به نقد و بررسی شاعران و اشعار سروده شده در ده سال اول انقلاب می‌پردازد. هر گفتار، به آثار سرآمدان شعر در دو سال اختصاص دارد که به ترتیب عبارتند از:

گفتار اول: سالهای ۱۳۵۷ و ۱۳۵۸؛ گفتار دوم: سالهای ۱۳۵۹ و ۱۳۶۰ (علی معلم، سید حسن حسینی، یوسفعلی میرشکاک، سلمان هراتی، فاطمه راکعی و...)؛ گفتار سوم: سالهای ۱۳۶۱ و ۱۳۶۲ (علی موسوی گرمارودی،...)؛ گفتار چهارم: سالهای ۱۳۶۳ و ۱۳۶۴؛ گفتار پنجم: سالهای ۶۵ و ۶۶. در پایان کتاب، فهرستی از مجموعه اشعار بررسی شده، با مشخصات توصیفی آنها ارائه شده است.

در بین مجموعه‌های اشعار بررسی شده، مجموعه‌های مربوط به دفاع مقدس نیز بررسی شده‌اند؛ از جمله: «از نخلستان تا خیابان / علیرضا قزوه؛ فتح خرمشهر / محمدرضا عبدالملکیان؛ تنفس صبح / قیصر امین‌پور و...».

پیرامون شعر: مجموعه مقالات نقد و بررسی شعر

نوشته ضیاءالدین ترابی.- تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه شعر، (چاپ اول): ۲۸۸.۱۳۷۵ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: On Poetry, A Collection of Articles

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب شامل مقالاتی درباره‌ی نقد و بررسی سروده‌ها و سرایندگان است. بررسیهای انجام شده به نقاط قوت و ضعف و فراز و نشیب اشعار می‌پردازند. در این راستا، اشعاری چون «آنک شیر محمد» و «آوای شیر مردان» (سروده‌ی علی‌بابا چاهی)، «خط خون» (علی موسوی گرمارودی)، «از نخلستان تا خیابان» (نوشته‌ی علی‌رضا قزوه) و دیگر اشعار سروده شده درباره‌ی جنگ مورد بررسی قرار گرفته است. در نقد و بررسی، اشعار همراه با صفحه و عنوان مجموعه یا جنگ مربوط به آن ارائه شده است.

حماسه کلمات: نگاهی تحلیلی و آماری به بیست سال شعر دفاع مقدس

به اهتمام شورای شعر دفاع مقدس؛ گردآوری و تدوین شورای شعر دفاع مقدس.- تهران: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس، معاونت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۲۰ ص.: جدول.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۶۷۰]

کتاب، مجموعه‌ای از مصاحبه، خاطره و ده مقاله در نقد و بررسی شعر دفاع مقدس است. از جمله مطالب آن، موارد زیر است: «شعر دفاع مقدس به عنوان جنبشی در شعر معاصر جهان»، گفتگوی حمیدرضا شکارسری با استاد علی معلم؛ «رویکرد قدسی به هنر در شعر دفاع مقدس، دفاع مقدس در شعر کودکان» بابک نیک‌طلب؛ «بازخوانی غیرت (گذری بر «فرشته بفرستید»، منظومه‌ای از عبدالرضا رضایی‌نیا)»، سید ضیاءالدین شفیعی؛ «واژه‌های خشمگین: نگاهی به اشعار دفاع مقدس در کارنامه‌ی شعری محمدرضا عبدالملکیان» و «تعهد ناب: نگاهی به اشعار دفاع مقدس در کارنامه شعری مرحوم سلمان هراتی»، حمیدرضا شکارسری؛ «شعر مقاومت»، (خاطره‌ی اولین جلسه‌ی شعر در سال ۱۳۶۰، در خرمشهر)، بازنویسی حمیدرضا شکارسری؛ «آن روز، شعر، لباس جنگ بر تن داشت...»، احمد نادمی؛ «مضامین شعر دفاع مقدس»؛ «قالبهای شعر دفاع مقدس» و «کتابنامه شعر دفاع مقدس».

دستی بر آتش: شناخت شعر جنگ

غلامرضا کافی.- شیراز: نوید شیراز، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۷۶ ص.- (نوید شیراز؛ ۷۶۱).

کتابنامه: ص. [۳۲۳]- ۳۶۸؛ نمایه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر به بررسی شعر جنگ در دو دوره‌ی جنگ و پس از آن، از منظر ساختار و محتوا می‌پردازد. کتاب، شامل هفت گفتار (فصل) به همراه یادداشتها، کتابنامه و نامنامه است. از جمله مطالب کتاب، می‌توان به این موارد اشاره کرد: «شعر قبل از انقلاب

اسلامی (محتوا و قالب)، ویژگی‌های لفظی و ساختاری دوره‌ی جنگ (تازگی زبان، گستره‌ی واژگان، اسامی خاص، واژه‌ها و اصطلاحات نظامی، واژه‌ها و اصطلاحات احیا شده‌ی جنگ قدیم، ترکیبهای بسیط با استفاده از اصطلاحات جنگ)، اصطلاحات و واژه‌های جدید جنگ، اهمیت قالبها (قصیده، غزل، مثنوی، رباعی، دوبیتی، چهارپاره و قالبهای نو)، تسامح در برخی سنتها، ویژگی‌های معنایی دوره‌ی جنگ، ویژگی‌های لفظی و ساختاری و دوره‌ی پس از جنگ، ویژگی‌های معنایی دوره‌ی پس از جنگ، زن و شعر جنگ (جایگاه زن در شعر جنگ، جایگاه شعر زن در جنگ)، انتقاد از جنگ (واقع‌نگری و واقع‌نگاری جنگ)، عناد و مخالفت با جنگ و...».

نقد و تحلیل شعر دفاع مقدس (جلد ۱)

تألیف منوچهر اکبری.- تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، گروه انتشارات، (چاپ اول)، ۱۳۷۷. ۳۴۴ ص.

کتابنامه: ص. ۳۴۴ – ۳۴۱ و به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب دارای یک متعدد و هفت فصل است. مؤلف در متعدد، پس از معرفی بعدهای قالب، ساختمان، معنوی و محتوایی شعر، روش کار خویش را در انتخاب، گردآوری، تدوین، نقد و تحلیل اشعار ذکر کرده و مطالبی نیز پیرامون ویژگیهای شعر جنگ آورده است. محور موضوعی اشعار در هریک از فصول به قرار زیر است: «اوصاف حماسی و قهرمانی؛ مقاومت و هجوم و رجز؛ کربلا و عاشورا؛ مرثیه‌ها و سوگ سرودها؛ شهید و شهادت؛ بسیج؛ طبیعت و عناصر آن و صنایع بدیعی و فنون بلاغی». اشعار منتخب، در محدوده‌ی تاریخی شهریور ۱۳۵۹ تا فروردین ۱۳۶۴ سروده شده‌اند و ملاک گزینش، علاوه بر محور موضوعی و جوهره‌ی شعری، استحکام و انسجام، قدرت و مایه‌ی شاعری، آفرینش‌های چشمگیر ادبی و ابداع شاعرانه، زیبایی و مفهوم شعر نیز بوده است. مؤلف در هر فصل، اشعاری را در قالبهای مختلف برگزیده، به معرفی صنایع به کار رفته، ویژگیها و تحلیل آنها می‌پردازد. منابع اشعار در زیر هر صفحه ذکر شده است. در پایان کتاب نیز فهرست منابع و مآخذ آورده شده است.

[صفحه ۶۷۱]

سرودها و نوحه‌ها

ارمغان شهید

تألیف: نادعلی کربلایی.- تهران: [مرکز پخش]: کتابفروشی خزر،[۱۳۶۹؟].

۲۰۸ ص.

این کتاب مشتمل بر چهل قطعه شعر از «نادعلی کربلایی» (پدر شهید محسن کربلایی) است که به شکرانه‌ی شهادت فرزندش به پیشگاه حضرت ولی‌عصر، امام زمان (عج) و رهبر کبیر انقلاب، ملت شهید پرور و خانواده شهدا تقدیم شده است. زندگینامه‌ی کوتاهی از محسن کربلایی همراه با وصیتنامه او نیز در کتاب موجود است. مضامین اشعار در ارتباط با موضوعهای زیر هستند: امر به معروف و تعهد اسلامی، جانبازان مکتب ولایت، شهید، عروسی در سنگر، لاله، مادر، پیام شهید، شرافت خون شهید، خانواده‌ی شهدا، عشق، جوانی، آزادی، عبادت و شجاعت، دشمن، همت، هفتاد و دو شهید انقلاب، شهیدان رجایی و باهنر، شهادت دکتر

چمران و شهادت آیت‌الله مطهری. در این کتاب، اشعاری چند از شاعرانی چون: عباس عنقا، نادم، طالع، اژدری، اکبری، خباز کاشانی، و مردانی نیز آمده است.

این قافله عزم کرب و بلا دارد: آهنگران جدید

سراینده برادر آهنگران.- قم: نشر روح، (چاپ سوم): ۱۲۷.۱۳۶۸ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه‌ای از سرودها و مرثیه‌هایی است که طی جنگ تحمیلی توسط صادق آهنگران در جبهه‌ها و در جمع رزمندگان اسلام اجرا شده است. نوحه‌ی «با نوای کاروان»، در کتاب، به جای متعدد و پس از آن، ۴۳ نوحه و سرود درباره‌ی موضوعهای مختلف آورده شده است که برخی از آنها عبارتند از: «جبهه‌ی اسلام» (وصف جبهه‌ها)؛ «پیام از جبهه‌ی نبرد، عشق خدا»، (اطاعت از رهبر و عشق به خدا)؛ «این سر غرق خون حسین است» و «جانباز قرآن» (جانبازی در راه اسلام و قرآن)؛ «همسنگران حسین» (به یاد شهید حسین علم‌الهدی)؛ «قاصدی از کربلا»، (در وصف شهیدان و دلاوری شجاعت و جانبازی پاسداران)؛ «کنار سنگر من»، (پیام شهیدان به مادر)؛ «بیا ای مهربان مادر»، (پیامی از زبان حسین علم‌الهدی و شهیدان خوزستان به مادران)؛ «پیام سنگر»، (ایستادگی و مقاومت رزمندگان)؛ و...

برگزیده سروده‌ها و نوحه‌های اسلامی

گردآوری و تنظیم از شمس‌الدین خوانساری.- تهران: نمونه، ۱۳۶۱.

۶۴ ص.

عنوان روی جلد: برگزیده‌ای از سروده‌ها و نوحه‌های اسلامی، دفتر ششم.

محور موضوعی سرودها متنوع است و عناوین آنها حاکی از مناسبتهایی است که برای آن سروده و تنظیم شده‌اند. نمونه‌ی آنها سرودی است که به یاد شهید بزرگوار، بهشتی سروده شده است. تعدادی از سرودها هم درباره‌ی جبهه، جنگ و سپاهیان رزمنده‌ی ایران اسلامی و شهیدان سرافراز این مرزوبوم است.

نوحه‌ها هم درباره‌ی جبهه و جنگ و حضرت امام مهدی «عج» سروده شده‌اند.

[صفحه ۶۷۲]

بیاد شهدای میمک (۴)

تهران: وزارت ارشاد اسلامی، (چاپ اول):[۱۳؟؟]. ۴۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، مجموعه‌ای از سروده‌ها، اشعار و نوحه‌های انقلابی و مذهبی است که به یاد شهدای عملیات «میمک چهار» سروده شده‌اند. عناوین سروده‌ها عبارت است از: «خمینی - خمینی، خمینی ای امام، ننگ بر تو ای آمریکا، اتحاد، شهید، نیایش، ایران یکسر غیرت، خدا یکی، ورود امام، انقلاب اسلامی، ثارالله، الله اکبر، خمینی رهبر، سرود خوزستان، لاله‌زار شهیدان، برادر، ای

سرباز، ای امام ما، پاسداران و سوگند». در بین اشعار و سروده‌ها، آیاتی از قرآن و قطعاتی از مفاتیح‌الجنان همراه با ترجمه‌ی آنها نیز ارائه شده است.

خونین نامه عاشقان حسین: مجموعه نوحه (جلد ۱)

اجرا شده توسط صادق آهنگران؛ تهیه و تنظیم: حبیب‌الله معلمی، مصطفی اولیایی، عبدالرضا حیاتی، مهدی خلیلیان.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، [۱۴۰۱ ق.].

۲۱۱ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به مناسبت روز شهدای پاسدار (۲۵ آبان) در عاشورا ۱۴۰۱ و روز نابودی قوای صدام در سوسنگرد منتشر شده است.

این کتاب، مجموعه اشعار و نوحه‌هایی است که توسط آقایان «معلمی، اولیایی، حیاتی و خلیلیان» سروده و توسط برادر آهنگران اجرا شده است. این اشعار در سوگ ائمه‌ی اطهار (س)، یا در سوگ شهدای عالیقدر و افتخارآفرین اسلام و انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی سروده شده‌اند؛ شهدایی که در سنگرها و محراب‌های خونین نمازهای جمعه و تمامی جبهه‌های نبرد حق علیه باطل افتخار آفریدند. در ابتدای کتاب نیز فرازهایی از سخنان حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی عزاداری ایام عاشورا و سایر ایام‌الله و مناسبتهای خاص، آورده شده است.

خونین نامه عاشقان حسین: مجموعه نوحه و اشعار اجرا شده توسط عاشقان حسین (جلد ۲)

تهیه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ.- تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، ۱۳۶۳.

۳۰۴ ص.: عکس

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه به مناسبت سوم شعبان ۱۴۰۴ سالروز ولادت امام حسین (ع) و روز پاسدار منتشر شده است.

این کتاب، مجموعه نوحه‌هایی است که توسط آقای معلمی تنظیم و توسط «صادق آهنگران» اجرا شده است. اشعار و نوحه‌های این مجموعه در سه قسمت تنظیم شده است:

قسمت الف: اشعاری است که توسط حبیب‌الله معلمی سروده و به وسیله‌ی صادق آهنگران اجرا شده است.

قسمت ب: اشعاری است که توسط دیگران سروده شده و اجرا شده است.

قسمت ج: اشعاری است که به صورت اشعار و مناجات مذهبی خوانده می‌شوند. در ابتدای هر نوحه نیز سخنانی از امام حسین (ع) و سایر امامان (ع)، یا فرازهایی از پیامهای حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی مناسبتهای مذهبی آورده شده است.

[صفحه ۶۷۳]

خونین نامه عاشقان حسین، یا، با نوای کاروان

مجموعه نوحه اجرا شده توسط صادق آهنگران.- [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، تبلیغات جبهه و جنگ،[۱۳؟؟].

۲۱۱ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب توسط انتشارات گنجینه در سال ۱۳۶۲ نیز چاپ شده است.

این کتاب، مجموعه‌ی ۵۵ عنوان سرود و نوحه‌ی اجرا شده توسط «صادق آهنگری (آهنگران)» در مناسبتهای مختلف و نیز در مناطق عملیاتی و جبهه‌های نبرد، در جمع رزمندگان، است. از جمله عناوین اشعار، می‌توان به این موارد اشاره کرد: «جبهه‌ی اسلام»، «عشق خدا»، «این سر غرق خون حسین است»، «سرباز سرافراز خمینی بدنت کو»، «جانباز قرآن»، «کشته در خون - حسین جان»، «جان بر کفان کربلا»، «کنار سنگر من»، «بیا ای مهربان مادر»، «شیون مکن مادر»، «شهیدان به خون غلطان خوزستان»، «گلشن خوزستان»، «کربلای آبادان»، «ذوالفقاری»، «در سوگ شهدای فتح خرمشهر»، «کربلای شوش»، «شهر شهیدان، هویزه»، «لاله‌ی خونین»، «پیام شهیدان»، «دیده بگشایید ای شهیدان»، «لاله‌ی سرخ پرپرم»، «پاسداران رزمنده‌ی قهرمان»، «ای شهید پاسدارم»، «پیام سنگر» و....

رابطه با مهدی

گردآورنده: علی خورشیدی.- [بی‌جا: بی‌نا]، (قم: چاپخانه بهار آزادی)، ۱۳۶۲.

۱۰۰ ص.: مصور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مجموعه «رابطه با مهدی» به همت و کوشش یکی از برادران مداح و دوستداران اهل بیت اطهار علیهم‌السلام - حاجی‌علی خورشیدی - تنظیم و گردآوری شده است. اشعار و سروده‌های مرتبط با دفاع مقدس در این مجموعه عبارتند از: «منتظر خبر پیروزی، کربلای ایران، عاشقان کربلا، ما جرعه‌نوش عشقیم، نوید کربلا می‌رسد، پیروزی اسلام است، شهیدان زنده‌اند، نوید خوش شهید، رمز حمله یا زینب، نصرت پیروزی، پیام خون هر شهید، بوی کربلا، منتقم خون شهیدان در جبهه با مهدی، زیارت یا شهادت، برای فتح کربلا، طالب خون شهیدان، رمز یا الله، شب فجر الهی، زمانی شهید راه حق.»

سرود و نوحه‌های انقلاب

تهیه و تنظیم: حسن موجودی.- تهران: کتاب فروشی موجودی،[۱۳۶؟].

۶۴ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: سرود انقلاب امام زمان؛ درباره شهید؛ سرود وطن ایران؛ سرود امام زمان (ع)؛ خداحافظی فرزند؛ جواب مادر؛ سرود انقلاب حضرت حجهٔ؛ سرود فتح؛ بابا خون داد...؛ بلند آسمان جایگاه من است...؛ حرف امام؛ جمهوری اسلامی؛ بانگ آزادی.

این کتاب، مجموعه‌ای است از ۳۶ سرود است که توسط «حسن موجودی» گردآوری و تهیه و تنظیم شده است. متن اشعار سرودها، در ارتباط با انقلاب، شهید، جمهوری اسلامی، جبهه، جنگ، رزمندگان، پاسداران، حضرت امام (ره) و مطالبی دیگر از این گونه است. بسیاری از این سرودها در روزهای انقلاب، اعزام نیرو و فتح و پیروزی زبانزد مردم عزیز کشورمان بوده‌اند.

[صفحه ۶۷۴]

سرودها و نوحه‌های انقلابی

از آهنگران.- تهران: مؤسسه خدمات چاپ، [مرکز پخش، ۱۳۶۲] ۱۳ ج در یک مجلد [۷۹ ص]: عکس.
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
این کتاب شامل سی نوحه و سروده است که تعدادی از آنها توسط «صادق آهنگری (آهنگران)» به مناسبتهای مختلف در جمع رزمندگان اسلام و مردم اجرا شده است. عناوین برخی از نوحه‌ها عبارت است از: «شهیدان خوزستان، برای عرض تسلیت سوی جماران، رو به خدا می‌رویم، این جبهه‌ی اسلام است، سرباز سرافراز قرن است، عزا در کربلا، لاله‌ی خونین من، علی‌اصغر، جانباز قرآنیم (۱) و (۲)، لشگر حق، شهیدم من، مادر خداحافظ، می‌روم جبهه، گلبرگ شهید، مهدی ای مولا، سالگرد ۷۲ تن، کربلای خون، هویزه، مولا- حسین جانم، کربلا شد کربلا شد، سرور و سالار دین، این لشگر حق عازم کربلاست امشب، ابوالفضل باوفا علمدار لشگرم، سرود جهاد سازندگی، سرود جمهوری اسلامی، مهدی ای مهدی، ۲۲ بهمن و...».

سرودهایی از جبهه و جبهه داران (جلد ۳)

احمد موسوی.- تهران: شهید، [۱۳۶۲؟].
۷۸ ص.: [۸] عکس (رنگی).
مندرجات: مولا حسین جان؛ کربلا کربلا شد، جانباز قرآنیم؛ شهیدان غرب و خوزستان؛ عاشقان دیدار حسین؛ مهدی ای مولا؛ شهیدم من؛ مادر خداحافظ؛ ای خدا ما را کربلایی کن؛ این لشکر حق عازم کرببلا است امشب؛ ابوالفضل باوفا علمدار لشکرم؛ بیاد شهدای محراب؛ سرود جهاد سازندگی؛ تازه جوانم شهید؛ مهدی ای مهدی دلها پر از خون شد.
این کتاب، مجموعه‌ای است از سرودها و نوحه‌هایی که در وصف حضرت امام حسین (ع) و وقایع کربلا و سایر ائمه‌ی اطهار (ع)، شهدای جنگ تحمیلی، شهدای غرب و خوزستان، عشق به زیارت کربلا و اماکن متبرکه، التماس برای لقاءالله، استغاثه به درگاه حق جهت یاری دادن برای فتح و پیروزی سروده و اجرا شده‌اند. سرودهایی در وصف جهاد سازندگی و نوید فتح و پیروزی نیز در کتاب دیده می‌شود. اشعار، نوحه‌ها و سرودها، همه در جهت ایجاد حال و هوای مناسب در رزمندگان تقویت روحیه‌ی آنان برای ایثار و استقامت است.

سرودهایی از جبهه و جبهه داران (جلد ۵)

احمد موسوی.- تهران: شهید، (چاپ اول): ۱۳۶۲.
۸۰ ص.
عنوان روی جلد: سرودهایی از جبهه و جبهه‌داران، لبیک یا خمینی.
جنگ و جهاد، فرهنگ خاص خود را بر جبهه‌ها حاکم می‌کند. لحظات حساس جنگ و موج احساسات رزمندگان در مواجهه با مشکلات را می‌شود با سرود و شعر به رنگ دیگر پرداخت. شعرها و سرودهای خاص جبهه که هر کدام رنگ و بوی خاص خود را دارند، مؤید این ادعا هستند. در این کتاب، به جمع‌آوری سرودهای حماسی مذهبی در جبهه‌های جنگ همت گمارده شده است. سرودهایی که در قالب شعر، اهداف بلند رزمندگان و روح سرافراز آنها را به تصویر می‌کشند؛ سرودهای آهنگینی که رزمندگان اسلام در مراسم مختلف ایراد کرده‌اند و گاهی نیز زمزمه‌ی آنها پر کننده‌ی لحظات تنهایی این عزیزان در مراحل مختلف نبرد بوده است.

[صفحه ۶۷۵]

شهید در آغوش مهدی

شعر از عبدالحسین اشعری؛ اجرا از علی خورشیدی؛ گردآورنده علی عسکری.- [بی‌جا: بی‌نا]، (چاپ اول): ۱۳۶۲.

۲۱۴ ص.: مصور.

کتاب «شهید در آغوش مهدی (ع)» مجموعه‌ای از سروده‌ها، نوحه‌ها و اشعار کوتاه و بلند سروده‌ی «عبدالحسین اشعری»، با مضامین و مفاهیم متعدد است. تصاویری نیز در بین اشعار (بدون زیرنویس) ارائه شده‌اند. از جمله موضوع این سروده‌ها موارد زیر است: «شهیدان؛ جنگ؛ قیام خونین حضرت امام حسین (ع)؛ شهیدان گمنام؛ روز قدس؛ شبهای عملیات؛ نیروهای مسلح؛ زیارت مرقد مطهر حضرت امام حسین (ع)؛ مادر شهیدان؛ سنگر خونین؛ حضرت مهدی (عج)؛ شهدای هفت تیر؛ شهید بهشتی؛ شهید رجایی؛ عملیات والفجر؛ پاسدارانی که توسط منافقین به شهادت رسیدند؛ نماز شب رزمندگان؛ لشکر علی‌بن‌ابی‌طالب (ع)؛ شهدای هشتم شهریور؛ شهید چمران و...».

شهید گمنام

تألیف نادعلی کربلایی.- تهران: [بی‌نا]: (مرکز پخش مطبوعاتی خزر)، (چاپ اول): ۱۳۶۳.

۳۰۰ ص.: عکس.

این کتاب، مجموعه سرودها، اشعار و نوحه‌هایی است که درباره انقلاب، اسلام و به ویژه درباره دفاع مقدس سروده شده است. تعداد اشعار، ۱۰۳ قطعه است. موضوع این اشعار «شهید، شهادت، ائمه‌ی اطهار، رزمندگان اسلام، خانواده‌ی شهیدان، ایمان، بسیج و رهبر عظیم‌الشأن انقلاب اسلامی» است. گردآورنده‌ی اشعار، آقای نادعلی کربلایی، مجموعه را به شهید محسن کربلایی و شهید مفقودالاثر مجید کربلایی تقدیم کرده است. اسامی شعرایی چون سپیده کاشانی، وحیدی و میرشکار در بین اسامی سرایندگان دیده می‌شود و پایان بخش کتاب نیز یک رباعی از خواجه عبدالله انصاری است.

عاشقان شهادت، (نغمه‌های جان نثاران): نوحه‌های فارسی

نویسنده عبادالله اسکندری.- تهران: موجودی، (چاپ اول): ۱۳۶۳. ۱۲۰ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی پنجاه نوحه و سروده‌ی فارسی با موضوعهای متفاوت است که به مناسبتهای مختلف سروده شده‌اند؛ از جمله «ورود امام به ایران در بهمن ۵۷؛ شهادت شهیدان رجایی و باهنر؛ داغ فراغ حضرت مهدی (ع)؛ شهادت شهید آیت‌الله اشرفی‌اصفهانی؛ رثای سالار شهیدان، اباعبدالله‌الحسین (ع)؛ مدح و ثنای شهدای جبهه‌های نبرد حق علیه باطل؛ رزمندگان اسلام؛ وداع و خداحافظی در شب حمله؛ تشییع پیکر پاک شهیدان؛ عملیات والفجر؛ شهادت فریدون سامنی و محسن حمزه‌ای؛ شهادت محمد فضل‌علی؛ شهادت آیت‌الله بهشتی و یاران وی در دفتر حزب جمهوری اسلامی؛ و...».

گزیده‌ای از سرودهای اسلامی

تنظیم از ضیاءالدین تنکابنی.- قم: نشر روح، (چاپ اول): ۱۳۶۰.

۱۲۸ ص.: مصور.

عنوان روی جلد: جلد سوم سرودهای اسلامی به مناسبت یازدهمین سالگرد انقلاب اسلامی ایران.

شمارگان: ذکر نشده است.

[صفحه ۶۷۶]

این کتاب شامل ۷۲ قطعه شعر و سرودهای انقلابی است. در بین اشعار، عناوین زیر در ارتباط با دفاع مقدس بوده، با مضمون شهید، شهادت، مبارزه و دفاع مقدس سروده شده‌اند: «سرود شهید، سپاه اسلام، پاسداران، قهرمانان، همسنگر، سرباز اسلام، شهیدم من، یادی از شهیدان خوزستان، رفتیم جبهه برای ورزش، من مرد جنگم، دشمن من، قسم، ارتش ما، پاسداران امام، ای جانباز، منم فرزند قرآن، یاران، پاسداران، ای برادر، ای پاسدار، متحد بهر رهایی». اشعاری نیز برای اشخاص و موضوعهای مختلف دیگری سروده شده‌اند؛ از جمله: «جهاد سازندگی»، «مهدی بیا»، «نیمه‌ی خرداد»، «وحدت»، «خمینی ای امام جهان»، «۲۲ بهمن» و....

لاله‌های خونین: جدیدترین نوحه‌های برادر صادق آهنگران

[تهران]: قدس – حسینی،[۱۳؟؟]۱۷۲ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی ۴۹ نوحه‌ی سروده شده به مناسبتهای مختلف است که توسط «صادق آهنگری (آهنگران)» در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل در جمع رزمندگان و مردم اجرا شده است. عناوین، گویای موضوع نوحه‌ها هستند. برخی از عناوین عبارتند از: «با نوای کاروان، ای کاروان که می‌روی، بیا ای مهربان مادر، ای خدا ما را کربلایی کن، این لشکر حق عازم کربلاست امشب، جان بر کفان کربلا، پیام شهیدان، پیش به سوی جبهه‌ها، جان نثاران حق، جانباز قرآن، پیام سنگر، جبهه‌ی اسلام، شور حسین است چه‌ها می‌کند، شهیدان به خون غلطان خوزستان، شهیدان هویزه، سوی دیار عاشقان رو به خدا می‌رویم، پیامی از جبهه‌ی نبرد، شهیدان زنده‌اند الله‌اکبر، شیون مکن مادر در مرگ خونبارم، شهر شهیدان هویزه، کربلای آبادان، گلشن خوزستان، ای کربلای ایران از گلشن خوزستان، لاله‌های سرخ پرپرم، لبیک یا ثارالله، لاله‌ی خونین و....».

لبیک یا خمینی، با نوای کاروان دزفول

مجموعه سروده‌ها و نوحه‌های اجرا شده صادق آهنگران.- تهران: باقرالعلوم، (چاپ پنجم)، ۲۸۸.۱۳۶۸ ص.

عنوان دیگر: لبیک یا خمینی (مجموعه سرود و نوحه‌های انقلابی).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۷۲ نوحه و سروده است که توسط «صادق آهنگری (آهنگران)» به مناسبتهای متعدد درباره‌ی شهید، شهادت و دفاع مقدس در جمع رزمندگان اسلام و مردم اجرا شده است. از جمله عناوین نوحه‌ها، موارد زیر است: «لبیک یا خمینی»؛ «با نوای کاروان»؛ «دزفول»؛ «به جبهه‌ها می‌رویم»؛ «می‌روم جبهه»؛ «پیش به سوی جبهه‌ها»؛ «جان نثاران حق»؛ «پیام سنگر»؛ «شهادت»؛

«شـهیدان زنده‌اند الله‌اکبر»؛ «جانباز قرآن»؛ «جبهه‌ی اسلام»؛ «پیام شهیدان»؛ «کرخه»؛ «از دل سنگر»؛ «کربلا ای کربلا»؛ «بسیجی»؛ «کو شهیدان ما»؛ «شـهیدان به خون غلطان خوزستان»؛ «عید خون شهیدان مبارک»؛ «سرباز سرافرازم من»؛ «گلشن خوزستان»؛ «شیون مکن مادر در مرگ خونبارم»؛ «لاله خونین»؛ «شهر شهیدان هویزه» و....

لبیک یا خمینی: مجموعه سرودها و نوحه‌های انقلاب اجرا شده توسط صادق آهنگران

صادق آهنگران.- تهران: انتشارات اسلامی، ۲۱۶.۱۳۶۳ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۶۷۷]

این کتـاب، مجمـوعه نوحه‌هـای صـادق آهنگری (معروف به آهنگران) در ارتبـاط بـا جبهه و جنـگ است و مضـامین و مفـاهیم آن عبارتنـد از: مردم با شـنیدن آوای حق به آن لبیک می‌گوینـد و به کمک و یاری هم در جهاد می‌شـتابند، جز رهروی در راه حسـین (ع) چیزی در سر ندارند؛ عشق حسـین (ع) مردم را به جبهه‌ها کشانیده؛ با ایثار و گذشت رزمندگان تا کربلا راهی نمانده؛ به فرمان امام مردم برای نابودی مسـتکبران قیام می‌کننـد؛ رزمنـده‌ها جان را بر کف گرفته، عازم جبهه‌ها می‌شوند و در نبرد با دژخیمان چون شیر هسـتند؛ رزمنـده‌هایی که در سـنگرها از اعماق وجودشان با مادر رابطه‌ی عاطفی ایجاد کرده و از وی حلالیت می‌خواهند و پیام می‌دهنـد که به رهبرشان بگویند که چون نایب صاحب زمان است، امر و فرمانش را قبول کرده‌اند و جانشان را در راه دین و کشور نثار می‌کنند.

نغمه‌های جبهه، یا، نوحه انقلاب

پیاده شده از نوار آهنگران؛ به اهتمام جلال سید ابراهیمی.- تهران: ثارالله، (چاپ سوم): ۱۰۸.۱۳۶۲ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل ۲۹ نوحه و سروده‌ی «صادق آهنگران» است که در جبهه‌های نبرد و یا در حضور مردم اجرا شده است. عناوین آنها عبارتند از: «لاله‌ی خونین من»، «بیا ای مهربان مادر»؛ «کربلا، ای حرم و تربت خونبار حسـین»؛ «یا رب برای قربان»؛ «دارد شـکایت یا رسول‌ا...»؛ «ای کـاروان که می‌روی»؛ «ابوالفضـل باوفـا»؛ «کربلای خون»؛ «غرقه به خون، خوش آرمیدنـد»؛ «جهاد تو»؛ «شـیون مکن مادر»؛ «این لشـکر حق»؛ «شب عاشورا»؛ «جانباز قرآن»؛ «سوی دیار عاشـقان»؛ «شـهیدان غرب و خوزسـتان»؛ «پاسدار هویزه»؛ «سـرباز سرافرازم من»؛ «به یاد شـهدای محراب»؛ «سرور و سالار دین»؛ «ای آسمان خون گریه کن»؛ «این سر غرق خون حسین است»؛ «پیمان با رهبر»؛ «هویزه» و «واویلا».

نغمه‌های خونین انقلاب

اجرا شده توسط صادق آهنگران.- تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۶۲ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ای از سـرودهای اسـلامی و نوحه‌هایی است که توسط برادر پاسدار «صادق آهنگران» اجرا شده است و شامل ۷۶

نوحه و سرود است که بیشتر آنها برای رزمندگان و جبهه‌ها، در مناسبتهای مختلف سروده و اجرا شده‌اند. از آن جمله می‌توان عناوین زیر را نام برد: «با نوای کاروان»، «بسیجی»، «به جبهه می‌رویم»، «یابن زهرا»، «می‌رویم جبهه»، «از دل سنگ»، «وای وای حسین وای»، «دلم شور و نوا دارد»، «شام غریبان»، «این لشکر حق عازم کربلا- است، امشب»، «مهدی بیا»، «عید خون شهیدان مبارک»، «شهید عزیزم رجایی»، «کربلا ای کربلا»، «پیوند با رهبر» و....

نغمه‌های ولایت، ویژه‌ی امام و شهدا

شاعر محمدعلی شهاب؛ [برای] امور فرهنگی و هیأت محبان‌الرضا (ع)؛ با صدای یونس حبیبی (میثم).- تهران: نشر نذیر، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۰۴ ص. همراه یک نوار کاست.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مجموعه‌ای از اشعار (در قالبهای متعدد) و نوحه و مرثیه است که در چهار قسمت (موضوع): «اشعار امام زمان (علیه‌السلام)، اشعار ولایت، اشعار و نوحه‌های حضرت امام خمینی (قدس سره) و

[صفحه ۶۷۸]

اشعار و نوحه‌های شهدا» ارائه شده است. مضمون اشعار: «مدح و ثنای پروردگار، ستایش و درود بر اهل بیت (ع) [از جمله: امام زمان (عج)، ظهور و انتظار، در رثای امام حسین (ع)، حضرت علی (ع)، حضرت زهرا (س)]، شهدای کربلا و شهدای دفاع مقدس، رهبر انقلاب حضرت امام خمینی (س) و... است. در بین اشعار، از چند خاطره‌ی برگرفته از فرهنگ جبهه استفاده شده است که محتوای آنها درباره‌ی: «عملیات کربلای پنج در منطقه‌ی شلمچه و شهادت رزمنده‌ای که مانند سرورش امام حسین (ع) سرش جدا گشت و منطقه‌ی عملیاتی والفجر مقدماتی و یافتن شهیدی در حین تفحص» است.

نوحه‌ها و سنگرها

اثر طبع علی رحیمی خمینی‌شهری.- قم: نشر روح، ۱۳۶۸.

۱۹۲ ص.

کتاب، حاوی نوحه‌ها و سرودهایی کوتاه ولی برانگیزنده است. بخش عمده‌ی آن درباره‌ی ائمه‌ی اطهار (ع) و مناسبتهایی مانند شبهای احیاء، ماه مبارک رمضان و روزهای تاسوعا و عاشورا است. بخشی از کتاب نیز در ارتباط با مناسبتهای ملی چون روز انقلاب اسلامی، روز جمهوری اسلامی و عملیاتهای مختلف و نیز شهدا و آزادگان و ایثار و فداکاری رزمندگان و عشق آنها به لقاءالله است.

نوحه‌های انقلاب (جلد ۴، ۵، ۶)

گردآوری امیرحسین کدبی.- [تهران]: موسوی،[۱۳؟؟].

۷۱ ص.

عنوان روی جلد: نوای عاشورا.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل هفده سروده از سروده‌های مداح و نوحه‌خوان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل، «حاج صادق آهنگران» است که در مراسم متعدد و در جمع رزمندگان اجرا شده است. عناوین نوحه‌ها عبارتند از: «ابوالفضل باوفا، یا رسول‌الله، کاروان حسین (ع)، شهیدان خوزستان، روح خدا خمینی، سوی جماران، رجایی، گهواره خالی - قنداق خونی، مهربان مادر، ای دشت لاله‌خیز، مازندران سلام، این لشگر حق عازم کربلاست امشب، این دل تنگم، می‌روم جبهه، ذوالجناح غرقه به خون، سالار دین، سر غرق خون حسین (ع) است، زینب ای زینب». تصاویری از شهدای حزب جمهوری اسلامی و شهیدان باهنر و رجایی در بین اشعار ارائه شده است.

جلد ۲

خاطرات

خاطرات آزادگان

آخرین دیده‌بانی

عباس ابراهیمی، مرتضی رضایی - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۰.

۱۰۴ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۱۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Last Surveillance, Memoires of Released Iranian Paws.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: آخرین دیده‌بانی / عباس ابراهیمی؛ از پشت پنجره‌های بسته / مرتضی رضایی.

این کتاب، مجموعه خاطرات «عباس ابراهیمی و مرتضی رضایی» است. در بخش اول کتاب «آخرین دیده‌بانی»، راوی نحوه‌ی فعالیت خود و همرزمانش را - که دیده‌بانی در عمق خاک عراق برای درهم کوبیدن یک مرکز جمع‌آوری و توزیع مهمات بود - و نحوه اسارت خویش را شرح می‌دهد. همرزم او یادداشتهای کددار را بلعید و فرکانس بیسیم را برهم زد و خود او نیز برای جلوگیری از بازجویی شدن، خود را به بیهوشی زد. امدادهای غیبی، کمکهای یک پزشک، بازجویی‌ها، وضع اردوگاههای اسیران، رفتار عراقی‌ها با اسرا و روحیه‌ی اسرای ایرانی، بخشهای بعدی این خاطرات هستند. مرتضی رضایی نیز نحوه‌ی اسیر شدن خود و گروهی از همرزمانش و وضع اردوگاه الانبار و روحیه‌ی اسیران ایرانی را شرح داده است. او به بیان رفتار عراقی‌ها با اسیران ایرانی پرداخته، از دلداری‌ها و تقویت روحی حاج آقا ابوترابی و بسیاری وقایع دیگر سخن گفته است. گزارشاتی که آخرین آنها به آزادی و ورود به خاک ایران ختم می‌شود، خود بسیار گویا هستند.

آخرین شناسایی

مجید مطیعیان - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۶۹.

۷۲ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Last Reconnaissance

طراح روی جلد: علی وزیریان.
شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.
در این کتاب، برادر آزاده، مجید مطیعیان خاطرات خود را از آخرین عملیات شناسایی و مین روبی (تخریب) قبل از عملیات والفجر چهار در منطقه‌ی قصر شیرین و سر پل ذهاب شرح می‌دهد. در این عملیات، او و همرزمش - حبیب الله منصوری‌نیا - به سبب انفجار مین، مجروح و اسیر شدند. او نحوه‌ی اسارت و بستری شدن خود را در بیمارستان هفده تموز عراق و انتقال یافتن به اردوگاه بیان می‌کند و بدرفتاری عراقی‌ها را با اسرای ایرانی به تفصیل شرح می‌دهد. همچنین نحوه‌ی مبارزه‌ی اسرای ایرانی و استقامت آنها را در برابر ضرب و شتم نگهبان عراقی، با

[صفحه ۶۸۹]

توسل به ایمان و اعتقادات خود به تصویر می‌کشد. در پایان نیز از آزاد شدن خود در سال ۱۳۶۴ و بازگشت به ایران اسلامی و دامان خانواده سخن می‌گوید.

آزادگان بگویید (جلد ۱)

بازنویس: محمد حسن مقیسه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۲.
۳۹۵ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۲۲).
عنوان روی جلد: آزادگان بگویید: خاطرات گروهی از اسرای ایرانی.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Freed Captives, Tell, The Memmoirs of a Group of the Iranian Captives.
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
جلد اول کتاب «آزادگان بگویید»، خاطرات گروهی از آزادگان عزیز ایرانی از دوران اسارت است. در این خاطرات، آنها نحوه‌ی اسیر شدن خود، برخورد سربازان و ارتشیان بعثی، شکنجه‌های روحی و جسمی که نسبت به آنها اعمال می‌شده است را بیان کرده، از کمبودهای غذا، لباس، پتو و وسایل و لوازم اولیه‌ی زندگی سخن گفته‌اند و وضعیت نامناسب بهداشتی اسیران در اردوگاههای عراق، بازجویی‌های توأم با شکنجه‌های وحشتناك و شهادت اسرا در اثر این شکنجه‌ها، شهادت در اثر بیماری، کمبود دارو و نبودن بهداشت، و تفاوت رفتار عراقی‌ها با اسرای ایرانی در مقایسه با رفتار ایرانی‌ها با اسرای عراقی، در این خاطرات به خوبی تصویر شده است. همچنین، مطالب کتاب، نشان دهنده‌ی مقاومت اسرا در مقابل سختیها، تلاش آنها برای حفظ ارزشهای اسلامی، برخورد آنها با خود فروختگان و منافقین و جاسوسان، و پافشاری بر اجرای مراسم و احکام دینی و مذهبی است.

آزادگان بگویید (جلد ۲)

بازنویس: محمد حسن مقیسه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۲.
۲۴۷ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۲۴).
عنوان روی جلد: آزادگان بگویید: خاطرات گروهی از اسرای ایرانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Freed Captives, Tell, The Memmoirs of a Group of the Iranian Captives.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

جلد دوم کتاب «آزادگان بگویید»، خاطرات گروهی از اسرای ایرانی است که سالها در اردوگاههای مخوف عراقی به سر بردند اما هرگز از هدفشان دست نکشیدند. از همان اوایل اسارت کتک و توهین شروع شد و سربازها به بهانه‌های کوچک تنبیه‌ها را شروع کردند و عده‌ای را هم با گلوله‌های مستقیم تانک به شهادت رساندند. استفاده از کابل و شوک الکتریکی برای شکنجه نیز باعث شهادت عده‌ای دیگری از این عزیزان شد. خاطرات این آزادگان یادآور رنجهایی است که آنها طی دوران اسارت کشیده و شکنجه‌هایی که متحمل شده‌اند. در عین حال، سطور این

[صفحه ۶۹۰]

خاطرات نشان دهنده‌ی استقامت و پایمردی رزمندگان دلیر و ارادت خالصانه‌ی آنها نسبت به دین مبین اسلام، اصول و اعتقادات مذهبی خود و همچنین نسبت به رهبر کبیر انقلاب و مسؤولان جمهوری اسلامی است.

آزادگان بگویید (جلد ۳)

بازنویس: محمد حسن مقیسه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۲.

۳۳۶ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۲۵).

عنوان روی جلد: آزادگان بگویید: خاطرات گروهی از اسرای ایرانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Freed Captives, Tell, The Memmoirs of a Group of the Iranian Captives.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

جلد سوم کتاب «آزادگان بگویید»، حاوی ۲۴۴ خاطره‌ی کوتاه از حوادث و جریانات دوره‌ی اسارت آزادگانی از سراسر ایران اسلامی است. نام نویسندگان خاطرات، همچنین تاریخ اسارت و آزادی آنان در بالای هر صفحه قید شده است. مجموعه‌ی این خاطرات نشان دهنده‌ی نوع رفتار رژیم بعثی عراق با اسرای ایرانی، شکنجه‌ها، محدودیتها و سختی‌هایی است که آنها متحمل شده‌اند و در عین حال حکایت از پایداری، دلاوری، ایثار و ایمان آنها در مبارزه با رژیم بعثی عراق، (حتی در دوران اسارت) دارد.

آسمان فکه

حسین تاج‌زاده. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۱۰۱ ص.: مصور، عکس، نمونه. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۵۱).

طرح جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Sky of Fakkeh

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

سید حسین تاج‌زاده، نویسنده‌ی کتاب، یک آزاده است. او در این کتاب، خاطرات خود را از لحظه‌ی آماده شدن نیروهای اسلام برای شرکت در عملیات، طی طریق در میان بارش خمپاره‌های دشمن و زخمی شدن و اسارت، تا بازگشت پیروزمندانه به ایران اسلامی بیان کرده است. «بازجویی عراقی‌ها از وی، انتقال به بیمارستان العماره، انتقال به اردوگاه، فضای خفقان‌آور اردوگاه، پایمردی اسرا در انجام واجبات دینی، انعکاس پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از طرف ایران در بین اسرا، زیارت مرقدهای مطهر در نجف و کربلا و شور و حال اسرای ایرانی هنگام زیارت این اماکن متبرکه، بازتاب خبر ارتحال حضرت امام (ره) در میان اسرا و سرانجام، بازگشت سرافرازانه به وطن اسلامی» هر یک فرازهایی از خاطرات این برادر آزاده هستند. در پایان کتاب نیز عکسهایی از برادر آزاده حسین تاج‌زاده همراه با همرزمانش به چاپ رسیده است.

[صفحه ۶۹۱]

آسمانه: نماز در اسارت، خاطرات آزادگان کشور

به کوشش ستاد آزادگان استان سمنان؛ بازنویس: محمد حسن مقیسه؛ ویراستار: ش. ابری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۴.

۲۴۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۱۷).

طراح جلد: حمید عجمی.

عنوان دیگر: آسمانه (خاطرات آزادگان کشور درباره نماز در اسارت).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Heavenly

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب «آسمانه» در بر دارنده‌ی خاطرات آزادگان استان سمنان درباره‌ی نماز، دعا و نیایش در دوران اسارت خود در اردوگاههای بعثی‌ها است. آنها در این خاطرات شرح می‌دهند که چگونه رزمندگان برای برپا داشتن نماز در اردوگاهها به هر کاری دست می‌زده‌اند. درجه‌ی ایمان و اخلاص آنها به خداوند متعال و استحکام و پایمردی‌شان در اعتقادات مذهبی و وفاداری نسبت به حضرت امام (ره) نیز به وضوح در این خاطرات به چشم می‌خورد. آنها به هر طریقی که می‌توانستند و تحت هر شرایطی فریضه‌ی نماز را به جا می‌آوردند و با کمک آن، با بعثی‌های خدا نشناس مقابله و مبارزه می‌کردند. در عین حال، این خاطرات، نشان دهنده‌ی شکنجه، بدرفتاری‌ها و ظلمهایی است که در اردوگاههای عراقی‌ها در حق اسرای ایرانی اعمال می‌شد.

آن سوی افق: مجموعه خاطرات آزادگان خوزستان

به کوشش عبدالصاحب رومزی‌پور. - مشهد: کنگره سرداران و ۱۶ هزار شهید کربلای خوزستان، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۹۲ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «آن سوی افق» شامل ۲۱ خاطره از آزادگان است. آنها در این خاطرات، از آنچه در دوران اسارت، در اردوگاههای عراق بر آنها رفته است، سخن گفته‌اند. موضوع برخی از خاطرات عبارتند از: زندانی کردن بیست اسیر در کمپ سه موصل و آزاد کردن

آنها پس از اعتصاب غذای سایر اسیران؛ برخورد عراقی‌ها در بیمارستانها با اسیران مجروح و مسلول؛ خاطره‌ی محمد علی بهشتی، فرمانده‌ی یگان زرهی لشکر ولی‌عصر (ع)، که در ابتدا خود را پزشک معرفی می کند، ولی افسر عراقی با نشان دادن عکس وی در معیت سایر فرمانـدهان و بازگویی بیوگرافی او، وحشیانه با او برخورد می کنـد؛ زندانی کردن خلبان عراقی در زندان استخبارات به علت سقوط هواپیمایش؛ شهید کردن عده‌ای از اسیران با رگبار مسلسل در منطقه‌ی عملیاتی والفجر مقدماتی و زنده به گور کردن بقیه‌ی اسیران در محفظه‌های آهنی و...

ارتفاعات کوبی کوبلان، خاطرات معزالدین اصغری و حاجت کیانپور

به کوشش مهدی فراهانی. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۸۰ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۱۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Koubi Koublan Heights: The remembrances of the invalids

[صفحه ۶۹۲]

مندرجات: ارتفاعات کوبی کوبلان / معزالدین اصغری؛ به امام سلام برسانید / حاجت کیانپور

در این کتاب جانباز آزاده معزالدین اصغری خاطرات خود را از «لحظه‌ی عزیمت به جبهه، رفتن برای حمله، مجروح شدن در عملیات والفجر مقدماتی، اسارت، بازجویی، شکنجه و بدرفتاری، مداوا در سلیمانیه، زندانی شدن، عمل‌های جراحی متعدد، محبت پزشک عراقی و علاقه‌ی وی به کسب اطلاعاتی درباره حضرت امام، انتقال به کمپ و وضعیت نامناسب بهداشت در آنجا» توضیح می‌دهد و خاطر نشان می کند که اگر کمک‌های آزادگان و توکل به خداوند نبود، زنده نمی‌ماند. همچنین نحوه‌ی آزاد شدن و احساس خود را در لحظه‌ی ورود به کشور توضیح می‌دهد. قسمت دوم، خاطره جانباز آزاده حاجت کیانپور است. او نیز در عملیات والفجر مقدماتی از ناحیه‌ی کمر مورد اصابت گلوله قرار گرفت و اسیر شد. او در خاطرات خود در مورد «رفتار عراقی‌ها، وضعیت بهداشتی و درمانی خود و دیگر جانباز قطع نخاعی اسیر» توضیح می‌دهد. همچنین نحوه‌ی آزادی، سفارش اسیران دیگر برای سلام رسانیدن به حضرت امام (ره)، اعزام به آلمان جهت مداوا و عمل ناموفق یکی از پزشکان آلمانی را تشریح می کند که باعث فلج کامل او می‌شود.

اردوگاه آیینه‌ها، خاطرات روحانیان آزاده

احمد اسماعیلیان و عمران احمدی؛ به کوشش تیپ ۸۳ امام جعفر صادق (ع). – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۴.

۷۰ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۴۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Mirrors' Camp: The Remembrance of the Released Clergymen

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: در پنجه‌های اسارت؛ بوی خوش وطن.

این کتاب، خاطرات آقایان احمـد اسـماعیلی و عمران احدی (دو طلبه) از دوران اسارت در عراق است. «در پنجه‌های اسارت» شرح

نحوه‌ی اسارت احمد اسماعیلی در عملیات کربلای پنج و رفتار بعثی‌ها با او در ایام اسارت است. او در این خاطرات از شکنجه‌ها، طعن و لعن‌ها و ضرب و شتم‌های سربازان عراقی و مسؤلان اردوگاهها، وضع غذا، بهداشت و عبادت در پادگان الرشید، استخبارات عراق و اردوگاه تکریت و از روحیه‌ی مبارز اسرای ایرانی و ایمان آنها سخن می‌گوید. عمران احمدی نیز (که در منطقه‌ی مریوان، در عملیات والفجر نه، اسیر شد) در «بوی خوش وطن»، پس از شرح نحوه‌ی اسارت خود، از پادگان سلیمانیه، استخبارات عراق و رفتار عراقی‌ها با اسرا در مراحل اسارت، اردوگاه رمادیه و امکانات اسرا، حقوق دریافتی، بهداشت، دارو و درمان و فعالیت‌های اسرا نظیر آموزش دروس، صحبت می‌کند و در پایان نیز از انعکاس خبر ارتحال حضرت امام بین اسرا، زیارت کربلا، آزادی و بازگشت به وطن سخن می‌گوید.

اردوگاه پاسداران

علی اصغر رباط جزی. - تهران: سروش (صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، ۱۳۷۶.

۶۴ ص.

عنوان انگلیسی: The Camp of Islamic Revolutionary Guards

کتاب، حاوی خاطرات آزاده «علی اصغر رباط جزی» از جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و عملیات مسلم بن عقیل است؛ عملیاتی که در آن به اسارت نیروهای بعث در آمد. در آن به شکنجه‌های روحی که سربازان عراقی به اسرا تحمیل می‌کردند، ابتکارات رزمندگان در اسارت و خاطرات دیگری از جبهه و اسارت اشاره شده است. در پایان، لحظه‌ی آزادی و آمدن به وطن و دیدار بستگان و رهبر انقلاب را توصیف کرده است. نوشته‌ای با عنوان نامه‌ای به خانواده آمده است. نویسنده در این نامه، خانواده‌ی خود را برای رسیدن به مقصد مطلوب به صبر و بردباری در برابر شدائد تشویق می‌کند. این نوشته نشان دهنده اعتقادات و ایمان او و بسیاری از رزمندگان میهن اسلامی است.

[صفحه ۶۹۳]

اردوگاه عنبر: یا خاطراتی از حسین فرهنگ اصلاحی، مهدی گلابی، غلامحسین کهن

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۰.

۷۹ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: آزادگان؛ ۱۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Anbar Camp

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: در بارگاه جانان / حسین فرهنگ اصلاحی؛ کبوتران بال سفید / مهدی گلابی؛ اردوگاه عنبر / غلامحسین کهن.

این کتاب، مجموعه‌ی سه خاطره از آزادگان است. آزاده «حسین فرهنگ اصلاحی» (در بارگاه جانان) از زیارت نجف اشرف و کربلا، پس از قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸ و دریافت خبر رحلت حضرت امام (ره) می‌گوید. آزاده «مهدی گلابی» (در کبوتران بال سفید) از نحوه‌ی اسارت خود می‌گوید. وی در اسفند ماه ۱۳۶۵ مجروح و اسیر می‌شود و با وجود جراحت، شکنجه‌ی بدنی شده، به زندان الرشید انتقال داده می‌شود. و بالاخره در نتیجه‌ی فعالیت‌های صلیب سرخ، با اولین گروه اسرای مفقودالاثر اعلام شده به ایران باز

می گردد. آزاده «غلامحسین کهن» (در اردوگاه عنبر) می‌نویسد که چگونه در پانزدهم آبان ماه ۱۳۶۱ زخمی شده، در العماره اسیر می‌شود و از آنجا به اردوگاه عنبر در شهر الانبار نزدیک مرز سوریه منتقل می‌شود. در آنجا مورد شکنجه قرار گرفته و حتی جراحات او و سایر اسرا نیز مداوا نشده است. در این اردوگاه؛ چهار خواهر ایرانی نیز اسیر بوده‌اند که زودتر آزاد می‌شوند. به هر صورت، با اقدامات صلیب سرخ، نام او نیز در بین اسرای مفقودالاثر اعلام شده، پس از زیارت کربلا، به ایران باز می گردد.

اردوگاه مفقودان، خاطرات دو اسیر آزاد شده ایرانی

مهرداد عاشوریان، مرتضی رستمی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

۶۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۳۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Lost in Action Camp, The Memmoirs of the Two Iranian Freed Captives.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: اردوگاه هجده / مهرداد عاشوریان؛ اردوگاه مفقودان / مرتضی رستمی.

این کتاب، شامل دو خاطره از دو اسیر آزاده شده‌ی ایرانی است. خاطره‌ی اول - به نام «اردوگاه ۱۸»- شرح نحوه‌ی اسارت آزاده «مهرداد عاشوریان» به دست منافقان و تحویل دادن وی به عراقی‌هاست. او در این خاطره چگونگی انتقال به اردوگاه شماره‌ی هجده یا اردوگاه بعقوبه، شرایط زندگی در آن اردوگاه، رفتار وحشیانه‌ی عراقی‌ها با اسرای ایرانی، وضعیت اسفناک بهداشت در اردوگاهها، کمبود آب و غذا و وسایل و لباس و نحوه‌ی آزادی خود را شرح می‌دهد. خاطره‌ی دوم - «اردوگاه مفقودان» - مربوط به آزاده «مرتضی رستمی» است. او در این خاطره، چگونگی به جبهه رفتن و حضور در عملیات جزیره‌ی مجنون را شرح می‌دهد. سپس به بیان نحوه‌ی مجروح شدن خود و شهادت همرزمان، اسارت و بستری شدن در بیمارستانهای عراق و قطع کردن انگشتش می‌پردازد و شرایط سخت و وحشتناک اسارت و فشارهای روانی وارده بر اسرار را بیان می کند. او که در تمامی مدت اسارت، بیمار بود، از تشکیل کلاسهای عقیدتی داخل اردوگاه، برخورد اسرا با منافقان و خائنان به وطن، عکس‌العمل اسیران ایرانی پس از شنیدن خبر پذیرش قطعنامه از طرف ایران، ناراحتی و عزاداری برای ارتحال حضرت امام (ره) و بالاخره نحوه‌ی آزادی خود را سخن می گوید.

[صفحه ۶۹۴]

اسارت: جبهه‌ای دیگر، مجموعه خاطرات

تدوین حسینعلی امینی. - [اصفهان]: لشکر مقدس ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۵.

۱۱۷ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان: مجموعه آثار؛ ۴۴).

طراح روی جلد: غلامرضا راه‌پیما.

نویسنده در مقدمه نکاتی چند را درباره اهداف عراق از اعلام نکردن اسامی اسرای ایرانی برشمرده است و هدف خود را از بازگو حقایق تلخ و اسفباری که از سوی دشمنان بر اسیران مظلوم و بی گناه تحمیل شده است ذکر می کند. خود او در سال ۱۳۶۵ عازم

جبهه شـده در دارخوئین آموزش می‌بیند و در گروه غواصـی / تخریبچی جای می‌گیرد و در عملیاتی در ساحل جزیره بلجائیه همراه ۴۰ رزمنـده دیگر اسـیر می‌شود. این اسـرا در پادگـانی در اسـتان صـلاح‌الدین، تحت حفـاظت شدیـد، اسکان داده می‌شونـد. رفتـار عراقی‌ها با اسرا و ضرب و شتم و شکنجه‌های فراوان، نبودن بهداشت در اردوگاه و عدم وجود امکانات رفاهی مقرر بیان شده است. او روحیه مقاوم و ایمان بالای اسرا را شـرح داده و از مقاومت آنها و درس‌هایی که اسـراطی دوره‌ی اسارت آموخته‌اند سـخن گفته است. در نهایت نیز شرحی از نحوه‌ی آزادی اسرا پس از امضای قطعنامه ۵۹۸ و بازگشت آزادگان گرامی به وطن داده است.

اسیر شماره‌ی ۰۳۳۹، خاطرات خواهر آزاده خدیجه میرشکار

به کوشش رضا رئیسی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، ۱۳۷۲.

۷۲ ص.: مصور، عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: آزادگان؛ ۲۸).

عنـوان پشـت جلـد بـه انگلیسـی: Captive No.۰۳۳۹: Memoirs of Iranian Released Captive Khadijeh Mirshekar.

خانم خـدیجه میرشـکار اهل بسـتان است و طی حمله بعثی‌ها به بسـتان و سوسـنگرد همراه با شوهر خود اسیر می‌شود. در این کتاب رضا رئیسی خاطرات خانم خدیجه میرشکار را از مدت بیش از ۴۰۰ روز اسارت در عراق ضبط و تنظیم کرده است.

خـانم «خـدیجه میرشـکار» در خـاطرات خـود از «اسـارت بـه دست بعثی‌هـا، زخمی و بسـتری شـدنش در بیمارسـتان، بازجویی‌هـای پی‌درپی، شـکنجه‌های وحشـتناک، زندان انفرادی و عفونت و عفونت زخمها» سخن می‌گوید. پس از آن، از اردوگاههای موصل و رمـادیه می‌گویـد. او بیـان می‌کنـد که چگونه بعثی‌هـا از او که یـک زن بود به خاطر مقاومت و روحیه‌ی بالایش، وحشت داشـتند و می‌گوید که چگونه با یاری گرفتن از نیروی ایمان توانسـته است آنها را تحقیر کند. او سرانجام، بدون همسر خود، همراه با گروهی از آزادگان به وطن بازگشته است.

بازداشتگاه تکریت - ۱۱: (خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی)

اسماعیل یکتایی لنگرودی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، ۱۳۷۰.

۱۲۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: ۱۱ - Thakrit Concentration Camp

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب، بیانگر خاطرات آزاده‌ی جانبازی است که در دسـته‌ی ضربت (شهید با مروت) جمعی گروهان عاشورا خدمت می‌کند. او در عملیاتی که در نهم فروردین ماه ۱۳۶۷ آغاز می‌شود، شرکت نموده، در چهاردهم فروردین ماه ۱۳۶۷ مجروح و اسیر می‌شود و چند تن از همراهان وی نیز شـهید می‌شونـد. پس از اسارت، بازجویی و شـکنجه‌ی بـدنی است. ولی او پاسـخهای گمراه کننـده می‌دهد. سپس او را به شهر سید صادق و از آنجا به بیمارستان و سپس به

پادگـان (الرشـید) منتقل می‌کننـد. در آنجا تعـدادی از اسـیران شـهید می‌شونـد. چنـد روز بعـد او را به اردوگاه تکریت یازده منتقل

می کننـد. پس از شـروع عملیات جزایر مجنون، عده‌ای اسـیر جدید نیز به این اردوگاه می‌آورند. اسـیران در تیر ماه ۱۳۶۷ از پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ آگاه می‌شونـد و در ۲۴ مرداد مـاه، خبر قبول قرارداد ۱۹۷۵ و تمـام شـرایط ایران از سوی صـدام، از تلویزیون پخش می‌شود. روز اول شهریور ۱۳۶۹ او آزاد می‌شود و به ایران باز می گردد. قسـمت دوم کتاب، مجموعه‌ی چند خاطره‌ی کوتاه و شـعر است.

بازداشتگاه رمادی

نویسنده: حمید عیوضیان. - [تهران]: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۱۷۲ ص.: (دفتر ادبیات و هنر مقاومت).

عنوان روی جلد: بازداشتگاه رمادی: خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Romadi Concentration - Camp

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب «بازداشـتگاه رمادی» خاطرات اسـیر آزاد شده‌ی ایرانی «حمید عیوضـیان» از دوران اسارت است. وی حوادث و اتفاقاتی را که از زمـان اسـارت برایش رخ داده - از جمله چگونگی اسارت تا ورود به بازداشـتگاه رمادی و بعـد از آن - به صورت خاطرات خود تدوین کرده است. در این کتاب، شـرح کاملی از اتفاقها و حوادث و رویدادهای دوره‌ی اسارت آمده است. علاوه بر آن، موارد زیر شرح داده شده است: رفتار وحشـیانه و دور از انسانیت سـربازان عراقی با اسـرای ایرانی، انواع شکنجه‌های آنها در مورد اسرا، نادیده گرفتن قوانین بین‌المللی رفتـار بـا اسـیران جنگی توسط نیروهای بعثی، شـرایط باداشـتگاههای عراق، نحوه‌ی مبارزه‌ی اسـرا با دشـمن بعثی، مقـاومت و شـجاعت و دلاـوری عزیزان در بنـد در اردوگاههـا و همچنین ترس و هراس نیروهای عراقی از رزمنـدگان اسـلام، نحوه‌ی انجام فرایض دینی و دسـتورات مذهبی توسط اسـیران، همبستگی و اتحاد اسرا بازداشتگاه و نحوه‌ی آزد شدن و احساس این آزاده در لحظه‌ی ورود به خاک پاک میهن اسلامی.

بازگشت از مرگ

عبدالجبار اسدی حویزیان. - اهواز: موعود، (چاپ دوم) ۱۳۶۳.

۷۳ ص. - (حقایقی از جنگ ایران و عراق؛ ۱).

مندرجات: ۱. سـقوط شهرهای جنوب؛ ۲. اسارت در جبهه‌ی سوسـنگرد؛ ۳ دوب حردان؛ ۴ سـفر سرنوشت؛ ۵. یورش فانتوم‌هـا؛ ۶. بازگشت دوباره.

خاطرات نویسـنده از روزهای اولیه‌ی جنگ آغاز می‌شود؛ «حمله‌ی هواپیماهای عراقی به پایگاه هوایی دزفول و شهر اهواز، پیشروی سریـع نیروهـای دشـمن، تصرف شـهر خرمشـهر و کوچ اهـالی» در بخش اول کتـاب آمـده است. بخس دوم، شامـل «ترک خـانه و زنـدگی، کـوچ بـه سوسـنگرد و اسـارت نویسـنده و همسـفرانش بـه عنـوان پاسـدارهای خمینی در دسـت منـافقین دسـت نشانـده‌ی امپریالیسم» است. بخش سوم، توصیـف رفتار خشن و بیرحمانه‌ی منافقین با اسـیران و انتقال آنها به جبهه‌ی «دب حردان» در نزدیکی اهـواز و در نهـایت، تحویـل اسـیران به عراقی‌هـا است. بخش چهـارم، انتقـال اسـیران توسـط سـربازان بعـثی عراق به زنـدان بصـره و اسـتنطاق‌های بیشـمار دربـاره‌ی هـویت آنهـا و بخش پنجـم، جریـان انتقـال آنهـا بـه زنـدان العمـاره عراق و بخش شـشم، حـاکی از

شکنجه‌های اسیران و در نهایت، آزاد کردن آنها پس از بمباران بخشی از زندان توسط فانتوم‌های ایرانی است.

[صفحه ۶۹۶]

بازگشت پرستوها: مجموعه خاطرات برادر آزاده حجه‌الاسلام و المسلمین حسین عسگری

قم: نشر نجبا، (چاپ اول): ۱۰۴.۱۳۸۰ ص.

طرح روی جلد: محمد شکیبافر.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، خاطرات دوران هشت ساله‌ی اسارت آزاده «حجت‌الاسلام حسین عسگری» است. وی در سال ۱۳۶۱ در جبهه‌ی قصر شیرین به اسارت دشمن بعثی در آمد و پس از ۹۶ ماه، در سال ۱۳۶۹، به ایران بازگشت. خاطرات وی شامل موارد زیر می‌باشد: «طریقه‌ی بازجویی از اسرا و خاطراتی از بازجویی آزادگان عبدالعلی معصومی و محمد تقوی، خاطره‌ای از حاج آقا ابوترابی در اسارت، نماز جماعت در اسارت، وضعیت بهداشتی و رفاهی در اردوگاه، دعا و نیایش در اسارت، تفرقه اندازی بین اسرا، تراشیدن اجباری ریش اسرا، مأموران صلیب سرخ، نماز شب در اردوگاه، ورزش در اسارت، برگزاری برنامه‌های ویژه در اعیاد و میلاد ائمه (ع) نذر و سفر در اسارت، طریقه‌ی استفاده از رادیو، هیأت بررسی به ریاست ژنرال برزیلی، پاره کردن عکس صدام و مجازات آن، عزاداری عاشورا، هزینه‌ی تشکیل نمایشگاه در اسارت، هدایای صلیب سرخ، هوش و ذکاوت بعثی‌ها و...».

باغ ملکوت: خاطرات اسیر آزاده شده ایرانی مهدی لندرودی

به کوشش عبدالمجید نجفی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۲۵۴ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۲۹).

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

باغ ملکوت، در دو فصل، مجموعه خاطرات آزاده مهدی لندرودی است. در فصل اول با عنوان‌های صدای پای بهار، تصادف، دومین اعزام، خورشید دزفول، بیمارستان و چند عنوان دیگر، چگونگی اعزام وی به جبهه‌ها و فعالیت‌هایی که در هلال احمر داشته و همچنین شرکت در عملیاتی که منجر به مجروح شدن او گردید، بیان شده است. فصل دوم با عناوین پلکان پیروزی، قله اموات، تونل مرگ، عزاداری، پرواز تا بی‌نهایت، در تب و تاب آزادی، به تشریح پیروزی‌های سپاه پاسداران اسلام در چند عملیات و همچنین نحوه به اسارت در آمدنش، نحوه برخورد سربازان بعثی با اسرا و در نهایت به زمان آزادی و بازگشت به وطن پرداخته است. در پایان عکسهایی از منطقه لولان و کلاشین و نیز عکسی از باختران، موقعیت شهید ریزه‌وندی، قبل از عملیات «بمو» و عکسی که قبل از عملیات کربلای پنج گرفته شده و این آزاده و هم رزمانش را نشان می‌دهد، به چاپ رسیده است.

باغ نثا، یاد و یادداشت‌ها

خاطرات مهدی جعفر نسب اشکذری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۹۹، [۶] ص.: تصویر. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات آزادگان: ۵۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Nena Garden

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

نویسنده، در این کتاب، شرح مفصلی از زندگی خاندان خود و اوضاع عمومی اشکذر در سالهای قبل از انقلاب و در دوران انقلاب داده و فعالیت‌های اجتماعی یکایک اعضای خانواده خود را بر شمرده است. دو تن از اعضای این خانواده (دو برادر نویسنده) در دوران جنگ شهید شده‌اند و یکی از آنان هم سالها در عراق اسیر بوده است. وضع خانواده‌ی شهدا، همدردی و همدلی مردم اشکذر با خانواده‌ی شهدا و اسیران در این یادداشتها تشریح شده است. خاطرات برادر آزاده از وضع زندانها و رفتار بعثی‌ها با اسیران ایرانی در اردوگاهها نیز بخش دیگری از کتاب را

[صفحه ۶۹۷]

تشکیل می‌دهد. آداب و رسوم، اعتقادات اسلامی پاک و خالص و ایمان قوی مردم با ایمان و ساده دل در همه سطرهای این یادداشتها به چشم می‌خورد.

بالهای به خون نشسته من

م. ساحر لیله کوهی. – تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۳۶ ص. – (مجموعه آثار دفاع مقدس).

مندرجات: مقدمه؛ آثار دفاع مقدس).

مندرجات: مقدمه؛ هفت خوان؛ چهارگاه؛ یک حنجره.

کتاب «بالهای به خون نشسته‌ی من» با الهام گرفتن از خاطرات آزادگان سرافراز میهن اسلامی از اردوگاههای اسیران رژیم بعثی عراق نوشته شده است. در واقع، نثری ادبی است که نویسنده در شرح «تصمیم‌گیری رزمنده برای شرکت در نبرد، اسارت، رفتار بعثی‌ها با اسیران، صبر و انتظار، مقاومت و پایداری، صلیب سرخی‌ها و رفتار آنها، آرزوی رهایی، شنیدن خبر ارتحال حضرت امام (ره)، رفتن به زیارت کربلا و نجف اشرف، آزادی اسیران ایرانی از چنگال دژخیمان بعثی عراق و بازگشت به وطن» نوشته است.

بالهای سوخته

تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، ۱۳۷۱.

۱۴۹ ص. – (مجموعه خاطرات آزادگان؛ ۱).

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب به مناسبت ۲۶ مرداد ماه، سالروز بازگشت پیروزمندانه آزادگان به میهن اسلامی با همکاری معاونت فرهنگی و تبلیغات ستاد کل نیروهای مشترک منتشر شده است.

مندرجات: تا رهایی...؛ دالان مرگ؛ غربت؛ راز پالتو؛ فصلی از فراق؛ وفاداری به رهبر؛ درس عبرت.

این کتاب، مجموعه‌ی هفت خاطره است. «تا رهایی...»، شرح بازجویی، گردانیدن اسیران در شهرهای عراق، وضع بد بهداشت و

غـذا و شـکنجه است. «دالـن مرگ»، شـرح شـکنجه‌ها، بیمـاری گـال در اردوگـاه، دالـن مرگ، عزاداری پنهانی ماه محرم و کتک خوردن در سوگواری ارتحـال حضـرت امام (ره)، و بازگشت به میهن است. «غربت»، حکایت عمل بـدون بیهوشـی یکی از اسـیران است. در «راز پالتو» از بدرفتاری با اسرا و از برادری سخن گفته شده که با نفوذ خود بین عراقی‌ها، مایحتاج اسرا را تهیه می‌کرد، در «فصلی از فراق»، نحوه‌ی اسارت، رفتار با اسرا، وضع اردوگاهها، زیارت حرم حضرت امام علی (ع) و امام حسین (ع) و شهادت یک اسـیر و شورش و اعتراض دیگر اسـرا شـرح داده شـده است که منجر به شـهادت و مجروح شـدن عـده دیگری می‌شود. «وفاداری به رهـبر» بیـانگر نحوه‌ی اسـارت، شـکنجه‌ها و شـجاعت اسـیران است و «درس عـبرت»، اعتراض اسـیران ایرانی نسبت به فیلمبرداری و عکاسی در یک فضای ساختگی است که به تیر خوردن و نابینایی یکی از اسیران می‌انجامد.

برزخ اسارت

تألیف علی رضا دهنوی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۱۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۳۵).

عنوان فرعی روی جلد: خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی علی رضا دهنوی.

عنوان به انگلیسی جلد: The Limbo of Captivity

[صفحه ۶۹۸]

ایـن کتـاب، حـاوی خـاطرات آزاده «علیرضـا دهنـوی» اسـت. وی یـک درجه‌دار ارتشـی بـود که در نزدیکی ساحـل کرخه در یک روسـتای متروکه اسیر شد. وی بعد از بازجویی‌های مکرر در بصره، به اردوگاه عنبر برده شد. در طول مدت اسارت، نیروهای عراقی اسـرا را هر چندگاه یک بار به مکان دیگری انتقال می‌دادند. نویسنده، در تمام کتاب از شکنجه‌های نیروهای بعثی سخن می‌گوید و ذکر می‌کند که چهار زن ایرانی نیز اسـیر دشـمن بوده‌اند. وی در خاطرات خود به همدلی اسرا در برپایی مراسم مذهبی و فرهنگی و آموزشـی و مخالفت دشـمن با این امور، اشاره می‌کند. رفتار با اسیران پس از پذیرش قطعنامه، و پس از رحلت حضرت امام از سایر موارد مورد توجه نویسـنده است. علی رضا دهنوی در تاریخ ۱۵ / ۱۲ / ۱۳۶۱ اسیر شد و در تاریخ ۲۶ / ۵ / ۱۳۶۹ پس از هشت سال و نیم اسارت به میهن اسلامی بازگشت.

برگهایی از دفتر اسارت؛ خاطرات روحانیون آزاده

به کوشش تیپ ۸۳ امام جعفر صادق (ع). - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۱۳۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان، ۵۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسـی: The Remembrances of released captive Clergymen: A Few Pages of the captivity book

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتـاب، مجموعه‌ی خـاطرات آزادگـان روحـانی از اردوگهای عراق است. در «مبلغ ظلم» برادر روحانی، مهـدی نکویی، هویت روحـانی خودبـاخته عراقی را فـاش می‌کنـد که خود را در اختیـار نیروهـای بعثی قرار داده و برای آنـان تبلیغ می‌کنـد. در «مأمور به

خدمت»، علی محمد احمدی عشق و علاقه‌ی خود را نسبت به جبهه و بسیجی‌ها اظهار می‌دارد و وضع سلولهای اردوگاه را – که محل خورد و خوراک و در عین حال، محل دفع حاجت بود – و بیماری‌هایی را که اسرا به آن‌ها مبتلا می‌شدند، شرح داده است. در خاطره‌ی «برگهایی از دفتر اسارت»، خیانت گروههای ضد انقلاب به جمهوری اسلامی در جبهه‌ی کردستان بیان شده است. چند خاطره‌ی دیگر با عنوانهای «از غربت و غریبی، در غبار یار و پرستوها بر می‌گردند» از عزیمت به جبهه، مکان اسارت و زمان آزادی و فعالیت‌های فرهنگی و معنوی اسرا سخن گفته، وحدت و یکدلی اسرا در زندان را مورد ستایش قرار داده‌اند و وضعیت اردوگاهها و نحوه‌ی برخورد سربازان با اسرا را بیان کرده‌اند.

بشنو از دل، مصاحبه با چهل نفر از آزادگان سلحشور و عزتمند میهن اسلامی (ده سؤال از چهل آزاده)

به کوشش محمد قاسم فروغی؛ مصاحبه و جمع‌آوری خاطرات؛ تبلیغات و انتشارات قرارگاه مقدم نیروی زمینی سپاه در جنوب کربلا؛ تدوین و بازنویسی: محسن شاهرضایی. – تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۱.

۱۸۴ ص. – (مجموعه‌ی آثار و ارزش‌های هشت سال دفاع مقدس؛ مرکز حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مجموعه‌ی خاطره: ۷)

کتاب «بشنو از دل» مجموعه‌ی با چهل نفر از آزادگان سلحشور میهن اسلامی است. سؤالهایی از آنها شده و کتاب، به تفکیک سؤالات تدوین شده است. این سؤالات عبارتند از: ۱ – نحوه‌ی اسارت و برخورد سربازان عراقی با آزادگان قهرمان؛ ۲ – وضعیت عمومی اردوگاه (تغذیه، پوشاک و...)؛ ۳ – چگونگی برگزاری مراسم مذهبی؛ ۴ – فعالیت‌های نیروهای ایرانی در برابر اقدامهای نیروهای عراقی؛ ۵ – اوقات فراغت؛ ۶ – برخورد سازمان صلیب

[صفحه ۶۹۹]

سرخ با اسرای ایرانی؛ ۷ – اطلاع از اوضاع داخلی ایران و عراق؛ ۸ – پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ و اطلاع از ارتحال حضرت امام (ره)؛ ۹ – فعالیت فرهنگی منافقین و نیروهای عراقی در اردوگاهها؛ ۱۰ – زیارت اماکن متبرکه. و در انتهای کتاب، نام آزادگانی که خاطرات آنها در این مجموعه آورده شده، به علاوه‌ی محل اسارت، تاریخ اسارت و اردوگاههایی که در آنجا به سر برده‌اند، ذکر گردیده است.

بعد از بهار

داود افشاری فرکی. – تهران: سازمان تبلیغات انقلاب اسلامی، حوزه‌ی هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۶۶ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۱۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: After The Spring, Memories of an Iranian freed captive

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

«داوود افشاری» پس از گذراندن دوره‌ی آموزشی، به جبهه می‌رود. مدتی را به مبارزه با دشمن می‌پردازد. بعد از چند حمله‌ی موفقیت‌آمیز، در یکی از عملیاتها، پس از حمله، هنگامی که مهمات آنها تمام شده بود و در کوههای گیلانغرب، همراه با چند نفر دیگر توسط عراقی‌ها اسیر می‌شود. موصل، عنبر، اردوگاه‌های رمادی و صلاح‌الدین، اردوگاههایی بودند که افشاری در آن به سر

برده بود. طی دوران اسارت، دور از چشم عراقی‌ها کارهای فرهنگی انجام می‌دادنـد و چنـدین شـعر نوشـتند. دوران اسارت خالی از اذیت و آزار و شـکنجه‌های دشـمن نبود. با کمی جا و کمبود بهـداشت و غـذا، دست و پنجه نرم می کردنـد و در آن دوران خفقان، دست از دعا و راز و نیاز بر نمی‌داشـتند تا این که به زیارت حرم امام حسـین (ع) نائل آمدند. سرانجام پیک شادی خبر آزادی آورد و افشاری و تعدادی دیگر به میهن عزیز باز گشتند.

بیست و پنج خاطره

با خاطراتی از علی ژیانی... [و دیگران]. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۱۶ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۱۱).

عنوان روی جلد: بیست و پنج خاطره: خاطراتی از آزادگان شیراز.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: ۲۵ Memories: Memories of the Shirazi Ex-POWs

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضـر شامل ۲۵ خـاطره از رزمنـدگان آزاده‌ی شـیراز از جبهه‌های نبرد می‌باشـد. افراد زیر از جمله راویان هسـتند: «علی ژیانی، شـهباز ریحانی، داوود عسـکری، منصور علی‌پور، محمـدرضا مظفری، داود اطاعت، کرامت امیـدوار، محمود ارجمنـد، احمد شفیعی، عبدالعلی پاکدین، اصـغر تفکری و...». از جمله محتوای خاطرات ارائه شده نیز می‌توان موارد زیر را برشـمرد: «شرح عملیات قـادر دو در منطقه‌ی کردسـتان؛ تـک دشـمن در منطقه‌ی زبیـدات و اسـارت؛ به دست دشـمن خاطراتی از دوران اسارت در پادگان الرشـید عراق؛ اسارت پس از پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸؛ خـاطره‌ای از دعای توسل در هنگام وخامت حال امام در اردوگاه رحلت امام؛ غـذای «قسوه» و وضـعیت بـد غـذایی در اسـارت؛ نحوه‌ی برخورد بـا اسـرای مجروح و شـیوع بیمـاری گـال در اردوگاه؛ شورش در اردوگـاه عراق؛ پایـداری در توهین نکردن به مقـدسات و امـام در اسارت؛ شـهادت دسـته جمعی اسـرا در سوله‌های عراق؛ خائنین و جاسوسان در بین اسرا؛ عزاداری در اسارت و...».

[صفحه ۷۰۰]

پشت میله‌های رمادی

محسن بخشی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۸۷ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۴۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Behind The Bars Of The Romadi Camp

کتـاب «پشت میله‌های رمادی» شـرح خاطرات آزاده محسن بخشـی، به قلم خودش است. او در سال ۵۹، دانشجوی دانشکده افسری بود و در مسـافرتی چنـد روزه به هویزه اسـیر شـد و او را به اردوگـاه رمادی برده، تحت شـکنجه قرار دادنـد. او در خاطرات خود به سؤالات استخبارات، رفتار وحشیانه‌ی عراقی‌ها، وضع بد نظافت و بهداشت در اردوگاه، تلاش و فعالیت شبانه‌روزی عده‌ای از اسیران برای تعـدیل محیط اردوگاه و خنثی کردن حیله‌های عراقی‌ها و منافقین و مزدورانی که در زنـدان‌ها بودنـد، اشاره می کند. ممنوعیت برگزاری مراسم عبـادت و عزاداری، تحت شـکنجه قرار گرفتن در صورت انجـام مراسم، کسب خبرهـای تـازه از اسـرای تـازه وارد،

برخورد اسرا با خبرنگاران و پرتاب صابون و دمپایی به سمت آن‌ها، انتقال به بازداشتگاه عنبر همراه عده‌ای دیگر از اسرا و شرایط بد غـذا، بهـداشت و شـکنجه در اردوگـاه عنبر بخش دیگری از خاطرات وی می‌باشـد. شـرح نحوه‌ی زیارت کربلا، سامرا و کاظمین و همچنین چگونگی آزادی و بازگشت به وطن - پس از ده سال اسارت - بخش پایانی کتاب است.

پنجره‌ای رو به فردا

رضا رئیسی، محمد حسن مقیسه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۱۱ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاوت: خاطرات آزادگان؛ ۳۰).

عنوان روی جلد: پنجره‌ای رو به فردا: خاطرات گروهی از آزادگان خوزستان.

عنوان پشت جلـد به انگلیسـی: A Window on the Tomorrow: Memoirs of the Freed Captives From Khuzestan Province.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتـاب، مجموعه‌ای از خاطرات ۴۷ تن از آزادگان اسـتان خوزسـتان است که در تبلیغات و انتشارات قرارگاه جنوب از آزادگان جمع‌آوری، بازنویسـی و چـاپ شـده است. در بین این آزادگـان، یـک آزاده از اقلیتهـای دینی هم وجود دارد. خـاطرات به صورت کوتاه نوشـته شده‌اند و زمینه موضوعی آنها، اتفاقهایی است که در اردوگاهها به وقوع پیوسته است. ولی اکثر این خاطرات درباره‌ی رفتـار عراقی‌هـا بـا اسـرای ایرانی است که در عین حـال نشـان دهنـده مقـاومت، دلاوری، رشادت، ایمان، اخلاص و صبر و بردباری رزمندگان ایرانی در مقابل رفتار نیروهای عراقی است. عدم بهداشت، کمبود آب و مواد غذایی، بیماری و شـهادت اسیران، آموزش و فعالیت‌های فرهنگی، هر یک، جایگاهی خاص در این خاطرات دارند.

تا اسارت

حمید حکیم خواه (عیوضیان). - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۳۴ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۷۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Up to Captivity

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

نام نویسنده در روی جلد حمید حکیم‌زاده قید شده است.

مندرجات: تا اسارت؛ ایستگاه راه‌آهن تهران؛ پادگان دو کوهه؛ منطقه‌ی لرستان؛ تنگه‌ی چهار زبر.

در این کتاب خاطرات حمیـد حکیم خواه گردآوری شـده است. قسـمت اول به چگونگی اعزام وی به جبهه‌های نبرد حق علیه باطل در سال ۱۳۶۱ و حضور در منطقه‌ی چزابه اختصاص دارد. قسـمت دوم به توصـیف ایسـتگاه راه‌آهن تهران در هنگام اعزام نیروها به جبهه‌ها پرداخته، چهره‌ی مادران و پدرانی را ترسیم کرده است که با فرزندان

[صفحه ۷۰۱]

خود درد دل می‌کرده‌اند. در قسـمت سوم، حضور در پادگان دو کوهه و برگشت از آنجا به تهران برای آماده کردن نیروها در تیپ

ده سیدالشهدا ذکر شده و در قسمت چهارم به عملیاتی پرداخته شده است که توسط گردان زهیر در منطقه کردستان انجام شد و در آن، حمید حکیم خواه به اسارت نیروهای بعث در آمد. در پایان، در خاطره‌ای به نام «تنگه‌ی چهار زبر»، مجید پیری، عملیات مرصاد را تشریح کرده است.

تشریف سپیده: مجموعه خاطرات آزادگان (دفتر ۲)

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس با همکاری معاونت فرهنگی و تبلیغات ستاد کل نیروهای مسلح. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۳۲ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب به مناسبت سوم خرداد ماه دوازدهمین سالروز حماسه آزادی خرمشهر چاپ شده است.

مندرجات: گوشه‌هایی از اسارت / حیدر علی ارباب‌پور؛ دکتر «عید» / کوروش حیدری؛ پذیرایی با چلو کابل / اصغر رضوانی‌نژاد؛ کیفر خندیدن / دادخدا دستنبویی؛ خبر خوش / مجتبی بابا پروین؛ قافله سالار اسرا / سیامک عطایی؛ روزی که کرم‌ها هم اتاقی ما شدند / مجتبی شریفی؛ شتر در اردوگاه / حسن طاهر وردی؛ جرا می‌زنید؟، کی اسیر است؟ / محمد علی هاشمی؛ به خاطر حجت، نماز جماعت، وداع.

مجموعه‌ی حاضر شامل سیزده خاطره از نه آزاده است. عناوین خاطرات از محتوای آنها گرفته شده است. موضوع خاطرات عبارتند از: «نحوه‌ی اسارت، رفتار با اسیران، بیماری و مجروحیت در اسارت، دالان مرگ (عبور از برابر بعثی‌ها با تحمل ضرب و شتم هنگام ورود به اردوگاه)، مشکلات بهداشتی، کمک سرباز شیعه‌ی عراقی بر نجات یک رزمنده، کمکهای دکتر عید در بیمارستان عراق، اردوگاه بصره، خبر رحلت امام، روزهای تبادل اسرا، اردوگاه رمادیه، بازدید نمایندگان صلیب سرخ از اردوگاه، شهادت محمد صابری، شهادت علی جهان‌فر، زیارت مرقد حضرت علی (ع) و حضرت عباس (ع)، تئاتر در اردوگاه، منافقین در اردوگاه، کمک به اسرا و شکنجه شدن و نماز در اردوگاه».

جهنم تکریت

خاطرات مجتبی جعفری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۲۱۹ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات آزادگان؛ ۵۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Hell of Takrit.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

سرگرد آزاده «مجتبی جعفری» در کتاب «جهنم تکریت»، نحوه‌ی اسارت خود را در خط مقدم جبهه و در خط آتش بس، در ساعت ۳۰ / ۱۲ روز ۱ / ۶ / ۱۳۶۷ و انتقال به العماره و سپس، تکریت شرح می‌دهد. این اسارت از فردای روز اعلام آتش بس تا سه سال بعد طول کشید و حوادث متعددی تا هنگام بازگشت او و سربازان تحت امرش به وطن اسلامی بر آنها گذشت. سرگرد آزاده، جعفری، جزئیات تمام مراحل دستگیری و انتقال، وضعیت هر یک از اردوگاهها، رفتار بعثی‌ها با اسیران ایرانی و حوادث ایام اسارت را به خوبی شرح داده است. خاطرات در بخشهایی به نامهای: «از آتش بس تا العماره، تکریت، آغازی بی‌پایان، کربلا اسیری در خانه، عید اسارتی، در عزای امام، حزب‌اللهی‌ها و گامی به سوی ایران» تنظیم شده است.

[صفحه ۷۰۲]

چشم در چشم آنان: خاطرات خواهر آزاده فاطمه ناهیدی

به کوشش مریم شانکی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.
[۱۴۳]، ۳ ص.: عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۵۴).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Bold Eyes Fixed upon Their Eyes
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

فاطمه ناهیدی، پرستار، در همان روزهای اول جنگ در حومه‌ی خرمشهر به اسارت نیروهای بعثی در آمد و چهار سال تمام در پشت دیوار سلولهای عراق در اسارت باقی ماند. در این کتاب، نحوه‌ی اسیر شدن و رفتار عراقی‌ها با او و بالاخره، آزادی و بازگشت به وطن به نقل از خود او توسط «مریم شانکی» نوشته شده است. آنچه در این خاطرات بیش از همه جلب توجه می‌کند، شقاوت بعثی‌ها و در عین حال ترس آنها از اسرای ایرانی و به ویژه از زنان اسیر (به سبب مقاومت این اسیران) است و استقامت و بردباری اسیران، ایمان قوی آنها، پایمردی و دلیری رزمندگان و اسیران ایرانی (حتی در بدترین شرایط اسارت در زندانها و اردوگاههای دشمن) است که از آنها اسطوره ساخته است.

چون اسرای کربلا، مجموعه خاطره

محمد قاسم فروغی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، ۱۳۷۱.
۱۱۹ ص. - (مجموعه آثار و نشر ارزشهای هشت سال دفاع مقدس، مرکز حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مجموعه خاطره: ۵).
این کتاب به مناسبت سالروز عملیات فتح المبین (۲ فروردین ماه ۱۳۶۱) منتشر شده است.
این کتاب مجموعه ۲۴ خاطره از آزادگان است. آنها از دردهای دوران اسارت خود سخن گفته‌اند. شکنجه‌ها، آزار و مصائب فراوانی که در اردوگاههای دشمن (مشاکل، موصل دو، موصل چهار، رمادیه) متحمل شده‌اند؛ وضع نامناسب بهداشت و ممنوعیت انجام مراسم عبادی (حتی خواندن نماز) عمده‌ی مطالب این خاطرات است. دریافت خبر رحلت امام خمینی (ره) و همچنین خاطراتی از زیارت اماکن متبرکه‌ی مرقد مطهر امام حسین (ع) و مرقد مطهر امام علی (ع) (که به زعم گویندگان خاطره، تنها خوشیهای دوران اسارت پر رنجشان محسوب می‌شود) بخش دیگری از مطالب خاطرات است. در این مجموعه، برادران: «نورالدین رضایی، سیاوش حاتمی، محسن یاراحمدی، غلامرضا سیرجانی، حشمت الله محمد ظاهری، حسن علی یزدانی، اسماعیل سیاوشی، توفیق کلهری، مجید چرب‌گو و رحمان پریسایی» خاطرات خود را بیان کرده‌اند.

حدیث یحیی

مقدمه و تنظیم مرتضی بهشتی. - تهران: سرای قلم، (چاپ اول): ۱۳۸۱.
ط، ۱۴۰ ص.، [۱۴] ص. تصویر (رنگی)، نمونه، عکس.
شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: فرهاد کمالی.

مرحوم آزاده «یحیی آقاجان» متولد سال ۱۳۰۶ در روستای قاسم‌آباد دبیر سلطان، از توابع تهران، در تاریخ ۲۸ / ۸ / ۱۳۷۸ در نماز جمعه تهران به ملکوت اعلی پیوست. در کتاب «حدیث یحیی»، سرگذشتنامه و خاطراتی از جبهه و اسارت، همراه با نامه‌های ارسالی وی از عراق و نیز نامه‌های خانواده او به جبهه و اردوگاه عراق ارائه شده است. موارد زیر از جمله خاطرات است: «حضور در جبهه، اسارت در منطقه‌ی دارخوین، برخورد عراقی‌ها با اسیران، نقش حاج آقا ابوترابی در اردوگاهها، شهادت اسیران ایرانی، اردوگاه موصل سه، ملاقات با اسرای بیمار،

[صفحه ۷۰۳]

پایمردی زنان اسیر و...». تصاویری از او در دوران اسارت و هنگام آزادی، آثار مرحوم، نمونه‌ی دستخط وی و اشعاری در وصف پدر، (سروده‌ی دختر وی، خدیجه آقاجان)، نیز ارائه شده است.

حماسه‌های ناگفته از زبان سید آزادگان علی اکبر ابوترابی

علی اکبر ابوترابی؛ به کوشش عبدالمجید رحمانیان. - تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۰۴ ص.: مصور، عکس. - (خاطره‌های معنوی؛ ۴).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۳۲ خاطره از سید آزادگان، «علی اکبر ابوترابی» است. دستنوشته‌ی شهید چمران در رثای او (زمانی که می‌پنداشتند او به شهادت رسیده است) و نیز دستنوشته‌ی سید آزادگان درباره‌ی شهید چمران ارائه شده است. تعدادی از خاطرات عبارتند از: «خاطره‌ای از روستای حردان در اوایل جنگ و نوشته‌ی عراقی بر روی تخته سیاه؛ نحوه‌ی اسارت به دست نیروی دشمن؛ زندانی شدن در وزارت دفاع و مسابقه‌ی دو با افسر عراقی؛ اردوگاه عنبر؛ خاطره‌ای از شهید حسین پیراینده (که در اردوگاه شماره ۱۸ تکریت به شهادت رسید)؛ زیارت امام حسین (ع) و برخورد با منافقین هنگام زیارت؛ خاطره‌ای از معلم شهید اسارت، آقای فرخی؛ روز عاشورا در اسارت؛ اعتراف و خجالت دشمن از نحوه‌ی برخورد با اسرا؛ اعتراف صلیب سرخ در مورد اسرا و محبت آنان نسبت به یکدیگر؛ خاطره‌ای از رشد فضائل اخلاقی در اسرا در اسارت؛ و...».

خاطرات آزادگان

تهیه و تدوین دفتر اطلاع رسانی و پژوهش‌های فرهنگی دفاع مقدس [سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی]. - تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، گروه انتشارات، ۱۳۷۶.

هشت، ۱۰۴ ص. - (سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی؛ شماره ۱۹۲).

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مجموعه‌ای از خاطرات آزادگان از لحظات حضور در جبهه، نحوه‌ی اسارت و اردوگاههای عراق است. خاطرات هر آزاده در بخشی مجزا ارائه شده است. اسامی آزادگان عبارت است از: «عبدالله علی مرادی (سرباز ارتش) از ایلام، حمد الله نظری و مراد علی رادفر (بسیجی) از ایلام، محمد رضا خدادادی (بسیجی) و اللهیار ابراهیمی (سرباز وظیفه) از ایلام،

سیروس کودری (درجه‌دار ارتش) از تهران و عبدالله محمدزاده (سرگرد ارتش)». موضوعهای خاطرات عبارتند از: «شرح نحوه‌ی اسارت، برخورد عراقی‌ها با اسرای بسیجی و ارتشی، تراشیدن ریش با سنگ، اعتصاب غذا در موصل یک، برخورد با مجروحان اسیر ایرانی، تهیه‌ی کفش از حلب روغن، پسر بچه‌ی اسیر هشت ساله، اسرای خود فروخته‌ای که خیانت می‌کردند، تهیه‌ی رادیو در اسارت، برخورد افراد صلیب سرخ با اسرا و گزارشهای کذب، حاج آقا ابوترابی، اردوگاه موصل هفت و اعتصاب غذا، برگزاری نماز، آموزش زبان در اسارت، زیارت حرم امام حسین (ع)، شهادت اسرا، تنبیه و تحقیر در اسارت، لحظات آزادی و...»

خاطرات خانواده‌ی اسرای ایرانی

کاری از گروه تحقیق و نویسندگان دفتر پژوهش و انتشارات: مسعود ده نمکی، محمد قاسم خانی، مهدی موسوی، ایرج هاتفی، ابوالفضل محمدی؛ زیر نظر عباسعلی وکیلی. - تهران: ریاست جمهوری، ستاد رسیدگی به امور آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۷۵.
۶۴ ص. - (خاکریز پنهان؛ ۱۱).

[صفحه ۷۰۴]

عنوان دیگر: مجموعه خاطرات خانواده‌های اسرای ایرانی.
این کتاب به مناسبت ششمین سالگرد ورود آزادگان به ایران اسلامی منتشر شده است.
این کتاب، مجموعه‌ی ۱۶ خاطره داستانی درباره‌ی موارد زیر است: «جبهه‌های نبرد، دوران اسارت، فرزندان شهدا، شهدای تفحص، آزادی اسرا، لحظات شهادت، استقبال از آزادگان، بازگشت آزاده‌ای که فکر می‌کردند شهید شده است و اخلاق و روحیات آزادگان در اسارت». اسامی راویان خاطرات و آزادگان عبارت است از: محبوبه کوزه‌گر (همسر آزاده اکبر علی عسکر نجاد)، خدیجه خدا دوست (همسر آزاده محمد جواد مؤذنی)، معصومه اصلاح (فرزند آزاده قاسم اصلاح)، علی فتاحی اردکانی (پدر آزاده محمد فتاحی اردکانی)، وحید رضا صفایی (فرزند آزاده سیف‌الله صفایی)، مهری درویشی (همسر آزاده مهدی درویشی)، خانم طحانی (همسر آزاده حسین یزدانی)، مریم تنور مال (فرزند آزاده حسین تنور مال)، فرحناز محمدی (همسر آزاده حیدر قاسمی)، خانم فرضی‌زاده (همسر آزاده خداشکر فرضی‌زاده)، نسرین ضیاء (همسر آزاده علی محمد رضوانی)، مجید قربان‌زاده (برادر آزاده علی صادقیان)، مهدی گسیل فریمانی (فرزند آزاده محبوبه زارعی) و عزت خدا رحمی.

خداحافظ موصل

جهاد سازندگی. - تهران: جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدسی، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۲ ص.
بالای عنوان: خاطرات آزادگان.
شمارگان: ذکر نشده است.
مندرجات: خداحافظ موصل؛ راز یک سنگر؛ سفر قبول؛ از واقعیت تا واقعیت؛ اسارت جفرافیای بدون مرز؛ شامی مفصل؛ انتم ضیوفنا
این کتاب، مجموعه خاطرات آزادگان است. از جمله خاطرات نقل شده - «خداحافظ موصل» - جریان اسارت عزیزی، در همان روزهای اول جنگ، در اطراف سوسنگرد است. این آزاده به خاطر درست کردن حلوا، به مناسبت ۲۲ بهمن ماه، آزار و اذیت و

شکنجه‌های زیادی دیده است. او همچنین از دست بردن عراقی‌ها در متن نامه‌ها و چگونگی آزاد شدن و شوق دیدار وطن سخن می‌گوید. «راز یک سنگر» جریان اسارت جهادگر جبهه‌های نبرد، پس از حمله‌ی شیمیایی عراق، برخورد مردم بصره با اسرا، فعالیت منافقین در بازداشتگاهها و کتک زدن اسرا توسط نیروهای عراقی است. «سفر قبول»، خاطره‌ی مکانیکی است که هنگام بازگشت از تعمیر و خرید وسایل خودرو، اسیر نیروهای کرد شده، به عراق برده می‌شود. صورت حسابها، برای کردها و عراقی‌ها اسناد و مدارک عملیاتی محسوب می‌شود! لذا او شدیدا مورد آزار و اذیت قرار می‌گیرد. خاطراتی که در این کتاب ذکر شده‌اند، به «وضعیت بازداشتگاههای عراق، عدم رسیدگی صلیب سرخ به وضع اسرا، سختیها و شکنجه‌های دوران اسارت و شادی بازگشت به وطن» می‌پردازند.

خوشه‌های خاطره (برگهایی از روزهای اسارت) به ضمیمه‌ی مطالعه‌ای درباره‌ی حقوق اسیران

قاسم جعفری. - قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، [چاپ دوم]: ۱۳۷۵.

۳۱۲ ص. - مصور. - (دفتر تبلیغات اسلامی، حوزه عملیه قم، مرکز انتشارات؛ ۲۳۴).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

ویرایش اول این کتاب در سال ۱۳۷۲، در ۲۳۲ صفحه، تحت عنوان «سالهای اسارت یا خوشه‌های خاطره: گذری بر صخره‌های سخت و تکیده‌ی اسارت تا اقامت بر دشت سبز عاطفه‌های امت» توسط همین

[صفحه ۷۰۵]

ناشر منتشر شده است.

قاسم جعفری، (روحانی آزاده) در این کتاب وضعیت گروهی از اسیران ایرانی در یکی از اردوگاه‌های موصل را با بی‌طرفی بیان می‌کند. این خاطرات نشان دهنده‌ی روح قهرمانانه‌ی آزادگان عزیز می‌باشد. نویسنده در این کتاب خاطرات خود را از آغاز اسارت تا زمان آزادی بیان می‌کند و با بیان سختی‌ها و شکنجه‌هایی که دشمنان بعثی بر رزمندگان اسلام وارد می‌آوردند، روح استقامت و پایمردی و شجاعت و شهامت آزادگان را به تصویر می‌کشد. فصل دوم (که در چاپ دوم کتاب به آن اضافه شده است) به مطالعه‌ی قوانین بین‌المللی درباره‌ی اسرا می‌پردازد و در هر مورد ضمن آوردن نمونه‌هایی از نقض قوانین توسط عمال رژیم بعث عراق، به اثبات این موضوع می‌پردازد، که سربازان عراقی برای آزار و اذیت و شکنجه‌ی آزادگان عزیز دست به هر کاری می‌زدند.

داستان دهکده ما و خروج بی‌برنامه، دو خاطره زیبا

پدید آورندگان فالح نیکو سرشت، علی‌اصغر فروتنی؛ ویراستار اللهوردی آذری نجف‌آباد. - تهران: جهان اندیشه کودکان، [بی تا].

۴۷ ص.: جدول. - (گلواژه بزرگسالان؛ ۳۰).

شمارگان: ذکر نشده است.

مندرجات: داستان دهکده ما؛ خروج بی‌برنامه.

کتاب، حاوی دو خاطره است. «داستان دهکده‌ی ما» در ارتباط با جنگ نیست. «خروج بی‌برنامه» (از علی‌اصغر فروتنی)، خاطره‌ی

فردی است که در اواخر شهریور ۱۳۵۹ به خدمت سربازی می‌رود. او و همدوره‌هایش پس از گذراندن سه ماه دوره‌ی آموزشی در تهران، به مناطق جنگی می‌روند. او در اولین عملیات خود اسیر می‌شود. عراقی‌ها، او و دیگر اسیران را به اردوگاه الانبار می‌برند. در بقیه‌ی قسمتهای کتاب، نویسنده خاطرات خود را از ایام اسارت شرح می‌دهد: «شرح اعتصاب غذای سال ۱۳۶۰، آتش‌بازی در انبار، قیام ۱۳۶۲، فرار نافرجام عده‌ای از اسرا، بازجویی‌ها و اعلام آتش بس و زیارت کربلا و نجف» عناوین تعدادی از مطالب کتاب هستند.

در اسارت یانکی‌ها (هفت سرگذشت)

[تهران؟]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نمایندگی ولی فقیه، مرکز فرهنگی، معاونت انتشارات، مدیریت امور کتاب، (چاپ دوم): ۱۳۷۷.

۱۲۳ ص.

عنوان روی جلد: در اسارت یانکی‌ها: مجموعه خاطره.

به مناسبت سالگرد حماسه هشت سال دفاع مقدس، ۱۳۷۷.

مندرجات: در اسارت یانکی‌ها؛ فقط امیدم به خدا بود؛ سهم شکنجه من بیش‌تر بود؛ سخت‌تر از غم اسارت؛ با گرگ‌ها؛ در دام فالانژها؛ اسیر.

این کتاب، مجموعه‌ی هفت خاطره است. سه خاطره‌ی اول، خاطرات سه نفر از مجروحان درگیری بالگردهای امریکایی با قایقهای گشتی سپاه در خلیج فارس است، که منجر به اسارت این افراد می‌شود. «سختتر از غم اسارت»، خاطره‌ی اسارت محمد طباطبایی است، که در آن، بازجویی‌ها و شکنجه‌های عراقی‌ها را شرح می‌دهد. «با گرگ‌ها» جریان اسارت راوی «آقابالا رمضانی» است، که کارش بازگرداندن اجساد مطهر شهدا به پشت جبهه بوده است. «اسیر» جریان اسیر شدن راوی (در سال ۱۳۵۹ توسط حزب دموکرات و شرح شکنجه‌های آنها) است.

[صفحه ۷۰۶]

در پنجه گرگ

نوشته عبدالحسین کرکئی؛ ویراستار فرزانه کرکئی. - [بی‌جا]: مؤسسه فرهنگی آیات، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۲۱۹، [۵]: مصور، عکس، نقشه.

عنوان روی جلد: در پنجه گرگ، بررسی وضعیت اردوگاه رمادیه ۱۳.

واژه‌نامه: ص. ۱۷ – ۲۵ و به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، بررسی وضعیت اردوگاه رمادیه عراق از نظر پلان ساختمان، حفاظت فیزیکی آن و مأموران نگهبانی از کمپ است. نویسنده‌ی این کتاب به شرح ارزشها و ضد ارزشهای زمان اسارت، وظایف اسرا، وحدت و اعتصابهای آنها، بررسی انواع شکنجه‌ها، ابزارهای مورد استفاده آنها و ساختار اجتماعی کمپ سیزده پرداخته است. در ابتدای کتاب، در بخش مفاهیم و اصطلاحات،

عباراتی مانند کمپ، اسیر، قاطع، آزاد مردان و... توضیح داده شده است. همچنین، عده‌ای از مراقبان و سربازان عراقی نگهبان اردوگاه نیز طی جملاتی معرفی شده‌اند. کتاب، «شرح کوتاهی از زندگی فرهنگی اسرا، جملاتی که استفاده می کردند و برخورد صلیبی‌ها با آنها» را نیز در بر دارد.

در تهاجم باد: خاطرات آزادگان اندیمشک

گردآورنده: مرتضی طیبی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

[۲۸۷] ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات آزادگان: ۴۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: In The Invasion of Wind: The memories of the Freed Captives of Andimeshk.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

در این مجموعه، خاطرات آزادگان اندیمشک گردآوری شده است. خاطرات، رفتار بعثی‌های عراقی را با اسیران ایرانی به خوبی نمایش می‌دهند. از جمله موضوعهای مطرح شده در کتاب می‌توان به این موارد اشاره کرد: نبودن بهداشت در اردوگاه‌ها، بدرفتاری و شکنجه، ممنوعیت انجام فرائض مذهبی و عزاداری و انجام برنامه‌های دسته‌جمعی، جاسوس گذاردن در میان اسیران اگر چه اسیران ایرانی با روش‌های مخصوص خود در خواندن قرآن، نهج‌البلاغه و کتب درسی، یکدیگر را یاری می‌داده‌اند. حاج آقا ابوترابی نیز در جلسه‌هایی در مورد اخلاق و صبر و پایداری و غیره صحبت کرده، در تمام مسائل، اسیران را راهنمایی می کرده است. یک بار، اعتصاب اسرا منجر به درگیری شده، که طی آن، تعداد زیادی مجروح و چهار اسیر نیز شهید شده‌اند. با هر اقدام تلافی جویانه از سوی ایرانی‌ها، شکنجه‌های مختلف افزایش یافته، گاهی منجر به نقص عضو اسیران می‌شده است. اسیران زخمی را با تیر خلاص یا آمپول هوا شهید می کرده‌اند. پس از پذیرش قطعنامه، اسیران را برای زیارت به کربلا و نجف اشرف برده می‌شوند و بعد از رحلت امام (ره)، آن‌ها را برای عزاداری آزاد می گذارند.

در محراب اسارت

اصغر زاغیان. - قم: حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۵.

۱۰۴ ص. - (دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم؛ ۹۵۹).

کتاب، حاوی ۴۱ خاطره از دوران اسارت رزمندگان میهن اسلامی است که توسط نویسنده‌ی کتاب تقریبا از آغاز سال ۱۳۶۷ تا پایان دوره‌ی اسارت و بازگشت به میهن اسلامی، با ترتیب زمانی خاطرات ثبت شده است. مطالب مشترکی که در بیشتر این خاطرات به چشم می‌خورد، عبارتند از: «توهین به مقدسات ایرانیان، تنبیهات سخت بدنی به خاطر چیزهای بیهوده، زندان الرشید بغداد، گرفتن روزه و انجام فرایض دینی در عین کمبود جیره‌ی غذایی،

[صفحه ۷۰۷]

عید فطر سال ۱۳۶۸، شنیدن خبر رحلت حضرت امام (ره) و غم و اندوهی که از این بابت متوجه اسیران ایرانی گردید و بازگشت به وطن و خوشحالی غیر قابل توصیف آزادگان از بازگشت به وطن.»

در مدار بسته قفس

مهدی کارگر. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

۱۰۹ ص. مصور. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۳۴).

عنوان روی جلد: خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی، مهدی کارگر، در مدار بسته‌ی قفس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Enclosed in a Cage. The Momoirs of the Iranian Freed Captive Mehdi Karegar.

این کتاب، خاطرات آزاده مهدی کارگر، از دوران اسارت، است. او که دانش‌آموز سال چهارم دبیرستان بود، پس از جلب رضایت خانواده و گذراندن دوره‌ی آموزشی، به اندیمشک رفت و در عملیات فتح المبین شرکت کرد. چندی بعد، ضمن درگیری با دشمن، مجروح و اسیر شد. او در بیمارستانهای شهر عماره و الانبار مداوا شده، به اردوگاه عنبر منتقل گردید. «رفتار و روش نگهبانان عراقی، بی‌غذایی و نبود بهداشت، کتک زدن و تنبیه‌های دیگر در اردوگاهها، روحیه دادن به اسرا با حمایت حاج آقا ابوترابی، حقوق اسرا (که به پول ایران، مبلغ چهل تومان در ماه بود) برای تأمین مایحتاج، تهیه‌ی آب گرم با انداختن دو رشته سیم برق در سطل آب، انجام فعالیت‌های ورزشی و هنری، یادگیری زبانهای مختلف، زیارت مرقد امام حسین (ع) و قمر بنی‌هاشم پس از پذیرش قطعنامه و بالاخره بازگشت کبوترهای عاشق به وطن» بخشهایی از خاطرات اوست.

دوره‌ی درهای بسته: به روایت اسیر شماره ۵۵۳۳، فاطمه ناهیدی

مریم برادران؛ ویراستار کوروش علیانی. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۶۳ ص. - (انتشارات روایت فتح؛ ۱۵ / ۱۸: دوره‌ی درهای بسته؛ ۲).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«فاطمه ناهیدی»، متولد سال ۱۳۳۲ در تهران، در پی سفر به مناطق جنوب برای کمک به مجروحان، در تاریخ ۲۰ / ۷ / ۱۳۵۹، به اسارت دشمن در آمد و در تاریخ ۱۰ / ۱۱ / ۱۳۶۲ آزاد شد. این کتاب، گزارش کوتاهی به نقل از خود او از روزهای اسارت در زندانها و اردوگاههای عراق است. از جمله مطالب ارائه شده، می‌توان به این موارد اشاره کرد: «نحوه‌ی اسارت در خرمشهر، برخورد عراقی‌ها و پناهندگان جاسوس ایرانی با او در روزهای اولیه‌ی اسارت، اسارت در بصره، عزاداری در زندان برای امام حسین (ع)، خاطراتی از شهید تندگویان، هم سلولی با زندانی‌های دیگری به نامهای حلیمه و معصومه و مریم، نحوه‌ی شنیدن اخبار اوضاع ایران و جنگ، نماز خواندن، پوشش و لباس در زندان، نظافت و استحمام، اعتصاب غذا در زندان، کتک کاری با زندانبان، اقامت در زندان الرشید، اردوگاه الاماره، اردوگاه موصل، ملاقات با صلیب سرخ، نامه نگاری با خانواده و آزادی».

ده سال تنهایی: خاطرات برادر آزاده مهندس سید محسن یحیوی

محسن یحیوی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی؛ دفتر حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، ۱۳۷۱.

۲۹۳ ص.: مصور، عکس، نمونه.

این کتاب به مناسبت سوم خرداد ماه - سالروز حماسه‌ی پر شکوه آزادی خرمشهر - به چاپ رسیده است.

چاپ سوم این کتاب در سال ۱۳۷۹ توسط دفتر نشر فرهنگ اسلامی منتشر شده است.

مهندس محسن یحیوی و مهندس بوشهری، (معاونان وزیر) در بین راه عزیمت برای بازدید از آبادان، اسیر شده، به زندان‌های سازمان امنیت در بغداد منتقل می‌شوند. مهندس یحیوی در ماه‌های اول مورد بازجویی و شکنجه قرار می‌گیرد. پس از مدتی، با زدن ضربه به دیوار، متوجه حضور مهندس بوشهری در سلول مجاور می‌شود و با او ارتباط پیدا می‌کند. در سال ۱۳۶۰، با اعتصاب غذا، خواستار هم سلولی با بوشهری و تندگویان و ملاقات با نماینده‌ی صلیب سرخ می‌شود. در نتیجه، پس از ۲۲ روز، و پس از ۲۰ ماه اسارت با مهندس بوشهری هم سلول می‌شود. پس از ۵ سال، به آن‌ها فرهنگ لغت و رادیو می‌دهند. طی این مدت ۳ بار به زیارت برده می‌شوند. در نهایت در روز ۲۴ شهریور ۱۳۶۹ به ایران باز می‌گردند. در انتهای کتاب حکم حضرت امام در مورد ایشان و تعدادی عکس به چاپ رسیده است. مهندس یحیوی در این کتاب شرایط حاکم بر زندان‌های امنیتی، رفتار عراقی‌ها با دولتمردان ایران در عراق، صبر و مقاومت اسیران ایرانی، شکنجه و سختی‌های دوران اسارت و... را به خوبی بیان کرده است.

دیوارهای بغداد (جلد ۱)

جواد محمدپور. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۱.

۶۳، [۱۷] ص.: نمونه. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات آزادگان ۱۴).

عنوان روی جلد: دیوارهای بغداد، خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی، جواد محمدپور.

عنوان به زبان انگلیسی: Baqdad’s Walls, Memoirs of released Iranian Pow.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب شامل خاطرات یک اسیر ایرانی است که در ۱۹ / ۹ / ۱۳۶۰ در قله‌ی ۹۲۰، در نزدیکی قصر شیرین، (که آن زمان در دست عراق بود) اسیر شد. او فرمانده یک گروه ده نفری بود که به علت نرسیدن قوای کمکی به اسارت عراقی‌ها در آمدند. عراقی‌ها آنها را به قصر شیرین و از آنجا به بغداد بردند. نویسنده در این کتاب بعضی از شکنجه‌های عراقی‌ها را در مورد خود و همرزمان اسیرش توضیح داده، محدودیتها و مشکلاتی که در اردوگاه داشته‌اند، بیان کرده است. او همراه با اولین گروه چهار صد نفری اردوگاه در هفتم بهمن ماه سال ۱۳۶۷ برای زیارت به کربلا و نجف برده شد، که خاطرات این سفر نیز در این کتاب نوشته شده است. وی جزو اولین گروه هزار نفری آزادگان بوده که در روز ۲۹ مرداد ماه سال ۱۳۶۹ از طریق مرز خسروی وارد ایران شده‌اند. این کتاب ضمائم و عکسهایی دارد که از جمله‌ی آنها یادداشتهایی است که وی در زمان اسارت مخفیانه نوشته بوده است.

دیوارهای بغداد (جلد ۲)

جواد محمدپور. - تهران سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۱۷۵ ص، نمونه. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۱۴).

عنوان روی جلد: دیوارهای بغداد: خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی (جلد دوم).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Baqdad’s Walls: Memories of Released Iranian POW.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل یادداشتهای آزاده «جواد محمدپور» از لحظه‌ی اسارت در تاریخ ۲۰ / ۹ / ۶۰ تا لحظه‌ی آزادی (در ۲۸ / ۵ / ۶۹)

است. تنظیم مطالب کتاب به ترتیب روزهای اسارت تنظیم شـده و شامل موارد زیر است: «لحظه‌ی اسارات، روزهای اولیه‌ی اسارت، شکنجه در استخبارات، پذیرایی در تونل وحشت و اعزام به موصل یک، اردوگاههای موصل دو و چهار، دیدار با حاج آقا ابوترابی، تغذیه و بهداشت در اردوگاهها، ادای نماز جماعت در اسارت، شکنجه و

[صفحه ۷۰۹]

کتک زدن اسرا توسط دو افسر استخبارات عراق (مشعل و عثمان)، صلیب سرخ، برگزاری مراسم عبادی، جشنها و سوگواری‌ها، ورزش در اردوگاهها، شهادت در اسارت، حمام گرفتن، برخورد با جاسوسان و نفوذی‌ها، برنامه‌های دهه‌ی فجر در اسارت، پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ و آتش بس، رحلت حضرت امام (ره)، آزادی و رسیدن به مرز خسروی». در پایان کتاب نیز تصویر نمونه‌هایی از دفترچه‌ی یادداشت این آزاده (کاغذهای نازک سیگار) آمده است.

رزمنده مهاجر: زندگینامه و خاطرات جنگ و اسارت سردار سپاه اسلام حاج قربانعلی بازرگان، قائم مقام فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نوشهر و چالوس

تدوین محمدعلی رضوی‌نیا؛ ویراستار محمد حسن شکوری. - [قم]: نسیم حیات، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۰۴ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی خاطراتی از دوران حضور «قربانعلی بازرگان» (قائم مقام فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نوشهر و چالوس) در مناطق عملیاتی و اسارت وی در اردوگاههای عراق و در پایان، آخرین روزهای عمر او است که از زبان خود شهید، همرزمان، و همسرش نقل شده است. او متولد سال ۱۳۴۴ در روستای اشکار دشت چالوس بود و در عملیات والفجر چهار در منطقه‌ی پنجوین عراق اسیر شد و در تاریخ ۳۱ / ۵ / ۱۳۶۹ آزاد شده، به میهن اسلامی بازگشت. وی در بهمن ماه ۱۳۷۳، در حادثه‌ی رانندگی به ملکوت اعلی پیوست. از جمله مطالب کتاب، می‌توان به این موارد اشاره کرد: «اسارت نیروهای عراقی در عملیات فتح المبین، شرکت در عملیات فتح المبین، عملیات رمضان، عملیات و گشت و شناسایی منطقه‌ی مریوان و بانه، عملیات والفجر چهار، چگونگی اسارت، زندان کرکوک و بغداد، اردوگاههای موصل دو و چهار، بازگشت به میهن، شب قبل از حادثه و وفات.»

رمادیه هفت، مجموعه خاطرات آزادگان

[تألیف] مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس جهاد سازندگی. - [تهران]: جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس، ارغنون، ۱۳۷۱.۷۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: تونل مرگ / آزاده جعفر فراتی؛ رمادیه هفت / آزاده حسین تریاکی؛ سفره‌ی حضرت ابوالفضل / حمید خیبری؛ نبرد تا لحظه آخر / آزاده احمد پیرزاده؛ آن روزها / آزاده مرتضی محسنی.

در این کتاب پنج خاطره درج شده که به صورت سؤال و جواب گردآوری شده‌اند. خاطره‌ی «تونل مرگ» از آزاده جعفر فراتی

(راننده‌ی لودر از لشکر پنج نصر، در منطقه سلیمانیه) است. وی نحوه‌ی اسارت، بازجویی و شکنجه در کمپ یازده اردوگاه تکریت و بدی تغذیه و بهداشت (از جمله، مسموم بودن گوشت و تزریق با یک سرنگ به سی تا چهل نفر) را بیان می‌کند. در «رمادیه هفت» آزاده حسین تریاکچی - رزمنده کم سن و سال - در راه رسیدن به منطقه‌ی عملیاتی، گم شده، اسیر عراقی‌ها می‌شود. او رفتار مردم با اسیران، وضع اسیران در اردوگاه و انعکاس خبر رحلت امام میان اسرا را بیان می‌کند. «سفره‌ی حضرت ابوالفضل» از آزاده حمید خبیری است که می‌گوید به سبب وقف رادیویی که اسرا از آن کسب خبر می‌نمودند به حضرت عباس، این رادیو هرگز لو نمی‌رفت. در «نبرد تا لحظه‌ی آخر»، آزاده احمد پیرزاده، نحوه‌ی آزادی گروهی از رزمندگان محاصره شده - که بدون آذوقه و مهمات مانده بودند - توسط یک کرد عراقی را بیان می‌کند. در «آن روزها»، آزاده مرتضی محسنی، ضرب و شتم یک سید را به خاطر تدریس نهج‌البلاغه به اسرا شرح داده است.

[صفحه ۷۱۰]

رمل‌های تشنه

جعفر ربیعی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۹۳ ص.: عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۱).

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

خاطراتی که در این کتاب بیان شده است، شرح کوتاهی را از نحوه اسارت و زندگی ۲۹ ماهه جعفر ربیعی در اردوگاههای رژیم بعثی عراق ارائه می‌دهد. این آزاده، عملیاتی را که طی آن مجروح شد، تشنگی شدید، و همچنین نحوه به اسارت در آمدن خود را پس از چند شبانه‌روز تحمل درد در اثر زخم‌های عمیق وارد شده بر بدنش، توضیح داده، تلاشی را که سربازان عراقی برای کسب اطلاعات از او داشتند، بیان کرده است. وی از بیمارستان العماره و محبت پیرزنی که به عنوان مستخدم در آنجا کار می‌کرد، نیز سخن گفته و وضعیت اردوگاه‌های اسرا را در رژیم بعثی عراق و صبر و اسقامت آن‌ها را در مقابل سختی‌ها شرح داده است.

رنج شیرین: خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی

احمد یوسف‌زاده. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۹۶.۱۳۷۷ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Sweet Suffering

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

به مناسبت کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان تقدیم به سردار سرتیپ قاسم سلیمانی

احمد یوسف‌زاده متولد سال ۱۳۴۴ در روستای کهنوج است. او به مدت هشت سال و سه ماه در اسارت نیروهای دشمن بود. وی در عملیات بیت المقدس (آزادسازی خرمشهر) به اسارت عراقی‌ها در آمد. کتاب حاضر شامل سی خاطره است که او درباره‌ی جبهه و دوران اسارت نقل کرده است. موارد زیر از جمله خاطرات اوست: «شرح نحوه‌ی اسارت و نوشتن کلمات (حزب الله خانوک) توسط وی بر روی تانکهای غنیمتی (که بعدها دشمن آنها را به نام غنایم جنگی از ایرانیان معرفی می‌کرد)؛ قصد اعدام اسیر ایرانی توسط افسر عراقی و منصرف شدن از این کار در نتیجه‌ی شجاعت فرد اسیر؛ خاطره‌ی سرباز عراقی بنام عبدالنبی که دوستدار امام (ره) بود؛

شجاعت اسیری به نام امیر شاه‌پسندی، پانزده ساله از کرمان (که او را با اتو شکنجه دادند)؛ قهرمان بوکس آسیا به نام بهزاد که در عملیات فتح المبین اسیر شده بود، و...».

رنگ زخم

به کوشش: محمد ابراهیم صحافیان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

۸۵ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان، ۳۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Colour of the Wound

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

دشمن بعثی در طول مدت جنگ، از هیچ ظلم و جنایتی در مورد نیروهای اسلام کوتاهی نکرد. در این میان، آزادگان بیشتر از دیگران آماج تیرهای زهرآلود دشمن و عداوت جنایتکاران جنگی بوده‌اند. کتاب «رنگ زخم» خاطرات اسرای ایرانی است که در طول سالهای اسارت شاهد هزاران جرم و جنایت بوده‌اند و خود نیز طعم تلخ شکنجه‌های بعثی‌ها را چشیده‌اند. خاطرات گردآوری شده در این مجموعه، شکنجه‌های فردی و دسته جمعی، تجاوز به حقوق اسرا و نقض مکرر قوانین بین‌المللی را بیان می‌کند. کتاب، مقاومت و صبر آزادگان و عشق آنان را به اهداف، اعتقادات و امام امت نشان می‌دهد.

[صفحه ۷۱۱]

روایت زخم

جمع‌آوری: دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس - لشکر ۳۱ عاشورا؛ تدوین و نگارش: محسن علامه؛ بازنویس نثر: حسن بنی عامری، ناظر: محمد قاسم فروغی جهرمی. - تهران: سپاه پاسداران، معاونت تبلیغات و انتشارات نیروی زمینی مدیریت انتشارات، ۱۳۷۲.

۱۱۱ ص.: (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ مجموعه خاطره (۹) ().

این کتاب به مناسبت سالگرد و ورود اولین گروه آزادگان سلحشور به میهن اسلامی (۲۷ مرداد ماه ۱۳۶۹) منتشر شده است.

مندرجات: روزهای پیش از عملیات، روزهای اول عملیات، روزهای اسارت، روزهای اول بازجویی، روزهای اردوگاه عنبر، انتقال به اردوگاهی دیگر، اردوگاه موصل چهار، اواخر جنگ و بعد از آتش بس، زیارت کربلا و سرانجام آزادی.

کتاب «روایت زخم»، خاطرات آزادگان سرافراز، از روزهای سخت اسارت است. در این کتاب، خاطرات آزادگان از روزهای پیش از عملیات، روزهای اول عملیات و روزهای اسارت، بازجویی و... پرداخته است. با وجود این که راویان خاطرات، افراد متفاوتی هستند، در تدوین و بازنویسی این خاطرات، سیر زمانی حوادث دوران اسارت حفظ شده است. این عزیزان، خاطرات خود را از دوران اسارت - نوروز سال ۶۱ در بازداشتگاههای عراق، درگیری با نیروهای عراقی، اردوگاه موصل چهار و اردوگاه عنبر - بیان کرده‌اند و شقاوت، دشمنی و رفتار ظالمانه‌ی مزدوران عراقی را همراه با استقامت و مبارزه‌ی اسرای ایرانی به تصویر کشیده‌اند. «خاطرات اسرا از شنیدن خبر پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ و خبر ارتحال حضرت امام (ره) بدترین خاطرات اسارت و خاطرات «زیارت و کربلا، زیارت اماکن متبرکه و آزادی و شادمانی از بازگشت به میهن اسلامی» بهترین خاطرات معرفی شده‌اند.

روایت هجران: امام خمینی و آزادگان (خاطرات و نامه‌های دوران اسارت آزادگان)

تهران: موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، ۱۳۷۵. ش، ۴۸۴ ص.

کتابنامه: ص. ۴۸۵– ۴۸۷، همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی تعدادی خاطره از آزادگانی است که به یاد امام و انقلاب اسلامی سالهای سخت اسارت را در زندانهای مخوف رژیم بعث عراق تحمل نموده‌اند. همچنین نشان دهنده‌ی حیرت و تعجب آنان از پذیرش قطعنامه ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل از طرف ایران و اندوه فراوان آنها از رحلت امام است. چگونگی برپایی مراسم سوگواری حضرت امام (ره) در اسارت، در این خاطرات بیان شده است. در بین یادداشتهای این بزرگواران، خاطراتی از حجج اسلام ابوترابی و میرسید و آقایان حاجی بیگی، تیموریان و یحیوی و نامه‌های پر رمز و راز دوران اسارت آزادگان به امام و پاسخ برخی از نامه‌ها وجود دارد. خاطرات اسرای عراقی از جبهه‌های نبرد حق علیه باطل بر جذابیت کتاب افزوده است.

رو در روی شیطان: خاطرات عبدالکریم مظفری

تدوین قاسم یاحسینی؛ تهیه کننده دفتر تاریخ و ادبیات مقاومت حوزه هنری استان بوشهر. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۲۲۱ ص.: مصور، عکس (رنگی). – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات؛ ۱۶۹).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Vis_a_Vis the Satan: The Memoirs [i.e. memories] of Abdolkarim Mozaffari

[صفحه ۷۱۲]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در ۲۵ فصل تنظیم شده است. «عبدالکریم مظفری» در سال ۱۳۴۴ در بوشهر متولد شد. برخی از خاطرات او عبارتند از: «بمباران فرودگاه بوشهر، اعزام به مرکز آموزش نظامی کازرون و سپس به تنگه‌ی چزابه، درگیری با دشمن، مجروح شدن در اهواز، اعزام به نیروگاه اتمی بوشهر، مأموریت شناسایی در نهر قاسمیه‌ی منطقه‌ی گسبه، شناسایی در آبهای مرزی بوشهر، عملیات بدر و بمباران شیمیایی، بمباران و ریختن تیرآهن و بشکه‌های سنگین از هواپیماهای دشمن، مأموریت با قایق بعثت و ناوچه‌ی طارق، درگیری با بالگردهای آمریکایی و انهدام آنها با موشک استینگر، غرق ناوچه‌ی طارق، شهادت همرزمان، اسارت و شکنجه شدن به دست نیروهای آمریکایی و آزادی به کمک صلیب سرخ». در پایان کتاب، عکسهایی از خانواده، خدمت در جبهه و مأموریتهای دریایی موجود است.

روزنه‌ای به آسمان

به کوشش مریم شانکی. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۵۶ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۲۷).

عنوان روی جلد: خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی، معصومه آبادی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Opening Into the Sky

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، خاطرات «معصومه آبادی»، یکی از زنان آزاده‌ی ایرانی، است. وی از خواهران امدادگر سپاه بود که در زمان درگیریهای آبادان و خرمشهر به همراه «خانم بهرامی» در چنگ عراقی‌ها اسیر شد. او می گوید: عراقی‌ها از زنان ایرانی وحشت داشتند و می‌پنداشتند که آنها از سران ارتش ایران هستند. عراقی‌ها این خواهران را به سختی شکنجه می کردند. در زندان تنومه بارها سلولهایشان را عوض می کردند. در بعضی از سلولها روزنه‌ای کوچک وجود داشت و در بعضی دیگر، هیچ منفذی مشاهده نمی‌شد. در زندان بغداد بدرفتاری به نهایت می‌رسد. سرانجام، اعتصاب غذا و یاری خداوند باعث موفقیت آنها در ارسال نامه به خانواده‌هایشان و بالاخره آزادی و بازگشت به ایران می‌شود. در تمام این مراحل، ایمان خالصانه، صبر، استقامت و ایثار از میان خاطرات به چشم می‌خورد.

روزهای بلند انتظار: خاطرات روحانی آزاده، قربانعلی عظیمی

قربانعلی عظیمی؛ [به کوشش حسین سیدی]. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۸۴ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۳۹)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Long Days of Waiting: The memoirs of the freed clergyman Ghorbanali Azimi

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، خاطرات دوران اسارت یکی از روحانیان آزاده است. این روحانی در ۲۳ / ۳ / ۶۱ هنگام عزیمت به مریوان به دست منافقین اسیر شده، به عراق برده شد. منافقین، در کرکوک او را به عراقی‌ها فروختند. عراقی‌ها پس از چند روز بازجویی او را به بغداد و به اردوگاه رمادیه بردند. از آن پس تا پایان مدت اسارت در تیر ماه سال ۱۳۶۸ او به چند آسایشگاه دیگر از جمله تکریت انتقال یافت. خاطرات این روحانی آزاده بیانگر وضع اردوگاهها، شکنجه‌ها، رفتار بعثیون با اسرای ایرانی، روحیه‌ی اسیران ایرانی و سرانجام، شرح احوال اسیران هنگام شنیدن خبر پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸، زیارت کربلا و بازگشت به ایران است.

[صفحه ۷۱۳]

رهایی در فکه

رضا میرزازاده حسینی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۴.

۷۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۴۴).

عنوان روی جلد: رهایی در فکه: خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Release in Fakkeh: The Memoirs of the Iranian Freed Captive.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، خاطرات برادر آزاده «سیدرضا میرزازاده حسینی» است. وی در دوازدهم اردیبهشت ماه ۱۳۶۵، در عملیات آزادسازی فکه، به سبب تیر خوردن به دست و پایش، نمی‌تواند همراه همرزمان خود عقب‌نشینی کند. در نتیجه، اسیر دشمن می‌شود. پس از آن به شهر العماره و سپس به اردوگاه «رمادیه ده» فرستاده می‌شود. با وجود زخمی بودن و وضع اسفناکی که داشته به شدت شکنجه می‌شود. در آنجا اسیران با مشکلات بیماری و عدم بهداشت دست به گریبان بوده‌اند که پس از آمدن مأموران صلیب سرخ اوضاع کمی بهتر می‌شود. در آبانماه ۶۷، او همراه اولین گروه چهارصد نفری اسرا، برای زیارت به کربلا می‌رود، و در پنجم شهریور ماه سال ۶۹ همراه با گروهی از اسرای ایرانی در مرز خسروی با اسرای عراقی مبادله و آزاد می‌شود. مطالب کتاب بیانگر ایستادگی، پایمردی، ایثار، از خود گذشتگی، ایمان و اعتقاد و وحدت برادران اسیر ایرانی است.

زخم شقایق، مجموعه خاطرات

بازنویس: محمدرضا یوسفی کوپایی. - [اصفهان؟]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، لشکر زرهی ۸ نجف اشرف، ۱۳۷۵.

۱۱۱ ص.: (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان مجموعه آثار ۲۲؛ نجف در کربلا ۸: خاطرات).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

کتاب «زخم شقایق» مجموعه‌ای از خاطرات رزمندگان اسلام در طول عملیاتهای «رمضان محرم و والفجر مقدماتی» است. این خاطرات بیشتر به شهدا می‌پردازند. رزمندگان از شهدا سخن گفته‌اند و رشادتها، شجاعتها، تلاشها، ایثار، شهادت‌طلبی، نمازهای شبانه، خلوص نیت و تقوای آنان را به تصویر کشیده‌اند. این خاطرات، نشان دهنده‌ی شرایط عملیات، نحوه‌ی عمل رزمندگان، روحیه‌ی بالای آنان، امدادهای غیبی در جبهه‌های جنگ، تلاش بسیار رزمندگان، سختیها و مشکلات بی‌شمار جبهه‌های نبرد و روحیه‌ی والای رزمندگان و همچنین شخصیت فرماندهان و ابتکار، سرعت عمل، قدرت و هوش فرماندهی آنان است.

زخم یاد اسارت

احمد بخشی‌پور. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۴۴ ص.: ۴ قطعه عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Wound - Memory of The Captivity

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب، خاطرات آزاده «احمد بخشی‌پور» است که در تاریخ ۸ / ۹ / ۵۹ به اتفاق آقای تندگویان - وزیر نفت وقت - به جبهه‌های جنوب مسافرت کرده بود. او نحوه‌ی اسارت خود و همراهانش را در مسیر اهواز - آبادان شرح می‌دهد و سپس از شکنجه‌های برخی جاسوسان سخن می‌گوید که خود را فروخته و به خدمت عراقی‌ها در آمده بوده‌اند. او از وضع اسرا می‌گوید و برنامه‌های ویژه‌ای که آنها برای استفاده‌ی بهینه از وقت خود تدارک دیده بودند تا معلومات خود را بالا ببرند. در این خاطرات، مقاومت اسرا در برابر شکنجه‌ها و روحیه دادن اسرا به یکدیگر و زیارت

کربلا نیز شرح داده شده است. احمد بخشی‌پور در پایان کتاب، نحوه‌ی آزادی و بازگشت خود به ایران اسلامی را شرح داده است.

زندگی در اسارت

نوشته احد حمیدی. - تبریز: ستاد رسیدگی به امور آزادگان استان آذربایجان شرقی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۳۲ ص.: مصور، عکس، نمونه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

«احد حمیدی» متولد تبریز در سال ۱۳۴۵، در منطقه‌ی عملیاتی خیبر اسیر نیروهای عراقی شد و این کتاب، خاطرات او از زمان اسارت تا آزادی است. موارد زیر، از جمله موضوعهای خاطرات او است: «اعزام به جبهه، نحوه‌ی اسارت، در زندان بصره و بغداد، اردوگاه موصل یک، قوانین و مقررات حاکم بر اردوگاه در هنگام غذا دادن، شکنجه و کتک کاری، تنبیه‌های وحشیانه و انتقام ناجوانمردانه، اردوگاه رمادیه‌ی دو، خاطراتی از بازدید صلیب سرخ، اعتصاب غذای اسیران و استفاده از جاسوسان در شکستن اعتصاب، درس خواندن در اردوگاه، شنیدن خبر آتش بس و خبر رحلت جانگداز امام (ره)، مسابقات ورزشی در اردوگاه و آزادی و بازگشت به میهن». نمونه‌ی نامه‌ای از اسارت و تصاویری از دوران جبهه، اسارت و بازگشت به میهن نیز ارائه شده است.

زندگی در مه: خاطرات اسیر آزاد شده‌ی ایرانی، یعقوب مرادی

یعقوب مرادی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، ۱۳۷۶.

۱۵۰، [۸] ص.: تصویر. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۵۸).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان دیگر: زندگی در مه، خاطرات اسارت یعقوب مرادی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Life Mist: Memoirs of the Iranian Freed Captive

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

یعقوب مرادی از پیشمرگان مسلمان در ۱۹ / ۱۰ / ۱۳۵۹ همراه ۲۰ نفر پیشمرگ دیگر و ۱۲۰ نفر ارتشی برای انجام عملیاتی در جاده آبادان - ماه شهر عازم آن جا می‌شود و در جنگی دلاورانه ولی نابرابر، اسیر می‌شود و تا هنگام آزادی (در سال ۱۳۶۹) در اردوگاه‌های مختلف به سر می‌برد. این کتاب یادداشت‌ها و خاطرات او از دوران اسارت است. در این خاطرات او نحوه‌ی اسارت خود را بازگو کرده، از رفتار و شکنجه‌های بعثی‌ها می‌گوید. از اردوگاه‌های بصره و موصل یک تا موصل شش، رمادی و صلاح الدین، تعریف کرده، وضعیت اسرا را تشریح می‌کند. برخورد صلیب سرخ با اسرا، شنیدن خبر ارتحال حضرت امام «ره» و عزاداری برای آن بزرگوار و بالاخره جریان بازگشت به ایران و آزادی و دیدار با خانواده، بخشهایی از این خاطرات تکان دهنده هستند. در پایان کتاب نیز عکس‌هایی که برادر یعقوب مرادی در مراحل مختلف گرفته است، زینت بخش کتاب شده است.

زندگی ممنوع

تألیف: ستار کریمی، اسماعیل چاوشی؛ [به کوشش]: اسماعیل یکتایی لنگرودی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۰۴ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان؛ ۲۰).

[صفحه ۷۱۵]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: No Living: Memoirs of the Freed Iranian Captives: Esmaiel Chavoshi-Satar Karimi

عنوان روی جلد: زندگی ممنوع! خاطرات اسیران آزاد شده ایرانی: اسماعیل چاوشی – ستار کریمی.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: شکنجه گاه تکریت / ستار کریمی؛ زندگی ممنوع / اسماعیل چاوشی.

دو تن از آزادگان خاطرات خود از دوران اسارت را در این کتاب نقل کرده‌اند. ستار کریمی در سال ۱۳۶۷ اسیر شد و به شهر مندلی، سپس به پادگان بعقوبه و پس از آن، به اردوگاه تکریت برده شد. او در خاطرات خود از بدی وضعیت بهداشت، غذا و آب، بیماری‌ها و شهادت اسیران، رفتار نامناسب، شکنجه و بدرفتاری بعثی‌ها، روحیه‌ی مقاوم اسیران و برپا داشتن مراسم مذهبی، (مانند احیاء ماه رمضان، عاشورا و...) صحبت می‌کند. در خاطره‌ی دوم، اسماعیل چاوشی جریان اسارت خود به دست نیروهای کومله‌ی کردستان، تحویل داده شدن به نیروهای عراقی و برده شدن به زندان الرشید بغداد را بیان می‌کند. او نیز از وضعیت بد آب، غذا و نظافت، بی‌توجهی به بهداشت و وجود امراض مختلف در زندانها، شکنجه‌ها و به شهادت رسیدن اسرا و برپایی مراسم عزاداری و... می‌گوید. با پایان یافتن جنگ و انجام تبادل اسرا، این آزادگان عزیز به میهن خویش بازگشتند.

سالهای اسارت یا خوشه‌های خاطره، گذری بر صخره‌های سخت و تکیده‌ی اسارت تا اقامت بر دشت سبز خاطره‌های امت

قاسم جعفری. – قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، (چاپ دوم با تجدید نظر): ۱۳۷۲.

۲۳۲ ص.: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

قاسم جعفری، روحانی آزاده، در این کتاب وضعیت گروهی از اسیران ایرانی در یکی از اردوگاههای موصل را با بیطرفی بیان می‌کند. این خاطرات نشان دهنده‌ی روح قهرمانانه‌ی آزادگان عزیز است. نویسنده در این کتاب خاطرات خود را از آغاز اسارت تا زمان آزادی بیان می‌کند و با بیان سختیها و شکنجه‌هایی که دشمنان بعثی بر رزمندگان اسلام وارد می‌آوردند، روح استقامت و پایمردی و شجاعت و شهامت آزادگان را به تصویر می‌کشد. فصل دوم، (که در چاپ دوم کتاب به آن اضافه شده است) به مطالعه‌ی قوانین بین‌المللی درباره‌ی اسرا می‌پردازد و در هر مورد، ضمن آوردن نمونه‌هایی از نقض قوانین توسط عمال رژیم بعث عراق، به اثبات این موضوع می‌پردازد که سربازان عراقی برای آزار و اذیت و شکنجه‌ی آزادگان عزیز دست به هر کاری می‌زدند.

سالهای تنهایی: خاطرات ده سال اسارت و خلبان آزاده «هوشنگ شیروین»

هوشنگ شیروین؛ به کوشش: رضا بنده‌خدا. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۸۶ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۵۸).

عنوان روی جلد: سالهای تنهایی، خاطرات خلبان آزاده، هوشنگ شروین.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

هواپیمای خلبان آزاده «هوشنگ شیروین» - که در سال اول جنگ، ۱۳۵۸، برای بمباران پایگاه «کوت» در عراق اعزام شده بود - مورد اصابت دشمن قرار گرفت. او در مرز قصر شیرین به اسارت عراق در آمد. در این کتاب، آقای شیروین، پس از ذکر زندگینامه‌ی مختصر خود، به بیان خاطرات خود از دوران اسارت پرداخته است. «ایمان قوی،

[صفحه ۷۱۶]

ایستادگی و مقاومت در برابر بازجویی‌ها، مشکلات کمبود امکانات بهداشتی و غذای کافی و وسایل ارتباطی چون رادیو و روزنامه و نداشتن امکان هواخوری، ارتباط با سلولهای مجاور به وسیله علائم ضربه‌ای (مورس)، سعی برای فرار، تغییر و بهبود اوضاع با پذیرش رسمی قرارداد ۱۹۷۷ الجزایر از سوی عراق و به اجرا در آمدن مفاد قطعنامه‌ی ۵۹۸، افزایش مدت هواخوری و در اختیار گذاشتن رادیو» از جمله خاطراتی هستند که این آزاده بیان می‌کند.

سرانجام با مبادله، اسرا بعد از قرنطینه به آغوش خانواده برگشتند.

سال‌های سخت اسارت

با خاطراتی از ابوالقاسم علی حسینی، بیژن ابراهیمی، داریوش نظرزاده. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۷۹ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۳۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Hard Years in Captivity

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: چهار موصول استقامت / ابوالقاسم علی حسینی؛ اسیر کردستان، سال‌های سخت اسارت / بیژن ابراهیمی؛ به خاطر ورزش / داریوش نظرزاده.

«چهار موصل استقامت» خاطرات آزاده‌ای است که در اوایل جنگ اسیر شد. او از «جاسوسان ایرانی، روحانیت در اردوگاههای اسیران، آتش سوزی در انبار تدارکات دشمن، غنیمت گرفتن رادیو و شکنجه‌های مختلف بعثی‌ها» یاد می‌کند.

«اسیر کردستان» خاطرات یک کارگر ساده‌ی مخابرات است که مأمور تعمیر دکلی در جاده‌ی کامیاران - سنندج شده، اسیر کومله‌ها می‌شود. او از شکنجه‌های روحی و جسمی، سختیهای اسارت، بمباران زندان دوله تو و بالاخره آزادی در اثر پیشروی نیروهای اسلام صحبت می‌کند.

«سالهای سخت اسارت» خاطرات سربازی است که در اسارت، به فرار دو رزمنده‌ی دیگر کمک کرد و بیش از صد روز در سازمان اطلاعات عراق تحت شکنجه قرار گرفت. «به خاطر ورزش» خاطرات تکاوری است که در منطقه بیات اسیر شد. وی به سبب اقدام به تمرین کونگ‌فو در اردوگاه، مورد آزار و شکنجه‌ی فراوان قرار گرفت.

ستون پنجمی‌ها: خاطرات آزادگان جانباز

به کوشش امیر معصومی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۳.

۶۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۴۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Fifth Column: The Remineicences of the Freed Captives

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: بعد از هاشم؛ ستون پنجمی‌ها؛ تشنه اشک؛ اردوگاه الانبار.

این کتاب، شامل ۴ خاطره از آزادگان جانباز است. در «بعد از هاشم»، سید داوود حسینی اسیر نیروهای کومله شده بود، از شکنجه و رفتار کومله‌ها با اسیران، مقاومت آنها و بالاخره آزاد شدن خود به سبب عقب‌نشینی کومله‌ها سخن گفته است. در «ستون پنجمی‌ها» قنبر گرگه‌وندی (جانباز)، از اسارت خود به دست عراقی‌ها، وضع مداوای بیماران و بهداشت اسفناک بیمارستان و اردوگاهها، فعالیت ستون پنجم در اردوگاهها، شکنجه‌ی اسیران ایرانی و بدرفتاری با آنها، مقاومت اسیران ایرانی و در نهایت بازگشت به ایران سخن گفته است. «تشنه‌ی اشک» خاطره‌ی سید محسن هندی از دوران اسارت در عراق است؛ او نیز وضع غذا و بهداشت در اردوگاه، عزاداری اسیران و مقاومت آنها

[صفحه ۷۱۷]

در برابر شکنجه‌ها را بیان کرده است. «اردوگاه الانبار» خاطره‌ی ستوان صفر یونسی از دوران اسارت در زندان ابوغریب و اردوگاه الانبار، رفتار عراقی‌ها با اسیران، بی‌توجهی صلیب سرخ نسبت به وضع اسیران و مقاومت و وحدت اسیران ایرانی است.

سفیران در بند (تفسیر غزل‌های زخمی در امتحان بزرگ اسارت)

نویسنده ابوالقاسم عیسی‌مراد؛ ویراستار عبدالمجید رحمانیان. - تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۱۲ ص.: مصور، عکس.

شمارگان ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل خاطرات «ابوالقاسم عیسی مراد» - از لحظه‌ی اسارت در قرارگاه اربیل تا آزادی و بازگشت به وطن - است. در روز ۱۰ / ۶ / ۱۳۶۵، او در عملیات کربلای دو در منطقه‌ی قله‌ی واروث به اسارت نیروهای دشمن در آمد. از جمله مطالب مندرج در کتاب، موارد زیر است: «انتقال به استخبارات بغداد، بازجویی‌های اولیه، انتقال به اردوگاه نه رمادیه، شهادت اسیران در اردوگاه نه، ممنوع بودن ملاقات اسرای کربلای دو با سایر اسیران، بازدید صلیب سرخ، عید نوروز در اردوگاه، جاسوسها در بین اسیران، شکنجه، بستری شدن در بیمارستان تموز العسکری رمادیه و الرشید بغداد، فعالیت‌های فرهنگی و تدوین نشریه در اردوگاه، حضور هیأت سازمان ملل، موشکباران شهرهای ایران، آتش بس، زیارت نجف و کربلا، فعالیت‌های تبلیغاتی عراق در اردوگاه، ارتحال امام خمینی (ره)، حادثه‌ی زلزله‌ی گیلان، پایان جنگ و بازگشت به وطن». عکسهایی با زیرنویس در کتاب ارائه شده است.

سقف سنگی: خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی، رامین مهربان

رامین مهربان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۴.

۷۴ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۵۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Ceiling Stony

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: هوای وصل؛ فصل دوم: چنگال ظلم؛ فصل سوم: زنجیر فراق؛ فصل چهارم: دامان مهر.

این کتاب، خاطرات آزاده «رامین مهربان» است. او که به عنوان سرباز وظیفه در دی ماه ۱۳۶۵ به جبهه اعزام شد، شبی در جریان حمله‌ی مزدوران عراقی، همراه با عده‌ای از رزمندگان، اسیر می‌شود. پس از طی مراحلی، آنها را به اردوگاهی در تکریت می‌برند. وضع غذا، آب و بهداشت آنجا بسیار بد است. ارشد آسایشگاه نیز ایرانی خود فروخته‌ای است که اسیران رزمنده را اذیت می‌کند. روزی از اسیران می‌خواهند هنرهای دستی خود را نشان دهند و در پی آن، از رامین مهربان - به عنوان نقاش - می‌خواهند چهره‌ای از صدام را نقاشی کند. در حین کار، به علت خستگی، کلمه‌ی لنتی را ادا می‌کند. یکی از اسرای خود فروخته، این موضوع گزارش می‌دهد که بهانه‌ی خوبی برای شکنجه کردن او می‌شود. بعد از آزادی اسرای ایرانی، او و بسیاری اسیران دیگر را آزاد نمی‌کنند، چون، مجرم بوده‌اند! تا اینکه در پی دستور مجلس عراق، تعداد ۲۳۹ نفر از اسرای «مجرم» ایرانی (که رامین هم بین آنها بوده‌است) آزاد شده، به وطن باز می‌گردند.

[صفحه ۷۱۸]

سلام وطنم: ده مصاحبه با اسرای آزاد شده ایرانی

یاسر هشترودی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

[۱۱۲] ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Hello, My Country, Ten Released Iranian P.O.W.S

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب «سلام وطنم»، مجموعه‌ی ده مصاحبه‌ی «یاسر هشترودی» با آزادگان بازگشته به میهن اسلامی است. این مجموعه، داستان اسارت و استقامت این عزیزان را از زبان خود آنها بیان می‌کند. این آزادگان ضمن بیان نحوه‌ی اسارت خود، وضعیت روزهای اسارت را به تصویر کشیده‌اند. از سختی، مرارت، ناراحتی، آزار و شکنجه‌هایی گفته‌اند که از دست بعثی‌ها و منافقین کشیده‌اند. آزار و فراوان آنان و بی‌کفایتی نیروهی صلیب سرخ مطرح شده است. آنها از بازداشتگاههای بغداد، رمادی و موصل، شرایط بد بهداشتی، کمبود آب و غذا و لوازم اولیه‌ی زندگی، وضعیت اسفبار و بیماری‌های مختلف شایع در اردوگاهها و همچنین تلاش برای انجام تکالیف مذهبی و دینی، آموختن قرآن و نهج‌البلاغه، صبر و استقامت و ادامه‌ی مبارزه با دشمن - حتی در بدترین شرایط - گفته‌اند. در پایان نیز از زیارت کربلا، نحوه‌ی آزادی و احساس آزادگان در لحظه‌ی ورود به میهن اسلامی صحبت شده است.

سه هزار روز اسارت: خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی، محمدرضا حسنی سعدی

محمدرضا حسنی سعدی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۸۳ ص.: مصور، عکس. - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان: خاطرات؛ ۳۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: ۳۰۰۰ Days in Captivity

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«محمدرضا حسنی سعدی» (متولد سال ۱۳۳۸ در روستای سعدی کرمان) در تاریخ ۱۰ / ۲ / ۶۱، طی عملیات بیت المقدس با جراحتی در ناحیه‌ی سینه، اسیر بعثی‌ها شد. این کتاب، شرح خاطرات ۳۰۳۵ روز اسارت وی در اردوگاه موصل چهار عراق است. از جمله مطالب خاطرات، موارد زیر است: «عملیات بیت المقدس، نحوه‌ی اسارت، بازجویی در بصره و بغداد، انتقال به اردوگاه نظامی رمادیه، اردوگاه موصل چهار، حفاظت اردوگاه، قسمتهای اردوگاه، جامعه و قوانین اردوگاه، رهبری اسیران در اردوگاه، عبادات، شایعات، فعالیت‌های فرهنگی اسیران، صلیب سرخ، نامه‌ها، عکسها، مراسم و مسابقات ورزشی، آثار هنری و صنایع دستی، شهادت، بیماری‌ها، پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸، خاطراتی از شنیدن خبر رحلت امام (ره)، زیارت امام حسین (ع)، آزادی در تاریخ سی‌ام مرداد ۱۳۶۹». عکسها - که در بین آنها نمونه‌هایی از هنرهای دوران اسارت، تسبیح، جزوات، و جلد قرآن موجود است - با زیرنویس هستند.

شلمچه تا تکریت: خاطرات روزهای اسارت

رضا امیر سرداری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۲۰۷ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۵۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:... Shalamche to Takrit: Memoirs of Captivity Days

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«رضا امیر سرداری»، دانشجوی سال سوم اقتصاد، در خرداد ۱۳۷۶، در شلمچه به اسارت در آمد و در شهریور

[صفحه ۷۱۹]

۱۳۶۹) پس از حدود دو سال و نیم که مفقودالاثر بود) به وطن اسلامی بازگشت. این کتاب، خاطرات رضا امیر سرداری از روزهای سخت اسارت است. او با نگاهی دقیق و موشکافانه، سیر زندگی معمولی در اردوگاه و تغییرات به وجود آمده در وضعیت اسرا را در این دوران براساس تاریخ وقوع حوادث، بیان کرده است. شرح «نحوه‌ی اسارت در شلمچه، انتقال به زندان بغداد، بازجویی، انتقال به اردوگاه شماره دوازده تکریت، شکنجه‌های سخت، کمبود آب در اردوگاه، وضع بهداشت و درمان، و رفتار عراقی‌ها با اسیران ایرانی، عکس‌العمل اسراء نسبت به پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از طرف ایران، عملیات مرصاد و آتش بس» بخشی از خاطرات او را در بر می‌گیرند. وقایع پس از آتش بس تا هنگام بازگشت به وطن، بخش عمده‌ی خاطرات آزاده رضا امیر سرداری را در این کتاب تشکیل می‌دهد.

شورش در اردوگاه مرگ: خاطرات برادر جانباز و آزاده حسین معظمی‌نژاد

مهدی فراهانی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول) ۱۳۷۵.

۹۲ ص.، [۳] ص.: تصویر. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۵۳).

پشت جلد به انگلیسی: Rebellion in Death Camp

این کتاب خاطرات جانباز آزاده، «حسین معظمی‌نژاد» است که توسط «مهدی فراهانی» نوشته شده است. حسین معظمی‌نژاد، دانش‌آموز چهارده ساله که در پایه‌ی سوم راهنمایی تحصیل می‌کرده است، در سال ۱۳۶۲، پس از سه ماه آموزش نظامی در شهرستان شوشتر، راهی جبهه می‌شود. در آنجا به دلیل صغر سن، به عنوان امدادگر دسته‌ی انصار، مشغول انجام وظیفه می‌شود. پس از شهادت یک امدادگر، به نام خسرو جمشیدیان، از وسایل او استفاده کرده، به خط مقدم می‌رود. اصابت ترکش خمپاره‌ای به کمر، او را زمینگیر می‌کند و اسیر می‌شود. او فرار یکی از اسرا و شورش اسرای ایرانی را شرح می‌دهد. پس از سپری کردن سه سال سخت و طاقت‌فرسا و مشاهده رفتارهای غیر انسانی بعثی‌ها با اسیران و مجروحان جنگی ایرانی، با دومین گروه آزادگان ایرانی به میهن اسلامی بر می‌گردد. در پایان کتاب، تعدادی از نامه‌های او از اردوگاه به خانواده‌اش چاپ شده است.

صبر و ظفر (جلد ۱)

تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، معاونت تبلیغات و روابط عمومی، (چاپ اول): ۲۲۷.۱۳۷۰ ص.: مصور.

مندرجات: همزاد؛ اسوه رادمردی و استقامت؛ تجلی‌گاه واژه‌ی استقامت؛ روحانی اجباری؛ قهرمان آبادی ایمان؛ تیز چنگ آزادمنش؛ دانشگاه؛ فریاد حق؛ آوای شکنجه‌ها؛ صورتگر صبر.

کتاب حاوی ده خاطره از خاطرات آزادگان میهن اسلامی است. آزادگان سرافراز در این خاطرات درباره‌ی موارد متعددی صحبت کرده‌اند؛ از جمله: «نحوه‌ی اسارت، انتقال به عراق، رفتار با آنها در زندانهای موقت، انتقال به اردوگاه اسرا، اردوگاه تکریت، زندان الرشید، شکنجه‌ها در ابتدای ورود به اردوگاه، رفتار نامناسب بعثی‌ها با اسرا، عدم رعایت بهداشت، کمبود آب و غذا، خبر مذاکرات صلح ایران و عراق، زیارت عتبات عالیات، درگیری در اردوگاه، مجازات به خاطر درگیری، مقاومتهای دلیرانه اسرا در عراق و سنگدلی‌های مزدوران بعثی در اردوگاهها، شهادت مظلومانه‌ی تعدادی از اسرا در اردوگاه، پذیرش قطعنامه و بازگشت به وطن و به آغوش ملت مسلمان ایران».

عطر گل محمدی

خاطرات اسماعیل یکتایی لنگرودی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۳.

۵۶ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۴۳)

[صفحه ۷۲۰]

عنوان روی جلد: عطر گل محمدی، خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Damask Rose Scent: Memoirs of Iranian Freed Captive

کتاب «عطر گل محمدی» ۳۶ خاطره از دوران اسارت آزاده اسماعیل یکتایی است. او از ابتکارات و اختراعات اسرا، امکانات بسیار کم و چگونگی تشکیل کلاسهای آموزشی در فضای کوچک زندان و نیز جمع‌آوری و انتقال احادیث سخن گفته است. در بین این خاطرات، «عطر گل محمدی» گویای یکی زندگی پر امید به آینده می‌باشد. این خاطره مربوط به شهادت یکی از اسرای مجروح است که پس از شهادتش، بوی عطر گل محمدی در فضا پیچید و تعجب مأمورین عراقی را برانگیخت. همچنین، «ایثار و فداکاری اسرا نسبت به یکدیگر، پایمردی، ایمان و وحدت اسرا» از نکات قابل توجه این کتاب است.

غربت نوشته‌ها

به کوشش همایون علی دوستی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.

۷۱ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۱۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Lovely Writings, Memoirs of Released Iranian POWs

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

متن این کتاب، ۲۳ خاطره‌ی برگزیده از خاطرات زیبا و به یاد ماندنی آزادگان استان چهار محال و بختیاری است. این مجموعه یاد رشادتها و حماسه‌های آزاد مردانی را در بر گرفته که در طول سال‌های دفاع مقدس از مرزهای میهن اسلامی پاسداری کردند. آزادگان از اشتیاق و علاقه‌ی خود به برپایی شعائر دینی - از جمله نماز جماعت - در اردوگاههای مخوف دشمن، به عنوان تمثیل مجسم ایمان و استقامت در زمان اسارت یاد می‌کنند، مطالب دیگر نیز درباره‌ی مراسم دهه‌ی فجر، برگزاری مسابقه و دادن جایزه، زیارت کربلا، مقاومت در برابر مزدوران، خبر رحلت امام و پایان انتظار است.

غروب در غربت

[بی‌جا]: ستاد رسیدگی به امور آزادگان استان چهار محال بختیاری، معاونت فرهنگی، ۴۲.۱۳۷۳ ص.

عنوان روی جلد: غروب در غربت: خاطرات جمعی از آزادگان استان چهار محال و بختیاری از خبر ارتحال حضرت امام (ره) در اردوگاههای عراق.

این مجموعه، بازتاب خبر ارتحال حضرت امام خمینی (ره) در آیینه‌ی خاطرات تعدادی از آزادگان استان چهار محال و بختیاری است که ناباورانه غروب را در غربت به نظاره نشستند. مجموعه‌ی نوشته‌های کتاب به روح پر فتوح امام خمینی (ره) تقدیم شده است. خاطرات آزادگان، حاوی مطالبی در مورد حزن و اندوه شدید آنان از شنیدن خبر رحلت امام و برپا داشتن مراسم عزاداری - علی رغم ممنوعیت انجام آن - و آرامشی است که بعد از انتخاب آیت‌الله خامنه‌ای به رهبری انقلاب، به آنان دست داده است. برای مثال، آزاده «نجاتعلی عظیمی»، که در اردوگاه تکریت اسیر بود، می‌گوید: «با شنیدن این خبر شوم، عرق سردی بر پیشانی بچه‌ها نشست. بچه‌ها مانند افراد مار گزیده به خود می‌پیچیدند و بر سر و روی خود می‌کوبیدند». «حاج قاسم کریمی» از اردوگاه موصل چهار نیز می‌گوید: «خبر رحلت امام را شنیدم. در اردوگاه ما خوشبختانه برای عزاداری سخت نگرفتند و ما تا چهل روز عزاداری کردیم. بیتابی ما زمانی که فهمیدیم آیت الله خامنه‌ای به رهبری برگزیده شده است، کاهش یافت».

[صفحه ۷۲۱]

غروب غربت، خاطرات اسرای سمنان

[گردآوری ستاد آزادگان استان سمنان]. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۲۱۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان: ۴۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Evening in Away From Home, The Memoirs of the Freed Captives of Semnan Province

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی خاطرات ۵۸ نفر از آزادگان استان سمنان است. بیشتر خاطرات این کتاب، از دوران اسارت در اردوگاه‌های حزب بعث است. چند خاطره نیز مربوط به افرادی است که اسیر دست ضد انقلابیون بوده‌اند. نویسندگان خاطرات از مکان، زمان، مدت اسارت و همچنین از چگونگی انجام مراسم مختلف از قبیل برگزاری جشن سالگرد انقلاب، حمایت از امام در اردوگاهها، برپا داشتن مجالس عزاداری و دعاهای کمیل و توسل سخن گفته‌اند. در اوایل کتاب، خاطره‌ای از اولین اسیر استان سمنان، برادر «احمد اسلامی‌فر» (که مدت ده سال در اسارت بوده) آمده است. این آزاده، از وحشیگری‌های سربازان عراقی در ایام اسارت و حالات روحی و معنوی ناشی از زیارت کربلا_ سخن گفته است. اکثر آزادگان، بازگشت به وطن و استقبال بی‌نظیر مردم را، بهترین خاطره‌ی پایان دوره‌ی اسارت خود به حساب آورده‌اند.

غروب غربت، مجموعه خاطرات آزادگان نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران

به کوشش احمد حسینیا. – ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی زمینی، اداره عقیدتی – سیاسی، ۱۳۷۶.

۳۰۲ ص.

طراح روی جلد: علی حسینخان.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی سی خاطره از خاطرات آزادگان نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران از دوران اسارت و سختیهایی است که در آن محیط و در غربت کشیده‌اند. نویسنده، در مقدمه‌ی کتاب، پس از اشاره‌ای به جنگهای قرن بیستم، مقررات حقوق اسیران را آورده است. مجموعه‌ی حاضر در دو بخش تنظیم شده است:بخش اول کتاب، به صورت خاطرات کوتاه و بخش دوم آن، به شیوه‌ی داستان براساس خاطراتی که در دسترس بوده، با قید نام صاحبان آنها تنظیم شده است. خاطرات، از طرفی بیانگر رفتار وحشیانه‌ی بعثی‌ها با اسیران ایرانی و عذاب جسمی و روحی است که در این دوران بر آنها وارد شده (که حتی برخی از آنان در نتیجه‌ی این شکنجه‌ها به شهادت رسیده‌اند) و از طرف دیگر نشان دهنده‌ی روحیه‌ی مقاوم و ایمان قوی، استقامت و پایداری این عزیزان است.

فرصتی برای مکاشفه، مجموعه خاطرات آزادگان

تدوین و ویراسته: مقصود اختری. – تهران: مؤسسه نقش زبان، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

ص. – (مجموعه خاطرات آزادگان).

کتاب «فرصتی برای مکاشفه»، حاوی پنج مصاحبه با پنج تن از آزادگان سرافراز میهن اسلامی است. عناوین خاطرات، به ترتیب، عبارتند از: «عشقه‌های غربت» از رضا زهدی، «گفتگو» از سید حسین یزدانی، «فرصتی برای مکاشفه» از کرم دارایی، «کهکشان‌های بی‌نشان» از سید حسین میردامادی و «ثانیه‌های ماندگار» از سید مهدی علوی. خاطرات ارائه شده در این مصاحبه‌ها حاکی از بیرحمی و شقاوت عراقی‌ها، تنبیه‌های دسته جمعی و

شکنجه‌ی اسیران (حتی اسیران مجروح و بستری)، عدم تأمین کمترین امکانات بهداشتی برای اسیران، شهادت بعضی از اسیران در اردوگاهها و در نهایت، آزادی و بازگشت به وطن و استقبال گرم و پرشور مردم در هنگام ورود به میهن اسلامی است.

فصل بلند غربت

حسینعلی خدایگانی. - [تهران]: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۱.

۱۳۸ ص.، [۴] ص. تصویر. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۱۹).

پشت جلد به انگلیسی: Extreme Nostalgia

نویسنده‌ی کتاب، آن را به شهدای شهر خود، لاهیجان، تقدیم کرده است. خاطرات از عملیات بیت المقدس آغاز می‌شود. راوی پس از دو روز توقف در پادگان، به خط مقدم می‌رود. بعد از نبردی شجاعانه زخمی و اسیر عراقی‌ها می‌شود. او در خاطرات خود از وضع بیمارستان و اردوگاه اسرا، شکنجه‌های مأموران، جویده شدن پای یکی از اسرای قطع نخاعی توسط موش، بدرفتاری، تنبیه بدنی و عدم رعایت بهداشت در اردوگاهها می‌نویسد و بیان می‌کند که پس از پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸، یک شب، ساعت یازده شخصی می‌آید و اسم او را جهت بازگشت به ایران می‌خواند. در بازگشت به سوی ایران، دو روز در بیمارستان تموز (که در اول اسارت هم چند روزی را در آن گذرانده بود) می‌ماند و بعد به کشور باز می‌گردد. در ایران با خبر می‌شود که مادر و خواهرش، پس از سالها چشم انتظاری، در یک تصادف کشته شده‌اند.

فریاد بلند اسارت

نوشته محمد قدمی. - تهران: موسسه انتشارات آوای نور؛ وزارت آموزش و پرورش، اداره کل آموزش و پرورش تهران، ۵۸.۱۳۷۳ ص.

عنوان روی جلد: فریاد بلند اسارت: مجموعه خاطرات آزادگان از نماز.

نام نویسنده روی جلد محمد حسین قدمی ذکر شده است.

این کتاب مجموعه‌ای از ۶۲ خاطره از آزادگان سرافراز میهن اسلامی در طول اسارت در دست بعثیان است؛ خاطراتی از ادای فریضه‌ی نماز که خود مبارزه‌ای بود با بعثی‌ها. اسیران ایرانی هر یک با ایمان کامل سر بر آستان مقدسش می‌ساییدند و در اسارت و تنهایی، عقیده و آزادی را فریاد می‌کردند. در مقابل، سربازان خصم با نماز بیگانه بودند و به هر طریق که می‌توانستند آنها را به دلیل خواندن نماز جماعت، نماز شب و انجام تکالیف عبادی مورد ضرب و شتم و شکنجه و آزار قرار می‌دادند. ولی این مشت بر سندان کوبیدن بود، چون راه به جایی نبردند و مغلوب شدند. با خواندن این خاطرات، نمونه‌هایی از رفتار بعثی‌ها و مقاومت آزادگان در برابر چشمان خواننده مجسم می‌شود.

قصه اسارت: خاطرات آزادگان ارتش جمهوری اسلامی ایران

[گردآورنده] جلیل جباری. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، معاونت تبلیغات و روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۱۶.۱۳۷۳ ص.

طراح روی جلد: هوشنگ محمد رحیمی‌فرد.

کتاب، شامل پنج خاطره از آزادگان ارتش جمهوری اسلامی ایران است که در آنها از شکنجه و بدرفتاری بعثی‌ها با اسیران سخن گفته‌اند. خاطره‌ی اول از سروان آزاده «عبدالله کشاورز» است که در اسفند ماه ۱۳۶۳ در

[صفحه ۷۲۳]

جزیره‌ی مجنون اسیر شده بود. خاطره‌ی دوم از استوار یکم «ابراهیم بایرام‌پور» است که در شهریور ۱۳۶۳ در جریان هواپیما ربایی از هواپیمایی ملی ایران به اسارت در آمده بود. خاطره‌ی سوم از گروهبان یکم «محمدرضا ابراهیم اصفهانی» از تیپ ۵۵ هوابرد است که اسارت او در تابستان ۱۳۶۷، در منطقه‌ی سومار اتفاق افتاده است. خاطره‌ی چهارم از سرباز آزاده‌ی وظیفه، «محمدعلی صالحی» از تیپ ۵۵ هوابرد است که اسارت در منطقه‌ی سومار به اسارت در آمده بود. خاطره‌ی پنجم از جانباز آزاده «معزالدین اصغری» است که در اردیبهشت ۱۳۶۷، در ارتفاعات کوبی کوبلان، بعد از برخورد ترکش خمپاره به سینه و دست چپ اسیر شده بود. این اسیران به اردوگاههای رمادی، بعقوبه، ناصریه، بغداد (اردوگاه ۱۶ تکریت) و بیمارستان الرشید شده بودند.

قصه شعله نوشان، خاطرات آزاده محمدحسین رافعی

محمدحسین رافعی. - تهران: امید آزادگان، ۲۲۵.۱۳۷۷ ص.

کتاب حاضر، خاطرات دوران اسارت آزاده «محمدحسین رافعی» است. محمدحسین رافعی با همرزمانش در گروهان انشراح، در تاریخ هفدهم اردیبهشت ماه سال ۱۳۶۰ یک عملیات ایذایی انجام دادند تا رزمندگان بتوانند از پشت، پادگان حمید را دور زده، جاده‌ی ارتباطی دشمن با بصره را قطع کنند و خرمشهر در اختیار نیروهای ایرانی قرار گیرد. آنها طی این عملیات، پس از نشان دادن دلاوری‌ها و رشادتهای فراوان، به اسارت نیروهای دشمن در می‌آیند. آزاده رافعی، در این کتاب، مراحل مختلف دوران اسارت خود و شکنجه‌هایی را که نظامیان عراقی در مورد وی و همرزمان او به کار می‌گیرند، شرح می‌دهد. وی در دوران اسارت، تلخترین خبر زندگی خود، یعنی رحلت حضرت امام (ره)، را می‌شنود و در حسرت دیدار آن بزرگوار باقی می‌ماند. او پس از سالها اسارت در اردوگاههای عراق و مقاومت دلیرانه، همراه با سایر آزادگان سرافراز به آغوش میهن اسلامی باز می‌گردد.

قصه یوسف تباران: عشق اسرای ایرانی به امام خمینی

تألیف عبدالمجید رحمانیان. - تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۴۴.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «قصه‌ی یوسف تباران» از علاقه و عشق اسیران ایرانی که مدتها در بند جباران بعثی بوده‌اند، و تأثیر نام و یاد آن حضرت بر روحیه‌ی آنان حکایت می‌کند. این خاطرات در پنج گفتار تدوین شده‌اند که عبارتند از: «محبوبترین نام»، «عشق به امام خمینی، روحیه بخش و راهگشا»، «زیبایی آفرینیهای هنری»، «وصف امام از زبان دشمن» و «غروب خورشید دل‌افروز». بعثی‌ها چون از شیفتگی اسیران به حضرت امام (ره) با خبر بودند، از آنها می‌خواستند که به امام اهانت کنند. حتی یکی از اسیران را تا سر حد مرگ کتک زدند تا به امام توهین کند و او حاضر به چنین کاری نشد. از او خواستند در گل و آب غلت بزنند، پذیرفت! و وقتی افسر عراقی به او گفت: «پسر جان با یک فحش که اتفاقی نمی‌افتد»، پاسخ شنید: که «خودت خوب می‌دانی که اگر بند از بندم جدا کنید به امام خمینی توهین نخواهم کرد». در پایان کتاب، چند قطعه شعر درباره‌ی امام (ره) ضمیمه شده است.

قلب سنگی

نویسنده: رضا رئیسی؛ به کوشش: محمد قاسم فروغی جهرمی – تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نمایندگی ولی فقیه در نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

[صفحه ۷۲۴]

۵۰۹ ص. – (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس؛ مجموعه قصه: ۵).
رضا رئیسی خاطراتی را که در این کتاب آورده شده است، از آرشیو مرکز حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی انتخاب کرده و به رشته‌ی تحریر در آورده است. کتاب، حاوی ۲۸ خاطره از آزادگان عزیز میهن اسلامی است. در پایان کتاب، اسامی آزادگانی که خاطرات آنها در کتاب ذکر شده، آمده است. نمونه‌ای از خاطرات به نام «حکایت قاشق» چنین است: «ده نفر از اسرا باید در یک ظرف غذا می‌خوردیم. روزی یکی از اسرا قاشقی پیدا کرد و با آن غذا می‌خورد. عراقی‌ها با خبر شدند و او را برای شکنجه بردند. به خاطر رفاقت با رزمنده‌ای که قاشق را پیدا کرده بود، مرا هم شکنجه‌ی فراوانی کردند و چند روز طول کشید تا درد شکنجه از بین برود.» این خاطره، تنها گوشه‌ای از وضع اسف‌بار اردوگاههای عراق را نشان می‌دهد. دیگر خاطرات نیز همگی بیانگر اراده‌ی قوی رزمندگان اسلام برای مقاومت در برابر دشمن هستند.

کبوتران حرم: خاطره‌هایی از آزادگان سرافراز

انتخاب متن و ساده‌نویسی معصومه عیوضی [برای] دفتر تحقیق و تألیف کتب درسی سازمان نهضت سوادآموزی؛ ویراستاری بشیر خزامی‌پور. – تهران: سازمان نهضت سوادآموزی، دفتر تحقیق و تألیف کتب درسی، (چاپ اول):[؟ ۱۳۷].
۲۹ ص. – (مجموعه ایثارگران؛ ۱).
کتابنامه: ص. ۲۹.
شمارگان: ذکر نشده است.
این کتاب، مجموعه‌ی هفده خاطره از آزادگان است. موضوع خاطرات به قرار زیر است: «زیارت مرقد مطهر حضرت علی (ع)؛ ایثار یک اسیر در بخشیدن سهم آب خود به اسیری دیگر؛ شفای آزاده‌ای با رؤیت حضرت علی (ع) در خواب؛ عدم حضور در صف آمار به دلیل اقامه‌ی نماز و ادامه‌ی آن در زیر ضربات شلاق و کابل؛ عزاداری شبهای محرم تحت شکنجه؛ دعای کمیل و گریه‌ی نگهبان عراقی؛ برخورد با فیلمبرداری‌های دشمن؛ مزار شهیدی که به اشتباه نام آزاده‌ای بر آن نوشته شده بود؛ مهر نماز و کتک زدن اسیران؛ تیمم بر آنها توسط بعثی‌ها؛ لباس به جای خاک؛ اسرای معلول و شکنجه‌ی آنها توسط بعثی‌ها؛ پدر و پسر اسیر و شجاعت فرزند؛ سوادآموزی در اسارت؛ معنای اصطلاحاتی چون: علی‌اصغر اردوگاه، حبیب اردوگاه، چهل تکه، غروب غربت و اردوگاه وحشت؛ سوزاندن پای اسرا به سبب ادای نماز و شادی و شوخی در بین اسیران».

کبوتران سرفراز: خاطره‌هایی از آزادگان

انتخاب متن: معصومه عیوضی؛ ویراستار: بشیر خزامی‌پور؛ ساده‌نویسی معصومه عیوضی. – تهران: دفتر تحقیق و تألیف کتب درسی نهضت سوادآموزی، ۱۳۷۵.

۲۹ ص.

کتاب حاضر حاوی چند خاطره از آزادگان سرافراز میهن اسلامی است که به زبانی ساده، برای شرکت کنندگان در کلاسهای نهضت سوادآموزی و نوسوادان تنظیم شده است. تمامی این خاطرات به نحوی بیانگر مقاومت دلیرانه، شجاعت، عشق به امام و عشق به وطن در میان آزادگان است. برای نمونه، یکی از این خاطرات نقل می‌شود: «چند ماه بود که در اسارت دشمن بودیم. نام ما را برای رفتن به زیارت نوشه بودند. انتظار کشیدن مشکل بود، اما بالاخره روز رفتن فرا رسید. قرار شد ما را به زیارت حضرت علی (ع) ببرند. وقتی آنجا رسیدیم، دیدم کبوتران زیادی در آسمان پیدا شدند. به داخل حرم رفتیم و زیارت کردیم. پس از تمام شدن زیارت، باز هم کبوتران را دیدیم. زیارت در حالی که کبوتران بالای سر عاشقان حضرت علی (ع) دور می‌زدند، واقعا لذت‌آور بود.

[صفحه ۷۲۵]

کمپ ۱۲

نصرالله کبابیان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۴۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: (The Camp ۱۲) Memories of a Released Iranian POW

این کتاب، خاطرات آزاده «نصرالله کبابیان» (دیده‌بان جبهه‌ها) است. وی از شجاعت برادران پاسدار و بسیجی در جبهه‌ها و دوران اسارت سخن گفته است. همچنین، از «نحوه‌ی برخورد توأم با خشم و غضب نگهبانان زندان تکریت با اسرا، آشنایی با اسرای سابق زندان، چگونگی اجرای مراسم عزاداری در ماه محرم، خواندن نماز به جماعت و برپایی مراسم دعا در ماه مبارک رمضان و وضعیت نامناسب بهداشتی اردوگاهها که منجر به شهادت چند اسیر شد» در خاطرات خود صحبت کرده است. در صفحات پایانی کتاب، جریان شفا یافتن اسیری را شرح داده است که دو پایش لمس شده بوده و به کمک سایرین حرکت می‌کرده است و یک شب، در خواب، دو چهره‌ی نورانی را می‌بیند که او را بلند می‌کنند و شفا می‌یابد.

کمپ ۱۸

محمدرضا درویش، علی احمدی، علی‌اصغر رباط جزی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۵۱ ص. - (خاطرات آزادگان؛ ۲۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Camp No.۸۱.

شمارگان ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: کمپ ۱۸؛ هشت سال در قفص؛ اردوگاه پاسداران.

در اولین خاطره، محمدرضا درویش (که در مدت اسارت، مفقودالاثر قلمداد شده بود)، نحوه‌ی اسارت خود در جریان یک عملیات در منطقه‌ی سومار، انتقال به پشت جبهه‌ی دشمن و پس از آن، انتقال به اردوگاه و رفتار وحشیانه‌ی بعثی‌ها و ساختن کمپ هجده به دست اسیران ایرانی تحت شکنجه را شرح می‌دهد. در «هشت سال در قفس»، علی احمدی (آزاده‌ای از دزفول) نحوه‌ی اسارت،

انتقال به بغداد و سپس به اردوگاه عنبر و بدرفتاری و شکنجه‌های وحشیانه‌ی بعثی‌ها را شرح می‌دهد. او از فعالیت‌های فرهنگی اسیران (از جمله، عزاداری یا جشن گرفتن مخفیانه) و شنیدن خبر رحلت امام و بازگشت به وطن سخن گفته است. علی‌اصغر رباط جزی، در خاطره‌ی «اردوگاه پاسداران» از اسارت خود و انتقال به اردوگاه موصل، وضع نابسامان بهداشت، شکنجه‌ها و رفتار وحشیانه‌ی بعثی‌ها با اسیران ایرانی و در عین حال، از فعالیت‌های فرهنگی اسیران، کلاسهای آموزشی و بازگشت به ایران سخن گفته است.

گداخته، خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی، محمدعلی زردبانی

به کوشش رضا بنده‌خدا. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۰۸ ص.، [۳] ص. تصویر. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات آزادگان؛ ۵۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Red-hot: memoirs of Iranian freed pow (azade)

شمارگان ۲۲۰۰ نسخه.

عنوان دیگر: گداخته (خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی، مهندس محمدعلی زردبانی).

عنوان دیگر: گداخته (خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی، مهندس محمدعلی زردبانی).

کتاب «گداخته»، خاطرات ده سال اسارت «محمدعلی زردبانی»، مهندس پالایشگاه آبادان، در زندانها و اردوگاههای اسیران، در عراق است. او در آغاز حمله‌ی عراق به ایران (در سال ۱۳۵۹) اسیر شد. او در خاطرات خود وضع اسیران ایرانی را در اردوگاههای دشمن تشریح کرده است. «رفتار خشن و شکنجه‌های مأموران عراقی، اهانتهای بی‌حد، سیلی و مشت و لگد زدن بر سر و اندامها و بدتر از همه، گرسنگی مداوم و همیشگی اسیران» در

[صفحه ۷۲۶]

کتاب تشریح شده است. ولی با همه‌ی سختی‌ها و شکنجه‌ها، حفظ روحیه از خصلتهای برجسته‌ی همه‌ی اسیران ایرانی بود. «مقاومت اسیران، همدلی و وحدت آن‌ها، احترام به شعائر مذهبی و ملی و رهبر انقلاب» از جمله مطالب ذکر شده در این خاطرات است.

در این کتاب: عکسهایی از این آزاده نیز به چاپ رسیده است.

گردابی چنین هایل: داستان‌هایی از خاطرات ماههای اول اسارت مهندس ناصر خالقی

به کوشش محمدرضا نصراصفهانی. - اصفهان: محمدرضا نصراصفهانی،۱۳۷۵. ۱۱۳ص.

طراح روی جلد: حسن سلطانی.

شمارگان ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی خاطرات ماههای اول اسارت برادر «مهندس ناصر خالقی» است. در این خاطرات، مهندس خالقی ضمن یادآوری وقایع روزهای آغازین جنگ، به شرح چگونگی به اسارت در آمدن خود در جبهه‌ی جنوب و به شهادت رسیدن چند تن از رزمندگان در مقابل چشمان خود پرداخته است. او همچنین وضع زندانهای رژیم بعث، قدرت ایمان اسیران ایرانی در مقابل شکنجه سربازان دشمن و نحوه‌ی انتقال اسیران از زندانهای بغداد به اردوگاه موصل و دشواری‌های مسیر را شرح داده است. به نظر

او، حضور چند تن از نیروهای برجسته‌ی انقلاب (به ویژه دکتر جریری، استاندار سیستان و بلوچستان، و بعضی از برادران روحانی) در میان اسیران، عامل مؤثری در تقویت روحی و روانی اسرا بوده است.

گرگهای صحرا: خاطرات تکاور آزاده استوار داریوش نظرزاده

داریوش نظرزاده. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۲.

۱۲۰ ص.: (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۳۱).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، مجموعه‌ی خاطرات آزاده داریوش نظرزاده است. او در این خاطرات، به اولین عملیات و به اسارت گرفتن عراقی‌ها اشاره می‌کند. سپس حماسه‌ی نبرد شیاکوه و فتح این قله را ذکر می‌کند.عملیات فتح المبین و تسخیر ارتفاعات «تینا» استقرار در خط بجلیه و دفع پاتکهای عراق و آخرین گشت رزمی در عید سال ۱۳۶۴ و اسارت در منطقه‌ی بیات و چنگوله به دست کردهای مزدور و انتقال به اردوگاهی که اکثر فراری‌های ارتش عراق در آن زندانی هستند، بخشهای بعدی خاطرات را تشکیل می‌دهند. انتقال به کرکوک و از آنجا به استخبارات بغداد، شکنجه‌ی بدنی و ضرب و شتم فراوان و برده شدن به اردوگاه «رمادی» و سپس به اردوگاه «موصل یک» و وضع این اردوگاهها، زیارت مرقد اباعبدالله الحسین (ع) و حضرت علی (ع)، شنیدن خبر رحلت امام (ره) و خبر قبول قطعنامه ۵۹۸ و اجرای بندهایی از آن توسط صدام و آزادی و بازگشت به وطن مطالب دیگر مذکور در این خاطرات هستند.

لبخند در اسارت

نویسندگان و گروه تحقیق مسعود ده نمکی، محمد قاسم‌خانی، رضا کاکا، ایرج هاتفی، علیرضا رستمی؛ نقاشی عباس فلاحتی؛ زیر نظر عباسعلی وکیلی. - [تهران]: ستاد رسیدگی به امور آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

[صفحه ۷۲۷]

۱۲۶ ص.: مصور، نقاشی. - (خاکریز پنهان؛ ۱۲)

عنوان روی جلد: طنز در اسارت.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت ششمین سالگرد ورود آزادگان به میهن منتشر شده است.

در این کتاب، پس از اشاره، مقدمه و پیشگفتار، تعداد هفتاد خاطره از زبان آزادگان سرافراز میهن اسلامی، با ذکر نام راویان، به چاپ رسیده است. مجموعه‌ی گردآوری شده، چکیده‌ی هزاران نامه‌ی ارسالی و پیاده شده‌ی افزون بر صدها ساعت مصاحبه و گردآوری صدها خاطره‌ی کوتاه است که (بنا به گفته‌ی مؤلاف ن) پس از حذف موارد تکراری و غیر ضروری، زیر نظر شورای نظارت تدوین شده است. اسیران در بند ایرانی در اردوگاههای عراق از طنز و خنده به عنوان سلاحی کوبنده علیه بعثی‌ها استفاده می‌کردند و این حربه در تضعیف روحیه‌ی دشمن و شکستن غرور سربازان و افسران عراقی کاربرد فراوان داشته است. خاطرات بیان شده نشان دهنده‌ی شیوه‌های مقابله با دشمن در اسارتگاه است و ستاد رسیدگی به امور آزادگان گفته است که هدف او: «بیان رمز و رازهای زندگی اسارتی و آشکار ساختن صحنه‌های پنهان آن است، به نحوی که همه‌ی ابعاد اسارت برای امت قهرمان ایران

شناخته شود....»

لبخند در قفس: خاطرات اسیر آزاد شده ایرانی

احمد یوسف‌زاده. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۹۴ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان: خاطرات؛ ۹).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «لبخند در قفس» شامل خاطرات آزاده احمد یوسف‌زاده، از روزهای اسارت در اردوگاههای عراق، است. وی در این کتاب سعی کرده است با نقل خاطراتی کوتاه زیر عناوینی مشخص، به بیان حوادث و رویدادهای دوران اسارت بپردازد. وی که هشت سال و سه ماه از دوران زندگی خود را در زندانها و اردوگاههای عراق گذرانده است، در این کتاب از خاطرات و اتفاقات و وقایع دوران اسارت خود گفته است. نویسنده در این کتاب، سخت‌کوشی، مبارزات پنهانی و تلاش و مجاهدت آزادگان، سختیها و مرارتهای دوران اسارت، بازجویها و شکنجه‌های عراقی‌ها، شهادت‌طلبی و عشق آزادگان به رهبر، و همچنین شوخی و مزاح‌های دوران اسارت و خاطرات زیبا و دلنشین این دوران به تصویر کشیده است.

لحظات پر التهاب: به یاد شهید ایرج مکونه‌ای

سعید اسدی‌فر. - [بی‌جا]: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۲۰.۱۳۷۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۱۲).

عنوان به انگلیسی: Ardent Moments

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

راوی در درگیری با نیروهای ضد انقلاب، در جبهه‌ی غرب، اسیر نیروهای کومله می‌شود و این کتاب مجموعه‌ی خاطرات او از این دوران است. نویسنده، هر بخش از کتاب را به یکی از شهدا تقدیم کرده است. او در این کتاب، نحوه‌ی زخمی شدن و اسارت خود، بهبود در زندانهای نیروهای کومله در کردستان، و دیدار با نیروهای صلیب سرخ در کردستان را شرح داده است. وی در هر قسمت، ضمن بیان دلاوری و رشادت همسنگران و اسیران، از اخلاق و رفتار دوستانش در این سالها سخن به میان آورده و نحوه‌ی شهادت بعضی از اسیران را شرح داده است. کتاب، نمایانگر بحثهای گوناگون بین نیروهای کومله و نیروهای معتقد جبهه‌ی اسلام است. در پایان، نویسنده با شرح سختیها و مشکلاتی که در این دوران تحمل کرده است، به بیان چگونگی آزاد شدنش می‌پردازد.

[صفحه ۷۲۸]

مثل پرنده، خاطرات آزادگان و رزمنده‌های جانباز

به کوشش اسماعیل یکتایی لنگرودی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۶۴ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۵۳).

عنوان روی جلد: مثل پرنده: خاطرات رزمندگان گیلان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: As a Bird, The Memoirs of the Fighters From Gilan province

کتاب «مثل پرنده»، به مجموعه‌ای از خاطرات سیزده نفر از رزمندگان جانباز و آزاده‌ی سرافراز میهن اسلامی - از خطه‌ی شهیدپرور گیلان - اختصاص دارد. جانبازان در این خاطرات، از عملیات و تاریخ و محلی سخن گفته‌اند که در آن مجروح شده‌اند، آزادگان نحوه‌ی مجروحیت و اسارت خود به دست نیروهای عراقی را بیان کرده‌اند. بعضی از خاطرات آزادگان، به مقاومت و شجاعت نیروهای اسلام و وضع نامناسب و ناراحت کننده‌ی زندانهای حزب بعث و شکنجه‌های آنها اشاره کرده‌اند و علاقه‌ای را بیان داشته‌اند که اسرا برای برپایی مراسم عزاداری محرم از خودشان بروز می‌دادند. در پایان، خاطره‌ای با نام «عروسی» (از نادره چاپی)، بیانگر ارادت مردم به جانبازان و رحمت خداوندی بر آنان است.

مسافر، آسمان، زنجیر: خاطره خلبان آزاده هوشنگ شیروین

گردآوری علی‌رضا پوربزرگ‌وافی؛ تدوین مهدی خلیلی؛ بازنویس نثر فرزین شیرزادی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، ۱۳۷۴.

۱۸۶ ص.: مصور (رنگی). - (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس؛ مجموعه خاطره: ۲۶).

این کتاب، خاطرات خلبان آزاده، تیمسار هوشنگ شیروین است از دوران اسارت او در عراق و همچنین شمه‌ای نیز از زندگی وی قبل از شروع جنگ تحمیلی عراق علیه ایران را بیان می‌کند. او در خاطرات خود نقل می‌کند که در مأموریت بمباران پایگاه کوت همراه سه فروند هواپیمای دیگر شرکت داشته و پس از نابود کردن اهداف به سمت ایران باز می‌گردند که هواپیمای او مورد اصابت موشک قرار می‌گیرد و سقوط می‌کند و او اسیر می‌شود. پس از اسارت، مدتی در زندان ابوغریب و مدتی هم در منطقه‌ی نظامی الرشید بوده است. می‌گذراند؛ تا این که ایران قطعنامه را می‌پذیرد. سپس خبر رحلت امام منتشر می‌شود، و اسیران تصمیم می‌گیرند چهل روز روزه بگیرند. به هر حال پس از مذاکرات بین ایران و عراق همراه تعداد دیگری از اسیران ایرانی آزاد می‌شوند و در میان استقبال گرم ملت، به خاک پاک ایران باز می‌گردند.

معنویت در اسارت

گروه تحقیق و نویسندگان: مسعود ده‌نمکی، محمد قاسم‌خانی، ایرج هاتفی، سید مهدی موسوی، رضا کاکا، احمد کاظم‌زاده؛ زیر نظر: عباسعلی وکیلی؛ نقاشی‌ها از عباس فلاحتی. - تهران: ریاست جمهوری، ستاد رسیدگی به امور آزادگان، ۱۳۷۴.

[۲۰۶] ص.: مصور (بخشی رنگی). - (خاکریز پنهان).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

به مناسبت پنجمین سالگرد ورود آزادگان به جمهوری اسلامی ایران.

مجموعه «معنویت در اسارت» (از مجموعه‌ی «خاکریز پنهان»)، به بیان مسایل معنوی اسیران سرافراز در مدت اسارت آنان می‌پردازد و نشان می‌دهد که این عزیزان به رغم شکنجه‌های وحشیانه‌ی سربازان عراقی و تلاش بی‌وقفه‌ی آنها در جهت جلوگیری از برپایی مراسم مذهبی و اجتماعات دینی، چگونه به وظایف خود عمل می‌کرده‌اند. بخش اول این کتاب، تحت عنوان «بررسی مسایل معنوی و عبادی و ابعاد آن در اسارت»، تلاش آزادگان و کادر

رهبری آنها جهت انجام فرایض دینی و اجتماعات مذهبی و علل برخوردهای نیروهای بعثی و دلایل جلوگیری آنها از ایجاد این اجتماعات را تشریح می‌کند. بخش دوم، خاطرات آزادگان را در مورد مسائل معنوی، انجام اعمال و وظایف دینی و نحوه‌ی مقابله‌ی سربازان عراقی و مبارزه‌ی نیروهای ایرانی با این شکنجه‌ها - از زبان خود آنان - بیان می‌کند. بخش آخر، (با عنوان ضمیمه) آیات و روایات گوناگونی را که در متن آمده است، برای سهولت دستیابی، به ترتیب الفبایی تنظیم و ارائه کرده است.

مقاومت در اسارت (دفتر ۱)

نویسندگان و گروه تحقیق: مسعود ده‌نمکی، محمد قاسم‌خانی، ایرج هاتفی، ایزدی؛ رضا کاکا؛ زیر نظر: عباسعلی وکیلی؛ نقاشی: عباس فلاحتی. - تهران: ستاد رسیدگی به امور آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۳۱۹ ص. - مصور: نقاشی (رنگی). - (خاکریز پنهان؛ ۲).

کتابنامه: ص. ۳۱۴ - ۳۱۹، همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

خاطرات مجموعه‌ی «مقاومت در اسارت» از طریق مصاحبه، مکاتبه و مطالب ارسالی مسابقه‌ی «ارمغان آزادگان» جمع‌آوری شده و پس از بازنویسی و ویرایش و حذف موارد تکراری تدوین گردیده‌اند. دفتر اول از این مجموعه که دفتر دوم از خاکریز پنهان است در سه بخش و یک ضمیمه تدوین شده است. بخش اول به بررسی سیر تطور تاریخی رفتار با اسیران از آغاز تا کنون اختصاص دارد. در بخش دوم، به وضعیت اسرای جنگی ایران و عراق و نحوه‌ی رفتار هر یک از دو دولت با اسرای طرق مقابل پرداخته شده است. در بخش سوم - تحت عنوان «از زبان آزادگان» - خاطراتی در رابطه با شکنجه، روحیه‌ی مقاومت و پایمردی، قیامها و شهادتها نقل شده است. ضمیمه نیز مجموعه‌ی آیات و روایات و احادیثی در ارتباط با موضوع اسارت است.

مقاومت در اسارت (دفتر ۲)

نویسندگان و گروه تحقیق: مسعود ده‌نمکی، محمد قاسم‌خانی، رضا کاکا، امیر هاتفی، محسن ترابی؛ زیر نظر: عباسعلی وکیلی؛ نقاشی: عباس فلاحتی. - تهران: ستاد رسیدگی به امور آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۹۹ ص.: مصور: نقاشی (رنگی). - (خاکریز پنهان؛ ۳).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

دفتر دوم از دفترهای «مقاومت در اسارت»، بخشی از مجموعه کتابهای «خاکریز پنهان» بوده، ۱۰۹ خاطره از خاطرات مربوط به دوران اسارت و ظلم و ستم دژخیمان بعثی و مقاومت دلیرانه‌ی آزادگان سرافراز میهن اسلامی در آن ثبت شده است. هر خاطره با عنوان ویژه‌ای توسط راویان (آزادگان) بیان شده است. در این خاطرات، آزادگان: «از ارادت خود به امام (ره)، شکنجه در زندانهای بعث، جاسوسهای نفوذی، موضعگیری در برابر سربازان عراقی، گذشت و فداکاری اسرا نسبت به یکدیگر، دعا و عبادات، روزهای آخر اسارت و توکل به ائمه اطهار»، صحبت کرده‌اند.

مقاومت در اسارت (دفتر ۳)

نویسندگان و گروه تحقیق: مسعود ده‌نمکی، محمد قاسم‌خانی، مهدی موسوی، ایرج هاتفی، بهرام ملکی؛ زیر نظر: عباسعلی وکیلی؛ نقاشی‌ها: عباس فلاحتی. - تهران: ستاد رسیدگی به امور آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

[صفحه ۷۳۰]

۲۰۰ ص.: مصور، نقاشی (رنگی). - (خاکریز پنهان؛ ۴).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

دفتر سوم از دفترهای «مقاومت در اسارت»، یکی از مجموعه کتابهای «خاکریز پنهان» است که ۱۲۴ خاطره از خاطرات مربوط به ظلم و ستم دژخیمان بعثی و مقاومت دلیرانه‌ی آزادگان سرافراز میهن اسلامی در آن به چاپ رسیده است و هر خاطره با عنوان ویژه‌ای توسط راویان مقاومت (آزادگان) بیان شده است. در این خاطرات، «موقعیت و حرکات سیاسی اسرا و ارادت آنها به امام در زندانهای بعث، موضعگیری آنان در مقابل سربازان عراقی، گذشت و فداکاری اسرا نسبت به یکدیگر، تشکیل کلاسهای آموزشی و روزهای بازگشت به ایران و مراسم استقبال خانواده‌ها» یادآوری شده است.

مقاومت در اسارت (دفتر ۴)

نویسندگان و گروه تحقیق: مسعود ده‌نمکی، محمد قاسم‌خانی، رضا کاکا، ایرج هاتفی، احمد کاظم‌زاده؛ زیر نظر: عباسعلی وکیلی؛ نقاشی: عباس فلاحتی. - تهران: ستاد رسیدگی به امور آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۲۳۷ ص.: مصور، نقاشی (رنگی). - (خاکریز پنهان؛ ۶).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

دفتر چهارم از دفترهای «مقاومت در اسارت» (جلد ششم از مجموعه کتابهای «خاکریز پنهان») حاوی ۱۱۸ خاطره از خاطرات مربوط به دوران اسارت و ظلم و ستم دژخیمان بعثی و مقاومت دلیرانه‌ی آزادگان سرافراز میهن اسلامی است. هر خاطره با عنوان ویژه‌ای توسط راویان (آزادگان) بیان شده است. در این خاطرات، آزادگان: «از ارادت خود به امام (ره) و ناراحتی از رحلت ایشان، شکنجه در زندانهای بعث، شورش در اردوگاه موصل دو، موضعگیری در برابر سربازان عراقی، تلاش برای فرار، عبادت و عاشورای خونین سال ۱۳۶۷» صحبت کرده‌اند. در پایان کتاب ضمیمه‌ای افزوده شده است که در حقیقت ادامه‌ی جلد پنجم کتابهای خاکریز پنهان به نام (فرهنگ اصطلاحات و تعابیر اسرای ایرانی در عراق) می‌باشد، و حاوی تعدادی از اصطلاحات مورد استفاده‌ی اسیران ایرانی در اردوگاههای عراق است.

موصل شهر شکنجه

نوشته حسین حبه، قره سلیمانی، عبدالله خسروانی، محمدعلی شهیدزاده، غلام عباس نعمت‌الهی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، ۱۳۷۱.

۱۵۹ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۱۵).

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

در این کتاب، خاطرات آزادگان «عبدالله خسروانی، حسین حبه، قره سلیمانی، محمدعلی شهیدزاده و غلامعباس نعمت‌اللهی» از زندانهای حزب بعث عراق چاپ شده است. شرح «نحوه‌ی اسارت، شرایط سخت اردوگاههای عراق (از جمله اردوگاه موصل، که در آن، اسرا به بدترین وجهی شکنجه می‌شدند)، صبر و شکیبایی اسرا در مقابله با شدائد، حضور بعضی از شخصیتها و افراد

روحـانی (نظیر حجت‌الاسـلام و المسـلمین ابـوترابی) در زنـدان موصـل و تقـویت روحیه‌ی اسـرا بر اثر آن، وجود بعضـی از منـافقین خودبـاخته در بین اسـرا و مشـکلاتی که برای دیگران به وجـود می‌آورنـد، نمونه‌ی شـکنجه‌هایی که توسـط سـربازان عراقی به اسـرا تحمیل می‌گردید، پناه بردن به خدا در آن جو فشار و شـکنجه برای تقویت روحیه‌ی اسرا، به اسارت درآمدن یک پدر همراه با پسر سیزده سـاله‌اش و رفتـار مردانه‌ی این نوجوان، تلاـش برای حفظ قرآن و انتقال دائمی اسـرا به اردوگاههای مختلف» در خاطرات این آزادگان بیان شده است.

[صفحه ۷۳۱]

مهر نگاه اولیاء: از زبان سید آزادگان حجت الاسلام والمسلمین سید علی‌اکبر ابوترابی

به کوشش عبدالمجید رحمانیان. - تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۵۶ ص. - (خاطره‌های معنوی؛ ۱).

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل ۲۴ خاطره‌ی معنی سـید آزادگان «حجت‌الاسلام و المسلمین سید علی‌اکبر ابوترابی» است که از جمله خاطرات نقل شده در زمان اسارت برای اسـراء هسـتند. محتوای برخی از خاطرات به قرار زیر است: «شخصـیت معنوی سید محمد [پسر امام هادی (ع)]؛ کراماتی از آیت‌الله سـید محمدباقر علوی قزوینی، خاطره‌ای از سـید عراقی که از مبارزان بود و در میدان مین به اسارت افتاد و با معجزه، قبل از پی بردن بعثی‌ها به ماهیت اصلی وی از اردوگاه آزاد شد؛ شفا یافتن چشم یک اسیر پس از زیارت حرم امام حسین (ع)؛ دیدن خواب امام علی (ع) توسط اسیری در اردوگاه موصل سه؛ خاطره‌ای از مرحوم حاج میرزا مهدی، خاطره‌ای از رؤیت امام زمان (عج)؛ اهانت یک فرد ساواکی و خواب دیدن امام زمان (عج) و...».

نماز در اسارت

به کوشـش اکرم ارجـح و فریـده هادیان. - تهران: سازمان تبلیغات اسـلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ پنجم): ۱۳۷۷.

۲۰۶ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۳۳).

عنوان روی جلد: نماز در اسارت، خاطره آزادگان ایرانی درباره نماز در اردوگاههای عراق.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

منـدرجات: نمـاز؛ نمـاز جماعت؛ نماز شب؛ نماز اسارت؛ نماز آخر؛ نماز زیارت؛ جانماز؛ مهر؛ تسبیـح؛ سـجاده؛ خاک تیمم؛ غسل؛ وضو؛ تطهیر؛ اذان؛ نماز عید؛ لباس نمازگزار.

دنیـای اسارت، دنیایی خاموش است که هنوز هم فریاد آن به گوش تاریـخ دفاع هشت ساله‌ی ما نرسـیده است. بسـیاری از آزادگان معتقدند که نماز در بازداشتگاههای مخوف بعثی‌های عراق تنها ستون رو به آسمانی بود که اسرای نجیب و مؤمن ایرانی به آن تکیه می‌کردند. در این کتاب، سایه روشن‌هایی از آن ستون آبی رنگ را می‌بینید که بندگان کمر به بندگی بسته و دستهای پر شکوفه به سوی خدا دراز کرده، به آن تکیه داده‌اند. این کتاب، محصول مسابقه‌ی خاطره نویسـی است که دفتر ادبیات و هنر مقاومت حوزه‌ی

هنری سازمان تبلیغات اسلامی در سال ۱۳۷۰ در بین آزادگان سراسر کشور برگزار کرد.

وحشتگاه اسارت: خاطرات آزادگان بهبهان

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۳۷۳.

۱۱۱ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۳۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Dreadful Camp of the Captivity: memoirs of the Freed Captives of Behbahan

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: وحشتگاه اسارت / مرتضی امیران؛ اسیران هویزه / لطف‌الله صادقی؛ جدایی بسیجی‌ها و ارتشی‌ها / غلامرضا مهربان؛ روی سیاه زغال / ابوالقاسم محسنی؛ با خدا، بی‌فاصله / لطف‌الله روشندل؛ خنده‌های مسکن / محمدباقر نجفیان مقدم؛ هیأت عزاداران حضرت رقیه / خسرو مختاری‌پور؛ نمایش در اسارت / صادق اسکندری؛ اسلاید / بهروز ساختمانی؛ باغچه ما /...؛ مردان مرد / محمدرضا موسوی؛

[صفحه ۷۳۲]

زندانیان درد / حمزه رفیعی؛ جبران گذشته / غلامرضا مرانی.

این کتاب، مجموعه‌ی خاطرات سیزده تن از آزادگان سرافراز کشور اسلامی ما است. این آزادگان - که هر یک در یکی از عملیات اسیر شده بودند - در خاطرات خود، از شرایط وحشتناك اردوگاهها و رفتار غیر انسانی و ددمنشانه‌ی عراقی‌ها و مقاومت اسیران ایرانی در برابر آنها سخن گفته‌اند. در بیشتر خاطرات، از «حاج آقا ابوترابی» و رهبری و ارشادهای به موقع آن روحانی، و تشویق کردن اسیران به فعالیت‌های مختلف هنری، ورزشی و آموزشی توسط او صحبت شده است.

هزار روز اسارت

امیر فرخ فرهمند. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

۱۲۷ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۸).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«امیر فرخ فرهمند» (معاون پایگاه «سور کوه») همراه با چند تن از فرماندهان پایگاههای دیگر، هنگام رفتن به مرخصی در روز دوازده بهمن ۱۳۶۴، در نتیجه‌ی یک توطئه طراحی شده، اسیر مهاجمین کرد عراقی می‌شوند. این کتاب شرح خاطرات مربوط به اسارت این رزمندگان، شکنجه‌های طاقت‌فرسا، توهین و بدرفتاری دشمن و صبر و تحمل آنهاست. نویسنده، طی مدت اسارت، بارها حضرت زهرا (س) را در خواب می‌بیند که به او مژده زنده ماندن و آزادی می‌دهد. در دیدار او با مادرش - طی مدت اسارت - مادر، او را به استقامت در دین و اعتقاداتش تشویق می‌کند. در اثر شکنجه‌ها، بیمار می‌شود و پس از هزار روز اسارت، در اثر شدت بیماری، آزاد می‌شود و به وطن بر می‌گردد و با وجود ناامیدی پزشکان از معالجه‌ی وی، او شفای خود را از حضرت امام رضا (ع) می‌گیرد.

هشتمین رنگ رنگین کمان، خاطره خلبان آزاده محمد ابراهیم باباخانی

گردآوری و تدوین: علیرضا پوربزرگ‌وافی؛ باز نوشته فرزین شیرازی؛ زیر نظر: محمدقاسم فروغی جهرمی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات. ۱۳۷۳.

۷۶ ص. - (مجموعه‌ی آثار و ارزش‌های دفاع مقدس: مجموعه خاطرات؛ ۱۹).

«هشتمین رنگ رنگین کمان»، شرح وقایع دوران اسارت خلبان آزاده‌ی ایرانی - محمدابراهیم باباخانی - است. شرح «درد غربت و تنهایی، سلولهای انفرادی و شکنجه‌ها و ضرب و شتم بازپرسهای عراقی، رفتار وحشیانه‌ی درجه‌داران عراقی، جابجایی اسرا از زندان مخابرات به زندان ابوغریب و برده شدن به زندان بغداد» بخش عمده‌ی این خاطرات را تشکیل می‌دهد. «انتشار روزنامه و سپس مجله‌ای که هر پانزده روز یکبار به صورت مخفیانه منتشر می‌شد، به دست آوردن رادیو و شنیدن آخرین اخبار ایران از این طریق، ساختن پیل الکتریکی از وسایل بسیار ساده، شنیدن خبر رحلت حضرت امام خمینی «ره» (که ضربه‌ی روحی بسیار شدیدی برای آنها بود) و سرانجام، آزادی و بازگشت به وطن پس از ده سال اسارت» بخشهای دیگر این خاطرات هستند.

هلهله در زنجیر: مجموعه خاطرات روحانی آزاده علی‌اصغر صالح‌آبادی

بازنویس: بهروز حاجی محمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

۹۲ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۴۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Applause While in Chain.

[صفحه ۷۳۳]

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: موصل ۲، حصار یکم. موصل ۳، حصار دوم. هنر، ریگی در لجنزار حصار، رادیو صدای دوست، ورزش ید واحده، محرم شورش عشق، هلهله در زنجیر، دیار یار، یادگار ماندگار.

این کتاب، خاطرات روحانی آزاده «علی‌اصغر صالح‌آبادی» است که در مرحله‌ی چهارم عملیات رمضان اسیر و به اردوگاهی در بصره برده شد. خاطرات، حکایت دارند از: «بازجویی همراه با شکنجه‌های وحشیانه، آزار و اذیت و وضع بد بهداشت در اردوگاه موصل دو، روحیه‌ی بالا و وحدت اسرا، تشکیل کلاسهای قرآن، نهج‌البلاغه و درس‌های حوزوی و سوادآموزی، ساختن المنت با تکه‌های آهن و سیم، انتقال به اردوگاه موصل سه و حضور حاج‌آقا ابوترابی در آن اردوگاه و تأثیر وجود ایشان در آنجا، نوآوری‌های اسیران با استفاده از وسایل ابتدایی، کسب اطلاعات با استفاده از رادیوی کوچکی که اسیران از نگهبانان ربودند، حفظ سلامتی با ورزشهای روزانه و تمرینات رزمی (دور از چشم نگهبانان)، انجام مراسم عزاداری امام حسین (ع)، با شکوه هر چه تمامتر (علی رغم همه‌ی تحریمها) و زیارت عتبات عالیات (کربلا و نجف) قبل از آزادی اسیران.»

هوای اسارت، خاطرات آزادگان استان فارس (جلد ۱)

حجت ایروانی؛ [گرد آورنده حمید بهمنی]. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۲۵۶ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۲۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Captivity: Memoirs of the Freed Captives of the Phars Province.

کتاب، حاوی تعداد پنجاه خاطره به نقل از آزادگان استان فارس است که در آنها از شجاعتهای رزمندگان اسلام در زیر شکنجه‌ی عراقی‌ها، نبودن بهداشت و غذای کافی، نبودن دارو و امکانات کافی در اردوگاهها - به ویژه اردوگاه موصل و زندان الرشید بغداد - صحبت می‌شود. توصیف روحیه‌ی بالای اسیران ایرانی، حضور حاج آقا ابوترابی (که به تمام اسیران در اردوگاههای مختلف روحیه می‌بخشید) و زیارت عتبات عالیات (کربلا و نجف اشرف) نیز (که قبل از بازگشت آزادگان توسط رژیم بعث ترتیب داده شد) از دیگر نکات قابل ذکر این خاطرات است. این آزادگان در عملیاتهای کربلای پنج، آبی خاکی جزایر مجنون، کربلای یک، بیت المقدس، و پاتکهای دشمن به دنبال عملیاتهای نصر یک، نصر دو و نصر سه اسیر شده بوده‌اند. در پایان هر خاطره، نام راوی خاطره، زمان اسارت و تاریخ آزادی وی آمده است.

هوای اسارت، خاطرات آزادگان استان فارس (جلد ۲)

گردآورنده حجت ایروانی، [حمید بهمنی]. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۲۴۷ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۲۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Captivity: Memoirs of the Freed Captives of the phars province.

جلد دوم کتاب «هوای اسارت» حاوی ۴۳ خاطره از خاطرات آزادگان استان فارس است. آزادگان در این خاطرات از عملیاتهای «کانی مانگا (والفجر چهار)، کربلای هشت، والفجرهای یک و دو و سه و جزایر مجنون» هم صحبت کرده‌اند. اتفاقاتی که طی دوران اسارت این آزادگان در اردوگاههای «موصل»، «رمادی»، «کمپ شش»، سوله‌های «تکریت» و اردوگاه «عنبر» (در الانبار) افتاده است و استقامت، پایمردی و رشادت آزادگان در مقابل شکنجه‌های روحی و جسمی صدامیان و همچنین روحیه‌ای که حاج آقا ابوترابی به اسیران می‌داده، از جمله

[صفحه ۷۳۴]

مطالبی هستند که در این کتاب مورد اشاره قرار گرفته‌اند. در پایان هر خاطره، نام راوی خاطره و زمان اسارت و آزادی وی ذکر شده است.

یادگار غربت، مجموعه خاطرات آزادگان سرافراز نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران

به کوشش دفتر پژوهش و تحقیقات نزاجا. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی زمینی، اداره عقیدتی سیاسی، معاونت تبلیغات و روابط عمومی، (چاپ اول): ۹۵.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ی خاطرات ۲۳ تن از آزادگان سرافراز ارتش جمهوری اسلامی ایران است که برخی پس از حضور طولانی در جبهه‌ها، با ترفند منافقینی که از پرچم مقدس جمهوری اسلامی استفاده می‌کردند، به اسارت دشمن بعثی درآمدند. عده‌ای در اوایل

جنگ و بعضی دیگر، حتی پس از پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران، به اسارت دشمن درآمده‌اند. این اسوه‌های مقاومت، فرازهایی از خاطرات دوران اسارت خود را بیان کرده‌اند که نشان دهنده‌ی اوضاع نامساعد اردوگاهها از نظر بهداشت، غذا، لباس، و رفتار وحشیانه نگهبانان و سربازان دشمن است. اسرا با این که در چنگال بعثی‌ها اسیر بوده‌اند، شجاعانه از هدف و امام و دین خود دفاع می‌کردند. نمونه‌هایی از فعالیت‌های آنها در برابر بعثی‌ها در این خاطرات ذکر شده است. «مسابقه‌ی فوتبالی که در آن، تیم اسرا با نتیجه شش بر دو برنده شد، به اهتزاز درآوردن پرچم جمهوری اسلامی پس از شنیدن خبر آزادی اسرا و کاشتن گل و سبزی با نقش آرم مقدس جمهوری اسلامی» از آن جمله هستند.

یادهای آزادگی: خاطرات آزادگان نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران

به کوشش امیر معصومی. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی و سیاسی، معاونت تبلیغات و انتشارات، ۱۳۷۳. ۸۰ ص.

طراح روی جلد: فرهاد صادقی امینی.

«یادهای آزادگی» مجموعه‌ی خاطرات ۷۳ نفر از آزادگان سرافراز نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی است که در آنها از وقایع تلخ و شیرین دوران اسارت - از «شکنجه‌های وحشیانه و غیر انسانی توسط سربازان عراقی در اردوگاهها، مجازاتهای شدید بدنی، نبودن بهداشت در اردوگاهها، ایستادگی و پایمردی و ایثار رزمندگان و تشکیل کلاسهای مختلف عقیدتی، سیاسی، هنری و غیره توسط اسرا» - صحبت کرده‌اند. «شادی آفرینی خبر آزادسازی خرمشهر، امتناع یک اسیر از دریافت خون عراقی‌ها برای نجات زندگی خود (که منجر به شهادت وی می‌شود)، زیارت کربلا و شور و شوق ایرانیان در این زیارت، غم و اندوه اسرا و عزاداری آنها در اسارت پس از شنیدن خبر رحلت امام (ره)، مقاومت منفی اسرا در برابر توهین به مقدسات و ایثار و فداکاری رزمندگان اسیر نسبت به یکدیگر» هر یک، نمونه‌ای از روحیه‌ی والای این عزیزان است.

یک قطره از دریا، خاطره‌هایی از آزادگان

علی آقاغفار. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، معاونت تبلیغات و انتشارات (مدیریت انتشارات)، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۶۰ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

[صفحه ۷۳۵]

کتاب «یک قطره از دریا» به روح ملکوتی حضرت امام خمینی (ره) تقدیم شده است و حاوی خاطرات آزادگان عزیز میهن اسلامی از دوران اسارت آنان است. در خاطرات ذکر شده در این کتاب، موضوعهای زیر به چشم می‌خورد: «خبر ارتحال امام، شکنجه‌های سخت اسرای ایرانی توسط عراقی‌ها، نحوه‌ی تبادل اخبار، برگزاری مراسم دهه‌ی فجر در اردوگاهها، ممنوعیت عزاداری در اردوگاهها و اعتصاب غذا توسط اسرای ایرانی (که در پاسخ به بد رفتاری‌های مسؤولان اردوگاه صورت می‌گرفت).» خبر ارتحال امام، از خبرهایی بود که کمر اسرار را شکست. یکی از آزادگان می‌گوید در اولین ساعات روز چهارم خرداد ۱۳۶۸ این خبر

دردآور را از طریق رادیو بغداد شنیدیم. حال اسرا چنان دگرگون شد و صدای گریه و ضجه چنان در اردوگاه شدت گرفت که سربازان عراقی برخلاف همیشه هیچ ممانعتی به عمل نیاوردند؛ حقا فهمیده بودند که این دگروگونی قابل کنترل نیست.

یک قفس، صد پرنده، هزار پرواز

محمدمهدی تیموریان، محمدحسین ابراهیم‌بیگی، مصطفی کریم. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۹۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات آزادگان؛ ۱۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: One Cage One Hundred Birds, One Thousand Flights

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: یک قفس، صد پرنده، هزار پرواز / محمدمهدی تیموریان؛ غربتکده اسارت / محمدحسین ابراهیم‌بیگی؛ اسارت درکانی مانکا / مصطفی کریمی

این کتاب مجموعه‌ای است از خاطرات ۳ آزاده که به همت آقایان کاظم جیرودی، داود امیریان و مجتبی عابدینی تهیه و با تلاش آقای محمدحسین مقیسه تدوین شده است.

آزاده «محمدمهدی تیموریان» از اعزام به جبهه‌های جنوب، مجروح شدن، اسارت، بدرفتاری سربازان عراقی و خوش رفتاری بعضی از آنها، رسیدگی دکتر مجید (که خود اسیر بود)، به مجروحان، عزاداری، ضرب و شتم توسط عراقی‌ها و وضع بد اردوگاهها، صبر و استقامت اسرا و بالاخره، مژده‌ی پایان اسارت، زیارت کربلا و بازگشت به ایران می‌نویسد. «غربکتده‌ی اسارت» خاطره‌ی آزاده «محمدحسین ابراهیم‌بیگی» است که در عملیات تکمیلی خیبر در منطقه‌ی طلائیه در اثر مجروح شدن به اسارت در می‌آید. او نیز از شکنجه‌ها و رفتار وحشیانه‌ی عراقی‌ها و وضعیت اردوگاهها نوشته و روحیه‌ی بالا، مقاومت اسیران و نعمت وجود روحانی در میان اسرا را شرح داده است. مصطفی کریمی - در «اسارت درکانی مانکا» - از «امدادهای غیبی، اسارت در نتیجه‌ی گم کردن راه، شکنجه‌ها و رفتار وحشیانه، نماز خواندن مخفیانه، کمکهای حاج آقا ابوترابی، وجود جاسوس در اردوگاه، شنیدن خبر ارتحال حضرت امام (ره) و بالاخره، بازگشت به وطن» سخن می گوید.

یک واژه، هزاران گل، بر اساس خاطرات جانباز آزاده هادی ایزی

هادی ایزی؛ بازنویسی و ویرایش با نظارت ابراهیم حسن بیگی. - تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، مرکز نشر هنر اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۸۸ ص.

کتاب «یک واژه، هزاران گل»، خاطرات جانباز آزاده «هادی ایزی» است. او از زندگی و فعالیت‌های خود در زمان انقلاب و جنگ و نحوه‌ی اعزام به جبهه و اسارت می گوید. او در سال ۱۳۶۰ به جبهه اعزام می‌شود، ولی به علت کمی سن به خط فرستاده نمی‌شود. بالاخره در عملیاتهای کربلای چهار و پنج شرکت می کند. در مرحله‌ی سوم عملیات کربلای پنج، به علت اصابت گلوله به شکم، بیهوش و اسیر می‌شود. او را به روستایی نزدیک بصره منتقل می کنند.

[صفحه ۷۳۶]

در استخبارات بصره در اثر شکنجه‌هایی که شده است، وضع وخیمی پیدا می کند و به بیمارستان انتقال می‌یابد. او از رفتار پرستارها و یک دکتر که به ایرانی‌ها احترام می گـذاشت، انتقال به اردوگاه پس از بهبود نسبی، رفتار نامناسب نگهبانها، وضع معنوی اردوگاه در اثر دعا و قرآن خواندن اسرا، بازگشت به وطن با گروه ۷۰۰ نفری آزادگان و دیدار با خانواده - که مدتها او را شهید مفقودالاثر می‌پنداشته‌اند - و لذت بودن در کنار خانواده نوشته است.

[صفحه ۷۳۷]

خاطرات فردی

آبادان خاک دامنگیر، خاک شورانگیز

علی فرخ‌مهر. - تهران: نشر عابد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۴۰۴ ص.: مصور، عکس.

عنوان روی جلد: آبادان خاک شورانگیز، خاک دامنگیر.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از خاطرات نویسنده از شهر آبادان (زادگاه او)، از سالهای دور تا دوران انقلاب، جنگ، حصر، بازپس گیری و بازسازی آن است. از جمله مطالب کتاب، موارد زیر است: «معنی عبادان (آبادان)، مـدارس قـدیم، شاعران و فرهنگیان، محله‌های قـدیمی، جنگ‌زدگی و آوارگی، پالایشگاه آبـادان، آثـار جنـگ، شـهیدان و گلهای پر پر شـهر، کوی ذوالفقاری یادآور خاطرات جنگ، خرمشـهر همسایه‌ی آبادان، بازگشت به شـهر پس از جنگ، پل خرمشـهر و یادی از آزادسازی خونین شـهر، پل بهمنشـیر در ایستگاه هفـت، اورنـدرود، گلزار شـهدا، عزاداری در آبـادان و...». در پایـان نیز تصـاویری از آبـادان قبـل و پس از جنـگ (قبـل از بازسازی و بعد از بازسازی) با زیرنویس و اشعاری از شعرای معاصر ارائه شده است.

آبادان شهر خوبان

علی فرخ‌مهر؛ ویراستار منوچهر اسدی. - [تهران]: درج، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۳۷۶ ص.: مصور، عکس، نقشه.

طراح روی جلد: اصغر میرزایی.

شمارگان: ۷۰۰۰ نسخه.

کتاب «آبادان، شـهر خوبان» مجموعه‌ای از خاطرات نویسـنده درباره‌ی شهر آبادان (زادگاه او) از دوران نوجوانی، جوانی تا انقلاب، جنـگ و بـازپس گیری آن است. از جمله عنـاوین کتـاب، می‌تـوان به مـوارد زیر اشـاره کرد: «در وصـف حـاج آقـا جمی، حـاج آقا دهدشتی مؤسس حوزه‌ی علمیه، یادی از مرحوم شیخ عیسی طرفی (ره)، استخر چهار حوض در محله‌ی ابوالحسن، فوران اولین نفت در آبادان، مدرسه‌ی فرخی، محرم و صـفر در آبادان، معرکه‌ی ناصـر پهلوان، بازی سـنتی تنتو، محله‌ی احمدآباد، محله‌ی تانکی دو،

روزهای انقلاب، محاصره‌ی آبادان، شکست حصر آبادان، جنگ‌زدگی و آوارگی، گلزار شهدا، بررسی وضعیت کتابخوانی در آبادان و...». در پایان نیز قطعه شعری از «اسماعیل خویی» در وصف آبادان و فهرستی از واژه‌هاو اصطلاحات مورد استفاده در متن همراه با معنی آنها و تصاویری از مناطق مختلف (همراه با زیرنویس) ارائه شده است.

آبادان من

خاطره نعمت‌الله سلیمانی؛ بازنویس نثر: حسن بنی‌عامری. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، ۱۳۷۵.

۳۰۰ ص. [۲۰] ص. تصویر (بخشی رنگی). - (ادبیات دفاع مقدس؛ مجموعه خاطره: ۱).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۷۳۸]

«نعمت‌الله سلیمانی» نویسنده‌ی خاطرات این کتاب قبل از شروع جنگ، قصد ادامه‌ی تحصیل در آلمان داشت. ولی با شروع جنگ تصمیم گرفت برای حضور در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل در آبادان بماند. این کتاب، مجموعه‌ی خاطرات او از دو مرحله حضور در جبهه است. مرحله‌ی اول از شروع جنگ تا بعد از آزادی خرمشهر و شکستن حصر آبادان و مرحله‌ی دوم از سال ۶۵ تا بعد از پذیرش قطعنامه از سوی ایران است. او در این خاطرات، از جنگ آدم و آهن در خرمشهر و سقوط خرمشهر (پس از ۳۵ روز مقاومت)، انتقال نیروهای مقاوم مردمی به آبادان، گذشتن نیروهای عراق از رودخانه‌ی بهمنشیر به قصد حمله و تسخیر شهر از ذوالفقاری، بسته شدن جاده‌ی ماهشهر و خیانت بنی‌صدر و بالاخره، از شکستن حصر آبادان، عملیات بیت المقدس؛ عملیات ثامن‌الائمه و عملیات خیبر سخن می‌گوید. تصاویری نیز از همرزمان شهید راوی خاطرات، در انتهای کتاب به چاپ رسیده است.

آخرین گلوله‌ها

سعید تاجیک. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۴.

۱۲۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۹۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Last Bullets

مندرجات: قبل از عملیات کربلای پنج، اردوگاه کرخه؛ گلهای مجنون.

نویسنده که خود به عنوان آر پی جی زن در عملیات کربلای پنج شرکت داشته است، از شور و نشاط رزمندگان و روحیه‌ی بالای آنان قبل از شروع عملیات سخن می‌گوید. سپس در خاطره‌ی اول، با بیان نحوه‌ی عملیات و به تصویر کشیدن شرایط سخت جبهه و فشارهای روحی و روانی وارد بر رزمندگان، شرح می‌دهد که آنها به علت کمبود مهمات تا شلیک آخرین گلوله مقاومت کرده، با بر جای گذاردن تعدادی شهید و مجروح ناچار به عقب‌نشینی شدند. خاطره‌ی دوم مربوط به عملیات جزیره‌ی مجنون است. نویسنده در این عملیات نیز شرکت داشته، شادی رزمندگان را از شرکت در عملیات شرح می‌دهد و خاطرات خود را از حمله‌های نیروهای اسلام به نیروهای دشمن، دلاور مردی فرماندهان، حمله شیمیایی نیروهای بعثی، موجی شدن خود و شهادت بسیاری از همرزمانش می‌نویسد.

آن روزهای به یاد ماندنی

مرتضی شفیعی. - تهران: پیام آزادی، [بی‌تا]. ۱۶۸ ص.

مندرجات: پنجمین کربلا؛ مناجات دوپازا؛ عروج شلمچه.

کتاب «روزهای به یاد ماندنی» خاطرات دانشجوی بسیجی - شفیعی - از دوران شرکت ایشان در نبردهای دفاع مقدس است. او که از پاییز ۱۳۶۵ در جبهه‌های حق علیه باطل بوده است، خاطرات خود را از این ایام به رشته تحریر درآورده است. «پنجمین کربلا» مربوط به اولین حضور وی در جبهه‌ها (برای عملیات کربلای پنج) و شرح مجروح شدن او و بازگشتش به تهران است. «مناجات دوپازا» خاطرات او از منطقه کردستان در ارتفاعات دوپازا و عملیات نصر طی بهار و تابستان ۱۳۶۶ است. او در این قسمت، به بیان روحیه‌ی رزمندگان و وضع سنگرهای نیروهای عراقی شکست خورده پرداخته است. «عروج شلمچه» خاطرات برادر شفیعی از حضور در جبهه‌های شلمچه و فکه طی بهار و تابستان ۱۳۶۷) تا پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از سوی ایران) است. او در این بخش وضعیت حاکم بر جبهه و شهادت یاران و دوستانش و احساسات آنها و مردم شهر در برابر پذیرش قطعنامه را شرح داده است.

[صفحه ۷۳۹]

آن روزهای حماسه

رضا صبوری‌زاده؛ بازنویسی محمدتقی مختار ملکی، پرویز بیگی حبیب‌آبادی. - تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۴۳ ص.: عکس (بخشی رنگی). - (انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی ارتش؛ ۳۳).

طرح روی جلد: دایره هنرهای تجسمی سازمان عقیدتی سیاسی (حمیدرضا خزاعی). شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه خاطرات سرتیپ دوم جانباز «رضا صبوری»، از ۱۲۳ ماه حضور در جبهه‌های نبرد است. خاطرات در چهار بخش مجزا ارائه شده‌اند. خاطرات مربوط به «منطقه‌ی عملیاتی جنوب، منطقه‌ی عمومی میمک، منطقه‌ی عملیاتی شمال غرب و منطقه‌ی عمومی سومار» هستند. برخی از موضوعهای خاطرات عبارتند از: «عبور از منطقه‌ی آتش؛ خاطره‌ای از شکار تانکها و شهید استوار عباسی؛ عملیات ضد کمین و اسارت گرفتن دشمن؛ عملیات والفجر چهار و یافتن گورستان بعثیون؛ خاطره‌ای از منطقه‌ی پنجوین؛ نفت شهر پس از پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ و اعلام آتش بس؛ اسیر شدن در منطقه‌ی ذرنی و فرار کردن از دست عراقی‌ها در یک فرصت مناسب بمباران شیمیایی قرارگاه لشکر در منطقه‌ی کنگر سومار و شهادت عده‌ای از رزمندگان». تصویر لوح سپاس و قدردانی از نگارنده و عکسهایی از منطقه نیز در پایان کتاب آمده است.

آن سوی پل، مجموعه خاطرات

بازنویس موسی کیخا. - اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۹۶ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار؛ ۳۴).

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب دو بخش دارد؛ بخش اول شامل مطالب زیر است: خاطراتی مربوط به دوران قبل و بعد از انقلاب و زمان جنگ شهید «علی

معمـار» (مسؤول طرح و برنـامه و معـاون اول تیپ المهـدی در عملیات فتـح المبین، که در منطقه‌ی سایت پنـج به شـهادت رسـید) و خاطرات همرزمان شـهید؛ مصاحبه درباره‌ی عملیات ثامن‌الائمه، گزارش گزارشـگر جهاد کاشان در جنگ از شهید معمار و نحوه‌ی شهادت وی؛ آخرین مصاحبه قبل از شـهادت، قسـمتی از سـخنان سردار سرتیپ حسین دقیقی در حضور خانواده‌ی شهید و جمعی از پاسداران؛ اشـعاری در رثای شـهادت وی و متن کامل وصـیتنامه‌ی شهید. بخش دوم، شامل «نجواهایی با شهید ماشاءالله نقوی، نقش شهید در عملیات محمد رسول‌الله (ص)، در محور عملیاتی فکه، تشـریح وضـعیت شـهید در صحنه‌های درگیری و شهادت و اسارت او» است. در پایان نیز فرازهایی از وصیتنامه شهید ماشاءالله نقوی ارائه شده است.

آوای پنهان

غلامرضا خلیلی شهانقی؛ تنظیم و بازنویسی نثر محمدحسن شاهسواری. - تهران: رابعه، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۱۰ ص.، ۱۶ ص. [عکس].

طراح روی جلد: عماد فتحی روشن.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب با حمایت بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس چاپ شده است.

«غلامرضا خلیلی شهانقی» در سال ۱۳۳۱ در محله‌ی حشمتیه‌ی تهران متولد شد. این کتاب، مجموعه‌ی خاطراتی است که به قلم خود او به رشـته‌ی تحریر درآمـده است. مطـالب کتـاب، عبارتنـد از: «شـرح دوران کودکی و تحصـیل، علاقه به ورزش و نظام، ورود به ارتش، گذراندن دوره‌های تخصصی در ایران و کشورهای حوزه‌ی خلیج فارس، مبارزات

[صفحه ۷۴۰]

قبـل از انقلاب، خروج از ارتش به فرمان امام، پیروزی انقلاب، ورود مجـدد به ارتش، درگیری با ضـد انقلاب، حضور در جبهه‌ها و مناطق عملیاتی و عملیاتهای متعـدد [از جمله: عملیات امام مهدی (عج)، محورهای کرخه، دزفول، شوش، الله‌اکبر، غرب سوسـنگرد، شهیـد شـیخ فضل‌الله نوری، فرمانده‌ی کل قوا خمینی روح خدا، شـهیدان رجایی و باهنر، فتح المبین، طریق القدس، ثامن‌الأئمه، بیت المقدس، رمضان، مسلم بن عقیل، محرم، والفجر مقدماتی، والفجرهای یک تا شش، خیبر، میمک، بدر، قدس یک تا پنج، ظفر یک تا سه، انصار و...]، دوره‌های مجروحیت، ازدواج، تولد فرزند و...». در پایان نیز تصاویری از او به چاپ رسید است.

آیینه سرخ

نویسنده حسن احمدی. - تهران: پیام آزادی، ۹۳.۱۳۶۸ ص.

عنوان روی جلد: آینه سرخ «یادگارها».

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: آمده‌ایم بمانیم؛ هشت سال پشت در بهشت؛ آیینه‌ی سرخ؛ کیستید، شما در شهر؛ شب حمله.

این کتـاب، مجموعه‌ی خـاطرات «حسن احمـدی» از جبهه‌هـای نبرد است. «آمـده‌ایم بمـانیم» یـادآوری خـاطرات نویسـنده در هنگام بـازگشت بـه خرمشـهر پس از پایـان جنـگ اسـت. «هشـت سـال پشت در بهشت» خـاطره‌ای دربـاره‌ی شـهید «بهروز مرادی» (جـوان

خرمشهری و دانشجوی دانشگاه اصفهان) است که هشت سال در پشت در بهشت در جبهه‌های خرمشهر و شلمچه و... مانند تا بالاخره به لقاء الله پیوست. «آیینه‌ی سرخ» خاطرات بازگشت راوی به خرمشهر در سال ۱۳۶۱ (پس از آزادی خرمشهر) است. در هر جای شهر، یاد و خاطره‌ی به خون خفتگان ساکن شهر و مدافعان آن در برابر چشمان او جان می گیرند. «کیستید، شما در شهر» خاطره‌ی مادر سه شهید است؛ خاطره‌ی مادر «شهناز حاجی شاه» در هنگام دفن سومین شهیدش، ناصر؛ و باز هم خاطرات راوی از شهر، در آغاز اشغال. «شب حمله» یادداشتهای راوی از هفت روز حمله و درگیری در فاو است که با شیمیایی شدن راوی و اعزام وی به بیمارستانی در اهواز و سپس به تهران، همراه با حسرت و ناامیدی از بازگشت به جبهه به پایان می‌رسد.

اردوگاه: یادداشتهای یک سرباز

جمشید اثنی‌عشری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۸.

۱۱۵ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۴).

طراح روی جلد: صادق مصلح.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Camp: A Soldier's Writing

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

«اردوگاه» خاطرات یک سرباز وظیفه‌ی ایرانی، از دوران انجام خدمت سربازی از دی ماه ۱۳۶۱ تا اواسط مهر ماه سال ۱۳۶۳ در اردوگاه اسرای عراقی است. این کتاب، شامل ۲۸ خاطره‌ی کوتاه است که همگی نشان دهنده‌ی حس مهمان‌نوازی ایرانیان در مقابل اسرای عراقی است و نشان می‌دهد که مسؤولان اردوگاه با اسرا نه به عنوان دشمن، بلکه به عنوان مهمان برخورد می کرده‌اند و همین رفتار باعث تأثیر فراوان بر آنها می‌شده است تا به آن حد که بعضی از اسیران، روز اسیر شدن خود را روز تولد دوباره‌ی خود نامیده بودند. این خاطرات نشان دهنده‌ی رفتار اسلامی مسؤولان ایرانی اردوگاه با اسیران عراقی است و تحولات روحی و رفتاری آنها را نمایان می‌سازد.

[صفحه ۷۴۱]

اروند و خاطره اولین قایق

گردآورنده: سعید عاکف. - تهران: کوثر، (چاپ اول): ۱۹۱.۱۳۷۹ ص.، [۷] ص. عکس (رنگی). - (کنگره بزرگداشت سرداران و ۳۷۰۰ شهید استان یزد: مجموعه خاطره؛ ۳۶).

عنوان دیگر: اروند و خاطره یک قایق.

عنوان روی جلد: اروند و خاطره اولین قایق: مجموعه خاطراتی از سردار رشید اسلام شهید حسین دهستانی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، مجموعه‌ای از خاطرات بستگان، دوستان و نزدیکان سردار شهید «حسین دهستانی» درباره‌ی این شهید گرد آمده است. شهید دهستانی، از شهر اردکان یزد، با آغاز جنگ تحمیلی (علی رغم صغر سن) در جبهه حضور می‌یابد و خیلی زود مسؤولیت شناسایی تمام عملیاتهای بزرگ و اکثر عملیاتهای پراکنده‌ی تیپ الغدیر را بر عهده می گیرد. وی در عملیاتهای والفجر

مقدماتی، والفجر یک، والفجر چهار، خیبر، بدر، قدس پنج، کربلای چهار و کربلای پنج حضور فعال داشته و نقش اساسی ایفا می کند. آخرین سمت او، قائم مقامی اطلاعات و عملیات تیپ الغدیر بود. این سردار، در تاریخ ۲۵ / ۱۰ / ۱۳۶۵ در عملیات کربلای پنج به شهادت رسید. در پایان کتاب، وصیتنامه و عکسهایی از شهید دهستانی به چاپ رسیده است.

از چنده‌لا تا جنگ: خاطرات شمسی سبحانی

مصاحبه و تدوین گلستان جعفریان. - تهران: سوره مهر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۸۸، [۴] ص.: تصویر. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ۴۵۷: جنگ ایران و عراق، خاطرات؛ ۱۳۸).

طراح روی جلد: رجب شهبازی، محسن کرمی.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

«شمسی سبحانی» از اهالی چنده‌لا (مازندران) است. در این کتاب، خاطرات او بیان شده است. وی پرستار است و در خاطرات خود، موارد زیر را ذکر کرده است: «دوران کودکی، تحصیلات، فوت پدر، دوران قبل و بعد از انقلاب، درگیری با گروهکها در اوایل انقلاب، ورود به جامعه‌ی امدادگران در دوران جنگ، مأموریت در غرب و جنوب کشور، خدمت در بیمارستان سنندج، پاسدارانی که توسط ضد انقلاب کردستان به شهادت رسیده بودند، بیمارستان اندیمشک، بیمارستان اهواز، عملیات خیبر، عملیات رمضان، خاطراتی از دوستان پرستار و دکتر رهنمون (رئیس بیمارستان نجمیه که در عملیات خیبر به شهادت رسید)، عملیات فتح المبین، منطقه‌ی هویزه، موشکبارانها دزفول حملات هوایی به این شهر و دیگر شهرهای خوزستان، آشنایی با همسر، ازدواج و انتقال به تهران، تولد فرزند و...».

از رقابیه تا راین

خاطرات خلیل قاضی‌زاده. - مشهد: جهاد دانشگاهی مشهد، ۱۳۷۸.

۶۲ ص. - (انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد؛ ۲۱۱: علوم انسانی؛ ۱۱۷).

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

کتاب «از رقابیه تا راین» خاطرات جانباز «خلیل قاضی‌زاده» است که دانشجوی لویزیانای آمریکا بوده، هنگام انقلاب تصمیم می گیرد به ایران باز گردد و در ایران به تحصیل ادامه دهد. با شروع جنگ، او که دانشجوی دانشکده نفت آبادان است و در جهاد سازندگی هم فعالیت می کند، همراه نیروهای مردمی به دفاع از خرمشهر می‌پردازد. همسر او نیز تدریس را رها کرده، به پرستاری از مجروحان جنگ تحمیلی اقدام می کند. در این خاطرات، او از مجروح شدنش در عملیاتی یاد می کند که در رقابیه‌ی شوش روی داده و از ۱۴۰ تن بسیجی همرزم وی فقط او و یک مجروح دیگر زنده مانده‌اند، سپس شرح معالجات خود را در بیمارستانهای ایران و آلمان (در

[صفحه ۷۴۲]

شهر کلن) بیان می کند. او از چند تن از همرزمان شهید خود نیز نام برده که عبارتند از: شهید عباس وزیری، شهید رضا کشتکار، شهید حسین خردمند و شهید عبدالرضا صمدی.

از سپتون تا شلمچه، دو سال مقاومت تا طلیعه فتح: خاطرات امیر سرتیپ سعید پور داراب

سعید پور داراب؛ با پشتیبانی هیأت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی». - تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۱۸۳] ص.: نقشه، عکس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل خاطرات دو سال اول جنگ تا فتح خرمشهر بوده، در سه فصل ارائه شده است. فصل اول: تجاوز تا عملیاتهای محدود (آغاز حمله‌ی عراق به ایران، اعزام به جبهه، گرفتاری در آب و آتش، دفاع از پل کرخه تا شوش، دفاع از شهر شوش، حمله‌ی لشکر ۲۱ حمزه در روز ۲۳ مهر ماه ۱۳۵۹، دفاع سرسختانه‌ی لشکر ۲۱ حمزه در نهم آبان ماه ۱۳۵۹، اجرای عملیاتهای محدود و ایذایی، عملیات متهورانه‌ی استوار غفاری (معروف به شکارچی تانک)، عملیات تپه چشمه، عملیات کانال هندلی، احداث تونل در منطقه‌ی کانال هندلی، توسعه‌ی سرپلها در لشکر ۲۱ حمزه)؛ فصل دوم: آغاز عملیات فتح المبین (از ابتدای آمادگی تا دومین مرحله‌ی عملیات) و فصل سوم: جلوه‌های ایمان و ایثار (شامل خاطراتی از مقدمات عملیات، مرحله‌ی اول و دوم و پیشروی به سوی شلمچه تا ضربه‌ی نهایی و آزادی خرمشهر). معرفی نویسنده در پایان کتاب انجام گرفته است.

از طوفان تا نسیم

محمدعلی موظف رستمی. - تهران: گویه، (چاپ اول): ۱۷۵.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

بخشی از خاطرات در آخرین شب هور در مجموعه خاطرات از لندن تا فاو قید شده که در این دفتر نیامده است.

مندرجات: آخرین سفر در انتهای هور، آنجا میان نخلستان، از طوفان تا نسیم.

کتاب، مجموعه‌ی خاطرات نویسنده است. او آنها را به مادرش تقدیم کرده است. در «آخرین سفر، در انتهای هور»، نویسنده و دوستش حامد (که تحصیل کرده‌ی آمریکا و آشنا به هنرهای رزمی بود) در خدمت لشکر ۲۵ کربلا- قرار گرفتند. آنها در هورالهویزه بارها به کمین دشمن برخوردند و با شگردهای حامد توانستند دشمن را نابود کرده، بگریزند. حامد در کمینی به شهاد رسید. «آنجا میان نخلستان» ماجرای گروه «دفن» (دوربین، فیلمبرداری، نخلستان) است. امیر و دیلماج و نویسنده، در روز روشن برای شناسایی و تهیه‌ی فیلم با غواصی از اروندرود رد شده و وارد نخلستان و منطقه‌ی عملیات والفجر هشت می‌شوند. این گروه لحظات شهادت و ایثارگری‌های رزمندگان و فرماندهان لشکر ۲۵ کربلا را به تصویر می‌کشند. «از طوفان تا نسیم» شرح درگیریها در عملیات مرصاد (در اسلام‌آباد، ایلام و سر پل ذهاب) است.

از فرش تا عرش: خاطرات یک بسیجی داوطلب از دوران دفاع مقدس

نویسنده عبدالمجید چراغعلی؛ [به سفارش] وزارت کشاورزی شورایعالی توسعه کاربرد مواد بیولوژیک و استفاده بهینه از کود و سم در کشاورزش. - کرج، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، معاونت آموزش و تجهیز نیروی انسانی،

نشر آموزش کشاورزی، (چاپ اول): ۹۳.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب، خاطرات نویسنده از اسفند ماه ۱۳۵۹ تا روزهای پایانی و قبول قطعنامه‌ی (۵۹۸) ۱۳ / ۵ / ۶۵ است که در سه فصل، به ترتیب زمانی تنظیم شده‌اند. برخی از خاطرات، درباره‌ی موارد زیر هستند: «آموزش نظامی، اعزام به جبهه (اهواز)، اعزام به منطقه‌ی میشداغ، تپه‌های الله‌اکبر، سوسنگرد، جبهه‌ی چولانه جبهه‌ی دهلاویه و شهادت چمران، عزل بنی‌صدر، ریاست جمهوری رجایی، ادغام ستاد جنگهای نامنظم در سپاه و ارتش، عملیات طریق القدس، مجروح شدن، جهاد سازندگی دهکلان، پاکسازی ضد انقلاب از قروه و سنندج، عملیات فتح، گیلان غرب، دانشگاه تهران و رشته‌ی داروسازی، اعزام به اهواز، عملیات کربلای پنج، حملات موشکی به پالایشگاه تهران، وضعیت بحرانی پس از سقوط فاو و پیروزی‌های عراق در مناطق شلمچه، مهران، جزایر مجنون، آبادان و خرمشهر و قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸».

از هیرمند تا اروند: مجموعه خاطرات، سخنرانی‌ها، سیره و زندگینامه سردار رشید اسلام شهید حاج میرقاسم میرحسینی

عباس باقری. - [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۴۰۵.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: علی پیران.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در ابتدای کتاب، زندگینامه مختصر «شهید میرقاسم میرحسینی» آمده است. او در سال ۱۳۴۲ در روستای صفدر میربیک به دنیا آمد. وی قائم مقام لشکر ثارالله بود و در عملیات کربلای پنج، در منطقه شلمچه به شهادت رسید. کتاب چهار فصل دارد فصل اول: (با اصحاب یمین)، خاطره‌های خانواده، یاران و همرزمان شهید میرقاسم است. بعضی از خاطرات تقدیم به شهیدان و مفقودالاثران لشکر ثارالله شده است. فصل دوم، «بنیان مرصوص» نام دارد و منتخبی از سخنرانی‌های شهید است که از روی نوار پیاده شده‌اند؛ فصل سوم (قبسات)، متن نامه‌های شهید میرحسینی است که از جبهه خطاب به خانواده، والدین، برادران، خواهران و همسر خود نوشته و ارسال کرده است. فصل چهارم (اخگر سرودها)، شامل نه قطعه شعر در قالبهای غزل، قصیده و آزاد است که با مضمون شهید، شهادت و دفاع مقدس سروده شده‌اند. در پایان این فصل، متن وصیتنامه شهید ارائه شده است.

استاد زاده: زندگینامه آیه الله العظمی شاه‌آبادی و مجاهد شریف شهید شاه‌آبادی

حوزه علمیه شهید شاه‌آبادی. - تهران: حوزه علمیه شهید شاه‌آبادی، ۱۳۶۵.

۲۱۱ ص.: مصور، عکس، نمونه.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

«شهید مهدی شاه‌آبادی»، فرزند مرحوم آیه‌الله میرزا محمدعلی شاه‌آبادی (ره)، در تاریخ ۱۳۰۹ در قم متولد شد و در بازدید از جبهه، پس از دیدار با رزمندگان لشکر ۲۵ کربلا، در اثر اصابت ترکش گلوله‌ی توپ به شهادت رسید. کتاب شامل مطالب زیر است: «زندگینامه آیات عظام میرزا محمدجواد اصفهانی، میرزا احمد بیدآبادی، میرزا علی‌محمد شریف و میرزا محمدعلی شاه‌آبادی، زندگینامه شهید شامل «شرح ولادت، تحصیل، ازدواج، امامت مسجد، مسؤولیت‌ها پس از انقلاب، عشق و علاقه به رزمندگان و بازدید از جبهه‌ها و آخرین سفر به جبهه و شهادت، پیامهای مسؤولان و آیات عظام درباره‌ی شهادت، بازتاب شهادت شهید و ملاقات خانواده‌ی شهید با آیه‌الله مشکینی و متن سخنرانی ایشان درباره‌ی شهدا، صدیقین و صالحین». در پایان کتاب تصاویری از پیکر مطهر شهید،

[صفحه ۷۴۴]

نمونه‌ی دستخط آیات عظام و متن اجازه نامه‌ی اجداد مرحوم والد شهید شاه‌آبادی و تصاویری از تألیفات او آمده است.

استقامت در مسیر

طاهر مؤذن؛ زیر نظر شورای پژوهشی مؤسسه خانه اندیشه جوان. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، ۱۳۷۹.

۲۲۴ ص. - (داستان‌های جنگ ایران و عراق؛ ۱).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در ۳۷ قسمت، به صورت لحظه به لحظه، وقایع و رویدادها را از زمان ثبت نام یک بسیجی برای اعزام، تا پس از عملیات و بازگشت به خانه به تصویر کشیده است. مطالب شامل شرح «ثبت نام و نداشتن شناسنامه یا سن کم، آموزش، پادگان دو کوهه و تدارکات و تجهیزات، مرخصی قبل از اعزام، کرخه و اردوگاه اسلام، صبحگاه در اردوگاه، راهپیمایی‌ها و رزمهای شبانه برای آمادگی قبل از عملیات، سازندگی روح، حسینیه‌ی گردان و عزاداری، محرم در اردوگاه، شام غریبان، مردان با صفا و شوخی‌ها، مانور در منطقه‌ی عملیات، سرما و مشکلات، نماز شب، حمام، آماده‌باش، شب حمله، نبرد، مجروحان و بیمارستان صحرایی، شهادت، آتشبازی و انفجار در منطقه، خاکریزها، تک و پاتک دشمن، جنگ تانک، هواپیماها و بمباران منطقه، بازگشت به اردوگاه و...» است. مطلبی تحت عنوان «کو شهیدانتان!» به شرح وقایع پس از عملیات می‌پردازد. در پایان نیز مرخصی و دیدار از خانواده‌ی شهدای همرزم تشریح شده است. اشعار و سروده‌های رزمندگان و... نیز در متن آمده است.

اسوه‌های مهربانی، مجموعه‌ی خاطره

غلامعلی رجایی؛ بازنویس نثر، عین الله کاوندی؛ زیر نظر: محمدقاسم فروغی جهرمی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۲.

۷۲ ص. - (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مجموعه خاطره؛ ۱۳).

این کتاب به مناسبت سالگرد هفته بسیج (۱۵ - ۱۲ آذر ماه) منتشر شده است.

این کتاب خاطرات برادر غلامعلی رجایی است که علاوه بر گزارشگری، در جبهه همراه رزمندگان بوده است. او از رزمنده‌ای یاد می‌کند که خود را روی سیم‌های خاردار انداخت تا همرزمانش از محاصره خارج شوند، یا رزمندگان ایثارگری را تصویر می‌کند که روی مین‌ها رفتند تا دیگران از میدان مین عبور کنند. در «تونل پیروزی» از حفر تونلی در جبهه‌ی کرخه سخن می‌گوید. که باعث هدایت رزمندگان به پشت سنگرهای دشمن و اسارت تعداد زیادی از فرماندهان، افسران و درجه‌داران عراقی شد، «اسوه‌های مهربانی» حکایت دو رزمنده بسیجی آر پی جی زن است که در مسیر تانک‌ها منتظر پاتک دشمن می‌مانند تا با شروع عملیات تانکها را از بین ببرند. سپس نحوه‌ی اسارت افراد دشمن و زخمی شدن خود را بیان می‌کند. «سرسختی مجنون» شرح جنگ در جزایر مجنون و هور و احداث پل حیرت‌انگیز و طویل خیبر است و ایثار رزمندگان اسلام. «حماسه‌ی خیبر» شرح بازدید یکی از نمایندگان مجلس از منطقه‌ی عملیاتی و فداکاری‌های خلبانان و شهادت دو تن از بسیجی‌هاست. در «سوز زلیجان» از سرمای شدید

زمستان در دشت زلیجان و اراده‌ی پولادین بسیجی‌ها سخن گفته است.

[صفحه ۷۴۵]

اعترافات، خاطرات سرهنگ عراقی عبدالعزیز قادر السامرائی

عبدالرسول رضاگاه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۶۹ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات؛ ۱۳۹).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Confessions: Memories of Iraqi Colonel

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

سرهنگ عبدالعزیز قادر السامرائی، اسیر عراقی، به جنایات خود و دیگران طی جنگ اعتراف می‌کند و از غارت اموال ارزشمند مردم، پس از تصرف خرمشهر، سخن می‌گوید. او از این طریق ثروت هنگفتی به دست آورد. ولی در یک آتش سوزی همه را از دست داد؛ همسر وی به افسردگی شدید مبتلا شد و مادر و پسرش فوت کردند. در عملیات بیت المقدس، پس از حمله ایرانی‌ها، عراقی‌ها از ترس، به اشتباه، چندین بار با یکدیگر درگیر شدند و سرهنگ از طریق اروندرود فرار کرد. در پل طاهری نیز با نبرد سختی روبه‌رو شد و بعد از شکست با تانک به عقب گریخت. به او ترسو لقب دادند. او از شدت خشم خود را مجروح ساخت، ولی بعد مدال شجاعت گرفت! در عملیات رمضان، عراقی‌ها، با وجود کمک کشورهای مختلف، مرتب مواضع و نیروهایشان را از دست می‌دادند. در این مرحله نیز چون خرمشهر، عراقی‌ها متحمل تلفات زیادی شدند. سرهنگ در عملیات‌های بعدی، قدس (۵، ۴، ۳، ۲، ۱)، نیز در جبهه‌های عراق حضور داشت و عراق همانند دیگر عملیاتها با داشتن بهترین امکانات جنگی، با شکستهای سختی روبرو شد.

امام به روایت امام، بازشناسی شخصیت امام از زبان خویش

به کوشش: غلامعلی رجایی. - تهران: مؤسسه چاپ و نشر عروج، (چاپ اول): ۲۶۹.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: حسن سلطانی.

مطالب این کتاب از کتابهای «صحیفه نور، اربعین حدیث، سر الصلوة و تحلیلی از نهضت امام خمینی و طلیعه انقلاب اسلامی» گردآوری شده است.

مطالب کتاب از بیانات و سخنرانی‌های حضرت امام خمینی (ره) در مناسبتهای مختلف انتخاب شده، موضوعهای مختلفی را در بر می‌گیرند. کتاب در پنج فصل تنظیم شده است. در فصل اول به ابعاد شخصیتی امام - مثل ایمان، معنویت، اخلاق، تواضع و ساده‌زیستی - پرداخته شده است. فصل دوم (امام و مردم)، بیانگر عشق امام به مردم و همدردی ایشان با مردم، مجروحان، رزمندگان، جانبازان و شهدا و قدردانی از آنها و خانواده‌ی آنها است. فصل سوم «اصول رهبری» نام دارد و موضوعهایی مثل نظارت بر امور، اعتقاد به نقش مردم در مبارزه، اسلام خواهی و حفظ نظام را در بر می‌گیرد. در فصل چهارم (رنجها و نگرانی‌ها)، مسایلی ذکر شده است که امام در مورد آنها نگران بوده‌اند یا از پیش آمدن آنها رنجیده خاطر شده بودند. فصل پنجم یا پایانی با

عنوان «خاطرات»، حاوی خاطره‌های امام از دوران زندگی پر برکت ایشان است.

امام خمینی در آیینه‌ی خاطره‌ها

علی دوانی. – تهران: نشر مطهر، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۷۹ ص.: نمونه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل ۳۹ خاطره در ارتباط با حضرت امام خمینی (ره) است. موضوع خاطرات عبارتند از: «امام خمینی و رضاخان، مخالفت با روحانیت، نجف اشرف، تدریس فقه و اصول، حفظ سلامت بدن، مبارزه با افکار

[صفحه ۷۴۶]

انحرافی، تواضع و فروتنی، دگرگونی در تشکیلات حوزه‌ی علمیه‌ی قم، عزاداری برای اهل‌بیت (ع)، ماجرای لغو تصویبنامه‌ی انجمنهای ایالتی و ولایتی، حمله‌ی عمال شاه به مدرسه‌ی فیضیه، حوادث بعدی تا پانزده خرداد، پانزده خرداد و بازداشت امام خمینی (ره) و...» در یک خاطره، درباره‌ی فتح خرمشهر و عملیات بیت المقدس صحبت شده است که پیرو آن، حضرت امام به مسأله مدال دادن صدام به افسران فراری و کاریکاتورهای کشیده شده پس از پیروزی عملیات اشاره فرموده‌اند.

امیر دلاور

گردآورنده امیرحسین انبارداران؛ [به سفارش] اداره تحقیق و پژوهش بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان تهران. – تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۷۹ ص.، [۴۱] ص. تصویر: مصور.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۱۱۰ خاطره از «شهید صیاد شیرازی»، به نقل از دوستان، آشنایان، خانواده، همسر، فرزندان و همرزمان شهید است. خاطرات، در یازده فصل مجزا تنظیم شده‌اند که عبارتند از: «ویژگی‌های شخصیتی، در ارتباط با ولایت فقیه، در خانواده، در جبهه، علم و دانش، ارادت به ائمه‌ی اطهار، اوقات فراغت، دوری از دنیا و پست و مقام، با مردم و جامعه، ارتباط با علماء و روحانیون و عنایت به مسایل اخروی». در بین خاطرات نقل شده، از اشخاص و شهیدان زیر نیز مطالبی ارئه شده است. «یوسف رضا ابوالفتحی، مصطفی چمران، محمد بروجردی و مریم یساول (جانباز شیمیایی)». همچنین مطالبی در موضوعات و موارد زیر ارائه شده است: «نماز اول وقت، قرآن، عیادت از بیماران، غذا خوردن با سربازان، کمک به مستمندان، ورزش، عملیات بیت المقدس، شهر مهران، درگیری با منافقین، قرارگاه مشترک حمزه سیدالشهدا، برخورد با همسر، مقابله با اسراف و تبذیر، اهمیت به نظم و انضباط، با وضو بودن و...».

اندوه شب بی پایان

ابراهیم یونسی؛ مترجم: عبدالرسول رضاگاه. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۷.

۴۸ ص. (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۵۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Grief of the Endless Night

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

در این کتاب یکی از افسران عراقی، سرگرد ابراهیم یونسی، خاطرات خود را از سالهای جنگ عراق علیه ایران بازگو کرده است. در این خاطرات، او به رفتار وحشیانه‌ی بعثی‌ها با نیروهای زیر دست و هم‌چنین، به فساد و بی‌بند و باری آنها اشاره کرده است. وی در قسمتی از خاطرات خود به چند عملیات علیه جمهوری اسلامی ایران اشاره می کند که همه‌ی آنها با شکست مواجه شده‌اند. وی به همین سبب و به این جهت که قصد تسلیم شدن به نیروهای ایرانی را داشته است، تنبیه می‌شود و مورد مؤاخذه قرار گرفته، به مدت سه ماه زندانی می‌شود. بالاخره پس از آزادی در تاریخ ۲۳ / ۱۲ / ۱۹۸۳ به درجه‌ی سرهنگی ارتقاء می‌یابد؛ ولی پس از پایان جنگ از عراق فرار کرده، خود را تسلیم نیروهای سپاه پاسداران انقلاب اسلامی می کند. وی اکنون در سایه‌ی ولایت فقیه در ایران به زندگی خود ادامه می‌دهد.

[صفحه ۷۴۷]

اوج افتخار: خاطراتی از هشت سال دفاع مقدس

مؤلف علی‌محمد بزرگواری؛ ویراستار علی شهبازی. - [تهران]: نقش کلک، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۷۴ ص.: مصور، عکس.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی چهارده خاطره از روحانی «علی‌محمد بزرگواری» است، موضوعهای خاطره‌ها عبارتند از: «اعزام به جبهه‌ی خرمشهر و شنیدن خبر سقوط خرمشهر، منطقه‌ی عملیاتی ثامن‌الائمه و جبهه‌ی کرخه‌نور، عملیات فتح المبین و منطقه‌ی تپه‌ی ۱۸۲ و فکه، منطقه‌ی عین خوش و روستای زبیدات پس از عملیات محرم، شناسایی‌های قبل از عملیات، منطقه‌ی قصر شیرین و اعزام از طرف دفتر تبلیغات اسلامی حوزه‌ی علمیه‌ی قم به جبهه‌های غرب، تپه‌ی شهید علم الهدی، جبهه‌ی چنگوله، جزیره‌ی مجنون و تیپ المهدی، حضور در پادگان دو کوهه، عملیات بدر و رزمندگان تیپ بیست رمضان در منطقه‌ی جفیر، عملیات والفجر هشت در منطقه‌ی فاو با لشکر خط شکن ۲۵ کربلا، منطقه‌ی حاج عمران، کربلای یک در منطقه‌ی مهران، کربلای چهار در منطقه‌ی آبادان، منطقه‌ی ماووت و پد خندق». تصاویری در ارتباط با خاطرات همراه با زیرنویس در کتاب موجود است.

این آخرین کبوتر: یاد نامه‌ی سردار شهید حجت‌الله آذر پیکان

باز آفرینی منوچهر ذوقی. - شیراز: کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۳۴ ص. عکس (رنگی). - (کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۵۱).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل مطالب و خاطراتی درباره‌ی «سردار شهید حجت‌الله آذر پیکان» است. وی در تاریخ ۲۳ / ۱۲ / ۱۳۷۳ در اثر سانحه‌ی تصادف در جاده‌ی شیراز - تهران به شهادت رسید. او فرمانده‌ی تیپ المهدی (عج) بود. از جمله مطالب بیان شده، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «خاطره‌ای از اذان گفتن شهید با سایر همرزمانش؛ خاطراتی از دوره‌ی قبل از انقلاب و پخش اعلامیه‌ی حضرت امام (ره)، خاطره‌ای از همسر شهید در هنگام تولد دخترش؛ سوختگیری برای اتومبیل در هنگام بمباران عراقی‌ها؛ خاطره‌ای از نگهبانی که او را نمی‌شناخت و قصد تیراندازی به وی را داشت؛ خاطره‌ای از سرکشی وی از خطوط مقدم و دلواپسی دیگر فرماندهان در گردان فجر؛ اعتراض وی درباره‌ی اختصاص سهمیه‌ی غذای بیشتر و بهتر به او در جبهه؛ و...». اشعاری از هاشم کرونی با مضمون شهید و شهادت نیز در پایان کتاب چاپ شده است.

بابایی به روایت همسر شهید

[نویسنده] علی مرج. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۵۰ ص.؛ ۱۱ ص. تصویر: مصور، نمونه، عکس. - (انتشارات روایت فتح؛ ۶. نیمه پنهان ماه؛ ۵).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

سرتیپ خلبان «شهید عباس بابایی» (متولد ۱۳۲۹)، روز پانزدهم خرداد ۱۳۶۶ طی مأموریت جنگی، هنگام پرواز با هواپیمای جنگنده‌ی «اف - پنج»، هدف پدافندهای دشمن قرار گرفت و به شهادت رسید. این کتاب حاوی خاطرات همسر وی، «صدیقه (ملیحه) حکمت»، از زمان خواستگاری تا هنگام شهادت این خلبان جان بر کف است. مطالب کتاب عبارتند از: «نحوه‌ی خواستگاری، خاطراتی از دوران قبل از انقلاب و روحیات شهید در آن دوران، ملاقات با آیت‌الله صدوقی و گرفتن پول برای تقسیم بین فقرا، خاطراتی از دوران جنگ، دریافت مدال افتخار و درجه‌ی سرتیپی از دست آیت‌الله خامنه‌ای و خاطره‌ای از زمان عزیمت به مکه». در پایان کتاب نمونه‌ای از دستخط

[صفحه ۷۴۸]

شهید (وصیتنامه‌ی شهید) و عکسهایی از دوران جوانی وی با همسر و بعد از انقلاب با حضرت امام به چاپ رسیده است.

باروت و باران: داستان یک سفر هشت روزه

علیرضا متولی. - تهران: نشر صریر، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۳۸ ص. - (خاطره؛ ۱).

طراح روی جلد: کیانوش غریب‌پور.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: دو پنجره بارانی؛ جاده... و بعد فانوس‌های روشن؛ یک حس مه‌آلود؛ مسافر گمشده؛ بستان؛ فانوسی شکسته؛ حبیب؛ زمین زخمی؛ آسمان باروتی؛ در سنگر باران می‌بارد؛ ماجرای محاصره تانک‌ها؛ پایان سفر؛ از نرسیده به انتهای خیابان غربت؛ ده سال بعد.

این کتاب، یادداشتهای نویسنده از سفر هشت روزه‌ی خود - به عنوان خبرنگار کیهان بچه‌ها - به جبهه‌های جنوب است. وی در

مسیر سفر، از اردوگاه کوثر (واقع در جاده اهواز - سوسنگرد) به سوی جبهه‌ی شلمچه رفته، ملاقات خود با رزمندگان و فرماندهان و حوادث را یادداشت کرده است. همچنین از موقعیت شهید اصغر لاوی (که به سه راه فتح مشهور است) و بستان و اهواز یادداشتهایی برداشته است. از جمله افرادی که نویسنده با آنها ملاقات کرده است، می‌توان به این رزمندگان اشاره کرد: «علی‌اصغر صادقی (معاون گردان زهیر)، داود حیدری، بسیجیان مسجد علی‌اکبر محله‌ی هاشمی تهران، سید مرتضی شفیعی، فرماندهان لشکر هفت ولی‌عصر (عج)، حبیب غنی‌پور، دادا اکبر فرمانده گردان در محور شلمچه، بسیجیان آران کاشان، بهمن (عبدالوهاب) قاسمی و محمد ذاکری».

بازگشت از تاریکی، بر اساس خاطرات جانباز جنگ تحمیلی آقای خلیل قاضی زاده

سعید موسوی. - گوهرشاد، ۱۳۷۷.

۹۵، ث ص.: مصور، عکس. رنگی.

طراح روی جلد: مهیار رحیمی‌پور.

عنوان دیگر: داستان واقعی: بازگشت از تاریکی.

این خاطره رتبه‌ی اول خاطرات ایثارگران کشور شده است.

خلیل - از مجروحان جنگ تحمیلی - که بینایی خود را از دست داده، در یکی از بیمارستانهای شهر بن آلمان جهت مداوا بستری شده است. دکتر اشپیت‌ناس (پزشک معالج) از معالجه‌ی او قطع امید می‌کند. اریش (دستیار دکتر) به رفتار خلیل علاقه‌مند می‌شود و پس از صحبتهای فراوان با خلیل، شهادتین را در بیمارستان می‌گوید و اسلام می‌آورد و نام خود را نیز به محمد تغییر می‌دهد. وی از دکتر معالج تقاضا می‌کند تا چشمهای خلیل را مجددا تحت مداوا قرار دهد. عمل جراحی انجام می‌شود و پس از یک ماه، خلیل بینایی خود را باز می‌یابد. اریش (محمد) همراه خلیل به ایران می‌آید و شروع به تحصیل علوم دینی می‌نماید. وی هم اکنون سالانه چند ماه برای تبلیغ اسلام به خارج از کشور می‌رود. وی همسری ایرانی دارد و صاحب دو فرزند است. در پایان کتاب، در بخش پیوستها، مصاحبه‌ی «خلیل قاضی‌زاده» (صاحب خاطرات) با روزنامه‌ی قدس، لوح تقدیر اهدایی به او و یک قطعه عکس از وی و اریش به چاپ رسیده است.

[صفحه ۷۴۹]

باغ انگور، باغ سیب، باغ آیینه: گفت و گو با صفیه مدرس همسر سردار شهید مهدی باکری

گفت و گو از مرتضی سرهنگی واحد گودرزیانی. - تهران: کمان، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۲۸ ص. - (بانوی ماه؛ ۴).

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب مصاحبه‌ی مجله‌ی کمان با همسر «شهید مهدی باکری» است. وی در این مصاحبه درباره‌ی خاطرات خود از شهید صحبت کرده که شامل موارد زیر است: «آشنایی با شهید در هنگام برداشت محصول انگور، ازدواج با مهریه‌ای ناچیز (یک جلد کلام الله مجید و یک کلت)، جدایی شهید از شهرداری و پیوستن به سپاه، کوچیدن از ارومیه به اهواز، مجروحیت در عملیات فتح المبین،

شهادت برادر شهید، جلسه با رزمندگان در منزل و ندادن نان به همسر (به سبب آن که نان از لشکر آورده شده بود)، عیادت از مجروحان و خاطراتی از روحیه و راز و نیاز شهید». سپس، «آغاز زندگی جدید پس از شهادت همسر، اخذ درجه‌ی کارشناسی و رفتن به حوزه‌ی علمیه قم». شرح داده شده است. [شهید مهدی باکری (متولد سال ۱۳۳۲ در میاندوآب) مدتی شهردار ارومیه بود و سپس به سپاه پیوست. وی در عملیات فتح المبین، معاون تیپ نجف اشرف بود و سپس فرمانده‌ی لشکر عاشورا شد. در عملیات بدر، تیری به پیشانی وی اصابت کرد و هنگامی که به عقب جبهه‌ی مقدم منتقل می‌شد، قایق حامل او مورد اصابت قرار گرفت در دجله فرو رفت و پیکر پاکش هرگز پیدا نشد.]

با کاروان لاله‌ها: برگ‌هایی از دفتر خاطرات «مجموعه چند خاطره و یادداشت و یک سفرنامه»

نویسنده محسن پرویز. - تهران: امیرکبیر، (چاپ اول)، ۱۴۷.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

مندرجات: نبرد فتح المبین؛ او که جز خدا هیچ نمی‌دید؛ به یاد آن برنگشته، که در مجنون، مجنون‌وار به سوی معبود شتافت؛ حسرت شهادت؛ ضیافت لاله‌ها؛ رنجنامه‌ای در غم از دست دادن یاران والفجر مقدماتی و والفجر یک؛ در غم از دست دادن سردار شهید حاج محمدابراهیم همت (به مناسبت اربعین شهادتش)؛ به یاد سردار خیبر.

این کتاب، شامل مجموعه‌ی خاطرات و سفرنامه‌ای است که توسط نگارنده درباره‌ی جبهه‌های جنگ نوشته شده است. خاطرات عبارتند از: خاطره‌ای از نبرد فتح المبین، خاطره‌هایی از شهیدان: حاج آقا اثنی‌عشری و حاج علی جزمانی و نحوه شهادت آنها، جانباز مهندس مسعود پتراکو (در تاریخ ۱ / ۱۲ / ۱۳۶۵)، شهید محمدرضا کارور (شهید در عملیات خیبر)، مهدی هدایتی دولابی (که در عملیات والفجر هشت به شهادت رسید) و خاطره‌ای از پادگان دو کوهه. گفتاری عارفانه در مضمون شهادت رزمندگان در عملیات والفجر یک و غمنامه‌ای در اربعین شهادت محمدابراهیم همت همراه با سفرنامه‌ای از کربلای جنوب (که از ۱۸ / ۲ / ۱۳۷۵ تا ۲۱ / ۲ / ۱۳۷۵ انجام گرفت)، سایر مطالب کتاب را تشکیل می‌دهند.

بالامبو

عباس نیلفروشان؛ بازنویسی عین‌الله کاوندی؛ زیر نظر محمدقاسم فروغی جهرمی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۴۸ ص.: مصور (رنگی)، نقشه (رنگی). - (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس؛ مجموعه خاطره: ۱۰).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت هفته بسیج (۵ - ۱۲ آذرماه) منتشر شده است.

«بالامبو» نام ارتفاعاتی در جنوب شهر حلبچه است که بلندترین قله‌ی آن، ۱۶۰۲ متر ارتفاع دارد و طی عملیات

[صفحه ۷۵۰]

والفجر ده، توسط گردان امام حسین (ع)، از لشکر هشت نجف، آزاد شد. کتاب «بالامبو» شرح خاطرات فرمانده‌ی گردان (عباس نیلفروشان) است که از «شب عملیات تا گذر از ارتفاعات، ورود به شهر حلبچه و آزادسازی آن، استقبال مردم، بمباران شیمیایی

شهر حلبچه توسط رژیم بعث عراق و لحظات تأسف‌بار شهادت مردم بی‌دفاع حلبچه» را شامل می‌شود. خاطراتی نیز از نحوه‌ی شهادت رزمندگان ذکر شده است. در پایان کتاب نیز اسامی و محل اعزام شهیدان لشکر هشت نجف اشرف در ارتفاعات بالامبو و کارنامه‌ای از عملیات والفجر ده (شامل رمز، هدف، منطقه، نتایج عملیات و تجهیزات و غنایم به دست آمده از دشمن) همراه با عکسهایی از لحظات اعزام به منطقه تا تصرف قله و شهادت مردم بیگناه در حلبچه ارائه شده است.

برای عملیات آمده‌ام

خاطره‌ی علی چرخکار؛ بازنویس نثر رضا پریزاد. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

[۱۶۷] ص.، [۱۶] ص. تصویر (رنگی)، نمونه. - (ادبیات دفاع مقدس؛ خاطره: ۷).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۳ بخش است. بخش اول به شرح ۲۴ خاطره علی چرخکار با احمد متوسلیان از مناطق جنگی مریوان، ارتفاعات زلم، منطقه احمد آوا خرمال، پاوه، منطقه عملیاتی فتح المبین، عملیات خیبر، سفر سوریه، آموزش نیروهای حزب‌الله لبنان در بعلبک، عملیات بیت المقدس، عملیات مهران، عملیات محمد رسول‌الله (ص)، تسخیر دژ سرو آباد، مجروحیت احمد متوسلیان و... می‌پردازد. در این بخش خاطراتی از شهیدان: مهدی زین‌الدین، داورزنی، قجه‌ای، وزوایی، حاج همت، علیرضا ناهیدی و... نیز نقل شده است. بخش دوم شامل زندگینامه علی چرخکار شامل: تحصیلات، آموزشهای نظامی، مسئولیت‌های فرماندهی وی به همراه نمونه‌ای از دستخطها و نامه‌های اداری دوران جبهه است. بخش سوم با نام «یادهای زلال»، شامل عکسهایی رنگی، با زیرنویس، از حضور وی در مناطق مذکور به همراه شهید متوسلیان و در جمع رزمندگان است.

برداشتهایی از سیره‌ی امام خمینی (جلد ۲): ویژگی‌های فردی

غلامعلی رجایی. - تهران: مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج. (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۴۲۰ ص.

کتابنامه.

در این کتاب، سعی بر آن بوده است تا با یک دید تحقیقی، سیره‌ی عملی و نظری امام خمینی (ره) در ابعاد مختلف شخصیتی ایشان به صورت موضوعی در قالب خاطرات بیان شود. برای این کار از کلیه‌ی منابع مکتوب و نیز در مواردی از منابع غیر مکتوب مانند نوارهای سخنرانی و مصاحبه‌های گوناگون استفاده شده است و در بعضی موارد نیز مصاحبه‌هایی برای دسترسی به مطالب بیشتر صورت گرفته است. در نقل خاطرات سعی شده است از منابع اصلی و دست اول استفاده و نام راوی خاطره در پای سند آورده شود. در پایان کتاب اسامی راویان این خاطرات (که بالغ بر یک صد و پنجاه و سه نفر می‌شوند) به چاپ رسیده است. کتاب در سیزده فصل با نامهای زیر تنظیم شده است: ۱ - نظم، ۲ - ساده‌زیستی، ۳ - قناعت و زهد، ۴ - عدم تشریفات، ۵ - اطاعت روح، ۶ - عطوفت و مهربانی، ۷ - آرامش خاطر، ۸ - شجاعت، ۹ - صلابت و وقار، ۱۰ - مطالعه و پرکاری و ۱۱ - اغتنام فرصت. در هر بخش، خاطراتی نیز در ارتباط با دفاع مقدس، رزمندگان و شهدا موجود است.

بر ستیغ صبح، سیری در حماسه‌ها و حیات نورانی سردار شهید اسلام مهندس مهدی امینی فرمانده عملیات سپاه ارومیه

جلال محمدی. - تبریز: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، ۲۷۴.۱۳۷۴ ص.

این کتاب، مجموعه‌ی خاطرات ۵۲ تن از دوستان، آشنایان، اطرافیان و همرزمان شهید مهندس مهدی امینی، فرمانده‌ی عملیات سپاه ارومیه است. خاطرات نشان دهنده‌ی ویژگی‌های اخلاقی و شخصیت وی هستند. «تعبد، تعهد، خلوص نیت، ساده زیستی، ابتکار عمل و خلاقیت در فرماندهی» از جمله ویژگی‌هایی هستند که در این خاطرات به چشم می‌خورند. برای مثال، «مرتضی جهانگیرزاده» درباره‌ی او گفته است که چهره‌ی شهید امینی به عنوان فرمانده‌ی عملیات سپاه ارومیه خیلی درخشان بود. او عده‌ای را تحت عنوان گروهان شهادت و ضربت برای عملیات چریکی جمع کرد که به دشمن یورش می‌بردند. اینها تیشه به ریشه‌ی ضد انقلاب و منافقین می‌زدند. برادر «نیک بخت» نیز می گوید: در روز پاسدار در مراسم رژه توسط نیروهای سپاه و بسیج در ارومیه، مردم شعار می‌دادند «ملت فدای پاسدار، برادران فدای ملت»، در این حال دیدیم مهدی جلو آمد، بلندگوی دستی را گرفت و شعار مردم را جواب داد که «پاسدار فدای قرآن»؛ با این کار مهدی، مردم حال دیگری یافتند و رژه در یک فضای معنوی برگزار شد.

بر فراز میمک، خاطرات ستوان دوم خلبان احمد کروندی

احمد کروندی؛ به کوشش: حجت شاه محمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۲.

۵۶ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۴۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Above The Meimak: The Memories of the pilot ۲nd It.

این کتاب، مجموعه‌ی خاطرات خلبان، «احمد کروندی» است که با هم پروازان خود آتش به جان تانکهای دشمن بعثی می‌انداختند. این خلبان جوان به خاطر همین رشادت و شایستگی به دریافت نشان فتح نایل شد. این خاطرات به کوشش «حجت شاه‌محمدی» گردآوری و تدوین شده است. کتاب به سه قسمت کلی به نامهای» ۱ - نوسود آزاد شد، ۲ - شیاکوه و ۳ - کانال خواب» تقسیم شده است و هر قسمت، با توجه به عنوان آن، به خاطرات خلبان مذکور از منطقه‌ی مورد نظر و خصوصا میمک می‌پردازد. هر یک از خاطرات شرحی از دلاوری و شجاعت و رشادت سربازان این مرز و بوم است.

بویی ناآشنا (خاطراتی از بمباران شیمیایی سردشت)

نوشته حسین محمدیان. - تهران: نشر عابد، ۱۳۸۰.

۲۴۸ ص. - مصور (بخشی رنگی)، نقشه، جدول، عکس (رنگی).

طراح روی جلد: جلال چالاوی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

آنچه در این کتاب آمده است، خاطرات وقایعی است که پس از بمباران شیمیایی سردشت در تاریخ ۷ / ۵ / ۱۳۶۶ و روزهای پس از آن اتفاق افتاده است. خاطرات از زبان نویسنده که مجروح شیمیایی است و از ناحیه‌ی دو چشم مصدوم و کور شده، با کمک گرفتن از دیگر مجروحان شیمیایی سردشت، نوشته شده است. نویسنده در خاطرات خود از لحظه‌ی رؤیت هواپیما تا فرود بمبها،

حالتهـای درد و عـوارض شـیمیایی، تـا مراجعه به اورژانس و بسـتری شـدن و در نهـایت، اعزام به بیمارسـتانهای سـقز، بـانه، تهران و خاطرات دیگر مجروحان و شهیدان بمباران شیمیایی

[صفحه ۷۵۲]

مطالبی را بیان می‌دارد. در ادامه از مراقبت‌های بیمارستانی و داروها و تزریقاتی که بر وی صورت گرفته، مطالبی بیان کرده است. او در ادامه‌ی معالجـات، به اسـپانیا اعزام شـده و که خـاطراتی از بیمارسـتان گموزیوجای اسـپانیا نیز نقل کرده است. در پایان کتاب نیز عکسهای رنگی مجروحان و شهدای مربوط به بمباران سردشت همراه با زیرنویس ارائه شده است.

به دنبال آن گمشده

منوچهر رنجبر. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۴.

۱۱۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۹۵).

عنوان به انگلیسی: Following The Lost One.

منـدرجات: روزهـای اول؛ عملیـات کربلای ۴؛ عملیـات کربلای ۵؛ عملیـات کربلای ۸؛ عملیـات والفجر ۱۰؛ عملیــات و الفجر ۸؛ عملیات بازدارنده‌ی بجلیه.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب خاطرات برادر رزمنـده، منوچهر رنجبر از روزهای اول جنگ تحمیلی در مناطق اهواز، سوسـنگرد و اندیمشک است و در آن، از خـاطرات رشـادت، ایثـارگری و جانبـازی رزمنـدگان جبهه‌هـای حق علیه باطل در کنار دکتر چمران و همچنین از عملیاتهای کربلای چهار، کربلای پنـج، کربلای هشت، والفجر ده، و الفجر هشت و عملیات بازدارنده بجلیه سـخن گفته شده است. در سراسـر خاطرات نقل شده، از خود گذشتگی، خلوص مطلق، ایمان، و شجاعت رزمندگان مشهود است.

پای پیاده روی آب: خاطرات منصور مزارعی

بازنویسـی و تـدوین قـاسم یاحسـینی. - تهران: سازمـان تبلیغـات اسـلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیـات و هنر مقاومت؛ سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۱۶۱] ص.: مصور، عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات؛ ۱۳۶).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Foot-Walking on Water...

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

کتـاب، خاطرات «منصور مزارعی» است. او در سال ۱۳۴۵ در یکی از توابع شهرسـتان تنگستان به دنیا آمد و با شروع جنگ به جبهه رفت و در مناطق مختلف جنوب و غرب در عملیاتهای مختلف پاکسازی و عقب راندن دشمن در مناطق دهلاویه، بستان، تنگه چزابه و دشت عباس و عملیاتهای والفجر دو و بدر شـرکت داشت. او در سال ۱۳۶۲ به نیروی دریایی سپاه پیوست و در عملیاتهای مختلف دریایی خلیج فارس شـرکت داشت. او در خاطرات خود، از تشـکیل گروههای مقابله به مثل و جنگ با ناوهای آمریکایی در آبهای

خلیج فارس، رشادتهای شهید مهدی و دیگر رزمندگان در عملیات آبی، و «راه رفتن پیاده روی آب» یاد می‌کند. آنها پس از شناسایی دشمن، در حالی برای نابودی هدف قدم بر می‌داشتند که نیروهای آمریکایی همه‌ی حرکات آنها را ردیابی کرده، تحت نظر داشتند. آنها بارها از دست بالگردها و ناوچه‌ها جان سالم به در بردند. کتاب، حاوی عکسهایی با زیرنویس است.

[صفحه ۷۵۳]

پرچین راز: مجموعه خاطره

نوشته علی هادی؛ [راوی] خاطره: احمد یوسف‌زاده مولایی؛ بازنویس نثر حسن بنی‌عامری؛ زیر نظر محمدقاسم فروغی جهرمی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۲.

۱۴،۱۱۴ ص.: عکس، نمونه (دستخط). - مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس: مجموعه خاطره؛ ۱۴).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، خاطرات آزاده «احمد یوسف‌زاده‌ی مولایی» در مورد ۲۳ اسیر نوجوان کم سن ایرانی است که عراق از آنها برای ایجاد جنگ تبلیغاتی، به ویژه در هنگام شکست از نیروهای ایرانی طی عملیاتی مانند عملیات بیت المقدس، استفاده می‌کرده است. عراقی‌ها با این کار می‌خواستند مراکز حقوق بشر را به اعتراض علیه ایران وادارند. احمد یوسف‌زاده مولایی، خاطرات خود را از بازجویی‌ها، انتقال به بصره و بغداد و مصاحبه‌هایی که با آنها شده، بیان می‌دارد. آنها برای فریب اذهان جهانی، این اسیران را به کاظمین و دیدار صدام در وزارت دفاع برده، از آنها عکس برداشتند. هنگام مصاحبه، آنها از احمد می‌خواهند خود را ۱۴ ساله اعلام کند، ولی احمد نمی‌پذیرد. در صفحات ۱۲۷ - ۱۱۷ کتاب، عکسهایی از دوران اسارت این ۲۳ نفر دیده می‌شود که در نشریات مختلف عراق چاپ شده بوده است. عکس روی جلد هم تصویر احمد یوسف‌زاده است که در روزنامه‌ی «القادسیه» عراق چاپ شده بود.

پرستوهای دجله

خاطرات ابراهیم رنجبر؛ به کوشش محمدرضا ملکی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

۷۵ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۰۱) نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Swallows of the Tigris River

این کتاب مجموعه خاطرات ابراهیم رنجبر (از نیروهای سپاه و هنرجوی هنرستان از شهرستان شاهرود) است که در تاریخ ۲۵ / ۱۰ / ۱۳۶۳ همراه با دوستانش از سوی گردان کربلا، جمعی لشکر ۱۷ علی ابن ابی‌طالب (ع)، برای چندمین بار، به جبهه‌های نبرد حق علیه باطل اعزام شده است. او در این یادداشت‌ها از حرکت خود با سپاه از شاهرود تا رسیدن به اهواز و برخورد دوستانه‌ی بسیجیان با یکدیگر و استقرار در انرژی اتمی آبادان - مقر لشکر ۱۷ علی ابن ابی‌طالب (ع) - و جزیره‌ی شمالی مجنون و اقامت چند روزه در هر یک از این مکان‌ها، مراسم نوحه‌خوانی، زمزمه‌های عاشقانه و راز و نیازهای نیمه شب و شوق و ذوق قبل از عملیات سخن گفته است. این یادداشت‌ها از صفای موجود در جبهه و در عین حال دلیری رزمندگان اسلام حکایت می‌کند. در پایان کتاب نیز

بازگشت از عملیات و شهادت جمعی از دوستان ذکر شده است که چهره‌ی منطقه دارخوین را غمگین کرده بود.

پرواز

عبدالحمید رضانیا. - تهران: نشر زلال، ۹۱.۱۳۶۹ ص.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: فراق؛ خداحافظ شهر نور؛ زنگ تاریخ؛ نوح زمانه؛ آقا سید؛ آقای دکتر؛ ساقی؛ اروند؛ کلام سکوت؛ پرواز؛ جام تلخ وداع؛ طلبه‌ی شهید؛ شمع جمع؛ حاضر.

کتاب شامل چهارده دستنوشته یا خاطره است؛ هر یک به مناسبتی و با یاد شهیدی. «فراق» وصف جدایی از شهداست. «خداحافظ شهر نور» فاو و نخل‌های سوخته‌اش را به یاد می‌آورد. «زنگ تاریخ» یادآور شهر مهران است و مدرسه‌ای که با دانش‌آموزان (در اثر بمباران) با خاک یکسان شد. «نوح زمانه» در وصف امام خمینی (ره) است «آقا سید» یاد سید مهدی طباطبایی و «آقای دکتر» خاطره‌ی شهید حمیدرضا عاشوری است که در عملیات بیت المقدس شش) شهید شد. «ساقی» به یاد شهید کریم (میثم) سواری‌نژاد (شهید در عملیات مرصاد)، «اروند» به یاد شهید

[صفحه ۷۵۴]

اروند کنار، محمدحسن عسگریان و «کلام سکوت» به یاد طلبه‌ی شهید عباس اعتمادیان، شهید در منطقه‌ی ماووت عراق (در عملیات بیت المقدس شش نوشته شده‌اند. «پرواز» یادی است از شهیدان همرزم نویسنده در عملیات‌های مختلف که هر یک با ایثار و از جان گذشتگی به لقاء الله پیوستند. «جام تلخ وداع» برای اتمام جنگ نوشته شده و قطعه‌های «طلبه‌ی شهید»، «شمع جمع» و «حاضر» نیز هر یک به یاد طلبه‌هایی نوشته شده‌اند که در عملیات کربلای پنج و کربلای هشت به شهادت رسیده‌اند. نویسنده در هر خاطره، با یادآوری خصوصیات هر یک از شهدا، مقام آنها را بزرگ داشته، یادشان را گرامی می‌دارد.

پرواز تا بی نهایت، حکایتهای کوتاه از رادمردی بزرگ

سرپرست گروه تحقیق: علی‌اکبر؛ محققین: حکمت قاضی میرسعید، محمد طاهری آذر، رحمت الله سلمان ماهیتی؛ ویراستار: جمشید غلامی نهاد، علی‌محمد گودرزی؛ عکاس: عبدالله باقری راد. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی، نیروی هوایی، انتشارات عقیدتی سیاسی، ۱۳۶۴.

۲۹۶ ص.: مصور (رنگی). - (انتشارات عقیدتی - سیاسی نیروی هوایی ارتش؛ ۲).

طرح روی جلد: ابراهیم هادی تجلوتی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Flight to Culmination

این کتاب در سه بخش به نام‌های «کودکی تا انقلاب، انقلاب تا رشادت و رشادت تا شهادت» تنظیم شده است و شامل روایت‌های مختلف در رابطه با شهید سرلشکر خلبان، عباس بابایی می‌باشد. آغازگر کتاب، فرمایشات حضرت امام درباره این شهید است؛ سپس بیانات مقام معظم رهبری و همچنین سخنان آیت‌الله هاشمی رفسنجانی در ارتباط با شهید عباس بابایی آمده است و پس از آن در «نگاهی کوتاه به زندگانی شهید بابایی» زندگی او به اجمال شرح داده است. باقی مانده‌ی کتاب خاطراتی است به روایت از

افراد خانواده، دوستان، آشنایان و همرزمان شهید عباس بابایی که به صورت پیش گفته در بخشهای فوق تنظیم و ارائه شده است.

پرواز شماره ۲۲، خاطرات خلبان عراقی

عصام عبدالوهاب الزبیدی؛ مترجم: محمدحسین زوار کعبه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.

۷۱ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Flight ۲۲, Memoirs of an Iraqi pilot

عنوان روی جلد: پرواز شماره ۲۲: خاطرات خلبان عراقی عصام عبدالوهاب الزبیدی.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب خاطرات خلبان عراقی، عصام عبدالوهاب الزبیدی، از دوران کودکی تا هنگام فرود آمدن با چتر نجات در دزفول است. وی در خانواده‌ای مذهبی در بغداد به دنیا آمد و پس از درگذشت پدر، که مقارن شروع جنگ تحمیلی عراق علیه ایران بود، به عنوان سرپرست یک خانواده دوازده نفره مجبور به کار شد. پس از پایان تحصیلات، به علت مشکلات مالی، وارد دانشکده‌ی نیروی هوایی شد. پس از موفقیت در خلبانی، ازدواج کرد و سعی کرد از جنگ دور باشد، با وجود این مأموریت‌هایی به وی داده شد. این خلبان در اولین مأموریت، که بمباران اردوگاه‌های نظامی ایران در حاج عمران بود، بمب‌ها را دورتر از مرکز انداخت. وی در بمباران فاو، مهران و جزایر مجنون شرکت داشت که در هر سه مورد بمب‌ها را دورتر از هدف انداخت. در بمباران سکوی پرتاب موشک هاواک موسوم به خ - ۲۸ نیز سه بار بمب‌ها را بی‌هدف رها کرد و در آخرین مأموریت خود که پشتیبانی از هواپیماهای بمب‌افکن بود، به علت اتمام ذخیره‌ی بنزین مجبور شد که از چتر نجات استفاده کند؛ او فکر می‌کرد در شهر العماره فرود آمده است، در حالی که در دزفول بوده است!

[صفحه ۷۵۵]

پلنگ خورنوازان

صفت‌الله همتی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۵۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات: ۷۶).

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

رحمتی، خادم و صیاد سه دوست صمیمی هستند که از شلمچه در کنار هم بوده‌اند. آن‌ها هر لحظه انتظار عملیات را می‌کشند. ولی در جنوب عملیاتی در پیش نیست! با فراخوان نیرو به غرب، به آن منطقه اعزام می‌شوند و باز در کنار هم قرار می‌گیرند. در منطقه‌ی دزلی، خادم به خاطر تجربیاتش در گروه شناسایی قرار می‌گیرد. او به اتفاق گروه چند بار به منطقه‌ی وشکناو برای شناسایی می‌رود. در آخرین مرتبه تا خاک عراق پیش می‌روند و پیش از شناسایی کامل به طرف عقب راه می‌افتند ولی در راه یکی از افراد مجروح می‌شود و او را به زحمت به عقب منتقل می‌کنند. باز خادم، رحمتی و صیاد در کنار هم قرار می‌گیرند. عملیات آغاز می‌شود و ضمن آن، رحمتی به شهادت می‌رسد و خادم و صیاد در کنار هم می‌مانند.

تانک شکار رفیع: رفیع غفاری، رکورددار بی‌نظیر در شکار تانک: خاطرات سرهنگ جانباز رفیع غفاری

به اهتمام معاونت عملیات نزاجا، دایره تدوین تاریخ جنگ. - تهران، ایران سبز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۹۵ ص.: مصور (رنگی)، نقشه، جدول، عکس (رنگی).

شمارگان ۳۰۰۰ نسخه.

در روی جلد و عطف کتاب گردآورنده هیأت معارف جنگ شهید سپهبد علی صیاد شیرازی ذکر شده است.

این کتاب خاطرات «سرهنگ جانباز، رفیع غفاری»، متولد سال ۱۳۲۶ در میانه است. او طی مدتی نزدیک به چهار سال حضور در جبهه تعداد ۱۴۲ تانک و ۵۱ نفربر دشمن را منهدم نموده است. پس از مقدمه و پیش گفتار، خاطرات سرهنگ رفیع غفاری در نه بخش، دو پیوست، فهرست راهنما، نقشه و تصاویری از او ارائه شده است. خاطرات از دی ماه ۱۳۵۹ (با عنوان «از شیراز تا سپتون») آغاز می‌شود و با عناوین «در رقابیه»، «مقدمات عملیات فتح المبین»، «عملیات فتح المبین»، «نجات از میدان مین»، «عملیات بیت المقدس»، «عملیات مسلم بن عقیل»، «عملیاتهای والفجر یک و دو و سه» و «عملیات بدر» ادامه می‌یابد. پیوست یک، جدول زمان، تعداد و محل تانکهای منهدم شده است و پیوست دو، نکات آموزشی و تجربیات را ارائه می‌دهد. نقشه‌ی مناطق درگیری نیز ضمیمه است.

تپه برهانی

حمیدرضا طالقانی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، معاونت انتشارات، مدیریت امور کتاب، (چاپ دوم): ۱۷۶.۱۳۷۳ ص.

این کتاب قبلا در سال ۱۳۶۸ توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ستاد مرکزی، واحد تبلیغات و انتشارات منتشر شده است.

این کتاب، خاطرات، رویدادها و مشکلات دوران حضور نویسنده در جبهه طی عملیات والفجر دو، به قلم خود او، به صورت روز شمار شرح داده شده است. او ابتدا زندگینامه و چگونگی رفتن به جبهه و سپس رویدادها را بیان می‌کند. گروهان آنها به منطقه‌ی حاج عمران به (یک تپه‌ی تازه آزاد شده) اعزام می‌شوند. نیروهای عراقی تپه را محاصره می‌کنند و مدتی طولانی به رزمندگان، آب، مهمات و غذا نمی‌رسد. راوی که از مچ پا مجروح شده، شاهد شهادت یاران مجروح و تشنه لب است. مهمات آنها تمام می‌شود و عراقی‌ها مجددا تپه را تصرف می‌کنند. او و چند رزمنده‌ی دیگر، خود را از شیب خطرناکی به پایین می‌اندازند. در این درگیری بازوی او نیز ترکش می‌خورد. آنها مدت پانزده روز در شرایطی بی‌غذایی، با جراحات عفونت کرده و خوردن برگ درختان سر می‌کنند. در نهایت

[صفحه ۷۵۶]

نیروهای اسلام می‌رسند و آنها نجات می‌یابند و این تپه، به سبب دلاوری‌های شهید برهانی، (فرمانده‌ی گردان)، تپه‌ی شهید برهانی نام می‌گیرد.

توفان سرخ

عبدالعظیم الشکرچی؛ مترجم: عبدالرسول رضاگاه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۵۴ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات ۱۳۷).

طراح روی جلد: حمید عجمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Red Storm

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

سرهنگ عراقی «عبدالعظیم الشکرچی» - که توسط نیروهای ایرانی اسیر شده است - خاطرات خود را این گونه بیان می‌دارد: با وجود این که صدام گفته بود که خرمشهر را هیچ کس نمی‌تواند آزاد کند، اما خرمشهر طی یک عملیات از سوی ایران آزاد شد. عبدالعظیم، که خود را گوشه‌ای پنهان کرده بود، در فرصتی مناسب گریخت. در عملیات رمضان با این که عراقی‌ها خود را برای حمله ایران آماده کرده بودند، از سوی رزمندگان اسلام غافلگیر شدند. ایرانی‌ها این عملیات را در پنج مرحله انجام دادند و کشته‌ها و زخمی‌های زیادی از عراق گرفتند. نیروهای عراقی، به دستور صدام، مجبور به استفاده از سلاح شیمیایی شدند. بعد از فرار از درگیریهای عملیات رمضان، تیپ سرهنگ عبدالعظیم به مندلی اعزام شد که در آنجا نیز با عملیات برق‌آسای ایران روبه‌رو شدند. سرهنگ فرار کرد، و سعی کرد که با خودزنی فرار خود را توجیه کند. تیپ عبدالعظیم در خانقین مستقر شده بود که در ماه محرم مجددا مورد حمله‌ی نیروهای اسلام قرار گرفت. بیشتر مقامهای رده بالای عراق خودکشی کردند و عبدالعظیم نیز به ایران پناهنده شد.

تیر مستقیم

علی کوهی قمصری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۶.

۸۸ ص.: مصور. عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۳۱).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Direct Shoot

«علی کوهی قمصری» نوجوان پانزده ساله کاشانی پس از کسب رضایت پدر و دیدن آموزشهای نظامی به منطقه‌ی فاو اعزام و پس از آموزش، وارد واحد زرهی می‌شود. او یک بار در فاو و بار دیگر در شلمچه شدیدا مجروح می‌شود، ولی پس از بهبود مجددا به جبهه باز می‌گردد و به انتخاب خود در واحد پیاده - به فرماندهی شهید علی‌محمد اربابی - به رزم می‌پردازد. اما پس از مدتی به سبب مهارتش به واحد زرهی فرستاده می‌شود. او در عملیاتهای بیت المقدس هفت، والفجر ده، کربلاهای چهار و پنج در شلمچه، فاو و حلبچه شرکت داشته و شاهد جانبازی و شهادت بسیاری از همرزمانش بوده است و در خاطرات خود از ایثار، خلوص و رشادت رزمندگان سخن می‌گوید.

[صفحه ۷۵۷]

جان عاریت، مجموعه خاطرات سردار شهید حاج علی قوچانی

جعفر شهیدی، مصطفی کاظمی. - [اصفهان]: لشکر مقدس ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۷۰ ص.: عکس. (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۶).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب دارای هفت بخش است. که عبارتند از: «خاطرات خانواده‌ی شهید؛ خاطرات شهید از مکه؛ خاطرات همرزمان شهید؛ نحوه‌ی شهادت؛ فرازهایی از سخنان شهید؛ گذری بر زندگی شهید و وصیتنامه‌ی شهید». شهید علی قوچانی در کودکی همراه خانواده‌اش از اراک به اصفهان رفت. از کودکی با سختیها انس گرفت. در دوران انقلاب با وجود سن و جثه‌ی کوچک فعالیت می‌کرد. در درگیریهای کردستان شرکت کرد و با شروع جنگ به جنوب رفت و مدت شش سال در خدمت جبهه‌ها بود. او در عملیاتهای متعددی (مانند عملیات ثامن‌الائمه و فاو) شرکت داشت و بارها مجروح شد و تا مرز شهادت پیش رفت. سرانجام بعد از شش سال جانبازی، در سن ۲۲ سالگی به شهادت رسید. شهید در وصیتنامه‌ی خود از خانواده - به خصوص مادر - تشکر می‌کند که امانتشان را این گونه تحویل دادند.

جنگ پابرهنه

رحیم مخدومی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۴۸ ص: (دفتر ادبیات و هنر مقاومت خاطرات؛ ۱۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Battle of Bare-footed

کتاب «جنگ پابرهنه»، خاطرات رزمنده، «رحیم مخدومی» است. این خاطرات از شرح عملیات شلمچه شروع شده، به شرح دفاع نیروهای ایران در برابر حملات دشمن می‌پردازد. او در خاطرات خود، به شرح محاصره شدن رزمندگان گردان توسط نیروهای عراقی، شکستن محاصره با ایثارگری یکی از رزمندگان، شهادت فرمانده‌ی گردان، وضعیت مجروحان، گرمازدگی، عقب‌نشینی و وضع و حال یکایک همرزمانش در این عملیات و تلاش آنها و یاد شهیدان همرزم خویش پرداخته است و در پایان هم از بازگشت خود به تهران، پس از پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ و زندگی عادی با پیش گرفتن شغل معلمی، سخن می‌گوید.

جنگ دوست داشتنی: خاطرات سعید تاجیک

سعید تاجیک. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

[۳۳۴] ص.: عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات؛ ۱۶۵).

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Beloved War

طراح روی جلد: علی میرفتاح.

این کتاب مجموعه‌ی خاطرات «سعید تاجیک» (متولد شهر ری در سال ۱۳۴۵) از دوران جنگ است. از جمله مطالب کتاب عبارت است از: «اعزام برای آموزش در پادگان امام حسین (ع)، و مجروح شدن در اثر اشتباه یک رزمنده‌ی دیگر، اعزام به لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)، شرکت در عملیاتهای والفجر چهار، نصر هفت، بدر، والفجر هشت، کربلای یک، کربلای پنج و...، درگیری‌ها و نبردها در مناطق غرب و جنوب کشور با دشمنان بعثی و اشرار کردستان (در بستان، قلاجه، ارتفاعات بردکان، شاخ شمیران، ارتفاعات دوپازا، مهران، شرق دجله، دهکده‌ی همایون، فاو، و...)». نحوه‌ی شهادت و ویژگی‌های اخلاقی تعدادی از شهیدان همرزم وی در خاطرات ذکر شده است. پایان بخش کتاب، عکسهایی از جبهه و مناطق عملیاتی با همرزمان است.

[صفحه ۷۵۸]

جنگ سوم

نوشته مجتبی الحسینی؛ ترجمه محمدحسین زوار کعبه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.
۳۴۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۲۲).
شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شرح واقعی زندگی یک پزشک اسیر عراقی است که بر خلاف اعتقادات و تمایل خود در جنگ عراق علیه ایران شرکت کرده بود. خاطرات وی از زمان شروع حکومت صدام تا شروع جنگ و حضور راوی به عنوان سرباز وظیفه‌ی هنگ سوم در مناطق مختلف جنگی (از جمله جفیر و خرمشهر) را شامل می‌شود. از جمله مطالب بیان شده، نحوه‌ی برخورد بعثی‌ها با مجروحان ایرانی و مردم ساکن در روستاهای به تصرف درآمده است. وی همچنین مطالبی در زمینه‌ی تنش‌های سیاسی بین گروههای انقلابی ایران و سازمان مجاهدین و لیبرالها به سرکردگی بنی‌صدر بیان کرده است. مجتبی الحسینی در سال ۱۳۶۱، در عملیات رمضان، به اسارت نیروهای ایرانی درآمد.

چشم بی‌تاب: خاطرات سردار شهید سید علی حسینی

بازنویسی مهدی طالبی بهاباد؛ ویراستار هادی عرفانیان [برای] کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان. - مشهد: شادرنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۰.
۱۵۳ ص.: مصور، عکس (رنگی).
طراح روی جلد: سعید بابایی.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شامل زندگینامه و خاطراتی از بستگان و همرزمان و دوستان شهید است. این خاطرات، ویژگی‌های شهید حسینی را یادآور می‌شوند. از آن جمله می‌توان از موارد زیر نام برد: پایبندی به امام، غنیمت دانستن وقت، با وضو بودن، تدبیر و دقت نظامی، عشق به وظیفه، صرفه‌جویی، پیشگویی شهید در مورد شهادت خود، اهمیت دادن به امر آموزش، بی‌توجهی به دنیا و.... شهید سید علی حسینی در سال ۱۳۳۴ در شهر مشهد متولد شد. از جمله مسؤولیت‌های او، مسؤولیت اطلاعات عملیات و قرارگاه خاتم الانبیاء بود. وی در سال ۱۳۶۶ به شهادت رسید. متن کامل وصیتنامه‌ی شهید همراه یادداشتها و نمونه‌ی دستخط با عکسهایی از او و همرزمانش در کتاب به چاپ رسیده است.

چشم بیدار حماسه، خاطراتی از سرلشکر پاسدار شهید حسن باقری (افشردی)

بازنویس متن محمد خسروی‌راد. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور مطبوعاتی و تبلیغاتی؛ کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و سی و شش هزار شهید استان تهران، کمینه انتشارات، ۱۳۷۶.
۱۵۰ ص.: عکس (رنگی). - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه استان تهران؛ ۲۸: مجموعه خاطرات سرداران شهید؛ ۵).
شمارگان: ۱۰۰۰۰ جلد.

این کتاب، شامل شرح حال و زندگینامه و خاطرات سرلشکر پاسداز شهید حسن باقری است. از جمله مطالب ارائه شده در کتاب موارد زیر است: زندگینامه‌ی خلاصه (تولد، دوران کودکی و نوجوانی، ورود به دانشگاه، خدمت سربازی، ورود به سپاه و حضور در جنگ)، خاطرات نقل شده از مادر، آشنایان و همرزمان درباره‌ی علاقه‌ی وی به کتاب و مطالعه، سئوال و جوابهای مکرر در دانستن مطلب، شرکت در تظاهرات قبل از انقلاب، خصوصیات اخلاقی وی،

[صفحه ۷۵۹]

فرماندهی و طرحهای وی در عملیات، برخوردش با اسراء و رزمندگان، اهمیت دادن به نماز اول وقت، متانت و بردباری، مجروح شدن، مطیع فرماندهی و امر امام (ره) بودن، تولد فرزند وی، مسؤولیت‌ها و سمتهای وی، اهمیت دادن به مقررات و نظم؛ اهمیت دادن به بسیجی‌ها، و.... وی در سال ۱۳۶۱ در فکه به شهادت رسید. در پایان کتاب تصاویری - بدون زیرنویس - از وی در دوران خبرنگاری و فرماندهی در جبهه ارائه شده است.

چهل و دو روز نبرد با استکبار

حشمت‌الله محمدی. - [بی‌جا]: اداره کل ارشاد اسلامی لرستان، ۱۳۷۰؟.۴۲ ص.

این کتاب به شرح حوادث استان لرستان از تاریخ ۱۹ / ۱۰ / ۶۵ تا ۳۰ / ۱۱ / ۶۵ پرداخته است. روز نوزدهم دی ماه ۱۳۶۵ روز آغاز عملیات کربلای پنج است. دشمن که در این عملیات، موفق نبوده است، بمباران شهرها را آغاز می‌کند. از جمله شهرهای بمباران شده، شهرهای استان لرستان است. در این کتاب به بمباران شهرهای کوهدشت، الیگودرز، خرم‌آباد، بروجرد و دیگر شهرها و روستاهای استان اشاره شده است. نویسنده پس از آن به شرح خرابیها، شهادت و به خاک و خون کشیده شدن بسیاری از مردم لرستان، و ویران شدن بسیاری از مراکز آموزشی، تجاری، اداری و مسکونی پرداخته، از مقاومت مردم باقی مانده در شهرهای بمباران شده و پذیرش صمیمانه‌ی مهاجران توسط مردم شهرهای دیگر سخن می گوید. ضد انقلاب، نیز در اوج بمباران شهرها به شایعه پراکنی می‌پردازد، ولی مردم بی‌توجه به آنها مقاومت می‌کنند. پایان کتاب، پایان ۴۲ روز مقاومت مردم و متوقف شدن بمباران شهرها است.

حریر و حدید، مجموعه خاطرات

بازنویسی فریدون خسروی؛ جمع‌آوری اصغر شفیعیون. - اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۹۶ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار؛ ۶۱).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، شامل ۵۵ خاطره از «سردار شهید، حاج علی موحددوست»، به نقل از دوستان و همرزمان شهید، است. وی در سال ۱۳۳۷ در محله‌ی کردآباد اصفهان به دنیا آمد و در جبهه دارای مسؤولیت‌های مختلفی چون: فرماندهی گردان، مسؤول آموزش نظامی، فرمانده‌ی تیپ دوم لشکر چهارده امام حسین (ع) و مسؤولیت محور در عملیاتهای مختلف بوده است. وی در سال ۱۳۶۴ در منطقه‌ی پدافندی فاو به شهادت رسید. برخی از خاطرات عبارتند از: «خاطره‌ای از او با شهید خرازی، خاطره‌ی حج از زبان شهید، خاطره‌ی دراز کشیدن شهید بر روی سیم خاردار در میدان مین، مجروحیتهای مختلف او در جبهه، خاطره‌ی خنثی کردن مین، خاطره‌ی

گرفتن وام بانکی برای کسی که امکان شهادت داشت و ضامن پیدا نمی‌کرد، خاطراتی از زبان خود شهید از عملیات والفجر هشت، خاطره‌ای از پادگان عین خوش، خاطراتی از مراحل اول، دوم و سوم بیت المقدس، خاطراتی از اخلاق و راز و نیاز او با معبود، شرح نحوه‌ی شهادت در فاو و...».

حکایت سال‌های بارانی

خاطره مهدی مرندی؛ بازنویس نثر: محمد خسروی‌راد. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت انتشارات و ادبیات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۳۴۸، [۲۰]ص.: تصویر (رنگی)، نقشه (رنگی تا شده)، عکس. - (ادبیات دفاع مقدس؛ خاطره: ۵).

[صفحه ۷۶۰]

این کتاب، شرح زندگی و «حضور مهدی مرندی» در جبهه‌ها طی دوران دفاع مقدس است. وی در این خاطرات، به صورت مشروح، فعالیت‌های خود را نوشته است، بدین قرار: «پیوستن به سپاه، عزیمت به جبهه‌های غرب و سر پل ذهاب، شرکت در اولین عملیات سپاه به نام عملیات قاسم بن حسن (ع)، حمله در ارتفاعات ۱۱۰۰ صخره‌ای و دشت‌دار بلوط و آزاد کردن حدود شش کیلومتر مربع از اراضی اشغالی، شرکت در عملیات مطلع الفجر، عهده‌دار شدن مسؤولیت اطلاعات عملیات منطقه هفت قرارگاه نجف، شرکت در عملیات فتح شش ارائه طرح عملیات فتح ده (برای روشن کردن تکلیف جاش‌ها و کردهای بارزانی، که به گفته‌ی راوی، رابط بین ایران و عراق شده بودند و از هر طرف اطلاعات می‌گرفتند و به طرف دیگر می‌فروختند) و در خاتمه، شرکت در عملیات مرصاد و پایان آن (که نقطه‌ی شروعی برای آغاز کار تحقیقاتی راوی بر جنگهای نامنظم است)».

حماسه آفرینان جبهه‌های جنگ

از محمد بیگلربیگی. - تهران: [بی‌نا]، ۱۳۶۰.

۱۰۴ ص.: مصور، عکس.

عنوان روی جلد: به سوی جبهه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، خاطرات محمد بیگلربیگی درباره‌ی یکی از همرزمان وی به نام صادق است. محمد در یکی از پادگانهای تهران با فردی به نام صادق دوست می‌شود. آنها تمام امور اعزام به جبهه را با هم انجام می‌دهند و عازم جبهه می‌شوند. صادق با این که فردی عامی بود، از نظر ایمان و اخلاق از مراتب بالایی برخوردار بود. صادق در یکی از حمله‌ها، زمانی که به یک اسیر عراقی رسید، زخم او را درمان کرد و به او آب داد، در حالی که فرمانده‌ی او با این کار مخالفت می‌کرد. وی یکی از عاشقان حضرت علی (ع) بود و بسیار از ایشان سخن می‌گفت و این موضوع را برای افراد جوان بازگو می‌کرد و رغبتی بین جوانان برای فکر و صحبت در مورد حضرت علی (ع) ایجاد کرده بود. سرانجام در یکی از حمله‌ها صادق به درجه‌ی رفیع شهادت نائل شد و راوی خبر شهادت او را برای همسر و پسر ده ساله‌اش در تهران برد.

حماسه حضور: نقش رهبری در دفاع مقدس

به اهتمام علی شیخیان. – قم: یاقوت، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۲۸ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ای است از خاطرات مقام معظم رهبری، آیت‌الله خامنه‌ای، از جنگ و حضور در جبهه‌های نبرد. موارد زیر، از جمله خاطرات هستند: «آغاز جنگ و نابسامانی ارتش، بی‌تدبیری و سیاستهای خائنانه‌ی بنی‌صدر، مشکلات سپاه، حضور فعال در طراحی و فرماندهی عملیات، بازدید از جبهه‌های نبرد و ارتباط مستقیم با رزمندگان خطوط مقدم، تبیین ابعاد سیاسی جنگ تحمیلی و رساندن پیام حماسه‌ی دفاع مقدس از طریق سخنرانی در مجامع بین‌المللی و مصاحبه با رسانه‌های جهانی، امدادهای غیبی، جنگهای نامنظم، محاصره‌ی آبادان، عملیات ثامن‌الأئمه و شکست حصر آبادان، محاصره‌ی سوسنگرد، هویزه، سقوط خرمشهر، خاطراتی از شورای عالی دفاع، سالهای آخر جنگ، پوشیدن لباس رزم، اطاعت پذیری از امام در مسائل کشوری و جنگ و...».

[صفحه ۷۶۱]

حماسه هشت سال دفاع مقدس: در جبهه‌ها چه خبر بود؟ (جلد ۱)

تهیه و تنظیم: مجمع فرهنگی شهید آیت‌الله بهشتی. – تهران: نشر مهربان، (چاپ چهارم): ۱۳۷۸.

۲۰۴ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۸۰۰۰ نسخه.

چاپ‌های اول، دوم و سوم: ۱۳۷۸؛ شمارگان به ترتیب ۲۰۰۰، ۱۰۰۰۰ و ۸۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، که از سلسله مباحث و تحقیقات مربوط به جنگ است، شرح مشاهدات و خاطرات نویسنده طی هشت سال دفاع مقدس و ایام حضور در جبهه، همراه با قطعات و نوشته‌هایی درباره‌ی شهیدان و جانبازان گرد آمده است. کتاب دارای دو بخش است: بخش اول به نقش و تأثیر افراد، نهادها، گروه‌ها و... در مسأله‌ی جنگ می‌پردازد و در بخش دوم، وصیتنامه‌ها و زندگینامه‌ها و شرح سلحشوری رزمندگان و ارزشهای دفاع مقدس آمده است. تصاویری از رزمندگان، جبهه‌ها، شهدا و جانبازان از دیگر مطالب کتاب است.

حماسه هشت سال دفاع مقدس: در جبهه‌ها چه خبر بود؟ (جلد ۲)

نگارش صادق ظاهر؛ تنظیم و تدوین: مجمع فرهنگی شهید آیت‌الله بهشتی. – تهران: مهربان، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۹۰ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه (وزیری).

در این جلد از کتاب، مشاهدات و خاطرات نویسنده طی هشت سال دفاع مقدس و ایام حضور در جبهه، همراه با قطعات و نوشته‌هایی درباره شهیدان و جانبازان گرد آمده است.

این کتاب، دارای دو بخش تحلیلی و تصویری است. نویسنده در بخش اول به نقش و تأثیر اشخاص، نهادها و گروهها در مساله جنگ می‌پردازد و در بخش دوم وصیتنامه‌ها، زندگینامه‌ها و خاطرات جمعی از شهدای هشت سال دفاع مقدس را ارائه می‌دهد. در

پایان نیز عکسهایی از جبهه و نمونه‌ی دستخط یادداشتهای جبهه به چاپ رسیده است که فاقد شرح یا زیرنویس هستند. همچنین خاطراتی از آزادگان در خصوص اعزام به جبهه و نبرد در عملیات و لحظات اسارت تا آزادی نقل شده است. مشاهدات و خاطرات نویسنده طی هشت سال دفاع مقدس و ایام حضور در جبهه، همراه با قطعات و نوشته‌هایی درباره شهیدان و جانبازان گرد آمده است. شرح سلحشوری رزمندگان و ارزشهای دفاع مقدس با تصاویری از رزمندگان، جبهه‌ها، شهدا و جانبازان از دیگر مطالب کتاب به شمار می‌آید.

حماسه هشت سال دفاع مقدس: در جبهه‌ها چه خبر بود؟ (جلد ۳)

نگارش صادق ظاهر؛ تهیه و تدوین مجمع فرهنگی شهید آیت‌الله بهشتی. - تهران: دفاع، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۰۸ ص.: مصور، عکس، نمونه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به تمامی زنان حماسه سازان هشت سال دفاع مقدس تقدیم شده است.

مطالب این کتاب، ادامه‌ی مباحث و تحقیقات جنگ است که در سه بخش کلی و قسمت ضمائم ارائه شده‌اند. بخش اول، نقش زنان در قیامها از جمله انقلاب اسلامی ایران و هشت سال دفاع مقدس را مورد بررسی قرار می‌دهد. بخش دوم (سطرهای سرخ)، شامل خاطرات رزمندگان و زنان حماسه‌ساز هشت سال دفاع مقدس است و خود شامل دو فصل است [فصل اول: «لطایف عاشقان دیار دوست» (نه خاطره از رزمندگان و بسیجی‌های شهید) و فصل دوم: «لطایف شاهدان عشق» (شش خاطره از مادران و زنان شهید)]. بخش سوم کتاب، «صدای سخن عشق»

[صفحه ۷۶۲]

نام دارد و مجموعه‌ی یازده زندگینامه و وصیتنامه‌ی شهیدان دفاع مقدس است. در بخش ضمائم، اسنادی از همکاری جاسوسی امریکا با عراق طی جنگ علیه جمهوری اسلامی ایران و تصاویر و اسنادی از حماسه‌سازان هشت سال دفاع مقدس، با زیرنویس، به چاپ رسیده است. صفحه‌ی آخر کتاب نیز به فهرست منابع و مآخذ اختصای دارد.

حماسه هویزه

نصرت‌الله محمودزاده؛ پیشگفتار به قلم آیت‌الله خامنه‌ای؛ تهیه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ. - تهران: امیرکبیر، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

۸۷ ص. - (ادبیات مقاومت).

خاطرات به نقل از رزمنده‌ای است که کنار حماسه آفرینان هویزه تا آخرین لحظات می‌جنگیده و شاهد ایثار، ایمان و خلوص نیت این حماسه آفرینان بوده است. راوی با شش تن از همرزمان، درعملیاتی که به قصد آزادسازی هویزه انجام شد، با گروه شهید علم‌الهدی همراه می‌شود. در اوایل عملیات مقداری از اراضی تصرف شده را، علی رغم کمبود اسلحه، از تسلط عراقی‌ها خارج می‌کنند. بین عملیات متوجه می‌شوند که در محاصره‌ی دشمن قرار گرفته‌اند. پس از شهادت بسیاری از یاران، افراد گروه تصمیم به عقب‌نشینی می‌گیرند و با ایثار و از خودگذشتگی یکی از یاران، شروع به عقب‌نشینی می‌کنند. در این ضمن دو تن از یاران،

درخواست آر پی جی برای شهید علم‌الهدی می‌کنند. راوی برای تهیه مهمات به عقب بر می‌گردد و هنگام مراجعت شاهد شهادت مظلومانه‌ی آن شهید و یارانش زیر زنجیر تانکهای دشمن می‌شود.

حماسه هویزه

نگارنده نصرت‌الله محمودزاده. - تهران: کتاب همراه، (چاپ دوم): ۱۳۷۸.

۷۲ ص.: مصور.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ قبلی: امیرکبیر: ۱۳۶ در ۸۷ صفحه.

در این کتاب از سلسله کتابهای «همراه»، گوشه‌هایی از حماسه‌ی هویزه به تصویر کشیده شده است. نویسنده که خود در حماسه‌ی هویزه حضور داشته و از نزدیک شاهد سلحشوری رزمندگان اسلام بوده است به طرز معجزه‌آسایی از محاصره‌ی متجاوزان بعثی جان سالم به در می‌برد و در این کتاب، مشاهدات خود را از این حمله شرح می‌دهد. این کتاب، خاطره‌ای مستند از تلاش دلیرانه‌ی جوانان کشور ما برای دفاع از هویزه - پس از به اسارت گرفتن دو هزار عراقی در روز قبل از این حماسه - است.

حماسه هویزه

نصرﺓالله محمودزاده. - قم: نشر هویزه، هیأت امنای مزار شهدای هویزه، (چاپ دوم): ۱۳۷۷.

[۷۲] ص.: مصور، نمودار.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول: ۱۳۷۷؛ شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب خاطره‌ای مستند است از تلاش دلیرانه‌ی جوانان کشور ما برای دفاع از هویزه پس از به اسارت گرفتن دو هزار عراقی در روز قبل از این حماسه. تعداد معدودی از جوانان جان بر کف در برابر ارتش تا بن دندان مسلح عراق در خارج از شهر هویزه مقاومت کردند و حماسه آفریدند؛ به شهادت رسیدند و پیکرهای پاك آنان در زیر زنجیر تانکهای دشمن قطعه قطعه شد. اکنون پس از پایان جنگ، یکی از شاهدان و همرزمان این شهیدان،

[صفحه ۷۶۳]

خاطرات خود را از این حماسه بیان کرده است. در محل شهادت این عزیزان، که شهید علم‌الهدی هم یکی از آنان بود، مزار شهدای هویزه بنا شده است. در پایان کتاب، قطعه شعری به نام «تفسیر عشق در هویزه»، بخشی از سخنان مقام معظم رهبری در تجلیل از شهدای حماسه هویزه در بیستم اسفند ماه ۱۳۷۵، تاریخچه‌ی مزار شهدای هویزه و اسامی تعدادی از شهدای هویزه (که امکان دسترسی به آنها وجود داشته) به چاپ رسیده است.

حماسه‌ی یاسین: خاطرات سید محمد انجوی‌نژاد

محمد انجوی‌نژاد. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۹۹ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۴۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Epic of Yaseen

مندرجات: حماسه‌ی یاسین؛ کبوتران خونین.

این کتاب، خاطرات رزمنده «سید محمد انجوی‌نژاد» در ارتباط با عملیات کربلای چهار و کربلای پنج است. در سال ۱۳۶۵، او و همرزمانش با لغو مرخصیها به قرارگاه برگشتند و همراه پنجاه نفر دیگر برای طی دوره‌ی فشرده‌ی غواصی در کنار رود کارون انتخاب شدند. عده‌ای به علت بیماری معاف شدند و نفرات باقی مانده در گروهان یاسین دوره‌ی سختی را طی کردند. عملیات کربلای چهار آغاز شد، اما به دلایلی لو رفت. عده‌ی زیادی از غواصان شهید شدند و بقیه عقب‌نشینی کردند. عملیات بعدی در منطقه‌ی کرخه بود که غواصان باید موانع آبی را باز می‌کردند. معبر باز شد و به خواست خداوند، عملیات با موفقیت به پایان رسید. در عملیات بعدی، سید محمد عضو گروه تخریبچی‌ها بود و باید معبری برای عملیات باز می‌کردند. معبر را باز کردند اما بسیاری از بچه‌ها راه برگشت را گم کردند و به دام گشتیهای عراقی افتادند و عده‌ای هم که مجروح بودند، توسط عراقی‌ها شهید شدند.

حمید باکری

فرهاد خضری. - تهران: روایت فتح، ۱۳۸۰.

۱۳۷ ص.: (به مجنون گفتم زنده بمان، مجموعه‌ی از چشم‌ها ج. اول)؛ (انتشارات روایت فتح؛ ۳).

نمایه.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه خاطراتی است که از زبان همسر «شهید حمید باکری» (فاطمه امیرانی) و دیگر سرداران و همرزمان شهید نقل شده است. مطالب کتاب، شامل شرح موارد زیر است: «تحصیلات در آلمان، عبور از مرز ترکیه در زمان انقلاب و خواستگاری از خانم امیرانی، خاطراتی از مسافرتها، اخلاق، روحیات شخصی در مواجهه با کودکان، خانواده و برادر شهید (مهدی باکری)، برخورد شهید با بسیجی‌ها در عملیات، شب قبل از شهادت، نوشتن وصیتنامه، ادای نماز شب و مستحبات، گمرک خرمشهر، عملیات خیبر، گیلانغرب، کردستان، برخورد با راننده‌ی بی‌ملاحظه‌ی ایفا، عملیات مسلم بن عقیل (خط ساموایا) و شناسایی محور منطقه‌ی بمو با مصطفی مولوی».

خاطرات جبهه

فخرالدین محمودیان. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، معاونت تبلیغات و روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۳۷۴. ۶۰ ص.

مندرجات: حرکت به منطقه عملیات؛ شروع به عملیات؛ شب آبستن است تا چه زاید سحر؛ قدرتی فوق آتش؛ شاهد از غیب می‌رسد؛ مأموریت جدید؛ ماجرای فتح المبین؛ بسوی دارخوین.

[صفحه ۷۶۴]

کتاب حاوی خاطرات سرهنگ زرهی «سید فخرالدین محمودیان» است. او همراه با یگان خود در روز ۱۰ / ۶ / ۱۳۵۹ برای پیوستن

به تیپ دزفول حرکت می کند و به پاسگاه فکه می‌رود. نیروهای وی با حمله‌ی ناگهانی دشمن روبرو می‌شوند. آن روز با عقب‌نشینی دشمن، شانزده تانك سوخته بر جای می‌ماند. فردای آن روز دشمن با ۱۲۰ تانك حمله می کند. ولی در ساعت ۱۸ / ۳۰ جز دود غلیظ و شعله‌های ناشی از سوختن تانکهای دشمن در صحنه نبرد چیز دیگری بر جای نمی‌ماند. صبح روز نهم آبان ۵۹ دستور حرکت به سمت پل کرخه را دریافت می کند. افراد از رودخانه‌ی کرخه عبور می کنند. رزمندگان دلاور یگان مذکور با رشادت بی‌نظیر خود تلفات و ضایعات زیادی بر دشمن وارد ساخته، او را فراری می‌دهند. او در عملیات فتح المبین نیز شرکت داشته است. دراین عملیات، تمام مناطق اطراف کرخه تا مرز عراق آزاد می‌شود. وی در اثر جراحتی که به علت اصابت ترکش پدید می‌آید. تحت مداوا قرار می گیرد و به جبهه‌ی دارخوین باز می گردد.

خاطرات جبهه

فریدون حداد سامانی. - سامان (چهارمحال و بختیاری): عمان سامانی، (چاپ اول): [۱۳۷۲؟]. ۵۰ ص.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی شانزده خاطره از «فریدون حداد سامانی» از جبهه‌های نبرد حق علیه باطل است. او در این کتاب، روزهای جنگ را به همسنگران خود یادآوری نموده است و بعد از آن به فداکاری بسیجیان در عملیات مرحله‌ی اول بیت المقدس - که منجر به آزادسازی خرمشهر گردید - پرداخته است. همچنین لحظه‌ی وداع از دوستان صمیمی و همرزمان برای شرکت در عملیات و روحیه‌ی بالای بچه‌ها، وضعیت منطقه‌ی عملیاتی خیبر، به اسارت گرفتن گروهی از درجه‌داران عراقی و حضور روحانیت در جبهه‌ها را (که باعث افزایش روح تقوا، ایمان و جنگندگی رزمندگان و مقاومت آنها شده بود) شرح داده است. همچنین وضعیت برخی مناطق عملیاتی کوهستانی و نحوه‌ی بردن آذوقه برای رزمندگان مستقر در بالای کوه را بیان کرده است.

خاطرات جنگ... (اندیشه‌های یک سرباز)

به قلم منوچهر امینیان. - مشهد: نشر جلیل، (چاپ اول): ۱۳۸۰، [۸۱] ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

نویسنده‌ی خاطرات، سرتیپ دوم بازنشسته‌ی ارتش، «منوچهر امینیان» است که از سال ۱۳۳۸ دانشکده افسری را شروع کرده و در اسفند ماه ۱۳۵۹ با تیپ ۷۷ خراسان برای دفع تجاوز دشمن به ماهشهر مأمور شده است. او در خاطرات خود، علاوه بر شرح وقایع، آنها را از دید نظامی مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. خاطرات در دوازده قسمت، با عناوین مشخص، تنظیم شده‌اند: «میثاق و آرمانخواهی؛ تلفیق معیارهای کلاسیک نظامی با واقعیت‌ها و شرایط موجود؛ کلاس خاص؛ معیارهای کلاسیك و شناسایی منطقه‌ی یگانها؛ نبرد محدود (۲۵ اردیبهشت ماه ۱۳۶۰)؛ پیکار بزرگ و تاریخ‌ساز (شکسته شدن حصر آبادان)؛ روز فرار اهریمن؛ آموزه‌های تاریخی عملیات ثامن‌الأئمه (ع)؛ عملیات طریق القدس؛ آزادسازی بستان و تنگه‌ی چزابه؛ عملیات حیرت‌انگیز جهاد سازندگی سمنان؛ در قرارگاه مقدم نزاجا».

[صفحه ۷۶۵]

خاطرات سید

به کوشش مهدی فراهانی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ دوم): ۱۳۷۵.

۲۲۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۲۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی:.The Remembrances of Seyyed

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

سید، بسیجی مخلص، که برای اعزام به جبهه دچار مشکل می‌شود، نهایتا به اردوی آموزشی و از آنجا به جبهه اعزام می‌شود. او خاطرات خود را از جبهه و شرکت در عملیاتهای آزادسازی سایت پنج و جاده‌ی اهواز - خرمشهر، والفجر مقدماتی، جزایر مجنون و هورالعظیم تا پایان فتح فاو، شناسایی فکه، کربلای پنج، مرحله‌ی دوم والفجر ده و مرصاد شرح داده است. او از حوادثی سخن گفته که در این مدت برایش رخ داده، است. نحوه‌ی مجروح شدن و از دست دادن پای خود و بازسازی روحی برای ادامه‌ی حضور در جبهه را، پس از این واقعه، بیان کرده است. خاطرات وی بیانگر سعی و تلاش او، از همان دوران نوجوانی، برای تزکیه‌ی روحی و خدمت در راه خداست. دیدن شهادت برادر و یاران و امدادهای الهی و اهدای هر دو پا در راه خدا و تلاش برای ادامه‌ی زندگی، و پس از پایان جنگ، شکایت از برخورد دنیوی افراد ناآگاه با جانبازان، بخشهای دیگری از خاطرات او را تشکیل می‌دهد.

خاطرات و حکایت‌ها (جلد ۱): هفتاد خاطره و حکایت از زبان رهبر معظم انقلاب اسلامی

جمع‌آوری و تدوین مؤسسه‌ی فرهنگی قدر ولایت. - [تهران]: موسسه فرهنگی قدر ولایت، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۰۹ ص.: مصور، عکس.

کتاب «خاطرات و حکایتها» شامل هفتاد خاطره از زبان مقام معظم رهبری است که خاطراتی از دوران قبل از انقلاب و مبارزه‌ی ایشان با رژیم شاهی، جریان انقلاب و مسائل مربوط به کشور داری و مسؤولیت‌های مختلف ایشان، ارتباط با دوستان و شخصیتهای انقلاب و همچنین چند خاطره‌ی کوتاه در رابطه با جنگ و مسائل مرتبط با آن را در بر می‌گیرد. ایشان در خاطره‌ای با نام «خیلی بیش از اینهاست» موضوع کمبود تسلیحات جنگی را در ابتدای جنگ مطرح می‌نمایند و این که: «با توجه به بیانات امام (ره) می‌دانستیم که بیش از آنچه کارشناسان اعلام کرده‌اند، مهمات و تسلیحات وجود دارد». خاطره‌ی دیگر مربوط به نیروی هوایی است و این که: «طبق گزارشات، ایران فقط ۲۳ روز قدرت پرواز دادن هواپیماهای جنگی را داشته، در حالی که گزارشات اشتباه بوده است». خاطرات دیگر، «ماندن تانکهای عراقی در آب گرفتگی اطراف شهر حمیدیه، خانواده‌ی اسرا و نگرانی آنها از سلامت امام و تلاش بنی‌صدر برای دور نگاه داشتن مردم از جنگ را مطرح می‌کند»

خاطرات و حکایت‌ها (جلد ۱) (جدید)

[... علی خامنه‌ای]؛ گردآوری و تدوین مؤسسه فرهنگی قدر ولایت. - [ویرایش ۲]. - موسسه فرهنگی قدر ولایت، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۳۲ ص.: مصور.

عنوان روی جلد: خاطرات و حکایت‌ها: جلد اول (جدید) ۳۴ خاطره و حکایت از زبان رهبر معظم انقلاب اسلامی.

کتابنامه.

این کتاب، روایتگر تاریخ قبل و بعد از انقلاب و تشریح دست آوردهای آن است که از طریق نقل خاطره و حکایت و روایت از زبان یار صدیق امام، حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای صورت گرفته است. حکایات و خاطرات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در این

کتاب از زمان کودکی ایشان شروع می‌شود و ایشان ضمن بیان سرگذشتنامه‌ی خود،

[صفحه ۷۶۶]

گوشه‌هایی از تاریخ ایران اسلامی، در دوران قبل از انقلاب و اوضاع آن دوره را شرح می‌دهند. سپس از تأثیر حضرت امام بر شخصیت خود سخن می‌گویند و از مبارزات خود تحت رهبری حضرت امام، و انگیزه‌های موجود برای ایجاد حرکت انقلاب اسلامی صحبت می‌کنند. بخشی از وقایع پس از انقلاب، در سخنان رهبر معظم در اجتماع بزرگ مردم اهواز در ۱۸ / ۱۲ / ۷۵ نقل شده است. در این بخش، از شکوفا شدن هنر اسلامی تحت تأثیر جنگ سخن به میان آورده‌اند. در پایان کتاب نیز (در فصل «خصوصیات بارز شهید چمران») از ویژگی‌های اخلاقی شجاعت و خصوصیات رفتاری وی صحبت کرده‌اند.

خاطرات و حکایت‌ها (جلد ۲): چهل و هفت خاطره و حکایت از زبان مقام معظم رهبری همراه با زندگینامه کامل معظم له

گردآوری تنظیم و توضیح: موسسه فرهنگی قدر ولایت. - تهران: موسسه فرهنگی قدر ولایت، (چاپ اول): ۱۷۵.۱۳۷۴ ص.: مصور، عکس.

این کتاب، جلد دوم از مجموعه‌ی خاطرات رهبر معظم انقلاب است که در آن از دفاع مقدس نیز صحبت فرموده‌اند. از جمله: «از شیرینترین خاطره‌ها»، خاطره‌ی فتح سوسنگرد است؛ «تانکهای عراقی در آب ماندند» حکایتی از الطاف خداوند به ایران در جنگ ایران و عراق است؛ «دوچرخه‌اش را فروخته و پولش را می‌دهد به جبهه» درباره‌ی ایثارگری امت قهرمان ایران است؛ «مرا هم با این گروهها بفرستید» خاطره‌ای است در ارتباط با لشکر ۹۳ زرهی اهواز، (که شخصی التماس‌کنان نزد ایشان می‌آید و تقاضا می‌کند یا او را با گروه عملیاتی بفرستید یا برای عملیات با خودشان ببرند) و «وسیله‌ی دفاعی‌تر از سیم خاردار!!» که بر طبق آن، شوروی سابق اجازه‌ی ترانزیت سیم‌های خاردار را از مملکت خودش نمی‌داده است، به این دلیل که: «ممکن است در دفاع از آن استفاده شود.»

خاطرات و حکایت‌ها (جلد ۴)

[گردآوری و تدوین موسسه فرهنگی قدر ولایت]. - تهران: موسسه فرهنگی قدر ولایت، (چاپ دوم): ۱۳۷۷.

۱۲۴، [۱] ص.: مصور، عکس.

عنوان روی جلد: خاطرات و حکایت‌ها: جلد چهارم، ۴۷ خاطره و حکایت از زبان رهبر معظم انقلاب اسلامی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی ۴۷ خاطره و حکایت از زبان «حضرت آیت‌الله خامنه‌ای» است که از آن میان، پنج خاطره با دفاع مقدس ارتباط دارند. این خاطرات عبارتند از:

۱)«وقتی حرف آن زن را گفتم، امام گریه‌شان گرفت»، مادر اسیری که فرزندش در اسارت شهید شده، خود را به آقای خامنه‌ای می‌رساند و می‌گوید که بچه‌ام فدای سر امام؛ امام با شنیدن این خبر از زبان آقای خامنه‌ای گریه‌شان می‌گیرد. ۲) «برای آزادی ما، به دشمن باج ندهید!»، نامه‌های اسراست به آقای خامنه‌ای که به دشمن باج ندهید. ۳) «آنچه گذراندید، فضیلتش کمتر از شهادت نیست»، وصف کارهایی که آقای ابوترابی در ده سال اسارت انجام داده‌اند. ۴) «حصر آبادان چطور شکسته شد»، خاطره‌ای که طی آن به شکست حصر آبادان می‌پردازد. ۵) «روایت روزهای پر مخاطره‌ی سوسنگرد»، خاطره‌ی فتح خرمشهر به وسیله‌ی رزمندگان

اسلام.

[صفحه ۷۶۷]

خاطرات هشت سال دفاع مقدس سرتیپ ۲ ستاد رضا صبوری زاده (جلد ۱)

رضا صبوری‌زاده. - [بی‌جا: رضا صبوری‌زاده، ۱۳۶۷؟].

[۱۸۰] ص. (یک رو): مصور، عکس، نمونه.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب صفحه شمار و صفحه عنوان ندارد و به صورت زیراکس تکثیر شده است.

مندرجات بیوگرافی؛ امتیازات؛ منطقه عمومی سومار؛ منطقه عمومی میمک و جنوب؛ منطقه عمومی پنجوین عراق.

این کتاب، جلد اول از دستنوشته‌های سرتیپ دوم ستاد، «رضا صبوری‌زاده» است. او می گوید که حدود ۱۴۳ ماه در جبهه بوده و جانباز هفتاد درصد است. او این خاطرات را به طور شخصی تکثیر کرده است تا در اختیار استفاده کنندگان قرار گیرد. نویسنده در جلد اول این مجموعه، به شرح عملیات در منطقه‌های سومار و میمک پرداخته و آرایش و رزم سربازان اسلام و نبردهای دلاورانه‌ی آنان را در این عملیات شرح داده است. همچنین عملیاتهای صورت گرفته در منطقه‌ی پنجوین عراق نیز توصیف شده است.

خاطرات هشت سال دفاع مقدس سرتیپ ۲ ستاد رضا صبوری زاده (جلد ۲)

رضا صبوری‌زاده. - [بی‌جا: رضا صبوری‌زاده، ۱۳۶۷؟].

[۲۱۳] ص. (یک رو): مصور، عکس، نمونه.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب صفحه شمار و صفحه عنوان ندارد و به صورت زیراکس تکثیر شده است.

جلد دوم این کتاب، در ادامه‌ی جلد اول تنظیم شده و حاوی خاطرات سرتیپ دوم ستاد «رضا صبوری‌زاده» در ارتباط با نبردهای جنوب ایران است. وی در این خاطرات، نبردها، تکها و پاتکها، آرایش نیروها، پیشرویها و عقب‌نشینیهای رزمندگان در مناطق عملیاتی سومار، میمک، جنوب کشور و منطقه‌ی عملیاتی پنجوین عراق را شرح داده است.

خاطراتی از شهید رجایی: حدیث جاودانگی

نوشته حسن عسکری راد. - تهران: وزارت آموزش و پرورش، معاونت پرورشی، انتشارات تربیت، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۲۲۰ ص.: عکس، نمونه.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب مجموعه خاطراتی از شهید رجایی، قبل و بعد از انقلاب است. خاطرات قبل از انقلاب ایشان در مورد مبارزات سیاسی شهید در زمان شاه، و خاطرات بعد از انقلاب به کارها و فعالیت‌ها بعد از منصوب شدن به نخست‌وزیری است. از آنجایی که دوران

نخست‌وزیری شهید رجایی مصادف با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران بود، در قسمتهایی از خاطرات بعد از انقلاب، به جنگ اشاره شده است. «خاطرات مربوط به اجلاس سازمان ملل متحد در نیویورک در تاریخ ۵ / ۷ / ۵۹، دیدار با مردم ستم کشیده‌ی مشهد و گفت و گو با آنها در مورد مشکلات ناشی از جنگ، دیدار با جانبازان جنگ در مشهد و دیدار شهید رجایی با بسیجیان مخلص» از جمله‌ی این خاطرات هستند. در تمام کتاب به سادگی و اخلاق و رفتار پسندیده‌ی شهید اشاره شده است.

[صفحه ۷۶۸]

خاطرات یک طلبه از جبهه‌های جنگ (جلد ۱)

علی زادسر. - قم: قیام، (چاپ اول): ۱۱۹.۱۳۶۴ ص.، عکس.

این کتاب مجموعه خاطرات یک طلبه از جبهه‌های جنگ است. او در سال ۱۳۵۹ در زمان ریاست جمهوری بنی‌صدر (که کسی فکر نمی‌کرد افراد روحانی در جبهه‌ها باشند) به قصد حضور در جبهه‌ی جنوب، به اهواز رفت. سپس در منطقه‌ی غرب، به پادگان ابوذر رفت؛ جایی که شهید شیرودی در آن بود. وی در عملیات آزادسازی چغالوند شرکت داشت. بخش دوم خاطرات مربوط به سال ۱۳۶۰ و حضور در جبهه‌های جنوب (در کوت شیخ و خرمشهر و شرکت در عملیات فتح المبین و بیت المقدس) است. او در عملیات بیت المقدس از ناحیه‌ی دست مجروح شد. بخش پایانی کتاب شامل سخنانی است که او به مناسبت اربعین حسینی (ع) و سالگرد بعضی از شهدا ایراد کرده بود.

خاطرات یک طلبه از جبهه‌های جنگ (جلد ۲)

علی زادسر؛ مقدمه از آیت‌الله خامنه‌ای، حجت‌الاسلام و المسلمین فهیم کرمانی. - تهران: قیام، (چاپ اول): ۱۳۶۴.

سیزده، ۱۷۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، جلد دوم خاطرات روحانی «علی زادسر» از جبهه‌های جنگ، در سال ۱۳۶۱ است. کتاب، حاوی ۸۲ خاطره و یک آلبوم عکس از بعضی از شهداست، که بنا بر مقدمه‌ی نویسنده، نتیجه‌ی شنیده‌ها و دیده‌های خود اوست. موضوع خاطرات متفاوت است: مجروح شدن نویسنده، بستری شدن در بیمارستان، خاطرات عملیاتهای والفجر مقدماتی، والفجر چهار و منطقه‌ی کردستان، خاطرات شناسایی قله‌ی ۱۱۰ یال اسبی، خاطرات عملیات خیبر، خاطرات شهدای جزیره‌ی مجنون، خاطره‌ی روحانیونی که نویسنده با آنها بوده است، اسامی شهدای مدرسه‌ی کرمانی‌ها، خاطرات امدادهای غیبی و خاطراتی از بعضی شهیدان مانند شهید عرب. متن دستخط چند شهید نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

خاکریز دویست و دو: خاطرات علی عبدی بسطامی

علی عبدی بسطامی؛ با سرمایه و حمایت هیأت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی». - تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۷۷ ص.، [۲۶] ص. تصویر: مصور، نقشه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب با سرمایه و حمایت هیأت معارف جنگ «شهید سپهبد علی صیاد شیرازی» به چاپ رسیده است.

این کتاب، شامل خاطرات «سرتیپ دوم علی عبدی بسطامی» است از: «عملیات فتح المبین، تپه‌های ۲۰۲ در جنوب غربی پادگان عین خوش، درگیریهای شدید دشمن با گردان ۱۳۹ پیاده ۸۴ خرم‌آباد». از جمله مطالب خاطرات، «سوابق عملیاتی گردان ۱۳۹، عزیمت به منطقه، شناسایی و سازماندهی یگانهای ادغامی و تعیین مسؤولیت‌ها، هدایت عملیات، آغاز درگیری برای تصرف تپه‌ی ۲۰۲، ورود گردان ۲۴۴ تانک به نبرد، نبرد و پاتک دشمن، سقوط پایگاه شیخ قوم، شهادت سرگرد شاهمراد نقدی، درگیری هلیکوپترها با تانکها، فرار دشمن و...» است. در پایان نیز قطعه شعری در وصف عملیات مذکور (سروده‌ی سرتیپ اسدالله حیدری)، تصاویر و نقشه‌هایی از منطقه‌ی عملیاتی و تصاویر شهدای گردانهای عملیاتی درگیر در نبرد همراه با زیرنویس نام، نام خانوادگی، رسته، گردان، محل و منطقه‌ی شهادت نیز ارائه شده است.

[صفحه ۷۶۹]

خداحافظ سردار: روایت حماسه عاشقانه فاتح میدان‌های ستیز و پایداری سردار سرلشکر پاسدار شهید مهندس مهدی باکری فرمانده لشکر ۳۱ عاشورا

بازنویس قاسم ناظمی؛ جمع‌آوری مصطفی موسوی، مجید سید فاطمی. - [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۶۴ ص.: مصور رنگی. - (از دریا تا دریا دفتر ششم).

مندرجات: زیارت؛ پشت خاکریز؛ آنسوی نیستان؛ مهمانی؛ عاشورا در راه؛ وداع؛ عبور؛ آتش؛ یفظه؛ غروب عاشورا؛ از دریا تا دریا؛ روایت یکی از افسران عراقی در خصوص عملیات بدر.

این کتاب، گوشه‌هایی از زندگانی فرمانده‌ی لشکر ۳۱ عاشورا - مهندس مهدی باکری - را از خلال خاطرات همرزمان و اطرافیان شهید ارائه می‌دهد. در خاطره‌ی «زیارت» راوی می‌گوید: «بعد از مدتها، فرماندهان لشکر اسلام رهسپار زیارت حرم مقدس امام رضا (ع) شدند. از جمع آنان، من بیش از همه، مجذوب حالات مهدی شده بودم. بعد از زیارت به تهران بازگشتیم و به جماران رفتیم. پس از پایان فرمایشات حضرت امام (ره)، فرماندهان یک به یک از ایشان خداحافظی کرده، به طرف نهاد ریاست جمهوری به راه افتادند. نکته‌ی جالبی که من در دیدار با حضرت آیت‌الله خامنه‌ای متوجه شدم، احترام فوق‌العاده‌ی ایشان به آقا مهدی بود و به نظر می‌رسید که ایشان را از قبل می‌شناسند».

راوی یک روز شخصا با شهید صحبت می‌کرده و به او گفته است: «خواب دیده‌ام ملائکه برای شما کاخی آماده می‌کنند». مهدی می‌گوید: «بسیجی‌ها جلو در بهشت ایستاده‌اند و ما را راه نمی‌دهند» و سرش را به زیر انداخته و از او دور می‌شود. راوی می‌گوید: «دیگر می‌دانستم که مهدی آخرین روزهای دنیایی خود را سپری می‌کند».

خداحافظ کرخه

داود امیریان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

[۱۱۹] ص.: مصور. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Good-bye Karkheh

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، مجموعه‌ای است از خاطرات «داوود امیریان» از جبهه و مناطقی مانند شلمچه، مهران، شاخ شمیران، منطقه‌ی مرصاد و پایگاه زید. داوود امیریان، پانزده ساله، برای این که بتواند به جبهه برود فتوکپی شناسنامه‌اش را دستکاری کرد و توانست برای طی کردن دوره‌ی آموزشی در گروهان چهارم گردان کربلا مستقر شود و بعد از آنجا هم به پادگان دو کوهه منتقل شد. در عملیاتهایی از قبیل ظفر و کربلای پنج شرکت داشت. در عملیات کربلای پنج مجروح شد و به بیمارستان شهید رازی اهواز منتقل شد. بعد از یک سال دوباره در عملیات بیت المقدس دو و سپس در عملیات والفجر ده شرکت کرد. در راه رسیدن به خط مقدم لشکر حضرت رسول (ص) برای عملیات بعدی، شیمیای شد و پس از مداوا در یکی از بیمارستانهای مشهد به تهران بازگشت و در آن زمان خبر قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸ را شنید. کرند آخرین جبهه‌ای بود که امیریان در آنجا حضور داشت.

خرمشهر در آتش

نوشته‌ی رضا الصبری؛ مترجم: عبدالرسول رضاگاه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۵.

۵۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۳۸).

طراح روی جلد: علی وزیریان.

عنوان روی جلد: خاطرات سرهنگ عراقی رضا الصبری.

[صفحه ۷۷۰]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Khorramshahr in Fire

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه خاطرات اسیر عراقی، سرهنگ رضا الصبری است. او به جنایات خود و بقیه‌ی مقامات عالیرتبه، مانند سرهنگ محمد المحمود (فرمانده لشکر سوم)، از جمله، اعدام دسته جمعی بیش از سی خانوار ایرانی که مخالف اشغال شهرستان بودند، و شکنجه‌ی ایرانیان غیر نظامی (مثل کدخدای یکی از روستاهای کنار کارون که چند بسیجی را در خانه خود پناه داده بود) و بسیاری جنایات دیگر اشاره می‌کند. سرهنگ الصبری در جریان اشغال خرمشهر جنایات زیادی مرتکب شده بود و هنگامی که خرمشهر توسط ایرانیان فتح شد، از شهر فرار می‌کند تا به نیروهای عراق بپیوندد. او به شرق بصره می‌رود که در آنجا نیز نیروهای ایرانی حمله کرده، استحکامات دشمن را از بین می‌برند. در جریان این شکست‌ها، صدام حتی به افسران عالیرتبه خود نیز رحم نکرده، آن‌ها را اعدام می‌کند. (در جریان شکست در بصره سرتیپ عطاءالله نوری الدلیمی و تعدادی از افسران و فرماندهان تیپ ۱۰۴ اعدام می‌شوند.)

خرمشهر، کو جهان آرا: گفت و گو با صغرا اکبرنژاد همسر سردار شهید سید محمد جهان آرا

گفت و گو از مرتضی سرهنگی، هدایت‌الله بهبودی. - تهران: کمان، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۳۵ ص. - (بانوی ماه؛ ۵).

شمارگان ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، گفت و گویی است با خانم «صغرا اکبرنژاد»، همسر سردار شهید «محمد جهان آرا» (فرمانده‌ی سپاه خرمشهر و پایه‌گذار جهاد سازندگی این شهر) خانم اکبرنژاد در این گفت و شنود از زندگی در خرمشهر، فرزندانشان، زندگی فعلی، نحوه‌ی شهادت، خصوصیات اخلاقی و اعتقادات، تلاشها و مبارزات شهید جهان‌آرا سخن گفته است.

خرمشهر، یک قصه ماندگار

نوشته ابراهیم دادپی. - تهران: نشر تکتاز، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۲۳ ص.: مصور (بخشی رنگی)، نقشه.

کتاب، خاطرات مربوط به شهر خرمشهر از حمله‌ی عراق به این شهر و تلاش مردم و نیروهای اسلام برای دفاع از آن است که از زبان خود شهر بیان شده است. سنگربندی و دفاع مردم عادی و رزمندگان با تفنگهای «ام یک، ژ ۳» و چند قبضه توپ ۱۰۶ میلیمتری، بمباران شهر، پرتاب موشکهای کاتیوشا و گلوله توپهای خمسه خمسه عراقی، پر شدن بیمارستان مصدق از مجروحان، مخروبه شدن کوی کارگرنشین طالقانی، از بین رفتن تأسیسات آب و برق، ورود پنجاه تا شصت تانک عراقی به خرمشهر و انهدام سی تانک توسط مردم و کشته و مجروح شدن عده‌ی بسیاری از مردم، بمباران گمرک و غارت کالاهای آن و اموال مردم به وسیله‌ی مزدوران عراقی پس از مهاجرت عجولانه‌ی مردم، و بالاخره سقوط شهر در ساعت چهار و نیم بعدازظهر چهارم آبانماه ۱۳۵۹، هر یک جداگانه ذکر شده است. «آزاد شدن شهر در عملیات آزادسازی خرمشهر با رمز یا محمد بن عبدالله (ص)، و بازگشت زندگی به آن» پایان بخش کتاب است.

[صفحه ۷۷۱]

خط فکه

محمد شکری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۷۱ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۲۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Line of Fakkeh

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه

مندرجات: اشاره؛ خط فکه؛ در مهران؛ در فاو؛ در جبهه شلمچه؛ وصیتنامه شهید.

این کتاب خاطرات شهید «سید محمد شکری» پزشک و امدادگر جبهه است. «خط فکه» خاطره‌ی بازگشت گردان عمار از عملیات فاو به اردوگاه و عزیمت آنها به فکه جهت تشکیل خط پدافندی (به علت اشغال منطقه تا عمق هفت کیلومتری توسط نیروهای عراقی) است. در این عملیات، تعدادی از رزمندگان و دوستان سید به شهادت می‌رسند. «در مهران» ثبت لحظه به لحظه حوادث مهران از ۶ / ۴ / ۶۵ تا ۱۴ / ۴ / ۶۵ است. «در فاو» شرح اعزام چند نفر جهت شناسایی منطقه، برخورد آنها به معبر مین و شهادت تعدادی از آنان و مداوای مجروحان توسط سید است. «در جبهه‌ی شلمچه» حرکت گردان در تاریخ ۲۶ / ۱۰ / ۶۵ از اردوگاه کرخه

را بیان می کند. سید به خاطر اشکال در کارت شناسایی مجبور می‌شود به تهران بیاید و هنگامی که مراجعت می کند، گردان حرکت کرده است. او با زحماتی فراوان خود را به شلمچه می‌رساند و به مداوای مجروحان می‌پردازد. در آخر کتاب، وصیتنامه‌ی شهید درج شده است.

خورشید شلمچه: خاطراتی از علمدار جبهه‌ها حاج حسین خرازی

علی بنی لوحی. - تهران: موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، ۱۳۸۰.

۱۱۹ ص.: مصور، عکس (رنگی)، نقشه.

کتابنامه به صورن زیرنویس.

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

شهید «حاج حسین خرازی»، فرمانده‌ی لشکر چهارده امام حسین (ع)، در سال ۱۳۳۶ متولد شد و در سال ۱۳۶۵ در عملیات کربلای پنج در شلمچه به شهادت رسید. این کتاب شامل ۵۵ خاطره درباره او است. از جمله موضوع خاطرات می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: توکل بر قرآن در عملیات پاکسازی سنندج، شهیدان خاکریز سوم در عملیات فرمانده‌ی کل قوا، نبرد در شمال کرخه، اولین خاکریز چزابه، علاقه‌ی وی به احمد فروغی و شهادت احمد، حماسه‌ی گردان امیرالمؤمنین (ع)، خاطره‌ی شهدای مدرسه‌ی سوسنگرد، صداقت و اخلاص، شناسایی تپه‌های بلتا با شهید مهدی زین‌الدین، دعای کمیل در تنگه‌ی صعده، گردان هشتم عین خوش و خاطراتی از سایر سرداران و شهیدان با شهید خرازی. بیانات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای درباره‌ی شهادت وی، عکسهایی از شهید همراه سایر سرداران سپاه و رزمندگان و نیز عکسهای تشییع جنازه‌ی شهید در کتاب به چاپ رسیده است.

دختران اُ. پی. دی: خاطرات مینا کمایی

مصاحبه و تدوین لیلا محمدی؛ [برای] دفتر ادبیات و هنر مقاومت سازمان تبلیغات اسلامی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۱۲ ص.: مصور، نمونه. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ۴۵۶؛ جنگ ایران و عراق، خاطرات؛ ۱۳۷).

طراح روی جلد: رجب شهبازی، محسن کرمی.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب به شهید زینب (میترا) کمایی تقدیم شده است.

[صفحه ۷۷۲]

«مینا کمایی» متولد سال ۱۳۴۲ و ساکن آبادان بود. این کتاب، مجموعه‌ی خاطرات وی است. مطالب کتاب عبارتند از: «دوران کودکی و وضعیت و موقعیت خانوادگی‌اش در آبادان، دوران قبل از انقلاب و فاجعه‌ی سینما رکس آبادان، پیروزی انقلاب و درگیریهای منافقین و گروهکها در مدسه و شهر، شروع جنگ، آوارگی در شهرهای ماهشهر، رامهرمز و اصفهان، بازگشت به آبادان و الحاق به گروههای امداد، خاطراتی از جبهه‌ها و بیمارستانهای طالقانی (آبادان)، شهدا (شوش) و جزیره‌ی مینو، شهادت محمدرضا رحیمی‌پور، شهادت آقای چرخکان، شهادت زینب (خواهر کوچک او)، مناطق بریم و بوارده آبادان، عملیات

ثامن‌الأئمه، فتحح المبین، والفجر هشت، برخورد بـا مجروحـان و جانبازان – از جمله، جانباز علی غریبی – خاطراتی از همکاران در بیمارستان کوت عبدالله اهواز و...»

دخمه‌های تاریک: خاطرات یک زندانی از عراق

محمد المبرقع – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۴.

۵۵ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات: ۹۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Dark Vaults: Memoirs of a prisoner in Iraq

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«دخمه‌های تاریک» خاطرات یک اسیر عراقی از اردوگاهها و زندانهای عراق است. او در اولین خاطره با عنوان «لحظه‌های شکنجه» قساوت و سنگدلی نیروهـای ارتش بعث را ذکر کرده است. «شکنجه با برق» نام خاطره‌ی دیگری است. در این خاطره، شکنجه با برق از سختترین و دهشتناکترین شکنجه‌ها در زنـدان معرفی شده است. در خاطره‌ای با عنوان «بار دیگر بازجویی»، او به بیان رفتار زشت و توهین‌آمیز نگهبانان پرداخته است. چند خاطره‌ی دیگر با عناوین «بازگشت به العماره، زندان سپاه ششم، دخمه‌های تاریک و...» هویت واقعی رژیم بعث عراق را به تصویر می‌کشـد؛ رژیمی که به هر بهـانه‌ای مردم را از شـهرها و خانه‌هایشان رانـده، آنان را زندانی و شکنجه نموده، مورد تعدی و تجاوز قرار می‌داد.

درخت بلوط: خاطره‌ای از یک خلبان هوانیروز

به کوشش حجت شاه محمدی. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ دوم): ۱۳۷۴.

۷۲ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۲۸).

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتـاب، خـاطرات خلبـان هوانیروز «حجت شـاه محمـدی» است از حملـه‌ی نـاجوانمردانه‌ی نیروهـای بعـثی عراق به همراهی گروه موسـوم به مجاهـدین خلق، پس از پـذیرش قطعنـامه‌ی ۵۹۸ شـورای امنیـت سازمـان ملـل متحـد از سـوی ایران. این حمله به منـاطق کردسـتان و شـهرهای ایلام، حسن‌آباد، صالـح‌آباد، کرند و... صورت گرفت. دفاع رزمندگان دلیر جبهه‌های حق علیه باطل، به ویژه هوانیروز، سپاه و نیروهای مردمی به رهبری تیمسار سپهبد شهید صیاد شیرازی در مناطق حسن‌آباد و اسلام‌آباد، موجب شکل‌گیری عملیات مرصاد در این مناطق شد. این عملیات، در نهایت، با پیروزی رزمندگان اسلام به پایان رسید.

در سایه آفتاب: یادها و یادداشت‌هایی از زندگی امام خمینی

به قلم محمدحسن رحیمیان. –قم: موسسه پاسداران اسلام، (چاپ پنجم): ۱۳۷۳.

۲۶۳ ص.: مصور، عکس، نمونه.

[صفحه ۷۷۳]

شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۷۸ توسط مؤسسه فرهنگی انتشاراتی حضور نیز منتشر شده است.

در این مجموعه، در ده فصل، خاطرات، یادها، یادداشتها، نامه‌ها و درخواستها از امام (ره) عرضه شده است. در متن کتاب، مطالب بسیاری درباره‌ی دفاع مقدس، رزمندگان، جانبازان، اسراء، خانواده‌ی شهدا و... ارائه شده است.

مطالب زیر، عناوین مندرجات کتاب است:

فصل اول: در راه آشنایی؛ فصل دوم: پیوند با مقام ولایت؛ فصل سوم: التزام به ضوابط؛ فصل چهارم: ویژگی‌های اخلاقی؛ فصل پنجم: پاسداری از اصول و ارزشها؛ فصل ششم: عشق متقابل امام و امت (نامه‌ی مادر یک شهید و پاسخ امام، نامه‌ی مادر یک آزاده و پاسخ امام، نامه‌ای از یک رزمنده‌ی اسیر و پاسخ امام، نامه‌ی فرزند شهید و پاسخ امام)؛ فصل هفتم: نظم و ترتیب در کارها؛ فصل هشتم: آگاهی، اشراف و جامعیت؛ فصل نهم: پاسخ به مسائل شرعی؛ فصل دهم: و سرانجام... (آخرین روزها در محل کار و اتاق عمل و...).

عکسها و نمونه‌ی نامه‌ها نیز در کتاب موجود است.

در کنار آتش

مهناز شایسته‌فر. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

۹۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۸۳).

عنوان روی جلد: در کنار آتش: یادداشتهایی از جنگ شهرها در کرمانشاه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: By the Fire: The Remembraces of the War of the Cities in Kermanshah.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

در این کتاب، نویسنده اوضاع کرمانشاه را در دوران جنگ شهرها شرح داده است. وقایع جنگ با شرح زندگی خانواده‌ای از اهالی کرمانشاه بازگو می‌شود. «شروع جنگ، شکسته شدن دیوار صوتی، بمبارانهای مکرر، درسهای شهامت و استقامت که اعضای خانواده فرا می‌گیرند، شهادت اهالی، از بین رفتن اماکن عمومی و مدارس، موشکباران‌ها، مهاجرت مردم به روستاها و مناطق اطراف و در عین حال جاری بودن زندگی روزانه طی همه‌ی این حوادث (نظیر برپا داشتن مراسم شبهای احیا در ماه مبارک رمضان و...)» در این کتاب تشریح شده‌اند. در پایان نیز انجام عملیات مرصاد پس از پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ شورای امنیت سازمان ملل از سوی ایران و برقراری آتش بس، از زبان یکی از شهود نقل شده است.

دفتری از آسمان: یادداشتهای شهید حسین سوری

حسین سوری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ دوم): ۱۳۷۵.

۱۰۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Notebook From Heaven.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: از میان یادداشت‌های شهید؛ خاطرات فتح المبین؛ بیت المقدس، مرحله‌ی اول؛ بیت المقدس، مرحله‌ی دوم؛ لبنان؛ خیبر؛ نامه‌ها؛ یادداشت‌ها؛ وصیتنامه.

کتاب دفتری از آسـمان مجموعه یادداشت‌ها، نامه‌ها و وصـیتنامه شـهید حسین سوری است. او در یکی از خاطرات در مورد عملیات شناسایی در منطقه‌ی مهران (قبل از انجام عملیات پیروز کربلای یک) و حوادثی که در

[صفحه ۷۷۴]

آن جا رخ داده سخن می گویـد. بخش دیگری از کتاب، خاطرات شـهید سوری از شـرکت در عملیاتهای فتح المبین، بیت المقدس (مرحله‌های اول و دوم) می‌باشـد. همچنین خاطرات شـهید سوری از سـفر به لبنان و چنـد نامه که از آن جا به پـدر و مادر و یکی از دوسـتان خود، به نـام احمـد، ارسـال کرده نیز در این مجموعه به چاپ رسـیده است. هم چنین خاطرات عملیات خیبر، یادداشت‌های روز شمار شهید حسین سوری در خرمشهر از تاریخ ۵ / ۶ / ۱۳۷۴ تا ۸ / ۶ / ۱۳۶۴ و وصیتنامه‌ی شهید در این مجموعه موجود است.

دیده بان بازی دراز: مجموعه خاطرات یونس نوری

یونس نوری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

[۱۲۵، ۱۱] ص.: تصویر، عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۸۹). عنوان روی جلد: دیده‌بان بازی دراز.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Look-out of Bazi Deraz

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب، خاطرات «یونس نوری» از عملیاتهای فتـح المبین، بیت المقـدس، مسـلم بن عقیل، والفجر هشت، کربلای یک و کربلای پنـج است و او در هر خاطره از رشادتهای برادران پاسـدار و بسیجی یاد کرده است. ضـمنا در خاطره‌ای تحت عنوان «دیده‌بان بازی دراز»، دلاوری‌هـای شـهید «محمود غفـاری» را بیـان نموده است. همچنین موقعیت جغرافیـایی و امتیـازاتی که نیروهای اسـلام در هر عملیات به دست آورده‌اند و مکان‌هایی را که آزاد کرده‌اند، برشـمرده است. در پایان، پیامهای حضرت امام (ره) که بعد از پیروزی بسیجی‌ها برای آنان ارسال شده است و نیز عکسهایی از شهدای عملیات مذکور در کتاب به چاپ رسیده است.

راز سبز آتش

خـاطره غلامعلی شـجاعیان؛ مصـاحبه کننـده: محمـد بروجردی؛ بازنویس نثر: فرزین شـیرزادی؛ طرح و نظارت، محمـدقاسم فروغی جهرمی. - تهران: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۷۶ ص.، [۱۲] ص. عکس (رنگی). - (ادبیات دفاع مقدس: خاطره؛ ۳). طراح روی جلد به صفحات رنگی: حسنعلی نیلچیان.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضـر خاطرات برادر غلامعلی شجاعیان است. در این کتاب، خاطرات نویسنده از شرکت او در عملیاتهای مختلف (از ابتدای جنگ) شـرح داده شـده است. او همراه عـده‌ای به نزدیکی پل کارون اعزام شده‌اند. او در این کتاب از «مجروح شدن و بازگشت به تهران، عزیمـت به جبهه‌ی مهران در آبـان مـاه ۱۳۵۹، مـأموریت در بازی دراز در تابسـتان سال ۱۳۶۰، مجروح شـدن و بازگشت به تهران برای مـداوا، مـأموریت در منطقـه‌ی ملکشـاهی (بیـن مهران و دهلران) در اوایـل سـال ۱۳۶۱، پس از عملیـات فتـح المـبین، و بازگشت با هفت اسیر عراقی» سخن می گوید. پس از آن، او مسؤول عملیات جبهه‌های مهران می‌شود و بعد از آن نیز مسؤولیت‌های دیگری مانند جانشین اطلاعات عملیات قرارگاه نجف، اطلاعات عملیات لشکر ۲۷ حضرت رسـول (ص) و... به وی داده می‌شود.

شرح عملیاتهایی که او در آن‌ها شرکت داشته، دلاوری‌های همرزمان و غم از دست دادن آنها و مسؤولیت‌های دیگری که عهده‌دار بوده، در کتاب آمده است.

[صفحه ۷۷۵]

راز قله‌ی ۲۵۱۹: خاطرات سرگرد عراقی سلطان کعبی

سلطان کعبی؛ مترجم محمدحسن مقیسه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۶.

۴۵ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۴۶).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Secret of ۲۵۱۹ Summit, The Memoirs of the Iraqe Major: Soltan Ka'bi.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «راز قله‌ی ۲۵۱۹»، مجموعه‌ی خاطرات سرگرد عراقی «سلطان کعبی» (یکی از فرماندهان ارتش عراق) است. او از ابتدای جنگ و حرص و آز نیروهای عراقی برای غارت و چپاول کشور ایران می‌گوید. از آنجا که نیروهای تحت امر او - همراه با یک هنگ دیگر - در منطقه‌ی حاج عمران و قله‌های اطراف آن (از جمله قله‌ی ۲۵۱۹) عملیات مختلفی اجرا کردند، توانسته است حماسه‌های نیروهای ایران را به تصویر بکشد. او از وضعیت عمومی نیروهای تحت امر خود، فرماندهانی که با آنها ارتباط داشت، استعدادهای نظامی ارتش عراق در منطقه، درگیریهای مختلف با نیروهای اسلام، ترس و زبونی نیروهای عراقی، تلاش برای تسخیر این منطقه، استفاده از موشکهای زمین به زمین و بالاخره دست زدن به جنایت و استفاده از سلاحهای شیمیایی علیه مردم بیگناه و نیروهای ایرانی سخن گفته و پرده از رازهای درون ارتش عراق برداشته است. وی این خاطرات را هنگام زندگی در خارج از کشور نوشته است.

راست قامتان تاریخ و خاطرات جبهه

حسن ایزدی خراسانی. - مشهد: ندای اسلام، ۱۳۶۴.

۱۴۴ ص.: عکس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب اثر جانباز و پدر شهید، حاج شیخ محسن ایزدی خراسانی، معروف به چریک پیر جبهه است. وی در ابتدای کتاب به موضوع جهاد و شهید و شهادت و نقش روحانیت در اجتماع پرداخته است. در این کتاب خاطراتی از امدادهای الهی، اسرای عراقی، ایثار رزمندگان، قصر شیرین، گیلان غرب و از شهیدان شیرودی و حداد عادل و... آورده شده است. همچنین وصیتنامه‌های شهیدان: جواد ایزدی، غلامحسین مظفریان، حسین و محمدرضا دادمحمدی و صادق سمیعی به چاپ رسیده است. حاج شیخ ایزدی خراسانی در آذر ماه ۱۳۵۹ عازم جبهه شد و در عملیات شکستن حصر آبادان و مقاومت در تنگه حاجیان و غیره شرکت داشت. در کتاب چهار قطعه شعر در وصف شهید، چریک پیر حاج حسن ایزدی و فرزند شهید آورده شده است. حاج حسن ایزدی پیامی نیز به

خانواده شهدا داده است.

راهکار سوم

محمدرضا زرکش. - همدان: مفتون همدانی، (چاپ اول): ۵۹.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده - که در دوران جنگ از رزمندگان واحد اطلاعات عملیات بوده است - در این کتاب، یکی از عملیاتهای جنگ را در قالب خاطرات بازگو می‌کند. او به همراه گروه دیگری از رزمندگان اطلاعات عملیات، طی چندین شب، راه عبور از اروندرود را شناسایی می‌کنند ولی در شب عملیات با مقاومت دشمن مواجه می‌شوند، که در نتیجه، شمار زیادی از رزمندگان شهید می‌شوند. راوی خاطرات به همراه رزمنده‌ی دیگری پس از تحمل دو روز تشنگی، گرسنگی و خستگی (در داخل خاک دشمن) به خاک ایران باز می‌گردند. در پایان کتاب عکسهایی از نویسنده و دیگر رزمندگان و شهیدان به چاپ رسیده است.

[صفحه ۷۷۶]

رجایی در آینه مردم

[بنیاد فرهنگی شهید رجایی]؛ ویراستار محمدعلی حضرتی. - [قزوین]: بنیاد فرهنگی شهید رجایی، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: حسن دانشگرنژاد.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب با مشارکت شهرداری و شورای شهر الوند چاپ شده است.

کتاب حاضر شامل مجموعه‌ای از جملات و گفتارهایی است که مردم، نویسندگان، خانواده‌ی شهدا، مسؤولان و رجال مملکتی درباره‌ی شخصیت، ایثارگرایی، مردم‌گرایی، ایمان و تدین، اسوه بودن، مدیریت، عدالت‌گرایی، وطن‌پرستی، تابع ولایت بودن و سایر خصایص شهید محمدعلی رجایی بیان کرده‌اند. جملات ارائه شده فاقد نظم خاص هستند و در زیر هر گفتار، نام و نام خانوادگی فرد مربوطه آمده است. در جملات ارائه شده، درباره‌ی دفاع مقدس و حضور شهید رجایی در جبهه‌ها و نیز بسیجی و عاشق شهادت بودن وی مطالبی ارائه شده است.

رزم آفرینان ساحل کرخه: بر اساس خاطرات سرهنگ جانباز غلامرضا رهبر از نخستین حماسه‌های دفاع مقدس

تهیه کننده دفتر سیاسی؛ ویراستار محمدهادی خالقی، تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، معاونت تبلیغات و روابط عمومی (مدیریت انتشارات)، (چاپ اول): ۷۴.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل خاطراتی است که سرهنگ جانباز «غلامرضا رهبر» از آغاز تجاوز دشمن تا زمان مجروح شدنش نقل کرده است. خاطرات وی شامل مطالب زیر است: «آغاز حمله‌ی دشمن و پیوستن وی به گردان ۱۴۱ تیپ دو پیاده از لشکر ۲۱ حمزه سیدالشهداء، حرکت با یگان مربوطه به سوی جبهه‌ی جنوب، خاطراتی از مناطق غرب دزفول و پل کرخه، ده شیخ قندی و درگیری

تانکهای عراق با آنها، تصرف عین خوش توسط دشمن و در خطر محاصره افتادن، صحنه‌هایی از ایثار رزمندگان در هنگام تشنگی، بازسازی مجدد گروه رزمی ۱۴۱ و بدرقه‌ی تیمسار فلاحی و ظهیرنژاد در هنگام حرکت به سمت جبهه شوش، نبرد در ساحل کرخه، خاطراتی از حضور آیه‌الله خامنه‌ای در خطوط نبرد، نحوه‌ی شهادت سرباز محمد جهانی (که یک بار اشتباهی شخص دیگری را به جای وی دفن کرده بودند)، خاطراتی از تبلیغات روانی دشمن و نحوه‌ی مجروحیت و جانبازی وی».

رقصی چنین میانه میدانم آرزوست

مصطفی چمران. - تهران: بنیاد شهید چمران؛ بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۷۱ ص.: مصور (رنگی)، نقشه، نمونه، عکس (رنگی).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، شرح عملیات نظامی روز ۲۶ آبان ۱۳۵۹ (مصادف با شب تاسوعا)، که به آزادسازی سوسنگرد از محاصره و اشغال نیروهای عراقی منجر شد، از قول شهید چمران روایت می‌شود. این عملیات پیروزمندانه توسط ستاد جنگهای نامنظم، متشکل از نیروهای داوطلب مردمی به فرماندهی شهید چمران، صورت گرفت. در صفحات پایانی کتاب، تعدادی عکس رنگی از شهید چمران به چاپ رسیده است.

[صفحه ۷۷۷]

روزهای آخر

احمد دهقان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۱.

۱۹۷ ص.: مصور، عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۳۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Final Days

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ای است از خاطرات روزهای پایانی جنگ و پذیرش قطعنامه‌ای که سنگینی آن کمر حضرت امام (ره) و «بچه‌های» جنگ دیده را خم کرد. احمد دهقان یکی از همین «بچه‌ها» است. او خاطرات تلخ و شیرین فداکاری و ایثار و از خودگذشتگی رزمندگان را در طول عملیات بیت المقدس هفت و عملیات غدیر که ورق‌های پایانی کتاب دفاع مقدس هشت ساله ما را ورق زدند، بیان کرده است. و البته حوادث تلخ، اما واقعی، همانقدر ارزشمند هستند که روزهای پر از پیروزی و شادکامی.

روزهای به یاد ماندنی

مرتضی شفیعی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۳۷۳.

۱۶۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۸۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Days to Remember

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب تحت عنوان «آن روزهای به یاد ماندنی» توسط همین ناشر در همین سال منتشر شده است.
مندرجات: پنجمین کربلا؛ مناجات دوپازا؛ عروج شلمچه.
کتاب «روزهای به یاد ماندنی» خاطرات دانشجوی بسیجی «مرتضی شفیعی» از دوران شرکت ایشان در نبردهای دفاع مقدس است. او که از پاییز ۱۳۶۵ در جبهه‌های حق علیه باطل بوده است، خاطرات خود را از این ایام به رشته‌ی تحریر در آورده است. «پنجمین کربلا» مربوط به اولین حضور وی در جبهه برای عملیات کربلای پنج و شرح مجروح شدن وی و بازگشت او به تهران است. «مناجات دوپازا» خاطرات او از منطقه‌ی کردستان در ارتفاعات دوپازا و عملیات نصر طی بهار و تابستان ۱۳۶۶ است. او در این قسمت به بیان روحیه رزمندگان و وضع سنگرهای نیروهای عراقی شکست خورده پرداخته است. «عروج شلمچه» خاطرات نویسنده از حضور در جبهه‌های شلمچه و فکه طی بهار و تابستان ۱۳۶۷ (تا پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ از سوی ایران) را در بر می‌گیرد. او در این بخش، وضعیت حاکم بر جبهه و شهادت یاران و دوستانش و احساسات آنها و مردم شهر را در برابر پذیرش قطعنامه شرح داده است.

رهاتر از نسیم: یادنامه سردار شهید مسلم شیرافکن

نویسنده منوچهر ذوقی، علی‌محمد روانستان؛ ویراستار احمد اکبرپور. - شیراز: کنگره بزرگداشت سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۹.
۱۱۱ ص. - (کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۴۲).
عنوان دیگر: رهاتر از نسیم: یادنامه‌ی سردار شهید مسلم شیرافکن.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
در این کتاب، خاطراتی درباره‌ی سردار «شهید مسلم شیرافکن» - به نقل از افراد خانواده، دوستان و آشنایان و همرزمان او - نقل شده است. خاطرات به صورتی داستان گونه نوشته و تنظیم شده‌اند و گویای شرح خلاصه‌ای از زندگی و ویژگی‌های اخلاقی و نحوه‌ی فرماندهی و سرانجام،شهادت سردار شهید شیرافکن هستند. کتاب با قطعه شعری در رثای سردار شهید به پایان می‌رسد.

[صفحه ۷۷۸]

رهایی

براساس خاطره محمود یزدانی. - تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس، ۶۷.۱۳۷۶ ص.
این کتاب به مناسبت یادواره سرداران شهید جهاد سازندگی و شهدای استان تهران منتشر شده است. محمود یزدانی، مهندس لعل و جوانی به نام سعید، جهادگرانی هستند که به دست کومله‌ها اسیر می‌شوند. در روزهای اسارت، کومله‌ها تلاش می‌کنند تا ایمان آنها را سست نمایند. ولی هر سه جهادگر با نمازهای جماعت سه نفره‌ی خود با آنان مقابله می‌کنند. پس از مدتی، به زندان «لبست» و از آنجا نیز به زندان «بلکه» برده می‌شوند. آنها جهادگران و سایر زندانیان را روزها به بیگاری برده، مورد تحقیر قرار می‌دهند. عید سال ۶۲، همه‌ی زندانیان - به غیر از سه جهادگر - آزاد می‌شوند. در اواخر فروردین، جهادگران را به زندان دیگری انتقال می‌دهند و در مسجد روستا زندانی می‌کنند. ابتدا مهندس لعل و سپس محمود و سعید آزاد می‌شوند. چند ماه پس از آزادی،

«حسین قلی‌پور» یکی از افرادی که تیرباران شده بود، صحیح و سالم به نزد آنها می‌آید! او تعریف می‌کند که پس از تیرباران و تیر خلاص، به لطف خدا زنده مانده است.

ره یافته عشق: مجموعه خاطرات شهید سرتیپ حاج محمد جعفر نصراصفهانی

گردآوری و تدوین نجاتعلی صادقی گویا. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، شمیرانات (منطقه‌ی ۵)، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۵۶ ص.: مصور، نمونه، عکس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، زندگینامه‌ی کوتاهی از «شهید حاج محمد جعفر نصراصفهانی» (متولد سال ۱۳۳۹، در محله‌ی منارجنبان اصفهان) است. وی طی جنگ مسؤولیت‌های متعددی بر عهده داشت و در سال ۱۳۷۵ به واسطه‌ی عوارض جراحت شیمیایی به خیل شهدا پیوست. مطالب کتاب، شامل زندگینامه و خاطراتی چند به قرار زیر است: «نگاهی کوتاه به زندگی شهید؛ بخش اول: گزیده‌ی دفتر خاطرات شهید (شامل یادداشتهای روزانه‌ی شهید در بازدید از مناطق مختلف، رزمندگان و موارد دیگر) و بخش دوم: خاطره‌ی شهید نصر در کلام نزدیکان و دوستان (در وصف ویژگی‌های اخلاقی، شجاعت، نماز، رعایت بیت‌المال، کمک به دیگران، تواضع و...)». نمونه‌ی وصیتنامه شهید به خط خودش؛ عکسهایی از دوران جوانی، جبهه و هنگام تدفین و نمونه‌ی دست خط سرتیپ علی صیاد شیرازی در وصف شهید نیز در کتاب آمده است.

زاویه و اضطراب

نوشته: صمد شفیعی؛ باز نوسته یوسف قوجق؛ بازنویس نثر حسن بنی‌عامری؛ زیر نظر محمدقاسم فروغی جهرمی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۲.

۷۹ ص.: (مجموعه خاطره، ۱۲).

این خاطرات را مرکز حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس لشکر ۳۱ عاشورا جمع‌آوری کرده و به مناسبت سالگرد هفته بسیج (۱۲ - ۵ آذر ماه) منتشر کرده است.

کتاب «زاویه و اضطراب» مجموعه‌ی خاطرات صمد شفیعی از عملیات کربلای پنج است. کتاب چهار بخش دارد: آغاز عملیات کربلای پنج؛ عملیات در جزیره «بوارین»؛ شناسایی مرحله تکمیلی کربلای پنج؛ عملیات مرحله تکمیلی کربلای پنج. محتوای خاطرات و متن کتاب درباره موارد زیر می‌باشد: روزهای قبل از عملیات و انتقال نیروها از اسکله شهید باکری، به غنیمت گرفتن تانکهای دشمن در شب، اسارت نیروهای دشمن و

[صفحه ۷۷۹]

فرماندهایشان در منطقه کانال ماهی، جلسه فرماندهی برای توجیه ادامه عملیات و آزادسازی شهرک دوعیجی، به اسارت گرفتن صدها تن عراقی در جاده خرمشهر و بصره، شناسایی منطقه نهر جاسم توسط گروه اطلاعات عملیات، ادامه عملیات در نهر جاسم و تصرف شهرک دوعیجی.

زندگی خوب بود

حسین رحیم‌پور. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۰۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۵۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Life Was Getting on Well

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

در این کتاب، رزمنده «حسن رحیم‌پور» خاطرات خود را از دوران جنگ تحمیلی بازگو می‌کند. در زمستان سال ۱۳۶۰، در هنگامه‌ی جنگ، «حسن» در تهران، در آزمایشگاهی مشغول به کار است. او متأهل است و دو پسر و یک دختر دارد. به او مأموریت داده می‌شود تا به مدت بیست روز در مناطق جنگی خدمت کند. حسن پس از فراهم نمودن مقدمات، عازم اهواز می‌شود. او در این سفر با عباس، محمود و رضا آشنا می‌شود. آنها نیز مانند حسن از سوی وزارت بهداری اعزام شده‌اند. حسن، با رسیدن به اهواز، در یک آزمایشگاه سیار مشغول به کار می‌شود. مدتی بعد مأموریت او به پایان می‌رسد، اما...

زنده باد کمیل

محسن مطلق. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.

[۹۹] ص.، [۱۱] ص. عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۲۵).

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Long Live The Komeili

«زنده باد کمیل» خاطرات «محسن مطلق» (یکی از رزمندگان گردان کمیل) است. وی در این کتاب زندگی رزمندگان را در جبهه شرح داده، حالات معنوی و شوخ طبعی و سرزندگی آنها را قبل از عملیات - زمانی که همگی برای رسیدن به معبود خود می‌سوختند - بیان می‌کند. او می‌گوید که از قیافه‌ی رزمندگان می‌توانستند به آسمانی بودن و شهید شدن عده‌ای پی ببرند. در این خاطرات، در مورد ایثار و فداکاری و روحیه‌ی بالای رزمندگان و توسل به خدا صحبت شده است؛ که چگونه افراد گردان شبها را با دعای توسل و سینه‌زنی سپری می‌کردند و بسیاری از رزمندگان شب تا صبح به نماز و نیایش می‌پرداختند. خاطرات نشان دهنده‌ی از خود گذشتگی، ایثار و عشق به شهادت رزمندگان است. بخشی از کتاب، مربوط به مرحله‌ی دوم عملیات آزادسازی مهران و بخش دیگر در مورد عملیات آزادسازی شلمچه است.

سایه دو ستون

جمال سرمستانی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۱۲ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات، ۹۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The shade of the Two Pillars

این کتاب، خاطرات جمال سرمستانی از حدود سیزده ماه حضور در جبهه، در دومین بار اعزام است. خاطرات در شش قسمت - تحت عناوین «سنگ چین»، «نفر جلویی»، «گوش به زنگ»، «سایه‌ی دو ستون»، «سایبانی سبز»،

«شایعه شهادت» و «به وقت عراق» - تنظیم شده‌اند. شرح رویدادها از لحظه‌ی اعزام در روز شانزدهم مرداد ماه ۱۳۶۶ آغاز می‌شود و با ذکر جزئیات رخدادها طی مأموریتهای مختلف در جبهه‌های غرب در کردستان (بانه، بوکان، ماووت عراق و...) تا تاریخ ۲۳ شهریور ۱۳۶۷، ادامه می‌یابد. آخرین بخش (به وقت عراق)، ذکر خاطرات این رزمنده در بازگشت به منطقه‌ی عملیاتی بیت المقدس دو و تک قمیش است که پس از چهار سال (اواخر پاییز ۱۳۷۰)، برای پیدا کردن و باز گرداندن پیکر مطهر شهیدان انجام گرفته بود.

سایه‌های زیر منور

خاطره حسین سهرابی؛ بازنویس نثر یعقوب آذر. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، نمایندگی ولی فقیه، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۷۲، [۸]، عکس (رنگی). - (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ خاطره: ۳۰)

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: حرف دل؛ به یاد آن روزها؛ ارمغان سبز؛ پنج روز مرخصی؛ شب ابری بود؛ سایه‌های زیر منور؛ همسنگرانم؛ حاج عمران؛ نسیم پاییز؛ هوای نمناک جنوب.

کتاب، مجموعه‌ای است از نه خاطره از «حسین سهرابی»، بدین قرار: «یاد آن روزها»، خاطره‌ی اعزام به جبهه است؛ «ارمغان سبز»، خاطره‌ی اعزام به منطقه‌ی عملیاتی ابوغریب، در فروردین سال ۱۳۶۲ است. «پنج روز مرخصی»، خاطره‌ای است از دیدار مناطق جبهه در یک اردوی پنج روزه؛ «شب ابری بود»، شرح عملیات والفجر نه است با هدف آزادسازی ارتفاعات ماماخلان و معبر ابرده؛ «سایه‌های زیر منور»، شرح خاطره‌ی حمله‌ی ایرانی‌ها به نیروهای عراقی است (در حمله به شهر سلیمانیه که در این عملیات، سردار کاوه نیز شرکت داشت)؛ «حاج عمران»، خاطره‌ی حمله‌ی نیروهای ایران به عراقی‌ها در منطقه‌ی پیرانشهر است؛ «نسیم پاییز»، شرح عملیاتی در منطقه‌ی حاج عمران پیرانشهر است و شهادت سردار کاوه؛ «هوای نمناک جنوب»، شرح شور و شوق افراد برای شرکت در عملیات شلمچه و مجروح شدن راوی است.

سبز جامگان نجات

خلیل علیزاده. - تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۱۷۴] ص.: مصور (رنگی)، نقشه (رنگی).

شمارگان: ۳۱۵۰ نسخه.

این کتاب خاطرات «خلیل علیزاده»، پزشک و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، از مناطق مختلف عملیاتی است. مطالب زیر از جمله موضوع خاطرات او هستند «آغاز جنگ تحمیلی؛ اعزام به منطقه‌ی جنوب (سوسنگرد)، امکانات محدود پزشکی؛ اعزام در مرداد ماه ۱۳۶۰ به منطقه‌ی جنوب و بیمارستان شهید چمران سوسنگرد؛ سوختگی شدید خلبان بالگرد؛ اورژانس صحرایی در خط مقدم؛ مجروحان نیازمند به عملیات احیای قلبی - ریوی (.R. P. C)؛ عملیاتهای فتح المبین، بیت المقدس، رمضان، والفجر مقدماتی، والفجر دو، خیبر، بدر، والفجر هشت، کربلای یک (آزادسازی مهران)، کربلای دو (پیرانشهر)، کربلای چهار، کربلای پنج و مجروحان غواصی و کربلای هشت (در بیمارستان ویژه‌ی شیمیایی‌ها)؛ دستمزد پزشکان در جبهه؛ اعزام به کرمانشاه؛

بیمارستان شهید بقایی اهواز و راه‌اندازی اتاقهای عمل، و...» عکسهای موجود در کتاب، دارای زیرنویس هستند.

[صفحه ۷۸۱]

ستاره‌ی زهیر

اسماعیل علایی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۳۷۳.

۶۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۶۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Star of the Zoheir

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح خاطرات برادر بسیجی - سید اسماعیل علایی - از دوران خدمت در جبهه‌های حق علیه باطل است. او جمعی گردان زهیر از تیپ سیدالشهداء (ع) بود و خاطرات وی، بیشتر از همه، درباره‌ی سید داوود حیدری، فرمانده‌ی این گردان است؛ که «ستاره‌ی زهیر بود». طی خاطرات، از ایثار، شجاعت، قدرت ایمان، عشق به شهادت و مقاومت رزمندگان بسیار سخن گفته شده است. شرکت در عملیاتهای مختلف که عملیات ایذایی در فکه، عملیات کربلای یک و آزادی شهر مهران، عملیات کربلای پنج، عملیات بیت المقدس دو، عملیات بیت المقدس شش از آن جمله می‌باشد. «شرح نحوه‌ی مجروح شدن، انتقال به بیمارستان و مداوا، بازگشت به جبهه، یاد شهدا و دلتنگی برای جبهه و سختی قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸» از جمله خاطرات این بسیجی است.

ستاره‌های شلمچه

احمد دهقان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۱۶ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Star of Shalamcheh

مندرجات: کربلای - پنج؛ کربلای - پنج تکمیلی.

«احمد دهقان» در این کتاب، خاطرات خود را از عملیات کربلای پنج و عملیات تکمیلی کربلای پنج به رشته‌ی تحریر در آورده است. او در این خاطرات، به برنامه‌ریزی دقیق فرماندهان عملیات و ایمان، ایثار، شهادت‌طلبی و صمیمیت رزمندگان اشاره می‌کند. بسیاری از همرزمان او شهید شده و به خیل عاشقان لقاالله پیوسته‌اند. او خود نیز، به سبب مجروح شدن، ناچار به ترک جبهه و بازگشت به تهران شده بود. برادر دهقان در خاطرات خود، نحوه‌ی آماده شدن برای انجام عملیات، شروع عملیات، پدافند عراقی‌ها و جنگ و گریز با دشمن را شرح می‌دهد. او همچنین از دلتنگی رزمندگان برای جبهه در هنگام اوقات در شهر و روزشماری جهت بازگشت به جبهه و شروع عملیات و ناامیدی افرادی که در عملیات شرکت داده نمی‌شوند، سخن گفته است.

سر بر شانه‌ی ستاره

سعید ابوطالب. - تهران: کانون فرهنگی، علمی و هنری ایثارگران، ۱۲۱.۱۳۷۵ ص. طراح روی جلد: علی وزیریان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: On Star's Wing

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مطالب کتاب، خاطراتی از گردان شهادت است که در جنوب شرق یک کانال در منطقه‌ی هور، پس از انجام عملیاتی نفوذی، در محاصره‌ی دشمن قرار گرفته‌اند و ظاهرا راهی برای بازگشت ندارند. طبق دستور فرماندهی کل باید راهی برای عقب‌نشینی پیدا کنند و یاد شهید شوند؛ یا به خواست خود، اسیر شوند. علی (فرمانده‌ی گردان، که نام واقعی او مهرداد محمدی است) راهی پیدا می‌کند؛ افراد را می‌فرستد و خود به تنهایی در برابر دشمن می‌ایستد تا افراد نجات پیدا کنند. او تا جایی که می‌تواند ایستادگی می‌کند و بالاخره نیز شهید می‌شود. نویسنده‌ی کتاب، زندگی «علی» (یا مهرداد محمدی)، که فرزند یکی از خانواده‌های مرفه شهر است، و چگونگی پیوستن او به رزمندگان را شرح می‌دهد. روابط صمیمانه‌ی حاکم در جبهه، فرهنگ شهادت و ایثار، ایمان و توکل به خدا در همه جا لابه‌لای سطور موج می‌زند و این پیام را به بازماندگان می‌رساند که «نگذارید خون شهیدان پایمال شود».

[صفحه ۷۸۲]

سردار خیبر، خاطراتی از سرلشکر پاسدار شهید حاج محمد ابراهیم همت

بازنویس متن: مهدی فراهانی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور مطبوعاتی و تبلیغاتی؛ کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و سی و شش هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۲۵۰، [۴] ص.: مصور (رنگی). - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه استان تهران؛ مجموعه خاطرات سرداران: ۷).

شهید محمدابراهیم همت در ۱۲ فروردین ۱۳۳۳ در قمشه به دنیا آمد. در دوران تحصیل از هوش فراوانی برخوردار بود. در سال ۱۳۵۲ دیپلم گرفت و در سال ۱۳۵۶ شغل معملی را برگزید. تا قبل از انقلاب به واسطه‌ی فعالیت‌های سیاسی‌اش، چند بار توسط ساواک احضار شد. پس از پیروزی انقلاب، نقش چشمگیری در تشکیل سپاه پاسداران قمشه داشت. با شهادت ناصر کاظمی، فرمانده‌ی سپاه پاوه شد و تا شروع جنگ تحمیلی در این سمت باقی ماند. در عملیاتهایی مثل رمضان، مسلم بن عقیل، والفجر مقدماتی، والفجر چهار و خیبر شرکت کرد. سرانجام در نوزدهم اسفند ۱۳۶۲، در جزیره‌ی مجنون به شهادت رسید. این کتاب، حاوی ۹۴ خاطره از دوستان، خانواده و همرزمان شهید می‌باشد که هر کدام به نحوی بیانگر ابعاد روحی اوست. ویژگی‌های عمده‌ی شهید در این خاطرات عبارتند از: آرام و صبور بودن، احساس مسؤولیت کردن، پیش قدم شدن در کارهای خیر، شجاعت، شهامت، قناعت و انجام کار فقط برای رضای خدا.

سرگذشتهای ویژه از زندگی حضرت امام خمینی (جلد ۲)

به روایتی جمعی از فضلا؛ گردآوری و تنظیم مصطفی وجدانی. - تهران: پیام آزادی، (چاپ ۱۴): ۱۳۷۴.

۱۵۴ ص.: مصور، نمونه، عکس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مطالب این کتاب، شرح سرگذشتهایی از زندگی سیاسی، معنوی، عبادی و... امام خمینی (ره) بوده، از مجله پاسدار انقلاب (حوزه‌ی علمیه) و پیام انقلاب (نشریه‌ی سپاه) و پاسدار اسلام (دفتر تبلیغات اسلامی قم) نقل شده است. از جمله مطالب کتاب، موارد زیر است: «امام خمینی (ره) از دیدگاه سید احمد خمینی (ره)، خاطره‌ای از حجت‌الاسلام توسلی درباره‌ی غیبت و جسارت به

علماء، ارتباط امام با مردم، صرفه‌جویی، برخورد امام با خانواده و همچنین، مطالب و خاطراتی از امام درباره‌ی دفاع مقدس». از جمله مطالب مربوط به جنگ، «گزارشات فرماندهان و پیکهای مربوط به جنگ به امام (ره)، اخبار جنگ، جریان انتقال نیروهای آمریکا به خلیج فارس، ملاقات بنی‌صدر با امام و گزارشات دروغ درباره‌ی سپاه به امام (ره)» است. عکسهای ارائه شده در کتاب بدون زیرنویس هستند.

سرگذشتهای ویژه از زندگی حضرت امام خمینی (جلد ۳)

به روایت جمعی از فضلا؛ گردآوری و تنظیم مصطفی وجدانی. - تهران: پیام آزادی، (چاپ چهاردهم): ۱۳۷۴.

۱۵۹ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول: ۱۳۶۲.

این کتاب جلد سوم از مجموعه‌ی شش جلدی «سرگذشتهای ویژه‌ی حضرت امام خمینی (ره)» است که شامل خاطرات و سرگذشتهایی درباره‌ی امام خمینی (ره) به نقل از اطرافیان و شخصیتهای مسؤول مملکتی است. از جمله مطالب موجود در کتاب و راویان این خاطرات، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «نگرشی اجمالی بر زندگانی امام خمینی و خاطراتی از حجت‌الاسلام ربانی املشی، دکتر محمود بروجردی (خصوصیات اخلاقی)، حجت‌الاسلام

[صفحه ۷۸۳]

رحیمیان، آیت‌الله صانعی، شهید اشرفی اصفهانی، آیت‌الله جنتی، آیت‌الله میرزا مسلم ملکوتی، حجت‌الاسلام احسان‌بخش، مصطفی کفاش‌زاده، علی دانش منفرد (دستگیری و تبعید امام، به شهادت حاج آقا مصطفی)، شهید صدوقی (خاطراتی در ارتباط با دفاع مقدس)، آیت‌الله فاضل لنکرانی و حجت‌الاسلام جمی».

سرگذشتهای ویژه از زندگی حضرت امام خمینی (جلد ۴)

به روایت جمعی از فضلا؛ گردآوری و تنظیم مصطفی وجدانی. - تهران: پیام آزادی، (چاپ سیزدهم): ۱۳۷۴.

۱۷۴ ص.: مصور، عکس.

شمارگان ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، جلد چهارم از مجموعه‌ی شش جلدی «سرگذشتهای ویژه‌ی حضرت امام خمینی (ره)» و شامل خاطرات و سرگذشتهایی درباره‌ی امام خمینی (ره) - به نقل از اطرافیان و شخصیتهای مسؤول مملکتی - است. جمله راویان خاطرات، می‌توان به افراد زیر اشاره کرد: «حجج اسلام: واعظ طبسی، جوادی آملی، حائری شیرازی، محلاتی، ناصری، فردوسی‌پور، خاتم یزدی و ابطحی کاشانی، محسن رفیقدوست، یکی از خواهران مقیم در اقامتگاه امام در فرانسه و آیةالله موسوی اردبیلی». قطعه شعری درباره‌ی حضرت امام (ره) نیز در کتاب چاپ شده است. در خاطرات شهید محلاتی - نماینده‌ی امام در سپاه - و محسن رفیقدوست، مطالبی درباره‌ی دفاع مقدس و نیز شهید محمد بروجردی نقل شده است.

سرگذشتهای ویژه از زندگی حضرت امام خمینی (جلد ۵)

به روایت جمعی از فضلا؛ گردآوری و تنظیم رضا شعرباف. - تهران: پیام آزادی، (چاپ هشتم): ۱۳۷۴.

۱۸۴ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، جلد پنجم از مجموعه‌ی شش جلدی «سرگذشتهای ویژه‌ی حضرت امام خمینی (ره)» و شامل خاطرات و سرگذشتهایی درباره‌ی امام خمینی (ره) - به نقل از اطرافیان و شخصیتهای مسؤول مملکتی - است. از جمله مطالب و راویان خاطرات می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «حجج اسلام: عبدالمجید ایروانی، مرتضی تهرانی، عبدالکریم حق‌شناس، حسن رحیمیان، مصطفی زمانی، محمد فاضلی اشتهاردی، حسن طاهری خرم‌آبادی، محمدجواد علم‌الهدی، عباسعلی عمید زنجانی، محمد مؤمن، حسین مظاهری و غلامرضا رضوانی». در خاطرات عبدالکریم حق‌شناس و حسن رحیمیان، مطالبی درباره‌ی دفاع مقدس و خاطره‌ی فرزند شهیدی آمده است که همراه خانم ایتالیایی به ملاقات امام رفت و معظم له گردنبند اهدایی خانم ایتالیایی را به فرزند شهید هدیه فرمودند.

سفر به نیستان

نوشته عزت‌الله رادمنش؛ تدوین: امیر معصومی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۲۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات: ۹۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Journey Back to the Origin

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «سفر به نیستان»، مجموعه خاطرات و سفرنامه‌های دکتر «عزت‌الله رادمنش» به جبهه‌های جنگ حق

[صفحه ۷۸۴]

علیه باطل و گزیده‌ای از مطالعات وی در آرشیوهای جنگ است. این سفرها از تاریخ ۱۹ / ۱۰ / ۱۳۵۹ الی ۱ / ۸ / ۱۳۶۲ انجام شده است. نویسنده در خاطرات خود به توصیف وضع جبهه‌های جنگ، روحیه‌ی رزمندگان و فضای حاکم بر جبهه پرداخته است. وی طی این سفرها از شهرهای جنگ‌زده‌ی خرمشهر، آبادان، دزفول، بستان، کرمانشاه و سنگرها و خاکریزهای خطوط مقدم جبهه‌های مختلف طی عملیاتهای مختلفی مانند طریق القدس، فتح المبین و... دیدن کرده و با افراد گوناگون از بسیجی، جهادی و رزمنده تا فرماندهان و مردم عادی و جان بر کفانی از همه‌ی اقشار جامعه گفتگو کرده است. مقایسه بین اوضاع موجود در جبهه‌ها و سنگرهای رزمندگان ایرانی و سنگرهای فتح شده‌ی عراقی، روحیه‌ی بالا، ایثار، از خودگذشتگی، عشق به امام و شهادت و پیوستن به خیل عاشقان الله رزمندگان ایرانی، در این خاطرات کاملا مشهود است.

سقوط در چهلمین پرواز

نوشته یدالله شریفی‌راد. - [تهران]: توسن، ۱۳۶۲.

۲۰۷ ص.: عکس (بخشی رنگی).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، خاطراتی از سرگرد خلبان یدالله شریفی‌راد بوده، در سه بخش تنظیم شده است. بخش نخست - با عنوان «جنگ جنگ» - به شرح حمله‌ی هوایی عراق در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ به فرودگاهها و پایگاههای هوایی ایران و نحوه‌ی انجام چندین مأموریت مهم و اساسی توسط سرگرد خلبان شریفی‌راد و دیگر خلبانان به تأسیسات گاز کرکوک و مخازن نفت موصل در همان روزهای اول جنگ پرداخته است. بخش دوم - با نام «تا پیروزی» - به چگونگی مورد هدف قرار گرفتن هواپیمای این خلبان دلاور و نجات او توسط پیشمردگان کرد عراقی، رفتار محبت‌آمیز آنها، مراقبتها و مداوای شکستگیها و جراحات وی، و خاطرات ایام اقامت در جمع پیشمرگان کرد اختصاص یافته است. بخش آخر کتاب هم شرح سفر بازگشت این خلبان به وطن و جمع صمیمی خانواده است. عکسهایی در ارتباط با وقایع و رویدادهای بیان شده در خاطرات نیز در جای جای کتاب به چاپ رسیده است.

سنگرهای شناور

ترجمه‌ی حمید محمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۳.

۱۲۵ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۸۲).

عنوان روی جلد: ۹، یادداشت از یک اسیر عراقی: سنگرهای شناور.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Floating Trenches: Nine Remembraces of an Iraqi P.O.W.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: سنگرهای شناور؛ عقرب و مأموریت چهارم؛ آسمان بارانی؛ بلدوزرچی؛ اعدام جوخه اعدام؛ دست‌های مهربان؛ دست انتقام؛ مقاومت؛ قبر خالی.

این کتاب مجموعه‌ای از یادداشتهای واقعی یک اسیر عراقی است. او بعد از اتمام تحصیلات، وارد ارتش عراق می‌شود. در تاریخ ۴ / ۸ / ۱۹۸۶، برای به دست آوردن اطلاعات از موقعیت منطقه‌ی هور و برآورد نیروها و مهمات ایرانی‌ها، وارد منطقه می‌شود. نیروهای ایرانی در این حمله خسارات زیادی وارد می‌کنند و او توسط سازمان اطلاعات دستگیر می‌شود. موضوع یادداشتهای دیگر او از این قرار است: تشویق افراد برای آوردن جسد یک سرهنگ اطلاعاتی، بازداشت شدن یک سرباز به خاطر فرار از جبهه، گلوله باران منطقه توسط ایرانیان، متلاشی شدن کامیون پر از سرنشین و جمع‌آوری اجساد، دستگیری چوپانی که دیده‌بان ایرانیان بود، شجاعت و فداکاری راننده‌ی بلدوزر ایرانی، حمله‌ی ایرانیان به شرق بصره، شجاعت و ایثار مادر و دختری که با بطری بنزین به سوی نیروهای عراقی حمله کردند و جسد رزمنده‌ی ایرانی که از منطقه‌ی تحت تسلط عراقی‌ها ربوده شد.

[صفحه ۷۸۵]

سومین روز محاصره

نوشته محمد هادی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.

۴۷ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۲۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Third Day of Surrounding

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه خاطرات «محمد هادی» از لشکر ده سیدالشهدا (ع) - یکی از یگانهای سپاه پاسداران - است که بر طبق زمان و ساعات اولیه عملیات کربلای ۵ تا سه روز بعد از آن و مدت در محاصره قرار گرفتن وی نقل شده است. وی خاطرات سه روز محاصره خود و حدود پنجاه نفر از رزمندگان را (که تعدادی زخمی هم در بین آنان بودند)، بدون آب و غذا، زیر رگبار گلوله‌های دشمن بیان کرده است. او نوشته است که چگونه در سومین روز محاصره، بالاخره با جدیت و کوشش رزمندگان گردان مسلم بن عقیل و چند گردان دیگر، محاصره شکسته شد و افراد گروه (که حالا فقط سیزده نفر از آنها باقی مانده بودند)، توانستند خود را به نیروهای خودی برسانند. البته بعدا معلوم شد عده‌ای از زخمی‌ها و یکی از رزمندگان، که به عنوان پرستار نزد زخمی‌ها باقی مانده بود، به اسارت نیروهای عراقی در آمده‌اند. وی همچنین مطالبی در خصوص نحوه شهادت شهیدان: «حاج حسین فدایی اسلام، کربلایی حبیب چیذری، حاج قربان ابراهیم (فرمانده گروهان شهادت)، حاج یدالله کلهر، حاج علی فضلی، علی عزیزی، علی‌اکبر جباروند، هادی ایزدی، و نحوه اسارت مهندس حاج اسدالله خادمی و سید هادی...».

سه روایت از یک مرد

نویسنده محمدرضا بایرامی. - بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۷۷.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، یک داستان درباره‌ی شهید حسین علم‌الهدی (فرمانده‌ی سپاه هویزه) است که در حماسه‌ی هویزه به شهادت رسید. داستان از سه بخش تشکیل شده است و هر بخش به روایت شخصیت شهید علم‌الهدی از دید یک نفر می‌پردازد. روایتگر بخش اول، شکنجه‌گر ساواکی «سروان معبر» است. در این بخش به شرح فعالیت‌های قبل از انقلاب و دستگیری حسین علم‌الهدی (در سال ۵۱) توسط ساواک و شکنجه‌ی وی، درگیری مردم با نیروهای امنیتی در پاسگاه به فرماندهی حسن (برادر شهید) فعالیت‌های شهید قبل از پیروزی انقلاب می‌پردازد. بخش دوم به شرح وقایع - اوایل جنگ و آمادگی عراق برای تدارک هجوم به شلمچه، هویزه، سوسنگرد، بستان و شناسایی‌های حسین علم‌الهدی و خیانتهای تیمسار مدنی و بنی‌صدر می‌پردازد. در نهایت به شروع جنگ و اوایل درگیری با دشمن اشاره می‌کند و نحوه‌ی شهادت شهیدان: «اصغر گندمکار، رضا پیرزاده، سعید درخشان، اکبر پیرویان، محمدعلی حکیم، غفار درویشی و...» نیز تصویر می‌شود. در پایان نیز نحوه‌ی شهادت حسین علم‌الهدی و اسارت راوی در این فراز از داستان ترسیم می‌شود. بخش سوم به کمک گرفتن حسین علم‌الهدی از قاچاقچی اجناس می‌پردازد و تحول شخصیت قاچاقچی و تبدیل وی به فردی آزاد اندیش در این قسمت تصویر می‌شود.

شاخه‌ای رو به آفتاب

براساس خاطرات جانباز علی مساواتی بازنویسی و ویرایش با نظارت محمدابراهیم حسن بیگی. - تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، مرکز نشر هنر اسلامی، ۱۳۷۳.

۹۲ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب خاطرات جانباز، «سید علی سماواتی» است که از همان اوایل جنگ و با وجود این که دانش‌آموز بوده است، وارد بسیج می‌شود. او با همه علاقه‌ای که به جنگیدن و در صف مقدم بودن داشته است، تا مدتها به

[صفحه ۷۸۶]

جبهه اعزام نمی‌شود. تا بالاخره در عملیات مسلم بن عقیل – در محور سومار – شرکت می کند. او در این عملیات مجروح می‌شود. در اعزام مجدد به عملیات کربلای چهار می‌رود. عملیات، بعد از شهادت تعدادی از نیروهای اطلاعات (بر اثر بمباران شیمیایی) همراه با چند رزمنده‌ی دیگر برای دیگر برای شناسایی موضع دشمن می‌روند و تمام اطلاعات را ثبت می کنند. مدتی بعد، عملیات کربلای پنج در منطقه‌ی شلمچه آغاز می‌شود و به پیروزی منجر می‌شود. در عملیات بعدی، او و همرزمانش برای باز کردن منطقه‌ی مین گذاری شده می‌روند و طی این مأموریت مجروح می‌شود. این رزمنده تا آخرین روزها و آخرین عملیات (مرصاد) در جبهه می‌ماند و در افتخار آفرینی رزمندگان شرکت می کند.

شانه‌های زخمی خاکریز: یادداشت‌های یک امدادگر

نوشته صباح پیری. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۹۰ ص.: مصور، عکس. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات؛ ۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Wounded Imprints of The Trenches

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه خاطرات یک امدادگر جانباز است. او در سال ۶۱، در سن ۱۶ سالگی، به اردوگاه آموزشی رفته، پس از آن به عنوان امدادگر به جبهه می‌رود. در سال ۶۲ به خط مقدم جبهه در اسلام‌آباد، سپس اردوگاه شهید بروجردی در کردستان و پس از آن ایلام اعزام می‌شود. از آن پس در عملیات والفجر سه، والفجر چهار، فتح ارتفاعات شبیر، قله ۱۸۸۶، فتح قله‌ی کانی مانگا شرکت داشته است. در عملیات جفیر بارها در امداد رسانی شرکت داشته است. در عملیات فاو، جزیره مجنون، والفجر هشت، باز پس گیری مهران، کربلای چهار در شلمچه، نصر چهار و نصر پنج در ماووت، نصر هفت در دوپازا، بیت المقدس دو، بیت المقدس سه و عملیات والفجر ده شرکت کرده است. شبهایی تا صد نفر زخمی را پانسمان می کرده و شهادت بسیاری از همرزمان خود را به چشم دیده است. حماسه ایثارها، فداکاری‌ها و از جان‌گذشتگی‌ها در هر سطر از خاطرات این امدادگر خودنمایی می کند.

شاهد... در جبهه جنگ

صالح افشار. – تهران: قدیانی، (چاپ دوم): ۲۳۹.۱۳۶۱ ص.: مصور.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

چاپ اول: مجله اطلاعات هفتگی.

کتاب «شاهد... در جبهه‌ی جنگ»، خاطرات «ستوان صالح افشار»، از تاریخ ۱۴ آبان ۱۳۵۹ تا ۶ بهمن ۱۳۵۹ است. وی افسر نیروی هوایی است و به جبهه اعزام شده است. این کتاب یادداشتهای روزانه‌ی وی است. در این یادداشتها، با بیان وقایع روزانه، به شرح عملیاتها، جبهه و منطقه‌ی جنگی، عقاید و اعتقادات خود، روحیات دوستان و دیگر رزمندگان می‌پردازد. وی در این یادداشتها با مادر خود نیز صحبت می کند. او قطعات کوچک شعرهای خود را هم در این کتاب آورده است. کتاب بیانگر عقاید نویسنده درباره‌ی جبهه، مشکلات و اتفاقات مختلف است. او فرمانده گروهی از رزمندگان است و با اطلاعاتی که دارد، سعی می کند با در

نظر گرفتن مسائل حفاظتی، عملیات را شرح دهد. به اعتقاد وی، پایان کتاب آغاز فصل نوینی از جنگ است، یعنی حمله به دشمن؛ چرا که تا قبل از آن تاریخ، نیروها فقط دستور دفاع داشته‌اند.

[صفحه ۷۸۷]

شب چراغ: خاطرات زندگی شهید سرهنگ پاسدار خلبان محمدرضا غفوری

بازآفرینی فرهاد کمال‌آبادی؛ به کوشش دفتر گروه مشاورین فرماندهی ناجا. - قم: منبع، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

[۱۲۵] ص.، [۳] ص. تصویر. - (خاطرات؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Night Lamp: Memoirs based on the life story of the martyred pilot...

شمارگان ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب شامل خاطراتی از زندگی شهید «محمدرضا غفوری» به نقل از افراد خانواده و همرزمان وی است. شهید محمدرضا غفوری در تاریخ ۱۳۴۲ در تهران به دنیا آمد و پس از اتمام تحصیل و گذراندن آموزشهای خلبانی، با چرخبال ۲۰۶ در خدمت مناطق جنگی بود. پس از پایان جنگ در مرزهای شرقی به مبارزه با اشرار و قاچاقچیان مواد مخدر پرداخت و در مرداد ماه ۱۳۷۴، حین مأموریت، در اثر سقوط چرخبال، به شهادت رسید. خاطرات عبارتند از: خاطره‌ی پدر و خواهر شهید از دوران تولد، کودکی، نوجوانی، سربازی و ازدواج وی، خاطراتی از پیروزی انقلاب و ورود به کمیته‌ی انقلاب اسلامی، خاطراتی از آموزش خلبانی، خاطراتی از دوران جنگ و نجات مصدومان و عملیاتهای هوایی، پشتیبانی رزمندگان، پس از سقوط چرخبال، تجسس برای یافتن وی و سه همرزم شهیدش در کویر، خاطراتی از کشفیات شهید در مواجهه با اشرار و قاچاقچیان. عکسهایی از شهید در کتاب موجود است.

شبهای قدر کربلای پنج

نصرت‌الله محمودزاده. - تهران، جهاد سازندگی، پشتیبانی و مهندسی جنگ، واحد ثبت وقایع جنگ؛ مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۶۷.

۴۳۳ ص.: نقشه (رنگی).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

کتاب «شبهای قدر کربلای پنج»، که به مناسبت دهمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی منتشر شده، در شانزده فصل تنظیم شده است و گزارشی واقعی و لحظه به لحظه از تلاش و سنگرسازان بی‌سنگر در عملیات کربلای پنج است. این خاطرات به نقل از افرادی که در فعالیت‌های مهندسی جهاد سازندگی شرکت داشتند و بدون کوچک‌ترین دخل و تصرف در حوادث نوشته شده‌اند. این گزارش از لحظه شروع عملیات تا تسخیر کانال ده پل، سپس جزیره‌ی بوارین، پس از آن شهرك دوعیجی و بالاخره تسخیر دژها و رسیدن به یازده کیلومتری شهر بصره و مستقر شدن نیروها در آنجا را در بر می‌گیرد. تلاش این ایثارگران، پیوستن آنها به خیل عظیم شهدا، و جایگزین شدن هر راننده با راننده‌ای دیگر، فداکاری و پایمردی آنان برای هموار کردن راه و ساختن جان پناهی برای رزمندگان و در نهایت تثبیت مواضع، در همه جای کتاب از لابه‌لای سطور متجلی است و نشانگر عظمت روح، ایمان

قوی و شهادت‌طلبی این افراد است.

شریک صلوات

نویسنده غلامعلی رجایی. - تهران: پیام آزادی، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۸۸ ص: نمونه، عکس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این مجموعه شامل سوگنامه‌ها، خاطرات و اشعاری است که در قالبهای مختلف شعری در رثای حضرت امام خمینی نوشته شده‌اند. موارد زیر از جمله اشعار و مطالبی هستند که در ارتباط با دفاع مقدس سروده و نوشته شده‌اند. در بخش اول: «سوگنامه‌ی امیر کاروان عشق» (توسط یک بسیجی از خرمشهر در سوم خرداد ۱۳۶۹)؛ در

[صفحه ۷۸۸]

بخش خاطرات: «رقت قلب امام با دیدن عکس یک شهید، میزان علاقه‌ی امام در خدمت به مردم، امام و تقاضای رزمندگان، عظمت رزمندگان اسلام از دیدگاه امام، هدیه‌های خاص امام امت به رزمندگان، پیام امام به رزمندگان و تعدادی عناوین دیگر»؛ در بخش شعر: «شمع شهیدان خدا، همناله با ماه و...». نمونه‌ی استفتاء تبلیغات جبهه و جنگ و پاسخ امام در هامش استفتاء با دستخط خودشان ارائه شده است.

شمشیرهای چوبین: بر اساس خاطرات حاج محسن صادقی

نگارش محمدرضا اصلانی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۴.

۷۹ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۹۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Wooden Swordes, Based on the Memoirs of Hajj Mohsen sadeghi

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح خاطرات «حاج محسن صادقی» بوده که توسط آقای «محمدرضا اصلانی» جمع‌آوری و تنظیم شده است. خاطرات این رزمنده‌ی دلاور، شرح شجاعت، ایثار و خلوص نیت رزمندگان جنگ تحمیلی است و در آن، اوج اعتلای روح انسانی و وسعت بی‌پایان دلهای عاشق و شیفته و مؤمن به آب و خاک یک میهن را می‌توان لمس کرد و تجلی ایمان را دریافت. این رزمنده - که از جانبازان جنگ تحمیلی بوده و یک چشم و دو پای خود را در حفظ ارزشها و مفاهیم والای انسانی و اسلامی از دست داده است - در عملیاتهای والفجر پنج، والفجر نه، کربلای یک و کربلای پنج شرکت داشته است. او در این خاطرات از مدت معالجه‌ی خود در انگلستان نیز سخن گفته است. شهیدان «یدالله دهقانی، شهاب خالصی، محرابی، معصومعلی بختیاری، سید محمدحسین حسینی، سید حسین کشکی و حسین قرایی» از جمله همرزمان او در جبهه بوده‌اند.

شمع صراط، خاطراتی از شهید سید محسن صفوی

بازنویس عباس اسماعیلی. - اصفهان: لشکر زرهی ۸ نجف اشرف، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۵۵ ص.: عکس (رنگی). - (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۳۵): (مجموعه نجف در کربلا؛ ۱۱).

طرح روی جلد: رحیم صفوی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی ۶۹ خاطره درباره‌ی «شهید سید محسن صفوی» (مسئول دفتر مهندسی وزارت دفاع در استان اصفهان، فرمانده‌ی قرارگاه صراط المستقیم و مؤسس سپاه شهرضا) است. خاطرات به نقل از همسر، برادر، همرزمان، سرداران و نیز تعدادی از مسؤولین سپاه نقل شده‌اند. موارد زیر از جمله خاطرات هستند: «فعالیت‌های قبل از انقلاب، درگیریهای دوران انقلاب و بعد از آن، درگیری‌های سنندج و جنگ در کردستان، ازدواج، ویژگی‌های اخلاقی و دینی، تشکیل قرارگاه مهندسی صراط المستقیم، بنیان‌گذاری سپاه شهرضا، امانت داری و پرهیزکاری، صدقه دادن و توکل به خدا و برخورد شهید با دیگر همرزمان و نیروهای تحت امر». گزیده‌ای از سخنرانی شهید در جمع معاونان جنگ وزارتخانه‌ها، قسمتی از نامه‌ی شهید به همسرش و نیز عکسهایی از شهید در جمع همرزمان نیز ارائه شده است.

[صفحه ۷۸۹]

شور عاشقی، بر اساس خاطراتی از فرمانده شهید حاج حسین خرازی

علی بنی‌لوحی. - تهران: مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، (چاپ چهارم): ۶۴.۱۳۷۸ ص.: عکس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب در دوازدهمین سالگرد شهادت فرمانده شهید حسین خرازی منتشر شده است.

مندرجات: کردستان حماسه‌های جاوید؛ شب‌های خط شیر؛ حصر آبادان؛ فتح المبین؛ رمز یا زهرا (س)؛ از خرمشهر تا خونین شهر؛ طلائیه، مبارزه نابرابر؛ عبور از اروندرود؛ تولدی دوباره؛ کلام نور.

کتاب «شور عاشقی» شرحی از زندگی، ویژگی‌های اخلاقی و مبارزات «سردار شهید حاج حسین خرازی» بوده، در نه بخش تنظیم شده است. کتاب، با شرح تولد شهید آغاز شده، به فعالیت‌های وی در دوران انقلاب و پس از پیروزی انقلاب، حضور در کردستان و مبارزه با ضد انقلاب می‌پردازد. سپس شرح فعالیت‌های وی در عملیاتهای زیر ادامه می‌یابد: ثامن‌الأئمه در اهواز، طریق القدس در دارخوین و چزابه، فتح المبین، بیت المقدس، والفجرهای یک و دو و چهار عملیات در منطقه‌ی هورالعظیم، فاو، کربلاهای چهار و پنج و هنگام بمباران شیمیایی شلمچه توسط عراق و در نهایت، عملیات تکمیلی کربلای پنج (که منجر به شهادت شهید خرازی در منطقه‌ی نهر جاسم می‌شود). در پایان کتاب، تصاویری از شهید چاپ شده است.

شهاب: خاطرات سردار شهید مهندس حسن آقاسی زاده شعرباف

بازنویسی محمد میررفیعی؛ ویراستار هادی عرفانیان؛ [برای معاونت ادبیات کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان]. - تهران: شادرنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۰۴ ص.، [۱۲] ص. تصویر (رنگی).

طراح روی جلد: سعید بابایی.
به مناسبت کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیت و سه هزار شهید استان خراسان.
شهید حسن آقاسی‌زاده در سال ۱۳۳۸ در مشهد به دنیا آمد. وی در سال ۱۳۶۷ در عملیات نصر هشت در منطقه ماووت به شهادت رسید. کتاب حاضر شامل سرگذشتنامه و خاطرات، به نقل از افراد خانواده و همرزمان شهید، است؛ خاطرات دوران کودکی، نوجوانی، جوانی و تحصیلات خارج از کشور، خاطراتی از او در خانواده، سپاه و مناطق مختلف عملیاتی و عملیاتهایی چون: رمضان، محرم، خیبر، بدر، والفجرهای یک تا نه، کربلاهای یک تا ده و دیگر عملیاتها، خاطراتی از زیارت خانه‌ی خدا و خاطراتی از چگونگی شهادت او. سخنرانی شهید آقاسی‌زاده در سال ۱۳۶۵، در دانشگاه تبریز، همراه با متن کامل وصیتنامه شهید و تصاویری از او در دوره‌های مختلف زندگی و مناطق مختلف عملیاتی و تشییع جنازه‌اش ارائه شده است. عکس پیکر شهید نیز در پشت جلد چاپ شده است.

شهید غریب، روایتی از اسارت شهید تندگویان

جلیل جباری. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، عقیدتی سیاسی، معاونت تبلیغات و انتشارات، ۸۴.۱۳۷۳ ص.
طراح روی جلد: هوشنگ محمد رحیمی‌فرد.
این کتاب روایتی از اسارت شهید محمدجواد تندگویان، وزیر نفت کابینه شهید رجایی است که از زبان یکی از تکاوران نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران بیان شده است. شهید تندگویان از اواسط سال ۵۹ به دعوت شهید رجایی و گزینش شهید بهشتی، به عنوان وزیر نفت شروع به کار می‌کند. او در مدت کوتاه وزارت خود چند بار به آبادان سفر کرد و با تدبیر او، قسمتی از پالایشگاه آبادان سالم باقی ماند. وی در سفر آخر خود به پالایشگاه آبادان، در روز ۹ / ۸ / ۱۳۵۹، همراه معاون و چند تن از همکاران خود در جاده‌ی ماهشهر به آبادان توسط نظامیان

[صفحه ۷۹۰]

بعثی عراق ربوده شد و هنگامی که بعثی‌ها قصد اعدام اسیران را داشتند، وی با معرفی خود جان همراهانش را نجات داد. ولی بعثی‌ها حتی در زمان اسارت نتوانستند شجاعت وی را تحمل کنند و او را به شهادت رساندند. پس از اسارت، او و همراهانش را در پادگان «تنومه» زندانی می‌کنند و پس از شناسایی، شهید تندگویان را از بقیه جدا می‌کنند و بقیه‌ی اسرا را به «العماره» می‌برند.

صخره‌های عقیق

حسن شکری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۱.
۶۸ ص.، [۱۶]: تصویر، عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۳۵).
کتاب خاطرات نویسنده از عملیات بیت المقدس چهار و شرح دلاوری‌های بسیجی‌ها در این عملیات است. در این خاطرات از نحوه آغاز عملیات تا انجام آن و دلاورمردی‌ها و شجاعت‌های سردارانی چون سید محمدجواد امامیان، شهید حاج ابراهیم خلج، شهید سعید غلامی، و رزمندگانی چون سید صادق خودسیانی، پیک گردان، که در عملیات بیت المقدس چهار رشادتهای فراوان از خود نشان داد، مطالبی گفته شده است. هم چنین در مورد محل انجام عملیات توضیحاتی داده شده است. از جمله ارتفاعات تیمورژنان،

که اولین نقطه آزاد شده در عملیات بیت المقدس ۴ بود، و ارتفاعات شاخ شمیران و شاخ سورمر که مشرف بر شهرهای حلبچه و سید صادق عراق بودند و در این عملیات به تصرف نیروهای اسلام در آمدند و توپخانه عراق را از دسترسی به منطقه دربندیخان بازداشتند. در پایان کتاب تعداد پانزده عکس از رزمندگان شرکت کننده در عملیات بیت المقدس چهار آمده است.

عارف شیدا

از زبان سید آزادگان علی‌اکبر ابوترابی؛ به کوشش عبدالمجید رحمانیان. - تهران: امید آزادگان، (چاپ دوم): ۶۳.۱۳۸۰ ص. - (خاطره‌های معنوی؛ ۲).

شمارگان: ۴۵۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی ۲۸ خاطره از سید آزادگان «علی‌اکبر ابوترابی» است که از زبان خود او نقل شده است. از جمله‌ی خاطرات، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «دوران اسارت و زندانی شدن با فردی عراقی که قصد فرار داشت؛ سؤال افسر عراقی درباره‌ی ویژگی‌های اخلاقی امام (ره)؛ شهید نبات‌علی در دوران اسارت؛ راننده‌ی کامیونی که در اثر تصادف و برخورد با فردی، عارف شد؛ آخرین لحظات آزاده‌ای که در جاده‌ی تبریز تصادف کرده، فوت کرد و عشق او به امام حسین (ع)؛ نتیجه‌ی برخورد اسلامی در آلمان و اسلام آوردن فرد مسیحی؛ پیاده‌رویهای عاشقانه از نجف تا کربلا- و از حرم امام خمینی (ره) تا حرم امام رضا (ع)؛ گذشت برادر اسیر درباره‌ی تهمتهایی که به او می‌زدند؛ فرار یکی از بستگان مسؤولان از جبهه؛ ثروتمند خسیس و لحظات مرگ او؛ دوری از خدا به خاطر دنیا پرستی و...».

عاشق صادق، مجموعه خاطراتی از سردار شهید حاج رضا حبیب‌الهی

محمدعلی آستانه؛ جمع‌آوری خاطرات: محسن حاج اکبری. - [اصفهان]: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۵۷ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۴۳).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی خاطرات و شرح حال «سردار شهید، محمدرضا حبیب‌اللهی» است که در مهر ماه سال ۱۳۳۷ در شهر اصفهان متولد شد و در سال ۱۳۶۱ در عملیات والفجر مقدماتی به شهادت رسید و جاویدالاثر شد.

[صفحه ۷۹۱]

مجموعه‌ی حاضر خاطراتی به نقل از همرزمان، خواهر، برادر و دیگر آشنایان شهید و در خصوص موارد زیر است: «دوران نوجوانی، تحولات سال ۱۳۵۷، پس از پیروزی انقلاب، آغاز جنگ تحمیلی و مسؤولیت‌های شهید در جبهه‌ها، روزهای مجروحیت، روحیات و خصایص اخلاقی، شیوه‌ی اجرایی و مدیریتی، اخلاص و نیایشها، صراحت لهجه، زیارت خانه‌ی خدا، مسؤولیت‌های شهید، عملیاتهای مختلف (از جمله، عملیات طریق القدس)، پیش‌بینی شهادت خود و...».

عبور از آخرین خاکریز، خاطرات یک پزشک اسیر عراقی

نوشته احمد عبدالرحمن؛ مترجم: محمدحسین زوار کعبه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۸.
۱۹۲ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Crossing the last Embankment
این کتاب خاطرات یک پزشک مسلمان عراقی است. در مقدمه‌ی آن از این که کشورهای اسلامی بازیچه‌ی دست صهیونیسم شده‌اند، ابراز تأسف می‌کند و سپس پیشگویی سید قطب (ره) را بیان می‌کند که (دوازده سال قبل از انقلاب) گفته بود: «به زودی برای ایران مشکلی پیش خواهد آمد و با روی کار آمدن جمهوری اسلامی تنها راهی که باقی می‌ماند جنگ است.» عبدالرحمن در سال ۱۹۷۹ به درمانگاه نظامی خانقین منتقل می‌شود. ماه مه ۱۹۸۰ توپخانه‌ی سنگین عراقی‌ها به سوی مرزها به حرکت در می‌آید و سروان عبدالرحمن عامل بروز جنگ را معرفی می‌کند و چگونگی وقایع را در طول مدتی که در جبهه بوده است، تشریح می‌کند. او خلف وعده‌های صدام و دروغهای تبلیغاتی حزب بعث را آشکار می‌سازد. تا این که در تاریخ ۲۴ ماه مه سال ۱۹۸۲ میلادی در خرمشهر اسیر می‌شود.

عشق در نگاه دوم

سونیا لندگراف؛ ترجمه علی جوادی. - تهران: مرکز فرهنگی آبا، (چاپ اول): ۱۳۷۶.
۱۵۸ ص.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Love in second Look
خانم سونیا لندگراف زنی آلمانی است که با یک فلسطینی ازدواج کرده، مدتها است که به دین اسلام گرویده و ساکن ایران است. وی در سال ۱۳۷۱ تحصیلات عالیه خود را با نوشتن پایان نامه‌ای در باب مقایسه فرهنگ، مذهب و نحوه زندگی در کشورهای ایران و آلمان به زبان فارسی و با درجه‌ای ممتاز به پایان رسانید. کتاب «عشق در نگاه دوم» ابتدا به زبان آلمانی نوشته شد. ولی ناشرین آلمانی به این بهانه که این کتاب مطابق ذوق مردم آلمان نیست آن را چاپ نکردند و از وی خواستند مطالبی دروغ به آن بیامیزد که او چنین نکرد و سرانجام نیز ترجمه آن را به زبان عربی منتشر کرد و اینک نیز ترجمه آن به زبان فارسی منتشر شده است. خانم «سونیا لندگراف» در این کتاب ابتدا چگونگی ازدواج خود با یک فلسطینی، پذیرش دین اسلام و تصمیم‌گیری جهت اقامت در ایران را شرح می‌دهد. سپس از اقامت در ایران در سالهای جنگ، از مشکلات و در عین حال، راحتی‌های این زندگی، از احترام به زنان و ارج به آنها، تأثیر اسلام بر زندگی روزمره و از تبلیغات مغروضانه درباره‌ی ایران در آلمان می‌نویسد. بخشهای آخر کتاب نیز از سفر به خرمشهر و اهواز و شرکت در بازسازی شهر و روحیه‌ی خوب مردم صحبت می‌کند و پس از شرح مسافرت خانوادگی به لبنان و آلمان، شادی بازگشت به ایران را بیان می‌دارد که «ایران سرمین عشق در نگاه دوم است».

[صفحه ۷۹۲]

عشق گوید هر آنچه باداباد، مجموعه خاطرات سردار شهید قربانعلی عرب

تدوین و بازنویسی جعفر شهیدی، مصطفی کاظمی. - [اصفهان]: لشکر مقدس ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۵.
۱۶۵ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۴).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

کتاب حاضر خاطراتی در مورد سردار شهید قربانعلی عرب است که نگاهی گذرا بر زندگی این رهرو کاروان نور دارد. در این کتاب تعداد زیادی از خاطرات همرزمان، برادر و خانواده‌ی شهید در رابطه با وی گردآوری شده است. این خاطرات، همگی، نشان دهنده‌ی رفتار، شخصیت والا ـ و روح ایثار و شهادت‌طلبی او هستند. پس از خاطرات، صفحاتی از کتاب به بیان نحوه‌ی شهادت شهید قربانعلی عرب و نقل فرازهایی از سخنان وی پرداخته است و سپس شرح کوتاهی از زندگی وی و وصیتنامه‌اش درج شده است.

عطر شقایق: مجموعه خاطرات سردار شهید علی نوری ممبینی

مؤلف عیسی خلیلی؛ ویراستار محمدامین رکنی؛ [برای] کنگره سرداران و ۲۳ هزار شهید کربلای خوزستان. – تهران: لوح محفوظ، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۷۰ ص.، [۵]ص.: عکس، مصور.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «عطر شقایق» زندگینامه و خاطراتی درباره‌ی «شهید علی نوری مبینی» است. او در سال ۱۳۳۷ در روستای دشت انار (از توابع باغ ملک) متولد شد و در عملیات کربلای چهار مصدوم شیمیایی و در سال ۱۳۶۷ شهید شد. کتاب سه بخش دارد:

بخش اول: «از تولد تا کودکی» (خاطرات خود شهید از دوران کودکی و مکتب خانه)؛ بخش دوم: «از نوجوانی تا ازدواج» (خاطرات خود شهید، خانواده و آشنایان از دوران قبل و بعد از انقلاب، ازدواج و...)؛ بخش سوم: «از دفاع مقدس تا پرواز به آسمان شهادت»: (خاطرات همسر، همرزمان و آشنایان از دوران دفاع مقدس، عملیات والفجر هشت، احترام به والدین، رفتار با فرزندان و خانواده، خاطراتی از عملیاتهای کربلای چهار و پنج و مصدومیت شیمیایی، خاطرات فرزندان از روزهای آخر زندگی، آخرین مصاحبه قبل از شهادت و...). در پایان، تصاویری از وی در جبهه و بیمارستان ارائه شده است.

علمدار

تألیف صفر عبدالملکی. – تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۲۱۶.۱۳۷۸ ص.: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«علمدار» خاطرات بسیجی رزمنده و آزاده «حاج عباس روزخوش» است. او از سال ۱۳۶۰ در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل حضور داشت، و در یکی از عملیاتها به اسارت دشمن در می‌آید. پس از گذشت سالیان دراز، سرانجام با خاتمه‌ی جنگ به آغوش میهن اسلامی باز می‌گردد. وی با همان روحیه‌ی بسیجی در کاروان رهپویان حرم تا حرم [از حرم امام خمینی (ره) تا حرم حضرت امام رضا (ع)] پیشاپیش کاروان، علمداری می‌کند. تصاویری از این آزاده و همرزمان و همسفران وی پایان بخش کتاب است.

[صفحه ۷۹۳]

علی در کربلا

مرتضی نریمانی؛ [برای] جهاد سازندگی استان اصفهان. - زاینده‌رود، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۱۲ ص.: نقشه نمونه. - (سنگرسازان بی‌سنگر؛ ۲).

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

مطالب کتاب حاضر، شامل خاطرات نگارنده از مرحله‌ی سوم جنگ (پس از عملیات کربلای چهار تا عملیات کربلای پنج و پس از آن) است. او نقش پشتیبانی و مهندسی جنگ جهاد سازندگی را در پیشبرد، تثبیت و تحکیم مواضع رزمندگان در مناطق عملیاتی کانال ماهی، منطقه‌ی پنج ضلعی، جاده‌ی شلمچه، شرق نهر دوعیجی و فرماندهی پشتیبانی و مهندسی جنگ جهاد اصفهان و نجف اشرف، [شهید حسین شرکت و علی (بدون ذکر نام خانوادگی)] را برشمرده است. در خاطرات از رزمندگان و شهیدان جهادگر راننده‌ی لودر و بولدوزر، نام برده شده است. نقشه‌ی استحکامات دشمن در عملیات کربلای پنج و نمونه‌ی اعلامیه‌ی دعوت به همکاری ستاد پشتیبانی و مهندسی جنگ جهاد سازندگی نیز به چاپ رسیده است. تصاویری از جهادگران و ادوات مهندسی حین ایجاد خاکریز و سایر استحکامات، در بین متن ارائه شده است.

عملیات عبور: خاطرات سروان عراقی حمید حسین فلک

مترجم: محمدنبی ابراهیمی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۹۶ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات؛ ۱۶۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Crossing Operation

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

«عملیات عبور» شرح خاطرات «حمید حسین فلک» از افسران عراقی است. این افسر عراقی طی خاطرات خود، وضعیت ارتش عراق و روحیه‌ی سربازان و ارتشیان و دیدگاههای موجود در ارتش عراق را بازگو کرده، نمونه‌هایی از اعمال غیر انسانی و فساد اخلاقی معمول در رده‌های مختلف ارتش عراق را ذکر می‌کند. بخش عمده‌ای از این خاطرات، به چگونگی فتح «فاو» (عملیات والفجر هشت) و عبور رزمندگان پیروز اسلام از موانع دفاعی دشمن اختصاص یافته است.

غروب کردستان

محسن حسینی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۲.

۸۷ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۵۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: kurdestan Sunset

کتاب، مجموعه ۲۴ خاطره از عملیاتهای اجرا شده در کردستان است و نویسنده، آن را به شهدای گمنام گردان عملیاتی صاحب الزمان (عج) ژاندارمری تقدیم کرده است. راوی در این کتاب به شرح خاطرات خویش در گردان صاحب الزمان (عج) می‌پردازد. پس از بمباران ساختمان گردان توسط بعثی‌ها، با رضایت سرهنگ بهرامپور، گردان برای عملیات راهی سلیمانیه‌ی عراق می‌شود. راوی نیز به عنوان بیسیم‌چی در گردان خدمت می‌کند. او در این خاطرات، در مورد مطالب زیر صحبت می‌کند: عملیات کمین، برخورد با آلاچیقی پر از مهمات عراقی، جان سالم به در بردن از میدان مین، شرکت در عملیات در منطقه‌های بسطام و شیلر، تأثیر پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ توسط ایران، انتقال به دزبانی، عقب‌نشینی از آدینان به سوی سقز، تحویل موشکهای سام هفت به گردان مربوطه، شیمیایی شدن در منطقه‌ی مریوان و بالاخره خداحافظی از کردستان با پایان یافتن دوره‌ی خدمت.

[صفحه ۷۹۴]

فرار از حلبچه خاطرات یک افسر اسیر عراقی فرمانده گروهان پشتیبانی

مترجم: حمید محمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۲۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت خاطرات؛ ۶۶).

عنوان روی جلد: فرار از حلبچه، خاطرات اسرای عراقی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Escape from Halabche

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

کتاب در دو بخش تنظیم شده است: بخش اول سه خاطره کوتاه به هم پیوسته از یک افسر عراقی است که ابتدا در دوره دبیرستان به جبهه اعزام می‌شود و بار دوم پس از پایان دوره‌ی دبیرستان. او با وجود موفقیت در امتحانات، چون عضو حزب نبوده، به دانشگاه راه نمی‌یابد و در حمله‌ی ایران به حلبچه، با فرمانده هنگ خود اسیر می‌شود.

موضوعهای خاطرات بخش دوم عبارتند از: «دام تشکیلات» فردی که در جریان انتقال حقوق سربازان و درجه‌داران عراقی به گروه منافقین بر می‌خورد و...؛ «جلادی در پشت خط اول» سرهنگی که در جریان عقب‌نشینی نیروهایش آنها را اعدام می کند؛ «دست انتقام» انهدام تیپ ۴۴۳ عراق در حمله‌ی ایرانیان به حلبچه و بازسازی آن؛ «شبگرد» سربازی که هنگام خالی کردن جیب جنازه‌ها، جسد برادر خود را می‌یابد؛ «سراب مدال و شجاعت» حوادثی که نزدیک ماووت اتفاق افتاد؛ «تیرهای سبز» بازجویی از اسیر پانزده ساله ایرانی و «فرار بی سرانجام» عقب‌نشینی نیروهای تیپ ۴۴۳ عراق و خائن دانستن و اعدام شدن آنهاست.

فرمانده سرزمین قلبها: خاطراتی از سرلشکر پاسدار، شهید محمد بروجردی

بازنویس متن: بیژن قفقازی‌زاده. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور مطبوعاتی و تبلیغاتی: کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ ول): ۱۳۷۶.

۱۶۵ ص.، [۴] ص.: عکس (رنگی). - (مجموعه خاطرات سرداران شهید: [ج. ۴] (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه استان تهران؛ ۳۸).

در ابتدای کتاب، فرمایشات مقام معظم رهبری در مورد شهید بروجردی آمده و در ادامه، زندگینامه‌ی شهید بروجردی ذکر شده است. نوشته‌های کتاب، در واقع، خاطرات همرزمان، همکاران، دوستان و خانواده‌ی شهید بروجردی در مورد ویژگی‌های شخصیتی و فعالیت‌های اوست. موضوع این خاطرات را می‌توان چنین ذکر کرد: فعالیت‌های شهید بروجردی قبل از انقلاب (مثل توزیع اعلامیه‌های امام)، حرکت دقیق در خط امام قبل و بعد از انقلاب اسلامی، داشتن روح تعبد و اطاعت از احکام خداوند و تبعیت از مرجع و ولایت فقیه، قدم برداشتن برای رضای خدا، انجام کارها با وضو، همکاری با روحانیت قبل و بعد از انقلاب، زیارت اماکن متبرکه، کمک و یاری رساندن به مستضعفان، پایه‌گذاری سپاه پاسداران، سرکوبی غائله‌ی کردستان، فرماندهی قرارگاه حمزه (ع)، فرماندهی تیپ ویژه‌ی شهدا و در نهایت، شهادت در راه خدا.

فصل دستهای سبز

رضا عبد فروتن. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۴۲ ص.: [۱۰] ص. تصویر. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۷۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Green Hands Season

این کتاب، خاطرات «رضا عبد فروتن» از جنگ تحمیلی است که در شش قسمت عرضه شده است. «دشت ذهاب»: آغاز خاطرات از اعزام بـه جبهه در سال ۱۳۶۰ و رفتن به ارتفاعات منطقه و قله‌ی ابوذر؛ «سردشت در محاصره»: رفتن به بوکان و ارتفاعات سقز؛ «عروسکهای شکسته»: عزیمت به امیدیه‌ی اهواز و شرکت در مرحله‌ی اول

[صفحه ۷۹۵]

عملیات بیت المقدس و آزادسازی خرمشهر و عزیمت به شلمچه برای شناسایی؛ «رملهای تشنه»: مربوط به عملیات سال ۱۳۶۱ برای آزادسازی شهرهای العماره - کوته؛ لو رفتن عملیات و مجروح شدن از ناحیه چشم؛ جراحی چشم و بازگشت به پادگان دوکوهه؛ حماسه‌ی مختار؛ عملیات تپه‌ی شرهانی و...؛ «گشت شناسایی»: خاطراتی از سال ۱۳۶۵ و شناسایی فکه و مهران و شرکت در عملیاتهای خیبر و کربلاهای دو، پنج و هشت.

قصه‌ی جنگ

خاطره علی شادمانی؛ بازنویس نثر محمدحسن شاهسواری. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، ۱۳۷۶.

[۱۲۷] ص. [۸] ص.: تصویر (رنگی). - (ادبیات دفاع مقدس؛ خاطره: ۴).

علی شادمانی، از سرداران دفاع مقدس، شرح خاطرات خود را از سال ۱۳۴۵ آغاز می‌نماید. در آغاز انقلاب به کمیته می‌پیوندد. از زمان شروع فعالیت‌های ضد انقلاب در پاوه و سنندج، به سنندج می‌رود و چهار ماه در پاکسازی منطقه فعالیت می‌کند. سپس به همدان باز می‌گردد و مدیر داخلی سپاه می‌شود و در خنثی سازی کودتای نوژه نقش مهمی ایفا می‌نماید. جنگ عراق علیه ایران آغاز می‌شود. در پاییز ۱۳۶۰، در عملیات مطلع‌الفجر (در ارتفاعات شیاکوه) شرکت می‌کند. در اسفند ۶۰ نیز در عملیات فتح المبین شرکت دارد. سپس به تهران باز می‌گردد تا طریقه‌ی اعمال مدیریت و اصول آن را آموزش ببیند. بعد هم فرمانده لشکر قدس همدان می‌شود. در مرداد ۱۳۶۳، مسؤول عملیات قرارگاه هفتم، در داخل خاك عراق می‌شود. در آذر ماه ۱۳۶۴، به عنوان فرمانده‌ی سپاه پاوه برگزیده می‌شود. از دیگر عملیاتهایی که وی در آنها شرکت داشته است، می‌توان «بیت المقدس، والفجر دو، خیبر و رمضان» را نام برد.

قله گردمند: خاطرات یک اسیر عراقی

به کوشش دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ترجمه محمدحسین زوار کعبه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۷۲ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات، ۳۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Gerdmand peak: Memoirs of a commissioned Iraqi

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب حاضر خاطرات افسر اسیر عراقی در منطقه قله گرده‌منـد یا گردمنـد است که نزد ایرانیان به قله ۲۵۱۹ معروف است. مطالب خاطرات عبارتست از: پیوستن به حزب بعث، اعزام به منطقه «العماره»، فرماندهی هنگ یکم مستقر در «چلدت» استان العماره، حمله ایرانیان در منطقه شمالی حاج عمران، تصرف ارتفاعات گرده‌مند توسط ایرانیان، درگیری‌های ایرانیان و عراقی‌ها در منطقه «رایات» مشرف بر گرده‌مند، تصمیم برای پناهندگی به ایرانیان با چند سرباز عراقی، بازگشت و عقب‌نشینی عراقی‌ها به منطقه «قصری» که متعلق به پسر ملا مصطفی بارزانی بود، حمله‌ی مجدد ایرانی‌ها در منطقه‌ی «سید کان» به کمک پیشمرگان تابع حزب دمکراتیک کردستان و نفوذ در عمق چهار کیلومتری عراق، حمله به جزیره‌ی «ام‌الرصاص» توسط ایرانی‌ها و تصرف فاو، خاطراتی از سرهنگ دوم مهاوش که کینه از شیعه و ایرانیان داشت و به شهادت رساندن اسیر مجروح ایرانی و پرتاب او در اروندرود، به اسارت در آمدن و تسلیم شدن به ایرانی‌ها در جریان تصرف ام‌الرصاص.

[صفحه ۷۹۶]

قهر چزابه: خاطرات سردار شهید اسلام ولی‌الله چراغچی

نویسنده هادی هاشم‌زاده هاشمی. - مشهد: شاد رنگ، (چاپ اول): [؟ ۱۳۸].

۱۶۵ ص.: مصور (رنگی). - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان خراسان).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، در سه فصل، سرگذشتنامه و خاطراتی از شهید ولی‌الله چراغچی، (متولد سال ۱۳۳۷، قائم مقام لشکر پنج نصر) است. مطالب کتاب به شرح زیر است. فصل اول: دوران کودکی و نوجوانی (خاطراتی از تولد، دوران کودکی، علاقه به قرآن و نماز، علاقه به کمک به مستمندان و...)؛ فصل دوم: پیروزی انقلاب و شروع جنگ (خاطراتی از دوران انقلاب، ورود به سپاه، آموزشهای تخصصی، خصوصیات فرماندهی، روزهای جنگ، اهمیت به بیت‌المال، ازدواج، عملیات رمضان، نبردهای انجام شده در سوسنگرد و چزابه، عملیاتهای مسلم بن عقیل و والفجر مقدماتی، حضور در منطقه‌ی میمک و منطقه‌ی فکه، نماز شب، اهمیت دادن به نیروهای بسیجی و...)؛ فصل سوم: سخنرانی‌ها، مصاحبه‌ها، دستنوشته‌ها و وصیتنامه‌ی شهید.

تصاویری از دوران جوانی و دوران حضور شهید در جبهه نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

کفش‌های سرگردان

سهیلا فرجام‌فر. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۷۶ ص.: مصور. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ۴۸۲: جنگ ایران و عراق، خاطرات؛ ۱۴۱).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان روی جلد: خاطرات سهیلا فرجام‌فر: کفش‌های سرگردان.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی خاطرات پرستار، «سهیلا فرجام‌فر»، از آغاز جنگ تا کنون است. او که شدیدا علاقه‌مند به رشته پزشکی بود،

با قبول نشدن در دانشگاه، به پرستاران ارتش پیوست. در همان زمان نیز با همسرش آشنا شد. هنگام شروع جنگ، او نزد خانواده‌اش در آبادان بود. خاطرات درباره‌ی موارد زیر است: «آغاز جنگ، بمباران شهر آبادان، پیوستن به امدادگران، مهاجرت با خانواده به بهبهان، بازگشت و خدمت در بیمارستان پایگاه وحدتی دزفول، بمباران و موشکبارانها، آوارگی مردم، وخامت حال مجروحان، کار شبانه‌روزی، از خودگذشتگی و ایثار او و دیگر پرستاران و پزشکان، شهادت مجروحان، روحیه و برخورد رزمندگان مجروح، شهادت همکاران، دیدار با خانواده، پایان جنگ و انتقال به تهران و اینک زندگی در زمان صلح».

کلید پرواز

تدوین محمدمهدی بهداروند. - قم: صبح میثاق، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۷۲ ص. - (تلواسه در عطش؛ ۲).

عنوان روی جلد: کلید پرواز (خاطرات سردار محمدجعفر اسدی).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

سردار «محمدجعفر اسدی» از ابتدای جنگ در خدمت جبهه‌های جنگ بوده و این مجموعه حاصل جلساتی است که سردار بسیجی، «حجت‌الاسلام دکتر محمدمهدی بهداروند» در سحرگاههای خرداد تا شهریور ۱۳۸۰ با وی داشته است. سردار اسدی در این جلسات خاطرات خود را از دوران دفاع مقدس بیان کرده است. کتاب هفت بخش دارد: «ورود به جنگ تحمیلی (وضعیت منطقه‌ی جنوب در ابتدای جنگ و اعزام به محور فارسیات)؛ آغاز جنگ (وضعیت ارتش و خیانت بنی‌صدر در عملیات ابتدایی، حضور در آبادان، جبهه‌ی ایستگاه هفت)؛ مقدمات

[صفحه ۷۹۷]

عملیات طریق القدس (ابلاغ عملیات طریق القدس، ویژگی‌های عملیات)؛ عملیات بیت المقدس (فتح خرمشهر)؛ عملیات والفجر هشت (عملیات فاو، اهمیت منطقه‌ی فاو، رودخانه‌ی اروند)؛ مقدمات عملیات کربلای پنج (مقدمات عملیات، مواضع ورود به خاک عراق) و علل پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸».

کنارها هنوز زنده‌اند

خاطره عبدالحمید حلمی؛ بازنویس نثر رامین حسن‌پورمیر. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۲۲۰ ص. - (ادبیات دفاع مقدس، خاطره؛ ۹).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: حمیدرضا وصاف.

عبدالحمید حلمی، متولد دزفول در سال ۱۳۳۸، از فرماندهان سپاه و طی دوران جنگ و پس از آن، عهده‌دار مسؤولیت‌های مختلفی بود. این کتاب در ۴۱ فصل، خاطراتی از رشادت، ویژگی‌ها، خلوص و شجاعت فرماندهان و رزمندگان را ارائه می‌دهد. از جمله عناوین و موضوعهای خاطرات، می‌توان به این موارد اشاره کرد: پیشروی عراق در شهریور ماه ۵۹ از مرز فکه؛ درگیری با لشکر ده

زرهی عراق؛ برخورد با بنی‌صدر در جبهه و عقب‌نشینی‌های اوایل جنگ به دستور بنی‌صدر؛ درگیری در مناطق مختلف؛ خاطرات راوی با غلامعلی رشید جانشین سپاه دزفول؛ شناسایی‌های نفوذی در عمق خاک دشمن؛ خاطراتی با دیگر رزمندگان و شهدا، سرداران: مهدی زین‌الدین، حسن باقری و حاج احمد متوسلیان؛ خاطراتی از عملیاتهای فتح المبین، بیت المقدس و رمضان؛ خاطراتی از پیشرویهای عراق در اواخر جنگ، بمباران شیمیایی حلبچه و قطعنامه‌ی ۵۹۸.

کوه زیر پای من است

نوشته علی دقیقیان؛ بازنوشته یوسف قوجق؛ زیر نظر محمدقاسم فروغی جهرمی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۳.

۶۸ ص. - (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ مجموعه خاطره: ۱۵).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب خاطره علی دقیقیان از ضد انقلاب در کردستان است. او در آبان سال ۱۳۶۵ از تهران عازم مریوان شده، پس از پیوستن به تیپ ۷۵ ظفر، (واحد اطلاعات عملیات) به پاوه منتقل می‌شود. در آنجا آموزشهای نقشه‌خوانی و کوهنوردی می‌بینند. پس از یک ماه و نیم، اولین مأموریت خود را در خاک عراق انجام می‌دهد. پس از آن، عازم بوسکان شده، پس از مدتی به مریوان بر می‌گردد و در مریوان، همراه سیصد نفر از افراد تیپ برای عملیاتی می‌روند که هدف آن، قرارگاه آموزشی عراق و قرارگاه کومله‌ها است، پس از دو روز راهپیمایی در خاک عراق به کمین بر می‌خورند ولی وی زنده می‌ماند و پس از چند روز حرکت و مقاومت در کوه و سرما - در حالی که دیگر رمقی برایش باقی نمانده - به مرز ایران می‌رسد و توسط نیروهای ایرانی نجات می‌یابد. این خاطره حاکی از ایمان، رشادت، دلاوری و استقامت رزمندگان اسلام در مقابل سختیها و مشقتهای جنگ است.

کوهستان‌های وحشی ماووت: خاطرات رسول زارع زاده

رسول زارع‌زاده، بازنویس فرهاد اسدپور. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۱۵۲، [۲۲] ص.: مصور. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۳۵).

[صفحه ۷۹۸]

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب (که در حقیقت پیشکشی به شهید زنده، سردار اسلام «احمد علافی» است) شامل مجموعه‌ی خاطرات تلخ و شیرین «رسول زارع‌زاده» است که حکایت از فداکاری، ایثار، یکرنگی و از خودگذشتگی رزمندگان عزیز در راه اسلام و هدفشان و سرانجام، چگونگی راهی شدن آنان به دیار عاشقان طی عملیاتهای گوناگون دارد؛ از جمله، عملیاتهای: یا مهدی، ادامه‌ی عملیات والفجر هشت، عملیات کربلای پنج؛ عملیات بیت المقدس دو، عملیات شلمچه و بسیاری عملیاتهای دیگر. در انتها نیز احساسات این عزیزان را از شنیدن خبر پذیرش و قبول قطعنامه بیان کرده است.

گردان شهر آیینه

مؤلف عبدالرحیم سعیدی‌راد؛ [برای] کنگره سرداران و ۱۶ هزار شهید کربلای خوزستان. - تهران: مؤسسه فرهنگی هنری ندای مهر آفرین، (چاپ اول): ۱۹۶.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه‌ی از خاطرات نگارنده از دوران حضور در جبهه‌های نبرد در گردان حمزه سیدالشهدا است. وی از اهالی روستای دو بندار واقع در ۱۵ کیلومتری اندیمشک است. در زیر نمونه‌هایی از مضمون خاطرات او ذکر می‌شود: نحوه‌ی اعزام به جبهه، آموزشهای عقیدتی و نظامی، عملیات منطقه گسبه (از توابع شهر آبادان)، عملیات والفجر هشت در منطقه‌ی اروند، خاطراتی از مجروح شدن و شهادت رزمندگان: «قلاوند، شهرام کیخواه، علی‌محمد طاهری و...»، مجروحیت در عملیات والفجر هشت و خاطراتی از اورژانس، جزیره‌ی مینو، شهادت فرمانده‌ی گردان برادر حسین‌زاده و تشییع جنازه‌ی وی، شهادت و حماسه آفرینی شهیدان «صالح‌نژاد، زکایی مهر، کافی و...» و نبردهای رزمندگان و شهیدان در هور و شلمچه و مطالبی درباره‌ی غواصان و عبور از میدانهای مین و رودخانه‌ی اروند و...

گردان عاشقان

نوشته: اصغر آبخضر. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۸.

۸۵ ص، [۱۴] ص. عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۲).

طرح روی جلد: حمید شریفی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Lovers Battalion

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

این کتاب به خانواده‌ی شهیدان اکبر قدیانی، مسعود رضوران، فرهاد قرچه‌داغی، مجید رحیمی، مجتبی بکائی و حاج عباس ورامینی تقدیم شده است.

این کتاب در سال ۱۳۷۸ توسط شورای همتهنگی تبلیغات اسلامی، نشر هماهنگ نیز منتشر شده است.

کتاب «گردان عاشقان» خاطره‌ی گزارش گونه‌ای از تمام لحظات حرکت یک جمع هفت نفره از بسیجیان و پیوستن آنها به گردان مقداد - از تیپ حضرت محمد (ص) - است؛ گردانی که با نام گردان عاشقان معروف شده بود. این گروه در عملیات بیت المقدس (که به آزادی خرمشهر منجر شد) شرکت داشتند. در این عملیات، راوی داستان شاهد شهادت تعداد زیادی از دوستان و همرزمانش بوده است. در مرحله‌ی دوم عملیات، این گروه نقش خط شکن را بر عهده داشت. او از فداکاری، ایثارگری و شهادت‌طلبی رزمندگان سخن به میان آورده است و می‌گوید که چگونه رزمندگان حتی هنگام مجروح شدن، روحیه‌ی خود را نمی‌باختند و با هم به شوخی و مزاح می‌پرداختند. او اتحاد و همبستگی ارتش و سپاه و نیروهای مردمی را نیز ذکر می‌کند. عکسهای مستندی از گردان عاشقان در عملیات بیت المقدس، در بخش پایانی کتاب به چاپ رسیده است.

[صفحه ۷۹۹]

گردان یازده نفره، خاطرات یک سرگرد اسیر عراقی

ترجمه حمید محمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.

۵۵ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۳۴).

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: ۱۱-men Battalion, Memoirs of a commissioned Iragi PAW

این سرگرد عراقی که قبلاـ دبیر بوده است، به اجبار در جبهه حضور پیدا می‌کند و پس از طی یک دوره‌ی آموزشی، به منطقه‌ی سلیمانیه منتقل می‌شود. او در منطقه‌های جنگی نوسود، پنجوین، شرهانی و قلعه دیزه حضور داشته و در شمال این منطقه، شاهد اسارت بیست نفر ایرانی راه گم کرده و اعدام یازده نفر از آنها بوده است. در عملیات فاو، که عراق با شکست سختی روبه‌رو شد، از گردان ۴۹۶ نفره‌ی وی فقط یازده نفر باقی مانده بودند. او در ماووت اسیر شد و پس از ملاحظه‌ی رفتار خوب ایرانی‌ها آرزو می‌کرد که کاش زودتر اسیر شده بود. او در خاطرات خود از سرنوشت شومی می‌گوید که در صورت تمرد در انتظار آنها و افراد خانواده‌شان بود و از پاداشها و تشویقهایی سخن می‌گوید که در صورت رضایت از خدمت آنها در انتظارشان بود. او همچنین «بزرگ جلوه دادن یک درگیری ساده، فرار و خودزنی سربازان عراقی، و خوف و وحشت فرماندهان و سربازان عراقی از رزمندگان ایرانی» را ذکر کرده است.

گزارش یک بازجویی از یک سرهنگ اسیر عراقی

مرتضی بشیری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۸۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Report of an Inspection

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح مراحل بازجویی و زندگی اردوگاهی یکی از افسران عالیرتبه‌ی اسیر عراقی است. مطالب آن نشان دهنده‌ی قدرت ایمان فرزندان این آب و خاک است که باعث از بین بردن ماشین جنگی ارتش عراق و نیز تسلیم شدن افسران عالیرتبه‌ی عراقی شد. در کتاب، بازدید گروهی از اسرای عراقی از بهشت زهرا و مزار شهدا و مرقد حضرت معصومه (س) در قم (که آنان را بسیار تحت تأثیر قرار داده بود) شرح داده شده است و ناگفته‌هایی را از دوران اقامت آنان در ایران بیان کرده است و زندگی جدیدی که از نظر معنوی و روحی آغاز نموده‌اند. آنها یادآوری و تأکید کرده‌اند که تصمیم دارند در زندگی آینده‌ی خود، راه درستی را در پیش گیرند و اجازه نخواهند داد کسی آنها را وسیله‌ی دستیابی به امیال خود سازد. این افسر به هنگام ترک ایران، از رفتار گذشته خود کاملا پشیمان بود و تلویحا اقرار کرد که عمر خود را بیهوده صرف اهداف پوچ‌سران حزب بعث نموده است.

گلبوی: خاطرات سردار شهید اسلام عبدالحسین برونسی

بازنویسی علی‌رضا مهرداد؛ ویراستار جواد عباسی، [برای] معاونت ادبیات کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳ هزار شهید استان خراسان. - تهران: شاد رنگ، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۸۹ ص.: مصور.

طراح روی جلد: خسرو زینالپور.

عنوان دیگر: گلبوی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۸۰۰]

«شهید عبدالحسین برونسی»، فرمانده‌ی تیپ هجده جوادالأئمه از لشکر پنج نصر، در سال ۱۳۲۱ در روستای گلبوی از توابع کدکن تربت حیدریه به دنیا آمد و در سال ۱۳۶۷ در عملیات بدر به شهادت رسید. کتاب حاضر شامل زندگینامه‌ی وی بوده، «دوران تولد، جوانی، مبارزه علیه رژیم طاغوت، خاطرات خانواده، دوستان و همرزمان، خاطرات عملیاتهای والفجر سه و والفجر چهار، بیت المقدس، فتح المبین، بدر، خیبر، کربلای پنج و...» را در بر می گیرد. «خاطراتی از شهیدان دیگر، سخنان مقام معظم رهبری در دیدار با خانواده‌ی شهید، گزیده‌ای از سخنان آیت‌الله معصومی، شیوه‌ی فرماندهی، روحیات و خصوصیات اخلاقی، خاطرات خود شهید از جبهه و جنگ، وصیتنامه و مناجات» نیز در کتاب به چشم می‌خورد. تصاویری نیز از دوران جبهه و همراه سایر شهدا، با زیرنویس، در پایان کتاب ارائه شده است.

گل سیمین، خاطرات سهام طاقتی

مصاحبه و تدوین ناهید سلمانی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۱۲ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ۴۸۳: جنگ ایران و عراق، خاطرات؛ ۱۴۲).

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب، خاطرات «سهام طاقتی» (از اهالی خرمشهر) از تولد تا سال ۱۳۶۷ است. مطالب، عبارتند از: «دوران کودکی و جوانی، قبل و بعد از انقلاب، فعالیت‌های منافقین و بمب‌گذاری در خرمشهر و ایجاد رعب و وحشت، مسأله‌ی خلق عرب قبل از جنگ، تجاوز عراق و بمبارانها، شهید، مجروح و آواره شدن مردم، پیوستن به امدادگران، همکلاسان مجروح و شهید [مانند: پوران اکبرنژاد (همسر شهید جهان‌آرا)، فتح‌الله افشار، حمود ربیعی، ابراهیم علامه و...]، دیدار بنی‌صدر از جبهه، سقوط خرمشهر و عقب‌نشینی، هجرت به قم، اوضاع خانواده در دوران جنگ و آوارگی آنها، آشنایی با خانواده‌های شهدا در قم، موشکباران و جنگ شهرها تا ازدواج وی با یک رزمنده‌ی طلبه در سال ۱۳۶۷».

گناه و گلوله: خاطرات سردار شهید اسلام مهدی میرزایی

بازنویسی عباس فیاض [برای] معاونت ادبیات، کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان؛ ویراستار: هادی عرفانیان. - مشهد: معلا، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۹۸ ص. - (کنگره بزرگداشت سردار شهید و ۲۳ هزار شهید استان خراسان).

طراح روی جلد: سعید بابایی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از خاطرات بیان شده از زبان همرزمان یکی از فرماندهان سپاه پاسداران در دفاع مقدس - سردار شهید «مهدی میرزایی» - است. او از اهالی مشهد مقدس و ابتدا، مسؤول گروه تخریب در تیپ ۲۱ امام رضا (ع) بود. این خاطرات، شامل گزیده‌ای از مصاحبه‌ها با شهید در زمان مسؤولیت گروه تخریب بعد از عملیات رمضان و مشاهدات یاران نزدیک و دوستان و

همسنگران او است. در بخش زندگینامه، شرح کوتاهی از فعالیت‌ها، مسؤولیت‌ها، شرکت در عملیاتهای مختلف (سوسنگرد، فتح قله‌های الله‌اکبر، نصر، طریق القدس، تنگه چزابه، بیت المقدس، رمضان، مسلم بن عقیل، والفجر یک، والفجر چهار، عملیات خیبر و علمیات میمک) و سرانجام شهادت وی داده شده است.

[صفحه ۸۰۱]

لبخند ماندگار: خاطرات زندگی سردار شهید محمد نصراللهی جانشین رئیس ستاد لشکر ۴۱ ثارالله

بازآفرین: محمدعلی قربانی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۶۴ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان کرمان و سیستان و بلوچستان؛ خاطرات: ۸).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «لبخند ماندگار»، در سه بخش مجزا و به روایت از سه نفر، به بیان زندگی سردار شهید محمد نصراللهی (جانشین رئیس ستاد لشکر ۴۱ ثارالله) پرداخته است. بخش اول، که راوی آن اکرم نصراللهی (خواهر شهید) است، به زندگی دوران کودکی و جوانی او اختصاص دارد. این دوران که به سالهای قبل از انقلاب بر می‌گردد، بیانگر حالات و روحیات شهید و نقش و تأثیر او در جریان پیشرفت و سیر انقلاب است. خواهر شهید، در این قسمت، خاطرات خود را از نظرات و آرای شهید بیان کرده است. قسمت دوم کتاب، به خاطراتی از شهید در دوران پیروزی انقلاب و روزهای جنگ اختصاص یافته و از زبان دکتر صادق مهدوی همرزم شهید بیان شده است. صادق مهدوی در این خاطرات به شرح روحیات و تلاش وقفه ناپذیر شهید در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و نحوه‌ی برخورد وی با همرزمان و یاران و دیدگاههای او در مورد جنگ و شهادت پرداخته است. در قسمت سوم (بخش آخر کتاب)، حاج قاسم سلیمانی - فرمانده‌ی لشکر ثارالله - به شرح خصوصیات اخلاقی شهید و تلاش او در جبهه‌ها و نحوه‌ی شهادتش پرداخته است.

لبیک: دل نوشته‌های عارف بسیجی، شهید حاج مهدی فرودی

مؤلف مهدی فرودی؛ به کوشش هادی سعادتی، علی‌اکبر ترابیان. - مشهد: مؤسسه فرهنگی، هنری انتشاراتی ضریح آفتاب، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

شهید مهدی فرودی، از اهالی مشهد، در اسارت شهید شد و جنازه‌ی او در تنومه‌ی بصره دفن گردید و بعد از هشت سال، طی مبادله‌ی اجساد، به ایران آورده شد. کتاب «لبیک» (که در دو بخش ارائه شده) دستنوشته‌های شهید و وصف عارفانه و عاشقانه‌ی او از حج و جبهه است که در قالب نظم و نثر، و گاه ترکیبی از هر دو تهیه شده است. بخش اول، «حج»، مشاهدات و برداشتهای شهید است که به صورت سفرنامه، از مدینه، بقیع، مکه و عرفات نوشته شده است. بخش دوم، دستنوشته‌های شهید درباره جبهه، با همان سبک است. خاطراتی از «اعزام، سفر با قطار، آموزش، نخلهای خوزستان، خانه‌های ویران نشده، رزمندگان، شهدا، کارون، اردوگاهها، همرزمانی چون مهدی شوشتری، شب حمله، لحظات حضور در جمع، نماز و دعا و...» در این بخش به چشم می‌خورد. عکس شهید و نمونه‌ی دستخط او، در پشت جلد کتاب به چاپ رسیده است.

لحظه‌ها

نویسنده حسین تمنایی؛ ویراستار علی علوی طالقانی. - تهران: تربیت، (چاپ دوم): ۸۹.۱۳۷۴ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «لحظه‌ها» خاطرات «حسین تمنایی» است. کتاب، در سه بخش تنظیم شده است. در بخش اول (لحظه‌ی آزادی)، آزاده «تمنایی» به شرح نحوه‌ی اسارت خود در سال ۱۳۶۲) در عملیات والفجر یک)، چگونگی انتقال به بیمارستان شهر العماره و برخورد خشن نیروهای عراقی، رفتار عراقی‌ها با اسرای ایرانی و شکنجه و آزار آنها، سرگرمیهای اسیران در اردوگاهها، ایستادگی و ایمان و اعتقاد آنها، زیارت کربلا و نجف در سال ۱۳۶۷) پس از پذیرش قطعنامه از سوی ایران)، شنیدن خبر رحلت حضرت امام (ره) و عکس‌العمل اسیران و در نهایت، بازگشت به خاک وطن و زیارت مرقد امام خمینی در سال ۱۳۶۹ پرداخته است. «لحظه‌ی بازگشت»، نام بخش دوم کتاب است

[صفحه ۸۰۲]

که از شرکت حسین تمنایی همراه با پسرانش عزیزا... و حبیب در جبهه‌های نبرد حق و باطل و شهادت این دو عزیز، دراین بخش سخن گفته شده است. بخش سوم (لحظه‌ی آخرین) به تشریح وضعیت خانواده‌ای اختصاص دارد. که سه فرزند خود را در راه اسلام فدا کرده است.

لحظه‌های آشنا: مجموعه خاطراتی از شهید سید حسین علم‌الهدی

با مقدمه حمید علم‌الهدی. - قم: هویزه: نشر هویزه، هیأت امنای مزار شهدای هویزه، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۹۶ ص.: عکس، نمودار.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی خاطرات کوتاهی از زندگانی سراسر تلاش، خودسازی و ایثار شهید «سید حسین علم‌الهدی» است؛ شهیدی از جمع شهیدان انقلاب اسلامی که در ابعاد گوناگون رشد کرد و پس از ۲۲ بهار، عظمت روحش را در حماسه‌ی هویزه به اوج رسانید. کتاب، محتوی ۱۱۴ خاطره‌ی کوتاه از زندگانی این شهید است که صحنه‌های مختلف زندگی او را از نوجوانی تا شهادت، و فعالیت‌های گوناگون، از زمان مبارزه با رژیم طاغوت تا مبارزه با دشمن بعثی، و عشق و ایمان محکم و ایثار مخلصانه‌اش، ارائه می‌دهد و گویای سجایای اخلاقی و تعهد و پایداری وی و سرانجام شهادت او در عملیات هویزه است. عکسهایی از این شهید نیز در پایان کتاب به چاپ رسیده است.

لحظه‌های یک پاسدار

محسن محمدی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۶.

۱۵۴ ص.: مصور.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب اولین اثر از مجموعه‌ی «لحظه‌های یک پاسدار» است و به نقل از یکی از هزاران پاسداری نوشته شده است که تبلور

اراده‌ی خلل ناپذیر ملت بسیجی خود بوده‌اند. مطالب کتاب به دلاوری سپاهیان اسلام در منطقه‌ی کردستان اختصاص دارد؛ آنجا که از یک طرف مزدوران حزب بعث و از طرف دیگر منافقین، به جنگ با اسلام پرداخته بودند همچنین در این کتاب روزهای پر از درد و رنج و حماسه و خون سپاه، مسؤلیت، و تعهد، شجاعت، ایثار و نیز امدادهای غیبی خداوند شرح داده شده است. ضمنا درگیری بین نیروهای اسلام و ضد انقلاب در «گردنه‌ی خان» در پانزده کیلومتری شهر بانه نیز تشریح شده و نمونه‌هایی از همکاری‌های نیروهای سپاه و ارتش در جبهه‌های کردستان و توکل رزمندگان بر خدا و پشتیبانی و یاری او ارائه شده است؛ یاری‌ای که باعث پیروزی در جبهه‌های کردستان می‌شد.

مأموریت در خرمشهر، خاطرات سرهنگ عراقی صبار فلاح اللامی

صبار فلاح اللامی؛ ترجمه مهرداد آزاد. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۶۸ ص.: عکس، نقشه، نمونه. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات:۱۴۹).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Mission in khorramshahr: The Iragi colonel sabar Fallah Al-lami's memoirs

[صفحه ۸۰۳]

«سرهنگ فلاح اللامی» - که طی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، یکی از فرماندهان اصلی ارتش عراق بوده است - در خاطرات خود به مرور موارد زیر می‌پردازد: «اسرا ارتش عراق از نظر توانایی و آمادگی قبل از آغاز جنگ، آغاز حمله به ایران به دستور صدام، اشغال هویزه و خرمشهر و جنایات، غارت و تجاوزات وحشیانه‌ی بعثی‌ها در این مناطق، اسرار شکست حصر آبادان، پیروزی نیروهای ایرانی در عملیات آزادسازی خرمشهر، عملیات بدر و عملیات فاو، استفاده از سلاحهای شیمیایی توسط عراق، حمایت دول خارجی از عراق، پایان جنگ و مشکلات دولت عراق، اشغال کویت و حضور صدام در آنجا، آغاز درگیری عراق و آمریکا، عقب‌نشینی عراق از کویت، قیام شیعیان جنوب عراق و در نهایت، پناهنده شدن نویسنده به ایران». در بخش ضمائم، نمونه‌هایی از اسناد ارتشی عراق و ترجمه‌ی آنها آورده شده است.

مخمل یادها

محسن مطلق. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۱۳، [۷] ص.: تصویر. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۵۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Velvety Remembrances

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب خاطرات رزمنده‌ی عزیز محسن مطلق - از هشت سال دفاع مقدس - است. در این کتاب، نویسنده (که کتاب را به جانبازان جنگ تحمیلی هدیه کرده است) ضمن زیارت مزار شهدای همرزم خود، خاطرات خود را در کنار آنها به یاد می‌آورد.

وی از عملیاتهایی چون بدر (در سال ۱۳۶۳)، کربلای یک (در سال ۶۵)، نصر چهار (در سال ۶۶)، بیت المقدس دو (در سال ۶۶) و بیت المقدس چهار (در سال ۶۷) نام می‌برد. همچنین به استفاده‌ی رژیم عراق از سلاحهای شیمیایی در مناطق جنگی و بخصوص در شلمچه نیز اشاره می کند. با خواندن خاطرات این رزمنده، خواننده به حال و هوای معنوی رزمندگان و همچنین روحیه‌ی خوب و سرزندگی آنها و - در مواقع لزوم - ایثار و از خودگذشتگی ایشان پی می‌برد. تعدادی از دوستان این رزمنده به درجه‌ی رفیع شهادت رسیده‌اند؛ از جمله، شهید محمد زندی و شهید جواد سلیمانی (که از دوستان صمیمی این نویسنده بوده‌اند).

مدال و مرخصی، یازده یادداشت از یک اسیر عراقی

به کوشش: هدایت‌الله بهبودی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.

۷۵ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Medal and The Leave, (Eleven notes from an Iraqi POW).

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: شهید اتکا؛ میدان مین؛ کلمه رمز؛ عقابها و خرگوشها؛ امدادهای غیبی؛ مدال و مرخصی؛ سفری به منطقه ممنوعه؛ فنجان قهوه؛ جیپ گم شده؛ پل؛ سرنوشت.

این کتاب شامل چند خاطره از یکی از اسرای عراقی است و بیانگر شجاعت و دلیری رزمندگان ایرانی، امدادهای غیبی، روحیه ضعیف سربازان عراقی و وضعیت جبهه‌های عراقی‌ها است. «شهید اتکا» حکایت اعدام سربازی به جرم گرفتن کنسرو از ایرانی‌ها؛ «میدان مین» شگفتی از غیب شدن مین‌هایی که هر شب کاشته شده‌اند و صبح نیستند؛ «کلمه رمز» یورش سربازان ایرانی در عملیات و وحشت عراقی‌ها از کلمات رمز؛ «عقاب‌ها و خرگوش‌ها» یورش هلیکوپترهای ایرانی برای انهدام نیروهای عراقی؛ «امدادهای غیبی» برگشت گلوله‌های عراقی‌ها به سوی خود آن‌ها؛ «مدال و مرخصی» انهدام خودروهای حامل افرادی که می‌خواهند به مرخصی تشویقی بروند در داخل پادگان؛ «سفر به منطقه‌ی ممنوعه» انهدام نیروهای عراقی در منطقه‌ی ممنوعه توسط یک نوجوان ایرانی است و....

[صفحه ۸۰۴]

مدال‌های شکسته

نویسنده ستار ناصری؛ مترجم: محمد نبی ابراهیمی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۹۱ ص.، جدول. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۵۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Broken Medaks

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

در این کتاب، «سرگرد ستار ناصر» یکی از افسران ارتش عراق، در زمان اسارت خود در ایران، خاطرات خود را از منطقه‌ی جنگی «فاو» نقل نموده است. او در خاطرات خود از برخی حوادث ناخوشایند - از جمله، حمله‌ی شیمیایی علیه رزمندگان اسلام و اعدام

وحشیانه‌ی اسرای ایرانی - پرده بر می‌دارد. همچنین از چگونگی فتح «فاو» (عملیات والفجر هشت) و استفاده‌ی رزمندگان اسلام از تاکتیکهای جنگی سخن به میان می‌آورد.

مردان جنگ

خاطره محمد جعفر لهراسبی؛ مصاحبه، تدوین و بازنویسی نثر هوشنگ میرزایی؛ بازبینی: احمد دهقان، کنترل و تائید: محمدباقر نیکخواه؛ طرح و نظارت: محمدقاسم فروغی جهرمی. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

[۱۷۶ ص.؛ ۸ ص.]: تصویر (رنگی)، نقشه، نمونه. - (ادبیات دفاع مقدس؛ خاطره: ۶).

طرح جلد و صفحه‌های رنگی: حسنعلی نیلچیان.

کتاب، حاوی چهل خاطره از جعفر لهراسبی است بخشی از خاطرات، مربوط به دوران دفاع مقدس هستند. موضوعهای اصلی خاطرات بدین قرار است: «فعالیت‌های لهراسبی قبل از انقلاب، استقبال از حضرت امام (ره) در هنگام ورود به ایران، فعالیت‌های وی در روز بیست و دوم بهمن، آغاز جنگ و فعالیت‌های لهراسبی، مقاومت در برابر عراقی‌ها در جبهه، عملیات فتح المبین، عملیات بیت المقدس، عملیات رمضان و حمله‌ی ظفر». در پایان کتاب، اطلاعاتی درباره‌ی تحصیلات، مسؤولیت‌ها و افتخارات کسب شده توسط وی ارائه شده است.

مرد جنگ

محمود پاک‌نژاد؛ به کوشش مهدی ضرابی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۳.

۶۴ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۸۱).

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب، خاطرات یک دانشجوی بسیجی است که در واحد اطلاعات و عملیات و نیروهای ویژه خدمت می‌کرده است. او بعد از عملیات والفجر مقدماتی و پس از گذرانیدن یک دوره‌ی ویژه به منطقه اعزام می‌شود. طی اولین عملیات گشتی، پنجاه تا شصت گلوله‌ی آر پی جی هفت به مقر دشمن شلیک می‌کند. سپس به منطقه‌ی سردشت اعزام می‌شود و در سه محور «دوپازا، جاسوسان و ارتفاعات نوری» به عملیات می‌پردازد و منطقه را شناسایی می‌کند. در این عملیات دو تن از همرزمان وی - به نامهای مهدی و مجید - شهید می‌شوند. سپس برای عملیات بعدی به منطقه‌ی «هورالعظیم» اعزام می‌شود. او در عملیات «بدر» نیز شرکت می‌کند و ضمن شناسایی منطقه، تعدادی تانک دشمن را هم منهدم می‌سازد. آخرین عملیاتی که در کتاب ذکر شده، عملیات «کربلای یک» (در محور مهران) است که ضمن باز پس گیری شهر مهران از نیروهای دشمن، ارتفاعات «قلاویزان» نیز آزاد می‌شود.

[صفحه ۸۰۵]

مسافر بهشت، خاطرات زندگی سردار شهید محمدرضا مرادی مسئول اطلاعات و عملیات لشکر ۴۱ ثارالله

باز آفرین: فرهاد حسن‌زاده. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۱۱۲ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان؛ خاطرات: ۲۷).
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
کتاب «مسافر بهشت»، خاطرات زندگی «سردار شهید محمدرضا مرادی» مسؤول واحد اطلاعات و عملیات لشکر ۴۱ ثارالله را در بر می‌گیرد. این کتاب، در سه بخش تنظیم شده است. ما شاء الله مرادی - پدر شهید - خاطرات خود را از تولد، روزهای کودکی، دوران رشد و بالندگی وی بیان کرده، به ذکر روحیات و شخصیت، اخلاق بزرگوارانه، تلاشها و عشق او به امام امت، احترام به پدر و مادر و سایر خصوصیات شهید می‌پردازد. روایت دوم، از زبان اکبر رضایی - یکی از همرزمان شهید - عنوان شده است. از تلاشهای شهید در جبهه‌های جنگ و کردستان، مردانگی، شهادت‌طلبی و رشادت و سعی او در راه احیای قوانین اسلام سخن به میان آورده است. روایت سوم از زبان محمدرضا شفازند درباره‌ی روزهای جنگ و اولین روزهای ورود به سپاه بیان شده است. او لحظه به لحظه، تلاشهای شهید را در جبهه‌ها و شهادت او را که با حماسه آفرینی همراه بوده، به تصویر کشیده است.

مسافر، مجموعه خاطره‌ها، نوشتارها و سفارشهای شهید محمد عبدی

تهیه و تدوین واحد فرهنگی اداره کل امور ایثارگران ناجا؛ گردآورنده رضا شابهاری. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۸۰ ص.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
کتاب «مسافر» مجموعه‌ای از خاطرات، نوشته‌ها، و وصایای شهید محمد عبدی است. خاطرات به نقل از پدر، مادر و برخی از دوستان او تدوین شده‌اند. او در سال ۱۳۵۵ متولد شد و فعالیت گسترده‌ای در بسیج از خود نشان داد. در بخشی از کتاب با نام «زمزمه»، نکاتی از دستنوشته‌ها و یادداشتهای او آورده شده است. در نامه‌هایی که او در دفتر خود برای شهدا و عزیزانی که همرزمش بودند و به شهادت رسیده‌اند، نوشته است، عشق او به شهادت مشخص است. در بخش سفارشها و وصایای شهید عبدی، خلوص و ارادت او به اسلام و خاندان نبوت و امامت آشکار است. او در پایان وصیت خود می‌گوید: مبادا جانبازان و آزادگان و رزمندگان سالها دفاع مقدس را فراموش کنید، آنها را همیشه به یاد داشته باشید و همیشه از شرف و حیثیت آنها پاسداری کنید. او سرانجام در سیستان و بلوچستان به هنگام درگیری با اشرار و قاچاقچیان مواد مخدر، در سال ۱۳۷۷، به شهادت رسید.

مسیح کردستان، مجموعه خاطرات

به کوشش عباس اسماعیلی؛ ویراستاری و تدوین مهدی حسینی؛ نظارت محمدرضا مصطفوی. - [بی‌جا]: لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع)؛ شرکت تعاونی ناشران استان قم، (چاپ اول): ۲۷۲.۱۳۷۶ ص.
این مجموعه در نتیجه‌ی تلاش یاران و همرزمان سردار اسلام سرلشکر پاسدار شهید محمد بروجردی حاصل شده است. در ابتدای کتاب، قسمتی از وصیتنامه‌ی شهید ذکر شده و پس از آن، خاطرات، با توجه به سیر زمانی آنها تقسیم‌بندی شده‌اند؛ به این ترتیب: دوران کودکی، دوران نوجوانی، فعالیت‌های مبارزاتی قبل از انقلاب، شجاعت و شهامت، شیوه‌ی فرماندهی، گوناگون، کردستان، قبل از شهادت و شهید در آینه‌ی نگاه دیگران.
دوران کودکی محمد سرشار از خاطره‌های تلخ اما راهگشاست. از ویژگی‌های شهید می‌توان به موارد زیر اشاره نمود: همدلی، صمیمیت، خویشتن‌داری، مظلومیت، گمنام زیستن، شکر نعمت، روح مسیحایی، روحیه‌ی عالی، خط شکنی، شکست‌ناپذیری، سازندگی، صراحت و رفتار درست.

[صفحه ۸۰۶]

مشکی از اشک، مجموعه خاطرات رزمندگان اسلام (دفتر ۲)

رضا شیخ محمدی. - تهران: موسسه‌ی فرهنگی آفرینه، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۱۲ ص. - (مجموعه خاطرات رزمندگان اسلام، دفتر دوم) (بر موج‌های خاطره؛ دفتر دوم).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Mashk of Tear...

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

کتاب «مشکی از اشک»، مجموعه خاطراتی از جبهه و جنگ است و شامل دو بخش ظاهرا مجزا از هم است. بخش اول: «خاطرات»، حاوی چهارده خاطره مربوط به سالهای ۱۳۶۴ تا ۱۳۶۶ است. نگارنده می‌گوید که بدون دخالت در اتفاقات اطراف خود تنها به ثبت و ضبط آن خاطرات اقدام کرده است و مواردی مثل آموزش نظامی در بسیج و عملیاتهایی مثل بدر و والفجر هشت را در بر می‌گیرد. بخش دوم، که به نام «تأملات» است، خود شامل ۲۷ نوشته از خاطرات مربوط به سالهای ۱۳۶۵ تا ۱۳۶۷ است. در این قطعات نویسنده تحت تأثیر اتفاقات جبهه و جنگ است و حاوی نوعی پیشداوری و حتی، در بعضی مواقع، برداشتهای شخصی رزمنده است. بسیاری از این قطعات طنزآمیز هستند و بسیاری نیز با یاد شهیدان نوشته شده‌اند.

مناسک جبهه، مجموعه خاطرات علیرضا زواره

بازنویس: علیرضا کمالی‌نیا (کمانقد)؛ با همکاری: رحیم مخدومی. - تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس، ۱۳۷۶.

۱۲۰ ص.

کتاب حاضر، مجموعه‌ی ۳۸ خاطره از جهادگر «علیرضا زواره» است. موضوعهای اصلی این خاطرات عبارتند از: «عشق به خدا؛ علاقه‌مندی رزمندگان اسلام به شرکت در عملیات و حال و هوای رزمندگان در جبهه (به ویژه در زمان عملیات)؛ ادای فریضه‌ی نماز در اول وقت، حتی در میدان جنگ؛ علاقه‌مند بودن رزمندگان به انجام اعمال مستحبی؛ عشق به شهادت؛ آزادسازی خرمشهر و برگزاری مراسم بزرگداشت شهدا در جبهه». در خاطره‌ای با عنوان «میدان مین»، آمده است که در جریان عملیات فتح المبین، یک پیرمرد تپه‌ای را نشان داده، می‌گوید که پشت آن تپه اجساد تعدادی از شهدا روی زمین مانده است. دو روز بعد، که عراق شکست می‌خورد، افراد، خود را به شهدا می‌رسانند. بدنهای مطهر و تکه تکه شده ۲۸ شهید را می‌بینند که در میان میدان مین افتاده است و نمی‌شود بود و نمی‌شد آنها را بلند کرد. بالاخره با هر زحمتی که هست، جنازه‌ها را در آورده، در ملافه پیچیده، در میان اشک و آه همرزمان به معراج شهدا انتقال می‌دهند.

موج اول

نوشته علی دقیقیان؛ بازنویس یوسف قوجق. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۰۸ ص. - (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس؛ مجموعه خاطره: ۱۱)

نویسنده در مقدمه، ارزش رزمندگان و شهیدان هشت سال دفاع مقدس را یادآور شده است. کتاب، حاوی چهارده خاطره است؛ به نامهای: «اعزام»؛ «پادگان دوکوهه»، «گردان فرات»؛ «اردوگاه شب اول»؛ «آموزش»؛ «خشم شب»؛ «جزیره‌ی مجنون»؛ «کمین و ضد کمین»؛ «شهر موشها»؛ «محرومیت»؛ «بوی عملیات»؛ «تمرین استقامت»؛ «انتخاب در مانور» و «عملیات». برای نمونه، نویسنده در خاطره‌ی «پادگان دوکوهه»، «رسیدن به پادگان، ادای فریضه نماز، گرفتن سهمیه لباس و پوتین، تقسیم شدن، ناراحتی از نرفتن به خط و احتمال ماندن در واحد پشتیبانی، تقسیم‌بندی و الحاق به گردان رزمی، گرفتن کارت و پیدا کردن چهره‌های آشنا و گشتن در محوطه‌ی پادگان» را بیان می‌کند.

[صفحه ۸۰۷]

موقعیت شهید زمانی

نویسندگان: حمیدرضا کاویانی؛ اسماعیل رضائی. - تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی، هنری، چاپ و نشر بنیاد، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۴۸ ص.

این کتاب، خاطراتی از شهیدان جبهه است و در سه فصل تنظیم شده است: فصل اول مربوط به دوران نوجوانی و فعالیت‌های «رضا» (راوی خاطرات) در قبل از انقلاب است. فصل دوم مربوط به خاطرات جبهه است. در این فصل، خاطرات در ارتباط با شهید محسن رمضانی، سید مهدیه، مرتضی، رضا و سایر همرزمان آنها آمده است و به بیان نحوه‌ی آماده سازی خاکریزها، وضعیت جبهه، نحوه‌ی شهادت محسن رمضانی، ساختن پست امداد، آغاز عملیات، پیروزی رزمندگان و سپس پاتک عراقی‌ها، زخمی شدن مرتضی و تلاش رضا برای رساندن وی به خط نیروهای خودی و برخورد با مین والمری (که در نتیجه‌ی آن مرتضی شهید می‌شود) و تلاش رضا برای کشاندن بدن مجروح خود به پای خاکریز پرداخته است. فصل سوم، جریان شهید پنداشتن رضاست و متوجه شدن به این که او هنوز زنده است و سپس دوران معالجه‌ی وی در بیمارستان و جانباز شدنش و خاطراتی که از آن روزها به یاد وی مانده است.

مهتاب مرداب: خاطره‌ای از عملیات خیبر

تنظیم حسین‌علی مرادقلی. - تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی اجتماعی هنری، واحد ثبت خاطرات؛ مرکز نشر هنر اسلامی، ۱۳۶۹.

۴۳ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، براساس خاطرات برادر جانباز عباس پالیزدار نوشته شده است. او همراه دوستش، علی شکاری، برای عملیات خیبر به جبهه می‌رود به عنوان آر پی جی زن ثبت نام می‌کند. در این عملیات، رزمندگان توانستند به رود فرات برسند. در هنگام پاتک دشمن، عده‌ای از آر پی جی زن‌ها به آن سوی رود فرات رفتند و بقیه‌ی نیروها عقب‌نشینی کردند. بعد از عبور تانکهای دشمن از

پل، هواپیماهای ایرانی پل را منهدم کردند و تانکهای در دام افتاده، توسط آر پی جی زن‌ها (از جمله عباس پالیزدار و یکی دیگر از رزمندگان، به نام محمدعلی) منهدم شدند. عباس و محمدعلی مجروح شده، لابه‌لای نیزارها مخفی می‌شوند. در روز چهارم اختفا، محمدعلی شهید می‌شود و عباس که مجروح شده است، پس از شش روز می‌تواند خود را به رزمندگان برساند و نجات پیدا کند. بـا کمک امدادهای الهی پای او بهبود می‌یابد، و بالاخره پس از یک ماه جنازه‌ی محمدعلی را از میان نیزار بر می‌گردانند تا طبق قولی که عباس به او داده بود، به مادرش برسانند. جنازه آن چنان تازه بود که گویی هم اکنون درگذشته است!

مهدی باکری

فرهاد خضری. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۹۸ ص.: مصور. - (به مجنون گفتم زنده بمان؛ مجموعه‌ی از چشم‌ها؛ ج. ۲) (انتشارات روایت فتح؛ ۸).

عنوان روی جلد: به مجنون گفتم زنده بمان، کتاب دوم، مهدی باکری.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی خاطراتی درباره‌ی مهدی باکری است. کتاب از ۲۵ قسمت تشکیل شده و در هر قسمت، خاطراتی از زبان یک یا چند تن از دوستان، آشنایان و همراهان شهید مهدی باکری ذکر شده است. آنها در این خاطرات خصوصیات مهدی باکری را بازگو کرده‌اند. قسمت اول کتاب از زبان همسر شهید است و دیگر قسمتهای کتاب از زبان دوستان و همراهان شهید می‌باشد. در انتهای کتاب، فهرست اعلام - شامل نام مکانها، افراد، لشکرها،

[صفحه ۸۰۸]

گردانها و عملیات - آمده است. در این کتاب به «عملیاتهای بدر، بیت المقدس، خیبر، رمضان، فتح المبین، کربلای پنج، مسلم بن عقیل، والفجر چهار، والفجر دو، والفجر مقدماتی و والفجر یک» اشاره شده است.

مهران شهر آیینه‌ها

خسرو محسنی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۹۵ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۷۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: mehran, The city of Mirrors

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: یادداشت نویسنده؛ فاو، شهر هواپیماها؛ مهران، شهر آیینه‌ها.

کتاب حاضر خاطرات «خسرو محسنی» در مورد ایثار و از خودگذشتگی برادران لشکر ۴۱ ثارالله است. او خود، فرمانده‌ی واحد دوشکا بود. در یکی از شبهای سال ۱۳۶۴، طرح عملیات والفجر هشت توجیه شد. در پی این عملیات، منطقه‌ی فاو از دست دژخیمان رهایی یافت. عملیات فاو، عملیات آبی - خاکی بود که بخش آبی آن توسط غواصهای مجرب به پیروزی رسید. بعد از این عملیات و پیروزی رزمندگان اسلام، عراق منطقه‌ی فاو را بمباران کرد. هیچ نقطه‌ای در امان نماند و همه‌ی منطقه موشکباران شد. پس از بمباران، نوبت به شیمیایی کردن منطقه رسید و چون رزمندگان ماسک همراه نداشتند، با گازهای شیمیایی آلوده

شدنـد. عملیات بعـدی که آزادسازی مهران بود، در سال ۱۳۶۵ با رمز «یا ابوالفضل العباس (ع)» شـروع شـد. رزمندگان با رشادت و ایثار و شهادت، مهران را آزاد ساختند. در این عملیات، دست نویسنده‌ی این کتاب نیز قطع شده، از ناحیه‌ی پا نیز مجروح می گردد.

ناگفته‌های جنگ، خاطرات سپهبد شهید علی صیاد شیرازی

تدوین احمد دهقان. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد؛ سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۵۷ ص. مصور (رنگی)، عکس (رنگی). - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات؛ ۱۷۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Untolds of the War, Memories of the Martyred Lievtenant General," Alisayyad shirazi

این کتاب قبلاـ توسط سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت در سال ۱۳۷۸ و سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت با همکاری بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، در سال ۱۳۷۹ منتشر شده است.

این کتـاب، خاطرات «سپهبد شـهید علی صـیاد شـیرازی» است. گردآورنـده براساس بیست و دو نوار خاطره، که در روزهای پایانی جنـگ ضـبط شـده، به تـدوین کتـاب پرداخته است. کتـاب از زبان شـهید علی صـیاد شـیرازی، به بیان خاطرات وی از زمان انقلاب اسـلامی و درگیریهای کردستان تا پایان جنگ تحمیلی می‌پردازد. کتاب از ۲۶ گفتار تشـکیل شده و در هر گفتار یکی از خاطرات این شـهید ذکر شـده است. وی در عملیاتهـای مختلفی شـرکت داشت که از آن جمله می‌توان به عملیاتهـای «مسـلم به عقیل، محرم، رمضان، بیت المقدس، ثامن‌الائمه، طریق القدس، کربلای‌های یک تا هفت و...» اشاره کرد.

نبرد سخت

نویسنده حسین عبـدالله؛ مترجم عبـدالرسول رضاگـاه. - تهران: سازمـان تبلیغات اسـلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

[صفحه ۸۰۹]

۱۰۴ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۵۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Hard Battle

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

در این کتاب، خاطرات یکی از فرمانـدهان عراقی - به نام سـرگرد «حسـین عبـدالله» - به چاپ رسـیده است. این فرمانده‌ی اسـیر، در خـاطرات خود گوشه‌هایی از اعمال غیر اخلاقی و قساوت قلب ارتش عراق را به تصویر کشـیده، از رفتار دولت عراق در اسـتفاده از بمبهای شیمیایی علیه رزمندگان اسلام و مرزنشینان ایران سخن می گوید.

نبرد هور

نوشـته احسـان العلوی؛ مترجم: عبـدالرسول رضاگـاه. - تهران: سازمـان تبلیغـات اسـلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیـات و هنر مقـاومت،

.۱۳۷۵

۶۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات؛ ۱۴۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Hoor Battle

عنوان دیگر: نبرد هور: خاطرات سرهنگ عراقی احسان العلوی.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

خاطرات مندرج در این کتاب، در اصل، یادداشتهای «سرهنگ عراقی احسان العلوی» است، که به گفته‌ی خود وی طی نبرد هور یا هر جای دیگری که فرصت می‌یافت، نوشته شده است. او در این یادداشتها خاطرات «تلخ» دوران جنگ خود را بیان کرده، علت فرار از لشکر صدام را شرح می‌دهد. او در این خاطرات از ترس فرماندهان عراقی از رزمندگان ایرانی و پیروزی‌های ایرانی‌ها و احساس فریب خوردگی خود پس از ملاقات با صدام سخن می‌گوید. او در منطقه‌ی شرهانی مسؤولیت تیپی را بر عهده داشت که در عملیات محرم خسارات زیادی می‌بینند. او در عملیات بدر نیز حضور داشت و از رشادتهای نیروهای اسلام که منجر به نابودی نیروهای عراقی، فرماندهان زیادی از آنها شد، سخن می‌گوید.

نسل خورشید، مجموعه خاطراتی از جنگ

به قلم احمد فاطمی. - کرمان: عظیمی، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۶۶ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل شرح خاطرات نگارنده (جانباز هفتاد درصد) می‌باشد که از عملیاتهای فتح المبین، بیت المقدس، والفجرهای مقدماتی، یک، دو، سه، چهار، خیبر، میمک و بدر نقل کرده است. خاطرات کتاب براساس عملیات‌ها تقسیم شده‌اند و ابتدای هر خاطره شناسنامه عملیات (نام، رمز، تاریخ، مدت، مراحل عملیات، منطقه و...) ارائه شده است. از جمله محتوای خاطرات عبارتست از: اعزام به جبهه، دوران آموزش‌های نظامی، دوران مرخصی و بازگشت به پشت جبهه، خاطراتی از شهیدان، «محمدرضا مقبلی، اصغر عادلی، سیرفر فرمانده گردان قدس، شجاع حیدر، علی بینا، میرحسینی قائم مقام لشکر ۴۱ ثارالله، عباس حسین‌زاده معاون گردان ۴۱۹، سید مجتبی میرکمالی» و ذکر خاطراتی از نحوه به شهادت رسیدن و اسارت رزمندگان، آزاد سازی خرمشهر، مزاحها و شوخی در جبهه، شناسایی مناطق عملیاتی، آموزش در اردوگاه سپنتا، دیدار رزمندگان با امام (ره)، دوران مجروحیت و اعزام به آلمان. در پایان نیز تعداد ۹ قطعه غزل و مثنوی سروده نگارنده، تحت عنوان «منظومه‌ی عشق»، به چاپ رسیده است.

[صفحه ۸۱۰]

نشانه هدایت

حمید علم‌الهدی؛ [با همکاری معاونت دانشجویی و فرهنگی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، بسیج دانشجویی نیروی مقاومت]. - تهران: یادواره شهدای دانشجوی کشور، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۸۹ ص.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

«شهید حسین علم‌الهدی» در اهواز به دنیا آمد. و در هنگام استقامت در برابر هجوم دشمن به هویزه به شهادت رسید. کتاب حاضر شامل خاطراتی است که از دوران کودکی تا زمان شهادت وی که از زبان مادر، خانواده، آشنایان و همرزمان او نقل شده است. از جمله موضوع خاطرات می‌توان موارد زیر را نام برد: «برخورد با افراد خانواده، درگیری با مفاسد اجتماعی قبل از انقلاب، اخلاق، خودسازی، نماز، روزه، تحصیلات دانشگاهی، ازدواج، برخورد با تیمسار مدنی، فرماندهی سپاه هویزه، عملیات ایذایی و شبیخون به دشمن بعثی، روزهای محاصره‌ی هویزه و درگیری با عراق، مناجات شبانه، عملیات هویزه (۱۴ دی ۵۹)، شهادت و دعای حضرت امام (ره)».

نفوذ از کوهستان: حدیث مقاومت در عملیات والفجر نه

[تهران؟]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی هوایی، معاونت فرهنگی، انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۰۸ ص.: مصور.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مقدمه؛ قرارگاه برفی؛ طرح شناسایی؛ دیدگاه؛ سی و سه ساعت مقاومت؛ در انتظار شب برای طلوع ستاره؛ عبور از رودخانه؛ شناسایی معبرها؛ آفتاب و باران، در خدمت جنود حق؛ آخرین مأموریت؛ نور مهتاب، راهگشای رزم مؤمنان.

برادر اصغر، راوی خاطرات، یکی از رزمندگان بسیجی و از شاگردان شهید دکتر چمران است. او در این کتاب، خاطرات خود را از مأموریتهای مختلف برای انجام عملیات شرح داده است. این خاطرات عبارتند از: «عملیات شناسایی ارتفاعات و عمق کوهستان در فصل زمستان و در هوای فوق‌العاده سرد و کولاک و یخبندان شدید، و به دنبال آن، مأموریتهای نفوذ به عقبه‌ی دشمن، برخورد با مینهای والمری، گم کردن راه بازگشت، مبارزه با یخ‌زدگی و نجات از خطر، مأموریت شناسایی معبر، شناسایی نهایی، غافلگیر کردن دشمن به کمک امداد الهی و بالاخره انجام موفقیت‌آمیز عملیات والفجر نه».

نگاه شیشه‌ای: خاطرات شفاهی حسن آذری موفق

مصاحبه و تدوین محسن مطلق؛ ویرایش مهدی عقابی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۲۴۱ ص.: مصور، عکس، نمونه. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ۴۸۴: جنگ ایران و عراق، خاطرات؛ ۱۴۳).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، زندگینامه «حسن آذری موفق» [متولد ۱۳۲۲ در همدان، گزارشگر (فیلمبردار) صدا و سیما در جنگ ایران و عراق] است. مطالب کتاب در چهار فصل ارائه شده‌اند: «فصل اول: تولد تا انقلاب؛ فصل دوم: انقلاب تا جنگ؛ فصل سوم: جنگ و مجروحیت؛ فصل چهارم: حج و جنگ». موارد زیر از جمله موضوعهای خاطرات دوران جنگ هستند: «اعزام به جبهه در آغاز جنگ، حضور در منطقه‌ی جنوب (اهواز، شادگان و بهمنشیر، شرکت در عملیاتهای شکستن حصر آبادان، محمد رسول‌الله (نودوشه) و والفجر مقدماتی (فکه)، حضور در مناطق عملیاتی هویزه، فاو، حلبچه، جزیره‌ی مینو و بندر امام، شرکت در عملیات طریق القدس، حضور در جبهه‌های کردستان و باختران، شرکت در عملیات محمد رسول‌الله (ص)، مجروح شدن و اعزام به آلمان، حضور در منطقه‌ی شیخ صالح،

[صفحه ۸۱۱]

شرکت در عملیات والفجر ده، قبول قرارداد ۵۹۸، عملیات منافقین در مناطق قصر شیرین و مرز خسروی و شکست آنها و...».

نگین هامون، خاطرات زندگی سردار شهید حاج قاسم میرحسینی جانشین فرمانده لشکر ۴۱ ثارالله

بازآفرینی احمد دهقان. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۹۲ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های سیستان و بلوچستان؛ خاطرات: ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Gem of Hamun: Memoirs based on the life of Martyred...

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، در ده بخش حاوی خاطرات و زندگینامه «حاج قاسم میرحسینی» به نقل از افراد خانواده، دوستان و همرزمان وی است. از جمله مطالب کتاب موارد زیر است: خاطراتی از عملیاتهای کربلای ۵، والفجرهای مقدماتی، یک، دو، سه و هشت، بیت المقدس، خیبر و بدر؛ خاطراتی از شهیدان: احمد امینی، بهمن خسروی، ماهانی، علی بینا، منصور حسنی، فرخی و...؛ خاطراتی از پدر، مادر، خواهران و برادران وی درباره‌ی دوران کودکی و جوانی؛ رعایت حقوق و مقررات؛ خاطراتی از پادگان دوکوهه، ارتفاعات پنجوین مریوان، حمله به پل غزیله در منطقه العماره، ارتفاعات کیسکه، کله قندی، دوران مجروحیت، منطقه خور عبدالله، ارتفاعات هرگنه؛ خاطرات همسر وی از هنگام تولد فرزندشان، خصوصیات فرماندهی و برخورد وی با رزمندگان، روزهای قبل از شهادت و نحوه‌ی شهادت وی و....

نمازی در آتش و خون

حسن گلچین. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۱۶۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۵۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Prayer Under the Fire and in Blood

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

کتاب «نمازی در آتش و خون»، خاطرات برادر بسیجی حسن گلچین است که در سال ۱۳۶۱ علی رغم سن کم عازم جبهه شده است. مطالب کتاب بیشتر حالت یادداشتهای روزانه را دارد و در چند بخش تنظیم شده است؛ شامل به سوی جبهه، آغازی بر حرکت دوباره، آزادی خرمشهر، زیر پای قله‌ها و گشت و اندوه. او خاطرات خود را از عملیات بیت المقدس و آزادسازی جاده‌ی اهواز - خرمشهر نوشته است. شروع عملیات از منطقه‌ی «فرسیه» در نزدیکی سوسنگرد بود. در جریان انجام این مأموریت، به گردانها و تیپهای مختلفی اشاره می‌کند که با یکدیگر همکاری داشتند و پیروزی عملیات، آزادی خرمشهر را در پی داشت.

نونی صفر

حسن شکری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.

۱۱۳ ص.، [۱۸] ص.: عکس، نقشه. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Nuni O

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

سید حسن شکری، نویسنده‌ی این کتاب، از رزمندگان گردان حبیب بن مظاهر است. او می‌گوید: «تمامی این نوشته، وقایعی است که من با چشمهایم دیده‌ام و هیچ تصرفی در آن نکرده‌ام». برادر حسن شکری در این کتاب،

[صفحه ۸۱۲]

گوشه‌هایی از سه عملیات بزرگ (یعنی والفجر هشت، کربلای یک و کربلای پنج) را بازگو کرده است. او نحوه‌ی عزیمت خود، مأموریت و انجام عملیات و افرادی را که در عملیات شرکت داشتند، نوع عملیات و نتایج آن را توصیف کرده است. او شرح وقایع را از منطقه‌ی مهران آغاز کرده است. پس از آن، با شرح حضور در فاو و قلاویزان و در نهایت بازگشت به مهران و آزادسازی آن به خاطرات خود پایان می‌دهد.

نیزار سوزان

احمد فرحان؛ مترجم عبدالرسول رضاگاه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۷.

۴۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۵۵).

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

کتاب «نیزار سوزان» خاطرات یک افسر عراقی است که به فارسی ترجمه شده است. این خاطرات مربوط به سالهای ۱۳۶۲ و ۱۳۶۳ در مناطق جنگی بصره، حاج عمران و هور است. موضوعهای خاطرات عبارتند از: ترس و فرار مکرر سربازان بعثی از جبهه‌ها، اعدام افراد فراری از جبهه‌های جنگ در عراق، رفتار ناجوانمردانه با ایرانیان، شجاعت سپاهیان اسلام و بسیجی‌ها و همچنین حملات برق‌آسای نیروهای ایرانی، و رحم و شفقت و رفتار اسلامی بسیجی‌ها با اسیران عراقی.

وصال

خاطره محمدابراهیم شفیعی؛ بازنویس نثر: محسن زینعلی؛ مصاحبه: محمد بروجردی؛ بازبینی و تایید: احمد دهقان؛ کنترل و تایید: محمد نیکخواه؛ طرح و نظارت: محمد قاسم فروغی. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت انتشارات و ادبیات، (چاپ اول) ۱۳۷۵.

۱۱۲ ص. [۸] ص.: تصویر (رنگی). - (ادبیات دفاع مقدس؛ خاطره: ۲).

مندرجات: حرف دل؛ مقدمه؛ عملیات اول بازی دراز؛ عملیات دوم بازی دراز؛ عملیات سوم بازی دراز؛ سال شمار زندگی؛ یادهای سبز (عکس‌ها و خاطره‌ها). «محمدابراهیم شفیعی» در سال ۱۳۳۴ در شهر نائین متولد شد و در زمینه‌های زمین‌شناسی و مدیریت تحصیلات عالی خود را به پایان رساند. او در دوران جنگ مسؤولیت‌های متعددی بر عهده داشت. در این کتاب، او با نقل خاطرات خود، به تفصیل، جریان فتح ارتفاعات بازی دراز را شرح می‌دهد. در عملیات بازی دراز منطقه‌ی وسیعی از خاک عراق می‌توانست با فتح یکی از ارتفاعات مهم بازی دراز مورد حمله و ضربات رزمندگان قرار بگیرد. بنابراین خاطرات، در عملیات بازی دراز اول، به دلیل اشراف عراق روی منطقه و وجود موانع طبیعی در کوهستان و نرسیدن نیروی کمکی، فقط چند نفر از رزمندگان برگشتند و

بقیه به شهادت رسیدند. این عملیات ادامه داشت تا پیروزی‌هایی نصیب رزمندگان اسلام شد و در عملیات بعدی بازی دراز ارتفاعات ۱۱۰۰ و همچنین ارتفاعات ۱۱۵۰ به تصرف رزمندگان دلیر ایران درآمد. در پایان کتاب، سالشمار زندگی و مجموعه‌ای از عکسهای مربوط به این عملیات به چاپ رسیده است.

هاله‌ای از نور: خاطراتی از سرلشگر پاسدار، شهید یوسف کلاهدوز

بازنویس متن محمدعلی قربانی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور مطبوعاتی و تبلیغاتی؛ کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و سی و شش هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

[صفحه ۸۱۳]

۲۳۷ ص.: عکس (رنگی). - (مجموعه خاطرات سرداران شهید؛ [ج. ۳] ((کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه استان تهران؛ ۳۸).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

«هاله‌ای از نور» حاوی ۱۳۱ خاطره از زندگی سردار سرلشکر پاسدار «شهید یوسف کلاهدوز»، قائم مقام فرماندهی کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است. او در تاریخ ۷ / ۷ / ۱۳۶۰ همراه با تعدادی از فرماندهان پیروز عملیات ثامن‌الائمه به شهادت رسید. در این کتاب، خاطراتی درباره‌ی شهید به نقل از اطرافیان وی بیان شده است. برخی از خاطرات عبارتند از: «شرح تولد، تحصیلات، آشنایی با شهید حسن اقارب‌پرست، تشکیل جلسات تفسیر قرآن در پادگانهای ارتش شاه، طرح ترور شاه، طرح ترور افسران و درجه‌داران گارد شاهنشاهی در سالن غذاخوری در ساعت سیزده و بیست دقیقه‌ی روز عاشورا در سال ۱۳۵۷، خنثی کردن مقابله گارد با مردم با از کار انداختن توپها، عضویت در شورای عالی سپاه، فعالیت در جبهه و در عملیات و در نهایت، شهادت».

هزار قله عشق، خاطراتی از سردار سرلشکر شهید حاج حسین خرازی، فرمانده لشکر ۱۴ امام حسین

سید علی بنی‌لوحی. - [اصفهان]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر مقدس ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۵.

۱۸۳ ص.: عکس. - (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۱).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

خاطرات، نشان دهنده‌ی ویژگی‌های اخلاقی، رفتاری و روش فرماندهی «حاج حسین خرازی» [فرمانده لشکر چهارده امام حسین (ع)] است. نویسنده در کتاب از شجاعت، ایمان و اعتقادات قلبی و وابستگی او به اولیاء اطهار (ع) سخن گفته است؛ از جمله اینکه: «شهید خرازی در طلائیه زیر آتش سنگین دشمن، در میان بسیجیان و جلوتر از همه می‌جنگید. جبهه را قطعه‌ای از بهشت می‌دانست و حضور در آن را، حضور در محضر خدا. او می‌گفت: که نمی‌توانم بدون وضو در جبهه راه بروم؛ اگر وضو نداشته باشم احساس ناراحتی می‌کنم. شهید حاج حسین دائم البکاء بود و از روزی که عملیات کربلای چهار شروع شد، حالت استغاثه در او بیشتر شده بود. او به دنبال گم شده‌ای می‌گشت. روزی، صحبت به حضرت امام حسین (ع)، به شهادت و عشق به آن کشیده شد و او گفت که من در این عملیات شهید می‌شوم و...». نویسنده در پایان، نحوه‌ی شهادت و مراسم تشییع جنازه‌ی این شهید بزرگوار را شرح داده است.

هشتاد روز مقاومت، خاطرات سعید تاجیک

سعید تاجیک. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۲۱، [۱۴] ص.: مصور. - (دفتر ادبیات هنر مقاومت: خاطرات: ۱۰۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Eighty Days of Resistance

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

سعید تاجیک در این کتاب، خاطرات خود را از هشتاد روز شرکت در عملیات والفجر هشت (فتح فاو) نوشته است. به گفته‌ی او، این عملیات در خاک عراق و با سه هدف مهم نظامی انجام شد: «گرفتن پایگاههای موشکی عراق، گرفتن بندر ام‌القصر و سوم نزدیک شدن به بصره.» این خاطرات که همراه با شوخیها و مطایبات سعید تاجیک نقل شده، شرحی بر مراحل مختلف عملیات است و هر قسمت، بخشی از خاطرات او را تشکیل می‌دهد. این بخشها عبارتند از: «حمله به فاو و اشغال آن، نابود کردن سکوها و پایگاههای موشکی، تصرف سنگرهای

[صفحه ۸۱۴]

دشمن در منطقه‌ی خور عبدالله، گرفتن جاده‌ی ام‌القصر و کارخانه‌ی نمک به لحاظ موقعیت حساس نظامی آن، مقابله با افراد گارد ریاست جمهوری عراق و شهادت یاران باوفا و عاشقان امام».

هشت بهشت: خاطرات زندگی شهید حجت الاسلام والمسلمین حاج شیخ عباس شیرازی، قائم مقام سازمان تبلیغات اسلامی و فرمانده تبلیغات جبهه و جنگ

باز آفرینی مهدی فراهانی؛ ویراستار: محمدمهدی عقاب. - [بی‌جا]: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۶۲ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان؛ خاطرات: ۳).

طراح روی جلد: کورش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Eight Edens: Memoirs based the life of...

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«شهید حجت‌الاسلام حاج شیخ عباس شیرازی» متولد سال ۱۳۲۳، در کشکوئیه، یکی از روستاهای رفسنجان، در کنار دیگر مسؤولیت‌های خود فرماندهی کل تبلیغات جبهه‌های جنگ را بر عهده داشت. وی در ماه مبارک رمضان ۱۳۴۶ در جبهه‌ی جنوب به شهادت رسید. این کتاب خاطراتی از زندگی او است که در هشت «بهشت» تنظیم شده است: «بهشت یکم، خاطرات پدر (تولد، جوانی و روزهای قبل از شهادت)؛ بهشت دوم: خاطرات همسر (ازدواج، زندانی شدن در رژیم پهلوی، دوره‌ی انقلاب، جبهه، شهادت)؛ بهشت سوم: خاطرات فرزند، امیرحسین شیرازی (اخلاق و رفتار در خانواده)؛ بهشت چهارم: خاطرات برادر، حاج شیخ علی شیرازی (دوران کودکی، جوانی، مسؤولیت‌ها، دوران جبهه و شهادت)؛ بهشت پنجم: خاطراتی از دوستان، همرزمان و فرماندهان؛ بهشت ششم: خاطرات آیت‌الله جنتی؛ بهشت هفتم: سخنان، نوشته‌ها و نامه‌های شهید و بهشت هشتم: پیوستها».

هفت روز آخر

محمدرضا بایرامی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۱۴۴ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشتها؛ ۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The last Seven Days

طراح روی جلد: حسین خسروجردی.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی خاطرات برادر محمدرضا بایرامی از هفت روز آخر جنگ (۲۱ تیر ماه الی ۲۷ تیر ماه ۱۳۶۷)، قبل از پذیرش قطعنامه است. او دوران سربازی خود را در منطقه‌ی دهلران می‌گذراند. روز ۲۱ تیر ماه، دشمن با تمام قوا از زمین و هوا پاتک می‌زند و بمباران شیمیایی می‌کند. حمله بسیار سنگین است و نیروهای ایران عقب‌نشینی می‌کنند. بایرامی همراه با چند تن از همرزمان همدوره‌ای خود مجبور به ترک محل خدمت می‌شوند. آنها بین راه توسط تانکهای دشمن محاصره می‌شوند. ولی با یاری خداوند، فرار می‌کنند. اما چون راه را نمی‌شناسند، بین کوهها سرگردان می‌شوند، تا این که پس از پیاده‌روی زیاد و تحمل تشنگی و گرسنگی فراوان، توسط افراد بومی نجات پیدا می‌کنند؛ به اندیمشک رفته، برای یک هفته مرخصی می‌گیرند و به شهرهای خود باز می‌گردند. او نیز به تهران می‌آید، و در آنجاست که خبر پایان جنگ را می‌شنود.

[صفحه ۸۱۵]

هلال ناتمام: خاطرات سردار شهید اسلام محمدمهدی خادم الشریعه

بازنویسی محمدعلی اخگرپی؛ ویراستار هادی عرفانیان [برای] معاونت ادبیات کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان. – مشهد: شادرنگ؛ شرق، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۸۶ ص.: مصور (رنگی).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«شهید محمدمهدی خادم الشریعه» در سال ۱۳۳۷ در شهرستان سرخس به دنیا آمد. وی فرمانده‌ی تیپ ۲۱ امام رضا (ع) بود و در اردیبهشت ۱۳۶۱ در عملیات آزادسازی خرمشهر (عملیات بیت المقدس) به شهادت رسید. کتاب، حاوی زندگینامه (شرح دوران کودکی، نوجوانی، جوانی، فعالیت‌های قبل و بعد از انقلاب، دوران جبهه و مسؤولیت‌های شهید) و خاطراتی درباره‌ی اوست خاطرات به نقل از اعضای خانواده، دوستان، آشنایان و همرزمان شهید درباره‌ی «ویژگی‌های شخصی، نماز و عبادات، برخورد با خانواده و رزمندگان، اعتقاد به ولایت فقیه، عادت به مطالعه، ورزش، نظم و انضباط، مهربانی و عطوفت، حضور در جبهه، عملیات چزابه، مدیریت و سازماندهی، روزهای قبل از شهادت، لحظه‌ی شهادت و...» است. تصاویری از شهید خادم الشریعه نیز در کتاب ارائه شده است.

همخانه با مهتاب، بر اساس خاطرات جانباز علی مسجدیان

علی مسجدیان؛ بازنویسی و ویرایش و نظارت: محمدابراهیم حسن بیگی. – تهران: مرکز نشر هنر اسلامی، ۷۸.۱۳۷۳ ص.

نویسنده‌ی خاطرات این کتاب، «جانباز علی مسجدیان» است که از اوان سنین نوجوانی در آرزوی خدمت در جبهه و جنگیدن در خط مقدم بوده است. او با ترفندهایی در همان روزهای اول جنگ خود را به خرمشهر می‌رساند و شاهد فجایع دشمن در آن نواحی

بوده است. سپس به نیروهای بسیج می‌پیوندد و پس از طی دوره‌های مختلف آموزشی، با اصرار و پافشاری، در معیت «حاج آقا عابدین‌زاده» به خط اول جبهه می‌رود و در جبهه‌های «چزابه، شوش دانیال، فکه، دهلران و عین خوش» همراه دیگر رزمندگان دلیر و با ایمان اسلام در نبردها شرکت می‌کند. خاطرات او پیرامون وقایع گوناگونی است که حین حضورش در مناطق تحت تصرف دشمن و در جبهه‌های حق علیه باطل رخ داده است و نشانگر روح عظیم و آرمانهای والا، ایثار و از خودگذشتگی و عشق به لقاءالله برادران رزمنده و شقاوت و ددمنشی دشمن بعثی است.

همدم یاد شما، گوشه‌ای از زندگی شهید «یوسف کلاهدوز»

بازنویسی محمدرضا محمدی پاشاک؛ ویراستار محمدباقر شمسی‌پور. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۸۰ ص. - (مجموعه خاطرات سرداران، ویژه نوجوانان؛ [ج. ۲]).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: مصطفی گودرزی.

این کتاب، شامل خاطراتی از «شهید یوسف کلاهدوز» به نقل از افراد خانواده، همرزمان و مسؤولان کشوری و برخی از شهدا (مانند شهید صیاد شیرازی) است. موضوع تعدادی از خاطرات عبارت است از: «تولد، دوران تحصیل، فعالیت‌های سیاسی شهید قبل از انقلاب، دوران خدمت در دانشکده‌ی افسری، اعزام به انگلستان، ازدواج، ورود به گارد شاهنشاهی و همکاری همرزمان با نیروهای انقلاب، داستان مأموریت برای مراقبت از حسن اقارب‌پرست، واقعه‌ی هفده شهریور، پیروزی انقلاب، همکاری با شورای انقلاب، آغاز جنگ، تأسیس سپاه پاسداران با کمک شهیدان نامجو و محمد منتظری، مسؤولیت آموزش نیروهای سپاه، شکست عملیات حصر آبادان، بازگشت با هواپیمای سی یکصد و سی و سقوط هواپیما و شهادت او همراه با نامجو، فلاحی، فکوری و جهان آرا».

[صفحه ۸۱۶]

همسفر: خاطرات زندگی سردار شهید حمید قلنبر مسئول اطلاعات منطقه ششم پیشین سپاه پاسداران

بازآفرینی احمد دهقان. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۴۲ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان؛ خاطرات: ۱۸)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Travel-mate

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«شهید حمید قلنبر» (متولد ۵ / ۵ / ۱۳۳۹ در شهر ری) مشاور سیاسی استاندار کرمان و مسؤول اطلاعات منطقه‌ی ششم پیشین سپاه پاسداران بود و در تاریخ ۲ / ۶ / ۱۳۶۰ به دست عوامل ضد انقلاب ترور شده، به شهادت رسید. کتاب، در پنج بخش تنظیم شده است؛ بدین قرار: «نگاه نخست: خدیجه نوری (آشنایی شهید با همسر، ازدواج، خاطراتی از سالهای ۵۷ تا ۵۹، ترور و شهادت او)؛ نگاه دوم: زهرا قلنبر (مطالب خواهر شهید درباره‌ی نوجوانی، جوانی، اخلاق و برخورد شهید با خانواده و وصیتنامه شهید)؛ نگاه سوم: علی‌رضا محمودی (خاطراتی از همکلاسی شهید در دوران دبیرستان و دوران انقلاب و مبارزات وی)؛ نگاه چهارم: مهدی

امینیان، محسن مقدس‌زاده (خاطراتی از همرزمان در درگیری با گروهکها و اشرار سیستان و بلوچستان)؛ نگاه پنجم: سید کمال حسینی (اسارت به دست بلوچ‌ها و تأثیر و نفوذ شهید در افراد رباینده)؛ آخرین نگاه: رضا شریفی (خاطرات دیگری از همرزمان شهید قلنبر)».

هنگامه شوق: خاطرات برادر جانباز محمدحسین حسینی نیک

مهدی فراهانی. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، چاپ اول، ۱۳۷۴.

۷۰ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۱۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Commotion of Delight

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

خاطرات جانبا «محمدحسین حسینی نیک»، از سال ۱۳۵۷ و پیروزی انقلاب اسلامی شروع شده و شامل شرح کامل عملیاتهایی است که در آنها شرکت داشته است. او پس از گرفتن دیپلم، ضمن خدمت سربازی، در اردیبهشت ۱۳۶۰، به اسلام آباد غرب اعزام می‌شود. در عملیات مطلع‌الفجر مجروح می‌شود و به خانه بر می‌گردد. پس از چند روز، مجددا به منطقه باز می‌گردد و تا اواخر سال ۱۳۶۰ در تنگه‌ی حاجیان می‌ماند. سپس به اندیمشک می‌رود و در آستانه‌ی بهار ۱۳۶۱، در عملیات فتح المبین شرکت می‌کند. پس از پایان این عملیات پیروزمندانه، به بستان و به تپه‌ی ۲۷۳ (در بیست کیلومتری دشمن) اعزام می‌شود. در خرداد ماه ۱۳۶۱، در عملیات بیت المقدس (آزادسازی خرمشهر) و پس از آن نیز در عملیاتهای خیبر، کربلای چهار و کربلای پنج شرکت می‌کند. در عملیات خیبر یکی از گوشهای وی صدمه دیده و ترکشهایی نیز در بدن وی باقی می‌مانند.

هنگ ترسوها

فهمی الربیعی؛ مترجم محمدحسن مقیسه. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۸۱ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۵۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Coward’s Regiment, The Memoirs of the Iragi Captain, Fahmi Al-Rabi’i.

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

[صفحه ۸۱۷]

وقایع کتاب، شرح خاطرات سرهنگ اسیر عراقی، «فهمی الربیعی» است. خاطرات، از ابتدای جنگ تحمیلی عراق علیه ایران شروع می‌شود و وضعیت افسران، فرماندهان و سربازان عراقی را در پادگانها شرح می‌دهد. در ادامه، تدابیر عراق برای از پا آوردن دولت جمهوری اسلامی ایران در حملات مختلف به مرزهای قانونی ایران بیان می‌شود. «اختلافات درونی ارتش عراق، ترس فراوان نیروهای عراقی از نیروهای ایرانی و گرایش بعضی از نیروهای عراقی برای پیوستن به ارتش ایران» از مسائل دیگری هستند که در این کتاب از آنها به تفصیل سخن گفته شده است. سروان فهمی الربیعی، سرانجام در تاریخ ۲۸ / ۱ / ۱۹۸۷ میلادی، (بهمن ماه

۱۳۶۵) به ایران پناهنده و با استقبال گرم پاسداران ایرانی مواجه می‌شود.

هنگ سوم

نوشته مجتبی الحسینی؛ ترجمه محمدحسین زوار کعبه. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.

۳۴۸ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۲۲).

عنوان روی جلد: هنگ سوم: خاطرات یک پزشک اسیر عراقی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Third Regiment

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

«هنگ سوم» مجموعه‌ی خاطرات یک پزشک اسیر عراقی به نام «مجتبی الحسینی» است. وی در مورد روی کار آمدن صدام و حزب بعث و خشونت بیش از حد رئیس جمهور عراق و برنامه‌هایی توضیح داده است که حاکی از آماده شدن عراق برای حمله به ایران بود. همچنین بیرون راندن گروهی از مردم مسلمان کرد عراق از محل زندگیشان و درگیری با نیروهای مذهبی عراق (که آنان را پیروان حضرت امام خمینی (ره) می‌دانستند) ذکر شده است. خاطراتی از منطقه‌ی عملیاتی جفیر و چگونگی تصرف آبادان توسط عراق و آزادسازی خرمشهر نیز بیان شده است. این پزشک، در خاطره‌ای با عنوان «شب قدر رهایی»، از اهداف رژیم بعث از حمله به ایران و برخورد با مردم مسلمان عراق سخن گفته است.

یاد ایام (۱)

حمید داودآبادی. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۲۵۴ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۰۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: To Remember the Days

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

نویسنده‌ی این کتاب، قبلا کتاب یاد یاران را منتشر کرده است.

«یاد ایام» بیانگر اشتیاق وافر یک نوجوان برای حضور در جبهه است. او برای نیل به هدف خود – که همانا رفتن به جبهه است – به هر عذر و بهانه‌ای متوسل می‌شود و بالاخره در بیست و چهارم مهرماه ۱۳۶۰، برای اولین بار، به جبهه‌های غرب اعزام می‌گردد. در سال ۶۱ در عملیات فتح خرمشهر شرکت می‌کند و مجروح می‌شود. ولی درد جراحات با شنیدن خبر آزادی خرمشهر از بین می‌رود. از عملیاتهای دیگری که راوی در آنها شرکت می‌کند، می‌توان عملیاتهای رمضان و مسلم بن عقیل را نام برد. او در سال ۶۲ به لبنان اعزام می‌شود و مدت سه ماه را در آنجا سپری می‌کند. بعد از بازگشت از لبنان، با خبر شهادت محمود قاسمی از دوستان و هم محله‌ای‌هایش مواجه می‌شود. سپس به کردستان اعزام شده، مدت سه ماه در آنجا به انجام مأموریت می‌پردازد و در تاریخ ۳ / ۱۰ / ۶۲ به تهران باز می‌گردد. در سال ۶۳ به منطقه‌ی بستان می‌رود و در این سال تعدادی از دوستان صمیمی وی به درجه‌ی رفیع شهادت نایل می‌آیند.

یاد ایام (۲)

حمید داودآبادی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۶۰۷ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات؛ ۱۰۳).

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: To Remember the Days

حمید داودآبادی در جلد دوم یاد ایام، خاطرات حضور خود را در جبهه از سال ۱۳۶۴ به بعد شرح می‌دهد. در این سال وی از کمیته‌ی انقلاب اسلامی استعفا داده، به سپاه پاسداران می‌پیوندد. در اسفند ماه ۶۴ بر اثر ترکش خمپاره، از ناحیه‌ی چشم و دست راست مجروح شده، به بیمارستان آیت ا... طالقانی تهران منتقل و حدود دو هفته در آنجا بستری می‌شود. در خرداد ۶۵ دو ماه در جبهه‌ی فکه می‌ماند. در آذر ماه ۶۵ به کرخه و پس از مدتی به جبهه‌ی مهران می‌رود و در آنجا با رزمنده‌ای به نام سید محمد هاتف، که بعدها به شهادت می‌رسد، عقد اخوت می‌بندد. در این میان، بار دیگر بر اثر جراحتی که از عملیات والفجر در ناحیه‌ی شکم داشته، به بیمارستان ایلام می‌رود و تحت درمان قرار می‌گیرد. در فروردین ۶۶ به شلمچه اعزام می‌شود. پس از پایان عملیات کربلای هشت و بازگشت از منطقه، جذب سیستم اداری کشور می‌گردد و به عضویت سپاه پاسداران در می‌آید.

یادداشتهای ناتمام

نوشته کیواندخت کیوانی. - [بی‌جا: بی‌نا]، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۷۵ ص.

نویسنده در این کتاب، خاطرات، احساسات و مشاهدات خود را در زمان بمباران شهر تهران طی سالهای ۱۳۶۴ تا ۱۳۶۷ از محیط زندگی، کار و اطراف خود بیان می‌کند. «احساسات اطرافیان، فرار مردم از شهر برای جستجوی یک مکان امن و اضطراب و نگرانی آنها پس از هر بمباران یا موشکباران، تلاش آنها در خبر گرفتن از حال اقوام و دوستان در شهر و بالاخره خسته شدن از فرار، حمله‌ی هواپیماهای آمریکایی به هواپیمای ایرباس ایرانی و پذیرش قطعنامه و در نهایت، عقب‌نشینی عراق و تخلیه‌ی شهرها از قوای دشمن»، در این خاطرات بیان شده‌اند. در همه حال، جاری بودن زندگی (علی رغم همه‌ی این مسایل) و مقایسه بین زیبایی طبیعت دیده می‌شود و شقاوت آدمی که با همه‌ی توان و فرآورده‌های تکنولوژیکی در تلاش برای از پای در آوردن انسانی دیگر و ریشه کنی انسان بودن است.

یادگاران (جلد ۰۱): کتاب چمران

رهی رسولی‌فر؛ ویراستار کورش علیانی. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۰۰ ص.: عکس. - (انتشارات روایت فتح؛ ۲۵ / ۴۲).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

شهید مصطفی چمران در تاریخ ۱۰ / ۷ / ۱۳۱۱ متولد شد و در تاریخ ۳۱ / ۳ / ۶۰ در منطقه‌ی دهلاویه به شهادت رسید. این کتاب حاوی مجموعه‌ای از خاطرات درباره‌ی او است؛ از جمله: «خاطراتی از دوران کودکی و تحصیل، دوران انقلاب، در لبنان، ملاقات با امام (ره)، دوران نمایندگی مجلس، دوران وزارت، مسأله‌ی کردستان، تشییع آیت‌الله طالقانی، درگیری با دشمن عراقی در اوایل تجاوز به خاک ایران و شگرد شهید چمران و عقب‌نشینی آنها، خاطراتی از همسر لبنانی شهید، دوران بنی‌صدر و خیانتهای او، تیر

خوردن و مجروح شدن، ابراز شجاعت در جبهه، خاطراتی از سوسنگرد، خاطراتی با تیمسار فلاحی، روزهای قبل از شهادت و ملاقات با امام، شهادت در دهلاویه، خاطرات همرزمان و دوستان پس از شهادت و...».

[صفحه ۸۱۹]

یادگاران (جلد ۰۲): کتاب همت

مریم برادران. - تهران: روایت فتح، (چاپ دوم): ۱۳۸۱.

۷۳ ص. - (انتشارات روایت فتح؛ ۲۶).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب شامل ۷۳ خاطره از خانواده و همرزمان «شهید محمدابراهیم همت» [فرمانده‌ی لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)] است. از جمله خاطرات، می‌توان به این موارد اشاره کرد: «دوران کودکی و علاقه به تسبیح، یادگیری نماز از مادر، امانت‌داری، روزه در دوران سربازی، دوران انقلاب و راهپیمایی‌ها و تظاهرات، شروع جنگ و حمله‌ی عراق، پاوه و کومله‌ای اسیر، خاطره‌ای از حاج احمد متوسلیان، اهمیت دادن به بسیجی‌ها، رعایت بیت‌المال و استفاده‌ی صحیح از ابزار و وسایل، شهادت محمود شهبازی، شوخی و مزاح در جبهه، شب قبل از عملیات، بازگشت از دیدار امام (ره)، تولد فرزند، برخورد با سیگاری‌ها، درگیری با هواپیمای عراقی، شنیدن خبر محاصره و بیتابی به خاطر بسیجیان محاصره شده، شنیدن خبر شهادت یاران، تولد فرزند دوم و سفارش به همسر، خاطره‌ای از عملیات خیبر، یادداشتهای روزانه، لحظات قبل از شهادت، نحوه‌ی شهادت و...).

یادگاران (جلد ۰۴): کتاب باقری

فرزانه مردی؛ ویراستار مجموعه کورش علیانی. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

[۱۰۱] ص. - (انتشارات روایت فتح؛ ۱۸ / ۳۳: یادگاران؛ ۴).

کتابنامه: ص. [۱۰۱]

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

شهید حسن باقری در تاریخ ۲۵ / ۱۲ / ۱۳۴۴ در تهران به دنیا آمد و در تاریخ ۱۹ / ۱۱ / ۱۳۶۱ در جبهه‌ی جنوب به شهادت رسید. این کتاب شامل خاطراتی درباره‌ی اوست. موضوعهای برخی از خاطرات عبارتند از: «نذر برای تولد وی و سفر به کربلا، دوران کودکی، علاقه به خرید کتاب، دوران سربازی، دوران انقلاب، فرماندهی، اهمیت دادن به اطلاعات و گزارشها، جلسات فرماندهی ارتش و سپاه با بنی‌صدر، رسیدگی به بسیجی‌ها، اهمیت دادن به نماز اول وقت، نظم و انضباط، عملیات شناسایی، ازدواج، تولد فرزند، برخورد با اسراف، رعایت بیت‌المال، آزادی خرمشهر، برخورد با افرادی که از فرماندهی اطاعت نمی‌کردند، پاسداشت خون شهیدان، روزهای قبل از شهادت، راز و نیاز با پروردگار، برخورد فرماندهان پس از شهادت او، خاطراتی از همسر و...».

یادگاران (جلد ۰۶): کتاب کاوه

کورش علیانی. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول)؛ ۱۳۸۱.

۱۰۰ ص. - (انتشارات روایت فتح؛ ۱۹ / ۳۲؛ مجموعه یادگاران: [ج]. ۶).
کتابنامه: ص. [۱۰۱].
شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب شامل خاطراتی درباره‌ی «شهید محمود کاوه» به نقل از دوستان، آشنایان و خانواده‌ی شهید است. موضوعهای خاطرات عبارتند از: «دوران کودکی، دوران قبل از انقلاب، حساسیت در مورد بدحجابی، خصوصیات اخلاقی و دینی، ازدواج، تولد فرزند، مجروح شدن در عملیات، راهپیمایی یگان ویژه‌ی شهدا در کردستان، نظم و انضباط و آرایش ظاهری، اهمیت دادن به نیروهای بسیجی و آمادگی رزمی، اهمیت در رعایت وقت و جلسات، سد بوکان، درگیری با ضد انقلاب، لو رفتن توطئه‌ی ترور شهید، مثله کردن شهدا، ترس دمکرات و کومله از شهید و نیروهای تیپ ویژه، دستگیری کمین دشمن، برخورد شدید با دشمنان مستقر در روستاها، حیله دشمن در تدارک مترسکها به جای نیرو، مقابله با پاتک دشمن، کمک به جهیزیه‌ی خواهر، روزهای قبل از شهادت، نحوه‌ی شهادت و...) او در تاریخ ۱ / ۳ / ۱۳۴۰ به دنیا آمد و در تاریخ ۱۰ / ۶ / ۶۵ شهید شد.

[صفحه ۸۲۰]

یادگاران (جلد ۰۸): کتاب ردانی‌پور

نفیسه ثبات. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۱.
۱۰۰ ص.: عکس. - (انتشارات روایت فتح؛ ۲۸ / ۴۶).
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب شامل مجموعه‌ای از خاطرات درباره‌ی «شهید مصطفی ردانی‌پور» (فرمانده‌ی قرارگاه فتح، متولد اصفهان، در تاریخ ۱ / ۱ / ۱۳۳۷ و شهید در عملیات والفجر دو، در تاریخ ۱۵ / ۵ / ۶۲) است. برخی از خاطرات عبارتند از: «دوران کودکی و تحصیل، برخورد با اسرای عراقی، نحوه‌ی تیر خوردن و شهادت، علاقه به امام (ره)، راز و نیاز و دعاهای شهید، نمازهای شب شهید، خاطره‌ی عملیات فتح المبین، اثر استخاره‌ی شهید در شب عملیات، انتخاب همسر، خاطرات همسر، خواندن خطبه‌ی عقد توسط حضرت امام (ره)، کارتهای عروسی و ارسال کارتهایی با عنوان امام زمان (ع) و حضرت معصومه (س) به قم، پیشگویی قبل از شهادت، خاطراتی با حاج حسین خرازی در روزهای قبل از شهادت و پس از آن، نحوه‌ی شهادت و بالاخره جاویدالاثر شدن وی».

یادگاران (جلد ۰۹): کتاب متوسلیان

زهرا رجبی متین؛ ویراستار بابک آتشین‌جان. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۱.
۱۰۰ ص.: عکس. - (انتشارات روایت فتح؛ ۲۹ / ۴۷).
کتابنامه: [۱۰۱].
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

«حاج احمد متوسلیان»، فرمانده‌ی تیپ ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) (پیش از آنکه به لشکر تبدیل شود)، در تاریخ ۱۵ / ۱ / ۱۳۳۲ در تهران متولد شد و در تاریخ ۱۴ / ۱۴ / ۶۱ در جنوب لبنان به اسارت نیروهای فالانژ مزدور رژیم صهیونیستی درآمد و تا کنون اثری

از او یافت نشده است. این کتاب شامل مجموعه‌ای از خاطرات درباره‌ی او است؛ از جمله: «خاطراتی از دوران کودکی، قبل از انقلاب، زندان و شکنجه در رژیم شاه، جدی بودن و شوخ بودن به موقع، مؤاخذه افراد سهل‌انگار، برخورد با اسرا، درگیری با کومله، شناسایی در غرب دزفول، خاطراتی از شهیدان بروجردی، محسن وزوایی، حسن باقری و رضا دستواره، آزادسازی خرمشهر، سقوط سایتهای چهار و پنج عراق، خاطراتی از کردستان، بر سر خاک شهید جهان‌آرا، ملاقات با امام (ره)، برگشت از سوریه و سفر به لبنان، زیارت حرم حضرت زینب (س) در سوریه و...».

یادگاران (جلد ۱۰): کتاب زین‌الدین

احمد جبل عاملی؛ ویراستار مجموعه: کورش علیانی. - تهران: روایت فتح، ۱۳۸۱.

۱۰۰ ص. - (انتشارات روایت فتح؛ ۲۳ / ۴۰).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب شامل مجموعه‌ای از خاطرات شهید مهدی زین‌الدین، (متولد ۱۸ مهر ۱۳۳۸) به نقل از همسر، خانواده و همرزمان وی است. بعضی از خاطرات عبارتند از: «خاطراتی از دوران تحصیل، انصراف از ادامه‌ی تحصیل در فرانسه، خاطراتی از شهید با شهید حسن باقری، مناجات، رعایت بیت‌المال، انتخاب همسر، خواستگاری و ازدواج، عملیات در منطقه‌ی زبیدات، عملیات محرم، خاطره‌ای از پاسگاه زید در سال ۱۳۶۳، شناسایی در عملیات خیبر، شجاعت شهید، خاطره‌ای از اسیر عراقی، خاطره‌ای در انرژی اتمی، علاقه به مطالعه، اطاعت از قانون، خاطراتی از همسر شهید، خاطراتی از شوخیهای او، سبقت در سلام، خاطراتی از تولد فرزند، خاطره‌ای از ملاقات وی و دیگر سرداران (چون اسماعیل صادقی) با حضرت امام (ره)، شهادت در تاریخ ۲۷ / ۷ / ۱۳۶۳ درجاده‌ی بانه - سردشت در کمین دشمن و...».

[صفحه ۸۲۱]

یادگار سپیده

[غلامعلی رجایی]. - [تهران]: هاد ۱۳۷۴. [۲۱۵] ص.

عنوان روی جلد: یادگار سپیده: مجموعه خاطرات

در این مجموعه، سعی بر آن بوده است که تصویری از شخصیت یادگار امام در قالب خاطرات ترسیم شود. منابع این خاطرات، برخی از مجلات، کتابها، رسانه‌ها و در پاره‌ای موارد، مصاحبه‌های گردآورنده است. کتاب، شش فصل دارد. در پایان فصل ششم، یک مصاحبه، دیدگاههای، مرحوم حاج سید احمد خمینی وصیتنامه او و نامه‌ای از امام به یادگار خویش آمده است. در میان فصول ششگانه‌ی این کتاب، در فصل دوم کتاب، مبحثی به نام دوران دفاع مقدس مستقیما درباره‌ی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است که در آن، خاطراتی به نقل از شخصیتهایی چون حجت‌الاسلام و المسلمین هاشمی رفسنجانی آمده است. در پایان کتاب نیز اسامی راویان خاطرات به چاپ رسیده است.

یاد یاران

حمید داودآبادی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

[۱۷۵]، ۱۶ ص.: عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Memory of the Comrades

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: تجربه اول؛... قلب امام شاد شد؛ شهید بعدازظهر؛ گود شهادت؛ یاد یاران؛ پدر اسماعیل؛ بازار داغ شهادت؛ عکس‌ها. خاطره‌ی «تجربه‌ی اول» شرح اولین اعزام راوی به جبهه و منطقه‌ی گیلانغرب است و درگیریهایی که در آنجا رخ می‌نماید. «... قلب امام شاد شد» شرح عملیات در جاده‌ی اهواز - خرمشهر و دلاوری رزمندگان اسلام برای آزادی خرمشهر است. «شهید بعدازظهر» خاطره‌ای از نوجوانی است که به صورتی باور نکردنی چند بار دوستان خود را نجات داد و زمان شهادت خود را هم قبلا در خواب دید. «گود شهادت» خاطره‌ی عملیات بدر و رزمندگان دلاور مفقودالاثر است. «یاد یاران» بیانگر وقایع جنگ در سال ۱۳۶۴ است؛ در ناحیه‌ی بهمنشیر آبادان، فاو، جاده‌ی ام‌القصر و پایگاه عراقی‌ها در کارخانه‌ی نمک، امدادهای غیبی متعدد، شجاعتها و دلاوری وصف ناپذیر رزمندگان و حمله‌ی شیمیایی عراق و در نهایت، زنده ماندن و زیارت مزار شهدا. در خاطره‌ی «پدر اسماعیل»، راوی خاطرات، رفتن رزمنده‌ها به خط فکه و مجروح شدن و شهادت آنهایی را تصور می‌کند که تا آخرین لحظه فقط به فکر دفاع از میهن در برابر دشمن بعثی بوده‌اند. «بازار داغ شهادت» حکایت روحیه بالای رزمندگان طی عملیات در موقعیت شهید چمران، شلمچه و سه راه شهادت، شهادت و شهیدان است.

یک روز تا چزابه

علی بنی‌لوحی. - تهران: موسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۱۲ ص.، ۲۶ ص. تصویر (رنگی)، نقشه (رنگی).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، روایت دیگری است از حوادث جنگ تحمیلی که به قلم یکی از رزمندگان دفاع مقدس به رشته‌ی تحریر درآمده است. نگارنده در این خاطرات، حضور ده ساعته‌ی خود را در دامنه‌ی تپه‌های رملی، در اولین روز عملیات طریق القدس بازگو می‌کند. این خاطرات، گویای حماسه‌ی رزمندگان اسلام در پیشروی به سوی چزابه برای آزادسازی این منطقه است.

[صفحه ۸۲۲]

خاطرات، مجموعه‌ها

آبراه هجرت

نوشته عبدالرحیم چگله، حسن جلالی عزیزیان، پرویز پورحسینی، محمدمهدی بهداروند؛ به کوشش کانون فرهنگی هنری غدیر اندیمشک. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

۱۶۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۷۸).

عنوان روی جلد: آبراه هجرت: خاطرات رزمندگان اندیمشک.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Hejrat Flood Channel: the memoris of the Fighters of Andimeshk.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: شب حمله؛ گردان حمزه؛ آبراه هجرت؛ یاد یاران؛ حماسه ماووت.

در این مجموعه، «عبدالرحیم چگله» در خاطره‌ی خود - به نام «شب حمله» - عملیات غواصی گروهان الحدید را شرح می‌دهد. «حسن جلالی عزیزیان» در «گردان حمزه» وضع گردان را تشریح می‌کند و از نافرمانی خود و شهادت یارانی سخن می‌گوید که دلباخته‌ی شهادت بودند. «پرویز پورحسینی» در «آبراه هجرت» از آموزش غواصی برای آماده شدن جهت عملیات و انجام عملیات در جزیره‌ی مینو، شهادت یاران و سرانجام، اجبار به عقب‌نشینی صحبت می‌کند. «محمدمهدی بهداروند» در «یاد یاران»، عمیات آزادسازی فاو و موفقیت در ایمان و ایثار و اطاعت از یاران را شرح می‌دهد. «حماسه ماووت» نیز خاطره‌ای از حسن جلالی عزیزیان است. او در این خاطره به فتح و نگهداری تپه‌ی دو قلو در ارتفاعات ماووت می‌پردازد و شرح می‌دهد که چگونه رزمندگان با ایثار و ایمان و از جان گذشتگی خود موفق به نگهداری و باز پس ندادن آن شدند.

آبشار ابدیت، مجموعه خاطره

بازنویس محمدرضا یوسفی کوپائی. - [اصفهان]؛ لشکر زرهی ۸ نجف اشرف، ۱۳۷۵.

۱۷۴ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان: مجموعه آثار؛ ۱۸: مجموعه نجف در کربلا؛ ۴)

«آبشار ابدیت» مجموعه زندگینامه و خاطرات سرداران شهید «شعبانعلی زینلی، علی‌محمد اربابی و حسین صنعتکار» است. زندگینامه این سه سردار شهید در بخش ابتدایی و خاطرات همرزمان آنها در بخش بعدی آورده شده است. سردار شهید علی زینلی متولد شهرستان مبارکه بود و در سمتهای قائم مقامی لشکر زرهی هشت نجف اشرف و مسؤولیت اطلاعات عملیات آن و مسؤولیت عملیات سپاه هفتم خدمت می‌کرد. وی در عملیات شناسایی و در نبردهای مختلفی مانند ثامن‌الائمه، والفجر هشت و... حضور داشت. سردار شهید اربابی متولد بیدگل کاشان و رئیس ستاد لشکر زرهی ۸ نجف اشرف بود. وی مسؤولیت‌هایی چون پذیرش نیروهای سپاه در کاشان، آموزش نظامی لشکر هشت، واحد بسیج لشکر و ریاست ستاد لشکر را بر عهده داشت و در عملیات کربلای چهار به دیدار معبود شتافت. سردار شهید حسین صنعتکار فرمانده‌ی عملیاتی لشکر زرهی هشت نجف اشرف، متولد کاشان و طلبه‌ی حوزه‌ی علمیه بود. وی تا هنگام شهادت با سمتهای مسؤول واحد تخریب، مسؤول واحد آموزش و معاونت یگان دریایی لشکر هشت خدمت کرد. خاطرات همرزمان این سرداران شهید بیانگر سیرت و شخصیت آنها، ایمان، اعتقاد، شجاعت و دلاوری آنها است.

[صفحه ۸۲۳]

آبی به رنگ خاطره: مجموعه خاطرات سنگرنشینان ساحل جنوب

به اهتمام فرزاد جمشیدی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی دریایی، تبلیغات و انتشارات؛ سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

۱۱۵ ص.: مصور، عکس. - (خاطرات؛ یک)

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از خاطرات بازگو شده در شب خاطره‌ای است که در دی ماه سال ۱۳۷۳ با همیاری دفتر ادبیات و هنر مقاومت و نمایندگی ولی فقیه در نیروی دریایی سپاه برگزار شد. گردآورنده در این کتاب خاطراتی را فراهم آورده است که رزمندگان، دوستان، همسنگران و سنگرنشینان خطه‌ی جنوب، در مراسم این شب در بندر عباس، جزیره‌ی تنب کوچک، جزیره‌ی تنب بزرگ، جزیره‌ی ابوموسی و بندر لنگه، از پایمردی، استقامت، شجاعت شهادت‌طلبی و بالاخره شهادت رزمندگان اسلام در طول دفاع مقدس بیان کردند. راویان طی این خاطرات از دوستان خود سخن گفته‌اند و آنان را که اسوه بوده‌اند، معرفی کرده، نحوه‌ی شهادت آنان را به تصویر کشیده‌اند. در پایان کتاب نیز تصاویری از این مراسم آورده شده است.

آتش به اختیار

حجت ایروانی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۳۹، [۱۸] ص.: مصور: عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Free to Fire

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: اشاره؛ یادداشت نویسنده؛ شیخ محمود؛ جانم فدای مهدی؛ رمضانعلی؛ من منافق نیستم؛ خرس؛ آتش به اختیار؛ حبیب خدا؛ نشانه‌ای از وصال؛ پنجره‌ای رو به آفتاب؛ سقوط پتروشیمی؛ تویوتا، امدادی غیبی؛ دیدگاه شهید ملکی؛ آخرین مأموریت.

در کتاب، ابتدا انواع دیده‌بانی و وظایف دیده‌بان‌ها شرح داده و سپس خاطرات راوی درج شده است. «شیخ محمود» شرح همراهی یک روحانی با رزمندگان. شهادت او در عملیات بیت المقدس دو است. «جانم فدای مهدی» شرح ایثار و دلاوری بسیجی‌ها است. «رمضانعلی» وصف ماجرای شلیک گلوله‌هایی از دکلی در جزیره‌ی مجنون و انهدام قرارگاه عراقی‌ها است. «من منافق نیستم و خرس» از عملیات والفجر ده، می‌گویند. «آتش به اختیار» شرح چگونگی شناسایی محل استقرار دشمن و دادن گرای صحیح به نیروهاست و شرح بمباران شیمیایی حلبچه. «حبیب خدا» بیان از جان گذشتگی «غلامرضا نوشادی و حاج حبیب‌الله کریمی» است برای نجات نیروها از شیمیایی شدن؛ «نشانه‌ای از وصال» شهادت معاون دیده‌بانی در جزایر مجنون را تشریح می‌کند. «پنجره‌ای رو به آفتاب»، یک نوجوان بسیجی با وجود شیمیایی شدن، از اورژانس فرار می‌کند تا به خط برود؛ «سقوط پتروشیمی» انهدام کارخانه پتروشیمی بصره به کمک دیده‌بان را شرح می‌دهد. «تویوتا، امدادی غیبی، دیدگاه شهید ملکی و آخرین مأموریت» خاطره‌هایی از امدادهای غیبی و ایثار دیده‌بانها و رزمندگان هستند.

آتش پیکر: مجموعه خاطرات رزمندگان ارتش جمهوری اسلامی ایران

نویندگان: امیر معصومی، جلیل جباری [تهیه کننده]: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش (دفتر سیاسی آرشیو تاریخ جنگ). - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۲۸.۱۳۷۱ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Fiery Body: memoirs of the fighters of I.R. Army

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: صدقه؛ اسارت دینارها؛ دستهای خدا؛ هدیه؛ اجل؛ استتار؛ محبت ما؛ قربانی؛ شام غریبان؛ موشک دوم؛ تپه ۱۷۸؛ گورستان سنگ؛ آتش پیکر؛ لحظه‌های فرود؛ مأموریت باران.

کتاب حاضر، مجموعه‌ای از خاطرات رزمندگان ارتش جمهوری اسلامی ایران در ارتباط با جنگ تحمیلی است. این خاطرات، بیانگر موارد زیر است: امدادهای الهی که در بدترین اوقات به کمک رزمندگان آمدند (مانند خوردن ترکش به سکه در داخل جیب، وزش باد در جهت موافق برای افزایش سرعت چرخبال)؛ کمکهای مردمی که از ایمان و ایثار مردم شریف ایران بر می‌خواست؛ رفتار اسلامی و انسان دوستانه‌ی ایرانی‌ها با اسرای عراقی؛ نگرانی مردم برای سلامت خلبانانی که به جنگ می‌رفتند؛ خوردن موشک به منبع در جزیره‌ی بوبیان و عمل نکردن آن؛ لو رفتن عملیات توسط جاسوسان و شهید شدن تعدادی از رزمندگان قبل از عملیات محرم و حماسه‌ای که سه نگهبان با نگهداری تپه‌های ۱۷۵ و ۱۷۸ آفریدند؛ فرو رفتن نود دستگاه تانک در باتلاق و از جان گذشتگی رزمندگانی برای نجات همرزمان خود.

آتش و عشق، مجموعه خاطرات

جمع‌آوری مصطفی مددکن، مسعود عباسی، احمد بهرامی؛ بازنویس فریدون خسروی قلعه شاهرخی. - [اصفهان]، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۶.

۱۲۰ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار: ۳۳).

طراح روی جلد: عباس شفیعی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۶۶ خاطره کوتاه از جبهه‌های جنگ است. در آخر هر خاطره، نام و نام خانوادگی راوی خاطره ذکر و عنوان هر خاطره با در نظر گرفتن موضوع آن بیان شده است. برای مثال: خاطره‌ی «ناجی» ماجرای زمانی است که شهید حاج حسین خرازی به تعدادی از رزمندگان می‌گوید که بیرون از سنگر تجمع نکنند و به سنگر بروند و پس از مدتی، گلوله‌ی توپی به همان محل تجمع اصابت می‌کند و رزمندگان از خطر نجات پیدا می‌کنند. کتاب در دو بخش ارائه شده است. راویان خاطرات فصل اول، تمایز خاصی ندارند ولی فصل دوم - با عنوان خاطراتی از واحد پدافند هوایی - تمایز داده شده است.

آتشی بر روی برفها، مجموعه قصه و خاطره

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۶.

۱۱۹ ص. مصور: عکس، نقاشی.

برگزیده‌ی آثار مسابقه‌ی بزرگ فرهنگی قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص).

کتاب آتش بر روی برفها برگزیده آثار ارسال شده برای مسابقه فرهنگی در رشته‌ی قصه و خاطره قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص) است. در بخش اول، که خاطرات ارسالی رزمندگان است، ده اثر برگزیده به نامهای «نامه، مقاومت، سنگرسازان بی‌سنگر، تشنه کامان نینوا، چهار هلیکوپتر، آن روز بعدازظهر، در پهندشت میعاد عشق، قلك خالی، حمل مجروح، آتش بر روی برفهای» به چاپ رسیده است. در این خاطرات، رزمندگان اسلام از وضعیت عمومی جبهه‌ها، مقاومت و شهامت، استقامت، فداکاری و ایثار، از

خودگذشتگی، دلاوری و بی‌باکی رزمندگان و هم‌چنین تلاش شبانه‌روزی جهادگران و شرایط امدادگران جبهه سخن گفته‌اند و وقایع و حوادث جبهه‌ها را به ثبت رسانیده‌اند. در قسمت دوم، سه داستان برگزیده «تولدی تازه» از فضل‌الله دانشوری، «وصیت» از مهرداد غفارزاده و «بابا مصطفی» از محمود ناظری به چاپ رسیده است. موضوع اصلی این قصه‌ها نیز رزمندگان و مسائل جنگ و تجزیه و تحلیل جنگ توسط افراد و شخصیتهای قصه‌ها می‌باشد.

[صفحه ۸۲۵]

آخرین نگاه: خاطرات جانبازان: محمد یحیایی و سیدحسن حبیبی

به کوشش محمدرضا ملکی - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۱۲۴، (۹) ص.: تصویر، عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۳۲).

طراح جلد: علی وزیریان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Last Look: Two War invalid memories: Mohammad Yahyai and Seyes Hassan Habibi.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: آخرین گام؛ آخرین نگاه.

در این کتاب، خاطرات جانبازان «محمد یحیایی» و «سید حسن حبیبی» از شهرستان شاهرود به چاپ رسیده است. در «آخرین گام» محمد یحیایی چگونگی حضور خود در عملیات (در کوه‌های چغالوند قصر شیرین) و مجروح و قطع نخاع شدن و اعزام به بیمارستانهای شیراز و تهران و سرانجام رفتن به آلمان و احساس غربت در آن کشور را شرح می‌دهد و از رشادتهای برادران سپاه تقدیر می‌کند. در «آخرین نگاه» خاطرات جانباز «سید حسن حبیبی» - که دو چشم خود را در راه دفاع از اسلام و میهن از دست داده - آمده است. وی از لحظه‌ی مجروح شدن خود در عملیات تا اعزام به خارج جهت مداوا سخن گفته و در نهایت از مردم و مسؤولان خواسته است که نسبت به جانبازان عنایت بیشتری روا دارند. در پایان کتاب، عکسهایی از این عزیزان به چاپ رسیده است.

آذربال: خاطرات خلبانان نیروی هوایی

ویراستار: حجتی یاری. - سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

۲۳۹ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۱۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Fiery Wings: The Remembrances of Air-force Pilots.

طراح روی جلد: حمید عجمی.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی ۲۴ خاطره از بیست رزمنده‌ی نیروی هوایی است که با کمک خداوند متعال و متوسل شدن به ائمه‌ی اطهار، مأموریتهای خود را به اتمام می‌رسانند. «بمباران اهداف مهم در خاک دشمن، انهدام هواپیماها و اسارت خلبانها، عملیات سوخت

رسانی به هواپیماهای جنگی در فضا، دفاع از پایگاههای نیروی هوایی و پالایشگاهها، انتقال مجروحان از مناطق جنگی، تأمین پشتیبانی هوایی در عملیات خیبر، چگونگی انتقال چرخبال آسیب دیده به پشت جبهه، عکسبرداری از مناطق مهم عراق و بمباران پالایشگاه کرکوک» از جمله خاطرات این عزیزان است که با از جان گذشتگی و عشق و ایمان از میهن اسلامی دفاع کردند.

آسمان زیر آب: خاطرات غواصان لشکر ۱۹ فجر

نویسنده علیرضا فخرایی. - شیراز: کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول)، ۹۹.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این مجموعه در چهار بخش کلی فاقد عنوان ارائه شده است. اسم برخی از راویان خاطرات به قرار زیر است: «اکبر توانا، جلیل عابدینی، احمد شیخ حسینی، محسن ریاضت، مهدی توکلی جلالی و...». خاطرات، شامل مطالبی درباره‌ی عملیات والفجر هشت و حوادث و اتفاقات افتاده در مناطق رودخانه‌های اروند و بهمنشیر است. همچنین مطالبی درباره‌ی شهیدان «امیر فرهادیان فرد، عباس رضایی، مسعود اصلاحی، جواد سلیمانی، احمد شیخ حسینی» و نحوه‌ی شهادت آنها ارائه شده است.

[صفحه ۸۲۶]

آشیان

جمع‌آوری بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)؛ بازنویس یعقوب آذر. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۴.

۱۵۶ ص. - (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس: مجموعه خاطره؛ ۲۴). عنوان روی جلد: آشیان: خاطرات لشکر ۱۴ امام حسین (ع).

این کتاب مجموعه‌ای است از خاطرات رزمندگان دلیر، سلحشور و شجاع میهن ما که طی عملیات مختلف با ایثار و از خودگذشتگی از دین و کشور خود دفاع کردند و شهید شدند. این خاطرات، به افراد جمعی لشکر چهارده امام حسین (ع) (که در عملیاتهای شکستن حصر آبادان، تنگه‌ی چزابه، عین خوش، رمضان، طریق القدس، خیبر، بیت المقدس، محرم، والفجر و فتح المبین شرکت داشته‌اند) تعلق دارد. بین آنها امدادگر، تخریبچی، غواص، آر پی جی زن، بیسیم‌چی و... دیده می‌شوند. در خاطراتی که نقل شده‌اند، امدادهای غیبی، شجاعت و ایثار رزمندگان و ماجراهای تلخ و شیرین وجود دارد.

آلواتان

نوشته علی‌محمد ابراهیم، حجت ایروانی، عباس پاسیار، ولی صابری، حمید حمیدیه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۹۶ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: یادداشت‌ها؛ ۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Alvatan.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: الایرانیه؛ شیخ محمود؛ آلواتان؛ محله‌ی آرام؛ قناسه‌چی.
«الایرانیه» خاطره‌ای از علی‌محمد ابراهیمی است که از عملیات بر بلندی‌های ماووت، محاصره شدن توسط عراقی‌ها و فرار از دست آنان به یاری خدا سخن می گوید. حجت ایروانی در «شیخ محمود» خاطره‌ای درباره‌ی حضور روحانیون در جبهه‌ها گفته است. که باعث بالا بردن روحیه‌ی بسیجیان و قدرت ایمان آنان می گردید، «قناسه‌چی» خاطره‌ای است از حمید حمیدیه که مسؤولیت مهم قناسه‌چی‌ها را در عملیات و در خط مقدم ذکر می‌کند و افتخاراتی را که توسط این عزیزان به دست آمده، بیان نموده است. «آلواتان» جنگلهایی در اطراف کوه‌های حاج عمران است و از مناطقی بود که رزمندگان مأموریت داشتند آن را از لوث وجود نیروهای ضد انقلاب و دیگر دشمنان انقلاب اسلامی پاکسازی نمایند و عباس پاسیار خاطره‌ی آن را بیان کرده است. در دو خاطره‌ی دیگر گوشه‌هایی از ایمان، اخلاص، گذشت و فداکاری بسیجیان و ترس و وحشت عراقی‌ها به هنگام رویارویی با نیروهای ایرانی و فرارشان از میدان نبرد و پایگاه موشکی فاو مطالبی عنوان شده است.

آن روزها: خاطرات رزمندگان شهر کرج

به کوشش: محمدحسین مقیسه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.
۱۳۵. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۶۵).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: On Those Days
مندرجات: پدرم حاج رمضان؛ فتح الفتوح؛ به سوی بیت المقدس؛ محمد رسول‌الله؛ پدر و پسر شهید؛ همراه با شهیدان؛ جانبازی؛ امدادگری؛ سپاه محمد (ص)؛ شهادت من؛ پرستارها؛ گردان تانک؛ ما، عراقی‌ها؛ منافقین و کردهای ضد انقلاب؛ شهیدی از شمال شهر؛ ایستگاه شکم عراقی‌ها.
این کتاب مجموعه‌ی پانزده خاطره از رزمندگان کرج است. موضوع این خاطرات به ترتیب عبارتند از: به جبهه رفتن دانش آموز سوم راهنمایی و پدرش، شنیدن خبر شهادت پدر و صبر و بردباری نوجوان، اسیر کردن عراقی‌ها،

[صفحه ۸۲۷]

دعا و راز و نیاز با خدا، به رگبار بستن عراقی‌ها و آتش زدن تانکها، کمک امدادگران به مجروحان، به غنیمت گرفتن ایفای عراقی، نبودن آب در بیابان و استفاده از آب رادیاتور برای شرب، پدر و پسر در جبهه، بمباران شیمیایی و آواره شدن مردم، عبور از پل، فداکاری هر یک از رزمندگان، شرکت در عملیات طریق القدس، کرخه نور، عملیات کربلای پنج در خرمشهر، عملیات نصر چهار، حضور برادر محسن رضایی، کمک آر پی چی زن‌ها، پناهنده شدن سرهنگ عراقی و چند زن و بچه و خبردار شدن مسؤولان از نفوذ نیروهای اطلاعاتی.

آن روزها: خاطرات رزمندگان هشت سال دفاع مقدس خوزستان

قاسمعلی فراست؛ [برای کنگره سرداران و ۱۶ هزار شهید کربلای خوزستان]. - تهران: مؤسسه فرهنگی ندای مهرآفرین، (چاپ اول): ۱۸۰.۱۳۷۹ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتـاب، شامـل مجموعه‌ی خـاطرات رزمنـدگان، سـرداران و فرمانـدهان جنگ اعم از ارتشـی، سـپاهی و بسـیجی، از دوران دفاع مقـدس است. بین اسـامی این افراد، نامهـایی ماننـد سـردار دانش‌پژوه (از همرزمـان شـهید جهـان‌آرا)، سـردار مرتضـی قربـانی، جابر طـاهرزاده، جانبـاز خلفی، آقـای عبیــدی و... دیـده می‌شـود. در خـاطرات، موضوعـات مختلفی مطرح شده‌انـد، از جملـه: خـاطراتی دربـاره‌ی شـهیدان، مطـالبی دربـاره‌ی جنـگ در خرمشـهر، خیانتهـایی که در آن زمـان صورت گرفت، نفوذی‌هـای عراقی در ایران، محاصـره‌ی دشـمن در پاسـگاه دربنـد، نحـوه‌ی مجروحیت نویسـنده، دالاـن مرگ، نحوه‌ی خـبر رسـانی و خـبر گرفتن در اسـارت و فعالیت‌های فرهنگی در دوران اسارت.

آوار ترس (خاطرات دو تن از افسران عراقی)

ترجمه محمدحسن مقیسه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۹۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۳۰).

طراح روی جلد: حمید عجمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Terror Debries, Memoirs of Two Iraqi Officers

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب آوار ترس، خاطرات دو تن از افسـران ارتش عراق در جبهه‌های جنگ است. «سرگرد ع.ع.»، از افسران عالی رتبه و فرمانده‌ی عملیـات، خـاطرات خـود را از عملیـات دفـاعی در میمـک، حملـه و اشـغال مهران، عملیاتهـای کربلاـی پنـج، بـدر و هورالهـویزه، و درگیری‌هـای مختلف در جبهه‌هـای مـاووت، کوه بلغه، دره‌ی قاشان، اطراف رود دوعیجی، فاو، حلبچه، شـرق بصـره، فکه، پنجوین، چـوارته، سـیدکان و شـرهانی بیـان کرده و از وضـعیت نظـامی نیروهـای عراقی، سـطح روحیه و دلایـل آن‌هـا برای جنـگ، برخـورد فرماندهان عراقی با نیروهای خود و دلاوری شـیرمردان و رزمندگان اسـلام سـخن به میان آورده است. در قسمت دوم کتاب «ستوان خ.ع. ط.»، از افسـران راهنمایی و راننـدگی شـهر بغـداد، خاطرات خود را از مسائل پشت جبهه، اوضاع شـهر بغـداد، وضع اسـفناک مردم، بی‌قانونی‌هـا، دزدیهـا، فحشـاء، ظلمهـا و چپـاول ملت عراق توسـط صـدام بیـان می‌کنـد و از عملیـات کربلای پنـج و تأثیر آن می‌گوید. در انتها نیز چگونگی اعزام خود به جبهه و اسارت خود را شرح می‌دهد.

[صفحه ۸۲۸]

آه باران: خاطراتی از شهداء گردان جعفر طیار از تیپ یکم لشکر ۷ ولیعصر

بهزاد شیخی. - [بی‌جا]: کنگره سرداران و ۱۶ هزار شهید کربلای خوزستان، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۷۵ ص. - (مجموعه خاطرات رزمندگان).

طرح و اجرای روی جلد: رامش قاسمی، علی پروایی.

این کتـاب شامل ۸۸ خـاطره از «خصوصـیات اخلاـقی، رفتـار، نماز، روزه، فرمانـدهی، ازدواج، احترام به والـدین، شـجاعت در نبرد، مجروح شدن، نحوه‌ی شـهادت و...» شـصت شـهید و مفقودالاثر گردان جعفر طیار تیپ یک لشـکر هفت ولیعصـر (عج) است که از زبان همرزمان، خانواده، آشـنایان و کسانی که بعدا به شـهادت رسیده‌اند، نقل شده است. در پایان کتاب نیز فهرست اسامی شهدای

مربوط به خاطرات، به صورت جداگانه ارائه شده است. از جمله شهیدانی که خاطرات مربوط به آنها در کتاب درج شده است، می‌توان به این افراد اشاره کرد: «حاج محمدالزمان شالباف، علی‌اکبر برون، بهمن صبری‌پور، حمید محرابی، علیرضا حیدری، جاسم دیوانی، بهروز لطفی، نعیم مشعلی، علی اموری، احمد هویزی، مصطفی نژاد، خسرو تقوی، ناصر خویی، بهروز بیک‌زاده، داریوش احمدی و...».

ابر و آهن: خاطرات خلبانان هوانیروز

به کوشش حجت شاه‌محمدی با همکاری دفتر تحقیق و ارزیابی پایگاه شهید وطن‌پور، مرکز آموزش هوانیروز اصفهان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۷.

۱۰۶ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۴۸).

طراح روی جلد: کوروش پارسانژاد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: cloud and Iron

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ی خاطرات خلبانان «محمدامین عالی، علیرضا سالاری و محمدرضا اختیاری» است. بخش اول، خاطرات سرهنگ خلبان محمدامین عالی است که پدرش اولین خلبان هوانیروز بود. خود او نیز از سال ۱۳۴۸ خلبانی را آغاز کرد و از آغاز جنگ در مأموریتهای مختلف شرکت داشت. او خاطراتی هم درباره‌ی خلبان شهید شیرودی نقل کرده است. بخش دوم، خاطرات سرهنگ دوم علیرضا سالاری است که از «روزهای اول جنگ، بی‌تجربگی در عملیات کلاسیک و منظم، فداکاری و از خودگذشتگی خلبانان هوانیروز که با چرخبال‌ها عازم انهدام اهداف در جبهه‌ی دشمن می‌شدند، و حوادثی که در غرب کشور در یکی از مأموریتها اتفاق افتاد و عملیات خیبر در جزیره‌ی مجنون» سخن می‌گوید. بخش سوم، خاطرات سرهنگ دوم خلبان محمدرضا اختیاری است. او از حمله‌ی عراق به فرودگاه اهواز در اولین روز جنگ، عملیات روزهای بعد، شجاعت و ایمان همرزمان، شهیدان و امدادهای غیبی در جبهه سخن می‌گوید.

اجکت

عباس رمضانی، عباس حکمت، حسن روزبهانی، رضا عسگری، حسن عمویی؛ به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان)؛ ویراستار مهدی بیگلری. - تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، ۱۳۷۹.

۲۴۶ ص. - (جرعه‌ای از کوثر؛ ۷).

مندرجات: دوستت دارم؛ اجکت؛ والله لذت بردم؛ درفش و یخ؛ زخم بر زخم.

این کتاب، گوشه‌هایی از خاطرات پنج تن از جانبازان و آزادگان است که با مصاحبه گردآوری شده است. جانباز

[صفحه ۸۲۹]

«عباس حکمت» (در «دوستت دارم») خاطرات خود را از عملیاتهای طریق القدس، بدر، الی بیت المقدس و کربلاهای چهار و پنج

بازگو می‌کند. سرهنگ خلبان «عباس رمضانی» (در «اجکت») از مأموریتهای جنگی و هدف قرار گرفتن هواپیمای خود پس از بمباران پادگان سلیمانیه عراق و اجکت (بیرون پریدن از هواپیما) صحبت می‌کند. آزاده «احمد روزبهانی»، پس از ده سال و نه ماه اسارت، برخی از خاطرات خود را با عنوان «والله لذت بردیم» بیان می‌کند. سردار «رضا عسگری» در «درفش و یخ» خاطرات خود را از مبارزه با ضد انقلاب در کردستان بازگو کرده، از یاران شهید خود یاد می‌کند و در «زخم بر زخم»، جانباز «حسن عمویی»، از عضویت در سپاه پاسداران و عملیات رمضان می‌گوید که منجر به نابینایی او شد.

از آسمان تا زمین

گردآورنده احمد حسین‌نیا. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۱۸.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی ۴۶ خاطره از دوران دفاع مقدس است که بعضی از آنها درباره‌ی شهدا هستند. موضوع تعدادی از خاطرات، عبارتند از: «عملیات طریق القدس (به نقل از شهید صیاد شیرازی)، فتح بستان در ارتفاعات «میشن داغ» (از شهید سید علی صفوی سهمی)، تدارک آب و غذا در گود خزینه‌ی مریوان، فرار از دست زنبورها و نجات معجزه‌آسا از بمباران دشمن، خاطره‌ای از چزابه، عمل نکردن گلوله‌ی توپ، منطقه‌ی کردستان و نجات معجزه‌آسا، منطقه‌ی سومار، خاطره‌ای از شهید سرتیپ مدنی از اوایل جنگ، عملیات کربلای هفت در شهر چومام مصطفی و حاج عمران توسط لشکر ۶۴، عملیات فتح المبین و ارسال پیام توسط ایران به زبان عربی و تصرف و اسارت دشمن در سایتهای چهار و پنج، تعقیب و گریز هواپیماهای دشمن و انهدام میراژ دشمن، خاطره‌ی عملیات طریق القدس، شهادت ستوان دوم عباسعلی طاهری در عملیات طریق القدس و ملاقات با پدر و مادر صبور وی و...».

از لندن تا فاو

اصغر کاظمی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۷۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۰۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: From London to fao

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: از لندن تا فاو / اصغر کاظمی؛ آخرین شب هور / محمدعلی موظف رستمی؛ آخرین خاطره / شهید علی‌اصغر فولادی؛ بلندی‌های میمک / ابوالقاسم غلامی بابایی.

«از لندن تا فاو» خاطره‌ای است از شهید علی صرامی، دانشجوی مهندسی فنی که در لندن متولد شده، در هفت سالگی به ایران بازگشته و در فاو شهید شده بود. حالات روحی این شهید و سایر شهیدان بیانگر این واقعیت است: «شهید خود می‌داند که دیگر زمینی نیست.» «آخرین شب هور» خاطره‌ای است درباره‌ی اسماعیل روحی که در آخرین شب مأموریتش به شهادت رسید. مأموریت این شهید جابه جا کردن رزمندگان با بلم در هور بود و هنگام شناسایی غواصان نفوذی دشمن به شهادت رسید. «آخرین خاطره» هنگام دفع اشرار در روستایی نزدیک مرز ایران و پاکستان اتفاق می‌افتد. «بلندیهای میمک» نیز خاطره‌ای از ابوالقاسم غلامی است. فداکاری‌ها و گذشت این رزمنده باعث شد که به او اطمینان کنند و کارهای مشکلی مانند حمل غذا از روی میدان مین و رساندن کامیون مواد منفجره به رزمندگان خط اول جبهه را به او واگذارند.

[صفحه ۸۳۰]

اسرار جنگ تحمیلی به روایت اسرای عراقی (جلد ۱)

مصاحبه‌گر: مرتضی سرهنگی. - تهران: سروش (انتشارات صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، (چاپ اول): ۱۳۶۳.

۲۴۷ ص.: مصور.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Secrets of The Imposed War: Told By Iraqi Prisoners of War.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی ۷۲ مصاحبه با افسران و سربازان اسیر عراقی در سالهای ۱۳۶۱ و ۱۳۶۲ است که قبلاـ در روزنامه جمهوری اسلامی در ۸۷ شماره به چاپ رسیده بوده است. نام و مشخصات اسیران (برای تأمین امنیت خانواده و خود آنها پس از آزادی) چاپ نشده است. در مجموع، اسیران عراقی در این مصاحبه‌ها از اهداف رژیم عراق در آغاز جنگ، برخورد خشونت بار امرای ارتش عراق با افراد شکست خورده‌ی لشکر عراق، تخریب منازل و به یغما بردن وسایل و اثاثیه‌ی موجود در آنها، خشونت با مردم بی‌پناه مناطق اشغال شده و کشتار اسرا صحبت کرده، و رفتار عراقی‌ها را با رفتار رزمندگان ایرانی مقایسه کرده‌اند. موضوعهایی چون «آغاز جنگ تحمیلی، عملیات بیت المقدس، آزادسازی خرمشهر، شکستن حصر آبادان، اشغال سوسنگرد، رفتار فرماندهان با سربازان و اسرا، روحیه‌ی لشکر عراق و تبلیغات سوء صدامیان درباره‌ی ایران و ارتش ایران» محورهای اصلی گفتگوی اسرا را تشکیل می‌دهند.

اسرار جنگ تحمیلی به روایت اسرای عراقی (جلد ۲)

مصاحبه‌گر مرتضی سرهنگی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۱۷۲ ص.: مصور. (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۳).

طراح روی جلد: علی وزیریان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Secrets of The Imposed War Told By Iraqi presoners of War.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

اولین کتاب این مجموعه توسط انتشارات سروش در سال ۱۳۶۳ منتشر شده است.

این کتاب، مجموعه‌ی سی مصاحبه با اسرای عراقی است که ماهیت دشمن بعثی را روشن کرده، مقاومت و ایثارگری رزمندگان اسلام در مقابل دشمن متجاوز و مظلومیت ملت مظلوم ما را به تصویر می‌کشد. در این مصاحبه‌ها اسرای عراقی از «حمله به خرمشهر و غارت اموال مردم، اسیر کردن تعداد زیادی از غیرنظامیان در هویزه، سوزاندن یک دختر قهرمان و مادر پیرش، زنده به گور کردن چند نفر از اهالی روستاهای خرمشهر، روبه‌رو شدن با مقاومت شجاعانه رزمندگان، اعدام افراد مخابرات در سوسنگرد، متنفر بودن از رژیم عراق، شوق آنان برای پیوستن به نیروهای اسلام» گفته‌اند. همچنین خاطراتی از «عملیات در بستان، عملیات فتح المبین، عملیات بدر، عملیات والفجر سه، عملیات رمضان، جنایات سرلشکر هشام فخری در خاک ایران، نشان دادن فیلمهایی که به دروغ خشونت نیروهای اسلامی با اسرای عراقی را نشان می‌داده است، قدردانی از پزشکان و پرستاران ایرانی که در مداوای اسرای عراقی کوشا بوده‌اند و شیعه شدن یک اسیر در «اهواز» بیان شده است.

اسرار جنگ تحمیلی به روایت اسرای عراقی (جلد ۳)

مصاحبه‌گر: مرتضی سرهنگی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۲۱۱ ص. مصور. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۳).

طراح روی جلد: علی وزیریان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Secrets of The Imposed War Told By Iraqi Presoners of War.

[صفحه ۸۳۱]

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

خاطرات اسرای عراقی نمایانگر ظلم و بی‌عدالتی علیه ایران در طول جنگ می‌باشد. خاطرات این جلد و جلدهای بعدی توسط خود اسیران نوشته شده است. جلد سوم این مجموعه حاوی چهارده خاطره است. این خاطرات بیش از هر چیز بیانگر وضع ارتش عراق است و علاوه بر آن، مطالبی درباره موضوعهای زیر بیان شده است: نبودن امکانات داخل پناهگاه، منع رفت و آمد، نداشتن آزادی، ظلم و ستم و وحشیگری و بی‌عدالتی در کشور عراق، احساس نارضایتی و تنفر در نظامیان، اعدام و زندانی کردن عده‌ای از هواداران امام حسین (ع) در ماه صفر در عراق، ورود به شهر قصر شیرین، دستور تیراندازی به طرف مردم بیگناه، حمله‌ی هواپیماهای ایرانی به بغداد، جنگ در مناطق مهران، سلیمانیه، ارتفاعات گردمند، تنگه‌ی حاج عمران، فاو، هورالهویزه، منطقه‌ی مجنون، شلمچه و حلبچه، استفاده از سلاحهای شیمیایی، شرایط نامساعد جغرافیایی، دیدن صحنه‌ی جشن برپا شده از طرف اتحادیه‌ی زنان عراق.

اسرار جنگ تحمیلی به روایت اسرای عراقی (جلد ۴)

مصاحبه‌گر مرتضی سرهنگی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۲۲ ص.: مصور. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات؛ ۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Secrets of The Imposed War Told By Iraqi Presoners of War.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب در برگیرنده‌ی خاطرات ۲۴ اسیر به نقل از خود آن‌هاست. آنان از موضوعهای زیر سخن گفته‌اند: مأموریت برای انتقال اجساد، کشته شدن آنان بر اثر برخورد با میادین مین، کم اعلام کردن تعداد کشته شده‌ها و مجروحان و میزان خسارات، زیاد اعلام کردن میزان غنایم، فرار سربازان عراقی و کشته شدن آنها به دست فرماندهان عراقی، عملیات نیروهای عراقی در هورالهویزه، رفتن به استان سلیمانیه و پاکسازی روستاهای کردنشین، در مضیقه بودن از نظر آب و آذوقه، حمله‌ی نیروهای ایرانی به حلبچه و سقوط حلبچه، به تصرف درآوردن مجدد فاو توسط عراقی‌ها، به سرقت بردن وسایل مردم در بستان، استقرار در منطقه‌ی العماره، حمله‌ی ایرانیان به شرق بصره، شیب و چلات، انداختن درجه‌ها و نشانه‌های هویت افسران در دریاچه (از ترس اسارت)، پیشروی ایرانیان در خاک عراق و قطع جاده بغداد - العماره، به اسارت درآمدن نیروهای عراقی در منطقه مهران و نکاتی درباره‌ی حسین کامل، (داماد صدام) که مسؤولیت اداره‌ی امنیتی ویژه را بر عهده داشت.

اسرار جنگ تحمیلی به روایت اسرای عراقی (جلد ۵)

مصاحبه‌گر مرتضی سرهنگی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۱۱۵ ص.: عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Secrets of The Imposed War Told By Iraqi Presoners of War.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب بیان کننده‌ی خاطرات ده اسیر عراقی به قلم خود آن‌هاست. اسیران، در این خاطرات، وضع ارتش عراق را بیان کرده، صدام را جنایتکار معرفی کرده‌اند و در مورد موضوعات زیر صحبت کرده‌اند: حمله‌ی ایرانیان به شلمچه و ام‌الرصاص، محاصره شدن توسط ایرانیان در عملیات کربلای پنج، پیشروی در منطقه‌ی العزیز و قطع کردن جاده‌ی بغداد - بصره، عقب‌نشینی ایران از شلمچه و حماسه‌ای که سرباز ایرانی آفرید، پاسداری از جاده‌ی سلیمانیه، پیشروی قایق‌های ارتش اسلام از طرف شطالعرب، اشغال ارتفاع هرز توسط عراقی‌ها، بی‌باکی ایرانیان، آماده

[صفحه ۸۳۲]

سازی فیلمهای مورد نیاز رژیم بعثی، فیلمبرداری از مراسم آمدن چند فرمانده، شناسایی در منطقه‌ی سومار، دیدن صحنه فریاد و ضجه کودکان و زنان و مردان در زندان اداره‌ی امنیت، عقب‌نشینی از فکه، تظاهرات کردهای مخالف در حلبچه، انتقال اهالی استان‌های رمادی و موصل، دادن وعده‌ی ترفیع و پول برای افرادی که خوب بجنگند، اخاذی از مردم (به زور) برای کمک به جبهه و دستور اعدام اسرا.

اسرار جنگ تحمیلی به روایت اسرای عراقی (جلد ۶)

مصاحبه‌گر مرتضی سرهنگی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۹۵ ص.: عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Secrets of The Imposed War Told By Iraq Presoners of War.

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

جلد ششم این مجموعه شامل ۱۷ اعترافنامه از نیروهای عراقی است که هر کدام مأموریت‌های خود را در مناطق و عملیاتهای زیر شرح داده‌اند: فاو، هورالهویزه، رشته کوه‌های بمو، شلمچه، چوارته، پنجوین، شرق بصره، چزابه، جزیره‌ی مجنون، مهران، خرمشهر، طاهری، تنوبه، گیلانغرب، جاده‌ی اهواز - خرمشهر، عملیات حصر آبادان، جبهه‌ی بصره، دهلران، کوه کیمو، اروندرود، چوپان، قلعه دیزه و سلیمانیه. هم چنین اعترافات چند خلبان عراقی هواپیمای میگ ۲۲ و توپولف نیز در بین آنها دیده می‌شود. با خواندن این خاطرات می‌توان به اشتباهات فرماندهان ارتش عراق پی برد و با رفتار امرای ارتش عراق با نیروهای عراقی و رفتار آنها با اسرای ایرانی از نزدیک و از زبان خود اسرای عراقی آشنا شد.

اسرار جنگ تحمیلی به روایت اسرای عراقی (جلد ۷)

مرتضی سرهنگی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۱۱ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۳).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Secrets of The Imposed War Told By Iraqi Presoners.
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

جلد هفتم از مجموعه‌ی «اسرار جنگ تحمیلی به روایت اسرای عراقی» حاوی ۲۲ اعترافنامه از اسرای عراقی است و افرادی با درجات مختلف (سرباز ساده، گروهبان، استوار، ستوان، سروان، سرهنگ و سرتیپ) در میان آنها وجود دارند. این افراد در زمان خدمت، در مناطق مختلف عملیاتی مانند فاو، هورالهویزه، گیلانغرب، پنجوین، چوارته، قلعه ویزه، مهران، دهلران، خرمشهر، آبادان و... در عملیات ارتش عراق شرکت داشته‌اند و دلایل شکست و نحوه‌ی اسارت خود توسط نیروهای ایرانی را ذکر کرده‌اند. آن‌ها در این نوشته‌ها به رفتار مقامات ارتشی با نیروهای عراقی و با اسرای ایرانی اشاره کرده‌اند و بسیاری از آنها اسارت خود را رهایی از کفر و آشنایی با دین اسلام دانسته‌اند.

اسرار جنگ تحمیلی به روایت اسرای عراقی (جلد ۸)

مرتضی سرهنگی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، ۱۳۷۰.
۹۵ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۳).

[صفحه ۸۳۳]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Secrets of The Imposed War Told By Iraqi Presoners.
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ای از خاطرات پانزده نفر از اسرای عراقی است که توسط خود آنها نوشته شده است. در این خاطرات، درباره‌ی مطالب زیر صحبت شده است: شرکت در عملیات بستان، خاتمه یافتن حمله‌ی بستان به نفع نیروهای اسلام، تحت شکنجه قرار گرفتن افراد در اداره امنیت بصره، متوسل شدن به بشکه‌های ناپالم و سیم‌های برق برای جلوگیری از پیشروی ایرانیان، تصرف نهر جاسم توسط نیروهای اسلام طی نبردی شدید، گلوله باران شیمیایی توسط عراق که سبب ویرانی و کشته شدن مردم بی‌گناه شد، تجاوز و تاراج اموال مردم، فریب مردم و آشکار شدن ماهیت اصلی و اهداف آنان برای شروع جنگ علیه ایران، مورد عفو قرار دادن زندانیان در روز تولد صدام پس از پیروزی ایران در فاو، دیدار با افراد برای تقویت روحیه‌ی سربازان برای باز پس گیری بستان، تصرف گردمند به خاطر اهمیت استراتژیکی، عقب‌نشینی از ام‌الرصاص به ارتفاعات چلات، شکست عراق در عملیات کربلای یک، پیشروی رزمندگان اسلام در عملیات بیت المقدس.

اسراری از درون ارتش عراق: خاطرات افسران و سربازان اسیر عراقی

ترجمه حمید محمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۲.
۱۳۲ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۷۷).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Secrets From the Army of Iraq.
شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: چشمه‌ای در حد فاصل؛ دژ بی‌وفا؛ راهنمای شب؛ اسراری از درون ارتش عراق

کتاب از چهار بخش تشکیل شده است. قسمت اول - با نام «چشمه‌ای در حد فاصل» - داستان زندگی یکی از اسیران است. او چگونگی ورود خود به ارتش و خاطراتی از دوران خدمت خود را بیان می‌کند. «دژ بیوفا» توسط یکی دیگر از اسیران عراقی نوشته شده است. در این قسمت، خاطرات کوتاهی در مورد وضعیت داخلی نیروهای عراقی، ترس آنها از رزمندگان اسلام و جنایات بعثی‌ها عنوان می‌شود. «راهنمای شب» یازده خاطره از یازده اسیر عراقی است که هر کدام بطور خلاصه نحوه‌ی اسیر شدن خود به دست نیروهای ایرانی را شرح داده‌اند و از این اسارت اظهار خوشحالی و رضایت کرده‌اند. «اسراری از درون ارتش عراق» توسط یک سرهنگ ستاد عراق نوشته شده است. این قسمت از کتاب به مسائل داخلی ارتش عراق می‌پردازد. مخصوصا خصوصیات صدام و افسران ارشد عراقی را بررسی می‌کند و ضمن بیان خاطراتی کوتاه، به تشریح جنایات افسران عراقی در مواجهه با رزمندگان اسلام می‌پردازد و نشان می‌دهد که این افراد حتی به نیروهای تحت امر خود هم رحم و شفقت نشان نمی‌دادند. این قسمت از کتاب پرده از اسرار داخلی ارتش عراق بر می‌دارد.

اسیر عین خوش

به کوشش: حمید بهمنی [بازنویسی رضا بنده‌خدا]. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۲.

۱۷۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات آزادگان: ۴۰).

عنوان روی جلد: اسیر عین خوش، خاطرات رزمندگان استان فارس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Ein Khosh Captive; Memoirs of Ten Combatants From Shiraz

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: اشاره؛ کو شهیدان ما؛ برم این آب را بهر عزیزان؛ ده ماه در آن سوی مرزها؛ عکس شهادت؛

[صفحه ۸۳۴]

پنجه در پنجه کوه‌ها؛ اسیر عین خوش؛ شمشماد سرخ؛ در آغوش اروند؛ سنگر بوسیدنی؛ بچه رزمنده؛ قبرهای سفارشی؛ فرمانده من. «کو شهیدان ما» خاطره‌ی رضا جهانپور از شروع عملیات آزادسازی فاو با رمز «یا زهرا» مجروح شدن فرمانده و در نهایت پیروزی عملیات است. «برم این آب را بهر عزیزان» خاطره‌ی عباس زیجانی از شهادت مأمور رسانیدن آب به جبهه و رزمندگان است. «ده ماه در آن سوی مرزها» خاطره‌ی قربان زاهدی از عملیاتهای «فتح هشت» و «ظفر» در داخل خاک عراق؛ «عکس شهادت» خاطره‌ی جانعلی مردانی از شهادت «دشت پیما» (مسؤول خط مقدم اروند کنار)؛ «پنجه در پنجه‌ی کوهها» خاطره‌ی اکبر توانا از آزادسازی و آماده‌سازی معبرهای ارتفاعات جهت محورهای «عملیات والفجر ده»؛ «اسیر عین خوش» نوشته‌ی محمود شیرازی از عملیات شناسایی، اسارت، بازجویی، فرار شبانه و رسیدن به نیروهای خودی؛ «شمشاد سرخ» نوشته‌ی اسدالله احمدی در خصوص شهادت یکی از یاران دیده‌بان؛ «در آغوش اروند» خاطره‌ای از محمد یوسفی درباره‌ی عملیات غواصان و مجروحیت راوی و «سنگر بوسیدنی» از غلامحسین چمبانی، شرح چگونگی اصابت گلوله‌ی توپ به سنگری که ۲۵ رزمنده داخل آن بودند و منفجر نشدن آن است.

افلاکیان: خاطرات سرداران شهید شهرستان بیرجند

تهیه کننده کنگره بزرگداشت سرداران شهید خراسان؛ بازنویسی خدیجه ابول اولا؛ ویراستار محمدهادی عرفانیان. - مشهد: کنگره بزرگداشت سرداران شهید خراسان؛ رواق مهر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۴۹ ص.، ۸ ص.: عکس (رنگی).

طراح روی جلد: سعید بابایی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی زندگینامه، خاطرات (خانواده، دوستان، آشنایان و همرزمان از کودکی، جوانی، قبل و بعد از انقلاب، فعالیت در جنگ و ویژگی‌های اخلاقی)، وصیتنامه، دستنوشته و عکس پنج سردار شهید شهرستان بیرجند است. شهیدان عبارتند از: «روحانی شهید حجت‌الاسلام محمد شهاب، دادستان انقلاب بیرجند (متولد ۱۳۳۳، در بیرجند و شهید در سال ۱۳۶۴، در عملیات والفجر نه)؛ دکتر سید احمد رحیمی، عضو شورای سپاه منطقه چهار (خراسان) و سرپرست واحد اطلاعات (متولد ۱۳۳۸، در بیرجند و شهید در سال ۱۳۶۳، در عملیات والفجر یک)؛ کاظم خائف، معاون گردان ابوذر (متولد سال ۱۳۳۷ و شهید در سال ۱۳۶۱ در عملیات بیت المقدس در منطقه‌ی کرخه)؛ محمدحسن فایده، قائم مقام تیپ جوادالائمه (متولد سال ۱۳۳۸، در بیرجند و شهید در سال ۱۳۶۲، در فکه، در عملیات والفجر یک)؛ رجبعلی آهنی، معاون تیپ ۲۱ امام رضا (ع) (متولد ۱۳۳۴، در روستای سلطانی از توابع نهبندان و شهید در سال ۱۳۶۱ در ارتفاعات مشرف به شهر سومار، در عملیات مسلم بن عقیل)».

افلاکی خاکی

به کوشش علی بهشتی‌پور، محمد خامه‌یار. - قم: کنگره بزرگداشت سرلشگر پاسدار شهید مهدی زین‌الدین، دبیرخانه، ۱۳۷۲. ۱۵۰ ص.

این کتاب، مجموعه‌ی ۷۶ خاطره درباره‌ی سرلشکر پاسدار شهید مهدی زین‌الدین به نقل از همرزمان، دوستان و اطرافیان اوست. شهید زین‌الدین در عملیاتهایی همچون: بیت المقدس، والفجر چهار و خیبر شرکت داشت. وی در تمام طول این مدت با خلوص نیت، فروتنی، پاکدلی و شجاعت می‌زیست و پیوسته آماده فداکاری و جانفشانی برای دیگران بود. وی به تنهایی هم فرمانده‌ی لشکر، هم نیروی اطلاعاتی و هم نیروی تبلیغاتی و تدارکاتی و... بود. پس از گذشت حدود چهار ماه از جنگ تحمیلی، با تشکیل واحد اطلاعات - عملیات در مناطق جنگی، شهید

[صفحه ۸۳۵]

زین‌الدین مسؤولیت این واحد را در شاخه‌ی شمالی جبهه‌ی جنوب - منطقه‌ی بستان، فکه، کرخه، عین خوش، موسیان و دهلران و... - بر عهده گرفت. وی قلبی رئوف و مهربان و روحیه‌ای بذله‌گو داشت و با وجود این که فرمانده‌ی لشکر بود، همیشه مانند پاسداران عادی لباس می‌پوشید و بیشتر وقتها به صورتی ناشناس به یاری افراد می‌رفت. او در دل همه جای داشت.

امام و دفاع مقدس، خاطراتی از رزمندگان و فرماندهان سپاه اسلام

تهیه و تنظیم واحد خاطرات مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س). و - تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)،

واحد خاطرات، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

ه، سه، ۱۵۰ ص. - (یادها؛ ۱).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاوی خاطرات ده نفر از فرماندهان و رزمندگان اسلام درباره‌ی امام خمینی (ره) و برخورد آن حضرت با مسائل مربوط به دفاع مقدس است. تنظیم کتاب به ترتیب الفبایی نام خانوادگی مصاحبه شوندگان می‌باشد. افرادی که خاطراتشان در این کتاب ذکر شده، عبارتند از: صادق آهنگران، محمد باقری، محمدحسین جلالی، غلامعلی رشید، محمدنبی رودکی، رحیم صفوی، علی صیادشیرازی، احمد غلامپور، علی فضلی، محمد کوثری، محمد مبلغ. از جمله موضوع خاطرات موارد زیر است: توصیه حضرت امام به جدیت در جنگ، همبستگی ارتش و سپاه، وحدت تمامی اقشار و نیروهای مسلح، دیدار با امام در نوفل لوشاتو، مسأله کردستان، ضرورت ادامه عملیات در داخل خاک عراق، حصر آبادان و... صادق آهنگران می گوید: اولین نوحه‌ای را که خدمت حضرت امام خواندم «ای شهیدان به خون غلطان خوزستان، درود» بود. حضرت امام هنگام ورود دیده بودند که مشغول خواندن هستم. بنابراین پشت در ماندند و وارد مجلس نشدند تا مردم بلند نشوند و مجلس به هم نخورد. دیده بودند که ایشان دم در نشسته‌اند و گوش می کنند و گریه می کنند.

امروز روز شماست، خاطرات اسرای عراقی

گردآوری دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ مترجم: محمدحسن مقیسه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۲۸۵ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۹۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Today Is Your Day: The Memoirs of the Iraqi Prisoners of War

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی خاطراتی از اسرای عراقی است که هر یک بیانگر جنبه‌ای از اوضاع جبهه‌ها و رویدادهای آنها است. گوینده‌ی خاطره‌ای با عنوان «رمز پیروزی»، قدرت ایمان و اخلاص پاسداران اسلام را علت پیروزی سپاهیان اسلام بیان کرده است. در خاطره‌ی «حلبچه و آرزوی من» قساوت صدام بیان شده است که برای حفظ موقعیت خود و فرار از شکست، افراد کم سن و سال را به زور به جبهه‌ها می‌فرستاد. خاطراتی با عنوانهای «پاسداران گل هستند، پاکترین انسان‌ها، شلمچه قتلگاه عراقی‌ها، عملیات کربلای پنج، شهیدی کنار امام علی (ع)» و چندین عنوان دیگر گوشه‌هایی از وضعیت جبهه‌های جنگ را وصف کرده، رفتار ایرانی‌ها با اسرا را بسیار خوب توصیف کرده‌اند. خاطره‌ای تحت عنوان «گروه‌های اعدام» نحوه‌ی تنبیه و کشتن سربازان و درجه‌داران عراقی توسط حزب بعث، بعد از شکست در عملیات را شرح داده است.

[صفحه ۸۳۶]

ای خون آرام باش: مجموعه خاطرات رزمندگان ارتش جمهوری اسلامی ایران به همراه خاطره‌ای از شهید دکتر مصطفی چمران

به کوشش امیر معصومی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۹۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۵۸).

عنوان روی جلد: ای خون آرام باش: خاطرات رزمندگان ارتش جمهوری اسلامی ایران.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Blood, May You Find Peace

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: ای خون آرام باش / مصطفی چمران؛ دو سلک / محمد شفیعی‌ها؛ مرهم خدا / مسعود غفاری؛ فریاد تائب؛ سپاه کارون.

این کتاب، مجموعه‌ی پنج خاطره است. در خاطره‌ی «ای خون آرام باش»، شهید دکتر مصطفی چمران، از عملیات آزادسازی شهر سوسنگرد، چگونگی انجام عملیات و نحوه‌ی فرماندهی می‌نویسد و با وجود فداکاری‌هایی که در جریان عملیات از خود بروز داده است، پس از پیروزی در عملیات، این پیروزی بزرگ را نتیجه‌ی قطعی همکاری و هماهنگی بین نیروهای ارتشی و مردمی و تجربه‌ی جدیدی در جنگهای کلاسیک و چریکی می‌داند. در خاطره «دو سلک» از دزفول، موشکباران شهر، روحیه‌ی بالای سربازان و پاسداران، گرفتن سایت موشک انداز عراق، ذلت اسرای عراقی و کندن تونلی به طول ۴۰۵ متر تا پانزده متری خاکریز عراقی‌ها سخن گفته شده است که باعث نجات بسیاری از رزمندگان شد. «مرهم خدا» از عملیات آزادسازی شهر خرمشهر و امدادهای الهی سخن می گوید. «فریاد تائب» مربوط به عملیات فتح چهار است. «سپاه کارون» نیز درباره‌ی روزهای آغاز جنگ و همچنین، فتح قله‌ی الله‌اکبر است.

این شرح بینهایت، مجموعه خاطرات یادگاران دفاع مقدس در برنامه‌ی شب خاطره

گردآوری دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ به کوشش فرزاد جمشیدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۱۹۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات؛ ۱۱۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: This Endless Talk

طراح روی جلد: حمید عجمی.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این مجموعه، نخستین مجموعه‌ی خاطرات رزمندگان، اسرا و جانبازان در برنامه‌ی شب خاطره در تهران و سایر شهرستانهاست و حاوی ۵۴ خاطره است. شرکت کنندگان در این شبهای خاطره از همه‌ی گروههایی هستند که در جنگ شرکت داشتند و محل خدمت آنان در همه‌ی نقاط جبهه‌ها بود؛ مناطقی چون بهمنشیر، کرخه، سوسنگرد، پل سابله، جنوب دهلاویه، خرمشهر و کردستان. ایشان در عملیاتهای گوناگونی چون فتح المبین، کربلای پنج، رمضان، کربلای ده، خیبر، سوسنگرد و شلمچه شرکت داشته‌اند. آنها از خود و همرزمان خود و از افرادی چون شهید چمران و حاج آقا ابوترابی سخن گفته‌اند. آزادگان از نحوه‌ی اسارت و اردوگاه‌هایی مانند اردوگاه رمادیه هفت عراق، اردوگاه موصل یک و... نام برده‌اند و رفتار عراقی‌ها را بیان کرده‌اند. اینها همه، به این دلیل بیان شده‌اند که در یادها بمانند و تاریخ نویسان منابعی مستند در دست داشته باشند.

[صفحه ۸۳۷]

با خورشیدهای همیشه

نویسنده محمدباقر پورمند. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۵۹.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «با خورشیدهای همیشه»، مجموعه‌ی ۵۷ خاطره با موضوعات متنوع است که از مجلات شاهد (قسمت مصاحبه‌ها)، از خاطرات شهدا به نقل از بستگان، نزدیکان و آشنایان آنها نقل شده است. موضوع برخی از این خاطرات، مطالب زیر است: «مسابقه در شهید شدن، پاکسازی منطقه‌ی مین و خوابیدن روی معبر، احساس شهید در لحظات نزدیک شهادت، عملیات غدیر، گردان جانباز، عملیات والفجر چهار، یتیم نوازی، شهادت رزمنده‌ی مسیحی در جبهه، هدیه تولد، آخرین نامه شهید، با وضو شیر دادن به او (در دوران نوزادی توسط مادر)، مجروحیت از ناحیه‌ی گلو، نان‌ورزی حلال، دعا و اشک شب هنگام، محاصره در عملیات بیت المقدس، لبخند آخر شهید، آخرین سخنان شهید، آزادی خرمشهر، شهادت دو برادر در عملیات کربلای پنج در شلمچه، شهید بدون سر، دعای توسل در جمکران، نماز شب در شب عملیات، باز بودن چشمان شهید، ماه رمضان و اخطار شهید، شهید گمنام مجنون و...».

بالین نور، خاطرات پزشکان، پرستاران و امدادگران

مؤلف امیر معصومی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۹۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ۵۷).

عنوان روی جلد: بالین نور، مجموعه خاطرات پزشکان، پرستاران و امدادگران در جنگ تحمیلی.

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سالهای ۱۳۷۴ و ۱۳۷۵ توسط نشر حدیث و در سال ۱۳۸۰ توسط نشر هفت نیز به چاپ رسیده است.

مندرجات: شقایق‌ها؛ چشمه‌سارها؛ طور سینا؛ بمباران عشق؛ فدای سر امام؛ شکوفه‌های ملکوتی؛ زیارت نوح؛ وصلت خون؛ دیدار نور؛ بالین طور؛ بالین نور؛ چشمهای عاشق.

این کتاب، مجموعه خاطرات پزشکان، پرستاران و امدادگرانی است که طی دوران دفاع مقدس در خدمت رزمندگان بوده‌اند. موضوع تعدادی از این خاطرات، به قرار زیر است: «شقایقها» و «طور سینا»، متحول شدن پزشکان، در نتیجه‌ی مشاهده‌ی ایمان رزمندگان؛ «چشمه‌سارها»، آرزوی کودکان مجروح بمبارانها، «شکوفه‌های ملکوتی»، ازدواج خانم دکتر در محیط جنگی، در بیمارستان و ادامه‌ی خدمت او به رزمندگان؛ «وصلت خون»، ایثار رزمندگان؛ «بالین طور»، سفارش یک پاسدار در لحظات آخر عمر به اطاعت از خدا و رسول، «بالین نور»، عشق یک بسیجی نوجوان به امام تا لحظه‌ی شهادت و «چشمهای عاشق»، ندامت خلبان عراقی بستری شده در بیمارستان، پس از مشاهده‌ی ایثار رزمندگان. علاوه بر اینها، «صبر رزمندگان، امدادهای غیبی و ایثار عزیزان» نیز از دیگر موضوعهای این خاطرات است.

بام کردستان

نصرت‌الله محمودزاده. - تهران: مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس وزارت جهاد سازندگی با همکاری نشر فرهنگی رجاء (چاپ اول): ۱۴۷.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

به مناسبت یادواره سرداران شهید جهاد سازندگی و شهدای استان تهران.

«بام کردستان» کتابی در مورد سنگرسازان بی‌سنگر است. در کردستان، رزمندگان باید از رودی خروشان عبور

[صفحه ۸۳۸]

کنند؛ راننده، بلدوزری را به داخل رودخانه می‌برد و رزمندگان از روی آن عبور کرده، به سمت قله‌ی کولان حرکت می‌کنند. پس از یک نبرد تن به تن بین رزمندگان و عراقی‌ها، رزمندگان به سمت قله‌ی گلان حرکت و آن را تصرف می‌کنند. هدف رزمندگان، تپه‌ای در شمال شرقی کولان است که از پایگاههای گروهک مجاهدین خلق در خاک عراق محسوب می‌شود و از آنجا اطلاعات نظامی برای دشمن ارسال می‌کنند. اولین گروه بسیجی به بالای تپه رسیده، منافقین را به هلاکت می‌رسانند و چندین اسیر می‌گیرند. تیم مهندسی جهاد همدان در بلندترین نقطه‌ی گلان خاکریز احداث می‌کند. در نهایت با کمک بلدوزرهای جهاد سازندگی و دلاوری راننده‌های آنها و رزمندگان اسلام، قله‌ی کولان فتح می‌شود. فصلهای دیگر کتاب نیز نشان دهنده‌ی فعالیت دلاور مردان جهاد سازندگی است که سهم عمده‌ای در پیروزی رزمندگان اسلام، در عملیاتهای مختلف داشته‌اند.

بانوی فریادرس

عبدالمجید رحمانیان. - تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۵۹ ص.: مصور. - (انتشارات امید آزادگان؛ کتاب شماره ۶).

شمارگان: ذکر نشده است.

در این کتاب، نمونه‌هایی از کرامات اهل‌بیت (ع) در ارتباط با شفای اسیران و جانبازان به چاپ رسیده است. در ابتدای این نوشتار، خاطراتی از اسیران ایرانی و چگونگی شفا یافتن آنان به سبب عنایات اهل‌بیت (ع) نقل شده است. در ادامه (همراه با عکسهایی) چگونگی شفا یافتن آزاده‌ی جانباز «حاج فضل‌الله ظهوریان» در حرم مطهر حضرت علی بن موسی الرضا (ع) و شفا یافتن آزاده «قدرت‌الله ناظم» در اسارت دشمن بعثی روایت می‌شود.

با یاران سپیده

محمد خامه‌یار. - قم: لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع)، ۱۳۷۵.

۱۲۰ ص.

این کتاب حاوی ۱۱۰ خاطره در رابطه با ۷۳ نفر از شهیدان رزمنده، فرمانده، امدادگر، روحانی، بسیجی، پاسدار و... است که به ترتیب حروف الفبایی نام خانوادگی شهیدان تنظیم شده‌اند. «با یاران سپیده» خاطرات همرزمان، اعضای خانواده و دوستان شهیدان از لحظات کوتاه درک شهیدان است. دوستان از محبت و صفا و یکرنگی شهید سخن گفته‌اند. همرزمان شجاعت و شهامت و عشق به لقاءالله پر کشیدگان را روایت کرده‌اند و خانواده از جای خالی شهید و اخلاق و شخصیت، انسانیت و کمال، مهر و وفا و عظمت روح بی‌پایان شهید سخن به میان آورده‌اند. «با یاران سپیده»، حکایت از شور و اشتیاق شهیدان در لقاء معشوق و پرواز به سوی ابدیت دارد.

بچه‌های اسکله هشت

ابراهیم قاسمی... [و دیگران]. - تهران: کمان، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۴۲ ص. - (خاطره؛ ۱).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی شش خاطره‌ی داستان گونه درباره‌ی جنگ تحمیلی است. «بچه‌های اسکله‌ی هشت» عنوان یکی از خاطرات است که طی آن، راوی، حضور چند برادر از یک خانواده را در منطقه‌ی جنگ زده، در ماههای آغاز جنگ توصیف می‌کند. قاسم، کاظم، محمدرضا و رضا، چهار برادری هستند که هر کدام به نوعی در مبارزه با دشمن فعالیت می‌کنند و بیشتر آنها در اسکله‌ی هشت مستقر هستند. پی از مدتی، قاسم، زخمی و رضا شهید می‌شود. اما سرانجام خرمشهر آزاد می‌شود.

[صفحه ۸۳۹]

بچه‌های دانشکده

سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران (دفتر سیاسی). - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، معاونت تبلیغات و روابط عمومی، سازمان عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۰۳ ص.

عنوان روی جلد: بچه‌های دانشکده: خاطرات رزمندگان ارتش جمهوری اسلامی ایران.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: بچه‌های دانشکده / احمد تقئی؛ بچه‌های دریا / ناصر سرنوشت؛ گلوله‌های بی‌اراده / یدالله جوادپور؛ ای کاش / منصور احمدی؛ آماده‌باش / ناصر گودرزی؛ زنگ خطر / حمدالله کیان ساجدی؛ پیشتازان / نعمت‌الله طاهری. خاطره‌ی «بچه‌های دانشکده»، خاطره‌ی اعزام دانشجویان دانشکده‌ی افسری در مهر ماه ۱۳۵۹) شروع جنگ) به شهر خرمشهر و چگونگی شهادت چند تن از آنها است. خاطره‌های «بچه‌های دریا»، «آماده‌باش» و «زنگ خطر» خاطراتی از عملیات مروارید (انهدام اسکله عظیم نفتی البکر عراق و هدفهای دریایی آبراه ام‌القصر و اسکله‌ی الامیه)، غرق شدن ناوچه‌ی پیکان در اثر اصابت موشک و حمله‌ی هواپیماها به ناوچه‌ی اوزا (ناوچه‌ی عراقی) است. «گلوله‌های بی‌اراده» خاطره‌ی انهدام پایگاه کرکوک توسط چهار فروند از هواپیماهای ایرانی است. «ای کاش» خاطره‌ای است از بمباران و شهادت حسین، که مسؤول جمع‌آوری صدقات و کمک به سربازان بی‌بضاعت بود. خاطره‌ی «پیشتازان» نیز خاطره‌ای از اوایل جنگ و جنگهای چریکی نامنظم در گروه شهید چمران در منطقه‌ی مالکیه‌ی سوسنگرد و دهلاویه است.

بحر بی ساحل: خاطرات سرداران شهید شهرستان بیرجند

تهیه کننده کنگره بزرگداشت سرداران شهید خراسان؛ بازنویسی فهیمه محمدزاده؛ ویراستار محمدهادی عرفانیان. - مشهد: کنگره بزرگداشت سرداران شهید خراسان؛ رواق مهر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۱۶ ص.، [۸] ص. تصویر (رنگی).

طراح روی جلد: سعید بابایی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، شامل زندگینامه و خاطرات همسر، خانواده، دوستان و همرزمان، درباره‌ی سرداران شهید بیرجند از دوران کودکی، جوانی، فعالیت‌ها و ویژگی‌های اخلاقی، وصیتنامه، دستنوشته‌ها و سخنرانی‌های ایشان است. پنج سردار شهید شهرستان بیرجند که کتاب درباره‌ی آنهاست، عبارتند از: «محمدجواد آخوندی (متولد روستای اناران در سال ۱۳۳۸ و شهید در عملیات خیبر در تاریخ ۱۶ / ۱۲ / ۱۳۶۲)؛ اللهیار جابری (متولد روستای سید مراد در سال ۱۳۳۹ و شهید در ارتفاعات ۲۵۱۹، از محورهای عملیاتی کربلای دو، در تاریخ ۱۰ / ۶ / ۱۳۶۵)؛ غلامرضا شریفی‌پناه (متولد «مود» در سال ۱۳۲۳ و شهید در عملیات کربلای پنج در تاریخ ۲۶ / ۱۰ / ۱۳۶۵)؛ احمد صمیمی ترک (متولد جوادیه‌ی بیرجند در سال ۱۳۴۴ و شهید در عملیات کربلای پنج در تاریخ ۲۹ / ۱۰ / ۱۳۶۵)؛ و صفرعلی رضایی (متولد روستای نوگیدر در سال ۱۳۳۸ و شهید در عملیات مرصاد به دست منافقین در تاریخ ۶ / ۵ / ۱۳۶۷ در تپه‌های حسن‌آباد اسلام‌آباد غرب)». عکسهایی از شهدا نیز در کتاب آمده است.

بر بلندای سپهر، بر اساس خاطرات خلبانان نیروی هوایی ارتش (جلد ۱)

به کوشش حکمت قاضی میرسعید. – تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی هوایی، انتشارات عقیدتی – سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

[صفحه ۸۴۰]

۷،۱۵۱ ص.: عکس. – (انتشارات عقیدتی – سیاسی نهاجا؛ ۱۵).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: نذر؛ دوئل در آسمان؛ لغو اجلاس بغداد؛ صبح مروارید؛ برگی از حماسه پیکان؛ پرواز بر فراز هور؛ لحظه‌های اضطراب؛ نبرد بر فراز سلیمانیه؛ عبور از سد آتش؛ تا مرز معجزه؛ آنان که در صحنه‌ی پیکار، خوش درخشیدند؛ کاوشگران؛ عکسها.

خاطره‌های مذکور در این کتاب، به ترتیب، عبارتند از: «نذر» انجام مأموریت و نذر برای موفقیت در آن؛ «دوئل در آسمان»، ملاقات مجروحان بمباران شهرها و تصمیم برای گرفتن انتقام آنها از دشمن و امداد الهی؛ «لغو اجلاس بغداد» حمله‌ی جنگنده‌های ایرانی و لغو این اجلاس بر اثر آن؛ «صبح مروارید»، خاطره‌ای از عملیات مروارید و «برگی از حماسه‌ی پیکان»، حمایت از ناوچه‌ی پیکان در همین عملیات؛ «پرواز بر فراز هور»، سقوط هواپیما و نجات خلبان؛ «لحظه‌های اضطراب» سقوط هواپیما و نجات خلبان توسط کردها و بازگشت او به وطن؛ «نبرد بر فراز سلیمانیه»، شرح نحوه‌ی اسارت خلبان پس از سقوط هواپیما؛ «عبور از سد آتش»، بازگشت موفقیت‌آمیز خلبان پس از انجام مأموریت؛ «تا مرز معجزه»، قدردانی مردم از خلبانان جان بر کف؛ «آنان که در صحنه‌ی پیکار خونین، خوش درخشیدند»، شهادت یک خلبان در عملیات حاج عمران و «کاوشگران»، خاطره‌ای از پروازهای اکتشافی در دفاع مقدس.

بر بلندای سپهر، بر اساس خاطرات خلبانان نیروی هوایی ارتش (جلد ۲)

به کوشش حکمت قاضی میرسعید، رحمت‌الله سلمان ماهینی؛ ویراستار علی محمد گودرزی. – تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی هوایی، انتشارات عقیدتی – سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۴۵، [۹] ص.: عکس. - (انتشارات عقیدتی - سیاسی نهاجا؛ [۱۵]، ۱۸، ۵۵).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: نخل‌های متبرک؛ میراژهای سوخته؛ بر فراز کرکوک؛ سفینه نجات؛ پرواز در ابر سی. بی؛ محبوس در کابین؛ حمله به اچ ۳؛ از نهیب تندر تا لهیب آتش؛ گوی سبقت؛ بر بال ملائک؛ اوجی دیگر؛ بر بستر خلیج.

جلد دوم کتاب «بر بلندای سپهر» شامل دوازده خاطره از خلبانهای نیروی هوایی است. «نخلهای متبرک»، خاطره‌ای است از عملیات والفجر؛ «میراژهای سوخته»، شرح عملیات حمایت هوایی از نفتکشها و درگیری با هواپیماهای دشمن؛ «نبرد بر فراز کرکوک»، خاطره‌ی درگیری با هواپیماهای دشمن بر فراز کرکوک؛ «سفینه‌ی نجات»، خاطره‌ی بمباران پایگاهی در غرب بغداد؛ «پرواز در ابر سی. بی»، خاطره‌ی عملیات بازدارنده‌ی نیروهای عراقی در غرب کشور؛ «محبوس در کابین»، خاطره‌ی عملیاتی است که هشت روز پس از آغاز جنگ انجام گرفت؛ «حمله به اچ سه»، خاطره‌ی انهدام پایگاه «الولید اچ سه» در نزدیکی مرز اردن؛ «از نهیب تندر تا لهیب آتش»، خاطره‌ی عملیات حمله‌ی هوایی به خاک عراق؛ «گوی سبقت»، خاطره‌ی عملیات بمباران چاههای ۹۹ عراق؛ «بر بال ملائک»، خاطره‌ی نجات معجزه‌آسای خلبان؛ «اوجی دیگر»، خاطره‌ی حمله‌ی هوایی به پایگاه هوایی ناصریه و «بر بستر خلیج»، خاطره‌ی سقوط هواپیما در آبهای خلیج فارس و نجات خلبان پس از چند روز است.

بر بلندای سپهر، بر اساس خاطرات خلبانان نیروی هوایی ارتش (جلد ۳)

تحقیق و تألیف گروه پژوهش و نگارش انتشارات عقیدتی سیاسی نیروی هوایی ارتش. - تهران: ارتش، نیروی هوایی، انتشارات عقیدتی سیاسی، ۱۳۷۷.

[صفحه ۸۴۱]

۱۵۶ ص. - (انتشارات عقیدتی - سیاسی نهاجا؛ ۱۸)

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مقدمه ناشر؛ فرود اضطراری؛ شب تابان؛ عملیات هوایی خیبر؛ لحظه‌های ماندگار؛ عکس‌ها و لحظه‌ها؛ ستون گم شده؛ شهاب ۳؛ نقشه ابلیس؛ آرزوی درگیری؛ از روزهای زمستان؛ دیوار دفاعی بغداد؛ اخطار پوشالی؛ فرشی از بمب.

این کتاب، سومین مجلد از مجموعه‌ی «بر بلندای سپهر» است که در آن سیزده خاطره از نه نفر خلبان تیز پرواز ارتش (که رزمنده‌ها را در جبهه و دیگر مسائل جنگی همراهی می‌کردند) به گونه‌ی داستانی بازگو شده است. اکثر پروازها برای عکسبرداری از مناطق حساس و مهم در خاک دشمن بوده که با موفقیت نیز به پایان رسیده است. در خاطره‌ای بیان می‌شود که در یکی از پروازها خلبان با دو جنگنده دشمن درگیر می‌شود و هر دو را نابود می‌کند و خود نیز به علت کمبود سوخت در پایگاه کمکی فرود می‌آید. در خاطره‌ی دیگر، هواپیمای یکی از خلبانانی که در حمله‌ی هوایی خیبر شرکت داشت، در خاک عراق سقوط می‌کند و خلبان یک هلی‌کوپتر با شجاعت و جسارت تمام وی را نجات می‌دهد. در خاطره‌ی دیگری خلبانی که از مأموریتی علیه تأسیسات کرکوک باز می‌گشت، ستونی از نیروهای دشمن را مشاهده می‌کند؛ برای نابودی آن اقدام می‌کند و خود نیز با اشکال روبرو می‌شود و بعد از حوادثی در تبریز فرود می‌آید.

برگ ریزان روح: خاطرات اسیران عراقی

مترجم محمدحسین زوار کعبه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۴.
۱۰۷ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت. خاطرات؛ ۱۰۶).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Fall of the Soul: The Memoirs of the Iraqi presoners of war
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
مندرجات: روزهای فراموش نشدنی؛ علوان کردی؛ اندوه شبهای طولانی؛ حیثیت از دست رفته؛ سرنوشت سیاه.
این کتاب، مجموعه‌ی خاطرات اسیران عراقی است. «روزهای فراموش نشدنی»، خاطره‌ی تحصیل، تدریس، ورود به ارتش عراق، خدمت در مناطق جنگی، اسارت به دست نیروهای ایرانی و رفتار خوب آنها است. «علوان کردی»، خاطره‌ی دوست صدیقی است که شهید شده و شرح بیرحمی‌های فرماندهان عراقی است. «اندوه شبهای طولانی»، خاطره‌ی عراقی ایرانی الاصلی است که شناسنامه‌ی عراقی ندارد و دچار گرفتاری‌هایی می‌شود و در نهایت در شلمچه اسیر می‌شود. «حیثیت از دست رفته»، خاطره‌ی درگیری با مافوق، فرار، معرفی، انتقال به جنوب، مأموریت در گوجار، خودزنی، مجروحیت و اسارت است. «سرنوشت سیاه»، خاطره‌ی عزیمت به جبهه برای فرار از پیوستن به حزب، شرکت در چند عملیات جنگی و اسارت در سلیمانیه است.

برگهایی از بهشت

جمع‌آوری و تدوین: غلامعلی رجایی. - تهران: سپاه پاسداران، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، ۱۳۷۴.
۱۶۶ ص. - (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ یادداشت‌ها و خاطره‌ها: ۱). کتابنامه: ۱۶۸ - ۱۶۷.
مجموعه‌ی «برگهایی از بهشت» حاوی خاطرات دوستان، همسنگران، یاران و خانواده‌ی شهدا است و نشان دهنده‌ی روح والا و شخصیت عظیم و صفات اخلاقی شایسته‌ی شهیدان این مرز و بوم است. به علت تنوع و پراکندگی مطالب مربوط به رزمندگان همیشه جاوید، سعی شده است این مطالب به صورت خاص و زیر سر فصلهای «اخلاص، عشق

[صفحه ۸۴۲]

به شهادت، کراماتی از شهیدان، جلوه‌های شجاعت، تشرع و معنویت، امدادهای غیبی، عشق به حضور در جبهه، عشق جاودان به حضرت سیدالشهدا (ع)، عشق به امام شهیدان، عشق به مردم، گلهای نورانی، دستنوشته‌ها و خون نامه‌ها» جمع‌آوری و تدوین شود. مطالب جمع‌آوری شده حاصل مصاحبه‌های مستقیم با اشخاص یا بستگان و واسطه‌های موثق و نزدیک به شهدا است. همچنین سعی شده است مطالب نغز و آموزنده مربوط به شهدا از کتابها، مجلات و روزنامه‌ها و یادواره‌ها نیز جمع‌آوری و ارائه گردد.

بوی خوش آن روزها، مجموعه خاطرات

محسن کهتری. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۶.
۱۳۶ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۵۰).
طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
این کتاب، شامل ۷۶ خاطره است که طی عملیات در مناطق مختلف جنگی به ثبت رسیده‌اند. این خاطرات، از زبان همرزمان، پدر،

مـادر، همسر و سایر بستگان شـهدا گردآوری شده‌انـد. در خاطرات، به دلاوری‌ها، راز و نیاز در هر فرصت به دست آمـده، کمک گرفتن از قرآن در هر زمان، نـذر مادر برای فرزنـد و خوانـدن دعای کمیل (حتی در آخرین لحظات شـهادت) اشاره شده است. این خـاطرات در منـاطق و عملیاتهـای زیر به ثبت رسـیده‌اند عملیاتهـای بیت المقـدس؛ محرم؛ کربلای چهار؛ فتـح المبین؛ والفجر چهار؛ والفجر هشت؛ رمضان؛ طریق القـدس؛ خیبر؛ والفجر دو؛ کربلای پنج؛ والفجر یک؛ محمد رسول‌الله؛ و مناطق جنگی آبادان؛ مریوان؛ ایرانشهر؛ خرمشهر؛ کردستان؛ بستان و طلایه.

به دنبال لیلا

مهدی کیامیری. - قزوین: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی آفرینه؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، بنیاد شهید انقلاب اسلامی قزوین، ۱۳۷۸.

۱۴۱ ص.: نمونه، عکس. - (بر موج‌های خاطره؛ ۵).

طراح روی جلد: حمیدرضا وصاف.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

به مناسبت یکصدمین سالگرد تولد امام خمینی (ره).

کتـاب «به دنبـال لیلا»، مجموعه‌ی خاطرات رزمنـدگان و شـهیدان شهرسـتان قزوین است و با مقـدمه‌ای از «سـردار عبـدالله عراقی» - فرمانده‌ی لشکر علی بن ابی‌طالب (ع) - در چهار بخش ارائه شده است. بخش اول: یادداشتهای کوتاه (شامل خاطراتی از شهیدان و عملیاتهـای متعـدد در جبهه)؛ بخش دوم: یادداشـتهای بلنـد (شامـل مقاله‌هـا و نوشـته‌هایی درباره‌ی شـهیدان، رزمنـدگان و بسـیجیان شهرسـتان قزوین)؛ بخش سوم: ویژه‌ی شـهید محمدحسـین اکبری رضـایی - فرمانـده‌ی گردان امـام رضا (ع) - به نقل از دوسـتان و همرزمان شـهید، و وصـیتنامه او؛ بخش چهارم: ویژه‌ی شـهید محمد کیامیری (یادداشـتهای شهید از مناطق عملیاتی و عملیات والفجر هشت و خاطره‌ای از شهید حسن علاف صفری).

[صفحه ۸۴۳]

بهشت برای تو

[گردآورنده] داود امیریان. - [تهران]: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.

۱۲۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۳۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Paradise For You

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتـاب مجموعه‌ی ۲۸ خـاطره از بسـیجی‌ها است. «بهشت برای تو» توصـیفی است از وضع رزمنـدگان غواص در شب عملیـات و فـداکاری فرمانـده‌ی عملیات. «پاتک سایه‌ها، فرمانـده‌ی سبزپوش، نماز اول وقت، هر چه خدا خواست همان می‌شود، تیر غیب، تیپ امام رضا (ع) و قایق» خاطراتی از امداد الهی؛ «دست خدا، اصحاب لیل، زیر هرم آفتاب، غلام بهشتی و گردان جعفر طیار» حکایاتی از ایمان رزمنـدگان؛ «در کجا آرمیده‌ای، برگه اعزام و میاندار» خاطره‌هایی از مفقودالاثرها؛ «روح‌بخش» خاطره‌ای از آموزش؛ «آرم آمریکـا» حکـایت جوجه‌ای در پشـت جبهه؛ «شـمع بی‌خـاکستر» خـاطره‌ای از یـک شـهید به جـا مانـده در جبهه؛ «هفت روز عشـق»

یادداشتهایی از شهید مجتبی صفاری؛ «مجری رادیو بسیج» دوستی دو مجروح در بیمارستان؛ «حسین بی‌ریا و یادها و دردها» خاطره‌ی شهادت بسیجیان در شب شهادت حضرت زهرا (س)؛ «راز پرواز» خاطره‌ی نوجوانی که موفق به رفتن به جبهه شد؛ «تانک و بیلچه» خاطره‌ی مقاومت نیروها در پاسگاه شرهانی؛ «پیام رهایی» خاطره‌ای از عملیات حفظ شاخ شمیران؛ «شناسایی» شرح عملیات در هور و «گندمزاری در آتش» توضیح در کانی مانگاست.

پاکبازان عرصه عشق (جلد ۲)

[گردآورنده]: نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ نقاشی: منوچهر زرین کلک، نقاشی روی جلد و خوشنویسی: فضل‌الله شاکری. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی هوایی، ۱۳۷۱.

۲۶۷ ص. مصور: نقاشی.

صفحه‌آرا: سهیلا نیکزاد.

این کتاب حاوی خاطرات رزمندگان نیروی هوایی جمهوری اسلامی ایران است. همه‌ی خاطرات نشانگر شجاعت، ایمان قلبی به خداوند یکتا، عشق و علاقه به میهن اسلامی و ایثارگری در برابر خطراتی هستند که این شجاعان در آسمان با آنها روبرو می‌گردند. یکی از خلبانان نقل می‌کند: دو ماه از شروع جنگ تحمیلی می‌گذشت که فرمانده‌ی پایگاه مرا احضار کرد و دستور داد جهت ایجاد امنیت برای تخلیه‌ی پرسنل مقیم در تعدادی از سکوهای روی دریا و خنثی کردن حملات دشمن که امنیت آن جا را از بین برده بود، به آن منطقه برویم. ما به منطقه رفتیم و عملیات موفقیت‌آمیزی را همراه دیگر خلبانان انجام دادیم. چون عملیات طولانی شد، در راه برگشت با کمبود سوخت مواجه شدم و به همین علت اعلام وضعیت اضطراری نمودم و به هر صورت بود فرود آمدم. ضایعات دشمن، بنابر گزارش، هفت فروند هواپیمای شکاری و هفت فروند شناور، از جمله، ناوچه‌های جنگی تندرو (اوزا) و نفربر هزار تنی و ناوچه‌های تندروی کوچکتر به نام پی - ۶ بود.

پاکبازان عرصه عشق (جلد ۳)

[گردآورنده] نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ طراح و صفحه‌آرا: سهیلا نیک‌زاد؛ خوشنویس: مصطفی مهرجو. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی هوایی، ۲۵۱.۱۳۷۳ ص.: مصور، عکس.

این کتاب، شرح فداکاری‌های سلحشور مردان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و یاد خصوصیات فردی و آرزوهای آنان است. برخی از خاطرات مستقیما از زبان نقش‌آفرینان حماسه‌های دفاع مقدس و برخی دیگر از زبان شاهدان و ناظران آن حماسه‌ها بیان شده‌اند. تعدادی از خاطرات متعلق به شهدای گرانقدر نیروی هوایی

[صفحه ۸۴۴]

هستند؛ آنان که جان دادند تا افتخار گسستن زنجیر استعمار و استثمار قدرتهای پوشالی قرن را داشته باشیم. این خاطرات، به صورت مستند با تصاویر تعدادی از هواپیماهای صدمه دیده (که این دلاوران توانسته‌اند آنها را از سقوط در خاک دشمن نجات دهند) همراه شده‌اند. برخی عکسها نیز نشان دهنده‌ی موارد دیگر از ایثارگری خلبانان هستند.

پای صحبت دوست

گردآورنده جعفر صابری. - تهران: آشتی، (چاپ اول): ۸۸.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «پای صحبت دوست» بیست و دو خاطره‌ی کوتاه از رزمندگان جبهه‌های جنگ را در بر دارد. عنوان کتاب از یکی از خاطرات برگرفته شده و هر یک از خاطرات تحت عنوانی خاص آورده شده‌اند. هر یک از این خاطرات، یک لحظه‌ی به یاد ماندنی را - که در ذهن رزمنده‌ای نقش بسته است - بازگو می‌کند. آن چه در همه‌ی خاطرات به چشم می‌خورد، جانبازی، شهادت‌طلبی، روحیه‌ی بسیار بالای نیروهای بسیجی، بی‌اعتنایی به مرگ، فداکاری و ایمان به خدا و آرمانهای انقلاب اسلامی است.

پرندگان مهاجر: مجموعه خاطرات

بازنویس: محمدرضا کوپایی. - اصفهان: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، لشکر زرهی ۸ نجف اشرف، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

[۱۰]، ۱۱۷ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۱۹) (مجموعه نجف در کربلا؛ ۶).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب دارای دو بخش است؛ زندگینامه و خاطرات. در بخش اول، زندگینامه شهیدان «رضا نورمحمدی، شهید مجید کبیرزاده و شهید عباس علی حاج‌امینی» به چاپ رسیده است و حاوی اطلاعات شناسنامه‌ای، شرح حضور در جبهه، سمتها و مسؤولیت‌ها، عملیاتهایی که در آنها شرکت داشته‌اند و سرانجام، نحوه‌ی شهادت آنها است. بخش دوم، حاوی ۷۴ خاطره از زبان همرزمان و خانواده‌های این شهیدان در رثای آنها می‌باشد که به بیان ویژگی‌های اخلاقی و صفات ممیزه‌ی آنان - چون صلابت رأی، خداجویی و روش فرماندهی - می‌پردازد.

پروانه‌های قندیل بسته، گلچینی از خاطرات شهدای منطقه حکم‌آباد تبریز

نگارش شهین فرمانبر جهادی؛ نظارت و بازبینی حسین نجفی. - تبریز: یادواره شهدای منطقه حکم‌آباد تبریز، ۱۳۸۰.

۳۵ ص. - (قصه اسطوره‌ها، ۴).

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره شهدای منطقه حکم‌آباد تبریز منتشر شده است.

مندرجات: یا رضا یا شهادت؛ افسانه و اسطوره؛ یک پرواز؛ دو تشییع؛ پروانه‌های قندیل بسته.

این کتاب مجموعه‌ی چهار خاطره از چهار شهید حکم‌آباد تبریز است. خاطره‌ی اول درباره‌ی شهید رحیم افتخاری (متولد ۱۳۴۱ در روستای زگلوچه از توابع قره چمن) و عملیات والفجر هشت در منطقه‌ی اروندرود و لحظات شهادت وی به نقل از بسیجی جانباز، صمد اقدام‌نیا است. خاطره‌ی دوم درباره شهید عباس آقاپور (متولد ۱۳۳۵) و آخرین خداحافظی وی با مادرش است. خاطره‌ی سوم درباره‌ی محمدرضا فرهمند (متولد ۱۳۴۶) و شرکت آنها در

عملیات بیت المقدس دو و شهادت او و سید محسن موسویان، مفقود شدن پیکر آنها در منطقه‌ی بندری رحمانلو و یافتن پیکر شهید

فرهمنـد توسـط گروه تفحص است. خاطره‌ی چهارم درباره‌ی شـهید ابراهیم فرهمنـد (متولـد ۱۳۵۰ در حکم‌آبـاد تـبریز) است که از موسـی الرضا سـید آبادی (همرزم وی) درباره‌ی لحظات دریافت خبر شـهادت وی نقل شده است. در پایان هر خاطره، مختصـری از زندگینامه‌ی شهید به همراه فرازهایی از وصیتنامه‌ی وی ارائه شده است.

پل، مجموعه‌ی قصه و خاطره

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۶.

۱۲۶ ص.: عکس.

بالای عنوان: برگزیده آثار مسابقه فرهنگی قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتـاب از جمله کتب شـش گـانه‌ای است که به دنبـال برگزاری اولین دوره مسابقه بزرگ فرهنگی هنری جبهه و جنگ قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص) در بزرگداشت ششمین سالگشت دفاع مقدس فراهم آمد.

منـدرجات: خاطره: عکس هوایی؛ اتاق عمل؛ مأموریت؛ پل؛ جنود نادیـدنی؛ مقاومت در شـهر؛ در افق‌های آشـنایی با معبود؛ تک و پاتک؛ شب طوفانی. قصه: بی‌کسان؛ آن سوی مه؛ بابا زنده است.

این کتاب در دو بخش خاطره و قصه تنظیم شده است. موضوع آن‌ها به قرار زیر است: عکس هوایی: شرح مأموریت‌های شناسایی و سعی دشـمن در فریب خلبان و ناموفق مانـدن آن، خاموش شـدن موتور هواپیما در هوا و روشن شـدن مجـدد آن به یاری خدا؛ اتاق عمل: همکاری پزشکان و پیراپزشکان و ایثار مجروحان در روزهای اول جنگ در آبادان؛ مأموریت، استقامت و مقاومت شجاعانه‌ی رزمنـدگان؛ پل: شـرح وقایع در عملیات سـر پل ذهاب و شـهادت گروهی از برادران در زیر پل؛ جنود نادیدنی: کمک به موقع یک رزمنده‌ی بی‌سیم‌چی و امداد الهی در گذر از میدان مین؛ مقاومت در شـهر: حمل مهمات غنیمتی با تمام مشـکلات آن؛ در افق‌های آشـنایی بـا معبود: شـرح نبرد در دشت عبـاس؛ تـک و پاتـک: مقـاومت شـرهانی در برابر پاتـک عراقی‌ها؛ شب طوفانی: نابینا شـدن رزمنـده‌ای در عملیات، اعزام او به خارج و آشـنا شدن وی با یک جوان اطریشـی و مسـلمان شدن این جوان؛ بی‌کسان: داسـتان پدر شهیـد و حضور بر مزار فرزند و شـهدای گمنام؛ آن سوی مه؛ داسـتان رزمنده‌ای که همه افراد خانواده‌اش در بمباران شـهید شده‌اند؛ بابا زنده است: قصه‌ی فرزندی که ماه‌ها انتظار رسیدن خبری از پدر دارد.

پل ناتمام با خاطراتی از محسن وثاقتی جلال و مجید کریمیان

محسن وثاقتی جلال، مجید کریمیان. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۵.

۷۴ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ یادداشتها: ۱۸).

عنـوان پشـت جلـد بـه انگلیسـی: Unfinished Bridge: Diaries of Mohsen Vasaghati Jalal, Madjid Karimian

مندرجات: خداحافظ سنگرم؛ پل ناتمام.

این کتاب حاوی یادداشت‌های روزانه برادران محسن وثاقتی جلال و مجید کریمیان می‌باشد. محسن وثاقتی جلال از شاگردان سـید اکبر حسـینی بود که بعـد از شـهادت آن شـهید همراه با تنی چند از همکلاسـی‌هایشان در تاریخ ۲۵ / ۱۰ / ۶۶ به جبهه‌های جنوب رفتند. آنان در یادداشت‌های خود از آشـنایی با بزرگان جبهه، شرکت در چند عملیات و شهادت همسنگران و تحویل خط مقدم در

شلمچه به نیروهـای جدیـد و ترک شـلمچه تحت عنوان «خـداحافظ سـنگرم» سـخن گفته‌انـد. در قسـمت دوم با عنوان «پل ناتمام» به همراهی کردن خبرنگـاران و برخورد بـا پل مهمی اشاره کرده‌انـد، که توسط نیروهای دشـمن مورد هـدف قرار گرفته و نیمی از آن خراب شده بود.

[صفحه ۸۴۶]

پل‌های خیبر

حسین امیریان، مجید پیری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۷۹ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت خاطرات: ۷۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Kheybar Bridges

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

داستان یک قله‌ی ایمان (خاطرات حسین امیریان) به حاج مهدی زین‌العابدین، فرمانده شهید لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع)، تقدیم شده است.

این کتاب شامل دو بخش می‌باشد: بخش اول مجموعه‌ی یادداشت‌ها و خاطرات شـهید محمدحسن توسلی از اهالی گلپایگان است. این بخش از خاطراتی با نام‌های اولین تجربه، کردسـتان، یاد مظلوم، والد تخریب، والد عشق، پل‌های خیبر، مرکز، صـله‌رحم، والفجر هشت، عملیات هشت و نیم، تابستان ۱۳۶۵، پائیز ۱۳۶۵ و مهر ماه سال ۱۳۶۵، تشکیل شده‌اند. نویسنده‌ی این خاطرات در روز جمعه ۲۸ / ۱ / ۱۳۶۶ در اثر اصـابت خمپاره شـهید شـد. قسـمت دوم، خاطره‌ای از حسـین امیریان به نام «یک قله ایمان» است موضوع این خـاطره در ارتبـاط بـا عملیـات پاکسـازی منطقه‌ی «سـردشت» از دموکرات‌هـا و کومله‌ها و دار و دسـته‌ی قاسـملو و درگیری با آنان، حمله‌ی کومله‌های تحت حمایت بعثی‌ها به رزمنـدگان در ناحیه‌ی بوئیران، و شـرکت نویسـنده در عملیات برای فتـح جاده‌ی العماره در منطقه دارخوئین می‌باشد.

پنج سال در جهنم

ترجمه حمید محمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۱۵۲ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۴۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Five Years in the Hell

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: پای سـکوی اعدام؛ در انتظار مرگ؛ ناله‌ای از میان هور؛ پرواز با بال‌های بسته؛ تانک‌های سوخته؛ عاقبت چاکری صدام؛ روزهای سیاه؛ پنج سال در جهنم.

کتـاب، مجموعه‌ی خاطرات افسـران و سـربازان اسـیر عراقی می‌باشـد. خاطره‌ی «پای سـکوی اعـدام» از بیرحمی نیروهای حزب بعث نسبت به مردم عادی و سـربازان سـخن گفته و پناهندگی گروهی از زنان و مردان عراقی به ایران و اسـتقبال ایرانیان از آنان را شرح داده است. «تانکهـای سوخته» عنوان خـاطره‌ای از یک درجه‌دار اسـیر عراقی است که از حمله‌ی نیروهای اسـلام در منطقه‌ی زرباطیه

(که با قدرت بسیار همراه بود) سخن گفته و فرار و عقب‌نشینی نیروهای حزب بعث از صحنه‌های پیکار را ذکر کرده است. خاطرات «عاقبت چاکری صدام»، «روزهای سیاه»، و «پنج سال در جهنم» از یک افسر اسیر توپخانه است که نحوه‌ی برخورد حزب بعث با سربازان و افسران را بعد از شکست در عملیات، خودزنی آنها و اعدام درجه‌داران ارتش بعد از پیروزی‌های سپاه اسلام بیان کرده است.

پوتین‌های گل‌آلود: گزیده‌ی خاطرات شهیدان شهرستان بیرجند

به کوشش کمیته ادبیات و پژوهش کنگره بزرگداشت سرداران شهید و هفتصد شهید شهرستان بیرجند. - مشهد: کنگره بزرگداشت سرداران شهید و هفتصد شهید شهرستان بیرجند؛ رواق مهر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۲۰۶ ص.

طراح روی جلد: سعید بابایی.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۲۰۷ خاطره از ۲۰۷ شهید شهرستان بیرجند است. خاطرات از زبان همسر، پدر، خواهر،

[صفحه ۸۴۷]

برادر، دوستان، آشنایان و همرزمان شهیدان نقل شده‌اند. خاطرات حاوی اطلاعاتی درباره‌ی دوران کودکی، جوانی، فعالیت شهیدان قبل و بعد از انقلاب و فعالیت آنان در جبهه، و خصوصیات اخلاقی و دینی شهیدان است. از جمله اسامی شهدا، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «محمدرضا اکبری، علی آواره، محمدرفیع تخم‌کار، محمدحسین تخم‌کار، سید خلیل حسینی، سید محمد حسینی، حسین قاینی، ابراهیم محمدی، غلامرضا فارابی، محمود حسینی، حسن فروتن، مهدی قلاسی، رجبعلی آهنی، حیدر خسروی، سید عبدالکریم عبادی، اسدالله احراری، محمدحسن ابراهیمی، محمدرضا ابوترابی، یاسر اکبرزاده، حسین برزگران و...».

پیام جاودان: مجموعه خاطرات رزمندگان حماسه آفرین نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران (جلد ۱)

به کوشش احمد حسینیا. - تهران: نشر حدید (انتشارات اداره عقیدتی سیاسی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران)، ۱۳۷۵.

۹۶ ص.

در این کتاب - که نخستین جلد از مجموعه خاطرات حماسه‌آفرینان نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران است - نوزده خاطره از سربازان، درجه‌داران و افسران به چاپ رسیده است. این خاطرات، ابتدا به صورت مصاحبه بر روی نوار ضبط شده و سپس متن‌های پیاده شده تنظیم شده‌اند. در این خاطرات، آنچه بیشتر از همه مورد توجه قرار می‌گیرد، امدادهای غیبی است و ایمان و خلوصی که در دل رزمندگان جای دارد. رفتار اسلامی و انسان دوستانه‌ی رزمندگان با اسیران عراقی نیز جنبه‌ی دیگری است که در همه‌ی موارد به چشم می‌خورد و حکایت از اعتقادات قلبی این سلحشور مردان - حماسه‌آفرینان - جبهه‌های نبرد حق علیه باطل دارد.

پیشانی سوخته، مجموعه خاطره

تهیه و تنظیم اقامه‌ی نماز. - تهران: ستاد اقامه نماز، ۱۴۸.۱۳۷۴ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ای است از خاطرات رزمندگان جبهه‌های حق علیه باطل (۷۵ خاطره) که موضوع تمامی آنها، نماز در جبهه است. از لابه‌لای خطوط خاطرات می‌توان خلوص نیت، ایمان و اعتقاد راسخ رزمندگان و تسلیم محض مشیت الهی بودن آنان را دید. نماز از جمله سنگرهای مبارزه‌ی اسرای ایرانی علیه صدامیان بود. نماز متحول کننده‌ی بسیاری بود و آرامش‌بخش بسیاری دیگر و چه بسا این نمازها و دعاها در بسیاری از موارد باعث رهایی رزمندگان از درد و رنج شده بود.

پیشانی و خاک

محسن شاهرضایی؛ بازنویس نثر: حسن بنی‌عامری. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

۱۶۴، [۲۰] ص.: مصور: عکس (بخشی رنگی). - (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ مجموعه خاطره: ۲۲). چاپ اول به مناسبت برگزاری سمینار نماز و چاپ دوم به مناسبت برگزاری هفتمین اجلاس سراسری نماز منتشر شده است.

کتاب پیشانی و خاک، خاطرات رزمندگان عزیز اسلام در مورد نماز و برپا داشتن آن در جبهه‌های نبرد است. خاطرات از زبان فرماندهان، رزمندگان، بسیجی‌ها، روحانیون، پزشکان و... بیان شده است. عزیزان ایثارگر در این

[صفحه ۸۴۸]

خاطرات، به بیان لحظات پرشکوهی پرداخته‌اند که در آنها اوج بندگی حق جویان عرصه‌ی پیکار متجلی شده است. این افراد از همرزمان خود گفته‌اند. دوستانی که وقتی پیشانی‌هایشان بر خاک بود، به سوی معشوق شتافته‌اند. دلاور مردانی که در زیر باران گلوله‌ها به اقامه‌ی نماز پرداخته‌اند. شجاعانی که در لحظات آخر زندگی - هنگامی که دشمن جسم پاکشان را آماج گلوله‌های خود قرار داد - باز هم از یاد خدا غفلت نکردند و لحظه‌ای کارشان را به تأخیر نینداختند. در پایان کتاب نیز - تحت عنوان ضمایم - عکس‌هایی از لحظات برپایی نماز در جبهه‌های نبرد جمع‌آوری و ارائه شده است.

تا شهادت

مریم کاظم‌زاده (مهران). - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۴۶، [۱۴] ص: عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۰۰).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: دستمال سرخ؛ بی‌نشان؛ جانفشانی؛ سومین بار؛ نان حلال؛ قهرمان شهادت؛ دلاور پیر؛ ساقی؛ تکاور میدان؛ آخرین بار.

کتاب «تا شهادت» یادداشتهای خانم مریم کاظم‌زاده درباره‌ی تعدادی از شهدای همرزم همسرش - که خود او آنها را به خوبی می‌شناخت - در سالهای اول جنگ تحمیلی است. در این یادداشتها خانم مریم کاظم‌زاده خاطرات خود را از وقایع کردستان می‌نویسد و درباره شجاعت، ایمان، از جان گذشتگی و ایثار این مردان صحبت می‌کند و بدین گونه وسیله‌ای فراهم می‌آورد تا یاد آنها را برای همیشه جاودانه سازد. این شهیدان عبارتند از: شهید منصور اوسط؛ شهید جهانگیر جعفرزاده؛ شهید عباس اردستانی؛

شهید عباس داورزنی؛ شهید محمدرضا مرادی؛ شهید عباس مقدم؛ شهید حاجی مردپیشه؛ شهید نجمی؛ شهید محمد جهان‌بین؛ و شهید علی تیموری.

تا مرز دیدار

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ستاد مرکزی، معاونت تبلیغات، ۱۳۶۷.

۱۵۰ ص.

این کتاب به مناسبت فرا رسیدن دهمین سالگرد انقلاب اسلامی منتشر شده است.

«تا مرز دیدار» مجموعه‌ای است که با الهام از خاطرات برادران رزمنده نوشته شده است. این کتاب، شرح فداکاری‌ها، ایثارها و رشادتهای مدافعان بی‌نام و نشان اسلام عزیز است که در خطه‌ی کردستان برای حفظ استقلال و امنیت و ارزشهای متعالی اسلام تلاش نموده‌اند. این مجموعه شامل هشت خاطره داستانی کوتاه به نامهای «نماز در آتش، یا حسین، آقا معلم، تا مرز دیدار، لباس دامادی، فرق شکافته، لاـ ینصرون و شهردار» است. آنچه که در همه‌ی این خاطرات به چشم می‌خورد، لطف خداوند نسبت به رزمندگان اسلام است و ظلم و ستم افراد کومله و دمکرات نسبت به مردم کردستان.

تانکهای به گل نشسته: خاطرات چند تن از اسرای عراقی

مترجم حمید محمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۱۸۴ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۶۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Grounded Tanks: the memoirs of Iraqi presoners of War

[صفحه ۸۴۹]

عنوان روی جلد: تانکهای به گل نشسته: خاطرات اسرای عراقی.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: تپه‌های مرگ؛ تانکهای به گل نشسته؛ چند قدم تا آزادی؛ روزهای قیام المدینه؛ آخرین پاتک.

این کتاب، مجموعه‌ای از خاطرات اسرای عراقی بوده، در پنج بخش تنظیم شده است. بخش اول، شرح حمله‌های ناموفق عراقی‌ها به مواضع رزمندگان ایرانی و رفتار خشن فرماندهان و افراد گارد مخصوص حزب بعث است. بخش دوم، نه خاطره از شکست نیروهای عراقی و عکس‌العمل آنها در برابر نیروهای جان بر کف ایرانی است بخش سوم، هفت خاطره از آغاز جنگ و حمله‌ی نیروهای بعثی به کردهای معارض عراقی و کشتار آنهاست. «روزهای قیام المدینه» خاطره‌ای است از قیام مردم شهر «المدینه» بر ضد دولت بعثی، پس از حمله‌ی عراق به کویت و پس از آن، حمله‌ی آمریکا به جنوب عراق و وضعیت مردم شهر در پی بازگشت نیروهای بعثی و سرکوب قیام آنها و فرار تعدادی از آنها به ایران. خاطرات آخرین بخش به «انتظار شروع جنگ، حمله‌ی عراق به شهر مهران و غارت و تخریب منازل ساکنان آن، جنگ با ایران در نواحی گیلانغرب، میمک و مجنون و حملات و ضد حملات ناموفق ارتشیان عراق» اختصاص یافته است.

تبسم سنگر، مجموعه خاطرات

گردآورنده محسن سیوندیان. – تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۴۴.۱۳۷۵ ص. – (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۱۸).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی ۷۳ خاطره از رزمندگان اسلام است که در آنها از حوادث و رویدادهای جبهه و رزمندگان سخن گفته شده است. نمونه‌هایی از موضوعهای خاطرات نقل شده عبارتند از: «تواضع فرمانده‌ی لشکر، شهید حاج حسین خرازی؛ رقص سرباز عراقی در خط؛ بمباران شیمیایی جزیره‌ی ام‌الرصاص در منطقه‌ی عملیاتی کربلای چهار؛ خاطراتی از بیسیمها و بیسیم‌چیها؛ مراسم صبحگاه؛ میدان مین؛ عملیات در ارتفاعات قوچ سلطان؛ نماز شب؛ موشهای موذی سنگر؛ رزم شبانه؛ گرفتن گرای توپخانه‌ی دشمن؛ خاطراتی از خمپاره، کرم سنگر، کلاه آهنی، چای خوردن و...» تعدادی از این خاطرات مربوط به برخی شهیدان است که از میان آنها می‌توان از شهیدان زیر نام برد: «مسعود نقیه؛ حمید نقیه، محمد سیدیان، صالح خانعلی، مرتضی عموعلی، رضا سنایی، حسن عابدی، مسعود کیوان‌آرا، مسعود چلمقانی، مجید کریم‌پناه، و محمود دهقان».

تپه‌های حاج عمران (خاطرات اسرای عراقی)

ترجمه حمید محمدی، محمدحسین زوار کعبه. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۲۱۸ ص. (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۳۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Haaj Omran Hills, Iraqi Captives memoirs.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: تپه‌های حاج عمران؛ زخم‌های هود؛ مخفیگاه فاو؛ التهاب رمادی؛ اعلام الصویر؛ یال‌های پنجوین؛ در کرانه‌ی کرخه؛ بلندی‌های خانقین؛ انهدام حلبچه؛ پرچم سفید.

کتاب «تپه‌های حاج عمران» مجموعه‌ی خاطرات اسرای عراقی است. «تپه‌های حاج عمران»، اسارت در روزهای

[صفحه ۸۵۰]

اول جنگ؛ «زخمهای هور»، زخمی شدن، اسارت، فرار و اسارت مجدد؛ «مخفیگاه فاو» اسارت سرباز عراقی که تا چهار ماه پس از فتح فاو، در آنجا مخفی بود؛ «التهاب رمادی» دوستی یک افسر عراقی با اسیر ایرانی در بازداشتگاه رمادی، تبعید او به جبهه و تسلیم شدن به نیروهای اسلام؛ «اعدام الصویر» خاطره‌ی افسر اطلاعاتی از ارتش عراق، که پس از بیان خاطرات خود درباره‌ی اعدام، شکنجه و کشتار مردم عراق، به جبهه فرستاده شده، اسیر می‌شود؛ «یالهای پنجوین»، اسارت سربازی که مجبور شده در جبهه بماند در منطقه‌ی شلمچه؛ «در کرانه‌ی کرخه»، و «بلندیهای خانقین» اسارت سربازان عراقی در اوایل جنگ است. بقیه‌ی خاطرات نیز شرح اسارت سربازان عراقی پس از بمباران حلبچه است.

تجاوز که آغاز شد، مجموعه خاطره

سید محسن علامه؛ به کوشش محمدقاسم فروغی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، [بی تا].

ص. - (مجموعه آثار و ارزش‌های هشت سال دفاع مقدس؛ مجموعه خاطره: ۴).

این کتاب به مناسبت سالروز آغاز عملیات بیت المقدس منتشر شده است.

کتاب «تجاوز که آغاز شد» مجموعه‌ی خاطراتی از آغازین روزهای جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. این کتاب در دو بخش مجزا تنظیم شده است. در ابتدای کتاب فرازهایی از سخنان حضرت امام خمینی (ره) و آیت‌الله خامنه‌ای آورده شده و به نقض قراردادهای بین‌المللی در روزهای آغاز جنگ اشاره شده است. در فصل اول با آوردن خاطراتی از مرزنشینان در مورد شروع جنگ، وضعیت مناطق جنگی در غرب و جنوب کشور در آن زمان مورد بررسی قرار گرفته است. در این خاطرات مردم از بی‌پناهی و غافلگیر شدن در شهرها و روستاها سخن گفته‌اند. در فصل دوم، خاطرات اسرای عراقی در مورد تجاوز به خاک ایران اسلامی و آغاز جنگ، رفتار وحشیانه‌ی نیروهای عراقی و جنایات آنان نقل شده است. در انتهای کتاب متن کامل ترجمه شده‌ی قرارداد ۱۹۷۵ الجزایر و همچنین شرح مختصر عملکرد عراق در رابطه با جمهوری اسلامی ایران از خرداد ماه ۱۳۵۸ لغایت شهریور ۱۳۵۹ به چاپ رسیده است.

ترمه نور، مجموعه خاطرات ۴۷ شهید

مریم شعبان‌زاده. - تهران: نشر خرمشهر، (چاپ اول): ۳۶۹.۱۳۷۸ ص.

کتابنامه: ص. ۳۶۹ - ۳۶۷.

چاپ قبلی: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، ۱۳۷۷.

این کتاب، مجموعه‌ی خاطراتی درباره‌ی ۴۷ شهید است که از زبان دوستان و همرزمان آنها بیان شده است. هر یک از این عزیزان در زمان حیات خود خاطره‌ای از خود بر جای گذشته‌اند که انتشار آنها، امروز در فقدان این شهیدان، می‌تواند راهگشا باشد. موضوع خاطرات عبارت است از: «صراحت گفتار، حل مشکلات، نیکی به والدین، اهمیت دادن به ادای فرضیه‌ی نماز در اول وقت، عشق به ولایت، آرزوی شهادت، وفای به عهد و صله‌ی‌رحم». در یکی از این خاطرات، «حسن شهرکی» (از دوستان شهید «اسحاق رنجوری مقدم») می گوید: «شهید مقدم به مسائل اعتقادی اهمیت زیادی می‌داد. روزی می‌خواست برای شرکت در جلسه‌ای به فرمانداری برود و بیمار بود و تب شدیدی داشت. در بین راه ناگهان نگاهی به ساعت خود انداخت و گفت: وقت نماز است، توقف کنید! ایستادیم و نماز را به جماعت برپا کردیم.»

[صفحه ۸۵۱]

تشنه شبنم (جرعه‌ای از کوثر، ۱)

ویراستار مهدی بیگلری، اصغر استاد حسن معمار؛ به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار. - تهران: بنیاد جانبازان انقلاب اسلامی، دفتر هنر و ادبیات ایثار، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، (چاپ اول): ۲۴۳.۱۳۷۷ ص.

عنوان دیگر: مجموعه جرعه‌ای از کوثر (۱): تشنه شبنم

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: به انتظار رویت خورشید / مهرداد آگین؛ انتخاب مجدد / حمید داوودآبادی؛ تا افق راهی نیست / حسین رحمانی؛ بازگشت از دیدار / محمود رفیعی؛ طواف مکه در شمال فکه / اکبر مرتضوی؛ بالاتر از درد / حسین مصیبی؛ تشنه شبنم / اسماعیل یکتایی لنگرودی.

مطالب این کتاب، مصاحبه و گفت و شنود با هفت جانباز است. کتاب، هفت بخش دارد. مقدمه، تاریخچه‌ی مختصر ادبیات مکتوب دفاع مقدس، سازمانها و افراد فعال این زمینه مطرح شده است. هر بخش، عنوان مجزایی دارد که از محتوای مصاحبه‌ها و از نحوه‌ی جانبازی افراد مصاحبه شونده گرفته شده است. مطالب مصاحبه‌ها در ارتباط با جانبازان و جانبازی است؛ از جمله: «اطلاعات مربوط به تحصیلات، فعالیت‌های سیاسی و ورزشی، مناطق، چگونگی و عملیاتهای جنگی که مصاحبه شوندگان در آنها حضور داشته‌اند، دیدگاه آنها نسبت به پدیده‌ی جانبازی، نگرش خانواده و جامعه نسبت به جانبازان، خاطراتی چند از مجروحیت، شهدا، حضور در بین مردم و خانواده ارتباط با ائمه (ع) و امام زمان (عج)، معجزه‌های رؤیت شده، رؤیت ائمه‌ی اطهار و...».

تقدیری که گم نشد: مجموعه خاطره‌ی شهیدان استان فارس

به کوشش کمیته‌ی تألیف و تدوین؛ جمع‌آوری خاطرات کمیته‌ی حفظ آثار. - شیراز: کنگره سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس، (چاپ اول)؛ ۱۰۲.۱۳۸۱ ص.

طراح روی جلد: راضیه نجابتی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

خاطرات، مربوط به شهیدان «حسن عیدی، ابوالقاسم چوپان، علی‌اصغر نینوا، محمدباقر مازندرانی، علی‌محمد کرمی ابوالوردی، علی‌اکبر حبشی، محسن خسروی، محمدعلی دعایی و عبدالعلی نیکویی» هستند.

کتاب حاضر حاوی نه خاطره از نه شهید استان فارس است. خاطرات عبارتند از: خاطره‌ی مادر شهید عیدی از شناسایی پیکر شهید به کمک علایم سوختگی و خال موجود در بدن او؛ خاطره‌ی برادر شهید چوپان از مجروح شدن او در جبهه؛ روایت برادر شهید نینوا از برخورد وی با مسایل خانواده و بازدیدکنندگان جبهه و شهادت وی در عملیات والفجر ده؛ خاطره‌ای از همسر شهید مازندرانی درباره‌ی اهمیت دادن او به نماز و آخرین وداع؛ خاطره‌ی همسر شهید ابوالوردی از نحوه‌ی آشنایی و ازدواج و شهادت؛ خاطراتی از همرزم و دوست شهید حبشی در شتاب او برای انجام امور خیر؛ خاطرات مادر شهید خسروی درباره‌ی خواب دیدن او، اذیت و آزار منافقین و شهادت او و پدرش؛ خاطره‌ی خواهر شهید دعایی از دوران قبل از انقلاب و برخورد با مدیر مدرسه‌ی برادرش؛ خاطره‌ی همرزم شهید نیکویی در برخورد با کسی که فقط به فکر عبادت و گوشه‌گیری بود.

تندر تانک‌ها، مجموعه خاطرات

به کوشش احمد لقمانی. - [اصفهان]: مرکز بازسازی زرهی سرلشکر شهید مهدی زین‌الدین، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۶۸ ص. - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۱۶۸).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

زندگینامه و خاطرات هفت سردار شهید در هفت بخش مجزا در این کتاب ارائه شده است. سرداران شهید عبارتند از: «رضا امانی (قائم مقام لشکر سی زرهی و فرمانده‌ی تیپ زرهی ۲۸ صفر؛ متولد ۱۳۳۹ و شهید در عملیات والفجر هشت)؛ رضا مجیدی (مسؤول ستاد تیپ زرهی سپاه؛ متولد اصفهان در سال ۱۳۳۸ و شهید در عملیات بیت المقدس)؛ اصغر لاوی (فرمانده‌ی گردان تانک محمد رسول‌الله (ص)، فرمانده‌ی تیپ ۱۶۱ امام صادق (ع)، فرمانده‌ی سپاه نطنز، فرمانده‌ی گردان زرهی لشکر سی و گردان ۳۸ ذوالفقار؛ متولد خرمشهر در ۱۳۳۸ و شهید در ۲۹ / ۱۰ / ۶۵)؛ حاج ابراهیم جعفرزاده (فرمانده‌ی زرهی قرارگاه نصر، مسئول طرح و برنامه لشکر سی زرهی و فرمانده‌ی تیپ ۲۸ صفر؛ متولد اصفهان در سال ۱۳۳۹ و شهید در عملیات بدر)؛ حبیب‌الله شاه‌سنایی (فرمانده‌ی عملیاتی خط پدافندی مهران، مسؤول مهندسی هور و محور عملیاتهای قدس یک و دو، جانشین تیپ زرهی لشکر ۲۵ کربلا؛ متولد جنیران اصفهان در سال ۱۳۴۳ و شهید در عملیات والفجر هشت)؛ رضا عسگری (متولد برزان اصفهان در سال ۱۳۳۶ و شهید در عملیات بیت المقدس)؛ محمد کریمی (فرمانده‌ی تیپ زرهی پس از ادغام تیپ ۲۸ صفر و ۲۵ کربلا؛ متولد احمدآباد آبادان در سال ۱۳۴۱ و شهید در عملیات والفجر هشت)».

توپها را برگردانید

موسی غیور. - تبریز، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تبریز، معاونت فرهنگی، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۴۸ ص.: عکس.

طراح روی جلد: مهدی نعلبندی.

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل پانزده خاطره از هشت سال دفاع مقدس - به نقل از دانشگاهیان دانشگاه‌های تبریز و علوم پزشکی تبریز - است که در جبهه‌ها حضور داشته‌اند. هر خاطره شامل نام راوی و مقطع تحصیلی او در دانشگاه به همراه سمت وی در جبهه‌ها است. در پایان کتاب نیز نمونه‌ی تصاویری از خاطرات با عنوان مربوطه و زیرنویس شرح عکس ارائه شده است. نمونه‌ی دستخط شهید مهدی باکری (فرمانده‌ی لشکر عاشورا) و شهید مرتضی یاغچیان (معاون لشکر عاشورا) به فرمانده‌ی گردان شهید مصطفی خمینی در محور ساوایا آمده است.

تولد در محراب (خاطرات رزمندگان اسلام)

به کوشش غلام‌حسین قره‌گوزلو با همکاری معارف فرهنگی و تبلیغات ستاد کل نیروهای مسلح. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، ۱۳۷۲.

۱۲۹ ص.

بنابر آنچه در مقدمه‌ی کتاب آمده است، در این کتاب، سعی بر آن بوده تا گامی کوچک در تحقق هدف بزرگ حفظ آثار هشت سال دفاع مقدس برداشته شود. این مهم به کمک ثبت و ضبط رشادتها، صلابتها و مقاومت رزمندگان انجام گرفته است. هدف نویسنده، سپردن این گنجینه به دست نسلهای آینده و جلوگیری از تحریف تاریخ انقلاب اسلامی، به دست دشمنان بوده است. در تنظیم کتاب سعی شده است حقایق جنگ تحمیلی از زبان قهرمانان آن با همان خلوص و صداقتی که در حرکات و سخنان آنان مشاهده می‌شود، با اندک تغییری در متن آن بازگو شود. این کتاب، مجموعه‌ی پنج خاطره است. خاطرات مملو از ایثار، گذشت و

فداکاری، رشادت و دلاوری و عشق به معبود و شهادت و خاندان رسول‌الله (ص) و حضرت امام (ره) هستند و نمونه‌هایی از امدادهای غیبی نیز در بین آنها دیده می‌شود. در انتهای کتاب نیز فهرستی از نام گویندگان خاطرات درج شده است.

[صفحه ۸۵۳]

تیپ هشتاد و سه

به کوشش: محمدعلی دیباجی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۰۷ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۲۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Brigade ۸۳: Memories of Clerical Combatants.

این کتاب، دومین مجموعه از خاطرات روحانیون رزمنده‌ای است که از طرف ثبت خاطرات تیپ مستقل ۸۳ امام جعفر صادق (ع) (روحانیون رزمی تبلیغی) منتشر می‌شود. کتاب حاوی دوازده خاطره به نقل از شش رزمنده‌ی روحانی و طلبه است که در آن، از مبارزات و ایثار و فداکاری روحانیون و طلبه‌ها در عملیاتهای والفجر یک، والفجر هشت، کربلای یک، چهار و پنج، بیت المقدس دو و بیت المقدس هفت در مناطق عملیاتی در جزیره‌ی مجنون، فاو، جنوب خرمشهر، فکه، مهران، شرق بصره و ماووت سخن گفته‌اند. آنها در این خاطرات، «روحیه‌ی شهادت‌طلبی شهیدان همرزم خود، ایثار و فداکاری آنها، وضع جبهه‌ها و دلاوری رزمندگان اسلام» را وصف کرده‌اند.

تیر خلاص

رضا برجی، سلطانی رسول ملاقلی‌پور. - تهران: کمان، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۴۸ ص. - (خاطره؛ ۲).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «تیرخلاص»، مجموعه‌ی پنج خاطره از رزمندگان اسلام است که طی آن، صحنه‌هایی از جنگ تحمیلی و ارزشهای دفاع مقدس به تصویر کشیده شده است. «تیر خلاص» عنوان یکی از این خاطرات است که در آن، راوی، خاطره‌ای از عملیات مشترک هوانیروز و سپاه در کرمانشاه، در دره‌ی باینگان، (نزدیک حلبچه) را بازگو می‌کند. در این عملیات (که برای زدن پل هوایی بر فراز دره‌ی باینگان، برای عبور نیرو صورت می‌گیرد)، از شماری چرخبال و الاغ استفاده می‌شود. اما در حین عملیات، هواپیماهای عراقی محل را بمباران می‌کنند و تعدادی از حیوانات باربر کشته و مجروح می‌شوند. راوی خاطره و همرزمان وی مجبور می‌شوند برای راحت کردن حیوانات مجروح، «تیر خلاص» به مغز آنها شلیک کنند.

جاده پیروزی: مجموعه خاطرات جهادگران جهاد سازندگی شهرستان دامغان در دفاع مقدس

تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس، ۱۳۷۴.

۱۲۸ ص. - (مجموعه خاطره: ۹؛ مجموعه آثار: ۳۵).

کتاب «جاده پیروزی» به مناسبت روز سوم خرداد، روز فتح خرمشهر، منتشر شده است - مجموعه‌ی خاطرات جهادگران شهرستان

دامغان از دوران دفاع مقدس است. این جهادگران ایثارگر از اوضاع و احوال جبهه‌ها در روزهای اول جنگ سخن گفته‌اند و غافلگیر شدن دشمن، تمام شدن مهمات، چگونگی ایجاد خاکریز، فعالیت شبانه‌روزی و خطراتی که هر لحظه سنگرسازان با آنها روبه‌رو بودند، ترس سربازان عراقی از رزمندگان ایرانی، فرار تانکهای دشمن، ایجاد خاکریزها و جاده‌ها و شادی و غم در جبهه‌ها را بیان کرده‌اند. در انتهای کتاب نیز تصاویر شهدای جهاد سازندگی دامغان در دفاع مقدس به همراه مشخصات شناسنامه‌ای و محل شهادت شهدا آورده شده است.

[صفحه ۸۵۴]

جاده‌های دوزخ، خاطرات سه تن از افسران اسیر عراقی

نویسندگان: احمدعلی عبدالله، صباح نوری، علی حسن حسین الحسینی؛ گردآوری دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ مترجم: محمدحسین زوار کعبه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۶۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت خاطرات؛ ۹۷).

عنوان دیگر: جاده‌های دوزخ: خاطرات احمدعلی عبدالله، صباح نوری، علی حسن حسین الحسینی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Roads to Hell: The memoirs of three POW Ieaqi officers

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب خاطرات سه تن از اسرای افسر عراقی است. «بانگ آشنای نجات، هجرت به میهن و زیباترین سرنوشت» عناوین این سه خاطره است. نویسندگان، در ابتدای خاطرات خود، مختصری از زندگی خود را شرح داده، نحوه‌ی حضور خود را در جبهه شرح می‌دهند. هر یک از خاطرات، نشانی از شایستگی، شهامت و دلاوری نیروهای اسلام و ترس و زبونی نیروهای دشمن دارد. هر یک از این افسران، فرمانده‌ی نیروهای کماندویی بوده‌اند؛ نیروهایی که باید از بهترین افراد باشند؛ اما خاطرات آنان نشان دهنده‌ی روحیه‌ی پایین عراقی‌ها و نداشتن انگیزه جهت ادامه‌ی جنگ و همچنین فشار فراوان مقامات بالای ارتش عراق بر نیروهای تحت امر خود، جهت ترغیب آنها به جنگ است. با وجود این، نیروهای عراقی به طرق مختلف سعی در دور شدن و فرار کردن از جبهه‌ی جنگ داشته‌اند. این افسران، اسارت در دست رزمندگان اسلام را عین آزادی و تولدی دوباره می‌دانند.

جانماز معطر

انتخاب متن: جلیل صفری؛ ویراستاری: بشیر خزامی‌پور؛ بازنویسی: جلیل صفری. - تهران: سازمان نهضت سوادآموزی، دفتر تحقیق و تألیف کتب درسی، ۱۳۷۵.

۲۸ ص.: مصور، نقاشی. - (مجموعه ایثارگران؛ ۱).

مجموعه این خاطرات، که بالغ بر چهارده خاطره است، از کتابهای «پیشانی و خاک» و «پیشانی سوخته» انتخاب و ساده‌نویسی شده است. تمامی این خاطرات که در ارتباط با نماز می‌باشند، به نحوی بیانگر عزم و اراده‌ی قوی آزادگان جهت مقاومت در برابر دشمن و تحمل آزار و اذیت نیروهای عراقی و شجاعت و شهامت این عزیزان می‌باشد. در خاطره‌ی «حتی دعای بعد از نماز» آمده است: «نیمه‌های شب بود که نیروهای عراقی به ما حمله کردند. آنها به شدت به طرف ما تیراندازی می‌کردند. هوا داشت روشن

می‌شد. همه به فکر نماز بودیم و ممکن بود نماز قضا شود. نماز آن روز صبح را به طور خاصی خواندیم. یک نفر با حالتی نزدیک سجده نماز می‌خواند و بقیه مواظب بودند. وقتی نمازش تمام می‌شد، اسلحه را برمی‌داشت و می‌جنگید تا دیگری نماز بخواند. حتی بعضیها دعای بعد از نماز را هم از دست ندادند.» نام راویان خاطرات در پایان آنها ذکر نشده است.

جاودانه‌ها: برگزیده مسابقات خاطره نویسی «روایت عشق» ۱۳۷۷

گردآورنده معاونت فرهنگی پژوهشی بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان فارس؛ به کارشناسی تحقیق و پژوهش. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۵۸ ص. - (روایت عشق).

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل چهارده خاطره از چهارده شهید است. اسامی این شهیدان و موضوع خاطرات آنها عبارت است از: «شهید محمد باصری، جزیره‌ی مجنون؛ شهید محمدکاظم حقیقت؛ شهید خیران؛ شهید اکبری؛ شهید مهدی قلی‌فیروز و امر به معروف پس از شهادتش؛ شهید علی‌نقی ابونصیری و خاطراتی از وی به نقل از همسرش؛

[صفحه ۸۵۵]

شهید محمد باصری و مسابقه‌ی فوتبال در اردوگاه اسرا پس از قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸؛ شهید عبدالرضا سلیمانی و شناخته شدنش از تسبیح سفید؛ شهید علی سلطانی در عملیات بستان؛ پیکر بی‌سر شهید علی سلطانی؛ شهید مجید زواره عربی و مراسم عروسی وی؛ شهید منصور خادم صادق و حفر کانال؛ شهید حسن لاری‌زاده به نقل از مادر شهید و شهیده نازپری تسلیمی و لحظه‌ی شهادت وی در بمباران، به نقل از فرزندش».

جاودانه‌ها: مجموعه خاطرات رزمندگان

تهران: سازمان روزنامه جمهوری اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۳۲ ص.: مصور.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکصدمین سال ولادت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

این مجموعه، خاطراتی از جبهه و جنگ است که برخی به نقل از آشنایان و همسنگران شهیدان و رزمندگان و راویانی که نام آنها زیر هر خاطره ذکر شده است، و برخی هم از دستنوشته‌ها و یادداشتهای شهیدان تهیه شده‌اند. این خاطرات در پنج قسمت مجزا تنظیم شده‌اند: «شبنم یاد»، شرح رشادت و شجاعت رزمندگان در عملیاتهای جبهه است؛ «در جستجوی نور»، خاطرات افراد ویژه‌ی تفحص، از یافتن پیکرهای پاک شهیدان به صورت فردی و گروهی است؛ «غریبانه‌ها»، خاطرات آزادگان است از دوران اسارت و رفتار با آنان در اردوگاهها؛ «علمداران تخریب»، خاطراتی از تخریبچی‌ها در میادین مین و شهدای تخریبچی است؛ «دشمن شکاران»، خاطراتی است از آر. پی. جی. زن‌ها در هنگام شکار تانکهای دشمن و شهدای آر. پی. جی. زن و «هنگامه‌های شهادت»، خاطراتی از آخرین وقایع و ساعات قبل از شهادت شهیدان است. در ابتدای کتاب، عکسی از شهید محمدحسین (جانبازی که

خاطره‌ای از بخش «در جستجوی نور» از او است) ارائه شده است.

جدال در زیویه: با خاطراتی از محمدتقی مشکوری، عباس پاسیار – ولی صابری و حمید حسینی

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۷۹.۱۳۷۰ ص.: عکس. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات: ۲۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Battle in Zivieh

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب در چهار بخش تدوین شده است. در بخش نخست، خاطرات شهید محمدتقی مشکوری (که به عنوان تخریبچی در جبهه‌ها حضور داشته) تحت نام «یک بال و صد پرواز» آمده است. در این خاطره، نحوه‌ی حرکت مین گذارها در هنگام عملیات، شجاعت این عزیزان، ملاقات یکی از مجروحان با امام زمان (عج) و شهید شدن بسیجیان تخریبچی در میدانهای مین وصف شده است. در بخش دوم، خاطرات عباس پاسیار از جبهه‌های کردستان به چاپ رسیده است. در این خاطره، مبارزه برای آزادسازی بانه و سردشت از دست کومله و نبرد در منطقه‌ی زیویه تشریح شده است. بخش سوم، خاطرات ولی صابری تحت عنوان «دژ انصار» است که به فتح شلمچه و بیرون راندن دشمن از دژ مرزی و شهادت گروهی از بسیجیان اختصاص دارد. در بخش چهارم، خاطرات حمید حسینی – در مورد عملیات کربلای چهار و شناسایی مناطق اطراف شلمچه – آمده است.

[صفحه ۸۵۶]

جلوه‌های ایثار

بازنویس: محمدرضا یوسفی کوپایی. – تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، لشکر رزمی ۸ نجف اشرف، ۱۳۷۵.

۹۱ ص. – (مجموعه نجف در کربلا؛ ۱۰: خاطرات)

طرح روی جلد: غلامرضا راه‌پیما.

مطالب این کتاب شامل خاطرات دلاور مردان عملیاتهای آبی – خاکی خیبر و بدر است. از محتوای خاطرات می‌توان علاقه به تلاوت قرآن و ذکر و عبادات و خلوص رزمندگان را دریافت. مثلا در یکی از خاطرات ذکر شده است که رزمنده‌ای هنگام انتقال دو اسیر عراقی به پشت جبهه، طبق عادت همیشگی، آیاتی از قرآن را تلاوت می‌کند و متوجه می‌شود که اشک از چشمان اسیران سرازیر شده است. علت را می‌پرسد. می‌گویند: «به خاطر تبلیغات رژیم بعثی، فکر نمی‌کردیم نیروهای ایرانی این قدر با قرآن و اسلام مأنوس باشند.»

جلوه‌هایی از عرفان در هشت سال دفاع مقدس

بازآورنده آموزش عقیدتی شیلات گیلان. – رشت: آموزش عقیدتی شیلات گیلان، (چاپ اول): ۱۲۴.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۹۲ خاطره از حالات روحانی و عرفانی حضرت امام (ره)، رزمندگان و شهدا است که برگرفته از انجام فرائض و مستحبات توسط ایشان – نظیر: روزه، نماز، سجده، نماز شب و دعاها و زیارات (همچون: دعای توسل، دعای کمیل و مواردی از

این قبیل) - است که از زبان همسر، برادر، آشنایان و همرزمان شهدا و رزمندگان نقل شده است. در زیر هر خاطره، نام راوی و مأخذ برگرفته شده نیز ذکر گردیده است. از جمله این خاطرات می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «نماز شب امام (ره) و سفارش به عبادت در جوانی، زخمی شدن در هنگام نماز و ادامه‌ی نماز، ادای نماز شب شهید غلامرضا (اکبر) در حین عملیات کربلای سه، نماز خواندن زیر آتش شدید دشمن توسط رزمنده حسین چوپانیان، خاطره‌ی همسر شهید همت از ذکر اسامی شهدای عملیات آینده توسط او، خاطره‌ی صلوات به جای پول ساعت و نامه‌ای از شهیدی که قرض به دیگر رزمندگان را سفارش کرده و...».

جنگ بلدوزر، مجموعه قصه و خاطره

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۲۶.۱۳۶۶ ص.: عکس.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: خاطره: روز اول، جنگ بولدوزر، فرشتگان رحمت، آن روز که کارون در آتش سوخت، دو نامه. قصه: چشم در چشم، راز دو آینه، شب عاشورا، نامه آشنا و نگاه غریبه، بچه جنوب.

این کتاب مجموعه‌ای از برگزیده‌ی آثار مسابقه‌ی بزرگ فرهنگی قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص) است. این مجموعه در دو قسمت خاطره و قصه تنظیم شده است: در بخش خاطره، برادران «رضا اسدی، هادی جعفری، اکبر ثالثی، نواز فرهمند، غلامعلی رجایی، و مهدی مراد حاصل» از خاطرات خود در عملیاتهای سوسنگرد، بستان، کربلاهای چهار و پنج، نبردهای شرق کارون و شمال آبادان و... و ثامن‌الائمه سخن می‌گویند. جنگ بولدوزر با لودر عراقی، شجاعت و شهامت برادران غواص و حمله‌ی رزمندگان هوانیروز که سبب آتش گرفتن تانک‌ها می‌شوند، از جمله این خاطرات است. قصه‌ها نیز نشانگر جسارت و شجاعت خلبانان هستند و حکایت از دلیر مردی رزمندگان برای دفاع از خرمشهر با کمترین امکانات و فتح خرمشهر در سوم خرداد و پیروزی در سایر عملیاتها می‌کنند و از دلمشغولی‌های خانواده‌های رزمندگان، جانبازان و آزادگان.

[صفحه ۸۵۷]

چهارده سردار

تدوین احمد امامی‌راد. - مهدیه، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۹۴ ص.

عنوان روی جلد: ۱۱۴ [یکصد و چهارده] خاطره برگزیده از ۱۴ [چهارده] سردار شهید، شهیدان، چمران، باکری، همت، زین‌الدین، بروجردی، کلاهدوز و...

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این مجموعه حاوی ۱۱۴ خاطره‌ی برگزیده از چهارده سردار شهید است. این سرداران شهید عبارتند از: «مصطفی چمران؛ مهدی زین‌الدین؛ مهدی باکری؛ علی احمدی؛ مهدی خندان؛ محمدابراهیم همت؛ احمد حسینی‌فر؛ علی‌اکبر حاجی‌پور؛ محمد بروجردی؛ یوسف کلاهدوز؛ حسین علم‌الهدی؛ بهرام شیخی؛ عمران پستچی و یدالله کلهر». خاطرات، از مادر، پدر، همسر، برادر، خواهر،

همرزمان و همقطاران آنها نقل شده‌اند. برخی از مطالب درباره‌ی موارد زیر هستند: «رشادتهاو شجاعتها در عملیاتهای متعدد، کمک به مستمندان و آشنایان، ازدواج، رسیدگی به امور رزمندگان، شفاعت خواستن، خواب دیدن ائمه (ع) و امام زمان (ع)، راز و نیاز شبانه، رعایت همسایه‌های محل سکونت، دائم‌الوضو بودن، لحظات آخر قبل از شهادت و...».

چهل خاطره از هشت سال مقاومت پیروز

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، معاونت فرهنگی، بخش مطالعات و تحقیقات، [۱۳۶۴؟.] ۸۳ ص.

عنوان از روی جلد.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، شامل چهل خاطره از رزمندگان اسلام است. موضوع خاطرات را می‌توان (به صورت کلی) به چند دسته تقسیم کرد: خاطراتی از اوایل جنگ تحمیلی، خاطراتی از عملیاتها و خاطراتی از امدادهای غیبی. نمونه‌هایی از خاطرات عبارتند از: اجرای تئاتر در منطقه‌ی عملیات ولایت فقیه آبادان، خاطره‌ای از نماز صبح در عملیات فتح المبین، حماسه‌ی هویزه و به شهادت رساندن یک کودک توسط سرگرد عراقی، خاطره‌ای از شهید حاج حسین خرازی، تثبیت تنگه چزابه و نقش شهید باقری در عملیات طریق القدس، خاطره‌ای از منطقه‌ی مهران، خاطره‌ای از عملیات ظفر و عملیات بیت المقدس، خاطره‌ی یک فرمانده از شهید شیخ عبدالله میثمی، خاطره‌ی شکار تانک در مرحله‌ی دوم عملیات والفجر هشت، خاطره‌ی پیش‌بینی شهادت برادر حسین‌زاده، فرمانده‌ی گردان.

حدیث جبهه (۱)

جهاد سازندگی، ستاد مرکزی، پشتیبانی و مهندسی جنگ، واحد ثبت وقایع جنگ. - تهران: جهاد سازندگی، ستاد مرکزی، پشتیبانی و مهندسی جنگ، مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۶۷.

۱۰۰ ص.

عنوان روی جلد: حدیث جبهه: مجموعه خاطرات رزمندگان اسلام در جبهه‌های حق علیه باطل.

جلد اول «حدیث جبهه» - که مجموعه خاطرات رزمندگان اسلام در جبهه‌های دفاع مقدس می‌باشد - در دو قسمت تنظیم شده است. قسمت اول، خاطراتی است از برادران جهادگر، رزمندگان اسلام و همچنین خاطره‌ای از یک افسر اسیر عراقی؛ که هر یک از این خاطرات، دارای یک عنوان مرتبط با موضوع آن است. قسمت دوم برگرفته از گزارشهای مجله‌ی جهاد و شامل خاطراتی است از رانندگان لودر و بلدوزر جهاد. همچنین چند خاطره از جهادگران شهرستانهای دامغان و سمنان - از زمان اقامت آنها در مناطق سومار - آمده است.

[صفحه ۸۵۸]

حدیث جبهه (۲)، جلوه‌های ایثار

جاد سازندگی، ستاد مرکزی پشتیبانی و مهندسی جنگ. واحد ثبت وقایع جنگ. - تهران: جهاد سازندگی، ستاد مرکزی پشتیبانی و مهندسی جنگ، ۱۳۶۸.

۱۳۲ ص.: عکس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، جلد دوم از مجموعه کتابهای حدیث ایثار، و مجموعه‌ای از خاطرات برادران جهادگر است. کتاب، با پیام حضرت امام خمینی (ره) به «سنگرسازان بی‌سنگری که آنان را به رساندن ایران به استقلال واقعی تشویق نموده است»، شروع می‌شود و سپس خاطرات جهادگران با عنوانهای مختلف بیان شده است. در این خاطرات، از ماجرای هزاران آواره‌ی جنگزده، مناجات مجروحان، نماز شب خواندن بسیجی‌ها و همچنین حماسه‌ی عملیات مسلم بن عقیل و عبور از میدانهای مین و سیمهای خاردار حلقوی و نیز از حال و هوای معنوی جنگ سخن گفته شده است. تصاویری از جهادگران شهید نیز در پایان کتاب به چاپ رسیده است.

حدیث حماسه، مجموعه خاطرات گردان امیرالمؤمنین

تدوین و بازنویسی: اکبر جوانی، احمدرضا کریمیان. - [بی‌جا]: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۵.

۱۷۲ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۲۸).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «حدیث حماسه» مجموعه خاطرات گردان حضرت امیرالمؤمنین (ع) است و به مناسبت کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان گردآوری شده و به چاپ رسیده است. این کتاب شامل ۸۲ خاطره‌ی کوتاه درباره‌ی شهیدان یا مناطق عملیاتی از زبان رزمندگان و همرزمان شهیدان است که در چهار فصل گردآوری شده است. فصل اول: در آموزش شهادت؛ فصل دوم: خروش عرفان؛ فصل سوم: سرود واپسین و فصل چهارم: تبسم گل سرخ نامگذاری شده‌اند. این خاطرات حول محور عملیاتهای محرم، بدر، خیبر، تنگه چزابه، بیت المقدس، فتح فاو و ام‌القصر می‌باشند و علاوه بر آن، خاطراتی در ارتباط با امدادهای غیبی و شوخ طبعیهای رزمندگان، حتی در سختترین لحظات، گردآوری شده است.

حدیث حماسه‌ها: گفتار ایثارگران سلحشور

تهیه و تنظیم: وزارت ارشاد اسلامی (اداره کل تبلیغات و انتشارات). - [تهران]: وزارت ارشاد اسلامی، انتشارات شرکت سهامی چاپخانه، (چاپ دوم): ۱۳۶۱.

۱۵۱ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: پاوه، رستاخیز انقلاب؛ حدیث خونین‌شهر؛ خاطرات آبادان و خونین‌شهر؛ روایت دیگر؛ هویزه؛ خاطراتی از عملیات طریق القدس (بستان) و فتح المبین.

این کتاب، خاطراتی از روزهای آغازین جنگ در شش قسمت است: «پاوه، رستاخیز انقلاب» (از شهید دکتر چمران درباره‌ی روزهای خونین پاوه)؛ «حدیث خونین‌شهر» (چگونگی مقاومت مردم خرمشهر، تلاش مردم برای نجات شهر و شهادت آنها، فعالیت زنان در پشتیبانی و جنایات بنی‌صدر با نفرستادن مهمات)؛ «خاطرات آبادان و خونین‌شهر به روایت یک رزمنده» (شرح مقاومت مردم خرمشهر و آبادان در برابر حملات دشمن و چگونگی سقوط این شهرها)؛ «روایت دیگر» (اشاره‌ای مستند به قصد حمله‌ی عراق به ایران پس از ۲۲ بهمن و پیروزی انقلاب، و عدم توجه مسؤولان وقت به هشدارها)؛ «هویزه» (شرح عملیات هویزه به فرماندهی شهید علم‌الهدی با پشتیبانی ارتش با هدف تصرف هویزه و شهادت علم‌الهدی) و خاطراتی از «عملیات طریق القدس»

(بستان) و «فتح المبین» و «سخنی با رزمندگان».

[صفحه ۸۵۹]

حریف شب

بازنویسی فهیمه محمدزاده؛ ویراستار هادی عرفانیان. - تهران: شادرنگ، ۱۳۸۰.

۲۱۷ ص.: مصور (رنگی).

طراح روی جلد: خسرو زینالپور.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳۰۰۰ شهید استان خراسان به چاپ رسیده است.

کتاب «حریف شب» شامل زندگینامه‌ای مختصر، خاطرات و وصیتنامه سه تن از سرداران شهید است به نام‌های: شهید اسدالله کشمیری (متولد ۱۳۴۱ از روستای فرقی در حوالی مشهد که مسئولیت معاونت طرح عملیات در عملیات والفجر ۹ را به عهده داشت و در همان عملیات در منطقه ارتفاعات هزار قله به شهادت رسید)، شهید غلام‌حسین اصغری (متولد سال ۱۳۴۱ از روستای حسن‌آباد مشهد که جانشینی واحد مهندسی قرارگاه نجف را به عهده داشت و در منطقه مهران به شهادت رسید) و شهید غلام‌حسین پازهر امامی (متولد ۱۳۱۰ از روستای دودانلو اطراف شهرستان درگز که فرماندهی گروهای علی‌اصغر تیپ ویژه شهدا را بر عهده داشت و در عملیات قادر یک در منطقه سیدگان عراق به شهادت رسید). خاطرات به نقل از دوستان، آشنایان، خانواده و همرزمان از دوران کودکی، جوانی، قبل و بعد از انقلاب و حضور در جبهه‌های نبرد است. در پایان کتاب نیز تصاویری رنگی از این شهیدان در جبهه به چاپ رسیده است.

حکایت خوبان

به کوشش فتح‌الله نادعلی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

۲۲،۱۳۸ ص.: عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات؛ ۸۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Story of the Good

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

حکایت خوبان حاوی بیست خاطره از رزمندگان و فرماندهان سپاه اسلام می‌باشد که توسط همسنگران بسیجی آنان بیان شده است. در هر قسمت نام رزمنده‌ای که در مورد شجاعت، ایثار و ایمان او خاطره گفته شده، و زمان و مکان و نام عملیات ذکر گردیده است. هر خاطره دارای عنوانی خاص است. از جمله این خاطرات، می‌توان «سلولهای نمناک» درباره جعفر محتشم (فرمانده‌ی گردان انصار)، «جاده‌ی کربلا» [درباره‌ی شهید رضا دستواره، قائم مقام لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)]، «عید خونین» (درباره‌ی شهید علی‌اسماعیلی)، «پیک گروهان جهاد یا معلم من» (درباره‌ی شهید عباسعلی اناری تفت)، «فرمانده‌ی مظلوم» [درباره‌ی شهید علی‌اکبر جامی‌پور، فرمانده‌ی تیپ یک و معاونت لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)] را نام برد. در این خاطرات، داشتن ایمان به خدا و عشق به شهادت بسیجیان مورد تأکید قرار گرفته است.

حماسه آفرینان، مجموعه خاطرات

بازنویسی محسن کهتری. - اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۹۶ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۵۹).

طراح روی جلد: عباس محمد شفیعی.

مجموعه‌ی حاضر شامل ۴۹ خاطره از رزمندگان اسلام و خانواده‌ی شهیدان درباره‌ی جبهه، عملیاتهای انجام شده و شهدا است. از جمله محتوای خاطرات می‌توان به این موارد اشاره کرد: «پیرمردی از منطقه‌ی سعده در عملیات

[صفحه ۸۶۰]

بستان و روحیه‌ی شهادت‌طلبی‌اش، اصابت گلوله‌ی توپ در وسط بازی فوتبال و عمل نکردن آن، انتقال اسرا به پشت جبهه، خاطره‌ی شهید حسین محمدزاده، نحوه‌ی شهادت برادر اکرمی، شجاعت شهید قاسم عربیان در عملیات بیت المقدس، خاطره‌ای از عملیات فتح المبین، شهادت سید محمود سیدیان در روز شهادت فاطمه‌ی زهرا (س)، انهدام سنگر عراقی‌ها در عملیات والفجر چهار در پاسگاه بناسوته عراق، تقاضای شهید در مفقودالاثر ماندن، خاطره‌ای از رزمنده‌ی غواص، خاطره‌ی مادر شهید احمد گل‌آرایی از پیش‌بینی شهادت پسرش، خاطره‌ی جنگ لودر با تانک در مرحله‌ی پنجم عملیات رمضان، تواضع شهید حاج حسین خرازی فرمانده لشکر امام حسین (ع)، شجاعت بسیجی در عملیات رمضان به فرماندهی شهید باقری و...».

حماسه خرمشهر

تهیه و تدوین دفتر اطلاع‌رسانی و پژوهش‌های فرهنگی دفاع مقدس. - تهران: سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، گروه انتشارات، ۱۳۷۵.

۱۵۵ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Epic of khorramshahr

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب از سه بخش عمده تشکیل شده است. بخش اول - خاطرات - شامل چهار فصل است: «فرزندان خرمشهر، یادنامه فتح، یاران خرمشهر و خرمشهر آزاد شد». هر فصل حاوی چند خاطره در رابطه با خرمشهر است. تمامی این خاطرات نشان دهنده‌ی ایمان و استقامت مردم در برابر یورش نیروهای بعثی، عشق به آزادسازی این شهر و دلاوری‌ها و رشادتهای رزمندگان اسلام است. بخش دوم در دو فصل «ویژگی‌های عملیات بیت المقدس و آزادی خرمشهر»، به مقالات اختصاص یافته است. در این بخش به عملیات آزادسازی خرمشهر و تأثیر این معجزه‌ی الهی بر منطقه و ابعاد آن می‌پردازد. در ضمن ایثار و صلابت و غیرت رادمردان این مرز و بوم را نیز ستایش می‌کند. در بخش پایانی کتاب، اشعار سروده شده توسط شاعران متعهد درباره‌ی جنگ و خصوصا خرمشهر و حماسه‌ی آزادسازی آن به چاپ رسیده است.

حماسه‌ی شاخ شمیران: عملیات والفجر ۱۰

تهیه و تدوین تبلیغات و انتشارات چهارمحال و بختیاری. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، معاونت انتشارات،

مدیریت امور کتاب، ۱۳۷۴.

۱۰۴ ص. - (مجموعه خاطرات جنگ؛ ۴)

«حماسه‌ی شاخ شمیران» به مناسبت سالگرد عملیات «شاخ سومر» یا «شاخ شمیران توسط سپاه پاسداران تهیه شده است. کتاب با بیانات مقام معظم رهبری درباره دلاوری‌های رزمندگان استان چهارمحال و بختیاری و در ادامه، پیام سردار سرلشگر محسن رضایی (با تأکید بر نقش تیپ قمر بنی‌هاشم در عملیات والفجر ده) شروع می‌شود. سپس بیانات حجت‌الاسلام والمسلمین ناصری (امام جمعه و نماینده‌ی ولی‌فقیه در شهرکرد) به مناسبت عملیات والفجر ده آمده است و خاطراتی از زبان سردار حیدری (قائم مقام تیپ مستقل ۴۴ قمر بنی‌هاشم)، سردار حاج بهنام شمس، [فرمانده گردان یا زهرا (س)] و تعدادی از بازماندگان عملیات والفجر ده ذکر شده که شرح دلاوری‌های رزمندگان منطقه‌ی چهارمحال و بختیاری برای آزاد سازی ارتفاعات شاخ شمیران و شاخ سومر و شهر حلبچه است.

[صفحه ۸۶۱]

حماسه میمک

به کوشش سعید بساطی؛ ویراستار غلامرضا نباتی مقدم. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، معاونت پژوهش و تبلیغات، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۷۶ ص.: مصور، نمونه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: دیباچه، نگاهی به میمک و آمادگی برای عملیات؛ خاطرات رزمندگان اسلام؛ تشکیل گردان شهدای ایل خزل و...؛ با شاهدان میمک؛ ضمایم. منابع و مآخذ.

کتاب، شرح عملیات میمک و بیان خاطرات رزمندگان است که در چند فصل تنظیم شده است. در دیباچه، شرح وضعیت جغرافیایی میمک، واقع در غرب استان ایلام، داده شده است. در فصل اول، طرح عملیات میمک، انجام عملیات و ویژگی‌های آن (که در تاریخ ۱۹ / ۱۰ / ۵۹ در دو مرحله و یک مرحله مقدماتی - از چند ماه قبل - انجام شده) شرح داده شده است. در فصل بعد خاطراتی از رزمندگان شرکت کننده در عملیات بیان شده و در انتهای کتاب، تصاویری از شهدای میمک آمده است. در فصل سوم کتاب، توضیح داده شده است که در سال ۱۳۶۷ گردانی به نام شهدای ایل خزل تشکیل می‌گردد که افراد این گردان از نیروهای مردمی بوده‌اند.

خاطرات آفتابی

مؤلف ابوالفضل کارآمد. - کرمان: مرکز کرمان شناسی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۸۸ ص.، [۱۰] ص. تصویر.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: sunny Memories

این کتاب به شهید رضا کارآمد (محل شهادت ارتفاعات دوپازا، در عملیات نصر ۷) تقدیم شده است. این کتاب شامل چهل خاطره از رزمندگان اسلام درباره‌ی جبهه و شهدا است. از جمله‌ی خاطرات، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «عملیات والفجر هشت، گردان ۴۱۰ غواصی به فرماندهی شهید حاج احمد امینی و عبور از نهر علی‌شیر و شهادت فرمانده‌ی گردان، شهادت رشید فرخی در عملیات کربلای پنج، غواصی در هوا و آب سرد، اذان گفتن زیر پتو به علت شدت سرما، برخورد با اسیر عراقی که تعدادی از رزمندگان را به شهادت رسانده بود، عملیات والفجر چهار در منطقه‌ی مریوان و خاطره‌ای از ایثار رزمنده‌ای به نام اصغر مکاریان جهت نجات امیرعلی خالصی که مجروح شده بود، شرح نحوه‌ی شهادت دردناک شهید ترابی از شهرستان بافت در عملیات نصر چهار، برگرداندن پیکر شهیدی از درون میدان مین و در کنار سنگر کمین دشمن در منطقه‌ی عملیاتی شلمچه و...».

خاطرات جانبازان (جلد ۱)

به کوشش ع. ک. همدانی؛ ویرایش غلامحسین کاویانی، مجتبی یاری. - تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی، هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۹۸ ص.

طراح روی جلد: علی وزیریان.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

این مجموعه، مشتمل بر ۲۵ خاطره از ۲۴ جانباز جنگ تحمیلی است که در آنها از امدادهای غیبی که در سخت‌ترین لحظات به یاری رزمندگان آمده‌اند و مقاومت تا پای جان و زمزمه‌های عاشقانه با خدای خود - حتی در سخت‌ترین لحظات - سخن می‌گویند. خاطرات از فداکاری‌های رزمندگان در عملیات کربلای پنج، مجروحانی که درد خود را بروز نمی‌دادند و خود را فدایی حضرت زهرا (س) می‌دانستند و پشتکار خواهران پرستار صحبت می‌کنند. درباره‌ی عملیاتهای رمضان، خیبر، بدر، والفجر هشت، کربلا چهار و والفجر چهار توضیح می‌دهند و از

[صفحه ۸۶۲]

مناطق جنگی - چون شلمچه، اهواز، آبادان، ارتفاعات میشداغ و دلبشک - می‌گویند. مجروح شدن رزمندگان و بازگشت دوباره‌ی آنها به جبهه به مجرد بهبود نسبی، ایثار، از خود گذشتگی، شجاعت و دلاوری آنها و ایمان و اعتقاد راسخ، در همه‌ی این خاطرات متجلی است.

خاطرات جانبازان (جلد ۲)

به کوشش ع. ک. همدانی؛ ویرایش غلامحسین کاویانی، مجتبی یاری. - تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی، هنری، (چاپ اول)، ۱۳۷۰، [۸]. ۱۹۰ ص.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

کتاب مجموعه ۲۵ خاطره از جانبازان جنگ تحمیلی است. موضوع خاطرات، متنوع است. از بین آنها می‌توان موضوعهای زیر را به عنوان نمونه نام برد: «جاده‌ی کربلا» شرح عملیاتی در مهران که نزدیکترین نقطه به کربلا است؛ «آخر شاهنامه» شرح مجروح شدن

یک رزمنده؛ «در میان دستان خدا» خاطرات شناسایی ارتفاعات قرخانی که زمینه‌ساز عملیات والفجر ده ظفر هفت شد؛ «رفیق الله» خاطره‌ی رساندن آب به یک گروهان؛ «تانک» جریان مجروح شدن یک رزمنده در پشت تانک؛ «یاد آن روزها» برآورده شدن آرزوی رفتن به جبهه؛ «آخرین بازمانده» زنده ماندن راوی از بین ۲۵ رزمنده در عملیات کربلای پنج و خاطراتی درباره‌ی امدادهای غیبی.

خاطرات سبز

به کوشش علیرضا فلاح. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۸۴.۱۳۷۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۳۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Green Reminiscenes

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: اردوگاه سید ابید؛ اسارت سه ساعته؛ شب حادثه.

این کتاب مجموعه خاطرات آقایان «علی علیزاده، اکبر کارگردان و محمد تقی‌پور» است. خاطرات آنها مربوط به عملیات کربلای پنج در منطقه‌ی شلمچه است. نیروهای ایران با سلاح ایمان به دشمن هجوم برده، دژ را متصرف می‌شوند. علیزاده را موج انفجار می‌گیرد؛ او را به بیمارستان می‌رسانند. او بعدها می‌شنود که مناطق وسیعی از شرق بصره آزاد شده و عملیات موفقیت‌آمیز بوده است. کارگردان و همرزمانش چندین پاتک دشمن را بعد از تصرف دژ دفع می‌کنند. ولی پس از چندی، ظاهرا عراقی‌ها پیروز شده، کارگردان و دو همرزمش را به اسارت می‌گیرند. ولی با حمله‌ی نیروهای کمکی آزاد می‌شوند. او هنگام بازگشت مجروح شده، به بیمارستان انتقال می‌یابد. تقی‌پور به عنوان نیروی کمکی در مناطق آزاد شده می‌جنگید. وقتی دژ به تصرف در می‌آید، با وجود تحمل تلفات زیاد، چند بار تک دشمن را جواب می‌دهند تا نیروهای کمکی می‌رسند و مجروحان را - که محمد هم بین آنها است - برای مداوا می‌برند.

خاطراتی کوتاه از عملیات‌های بزرگ (والفجر ۸ - کربلای ۵)

تنظیم و نگارش: محسن شاهرضایی؛ به کوشش محمدقاسم فروغی. - تهران: نیروی زمینی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۱۲۴ ص. - (مجموعه آثار و ارزشهای هشت سال دفاع مقدس: مجموعه خاطره؛ ۶).

[صفحه ۸۶۳]

این کتاب به مناسبت هفته دفاع مقدس ۳۱ شهریور - ۶ مهر ماه ۱۳۷۱ منتشر شده است.

این کتاب به بیان خاطرات رزمندگان از عملیاتهای والفجر هشت و کربلای پنج می‌پردازد. ابتدا درباره‌ی عملیات والفجر هشت و منطقه‌ی فاو توضیح مختصری داده شده است. سپس رزمندگان خاطرات خود را از شهدای عملیات، بیان کرده‌اند. از این خاطرات می‌توان به موقعیت منطقه، ترس عراقی‌ها از نیروهای اسلام، توان و روحیه‌ی رزمندگان، تعداد اسرا و کشته‌های دشمن و روح والای شهیدان گرامی و حماسه‌آفرینی آنان پی برد. در قسمت دوم، به عملیات کربلای پنج پرداخته شده است که با بیش از ۴۵ روز

درگیری مداوم، از جمله بزرگترین عملیاتهای رزمندگان اسلام در دوران جنگ تحمیلی بوده است. در آغاز این بخش توضیحاتی در مورد سلسله عملیاتهای کربلا تا عملیات کربلای پنج و منطقه استراتژیک شلمچه داده شده است. در ادامه‌ی خاطرات رزمندگان اسلام از این عملیات، به تلاش، قدرت و شهادت‌طلبی شهیدان و ترس و زبونی و جنایات نیروهای عراقی تأکید شده است.

خاطره‌ی خوبان، مجموعه خاطرات

محسن دوازده امامی. - اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۰۶.۱۳۷۵ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۱۴).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «خاطره‌ی خوبان» مجموعه‌ی ۳۱ خاطره از خاطرات به یاد ماندنی ۳۱ شهید است که به مناسبت کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان جمع‌آوری شده است. موضوعهای خاطرات متفاوت است. موضوعهایی چون ایمان، ایثار، از خود گذشتگی، شوق شهادت، امدادهای غیبی و عنایتهای الهی در آنها مطرح شده است. خاطرات یاد شده، از اول جنگ و از مناطق و عملیاتهای مختلف هستند که عبارتند از: عملیات ثامن‌الائمه در سلیمانیه، عملیات محرم، عملیات والفجر هشت، مرحله‌ی دوم عملیات فتح المبین، عملیات منطقه‌ی چزابه، عملیات بدر، عملیات فرمانده‌ی کل قوا، عملیات منطقه‌ی پنجوین عراق، عملیات منطقه‌ی دارخوین و خط شیر.

خاطره روزهای رزم

مؤلف سیروس لرستانی؛ به کوشش مراد حسین پاپی. - [بی‌جا]: افلاک، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

سیزده، ۷۹ ص.: عکس.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی نوزده خاطره از رزمندگان استان لرستان است. برخی از خاطرات، عبارتند از:

«حدیث رزم، همراه با برادر شهیدم»: در عملیاتی در غرب، فرمانده‌ی گردان محبین تیپ ۵۷ ابوالفضل (ع) برادر خود را از دست می‌دهد.

«نامه‌ای به مسؤول بهشت»: برادری که موجی شده با گرفتن نامه‌ای خطاب به مسؤول بهشت راضی به رفتن به پشت جبهه می‌شود.

دیگر خاطرات درباره‌ی موارد زیر هستند: روحیه‌ی بچه‌ها و شجاعت آنها، حرکت به سمت غرب، عملیات میمک، عملیاتی در کردستان، عملیات در جبهه‌ی بستان، حدیث رزم در عملیات نصر چهار، وصال با الله و لحظه‌های شهادت رزمندگان و عملیات مرصاد.

[صفحه ۸۶۴]

خاطره و مخاطره، مجموعه خاطرات

بازنویس: محمدرضا یوسفی کوپایی. - [اصفهان؟]: لشکر زرهی ۸ نجف اشرف، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۷۴ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان: مجموعه آثار؛ ۱۵، مجموعه نجف در کربلا؛ ۵: خاطرات)
طرح روی جلد: غلامرضا راهپیما.
کتاب حاضر، مجموعه خاطرات رزمندگان اسلام در مورد «شهید محمدعلی شاهمرادی» و «شهید سید جمال طباطبایی» است. در ابتدا، زندگینامه‌ی سردار شهید محمدعلی شاهمرادی، قائم مقام تیپ ۴۴ قمر بنی‌هاشم و سپس خاطرات دوستان و همرزمان وی آمده است. خاطرات، نشان دهنده‌ی نحوه‌ی فرماندهی، تلاش بی‌پایان و خستگی ناپذیر و ترس نیروهای عراقی از این فرمانده‌ی دلاور است، چنانکه بعد از شهادت وی، روزنامه‌های عراقی شهادت «یکی از فرماندهان بزرگ ایران» را اعلام کردند. در ادامه‌ی کتاب، زندگینامه سردار شهید سید جمال طباطبایی، معاون عملیات تیپ ۴۴ قمر بنی‌هاشم، آورده شده است. وی با وجود مجروحیت شدید، در سال ۶۱، و از کار افتادگی یک طرف بدن، باز هم به جبهه شتافت و به انجام وظیفه ادامه داد. خاطرات این قسمت نیز از همرزمان و همسنگران شهید نقل شده و در مورد شهامت، شجاعت، عشق به ولایت، قدرت بالای فرماندهی و تصمیم گیری سریع اوست.

خاک پایت: مجموعه داستان و خاطرات از دفاع مقدس

تدوین و ویرایش عبدالله فاتحی؛ با همکاری حمید قنبری، حمید احمدی. - تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس: ارغنون (چاپ اول): ۱۳۷۱.
۱۲۳ ص. [۴] ص. عکس.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مندرجات: ملاقاتی دیگر؛ می‌آمد و رخسار برافروخته بود؛ مرز دو دنیای متضاد؛ خاک پایت؛ دعوت؛ یک دنیا از خودگذشتگی؛ حلوای ما؛ تولدی دیگر؛ همتا.
کتاب، مجموعه‌ی نه خاطره است که چند تای آنها عبارتند از: «ملاقاتی دیگر» (از سعید حیدریان)، خاطره‌ای است از دو دوست و همبازی سالهای کودکی و دیدار آنها بعد از سالها و شهادت یکی در عملیات خیبر؛ «می‌آمد و رخسار برافروخته بود» (از غلامرضا رجب‌زاده)، خاطره‌ی اوستا برات، اهل دزفول، لودرچی در جنگ است و شهادت او؛ «مرز دو دنیای متضاد» (از پورمقدم)، احداث پلی است بر رودخانه‌ای، در منطقه‌ی مهران، در سال ۱۳۶۶، برای عبور نیروها؛ «خاک پایت» (از فولادوند)، احداث جاده‌ای در ارتفاعات گامو توسط گردانهای مهندسی - رزمی جهاد است. «دعوت» (از مؤذن)، خاطره‌ی رزمنده کوچکی در جبهه است؛ «یک دنیا از خودگذشتگی» (از جواد صابری)، شرح خاطره‌ای از عملیات در ماووت کردستان است و «حلوای ما» (از محمد)، خاطره‌ی حلوا دادن یک شهید در شب قبل از شهادتش است.

خاک خنده ریز: مجموعه خاطره طنز (گویش کازرونی)

محمدعارف؛ براساس طرح‌هایی از حسن ملک‌زاده، محمدجواد گلستان‌فرد. - شیراز: کنگره سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۸۰.
۸۵ ص. - (کنگره سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس؛ ۶).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
طراح روی جلد: اسماعیل عرفان‌منش.

[صفحه ۸۶۵]

این کتاب، شامل ۲۵ خاطره‌ی طنز به گویش کازرونی درباره‌ی رزمندگان در جبهه‌های نبرد است. در پایان هر خاطره، واژه‌های نامأنوس آن خاطره همراه با آوانگاری واژه‌ها (با استفاده از حروف لاتین) و معنای فارسی آنها ارائه شده است. موضوع و محتوای خاطرات به قرار زیر است: بمب شیمیایی، شهردار بودن در جبهه، فرمانده‌ی تیپ حاجی جعفر، عروسی رزمنده‌ای به نام علی، خاطره‌ای از عملیات والفجر هشت، عملیات بدر، زخمی شدن، تخم‌مرغ هدیه کردن پیرزن، مناجات رزمنده‌ای به نام عباس پیکاب، منطقه‌ی عملیاتی کارون، اروند و هورالعظیم، در درون قایق پروژکتور، شب عملیات و...

خاکریز خاطرات

بازنویسی به کوشش مقصود اختری. - تهران: جهاد سازندگی، گردان ۳ سیدالشهداء مرکز ثبت و نشر آثار دفاع مقدس، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

[۶]، ۷۲ ص. [۶] ص. عکس (رنگی).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب به یاد سنگرسازان بی‌سنگر عملیات کربلای (۱) نوشته شده است.

کتاب، خاطراتی از عملیات کربلای یک است. عراق پس از شکست در فاو تصمیم می‌گیرد که به جای فاو، مهران را اشغال کند. برای این کار، جنگ تبلیغاتی و روانی زیادی به راه می‌اندازد. اشغال مهران تنها سه هفته به طول می‌انجامد و سرانجام در ۹ / ۴ / ۱۳۶۵، در ساعت ۲۲:۳۰، رزمندگان اسلام طی عملیاتی - با رمز «یا ابوالفضل العباس» و با نام «کربلای یک» - مهران را آزاد می‌کنند. کتاب در ابتدا به شرح عملیات از دیدگاه نظامی و مهندسی می‌پردازد و بعد از آن، به نقل از عده‌ای از رزمندگان، به شرح عملیات و خاطراتی که در زمینه‌ی کربلای یک است، ادامه می‌دهد. موضوع خاطرات رزمندگان در درجه‌ی اول شرح عملیات کربلای یک است و پس از آن، شرح شوخ طبعیهای رزمندگان و شجاعت آنها.

خاکریز کمان ابرویی

محمد غلامپور، محمد میرزایی، ناصر کفایی، مجید قدمی، علی شاهانی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۱۱۷ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۳۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی": Kaman Abrouei" Bunker

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: اشاره؛ در میان خاکریزهای شلمچه / محمد غلامپور؛ عطش فیاضیه / محمد میرزایی؛ خاکریز کمان ابرویی / محمد غلامپور؛ در جبهه‌های شهرهانی / ناصر کفایی؛ اعزام باستانی / مجید قدمی؛ روزهای پرخون / علی شاهانی.

کتاب از شش خاطره تشکیل شده است. «در میان خاکریزهای شلمچه و خاکریز کمان ابرویی» خاطرات محمد غلامپور از جهادگران شیراز است که پشت بلدوزر می‌نشست و رو در روی دشمن بدون هیچ گونه حفاظی سنگر می‌زد تا پناهی برای رزمندگان ایجاد کند. خاطره‌ی «عطش فیاضیه» مربوط به جهادگران کاشانی است و در آن به روزهای محاصره‌ی آبادان اشاره شده

است. «در جبهه شرهانی» نوشته‌ای از ناصر کتابی و «اعزام باستانی» خاطره‌ای از مجید قدمی در مورد اعزام به جبهه‌های کردستان است. آخرین خاطره از علی شاهانی است به نام «روزهای پرخون» که در آن، راوی از شهادت دوستانش سخن گفته است. همه‌ی این خاطرات حاکی از دلاوری‌ها و ایمان قوی ایثارگران و حماسه‌آفرینی رزمندگان سپاه اسلام هستند.

[صفحه ۸۶۶]

خط شکنان، مجموعه خاطرات

گردآوری و بازنویسی ناصر علی‌بابائی، ایوب هاشمی. - [اصفهان؟]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر ۱۴ امام حسین، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۱۲ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان: مجموعه آثار؛ ۲۶).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

این کتاب، مجموعه‌ی ۵۲ خاطره از خاطرات سلحشوران غیوری است که در نقش خطشکنان جنگیدند و راه را برای پیروزی گشودند. خاطرات، بیانگر ایثار، استقامت، ایمان و روحیه‌ی عالی رزمندگان است. دانشجو و طلبه، روحانی و ارتشی، دست به دست هم دادند و جنگیدند. عبادتها و استغاثه‌های شبانه، عشق به لقاءالله، صبر و تواضع و از جان گذشتگی آنان (علی رغم کمبود نیرو و مهمات) باعث خلق حماسه‌هایی در عملیاتهای بدر و کربلای پنج شد. «حضور مجدد برادر معلول در جبهه با عزمی راسختر از قبل، گذشتن از میدان مین، رسیدن امداد غیبی در سنگر به رزمندگان، یاری گرفتن رزمندگان از آیات کلام الله مجید در بحبوحه‌ی نبرد، حماسه‌آفرینی در عملیات والفجر هشت برای تسخیر کارخانه‌ی نمک در فاو و عملیات والفجر ده» هر یک نمونه‌های از خاطرات مذکور در این کتاب هستند.

خوابها و خاطره‌ها

نوشته رحیم مخدومی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۶۱ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ۴۷۹: یادنامه؛ ۱۲).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۴۳ روایت (خاطره) و ۲۵ خواب نقل شده درباره‌ی شهدای دفاع مقدس است که از طرف خانواده (همسر، پدر، مادر، خواهر و برادر)، آشنایان، دوستان و همرزمان و نیز از زبان خود شهید نقل شده است. موضوع برخی از خاطرات و اسامی راویان عبارت است از: «عملیاتهای والفجر سه، والفجر نه، کربلای یک، بیت المقدس سه و بیت المقدس چهار، (دستنوشته‌ی شهید بهرامعلی قباخلو)؛ پدر شهیدان اصغر، قاسم و حسین شیرکوند؛ همسر شهید عبدالرضا حسنی‌پور؛ پدر شهیدان مسلم و احمد عبدالعلی پور؛ مادر شهیدان حسین و رضا منظمی و...». راویان برخی از خوابها نیز بدین قرار است: «مادران شهیدان مهدی خزایی‌پور، سید مجتبی وفایی و سید مرتضی و سید فرزام نورهاشمی؛ پدر شهیدان سید داود و سید محمد الیاسی و...».

خودشکنان: مجموعه خاطرات گردان امام موسی بن جعفر

تدوین و بازنویسی: مرتضی جمشیدیان. - [اصفهان؟]: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۵.

۱۴۸ ص. - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان: مجموعه آثار؛ ۴۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب خودشکنان، حاصل تدوین و بازنویسی خاطرات رزمندگان گردان امام موسی بن جعفر (ع) است که بنا به دستور شهید حاج حسین خرازی قبل از عملیات فتح المبین نوشته‌اند. تعداد زیادی از راویان خاطرات خود به خیل شهدا پیوسته‌اند. در این خاطرات، رزمندگان در مورد شهدا، نحوه‌ی شهادت، تلاش، دلاوری و شجاعت آنان سخن به میان آورده‌اند. رزمندگان خاطرات خود را از عملیات‌های مختلف شرح داده‌اند و با بیان نحوه‌ی شهادت همرزمانشان برگ‌های زرینی از تاریخ دلاور مردان این مرز و بوم را تحریر کرده‌اند. در انتهای کتاب نیز زندگینامه شهید غلامرضا آقاخانی فرمانده‌ی گردان موسی بن جعفر (ع) و شهادت ایشان در عملیات بدر و همچنین، فرازهایی از وصیتنامه‌ی این شهید گرامی آورده شده است. لازم به ذکر است که ترتیب تدوین خاطرات در این کتاب براساس تاریخ عملیاتهایی است که این گردان در آن‌ها شرکت داشته است.

[صفحه ۸۶۷]

خوشه‌های خاطره (مجموعه‌ی خاطرات کوتاه دانشجویان دانشگاه)

مهدی باقریان. - تهران: دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی، روابط عمومی، ۱۳۷۷.

۳۹ ص.: مصور، جدول.

کتاب حاضر مروری بر تاریخچه‌ی دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی و جدول‌هایی در مورد آمار دانشجویان دارد. در مجموعه‌ی خاطرات، برگزیده‌ای از گزارش علمی، زیارتی، سیاحتی تعداد ۱۱۰ نفر از دانشجویان بسیجی دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی به سرزمین مقدس خوزستان آمده است. این خاطرات عبارتند از: جنوب، میقات عاشقان، که محصول سفر احمد اسدی به پادگان دوکوهه و اهواز و اروندرود است؛ شرح یک دیدار، که خاطره‌ی حسین رزوان است از سفر به شلمچه و مجنون؛ پیام سرزمین نینوا، که خاطره‌ای است از حسن یگانه در مورد سفرش به شلمچه؛ رمز و راز جبهه‌ها، از سید علیرضا سلیمی در مورد خرمشهر؛ روایت عشق شهیدان، از محسن رضوانی همدانی؛ سلام بر تو ای خرمشهر، از سید علیرضا سلیمی؛ ابر قدرت اسلام، از غلامرضا مهربانی؛ زندگی ماندن نیست، از مجتبی نوید. ضمنا «خاطره‌ی نوشتن و رفتن است؛ اللهم اغفرلی، آزمون سراسری عاشقی؛ زیارت عاشورا؛ آمد ولی چه آمدنی» از جمله قطعات ادبی هستند که در این کتاب دیده می‌شوند.

در آغوش آسمان: خاطرات خلبانان نیروی هوایی

به کوشش حسین میرپور. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۲.

۵۳ ص.، [۱۱] ص.: تصویر. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۶۱).

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی خاطرات تلخ و شیرین پروازهای متعدد جنگی است که توسط خلبانان جان برکف و ایثارگر میهن اسلامی در دوران جنگ تحمیلی انجام گرفته است. خلبانانی که خاطرات آنها در این مجموعه نقل شده است، عبارتند از: «سرتیپ خلبان

سیدرضا پردیس، سرتیپ خلبان علی‌محمد نادری، سرتیپ خلبان اردستانی، سرهنگ خلبان عباس رمضانی، خلبان آزاده سرهنگ یونس سمندریان، خلبان آزاده سرگرد منصور کاظمیان و سرتیپ خلبان سیروس باهری». هر یک از این خلبان ورزیده مناطق مختلفی از خاک میهن را از لوث وجود دشمنان پاک کرده، مرز و بخشهایی از سرزمین عراق را در پاسخ به تجاوز و کشتار آنان مورد تهاجم و بمبارانهای هوایی خود قرار داده‌اند. شهیدان عباس بابایی و عباس دوران، از مجموعه‌ی راویان این خاطرات، خلبانانی هستند که در نبردهای هوایی در دوران دفاع مقدس به فیض شهادت نائل گشتند.

در آغوش امواج، مجموعه خاطرات

گردآوری و بازنویسی: علی اخباری. - [اصفهان؟]: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۶.

۱۶۸ ص.: (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۵).

طراح جلد: مصطفی شعرباف.

مندرجات: در آغوش امواج؛ پوتین‌ها و فرجه‌ها؛ ساحل خونین؛ شانه‌های زخمی عشق؛ وقتی که لطف خدا سنگ تمام گذاشت؛ خداحافظ وطن؛ فقه و گلوله؛ عمامه و خون؛ شلمچه؛ راز سر به مهر؛ مشق عطش.

کتاب، حاوی دوازده خاطره از دوران دفاع مقدس در موضوعهای زیر است: «ایثار و از خودگذشتگی رزمندگان؛ گردان یونس و عملیات آن گردان؛ شهادت رزمندگان اسلام؛ عملیات محرم؛ زخمی شدن دلاور مردان دفاع مقدس و برخی موضوعهای دیگر». در «راز سر به مهر» (از محسن جاری)، راوی نقل می‌کند که: «خوابیده بودم صدایی در سنگر شنیدم؛ متوجه شدم محمد است که با خدا راز و نیاز می‌کند. او صبح ما را برای نماز بیدار کرد. چند روز بعد،

[صفحه ۸۶۸]

عملیات بود. شب عملیات تیربار عراقی‌ها، بچه‌ها را زمین‌گیر کرده بود. با صدای الله‌اکبر متوجه شدم که محمد در میانه‌ی میدان، آر پی جی بر دوش ایستاده و سنگر تیربار دشمن را هدف گرفته است. پس از شلیک گلوله‌ی آر پی جی، نقش بر زمین شد. او را در آغوش گرفتم، شنیدم که آرام گفت: آقا رضا حلالم کن، برایم دعا کن، اگه توانستی سری به مادرم بزن و به او بگو محمد گفت: مادرم، خوشحال باش. فرزندت به آرزویش رسید».

در انتظار بهشت

نرجس شکوریان فرد. - تهران: نشر سامیر، (چاپ اول): ۹۵.۱۳۷۷ ص.

عنوان روی جلد: در انتظار بهشت: مجموعه‌ای از خاطرات شهدای شهرستان خمین. کتاب «در انتظار بهشت» مجموعه‌ای از خاطرات ۱۶۰ شهید از شهدای شهرستان خمین است؛ ایثارگرانی که با انتخاب مرگ خونین، راه زنده بودن و زندگی کردن را به بازماندگان نشان دادند. شهیدانی که افتخار این مرز و بوم هستند. نویسنده در این کتاب، خاطرات کوتاهی از شهیدان این شهرستان را از زبان دوستان، همرزمان، خانواده و همسران شهدا گردآوری کرده است. هر کدام از این خاطرات نشان دهنده‌ی روح پاک و بی‌آلایش آنها هستند. آرزوی شهادت و دیدار معبود و فضایل اخلاقی و رفتار پسندیده و ایمان قلبی از خصوصیاتی است که از لابه‌لای این خاطرات متجلی است.

در راه...: مجموعه خاطرات پرسنل مرکز آموزش توپخانه‌ی اصفهان

تدوین و بازنویسی: عزت‌الله نصیری، افشین طاهری. - [اصفهان]: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی زمینی، عقیدتی سیاسی مرکز آموزش توپخانه اصفهان، ۱۳۷۵.

۱۴۰ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان: مجموعه آثار؛ ۱۰).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«در راه...» مجموعه‌ای از خاطرات پرسنل مرکز آموزش توپخانه‌ی اصفهان است. در این خاطرات، رزمندگان، شرایط و خصوصیات خط پدافندی واحد توپخانه‌ی اصفهان و دلاوری و سلحشوری سربازان این واحد را بیان کرده‌اند. این آثار، به ترتیب زمانی - از روزهای آغازین جنگ تا پایان جنگ تحمیلی - تنظیم شده‌اند. این خاطرات، نقش ارزشمند این واحد را در عملیات‌های مختلف (مانند: حماسه‌ی فتح المبین، حماسه‌ی والفجر سه، عملیات والفجر پنج، هم چنین عملیات بیت المقدس پنج و...) نشان می‌دهند. راویان خاطرات از حماسه‌آفرینی، شور و اشتیاق، تعبد و خلوص شهدا و آمادگی رزمندگان برای شهادت نیز سخن گفته‌اند. در انتهای کتاب، مقاله‌ی «آتش که گرفت، خشک و تر می‌سوزند» به نحوه‌ی شهادت و پیدا شدن پیکر مطهر شهید سرهنگ دوم محمدعلی شفیعی همراه با خاطره‌ای به قلم شهید در مورد چگونگی کشف جسد و وصیتنامه‌ی یکی از نیروهای عراقی که در عملیات فتح المبین کشته شده بود، می‌پردازد.

درفش سبز، مجموعه خاطرات گردان حضرت ابوالفضل

تدوین و بازنویسی: علی لطفی. - [بی‌جا]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر ۴۱ امام حسین (ع)، ۱۳۷۵.

۹۶ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۲۹).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۸۶۹]

کتاب درفش سبز حاوی ۳۳ خاطره‌ی کوتاه از جنگ و عملیاتهای مختلفی است که گردان ابوالفضل در آنها شرکت داشته است. این خاطرات به نقل از همرزمان شهیدان والامقام این گردان گردآوری و تنظیم شده‌اند. این خاطرات عمدتا به عملیاتهایی ارتباط دارند که رزمندگان این گردان در آن شرکت داشته‌اند. این عملیاتها عبارتند از: مرحله‌ی اول والفجر هشت، کربلای پنج، کربلای چهار، والفجر چهار، بدر، فرمانده‌ی کل قوا و کربلای ده. خاطرات، مبین روحیه‌ی قوی، ایمان، استقامت، توکل به خدا، امدادهای الهی، طلب شهادت، ایثار و... هستند. هر یک از خاطرات به یکی از شهدای گردان اهدا شده و نام راوی نیز در زیرنویس آمده است.

در کوچه‌های خرمشهر

به کوشش مریم شانکی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.

۱۸۲ ص.، [۱۰] ص. تصویر. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات، ۲۳).

عنوان روی جلد: در کوچه‌های خرمشهر: با خاطراتی از بهروز مرادی، صالح موسوی و...
عنوان پشت جلد به انگلیسی: In The Alleys Of khoramshahr
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مجموعه این خـاطرات را «مریم شـانکی» در سالهـای ۱۳۶۰ و ۱۳۶۱ از راه مصـاحبه با برادران شـهید بهروز مرادی، صالـح موسوی، فرهاد دشتی و محمـد نوراتی گردآوری کرده است. این مجموعه، خاطرات عده‌ای از مردم خرمشـهر را نیز در بر می‌گیرد، که خانم شانکی، در همان سالها، با آنها در کوچه‌ها و خیابان‌های خرمشـهر مصاحبه کرده و بیشتر آنها بعـدا شـهید شده‌انـد. بخش اعظم این خاطرات به مقاومت دلیرانه‌ی رزمندگان خرمشهری در برابر حمله‌ی ناجوانمردانه و غافلگیر کننده صدام به خرمشهر اختصاص دارد. صـدام بـا ادوات جنگی و تجهیزات مـدرن جنگی حمله کرد، در حالی که مردم و رزمنـدگان، برای دفاع در برابر آنها، چیزی به جز سلاحهای سـبک، کوکتل مولوتف‌های دست‌ساز و جان ایمان خود چیزی نداشـتند. خیانتهای مسؤولان وقت کشور نیز باعث شد تا نیرو و تجهیزات کمکی به خرمشـهر فرسـتاده نشـود، و در نـتیجه، شـهر سـقوط کرد. خـاطرات، به مهـاجرت زنـان، کودکـان و افراد سالخورده از خرمشهر آغشته در خون و آتش و شهادت جانبازان راه حق و حقیقت اشاره دارد.

درگیری در پد چهار: خاطرات لشکر ۱۴ امام حسین

تـدوین و بازنویسـی رضـا بهشتی؛ جمع‌آوری لشـکر ۱۴ امـام حسـین (ع). - تهران: سـپاه پاسـداران انقلاـب اسـلامی، نیروی زمینی، نمایندگی ولایت فقیه، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.
۱۱۹ ص. - (مجموعه خاطره؛ ۲۸).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتـاب، مجموعه‌ی چهـل خـاطره است که در زمینه‌هـا و موضوعهـای مختلف بیان شده‌انـد. موضوعهای خاطرات در بردارنـده‌ی «امـدادهای غیبی، شـرح عملیـاتی که در بسـتان انجـام شـد، شـرح عملیات حاج عمران و...» است. برای مثال، خاطره‌ی «مثل بابا» (از مصـطفی محمدی) خاطره‌ی دو برادر یازده و چهارده ساله است که هنوز چهل روز از شـهادت پدرشان نگذشـته است و به امر مادر به جبهه می‌آیند و با هم به شـهادت می‌رسند؛ «پشه» خاطره‌ای از امداد غیبی است؛ در جبهه‌ی جنوب که پشه زیاد است، رزمندگان، برای حفظ خود، تصـمیم می‌گیرند پتوی خیسـی به در سـنگر آویزان کنند. در این هنگام خمپاره‌ای منفجر می‌شود و محل قبلی آنها را از بین می‌برد. «درگیری در پـد چهـار» خـاطره‌ای از نیروهـای مخصوص کلاـه سبز عراق است که با قصـد حمله به جاده، خنـدقی می‌کنند ولی ناموفق مانده، شکست می‌خورند.

[صفحه ۸۷۰]

دریا مزار: مجموعه خاطره سرداران شهید استان فارس

به کوشش فهیمه ناصری؛ ویراستار بابک طیبی. - شیراز: کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۹.
۹۶ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، دوازده خاطره‌ی کوتاه از دوازده سردار شهید استان فارس جبهه‌های جنگ تحمیلی گرد آمده است. عناوین خاطرات و اسامی سردارانی که خاطره‌ها مربوط به آنها است، عبارتند از: دریا مزار / سردار شهید مجتبی شیخی (مبنی بر این که دریا مزار وی خواهد بود)؛ مفتی نیست / سردار شهید عباس کریم‌پور؛ پرچم ماه / درباره‌ی سردار شهید مجید رشیدی (که پرچم ایران را در مناطق عراقی‌ها نصب کرد)؛ آبی دست بده / سردار شهید حسینعلی امیری (که با شهید طاهری از میان آب و لجن برای سرکشی نیروها می‌رفتند)؛ روز هشتم / خاطره‌ی انتخاب همسر سردار شهید عبدالعلی ناظم‌پور؛ از گردش که برگردی / سردار شهید هاشم شیخی؛ روز فرخنده / شهید حمیدرضا مانی؛ لطیفه‌های آبدار / سردار شهید احمد طاهری؛ در جاری جوانی / سردار شهید علی‌اصغر اتحادی؛ خیابان مجروح / سردار شهید سید عبدالحسین ولی‌پور؛ صبحانه‌ی آخر / سردار شهید عبدالعلی عامری و نماز آب / سردار شهید علی حسن‌پور.

دژ آفرینان (مجموعه خاطرات)

به کوشش مصطفی محقق و مرتضی محقق. - [اصفهان]: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۸.

۹۶ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۶۹)

طراح روی جلد: محمدعباس شفیعی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «دژآفرینان» مجموعه‌ی ۶۴ خاطره - اغلب درباره‌ی بسیجی‌ها جهادگران مهندسی رزمی و شجاعت رانندگان لودر و بولدوزر در دوران دفاع مقدس - است. موارد زیر، از جمله مطالب خاطرات هستند: «پیشروی در جزیره‌ی ام‌الرصاص از درون باتلاق؛ محور عملیات والفجر چهار؛ محورهای عملیاتی کربلای پنج؛ منطقه‌ی عملیاتی ماووت؛ شهرک دارخوین؛ عملیات محرم؛ منطقه‌ی عملیاتی کربلای چهار؛ عملیات فتح المبین و منطقه‌ی پادگان عین خوش؛ تنگه‌ی ابوقریب؛ مرحله‌ی سوم عملیات بیت المقدس؛ منطقه‌ی کوشک؛ کانال پرورش ماهی در شرق بصره؛ باغ شماره‌ی هفت در عملیات فتح المبین؛ منطقه‌ی عملیاتی کربلای ده؛ نماز شب؛ نماز جماعت؛ دارخوین؛ عمل نکردن خمپاره در سقف سنگر؛ مجروحی که چند روز در منطقه‌ی عملیاتی خیبر زنده ماند؛ بمباران شیمیایی و...».

دفترچه خاطرات

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، تبلیغات جبهه و جنگ، [بی‌تا].

۱۶۰ ص. مصور: عکس، نقشه تا شده.

شمارگان: ذکر نشده است.

مندرجات: مناجات‌نامه؛ خاطرات؛ وصیتنامه؛ مشخصات رزمی و حالات روحی؛ تذکرات لازم به رزمندگان اسلام؛ تاریخچه قدس و طغیان بنی‌اسرائیل؛ علت حمله اخیر رژیم اشغالگر قدس به لبنان؛ چرا کربلا، چرا قدس؛ راهنمایی کربلا تا قدس.

این دفترچه در اصل دفترچه‌ای برای نوشتن خاطرات رزمندگان است که از طرف سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در هنگام ورود به جبهه در اختیار آن‌ها گذارده می‌شد. اوراق مختلف دفترچه، علاوه بر صفحاتی سفید برای نوشتن خاطرات، شامل ترجمه‌ی آیاتی از قرآن کریم، دعاهایی از صحیفه‌ی سجادیه، گزیده‌ای از سخنان امام

[صفحه ۸۷۱]

حسین (ع) در مقابل دشمنان و بیانات امام خمینی (ره) و چند نیایش از رزمندگان اسلام است. در قسمت‌های بعدی، خاطراتی از امام خمینی (ره)، آیت‌الله دستغیب، شهید مدنی، شهید صدوقی و شهید اشرفی اصفهانی، بخشی از وصیت پیامبر به امام علی (ع) و قسمتی از وصیتنامه امام علی (ع) به امام حسن (ع) و فرازهایی از وصیتنامه‌های شهدا آمده است. پرسش‌هایی درباره مشخصات رزمندگان و حالات روحی و معنوی آن‌ها بخش بعدی دفترچه است. دستورالعمل‌هایی نیز برای راهنمایی رزمندگان در هنگام ضرورت در آن به چاپ رسیده است.

دو رکعت عشق (۱)

به کوشش: علیرضا قزوه. - سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۱۱ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۰۴).

عنوان پشت جلد: Two Rak'atts of Love. vol.۱

بالای عنوان: یکصد خاطره.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «دو رکعت عشق»، که به کوشش علیرضا قزوه به چاپ رسیده است. یک صد خاطره از رزمندگان و بسیجیان عارف پیشه‌ی جبهه‌های نبرد حق علیه باطل را در بر می‌گیرد. این یک صد خاطره از هشتاد شهید است و یاد آنان را گرامی داشته است. این خاطرات قبلاـ در ستون «دو رکعت عشق» روزنامه‌ی اطلاعات - به صورت روزانه - به چاپ رسیده و در این کتاب به صورت مجموعه چاپ شده‌اند. در این خاطرات - راویان خاطرات، که از اقوام، همرزمان و همسنگران شهدا بوده‌اند - از دلاوری، شجاعت، تهور، بیباکی شهیدان و همچنین از خلوص و پاکی، نمازهای شبانه و ایثار این به حق پیوستگان سخن گفته‌اند. تعدادی از راویان خاطرات حتی از ذکر نام خود هم ابا داشته‌اند و فقط به عنوان ارزشمند «بسیجی گمنام» اکتفا کرده‌اند.

دیده بان (دفتر ۱)

به کوشش حجت ایروانی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۳ [۱۲۸] ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۱۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Scout.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: زهر چشم؛ دیدگاه شهید دزفولی؛ دیده‌بان نفوذی؛ دیدگاه شاخ شمیران؛ دیدگاه قلاویزان.

در این کتاب دیده‌بانان از جبهه‌های نبرد حق علیه باطل خاطراتی را بیان نموده‌اند. در اولین خاطره با عنوان «زهر چشم»، قدرت و اهمیت دیده‌بانی ذکر شده است و وحشتی که دیده‌بانان از این طریق در جزیره ام‌الرصاص در دشمن آفریدند، بیان شده است. در خاطره دوم با نام «دیدگاه شهید دزفولی»، محل‌هایی که زیر پوشش دیده‌بان قرار داشته، جاده اول و دوم و سوم فاو - بصره شرح داده شده است. همچنین در خاطراتی با عنوان‌های «دیده‌بان نفوذی، دیدگاه شاخ شمیران، دیدگاه قلاویزان» پیروزی‌هایی که در جنگ از طریق دیده‌بانی بدست آمد بیان شده و نقش مؤثر دیده‌بانی در عملیات بیت المقدس هفت، کانال ماهی و مرحله اول

عملیات آزادسازی ارتفاعات سورمر ذکر شده است.

[صفحه ۸۷۲]

ذوالفقار، مجموعه خاطرات

تدوین و بازنویسی: اکبر جوانی، احمدرضا کریمیان. - [اصفهان]، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۴۰.۱۳۷۵ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «ذوالفقار» مجموعه ۸۳ خاطره از شجاعت، دلاوری، شکیبایی، مقاومت و ایثار رزمندگان گردان خطشکن حضرت امیرالمومنین (ع) از لشکر چهارده امام حسین (ع) است که به مناسبت کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان به چاپ رسیده‌اند. این خاطرات از عملیاتهای «چزابه، کربلاهای پنج و ده، والفجرهای دو و چهار و هشت و ده، بیت المقدس و خیبر» است و از کارخانه‌ی نمک، جاده‌ی فاو - ام‌القصر و منطقه‌ی شلمچه نیز یاد شده است. خاطرات بیانگر حماسه‌آفرینی رزمندگان و شهیدان، ایمان و اخلاص آنها، شور و شوق رزمندگان به انجام وظیفه، شهادت‌طلبی آنان و لطف و عنایت الهی و امدادهای غیبی هستند. این خاطرات، از زبان شهداء و همرزمان آنها بیان شده است. در این خاطرات به ایمان و اخلاص شهداء نیز اشاره شده است.

راویان فتح: مجموعه خاطرات پرسنل مرکز آموزش توپخانه اصفهان

تدوین و بازنویسی: عزت‌الله نصیری، امیر دادگستر. - [اصفهان]: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی زمینی، عقیدتی سیاسی، مرکز آموزش توپخانه اصفهان، ۱۳۷۵.

۱۱۹ ص.: (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار؛ ۳۶).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

کتاب «راویان فتح» مجموعه‌ی خاطرات پرسنل مرکز آموزش توپخانه اصفهان از جنگ تحمیلی و دفاع مقدس است. آنها در این خاطرات، سرگذشت خود، در دشوارترین و طاقت‌فرساترین دقایق، و حماسه‌ی رشادت و شجاعت عزیزان ارتشی در جبهه‌های نبرد را شرح داده‌اند. «جنگ در دوله تو، دره شیر و جزیره‌ی فاو و عملیاتهای کربلای پنج، فتح المبین و طریق القدس، اعجازها و امدادهای غیبی، آرزوی شهادت رزمندگان، ایثار و از خودگذشتگی، سرکوب منافقین، شهدا و اخلاص و زهد و تعبد آنان و همچنین عشق و علاقه به امام (ره)، شور و اشتیاق برای حضور در جبهه و شرکت در عملیات و طلب شفاعت از یکدیگر» از این خاطرات هستند. راویان این خاطرات از درجه‌داران و افسران ارتش جمهوری اسلامی ایران هستند.

روایت حماسه (مجموعه خاطرات)

بازنویس محمدرضا یوسفی کوپایی. - [اصفهان]: لشکر زرهی ۸ نجف اشرف، ۱۳۷۵.

۱۲۲ ص.: (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۲۱: مجموعه نجف در کربلا؛ ۷).

طراح روی جلد: غلام‌رضا راهپیما.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل نود خاطره از رزمندگان، شهدا، برادر، همسر، مادر و خانواده‌ی شهدا و همرزمانشان است. خاطراتی از شهدا: «محمدعلی تفضلی، سید جمال علوی، اسدالله رمضانی، جلال محمدی، احمد محمدی، رضانی مؤذنی، حیدر روحی، حمزه بابایی، محمود صالحی، علی‌رضا شفیعی، و...» نقل شده است. موارد زیر از جمله محتوای خاطرات هستند: «نماز در هنگام جنگیدن و پیشروی، خوردن ته مانده‌ی غذا و اسراف نکردن، اختصاص سنگری به کتابخانه در جبهه و برگزاری کلاسهای عقیدتی و قرآن در آن، خریدن لباس و جوراب و لوازم التحریر برای فرزندان اعضای گروهک کومله، خاطراتی از شهید قجه‌ای و برخوردش با دوستان، خاطره‌ای از روستای آویهنگ کردستان و برخورد مردم با نیروهای اسلام، و...».

روایت عشق (جلد ۱)

سعید موسوی؛ به کوشش و نظارت معاونت فرهنگی، پژوهشی اداره کل بنیاد شهید انقلاب اسلامی خراسان. - مشهد: نشر شاملو، (چاپ اول): ۱۳۳.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، ده خاطره‌ی کوتاه از رزمندگان، آشنایان و خانواده‌ی شهدا، درباره‌ی شهدا و حوادث روی داده در جبهه‌های جنگ (با موضوعات متنوع) نقل شده است. از جمله موضوع خاطرات عبارتند از: «نماز، نماز شب، رعایت بیت‌المال، احترام به والدین، غنائم جنگی، لبخند شهید در غسالخانه، خاطره‌ای از عملیات کربلای پنج در جزیره‌ی بوارین؛ درمان معجزه‌آسای بیماری همسر شهید علی‌اصغر کلاته سیفری، اطعام و بخشیدن لباس به دیگران، خاطره‌ی شناسایی قبل از عملیات والفجر چهار، عملیات بیت المقدس سه و خاطره‌ای از شهید حسین دادمحمدی (فرمانده‌ی محور منطقه) نحوه‌ی شهادت عباسعلی غلامیان در عملیات کربلای پنج، قطع پای رزمنده‌ی تخریبچی در عملیات والفجر یک و خاطرات و مطالبی درباره‌ی شهیدان: «محمد گلچین، محمدتقی غیور، حامد همدانی، حاج حسین محمدیانی، علیرضا عاصمی، رستم‌علی نوری، سید احمد رحیمی و...» در کتاب به چشم می‌خورد.

روایت عشق (جلد ۲): جاودانه‌ها

خاطرات برگزیده روایت عشق ۱۳۷۸، استان فارس / گردآوری معاونت فرهنگی پژوهشی اداره تحقیق و پژوهش، اداره کل بنیاد شهید استان فارس؛ ویراستار حمید اکبرپور. - شیراز: ملك سلیمان، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۹۸ ص.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی دوازده خاطره از شهیدان است. موضوع خاطرات و نام راویان، به ترتیب، عبارت است از: «هدیه‌ی روز پدر (لیلا ابونصری، فرزند شهید)؛ عقب‌نشینی در کربلای پنج (همرزم شهید مرتضی جاویدی)؛ هدیه‌ی یك سیب به امام / شهید علی‌اکبر منشی (محافظ حضرت امام (ره))؛ سه خاطره از همرزمان و همسر شهید محمد پژگاله، از جمله، اسیر عراقی و متوسل شدنش به شهید پژگاله و سفر به چین؛ لحظه‌ی اعزام به جبهه (برادر شهید علیمراد مرادی)؛ خواب دیدن ازدواج و شهادت در عملیات والفجر هشت (شیوا زارع، همسر شهید رضا پورخسروانی)؛ خاطره‌ای از شهید جلال‌الدین خوشاب؛ نماز صبح و اعزام به جبهه (طاهره سیاحتگر، خواهر شهید علیرضا سیاحتگر)؛ پرداخت قبض کمك به مستمندان (پدر شهید جلال عباسی)؛ خاطره‌ی لحظه‌ی وداع شهید محمود پیربداغی؛ خاطره‌ای از شهید سهراب رئیسی (زهره رئیسی، دختر شهید) و شناسایی پیکر شهید مجتبی صادقی.».

روایت عشق، مجموعه خاطراتی از هشت سال دفاع مقدس (جلد ۱)

غلامعلی رجایی. – تهران. سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات، ۱۳۷۳.

۱۵۶ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۴۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Narration Of Love.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه ۲۴ خاطره از ابتدای جنگ تا پذیرش قطعنامه ۵۹۸ است که به ترتیب زمانی تنظیم شده‌اند. موضوع خاطرات عبارتند از: با ایجاد تونلی در زیرزمین – در دزفول – عملیات فتح المبین به نفع رزمندگان اسلام تمام شد؛ در اطراف آبادان، با شروع جنگ تن به تن، به فرمان امام کمک رسید و حصر آبادان شکسته شد؛ ثمره‌ی

[صفحه ۸۷۴]

خون بهترین یاران اسلام، آزادی سوسنگرد بود؛ در فتح خرمشهر رزمندگان، زیر رگبار دشمن، در کمین تانکها می‌خوابیدند؛ پایبندی رزمندگان به اخلاق اسلامی (در فتح خرمشهر افسر عراقی اسیر را همراه خود می‌برند تا آسیبی به او نرسد)؛ رزمندگان بدون هیچ وسیله‌ای از رودخانه عبور کردند و متجاوزان را متعجب کردند. در روزهای عادی، سرما رزمندگان را اذیت می‌کرد، اما هنگام عملیات خیبر بارش باران ابتدا رزمندگان را ناراحت کرد، ولی بعد خوشحال شدند، چون تانکهای دشمن در گل فرو رفتند؛ زندگی در هور صبر زیادی می‌خواست که خداوند عنایت کرده بود؛ بعد از پذیرش قطعنامه، دشمن می‌خواست مناطقی را اشغال کند تا پشت میز مذاکره حرفی برای گفتن داشته باشد.

روزگاران (جلد ۰۱): کتاب خاطرات

کورش علیانی. – تهران: روایت فتح، (چاپ دوم): ۱۳۸۱.

۱۰۰ ص. – (انتشارات روایت فتح؛ ۶ / ۵۷).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

جلد اول کتاب «روزگاران» شامل یکصد خاطره‌ی کوتاه از جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و هشت سال دفاع مقدس است. از جمله موضوعهای خاطرات مذکور در کتاب، موارد زیر است: «مادران شهدا و صبر و تحمل آنها، معبر زدن در میدان مین، حضور روحانی در جبهه، شهیدی در معبر میدان مین، مجروح جنگی در آلمان و دکتری که از شجاعت مجروحان شگفت‌زده بود، شهادت دو برادر، آموزش و عملیات غواصی در بهمن شیر، اعتقاد به ذکر فاطمه زهرا (س)، خوابیدن بر روی مینها و سیمهای خاردار برای عبور سایرین، خاطره‌ای از شهید جهان‌آرا، سقایی در جبهه، شهید حاج حسین خرازی، خاطره‌ای از خلبان مجروح بالگرد، یافتن جسد شهیدی پس از یازده سال در حال سجده، کلاس فلسفه در جبهه، دکتری که در جبهه با جنازه‌ی پسر شهیدش مواجه می‌شود، مجروح شدن حین اقامه‌ی نماز و ادامه‌ی آن با وجود جراحت، عملیات خیبر و...».

روزگاران (جلد ۰۲): کتاب خاطرات

سمیه حسینی؛ ویراستار بابک آتشین‌جان. – تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۰۰ ص. – (انتشارات روایت فتح؛ ۳۲ / ۵۳).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

جلد دو کتاب «روزگاران» نیز حاوی یکصد خاطره‌ی کوتاه از جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و هشت سال دفاع مقدس است. از جمله موضوعهای خاطرات، موارد زیر است: «کوسه‌ها در رودخانه‌های اروندرود، رزمنده‌ای که پس از پنج بار مجروح شدن باز به جبهه برگشت، رزمنده‌ای که دوست داشت گمنام شهید شود و شد، خاطره‌ای از کنار اروند و وداع رزمندگان، شهادت رزمندگان در زیر آب و گیر کردن آنها به سیم خاردار، معجزه‌ی گرد و غبار در منطقه‌ی و جابجایی لشکر، عبور از میدان مین، عراقی‌ای که خود را به مردن زده بود، مشاهده‌ی جدا شدن سر یک شهید از تن، سرمای شهید منطقه، بازگشت از عملیات و آمارگیری از تعداد شهدا و بازماندگان، شنیدن خبر خوش پدر شدن و شهادت در همان روز، شیمیایی شدن در منطقه‌ی شهادت جانبازی که یک چشم شیشه‌ای داشت، در عملیات والفجر مقدماتی و...».

[صفحه ۸۷۵]

روزگاران (جلد ۰۴): کتاب پرستاران

جابر تواضعی. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۰۰ ص. - (انتشارات روایت فتح؛ ۲۷ / ۴۵).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مجموعه‌ای از خاطرات پرستاران و امدادگران، از دوران دفاع مقدس در مناطق جنگی و پشت جبهه است. از جمله خاطرات، موارد زیر است: «استخاره برای رفتن به جبهه، اصرار به حضور در جبهه و اعزام، خاطراتی از بمباران و مجروحان آن، خاطراتی از مجروحان شیمیایی و مجروحان نوجوان و کودک، اوایل جنگ و حمله‌ی عراق به شهرهای خرمشهر، آبادان و سوسنگرد، عملیات مرصاد، مجروح منافق، برخورد با خانواده‌ی شهیدان، مجروحان اسیر عراقی، مجروحی که با درمان نادرست شهید شد، زایمان و تولد بچه در ایلام، دادن خبر شهادت به خانواده‌ی مجروح، مهران، مواجهه با اعضای مثله شده و قطعه قطعه شده، منطقه‌ی گیلان غرب و اسلام‌آباد، بمبهای آتش‌زا، نماز خواندن مجروح، خاطره‌ای از سید حسین علم‌الهدی در هویزه، خاطره‌ای از مادری که سه پسر شهیدش با هم تشییع می‌شدند و...».

روزگاران (جلد ۰۶): کتاب دزفول

طه فروتن. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۰۰ ص. - (انتشارات روایت فتح؛ ۲۶ / ۴۳)

کتابنامه: ص. [۱۰۱].

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مجموعه‌ای از خاطرات مردم دزفول (یکی از شهرهای استان خوزستان) از دوران دفاع مقدس و بمبارانها و موشکبارانهای زمان جنگ است. موارد زیر از جمله خاطرات است: «اخلاص امام جمعه‌ی دزفول در مواجهه با رزمندگان و ماندن او در شهر در زمان موشکباران، سردابهایی که محل پناهگاه بود، خاطرات یافتن اجساد (شهدا) و مجروحان در زیر آوار، دستگیری

خلبـان عراقی، انتخابـات ریـاست جمهوری در زمـان موشـکباران، عمل جراحی مجروحی که گلوله‌ی توپ در ران پایش گیر کرده بود، بمباران شـیمیایی دزفول، دکتر پاکستانی که از ترس موشک باران به دزفول نرفت، نجات معجزه‌آسا در موشکباران، خانواده‌ی ۲۳ نفری که همگی در موشـکباران شـهید شدنـد، اسـیر کردن عراقی‌هـایی که می‌خواسـتند به دزفول بروند، مواجهه بـا پیکر شـش کودک شهید که تکه تکه شده بودند و...».

روزگاران (جلد ۰۸): کتاب شناسایی

رضا رسولی؛ ویراستار بابک آتشین‌جان. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۰۰ ص. - (انتشارات روایت فتح؛ ۳۱ / ۵۲).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

طراح یونیفرم جلد: بهزاد جوانبخت.

این کتـاب، مجموعه‌ای از خـاطرات دربـاره‌ی واحـد اطلاعـات - عملیـات و انجام شـناسایی در مناطق دشـمن است. از جمله: فرمول «هشـتاد درصـد اطلاعـات، بیست درصـد عملیـات و صـد در صـد موفقیت، از حسن بـاقری، شـناسایی منـاطق فارسـیان، سوسـنگرد، خرمشـهر، دجله، شاخ شوالدری، شیرکوه، کل حسن، تپه‌ی کله جبار، کردستان عراق، خاطراتی از سید محمدعلی جهان‌آرا و مهدی زین‌الـدین، برخورد بـا اسـرای عراقی، اسـتفاده از سـیم موشـک تـاو برای نشانه گـذاری و بـازگشت، مواجهه بـا پیکرهـای شـهدا در شناسایی، نام‌گذاری منطقه‌ها براساس ظاهر فیزیکی، اسـتفاده از هواپیمای عراق برای شـناسایی و گرفتن عکسهای هوایی، استفاده از سمت‌یاب، شناسایی در آب و هوای

[صفحه ۸۷۶]

نامناسب، آیه‌ی وجعلنا، برخورد با میدان، مین والمری، شناسایی مناطق کوهستانی، شناسایی منطقه هور، شناسایی غواصان و...».

روزگاران (جلد ۱۰): کتاب پزشکان

سروش زنگنه. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۰۰ ص. - (انتشارات روایت فتح؛۳۵ / ۵۹).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی یکصد خاطره از پزشـکان شرکت کننده در خدمات رسانی جبهه‌های طی هشت سال دفاع مقدس است. موارد زیر از جمله خاطرات هسـتند: «مداوای مجروح کومله، پزشـکی از خطه‌ی شمال، شهادت پزشک در زیر سقف اورژانس فرو ریخته، تب تیفوئید در لشکر ۷۷ خراسان، شهادت در اثر خونریزی، قرنطینه‌ی مجروحان شیمیایی، خاطراتی از عملیات در پاوه، روحیه و شهامت مجروحان در تحمل درد، امتناع مجروح عراقی از پـذیرش خون ایرانی، شـیمیایی شـدن در آب، شـناخته شـدن یک پزشک سه روز پس از ورود به محل مأموریت (به سـبب حضور مـداوم وی در اتاق عمل)، اورژانس لشـکر فجر، نماز پزشک در اتاق عمل، انهـدام بیمارستان پادگان حمید، امداد در کردستان، استفاده از قاطر، اصابت گلوله خمپاره به پا و عمل نکردن آن و...».

روز مرگ

مترجم: محمدحسین مقیسه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۱۳۹ ص.

در کتاب «روز مرگ»، اسرای عراقی خاطرات خود را از زمانی که در جبهه بوده و هنگامی که اسیر شده‌اند و دورانی که در اسارت به سر برده‌اند بیان می‌کنند. برخی از آنان تعریف کرده‌اند که با توکل به خدا و توسل به ائمه‌ی هدی از جبهه‌های جنگ گریخته و خود را تسلیم نیروهای ایرانی کرده‌اند. یکی از اسیران نقل کرده است که وقتی خلبانهای ایرانی برای بمباران پمپ بنزین القرنه عراق آمده بودند چون مردم را در صف بنزین و نفت دیدند از بمباران آن چشم‌پوشی کرده و بمبها را بر روی پل‌های ارتباطی جاده‌ی بصره ریختند که یکی از هواپیماها هدف قرار گرفت و خلبان آن به شهادت رسید؛ با این از جان گذشتگی به خاطر به خاک و خون نکشیدن مردم بیگناه، ما به نجابت و انسانیت خلبانهای ایرانی پی بردیم. آنچه بیش از هر چیز در این خاطرات جلب توجه می‌کند، اشاره‌ی اسیران به ایمان، مهربانی و عطوفت رزمندگان ایرانی در مواجهه با اسیران است.

روز وحشت، خاطرات گروهی از نظامیان عراق

مترجم: محمدحسن مقیسه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۵.

۱۱۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۴۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Day of Terror: Memories of a group of Iraqi military.

کتاب، حاوی هجده خاطره از نظامیان عراقی است. این نظامیان - که بیشتر آنها دانشجو یا دانش‌آموز سال آخر دبیرستان بوده‌اند - از فراخوانده شدن به خدمت سربازی، گذراندن دوره‌های آموزشی حداکثر شش ماهه در ارتش و سپس اعزام به جبهه‌های جنگ علیه ایران، وضع جبهه‌ها و نحوه‌ی اسارت به دست نیروهای اسلام سخن گفته‌اند. مطالب خاطرات بیانگر اوضاع نابسامان اقتصادی، نحوه‌ی تفکر مردم و نظامیان ارتش عراق، رعب و وحشت حاکم بر

[صفحه ۸۷۷]

جبهه‌های ارتش عراق و ظلم و تعدی امرای لشکر نسبت به نظامیان تحت امر و بالاخره شادی این اسیران از اسارت به دست رزمندگان اسلام و رفتار عطوفت‌آمیز نیروهای اسلام با آنها است.

روزهای امتحان، مجموعه خاطرات

به کوشش عباس حیدری مقدم. - اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۰۴ ص. - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۷۱).

طراح روی جلد: مهرداد هوائی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به شهدای گرانقدر شهرستان آران و بیدگل تقدیم شده است.

این کتاب، مجموعه‌ی ۳۳ خاطره از رزمندگان اسلام است. از جمله موضوعهای خاطرات، موارد زیر است: «مأموریت در روستای شیخ لطیف عراق، اسارت به دست اهالی منطقه، حمله‌ی نیروهای خودی و آزادی؛ درگیری با عراقی‌ها در پاسگاه بناسوته؛ خاطره‌ی

مجروحی که تا مرز شهادت و تیر خلاص پیش رفت و نجات یافت؛ شهیدی که زنده شد؛ غافلگیری عده‌ای از عراقی‌ها در سنگر کمین در خط پدافندی فاو؛ نحوه‌ی شهادت یک بسیجی که شهادتش به او الهام شده بود؛ تخریب کمین عراقی‌ها توسط بولدوز در منطقه‌ی عملیاتی کربلای پنج (شلمچه)؛ شجاعت جانشین گردان، عبدالرحمن کرمی، در میدان مین؛ عمل نکردن گلوله‌ی خمپاره‌ی دشمن؛ خاطره‌ی سرگردان شدن گروهانی از گردان علی بن ابی‌طالب در جبهه‌ی رودخانه سیروان و...».

روزهای خوب زندگی

[به اهتمام] دفتر امور شاهد و ایثارگران، وزارت آموزش و پرورش. - تهران: خورزن، (چاپ اول): ۱۳۸۱.
[۲۰۸ ص]: مصور، عکس. - (مشق‌های آسمانی؛ دفتر پنجم).
شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شامل ۷۲ خاطره از دوران دفاع مقدس به نقل از خانواده‌ی رزمندگان و شهدا است. از جمله موضوعهای خاطرات عبارتند از: «نوشتن وصیتنامه و تحویل آن به رزمنده‌ی دیگر؛ آذوقه رسانی به رزمندگان با عبور از رودخانه‌ی بهمنشیر در سرما؛ شهادت رزمندگان در حال وضو گرفتن در اطراف تانکر آب؛ عبور از میدان مین؛ مأموریت در منطقه‌ی سر پل ذهاب؛ شهادت تخریبچی در میدان مین؛ عملیات فتح المبین؛ عملیات ثامن‌الأئمه؛ بمباران شیمیایی؛ عملیات والفجر هشت و آزادسازی فاو؛ خاطره‌ای از شهادت عبدالحسین بروسی؛ مجروحی که اشتباها به جای شهید در سردخانه بود و زنده شد؛ خاطره‌ای از اردوگاه موصل دو؛ خاطره‌ای از همسر شهید عبدالحسین برونسی؛ عملیات والفجر یک در منطقه‌ی تنگه چزابه و...».

روی پدهای مجنون

بازنویس نثر یعقوب آذر؛ محمد خسروی‌راد. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۴.
۷۳ ص. - (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس: مجموعه خاطره؛ ۲۱).
این مجموعه، گزیده‌ای از خاطره‌های منتخب مسابقه‌ی خاطره‌نویسی دفاع مقدس است که توسط مرکز حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس نیروی زمینی سپاه و رده‌های تابعه در هفته‌ی دفاع مقدس سال ۱۳۷۲ برگزار شد.

[صفحه ۸۷۸]

مجموعه‌ی حاضر مشتمل بر چهارده خاطره از «قربانعلی ابراهیمی، میرعلی مرتضایی، حسن اسماعیلی رافعی زنارساعی، امیر فتح‌الله پوراصل، نجفعلی شعبانی، حسین فدایی، حسن رحمتی، رضا زارع، محمدرضا اکبری، مرتضی احمدی و محمدحسن قاسمی» است. گویندگان خاطرات، رزمندگانی از نیروهای مختلف هستند که مطالبشان را از عملیاتها، رزمندگان در جبهه، مقاومت رزمندگان در مواضع مختلف و شهدا و مجروحان بیان کرده‌اند. می‌توان گفت: کتاب «روی پدهای مجنون»، خاطره‌ای است از گردان حضرت قاسم (ع) از لشکر سیدالشهدا (ع).

زندان بیتوش

به کوشش حجت شاه‌محمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۸۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۵۰).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Bitoush Prison

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: اشاره؛ مأموریت؛ خبر بد؛ پرواز اسارت؛ رضا جهادی؛ به انتظار مرگ؛ به امید ملاقات.

در این کتاب، اردشیر و بهزاد، دو برادر رزمنده از تیپ هوابرد، و مادرشان خاطرات خود را بازگو کرده‌اند. اردشیر در اوایل انقلاب مأمور می‌شود با لباس کردی به مواضع دشمن نفوذ کند، ولی توسط نیروهای کاک صالح دستگیر می‌شود. او خود را جوشکار معرفی کرده، قول همکاری می‌دهد، آزاد می‌شود ولی به وعده‌اش عمل نمی‌کند. بهزاد نیز مأمور می‌شود که با چند تن دیگر برای سرکوب کومله به غرب برود. آنها پس از رسیدن به ارتفاعات مربوطه و درگیری، دستگیر می‌شوند، به زندان بیتوش منتقل می‌شوند. با کمک رضا جهادی از زندان فرار می‌کنند. ولی دوباره به چنگ نیروهای کومله می‌افتند و رضا به شهادت می‌رسد. او، عبدی، رضا لاری و بهرام را به زندانی در دهکده سلیمانیه عراق می‌برند. آنها پس از تحمل مشقتهای بسیار، بالاخره فرار می‌کنند. مادر بهزاد و اردشیر نیز شرح می‌دهد که چگونه با توکل به خدا و به کمک پسرش، محمد توانست خود را به محل زندان برساند و موفق به دیدن بهزاد بشود.

زوزه مرگ: خاطرات اسرای عراقی

گردآورنده و مترجم محمدحسن مقیسه. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۱۳۹ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۰۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Howling of Death: The Memories of Iraqi prisoners of War

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «زوزه‌ی مرگ» حاوی خاطرات اسرای عراقی است. آنها از مشکلات زندگی و خفقان حاکم بر عراق، فقر و تنگدستی خانواده‌ها، چگونگی اعزام نیرو به جبهه‌ها در عراق و نجابت خلبانان ایرانی سخن گفته‌اند. در خاطره‌ای با عنوان «پناهندگی»، نارضایتی سربازان عراق از حکومت بعث ابراز شده است. در خاطرات «توکل و توسل، مصیبت پشت مصیبت، دولت علی (ع)، جمهوری اسلامی، تنفر من از بعث، انسانهای مؤمن» و چندین عنوان دیگر، جایگاه ویژه‌ی جمهوری اسلامی ایران در بین مسلمانان و حتی سربازان عراقی تشریح شده است. دو خاطره با عناوین «اعدام با طناب و مرگ زودتر از وقت قانونی» هویت حزب بعث را بیش از پیش روشن کرده، اقدامات آن را بر ملا می‌سازند. در نهایت نیز اسرا رضایت خود را از زندگی در اردوگاههای ایران بیان کرده‌اند.

[صفحه ۸۷۹]

زیر آسمان هور: مجموعه خاطرات عملیات بدر

بازنویس؛ رسول نوری صفا، ناصرعلی بابائی. - [اصفهان]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر مقدس ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ

اول): ۱۳۷۵.

۹۸ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان: مجموعه آثار؛ ۱۳).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «زیر آسمان هور» مجموعه خاطرات عملیات بدر است. کتاب، مجموعه‌ای است از ۳۳ خاطره که از زبان رزمندگان و افرادی بیان شده است که در این عملیات شرکت داشته‌اند. در هر یک از این خاطرات، جنبه‌ای از روحیات و رویدادها بیان شده است. زیارت مرقد مطهر حضرت رضا (ع) قبل از عزیمت برای انجام عملیات، حفظ ارزشهای اسلامی، صفای باطنی، ایمان، دعا و توسل به ائمه اطهار و معصومین (ع)، مشاهده‌ی الطاف الهی و امدادهای غیبی در خاطرات به تصویر کشیده شده‌اند. نویسنده در این خاطرات بیان می‌کند که چگونه دلیری و تهور نیروهای رزمنده و هوشیاری آنها، عبور از موانع سخت و به ظاهر نفوذ ناپذیر را امکان‌پذیر ساخت و رزمندگان با حرکت در عمق آب به راحتی خط را شکستند. وقایعی نظیر انهدام پلهای روی رودخانه، تک‌ها، پاتک‌ها و پدافندها، پرتاب تکه‌های سنگ برای دور کردن دشمن (که می‌پنداشتند نارنجک پرتاب می‌شود!)، شهید شدن عده‌ای از دلاوران و فرماندهی خوب و بی‌نظیر فرماندهان و بسیاری موارد دیگر نیز در این خاطرات ذکر شده‌اند.

ساحل وصل

بازنویس مهدی مظاهری. - [بی‌جا]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر مقدس امام حسین (ع)، ۱۳۷۵.

۹۳ ص. - (مجموعه خاطرات).

طراح جلد: غلامرضا راهپیما.

کتاب، حاوی خاطرات رزمندگان گردان حضرت یونس (ع) است. «مهدی مظاهری» در خاطره‌ای به نام «یک دو سه، من از آب نمی‌ترسم» می‌گوید که سردار خرازی توصیه کرده بود که برای نترسیدن از آب، پانصد بار بگویند: «من از آب نمی‌ترسم». بسیجی نوجوان «مصیبی»، این ذکر را با لحن خاصی تکرار می‌کرد و باعث روحیه گرفتن و رفع خستگی بچه‌ها می‌شد. پس از عملیات کربلای ۳، گردان حضرت یونس (ع) به پادگان بر می‌گردد. شهید خرازی هم آنجاست. تعدادی از رزمندگان شهید خرازی را می‌بینند و مصیبی می‌گوید: «بیایید بگوییم: «من از آب نمی‌ترسم، تا شهید خرازی بخندد». بچه‌ها این کار را انجام می‌دهند و شهید خرازی می‌خندد و می‌گوید: «عراقی‌ها هم به این قضیه شهادت می‌دهند که شما از آب نمی‌ترسید». دومین خاطره (با نام «آرزوی شهادت در نوجوانی») از «محمدعلی شفیعی» نقل شده است. در عملیات نصر چهار، برادر بسیجی مصیبی در تبلیغات گردان کار می‌کرد. او قبل از عملیات به یکی از دوستان گفته بود که تنها خواسته‌اش شهادت در نوجوانی است. او روز بعد، حین عملیات به این خواسته‌ی خود رسید.

سجیل آتش: بر اساس خاطرات خلبانان هوانیروز ارتش

به کوشش علیرضا پوربزرگ وافی؛ بازنویسی نثر علی‌اکبر، حمید بوربور؛ ویراستار علی‌محمد گودرزی. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۵۷ ص.: مصور (رنگی).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۸۸۰]

این کتاب، مجموعه‌ی ۴۹ خاطره از خلبانان هوانیروز ارتش از عملیاتها و مناطق مختلف عملیاتی و شهدا است. قطعه شعر «سرود هوانیروز» سروده‌ی «علی‌رضا پوربزرگ وافی» و عکسهایی از بالگردهای شکاری و شنوک و لحظات توجیه عملیات فتح المبین با زیرنویس در پایان کتاب ارائه شده است. موضوعهای زیر از جمله مطالب خاطرات است: «انهدام دو فروند غزال عراقی در منطقه‌ی مولاب، مأموریت با بالگرد شنوك در عملیات فتح المبین، انهدام میگ عراقی در منطقه‌ی عملیاتی فتح المبین، جابه‌جایی نیروها با بالگرد شنوك، پروازهای شناسایی رزمی در منطقه‌ی رقابیه، انهدام بالگرد و زنده ماندن خلبان، تعویض شیشه‌ی بالگرد توسط برادر هدایت، پرواز در باران و انجام مأموریت با بالگرد ۲۰۶، انهدام کامیون موشك فراگ، خاطره‌ای از قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸ و...».

سر دلبران: مجموعه خاطرات فرزندان رزمندگان اسلام

مؤلف اداره کل آموزش و پرورش استان کهکیلویه و بویراحمد. - یاسوج: چویل، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۱۶ ص.

شمارگان ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۵۵ خاطره به روایت از بازماندگان (فرزندان، پدر، مادر، و دیگر بستگان) شهدای استان کهکیلویه و بویراحمد است. آنها از نحوه‌ی شهادت و خاطراتی سخن گفته‌اند که از زبان شهدا یا همرزمان شهدا، برایشان نقل شده است. بیشتر راویان، فرزندان دانش‌آموز شهیدان هستند. برای نمونه، از بین اسامی شهدا و محتوای خاطرات، می‌توان موارد زیر را برشمرد: «دانشفر؛ خوشبخت؛ ابروشن؛ الیاس‌پور؛ رضایی؛ سعید عسکری؛ خاطره‌ای از مجاهد عراقی - ابوجعفر - که شهید شد؛ مقاومت تیپ ۴۸ فتح در پاتک منطقه‌ی شلمچه در عملیات کربلای پنج؛ رسیدن جنازه‌ی شهید قبل از نامه‌اش؛ تصور افسران عراقی از پاسداران؛ وصیت شهید دانشور؛ خاطره‌ی شهید کوچك‌زاده از فاو؛ ترك کردن سیگار شهید عماد نوروزی در جبهه زیرا نورش باعث شلیك گلوله‌های دشمن و لو رفتن موضع خودی شده بود و...».

سرنوشت تیپ ۳۹

ترجمه حمید محمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۸۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۶۷).

عنوان روی جلد: خاطرات اسرای عراقی: سرنوشت تیپ ۳۹.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Destiny of the ۳۹th Brigad

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: سرنوشت تیپ ۳۹؛ آخرین افسر؛ جنگ مرداب‌ها.

این کتاب، خاطرات اسرای عراقی بوده، در سه قسمت تنظیم شده است. در «سرنوشت تیپ ۳۹»، یکی از اسیران عراقی پیوستن خود به تیپ ۳۹ را شرح داده، خاطرات خود را از جبهه و چگونگی اسارتش بیان می‌کند. او به ضعف نیروهای عراقی و شدت علاقه‌ی بسیجی‌ها به امام و تصرف روستای سید احمد اشاره می‌کند. «آخرین افسر»، خاطرات یکی از افراد جمعی تیپ ۵۰۴ عراق است. او

نیز به علاقه‌ی اسرا به امام اشاره کرده، عملیات شلمچه را شرح می‌دهد. «جنگ مردابها»، خاطرات یکی از افراد تیپ یکم گارد ریاست جمهوری عراق و از محافظین کاخ صدام است که در اواخر پاییز ۱۳۵۹ به جبهه اعزام شد. وی به تصرف تپه‌های الله‌اکبر و جنگهای سال ۱۳۶۱ و جنگ تن به تن در سال ۱۳۶۳، در منطقه‌ی پنجوین و مجنون و حمله‌ی شیمیایی عراق در سال ۱۳۶۳ و نحوه‌ی اسارتش اشاره می‌کند.

[صفحه ۸۸۱]

سرود مردان دریا: خاطرات رزمندگان نیروی دریای ارتش جمهوری اسلامی ایران

به اهتمام محمدعلی بخشی. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، معاونت تبلیغات و روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۳۷۴. ۱۷۰ ص.

طراح جلد: هوشنگ محمدرحیمی‌فرد.

مندرجات: «تعبیر یک خواب» محمدعلی بخشی؛ «کابوس موشک» اشکبوس دانه‌کار؛ «ناخدای هندی» علیرضا جعفری آذر؛ «در جستجوی مروارید» مجتبی مسیحی؛ «آخرین مسافر» جعفر موسی‌پور؛ «موشک بیجان» عباس نوروزی؛ «نبرد مردان دریا» عبدالله معنوی؛ «تنها فروشگاه شهر» احمد شجاعی؛ «جوشن در خور» محمد اخگر؛ «نبرد کفکا» اسماعیل باباپور.

کتاب حاضر مجموعه ده خاطره از رزمندگان نیروی دریایی ارتش است. خاطرات موجود در کتاب، عبارتند از: «تعبیر یک خواب»، درگیری ناوهای سهند و جوشن و سبلان با ناوهای آمریکایی در خلیج فارس؛ «کابوس موشک»، اسکورت کاروان ۲۱ فروند ناو نفتکش و درگیری با ناوچه‌های عراق در منطقه‌ی خور موسی و انهدام موشک شلیک شده‌ی آمریکایی؛ «ناخدای هندی»، خاطره‌ی غرق شدن کشتی تجاری هندی در اثر اصابت موشک؛ «در جستجوی مروارید»، عملیات مروارید؛ «آخرین مسافر» سقوط هواپیمای ایرباس؛ «موشک بیجان»، کمک‌رسانی و تخلیه‌ی کشتی نفتکش خارک که در اثر حمله‌ی موشکی غرق شد؛ «نبرد مردان دریا»، اشعار و خاطراتی در ارتباط با عملیات مروارید؛ «تنها فروشگاه شهر»، یادی از شهیدان نبردهای دریایی؛ «جوشن در خور»، ناوچه‌ی جوشن و «نبرد کفکا»، نبرد ناوچه‌های پیکان و جوشن و گردونه در حوالی چراغ دریایی کفکا.

سفرنامه جنگ

به کوشش محسن مطلق. - تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۶۴ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات؛ ۷۱).

عنوان روی جلد: سفرنامه جنگ: خاطرات یک رزمنده نفوذی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Itinaray of War: The memorirs of a commander

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: از کنار جاشها؛ سفری بی‌انتها؛ بر بام سید صادق؛ خیانت فرمانده؛ کمین؛ گنبد آرزوها؛ خاطراتی از زیارت؛ خواب مقرر؛ شهید پایانی.

کتاب، مجموعه‌ی نه خاطره از رزمندگان نفوذی است. «از کنار جاشها»، شرح یک عملیات توسط یک رزمنده‌ی نفوذی، در سال

۱۳۶۴ در منطقه‌ی هزار قله، و بازگشت وی پس از کسب اطلاعات مفید درباره‌ی عراقی‌ها و جاش‌ها است. «سفری بی‌انتها»، شرح کسب اطلاعات رزمندگان نفوذی در خاک عراق است. «بر بام سید صادق»، نفوذ شش تن از فرماندهان به عمق خاک عراق، بازگشت و نفوذ مجدد همراه گروهی از رزمندگان و وارد کردن تلفات به دشمن را به تصویر می‌کشد. «خیانت فرمانده»، شرح خیانت یک فرمانده‌ی مقر به ایران در عمق بیست کیلومتری خاک عراق است. «کمین»، جریان کمین خوردن هشت تن از رزمندگان اسلام در هنگام جابه‌جایی را تشریح می‌کند. «گنبد آرزوها»، شرح سفر عده‌ای از رزمندگان به کربلا بعد از جنگ است. «خواب مقرر»، حکایت خواب دیدن شهید؛ «شهید پایانی»، شرح شهادت راننده‌ی یک آمبولانس بعد از عملیات محرم، در هنگام رفتن به مرخصی، است.

[صفحه ۸۸۲]

سفری به آن سوی عشق، مجموعه خاطرات شهدای کرمان

گردآورنده حمیدرضا قزوینی؛ به سفارش بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان کرمان. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۰۶ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۲۵۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل چهل خاطره از شهدای کرمان است که به نقل از خانواده و همرزمان شهیدان به چاپ رسیده‌اند. اسامی شهدا عبارت است از: مهدی وهبی، محمد رمضانی‌پور، محمود تجلی، علی شریف‌آبادی، مهدی بهرآسمانی، منصور بهمن‌زاده، محمد شادمان، ناصر افضلی، حمیدرضا واعظی‌زاده، محمدرضا بخشی، محمدرضا خانی، احمد سلیمانی، رضا رنجبر، احمد محمدی، علی سالاری، عباس آریانی‌نیا، محمودرضا یوسف‌زاده، علی حسینی، احمد پاکار، سید محمود اسدی، حمید ایرانمنش، مهدی توسن، اصغر طیغوری، محمد برنو، قنبر بیگلری‌پور، اکبر شمس‌الدینی و قاسم زینلی. خاطرات درباره‌ی «نحوه‌ی شهادت، نماز شب شهدا، عشق به جبهه، خدمت به دیگران، توجه به دعا و راز و نیاز با خداوند، خواب دیدن شهیدان و پیشگویی شهادتشان، روزهای قبل از ازدواج، اخلاق و ویژگی‌های خاص و دوران کودکی آنها» است.

سلام بر اسماعیل

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار، بنیاد جانبازان؛ ویراستار: محمود رفیعی، مهدی تاجداری. - تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، ۱۳۷۸.

۲۱۸ ص. - (مجموعه‌ای از کوثر، ۲). (بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، ۱۲).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

گفت و گوها و خاطرات این کتاب از سوی دفتر هنر و ادبیات ایثار به منظور حفظ ارزش‌های دفاع مقدس و استفاده از آنها در تهیه

فیلم و نمایش‌نامه و داستان تهیه شده است.

کتاب «سلام بر اسماعیل» به شرح جانبازی و رشادت جمعی از جانبازان حماسه‌آفرین دفاع مقدس اختصاص دارد. این کتاب در قالب گفت و گو با جانبازان یا نزدیکان و بستگان آنها فراهم آمده است. نخستین مطلب، گفت و گویی است با «حمید اباذری»، از فرماندهان نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. در قسمت دوم، خاطرات «سید محمد تهوری» از مسؤولان حفاظت و اطلاعات - عملیات دوران دفاع مقدس آمده است. قسمت سوم گفت و شنودی است با جانباز نابینا «امیر عقیقی» که به هنگام درگیریهای سال ۱۳۵۷ - در آستانه‌ی پیروزی انقلاب اسلامی - نابینا می‌شود. «عصمت فراجوانی (احمدیان)»، مادر فداکاری که دو پسرش در جنگ تحمیلی به شهادت رسیده‌اند، در قسمت چهارم، از فرزندانش - اسماعیل و ابراهیم - می گوید. آخرین بخش کتاب گفت و گویی است با «علیرضا کمیجانی»، یکی از جانبازان قطع نخاعی که طی آن، خاطرات خود را از جبهه‌های جنگ و ارزش جانبازی بیان می کند.

سلوک شقایق

خاطرات مجید شاه حسینی، ولی صابری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۵.

۱۰۴ ص.: مصور، عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت خاطرات؛ ۱۲۱).

طراح روی جلد: حمید عجمی.

[صفحه ۸۸۳]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Corn Poppy’s Discpleship, memoris of...

مندرجات: صدای بال مرگ / مجید شاه حسینی؛ سلوک شقایق / ولی صابری.

«صدای بال مرگ»، خاطره مجید شاه حسینی از تدارک عملیات آزادسازی شهر مهران و قله قلاویزان است. در این عملیات ارتفاعات ۲۰۰ و ۲۲۳ نیز به تصرف نیروهای اسلام درآمد. در این خاطره او از موارد زیر نیز سخن گفته است: «تدارکات اولیه و استقرار نیروها در شهر دهلران و سازماندهی و حرکت به سوی دشمن و نحوه‌ی شهادت شهیدان حسین نجاتی، حسین نظری، حسن کفشی، علی جزمانی، احمد حداد تهرانی، مهدی کروبی و...». در «سلوک شقایق»، ولی صابری درباره موارد زیر می گوید: «نحوه اعزام از سوی مسجد همراه با دوست و همکلاسی‌اش «مهرداد رحیمی»، آموزش‌ها و رزمها قبل از عملیات والفجر هشت در لشکر ۲۷ رسول‌الله (ص) تا درگیریها در شب عملیات و شهادت مهرداد رحیمی و نیز شهادت شهیدان مهدی بخشی، حسین زمانی، هداوند، صادق علیخانی، محمود پیربداغی، حبیب غنی‌پور، حاج رضا دستواره و...» در پایان این خاطره تصاویری از شهید مهرداد رحیمی ارائه شده است.

سنجاقکها روی آب

گردآوری و تدوین: علی‌رضا پوربزرگ وافی؛ باز نوشته: یوسف قوجق؛ زیر نظر محمدقاسم فروغی جهرمی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۳.

۸۶ ص. - (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس: مجموعه خاطره؛ ۱۸).

شمارگان ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ی چهارده خاطره از خلبانان هوانیروز است. موضوع خاطرات به ترتیب عبارتند از: شهادت خلبان شهید شیرودی در منطقه‌ی بازی دراز؛ پروازهای شناسایی بمباران پلی بر روی رودخانه‌ی کرخه، نزدیک سوسنگرد؛ مبارزه با تانکهای عراقی در نزدیکی آبادان؛ نجات گروهی از رزمندگان از چنگال ارتش عراق؛ آزمایش پرتاب موشک و اسیر کردن عده‌ای از عراقی‌ها؛ بمباران مسجد سلیمان و شهادت هشت تن از افراد هوانیروز؛ بمباران ساختمان پتروشیمی عراق در عملیات کربلای پنج؛ شلیک نشدن موشک، به خواست خداوند، به محلی که عراقی‌ها در آنجا بودند، ولی رزمندگان ایرانی پس از این که چرخبال پرواز کرده بود، از آنها پس گرفته و در آنجا مستقر شده بودند؛ رساندن آب به رزمندگان تشنه لب در رملهای صحرای فکه و نجات آنها.

سه راه شهادت

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۱۱۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۳۷)

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Three Ways to Shahadat

مندرجات: سه راه شهادت / قاسم اباذری؛ محرم سال ۶۱ / غلامرضا روحی‌پور؛ دشت پر آتش / اصغر اللهیاری.

«سه راه شهادت»، خاطره‌ی «قاسم اباذری» است که پیک گردان بود و در عملیات کربلای پنج شرکت داشت. او شاهد به خاک و خون کشیده شدن همرزمان خود، به ویژه در محلی بوده که به سه راه شهادت معروف شده است. «محرم سال ۶۱»، خاطره‌ی غلامرضا روحی‌پور از عملیات محرم است. او در این خاطره از آزادسازی مناطق استراتژیک زیادی طی این عملیات صحبت می‌کند و از زخمی شدن خود و شهادت برادر و بسیاری دیگر از همرزمان و فرار از بیمارستان برای ادامه‌ی راه آنها سخن به میان می‌آورد. اصغر اللهیاری، که از اول جنگ در جبهه

[صفحه ۸۸۴]

بوده، در خاطره خود - به نام «دشت پر آتش» - از امدادهای الهی طی عملیات و پیروزی ایرانی‌ها سخن می‌گوید. او در عملیات سیدالشهدا مجروح می‌شود و بعد از بهبود، سریعا به جبهه بر می‌گردد.

سیرت شهیدان: مجموعه گل: مجموعه خاطراتی از سیره عملی شهیدان

غلامعلی رجائی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۳۰۶.۱۳۷۸ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در این مجموعه‌ی، چند صد خاطره‌ی کوتاه به نقل از پدر، مادر، خواهر، برادر، همسر، فرزند و یا همرزمان و آشنایان گروهی از شهیدان فراهم آمده است. این خاطرات در دوازده فصل موضوعی تنظیم شده‌اند. عناوین موضوعات عبارتند از: «شوق حضور»، «پرندگان آسمان معنی»، «خصال متعالی»، «مظاهر عالی اخلاص و ایثار»، «زیباترین عشقها»، «عشق به امام خوبیها»، «عشق به

محرومین»، «شـهادت آگاهی»، «در آرزوی شـهادت»، «جلوه‌هایی از عالم غیب»، «خاطراتی از شهیدان» و «دستنوشته‌های خونین». در پایان کتاب، فهرست الفبایی اسامی شهیدان نام برده شده در متن، به چاپ رسیده است.

سیمرغ: روایتی از ایمان و سلحشوری کشوری، شهید شیرودی و همرزمانشان

به کوشش حجت شاه‌محمدی، امیر معصومی. - تهران: نشر هفت، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۱۱ ص.

طراح روی جلد: حمید عجمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: simorgh: The Story of Faith and Bravery of Martyrs keshvari, Shiroodi and their co-combatants

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: زندگینامه شـهید شیرودی و شهید کشوری؛ بال‌های باد؛ کبوتران امید؛ شکار؛ حسن لبویی؛ زندگی دوباره؛ لحظه‌های پر التهاب؛ دست‌های خدا؛ پیشواز؛ درخت بلوط؛ بال‌های مرگ؛ دیدار.

این کتـاب شامـل زنـدگینامه خلبانان شـهید «شـیرودی و کشوری» است که همراه با یازده خاطره ارائه شده‌انـد. مطالب زیر، از جمله خـاطرات کتـاب هسـتند: «عملکرد شـهید شیرودی هنگـام درگیری با تعـدادی از مهاجمان و مزدوران، درگیری با عـده‌ای از اشـرار هنگـام مأموریت با تیم یازده نفره همراه با سـتوان نوری، شـهید شـیرودی در منطقه‌ی سـر پل ذهاب و ایسـتادگی در مقابل دشـمن با شهیـد سـهیلیان و عقب رانـدن تانکهـای دشـمن به وسـیله‌ی حملات بالگردهـا، حضور یک دوست همکلاسـی در جبهه که پس از عملیات دستانش قطع شده بود و دوست خود را متوجه نارنجک موجود در کمرش کرد، عملیات مسلم بن عقیل و شهادت شیرازی، آزمایش پرتاب موشک ماوریک در عملیات «امید» و درگیری بالگرد با هواپیمای میگ ۲۳ دشمن در هوا و...».

شب بی‌پایان، خاطرات برادران جانباز سید کاظم شمس مفرح، محسن محسنی

به کوشش: مهدی فراهانی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۴.

۶۶ ص. [۳] ص. تصویر، عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۱۵).

[صفحه ۸۸۵]

طراح روی جلد؛ حمید عجمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Endless Night

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات؛ شب حادثه / کاظم شمس مفرح؛ چشم دل / محسنی.

برادر جانبـاز سـید کـاظم شـمس مفرح، از گردان شـهادت، در عملیـات مین‌گـذاری در تپه‌ی «شـاهین یک» در اثر انفجار مین نابینا می‌شود و برای معـالجه به آلمـان فرسـتاده می‌شود. وی در این کتـاب خـاطرات خود را از چگونگی وقوع حادثه، عزیمت به آلمان، ناامیـد شـدن از بـازگشت بینایی، تقویت ایمان و ادامه‌ی زنـدگی و کسب موفقیتهای تحصـیلی، پس از نابینا شـدن شـرح داده است.

محسن محسنی، برادر جانباز دیگر، نیز در حادثه‌ای مشابه در اثر انفجار مین پدالی، دست و دو چشم خود را از دست داده است. این برادر جانباز نیز ده سال پس از معلولیت خود، دبیرستان را به پایان رسانده، در رشته‌ی حقوق دانشگاه تهران، رشته‌ی الهیات و تبلیغات دانشگاه امام صادق (ع) قبول شده، ادامه‌ی تحصیل می‌دهد. او نیز در این خاطرات به بیان شرایط خاص معلولیت، نحوه‌ی مبارزه با مشکلات و کنار آمدن با شرایط جدید پرداخته است.

شبیخون، مجموعه خاطره

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی؛ تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

۱۸۱ ص. - (مجموعه خاطرات جنگ).

این کتاب، مجموعه‌ی نوزده خاطره است. راویان در این خاطرات، از ایثار، فداکاری، امدادهای الهی، شجاعت و دلاوری شهیدانی سخن گفته‌اند که با آگاهی و با بینش عارفانه در میدانهای رزم و حماسه گام نهادند. برای مثال، خلبان «ایرج میرزایی»، که از ابتدای جنگ همراه سروان خلبان شهید شیرودی بوده است، می گوید: روزی به من و خلبان شهید شیرودی مأموریتی در منطقه ایلام (میمک) داده شد. بعد از رسیدن به منطقه‌ی عملیاتی، مشاهده کردیم که نیروهای ایرانی در برابر سه لشکر عراق بسیار قلیل هستند. با توکل به خدا به عراقی‌ها حمله کردیم. عراقی‌ها ما را موشکباران کردند. یکی از موشکها به سمتمان می‌آمد، ناگهان تغییر مسیر داده، به طرف زمین برگشت و عراقی‌ها را به هلاکت رساند.

شراره‌های خشم، مجموعه خاطرات واحد ادوات

تدوین و بازنویسی محسن سیوندیان؛ جمع‌آوری: علی‌اکبر جعفری. - [بی‌جا]: لشکر مقدس ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۳۱ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان: مجموعه آثار؛ ۲۵).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه خاطرات افراد واحد مستقل ادوات جنگی اصفهان است که در سال ۱۳۶۳ تشکیل شد و افراد آن در تمام نقاط جنگی، در عملیاتهای بستان، فتح المبین، بیت المقدس، رمضان، محرم و بدر، ایفای نقش می‌کردند و شهدای عزیزی تحویل انقلاب دادند. تاریخچه‌ی کوتاهی از تشکیل این واحد، نقش مؤثر سلاحهای ادوات در عملیات بزرگ، فهرست و تاریخ عملیات آفندی لشکر امام حسین (ع) و گزارش فعالیت‌های واحد، در ابتدای کتاب آمده است. سپس، تعداد ۶۲ خاطره از خاطرات رزمندگان این واحد، که از خط شکنان بودند، آمده است. افراد این واحد با کمال خونسردی در زیر آتش به کارهای عادی و تعمیرات سلاحها می‌رسیدند. آنها شهدای زیادی تقدیم ملت ایران کردند و از عوامل مؤثر در پیروزی هر یک از عملیاتها بودند.

[صفحه ۸۸۶]

شصت خاکریز، مجموعه خاطرات

به کوشش رحیم مخدومی. - تهران: وزارت جهاد سازندگی، جهاد سازندگی استان تهران، مرکز حفظ و نشر دفاع مقدس؛ موسسه

فرهنگی مشتاقان فلاح، (چاپ اول): ۱۳۷۷.
۶۷ ص.
شمارگان: ذکر نشده است.
به مناسبت یادواره سرداران شهید جهاد سازندگی و شهدای استان تهران.
این مجموعه به سنگر سازان بی‌سنگر گردان مهندسی رزمی ۳ سیدالشهدا (ع) از جهاد سازندگی استان تهران تقدیم شده است.
کتاب «شصت خاکریز»، حاوی شصت خاطره از رزمندگان، شهیدان و خانواده‌ی آنها و حوادث جبهه‌ها و مناطق جنگی است. از جمله راویان خاطرات، «سپهبد شهید امیر صیادشیرازی، علی‌رضا زواره، دانش جعفری، حجت‌الاسلام حسینی‌راد، محمد محمدی‌نیک، اکبر کبیری، فاطمه کنگرلو و افرادی دیگر» هستند. از جمله موضوعهای خاطرات، می‌توان از موارد زیر نام برد: «احداث جاده پس از فتح بستان؛ استفاده نکردن از بیت‌المال برای امور شخصی؛ رسیدن به موقع تانکر نفت با عنایت خداوند به رزمندگان؛ شرح شهادت برخی از فرماندهان مانند احمد طبرسی، فرمانده‌ی مهندسی جنگ جهاد تهران؛ خاطراتی درباره‌ی شهیدان از زبان همرزمان؛ شرح عملیات والفجر هشت؛ شرح عملیات والفجر سه و منطقه عملیاتی فاو و پل خضر و...».

شکار: خاطرات رزمندگان ارتش جمهوری اسلامی ایران

به کوشش امیر معصومی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.
۱۱۱ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۸۶).
عنوان روی جلد: شکار: خاطرات رزمندگان ارتش.
عنوان به انگلیسی: The Hunt, The Reminiscences of The Fighters of the Army
شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.
این کتاب، شامل دوازده خاطره از چند خلبان ارتش و هوانیروز و سربازان و افسران است. اسامی راویان و موضوع خاطرات آنها عبارت است از: سروان «م. طالبی»، ملاقات با بنی‌صدر و خیانت آشکار او به ایران؛ سرگرد خلبان «س. باهری»، درگیری با بعثی‌ها و ملاقات با امام، پس از پیروزی در عملیات؛ گروهبان دوم «ب. تیموری»، نجات مهمات و بیت‌المال کشور از دست دشمن به قیمت تمرد از دستور مافوق؛ سرهنگ دوم خلبان «ع. عابدینی» و سروان خلبان جانباز «ف. فرسیابی»، امداد الهی در بازگشت به میهن، پس از انهدام هدفهای تعیین شده؛ حجت‌الاسلام «رحیمی»، آزادی سوسنگرد؛ سرهنگ خلبان «نوری»، درگیری با منافقین؛ سروان خلبان «م. مرادی»، رشادتها و دلاوری‌هایی که باعث حفظ ارتفاعات ۱۱۲ شد؛ استوار دوم هوایی «ح. صابر»، عملیات آزادسازی بستان و سرباز «س. سهیلی»، آزادسازی مناطق چزابه.

شکوفه‌های باروت

مؤلف [گردآورنده] حسین میرپور. - تهران: خانواده، (چاپ اول): ۱۳۷۶.
[۵۳] ص.، [۷] ص. تصویر.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Bloosms of Gunpoweder
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
این کتاب مجموعه خاطرات شش رزمنده است که در عملیاتهای والفجر هشت، خیبر، والفجر مقدماتی و سر پل ذهاب شرکت

داشته‌اند. آقای عسگری شاهد شهادت دوستش «ضیاءالدین متبحری» در عملیات والفجر هشت

[صفحه ۸۸۷]

بود. «عباس پالیزدار» در عملیات خیبر، با همه تلاش نمی‌تواند محمد را نجات دهد و سرانجام محمد به شهادت می‌رسد و خود وی که مجروح شده بود، بهبود می‌یابد. قاسم خرازانی – امدادگر – همگام کمک به دیگران، خودش مجروح می‌شود. او احمد را که مجروح شده است با زحمت به عقب می‌برد، اما احمد به علت شدت جراحات شهید می‌شود. «عباس سخایی» در گروه شهید چمران تعلیم دیده است. در عملیات فتح المبین برای پنجمین بار زخمی می‌شود، در فاو شرکت می‌کند و در والفجر مقدماتی از ناحیه‌ی لگن مجروح می‌شود. وی پس از بهبود باز هم به نبرد ادامه می‌دهد. «موسی هژیری» در دو عملیات، در منطقه‌ی سر پل ذهاب، دشمن را دور زده، به دشمن تلفات زیادی می‌رساند و باز می‌گردد.

شلاق و باران

غلامرضا ارژنگ، رامین حسن پورمیر. – تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۷۱ ص. – (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس: مجموعه خاطره؛ ۲۵).

در سال ۱۳۷۲، مسابقه‌ی خاطره‌نویسی دفاع مقدس توسط مرکز حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس نیروی زمینی سپاه برگزار گردید. این کتاب، مجموعه‌ی گزیده‌ای از خاطره‌های ارسال شده برای مسابقه‌ی خاطره‌نویسی دفاع مقدس است. تعدادی از خاطرات، مربوط به کردستان، عملیات کربلای چهار، عملیات فتح المبین، عملیات خیبر، عملیات کربلای دو، هستند و گویای ایمان محکم، از جان گذشتگی رزمندگان، ایثار و فداکاری، امدادهای غیبی در جبهه‌ها، و عشق و علاقه و ایمان مردم به رزمندگان جان بر کف هستند. برای نمونه در خاطره‌ی «شناسنامه‌ی من» نوشته شده است که راوی در سال ۱۳۶۰ جهت رفتن به جبهه ترک تحصیل می‌نماید و پس از ماجراهایی، جهت آموزش به پادگان ۲۱ حمزه‌ی تهران اعزام می‌شود. روزی خانمی به پادگان می‌آید و می‌گوید این لیوان شیر را به یکی از بسیجی‌ها بدهید تا نصف آن را بخورد و نصف باقی مانده‌اش را به بچه‌ها بدهم. وقتی علت این کار را می‌پرسند، زن می‌گوید دکترها بچه‌ام را جواب کرده‌اند؛ ولی ته دلم گواهی می‌دهد که اگر این کار را بکنم، بچه‌ام شفا پیدا می‌کند.

شلمچه تنها نیست

بازنویسی و تدوین عین‌الله کاوندی. – تهران: نشر کوثر، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۲۶ ص. – (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مجموعه خاطرات؛ ۳۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «شلمچه تنها نیست» حاوی چهارده خاطره از عملیات در منطقه‌ی شلمچه است. محتوای خاطرات عبارتند از: «درگیری و پاتک دشمن و استفاده از موشکهای تاو و مالیوتکا در منطقه‌ی پتروشیمی عراق، از عملیات بدر، عبور از رودخانه‌ی اروند و طناب‌کشی و خاطره‌ای از شرکت یک روحانی در عملیات، اسارت فرد عراقی که ادعا داشت او را به زور به جبهه آورده‌اند،

دوربین مادون بنفش در سنگر سوم عراق، درگیری با دوشکای دشمن بر روی اروند رود، شهادت یک بسیجی، درگیری بر روی پدهای جزیره، خاطره‌هایی از شهادت افراد مختلف، خاطراتی از فساد در سنگر عراقی‌ها، بمباران شیمیایی منطقه‌ی دریاچه‌ی نمک، مرحله‌ی پنجم عملیات رمضان، عملیات کربلای پنج و...»

شمیم معطر دوست

نوشته محمد موسوی گرمارودی؛ با همکاری اداره کل بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان خراسان. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۵۵.۱۳۷۹ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۸۸۸]

این کتاب شامل ۳۴ خاطره درباره‌ی ۲۹ تن از شهیدان استان خراسان است. موضوع خاطرات، دلاوری، فعالیت‌ها و نحوه‌ی شهادت این شهیدان است: محمدرضا ارند، علیرضا عاصمی، سید حسین دوستدار، عباس نیاوند، محمدجواد آخوندی، محمد موسوی نیشابوری، احمد نصرتی، مجید طیبی‌ثانی، محمدرضا پیله‌وران، عباسعلی غلامیان، هاشم جباری، حسن هویدا، ما شاء الله نیک‌فرد، مجید ناطقی‌نعمان، محمدتقی غیورانزله، محمود پاداش، اسدالله اسدی، خلیل عابدینی، حبیب‌الله صفرنژاد، علیرضا حسنی، حسن محقر، حسین قاینی، اصغر آروین، مجید شیرزاده، کریم اندرابی، غلامرضا پروانه، قنبر حمزه‌ای گوارشک، محمدعلی صادقی و قربانعلی رشیدی. تاریخ تولد و تاریخ شهادت و نام شهید مربوط به هر خاطره در پایان هر متن ارائه شده است.

شوق وصال، مجموعه خاطرات

محمدعلی مشتاقیان، یدالله جعفری. - [بی‌جا]، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۵.
۱۴۲ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۴۶).
طراح روی جلد: مهدی تمیزی.
کتاب، حاوی ۷۵ خاطره از رزمندگان اسلام است که در مورد «شجاعت رزمندگان اسلام، اوضاع جبهه‌ها، زندگی رزمندگان در پادگان، عملیات محرم، روحیه‌ی شهادت‌طلبی، عملیات ثامن‌الأئمه، عملیات والفجر دو، شناسایی منطقه‌ی عملیاتی، عملیات والفجر چهار، عملیات بدر، منطقه‌ی مریوان، عملیات خیبر و جبهه طلائیه» صحبت کرده‌اند. یکی از رزمندگان می‌گوید: «پس از عملیات بدر، بچه‌ها به مرخصی رفتند. من هم به پادگان کوهک رفتم. بعد از ظهر یکی از روزها، برادران عزیزمان، حاج حسین مرادی، حاج احمد کاظمی و حاج علی زاهدی به منطقه آمدند. با آمدن این سه بزرگوار، حدس زدم که برای برنامه‌ریزی عملیات وارد منطقه شده‌اند. آن روز صبح ما در پادگان بودیم. یکی از بسیجی‌ها آشپزی می‌کرد. از قضا، آن روز، از شانس بد، دم‌پخت کته شده بود. ناهار را که آوردند متلکها شروع شد. خلاصه خیلی برایمان گران تمام شد. فردای آن روز از خجالتشان در آمدیم».

صبح پر کشیده: مجموعه خاطره شهیدان فارس

به کوشش کمیته تألیف

و تدوین کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس. - شیراز: کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۹۹ ص. - (کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۶۲).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل دوازده خاطره از دوازده شهید است که از بستگان و همرزمان آنها نقل شده است. عناوین خاطره‌ها، اسامی راویان و شهیدان به قرار زیر است: «صبح پر کشیده» از حسین هوشمند (شهادت ابراهیم اجرایی)؛ «سهمیه مدیر» از حیدر حقیر (شهید عباس بهجت حقیقی)؛ «آخرین دیدار» از ناصر بابایی (شهید محمود پیربداغی)؛ «کدام حقیقت» از محمدکاظم حقیقت (شهید محمدکاظم حقیقت)؛ «وداع» از محمدمهدی طالقانی (شهید محمدمهدی دهقان)؛ «کنجکاوی کودکانه» از فاطمه سعیدی (شهید سعید سمیعی‌زاده)؛ «اسیر عراقی - سفر به چین - غیبت یا تهمت» از همرزمان و همسر شهید محمد پژگاله؛ «عملیات بدون بازگشت» از محمدجواد خرم‌دل (شهید احمد صادقی)؛ «امضاء شهید» از حافظ صدوقی (شهید سید حسین صالحی)؛ «دنیای جلال» از پدر شهید جلال عباسی؛ «آبلیموهای لجوج» از غلام مؤذنی (شهید فریدون فریدونی)؛ «انتظار آزادی» از علیا راسخی، مادر شهید عبدالمهدی نیک‌منش.

[صفحه ۸۸۹]

صحبت عشق (جلد ۱): خاطراتی از هشت سال دفاع مقدس

ستاد امور جنگ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ، با همکاری مؤسسه‌ی انتشارات هاد، ۲۰۱.۱۳۶۸ ص.: مصور، عکس. به مناسبت یازدهمین سال پیروزی شکوهمند اسلامی و با انگیزه حفظ آثار و ارزشهای جاویدان دفاع مقدس.

کتاب «صحبت عشق» خاطرات چهل رزمنده است که در عملیات مختلف از جمله: والفجر مقدماتی، والفجر سه، والفجر هشت، کربلای پنج، کربلای هشت، بیت المقدس، محرم، نصر، رمضان، فاو و شلمچه شرکت داشته‌اند. این رزمندگان در خاطرات خود به شرح جانفشانی و از خودگذشتگی‌های عده‌ای از برادران رزمنده پرداخته‌اند که به مقام والای شهادت نائل آمده‌اند. خاطرات این عزیزان بیانگر لحظات عرفانی، امدادهای غیبی، ایمان و اتکای رزمندگان به یاری خداوند و شهادت‌طلبی آنهاست. خواننده در این کتاب ضمن آشنا شدن با شرایط خاص جبهه و مشکلات زندگی و مبارزه، با تلاشهای بی‌شائبه و فعالیت‌های شبانه‌روزی آنان آشنا می‌شود. در این کتاب ضمن آوردن سخنانی از رهبر فقید انقلاب، به بیان احساسات رزمندگان نسبت به حضرت امام (ره) نیز پرداخته شده است.

صحبت عشق (جلد ۲): خاطرات خلبان‌ها

ستاد امور جنگ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ، با همکاری مؤسسه‌ی انتشارات هاد، ۱۳۶۹.

۱۶۰ ص.

این کتاب به مناسبت گرامی داشت حماسه پر شکوه آزادی خرمشهر و با انگیزه حفظ آثار و ارزش‌های جاویدان دفاع مقدس چاپ شده است.

این کتاب مجموعه ۲۳ خاطره از خلبانان متعهد و شیرمردانی است که جان بر کف و سرافراز به دفاع از میهن و مکتب و ناموس خویش پرداختند و با رشادت و از جان گذشتگی توطئه‌ی شوم دشمن را در هم کوبیدند. خاطره «آتش در کابین هواپیما» در ارتباط با اولین روز جنگ است و شجاعت و جسارت خلبانان هوانیروز و حمله‌ی آنها به ستونهای نظامی و پایگاه نظامی عراق؛ «لحظات مرگ و زندانی» از فداکاری و شجاعت خلبان شهید، شیرودی سخن می گوید؛ «خاطرات جنگ هوایی» خاطره‌ی دو خلبان است که هواپیمای آنها مورد حمله‌ی هواپیماهای دشمن قرار گرفت؛ «بمباران مخازن سوخت موصل» بیانگر شجاعت خلبانانی است که مخازن موصل را بمباران کردند؛ «بمباران و مقابله با چهار میگ دشمن» خاطره‌ی مقابله با چهار میگ عراقی و فرار از دست آنهاست. هر یک از خاطرات دیگر نیز در نوع خود بیان جانبازی‌ها، شجاعتها و امدادهای غیبی است که خلبانان پیروز هوانیروز و نیروی هوایی با آنها رو به رو شدند.

صحبت عشق (جلد ۳): خاطرات آر پی جی زن‌ها

ستاد امور جنگ وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ستاد امور جنگ با همکاری مؤسسه‌ی انتشارات هاد، ۱۳۶۹.

۱۷۹ ص. - (خاطراتی از هشت سال دفاع مقدس).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت دهمین سالروز حماسه پر شکوه دفاع مقدس و گرامیداشت بازگشت پیروزمندانه دلیر آزادگان عزیز اسلام به آغوش میهن چاپ شده است.

این کتاب مجموعه‌ای است از ۲۲ خاطره و دو داستان از آر پی جی زن‌های شجاعی که با اسلحه خود به شکار

[صفحه ۸۹۰]

تانک‌های دشمن رفتند و با شجاعت و ایمان خود باعث پیروزی رزمندگان اسلام شده، ترس بر دل دشمن نشاندند. «اولین شلیک» خاطره‌ی جوانان خرمشهری است که بدون آموزش در اولین روزهای هجوم دشمن به خرمشهر با ژ - ۳ و معدودی آر پی جی با دشمن جنگیدند. «آر پی جی سوراخ سوراخ» حکایت دفاع جوانان در کنار رودخانه بهمنشهر با استفاده از یک آر پی جی است که با ترکش‌های خمپاره سوراخ سوراخ شده است. «آماده شدم برای رفتن دوباره» خاطره‌ی رزمنده‌ای است که با وجود مجروحیت و منع پزشک دوباره عازم عملیات می‌شود و «دوستی‌های پایدار در جبهه» حکایت از آن دارد که فقط شهادت، یاران جبهه را از یکدیگر جدا می کند و....

صحبت عشق (جلد ۴): خاطرات تخریبچی‌ها

مرکز حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مرکز حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، با همکاری ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی و تبلیغات جنگ، ۱۳۷۰.

۲۲۳ ص.: مصور. – (خاطراتی از هشت سال دفاع مقدس).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

جلد چهارم صحبت عشق خاطرات ۲۵ نفر از تخریبچی‌هایی است که با ایثار و از جان گذشتگی خود، میدانهای مین و تله‌های انفجاری را از مینهایی که دشمن کاشته بود پاک کردند و راه را برای پیشروی رزمندگان گشودند. آنها حماسه آفریدند. این خاطرات را دلاوران تخریبچی در مصاحبه و گفت و گو با روزنامه‌نگاران روزنامه‌های جمهوری، کیهان، اطلاعات، پیام انقلاب، اطلاعات جبهه و اطلاعات هفتگی بیان کرده‌اند. خاطرات از عملیاتهای مختلف است و همه حاکی از فداکاری و ایثار، از جان گذشتن، توکل به خدا و ایمان قوی، شهادت‌طلبی و امدادهای الهی آنهاست. «مینهای بدون چاشنی» حکایت از همکاری یک رزمنده‌ی مسلمان عراقی دارد که در نامه‌ای زیر یکی از مینها، نوشته بود که به خاطر کمک به لشکریان اسلام چاشنی هیچ یک از مینهای آن میدان را نبسته بود.

صدای بال ملائک، خاطرات روحانیون رزمنده

به کوشش تیپ مستقل ۸۳ امام جعفر صادق (ع). – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۰۲.۱۳۷۴ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۹۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Sound of Angel’s Wings, The memoris of the clergymen fighters.

مندرجات: خیره در آسمان یک لبخند، عطش، خیزابهای خونین، گلخند پیروزی، مردان کوهستان، سه راه سرنوشت، چون پرستو بیتاب، واپسین لبخند پروانه، از نگاه خسته دوربین، باتلاق مرصاد.

کتاب حاوی یازده خاطره از روحانیون رزمنده‌ای است که نه تنها در جبهه‌ی اعتقادی و ارشادی فعالیت می‌کردند بلکه در جبهه‌ی جنگ و دفاع نیز رشادتهای فراوانی از خود نشان داده‌اند. «زین‌العابدین صیادی» در خاطره خود با نام «خیره در آسمان یک لبخند» از پیرمردی می‌گوید که دلاوری‌ها و شجاعت او زبانزد همه بود. روزی خبر می‌رسد که عراقی‌ها در حال تردد هستند و درگیری شروع می‌شود. ترکشی بر سینه پیرمرد می‌نشیند و زخمی عمیق ایجاد می‌کند. چند نفر از رزمندگان بالای سرش می‌روند و یکی از آنها به او می‌گوید: «عمو تو را به خدا دعا کن من هم شهید بشوم» وقتی به خود می‌آید دستانش مسلسل یادگار رزمنده‌ی پیر را در سینه می‌فشرد. نگاه پیرمرد همراه با لبخند به دستهایش می‌نگرد. لحظه‌ای بعد وقتی از پشت حلقه‌های اشک به سیمای آن رزمنده‌ی پیر نگاه می‌کند، لبخندی آرام و معصومانه بر چهره‌ی نورانی‌اش ابدی شده است و نگاهش به افق دور دست می‌نگرد.

[صفحه ۸۹۱]

صنوبرهای سرخ (جلد ۱)

غلامعلی رجائی. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

۱۶۸ ص.: عکس. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۹۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Red Spruces

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: اشاره؛ گلستان جنگ؛ سرداران شهید سپاه توحید؛ شهیدان، شاپرکهای صداقت و اخلاص. این کتاب از سه بخش تشکیل شده است. بخش اول خاطره‌هایی است از جبهه و حال و هوای روحی و معنوی دفاع مقدس. بخش دوم به تجلیل از فرماندهان و سرداران رشید سپاه اسلام - از جمله: شهید چمران، سرلشکر شهید عباس بابایی، سردار شهید اسلام ابراهیم همت و وزیر آزاده و بسیجی شهید محمدجواد تندگویان و چند تن دیگر از سرداران سپاه اسلام - که بیشتر از دیگران زبانزد هستند، پرداخته است. بخش سوم، تحت عنوان «شهیدان، شاپرکهای صداقت و اخلاص»، به خاطرات شهیدان و ذکر خصلتهای نیک آنان پرداخته، و فرازهایی از وصیتنامه‌ی برخی از آنان را آورده است. در پایان کتاب، نام شهیدان، راویان خاطرات، و همچنین عکسهایی از پاسداران و بسیجیان شهید به چاپ رسیده است.

صنوبرهای سرخ

غلامعلی رجائی. - [ویرایش ۲]. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ نشر شاهد، ۱۳۷۸.
[۱۱۰] ص.: عکس.
شمارگان: ۱۶۵۰ نسخه.

در این کتاب، خاطره‌هایی از شصت و شش تن از سرداران و فرماندهان و بسیجیان دفاع مقدس گردآوری شده و به طبع رسیده است. خاطره‌هایی از جبهه و حال و هوای روحی و معنوی دفاع مقدس و تجلیل از فرماندهان و سرداران رشید سپاه اسلام، از جمله: شهید چمران، سرلشکر عباس بابایی، سردار ابراهیم همت، وزیر آزاده و بسیجی محمدجواد تندگویان، حجت‌الاسلام میثمی، حسین علم‌الهدی، یوسف کلاهدوز. همچنین از شهیدان عبدالحمید صالح‌نژاد، اسماعیل فرجوانی و سعید درفشان یاد شده است. فرازهایی از وصیتنامه‌ی برخی از شهیدان مطالب کتاب را تشکیل می‌دهند. در پایان کتاب، نام شهیدان، راویان خاطرات و همچنین عکسهایی از پاسداران و بسیجیان شهید به چاپ رسیده است.

ضریح خاک: بازآفرینی خاطره‌های دفاع مقدس

هاشم کرونی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد؛ کنگره‌ی سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۹.
۷۹ ص. - (کنگره‌ی سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس؛ مجموعه خاطرات؛ ۲۷).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل دوازده خاطره در خصوص دوازده سردار شهید است. خاطرات درباره‌ی نحوه‌ی شهادت، راز و نیاز شهیدان، پیش‌بینی شهادت خود در آینده و شرح درگیری در عملیاتهای مناطق مختلف است. عناوین و اسامی برخی از خاطرات عبارتست از: «ضریح خاک» از غلامرضا کافی (درباره‌ی شهید حاج شیرعلی سلطانی - شهادت: ۲ / ۱ / ۶۱؛ محور شوش)؛ «مرگ مطمئن» از غلامرضا کافی (خاطره‌ای از شهید حجت‌الله بادرام براساس نوشته‌های وی - شهادت بر اثر عارضه‌ی شیمیایی)؛ «شناسایی» از سعیده‌کیا (خاطره‌ای از شهید ناصر عظیمی به روایت از محسن ریاضت - شهادت: ۱۹ / ۴ / ۶۴؛ محور شرق دهلران)، «عروج» از سعیده‌کیا (خاطره‌ای از شهید حسین امیرلو -

شهادت: ۲۶ / ۱۲ / ۶۳؛ محور شرق دجله)؛ «خاک افلاکی» از حمید سجادی‌منش (شهید شیخ عبدالحمید اکرامی – شهادت: ۴ / ۱۰ / ۶۵؛ در شلمچه).

طراوت یقین

تهیه و تدوین محمدرضا کلانتری سرچشمه؛ با همکاری قرارگاه حضرت سیدالشهدا علیه‌السلام سپاه منطقه‌ی یزد. – یزد: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و ۳۷۰۰ شهید استان یزد، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۴۳ ص.: مصور، عکس. – (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و ۳۷۰۰ شهید استان یزد؛ ۲).

عنوان روی جلد: طراوت یقین: مجموعه‌ای از خاطرات شیرمردان الغدیر.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Freshness of knowledge

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مجموعه‌ای از خاطرات پراکنده است که از زبان رزمندگان تیپ مستقل هجده الغدیر یزد نقل شده است. کتاب بدون فهرست مندرجات است. از جمله موضوع خاطرات، موارد زیر است: «امداد غیبی در عملیات والفجر دو، دیدار رزمندگان با امام (ره)، خاطراتی از شهیدان، خاطراتی از برخی مناطق عملیاتی (چون: جزایر مجنون، ارتفاعات شیاکوه، جبهه‌ی طلائیه، جبهه‌ی کوشک، ام‌القصر، شلمچه و...)، خاطراتی از میدانهای مین، پیام آیت‌الله خاتمی به رزمندگان تیپ الغدیر، عملیات بیت المقدس، عملیات محرم، عملیات فتح المبین، عملیات رمضان، مانور میثاق با ولایت، خاطراتی از شهید عاصی‌زاده فرمانده‌ی تیپ الغدیر، دوران موشکباران و موشک زدن به شهر بهبهان و خاطراتی از آزادگان تیپ الغدیر در ایام اسارت».

طرف خورشیدی‌ها: خاطرات لشکر ۱۴ امام حسین

تدوین و بازنویسی نثر رضا بهشتی؛ جمع‌آوری لشکر ۱۴ امام حسین (ع). – تهران: نشر کوثر، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۱۰ ص.: مصور (رنگی). – (مجموعه خاطره؛ ۳۰).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر حاوی ۲۷ خاطره از رزمندگان لشکر چهارده امام حسین (ع) است. از جمله موضوعهای خاطرات، موارد زیر است: «خاطراتی از بسیجی گمنامی که از دست عراقی‌ها فرار می‌کند؛ درگیری با دشمن و حفظ یک تنگه در منطقه؛ خاطره‌ای از درگیری در عملیات والفجر چهار (مرحله‌ی دوم) و شهید شدن توکلی؛ خاطراتی از عملیاتهای والفجر ده، والفجر نه، والفجر هشت، والفجر شش، والفجر چهار، والفجر دو و والفجر یک (در منطقه‌ی جاده‌ی خندق)؛ خاطره‌ای از محمدرضا مؤذنی در مورد مجروحیت و عقب‌نشینی در عملیات و یافتن وی توسط نیروهای خودی؛ عبور غواصان از رودخانه‌ی اروند؛ خاطره‌ای از عملیات والفجر هشت در جاده‌ی فاو – ام‌القصر؛ اسیر گرفتن نگهبان عراقی که خواب بود؛ خاطره‌ای از مردم حلبچه و شهادت اعضای خانواده و خاطراتی از شهیدان دیگر...». عکسهایی نیز در مجموعه، با زیرنویس، موجود است.

طلایه داران نبرد، مجموعه خاطرات

محمودمهدی آزاد. – اصفهان: عقیدتی سیاسی مرکز آموزش توپخانه اصفهان، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۰۲ ص. – (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۳۵).

طراح روی جلد: مهدی تمیزی.

[صفحه ۸۹۳]

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، شامل ۳۳ خاطره از دلاوری پرسنل گروه توپخانه شهرضا است. موضوع برخی از خاطرات عبارت است از: حمایت آتشبار توپخانه از تک ارتش در محور اهواز - خرمشهر؛ هشت روز استقامت در منطقه‌ی عملیاتی بانه؛ حمله‌ی میراژ عراقی به کشتی پانامایی که در اجاره‌ی ایران بود؛ خاطره‌ای از منطقه‌ی عملیات رمضان (شلمچه)؛ خاطره‌ای از شروع جنگ و شنیدن آژیر خطر؛ آزادسازی بستان؛ خاطره‌ی خوابی که به حقیقت پیوست؛ اصابت گلوله به هواپیمای عراقی و اسارت خلبان در منطقه‌ی دارخوین؛ مأموریت در پادگان گرمک منطقه‌ی بی‌بی حکیم و بمباران توسط هواپیمای عراقی؛ خاطراتی از دوران اسارت؛ سرنگون کردن هواپیمای دشمن در آبادان؛ اسارت در زندان حزب کومله و حزب دکوکرات؛ ارتفاعات میمک؛ بمباران کودکستان در اهواز.

عابران مسیر عشق

[نویسندگان: رهپویان حرم تا حرم]؛ بازنویسی و تلخیص: عبدالمجید رحمانیان. - تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

و، ۹۹ ص، [۸] ص. تصویر (رنگی). - انتشارات امید آزادگان؛ کتاب شماره ۵)

عنوان روی جلد: رهپویان حرم تا حرم: عابران مسیر عشق.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

نوشتار حاضر، شرح سفر کاروان عاشقان امام حسین (ع)، تحت عنوان رهپویان حرم تا حرم، به کربلا است. این عزیزان خاطرات خود را از این سفر به رشته تحریر در آورده‌اند، سپس این یادداشتها بازنویسی و در موضوعات زیر تنظیم شده و به چاپ رسیده است: چگونگی آغاز سفر، خاطرات آزادگان همراه کاروان، خاطرات هشت سال دفاع مقدس، دعاها و نیایشهای دسته جمعی، منزلگاههای کاروان، دیده‌ها و شنیده‌ها و...

عبور از پل، خاطرات سنگرسازان بی سنگر

[حمید احمدی، عبدالحسین رسولی] تدوین و ویرایش: مقصود اختری، یونس اصغری. - تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس، (چاپ اول): ۱۳۷۲. ۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: بر تپه‌های بنی‌خلیفه؛ عبور از پل؛ سهم من شهادت.

کتاب، براساس خاطرات برادران حمید احمدی و عبدالحسین رسولی تدوین شده است. «بر تپه‌های بنی‌خلیفه» خاطره‌ای از راننده‌ی بولدوزر جهاد سازندگی جهرم است که همراه گردان ضربت جندالله برای ایجاد جاده و پایگاهی در یکی از ارتفاعات روستای بنی‌خلیفه، (واقع در منطقه‌ی مهاباد) عزیمت کرده، بارها با نیروهای دشمن درگیر می‌شوند و شهدایی نیز تقدیم می‌کنند. «عبور از پل» خاطره‌ی عبور از پل شناور نصب شده بر رودخانه‌ای در منطقه‌ی شوش است. شب هنگام لندرور حامل تعدادی از رزمندگان قصد عبور از پل را داشت و همزمان بولدوزری نیز از جهت مخالف در حال عبور بود. به سبب نشنیدن صدای بوق، لندرور به

رودخانه می‌افتد، ولی به لطف خدا رزمندگان جان سالم به در می‌برند. «سهم من، شهادت» خاطره‌ای از احداث یک خاکریز دو جداره و بلند در عملیات خیبر (در منطقه‌ی اطراف بصره) است و همچنین، شرح مجروح شدن یک رزمنده‌ی جهادی که راننده‌ی بولدوزر بود و آرزوی حفر چهارده خاکریز به نیت چهارده معصوم را داشت.

[صفحه ۸۹۴]

عبور از چم هندی: مجموعه خاطرات عملیات محرم

تدوین و بازنویسی: سید علی بنی‌لوحی، نوروز علی خودسیانی. - [بی‌جا]: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۵.

۱۳۱ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۳۰).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

کتاب «عبور از چم هندی» مجموعه‌ی خاطرات شهیدانی است که در عملیات محرم شرکت نموده بودند و به مناسبت کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان جمع‌آوری شده است. این کتاب، شامل ۵۷ خاطره‌ی فراموش ناشدنی از دلاوری و ایثارگری رزمندگانی است که با خلوص نیت، ایمان، عشق به شهادت و پیوستن به لقاءالله در عملیات محرم - در منطقه‌ی چم سری و چم هندی، رودخانه‌ی دویرج، شرهانی و... - شرکت داشتند و با نثار جان خود، عملیات را به پایان بردند. این خاطرات را همرزمان آنها در این عملیات بیان کرده‌اند و در آن، از صفای باطن، عزم جزم، امدادهای الهی و ایثار و حماسه‌ی دلاور مردان در جبهه‌ی جنگ سخن گفته‌اند.

عبور از دجله: خاطرات افسران اسیر عراقی

ترجمه حمید محمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ دوم): ۱۳۷۳.

۱۲۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات؛ ۷۴).

عنوان روی جلد: عبور از دجله: خاطرات یک سرباز اسیر عراقی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Crossing the Tigris River: The memoirs of an Iragi P.O.W.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: قایق‌های مانده در ساحل؛ عبور از دجله؛ نبرد با جوخه اعدام.

خاطرات در سه بخش ارائه شده‌اند: «قایقهای مانده در ساحل»، خاطرات یک افسر عراقی است پیرامون غافلگیری از سوی نیروهای ایران در منطقه‌ی شلمچه در ۱۹ / ۱۰ / ۶۵؛ «عبور از دجله»، خاطرات یک افسر اسیر عراقی از پایگاه الرشید، اعدام مردمی که به سربازان فراری پناه می‌دادند و یا سرباز فراری داشتند، عقب‌نشینی در خرمشهر و بازجویی‌ها، مرخصی رفتن فرماندهان شرق دجله و حمله‌ی ایرانی‌ها، احتمال سقوط بصره، درگیری در منطقه‌ی فاو و شکست عراق، عملیات مهران از سوی عراق و تصرف آن به جبران فاو، خاطراتی از «نبرد بزرگ» صدام (و به اصطلاح، پیروزی او در جنگ!) و نحوه‌ی اسارت در منطقه‌ی نهرجاسم است؛ «نبرد با جوخه‌ی اعدام»، خاطراتی از برخورد با سربازان فراری در عراق، استفاده از بمبهای شیمیایی در منطقه‌ی گردمند و پیشروی تیپ ۶۶ عراق و... است.

عقابان در بند (جلد ۱): رؤیایی صادق، بر اساس خاطرات سرتیپ خلبان آزاده محمدیوسف احمدبیگی

بازنویس: علی‌محمد گودرزی؛ تحقیق و گردآوری: علی‌اکبر رحمت‌الله ماهینی، سید حکمت قاضی میرسعید؛ ویرایش: علی‌محمد گودرزی. - تهران: سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۴۳ ص.: مصور، رنگی.

طراح روی جلد: حمیدرضا خزایی.

خاطرات کتاب در دو بخش تنظیم شده‌اند: ۱) خاطرات تعدادی از خلبانانی که در تمام طول اسارت به صورت مفقودالاثر در زندانهای عراق بودند؛ و ۲) خاطرات خلبانانی که در اردوگاهها به سر می‌بردند و با خانواده‌های خود در ارتباط بودند.

[صفحه ۸۹۵]

در خاطرات تیمسار محمدیوسف احمدبیگی ذکر شده است که روز ۲۸ آذر ماه ۱۳۵۹ برای مأموریت انهدام چرخبال‌های جنگی عراق فراخوانده می‌شود. هواپیمای او در خاک عراق دچار سانحه شده، او اسیر می‌شود. پس از بازجویی، زندانی، و بعد از زندان به جای دیگری منتقل می‌شود. مجددا سعی می‌کنند از او اطلاعاتی کسب کنند، ولی وی مقاومت می‌کند. سر دبیر الجمهوریهٔ برای مصاحبه با وی می‌آید و مصاحبه انجام می‌شود. شانزده دی ماه ۵۹ او را به یک سلول انفرادی و روز پانزده خرداد ۶۰ به زندان ابوغریب انتقال می‌دهند. از تلخترین خبرهایی که در زندان می‌شنود، رحلت حضرت امام (ره) است؛ در پی آن، همراه اسیران دیگر، مراسم نوحه‌خوانی و سینه‌زنی برپا می‌کنند. سرانجام روز ۲۶ / ۷ / ۶۹ در میان استقبال پر شور ملت شهید پرور به خانه وارد می‌شود.

غربت هور

گلعلی بابایی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۹۵، [۶] ص.: تصویر. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۲۳). شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه (رقعی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Reed-land Forlornmess

مندرجات: مقدمه؛ غربت هور؛ مشق‌های خط خورده؛ در کوچه‌های گریه؛ تا بیشه‌های خورشید؛ حماسه کانال؛ رویینه.

کتاب، مجموعه‌ی شش خاطره است. موضوع آنها عبارت است از:

«غربت هور»: محاصره شدن گردان کمیل در شهرک الهاله و شهادت چند فرمانده؛ «مشقهای خط خورده»: نجات رزمندگان گردان محمد رسول‌الله (ص) با کمک آیه‌ی نهم از سوره‌ی یس قرآن کریم (و جعلنا من بین ایدیهم...) در عملیات والفجر چهار؛ «در کوچه‌های گریه» از دست دادن سه تن از دوستان رزمنده‌ای به نام عباس طی شش ماه و شهادت خود وی در عملیات والفجر هشت؛ «تا بیشه‌های خورشید»، شرح عملیات نفوذی مقدمه‌ی عملیات فتح المبین و فتح تپه‌های برغازه در مرحله چهارم این عملیات پس از نفوذ گردان حبیب بن مظاهر به عمق عراق؛ «حماسه‌ی کانال»، شرح پاتک ایذایی عده‌ای از رزمندگان چند روز پس از عملیات والفجر یک، و بازگشت به دوکوهه پس از شکستن محاصره؛ «رویینه»، شرح مجروح شدن دست رزمنده‌ای در جبهه.

غواص‌ها بوی نعنا می‌دهند

خاطره و نگارش حمید حسام. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت انتشارات و ادبیات، (چاپ اول): ۱۳۷۸.
۱۰۵ ص.: مصور (رنگی)، نقشه (رنگی). - (ادبیات دفاع مقدس، خاطره؛ ۸).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه‌ی خاطرات ۷۲ غواص اروند رود در عملیات کربلای چهار در سال ۱۳۶۵ است. خاطرات نقل شده، داستان واره‌هایی است از گردان غواصی و گردان جعفر طیار لشکر انصار الحسین (ع)؛ برگرفته از حوادث پیش آمده برای شهیدان و آزادگان این گردانها در دوران آموزش غواصی تا عملیات مذکور در مناطق جزیره‌ی ام‌الرصاص، ام‌الباوی و سد گتوند شوشتر (دوران آموزشی). نمونه‌ی پیمان‌نامه‌ی غواصان همراه با عکسهای دوران آموزش و نقشه‌ها و تصاویری از منطقه‌ی عملیاتی کربلای چهار، با زیرنویس، نیز در کتاب ارائه شده است. اسامی برخی از این غواصان شهید عبارت است از: «قدرت‌الله نجفی، علی‌اصغر پولکی، مهدی جباری، نادر عبادی‌نیا، امیر طلایی، محمدعلی جریان، علیرضا سبطی، رضا خدری، علی چیت‌سازیان». غواصان آزاده نیز عبارت بوده‌اند از: «محسن احمدی، مهدی فتحیان، شاه‌محمدی، احمد نقی‌ایی، علی بیات، هاشم زرین‌قلم و...».

[صفحه ۸۹۶]

فرشتگان نجات: مجموعه خاطرات

بازنویسی مرتضی مساح؛ جمع‌آوری مسعود داوودی، مجید حمزه. - [اصفهان]: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۸.
۱۲۰ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۶۴).
طراح روی جلد: عباس محمد شفیعی.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی خاطراتی از رزمندگان بهداری رزمی لشکر چهارده امام حسین (ع) است. از جمله مندرجات کتاب موارد زیر هستند: «یادمان سردار شهید عباس پیکری، [قائم مقام بهداری لشکر امام حسین (ع)]، مختصری از زندگینامه سردار شهید عبدالمجید عراقی‌زاده، [مسؤول بهداری لشکر امام حسین (ع)]، عملیات خیبر، والفجر چهار، والفجر هشت، شهادت حاج محمود امینی، شهادت دکتر کرباسی، روحیه‌ی مجروحی که پایش قطع شده و روده‌هایش بیرون زده بود؛ خلاصه‌ی زندگینامه سردار شهید سید محمد انصارالحسینی، [مسئول محور بهداری لشکر امام حسین (ع)]، جراحی و خارج کردن خمپاره شصت میلیمتری از بازوی یک رزمنده خاطراتی از جراحتهای که باید قطع عضو می‌شد ولی با توکل به خدا با جراحی آن عضو، رزمنده بهبود یافته است».

فرمانده من (دفتر ۱)

نوشته رحیم مخدومی... [و دیگران]. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ دوم): ۱۳۷۳.
۸۹ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۷).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: My Commander
شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

جلد اول کتاب «فرمانده‌ی من»، خاطرات همرزمان هفت نفر از فرماندهان گردانها و یا معاونان گردانها را، که به فیض شهادت نایل آمده‌اند، بیان می‌کند. این خاطرات «روح والای عشق و جانبازی در راه یار، تفکر والا در پیاده کردن طرحها و نقشه‌های رزمی، صف شکن و جلودار بودن در تمام لحظات جنگ، روح دشمن ستیزی، عزم و اراده‌ی خلل‌ناپذیر و عشق به شهادت» این شهیدان را به تصویر می‌کشد. «رحیم مخدومی» در خاطره‌ی «من روز عاشورا بر می‌گردم»، از شهید مدنی می‌گوید؛ «احمد کاوری» در «شب هور»، از شهید علیرضا قوام؛ «داوود امیریان» در «رمز یا زهرا (س)» از شهید حاج حسین طاهری؛ «علی‌اکبر خاوری‌نژاد» در «فستیوال انفجار و گلوله» از سروان شهید محمودیان؛ «حسن گلچین» در «مثل گل سرخ»، از شهید علی غفاری؛ «هادی جمشیدیان» در «عقد آسمانی» از شهید محمود خادمی و «عباس پاسیار» در «مسیح کردستان» از شهید محمد بروجردی سخن می‌گوید.

فرمانده من (دفتر ۲)

رحیم مخدومی... [و دیگران]. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۹۵ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۴۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: My Commander

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

جلد دوم کتاب «فرمانده‌ی من» خاطرات همرزمان هشت نفر از فرماندهان گردانها و یا معاونان گردانها را، که به فیض شهادت نایل آمده‌اند، بیان می‌کند. این خاطرات، نشان دهنده‌ی «روح والای عشق و جانبازی در راه یار، تفکر والا در پیاده کردن طرحها و نقشه‌های رزمی، صف شکن و جلودار بودن در تمام لحظات جنگ، روح دشمن ستیزی، عزم و اراده‌ی خلل‌ناپذیر و عشق به شهادت» این شهیدان را به تصویر می‌کشد. احمد دهقان در خاطره خود

[صفحه ۸۹۷]

به نام «فرمانده آن روز»، از شهید سعید سعیدی می‌گوید؛ گل علی بابایی در «عبدالله»، از شهید عبدالله؛ حمید داوودآبادی در «با تیر و کمان»، از حاج امینی؛ فرامرز جعفرزاده در «آن تلاش بی‌دریغ»، از سروان شهید مجتبی تهامی؛ حسین مال‌امیری در «گردان انبیاء»، از شهید حاج حسین خرازی؛ سید حسین شکری در «آقا سید»، از شهید سید محمدجواد امامیان؛ فتح‌الله نادعلی در «منم مهدی خندان»، از شهید مهدی خندان و عباس پاسیار در «مردی به صلابت کوه‌های کردستان»، از شهید علی احمدی یاد می‌کند.

فرهنگ جبهه، جهاد سازندگی در دفاع مقدس

مرتضی نریمانی؛ [بی‌جا]: زاینده‌رود، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۳۵ ص.: عکس. – (سنگرسازان بی‌سنگر؛ ۱).

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

کتاب دارای بخشهای مختلفی است. نویسنده ابتدا به تعریف فرهنگ و نمودهای فرهنگی در راستای جنگ پرداخته است و بعد، موضوعاتی را بیان کرده و برای هر کدام، از ابیات و احادیث مثالی آورده و این موضوعها را با خاطراتی از رزمندگان جهادگر

ارتباط داده است. موضوعهای بیان شده عبارتند از: خلوص نیت، نماز، توجه خاص به احکام عبادی، تعلیم و تعلم، ایثار و از خودگذشتگی، شهادت‌طلبی، شجاعت، برخورد با اسیران جنگی، قاطعیت در برابر دشمن، حفظ شعائر اسلامی، مزاح، ورزش و تفریح، عرفان، امر به معروف، تواضع، توجه به قرآن مجید و غیره. برای هر کدام از موارد بالا، مطالبی بیان شده است که غالبا از خاطرات و دستنوشته‌های رزمندگان جهادگر هستند.

قاصد سپیده

بازنویس: محمدرضا یوسفی کوپایی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، لشکر زرهی ۸ نجف اشرف، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۲۷ ص.: (مجموعه نجف در کربلا؛ ۹، خاطرات).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

کتاب حاضر، حاوی ۱۱۲ خاطره از دوران هشت سال دفاع مقدس است. کتاب مملو از ایثارگری، شهادت‌طلبی، دلاوری و مقاومت رزمندگان اسلام است. دو نمونه از خاطرات به اختصار نقل می‌شود.

رحمان محمد زمانی می‌گوید: چند نفری داخل سنگر نشسته بودیم که گلوله‌ی خمپاره‌ای نزدیك سنگر اصابت کرد. سقف سنگر فرو ریخت. هر یك از ما قصد فرار از سنگر را داشت. شهید سید مهدی رهنمایی کتف خود را ستون سقف در حال ریزش کرد و به ما گفت سریعا از سنگر خارج شوید. تا آخرین نفر ما از سنگر بیرون آمدیم، ولی آن شهید بزرگوار از سنگر خارج نشد.

علی فتاحیان نیز می‌گوید: شهید حسن قجه‌ای شبها به آسایشگاه سرکشی می‌کرد. هوا سرد بود و با کمبود پتو مواجه بودیم. هر شب چند نفر بدون پتو می‌ماندند. او نیمه شب پتوی خود را روی افراد می‌انداخت و خود در آن هوای سرد کردستان بدون پتو می‌خوابید. در حالی که نام او لرزه بر اندام ضد انقلاب می‌انداخت.

[صفحه ۸۹۸]

قزلچه: مجموعه خاطرات رزمندگان اسلام (دفتر ۱)

به کوشش محبوبه ربانی، ماجده موالی‌زاده. - تهران: مؤسسه فرهنگی آفرینه، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۴۲ ص. - (بر موج‌های خاطره، دفتر اول).

صفحه عنوان به انگلیسی: Qazalche

شمارگان: ۳۱۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل بیست خاطره است که از قول و یا با قلم رزمندگان در مناطق مختلف عملیاتی و اردوگاههای اسارت ارائه شده است. هر خاطره به طور اجمالی در دو تا پنج صفحه ارائه شده است. تمامی خاطرات مستند و واقعی است. عناوین خاطرات و نام نویسندگان آنها از این قرار است: «توپچی»، اسماعیل میرزا باقری؛ «کربلا- رفتن هم، ماجرا دارد»، داود غفارپور؛ «جشن بسیجی»، علی‌اصغر رحیمی؛ «با یادهای زلال»، سید نظام مولا هویزه؛ «لبهای خاموش»، الف. حسینی؛ «بیا، تا خدا برویم»، م. کاشانی؛ «قزلچه»، گل علی بابایی؛ «فقط، ده تومان»، مجید فتوکیان؛ «جنگ بیسیم‌ها»، وافی (از گردان الحدید)؛ «مرد آهنین»، سلیمانجاه، و رامجدی؛

«و من ماندم»، علی‌حسن جگینی؛ «ما، همیشه بیدارانیم»، م.ع.؛ «نگاه خدا»، نظر درخشانی؛ «هفت تپه، شبی، ابر... شبی، صدا، کشیک به یاد ماندنی»، هاشم رایی‌زاده؛ «شیعه همیشه مظلوم»، محمدرضا مظفری؛ «یادداشتهای یک بسیجی اسیر، نورانیت»، م. گ. و «دلباخته»، عبدالله عوایدی.

قطعه‌ای از بهشت

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان)، ویراستاران: مهدی بیگلری، محمود رفیعی. - تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۲۲۸ ص. - (... جرعه‌ای از کوثر؛ ۱۷ - ۳).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب، گفت و شنودی است با پنج تن از رزمندگان، فرماندهان و جانبازان دفاع مقدس که طی آن، خاطرات خود را از حوادث انقلاب و به ویژه جنگ تحمیلی بازگو می‌کنند. این اشخاص عبارتند از: حبیب آقاجری (فرمانده‌ی منطقه سه ماهشهر)، احمد دادبین (از مبارزان فعال قبل از انقلاب بر ضد رژیم شاه و پس از آن، از فرماندهان دوران دفاع مقدس)؛ جانباز علیرضا شجاع‌داوودی (که با تصور شهید شدنش، به سردخانه سپرده می‌شود و دو هفته را در آنجا می‌گذراند، اما به هنگام دفن وی در می‌یابند که زنده است)، جانباز رضا غزلی (مسؤول شناسایی و جمع‌آوری اطلاعات در منطقه‌ی کردستان) و جانباز علی فضلی (از فرماندهان بسیج و سپاه در دوران دفاع مقدس).

کارت شناسایی، مجموعه خاطره

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۶.

۱۱۵ ص.

بالای عنوان: برگزیده آثار مسابقه فرهنگی قرارگاه خاتم‌الانبیا (ص).

کتاب «کارت شناسایی»، حاوی ده خاطره از رزمندگان اسلام است، با عناوین: «حماسه‌ی چزابه» (از محسن افخمی روحانی)، «بدشانسی» (احمد صابری)، «ناگهان دستم سنگین شد» (فرید محمد صالحی)، «کارت شناسایی» (نویسنده‌ی ناشناس)، «راه خونین کربلا» (عباس نوری زنوز)، «کمین» (امیر فتح‌الله پوراصل)، «آخرین گلوله» (شهید ایرج میری)، «بلمهای روان بر موج‌های سبز پیروزی» (حسین ثنایی‌نژاد)، «علاج درد» (مریم جمشیدی) و «نبرد فتح المبین» (محسن پرویز). هر یک از این خاطرات، بیانگر گوشه‌ای از دلاوری رزمندگان اسلام است. در خاطره‌ی «کمین»، امیر فتح‌الله پوراصل از کمین در مریوان، عملیات شناسایی، برخورد به میدان مین و سپس مواجهه با تانک بدون خدمه‌ی دشمن، برداشتن دوربین و باطری و بیسیم آن، مواجه شدن با آتش دشمن هنگام برگشت، و

[صفحه ۸۹۹]

بازگشت بدون دادن تلفات سخن می‌گوید. او شرح می‌دهد که چگونه عراقی‌ها به تصور این که چند گردان نیرو در آنجاست، دهکده‌ای را که شناسایی کنندگان به آنجا رفته بودند، زیر آتش گرفتند؛ در حالی که تنها چهار نفر رزمنده در آنجا بوده‌اند و با

انبوهی اطلاعات به پایگاه برگشته‌اند!

کبوتران امید: خاطرات خلبانان هوانیروز

گردآوری امیر معصومی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.

۶۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات؛ ۱۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The pigions of Hope, Memoris of the Army Aviation pilots

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: حسن لبویی؛ زندگی دوباره؛ دو خاطره در یک مأموریت؛ کبوتران امید.

این کتاب، مجموعه‌ی چهار خاطره از خلبانان هوانیروز است. در خاطره‌ی «حسن لبویی»، یکی از خلبانان هنگام انتقال نیروهای بسیجی با دوست دوران دبستان خود - معروف به «حسن لبویی» - روبه‌رو می‌شود. پس از عملیات، مجروح ناشناسی سعی می‌کند با ایما و اشاره بفهماند که در بدنش نارنجک منفجر نشده‌ای وجود دارد. او که همان «حسن لبویی» بود، شهید می‌شود، ولی جان عده‌ای را نجات می‌دهد. «زندگی دوباره»، گم شدن خلبان و هلی‌کوپتر در منطقه، درگیری با نیروهای عراقی، نجات و بازگشت به میهن را بیان می‌کند. خاطره‌ی بعدی، حکایت رشادت خلبانان هوانیروز در مواجهه با نیروهای عراقی، و مدد امدادهای غیبی در یاری به رزمندگان است. آخرین خاطره، «کبوتران امید»، خاطره‌ی خلبانی است که هلی‌کوپتر او هدف قرار می‌گیرد و او با افراد همراهش مجبور به فرود می‌شود. آنها تحت محاصره قرار می‌گیرند. مهمات آن‌ها تمام می‌شود. تصمیم می‌گیرند تسلیم دشمن نشوند. در آخرین لحظات صدای هلی‌کوپترها را می‌شنوند و نجات پیدا می‌کنند.

کجایند مردان مرد: مجموعه خاطرات

بازنویسی حمید داوری. - [تهران]: دانشگاه امام حسین (ع)، دانشکده افسری (علوم پایه نظامی)، (چاپ اول): ۱۲۰.۱۳۷۶ ص.: عکس.

طراح روی جلد: جلال عباس مجیدی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، در سه بخش، حاوی ۲۲ خاطره درباره‌ی شهید محمدرضا افیونی، ۲۸ خاطره درباره‌ی شهید رسول هلالی و ۲۱ خاطره درباره‌ی شهید حاج اصغر جوانی است. این خاطرات به نقل از افراد خانواده، دوستان، آشنایان و همرزمان این شهیدان در ارتباط با دوران کودکی، تحصیلات، اخلاق و خصوصیات رفتاری آنان، دقت در حفظ بیت‌المال، مناجات و راز و نیازها، روزهای قبل از شهادت، آخرین دیدار، نحوه‌ی تشییع شهادت، تشییع جنازه، پیامها و وصیتنامه‌های شهیدان گردآوری و ارائه شده‌اند. سروده‌ای در وصف شهید حاج اصغر جوانی نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

کرامات جبهه، امدادهای غیبی

امیر معصومی. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، معاونت تبلیغات و روابط عمومی، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۷۳ ص.

طراح روی جلد: فرهاد صادقی امینی.

[صفحه ۹۰۰]

مندرجات: سرود کوه؛ سلام بر ماه؛ سلام بر باد؛ وای حسین کشته شد؛ عطر بهشت؛ دو راهی؛ سرباز آن آسمان؛ محاصره؛ هفت اعجاز؛ شفا؛ مین‌های بی‌آزار؛ شعله هدایت قرآنی در آسمان؛ اگر مردید؛ گنجشک‌ها؛ ناله‌های لودر؛ اگر باران نیاید؛ فتح میمک؛ جنود خدا؛ توفان شن؛ مرتضی می‌آید.

«کرامات جبهه»، خاطرات رزمندگان از دوران دفاع مقدس است. این کرامات، در واقع، امدادهای الهی و غیبی به رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل بوده‌اند. هر یک از این کرامات به نوعی شگفتی آفرین و نشان دهنده‌ی الطاف بی‌پایان خداوند هستند. در یکی از این خاطرات - با نام «سرود کوه»، از «محمد وردایی» - چنین نقل شده است: روز دوم اردیبهشت ۱۳۶۰ هنگام عملیات فتح «قله‌ی بازی دراز»، تانکها و بالگردهای عراقی به روی رزمندگان آتش می‌گشایند. رزمندگان شروع به خواندن آیه‌های «الم تر کیف فعل ربک باصحاب الفیل» و «وجعلنا من بین ایدیهم سدا و من خلفهم سدا فاغشیناهم فهم لا ـ یبصرون» می‌کنند. کوه می‌لرزد. بالگردها و هواپیماها بمبها را می‌ریزند. و صدای انفجارها شنیده می‌شود. پس از لحظاتی، رزمندگان تانکهای عراقی را که توسط هواپیماها و هلی‌کوپترهای خود آنها بمباران شده و سوخته‌اند، مشاهده می‌کنند. صدای تکبیر رزمندگان بلند می‌شود و فتح «قله‌ی بازی دراز» آغاز می‌گردد.

کلک مشکین

علی بابامیری؛ بازنویسی قسمتی از متن: رقیه حیدری با همکاری ساعد نیکبخت، علی‌اکبر محمدزاده. - [قم]: علی بابامیری؛ مومنین، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۶۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب، یادنامه‌ی چهار برادر شهید، به نامهای «ابوالقاسم، هادی، علی‌اکبر و ابوالحسن محمدزاده»، است. کتاب چهار بخش دارد؛ بدین قرار: «۱) واگویه‌های مادر شهید: مادر شهید با یکی از پسرهایش از شنیدن خبر شهادت قاسم، که کاملا سوخته بود، سخن می‌گوید؛ ۲) تفسیر عشق از نای علی‌اکبر: علی‌اکبر بعد از شهادت هادی و ابوالقاسم به دیدار ابوالحسن می‌رود تا در کنار او باشد. ابوالحسن هم در عملیات دیگری به شهادت می‌رسد؛ ۳) روایت شمع و پروانه از زبان سردار شهید طوسی: شرح چگونگی شهادت قاسم؛ ۴) اظهارات همسر شهید ابوالحسن محمدزاده در بیان ویژگی‌های اخلاقی شهید» یک زندگینامه کوتاه، وصیتنامه و خاطراتی چند از هر برادر شهید نیز در این بخش آمده است.

گردان ما

تهیه کننده دفتر سیاسی سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران؛ ویراستار امیر معصومی. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، معاونت تبلیغات و روابط عمومی، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۹۱.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: گردان ما / رضا صبوری‌زاده؛ خارها و گل‌ها / غلامحسین باقری؛ تکاوران / احمد شمس‌زاده علوی؛ جنگ ما / علی

زارع؛ کوه پیکران / جلیلی؛ حماسه سومار / محمود رستمی.

این کتاب، مجموعه‌ی خاطرات رزمندگان است که موضوعهای آنها عبارتند از: «فرمانده‌ی گردانی که در عملیات غرب مجروح می شود و هنگام انتقال به پشت جبهه، در اثر اصابت خمپاره، مجروحیت او مضاعف می‌شود؛ عملیات فتح المبین و تصرف ارتفاعات رقابیه، تنگه‌ی رقابیه، تنگه‌ی مشتاق و سایتهای یک، دو، سه و پنج و ادغام نیروهای ارتش و سپاه در هنگام عملیات و عبور از میدان مین پس از خوابیدن عده‌ای داوطلب روی سیمهای خاردار؛ انهدام اسکله البکر پس از عملیات و اسارت تعدادی از نیروهای دشمن و غرق شدن ناوچه پیکان در اثر اصابت گلوله‌ها و

[صفحه ۹۰۱]

موشکها؛ فتح منطقه‌ی پنجوین و بعد از چند سال عقب‌نشینی از آن از طریق سه راه جندالله و دشت شیلر؛ عملیات ارتش و عشایر غرب برای باز پس گیری منطقه‌ی عشایر؛ منطقه‌ی سومار و پیشروی دشمن در روزهای جنگ (مرداد ۶۷) که با رشادت و درگیریهای پی در پی نیروها، منطقه، پاکسازی و دشمن مجبور به عقب‌نشینی می‌شود».

گریه‌ی اروند

[گردآورنده] محمدرضا هندیانی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۲.

۹۹ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۸۰)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Cry of The Arvand

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل هفده خاطره تلخ و شیرین رزمندگان از دوران حضور خود در صحنه‌های نبرد حق علیه باطل است. در خاطره‌ای، یک بسیجی هفده ساله با خوابیدن درون قبر، با استغاثه، از درگاه خدا تقاضای عفو گناهان می‌کند. در خاطره‌ای دیگر، در عملیات والفجر هشت، رزمندگان، تحت محاصره قرار دارند و لطف الهی با بارش باران شامل حال آنها می‌شود و دشمن را زمین‌گیر می‌کند و رزمندگان را پیروز. خاطره‌های دیگر از عملیات خیبر می‌گویند و از امداد آیه‌ی «و جعلنا»، از جبهه می‌گویند که نه تنها مکتب شهادت و شهامت بود، بلکه مکتب محبت و رفافت هم بود؛ خط شکنانی را وصف می‌کنند که با دلاوری خود امان از دشمن بریده بودند و با اخلاص و ایمان خود و با رشادت و دلاوری و از خودگذشتگی و جانبازی در کنار اروندرود در سردشت و بستان، و در عملیاتهای خیبر، والفجر، طریق القدس و فتح المبین، دشمن بعثی و منافقان و خدانشناسان را به یاری خدا عقب رانده، نصرت و پیروزی به ارمغان آوردند.

گلبرگهای خاطره

نگارشگران: محمدعلی دیباجی، محمدرضا ترکی، حسین سیدی، م. احسان. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

ص. - (مجموعه خاطرات روحانیون رزمنده؛ ۱).

این کتاب مجموعه‌ی شانزده خاطره از روحانیون رزمنده (طلاب رزمی تبلیغی) است، که عنوان نام راوی و موضوع برخی از آنها به

قرار زیر است: «شبهای میدان مین و نگهبانان... (از مرتضی حاج باقری، عملیات والفجر یک، مهران)؛ راهنمای سینه‌خیز (حسین گل‌محمدزاده، عملیات کربلای هشت، شلمچه)؛ بسیجی شوخ (سید حسن جلالی، عملیات محرم، شمال فکه)؛ اسرای غنیمتی (عبدالله رحمانی، عملیات بیت المقدس، خرمشهر)؛ بر فراز تپه‌ها (ماشاءالله عارفی، عملیات کربلای یک، مهران)؛ تگرگهای آسمانی (سید منصور قاسمی‌نژاد، عملیات کربلای ده، شهر ماووت)؛ در آخرین تماس (ذبیح‌الله جعفری، عملیات ایذایی، مهران)؛ شب هور (فتح‌الله جعفری، عملیات قدس یک، هورالهویزه) و...».

گمشده

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت انتشارات، مرکز فرهنگی مدیریت امور کتاب، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۸۰ ص. - (مجموعه خاطرات جنگ؛ ۳).

مندرجات: از پادگان تا پادگان؛ حماسه ایثار؛ شهر من، خرمشهر؛ گمشده؛ ثبت نام؛ شش روز مقاومت؛

[صفحه ۹۰۲]

خاکریز.

کتاب «گمشده» حاوی هفت خاطره از شهدای دفاع مقدس است. «از پادگان تا پادگان» خاطره‌ای از عملیات فتح المبین است. «حماسه‌ی ایثار» درباره‌ی عملیات کربلای پنج است. «شهر من، خرمشهر» از دلاوری‌های مردم و رزمندگان در خرمشهر سخن می‌گوید و «ثبت نام» از علاقه‌ی نوجوانان به شرکت در جنگ. «شش روز مقاومت» درباره‌ی مقاومت دلیرانه‌ی رزمندگان است و «خاکریز» در مورد رشادتهای رزمندگان در جبهه. در خاطره‌ی «ثبت نام» آمده است: زنی همراه پسر نوجوانش، که لال است، برای نوشتن نام او جهت اعزام به جبهه، به مسجد محل می‌رود. زن، همسر مشهدی یدالله، صاحب حمام بغل مسجد است که در اثر حمله‌ی موشکی دشمن به شهادت رسیده است. مسؤول ثبت نام با به یاد آوردن زمانی که همه‌ی رزمندگان به حمام مشهدی یدالله می‌رفتند، با ثبت نام نوجوان، موافقت می‌کند و از او می‌پرسد که می‌خواهد در جبهه چه بکند؟ و او می‌نویسد من برای رضای خدا به جبهه می‌روم، نمی‌توانم سخن بگویم، ولی می‌توانم در تدارکات و قسمتهای دیگر کار کنم.

گمشده‌ای در شیاکوه، خاطرات دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی

به کوشش: غلامرضا نباتی مقدم. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۱۷۹ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۵۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Lost in Shiakouh, The Memoirs of the Students of Allameh Tabatabai University

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

«گمشده‌ای در شیاکوه» حاوی سی خاطره از جبهه‌های نبرد حق علیه باطل با عنوانهای مختلف از دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی است. این خاطرات، حال و هوای معنوی جنگ و گاهی، صحنه‌های عاشقانه‌ی رفتار بسیجیان و زمانی، نغمه‌های عارفانه‌ی آنها در مناجات با خداوند را بیان نموده است. همچنین موقعیت برخی عملیاتها (از جمله کربلای پنج، والفجر نه، نصر هفت و چند

عملیات مهم دیگر) در بین این خاطرات آورده شـده است. رزمنـدگان، مناطق جنگی را توصـیف کرده، از شـهیدان همرزم خود یاد کرده‌اند. خاطرات «ماشااله پر نور»، تحت عنوان «خاک شیاکوه»، از صبر و استقامت و گذشت مادران شهیدان سخن گفته است.

لبخند پدر: مجموعه خاطرات فرزندان شاهد

بازنویسـی علی‌رضا علی‌زاده؛ تصویرگر حمیدرضا بیدقی؛ زیر نظر کارشناسـی ادبی بنیاد شـهید انقلاب اسلامی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۳۵ ص.: مصور (رنگی).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

منـدرجات: کفش / زهرا سـلگی؛ نهـال دوستی / فاطمه خوشـکارم؛ زیارت / فاطمه پیشاهنگ؛ آتش آشتی / الناز بادقت؛ مقام اول / حمید باقرزاده؛ من فرزند شـهید هستم / سعیده رستمی؛ لبخند پدرم / الهام اژدری؛ برکت / شکوفه جهانی؛ معذرت می‌خواهم / لیلا کمانمکش؛ قورباغه‌ها / علی هاشـمی سیاوشانی؛ دیدار / علی ویسی؛ دوستی / محمدحسین بهمنش؛ بهترین شب / فاطمه یخچالیان؛ اذان مغرب / الهام قرصی؛ آب / علی‌اکبر صادقی.

این کتاب، مجموعه‌ی سـیزده خاطره از فرزندان شاهد است. مطالب خاطرات عبارتند از: «خاطره‌ای از روز اول مدرسه؛ کاشـتن نهال در کار عملی مدرسه؛ زیارت حرم مطهر امام رضا (ع)؛ بردن آش به منزل همسایه که باعث

[صفحه ۹۰۳]

آشتی‌کنان شـد؛ بر جای مانـدن قطره‌ی خون بر روی روزنامه‌ی دیواری جنگ و برنده شدن در مسابقه؛ شـهادت پدر و افتخار فرزند شهیـد؛ آشپزی در زمان بیماری مادر و یاد و خاطره‌ی پـدر؛ آرزوی مهمان داشـتن و رسـیدن مهمان؛ ادای نماز دختر شـهید و انتظار برادر او برای پایان نمازش؛ روز سـرد و قورباغه‌ها؛ دکلمه در حضور حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی؛ برخورد توپ به صورت پسر همسایه و معـذرت خواهی از وی؛ خواب دیـدن شـهید و تقاضای او برای خوب درس خواندن؛ افطار کردن در ماه رمضان و تقسـیم آب در روز عاشورا».

لبیک لحظه‌ها

تدوین: حمید رئیسی. - [اصفهان؟]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر مقدس ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۵.

۱۵۳ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان: مجموعه آثار؛ ۴۵).

طرح جلد: مهدی تمیزی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «لبیک لحظه‌ها» مجموعه خاطرات رزمندگان اسلام است که به مناسبت کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصـفهان گردآوری و به حماسه‌سازان نبرد رمضان و خط شـکنان و شـهید امینی‌پور تقـدیم شـده است. این خاطرات به صورت روز شمار از تاریخ ۲۹ / ۷ / ۶۱ تا ۱۰ / ۱۱ / ۶۲ تنظیم شده‌اند و تمامی آنها در ارتباط با نیروهای دارخوین و فرماندهان گردانهای لشکر چهـارده امـام حسـین (ع) هسـتند کـه در عملیاتهـای محرم (مرحله‌ی اول و دوم)، والفجر مقـدماتی، والفجر دو، والفجر چهـار و بیت

المقدس، همراه با نویسنده‌ی این خاطرات، حماسه آفرینی نمودند. در طول عملیاتهای یاد شده، نویسنده‌ی خاطرات به همراه شهید مهدی زیدی، اصغر شفیعون، جواد جعفرپیشه و حسن حسینی (که در واحد اطلاعات بود) و همراه با سایر رزمندگان، در سخت‌ترین شرایط ممکن شجاعانه جنگیدند و جمعی نیز به لقاءالله رسیدند.

لحظات مرگ و زندگی

[سپاه پاسداران انقلاب اسلامی]. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ستاد مرکزی، ۱۳۶۴. ۱۲۱ ص.

شمارگان: ۱۵۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: شناسایی؛ حماسه‌ی خرمشهر؛ حماسه مقاومت؛ خودسازی؛ نیروی ایمان؛ آرزوی شهادت؛ حماسه یک شبیخون؛ شهادت فوزی عظیم؛ عشق شهادت؛ استتار؛ احدی الحسنیین؛ در محاصره؛ شعار تانک؛ عبور از کانال؛ لحظات اضطراب؛ در انتظار حمله؛ در قلب دشمن؛ در انتظار شهادت؛ خبر حمله؛ کربلائی‌ها؛ نصرت الهی.

این کتاب، مجموعه‌ای از خاطرات برادران رزمنده‌ی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است که در آنها، به عملیاتهای مختلفی در آبادان، خرمشهر، فکه، رقابیه، دارخوین، سلیمانیه، بستان، کردستان و... اشاره و از شهدای بزرگواری چون «حاج شریف‌زاده، عابدی، غلامرضا باصری، محمد کوهی، سید ابوالفضل حسینی، مهدی سیفی، ابوالقاسم مختاری، سید ضیاء گلدانساز و احمد دهقان» نام برده شده است. این خاطرات مشحون از دلاوری، شجاعت، ایثار و فداکاری برادران رزمنده بوده، نمونه‌هایی از امدادهای غیبی و یاوری خداوند به رزمندگان دلیر و با ایمان رزمنده در جبهه‌های حق علیه باطل را ارائه می‌دهد و هر خاطره، یک برگ زرین از تاریخ مقاومت و دفاع مقدس هشت ساله‌ی ملت خداجوی ایران است.

[صفحه ۹۰۴]

لحظه‌های آسمانی: کرامات شهیدان

غلامعلی رجائی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۰ [۶، ۱۶۰] ص.: عکس.

کتابنامه: ص. [۱۶۰].

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی خاطراتی از همرزمان و خانواده‌های شهدا، با محوریت موضوعی کرامات شهیدان است. کتاب، حاوی ۱۵۹ خاطره است. موضوع بعضی از خاطرات و نام شهید مربوطه عبارت است از: «چشم باز کردن بعد از شهادت (شهید علی‌اکبر صادقی)؛ خبر بازگشت یک مفقودالاثر (شهید ذبیح‌الله فرید میرزایی)؛ دیدار دختر شهید با پدر، چند سال بعد از شهادت وی در مدینه‌ی منوره (شهید نادعلی کرم‌علی)؛ آگاه شدن همسر شهید توسط خود وی از چگونگی شهادتش (شهید سید احمد رفیعی)؛ خبر دادن از چگونگی زندگی در بهشت و داشتن بدنی کامل در هنگام دفن (محمدحسین فهمیده)؛ خبر دادن از شهادت و ارتباط با امام زمان (عج) (شهید علی‌اصغر بربری)؛ خبر دادن از پیروزی در یک عملیات به واسطه‌ی حضرت زینب (س) (شهید محمدحسین یوسف اللهی) و...».

لحظه‌های انتظار

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی سپاه، معاونت انتشارات، مدیریت امور کتاب، ۹۲.۱۳۷۴ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت سالگرد هشت سال دفاع مقدس، ۳۱ شهریور ۱۳۷۴ منتشر شده است.

مندرجات: اشاره؛ میدان مین؛ نبرد با هلیکوپتر؛ از نینوا تا «نینوا»؛ رهایی؛ لحظه‌های انتظار؛ بازگشت؛ حکایتی از حمله؛ تشنه آب فرات؛ روزی که از آفتاب متنفر شدم؛ کانال.

این کتاب، مجموعه‌ی ده خاطره از رزمندگان اسلام است که خاطرات خود را از عملیاتهای مختلف نوشته‌اند و از رشادتها، شجاعتها، سختیها و مشکلاتی که در نبرد با دشمن داشته‌اند سخن گفته‌اند. از جمله‌ی آنها، بیان کرده‌اند که چگونه رزمندگان ایثارگر و شهادت طلب اسلام در میدانهای مین خود را روی مینها می‌انداختند و با بدنهای خود پل می‌ساختند تا رزمندگان دیگر بتوانند خود را به قرارگاه دشمن برسانند. در جای دیگر آنها شاهد بریده شدن سرهای پاسداران اسلام توسط کردهای خود فروخته بودند. و در موارد بسیاری نیز نظاره‌گر تسلیم ذلت‌بار دشمنان بعثی به رزمندگان ایثارگر اسلام بودند.

لحظه‌های تب‌دار

نویسنده: محمود زهرتی؛ به کوشش محمدقاسم فروغی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۶۳ ص. - (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ مجموعه خاطره: ۸).

مندرجات: آشنا، دو کبوتر، ستاره‌ها، یک شب ابر یک شب قورباغه، بیست و پنج همراه، لحظه‌های تب‌دار، فسفری، وجعلنا، آینه، چتر منور عمو غلام.

کتاب «لحظه‌های تب‌دار» مجموعه‌ی ده خاطره با موضوعهای زیر است: «آشنا»، عقب‌نشینی رزمندگان، شهادت بعضی و نجات بعضی دیگر؛ «آن دو کبوتر»، عملیات فتح المبین و نجات رزمندگان و شهادت برخی از آنها؛ «ستاره‌ها»، هور و به هوش آمدن فرمانده‌ی مجروح در قایق، تصحیح مسیر و نجات از دست دشمن؛ «یک شب ابر، یک شب قورباغه»، هور و کمین عراقی‌ها و صدای قورباغه‌ها که صدای پارو زدن را محو می‌کند؛ «۲۵ همراه»، حلمه‌ی ۲۵ خط شکن به عراقی‌ها، بدون پشتیبانی؛ «لحظه‌های تب‌دار»، ایستادگی رزمندگان در خرمشهر، خیانت بنی‌صدر، جنگیدن با دست خالی و شهادت؛ «فسفری»، هور و پاتک دشمن و شکست پاتک؛ «وجعلنا»، کمک آیه‌ی

[صفحه ۹۰۵]

نهم سوره‌ی یس و امدادهای غیبی به رزمندگان؛ «آیینه»، هور و جزایر مجنون و هدف قرار دادن چرخبال دشمن؛ «چتر منور عمو غلام»، یک چتر منور، هدیه‌ی عمو غلام برای فرزند.

لحظه‌های سرخ پرواز

به کوشش مهدی فراهانی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۰۲ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۰۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Red Moments of Ascending

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: گوشه چشم تو چرا شد کبود؟؛ دیار بهمن؛ تا انتها حضور؛ انگشتر؛ شال سبز؛ کمر درد و آب مروارید؛ من از زیر باران خون آمدم؛ از ناسوت تا لاهوت؛ مرا زینب گونه بار آور؛ در رکاب یار.

کتاب «لحظه‌های سرخ پرواز» بیانگر خاطرات لحظات عروج رزمندگان اسلام است. برخی از خاطرات عبارتند از: «گوشه چشم تو چرا شد کبود؟»، شهادت مسعود سینده و شهرام حسامی، در منطقه‌ی ماووت، با پهلوی دریده و زبان تشنه؛ «دیار بهمن»، شهادت بهمن کیانی‌موحد، در شلمچه، با گلوی سوراخ شده و با فریاد یا حسین؛ «تا انتها حضور»، شهادت محسن نورعلی‌شاهی در عملیات نصر هفت، در منطقه‌ی دوپازا؛ «انگشتر»، شهادت محمد ساروقی، که انگشتش همراه با انگشتری فیروزه قطع شد؛ «شال سبز»، شهادت سید محسن مدتی، هفده ساله؛ «کمر درد و آب مروارید»، شهادت جواد کارگر (بیست و سه ساله) با ترکشی در چشم و مجتبی نفر (پانزده ساله) با قطع شدن سر و....

لحظه‌های گریز، خاطرات چند تن از اسرای عراقی

ترجمه حمید محمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۲.

۱۶۰ ص.: (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۴۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Moments of Scape, Memoirs of Iraqi Pows

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی هفت خاطره از اسرای عراقی است که توسط حمید محمدی گردآوری و ترجمه و تنظیم شده است. آنچه در این خاطرات به چشم می‌خورد، روحیه ضعیف اکثر نیروهای عراقی (به جز عده‌ای از افسران کادر بالا و کادر ریاست جمهوری و افسران عضو حزب بعث) است. «همدردی بیشتر سربازان عادی ارتش عراق با رزمندگان اسلام و خواست آن‌ها برای تسلیم شدن، تعجب آن‌ها از روحیه‌ی ایثار و شهادت‌طلبی رزمندگان اسلام و شگفتی از مقاومت این افراد با نفرات اندك و سلاحهای سبك و معمولی در مقابل ارتش مکانیزه و تا بن دندان مسلح عراق، و اسیر شدن افراد عراقی توسط بسیجی‌های کم سن و سال و چگونگی خنثی سازی حملات تانکها و نیروهای زرهی عراق توسط افراد پیاده» از نکات برجسته‌ی این خاطرات است.

لحظه‌های ماندگار

محمد خامه‌یار. - [بی‌جا]: نشر سامیر، (چاپ اول): ۱۳۷۷. ۹۶ ص.

طراح روی جلد؛ حسن موسی‌زاده.

کتاب «لحظه‌های ماندگار» مجموعه‌ای از خاطرات درباره‌ی رزمندگانی است که با شوق به دیدار معبود شتافته‌اند

[صفحه ۹۰۶]

و با هدف جاودان ساختن خاطرات رزمندگان شهید، تهیه شده است. راویان این خاطرات، دوستان و خانواده‌های شهیدان شهرستان خمین هستند. این خاطرات لحظات خداحافظی شهیدان و آخرین لحظات دیدار آنها با خانواده‌هایشان را باز می‌گویند؛ لحظاتی

سرشار از معنویت و احساس هستی؛ لحظاتی که همگی آغوش گشودن شهید را برای عروجی ملکوتی به چشم می‌بینند و همچنین، لحظات وداع رزمندگان با عزیزانشان (با فرزندی که در قنداق است یا کودکان خردسال) و لحظات دل بریدن و دل کندن و راهی شدن به دیار معشوق را به تصویر می‌کشد. چاپ کتاب با همکاری تیپ سوم پیاده‌ی مالک اشتر از لشکر هفده علی بن ابیطالب (ع) و ستاد یادواره‌ی سرداران و یک هزار شهید شهرستان خمین به انجام رسیده است.

ماهی، آب

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان)؛ ویراستاران امیرمسعود شایسته، محمود رفیعی، مهدی بیگلری. - تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، دفتر هنر و ادبیات ایثار، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۳۴ ص. - (جرعه‌ای از کوثر؛ ۴).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب به پاس فرخنده سال امیر پارسایان امام علی (ع) منتشر شده است.

مندرجات: اشاره؛ العفو؛ خوشه‌های وصل؛ پشت خاکریزی دیگر؛ ماهی، آب؛ اشک، آینه.

کتاب «ماهی، آب» چهارمین کتاب از مجموعه‌ی جرعه‌ای از کوثر است، که به زندگی و خاطرات جمعی از جانبازان می‌پردازد. در مصاحبه با هر یک از جانبازان، سعی شده است گوشه‌ای از خاطرات و زندگی آنها روشن شود. کتاب از شش بخش تشکیل شده که در هر بخش با یکی از جانبازان جنگ تحمیلی مصاحبه شده است. «اشاره» مصاحبه با محمود رفیعی؛ «العفو» با مصطفی باغبانی؛ «خوشه‌های وصل» با منصور رحیمی؛ «پشت خاکریزی دیگر» با علیرضا سربخش؛ «ماهی، آب» با وجیهه آزادگر (سربخش) و «اشک، آینه» با مصطفی سعید است. در هر بخش ابتدا جانبازان به معرفی خود می‌پردازند و اشاره می‌کنند که در کدام عملیات حضور داشته‌اند و در پایان سعی می‌کنند خاطرات شیرین و تلخی را ترسیم کنند که از جبهه‌های نبرد داشته‌اند.

مائده

به کوشش امیر معصومی. - تهران: ارتش، سازمان عقیدتی سیاسی، معاونت تبلیغات و روابط عمومی، دفتر سیاسی، آرشیو تاریخ جنگ، (چاپ اول): ۹۵.۱۳۷۳ ص.

طراح روی جلد: فرهاد صادق امینی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ی هشت خاطره است. عناوین خاطرات، نام راویان و موضوع آنها عبارت است از: «مائده»، سروان عزیزآبادی (آزادسازی قله‌ی شیاکوه توسط ارتش و سپاه)؛ «دیده‌بان»، سروان محمدعلی خانی (دیده‌بان قله، که باعث انهدام نیروهای دشمن می‌شود)؛ «دومین انفجار»، سرهنگ پور رضایی (نجات سرهنگ پور رضایی و بهمن سلیمانی چند روز پس از فرود اضطراری در کوهها)؛ «دیدار»، یک تکاور (نجات راوی بعد از سقوط خرمشهر توسط برادری که صبح همان روز در انهدام تانک شهید شده بود)؛ «رگبار»، استوار لنگرودی (نجات راوی در عملیات محرم پس از پنج روز)؛ «میر آسمان»، سروان اشرافی (شهادت میرحسن، که شهادت به او الهام شده بود؛ که در یک درگیری هوایی)؛ «عمو جلیل»، شهید بهروز مرادی (دفاع ۷۲ نفر از خرمشهر در زمان سقوط آن شهر)؛ «اجل معلق»، محمود گلشادی (اسارت راوی در عملیات فتح المبین، دادن اطلاعات غلط به دشمن و آزادی توسط سپاه).

[صفحه ۹۰۷]

محاصره: خاطرات دانشجویان دانشگاه شهید بهشتی

به کوشش عبدالحمید رحمانیان؛ بازنویس ماندانا نورمجدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۳۵ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۴۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Surrounded: The Memoirs of the Student of the martyred Beheshti University

کتاب حاضر مجموعه‌ی سی خاطره از ۲۷ دانشجوی دانشگاه شهید بهشتی است. که در این خاطرات، به «عملیات ارتفاعات دوپازا، عملیات در قصر شیرین و در ارتفاعات کانی دشت، عملیات بدر و عملیات والفجر هشت، عملیات فاو، عملیات کربلای پنج و حوادثی که در این عملیات برای یکی از گروههای غواص رخ داده بود، عملیاتهای انصار الحسین، والفجر هشت، جبهه‌ی رقابیه و عملکرد تخریبچیها، فتح سایت چهار و بسیاری از عملیاتهای دیگر تا هنگام پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ و استقرار نیروهای پاسدار صلح سازمان ملل و شلیک آخرین گلوله‌ها در جبهه‌های جنگ، شهادت چند تن از رزمندگان به دست کومله‌ها و هم چنین شهادت یکی از برادران بسیجی در اردوگاه اسرای عراقی و به بسیاری از امدادهای غیبی در جبهه‌های نبرد» اشاره شده است.

محکوم به جوخه اعدام

نوشته رحمان علوی؛ ترجمه محمد بنده‌وار؛ باز نوشته حسن بنی‌عامری؛ زیر نظر محمدقاسم فروغی جهرمی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۳.

۷۲ ص. - (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس: مجموعه‌ی خاطره؛ ۲۰: خاطرات اسرای عراقی).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: زیاد طول نمی‌کشد؛ برای هزار بار مردن؛ محکوم به جوخه اعدام.

این کتاب مجموعه خاطرات اسرای عراقی است. در خاطره «زیاد طول نمی‌کشد»، راوی از تبلیغات دولت عراق درباره جنگ و کوتاه مدت بودن آن و این که نمی‌داند «چرا باید بجنگد؟»، ناتوانی فرماندهان در تحمل شکست، اجبار در اجرای دستور و روبه‌رو شدن با اعدام صحرایی در صورت تمرد، ترس و نگرانی و پرسش‌هایی نظیر «چرا باید تاوان قدرت‌طلبی صدام را او پس بدهد؟» و چراهای دیگر سخن می‌گوید. در «برای هزار بار مردن» اسیر عراقی، از روبه‌رو شدن با سه نفر ایرانی نفوذی در هنگام نگهبانی، استنطاق مافوقها، کتک خوردنها و بالاخره جایگزین کردن او با نگهبان دیگری می‌گوید. در «محکوم به جوخه اعدام»، سرباز عراقی از عزیمت به منطقه مهران، خستگی و پریشان حالی، تلاش برای حفظ برج دیده‌بانی سخن می‌گوید. او می‌گوید که پس از سقوط برج، مافوق وی درصدد به دست آوردن مدرکی برای اعدام او بود و اکنون اسارت به دست نیروهای ایرانی، رهایی از اعدام است.

مردان تنهایی من: بر اساس خاطراتی از سرداران شهید لشکر ۲۵ کربلا و لشکر ۱۷ علی بن ابیطالب

حسین ذکریائی عزیزی. - قم: حسین ذکریائی عزیزی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۸،۱۱۶ ص.: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی خاطراتی از سرداران لشکر ۲۵ کربلاـ و لشکر هفده علی ابن ابی‌طالب (ع) است. افراد و موضوع برخی از خاطره‌ها بدین قرار هستند: «سردار بیقرار» (شهید حاج حسین بصیر)، شرح عملیات کربلای ده که در آن حاج حسین بصیر به شهادت رسید. «ستاره‌ی شلمچه» (محمدحسن قاسمی طوسی)، شرح عملیاتهای کربلای پنج و

[صفحه ۹۰۸]

کربلای هشت است. قاسمی در این عملیات به شهادت رسید. «ابوعمار»، (شهید حبیب‌الله افتخاریان ابوعمار)، خاطره‌ی شهادت ابوعمار در بمباران هوایی. «ناله‌های فراق» (شهید اسماعیل صادقی)، ناله‌های صادقی در دور افتادن از شهید مهدی زین‌الدین و شهادت وی در عملیات بدر است. «آخرین نماز عشق» (شهید جواد دل‌آذر)، شرح شهادت دل‌آذر در عملیات والفجر هشت در حال نماز خواندن است.

مردان درد

رحیم مخدومی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۸۰ ص.: مصور. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Men of pain

مندرجات: غریبه آشنا؛ روز عاشورا بر می‌گردم؛ گلی گم کرده‌ام؛ کوکبی از خاک؛ مردان درد؛ جامی شهید.

این کتاب، مجموعه‌ی شش خاطره از شهیدان است. «غریبه‌ی آشنا» خاطره‌ی مهاجر افغانی، «شهید عبدالرحیم جمشیدی»، از گردان بلال است که در شلمچه شهید شد. «روز عاشورا بر می‌گردم» خاطره‌ی سردار جانباز «ولی‌الله مدنی»، فرمانده‌ی گردان زرهی است که در شلمچه یک پایش را از دست داد. «گلی گم کرده‌ام»، خاطره‌ی بیسیم‌چی گردان شهادت، جمعی اردوگاه کوثر است که در عملیات کربلای هشت در جزایر مجنون شهید شد. «کوکبی از خاک» خاطره‌ی دانشجو و معلم شهید «رضا محمدی»، فرمانده‌ی گردان مسلم است که در عملیات بیت المقدس در جبهه‌ی غرب شهید شد. «مردان درد» حکایت شهید «حسن شاهسوند» و شهیدان دیگری است که در عملیات والفجر هشت و آزادسازی ام‌الرصاص شهید شدند. «جامی‌شهید» خاطره‌ی شهادت «حاج غلامحسین پورکلاتی (تکاور قوامی)» است که در شلمچه به شهادت رسید. تصاویری از شهیدان نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

مردانی صمیمی‌تر از باران: پرتوی از حیات و حماسه‌های ۵ تن از سرداران شهید منطقه حکم‌آباد تبریز

بازنویس شهین فرمانبر جهادی؛ نظارت و بازبینی حسین نجفی. - تبریز: یادواره شهدای منطقه حکم‌آباد تبریز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۶۲ ص.: مصور. - (قصه اسطوره‌ها؛ ۳).

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی خاطرات و فرازهایی از یادداشتها و وصیتنامه‌های پنج سردار شهید منطقه‌ی حکم‌آباد تبریز است. شهیدان:

«صمد جاهدالوار (معاون گردان بعثت لشکر ۳۱ عاشورا، متولد سال ۱۳۳۸ در حکم‌آباد و شهید در عملیات رمضان)؛ رحیم خشتگر، [فرمانده‌ی اردوگاههای آموزشی سپاه آذربایجان شرقی و فرمانده‌ی پایگاه مقاومت مالک‌اشتر (مسجد قدس)، متولد ۱۳۴۱ و شهید در تاریخ ۲۱ / ۱۲ / ۶۳، در شرق دجله، طی عملیات بدر]؛ محمد عبدلی حیدری (افسر نیروی هوایی، متولد محله‌ی دیزج حکم‌آباد در ۲۸ / ۱۱ / ۱۳۲۹ و جاویدالاثر در عملیات کربلای پنج)؛ عبدالله رهبر رنج‌دوست (رهبری) (معاون گروهان ویژه‌ی لشکر ۳۱ عاشورا و فرمانده‌ی پایگاه مقاومت مسجد سادات، متولد ۱۳۴۲ محله‌ی اره‌گر تبریز و شهید در منطقه‌ی فاو در تاریخ ۷ / ۱۲ / ۶۴) و سیروس (یاسر) ناصری (غواص، متولد ۱۳۴۵ و شهید در عملیات والفجر هشت». خاطرات مربوط به عملیاتها، مبارزات قبل و بعد از انقلاب، زندگینامه مختصر و ویژگی‌های اخلاقی شهیدان است.

[صفحه ۹۰۹]

مروارید چین صحرای عشق، خاطرات رزمندگان جمهوری اسلامی ایران

امیر معصومی، جلیل جباری، حجت شاه‌محمدی. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، معاونت تبلیغات و روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۱۶ ص.

این کتاب حاوی هشت خاطره از رزمندگان و شهدای جنگ است. عناوین خاطرات این کتاب عبارتند از: «موشک مالیوتکا»، «مروارید چین صحرای عشق»، «مناجات»، «آیات خدا»، «شکوه دماوند»، «بن‌بست»، «پیشواز» و «شیپور جنگ». همه‌ی این خاطرات حکایت از ایمان، امدادهای غیبی، دلاوری، ایثارگری و از جان گذشتگی رزمندگان اسلام دارند. خاطره‌ی «موشک مالیوتکا» براساس خاطره‌ی فرمانده‌ی دسته‌ی خمپاره‌ی یکی از واحدهای لشکر خراسان روایت شده است. بنابر روایت راوی، چند روز قبل از شروع عملیات شکستن حصر آبادان، گروهبان یکم نبی اسلامی، فرمانده‌ی یکی از دسته‌های خمپاره انداز لشکر ۷۷ بود. وظیفه‌ی نبی، زیر نظر گرفتن عراقی‌ها از بالای منبع آبی بود که در نزدیکی کوی فرهنگیان قرار داشت. آن روز هم نبی از منبع آب بالا رفت، ولی ناگهان زوزه‌ی موشکی شنیده شد. هدف موشک منبع مذکور بود. نبی شهادتین را گفت. قلب همه از حرکت باز ایستاده بود، نبی سرش را بلند کرد، ولی موشک دیده نمی‌شد. موشک در پنجاه متری منبع به زمین خورده بود.

مزه ترکش، مجموعه خاطرات

محسن سیوندیان. - اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۲۰ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۵۸).

طراح روی جلد: عباس محمد شفیعی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی ۴۴ خاطره از رزمندگان لشکر چهارده امام حسین (ع) است. از جمله موضوع خاطرات، می‌توان موارد زیر را ذکر کرد: اوایل جنگ و نیروهای تازه وارد، دوران آموزش در پادگان، فوتبال در جبهه، صدای استریو رزمنده‌ای که باعث وحشت عراقی‌ها شد، واکسن زدن، خاطره‌ای از «پد» در هورالعظیم، رفتن به میدان مین به وسیله‌ی نفربر، پرش از خودرو در زمان شلیک

گلوله‌ی دشمن، ریزش سنگ از ارتفاعات شهر ماووت در زمان راهسازی، خوابیدن رزمنده‌ای در حال سجده، دعای مادر و شهادت پسر، چرخاندن اشتباه پیچهای چرخ جیپ میول و شکستن آنها، تأثیر کلام فرمانده بر بسیجی، نوشته‌ی «بیچاره ترکش» بر روی لباس رزمنده، نیش پشه و استفاده از اسپری مخصوص و زدن ماسک، بستنی خوردن در جبهه و....

مستوران روایت فتح

طاهره قاسمی امین [به سفارش بسیج خواهران نیروی مقاومت]. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، دبیرخانه کنگره بررسی نقش زنان در دفاع و امنیت، (چاپ اول)، ۱۳۷۶.

۱۴۲ ص. - (کنگره نقش زنان در دفاع و امنیت؛ ۵).

این کتاب، مجموعه‌ای است از گزیده خاطرات سیزده نفر از شیر زنانی که جان بر کف از تیغ نابکاران کومله و دمکرات نهراسیده، در برابر صدامیان مقاومت کردند و به یاری رزمندگان اسلام شتافتند. این خاطرات همانند یک روز شمار، از ابتدای وقایع کردستان تا عملیات مرصاد در پایان جنگ، ورقهایی از دلاوری‌ها، فداکاری‌ها، از خودگذشتگی‌ها و ایمان زنان در رساندن کمک به جبهه‌ها و به رزمندگان، و حمایت از آنان در پشت جبهه را نشان می‌دهند. خاطرات، متعلق به افراد زیر هستند: «مریم کاتبی (امدادگر)، راضیه خلیلیان (امدادگر)، شریفه آل ناصر (بسیجی)، اعظم نامدارپور (امدادگر)، پروین شریعتی (بسیجی)، صغری قنداق‌ساز (امدادگر)، زهرا سیفی‌آذر

[صفحه ۹۱۰]

(امدادگر)، مهناز جزایری (تکنیسین بیهوشی)، حمیرا خان‌بیگی (امدادگر)، رقیه شکویی (امدادگر)، زهرا محمودی، بتول بیاتی و حمیده مرادیان».

مشقهای آسمانی (دفتر ۱): مجموعه خاطرات فرهنگیان ایثارگر

اداره کل امور ایثارگران وزارت آموزش و پرورش. - وزارت آموزش و پرورش، اداره کل امور ایثارگران، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۲۰ ص.

طراح روی جلد: احمد آقا قلیزاده.

کتاب حاضر مجموعه‌ای است از سی خاطره از فرهنگیان ایثارگری که طی مدت هشت سال دفاع مقدس با حضور خود در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل، همپای دیگر رزمندگان در دفاع از مرز و بوم اسلامی کوشیدند. خاطره‌های این دفتر از بین بیش از پنجاه هزار خاطره‌ی فرهنگیان ایثارگر، از دفاع مقدس، برگزیده شده است. خاطره‌ای از حاج حسین مظفر (وزیر آموزش و پرورش) آغازگر این خاطرات است و دیگر خاطرات از فرهنگیان شهرستانهای مختلف برگزیده شده‌اند. و موضوع خاطرات عبارتند از: «شجاعت رزمندگان، ایثار و از جان گذشتگی، فرماندهی خوب فرماندهان، عشق به شهادت، بمباران دبیرستانی در شهر میانه، دعا در جبهه، امدادهای غیبی، رفتار شقاوت‌آمیز دشمن با اسرای ایرانی و...». این خاطرات در عملیات بیت المقدس، والفجر؛ فاو، کربلای پنج، بدر، دوکوهه و بسیاری از مناطق دیگر رخ داده‌اند.

مشقهای آسمانی (دفتر ۲): مجموعه خاطرات فرهنگیان ایثارگر

به کوشش اداره کل امور ایثارگران وزارت آموزش و پرورش؛ تدوین و ویرایش عباسعلی دهنوی، نادره درود شیخ ترکمانی. - تهران: وزارت آموزش و پرورش، اداره کل امور ایثارگران، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۶۸ ص.: مصور (رنگی).

شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

دفتر دوم مشق‌های آسمانی شامل ۵۱ خاطره است که معلمان و فرهنگیان ایثارگر مناطق مختلف عملیاتی و اسارت دشمن در هشت سال دفاع مقدس نقل کرده‌اند. از جمله موضوع خاطرات، می‌توان از موارد زیر نام برد: «گرفتن پاسخ نامه به حضرت رضا (ع) در خواب؛ عملیات کربلای شش و خاطره‌ی باز گرداندن پیکر یک شهید از مابین خطوط ایران و عراق؛ شناسایی و عملیات عاشورای دو در منطقه‌ی چنگوله؛ مرحله‌ی سوم عملیات بیت المقدس و آزادسازی خرمشهر؛ شکنجه اسرا؛ فرستادن اسرا به میدانهای مین و شهادت آنان؛ گروه تخریب در منطقه‌ی فاو؛ عملیات فتح المبین؛ شرق دجله، جزیره‌ی مجنون و عملیات بدر؛ عملیات قادر و تیر باران در اسارت؛ اسارت در منطقه‌ی حاج عمران و شکنجه و کتک خوردن از بعثی‌ها؛ عملیات والفجر ده؛ عملیات قدس سه؛ عملیات والفجر سه؛ شنیدن خبر رحلت امام (ره) در اسارت؛ منطقه‌ی مهران؛ و...». تصاویری از پیکر شهیدان و مجروحان در میدان مین و تصویر شهید سید مرتضی آوینی در لحظه‌ی شهادت ارائه شده است.

مشقهای آسمانی (دفتر ۳): مجموعه خاطرات فرهنگیان ایثارگر، مربیان تشکیلات دانش‌آموزی، پیشتازان و فرزانگان

[به اهتمام اداره کل امور ایثارگران، انتخاب و بازنویسی قدرت‌الله نیکبخت، فرهاد بخشنده]. - [بی‌جا]: مؤسسه فرهنگی منادی تربیت، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

[صفحه ۹۱۱]

۱۰۴ ص. - (معاونت مشارکت‌های مردمی، شاهد و ایثارگر، اداره کل امور ایثارگران، خاطرات؛ ۳).

جلد سوم کتاب «مشق‌های آسمانی»، مجموعه‌ی خاطرات افرادی است که از مربیان تشکیلات دانش‌آموزی بوده، در جبهه، حضوری فعال داشته‌اند. کتاب، مجموعه‌ی چهل و پنج خاطره است. موارد زیر از جمله موضوعهای خاطرات هستند: فداکاری رزمندگان مجروح در تقدم دیگران بر خود؛ امدادهای غیبی؛ به شهادت رساندن مظلومانه‌ی مجروحان ایران توسط نیروهای عراقی؛ شفا گرفتن حاج قاسم (معاون گردان قاسم ابن‌الحسن) از حضرت قاسم (س)؛ شوخی طبعی رزمندگان و مجروحان؛ شرح عملیات رمضان؛ خاطره‌ای از جنایت عراق در کربلای پنج در شلمچه؛ خاطره‌ای از سید جلیل موسوی در اولین برخورد با چمران؛ خاطراتی از اعزام به جبهه؛ فروتنی مهدی باکری؛ خاطراتی از عملیات مرصاد.

مشقهای آسمانی (دفتر ۴): مجموعه خاطرات فرهنگیان ایثارگر

فرهاد بخشنده؛ به کوشش حوزه مقاومت بسیج وزارت آموزش و پرورش. - تهران: مؤسسه فرهنگی منادی تربیت، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۱۲ ص. - (حوزه مقاومت بسیج وزارت آموزش و پرورش، اداره کل امور ایثارگران؛ خاطرات؛ ۴).

دفتر چهارم کتاب «مشق‌های آسمانی» حاوی ۴۹ خاطره با موضوعهای زیر است: شرح عملیات در شلمچه؛ امدادهای غیبی در دوران

جنگ؛ شرح خاطره‌ای در ناحیه‌ی شاخ شمیران در سال ۱۳۶۵؛ شرح نجات مردم بعد از بمباران شیمیایی در حلبچه؛ خاطره‌هایی از عملیات فتح المبین؛ عملیات در منطقه‌ی دوپازا؛ شرح عملیات والفجر چهار؛ عملیات والفجر هشت؛ عملیات بیت المقدس؛ عملیات فتح پنج؛ عملیات هویزه؛ عملیات والفجر یک؛ عملیات مرصاد؛ عملیاتهای نصر؛ منطقه‌ی چنانه؛ شرح عملیاتهای کربلای دو؛ کربلای پنج و...

هر یک از راویان خاطرات، از افراد فرهنگی کشور هستند. در بیشتر خاطرات، به رشادت رزمندگان و لحظات شهادت آنها اشاره شده است.

معابر وصال: مجموعه خاطرات رزمندگان معاونت اطلاعات

تدوین و بازنویسی محمدعلی مشتاقیان، یدالله جعفری. - [اصفهان]: لشکر مقدس ۱۴ امام حسین (ع)، ۱۳۷۵.

۱۱۲ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۴۷).

طراح روی جلد: عباس محمد شفیعی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی ۵۱ خاطره از رزمندگان درباره مقدس است. در پایان هر خاطره نام راوی ذکر شده است. از جمله محتوای خاطرات موارد زیر است:

«درگیری بالگردهای ایران با تانکها در منطقه‌ی حمیدیه و عقب‌نشینی دشمن؛ نجات بالگرد ایرانی پس از سقوط در منطقه‌ی سوسنگرد؛ خاطره‌ای از شهید مفقودالاثر مهدی شاهزیدی قبل از عملیات فتح المبین هنگام شناسایی دشمن و برخورد با عراقی‌ها؛ شناسایی ارتفاع صاحب الزمان در مریوان؛ خاطره‌ای با مرتضی امیدیان در عملیات فتح المبین و هدیه تربت امام حسین (ع) و دستمال سبز نذری حرم ابوالفضل از طرف افسر عراقی به بسیجی؛ خاطره‌ای از وجود پشه در منطقه؛ یافتن جنازه بسیجی از اصفهان در هنگام شناسایی؛ گرفتار شدن در کمین در جزیره ام‌الرصاص و فرار از دست دشمن؛ عبور از میدان مین؛ ملبس شدن به لباس دشمن و مجروح شدن و عراقی انگاشته شدن توسط نیروهای خودی؛ خاطراتی از حلبچه؛ نماز شب شهدا؛ اسیر گرفتن دشمنان؛ نقل خاطره‌ای از اسیر عراقی مبنی بر این که پس از شهادت خرازی صدام دستور جشن داده بود و...».

[صفحه ۹۱۲]

معبر، مجموعه خاطرات

مهدی لندی‌اصفهانی. - [بی‌جا]: لشکر چهارده امام حسین (ع)، ۱۳۷۵.

۱۲۸ ص. - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۲۰).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب معبر مجموعه‌ای است از ۷۱ خاطره از هشت سال دفاع مقدس که به مناسبت کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان گردآوری و منتشر شده است. این خاطرات درباره‌ی عده‌ای از برادران تخریبچی است که در عملیاتهای زیر فعالیت داشته‌اند: عملیات فرمانده‌ی کل قوا، عملیات ثامن‌الائمه، طریق القدس، فتح المبین، رمضان، محرم، والفجر چهار، خیبر، مرحله‌ی

دوم خیبر، والفجر هشت، فاو، کربلای چهار، حلبچه، والفجر ده، کربلای پنج، بیت المقدس هفت و بدر. در این خاطرات کوتاه و خواندنی، به امدادهای غیبی و ایثارگری‌های رزمندگان و به خصوص جانبازان در خنثی سازی مناطق مین گذاری، اشاره شده است.

مقاومت در مرداب: مجموعه سه خاطره درباره هشت سال حماسه دفاع مقدس

مرکز فرهنگی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، معاونت انتشارات، مدیریت امور کتاب، ۱۳۷۳.

۵۳ ص. - (مرکز فرهنگی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: مجموعه خاطرات جنگ؛ ۱).

مندرجات: بهشت من / علی‌اصغر یزدانی؛ مقاومت در مرداب / حسن بلوچی؛ در محاصره تانکها / حسن بلوچی.

این کتاب، مجموعه‌ای از خاطرات رزمندگان دلاور کشور اسلامی طی دفاع مقدس است. خاطره‌ی اول، «بهشت من»، از شهید علی‌اصغر یزدانی است که از عملیاتهای مختلف در جبهه‌های غرب و جنوب کشور حکایت می کند. خاطره‌ی دوم، «مقاومت در مرداب» از رزمنده حسن بلوچی است. وی همراه با رزمنده‌ی دیگری، در مرداب هور گیر می کند. همرزم وی از پا در می‌آید و او پس از ده روز، از طریق کانال ماهی و ام‌الرصاص خود را به فاو می‌رساند و به نیروهای خودی می‌پیوندد. خاطره‌ی سوم، «در محاصره‌ی تانکها» از شهید مجید بقایی و مربوط به عملیات طریق القدس است. آخرین خاطره، از رزمنده حسن بلوچی، درباره عملیات خیبر است که در آن، چگونگی استفاده از قایقهای یک نفره (کانو) را در عملیات بیان می کند. او همچنین نحوه‌ی مقاومت تا آخرین لحظه و تا هنگام پیوستن به نیروهای خودی را شرح می‌دهد.

منادیان ایثار: گنجینه خاطرات هشت سال دفاع مقدس

گردآوری کمیسیون بانوان استان خوزستان؛ پی گیری و نظارت پروانه صالح. - اهواز: کمیسیون بانوان استان خوزستان، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۲۴ ص.

این کتاب به مناسبت سمینار زن و دفاع مقدس - که در آذر ماه ۱۳۷۴ در خوزستان برگزار گردید - منتشر شده است و مجموعه‌ای است از سی خاطره از زبان مادران، همسران و خواهران شهدا، جانبازان و آزادگان؛ همچنین خاطرات زنانی که در شهرهای جنگ زده‌ی جنوب و غرب کشور عزیزمان هر یک شاهد صحنه‌هایی از حملات وحشیانه‌ی صدامیان بعثی بوده‌اند و اکنون آنها را بازگو می کنند. این خاطرات در عین حال نشان دهنده‌ی موارد متعددی از شجاعت، مقاومت، ایثار، فداکاری و پایمردی شیرزنان و شیرمردان رزمنده‌ی این آب و خک است.

[صفحه ۹۱۳]

من شقایق اسلام‌آباد غرب هستم (مجموعه خاطره دفاع مقدس)

نویسنده اکبر مقراضی. - تهران: مرشد، (چاپ اول): ۱۱۵.۱۳۸۱ ص.: مصور، عکس.

بالای عنوان: استان کرمانشاهان در طول هشت سال دفاع مقدس دومین استان جنگی بود....

شمارگان ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل دو خاطره است. خاطره‌ی اول درباره‌ی دختر شهیدی به نام شقایق است که هر غروب آفتاب، بر مزار پدر شهیدش در اسلام‌آباد می‌رود و وقایع هر روز مدرسه و خانه را برای پدر شهیدش نقل می‌کند. در این خاطره، از حوادث جنگ در مناطق گیلان غرب، قصر شیرین، سر پل ذهاب و شهیدانی چون «کرم طهماسبی، بروجردی، پیچک و حاجی‌بابا» یاد شده است. به دلیل تقاضای خانواده‌ی شهید، نام کامل پدر شقایق ذکر نشده است (نام کوچک پدر او مرادعلی است). خاطره‌ی دوم درباره‌ی «شهید حسن ترک‌آبادی» (مسؤول واحد تبلیغات و انتشارات سپاه گیلان غرب) است که در عملیات مطلع الفجر به شهادت رسید. در خاطرات، از شهیدان «کاظمی (فرمانده‌ی سپاه منطقه‌ی هفت)، گودرزی، زنگنه، رضا گودینی، علی سوری و...» نام برده می‌شود و از مناطق مختلف (چون: تنگه کورک، چم امام حسن (ع)، ارتفاعات تپه‌ی چهار گیلان غرب و...) مطالبی بیان شده است.

منظومه زینبیه: جلوه‌هایی از مقاومت زنان در حماسه هشت سال دفاع مقدس

بخش جبهه و جنگ روزنامه جمهوری اسلامی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت انتشارات مرکز فرهنگی، مدیریت امور کتاب، (چاپ اول): ۸۴.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت سالگرد هفته دفاع مقدس، ۱۳۷۶ منتشر شده است.

این کتاب، حاوی ۹۳ خاطره‌ی کوتاه از نقش زنان در دفاع مقدس، از خط مقدم تا صحنه‌های مؤثر پشت جبهه است. نمونه‌های موضوع خاطرات عبارتند از: «شفاعت خواستن مادر از فرزند شهید خود؛ نامه‌ی همسر شهید؛ مادر هفتاد ساله‌ای که در آموزش نظامی شرکت کرده است؛ خاطراتی از مادران شهیدانی که در حج خونین به شهادت رسیدند؛ خاطره‌ای درباره‌ی نوه‌ی شهید نواب صفوی؛ خاطره‌ای از خواهران اسیر، به نقل از حجت‌الاسلام علی‌اکبر ابوترابی؛ خاطراتی از همسران نمونه‌ی جانبازان؛ خاطراتی از شهیدان به نقل از مادر، خواهر، همسر و وابستگان آنان؛ خاطراتی از خواهر جانباز آمنه وهاب‌زاده و خاطراتی از خواهران آزاده درباه‌ی اسارت». عکسهایی، بدون زیرنویس، نیز در مجموعه به چاپ رسیده است.

من هم مثل شما

غلامحسین قراگوزلو؛ بازنویس: رامین حسن پورمیر؛ زیر نظر: محمدقاسم فروغی جهرمی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۳.

۷۰ ص. - (مجموعه‌ی آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ مجموعه‌ی خاطره: ۱۶).

کتاب حاضر شامل شانزده خاطره از رزمندگان است. به جز خاطره‌ی ابتدایی و انتهایی کتاب، خاطرات، غالبا کوتاه و مختصر و در رابطه با منطقه‌ی جنگی، رزمندگان، شهدا و امدادهای غیبی هستند. در خاطره‌ی اول، راوی، چگونگی شرکت خود و همرزمش در عملیات شناسایی، متوجه شدن عراقی‌ها، سعی در گریز، شهادت همرزم راوی و رسیدن او به نیروهای خودی را شرح می‌دهد. در خاطره‌ی انتهایی، عزیمت راوی همراه هفت نفر دیگر، (برای کارهای جهادی) به روستایی در بانه، دستگیر شدن توسط کومله‌ها، زندانی شدن در طویله، شکنجه شدن به مدت پنج ماه و نیم، سپس مجبور شدن به شرکت در ساخت زندان دوله‌تو با بقیه‌ی زندانیان و انتقال همگی به آنجا پس از اتمام زندان، گسترش شکنجه‌های وحشیانه، تصمیم به فرار، گریختن و رسیدن به نیروهای

خودی و بستری شدن در بیمارستان و در نهایت خبردار شدن از بمباران دوله‌تو شرح داده شده است.

[صفحه ۹۱۴]

منظومه انصار

فتح‌الله نادعلی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۰.
۱۲۰ ص.، [۲۲ ص.] عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۳۲). عنوان پشت جلد به انگلیسی: An Ode، To Ansar.
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ی خاطراتی است از دلاوران گردانهای مقداد و انصار؛ خاطرات مربوط به چند عملیات سپاه اسلام، بین سالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۷، که منجر به پیروزی‌های مهمی شد. بعضی از عملیاتهای مورد اشاره عبارتند از: عملیات والفجر یک در سال ۱۳۶۱ که با انهدام نیروهای دشمن خاتمه یافت؛ عملیات والفجر هشت و سقوط شهر فاو. استفاده‌ی رژیم بعث از گازهای شیمیایی در مناطق مختلف تشریح شده (که به لطف خداوند، بارش باران باعث خنثی شدن نقشه‌ی دشمن گردید) و از شهدا و جانبازان زیادی که در گردانهای مذکور حضور داشته‌اند نیز نام برده شده است. چون کتاب، شامل خاطرات دلاوران گردان انصار و وقایعی از جنگ است که عمدتا به این گردان مربوط می‌شود، بدین نام (منظومه‌ی انصار) خوانده شده است. در پایان کتاب، عکسهایی از رزمندگان این دو گردان، قبل و بعد از عملیات، به چاپ رسیده است.

مین‌هایی که هرگز منفجر نشد

ترجمه حمید محمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.
۱۵۵ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۸۴).
عنوان روی جلد: مین‌هایی که هرگز منفجر نشد: خاطرات اسرای عراقی.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Mines The Never Exploded: The Memoirs of the Iraqi P.O.W.
شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

در این کتاب، پنج خاطره از اسرای عراقی در مورد نحوه‌ی زندگی و مشکلات و خفقان حاکم بر عراق گردآوری شده است. «انفجار در ترمینال العماره» خاطره‌ی سربازی است که به جرم همکاری در انفجار بازداشت شده و مورد ضرب و شتم قرار گرفته است. «شعبه‌ی پنجم» خاطره‌ای است که در آن، یکی از نیروهای عراقی تصمیم به برای خودزنی و فرار از جبهه می‌گیرد، ولی بازداشت شده، به شعبه‌ی پنجم (که یکی از وحشتناکترین زندانهای عراق است) فرستاده می‌شود. «گرای اشتباه» بیان می‌کند که نیروهای عراقی که قصد پناهندگی به ایران و فرار از جبهه‌ها را داشته‌اند، عمدا گرای اشتباه به توپخانه می‌داده‌اند. «اولین مأموریت»، خاطره‌ی یک دانشجوی عراقی است که بعد از امتحانات پایان ترم، به جبهه و حوالی بصره اعزام شده ولی به سوی نیروهای ایرانی گریخته و اسیر شده است. «مینهایی که هرگز منفجر نشد»، خاطره‌ای از اسیری است که برای عدم شرکت در عملیات، همراه با دوست خود تصمیم به خودزنی می‌گیرد و برای این کار، راه رفتن بر روی مینها را انتخاب می‌کند ولی مینها منفجر نمی‌شوند و آنها به نیروهای اسلام می‌پیوندند.

مینیاتورهای خونین

به کوشش غلامرضا نباتی مقدم. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۵.
۱۱۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، خاطرات؛ ۱۲۵).
طراح روی جلد: حمید عجمی.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Bloody Miniatures

[صفحه ۹۱۵]

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
منـدرجات: لحظه‌ها / مصـطفی مهاجر؛ مین و... آب / جعفر ربیعی؛ بیست و پسته / صدرالله نوری؛ یک لحظه با او / حبیب‌الله تاکی؛ گذر خاطره‌ها / تابلو / روزهای اول / ایرج میری.
این کتـاب مجموعه‌ی هفت خـاطره داسـتانی است. «لحظه‌ها» یادداشـتهای یک رزمنـده از لحظات تلـخ و شـیرین جبهه‌های جنوب و غرب از تاریـخ ۱۰ / ۶ / ۶۴ تا ۲۱ / ۱۰ / ۶۶ است. «مین و... آب»، شـرح یـک تخریبچی است از رخـدادهای شب عملیات والفجر مقدماتی، خنثی‌سازی میادین مین، شـهادت رزمندگان (محمد راحت، سـید حسـین برقعی، و...) و اسارت راوی. در «بیست و پسـته» یـک مهنـدس مخـابرات کاشـانی برای تعمیر دکل‌هـای مخابرات به سـنندج می‌رود و اسـیر دموکراتها می‌شود و... «یک لحظه با او» خاطره‌ی نگهبانی یک بیسـیم‌چی رزمنده در جزیره مجنون است و شـهادت همرزمانش در کمین. او روحیه خود را از دست می‌دهد ولی صـدایی او را به خود می‌آورد. نیروهـای تـازه نفس می‌رسـند و او همچنـان در پی یـافتن صـاحب صـدا است. «گـذر خاطره‌ها» خـاطرات یـک رزمنـده است از ازواج، اعزام به جبهه، عملیـات کربلای پنـج، مجروح شـدن و.... «تابلو» خاطره شـرکت در عملیات منطقه غرب «میمه» و لحظات شـناسایی با شـهیدان (محمود عسـگریان، یوسف راسخ و ناصر عظیمی) است. «روزهای اول» خاطرات روزهای اول جنگ، بمباران شهرهای جنوب، جنگیدن و آزادسازی شهرها است.

ناگفته‌های ناب

به اهتمام دفتر هنر و ادبیات ایثار (بنیاد جانبازان)؛ ویراستاران: محمود رفیعی، مهدی بیگلری. - تهران: بنیاد جانبازان انقلاب اسلامی، معاونت فرهنگی، اجتماعی و هنری، دفتر هنر و ادبیات ایثار، ۱۳۷۹.
۱۹۰ ص. - (... مجموعه جرعه‌ای از کوثر؛ ۲۱ - ۵).
شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.
«ناگفته‌های ناب» گفت و گویی است با چهار جانباز دفاع مقدس. این جانبازان عبارتند از: رزمنده‌ی غواصی که اینک پزشک شده است؛ جانبازی که دچار حمله‌ی شیمیایی شده؛ جانبازی که تمام طول جنگ را در جبهه گذرانده و جانبازی که یک صد و بیست مـاه در جبهه‌هـای مختلف حضور داشـته و بارهـا مجروح شـده است. کتـاب با گفت و شـنودی با همسـر یک جانباز شـیمیایی هفتاد درصدی به پایان می‌رسد.

نبرد میمک: مجموعه‌ی خاطرات رزمندگان نیروی زمینی ارتش

احمد حسینیا. - تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۵۳ ص. - (انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۵۶. خاطرات: ۷).

صفحه عنوان به انگلیسی: Mimak Battle

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ۴۵ خاطره از مناطق جنگی و عملیاتها است. که به نقل از ۴۵ رزمنده‌ی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران ذکر شده است. خاطرات، درباره‌ی موارد زیر هستند: «آزادسازی سوسنگرد؛ عملیات بیت المقدس؛ جنگ در خرمشهر؛ مرحله دوم عملیات بیت المقدس و آزادی خرمشهر؛ خاطره‌ای از شهادت یک سرباز در ارتفاعات الله اکبر، منطقه‌ی عملیاتی پنجوین عراق و حیله‌ی دشمن؛ عقب‌نشینی دشمن در ارتفاعات قراویزد (حد فاصل سر پل تا قصر شیرین)؛ مجروح شدن توسط عناصر ضد انقلاب در غرب؛ بمباران آبادان؛ جدال در ساحل شرقی رود کارون؛ عملیات فتح المبین؛ نبرد میمک؛ شهادت رزمنده‌ای که برای مرخصی و داماد شدن مهیا می‌شد؛ مهمان نوازی مردم کردآلان (از توابع سردشت)؛ منطقه‌ی عملیاتی محرم؛ عملیات ۲۵۱۹ در یال کدو؛ شلیکهای کاتیوشا و...».

[صفحه ۹۱۶]

نجیب

به کوشش جواد جزینی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۰.

۶۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: خاطرات؛ ۱۹).

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: تپه لرزان؛ نجیب؛ چوب بی‌صدا؛ یک شب خودمانی؛ فصل گلابی - الف؛ دوست کوچک من؛ سرلشکر عراقی.

در این کتاب، محمدجواد جزینی خاطراتی را از جبهه‌های نبرد حق علیه باطل گردآوری کرده است. «تپه لرزان» محلی است که جنازه‌های عراقی‌ها دفن شده است و رزمندگان به صورت تصادفی با آن برخورد کرده‌اند. «نجیب»، داستان رزمنده‌ای است که به تازگی به گروه ملحق شده است. همه می‌خواهند او را بیازارند ولی او با بزرگواری خود آنها را شرمنده می‌سازد. «چوب بی‌صدا»، حکایت رزمنده‌ای است که رزمنده‌ی تازه به جبهه آمده‌ای را به سبب ترسش به سخره می‌گیرد ولی در برابر وضعی که پیش می‌آید، شرمنده می‌شود. «یک شب خودمانی» حکایتی است از شوخیهای رزمندگان در جبهه. «فصل گلابی - الف» در جبهه، اسم رمز حمله‌ی شیمیایی بود و این خاطره مربوط به کابوس حمله‌ی شیمیایی است که در ارتفاعات ماووت، منجر به دستگیری دو عراقی شد که برای شناسایی رزمندگان نفوذ کرده بودند. «دوست کوچک من»، حکایت چوپان خردسالی است که در حمله‌ی عراقی‌ها خانه و زندگیش از بین رفته، مجددا نیز همان اتفاق برایش تکرار می‌شود. «سرلشکر عراقی» حکایت روباه دست آموزی است که با حرکت خود باعث پنج کیلومتری عقب‌نشینی اجباری لشکر عراق شد.

نخل‌های ماندگار: یادمان سردار شهید هدایت احمدنیا و شهدای کربلای پنج شهرستان بوشهر

هیأت فاطمیون شهرستان بوشهر؛ به کوشش و اهتمام عباس جبلی، حسین هنرمند؛ ویراستار متن: سیروس فتحی، نازنین نعمتی. -

بوشهر: هیأت فاطمیون شهرستان بوشهر، (چاپ اول): ۱۳۸۰.
۹۶ ص.: مصور، عکس.
طراح جلد: علی‌رضا خوش‌طینت.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از زندگینامه، خاطرات و وصیتنامه‌ی شهید «هدایت احمدنیا» و چهارده تن از شهدای شهرستان بوشهر در عملیات کربلای پنج است. در فصل اول کتاب (تحت عنوان «هم نفس شلمچه») زندگینامه شهید و اخلاق و سلوک و خصوصیات وی و همچنین، نحوه‌ی شهادت او به نقل از همسر و اطرافیان و نیز یادداشتهایی از خود او و وصیتنامه‌ی شهید به چاپ رسیده است. خاطرات، همه حاکی از دلاوری، شجاعت و حسن خلق او هستند. فصل دوم (همدلان آشنا) شامل زندگینامه خاطرات کوتاه و وصیتنامه‌ی چهارده تن از شهیدان همرزم شهید هدایت احمدنیا است. در فصل سوم (تصویری از احساس و آیینه)، دو قطعه شعر و عکسهایی از شهیدان به چاپ رسیده است.

ندای ارجعی

بازنویسی حسین‌علی محمدی؛ جمع‌آوری مرتضی منصوری، احمد صلصالی. - اصفهان: لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۷.
۸۶ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۴۱).
طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۹۱۷]

کتاب «ندای ارجعی»، بیان گوشه‌ای از خاطرات وصف ناشدنی گردان امام حسین (ع) از لشکر چهارده امام حسین (ع) استان اصفهان است. ۳۸ خاطره از نقش‌آفرینان گردان امام حسین (ع) در عملیاتهای مختلف دفاع مقدس (از جمله: والفجر هشت، والفجر ده، کربلای چهار، کربلای پنج، سقوط فاو و عملیات خیبر)، خاطراتی از شهیدان، خاطره‌ای از پذیرش قطعنامه‌ی ۵۹۸ و واکنش رزمندگان لشکر، با عناوین مختلف، حالات و روحیات رزمندگان را به ثبت رسانده است. غالب خاطرات در دو صفحه تنظیم شده و راوی اول شخص می‌باشد. کتاب به شورآفرینان گردان امام حسین (ع) - که «ندای ارجعی» را لبیک گفتند - تقدیم شده است.

نسیم صبح، مجموعه خاطرات شهدای گردان حمزه سیدالشهدا از تیپ سه لشکر هفت ولیعصر

به اهتمام غلام‌عباس اسلامی‌پور؛ [برای] کنگره سرداران و ۱۶ هزار شهید کربلای خوزستان. - تهران: موسسه فرهنگی و هنری ندای مهرآفرین، (چاپ اول): ۱۴۴.۱۳۷۹ ص.
این کتاب به مناسبت کنگره سرداران و ۱۶ هزار شهید کربلای خوزستان به چاپ رسیده است.
کتاب «نسیم صبح» مجموعه‌ای از مطالب مربوط خاطرات شهدای گردان حمزه سیدالشهدا از تیپ سه لشکر هفت ولیعصر (عج) است که به مناسبت کنگره سرداران و شانزده هزار شهید کربلای خوزستان تهیه شده است. نگارنده در آغاز کتاب به چگونگی

شکل‌گیری گردان حمزه تا کنون اشاره کرده است. سپس به خاطرات کوتاهی از شهدای گردان حمزه سیدالشهدا می‌پردازد. این نوشته‌ها، فرازهایی از وصیتنامه‌ی این شهدا یا خاطراتی است که از زبان همرزمان و یا خانواده‌ی آنها نقل شده است. فهرستی از راویان خاطرات و خانواده‌ی شهدایی که در نقل روایات، نگارنده را یاری کرده‌اند، در انتهای کتاب آمده است.

نگهبان آسمان‌ها

به کوشش موسی غیور؛ ویراستار: غلامرضا قلی‌زاده. - تبریز: بنیاد مستضعفان و جانبازان آذربایجان شرقی، معاونت فرهنگی، اجتماعی، هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۲۱۷ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Guardian of the Heavens

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

مندرجات: نگهبان آسمان‌ها / محسن باقر؛ شناسایی / مصطفی مولوی؛ بصره دست بچه‌های ماست / احد غلامی؛ گئجه ملائکه سی / علاءالدین نور محمدزاده؛ اشک‌ها و زمزمه‌ها... / فرج قلی‌زاده؛ در میان دست‌های خدا / نورالدین عافی.

کتاب حاضر شامل شش خاطره است. عکس راوی هر خاطره در ابتدای خاطره آمده است. خاطرات شامل موارد زیر هستند: «مأموریت با هواپیمای اف پنج در منطقه‌ی کرکوک عراق، شناسایی قبل از عملیات والفجر یک، خاطراتی از عملیات خیبر در جزیره‌ی مجنون، خاطراتی از مناطق العماره، پد و پاسگاه رطه و شهرک القرنه، خاطره‌ای از عملیات بدر، خاطراتی از شهیدان حسن کربلاییی، مهدی باکری و...، خاطرات غواصی در عملیات بدر و خاطراتی از رزمندگان و شهیدان محمدعلی فتحی، حاج آقا جعفری و...، خاطراتی از مناطق: شلمچه، قرارگاه کربلا، پاسگاه زید، کسور (منطقه آموزشی بدر)، سابله، بستان (آموزش بلم‌رانی و غواصی)، هورالهویزه و...». در پایان کتاب نیز عکسهایی در ارتباط با خاطرات به چاپ رسیده است.

[صفحه ۹۱۸]

نماز، ولایت، والدین

به کوشش مرتضی سرهنگی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۹۵ ص. - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان؛ خاطرات: ۲۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: prayer, Velayat, parents

کتاب «نماز، ولایت، والدین» در سه بخش مجزا به بررسی نحوه‌ی برخورد سرداران با این سه عنصر اصلی اخلاق و ایمان می‌پردازد و در هر بخش با بیان خاطراتی از سرداران شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان با این موضوعها، اهمیت آنها را روشن می‌نماید. مختصری از خاطره‌ی سردار شهید حمید عرب‌نژاد و نحوه‌ی برخورد وی با نماز چنین است: زمستان بود و هوا سرد بود. در مسیر بودیم حمید گفت: «نگه‌دار.» می‌خواست وضو بگیرد. نمازش را خواند. بعد به یک روستا که دموکراتها در آنجا مستقر بودند، حمله کردیم. در برگشت، حمید به پشت بر می‌گشت، خم و راست می‌شد و باز می‌رفت. وقتی علت را پرسیدم، گفت: معلوم نیست که فرصتی در پیش باشد؛ چون وضو داشتم، از فرصت استفاده کردم و نماز را خواندم.

نوازشگران جان (جلد ۱)

گردآوری محمدعلی غریب شائیان؛ به سفارش معاونت پژوهشی و فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان سمنان – کارشناسی تحقیق و پژوهش. – تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، معاونت پژوهش و تبلیغات، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۰۸ ص. – (سلسله خاطرات روایت عشق).

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، روایت ۴۲ خاطره از شهیدان دفاع مقدس است که توسط افراد خانواده (مادر، پدر، خواهر، برادر، همسر و...) و دوستان، آشنایان و همرزمان آنها درباره‌ی «ویژگی‌های اخلاقی شهیدان، اعتقاد و ایمان آنها در انجام عبادات و به خصوص ادای نماز، تمسک به دعا، شجاعت شهیدان، ایثارگری ایشان و...» بیان شده است. اسامی برخی از شهیدانی که خاطراتی از آنها در این کتاب نقل شده است، عبارت است از: «جواد ابراهیمی، شیرزاد (ساجد) اسکندری، مسلم (حسینعلی) اشرفی، احمدرضا اصحابی، محمود امی، نصرالله بخشی، عبدالله بندری، علی‌اکبر بنی‌عامری، خلیل‌الله بهرامی، محمود (مهدی) بیاریان حلوانی، ولی‌الله پارسا، محمدحسن پریمی، یوسف پریمی، محمدعلی پلنگی کتوپی، ابوالفضل تفکری، محمدرضا جعفری، علی‌رضا جلالی و...».

نوازشگران جان (جلد ۲)

گردآوری محمدعلی غریب شائیان؛ به سفارش معاونت پژوهشی و فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان سمنان – کارشناسی تحقیق و پژوهش. – تهرن: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، معاونت پژوهش و تبلیغات، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۱۱ ص. – (سلسله خاطرات روایت عشق).

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

جلد دوم کتاب «نوازشگران جان» نیز روایت ۴۲ خاطره از شهیدان دفاع مقدس که توسط افراد خانواده (مادر، پدر، خواهر، برادر، همسر و...) و دوستان، آشنایان و همرزمان آنها درباره‌ی «ویژگی‌های اخلاقی شهیدان، اعتقاد و ایمان آنها در انجام عبادات و به خصوص ادای نماز، تمسک به دعا، شجاعت شهیدان، ایثارگری ایشان و...» بیان شده است. اسامی برخی از شهیدانی که خاطراتی از آنها در این کتاب نقل شده است، عبارت است از: «علی آقا طاهریان، حسن عامری، کاظم عاملو، محمود عبداللهی، منصور عبداللهی، غلامرضا عجم، عباس عرب، حسین عرب عامری، عباس عربی، حسن عامری، محمدابراهیم علی‌بیگی، نعمت‌الله غریب بلوک، محمدباقر فخری، محمدحسن فراتی، عباسعلی فیض، علی‌اکبر قاسم‌پور و...».

[صفحه ۹۱۹]

نی و نگاه

[نویسندگان] مرتضی طیبی، سیف‌الله رجبی، حسن جلالی عزیزیان؛ بازنویس نثر: یعقوب آذر. – تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۸۲ ص.: مصور (رنگی). – (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس؛ مجموعه خاطره: ۲۴).

کتاب، حاوی چهار بخش است: «حرف دل»، «داستان یلدای انتظار» (از سیف‌الله رجبی، که به بسیجی شهید حسین نیازی تقدیم شده

است)، «نی و نگاه» (از حسن جلالی عزیزیان، که به شهید محمدرضا ایزدپور تقدیم شده است) و «زمزم نور» (از مرتضی طیبی، که به بسیجی مفقودالاثر سیف‌الله کریم پایی تقدیم شده است). در خاطره‌ی «یلدای انتظار»، راوی، خاطره‌ی خود را از اعزام در شهریور ماه ۱۳۶۵ از پایگاه مقاومت امام حسین (ع)، رسیدن به اهواز و پیوستن به واحد تبلیغات شرح می‌دهد. سپس از پیوستن حسین نیازی چهارده یا پانزده ساله، و معرفی او به گردان نصر می گوید. حرکت به طرف اروند رود و سپس به فرودگاه آبادان، حلالیت طلبیدن حسین نیازی از دوستان، شدت گرفتن آتش دشمن و اجبار به برگشت از جبهه‌ی مقدم، جستجو به دنبال حسین و اطلاع از شهادت وی و جمله‌ی یکی از یاران که: «انسان فقط یک بار، خوب به جبهه می‌رود؛ آن هم وقتی است که شهید می‌شود»، بخشهای بعدی این خاطره هستند.

همراه با راهیان نور، زاهدان شب و شیران روز: مجموعه خاطرات و امدادهای الهی در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل

گردآوری: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایلام، تبلیغات جبهه و جنگ. - [ایلام؟]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ستاد مرکزی، تبلیغات جبهه و جنگ، [۱۳۶۲].

۸۰ ص: مصور، عکس.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب به مناسبت سومین سالگرد جنگ تحمیلی منتشر شده است و برادر شهید محمدابراهیم بزازی خیابانی در جمع‌آوری این امدادها و خاطرات بیشترین نقش را داشته است.

این کتاب مجموعه‌ای کوچک است از امدادهای غیبی بی‌شمار و خاطرات تلخ و شیرین رزمندگان قهرمان اسلام. هدف این کتاب ثبت این امدادها و خاطرات (به صورت مستند) و به طور کلی ثبت مستند تاریخ انقلاب و جنگ می‌باشد. رزمندگان، این خاطرات را با خط خود در دفتری نوشته‌اند که به همین منظور از سوی تبلیغات جبهه و جنگ ایلام در اختیار آنها گذارده شده بود. مجموعه‌ی اشعار و هجده خاطره‌ای که در این کتاب به چاپ رسیده‌اند، همگی از مبارزات دلیرانه‌ی رزمندگان در جبهه‌های جنگ و از خودگذشتگی و ایثار آنها حکایت می‌کنند؛ ایثاری که از عشق به مبدأ سرچشمه می گیرد. علاوه بر آن، مطالب کتاب، بیانگر نمونه‌هایی از امدادهای غیبی هستند که این مبارزان از آنها برخوردار شده‌اند.

همین نصف روز: منتخبی از خاطرات شهدای خوزستان

گردآوری عبدالرضا سالمی‌نژاد؛ [برای] معاونت فرهنگی و پژوهشی بنیاد شهید استان خوزستان، کارشناسی تحقیق و پژوهش. - اهواز: انتشارات خوزستان، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

پ، ۱۲۱ ص.

عنوان روی جلد: همین نصف روز: خاطرات شهدای خوزستان.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل شصت خاطره از شهدای استان خوزستان است. در هر خاطره، خانواده (خواهر، برادر، پدر،

مادر و همسر)، دوستان و همرزمان شـهیدان دربارهٔ زنـدگی و ویژگی‌های اخلاقی آنها مطالبی نقل کرده‌اند. تعدادی از خاطرات نیز برگرفته از دستنوشـتهٔ شـهدا، مقاله‌های نشریات و خاطرات نویسندهٔ کتاب دربارهٔ شهیدان است. اسامی تعدادی از شهیدانی که خاطراتی از آنها نقل شده است، عبارتند از: «شهدای اصفهان، شهیدان گمنام، حسن سفیران، حسین باغبانی بروجنی، غلامحسین عیـدیان، قـدرت‌الله علیـدادی، جمـال گودرزی، احمـدرضا صـارمی، علی مکارم مسـجدی، علیرضا خیاط ویسـی، غلامرضا بازاری، غلامرضا رضایی، سعید صوفی‌زاده، حسین خبری، ناصر خاتمی‌فر، قربان اکبری، هادی کریمی، حسن بارانی و...».

یاد آن روزها

تهیه و تدوین و بازنویسی احمد حسینیا. - تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۳۵ ص. - (انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۴۳: خاطرات؛ ۱۳).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتـاب حاضـر شامل خاطراتی از شـهیدان، جانبازان، رزمنـدگان و آزادگان جنگ تحمیلی است که در چهار فصل ارائه شـده است. محتوای خاطرات دربارهٔ «خصوصـیات اخلاقی، اقامهٔ نماز، خواندن قرآن، توکل، فعالیت در جبهه، کمک به مسـتمندان، نحوهٔ شهـادت، چگونگی ازدواج، لحظـات وداع بـا خـانواده و...» است. فصل ۱: خاطرات امیران شـهید از زبان خود شـهیدان (علی صـیاد شیرازی، ولی فلاحی، دکتر چمران، پرویز مدنی، محمدعلی شـفیعی، محمد نصراصـفهانی). فصل ۲: خاطرات همرزمان، محافظان و همکاران فرماندهان شـهید. فصل ۳: خاطرات سـرداران و فرمانـدهان سپاه و ارتش از شـهدا. فصل ۴: خاطرات همسـران و فرزندان شهیـدان (خـاطراتی از شـهیدان: رسـول عبـادت، یعقوب احمـدبیگی، شـریف اشـرف، علی‌اکـبر نیـک‌وش‌فرد، جعفر نصراصـفهانی، مصطفی پژوهنده، محمدرضا ضیایی، سید علی‌اکبر هاشمی، علی صفوی، علی صیاد

شیرازی، محمدعلی پلنگی، محمدرضا خانی، جواد گندمکار، عوض حداد، آقاجان نظری، احمد معصومی، یدالله صادقی).

یاد روزهای بارانی

نویسنده محمدعلی موظف رستمی. - تهران: گویه، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

[۱۰۵] ص.

طراح روی جلد: مهدی صالحی.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مجموعه‌ای است از نه خاطره (از فرماندهان رده‌های مختلف لشکر ۲۵ کربلا) و دو غزل (با عناوین «تصویر تمام عشق» و «یاد روزهای بارانی»). غزل‌ها توسط نگارنـده با موضوع شـهادت و دفاع مقدس سـروده شده‌اند. خاطرات مرتبط با افراد زیر است: «آقای اصـغری از گروهان شـهید محمـد منتظری در منطقهٔ مولیان؛ آقای اقربی فرماندهٔ گروهان از گردان حمزه سیدالشـهداء در پایگاه شـهید بیگلو منطقهٔ جنوب؛ شـهید پورباقری از گروهان شهید خنکدار گردان امام محمدباقر (ع) (شهید در عملیات کربلای پنـج)؛ گفتگو در کمین منطقهٔ فاو (۱۳۶۵) بین مسؤول و جانشـین محور دوم شـهید اصـغر خالقی معاون گروهان شهید خنکدار و مهدی باغبانی معاون گردان امام محمدباقر (ع) و محمدباقر ذوالقدر فرماندهٔ قرارگاه رمضان از منطقهٔ عملیاتی مرصاد اسلام‌آباد غرب».

[صفحه ۹۲۱]

یادگاران (جلد ۰۳): کتاب خاطرات

آیدین نظاری؛ ویراستار مجموعه کوروش علیانی. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۱.
۵۳ ص. - (انتشارات روایت فتح؛ ۲ / ۱۹: یادگاران؛ ۳).
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
این کتاب، شامل ۵۳ خاطره از رزمندگان دفاع مقدس است. موارد زیر از جمله موضوعهای آنها است: «شوخی رزمندگان در قطار، مزاح و شوخی در جبهه، یادی از یک فرمانده‌ی مهربان، فریب دشمن توسط کلوخهایی به شکل سر، برخورد روحانی در مقابل فرمانده تحت تأثیر فرمان امام (ره)، ناله‌های رزمنده‌ای به خاطر بر جای گذاشتن پیکر یک شهید هنگام عقب‌نشینی، جسارت رزمندگان در عبور از میدان مین، آموزش غواصان در آب سرد، غافلگیری عراقی‌ها استتار شده و اسیر کردن آنها، عملیات شناسایی در منطقه‌ی هور توسط غواصان و لو رفتن آن، عمل نکردن خمپاره، شوخی در زمان بمباران هوایی، موجی شدن یک رزمنده و روبه‌رو شدن با او پس از مدتها، پیشانی‌بندی که به یادگار از سر شهیدی باز می‌شود، خاطره‌ای از جاده‌ی ام‌القصر و...».

یادگاران (جلد ۰۵): کتاب از سفر برگشتگان

آرش حکمیان؛ ویراستار مجموعه: کوروش علیانی. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۱.
[۷۱] ص. - (انتشارات روایت فتح؛۱۷ / ۲۸: یادگاران؛ ۵).
کتابنامه: ص. [۷۱].
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
کتاب «از سفر برگشتگان»، مجموعه‌ای از خاطرات رزمندگانی است که تا روی خط مرگ رفته و از سفر مرگ بازگشته‌اند. از جمله خاطرات موارد زیر است: «سرگذشت مجروحی که از سردخانه بیرون آورده شد؛ رزمنده‌ی زخمی که پنج روز در بین کشته‌ها بود؛ رزمنده‌ی مجروحی که تیر خلاص عراقی‌ها او را به شهادت نرساند و هنگام صدور گواهی شهادت متوجه زنده بودن رزمنده می‌شوند؛ بخار حاصل از دهان رزمنده‌ی مجروح، او را از سردخانه نجات داد؛ شهید زنده‌ای از رزمندگان جنگهای نامنظم شهید دکتر چمران؛ تیر خلاصی که به سینه شلیک شد و باعث شهادت نشد؛ خاطره‌ای از کارمند معراج شهدا، شهیدی که دوبار جسدش به سردخانه رفت و در بار دوم واقعا شهید شد؛ یادگاری گواهی فوت؛ مادری که در مراسم شهادت پسرش او را می‌بیند؛ شهیدی که تا صبح به پیکرش ختم امن یجیب خوانده شد و او زنده شد و...».

یادگاران (جلد ۱۴): کتاب غواصان لشکر

فاطمه غفاری. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۸۱.
۱۰۰ ص.: عکس. - (انتشارات روایت فتح؛ ۱۶ / ۲۹: یادگاران؛ ۹).
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب شامل خاطرات غواصان لشکر چهارده امام حسین (ع) از عملیات کربلای سه است. «خاطراتی از حاج حسین خرازی، غواصی با اشنوگر (وسیله نفس کشیدن زیر آب)، یافتن اجساد غواصان شهید چند روز بعد از شهادت در آب، شوخیهای غواصان با یکدیگر، اسکله‌ای به نام شهید شمس، برخورد با عروس دریایی، خواب دیدن به نشانه‌ی شهادت، برخورد غواصان با اسرای عراقی، شناسایی غواصان، خاطراتی از آموزش غواصان، نام گذاری گردان یونس توسط شهید خرازی، یاد شهیدان غواصی شاه چراغ، اسماعیلی، جان‌نثاری بعد از عملیات، خاطره‌ای از نخل امید، درخواست و التماس غواصان برای رفتن به شناسایی و عملیات، روحیات غواصان، راز و نیاز و نیایش شهدای غواص، مانورهای غواصی، درخواست دیگر رزمندگان برای پیوستن به گردان یونس و...» از جمله خاطرات مندرج در کتاب هستند.

[صفحه ۹۲۲]

یادگاران: کتاب یک

بازنویسی متن کوروش علیانی. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۰۰ ص. - (انتشارات روایت فتح؛ ۹).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مطالب این کتاب، نوشته‌های کوتاه و فشرده‌ای از خاطرات جنگ است که بدون ذکر نام راوی ارائه شده‌اند. خاطره‌ها همه از ایمان می‌گویند و از ایثار و شهادت. از جمله خاطرات این کتاب، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «لحظه‌ی وداع مادر با فرزند، میدان مین، شهادت برادر در جمع خانوادگی جبهه، حضور روحانی در جبهه، شوخی و بذله گویی در جبهه، معالجه در آلمان و خاطره‌ای با دکتر اتریشی، لحظه‌ی شهادت، خاطره‌ای از سخن امام به فرماندهان سپاه، جراحت از ناحیه‌ی گلو، خاطره‌ای از شهید نریمان، شلیک تیر بیجا در عملیات و لو رفتن آن، پاتک دشمن، گروه علی هاشمیان، گروه رضا دشتی، گروه محمد نورانی، خاطره‌ای از حاج حسین خرازی، داوطلب برای خوابیدن روی مین، خاطره‌ای از حاجی درگاهی، خبر از شهادت در آینده، خبر شهید درباره‌ی محل شهادت، عملیات در اروند، شهیدی از شهر منجیل، شهید بابازادگان و نحوه‌ی شهادتش، خاطره‌ای از دکتر چمران، و...».

یادهای زلال: خاطرات جنگ

به کوشش: مرتضی سرهنگی، هدایت‌الله بهبودی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۹.

۲۲۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: pure Memories Called from Notes of Combatants

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب «یادهای زلال» شامل خاطرات پراکنده‌ی باقی مانده از رزمندگان، در طول هشت سال دفاع مقدس (از اولین روزهای شروع جنگ تا پایان آن) است که به صورت یک مجموعه گردآوری و بدون دست زدن به قلم و لهجه‌ی نویسندگان، بعد از یک ویرایش ساده، به چاپ رسیده است. این خاطرات در گرمای جنگ، در مرخصی، زیر آتش، در سرما و گرما در جبهه‌های غرب و جنوب نوشته شده‌اند. این خاطرات قبلا در روزنامه‌ی جمهوری اسلامی به چاپ رسیده‌اند. در این خاطرات، شرح دلاوری، از جان

گذشتگی، ایثار، امدادهای غیبی، اخوت و برادری، استقامت و دلاوری، عشق به شهادت و ایمان قوی به چشم می‌خورد. خاطرات، حدیث عاشقان پیوستن به لقاءالله و حدیث برکات الهی است که نصیب همه‌ی مؤمنان می‌شود.

یاران آسمانی، خاطرات فرماندهی از لشکر ۳۱ عاشورا

به کوشش هدایت‌الله بهبودی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۷۹ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۷۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Heavenly friends: the memoirs of the ۳ lst Ashura division commander

مندرجات: یاران آسمانی؛ زیباترین عجیب؛ هر دو می‌سوزنند.

«یاران آسمانی، خاطرات فرماندهی از لشکر ۳۱ عاشورا» مجموعه‌ی سه خاطره از حوادث جنگ در سال ۱۳۶۵ است. خاطره‌ی اول، «خاطرات فرماندهی از لشکر ۳۱ عاشورا»، خاطره‌ای از عملیات شلمچه در هجدهم دی ماه ۱۳۶۵ است که در آن، لشکر آذربایجان و گردانهای تابعه شرکت داشتند. این عملیات منجر به تسخیر قرارگاه کوت سواری و گرفتن کانال ماهی گردید. «زیباترین عجیب»، خاطره دوم، از عملیات آزادسازی شهرک دوئیجی و جزایر بوارین در ۲۵ دی ماه ۱۳۶۵ سخن می‌گوید. طی این عملیات، تعداد زیادی از رزمندگان - و از جمله مصطفی

[صفحه ۹۲۳]

پیشقدم، فرمانده‌ی گردان امام حسین (ع) - به شهادت رسیدند ولی در نهایت عملیات به آزادی جزیره و اسارت تعداد زیادی از عراقیان انجامید. «هر دو می‌سوزند»، خاطره‌ی سوم، از عملیات رمضان در بهمن ماه ۱۳۶۵ است که با شناسایی نهر جاسم شروع شد و با فداکاری و جانبازی رزمندگان و جهادگران برای ساختن خاکریز و پل بر روی نهر جاسم، به پیروزی انجامید.

یک جرعه آفتاب، در پرتو درخشان احوال انصار الحسین

محمدرضا رضوی؛ با همکاری اداه کل بنیاد شهید انقلاب اسلامی و بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس استان همدان. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۵۲.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۱۱۷ خاطره از شهدا است که توسط

خانواده و همرزمان شهیدان نقل شده است. خاطرات کوتاه و متنوع هستند. از بین شهیدانی که خاطراتی از آنها نقل شده است، می‌توان به اسامی زیر اشاره کرد: «ناصر قاسمی، علیرضا خزایی، پرویز اسماعیلی، جلال و جلیل خرمدل، برادر زارعی، سردار بختیار جمهور، برادر کورونـد، مصطفی افشاری، عباس دوران، تقی بهمنی، محمدرضا اصیلی، رضا ارجمندی، محمود شهبازی، سید جعفر حجازی، حسین شاه‌حسینی، رضا حمیدی‌نور، احسان تقی‌پور، برادر ذوالفقاری، علیرضا عزیزان صالح، علی شاه‌حسینی، غلامعلی سعیدی‌فر، سید احمد برقعی، علی‌اکبر خندانی، شهید بروجردی، رضا محمدی، محمدرضا معبودی، علی مرادپور و...».

یک طبق نان، یک طبق عشق: گوشه‌ای از خاطرات زنان دشت آزادگان در جنگ تحمیلی

مؤلف: ناهید حسینی مقدم. - تهران: موسسه فرهنگی آیات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

[۹۱] ص.: مصور، نقشه.

کتابنامه: ص. [۹۱].

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این کتاب نتایج یک تحقیق را درباره‌ی زنان دشت آزادگان (سوسنگرد، هویزه، بستان و روستاهای حومه) در دوران جنگ تحمیلی - به منظور معرفی مظلومیت منطقه و نقش خواهران مبارز آن - گردآورده است. وی ابتدا اطلاعاتی از اوضاع تاریخی، جغرافیایی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و موقعیت جنگی این منطقه در طول هشت سال مقاومت همراه با آمارهایی ارائه داده است. سپس به موقعیت زنان دشت آزادگان قبل و بعد از انقلاب اشاره کرده و در فصل چهارم نیز با نقل هفده خاطره، نمونه‌های ایثار، فداکاری و عشق این زنان و نقش آنان را در دفاع نشان داده است؛ نظیر: خواهری که بلد راه برادران رزمنده می‌شود و همپای آنان مین بر سر راه دشمن می‌کارد؛ زنانی که عراقی‌ها را اسیر کرده، به رزمندگان تحویل می‌دهند و...

[صفحه ۹۲۶]

زندگینامه

زندگینامه فردی

آخرین روزهای یک زندگی خوب، داستان

نوشته مهدی پیرحاج. - اصفهان: نیروی مقاومت بسیج منطقه اصفهان، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۶۹ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست وسه هزار شهید استان اصفهان؛ مجموعه آثار: ۶۰).

طراح روی جلد: عباس محمدشفیعی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «آخرین روزهای یک زندگی خوب» داستان زندگی و به ویژه آخرین روزهای زندگی سردار «عباس ردانی‌پور» (فرمانده‌ی منطقه‌ی سیستان و بلوچستان) است که بارها در درگیری‌ها و نبردها با ضد انقلاب شرکت کرده بود. وی متولد اصفهان بود و در عملیات کربلای پنج فرماندهی یک گروهان را در لشکر ثارالله بر عهده داشت. کتاب با بیانی داستان گونه، آخرین روزی که پس از مدتها برای دیدن خانواده مرخصی گرفته بود و قصد داشت با هواپیما به اصفهان برود، تا زمان رسیدن خبر ورود قافله‌ی اشرار به منطقه و منصرف شدن وی از رفتن به مرخصی، و چگونگی شهادتش (هنگام انفجار خودروی حامل مهمات اشرار) و همچنین مختصری از خاطرات عملیات کربلای پنج در شلمچه را به تصویر کشیده است. اسامی برخی شهیدان و همرزمان وی نیز در کتاب ارائه شده است.

آشنای آسمان: روایتی از زندگانی و حماسه‌های سردار سرلشکر پاسدار شهید «حسن شفیع زاده» فرمانده توپخانه نیروی زمینی و قرارگاه خاتم‌الانبیاء (جلد ۱)

تدوین و نگارش جعفر سلیمانی کیا، حسین نجفی. – تبریز: ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، ۱۳۷۴.

۱۴۳. [۸] ص.: عکس (رنگی).

کتاب «آشنای آسمان» شرح زندگانی و خاطرات سردار سرلشکر پاسدار شهید «حسن شفیع‌زاده» از زبان افراد خانواده، دوستان، و همرزمان او است. کتاب در هفت بخش تنظیم شده است، بدین قرار: «تا انفجار نور» (تولد، تحصیلات، فعالیتها و مبارزات قبل از انقلاب)؛ «در رکاب نور» (اوج‌گیری انقلاب و پیروزی آن، مسؤولیتها و فعالیتها پس از انقلاب تا شروع جنگ)؛ «در شهر آسمانی» (شروع جنگ و حضور در جبهه‌های جنوب (خرمشهر) و خاطراتی از همرزمان درباره‌ی ویژگیهای اخلاقی وی؛ «سردار آتش» (خاطراتی از عملیاتهای ثامن‌الائمه، بیت المقدس، خیبر، کربلای چهار و پنج، بدر، پایه‌گذاری توپخانه سپاه)؛ «یک نخلستان توپخانه» (خاطراتی از عملیات والفجر هشت و دلاوری‌ها و آتشهای پشتیبانی) و «از ماووت تا ملکوت» (روزهای قبل از شهادت و نحوه شهادت این سردار در عملیات کربلای ده). بخش ضمایم کتاب نیز شامل است بر: گلچینی از سخنان شهید، در منظر یاران، در آیینه عکسها (تصاویری از شهید در جمع همرزمان).

آن سوی آتش

حسین بالاگر. – [بی‌جا]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی،، نیروی زمینی، گروه توپخانه ۴۰ رسالت؛ کنگره سرداران شهید آذربایجان، ستاد برگزاری، (چاپ اول)؛ ۱۳۷۷.

[صفحه ۹۲۷]

۲۳۱، VI. ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Other Side of the Fire

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، فرازهایی از زندگی سرلشکر شهید «حسن شفیع‌زاده» (فرمانده‌ی توپخانه‌ی سپاه پاسداران) را از زمان کودکی تا شهادت ارائه می‌دهد. وی متولد تبریز بود و در عملیات کربلای ده در مسیر قرارگاه شهید داوودآبادی، در اثر انفجار گلوله توپ به شهادت رسید. کتاب، شامل شرح مطالب زیر است: «دوران کودکی، نوجوانی و سربازی، فعالیتها در پادگان و رخدادهای زمان پخش اعلامیه‌های حضرت امام خمینی (ره) و زمان پیروزی انقلاب، شروع جنگ و اعزام به جبهه، شرکت در درگیری‌های اوایل جنگ در خرمشهر و آبادان، عملیاتهای فتح المبین، بیت المقدس، طرح تهیه‌ی گلوله‌های قبضه‌ی توپ ۱۲۲ م. م و نمونه‌سازی قطعات توپ ۱۲۲ م. م و کاتیوشای ۱۲۲ م. م». همچنین، در کتاب به عملیات خیبر و نقش کارساز شهید شفیع‌زاده در عملیاتهای والفجر هشت و کربلای پنج پرداخته شده است.

آنکه گفت، آری! بر اساس زندگی سردار جهادگر شهید فرید فریدنیا

عبدالصاحب رومزی‌پور. – تهران: لوح محفوظ؛ جهادسازندگی، ستاد یادواره شهدای خوزستان، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۸۴ ص.

عنوان روی جلد: براساس زندگی سردار جهادگر شهید فرید فریدنیا: آنکه گفت، آری!

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، زندگینامه شهید جهادگر «فرید فریدنیا» بوده، در دو بخش تنظیم شده است. بخش اول: زندگی شهید قبل از انقلاب است. شهید در محله‌ی مسجد جزایری اهواز زندگی می‌کرد و هنگام انقلاب اسلامی سرباز بود. زمانی که امام دستور فرار سربازان از پادگانها را داد، او از اولین افرادی بود که از پادگان خود فرار کرد. بخش دوم، زندگی شهید بعد از انقلاب است. شهید فریدنیا هنگام آغاز جنگ، دانشجوی رشته‌ی زبان انگلیسی بود که به جهاد سازندگی پیوسته، به جبهه اعزام شد. وی علاوه بر کار بر روی خودروهای جهاد، به انجام وظایف دیگری، مانند مأموریتهای شناسایی، نیز مبادرت می‌کرد. او در یکی از عملیاتهای شناسایی، به علت اصابت خمپاره به شهادت رسید. در بخش نهایی کتاب، خاطره‌هایی از زبان افراد خانواده، دوستان، آشنایان و همرزمان شهید به چاپ رسیده است.

آن نامه‌ها که از بهشت می‌آیند... زندگینامه داستانی شهید محمود ساعتیان (الهی) فرمانده گردان امام علی از تیپ الغدیر یزد

محمدرضا محمدی پاشاک. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۲۰۶.۱۳۷۸ ص.

طرح جلد: مهرداد عبداللهی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به یاد بود یکصدمین سال میلاد حضرت امام خمینی (ره) منتشر شده است.

داستان کتاب با استناد به زندگی روحانی شهید «محمود ساعتیان» نوشته شده است. اکثر افراد - با وجود آن که نمی‌دانستند، روحانی است - او را به نام «فرمانده‌ی الهی» می‌شناختند. وی از اهالی یزد و فرمانده‌ی گردان امام علی (ع)، از تیپ الغدیر یزد بود و در تاریخ ۶ / ۳ / ۶۷، در عملیات شلمچه به شهادت رسید. «کشاورز» - که خود، جانباز و آزاده است، معلم جدید ابوذر ساعتیان، (فرزند شهید) است و هنگامی که متوجه می‌شود ابوذر پسر فرمانده‌ی سابق

[صفحه ۹۲۸]

اوست، از وی می‌خواهد که انشایی درباره‌ی زندگی پدرش تهیه کند. انشای ابوذر از سه نامه‌ی آخر شهید (که به نام «نامه‌هایی از بهشت» برای همسرش ارسال کرده بود)، شروع می‌شود و با نقل خاطرات پدر و مادر شهید از دوران کودکی، نوجوانی و جبهه و همچنین خاطرات همرزمان و دیگر آشنایان شهید ادامه می‌یابد. در پایان، پس از قرائت انشاء، آقای کشاورز آن را به عنوان پایان نامه‌ی تحصیلی خود انتخاب می‌کند.

اربعین نخستین شهید توطئه نظامی امریکا مجاهد پاسدار محمد منتظر قائم را گرامی میداریم

تهران: سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۵۹.

۵۷ ص.

عنوان روی جلد: نخستین شهید توطئه نظامی آمریکا، مجاهد پاسدار محمد منتظر قائم.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب حاضر، شامل مقدمه‌ای درباره‌ی شهید محمد منتظر قائم، (فرمانده‌ی سپاه پاسداران یزد) است که در سال ۱۳۳۷ در شهر

فردوس، در جنوب خراسان به دنیا آمد. کتاب پس از مقدمه‌ی، زندگینامه شهید محمد منتظر قائم را از تولد تا دوران جوانی، زندان و مبارزات وی بر علیه رژیم پهلوی، جهاد علیه ضد انقلاب در کردستان و علیه اشرار و ضد انقلاب در کویر یزد و نحوه‌ی شهادت وی ارائه داده است. محمد منتظر قائم در جریان بمباران هواپیماها و بالگردهای آمریکایی - که در سه نوبت، در تاریخهای ۵ / ۲ / ۵۹ و ۶ / ۲ / ۵۹ پس از رسوایی و شکست توطئه‌ی آمریکا، در کویر طبس رخ داد - به شهادت رسید.

ارغوانی بر خاکریز

نویسنده محمدصادق موسوی گرمارودی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۸۶.۱۳۷۸ ص.

طراح روی جلد: امیر خیراندیش.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

به مناسبت یکصدمین سال میلاد حضرت امام خمینی (ره).

این کتاب زندگینامه سردار شهید اسلام، «محمود کاوه»، متولد مشهد، از فرماندهان سپاه کردستان است. وی بارها در کردستان مجروح شد و پس از این که به جبهه‌ی جنوب آمد، در تاریخ ۱۱ / ۶ / ۶۵ به درجه‌ی شهادت نائل شد. اثر حاضر همراه با اشعار وام گرفته از شعرا، زندگی این سردار را با ذکر برخوردش در کودکی و جوانی با پدر، مادر و خواهر شرح می‌دهد. ضمنا حضور او در منطقه‌ی استراتژیکی دشمن، در جنگل آلواتان کردستان، را بیان می‌کند. همچنین حال و هوای شهید و روحیات عرفانی او را در هنگام عروسی، ماه مبارک رمضان و در جبهه بیان می‌دارد.

اسرار دل شهید مرتضی مهدیزاده در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل

مرتضی مهدیزاده - [بی‌جا: بی‌نا، بی‌تا]. ۹۲ ص.

عنوان روی جلد: خون بر شمشیر پیروز است، اسرار دل شهید مرتضی مهدیزاده.

شمارگان: ذکر نشده است.

شهید مرتضی مهدیزاده، (از شهدای شهرستان ورامین) در سال ۱۳۴۱ در شهر رحیم - آباد از توابع شهرستان رودسر به دنیا آمد. او تحصیلات خود را تا پایان مقطع متوسطه در تهران و ورامین ادامه داد. شهید در تظاهرات

[صفحه ۹۲۹]

قبل از پیروزی انقلاب شرکت داشت و پس از انقلاب عضو بسیج شد. وی پس از طی دوره‌ی آموزشی عازم جبهه گردید و در عملیات فتح بستان مجروح شد. قبل از بهبود کامل مجددا به جبهه رفت و در سال ۱۳۶۱، در عملیات فتح المبین، در جبهه‌ی رقابیه به شهادت رسید. کتاب حاضر، زندگینامه و مجموعه‌ای از خاطرات، نوشته‌ها، نامه‌ها، یادبودها و مطالبی است که شهید مهدیزاده در زمان حیات خود، آنها را نوشته و نزد پدر خود به امانت گذارده بود تا بعد از شهادت ایشان چاپ و منتشر شود. مطالب کتاب، نشان دهنده‌ی طرز تفکر، آمال و آرزوها و نگرش این شهید به شهادت و امور مختلف زندگی است.

اسوه مقاومت، زندگینامه شهید سردار سرلشگر پاسدار مجید بقائی

[مرکز فرهنگی سپاه، معاونت کتاب]. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، معاونت کتاب، ۱۳۶۶.

۵۴ ص.: مصور، عکس. - (سیرت سرداران سپاه اسلام؛ ۲).

این کتاب به مناسبت سالگرد هشت سال دفاع مقدس، ۳۱ شهریور ۱۳۷۴ منتشر شده است.

کتاب «اسوه‌ی مقاومت» به شرح زندگی سردار سرلشکر پاسدار شهید مجید بقایی می‌پردازد. در این کتاب، ابتدا با نگاهی گذرا به زندگی شهید، سیر تحول فردی و مبارزات او در دوران قبل و پس از پیروزی انقلاب مورد بررسی قرار گرفته است. در قسمت بعدی - تحت عنوان «سیر رشد» - که در دوره‌ی جنگ تحمیلی از آغاز تا شهادت شهید را در بر می‌گیرد، به ذکر مسؤولیت‌های او بعد از شروع جنگ پرداخته است و نقش شهید را در عملیاتهای طریق القدس، فتح المبین، بیت المقدس، رمضان و محرم بررسی می‌کند. در قسمت بعدی کتاب، نحوه‌ی شهادت ایشان در منطقه‌ی فکه شرح داده می‌شود. در قسمتهای دیگر کتاب، به ویژگی‌های اخلاقی این شهید گرانقدر پرداخته شده است. همچنین وصیتنامه‌ی شهید نیز مورد توجه قرار گرفته است. در انتهای کتاب نیز خاطره‌ای از قول این شهید گرانقدر به چاپ رسیده است.

اشلو: نگاهی به زندگی سردار شهید مرتضی جاویدی

نویسنده داریوش مهبودی؛ ویراستار احمد اکبرپور. - شیراز: کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۰۱ ص. - (کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۶۱).

طراح روی جلد: اسماعیل عرفان‌منش.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، زندگینامه داستانی «شهید مرتضی جاویدی» است. او در فسا به دنیا آمد. طی جنگ مسؤولیت فرماندهی گردان تیپ المهدی (عج) را در مناطق عملیاتی غرب اروند و ابوالخصیب بر عهده داشت و بارها حماسه آفرید و سرانجام در تاریخ ۱۳ / ۱۱ / ۱۳۶۵ در شلمچه به شهادت رسید. مطالب کتاب عبارتند از: «تولد، ماجرای ازدواج، فعالیت‌ها، درگیری‌ها و زندانی شدن او قبل از انقلاب، عملیات کربلای چهار، عملیات والفجر دو، خاطراتی از دلاوری‌های او، مطالبی از شهید مهدی باکری، عملیات رمضان و فکه، لحظات اسارت و فرار با تعدادی از همرزمان، خاطراتی از همسر وی درباره‌ی روحیات و اخلاق شهید و مسافرت آنها به اهواز، خاطراتی از دوران نقاهت و مجروحیت در بیمارستان». در پایان کتاب نیز منظومه‌ای در رثای او - با عنوان «عطش خانگی» - (از محمدحسین بهرامیان)، در قالب قصیده چاپ شده است.

[صفحه ۹۳۰]

اعجوبه‌ی قرن، مجموعه خاطرات، مروری بر زندگی شهید سرلشکر خلبان مصطفی اردستانی

تحقیق و تألیف گروه پژوهش و نگارش انتشارات عقیدتی سیاسی نیروی هوایی ارتش. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی هوایی، انتشارات عقیدتی سیاسی، ۱۳۷۷.

۳۱۷ ص.: مصور، عکس (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Prodigy of Century.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر مروری بر زندگی سراسر افتخار شهید بزرگوار سرلشکر خلبان مصطفی اردستانی است. کتاب دارای سه فصل است که هر یک بخشی از سرگذشتنامه‌ی این شهید بزرگوار را در بر می‌گیرند. در ابتدای کتاب سخنی از رهبر معظم انقلاب درباره‌ی آن شهید آمده است. سپس در فصل اول: خاطرات جنگ از زبان همرزمان شهید بیان شده که حاوی ۲۴ خاطره است و تنها سه ماه از دلاوری‌ها و رشادت‌های این شهید بزرگوار را شامل می‌شود. تعدادی از این خاطرات نیز از زبان خود شهید نقل گردیده است. فصل دوم خاطرات متفرقه در معرفی ابعاد شخصیتی آن شهید بزرگوار است که از زبان بستگان، آشنایان و همکاران بیان شده است و حاکی از عطوفت و مهربانی، کم توقعی، دوری از تبعیض، دقت در استفاده از بیت‌المال و سعی در ناشناس ماندن است. فصل سوم با عنوان، «به یاد ماندنی»، وصیتنامه و تصاویری از شهید را ارائه می‌دهد.

امیر خستگی ناپذیر: زندگینامه سرلشکر شهید ولی‌الله فلاحی

تالیف احمد حسینیا. - تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۵۰ ص.، [۲۰] ص.: مصور، نقشه، نمونه، عکس. - (مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۲۱. شخصیتها؛ ۱۸).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل زندگینامه «سرلشکر شهید ولی‌الله فلاحی» از زمان تولد و دوران کودکی تا نوجوانی و ورود به ارتش و تا شهادت است. شرح «درگیری‌های کردستان و حضور در معیت دکتر چمران در پاوه، پاکسازی مهاباد، حمله‌ی دموکراتها، حمله‌ی عراق به ایران، خاطرات تشکیل لشکر ۲۱ حمزه و اقدامات و عملیات تعرضی آن در خرمشهر، نبرد سوسنگرد، عملیات نصر، طرح تپه چشمه، عملیات الله اکبر در شمال سوسنگرد، عملیات ثامن‌الأئمه، وقایع مربوطه به سقوط هواپیمای سی ۱۳۰ و شهادت سرنشینان، و...» مطالب این کتاب را تشکیل می‌دهد. همچنین خاطراتی از نزدیکان و آشنایان و همرزمان شهید نقل، و با اشعاری درباره‌ی او همراه شده است. در پایان نیز متن نامه‌ی شهید به فرزند، همراه با وصیتنامه و تصاویری از بریده‌ی جراید و عکسهای مربوط به سانحه‌ی هوایی نیز در کتاب ارائه شده است.

امیر خط شکن، یادمان فرمانده خط شکن گردان سیدالشهداء، لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب، پاسدار شهید مصطفی کلهری

تهیه و تنظیم محمدرضا مصطفوی، ویراستاری و تدوین: مهدی حسینی. - [بی‌جا]: لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع)، [بی‌تا].

۱۶۰ ص.: مصور: عکس. - (ستاد برگزاری یادواره فرماندهان شهید لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع)).

طراح روی جلد: فدایی حسین.

در ابتدای این کتاب خاطرات تهیه کننده‌ی کتاب از نحوه‌ی آشنایی با شهید بیان شده است. سپس قطعه‌ای ادبی از خواهر شهید، و پس از آن نگاهی کوتاه بر زندگی شهید و عملیات‌هایی که وی در آن‌ها شرکت داشته، مانند

[صفحه ۹۳۱]

عملیات رمضان، عملیات بدر، عملیات خیبر و... آمده است. «یک شرح از بی‌نهایت» نام سخنرانی شهید کلهری در مورد شهدا، مقام

و منزلت آنـان و خاطرات خود او از شـهیدان و جنگ است که در مراسم بزرگـداشت شـهدای والفجر چهار در قم ایراد کرده است. دستنوشته‌های شهید قبل از عملیات خیبر تحت نام «صدای سخن عشق...» (که در حقیقت گزارش اتفاقات چند روزه و اعمال و رفتار وی، به خط خودش است) و پس از آن، «حماسه‌ی زیستن تا جاودانگی» آمـده است. که زنـدگینامه، شـرح فعالیت‌ها و گوشه‌ای از عقایـد و آراء و نظرات او، به قلم خود شـهید کلهری است، سـخنان پـدر، مـادر و همسـر شـهید در بخش بعـد و خـاطرات دوسـتان، همرزمان و همسنگران شهید در ادامه آمده است که همگی بیانگر شهامت و شجاعت و تسلط وی بر فرماندهی هستند.

انار و آیینه: خاطرات زندگی سردار شهید حسین تاجیک

باز آفرین سمیرا اصلان‌پور. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۱۲۶ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران ۸ هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان: خاطرات: ۱۳).

عنـوان پشـت جلـد به انگلیسـی: Pomegranate and Mirror: Memoirs based on the life of martyred Sardar Hosein Tajik...

شهید حسین تاجیک در سال ۱۳۴۲ در روستای شادبهار از توابع شهرستان کهنوج در خانواده‌ای کشاورز و تهی‌دست ولی متدین به دنیا آمد و در بهمن ماه ۱۳۶۵ در اطراف نهر جاسم به شـهادت رسید. کتاب حاضر شامل سرگذشتنامه و خاطراتی از او است که در ۶ فصـل تنظیم شـده است. فصل اول خاطرات پـدر و مادر؛ فصل دوم خاطرات عموی شـهید که به ایشان بسـیار نزدیک بوده و خود آزاده می‌باشـد؛ فصل سوم خاطرات برادر کوچکتر شـهید که ایشان هم در جبهه مجروح شـده؛ فصل چهارم خاطرات همسـر شـهید؛ فصل پنجم خاطرات سـردار قاسم سلیمانی فرمانده لشکر ۴۱ ثارالله و فصل شـشم خاطرات کوتاهی از اقوام و دوستان شهید می‌باشد. از جمله مطـالب کتـاب موارد زیر است: دوران کودکی، نوجوانی و جوانی، دوران مبارزات قبل از انقلاب و تحصـیلات وی، دوران جنـگ، مجروحیت‌هـای وی در عملیاتهـای والفجر چهـار و هشت، عملیات کربلای یک، عملیات در منطقه هورالعظیم، ویژگی‌های اخلاقی وی و.... عملیات کربلای ۵ آخرین صحنه حضور وی در جبهه بود.

انتخابی دیگر، مجموعه خاطرات، مروری بر زندگی شهید سرلشکر خلبان علیرضا یاسینی

تحقیـق و تـألیف، علی‌محمـد گـودرزی، حمیـد بوربـور، اباصلت رسـولی. - تهران: ارتش جمهـوری اسـلامی ایران، نیروی هـوایی، عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۲۷۲ ص.: مصور، نمونه، عکس (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Another Choice: A collection of memories.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتـاب در سه فصـل تـدوین شـده است. فصـل اول به نقـل خاطرات جنگ از زبان دوسـتانی پرداخته است که در عملیات همراه شهیـد سرلشـکر خلبان علیرضا یاسـینی بوده‌اند و بیانگر دلاوری‌ها، شـجاعت‌ها و رشادت‌های این خلبان شـهید است. فصل دوم بیان ویژگی‌ها و خصوصـیات اخلاقی شـهید از جمله شجاعت، قناعت، بخشش و... از زبان دوستان و همرزمان و خانواده‌ی وی می‌باشد. فصـل سـوم به ارائه‌ی تصـاویری از شـهید یاسـینی در جمع دوسـتان، خـانواده، سـفر حـج و در محضـر رهـبر معظم انقلاـب اسـلامی اختصاص یافته است. وی در طول حیات پر بار خود مسؤولیت‌های مهمی بر عهـده داشت و با ۲۷۵۹ ساعت پرواز در جنگ تحمیلی یکی از خلبانان موفق نیروی هوایی بود. او در تاریـخ ۱۵ / ۱۰ / ۷۳ در سانحه‌ی هوایی در نزدیکی اصفهان به همراه فرمانده‌ی جدید

نیروی هوایی (شهید

[صفحه ۹۳۲]

منصور ستاری) و تنی چند از فرماندهان نیروی هوایی به درجه‌ی رفیع شهادت نایل آمد.

او با مرام بود: خاطرات زندگی سردار سرتیپ پاسدار شهید جواد حاج کرم فرمانده نیروی انتظامی استان سیستان و بلوچستان

بازآفرینی محمدرضا محمدی پاشاک؛ به کوشش گروه مشاورین فرمانده ناجا. - تهران: نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، معاونت روابط عمومی و تبلیغات ساعس؛ منبع، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۴۶، [۴] ص.: تصویر: عکس. - (خاطرات؛ ۳).

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

مندرجات: ما هستیم؛ جواد حاج محسن؛ اولین دیدار؛ صفر مرزی.

«جواد حاجی خداکرم»، برادر شهید ابراهیم حاجی خداکرم، در سال ۱۳۳۴ در تهران به دنیا آمد و در سال ۱۳۷۶، در زاهدان، به دست اشرار و قاچاقچیان مواد مخدر به شهادت رسید. این کتاب، مجموعه خاطرات زندگی او به نقل از راویان زیر است: بخش اول: مادر، خواهران و برادر شهید؛ بخش دوم: حسن عرب سرخی، همرزم و یار شهید؛ بخش سوم: سیده زهرا طباطبایی، همسر شهید؛ بخش چهارم: رحمت جهان تیغ، درجه‌دار و آخرین فردی که هنگام شهادتش نزد او بوده است.

از جمله مطالب مربوط به جنگ در این کتاب، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: خاطراتی از اوایل جنگ و شرکت در نبرد، هنگام محاصره‌ی خرمشهر، شهادت برادرش ابراهیم و حمل پیکر مطهر وی با وانتی به رانندگی خود جواد، جنگ در نورد اهواز و تسلیم خرمشهر و روحیه‌ی وی بعد از بازگشت از خرمشهر و اعزام به عنوان معاون اطلاعات عملیات در منطقه‌ی جنگی آذربایجان غربی».

اوج پرواز، بر اساس زندگی خلبان شهید سرلشکر عباس بابایی

ماه منیر کهباسی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارگاه قصه و رمان، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۲۷ ص. - (مفاخر ملی و مذهبی؛ ۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Flight Apogee, Novel

عنوان دیگر: اوج پرواز: (زندگینامه شهید سرلشکر عباس بابایی).

این کتاب، زندگینامه‌ی خلبان شهید «سرلشکر عباس بابایی» است. دوران کودکی وی پر از لحظه‌های ایثار است. او در رشته‌ی داروسازی قبول می‌شود، ولی در نیروی هوایی ثبت نام می‌کند، چون نمی‌خواهد خرج تحصیل بر خانواده تحمیل شود و علاوه بر آن، کار در نیروی هوایی با روحیه‌ی وی سازگارتر است. او طی دوره‌ای که در آمریکا گذراند، هیچ وقت منحرف نشد و در ایران نیز در رزمایش، در برابر طاغوت، شرکت نکرد. زندگی وی، علی رغم مقام فرماندهی، همیشه ساده بود. او بیشتر اوقات در جبهه بود و مأموریت‌های خطرناک را خود انجام می‌داد. همسر وی نیز همه جا حامی او بود و مسؤولیت زندگی داخلی را بر دوش می‌کشید. او قرار بود برای حج به مکه مشرف شود، ولی همسر خود را فرستاد و خود ماند تا مأموریتی را انجام دهد و سپس به همسر خود بپیوندد و در همین مأموریت آخر بود که در روز عید قربان، در اوج آسمان به دیدار معبود شتافت.

[صفحه ۹۳۳]

این جا مجنون است بگوشم، بر اساس زندگی سردار شهید سید حمید میرافضلی

حسن بنی‌عامری. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۲۳۱ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان؛ رمان: ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Here is Majnun, I'm hearing.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

سردار شهید سید حمید میرافضلی مسؤول محور اطلاعات قرارگاه کربلا در سال ۱۳۵۵ در رفسنجان متولد شد و در اسفند ۶۲ در جزیره مجنون به همراه شهید همت به شهادت رسید. کتاب حاضر در ۱۳ قسمت تنظیم شده و هر قسمت داستانی است از سرگذشتنامه‌ی وی. از جمله موضوع داستان‌ها موارد زیر است: آخرین لحظات شهادت هنگام عبور با موتور همراه با شهید همت از روی پد در جزیره مجنون و شلیک مستقیم گلوله توپ و شهادت هر دوی آنها؛ افتادن در محاصره دشمن و برخورد با نیروها به هنگام طلب آب؛ دستگیری دو جاسوس و محاکمه آنها؛ تعبیه کانالی برای عبور از میدان مین؛ روایت حوادثی در بستان و چزابه؛ شناسایی‌های قبل از عملیات و....

این سبز سرخ، یادنامه سردار شهید داور سیری

کمیته تألیف و تدوین ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان. - تبریز: ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، ۱۳۷۴.

۱۶۰ ص.: نمونه، عکس.

کتاب «این سبز سرخ»، در چهار بخش به زندگی سردار شهید داور سیری می‌پردازد. هر بخش قسمتهای مجزایی دارد. «رویش و جوشش»، و «در بستر زمان»، شرح زندگی وی از تولد تا شهادت - در عملیات کربلای پنج - است. روزهای جوانی، مبارزات و ماجراهای دوران زندگی، مسؤولیت‌های مختلف شهید و عملیاتهایی که در آن شرکت داشته (آزادسازی خرمشهر، خیبر و کربلای پنج) در این کتاب ذکر شده است. «مشق عشق» شرح دوران جوانی و عقاید و شخصیت وی در این دوران است. «در آینه ذهن دوست» خصوصیات بارز شخصیتی شهید را از زبان دوستان نزدیک وی بیان می‌کند و «در لوح دل همسر» خاطرات همسر شهید و خصوصیات شهید از زبان همسر اوست. «در کتیبه‌ی اذهان» خاطرات نزدیکان، همقطاران و همرزمان شهید را در بر دارد و «تپش نبض اندیشه» حاوی یک سخنرانی از شهید در مورد منتظر حقیقی است. «نجوای اندرون» مناجات نامه‌ای از شهید و وصیتنامه‌ی وی است. قطعه‌ای ادبی از قیصر امین‌پور، پیامی از آیت‌الله مروج و پیام حجت‌الاسلام و المسلمین محمدی عراقی در مورد شهادت شهید سیری بخش پایانی کتاب را تشکیل می‌دهند.

ایوب عشق: زندگینامه روحانی جلیل‌القدر، شهید حجه الاسلام والمسلمین حاج شیخ علی مزاری

محمدعلی محمودی. - [زاهدان]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۵۲ ص.: مصور، عکس، جدول، نمونه.

طراح روی جلد: علی پیران.

این کتاب حاوی خلاصه‌ای از سرگذشت زندگی شهید روحانی «حجت‌الاسلام علی مزاری» است. او امام جمعه‌ی زاهدان بود و علی رغم مسؤولیت‌های فراوان، حضوری مستمر در جبهه‌های جنگ داشت. وی در ۲۰ / ۳ / ۱۳۶۹ توسط اشرار مسلح به شهادت رسید. کتاب شامل پنج فصل و ضمایم است: «فصل ۱: زندگینامه؛ فصل ۲: شهید مزاری و جامعه‌ی مقدس اسلامی؛ فصل ۳: شهید مزاری و نظام مقدس اسلامی؛ فصل ۴: شهید مزاری در کلام یاران؛

[صفحه ۹۳۴]

فصل ۵: روایتی دیگر؛ ضمایم: نمونه‌ی بیانات مراجع درباره‌ی شهید مزاری، بریده‌ی جراید مربوط به ترور و شهادت ایشان، وصیتنامه و دستنوشته‌های شهید، جدول آمار مدارس چهارده معصوم (ع) که وی در احداث و فعالیت‌های آنها مشارکت داشت، و عکسها و پیام تسلیت مقام معظم رهبری در خصوص ترور و شهادت شهید علی مزاری».

باز عاشورا، زندگینامه‌ی سردار رشید اسلام شهید شیرعلی رامشکی

مسعود خندان بارانی. - استان سیستان و بلوچستان: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، ۱۳۷۷.

۷۲ ص.

طراح روی جلد: قربانعلی اجلی.

کتاب حاضر طی سه فصل، زندگینامه‌ی سردار رشید اسلام، شهید «علی رامشکی» را ارائه می‌دهد. فصل اول (زندگینامه‌ی شهید)، به شرح مختصر تولد و تحصیلات شهید تا مقطع دانشگاه پرداخته است. در فصل دوم (خاطرات)، بیست و هفت خاطره به نقل از خانواده، اطرافیان و همرزمان شهید بیان شده است که همگی نشان دهنده‌ی ابعاد بزرگ روحی وی می‌باشند. فصل سوم «وصیتنامه‌ی شهید» نام دارد و در آن، پیام شهید به پدر، مادر و اطرافیان آمده است. از جمله خاطراتی که به نقل از مادر شهید نقل شده، اعتقاد شهید نسبت به حفظ حجاب و رعایت مسائل اخلاقی در جامعه بوده است؛ مثلا در سال سوم دبیرستان متوجه شد در خانه‌ی یکی از همسایه‌ها رفت و آمدهای مشکوکی وجود دارد؛ با افرادی که به آن خانه رفت و آمد داشتند برخوردی قاطعانه کرد و آنها دست از کار خود برداشتند و سایر همسایه‌ها همیشه خود را مدیون شهید می‌دانستند. این خاطره بیانگر یکی از ابعاد روحی این شهید است.

با عبادت تا معراج: سرگذشتنامه سردار شهید رسول عبادت

تدوین و بازنویسی محمود مهدی آزاد. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۶۱ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان؛ سرگذشتنامه: ۳۷).

شمارگان: ۵۰۰ نسخه.

این کتاب با مشارکت و سرمایه حمایتی بنیاد شهید انقلاب اسلامی منتشر شده است.

در این کتاب مطالب زیر ارائه شده است: «میلاد حضرت رسول (ص) و تولد رسول عبادت، از مدرسه‌ی علم تا مدرسه‌ی عشق، از

شیراز تـا مریوان، فعـالیت در سـرکوب اشـرار منطقه‌ی کردسـتان، شـرح نبردها و درگیری در مناطق کردسـتان از جمله محور مریوان (باشـماق) تا سه راهی دزلی،شرح خاطراتی از همسر و همرزمان در منطقه‌ی عملیاتی و خصوصیات اخلاقی، نحوه‌ی شهادت در فتح قلعه‌ی قوچ سـلطان، متن وصـیتنامه و اطلاعیه‌ی سـپاه پاسداران به مناسـبت شهادت او». «سرتیپ رسول عبادت» در سال ۱۳۲۴ در روز هفـدهم ربیع‌الاول [مصادف با میلاد حضـرت رسول اکرم (ص)] در شـیراز متولـد شـد. وی در تاریـخ ۱۵ / ۵ / ۱۳۴۶ موفق به اخذ درجه‌ی سـتوان دومی از دانشـکده‌ی افسـری گردید. در سال ۵۷ جهت طی کردن دوره‌ی عـالی به آمریکـا اعزام گردیـد و در سـال ۱۳۵۸ به ایران بازگشت. وی هنگام فتح قلعه‌ی قوچ سلطان به شهادت رسید.

بالاتر از آسمان، خاطرات زندگی شهید محمد رودباری (محمد مشایخی)، فرمانده مهندسی لشکر ۴۱ ثارالله

بازآفرینی نادر فاضلی؛ ویراستار: محمدمهدی عقابی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول):

[صفحه ۹۳۵]

.۱۳۷۶

۲۲۲ ص.: مصور. - (کنگره‌ی بزرگداشت سـرداران شـهید و هشت هزار شـهید اسـتان‌های کرمان و سیسـتان و بلوچسـتان؛ خاطرات: ۱۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Far Above The sky.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: مرد کوچک؛ در جستجوی کار؛ همسفر؛ در راه مبارزه؛ میعادگاه عشق؛ تا شهادت.

این کتاب، شـرح زندگی محمد رودباری (مشایخی) است، که در شش فصل تنظیم شده است. در فصل اول، تولد و دوران کودکی وی شرح داده شده است. فصل دوم به وضع معیشت و ادامه‌ی تحصیل و کار او پرداخته است و فصل‌های سوم و چهارم در ارتباط با مبـارزات وی در دوران انقلـاب است. در روزهای پر غوغای انقلاب، محمـد هسـته‌ی مقاومت جیرفت را با جوانان متـدین این شـهر تشکیل داد و آن را هدایت کرد. پیروزی انقلاب آغاز دیگری برای تلاش این جوان متدین و دوراندیش بود. فصل پنجم، «میعادگاه عشق»، شـرح فعـالیت وی در دوران جنگ است که نشان می‌دهـد تجربه‌های مهندسـی او در لشـکر ۴۱ ثارالله بسـیار مفید واقع شد. فصـل شـشم، «تا شـهادت» شـرح عملیات کربلای پنـج، آخرین عملیاتی که وی در آن شـرکت داشت، و شـهادت او است. در پایان کتاب، فهرست اسامی افرادی که از خاطرات آنها در تهیه‌ی این کتاب استفاده شده، آمده است.

با یوسف شهید: ذکر واره نخستین شهید ادبیات کودک و نوجوان انقلاب اسلامی، یوسف ملک شامران

به کوشـش کیـوان الچیـان، محمـد صـلیب. - تهران: وزارت آموزش و پرورش، معـاونت پرورشـی، انتشـارات تربیت، (چـاپ اول)، ۱۳۷۸. ۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

شهید یوسف ملک‌شامران در ۲۵ شهریور ۱۳۴۱ در تهران متولد شد و در سال ۱۳۶۱ به شهادت رسید. این کتاب، شامل زندگینامه، اشـعار، آثـار و بخشـیهایی از وصـیتنامه و خـاطرات شـهید اسـت. ابتـدا دو غزل از سـید ابوالقـاسم حسـینی (ژرفـا) کـه برای شـهید

ملک‌شامران سروده شده ارائه می‌شود. سپس مختصری از زندگینامه وی از زمان کودکی تا اعزام به جبهه و نقل قول‌هایی از فرمانده و همرزمان وی آمده است. در ادامه، آخرین سخنان وی، در نامه‌ای از وی به مادرش، آورده شده است. وصیتنامه‌ی شهید و سه قصه درباره‌ی کودکان با عناوین «می‌روم برای کرم‌ها لانه بسازم؛ بی‌بی‌جان گربه صفت یعنی چه؟؛ دیگ به دیگ می گوید رویت سیاه است»، پس از مطالب فوق درج شده است. دستنوشته‌های شهید و دو خاطره درباره‌ی او به نقل از سعید لواسانی پایان بخش کتاب هستند. عکس شهید نیز روی جلد چاپ شده است.

بر بلندای خاکریز: زندگینامه سردار رشید اسلام شهید حسن هراتی اسکندری

بتول فیروزکوهی؛ ویراستار عباس باقری. - [زاهدان]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول: ۱۳۷۶. ۱۰۹ ص.

طراح روی جلد: عباس درگی.

عنوان دیگر: بر بلندای خاکریز: مجموعه خاطرات و زندگینامه سردار رشید اسلام شهید حسین هراتی اسکندری.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «بر بلندای خاکریز» شرح زندگی و خاطرات «شهید حسن هراتی اسکندری» است که در سال ۱۳۴۰ در

[صفحه ۹۳۶]

روستای محمدآباد هرات از توابع شهرستان زابل به دنیا آمد و در مرحله‌ی دوم عملیات کربلای پنج در شلمچه به شهادت رسید. فهرست مطالب عبارت است از: «زندگینامه، خاطرات خانواده‌ی شهید (پدر، برادران و عمو)، خاطرات همرزمان شهید از عملیاتهای والفجر هشت، مهران، کربلای چهار، کربلای پنج، دفع پاتک دشمن، خصوصیات اخلاقی و فرماندهی وی، توجه به نیروها، نحوه‌ی شهادت، پیام، قطعه شعری درباره‌ی شهید (از عباس خوش عمل) و وصیتنامه شهید».

بر فراز کنگرک: زندگینامه سرتیپ شهید رسول عبادت

تالیف علی‌رضا پوربزرگ وافی. - تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۰۰ ص.: مصور (رنگی). - (مرکزاسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۳۱: شخصیتها؛ ۲۰).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«شهید رسول عبادت» در سال ۱۳۲۴ در شیراز متولد شد و در تاریخ ۱۶ / ۳ / ۶۰، در عملیات فتح ارتفاعات کنگرک (به فرماندهی خود او) مجروح شد و هنگام انتقال به پشت جبهه به شهادت رسید. از جمله مطالب ارائه شده در کتاب «بر فراز کنگرک»، موارد زیر است: «دوران کودکی، نوجوانی، جوانی و ورود به دانشگاه افسری، آغاز فرماندهی، ازدواج، ورزش و تحصیلات در آمریکا، خاطراتی درباره‌ی فعالیت‌ها و ویژگی‌های اخلاقی و عبادت و نماز شهید از زبان مادر، برادر، همسر، دوستان و همرزمانش (از جمله: تیمسار زین‌العابدین مرادی، محمد افتخاری، تیمسار احمد دادبین، سرگرد شهید عباس سرپرست و سروان الیاسی)، انگیزه‌های شهید برای حضور در کردستان و ذکر خاطراتی از درگیری‌ها، بر فراز کنگرک (مطلبی از شهید)، ناگفته‌هایی از زندگی شهید عبادت، نامه‌ای از شهید عبادت به همسرش، وصیتنامه‌ی شهید رسول عبادت و تصاویری از دوران جوانی و شهادت وی».

بر می‌گردیم لاله‌ها را ببینیم: داستانی بر اساس زندگینامه سردار شهید مهندس رضا نصوحی

غلام‌محمد طاهری. - سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۸۸ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید اصفهان؛ مجموعه آثار: ۱۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داستان این کتاب، زندگینامه واقعی یک سرباز گمنام از روستا به نام «مهندس رضا نصوحی» است. او مهندس کشاورزی و از اعضای مهم جهاد سازندگی بود. در سال ۱۳۳۴ در روستایی به نام دهنو به دنیا آمد. برای گذران زندگی، طی دوران تحصیل همزمان با درس خواندن، در جاهای مختلف - از جمله در کوره پزخانه - کار می‌کرد. پس از قبولی در رشته‌ی کشاورزی دانشگاه اهواز، برای تحصیل به آنجا رفت و با مکتب قرآن آشنا شد و فعالیت خود را در راه انقلاب آغاز کرد. پس از پیروزی انقلاب وارد جهاد سازندگی شد و کمیته‌ی کشاورزی و جهاد مبارکه را راه‌اندازی کرد. پس از جنگ عازم جبهه شد و در عملیات خیبر حضور داشت. وظیفه‌ی او و همکارانش در این عملیات، ایجاد خاکریزهایی برای جلوگیری از پاتک دشمن بود. او در همین عملیات به فیض شهادت نایل گردید.

بلوچ گریه نمی‌کند، خاطرات زندگی سردار شهید، علی معمار، مسؤول قرارگاه جنوب استان سیستان و بلوچستان

بازآفرینی داوود امیریان. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۴۲ ص.: مصور. - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان؛

[صفحه ۹۳۷]

خاطرات: ۱۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Baluchis Dont’s Cry.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «بلوچ گریه نمی‌کند»، حاوی چهار روایت از زندگی «علی معمار» (مسؤول قرارگاه جنوب استان سیستان و بلوچستان) است که به نقل از «حاج اصغر معمار حسن‌آبادی، حسن نوری، فاضل بلوچی و ملک قاسمی» نقل شده است. «شهید علی معمار» در سال ۱۳۴۳، در حومه‌ی کاشان به دنیا آمد. دوران دبستان را همان جا گذرانید و همزمان به حفظ سوره‌های قرآن پرداخت. او دوره‌ی راهنمایی را در کاشان گذراند و تازه وارد دبیرستان شده بود که انقلاب آغاز شد. او در دامن انقلاب رشد کرد و به صف پاسداران انقلاب اسلامی پیوست. در هنگام شروع جنگ، سن او کم بود، لذا برای اعزام به جبهه پذیرفته نشد. تا این که بسیج او را برای جنگیدن با اشرار انتخاب کرد. او چهارده سال تمام در خاک محروم استان سیستان و بلوچستان در میان بلوچ‌ها زندگی کرد و با اشرار مبارزه کرد و سطح زندگی وی هرگز از سطح زندگی مردم عادی بلوچ بالاتر نرفت. در سال ۱۳۶۱ از طرف سپاه سیستان و بلوچستان در عملیات «والفجر یک» شرکت کرد. او در دی ماه ۱۳۷۳ به کمین اشرار افتاد و شهید شد.

بهترین موعظه‌ها (ترجمه مقدمه المراقبات) به همراه زندگینامه شهید مرادی

گردآوری: خانواده شهید مرادی. - شهر ری: نشر محیی، ۱۳۷۶. [۴۸] ص.: مصور.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

این کتاب مقدمه کتاب «المراقبات» نوشته میرزا جواد ملکی تبریزی است، که به همت و سرمایه خانواده شهید صمد مرادی طبع گردیده است.

در این کتاب، بعد از مقدمه «المراقبات» (نوشته‌ی میرزا جواد آقا ملکی تبریزی)، زندگینامه‌ی مختصر شهید صمد مرادی متولد ۱۳۴۴ و اهل شهر ری آورده شده است. در این بخش، خصایل و خصوصیات اخلاقی شهید ذکر شده است. شهید مرادی در آخرین اعزام خود به جبهه، مشغول خدمت در لشکر ۲۸ روح‌الله شده و در روز ششم بهمن ماه سال ۱۳۶۶ در جبهه‌ی شلمچه به شهادت رسیده است. در انتهای کتاب، وصیتنامه‌ی شهید، انسانها را به پرستش خدا و بیداری از خواب غفلت سفارش می‌نماید. شهید مرادی در وصیتنامه‌ی خود سفارش کرده است: «امام را به هیچ وجه تنها نگذارید؛ جبهه‌ها را خالی نگذارید.»

به سوی کرانه‌های آبی: نگاهی به زندگی شهید سردار سرتیپ پاسدار داود حیدری

فرزام شیرزادی. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۶۵ ص.: مصور، عکس. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران؛ ۸۳. زندگینامه سرداران شهید؛ ۱۶).

طراح روی جلد: امیر خلیلی‌فرد.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ی خاطراتی درباره‌ی شهید سرتیپ پاسدار «داوود حیدری» است که به نقل از مادر، خواهر، پدر، برادر، همرزمان، آشنایان و خود شهید، درباره‌ی حوادث و رویدادهای مربوط به دوران کودکی، نوجوانی، جوانی، قبل از انقلاب، انقلاب و پس از آن، جنگ و شهادت وی گردآوری شده‌اند. او در سال ۱۳۴۲ در تهران متولد شد و در سال ۱۳۶۷ در عملیات کربلای هشت به شهادت رسید. از جمله مطالب ارائه شده، می‌توان از موارد زیر نام برد:

[صفحه ۹۳۸]

ارادت خاص به حضرت امام حسین (ع)، خاطراتی از دوران انقلاب و اوایل جنگ در دوران شهید چمران و امکانات آن زمان، سرکشی به رزمندگان در حال مجروحیت در عملیات خیبر، اسیر کردن سیصد عراقی توسط وی و سه نفر از رزمندگان دیگر در عملیات خیبر، خاطره‌ای از عملیات بدر و مجروح شدن او و خاطراتی از رشادت‌ها و ویژگی‌های اخلاقی شهید. تصاویری نیز از دوران حضور شهید در جبهه با زیرنویس ارائه شده است.

بیاد احمد اسماعیلی رهرو سلوک الی الله

[بیگدلو]. - [بی‌جا: بی‌نا، بی‌تا]. ۲۷ ص.: مصور.

شمارگان: ذکر نشده است.

«شهید احمد اسماعیلی» در یک خانواده‌ی مذهبی در جنوب شهر تهران به دنیا آمد. در سال ۱۳۵۲ کار هنری خود را با رفتن به

کانون خانواده و کار نقاشی و مجسمه‌سازی آغاز کرد. در سال ۱۳۵۸ در کنکور شرکت کرد و در دو دانشگاه تهران و فارابی قبول شد و به خاطر علاقه‌ی زیاد به هنر نقاشی، به دانشکده‌ی هنرهای زیبای دانشگاه تهران رفت. در سال ۱۳۶۱ به شبکه‌ی دوم تلویزیون رفت و در ضمن، به کار نقاشی تصویر شهدا نیز می‌پرداخت. در سال ۱۳۶۰ به جبهه رفت و در آنجا به کار تبلیغات مشغول بود. در تاریخ ۱۳ / ۲ / ۱۳۶۵ در جبهه‌ی فکه به شهادت رسید. وصیتنامه و سخنان همسر شهید نیز در کتاب است.

بیدارتر از صبح: زندگینامه داستانی سلمان هراتی

نوشته ضیاءالدین شفیعی؛ ویراستار جواد محقق. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارگاه قصه و رمان، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

[۸۰] ص. - (مفاخر ملی - مذهبی؛ ۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Awaker Than the Morning: Salman Harati Biography

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: طوفان؛ بهار؛ راه؛ شعر؛ دوست؛ نیایش؛ تنهایی؛ سفر؛ خواب.

کتاب حاضر، زندگینامه داستانی «زنده یاد سلمان هراتی»، شاعر معاصر، است. وی در سال ۱۳۳۸، در یکی از روستاهای تنکابن متولد شد و در حادثه‌ی رانندگی در جاده‌ی رامسر در گذشت. کتاب با داستانی از زمان پیروزی انقلاب و فرار خان و پسرانش شروع می‌شود. سپس مختصری درباره‌ی ورود او به مرکز تربیت معلم تهران و ادامه‌ی تحصیل در رشته‌ی هنر و آشنایی با شعر و شاعرانی چون: «ساعد باقری، سهیل، عبدالملکیان و سید حسن حسینی» و ازدواج وی شرح داده می‌شود. در ادامه‌ی وی، همراه کاروان بسیجیان هم دوره در تربیت معلم، راهی جبهه می‌شود. اوضاع جبهه با اشعاری که در وصف جبهه، یا در زمان حضور در جبهه سروده است، بیان می‌شود. همچنین از مسافرتها و مجموعه شعر «از آسمان سبز» و حضور در شبهای شعر، مطالبی گفته می‌شود. زندگینامه با شرح در گذشت غم‌انگیز او و هنگام سفر ختم می‌گردد.

بیقرار، زندگینامه‌ی سردار رشید اسلام شهید عزت‌الله شمگانی

مهدی پیرحاجی. - استان سیستان و بلوچستان: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۳۷۷. ۱۲۰ ص.

طراح جلد: قربانعلی اجلی.

«بیقرار» در سه فصل به زندگینامه‌ی سردار رشید اسلام شهید «عزت‌الله شمگانی» می‌پردازد. فصل اول،

[صفحه ۹۳۹]

زندگینامه‌ی شهید است که در سه دوره خلاصه می‌شود: الف) کودکی؛ ب) نهال انقلاب و ج) دوران جنگ. در فصل دوم، ویژگی‌های اخلاقی و فردی شهید به بحث و بررسی گذاشته می‌شود. در این فصل، ویژگی‌های اخلاقی وی - از جمله، عشق به رهبری، ساده‌زیستی، تواضع، ایجاد روابط صمیمانه‌ی انسانی، ایمان، دانش و آگاهی، قاطعیت، شجاعت و قدرت فرماندهی - ذکر

می‌شود. مادر وی نقل می‌کند که در شهادت رجایی و باهنر، عزت‌الله از من پیراهن مشکی خواست. گفتم خودت نداری، اما پدرت یک پیراهن مشکلی بلند دارد. فورا پیراهن را آورد و پایین آن را قیچی زد و پوشید. او بسیار ساده‌پوش بود. در فصل سوم با نام «یار در کلام یاران»، فعالیت‌های سیاسی شهید از زبان دوستان و همرزمانش نقل شده است.

پا به پای آفتاب: گفته‌ها و ناگفته‌ها از زندگی امام خمینی (جلد ۳)

گردآوری و تدوین امیررضا ستوده؛ ویراستاران: فهیمه حسین‌زاده، شهرام رجب‌زاده. - تهران: نشر پنجره، ۱۳۷۳. ۳۳۳ ص.: مصور، عکس.

طراح روی جلد: محمدعلی کشاورز.

این کتاب جلد سوم از دوره چهار جلدی است.

کتاب حاضر مجموعه خاطرات افراد مختلف از حضرت امام خمینی (س) است. خاطرات سرلشکر محسن رضایی در ارتباط با دفاع مقدس است. حضرت امام (ره) در رهنمودهای خود به آقای رضایی خطاب داشتند که علاوه بر اجرای عملیات بزرگ، عملیات کوچک هم باید انجام گیرد و در حفظ جان رزمندگان دلیر و پرتوان اسلام باید کوشید. سرباز باید بجنگد تا روحیه‌اش را از دست ندهد. بنا به گفته‌ی محسن رضایی، دخالت امام (ره) در جنگ عمدتا دخالتی استراتژیک بود و از ورود به مسایل تاکتیکی پرهیز می‌کردند و چنانچه یک سیاست نظامی را اعلام می‌کردند، در مصادیق آن دخالتی نمی‌کردند. پاره‌ای از خاطرات سرتیپ محسن رفیق دوست نیز مربوط به دفاع مقدس است و در آنها به عملیات خیبر و عملیات بدر و استفاده‌ی عراق در این دو عملیات از سلاح شیمیایی، اشاره شده است. او در خاطرات خود از نگرانی‌های امام راحل (ره) در مورد مجروحان شیمیایی صحبت می‌کند.

پاسدار ولایت: زندگینامه شهید سردار سرلشکر پاسدار (یوسف کلاهدوز)

نوشته: علی‌اصغر نصرتی. - [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، معاونت انتشارات، مدیریت امور کتاب، (چاپ دوم): ۱۳۷۴.

۱۲۶ ص.: مصور، عکس، نمونه. - (سیرت سرداران سپاه اسلام؛ ۴).

این کتاب به مناسبت سالگرد هشت سال دفاع مقدس، ۳۱ شهریور ۱۳۷۴ منتشر شده است.

کتاب، حاوی سرگذشتنامه و خاطراتی درباره‌ی شهید سردار سرلشکر پاسدار «یوسف کلاهدوز» است. مطالب کتاب عبارتند از: مشخصات پرسنلی «یوسف کلاهدوز» در رکن ۲ ارتش در زمان ستوان یکم زرهی؛ حادثه پادگان لویزان در سال ۱۳۵۷؛ دوران کودکی، نوجوانی، تحصیل در دانشکده افسری و ازدواج او؛ گزارش ساواک درباره‌ی او؛ ارتباط با امام (ره) قبل از انقلاب؛ اخلاق و رفتار در خانواده؛ خصوصیات اخلاقی؛ نقش او در مبارزه با رژیم و پیروزی انقلاب؛ مشارکت در تشکیل سپاه پاسداران و تلاش در جهت هماهنگ کردن آن با ارتش، آموزش جنگهای پارتیزانی به نیروهای سپاه، اهمیت دادن به مسائل عقیدتی سپاه، شروع جنگ و آموزش نیروها، نقش او در عملیات ثامن‌الائمه (ع) (شکست حصر آبادان)، شهادت در حادثه سقوط هواپیما در حوالی کهریزک تهران و پیام حضرت امام (س) به مناسبت شهادت وی. تصاویری نیز (بدون زیرنویس) در کتاب ارائه شده‌اند.

[صفحه ۹۴۰]

پاکباز عرصه‌ی عشق، «مجموعه خاطرات»، مروری بر زندگی شهید سرلشکر منصور ستاری

سرپرست گروه مطالعات و پژوهش، سرهنگ علی‌اکبر؛ ترجمه: دارالترجمه دبیرخانه‌ی نهاجا؛ ویراستار: علی‌محمد گودرزی؛ عکس: عبدالله باقری‌راد. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، نیروی هوایی، انتشارات عقیدتی سیاسی، ۱۳۷۵.

و، ۲۲۹، بیست و چهار ص. عکس (رنگی). - (سرگذشتنامه: ۲).

طراح روی جلد: جمشید ماهرنیا.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Collection Of Memoris, A Survey abuot martyr brigadier general Mansour Sattarie's life.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مقدمه‌ی کتاب به انگلیسی ترجمه شده است.

کتاب حاوی اطلاعاتی در مورد زندگی سرلشکر شهید منصور ستاری فرمانده‌ی نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران است. در ابتدای کتاب کلام رهبر معظم انقلاب در مورد شهید ستاری ذکر شده است که «شهید ستاری در میدان‌های جنگ بارها تا مرز شهادت پیش رفت و پیوسته در طلب شهادت بود. او شب و روز نمی‌شناخت و تمامی لحظات زندگی خود را وقف به اسلام و نظام اسلامی کرده بود.»

در ادامه، بخش اول کتاب، به دوران کودکی تا دانشکده‌ی سرلشکر ستاری می‌پردازد: در ابتدای آن خاطراتی از زبان خود شهید و سپس خاطراتی از زبان مادر، معلم و برادر بزرگ شهید و نیز خاطراتی از زبان همرزمان شهید نقل شده است.

بخش دوم به دوران فرماندهی تا شهادت وی می‌پردازد. در این بخش خاطرات متعددی از همرزمان شهید در مورد رشادت، قدرت تصمیم‌گیری در شرایط حاد، علاقه‌ی شهید به مسائل معنوی و رسیدگی به مشکلات خانواده‌ی پرسنل نیروی هوایی و صبر و تحمل بسیار او ذکر شده است.

پرتوی از زندگی درخشان سردار شهید اسلام عبدالحمید صالح نژاد

[بی‌جا]: [بی‌نا]، [۱۳؟؟]. ۶۸ ص.: مصور (رنگی)، عکس (رنگی). شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب شامل شرح حال و زندگینامه‌ی فرمانده‌ی شهید عبدالحمید صالح‌نژاد است که از زبان دوستان و خانواده‌اش بیان شده است. او در سال ۱۳۴۰ در دزفول به دنیا آمد و در اواخر بهمن ۱۳۶۴ در عملیات والفجر هشت در منطقه‌ی اروند به شهادت رسید. او از همان اوان کودکی با مسجد و قرآن آشنایی و انس و الفتی پیدا کرد. از سال ۱۳۵۶ با شتاب گرفتن قیام اسلامی در خدمت انقلاب قرار گرفت و وارد کمیته انقلاب اسلامی شد و سپس به سپاه پاسداران پیوست. او فرماندهی گردانهای ذوالفقار، انبیاء و حمزه سیدالشهدا از لشکر هفت دزفول را در مراحلی از عملیات بیت المقدس، عملیات رمضان، عملیات والفجر و عملیات فاو بر عهده داشت. مطالب ارائه شده حکایت از خصوصیات اخلاقی شهید (ساده زیستی، متانت، تواضع و فروتنی، تفکر، مطالعه، انس با قرآن، رسیدگی به فقرا، گمنامی و اخلاص، عبادت و تهجد و...) دارند. نحوه‌ی شهادت وی، خاطرات افراد خانواده و همرزمان او و متن وصیتنامه‌ی شهید همراه با تصاویری از شهید در جمع رزمندگان در کتاب به چاپ رسیده است.

پرنده و تانک، بر اساس زندگی سردار شهید میرقاسم میرحسینی، جانشین فرمانده لشکر ۴۱ ثارالله

احمد دهقان. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۱۸۲ ص. - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان؛ رمان: ۷).

[صفحه ۹۴۱]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Brid And Tank, based on the life of martyred Mir-Qasem Mir-Hoseini, the deputy commander of ۴۱-Sarallah division.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

راوی داستان، سلطان، نوجوانی از شاگردان برادر سردار است. سلطان پدرش را، که او نیز از دلاوران جبهه بوده، در هامون از دست داده است. او یگانه خواهرش را به مدرسه‌ی شبانه روزی می‌سپارد و خود راهی جبهه و جزیره‌ی مجنون می‌شود. سلطان در آن جا شجاعت‌های فرمانده‌ی خود را می‌بیند و به راز محبوبیت وی پی می‌برد. سلطان در همه حال گوش به فرمان فرمانده است، او که می‌تازد و دشمن را می‌تاراند و سرانجام فرمانده‌ی او شهید می‌شود و سلطان (که به یکی از افراد مورد اطمینان سپرده شده بود) به زادگاهش برگردانده می‌شود و در آنجا در می‌یابد که قبل از او، رود هامون و پرنده‌ای خبر شهادت فرمانده را به سرزمین آنها رسانیده‌اند. سردار میرقاسم میرحسینی، پس از طی تحصیلات دبیرستان عضو سپاه پاسداران شد و به سبب لیاقت‌های فراوانش مراحل ترقی را تا درجه‌ی جانشینی فرماندهی لشکر ۴۱ ثارالله به سرعت پیمود. او در عملیات بیت المقدس، عملیات رمضان و بسیاری عملیات دیگر شرکت داشت و سرانجام در دی ماه ۱۳۶۵ در عملیات کربلای پنج در شلمچه به شهادت رسید.

پرواز به عرش اعلی، شرح مستند زندگی پر ثمر و سراسر حماسه و مبارزه سروان خلبان هوانیروز شهید علی‌اکبر شیرودی

جهاد دانشگاهی دانشگاه مازندران. - [بی‌جا]: دانشگاه مازندران، جهاد دانشگاهی، (چاپ اول): ۱۹۳.۱۳۶۲ ص. مصور: (بخشی رنگی).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب پرواز به عرش اعلی، در سه فصل به زندگی خلبان شهید شیرودی می‌پردازد. در فصل اول (ولادت تا انقلاب)؛ به تولد، خانواده، محیط زندگی، تحصیلات، کار و تلاش، روحیات و خصوصیات فردی، عقاید و اعتقادات، ظلم ستیزی، تأثیر محیط بر اندیشه‌ی شهید، ورود او به ارتش، مبارزات با رژیم ستم شاهی می‌پردازد.

فصل دوم (جنگ کردستان)، ضمن پرداختن به مسأله‌ی کردستان و مسائل پشت پرده‌ی آن، عقاید شیرودی و نقش او در فرونشاندن غائله‌ی کردستان را بررسی می‌کند و به توصیف مأموریت‌های خطرناکی می‌پردازد که با شهامت به استقبال آنها می‌رفت و عشق شهید به امام و جهاد را شرح می‌دهد.

فصل سوم شرح عملیاتهای شهید است در مناطق باختران و سر پل ذهاب، تپه‌های پاطاق، قراویز، بازی دراز، گهواره، کوره موش و میمک، همچنین در این فصل، وی در مورد انقلاب و مقابله با دشمن، مصاحبه با خبرنگاران و همچنین آخرین مأموریت شهید (در تاریخ هشتم اردیبهشت سال ۱۳۶۰) و نحوه‌ی شهادت وی شرح داده شده است. در کتاب عکس‌هایی از شهید و جنایات جنگی عراق آورده شده است.

پرواز تا جبرئیل: زندگی سردار رشید اسلام حاج حسن دشتی

بازآفرینی کرامت یزدانی. - گردآورندگان: خدیجه عقبی آویزی، مرضیه صفری. - یزد: کنگره بزرگداشت سرداران و سه هزار و هفتصد شهید استان یزد، (چاپ اول): ۱۴۹.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

شهید حاج حسن دشتی در سال ۱۳۳۷ در نجف‌آباد یزد به دنیا آمد. وی در عملیات کربلای پنج به شهادت رسید. کتاب حاضر شامل خاطرات زیر درباره‌ی این شهید است: «تولد و دوران کودکی؛ چگونگی انتخاب نام «حسن» در روز تولد (در ماه محرم)؛ تلاش و کوشش او در کوره‌ها و درس خواندن با جدیت کامل، علی رغم خستگی فراوان ناشی از کار؛ پخش اعلامیه‌های آیت‌الله شهید صدوقی قبل از انقلاب؛ خواستگاری و ازدواج و شرکت شهید صدوقی

[صفحه ۹۴۲]

در مراسم ازدواج؛ حج شهید؛ مسؤولیت ستاد و مختصری درباره‌ی نحوه‌ی شهادت». در ادامه‌ی کتاب - در بخشی به نام همسایه‌های شهادت - خاطراتی از مادر، همسر، برادر، پدر و همرزمان شهید ارائه شده است. در پایان نیز متن کامل وصیتنامه شهید دشتی آمده است.

پرواز تا عرش خدا

ساده‌نویسی فاطمه حاجی بابایی؛ ویراستار: بشیر خزامی‌پور. - تهران: سازمان نهضت سوادآموزی، دفتر تحقیق و تألیف، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۵۲ ص. مصور: عکس. - (مجموعه ایثارگران: ۳).

این کتاب شامل خاطره‌هایی از زندگی سردار رشید اسلام شهید عباس بابایی، خلبان شجاع و فداکار است که از زبان دوستان، بستگان و خانواده‌ی او نقل شده است. کتاب در سه بخش تنظیم شده است. بخش اول - از کودکی تا انقلاب - شامل خاطراتی از زمان تحصیل وی در داخل و خارج از کشور و گویای سجایای اخلاقی، رفتار و منش جوانمردانه، روحیه‌ی ایثار و ظلم ستیزی او است. بخش دوم - از انقلاب تا شهادت - در بر گیرنده‌ی خاطراتی است که نشان می‌دهد چگونه شهید بابایی در لباس خلبانی و فرماندهی پایگاه با فروتنی و ساده زیستی بسیار و بخشش، اطرافیانش را به حیرت وا می‌داشته است. بخش سوم «از رشادت تا شهادت» نام گرفته و از زبان خلبان و همرزمان آن شهید رفتار، اخلاق و ایمان او را به تصویر کشیده است. کتاب با درج مطلبی تحت عنوان «از خداحافظی تا شهادت» به بیان وقایعی پرداخته است که منجر به شهادت ایشان شد. کتاب با وصیتنامه‌ی شهید به پایان می‌رسد.

پرواز خونین، یادواره حجهٔالاسلام و المسلمین شهید رزاقی

تهیه و تنظیم فخرالدین صابری؛ با همکاری: واحد فرهنگی بنیاد شهید تنکابن. - تنکابن: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، بنیاد شهید تنکابن، واحد فرهنگی، ۱۳۶۶.

۱۰۰ ص. مصور: عکس (بخشی رنگی)، نمونه.

عنوان روی جلد: یادواره حجهٔالاسلام و المسلمین شهید رزاقی.

کتابنامه به صورت زیرنویس.
شمارگان: ذکر نشده است.
در این کتاب، به مناسبت دومین سالگرد شهادت حجهٔالاسلام و المسلمین شهید حاج شیخ ابوالقاسم رزاقی، خلاصه‌ای از فعالیت‌های فرهنگی و سیاسی و ویژگی‌های اخلاقی و فکری و دیدگاه‌های شهید نوشته شده است. کتاب شامل شش بخش است که در بخش اول، پیام حضرت امام خمینی (ره) به مناسبت شهادت چهل تن از خدمتگزاران راستین اسلام، از جمله شهید حجهٔالاسلام محلاتی و نمایندگان مجلس شورای اسلامی و شهید حجهٔالاسلام رزاقی (که در حمله به هواپیمای مسافربری آسمان توسط جنگنده‌های رژیم عراق در نزدیکی اهواز به شهادت رسیدند) آغاز می‌شود و پس از شرحی درباره‌ی زندگی شهید و فعالیت‌ها و حضور وی در جبهه‌های نبرد (بخش دوم)، با بیان ویژگی‌های اخلاقی وی (بخش سوم) و دیدگاه‌ها (بخش چهارم و پنجم) و سخنانی از مادر و همسر و فرزندان شهید و وصیتنامه‌ی وی در بخش ششم به پایان می‌رسد. عکس‌هایی از شهید نیز در پایان کتاب آمده است.

[صفحه ۹۴۳]

پرواز در پرواز، خاطراتی از شهید فضل‌الله محلاتی

بازنویس متن: مسعود انصاری‌راد. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور مطبوعاتی و تبلیغات؛ کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و سی و شش هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.
۲۲۷، [۴] ص.: تصویر (رنگی) - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه استان تهران: ۳۸؛ مجموعه خاطرات سرداران شهید: ۱).
این کتاب در هفت فصل، شرح زندگی و خاطرات شهید محلاتی، نماینده‌ی مردم دلیجان در اولین دوره‌ی مجلس شورای اسلامی و عضو کمیسیون دفاع مجلس و نماینده‌ی حضرت امام (ره) در سپاه پاسداران است. فصل اول (شرح حال و زندگی) زندگینامه‌ی شهید است. فصل دوم، شرح خاطرات است از زبان دوستان، همسر و آشنایان شهید در ارتباط با درس و مبارزات و فعالیت‌های شهید در زندگی روزمره، و فصل سوم (درس‌های زندگی) مربوط به رفتار، منش و شخصیت و الگوهای رفتاری شهید است. فصل چهارم (انقلاب، بوته‌ی آزمایش) شرح فعالیت‌ها و مبارزات شهید محلاتی در رابطه با پیروزی انقلاب و مبارزه با رژیم پهلوی و سختی‌هایی است که وی در این دوران متحمل شده است. فصل پنجم (فرزندان من، همه‌ی سپاه) دیدگاه‌ها، فعالیت‌ها و تلاش‌های شهید را از قول رزمندگان در سپاه ارائه می‌دهد و فصل آخر (پرواز در پرواز) شرح آخرین سفر شهید محلاتی و علل انجام آن و منفجر شدن هواپیما توسط هواپیماهای عراقی و آخرین لحظه‌های زندگی شهید است.

پشت دیوار کاهگلی: با نگاهی به زندگی و خاطرات شهید هادی رضائیان

نویسنده رویا حسینی؛ تحقیق و پژوهش حوزه هفت بسیج خواهران؛ یادواره شهدای قاسم‌آباد. - مشهد: سنبله، (چاپ اول): ۱۳۸۱.
۴۱ ص.: عکس (رنگی). - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳۰۰۰ شهید استان خراسان، رسم پروانه‌ها؛ ۲).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
کتاب «پشت دیوار کاهگلی»، شامل زندگینامه و خاطرات «شهید هادی رضائیان»، (متولد سال ۱۳۴۴ در شهرستان تربت جام) است.

او عصر روز پنجشنبه نوزدهم ماه رمضان در سال ۱۳۶۵، هنگام بازدید از منطقه‌ی جنگی اروند رود، در آغوش امواج غرق شد و به شهادت رسید. پدر، مادر، خانواده و همرزمان شهید درباره‌ی دوران کودکی و نوجوانی، قبولی در دانشگاه فردوسی مشهد، فعالیت‌های دوران انقلاب و در جبهه‌های جنگ و اعزام توسط جهاد سازندگی، روحیه و خصوصیات اخلاقی و در پایان، نحوه‌ی شهادت مطالبی نقل کرده‌اند. تصاویری از شهید در مناطق عملیاتی (بدون زیرنویس) و نمونه‌ای از یادداشتهای شهید، که راز و نیاز او در خلوت خویش است، نیز در کتاب ارائه شده است.

پل چوبی: خاطرات زندگی سردار شهید احمد امینی فرمانده گردان ۴۱۰ غواص

احمد امینی؛ بازآفرینی احمد دهقان. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۲۶۹ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Memoirs Based on the Life of Martyred Sardar Haj Ahmad Amini, the Commander of the ۴۱۰-Divig Battalion.

کتاب حاضر شامل زندگینامه و خاطراتی از «شهید احمد امینی» است. کتاب در سه فصل تنظیم شده است. فصل نخست خاطراتی است که از زبان پدر، برادر و خواهران و اقوام و آشنایان شهید بیان شده است و بیشتر مربوط است به دوران کودکی و مدرسه. فصل دوم خاطراتی از زبان خود شهید و دیگر رزمندگان و فصل سوم شامل

[صفحه ۹۴۴]

خاطرات فرماندهان و رزمندگان در زمان نزدیک به شهادت شهید امینی است. وی در روستای محمدآباد سفلی (رفسنجان) به دنیا آمد و همزمان با عملیات فتح المبین به جبهه رفت در مرحله‌ی دوم عملیات والفجر چهار فرماندهی یکی از گردانهای لشکر ۴۱ ثارالله را بر عهده داشت.

پیام آور فجر، به یاد عارف مهاجر، معلم تقوی و فضیلت، شهید مهرداد مجدزاده طباطبایی

اداره انتشارات [مدیریت مناطق نفت‌خیز]. - [اهواز]: روابط عمومی مناطق نفت‌خیز، ۱۳۶۲.

۹۴ ص. [۱۲] ص. عکس.

این کتاب زندگینامه و وصیتنامه‌ی شهید سید مهرداد مجدزاده‌ی طباطبایی است. وی در سال ۱۳۳۴ در شهر اصفهان متولد شد و دوران کودکی خود را همراه پدر در شهرهای مختلف گذراند. تحصیلات او در رشته‌ی ریاضی بود و در دانشکده‌ی نفت آبادان، رشته‌ی حسابداری را ادامه داد و در عین حال به فراگیری مباحث اصول عقاید و فلسفه پرداخت و در امور سیاسی هم مشارکت داشت و چند بار توسط ساواک دستگیر شد. در دوران انقلاب، فعالیت زیادی داشت و با شروع جنگ تحمیلی، در این نبرد مقدس شرکت کرد و در یازدهم بهمن ۱۳۶۱ به درجه‌ی رفیع شهادت نایل آمد. پیامهای مقامات وزارت نفت به مناسبت شهادت ایشان در ابتدای کتاب درج شده است و زندگینامه، خاطرات خانواده، وصیتنامه‌ی شهید، مقالات و اشعاری درباره‌ی این شهید و دستنوشته‌هایی چند همراه با دوازده قطعه عکس، بخش پایانی کتاب را تشکیل می‌دهند.

پیام لاله‌های سرخ: یادمان سرداران شهید علیرضا و حمیدرضا نوبخت و پدر جانبازشان

تهران: سروش، ۱۰۲.۱۳۷۷ ص.: عکس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مقدمه؛ شهادت در آیینه قرآن و روایت؛ فصل اول: زندگی، آثار و خاطرات به یاد مانده از سردار سرتیپ پاسدار شهید علیرضا نوبخت؛ فصل دوم: زندگی، آثار و خاطرات به یاد مانده از سردار سرتیپ پاسدار شهید حمیدرضا نوبخت؛ فصل سوم: شرح مختصری از زندگی جانباز حجت‌الله نوبخت، پدر سرداران شهید؛ «سرداران شهید» شعری از حمیدرضا ولی‌الهی.

کتاب «پیام لاله‌های سرخ» درباره‌ی زندگی، آثار و خاطرات سرداران سرتیپ پاسدار شهید علیرضا و حمیدرضا نوبخت و شرح مختصری از زندگی جانباز حجت‌الله نوبخت، (پدر این سرداران شهید) است. این دو سردار شهید در سال ۱۳۵۹ به عضویت سپاه پاسداران انقلاب اسلامی درآمدند و در عملیاتهای مختلفی شرکت داشتند. علیرضا نوبخت - در عملیات فتح المبین - پس از مجروح شدن به اسارت نیروهای بعثی در آمد، شکنجه شد و سپس با رگبار گلوله شهید گردید. حمیدرضا نیز در عملیات کربلای هشت، در سال ۱۳۶۶ شهد شیرین شهادت را چشید. حجت‌الله نوبخت طی مدتی که در جبهه حضور داشت، دوبار مجروح شد. یک بار بر اثر اصابت گلوله و بار دیگر بر اثر سلاح شیمیایی. وی در مجموع حدود چهل روز در بیمارستانهای تهران و مریوان بستری بود و سرانجام در ۱۲ / ۱ / ۱۳۷۴ به علت عوارض گازهای شیمیایی در بیمارستان چشم از جهان فروبست و به عالم ملکوت پیوست.

پیشانی و عشق، خاطراتی از سردار سرتیپ پاسدار شهید ناصر کاظمی

بازنویس متن محمدعلی قربانی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور مطبوعاتی و تبلیغاتی با همکاری کمیته انتشارات کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران، ۱۳۷۶.

[صفحه ۹۴۵]

۲۰۲ ص.: مصور: عکس (رنگی). - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۳۸: مجموعه خاطرات سرداران شهید؛ ۸).

در زندگینامه‌ی شهید آمده است که او در سال ۱۳۳۵ متولد شد و پس از تحصیل ابتدایی و متوسطه، وارد رشته‌ی تربیت بدنی دانشگاه شد. او همزمان آغاز به تدریس کرد و در سال ۱۳۵۶ به علت به آتش کشیدن پرچم آمریکا در ورزشگاه آزادی، دستگیر و زندانی شد. پس از آزادی تا پیروزی انقلاب به مبارزه ادامه داد. بعداز انقلاب به عضویت سپاه در آمد و به زابل اعزام شد. پس از خدمات بسیار در آن منطقه، به خوزستان رفت و پس از چندی به دستور شهید بروجردی به کردستان منتقل شد. پس از چندی همزمان فرماندار و فرمانده‌ی سپاه شهر پاوه شد. وی ضمن پاکسازی منطقه از اشرار، منشأ برکات بسیاری شد و با اخلاق حسنه و درایت خود باعث جذب و هدایت بسیاری از افراد گردید. حاصل خدمات شهید کاظمی آزادسازی و پاکسازی مناطق باینگان نوسود، دوآب، سیمانه، کله چنار، نودشه، نروی و شموشی از ضد انقلاب بود. شهید در سال ۱۳۶۵ در یکی از روستاهای پیرانشهر به شهادت رسید. در کتاب، خاطراتی از این دوران و رفتار و منش و خصوصیات بارز شهید از زبان اطرافیان و دوستان او آمده است.

تا خط آتش، زندگینامه سردار شهید اسلام شهید عباس ردانی‌پور

عبدالمحمود داورپناه؛ ویراستار: محمدامیر مشهدی. - [بی‌جا]: استان سیستان و بلوچستان، کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، ۶۷.۱۳۷۷ ص.

کتاب «تا خط آتش» در دو فصل به زندگی سردار شهید اسلام شهید عباس ردانی‌پور می‌پردازد. در فصل اول (زندگینامه) آمده است که وی در سال ۱۳۴۱ در روستای ردان کراج نزدیک اصفهان به دنیا آمد. در دوران کودکی فعال، شجاع و علاقه‌مند به علم بود. شانزده سال داشت که انقلاب به پیروزی رسید و در سال ۱۳۵۹ به فرمان امام وارد سپاه شد و در سال ۱۳۶۰ ازدواج کرد. رسالت فرهنگی و انقلابی و رفتن به زاهدان و شهادت وی که در سال ۱۳۷۱ اتفاق افتاد، دیگر مطالبی هستند که در فصل اول مورد مطالعه قرار می‌گیرند. فصل دوم «پرواز سرخ» نام دارد؛ در این فصل خاطره‌ای از رشادت‌ها و دلاوری‌های این شهید بزرگوار از زبان یکی از دوستان وی نقل شده است.

تا مرز ایثار

عیسی ابراهیم‌زاده؛ ویراستار: محمدامیر مشهدی. - [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، ۱۵۱.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: شه‌بخش.

کتاب «تا مرز ایثار» زندگی سردار اسلام، شهید حاج علی‌رضا رضایی‌پور (کاظمی) را در شش فصل مورد بحث قرار می‌دهد. فصل اول، زندگینامه‌ی شهید، به تولد، تحصیلات ابتدایی و دبیرستان، ورود شهید به سپاه و شهادت او اشاره می‌کند که در اوایل سال ۱۳۷۰ اتفاق افتاد. فصل دوم شامل خاطراتی درباره‌ی شهید است که از زبان یاران و همراهان او بیان شده است. این خاطرات موضوعاتی مانند «تشکیل انجمن اسلامی در مدرسه، ساده‌زیستی شهید، حضور شهید در مسایل سیاسی، سبقت وی در کارهای نیک و حضور در کردستان» را در بر می‌گیرد. فصل سوم به فعالیت‌های برون مرزی شهید می‌پردازد. این فعالیت‌ها اهم اقدامات شهید در افغانستان و برخوردهای وی با نهضت افغانستان را شرح می‌دهد. در فصل چهارم، خاطراتی از شهید از زبان مجاهدین و مهاجرین افغانی نقل شده است. فصل پنجم به وصایای شهید می‌پردازد. در فصل ششم که فصل پایانی کتاب هم می‌باشد، چند قطعه شعر در رثای شهید سروده شده است.

[صفحه ۹۴۶]

تا منزلگاه عشق

بازنویس محمود مهدی‌آزاد. - تهران، بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۷۵ ص. - (سرگذشتنامه؛ ۳۹).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

کتاب، حاوی خاطرات و روایتهایی درباره‌ی زندگی «شهید حسن اقارب‌پرست به نقل از اطرافیان، همرزمان و خانواده‌ی شهید، با عناوین زیر است: «از میلاد تا میثاق»، «حرکتی به سوی قله‌های علم و ایمان»، «از سرزمینهای روز به دریای نور»، «طلوع فجر»، «هجرت تا صعود»، «سفر بی‌انتها»، «آنچه در او یافتم»، «از منظر یار»، «از زبان شاهد عشق»، «شاعری عاشق» و «در زبان شعر». هر یک از این بخشها، برهه‌ای از زندگی این شهید را شرح می‌دهند. راویان در ذکر سجایای اخلاقی شهید حاج حسن اقارب‌پرست او را

انسانی با اراده، مصمم، فعال و خردمند، سخاوتمند و کاملا متکی به نفس می‌شمردند. این شهید، یکی از چهره‌های نورانی انقلاب اسلامی ایران و مظهر گویای مردان خدا بود. در سپیده دم بیست و پنجم مهر ماه ۱۳۶۳ در حال شناسایی خطوط دشمن در جزیره‌ی مجنون، بر اثر ترکش خمپاره، به شهادت رسید.

[صفحه ۹۴۷]

زندگینامه فردی، داستان

تا همیشه ققنوس: زندگینامه داستانی سرلشکر پاسدار شهید محمد بروجردی (پس از انقلاب)

گردآورنده و بازآفرینی حسین مسجدی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۸۰ ص.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر داستان زندگی «محمد بروجردی»، فرمانده‌ی یکی از مناطق سپاه کشوری است که چهار استان را در بر می‌گیرد او در سال ۱۳۳۳ متولد شد و در سال ۱۳۶۲، در جاده‌ی مهاباد - نقده به دست ضد انقلاب به شهادت رسید. از جمله مطالب داستان عبارتند از: پیشنهاد برخورد خوب با زندانی‌های ساواکی پس از پیروزی انقلاب؛ پیشنهاد تشکیل یک نیروی منسجم نظامی به طور رسمی به شورای انقلاب (که بعدها به نام سپاه پاسداران سامان گرفت و ابتدا، تحت فرماندهی شهید بروجردی قرار گرفت)؛ فعالیت‌های وی در ابتدای تشکیل سپاه؛ شروع غائله‌ی کردستان (به بهانه‌ی تجزیه‌طلبی کردها)؛ حمله و درگیری اشرار و گروهکها؛ محاصره‌ی پاوه و درگیری‌های سنندج؛ روزهای ترمیم و بازسازی نیروها در کردستان و تأسیس سازمان پیشمرگان کرد مسلمان و عملیات مطلع الفجر و محمد رسول‌الله (ص) و نحوه‌ی شهادت وی.

[صفحه ۹۴۸]

زندگینامه فردی

تبسم آسمانی، زندگینامه سردار رشید اسلام شهید مرتضی پیشداد

بازنویس: مسعود خندان‌بارانی. - [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهیدان استان سیستان و بلوچستان، ۱۳۷۷.

۱۵۷ ص.

طراح روی جلد: قربانعلی اجلی.

این کتاب در سه فصل به بررسی مراحل مختلف زندگی و ابعاد شخصیتی و روحی شهید بزرگوار مرتضی پیشداد می‌پردازد. در فصل اول، زندگینامه‌ی شهید شامل تولد، تحصیلات مقدماتی، تحصیل در حوزه و حضور او در جبهه‌های جنگ و شهادتش در

عملیات والفجر هشت در ساحل اروندرود آمده است. در فصل دوم، خاطراتی از زبان خود شهید و خواهر، پدر و دوستان او، آیت‌الله عبادی (امام جمعه مشهد)، حجةالاسلام و المسلمین کرباسی و دیگر افرادی که او را می‌شناسند، نقل گردیده است. فصل سوم آثار شهید است که شامل نامه‌ها، گزارشات و وصیتنامه می‌باشد. او در وصیتنامه به خانواده خود می‌گوید تا در شهادتش گریه نکنند و دوستان و آشنایان را به تمسک جستن به معصومین (ع) توصیه می‌کند.

ترکه‌های درخت آلبالو

اکبر خلیلی. - تهران: امیرکبیر، ۵۶۹.۱۳۶۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، داستانی است از زندگی شهید سرتیپ نصرت‌زاد و نویسنده، هدف خود از نگارش آن را رساندن ندای مظلومیت و حق طلبانه‌ی مردم شریف ایران و همچنین قدردانی از جانبازان و تاریخ سازان کشور عزیزمان ایران، برشمرده است. این داستان، شرح حال زندگی پسری است که پدرش به خاطر ترساندن و فرمانبرداری فرزندانش همیشه از ترکه‌های درخت آلبالو استفاده می‌کرده است. پسر در جوانی وارد ارتش می‌شود و پس از انقلاب در منطقه‌ی کردستان با کومله و دمکرات و فداییها مبارزه کرده، به درجه‌ی سرهنگی می‌رسد. پس از آغاز جنگ با عراق هم در جبهه، همگام با دیگر رزمندگان مسلمان می‌جنگد تا از کشور دفاع کند. او در آزادسازی سنندج از دست ضد انقلاب عراقی نقش به سزایی داشت. اما بالاخره در همین جبهه به دست ضد انقلابیون اسیر و شهید شد.

تفسیر شوق: سرگذشت کوتاهی از سردار شجاع اسلام شهید علی جعفری، فرمانده اطلاعات عملیات لشکر امام حسین

[بی‌جا: بی‌نا، بی‌تا]. ۴۸ ص. مندرجات: مقدمه؛ علی در آئین شعر؛ زندگینامه؛ در سوگ علی؛ سخنی در باب مظلومیت.

این کتاب با مقدمه‌ای در وصف مردم مجاهد و بلند همت و مسلمان و عشق به شهادت آغاز می‌شود. سپس قطعه شعری در وصف شهید «علی جعفری» در آن به چاپ رسیده است و پس از آن هم زندگینامه‌ی این شهید درج شده است. در پایان نیز قطعه شعری در سوگ شهادت وی، و در نهایت نوشته‌ای نقد گونه بر روند اوضاع سیاسی ایران درج شده است که با نقل قول‌هایی از آیت‌الله منتظری همراه است. در زندگینامه‌ی، از تولد، تحصیلات،

[صفحه ۹۴۹]

فعالیت‌های دوران انقلاب و مبارزات در جبهه زمان جنگ تحمیلی صحبت شده است. او در عملیاتهای بسیاری شرکت داشت؛ از جمله: ثامن‌الائمه، فتح المبین، بیت المقدس، رمضان، والفجر مقدماتی، والفجر دو و خیبر. طی این عملیات، چند بار مجروح شد ولی همیشه پس از اندک بهبود، راهی جبهه می‌شد و سرانجام هم در عملیات خیبر - با سمت فرماندهی اطلاعات لشکر امام حسین (ع) - در اثر اصابت ترکش به سرش به شهادت رسید.

تل آتشین، خاطرات زندگی سردار شهید علی بینا فرمانده گردان حسین بن علی (۴۱۴) از لشکر ثارالله

محمدرضا محمدی پاشاک. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۳۴۰ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان؛ خاطرات: ۱).

کتاب «تل آتشین» خاطراتی از زندگی «سردار شهید علی بینا» را بیان می‌کند. وی در خانواده‌ای عشایری در منطقه‌ی جیرفت به دنیا آمد. و زندگی‌ای سراسر تلاش و سختی داشت. در این کتاب برادر و همرزمان این شهید، خاطرات خود را بیان کرده و خصوصیات رفتاری و اخلاقی و دلاوری‌ها و تلاش بی‌شائبه‌ی او را در دوران انقلاب و در جریان شورش کردستان و در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل به تصویر کشیده‌اند. همچنین از نمازهای شبانه و شب زنده‌داری‌ها، نبردها و دلاوری‌های او در جبهه‌های نبرد و از خصوصیات فردی و اجتماعی او نمونه‌هایی آورده شده است. در انتها نیز نحوه‌ی شهادت او بیان شده است.

تولدی در زنبق

[گردآورنده] عنایت‌الله کاظمی؛ ویراستار مهدی موسوی. - تهران: نسل کوثر، ۱۳۸۰.

۱۳۵ ص. - (دفاع مقدس، داستان؛ ۸).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«تولد در زنبق» چشم‌اندازی داستان گونه بر سرگذشتنامه‌ی شهید مجید شریف‌زاده، از اهالی شهرستان تبریز است و از بدو تولد وی تا لحظه‌ی شهادتش را شامل می‌شود. او طی دوران حضور در جبهه چند بار شدیدا مجروح شد و به یاری خدا نجات پیدا کرد تا این که در جریان عملیات بدر در گردان سیدالشهدا (ع) از لشکر ۳۱ عاشورا، به علت مجروح شدن به اسارت دژخیمان عراقی درآمد و در اثر شکنجه و عدم درمان مناسب در بیمارستان الرشید عراق به شهادت رسید و در گورستان الکرخ (واقع در سی کیلومتری بغداد) دفن شد. در پایان کتاب، صفحاتی با نام «پیوست خاطرات» وجود دارد که با نقل خاطراتی از زبان مادر و برادر شهید، به گوشه‌ای از زندگی وی در زمان مجروحیتش اشاره شده است.

جانم فدای اسلام، شهید سرتیپ حاج محمد جعفر نصراصفهانی، فرمانده تیپ ۱ لشکر ۷۷ ثامن الائمه در کلام دوستان همراه با بخشی از دفتر خاطرات شهید

گردآوری و تدوین نجاتعلی صادق گویا؛ [برای] هیات معارف جنگ شهید سپهبد صیاد شیرازی. - تهران: ایران سبز، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۲۹۶] ص.: مصور، نمونه، عکس.

کتابنامه: ص. [۲۹۰ - ۲۸۹]؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، در دو بخش، حاوی شرح حال و خاطرات «شهید نصراصفهانی» است. بخش اول: خاطراتی از شهید

نصراصفهانی در کلام نزدیکان و دوستان است. از جمله مطالب این بخش، موارد زیر است: «خاطراتی به نقل از پدر، مادر، برادر، خواهر، همسر، اقوام نزدیک، آشنایان و همرزمان شهید از دوران کودکی، نوجوانی و جوانی، قبل و بعد از انقلاب، ازدواج، زیارت خانه‌ی خدا، در مناطق عملیاتی، دوران مجروحیت و بستری شدن در بیمارستان و لحظات شهادت». بخش دوم، گزیده‌ی خاطرات

شهید نصر است که از دفتر خاطرات و از زبان خود شهید درباره‌ی عملیاتها و رزمندگان و بازدید از یگانهای تحت فرمان بیان شده است. در پایان نیز نمونه‌ی وصیتنامه و دستنوشته‌های شهید همراه با عکسهایی از زمان جوانی، جبهه و مراسم تدفین او، بدون زیرنویس، ارائه شده است.

جان نثار، یادواره سردار رشید اسلام، جهادگر شهید سید علی معافی مدنی

احمد نصراللهی. - تهران: معاونت فرهنگی، اجتماعی، تعاونی ایثارگران، (چاپ اول)، ۲۳.۱۳۷۱ ص.
کتاب، زندگینامه‌ی شهید «سید علی معافی مدنی» است. شرحی از ولادت، دوران جوانی، خصوصیات اخلاقی، معرفت و محبت شهید به آل محمد (ص) و حضور در جبهه‌های نور علیه ظلمت، صحبتهای همرزمان شهید در مورد وی سخنان و خاطرات همسر شهید در مورد او و یادداشتها و وصیتنامه شهید در کتاب آمده است. شهید مدنی در سال ۱۳۳۸ در مازندران، روستای سیاورز، متولد شد. وی متدین، صادق، با تقوا و خوش خلق بود. پس از پیروزی انقلاب، در کمیته و جهاد سازندگی فعالیت داشت. او مدت هفت سال در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل حضور داشت و در عملیاتهای خیبر، بدر، کربلای چهار، کربلای پنج، والفجر ده شرکت کرد. او انسانی وارسته، عارفی عاشق، مجاهدی ایثارگر و اسوه‌ای برای اعضاء خانواده، دوستان و مخصوصا جهادگران بود.

جای پای هفتم: خاطرات زندگی شهید سید حمید میرافضلی مسؤول محور اطلاعات قرارگاه کربلا

حسن بنی‌عامری. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.
۱۶۶ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان؛ خاطرات: ۱۷)
پشت جلد به انگلیسی: Seventh Footprint
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
کتاب «جای پای هفتم» به خاطرات زندگی شهید سید حمید میرافضلی - مسؤول محور اطلاعات قرارگاه کربلا - می‌پردازد. در این کتاب، خاطرات مربوط به این شهید از بدو تولد تا لحظه‌ی شهادت از زبان مادر و اقوام و دوستان و همرزمان او جمع‌آوری و تدوین شده است. این خاطرات حاکی از دلاوری‌ها و شهادت‌طلبی این شهید گرامی است. خاطرات دوران کودکی و جوانی او سرشار از محبت، مهربانی، صفای باطن و مبارزه با رژیم ستمشاهی است. دوستان و همرزمان شهید از «خلوص باطن، حس شهادت‌طلبی، نمازهای شبانه و خالصانه، قدرت فراوان در انجام مأموریتها و حسن مسؤولیت‌پذیری او» سخن به میان آورده‌اند. «جای پای هفتم» آخرین بخش کتاب است که به عروج ملکوتی این شهید گرامی اختصاص می‌یابد و لحظات وصال را به تصویر می‌کشد.

جبهه و دگرگونی

نویسنده مصطفی صانعیان. - [بی‌جا: بی‌نا، بی‌تا]. [۶۴] ص.: مصور.
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۹۵۱]

این کتاب سرگذشت واقعی زندگی شخصی است که در پلیدیها زندگی می‌کرد و با راهنمایی یکی از دوستان خود به جبهه رفت و افکار و عقایدش اصلاح شد. ماجرای زندگی او از زبان خودش بیان شده است. در سال ۱۳۴۲ در شهرستان میمه به دنیا آمد. وقتی به دبستان پا گذاشت، تمامی تلاشش این بود که در آینده مهندس شود. با وارد شدن به مدرسه‌ی راهنمایی و دوستی با شاگردان بی‌بند و بار کلاس و هم‌چنین عاشق شدن (به دختری) همه‌ی اهدافش را فراموش می‌کند و اخلاق و رفتارش تحت تأثیر دوستانش قرار می‌گیرد. از خانه فرار می‌کند و... پس از ماجراهایی خانواده‌اش او را می‌یابند و به شهرستان بر می‌گردانند. دختر مورد علاقه او ازدواج می‌کند و او دچار ناامیدی می‌شود. که در این زمان به یکی از دوستان قدیم خود برخورد می‌کند که او با اخلاق نیك و تعریفهایی که از جبهه می‌کند، او را به وادی جبهه می‌کشاند. ابتدا به جنوب و سپس به کردستان می‌رود. با دیدن بچه‌های جبهه به اصلاح و خودسازی می‌پردازد.

جلوه جلال، یادنامه سردار شهید جلال افشار

نوروز اکبری‌زادگان. - تهران: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، ۱۳۷۷.

۱۰۸ ص.: عکس، رنگی. - (ادبیات دفاع مقدس؛ یادنامه: ۳)

کتاب حاضر، که در قالب خاطرات خانواده و دوستان و آشنایان این شهید تدوین شده است، زندگینامه سراسر افتخار او را در بر می‌گیرد. قسمتی از خاطراتی که اطرافیان شهید در مورد او نقل کرده‌اند، از مبارزات شهید در دوران ستمشاهی حکایت می‌کند. یکی از دوستان او نقل کرده است که جلال در جریان تکثیر و پخش اعلامیه‌های حضرت امام و سایر مراجع و بزرگان، علیه رژیم طاغوت نقش فعالی داشت و همیشه جلودار حرکت مردم بود. در قسمت دیگر کتاب، به فعالیت‌های این شهید بزرگوار پس از پیروزی انقلاب پرداخته می‌شود. در این بخش «قناعت، خستگی ناپذیری، ساده‌زیستی و احترام فراوان به خانواده» به عنوان خصوصیات اصلی او شمرده می‌شود. خاطرات همسر، مادر، دوستان، فرزند و فرماندهان دوران دفاع مقدس درباره‌ی این شهید، بخش بعدی کتاب را تشکیل می‌دهند: «نامه‌های شهید» و «یادهای زلال» (که حاوی عکسهای شهید است) بخشهای پایانی کتاب را تشکیل می‌دهند.

چراغ راه: به یاد فرمانده دلاور جبهه‌های نور و شهادت «مهران» پاسدار شهید مهدی باقریان

گردآوری حسن جلالی، صرفی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۱۱۲] ص.: مصور، عکس.

کتابنامه: ص. [۱۱۲]؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب زندگینامه‌ی «شهید مهدی باقریان» - متولد سال ۱۳۳۹، در شهر دامغان و شهید در سال ۱۳۶۴، در منطقه‌ی جنوب - است. کتاب در پنج فصل تنظیم شده است: «فصل اول: از ولادت تا انقلاب (خاطراتی از پدر، مادر، خانواده و دیگران)؛ فصل دوم: از انقلاب تا دفاع مقدس (اسارت در ساواك، دستگیری در راهپیمایی، و زمان بعد از انقلاب)؛ فصل سوم: از دفاع مقدس تا رشادت (اعزام و آموزش نظامی، فعالیت در بسیج و سپاه، مجروحیت، مصاحبه در منطقه‌ی مهران)؛ فصل چهارم: از رشادت تا شهادت (بخشی از یادداشتهای روزانه و نوشته‌هایی در وصف شهیدان: اقبالیه، شاه مرتضی و همچنین نوشته‌هایی درباره‌ی شهدا و همقطاران شهید باقریان در روزهای قبل از شهادت)؛ فصل پنجم: مآثر (وصیتنامه شهید مهدی باقریان و آخرین نامه‌ها به همسر و خانواده‌ی)».

در پایان کتاب نیز قطعه شعری با عنوان «نرگس گلشن علی‌اصغر» از علی معلم و عکسهایی از جبهه ارائه شده است.

[صفحه ۹۵۲]

چریک: خاطرات زندگی حمید ایرانمنش، فرمانده گردان پیاده از لشکر ۴۱ ثارالله

بازآفرینی الهه بهشتی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۹۶ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان: خاطرات؛ ۱۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Guerrilla

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب شرح زندگی «حمید ایرانمنش» است. او در سال ۱۳۳۴ در کرمان به دنیا آمد. مادرش به علت تألمات روحی قادر به نگهداری وی نبود و در نتیجه، او کودکی‌اش را نزد دایه گذرانید و سپس به پرورشگاه سپرده شد. در یازده سالگی به دامان خانواده بازگشت اما دیری نگذشت که پدر و مادر را از دست داد. نوجوانی وی با زمزمه‌های مخالفت با رژیم پهلوی توأم بود. بلوغ فکری، او را به میدان مبارزات سیاسی کشاند. پس از انقلاب به سپاه پاسداران پیوست و برای مبارزه با ضد انقلاب به کردستان رفت و به سبب شجاعتش در مبارزه با اشرار، «حمید چریک» لقب گرفت. پس از بازگشت از کردستان به جبهه رفت و فرمانده‌ی گردان شد. وی در عملیات بیت المقدس، که به آزادی خرمشهر منجر شد، در رزمی متهورانه - در حالی که بیش از بیست گلوله در بدنش جای گرفته بود - به شهادت رسید. برای تدوین کتاب، از خاطرات همسر، همرزمان و دوستان این شهید استفاده شده است.

چشمهای شکفته در باران: یادنامه‌ی سردار شهید هاشم اعتمادی

بازآفرینی منوچهر ذوقی. - شیراز: کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۳۰ ص.: عکس. - (کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس).

طراح روی جلد: عباس شیخ بگلو.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، یادمان شهید هاشم اعتمادی، (فرمانده‌ی تیپ لشکر نوزده فجر، شهید در منطقه‌ی شلمچه) است. از جمله مطالب کتاب، «شرح چگونگی تولد، دوران کودکی و درگیری با خانهای منطقه، دوران دبیرستان و شرکت در پخش اعلامیه‌ها در دوران قبل از انقلاب، دوران انقلاب و درگیری‌های خیابانی با ساواک، پیروزی انقلاب و تعقیب خان‌های منطقه، آغاز جنگ و اعزام به جبهه، شناسایی مناطق دشمن، دوران خواستگاری و ازدواج، حضور در منطقه‌ی حاج عمران و ابتکار عمل در عملیات والفجر دو، خاطراتی با دیگر فرماندهان، خاطراتی از مناطق جزیره‌ی مجنون، شلمچه، ماووت عراق، رود کرخه، دب حردان، عملیات کربلای پنج و نحوه‌ی شهادت و...» است. در پایان کتاب نیز دو قطعه شعر از مجتبی صادقی در رثای شهید همراه با عکس شهید به چاپ رسیده است.

چمران: به روایت همسر شهید

حبیبه جعفریان. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۵۶ ص. [۱۳] ص. تصویر، نمونه. - (روایت فتح؛ ۴. نیمه پنهان ماه؛ ۱).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

خوانندگان در کتاب حاضر با زندگی و شرح احوال شهید «مصطفی چمران» از زبان همسر لبنانی آن شهید - غاده جبار - آشنا می‌شوند. وی از زمان آشنایی‌اش با شهید چمران در لبنان، چگونگی ازدواجشان، برخی اتفاقات تلخ و شیرین در زندگی مشترک، ابعاد گوناگون زندگی علمی، سیاسی، هنری، فکری و اجتماعی چمران و شهادت او سخن می گوید. دکتر چمران سرانجام پس از یک عمر مجاهده و مبارزه در ۳۱ خرداد ۱۳۶۰ در جبهه‌های جنگ تحمیلی به شهادت رسید. کتاب با عکس تابلوی نقاشی از شهید چمران و عکسهایی از او در مراحل مختلف مبارزه در لبنان و ایران به پایان می‌رسد.

[صفحه ۹۵۳]

حاج حسین خرازی فرمانده لشکر امام حسین

[به کوشش غلامحسین قراگوزلو]. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی: دفتر حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ ستاد فرماندهی کل قوا، معاونت فرهنگی تبلیغات، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۷۲ ص.، [۲۲] ص. تصویر: مصور (رنگی)، عکس. - (سیمای سرداران شهید اسلام؛ ۱).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در این کتاب پس از نگاهی اجمالی به زندگینامه شهید خرازی (تولد، دوران کودکی، نوجوانی، جوانی و شهادت)، پیام حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به مناسبت شهادت حاج حسین خرازی آمده است. مطالب کتاب در شش بخش تنظیم شده است: «شهید خرازی در نگاه مسؤولان» (متن سخنرانی‌ها، مصاحبه‌ها و پیامهای محمود محمدی عراقی، میرحسین موسوی، محسن رضایی و... به مناسبت شهادت وی)؛ «شهید در نگاه خانواده» (متن مصاحبه‌های انجام شده با پدر، همسر و برادر وی و ذکر خاطراتی از دوران کودکی، دوران جنگ و...)؛ «شهید خرازی در نگاه همرزمان» (خاطرات و مطالب بیان شده توسط فرماندهان و بسیجیان در مناطق عملیاتی و عملیاتهای متعدد - رمضان، والفجر مقدماتی و والفجرهای یک تا چهار، کربلاهای چهار و پنج، بدر و خیبر)؛ «شهید خرازی در متون ادبی و حماسی» (متن نوشته‌ها و اشعار سروده شده و خبر شهادت او در مطبوعات)؛ «پیام خونین» (فرازهایی از سخنان شهید و متن وصیتنامه وی)؛ و «شهید خرازی در آینه عکسها و تصاویر».

حاج یونس، خاطرات زندگی سردار شهید حاج یونس زنگی‌آبادی فرمانده تیپ امام حسین از لشکر ۴۱ ثارالله

محمد ناصری. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۱۱۵ ص.: مصور. - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان؛ خاطرات: ۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Haj Yunes.

این کتاب در شش فصل، زندگی حاج یونس زنگی‌آبادی - فرمانده‌ی تیپ امام حسین (ع) لشکر ۴۱ ثارالله - را به نقل از خواهر، همسر و همرزمان شهید نقل کرده است. او در سال ۱۳۴۰ در روستای زنگی‌آباد کرمان در خانواده‌ای مذهبی متولد شد. پدرش

عاشق اهل‌بیت بود و وقتی از دنیا رفت، یونس دوازده سال داشت. پس از آن، مادر خانواده برای تأمین معاش زندگی خانواده تلاش می‌کرد و یونس نوجوان نیز برای کمک به هزینه‌ی زندگی در کنار درس خواندن به کارگری روی آورد. در شروع انقلاب، او دانش‌آموز دبیرستان بود، ولی در تظاهرات و حرکتهای انقلاب نقش جدی داشت. پس از پیروزی انقلاب به کردستان رفت و در سال ۱۳۶۰ رسما پاسدار شد. تدبیر، شجاعت و جسارت او در عملیات مختلف باعث شد تا نام او در فرماندهی زبانزد شود. حاج یونس زنگی‌آبادی در عملیات کربلای پنج به شهادت رسید.

حجله‌ی هور، مجموعه خاطرات و زندگینامه سردار رشید اسلام شهید محمدعلی میرزایی

عباسعلی آهنگر؛ ویراستار: نادر عباسی. - [بی‌جا]: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۰۳ ص.

طراح روی جلد: علی بیژن.

این اثر در سه فصل تدوین شده است. فصل اول با نام «زندگینامه»، با دوران کودکی شهید آغاز می‌شود. پس از آن، دوران تحصیل و فعالیت‌های سیاسی وی به طور مشروح آمده است. در این فصل به خصوصیات و ویژگی‌های

[صفحه ۹۵۴]

شهید پرداخته می‌شود و نحوه‌ی ورود وی به بسیج و سپاه و حضورش در جبهه ذکر می‌گردد. ازدواج و شهادت این شهید بزرگوار، از دیگر موضوعهای فصل اول است. در فصل دوم با عنوان «خاطره‌ها»، هر یک از دوستان، همرزمان و اعضای خانواده‌ی شهید خاطراتی از ایثارگری‌ها، دلاور مردیها و درجات بالای رزمی او را در خاطره‌ای ذکر کرده‌اند. فصل سوم یا پایانی «دستنوشته‌ها و وصیتنامه‌ها» نام دارد. در یکی از این خاطرات، که از زبان خود شهید نقل شده است، وی به ملاقات با حضرت مهدی (عج) اشاره می‌کند. در پایان هم فرازهایی از وصیتنامه‌ی این شهید آمده است.

حدیث آرزومندی، روایتی گذرا از زندگی «شهید حسن شوکت پور»

محمد عزیزی. - تهران: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

د، [۱۹۲] ص.: عکس.

عنوان روی جلد: حدیث آرزومندی: زندگینامه سردار شهید حسن شوکت‌پور.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب شرح زندگانی شهید حسن شوکت‌پور است که متولد سمنان و ساکن روستای «در جزیره» بود. بنابر مطالب کتاب، او تحصیلات ابتدایی را در روستا گذرانده، پس از آن، مشغول کشاورزی شد. همزمان، وارد فعالیت‌های سیاسی علیه رژیم طاغوت شد و پس از پیروزی انقلاب، فعالیت رسمی خود را در کمیته‌ی انقلاب اسلامی آغاز کرد و پس از شروع جنگ در جبهه‌های غرب و جنوب به فعالیت پرداخت. و در همان زمان نیز ازدواج نمود. از خصوصیات بارز ایشان - طبق گفته‌ی همرزمان و خانواده‌اش -

«وقت‌شناسی، حساسیت در کارها، صبر و حوصله، حجب و حیا و تواضع و فروتنی» بود. او در عملیات والفجر هشت – در فاو – از ناحیه‌ی کمر قطع نخاع گشته، جانباز ۷۰ ٪ بود. پس از رحلت امام، در غم فراق ایشان وضعیت روحی به هم ریخته‌ای پیدا کرد و در نهایت، دو ماه پس از رحلت امام در آسایشگاه ثارالله، روحش به ملکوت اعلی پیوست.

حدیث بیداری: نگاهی به زندگینامه آرمانی – علمی و سیاسی امام خمینی (از تولد تا رحلت)

حمید انصاری. – تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره)، (چاپ هفتم): ۱۳۷۷.
۲۵۴ ص.: مصور (بخشی رنگی)، عکس (بخشی رنگی)، نقشه، نمونه.
شمارگان: ۷۰۰۰ نسخه.

کتاب «حدیث بیداری» شامل مطالبی از مهمترین وقایع دوران زندگی امام خمینی (س) از تولد تا رحلت بوده، به جزئیات حوادث دوران انقلاب و تحولات پس از آن (مانند جنگ تحمیلی) نیز پرداخته است. برخی از مندرجات عبارتند از: «امام خمینی از ولادت تا هجرت به قم و تحصیل دروس تکمیلی و تدریس علوم اسلامی، امام خمینی در سنگر مبارزه و قیام، دستگیری امام خمینی و قیام پانزده خرداد، قیام امام (ره) علیه کاپیتولاسیون و تبعید به ترکیه و سپس به عراق، احزاب و گروههای سیاسی، اوج‌گیری انقلاب (۱۳۵۶)، پیروزی انقلاب، تشکیل حکومت اسلامی، تسخیر لانه‌ی جاسوسی آمریکا، جنگ تحمیلی و دفاع هشت ساله، چرا جنگ ادامه یافت؟، پیش‌بینی فروپاشی قطب مارکسیستی جهان، حکم ارتداد سلمان رشدی، سالهای آخر عمر امام و حوادث ناگوار، رحلت امام (ره)، گذاری بر اعتقادات، آرمانها و اهداف امام (ره) و آثار و تألیفات امام خمینی (ره)».

[صفحه ۹۵۵]

حدیث عشق، یادنامه پاسدار اسلام و قرآن شهید بی‌مزار سید احمد برقعی شهادت: عملیات والفجر هشت فاو ۳۰ / ۱۱ / ۱۳۶۴، به انضمام دعای توسل

[بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۶۶) [بی‌جا]: سازمان چاپ و انتشارات.
۷۹ ص.: عکس.
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

در این مجموعه، ابتدا مختصری از زندگینامه‌ی شهید «سید احمد برقعی» از زمان تولد تا آغاز حرکت و شکل‌گیری و رشد سیاسی و کسب قدرت اداره‌ی امور و تصدی مسؤولیت‌ها – از جمله کار در قسمت نوارخانه و بخش تبلیغات و تلاش در برگزاری هر چه باشکوهتر مراسم هفتم تیر در چند سال متوالی – فعالیت‌های سیاسی، اجتماعی دیگر آن شهید، آورده شده است. سپس وصیتنامه‌ی شهید چاپ شده که با یاد و نام خداوند و طلب آمرزش از خدا آغاز شده و پس از آن همگان را به صبر و استقامت توصیه نموده است. برگزیده‌ای از خاطرات او نیز از میان یادداشتهای جبهه انتخاب و در این قسمت گنجانیده شده است. در یکی از خاطرات، مراسم نماز صبح و زیارت عاشورا توصیف شده و مناجاتی به قلم شهید آورده شده است. آنگاه پس از چاپ عکسهایی از شهیدان برقعی، محرمی، فضل‌الهی و همرزمان آنان، دعای توسل به چاپ رسیده است.

حدیث مردی که با ما بود: خاطرات زندگی امیر سرتیپ دوم شهید علی شهابی

بازآفرینی داوود بختیاری دانشور؛ به کوشش گروه مشاورین فرماندهی ناجا. - قم: تحسین، (چاپ اول)؛ ۱۵۲.۱۳۸۰ ص.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Narration of the man who was with us
شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب به روح پاک شهید امیرعلی شهابی تقدیم شده است.

شهید علی شهابی در سال ۱۳۱۹ هجری شمسی در تهران متولد شد و هنگام بازدید از سنگرهای رزمندگان در تاریخ ۹ / ۵ / ۱۳۶۴، در بمباران هوایی، به شهادت رسید. کتاب حاضر شامل چهار روایت از زندگی او است. «حدیث مردی که با ما بود»، روایت عباس شهابی، برادر شهید، از دوران کودکی و جوانی (قبل از انقلاب)، حضور در جبهه و روزهای قبل از شهادت است. «گفتن از اوج»، روایتی است که همسر شهید، از آشنایی با شهید شهابی، ازدواج، خصوصیات اخلاقی، رفتار با همسر، فرزند و خانواده، جنگ و خبر شهادت بیان می‌کند. «مردی از یادهای سبز»، روایت خواهر شهید از دوران کودکی و بازی با برادرش، دوران جبهه، اخلاق و ایمان، سفارشهای شهید به وی و روزهای قبل از شهادت است. «قطره‌ای از دریای او چشیدن»، روایت فرزند شهید است از پدر و لحظه‌ای که متوجه شهادت او شد. در پایان، (در «یادواره‌ها») پنج خاطره‌ی کوتاه از خانواده و همرزمان و دوستان وی آمده است.

حسین در بهار شهادت

نوشته‌ی محمد اصغری. - تهران: سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی، ۲۲۰.۱۳۶۲ ص.: عکس.
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

در قسمت نخست کتاب، به تفسیر لغت شهید پرداخته شده است و مراسم تشییع جنازه‌ی شهدای اصفهان و بیقراری بسیجیان برای شرکت در عملیات مسلم بن عقیل و همچنین هدف رژیم سر سپرده‌ی مصر از اعدام نیروهای مسلمان ذکر شده است. در قسمت دوم - با عنوان «حسین، شهیدی از کربلای خوزستان» - زندگینامه‌ی شهید حسین فرجی (فرزند مرحوم محمدعلی) که در عملیات بیت المقدس در هویزه به درجه‌ی رفیع شهادت نائل آمد و نیز عشق به جبهه، چهره‌ی روحانی و معنوی و علاقه‌ی وی به شعر عرفا بیان شده است. سپس مقاله‌ای از این شهید همراه با

[صفحه ۹۵۶]

وصیتنامه‌اش به چاپ رسیده است. در پایان، وصیتنامه‌ی شهیدانی از شهرستان بهار آمده است که حاوی نکات آموزنده‌ای می‌باشد.

حضور: زندگینامه داستانی شهیدان شریعتی فرد

مولف داریوش عابدی. - [تهران]: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، معاونت پژوهش و تبلیغات، نشر شاهد، (چاپ اول): ۲۰۸.۱۳۸۱ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان درباره‌ی زندگی شهید «محمدرضا شریعتی‌فرد» است که در جاده‌ی آمل، به دست منافقین به شهادت رسید. ویراستار مجله‌ای در حین تورق داستان جدیدی که از یک مجاهد عراقی به دفتر مجله رسیده است، با دیدن عکس شهید محمدرضا به یاد بازگشت خویش از مشهد و دیدن صحنه‌ی ترور وی می‌افتد و پس از پرس و جو از نویسنده‌ی داستان، متوجه می‌شود که مدتها قبل، محمدرضا به همراه خانواده به عراق تبعید شده بوده است و پس از تعقیب و گریزهای فراوان، پدر وی اعدام شده و او به ایران

گریخته است. در ایران با جریان دوران انقلاب مواجه شده، بارها به زندان می‌افتد و پس از پیروزی انقلاب، توسط کمین ضد انقلاب در جاده آمل به شهادت می‌رسد.

حکایت آن مرد غریب

مولف محمود جوانبخت. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۰۳.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده‌ی کتاب (دوست و همرزم «شهید محمدجواد تندگویان»، وزیر سابق نفت)، در این کتاب، مطالبی را به نقل از خانواده و آشنایان شهید بین کرده است. این مطالب، عبارتند از: «دوران کودکی، شاگرد مؤدب و زرنگ دوران دبیرستان، دوران دانشجویی در دانشکده‌ی نفت آبادان، زندانی شدن در زمان حکومت رژیم پهلوی و آزادی، نحوه‌ی دستگیری و اسارت در اوایل جنگ، سالهای اسارت در اردوگاههای عراق، شکنجه‌های دوران اسارت، مذاکرات مسؤولان کشور با مسؤولان پزشکی قانونی عراق جهت شناسایی جنازه و صدور گواهی فوت، انتقال پیکر شهید به ایران و روبرو شدن با جنازه‌ی وی و تشییع پیکر شهید و دفن آن».

حکایت سرخ، زندگانی سردار رشید اسلام شهید حاج محمدابراهیم همت، فرمانده دلاور لشکر اسلام

محمد حجتی (پریشان)؛ ویراستار: باقر شمسی‌پور. - تهران: نشر حمد، [۱۳۷۴؟] ۱۱۴ص.: مصور.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر زندگینامه سردار دلاور اسلام، شهید همت است که در سال ۱۳۳۴ در شهر قمشه‌ی اصفهان متولد شد و درعملیات خیبر در جزیره مجنون به شهادت رسید. از جمله مطالب کتاب موارد زیر است: ولادت، داستان تشرف مادر وی به کربلا در دوران بارداری، دوران تحصیل، دوران معلمی، فعالیت‌های قبل از انقلاب، تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، و ورودش به سپاه، مأموریتها در کردستان، فرماندهی سپاه پاوه، شهید همت از نگاه شهید عباس کریمی، عملیات فتح المبین، بیت المقدس، سفر به لبنان، عملیات خیبر، شهادت وی، سخنان پدر او در خصوص شهادت او، ویژگی‌های اخلاقی، ایمان و عمل شهید همت و... در پایان نیز یازده قطعه شعر در

[صفحه ۹۵۷]

قالب مثنوی، غزل، آزاد، دو بیتی در رثای شهادت وی، فهرست عملیاتهایی که شهید در آنها فرماندهی داشته و شرکت کرده است همراه با رمز عملیات، اهداف، نتایج، مناطق آزاد شده، تجهیزات منهدم شده و تعداد کشته‌ها، زخمی‌ها و اسرای دشمن، غنایم و نیروهای عمل کننده و...

حماسه ساز پل خیبر

به کوشش مقصود اصغری و یونس اصغری. - تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس، ۲۰۴.۱۳۷۶ ص.: عکس.

منـدرجات: به یاد لبخنـد حاج بهروز؛ بار خاطره‌ها؛ خبرها و پیامها؛ گزارش از مراسم تشـییع و بزرگداشت حاج بهروز؛ غم گفته‌ها و حسرت نوشته‌ها؛ عکسها و دستنوشته‌ها.

کتاب حاضـر که در شـش فصل تنظیم شده، حاوی خاطراتی درباره‌ی حاج بهروز پورشریفی است که از زبان افراد خانواده، دوستان و همرزمان او بیان شـده است. دوران کودکی، تحصـیلات دانشـگاهی، مبارزات دوران خدمت سـربازی و شـرح حال شـهید، قبل از انقلاب و در دوران سازندگی قبل از جنگ و دوران دفاع مقدس و پس از آن است. سـردار سرلشکر محسن رضایی (فرمانده‌ی کل سپاه پاسداران انقلاب اسـلامی) در مورد شـهید می‌گوید: «ایشان برادر بسـیار مخلصـی بود. در اوج سختیها در جلسات زیادی که با ایشان داشـتم، صـحبتها را گوش می‌کرد؛ بعد بسـیار خونسرد دو سه جمله با آن صدای مظلومانه و پر محبتش بیان می‌کرد. همین دو سه جمله خودش برای مـا راهگشا بود». در کتاب، علاوه بر خاطرات، مجموعه‌ای از دستنوشـته‌ها و عکسـهای شـهید نیز آورده شـده است.

حماسه‌ی فهمیده، زندگینامه شهید فهمیده، الگوی دانش آموزان بسیجی

حسن‌علی اکبری؛ ویراسـتار: محمدحسین محمدی. - تهران: سازمان تحقیقات خودکفایی بسیج، ۳۸.۱۳۷۵ به اضافه ۲۷ ص.: مصور، عکس.

این کتاب، در یک مقدمه و شـش فصل، زندگینامه شـهید حسـین فهمیده را در بر می‌گیرد. فصل اول (با عنوان «دوران رشد») شرح تولد، طفولیت و مدرسه رفتن شـهید است. در فصل دوم (شـکل‌گیری شخصـیت)، عوامل مؤثر بر شخصـیت شهید و فعالیت‌های وی در دوران انقلاب و بسـیج دانش‌آموزی بیان شده است. فصل سوم (روحیات و اخلاق)، خصوصیات و ویژگی‌های اخلاقی و روحی شهیـد را شـرح می‌دهـد. مهمترین این خصوصـیات عبارتنـد از: «برخورد خوب اجتماعی، تلاش و جـدیت، مطالعه، احترام به پـدر و مادر، رشادت و شـجاعت». فصل چهارم «حرکت به سوی جهاد»، با سـفر وی به کردسـتان جهت کمک به مردم آنجا آغاز می‌شود. فصل پنجم، «پس از شـهادت» نام دارد و حاوی بیانات حضرت امام و عکس‌العمل خانواده‌ی شهید و تشییع جنازه‌ی وی در آبان ماه ۱۳۵۹ است. در فصل ششم «پیوست‌ها»، عکسهایی از شهید فهمیده به چاپ رسیده است.

حمید باکری به روایت همسر شهید

به قلم حبیبه جعفریان. - تهران: روایت فتح، (چاپ چهارم): ۱۳۷۹.

۴۶، [۷] ص: تصویر، عکس. - (روایت فتح؛ ۱۱. نیمه پنهان ماه؛ ۳). شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

در کتاب سوم از سری کتابهای نیمه پنهان ماه، همسر شهید «حمید باکری» (فاطمه امیرانی) خاطرات خود را از زندگی با آن شهید و ویژگی‌هـای اخلاقی، شخصـیتی، روحی و رفتاری شـهید باکری را نقل کرده است. از جمله مطالب کتاب موارد زیر است: مهاجرت خـانواده حمیـد از شـوروی به ایران، آشـنایی بـا حمیـد در کـودکی، به دلیـل همسـایه بـودن، تحصـیلات حمیـد بـاکری در آلمـان، درخواست ازدواج، درگیری‌های بانه و حضور وی در منطقه،

شروع جنـگ، تولـد فرزنـد، خـاطراتی از بازگشت او از جبهه و برخوردش با خانواده، مجروحیت حمیـد باکری، خاطراتی از ازدواج

مهدی باکری (برادر حمید)، زندگی در منطقه جنگی سومار، اسلام‌آباد و سکونت در مجتمعی با خانواده شهیدان همت، دستواره، نورانی، عبادیان، روحیه شهید در روزهای قبل از شهادت، آخرین خداحافظی و خواب همسر شهید، عملیات خیبر و خبر شهادت حمید و مهدی باکری.

خاطرات

نویسنده صحبت‌الله شکارچی. - قم: دارالنشر؛ پل‌دختر: حوزه علمیه امام صادق (ع)، (چاپ اول): ۶۲.۱۳۷۳ ص.: مصور، عکس.
کتاب حاضر شامل شرح حال و زندگینامه حجه‌الاسلام علی بابائی است وی در سال ۱۳۳۳ در منطقه «سراب حمام علیا» از توابع پلدختر استان لرستان به دنیا آمد. این کتاب، علاوه بر شرح زندگی، شامل خاطراتی از دوران ورود وی به حوزه علمیه لرستان، دوران مبارزه در قبل از انقلاب، حمله ساواک به فیضیه‌ی قم، دستگیر و زندانی شدنها، مبارزه با فسادها، تعقیب و گریزهای ساواک، تظاهرات دوران انقلاب، پیروزی انقلاب، تشکیل کمیته انقلاب پلدختر و عهده‌دار شدن سرپرستی آن نهاد، توطئه‌ی ضد انقلاب، دوران جنگ، سرپرستی ستاد بسیج مستضعفین منطقه‌ی پلدختر و سرپرستی امور مهاجرین جنگ تحمیلی، حضور در جبهه‌های غرب و جنوب، سرپرستی عقیدتی سیاسی لشکر ۸۴ خرم‌آباد، ساخت مساجد و کمک به جهاد سازندگی، در پایان نیز تصاویری به همراه زیرنویس از عیادت مجروحین حمله موشکی، همراه آیت‌الله خامنه‌ای ارائه شده است.

خاطرات امیر شهید سپهبد صیاد شیرازی

تدوین مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ویراستار میترا بابک. - تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۷۸.
۱۶۴ ص.: مصور، عکس، نمونه. - (انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۵۹: خاطرات؛ ۸).
طراح جلد: سعید عجمی. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
این کتاب، مجموعه‌ی زندگینامه و شرح خاطرات قبل از انقلاب امیر شهید سپهبد صیاد شیرازی است، که به همت مرکز اسناد انقلاب اسلامی، در پنج جلسه مصاحبه، از زبان آن شهید ضبط تصویری شده است. در جای جای کلام وی آهنگ خدایی به گوش می‌رسد و زندگی وی از کودکی بوی خدایی می‌دهد و خودش، همه را از برکت نماز که در کانون خانواده فراگرفته، می‌داند. علاوه بر این، خاطرات، گوشه‌هایی از تاریخ انقلاب اسلامی ایران را بازگو می‌کند و نشان می‌دهد که مذهب تا چه حد در ارتش نفوذ داشته است و نیروهای مذهبی چگونه آن را برای همراهی با انقلاب آماده می‌کرده‌اند. نیمی از کتاب به خاطرات شهید از روند آغاز و اوج‌گیری انقلاب اختصاص یافته است و نیمه دیگر آن، حاوی تصویر اسناد و مدارک مربوط به او در ساواک است. در پایان کتاب نیز تصاویری از امیر شهید و فهرست اعلام به چاپ رسیده است.

خاطرات و مبارزات شهید محلاتی

تهیه و تنظیم مرکز اسناد انقلاب اسلامی. - تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۶.
۳۶ ص.: مصور، عکس، نمونه. - (انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۲۸: خاطرات؛ ۱).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
«شهید فضل‌الله محلاتی»، متولد سال ۱۳۰۹ در شهر محلات، نماینده‌ی امام در سپاه پاسداران بود. او در سال

[صفحه ۹۵۹]

۱۳۶۴، هنگام عزیمت به جبهه، در هواپیمایی که توسط موشک شلیک شده از هواپیمای عراقی منهدم شد، به شهادت رسید. کتاب شامل شرح حال، خاطرات، اسناد و مدارک و نمونه‌ی دستخط شهید محلاتی و نامه‌های علمایی چون آیت‌الله پسندیده و حضرت امام (ره) به آن شهید است. از جمله، «گفت و شنودی با شهید محلاتی و ذکر خاطراتی از زبان او درباره‌ی حوادث قبل از انقلاب، فداییان اسلام، حوادث دوران انقلاب و برخی موارد دیگر، گفت و شنود با همسر و فرزندان شهید محلاتی و ذکر خاطراتی از وی، لحظات و روزهای قبل از سفر به جبهه و شهادت، آگاه شدن از شهادت، تشییع جنازه و...» در کتاب ذکر شده است. در پایان، نمونه اسنادی از سازمان اطلاعات و امنیت کشور، نامه‌ها و دست‌خطها و تصاویری از شهید در زندان رژیم شاه ارائه شده است.

خاک‌های نرم کوشک

گردآورنده و بازنویس نثر سعید عاکف. - تهران: نشر کوثر، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

[۳۱۹] ص.، [۱۴] ص. تصویر (رنگی)، نمونه، عکس (رنگی). - (مجموعه خاطره؛ ۳۳).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «خاکهای نرم کوشک» شامل زندگینامه‌ی «شهید عبدالحسین برونسی» است که در سال ۱۳۲۰ در روستای گلبوی کدکن، از توابع تربت حیدریه، به دنیا آمد. وی فرمانده‌ی تیپ هجده جوادالائمه بود و در تاریخ ۲۳ / ۱۲ / ۱۳۶۳ در عملیات بدر مفقودالاثر شد. خاطراتی نیز از زبان مادر، پدر، همسر، فرزند، همرزمان، آشنایان و خود شهید درباره‌ی موارد زیر نقل شده است: «دوران کودکی، نوجوانی، جوانی، فعالیت‌ها در دوران قبل و بعد از انقلاب، ازدواج، حضور در جبهه، عملیاتها، ویژگی‌های اخلاقی، دوران آموزشی و فرماندهی تیپ، خاطره‌ای از تپه ۱۲۴ در منطقه‌ی فکه (عملیات والفجر مقدماتی)، منطقه‌ی عملیاتی کوشک (عملیات رمضان) و نحوه‌ی مفقودالاثر شدن او». وصیتنامه‌ی شهید همراه با تصاویری از وی در مناطق عملیاتی و حین بستری در بیمارستان به دلیل جراحت، با زیرنویس ارائه شده است.

خروش خاموش: مروری بر زندگی آزاده سرافراز دکتر سید عباس پاک نژاد

به کوشش علی‌اکبر شیر سلیمیان؛ ویرایش مهری زینی. - تهران؛ یزد: انتشارات بنیاد ریحانهٔ الرسول (ص)، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

دوازده، ۳۱۱ ص.: مصور، عکس، نمونه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح زندگی آزاده «دکتر عباس پاک‌نژاد» است که در آذر ماه ۱۳۰۹ در یزد به دنیا آمد، در ۱۹ / ۷ / ۱۳۵۹ در آبادان اسیر نیروهای دشمن شد و در تاریخ ۲۶ / ۵ / ۱۳۶۹ به میهن اسلامی بازگشت. زندگینامه، شامل مطالب زیر است: «پیشینه‌ی خانوادگی، دوران کودکی، نوجوانی و جوانی، تحصیل طب، مسؤولیت‌های دولتی، دوران اسارت در اردوگاهها، آزادی و خاطراتی از آزادگان درباره‌ی وی، دیدگاه شخصیتها و رجال سیاسی و مذهبی و فرهنگی درباره‌ی او، خصوصیات اخلاقی و روحی و متن یک مصاحبه‌ی کوتاه با وی». در پایان کتاب، پیوست‌هایی از اسناد و مدارک، تصاویری از دوران اسارت و نمایندگی در دوره‌های مختلف مجلس شورای اسلامی و نمونه‌ی دستخط وی ارائه شده است. همچنین متن نطقهای وی در مجلس شورای اسلامی نیز آمده است.

خلیل کتاب کهنه جنگ: زندگی سردار رشید اسلام، شهید خلیل حسن بیگی

بازآفرینی کرامت یزدانی؛ گردآورندگان راضیه بلانی، کبری تقوی، حلیمه شایان؛ ویراستار مهدی واحدیان اردکانی. - یزد: کنگره بزرگداشت سرداران و سه هزار و هفتصد شهید استان یزد، (چاپ اول): ۱۶۰.۱۳۷۸ ص.

[صفحه ۹۶۰]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Memoirs of Martyred Sardar khalil Hasan Beygee: khalil the old book of war

این کتاب، شامل یک زندگینامه‌ی داستانی براساس خاطراتی از سردار رشید اسلام خلیل حسن بیگی است. وی از اهالی یزد و از فرماندهان لشکر هشت نجف اشرف بود. از جمله مطالب ارائه شده در خاطرات، موارد زیر است: درگیری خلیل با مدیر مدرسه‌ی خواهرش قبل از انقلاب (که به او اجازه پوشیدن حجاب در مدرسه را نمی‌داد)؛ کار کردن و درس خواندن او پس از فوت پدر؛ درگیری با یکی از اعضای ساواک یزد و آمدن او به تهران؛ کار؛ سربازی؛ ازدواج؛ ورود به سپاه؛ دعا و نماز و اطاعت از ولایت و فرماندهی در هر شرایط؛ خاطراتی از سوسنگرد؛ عملیات کربلای پنج، منطقه پنجوین عراق، جزیره‌ی مجنون، عملیات قدس پنج، اخلاق و روحیات شهید؛ موعظه‌ها و نصایح به دیگران؛ نظم و انضباط؛ خاطره‌ای از او با شهید علی دهقان منشادی و....

خنده بر خون: زندگینامه سردار رشید اسلام شهید عیسی خدری

عباس باقری. - زاهدان: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۲۰۷.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: پیش درآمد؛ گذری بر زندگی شهید؛ شهید در آئینه خاطرات؛ وصیت‌نامه شهید.

این کتاب، یادنامه‌ای است از شهید «عیسی خدری». شهید در سال ۱۳۴۰، در روستای مرزی محمد شاهکرم سیستان، در خانواده‌ای کشاورز، چشم به جهان گشود. پس از تحصیلات ابتدایی، در سال ۱۳۵۵ وارد هنرستان شد. او بعد از پیروزی انقلاب، به سپاه پاسداران پیوست. در همین ایام، برادر و پسر عموی وی در جبهه‌ی کردستان به شهادت رسیدند. او عازم جبهه شد و معاون فرمانده‌ی گردان نه لشکر ثارالله بود و سرانجام در عملیات کربلای پنج - منطقه‌ی شلمچه - به شهادت رسید. بخش دوم کتاب، شامل ۹۹ خاطره (به نقل از افراد مختلف) درباره‌ی او است. موضوع اکثر این خاطرات، فعالیت‌های او در منطقه‌ی شلمچه و ویژگی‌های اخلاقی شهید است. در بخش آخر کتاب، وصیتنامه شهید آورده شده است.

خورشید بدر: زندگینامه شهید سردار سرلشکر پاسدار (اسماعیل دقایقی)

نوشته مصطفی سعیدی. - [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، معاونت انتشارات، مدیریت امور کتاب، (چاپ دوم): ۹۴.۱۳۷۴ ص.: مصور، عکس. - (سیرت سرداران سپاه اسلام؛ ۳).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول این کتاب در سال ۱۳۶۹ در ۳۳۰۰ نسخه منتشر شده است.

این کتاب به مناسبت سالگرد هشت سال فاع مقدس در ۳۱ شهریور ۱۳۷۴ چاپ شده است.
این کتاب، زندگینامه شهید سردار سرلشکر پاسدار اسماعیل دقایقی (متولد سال ۱۳۳۳ در بهبهان و ساکن آغاجاری) است. مطالب کتاب عبارت است از: دوران کودکی و نوجوانی، دوران قبل از انقلاب و مبارزات وی در زندان، دوران دانشجویی و فعالیت‌های سیاسی در دانشگاه، ازدواج، پیروزی انقلاب و فعالیت‌های شهید در جهاد سازندگی آغاجاری و بنا نهادن سپاه آن شهر، مشارکت در راه‌اندازی سپاه خوزستان، عزیمت به جبهه و شرکت در عملیاتهای آزادسازی سوسنگرد، طریق القدس، بیت المقدس و فتح المبین، مسؤولیتها در دوران جنگ (از جمله معاونت یگان حفاظت، واحد طرح و عملیات لشکر علی بن ابی‌طالب، تشکیل لشکر بدر از مجاهدین، احرار و معاودین عراقی)، عملیاتهای لشکر بدر تحت فرماندهی ایشان (قدس چهار، عاشورای چهار، کربلای دو و چهار و

[صفحه ۹۶۱]

پنج)، نحوه شهادت ایشان، متن پیام فرمانده‌ی کل سپاه (محسن رضایی) و نماینده‌ی ولی فقیه در سپاه (محمدی عراقی) درباره شهادت وی، متن وصیتنامه و اشعاری در رثای وی و تصاویر.

خورشید در خاک: در روشنای زندگی شهید حاج مهدی زارع، فرمانده گردان امام حسین – لشکر ۱۹ فجر

بازآفرینی حمید سجادی‌منش. – شیراز: کنگره‌ی سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۱۴.۱۳۷۸ ص.: عکس (رنگی). – (کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۱۸).
طراح روی جلد و صفحه آرا: اسماعیل عرفان‌منش، محمد حیدریان.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
کتاب «خورشید در خاک»، سرگذشتنامه و شرح خاطراتی از «شهید مهدی زارع» است که در سال ۱۳۳۴ به دنیا آمد و در عملیات کربلای پنج به شهادت رسید. برخی از مطالب کتاب عبارتند از: «فصل اول: زندگینامه (به نقل از عمو و همسر شهید)؛ فصل دوم: شرح خاطراتی از همرزمان، بردار و فرزند شهید درباره‌ی خصوصیات اخلاقی شهید، عملیاتهای کربلای چهار، کربلای پنج و والفجر هشت، نماز، اروند رود، زیارت خانه‌ی خدا، مهربانی و عطوفت و... و فصل سوم: سروده‌هایی در رثای شهید زارع در قالب مثنوی از احد ده بزرگی».

دجله در انتظار عباس: مروری مستند و داستانی به زندگی سردار شهید عباس کریمی، فرمانده لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله

حمید داوودآبادی؛ بازنویس احمد دهقان. – تهران: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۴۴.۱۳۷۸ ص.: عکس، رنگی. – (مجموعه زندگینامه سرداران: ۴) (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۸۰).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مندرجات: آغاز سخن؛ مقدمه؛ دجله در انتظار عباس.
این کتاب شرح زندگانی «شهید عباس کریمی» فرمانده‌ی لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (متولد روستای قهرود، در نزدیکی کاشان)

است. زندگینامه حاوی اطلاعات زیر است: «شرح دوران کودکی، تحصیلات، سربازی، پخش اعلامیه‌های امام در پادگان، ورود به سپاه پس از پیروزی انقلاب، اعزام به ایرانشهر، سیستان و بلوچستان و کردستان برای سرکوب مخالفان و شرکت در عملیاتهای مختلف در غرب کشور [از جمله، عملیات محمد رسول‌الله (ص)، عزیمت به جبهه‌های جنوب در اواخر سال ۱۳۶۰ در معیت حاج احمد متوسلیان و حاج ابراهیم همت، ازدواج و تولد پسری به نام داوود، شرکت در عملیاتهای والفجر مقدماتی، والفجر یک و خیبر، فرماندهی لشکر و شهادت در عملیات بدر در تاریخ ۲۰ / ۱۲ / ۱۳۶۳». در پایان کتاب، وصیتنامه شهید آمده است.

در آغوش دریا، زندگینامه سردار شهید اسلام شهید حسن امامدوست

بازنویس: عبدالحسین بینش. - استان سیستان و بلوچستان: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، ۱۳۷۷.

۲۱۰ ص.: مصور.

طراح روی جلد: عبدالحسین بینش.

کتاب حاضر در چهار فصل، با عناوین «زندگینامه، نگاه و خاطره، نامه‌ها و مقاله‌ها»، به سیر زندگانی شهید

[صفحه ۹۶۲]

حسن امامدوست می‌پردازد. در بخش زندگینامه، مطالب مربوط به تولد شهید در سال ۱۳۴۰، دوران کودکی و نوجوانی، مهاجرت به مازندران، شرکت در تظاهرات انقلابی، ازدواج (که در سال ۱۳۵۷ صورت گرفت)، عضویت در سپاه پاسداران، اعزام به کردستان و شهادت ذکر شده است. فصل دوم (با عنوان: خاطره‌ها) به شرح خاطرات دوستان، اقوام و اعضای خانواده‌ی شهید از او می‌پردازد و هر خاطره به نحوی بیانگر عظمت ابعاد روحی این شهید بزرگوار است. در فصل سوم (نامه‌ها)، نامه‌های شهید به برادر، خانواده و همسرش گردآوری شده است. در فصل چهارم، نه مقاله به قلم شهید در موضوعهای مختلفی مانند عبادت، شهادت، تقوی، قرآن، خودشناسی و روزه به چاپ رسیده است. نوشته‌ای از دختر شهید و بخشی با عنوان «از نگاه تصویر و زبان شعر» قسمتهای پایانی کتاب را تشکیل می‌دهند.

در انتظار آن لحظه: بر اساس زندگی سردار شهید حاج علی محمدی‌پور فرمانده گردان ۴۱۲ از لشکر ۴۱ ثارالله

بازآفرینی محمدرضا بایرامی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۱۲۹ ص.: مصور. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان: خاطرات؛ ۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Awaiting that Very Moment: Mement based on...

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «در انتظار آن لحظه»، زندگینامه‌ی سردار شهید حاج علی محمدی‌پور است. او در خرداد ماه سال ۱۳۳۸ در روستائی از روستاهای شهرستان رفسنجان به دنیا آمد و در عملیات کربلای پنج به شهادت رسید. موارد زیر از جمله مطالب کتاب است: دوران تولد و کودکی، خدمت سربازی، دوران قبل از انقلاب، شروع جنگ و اعزام به جبهه، آشنایی با همسر و ازدواج، خاطراتی به نقل از همسر وی درباره ویژگی‌های اخلاقی او، زیارت خانه خدا، خاطرات پدر وی درباره‌ی روزهای قبل از شهادت او، خبر شهادت و تشییع جنازه شهید، خاطراتی از دوران قبل از انقلاب، خصوصیات فرماندهی و برخوردش با رزمندگان در جبهه، خاطره‌ای از

شهیدان عیسی دستجردی، رضا نجمیان، مهدی امراللهی، و...، خاطرات درباره عملیات والفجر هشت، غواصی در سد دز، عملیات کربلای چهار، منطقه جفیر و...

در انتظار رؤیت خورشید، گذری بر زندگی و شهادت برادر حسین قانع گلیان

مشهد: دادسرای انقلاب اسلامی مشهد، روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۰۸.۱۳۶۶ ص.: عکس (بخشی رنگی).

عنوان روی جلد: گذری بر زندگی و شهادت برادر حسین اصغر قانع گلیان.

کتاب در انتظار رؤیت خورشید، زندگینامه‌ی کوتاهی از شهید حسین قانع گلیان است که به شرح فعالیت‌های او قبل و بعد از انقلاب اسلامی می‌پردازد. شهید در سال ۱۳۳۶ به دنیا آمد. در پنج سالگی پدرش را از دست داد. تحصیلات خود را در روستا و سپس در مشهد به پایان رسانید. او در جلسات مخفی نیروهای مسلمان بر ضد رژیم شرکت داشت و در سال ۱۳۵۴ دستگیر شد. بعد از انقلاب در کمیته‌ی انقلاب اسلامی و سپس در دادسرای انقلاب اسلامی مشهد مشغول به کار بود. در سال ۱۳۶۰ ازدواج کرد که ثمره‌ی آن یک فرزند است. شهید، در نبردهای جبهه‌های حق علیه باطل، در شهر مریوان شرکت داشت و شاهد شهادت دوستانش بود و بالاخره نیز در تاریخ ۱۲ / ۱۰ / ۱۳۶۵ طی یک ترور ناجوانمردانه به شهادت رسید. در این کتاب، شهید از دیدگاه همسر خود توصیف شده و توصیه‌ها، پندها و دستنوشته‌ها و فرازی از وصیتنامه‌ی او درج شده است. در این کتاب، دو قطعه شعر در وصف شهید نیز به چاپ رسیده است.

[صفحه ۹۶۳]

در انتهای افق: سپهدار غرب غریب، علمدار دوکوهه، بنیانگذار لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله حاج احمد متوسلیان از ولادت تا...

به کوشش حسین بهزاد؛ ویراستار محمدباقر شمسی‌پور. - [تهران]: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۳۵۲، هشتم ص.: مصور، نمونه، عکس. - (مجموعه زندگینامه سرداران؛ ۶).

طراح روی جلد: مصطفی گودرزی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح زندگانی حاج احمد متوسلیان است. از جمله مطالب کتاب، موارد زیر است: دوران کودکی و تحصیلات، مبارزات و تشکلهای سیاسی مربوطه قبل از انقلاب، پیروزی انقلاب و شروع غائله کردستان، درگیری‌های بوکان، سقز و بانه، تشکیل سازمان پیشمرگان مسلمان کرد، آزادسازی ارتفاعات مریوان، شهادت محمد توسلی، واکنش در برابر تشکیل گروهک زرگاری، برخوردش با مسأله بنی‌صدر، شروع جنگ و اشغال نفت شهر و مناطق غرب کشور، اعزام نکردن نیرو به غرب توسط بنی‌صدر، فتح ارتفاعات قوچ سلطان، تشکیل یگان ذوالفقار، تشکیل تیپ محمد رسول‌الله (ص)، عملیات محمد رسول‌الله (ص)، عزیمت به منطقه جنوب (خوزستان)، عملیات فتح المبین، عملیات الی بیت المقدس و فتح خرمشهر، اعزام به جبهه لبنان و نحوه‌ی اسارت وی به دست فالانژها و... در پایان کتاب نیز تصاویری - با زیرنویس - نمونه‌ی دستخط وی و مدارک شهربانی و ساواک ارائه شده است.

در پرتو عشق: زندگینامه شهید سردار سرلشکر پاسدار حسن باقری

معاونت انتشارات مرکز فرهنگی سپاه، مدیریت امور کتاب. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، مدیریت امور کتاب، ۱۳۶۶.

[۶]، ۶۴ ص.: مصور، عکس. - (سیرت سرداران سپاه اسلام: ۱).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح زندگینامه و فعالیت‌های شهید سردار سرلشکر پاسدار حسن باقری است. وی در سال ۱۳۳۴ در تهران متولد شد و در سال ۱۳۶۱ در منطقه فکه به شهادت رسید. مندرجات به قرار زیر است: نگاهی به زندگی شهید؛ فصل اول: «سیر رشد» (مسؤولیت شهید در واحد اطلاعات عملیات، معاونت ستاد عملیات جنوب، فرماندهی محور دارخوین در عملیات ثامن‌الائمه، معاونت فرماندهی کل عملیات طریق القدس، فرماندهی لشگر نصر، فرماندهی قرارگاه کربلا و جانشین فرماندهی یگان زمینی سپاه). فصل دوم: «فرماندهی» (مطالبی درباره قاطعیت، قدرت طراحی نظامی، تسلط به اطلاعات، پی‌گیری امور، قدرت بیان، شجاعت و...). فصل سوم: «ویژگی‌های اخلاقی». فصل چهارم: «خاطرات و دیدگاه‌ها» (خاطراتی از وی از زبان همرزمان و فرماندهان). فرازهایی از وصیتنامه شهید، خصوصیات یک فرمانده از دیدگاه شهید باقری و چگونگی شهادت وی همراه با تصاویری - بدون زیرنویس - در پایان کتاب ارائه شده‌اند.

در جستجوی سیمای آفتابی، سرگذشتنامه

بازنویس: محمود مهدی‌آزاد. - تهران: نشر شاهد، ۱۳۷۵.

۶۰ ص. - (سرگذشتنامه؛ ۳۸).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

کتاب در مورد زندگی شهید بزرگوار، سیدعلی صفوی‌سهی است که در هفت بخش تنظیم شده است. این

[صفحه ۹۶۴]

بخشها عبارتند از: «مقدمه، از میلاد تا معراج، همراه با شیفتگان او، مسافر عشق از زبان همسفران، از قلم مسافری عاشق، مسافر عرش جاری در شعر زمان و کمین». شهید صفوی در مرداد ۱۳۱۹ در یکی از روستاهای نطنز اصفهان به دنیا آمد. با آغاز جنگ تحمیلی، به سرعت خود را به نزدیکترین منطقه‌ی تماس با دشمن رساند. وی در عملیاتی الله اکبر، طریق القدس، ثامن‌الائمه، فتح المبین، بیت المقدس، رمضان، والفجر یک و والفجر دو شرکت کرد و سرانجام در سپیده دم روز ۱۱ / ۵ / ۱۳۶۲ هنگام طراحی عملیات آفندی در منطقه‌ی عمومی فکه در اثر ترکش گلوله‌ی توپ به شهادت رسید. سخنان تیمسار ناصر محمدی‌فر درباره‌ی شهید صفوی، بیانگر روحیه و ویژگی‌های اخلاقی شهید است که به سبب رشادت‌های بی‌نظیر خود در جنگ موفق به اخذ چند مدال و لوح تقدیر شد. نظرات افراد دیگری نیز درباره‌ی این شهید در کتاب ذکر گردیده است.

در سایه ولایت: یادنامه شهید حاج محمدعلی نظران

تهیه و تدوین بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات؛ مصاحبه و تدوین: محمد بروجردی؛ بازنویس نثر: مجید حسین‌زاده؛ کنترل و بازبینی: احمد دهقان. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و

انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

[۲۰۷] ص.: مصور، نمونه، عکس (رنگی).

طراح روی جلد: مریم خدابنده‌لو.

منـدرجات: مقدمه؛ پیشگفتار؛ جلوه‌های سبز؛ نگاهی کوتاه به زندگی شـهید نظران از آغاز تا شـهادت؛ فصل اول؛ تولد و کودکی؛ فصـل دوم: فعـالیت در ارتش؛ فصـل سوم: فعالیت‌هـای انقلابی، مـذهبی، قبل و در حین انقلاب؛ فصل چهارم: خصوصـیات اخلاقی؛ فصل پنجم: شهادت؛ ضمایم.

این کتـاب، شـرح مختصـری از زنـدگی شـهید محمـدعلی نظران است. مطالب کتاب به صورت مصاحبه با افراد خانواده، دوسـتان و همکاران شـهید نظران تهیه، تنظیم و بازنویسـی و به مناسـبت دومین سالگرد شهادت این شهید منتشر شده است. در فصل «جلوه‌های سبز» خلاصه‌ای از زندگینامه و مسؤولیت‌های شـهید نظران آورده شده و بقیه‌ی متن، به فصلهای مختلف (به تربیتی که در مندرجات ذکر شده)، تقسیم شده است. مطالب کتاب به نقل از همسـر، فرزندان و افرادی ذکر شده‌اند که با وی حشر و نشر داشته‌اند. ضمایم کتاب نیز حاوی عکسـهای رنگی از شـهید که در مناسـبتهای مختلف تهیه شده‌انـد و تعدادی از اسـناد و مکاتبات مربوط به شـهادت اوست. شـهید نظران مسؤولیت نظارت بر کمیسـیون حمایت از اسرا و مفقودین ایرانی و سرپرستی کمیسیون اداره‌ی اسرای جنگی را بر عهده داشته، در زمان تصدی این مسؤولیت، با برنامه‌ریزی او حدود بیست هزار اسیر مفقودالاثر مبادله شدند.

در کنار دریا، خاطرات زندگی سردار شهید حاج مهدی طیاری، فرمانده گردان ۴۱۹ لشکر ۴۱ ثارالله

بازآفرینی علی‌اصغر جعفریان. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۱۴۶ ص.: مصور. - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان: خاطرات؛ ۲۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Beside The Sea.

مهدی طیاری در سال ۱۳۳۸ در روسـتای هومان، از توابع جیرفت، در خانواده‌ای تهیدست، اما متدین، به دنیا آمد. او دوران کودکی را در این روسـتا، و دوره‌ی هنرستان کشاورزی را در جیرفت گذراند. در این دوران شخصیت وی شکل گرفت و مبارزه‌ی جدی او بـا ظلم و فقری آغـاز شـد که همواره در کنـار آن زنـدگی کرده بود. او نوجوان بود که بـا رسـاله‌ی امـام (ره) آشـنا شـد و سـراپای وجودش آکنده از محبت به حضرت امام (ره) گشت. ساواک مهدی را

[صفحه ۹۶۵]

شنـاخته بود؛ بنـابراین، از آزار و اذیت آنان در امان نبود. وقتی جنگ از سوی دشـمنان انقلاب شـروع شـد، مهـدی به جبهه رفت. او مانـد، جنگید و مجروح شد، اما از پا نیفتاد. در عملیات بیت المقدس هفت، که فرمانده‌ی گردان دلاور ۴۱۹ بود، گلوله‌ی خمپاره‌ای به حیـات پر افتخـار وی پایـان داد. این کتـاب در هفت فصـل شـرح زنـدگی این شـهید بزرگوار است که از زبان همرزمان، همسـر، خواهر و معلم وی نقل شده است.

در مسلخ عشق، مجموعه مقالات و زندگینامه

جعفر حجازی. - [بی‌جا]: [بی‌نا]، [بی‌تا].

۱۰۴ ص.: مصور: عکس، نمونه.

شمارگان: ذکر نشده است.

مندرجات: فصل اول: زندگینامه؛ فصل دوم: مقالات؛ فصل سوم: خاطرات و مسأله و حیدین؛ فصل چهارم: جملات و نوشته‌های کوتاه؛ مصاحبه؛ وصیتنامه و موشح به یاد شهید؛ دعای توسل.

این کتاب، یادواره‌ی زندگانی سید جعفر حجازی است. در فصل اول، زندگینامه‌ی شهید از زبان خود وی نقل شده است؛ هر چند مواردی نیز جهت روشن شدن سیر حوادث به آن افزوده شده است. فصل دوم، (مقالات)، شامل دوازده مقاله به قلم شهید است که در آنها پیرامون تفکر در مورد خود و اطراف خود، فرهنگ، شهادت، جنگ، جبهه، امداد رسانی و یاری به دیگران، روش ضد انقلاب برای غافل کردن مردم از مسائل جنگ و... مطرح شده است. در فصل سوم، خاطرات شهید - به قلم خود وی - به چاپ رسیده است. این خاطرات، بیانگر توجه وی به خداوند یکتا و آیات الهی و غور و تفکر در باب آنها هستند. فصل چهارم، مجموعه‌ای است از نوشته‌های کوتاه شهید، مصاحبه‌ای کوتاه با وی قبل از رفتن به جبهه و وصیتنامه‌ی شهید. در جای جای این نوشته‌ها، ایمان قوی او به چشم می‌خورد. در انتهای کتاب نیز سروده‌ای به یاد شهید همراه با متن دعای توسل به چاپ رسیده است.

در میان آتش، خاطراتی از سردار سرتیپ پاسدار شهید یدالله کلهر

بازنویس متن مهدی فراهانی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور مطبوعاتی و تبلیغاتی؛ کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و سی و شش هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۱۷۱ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه استان تهران؛ ۳۲، مجموعه خاطرات سرداران؛ ۹).

این کتاب، زندگینامه و خاطرات سردار سرتیپ پاسدار شهید یدالله کلهر می‌باشد. در قسمت اول کتاب، سرگذشتنامه‌ی شهید بازگو شده است. وی در سال ۱۳۳۳ در روستای بابا سلیمان به دنیا آمد. با وجود این که هوش و ذکاوت بسیاری داشت، به علت مشکلات فراوان، پس از پایان دوران راهنمایی ترک تحصیل کرده، به کار مشغول می‌گردد. او در دوران انقلاب فعالیت‌های فراوان داشت و در تظاهرات شرکت می‌کرد. او پس از انقلاب به جرگه‌ی پاسداران پیوست و در غائله‌ی کردستان و در جبهه‌های جنگ، تا سال ۱۳۶۵ که به شهادت رسید، فعالیت داشت. در کتاب، خاطرات بسیاری از زبان اطرافیان و همرزمان شهید بیان شده است که حاوی نکاتی از زندگی و روحیات و اخلاقیات شهید در زندگی خانوادگی و در جبهه است.

دریاتبار، زندگینامه‌ی سردار رشید اسلام احمد پاسبان

عباس سرافرازی؛ ویراستار: حمید امیر مشهدی. - [بی‌جا]: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، ۱۴۸.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: قربانعلی اجلی.

[صفحه ۹۶۶]

کتاب حاضر در شش فصل به شرح زندگانی سردار رشید اسلام، احمد پاسبان، می‌پردازد. فصل اول با عنوان «زندگینامه‌ی شهید»، به تولد، دوران کودکی، تحصیلات و دوران نوجوانی او پرداخته است. در این فصل مهم‌ترین حرکتهای شهید شرکت در

صحنه‌های انقلاب اسلامی ذکر شده است. فصل دوم شامل توضیح فعالیت‌های او در بسیج، شرکت در اتحادیه‌ی انجمن‌های اسلامی دانش آموزان، تشکیل جلسات قرآن و دعا و مبارزه با مفاسد اجتماعی است. فصل سوم «سیمای شهید در آینه‌ی نگاه خانواده و یاران همرزم»، در حقیقت خاطراتی از اطرافیان، دوستان و اعضای خانواده‌ی شهید در مورد وی می‌باشد. فصل چهارم دیدگاه‌های سیاسی و اعتقادی شهید - شامل: تمسک به ولایت، امدادهای غیبی، مرگ، انتظار فرج و برخی دیدگاه‌های سیاسی او - است. فصل پنجم «شهید پاسبان و جنگ» بیانگر عملیاتی است که شهید در آنها شرکت داشته و در فصل ششم، وصیتنامه و آخرین سخنان شهید آورده شده است.

دقایقی: به روایت همسر شهید

به قلم علی مرج. - تهران: روایت فتح (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۶۴ ص.: مصور.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح زندگانی «سردار شهید اسماعیل دقایقی» به نقل از همسر وی (خانم معصومه همراهی) است که توسط «علی مرج» نوشته شده است. خانم همراهی در این کتاب، به شرح ویژگی‌های شهید، اسطوره‌ی نیمه‌ای از زندگانی خود، پرداخته است. «خصوصیات اخلاقی، آشنایی شهید با محسن رضایی (فرمانده‌ی سابق کل سپاه)، مبارزات با رژیم شاه، دستگیری و زندانی شدن توسط ساواک، تحصیلات، ادامه‌ی مبارزات تا پیروزی انقلاب و سپس ازدواج شهید، فعالیت‌های شهید پس از ازدواج، تشکیل سپاه شهرستان آغاجاری و شرکت در جبهه‌های جنگ و در نهایت، شهادت شهید در جبهه‌ی شلمچه (در تاریخ ۲۸ / ۱۰ / ۱۳۶۵) و وصیتنامه‌ی شهید» موضوعهای مطالب کتاب هستند.

دل دریایی: خاطرات زندگی سردار شهید محمد گرامی، جانشین رئیس ستاد لشکر ۴۱ ثارالله

بازآفرینی الهه بهشتی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۲۶ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان؛ خاطرات: ۶)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Magnanimous Harted

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

شهید «محمد گرامی» در سال ۱۳۴۱ در خانواده‌ای متدین در شهر کرمان به دنیا آمد. وی قبل از ورود به دبستان، خواندن قرآن را در مکتبخانه فرا گرفت. دوران دبیرستان او توأم با فعالیت‌های انقلابی بود. وی در جلسات مخفیانه‌ی انجمن اسلامی، همسالان خود را با مسایل دینی آشنا و به تقلید از امام تشویق می‌کرد. سپاه، سنگر تازه‌ای برای این جوان انقلابی بود. مسؤولیت‌های متعدد وی در سپاه به حدی بود که از اعزام وی به مناطق عملیاتی جلوگیری می‌شد. او در سال ۱۳۶۴ به جبهه رفت و در عملیات کربلای پنج در شلمچه به شهادت رسید. کتاب، با عناوین «کودکی، دوران تحصیل، فرماندهی سپاه ماهان، صداقت، مسؤول تحقیق و بازرسی سپاه، فعالیت‌های جبهه، شهادت و نوشته‌های شهید» مطالب گفته شده را به طور مشروح بیان می‌کند. بازنویس، در نوشتن این خاطرات، از گفته‌های همسر، خواهر، دوستان و همرزمان شهید استعانت جسته است.

دلهای خونین

نوشته محمد بابادی. - [اهواز]: موسسه فرهنگی آیات، ۱۳۷۳.

۵۷ ص. - مصور.

عنوان روی جلد: دلهای خونین: زندگینامه شهید ابراهیم بابادی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب نوشته‌ی محمد بابادی (برادر شهید ابراهیم بابادی) و شامل زندگینامه‌ی این شهید است. شهید ابراهیم بابادی در بیستم شهریور ۱۳۳۷ در مسجد سلیمان به دنیا آمد. او از همان دوران جوانی به خاطر ظلم و ستم شاه در مسجد سلیمان و دیگر نقاط، این رژیم بیزار بود و در راهپیمایی‌ها شرکت می‌کرد. او از تاریخ ۲۰ / ۱۲ / ۱۳۵۷ لغایت ۳۰ / ۱ / ۱۳۵۹ در کمیته انقلاب اسلامی، در بخش مواد مخدر انجام وظیفه نمود و مأموریت‌های موفقی داشت. او در تاریخ ۲۴ / ۴ / ۶۴ به علت کسالت جسمی از کمیته کناره‌گیری کرد و در تاریخ ۱۸ / ۱ / ۶۷ در اثر بمباران هوای ستاد انتخاباتی دوره سوم مجلس شورای اسلامی در مسجد سلیمان توسط جنگنده‌های عراقی همراه با هشت نفر دیگر به شهادت رسید.

ذبیح عاشق: یادواره شهید حاج شیخ ذبیح‌الله کرمی

نویسنده و گردآورنده: ن. شهرام‌مهر. - [تهران]: سازمان تبلیغات اسلامی، معاونت فرهنگی، بخش مطالعات و تحقیقات، [۱۳۶۹؟].

۱۰۴ ص.: نمونه، عکس.

کتابنامه بصورت زیرنویس.

شمارگان ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مقدمه: گزیده‌ای از پیام امام راحل خطاب به روحانیت؛ فصل اول: حیات طیبه؛ فصل دوم: از جهاد تا عروج به ملکوت؛ فصل سوم: روی گل را از که جوئیم از گلاب؛ فضل چهارم: سوختگان از غم فراق شهید چه می‌گویند؛ فصل پنجم: تو در چنگال دژخیم چه کشیدی؛ فصل ششم: عکسها.

در کتاب «ذبیح عاشق»، ابتدا گزیده‌ای از پیام امام راحل خطاب به روحانیون در مورد تعهد، ادای تکلیف، برکات جنگ و شهدای روحانیت درج شده و سپس زندگینامه شهید «ذبیح‌الله کرمی» و فعالیت‌های او قبل از انقلاب و شکنجه‌هایی که در زندانهای شاه معدوم متحمل شده و پس از آن، فعالیت‌های شهید بعد از انقلاب و سمتهایی که داشته، ذکر شده است. (او در عملیات مرصاد در منطقه‌ی سر پل ذهاب، پل ماهی، در مبارزه با منافقین، پس از قبول قطعنامه ۵۹۸ از سوی جمهوری اسلامی ایران، به شهادت رسید). فصل سوم این کتاب شامل گزیده‌ای از نوشته‌ها، یادداشتها و اشعار سروده شده از سوی شهید است که از دفترچه‌ی خاطرات او گزینش شده‌اند. در فصل چهارم، دوستان، همرزمان و خانواده‌ی شهید از ویژگی‌ها و فعالیت‌های او سخن گفته‌اند. فصل پنجم، نامه‌های ساواک و فصل ششم عکسهایی از شهید را پیش روی خواننده می‌گذارد.

راز پرواز، مجموعه خاطرات و زندگینامه سردار رشید اسلام شهید حمید قلنبر

عبدالحسین بینش؛ ویراستار: عباس باقری. - [بی‌جا]: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ

اول): ۱۳۱.۱۳۷۷ ص.

کتاب حاضر دارای دو فصل است: فصل اول، زندگینامه و فصل دوم، خاطرات. در زندگینامه شهید آمده است که او در سال ۱۳۳۹، در جنوب شهر تهران متولد شده، تحصیلات خود را در تهران به پایان می‌رساند. در سال ۱۳۵۷ دیپلم می گیرد و در همان سال به دانشگاه می‌رود. در سالهای ۱۳۵۵ و ۱۳۵۶ توسط ساواک دستگیر می‌شود، ولی همچنان به فعالیت‌های خود ادامه می‌دهد. در واقعه‌ی خونین هفده شهریور ۱۳۵۷ حضور داشته، و

[صفحه ۹۶۸]

پس از پیروزی انقلاب، در سال ۱۳۵۸ به افغانستان می‌رود. پس از بازگشت، در سن ۲۱ سالگی به سمت معاونت سیاسی استانداری سیستان و بلوچستان برگزیده می‌شود. سپس به مأموریت کرمان می‌رود و در تاریخ ۳ / ۶ / ۱۳۶۰ توسط منافقین به شهادت می‌رسد. فصل دوم کتاب، (خاطرات)، به بیان خاطراتی از اقوام، دوستان، همرزمان و خانواده‌ی شهید در مورد وی می‌پردازد و همگی این خاطرات به نحوی بیانگر ابعاد روحی و شخصیتی شهید هستند.

راز دریا: با نگاهی به زندگی و خاطرات شهید سید مجید شوشتری

نویسنده رویا حسینی؛ تحقیق و پژوهش حوزه هفت بسیج خواهران، یادواره شهدای قاسم‌آباد؛ مشهد: سنبله، (چاپ اول): ۱۳۸۱.
۳۳ ص.: عکس (رنگی). - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳۰۰۰ شهید استان خراسان، رسم پروانه‌ها؛ ۱).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «راز دریا» زندگینامه و خاطرات «شهید مجید شوشتری» است. او در سال ۱۳۴۵ به دنیا آمد و در اول شهریور ۱۳۶۴ در کمینی، در منطقه‌ی کردستان (در ده حسین‌آباد، بین سردشت و بانه) به شهادت رسید. مطالب کتاب از زبان پدر، مادر، خانواده‌ی و همرزمان شهید درباره‌ی «کودکی، نوجوانی، دوران تحصیل، دوران انقلاب، اعزام به جبهه، مسافرت به شمال و نجات یافتن و غرق نشدن هنگام شنا، روحیات و خصوصیات اخلاقی وی و نحوه‌ی شهادتش» نقل شده است. تصاویری از وی در مناطق جنگی نیز ارائه شده است.

راز نگین سرخ (داستان مستند): برگرفته از زندگی، رزم و شهادت سردار شهید محمود شهبازی، فرمانده سپاه همدان و جانشین لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله

حمید حسام. - تهران: نشر صریر، (چاپ اول): ۱۳۷۸.
۳۳۳ ص. - (ادبیات دفاع مقدس، داستان؛ ۵).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«شهید محمود شهبازی» (متولد اصفهان) فرمانده‌ی سپاه همدان و جانشین لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) بود. این کتاب روایتی مستند و داستانی از حوادث آغازین روزهای جنگ تا آزادی خرمشهر است. از جمله مطالب زندگینامه موارد زیر است: «شرح تجاوز دشمن از منطقه‌ی سر پل ذهاب، درگیری با عراق در کمین سر پل ذهاب، دیدار بنی‌صدر از همدان، فرماندهی سپاه همدان، درگیری با ضد انقلاب، عملیات در قله‌ی قراویز و جنگ با تانکها، سفر حج همراه با احمد متوسلیان، عملیات ایذایی در تنگ

کورک برای شکستن محاصره‌ی نیروهایی که در عملیات مطلع الفجر محاصره شده بودند، شکل گیری تیپ محمد رسول‌الله (ص)، عملیات آزادسازی خرمشهر و...». نحوه‌ی شهادت درعملیات بیت المقدس در منطقه‌ی دژمار (منطقه‌ی شلمچه) و تشییع جنازه‌ی شهید شهبازی نیز در کتاب شرح داده شده است.

رجعت سبز: زندگینامه سردار رشید اسلام شهید محمدرضا قدمی

علی‌محمد مودی. - [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهیدان استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۹۵.۱۳۷۷ ص.

طراح جلد: قربانعلی اجلی.

شهید محمدرضا باقری از شهدای جهاد سازندگی است و کتاب «رجعت سبز» زندگانی سراسر افتخار این شهید بزرگوار را در سه بخش در دسترس عموم علاقمندان قرار می‌دهد. فصل اول زندگینامه‌ی شهید، با بیان چگونگی

[صفحه ۹۶۹]

تولد او آغاز و با ذکر مراحل دوران کودکی، نوجوانی، ازدواج و شهادت ادامه می‌یابد و با مباحثی مثل تشییع جنازه‌ی شهید خاتمه می‌یابد. فصل دوم به بررسی خصوصیات اخلاقی شهید در قالب خاطراتی از زبان همرزمان خانواده، دوستان و آشنایان می‌پردازد. عمده‌ی خصوصیات شهید که در این فصل عنوان شده عبارتند از: «شجاعت در کار، نماز اول وقت، امر به معروف و نهی از منکر، مدیریت کارآمد و زنده نگه داشتن یاد شهیدان». در فصل سوم، وصیتنامه و دستنوشته‌های شهید به چاپ رسیده که شامل سخنان وی با خانواده و اطرافیان است.

رسم عاشقی، مجموعه خاطرات و زندگینامه سردار رشید اسلام، محمدحسین کریمپور احمدی

بازنویسی ام‌البنین چابکی. - [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، ۲۲۶.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: قربانعلی اجلی.

کتاب رسم عاشقی در سه فصل تنظیم شده است. فصل اول، به اختصار، به «تولد، دوران کودکی، خدمت سربازی، ازدواج و شهادت سردار رشید اسلام محمدحسین کریمپور احمدی» می‌پردازد. فصل دوم (تحت عنوان: خاطرات) حاوی خاطرات دوستان، آشنایان و اعضای خانواده‌ی شهید است و از ابعاد مختلف، خصوصیات روحی، دلاوری‌ها و رشادت وی را بیان کرده است. این فصل، خود، حاوی پنج بخش است: بخش اول، «آیه‌های آسمان»، بخش دوم «مبارزه... انقلاب»، بخش سوم «جنگ و شهادت»، بخش چهارم «مرید از نگاه مراد» (که در واقع شهید کریمپور را در کلام رهبر معظم انقلاب بررسی می‌کند) و بخش پنجم هم «ناگفته‌های ایثار» نام گذارده شده‌اند. در فصل سوم نیز وصیتنامه‌ی شهید درج شده است.

رمز جاودانگی

حسن عسکری‌راد. قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علیمه قم)، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۶۰ ص.: مصور، عکس. - (بوستان کتاب قم، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم؛ شماره کتاب ۹۶۴).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: محمدعلی سید ابراهیمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Secret of Etenity (Ramze Javedanegi)

به مناسبت بیستمین یاد کرد معلم اخلاق، انسان نادر روزگار محمدعلی رجایی.

این کتاب، زنـدگینامه‌ی شـهید رجایی از دوران تولد تا شـهادت او است. در متن کتاب مطالبی درباره‌ی دوران جنگ و رخدادهای دوران نخست وزیری، برخورد با دشـمنان - از جمله بنی‌صدر - و نیز دیدار شهید از جبهه و مجروحان ارائه شده است. موارد زیر از جمله مطالب کتاب است: «گذشت ایام» (رفتار با مادر، فتوت و جوانمردی، صرفه‌جویی و...)؛ «معلمی، عشق من» (هفته‌ای ۲۲ ساعت تدریس در معلمی) «مبارزه و مقاومت» (دوران زندان و شکنجه قبل از انقلاب)؛ «مدیریت اسلامی»؛ «دولت او، یادآور حکومت امام علی (ع)»؛ «دو سـال با رجایی»؛ «نکته‌ها به روایت تصویر» (دیـدار مردمی، در جمع بسـیجیان عازم جبهه، پاداش جوانان و مجروحان جنگی، مطالبی از دوران دفاع مقدس و سفرهای وی به مناطق جنگی).

[صفحه ۹۷۰]

رواق خونی سنگر: شرح زندگی سردار شهید محمد اسلامی نسب، فرمانده گردان امام رضا - لشکر ۱۹ فجر

بازآفرین غلامرضا کافی. - کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۹۶ ص. - (کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۱۵).

طراح روی جلد: اسماعیل عرفان‌منش.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب که در چهار فصل تنظیم شـده، زندگینامه‌ی شـهید محمد اسـلامی نسب است که در سال ۱۳۳۴ به دنیا آمـد و در عملیات کربلای چهار به شهادت رسید. مطالب کتاب عبارتند از:

فصـل اول: «دو روزه‌ی گل»، (دوران تولـد، کودکی، تحصـیلات، ازدواج، فعالیت‌های قبل و بعـد از انقلاب و در جبهه و شـهادت)؛ فصـل دوم: شـنیدنی‌هایی از سـردار زهرایی به نقـل از همسـر، خـواهر، خـانواده، دوسـتان، آشـنایان و همرزمـان شـهید؛ فصـل سـوم: گـل‌چینی از نامه‌هـا و وصـیتنامه شـهید به خانواده و مردم؛ فصل چهارم: «مویه‌های موزون» (شامل سـروده‌هایی در قالب شـعر آزاد و مثنوی از احد ده‌بزرگی و غلامرضا کافی در رثای سردار شهید).

روایت ایثار: نگاهی به زندگی و خاطرات شهید منصور امیری

مولف: ابوالقاسم امیری. - [بی‌جا]: موسسه انتشارات عصمت، ۱۳۷۶.

۱۰۸ ص.: مصور، نمونه، عکس.

عنوان روی جلد: روایت ایثار شهید منصور امیری.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت چهارمین سالگرد جنگ تحمیلی نوشته شده است.

ابوالقاسم امیری، پدر شـهید «منصور امیری»، این کتاب را در وصف پسر شهیدش نوشته است. شهید در سال ۱۳۵۳ از توابع خرم‌آباد

متولد شده و از همان اوان بسیار مورد علاقه‌ی پدر و مادر و فامیل و دوستان بوده است. وی بسیار محجوب، مهربان و فداکار بوده است. در صفحات اولیه‌ی کتاب، پیام حضرت امام (ره) به ایثارگران جبهه‌های نور در سل ۱۳۶۳، پیام مقام معظم رهبری به گردهمایی سراسری مراکز بنیاد در سال ۱۳۶۲ و قطعه شعری از زبان پدر شهید به چاپ رسیده است. متن کتاب نیز به دو فصل تقسیم شده است. در فصل اول تحلیلی کوتاه بر وضع ایران قبل از انقلاب اسلامی و نقش جوانان و نوجوانان در انقلاب، ارائه شده است و فصل دوم به زندگینامه، فعالیت‌های شهید و خاطرات افراد خانواده و دوستان و آشنایان وی اختصاص دارد. در پایان کتاب نیز تصاویری از شهید موجود است.

روح آسمانی: خاطراتی از شهید حجت‌الاسلام حاج شیخ عبدالله میثمی

بازنویس متن: مجید حسین‌زاده. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور مطبوعاتی و تبلیغاتی؛ کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و سی و شش هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۶۱ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه استان تهران؛ ۳۵: مجموعه خاطرات سرداران شهید؛ ۲)

در این کتاب، شامل شرح حال، خاطرات و زندگینامه شهید حجت‌الاسلام عبدالله میثمی است. از جمله مطالب کتاب موارد زیر است: بخش زندگینامه (شامل اطلاعاتی درباره‌ی دوران کودکی، نوجوانی و جوانی، دوران تحصیل از جمله تحصیلات حوزوی، مبارزات قبل از انقلاب، زندان و شکنجه، پیروزی انقلاب و مسؤولیتهای شهید، شروع جنگ، فعالیت‌های دوران حضور در جبهه و شهادت)؛ بخش خاطرات حاوی هفتاد خاطره به نقل از

[صفحه ۹۷۱]

پدر، مادر، دوستان و آشنایان درباره‌ی ویژگی‌های اخلاقی، دوران نوجوانی دوران مبارزه با رژیم گذشته، دوران انقلاب، دوران جبهه و جنگ، روزهای قبل از شهادت، و نیز ذکر خاطراتی از زبان خود وی. این بخش با نقل خاطره «روح آسمانی» مربوط به تولد او آغاز می‌شود و با خاطره‌ی «آن روز در سنگر» به پایان می‌رسد. در پایان کتاب تصاویری از شهید - بدون زیرنویس - ارائه شده است. حجت‌الاسلام عبدالله میثمی در عملیات کربلای پنج، بر اثر اصابت ترکش به شهادت رسید.

رود و رگبار و هلهله: یادنامه‌ی سردار شهید باقر سلیمانی

بازآفرینی غلامرضا کافی، حمید سجادی‌منش. - شیراز: کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۲۴ ص.: عکس (رنگی). - (کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۲۱).

طراح جلد و صفحه‌آرا: اسماعیل عرفان‌منش.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، یادنامه‌ی «شهید باقر سلیمانی» [فرمانده‌ی گردان زینب (س) از لشکر نوزده فجر است. او در سال ۱۳۳۷ در جنوب کازرون به دنیا آمد و در عملیات والفجر] هشت (در محور فاو) به شهادت رسید. کتاب در پنج فصل تنظیم شده است. فصل اول: «صبح و سلام و سپیده»، زندگینامه‌ی مختصر شهید سلیمانی؛ فصل دوم:«یاد و میعاد و پرنده»، خاطراتی از همرزمان، سرداران و پدر شهید درباره ویژگی‌های وی و عملیاتهای رمضان، والفجر مقدماتی، والفجر هشت، ظفر و فتح و... و مناطق دهلران، شلمچه،

موسیان، پاسگاه زید و...؛ فصل سوم: «اشراق و سنگر و منور»، خاطرات مکتوب شهید سلیمانی در مناطق سوسنگرد، کرخه نور و...؛ فصل چهارم: «وصایا»، دستنوشته‌هایی از شهید و نیایشها؛ فصل پنجم: «شط و صدا و ستاره»، قطعه شعری در رثای شهید سلیمانی از داوود همتی.

روز تیغ: خاطرات زندگی سردار شهید علی آقاماهانی، جانشین مسؤول مخابرات لشکر ۴۱ ثارالله

بازآفرین: اصغر فکوری. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۱۶۰ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان: خاطرات؛ ۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Sword's Day

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «روز تیغ» زندگینامه و خاطرات سردار شهید «علی آقاماهانی» جانشین مسؤول مخابرات لشکر ۴۱ ثارالله است. خاطرات که از زبان مادر، برادر، دوستان و همرزمان شهید بیان شده‌اند، سیر زندگی و تلاش او را به تصویر کشیده‌اند. خاطرات مادر، حکایتگر خصوصیات اخلاقی و رفتاری او - یعنی ساده زیستن و احترام به پدر و مادر و تلاش برای کسب روزی حلال و مهربانی - است. خاطرات برادر شهید، رفتار شهید با دوستان و در اجتماع و همچنین مقاومت او در برابر وسوسه‌های دنیایی را بیان می‌دارد. تلاش و مبارزه‌ی وی در برابر رژیم ستمشاهی نیز نشانگر مقاومت و ظلم ستیزی شهید است. در بخش پایانی کتاب نیز دوستان و همرزمان شهید از خصوصیات فرماندهی، شجاعت و دلاوری وی در میدانهای نبرد، عشق به شهادت و سخت‌کوشی وی خاطرات فراوانی بیان کرده‌اند.

[صفحه ۹۷۲]

روز سوم: روایتی از اقامت ۲۴ ساله شهید حاج محمود (عبدالله) نوریان، فرمانده دلاور مهندسی رزمی و گردان تخریب لشکر ۱۰ سیدالشهداء در عرصه خاک

نویسنده مصطفی محمدی. - تهران: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۹۹ ص.: مصور، عکس (رنگی). - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران؛ ۸۵).

طراح روی جلد: حسین نوروزی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شرح زندگینامه‌ی «شهید حاج محمود نوریان» (متولد سال ۱۳۴۰) است که از زبان افراد خانواده‌ی، همکلاسیها، آشنایان و همرزمان شهید درباره‌ی «دوران کودکی، نوجوانی، دوران تحصیل، فعالیت‌های قبل و بعد از انقلاب، ازدواج، زیارت خانه‌ی خدا و جبهه‌ی نبرد و خاطراتی از عملیاتهای متعددی چون: والفجر مقدماتی، فتح المبین، بیت المقدس، مسلم بن عقیل، والفجر و عاشورا در مناطق مختلف عملیاتی فکه، خرمشهر، جزایر مجنون، هورالهویزه، بصره، فاو، مریوان و دیگر مناطق عملیاتی» نقل شده است. وی فرمانده‌ی مهندسی رزمی و گردان تخریب لشکر ده سیدالشهدا (ع) بود و در تاریخ ۱۳۶۴ به علت جراحت وارده در بیمارستان شهید بهشتی اهواز به شهادت رسید. در پایان کتاب نیز عکسهایی از کودکی، نوجوانی و حضور شهید در جبهه و حج ارائه شده

است.

روزهای سخت نبرد: خاطرات زندگی سردار شهید حاج مهدی کازرونی فرمانده طرح و عملیات لشکر ۴۱ ثارالله

بازآفرینی: احمد عربلو. - کرمان: ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۱۸۲ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان: خاطرات؛ ۱۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Hard Days of Battle.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «روزهای سخت نبرد» در پنج فصل به زندگی و خاطرات سردار شهید، «حاج مهدی کازرونی» فرمانده‌ی طرح و عملیات لشکر ۴۱ ثارالله کرمان پرداخته است. راویان خاطرات این کتاب، مادر شهید، سید احمد مهدوی، رضا ابوسعیدی، ذکا اسدی و علی‌اکبر خوش هستند، و به بیان زندگی و خاطرات شهید پرداخته‌اند. مادر شهید از روزهای تولد او، دوران کودکی و روزهای نوجوانی و جوانی‌اش، مبارزات با رژیم ستم شاهی، عشق او به امام، محبت شهید به پدر و مادر و خصوصیات اخلاقی و شخصیتی او پرداخته است. دوستان شهید از روزهای سخت نبرد در کردستان و در جنوب کشور سخن گفته‌اند. آنها شخصیت او را درک کرده‌اند و آن را به تصویر می‌کشند. روح شهادت‌طلبی، تلاش برای رضای حق، شجاعت و دلاوری و شخصیت والای شهید از لابه‌لای این سطور کاملا پیدا و مشخص است. در انتهای کتاب نحوه‌ی شهادت شهید شرح داده شده است.

روزهای ماندگار

خلیل قاضی‌زاده. - [تهران]: بنیاد مستضعفان و جانبازان، معاونت فرهنگی اجتماعی و هنری، اداره کل امور هنری، ۵۵.۱۳۷۴ ص.

طراح روی جلد: حبیب‌الله صادقی.

کتاب «روزهای ماندگار، سرگذشت و خاطرات جانباز «خلیل قاضی‌زاده» است. وی نوشته‌های خود را با یادآوری بمباران آبادان توسط هواپیماهای عراقی در اولین روز جنگ و مسلح شدن نیروهای مردمی شروع می‌کند و با ذکر مبارزات در خرمشهر و سقوط این شهر مقاوم و بازگشت به آبادان، هجرت به اسفراین و تدریس در

[صفحه ۹۷۳]

آنجا و اعزام مجدد به جبهه‌ها ادامه می‌دهد. او در سال ۱۳۶۰، بار دیگر عازم جبهه می‌شود. در رقابیه به عنوان فرمانده‌ی گروهان (در حالی که قهرمانانه در حال دفاع از مواضع به دست آمده است) شدیدا آسیب می‌بیند؛ به یاد امام زمان (عج) می‌افتد؛ حضور ایشان را درک می‌کند و به طرز معجزه‌آسایی تغییر مکان می‌دهد تا نیروهای اسلام او را بیابند. ادامه‌ی کتاب، جریان مجروح شدن او، از دست دادن بینایی، عملهای جراحی مختلف و بالاخره اعزام به آلمان است. وی شرایط آلمان، اتفاقات آنجا، عمل بر روی چشمش و بازیافت بینایی‌اش و مسلمان کردن یک آلمانی و بازگشت به ایران را شرح می‌دهد.

روشن‌تر از آبی

مولف فرزام شیرزادی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۶۲.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، داستان زندگی سرهنگ تکاور «شهید حسن آبشناسان» متولد سال ۱۳۱۵ در تهران، است. وی فرمانده‌ی لشکر ۲۱ حمزه بود و در عملیات شناسایی قله‌های سولان جهت برنامه‌ریزی حمله به آنها، به شهادت رسید. از جمله مطالب کتاب، موارد زیر است: «شرح دوران کودکی، اهمیت دادن به نظم،نظافت عمومی، خوشبو بودن و مطالعه‌ی کتاب، آموزش نیروهای سپاه، آشنایی با همسر و ازدواج، انجام عملیات شناسایی در عمق خاک دشمن تا سر حد درگیری و اسارت در مناطق دشت عباس، زیارت مرقد مطهر حضرت امام رضا (ع) و طلب راهنمایی از حضرت در زمان عهده داری فرماندهی، مین‌گذاری در اطراف تانکهای عراقی در عمق خاک دشمن، رفتار با نظامیان رده‌های پایینتر و بالاتر، نحوه‌ی شهادتش به نقل از بیسیم‌چی وی و...».

ریشه در آسمان: خاطرات زندگی سردار شهید احمد سلیمانی، جانشین ستاد لشکر و معاون اطلاعات و عملیات لشکر ۴۱ ثارالله

بازآفرینی: محسن مؤمنی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۱۲۷ ص.: مصور. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان: خاطرات؛ ۵).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Deep Rooted in the Sky

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب در شش فصل به شرح زندگی شهید احمد سلیمانی با بهره‌گیری از اطلاعات دوستان، همرزمان، همسر و خانواده شیهد پرداخته است. احمد سلیمانی متولد سال ۱۳۳۶ در روستای قنات ملک از توابع شهرستان بافق، با سمت‌های معاون اطلاعات و عملیات و جانشین ستاد لشکر ۴۱ ثارالله در عملیات مختلف شرکت داشت. در عملیات بیت المقدس مجروح شد، اما بعد از بهبودی نسبی، به جبهه بازگشت. وی در مهر ماه ۱۳۶۳ در ارتفاعات میمک به شهادت رسید. مندرجات کتاب عبارتست از: فصل اول: ریشه در آسمان؛ فصل دوم: از قصه‌ای که در «کتاب» آمده است!؛ فصل سوم: و آفتاب آمد!؛ فصل چهارم: آیا یاریگری هست؟؛ فصل پنجم: صبح دیدار و فصل ششم: خلوت انس. از جمله مطالب کتاب موارد زیر است: دوران کودکی، دوران تحصیلات، آمدن از روستا به شهر برای کار، دوران قبل از انقلاب و شرکت در تظاهرات مردمی، درگیری با منافقین، درگیری در کردستان، شرکت در عملیات بیت المقدس، عملیات والفجر چهار، عملیات خیبر و سرانجام شهادت وی.

[صفحه ۹۷۴]

زخم کبود کبوتر، یادنامه سردار شهید حاج عبدالمجید سپاسی

بازآفرینی غلامرضا کافی. - شیراز: کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۵۳ ص.: مصور. - (کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۳۱).

«شهید حاج عبدالمجید سپاسی» (متولد سال ۱۳۴۰ در شیراز) معاون عملیاتی لشکر فجر بود و در تاریخ ۲۹ / ۱۲ / ۶۶، در عملیات والفجر ده، در منطقه‌ی حلبچه به شهادت رسید. کتاب حاضر شامل شانزده خاطره‌ی بازنویسی شده از زندگینامه و فعالیت‌های شهید در جبهه است. از جمله موضوع خاطرات، موارد زیر است: «ترور پاسداران توسط منافقان در یک مینی‌بوس در شهر شیراز، خاطراتی از دوران کودکی در زمان انقلاب، عملیات خیبر، والفجر هشت و خاطره‌ای از شهر فاو، نحوه‌ی شهادت در ارتفاعات ریشن و سه

تپان، خاطراتی از شجاعتهای وی در عملیات شناسایی در مناطق کوهستانی حلبچه، خاطراتی از مراسم تشییع پیکر شهید، خاطراتی از شوخ طبعیهای شهید و...». در پایان کتاب، قطعه شعری از مهدی عقیلی در رثای شهید سپاسی ارائه شده است.

زندگینامه پاسدار شهید دکتر بهرام شکری

[بی‌جا: بی‌نا،؟؟۱۳] ۱۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

عنوان روی جلد: شهید دکتر بهرام شکری مسؤول مرکز امداد پزشکی سپاه پاسداران.

شهید دکتر بهرام شکری در سال ۱۳۳۶ در شهر میانه متولد شد و پس از اخذ درجه‌ی دکترای دندانپزشکی، در تاریخ ۲۲ / ۴ / ۵۹ وارد سپاه شد. پس از مدتی به علت شایستگی و لیاقتش، به عنوان مسؤول مرکز امداد پزشکی سپاه تعیین شد. این مرکز از جمله مراکز مهم حمل مجروحان جنگی ستاد تخلیه‌ی فرودگاه مهرآباد بود. وی در مرداد ماه سال ۱۳۶۰ به دست منافقین در «بزرگراه پارک وی» به شهادت رسید. کتاب حاضر شامل شرح اجمالی از زندگینامه‌ی شهید است. اطلاعیه‌ی مرکز امداد پزشکی سپاه پاسداران، اطلاعیه‌ی انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه ملی ایران همراه با بیانیه‌ی دفتر تحکیم وحدت به مناسبت شهادت وی و همچنین پیام خواهر شهید (که در تاریخ ۶ / ۵ / ۶۰ در مجلس یاد بود برگزار شده در دانشگاه ملی قرائت شد)، در این مجموعه ارائه شده است.

زندگینامه پاسدار شهید حمزه عبدی

دوستان شهید. - [بی‌جا: بی‌نا، بی‌تا].

۲۳ ص. مصور، (۳ قطعه عکس).

شمارگان: ذکر نشده است.

شهید حمزه عبدی در سال ۱۳۳۹ در خانواده‌ای کشاورز و متدین به دنیا آمد و در سال ۱۳۶۱، در اسارت، بر اثر شکنجه‌های دشمن، شهید شد. کتاب زندگینامه این شهید است و در شش بخش تنظیم شده است: ۱ - دوران طفولیت ۲ - تحصیلات ابتدایی و متوسطه و تحصیلات دینی ۳ - امور سیاسی و اجتماعی ۴ - وضع اخلاقی شهید ۵ - وصیتنامه ۶ - فرازهایی از نوشته‌های او. بنا بر مطالب کتاب، او از سال سوم ابتدایی، برای تقویت جنبه‌های مذهبی به مدرسه عسگریه وارد شد و سپس برای ادامه تحصیل به حوزه علمیه مشهد رفت. او در سال ۱۳۵۸ وارد دانشگاه الهیات شد و از شاگردان حجت‌الاسلام آقای خامنه‌ای بود. شهید عبدی در سال ۱۳۵۹ به عضویت سپاه بروجرد در آمد و پس از اسارت و جانباز شدن دو تن از افراد خانواده، به جبهه‌های جنوب رفت و در عملیات فتح المبین اسیر شد و در اثر شکنجه‌های دشمن به شهادت رسید. فرازهایی از وصیتنامه، گزیده‌ای از نوشته‌های او و پیام تسلیت دوستان شهید در پایان کتاب آمده است.

[صفحه ۹۷۵]

زندگینامه شهید دکتر مصطفی چمران

بنیاد شهید چمران – تهران: بنیاد شهید چمران،[؟؟ ۱۳].
یک جلد بدون شماره گذاری.
شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، زندگینامه شهید دکتر مصطفی چمران و شامل این موارد است: «مختصری از شرح چگونگی تولد، تحصیلات و فعالیت‌های اجتمای وی از زمان جوانی تا قیام پانزده خرداد ۱۳۴۲، فعالیت در لبنان بعد از وفات جمال عبدالناصر و پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران، مبارزات در کردستان و در غائله‌ی پاوه، وزارت دفاع در زمان جنگ ایران و عراق، نمایندگی در مجلس شورای اسلامی، تشکیل ستاد جنگهای نامنظم در خوزستان، شکستن محاصره‌ی دشمن و پیروزی در سوسنگرد، آغاز نبرد در هویزه، دیدار با امام امت (ره) در زمان مجروح شدن در اسفند ماه ۱۳۵۹ و در نهایت، نحوه‌ی شهادت در منطقه دهلاویه». عکسی نیز از شهید چمران همراه رزمندگان به چاپ رسیده است.

زندگینامه و خاطراتی از شهید اقارب‌پرست

به کوشش علی‌رضا پوربزرگ (وافی). – تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۸۱.
۱۹۲ ص.: مصور، عکس، نمونه، جدول. – (انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۶۴: شخصیت‌ها؛ ۲۲).
شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.

«شهید حسن اقارب‌پرست» در اردیبهشت ۱۳۲۵ در اصفهان به دنیا آمد. وی فرمانده‌ی گروه زرهی حضرت مهدی (ع)، معاون لشکر ۹۲ زرهی بود و اولین گردان زرهی را هنگام تجاوز دشمن در آبادان تشکیل داد. وی در هنگام بازدید از جزایر مجنون، در تاریخ ۲۵ / ۷ / ۱۳۶۳، به شهادت رسید. کتاب حاضر شامل زندگینامه، آثار، احوال و خاطراتی از او – به نقل از پدر، همسر، فرزندان، خانواده، شهید صیاد شیرازی و دیگر سرداران و همرزمانش – است. در بخش پایانی کتاب، تصاویری از نمونه‌ی نامه‌های سازمان ضد اطلاعات رژیم شاهی درباره‌ی شهید اقارب‌پرست، تصاویری از دوران نوجوانی، آموزش افسری و تشییع جنازه، فرازهایی از وصیتنامه شهید، متن سخنرانی‌ها و نامه‌های او به دوستانش، دستنوشته‌های وی و نیز اشعاری در قالب غزل (از وافی و شاعری ناشناس) درباره‌ی شهید و شهادت ارائه شده است.

زندگینامه و وصیتنامه شهید حجت‌الاسلام سید محمد نقیب پور

کرمان: اداره کل ارشاد اسلامی کرمان، ۱۳۶۵.
۲۶ ص.: مصور، عکس.
عنوان روی جلد: هجرت خونین برای رسالت.

در ابتدای این کتاب، پیامهای تبریک و تسلیت آیت‌الله منتظری و حجت‌الاسلام احمد خمینی به مناسبت شهادت شهید حجت‌الاسلام سید محمد نقیب‌پور (ره)، درج شده است. او (که فرزند امام جمعه عباس‌آباد تنکابن – سید احمد نقیب‌پور – بود) در سال ۱۳۳۸ ه ش در رفسنجان به دنیا آمد و پس از تحصیلات، مبارزات خود را برای یاری انقلاب و امام (ره)، همراه روحانیون دیگر، آغاز کرد و چندین بار توسط رژیم پهلوی دستگیر شد. وی با شروع جنگ تحمیلی، عازم جبهه‌های نبرد حق علیه باطل گردید. این شهید بزرگوار در عملیاتهای کربلای یک، کربلای چهار و کربلای پنج شرکت داشت و به هر طریق ممکن در جبهه‌ها به مبارزه می‌پرداخت و همسرش نیز او را در این راه یاری می‌کرد. سرانجام روز دوشنبه ۲۳ / ۱۰ / ۶۵ در عملیات کربلای پنج به

شهادت رسید. در این کتاب، وصیتنامه‌ی این شهید بزرگوار نیز به چاپ رسیده است.

[صفحه ۹۷۶]

زندگی و زمامداری صدام حسین

نویسنده آمی دمپسی؛ [مترجم] ویدا طیبات؛ ویراستار نادر سعیدی. - [بی‌جا]: موسسه انتشارات یزد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۷۲ ص.: عکس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «زندگی و زمامداری صدام حسین»، شرح زندگی صدام حسین است. «تاریخ حزب بعث، چگونگی روی کار آمدن صدام حسین و دوران ریاست جمهوری، جنگ ایران و عراق، اوضاع داخلی عراق از نظر اقتصادی و اجتماعی، تأثیر صدام بر فسادهای اخلاقی و اقتصادی که بین خانواده و اطرافیان او به وجود آمد، دوران حد فاصل جنگ ایران و عراق و حمله به کویت، دوران حمله به کویت و پیامدهای آن و مطالبی درباره اوضاع نابسامان عراق طی جنگ‌های مذکور» مطالب کتاب را تشکیل می‌دهند. تصاویر همراه با زیرنویس است.

سایه‌ای از خویش، زندگینامه جهادگر شهید حاج محمدحسن کسایی

نویسنده: نصرالله دارنده (سپید نام). - تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس با همکاری مؤسسه‌ی فرهنگی مشتاقان فلاح، ۱۳۷۷.

۹۶ ص.: مصور (رنگی).

کتابنامه: ص. ۸۷.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب، روایتگر زندگی فرمانده‌ی جهادگر، حاج محمدحسن کسایی است و حاوی خاطرات دوستان و همرزمان، دستنوشته‌های شهید و خاطرات همسر و خانواده‌ی شهید می‌باشد. یکی از همرزمان وی می گوید: «کسایی میان همه‌ی جبهه تقسیم شده بود. او همه جا بود؛ در بحبوبه‌ی جنگ و حجم انبوه آتش. کسایی دیگر تنها یک فرمانده‌ی گردان نبود. جهادگر دلاوری بود که برای تقویت روحیه‌ی نفراتش به راننده استراحت می‌داد و خود پشت فرمان جای می گرفت. کسایی عاشق و مبلغ و مرید و مقلد امام بود. ایام فراغتش، در کنار همه فعالیت‌های دیگر، مصروف کوهنوردی و فعالیت در قسمت حسابداری می گشت. انفاق از زیباترین ویژگی‌های او بود. شهید کسایی می‌جوشید و می‌رفت و با خود می‌برد. سخنانش به دل می‌نشست و در رگها جاری می‌شد. مجاهد می‌پرورید و راننده بلدوزر تربیت می کرد تا بتواند با بذل جان خویش از جوانان و نوجوانان بسیجی محافظت کند و یک ترکش کوچک و حقیر آنها را از پای در نیاورد.»

ستاره بدر، پرتوی از حماسه‌های درخشان سردار شهید اسلام شهید علی تجلایی

بازنویس جلال محمدی. - [بی‌جا]: ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۳۵ ص.

کتاب حاضر که در مورد زندگی و فعالیت‌های «شهید علی تجلایی» است، در یازده بخش نوشته شده است، به این قرار: ۱ – سرآغاز؛ ۲ – سالهای زندگی؛ ۳ – در ابتدای حادثه؛ ۴ – ستیز با ستم؛ ۵ – حماسه‌ی سوسنگرد؛ ۶ – بخوان سرود فتح را؛ ۷ – رمضان خونین؛ ۸ – شب و آتش؛ ۹ – از دجله و فرات؛ ۱۰ – دیدار؛ ۱۱ – در حدیث دیگران. شهید علی تجلایی در سال ۱۳۳۸ در تبریز به دنیا آمد. در سالهای ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ در راستای انقلاب اسلامی فعالیت داشت. در سال ۱۳۵۸ به سپاه پیوست و در سال ۱۳۵۹ برای یاری مردم افغانستان به آنجا رفت و اولین مرکز آموزش فرماندهی مجاهدین افغانی را در افغانستان تأسیس کرد. با شروع جنگ به ایران بازگشت و در عملیاتهای فتح المبین، بیت المقدس، رمضان، والفجر مقدماتی، والفجر دو و خیبر با سمتهای مختلفی شرکت کرد. در ۱۹ / ۱۲ / ۶۳ در عملیات بدر شرکت کرد. وی در ۲۵ / ۱۲ / ۶۳ در شرق دجله به شهادت رسید.

[صفحه ۹۷۷]

ستاره من: خاطرات زندگی سردار شهید حمید عرب نژاد، جانشین محور عملیاتی لشکر ۴۱ ثارالله

بازآفرینی راضیه تجار. – کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۱۳۴ ص. – (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان؛ خاطرات: ۱۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: My Star

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

شهید حمید عرب‌نژاد در سال ۱۳۳۲ در روستای حمیدیه از توابع کرمان به دنیا آمد. وی جانشین محور عملیاتی لشکر ۴۱ ثارالله بود و در عملیات بیت المقدس به شهادت رسید. در این کتاب زندگینامه شهید، در ده فصل به نقل از زبان برادر، همسر، خواهر و همرزمان شهید گردآوری و تنظیم شده است. برخی از مطالب عبارتند از: دوران کودکی، تحصیلات، مبارزات با رژیم پهلوی، پیوستن به سپاه پاسداران و مقابله با اشرار و ضد انقلابیون در کردستان در مناطق سر دشت، میاندوآب، نقده، مهاباد، بوکان، شرکت در عملیات فتح المبین، عملیات در ارتفاعات ۲۰۲ در منطقه‌ی تنگه‌ی ابوغریب، عملیات بیت المقدس و نحوه شهادت وی در عملیات بیت المقدس. در پایان کتاب نیز قطعه شعری به همسر این شهید بزرگوار تقدیم شده است.

ستاره‌های صبح طولانی: خاطرات زندگی شهید حجت‌الاسلام عبدالرزاق نوری صفا، مسؤول حوزه نمایندگی ولی فقیه در قرارگاه قدس

بازآفرینی اصغر فکوری. – کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۸۶ ص. – (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان: خاطرات؛ ۱۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The star of the Long Morning.

کتاب «ستاره‌های صبح طولانی» به خاطراتی از زندگی شهید حجت‌الاسلام «عبدالرزاق نوری صفا» (مسؤول حوزه‌ی نمایندگی ولی فقیه در قرارگاه قدس) می‌پردازد. این شهید گرامی که در کربلا متولد شده بود، زندگی پر از تلاش و مبارزه‌ای داشته است. کتاب نشان دهنده‌ی عقاید، آراء و نظرات شهید در خصوص مسائل مختلف و روح والا و تلاشگر ایشان می‌باشد. نویسنده در این کتاب خاطرات مختلفی را به نقل از همراهان، دوستان و یاران دوران زندگی وی گردآوری کرده است. این خاطرات مبین تلاشها و

مجاهدات و همچنین مبارزات وقفه‌ناپذیر او طی انقلاب و جنگ تحمیلی، و استکبار ستیزی وی در تمام مراحل زندگی - چه دوران کودکی و نوجوانی و چه بعد از پیروزی انقلاب، در شرایط مختلف جامعه و جنگ - است. او در زمان تصدی مسؤولیت نمایندگی ولی فقیه در قرارگاه قدس، طی سفری به منطقه‌ی جنگی به شهادت رسید.

سجاده شهادت، زندگینامه سردار شهید اسلام شهید عبدالعلی اکبری

گردآوری و تألیف حسین شیربند. - [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، ۱۳۷۷. ۸۰ ص.

طراح روی جلد: قربانعلی اجلی.

کتاب حاضر دارای سه فصل است. فصل اول، «شهید در یک نگاه»، خلاصه‌ای از زندگینامه شهید است و در آن، از تولد، دوران کودکی، تحصیلات ابتدایی و متوسطه، آغاز دوران سربازی و فرار او از خدمت سربازی، پیوستن به سپاه پاسداران و رفتن به غرب کشور و شهادت وی (که در تاریخ ۲ / ۷ / ۱۳۶۰ روی داد) سخن رفته است. فصل دوم، «شهید از نگاه خاطرات» نام دارد. در این فصل، خاطراتی از زبان خواهر، برادر، همرزمان و دوستان شهید در مورد خصوصیات وی نقل شده است. از نوشته‌های خود شهید نیز در این فصل استفاده شده است. فصل سوم به

[صفحه ۹۷۸]

وصیتنامه شهید می‌پردازد. او در این وصیتنامه، در مورد ارزشهای انقلاب اسلامی، شهادت و خدمت به انقلاب مطالبی اظهار داشته است.

سجاده نشین مسلخ عشق: یادمان دانشجوی بسیجی شهید باقر رادمردیان

مرادحسین پاپی. - خرم‌آباد: افلاک، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۴۱، [۲] ص.: مصور، عکس، نمونه.

کتابنامه: ص. ۱۴۳ و به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب، یادنامه‌ای از دانشجوی شهید «باقر رادمردیان» است. کتاب، شرح زندگینامه شهید، تحلیلی از هشت سال دفاع مقدس و خاطراتی حاکی از اخلاق خوب و رفتار پسندیده شهید است. «شهید باقر رادمردیان» در خرم‌آباد متولد شد و پس از پایان تحصیلات تکمیلی با رتبه‌ی ۲۰۰ وارد رشته مهندسی شیمی دانشگاه شریف گردید. وی از سال ۱۳۶۱ تا پایان جنگ در عملیاتهای مختلفی مانند محرم، والفجر مقدماتی، والفجر ده و... شرکت داشت. او سرانجام در عملیات مرصاد (در تاریخ ۶ / ۵ / ۶۷) شربت شهادت نوشید. خاطرات بیان شده، به نقل از افراد خانواده، دوستان و آشنایان و همرزمان وی، بیان کننده‌ی ویژگی‌های اخلاقی شهید و شجاعت او هستند.

سردار الغدیر، زندگی سردار رشید اسلام، شهید ذبیح‌الله عاصی زاده، اولین فرمانده تیپ مستقل ۱۸ الغدیر

بازآفرینی کرامت یزدانی؛ گردآورندگان جمعی از بسیجیان شهرستان اردکان همراه با خانواده‌ی معظم شهید؛ ویراستاری مهدی

واحدیان اردکانی. - یزد: کنگره‌ی سرداران و سه هزار و هفتصد شهید استان یزد، (چاپ اول): ۱۴۱.۱۳۷۹ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Algair Sardar: The biography of Asizadah Zabihollah, martyr the brave...

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، زندگینامه «شهید (ذبیح‌الله) عباس عاصی‌زاده» (متولد سال ۱۳۴۰؛ شهید در سال ۱۳۶۲ در منطقه‌ی غرب بانه) است. از جمله مطالب این کتاب، موارد زیر است: «پیام مرحوم حضرت آیت‌الله سید روح‌الله خاتمی پیرامون شهادت شهید عاصی‌زاده، پیام آقای خاتمی - (ریاست جمهوری) - در زنده نگه داشتن یاد و خاطره‌ی وی، خلاصه‌ای از زندگینامه‌ی شهید، خاطرات تولد، جوانی و نوجوانی (به نقل از مادر، پدر، خواهر و همسر شهید)، خاطراتی از فعالیت‌ها و درگیری‌ها در مناطق مختلف خط پدافندی آبادان، عملیات ایذایی در جبهه‌ی آبادان و مجروح شدن وی، جبهه‌ی سوسنگرد، عملیاتهای رمضان (شلمچه)، محرم (دهلران)، والفجر مقدماتی، عملیات والفجر یک، والفجر دو (حاج عمران)، والفجر چهار (پنجوین عراق) و در نهایت، شرح نحوه‌ی شهادت وی». متن وصیتنامه شهید عاصی‌زاده در پایان کتاب ارائه شده است.

سردار بیداری، زندگینامه سردار رشید اسلام شهید علی لبسنگی

مظاهر محمدی؛ ویراستار: مریم خلیلی. - [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، ۱۳۷۷.

۱۵۰ ص.

طراح روی جلد: قربانعلی اجلی.

[صفحه ۹۷۹]

کتاب حاضر در چهار فصل تدوین شده است که سه فصل آن به بررسی مشروح زندگی سردار شهید «علی لبسنگی» می‌پردازد. فصل اول کتاب، زندگینامه‌ی شهید است. این فصل به اطلاعاتی، مانند: «تاریخ و محل تولد، محیط خانوادگی، شرکت در تظاهرات قبل از انقلاب، ورود به سپاه پاسداران سیستان و بلوچستان و شهادت شهید» می‌پردازد. فصل دوم، ویژگی‌های اخلاقی شهید را در بر می‌گیرد. «وظیفه‌شناسی، صبر و شکیبایی، رعایت بیت‌المال، ایثارگری، عرفان و شرکت در عملیات» از جمله ویژگی‌هایی هستند که از زبان همسر، دوستان و همرزمان به عنوان خصوصیات اصلی شهید در قالب خاطراتی بیان شده‌اند. فصل سوم «یار در کلام یاران» نام دارد. این بخش نیز به ذکر خاطراتی از زبان دوستان و همرزمان شهید می‌پردازد. فصل چهارم با عنوان «ضمائم»، شامل توضیحاتی درباره‌ی جغرافیای استان سیستان و بلوچستان، تاریخ سیاسی این استان و اوضاع و احوال این استان در آستانه‌ی انقلاب اسلامی و همچنین نقش سپاه در سیستان و بلوچستان است.

سردار بی‌نشان، جاوید الاثر سید ناصر سعادت

امیرحمزه مهرابی. - قم: نشر پیام دبیر، (چاپ اول): ۱۱۱.۱۳۸۱ ص.: مصور، عکس.

طراح روی جلد: حمید آزادگان.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

به مناسبت یادواره سرداران و ۱۲۰ شهید بخش گراش.

«شهید ناصر سعادت» در سال ۱۳۳۷ در شهر گراش، از توابع شهرستان لار، به دنیا آمد. وی در تاریخ ۲۰ / ۹ / ۱۳۶۰ در پی درگیری در مناطق کوهستانی بانسیران، در تپه‌ی شیاکو، به شهادت رسید و جاویدالاثر شد. این کتاب، شرحی از احوال و آثار و خاطراتی از زبان یاران و خانواده‌ی اوست که در چهار بخش تنظیم شده است. بخش اول: زندگینامه (از زمان کودکی، نوجوانی، جوانی، دوران قبل و بعد از انقلاب، وصیتنامه و دستخط شهید)؛ بخش دوم: اشعار (دوازده قطعه شعر از سال ۱۳۵۳ تا سال ۱۳۵۴ در قالبهای آزاد، غزل و مثنوی)؛ بخش سوم: از زبان یاران (خاطراتی از همرزمان و دوستان شهید)؛ بخش چهارم: در بیان خانواده (خاطراتی از زبان پدر، مادر و خواهران او و عکسهایی از شهید؛ از دوران کودکی، نوجوانی، جوانی و جبهه)

سردار خوبان: زندگی، حماسه و شهادت سردار شهید حاج حسین بصیر

تحقیق و تالیف عیسی جمالی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۲۰۴.۱۳۸۱ ص.: مصور، نمونه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «سردار خوبان» سرگذشتنامه‌ی «شهید حسین بصیر»، (متولد ۱۳۲۲ در فریدون کنار مازندران، قائم مقام فرماندهی لشکر ۲۵ کربلا) است که در عملیات کربلای ده به شهادت رسید. مندرجات کتاب به قرار زیر است:

فصل ۱: دفاع و ضرورتهای آن؛ فصل ۲: شهادت و فضیلتهای آن؛ فصل ۳: قبل از انقلاب (تولد تا ازدواج)؛ فصل ۴: در آستانه‌ی انقلاب؛ فصل ۵: اوایل انقلاب؛ فصل ۶: هجرت به افغانستان؛ فصل ۷: حضور در دفاع مقدس؛ فصل ۸: دفاع تا شهادت (اعتقادات، شهادت یاران، ورود به سپاه، فرماندهی، زیارت خانه‌ی خدا، آموزش، اطاعت پذیری، شهادت‌طلبی، رفتار با اسرا و... و نحوه‌ی شهادت)؛ فصل ۹: کلام آخر؛ فصل ۱۰: ضمایم (مدارک و تصاویری با زیرنویس و متن پیام فرمانده‌ی لشکر ۲۵ کربلا، مهدی قربانی درباره‌ی شهادت وی و...).

[صفحه ۹۸۰]

سردار، روایتی از حماسه آفرینی سردار رشید اسلام شهید ذبیح‌الله عاصی زاده، اولین فرمانده تیپ مستقل پیاده ۱۸ الغدیر

نویسنده کرامت یزدانی، براساس خاطرات کاظم میرحسینی، حسن واحدیان اردکانی. - یزد: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و سه هزار و هفتصد شهید استان یزد، (چاپ اول): ۱۸۶.۱۳۷۹ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Sardar: The Epic's narration of the Islam brave commander of an army, Asizadah Zabiholah martyr...

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«شهید (ذبیح‌الله) عباس عاصی‌زاده» در سال ۱۳۴۰، در شهرستان اردکان به دنیا آمد. وی اولین فرمانده‌ی و بنیانگزار تیپ پیاده‌ی هجده الغدیر بود. وی در سال ۱۳۶۲ در منطقه‌ی غرب بانه به شهادت رسید. آنچه در این کتاب آمده، خاطراتی به نقل از همرزمان او است. از جمله‌ی آنهاست: «خاطرات اوایل جنگ و اعلام تجاوز عراق به ایران در نقاط مرزی و واکنش شدید در روزهای اول جنگ؛ اعزام به جبهه با هواپیماهای سی - ۱۳۰ به همراه شهید سید ضیاء گلدانساز (با افراد سپاه یزد)؛ خط پدافندی آبادان

(بهمنشیر)؛ جبهه‌ی سوسنگرد؛ عملیاتهای رمضان (شلمچه)، محرم (دهلران) و طریق القدس؛ تشکیل تیپ مستقل هجده الغدیر؛ روزهای قبل از شهادت و شرح نحوه‌ی شهادت».

سردار عشق: یادمان سردار رشید اسلام، سرلشکر پاسدار شهید مهدی زین‌الدین

تدوین مجتبی محدث، محمدمهدی محمدی؛ به کوشش محمد خامه‌یار؛ مصاحبه محمدعلی سید ابراهیمی، امیر خورشیدی. - قم: دبیرخانه کنگره بزرگداشت سرلشکر پاسدار شهید مهدی زین‌الدین، ۱۳۷۳. ص.

مندرجات: مقدمه؛ فصل اول: در رثای دلاوری محبوب؛ فصل دوم: آقا مهدی؛ فصل سوم: علمدار؛ فصل چهارم: فرمانده دلها؛ فصل پنجم: بیا برادر، سفری پیش است؛ فصل ششم: آن راز که از پرده برون افتاد.

در فصل اول، صفات برجسته‌ی شهید - مانند شجاعت، دوستی، حسن اخلاق، ایثار و خستگی ناپذیری - آمده است. فصل دوم، حاوی افکار او در مورد شهادت، عبادت و فعالیت‌های سیاسی است. او از اولین اعضای سپاه بود؛ در جنگ کردستان نیز شرکت کرد و عاقبت به مسؤولیت فرماندهی لشکر رسید. در فصل سوم، شهید به علمدار دشت کربلا- تشبیه و به توانایی‌های فردی و آگاهی او از موقعیت دشمن و قوت و ضعف نیروها اشاره شده است. یاران شهید، عملیات خیبر را معجزه دانسته‌اند و شهید را خیبرشکن. در پایان فصل نیز نقشه‌ای از منطقه‌ی عملیاتی خیبر چاپ شده است. فصل‌های سوم و چهارم، در مورد شهید مجید برادر شهید مهدی است که مانند برادر خود باهوش و با استعداد و فعال بود و در عملیاتهای والفجر چهار و خیبر شرکت داشت. فصل ششم، چگونگی دریافت خبر شهادت دو برادر (مهدی و مجید) از طرف پدر و مادر آنها و صبر و استقامت و بردباری ایشان، را بیان می‌کند. عکسهایی از شهید مهدی زین‌الدین زینت‌بخش صفحات پایانی کتاب است.

سر دلبران

تهیه و تنظیم کنگره شهید سرلشکر پاسدار مهدی زین‌الدین. - قم: نشر روح، ۱۸۹.۱۳۷۳ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «سر دلبران» در بزرگداشت مقام سرلشکر «مهدی زین‌الدین» تهیه و تدوین شده است. در این کتاب، سخنرانی سرلشکر پاسدار محسن رضایی و مصاحبه‌هایی با تیمسار صیاد شیرازی، سرتیپ پاسدار غلامعلی رشید، سرتیپ پاسدار رحیم صفوی، سرتیپ پاسدار قاسم سلیمانی، تیمسار مرتضی صفاری، برادر محمدرضا پورمهدی، سرتیپ پاسدار جواد استکی، سرتیپ دوم پاسدار احمد فتوحی، سرتیپ پاسدار مرتضی قربانی،

[صفحه ۹۸۱]

سرتیپ پاسدار احمد سوداگر، سرتیپ پاسدار محمدجعفر اسدی، سرتیپ پاسدار علی شوشتری و سرتیپ پاسدار علی فضلی گردآوری شده است که هر کدام از دلیری، رشادت و از خودگذشتگی شهید مهدی زین‌الدین بیاناتی اظهار داشته و خاطراتی از این سردار رشید اسلام ذکر کرده‌اند. بی‌شک ویژگی‌های بارز این شهید و توانایی فراوان وی در مدیریت و فرماندهی، می‌تواند سرمشق و الگوی ارزشمندی برای افراد جامعه باشد.

سرو سجود: یادنامه سردار شهید محمدرضا عقیقی، مسؤول واحد آموزش عقیدتی سیاسی لشکر (۹) فجر

بازآفرینی حمید سجادی‌منش، علی دره‌شوری. - شیراز: کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۹. ۱۴۷، [۲] ص.، تصویر (رنگی): (کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۲۹).

عنوان دیگر: سرو سجود: یادنامه سردار شهید محمدرضا عقیقی.

این کتاب، یادنامه‌ی سردار «شهید محمدرضا عقیقی» - مسؤول واحد آموزش عقیدتی سیاسی لشکر نوزده فجر شیراز - است. کتاب با سالشمار زندگی شهید آغاز می‌شود. سپس نوزده خاطره از دوستان، همرزمان و نزدیکان آن شهید بازگو می‌شود. در بخش دوم، گزیده‌ای از نوشته‌ها و مقالات آن شهید آمده است و بخش سوم حاوی گزیده‌ای از وصیتنامه‌ی شهید عقیقی است. در آخرین بخش کتاب نیز قطعه شعری در رثای آن شهید به چاپ رسیده است. شهید محمدرضا عقیقی، در سال ۱۳۴۰ متولد شد. در رشته الهیات دانشگاه تهران تحصیل نمود و در مقام «مسؤول واحد عقیدتی سیاسی لشکر نوزده فجر» در میادین رزم حضور داشت. در سالهای ۱۳۶۴ و ۱۳۶۵ به سوریه و لبنان سفر کرد و سرانجام در ۲۴ / ۱۰ / ۱۳۶۵ در عملیات کربلای پنج به شهادت رسید.

سفر سرخ

نصرت‌الله محمودزاده. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، بسیج دانشجویی، (چاپ اول): ۱۳۷۷. ۳۸۴، [۴] ص.: عکس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب زندگینامه «شهید سید حسین علم‌الهدی» و شرح رخدادهای زندگی او در دوران طاغوت و توصیف چگونگی دستگیری وی، تا زمان شهادتش در هویزه است. شهید سید حسین علم‌الهدی در سال ۱۳۳۷ متولد شد. پس از پایان تحصیلات ابتدایی، در جریان انقلاب چند بار توسط ساواک دستگیر شد. او در سال ۱۳۵۷ به دانشگاه مشهد رفت و در آنجا مبارزه علیه رژیم پهلوی را آغاز کرد. سپس راهی اهواز و پس از آن دانشگاه تهران شد. بعد از پیروزی انقلاب، فعالیت خود را بر آرام کردن اوضاع اهواز متمرکز کرد و باعث شد توطئه‌ی منافقین و جدایی طلبان خوزستان نقش بر آب شود. با شروع جنگ به مقابله با نیروهای دشمن پرداخت. وی از همان ابتدا شاهد خیانت بنی‌صدر و عدم ارسال تجهیزات به مناطق جنگی خوزستان، خصوصا خرمشهر بود. به همین علت به جذب نیروهای مردمی پرداخت تا از پیشروی دشمن جلوگیری کند. سرانجام در محلی نزدیک شهر هویزه توسط تانکهای، عراقی همراه با چند تن از دوستان خود محاصره شد و با یارانش در شانزدهم دی ماه ۱۳۵۹ در دشت هویزه به شهادت رسید.

سفر سوختن: زندگینامه سردار رشید اسلام، شهید محمود دولتی مقدم

تدوین و بازنویسی عباس باقری. - [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

[صفحه ۹۸۲]

۲۷۸ ص.: مصور، جدول، عکس.

طراح روی جلد: حسن حسینی.

عنوان دیگر: سفر سوختن: مجموعه خاطرات و زندگینامه سردار رشید اسلام شهید محمود دولتی مقدم.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، زندگینامه‌ی «شهید محمود دولتی مقدم» است که در آن وصیتنامه و خاطراتی از شهید نیز درج شده است. او متولد سال ۱۳۴۵، در زابل، و فرمانده‌ی گردان امام حسین (ع) بود و بارها در جبهه‌های نبرد حضور یافت و در تاریخ ۲۷ / ۱۰ / ۱۳۷۱ در جاده‌ی زاهدان - زابل هدف کمین راهزنان قرار گرفت و با پدر و برادر بزرگوارش به شهادت رسید. مندرجات کتاب عبارت است از: «مقدمه، زندگینامه و نگاه گذرا؛ فصل ۱: در رواق خاطره (خاطراتی از همرزمان و دوستان و آشنایان)؛ فصل ۲: شهید در آیینه شهادت (خاطرات مادر، همسر و همرزمان از آخرین روزهای قبل از شهادت شهید، فرازهایی از سخنان حجت‌الاسلام بیانی و لشکری، فرازهایی از سخنان شهید)؛ فصل ۳: سفر سوختن (برگزیده‌ای از اشعار شاعران معاصر درباره‌ی شهادت)؛ فصل ۴: آیینه در آیینه (عکسهایی از شهید دولتی مقدم با دیگر همرزمان، پدر، برادر، پیکر سوخته‌ی وی و نیز ضمائمی از گزارش عملیات فتح المبین، خیبر، والفجر هشت و کربلاهای یک و پنج)».

سفیر بهشت: یادمان حجت‌الاسلام شهید محمد خونجگری

[مولف علیرضا عالمی]. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، ۱۰۳.۱۳۸۰ ص.: مصور.

شمارگان: ۱۲۵۰ نسخه.

«شهید محمد خونجگری» در سال ۱۳۰۴ در بسطام دیده به جهان گشود و در سال ۱۳۶۵ در منطقه‌ی فاو به شهادت رسید. این کتاب، در چند بخش تنظیم شده است: «زندگینامه و خاطرات (به قلم شهید و نیز از زبان همراهان، خانواده و همسر وی درباره‌ی اخلاق، رعایت ادب، دوران ازدواج، نحوه‌ی برخورد با خانواده در منزل، عشق به شهادت، عشق به ائمه (ع)، عمل به مستحبات و ترک مکروهات، صله‌ی رحم، روزهای قبل از شهادت و همچنین، آخرین گفته‌ها و نوشته‌های شهید)؛ وصف حال یاران (یک مقاله و یک قطعه شعر در قالب غزل درباره‌ی ائمه (ع))؛ ضمایم (نامه‌های وی درباره‌ی نماز، نامه‌ی او به شهیدان علی فردوسی، حسین سعیدی و محمد محمدی)؛ مصاحبه‌هایی با درباره‌ی انگیزه‌ی حضور در جبهه و وصیتنامه‌ی شهید». در پایان نیز تصاویری از شهید خونجگری ارائه شده است.

سقای بسیج: یادنامه‌ی پاسدار شهید سردار سرلشکر حسن باقری (غلامحسین افشردی)

جمع‌آوری مطالب معاونت تبلیغات و عملیات ستاد کل نیروهای مسلح، دفتر مطالعات و تحقیقات جنگ؛ بازنویس نثر حسن بنی‌عامری. - تهران: بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، ۱۳۷۴.

[۶۲] ص.: مصور. شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب شرح زندگی سردار شهید سرلشکر پاسدار حسن باقری (غلامحسین افشردی) متولد سال ۱۳۳۴ و شهید در یازدهم بهمن ماه سال ۱۳۶۱ در جبهه فکه است. از جمله مطالب کتاب موارد زیر است: «خورشید پنهان: تولد، دوران کودکی، جوانی، دانشجویی، ازدواج؛ مسؤولیتهای دوران بعد از انقلاب: خبرنگاری، ورود به جهاد سازندگی، ورود به سپاه و شروع جنگ؛ مسؤولیتهای دوران جبهه در عملیاتها و شهادت: طراحی عملیاتها، ساده زیستی، اهمیت دادن به نماز اول وقت، دوری از غیبت، عشق به ائمه اطهار (ع) و امام (ره)، اطاعت امر رهبری، قاطعیت در فرماندهی؛ خاطراتی از: عملیات والفجر مقدماتی، برخورد با بنی‌صدر، عملیات امام مهدی (عج)،

[صفحه ۹۸۳]

عملیات طریق القدس، عملیات بیت المقدس، عملیات فتح المبین، تأسیس واحد اطلاعات - عملیات در جبهه برای شناسایی نظامی، تبعیت از مقررات و نظم، جلودار بودن در عملیاتها و... شهادت». در پایان کتاب تصاویری از دوران کودکی، سربازی، خبرنگاری و جبهه آمده است.

سلام سردار

به کوشش مهدی داوری؛ نگارش حمید داوری؛ ویراستار غلامرضا نباتی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۰۷.۱۳۷۹ ص.: عکس.

عنوان دیگر: سلام سردار: گذری بر زندگی سردار شهید حاج حسین روح‌الامین.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، زندگینامه و شرح فعالیت‌های «شهید حسین روح‌الامین» در کردستان (شهید در سال ۱۳۶۴، در عملیات والفجر چهار) است. کتاب شش فصل دارد و برخی از مطالب آن به قرار زیر است:

فصل اول: «بازگشت به زمین» (دوران نوجوانی، جوانی، سربازی، انقلاب و آغاز جنگ)؛ فصل دوم: «زمان خدمت» (فعالیت در کردستان، درگیری با ضد انقلاب و عملیات فتح المبین، ویژگی‌های اخلاقی، آزادسازی خرمشهر، عملیات والفجر چهار و قائم آل محمد (ع) فصل سوم: «لقاء نزدیک است» [لشکر قمر بنی‌هاشم (ع)، فرماندهی، شجاعت، عملیات بدر، اخلاص، رسیدگی به محرومان و نیازمندان، کلام مادر، نحوه‌ی شهادت]؛ فصل چهارم: «از نگاه یاران»؛ فصل پنجم: «سطرهای سرخ» (وصیتنامه و مناجاتهای شهید) و فصل ششم: «باغ ارغوان». (اشعاری از مهدی ایزدی دهکردی).

سلوک سرخ، نگاهی به سیره سردار شهید مصطفی ردانی‌پور

حسین مسجدی. - [اصفهان] لشکر مقدس ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۱۵.۱۳۷۵ ص. - (مجموعه آثار؛ ۳).

طراح روی جلد: غلامرضا راهپیما.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، زندگینامه و شرح خاطراتی از شهید «حجت‌الاسلام مصطفی ردانی‌پور» است. از جمله مطالب کتاب موارد زیر است: زندگینامه شهید (تولد، دوران تحصیل، فوت پدر، طلبگی در حوزه علمیه قم، جدیت و پشتکار وی در تحصیل علوم دینی نزد اساتید و آیات عظام از جمله آیت‌الله کمپانی و مصباح یزدی، ارادت شهید به حضرت فاطمه زهرا (س) و ائمه‌ی اطهار (ع)، خاطراتی از: «جاده استراتژیک چزابه - بستان، عملیاتهای فتح المبین، والفجر مقدماتی، دارخوین، فرماندهی کل قوا، طریق القدس، و والفجر دو در منطقه تپه شهید برهانی (منطقه‌ای در پیرانشهر)، خاطراتی از شهیدان حاج نوروز علی، صفاتاج، محمود شیروانی،، حاج علی قوچانی، قربانعلی عرب مهدی نصر و...»، نطق و خطابه برای رزمندگان در شبهای عملیات، نحوه شهادت و مفقودالاثر شدن در تپه برهانی در عملیات والفجر دو.

سنگرساز بی سنگر

نصرت‌الله محمودزاده. - [تهران]: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس؛ با همکاری مرکز نشر فرهنگی رجاء، ۱۳۷۶.

۳۲۵ ص.: عکس. - (مجموعه زندگینامه سرداران: ۱۰).

عنوان روی جلد: سنگرساز بی‌سنگر، زندگینامه سردار جهادگر شهید مهندس سید محمدتقی رضوی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

[صفحه ۹۸۴]

کتاب «سنگرساز بی‌سنگر»، در یازده فصل، زندگینامه و خاطرات جادگر شهید مهندس محمدتقی رضوی است. از جمله مطالب کتاب موارد زیر است: شروع جنگ عزیمت به اهواز و پیوستن به نیروهای چریک دکتر چمران؛ درگیری‌های اوایل جنگ در خوزستان و در کنار شهید چمران؛ احداث خندق در ضلع جنوبی اهواز برای جلوگیری از نفوذ دشمن؛ آغاز همکاری با شهید مهندس طرحچی در راه‌سازی؛ خاطراتی از اقدامات و عملیات آفندی در سنگرسازی و حفر خندق و ایجاد خاکریز در مناطق سوسنگرد، حمیدیه و آبادان، خاطراتی از مناطق جنوب و غرب کشور و ذکر احداث جاده‌ها، پل‌ها و سنگرها در عملیاتهای متعددی چون: ثامن‌الائمه، بیت المقدس، رمضان، فتح المبین، کربلاهای چهار، پنج و هشت، هویزه، طریق القدس؛ خاطراتی از شهیدان: محمد شهشهانی، حسین خوشنویسان، شهید خرازی، ناجیان، ابوالقاسم حجتی، سلیمی و...؛ پایه گذاری ستاد مرکزی مهندسی جهاد در تهران و پس از آن ستاد شمال غربی کشور در ارومیه؛ روزهای قبل از شهادت و نحوه شهادت در منطقه شمال غرب کشور (ارتفاعات کانی زرد).

سوار سمند سپیده: زندگینامه، وصیتنامه و آثاری از شهید جلال نوبهار، خبرنگار روزنامه اطلاعات، به ضمیمه نمایشنامه «فریاد برزخ»

به قلم فرشاد فرشته حکمت. - تهران: اطلاعات، (چاپ اول): ۱۳۷۸ [۷۶] ص.: مصور، عکس.

طراح روی جلد: حبیب‌الله صادقی.

شمارگان: ۲۱۰۰ نسخه.

این کتاب شامل زندگینامه، قصیده‌ای در رثای «شهید جلال نوبهار»، نامه‌های وی (از جبهه‌ی سوسنگرد، منطقه‌ی شیخ خزعل و دوران حضورش در جبهه‌های لبنان)، متن وصیتنامه و شرح ماجرای شهادت وی در عملیات کربلای هشت و نمایشنامه‌ی «فریاد برزخ» است که توسط وی نوشته شده بود. در پایان نیز تصاویری از شهید در جمع دوستان و همرزمان و پیکر وی در هنگام تشییع ارائه شده است. شهید جلال نوبهار در سال ۱۳۳۸ به دنیا آمد و در تاریخ ۱۸ / ۱ / ۶۶، در عملیات کربلای هشت به شهادت رسید.

سیرت پاسداران نهضت امام خمینی

[بی‌جا: بی‌نا]، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۱۵۸ ص.: مصور (رنگی)، عکس.

عنوان روی جلد: سیرت پاسداران نهضت امام خمینی (ره): در رثای شهید مظلوم حجت‌الاسلام حاج شیخ جواد قاسمپور آرانی و جمعی از همسنگرانش.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب در ده فصل به زندگی شهید حجت‌الاسلام حاج شیخ جواد قاسمپور آرانی پرداخته است. فصل اول: گذری بر زندگی شهید جواد قاسمپور (از کودکی تا آغاز دفاع مقدس)؛ فصل دوم: فعالیت‌های سیاسی، اجتماعی و نظامی شهید (شرکت در جبهه در سوسنگرد، هویزه، گیلان غرب، سر پل ذهاب، عملیات ثامن‌الائمه، مطلع الفجر، فتح المبین، بیت المقدس، رمضان، محرم، والفجر یک و هشت، خیبر، بدر، کربلای سه و چهار، تأسیس پایگاه شهداء آران، چگونگی شکل‌گیری گردان امام محمدباقر (ع) و...)؛ فصل سوم: چگونگی برخورد (جریانهای عافیت طلب و مقدس‌نما در انزوای نیروهای حزب اللهی)؛ فصل چهارم: گزارش مجالس بزرگداشت شهید قاسمپور (انعکاس شهادت وی در منطقه‌ی عملیات کربلای چهار و...)؛ فصل پنجم: شهید در آئینه شعر؛ فصل ششم: برگزیده‌ای از مکتوبات و سخنرانی‌های شهید؛ فصل هفتم: وصیتنامه‌ی؛ فصل هشتم زندگینامه و وصیتنامه شهید حسین قاسمپور (برادر شهید جواد قاسمپور)؛ فصل نهم: یادواره‌ی کوتاهی از شهدای وابسته به شهید؛ فصل دهم:

[صفحه ۹۸۵]

آشنایی اجمالی با بخش آران. در پایان کتاب تصاویری از دوران جبهه و تشییع جنازه‌ی وی ارائه شده است.

سیرت سرداران (۱)، شهید غلامحسین افشردی (حسن باقری)

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۶۶ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، زندگینامه‌ی شهید «غلامحسین افشردی» (حسن باقری) است. پس از مقدمه، در «نگاهی به زندگانی شهید»، اطلاعات مربوط به تولد، تحصیلات، فعالیت‌ها قبل و بعد از انقلاب، مسؤولیت او در جبهه‌ها و سرانجام شهادت وی بیان شده است. مطالب بعدی به چهار فصل به ترتیب زیر تقسیم شده است: «سیر رشد، فرماندهی، ویژگی‌های اخلاقی و خاطرات و دیدگاهها». شهید باقری پس از عضویت در سپاه در سال ۱۳۵۹، پس از آغاز جنگ، به جبهه رفت و تا پایان عمر از جنگ جدا نشد و در این دوران مسؤولیت‌های مختلفی را بر عهده داشت؛ از جمله: «فرماندهی محور دارخوین در عملیات ثامن‌الائمه، معاونت فرماندهی عملیات طریق القدس، فرماندهی لشکر نصر در عملیات فتح المبین، بیت المقدس و رمضان و فرماندهی قرارگاه مشترک نصر از طرف سپاه و...». از جمله ویژگی‌های اخلاقی او می‌توان به «تواضع، ایمان قوی و روحیه‌ی لطیف و مهربان و در عین حال، قاطع و شجاع» اشاره کرد. شهید باقری در هنگام انجام شناسایی برای عملیات محرم و شمال فکه بر اثر اصابت گلوله‌ی توپ به سنگری که در آن مشغول کار بود، به شهادت رسید.

سیرت سرداران (۲)، شهید مجید بقایی

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۶۶.

۵۶ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب سیر زندگانی شهید مجید بقایی را دنبال می‌کند. در آغاز کتاب اظهارات برادر محسن رضایی در مورد شهید بقایی ذکر

شده است که در آن این شهید را اسوه‌ی تقوی دانسته است. در قسمت دوم کتاب «گذری و نظری بر زندگانی شهید»، زندگینامه‌ی شهید و شرح فعالیت‌های وی قبل و بعد از انقلاب به چاپ رسیده است. قسمت‌های بعد به ترتیب «سیر رشد»، «شهادت»، «ویژگی‌های اخلاقی»، «وصیتنامه» و «خاطره‌ای از شهید» نام دارند. شهید در جنگ تحمیلی در عملیاتی مثل فتح المبین، بیت المقدس و رمضان شرکت داشت و در ۹ بهمن ۱۳۶۱ مورد اصابت گلوله توپخانه دشمن قرار گرفت و به شهادت رسید. ویژگی‌های اخلاقی شهید توجه فراوان به دعا و زیارت، خشوع در نماز، ترس از خداوند، عشق به نیروهای بسیج مردمی، متانت و وقار، کم توقع بودن ذکر شده است.

سیره شهید رجائی

مؤلف: غلامعلی رجائی. - تهران: نشر شاهد، ۱۳۷۷. [۸۶۴] ص.: مصور، عکس، نمونه.

مندرجات: مقدمه‌ی مؤلف؛ رجائی از زبان رجائی؛ فصل ۱: دوران نوجوانی و جوانی؛ فصل ۲: در خانه؛ فصل ۳: شمع محفل خویشاوندان؛ فصل ۴: دوران مبارزه؛ فصل ۵: دوران زندان؛ فصل ۶: دوران تدریس؛ فصل ۷: ویژگی‌های فردی و اخلاقی؛ فصل ۸: آینه‌ی سادگی‌ها؛ فصل ۹: از مردم، با مردم، برای مردم؛ فصل ۱۰: دوران درخشان مدیریت؛ فصل ۱۱: مواضع فکری و دیدگاهها؛ فصل ۱۲: ضمایم.

این مجموعه، حاصل مصاحبه با بیش از یک صد تن از اعضای خانواده و خویشان و دوستان و ارادتمندان

[صفحه ۹۸۶]

شهید رجایی است. و بنا بر مقدمه‌ی مؤلف «اولین مجموعه‌ی موضوعی و به عبارتی اولین سیره شناسی شهید رجایی است که از زمان شهادت آن عزیز تا زمان چاپ کتاب عرضه شده است». تلاش گردآورنده بر آن بوده است که «تا آنجا که امکان دارد مطلبی ناگفته نماند و از مطالب منتشر شده‌ی قبلی جز در یک مورد که مربوط به خاطرات مقام معظم رهبری، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در مصاحبه با خبرگزاری جمهوری اسلامی است، استفاده نشده است.» صفحات ۶۸۶ تا ۶۹۷ این کتاب به دوران جنگ اختصاص دارد و خاطرات افراد در ارتباط با شهید رجایی و جنگ، به طور عمده در این صفحات گرد آمده است. اگر چه در جای جای کتاب نیز مطالب پراکنده‌ای در ارتباط با جنگ تحمیلی دیده می‌شود. از عناوین این بخش می‌توان موارد زیر را نام برد: کار دولت را با جنگ شروع کرد؛ می‌خواهم سال تحویل را با مهاجرین جنگ باشم؛ همه تولیداتتان را به جبهه بفرستید؛ نمی‌توانند خانه‌ای خراب را بسازند؛ مبلغ قابل توجهی در اختیار ما گذاشتند.

سیری در زندگی، آثار و اندیشه‌های سید شهید اهل قلم، سید مرتضی آوینی

تلاشی از گروه تحقیقات و معارف اسلامی جبهه فرهنگی شهید آوینی. - تهران: جبهه فرهنگی شهید آوینی، (چاپ اول): ۱۳۸۰. ۵۷ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

مندرجات: مقدمه؛ سیری در زندگانی و آثار؛ سیری در اندیشه‌ها؛ آوینی از نگاه دیگران.

این کتاب، به شرح زندگی، آثار و احوال شهید سید مرتضی آوینی (که در سال ۱۳۳۶ در شهر ری متولد شد) می‌پردازد و شامل

مطالب زیر است: «شرح خلاصه‌ای از زندگانی وی از زمان تولد، تحصیلات ابتدایی، متوسطه و دانشگاهی، فعالیت‌های مطبوعاتی و سینمایی، کتابها و مجموعه مقالات، سیری در اندیشه‌ها (شامل نظر و بیان و نوشته‌های شهید درباره‌ی موضوعهای مختلف و اصطلاحات مورد استفاده‌ی شهید آوینی؛ که این آثار به ترتیب الفبایی عنوان ارائه شده‌اند)، مرتضی از نگاه دیگران (از نظر مقام معظم رهبری، سید محمد آوینی، دکتر رضا داوری، امید روحانی، کیومرث پوراحمد، شاهرخ تویسرکانی، مهدی چمران، سیروس الوند، غلامحسین ذاکری و شاهرخ دولکو)».

سیمای سیر و سفر: زندگینامه‌ی شهید سید حسن شاهچراغی

مؤلف محمدعلی غریب شائیان؛ گردآوری خانواده محترم شهید شاهچراغی و حسن جلالی؛ تحت نظر کمیته تالیف و تدوین کتاب بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان سمنان. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، معاونت پژوهش و تبلیغات، نشر شاهد، (چاپ اول): ۳۴۵.۱۳۸۱ ص.: عکس.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، در نه فصل، زندگینامه «شهید حسن شاهچراغی»، (متولد سال ۱۳۳۱ در دامغان) است که در اسفند ماه ۱۳۶۴ با اصابت موشک به هواپیمای مسافربری به شهادت رسید. وی مسؤولیت‌های متعددی - چون نمایندگی دادستانی کل در هیأت بررسی عملکرد بنیاد مستضعفان، مخبر کمیسیون وزارت امور خارجه، منشی مجلس، سرپرست مؤسسه کیهان و... - را عهده‌دار بود. از جمله مطالب کتاب، موارد زیر است: «تولد و دوران کودکی، تحصیلات ابتدایی و تحصیلات حوزوی در دامغان، تلمذ در قم نزد اساتید مدرسه‌ی حقانی (آیت‌الله صانعی، آیت‌الله آذری قمی و شهید مطهری)، ازدواج، مبارزه با رژیم پهلوی، زندان، پیروزی انقلاب، مسؤولیت‌های متعدد، دوران جنگ و بازدید از جبهه، سفرهای خارجی، نحوه‌ی شهادت، نامه‌ها، پیامها، نطقهای پیش از دستور، مقالات و

[صفحه ۹۸۷]

نوشته‌هایی درباره‌ی دفاع مقدس، تصاویری از شهید و متن کامل وصیتنامه وی».

شمع شبستان وفا

مولف: حمید قلندری بردسیری. - تهران: مؤسسه‌ی فرهنگی آفرینه، ۱۳۷۶.

[۹۵] ص.: مصور، جدول، عکس، نمونه. - (بر موجهای خاطره؛ دفتر چهارم).

کتابنامه: ص [۹۳]. شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «شمع شبتان وفا»، که در راستای برگزاری یادواره‌ی سرداران شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان منتشر شده، شامل پنج بخش است. در بخش اول و دوم، شرح زندگی، ویژگی‌های اخلاقی و رفتاری و مبارزات قبل و بعد از انقلاب سردار شهید و معلم مبارز، امان‌الله غلامحسین‌پور پرداخته است. شهید در جبهه‌های جنگ حضور فعال و در عملیاتهای طریق القدس، بیت المقدس و والفجر هشت شرکت مؤثر داشته و در سال ۶۵) در عملیات کربلای یک، در جبهه‌ی مهران) به دیدار معبود شتافته است. خاطرات و آثار به یاد ماندنی، به نقل از خانواده و همرزمان شهید بیان شده است. در بخش سوم، اسامی شهیدان کربلا از زبان حضرت

مهدی (عج) و اسامی و وصیتنامه‌های جمعی از همرزمان شهید از شهرستانهای جیرفت و بردسیر آورده شده است. بخش چهارم حاوی قطعه شعرهایی در رثای شهیدان و بخش پنجم مجموعه‌ی چهل حدیث در طریق معرفت، از کلام مولا علی (ع) است.

شمع محفل خاتم: حجت‌الاسلام شیخ عبدالله میثمی، مسؤول دفتر نمایندگی امام در قرارگاه خاتم‌الانبیاء

جواد محدثی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت فرهنگی، (چاپ اول): ۱۹۹.۱۳۶۶ ص.: مصور، عکس، نمونه.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «شمع محفل خاتم»، حاوی شرح حال، زندگینامه و خاطراتی از شهید حجت‌الاسلام عبدالله میثمی است. موارد زیر از جمله مندرجات کتاب است: مقدمه (تولد، دوران کودکی، نوجوانی و جوانی، تحصیل در حوزه علمیه قم، مبارزات در دوران قبل از انقلاب، دستگیری و شکنجه‌های ساواک، فعالیت‌ها و...)؛ جبهه تا شهادت (شروع کار در دفتر نمایندگی امام، حضور در جبهه، شجاعت، خصوصیات اخلاقی، برخورد با مسائل پرسنلی سپاه، احساس مسؤولیت و...)؛ برخورد با حج (زیارت خانه خدا، محبت به پدر و مادر، بازگشت به جبهه و...) گروه باب الحوائج (خاطراتی به نقل از پدر ایشان، حجت‌الاسلام مرادی، همرزمان و دیگر آشنایان درباره حضور وی در جبهه، برنامه روزانه، عملیات کربلای یک و مهران، عملیات کربلای چهار، سلوک و اخلاق شهید و...)؛ آخرین روزها (خاطراتی از وی در روزهای آخر عمر، قبل از شهادت و نحوه‌ی شهادت)، برگزیده‌ها (سخنان و گفته‌ها و آثار شهید در باب موضوعات متنوع دینی و جبهه و...)، از دیدگاه شخصیتها (خاطراتی از مسؤولین و فرماندهان درباره وی) در پایان نیز اسناد، دستخط و نوشته‌های اداری به همراه تصاویری با زیرنویس ارائه شده است.

شمیم سحر، داستان واره

به کوشش حسین فتاحی؛ ویراستار: محمدتقی فخر روحانی؛ زیر نظر محمدرضا مصطفوی. - تهران: نشر سامیر، (چاپ اول): ۱۴۳.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب داستان واره‌ای است که به یادمان سردار سرتیپ پاسدار دکتر مهدی مسجدیان، رئیس اداره‌ی طرح و برنامه‌ی ستاد مشترک سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نوشته شده است. نویسنده به صورتی داستان گونه، مراحل

[صفحه ۹۸۸]

مختلف زندگی او را بیان کرده است. مطالب کتاب شامل موارد زیر است: تولد و کودکی، فوت پدر، کمک به برادر در کارگاه، آشنایی با امام خمینی (ره)، پخش اعلامیه در دوران دبیرستان، قبولی در انستیتو تکنولوژی اصفهان و فعالیت‌های دانشجویی، سال ۱۳۵۷ و فعالیت‌های انقلابی در اصفهان، ازدواج، ورود به سپاه، تدریس فلسفه به پاسداران، آغاز جنگ و مأموریت به جبهه‌های جنوب و غرب، درگیری با ضد انقلاب، مجروح شدن، اقدام در برپایی بزرگداشت مقام شهدا در اصفهان، طرح طبقه‌بندی مشاغل پرسنل سپاه، و بالاخره تصادف منجر به فوت در روز قدس ۱۳۷۶.

شهروند آسمانی، آوینی از «جهاد» تا «شهادت»

تهران: وزارت جهاد سازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس، ۲۸۶.۱۳۷۲ ص.: مصور (رنگی)، نمونه.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

کتاب، حاوی بخشهای مختلف زندگی شهید بزرگوار سید مرتضی آوینی بوده، در هفت فصل تنظیم شده است. فصل اول: «دیدگاه‌های فرهنگی، سیاسی و اجتماعی شهید». فصل دوم: «روایت آخر، جنگ تحمیلی از نگاه شهید آوینی» که خود به سه بخش تقسیم می‌شود: روایت فتح و...، درباره‌ی جنگ تحمیلی چگونه می‌اندیشیم، و تمایز جنگ ما با دیگر جنگها. فصل سوم: «شرح نور، مقالات ادبی و...» دارای سه عنوان: ادبیات آزاد یا متعهد، شیدایی و هنر، هنر، یاد بهشت و نوحه‌ی انسان در فراق. فصل چهارم: «از جهاد تا شهادت»، شامل عناوین: راهی به سوی فضیلت، نگاهی دوباره به روایت فتح، شهری در آسمان، در وصف آن سه تن؛ که درباره‌ی سه تن از همرزمان شهید آوینی به نامهای حسن و قاسم و رضاست. فصل پنجم: «دیدگاه‌های سینمایی» شامل واقعیت در سینمای مستند، هویت مستقل سینمای ایران، اخلاق و سینما. فصل ششم: «در رثای شهید» اشعاری که به یاد شهید آوینی سروده شده است. در بخش «یاد گل» که در همین فصل است، تعدادی قطعه‌ی ادبی در رثای شهید آمده است و در پایان هم عکسهایی از شهید به چشم می‌خورد.

شهید آوینی، سیری در آثار

مولف حبیبه جعفریان. - تهران: کتاب صبح، (چاپ دوم): ۱۳۸۰.

۱۳۵ ص.: نمودار. - (... سری کتابهای سیاسی، اجتماعی و اعتقادی برای نسل جوان؛ ۵).

کتابنامه: ص. ۱۳۵ - ۱۲۹.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل زندگینامه و نقد و بررسی آثار «شهید مرتضی آوینی» است که در شش فصل تنظیم شده است. فصل اول: زندگینامه شهید از زبان خود او؛ فصل دوم: فعالیت‌های شهید (مجموعه‌های مستند تلویزیونی، نشریات سوره و ادبیات داستانی و تألیفات و کتابهای شهید)؛ فصل سوم: شهید آوینی، اندیشمندی در ساحت تفکر (دیدگاههای شهید در خصوص آخر الزمان، فرهنگ و تمدن غرب، علم و اخلاق در تمدن تکنولوژیک غرب، غرب و سیاست، دموکراسی، آزادی و توسعه، غرب در تقابل با اسلام، روشنفکری و اسلام، انقلاب اسلامی در مقابل نظم واحد جهانی، علم و دین و حوزه و دانشگاه، توسعه، تکامل و اسلام و دموکراسی و ولایت فقیه و اسلام)؛ فصل چهارم: شهید آوینی، هنر و هنرمند (دیدگاه درباره‌ی هنر و هنرمندی، قصه، شعر و رمان، ماهیت سینما، سینمای هنری، روشنفکری و سینمای حرفه‌ای، سینما و اسلام، سینمای ایران)؛ فصل پنجم: «روایت فتح» به روایت از شهید آوینی؛ فصل ششم: شهید آوینی و عاشورا و شهادت.

[صفحه ۹۸۹]

شهید رجایی، اسوه صبر و استقامت (دفتر ۱)

هیأت تحریریه واحد فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی؛ زیر نظر مرتضی محمودی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد فرهنگی، ۵۱۴.۱۳۶۲ ص.: مصور.

عنوان روی جلد: اسوه صبر و مقاومت، شهید محمدعلی رجایی.

در کتاب «شهید رجایی، اسوه‌ی صبر و مقاومت» پس از شرح زندگی شهید محمدعلی رجایی، سخنرانی‌ها و اسناد مربوط به جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، آورده شده است؛ از جمله: ۱) در سخنرانی در «پایگاه شهید وطن‌پور» اصفهان، در مقام نخست‌وزیر، حمله‌ی صدام به ایران را «خاموش کردن نور خدا با کفر» دانسته است. ۲) در مصاحبه با روزنامه‌نگاران، درباره علل جنگ و شرایط قبول آتش بس و مذاکره با دشمن و مواضع ملتهای عرب در قبال جنگ ایران و عراق صحبت کرده است. ۳) در سخنرانی در شورای امنیت سازمان ملل، پس از شرحی از رفتار وحشیانه‌ی متجاوزان بعثی با مردم خوزستان، مواضع ایران را درباره‌ی جنگ توضیح داده و خواستار پایان عادلانه‌ی جنگ و سرکوب و مجازات متجاوزان شده است. ۴) در سخنرانی در نماز جمعه‌ی تهران ضمن اشاره به خسارات مادی جنگ تحمیلی آن را ابتلایی دانسته که موجب تکامل ما شده است. ۵) در یک مصاحبه‌ی رادیویی، با بررسی وضع هموطنان جنگ زده، بر ادامه‌ی جنگ تا پیروزی قطعی ایران تأکید کرده است.

شهید رجایی، اسوه صبر و استقامت (دفتر ۲)

هیئت تحریریه واحد فرهنگی بنیاد شهید؛ زیر نظر مرتضی محمودی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد فرهنگی، (چاپ اول): ۱۳۶۲.

[۴۷۸] ص.: مصور، عکس.

عنوان روی جلد: اسوه صبر و مقاومت، شهید محمدعلی رجایی.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جلد دوم کتاب «شهید رجایی، اسوه‌ی صبر و استقامت» بخشی از زندگینامه‌ی شهید رجایی - شامل ملاقاتها، مصاحبه‌ها، اطلاعیه‌ها، سخنرانی‌ها، دیدگاهها،... و در نهایت، شهادت وی در زمان ریاست جمهوری - است. مطالب گردآوری شده همراه با مأخذ (مکان، روز و ساعت و رسانه‌ی مربوطه) ارائه شده‌اند. مطالب مربوط به جنگ در مباحث مختلف پراکنده‌اند؛ مطالبی مانند: «موضع کارکنان دولت در زمان جنگ، سخنان شهید رجایی در سمینار سپاه پاسداران، بودجه‌ی سپاه پاسداران و ادغام آن با ارتش، موضع مجامع بین‌الملل درباره‌ی جنگ، تضعیف روحیه‌ی پاسداران، سمینار جهاد سازندگی، بازدید از استانهای کرمان، فارس و خوزستان، بازدید از شهرکهای جنگ زدگان، پیام وی به ارتش، گزارش عملیات رزمندگان به دولت، مشکلات کردستان، بازدید از مرکز آموزش افسری و دیدگاه وی در مورد شهیدان و جنگ و نیز رزمندگان اسلام».

شهید قلم، یادواره‌ی معلم شهید محمد فرخی راد

ساده‌نویسی منیر السادات موسوی؛ ویراستار: بشیر خزامی‌پور؛ تصویرساز: بیژن نایینی. - تهران: سوادآموزی، دفتر پژوهش، برنامه‌ریزی و تولید مواد آموزشی؛ مدرسه، ۵۳.۱۳۷۷ ص.: مصور. - (مجموعه ایثارگران: ۴).

طراح روی جلد: محمدهادی دانش.

کتاب حاضر پنج بخش دارد. در مقدمه پیامی از حضرت امام خمینی (ره) درباره شهدا درج شده است. در بخش اول، مشخصات شناسنامه‌ای معلم شهید خرمی‌راد (شامل نام و نام خانوادگی، تاریخ تولد، تاریخ و محل اسارت، عملیاتهایی که در آنها شرکت داشته، تاریخ شهادت و محل یادبود) ذکر شده است. در بخش زندگینامه‌ی این شهید، توضیحاتی درباره‌ی خانواده و نحوه‌ی زندگی او داده شده است. وی در عملیات بزرگ رمضان در غرب خرمشهر اسیر شد و طی دوران اسارت، عده‌ی زیادی از اسیران

را باسواد کرد. او در نامه‌های خود به خانواده‌اش، آنان را به

[صفحه ۹۹۰]

خواندن نماز شب و دعا و نیایش سفارش می‌کرد. در ادامه‌ی کتاب، خاطره‌هایی از آقایان اسماعیل بامیان و محمد حاجی خلف - همرزم شهید - و سفارشات شهید به همسر و فرزندانش، شرح آخرین روزهای زندگی شهید و وصیتنامه‌ی او آمده است.

صیاد دل‌ها: یادنامه امیر سرافراز ارتش اسلام شهید سپهبد علی صیاد شیرازی

تحقیق و تدوین مطالب احمد حسینیا؛ طراحی، نظارت و پی‌گیری امیر معصومی. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۲۶۵.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، به مناسبت شهادت سپهبد صیاد شیرازی تهیه شده و شرحی است بر زندگینامه‌ی شهید در ابعاد گوناگون خانوادگی، اجتماعی و اخلاقی و نظامی؛ به ویژه بیان دلاوری‌های شهید در عملیاتهای مختلف. مطالب در هفت فصل ارائه شده‌اند. فصل ۱: «آیینه‌ی صدق و صفا» (فرازهایی از زندگی، از تولد تا تشکیل هیأت معارف جنگ)؛ فصل ۲: «تندیس اخلاص و شهامت» (ویژگی‌های اخلاقی و ابعاد شخصیتی از نگاه شخصیتهای علمی، سیاسی، فرهنگی و نظامی)؛ فصل ۳: «خاطراتی از صیاد صف شکن» (خاطراتی از یاران و همرزمان شهید در دوران انقلاب و دوران جنگ)؛ فصل ۴: «خاطرات، اندیشه‌ها و وصیتنامه شهید»؛ فصل ۵: «در رثای امیر جبهه‌ها» (مقالات و اشعاری در سوگ شهید از نویسندگان و شعرای معاصر)؛ فصل ۶: «شهادت و بازتاب آن»؛ فصل ۷: گزیده‌ای از جراید و عکسهای شهید.

طلایه دار خطر، زندگینامه سردار رشید اسلام شهید محمد جندقیان

نوشته یحیی کاظمی، زهرا نیک‌منش؛ ویراستار محمدباقر مشهدی. - [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۹۹.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: قربانعلی اجلی.

کتاب حاضر، زندگینامه‌ی سردار رشید اسلام «شهید محمد جندقیان» است که در سه فصل ارائه شده است. فصل اول با نام «زندگینامه‌ی شهید جندقیان»، در چهار قسمت به «تولد، دوره‌ی دبستان و تحصیلات ابتدایی، دوره‌ی نوجوانی و جوانی و ازدواج» شهید می‌پردازد. در این فصل، ویژگی‌های اخلاقی و ابعاد شخصیتی وی - از جمله کار و تلاش، حسن خلق، محبت، احسان و همدردی، روح بزرگ و... - از زبان اطرافیان وی نقل شده است و در ادامه، فعالیت‌های فرهنگی و نظامی شهید در سیستان و بلوچستان نوشته شده است. فصل دوم «ماجراهای جنگی شهید در سیستان و بلوچستان» نام دارد. در این فصل، بیست خاطره از دوران فعالیت شهید در سیستان و بلوچستان نقل شده است. در فصل سوم با عنوان «شهید و شهادت»، به نحوه‌ی شهادت وی پرداخته شده، خاطراتی از زبان همسر، برادر و دوستان شهید در مورد علاقه‌ی او به شهادت آمده است. قسمتی از وصیتنامه شهید و نیز فهرستی از فعالیت‌های نظامی او با سمت و عملیات مربوطه و تاریخ آن در همین فصل به چاپ رسیده است.

ظهور، با نگاهی به زندگی سردار شهید حاج یونس زنگی‌آبادی فرمانده تیپ امام حسین

علی مؤذنی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.
۱۷۴ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Rise

[صفحه ۹۹۱]

کتاب «ظهور»، زندگی سردار شهید حاج یونس زنگی‌آبادی [فرمانده‌ی تیپ امام حسین (ع) از لشکر ۴۱ ثارالله] را به تصویر می‌کشد. نویسنده سعی دارد خواننده را همراه خود به داخل زندگی شهید بکشاند و لحظه به لحظه همراه شهید به بیان خاطرات او بپردازد. نویسنده از جانب شهید مسؤولیت نگارش کتاب را می‌پذیرد و در حالی که شهید حاج یونس در تمام لحظات همراه نویسنده است، به روستای زنگی‌آباد سفر می‌کند و خودش را در سالها پیش هنگام تولد حاج یونس می‌یابد. سیر وقایع همراه با تفسیر و بیان خاطرات گذشته باعث می‌شود که خواننده احساس کند در صحنه‌های زندگی شهید حضور داشته است بدین ترتیب، با شرایط زندگی شهید، محیط خانوادگی وی و روحیات و صفات و خصوصیات فردی اخلاقی و اجتماعی او آشنا شود. فرزندان شهید به عنوان شاهدان در داستان حضور دارند.

عاشقان شرزه: زندگینامه داستانی شهید دکتر محمدرضا فتاحی

خسرو باباخانی؛ به سفارش اداره کل تحقیق و پژوهش بنیاد شهید انقلاب اسلامی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، معاونت پژوهش و تبلیغات، نشر شاهد، (چاپ اول): ۳۲۷.۱۳۸۱ ص.
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.
این کتاب زندگینامه‌ی داستانی «شهید محمدرضا فتاحی» است که در ۲۵ فصل ارائه شده است. برخی از موضوعهای زندگینامه عبارتند از: «مبارزات عبدالعلی، برادر بزرگ وی و شهادت او به دست رژیم پهلوی؛ مسأله‌ی حجاب قبل از انقلاب؛ شک به وجود خدا و تعلیمات معلم وی؛ آشنایی با همسر؛ فعالیت‌های همسر وی؛ نقش در پیروزی انقلاب؛ اخذ مدرک پزشکی؛ آغاز جنگ تحمیلی؛ اعزام به مناطق جنوب و غرب کشور برای مداوای مجروحان؛ آشنایی با شهیدان و نحوه‌ی شهادت: داریوش زیره‌وندی، محمد علوی، بهرام چغاروند، پرویز رستگاری، سیروس آذروند و...؛ شهادت برادر وی (شیرزاد) در جبهه‌ی سومار؛ اعزام به منطقه‌ی عملیات ظفر پنج در ارتفاعات خان؛ سقوط بالگرد و شهادت وی؛ مراسم تشییع پیکر پاک شهید و فوت خواهر در اثر از دست دادن برادر».

عبور از مرز آفتاب، زندگینامه سردار رشید اسلام شهید حاج احمد باقری

اصغر لطفی نجفی نجف‌آبادی؛ ویراستار: مریم خلیلی. - [بی‌جا]، کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۳۴.۱۳۷۷ ص.
طراح روی جلد: قربانعلی اجلی.
این کتاب، که زندگینامه سردار رشید اسلام «شهید حاج احمد باقری» را در بر می‌گیرد، در چهار فصل تدوین شده است. فصل اول مربوط به زندگینامه و فعالیت‌های نظامی شهید است. در بخش زندگینامه، «تولد، تحصیلات، خدمت سربازی و پیوستن وی به

نهادهای انقلابی، رفتن به بلوچستان، سالهای آخر تلاش و کوشش و چگونگی شهادت شهید و خلاصه‌ای از فعالیت‌های نظامی وی» شرح داده شده است. در فصل دوم - با نام «فضایل و سجایای اخلاقی» - ابعاد روحی و شخصیتی شهید (از جمله: حفظ بیت‌المال، محبت به زیردستان، حسن خلق، حجب و حیا، کمک به فقرا و مهمان‌نوازی) در خاطره‌هایی از زبان اطرافیان شرح داده می‌شود. فصل سوم، «شهید در آیینه خاطرات پدر، همسر و همرزمان» نام دارد. در این فصل نیز با ذکر پنجاه خاطره از خانواده‌ی شهید، سایر ابعاد روحی شهید خصوصا در زمان فعالیت‌های نظامی وی توضیح داده می‌شود و فصل چهارم - که فصل پایانی کتاب است - به وصیتنامه‌ی شهید و ذکر قسمتهایی از آن اختصاص یافته است.

[صفحه ۹۹۲]

عشق در ساعت ۹:۱۰ زندگی سردار رشید اسلام شهید سید محمد ابراهیمی

بازآفرینی کرامت یزدانی؛ گردآورنده پروانه غلامی؛ ویراستاران: محمد حسینی و مهدی واحدیان اردکانی. - یزد: کنگره بزرگداشت سرداران و ۳۷۰۰ شهید استان یزد، (چاپ اول): [۱۳۷؟]. ۱۵۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Love at ۹:۱۰

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر سرگذشت «سردار شهید محمد ابراهیمی»، فرمانده‌ی تیپ الغدیر است که در عملیات کربلای پنج شهید شد. مطالب کتاب شامل موارد زیر است: «پیش از طلوع»، مطالبی از زبان پدرش درباره‌ی زندگی پیش از تولد وی؛ «شکفتن»، از تولد تا حوادث مربوط به انقلاب و پس از آن تا زمان اوائل جنگ؛ «یکی از ما که مانده‌ایم»، خاطرات سرهنگ پاسدار محمدمهدی فرهنگ دوست از شهید ابراهیمی؛ «نماز، دعا، ولایت، اخلاق، عشق در ساعت ۹: ۱۰ دقیقه صبح»، چگونگی شهادت او از زبان تنها شاهد حادثه، جانباز دشتی؛ «چراغی برای شب و روز»، دیدگاهها، توصیه‌ها و رفتار شهید و «متن وصیتنامه شهید ابراهیمی». شهید ابراهیمی در سال ۱۳۴۲ در یزد متولد شد و در عملیاتهای خیبر، بدر، قدس، والفجر هشت، کربلای چهار و کربلای پنج، شرکت داشت. روی جلد کتاب، عکس شهید چاپ شده است.

عشق شهادت

اثر علی شوشتری‌زاده. - تهران: [بی‌نا]، ۶۲.۱۳۶۴ ص.

این کتاب اثر شهید علی شوشتری‌زاده است و شامل زندگینامه‌ی شهید، وصیتنامه، مجموعه نیایش، وصف شهیدان از زبان او و خاطرات وی در طول مدت رزم و طی عملیات بدر می‌باشد و اشاره کوتاهی به روزهای بزرگی چون روز پاسدار، هفته‌ی وحدت و سالروز اشغال افغانستان دارد. در کتاب - هر جا که لازم دانسته شده - تصاویری از شهید زینت بخش صفحات شده است. در انتهای کتاب، قطعه شعری از محمد هادی خالقی به مناسبت شهادت شهید و قطعه‌ای نیز از سید عبدالرسول حسین المدنی که به شهید تقدیم گردیده، به چاپ رسیده است.

عقاب کویر، مجموعه داستان بر اساس خاطرات زندگی سردار شهید علی معمار، فرمانده قرارگاه جنوب سیستان و بلوچستان

نوشته داوود امیریان. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۱۴۴ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان؛ داستان: ۱۰)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Desert's Eagle

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۱۲ عنوان داستان کوتاه از زندگینامه‌ی شهید علی معمار است. شهید علی معمار در سال ۱۳۴۳ در روستایی در حوالی کاشان به دنیا آمد و در سال ۱۳۷۳ به دست اشرار منطقه‌ی بلوچستان به شهادت رسید. محتوای داستان‌ها عبارتست از: تولد و نام گذاری وی؛ دزدیده شدن دوچرخه او و دیر آمدن او به منزل؛ دوران راهپیمایی مردم کاشان و تیر خوردن پدرش در تظاهرات؛ درگیری با اشرار در منطقه‌ی ایرانشهر؛ دستگیری فردی که اسکناسهای تقلبی پخش می کرد؛ درگیری با اشرار و شهادت سرگرد عبادی و گروگان گیری اشرار در جاده‌ی سراوان و ترفند او برای آزادسازی گروگان‌ها که منجر به نابودی اشرار شد؛ درگیری با قاچاقچیان و اشرار در پارک شهر سروان؛ کمک به مداوای چشمان چوپانی بنام محمد که نابینا بود و پس از عمل بینایی خود را به دست آورد. درگیری با بهادر (سر دسته اشرار) و شهادت علی معمار؛ اهدای سر در حسینیه از طرف استاد فیض که شهید معمار را در خواب دیده بود.

[صفحه ۹۹۳]

عقیق، داستانی از زندگی سردار شهید حاج حسین خرازی

نصرت‌الله محمودزاده. - تهران: ستاد کل نیروهای مسلح، بنیاد حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، مدیریت ادبیات و انتشارات، ۱۳۷۵.

۲۵۰ ص. - (ادبیات دفاع مقدس؛ داستان واره: ۱).

کتاب «عقیق»، شرح زندگی سراسر حماسه و ایثار رشید سپاه، شهید حاج حسین خرازی است که براساس اظهارات همسنگران او و سخنرانی‌های شهید تدوین شده است. نویسنده‌ی کتاب جهت شناختن شخصیت شهید عازم پایگاه شهید ردانی‌پور در اهواز می‌شود و در آنجا با علاقه و عشق رزمندگان نسبت به شهید روبه‌رو می گردد. وی به جمع‌آوری مطالب و واقعیت‌های موجود می‌پردازد. همسنگران و همرزمان شهید از فعالیت‌های وی مانند: برنامه‌ریزی و طراحی نقشه‌های عملیاتی، بر عهده گرفتن فرماندهی این عملیاتها و عملیاتهایی که شهید در آن شرکت داشته (از جمله، عملیات طریق القدس، بیت المقدس، فتح المبین، محرم و والفجر مقدماتی) سخن می گویند. یاران شهید از روحیه و برخوردهای اسلامی او بسیار سخن گفته‌اند.

عمل صالح در سفر آخر به لقاء الله، یادواره حاج مجتبی کلاهدوزان

تدوین و تنظیم فخرالدین حسینی؛ خطاطی: فضائلی، عباسی. - تهران: [جمعی از دوستان]، ۲۵۱.۱۳۶۲ ص.

طراح پشت جلد: احمد سرکوبی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

شهید حاج مجتبی کلاهدوزان در سال ۱۳۲۵ در اصفهان به دنیا آمد. پس از تحصیلات دوره ابتدایی و متوسطه، در دانشگاه تربیت

معلم به ادامه تحصیل پرداخت. قبل از انقلاب در فعالیت‌های مذهبی و تشکیل کلاس درس برای بچه‌های بی‌بضاعت شرکت داشت و مبارزه مسلحانه با رژیم پهلوی را تبلیغ می‌کرد. با شروع جنبش اسلامی و تماس مستقیم و بیشتر امام خمینی (ره) با امت، در به حرکت وا داشتن مردم سهم بسزایی داشت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی ضمن کار در آموزش و پرورش، به فعالیت جنبی در سپاه انقلاب اسلامی پرداخت. با شروع جنگ تحمیلی در بعد نظامی در مدیریت‌های سنگین و فرماندهی در عملیات متعدد از جمله: بیت المقدس ۲، فتح المبین، محرم و... شرکت داشت و بالاخره به مقام رفیع شهادت نائل آمد. این کتاب شامل ۱۱ بخش است که به ترتیب عبارتند از: مقدمه‌ای از حجت‌الاسلام میثمی، وصیتنامه شهید، زندگی نامه‌ی شهید به روایت دوستان و همسر شهید، مجموعه پیام‌ها، تلاش، حرکت، زندگی به روایت تصویر، مجموعه سخنرانی‌ها، مجموعه مصاحبه‌ها، شهادت به روایت تصویر، شهید در شعر، آثار شهید، زندگینامه و وصیتنامه پاسدار شهید محمد بازرگانی.

غروب آبی رود

جهانگیر خسروشاهی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۶۴ ص. - (کارگاه قصه و رمان، مفاخر ملی - مذهبی؛ ۳).

عنوان دیگر: غروب آبی رود (زندگینامه داستانی شهید مهدی باکری).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Blue Sunset of the River

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این کتاب از مجموعه‌ی «مفاخر ملی و مذهبی ایران»، زندگینامه داستانی شهید «مهدی باکری» به نگارش در آمده است. این شهید در ۱۳۳۴ در ارومیه متولد شد و در سال ۱۳۵۵ برای ادامه‌ی تحصیل به خارج رفت اما با پیروزی انقلاب اسلامی به ایران بازگشت و به عضویت سپاه پاسداران در آمد و به مقام فرماندهی عملیات نایل آمد. وی در عملیات پاکسازی منطقه‌ی سرو و آزادسازی مهاباد، پیرانشهر و بانه نقش مهمی داشت و خدمات او سبب گردید سنندج پس از مدتها آزاد شود. شهید باکری سرانجام در عملیات خیبر به شهادت رسید.

[صفحه ۹۹۴]

فرمانده قلبها، خاطرات زندگی سردار شهید محمد آرمان، جانشین فرمانده گردان مهندسی خیبر جهاد سازندگی

بازآفرین منیژه نصراللهی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۳۲ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان: خاطرات؛ ۲۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Hearts Commander.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، در هفت فصل، به بیان خاطرات زندگی سردار شهید «محمد آرمان» جانشین فرمانده‌ی گردان مهندسی خیبر جهاد سازندگی، از زبان مادر، برادر، خواهران، همسر و همرزمان این شهید گرانقدر پرداخته است. هر یک از این راویان گوشه‌ای از زندگی شهید را به تصویر کشیده، سعی کرده‌اند خصوصیات و ویژگی‌های اخلاقی او را بازگو کنند. حس نوع دوستی و فداکاری،

محبت به اطرافیان، دوستی با افراد درستکار و دشمنی شدید شهید با ستمکاران و ظالمان از جمله خصوصیات بارز این سردار رشید اسلام بوده است. در این مجموعه، خاطراتی از دلاوری‌ها و شجاعت وی در جبهه‌های نبرد، تلاش خستگی‌ناپذیر او برای مبارزه با دشمن متجاوز، بیداری‌های شبانه و عبادات و راز و نیازهای وی در دل شبهای تاریک، خصوصیات منحصر به فرد او در فرماندهی و سخت‌کوشی وی از قول همرزمان و همسنگرانش نقل شده است. همسر شهید نیز ویژگی‌های اخلاقی و رفتاری او در جمع خانواده را بیان کرده است.

فریاد محراب: زندگینامه روحانی جلیل‌القدر شهید حجت الاسلام والمسلمین حاج شیخ علی مزاری

صادق شریف مقدم، عبدالرضا مزاری. - [بی‌جا]: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۹۹.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: مهدی شمسی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، ۱۴۰ خاطره از شهید مزاری به نقل از بستگان و دوستان شهید، در هفت فصل، ارائه شده است. شهید مزاری در سال ۱۳۶۹ توسط منافقان ترور شد و به شهادت رسید. موارد زیر از جمله مندرجات کتاب است: «فصل اول: خصوصیات فردی (تدریس در حوزه، نماز اول وقت، شوخ طبعی و...)؛ فصل دوم: مبارزات (قبل و بعد از انقلاب)؛ فصل سوم: فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی (نقش شهید در مساجد و دانشگاه سیستان و بلوچستان و...)؛ فصل چهارم: دفاع مقدس (عملیات کربلای پنج، سومار و...)؛ فصل پنجم: حج؛ فصل ششم: مدارس چهارده معصوم (ع) (احداث چهارده باب مدرسه) و فصل هفتم: شهادت». فرازهایی از پیام مقام معظم رهبری، مروری بر فعالیت‌های شهید و فهرستی از اسامی راویان خاطرات نیز در پایان کتاب ارائه شده است.

فصل طواف، مجموعه خاطرات و زندگینامه سردار رشید اسلام شهید محمود سعیدی نسب (غزنوی)

علی‌رضا حیدری‌نسب؛ ویراستار: نادر عباسی. - [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۴۱.۱۳۷۷ ص.: مصور.

طراح روی جلد: قربانعلی اجلی.

کتاب «فصل طواف»، در چهار بخش به زندگینامه سردار رشید اسلام، «شهید محمود سعیدی‌نسب (غزنوی)» می‌پردازد. بخش نخست (زندگی شهید در یک نگاه)، حاوی پنج مبحث است: «تکوین شخصیت، شکوفایی شخصیت، شهید در نخستین سفر به جبهه، ورود به دانشکده‌ی تربیت مربی سپاه و شهید و آخرین سفر به جبهه». بخش دوم (گذری بر احوال شهید)، دارای شش فصل «تعلیم و متعلم، اطاعت و بندگی، امر به معروف و نهی از منکر، شهید و دفاع مقدس، نوعدوستی و مساعدت، سادگی زندگی و صدق و صفای شهید» است. بخش سوم به

[صفحه ۹۹۵]

آثار و یادگارها، نوشته‌ها و دو وصیتنامه شهید پرداخته است و بخش چهارم به تشریح هدف شهید و پیام و سفارشات وی به نق از مادر، خواهر و دختر شهید اختصاص دارد.

کبوتر حرم

مؤلف غلامعلی جندقی (رجبی). - تهران: صیام، (چاپ اول): ۱۵۰.۱۳۸۱ ص.: مصور (رنگی).
عنوان روی جلد: کبوتر حرم: زندگینامه و اشعار شهید غلامعلی رجبی.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
این کتاب، شامل شرح آثار و احوال «شهید غلامعلی رجبی»، مداح اهل‌بیت و رزمنده‌ی جبهه‌های نبرد است. وی در عملیات مرصاد در گردان مسلم (ع) به شهادت رسید. مندرجات کتاب عبارتند از: «شهید غلامعلی از لسان حاج منصور ارضی، شعری در وصف شهید، وصیتنامه‌های شهید، عطیه‌های کوثر، جزوه‌ی آموزشی درباره‌ی مداحی به قلم شهید، شبنامه‌ی غم و اشعار وی [شامل رباعی، مداحی و نوحه‌ها در وصف اهل‌بیت (ع)]، امام حسین (ع)، ولادتها و شهادتها، روضه خوانی‌ها، نوحه‌ها و سروده‌ها، اشعاری در وصف حاج حسن رجبی (ره) پدر شهید و فرزند شهیدش، کلماتی قصار از پدر مرحوم شهید و اشعاری از مرحوم قاسم ملکی در رثای اباعبدالله و اهل‌بیت (ع)». تصاویری از شهید در زمان اجرای مرثیه و نوحه‌خوانی و نیز، عکسهایی از حضور در جمع رزمندگان و دوران جبهه ارائه شده است.

کردستان، مردم و پاسدار شهید کاظمی

تدوین: دفتر سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی کردستان. - [بی‌جا]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ناحیه کردستان، ۱۱۲.۱۳۶۲ ص.: مصور، نقشه، عکس.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
این کتاب به مناسبت یکمین سالگرد شهادت سردار سپاه اسلام ناصر کاظمی منتشر شده است.
مندرجات: مقدمه؛ زندگینامه؛ مصاحبه با همرزمان شهید؛ کردستان، مردم و پاسدار شهید ناصر کاظمی؛ سخنان و وصایای شهید.
کتاب، با شرح زندگانی شهید کاظمی شروع می‌شود و با درج مصاحبه‌هایی از برادر سرهنگ شیرازی و برادر ایزدی ادامه می‌یابد. پس از آن، خاطرات شهید درباره‌ی کردستان و ضد انقلاب که در مصاحبه‌ای ضبط شده، به چاپ رسیده است. شهید ناصر کاظمی که در خانواده‌ای متوسط به دنیا آمده بود، کمک به دیگران را دوست داشت و برای همدردی با بچه‌های محروم هیچ وقت لباس نو نمی‌پوشید. پس از ورود به دانشگاه به تدریس در نقاط محروم تهران مشغول شد و با درآمد مختصر خود برای بچه‌ها جزوه و کتاب تهیه می‌کرد. پس از پیروزی انقلاب به سپاه پیوست. مدتی در زابل خدمت کرد. سپس راهی خرمشهر گردید. بعد از مدتی با سمت فرماندار و فرمانده‌ی سپاه به پاوه رفت. سپس مسؤول سپاه پاسداران کردستان شد و به سنندج اعزام گردید. عمده فعالیت‌های وی در این منطقه بوده است. او در پیروزی عملیات بانه - سردشت، نقش بسزایی داشت. او در آخرین مأموریت خود، حین پاکسازی جاده‌ی پیرانشهر - سردشت، شهید شد.

کسی به رویم لبخند خواهد زد؟ ماه هنوز در آسمان است: نگاهی به زندگی سردار شهید احمد آجرلو

محمدرضا کاشانی؛ ویراستار: ف. باقری. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۰۸، [۳]: عکس (رنگی). - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران: ۸۸. زندگی نامه سرداران شهید؛ ۲۲).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، قسمتی از زندگینامه شهید احمد آجرلو، فرمانده‌ی سپاه کرج، است که به صورت خاطراتی مجزا - به نقل از پدر، مادر، همسر و خواهر شهید - گردآوری و تنظیم شده است. خاطرات، بیانگر نحوه‌ی زندگی، فعالیت‌ها و ویژگی‌های اخلاقی شهید هستند. احمد آجرلو در عملیات بیت المقدس دو، در تاریخ ۲۵ / ۱۰ / ۶۶، در ماووت به شهادت رسید. شهید در هنگام نوجوانی، به علت این که مجبور بود بعد از پایان دوره‌ی دبیرستان به سربازی برود و به رژیم طاغوت خدمت کند. دبیرستان را رها می‌کند. در سالهای ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ در فعالیت‌های انقلابی حضور فعال داشت. پس از پیروزی انقلاب وارد کمیته و سپس، سپاه شد. وی مدتی در تبریز بود. سپس به فرماندهی سپاه کرج منصوب شد. در تمام طول جنگ از جمله افرادی بود که آرزوی شهادت داشت. تا این که سرانجام در عملیات بیت المقدس دو، شهید شد.

کوچه پروانه‌ها: خاطرات زندگی سردار شهید حاج عبدالمهدی مغفوری، معاون ستاد لشکر ۴۱ ثارالله

معاون ستاد لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۲۱۵.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان منتشر شده است. این کتاب، شامل مجموعه‌ی خاطرات و زندگینامه‌ی سردار شهید، «حاج عبدالمهدی مغفوری» است. کتاب در هشت فصل تنظیم شده، شامل خاطرات و مطالب بسیاری درباره‌ی خصوصیات اخلاقی و دینی شهید است که به نقل از افراد خانواده، آشنایان، همرزمان، مسئوولان مملکتی و رجال سیاسی نقل شده است؛ از جمله: اعتقاد وی به حضرت امام (ره)، اذان گفتن شهید در اول وقت، اهمیت به نماز روزانه و نماز شب در هر شرایط، مجروحیت شیمیایی، نظم و انضباط و اهمیت دادن به پرداخت خمس و زکات و دیگر مسائل دینی. او در سال ۱۳۳۵ در کرمان متولد شد. پس از طی دوره‌ی تحصیلات ابتدایی و متوسطه، موفق به دریافت فوق دیپلم رشته‌ی برق شد. دوره‌ی سربازی او مصادف با دوران انقلاب بود. در این دوران، نقش عمده‌ای در پخش اعلامیه‌های حضرت امام (ره) در پادگان داشت. پس از انقلاب وارد سپاه شد. وی معاون ستاد لشکر ۴۱ ثارالله بود که در عملیات کربلای چهار - در جزیره‌ی ام‌الرصاص - به شهادت رسید.

گردان نیلوفر: خاطرات زندگی سردار شهید محمود پایدار فرمانده گردان ۴۱۹ محرم از لشکر ۴۱ ثارالله

بازآفرین: محمدرضا عارفی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۹۴.۱۳۷۶ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان: خاطرات؛ ۲۲).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «گردان نیلوفر» شامل خاطرات زندگی سردار شهید، محمود پایدار، (فرمانده‌ی گردان ۴۱۹ محرم، از لشکر ۴۱ ثارالله) است. شهید پایدار که یکی از جوانترین فرماندهان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل بود، در جیرفت متولد شد. زندگی وی همراه با سختی بود. ولی او، علی رغم تحمل مرارتها و مشکلات فراوان در زندگی، هیچ‌گاه در برابر زورگویان و قدرت‌طلبان تسلیم نشد. خاطرات زندگی این شهید که از زبان یاران، دوستان و همرزمان وی بیان شده‌اند، نشانگر روح بلند، بزرگ منشی و ایمان محکم شهید

هستند. دوستان او از خاطرات کودکی و جوانی،

[صفحه ۹۹۷]

مبارزه در دوران انقلاب، علاقه به رهبر، تلاش خستگی ناپذیر، ایثار و از خودگذشتگی، قناعت و بلندی طبع و خصوصیات اخلاقی او (از جمله عشق به شهادت) سخن گفته‌اند. همچنین یاران وی از علاقه‌ای که افراد گردان به شهید داشته‌اند و از خصوصیات فرماندهی او یاد کرده‌اند.

گلبرگ سرخ شهادت، یادواره شهید جعفر احمدی مقدم قزوین، بضمیمه دعای ندبه، دعای توسل، زیارت عاشورا، دعای فرج

[قربانعلی احمدی‌مقدم]. - قزوین: قربانعلی احمدی‌مقدم؛ تهران: رسالت قلم، ۱۹۸.۱۳۶۲ ص.: مصور، عکس، نمونه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، توسط قربانعلی احمدی‌مقدم به یاد فرزند شهیدش - جعفر - در چهارده فصل تنظیم و منتشر شده است. یازده فصل اول، مجموعه مقاله‌هایی درباره‌ی «انقلاب، امامت معصومین و ولایت فقیه، ظهور حضرت مهدی (عج)، ریشه‌یابی اختلاف درباره‌ی گریه‌ی حضرت زهرا (س)، نماز جمعه، اعمال حج تمتع و خانواده‌ی شهدا و معلولین» است. سپس، زندگینامه، خاطرات، وصیتنامه، اشعاری در رثای شهید احمدی‌مقدم و عکسهایی از دوران کودکی و حضور شهید جعفر احمدی‌مقدم در جبهه آمده است. شهید در سال ۱۳۴۱ در شهرستان قزوین در خانواده‌ای مذهبی متولد شد. او تنها پسر خانواده بود. در سال ۱۳۶۱ به سر پل ذهاب اعزام شد و در تاریخ ۳ / ۱۰ / ۶۱ هنگام بنزین‌گیری تویوتا، مورد اصابت توپ دشمن بعثی قرار گرفت و جسد نیم سوخته‌اش به پشت جبهه منتقل شد. در پایان کتاب، مجموعه‌ای از دعاهای مختلف آورده شده است.

گلوله‌های بی خطر: خاطرات زندگی سردار شهید حمیدرضا جعفرزاده پور جانشین فرمانده واحد اطلاعات و عملیات لشکر ۴۱ ثارالله

بازآفرینی حسین بیدارمغز. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۴۷ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Riskless Bullets

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب «گلوله‌های بی‌خطر»، خاطرات زندگی سردار شهید حمیدرضا جعفرزاده‌پور جانشین فرمانده‌ی واحد اطلاعات و عملیات لشکر ۴۱ ثارالله را در بر می‌گیرد. در فصل اول، خاطرات مادر شهید بیانگر خصوصیات اخلاقی، رفتار شهید با پدر و مادر، جریان ازدواج و رفتار شهید با فرزندانش است. در فصل دوم (که راوی آن برادر شهید است) ویژگی‌های اخلاقی، رفتار و روحیات شهید در برخورد با مسائل اجتماعی و انقلاب و مسائل روزمره‌ی زندگی، همچنین علاقه وافر او به امام امت و عشق او به شهادت بیان شده است. در فصل سوم (که مجموعه‌ی خاطرات یاران و همرزمان شهید است) دوستان وی از حضور او در جبهه، دلاوری، شب زنده‌داری، شهادت طلبی، اجرای واجبات، نحوه‌ی فرماندهی و دیگر خصوصیات و نحوه‌ی شهادتش سخن گفته‌اند.

گلی در آینه: خاطرات زندگی سردار شهید یوسف رضا ابوالفتحی فرمانده ناحیه انتظامی فارس

بازآفرینی زهره یزدان‌پناه؛ [ویراستار]: علی آقاغفار؛ [به کوشش گروه مشاورین فرماندهی ناجا]. - قم: منبع، (چاپ اول): ۲۰۱.۱۳۸۰ ص.: مصور. - (خاطرات؛ ۲).

عنوان روی جلد: خاطرات زندگی سردار شهید یوسف‌رضا ابوالفتحی: گلی در آیینه.

[صفحه ۹۹۸]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Life story of the Martyred Sardar Yuser Reza Abolfathi, A Flower in the Mirror.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

کتاب، زندگینامه‌ی «یوسف رضا ابوالفتحی» (فرمانده‌ی ناحیه‌ی انتظامی فارس) است. او در بهار سال ۱۳۳۴ در روستای عسکرآباد نهاوند، در خانواده‌ای کشاورز به دنیا آمد. پس از گذراندن تحصیلات ابتدایی، برای ادامه‌ی تحصیل رهسپار تهران شد. در دوران دبیرستان با خانواده‌ی آیت‌الله پسندیده، برادر امام خمینی، آشنا شد و همین امر، باعث آشنایی او با امام و شرکت در جریانات انقلاب گردید. وی در سال ۱۳۵۸ ازدواج کرد که حاصل آن دو دختر و دو پسر بوده است. بعد از انقلاب عضو کمیته شد و مأمور سرکوب منافقین شد. در آغاز جنگ، راهی جبهه شد. بعد از پایان جنگ، مسؤولیت‌های متفاوتی داشت تا این که به فرماندهی ناحیه‌ی انتظامی فارس منصوب گردید. او در روز عروسی پسرش، حین انجام مأموریتی، در اثر سقوط بالگرد، به خیل شهیدان پیوست.

گلی که در کویر شکفت، مروری بر زندگی گهربار سردار شهید محمدعلی صادقی

اسدالله محمد صادقی. - قم: ناصر، (چاپ اول): ۸۰.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، زندگینامه‌ی سردار محمدعلی صادقی - که از شهرستان رفسنجان عازم جبهه‌های جنگ شده بود - و نحوه‌ی شهادت وی به قلم برادرش به نگارش در آمده و به چاپ رسیده است. شرح فعالیت‌های وی در دوران قبل از انقلاب، طی دوره‌ی پیروزی انقلاب و بعد از انقلاب و مسؤولیت‌های او در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و نحوه‌ی شهادتش، مطالب کتاب را تشکیل می‌دهند. در پایان کتاب نیز خاطراتی از همسر، دوستان و همرزمان و همچنین نمونه‌هایی از نامه‌ها و وصیتنامه‌ی شهید ضمیمه شده است.

گمان مبر که شعله بمیرد، بر اساس زندگینامه شهید محمد سلیمانی

راضیه تجار؛ با همکاری اداره فرهنگی سپاه و با حمایت بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس. - تهران: نسل کوثر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۱۴ ص. - (خاطرات؛ ۴۳).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: حبیب‌الله علیان.

مندرجات: درخت گیسو پریشان؛ قابی برای همیشه؛ جایی دور همین نزدیکی‌ها؛ مقتل؛ هدیه شب تولد؛ ستاره و سیم خاردار؛ آئینه

و انار.

این کتاب شامل هفت خاطره از زندگی «شهید محمد سلیمانی»، مسؤول تبلیغات لشکر چهارده امام حسین (ع) است که در منطقه‌ی حلبچه به علت بمباران شیمیایی مجروح شد. محتوای کتاب، به ترتیب عناوین، عبارت است از: «وصف مادر وی از لحظات بارداری، تولد و رشد محمد، تحصیلات ابتدایی و دبیرستان، دوران انقلاب، پیروزی انقلاب و پیوستن به بسیج و سپاه، شروع جنگ و اعزام به جبهه، ازدواج و تولد فرزند، پایان جنگ، ابتکار شهید محمد سلیمانی در فاو برای آوردن اجساد شهدایی که از نبردهای گذشته در ام‌القصر به جای مانده بودند، خاطرات همرزم شهید از دوران مدرسه و انقلاب و سعی و کوشش شهید برای راه‌اندازی طرح الحافظون در دارالقران، جلسه‌ی شهید با دیگر رزمندگان تبلیغات و طرح سؤالهایی جهت انجام تبلیغات بهتر، شهید با دخترش، لحظات آخر شهید و وخامت حال وی به علت شیمیایی بودن و در پایان، شهادت وی».

[صفحه ۹۹۹]

گمشده‌ای در افق، خاطراتی از سرلشکر پاسدار جاویدالاثر حاج احمد متوسلیان

بازنویس متن: رضا پریزاد. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاونت امور مطبوعاتی و تبلیغاتی، (چاپ اول): ۱۳۷۶.
۱۴۹ ص.، [۴] ص.: مصور، عکس (رنگی). - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه استان تهران؛ ۳۳، مجموعه خاطرات سرداران؛ ۶).

کتاب حاضر، زندگینامه‌ی جاویدالاثر «احمد متوسلیان» است. صفحات ابتدایی آن نگاه اجمالی به زندگی این بزرگوار، از بدو تولد تا دوران کودکی و نوجوانی دارد. سپس به زندانی شدن او در زندان فلک‌الافلاک و بعد از پیروزی انقلاب، شرکت در سرکوب شورشهای گنبد و پس از آن، جنگ تحمیلی اشاره می‌کند. او بنا به لیاقت خود، مراتب فرماندهی را طی می‌کند و به همراه یک هیأت به لبنان اعزام می‌شود. در آنجا توسط فالانژها ربوده شده، به اسرائیل تحویل داده می‌شود. پس از زندگینامه، اعضای خانواده، اقوام، دوستان دوران قدیم و همرزمان و همسنگران حاج احمد متوسلیان از سجایای اخلاقی، قاطعیت، شجاعت و ایمان او خاطراتی نقل کرده‌اند. در این خاطرات، بر «ایمان، استقامت، پایداری، قدرت فرماندهی، ابتکار عمل و اخلاق اسلامی و خلوص نیت وی» تأکید شده است. عکسهایی از او و همرزمانش در پایان کتاب به چاپ رسیده است.

لحظه دیدار: زندگینامه، وصیتنامه، خاطرات و فرازهایی از نامه‌های شهید احسان بتولی آرانی همراه با دعای کمیل، ندبه، توسل، فرج

تنظیم، نشر و هدیه خانواده شهید. - [بی‌جا]: خانواده شهید [احسان بتولی آرانی]، [۱۳۷۴؟] ۶۸ ص.: عکس.
شمارگان: ۷۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، ابتدا مختصری از زندگینامه‌ی شهید «احسان بتولی آرانی» و سپس بخشهایی از نامه‌ها و خاطرات وی در دوران حضور در جبهه (از روز حرکت تا قبل از شهادت) و در نهایت، وصیتنامه‌ی شهید آورده شده است. او در نامه‌هایش مردم را به شکرگزاری نعمتهای خداوند فراخوانده و گفته است که کفران نعمت، ما را در یک آزمایش بزرگ مردود خواهد ساخت. او بر حرکت برای خدا تأکید کرده است، چون تا زمانی که انگیزه‌ی حرکت، خدمت برای خدا باشد، عنایت خداوند را به دنبال خواهد داشت. در نامه‌ی دیگری، از تیرها و ترکش‌هایی که در نزدیکی او فرود می‌آمده و ایشان در همان شرایط فریضه‌ی نماز را به جای

می‌آورده‌اند، سخن گفته است. در پایان، یادی از شهید «عباس بتولی» (پسرعموی احسان) شده و پس از آن، دعاهای عرفانی کمیل، ندبه، توسل، فرج امام زمان (عج) چاپ شده‌اند.

مالک خیبر: مروری مستند و داستانی به زندگی سردار شهید محمدرضا کارور، فرمانده گردان مالک‌اشتر از لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله

رحیم مخدومی؛ ویراستار حسن یونسی. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۴۱ ص.: عکس (رنگی). - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۸۹: زندگینامه سرداران شهید؛ ۲۳).

طراح روی جلد: مصطفی گودرزی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این مجموعه، مروری مستند و داستانی به زندگانی «شهید محمدرضا کارور»، [فرمانده گردان مالک‌اشتر از لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)]، است. وی در سال ۱۳۳۶ در روستای «درده» فیروز کوه متولد شد و در عملیات خیبر، در منطقه پل نشوه به شهادت رسید. کتاب، شامل مطالب و خاطراتی است که از «دوران کودکی، نوجوانی و

[صفحه ۱۰۰۰]

جوانی، اعزام به جبهه، حضور در مناطق عملیاتی و عملیاتهایی چون: والفجر مقدماتی، فتح خرمشهر و روستای داربلوط، دوران ازدواج و ایام قبل از شهادت او» از زبان همرزمان، خانواده، دوستان و آشنایان نقل شده است. متن کامل وصیتنامه و تغییراتی که بعد در آن ایجاد کرده، همراه با تصاویری از دوران کودکی و دوران حضور در جبهه ارائه شده است. در متن زندگینامه، اطلاعات و خاطراتی از سایر شهیدان نیز نقل شده است.

ماه پناه: یادنامه سردار شهید سید محمد کدخدا

نویسنده علیرضا نسیمی؛ [ویراستار: بابک طیبی]. - شیراز: ستاد کنگره سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۰۸، [۴] ص.: مصور (رنگی). - (کنگره سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس؛ ۵۲).

طراح روی جلد: عرفان منش.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«شهید سید محمد کدخدا» (متولد سال ۱۳۳۷) در تاریخ ۱۹ / ۱۰ / ۶۵ در جریان عملیات کربلای پنج، در منطقه‌ی شلمچه به شهادت رسید. کتاب، یادنامه‌ای از او است. و در دو بخش، زندگینامه و خاطرات تنظیم شده است. زندگینامه، حاوی اطلاعات مربوط به «دوره‌ی تحصیل، فعالیت‌های دوران انقلاب، ورود به سپاه، سرکوب نیروهای ضد انقلاب، ازدواج، فرزندان (دو پسر و یک دختر)، مسؤولیت‌ها در دوران جنگ، عملیاتهایی که در آن شرکت داشت (رمضان، فتح المبین، بیت المقدس، والفجر هشت، کربلای چهار و کربلای پنج) و نحوه‌ی شهادت او» است. شهید حاج مهدی زارع، دوست و یاور او بوده است. خاطرات، از افراد مختلف، درباره‌ی ویژگی‌های اخلاقی، شجاعت و رشادت وی در جنگ در جریان عملیاتهای کربلای چهار، کربلای پنج و... نقل شده‌اند.

ماه نشان: بر اساس زندگی سردار شهید علی حاجبی، جانشین مسؤول ستاد لشکر ۴۱ ثارالله

حمیدرضا شاه‌آبادی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۱۲۹ ص.: (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان: رمان؛ ۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: As a full-Moon Picture

این کتاب شرح زندگانی سردار شهید علی حاجبی مسؤول ستاد لشکر ۴۱ ثارالله است. علی حاجبی در سال ۱۳۴۱ در یکی از روستاهای استان هرمزگان به دنیا آمد. دوران کودکی را در خانواده‌ای سپری کرد که به سبب ظلم خوانین منطقه، با ظلم و تنگدستی دست و پنجه نرم می‌کرد. تحصیلات مقدماتی را در زادگاهش به پایان رسانید و برای ادامه‌ی تحصیل و کار به بندرعباس رفت. با آغاز مبارزات علیه رژیم طاغوت، او که نوجوانی بیش نبود، به صف مبارزان پیوست و پس از پیروزی انقلاب اسلامی نیز، نقش فعالی در مبارزه با اشرار و ضد انقلاب منطقه‌ی هرمزگان بر عهده داشت. آغاز جنگ عراق با ایران، برگ تازه‌ای در زندگی سراسر رنج و درد این جوان دلباخته انقلاب گشود. تلاش و کوشش صادقانه‌ی او در لشکر ۴۱ ثارالله موجب شد تا مسؤولیت مخابرات لشکر را بر عهده‌ی او بگذارند. قبل از عملیات والفجر هشت، او مسؤولیت یگان دریایی ثارالله را بر عهده داشت. پس از آن، به خاطر خلوص نیت و لیاقت، به قائم مقامی ستاد لشکر منصوب شد. وی در عملیات کربلای سه به سوی معبود پر کشید.

[صفحه ۱۰۰۱]

متولد ۶۵

مولف بهزاد پروین قدس. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، ۱۳۸۱.

۳۳۸ ص.: مصور (بخشی رنگی) عکس، (بخشی رنگی)، نمونه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Born in ۵۶

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

شهید حبیب هاتف در سال ۱۳۴۹ در تبریز متولد شد و در سال ۱۳۶۵ در عملیات کربلای پنج به شهادت رسید. کتاب حاضر، در ده فصل، شرح حال و آثار او است. کتاب، دارای ده فصل است. فصل اول: دیدار (خاطره‌ای از عملیات خیبر در منطقه‌ی طلائیه)؛ فصل دوم: حضور (اعزام به جبهه)؛ فصل سوم: معراج (آخرین وداع و شهادت)؛ فصل چهارم: پای صحبت خانواده (خاطراتی از افراد خانواده‌ی شهید)؛ فصل پنجم: یاد برادر (مصاحبه، خاطره و دستنوشته‌هایی از یوسف، برادر شهیدش)؛ فصل ششم: پای صحبت یاران [مدرسه و حضور در مسجد، منطقه‌ی مجنون، پای صحبت فرمانده‌ی گردان ولی‌عصر (عج) در عملیات کربلای پنج و...]؛ فصل هفتم: حبیب در آیینه‌ی شعر (سروده‌های ترکی و فارسی در وصف شهیدان حبیب و یوسف و دیگر شهدای لشکر ۳۱ عاشورا)؛ فصل هشتم: گفتگوهای تنهایی (مصاحبه‌ها، نوشته‌ها، آخرین پیام حبیب و نامه‌ی شهید غفاری به حبیب)؛ فصل نهم: همسفران (تصاویری از شهدا و همرزمان حبیب در گردان تخریب و غواصان در لشکر ۳۱ عاشورا) و فصل دهم: ملحقات (اسناد، دستنوشته‌ها و آثار مربوط به شهید).

مثل علی مثل فاطمه؛ خاطرات زندگی سردار شهید علی شفیعی، مسؤول محورهای عملیاتی لشکر ۴۱ ثارالله کرمان

بازآفرینی محمدرضا محمدی پاشاك. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۲۱۲.۱۳۷۶ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان: خاطرات؛ ۲۳).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Like Ali, Like Fatima

کتاب «مثل علی مثل فاطمه»، خاطرات زندگی سردار شهید علی شفیعی (مسؤول محورهای عملیاتی لشکر ۴۱ ثارالله کرمان) است که به روایت از مادر، همسر و همرزمان شهید ارائه شده است. راویان، در فصول مختلف از تولد، بازی‌های کودکانه، بلند نظری و آینده نگری شهید خاطراتی نقل کرده‌اند. همسر شهید، با آن که بیش از چهار ماه با شهید زندگی نکرده بود، از روح والا و ایمان شهید، و از درسهای زیادی سخن گفته که از او فرا گرفته است. یاران و همرزمان شهید از اولین روزهای آشنایی، سخت‌کوشی، علاقه‌ی او به امام امت و تلاش شبانه‌روزی جهت مبارزه با دشمن تجاوزگر گفته‌اند. مادر شهید از مبارزات او در زمان انقلاب و تلاش او برای تأمین زندگی خاطراتی نقل کرده است. دوستان شهید نیز از خصوصیات اخلاقی و رفتاری وی سخن به میان آورده، شهادت و لحظه‌ی دیدار وی با خدای خود را به تصویر کشیده‌اند.

مجاهد هنرمند (نگرشی تحلیلی بر زندگی و آثار شهید چمران)

مهدی مطهرنیا. - تهران: سازمان عقیدتی سیاسی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، انتشارات دفاع، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۶۳ ص.: مصور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب تحلیل و بررسی زندگینامه و شخصیت شهید دکتر مصطفی چمران است که در دو فصل همراه با پی‌نوشتهایی تنظیم شده است. فصل اول، «چمران، انسان کمال‌گرا» نگاهی تحلیلی به زندگی وی در دو بخش دارد («چارچوبه‌ای تئوریك و سطوح تحلیل مورد نیاز» و «شهید چمران و عبور از مرزهای خودشکوفایی») و فصل

[صفحه ۱۰۰۲]

دوم، «چمران، بینش اعتقادی و سیاسی»، که بررسی و تحلیل دیدگاهها و نظریات او است و در دو مبحث «چارچوبه‌های تئوریک و سطوح تحلیل مورد نیاز» و «شهید چمران در آیینه‌ی اعتقادات و اندیشه‌ها» ارائه شده است. پی‌نوشتها: یادداشتهایی هستند که به عنوان توضیحی بر مطالب داخل کتاب، ارجاعها و کلمات انگلیسی (که معنای آنها یا مترادف آنها در زبان فارسی، در متن آورده شده است)، نوشته شده‌اند.

مجموعه بینش و نیایش ۲ و ۱: یک مقاله و متن سخنرانی و گزیده‌ای از راز و نیازهای سردار پر افتخار اسلام، شهید دکتر مصطفی چمران

[گردآورنده: بنیاد شهید چمران]. - تهران: بنیاد شهید چمران، ۸۷.۱۳۶۰ ص.: مصور، عکس.

عنوان روی جلد: بینش و نیایش ۲ و ۱.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب شامل متن پیام امام خمینی در رابطه با شهادت دکتر چمران - در تیر ماه ۱۳۶۰ - است. در مقدمه‌ی آن، شرح زندگی و

مبارزات دکتر چمران در زمان طاغوت، در لبنان، در کردستان ایران و در صحنه‌های جنگ آمده است. پس از آن، مقاله‌ی «بینش» (در ارتباط با تأثیر پیروزی انقلاب اسلامی ایران بر منطقه و کشورهای اسلامی و جهان)، نیایش (راز و نیازی که شهید قبل از شهادت، با خدا داشته است)، متن سخنرانی شهید، [تحت عنوان «انقلاب اسلامی ایران در راه تحقق ظهور مهدی (عج)»] و در نهایت، گزیده‌ای از راز و نیازهای دستنوشته‌ی ایشان با خداوند به چاپ رسیده است.

مدرسه عشق: زندگینامه سردار شهید اسلام تیمسار سرلشکر شهید سید موسی نامجوی

نویسنده علیرضا پوربزرگ (وافی). - تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۲۶۸] ص.؛ [۱۱] ص. تصویر: نمونه. - (انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۲۲: شخصیت‌ها؛ ۱۹).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مطالب کتاب «مدرسه‌ی عشق»، زندگینامه شهید موسی نامجوی، به قرار زیر است: زندگینامه؛ فعالیت‌های بعد از انقلاب؛ گزارش سانحه‌ی سقوط؛ شهید نامجوی از نگاه مسؤولان؛ شهید نامجوی در شعر شاعران؛ زندگینامه شهید رسول نامجوی (برادر شهید موسی نامجوی)». شهید موسی نامجوی، سال ۱۳۱۷ در بندر انزلی متولد شد و پس از اتمام تحصیلات ابتدایی، مدت دو سال مخارج خانواده را تأمین کرد. سپس به تهران آمده، وارد مدرسه‌ی نظام و پس از آن، دانشکده افسری شد. او در سال ۱۳۴۰ دانشکده را تمام کرد و در سال ۱۳۴۹ ازدواج کرد. بعد از پیروزی انقلاب، به سمت یکی از اعضای شورای امنیت ملی و مسؤول تجدید نظر در پاکسازی ارتش و در تاریخ ۲۶ / ۵ / ۶۰ به عنوان وزیر دفاع تعیین شد. بعد از پایان عملیات ثامن‌الأئمه و بازدید از آبادان، هواپیمای حامل او و تعدادی از مجروحان، سرلشکر فلاحی، سرتیپ فکوری و کلاهدوز، سقوط کرد و او شهید شد.

مرتضی، آیینه زندگی‌ام بود: گفت و گو با مریم امینی همسر شهید سید مرتضی آوینی

گفت و گو از مرتضی سرهنگی و هدایت‌الله بهبودی؛ مدیر هنری کوروش پارسانژاد. - تهران: کمان، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۳۵ ص.: عکس. - (بانوی ماه؛ ۲).

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

محتواب کتاب، مصاحبه «مرتضی سرهنگی و هدایت‌الله بهبودی» با «مریم امینی» (همسر شهید آوینی) است.

[صفحه ۱۰۰۳]

در این مصاحبه، ۴۱ سؤال مطرح گردیده است. موضوع سؤالات، مواردی مانند «چگونگی آشنایی خانم امینی با شهید، زندگی شهید قبل و بعد از انقلاب، رابطه‌ی شهید با خانواده و فرزندان و نظرات شهید درباره‌ی مسائلی مانند سینما، جنگ و موسیقی» بود. مریم امینی متولد ۱۳۳۶، فارغ التحصیل علوم کامپیوتر و ریاضی است. او در خرداد ۱۳۵۷ با شهید آوینی ازدواج کرد و حاصل این ازدواج، چهار فرزند (سه دختر و یک پسر) است. شهید در دوران حیات خود چند فیلم مستند ساخت که اولین آنها «فتح خون» بود. شهید آوینی مجموعه‌ی تلویزیونی «روایت فتح» را ساخت. او در بهار سال ۱۳۷۲ در منطقه‌ی فکه - به علت انفجار مین - شهید شد.

مردانی از بهشت

محمد خامه‌یار؛ گردآوری: توپخانه‌ی لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع). - [بی‌جا]: ستاد یادواره‌ی سرداران شهید لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع)، ۲۳۰.۱۳۷۵ ص. مصور.

این کتاب، حاوی شرح حال و زندگینامه‌ی دویست و چهارده تن از شهدای دفاع مقدس است. در شرح حال هر شهید، محل و تاریخ تولد، زندگی شهید در دوران کودکی، تحصیلات، فعالیت‌های دوران انقلاب و در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل، مسؤولیت‌های شهید در جبهه، تاریخ و محل شهادت و فرازهایی از وصیتنامه‌ی هر شهید آورده شده است. تصاویری از شهیدان نیز زینت بخش مطالب کتاب است. وظیفه‌شناسی، ایمان و توکل به خداوند متعال، ایثار و شهادت‌طلبی این عزیزان بارزترین جنبه‌های زندگی آنان است که در جای جای کتاب به چشم می‌خورد.

مرد، برگرفته از زندگی سردار جاویدالاثر حاج احمد متوسلیان

داوود امیریان؛ ویراستار محمد حمزه‌زاده. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارگاه قصه و رمان، (چاپ اول): ۱۳۷۸. ۱۸۴ ص. - (کارگاه قصه و رمان: مفاخر ملی - مذهبی؛ ۱۲).

عنوان دیگر: زندگینامه حاج احمد متوسلیان.

عنوان روی جلد: مرد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Hero The Biography of Martyr Haj Ahmad Motevesseliyan

کتاب «مرد» زندگینامه و خاطرات حاج احمد متوسلیان است. کتاب از سه بخش تشکیل شده است و هر بخش چند فصل دارد. در هر فصل، بخشی از خاطرات حاج احمد متوسلیان ذکر شدده است. در متن کتاب، هر جا که به نام افراد همرزم حاج احمد متوسلیان اشاره شده است، در پایان کتاب - در توضیح اعلام - زندگینامه کوتاهی از آن فرد آورده شده است. از میان این افراد می‌توان به «علیرضا ناهیدی، محسن نورانی، محمد توسلی، علی‌اکبر حاجی‌پور، عباس کریمی، شیخ عثمان نقش‌بندی، محمد ابراهیم همت، محمد بروجردی، رضا چراغی، نقی رستگارمقدم، بهمن نجفی، حسین قجه‌ای، سید محمدرضا دستواره، محمود شهباز دستجردی، محسن وزوایی، حسن باقری، اسماعیل قهرمانی، محمدعلی جهان‌آرا، ناصر کاظمی، عباس (محمد) ورامینی، علیرضا موحددانش، علی‌اصغر رنجبران،کاظم اخوان و مرتضی سرهنگی» اشاره کرد.

مردی بر فراز دژ: زندگینامه و خاطرات سردار جهادگر شهید حجت ملاآقایی

نویسنده جعفر کاظمی. - ورامین: واج، (چاپ اول): ۱۹۴.۱۳۷۹ ص.: مصور، عکس (رنگی).

طراح روی جلد: حسن باقری.

[صفحه ۱۰۰۴]

«شهید حجت ملاآقایی» در سال ۱۳۳۸ در شهر ری به دنیا آمد و در تاریخ ۲ / ۹ / ۱۳۶۶ در منطقه‌ی شلمچه (در دژ شهید باقری) به شهادت رسید. کتاب حاضر شامل: «زندگینامه، شرح دوران کودکی، نوجوانی، جوانی، پدر، مادر، خواهر، خاطرات همرزمان، دوستان و آشنایان از خصوصیات اخلاقی، اهمیت وی به نماز، عدالت، مساوات، ورزش و رعایت بیت‌المال، فرماندهی وی در گردان مهندسی رزمی سیدالشهدا (ع)، روزهای قبل از شهادت، نحوه‌ی شهادت و...» است. گزیده‌ای از سخنان و دستنوشته‌های

شهید همراه با بخشهایی از سخنان وی در جمع سنگرسازان و رزمندگان و شعری از وی در قالب غزل نیز ارائه شده است. تصاویری از وی در دوران کودکی، دوران حضورش در جبهه و تصویر پیکر شهید نیز در کتاب با زیرنویس ارائه شده است.

مردیل: یادنامه سردار شهید طمراس چگینی

بازآفرینی بیژن کیا؛ ویراستار احمد اکبرپور. - [بی‌جا]: کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۹.
۱۲۴ ص.: مصور، عکس. - (کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۴۵).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
این کتاب به مناسبت کنگره یادمان سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس چاپ شده است.
نگارنده با مطالعه‌ی پرونده و دستنوشته‌های شهید طمراس چگینی و پس از گفت و گو با رزمندگان لشکر المهدی و براساس خاطرات مادر، برادر و خواهر شهید و همچنین خاطرات همرزمانش (صالح اسلامی، محمدکریم مشغول، ابراهیم اصغرپور، علی قربان رضایی و محمد بداغی) به ترسیم گوشه‌ای از زندگینامه و خاطرات این شهید دست زده است. سردار چگینی سالها در جبهه حضور داشت و در عملیاتهای مختلف، از جمله والفجرهای یک، دو و هشت، خیبر، بدر، کربلای چهار و کربلای پنج فعالیت داشت. وی مسؤول پادگان آموزشی شهید دستغیب و معاون طرح و عملیات لشکر المهدی (عج) بود. شهید چگینی در مرحله‌ی دوم عملیات کربلای پنج در محور کانال ماهی از ناحیه‌ی دست به شدت مجروح شد و حین عملیات به شهادت رسید.

مرزبان نجابت: زندگینامه سردار رشید اسلام شهید اسحاق رنجوری مقدم

نظر دهمرد؛ ویراستار مسعود خندان بارانی. - [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۳۶.۱۳۷۷ ص.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
این کتاب، زندگینامه «شهید اسحاق رنجوری مقدم»، متولد سال ۱۳۴۳ در مازندران است. وی در درگیری با قاچاقچیان مواد مخدر در تاریخ ۲۴ / ۱۱ / ۷۳ در محلی به نام گریگان به شهادت رسید. شهید رنجوری مقدم در عملیات فتح المبین از ناحیه‌ی سر و صورت مجروح شد و در سال ۱۳۶۱ با برادر شهیدش محسن درعملیات والفجر یک شرکت داشت. کتاب، پنج فصل دارد. فصل اول: زندگینامه (از تولد تا شهادت، به اختصار)؛ فصل دوم: اعتقادات و باورهای مذهبی؛ فصل سوم: ویژگی‌های اخلاقی - فردی و اجتماعی؛ فصل چهارم: شهید و شهادت؛ فصل پنجم: طرحهای شهید درباره‌ی بسیج کارمندی و بسیج دانش‌آموزی. وی در دوران زندگی، مسؤولیت‌های مختلفی را عهده‌دار بود؛ از جمله: مسؤولیت واحد بسیج سپاه زابل، جانشینی مسؤول قرارگاه انصار زابل و فرماندهی سپاه پاسداران زابل.

[صفحه ۱۰۰۵]

مسافر آخرین روز: بر اساس زندگینامه سرتیپ شهید ابوالحسن خرم رودی

زهره یزدان‌پناه. - قم: منبع، (چاپ اول): ۱۴۹.۱۳۸۰ ص. - (داستان؛ ۱).

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Last-day Traveller

کتاب، زندگینامه «شهید سرتیپ ابوالحسن خرم‌رودی» است. وی در سال ۱۳۱۵ در شهر همدان چشم به جهان گشود. وی در سال ۱۳۳۷ وارد ارتش، و در بندر عباس مشغول خدمت شد. وی در ۲۳ سالگی ازدواج، کرد. بعد از ازدواج به علت درگیری با فرمانده رهسپار شیراز و بعد راهی اهواز شدند و بعد از اهواز به شهرهای مختلفی مانند کازرون، ارومیه و کرمانشاه منتقل شد. او در زمان اوج انقلاب در تهران مشغول انجام وظیفه بود. وی در سال ۱۳۵۸ مجددا راهی بندرعباس و در شهریور ۱۳۵۹ راهی بوشهر شد. با شروع جنگ، وی راهی مناطق غرب و جنوب شد و به دفاع از تمامیت ارضی ایران پرداخت و مرزبانی منطقه‌ی مرزی دهلران و فرماندهی هنگ مستقل ایلام را بر عهده گرفت. او سرانجام در آخرین روز جنگ - یعنی ۲ / ۵ / ۶۷ - در تنگه‌ی چهل زری به شهادت رسید.

مسیح کردستان: زندگینامه سرلشکر پاسدار شهید محمد بروجردی (جلد ۱)

نصرت‌الله محمودزاده؛ ویراستار مصطفی گودرزی. - تهران: کمیته انتشارات کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

ح، ۴۱۵ ص. - (مجموعه زندگینامه سرداران شهید؛ [ج. ۴] (

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه (رقعی).

این کتاب، جلد اول از زندگینامه «شهید محمد بروجردی» است، که از هشت سالگی تا پیروزی انقلاب را در بر می‌گیرد. «میرزا محمد دره گرگی» معروف به «محمد بروجردی» در سال ۱۳۳۳ در دره گرگ از توابع شهرستان بروجرد به دنیا آمد. در کتاب، مراحل و وقایع زندگی او بیان می‌شود: «دوره‌ی کودکی، فوت پدر، تحصیل تا پایان دبستان، ترک تحصیل و کار کردن نزد مردی به نام پیکر، آشنایی با یک روحانی به نام عبدالله، آشنایی با امام خمینی و رساله‌ی وی، بیرون آمدن از نزد پیکر،ازدواج در سن نوزده سالگی، خدمت سربازی، فعالیت‌های انقلابی، دستگیری در اهواز توسط ساواک در سال ۱۳۵۴، پیروزی انقلاب، و دادن مأموریت از طرف امام به او برای اجرای احکام دادگاه انقلاب در اعدام افراد خائن».

معراج (دفتر ۳): یادواره سردار رشید اسلام، جهادگر شهید، حاج محسن الشریف

تهیه و تنظیم: واحد ثبت وقایع جنگ. -[تهران]: جهاد سازندگی، ستاد مرکزی پشتیبانی و مهندسی جنگ، [بی‌تا].

۶۰ ص. مصور.

دفتر سوم «معراج»، به شرح زندگی «شهید محسن الشریف» می‌پردازد. این کتاب با ارائه‌ی تصویری از سالهای زندگی شهید آغاز می‌شود و گوشه‌هایی از فعالیت‌های او را در دوره‌های مختلف زندگی نشان می‌دهد و با ذکر خاطراتی کوتاه، خصوصیات وی را بیان می‌کند و توضیحی در هر زمینه می‌دهد. در ادامه، خاطره‌ی شب شهادت شهید محسن الشریف (مسؤول تدارکات ستاد کربلا) و نحوه‌ی شهید شدن وی به سبب مسمومیت با بمبهای شیمیایی به قلم برادر شهید و همسنگر او شرح داده شده است. یادداشتهای شهید الشریف عظمت روح او را نشان می‌دهد. همچنین سخنان پدر و مادر شهید در ادامه‌ی کتاب، نشانه‌ی صبر و استقامت آنان در برابر مشکلات است. وصیتنامه‌ی شهید نیز در انتهای کتاب آمده است تا چراغ راهی جهت هدایت بازماندگان باشد.

[صفحه ۱۰۰۶]

معراج (دفتر ۴): یادواره سردار شهید اسلام شهید محمد تقی رضوی

تهیه و تنظیم: واحد ثبت وقایع جنگ جهاد سازندگی. - تهران: جهاد سازندگی، پشتیبانی و مهندسی جنگ، ۱۳۶۷.
۷۸ ص.: مصور (بخشی رنگی).
عنوان روی جلد: گمنام حماسه‌ها.
این کتاب در هشتمین سالگرد دفاع مقدس، شهریور ۱۳۶۷، چاپ شده است.
کتاب، با پیام رهبر انقلاب، آیت‌الله خامنه‌ای به مناسبت شهادت سردار محمدتقی رضوی آغاز شده است. در بخش زندگینامه، نگاهی کوتاه به زندگی سراسر حماسه و رشادت شهید انداخته شده و گفتگو با مادر و همسر شهید نیز در پایان این بخش آمده است. در بخش «شهید رضوی در گفتار دیگران»، سخنان دوستان و یاران شهید در رابطه با خصوصیات اخلاقی و رفتاری شهید آورده شده است؛ که از آن میان، می‌توان به گفتگو با سرتیپ صیاد شیرازی، برادر جعفری و فرمانده‌ی لشکر ۲۵ کربلا اشاره کرد. در بخش «حدیث عشق»، فعالیت‌های شهید در جبهه‌های جنگ، نحوه‌ی شهادت، مناجاتی از شهید و وصیتنامه‌ی وی - که همگی نشان دهنده روح بلند و والای این سردار اسلام است - ارائه شده است. در انتهای کتاب دو خاطره از زبان همسر و مادر شهید به چاپ رسیده و اشعاری نیز در رابطه با اسلام و شهادت و پایمردی زینت بخش کتاب شده است.

معراج (دفتر ۵): دیدار عشق، وصال شیرین، (یادواره سردار شهید اسلام، جهادگر شهید سید کمال‌الدین کامروا)

تهیه کننده پشتیبانی و مهندسی جنگ جهاد سازندگی، واحد ثبت وقایع جنگ. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی ایران (چاپ اول): ۷۷.۱۳۶۷ ص.
عنوان روی جلد: دیدار عشق: وصال شیرین.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
این کتاب در چهار فصل، شامل زندگینامه‌ی «شهید سید کمال‌الدین کامروا»، از تولد تا شهادت است. فصل اول: زندگینامه، نامه‌ی مادر شهید و صحبتهای همسر شهید. فصل دوم: همگام با شهید در جده، خاطرات و فعالیت‌های وی در جده. فصل سوم: همگام با شهید کامروا در مراسم زیارت خانه‌ی خدا (و مدینه‌ی منوره و بازدید از آثار باستانی مذهبی). فصل چهارم: همگام با شهید از لحظه‌ی ورود به مکه‌ی مکرمه، فعالیت‌های شهید در مکه، در اسارت عاملین رژیم آل سعود، شرکت در تظاهرات برائت از مشرکین و نحوه‌ی شهادتش از زبان یکی از دوستان. عکسهایی از شهید در سفر خانه‌ی خدا و دوران حضور وی در جبهه نیز در کتاب موجود است. شهید کامروا (متولد ۱۹ / ۳ / ۱۳۳۸ در آبادان) پس از شروع جنگ تحمیلی در جبهه‌های مختلف مشغول فعالیت شد. در عملیاتهای فتح المبین و خیبر شرکت کرد و بعد از آن هم، در جبهه حضور مستمر داشت. در عملیات کربلای پنج مجروح شد. وی در جمعه‌ی خونین مکه (۹ مرداد ماه ۱۳۶۶) در حرم امن الهی به شهادت رسید.

معراج (دفتر ۶): یادواره سردار رشید اسلام جهادگر شهید حاج هاشم ساجدی

فرمانده پشتیبانی و مهندسی جهاد سازندگی، قرارگاه نجف / ستاد مرکزی پشتیبانی و مهندس جنگ جهاد سازندگی. - تهران: ستاد

مرکزی پشتیبانی و مهندس جنگ جهاد سازندگی، واحد ثبت وقایع جنگ، ۹۷.۱۳۶۸ ص.، ۹ قطعه عکس.

عنوان روی جلد: شهید ساجدی، اسوه اخلاق و فرماندهی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، شامل پنج فصل است. در فصل اول، زندگینامه‌ی مختصر «شهید هاشم ساجدی» و فعالیت وی در کمیته‌ی

[صفحه ۱۰۰۷]

انقلاب اسلامی و در فصل دوم فعالیت‌های شهید ساجدی در جهاد سازندگی گنبد ذکر شده است. فصل سوم به «شهید ساجدی در جنگ» اختصاص دارد. او پس از شروع جنگ تحمیلی در سال ۱۳۵۹، داوطلبانه به جبهه رفت و در اکثر عملیاتها شرکت داشت. از سال ۱۳۶۱ مسؤولیت قرارگاه نجف جهاد به وی واگذار شد و نیروهای تحت فرماندهی او در فعالیت‌های مهندسی پشتیبانی رزمی، در عملیاتهای «طریق القدس، فتح المبین، بیت المقدس، رمضان، والفجر مقدماتی، والفجر یک، والفجر دو، والفجر سه، والفجر پنج، و میمک» شرکت داشتند. فصل چهارم، سجایای اخلاقی شهید را ذکر کرده و فصل پنجم به شهادت وی (که در سال ۱۳۶۳ رخ داد) اختصاص دارد. او هنگام بازدید از محور شیخ صله و دربندیخان، در کمین ضد انقلابیون گرفتار و به شدت مجروح شد و هنگام انتقال به اسلام‌آباد، به شهادت رسید.

معراج سرخ، یادنامه‌ای از طلبه پاسدار شهید علی‌اکبر مقصودی

تهران: خانواده‌ی شهید، [۱۳۶۳؟]. ۶۴ ص.: ۶ قطعه عکس.

مندرجات: شهید از زبان حجةالاسلام هاشمی رفسنجانی؛ شهید از زبان پدر؛ شهید از زبان مادر؛ شهید از زبان دوستان؛ شهید از زبان همرزمان؛ درس زندگی بیاموزیم / علی‌اکبر مقصودی.

کتاب «معراج سرخ» شرح زندگی شهید علی‌اکبر مقصودی، متولد سال ۱۳۳۹، به نقل از زبان افرادی است که بیش از همه به او نزدیک بوده‌اند. در ابتدای کتاب حجت‌الاسلام و المسلمین هاشمی رفسنجانی درباره شهید و سجایای اخلاقی وی سخن گفته است. سپس پدر، مادر و همسر وی درباره دوره‌های مختلف زندگی، تحصیلات (از دوره ابتدایی تا دانشگاه)، فعالیت‌های انقلابی قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و نیز ویژگی‌های اخلاقی وی سخن گفته‌اند. پس از آن همرزمان و دوستان شهید از سجایای اخلاقی، فعالیت‌ها و رشادت‌های وی در زمان اشتغال در آموزش و پرورش و به هنگام عضویت در سپاه و در جبهه و سرانجام از شهادت وی در تاریخ ۱۳ / ۵ / ۱۳۶۲ سخن رانده‌اند.

معراج سرخ: یادنامه‌ی شهید دکتر علی‌رضا کاظمیان شهید عملیات والفجر (۲) در تیرماه ۱۳۶۲

تهران: خانواده‌ی شهید، [۱۳۶۶؟]. ۱۲۸، [۱۵] ص. عکس: مصور (بخش رنگی).

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب شرح حال و آثار «شهید علی‌رضا کاظمیان» و خاطرات خانواده‌اش از او است. علی‌رضا کاظمیان در سال ۱۳۳۵ در تهران متولد شد. در سال ۱۳۶۲ در عملیات والفجر دو در منطقه‌ی پیرانشهر مجروح شد و در تاریخ ۳۰ / ۴ / ۶۲ به شهادت رسید. برخی از مطالب کتاب، عبارتند از: «شناسنامه و سالشمار زندگی شهید؛ شهید و مطبوعات (مطالب جرائد در شهادت و بزرگداشت وی)؛

شهید در آینه‌ی نگاه و نگرش معلمان و استادان (خاطراتی از دوران دبستان، دبیرستان و دانشگاه)؛ شهید از دیدگاه دوستان و آشنایان و شهید از چشم دل خانواده». وصیتنامه، مدرک دکترای شهید، نمونه‌ی دستخط و مدارک دیگر و آلبوم عکس شهید (از دوران پنج ماهگی تا شهادت) نیز با زیرنویس ارائه شده‌اند.

معراج شهادت، یادنامه‌ی شهید محلاتی و همراهان شهیدش در سانحه‌ی هوایی

دفتر نمایندگی حضرت امام در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. - [تهران]: سپاه پاسداران، دفتر نمایندگی حضرت امام، [بی‌تا]. ۱۴۷ ص.: مصور، عکس، نمونه.

[صفحه ۱۰۰۸]

کتاب حاوی زندگینامه‌ی شهید؛ فضل‌الله مهدی‌زاده» است. وی در محلات به دنیا آمد و پس از دوره‌ی ابتدایی، برای کسب فیض، به قم رفت. او در مبارزات و حرکتهای سیاسی، فردی پر تلاش بود. طی جشنهای «۲۵۰۰ ساله» که زابل دچار قحطی شد، به کمک آنها رفت و نامه‌ای نوشت که منجر به ممنوع المنبر و ممنوع الخروج شدن وی از تهران گردید. بعد از پیروزی انقلاب مسؤولیت‌های زیر را بر عهده داشت: اداره‌ی اوقاف، نماینده‌ی مردم محلات در مجلس، مسؤولیت کلیه‌ی امور سپاه و ایجاد وحدت بین سپاه و ارتش. او همواره در جبهه‌ها حضور داشت و پس از آزادسازی فاو در هواپیمایی که مورد اصابت دشمن قرار گرفت، به همراه چهل تن از همرزمان و کادر پرواز به شهادت رسید. در انتهای کتاب ضمن معرفی همراهان شهید در سانحه‌ی هوایی، شرح حال کوتاهی از زندگی و تصاویر آنان نیز به چاپ رسیده است. در پایان کتاب نیز متن حکم حضرت امام به شهید آورده شده است.

من یک بسیجی‌ام، زندگینامه‌ی شهید سردار سرلشکر پاسدار مهدی باکری

معاونت انتشارات مرکز فرهنگی سپاه، مدیریت امور کتاب. - [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی، معاونت انتشارات، مدیریت امور کتاب، ۱۳۷۴. [۱۱۵] ص.: مصور، عکس، نمونه. - (سیرت سرداران سپاه اسلام؛ ۵)

این کتاب که به مناسبت سالگرد هشت سال دفاع مقدس، در ۳۱ شهریور سال ۱۳۷۴ منتشر شده است، شرح زندگی و فعالیت‌های سردار سرلشکر پاسدار شهید مهدی باکری است. شهید مهدی باکری در سال ۱۳۳۳ در میاندوآب متولد شد و در زمان تحصیل در رشته‌ی مهندسی مکانیک، مبارزات سیاسی خود را آغاز کرد. پس از پیروزی انقلاب هم زمان با خدمت در سپاه، مسؤولیت شهرداری ارومیه را نیز بر عهده داشت. با شروع جنگ به جبهه رفت. در عملیات فتح المبین و بیت المقدس با سمت معاونت تیپ نجف اشرف شرکت داشت و از ناحیه چشم و کمر مجروح شد. در عملیات رمضان، مسلم بن عقیل، والفجر مقدماتی، والفجر یک تا چهار، عملیات خیبر و عملیات بدر سمت فرماندهی تیپ عاشورا را عهده‌دار بود و در عملیات بدر به شهادت رسید. خاطرات از قول همسر و همرزمانش در کتاب نقل شده است. در انتهای کتاب وصیتنامه شهید و سخنان شهید محلاتی در مورد ایشان چاپ شده است.

مهربان مثل باران: در روشنای زندگی بسیجی شهید جلال عباسی

حمید سجادی‌منش. - قم: موسسه فرهنگی همسایه، (چاپ اول):. ۱۳۷۸ [۷۶] ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، به منظور گرامیداشت یاد و خاطره‌ی شهید جلال عباسی تهیه شده است. شهید جلال عباسی در سال ۱۳۴۴ در شیراز به دنیا آمد. دوران کودکی و نوجوانی خود را در همان جا گذرانید و از آنجا که بسیار علاقه‌مند به امور اسلامی بود، از همان نوجوانی به عضویت بسیج مسجدالنبی (ص) شیراز درآمد. پس از آغاز جنگ، با گروه بسیجی‌ها به جبهه اعزام شد. او در سال ۱۳۶۰ در منطقه‌ی عملیاتی آبادان به فیض شهادت نائل گردید. کتاب، حاوی زندگینامه‌ی شهید، خاطرات نزدیکان، دوستان و همرزمان شهید و همچنین وصیتنامه‌ی شهید است.

می‌روم تا خالص شوم، زندگینامه‌ی شهید مجتبی رسول زاده

واحد فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد فرهنگی، (چاپ اول): ۷۸.۱۳۶۲ ص.

کتاب «می‌روم تا خالص شوم»، زندگینامه‌ی «شهید مجتبی رسول‌زاده» و شامل پنج بخش است. بخش اول

[صفحه ۱۰۰۹]

(زندگینامه‌ی شهید)، تاریخ تولد، تحصیلات، دوران کودکی، جوانی و فعالیت‌های او در دوران انقلاب را در بر می‌گیرد. بخش دوم، وصیتنامه «شهید مجتبی رسول‌زاده» است. در این وصیتنامه، پیام وی به مادر، پدر، خواهر و برادران و اقوام و دوستان آمده است. بخش سوم، «پیامهای تجلیل» نام دارد. در این بخش، نامه‌ی یکی از همرزمان شهید به خانواده‌ی او آمده است که در واقع، شرح ویژگی‌های اخلاقی و روحی شهید در جبهه است. بخش چهارم (نامه‌هایی از جبهه)، حاوی هفت نامه از شهید به خانواده است و در آنها، توصیه‌های شهید به خانواده ذکر شده است. بخش پنجم (سروده‌های شهید)، حاوی پنج قطعه شعر است.

می‌رویم تا خط امام بماند، زندگینامه و مجموعه آثار شهید مهدی رجب بیگی

مهدی رجب‌بیگی، گردآوری و تنظیم، کمیته فرهنگی دفتر مرکزی جهاد سازندگی، مشهد: شرکت نشر هجرت، (چاپ سوم): ۱۳۶۲.

۳۱۳ ص.

مندرجات: مقالات؛ تحلیل های سیاسی؛ طنزهای سیاسی؛ سرودها؛ اشعار.

این کتاب، مجموعه‌ی آثار «شهید مهدی رجب‌بیگی» و نشان دهنده‌ی خصایص روحی و فکری اوست. در ابتدای کتاب، زندگینامه‌ی نویسنده و فعالیت‌های او قبل و بعد از انقلاب اسلامی بیان شده است. بخش اول «مقالات» (۲۴ مقاله)، در ارتباط با دفاع مقدس نیست. در دو مقاله از بخش دوم (۲۷ مقاله)، به موضوع جنگ اشاره شده است. بخش سوم شامل هفده طنز است. بخش چهارم شامل چهارده اثر از سروده‌های شهید و بخش پنجم شامل هجده قطعه شعر از شهید است. در مقاله‌ی «نقش آمریکا در ایجاد جنگ و برقراری صلح»، نقش آمریکا و نیات دولت آمریکا مبنی بر ساقط کردن حکومت نو پای جمهوری اسلامی ایران توسط عراق، مورد بحث قرار گرفته است و توضیح داده شده است که با طولانی شدن جنگ، آمریکا در تلاش تبدیل جنگ تحمیلی به صلح تحمیلی بر می‌آید، که البته امام راحل هر نوع توطئه آمریکایی را با هوشیاری هر چه تمامتر در هم می‌کوبد. «جنگ جنگ تا پیروزی» مروری است بر یک سال از جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و تقاضای صلح از جانب عراق. ضمنا اهداف

جنگ تحمیلی از دیدگاه آمریکا و عراق را نیز مورد بررسی قرار داده است.

میلاد در ساحل کلمات: نگاهی به زندگی سردار شهید محمد اثری نژاد

علی دره‌شوری. - شیراز: کنگره سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۷۶ ص. - (کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۶۸).

طراح روی جلد: راضیه نجابتی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، زندگینامه‌ی داستانی «شهید حاج محمد اثری‌نژاد» است، که در سال ۱۳۳۳ به دنیا آمد و در سال ۱۳۶۴ به شهادت رسید. مطالب کتاب براساس خاطرات همسر، پدر، برادر و دیگر اعضای خانواده‌ی شهید و نیز خاطرات خود شهید و همرزمان وی تهیه شده است. مطالب ارائه شده، عبارتند از: «شرح وقایع دوران تولد و جوانی و سربازی در دوران حاکمیت رژیم پهلوی، دوران انقلاب، ورود به سپاه و عزیمت به سر پل ذهاب، آشنایی، خواستگاری و ازدواج، عزیمت به اهواز و زندگی ساده همراه با همسر (حتی تا جایی که در هوای گرم اهواز یخچال خود را با وجود نیاز به دیگران می‌دهد)، اصرار برای انبار نکردن مواد غذایی در منزل، شرکت در عملیات والفجر هشت، مجروح شدن و بازگشت به جبهه در حال جراحت، نوشتن وصیتنامه و متن کامل وصیتنامه شهید و در پایان نیز، شرح نحوه‌ی شهادت در سه راه فاو (در تاریخ ۱۲ / ۱۲ / ۶۴)».

[صفحه ۱۰۱۰]

نان سرخ، با نگاهی به زندگی سردار شهید علی بینا فرمانده گردان حسین بن علی (۴۱۴) از لشکر ۴۱ ثارالله

محمدرضا محمدی پاشاک. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۳۹۹.۱۳۷۶ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان؛ داستان: ۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Red Bread

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

شهید علی بینا در اسفند ماه سال ۱۳۴۱ در پشتکوه دوساری واقع در منطقه‌ی عشایرنشین جبال بارز جیرفت به دنیا آمد. وی در عملیات کربلای پنج در منطقه‌ی نهر جاسم به شهادت رسید. این کتاب، خاطرات داستانی است که گوشه‌هایی از زندگی و فعالیت‌های او را در جبهه‌های نبرد نشان می‌دهد. «دوران رژیم ستم‌شاهی و مبارزات پدر با آن رژیم، تحصیل و کار شهید در جیرفت، پیوستن به مبارزات در دوران انقلاب، همکاری با حزب جمهوری اسلامی، تشکیل بسیج دانش‌آموزی، مقابله با ضد انقلاب در منطقه‌ی و رسیدگی به وضع عشایر، اعزام به جبهه، ازدواج، شرکت در عملیاتهای متعدد (مانند عملیات خیبر و عملیات بدر)، رسیدن به فرماندهی گردان حسین بن علی (ع) از لشکر ثارالله و حماسه آفرینی در فاو و مهران، عملیات کربلای پنج و در نهایت، شهادت او» مطالب مختلف کتاب هستند.

نخل سوخته، خاطرات زندگی سردار شهید محمدحسین یوسف‌اللهی، جانشین فرمانده واحد اطلاعات و عملیات لشکر ۴۱ ثارالله

بازآفرینی: مهدی فراهانی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۸۹ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان: خاطرات؛ ۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Burnt palm

کتاب «نخل سوخته» زندگینامه‌ی «شهید یوسف‌اللهی» را شرح می‌دهد. «محمدحسین یوسف‌اللهی» در سال ۱۳۴۰ در شهر کرمان متولد شد. پدر او فرهنگی بود و در آموزش و پرورش خدمت می‌کرد و همه‌ی فرزندان او از همان اوان کودکی با حضور در مساجد و جلسات مذهبی با اسلام و قرآن آشنا می‌شدند. ارتباط و علاقه‌ی محمدحسین به نهج‌البلاغه از این دوران سرچشمه گرفت. روزهای نوجوانی او مصادف با روزهای انقلاب بود و او یکی از عاملان حرکت دانش‌آموزان در شهر کرمان بود. با آغاز جنگ عراق علیه ایران به جبهه‌های نبرد شتافت و در لشکر ۴۱ ثارالله، واحد اطلاعات و عملیات به فعالیت خود ادامه داد و بعدها به عنوان جانشین فرمانده‌ی این واحد انتخاب شد. در طول جنگ پنج مرتبه به سختی مجروح شد و بالاخره آخرین بار بعد از عملیات والفجر هشت به دلیل مسمومیت حاصل از بمبهای شیمیایی در تاریخ ۲۷ / ۱۱ / ۶۴ در بیمارستان لبافی‌نژاد تهران به شهادت رسید.

نسیم عشق

ابراهیم رستمی؛ [برای مجموعه فرهنگی، تربیتی انصار المهدی (عج) (جمعی از طلاب میانه)]. - تهران: سلسبیل، (قم: حوزه علمیه قم)، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۸۰ ص.: مصور، نمونه، عکس.

کتاب «نسیم عشق» شامل: «سالشمار زندگی شهید علی تجلایی، مصاحبه با همسر شهید و خاطراتی از ازدواج، خاطراتی از وی با شهیدان باکری، صفات اخلاقی، نحوه‌ی شهادت و آخرین روزهای زندگی، خاطرات شهید تجلایی از تاسوعای سال ۱۳۵۹، عملیات فتح المبین، مصاحبه‌ی مجله‌ی پیام انقلاب با شهید تجلایی، نامه‌های وی به خانواده، دختر و همسرش، وصیتنامه شهید همراه با پیامهایش به پدر، مادر، همسر و مسؤولان» است. تصاویری نیز از وی

[صفحه ۱۰۱۱]

با رزمندگان و شهدا - از جمله، شهید صیاد شیرازی - و تشییع پیکرش ارائه شده است. «شهید علی تجلایی» در سال ۱۳۳۸ در تبریز متولد شد و در تاریخ ۲۵ / ۱۲ / ۶۳ در عملیات بدر در منطقه‌ی شرق دجله به شهادت رسید. از جمله مسؤولیت‌های وی، فرماندهی عملیات محور دهلاویه، جانشینی تیپ عاشورا و جانشینی قرارگاه ظفر بوده است.

نصیحهٔ العارف

از صادق مهدی‌پور؛ به اهتمام جبرئیل مهدی‌پور. - تهران: جبرییل مهدی‌پور، ۲۰۰.۱۳۶۳ ص.

این کتاب به مناسبت اولین سالگرد عروج ملکوتی شهید به چاپ رسیده است.

این کتاب مجموعه‌ای است از زندگینامه و آثار و وصیتنامه شهید «صادق مهدی‌پور» و نوشته‌هایی از دو شهید دیگر - «مجید احیایی» و «ابوالحسن احمدی» - شامل وصیتنامه‌ها و نوشته‌ای به نام «پنج روز محاصره در کانال». شهید صادق مهدی‌پور در سال ۱۳۴۲، در تهران، در یک خانواده‌ی مذهبی چشم به جهان گشود. دوران دبیرستان را طی کرد و از همان زمان فعالیت‌هایی در مسجد محل زندگی خود داشت. در دوره‌ی دبیرستان، در فعالیت‌های ضد رژیم شرکت داشت و پس از پیروزی انقلاب، در سال

۵۸ به بسیج پیوست. بـا شـروع جنـگ به جبهه‌هـا رفت و در نهایت، در عملیات والفجر چهار به فیض شـهادت نایل گردیـد. کتاب، نوشـته‌های او - شامـل مطـالبی پیرامون زنـدگی و سـجایای اخلاـقی ائمه‌ی اطهار (ع) و ادعیه و خاطرات وی از جبهه - را ارائه داده است.

نوحه خوان نینوا، زندگینامه‌ی سردار رشید اسلام شهید ابوالفضل جهانزاده

نوشـته ابراهیم اعتصام؛ ویراسـتار محمدامیر مشـهدی. - [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سـرداران و شـهدای اسـتان سیسـتان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۱۹.۱۳۷۷ ص.

طراح روی جلد: قربانعلی اجلی.

فهرست منابع و مآخذ در پایان کتاب.

کتاب «نوحه‌خوان نینوا» در سه فصل به زندگی سـردار شـهید اسـتان سیسـتان و بلوچسـتان، ابوالفضل جهانزاده، می‌پردازد. فصل اول (زندگینامه‌ی شـهید جهانزاده) با تولد شـهید شـروع می‌شود و سیر زندگانی او را در دوران کودکی و نوجوانی، ورود به دبیرستان و آغـاز حرکتهـای انقلاب اسـلامی، نشان می‌دهـد. در ادامه‌ی این فصل، ورود وی به سـپاه پاسـداران، ازدواج، شـرکت در عملیاتهای مختلف، تحصـیلات عالیه و چندین ویژگی شـهید در قالب خاطراتی از اطرافیان مورد بررسـی قرار می‌گیرد. فصل دوم «وصـیتنامه‌ی شهید» نام دارد. عمده‌ترین نکات وصـیتنامه شهید، «توصیه به صبر و استقامت، توصیه به حفظ ارزشهای اسلامی، دعا برای شهادت و دعا برای رهبری» است. در فصل سوم، ویژگی‌های اخلاقی شهید - مثل صله‌ی رحم، استفاده از اوقات فراغت، ارتباط بسیار خوب با دوستان و توجه به امور عبادی - در خاطراتی از زبان خانواده و دوستان بیان می‌شود.

نیلوفر کویر (سیری گذرا در زندگی امیر شهید بهرام آریافر، مدیر کل عملیاتی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران)

به کوشـش دفتر فرمانـدهی نیروی انتظـامی جمهوری اسـلامی ایران؛ محقق: زهره یزدان‌پناه؛ نویسـنده علی آقاغفار؛ ویراسـتار حسـن یونسی. - تهران: نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، معاونت روابط عمومی و تبلیغات ساعس، (چاپ اول): ۱۵۷.۱۳۷۹ ص.

[صفحه ۱۰۱۲]

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

شهیـد بهرام آریـافر، در سال ۱۳۲۶ در روسـتای تویسرکان به دنیـا آمـد. وی در هنگـام مأموریت (عزیمت به کرمان) در اثر سـقوط بالگرد در کویر به شـهادت رسید. کتاب «نیلوفر کویر» خاطراتی است به نقل از مادر، همسر، خواهران، برادران، همرزمان و فرزندان شهیـد، که بیـانگر حوادث دوران کودکی و نوجوانی، تحصـیلات و فعالیت‌های شـهید در دوران انقلاب و جنگ، در مناطق مختلف کردسـتان و جنوب و عملیاتهای متعددی است که او در آنها شرکت داشته است. مطالب زیر نیز در بین خاطرات به چشم می‌خورند: «شـرح عملیـات مـاووت در سـلیمانیه‌ی عراق، حمـاسه‌ی سورکو، ارتفاعـات کته‌رش، زیارت خانه‌ی خـدا، روزهای قبل از شـهادت، خواب شـهید و اخلاـق و خصوصـیات ویژه‌ی وی در برخورد بـا همسـر، فرزنـدان، همرزمان و افراد تحت امر». یادداشـتهای شـهید و اشعاری که او برای مناسبتها و فرزندان و همسر خویش سروده است و عکس‌هایی از وی نیز در کتاب ارائه شده است.

نیمه پنهان یک اسطوره: گفت و گو با ژیلا بدیهیان همسر سردار شهید محمدابراهیم همت

گفت و گو از احد گودرزیانی. - تهران: کمان (چاپ اول): ۳۷.۱۳۷۹ ص.: عکس. - (بانوی ماه؛ ۱).

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، حاصل گفت و گویی است با «ژیلا بدیهیان» [همسر سردار شهید سپاه اسلام، محمدابراهیم همت، فرمانده‌ی لشکر محمد رسول‌الله (ص)، که در تاریخ ۲۴ / ۱۲ / ۱۳۶۲ در عملیات بزرگ خیبر در جزیره‌ی مجنون شهید شد.] در این گفت و گو، خانم بدیهیان از خاطرات خود درباره‌ی آشنایی با شهید همت، ازدواج و زندگی مشترک، حضور در کردستان (پاوه)، تولد فرزند، سجایای اخلاقی، اعتقادات باطنی و آرزوهای شهید همت سخن گفته است.

وصیتنامه و زندگینامه‌ی پاسدار شهید سید حسن مبلغ

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، (چاپ اول): ۵۱.۱۳۶۱ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل وصیتنامه و زندگینامه‌ی «شهید سید حسین مبلغ» است. وی در تاریخ ۲ / ۱ / ۶۱ در منطقه‌ی دشت عباس به شهادت رسید. قسمتی از نیایشهای شهید مبلغ به همراه دستنوشته‌های وی (با عنوان: درسهایی که شهید مبلغ یاد گرفت) در کنار شرح حماسه و شجاعت وی در عملیات فتح المبین در این کتاب ارائه شده است. غزلی با عنوان «نامه‌ی ختا» (سروده‌ی محمدحسن حجتی (پریشان)، به یاد شهید مبلغ) در کتاب به چاپ رسیده است.

هلال مجنون بدر: یادنامه سردار شهید محمود ستوده

بازآفرینی ساسان کشوری. - شیراز: کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس: بنیاد شهید انقلاب اسلامی فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

[۱۲۵] ص.: مصور. - (کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۳۰).

عنوان روی جلد: هلال مجنون بدر.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به یاد سردار شهید «محمود ستوده»، جانشین فرمانده‌ی لشکر «المهدی» (عج) استان فارس، تهیه شده است. فصل نخست کتاب، روایتی داستان گونه از آخرین روزهای مبارزه‌ی شهید در جبهه‌های جنگ است. در

[صفحه ۱۰۱۳]

فصل دوم، خاطراتی برگرفته از دستنوشته‌های خود شهید و نیز روایتهایی از همرزمان و نزدیکان او فراهم آمده است. فصل سوم نیز دیدار و گفت و گویی است با مادر و برادر شهید محمود ستوده. کتاب، با شعری از «اسماعیل حسین‌زاده» در رثای آن سردار شهید به پایان می‌رسد. شهید محمود ستوده در تاریخ ۲۶ / ۱۲ / ۱۳۶۳ در شرق دجله به درجه‌ی رفیع شهادت نایل آمد.

هلت‌ها نام تو را می‌خوانند

محمدرضا بایرامی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۸۹.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب زندگینامه‌ی «شهید مرتضی ساده‌میری» (هلتی) است که در سال ۱۳۴۰، در حوالی ایلام به دنیا آمد و در ۲۵ / ۱۲ / ۶۹ - هنگام تعقیب نیروهای خرابکاری که از مرز عراق به ایران آمده، پس از خرابکاری، به عراق پناهنده می‌شدند - در منطقه‌ی ارتفاعات چنگوله به شهادت رسید. کتاب، در ۳۹ فصل ارائه شده است و به مسائل زیر می‌پردازد: «تولد، دوران کودکی و جوانی، قبل از انقلاب، فرار و دستگیری توسط ساواک، پیروزی انقلاب و آغاز جنگ، سقوط دهلران، ازدواج، محاصره شدن در دهلران و فرار از دست عراقی‌ها، ورود به جهاد در سال ۶۲، منطقه‌ی چنگوله، خاطراتی از شهیدان همرزم، عملیاتهایی چون: والفجر پنج، ورود به تیپ ۱۱۴ سپاه، عملیاتهای کربلای یک، والفجر سه، کربلای ده، نصر چهار، و... و نحوه‌ی شهادت».

همت: به روایت همسر شهید

نویسنده حبیبه جعفریان. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۴۰ ص.، [۱۳] ص. تصویر. - (روایت فتح؛ نیمه پنهان ماه؛ ۲).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

در اثر حاضر، جلوه‌هایی از شخصیت روحانی شهید «محمدابراهیم همت» در قالب خاطرات همسر شهید به تصویر کشیده شده است. همسر شهید همت معلمی است که در آغاز جنگ برای فعالیت تبلیغی در روابط عمومی سپاه در مناطق کردستان مشغول فعالیت می‌شود. در این کتاب، خاطرات آشنایی، سپس خواستگاری، ازدواج و زندگی مشترکشان بازگو می‌شود و اصلی‌ترین عناصر خاطرات، دفاع مقدس، انقلاب و امام است. در پایان کتاب، عکسهایی از شهید همت به چاپ رسیده است.

همسفران: تحلیلی از زندگی فرمانده بسیجی، سردار شهید حاج محمد ابراهیم همت

نوشته رضا رئیسی. - [تهران]: کمیته انتشارات کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران و بنیاد شهید انقلاب اسلامی، ۱۳۷۶. [۲۷۵] ص.: مصور. - (مجموعه زندگینامه‌ی سرداران؛ ۷).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل مطالبی است که از دستنوشته‌های شهید همت و مصاحبه‌هایی با افراد خانواده، دوستان و همرزمان او فراهم آمده است. کتاب در ده فصل و بخشی مجزا با نام «یادها و چهره‌ها» (مجموعه تصاویر با زیرنویس) تنظیم شده است. موارد زیر از جمله مطالب کتاب است: «تولد و دوران کودکی، تحصیلات، دوران قبل از انقلاب و نقش فعالیت‌های وی در مبارزه با رژیم گذشته، غائله کردستان و درگیری‌ها با کومله و دمکرات در پاوه (همراه شهید ناصر کاظمی)، آشنایی وی با همسرش در پاوه، آزادسازی «نودشه و نوسود»، حضور در صحنه‌های

[صفحه ۱۰۱۴]

اجتماعی، فرهنگی و سیاسی در منطقه‌ی کردستان، عملیات فتح المبین، خاطراتی از او با شهید احمد متوسلیان و بروجردی، ازدواج، عملیات لا ـ اله الا الله محمد رسول‌الله (ص)، تشکیل تیپ حضرت رسول (ص)، عملیات کربلای یک و دو، ویژگی‌های اخلاقی و

فرماندهی او، طراحی عملیات بیت المقدس و آزادسازی خرمشهر، سفر به لبنان همراه با حاج احمد متوسلیان و واکنش اسرائیل و اسارت حاج احمد، عملیات رمضان، عملیات مسلم بن عقیل، نقش حاج همت در عملیات والفجر مقدماتی، و... نحوه‌ی شهادت وی».

یا ثارالله، بمناسبت شهادت برادر پاسدار سعید نوری تاجر

[بی‌جا: بی‌نا، بی‌تا]. ۸۳ ص.: عکس.

عنوان از روی جلد کتاب.

مندرجات: زندگینامه‌ی شهید؛ وصیتنامه‌های شهید؛ شعری از برادر علی معلم بمناسبت شهادت سعید نوری؛ اشعاری تقدیمی از یک برادر؛ از طرف برادران همسنگر شهید گزارش روزنامه اطلاعات؛ گزارش روزنامه کیهان به مناسبت اربعین شهید؛ زیارت وارث و دعای کمیل.

این کتاب، زندگینامه‌ی «شهید؛ سعید نوری تاجر» است. سعید در سال ۱۳۴۲ به دنیا آمد. او در محیطی آکنده از نظم و درس و تعلیمات علمی و عقلی اسلام پرورش یافت و این امر باعث شد که او به یکی از عناصر فعال انقلاب تبدیل گردد. سعید روزها در گزینش آموزش و پرورش و شبها در بسیج فعالیت داشت. در سال ۱۳۶۰ همراه جهادگران برای سمپاشی و ضدعفونی کردن محیط جبهه به خط مقدم رفت. اما در این مأموریت دچار ضعف و بیماری شد و پیکر نیمه جان او را به تهران آوردند. روح پر تلاطم او باعث شد دانشسرا را ترک کرد و یکسره به جبهه شتافت. در سال ۱۳۶۱، برای مرخصی به تهران بازگشت. روز ۲۱ رمضان، همراه مادر و برادرش، بر سر سفره مادرش نشسته بود که توسط منافقین به شهادت رسید. در پایان کتاب، وصیتنامه‌ی شهید و اشعاری آمده است که افراد مختلف برای او سروده‌اند. همچنین زیارت عاشورا و دعای کمیل نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

یادگاران (جلد ۰۷): کتاب خرازی

فاطمه غفاری؛ ویراستار مجموعه کورش علیانی. - تهران: روایت فتح، (چاپ اول): ۱۰۰.۱۳۸۱ ص. (انتشارات روایت فتح؛ ۲۴ / ۴۱) ۳۳۰۰ نسخه.

شهید حسین خرازی در تاریخ ۱ / ۶ / ۱۳۳۶ به دنیا آمد و در تاریخ ۸ / ۱۲ / ۶۵ به شهادت رسید. کتاب حاضر شامل مجموعه‌ای از خاطرات، درباره‌ی این شهید است که از زبان همسر، خانواده و همرزمانش نقل شده‌اند. مطالب زیر از جمله مضامین خاطرات هستند: «قبولی در دانشگاه، خدمت در کردستان، تسلیم شدن عراقی‌ها در خرمشهر، اهمیت دادن به نظم و تمیزی، قطع شدن دست و خاطراتی از بیمارستان از زبان مجروحان دیگر، عملیات خیبر، عملیات فاو، اهمیت دادن و عشق به غواص‌ها، اهمیت دادن به فرماندهان خود، عقد توسط حضرت امام (ره)، اهمیت دادن به بسیجیان، حج و قبرستان بقیع، اهمیت دادن و رسیدگی به نیروهای مستقر در خط، بمباران شهرک محل استقرار لشکر و دور کردن جعبه‌های مهمات از مسیر آتش، بمباران شیمیایی، اهمیت دادن به نظرات فرماندهان رده‌های پایینتر رده‌های پایینتر در عملیات، تولد فرزند، روزهای قبل از شهادت، نحوه‌ی شهادت، و...»

یادنامه اولین سالگرد شهادت سردار پر افتخار اسلام، شهید دکتر مصطفی چمران

تهران: بنیاد شهید چمران، (چاپ اول): [۱۳۶۱]. ۱۵۶ ص.: مصور، عکس، نمونه.

شمارگان: ذکر نشده است.

[صفحه ۱۰۱۵]

این کتاب، سرگذشتنامه‌ی شهید دکتر مصطفی چمران است و شرح زندگی او از زمان تولد و دوران جوانی، تحصیلات در آمریکا، فعالیت‌های اجتماعی و سیاسی او در آمریکا، لبنان و پس از پیروزی انقلاب در کردستان، هنگام تصدی مسؤولیت وزارت دفاع، نمایندگی مجلس و در جبهه‌های جنگ تحمیلی تا شهادت است. گزیده‌ای از پیامها، مقالات، اطلاعیه‌ها و بیانیه‌های اشخاص و سازمانها به مناسبت شهادت او و همچنین گزیده‌ای از دستنوشته‌هایش [با عنوان «جهاد و شهادت» (از جنوب لبنان تا جنوب ایران)] نیز ارائه شده است. بخشهای پایانی کتاب به مطالب زیر اختصاص یافته است: گزیده‌ی اشعار و سروده‌ها در رثای دکتر چمران (سروده‌ی افرادی چون دکتر حسن حبیبی، محمدرضا بهرامی‌نژاد، علی موسوی گرمارودی و...)، عکسهایی از شهید، نمونه‌ی دستخط شهید (که پیامی از پاوه به ملت ایران است) و پیام امام خمینی (ره) به مناسبت شهادت شهید دکتر مصطفی چمران.

یادنامه پاسدار شهید علی‌رضا کاظمی: این دفتر شامل بیوگرافی، خاطره، سرگذشت، خصوصیات اخلاقی، وصیتنامه و مسائل دیگر

[تهران؟]: عباس کاظمی، [۱۳۶۳] ۶۴. ص.

عنوان روی جلد: پاسداری از سلاله‌ی پاکان.

شهید علیرضا کاظمی در سال ۱۳۴۱ در روستای زنگیان از توابع شهرستان گرگان به دنیا آمد و در سال ۶۳ در منطقه‌ی بالك مریوان به شهادت رسید. کتاب حاضر شرح حال و زندگینامه‌ی او است. از جمله محتوای کتاب موارد زیر است: زندگینامه خلاصه شده شهید، نمونه‌هایی از نامه‌های او به پدر و مادر، برادران، دوستان و اعضای خانواده، مقاله‌های شهید کاظمی درباره‌ی پاسدار و روز پاسدار و جنگ تحمیلی، دیدگاه‌های شهید کاظمی در مورد وحدت و دسیسه‌های دشمن، متن نوشته شده‌ای از او درباره‌ی حزب‌الله، متن مصاحبه‌های حضوری و غیر حضوری وی با همسنگران و همرزمان شهید، نقل خاطراتی از شهید کاظمی در خصوص مسؤولیت‌ها، برخورد با دوستان و همرزمان، متن وصیتنامه شهید و خاطراتی به نقل از خود شهید. در پایان نیز قطعه‌ای شعر در قالب قصیده در رابطه با شهادت علیرضا کاظمی آمده است.

یادنامه دانشجوی شهید حسین جان نثاری: شهادت مرداد ماه ۱۳۶۷

[تهران]: خانواده‌ی شهید، [بی‌تا]. ۷۵ ص.: مصور (بخشی رنگی).

عنوان روی جلد: لقاءالله.

شمارگان: ذکر نشده است.

یادنامه‌ی دانشجوی شهید «حسین جان‌نثاری» توسط خانواده‌ی شهید تهیه و تدوین شده است. بخش اول به پیشگفتار و بخش دوم به شناسنامه و سال شمار زندگی شهید پرداخته است. در این بخش، ضمن آوردن خاطراتی از دوران کودکی شهید، کارنامه‌های وی و همچنین چگونگی عضویتش در سپاه و نحوه‌ی شهادت او در جاده‌ی خرمشهر - اهواز، بیان شده است. بخش بعدی، نوشته‌های کوتاه از افراد خانواده‌ی شهید در مورد ویژگی‌های شخصیتی وی و بیان احساساتشان در مورد شهید است. فصل چهارم کتاب، حاوی نوشته‌های دوستان و معلمان شهید در مورد اوست و فصلهای بعدی گزیده‌ی یادداشتها و وصیتنامه‌ی شهید، دعای توسل و آلبوم عکس شهید را در بر می‌گیرند.

[صفحه ۱۰۱۶]

یادنامه سردار پر افتخار اسلام سرلشکر خلبان عباس بابائی

تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، معاونت روابط عمومی و تبلیغات، (چاپ دوم): ۶۳.۱۳۶۷ ص.
شمارگان: ندارد.
چاپ اول: اداره عقیدتی سیاسی نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران.
سرلشکر خلبان، شهید عباس بابایی در سال ۱۳۲۹ در شهرستان قزوین دیده به جهان گشود. وی در سال ۱۳۶۶، حین انجام مأموریت به شهادت رسید. کتاب حاضر شرح زندگینامه و خاطراتی از او است. مطالب ارائه شده عبارتند از: تاریخچه‌ی نیروی هوایی؛ فشرده‌ی زندگینامه‌ی شهید بابایی (تولد، دوران جوانی، دوران آموزشی در آمریکا تا انقلاب و جنگ، مسؤولیتها و درجات نظامی کسب شده در طول خدمت)؛ شهید بابایی از دیدگاه: جانشین فرمانده‌ی کل قوا، (هاشمی رفسنجانی)، رئیس جمهور، (آیت‌الله خامنه‌ای) و نخست‌وزیر (میرحسین موسوی)؛ سخنان سرتیپ ستاری، (فرمانده‌ی نیروی هوایی) درباره‌ی او؛ مصاحبه‌ای با پدر شهید بابایی و با همسر شهید؛ سخنان فرمانده‌ی منطقه‌ی هوایی شهید بابایی، سرهنگ عطایی، درباره‌ی وی؛ خاطراتی از شهید در مناطق عملیاتی و مأموریتهای پرواز؛ سخنان شهید در عید قربان ۱۳۶۰ و وصیتنامه شهید. در پایان کتاب، عکسهایی از شهید به چاپ رسیده است.

یادنامه شهید بی‌مزار مسعود عباسقلی زاده، به ضمیمه انقلاب اسلامی ایران در کلام معصومین

اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان منطقه ۱۲. - تهران: اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان منطقه ۱۲، [بی تا]. ۳۵ ص.
کتابنامه: به صورت زیرنویس.
شمارگان: ذکر نشده است.
مندرجات: زندگینامه‌ی شهید مسعود عباسقلی‌زاده: ص. ۷ - ۱؛ انقلاب اسلامی در کلام معصومین: ص. ۳۵ - ۸.
این کتاب، یادنامه‌ی شهید بی‌مزار مسعود عباسقلی‌زاده است که در تاریخ ۲۰ / ۱۱ / ۶۱ در فکه به درجه‌ی رفیع شهادت نائل گشت. در قسمت اول کتاب، خلاصه‌ای از زندگینامه‌ی شهید، اخلاق، عادات و سجایای اخلاقی وی و بخشی از آخرین نامه‌ی وی چاپ شده است. همچنین این کتاب، ضمیمه‌ای شامل کلام معصومین (ع) در ارتباط با انقلاب اسلامی ایران و مجموعه‌ای از سخنرانی‌های حجت‌الاسلام علی‌اکبر رضوانی دارد.

یادنامه شهید فتح خیبر علیرضا خواجه نوری

[بی‌جا: بی‌نا،؟؟ ۱۳].
۴۶ ص.: مصور، نمونه، عکس.
این کتاب شرح حال و آثار «شهید علی‌رضا خواجه‌نوری» متولد سال ۱۳۴۲ و شهید مفقودالاثر در عملیات خیبر در جزیره مجنون در سال ۱۳۶۲ است. از جمله مطالب کتاب موارد زیر است: خلاصه‌ی زندگینامه (دوران کودکی، تحصیلات، اعزام به جبهه، مجروح

شدن و روزهای قبل از شهادت و نحوه شهادت)؛ خاطراتی از دوستان و همسنگران (ذکر خصوصیات اخلاقی)؛ بخشی از سخنرانی حجت‌الاسلام انصاری در مراسم اولین سالگرد شهید؛ نمونه دستخط وی؛ مدرک مشخصات مفقودالاثرها؛ پیام حجت‌الاسلام حائری شیرازی به مناسبت سالگرد شهید؛ از زبان خانواده (خاطراتی از زبان پدر، مادر، دو غزل در رثای شهید از مریم خواجه نوری، و مطالبی از برادر شهید). در پایان نیز گزیده آثار و نوشته‌های شهید خواجه نوری، شامل متن مقاله‌ها و اشعار سروده شده وی، آمده است. تصاویر موجود در کتاب بدون زیرنویس است.

[صفحه ۱۰۱۷]

یادنامه شهید محمد حسن خلیلی اردکانی

[بی‌جا]: خانواده‌ی شهید، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۱۱ ص.

این کتاب با کلماتی از فرمایشات حضرت امام خمینی (ره) درباره‌ی مقام شهیدان آغاز می‌گردد. پس از آن، قطعه‌ای در ارزش مقام شهید (به قلم حجت‌الاسلام و المسلمین سید محمد خاتمی) ذکر شده است. سپس به زندگینامه‌ی شهید پرداخته می‌شود. در این زندگینامه، به تولد، فعالیت‌های در دوران انقلاب، ورود به سپاه، شرکت در علمیاتهای مختلف و شهادت (در تاریخ ۱۳ / ۲ / ۱۳۶۱) پرداخته شده است. بخش بعدی، خاطراتی از خانواده‌ی شهید است. در این بخش، پدر، مادر، خواهر و برادر شهید سخنانی درباره‌ی ویژگی‌های شهید، در قالب خاطرات ذکر کرده‌اند. این ویژگی‌ها عبارتند از: «اخلاق نیکوی شهید، شجاعت و علاقه‌ی او نسبت به حضرت امام (ره) و منطقی بودن شهید». در ادامه، دوستان و آشنایان و همسنگران شهید، خاطراتی از او نقل کرده‌اند که همگی بیانگر عظمت روحی شهید است. چند نوشته و نامه و همچنین وصیتنامه‌ی شهید، بخش پایانی کتاب را تشکیل می‌دهند.

یادواره برادر شهید امیر صالحی سیاوشانی (بمناسبت اولین سالگرد شهادت)

[بی‌جا: بی‌نا، ۱۳۶۳] ۴۸ ص.: مصور.

یادواره‌ی شهید «امیر صالحی سیاوشانی» به مناسبت اولین سالگرد شهادت وی تهیه و تنظیم شده است. در این کتاب، خلاصه‌ای از زندگی این شهید، فعالیت‌ها، شیوه تفکر، مبارزات و نحوه‌ی شهادت وی همراه با برخی از آثار قلمی و وصیتنامه‌اش به چاپ رسیده است. آغازگر کتاب، پیام حضرت امام خمینی (ره) برای شهیدان و خانواده‌ی آنها است. در پایان نیز دعای کمیل بن زیاد، زیارت عاشورا و دعای توسل زینت‌بخش صفحات کتاب است.

یادواره بسیجی آزاده جانباز شهید عبدالمجید محمد باقری، فرمانده‌ی بسیج دانشجویی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

زیر نظر علی دوانی. - [بی‌جا]: مرکز فرهنگی نشر قبله، ۱۳۷۴. [۲۰۷] ص.: مصور، عکس، نمونه.

عنوان روی جلد: یادواره شهید عبدالمجید باقری.

عنوان عطف: یادواره شهید محمد باقری.

کتاب، شرح زندگی، دوران اسارت، نگرش و دیدگاههای شهید عبدالمجید محمدباقری فرمانده‌ی بسیج دانشجویی دانشکده‌ی

حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران است. وی در سال ۱۳۴۴ در یک خانواده‌ی روحانی در روستای اسبفروشان از توابع سراب متولد شد. او از کودکی با تعلیمات اسلامی آشنا شد و به خیل مبارزان پیوست. در سیزده سالگی کفن پوشیده، در تظاهرات انقلاب شرکت می‌کرد. پانزده ساله بود که پایگاه مقاومت بسیج را در مسجدالمهدی محل تأسیس کرد. در هجده سالگی با لشکر عاشورا راهی جبهه شد. در عملیات والفجر چهار در پنجوین شدیدا مجروح و اسیر شد و با روحیه‌ای قوی دوران هفت سال اسارت خود را گذرانید. او پس از بازگشت به وطن تحصیلات خود را، که ناتمام مانده بود، با گرفتن دیپلم و پذیرفته شدن در دانشکده‌ی حقوق و علوم سیاسی و حوزه‌ی علمیه قم ادامه داد. وی هنگام عزیمت جهت شرکت در کنگره‌ی سرداران شهید آذربایجان، تصادف کرد و شهید شد.

[صفحه ۱۰۱۸]

یادواره زندگی پاسدار شهید اسلام دانشجوی شهید احسان الله رفیعی آرانی بانضمام دعای کمیل

احسان‌الله رفیعی آرانی. - [تهران]: جهاد دانشگاهی (دانشگاه تهران) بخش فرهنگی، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

[۴۵]، ۴۶ ص.: عکس.

عنوان روی جلد: یادواره‌ای بر زندگی دانشجوی شهید احسان‌الله رفیعی آرانی.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب زندگینامه‌ی شهید احسان‌الله رفیعی آرانی است. وی که دانشجوی رشته‌ی اقتصاد در دانشگاه تهران بود، از همان کودکی به کسب معارف دینی علاقه‌ای وافر داشت، از هوش سرشاری برخوردار بود، او در مبارزه علیه رژیم طاغوت و بعد از پیروزی انقلاب در جهت اهداف انقلاب فعال بود. او در حین تحصیل در دبیرستان راهی جبهه‌های نبرد می‌شود و در عین حال به تحصیل نیز ادامه می‌دهد. شهید در جبهه نیز کارآیی بالایی داشته است. وی در عملیات کربلای پنج در منطقه‌ی شلمچه در تاریخ ۲۸ / ۱۱ / ۶۵ به شهادت رسید. کتاب علاوه بر زندگینامه حاوی مجموعه‌ای از آثار شهید در باب مسایل مختلف، یادداشت‌ها و وصیتنامه شهید است. دعای کمیل با ترجمه به فارسی نیز زینت‌بخش صفحات پایانی کتاب شده است.

یادواره سردار گمنام شهید علیرضا عاصمی

تهران: چاپخانه تک، (چاپ اول): ۱۳۶۶.

۷۴ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

«شهید علیرضا عاصمی» در سال ۱۳۴۱ در کاشمر به دنیا آمد. از جمله مسؤولیت‌های وی، فرماندهی تخریب قرارگاههای کربلا و نجف و خاتم و عضو شورای فرماندهی تیپ ویژه‌ی پاسداران بوده است. وی همراه با شهید محسن گردن صراحی و شهید داود پاک‌نژاد در زمان خنثی‌سازی بمب به شهادت رسید. این کتاب، شامل شرحی از سرگذشتنامه، فعالیت‌های دوران قبل و بعد از انقلاب و مسؤولیت‌ها و فعالیت‌هایش از آغاز جنگ تا لحظه‌ی شهادت است. عکسهایی نیز از این شهید همراه با سایر شهیدان و زمان تشییع پیکر مطهر وی ارائه شده است.

یادواره شهدای انقلاب اسلامی: شهید محمدعلی رجایی (جلد ۱)

به اهتمام شجاع‌الدین میرطاوسی. - [تهران]: نهضت زنان مسلمان، (چاپ اول): ۱۳۶۱.

۳۴۶ ص.: مصور، نمونه، عکس. - (نهضت زنان مسلمان؛ دفتر شماره ۲۵۰)

عنوان دیگر: یادنامه‌ی شهید محمدعلی رجایی.

کتابنامه: ص ۳۴۶.

این کتاب، جلد اول از زندگینامه شهید «محمدعلی رجایی» است که از دوران کودکی تا انتخاب کابینه در زمان ریاست جمهوری را در بر می‌گیرد. صفحات ۱۸۹ تا ۲۰۹ کتاب، به جنگ تحمیلی ایران و عراق اختصاص دارد. در این قسمت، طرح مسأله‌ی جنگ ایران و عراق در سازمان ملل و ضرورت شرکت نماینده‌ی ایران در جلسات آن و عزیمت آقای رجایی و بیان نقطه نظرهای دولت ایران بیان شده است. مطالب ایشان در سازمان ملل تحت عنوان‌های «هدف رژیم بعث و اربابانش؛ ادعای رژیم وابسته‌ی صدام، دلایل نقض معاهدات؛ انگیزه‌ی تجاوز رژیم بعث؛ موضع جمهوری اسلامی ایران در قبال جنگ تحمیلی و هدف ایشان از شرکت در شورای امنیت» آمده است. «جلسه‌ی مجلس شورای اسلامی، گزارش سفر به آمریکا، شرح چگونگی آغاز جنگ تحمیلی، گزارش بازدید از جبهه‌ها، کشتار مردم بی‌دفاع و کودکان خردسال، بمباران بیمارستانها و مدارس، فداکاری و از جان گذشتگی رزمندگان و همکاران مردم» بخشهای بعدی مطالب این کتاب هستند. در آخر کتاب، فهرست‌های مختلف آمده است.

[صفحه ۱۰۱۹]

یادواره شهید غلامرضا لاسجردی

تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد فرهنگی دماوند.

۳۹ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب که یادواره‌ای از شهید «غلامرضا لاسجردی» است، شامل زندگینامه، وصیتنامه و خاطراتی از شهید است. اشعاری نیز بدون ذکر نام شاعر در وصف شهادت این شهید ارائه شده است. شهید غلامرضا لاسجردی در فروردین ۱۳۴۱ در فیروزکوه به دنیا آمد. وی از مؤسسان سپاه شهر فیروز کوه بود و همچنین مسؤولیت گردان جندالله شهر سقز را نیز بر عهده داشت. وی در تاریخ ۲۵ / ۳ / ۶۲ در روستای ترجان شهر سقز به شهادت رسید. عکسهایی، فاقد زیرنویس، نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

یاد یاران، منظومه‌ای در رثای سردار جهادگر شهید مهندس سید محمدتقی رضوی

حمید سبزواری؛ ویراستار: محمدباقر شمسی‌پور. - [تهران]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۴۵ ص.: (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۵۵) (مجموعه مثنوی سرداران؛ ۱۰).

طراح روی جلد: م. مهاجر.

کتاب در دو بخش تنظیم شده است: بخش اول منظومه‌ای در رثای سردار جهادگر شهید «مهندس سید محمدتقی رضوی» است که

توسط حمید سبزواری سروده شده است و بخش دوم، زندگینامه این شهید است. شهید مهندس سید محمدتقی رضوی در سال ۱۳۳۴ در مشهد متولد شد. پس از طی مدارج تحصیلی، به خدمت اعزام شد و در پی فرمان امام (ره) مبنی بر ترک پادگانها، از پادگان گریخت. پس از پیروزی انقلاب به عضویت جهاد سازندگی درآمد. با شروع جنگ به جبهه رفت و با عضویت در ستاد جنگهای نامنظم دکتر چمران به دفاع از میهن اسلامی پرداخت. وی توانست در عملیاتهای والفجر مقدماتی و والفجرهای دو و سه و چهار موانع آبی را هوشمندانه برطرف کند. شهید رضوی هشتاد ماه از عمر خود را در سمتها و مسؤولیت‌های مختلف در جبهه گذراند و سرانجام در هنگام شناسایی منطقه‌ی عملیاتی کربلای ده در کوههای غرب کشور به شهادت رسید.

یاران امام به روایت اسناد ساواک: حجت‌الاسلام و المسلمین سید علی‌اکبر ابوترابی فرد

مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات. - تهران: وزارت اطلاعات، مرکز بررسی اسناد تاریخی، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۳۶۷ ص.: مصور، عکس، نمونه.

عنوان دیگر: حجت‌الاسلام و المسلمین سید علی‌اکبر ابوترابی‌فرد.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی اسناد ساواک و دربردارنده‌ی سیر مبارزاتی مرحوم «سید علی‌اکبر ابوترابی‌فرد» در دوران رژیم ستمشاهی است. اسناد به ترتیب تاریخ تنظیم شده و با شرحی در حاشیه، (اعم از زندگینامه‌ی رجال و وقایع تاریخی مرتبط با سند) ارائه شده‌اند. شرحی از زندگینامه‌ی سید علی‌اکبر ابوترابی - شامل دوران تولد، جد پدری، تحصیلات، ازدواج، فعالیت‌های قبل از انقلاب در گروه فداییان اسلام و در جریان پانزده خرداد، دستگیری و زندان، پیروزی انقلاب، آغاز جنگ، دوران اسارت، دوران آزادگی و پایان زندگی - در کتاب ارائه شده است. تصاویری از دوران کودکی، نوجوانی، زندان، اسارت و تشییع جنازه، با زیرنویس، در پایان کتاب آورده شده است. متن پیام مقام معظم رهبری به مناسبت درگذشت ایشان و پدربزرگوارشان نیز ارائه شده است.

[صفحه ۱۰۲۰]

یاران امام به روایت اسناد ساواک: شهید سرافراز دکتر مصطفی چمران

تهران: مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۳۶۱ ص.: مصور، رنگی، نمونه. - (مرکز بررسی اسناد تاریخی؛ ۱۱).

عنوان دیگر: شهید سرافراز دکتر مصطفی چمران.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر سرگذشتنامه‌ای است براساس گزارشات و مکاتباتی که در پرونده‌ی شهد چمران در ساواک موجود بوده است. کتاب، دارای دو بخش و ضمایم پایانی است. محتوای سرگذشتنامه‌ی شهید چمران عبارت است از: دوران کودکی، تحصیل در ایران و آمریکا، فعالیت‌های سیاسی در آمریکا، آموزشهای نظامی در مصر، هجرت به لبنان و فعالیت در لبنان، فقدان امام موسی صدر، انقلاب اسلامی ایران، نبرد در کردستان، ریاست وزارت دفاع، نمایندگی مردم تهران، شورای عالی دفاع، جنگ در خوزستان، ستاد جنگهای نامنظم، پیروزی سوسنگرد، ملاقات با امام (ره)، لحظات قبل از شهادت و نحوه‌ی شهادت. گزارشات و نامه‌های محرمانه‌ی

سازمان اطلاعات و امنیت کشور (ساواک) و نمونه‌ی دست خط امام (حکم انتصاب ایشان به وزارت دفاع ملی و تشکیل شورای عالی دفاع ملی) نیز ارائه شده است. ضمایم شامل تصاویری از شهید در دوران کودکی، نوجوانی، دبستان، دبیرستان دارالفنون، دوران دانشگاه، دوران انقلاب، دوران جنگ در لبنان و جنگ ایران و عراق و مدارک داخلی، خارجی و بین‌المللی است که توسط شهید اخذ شده‌اند.

یاران امام به روایت اسناد ساواک، (کتاب ۰۵)، شهید حجت الاسلام والمسلمین سید عبدالکریم هاشمی‌نژاد

تدوین مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات، تهران: مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

بیست و سه، ۸۷۷ ص.: مصور. - (یاران امام به روایت اسناد ساواک، جلد پنجم).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل: «زندگینامه، اسناد، مدارک، گزارشات، متن برخی از سخنرانی‌ها، اظهارات، تلگرامها و مکاتبات اداری اداره‌ی شهربانی و سازمان اطلاعات و امنیت کشور از دوران قبل و بعد از انقلاب و شرحی بر مدارک، شهید عبدالکریم هاشمی‌نژاد می‌باشد که بیانگر مبارزات و زندان‌ها، همکاری و رهبری شهید با انقلابیون در دوران قبل از انقلاب برای سرنگونی رژیم ستم شاهی» است. در بخش زندگینامه‌ی شهید، مطالبی درباره ولادت، تحصیل علوم و معارف، ورود به حوزه‌ی علمیه‌ی قم، عزیمت به مشهد مقدس، مبارزات تبلیغی، پیروزی انقلاب، نمایندگی مجلس خبرگان، شروع جنگ (و دیدگاه‌های شهید در این رابطه)، خیانتهای بنی‌صدر و جبهه لیبرالهای سلطنتی و نحوه‌ی شهادت ارائه شده است. در پایان کتاب نیز فهرستی از آثار و تألیفات علمی ایشان به چاپ رسیده است.

یاران امام به روایت اسناد ساواک، (کتاب ۱۰)، نفس مطمئنه، شهید آیهٔ الله سید عبدالحسین دستغیب

تدوین مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات. - تهران: وزارت اطلاعات، مرکز بررسی اسناد تاریخی، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

[۷۰۰] ص.: مصور، نمونه، عکس. - (یاران امام به روایت اسناد ساواک، جلد دهم).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل «زندگینامه، اسناد، مدارک، گزارشات، متن برخی از سخنرانی‌ها، اظهارات، مکاتبات و نامه‌های اداری اداره‌ی شهربانی و سازمان اطلاعات و امنیت کشور در استان فارس و تهران، همراه با تصاویری از دوران قبل و بعد از انقلاب و شرحی بر مدارک شهید آیت‌الله عبدالحسین دستغیب» است که بیانگر مبارزات و

[صفحه ۱۰۲۱]

زندان رفتن، همکاری شهید با انقلابیون در دوران قبل از انقلاب و رهبری ایشان برای سرنگونی رژیم ستم‌شاهی است. در بخش زندگینامه‌ی شهید که شامل ولادت، تحصیل علم و معرفت، اهمیت دادن به نماز سر وقت، مبارزات شهید با تهاجم فرهنگی غرب و... می‌باشد، بخشی نیز درباره‌ی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران و هدایت و مسؤولیت شهید دستغیب در دفاع مقدس ارائه شده است.

یاران امام به روایت اسناد ساواک، (کتاب ۱۵)، شهید راه دانش و فرهنگ، دکتر محمدجواد باهنر

نویسنده مرکز بررسی اسناد تاریخی. - تهران: مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات؛ دفتر نشر فرهنگ اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۶۹۶ ص.، ۱۴ ص. تصویر: مصور، عکس، نمونه. - (یاران امام به روایت اسناد ساواک، جلد پانزدهم).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل زندگینامه‌ی شهید دکتر محمدجواد باهنر است به همراه اسناد، مدارک، گزارشات، متن برخی از سخنرانی‌ها، اظهارات تلگرامها و مکاتبات اداری شهربانی و سازمان اطلاعات و امنیت کشور همراه با تصاویری از وی در دوران قبل و بعد از انقلاب و شرحی بر مدارك وی که بیانگر مبارزات و زندانی شدنها، همکاری شهید با انقلابیون و رهبری آنها برای سرنگونی رژیم ستم شاهی است. در بخش زندگینامه مطالب زیر آمده است: شرحی بر ولادت، تحصیل، فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی، حبسها، همکاری با هیئت مؤتلفه و مؤسسه رفاه، ورود به آموزش و پرورش، ممنوع المنبر شدن، عضویت در کمیته‌ی تنظیم اعتصابات، عضویت در شورای انقلاب، تشکیل حزب جمهوری اسلامی، دوران جنگ و نخست وزیری (رخدادها، تدابیر و اقدامات در ارتباط با جنگ)، خصوصیات اخلاقی و نحوه‌ی شهادت. فهرستی از آثار و تألیفات ایشان نیز در کتاب ارائه شده است.

یاس در قفس، داستان زندگی و شهادت غریبانه محمدجواد تندگویان

مولف جواد کامور بخشایش. - تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۰.

[۹۶] ص.، [۴] ص. تصویر. - (انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۲۸: دانستنیهای انقلاب؛ ۱۲).

عنوان دیگر: یاس در قفس (محمدجواد تندگویان).

کتابنامه: ص. [۹۶].

این کتاب، شامل زندگینامه‌ی شهید «محمدجواد تندگویان»، از تولد تا شهادت است. مطالب کتاب عبارتند از: «جواد در یك نگاه، تولد، شکوفایی و تحصیلات، دوران بیماری شدید دانشگاه و دوران مبارزه با رژیم پهلوی، ماجرای دستگیری توسط ساواک، دوران زندان، دیدار مادر و خواهر در زندان با او، زندان، و شکنجه به خاطر برگزاری نماز صبح در زندان، آزادی و ادامه‌ی مبارزات، فعالیت‌های مربوط به دوران انقلاب در سال ۵۷، عضویت در کمیته‌ی استقبال از امام (ره)، تندگویان و وزارت در کابینه‌ی شهید رجایی، نحوه‌ی اسارت، شناسایی جسد شهید در عراق، شهید تندگویان از زبان شکنجه گرش در دوران اسارت، انتقال پیکر شهید به ایران و تشییع جنازه». در پایان نیز عکسهایی از شهید همراه با زیرنویس ارائه شده است. شهید تندگویان، (متولد سال ۱۳۲۹ در تهران) طی دوران تصدی وزارت نفت در سال ۱۳۵۹، در سفری به منطقه‌ی جنوب، به اسارت نیروهای دشمن درآمد و پس از یازده سال تحمل شکنجه و آزار، در اسارت به شهادت رسید. پیکر مطهر وی در سال ۱۳۷۰ به ایران تحویل داده شد.

[صفحه ۱۰۲۲]

یک مرد یک شهر، بر اساس زندگی سردار شهید حاج مهدی کازرونی مسؤول طرح و عملیات لشکر ۴۱ ثارالله

احمد عربلو. - کرمان، لشکر ۴۱ ثارالله ۱۳۷۶.

۲۰۰ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان: رمان؛ ۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: One Man، One City

در این کتاب، نویسنده با استفاده از خاطراتی که از شهید حاج مهدی کازرونی باقی مانده است، داستان زندگی او را بیان می‌کند. در ابتدا، شرح ظلم ستیزی و مبارزات قبل از انقلاب شهید بر ضد رژیم گذشته آورده شده است.

ادامه‌ی داستان به روزهای سخت کردستان بر می‌گردد و به زمانی اشاره دارد که اشرار تمام کردستان را ناامن کرده بودند و هیچ کس جرأت حضور در خیابان‌های شهر مهاباد را نداشت. در این حال، حاج مهدی کازرونی، در سن بیست سالگی، مسؤول پایگاه سپاه در شهر می‌شود. نویسنده ضمن بیان شجاعت و شهامت، تلاش شبانه‌روزی، ایثار و از خودگذشتگی شهید به شرح اتفاقات و شرایط سخت این دوران می‌پردازد و پیروزی‌های مکرر و غرورآفرین شهید را به تصویر می‌کشد. دو خاطره‌ی کوتاه نیز از دوران جنگ تحمیلی و همچنین نحوه‌ی به شهادت رسیدن این شهید گرامی در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل، در انتهای کتاب آمده است.

[صفحه ۱۰۲۳]

زندگینامه، مجموعه‌ها

آوای شهادت: یادنامه شهیدان: یادنامه ۴۳ شهید روستای قراخیل، یادواره شهدا، پایگاه مقاومت بسیج ثارالله قراخیل «شهرستان قائم شهر»

به کوشش اعضای ستاد یادواره و شورای پایگاه ثارالله قراخیل. - تهران: رزمندگان اسلام، (چاپ اول): ۱۳۸۰. ۱۹۰ ص.: مصور، عکس.

طراح روی جلد: علی صاحب‌الزمانی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی شرح حال و مختصری از زندگینامه‌ی ۴۳ شهید روستای قراخیل شهرستان قائمشهر و فرازهایی از وصیتنامه آنان است. اطلاعات ارائه شده برای هر شهید عبارت است از: «نام و نام خانوادگی، سال تولد، محل تولد، میزان تحصیلات، خصوصیات اخلاقی و اجتماعی، فعالیت‌های شهید در جبهه، نحوه‌ی شهادت و تاریخ و محل شهادت». عکس پس از شهادت هر شهید نیز، بدون زیرنویس، ارائه شده است. اسامی برخی از شهدا به قرار زیر است: «آیت‌الله غنی‌زاده، روح‌الله مولایی قراء، دوستعلی ذکریا قراء، محمد بلبلی قراء، محمدابراهیم حیدری، صفرعلی عنایتی، محمدرضا مولایی، درویش علی بابانیا، حسین قربانی، علی حمزه‌خانی، صدرعلی نبی‌پور، انوشیروان (نبی‌الله) مولایی قراء، علی‌محمد خانگی، عیسی صادق‌پور و...»

آینه و شقایق: یادنامه شهدای زن استان تهران

نویسندگان (کمیته علمی و تألیفات، ف. شجری... [و دیگران]؛ با همکاری انتشارات انجمن قلم ایران؛ با مشارکت بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس. - تهران: منطقه مقاومت بسیج استان تهران، (چاپ اول): ۱۳۸۱. ۱۹۲ ص.

طرح جلد احمد یداللهی.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، حاوی زندگینامه‌ی ۱۴۳ زن شهید استان تهران است که در جریان انقلاب اسلامی ایران، حملات موشکی، بمباران

هوایی و تظاهرات برائت از مشرکین (مکه) به شهادت رسیده‌اند. زندگینامه‌ها شامل نام و نام خانوادگی، نام پدر، تاریخ و محل تولد، شغل، تحصیلات، تاریخ و محل شهادت و مختصری از وضعیت خانوادگی آنها است. برخی از شهدا، عبارتند از: «فریده آقابابایی، بیتا ابراهیمی، پروانه ابراهیم‌زاده، آمنه اصلانی، سمیه بیاتی، اعظم بخشی، زهرا پژدم، لیلا- جلالی، مریم چنگی، الهام خازنی، شکوفه خدایاری، شهلا دشتی، لیلا رنجبر، زهرا سرایداری، اقدس شهبازی، سهیلا صارمی، فرزانه صدایی، اختر علیا، اکرم عسگریان، و...» زندگینامه‌ها براساس نام خانوادگی شهدا مرتب شده‌اند.

از حماسه برترید: معرفی نمونه‌هایی از زنان سلحشور عرصه‌های انقلاب اسلامی

فریبا ابتهاج شیرازی (به سفارش) بسیج خواهران نیروی مقاومت، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، ۱۳۷۶. ۱۴۳ ص. - (کنگره بررسی نقش زنان در دفاع و امنیت: ۴).

[صفحه ۱۰۲۴]

هدف این کتاب، به تصویر کشیدن شمایی از چهره‌ی زن در دوران انقلاب اسلامی است و حاوی پانزده شرح حال یا خاطره از زنان سلحشوری است که در دوره‌ی پیش از انقلاب و عصر سازندگی نیز خدمات آشکاری داشته‌اند. ترتیب قرار گرفتن زندگینامه‌ها، سیر تاریخی انقلاب اسلامی است. زندگینامه‌ها متعلق هستند به: «کبری سیل سپور (همسر و همرزم شهید سید علی اندرزگو)؛ کوکب حاتمی (زندانی سیاسی رژیم شاه)؛ مریم کاظم‌زاده (خبرنگار جبهه و جنگ)؛ سیده زهرا شفیع‌پور (امدادگر جبهه‌ها)؛ معصومه آبادی (آزاده)؛ فاطمه کاویان (جانباز شیمیایی)؛ فروغ منهی (مادر شهیدان داوود، رسول و علیرضا خالقی‌پور)؛ گیتی ملکشاهیان (سازنده‌ی نقشه‌های برجسته‌ی مناطق عملیاتی)؛ ثریا نجاتی (همسر جانباز)؛ عصمت احمدیان (فرجوانی) (مسؤول تدارکات جبهه)؛ سیما کرمی (جهادگر نمونه)؛ مهری برزگر (ضابطیان) مسؤول بنیاد علمی و خیریه‌ی حضرت خدیجه کبری (س))؛ گلرخ آزرمی (همسر مادر، دختر و خواهر شهید و مکتشف)؛ و شهلا حبیبی (اولین مشاور رئیس جمهور در امور زنان).»

اسطوره‌ها

به کوشش خلیل اسفندیاری. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان تهران (چاپ اول): ۱۲۶.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از سرگذشتنامه‌ی نه سردار شهید و زندگینامه و مصاحبه و گفتگو با خانواده‌ی این شهیدان است. سرداران و افرادی از خانواده، که زندگینامه‌ی آنها در این کتاب درج شده است، عبارتند: «از سردار شهید حاج احمد آجرلو و پدر او، حاج آقا سیف‌الله آجرلو؛ سرلشکر خلبان شهید عباس بابایی و خانم صدیقه حکمت (همسر او)؛ سردار شهید محمد بروجردی و خانم بی‌غم (همسر او)؛ سردار شهید غلامعلی پیچک و خانم اکبری (مادر ایشان)؛ سردار شهید محمدرضا دستواره و خانم عذرا رستمیان (همسر او)؛ سرلشکر شهید منصور ستاری و خانم زواره‌ای (مادر او)؛ سپهبد علی صیاد شیرازی و فرزند او، مهدی صیاد شیرازی؛ سردار شهید علی‌رضا موحد دانش و غلام‌حسین موحد دانش (پدر او)؛ سردار شهید حاج محمد ابراهیم همت و حاج ولی‌الله همت (برادر او)».

اسوه‌های استقامت: معرفی شهدای گرانقدر فرمانده گردان استان کردستان

به کوشش معاونت فرهنگی، پژوهشی اداره کل بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان کردستان. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۰. [۱۰، ۱۰۶] ص.: مصور.

کتابنامه: ص. [۱۰۶].

شمارگان: ۱۲۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر حاوی زندگینامه‌ی ۲۳ فرمانده‌ی گردان استان کردستان است. فرازی از بیانات حضرت امام (ره) در جمع گروهی از نمایندگان سازمان پیشمرگان مسلمان کرد، همراه با فرازهایی از پیام مقام معظم رهبری به مناسبت دومین سمینار مسؤولان بنیاد شهید انقلاب اسلامی ارائه شده است. اسامی شهدا عبارت است از: «محمدباقر رحمانی، ملامصطفی مردوخی، محمد جعفری، عثمان فرشته، جعفر طالبی، یدالله حاجیان، داود زمانی، محمدجمال صالحی، محمدرضا ترابیان، محمدامین رحمانی، سید منصور بیاتیان، پرویز کاکسوندی، حمیدرضا کاوه، غلامعلی بیدی، علی سلیمانپور، مجید لطفی، یوسف افشاریان، احمد کرمی، ابراهیم مرادی، حاج سعید توفیقی، محمدباقر منصوری، جمیل شهسواری و حاج هوشنگ ورمقانی». همچنین تصویر نامه‌ی شهید هوشنگ ورمقانی همراه عکسهایی از فرماندهان شهید با زیرنویس ارائه شده است. در بعضی از زندگینامه‌ها، فرازی از وصیتنامه شهید نیز ارائه شده است.

[صفحه ۱۰۲۵]

اسوه‌های شهادت در اصفهان

مولف واحد فرهنگی بنیاد شهید اصفهان. - تهران: واحد فرهنگی بنیاد شهید مرکز، ۵۱۰.۱۳۶۱ ص.: مصور.

واحد فرهنگی بنیاد شهید اصفهان با در نظر گرفتن رسالت زنده نگه داشتن یاد شهدا و خاطره‌ی رشادت‌ها و شهامتهای شهیدان، دست به تألیف این کتاب زده است. در این کتاب به بررسی زندگی شهیدان اصفهان پرداخته شده است. کتاب براساس تاریخ شهادت شهدا از بدو انقلاب تنظیم شده است. در هر قسمت ضمن ارائه‌ی زندگینامه‌ی کوتاهی از شهید، خصوصیات اخلاقی و رفتاری وی بیان شده و نحوه‌ی شهادت و در بعضی موارد گفتگویی با یکی از افراد خانواده‌ی شهید و وصیتنامه‌ی شهید، نامه‌ها، یادداشتها و مقالاتی از شهید (اگر موجود بوده باشد)، آمده است. عکس شهدا زینت‌بخش صفحات کتاب است و در ابتدای هر قسمت نام هر شهید، تاریخ تولد، تاریخ شهادت، علت شهادت و محل شهادت آورده شده است.

با عاشقان الله

تهران: بنیاد شهید، واحد فرهنگی، ۴۶۰.۱۳۶۲ ص.

مباحث این کتاب عبارتند از: زندگینامه‌ی شهید عبدالمهدی ویسی و آثار و افکار و زندگینامه‌ی عبدالرضا ویسی. پس از درج زندگینامه‌ی کوتاهی از دو شهید نامبرده، آثار شهید عبدالرضا ویسی در سه بخش ارائه شده است. در بخش اول مطالب فلسفی و ایدئولوژیک ایشان (از قبیل: «فلسفه چیست؟»، «احساس مذهبی» و «جهان‌بینی») به چاپ رسیده است. در بخش دوم، مباحث سیاسی (چون: تحلیلی از انقلابهای خارجی، استقلال آفریقا و رهبران آن و نگاهی به تاریخ عراق) مطرح می‌شود و در فصل سوم، مباحث

اجتماعی (از قبیل: گذری بر اردوگاه جنگ و گذری به کپرنشینان چهارصد دستگاه و...) آمده است.

باغ شقایق‌ها: یادنامه‌ی شهدای منطقه‌ی حکم‌آباد تبریز

نگارش شهین فرمانبر جهادی. - تبریز: ستاد یادواره‌ی شهدای منطقه‌ی حکم‌آباد تبریز، (چاپ اول):

۵۰۹.۱۳۸۰ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Garden of Roses: In commemoration of the Martys of Hokmad, Tabriz

طراح روی جلد: محسن هادی.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل سرگذشتنامه، خاطرات و فرازهایی از وصیتنامه و دستنوشته‌های ۱۹۷ شهید منطقه‌ی حکم‌آباد تبریز است. سرگذشتنامه‌ها شامل: نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، دوران کودکی، نوجوانی، جوانی، فعالیت‌های قبل و بعد از انقلاب، خاطرات آشنایان و افراد خانواده، تاریخ و محل شهادت، فعالیت‌های دوران جنگ، دستنوشته‌ها وصیتنامه‌ی شهید می‌باشد که به همراه عکس شهید ارائه شده است. ضمیمه‌ای درباره‌ی حکم‌آباد از نقطه نظر آشنایی اجمالی با منطقه‌ی مربوطه و موقعیت طبیعی و جغرافیایی، موقعیت اجتماعی و سیاسی و اماکن دینی و مذهبی ارائه شده است. نمونه‌ی دستخط پیام مرحوم محمدتقی جعفری به نخستین یادواره‌ی شهدای منطقه نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

بی کرانه‌ها، خلاصه‌ای از زندگینامه‌ی سرداران شهید سپاه استان تهران

عین‌الله کاوندی؛ ویراستار: حسن یونسی. - تهران: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۲۶ هزار شهید استان تهران، کمیته‌ی انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

[صفحه ۱۰۲۶]

۵۵۹ ص.: مصور عکس. - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۲۶ هزار شهید استان تهران؛ ۷۰: زندگینامه‌ی سرداران شهید؛ ۱۰).

طراح جلد: مصطفی گودرزی.

شمارگان: ۱۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی زندگینامه‌ی ۸۱ نفر از سرداران شهید روحانی و سپاهی استان تهران است. مؤلف کتاب معتقد است سرداران شهیدی که در این کتاب از آنها یاد شده است، از لحاظ اخلاق، تقوا و تعبد در مقام والایی قرار داشته‌اند. صفا و صمیمیت آنها بسیار زیاد، ساده‌زیستی آنان زبانزد همگان و شجاعت و شهامت آنها به یاد ماندنی بوده است. زندگینامه‌ها شامل اطلاعاتی از تولد، دوران کودکی، نوجوانی و جوانی، تحصیلات و مبارزات (در دوران قبل و بعد از انقلاب)، مسؤولیت‌ها و فعالیت‌ها در زمان حیات، ویژگی‌های اخلاقی و چگونگی و محل شهادت این سرداران شهید است. اسامی بعضی از سردارانی که زندگینامه‌ی آنها در این کتاب آمده است عبارتند از: «حجت‌الاسلام محلاتی، حجت‌الاسلام میثمی، کلاهدوز، محمد بروجردی، حسن باقری، رضا چراغی،

احمد متوسلیان، محمدابراهیم همت، ناصر کاظمی، یدالله کلهر، محمدرضا دستواره و...».

پاسداران حماسه‌ی شهادت

[مولف] هیأت تحریریه واحد فرهنگی بنیاد شهید. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد فرهنگی، ۱۳۶۱.
۹۷ ص.: عکس. - (انتشارات واحد فرهنگی بنیاد شهید؛ ۳).
کتاب «پاسداران حماسه‌ی شهادت» یادواره‌ای است که به مناسبت چهارمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی تهیه شده است. کتاب با مقاله‌ای درباره شهادت در اسلام شروع می‌شود که بر معنای شهید و شهادت و تأکید بر مقام شهید شروع می‌شود و سپس اطلاعات مربوط به شصت نفر از شهدای دوره‌ی انقلاب و جنگ تحمیلی ارائه می‌شود. این اطلاعات عبارتند از: شرح حال مختصری از زندگی، ویژگی‌های اخلاقی و رفتاری، فعالیت‌ها و مبارزات، فعالیت در جبهه‌ها، نحوه‌ی شهادت و فرازهایی از وصیتنامه‌ی هر شهید همراه با عکس وی. در پایان کتاب نیز دو قطعه شعر، (یک قطعه شعر از یک شهید و قطعه‌ی دیگر، از یک رزمنده) به چاپ رسیده است.

پاک باش و خدمتگذار: ویژه چهلمین روز رحلت آیت الله سید عباس ابوترابی و حجت الاسلام سید علی‌اکبر ابوترابی

عبدالمجید رحمانیان. - تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۷۹.
۱۳۶ ص.: مصور، عکس.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
حجت‌الاسلام سید علی‌اکبر ابوترابی در سال ۱۳۱۸ در قم متولد شد. وی در ۲۶ آذر ماه ۱۳۵۹ در پی یک مأموریت شناسایی، به اسارت نیروهای بعثی در آمد و پس از پانزده ماه زندانی بودن در سلول انفرادی و تحمل شکنجه‌های سخت و توان‌فرسا به اردوگاه منتقل شد. او در اردوگاههای عنبر، موصل یک، سه و چهار، رمادیه، تکریت پنج، هفده و هجده و سلولهای اردوگاههای بغداد زندانی بود و سرانجام پس از ده سال اسارت به میهن اسلامی بازگشت و از طرف رهبر معظم انقلاب به نمایندگی رهبری در امور آزادگان منصوی شد. وی در تاریخ ۱۲ / ۳ / ۱۳۷۹، زمانی که همراه پدرش عازم مشهد مقدس بود، بر اثر تصادف، شهید شد. کتاب حاضر شامل «پیام تسلیت مقام معظم رهبری به مناسبت درگذشت او و پدر بزرگوارش، شمه‌ای از زندگی آیت‌الله سید عباس ابوترابی، نگاهی کوتاه به زندگینامه‌ی سید آزادگان، خاطره‌های حجت‌الاسلام سید محمد ابوترابی از برادر خود، نحوه‌ی اسارت، خاطره‌های فرزند او و...» است.

[صفحه ۱۰۲۷]

پانزده آیه: گزیده‌ای از زندگینامه‌ی و خاطرات پانزده سردار شهید استان خراسان

تدوین علیرضا مهرداد برای معاونت ادبیات کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان؛ ویراستار هادی عرفانیان. - مشهد: معلی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.
۲۲۰ ص.: مصور (رنگی). - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان).

طراح روی جلد: خسرو زینال‌پور.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی زندگینامه، خاطرات، مناجات‌نامه، سخنان و متن وصیتنامه پانزده سردار شهید از استان خراسان است. زندگینامه شامل اطلاعاتی درباره‌ی تولد، دوران کودکی و نوجوانی، تحصیلات، فعالیت‌ها در دوران قبل و بعد از انقلاب، فعالیت‌ها در جبهه، عملیاتی که در آن حضور داشته‌اند، ویژگی‌ها و سجایای اخلاقی و تاریخ و نحوه‌ی شهادت است. تصاویری نیز در ارتباط با این سرداران در کتاب به چاپ رسیده است. اسامی برخی از این سرداران شهید عبارت است از: «محمود کاوه (فرمانده‌ی تیپ ویژه‌ی شهدای کردستان)، محمد فرومندی (جانشین لشکر پنج نصر)، ولی‌الله چراغچی (جانشین لشکر پنج نصر)، ابوالفضل رفیعی سیج (جانشین لشکر پنج نصر)، عبدالحسین بروسی (فرمانده‌ی تیپ ۱۸ جواد الائمه (ع))....».

پرچمداران خورشید: یادواره‌ی سه علمدار شهید دفاع مقدس، حاج محمد بروجردی، محسن وزوایی و حسین قجه‌ای

مولف حسین بهزاد. - تهران: کتاب صبح، ۱۳۷۵.

۷۸ ص.: عکس.

مندرجات: مسیح مسلح کردستان؛ فاتح بلندای بازی دراز؛ غضب همت، سوگند حسین.

در این کتاب زندگینامه‌ی سه سردار شهید «محمد بروجردی، محسن وزوایی و حسین قجه‌ای» از ولادت تا شهادت، به چاپ رسیده است. مسیح مسلح کردستان عنوان زندگینامه‌ی حاج محمد بروجردی است که از بنیانگذاران سپاه، بانی قرارگاه حمزه سیدالشهدا (ع) و تیپ ویژه‌ی شهدا بوده است. او در عملیاتهای بسیاری از جمله تثبیت فتح بستان، نبرد طریق‌القدس، مطلع‌الفجر، محمد رسول‌الله (ص) و فتح‌المبین شرکت داشت و برخی از آنها را نیز رهبری کرد. سجایا و ویژگی‌های اخلاقی او نیز به نقل از مادر، همرزمان و شاگردان وی در کتاب ذکر شده است. «فاتح بلندای بازی دراز» زندگینامه‌ی سردار محسن وزوایی، پرچمدار فتح لانه‌ی جاسوسی آمریکا و بنیانگذار لشکر ۱۰ سیدالشهدا، است. او فرماندهی عملیات مطلع‌الفجر را بر عهده داشت و در عملیات فتح المبین نیز شرکت داشت و در عملیات الی بیت المقدس به شهادت رسید.

«غضب همت، سوگند حسین» مجموعه خاطراتی است در ارتباط با سردار حسین قجه‌ای و مقاومت دلاورانه او و گردانش (گردان سلمان)، در عملیات الی بیت المقدس.

پرواز پروانه‌ها: زندگینامه‌ی شهیدان سرافراز: قجه‌ای، چراغی و حاجی پور

نویسنده حمید داودآبادی؛ ویراستار علی موذنی. - [تهران]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۹۱ ص.، [۵] ص. تصویر: عکس. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه استان تهران؛ ۷۷) (مجموعه زندگینامه‌ی سرداران شهید: [ج. ۱۲]).

طراح روی جلد: مصطفی گودرزی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، سرگذشتنامه‌ی سه فرمانده‌ی شهید است. در این سرگذشتنامه‌ها، اطلاعات شناسنامه‌ای آنها، فعالیت‌ها و مسؤولیت‌هایی که قبل از رفتن به جبهه در اختیار داشته‌اند، مسؤولیت آنها در جبهه، عملیاتی که در آن شرکت داشته‌اند و در نهایت، نحوه‌ی شهادت و وصیتنامه‌های آنها آورده شده است. برای مثال، در زندگینامه‌ی شهید حسین قجه‌ای آمده است که: شهید، متولد سال ۱۳۳۷ در زرین‌شهر اصفهان بود و مقامهایی را در مسابقات کشتی کسب کرده بود. مدتی فرمانده‌ی سپاه زرین‌شهر بود. در کردستان با اشرار و منافقین جنگید. او در عملیات محمد رسول‌الله (ص)، عملیات فتح المبین و عملیات بیت المقدس شرکت داشت و در همین عملیات به شهادت رسید. متن نامه‌ی شهید به خانواده‌اش به همراه وصیتنامه وی نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

پرواز در خون

به کوشش حسین انجم شعاع. - قم: نشر روح، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

[۱۴۳] ص.: مصور، نمونه، عکس.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این مجموعه، شامل گزیده‌ای از آثار و نوشته‌های طلبه‌ی شهید عباس انجم شعاع (متولد ۱۳۴۶ در کرمان و شهید در تاریخ ۲۳ / ۳ / ۶۷ در منطقه‌ی شلمچه، عملیات بیت المقدس هفت) و برادر شهید، رضا انجم شعاع (متولد ۱۳۴۸ در کرمان و شهید در ۲۵ / ۱۲ / ۶۶، در عملیات والفجر ده منطقه‌ی خرمال عراق) است که به صورت پراکنده در لابه‌لای اوراق و کتب خود یادداشت کرده‌اند. مطالب در شش بخش ارائه شده‌اند: «بخش اول: دیدگاههای چند تن از علما درباره‌ی شهید و شهادت؛ بخش دوم: مجموعه‌ی نامه‌ها و وصیتنامه‌های شهید؛ بخش سوم: سروده‌های شهید بعد از شهادت برادرش؛ بخش چهارم: سفارشهای شهید به خودش، نیایش شهید و آخرین نیایش او؛ بخش پنجم: دیدگاه شهید درباره‌ی خودکشی و غرور، راه سعادت، ارزش روح و...؛ بخش ششم: زندگینامه‌ی شهید رضا انجم شعاع، گزیده‌ای از آخرین نامه‌ی شهید رضا انجم شعاع، تصویر اسناد و مدارک و دستخط برادر شهید و متن وصیتنامه شهید عباس انجم شعاع».

پویندگان راه حسین: شهدای ارتش ۲۰ میلیونی

تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۱؟. م، ۱۰۳ ص. (گلبرگهای انقلاب؛ ۲).

کتابنامه: ص. ل - م.

کتاب با مقدمه‌ای درباره شهید و شهادت شروع می‌شود که در آن روایاتی از حضرت رسول اکرم (ص) در باب مقام و ارزش شهید آمده است. علاوه بر آن فرازهایی از بیانات حضرت امام خمینی (ره) در مراسم مختلف در همین باب و در باب تکلیف الهی جهت حفظ اسلام نیز در مقدمه نقل شده است. متن کتاب حاوی زندگینامه و وصیتنامه‌های ۲۳ تن از پاسداران شهید انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی است. تصاویر این شهدا نیز در کتاب چاپ شده است.

پیام سرخ زهرائیان

[گرد آورنده] سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. - [تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، [بی تا]. ۹۱ ص.: عکس.

این کتاب مجموعه‌ای از زندگینامه‌ها و وصیتنامه‌های شهیدان دفاع مقدس است. هر یک از این شهیدان در

[صفحه ۱۰۲۹]

وصیتنامه‌ی خود پیامی داده یا سفارشی به بازماندگان کرده‌اند. این پیام‌ها گردآوری شده و به صورت مجموعه‌ی حاضر در اختیار قرار گرفته است. مهم‌ترین وجوه مشترک موضوعی این پیامها عبارتند از: ناظر دانستن خدا در اعمال؛ کار کردن برای خدا؛ اطاعت از ولایت فقیه که تداوم راه انبیاء است؛ اطاعت از رهبری حضرت امام (ره)؛ جنگیدن با دشمنان اسلام تا آخرین نفس؛ به یاد داشتن معاد و روز قیامت به جهت دوری از گناه؛ الگو و نمونه قرار دادن حضرت زهرا (س) و حضرت زینب (س) و پای گذاردن در راه آنان با حفظ حجاب و تربیت اولاد صالح؛ برپا داشتن نماز، خصوصا نماز شب، و گرفتن روزه؛ طلب مغفرت با خلوص نیت؛ و خواندن قرآن و عمل کردن به آن؛ شرکت در جلسات مساجد. عکس هر شهید در کنار زندگینامه‌ی شهید آورده شده است. اسامی تعدادی از شهیدان به قرار زیر است: حسین ناجی، محمدرضا دهقانیان‌پور، منصور افشارنیا، غلامعلی قنادان و....

پیام شهیدان شهرستان دیر (جلد ۱)

[گردآورنده]: واحد فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی (دیر). - [شهرستان دیر]: بنیاد شهید انقلاب اسلای، بنیاد شهید شهرستان دیر، واحد فرهنگی، ۱۳۷۳.

۱۳۲ ص. مصور: عکس، نقشه.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: قسمتی از وصیتنامه اولین شهید محراب، حضرت علی (ع)، به فرزندش امام حسن (ع)؛ گزیده‌ای از وقایع انقلاب اسلامی در بندر دیر؛ بخشی از وصیتنامه‌ی حضرت امام خمینی (ره)؛ شهدای انقلاب اسلامی؛ شهدای جنگ تحمیلی؛ شعر: (شهیدان خدایی)؛ شعر: (فیض روح‌الله)؛ جاویدان گمنام؛ آشنایی اجمالی با شهرستان دیر.

در این کتاب پس از ارائه گزیده‌ای از وصیتامه‌های حضرت علی (ع) و حضرت امام خمینی (ره) و گزیده‌ای از وقایع انقلاب اسلامی در شهرستان دیر، زندگینامه‌ی شهیدان این بندر به چاپ رسیده است. بخش زندگینامه‌ی شهیدان شامل مشخصات شناسنامه‌ای هر شهید، محل زندگی و محل شهادت او و همچنین فرازهایی از وصیتنامه‌ی هر شهید می‌باشد. علاوه بر آن تا جایی که امکان‌پذیر بوده عکس هر شهید نیز در کنار زندگینامه‌ی وی، زینت بخش هر صفحه شده است. در انتهای کتاب دو قطعه شعر درباره شهیدان چاپ شده است و در بخش پایانی کتاب به شرح موقعیت جغرافیایی شهرستان دیر پرداخته شده و توضیحات اجمالی جهت آشنایی خواننده با این بندر ارائه شده است.

پیامی از لاله‌های سرخ، یادواره شهدای پارس خودرو

تهیه و تنظیم: انجمن اسلامی کارکنان شرکت پارس خودرو. - تهران: انجمن اسلامی کارکنان شرکت پارس خودرو، [بی‌تا]. ۷۸ ص.: عکس.

این کتاب یادواره‌ی شهدای شرکت پارس خودرو از سال ۱۳۵۷ لغایت ۱۳۶۷ می‌باشد که طی ده سال مبارزه در دوران انقلاب اسلامی و دفاع مقدس در برابر استکبار جهانی شهید شده‌اند. در ابتدا خلاصه‌ای از تاریخچه‌ی پارس خودرو و تولیدات شرکت بیان شده و سپس عکس و گزیده‌ای از زندگینامه و ویژگی‌های کارمندان و کارگردانی که در نبردهای خیابانی با رژیم شاه در تهران و

در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل به شهادت رسیده‌اند، ذکر شده است. همچنین فرازهایی از وصیتنامه‌ی شهیدان این شرکت - که در جبهه‌های جنگ با رژیم بعث عراق و عملیات مرصاد به شهادت رسیده‌اند - آمده است.

[صفحه ۱۰۳۰]

پیشگامان تطهیر دانشگاه با شهادت

انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه تهران. - [تهران: انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه تهران، بی‌تا]. ۷۰ ص.
شمارگان: ذکر نشده است.
کتاب، حاوی زندگینامه‌ی یازده تن از شهدای جبهه‌های نبرد حق علیه باطل است که همگی قبل از اعزام به جبهه‌ی سوسنگرد، در جبهه‌ی دانشگاه به انجام وظیفه دینی و ادای تکلیف انقلابی خود اشتغال داشتند. در این کتاب، زندگینامه‌ی شهیدان، نحوه‌ی شهادت و ایثارگری و شجاعت آنان در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل آورده شده و شتاب آنان برای حضور در جبهه به تصویر کشیده شده است. در صورت موجود بودن وصیتنامه‌ی شهید، آخرین وصایای آنان نیز زینت بخش کتاب گشته است. در چند مورد هم از زبان پدر شهید، یا دوستان آنها سخنانی در جهت بیان روح والای شهیدان ارائه شده است. نام شهیدان عبارت است از: ماجد گچی (۱۳۵۹ - ۱۳۳۸)، حمیدرضا ارجمند کرمانی (۱۳۵۹ - ۱۳۴۰)، ناصر منشی (۱۳۵۹ - ۱۳۳۸)، علیرضا امامی، (۱۳۵۹ - ۱۳۳۹)، علی حاتمی (۱۳۵۹ - ۱۳۳۷)، فضل‌الله عابدینی و حسین نیک‌بین (۱۳۶۰ - ۱۳۳۷)، محمد هدایتی (۱۳۶۰ - ۱۳۳۷)، علی‌اکبر پیرویان (۱۳۶۰ - ۱۳۳۸)، حمید سلمانزاده (۱۳۶۰ - ۱۳۳۶) و نورالله میرزایی‌پور (۱۳۵۹ - ۱۳۳۷).

پیشگامان شهدای دانش‌آموز گیلان

به کوشش محمدهادی رنگرزیان، اسماعیل فاضلی، تهیه و تنظیم اداره کل بنیاد شهید استان گیلان، معاونت فرهنگی پژوهشی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۴۴.۱۳۷۹ ص.: مصور، عکس، جدول.
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.
این کتاب، مجموعه‌ی سرگذشتنامه، خاطرات و منتخبی از وصیتنامه‌های برگزیده‌ی شهدای دانش‌آموز استان، همراه با فهرست کاملی از مشخصات شهدای دانش‌آموز، به تفکیک شهرستانهای استان (صومعه‌سرا، لاهیجان، سیاهکل، رشت، لنگرود، رودسر، فومن، تالش، بندر انزلی، ماسال، آستانه اشرفیه، رودبار، منجیل و آستارا) است. اطلاعات شهدای برگزیده، شامل موارد زیر است: «نام، نام خانوادگی، نام پدر، تاریخ و محل تولد، تاریخ و محل شهادت و محل دفن، مختصری از زندگینامه‌ی دوران کودکی، جوانی و خاطراتی از شهید و در برخی موارد، وصیتنامه». اطلاعات فهرست شهدای شهرستانها شامل: «نام و نام خانوادگی، نام پدر، تاریخ تولد، پایه‌ی تحصیلی، تاریخ و محل شهادت» است.

تبارنامه خونین: یادنامه شهدای سانحه هوایی و روحانیون شهید در جبهه و جنگ

ستاد برگزاری مراسم روز روحانیت و جنگ تحمیلی. - [تهران]: ستاد برگزاری مراسم روز روحانیت و جنگ تحمیلی، [۱۳۶۶؟].
۵۲ ص.: عکس.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب، با پیام حضرت امام خمینی به مناسبت سانحه‌ی هوایی و شهادت شهید محلاتی و همراهانش آغاز شده است. سپس زندگینامه‌ی ۳۵ نفر از روحانیون شهید جبهه‌های نبرد حق علیه به چاپ رسیده است. زندگینامه‌ها شامل اطلاعاتی درباره‌ی تاریخ و محل تولد، میزان تحصیلات، وضع زندگی، خلاصه‌ای از فعالیت‌ها و مبارزات در زمان طاغوت، نقش این شهیدان در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و مسؤولیت‌هایی است که هر یک از آنان بر عهده داشته‌اند. قطعه عکسی از هر یک از این شهیدان نیز زینت بخش زندگینامه‌ی هر یک از آنها شده است. علاوه بر شهید محلاتی، اسامی روحانیون گرانقدری چون شهید حجت‌الاسلام مهدی شاه‌آبادی، شهید حجت‌الاسلام حاج

[صفحه ۱۰۳۱]

شیخ عباس شیرازی، شهید حجت‌الاسلام شیخ عبدالله میثمی، شهید سید حسن شاهچراغی و... به چشم می‌خورد. در پایان کتاب، عکس و اسامی تنی چند از شهیدان روحانی دیگر نیز به چاپ رسیده است.

تذکره عشاق

نوشته رنجبر گل‌محمدی؛ با مقدمه‌ای از غلامحسین رفیعا. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات آیینی، (چاپ اول): ۲۵۶.۱۳۷۷ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Memorirs of the Velayat eulogists: A Collection of interviews with household eulogists

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل مصاحبه‌هایی است که با دوازده مداح و مرثیه سرای اهل‌بیت (ع) به عمل آمده است. مجموعه شامل شرح حال و زندگی آنها است. این مداحان عبارتند از: «مرشد امیر اسلامی، نادعلی کربلایی، مهدی آصفی، احمد صالح، هاشمی دانا، علامه مداح، حسن ارضی (حاج منصور ارضی)، حاج علی عرب، حاج سید حسن معطر، حاج حسین حسینی زاهد، حاج حسن ناظم و حاج حسن محمدی (دولابی)». «نقش مداحی در جنگ و دفاع مقدس» از جمله سؤالات مطرح شده در این مصاحبه‌ها است و هر یک از مداحان، نظر خود را در خصوص نقش عاشورا و نهضت امام حسین (ع) در جبهه‌ها و اثر آن را بر رزمندگان بیان کرده‌اند.

جان باختگان مسیحی، لاله‌های سرخ انقلاب

واحد زبان‌های ملی و برون مرزی صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران. - تهران: سروش (صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران)، ۳۱.۱۳۶۳ ص.

کتاب در مورد فداکاری و جانبازی مسیحیان ایران است و هدف از تهیه و تنظیم آن، کوشش در راه معرفی هر چه بیشتر شهدای انقلاب اسلامی ایران و شناساندن جانباختگان ارمنی است. محتویات کتاب قبلا به صورت برنامه رادیویی پخش شده است. نام ده نفر شهید مسیحی و شرح کوتاهی از زندگی هر کدام از آنها و محل شهادت و عملیاتی که در آن شرکت داشتند، در کتاب آمده است.

جاودانه‌های تاریخ: (جلد ۳): شهدای شهرستان گچساران

تهیه و تنظیم ستاد تدوین و نشر آثار شهیدان (روحانیان جانباز و بسیجی). - (بی‌جا): مجمع فاتحین (طلاب استان کهکیلویه و بویراحمد)، قم: حوزه علمیه، ستاد تدوین و نشر آثار شهدا، ۱۳۷۴. (۲۴)، ۴۲۳. ص.: مصور، عکس، جدول.
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

جلد سوم کتاب جاودانه‌های تاریخ، به شهدای شهرستان گچساران اختصاص دارد. اطلاعات کتاب، که مربوط به ۴۲۰ شهید این شهرستان است، از طریق مصاحبه‌ی حضوری با خانواده و بستگان درجه‌ی اول شهید و نیز با استفاده از پرونده‌ها و اسناد موجود در بنیاد شهید شهرستان گچساران گردآوری شده است. این مطالب به ترتیب تاریخ شهادت (روز، ماه، سال) تنظیم شده و شرح حال کوتاهی از هر شهید با مشخصات شناسنامه‌ای، شغل و وضعیت تأهل، تاریخ و محل شهادت، و همچنین فرازی از وصیتنامه شهید همراه با تصویر وی در کتاب آورده شده است. در ابتدای کتاب، مقام شهید در قرآن و احادیث و پیام حضرت امام خمینی (ره) به خانواده‌ی محترم شهدا، مفقودین، اسراء، جانبازان و مجروحین آمده است. شهید و شهادت در کلام حضرت امام و نیز اطلاعاتی درباره‌ی استان کهکیلویه و بویراحمد و شهرستان گچساران نیز از دیگر مطالب کتاب آمده است. در پایان کتاب نیز «تقویم

[صفحه ۱۰۳۲]

عملیات لشکریان اسلام در هشت سال دفاع مقدس» و «بخشی از نتایج حاصله از عملیات و نبردهای عمده رزمندگان اسلام» به صورت جدولهایی به چاپ رسیده‌اند.

جرعه عطش

خدیجه ابول‌اولا. - تهران: شادرنگ، (چاپ اول): ۲۰۷.۱۳۸۰ ص.: تصویر، عکس (رنگی).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
به مناسبت کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳۰۰۰ شهید استان خراسان.
کتاب حاضر، زندگینامه، خاطرات و برگزیده‌ای از وصیتنامه چهار شهید است که در چهار بخش مجزا (هر بخش مربوط به یک شهید) ارائه شده است. بخشهای کتاب عبارتند از: «۱. شهید امیر نظری ناظرمنش (متولد سال ۱۳۴۳ در مشهد، قائم مقام واحد تخریب تیپ ۲۱ امام رضا که در اسفند ۱۳۶۵ در منطقه‌ی شلمچه به شهادت رسید)؛ ۲. شهید سید محسن حسنی (متولد سال ۱۳۴۳ در مشهد، مربی تاکتیک سپاه و فرمانده گردان روح‌الله که در سال ۱۳۶۵ در منطقه‌ی مهران به شهادت رسید)؛ ۳. شهید سید هاشم آراسته (متولد سال ۱۳۴۱ در مشهد، مسؤول تبلیغات واحد تخریب که در جزیره‌ی مجنون سال ۱۳۶۵ به شهادت رسید)؛ ۴. شهید محمدتقی مددی قالیباف، (متولد سال ۱۳۴۴ در تهران، فرمانده‌ی توپخانه تیپ ۲۱ امام رضا (ع) که در سال ۱۳۶۶ در منطقه‌ی عملیاتی نصر هشت به شهادت رسید)». در پایان کتاب، عکسهایی از شهیدان ارائه شده است. خاطرات به نقل از پدر، مادر، خواهر، برادر، دوستان، آشنایان، همرزمان و خود شهید ارائه شده‌اند.

چهار فصل عشق: شهادت نامه شهدای زن استان خراسان

تحقیق بسیج دانشجویی سپاه منطقه‌ی خراسان؛ کمیته علمی ستاد یادواره شهدای زن استان خراسان؛ تدوین سعید موسوی، غلامرضا

هنرور ترشیزی؛ ویراستار سعید موسوی. - مشهد: کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳ هزار شهید استان خراسان؛ سنبله، (چاپ اول): ۱۹۰.۱۳۸۱ ص.

طراح رو جلد: سعید بابایی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، زندگینامه‌ی مختصر ۸۱ شهید زن مسلمان بوده، در چهار فصل مجزا تنظیم شده است: «فصل اول: شهدای صدر اسلام؛ فصل دوم: شهدای انقلاب اسلامی ایران؛ فصل سوم: شهدای دفاع مقدس و فصل چهارم: شهدای فریاد برائت در مکه‌ی مکرمه». اطلاعات ارائه شده در زندگینامه‌ها، شامل: نام و نام خانوادگی، نام پدر، تاریخ و محل تولد، تاریخ و محل شهادت، دوران کودکی، جوانی، فالیت‌های فرهنگی، دینی و سیاسی و نقل یک خاطره‌ی مختصر یا بیان و گفته‌ی شهید» است. اسامی چند تن از شهدای دفاع مقدس به قرار زیر است: «فخرالسادات کفاش حسینی، فاطمه رضایی، طاهره ذبیحی، گلدسته محمدیان، مریم نعمتی چعبی، بی‌بی معصومه محمدی سرتنگلی، عطیه آلبوعبادی، معصومه وفادار، فاطمه ذبیحی، زهرا ذبیحی و...».

حدیث سبز قبایان بهشت

گردآورنده: کانون فرهنگی هنری الغدیر مسجد حسینی دزفول. - قم: نهاوندی، (چاپ اول): ۱۲۰.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر، یادنامه‌ی شهدای گرانقدر شهرستان دزفول است که در سه بخش تنظیم شده است. بخش اول

[صفحه ۱۰۳۳]

کتاب به معرفی شهدای عملیاتها، بخش دوم به معرفی شهدای حضور در خط پدافندی جبهه و بخش سوم به معرفی شهدایی اختصاص یافته که در اثر حملات موشکی، هوایی و توپخانه دشمن به شهادت رسیده‌اند. هر معرفینامه شامل: «نام و نام خانوادگی، نام پدر، تاریخ و محل تولد، تاریخ و محل شهادت، نام عملیات، محل دفن و سن شهید در هنگام شهادت» است. در برخی موارد، عکسی از شهید نیز همراه زندگینامه چاپ شده است. پس از معرفینامه‌ی مختصر، بخشی از وصیتنامه یا یادنامه‌ی هر شهید نیز به چاپ رسیده است. در لابه‌لای کتاب نیز اطلاعاتی درباره‌ی عملیاتهای مختلف رزمندگان داده شده است.

حکایت مردان مرد، زندگینامه‌ی شهیدان سرافراز، علی اصغر رنجبران، قهرمانی، زمانی، تهرانی

گلعلی بابایی؛ ویراستار محسن پرویز. - [تهران]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۵۰ ص.، [۳] ص.: عکس. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۸۲) (مجموعه زندگینامه سرداران شهید؛ [ج. ۱۷]).

کتاب، حاوی چهار بخش است: هر یک از این بخشها به زندگینامه‌ی یک شهید اختصاص دارد. در هر بخش، اطلاعات مربوط به فعالیت‌ها، ویژگی‌ها و خصوصیات هر یک از شهیدان «علی‌اصغر رنجبران (کمانگیر کانی‌مانگا)، اسماعیل قهرمانی، حسن زمانی و جعفر تهرانی» و مسؤولیت‌های آنان طی دوران انقلاب و در جبهه‌های نبرد ارائه شده است. همچنین عملیاتهایی که در آنها شرکت داشته‌اند، برشمرده شده و نحوه‌ی شهادت آنها بیان می‌شود. در پایان بخش چهارم نیز خاطراتی از مادر و خواهرزاده‌ی گرامی

«شهید جعفر تهرانی» درباره‌ی وی نقل گردیده است.

حماسه آفرینان پیر بازار

محقق و نویسنده قاسم غلامی گیلانی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۱، ۱۳۰، [۱۵] ص.: عکس، نقشه.

کتابنامه: ص. ۱۳۰، همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۲۰۰ نسخه.

این کتاب، در سه فصل و ضمائم، شامل زندگینامه‌ی ۸۳ شهید محله‌ی پیر بازار رشت است. فصل اول، مطالبی درباره‌ی دهستان پیر بازار از نقطه نظر جغرافیایی و تاریخی در دوره‌های صفوی، قاجار، نهضت جنگل، جنگ جهانی دوم و دوران انقلاب ارائه می‌دهد و در فصل دوم، زندگینامه‌ها به ترتیب نام خانوادگی آمده است. اطلاعات هر زندگینامه شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، دوران کودکی و جوانی، فعالیت‌ها در دوران قبل و بعد از انقلاب و دفاع مقدس، تاریخ و محل شهادت» است. فصل سوم شامل آثار و یادگارهایی از شهداست (اشعار، کلمات قصار، جملات خبری، وصیتنامه، نشانه‌ها و سمبل‌های مزار شهدا، آرمها و...). در پایان کتاب نیز تصاویر منتخبی از شهدا به صورت انفرادی و هنگام اعزام، در منطقه و هنگام تشییع با زیرنویس ارائه شده است.

حماسه دارخوئین

تهیه و تنظیم: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی منطقه ۲. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۳۹۴.۱۳۶۱ ص.: مصور، عکس، نقشه.

شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب در مورد شهدای عملیات فرمانده کل قوا - خمینی روح خدا (دارخوئین) است که در تاریخ ۱۱ / ۳ / ۶۰

[صفحه ۱۰۳۴]

در منطقه‌ی دارخوئین انجام گرفت. در جمع‌آوری مطالب این کتاب شهید حسن ارکدستانی فعالیت زیادی داشت. در ابتدا وصیتنامه شهید ارکدستانی و مقدمه‌ای از حضرت آیت‌الله مشکینی و حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی در رابطه با این عملیات و شمه‌ای از اوضاع جبهه قبل از حمله، عملیات، و اوضاع جبهه پس از عملیات، گزارش این عملیات در روزنامه جمهوری اسلامی و کیهان و در هفته نامه کلیز اشتات السنایگر چاپ آلمان در اوت ۳۰ / ۸ / ۱۹۸۱ آمده است. سپس متن دستخط حضرت امام (ره) و آیةالله منتظری در مورد شهدای انقلاب اسلامی و پس از آن خلاصه‌ای از زندگینامه، شامل اطلاعات شناسنامه‌ای و متن کامل وصیتنامه و عکس ۷۷ تن از شهدای این عملیات و نیز تصاویری از منطقه‌ی دارخوین و عملیات فرمانده کل قوا آمده است.

حماسه ذوالفقار: زندگینامه‌ی شهیدان سرافراز کابلی، ناهیدی و نورانی

حمید داودآبادی؛ ویراستار علی موذنی. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۷۸.۱۳۷۶ ص.: مصور، عکس.

طراح روی جلد: مصطفی گودرزی.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «حماسه‌ی ذوالفقار»، زندگینامه (شرح دوران کودکی، جوانی، تحصیلات، ازدواج، حوادث دوران انقلاب، حضور در جبهه و عملیاتهای متعدد و نحوه‌ی شهادت)، نامه‌ها و وصیتنامه‌های سه تن از سرداران شهید است. خاطراتی از همسر، پدر، مادر، فرزندان و آشنایان و همرزمان هر شهید نیز نقل شده است. سرداران شهید عبارتند از:

«سید یوسف کابلی»، شهید در سال ۱۳۶۵، در جریان عملیات کربلای پنج در شلمچه. وی فرمانده‌ی توپخانه‌ی ۱۳۲ تیپ ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) در عملیات بیت المقدس، طراح موشکهای هدایت شونده‌ی ضد تانك (با کمك شهید ناهیدی)، معاون و فرمانده‌ی تیپ ذوالفقار از لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) در عملیاتهای والفجر سه و چهار، خیبر و بدر بود.

«علی‌رضا ناهیدی»، فرمانده‌ی عملیات تیپ ذوالفقار و مسؤول هدایت آتش توپخانه و خمپاره بود که در عملیات والفجر مقدماتی در فکه شهید شد.

«محسن نورانی» فرمانده‌ی تیپ ذوالفقار، که در مرداد ۶۲ در کمین دشمن در منطقه‌ی غرب به شهادت رسید.

حماسه سازان همیشه جاوید: زندگینامه‌ی شهدای روحانی و مشخصات هزار و دویست شهید میانه

عبدالرحیم اباذری. - قم: موسسه فرهنگی - انتشاراتی شاکر، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

[۲۸۸] ص.: مصور، جدول، عکس.

عنوان روی جلد: حماسه‌سازان جاوید، زندگینامه‌ی شهدای روحانیت و ۱۲۰۰ شهید میانه.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

این کتاب، به مناسبت برگزاری همایش «افلاکیان: اولین یادواره بزرگداشت شهدای روحانیت و ۱۲۰۰ شهید میانه» (که در شهریور ماه ۱۳۷۹ برگزار شد) تدوین و منتشر شده است. در این کتاب، زندگینامه‌ی بیست تن از شهدای روحانی و مشخصات ۱۲۰۰ شهید میانه (در استان آذربایجان شرقی) گردآوری و ارائه شده است. اطلاعات مندرج برای هر شهید، مشخصات شناسنامه‌ای و محل شهادت این شهیدان است.

[صفحه ۱۰۳۵]

حماسه سازان: یادواره زینب زمان حاجیه خانم علم‌الهدی و شهید قهرمان، سید حسین علم‌الهدی

تهیه کننده حمید علم‌الهدی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۰. ۱۳۰ ص: مصور.

این کتاب در دو بخش تنظیم شده است. بخش «الف» به زندگینامه‌ی حاجیه خانم علم‌الهدی اختصاص یافته است. در این بخش، شرح زندگی او از دوران کودکی آغاز شده، با توضیحی در مورد دوران ازدواج، زندگی خانوادگی و مبارزات وی با طاغوت، خصوصیات اخلاقی (از جمله: زهد، ساده‌زیستی، توکل بر خدا و شکرگزاری) نیز تشریح شده است. «بخش ب»، زندگینامه‌ی اولین

سردار رشید سپاه اسلام، شهید سید حسین علم‌الهدی است. در این بخش، تحصیلات و فعالیت‌های سیاسی آن شهید در دوره‌ی دانشگاه، عملیات در کرمان و اهواز، ترور نماینده‌ی مجلس طاغوت و ترور مستشار آمریکایی، فعالیت‌های سیاسی دیگر شهید پس از ورود حضرت امام خمینی (ره) به ایران، مشارکت در تسخیر لانه‌ی جاسوسی و خصوصیات اخلاقی شهید (از جمله یاری به مستضعفان و زهد و تقوای او) ذکر شده است. بدیهی است که همه‌ی اینها به جز پرورده شدن در دامان مادری آن چنان، نمی‌توانست میسور باشد.

حماسه سنگر سازان بی سنگر: یادواره شهدای جهاد سازندگی استان تهران (۳)

واحد تعاون جهاد سازندگی استان تهران. - تهران: جهاد سازندگی، پشتیبانی و مهندسی جنگ، ۱۳۶۶.

۱۸۰ ص.: مصور، عکس.

در این کتاب، شرح زندگینامه و وصیتنامه‌ی ۴۳ تن از شهدای جهاد سازندگی استان تهران آمده است. برخی از این شهداء، از فرماندهان و مسؤولان پشتیبانی و مهندسی رزمی جنگ بوده‌اند. این عزیزان بی‌سنگر فعالیت‌های آماده‌سازی جبهه‌ها را برای جنگ بر عهده داشته‌اند. در زندگینامه‌ی هر یک از این افراد، مشخصات شناسنامه‌ای آنان همراه با شرح زندگی خانوادگی، دوران تحصیل و فعالیت‌های شغلی آنها قبل از حضور در جبهه و فعالیت آنان در سنگرسازی، راهسازی، احداث خاکریز و به طور کلی آماده‌سازی جبهه برای عملیات مختلف، آورده شده و قطعه عکسی از شهید، زندگینامه‌ی وی را مزین کرده است. زندگینامه‌ها و وصیتنامه‌های این شهیدان حکایت از ایمان و اعتقاد راسخ آنان و آمادگی آنها برای فدا کردن جان و مال خود در راه ایمان را دارد. در پایان کتاب، بیلان کار تعاون جهاد سازندگی استان تهران در سال ۱۳۶۴ - ۱۳۶۵ به چاپ رسیده است.

خاکریز وصل «زندگینامه‌ی شهداء مهندسی رزمی جهاد استان خوزستان»

عبدالصاحب رومزی‌پور؛ [برای] کنگره‌ی سرداران و ۱۶ هزار شهید کربلای خوزستان. - تهران: مؤسسه فرهنگی هنری ندای مهرآفرین، (چاپ اول): ۲۵۱.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل زندگینامه‌ی ۱۱۰ شهید مهندسی رزمی جهاد استان خوزستان است. اطلاعات ارائه شده در زندگینامه‌ی هر شهید، عبارت است از: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل شهادت، رسته، سال و محل تولد، میزان تحصیلات، شرح دوران جوانی و فعالیت‌های او در جبهه، فرازهایی از پیامها و وصیتنامه شهید». از جمله اسامی شهدا می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «احمد کاید خورده، شیر محمد نجف‌وند، رستم گتوندی، مصطفی برفی، بهرام امامقلی‌نژاد، هوشنگ خانی، پرویز بهشاد، سید حسن حسینی، علی گواهی، عبدالکریم جاسمی حیدری، سید حسن مقدم، محمدعلی ژولاپور، حشمت‌الله غلام‌زاده، سید حسن قائم مقام، سالار انصاری و...».

[صفحه ۱۰۳۶]

خلاصه خوبی‌ها: زندگینامه‌ی سرداران شهید استان فارس (جلد ۱)

بازآفرینی محمد حسین بهرامیان. - شیراز: کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۹.
۲۵۸ ص.: عکس. - (کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۱۹).
طراح روی جلد: اسماعیل عرفان‌منش.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل شرح کوتاهی از زندگینامه و فرازهایی از پیامها و وصیتنامه‌های ۶۲ شهید از استان فارس است. مطالب هر زندگینامه، به صورت مختصر، «دوران کودکی، نوجوانی و جوانی، تحصیلات، فعالیت‌های شهید در جبهه و نحوه‌ی شهادت وی» را عرضه می‌دارد. در برخی موارد، عکس شهید نیز در کنار زندگینامه‌ی وی به چاپ رسیده است. اسامی تعدادی از شهیدان عبارت است از: «محمدابراهیم شیرازی‌فرد، عبدالمجید ابوطالبی، محمد اثری‌نژاد، ابراهیم احمدی، قاسم احمدی، حجت‌الله آذرپیکان، جلیل آریانژاد (اسلامی)، عبدالمجید آزادخواهان، علیرضا اکرام‌پور، اسدقلی اسدی، اسماعیل اسکندری، حسین آریانژاد (اسلامی)، محمد اسلامی‌نسب، محمد هادی آسمانی، هاشم اعتمادی، حسینعلی امیری، علی‌محمد الوانی و...».

خلاصه خوبی‌ها: زندگینامه‌ی سرداران شهید استان فارس (جلد ۲)

بازآفرینی محمدحسین بهرامیان. - شیراز: کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۹.
۲۵۹ ص.: عکس. - (کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۳۷).
طراح روی جلد: اسماعیل عرفان‌منش.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل شرح کوتاهی از زندگینامه‌ی و فرازهایی از پیامها و وصیتنامه‌های ۶۱ شهید استان فارس است. مطالب هر زندگینامه، به صورت مختصر، «دوران کودکی، نوجوانی و جوانی، تحصیلات، فعالیت‌های شهید در جبهه و نحوه‌ی شهادت وی» را عرضه می‌دارد. در برخی موارد، عکس شهید نیز در کنار زندگینامه‌ی وی به چاپ رسیده است. اسامی تعدادی از شهیدان عبارت است از: «حمیدرضا (سعید) ابوالاحراری، علی‌اصغر اتحادی، محمود احمدی، سید هادی اخلاقی، عبدالمحمد آزمون، خان میرزا استواری، محمدصالح اصطهباناتی، قنبر اسدپور، خسرو ایزدی، محمدرضا ایزدی، عزیز بابایی، محمدرضا بدیهی، احمد بنی‌اسدپور، قاسم بهادری، محمد پیروزبخت، محمد تقوا، محمدرضا جوانمردی، محمدمهدی حکمت‌پور، و...».

خلاصه خوبی‌ها: زندگینامه‌ی سرداران شهید استان فارس (جلد ۳)

بازآفرینی محمدحسین بهرامیان. - شیراز: کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۹.
۲۶۴ ص.: عکس. - (کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۳۸).
طراح روی جلد: اسماعیل عرفان‌منش.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل شرح کوتاهی از زندگینامه و فرازهایی از پیامها و وصیتنامه‌های شصت شهید استان فارس است. مطالب هر زندگینامه، به صورت مختصر، «دوران کودکی، نوجوانی، و جوانی، تحصیلات، فعالیت‌های شهید در جبهه و نحوه‌ی شهادت وی» را عرضه می‌دارد. در برخی موارد عکس شهید نیز در کنار زندگینامه وی به چاپ رسیده است. اسامی تعدادی از شهیدان عبارت است از: «غلامحسین آفتابی، حسام اسماعیلی‌فرد، عین‌الله اکبری، عبدالحمید اکرمی، خیرالله الطافی، عبدالرضا امین، حسین ایرلو،

محمد باصری، محمدعلی برزگر، حسینعلی

[صفحه ۱۰۳۷]

بنیانی، مجید بنی‌هاشم، بیژن بهلولی قشقایی، سید عبدالله بیژنی، محمدحسن ترابی‌خواه، هدایت‌الله ثمرمند، محمدهادی (حمید) جاودانی، ابوالقاسم چوپان، علی حسن‌پور و...».

خلاصه خوبی‌ها: زندگینامه‌ی سرداران شهید استان فارس (جلد ۴)

بازآفرینی محمدحسین بهرامیان. - شیراز: کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۸۰.
۲۵۸ ص.: عکس. - (کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۳۹).
طراح روی جلد: اسماعیل عرفان‌منش.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شامل شرح کوتاهی از زندگینامه و فرازهایی از پیامها و وصیتنامه‌های شهیدان استان فارس است. مطالب هر زندگینامه، به صورت مختصر، «دوران کودکی، نوجوانی و جوانی، تحصیلات، فعالیت‌های شهید در جبهه و نحوه‌ی شهادت وی» را عرضه می‌دارد. در برخی موارد، عکس شهید نیز در کنار زندگینامه وی به چاپ رسیده است. همچنین مقدمه مؤلف به بهانه‌ی زندگینامه (سردار شهید هرمز دهقان) نوشته شده است. اسامی تعدادی از شهیدان عبارت است از: «حمیدرضا ابیوردی، فرج‌الله احمدی، بهنام اسدی، ابراهیم باقری‌زاده، محسن بوستانی، عباس پوراحمد، رضا پورخسروانی، داوود تهمتن، سهراب (حسین) جعفری، رسول جلالی، مصیب جمالی و...».

خودشکنان خط شکن: شهدای شهرستان بویر احمد (یاسوج)

تهیه و تنظیم ستاد تدوین و نشر آثار شهدا؛ با همکاری بنیاد شهید یاسوج. - [یاسوج]: مجمع فاتحین، (چاپ اول): ۱۳۷۴.
شانزده، ۶۲۴ ص.: عکس، نقشه، جدول.
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.
این کتاب، مجموعه‌ی زندگینامه ۴۵۰ شهید شهرستان بویراحمد (یاسوج) است در مقدمه‌ی کتاب، سیمای استان کهگیلویه و بویراحمد و نقش این استان در دفاع مقدس به همراه تقویم عملیات لشکریان اسلام در هشت سال دفاع مقدس (تاریخ، نام و منطقه‌ی درگیری) ارائه شده است. تنظیم زندگینامه‌ها به ترتیب الفبایی نام خانوادگی شهیدان است و اطلاعات ارائه شده درباره‌ی هر شهید، شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، یگان اعزام، شغل، محل دفن، مختصری از پیام و وصیتنامه شهید و خلاصه‌ای از دوران کودکی و جوانی، فعالیت‌ها در دوران قبل و بعد از انقلاب و در دوران دفاع مقدس» است.

دانش آموختگان مدرسه عشق: مجموعه وصایا و زندگینامه‌ی شهدای دانش‌آموز استان بوشهر

تهیه و تنظیم اداره کل بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان بوشهر (معاونت فرهنگی و پژوهشی). - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۴۶۳.۱۳۸۱ ص.: عکس.

شمارگان: ۱۲۵ نسخه.

کتاب حاضـر، شامل زندگینامه مختصـر و گزیده‌ای از وصـیتنامه‌ی ۴۵۰ شـهید دانش‌آموز شهرستانهای «بوشهر، تنگستان، دشتستان، دشتی، دیر، دیلم، کنگـان، و گنـاوه» (از اسـتان بوشـهر) است. اطلاعـات مربوط به هر شـهید، شامـل: «نام و نام خانوادگی، نام پـدر، تاریخ و محل تولد، میزان تحصیلات، تاریخ و محل شهادت و مختصری از

[صفحه ۱۰۳۸]

دوران کودکی، جوانی، فعالیت‌های دوران قبل از انقلاب و دوران دفاع مقـدس» است که همراه با بخشـی از وصـیتنامه شـهید آمـده است. اسامی شهیدان در زیر هر شهرستان به ترتیب حروف الفبای نام خانوادگی ارائه شده‌اند.

درد نوشان بلا: به پاس دلاوری‌های شهیدین حسن و عباس صابری

تهیه و تنظیم بهزاد پروین قدس. - بازنویس: محمود فیضـی. - تهران: سـتاد کل نیروهای مسـلح «کمیته جسـتجوی مفقودین»، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۶۰ ص.: مصور، عکس (بخشی رنگی).

طرح جلد و عکسها: بهزاد پروین‌قدس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضـر شامل سرگذشـتنامه و خاطرات خانواده و همرزمان شهیدان «حسن و عباس صابری» است. شهید عباس صابری در سال ۱۳۵۱ در تهران متولـد شـد و بارها در عملیاتهای متعدد جبهه‌ها حضور داشت. وی در تاریخ ۵ / ۳ / ۷۵ در حال خنثی سازی میدان مین در کمیته‌ی جستجوی مفقودان، در منطقه‌ی عملیاتی والفجر یك (فکه) به شهادت رسید. شهید حسن صابری در سال ۱۳۴۹ در تهران متولـد شـد. وی نیز بارهـا در عملیـات متعـدد جبهه‌هـا حضور داشت و در تاریـخ ۱ / ۱۱ / ۶۶ در عملیات بیت المقـدس سه (ماووت) به شـهادت رسید. تصاویری از پیکر شهدا و حضورشان در جبهه، بدون زیرنویس، ارائه شده است. برخی از تصاویر رنگی ضمیمه‌ی داخل جلد با زیرنویس است. پیام سـردار باقرزاده به مناسـبت شهادت عباس صابری، اشعاری از محمدعلی صدفی و شهید عباس صابری با مضمون شهید و دفاع مقدس در پایان کتاب ارائه شده است.

دو برگ زرین از دفتر حماسه‌ها (دفتر ۱) صحیفه شهید

تهران: بنیاد قرآن؛ ستاد دهه فجر، (چاپ اول): ۱۰۸.۱۳۶۷ ص.: مصور.

عنوان روی جلد: شهیدان پرچمداران قرآن: یادواره شهیدین احمد و سیدجواد.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، در دو فصل، یادواره‌ی «شـهیدان سید جواد و سید احمد حسینی‌زاده» است که در مناطق عملیاتی جنوب (فاو) به شهادت رسـیدند. فصل اول، «شـهیدان، پرچمداران قرآن»، چهار مقاله درباره‌ی شهدای قرآن و شهیدان صدر اسلام (از جواد محدثی و سید مهـدی حسـینی‌زاده) اسـت. فصـل دوم، «دو برگ زریـن از دفـتر حماسه‌هـا» اسـت که در شـش بخش تنظیم شـده است: بخش اول: مقالاتی از آیت‌الله صانعی و آیت‌الله محفوظی؛ بخش دوم: «صـحیفه‌ی سـید احمـد، صـحیفه‌ی جواد»؛ بخش سوم: «از مهد تا معبود»

(مطالبی دربارهٔ پدر دو شهید و پرسش و پاسخهایی از وی دربارهٔ فرزندان شهیدش و...)؛ بخش چهارم: «مکتوب دوست» (مقاله‌ها و اشعاری در باب شهادت و در توصیف شهیدان سید احمد و سید جواد و خاطراتی از دوستان آنها)؛ بخش پنجم: «خون نامه» (گزیده‌ای از وصیتنامه‌ها و یادداشتهای دوست و همرزم شهدا، حمید اطلاعی) و بخش ششم: «دیداری و پیمانی دگر» (تصاویر شهیدان سید احمد و سید جواد).

دولت وصل: شامل شهادت نامه حضرت سلطانعلی بن امام محمد باقر، یادنامه پرستوهای مهاجر روستای خاوه اردهال و اشعاری پیرامون مقام و منزلت شهید و فرهنگ شهادت

گردآورنده اصغر قاسمی (جاوید). - تهران: شمس اردهال، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۸۰ ص.

[صفحه ۱۰۳۹]

عنوان دیگر: دولت وصل (یادنامه شهدای خاوه اردهال).

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر دو بخش دارد. در بخش اول، اشعار و مقالاتی دربارهٔ شهید و شهادت است. در این بخش، ضمن بیان مطالبی در گرامیداشت یاد شهدا، مقام شهید و بیانات و خاطراتی از امام (ره)، مقام معظم رهبری و شهید مطهری، به معرفی روستای خاوه اردهال از نظر موقعیت اجتماعی و جغرافیایی پرداخته است و مطالبی دربارهٔ علی بن محمدالباقر [فرزند امام محمدباقر (ع)] بیان داشته و اشعاری نیز در مدح و منقبت وی ارائه کرده است. مقاله‌ای نیز از جواد سبزه‌ای با عنوان «سخنی اندر باب عشق» درج شده است. بخش دوم، زندگینامه (شامل: تاریخ و محل تولد، تاریخ و محل شهادت، دوران کودکی، جوانی، تحصیلات، مبارزات قبل و بعد از انقلاب و دوران جبهه)، وصیتنامه و خاطرات شهیدان روستای خاوه است. اشعاری نیز دربارهٔ شهادت، با زندگینامه هر شهید ارائه شده است.

دیار عاشقان (جلد ۱): زندگینامه و وصیتنامه شهدای سازمان جهاد سازندگی استان سیستان و بلوچستان

[تهران]: وزارت جهاد سازندگی، اداره کل رفاه و تعاون، (چاپ اول): ۱۳۷۲.

۱۲۷ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، مجموعهٔ زندگینامه و فرازهایی از وصیتنامه‌های ۳۷ شهید جهاد سازندگی استان سیستان و بلوچستان است. در زندگینامه‌ها، شرح مختصری دربارهٔ تولد، دوران کودکی، نوجوانی و جوانی، تحصیلات و درجهٔ دانشگاهی، فعالیت‌های سیاسی، اجتماعی و مذهبی شهدا، در قبل و بعد از انقلاب و نیز فعالیت‌ها و سمتهای مربوطه در جبهه‌های نبرد و نیز تاریخ و محل شهادت هر شهید ارائه شده است. تصویری از هر شهید، فرازی از وصیتنامه یا تمام آن نیز همراه با زندگینامهٔ هر شهید به چاپ رسیده است. اسامی برخی از شهدا عبارت است از: «ولی‌الله نیکبخت، امام بخش ریگی، جواد خیابانیان، محمدرضا قدمی، محمودزارع بیدکی، امیر کیخا، شهاب‌الدین اربابی، ابوالقاسم توکلی مقدم، رضا قلی کاظمی، محمد میرکمالی و....»

ذخائر عالم بقاء: زندگینامهٔ شهدای کرج

تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد فرهنگی، ۱۳۶۳.
۲۳۹ ص.: مصور. - (زندگینامه و وصیتنامه شهدا؛ ۹).
این اثر، حای زندگینامه‌ی ۹۸ تن از شهدای انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی شهرستان کرج است؛ شهدایی که به ملکوت اعلی پیوستند تا دین و کیان اسلام باقی بماند و مردم ایران آزاد زندگی کنند. در تنظیم مطالب سعی شده است مختصری از زندگینامه‌ی هر شهید، همراه با فرازهایی از فعالیت‌های او در صحنه‌های مبارزه‌ی قبل و بعد از انقلاب، سجایای اخلاقی و وصیتنامه‌ی شهید درج شود. علاوه بر آن، در کنار عکس هر یک از شهیدان، «تاریخ تولد، تاریخ شهادت، محل شهادت و در صورت امکان، نام عملیاتی که در آن شهید شده» آورده شده است.

راز یاسهای کبود

عصمت گیویان [به سفارش] بسیج خواهران نیروی مقاومت. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی مقاومت بسیج، دبیرخانه دائمی کنگره بررسی نقش زنان در دفاع و امنیت، (چاپ اول): ۱۱۸.۱۳۷۶ ص. - (کنگره بررسی نقش زنان در دفاع و امنیت؛ ۲).

[صفحه ۱۰۴۰]

در این کتاب، شرح ایثار، صبر، شجاعت، ایمان و مقاومت یازده زن شهید به صورتی داستان گونه نوشته شده است. این شهیدان عبارتند از: «فوزیه شیردل (شهید به دست منافقان کوردل در بیمارستان پاوه)؛ حاجیه منور کفایی‌زاده (شهید در حج خونین سال ۱۳۶۶)؛ نازبیگم حسین میرزایی (که پس از هشت سال حضور در جبهه‌ها و مجروح شدن در جبهه‌ی سوسنگرد، در سال ۱۳۷۵ دار فانی را وداع گفت)؛ اقدس فراهانی (که پس از چهار سال فعالیت در بسیج، در بمباران شهر خمین شهید شد)؛ طلبه فهیمه سیاری (که حین انجام وظیفه در کردستان به دست کومله‌ها شهید شد)؛ شهناز حاجی‌زاده (شهید ضمن خدمت به مدافعان خونین شهر در اثر اصابت گلوله‌ی توپ)؛ طاهره اشرف گنجوی (که به ضرب تیر ایادی استکبار، ضمن عزیمت به خدمت به شهادت رسید)؛ صدیقه رودباری (اولین شهید جهاد سازندگی در بانه)؛ فاطمه قزوینی (شهید در بمباران تهران همراه با هشت تن از اعضای خانواده)؛ نسرین افضل (جهادگر، شهید به ضرب گلوله‌ی منافقان در مهاباد»؛ افسانه ذوالقدری (شهید در بمباران مدرسه‌ی زینبیه‌ی شهر میانه)».

راست قامتان جاودانه انقلاب: یادواره شهدای دادگاه‌های انقلاب اسلامی تهران

واحد فرهنگی بسیج پایگاه شهید قدوسی دادگاه انقلاب اسلامی تهران. - تهران: دادگاه انقلاب اسلامی تهران، (چاپ اول): ۱۳۷۸.
۲۵۵ ص. - مصور (بخشی رنگی)، عکس.
کتابنامه به صورت زیرنویس.
شمارگان: ۲۵۰۰ نسخه.
این کتاب به مناسبت بیستمین سال پیروزی انقلاب اسلامی به چاپ رسیده است.
مندرجات: فصل اول: از مهر ماه سال ۶۰ الی فروردین ۱۳۶۲، فصل دوم: از مهر ماه سال ۶۲ لغایت فروردین ۱۳۶۵، فصل سوم: از دی ماه ۶۵ الی خرداد ۱۳۶۷، فصل چهارم: پذیرش قطعنامه.

این کتاب، یادواره‌ی ۹۱ نفر از شهدای دادگاههای انقلاب اسلامی تهران است. هدف از تهیه و تدوین این کتاب، جمع‌آوری اطلاعات پراکنده و تدوین آن جهت به تصویر کشیدن گوشه‌ای از آرمانها، دیدگاهها، مبارزات و ویژگی‌های نخبگان حماسه‌آفرین بوده است. این یادواره در بر گیرنده‌ی نهادهایی چون دادستانی انقلاب اسلامی تهران (اوین)، دادسرای انقلاب اسلامی ویژه‌ی امور صنفی، دادسرای انقلاب اسلامی ویژه‌ی مبارزه با مواد مخدر و منکرات و دادگاههای انقلاب نواحی تابعه‌ی مرکز است. اطلاعاتی که در مورد هر شهید آمده، شامل نام شهید، تاریخ شهادت، محل شهادت، محل مزار شهید، زندگینامه و فرازهایی از پیام شهید است. در این یادواره زندگینامه شهیدان آیت‌الله دکتر بهشتی، آیت‌الله قدوسی، محمد کچویی، اسدالله لاجوردی و... آمده است.

راهیان حسین (جلد ۱)

به اهتمام بخش فرهنگی مسجد سپهسالار حسین (ع). - تهران: مسجد سپهسالار حسین (ع)، بخش فرهنگی، ۱۳۶۶. ۳۲۲ ص.: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب مذکور، شامل زندگینامه، وصیتنامه، نوشته‌ها، خاطرات و عکسهای ۵۲ شهید، مفقودالاثر و اسرای محدوده‌ی مسجد سپهسالار حسین (ع) است. این مسجد در خیابان نارمک تهران، خیابان فرجام شرقی قرار دارد، هر یک از زندگینامه‌ها مزین به تصویر شهید است؛ شهیدانی چون حاج حسین طباطبایی نسب، - امام جماعت مسجد سپهسالار حسین (ع) - که در مبارزه با رژیم ستمشاهی نقش بسزایی داشت. وی ده سال در روستای خود به ارشاد مردم پرداخت و مدتی نیز در جبهه‌های جنوب بود و در عملیات خیبر حضور داشت و در اول اسفند ماه

[صفحه ۱۰۴۱]

۱۳۶۴ در حمله‌ی هواپیماهای عراقی به هواپیمای مسافربری ایران به شهادت رسید. در آغاز کتاب، (در مقدمه) پیام امام (ره) به ایثارگران در ششمین سال دفاع مقدس و سخنی پیرامون شهادت و در پایان کتاب نیز عکس ۶۴ شهید دیگر این منطقه با ذکر نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل شهادت آنها آمده است.

رمز موفقیت در فرماندهی: یادواره سردار رشید سپاه اسلام، شهید مهدی زین‌الدین و برادرش مجید

تهیه و تنظیم از واحد تبلیغات لشکر علی بن ابی‌طالب (ع) و ستاد ناحیه مرکزی. - قم: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع)، ستاد ناحیه مرکزی، ۱۳۶۴.

۲۱۲، [۱۶] ص.: تصویر (رنگی).

عنوان دیگر: رمز موفقیت در فرماندهی (یادنامه سردار شهید سپاه اسلام شهید مهدی زین‌الدین).

این کتاب، یادواره‌ی سردار شهید سپاه اسلام، مهدی زین‌الدین و برادرش - مجید زین‌الدین - است و در آن به گوشه‌هایی از روحیات، زندگینامه، ویژگی‌ها و برجستگیهای روحی این دو بزرگوار اشاره شده است. مطالب کتاب در چهار فصل تنظیم شده است. فصل اول حاوی پیام تسلیت ریاست جمهور وقت (سید علی خامنه‌ای) و قسمتهایی از سخنرانی برادران: محسن رضایی، رحیم

صفوی، حجت‌الاسلام ایرانی، آیت‌الله خزعلی و همرزمان شهید است. در فصل دوم، نگاهی اجمالی به زندگی این دو شهید شده و خصوصیات اخلاقی شهید مهدی زین‌الدین در سمت فرماندهی - با استفاده از گفته‌های همرزمان و سخنان خود او - بیان شده است. فصل سوم، متن مصاحبه با پدر، و مادر و خواهر این دو شهید بزرگوار و همسر شهید مهید زین‌الدین است. و فصل چهارم نیز شامل سیزده قطعه شعر است که در رثای این دو شهید سروده شده‌اند.

روایت سی مرغ، یادنامه‌ی سی فرمانده‌ی شهید «جانشین گردان به بالا»

جمع‌آوری و تدوین کمیته‌ی تألیف و تدوین. - [تبریز]: ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۲۷۲ ص.: مصور.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان (۱۱ - ۸ مرداد ۱۳۷۴ منتشر شده است.)

این کتاب مجموعه خاطرات و زندگینامه‌ی سی فرمانده‌ی شهید در رده‌های جانشین گردان به بالا از استان اردبیل است. قبل از شروع خاطرات هر کدام از این بزرگواران، شرحی مختصر از زندگینامه‌ی آنان آمده است که در آن اطلاعات مربوط به تولد، مسؤولیت‌ها و محل شهادت این عزیزان ذکر شده است و سپس خاطرات مربوط به شهید از زبان افراد خانواده، دوستان، آشنایان، همرزمان و مسؤولان شهیدان گرامی نقل شده است. اسامی برخی از شهیدان عبارت است از: «صمد ارادتی، عمران پستی، ابوالفضل پیرزاده، فریدون حاتمی، فیض‌الله حامدی، سید جعفر خراسانی، سید جعفر خوشروزی، نادر دیرین، خدمتعلی رجبی، محمدرضا رحیمی، سید رضی رضوی، و...» تهیه‌ی این اثر مرهون تلاش و کار جمعی از خانواده‌های معظم شهدا، بزرگان، دوستان، آشنایان و جمع کثیری از رزمندگان، فرماندهان سپاه اسلام و همه‌ی اعضای گروه کاری و کمیته‌ی تألیف و تدوین ستاد اجرایی استان اردبیل طی چند ماه قبل از زمان برگزاری کنگره است.

[صفحه ۱۰۴۲]

رهسپاران فضیلت (جلد ۱): یادواره شهدای شهرستان نجف‌آباد در جنگ تحمیلی

تهیه و تنظیم: انتشارات و تبلیغات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نجف‌آباد. - [نجف‌آباد]؛ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نجف‌آباد، با همکاری انتشارات و تبلیغات فرهنگ انقلاب اسلامی نجف‌آباد، ۱۳۶۲.

۳۱۵ ص.: عکس (بخش رنگی).

مندرجات: مقدمه آیت‌الله ایزدی؛ پیشگفتار؛ زیارت شهدا؛ حماسه شهادت (شعر)؛ بخش اول: شهدای درگیری‌های کردستان و آغاز جنگ تحمیلی؛ بخش دوم: شهدای عملیات ثامن‌الائمه؛ بخش سوم: شهدای عملیات طریق القدس؛ بخش چهارم: شهدای عملیات فتح المبین؛ بخش پنجم: شهدای عملیات بیت المقدس؛ بخش ششم: شهدای عملیات رمضان؛ بخش هفتم: شهدای عملیات محرم؛ بخش هشتم: شهدای عملیات والفجر. فهرست اعلام.

کتاب «رهسپاران فضیلت» به معرفی شهدای شهر نجف‌آباد پرداخته است. در ابتدای کتاب، شرح مختصری درباره‌ی شهر نجف‌آباد

و قیامها و مبارزات مردمی این شهر ارائه شده است و شخصیتهای معروف متولد این شهر معرفی شده‌اند. تنظیم کتاب در هشت بخش و براساس عملیاتهاست. در ابتدای هر بخش خلاصه‌ای از شرح عملیات و وضع جغرافیایی و استراتژیکی منطقه‌ی عملیاتی، مراحل عملیات، اهداف و نتایج حاصله همراه با آماری از خسارات وارده به دشمن و غنایم داده شده است و سپس شهدای نجف‌آباد در هر یک از این عملیاتها معرفی شده‌اند. اطلاعات داده شده در مورد شهدا عبارت است از: نام و نام خانوادگی، نام پدر، تاریخ تولد، تاریخ شهادت و محل شهادت. در کنار این اطلاعات، عکسهای شهیدان، صفحات این کتاب را مزین ساخته‌اند.

ره یافتگان عشق

گردآورنده کارشناسی ایثارگران، اداره کل آموزش و پرورش استان کرمانشاه. -[کرمانشاه]: فوژان، (چاپ اول): ۳۸۴.۱۳۸۰ ص.

عنوان عطف: ره یافتگان عشق: شهدای فرهنگی و دانش‌آموز استان کرمانشاه

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Rahyaftegan-e-Eshgh

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل خلاصه‌ای از زندگینامه، نحوه‌ی شهادت و فرازی از وصیتنامه ۵۳۸ شهید فرهنگی و دانش‌آموز استان کرمانشاه است. اغلب زندگینامه‌ها دارای عکس هستند. زندگینامه‌ها براساس نام خانوادگی شهدا و به ترتیب الفبا تنظیم شده‌اند. از جمله اسامی شهدا می‌توان به این موارد اشاره کرد: «علی حسن آرمند، مریم ازغ، محمد اشتریان، محمدحسین اقبالی، مهدی انوری، زهرا بهرامی، محمد ثریا، امیر جمشیدی، فرامرز حیدری، حسن رحمانی، عبدالله رحیمی و...». شهدا از همه‌ی گروههای سنی و اقشار مختلف جامعه شامل: «کودکان، نوجوانان، جوانان، بزرگسالان، زنان، مردان، روحانیون، ارتشیها، بسیجیان، سپاهیان، معلمان و...» هستند. همچنین شامل شهدای دوران قبل و بعد از انقلاب و نیز شهدای هشت سال دفاع مقدس (رزمندگان و شهدای مربوط به بمباران) می‌شود.

ره یافتگان وصال

تالیف فریدون خزیمه؛ با همکاری اداره کل بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان کرمان. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۵۳۱.۱۳۷۹ ص.

عنوان عطف: ره‌یافتگان وصال: گذری بر زندگینامه‌ی شهدای سیرجان.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل زندگینامه‌ی و فرازهایی از وصیتنامه ۵۲۹ شهید شهرستان سیرجان است که در مناطق جبهه

[صفحه ۱۰۴۳]

و یا در شهرهای مختلف استان در اثر بمباران به شهادت رسیده‌اند. مطالب ارائه شده شامل: «نام، نام خانوادگی، نام پدر، تاریخ تولد و شهادت، محل شهادت و نام منطقه یا عملیاتی که منجر به شهادت او شده است، شرح مختصری از احوال کودکی، نوجوانی و جوانی، ویژگی‌ها و خصوصیات اخلاقی، فعالیت‌ها و مسؤولیت‌ها در جبهه، نحوه‌ی شهادت، مختصری از وصیتنامه و عکس شهید» است. اطلاعات کتاب براساس نام خانوادگی شهید، به ترتیب حروف الفبا، تنظیم شده است. در زیر هر زندگینامه اشعاری با

مضامین شهید، شهادت و دفاع مقدس آمده است. در پایان کتاب، فهرست شاعران و منابع استفاده شده، ارائه شده است.

ره یافتگان وصال، معرفی ۲۶ تن از اسوه‌های ایثار، سرداران شهید سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

حوزه نمایندگی ولی فقیه در سپاه؛ زیر نظر: محمدقاسم فروغی جهرمی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز فرهنگی سپاه، ۱۳۷۳. ۲۲۶ ص.

این کتاب، حاوی زندگینامه‌ی ۲۶ تن از شهدای والامقام انقلاب اسلامی و دفاع است: سه تن از روحانیون پیشتاز در انقلاب و جنگ و ۲۳ تن از سرداران نام‌آور عرصه‌های نبرد. برخی از شهدای گرانقدری که نامشان در این کتاب آمده است عبارتند از: شهیدان «محلاتی، عبدالله میثمی، ردانی‌پور، یوسف کلاهدوز، محمد بروجردی، غلامحسین افشردی، مجید بقایی، حسین خرازی، محمدابراهیم همت، حاج احمد متوسلیان، مهدی باکری، مهدی زین‌الدین، اسماعیل دقایقی، محمد جهان‌آرا، حسن شفیع‌زاده، محمود کاوه، عباس کریمی، سید محسن صفوی». ترتیب ارائه‌ی اطلاعات در این مجموعه، به شرح زیر است: عکسی از شهید، پیام امام خمینی (ره) و پیام مقام معظم رهبری درباره‌ی شهید، پیام شهید از وصیتنامه، زندگینامه، فعالیت‌ها، سوابق مبارزاتی، ویژگی‌های اخلاقی، نقش شهید در دفاع مقدس، شهید در کلام رهبری، نحوه‌ی شهادت و پیام شهید.

ره یافتگان (جلد ۱): یادواره سرداران شهید جهاد سازندگی

ستاد مرکزی پشتیبانی و مهندسی جنگ جهاد سازندگی. - [تهران]: جهاد سازندگی، ستاد مرکزی پشتیبانی و مهندسی جنگ،[؟ ۱۳۶۹].

۴۶۶ ص.: عکس (بخشی رنگی).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت دهمین سالگرد و هفته دفاع مقدس منتشر شده است.

مندرجات: مدخل؛ پیام حضرت امام خمینی (قدس سره)؛ مقدمه؛ گذری اجمالی به جنگ تحمیلی؛ زندگینامه‌ی چهل سردار.

در ابتدای کتاب، پس از درج فرمایشات حضرت محمد (ص) و بخشی از پیام حضرت امام خمینی درباره‌ی شهیدان (در تاریخ پنجم ذی‌الحجهٔ الحرام ۱۴۰۸ یا ۲۹ / ۴ / ۶۷)، مقدمه‌ای در باب شهید و شهادت از سوی ستاد مرکزی پشتیبانی و مهندسی جنگ جهاد سازندگی به چاپ رسیده است. سپس در گذری اجمالی بر جنگ تحمیلی، نکات عمده‌ای در باب هشت سال دفاع مقدس و نقش جهاد سازندگی در جنگ و به ویژه در عملیات والفجر هشت و عملیات کربلای پنج ذکر شده است. سپس عکس هر شهید همراه با زندگینامه، دیدگاهها، ویژگی‌های اخلاقی و شخصیتی او به نقل از همرزمان و بستگانش آورده شده و در پایان نیز، نحوه‌ی شهادت و محل شهادت شهید ذکر شده است.

[صفحه ۱۰۴۴]

زنان نمونه

علی شیرازی؛ ویراستار حایری و صادقی. - قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۲۸۰ ص. - (دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، مرکز انتشارات؛ ۶۱۹: مسلسل انتشار؛ ۱۲۳۳).

کتابنامه: ص. [۲۷۳] - ۲۸۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب حاضر شامل زندگینامه‌ی مختصر و داستان‌هایی درباره یک صد زن نمونه و مسلمان است که نام آنها در تاریخ به عنوان الگوهای توحید و یکتاپرستی و مقابله با ستمگری و شرک ثبت شده است؛ زنانی چون «آسیه، آمنه، فاطمه زهرا (س)، زینب (ع)، فاطمه بنت اسد، نرجس و...». در ارتباط با جنگ تحمیلی، شرح زندگی معصومه آبادی و کبری نقدی‌زاده در کتاب آمده است. معصومه آبادی از اهالی آبادان، در آغاز جنگ تحمیلی به عنوان نماینده‌ی فرماندار، در پرورشگاه و بیمارستانهای آبادان مسؤولیت خارج کردن بچه‌ها از منطقه را بر عهده داشت. او اسیر عراقی‌ها شد و پس از تحمل شکنجه‌های فراوان در زندانهای بعث، در بهمن ماه ۱۳۶۲ به میهن اسلامی بازگشت. کبری نقدی‌زاده مادر شهیدی بود که فرزند شهیدش را، خود کفن کرد و عطر و گلاب زد و در روز تدفین، بر مزار وی حجله‌ی عروسی برپا کرد.

زندگان عشق، یادواره شهدای کودزر اراک

گردآوری توسط ستاد یادواره شهدای کودزر اراک. - اراک: ستاد یادواره شهدای کودزر اراک، ۱۴۴.۱۳۷۶ ص.، ۲۶ قطعه عکس.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب یادواره‌ای از شهدای عزیز روستای «کودزر» است. این روستا در ۳۳ کیلومتری طرف راست جاده‌ی اراک - خمین واقع است و دارای پانصد خانوار است که بیست و سه شهید به اسلام تقدیم نموده‌اند. بیشتر این شهیدان، پاسدار، بسیجی یا جهادگر بوده‌اند. کتاب، حاوی سرگذشت هر یک از این شهیدان، از زمان تولد آنها تا لحظه‌ی شهادت است. در این سرگذشتها، زندگی در خانواده، تحصیلات، فعالیت‌ها، افکار و اعتقادات، تلاشها و جانفشانی‌های آنها، وظایفی که در جنگ تحمیلی عهده‌دار بوده‌اند، تاریخ و محل و نحوه‌ی شهادت و بالاخره، فرازهایی از وصیتنامه‌های آنها آمده است. بعضا نیز خاطراتی از خانواده‌ی شهیدان نقل شده است. صفحات این مجموعه به تصاویر شهدا مزین شده است. زحمت تدوین این مجموعه را حجةالاسلام و المسلمین محمد محمدی اشتهاردی متقبل شده‌اند.

زندگینامه‌ی پیشوایان انقلاب

رضا مرادی؛ عکس و طرح از رضا کاظمی. - [بی‌جا]: کاظمی، (چاپ اول): ۱۳۶۳. ۷۱،۱۵۷ ص. (دو جلد در یک مجلد): نمونه، عکس.

عنوان از روی جلد.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

جلد اول «زندگینامه‌ی پیشوایان انقلاب» شامل اعلامیه‌ها، پیامها و تلگرافهای حضرت امام خمینی (ره) به مناسبت فاجعه خونین مدرسه‌ی فیضیه، هفتم و چهلم شهدای آن، زندگینامه‌ی امام (ره) و شهیدان: بهشتی، رجایی، باهنر، مطهری، چمران، دستغیب، محمد منتظری و برخی روحانیون، چون: طالقانی، طباطبایی، ربانی شیرازی و سید جمال‌الدین اسدآبادی است. جلد دوم، شامل پیامهای تسلیت حضرت امام و شورای موقت ریاست جمهوری به مناسبت شهادت حجت‌الاسلام قدوسی و سرهنگ دستگردی و

زندگینامه‌ی افراد و شهیدان زیر است: «دکتر مفتح، شیخ علی قدوسی نهاوندی، سید مجتبی نواب صفوی، عبدالحسین واحدی، سید محمد واحدی، آیت‌الله

[صفحه ۱۰۴۵]

کاشانی، آیت‌الله مدرس، شهید آیت‌الله مدنی، شهید آیت‌الله محمدباقر صدر، حسین آیت، بنت‌الهدی صدر، حجت‌الاسلام هاشمی‌نژاد، سرلشر فلاحی، سرهنگ فکوری، تیمسار موسی نامجو، سرگرد کلاهدوز، دکتر قندی، شهید کلانتری، حسن عباسپور، محمد فیاض‌بخش، علی‌اکبر سلیمی، ناطق‌نوری، رحمان استکی و قاسم صافی». در ارتباط با زندگینامه‌ها تعدادی عکس با زیرنویس نیز موجود است.

زندگینامه‌ی شهدای شوشتر

تهیه و تنظیم: واحد فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی شوشتر. -[شوشتر] بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد فرهنگی. ۱۱۴.۱۳۶۲ ص.: مصور، عکس.

عنوان روی جلد: شهدای شوشتر.

کتاب بیانگر شرح زندگی و نحوه‌ی شهادت ۵۵ تن از شهدای شهرستان شوشتر است که در جریان مبارزات انقلاب اسلامی و یا در درگیری با منافقین و یا در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل به شهادت رسیده‌اند. در این کتاب ضمن چاپ عکس هر شهید در کنار مشخصات شناسنامه‌ای او (شامل: تاریخ تولد، محل تولد، تاریخ شهادت و محل شهادت) به شرح زندگی و بیان شخصیت آنان پرداخته شده است. آنچه می‌توان از لابلای سطور این کتاب تشخیص داد، روح والا و ایمان و اعتقاد این شهیدان گرانقدر به درستی راه و اصرار بر ادامه‌ی این طریق است. شرح کوتاهی از زندگی هر یک از شهدا، وضعیت خانوادگی، فعالیت‌های ظلم ستیزانه‌ی آنان، تلاش آنها در جهت پیروزی انقلاب اسلامی و جانفشانی آنان در راه حفظ و تداوم این نهضت عظیم (با شرکت در جنگ تحمیلی و جبهه‌های نبرد حق علیه باطل) در هر بخش، آورده شده است.

زندگینامه‌ی شهدای فرهنگی استان زنجان

تهیه کننده و کارفرما اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان، با همکاری معاونت پرورشی و کارشناسی شاهد و ایثارگران اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان. - تهران: وزارت آموزش و پرورش، معاونت پرورشی، انتشارات تربیت، (چاپ اول): ۱۳۶.۱۳۷۸ ص.: مصور، عکس.

فهرست منابع و مآخذ به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب، زندگینامه‌ی ۲۵ نفر از شهدای فرهنگی استان زنجان را در بر می‌گیرد و مطالب آن به همت همکاران آموزش و پرورش مناطق تابعه‌ی استان زنجان جمع‌آوری و براساس حروف نام خانوادگی شهیدان تنظیم شده است. در ابتدای هر زندگینامه، نام، تاریخ تولد، نام عملیات و تاریخ شهادت شهید، و سپس، گوشه‌ای از زندگی، خاطرات، ویژگی‌های اخلاقی و وصیتنامه‌ی شهید ذکر شده است. از جمله شهیدانی که زندگینامه آنها در این کتاب آمده است، می‌توان از «حسین اللهیاری، سید محمد امینی، رزاق

بامشاد، جمشید پیرجان، سید علیرضا ترابی و محمدحسین تجلی» نام برد.

زندگینامه‌ی شهدای کارگر (جلد ۱)

تنظیم کتاب توسط دفتر بسیج و گسترش فرهنگ اسلامی کارگران. - تهران: وزارت کار و امور اجتماعی، (چاپ دوم): ۱۳۶۱.
[۲۳۴] ص.: مصور، عکس.
جلد اول این مجموعه به شرح زندگی ۱۱۲ تن از شهدای کارگر در دوران انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی پرداخته است. مقدمه‌ای از حضرت امام خمینی (ره) در ابتدای کتاب آمده است. ایشان درباره‌ی آنها فرموده‌اند: «من شرمم می‌آید که خود را در مقابل این عزیزان سرشار از ایمان و عشق و فداکاری به حساب آورم. آنان با عشق به

[صفحه ۱۰۴۶]

خدای بزرگ به معشوق خود پیوستند و ما هنوز اندر خم یک کوچه هم نیستیم.» پس از مقدمه، زندگینامه‌ی شهید حبیب‌الله مهمانچی، معاون پارلمانی و هماهنگی وزارت کار و امور اجتماعی، آورده شده است. در این کتاب، پس از ارائه‌ی اطلاعات شناسنامه‌ای هر شهید، زندگینامه‌ی کوتاهی ارائه شده، که در آن به خصوصیات اخلاقی و رفتاری و نیز تاریخ، نحوه‌ی شهادت، محل دفن، فرازهایی از وصیتنامه و تعداد افراد تحت تکفل وی اشاره شده است. علاوه بر آن، در برخی موارد، عکس شهید نیز زینت‌بخش صفحات کتاب می‌باشد.

زندگینامه‌ی شهدای کارگر (جلد ۲)

گردآوری دفتر بسیج و گسترش فرهنگ اسلامی کارگران، وزارت کار و امور اجتماعی. - تهران: وزارت کار و امور اجتماعی، دفتر بسیج و گسترش فرهنگ اسلامی کارگران، (چاپ اول): ۲۰۶.۱۳۶۰ ص.: مصور، عکس.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
در این جلد از «زندگینامه‌ی شهدای کارگر»، پس از مقدمه‌ای به قلم دفتر بسیج و گسترش فرهنگ اسلامی کارگران، زندگینامه‌ی مختصری از ۱۶۰ تن از شهدای کارگر دوران انقلاب اسلامی و دفاع مقدس همراه با عکس و مشخصات شناسنامه‌ای آنها (شامل نام، نام خانوادگی، محل تولد، تاریخ شهادت، محل شهادت و محل دفن آنها) درج شده است و در برخی موارد، فرازهایی از وصیتنامه‌ی آنها با خطی خوش نوشته شده است. در صفحات متفاوتی، بین اوراق کتاب، عکسهایی از روحانیون برجسته و شهدای معروف ایثارگر ایران عزیز به چاپ رسیده است.

زندگینامه‌ی شهدای کارگر (جلد ۴)

تهران: وزارت کار و امور اجتماعی، دفتر بسیج و گسترش فرهنگ اسلامی کارگران، ۲۵۵. ۱۳۶۱ ص.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
این کتاب، زندگینامه‌ی ۱۵۲ تن از جوانان غیور و کارگران با ایمان استان اصفهان است که در راه اعتلای کلمه‌ی توحید و نابودی کفر و الحاد به جبهه‌های حق علیه باطل هجوم آوردند و از دشتهای وسیع ایران، کربلاهای دیگری ساختند. اطلاعات مربوط به هر

یک از شهدا، عبارتند از: نام و نام خانوادگی، سال تولد، محل تولد، شغل و محل کار، تاریخ شهادت، محل شهادت، و محل دفن و تعداد افراد تحت تکفل و - در صورت موجود بودن - مختصری از زندگینامه و فعالیت در جبهه‌های جنگ و فرازهایی از وصیتنامه‌های آنان.

زندگینامه‌ی وزراء: مختصری از شرح حال اعضای نخستین دولت جمهوری اسلامی ایران، مرداد ۱۳۶۰

دفتر روابط عمومی نخست‌وزیری. - [تهران]: نخست‌وزیری، دفتر روابط عمومی، تحقیقات و انتشارات، ۶۴.۱۳۶۰ ص.: مصور، عکس (رنگی). - (روابط عمومی نخست‌وزیری، نشریه شماره ۴).

در سال ۱۳۵۹ نهال نوپای انقلاب اسلامی هنوز قدرت چندانی نگرفته بود و بادهای مسمومی که از هر طرف می‌وزید، سعی داشت این نهال را از بیخ و بن برکند. اولین دولت جمهوری اسلامی تازه تشکیل شده بود که حمله‌ی ددمنشانه عراق به ایران صورت گرفت. همه‌ی اعضای کابینه دولت شهید رجایی درگیر مسایل جنگ بودند. آنها بار سنگینی در مقابله با این حمله بر دوش داشتند و تلاشی عظیم برای مواجهه با آن به عمل آوردند، تا به آنجا که «محمدجواد تندگویان» (وزیر نفت کابینه) در تاریخ ۹ / ۸ / ۱۳۵۹ به همراه معاون خود (مهندس بوشهری)، یحیوی

[صفحه ۱۰۴۷]

(سرپرست مناطق نفتی جنوب) و دو کارمند دیگری که با آنها بودند، به اسارت عراق درآمدند. این کتاب، زندگینامه و شرح حال مختصری از نخست‌وزیر و وزرای عضو کابینه‌ی نخستین دولت جمهوری اسلامی ایران را ارائه می‌دهد.

زندگینامه‌ی، وصیتنامه، آخرین نامه سه برادر شهید یعقوب، رضا، محمد آذرآبادی حق

[بی‌جا: بی‌نا، بی‌تا]. ۶۳ ص.

این کتاب، زندگینامه، وصیتنامه و آخرین نامه‌ی سه برادر شهید «یعقوب، رضا و محمد آذرآبادی حق» است. در این کتاب، علاوه بر شرح زندگی، ویژگی‌های اخلاقی، طرز فکر، فعالیت‌ها و نحوه‌ی شهادت هر یک از این سه برادر شرح داده شده است. آنها در وصیتنامه‌های خود، پس از طلب بخشایش از پدر و مادر و سایر بازماندگان، آنها را به شناخت بیشتر حضرت امام و اطاعت از ولایت فقیه و صبر و بردباری و ادامه‌ی راه شهیدان دعوت می‌کنند.

ساکنان آسمان: یادنامه شهدای میبد «شهیدیه»

گردآورنده گروه تحقیقاتی میثاق. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد؛ یزد: بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان یزد، اداره کل (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۲۶۶ ص.: عکس.

عنوان روی جلد: ساکنان آسمان: یادنامه شهدای شهیدیه میبد.

شمارگان: ۱۳۰۰ نسخه.

این کتاب حاوی زندگینامه‌ی مختصر و متن وصیتنامه‌ی ۶۵ تن از شهدای شهیدیه (از توابع شهرستان میبد) است. اطلاعات ارائه شده

در زندگینامه‌ی هر شهید شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، تاریخ و محل شهادت و محل دفن، شرح دوران کودکی، نوجوانی و جوانی، فعالیت در دوران قبل و بعد از انقلاب و در جبهه و وصیتنامه‌ی شهید» است. از جمله شهیدانی که زندگینامه و وصیتنامه‌ی آنان در این کتاب درج شده است، افراد زیر را می‌توان نام برد: «محمدمهدی سیفی، غلامرضا صادقیان، حسین کارگر، یحیی مصلحی، علی‌رضا کریم‌زاده، غلامرضا کارگر، سید محمدعلی علوی، علی‌رضا ذوالفقاری، یحیی سیفی، محمدحسین ذوالفقاری، علی فلکیان و...».

سپاه سردار خمین، قربانگاه عشق

بازنویسی منصور انوری؛ ویراستار محمدهادی عرفانیان. - مشهد: شادرنگ، (چاپ اول): ۲۲۶.۱۳۸۰ ص.: عکس. - (مجموعه سپاه سردار خمین؛ ۱).

عنوان روی جلد: قربانگاه عشق.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

به مناسبت کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳۰۰۰ شهید استان خراسان.

این کتاب شامل زندگینامه، خاطرات و متن وصیتنامه‌ی ۱۲ فرمانده شهید از استان خراسان می‌باشد. اسامی، نام محل و تاریخ شهادت این شهیدان عبارتست از: مهدی برنجی یوسفی (منطقه‌ی عملیاتی میمک در تاریخ ۲۸ / ۷ / ۶۳)؛ علیرضا بختیاری (جزیره مجنون در تاریخ ۲۴ / ۴ / ۶۶)؛ محمدحسن ترکمنی (مریوان در تاریخ ۲ / ۱۲ / ۶۰)؛ محمدحسین دلدار (والفجر چهار در تاریخ ۲۷ / ۹ / ۶۲)؛ علیرضا رضویان (جزیره‌ی مجنون در تاریخ ۱۹ / ۱۷ / ۶۳)؛ حسین زارع کاریزی (منطقه‌ی اسلام‌آباد غرب در تاریخ ۱۲ / ۳ / ۶۵)؛ سید محمدباقر رضایی (منطقه‌ی کوشک در تاریخ ۴ / ۳ / ۶۱)؛ علی شریفی (تنگه‌ی چزابه در تاریخ ۲۵ / ۱ / ۶۲)؛ محمد شریفی شادمان (منطقه‌ی شلمچه

[صفحه ۱۰۴۸]

در تاریخ ۲۳ / ۴ / ۶۱)؛ رسول فغانی (منطقه‌ی کامیاران در تاریخ ۷ / ۵ / ۶۱؛ محمدتقی قائنی (عملیات فتح المبین در تاریخ ۱۲ / ۱ / ۶۱) و عبدالحمید مؤمنی (عملیات والفجر یک در تاریخ ۲۴ / ۱ / ۶۲). از جمله اطلاعات ارائه شده برای هر شهید فعالیت‌ها در قبل و بعد از انقلاب، فعالیت‌ها و مسؤولیت‌ها در جبهه می‌باشد.

ستارگان آسمان گمنامی

محمدعلی صمدی. - تهران: سازمان فرهنگی - هنری شهرداری تهران، فرهنگسرای اندیشه، (چاپ اول): ۲۹۳.۱۳۷۸ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل سرگذشتنامه، خاطرات، وصیتنامه، و پیامهای بیست سردار جانباز و شهید دفاع مقدس است که همراه با تصاویری از آنها در دوران جنگ و نیز برخی تصاویر از پیکر شهیدان، ارایه شده‌اند. زندگینامه‌ها شامل اطلاعاتی درباره‌ی نام و نام خانوادگی، محل تولد، شرحی درباره‌ی زندگی هر شهید، فعالیت در دوران قبل و بعد از انقلاب، مسؤولیت‌ها در جبهه و محل و

نحوه‌ی شـهادت است. خاطراتی از همرزمان و افراد خانواده‌ی هر شهید نیز نقل شده گویای ویژگی‌های شهیدان است. اسامی برخی از شـهیدان عبـارت است از: «سـید کـاظم کـاظمی؛ مجیـد بقـایی؛ محمـد توسـلی؛ حسـین املاکی؛ سرلشـکر بسـیجی علی‌اکبر قربان شیرودی؛ حاج محمدعلی شاهمرادی؛ سید رضا حسینی؛ علی قمی کردی؛ احمد قلی‌پور؛ حاج علی‌رضا موحد دانش و...».

ستارگان خاکی

نگارش و تـدوین محمـد خامه‌یار. - قم: سـتاد بزرگداشت یادواره فرماندهان شـهید لشـکر ۱۷ علی بن ابی‌طـالب (ع)، (چـاپ اول): ۲۲۹.۱۳۷۵ ص.: مصور، عکس، نمونه.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: دفتر اول: شـهید حجه‌الاسـلام سـید حسین سعیدی؛ دفتر دوم: شهید مصطفی کلهری؛ دفتر سوم: شهید احمد کریمی؛ دفتر چهارم: شـهید سید محمد میرقیصری؛ دفتر پنجم: شهید علی اسکندری؛ دفتر ششم: شهید محمدحسین کبیری؛ دفتر هفتم: شهید ناصر جام شهریاری؛ دفتر هشتم: شهید عباس حاجی‌زاده.

این کتاب شامل زنـدگینامه‌ی هشت تن از سـرداران شـهید لشـکر هفـده علی بن ابی‌طالب (ع) است. مطالبی که درباره‌ی هر یک از این سـرداران شهید در این کتاب ارائه شده، عبارت است از: مشخصات شناسنامه‌ای، فعالیت‌ها در دوران قبل از انقلاب، طی انقلاب و در دوره‌ی دفاع مقدس، ویژگی‌های فردی و سـجایای اخلاقی به نقل از اطرافیان و همرزمان شهدا و فرازهایی از وصیتنامه‌ی آنان. تصویری از هر یک از این شهیدان نیز در ابتدای هر دفتر به چاپ رسیده است.

ستارگان هدایت: یادواره شهدای شهر سنجان

گردآوری ستاد بزرگداشت یادواره شهدای شهر سنجان. - [اراک]: بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان مرکزی، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

ه، ۱۱۷ ص. [۳] ص. تصویر: نمونه، عکس.

کتابنامه: ص. ۱۱۷، ۷ - ۶.

شمارگان ۱۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، پس از مقدمه، شرحی درباره‌ی شهید و شهادت از دیدگاه قرآن کریم و معصومان (ع) داده

[صفحه ۱۰۴۹]

شده است. سپس اطلاعاتی درباره‌ی سنجان و فیجان (که در جنوب شهرستان اراک واقع است) ارائه شده است. پس از آن، به نقش سنجان در انقلاب اسـلامی و هشت سال دفاع مقـدس اشاره شده است. در بخش بعدی، زندگینامه و وصـیتنامه‌ی شـهدا آمده است. اطلاعات ارائه شده درباره‌ی هر شـهید، عبارت است از: «تصویری از شهید، نام و نام خانوادگی، نام پدر، تاریخ تولد، تاریخ و محل شهـادت، خلاـصه‌ای از زنـدگینامه، فعالیت‌هـا قبل و پس از انقلاب، مسؤولیت‌ها در جبهه، عملیاتی که در آنها شـرکت داشـته و در پایان، فرازهایی از وصیتنامه‌ی شهید».

ستاره‌ها

تهیه کننده کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان. - [مشهد]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان، ۱۳۸۱.

۶۴ ص.: عکس.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب درباره زندگی پانزده تن از سرداران شهید جبهه‌های نبرد است. اطلاعات ارائه شده شامل یک زندگینامه‌ی کوتاه، فرازی از وصیتنامه و ذکر یک خاطره برای هر یک از این فرماندهان شهید می‌باشد. اسامی و آخرین مسؤولیت شهیدان عبارتست از: محمود کاوه (فرمانده لشکر ویژه شهدا)، محمد فرومندی (قائم مقام لشکر ۵ نصر)، ابوالفضل رفیعی (جانشین فرماندهی لشکر ۵ نصر)، ولی‌الله چراغچی (جانشین فرماندهی لشکر ۵ نصر)، عبدالحسین برونی (فرمانده تیپ جوادالائمه (ع)، محمدمهدی خادم الشریعه (فرمانده تیپ ۲۱ امام رضا (ع))، بابا محمد رستمی (فرمانده عملیات)، مهدی میرزایی (فرمانده تیپ امام موسی کاظم (ع))، رمضانعلی عامل (فرمانده تیپ امام صادق (ع))، سید علی حسینی (جانشین معاونت اطلاعات نیروی زمینی سپاه)، حسن آقاسی‌زاده (معاونت فنی و مهندسی قرارگاه خاتم‌الانبیا (ص))، محمدناصر ناصری (نماینده جمهوری اسلامی ایران در افغانستان)، سید محمدتقی رضوی (معاون فرماندهی قرارگاه خاتم‌الانبیا (ص))، سید هاشم ساجدی (مسؤول ستاد پشتیبانی قرارگاه نجف اشرف)، محمد طرحچی (مسوول راهسازی جهاد سازندگی). تصاویر با زیرنویس می‌باشند.

سجده وصل

به کوشش میثم عظیم، مهدی رضازاده قزآنی. - قم: نشر جمال، (چاپ اول): ۱۲۳.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر، شامل سرگذشتنامه‌هایی کوتاه از شهیدان دوره‌های مختلف حیات بشر - از دوران حضرت عیسی (ع) تا صدر اسلام، و پس از آن، تا دوران انقلاب اسلامی - است؛ شهیدانی چون: آیهٔ‌الله قاضی طباطبایی، آیهٔ‌الله دستغیب و شهدای جنگ تحمیلی می‌باشد. از جمله شهدای دوران جنگ تحمیلی، که زندگینامه آنها در این کتاب به چاپ رسیده است، می‌توان از افراد زیر نام برد: مصطفی زواره‌ای، فرمانده‌ی پشتیبانی تیپ سیدالشهداء (ع)؛ جعفر محمدی، فرمانده‌ی سپاه ناحیه‌ی کرج؛ سید مصطفی واجدی، مسؤول واحد اطلاعات و عملیات تیپ ۴۴ قمر بنی‌هاشم؛ شهید گوسفند شناس؛ جواد دل‌آذر؛ حاج عبدالله رودکی؛ حسین سعیدی‌پور؛ محمدعلی رهنمون؛ اسماعیل محمدی؛ یونس آشوری؛ و....

[صفحه ۱۰۵۰]

السراج المنیر (جلد ۱): آ - الف

تدوین مرتضی نریمانی؛ سفارش سازمان جهاد سازندگی استان اصفهان. - اصفهان: زاینده رود، (چاپ اول): ۳۲۰.۱۳۸۰ ص.: جدول، نمودار. - (سنگرسازان بی‌سنگر؛ ۸).

عنوان دیگر: السراج المنیر: زندگینامه‌ی شهدای جهادگر جهاد سازندگی اصفهان.

عنوان روی جلد: السراج المنیر: آ - الف.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

جلد اول مجموعه «السراج المنیر»، شامل زندگینامه‌ی شهیدان جهادگری از استان اصفهان است که حروف آغازین نام خانوادگی آنها «آ» تا «الف» است. نمودار و جداول آماری ششصد شهید جهادگر استان اصفهان نیز در این مجلد ارائه شده است. عناوین نمودارها و جداول عبارتند از: «جدول نام شهدای جهادگر به ترتیب الفبای نام خانوادگی، جدول شهدای جهادگر به ترتیب تاریخ شهادت، جدول درصد شهدای جهادگر هر سال نسبت به کل، نمودار هیستوگرام ستونی فراوانی شهدا، جدول نام شهدای جهادگر مفقودالاثر و جدول نام شهدای جهادگر به ترتیب علت شهادت». در پایان نیز متن سرگذشتنامه‌ی شهدا به ترتیب الفبای نام خانوادگی ذکر شده است. اطلاعات این بخش شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، نام پدر، تاریخ، علت و محل شهادت، مدت حضور در جبهه، نوع مسؤولیت در جبهه، دوران کودکی، نوجوانی، جوانی و در برخی موارد، خاطرات و قسمتی از وصیتنامه شهید» است.

السراج المنیر (جلد ۲): ب – ث

تدوین مرتضی نریمانی؛ سفارش سازمان جهاد سازندگی استان اصفهان. - اصفهان: زاینده رود، (چاپ اول): ۱۷۴.۱۳۸۰ ص. - (سنگرسازان بی‌سنگر؛ ۹).

عنوان دیگر: السراج المنیر: زندگینامه‌ی شهدای جهادگر جهاد سازندگی اصفهان.

عنوان روی جلد: السراج المنیر: ب - ث.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

جلد دوم مجموعه‌ی «السراج المنیر»، شامل زندگینامه‌ی شهیدان جهادگری از استان اصفهان است که حروف آغازین نام خانوادگی آنها «ب» تا «ث» است. زندگینامه‌ها به تفکیک حروف، در سه بخش: «ب»، «پ» و «ت» ارائه شده‌اند. اطلاعات هر زندگینامه شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، نام پدر، تاریخ، علت و محل شهادت، مدت حضور در جبهه، نوع مسؤولیت در جبهه، دوران کودکی، نوجوانی، جوانی و خاطرات و قسمتی از وصیتنامه شهید (برای برخی از شهیدان)» است.

السراج المنیر (جلد ۳): ج – ذ

[تدوین] مرتضی نریمانی زمان‌آبادی؛ سفارش سازمان جهاد سازندگی استان اصفهان. - اصفهان: زاینده‌رود، (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۸۰ ص. - (سنگرسازان بی‌سنگر؛ ۱۰).

عنوان دیگر: السراج المنیر: زندگینامه‌ی شهدای جهادگر جهاد سازندگی اصفهان.

عنوان روی جلد: السراج المنیر: ج - ذ.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

جلد سوم مجموعه‌ی «السراج المنیر»، شامل زندگینامه‌ی گروهی از ششصد شهید جهادگر استان اصفهان است که حروف آغازین نام خانوادگی «ج» تا «ذ» است. زندگینامه‌ها به تفکیک حروف در شش بخش: (ج)، (چ)، (ح)، (خ)، (د)، (ذ) ارائه شده‌اند. اطلاعات هر زندگینامه شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، نام پدر، تاریخ، علت و محل شهادت، مدت حضور در جبهه، نوع مسؤولیت در جبهه، شرح دوران کودکی، نوجوانی و جوانی و در برخی موارد، همراه با خاطرات و قسمتی از وصیتنامه‌ی شهید» است.

[صفحه ۱۰۵۱]

السراج المنیر (جلد ۴): ر – ش

[تدوین] مرتضی نریمانی؛ سفارش جهاد سازندگی استان اصفهان. - اصفهان: زاینده‌رود، (چاپ اول): ۲۴۷.۱۳۸۰ ص. - (سنگرسازان بی‌سنگر؛ ۱۱).

عنوان دیگر: السراج المنیر: زندگینامه‌ی شهدای جهادگر جهادسازندگی اصفهان.

عنوان روی جلد: السراج المنیر: ر – ش.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

جلد چهارم مجموعه‌ی «السراج المنیر»، شامل زندگینامه‌ی گروهی از ششصد شهید جهادگر استان اصفهان است که حروف آغازین نام خانوادگی آنها «ر» تا «ش» است. زندگینامه‌ها به تفکیک حروف در چهاربخش: (ر)، (ز)، (س) و (ش) ارائه شده‌اند. اطلاعات هر زندگینامه شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، نام پدر، تاریخ، علت و محل شهادت، مدت حضور در جبهه، نوع مسؤولیت در جبهه، شرح دوران کودکی، نوجوانی و جوانی و در مورد برخی از شهدا، همراه با خاطرات و قسمتی از وصیتنامه‌ی شهید» است.

السراج المنیر (جلد ۵): زندگینامه‌ی شهدای جهاد سازندگی استان اصفهان در هشت سال دفاع مقدس: ص – ع

مرتضی نریمانی؛ سفارش سازمان جهاد سازندگی استان اصفهان. - اصفهان: زاینده‌رود، (چاپ اول): ۲۳۹.۱۳۸۰ ص. - (سنگرسازان بی‌سنگر؛ ۱۲).

عنوان دیگر: السراج المنیر: زندگی نامه شهدای جهادگر جهاد سازندگی اصفهان.

عنوان روی جلد: السراج المنیر: ص – ع.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

جلد پنجم مجموعه‌ی «السراج المنیر»، شامل زندگینامه‌ی گروهی از ششصد شهید جهادگر استان اصفهان است که حروف آغازین نام خانوادگی آنها از «ص» تا «ع» است. زندگینامه‌ها به تفکیک حروف الفبا در چهار بخش (ص)، (ض)، (ط) و (ع) ارائه شده‌اند. اطلاعات هر سرگذشتنامه شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، نام پدر، تاریخ، علت و محل شهادت، مدت حضور در جبهه، نوع مسؤولیت در جبهه، شرح دوران کودکی، نوجوانی و جوانی و در برخی موارد، خاطرات و قسمتی از وصیتنامه شهید» است.

سراج منیر: ویژه نامه یادواره شهدای روستای جلیزجند شهرستان فیروزکوه

زیر نظر قربان حسینی؛ تهیه و تنظیم وصایا ابراهیم سراج؛ ویراستاری محمد نصیرزاده. - [بی‌جا: بی‌نا]، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۳۲ ص.: عکس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان از روی جلد.

این کتاب حاوی زندگینامه‌ی پانزده شهید جنگ تحمیلی و یک شهید دوران انقلاب اسلامی روستای جلیزجند شهرستان فیروزکوه است. در ابتدای کتاب شرح کوتاهی درباره‌ی روستای جلیزجند از نظر تاریخی و مذهبی داده شده است. اطلاعات داده شده درباره‌ی زندگینامه‌ی شهیدان عبارت است از: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، تحصیلات، فعالیت‌های شهید در دوران انقلاب و در جبهه، محل و تاریخ شهادت، فرازی از وصیتنامه و (در برخی موارد) تصویری از شهید». نام بعضی از شهدا عبارت است از: «عقیل سراج (اولین شهید روستا)، بهرام زیادی، سید مردی شاه‌واری، حمید سراج، علی سراج، علی اشرف سراج و...». فرازی از پیام «حاج شیخ یدالله سراج»، نماینده‌ی ولی فقیه و امام جمعه شهرستان فیروزکوه، نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

[صفحه ۱۰۵۲]

سرافرازان، یادمان سرداران شهید لشکر ۱۱ امیرالمومنین (جلد ۱)

تهیه و تنظیم تیپ ۱۱ امیرالمؤمنین (ع). - [بی‌جا]: نشر معروف، ۱۳۷۴.ص.: مصور، عکس (بخشی رنگی).

عنوان روی جلد: سرافرازان: یادواره سرداران شهید لشکر یازده امیرالمومنین (ع).

این کتاب، خلاصه‌ای از زندگینامه و وصیتنامه‌ی ۹۳ تن از شهیدان گلگون کفن لشکر یازده امیرالمؤنین (ع) را در بردارد. این شهیدان، جوانانی برومند، سربازانی دلسوخته، خط شکنانی دلیر، سردارانی گمنام و عاشقان لقاءالله و مخلص اسلام بودند که در عملیاتهای بسیاری - چون محرم، والفجرهای سه و چهار و پنج، کربلای یک، میمک و سومار - شرکت داشته و به دیدار معبود خویش شتافته‌اند. مناطقی مانند چنگوله، مهران، میمک، شاخ شمیران، بانه، شور شیرین، ملکشاهی، مهران و کردستان از خون مطهر آنان رنگین شده است. تاریخ و محل تولد، فعالیت‌ها، تاریخ و محل شهادت هر یک از این گلگون کفنان در کتاب ذکر شده و تصویر آنها نیز زینت‌بخش صفحات کتاب است.

سرایش هجران، تلاوت گل ذکر یاران (جلد ۲)

واحد فرهنگی انجمن اسلامی دبیرستان شهید مهدی حکمت. - مشهد: دبیرستان شهید مهدی حکمت، انجمن اسلامی، ۱۱۶.۱۳۶۸ ص.

این کتاب، دفتر دوم از سری کتابهای سرایش هجران می‌باشد که به یاد دو شهید گرانقدر، شهید مهدی حکمت (مؤسس انجمن اسلامی دبیرستان شهید حکمت) و شهید سید علی آل‌شهیدی (طلبه‌ی حوزه‌ی علمیه‌ی قم و دانشجوی دانشگاه شهید بهشتی) تدوین شده است. در این کتاب، انس و الفتی که این دو عزیز به مراسم مذهبی داشتند و نیز درایت سیاسی، جهان‌بینی الهی، تلاش فردی و کار جمعی و مقاومت معنوی آنان بیان شده است. بخشی از سخنان و گفته‌های هر یک از این دو شهید و همچنین ایثارگری آنان در جبهه ذکر شده و وصیتنامه‌ی آنها نیز به چاپ رسیده است. و در پایان نیز عکسهایی از این شهیدان با همرزمانشان آمده است. دفتر اول سرایش هجران در سالگشت فقدان پنج یار عزیز انجمن نگاشته شده بود؛ برادران گرامی، مهدوی، هژیر الساداتی، نیک اندیش، احدیان و حسین‌پور؛ یارانی که مظلومانه در کربلای چهار و پنج جاویدالاثر شدند.

سرداران خمینی (دفتر ۱)

به کوشش: مهدی حسینی. - قم: نشر سامیر، ۷۲.۱۳۷۷ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: حسن موسی‌زاده.

این کتاب، به شرح زندگی و خاطرات سه تن از سرداران شهید شهرستان خمین - به نامهای «شهید حسن آندی، شهید محمدحسین ساعدی و شهید حسین شمسی» - پرداخته است. در هر مورد، ابتدا عکس و اطلاعات شناسنامه‌ای و شهید و در پی آن خلاصه‌ای از زندگینامه، اخلاق و منش، خصوصیات اخلاقی و مبارزات شهید، قبل و بعد از انقلاب، آورده شده است. پس از آن نیز قسمتی از وصیتنامه‌ی شهید ارائه شده است. در ادامه، به نقل از افراد مختلف، در مورد هر شهید خاطره‌ای از دوران رژیم گذشته و تلاش او برای پیروزی انقلاب و مبارزات هر یک از آنها در صحنه‌ی پیکار نبرد حق علیه باطل (در جبهه‌های جنگ) آورده شده است که نشانگر روحیه‌ی و شخصیت والای انسانی و روح شهادت‌طلب این عزیزان و تلاش بی‌وقفه‌ی آنان در جهت احقاق حقوق ملت مسلمان ایران است.

[صفحه ۱۰۵۳]

سرداران خمینی (دفتر ۲)

به کوشش مهدی حسینی. - قم: نشر سامیر، ۷۸.۱۳۷۷ ص.: مصور، عکس.

طراح روی جلد: حسن موسی‌زاده.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

دفتر دوم «سرداران خمینی (ره)» به شرح زندگی و بیان خاطراتی درباره‌ی سه تن دیگر از سرداران شهید شهرستان خمین - به نامهای «احمد حسینی‌فر، محمدطاهر لطفی و سید عباس میرهادی» - اختصاص داده شده است. در مورد هر شهید، ابتدا عکس کوچکی از شهید همراه با اطلاعات شناسنامه‌ای او درج گردیده است. سپس، توضیحاتی در خصوص زندگی شهید، خصوصیات اخلاقی و رفتاری او، محل تولد و یک زندگینامه‌ی کوتاه همراه با فرازی از وصیتنامه ارائه شده است. در ادامه - جهت آشنایی بیشتر با روحیات شهید - خاطرات داستان گونه‌ی کوتاهی از زندگی شهید، علایق خاص او و مبارزاتش در دوران پیروزی انقلاب اسلامی و در زمان جنگ تحمیلی آورده شده است. در تمام این خاطرات می‌توان اراده‌ی قوی شهدا در مبارزه با دشمنان این مرز و بوم و شهامت و شهادت‌طلبی این شهیدان را به وضوح مشاهده کرد.

سرداران خمینی (دفتر ۳)

به کوشش: مهدی حسینی. - قم: نشر سامیر، ۱۳۷۷.

۷۳ ص.: مصور، عکس.

طراح روی جلد: حسن موسی‌زاده.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

دفتر سوم کتاب «سرداران خمینی (ره)» به شرح زندگی و بیان خاطراتی درباره‌ی سه تن دیگر از سرداران شهید شهرستان خمین

(که مظهر شجاعت، تلاش و ایثار و اسوه‌ی اخلاق و رفتار بوده‌اند) اختصاص یافته است. «سردار شهید فتح‌الله ذاکری [معاون گردان امام رضا (ع)]، سردار شهید حمیدرضا سلطان محمدی [معاون اطلاعات و عملیات لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع)] و سردار شهید بهرام شیخی (فرمانده‌ی تیپ سوم مالک‌اشتر)» شهدای گرانقدری هستند که این کتاب به آنان پرداخته است. عکس کوچکی از هر شهید و اطلاعات شناسنامه‌ای وی، در ابتدای هر قسمت، زینت‌بخش کتاب است. در پی آن، زندگینامه‌ی کوتاهی از شهید (از تولد تا شهادت) و همچنین، قسمت کوتاهی از وصیتنامه‌ی شهید آورده شده است. سپس خاطراتی که دوستان و همرزمان شهید و خانواده‌ی او از رشادت، روحیات، رفتار و اخلاق شهید داشته‌اند، به صورت داستان‌های کوتاهی ارائه شده است.

سرداران سپاه توحید

بازنویس: محمدرضا یوسفی کوپایی. - تهران: لشکر زرهی هشت نجف اشرف، (چاپ اول): ۱۹۱.۱۳۷۵ ص.: مصور، (مجموعه نجف در کربلا؛ ۱).

طرح روی جلد برداشت از کتاب ره‌یافتگان وصال از انتشارات ستاد مشترك سپاه است.

کتاب «سرداران سپاه توحید»، حاوی زندگینامه‌ی چهل سردار شهید دفاع مقدس است. در زندگینامه‌ی هر شهید، اطلاعات شناسنامه‌ای شهید، خلق و خو، رفتار و منش، تحصیلات، فعالیت‌های شهید قبل و بعد از انقلاب، فعالیت‌ها و مسؤولیت‌ها در جبهه طی دوران جنگ، عملیاتی که در آن شرکت داشته است، و در نهایت، نحوه و محل شهادت او آمده است.

[صفحه ۱۰۵۴]

سرداران سپاه عشق

تهیه و تدوین ستاد یادواره بزرگداشت سرداران شهید لشکر ۱۷ علی بن ابیطالب (ع)؛ ویراستار: مهدی حسینی. - اراك: ستاد یادواره بزرگداشت سرداران شهید لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع)، بنیاد شهید استان مرکزی [اراك]، ۱۳۷۴. ۱۶۸ [۵] ص.: تصویر (رنگی).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

در مقدمه‌ی کتاب «سرداران سپاه عشق»، بیانات مقام معظم رهبری در مراسم بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان و همچنین، فرازهایی از سخنان آقای هاشمی رفسنجانی و سرلشکر محسن رضایی به چاپ رسیده است. سپس در پنج دفتر، زندگینامه و قسمتهایی از وصیتنامه‌ی سرداران شهید: حجت‌الاسلام مجتبی اکبرزاده [مسؤول عقیدتی لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع)]، رحیم آنجفی [فرمانده‌ی عملیات سپاه اراك و فرمانده تیپ دو لشکر علی بن ابی‌طالب (ع)]، سید احمد حسینی [قائم مقام گردان امام حسن مجتبی (ع)]؛ کاوه نبیری [فرمانده‌ی تیپ دو لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع)] و ناصر بختیاری [فرمانده‌ی خط مقدم تیپ نوبنیاد لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع)] تنظیم و با نقل خاطراتی چند از زبان همسنگران و همرزمان این سرداران شهید، گذری بر شخصیت اجتماعی و معنوی آنها شده است. در پایان کتاب نیز تصاویری از این عزیزان در جبهه آمده است.

سرداران سپیده

زیر نظر مریم شعبانزده. - [بی‌جا] کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، ۲۷۳.۱۳۷۷ ص.: مصور.

در این کتاب زندگینامه‌ی چهارده تن از سرداران شهید استان سیستان و بلوچستان در قالب خاطراتی از زبان دوستان، همرزمان و خانواده آنها بیان شده است. این شهیدان عبارتند از: شهید رمضان احمدی، شهید رجبعلی امینی، شهید محمدرضا باقری، شهید محمد خلیل ثابت رأی، شهید محسن جنگجویان، شهید سید کاظم حسین‌زاده، شهید سید محسن صغیرا، شهید احمدرضا علیزاده، شهید جواد کریمی طاهری، شهید مرتضی کیواندریان، شهید رضا مؤذنی، شهید مجید مختاری، شهید محسن مهاجرانی و شهید علی‌اکبر میرزایی. بنا بر مطالب کتاب، این عزیزان با حداقل حقوق، مسؤولیت‌های مهم را به عنوان تکلیفی شرعی می‌پذیرفتند و نهایت تلاش خود را برای انجام خدمت به بهترین وجه به عمل می‌آوردند. سعی در نگاهداری اموال بیت‌المال، سادگی زندگی و ازدواج و رفتار با الگو قرار دادن رفتار انصار و مجاهدین صدر اسلام و توجه به سفارشات حضرت رسول اکرم (ص) و ائمه اطهار (ع)، حتی در کوچکترین امور، از ویژگی‌های این شهیدان بوده است.

سرگذشت سرافرازان (جلد ۱): یادنامه شهدای رهنان

به کوشش گروه تدوین ستاد یادواره شهدای رهنان. - اصفهان: لشکر ۱۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۴۷۸ ص.: عکس. - (کنگره‌ی بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۶۲).

طراح روی جلد: عباس محمد شفیعی.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

«رهنان» قریه‌ای است از قرای اصفهان و کتاب حاضر شامل زندگینامه و برگهایی از خاطرات ۲۲۹ شهید رهنان در طول انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. در پیشگفتار کتاب، موقعیت جغرافیایی، سیاسی، علمی و دینی رهنان و نقش این روستا در پیشبرد جنگ با تقدیم فرماندهان و سردارانی چون «فریدون بختیاری، یدالله تقی‌یار و سید اکبر اعتصامی و...» مطالبی ارائه شده است. اطلاعات هر زندگینامه شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ تولد، محل تولد، دوران کودکی، نوجوانی و جوانی، فعالیت در دوران انقلاب و در جبهه، تاریخ شهادت و محل شهادت، ویژگی‌های اخلاقی و رفتاری، پیام شهید (برگرفته از دفتر خاطرات و وصیتنامه وی) و خاطراتی به نقل از دیگران» است. در پایان کتاب، فهرستی از اسامی شهدا به ترتیب الفبای نام خانوادگی ارائه شده است.

[صفحه ۱۰۵۵]

سرمشقی برای زندگی در کتاب زندگی: مجموعه زندگینامه‌ها، دست نوشته‌ها و وصایای شهدای دانشگاه صنعتی اصفهان

گردآورنده علی‌محمد میرمحمد میبدی [ویراستار جمعی از دانشجویان دانشگاه صنعتی اصفهان]. - اصفهان: دانشگاه صنعتی اصفهان، (چاپ اول): ۱۳۸۰. ذ، ۴۳۴، [۳] ص.: عکس.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

واژه‌نامه.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، مجموعه‌ای از زندگینامه، دستنوشته و وصایای ۱۲۸ تن از شهدای دانشگاه صنعتی اصفهان است. اطلاعات ارائه شده برای هر شهید، «زندگینامه‌ی مختصری از هر شهید (شامل سال و محل تولد، رشته‌ی تحصیلی و توضیحاتی درباره‌ی فعالیت‌ها و نحوه‌ی زندگی، سال و نحوه‌ی شهادت) و وصیتنامه‌ی شهید همراه با عکس او است. سپس آثار شهیدان، نظیر دستنوشته، نامه، شعر و...» آورده شده است. نمایه‌ی اسامی شهیدان در پایان کتاب به چاپ رسیده است.

سیمای پهلوانان

گردآوری و تدوین محمد عزیزی؛ به سفارش دفتر تحقیق و پژوهش معاونت پژوهش و تبلیغات بنیاد شهید انقلاب اسلامی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۰۰ ص.: مصور عکس.

عنوان دیگر: سیمای پهلوانان، زندگینامه مختصر شهدای ورزشکار.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل سرگذشتنامه‌ی ورزشکاران شهید است. مطالب ارائه شده در زندگینامه‌ها شامل: «وقایع دوران کودکی و جوانی، زمینه‌ی فعالیت ورزشی، تحصیلات، فعالیت‌های جبهه و تاریخ و محل شهادت هر ورزشکار است. این اطلاعات به طور خلاصه بیان شده است. تنظیم زندگینامه‌های ورزشکاران شهید به ترتیب ورزش مربوطه تنظیم شده است. فهرست ورزشها عبارتند از: فوتبال؛ کشتی؛ والیبال؛ کوهنوردی؛ ورزشهای رزمی؛ بسکتبال؛ ورزشهای تابستانی؛ تنیس؛ ژیمناستیک؛ دو و میدانی؛ هندبال؛ ورزشهای آبی؛ وزنه‌برداری؛ بوکس؛ هاکی؛ اسکوواش و سوارکاری». در پایان کتاب نیز ضمایمی از عکس و مدارک با زیرنویس (نمونه‌ای از حکم قهرمانی، گواهینامه‌ی دریافت جوایز و یا زمان انجام ورزش مربوطه) ارائه شده است.

سینه سرخان عاشق

گردآورنده اداره کل بنیاد شهید آذربایجان غربی؛ [با همکاری] سازمان جهاد کشاورزی استان آذربایجان غربی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۵۵ ص.: عکس.

شمارگان: ۱۲۵۰ نسخه.

این کتاب، سرگذشتنامه و فرازهایی از وصیتنامه‌ی شصت شهید جهادگر گردان مسلم بن عقیل قرارگاه حمزه سیدالشهدا است. اطلاعات هر سرگذشتنامه شامل «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، تاریخ و محل شهادت، شرح کوتاهی از دوران کودکی و نوجوانی، فعالیت‌های شهید در دوران قبل و بعد از انقلاب، فعالیت‌های شهید در دوران حضور در جبهه و شرح نحوه‌ی شهادت و فرازهایی از وصیتنامه شهید» است. خلاصه‌ای از فعالیت‌های پشتیبانی و مهندسی جنگ جهاد سازندگی گردان مسلم بن عقیل در محورهای عملیاتی، از زمان تاسیس (۱۳۶۲) نیز در کتاب آمده است.

[صفحه ۱۰۵۶]

شاهدان دانشگاه: دومین یادواره‌ی شهدای دانشجویی کشور

تهیه و تنظیم دفتر ارتباطات و همکاری‌های فرهنگی معاونت فرهنگی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها. - [تهران]: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، معاونت فرهنگی؛ فیضیه، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

[۸]، ج، ۲۱۱، [۱] ص.: جدول.

شمارگان: ۳۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: پیشکسوتان عرصه علم و دانش؛ فصل دوم: گزیده‌ها؛ فصل سوم: تذکره‌ای از شاهدان دانشگاه؛ ضمیمه ویژه‌نامه شاهدان دانشگاه.

کتاب در فصل اول به زندگینامه‌ی شهیدان بهشتی، مفتح، چمران و آوینی می‌پردازد و عقاید آنها را در مورد حوزه و دانشگاه بیان می‌کند. فصل دوم به بررسی عقاید بعضی از دانشجویان و نشریه‌های دانشجویی مثل نشریه «زمان دانشگاه»، «جرس» دانشگاه یزد، «پنجره» علامه طباطبایی و... اختصاص دارد. فصل سوم: به زندگینامه دانشجویان شهید اختصاص دارد. تعداد دانشجویانی که به زندگی آنها پرداخته شده، ۲۵ نفر می‌باشد. اطلاعات ارائه شده شامل سال تولد، محل تولد، میزان تحصیلات و نحوه‌ی شهادت است. بخش چهارم، خلاصه‌ای از عملکرد ستاد یادواره‌ی شهدای دانشجویی در سالهای ۷۶ و ۷۷ را بیان می‌کند.

شاهدان قافله قسط

تهیه کننده: ناحیه انتظامی کرمان؛ ویرایش: مجید غلامحسین پور. - [کرمان]: [نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، ناحیه انتظامی کرمان]، ۲۴۹.۱۳۷۳ ص.: نمونه، عکس.

طرح: ایرج مجدی.

کتاب «شاهدان قافله‌ی قسط» مجموعه‌ای است از مشخصات و شرح حال آزاد مردان فداکاری که برای نگهبانی از انقلاب اسلامی و نظام مقدس جمهوری اسلامی و به منظور دفاع از شرف، امنیت و حریم استقلال میهن به میادین پر مخاطره‌ی آتش و خون برای مبارزه در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل و یا مبارزه با اشرار و قاچاقچیان مواد مخدر شتافتند و با ایثار جان خود به دیدار معبود نائل شدند. در این مجموعه اطلاعاتی درباره ۲۴۹ شهید گلگون کفن ناحیه انتظامی کرمان شامل نام، نام خانوادگی، تاریخ تولد، محل تولد، تاریخ شهادت و محل شهادت هر یک همراه با شرح کوتاهی از زندگی و سجایای اخلاقی آنان ارائه شده است. صفحات مجموعه به تصاویر این شهیدان نیز مزین شده است.

شب محزون

گردآورنده: بسیج مسجد ابوالفضل، پایگاه ۱۱. - تهران: [بی‌نا]، ۱۳۶۴.

۹۸ ص.: مصور: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب به نقل خاطراتی از چهار شهید گرانقدر پایگاه ۱۱ بسیج مسجد ابوالفضل می‌پردازد: «شهید جلیل جواهری، شهید خلیلی، شهید توحیدی و شهید نظری». در ابتدای کتاب، چند خاطره‌ی کوتاه درباره‌ی شهید جواهری برای شناسانیدن شخصیت و اخلاق والای او نقل شده است. صفحات بعدی به زندگینامه و وصیتنامه‌ی این شهدا اختصاص دارد. تحصیلات، رفتار در خانواده، اخلاق اسلامی و فعالیت آنان در بسیج مسجد قبل از اعزام، نحوه‌ی اعزام مسؤولیتها در جبهه و چگونگی شهادت آنها در جبهه‌های نبرد به نقل از دوستانشان نکات اصلی زندگینامه آنها است. اشعار و خاطراتی کوتاه از زندگی این شهیدان نیز در لابه‌لای صفحات به

چاپ رسیده است.

[صفحه ۱۰۵۷]

شرح فراق، زندگینامه‌ی سرداران شهید شهرستان فلاورجان

تدوین و تالیف کنگره سرداران شهید، لشکر زرهی ۸ نجف اشرف. - تهران: پیام آزادی، ۱۳۷۶.

۲۵۸ ص.: عکس، جدول، نمودار. - (کنگره بزرگداشت سرداران فلاورجان).

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «شرح فراق»، مجموعه‌ی زندگینامه‌ی ۸۴ سردار شهید شهرستان فلاورجان است. اطلاعات ارائه شده درباره‌ی هر یک از شهیدان، عبارت است از: اطلاعات شناسنامه‌ای (شامل: تاریخ و محل تولد، تحصیلات، ازدواج)، فعالیت‌های شهید قبل و بعد از انقلاب؛ مسؤولیت‌ها و عملیاتهایی که در آن شرکت داشته‌اند و نحوه و محل شهادت این عزیزان. لازم به ذکر است که تمامی این شهیدان در جبهه‌های حق علیه باطل سمت فرماندهی عملیات یا گروهان و گردان را به عهده داشتند. تعدادی از عملیاتهایی که این سرداران شهید در آنها شرکت داشتند، عبارتند از: والفجر، بیت المقدس، ثامن‌الائمه، فتح المبین، محرم، کربلای پنج، بستان، جزیره‌ی مجنون، شلمچه، حلبچه و... در آخر کتاب، بررسی ویژگی‌های جمعیتی شهدا، جانبازان و اسرا و مشارکتهای مردمی شهرستان فلاورجان به صورت جداول و نمودارها صورت گرفته است.

شرح مجموعه گل

گردآورنده: ستاد یادواره‌ای شهدای منطقه‌ی وحدتیه. - قم: نشر روح، (چاپ اول): ۲۱۶.۱۳۸۱ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از زندگینامه، وصیتنامه و خاطرات شهیدان منطقه‌ی وحدتیه است. مطالب کتاب با شرحی در مورد موقعیت جغرافیایی شهر وحدتیه (از توابع شهرستان دشتستان) آغاز می‌شود و شامل چهار بخش جداگانه در معرفی ۵۶ تن از شهدای این منطقه است. بخش اول: خلاصه‌ای است از شرح زندگی و فرازی از وصیتنامه هر شهید (در صورت موجود بودن) که به ترتیب تاریخ شهادت تنظیم شده است. بخش دوم: خاطراتی است از زبان دوستان، خانواده یا همرزمان شهیدان. بخش سوم: اشعار و مقالاتی در شأن و منزلت شهیدان و بخش چهارم: دستنوشته‌ها و اطلاعات آماری است که همراه با عکسهایی از پیکر مطهر برخی از شهدای منطقه ارائه شده است.

شهادت اوج معراج مومن

[شورای خواهران آل‌عبا]. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد فرهنگی، ۵۸.۱۳۶۱ ص.: مصور: عکس.

در مقدمه‌ی این کتاب آمده است که شورای خواهران آل‌عبا، که در سال ۱۳۵۹ تأسیس شد، برای پاسداری از حرمت خون شهیدان و نور چشمان امت، مطالب این کتاب را گردآوری کرده و در دسترس عموم گذارده‌اند. کتاب حاضر، شامل زندگینامه‌ی تعدادی از شهدای دفاع مقدس و انقلاب اسلامی است. در کتاب، زندگینامه‌ی مختصری از هر شهید، همراه با وصیتنامه و عکس شهید و

اطلاعات شناسنامه‌ای او (شامل: نام، نام خانوادگی، سال تولد، محل تولد، سال شهادت، محل شهادت و محل دفن شهید) به چاپ رسیده است. علاوه بر آن، قطعه شعری درباره‌ی هر یک از شهیدان، پس از پایان مطالب مربوط به هر شهید درج شده است.

[صفحه ۱۰۵۸]

شهادتنامه، مجموعه زندگینامه‌ها، نامه‌ها و وصیتنامه‌های شهیدان انقلاب اسلامی (جلد ۲)

تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، بنیاد شهید انقلاب اسلامی، ۱۳۶۲. ص.: مصور، عکس.

کتاب «شهادتنامه» مجموعه‌ای است از زندگینامه‌ها، نامه‌ها و وصیتنامه‌های شهیدان به خون خفته‌ی انقلاب اسلامی. در ابتدای زندگینامه‌ی برخی از شهیدان، تصویر شهید همراه با مشخصات شناسنامه‌ای (شامل: نام خانوادگی، نام، نام پدر، سال و مکان تولد و سن هنگام شهادت) همراه با آخرین سمت هنگام شهادت، نام برادران و خواهران، نحوه‌ی شهادت، محل شهادت و مدفن شهید آمده است. سپس زندگینامه‌ی کوتاهی از شهید و در صورت موجود بودن، نمونه‌ای از نامه‌ها و دستنوشته‌های او، خاطرات خانواده در مورد شهید و در انتها نیز وصیتنامه‌ی شهید آورده شده است. تنظیم کتاب براساس حروف الفبای نام خانوادگی شهیدان است. هدف مطالب کتاب، نشان دادن شخصیت، اخلاق، رفتار، خواسته‌ها و آثار شهیدان است.

شهدای ارتش اسلام: شهرستان دزفول

[واحد فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی]. - [تهران]: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد فرهنگی، [۱۳۶۱؟]. ۱۴۶ ص.: مصور، عکس.

عنوان روی جلد: شهدای دزفول.

کتاب حاضر، مجموعه‌ای است از زندگینامه‌ی ۵۲ شهید از شهیدان شهر دزفول که در جبهه‌های حق علیه باطل از پویندگان راه خدا بودند و با کفر جهانی جنگیدند و به لقاءالله پیوستند. تاریخ شهادت ایشان بین سالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۱ بوده است. اطلاعات ارائه شده درباره‌ی این شهیدان، عبارت است از: تاریخ تولد، تاریخ شهادت، محل و نحوه‌ی شهادت، و فرازهایی از وصیتنامه‌ی ایشان.

شهدای ارتش اسلام (۲): لشکر ۲۱ حمزه

[واحد فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی]. - [تهران]: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد فرهنگی، ۱۳۶۱.

۲۰۸ ص.: مصور. - (زندگینامه و وصیتنامه شهدا؛ ۷).

این کتاب، مجموعه‌ای از زندگینامه‌ی یکصد نفر از شهدای لشکر ۲۱ حمزه (ع) است. اطلاعات ارائه شده عبارتند از: تاریخ، محل تولد و شهادت، خلاصه‌ای از زندگینامه و وصیتنامه (طبق اطلاعاتی که خانواده‌ی آنها در اختیار قرار داده‌اند). ترتیب ارائه‌ی مطالب به ترتیب حروف الفبای نام خانوادگی شهداست. در ابتدای کتاب نیز مقاله‌ای از شهید حجت‌الاسلام و المسلمین سید محمدهاشم دستغیب پیرامون «شهادت و شهید در قرآن، شهادت حیات برتر، جنگ در راه هدف والا، راه رسیدن به هدف والا، مقام و ارزش شهید، رحمت خداوند به شهیدان انقلاب اسلامی» درج شده است.

شهدای پاکباز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

[تهران]: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۱۳۶۰.

ز، ۱۹۵ ص.: مصور، عکس. - (گلبرگهای انقلاب اسلامی؛ ۱).

بالای عنوان روی جلد: گلبرگهای انقلاب.

کتاب «شهدای پاکباز سپاه پاسداران انقلاب اسلامی»، به زندگینامه و وصیتنامه‌های شهدای سپاه پرداخته است. در این کتاب، همراه با عکس هر شهید، مشخصات شناسنامه‌ای او و مختصری از زندگی هر شهید، وضعیت خانوادگی، فعالیت‌های سیاسی - اجتماعی و فرهنگی قبل و بعد از انقلاب، مبارزات در به ثمر رساندن

[صفحه ۱۰۵۹]

انقلاب و همچنین جانفشانی این عزیزان در راه استقلال وطن و حفظ و صیانت از نهال مقدس انقلاب آورده شده است. سعی گردآورندگان بر آن بوده است که در یک زندگینامه‌ی خلاصه، خصوصیات اخلاقی و رفتاری شهدا نیز ارائه گردد. این کتاب به بررسی زندگی ۵۷ تن از شهدای گرانقدر این مرز و بوم - که در سپاه پاسداران عضویت داشته‌اند - پرداخته است. ضمنا در صورت موجود بودن وصیتنامه، فرازهایی از سخنان شهدا در وصیتنامه‌ها نیز زینت‌بخش کتاب شده است.

شهدای روحانیت در جبهه (دفتر ۱)

گردآوری و تنظیم دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، واحد یادبودها. - قم: حوزه علمیه، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۲۹۴.۱۳۶۲ ص.: مصور، عکس.

عنوان عطف: دفتر دوم.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جلد اول این مجموعه، حاوی سرگذشتنامه‌ی یکصد روحانی شهید است که در دوران جنگ تحمیلی عراق علیه ایران به دست رژیم بعثی به شهادت رسیده‌اند. اطلاعات زندگینامه‌ی هر شهید شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، تحصیلات حوزوی، سوابق مبارزاتی علیه رژیم پهلوی، فعالیت در جبهه، تاریخ و محل شهادت.» بعضی از سرگذشتنامه‌ها شامل قسمتی از وصیتنامه و نامه‌های شهید نیز هستند. از جمله شهیدانی که زندگینامه آنها در این جلد به چاپ رسیده است، می‌توان از افراد زیر نام برد: «حسن مهدوی، احمد انصاری اصیل، حسن سلیمانی، صفرعلی اشرفی، حجت‌الله پارسا، علی‌اکبر آبرین، محمدباقر ربانی، عظیم جعفری، حسین رسولی، غلامرضا شاکر، عباس غبرایی، علی سقایی، رحیم صالحی و...».

شهدای روحانیت در جبهه (دفتر ۲)

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، واحد یادبودها. - قم: حوزه علمیه، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۲۹۴.۱۳۶۲ ص.: مصور، عکس.

عنوان عطف: دفتر سوم.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جلـد دوم این مجموعه شامـل سرگذشـتنامه‌ی یکصـد روحانی شـهید است که در دوران جنگ تحمیلی عراق علیه ایران به شـهادت رسیده‌اند. اطلاعات زنـدگینامه‌ها شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، تحصیلات حوزوی، سابقه‌ی مبارزاتی علیه رژیم پهلوی، فعالیت‌هـای شـهید در جبهه، تاریخ و محل شـهادت» است. بعضـی از سرگذشـتنامه‌ها شامل قسـمتی از وصـیتنامه و نامه‌های شهیـدان نیز هست. از جمله شـهدای منـدرج در این جلـد، می‌توان از افراد زیر نام برد: «محمدرضا جعفرپیشه، علی‌رضا پورمحمدی، محسن حسـنی، حسن فرزین، محسن مروی، مهـدی ولی، رسـول فـاتحی، حسـین ناصـری، احمـد رضـایی، غلامعلی سـنایی، حسـن شجاعی، مجید ولی عابدی، زکریا اسلامی، حسن قویدل، محمد یاسایی و...».

شهدای روحانیت در جبهه (دفتر ۳)

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیـه قـم، واحـد یادبودهـا. - قم: حـوزه علمیه، دفتر تبلیغـات اسـلامی، مرکز انتشـارات، (چـاپ اول ۲۶۷.۱۳۶۲) ص.: مصور، عکس.

عنوان عطف: دفتر چهارم.

[صفحه ۱۰۶۰]

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

جلـد سوم این مجموعه شامـل سرگذشـتنامه‌ی یکصـد روحـانی شـهید دیگر است که در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران به شـهادت رسیده‌اند. اطلاعات زنـدگینامه‌ها شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، تحصیلات حوزوی، سابقه‌ی مبارزاتی علیه رژیم پهلوی، فعالیت در جبهه و تاریخ و محل شـهادت» است. در بعضـی از سرگذشـتنامه‌ها، قسمتی از وصیتنامه‌های شهدا نیز آمده است. از جمله شـهیدانی که زندگینامه آنها در این جلد آمده است، می‌توان از افراد زیر نام برد: «ولی‌الله سـلیمانی، محمد یدالله‌زاده، شـفیع اکبری، قاسم صادقی، رمضان عباسـی، محسن سـلمانی، عبدالله انصاری، حسن صـلاحی، خداداد کریمی، محمد جدیدی، سـید علی طاهری، منصور جندقی، سید احمد نبوی، حسین قاسمی و...».

شهدای روحانیت در جبهه (دفتر ۴)

دفتر تبلیغـات اسـلامی حـوزه علمیه قم، واحـد یادبودهـا. - قم: حـوزه علمیه، دفـتر تبلیغـات اسـلامی، مرکز انتشـارات، (چـاپ اول): ۲۹۴.۱۳۶۴ ص.: مصور، عکس.

عنوان عطف: دفتر پنجم.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضـر، شامل سرگذشـتنامه‌ی ۱۰۱ روحـانی شـهید است کـه در جنـگ تحمیلی عراق علیه ایران به شـهادت رسـیده‌اند. زنـدگینامه‌ی هر شـهید شامـل اطلاعات زیر است: «نام و نام خانوادگی، تاریـخ و محل تولـد، تحصـیلات حوزوی، سابقه‌ی مبارزاتی علیه رژیم پهلوی، فعالیت در جبهه و تاریخ و محل شـهادت». قسـمتی از وصـیتنامه و نامه‌های شـهید نیز در بعضـی از سرگذشتنامه‌ها آمـده است. اسامی تعدادی از شـهیدانی که زندگینامه آنها در این جلد به چاپ رسـیده، به قرار زیر است: «علی فرزین، امیر موسوی رضایی، مجید بهرامجی، سید هاشم بردبار، مجید جوادپور، غلامحسین زارعی، حسن منزوی، رسول صغیرا، مصطفی عمونبی، محمد

آزموده، عباس شیخ عطار، عباسعلی یعقوبی، محمد جعفری، احمد زاهدی و...».

شهدای روحانیت در جبهه (جلد ۲)

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، واحد یادبودها. - قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، ۲۶۸.۱۳۶۲ ص.
کتاب، حاوی زندگینامه و شرح نحوه‌ی شهادت یکصد تن از شهدای روحانیت است که در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل به شهادت رسیده‌اند. ویژگی‌های مشترک بین همه‌ی این شهدا، عشق به شهادت، ثابت قدم بودن در عقیده، خوش رفتاری، عشق به امام، مقاومت و ایستادگی است. اطلاعات ارائه شده در هر زندگینامه، عبارت است از: «تاریخ و محل تولد، تحصیلات و ویژگی‌های اخلاقی، فعالیت‌ها قبل و بعد از انقلاب، حضور در جبهه‌ها، شرکت در عملیات و نحوه و تاریخ شهادت».

شهدای روحانیت نجف‌آباد (جلد ۱)

نجف‌آباد: حوزه علمیه نجف‌آباد،(چاپ اول): ۱۳۶۳.
۱۷۴ ص.: مصور، عکس.
این کتاب حاوی زندگینامه‌ی بیست و نه تن از شهدای حوزه‌ی علمیه‌ی نجف‌آباد است که در لباس مقدس روحانیت به جبهه‌های نبرد حق علیه باطل اعزام شده و به درجه‌ی رفیع شهادت نائل آمده‌اند. متن کتاب شامل: «زندگینامه، وضعیت تحصیلی، ویژگی‌های رفتاری، خصوصیات اخلاقی و روحی و بعضی از فعالیت‌های سیاسی اجتماعی

[صفحه ۱۰۶۱]

شهدای حوزه» است. خاطرات اطرافیان شهدا درباره‌ی آنها نیز در متن آمده است. مطالب کتاب با یاری افراد خانواده و دوستان شهدا گردآوری شده و در صورت امکان، عکس هر شهید نیز در کنار مطالب مربوط به وی به چاپ رسیده است. تنظیم مطالب کتاب به ترتیب تاریخ شهادت این شهیدان گرانقدر است.

شهدای روحانیت شیعه در یکصد ساله اخیر (جلد ۲)

علی ربانی خلخالی. - قم: مکتب‌الحسین (ع)، (چاپ اول): ۷۱۹.۱۳۶۴ ص.: عکس
جلد اول این کتاب مطلب درباره دفاع مقدس ندارد.
جلد دوم کتاب «شهدای روحانیت شیعه»، زندگینامه متجاوز از ۲۴۰ شهید روحانی را ارائه می‌دهد. در ابتدای کتاب، قبل از شروع متن اصلی، مطالب زیر به چاپ رسیده است: «شروط وجوب جهاد، شهادت و جهاد، سخنان امام حسین (ع)، جهاد در خطبه‌ی حضرت فاطمه زهرا (ع)، تساوی‌نژاد و شهادت، بدن شهید، نشاط شهید، شهادت علی (ع) و مسائل مربوط به شهدا از امام خمینی (ره)». در بخش زندگینامه‌ها، اطلاعات زیر درباره‌ی هر شهید ارائه شده است: «تاریخ و محل تولد، محیط زندگی، تحصیلات، ویژگی‌های اخلاقی، فعالیت‌ها قبل و بعد از انقلاب، عضویت در نهادها، حضور در جبهه، شرکت در عملیاتها، نحوه شهادت و تاریخ آن».

شهدای قروه

بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد فرهنگی. - [بی‌جا]: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد فرهنگی، ۵۷.۱۳۶۲ ص.: مصور، عکس.
کتاب شهدای قروه به معرفی سی و یک شهید این شهرستان می‌پردازد و صفحات این کتاب ضمن تزیین با عکس شهدا، حاوی مطالبی از زندگی شهید، فعالیت‌ها، تلاشها، مبارزات علیه ظلم، ستیز با استعمار و ستمکاری استعمارگران است. از میان شهدای فوق تعدادی در زمان پیروزی انقلاب و گروهی به دست عناصر ضد انقلاب و منافقین به شهادت رسیده‌اند. در متن کتاب سعی شده است که ضمن بیان زندگینامه‌ی کوتاهی از شهیدان، خصوصیات اخلاقی و رفتاری آنان و نحوه‌ی شهادت آنها نیز به تصویر کشیده شود.

شهدای مدرسه علمیه ذوالفقار اصفهان

تهیه و تنظیم حجت موحد ابطحی. - [اصفهان]: مدرسه علمیه ذوالفقار اصفهان، [۱۳۶۲؟]. ۹۰ ص.: مصور، عکس.
این کتاب، به مناسبت پنجمین سالگرد ورود رهبر کبیر انقلاب اسلامی ایران و پیروزی ملت رزمنده‌ی ایران بر حکومت شاهنشاهی و چهاردهمین سال تأسیس مدرسه‌ی ذوالفقار (از حوزه‌های عملیه‌ی شهر اصفهان) تهیه شده است. این مجموعه حاوی فشرده‌ای از زندگینامه‌ی ۳۶ طلبه و روحانی شهیدی است که تمام یا قسمتی از تحصیل خود را در مدرسه‌ی علمیه‌ی ذوالفقار اصفهان گذرانده و در دوران جنگ شهید شده‌اند. در این مجموعه، نخست معرفی نامه‌ی کوتاهی از مدرسه علمیه‌ی ذوالفقار اصفهان، نحوه‌ی پذیرش طلبه و مواد درسی و برنامه‌ی مدرسه آورده شده است. سپس شرح زندگانی هر شهید - شامل مطالبی چون محل و تاریخ تولد، محل شهادت، خصوصیات و فضایل اخلاقی و فعالیت‌های هر شهید قبل از انقلاب و در زمان جنگ - آورده شده است. در پایان هر شرح حال نیز فرازهایی از وصیتنامه‌های این شهیدان به چاپ رسیده است.

[صفحه ۱۰۶۲]

شهیدان گلگون کفن جهرم

هیئت تحریریه انتشارات واحد فرهنگی بنیاد شهید مرکز. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد فرهنگی، (چاپ اول): ۲۳۸.۱۳۶۱ ص.: عکس.
این کتاب مجموعه‌ای از زندگینامه‌ی ۵۱ تن از شهدای شهرستان جهرم است. در ابتدای هر زندگینامه آیه‌ای از کلام ا... مجید آورده شده است. سپس اطلاعاتی درباره هر شهید ارائه شده که عبارت است از «تاریخ و محل تولد شهید، اطلاعاتی درباره دوران تحصیل و خلق و خو و رفتار خانوادگی و اجتماعی شهید، شرکت شهید در تظاهرات و مبارزات قبل از انقلاب برای سرنگونی رژیم ستم شاهی، فعالیت‌های پس از انقلاب هر شهید، حضور وی در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و عملیاتی که شهید در آن شرکت داشته و نحوه‌ی شهادت وی». وصیتنامه‌ی شهید و در صورتی که قطعه شعر یا نوشته‌ای از شهید موجود بوده باشد، آن نیز در پایان زندگینامه به چاپ رسیده است.

شهید شمع تاریخ است

تهران: وزارت بهداری، دفتر روابط عمومی و ارشاد،[؟؟ ۱۳].

۵۱ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب حاضر شامل زندگینامه و وصیتنامه‌ی حدود هفتاد شهید وزارت بهداری از دوران انقلاب و جنگ ایران و عراق است. کتاب فاقد نظم الفبایی نام شهدا است. اطلاعات داده شده ذیل نام هر شهید، عبارت است از: نام و نام خانوادگی، سمت، تاریخ و محل شهادت. گاهی شرح زندگی، عکس و وصیتنامه شهید نیز آورده شده است. در پایان کتاب نیز فهرستی از اسامی شهدا و استان مربوطه به چاپ رسیده است.

شیفتگان وصال: دومین یادواره شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموز

مولف علی رنجبر، شعبانعلی رمضانیان. - تهران: سازمان تحقیقات خودکفایی بسیج، (چاپ اول): ۶۹.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر برگزیده‌ای از یادداشتها، خاطرات، زندگینامه و وصیتنامه شهدای دانش‌آموز سراسر کشور است که در دومین یادواره‌ی شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموز ارائه شده است. اثر شامل سه فصل و یک نتیجه‌گیری است. فصل اول: شناخت و باورهای شهیدان. فصل دوم: عوامل مؤثر بر شکل‌گیری شناخت و باورها. فصل سوم: پیامها و پیامدهای اساسی افکار و اندیشه‌های شهدا. اسامی برخی از شهدایی که مطالب کتاب از وصیتنامه‌ها و یادداشتهای آنان گرفته شده است، عبارتند از: «محمدحسین غرمی، علی‌اصغر نبی‌پور، سید محمدرضا مهدی، مسلم کریم‌بخش، آرش (حامد) آزما، محمدابراهیم ادبی محذب، عمرالله رحمانی، رزاق حیدرنژاد، کاکا یوسفی، محمود خراسانی، امیرخان پرونده، فریدون احمدی، مرتضی بهاری، فرامرز حشمتی، سید قاسم آگهی، کریم نورانی و...».

صحیفه ابرار، زندگینامه شهدای نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران

به کوشش امیر معصومی با همکاری اداره عقیدیت سیاسی نیروی زمینی. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۹۷.۱۳۷۳ ص.

مجموعه‌ی حاضر زندگینامه‌ی ۷۲ تن از شهدای نیروی زمینی است. در هر زندگینامه، شرحی کوتاه از فعالیت‌ها، ویژگی‌های اخلاقی و عملیاتهایی که در آن شرکت کرده‌اند، و نحوه‌ی شهادتشان آنها ذکر شده است. زندگینامه‌های این شهیدان، حاکی از عشق به خداوند و میهن و دلاوری و ایثارگری آنان است. برای مثال در زندگینامه «سرتیپ

[صفحه ۱۰۶۳]

مسعود منفرد نیارکی» آمده است که وی همواره در خط مقدم در کنار سربازان خود می‌جنگید و به آنان روحیه می‌داد و با تک تک سربازان تماس نزدیک داشت. وی سهم زیادی در به اسارت گرفتن هزاران نفر از نیروهای بعثی داشت. او در عملیاتهای بیت المقدس، تنگه‌ی چزابه، فتح المبین، طریق القدس، والفجر مقدماتی والفجر یک حضور فعال داشت. وی در دوم دی ماه ۱۳۶۳ به ستاد مشترک منتقل شد و در تاریخ ۶ / ۵ / ۶۴ به شهادت رسید.

صحیفه امواج: زندگینامه شهدای نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران

سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران، اداره عقیدتی سیاسی نیروی دریایی؛ به کوشش امیر معصومی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۵.

۸۳ ص.: مصور: عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ زندگینامه: ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Book of Waves: The lives of the martyrs

کتاب حاضر زندگینامه‌ی شهدای نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران است و اسوه و عصاره‌ای است از حیات طیبه‌ی مجاهدانی که با پیوستن خون مقدس‌شان به آبهای خلیج فارس، امنیت ابدی را برای دینشان فراهم کردند. در شرح زندگی شهدا، به فعالیت‌های سیاسی، اجتماعی آنهایی که با طاغوت به مبارزه برخاستند و نیز تعهدی که همه‌ی شهدای عزیز به اسلام و امام خود داشتند، اشاره شده است و قدرت ایمان و ایثارگری و بزرگی روح و از جان گذشتگی آنها در راه اسلام و ایران ذکر شده است. اطلاعات داده شده درباره هر شهید، عبارت است از: سال و محل تولد، مبارزات، خدمات و عملیاتی که شهید در آن شرکت داشته، محل شهادت و تاریخ شهادت وی. تصاویری از شهدا نیز زینت‌بخش صفحات کتاب است.

صحیفه پرواز، زندگینامه شهدای هوانیروز

دفتر ادبیات و هنر مقاومت. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۳۰۲ ص. مصور، عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ زندگینامه: ۱).

صفحه عنون به انگلیسی: The Book of The Flight, The lives of the Martyrs of Islamic Republic Iranian Army Aviation.

مقدمه و تاریخچه‌ی هوانیروز به زبان انگلیسی در پایان کتاب آمده است.

کتاب، با بیان مختصری از تاریخچه‌ی هوانیروز آغاز شده است و سپس به بیان فعالیت‌های گروهی از کارمندان، خلبانان و درجه‌داران نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در سالهای پیروزی انقلاب اسلامی و دوران دفاع مقدس پرداخته است. زندگینامه ۶۲ تن از شهدای هوانیروز و محل شهادت آنها و همچنین خصوصیات فردی این عزیزان و محبوبیت آنها در بین مردم ذکر شده است. در میان زندگینامه‌های شهیدان، زندگینامه‌ی سرلشکر خلبان احمد کشوری، سرتیپ خلبان نصرت‌الله آسیایی و سرگرد خلبان قدرت‌الله خدادادی و تعهد و پایبندی آنان به اصول اسلام و رهنمودهای امام بیان شده است.

صحیفه خون (جلد ۱)

کاری از انتشارات و تبلیغات امور تربیتی استان یزد؛ [تهیه و تنظیم جلال حج فروش]. - یزد: وزارت آموزش و پرورش، اداره کل آموزش و پرورش استان یزد، امور تربیتی، انتشارات و تبلیغات، ۳۸۳.۱۳۶۲ ص. مصور (رنگی)، نمونه، عکس (رنگی).

[صفحه ۱۰۶۴]

عنوان روی جلد: صحیفه خون: زندگینامه شهیدان دانش‌آموز و فرهنگی استان یزد.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب شامل زندگینامه‌ی شصت تن از شهدای فرهنگی و دانش‌آموز استان یزد است که طی سالهای ۱۳۵۷ الی ۱۳۶۰ به شهادت رسیده‌اند و در دو فصل تنظیم شده است. فصل اول، در معنای واژه‌ی شهید و مقام او در قرآن و حدیث، و نیز شهید و شهادت در کلام امام خمینی و شهید صدوقی است؛ و فصل دوم - که قسمت اصلی کتاب است - به زندگینامه‌ی شهدا اختصاص دارد و اطلاعاتی مانند تاریخ تولد، محل تولد، فعالیت‌ها، ویژگی‌های اخلاقی و در این بخش، تاریخ و محل و نحوه‌ی شهادت آنها ذکر شده است و ضمن معرفی آنها به زندگینامه و معرفی شش تن از شهدای صدر اسلام نیز پرداخته است.

صحیفه خون (جلد ۲)

کاری از انتشارات و تبلیغات امور تربیتی استان یزد؛ [تهیه و تنظیم جلال حج فروش]. - یزد: انتشارات و تبلیغات امور تربیتی آموزش و پرورش استان یزد، (چاپ اول): ۱۳۶۴.

۴۴۷ ص.: مصور، عکس (رنگی).

عنوان روی جلد: صحیفه خون، زندگینامه شهیدان دانش‌آموز و فرهنگی استان یزد.

کتابنامه: به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

جلد دوم این مجموعه، شامل زندگینامه شصت شهید استان یزد است. این شهیدان همگی از مربیان، دانش‌آموزان، معلمان و دانشجویان استان یزد هستند. در مقدمه‌ی کتاب، تحلیلی از نبرد فتح‌المبین (طرح کربلای دو) ارائه شده است. در بین سرگذشتنامه‌ی شهدا، سرگذشتنامه‌ی شش شهید صدر اسلام نیز آمده است. در اطلاعات ارائه شده در هر زندگینامه، «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، تحصیلات و فعالیت‌ها، تاریخ و محل شهادت و عکس شهید» آمده است. برخی از اسامی شهیدان عبارت است از: «دکتر سید رضا پاک‌نژاد، محمدمهدی زارع بیدکی، محمدحسن جوکار، محمدکاظم پارسائیان، سید رضا بسیطی، محمدرضا اشتری، قاسم دشتی رحمت‌آبادی، محمدحسین ذوالفقاری، میرزا حسن شهبازی، سید جواد متولی‌زاده، حسن نظری، محمدحسین نیرنگ و...».

صحیفه خون: زندگی نامه شهدای خانواده‌ی قمی

[بی‌جا: بی‌نا، ۱۳۶۸؟].

۴۸ ص.: عکس.

این کتاب، شامل فرازهایی از زندگینامه «شهید منور کفایی‌نژاد تهرانی» و چهار فرزند شهیدش است. شهیده در مکه‌ی معظمه، در تاریخ ششم ذی‌الحجه ۱۴۰۶ به شهادت رسید. فرزندان وی به ترتیب: حسن قمی (۱۷ / ۶ / ۵۹ در بوکان به دست کومله‌ها)، علی قمی (۱۹ / ۱۰ / ۵۹، در آبادان به دست عراقی‌ها)، وحید قمی (۲۵ / ۵ / ۶۲ در پیرانشهر به دست عراقی‌ها)، ولی‌الله قمی (۵ / ۵ / ۶۷) در اسلام‌آباد به دست منافقین) به شهادت رسیدند. خاطرات پدر، همرزمان و اطرافیان درباره‌ی آنان، وصیتنامه شهیدان و دستخط آیت‌الله کروبی به خانواده‌ی شهید قمی به همراه فرازهایی از سخنان و وصیتنامه‌ی الهی - سیاسی حضرت امام (ره) و گزیده‌هایی از پاسخ امام خمینی به تلگراف آقای مهدی کروبی در مورد فاجعه‌ی مکه در کتاب به چاپ رسیده است.

[صفحه ۱۰۶۵]

صحیفه عروج عاشقان

گردآوری ش. نبوی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۱۸.۱۳۸۰ ص.: عکس.
عنوان روی جلد: صحیفه عروج عاشقان: یادنامه برادران شهید سید زین‌العابدین و سید جمال‌الدین نبوی و یادبود شهدای دهستان چاشم.
شمارگان: ۱۲۵۰ نسخه.
کتاب حاضر یادنامه‌ای است از زندگینامه، خاطرات و وصیتنامه برادران شهید نبوی و دیگر شهدای دهستان چاشم. کتاب چهار فصل دارد. فصل ۱: «سردار عاشقان»، زندگینامه حجت‌الاسلام سید احمد نبوی چاشمی، متولد سال ۱۳۲۹ در چاشم، فرمانده‌ی سپاه شهرکرد و شهر قم (۱۳۶۲)، سپاه تهران (ناحیه ری) (۱۳۶۴)، شهید در عملیات والفجر هشت در فاو. فصل ۲: «طلایه‌دار عاشقان»، زندگینامه‌ی سید زین‌العابدین نبوی، متولد ۱۳۴۵ در چاشم، مسؤول پدافند هوایی شهر ایلام و منطقه‌ی عملیاتی والفجر هشت، شهید در عملیات کربلای پنج، در شلمچه. فصل ۳: «جمال عاشقان» زندگینامه سید جمال‌الدین نبوی، متولد ۱۳۴۹ در چاشم، شهید در عملیات کربلای پنج در شلمچه. فصل ۴: «شناسنامه‌ی عاشقان»، شامل مطالب اجمالی از دهستان چاشم با تصاویری از شهدای روستا، اطلاعات شناسنامه‌ای آنان، محل و تاریخ شهادت و محل مزار شهید. تصویری از سه برادر شهید نیز در پایان کتاب ارائه شده است.

طلایه داران

[کرمانشاه]: تعاون ایثارگران جهاد سازندگی استان باختران، (چاپ اول): ۱۳۷۱.
۱۵۹ ص.: عکس.
عنوان عطف کتاب: طلایه‌داران جهاد سازندگی استان کرمانشاه.
شمارگان: ۱۲۰۰ نسخه.
کتاب «طلایه‌داران» مجموعه‌ی زندگینامه نود شهید (زن و مرد) جنگ ایران و عراق در استان کرمانشاه است. هر زندگینامه شامل اطلاعات زیر است: «نام، نام خانوادگی، سال و محل تولد، دوران نوجوانی و جوانی، فعالیت‌ها در دوران قبل و بعد از انقلاب و دوران جنگ و تاریخ و محل شهادت». اسامی برخی از شهیدان عبارتند از: «سعید دلنواز، خدامراد حسنوند، جمشید زادخوش، یونس عطاری، حشمت‌الله کاکایی، یاور علی پژوهنده، محمد محمدی، محسن اسلامی، روانبخش شفیعی، اسماعیل اسد فرنگیسی، صادق ساجدی، سیاوش خدا کرمی، شمس‌الله امیرخانی، حسن رضا آزادیان و...».

طلایه داران جهاد: زندگینامه و فرازهایی از وصیتنامه شهدا راه سازندگی استان همدان

تهیه و تدوین دفتر حفظ و نشر آثار دفاع مقدس سازمان جهاد سازندگی استان همدان؛ بازنویسی نثر محمدرضا رضوی. - همدان: جهاد سازندگی استان همدان، دفتر حفظ و نشر آثار دفاع مقدس؛ مؤسسه فرهنگی هنری شقایق روستا، (چاپ اول): ۱۳۷۹. و، ۲۳۲

ص.: مصور، جدول، عکس (رنگی).
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.
این کتاب به مناسبت گرامیداشت سال حضرت علی (ع) و برگزاری کنگره سرداران و هشت هزار شهید استان همدان منتشر شده است.
این کتاب، حاوی زندگینامه و فرازهایی از وصیتنامه‌های ۸۹ شهید و جاویدالاثر جهادگر همدان است. زندگینامه‌ی هر شهید حاوی اطلاعاتی درباره‌ی نام و نام خانوادگی، شرح فعالیت‌ها، مسؤولیت‌ها در جهاد و در جبهه، فرازهایی از وصیتنامه و عکس شهید است. تقویم مهندسی، رزمی جنگ جهاد سازندگی استان همدان طی

[صفحه ۱۰۶۶]

سالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۶، همراه با اسامی شهیدان هر یک از امور مهندسی انجام شده و عکسهایی از نمونه فعالیت‌ها، عملیات احداث جاده، سوله و پل گردان مهندسی رزمی الغدیر در عملیاتهای مختلف، در پایان کتاب، با زیرنویس ارائه شده است.

طلایه داران نور «حماسه شهدای فرهنگی آموزش و پرورش»: استان همدان

پژوهشگر احمد حیدری؛ با همکاری دبیرخانه شورای تحقیقات سازمان آموزش و پرورش و ستاد ایثارگران استان همدان؛ ویراستار مرتضی کریمی‌نیا. – همدان: شهر اندیشه، (چاپ اول): ۴۵۱.۱۳۸۰ ص.: مصور.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شامل سرگذشتنامه و قسمتی از وصیتنامه و خاطرات ۲۰۲ شهید و مفقودالاثر زن و مرد شهرستانهای «همدان، فامنین و قهاوند، نهاوند، تویسرکان، ملایر، کبودر آهنگ، ثامن، اسدآباد، بهار، رزن و قروه درجزین» استان همدان بوده، به تفکیک هر شهرستان ارائه شده‌اند. اطلاعات هر سرگذشتنامه شامل: «نام، نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، تاریخ و محل شهادت، شرح کوتاهی از سوابق و فعالیت‌های قبل و بعد از انقلاب و دوران جنگ، خاطرات و قسمتی از وصیتنامه شهید» است. از جمله شهیدان، می‌توان از افراد زیر نام برد: «صادق استاد، اسماعیل امینی، تقی بهمنی، مهین حبیبی، اقدس رجبی، سید علی شبیری، ذبیح‌الله عباسی، علی لطفی، مولود مظلومیان، تقی نوری، جواد جهانی، رضا احمدوند، فرزاد سلیمانیان و...».

عارفان بیدار، یادواره شهید آیت الله مدنی و شهدای روحانی استان همدان

اداره کل بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان همدان. – تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۶۴.۱۳۷۸ ص.
شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.
کتاب حاضر علاوه بر یادواره و سرگذشتنامه‌ی «شهید آیت‌الله مدنی» شامل سرگذشتنامه و فرازهایی از وصیتنامه‌های ۶۹ شهید روحانی استان همدان (شهرستانهای اسدآباد، کبودر آهنگ، تویسرکان، ملایر، رزن، نهاوند و همدان) است که همراه با عکسی از هر شهید، به تفکیک شهرستانها ارائه شده است. اسامی برخی از شهدا عبارت است از: «محمود بی‌آبادی، ابوالحسن حسینی، رضا عمادی، رضا رمضانی‌پور، حمید احدیان، رحمان ترک ارزانفوذی، محمدعلی محمدی (فرزاد)، احمد مولوی، ابوالقاسم ترابی، جعفر منتقمی‌راد، علی اسکندری، جواد معبودی مؤخر، قدرت‌الله نجفیان، مرتضی وحیدپور حسینی، غلامحسین سعیدی‌فرد، علی

محققی، نادر امین میرنگ، اسدالله افراسیاب، طیب خرم‌آبادی، محمدحسین ترابی و...».

عاشقان وصال: یادواره شهدای انجدان

گردآوری ستاد همایش بزرگداشت و یادواره شهدای انجدان. - استان مرکزی، بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان مرکزی، معاونت فرهنگی و پژوهشی، کارشناسی پژوهش و تحقیق، ۱۳۷۷. ه ۱۵۸ ص.: مصور.

کتابنامه: ص. ۱۵۸.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، گردآورندگان ابتدا روستای انجدان، (واقع در نزدیکی شهر اراک) را به اختصار معرفی کرده، ضمن اشاره به موقعیت جغرافیایی و سابقه‌ی تاریخی آن، بزرگان و مشاهیر این روستا را به اجمال معرفی می‌نمایند. سپس

[صفحه ۱۰۶۷]

زندگینامه و گوشه‌هایی از وصیتنامه‌ی ۳۳ تن شهید این روستا، همراه با خاطراتی از آنها ارائه می‌شود. زیر نام هر شهید، مشخصات شناسنامه‌ای (نام، نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد) و تاریخ و محل شهادت آنها ذکر شده است. تصاویری از آثار تاریخی و مذهبی روستای انجدان در پایان کتاب آمده است.

عاشوراییان: زندگینامه، خاطرات و گزیده‌ی وصیتنامه‌ی شهدای بخش دستگردان طبس

نویسنده عزیزالله ذبیحی؛ ویراستار محمدهادی عرفانیان. - مشهد: کنگره بزرگداشت سرداران شهید و بیست و سه هزار شهید استان خراسان؛ رواق مهر، (چاپ اول)؛ ۱۹۱.۱۳۸۱ ص. مصور، عکس.

طراح روی جلد: خسرو زینالپور.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل خلاصه‌ای از زندگینامه، خاطرات و فرازهایی از وصیتنامه‌ی ۵۴ شهید بخش دستگردان طبس است. اطلاعات ارائه شده شامل: «نام، نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، دوران کودکی، جوانی، قبل و بعد از انقلاب، فعالیت‌های جبهه و تاریخ و محل شهادت آنها» است. برخی از اسامی شهدا عبارت است از: «عبدالعلی فغانی، یوسف علی مددی، منصور رضوی، حسین روزخوش نادری، محمدحسین غلامی، مرادعلی مرادپور، عباس رفیعی، علی ایزدپناه، اسحاق نجفی، محمدحسن حسین‌زاده، محمدحسن اسماعیلی، عزیزالله حبیبی، محمود ایزدپناه، حبیب‌الله آبشناس، عزیزالله معقول، برات‌الله شریفی، محمدرضا رجب‌زاده، عباسعلی کرمی، محمد علی‌پور، حسن خطیبی، حسن محمدنیا، فیض‌الله حسن‌پور و...».

عرشیان، یادمان سرداران شهید لشکر ۱۷ علی بن ابی طالب

[گردآورنده و ویراستار]: مهدی حسینی. - ساوه: لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب، [بی‌تا]. ۲۰۰ ص.: مصور (بخشی رنگی)

طراح روی جلد: حسین فدای حسین.

کتاب حاوی زندگینامه و خاطرات پنج تن از سرداران شهید لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (۴) است که اهل شهرستان ساوه بوده‌اند.

هر یک از آنها به نحوی اسوه‌ی ایثار و فداکاری در جبهه‌های حق علیه باطل هستند. در زندگینامه‌ها اطلاعات شناسنامه‌ای، فعالیت‌های دوران تحصیل و دوران جبهه، عملیاتهایی که در آنها شرکت داشته‌اند و مسؤولیت‌های آنان طی دوران دفاع مقدس تا هنگام شهادت داده شده است. در بخش خاطرات مربوط به هر یک از این فرماندهان نیز توصیفی از ویژگی‌های اخلاقی و صفات ممیزه‌ی آنها ارائه شده است. سرداران شهیدی که در این کتاب زندگینامه و خاطرات آنها آمده است، عبارتند از: «حسین نذیری، مهدی ناصری، حاج مهدی نظر فخاری، ابراهیم یعقوبی، سید حسین موسوی».

عروج خونین: مجموعه‌ای از زندگینامه‌ها و وصیتنامه‌های شهدا

تهیه و تدوین روابط عمومی پایگاه شهید ابوالقاسم جراحیان. - [بی‌جا]: بسیج پایگاه شهید ابوالقاسم جراحیان، روابط عمومی، ۱۳۶۴.

۱۳۳ ص.: عکس.

عنوان روی جلد: شهید نظر می‌کند به وجه‌الله: عروج خونین.

کتاب عروج خونین مجموعه‌ای از زندگینامه و وصیتنامه‌ی ۳۲ تن از شهدای انقلاب و جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. هر یک از این شهدا در به ثمر رساندن انقلاب اسلامی نقش فعالی داشتند و بعد از پیروزی انقلاب عازم

[صفحه ۱۰۶۸]

جبهه‌های حق علیه باطل شدند و در عملیاتهای مختلفی مانند والفجر، خیبر، محرم، بیت المقدس، فتح المبین و... شرکت کردند. در صفحات این کتاب عکس شهید همراه با اطلاعات شناسنامه‌ای شهید درج شده است و در ادامه، شرح کوتاهی از زندگی شهید، وضعیت خانوادگی و فرهنگی، مشاغل و مسؤولیت‌های مختلف او، تحصیلات و نحوه‌ی شهادت وی آمده است. علاوه بر آن سعی شده است با درج خلاصه‌ای از زندگینامه‌ی شهید، خواننده با شخصیت، اخلاق و منش انسانی این عزیزان آشنا شود. در برخی موارد، قسمتی از خاطرات، نوشته‌ها، و فرازهایی از وصیتنامه‌ی شهید نیز به چاپ رسیده است.

عشقه

علی‌اکبر خاوری‌نژاد؛ پژوهشگران مفید اسماعیلی، حسین حسن‌زاده؛ ویراستار ادبی حسن معمار؛ [برای] پایگاه مقاومت شهید رنجبر، ستاد یادواره‌ای ۳۱ شهید کفشگر کلای بزرگ. - تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۶۸.۱۳۸۱ ص.، [۱۶] ص عکس.

طراح روی جلد: اصغر نوذری.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: (Ashagheh (Hedera

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «عشقه» شامل سرگذشتنامه و خاطرات ۳۱ شهید منطقه‌ی «کفشگر کلای بزرگ» از توابع شهرستان قائم‌شهر است که همراه با فرازهایی از وصیتنامه هر شهید ارائه شده است. اطلاعات هر زندگینامه عبارت است از: «نام، نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، دوران کودکی، نوجوانی، جوانی، فعالیت‌ها در دوران قبل و بعد از انقلاب، مسؤولیت‌ها و فعالیت‌ها در جبهه، فرازی از وصیتنامه و خاطره‌ای از شهید». در پایان کتاب نیز تصاویر رنگی از شهدا ارائه شده است. اسامی برخی از شهیدان عبارت است از: «سید باقر

کمالین، جعفر حسین‌زاده، مصطفی داداشی، حسین داداشی، نورعلی امامی، محمدرضا رنجبر، سید مهدی خالقی، مرتضی نوریان، حسن جعفریان، داود بابایی، علیرضا حبیبی، شعبانعلی مهجوری، حاج سیف‌الله گلزاده، علی دهقان، محمدرضا رحمانی و...».

عطش شیدایی: گفت و گو با خانواده‌ی پاسداران شهید، بیوک و ابراهیم بهرامی زاده

گفت و گو از حسین نجفی؛ بازنویس ش. فرمانبر جهادی. - تبریز: حسین نجفی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.
۳۸ ص. - (قصه اسطوره‌ها؛ ۲).
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.
این کتاب به مناسبت یادواره شهدای منطقه‌ی حکم‌آباد تبریز منتشر شده است.
شهید بیوک بهرامی‌زاده در سال ۱۳۴۰ در تبریز به دنیا آمد و در تاریخ ۱۰ / ۷ / ۶۱ در عملیات مسلم بن عقیل به شهادت رسید. برادر وی ابراهیم بهرامی‌زاده در سال ۱۳۴۸ در تبریز به دنیا آمد و در عملیات مسلم بن عقیل به شهادت رسید. این کتاب مصاحبه‌ای است که با پدر، مادر و برادران دو شهید مذکور صورت گرفته است. مطالب مصاحبه درباره‌ی: «دوران کودکی، نوجوانی و جوانی، مبارزات قبل و بعد از انقلاب، نحوه‌ی اعزام بیوک و ابراهیم به جبهه (به خاطر کم سن بودن آنها را نمی‌پذیرفته‌اند)، حضور برادران در جبهه، خاطراتی از ویژگی‌های اخلاقی و علاقه‌ی آنان به حضور در جبهه و خاطراتی از دوستان و همرزم آن دو برادر شهید (شهید جواد دخلی، شهید قنبر اکبرنژاد، شهید مالک کوهی) است. خلاصه‌ای از زندگینامه این دو برادر، از دوران کودکی تا شهادت نیز ارائه شده است.

[صفحه ۱۰۶۹]

عقابان بازی دراز: زندگینامه شهیدان سرافراز محسن وزوایی و غلامعلی پیچک

گل علی بابایی؛ ویراستار محسن پرویز. - [تهران]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.
۱۰۹ ص.، [۵] ص.: تصویر، عکس، نمونه. - (مجموعه زندگینامه سرداران شهید؛ [ج ۲۱] (. (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه استان تهران؛ ۸۶).
طراح روی جلد: مصطفی گودرزی.
این کتاب شامل زندگینامه شهیدان «محسن وزوایی و غلامعلی پیچک» و خاطرات اطرافیان درباره‌ی آنها است. شهید وزوایی در سال ۱۳۳۹ در تهران متولد شد. در جریان انقلاب و تسخیر لانه‌ی جاسوسی آمریکا شرکت فعال داشت. هنگام جنگ در جبهه‌ی بازی دراز (قله‌ی ۱۱۵۰) شجاعت بی‌نظیری از خود نشان داد. سپس فرمانده‌ی سپاه گیلان غرب شد. در عملیات فتح المبین، با سمت فرمانده‌ی تیپ زرهی سیدالشهدا (ع) به شهادت رسید. شهید پیچک در سال ۱۳۳۸ در تهران متولد شد. وی در جریان انقلاب شرکت فعال داشت و همراه شهید چمران برای مبارزه با غائله‌ی کردستان به آنجا رفت. کتاب، حاوی خاطراتی از همرزمان وی در کردستان است. وی فرمانده‌ی عملیات سپاه غرب بود که طرح کلی عملیات بزرگ بازی دراز را آماده کرد. او در «عملیات مطلع الفجر» در تاریخ ۲۰ / ۹ / ۶۰، در منطقه‌ی دشت گیلان غرب شهید شد.

علمداران سرافراز

تقی متقی، حسین صنعت پورامیری؛ گردآوری: علی بهشتی. - قم: لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع)، ۱۳۷۴.
۲۸۵ ص.: مصور (رنگی).
کتاب، حاوی زندگینامه و خاطرات هشت تن از شهدای دفاع مقدس به قرار زیر است: «اسماعیل صادقی، محسن روحانی، جواد دل‌آذر، محمد بنیادی، جواد عابدی، علی‌اصغر امینی بیات، یوسف سجودی و علی آخوندی». هر یک از این عزیزان، در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل ایثارگری کرده، به شهادت رسیده‌اند. زندگینامه‌ها حاوی اطلاعاتی درباره‌ی تولد، تحصیلات، زندگانی، گرایشها، فعالیت‌ها، مسؤولیت‌ها، و جانبازی‌های این عزیزان در عملیاتها و نبردهایی است که در آن شرکت داشته‌اند. ویژگی‌ها و صفات اخلاقی ایشان نیز شمرده شده، در پایان هر زندگینامه، شرحی در مورد نحوه‌ی شهادت آنها داده شده است.

غربت سبز: یادواره شهدای کردستان

بازنویسی و ویراستاری علیرضا لطفی، رسول نوری صفا، حمید داوری. - [بی‌جا]: دانشگاه امام حسین(ع)، دانشکده افسری (علوم پایه نظامی)، (چاپ اول): ۱۳۷۵.
۱۴۴ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و ۲۳ هزار شهید استان اصفهان، مجموعه آثار؛ ۴۰)
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
کتاب حاضر شامل زندگینامه و خاطراتی است که آشنایان و همرزمان ۲۷ شهید کردستان درباره‌ی آنان نقل کرده‌اند. در ابتدای کتاب، ضمن اشاره به «جغرافیای مناطق کردنشین، آب و هوا، موقعیت و اهمیت کردستان»، به مسأله‌ی کردستان بعد از جنگ دوم جهانی، پیروزی انقلاب اسلامی و توطئه در کردستان و حضور سپاه پاسداران و جهاد سازندگی در کردستان اشاره شده است. اسامی تعدادی از شهیدان عبارت است از: «احمد اقتداری، حمید آزاد، ابوالقاسم آشتی‌جو، محمد احمدی، عبدالله جمالی، محمدرضا جمالی، محمد جنت دستجردی، محمدحسن حبیبی، محمدعلی دادخواه، مهدی سلیمان‌پور، محمدحسن سلیمانی، محسن صیرفیان‌پور، احمدایزدی، سعید پزشکی، حسن صالح‌پور، منصور عارفیان و...».

[صفحه ۱۰۷۰]

فرزانگان آسمان شهادت: فرازی از زندگی شهدای معلم استان کرمان

اداره کل بنیاد شهید استان کرمان، معاونت فرهنگی پژوهشی، واحد پژوهش و تحقیق. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۸. غ، ۲۵۱ ص.: عکس.
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.
این کتاب، شامل مختصری از زندگینامه و فرازهایی از وصیتنامه ۱۵۱ شهید معلم استان کرمان است. اطلاعات هر زندگینامه، عبارت است از: «نام و نام خانوادگی، نام پدر، تحصیلات، تاریخ و محل تولد، تاریخ و محل شهادت، دوران کودکی و جوانی، فعالیت‌های قبل و بعد از انقلاب و جبهه و قسمتی از وصیتنامه شهید». اسامی تعدادی از شهدایی که زندگینامه‌ی آنان در این کتاب درج شده است، عبارت است از: «اصغر اباذری، غلامرضا ابراهیمی میمند، غلامرضا احمدپور، بمانعلی اسدی، طاهره اشرف گنجوی، علی

آمیغی، مسعود باقری، علی برزگری، محمد تناور، بهادر حبیبی، دارا خسروی، فرامرز دادبین، غضنفر دهقانی، محمد زارعی، یدالله سالاری‌پور و...». مقاله‌ای از «شهید امان الله غلامحسین‌پور» نیز ارائه گردیده که به مناسبت هفته‌ی معلم، درباره‌ی ویژگی‌های یک معلم نمونه نوشته شده است.

فرزانگان شاهد: معرفی شهدای روحانیت آذربایجان

تدوین حوزه نمایندگی ولی فقیه در لشکر ۳۱ عاشورا. - تبریز: ستاد بزرگداشت شهدای روحانیت آذربایجان؛ مدنی، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۱۴۶ ص. (مصور، عکس، نمونه).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

به مناسبت هفته بزرگداشت شهدای روحانیت آذربایجان ۱۸ تا ۲۴ شهریور ۱۳۷۴، تبریز.

این کتاب مجموعه‌ی زندگینامه‌ها و فرازهایی از وصیتنامه‌ی ۲۴ شهید روحانی استان آذربایجان است. در ابتدای کتاب مطالبی درباره‌ی نقش روحانیت آذربایجان در انقلاب اسلامی ارائه شده است. مطالب سرگذشتنامه‌ها شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، تحصیلات، فعالیت‌های سیاسی و مذهبی، حضور در جبهه، تاریخ و محل شهادت و ویژگی‌های اخلاقی این شهیدان» است. نمونه‌ی دستخط و دستنوشته‌های شهدا نیز در کتاب آمده است. اسامی تعدادی از شهیدان عبارت است از: «شیخ محمد خیابانی، شیخ حسین غفاری، سید محمدعلی قاضی طباطبایی، آیت‌الله اسدالله مدنی، صفر ابراهیمی، علی احدی، علی آراسته، تهمن اسدی، سلیمان اسلامی، طاهر اسماعیلی، علی اصلانی، جواد اصیل کیوانی، حبیب بدنی، جعفر بکانی‌زاده و...».

فرهنگنامه شهدای شهرستان بیرجند (جلد ۱): (آ – س)

گردآوری کمیته ادبیات و پژوهش کنگره سرداران شهید و هفتصد شهید شهرستان بیرجند؛ به کوشش محمد بهنام، مهدی رحمتی. – مشهد: کنگره بزرگداشت سرداران شهید و هفتصد شهید شهرستان بیرجند؛ رواق مهر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۴۱۵ ص.: مصور، عکس.

طراح روی جلد: سعید بابایی.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب، جلد اول از مجموعه‌ی دو جلدی فرهنگنامه‌ی شهدای شهرستان بیرجند بوده، شامل زندگینامه، فرازهایی از وصیتنامه و دستنوشته‌های ۴۱۵ شهید از شهیدان شهرستان بیرجند است. اطلاعات کتاب به ترتیب نام خانوادگی شهیدان مرتب شده است. هر زندگینامه شامل «نام، نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، تاریخ و محل شهادت، شرح مختصری درباره‌ی دوران کودکی، نوجوانی، تحصیلات، فعالیت‌های شهید در دوران قبل وبعد از انقلاب و فعالیت‌های وی در جبهه، دستنوشته و فرازی از وصیتنامه‌ی شهید» است.

[صفحه ۱۰۷۱]

فرهنگنامه شهدای شهرستان بیرجند (جلد ۲): (ش – ی)

گردآوری کمیته ادبیات و پژوهش کنگره سرداران شهید و هفتصد شهید شهرستان بیرجند؛ به کوشش محمد بهنام، مهدی رحمتی. – مشهد: مشهد: کنگره بزرگداشت سرداران شهید و هفتصد شهید شهرستان بیرجند؛ رواق مهر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۸۴۰ ص. مصور، عکس.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

طراح روی جلد: سعید بابایی.

این کتاب جلد دوم از مجموعه‌ی دو جلدی فرهنگنامه‌ی شهدای شهرستان بیرجند بوده، شامل زندگینامه، فرازهایی از وصیتنامه و دستنوشته‌های ۳۲۵ شهید شهرستان بیرجند است. زندگینامه‌ها به ترتیب الفبایی نام خانوادگی شهیدان مرتب شده‌اند. اطلاعات هر زندگینامه شامل: «نام، نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، تاریخ و محل شهادت، شرح مختصری درباره‌ی دوران کودکی، نوجوانی، تحصیلات، فعالیت‌ها در دوران قبل و بعد از انقلاب و فعالیت‌های شهید در جبهه، دستنوشته و فرازی از وصیتنامه شهید» است.

قاموس لاله‌ها: حکایت سبز و سرخ شهدای زنجان

تدوین علی اسدی (با همکاری مرکز پژوهشی آثار شهدا)، بنیاد شهید استان زنجان. – قم: پارسایان، بنیاد شهید انقلاب اسلامی، مرکز پژوهشی آثار شهدای بنیاد شهید استان زنجان، ۲۲۷.۱۳۷۷ ص. مصور: عکس.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب «قاموس لاله‌ها» ره‌آورد تلاش خالصانه‌ی جمعی از عزیزان طلبه و بسیجی است که با همکاری و مساعدت بنیاد شهید استان زنجان گردآوری و تدوین شده است. در این کتاب شرح کوتاهی از زندگی و فعالیت‌های ۹۹ تن از شهیدان گلگون کفن شهرستان زنجان که طی دوران انقلاب و مبارزه علیه رژیم طاغوت، مبارزه با ضد انقلاب و در جبهه‌های جنگ حق علیه باطل به شهادت رسیده‌اند، همراه با عکس و مشخصات کامل، ویژگی‌های اخلاقی و فرازهایی از وصیتنامه‌ی آنها درج شده است. در بخش ضمیمه‌ی کتاب نیز مشخصات شناسنامه‌ای ۹۸ تن دیگر از این شهیدان، شامل: نام، نام خانوادگی، نام پدر، تاریخ تولد، محل تولد، محل شهادت، میزان تحصیلات، شغل، نام عملیات و محل دفن هر یک، (در حدی که قابل دسترس بوده) به چاپ رسیده است.

قدس ایران: معرفی زنان برگزیده ایران

گردآورندگان: سیمین احمدی و زهرا شجاعی. – تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دفتر پژوهشهای فرهنگی، ۶۶۰.۱۳۷۶ ص.: مصور، عکس.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Quds-E Iran: introducing Celebrated Iranian Women

طراح جلد: وفا نواب.

در این مجموعه، زندگینامه‌ی مختصری از زنان برگزیده‌ی ایران که در امور فرهنگی و علمی، سیاسی، ورزشی، اجرایی، خدماتی، تولیدی، ایثارگری و خیریه، آثار علمی و ارزشمندی ارائه نموده و مفتخر به دریافت جایزه، نشان و لوح تقدیر از مقامات رده بالای کشور شده، یا مدیریتها و سمتهای اجرایی مهم و حساس داشته‌اند، گردآوری و عرضه شده است. روش گردآوری اطلاعات با استفاده از پرسشنامه، و مقطع تاریخی مورد نظر، دوره‌ی پس از انقلاب تا پایان سال ۱۳۷۴ بوده است. روش تنظیم کتاب، الفبایی و بر حسب نام خانوادگی افراد است و پس از نام، بارزترین ویژگی هر فرد ذکر شده است. در این مجموعه، اسامی و شرح زندگانی

و فعالیت‌های بیش از هفتاد تن از مادران، همسران، خواهران یا دختران جانبازان و شهدا و بیش از ده زن جانباز آمده است که هر یک مفتخر به دریافت نشان ایثار شده‌اند و یا در زمینه‌های علمی، فرهنگی و اجتماعی فعالیت می کنند.

[صفحه ۱۰۷۲]

قطعه‌ای از بهشت: گفت و گو با خانواده‌ی پاسداران شهید علی و ایوب ذاکری

گفت و گو از حسین نجفی. - تبریز: بازنویس ش. فرمانبر جهادی. - تبریز: حسین نجفی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۳۸ ص. - (قصه اسطوره‌ها؛ ۱).

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یادواره شهدای منطقه‌ی حکم‌آباد تبریز منتشر شده است.

شهید علی ذاکری در تاریخ ۶ / ۱۲ / ۱۳۴۴ و برادر وی - ایوب ذاکری - در تاریخ ۱۷ / ۳ / ۱۳۵۱ در تبریز متولد شدند. علی در تاریخ ۳ / ۵ / ۱۳۶۱ در عملیات رمضان و در منطقه‌ی شرق بصره به شهادت رسید و ایوب در ارتفاعات قوجار جاویدالاثر شد. کتاب حاضر، متن مصاحبه‌ای است که یازده سال بعد از شهادت علی، و پس از نبش قبرش صورت گرفته است. وی در وصیتنامه‌ی خویش خواسته بود در کنار دوستانش دفن شود. ولی آشنایان، پس از دفن او در قبرستان ستارخان، از وصیتش مطلع شدند. پس از گذشت یازده سال، با طرح شهرداری، قبرستان در مسیر احداث خیابان قرار گرفت و هنگام نبش قبر، پیکر پاکش، همچون یازده سال پیش، تازه و بدون پوسیدگی یافت شد. مصاحبه با پدر، مادر و برادر شهید درباره‌ی ماجرای نبش قبر انجام شده است. خلاصه‌ای از زندگینامه‌ی دو برادر، از دوران کودکی تا شهادت، نیز ارائه شده است. تصاویری نیز در کتاب به چاپ رسیده‌اند، که فاقد زیرنویس هستند.

کاج‌های آسمانی: یادواره شهدای روستای کاج [شهرستان قم]

ویراستار و تدوین گر مهدی حسینی. - [قم]: لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع)، (چاپ اول): ۸۹.۱۳۷۶ ص.: عکس.

طراح روی جلد: محمود محمودی.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل زندگینامه و خاطراتی از هفده شهید زن و مرد روستای کاج شهرستان قم بوده، به همراه تصاویری از شهدا (بدون زیرنویس) ارائه شده است. هر زندگینامه شامل «شرح زندگی در کودکی، تحصیلات، حضور در جبهه و عملیاتها، مجروحیت و شهادت شهید» است. خاطرات به نقل از پدر، مادر، خواهر، همسر، همرزمان و دیگر آشنایان شهید بیان شده‌اند. همچنین اشعاری درباره‌ی شهادت و با مضمون شهید مربوطه سروده و ارائه شده‌اند. در مقدمه‌ی کتاب نیز اطلاعات مختصری در اشاره به هفده شهید روستای کاج آمده است. اسامی شهیدان عبارت است از: «رحیم ایمانی، یعقوب کشوادیان، محمد تقوی، عباس نجفی فرزانه، رضا هوشنگی، ابراهیم بهمنی، علی جاوید، مرتضی مهدوی، اسماعیل کتابی، صادق کرملو، اکبر سعیدی، ابوالفضل حسن کاجی، صفدر مکلل، علی کرمی، کاظم ایمانی، فاطمه معمر، و ثریا شیری».

کبوتران بهشتی (جلد ۱): مجموعه زندگینامه‌های شهدای پاسدار و بسیجی

تهیه و تدوین عبدالحسین بینش، سلطانعلی میر. - [زاهدان]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۷۷ ص.: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلد اول این مجموعه شامل ۱۹۵ زندگینامه از شهدای پاسدار و بسیجی استان سیستان و بلوچستان است که به ترتیب حروف الفبای نـام خـانوادگی شـهیدان از حرف «آ» تـا «خ» را در بر می‌گیرد. برای هر شـهید، زنـدگینامه‌ی کوتـاهی - شامـل خصوصـیات و ویژگی‌های اخلاقی، فعالیت‌ها قبل و بعد از انقلاب، عملیاتی که در آن شـرکت داشـته است، زمان و محل شـهادت و تاریخ شهادت شهید - آمده است. علاوه بر آن، خاطره‌ای به نقل از افراد خانواده یا همرزمان شهید و فرازی از نامه‌ها یا وصیتنامه‌ی وی آورده شده است. در ابتدای کتاب، فهرست اسامی شهدا به ترتیب الفبایی نام خانوادگی آمده است.

[صفحه ۱۰۷۳]

کبوتران بهشتی (جلد ۲): مجموعه زندگینامه‌های شهدای پاسدار و بسیجی

تهیه و تدوین عبدالحسـین بینش، سلطانعلی‌میر. - [زاهدان]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۲۲۳.۱۳۷۷ ص.: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلـد دوم این مجموعه، شامل ۱۹۱ زنـدگینامه اسـت که به دنبـال جلـد اول، از ادامه‌ی حرف «خ» تـا حرف «ف» را در بر می‌گیرد و مانند جلد اول، به زندگینامه‌ی شهدای پاسدار و بسیجی استان سیستان و بلوچستان اختصاص دارد. زندگینامه‌ی کوتاهی از هر شهید - شامل اطلاعات مربوط به سال و محل تولد، تحصیلات، خصوصیات و ویژگی‌های فردی و اخلاقی، فعالیت قبل و بعد از انقلاب، عملیاتی که در آن شـرکت داشـته است، محل شـهادت و تاریـخ آن - آمـده است. علاوه بر آن، خاطره‌ای به نقل از افراد خانواده یا همرزمان شهید و فرازی از نامه‌ها یا وصیتنامه‌ی وی آورده شده است. این مختصر، در برخی موارد با عکس شهید مزین شده و یک بیت شـعر یـا یک قطعه دو بیتی نیز در ادامه‌ی زنـدگینامه ذکر شـده است. فهرست اسامی شـهدا به ترتیب نام خانوادگی، در ابتـدای کتاب، پس از مقدمه، آمده است.

کبوتران بهشتی (جلد ۳): مجموعه زندگینامه‌های شهدای پاسدار و بسیجی

تهیه و تدوین عبدالحسـین بینش، سلطانعلی‌میر. - [زاهدان]؛ کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۲۰۲.۱۳۷۷ ص.: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلـد سوم این مجموعه شامل ۱۶۵ زنـدگینامه است که به دنبـال جلـد دوم، از ادامه‌ی حرف «ف» تـا حرف «ی» را در بر می‌گیرد. و مانند جلد قبل به زندگینامه شـهدای پاسدار و بسیجی استان سیستان و بلوچستان اختصاص دارد. زندگینامه‌ی کوتاهی از هر شهید - شامـل اطلاعات مربوط به سال و محل تولـد، تحصـیلات، خصوصـیات و ویژگی‌های فردی و اخلاقی، فعالیت قبل و بعـد از انقلاب، عملیاتی که در آن شـرکت داشـته است، محل شـهادت و تاریـخ آن - آمـده است. علاوه بر آن، خاطره‌ای به نقل از افراد خانواده یا

همرزمان شهید و فرازی از نامه‌ها یا وصیتنامه‌ی وی آورده شده است. این مختصر در برخی موارد با عکس شهید مزین شده و یک بیت شعر یا یک قطعه دو بیتی نیز در ادامه‌ی زندگینامه ذکر شده است. فهرست اسامی شهدا به ترتیب نام خانوادگی، در ابتدای کتاب، پس از مقدمه، آمده است.

کبوتران بهشتی (جلد ۴): مجموعه زندگینامه‌های شهدای ارتش

تهیه و تدوین عبدالحسین بینش، سلطانعلی‌میر. - [زاهدان]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۷۴ ص.: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلد چهارم این مجموعه، شامل ۱۵۵ زندگینامه است که به صورت الفبایی نام خانوادگی از حرف «آ» تا حرف «س» را در بر گرفته است و به زندگینامه‌ی شهدای ارتشی و بسیجی استان سیستان و بلوچستان اختصاص دارد. زندگینامه‌ی کوتاهی از هر شهید - شامل اطلاعات مربوط به سال و محل تولد، تحصیلات، خصوصیات و ویژگی‌های فردی و اخلاقی، فعالیت قبل و بعد از انقلاب، عملیاتی که در آن شرکت داشته است، محل شهادت و تاریخ آن - آمده است. علاوه بر آن، خاطره‌ای به نقل از افراد خانواده یا همرزمان شهید و فرازی از نامه‌ها یا وصیتنامه وی آورده

[صفحه ۱۰۷۴]

شده است. این مختصر، در برخی موارد با عکس شهید مزین شده و یک بیت شعر یا یک قطعه دو بیتی نیز در ادامه‌ی زندگینامه ذکر شده است. فهرست اسامی شهدا به ترتیب نام خانوادگی، در ابتدای کتاب، پس از مقدمه، آمده است.

کبوتران بهشتی (جلد ۵): مجموعه زندگینامه‌های شهدای ارتشی

تهیه و تدوین عبدالحسین بینش، سلطانعلی‌میر. - [زاهدان]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۶۳ ص.: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلد پنجم این مجموعه شامل ۱۴۵ زندگینامه است، که در به دنبال چهارم از ادامه‌ی حرف «س» تا حرف «ی» را در بر می‌گیرد و مانند جلد قبل، به زندگینامه‌ی شهدای ارتشی استان سیستان و بلوچستان اختصاص دارد. زندگینامه‌ی کوتاهی از هر شهید - شامل اطلاعات مربوط به سال و محل تولد، تحصیلات، خصوصیات و ویژگی‌های فردی و اخلاقی، فعالیت قبل و بعد از انقلاب، عملیاتی که در آن شرکت داشته است، محل شهادت و تاریخ آن - آمده است. علاوه بر آن، خاطره‌ای به نقل از افراد خانواده یا همرزمان شهید و فرازی از نامه‌ها یا وصیتنامه‌ی وی آورده شده است. این مختصر، در برخی موارد با عکس شهید مزین شده و یک بیت شعر یا یک قطعه دو بیتی نیز در ادامه‌ی زندگینامه ذکر شده است. فهرست اسامی شهدا به ترتیب نام خانوادگی، در ابتدای کتاب، پس از مقدمه، آمده است.

کبوتران بهشتی (جلد ۶): مجموعه زندگینامه‌های شهدای نیروی انتظامی

تهیه و تدوین عبدالحسین بینش، سلطانعلی‌میر. - [زاهدان]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۱۱۷.۱۳۷۷ ص.: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

جلد ششم این مجموعه، شامل ۹۹ زندگینامه است که با تنظیم الفبایی نام خانوادگی از حرف «آ» تا حرف «ی» را در بر می‌گیرد و به زندگینامه‌ی شهدای نیروی انتظامی استان سیستان و بلوچستان اختصاص دارد. زندگینامه‌ی کوتاهی از هر شهید - شامل اطلاعات مربوط به سال و محل تولد، تحصیلات، خصوصیات و ویژگی‌های فردی و اخلاقی، فعالیت قبل و بعد از انقلاب، عملیاتی که در آن شرکت داشته است، محل شهادت و تاریخ آن - آمده است. علاوه بر آن، خاطره‌ای به نقل از افراد خانواده یا همرزمان شهید و فرازی از نامه‌ها یا وصیتنامه‌ی وی آورده شده است. این مختصر، در برخی موارد با عکس شهید مزین شده و یک بیت شعر یا یک قطعه دو بیتی نیز در ادامه‌ی زندگینامه ذکر شده است. فهرست اسامی شهدا به ترتیب نام خانوادگی، در ابتدای کتاب، پس از مقدمه، آمده است.

کبوتران بهشتی (جلد ۷): مجموعه زندگینامه‌های شهدای نیروی انتظامی

تهیه و تدوین عبدالحسین بینش، سلطانعلی‌میر. - [زاهدان]: کنگره بزرگداشت سرداران و شهدای استان سیستان و بلوچستان، (چاپ اول): ۸۲.۱۳۷۷ ص.: عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۰۷۵]

جلد هفتم این مجموعه، شامل ۹۸ زندگینامه است که به صورت الفبایی نام خانوادگی تنظیم شده و از حرف «آ» تا حرف «ی» را در بر می‌گیرد و به زندگینامه‌ی شهدای عشایر استان سیستان و بلوچستان اختصاص دارد. زندگینامه‌ی کوتاهی از هر شهید - شامل اطلاعات مربوط به سال و محل تولد، تحصیلات، خصوصیات و ویژگی‌های فردی و اخلاقی، فعالیت قبل و بعد از انقلاب، عملیاتی که در آن شرکت داشته محل شهادت و تاریخ آن - آمده است. علاوه بر آن، خاطره‌ای به نقل از افراد خانواده یا همرزمان شهید و فرازی از نامه‌ها یا وصیتنامه‌ی وی آورده شده است. این مختصر، در برخی موارد، با عکس شهید مزین شده و یک بیت شعر یا یک قطعه دو بیتی نیز در ادامه‌ی زندگینامه ذکر شده است. فهرست اسامی شهدا به ترتیب نام خانوادگی، در ابتدای کتاب، پس از مقدمه، آمده است.

کتاب سرخ شهادت

تهران: سپاه پاسداران انقلاب، اسلامی لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب، [۱۳۶۴؟].

[۸۲] ص.: عکس (رنگی).

این کتاب، در حقیقت آلبومی از عکسهای رنگی همراه با خلاصه‌ای از زندگینامه، شرح عملیاتها و نحوه‌ی شهادت ۳۳ تن از سرداران و فرماندهان شهید لشکر اسلام است؛ که بیشتر آنها از تیپ علی بن ابی‌طالب (ع) بودند. این آلبوم به دستور پاسدار شهید

مهدی زین‌الدین [فرماندهی لشکر علی بن ابی‌طالب (ع)] گردآوری شده ولی قبل از چاپ آن، این فرمانده نیز به شهادت رسیده است. مطالب کتاب با خطی خوش خطاطی شده و کتاب به مقدمه‌ای با خط حضرت امام (ره) و حضرت آیت‌الله خامنه‌ای آراسته شده است.

گلپونه‌های آتش: زندگینامه شهدای شهرستان بجنورد

نگارندگان حبیب صفرزاده... [و دیگران]؛ ویراستار: فریدون هراتیان؛ [به سفارش کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید و ۱۴۰۰ شهید شهرستان بجنورد]. - مشهد: دانشوران توس، (چاپ اول): ۲۳۱.۱۳۸۰ ص: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل سرگذشتنامه و خاطراتی از ۵۸ شهید شهرستان بجنورد است. مطالب ارائه شده در هر سرگذشتنامه شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، دوران کودکی، نوجوانی و تحصیلات، فعالیت‌های قبل و بعد از انقلاب و جبهه، تاریخ و محل شهادت» است. ابیات و اشعاری نیز از شاعران معاصر در وصف شهید، شهادت و دفاع مقدس در پایان برخی از سرگذشتنامه‌ها ارائه شده است. افراد زیر از جمله شهیدانی هستند که زندگینامه آنها در این کتاب آمده است: «فرهاد ایمانی، فیروز اسدی، علی یا عصمت، علی جوینی، محمدحسین ریحانی، سید احمد سیدی، عزیز شاکری طراقی، حسن علیزاده، موسی کلابی، رمضان کلاته گی، گل‌محمد نعیمی، حسین واحدی، حسین اصفهانی، مجید امانی و...».

گلواژه‌های عشق: گذری بر زندگانی شهید حسین احسن زاده آرانی و...

خانواده‌ی شهید احسن‌زاده آرانی. - [بی‌جا: بی‌نا]، ۱۳۶۹.

۱۲۶ ص.: مصور (بخشی رنگی).

کتاب «گلواژه‌های عشق» زندگینامه‌ی شهید حسین احسن‌زاده آرانی و برادرش - علی‌محمد - و پسر عموهایش - علی‌اصغر بهرامی‌نژاد و محمدحسن احسن آرانی - و نوه عموی او، شهید حسین سلطان محمدی آرانی، است. در زندگینامه‌ی شهید حسین احسن‌زاده، شرح حال او - از کودکی تا دوران دانشجویی و پیوستن او به رزمندگان

[صفحه ۱۰۷۶]

جبهه‌های جنگ و پایمردیها و ایثارگری‌هایش تا زمان شهادت - آمده است و پس از آن گزیده‌ای از مکتوبات شهید و وصیتنامه‌ی او آورده شده است.

گمشدگان مجنون، حدیث حماسه و پایداری علمداران لشکر ۳۱ عاشورا، سرداران شهید حمید باکری و مرتضی یاغچیان

بازنویس: مجید ناصردوست، محسن بابازاده. - [بی‌جا]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، ۱۳۷۴. ص.: مصور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

شهید حمید باکری و شهید مرتضی یاغچیان از حماسه‌سازان جزایر مجنون در دوران دفاع مقدس بودند. به لحاظ اشتراکات شخصیتی و فرماندهی این دو شهید بزرگوار خاطرات و زندگینامه این شهیدان در این کتاب آمده است.

بخش اول کتاب با نام «سردار خیبر» زندگینامه‌ی شهید حمید باکری است. مطالب این بخش شامل است بر: «تولد، دوران کودکی، نوجوانی و جوانی، دوران قبل و بعد از انقلاب دوران جنگ تحمیلی و نحوه شهادت وی». این مطالب براساس خاطرات روایت شده از سوی همسر، همرزمان، و آشنایان او تنظیم شده است. در این بخش مطالبی نیز درباره‌ی غائله‌ی کردستان، عملیات فتح المبین، بیت المقدس، رمضان، مسلم بن عقیل، والفجر مقدماتی، والفجر یک و والفجر چهار درج شده و در پایان هم متن نامه‌ها، نوشته‌ها و وصیتنامه شهید به چاپ رسیده است.

عنوان بخش دوم کتاب «سردار مجنون»، زندگینامه و خاطراتی از «مرتضی یاغچیان» است. این بخش شامل است بر: «مجموعه خاطرات و مطالبی درباره‌ی زندگینامه‌ی شهید مرتضی یاغچیان از تولد، دوران کودکی، نوجوانی و جوانی، دوران جنگ تحمیلی و نحوه شهادت او» این مطالب نیز براساس خاطرات افراد خانواده، همرزمان و آشنایان او تنظیم شده است. در پایان کتاب نیز تصاویری، با زیرنویس، ارائه شده است.

لاله‌های بخش یامچی (خلاصه‌ای از زندگینامه، خاطرات و وصایای بخش یامچی)

تدوین علی‌اکبر نکونام یامچی. - تبریز: پریور، (چاپ اول): ۱۲۸.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، خلاصه‌ای از زندگینامه، خاطرات و وصایای یکصد و دو تن از شهدای «یامچی»، (یکی از بخشهای تابعه‌ی شهرستان مرند در استان آذربایجان شرقی) و روستاهای اطراف آن آمده است. در زندگینامه‌ها، اطلاعاتی درباره‌ی «نام، نام خانوادگی، تاریخ تولد، فعالیت‌ها در قبل و بعد از انقلاب و در جبهه، نام محل و تاریخ شهادت، خاطراتی کوتاه و فرازی از وصیتنامه‌ی هر شهید» آمده است.

لاله‌های حوزه: یادواره شهدای روحانیت آذربایجان غربی

به کوشش اسفندیار مبتکر سرابی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۷. [۷]، ۲۰۴ ص.: عکس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر که به مناسبت کنگره‌ی یادواره‌ی شهدای روحانیت استان آذربایجان غربی منتشر شده است، در برگیرنده‌ی شرح گوشه‌هایی از دوران کودکی، جوانی، تحصیلات، حضور در جبهه، مجروحیت و شهادت ۷۷ روحانی شهید استان آذربایجان غربی است که به منظور تجلیل از حماسه و ایثار شهادت بیش از دو هزار و پانصد طلبه‌ی

[صفحه ۱۰۷۷]

علوم دینی در سراسر ایران ارائه شده است. کتاب فاقد نظم الفبایی است و نام شهیدان در فهرست مندرجات آمده است. مطالبی نیز درباره‌ی نقش روحانیت در طول هشت سال دفاع مقدس و اهداف برگزاری یادواره‌ی مربوطه ارائه شده است. عکس شهیدان زینت‌بخش زندگینامه‌ی ایشان است.

لاله‌های خونین خرمشهر

واحد فرهنگی بنیاد شهید. – تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، واحد فرهنگی، ۱۰۶.۱۳۶۱ ص.: عکس. – (انتشارات واحد فرهنگی بنیاد شهید؛ ۴).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، نشان دهنده‌ی گوشه‌هایی از زندگی و احوال جوانانی است که در آغازین روزهای جنگ در کربلای گرم و سوزان خرمشهر، در پاسخ به ندای حضرت امام (ره) مبنی بر دفاع از اسلام، در برابر متجاوزان جنگیدند و برای حفظ کیان اسلام، از جان خود گذشتند. مطالب کتاب، عبارتند از: زندگینامه‌ی کوتاهی از هر شهید (که بیانگر وضع اقتصادی – اجتماعی خانواده‌ی شهیدان و روح معنوی حاکم بر قلب و وجود این عزیزان و فعالیت‌ها و فداکاری‌های آنان در جبهه و ایمان آن‌هاست) و خاطراتی از لحظات به یاد ماندنی وداع این شهیدان با خانواده‌ی مادران، پدران، خواهران و برادران این عزیزان، جملات شیوایی که در وصف عزیزانشان ذکر کرده‌اند و در این فراز از کتاب آمده است.

لاله‌های سبز: مطلعی از عاشق‌ترین غزل لاله‌های دشت جرقویه علیا شهدای دانش‌آموز

گردآورنده حسن احمدی دستجردی. – تهران: مرشد، (چاپ اول): ۱۳۶.۱۳۸۰ ص.: مصور، عکس.

عنوان روی جلد: لاله‌های سبز: یادمان شهدای دانش‌آموز منطقه‌ی جرقویه علیا.

کتابنامه: ص. [۱۳۶].

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل سرگذشتنامه و فرازهایی از وصیتنامه‌ی ۳۴ شهید دانش‌آموز منطقه‌ی جرقویه علیاست. اطلاعات ارائه شده برای هر شهید شامل است: «نام، نام خانوادگی، نام پدر، تاریخ و محل تولد، خلاصه‌ای از زندگینامه، تاریخ و محل شهادت به همراه سخنان و فرازهایی از وصیتنامه‌ی شهید» است. در برخی موارد عکس شهید نیز در کنار زندگینامه‌ی وی به چاپ رسیده است. اسامی تعدادی از شهیدان چنین است: حسین صادقی (علی)، مجید رستمی (حسینعلی)، علی فصیحی (محمد)، داود طیبی (رضا)، اسماعیل شفیعی (علی)، حسن فصیحی (ابراهیم)، محمد صادقی (حسین)، محمد فصیحی (رضا)، حسین فصیحی (محمد)، حسنعلی هاشم‌پور (رضا)، محمد کامران (صادق)، حسن عباسی (علی)، قدمعلی محمدی (داود)، مهدی فصیحی (حسین)، اصغر فصیحی (عباسعلی)، حسن میربیگی (عباس)، و...

لاله‌های عاشورایی: یادی از ۲۰۰ شهید سرافراز از شهیدان قیروکارزین

[به کوشش ستاد یادواره سرداران و ۲۰۰ شهید شهرستان قیروکارزین]؛ [گردآوری غلامحسین مرادی با همکاری شورای نویسندگان]. – تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۱۳۸۰. ۲۲۲، [۱۷] ص.: عکس.

شمارگان: ۱۱۰۰ نسخه.

کتاب «لاله‌های عاشورایی» شرح زندگی ۲۰۰ شهید شهر قیروکارزین است. این شهر در جنوب غربی استان

[صفحه ۱۰۷۸]

فارس، در فاصله‌ی ۱۸۴ کیلومتری شهر شیراز واقع شده، دارای پنج دهستان است و حدود هشتاد هزار نفر جمعیت دارد. در دوران

جنگ، بیش از ۹۰۰۰ نفر از این شهرستان به جبهه اعزام شدند، که تعداد دویست شهید، چهل و پنج آزاده و پانصد مجروح حاصل این اعزام بود. این کتاب شرح زندگی این دویست شهید است. اطلاعات داده شده برای هر شهید شامل تاریخ و محل تولد، میزان تحصیلات و چگونگی شرکت در جنگ و نحوه و محل شهادت است. عکسهایی از هر شهید نیز زینت‌بخش هر زندگینامه شده است.

لاله‌های کویر

نگارش از علی محمدپور... [و دیگران]؛ ویراستار حسین مروی مقدم. - مشهد: شاملو، (چاپ اول): ۱۱۹.۱۳۷۹ ص.: مصور، نمونه.

کتابنامه: ص. ۱۱۹.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

ویژه یادواره شهدای روحانی و دانشجوی شهرستان گناباد.

این کتاب، مجموعه‌ی سرگذشتنامه‌ی ۲۹ شهید و جاویدالاثر شهرستان گناباد است. شهرستان گناباد در جنوب استان خراسان قرار گرفته است. خلاصه‌ای از جغرافیای شهرستان گناباد نیز در کتاب ارائه شده است. بیشتر شهدای فوق، روحانی و دانشجو هستند. اطلاعات ارائه شده برای هر شهید عبارتند از اطلاعات شناسنامه‌ای (نام و نام خانوادگی، محل و تاریخ تولد)، تحصیلات، شغل، فعالیتها، محل و نحوه‌ی شهادت؛ و فرازهایی از وصیتنامه شهید. برخی از شهیدان عبارتند از: «قنبر آقایی، جعفر آهنگری روشناوند، سید علی ابدی شهری، غلامرضا اسماعیلیان، محمد برومندراد، محمدحسین پیشاهنگ، مرتضی چوبداری، محمدعلی حدادیان، علی حیدری‌مندی و...». عکسهایی از شهیدان با زیرنویس نیز در مجموعه به چاپ رسیده است.

لاهوت ذوق، ملکوت شهادت: هنرمندان شهید استان فارس

گردآورنده کمیته تالیف و تدوین کنگره سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس. - تهرن: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد؛ [شیراز] کنگره سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

[۱۰]، ۱۰۴، [۴] ص. - مصور، عکس. - (کنگره سرداران و چهارده هزار شهد استان فارس، ۵۳).

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

کتاب «لاهوت ذوق» حاوی زندگینامه ۲۲ تن از شهدای هنرمند استان فارس است. این هنرمندان عبارتند از شاعران، خوشنویسان، نقاشان، فیلمنامه نویسان، عکاسان، فیلمبرداران، نویسندگان، مداحان، داستان نویسان و نمایشنامه نویسان. در معرفی هر شهید، اطلاعاتی از زندگی وی - شامل: تاریخ و محل تولد، چگونگی ادامه‌ی تحصیل و تاریخ و چگونگی شهادت - ارائه شده است. برای هر شهید، با توجه به نوع رشته‌ی هنری فعالیت وی، قطعه شعر یا نمونه‌ی هنری مناسبی نیز آورده شده است.

ماه من، ماه او

طاهره ایبد. - قم: یادواره سرداران، فرماندهان و ۵۲۰۰ شهید استان قم؛ بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس؛ لشکر پیاده ۱۷ علی بن ابی‌طالب، (چاپ اول): ۱۶۸.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: آنها که بادگیر پوشیدند؛ مرزی برای عبور؛ آمده بود برود با مردی تا خورشید؛ از اهالی رفتن؛

[صفحه ۱۰۷۹]

آشنای غریب؛ تشنه؛ آبراهی تا خورشید؛ اینجوری بود.

کتاب «ماه من، ماه او» حاوی هشت داستان است که براساس زندگینامه هشت سردار شهید نوشته شده‌اند. سرداران شهید، به ترتیب، عبارتند از: «سردار شهید اکبر غلامپور، سردار شهید مصطفی یوسفی، سردار شهید محمدحسین شیخ حسن، سردار شهید مصطفی عسگری، سردار شهید حسین قاسمی، سردار شهید ابراهیم ابراهیمی ترک، سردار شهید محمدحسین ملک‌محمدی و سردار شهید محمدجواد فخاری». داستان‌ها، از: «خاطرات دوران کودکی، نوجوانی، تحصیل، برخورد با مفاسد اجتماعی در دوران قبل از انقلاب، دوران فرماندهی و حضور در جبهه‌های نبرد و در عملیاتها، نحوه‌ی شهادت و روزهای قبل از شهادت» الهام گرفته شده‌اند.

محو جمال دوست، دیداری دوباره با شهدای روحانی استان کرمان

به کوشش: گروهی از طلاب رزمنده کرمان. - تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، دفتر حفظ آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، (چاپ اول): ۲۱۲.۱۳۷۴ ص. - مصور (بخشی رنگی).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

این کتاب، مجموعه‌ای از زندگینامه‌ی شهدای روحانی شهرستان زرند کرمان است. کتاب با پیام حضرت امام خمینی (ره) آغاز شده و پس از آن مقدمه‌ی حجت‌الاسلام ابوترابی به چاپ رسیده است. سپس مطالب مربوط به شهیدان آمده و مطالب مربوط به هر شهید در سه بخش ذکر شده است: ۱ - زندگینامه ۲ - وصیتنامه و سفارشهای شهید به خانواده و دوستان و ۳ - ویژه یادهای شهید، مرکب از خاطره‌ها، نیایش نامه‌ها و امثال آن. اطلاعات زندگینامه شامل «سال و محل تولد، فعالیت‌ها قبل و بعد از انقلاب، فعالیت در جبهه‌های جنگ و عملیاتی که شهید در آنها شرکت داشته است و محل و نحوه شهادت» است. در پایان کتاب هم خاطره‌ای به یادماندنی از روحانی جانبازی از همین دیار آورده شده است.

مردانی از بهشت (دفتر ۲)

محمد خامه‌یار؛ [گردآوری توپخانه لشر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع)]. - ساوه: لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع)، ستاد یادواره سرداران شهید، (چاپ اول): ۲۲۴.۱۳۷۶ ص.: مصور.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی زندگینامه ۲۰۶ شهید جنگ تحمیلی از شهرستان ساوه است. این شهیدان از اهالی شهرستان ساوه یا روستاهای تابع آن بوده‌اند و در سنوات مختلف جنگ و در عملیاتهای گوناگون به شهادت رسیده‌اند. ابتدا مشخصات شناسنامه‌ای هر شهید (شامل نام و نام خانوادگی، نام پدر، تاریخ تولد) ذکر شده است. سپس میزان تحصیلات، شغل، محل شهادت، تاریخ شهادت و محل مزار شهید ارائه شده و در برخی موارد، قطعه عکس کوچکی از شهید زینت‌بخش زندگینامه‌ی وی شده است. زندگینامه‌ی هر شهید پس از مشخصات فوق به چاپ رسیده است. در بعضی موارد وصیتنامه‌ی شهید نیز درج شده است.

مردها و جاده‌ها

علی جمالی لرستانی. - قم: قیام؛ حق‌بین، ۱۱۲.۱۳۶۸ ص.: عکس.

نویسنده، این مجموعه را به رانندگان خرم‌آبادی اختصاص داده است، تا یاد شهدایی را گرامی بدارد که این قشر شریف تقدیم انقلاب کرده است، دو نوشته از سرپرست فرمانداری و ریاست راهنمایی و رانندگی خرم‌آباد آغازگر

[صفحه ۱۰۸۰]

کتاب است. سپس در اشاره‌ای کوتاه به رسالت جهادگران و سنگرسازان بی‌سنگر در زمان جنگ، اهمیت فداکاری و شجاعت این عزیزان و نقش آنها در این دوران بیان شده است. تصویر شهیدان نیز زینت‌بخش صفحات کتاب است. زندگینامه‌ی سه تن از رانندگان جانباز، زندگینامه، وصیتنامه و نحوه‌ی شهادت تعدادی از شهدا و گفتگو با دو تن از رانندگان پیشکسوت شهرستان خرم‌آباد، قسمتهای بعدی کتاب را تشکیل می‌دهند. پایان بخش کتاب، نقل آیاتی از قرآن کریم، سخنانی از حضرت امام علی (ع) و دانشمندان، مناجات خواجه عبدالله انصاری، پند و اندرزهای حکیمانه، اشعاری از شاعران، ضرب‌المثل‌هایی در مورد زن، اسماء مقدسه، نکات، جملات و اشعار آموزنده‌ای است که رانندگان عزیز بر خودروهای خود می‌نویسند.

مسافران آسمان: زندگینامه و وصیتنامه شهدای شهرستان کنگان

به اهتمام شورای اسلامی نشر و بنیاد شهید انقلاب اسلامی شهرستان کنگان؛ [گردآوری ستاد یادواره شهدای شهرستان کنگان]. - بوشهر: شروع (چاپ اول): ۱۳۸۰. ۱۴۷، [۵] ص. - عکس.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب مجموعه‌ی زندگینامه ۱۴۱ شهید از شهدای شهرستان کنگان است. اطلاعات ارائه شده در زندگینامه‌ی هر شهید عبارت است از: زندگینامه‌ی مختصری از شهید، شامل سال تولد و محل تولد، چگونگی تحصیلات و چگونگی شرکت در جبهه. در ادامه، فرازهای کوتاهی از وصیتنامه شهید آورده شده است. در کنار زندگینامه‌ی هر شهید، عکس شهید نیز آورده شده است.

مسافران عرش

گردآوری و تنظیم اداره امور فرهنگی و فوق برنامه دانشگاه فردوسی مشهد؛ ویراستار محمد تقوی. - مشهد: دانشگاه فردوسی (مشهد)، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۲۴۰ ص.: مصور، عکس، نمونه (انتشارات دانشگاه فردوسی مشهد؛ ۲۸۷).

طراح روی جلد: نخعی عنایتی‌زاده.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل: «زندگینامه، بخشهایی از وصیتنامه، اشعار منتخب (با قالبهای متعدد برای شهید و شهادت)، قسمتی از دستنوشته‌ها و نمونه‌ی مدرک فارغ‌التحصیلی جمعی از شهیدان، مفقودالاثرها و اسیران دانشگاه فردوسی مشهد» است که براساس دانشکده‌های تابعه (ادبیات و علوم انسانی دکتر علی شریعتی، الهیات شهید مطهری، دامپزشکی، علوم پایه و دانشکده علوم ریاضی، علوم تربیتی و روانشناسی، مهندسی و کشاورزی) تنظیم شده است. در بخش آخر نیز، اسامی شهدای کارمند دانشگاه ارائه شده است. اطلاعات هر زندگینامه شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل تولد، رشته‌ی تحصیلی، تاریخ و محل شهادت، دوران کودکی، جوانی،

فعالیت‌های شهید در دوران قبل و بعد از انقلاب و شرح حضور در جبهه و نحوه‌ی شهادت» است.

ملکوتیان: یادواره سرداران شهید و ۲۰۰ شهید شهرستان طبس

[کنگره سرداران شهید و ۲۰۰ شهید شهرستان طبس] با همکاری بنیاد حفظ آثار و ارزشهای دفاع مقدس. - طبس: کنگره سرداران شهید و ۲۰۰ شهید شهرستان طبس،[؟؟ ۱۳].
یک جلد (بدون شماره‌گذاری): مصور، عکس.

[صفحه ۱۰۸۱]

شمارگان: ذکر نشده است.
کتاب «ملکوتیان» شامل خلاصه‌ای از زندگینامه‌ی دویست شهید شهرستان طبس، فرازهایی از وصیتنامه و در مواردی، خلاصه‌ای از خاطرات مربوط به شهیدان است. اطلاعات ارائه شده، شامل «نام و نام خانوادگی، تاریخ و محل شهادت، نام عملیات، خلاصه‌ای از زندگینامه (از دوران کودکی و جوانی)، سابقه و فعالیت‌های جبهه و فرازی از وصیتنامه‌ی شهید» است. خاطرات ذکر شده درباره‌ی ویژگی‌های خاص تعدادی از شهیدان است. در بین متن، سخنان مقام معظم رهبری و امام خمینی (ره) درباره‌ی شهید، شهادت، خانواده‌ی شهدا و رزمندگان آمده است.

منشور عشق

تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، [۱۳۶۶]. [۶۴] ص.: عکس.
شمارگان: ذکر نشده است.
این کتاب، زندگینامه‌ی مختصر «محمدعلی متقیان» و فرزند وی «محمدتقی متقیان» است. مطالب کتاب عبارتند از «زندگینامه‌ی شهید حاج محمدعلی متقیان» (شامل اطلاعاتی درباره تولد و فعالیت‌ها در دوران قبل و پس از انقلاب)؛ نگرشی کوتاه در جبهه (جبهه‌های رقابیه، چنگوله، جزایر مجنون، فاو و مهران، عملیاتهای والفجر مقدماتی، والفجر هشت و آزادسازی فاو) و نحوه‌ی شهادت در عملیات کربلای یک (آزادسازی مهران)؛ «وصیتنامه‌ی شهید حاج محمدعلی متقیان». زندگینامه‌ی شهید محمدتقی متقیان نیز شامل اطلاعاتی درباره‌ی تولد، فعالیت‌ها قبل و پس از انقلاب، حضور در جبهه‌ها و شهادت در عملیات کربلای هشت است. متن وصیتنامه‌ی شهید محمدعلی متقیان و متن دو مصاحبه‌ی او، مصاحبه با مادر شهید و نیز زیارتنامه‌ی حضرت امام حسین (ع) در کتاب به چاپ رسیده است.

میثاق وفا: یادمان شهیدان علیرضا برهخت و مهدی حسین زاده

به کوشش: حسن جلالی عزیزیان. - قم: مدین، ۱۲۰.۱۳۷۰ ص.: مصور، عکس، نقشه، نمونه.
کتابنامه به صورت زیرنویس.
کتاب «میثاق وفا» در دو بخش مجزا به زندگینامه، فعالیت، وصیتنامه و ویژگی‌های اخلاقی دو شهید گرانقدر به نامهای علیرضا برهخت و مهدی حسین‌زاده پرداخته است. در بخش اول، زندگینامه، ویژگی‌های اخلاقی، عشق به شهادت و سرانجام شهادت

علیرضا برهخت ارائه شـده است. نکات مذکور در این بخش، حاکی از خلوص نیت، صـفا و صـمیمیت و ایثار و عشق به شـهادت و لقـاءالله شـهید علیرضـا برهخـت اسـت و در پایـان ایـن بخش، دستنوشـته‌های شـهید بـه چـاپ رسـیده اسـت. در بخش دوم کتـاب، زنـدگینامه‌ی مهـدی حسین‌زاده، سـجایای اخلاقی، دوران حضور در جبهه و شـهادت وی آمـده است. این شـهید نیزماننـد علیرضـا برهخت در نوجوانی به جبهه رفت. او جهادگری صـبور، متواضع، قانع، شـجاع و عاشق جبهه و شـهادت بود و درعملیات خط شکنی آبی - خاکی فاو شهید شد. در بخش سوم نیز تصاویر این شهیدان، نقشه عملیات خیبر، عملیات والفجر هشت و نامه‌های به جا مانده از شهیدان چاپ شده است.

میگون و حماسه‌ی هشت سال دفاع مقدس

تحقیق و تـالیف صادق ظاهر (عرفان)، سـعید فهنـدزی سـعدی. - تهران: خانواده‌ی شـهید باقر میراسـماعیلی؛ وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، سازمان عقیدتی سیاسی، انتشارات دفاع، (چاپ اول): ۱۹۰.۱۳۷۸ ص.: مصور (بخشی رنگی)، نمونه، عکس.

[صفحه ۱۰۸۲]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Meygoon and the epic of Eight years Sacred Defence

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

منطقه‌ی میگون از توابع رودبار قصـران واقع در تهران است. کتاب در بر دارنده‌ی زندگینامه‌ی نوزده شهید و شش جانباز این منطقه است. در این کتـاب، «مطـالبی دربـاره‌ی موقعیت تـاریخی و جغرافیـایی منطقه‌ی مـذکور؛ دو مقـاله بـا عنـاوین «انقلاب در میگون از دیـدگاه برادر جانبـاز سـید خلیـل میراسـماعیلی» و «وضـعیت همسویی اجتماعی، سیاسـی و فرهنگی میگون از دیـدگاه معلم بسـیجی غلامحسین کیارستمی»؛ مطالبی درباره نحوه‌ی شکل‌گیری نهادهای انقلابی در میگون، (از سید داود میرمحمد میگونی)؛ اشعاری در قالب مثنوی و غزل، سـروده حسـین شمس‌الدینی [درباره‌ی اهل‌بیت (ع)] و لیلا کیارستمی (در خصوص منطقه‌ی میگون)؛ تصاویری از شـهیدان میگـون، کمکهـای مردم به جبهه و حضـور مردم در فعالیت‌هـای مختلف سیاسـی، اجتمـاعی و اعزام رزمنـدگان به جبهه (همراه با زیرنویس)» ارائه شده است.

ناظران وجه الله

بازنویس محمدرضا یوسفی کوهپایی. - تهران: لشکر زرهی ۸ نجف اشرف، (چاپ اول (۱۸۸.۱۳۷۵ ص.: مصور (بخشی رنگی).

کتاب «ناظران وجه‌الله» یادنامه‌ی ۴۴ تن از سـرداران شـهید لشکر زرهی هشت نجف اشرف می‌باشد که طی هشت سال دفاع مقدس دلاـورانه جنگیدنـد و شـجاعانه به شـهادت رسـیدند. اطلاعـات ارائه شـده دربـاره‌ی هر یـك از این سـرداران، عبـارت است از: بیان ویژگی‌ها، صـفات اخلاقی و روحیات این فرمانـدهان با اسـتفاده از خاطرات اطرافیان و همرزمان آنها، فعالیت‌های آنها قبل و بعـد از انقلاب، عملیاتی که این فرمانـدهان در آن شـرکت داشـته‌اند، حوادثی که برای آنان در جبهه روی داده است و نحوه‌ی شـهادت هر یك از آنها در پایان نیز گزیـده‌ای از سـخنان و فرازهایی از وصـیتنامه‌های آنها آورده شـده است. زندگینامه‌ها مزین به تصاویری از این سرداران شهید است.

نغمه‌های سرخ: یادنامه شهدای دانشگاه امام صادق (ضمیمه مجله پیام صادق)

تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، (چاپ اول): ۱۳۸۱. ۳۶۰ ص.: مصور، عکس.

عنوان روی جلد: یادنامه شهدای دانشگاه امام صادق علیه‌السلام.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل زندگینامه، وصیتنامه، دستنوشته‌ها، نامه‌ها و خاطراتی از ۳۶ شهید و مفقودالاثر دانشگاه امام صادق (ع) است که در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل به شهادت رسیده‌اند. هر زندگینامه با تصاویری از شهید در مناطق عملیاتی - و در مواردی، تصویری از پیکر شهید - همراه است. اسامی تعدادی از شهیدانی که زندگینامه آنها در این کتاب آمده، عبارت است از: «محمود کرمی، حمید محمودنژاد، جواد غفاری، مصطفی عبدالشاه، سید مهدی اسماعیلیان نجف‌آبادی، علی قربان‌زاده قمصری، حمیدرضا بهداد، محمدحسین شرف‌زاده، علی‌رضا صفایی نراقی، حمیدرضا غفوری شعرباف، جاوید مرحمتی، نادر (محسن) میشانی‌فرد، کاظم نوراللهیان، اسماعیل فضلی‌زاده، و...». پیام آیت‌الله مهدوی کنی و گزارش مصوری از تشییع و خاکسپاری شهدای گمنام در دانشگاه امام صادق (ع) نیز در کتاب ارائه شده است.

[صفحه ۱۰۸۳]

ننه علی

حمید مشتاقی‌نیا، محسن علیجانزاده. - تهران: مؤسسه فرهنگی سماء، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۴۷ ص. - (روایت عشق، ۱).

طراح جلد: میثم واثقی.

عنوان روی جلد: مادری که بیش از ۱۹ سال بر مزار فرزند شهیدش زندگی می‌کند. شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر دیدار و گفتگویی است که نگارندگان در بهشت زهرا با مادر «شهید قربانعلی رخشانی مهماندوست» فرزند علی، متولد ۱۳۳۲ و شهید در تاریخ ۱۰ / ۶ / ۵۸، انجام داده‌اند. مادر شهید مذکور مدت نوزده سال است که پس از شهادت فرزندش بر مزار او کلبه‌ای از حلبی ساخته است و با وی زندگی می‌کند. در ادامه، مطالبی درباره‌ی «شهید سید احمد پلارک»، فرزند سید عباس، متولد ۱۳۴۴، شهید در عملیات کربلای هشت، در منطقه‌ی شلمچه همراه با مطالبی درباره‌ی «شهید بهروز اکبری» به چاپ رسیده است که از خانواده‌ای ثروتمند بود. تصاویری از «شهید رخشانی مهماندوست»، مادر او، مزار شهید و شهید احمد پلارک نیز ارائه شده است.

وفس درگذر زمان: یادواره افلاکیان: گرامیداشت ۶۶ شهید والامقام وفس

تدوین علی باباخانی،... [و دیگران]. - [وفس]: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، ستاد یادواره شهدای وفس، (چاپ اول): ۱۳۷۸. ۲۴۲ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، «وفس» - یکی از روستاهای تابعه‌ی اراک - معرفی شده است. فصل اول کتاب با عنوان «سیمای وفس»، این اطلاعات را در بر دارد: موقعیت جغرافیایی، تاریخچه، شرح واقعه‌ی کشتار وفس، گویش، منابع اقتصادی، تحولات جمعیتی، مکانهای سیاحتی، آثار باستانی، ادارات و مؤسسات و آداب و رسوم اسامی وفس. در فصل دوم، زندگینامه، وصایا و خاطرات ۶۶

شهید دفاع مقدس روستای «وفس» گرد آمده است. در فصل سوم، شش تن از شخصیتهای معروف «وفس» - از جمله «سید عبدالحمید سجادی وفسی» (اولین شهید انقلاب مشروطه) و «حاج شیخ عبدالنبی عراقی وفسی» - معرفی شده‌اند.کتاب با فهرست منابع و تصاویری از روستای «وفس» و شهدای آن به پایان می‌رسد.

همسفر شقایق: خاطرات همسران فرماندهان شهید استان کرمان

گردآوری مرتضی سرهنگی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۹۴ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استانهای کرمان و سیستان و بلوچستان، خاطرات؛ ۳۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Cornpopy's Travel-mate: Memoirs of the martyred commanders' Wives of Kerman province

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، خاطرات یازده تن از همسران فرماندهان و سرداران شهید استان کرمان است. آنها در این خاطرات، از لحظات زندگی، دوران ازدواج، رفتار شهیدان با همسر و فرزندان، دوران مجروحیت، برخورد آنها با افراد خانواده و فرزندان، اهمیت دادن به واجبات و ترک محرمات، راز و نیازها، خاطرات تلخ و شیرین و گفتار شهدا، حوادث جبهه و... گفته‌اند. اسامی همسران شهدا عبارت است از: «طاهره زنگی‌آبادی، همسر شهید یونس زنگی‌آبادی؛ فاطمه کیانی، همسر شهید علی شفیعی؛ خدیجه نوری، همسر شهید حمید قلنبر؛ سوسن شاهرخی، همسر شهید مهدی طیاری؛ زهرا عرب‌نژاد، همسر شهید حمید عرب‌نژاد؛ فاطمه آباد، همسر شهید علی‌بینا؛ فاطمه حسنی

[صفحه ۱۰۸۴]

سعدی، همسر شهید حمید ایرانمنش؛ طیبه حائری، همسر شهید حجت‌الاسلام شیخ عباس شیرازی؛ مهری افشاری، همسر شهید محمد آرمان؛ مهران ایازی، همسر شهید محمد گرامی؛ عذرا عدنانی، همسر شهید حسین تاجیک.»

یادگار خون سرو

تهیه و تنظیم خانواده‌ی شهدا. - [بی‌جا]: خانواده‌ی شهدا، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۴۷ ص.: مصور، عکس.

این کتاب به مناسبت سومین سالگرد شهادت شهید سید احمد حسینی و شهید حاج مصطفی مرادی منتشر شده است.

مندرجات: سخنی با خاک؛ زندگینامه شهید سید احمد حسینی؛ وصیتنامه شهید سید احمد حسینی؛ زندگینامه شهید حاج مصطفی مرادی؛ پیام فرماندهی نیروی زمینی؛ پیام فرماندهی لشکر ۴۲ قدر؛ پیام فرماندهی قرارگاه مهندسی رزمی خاتم‌الانبیاء؛ زندگینامه شهید سید محمد حسینی؛ پیام مبارک حضرت امام (ره).

این کتاب درباره‌ی شهیدان «سید احمد حسینی، حاج مصطفی مرادی و سید محمد حسینی» است. هر سه نفر این شهیدان متولد اراک هستند. شهید احمد حسینی پس از شروع جنگ به مدت شش سال، در عملیاتهای محرم، والفجرهای یک، دو، سه و چهار، خیبر، کربلاهای چهار و پنج و پلافند و جزیره‌ی مجنون شرکت داشت. وی قائم مقام لشکر ۴۲ قدر بود و در منطقه‌ی شلمچه همراه

با شـهیدان حاج مصـطفی مرادی و احمد جوانبخش به دیدار معبود شتافت. شهید مرادی ابتدا به کردستان و مریوان رفت و سپس در عملیاتهای والفجر یک، دو، سه، چهار، خیبر و بدر شرکت کرد و سرانجام در منطقه‌ی شلمچه به شـهادت رسید. شهید سید محمد حسینی در آموزش و پرورش استان مرکزی انجام وظیفه می‌کرد که بنا بر احساس ضرورت، به جبهه رفت. او در عملیاتهای رمضان، والفجر مقدماتی، والفجر یک و والفجر چهار شرکت کرد. در عملیات خیبر، مسؤول واحد مهندسی رزمی لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) بود که به شـهامت رسید. در پایان زندگینامه‌ی هر یک از این شهدای گرانقدر، وصیتنامه‌ی آنان و همچنین پیامهای تبریک و تسلیت فرماندهان لشکرها آمده است.

یادگار سرداران

به کوشش: محمدعلی صمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۱۲.۱۳۷۵ ص.: مصور، عکس. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: زندگینامه؛ ۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Commanders' Memorabilla

کتابنامه: ص. ۱۱۲.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب، در بردارنده‌ی یک خاطره‌ی کوتاه، خلاصه‌ای از زندگینامه و همچنین متن کامل وصـیتنامه‌ی ده سـردار شـهید است. این شجاعان ایثارگر عبارتند از: «شـهید عباس بابایی (فرمانده‌ی عملیات نیروی هوایی ارتش)، شـهید مهدی باکری (فرمانده‌ی لشـکر ۳۱ عاشورا)، شـهید محمـد پـدر دره گرگی [بروجردی] (فرمانده‌ی قرارگاه حمزه سیدالشـهدا، فرمانده‌ی سپاه منطقه‌ی هفت کشوری و فرمانده‌ی تیپ مستقل ۱۵۵ ویژه‌ی شـهدا)، شـهید مجید بقایی (فرمانده‌ی قرارگاه کربلا)، شهید سید محمدعلی جهان‌آرا (فرمانده‌ی سپاه خرمشـهر)، شـهید حاج حسین خرازی [فرمانده‌ی لشکر چهارده امام حسین (ع)]، شهید مهدی زین‌الدین [فرمانده‌ی لشکر هفده علی بن ابیطالب (ع)]، شهید حاج عباس کریمی قهرودی [فرمانده‌ی لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)]، شهید ناصر کاظمی (فرمانده‌ی سپاه کردستان)، شهید حاج محمد ابراهیم همت [فرمانده‌ی لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص)].».

[صفحه ۱۰۸۵]

یادمان آلاله‌ها

تبریز: ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، (چاپ اول): ۱۳۷۴. ص.

کتـاب حاضـر حـاوی هجـده زنـدگینامه مختصـر از سـرداران و فرمانـدهان شـهید منـاطق بنـاب، عجب‌شـیر و ملکـان است. در پایان زندگینامه این هجده شـهید، سـخنان، نوشـته‌ها و وصیتنامه‌های آنان ذکر شده و پس از آن نیز، اسامی دیگر شهدای این مناطق آمده است. در پایـان کتـاب نیز دو قطعه شـعر - با عناوین «مشت میـدان نینوا» و «به رسم شـهیدان» - به چاپ رسـیده است. زنـدگینامه هر شهید حاوی اطلاعاتی درباره‌ی «محل تولد، ویژگی‌های اخلاقی، تحصیلات و فعالیت‌ها، سمت در جبهه و نحوه‌ی شهادت» او است. خاطراتی از همرزمان شهید نیز در کتاب ذکر شده است.

یادمان شهدای فرماندهی انتظامی استان همدان

تـدوین و بازنویسـی مهـدی زینعلی. - تهران: نیروی انتظامی جمهوری اسـلامی ایران، سازمان عقیـدتی سیاسـی ناجا، معاونت روابط عمومی و تبلیغات، (چاپ اول): ۱۶۶.۱۳۸۰ ص.: مصور، عکس.

طراح روی جلد: رسول شوبیری.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتـاب حاضـر شامل مجموعه‌ای از زنـدگینامه و فرازهایی از وصـیتنامه، خاطرات و تصاویری از ۱۵۰ شـهید فرماندهی انتظامی استان همـدان است. زنـدگینامه شامل اطلاعات زیر هسـتند: «نام و نام خانوادگی، تاریـخ تولـد، محل و نحوه‌ی شـهادت، درجه‌ی نظامی و مسؤولیت هر شهید». خاطرات مربوط به شهدا، توسط همرزمان، پدر، مادر، خواهر، برادر و سایر بستگان شهید نقل شده‌اند. از جمله شهـدا، می‌تـوان از افراد زیر نـام برد: «غلامرضـا ابـوالفتحی، بهرام اسـدپور، احمـد اشـترانی، محمـدولی برزگر، علی‌رضـا بســطامی، محمـدعلی بیگی، نبی‌الله ترک، رضا ترکاشونـد، رحمت‌الله جلیلونـد، علی‌نقی چم‌کلانی، عباس خزائی، حجت‌الله ساکی، یارحسـین سلیمانی، اروجعلی شکرابی، حمید عبدلی، امیرعلی علیخانی، بهروز فراهانی و...».

یادمان نیلوفران، گذری بر فرازنای زندگی سرداران شهید منطقه‌ی میانه

تبریز: ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۷۴ ص.

این کتـاب، حـاوی بخشـهای مختلفی است. در ابتـدا، مطالبی جهت آشـنایی اجمالی با منطقه‌ی میانه به چاپ رسـیده است و سـپس، گذری در فرازنای زندگی سـرداران شهید منطقه‌ی میانه به چاپ رسیده است که در این بخش زندگی شش تن از فرماندهان شهید و سـرافراز این منطقه و وصـیتنامه‌های آنان ذکر شـده است. در زندگینامه‌ی هر یک از این سـرداران شـهید، اطلاعات زیر درج شده است: «اطلاعات شناسـنامه‌ای (شامل نام و نام خانوادگی، تاریـخ و محل تولـد)، میزان تحصـیلات، فعالیت‌ها در زنـدگی عادی و در جبهه، ویژگی‌های اخلاقی و صـفات ممیزه، مقام و سـمت شهید در جبهه و نحوه‌ی شهادت شهید». در پایان هر یک از زندگینامه‌ها، اظهارات و خاطرات برخی از دوسـتان و همرزمان درباره‌ی شـهید ذکر شـده است. بعـد از این بخش، اسامی ۳۸ شهید از فرماندهان شهید و حماسه‌سازان منطقه‌ی میانه ذکر شده است. در بخش بعدی، از روحانیون شهید منطقه‌ی میانه و همچنین جوانترین و پیرترین شهدای این منطقه نام برده شده و قطعه شعر «سلام بر شهیدان» پایان بخش کتاب است.

[صفحه ۱۰۸۶]

یادنامه‌ی شهدای بنیاد مستضعفان

تنظیم و ویرایش واحد انتشارات چاپ و نشـر بنیاد؛ با همکاری معاونت فرهنگی و روابط عمومی بنیاد مستضعفان. - [تهران]: چاپ و نشر بنیاد؛ با همکاری روابط عمومی بنیاد مستضعفان، ۱۳۶۴.

۱۰۸ ص.: مصور، عکس.

این کتاب، جلد اول از یادنامه‌ی شهدای بنیاد مستضعفان است و به معرفی تعدادی از شهدای بنیاد و مؤسسات و شرکتهای تولیدی و خدماتی و... تحت پوشش بنیاد می‌پردازد. اطلاعات داده شده، عبارتند از: زندگینامه‌ی مختصر و فرازهایی از وصیتنامه‌های پندآموز این عزیزان. زنـدگینامه‌ها و وصـیتنامه‌ها طبـق آنچه از طرف واحـدهای مربوط تهیه و ارسـال گردیـده، تنظیم و ویرایش شده‌انـد. در

ابتدای کتاب، مطلبی کوتاه تحت عنوان «مقام شهید» و در پایان نیز عکسهایی از صحنه‌های مختلف جنگ و مزار شهدا دیده می‌شود.

یادنامه شهدای سال اول دفاع مقدس شهرستان قم

تدوین مرکز اسناد انقلاب اسلامی. - تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۷۸.

۲۷۰ ص. [۱۲] ص.: تصویر، عکس. - (مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۷۱. تاریخ انقلاب؛ ۱۶).

شمارگان: ۳۰۰۰.

این کتاب، که به یاد شهدای قم در اولین سال جنگ علیه رژیم متجاوز عراق تدوین یافته، شرح خلاصه‌ای از زندگی شهیدانی است که در سال اول جنگ از قم به جبهه اعزام شده بودند. در پیشگفتار کتاب، نخست به زمینه‌ها و علل آغاز جنگ اشاره شده و جنگ از بعد بین‌المللی مورد بررسی قرار گرفته است. یادنامه‌ی شهدا براساس الفبای نام خانوادگی شهدا آمده است. گردآورنده با ذکر تاریخچه‌ای از رزمندگان و تحصیلات این شهیدان و نیز سابقه‌ی مبارزاتی آنها علیه رژیم ستم شاهی، به بیان ویژگی‌های اخلاقی و خصایص معنوی و روحانی آنان پرداخته است. وصیتنامه‌ی برخی از این شهدا نیز در پایان زندگینامه‌ی آنها به چاپ رسیده است. در انتهای کتاب فهرست اعلام - شامل چهار بخش اشخاص، اماکن، افراد، سازمانها، گروهها و کتب و نشریات - آمده است. کتاب، مزین به عکس شهداست.

یادواره شهدای عملیات نصر ۱: نجوا

طراحی مهرداد رایانی مخصوص؛ تهیه، مصاحبه، ویرایش و تدوین مطالب شهاب حسین‌زاده. -تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، معاونت پژوهشی و تبلیغات، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۸۸ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان دیگر: نجوا (یادواره شهدای عملیات نصر ۱).

این کتاب شامل سرگذشتنامه، وصیتنامه و خاطرات سه شهید عملیات نصر یک، به نقل از خانواده و دوستان آنها است. این شهیدان عبارتند از: «سید مصطفی باریکانی (متولد ۲۰ / ۳ / ۱۳۵۰ و شهید در منطقه‌ی سردشت در تاریخ ۲۸ / ۱ / ۶۶)». سعید مهتابخواه (متولد سال ۱۳۴۸ و شهید در منطقه‌ی سردشت در تاریخ ۲۸ / ۱ / ۶۶)، عبدالله حکمت شعار (متولد سال ۱۳۴۵ و شهید در منطقه‌ی سردشت در تاریخ ۲۸ / ۱ / ۶۶)، کارنامه‌های تحصیلی، دست‌نوشته‌ها و تصاویری از پیکر شهیدان و مجلس ختم آنان و حضورشان در جبهه با زیرنویس ارائه شده است.

[صفحه ۱۰۸۷]

یادنامه شهیدان

روابط عمومی صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران؛ با همکاری امور اجتماعی و رفاهی و انتشارات سروش. - تهران: صدا و

سیمای جمهوری اسلامی ایران، روابط عمومی،[؟؟ ۱۳].

۱۶۷ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل زندگینامه و قسمتی از وصیتنامه‌ی ۸۲ شهید از کارکنان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران از سراسر کشور و وابستگان آنها (اعم از زن و مرد) است. این شهیدان توسط منافقین، یا در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و یا در اثر بمباران شهرها به شهادت رسیده‌اند. اطلاعات ارائه شده عبارتند از: سرگذشتنامه و مشخصات هر شهید، شامل تاریخ و محل تولد، دوران کودکی، تحصیلات، فعالیت‌های مختلف مذهبی و انقلابی، مسؤولیت‌های شهید در دوران جنگ و تاریخ و محل شهادت وی. در برخی موارد، عکس شهید نیز در کنار سرگذشتنامه آمده است. کتاب در دو بخش تنظیم شده است: شهیدان صدا و سیما و شهیدان وابستگان.

یادواره برادر شهید عباس فتح الله پور

[قم: چاپ مدرسه امیرالمومنین (ع)، بی‌تا]. ۵۸ ص.: مصور.

عنوان روی جلد: لاله پرپر شده.

کتاب، زندگینامه‌ی دو شهید از یک خانواده (یک پدر و یک پسر) است. پسر، در شهر مقدس کربلا متولد شده، با توجه به جو خفقان حاکم بر کشور عراق، به شهر مقدس قم می‌آید. پدر در ۶۲ سالگی به بسیج سپاه پاسداران می‌پیوندد و در عملیات رمضان (مرحله‌ی پنجم، در محور کوشک) شهید می‌شود. پسر در تاریخ ۲۴ / ۲ / ۶۴ در سن هفده سالگی برای آموزش نظامی به پادگان ۲۱ حمزه‌ی تهران می‌رود؛ در تاریخ ۱۲ / ۴ / ۶۴ به جبهه می‌رود و در نیمه‌ی شعبان (۵ / ۲ / ۶۵) شهید می‌شود. وصیتنامه‌ی شهید به همراه زیارت عاشورا، نماز شب، دعای توسل و دعای فرج ضمیمه‌ی کتاب هستند.

یادواره‌ی دو شهید بی مزار: شهید مصطفی علیزاده و شهید حسن حاج غفاری به ضمیمه دعاهای کمیل، توسل، ندبه و عاشورا

[تهران]: خانواده‌ی شهید. -[۱۳۶۴] ۸۴ ص.: مصور: عکس.

شمارگان: ذکر نشده است.

مندرجات: شهید کیست؟ زندگینامه شهید حسن حاج غفاری؛ چگونگی مجروح شدن از زبان پدر؛ یا شهادت یا زیارت؛ چگونگی عملیات ظفرمندانه خیبر و طرز به شهادت رسیدن شهید حسن غفاری از زبان برادر مصطفی کلهر؛ وصیتنامه شهید؛ یادنامه شهید مصطفی علیزاده؛ شعر؛ دعاهای: کمیل، ندبه، بعد از هر نماز، توسل، زیارت عاشورا.

این کتاب حاوی زندگینامه‌ی شهیدان مصطفی علیزاده و حسن حاج غفاری است. در ابتدای کتاب مقدمه‌ای با عنوان شهید کیست؟ مطالبی درباره شهید بیان شده است. شهید حسن حاج غفاری، متولد قم در سال ۱۳۴۵ بود. زندگینامه، اخلاق و اهداف شهید و خاطراتی از او در عملیات محرم در محور عملیاتی عین خوش - دهلران و مجروح شدنش، به نقل از پدر وی، و نحوه شهادت او در عملیات خیبر، در جزیره مجنون، در اثر ترکش خمپاره به نقل از برادر مصطفی کلهر و سپس وصیتنامه شهید در کتاب به چاپ رسیده است. هم چنین یادنامه‌ای از شهید مصطفی علیزاده، که شرح زندگی و فعالیت‌های او طی دوره‌ی انقلاب و پس از آن و دوره‌ی جنگ است، بخش بعدی کتاب را تشکیل می‌دهد. مصطفی علیزاده در مرحله‌ی دوم عملیات خیبر، در سال ۱۳۶۱، در جزیره‌ی مجنون، به شهادت رسید. پیکر پاک این شهیدان در جزیره‌ی مجنون باقی مانده است. وصیتنامه‌ی این شهیدان، یک قطعه

شعر، دعاهای کمیل و ندبه، دعای توسل و زیارت عاشورا نیز در کتاب آمده است.

[صفحه ۱۰۸۸]

یادواره دو مجاهد شهید در جنگ تحمیلی با کفار بعثی برادر شهید احمد سلیمانی و برادر شهید مجید سلیمانی

[قم]: سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، ۱۳۵۹.

۴۰ ص.: مصور، نمونه.

کتاب شامل زندگینامه و وصیتنامه‌های دو برادر است. در زندگینامه‌ی احمد سلیمانی چند نامه از شهید به صورت گراور چاپ شده است که یکی از آنها خطاب به خواهران کمیته‌ی امداد می‌باشد. در این نامه‌ها از ضعف روحیه قوای عراقی صحبت می‌شود. وی عقیده دارد در صورتی که شیطنت‌های عوامل داخلی و ستون پنجم بگذارد ما در جنگ پیروز می‌شویم. وی مورد اصابت گلوله تک تیرانداز قرار می گیرد و در راه اعزام به پشت جبهه شهید می‌شود. در قسمت بعدی کتاب، پس از شرح زندگانی مجید سلیمانی و ذکر وصیتنامه‌اش نحوه شهادت او شرح داده می‌شود. وی در سر پل ذهاب مشغول به خدمت بود که به جبهه‌ی خرمشهر فراخوانده می‌شود و پس از تخریب و پاک کردن چندین میدان مین، بالاخره در یکی از همین میدان‌های مین در اثر انفجار تله انفجاری به شهادت می‌رسد.

یادواره دو مجاهد شهید در جنگ تحمیلی با کفار بعثی برادر شهید سید ضیاء گلدانساز و برادر شهید سید علی راشدی

[قم؟]: سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۵۹.

۲۷ ص.: مصور: نمونه.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، زندگینامه‌ی دو مجاهد شهید از سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی به نامهای «سید ضیاء گلدانساز و سید علی راشدی» است. سید ضیاء گلدانساز از یاران و همراهان مجاهد شهید «محمد منتظر قائم» بود و پس از شهادت وی مدت دو ماه در کردستان به مصاف با ضد انقلاب اشتغال داشت. وی یکی از اعضای مؤثر دفتر سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی در یزد بود. وی در جبهه‌ی ماهشهر، هنگام حمله‌ی تانکها به سنگر شهید مختاری، به کمک وی می‌رود و در آنجا مورد اصابت گلوله قرار می گیرد و شهید می‌شود. او فرمانده‌ی گروه هفده نفره‌ای بود که تمامی افراد آن شهید شدند. علی راشدی خصم آشتی‌ناپذیر رژیم طاغوت بود. وی در سال ۱۳۳۵ در تبریز به دنیا آمد. در تمام راهپیمایی‌ها شرکت داشت. او از آذربایجان به خراسان رفت و یکی از افراد فعال دفتر مجاهدان انقلاب اسلامی در خراسان گردید. در جبهه‌ی آبادان پس از اصابت گلوله و زخمی شدن به درجه‌ی رفیع شهادت نائل آمد.

یادواره دو مجاهد شهید در جنگ تحمیلی با کفار بعثی، برادر شهید فریدون پارسی و برادر شهید غلامرضا رضائی

[قم]: سازمان مجاهدین انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۵۹.

۲۳ ص.: نمونه.

کتاب، شرح زندگینامه‌ی شهیدان «فریدون پارسی و غلامرضا رضایی» است. شهید فریدون پارسی طی دوران قبل از انقلاب فعالیت‌هایی در مبارزه با رژیم داشت و پس از شروع جنگ نیز در جبهه‌ی آبادان حضوری فعال داشت. هنگامی که برای شناسایی مواضع دشمن در آبادان روانه می‌شود و محل آنها را شناسایی می‌کند و به اطلاع نیروهای پاسدار انقلاب می‌رساند، بعثی‌ها وی را با خمپاره هدف قرار می‌دهند. او زخمی می‌شود و هنگام انتقال به تهران (در تاریخ ۲۸ / ۷ / ۵۹) شهید می‌شود. در بخش دوم از زندگی و مبارزات غلامرضا رضایی با رژیم پهلوی سخن گفته شده و نحوه‌ی شهادتش چنین بیان شده است که در یکی از تپه‌های نوسود به صورت چریکی با ضد انقلاب درگیر می‌شود و عده‌ای از آنها را به هلاکت می‌رساند و با تمام شدن مهمات، چون از طرف نیروهای خودی حمایت نمی‌شود، مورد اصابت آر پی جی هفت قرار می‌گیرد و در تاریخ ۴ / ۸ / ۵۹ در راه بیمارستان شهید می‌شود.

[صفحه ۱۰۸۹]

یادواره سرداران رشید مهندسی رزمی

فرماندهی قرارگاه مهندسی رزمی قرارگاه خاتم‌الانبیاء (ص)؛ نقاشی از برادران: طاهری و خداوردی؛ خط: از موزه شهدا. - تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، فرماندهی قرارگاه مهندسی - رزمی خاتم‌الانبیاء (ص)، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

[۱۲۹] ص.: مصور، عکس (رنگی). - (قرارگاه مهندسی رزمی خاتم الانبیاء (ص)؛ ۱).

طرح روی جلد از جهاد دانشگاهی هنرهای زیبا.

طرح پشت جلد از موزه شهدا.

عنوان دیگر: سرداران رشید اسلام

این کتاب، مجموعه‌ای از زندگینامه و خاطرات مربوط به سیزده تن از سرداران شهید است. آنها اسوه‌های صبر و استقامت بودند و فداکاری خود را نه تنها در میدانهای نبرد، بلکه در عرصه زندگی نیز به نمایش گذاردند. در آغاز هر زندگینامه، یک تابلوی نقاشی شده از چهره‌ی سردار مورد نظر و در جای جای کتاب نیز نوشته‌هایی با خطوط خوش دیده می‌شود. گاهی نیز خاطرات و وصیتنامه‌ای نیز به آنها اضافه شده است. اسامی این سرداران شهید فرماندهی قرارگاه مهندسی - رزمی خاتم‌الانبیاء (ص)، عبارت است از: «تقی رضوی، حمید سلیمی، حاج محسن صفوی، حسین آقاسی‌زاده، هاشم ساجدی، سید علی محسنی، حمیدرضا شریف الحسینی، حسن ناجیان، محمد طرفچی، سید علی منتظرین، صادق شجاعی‌فر، سعید شجاعی‌فر، علی‌اکبر شیردم».

یادواره سرداران شهید استان کرمان

کرمان: مؤسسه‌ی جمع‌آوری و نشر آثار دفاع مقدس کرمان، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۰۷ ص.: مصور.

در ابتدای کتاب مطلبی (به جای مقدمه) از سردار سرتیپ پاسدار حاج قاسم سلیمانی نوشته شده است و پس از آن مطلبی با نام «نتایج دفاع مقدس از دیدگاه امام خمینی (ره)» به چاپ رسیده است. در ادامه، شعر «خون شاهدان» از دکتر رحیم‌نژاد سلیم آمده است. سپس زندگینامه‌ی چند تن از سرداران شهید استان کرمان چاپ شده است که عبارتند از: سرداران شهید محمد طلایی،

علی‌اکبر محمدحسینی، علی شفیعی، عبدالمهدی مغفوری، مهدی زندی و قاسم میرحسینی. در پایان هم شعری با نام «از زبان شهید» سروده‌ی سید احمد فخر مهدوی آمده است.

یادواره شهدای ارتش بیست میلیونی (جلد ۱): شهدای کارخانه ماشین سازی اراک

تالیف واحد بسیج مستضعفین سپاه پاسداران. – تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد بسیج مستضعفین، منطقه یک کشوری، (چاپ اول): ۱۳۶۲.

[۱۷۴] ص.: عکس.

عنوان دیگر: شهدای ارتش بیست میلیونی، منطقه یک کشوری.

کتاب، مجموعه‌ی ۳۵ زندگینامه و وصیتنامه شهدای کارخانه ماشین سازی اراک است که همراه با عکس شهیدان چاپ شده است. به علاوه، اطلاعیه‌ی واحد بسیج کارگری کارخانه درباره‌ی کمکهای جنسی و نقدی کارکنان به جبهه‌ها و غیره و همچنین چند شعر در رابطه با شهید و مقام و عظمت شهیدان، در آن به چاپ رسیده است. چند پیام از پیامهای آیت‌الله منتظری در ارتباط با مقام شهید و عظمت شهید، در آن عنوان گردیده است و همچنین دیدگاه امام امت در مورد «کار و کارگر، جهاد و حفظ مکتب، بی‌نظیر بودن ملت ایران، این که ما در نهایت پیروزیم و وحدت رمز پیروزی ماست و دلیل این که چرا جنگ می‌کنیم و برکات آن از دیدگاه امام» توضیح داده شده است. اشعار موجود در کتاب از نصرالله مردانی، محمدرضا عبدالملکیان و چند شاعر دیگر است.

[صفحه ۱۰۹۰]

یادواره شهدای انقلاب اسلامی مسجد جامع فاطمیه تهران، پاسداران گمنام اسلام و سربازان سرافراز امام خمینی

تهران: مسجد جامع فاطمیه، ۱۳۷۴.

۱۱۰ ص.: مصور (بخشی رنگی)، عکس (بخشی رنگی).

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب به مناسبت سالروز تشکیل بسیج ۲۰ میلیونی به فرمان امام خمینی منتشر شده است.

مجموعه‌ی حاضر شامل اطلاعات خلاصه‌ای از شهدای مسجد فاطمیه‌ی تهران همراه با فرازی از وصیتنامه‌های آنهاست. مطالب کتاب، عبارتند از: «بخشهایی از وصیتنامه رهبر کبیر انقلاب اسلامی [حضرت امام خمینی (ره)]، آماری از شهدای مسجد فاطمیه، متن وصیتنامه‌ها و شرحی از مشخصات شناسنامه‌ای هر شهید (نام و نام خانوادگی، تاریخ تولد، تاریخ و محل شهادت، نام گلزار یا گلستان محل دفن)، با دستنوشته‌هایی از شهدا، اطلاعات مختصری درباره شهدایی که دارای اطلاعات و وصیتنامه نیستند، زیارت عاشورا و دعای توسل». عکسهایی از شهدا به همراه عکسهایی از مراسم تشییع بعضی از شهدا، همراه با زیرنویس، نیز ارائه شده است.

یادواره‌ی شهدای کمیته‌ی انقلاب اسلامی، روضه‌ی رضوان (دفتر ۲)

کمیته‌ی انقلاب اسلامی، روابط عمومی، ۱۳۶۳.

۲۳۷، [۸] ص.: عکس.

شمارگان: ذکر نشده است.

این مجموعه، دفتر دوم یادواره‌ی شهدای کمیته‌ی انقلاب اسلامی (موسوم به روضه‌ی رضوان است) که در سالروز تشکیل کمیته‌ی انقلاب اسلامی به فرمان امام امت چاپ شده است. این کتاب، مشتمل بر ۵۷ یادواره و هجده قطعه شعر و تصویر است و سخنانی از حضرت امام (ره) در مورد شهید و شهادت از دیدگاه نهج‌البلاغه نیز چاپ شده است. اطلاعات ارائه شده درباره‌ی هر شهید عبارت است از: تاریخ تولد، تاریخ شهادت، مسؤولیت، پست و مقام، خصوصیات فردی و فرازهایی از وصیتنامه‌ی شهید. عکس شهیدان نیز زینت‌بخش زندگینامه‌ی آنهاست.

یادواره‌ی شهدای کمیته‌ی انقلاب اسلامی، روضه‌ی رضوان (دفتر ۳)

تهران: کمیته‌ی انقلاب اسلامی، روابط عمومی، ۱۳۶۴.

۱۵۹ ص.: عکس.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب، دفتر سوم روضه‌ی رضوان، یادواره‌ی شهدای کمیته‌ی انقلاب اسلامی است. در ابتدای این جلد فرمایشات حضرت امام خمینی (ره) در مورد «شهید و شهادت» به چاپ رسیده است. سپس اطلاعاتی درباره‌ی هشتاد تن از شهدای گرانقدر کمیته‌ی انقلاب اسلامی آمده است. این اطلاعات، شامل: تاریخ ولادت، تاریخ شهادت، خلاصه‌ی زندگینامه و عکس هر یک از شهدا، همراه با فرازهایی از وصیتنامه‌ی شهید است. قطعه شعرهایی نیز در بین زندگینامه‌ها به چاپ رسیده است.

یاد یاران

[بی‌جا]: مکتب قرآن و عترت، (چاپ اول):؟؟ ۶۸.۱۳ ص.: مصور.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۰۹۱]

این کتاب، شرح حال و خاطرات سه شهید و فرازهایی از وصیتنامه و نامه‌های ایشان به خانواده‌های خود است. شهیدان، عبارتند از: «علی‌رضا سید خاموشی (متولد ۲۷ / ۸ / ۱۳۴۸ و شهید در منطقه‌ی عملیاتی کربلای پنج)، مجتبی ساسانی (متولد سال ۱۳۴۹ و شهید در منطقه‌ی عملیاتی کربلای هشت)، میثم سعید محمدی (متولد سال ۱۳۴۹ و شهید در سال ۱۳۶۵)». در پایان کتاب نیز تصاویری با زیرنویس از سه شهید به همراه دیگر شهیدان - از جمله، «محمد کربلایی مطلب، مجتبی داوودی، محمد باقری، مجتبی احمدی معصومی و محمدرضا لولاچیان» - ارائه شده است.

یاد یاران

تدوین طاهره بزم، شهناز صرامی. - تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

[۱۹۲] ص.: مصور. - (مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۸۴: خاطرات؛ ۲۰).

طراح روی جلد: فاطمه کرکه‌آبادی.

شمارگان: ۱۸۰۰ نسخه.

کتاب «یاد یاران» شامل زندگینامه مختصر ۸۲ شهید و مفقودالاثر دفاع مقدس است. هر زندگینامه، شامل اطلاعات زیر است: «نام، نام خانوادگی، تاریخ و محل شهادت، دوران کودکی، دوران جوانی، فعالیت‌ها در دوران قبل و بعد از انقلاب، دوران حضور شهید در جبهه، نحوه‌ی شهادت، خاطرات کوتاهی از شهید (در برخی از موارد) و وصیتنامه‌ی شهید». از جمله شهیدانی که زندگینامه‌ی آنها در این کتاب آمده است، افراد زیر هستند: «حجت‌الاسلام فضل‌الله مهدزاده محلاتی، حجت‌الاسلام حسین اسکندری، ولی‌الله محمدی، محسن عزیزیان، علی کمیلی‌فر، محمدحسین بدخشان ظهوری، محمد ذوالفقاریان، محسن بلندیان، بهرام شهپریان، جواد کارگر، علی‌رضا مشهدالکوبه فراهانی، غلامرضا مشهدالکوبه فراهانی و...».

یاد یاران

تدوین و گردآوری ستاد کنگره بزرگداشت شهید بهشتی و شهدای دانشگاه شهید بهشتی. - تهران: دانشگاه شهید بهشتی، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۲۷۴ ص.: مصور، جدول.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل زندگینامه‌ی، وصیتنامه و تصاویر شهیدان (زن و مرد) دانشجوی دانشگاه شهید بهشتی است. زندگینامه‌ها به تفکیک دانشکده ارائه شده‌اند. در پایان کتاب نیز زندگینامه کارمندان شهید زن و مرد دانشگاه شهید بهشتی، به چاپ رسیده است. فرازهایی از سخنان حضرت امام و مقام معظم رهبری در خصوص جنگ و شهادت و تاریخچه‌ای از دانشگاه و زندگینامه شهید آیت‌الله دکتر بهشتی ارائه شده است. کتاب، شامل جداولی از مقایسه‌ی نسبت و درصد شهدای دانشجو و مقایسه‌ی آن با سایر مراکز آموزشی در سال ۱۳۶۵ است. اطلاعات هر زندگینامه شامل: «نام و نام خانوادگی، رشته‌ی تحصیلی، تاریخ و محل تولد، تاریخ ومحل شهادت، شرحی از دوران کودکی، نوجوانی، سوابق مبارزاتی دوران انقلاب و دوران جبهه و ویژگی‌های اخلاقی شهید» است.

یاد یاران: شهدای اداره کل آموزش و پرورش شهرستان‌های استان تهران

تهیه و تدوین ستاد امور ایثارگران اداره کل و مناطق تابعه. - تهران: نوین پژوهش، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۶،۲۳۰ ص.: مصور (بخشی رنگی)، عکس.

[صفحه ۱۰۹۲]

شمارگان: ۶۰۰۰ نسخه.

در این مجموعه، زندگینامه مختصر و فرازی از وصیتنامه‌های ۳۲۸ شهید فرهنگی شهرستانهای تابع استان تهران - به جز شهر تهران - گرد آمده است؛ شامل شهیدان شهرهای: اسلامشهر، اشتهارد، پاکدشت، دماوند، رباط کریم، ساوجبلاغ، شهر ری، شهر قدس، شهریار، طالقان، فیروز کوه، قرچک، کرج و ورامین. مطالب مربوط به شهیدان به ترتیب شهرستانهای نامبرده ارائه شده است. برای

اکثر شهیدان اطلاعات شناسنامه‌ای (نام و نام خانوادگی، نام پدر، شهرستان محل تولد، محل و تاریخ شهادت)، همراه با عکسی از شهید، ارائه شده است. خلاصه‌ی زندگینامه‌ها شامل مطالبی درباره‌ی تحصیلات، ویژگی‌های اخلاقی، فعالیت‌های مذهبی و فعالیت‌های دوران جنگ است. در پایان کتاب، عکسی از گلزار شهدای هر شهرستان، با زیرنویس، به چاپ رسیده است.

یک آسمان ستاره

نوشته مهدی فتحی. - تهران: اسپید، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۵۵ ص. - (کودکی بزرگان؛ ۱).

عنوان روی جلد: کودکی بزرگان: یک آسمان ستاره.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در کتاب «یک آسمان ستاره»، ده داستان و حکایت کوتاه از دوران کودکی و نوجوانی ده شخصیت برجسته‌ی تاریخ وفرهنگ ایران و انقلاب اسلامی بازگو شده است. این اشخاص عبارتند از: «دکتر مصطفی چمران، محمدتقی جعفری، سید حسن مدرس، سید جمال‌الدین اسدآبادی، میرزا تقی‌خان امیرکبیر، جلال‌الدین مولوی، شیخ بهایی، امام محمد غزالی، شیخ مصلح‌الدین سعدی و ابوالحسن بهمنیار». از بین این افراد، شهید دکتر مصطفی چمران در ارتباط با دفاع مقدس نقش عمده‌ای داشته است، که در این کتاب نیز به آن اشاره شده است.

[صفحه ۱۰۹۴]

وصیتنامه‌ها

آخرین لحظه‌های سرخ (۱): وصیتنامه شهیدان، همراه با سخن امام و شهید مطهری درباره مقام شهید

تهران: پیام آزادی، [بی‌تا].

۱۳۴ ص.: عکس.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب، حاوی وصیتنامه‌ی تعدادی از شهدای هشت سال دفاع مقدس و دو متن سخنرانی از حضرت امام خمینی (ره) و شهید مطهری است. سخنان امام در مدح شهیدان و سخنان شهید مطهری در رثای سالار شهیدان و مقام شهید است. کتاب، حاوی وصیتنامه کامل تعدادی از شهیدان هشت سال دفاع مقدس و یا بخشی از وصیتنامه‌های این عزیزان است. در کتاب، تنها نام شهیدان و وصیتنامه آنها آورده شده و اشاره‌ای به زندگینامه یا محل شهادت آنها نشده است.

آخرین لحظه‌های سرخ (۲)

تهران: پیام آزادی، [بی‌تا].

۱۶۲ ص. مصور. - (مجموعه وصیتنامه‌های شهیدان؛ دفتر دوم).

کتاب حاضر که به شهید گرانقدر حاج آقا مصطفی خمینی تقدیم شده است، حاوی مجموعه وصیتنامه‌های شهیدان است که عده‌ای

از آنان شهدای انقلاب اسلامی و عده‌ای نیز از شهیدان جنگ تحمیلی عراق علیه ایران می‌باشند. موضوعهای اصلی که در این وصیتنامه‌ها مورد توجه قرار گرفته، عبارتند از: گوش به فرمان امام بودن، بر پاداشتن نماز اول وقت، اعتقاد به پیروزی حتمی اسلام بر کفر، سفارش به والدین برای صبور بودن در برابر شهادت فرزندان و سفارش به حفظ حجاب.

آخرین لحظه‌های سرخ (۳)

تهران: پیام آزادی، [۱۳۶۱].

۱۷۴ ص. - (مجموعه وصیتنامه‌های شهیدان؛ دفتر سوم).

شمارگان: ذکر نشده است.

آنچه در این کتاب آمده قسمت‌هایی از وصیتنامه‌ی عده‌ای از شهدای انقلاب اسلامی و جنگ حق علیه باطل است. کتاب با بیان فرازهایی از وصیتنامه‌ی شهید حاج سید مصطفی خمینی آغاز شده است و پس از آن، وصیتنامه‌ی جمعی از شهدای جنگ تحمیلی آمده است. این وصیتنامه‌ها مبین اخلاص و ایمان و ایثار شهدا هستند. توصیه به اطاعت از فرامین ائمه‌ی اطهار (ع) و ولی امر، گذشت و فداکاری و پیروی از حق و بسیاری توصیه‌های دیگر از اهم مندرجات زینت‌بخش این وصیتنامه‌هاست. بعضا نیز اشعار و نامه‌هایی به عنوان وصیتنامه شهدا درج شده است.

امام در آیینه شهیدان

گردآورنده محمدحسین عباسی ولدی؛ با همکاری دفتر تحقیق و پژوهش؛ ویراستار غلامرضا نباتی مقدم. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۴۹ ص.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

متن این کتاب، در چهار فصل، بیانگر ارادت شهیدان نسبت به رهبر انقلاب، امام خمینی (ره) است. فصل اول (امام در آیینه‌ی شهیدان)، گفتار، نوشتار یا خاطراتی است که به صورت مستقیم یا غیر مستقیم از زبان یاران نزدیک امام (ره)، سرداران سپاه و ارتش و مسؤولان کشوری و لشکری که به شهادت رسیده‌اند، درباره‌ی شخصیت امام (ره)

[صفحه ۱۰۹۵]

بیان شده است. فصل دوم، «روایت عشق» است و در این قسمت، خاطرات و مطالبی حاکی از عشق و ارادت شهیدان نسبت به امام (ره) بیان شده است. این مطالب، از دستنوشته‌ها و وصیتنامه‌ها استخراج شده‌اند. فصل سوم (پروانه‌های شمع)، خاطرات خانواده و نزدیکان شهیدان و یا دستنوشته‌های شهدا است. عنوان فصل چهارم، «پیام خون» و شامل قسمتهایی از وصیتنامه شهیدان است که در آن توصیه به اطاعت محض از ولایت فقیه کرده‌اند. متن کتاب فاقد نظم الفبایی یا هرگونه فهرست از اسامی شهدایی است که از آنان نقل قول شده است.

امام در کلام شهدا

[بنیاد شهید انقلاب اسلامی]. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول)، ۱۳۷۹.

۱۳۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، گزیـده‌ای از وصـیتنامه‌ها و گفتارهای شـهیدان انقلاب و هشت سال دفاع مقـدس درباره‌ی حضـرت امام خمینی (ره) گردآوری و در نه فصل موضوعی تنظیم شده است. این موضوعات عبارتند از: ۱. الگو پذیری از امام خمینی (ره)؛ ۲. اطاعت از امام (ره)؛ ۳. تـداوم راه امام (ره)؛ ۴. حمـایت از امام (ره)؛ ۵. خـط امام (ره)؛ ۶. دعـا برای امام (ره)؛ ۷. عشق و ارادت به حضـرت امام (ره)؛ ۸. قدردانی و ادای دین نسبت به امام (ره)؛ ۹. نیابت حضرت امام زمان (عج).

پرتو نور: به قلم نور آفرینان دفاع مقدس، شهدای بزرگوار جهادگر جهاد سازندگی استان اصفهان

گردآوری پروین رجبی. - اصفهان: زاینده رود، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۹۹ ص. - (سنگرسازان بی‌سنگر؛ ۲۰).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

کتاب «پرتو نور» متن کامل وصیتنامه‌ی ۴۸ شهید جهادگر جهاد سازندگی استان اصفهان بوده، به ترتیب نام خانوادگی شهیدان ارائه شـده اسـت. در پایـان کتـاب نیز بخشـی جهت درج وصـیتنامه و مشـخصات شـهید اختصـاص داده شـده است تـا توسط آشـنایان و خانواده‌ی او تکمیل و عودت داده شود. اسامی تعدادی از شـهیدانی که وصیتنامه آنان در این مجموعه آمده، به قرار زیر است: «سید محمـدرضا احمـدی، حسـنعلی اقبالی، حمیـدرضا امیرپور، عبدالحمیـد امیر کاوه، اسـماعیل امیریان، اکبر باقی، حسـین براتی، حسـین آبـادی، حسـینعلی بخشـی، اسـماعیل بهرامی، رسول تحویلیـان، اسـماعیل جلالـی، محمـدرضا جنـدقیان، علی حاج هاشـمی، عبـدالله داودونـدی، علی‌اکبر ذوالفقاری، محمـد سـلطانی، رحمت‌الله سـلطانی، سـید یوسف سـیدیان، مهـدی شاهسون، محمـد شـریف‌زاده، محسن شریفی و...».

پرستوهای حسینی

[گردآورنده فاطمه قرآنی]. - مشهد: مکتب مقداد، فاطمه قرآنی، ۱۳۷۲.

۱۲۷ ص.

در این کتاب خانم «فاطمه قرآنی» فرازهایی از وصیتنامه‌های ۴۴ تن از شهیدان گرانقدر جنگ تحمیلی را برگزیده است و پس از هر یک، در برخی موارد، نکاتی از زندگی آنها را بازگو کرده و یا یک نکته‌ی قابل توجه از

وصیتنامه را بسط داده و تفسیری بر آن نوشته است. هدف از گردآوری این مجموعه، تشویق به کسب ایمان و اخلاق اسلامی است.

پیام خون: گزیده‌ای از وصیتنامه شهدای انقلاب اسلامی

[دفتر تحقیقـات اجتمـاعی]، وزارت ارشاد اسـلامی؛ با مقـدمه امام خمینی (ره) و آیت‌الله منتظری. - [تهران]: وزارت ارشاد اسـلامی، [۶۱۳؟]

۶۳ ص.: عکس.

عنوان از روی جلد.

کتاب حاضر حاوی گزیده‌ای از وصیتنامه‌ی شهدای انقلاب اسلامی و دفاع مقدس است. در ابتدای کتاب مقدمه‌ای از رهبر کبیر انقلاب درباره‌ی عظمت شهید و شهادت ذکر شده است و در ادامه، پیام آیت‌الله منتظری در مورد ارزش شهادت به چاپ رسیده است. موضوعها و مباحث عمده‌ای که شهدا در وصایای خود مورد توجه قرار داده‌اند عبارتند از: ارزش انقلاب اسلامی در نظر شهیدان، اعتقاد به پیروزی حتمی اسلام، اعتقاد به ارزش روحانیت و نقش آن، عشق به شهادت و نداشتن ترس و نگرانی از رفتن به جبهه.

پیام شهیدان تربیت

به کوشش محبوبه تورانی؛ تهیه شده در اداره کل تربیت معلم و آموزش نیروی انسانی. - تهران: وزارت آموزش و پرورش، مؤسسه فرهنگی منادی تربیت، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۵۷۸، [۴۶] ص.: مصور، جدول، عکس.

عنوان دیگر: پیام شاهدان تربیت (وصایای شهدای تربیت معلم کشور).

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل وصیتنامه‌ی کامل ۱۸۵ دانشجو، دانش‌آموز و معلم شهید و مفقودالاثر استانهای کشور است. تعدادی از وصیتنامه‌ها با عکس شهید همراه هستند. در کنار وصیتنامه‌ها، اطلاعاتی درباره‌ی هر شهید - شامل نام استان، رشته‌ی تحصیلی، تاریخ و محل شهادت و نام عملیات مربوطه - ارائه شده است. از جمله شهیدان می‌توان به افراد زیر اشاره کرد: «مجید حاجی محمدزاده اصل، داوود قدامی، حسین بیگلری، کریم اسلامی، اژدر بهمنی، حسن تقوی شاد، ابوالفتح حسنی، سید اصغر حسینی، عین الله علایی، عباس قدیری، محمد نصیری، محمد نظری، رجبعلی ولی‌پور، اسماعیل روا، ابراهیم زارعی، عباس میرزایی، مجید معظم و...».

پیامهای جاودانه و حیاتبخش به دانش‌آموزان، برگرفته از وصیتنامه‌های شهدای نوشهر

تدوین و جمع‌آوری منصور هرنجی. - نوشهر: بنیاد شهید انقلاب اسلامی شهرستان نوشهر، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۵۶ ص.

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب شامل فرازهایی از وصیتنامه‌های شهدای شهرستان نوشهر است. از جمله موضوعهای مورد اشاره در این وصیتنامه‌ها، می‌توان موارد زیر را نام برد: «جوانان، آخرت، اسلام، جهاد، امام زمان (عج)، یاد خدا، راه شهیدان، تحصیل علم، نماز، امام حسین (ع)، دانشگاه، تهاجم فرهنگی و...». افراد زیر از جمله شهیدانی هستند که فرازهایی از وصیتنامه آنان در این کتاب آورده شده است: «عنایت الله افتداداودی، کاظم کریمی، احسان الله قمی، عبدالرحمن مهدی‌زاده، عبدالحسین چالکش محمدی، شهرام کیاحیرتی، حسینعلی پورجعفری، اردشیر کثیری، حشمت‌الله اسلامی، قدرت‌الله توکلی، بیژن شیخ‌پور، زعفر آهنگری علی‌آبادی، یحیی قمی‌تبار، حسینعلی نعیمایی و...».

جرعه‌های ناب: گزیده‌ای از وصیتنامه شهدای شهرستان هزار سنگر آمل

به اهتمام: کمیته تالیف و تدوین یادواره سرداران و هزار شهید شهرستان آمل؛ علی حسین‌زاده... [و دیگران]. - آمل: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ناحیه مقاومت سپاه آمل، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۲۸ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

«جرعه‌های ناب» مجموعه‌ای از گزیده‌ی وصیتنامه‌های شهدای شهرستان آمل است که زیر بیست موضوع تنظیم شده است. موضوعهای مورد نظر گردآورندگان عبارتند از: «نیایش»، «امام حسین (ع)»، «امام مهدی (ع)»، «ولایت فقیه»، «نماز»، «بسیج»، «روحانیت»، «حجاب»، «دنیا»، «حالات و روحیات شهید»، «آرزوهای شهید»، «جبهه و جنگ»، «دشمن ستیزی»، «توصیه‌ی شهید به امت حزب‌الله» و «شهید و شهادت». مطالب کتاب مبین نیات و احساسات شهیدان هستند. نام و عنوان هر یک از شهیدان همراه وصیتنامه‌ها آمده است.

جلوه‌های نور

تهیه و تنظیم مجید زمان‌پور. - تهران: مرکز فرهنگی سپاه، معاونت انتشارات، مدیریت امور کتاب، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۱۴۵ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

به مناسبت پنجمین سالگرد رحلت حضرت امام خمینی (س).

این کتاب در برگیرنده‌ی آن بخش از وصیتنامه‌های شهیدان است که پیرامون ابعاد وجودی حضرت امام خمینی (ره) نوشته شده‌اند. کتاب در دو فصل تنظیم شده است. فصل اول: وصیتنامه‌های شخصیتهای سرشناس کشور، چون: «آیت‌الله اشرفی اصفهانی، حجت‌الاسلام محمد جواد باهنر، آیت‌الله محمدحسین بهشتی، دکتر چمران، پاک‌نژاد، آیت‌الله دستغیب، محمدعلی رجایی، آیت‌الله سعیدی، آیت‌الله صدر، آیت‌الله صدوقی، استاد مطهری و آیت‌الله مدنی» است و فصل دوم شامل وصیتنامه‌های شهدای دوران انقلاب و جنگ است. در پانویس‌ها، منابع و مآخذ هر بخش از وصیتنامه‌ها ارائه شده است. در اول کتاب نیز دیدگاه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای درباره‌ی حضرت امام خمینی (ره) آمده است. تنظیم وصیتنامه‌ها فاقد نظم الفبایی است.

حدیث جاودانه‌ها: مجموعه وصایای شهدای گرانقدر استان کردستان در چند موضوع مختلف

گردآوری و تدوین معاونت فرهنگی و پژوهشی بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان کردستان. - سنندج: عابد، ۱۳۷.۱۳۸۰ ص.

طراح روی جلد: مازیار یعقوبی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «حدیث جاودانه‌ها»، شامل فرازهایی از وصایای ۱۸۱ شهید استان کردستان است. این وصیتنامه‌ها در هشت موضوع مختلف تنظیم شده‌اند که عبارتند از: «شهید و شهادت، امام حسین (ع) و عاشورا، امام (ره)، ولایت فقیه، معارف الهی، دفاع مقدس، حجاب اسلامی، نحوه‌ی تربیت فرزندان و وحدت اسلامی». اطلاعات هر مدخل از وصیتنامه‌ها شامل: «نام و نام خانوادگی، تاریخ تولد، تاریخ و محل شهادت و متن برگزیده» است که بدون نظم مشخص یا ترتیب الفبایی ارائه شده‌اند. در پایان کتاب نیز فهرست اسامی

شهـدای صاحب وصیت بدون نظم الفبایی آمده است. از جمله اسامی شـهداء می‌توان از افراد زیر نام برد: «حمید انصاری، خدامراد بزرگ احسان، غلامرضا ضیایی، اسدالله قائم‌پناه، علی حسین صادقی، و...».

[صفحه ۱۰۹۸]

حدیث حماسه آفرینان بهبهان

گردآورنده: شکرالله نیک‌پور. - بهبهان: توفیق، ۱۳۷۶.

۱۶۶ ص.: جدول.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضـر شامل مجموعه‌ی گردآوری شـده‌ای از برگزیـده‌ی وصایای ۲۲۹ نفر از شـهدای شهرسـتان بهبهان می‌باشد. برگزیده‌ها فاقد نظم خاص و یا تنظیم براساس الفبای نام خانوادگی شـهداست. در پایان کتاب نیز فهرستی از شـهدای آن شـهر ارائه شده اسـت که شامل: نام و نام و خانوادگی شـهدا به همراه تاریخ تولد، تاریخ شـهادت و نیز محل شـهادت است. نویسنده، مجموعه‌ی حاضر را به منظور استفاده در مراسم صبحگاه مدارس، ادارات، نهادها و ارگانها جمع‌آوری کرده است. در پایان کتاب، جدولی از اسامی ۷۲ تن از شهدای نوجوان همراه با معلمان مدرسه‌ی راهنمایی شهید پیروز - که در حمله‌ی موشکی به شهر بهبهان در چهارم آبان ۱۳۶۲ شهید شده‌اند - و نیز اسامی عده‌ی دیگری که در همین حمله به لقاء الله شتافته‌اند، آمده است.

حدیث ماندگار (۱)، گزیده‌ای از وصایای شهدای شهرستان‌های استان تهران

محمـدرضا رحیمی. - تهران: بنیاد شـهید انقلاب اسـلامی، نشـر شاهـد؛ کنگره بزرگـداشت سـرداران شـهید و ۳۶ هزار شـهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۳۲۲ ص.

کتاب حاوی فرازهایی از وصـیتنامه‌های شهیدان شهرستانهای تهران بزرگ است که به صورت موضوعی تنظیم شده است. عناوین و موضوعهای این وصایا عبارتند از: ولایت فقیه در کلام شـهید، نماز در کلام شهید، مسجد در کلام شهید، امام حسین (ع) و عاشورا در کلام شـهید، امام مهدی (عج) در کلام شهید، امام خمینی (ره) در کلام شهید، حجاب در کلام شهید، روحانیت در کلام شهید، جبهه و جنگ در کلام شهید، بسیج در کلام شهید، راه و هدف در کلام شهید، انقلاب اسلامی در کلام شهید، شهید و شهادت در کلام شـهید، دنیا در کلام شـهید، حالات و روحیات شهید، نیایش در کلام شهید، آرزوی شهید، و توصیه‌های شهید به امت و اقشار مختلف جامعه.

حدیث ماندگار (۲)، گزیده‌ای از وصایای شهدای تهران بزرگ

به کوشـش محمدرضا رحیمی. - تهران: بنیاد شـهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد؛ کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۱۹۱ ص.

کتـاب، حاوی فرازهایی از وصایای شـهدای تهران بزرگ است که به صورت موضوعی تنظیم شـده است. عناوین و موضوعهای این

وصایا عبارتند از: قرآن در کلام شـهید، ولایت فقیه در کلام شهید، نماز در کلام شهید، مسجد در کلام شهید، امام خمینی (ره) در کلام شهید، امام حسین و عاشورا در کلام شهید، حجاب در کلام شهید، روحانیت در کلام شهید، امر به معروف و نهی از منکر در کلام شـهید، جبهه و جنگ در کلام شهید، بسیج در کلام شهید، راه و هدف در کلام شهید، انقلاب اسلامی در کلام شهید، نیایش در کلام شهید، حالات و روحیات شهید، شهادت در کلام شهید، آرزوی شهید، توصیه‌های شهید و امت و اقشار مختلف جامعه.

[صفحه ۱۰۹۹]

حدیث یاران، فرازهایی از وصایا و پیام‌های شهیدان

به اهتمام محمدحسین قاسمی. - قم: مشرقین، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۸۴ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در این مجموعه، فرازهـایی از وصـیتنامه و پیامهـای شـهیدان گرانقـدر دفـاع مقـدس دربـاره‌ی مقوله‌هایی در ارتباط با دین و انقلاب اسـلامی گردآوری شـده است. کتاب، در شـش بخش موضوعی تنظیم شـده است که عبارتند از: ۱. مناجات و نجوای شـهیدان؛ ۲. نماز؛ ۳. ولا‌یـت فقیه؛ ۴. شـهدا و راه شـهدا؛ ۵. حجـاب؛ ۶. پیامهـا و سفارشـهای شـهیدان. نـام هر شـهید و مشـخصات وی همراه با فرازهای انتخاب شده، نیز آورده شده است.

حماسه غدیر: گلچینی از وصیتنامه و خاطرات شهداء گرانقدر پادگان غدیر

دانشـکده افسـری «علوم پایه نظامی» اصـفهان. - اصفهان: دانشگاه امام حسین (ع)، دانشکده افسری (علوم پایه نظامی)، (چاپ اول): ۵۲.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

به مناسبت یادواره شهداء پادگان غدیر.

این کتاب گلچینی از وصـیتنامه‌ها، خاطرات، آخرین مکالمات تلفنی و نامه‌های مکتوب ۳۴ شهید پادگان الغدیر دانشگاه امام حسین (ع) اصفهان است که به همراه فرمایشات، روایات و سخنان پیامبر (ص)، ائمه (ع) و امام خمینی (ره) و سایر بزرگان ارائه شده است. سه قطعه شعر در قالب مثنوی از عباس تمیزی «قـدیر اصـفهانی» - که در یادواره‌ی شـهدای غـدیر قرائت شـده - نیز ارائه شده است. اسـامی برخی از شـهیدان عبـارت است از: «اسـماعیل حیـدری، آقـا علی ملـک محمـد، مجیـد پـاکزاد، زال یوسف‌پور، جلال افشار، مصـطفی نصراصفهانی، غلامرضا پورعبائیان، ابراهیم تلان، علی میرمجربیان، مظفر ماست‌بندزاده، عباس کردآبادی، محمد علیجانی، محسن موهبت، عباس افیونی‌زاده و...».

دلدار مستان

به کوشش مصطفی ایزدی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول)؛ ۱۹۰.۱۳۶۹ ص.

تصویر روی جلد از موزه شهدا.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مناسبت یکمین سالگرد ارتحال امام خمینی سلام‌الله علیه منتشر شده است.
کتاب «دلدار مستان» فرازهایی از وصیتنامه‌های شهیدان و مفقودالاثرها، در وصف رهبر کبیر انقلاب، حضرت امام خمینی (ره) است. وصیتنامه‌ها براساس موضوعات به عناوین مختلفی تقسیم شده‌اند که از آن جمله می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: «سلام بر امام خمینی (ره)؛ امام خمینی (ره) نعمت خدا برای ما؛ امام خمینی (ره) خلیفه‌ی خدا در زمین؛ امام خمینی (ره)؛ سلاله‌ی پیامبر اسلام (ص)؛ امام خمینی (ره)، امام خمینی (ره)، امام حسین (ع) زمان ما؛ امام خمینی (ره)، نائب امام زمان (عج)؛ رهبری امام خمینی (ره)، رهبری جهان مسلمین و مجروحین؛ لبیک به امام خمینی (ره)؛ فرمانده‌ی کل قوا، و...». در پایان نیز اسامی شهدا بدون نظم الفبایی ارائه شده است. نمونه‌ی دستخط سید احمد خمینی یادگار امام درباره‌ی کتاب حاضر نیز ارائه شده است.

[صفحه ۱۱۰۰]

راهیان کربلا: وصیت نامه شهدای خوئین

خوئین: خانواده‌ی شهدای خوئین، (چاپ اول): ۱۳۶۶.

۸۴ ص.: عکس.

این کتاب، مجموعه‌ی وصیتنامه‌ی جمعی از شهدای بخش «خوئین» (از شهرستان زنجان) است که از آغاز جنگ تا عملیات کربلای ده به شهادت رسیده‌اند. وصیتنامه‌ها به ترتیب تاریخ شهادت، همراه با عکس و مشخصات شناسنامه‌ای، مسؤولیت شهید در جبهه و تاریخ و محل شهادت هر شهید، ارائه شده‌اند. بخش پایانی کتاب به نوحه‌هایی درباره‌ی شهیدان و حضرت حسین بن علی (ع) اختصاص یافته است.

زمزمه خوبیها

تدوین: مجید زمان‌پور. - تهران: سنا، [۱۳۷۶].

هفت، ۱۴۷ ص.

عنوان روی جلد: زمزمه خوبیها، تعبیرها، تشبیه‌ها و مضمونها در وصیتنامه شهیدان شاهد.

کتابنامه: ص. ۱۳۹ - ۱۳۸.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این مجموعه‌ای گزیده‌ای است از وصایای شاهدان شهید در ستایش، تمجید و تمدیح ارزشهای والای اسلامی. مطالب کتاب در بخشهای «جهاد، جبهه، مناجات، شهادت، بقای حق، شهدا و نفخات ربانی» تنظیم شده است. انگیزه‌ی تدوین این دفتر، گردآوردن مجموعه‌ای از عبارات و جملات کوتاه و ژرف و عمیق و دارای بلاغت و سلاست نثر و برخوردار از محتوای عاطفی و احساس برانگیز است تا خواننده از حظ روحی و معنوی برخوردار گردد. این مجموعه با بررسی قریب پنج هزار وصیتنامه فراهم آمده است. در زیر هر عبارت، نام وصیت کننده، تاریخ شهادت و محل شهادت شهید شاهد آورده شده است.

سبک باران ساحل‌ها

تالیف علی‌رضا امیر حاجلو. - تهران: دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۰۹ ص.: عکس.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

کتاب «سبکباران ساحلها» مجموعه فرازهایی از وصیتنامه‌های ۷۷ شهید دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی است که به تفکیک دانشجویان دانشکده‌های برق، عمران و مکانیک تنظیم و ارائه شده است. اطلاعات داده شده برای هر شهید، شامل: «نام و نام خانوادگی شهید، رشته‌ی تحصیلی، سال ورود به دانشگاه، تاریخ و محل تولد، تاریخ و محل شهادت و برگزیده‌ی وصیتنامه شهید» است. در پایان نیز فهرست اسامی شهدا همراه با نمودار مقایسه‌ای تعداد شهدای دانشگاهها به چاپ رسیده است.

سخن آشنا

تنظیم مطالب و نگارش: محسن شاهرضایی، رفیع افتخار؛ به کوشش: محمدقاسم فروغی. - تهران: سپاه پاسداران نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۱۱۳ ص. - (مجموعه آثار و ارزشهای هشت سال دفاع مقدس؛ مجموعه وصیتنامه: ۱).

این کتاب به مناسبت هفته دفاع مقدس در سال ۱۳۷۱ منتشر شده است.

کتاب حاضر، گلچینی از مجموعه‌ی دفاتری است که توسط خانواده‌های شهدا و مفقودان، به آرشیو مرکز آثار و

[صفحه ۱۱۰۱]

ارشها و دفاع مقدس ارسال شده است. کتاب شامل هفت بخش به شرح زیر است: بخش اول (سخن شهید با امام): این بخش، شامل سخنان، نظرات، عقاید و احساسات شهیدان در رابطه با امام و مقتدای آنان است. بخش دوم، «شهید و شهادت از دیدگاه شهید»؛ بخش سوم، «آرمانها و اهداف شهید»؛ بخش چهارم، «سفارشهای شهید»؛ بخش پنجم: «هشدارهای شهید»؛ بخش ششم، «نیایشهای شهید» و بخش هفتم، «پیامها و مطالبی که شهدا به خانواده‌های خود فرستاده» است. در انتهای کتاب نیز جدولی ارائه شده است که در آن، اسامی شهدایی که در این کتاب از آثار آنان استفاده شده، مشخصات فردی شهید، محل شهادت، وضعیت تأهل، شغل و دیگر اطلاعات مفید در مورد شهید ارائه شده است.

سخن عشق، گزیده‌ای از وصیتنامه‌های شهدای استان آذربایجان شرقی

جعفر سلیمانی کیا. - [بی‌جا]: ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، ۱۳۷۴.

۱۹۶ ص.: مصور.

کتاب، حاوی هشت بخش و گزیده‌ای از وصیتنامه‌های شهدای استان آذربایجان شرقی درباره‌ی موضوعهای مختلف است. این هشت بخش عبارتند از: بخش «اول: منطق شهید؛ بخش دوم: در وصف شهادت؛ بخش سوم: عشق به امام؛ بخش چهارم: جبهه و جهاد؛ بخش پنجم: راز و نیازها؛ بخش ششم: سفارش‌ها؛ بخش هفتم: هشدارها؛ بخش هشتم: پیام شهید به خانواده». در زیر هر جمله‌ی برگزیده شده، نام شهید آورده شده است. در بخش اول بیشتر شهیدان خواسته‌اند تا گمنام باشند؛ در بخش دوم، شهادت را مرگی شیرین دانسته‌اند؛ در بخش سوم، تبعیت از امام امت را خواسته‌اند؛ در بخش چهارم، واجب بودن دفاع را متذکر شده‌اند؛ در بخش پنجم، با خدا راز و نیاز کرده‌اند؛ در بخش ششم، به انجام کارها برای خدا سفارش کرده‌اند؛ در بخش هفتم، هشدار برحذر بودن از اختلافات داخلی و در بخش آخر سفارش به الگو قرار دادن ائمه‌ی اطهار (ع) در زندگانی مورد تأکید قرار گرفته است.

سفیران نور، درسهایی از حماسه آفرینان عشق و ایثار (جلد ۱)

تحقیق و تنظیم مرکز پژوهش‌های فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی، سرپرست گروه تحقیق، محمدعلی الهی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ دوم): ۱۳۶۹.

۵۷۱ ص.: عکس (بخشی رنگی)، جدول.

آغازگر مطالب کتاب یکصد و پنجاه پیام از کلام امام است و سپس مقاله‌ی «فلسفه و ارزش جهاد و شهادت در اسلام» در باب جهاد و فضیلت آن آورده شده است. پس از آن در ارتباط با خانواده‌ی شهید مطالبی با عناوین «خانواده‌ی شهید، پژواک گران نفیر خون، خانواده‌ی شهید، پژواک‌گر صدای ایثار و خانواده‌ی شهیدان، عاشقان کوی حق» در رابطه با ارزشهای مرتبط با شهید و شهادت درج شده است. مطالب بعدی در خصوص مدنیت و خون شهید، تمدن در گرو شهادتها، درس‌آموزی از انقلابهای دنیا و تاریخ تلخ و دیدگاه‌های شیرین تا صفحه‌ی ۲۳۰ کتاب را به خود اختصاص داده است. صفحات بعدی، تا صفحه‌ی ۵۵۹، پایان کتاب، فهرست‌ها و جداول است. مشخصات شهیدان در زیر عناوین جهان‌بینی شهید، حالات و روحیات شهید، راه و هدف شهید، شهید و انقلاب اسلامی، امام و روحانیت از دیدگاه شهید همراه با تحلیلها و فرازهایی از وصیتنامه‌های شهیدان آورده شده است. اطلاعات ارائه شده در جداول شامل نام و نام خانوادگی، حرفه، تحصیلات، محل و سال تولد، محل و سال شهادت می‌باشد.

[صفحه ۱۱۰۲]

سفیران نور، درسهایی از حماسه آفرینان عشق و ایثار (جلد ۲)

تحقیق و تنظیم مرکز پژوهش‌های فرهنگی بنیاد شهید انقلاب اسلامی. - بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ دوم): ۱۳۶۹.

۴۸۰ ص.: عکس (بخشی رنگی)، جدول.

این کتاب مجموعه‌ای از فرازهای وصیتنامه‌های شهیدان یا پیامهای آنها به پدر و مادر و اقوام خود و مردم می‌باشد که در موضوعهای زیر گردآوری شده است: ۱ - جبهه و جنگ از دیدگاه شهید؛ ۲ - رویارویی شهید با منافقین، ضد انقلاب و کفر جهانی؛ ۳ - پیام شهید به رزمندگان؛ ۴ - پیام شهید به امت؛ ۵ - پیام شهید به پدر و مادر؛ ۶ - پیام شهید به همسر و فرزند؛ ۷ - نیایش شهید. پس از هر مجموعه، فهرست اسامی شهیدانی که از وصیتنامه یا پیامهای آنان استفاده شده است، با ذکر مشخصات (نام، نام خانوادگی، حرفه، تحصیلات، محل و سال تولد، محل و تاریخ شهادت) آورده شده است.

سهمی از آفتاب: گزیده وصایای جمعی از شهدای دفاع مقدس «استان فارس»

تهیه کننده کمیته تألیف و تدوین [کنگره سرداران ۱۴ هزار شهید استان فارس]؛ با مشارکت بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان فارس. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۶۲ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل گلچین و گزیده‌ای از وصایای شهدای دفاع مقدس استان فارس است و در شش فصل، به ترتیب شهرستان، از هم تفکیک شده‌اند. فصل ۱: گزیده‌ی وصایای جمعی از شهدای دفاع مقدس شهرستان شیراز؛ فصل ۲: شهرستان فسا؛ فصل ۳:

شهرستان جهرم؛ فصل ۴: شهرستان کازرون؛ فصل ۵: شهرستان استهبان؛ فصل ۶: شهرستان ممسنی. اسامی شهدا در هر فصل براساس نام خانوادگی، تنظیم الفبایی شده است. در پایان کتاب نیز فهرست کامل اسامی شهدا براساس نام خانوادگی ارائه شده است.

شمیم دل

گردآوری محمد خامه‌یار. - تهران: نشر سامیر، ۱۳۷۷.

۴۶ ص.

طراح روی جلد: حسن موسی‌زاده.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب با همکاری ستاد یادواره سرداران و یکهزار شهید خمین، تیپ سوم پیاده مالک اشتر لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع) منتشر شده است.

این کتاب، فرازهایی از وصیتنامه‌ی ۱۰۸ تن از شهدای شهرستان خمین است که با نگاهی نو به وصیتنامه‌های یک هزار شهید شهرستان خمین گردآوری و تدوین شده است. در این فرازها، نظرگاه عرفانی شهیدان مد نظر بوده است و طلب شادت و سر و جان فدا کردن در راه دوست. اگر چه در این راه هم شهادت هدف این شهیدان نبوده و آرزوی خدمت به دین و کسب رضایت خداوند باری تعالی و انجام وظیفه‌ی دینی همیشه در صدر آمال آنها قرار داشته است.

[صفحه ۱۱۰۳]

صحیفه انقلاب، وصیتنامه سیاسی – الهی رهبر کبیر انقلاب اسلامی و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران حضرت آیت الله العظمی امام خمینی

تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، (چاپ یازدهم): ۱۳۷۴.

۳۸ ص.

حضرت امام خمینی (ره) در وصیتنامه سیاسی - الهی خود درباره‌ی جنگ تحمیلی عراق علیه ایران مطالب متعددی فرموده‌اند؛ از جمله در بند «ل» این وصیتنامه خود سفارشهایی درباره‌ی توجه دولت و ملت و مجلس به قوای مسلح، از ارتش و سپاه و ژاندرمری و شهربانی تا کمیته‌ها و بسیج عشایر، می‌نمایند و از آنان به عنوان «بازوان قوی و قدرتمند جمهوری اسلامی و نگهبان سرحدات و راهها و شهرها و روستاها و بالاخره نگه‌داران امنیت و آرامش بخشان به ملت و در هم کوبندگان توطئه‌ها» یاد می‌کنند و برای حماسه‌هایی که آنها در جنگ آفریدند، از آنها تشکر کرده، برای آنها دعای خیر طلب می‌کنند و در ادامه، از این نیروها می‌خواهند که خودکفا شوند و از وابستگی به اجانب بپرهیزند و دست شرق و غرب را از سر خود کوتاه کنند و در ضمن، وارد بازی‌های سیاسی نشوند.

صدای سخن عشق: فرهنگنامه موضوعی شهدای فرهنگی و دانش آموزان استان کهگیلویه و بویراحمد

تالیف و تدوین فریدون داوری، رضا یوسف‌زاده؛ [برای] سازمان آموزش و پرورش استان کهگیلویه و بویراحمد. - یاسوج: چویل، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۱۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل گزیده‌هایی از وصیتنامه‌ها و دستنوشته‌های شهدای فرهنگی و دانش‌آموز استان کهگیلویه و بویراحمد بوده، براساس پیام، محتوا و ماهیت نوشته‌ی مربوطه به نه مبحث یا موضوع تقسیم شده است. موضوعات عبارتند از: «آموزش و پرورش، آیات و احادیث، انقلاب و اسلام، مال و ثروت، امام حسین (ع)، امام (ره)، ارگانها و ادارات، اشعار (منظور اشعار سروده شده توسط شهدا) و احکام». ترتیب ارائه‌ی وصیتنامه‌ها در موضوعات مربوطه فاقد نظم خاص است. کتاب فاقد فهرست مجزای اسامی شهدا است.

گلواژه‌های شهادت: جملات برگزیده‌ای از وصیتنامه‌های شهدای ارتش جمهوری اسلامی ایران

به کوشش امیر معصومی؛ فرهاد صادق امینی، تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، سازمان عقیدتی سیاسی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۷۴ ص.

جملات برگزیده‌ای از وصیتنامه‌های شهدای ارتش جمهوری اسلامی ایران گردآوری و در این کتاب ذکر شده است. موضوع اصلی این جملات، «شهید، شهادت، اطاعت از فرمان حضرت امام برای حضور در جبهه‌ها، دفاع از دین اسلام و میهن اسلامی، مرگ با عزت و نه زندگی با ذلت، اطاعت از ولایت فقیه، و... است نمونه‌هایی از این جملات عبارتند از: «شهید گلواژه‌ی خونرنگ درخشان انقلاب ماست؛ شهید نماینده‌ی عالم غیب است؛ در عالم خاک، شهید، کبوتر خونین بالی است که از خانه‌ی فاطمه زهرا (س) به پرواز درآمده است و در طول تاریخ در همه‌ی عصرها و برای همه نسلها خط سرخی را که همان خط محمدی و آل محمدی است، ترسیم نموده است؛ اکنون که عازم جبهه هستم، هیچ گونه وحشت و نگرانی در خود احساس نمی‌کنم و از آنچه می‌گویم آگاهم، چرا که باید فرمان امام بلا درنگ اجرا شود».

[صفحه ۱۱۰۴]

لاله از آفتاب می‌گوید (جلد ۱)

مولف محمدهادی رنگرزیان؛ با سعی و اهتمام اداره کل بنیاد شهید انقلاب اسلامی استان گیلان. - تهران: بنیاد شهید، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۴۸ ص.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

جلد اول کتاب «لاله از آفتاب می‌گوید» شامل گفته‌ها و نوشته‌هایی از شهدای شهرستانها و روستاهای استان گیلان درباره‌ی حضرت امام خمینی (ره) است. بسیاری از این گفته‌ها از وصایای شهیدان است. مطالب ارائه شده به ترتیب حروف الفبای نام خانوادگی شهیدان، با ذکر شهرستان و روستای مربوطه ذکر شده‌اند. در ابتدای هر نقل قول، پیام و محتوای کلی آن طی یک جمله بازگو و آنگاه عین عبارات وصیتنامه‌ی ذکر می‌شود. در بین مطالب ارائه شده، مطالبی نیز از سخنان و بیانات حضرت امام (ره) درج شده است. شهدا، شامل شهدای انقلاب و جنگ ایران و عراق هستند.

معراج یار: بررسی موضوعی وصایای شهدای دانشگاه صنعتی اصفهان به مناسبت سومین یادواره شهدای دانشجوی کشور

علی‌محمد میرمحمدی میبدی، کتایون صهبا؛ ویراستار: محمدباقر عطایی. - اصفهان: دانشگاه صنعتی اصفهان، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۸۶ ص.

طراح روی جلد: بهزاد کریمی.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب حاضر شامل گزیده‌ای از وصیتنامه‌ها و پیامهای ۳۲ شهید دانشگاه صنعتی اصفهان، شهید مطهری، شهید رجایی و حضرت امام خمینی (ره) بوده، به صورت موضوعی ارائه شده است. موضوعهای انتخاب شده عبارتند از: «مناجات، شهید و فلسفه‌ی شهادت، به حق پیوستگی شهید، خون شهید، جاودانگی شهید، شفاعت شهید، گریه بر شهید، فلسفه‌ی شهادت، شهید از دیدگاه شهیدان، روحانیت، ولایت فقیه، اندرز، درد دل بازماندگان شهدا با عزیزانشان، فرزند شهید، مادر شهید و همسر شهید». اسامی برخی از شهیدان عبارت است از: «مسعود آخوندی، محسن آصف‌نژاد، مسعود ادهمی، حسین بدیهیان، رضا بیات، سید محسن توفیقی، سبزعلی جعفری، عبدالرحمن جلالپور، محمد خردمندی، علیرضا خسرویان، اسدالله دائمی و...».

میثاق عشق

گردآوری محمد خامه‌یار. - تهران: نشر سامیر، ۱۳۷۷.

۴۸ ص.

طراح روی جلد: حسن موسی‌زاده.

ناظر فنی: محمدرضا رزاقی.

این کتاب با همکاری ستاد یادواره سرداران و یکهزار شهید خمین، تیپ سوم پیاده مالک اشتر لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع) منتشر شده است.

میثاق عشق مجموعه‌ی فرازهایی از وصیتنامه‌های شهدای گرانقدر شهرستان خمین درباره امام خمینی (ره) است که با نگاهی نو به وصیتنامه‌ی یک هزار شهید شهرستان خمین گردآوری شده است و با همکاری تیپ سوم پیاده‌ی مالک اشتر از لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع) - ستاد یادواره‌ی سرداران و یکهزار شهید خمین - به چاپ رسیده است. در این فرازها، راز سر به مهر و معمای دلدادگی عیان می‌شود: راز عشق متقابل امام و شهدا، راز میثاق عشق شمع و پروانه.

[صفحه ۱۱۰۵]

نماز عشق، «نماز در کلام شهیدان»: گزیده وصایا و خاطرات شهیدان

ویرایشگر: محبوب شهبازی. - تهران: ستاد برگزاری همایش نماز و دانشجو با مشارکت دفتر تحقیق و پژوهش بنیاد شهید، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۶۱ ص.

طراح روی جلد: فرهاد مقامی.

به مناسبت برگزاری همایش نماز و دانشجو

این کتاب جملات برگزیده‌ای از وصایای بسیاری از شهیدان در مورد مکتب انسان ساز نماز، و دارای دو بخش است. بخش اول حاوی دو فصل و بخش دوم دارای پنج فصل است. هر فصل عنوان خاص خود را دارد. در بخش اول: فصل اول، «نماز در وصیتنامه شهیدان» و فصل دوم، «نماز جمعه و جماعت در وصیتنامه شهیدان» نام دارد. در بخش دوم: فصل اول، «خاطرات مربوط به وضوی شهیدان»؛ فصل دوم، «خاطرات مربوط به نماز شهیدان»؛ فصل سوم، «خاطرات مربوط به نماز اول وقت شهیدان»؛ فصل چهارم، «خاطرات مربوط به نماز شب شهیدان» و فصل پنجم، «خاطرات مربوط به نماز جمعه و جماعت شهیدان» است. در هر فصل، عنوان اصلی خاطره (که در واقع موضوع اصلی وصیت و سفارش شهید را تشکیل می‌دهد) و همچنین نام شهیدی که این عبارت از او نقل شده، ذکر گردیده است.

وصایا: اثر شهدای جهادگر جهاد سازندگی اصفهان

گردآوری و تنظیم پروین رجبی. – اصفهان: زاینده رود، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۲۳ ص. – (سنگرسازان بی‌سنگر؛ ۴).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل فرازهایی از وصیتنامه‌های ۵۸ شهید جهادگر استان اصفهان است. مطالبی نیز درباره‌ی معنی لغت وصیت، مشتقات آن در قرآن و نهج‌البلاغه و احکام فقهی وصیت از دیدگاه امام خمینی (ره) بیان شده است. وصیتنامه‌ها براساس الفبای نام خانوادگی شهدا تنظیم شده‌اند. شهیدان در وصیتنامه‌های خود بر نماز و عبادات، اطاعت از ولایت فقیه، ادامه‌ی راه شهیدان و... تأکید کرده‌اند. اسامی برخی از شهدای جهادگر عبارت است از: «عباس آقاداوود مارنانی، رضا ابراهیمی، مسعود ادهمی، عباسعلی اصلانی، عزت‌الله اصلانی، اکبر السادات، محسن الشریف، عبدالحمید امیرکاوه، علی ایمانیان، اکبر بدیعی، براتعلی بهرامیان، اصغر احمدی‌فر و...».

وصایای ائمه معصومین و برخی از شهیدان و بزرگان انقلاب اسلامی ایران

حسین محبی. – تهران: رویان، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۹۸ ص.: نمونه، عکس.

کتابنامه ص. ۱۹۸؛ همچنین به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب در همین سال توسط نشر محیا و انتشارات علی بن ابی‌طالب نیز منتشر شده است.

این کتاب، شامل وصیتنامه‌ی پیامبر اسلام (ص)، ائمه‌ی معصومین (ع) و برخی از شهیدان و بزرگان انقلاب اسلامی ایران است. کتاب دو فصل دارد. در فصل اول، پس از صحبت در مورد مرگ و ترس از آن، جذابیت دنیا و شهادت، به وصیتنامه و سفارشهای پیامبر گرامی اسلام (ص)، امیرالمؤمنین (ع)، امامان (ع) و حضرت زینب (س)

[صفحه ۱۱۰۶]

می‌پردازد. نگارنده سعی کرده است وصایا و سفارشات امام اول تا امام هفتم را جمع‌آوری کند ولی از امام هشتم تا حضرت مهدی (عج) تنها به اشاراتی از اصول کافی بسنده کرده است. فصل دوم به زندگینامه، وصایا و سفارشات برخی از شهیدان و بزرگان انقلاب اسلامی اشاره می‌کند؛ که از آن جمله می‌توان به «مصطفی خمینی، امام خمینی (ره)، شهید مطهری، شهید رجایی، شهید باهنر، شهاب‌الدین مرعشی نجفی، ایوب حسن‌زاده، شهید همت و جمعی از شهدای جنگ تحمیلی» اشاره کرد.

وصیتنامه و یادنامه شهید حسن مهدوی آراء (شانه چی)

[تهران: مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه علامه طباطبائی]، (چاپ اول): ۱۳۶۶.

۸۶ ص.: عکس.

عنوان روی جلد: او که بود، چه گفت، چه خواست.

مندرجات: زندگینامه، مناجات نامه، پیام به امت حزب‌الله و قهرمان، پیام به دانشجویان.

در این کتاب، زندگینامه‌ی «شهید حسین مهدوی آراء (شانه‌چی)» آمده است و هدف بررسی زندگی و فعالیت‌های او، آشنایی بیشتر هم دانشگاهیان و هم میهنان با او شمرده شده است. دوستان شهید او را سرباز فداکار اسلام و قهرمان عرصه‌ی پیکار حق علیه باطل و جهادگر مخلص می‌دانند. پس از زندگینامه، مناجاتنامه‌ای از قول شهید، نوشته‌هایی به مناسبت سالروز شهادت چند تن از یاران همرزم او، پیامی به ملت ایران مبنی بر استقامت تا پیروزی و حراست از انقلاب و یاری مسؤولان و پیامی به دانشجویان چاپ شده است.

هزار پیام از هزار شهید: مجموعه‌ای از پیامها و وصیتنامه شهدای انقلاب اسلامی

گردآورنده: حمید حفظی. - تهران: حمید، ۱۳۶۲.

۱۴۱ ص.

لبیک به پیام امام حسین (ع)، پیام هر شهید این انقلاب است. کتاب به مقدمه‌ای از حضرت امام خمینی (ره) مزین شده است و قبل از شروع متن اصلی، مواردی در باب «جهاد از دیدگاه قرآن» با ارائه‌ی آیات قرآن در باب جهاد، «شهیدان از دیدگاه قرآن» به همراه آیاتی در مورد شهیدان و مقام والای آنان، «شهید از دیدگاه روایت شیعه» با آوردن نظر امامان در مقام و منزلت شهید، «شهید و شهادت از دیدگاه امام خمینی (ره)» و سخنان حکیمانه ایشان در مورد عظمت شهید و ارزش والای شهادت و وصیتنامه‌ی سید و سالار شهیدان، حضرت امام حسین (ع) آورده شده است. در قسمت بعدی، گزیده‌ای از وصیتنامه‌ی شهیدان جنگ تحمیلی آورده شده است. اساس ترتیب و نظم این قسمت، حروف الفبایی اسم کوچک هر شهید است. در جای جای کتاب روح والای شهدا، مقام بلند آنان و تجلی تزکیه‌ی نفس این عزیزان موج می‌زند.

هزار حنجره آواز (جلد ۱): گزیده وصایای شهدای لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب: قم

به کوشش محمد خامه‌یار. - [بی‌جا]: عاشورا، ۱۳۷۳.

۲۷۲ ص.

کتاب «هزار حنجره آواز» مجموعه‌ی فرازهایی از وصیتنامه‌های شهدای لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع) (به فرماندهی سرلشکر پاسدار شهید مهدی زین‌الدین) است. جلد اول به ۶۸۰ تن از شهدای شهر قم اختصاص یافته

[صفحه ۱۱۰۷]

و به هشت فصل تقسیم شده است. هر فصل، یک محور موضوعی را در بر گرفته، فرازها و کلمات در رابطه با آن موضوع انتخاب شده‌اند. موضوع فصلها عبارتند از: «مناجات شهیدان، جبهه و جهاد، میثاق با امام، روحانیت، سفارش به رعایت حجاب، ولایت فقیه و شهد شهادت». هر وصیتنامه نیز نشانی است از خلوص نیت و پاکی و ایثار شهید.

هزار حنجره آواز (جلد ۲): گزیده وصایای شهدای لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب: استان مرکزی

به کوشش محمد خامه‌یار؛ [مقدمه به قلم جواد محدثی]. - عاشورا، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۲۴۸ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب بمناسبت برگزاری کنگره بزرگداشت سرلشکر پاسدار شهید مهدی زین‌الدین نوشته شده است. مقدمه‌ی کتاب توسط «جواد محدثی» در رثای شهیدان نگاشته شده است. در این مقدمه، ضمن اشاره به اهمیت تدوین وصایا و سخنان شهید و عرضه‌ی آن به جامعه، از این آثار به عنوان ترسیم‌گر خط عاشورا نام برده‌اند. در ادامه‌ی کتاب، نویسنده - محمد خامه‌یار - گزیده‌هایی از آثار و وصایای ۵۰۰ تن از شهیدان لشکر هفده علی ابن ابی‌طالب (ع) در شش فصل، با عناوین: «مناجات شهیدان، جبهه، جهاد، شهد شهادت، میثاق با امام، ولایت فقیه و توصیه‌ها» تنظیم نموده است. زادگاه شهیدان وصیت کننده، شهرهای ساوه، تفرش، اراک، فراهان و آشتیان است و نام موطن هر شهید، زیر وصیتنامه او ذکر شده است.

هزار حنجره آواز (جلد ۳): گزیده وصایای شهدای استان قم

گردآورنده محمد خامه‌یار؛ با همکاری لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع). - تهران: بیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۹۴.۱۳۷۸ ص.

طراح روی جلد: مهدوی.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

به مناسبت یکصدمین سال میلاد حضرت امام خمینی (س).

این مجلد از مجموعه‌ی «هزار حنجره آواز»، شامل فرازهایی از وصیتنامه‌های شهدای استان قم بوده، در شش قسمت مجزا - با موضوعات «مناجات»، «امام و روحانیت»، «امام و ولایت فقیه»، «جبهه و جهاد»، «شهادت» و «توصیه» - فصل‌بندی شده است. در پایان کتاب نیز فهرستی از اسامی نویسندگان شهید وصیتنامه‌های هر فصل، بدون نظم الفبایی، ارائه شده است. از جمله اسامی شهیدانی که فرازهایی از وصیتنامه آنان در دفتر سوم آمده است، می‌توان از افراد زیر را نام برد: «عباس سنجانی، احمد اصغری، مصطفی عباسی، محمد فتحی، محمد دارایی، مجتبی فهیمی، خلیل موسوی، مسلم بیطرفان، احمد ریاحی، محسن ناصح، علی سعیدی ملکی، ابراهیم شاکری‌نیا، طه قاسمی، علی سعیدی، اصغر سعیدی، علی رجبی، حمزه جعفری، حسین‌علی قمی و...».

هزار حنجره آواز (جلد ۴): گزیده وصایای شهدای استان قم

گردآورنده محمد خامه‌یار؛ با همکاری لشکر ۱۷ علی بن ابی‌طالب (ع). - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۹۴.۱۳۷۸ ص.

طراح روی جلد: مهدوی.

[صفحه ۱۱۰۸]

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

به مناسبت یکصدمین سال میلاد حضرت امام خمینی (س).

دفتر چهارم از مجموعه‌ی «هزار حنجره آواز»، حاضر شامل فرازهایی از وصیتنامه‌های شهدای استان قم است. وصیتنامه‌های در شش فصل مجزا - با موضوعات «مناجات»، «امام و روحانیت»، امام و ولایت فقیه»، «جبهه و جهاد»، «شهادت»، و «توصیه» - ارائه شده‌اند. در پایان کتاب، فهرستی از اسامی نویسندگان شهید این وصیتنامه‌ها، بدون نظم الفبایی، ارائه شده است. از جمله شهیدانی که فرازهایی از وصیتنامه آنان در دفتر چهارم آمده است. افراد زیر هستند: «حسین جلیلی، علی ارم، عباس شریفی، حسین ساعدی، محمدباقر نادم، محمد صفری، حسن شادپور، علی سعادتمند، حسن جعفری، علی قاسمی، اکبر غلامی، محسن غلامی، مهدی شیخی، مهدی رحمتی و...».

یادنامه شهدای وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان‌های وابسته

تهیه و تنظیم از دفتر روابط عمومی و ارشاد وزارت امور اقتصادی و دارایی. - تهران: وزارت امور اقتصادی و دارایی، دفتر روابط عمومی و ارشاد، ۱۳۶۳.

۶۷ ص. - عکس.

کتاب، با دستخط امام خمینی (ره) در تجلیل از مقام شهیدان آغاز شده، سپس، سخنان وزیر امور اقتصادی و دارایی در تجلیل از شهدای وزارتخانه آمده است. بعد از آن، مشخصات، میزان تحصیلات، سمت اداری، وضعیت تأهل، محل و تاریخ شهادت و شمه‌ای از زندگینامه‌ی گروهی از شهیدان و مفقودالاثرهای آن وزارتخانه بیان و فرازهایی از وصیتنامه‌ی تعدادی از آنها آورده شده است. در نهایت گزیده‌ای از سخنرانی استاد مرتضی مطهری - تحت عنوان «قداست شهید» - به چاپ رسیده است.

[صفحه ۱۱۱۰]

کودکان و نوجوانان

اطلاعات عمومی

آیا می‌دانید؟

به کوشش حمید داوودآبادی. - تهران: مؤسسه فرهنگی هنری جناب فکه، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۶۰ ص. - (مجموعه کتابهای سنگر، آیا می‌دانید؟؛ ۱).

کتابنامه.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتـاب «آیا می‌دانیـد؟» شامل اخبار و اطلاعات معتبر و مسـتندی از وقایع و حوادث رخ داده در دوران انقلاب اسـلامی و هشت سال دفـاع مقـدس و سرگذشـتنامه‌هایی از شـهیدان و مبـارزان است. از جمله مطـالب مربوط به دفـاع مقـدس، موارد زیر است: «تاریـخ و منطقه‌ی عملیـاتی و تلفـات و غنـایم به دست آمـده در عملیاتهـای بیت المقـدس، کربلاـی پنـج، رمضـان، والفجر یک، محرم، ظفر، عـاشورای سه، مرصـاد، بـدر و فتـح المـبین، گزارش کریسـتین دوال از اردوگـاه اسـرای ایرانی در عراق، بمبـاران و موشـکباران‌های شهرها، برخورد، منافقین و گروهکها در جنگ، بمباران شیمیایی حلبچه، کسب اطلاعات جاسوسی از ماهواره‌ها، شرکت رزمندگان در انتخابات، احتمال موشکباران شیمیایی تهران، برخورد صدام با مجروحان اسیر و...».

کوتاه و خواندنی از جنگ

گردآوری و تالیف: اردلان حمیدزاده. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۴.

۴۸ ص. - (علم و جنگ؛ ۱)

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب که برای جوانان و نوجوانان نوشته شده، مجموعه‌ای از اطلاعات خواندنی درباره‌ی جنگ و مسایل مربوط به آن است. در هر یک از مباحث آن سعی شده است تا ضـمن ارائه‌ی اطلاعات مختصر و مفید، جنبه‌های علمی موضوع هم مورد توجه قرار گیرد. کتاب، حاوی اطلاعاتی درباره ورزشـهای رزمی، (انواع و کاربرد آنها)، سـلاحهای جنگی، (همراه با توضـیح مختصری درباره‌ی هر یک از آنها)، تعلیمات نظامی ضروری برای شرکت در مبارزات، راز و نیاز در جبهه و... است.

[صفحه ۱۱۱۱]

فرهنگها

هر کسی کار خودش (فرهنگ مشاغل جبهه)

نوشته رحیم مخدومی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۱۴۲ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ ۴۶۴: واحد کودک و نوجوان، دانستنی‌های جنگ؛ ۲).

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب، فرهنگ اصـطلاحاتی است که همراه با خاطرات، ماننـد یک دایرةالمعارف ساده به تعریف و توضـیح مشاغلی می‌پردازد. که در دوران دفاع مقدس جزو سازمان سپاه و بسیج بوده است. کتاب شامل دو بخش کلی است: «بخش اول (یگان رزمی): یگان و انواع آن (یگانهـای مـانوری، یگانهـای پشتیبانی رزم، یگانهای خـدمات پشتیبانی رزم) و بخش دوم (خاطرات یگانهای رزمی)». نظم کتـاب براسـاس واحـدها و یگانهـای تـابعه و زیر مجموعه‌ی بخشـهای بالاتر است. برای مثال، یگانهای خـدمات پشتیبانی رزم شامل: «پرسـنلی (پرسـنلی، کارگزینی، تعاون معراج شـهدا و...)، بهداری (بهداری، بیمارسـتان صحرایی، پزشکی، بهیاری، امدادگری و...)، تبلیغات (تبلیغات، عقیدتی و...)، لجستیک (لجستیک، تدارکات، ترابری سنگین، ترابری سبک، تسلیحات و...)» است.

[صفحه ۱۱۱۲]

روز شمارها

آسمان پر ستاره

به اهتمام مهدی غفارزاده؛ زیر نظر شورای نویسندگان و شورای تولید. - تهران: نشر تاریخ و فرهنگ، ۱۳۷۸.
[۸۰] ص.: مصور (بخشی رنگی). - (تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان؛ کتاب ۱۳۶۰ - ۶) (... سری کتابهای تاریخ و فرهنگ).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Starry Sky
شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.
مندرجات: چمران، تندیسی از عمل؛ جنگ در سال ۶۰؛ جنگ‌های نامنظم؛ عملیات طریق القدس.
کتاب «آسمان پر ستاره» با هدف آشنا کردن کودکان و نوجوانان با تاریخ انقلاب اسلامی نوشته شده است و در آن، مهمترین رویدادهای سال ۱۳۶۰، همراه با تصاویر و عکسهای متعدد رنگی آورده شده است. در بخشهایی که در ارتباط با دفاع مقدس است، توضیحاتی درباره‌ی آوارگان و جنگزدگان خوزستانی و برجسته‌ترین اخبار مربوط به جنگ تحمیلی، از جمله وقایع جبهه‌ی دهلاویه، آورده شده است. در عملیات جبهه‌ی دهلاویه، مصطفی چمران، سروان رستمی، مقدم و حداد به شهادت رسیدند. در این کتاب، خاطرات کوتاهی از کودکان و نوجوانان جنگزده نیز آمده است. در مطلبی با عنوان «جنگ در سال ۶۰» به عملیات نسبتا محدود در طول نه ماه اول سال ۱۳۶۰ اشاره شده است. همچنین از عملیات ثامن‌الأئمه (که در پنجم مهر ماه آغاز شد و ۱۵۰ کیلومتر از خاک خوزستان را از دشمن باز پس گرفت) و عملیات طریق القدس (که در آذر ماه سال ۶۰ به آزادسازی شهر بستان و ۸۰۰ کیلومتر مربع از خاک کشور انجامید) اشاره شده است.

ایرباس – ۳۰۰

زیر نظر: شورای نویسندگان و شورای تولید؛ به اهتمام: مناف یحیی‌پور. - تهران: نشر تاریخ و فرهنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۹.
[۹۶] ص.: مصور (بخشی رنگی). - (تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان؛ کتاب ۱۳۶۷ - ۱۳) (... سری کتابهای تاریخ و فرهنگ).
عنوان به انگلیسی: Airbas ۳۰۰.
شمارگان: ۱۰۵۰۰ نسخه.
مروری بر مهمترین اتفاقات سال ۱۳۶۷ محتوای سیزدهمین کتاب از مجموعه‌ی «تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان» را تشکیل می‌دهد که با داستان کوتاه، شعر، خاطره و همچنین تصاویر رنگی از رویدادها تدوین شده است. حمله‌ی موشکی آمریکا به هواپیمای مسافربری ایران در فضای هوایی خلیج فارس یکی از حوادث دلخراش و مهم سال ۱۳۶۷ است که عنوان کتاب - ایرباس ۳۰۰ - براساس آن انتخاب شده است. از جمله حوادث دیگر سال ۱۳۶۷ که در این کتاب، به آنها اشاره شده است، می‌توان به این موارد اشاره کرد: پیام نوروزی امام خمینی (ره)، پیروزی‌های رزمندگان اسلام در جنگ تحمیلی، ادامه‌ی موشکباران شهرها، راه‌اندازی اولین هلی‌کوپتر ساخت کشور با نام «شباویز»، انتخابات مجلس سوم، قبول قطعنامه‌ی ۵۹۸ و پایان جنگ، عملیات مرصاد، المپیادهای علمی، تدوین آثار امام (ره)، بازسازی مناطق جنگ زده، و....

[صفحه ۱۱۱۳]

بازگشت پرستوها

به اهتمام: قاسم کریمی زیر نظر: شورای نویسندگان و شورای تولید. - تهران: نشر تاریخ و فرهنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۹.
۸۰ ص. - (تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان؛ کتاب ۱۳۶۹ - ۱۵) (... سری کتابهای تاریخ و فرهنگ).
عنوان به انگلیسی: The Returm of Swallows.
شمارگان: ۱۰۵۰۰ نسخه.

«بازگشت پرستوها» که اشارتی است به بازگشت آزادگان، عنوان پانزدهمین کتاب از مجموعه‌ی «تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان» است که در آن، خلاصه‌ای از مهم‌ترین رویدادهای سال ۱۳۶۹ بازگو شده است. بازگشت آزادگان به وطن - رویدادی که خانواده‌های اسیران و مفقودالاثرها، مدت دو سال بیصبرانه منتظر آن بودند - با تصاویری چند در این کتاب گزارش داده شده است. علاوه بر آن، «پیام نوروزی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، مراسم نخستین سالگرد ارتحال امام خمینی (ره)، زلزله‌ی رودبار و منجیل، المپیادهای علمی، رویدادهای ورزشی، دومین انتخابات مجلس خبرگان، سینمای ایران در سال ۱۳۶۹ و فیلمهای برگزیده، کتاب سال ۱۳۶۹ و کتابهای برگزیده‌ی این سال، تمبرهای تاریخی منتشر شده در سال ۱۳۶۹، روز شمار انقلاب»، سر فصلها و مطالب این کتاب را تشکیل می‌دهد که با تصاویری، اشعار، داستان‌های کوتاه و خاطراتی چند همراه هستند.

به سوی پیروزی

به اهتمام: مصطفی خرامان. - تهران: نشر تاریخ و فرهنگ، ۱۳۷۹.
[۶۳] ص.: مصور (رنگی)، نقشه (رنگی)، جدول، نمونه، عکس، نمودار. - (تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان؛ کتاب ۸ - ۱۳۶۲) (... سری کتابهای تاریخ و فرهنگ).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Towards Victory.
شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

در هشتمین کتاب از مجموعه‌ی مصور «تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان»، مهمترین رویدادهای ایران در سال ۱۳۶۲ - به زبانی ساده همراه با داستان و شعر - برای مخاطبان کودک و نوجوان بازگو شده است. مهمترین حوادث روی داده در سال ۱۳۶۲، (که در این کتاب به آنها اشاره شده است) عبارتند از: سخنان امام خمینی (ره) در نوروز ۱۳۶۲، سلسله عملیات و پیروزی‌های رزمندگان اسلام در جنگ تحمیلی (عملیاتهای آفندی والفجر یک، والفجر دو، والفجر چهار و خیبر در مناطق فکه، حاج عمران، مریوان - بانه و هورالهویزه)، وضعیت آماری ایران در سال ۱۳۶۲، شروع به کار مجلس خبرگان رهبری، پیروزی‌های ورزشکاران ایرانی در سطح بین‌اللملی، سینمای سال ۱۳۶۲، کتابهای برگزیده‌ی سال ۱۳۶۲، تمبرهای تاریخی منتشر شده در این سال، و روز شمار حوادث سال ۱۳۶۲.

تجدید رابطه آمریکا و عراق: ۳۱ شهریور تا ۵ آذر ۱۳۶۳

نویسنده هادی نخعی؛ ویرایش ادبی محمدباقر مدنی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۱۱۶ ص. - (روز شمار جنگ ایران و عراق؛ کتاب سی و سوم).

منابع و ماخذ در انتهای هر بخش.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل روز شمار مقطع زمانی ۳۱ شهریور تا آذر ۱۳۶۳ است. متن کتاب به روزها تقسیم‌بندی شده و هر روز به مثابه یک فصل است که خود شامل مجموعه‌ای از گزارشها است. هر گزارش حاوی یک یا چند خبر و تحلیل مربوط به رخدادهای همان روز است که با شماره‌ای از گزارشهای قبل و بعد تفکیک شده است. این

[صفحه ۱۱۱۴]

کتاب در مجموع شامل ۶۶ روز شمار و ۹۸۳ گزارش است. به این ترتیب، مجموعه‌ی مستندی از مهمترین حوادث و مسائل سیاسی، نظامی و اقتصادی جنگ در مقطع مذکور پیش روی خواننده قرار دارد که از آن جمله می‌توان به «پیامدها و بازتاب‌های انفجار سفارت آمریکا در بیروت، اقدامات وسیع تبلیغاتی و سیاسی ایران در آستانه‌ی ورود به پنجمین سال تجاوز عراق، (تحت عنوان هفته‌ی جنگ) و تجدید رابطه‌ی سیاسی بین آمریکا و عراق پس از هفده سال قطع رابطه» اشاره کرد. در بخش پایانی کتاب، گزارش روز شمار فشرده و اهم مطالب و فهرست راهنمایی نیز برای مراجعه سریع و پیدا کردن مطلب مورد نظر آورده شده است.

جنگ شهرها

به اهتمام: محمدرضا شمس؛ زیر نظر شورای نویسندگان شورای تولید. - تهران: نشر تاریخ و فرهنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۷۲ ص.: مصور (رنگی)، جدول. - (تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان؛ کتاب ۱۳۶۳ - ۹) (... سری کتابهای تاریخ و فرهنگ).

عنوان به انگلیسی: War of Towns.

شمارگان: ۱۰۵۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی «تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان» به منظور آشنایی نوجوانان با تاریخ و رویدادهای انقلاب اسلامی تهیه شده است. نهمین کتاب این مجموعه با عنوان «جنگ شهرها» به حوادث سال ۱۳۶۳ اختصاص دارد که طی آن، افزون بر حوادث جنگ تحمیلی، رویدادهای مهم کشور نیز با استفاده از تصاویر رنگی بازگو شده‌اند. برخی مطالب کتاب عبارتند از: «پیام نوروزی امام خمینی (ره)، مهمترین عملیاتهای جنگی در سال ۱۳۶۲، نامه‌ی منظوم پدری از جبهه به فرزندش، اخبار مربوط به جنگ، بمباران و حمله‌ی موشکی عراق به شهرهای ایران، عملیات بدر، عملیات عاشورا، استفاده عراق از سلاحهای شیمیایی، انتخابات دومین دوره مجلس شورای اسلامی و شروع به کار آن، دولت مهندس سید حسین موسوی و وزرای کابینه، بمب گذاری و ترورها توسط ضد انقلاب در سال ۱۳۶۳، مهمترین رویدادهای ورزشی، سینمای ایران در سال ۱۳۶۳، تمبرهای تاریخی منتشر شده در این سال. مطالب، با شعر، خاطره، داستان کوتاه و نوشته‌های ادبی همراه است و با گاهشماری رویدادهای این سال به پایان می‌رسد.

حلبچه خانه سوری

به اهتمام: مژگان شیخی؛ زیر نظر شورای نویسندگان شورای تولید. – تهران: نشر تاریخ و فرهنگ، (چاپ دوم): ۱۳۷۹.
۷۹ ص.: مصور (رنگی). – (تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان؛ کتاب ۱۰ – ۱۳۶۴) (... سری کتابهای تاریخ و فرهنگ).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Halabjeh: Soori's House
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
چاپ اول: ۱۳۷۹. شمارگان: ۱۰۵۰۰ نسخه.

دهمین کتاب از مجموعه‌ی «تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان»، به بازگویی و توصیف مهمترین رویدادهای کشور در سال ۱۳۶۴ اختصاص دارد. این شماره نیز – همچون سایر مجلدات این مجموعه – با تصاویر رنگی و شعر و خاطره و داستان کوتاه همراه شده و با عنوان مستقل «حلبچه، خانه‌ی سوری» به چاپ رسیده و در آن، به ناگوارترین حادثه‌ی سال ۱۳۶۴، یعنی بمباران شیمیایی حلبچه اشاره شده است. برجسته‌ترین حوادث سال ۱۳۶۴ که در این جلد آمده، عبارتند از: بخشی از پیام نوروزی امام خمینی (ره)، مهار چاه نفتی نوروز که در جنگ آسیب دیده بود،

[صفحه ۱۱۱۵]

بمباران و پرتاب موشک به مناطق مسکونی ایران از سوی دولت عراق، عملیاتهای قدس یک تا پنج، عملیات والفجر هشت (فتح فاو)، جنایات جنگی عراق در حلبچه، برپایی مراسم حج و شرکت گسترده‌ی حجاج ایرانی، رویدادهای مهم ورزشی، چهارمین انتخابات ریاست جمهوری، سینمای ایران در سال ۱۳۶۴، تمبرهای تاریخی منتشر شده در سال ۱۳۶۴، اسکناسهای چاپ شده در این سال. کتاب با گاهشمار حوادث سال ۱۳۶۴ به پایان می‌رسد.

روزهای سپید، سالهای سبز

به کوشش فرشته طائرپور، مینو کریم‌زاده، نورا حق‌پرست؛ پژوهش زهرا احمدی، نورا حق‌پرست، فاطمه بدر طالعی، فاطمه مددپور؛ طراحی و اجرا: حمید ترابلی. – تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۶۹.
بدون صفحه شمار.: مصور (بخشی رنگی).
گروه سنی «د».

ارزش روزها به اتفاقاتی است که در آن رخ می‌دهد و گرنه شنبه با پنج‌شنبه فرقی ندارد و هفتمین روز ماه با هفدهمین روز آن فرقی ندارد! این کتاب، تقویم سال ۱۳۶۹ هجری شمسی است ولی ویژگی خاص آن، درج رخ‌دادهای هر روز از سال با تورق در تاریخ جمهوری اسلامی ایران است. وقایع مهم نه تنها به صورت ساده و مختصر در زیر هر یک از روزها نوشته شده، بلکه یک تاریخچه کوتاه، قطعه‌ای ادبی و گاهی نیز چکامه‌ای به همراه آن آمده است. بدین سان روزهای سپید سالهای سبز را یکی یکی، چون دانه‌های تسبیح، برشمرده است. از جمله رویدادهای مهمی که در این روز شمار به همت گزینشگران بیان شده است، می‌توان به این موارد اشاره کرد: روز جمهوری اسلامی، روز حمله‌ی عراق به ایران و روز فتح خرمشهر.

عبور از کارون

شورای نویسندگان و شورای تولید؛ به اهتمام: مصطفی خرامان. – تهران: نشر تاریخ و فرهنگ، (چاپ دوم): ۱۳۷۹.

۷۹ ص.: مصور (رنگی)، نقشه، جدول، نمونه، عکس. - (تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان؛ کتاب ۷) (... سری کتابهای تاریخ و فرهنگ).

عنوان به انگلیسی: Crossing Karun

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی «تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان» با هدف معرفی اهداف و شرح وقایع مهم و تشریح چگونگی شکل‌گیری و پیروزی انقلاب و استقرار نظام جمهوری اسلامی تدوین شده است. در کتاب حاضر (هفتمین شماره از مجموعه‌ی یاد شده) وقایع سال ۱۳۶۱ بازگو شده است. در این کتاب، افزون بر بیان وقایع سیاسی و دست آوردهای انقلاب، به ویژه پیروزی‌های رزمندگان اسلام، به رویدادهای مهم این سال نیز اشاره شده که از آن جمله است: شهادت آیت‌الله صدوقی، چهارمین شهید محراب و آیت‌الله اشرفی اصفهانی، پنجمین شهید محراب؛ انتخابات مجلس خبرگان؛ اولین کنکور دانشگاه آزاد؛ عملیات بیت المقدس؛ عملیات والفجر؛ فیلمها و کتابهای برگزیده‌ی این سال و پیروزی‌های ورزشی ایران در سطح بین‌المللی. مطالب کتاب به صورت مصور و رنگی با طراحی‌هایی از موضوعات مطرح شده به طبع رسیده است.

[صفحه ۱۱۱۶]

فهمیده، رزمنده کوچک

زیر نظر شورای نویسندگان و شورای تولید به اهتمام قاسم کریمی. - تهران: نشر تاریخ و فرهنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

[۱۰۹] ص: مصور (رنگی)، جدول، عکس. - (تاریخ انقلاب برای نوجوانان؛ کتاب ۱۳۵۹، ۵) (... سری کتابهای تاریخ و فرهنگ).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Fahmideh the Little Combatant

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

پنجمین جلد از مجموعه‌ی «تاریخ انقلاب برای نوجوانان»، حوادث تاریخ انقلاب اسلامی، در سال ۱۳۵۹، را در بر می‌گیرد. مطالب کتاب به صورت مصور و رنگی همراه با تصاویر و عکسهایی از رویدادهای فوق، به چاپ رسیده است. عناوین برخی از مطالب عبارتند از: انقلاب فرهنگی و تعطیلی دانشگاهها از پنجم مرداد ۱۳۵۹؛ عملیات سری آمریکا برای نجات گروگانهای آمریکایی و ناکامی آن در واقعه‌ی صحرای طبس؛ چگونگی انتخاب اولین نخست‌وزیر - شهید رجایی - در تابستان ۱۳۵۹؛ آغاز جنگ تحمیلی؛ زمینه‌ها و عوامل وقوع جنگ تحمیلی؛ سیر حوادث جنگ و مهمترین وقایع ماههای نخست شروع جنگ؛ حماسه‌ی شهادت شهید حسین فهمیده. در پایان کتاب، رویدادهای ورزشی، سینمای کودک و نوجوان در سال ۱۳۵۹، تصویر و مشخصات تمبرهای چاپ شده و سکه‌ها و اسکناسهای ضرب و توزیع شده، و سرانجام، روز شمار وقایع سال ۱۳۵۹ به چاپ رسیده است.

کرم ابریشم

به اهتمام: فرهاد حسن‌زاده؛ زیر نظر: شورای نویسندگان و شورای تولید. - تهران: نشر تاریخ و فرهنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۸۰ ص: مصور. - (تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان؛ کتاب ۱۲ - ۱۳۶۶) (... سری کتابهای تاریخ و فرهنگ).

عنوان به انگلیسی: Silkworm Missile.

شمارگان: ۱۰۵۰۰ نسخه.

در دوازدهمین کتاب از مجموعه‌ی «تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان»، مهمترین رویدادهای سال ۱۳۶۶، به طور خلاصه و گذرا، برای مخاطبان بازگو شده و در آن، از شعر، داستان و خاطره، همراه با تصاویر رنگی متعدد نیز استفاده شده است. حوادث مهم سال ۱۳۶۶، که در این کتاب آمده است، عبارتند از: پیام نوروزی امام خمینی (ره)، عملیاتهای مختلف در جبهه‌های جنگ، تعطیلی حزب جمهوری، المپیادهای علمی، حمله‌ی نیروهای پلیس عربستان به زائرینی که برای برائت از مشرکان در مکه تظاهرات می‌کردند، تصویب قطعنامه‌ی ۵۹۸ در سازمان ملل، شهادت تیمسار خلبان بابایی، رویدادهای ورزشی و موفقیتهای ورزشکاران ایرانی، حمله‌ی ایران با نوعی موشك (موسوم به «کرم ابریشم») به ناو آمریکایی در خلیج فارس، تأسیس مدارس غیرانتفاعی، تشکیل مجمع تشخیص مصلحت نظام، حمله‌ی رژیم عراق به شهرهای ایران، سینمای ایران در سال ۱۳۶۶، کتاب سال در ۱۳۶۶، تمبرهای تاریخی منتشر شده در سال ۱۳۶۶، و روز شمار وقایع این سال.

موج اف. ام.

به اهتمام: قاسم کریمی؛ زیر نظر شورای نویسندگان و شورای تولید. - تهران: نشر تاریخ و فرهنگ، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

[۸۷] ص.: مصور (رنگی) - (تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان؛ کتاب ۱۱ - ۱۳۶۵) (... سری کتابهای تاریخ و فرهنگ).

عنوان به انگلیسی: F.M. Frequency

شمارگان: ۱۰۵۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۱۱۷]

یازدهمین کتاب مجموعه‌ی «تاریخ انقلاب برای کودکان و نوجوانان» مروری گذرا به حوادث سال ۱۳۶۵ است که در قالب گزارش، روایت، خاطره، داستان و شعر همراه با تصاویر رنگی تهیه شده است. مطالب این جلد، عبارتند از: پیام نوروزی امام، تداوم جنگ تحمیلی و حملات رژیم عراق به شهرها، موفقیتهای ورزشی، عملیات کربلای یك در جبهه، احتکار و گرانفروشی، مشکلات اقتصادی، انفجار بمب در میدان فردوسی تهران، رویدادهای ورزشی، سرشماری عمومی، سید مهدی هاشمی و اقدامات و سرنوشت او، ماجرای مك فارلین، دیدگاههای متقابل ایران و آمریکا نسبت به هم، خاطرات و داستان‌هایی از دفاع مقدس، عملیات کربلای پنج، بمباران مدرسه‌ی دخترانه در میانه، پناهگاههای عمومی، افتتاح موزه‌ی ایران باستان، سینمای ایران در سال ۱۳۶۵، کتاب سال ۱۳۶۵، تمبرهای تاریخی منتشر شده‌ی سال ۱۳۶۵، ضرب سکه و اسکناس و روز شمار وقایع.

[صفحه ۱۱۱۸]

عقیدتی

شهادت

تنظیم متن از گروه تحقیقات اسلامی کانون. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، (چاپ

اول): ۱۳۶۴.

۳۲ ص. - (مجموعه بیاض؛ دفتر اول).

شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

مطالب کتاب «شهادت» - که برای نوجوانان نوشته شده است - در باب جهاد و شهادت بوده، عبارتند از: «جهاد و شهادت در قرآن، گفتاری از معصومین (ع) درباره‌ی شهادت، وصایایی از شهدای انقلاب اسلامی درباره‌ی اسلام، انقلاب و امام خمینی (ره)، گزیده‌ای از سخنان امام زمان (عج)، انتظار مهدی (عج)، شیعه‌ی منتظر کیست؟ و بخشهایی از وصایا و سخنان شهدای انقلاب و جنگ تحمیلی». برخی از شهدایی که مطالبی از آنان در این مجموعه موجود است، عبارتند از: «جمشید رئیسی، عرفان (حسین) مرتضوی، کریم کوهی، مجید دین پرست، جواد فروتن، مجید سلیمانی، مرتضی زندیه، علی پورقاسمیان، محمد رحیم زارع، حسنعلی مهدیه نجف‌آبادی و...».

[صفحه ۱۱۱۹]

گزارش فعالیت نهادها

مهاجر در میهمانی خدا

تهران: بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی (واحد فرهنگی)، ۱۳۶۲.

۱۶ ص.: مصور.

گروه سنی: «د».

این مجموعه، گوشه‌ای از فعالیت‌های بنیاد امور مهاجرین جنگ تحمیلی در استانهای مختلف را در ماه مبارک رمضان، در ارتباط با مهاجران جنگ تحمیلی نشان می‌دهد. بنیاد، در هر استان - در حد توان خود - خدماتی (از قبیل: تشکیل کلاسهای قرآن و احکام، دعوت از روحانیون برای تعلیم وظایف دینی و مذهبی، برگزاری مراسم نماز جمعه و نمایش فیلم) برای مهاجران جنگ تحمیلی انجام داده است.

[صفحه ۱۱۲۰]

سفرنامه‌ها

دیداری از جبهه‌ی عشق و خون

ناصر ایرانی. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ دوم): ۱۳۶۳.

۱۲۶ ص.: مصور، عکس، نقشه.

گروه‌های سنی: «د» و «ه».

این کتاب شرح سفر نویسنده (ناصر ایرانی) به اهواز و جبهه‌های غرب و جنوب است؛ سفر به مناطق جنگ‌زده، دمی با رزمندگان بودن، شنیدن سخنان و درک حالات آنان. نویسنده می‌گوید: «ابتدا حس تکلیف مرا به این سفر واداشت، ولی بعد بعد عظمت عشق و ژرفای دریای خونی که رزمندگان به پای این عشق می‌ریزند، مرا چنان تکان داد که دیدم نمی‌توانم نوشتن این کتاب را آغاز نکنم». در این کتاب به عملیات رمضان، در مرداد ۱۳۶۱ (در منطقه‌ی غرب جاده اهواز - خرمشهر)، عملیات فتح المبین، در فروردین ۱۳۶۱ (در غرب شوش و دزفول)، مرحله‌های اول، دوم و سوم عملیات بیت المقدس، در اردیبهشت ۱۳۶۱ (در غرب رود کارون)، عملیات طریق القدس، در آذر ۱۳۶۰، (در بستان و غرب سوسنگرد) و عملیات والفجر در بهمن ۱۳۶۱ اشاره شده است. تعداد سی قطعه عکس از جبهه‌های حق علیه باطل نیز در کتاب به چاپ رسیده است.

[صفحه ۱۱۲۱]

هنر، عکس

با من نگاه کن

به کوشش زهره اشرفی [برای] واحد کودک و نوجوان دفتر ادبیات و هنر مقاومت سازمان تبلیغات اسلامی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، ۴۷.۱۳۷۴ ص.: مصور، عکس. - (واحد کودک و نوجوان).

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی «با من نگاه کن» حاصل همفکری دوربین و قلم است. یک نقش برابر است با هزار کلمه و هر نقش برابر هزار خاطره. مجموعه‌ی عکسها، گزیده‌ای از عکسهای هشت سال مقاومت و پایداری است. هنرمندان اهل قلم نیز اولین احساسی را که از دیدن تصاویر پیدا کرده‌اند، در قالب کلمات بر آنها نگاشته‌اند. عکسها گویا هستند و برخی خاطره‌ی خاصی نیز همراه دارند. بر بعضی عکسها تفسیری نوشته شده است و برای بعضی دیگر هم، نوشتن فقط یک کلمه یا جمله را کافی دانسته‌اند.

غنچه‌ها در طوفان، کودکان و نوجوانان در ستیز

عکس: کاوه و هنگامه گلستان. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۱۳۶۲.

۱۳۴ ص.

گروه‌های سنی «ج» و «د».

این مجموعه به مناسبت روز و هفته‌ی جهانی کودک، به سه زبان فارسی، عربی و انگلیسی منتشر شده است.

این آلبوم در چهار بخش - «پیش از انقلاب»، «در جریان انقلاب»، «بسیج» و «جنگ» - تنظیم شده است. بخش اول، عکسهای مربوط به دوران قبل از انقلاب اسلامی است و نشان دهنده‌ی فقر و محرومیت کودکان در آن زمان است. بخش دوم، تصاویر کودکان و نوجوانان در تظاهرات و راهپیمایی‌ها، همدوش بزرگترها، است. بخش سوم عکسهایی از تسخیر لانه‌ی جاسوسی آمریکا، آموزش نظامی همگانی و تشکیل بسیج بیست میلیونی (به ویژه آموزش نوجوانان عضو بسیج مستضعفین توسط برادران پاسدار) را نشان می‌دهد و بخش چهارم به جنگ تحمیلی عراق علیه ایران اختصاص دارد. در این بخش، ویرانه‌های خانه‌های کودکان و

نوجوانـان در شـهر دزفول، تشـکیل شوراهـای حفاظت محلی توسط نوجوانان آبادان و شـهادت کودکان کپرنشـین آبادان به تصویر کشیده شده است.

مجموعه عکس دومین جشنواره سراسری عکس کودک و نوجوان سوره (۲ تا ۱۰ آبان ۱۳۷۰)

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، واحد عکس هنرهای تصویری، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

[۱۲۷] ص.: عکس (سیاه و سفید).

عنوان روی جلد: دومین جشنواره سراسری عکس کودک و نوجوان سوره، ۲ تا ۱۰ آبان ۱۳۷۰.

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۱۲۲]

این کتاب، مجموعه‌ای از عکسـهای ارائه شده در دومین جشـنواره‌ی سراسری عکس کودك و نوجوان سوره است که از تاریخ دوم تـا دهم آبان ماه ۱۳۷۰ برگزار گردیـد. مطـالب کتـاب به قرار زیر است: «بیـانیه‌ی شورای برگزاری، گفتگو با هیأت داوران، بیانیه‌ی هیأت داوران، بخش عکاسـان کـودك و نوجـوان، بخش عکاسـی از کودکـان و نوجوانـان (کـودك و تعلیـم و تربیت، کـودك و خـانواده، کـودك و فرهنـگ، کـودك و کـار، کودك در رونـد انقلاـب اسـلامی، کودك و بـازی و چهره‌ی کودك)، مجموعه‌ی عکس، بخش ویژه (کـودك و آوارگی) و فهرست اسـامی شـرکت کننـدگان در جشـنواره». تصـاویر، دارای زیرنـویس هسـتند. در مجموعه‌ی عکسها، تصاویری نیز درباره‌ی دفاع مقدس، حضور نوجوانان در جبهه و آوارگان جنگی ارائه شده است.

نخل‌های این آبادی دیگر خرما نخواهند داد

نوشته و نقاشی مهدی رسولی. - تهران: اوج، (چاپ اول): ۱۳۶۰.

۲۴ ص.: مصور، عکس.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتـاب شامـل مجموعه‌ای از عکسـها و تصـاویر یـک آبـادی در منطقه‌ی جنوب است که همراه بـا نوشـته و شـرحی داسـتان‌واره درباره‌ی تجاوز عراق به آن منطقه، تنظیم شده است. عکسـها از روزهای شاد و سـرسبز آبادی و سپس هجوم دشمن، ویرانی خانه‌ها، شهادت مردم، بمباران منازل و مدرسه‌ها می‌گویند. از معلمی به نام کریمی می‌گوید که در ساعت نقاشـی به دانش‌آموزان می‌گوید تصویر نخلی را بکشـند و آنها نخلها را به رنگ قرمز نقاشی می‌کنند. سپس قالیهای پاره و دارهای قالی شکسته شده و ویران شده را نشان می‌دهـد و در پایان نیز ضـمن نمایش امید به ساختن و زندگی را از نو آغاز کردن، عکسـهایی از بالگرد هلال احمر جمهوری اسلامی ایران در حال کمک رسانی به چاپ رسیده است.

[صفحه ۱۱۲۳]

هنر، نقاشی

تصویر فریادها

تهیه و تنظیم شعارها از انتشارات کانون؛ نقاشی کودکان و نوجوانان. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ دوم): ۱۳۷۲.

[۹۲] ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی «ج» و «د».

کتا حاضر مجموعه‌ای از نقاشیهای کودکان و نوجوانان پیرامون انقلاب اسلامی ایران است. موضوع نقاشیها، «راهپیمایی‌ها، جنایات ساواک، فاجعه‌ی آبادان، میدان شهدا، مسجد کرمان، ماه محرم، ارتش، فرار شاه، پیروزی انقلاب در بهمن ۱۳۵۷، بازگشت امام خمینی (ره) به کشور ایران، کودتای رژیم پهلوی، پاسداران جهاد سازندگی، جمهوری اسلامی، تسخیر لانه‌ی جاسوسی و تهاجم نظامی در طبس» است. فهرستی از نقاشان با ذکر سنین آنها ارائه شده است. هر نقاشی دارای زیرنویس و عنوان مربوط به آن است. عناوین، بیشتر، شامل شعارهای انقلابی و سرودها هستند.

[صفحه ۱۱۲۴]

هنر، نمایشنامه

بذار این جا بمونم

محمدرضا پشنگیان. - تهران: تیرگان، (چاپ اول)؛ ۱۳۸۰.

۴۷ ص.

بالای عنوان: نمایشنامه.

ویژه گروه سنی «د» و «ه».

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: بذار اینجا بمونم؛ یه تاریخ نه چندان دور.

کتاب، شامل دو نمایشنامه است. نمایشنامه‌ی «بذار این جا بمونم»، مربوط به بعد از جنگ و بازدید دانش‌آموزان از منطقه‌ی شلمچه است. علیرضا فرزند شهیدی است که پدرش در شلمچه به شهادت رسیده است. او در عالم خیال با پدرش روبه‌رو شده، با او راز و نیاز می‌کند. معلم وی، آقای نظری، او را می‌یابد و از او می‌خواهد که هر چه زودتر به اتوبوس برگردد. ولی او با چشمان اشک‌آلود، همچنان اصرار به ماندن در منطقه‌ی شلمچه دارد. «یه تاریخ نه چندان دور» مربوط به دانش‌آموزی بسیار شرور - به نام جواد - و معلم تاریخ او است که یک جانباز شیمیایی است. معلم با صبر و حوصله و با این که اذیت و آزار جواد نسبت به او، هر روز بیشتر می‌شود، وی را به پسری سر به راه تبدیل می‌کند. در پایان نمایشنامه، معلم به شهادت می‌رسد، ولی حتی در لحظات پایانی نیز به فکر جواد است.

سوره جوان، مجموعه نمایشنامه (دفتر ۱۰)

نوشته مهدی دوگوهرانی، حسین فدای حسین، علی کیوان نخعی، علی غلامی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۲۶ ص. - (واحد نمایش).

طراح روی جلد: حبیب صادقی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Young Sureh, A Collection of plays

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: شوکا / مهدی دو گوهرانی؛ یادگار / سید حسین فدای حسین؛ مترسک / علی کیوان نخعی؛ اسب سفید بالدار / علی غلامی.

از بین نمایشنامه‌های این کتاب، نمایشنامه‌ی «اسب سفید بالدار» در ارتباط با دفاع مقدس است. در این نمایشنامه، محمود و محسن در فراغ پدران مفقودشان می‌سوزند و برای به دست آوردن هرگونه خبری از آنان روز شماری می‌کنند. روزی محمود با خبر خوش اسارت پدرش به کلاس درس می‌آید. محسن از محمود می‌خواهد تا از پدرش جویای احوال پدر او بشود. پدر محمود در جواب، یک نقاشی می‌فرستد که در آن، پدر محسن سوار بر اسب سفید بالدار در میان ابرها پرواز می‌کند. چندی بعد، پدر محمود با آزادگان برمی‌گردد و به محسن می‌گوید که پدر وی مهمان خدا است و از او خواسته تا مواظب محسن باشد.

[صفحه ۱۱۲۵]

فاطمه، و باز هم فاطمه...

حسین جعفری، سرپرست طرح محمود فرهنگ. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، مدرسه، (چاپ اول): ۸۸.۱۳۷۹ ص.

طراح روی جلد: پژمان رحیمی‌زاده.

ویژه دانش‌آموزان دبیرستان.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر متن نمایشنامه‌ای است که در دو قسمت اجرا می‌شود. شخصیتهای اصلی نمایشنامه، سه زن اسیر به نامهای سمیرا، فاطمه و عاطفه هستند که در روزهای اول جنگ اسیر عراقی‌ها شده‌اند. آنها در زندان بعثی‌ها، به یکدیگر زبان انگلیسی، شیمی و عربی آموزش می‌دهند. پس از مدتی به خاطر وضعیت بد زندان اقدام به اعتصاب غذا می‌کنند، اما با وعده‌های پوچ نمایندگان صلیب سرخ مواجه می‌شوند. دشمن برای نفوذ در بین آنها و شکستن اعتصاب غذایشان دختری به نام فرشته را (که از منافقین (مجاهدین) است) به درون زندان می‌فرستد. ولی او نیز نمی‌تواند وحدت آنها را بشکند. در پایان داستان، آنها همچنان با اعتصاب غذا به مقاومت خود ادامه می‌دهند.

گردنبند یادگاری

نوشته اعظم بروجردی، بازنویسی و ویراستاری مژگان بنی‌هاشمی؛ تهیه و تنظیم کارشناسی هنرهای نمایشی اداره کل امور فرهنگی

هنری معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش. - تهران: مرکز فرهنگی و انتشاراتی ایتا، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۲۰ ص. - (مجموعه نمایشنامه‌های دانش‌آموزی؛ ۲۱: راهنمای تربیت؛ ۲۳).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

به مناسبت یکصدمین سال میلاد حضرت امام خمینی (ره).

داستان نمایشنامه برگرفته از خاطره‌ای است که در کتاب برداشتهایی از سیره‌ی امام (ره) آمده است. یک زن خارجی و مادر و دختری (که همسر و فرزند شهید هستند) برای ملاقات با امام (ره) به جماران می‌روند. ولی ساعت ملاقات تمام شده و آنها همچنان اصرار بر ملاقات امام دارند. پس از گفتگوهایی بین زن خارجی و نگهبان مشخص می‌شود او فرزند بیماری داشته که تمام پزشکان جوابش کرده بودند، ولی یک شب امام (ره) را در خواب می‌بیند و فرزندش شفا می‌یابد. برای همین، گردن‌بند ازدواجش را برای هدیه نزد امام می‌آورد. بالاخره، هر سه‌ی آنها به ملاقات امام می‌روند و ایشان ضمن قبول هدیه‌ی زن خارجی، گردن‌بند را به گردن فرزند شهید آویزان می‌کنند. زن خارجی مسلمان می‌شود و فرزند شهید پس از مدتها دوباره لبخند می‌زند.

محاصره سوسنگرد

صلح میرزائی؛ ویراستار: ع. اسلامی. - تهران: پیام کودک، (چاپ اول): ۱۳۶۰.

۴۰ ص.

این کتاب، نمایشنامه‌ای است از ماجرای محاصره سوسنگرد در دو پرده. در پرده‌ی اول، امیر و شیرمحمد، در سوسنگرد هستند و از حمله به شهر ناراحتند. امیر نمی‌خواهد بماند و بجنگد و شیرمحمد او را به ماندن تشویق می‌کند. اسد و رجب خبر می‌دهند که دسته‌ای از سمت چپ در حال ورود به شهر هستند. همه سلاحهای خود را برداشته، با توکل به خدا به جنگ می‌پردازد. امیر باز هم می‌خواهد برود، ولی شیرمحمد و دیگران او را به ماندن تشویق می‌کنند و او هم می‌جنگد. دراین میان، علی تیر می‌خورد و شهید می‌شود. فشنگهای آنان نیز رو به اتمام است ولی موفق می‌شوند چند عراقی را اسیر کنند. آنها با اسیران با مهربانی رفتار می‌کنند. در پرده‌ی دوم شیرمحمد اسیر می‌شود و مورد شکنجه قرار می‌گیرد، اما مقاومت می‌کند. دو عراقی - عبدالطاهر و عبدالصمد - بر سر شیرمحمد و ایمان او درگیر می‌شوند و در نهایت عبدالصمد، عبدالطاهر را می‌کشد و شیرمحمد را فراری می‌دهد. در نمایشنامه به سقوط هویزه و عدم هماهنگی بین نیروها نیز اشاره شده است.

[صفحه ۱۱۲۶]

نمایشنامه‌های دانش‌آموزی

تهیه و تنظیم کارشناسی هنرهای نمایشی اداره کل امور فرهنگی و هنری معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش؛ ویراستار علی علوی طالقانی. - تهران: وزارت آموزش و پرورش، معاونت پرورشی، انتشارات تربیت، (چاپ سوم): ۱۳۷۶.

۱۹۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: آرزو / مهناز شریفی؛ اسب چوبی / حسین جعفری؛ اولیا / گروه تئاتر دبستان شهید رجائی؛ ای کاش فرصت دیگری

می‌یافتم / بهروز شاهرخی، عباس یحیوی؛ حارس / حسن عنایت‌پور؛ خنده / حسین جعفری؛ درس معلم / شهرام جزیریان؛؛ روایتی از این ولایت / علیرضا سلیمی.

این کتاب شامل هشت نمایشنامه است. نمایشنامه‌های زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «آرزو» داستان دختری است که ظاهرا پدرش شهید شده است و او آرزو می‌کند که چادری داشته باشد. هر بار مادر به او وعده‌ی آینده را می‌دهد. او همیشه در کنار ساعتی که پدرش به مادر هدیه داده بوده است، می‌ایستد و با عکس پدرش صحبت می‌کند. روزی مادر، چادری برای او تهیه می‌کند، ولی وقتی دختر، چادر را کنار عکس پدر می‌گذارد، متوجه می‌شود که ساعت یادگاری مادر، در جای خود نیست. «اسب چوبی» داستان تعدادی از نوجوانان است که آرزوی رفتن به جبهه را دارند. آنها بارها خود را در مقابل مادر آماده و قوی نشان می‌دهند و خود را در صحنه‌ی نبرد و جبهه می‌بینند و در پایان با اجرای نمایش در مدرسه، جلوه‌های حضور در جبهه و ایثار رزمندگان را به تصویر می‌کشند.

و غربتت را هیچ شعری نسرود

فارس باقری؛ تهیه و تنظیم اداره کل امور فرهنگی و هنری معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش؛ بازنویسی: محمدرضا رضایی، منوچهر اکبرلو، مژگان بنی‌هاشمی. - تهران: وزارت آموزش و پرورش، معاونت پرورشی، انتشارات تربیت، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۲۴ ص. - (... مجموعه نمایشنامه‌های دانش‌آموزی؛ [ج] ۱۵).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

در پانزدهمین شماره از مجموعه‌ی نمایشنامه‌های دانش‌آموزی، نمایشنامه‌ای با عنوان «و غربتت را هیچ شعری نسرود» برای اجرا توسط پسران دانش‌آموز در مقطع دبیرستان نوشته شده است. محتوای نمایش، گفت و گویی است میان دانش‌آموز و معلمش. در این گفت و گو - که در عالم رؤیا انجام می‌گیرد - دانش‌آموز از رفتن معلمش به جبهه دلسرد است، زیرا با رفتن او آموزش تئاتر ناتمام می‌ماند و دیگر نمی‌توانند تئاتر آرش کمانگیر را اجرا کنند. این نمایشنامه برای گروه سنی «ه» (سالهای دبیرستان) نوشته شده است.

[صفحه ۱۱۲۷]

ادبیات، مجموعه‌ها

آلاله‌های دشت ارغوانی: یادمان شهید محمدحسین فهمیده

ستاد یادواره سرداران و چهار هزار شهید شهرستان کرج با همکاری حسن بی‌غم و حسین وحیدنیا. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران، ستاد یادواره سرداران و چهار هزار شهید شهرستان کرج؛ سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، سپاه پاسداران ناحیه کرج، ۱۳۷۶.

۴۸ ص.: مصور.

مندرجات: میثاق دشت شقایق؛ بخند خونین شهر؛ شهاب یاد حسین؛ شعر فهمیده بود؛ برای تو می‌نویسم ای روح حماسه؛ شعر

فهمیده؛ امیر بلا منازع قلب‌ها؛ ما را هم بپسند؛ سردار عشق؛ روان منظر عشق.

این کتاب برای کودکان و نوجوانان نوشته شده، و درصدد ستایش از شهید محمدحسین فهمیده است و به شرح زندگانی او و از دوره‌ی قبل از انقلاب و بازگشت حضرت امام خمینی (ره) به ایران و پیروزی انقلاب تا هنگام شهادتش می‌پردازد؛ او که در سیزده سالگی با نارنجکی که به کمر بسته بود خود را به زیر تانکهای عراقی انداخت تا آنها را منفجر سازد و مانع پیشروی دشمن شود. کتاب، حاوی قطعات ادبی است و سه قطعه شعر در وصف شهید فهمیده و زندگینامه‌ای به قلم یکی از دوستان او (به نام مسعود آقاجانی) و خاطراتی از برادر علی طحان و پدر و پدربزرگ شهید فهمیده نیز در آن آمده است که همگی بر شجاعت و دلاوری و عشق شهید فهمیده او به امام و احساس وظیفه برای حفظ میهن دلالت می‌کنند.

جنگ پیروزی، دفتری ویژه سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی ایران

واحد سوره امور تربیتی آموزش و پرورش فارس. - [بی‌جا]: آموزش و پرورش فارس، امور تربیتی، واحد سوژه، ۱۳۶۲.

۱۳۱ ص.

شمارگان: ۵۰۰ نسخه (زیراکس شده).

مندرجات: دست‌های کوچک؛ وحدت؛ کت بابا؛ لیال عشر؛ پنج سال خروش؛ مقدمه‌ای بر گلچینی از؛ در مقام شهید؛ سپهر لاله‌ها؛ جنگ جنگ؛ دعا؛ گل کاغذی؛ بچه‌های محله‌ی ما؛ دو بیتی؛ شمع وفا؛ سوءظن؛ شوق دیدار؛ هجوم مقدس؛ به یاد یک شاعر؛ نظری بر شعر وابسته

کتاب حاضر جنگی است که به مناسبت ششمین سالگرد «دهه‌ی فجر» منتشر شده است. در حاشیه‌ی صفحات، سخنان و اشعاری درباره‌ی جهاد، دهه‌ی فجر و جنگ تحمیلی از قرآن، ائمه، بزرگان دین، حضرت امام خمینی (ره)، رهبر انقلاب و دیگران نوشته شده است. مطالب کتاب چنین است:

«دست‌های کوچک»، داستان خواهری است که با همه‌ی کوچکی در برابر برادرش (که عضو حزب دموکرات است) می‌ایستد و معلم خود را از مرگ نجات می‌دهد.

«وحدت» قطعه شعری درباره وحدت است.

«کت بابا» داستانی در ارتباط با انقلاب است.

«لیال عشر» قطعه شعری درباره‌ی دهه‌ی فجر است.

«پنج سال خروش» از گذشت پنج سال از انقلاب و همت مردم در کمک رسانی به جبهه‌ها را تشریح می‌کند.

[صفحه ۱۱۲۸]

«در مقام شهید» از منزلت شهیدان می‌گوید.

«سپهر لاله‌ها» به یاد شهیدان سروده شده است.

«جنگ جنگ» درباره‌ی اجرای دستور آمریکا به وسیله‌ی صدام است.

«بچه‌های محله‌ی ما» داستانی در مورد بسیج بیست میلیونی و ایثار مردم است. مقاله‌ی پایانی، «نظری به شعر وابسته» است که ادبیات مدح سرایان را مورد نقد قرار می‌دهد.

جنگ، مجموعه‌ای از آثار کودکان و نوجوانان (جنگ ۱)

کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ دوم): ۱۳۶۱.

۳۰ ص.: مصور: نقاشی (رنگی).

شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

برای گروه‌های سنی «د» و «ج».

این مجموعه - که مرکب از چهار قطعه شعر و سه قصه است - نتیجه‌ی بررسی تعداد زیادی از آثار کودکان و نوجوانانی است که با علاقه و پشتکار، ادبیات زمان خود را (که پشتوانه ادبیات انقلاب اسلامی است) می‌سازند. نقاشیهای این مجموعه نیز از میان نقاشیهای کودکان و نوجوانانی برگزیده شده‌اند که از اعضای کتابخانه‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بوده‌اند. موضوعهای مطالب مجموعه، عبارتند از: سرافرازی مسلمانان و برتری دین اسلام، شهادت، بمباران و موشکباران شهرها، پیروزی رزمندگان و مقاومت مردم در برابر هجوم دشمنان.

چکاوک

مولف جواد نعیمی. - تهران: نشر بلیغ، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۹۳ ص.

گروه سنی: «ب»، «ج» و «د».

کتاب «چکاوک»، مجموعه‌ای از اشعار گوناگون و داستان‌های متنوع است که به زبانی ساده برای نوجوانان نوشته شده‌اند. «بوی خوش خاطره»، خاطرات سفر به سرزمینهای عشق و حماسه و ایثار - اهواز، سوسنگرد، هویزه، آبادان، سر پل ذهاب، فاو، شهر خون (خرمشهر)، هورالعظیم و دزفول... - پس از پایان جنگ و آغاز بازسازی است؛ سفر به شهرهایی که در تمامی نقاط آنها آثار جنایات رژیم بعثی وجود دارد و جای جای آنها یادآور دلاوری‌ها و حماسه آفرینی‌های دلیر مردان و شیر زنان ایران اسلامی است. شعر «وقتی تو رفتی» نیز در خصوص رحلت ملکوتی حضرت امام خمینی (ره) است.

حال اطلسی‌ها چطور بود؟: مجموعه آثار کودکان پیرامون جنگ

نقاشی روی جلد از مرضیه علیزاده. - تهران: امیرکبیر، کتابهای شکوفه، (چاپ اول): ۱۳۶۷.

۳۴، مصور (رنگی).

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب، گزیده‌ای است از نوشته‌های کودکان میهن اسلامی درباره‌ی جنگ تحمیلی عراق بر ایران. کودکانی که خودشان جنگ را لمس کرده‌اند، احساس واقعی خود را بیان داشته‌اند. نوشته‌ها، خاطرات، نامه‌ها و شعرهایی هستند که به بیان احساسات و آرزوهای کودکان می‌پردازند. مهدی ناصر (اهل جزیره‌ی مینو)، در قطعه‌ی «ما صلح

[صفحه ۱۱۲۹]

می‌خواهیم»، از دوستی با بچه‌های عراقی قبل از شروع جنگ و آواره بودن در حال حاضر سخن می گوید؛ آسیه نظری (از اهواز)،

در «حال اطلسیها چطور بود؟» از مرگ قناری‌ها در بمباران ناراحت است؛ سمیه یکتایی، در «بستنی»، از کمک به جبهه می گوید؛ «روزهایی که...» (از امین مقدس) شرح ترس مردم و بچه‌های کوچک از حملات هوایی عراق است؛ علیرضا باباعلیان، (از اصفهان، در «انفجار شب») و فرانک شمسی (از اراک) اوضاع شهرهای اصفهان و اراک را در زمان بمباران بیان کرده‌اند؛ و....

دوباره بهار، مجموعه آثار نوجوانان پیرامون جنگ

تهران: امیر کبیر، کتابهای شکوفه، ۱۳۶۷.

۳۶ ص.: مصور: رنگی. - (ادبیات مقاومت).

نقاش روی جلد: الهه زواشکیانی.

گروه سنی «د».

مندرجات: چون ماه، دوباره بهار، قول انتقام، امید، بابا هم نان و هم خون داد، ما محرومیم ما را محرومتر نکنید، بمب آن روز، غم دل ما.

این کتاب، گزیده‌ای از نوشته‌های نوجوانان است. مقاومت و انتظار در نوشته‌های آنها موج می‌زند و هر خواننده‌ای را به این باور می‌رساند که صبح نزدیک است. نوشته‌های این کتاب از میان آثاری برگزیده شده‌اند که کودکان و نوجوانان برای مجلات رشد و کیهان بچه‌ها و برنامه‌ی کودک و نوجوان شبکه‌ی اول سیما فرستاده‌اند. کتاب از دو بخش شعر و نثر تشکیل شده است و تنظیم مطالب آن ترتیب خاصی ندارد. داستان «امید» نمونه‌ای از این آثار است. در این داستان، هواپیماهای دشمن شهری را بمباران کرده و ساختمان‌ها ویران شده‌اند. کودکی زیر آوار مانده است. تشنگی و کمبود هوا به او فشار می‌آورد. او به یاد سخنان معلم دینی می‌افتد که: «نیکوکاران در آخرت به بهشت خواهند رفت و ستمکاران و بدکاران به جهنم.» هر چند لحظه یک بار، کمی خاک به پایین می‌ریزد و ترس او بیشتر می‌شود. همه جا تاریک است. ولی صدای هیاهو به گوش می‌رسد. احساس می کند هوای تازه وارد شده و می‌تواند نفس بکشد. صدای مادر خود را می‌شنود. با پای مجروح بلند می‌شود و مادرش او را در آغوش می گیرد و او را به بیمارستان می‌برند.

دیدار با فردا

نوشته حمید گروگان. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ دوم): ۴۶. ۱۳۶۳ ص.: مصور، عکس.

گروه سنی «ج» و «د».

مطالب این کتاب، بیانگر زندگی کودکان ستم دیده، مستضعف و رنج کشیده‌ی جهان - از اقوام و ملل مختلف - است و در آن، وضع مردم کشورهای جهان سوم تحت سلطه‌ی امپریالیسم و استعمارگران (از جمله ایران در زمان گذشته) مطرح می‌شود. قسمت بیست و یک کتاب مربوط به کودکی جنگ زده است که خانه و کاشانه‌اش ویران شده است. خانه‌ی او در خرمشهر بود که حالا خونین شهر شده است. قسمت بیست و دو درباره‌ی نماینده‌ی بچه‌های شهید مسلمان دوستدار امام است؛ بچه‌هایی که جان خود را در راه اسلام از دست داده‌اند.او مستکبرین شرق و غرب را به مبارزه می‌خواند. فریاد او، فریادی است از گلوی شهید «فهمیده»؛ او به آمریکا و صدام می‌فهماند که محکوم به شکست هستند.

[صفحه ۱۱۳۰]

راز فهمیده: گزیده‌ای از آثار دانش‌آموزان سراسر کشور در پاسخ به سوال «شهید فهمیده چه چیزی را فهمیده بود؟»

به اهتمام صادق دژم خوی. - تبریز: بسیج مستضعفان و جانبازان، نیروی مقاومت، بسیج دانش‌آموزی، (چاپ اول): ۱۳۷۷.

۱۸۳ ص.

صفحه عنوان به انگلیسی: Secret of Fahmideh

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

سومین یادواره شهید فهمیده و شهدای دانش‌آموز کشور.

مجموعه‌ی حاضر شامل ۱۲۱ متن کوتاه و نثر ادبی در بزرگداشت شجاعت و حماسه‌ی شهید حسین فهمیده است. این متنها از ۱۲۱ دانش‌آموز دختر و پسر از سراسر کشور است که با احساسات ناب و اصیل و با تعبیرات لطیف و در عین حال حماسی از شهید فهمیده یاد می‌کنند. از جمله محتوای متون ارائه شده، عبارتند از: «عشق به خدا، دفاع از میهن و اسلام، ایثار و از خودگذشتگی، حماسه‌ی عاشورا، بسیجی بودن، مسیر بندگی و لقاء الله، رهبران کوچک، آزادگی، قاسم بن حسن (ع) دوران، مقربون فی جنت النعیم، سنگر علم و دانش و سنگر جبهه، سرباز امام زمان (عج)، فهمی فراتر از سیزده سال، مرد کوچک از پیران معرفت سبقت گرفت و بسیاری موارد دیگر». در بین جملات و متون، از ابیات و اشعار متعددی با مضامین شهادت، شجاعت، ایثار، دفاع و جنگ و مضامینی در تجلی بزرگداشت شهید فهمیده از نویسندگان و شاعران دیگر ارائه شده است.

روزهای سبز

به کوشش احمد مولوی و پروین چهارده ولی، واحد توسعه اردوگاه‌ها و کانون‌های فرهنگی و تربیتی امور تربیتی شهر تهران. - تهران: انوار، ۱۳۷۶.

۱۰۳ ص.: مصور.

آثار این مجموعه در سه سطح است. ۱ - آثار نویسندگان و شاعران با تجربه ۲ - نوشته‌های دانش‌آموزان در اردو ۳ - آثار بزرگسالان برای نوجوانان.

در این کتاب، سعی بر به تصویر کشیدن لحظات مختلف زندگی و نگارش حرف‌هایی بوده است که در متن این لحظات آرمیده‌اند؛ روزهایی که دانش‌آموزان علمداران انقلاب بودند و «حسین فهمیده» های سیزده ساله، رهبرمان. در این کتاب، از نقاشیها و دستنوشته‌های دانش‌آموزان نیز استفاده شده است. متن کتاب تا صفحه‌ی ۳۶ مربوط به انقلاب و از آن به بعد، مربوط به جنگ است. از جمله، نامه‌ای از طرف حبیب احمدزاده به خانواده‌ی سرباز وظیفه‌ی فراری شانزده ساله، سعد عبدالجبار، جمعی گارد ریاست جمهوری عراق، از یگان‌های تحت امر سپاه سوم بصره است که در آن، نحوه‌ی آشنایی و دیدار خود را با او شرح داده است. این سرباز توسط ارتش بعث اعدام شده است. خاطرات برخی از شهیدان از زبان دوستان یا خانواده آن‌ها و خاطره‌ای از آزاده، خانم معصومه آبادی، امدادگر، قسمت دوم کتاب را شامل می‌شود. در بخش سوم شعرهایی درباره‌ی شهید و شهادت به چاپ رسیده است.

سوره، بچه‌های مسجد (۰۳)

تهران: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، واحد انتشارات، ۱۳۶۰.

[۱۳۷] ص.: مصور. - (ادبیات نوجوانان؛ ۳).

این مجموعه، شامل داستان، شعر، مقاله، نقد و نامه است. از شعرها، قطعه شعرهای «نامه‌ای از سنگر، پیام شهیدان و سرباز اسلام» در مورد جنگ تحمیلی است. در بخش نامه‌ها (که شامل هفت نامه است)، کلیه‌ی نامه‌ها را دانش‌آموزان دوره‌ی راهنمایی برای رزمندگان رشید اسلام نوشته‌اند و در آن سعی کرده‌اند به آنها روحیه داده، از ایثارشان تشکر کنند. در بخش مقاله‌ها، نیز اولین مقاله، از عباس صادقی است. او - تحت عنوان «دشمنان خود را

[صفحه ۱۱۳۱]

بهتر بشناسیم» - علل آغاز جنگ تحمیلی ایران و عراق را مورد بررسی قرار داده و انقلاب اسلامی ایران، ویران شدن کاخهای مستکبرین و شکست آمریکا در واقعه‌ی طبس را از دلایل مهم شروع جنگ تحمیلی معرفی کرده است.

سوره، بچه‌های مسجد (۰۴)

تهران: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، واحد انتشارات، ۱۳۶۰.

[۱۰۹] ص.: مصور. - (ادبیات نوجوانان؛ ۴).

این کتاب مجموعه‌ای از داستان، شعر و انشاءهای دانش‌آموزان خوزستانی و نقد و بررسی یک داستان است. از میان داستان‌ها فقط اولین داستان در رابطه با جنگ تحمیلی است. دو برادر رزمنده، رای رفتن به جبهه عضو بسیج می‌شوند. برادر بزرگتر شهید شده است و اکنون برادر دوم می‌خواهد به جبهه برود. حالات روحی مادر در این داستان به رشته تحریر درآمده است. از میان شعرها نیز، دو قطعه شعر «شهید» و «خوزستان بپا خیز» درباره شهید و شهادت و دفاع از سرزمین اسلامی است. تعداد انشاءها شش عدد بوده، همه‌ی آنها حاوی خاطرات دانش‌آموزان از شروع جنگ و استفاده از جنگ جهت رشد و تکامل و سازندگی انقلاب است.

سوره، بچه‌های مسجد (۰۵)

ابوالفضل عالی، تهران: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، واحد انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۶۰، [۱۵۰] ص.

این کتاب، مجموعه‌ای از قصه، شعر، نامه و نقد کتاب است. در بخش قصه‌ها، «دشمن» (نوشته‌ی علی صابریان، از همدان) داستان یاری سربازی ایرانی به سرباز مجروح عراقی و شهادت او به دست یک افسر عراقی است که در حال فرار است. عبدالغفار اونق، از بندر ترکمن، در داستان «بچه‌های انقلاب»، تلاش بچه‌هایی را به تصویر کشیده است. که یک ماه کار کرده‌اند تا پولی به دست آورند و برای کمک به جبهه بفرستند. داستان «به جبهه خواهم رفت» از عبدالرحمان دیه‌جی، از بندر ترکمن، حاکی از انتظار پسر کوچکی است که پدرش به جبهه رفته و شهید شده و پسر، چون فرزند شهید است، مورد لطف و عنایت همه قرار می‌گیرد. قطعه شعر «کاکایی‌ها» از عظیم ابوالقاسمیان، درباره‌ی رزمندگان شهید و «ای خونین شهر» از مژگان صدری درباره‌ی خرمشهر پس از جنگ است. در بخش نامه‌ها، نامه‌هایی که خواهر شهید، فریبا کاظمی، از بچه‌های جنگ زده گردآوری کرده که وضع زندگی، تغذیه و تحصیل آنها را نشان می‌دهد، به چاپ رسیده است. در بخش نقد و بررسی، داستان «اسم من علی‌اصغر است» نوشته مصطفی رحماندوست نقد و بررسی شده است.

سوره، بچه‌های مسجد (۰۶)

تهران: حوزه اندیشه و هنر اسلامی، وحد انتشارات، ۱۳۶۰.
[۱۱۶] ص. - (ادبیات نوجوانان).
این کتاب، مجموعه‌ای از داستان و شعر است. چهارمین داستان به نام «مجاهد»، از «محمد هدایت» درباره چگونگی شهادت رزمنده‌ای به نام علی است. ششمین داستان به نام «کوچ»، بیانگر مهاجرت عده‌ای از مردم از شهر اهواز، پس از شروع جنگ است. نویسنده‌ی این داستان «مرضیه صفاریان» است. هفتمین داستان، از «حسین عابدی» شهادت رزمنده‌ای به نام علی‌اکبر را تصویر می‌کند که از روستا عازم جبهه آبادان شده بود. دوازدهمین داستان، «عیدی شب مبعوث» است که تصویرگر احساسات پسر و همسر در برابر عکس پدر خانواده است؛ پدری که که در جنگ شهید شده است. این داستان از «ناصر نادری» است. از بخش اشعار، قطعه شعرهای «راه شهادت» و «آنجا را

[صفحه ۱۱۳۲]

بنگر» توسط دانش‌آموزان در مورد جنگ و شهادت سروده شده است. از بخش «در روستاها»، اولین نوشته، علاقه جوانان روستایی را برای شرکت در بسیج و رفتن به جبهه جنگ نشان می‌دهد. این نوشته‌ها از «مصطفی امینی» است.

سوره، بچه‌های مسجد، ادبیات نوجوانان (۱۰)

گردآوری و تنظیم نقی سلیمانی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۲۸.۱۳۶۴ ص.: مصور، طرح، عکس.
در جلد دهم از «سوره، بچه‌های مسجد»، برای سه گروه از مخاطبان مطالبی درج شده است: برای نوجوانان عادی؛ برای نوجوانان قصه‌نویس، شاعر و... و برای معلمان امور تربیتی و دست‌اندرکاران ادبیات کودکان و نوجوانان. از بین مطالب، سه داستان و یک شعر مربوط به دفاع مقدس است. داستان «راز یک نامه» (از کیوانه سبزه‌پور)، نامه‌ی یک پسر رزمنده از جبهه برای پدرش است. در داستان «تشنه لب» (از امینی)، راوی که به زیارت مزار کی شهید رفته، به سختی می‌گرید و به یاد می‌آورد که او با لبی تشنه شهید شده است. داستان «غروب ماه» (از رضا نورانی)، نیز داستان یکی از عملیاتهای رزمندگان اسلام علیه سپاه کفر است و در عملیات، پس از این که دسته‌ای از برادران رزمنده مجروح می‌شوند عده‌ای را برای کمک بر می‌گردانند و خودشان آنها را پوشش می‌دهند و می‌جنگند تا آنان بتوانند نیروی کمکی بیاورند.

سوره، بچه‌های مسجد، ادبیات نوجوانان (۱۱)

زیر نظر شورای مسجد. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۵.۱۳۶۵ ص.: مصور، طرح.
از این شماره «سوره، بچه‌های مسجد» دچار تحولی می‌شود، به این معنی که آثار بزرگترها برای نوجوانان را هم در این مجموعه چاپ می‌کنند و این خود به دو دسته تقسیم می‌شود، الف: جوانان و بزرگترهایی که تصمیم دارند نوشتن برای نوجوانان را تجربه کنند و جدی بگیرند. ب: نویسندگان بزرگسالی که در قلم زدن برای جوانان و نوجوانان دارای تجربه‌ای چند ساله هستند.
از میان داستان‌های این مجموعه دو داستان و یک شعر مربوط به دفاع مقدس است. در داستان «شبی که بی‌بی مهمان ما بود»

(نوشته‌ی فریدون عموزاده خلیلی)، مادربزرگی، به اصرار نوه‌اش، به مهمانی نزد بچه‌ها و نوه‌هایش می‌رود و سپس شهر بمباران می‌شود و وقتی پس از شام بر می‌گردند، خانه‌ی بی‌بی در اثر اصابت بمب از بین رفته است. داستان «فرشته مهربان» (نوشته‌ی مجید درخشانی)، داستان دختری است که شب هنگام خانه‌اش در اثر اصابت موشك ویران می‌شود و پدر و مادرش شهید می‌شوند. او در بیمارستان به هوش می‌آید و در رویا می‌بیند که فرشته‌ای نزد او آمده تا با هم پیش خداوند بروند و از آمریکا و جنایاتش شکایت کنند. قطعه شعر «نامه‌ای از سنگر»، سروده‌ی سید حسن محمودی (سهیل)، وصیت یك رزمنده‌ی مسلمان است که به صورت نامه‌ای برای مادرش فرستاده شده است. بقیه‌ی شعرها و داستان‌ها و مطالب، مربوط به جنگ نیست.

سوره، بچه‌های مسجد (۲۱)

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۶.

۱۰۸ ص. - (ادبیات نوجوانان: ۳۰).

همکاران این شماره: محمد آوینی، حسن احمدی، وحید امیری، طاهره ایبد، نورا حق‌پرست، فاطمه خرامان، مصطفی خرامان، مهرداد غفارزاده، بیوك ملکی؛ مسؤول: ف. عموزاده خلیلی.

[صفحه ۱۱۳۳]

برای دانش‌آموزان دوره راهنمایی و سال‌های اول و دوم دبیرستان.

آثار گرد آمده در این کتاب به سه گروه آثار نوجوانان و نوقلم‌ها، آثار جوانان و بزرگسالان برای نوجوانان و آثار نویسندگان و شاعران با تجربه، تقسیم شده است که شامل: «قصه‌ها، از میان کتابها، شعر، گلگشت، میزگرد و نقد و مقاله» است. از میان شعرها، «شعر سرخ» درباره خون شهید و شهادت است و توسط «حسین عبدی» از گرگان سروده شده است. از میان قطعه‌های ادبی، «زنگ مدرسه‌ی عشق» از «نورا حق‌پرست» درباره رفتن به جبهه و شرکت در جنگ و به دست آوردن فتح و پیروزی است.

سوره، بچه‌های مسجد (۲۴)

رضا رهگذر؛ زیر نظر «شورای بچه‌های مسجد». - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۷.

۱۳۵ ص. - (ادبیات نوجوانان: ۳۶).

همکاران این شماره: سمیرا اصلانپور، مهناز بهمن، مریم جمشیدی، زهرا زواریان، افسانه شعبان‌نژاد، محمدحسین کیانپور، محمد میرکیانی، بهزاد بهزادپور.

این شماره سوره بچه‌های مسجد، مانند شماره‌های دیگر، مجموعه‌ای است از آثار نوجوانان، نوقلم‌ها، بزرگسالان برای نوجوانان و نویسندگان و شاعران با تجربه. کتاب، شامل قصه، آموزش ادبی، شعر و خاطره است که از میان آنها، داستان «آقا معلم» نوشته‌ی «مهناز بهمن»، اشاراتی در مورد پایمردی و استواری شهیدان دارد. شعر «واژه‌ی خون و شهید و عشق را معنا کنم» که سروده‌ی «جمشید اکبرپور جفرودی» است در وصف شهید و قطعه‌ی «فریاد» نوشته‌ی «مظفر ایوری» در مورد شهیدانی است که در جنگ با عراق به دیدار دوست شتافته‌اند و بمبارانهای هوایی که مردم را به خاك و خون کشیده‌اند.

سوره، بچه‌های مسجد (۲۵)

زیر نظر واحد ادبیات حوزه هنری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۷. ۱۴۴ ص.

شمارگان: ۲۲۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل چهار داستان کوتاه، سه قطعه شعر در قالب شعر آزاد و غزل، معرفی و چکیده‌ی چهار کتاب، نه قطعه طنز، خاطره، حکایت و متن کهن، دو مقاله و یک مصاحبه است. از بین مطالب، موارد زیر در ارتباط با جنگ هستند: داستان «حبیب» از سمیرا اصلانپور، داستان «دمپایی قرمز» از داوود غفارزادگان، قطعه شعر «شهر ستاره» از حسین عبدی، خاطرهای «پاسنجش» از منصور رحیمی و «دمی با یاران» از جبار مخدومی، نقد و بررسی کتاب «اسم من علی‌اصغر است» (نوشته‌ی مصطفی رحماندوست) از رضا رهگذر. در داستان «دمپایی قرمز»، دختری با یاد برادر اسیرش دمپایی‌های قرمزی را که او خریده به پا می‌کند و منتظر بازگشت اوست؛ «پاسنجش» خاطره‌ی اسیر عراقی و انتقال او به پشت جبهه و قصد فرار وی است. «دمی با یاران» نیز یادی است از شهدای جنگ و عروج خونین آنان.

سوره، بچه‌های مسجد (۲۶)

تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۶۸.

۱۳۶ ص.: مصور، نقاشی. - (ادبیات نوجوانان؛ ۳۹).

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

[صفحه ۱۱۳۴]

بیست و ششمین کتاب از مجموعه کتابهای «سوره، بچه‌های مسجد» مجموعه‌ای است از آثار نوجوانان و نوقلم‌ها و آثار بزرگسالان برای نوجوانان و نویسندگان و شاعران با تجربه؛ در موضوعهایی به شرح زیر: «روح خدا به خدا پیوست، قصه، شعر، آموزش ادبی، از میان کتابها، گلگشت، مصاحبه و آشنایی با هنر». در بخش شعر، یک دو بیتی از «محمد خنجری» در مورد بسیجی‌ها آمده است که در آن شاعر دیدگاه خود و یک بسیجی را در رابطه با حضرت مهدی (عج) و اهداف بسیجیان بیان کرده است. در قسمت گلگشت نیز خاطره‌ای با عنوان «سرلشکر عراقی» از «اسماعیل رمضانیان» نویسنده‌ی نوجوان، به چاپ رسیده است. وی شاهد حضور روباهی در سنگر رزمندگان است، که مدال شجاعت به گردن دارد. روباه کاملا- دست آموز است و از دست رزمندگان غذا می‌خورد. وقتی درباره‌ی حضور روباه سؤال می‌کند، متوجه می‌شود که این روباه باعث شده است تا نیروهای عراقی چند کیلومتر عقب‌نشینی کنند و لذا یک مدال شجاعت نیروهای عراقی را از دست نیروهای اسلام دریافت کرده است.

سوره، بچه‌های مسجد (۲۷)

زیر نظر شورای بچه‌های مسجد. - تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۶۸. ۱۰۳ ص.: مصور. - (ادبیات نوجوانان؛ ۴۰).

واژه‌نامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: قصه؛ شعر؛ از میان کتابها؛ گلگشت؛ آشنایی با هنر؛ آموزش ادبی.

این شماره از کتاب «سوره، بچه‌های مسجد» نیز مانند جلدهای دیگر دارای بخشهای متعددی است که هر بخش، خود، چند قسمت دارد. مطالب مربوط به دفاع مقدس عبارتند از:

در بخش شعر: «در محفل شقایق» (قطعه‌ای از شکوفه صالح)، وصف کار شهدا برای حفظ هدف و «مردم لاله» (شعر نو از اکبر بهداروند)، در وصف شهید. در بخش کتابها، داستان کتابهای «خاتون چشم به راه» و «آتش در خرمن» مورد بررسی قرار گرفته‌اند؛ داستان اول در مورد بچه‌های جنگ زده‌ای است که پیش پدربزرگ خود می‌روند، ولی پدربزرگ به جبهه رفته است؛ و شرح ماجرای حضور آنها در روستا داستان دوم به چگونگی شروع جنگ در منطقه‌ی خوزستان پرداخته، زندگی عده‌ای از مردم را نشان می‌دهد؛ بخش گلگشت، به بررسی دو خاطره‌ی جنگ به نامهای «شدت آتش» (از مسعودی) و «روی یال کوه» (از عبدالله‌زاده) می‌پردازد و قطعه‌ی «در کوچه‌های خیس»؛ که قطعه‌ای ادبی برای کودکان زیر آوار مانده در بمبارانها است.

سوره، بچه‌های مسجد (۲۸)

زیر نظر شورای بچه‌های مسجد. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۲۳.۱۳۶۸ ص.: مصور. - (ادبیات نوجوانان؛ ۴۱).

شمارگان: ۲۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: قصه؛ شعر؛ از میان کتابها؛ گلگشت؛ آموزش ادبی؛ آشنایی با هنر؛ مصاحبه.

این شماره از کتاب «سوره، بچه‌های مسجد» دارای بخشهای متعددی است که هر بخش، خود، چند قسمت دارد. مطالب مربوط به دفاع مقدس عبارتند از: در بخش قصه‌ها، داستان «غاز طوق سفید من» از فاطمه شعبانی. در این داستان، پسری که در آرزوی خوردن گوشت بود، غازی را به طریقی زخمی می‌کند. ولی آرزوی او با آمدن پسر همسایه از جبهه برآورده می‌شود (چون همسایه برای آنها گوشت قربانی می‌آورد)، و غاز را رها می‌کند. در بخش شعر، قطعه شعر «به تو می‌نازم من» (از اکبر بهداروند) در قالب شعر نو، در وصف باران به عنوان امدادی الهی در دفاع مقدس سروده شده است. در بخش «از میان کتابها»، بررسی کتاب «مادرم آسمان من است» (نوشته‌ی شهید علیرضا شاهی)، توسط «سمیرا اصلان‌پور» انجام گرفته است.

[صفحه ۱۱۳۵]

سوره، بچه‌های مسجد (۳۰)

واحد ادبیات هنری؛ تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۰۶.۱۳۶۹ ص.

در این شماره‌ی «سوره»، سمیرا اصلان‌پور، محمدرضا بایرامی، جواد جزینی، رضا شیرازی، داوود غفارزادگان، حسین کیانپور و محسن مؤمنی همکاری داشتند.

آثار گرد آمده در این مجموعه، در سه سطح قرار دارند: ۱ - آثار نوجوانان و نوقلمها ۲ - آثار جوانان و بزرگسالان برای نوجوانان و ۳ - آثار نویسندگان و شاعران با تجربه. بخشهای مختلف کتاب عبارتند از:

قصه: حاوی چهار قصه در مورد رحلت امام؛ شعر: آفتابی از آسمان گم شد، چشم خیس کبوتر، باغبان رفته است و چند دو بیتی در مورد امام (ره)؛ گزارش: حاوی دو گزارش به نامهای «با گمشدگان» و «یک روز در خمین»، درباره‌ی وضعیت و احوال مردم

بعـد از رحلت امـام؛ مقـاله: یک مقاله با نام «عمر هزار ساله» از رضا شـیرازی در مورد امام؛ سه قطعه هم در همین بخش - با نامهای «عاشورایی دوباره»، «غنچه‌ای را آب خواهم داد» و «مهمان یک روز و یک شب» - به چشم می‌خورد. خاطره و مصاحبه از بخشهای دیگر کتـاب هسـتند. بـا توجه به اهمیت فراوانی که امـام (ره) برای جنگ قائل بودنـد، در هر بخش اشارات ضـمنی به مقوله‌ی دفاع مقدس شده است.

سوره، بچه‌های مسجد (۳۱)

زیر نظر شـورای بچه‌هـای مسـجد. - تهران: سازمـان تبلیغـات اسـلامی، حـوزه هنری، (چـاپ اول): ۱۳۶۹. ص.: مصـور. - (ادبیـات نوجوانان؛ ۴۴).

واژه نامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ۲۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: قصه؛ شعر؛ از میان کتابها؛ گلگشت؛ آموزش ادبی؛ آشنایی با هنر؛ مصاحبه.

در ابتـدای این مجلـد از «سوره، بچه‌هـای مسـجد» - در قسـمتی به نـام «یـک شب سـتاره‌ای...» - به زنـدگینامه شـهید علیرضا شاهی پرداخته شـده است. در بخش قصه‌ی «عقابهـای تپه‌ی شـصت»: خلاصه‌ای از داسـتان «عقابهای تپه ۶۰» نقل شـده است. در بخش «از میـان کتابهـا»، کتـاب «جـای شـما خالی» مورد بررسـی و نقـد قرار گرفته است (سه داسـتان این کتاب در ارتباط با جنگ است). در قسـمت «گلگشت» خـاطره‌ای از رضـا بهرامی. - بـا نـام «دوست کوچک من» - نقل شـده است که خلاصه آن چنین است: راوی در تاریخ ۲۳ / ۱۰ / ۶۶، با پسری عرب به نام سعید در روستای جیلیزی از توابع دهلران آشنا می‌شود که چوپانی جنگ زده است. سعید با او از خانواده‌اش می‌گوید. بعد از این آشنایی در ۲۱ تیر ۶۷ دوباره پسر را می‌بینند به دنبال آن، خانه‌ی آنها هدف حمله‌ی عراقی‌ها قرار می‌گیرد و این آخرین دیدار آن دو است.

سوره، بچه‌های مسجد (۳۴)

زیر نظر ابراهیم حسن بیگی؛ با همکاری جواد جزینی. - تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۱۲.۱۳۷۰ ص.: مصور.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: قصه؛ شعر؛ از میان کتابها؛ گلگشت؛ قطعه ادبی؛ نکته‌ها؛ آموزش ادبی؛ مصاحبه با داوود غفارزادگان.

در این مجموعه، مواردی در ارتباط با دفاع مقدس هستند. در بخش شعر: «آزادگان» از امیر ترکتازان غزلی است در رثای آزادگان؛ در بخش «از میان کتابها «کتاب «شـبهای بمباران»: مورد بررسی قرار گرفته است. موضوع این کتاب، سخنان دانش‌آموزان مدرسه‌ی هفـده شـهریور قم در مورد بمبـاران است. در بخش گلگشت، یـک خـاطره‌ی جنگی به نام «سایه‌ها و آدم‌ها» آورده شـده است: فرد تـازه واردی به نـام نجیب به سـنگری می‌آیـد. بچه‌هـای سـنگر تصـمیم می‌گیرنـد او را در میان خود قبول نکننـد و دائم با او شوخی می‌کنند. بعد از مدتی نجیب به فرماندهی گردان

منصوب و بچه‌ها، شرمنده می‌شوند. قطعه‌ای درباره مردم وطن ما، ایران و درباره‌ی شهدا در بخش «قطعه‌ی ادبی» آورده شده است. در بخش نهایی، با داوود غفارزادگان (که از نویسندگان داستان‌های جنگ است) گفت و گو شده است. او در این گفت و گو از تأثیر جنگ در آثارش صحبت کرده است.

سوره، بچه‌های مسجد (۴۲)

به کوشش محمدجواد جزینی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۸۶.۱۳۷۷ ص. - (دفتر قصه‌ی کودک و نوجوان).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Sureh of the Young of Mosque, No.۲۴

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه.

جلد چهل و دوم از «سوره، بچه‌های مسجد» حاوی سه قصه‌ی کوتاه، چهار قطعه شعر، معرفی سه کتاب، چهار مطلب پراکنده و یک گزارش است. از بین این مطالب، داستان کوتاه «صفر» - نوشته‌ی «محمد رمضانی» - در ارتباط با رزمنده‌ها است. قدرت، برادر صفر، پاسدار است و برای مرخصی از جبهه به خانه آمده است. او اکنون می‌خواهد به جبهه برگردد. پدر و مادر پولی ندارند تا برای خرج راه به او بدهند و بتواند دفعه‌ی بعد نیز از مرخصی استفاده کرده، نزد آنها بیاید. پدر تصمیم می‌گیرد حقوق ماه بعد خود را گرفته، به پسرش قدرت بدهد. صفر از رفتن برادرش ناراحت است، چون در نبود او، کسی نیست تا در مقابل زورگویی صاحبخانه یا کارهای خلاف نفت فروش محل ایستادگی کند. روز حرکت قدرت، پدر و مادر با اصرار زیاد پول را به او می‌دهند و او را بدرقه می‌کنند. قدرت می‌رود و مادر با تمثال حضرت علی (ع) نجوا می‌کند. صفر چند قدمی به دنبال اتوبوس می‌دود و می‌خواهد فریاد بزند که می‌تواند به جای او در مقابل زورگویی‌ها ایستادگی کند. اما به یادش می‌آید که توانایی سخن گفتن ندارد چون او لال است.

سیمای جنگ در آثار کودکان و نوجوانان

وزارت ارشاد اسلامی، دفتر پژوهشها و برنامه‌ریزی فرهنگی. - تهران: وزارت ارشاد اسلامی، دفتر پژوهشها و برنامه‌ریزی فرهنگی، ۱۵۶.۱۳۶۵ ص.: مصور (بخشی رنگی).

کتابنامه به صورت زیرنویس.

شمارگان: ذکر نشده است.

در این کتاب آثار کودکان و نوجوانان یا بزرگسالی که برای این گروه سنی مطالب نوشته‌اند و طی سالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۶۱ در تعدادی از مجلات و کتابها منتشر شده است، گردآوری و در سه بخش شعر، داستان و نقاشی ارائه شده است. برای مثال قطعه شعر «ما بزودی باز می‌گردیم» در وصف سوسنگرد و خرمشهر و دلاوری‌های مردم خرمشهر سروده شده است و یادآور حماسه‌ی شهید فهمیده و یاران به خون خفته او، و آرزوی ساکنان این شهرها برای بازگشت به موطن خویش است و داستان کوتاه «کرخه خون» از خودگذشتگی یک ماهیگیر را در مصاف با دشمن بیان می‌کند.

شهادت (جنگ ۲): مجموعه‌ای از نوشته‌ها و نقاشیهای کودکان و نوجوانان

تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۱۳۶۲.

[۲۴] ص.: مصور (رنگی). - (مجموعه نوشته‌ها و نقاشیهای کودکان و نوجوانان «جنگ دوم»).

گروه سنی «ج» و «د».

[صفحه ۱۱۳۷]

کتاب، شامل دو داستان، چهار شعر و شش نقاشی است که مرکز بررسی آفرینشهای ادبی کودکان و نوجوانان آنها را گردآوری کرده است. در «کبوتری که آزاد شد» (داستانی از سید سجاد سیادتی، هفده ساله)، علی، برادر سعید به جبهه می‌رود و در نامه‌اش می‌نویسد که به دزفول و از آنجا به سوسنگرد و تنگه‌ی چزابه رفته است. طی اتفاقاتی، سعید با یکی از بچه‌های جنگ زده‌ی خرمشهری آشنا می‌شود و داستان تسخیر خرمشهر را می‌شنود. در پایان، نامه‌ای خبر شهادت علی را می‌دهد. فخری دشتی (شانزده ساله)، در «لحظه‌ای به بیکرانی آسمان»، داستان مادری را می‌گوید که در تشییع جنازه‌ی فرزند شهیدش، سراسر زندگی او را به یاد می‌آورد. رؤیا السادات صوری (هفده ساله)، در قطعه شعر «شهادت» و طاهره ثقفی (شانزده ساله)، در «ای شهید»، درباره‌ی شهادت و ایثار؛ صفورا آنه محمد، (شانزده ساله)، در «شهید زنده می‌ماند»، از تبدیل کشتزارها به میدان جنگ و لاله‌زار شهدا و زنده بودن شهید می‌گویند. و هلن دهقان‌زاده، (هفده ساله)، در «جبهه‌ی زندگی»، می‌گوید که زندگی جبهه‌ای است که در آن باید جنگید و بذر شهادت کاشت.

صد هزار آینه: قطعه ادبی (دفتر ۱)

به کوشش حسین حداد. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۷۵.۱۳۷۵ ص. - (منتخب آثار جنگ کودکان و نوجوانان؛ ۹. قطعه ادبی: دفتر اول)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: One Hundred Thousands Mirrors

در این کتاب - که مجموعه‌ای از آثار کودکان درباره جنگ است - کودکان و نوجوانان درباره‌ی رزمندگان و عزیزان خود و ایثار، فداکاری، شهادت و اسارت آنها، نوشته‌اند. آنها می‌گویند که چگونه رزمندگان با از خودگذشتگی و ایمان و ایثار خود در برابر بمبارانها و موشکبارانها ایستادگی کرده، جان خود را فدا کردند و باعث شدند که شهرها آزاد شوند و آزاد بمانند و از لوث وجود دشمنان پاک شوند و مردم آزاده‌ی ایران عزیز نیز با استقامت و پایداری، آرمان آنها را پاس می‌دارند و تا آخر عمر سپاسگزار آنها خواهند بود.

غنچه (جلد ۱): بچه‌های شاهد، قصه و خاطره

به کوشش احسان. - [تهران]: شاهد، ۱۳۶۸.

۷۹ ص.: مصور (بخشی رنگی).

برای دانش‌آموزان چهارم و پنجم ابتدائی و دوره راهنمائی.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: انتظار؛ روز پانزدهم؛ دو نقش؛ یک روز بهار؛ گل باغ؛ راه؛ گرگها؛ هراس؛ مظلوم خاموش؛ قصه‌های محسن و مینا.

خاطرات و داستان‌های این مجموعه از بین صدها خاطره‌ی کودکان و نوجوانان شاهد انتخاب شده و به مناسبت دهمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی - به درخواست واحد فرهنگی بنیاد شهید - انتشار یافته است. «انتظار» داستان دختری است به نام مرضیه، که

پدرش شـهید شده است. «روز پانزدهم» ماجرای دختری است که پدرش به جبهه می‌رود و در بازگشت، عروسکی برای او و تفنگی برای برادر دوساله‌اش هدیه می‌آورد؛ ولی دختر آرزو می‌کند که او هم تفنگ داشته باشد تا دشمنان را بکشد. «راه» ماجرای دختری است کـه پـدرش بـه جبهـه رفته و قرار بـوده پس از برگشـتن، او و مـادرش را به نمـاز جمعه بـبرد ولی خـبردار می‌شونـد که در راه بـازگشت به دست منافقین شـهید شـده است. «مظلوم خاموش» ماجرای پسـری است که در مـدرسه - در اثر بمباران - مجروح شـده است و در بیمارسـتان نمی‌توانـد سـخن بگویـد. پس از مـدتی معلـوم می‌شود که کر و لال است و صـدام مـدرسه‌ی کر و لال‌هـا را بمباران کرده است. بقیه‌ی مطالب نیز مربوط به شهدای انقلاب هستند.

[صفحه ۱۱۳۸]

فرزندان ایرانیم

داوود امیریان. - تهران: سازمان تبلیغات اسـلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحـد کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۲۷۸.۱۳۷۸ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: We’re the Children of Iran

طراح روی جلد: داود صفری.

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

این کتاب شامل ۶۰ فصل (بخش) و قسـمتی به نام «نامه‌ها» است. مطالب کتاب مجموعه خاطرات نویسـنده از دوران آموزش نظامی در پادگان ۲۱ حمزه و حضـورش در منـاطق جنگی و عملیاتهـای مختلـف است. از جمله: حـاج عمران، شـلمچه، اسـلام‌آباد غرب و عملیاتهای کربلای یک، کربلای دو، کربلای پنج، کربلای هشت، بیت المقدس چهار، مرصاد و.... وی در این خاطرات، از دوستان و همرزمان و نبردهای قهرمانانه آنان در جبهه‌ها سـخن می‌گوید. از جمله: رزمندگان شهید: اصغر حیدری، رضا دادگر، جعفری‌پناه، مرتضـی حیـدری دولت‌آبادی، علی اکبری، سـید منصور حسـینی، داوود بنی‌جمالی، فرهاد نوری‌زاده و.... در پایان متن هفت نامه‌ی مبادله شـده بین نگارنـده و رزمندگان و خانواده‌ی آنها که درباره‌ی خبر شـهادت یا مجروح شدن دوسـتان و کسب خبر از احوالات خانواده آنها است به چاپ رسیده است. لازم به ذکر است که این خاطرات در قالب داستان بازگو و برای نوجوانان نوشته شده‌اند.

کاش من هم بهشت را می‌دیدم

مجید ملامحمدی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۴. ۶۹ ص. - (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس، دل نوشته؛ ۱).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: حرف دل؛ سـرآغاز؛ بن بست شـماره نه؛ کاش من هم بهشت را می‌دیدم!؛ مادر؛ به خانه خوش آمدی!؛ بوی سیب سرخ؛ پای راست بابا؛ دست مهربان آقا؛ مثل دو تا پرنده سبکبال؛ ما پاهای تو هستیم؛ این‌ها بوی شهید می‌دهند؛ گر عشق نباشد به چه کار آید دل؟؛ لبخند بزن مرادا!؛ آسمان پر از فرشته شد؛ عزیز دلم خداحافظ؛ ترا می گویم ای نازنین.

این کتاب، مجموعه مقاله‌ها و نوشـته‌هایی است در وصف ایثار، جوانمردی و شـجاعت اسـرا، شهدا و مفقودان جنگ؛ با موضوعهای

زیر: «تمثیلی از پادگان دو کوهه اندیمشک و بسیجی‌هایی که از آنجا به عملیاتهای مختلف اعزام می‌شوند؛ وصف حال مادر شهید؛ نوشته‌ای برای آزاده؛ نوشته‌ای برای یک جانباز؛ نوشته‌ای برای شهیدان؛ مطلبی در وقت شهادت (فلق) و اشاره به شهید سید مرتضی آوینی؛ درد دل دختری با پدر شهیدش؛ به یاد دوستان شهید؛ مطالبی تقدیم به شهیدان و به یاد فداکاری‌ها و رشادت‌های شهیدانی چون: همت، باکری، زین‌الدین، بابایی، غواصان گمنام، محمدعلی جهان‌آرا، موسوی، علم‌الهدی و...». این نوشته‌ها قبلا در مجله‌ی «سلام بچه‌ها» به چاپ رسیده بوده‌اند.

ما با هم یکی هستیم

مقدمه از فریدون تنکابنی. - [بی‌جا]: کانون دانش‌آموزان ایران، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۶۰ ص.: مصور. - (کتاب نوجوانان؛ ۲).
شمارگان: ذکر نشده است.
کتاب مجموعه‌ای است از ده قطعه شعر (در قالب شعر آزاد و غزل)، ده داستان کوتاه، یک خاطره و یک مقاله (در گرامی داشت روز جهانی کودک). اشعار زیر مربوط به دفاع مقدس هستند: «جنگ، شهید، ولی با این همه

[صفحه ۱۱۳۹]

پیروز مائیم، سرود وحدت و یگانگی، برای شهیدان، شفق سرخ ظفر، ایران من، عید جنوب، دانش‌آموز در جبهه و پشت جبهه». داستان‌های «خالد» (نوشته آرمان موسوی)، «کبوتر» (نوشته زیبا تراس)، «عیدی مادربزرگ» (از بهار الف.) و «ما با هم هستیم» (نوشته محمود احیایی) نیز درباره‌ی دفاع مقدس هستند. تصاویر و کاریکاتورهایی درباره‌ی صدام و دفاع مقدس در بین نوشته‌ها ارائه شده‌اند. موضوع داستان‌ها جنگ زدگان، اعدام اسیر ایرانی در اسارت، ترس سربازان عراقی از ایرانی‌ها و پشیمانی از هجوم به ایران است.

و آنگاه شقایق می‌خندد: با آثاری از کودکان و نوجوانان

تهران: کانون دانش‌آموزان ایران، (چاپ اول): ۱۳۶۰. ص.
شمارگان؛ ذکر نشده است.
بالای عنوان روی جلد: ویژه سومین سالگرد انقلاب.
این کتاب مجموعه‌ای است از اشعار، داستان‌ها و مطالب متفرقه‌ی دیگر. از بین مطالب آن، موارد زیر در ارتباط با جنگ است: «با تو می‌آیم» عزیمت به جبهه؛ «درخت سیب» خاطره‌ی یک نوجوان از برادرش که در جبهه است؛ «نامه‌ای از جبهه» نامه‌ای از یک رزمنده که فردای شهادت وی به دست مادرش رسید؛ «ستاره‌ی خونین» خاطره‌ی یک کودک شهید خرمشهری از بمباران خرمشهر؛ «درس بگو معلم!» نوشته‌ای برای دانش‌آموز شهید در بمباران خرمشهر؛ «و آنگاه شقایق می‌خندد» نامه‌های رزمنده‌ای از جبهه به مادرش با امید پیروزی؛ قطعه شعرهای «یک سال جنگ» و «مانند مریم»، وصف رضایت مادر یک رزمنده از فرستادن فرزندش به جبهه.

هجرت پرستوها

به کوشش حسین حداد. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، ۱۳۷۵.

۷۰ ص. - (منتخب آثار جنگ کودکان و نوجوانان: قطعه ادبی؛ دفتر دوم).

طراح یونیفورم و پشت جلد: کاظم طلایی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Emigration of Swallows.

این کتاب شامل هفده قطعه ادبی از نوشته‌های نوجوانان چهارده تا نوزده ساله است که از میان آنها «حریم چشمهای تو، هجرت پرستوها، شهسوار آسمانی و سرود فتح» در مورد ایثار و از خودگذشتگی و شهادت و تجلیل از شهیدان است. «شهیدان زنده»، در مورد جانبازان جنگ تحمیلی؛ «رزمنده‌ی دلاور» در تجلیل از رزمندگان اسلام؛ «تار و پود رنج، پنجره را باز کن و شهر من» در مورد آغاز جنگ و حمله‌ی دشمن و شهادت عده‌ی زیادی از هموطنان ما در شهرهای مختلف است. «در کوچه‌های خیس» صحبت از آزادسازی خرمشهر دارد و «مرا هم با خودت ببر و بسیجی تو کیستی» در مورد رزمندگان بسیجی و اشتیاق آنها به جنگیدن و ایثار هستند. قطعات «ای شهید و شهید» هم در مقام شهید نوشته شده‌اند.

[صفحه ۱۱۴۰]

نامه‌ها

اگر به جبهه می‌رفتم: آثار کودکان و نوجوانان (جلد ۱)

بازنویس محمدرضا بایرامی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۱.

۳۲ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ کودکان و نوجوانان: ۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: If I had gone to front

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب، برگزیده‌ای از نامه‌های کودکان و نوجوانان این آب و خاک است در پاسخ به پرسش «اگر به جبهه رفته بودی، چه می‌کردی؟». در این جلد از مجموعه‌ی هفده نامه از زیباترین نامه‌های ارسالی از کودکان سراسر کشور و حتی از کودکان ایرانی مقیم خارج به چاپ رسیده‌اند. در این نامه‌ها، کودکان و نوجوانان همگی از «آرزوی خود برای بودن در جبهه، از بین بردن دشمنان، یاری رساندن به رزمندگان و دیده‌بان بودن، تخریبچی بودن، برای شناسایی رفتن، خواندن قرآن قبل از عملیات و متوسل شدن به ذات باری تعالی و جلوگیری از شایعه پراکنی» سخن گفته‌اند.

اگر به جبهه می‌رفتم: آثار کودکان و نوجوانان (جلد ۲)

بازنویسی داوود غفارزادگان. - سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۱.

۲۸ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ کودکان و نوجوانان: ۲)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: If I Had Gone to Front

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب نیز مانند جلد اول، برگزیده‌ی نامه‌های کودکان و نوجوانان ایرانی است در پاسخ به پرسش «اگر به جبهه رفته بودی، چه می کردی؟».

در این جلد نیز تعدادی از نامه‌های کودکان، که از جمله زیباترین نامه‌ها بوده‌اند، به چاپ رسیده‌اند. در این نامه‌ها نیز کودکان و نوجوانان همگی از آرزوی خود برای بودن در جبهه، از بین بردن دشمنان، پزشک بودن در جبهه و امداد رسانیدن به رزمندگان، متوسل شدن به خداوند برای کمک به نابودی دشمنان، اطاعت از مافوق، آر پی جی زن بودن، فدا کردن جان برای حفظ وطن، حفظ حجاب و شکست دشمن با آن، و... سخن گفته‌اند.

اگر به جبهه می‌رفتم: آثار کودکان و نوجوانان (جلد ۳)

بازنویسی محمدرضا بایرامی. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۲۳.۱۳۷۲ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: کودکان و نوجوانان؛ ۲).

پشت جلد به انگلیسی: If I Had Gone to Front

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

این کتاب که جلد سوم از مجموعه آثار کودکان و نوجوانان در پاسخ به سؤال «اگر تو به جبهه می‌رفتی چه می کردی؟» می‌باشد، نامه‌های ده کودک و نوجوان از مدارس راهنمایی و دبیرستان به چاپ رسیده است: موضوع نوشته‌ها عبارتند از: پوشیدن لباس عراقی‌ها و کشتن صدام، جستجوی یافتن اسلحه‌ای برای نابودی دشمنان،

[صفحه ۱۱۴۱]

پاسخ فرزندی که پدرش در جبهه بود و دوست داشت به جای پدر خود در جنگ شرکت می کرد، مقایسه جبهه‌ی جنگ با کربلا و قیام امام حسین (ع)، آرزوی سقا شدن در جبهه، مجروح شدن و دیدن امام زمان (عج)، آرزوی سهیم شدن در ثواب رزمندگان و انجام هر کاری برای رضای خدا، آرزوی پستچی جبهه شدن، به وجود آوردن گروه چریکی همچون گروه شهید چمران، ادامه راه شهدا و ادامه جنگ با آمریکا.

دعای مرغ آمین: دو نامه از اهواز به تهران و از تهران به اهواز

سیروس طاهباز. – تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۹۶.۱۳۶۰ ص. – (پا به پای جنگ؛ ۳).

گروه سنی «ه» (دوره دبیرستان).

این کتاب دو نامه است از دو پسر عمو که یکی در اهواز ساکن است و دیگری در تهران. پسر عموی اهوازی از اوضاع و احوال جنوب کشور صحبت می کند و خبر می‌دهد که پدرش به خرمشهر و برادرش، حسین، به قصر شیرین اعزام شده بوده‌اند و خودش هم در اهواز عضو بسیج مسجد شده است و کمی هم نصیحت می کند که باید دست معلم واقعی را بوسید و این که دانش و دانستن خوب است. او در پایان این نامه خبر شهادت برادرش حسین و پدرش را به پسر عمویش می‌دهد.

نامه‌ی دوم از پسر عموی تهرانی است که اول از چگونگی تأثیر دریافت خبر شهادت عمویش می‌نویسد و سپس به شرح مشکلات خانواده‌اش در تهران می‌پردازد. پس از آن کمی هم راجع به روشنفکری و روشنفکران آوانگارد و ادبیات می‌نویسد و متأسف است

از این که در محافل روشنفکری، داستان نو یعنی «هدایت» و شعر نو یعنی «نیما».
کتاب با ذکر قطعه‌ای از شعر «مرغ آمین» نیما پایان می‌پذیرد.

گلبرگ شکوفه‌ها: نامه‌های کودکان به حضرت امام خمینی (جلد ۱)

نقاشی محمدعلی بنی‌اسدی. - تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ دوم): ۲۷.۱۳۷۲ ص.: مصور (رنگی)، نمونه.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
مجموعه‌ی حاضر، شامل نامه‌هایی است که کودکان در زمان حیات امام (ره) برای ایشان نوشته‌اند. نمونه‌ی دستخط جوابیه‌ی حضرت امام در پاسخ به یکی از نامه‌ها نیز ارائه شده است. در نامه‌های کودکان، ضمن آرزوی پیروزی و دعا برای رزمندگان اسلام و آرزوی نابودی دشمنان اسلام - به خصوص صدام و ریگان - به مطالب زیر اشاره شده است: «بمباران شهرها و موشکهای دوربرد، درخواست دعا از حضرت امام برای شهادت و رفتن به جبهه، آرزوی پوشیدن لباس بسیجی و جنگ با اسرائیل و صدام». در نامه‌ها از اشعار و سروده‌های انقلابی استفاده شده است و کنار هر نامه، اطلاعات زیر نیز ارائه شده است: «نام نویسنده‌ی نامه، سن او، تاریخ ارسال، متن نامه، آدرس ارسالی و امضاء».

گلبرگ شکوفه‌ها: نامه‌های کودکان به حضرت امام خمینی (جلد ۲)

نقاشی اکبر نیکان‌پور. - تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، (چاپ دوم): ۲۷.۱۳۷۲ ص.: مصور (رنگی).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
مجموعه‌ی حاضر، شامل نامه‌هایی است که کودکان در زمان حیات امام (ره) برای ایشان نوشته و ارسال کرده‌اند. از جمله نامه‌های این جلد، می‌توان به این موارد اشاره کرد: «نامه‌ی کودکی از اهواز که برادرش (شهید بزاز) در جبهه‌ی

[صفحه ۱۱۴۲]

شوش شهید شده و برادر دیگر وی نیز در حمله‌ی بیت المقدس مجروح شده است؛ آرزوی پیروزی برای رزمندگان در جنگ؛ نامه‌ی کودکی از گناوه که پدر و برادرانش در جبهه هستند و تبریک سال نو به امام و رزمندگان در جبهه (شهید ذاکر و شهید محمدعلی شریفی)». در نامه‌ها از اشعار و سروده‌های انقلابی استفاده شده است و برای هر نامه اطلاعات زیر نیز داده شده است: «نام نویسنده‌ی نامه، سن او، تاریخ ارسال، متن نامه، آدرس ارسالی و امضاء».

گلبرگ شکوفه‌ها: نامه‌های کودکان به حضرت امام خمینی (جلد ۳)

نقاشی بهداد امین سلماسی. - تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)، واحد ادبیات (چاپ دوم): ۳۵.۱۳۷۲ ص.: مصور (رنگی).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
مجموعه‌ی حاضر شامل نامه‌هایی است که کودکان در زمان حیات امام (ره) برای ایشان نوشته‌اند. نامه‌های زیر از جمله نامه‌ها و

موضوعهای مطرح شده در این جلد هستند: «آرزوی بزرگ شدن، خلبان شدن و چون رزمندگان در جبهه‌ها جنگیدن، شهادت و یا زخمی شدن در راه خدا، تکیه بر این که مدرسه را به عنوان سنگر حفظ می کند و چون کوچک است نمی‌تواند با صدام بجنگد، نامه‌ای از کودکی در سنندج و تشکر از رزمندگان در امنیت بخشیدن به منطقه‌ی سنندج و کردستان، قسم خوردن در راه حفظ وطن از گزند دشمنان (بخصوص صدام و کارتر)، این که خرمشهر با جنایات صدام به خونین شهر تبدیل شد، نامه‌ی دختر شهید جمشید پایخان (از نورآباد ممسنی) به امام و آرزوی دیدن پدر خویش که مفقودالاثر شده است و نامه‌ی دختری به امام و بیان جنگ شهرها و جنگ آمریکا در خلیج فارس». در نامه‌ها از اشعار و سرودهای انقلابی استفاده شده است. درباره‌ی هر نامه اطلاعات زیر داده شده است: «نام نویسنده‌ی نامه، سن او، تاریخ ارسال، متن نامه، آدرس ارسالی و امضاء».

گلبرگ شکوفه‌ها: نامه‌های کودکان به حضرت امام خمینی (جلد ۴)

نقاش حمید آغالر. - تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (س)؛ مدرسه، (چاپ اول): ۳۶.۱۳۷۳ ص.: مصور (رنگی)، نمونه.
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مجموعه‌ی حاضر شامل نامه‌هایی است که کودکان در زمان حیات امام برای ایشان نوشته‌اند. نمونه‌ی دستخط جوابیه‌ی حضرت امام در پاسخ به یکی نامه‌ها نیز ارائه شده است. نامه‌های زیر از جمله نامه‌ها و موضوعهای مطرح شده در این جلد هستند: «درخواست سلامتی و پیروزی برای رزمندگان اسلام، اشاره به نوکر حلقه به گوش بودن صدام با عنوان سردار قادسیه و شکستهای مفتضحانه و عقب‌نشینی صدامیان، نامه‌ی کودکی که عمویش شهید شده است (شهید مهرور از تهران)، دختری که دوست دارد پرستار شود تا به مجروحان جنگی خدمت کند، کودکی که دو برادرش در جبهه شهید شده‌اند و سه برادر دیگرش در جبهه هستند (از ایلام) و دختری که دوست دارد به جبهه برود ولی دیگران او را مسخره می‌کنند چون سن او کم است و دختر است». در نامه‌ها، از اشعار و سرودهای انقلابی استفاده شده است و در خصوص هر نامه، اطلاعات زیر داده شده است: «نام نویسنده‌ی نامه، سن او، تاریخ ارسال، متن نامه، آدرس ارسالی و امضاء».

گیرنده، منطقه‌ی جنگی

قاسم ناظمی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۲۵.۱۳۷۵ ص.: (دفتر ادبیات و هنر مقاومت: نامه‌ها؛ ۶).
طراح روی جلد: حمید عجمی.

[صفحه ۱۱۴۳]

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Recipient War Zone.
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، مجموعه‌ای از نامه‌های کودکان و نوجوانان کشور ما به رزمندگان دلیر و سلحشور است. دریافت این نامه‌ها، باعث شادی و ارتقاء روحیه‌ی رزمندگان می‌شده است. عده‌ی کثیری از نویسندگان کم سن و سال این نامه‌ها، آرزوی رفتن به جبهه را داشتند. عده‌ای، سالهای بعد به جمع رزمندگان پیوستند. این آینده‌سازان انقلاب، در نامه‌های خود، رزمندگان را به شجاعت،

دلیری، مقاومت، استقامت، جنگیدن با تمام قدرت تا آخرین قطره‌ی خون، دست کشیدن از دلبستگیهای مادی، ایمان به قدرت خداوند و دفاع از ناموس و شرف و دین تشویق کرده‌اند. «تقدیر و سپاسگزاری از آفریدن حماسه‌های پرشور، اعتقاد به برتری سلاح ایمان بر روشهای شیاطین، تحسین رفتار جوانمردانه در جنگ حق علیه باطل، ستایش از صبر و شکیبایی و تحمل خانواده‌های شهدا و معلولان و مجروحان» در جای جای این نامه‌ها به چشم می‌خورد.

نامه‌ای به امام: مجموعه‌ای از آثار کودکان و نوجوانان

[کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان]. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۴۴.۱۳۶۳ ص.

گروه سنی: «ج»، «د».

کتاب، مجموعه‌ی ۲۹ نامه‌ی برگزیده از میان ۲۷۰۰ نامه‌ای است که برای شرکت در مسابقه «نامه‌ای به امام» (از اول فروردین ۱۳۶۲ تا پایان شهریور همان سال) نوشته و به کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان فرستاده شده بودند. ۲۹ نامه‌ی فوق، (که از میان نامه‌های سه گروه سنی دانش‌آموزان دبستان، دوره‌ی راهنمایی و دبیرستان انتخاب شده‌اند) برندگان این مسابقه بوده‌اند و در تعداد زیادی از آنها، آرزوی دیدار با امام و آرزوی شهادت مطرح شده است. نامه‌های کودکانی از خانواده‌های جنگ زده و نامه‌های خواهران و برادران شهیدان دفاع مقدس در میان نامه‌ها دیده می‌شود.

نامه‌ای به عروسکم

نویسنده، طراح و نقاش جمال محرر؛ ویراستار عبدالمجید رحمانیان. - تهران: امید آزادگان، (اول): ۱۱.۱۳۷۸ ص: مصور (رنگی).

گروه سنی «ب».

شمارگان: ۴۰۰۰ نسخه.

در این کتاب، که برای کودکان (سنین قبل از دبستان و کلاسهای اول و دوم و سوم دبستان) تنظیم شده، نامه‌ای از یک پدر اسیر به دختر کوچکش چاپ شده است. پدر در این نامه از علت رفتن به جبهه و اسارت خود سخن می‌گوید و از دخترش، که او را عروسک خود خطاب می‌کند، می‌خواهد به حرفهای مادرش گوش دهد و درسهایش را خوب بخواند و نماز را در اول وقت به جای آورد و....

[صفحه ۱۱۴۴]

داستان، مجموعه‌ها

آب، باد، آتش

محمدجواد جزینی.- [کرج]: دلوار، ۵۳.۱۳۷۹ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Water, Wind, Fire

بالای عنوان: مجموعه داستان.

۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: آب، باد، آتش؛ روز دهم؛ اسماعیل، اسماعیل؛ نجیب؛ فصل گلابی - الف؛

پنج داستان کوتاه با درون مایه‌هایی از جنگ تحمیلی و دفاع مقدس محتوای مجموعه‌ی حاضر را تشکیل می‌دهند. در نخستین داستان کتاب (آب، باد، آتش)، آخرین لحظات رزمنده‌ی شجاعی توصیف می‌شود که محاصره و اسیر نیروهای بعثی می‌شود؛ در حالی که یک پایش به شدت زخمی شده است. فرمانده‌ی عراقی سعی می‌کند تا او را با زور و شکنجه به سخن وادارد ولی موفق نمی‌شد. او مکرر از بعثی‌ها تقاضای آب می‌کند که به او نمی‌دهند. سرانجام به صورت فرمانده‌ی بعثی تف می‌کند و در پی آن، فرمانده با حرکتی وحشیانه سرباز شجاع ایرانی را به شهادت می‌رساند.

آبی تر از آبی، قصه‌های زندگی امام خمینی برای کودکان و نوجوانان

باز نوشته فرهاد حسن‌زاده؛ تصویرگر: لیلی درخشانی؛ تحقیق: امیررضا ستوده. - تهران: نشر پنجره، ۱۳۷۶.

۹۶ ص.: مصور. - (قصه‌های آفتاب؛ ۹).

شمارگان: ۱۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی ۲۵ خاطره درباره‌ی حضرت امام خمینی (س) است که به زبانی ساده برای کودکان و نوجوانان بازنویسی شده‌اند. از بین این خاطرات، دو خاطره در ارتباط با حضرت امام و جنگ تحمیلی هستند: «خاک و آهنگ فتح». خاطره‌ی اول مربوط به دیداری از شلمچه است و یادآوری مقدس بودن خاک آن، به سبب آغشته شدن به خون شهیدان و یادآوری خاک «نوفل لوشاتو» که پس از اقامت حضرت امام در آن، برای بسیاری از افراد، خاک مقدس به شمار می‌آید. خاطره‌ی دوم (آهنگ فتح)، به نقل از یکی از فرماندهان جبهه‌ها است که قبل از شروع حمله برای کسب اجازه نزد حضرت امام رفته بود. توصیه‌ی حضرت امام - مبنی بر توسل به خداوند متعال، در صورت وجود ابهام کلی از نظر انجام عملیات - در این خاطره ذکر شده است، که با عمل کردن به این توصیه، در آن عملیات، پیروزی نصیب رزمندگان گردید.

آژیر قرمز: مجموعه داستان

ابراهیم حسن بیگی. - تهران: پیام آزادی، (چاپ دوم): ۱۳۷۲.

۶۳ ص.: مصور.

مندرجات: استوار ایوبی، روزه، یخ در بهشت، آژیر قرمز.

از داستان‌های مندرج در این کتاب، داستان «آژیر قرمز» در ارتباط با جنگ شهرهاست. داستان‌های کتاب برای دانش‌آموزان سالهای آخر دبستان و دوره‌ی راهنمایی نوشته شده‌اند. مجید (قهرمان داستان) در ساختن پناهگاه، در

[صفحه ۱۱۴۵]

منزل به پدرش کمک نکرده است. وقتی به مدرسه می‌رود، متوجه می‌شود که در آنجا نیز مسؤولان مشغول ساختن پناهگاه هستند و همکلاسی‌هایش هم به آنها کمک می‌کنند. مجید به هر ترتیب شده از کمک به آنها طفره می‌رود. هنگامی که آژیر قرمز به صورت آزمایشی به صدا در می‌آید، می‌ترسد و فرار می‌کند و به زمین می‌خورد، ولی به هر ترتیب که شده خود را به پناهگاه

می‌رساند. همین مسأله باعث می‌شود تصمیم بگیرد که در ساختن پناهگاه در منزل به پدرش کمک کند.

آشنای غنچه‌ها: قصه‌های زندگی امام خمینی برای کودکان و نوجوانان

باز نوشته افسانه شعبان‌نژاد؛ تحقیق: امیررضا ستوده؛ تصویرگر فریبا افلاطون؛ ویراستار: شهرام رجب‌اده. - تهران: نشر پنجره، ۳۹.۱۳۷۵ ص.: مصور.

کتاب حاضر حاوی ۲۱ داستان است که بر مبنای زندگانی حضرت امام خمینی (ره) به زبانی ساده - برای کودکان - نوشته شده‌اند. از میان این خاطره‌ها و داستان‌ها، داستان «بوی بهار» در ارتباط با دفاع مقدس است. در این خاطره، خانواده‌ی یک شهید برای دیدن حضرت امام (ره) می‌روند، ولی ایشان در خانه حضور ندارند. خانواده‌ی شهید اصرار می‌ورزند و به جایی که امام در آنجاست، می‌روند. امام با کمال فروتنی آنان را می‌پذیرد و خواسته‌ی آنها را جویا می‌شود. آنها پاسخ می‌دهند که فقط خواستار سلامتی امام هستند. حضرت امام از فردی که آنها را همراهی می‌کند، می‌خواهد تا ایشان را به مقصدشان برساند. این خانواده هنگام بازگشت از نزد امام، احساس شادی و آرامش می‌کنند.

آن روز در کنار تو: بر اساس خاطراتی از سرلشکر پاسدار، شهید حاج محمد ابراهیم همت

محسن پرویز. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۶. ۸۰ ص.: مصور. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان؛ مجموعه داستان نوجوانان؛ ۷).

مندرجات: لبخندی در سحر؛ تاریک و روشن؛ وقتی ابرها دور می‌شوند؛ آن روز در کنار تو؛ خاطره صبحگاه؛ گلی در آغوش نسیم؛ سردار سرلشکر شهید حاج محمد ابراهیم همت.

در این مجموعه که برای نوجوانان تنظیم شده است، نویسنده ویژگی‌های اخلاقی و شخصیتی شهید حاج محمدابراهیم همت را - که عقیده داشت: «تبلیغ برای اسلام باید با رفتار و کردار باشد» - به تصویر کشیده است. «لبخندی در سحر» خاطره مواجهه‌ی زیرکانه‌ی شهید همت، در دوران سربازی خود (در دوران طاغوت) با تیمسار ناجی بر سر غذا دادن در هنگام سحر به سربازان است. در «تاریك و روشن» از دیدگاه منفی رزمنده‌ی اعزامی به جبهه و شرمندگی وی از قضاوت نادرستش درباره‌ی شهید همت، که هر روز در تاریک روشن صبح به صورت ناشناس حیاط را جارو می‌کرد، سخن گفته شده است. «وقتی ابرها دور می‌شوند» از کار کردن شهید همت، (معاون تیپ)، به صورت ناشناخته همراه با رزمندگان؛ «آن روز در کنار تو» از قناعت همت و محبوبیت وی در بین رزمندگان؛ «خاطره‌ی صبحگاه» از ورزش صبحگاهی فرمانده‌ی لشکر در بین رزمندگان؛ و «گلی در آغوش نسیم» شرح حضور دائمی همت در خط مقدم جبهه و احاطه‌ی او توسط رزمندگان است. آخرین بخش کتاب نیز زندگینامه‌ی کوتاهی است از شهید همت.

[صفحه ۱۱۴۶]

آن شب که بی‌بی مهمان ما بود: مجموعه دو داستان برای نوجوانان

فریدون عموزاده خلیلی؛ تصویرگر احمد وکیلی. - تهران: ذکر، کتابهای قاصدک، (چاپ دوم): ۷۲.۱۳۷۲ ص. - مصور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: آن شب که بی‌بی مهمان ما بود؛ بی‌شناسنامه‌ها.

«آن شب که بی‌بی مهمان ما بود» داستان پیرزنی است که مصطفی او را با دوچرخه به همراه خود به منزل می‌برد. وی ابتدا از آمدن سرباز می‌زند ولی با اصرار مصطفی و یادآوری سفارش پدرش در مورد شبهای بمباران، هر طوری شده، او را به منزل می‌برد. حین صرف سحری، ناگاه هواپیماهای عراق بر شهر ظاهر شد و مناطقی را بمباران می‌کنند. پس از بازگشت بی‌بی به منزل متوجه می‌شود که خانه‌ی او در اثر بمباران از بین رفته و او از خطر نجات یافته است.

داستان دیگر در رابطه با جنگ نیست.

آنها از آتش نمی‌ترسند

شهرام شفیعی. - تهران: قدیانی، کتابهای بنفشه، واحد کودکان و نوجوانان، (چاپ دوم): ۶۴.۱۳۷۳ ص.

طراح روی جلد: ابراهیم حقیقی.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: کلاغو؛ آنها از آتش نمی‌ترسند؛ پیرمرد و مرغابی.

از بین سه داستان این کتاب، داستان «پیرمرد و مرغابی» در ارتباط با خانواده‌ی رزمندگان جاویدالاثر نوشته شده است. این داستان، ماجرای پیرمردی است که فرزند او به جبهه رفته و مفقودالاثر شده است و او به تصور این که پسرش زنده است، به خانه‌ی همسایه می‌رود و با پسری روبه‌رو می‌شود که مشغول بازی با بچه مرغابی در حوض آب است، صحبتهایی بین آنها رد و بدل می‌شود که در نهایت به آشنایی پسر با پیرمرد منجر می‌گردد.

آوای پرستوها

نویسنده علی‌اکبر والایی؛ ویراستار مینو کریم‌زاده. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۴۸.۱۳۸۰ ص.

عنوان دیگر: آوای پرستوها (مجموعه داستان جنگ).

گروه سنی «ه».

شمارگان: ۱۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: آوای پرستوها؛ کمپ شماره ده؛ دست غیب؛ گفتند بنویس.

در «آوای پرستوها»، داستانی از رفتار خوب ایرانی‌ها با اسیران و رفتار خشونت‌بار بعثی‌ها با اسیران ایرانی، شورش نیروهای عراقی، درگیری آنها و پناهنده شدن نیروهای بازمانده با دو بسیجی به جبهه‌ی ایران است. «کمپ شماره ده» داستان یک اسیر ایرانی است که یک اسلحه‌ی کمری پیدا کرده، مخفی می‌کند. گم شدن سلاح عراقی منجر به تجسس و آزار اسیران ایرانی می‌شود. سرانجام آن اسیر خود را معرفی می‌کند و به زندان مرکزی بغداد فرستاده می‌شود و دیگران رهایی می‌یابند. «دست غیب» حکایت رهایی از مرگ رزمنده‌ی مجروحی است که تیر خلاص می‌خورد ولی زنده می‌ماند و «گفتید بنویس»، نامه‌ی شاگردی به معلم شهیدش است که بدون شناساندن خود، از نظر معیشتی، به دانش‌آموز کمک می‌کرده است.

از زینب برایم بنویسید، مجموعه داستان برای نوجوانان

رضا شیرازی. – تهران: پیام آزادی، ۱۳۶۲. [۴۸] ص.

گروه سنی: «د».

این کتاب، مجموعه‌ی سه قصه از «رضا شیرازی» است. قصه‌ی اول، شرح زندگی کودکی است که پدرش در اثر بمب‌گذاری ضد انقلابیون به شهادت رسیده است و خواهرش با یک پاسدار جانباز که دو پایش را در جبهه از دست داده است، ازدواج می‌کند. او می‌خواهد مانند شوهر خواهرش یک پاسدار شود. قصه‌ی دوم، در مورد شخصی است که برای کسب پول، هر کاری انجام می‌دهد. پس از شنیدن مصاحبه‌ی یک گزارشگر با آوارگان جنگی، جرقه‌ای در ذهن او زده می‌شود و تغییری در وی رخ می‌دهد. سومین قصه، زندگی خانواده‌ای از آوارگان آبادان را بیان می‌کند. دو برادر در جنگ مفقودالاثر شده، هیچ خبری از آنها در دست نیست. پدر و مادر در بمباران شهید شده‌اند. زینب، دختر یازده ساله‌ی تیز هوشی است که نابینا شده است و برادر سیزده ساله‌اش (که از دو پا آسیب دیده است) از او مراقبت می‌کند. روزهای عاشورا بر این دختر تأثیر می‌گذارد؛ چگونگی این تأثیر در داستان بیان شده است. در صفحات آخر کتاب، کلمات قصار از حضرت امام صادق علیه‌السلام، با خطی خوش نوشته شده است.

از میان آتش

احمد عربلو. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات هنر و مقاومت، (چاپ اول): ۴۷.۱۳۷۳ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ واحد کودک و نوجوان: حکایت‌های جنگ؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Through the Fire

مندرجات: حکایتهای: لحظه‌های فریاد، از میان آتش، رعدی به جان دشمن؛ که براساس خاطرات رزمندگان دلاور: غلامعلی افضلی آرام، عیسی‌وند و حمیدرضا نریمانی بازآفرینی شده‌اند.

کتاب، مجموعه‌ی سه داستان است.

«لحظه‌های فریاد»: چهار سرباز ایرانی یک تانک عراقی را به غنیمت گرفته ولی بین نیروهای عراقی به دام افتاده‌اند. در جریان درگیری، یکی از رزمنده‌ها، شهید و رزمنده‌ی دیگری مجروح می‌شود. با رسیدن نیروهای ایرانی، آنها نجات پیدا می‌کنند.

«از میان آتش»: ده رزمنده برای عملیات شناسایی به اطراف کارخانه‌ی شیر پاستوریزه‌ی آبادان می‌روند و متوجه می‌شوند که عراقی‌ها در حال تبدیل آنجا به انبار مهمات هستند. طی عملیاتی که از داخل کارخانه انجام می‌گیرد، مهمات و چند تانک دشمن نابود می‌شوند و عراقی‌ها فرار می‌کنند.

«رعدی به جان دشمن»: در هوایی طوفانی دسته‌ای رزمنده برای شناسایی به سنگرهای عراقی نزدیک می‌شوند. یک تیربارچی عراقی آنها را می‌بینند ولی قبل از این که شلیک کند، صاعقه او را از بین می‌برد. بیسیم دسته از کار افتاده است و لذا هنگام برگشت، نیروهای خودی آنها را زیر آتش می‌گیرند. گرازی روی مین می‌رود و نیروهای عراقی مشخص می‌شوند و از دو طرف زیر آتش نیروهای ایرانی قرار می‌گیرند و نابود می‌شوند.

اسب و شمشیر (برای نوجوانان)

مهدی رضا بدلی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ نشر جوان، (چاپ اول)؛ ۶۳.۱۳۶۹ ص.

عنوان روی جلد: اسب و شمشیر، مجموعه داستان برای نوجوانان.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: اسب و شمشیر؛ امانت؛ «... فول».

کتاب حاضر شامل سه داستان کوتاه است که از بین آنها فقط داستان «اسب و شمشیر» در ارتباط با دفاع

[صفحه ۱۱۴۸]

مقدس است. این داستان شامل شش نامه است که نامه‌ی آخر ناتمام باقی مانده است. این نامه‌ها را شاگردان یک مدرسه برای معلم خود، که در جبهه است، نوشته‌اند. آنها ضمن درخواست نامه از معلم خویش و درخواست بیان رویدادهای جبهه، به یاد روزهای خوش در کلاس و مسجد محل و تابستان پر ماجرایی که با هم داشته‌اند، با او گفتگو می‌کنند. نامه‌ی نیمه تمام آخر، خبر از شهادت معلم می‌دهد.

اسلحه‌ی زهرا و چند داستان دیگر

علی آقاغفار، محسن پرویز. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ۷۸.۱۳۶۸ ص.: مصور: نقاشی.

این کتاب حاوی شش داستان است که هر یک به نوعی بیانگر حماسه دلاوری‌های رزمندگان اسلام در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل هستند. در اولین داستان، «اسلحه‌ی زهرا»، رزمنده‌ای به مدرسه‌ی دخترانه‌ای دعوت می‌شود. وی خاطراتی از جبهه بیان می‌کند. یکی از خاطرات وی این است که دوست او با یک قوطی که دختری همراه چند گردو برای رزمندگان فرستاده بود، برای حمله به سمت دشمن می‌رود و قوطی را به داخل سنگر عراقی‌ها می‌اندازد و شعار «الله اکبر، خمینی رهبر» سر می‌دهد. سه افسر عراقی از سنگر بیرون آمده، روی زمین دراز می‌کشند، آنها منتظر انفجار هستند. رزمنده بعد از اسیر کردن عراقی‌ها، قوطی را بر می‌دارد و عراقی‌ها از این موضوع خیلی ناراحت می‌شوند. داستان رزمنده در اینجا پایان می‌یابد. زهرا در گوشه‌ای از صف دانش‌آموزان لبخند می‌زند. چون خود او فرستنده‌ی این قوطی و گردوها بوده است.

اگر ستاره‌ها بروند: سه داستان

رضا شیرازی. - تهران: پیام آزادی، (چاپ ششم): ۱۳۶۷.

۴۶ ص. - (همگام با جنگ، ۳).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: اگر ستاره‌ها بروند؛ معجزه؛ جاده خاکی.

این کتاب مجموعه سه داستان برای نوجوانان است. در داستان «اگر ستاره‌ها بروند»، معلم تعلیمات دینی مدرسه در جنگ شهید می‌شود و یکی از معلمها، آخرین وصیتهای او را برای بچه‌ها تعریف می‌کند و آنها بغض‌آلود، گریه‌کنان و تکبیر گویان به کلاس می‌روند. معلم کلاس می‌گوید: بچه‌ها من باید بروم و وقتی از او می‌پرسند کجا؟ می‌گوید جبهه! در داستان «معجزه» در عملیاتی سی نفره، فرمانده گروهان و یازده نفر در همان لحظات اولیه شهید می‌شوند. همه تشنه هستند. افرادی به جستجوی آب می‌روند، و

فقط یک نفر بر می‌گردد. بعثی‌ها حمله می‌کننـد و با مقاومت رزمندگان، چرخبال‌های بعثی جرأت نمی‌کنند نزدیک شوند. یکی از چرخ‌بال‌ها به که می‌خورد و... چشـمه‌ای می‌جوشـد و همه نجات پیـدا می‌کننـد. در «جاده‌ی خاکی» طلبه‌ای روحانی برای مأموریت تبلیغـاتی به جبهه غرب اعزام می‌شود. در راه مهاجمـان حمله می‌کننـد و طلبه را مورد ضـرب و شـتم قرار می‌دهنـد و به او شـلیکک کرده، فرار می‌کننـد. بعد از این واقعه، یکی از مسافرین با کارد گلوی او را می‌برد و او در حال احتضار، عکس امام را از جیبش در می‌آورد.

اگر همه شیشه‌ای بودیم: مجموعه داستان نوجوانان

به اهتمـام مجیـد کوهکن، نقـاش مژگان کامران‌زاده. - شـیراز: کنگره سـرداران و چهارده هزار شـهید اسـتان فارس، ۷۲.۱۳۷۹ ص.: مصور.
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۱۴۹]

در این مجموعه، خاطرات پنج تن از شـهدای اسـتان فارس، در قالب داسـتان کوتاه برای نوجوانان به تصویر کشـیده شده است. «اگر همه شـیشه‌ای بودیم» (نخستین داسـتان) سـرگذشت خانواده‌ای جنگزده است که پس از بمباران روسـتا و شـهید شدن دختر کوچک خانواده، آواره‌ی شـهر دیگری می‌شونـد. آنان پس از چنـد روز سـرگردانی و تحمل مشـقت و گرسـنگی، با مرد نیکوکاری روبه‌رو می‌شوند که آنها را به خانه‌ی کوچک و محقر خود می‌برد و از آنها می‌خواهد بدون پرداخت کرایه در آنجا بمانند.

ایرج خسته است

داوود امیریان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، واحد کودک و نوجوان، (چاپ دوم): ۹۶.۱۳۷۳ ص.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Iraj is Tired
مندرجات: ایرج خسـته است؛ اژدها؛ سگ‌های لاشه‌خوار؛ می‌مانم؛ پیشـی و قیس بن اکبر سـیاه؛ پرواز. قهرمان داستان‌های این کتاب «ایرج» است. او نوجوانی است که به جبهه رفته و بـا کارهایش باعث سـرگرمی یا ناراحتی و گاهی، رهایی همرزمان از موقعیت‌های ناراحت کننده‌ای می‌شود که در آن قرار گرفته‌اند. «ایرج خسته است» حکایت خسته شدن ایرج طی عملیات و ارسال پیامی است که باعث آگاهی همرزمان وی از وجود میـدان مین می‌شود. «اژدها» داسـتان دیـدن آفتاب‌پرستی است که از دریچه‌ی دوربین اسـلحه‌ی سیمونوف آن را اژدها می‌پندارد. «سـگهای لاشه‌خوار» حکایت کشـته شدن یک منافق به دست ایرج و کشته شدن دوست منافق در میـدان مین و پـاره پـاره شـدن جسـد وی توسط سگ‌هاست. دیگر داسـتان‌ها نیز در ضـمن بازگو کردن حال و هوای جبهه، وقایعی سرگرم کننده و در عین حال، جدی را بازگو می‌کنند.

ای کاش همه مثل پدرم بودند

محمدحسین عباسپور تمیجانی. - تهران: آشنایی، (چاپ اول): ۱۳۸۰.
۸۴ ص.: مصور (رنگی).

طراح روی جلد: ملیکا سعید.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: خانه خود را دوباره می‌سازیم؛ روزهای سخت جنگ؛ زندگی با بمب‌ها و موشک‌ها؛ ای کاش همه مثل پدرم بودند.

«خانه‌ی خود را دوباره می‌سازیم» پدر و پسر جنگ‌زده‌ای از آبادان، پس از ورود به شهر و مشاهده‌ی ویرانی‌ها و رؤیت خانه‌ی ویران شده‌ی خود، تصمیم می‌گیرند که در اولین فرصت، دوباره آن را بسازند. «روزهای سخت جنگ» داستان خانواده‌ی یک کارمند است و بمباران شهرها. روزی، هنگامی که همه‌ی خانواده‌ی در منزل هستند، هواپیمای دشمن منزل دایی را بمباران می‌کند و در اثر جراحت زن دایی و ویرانی منزل، خانواده‌ی دایی مجبور به اقامت موقت در منزل آنها می‌شوند. «زندگی با بمبها و موشکها» داستانی است از موشکباران شهرها و شرح حال عده‌ای که تلاش می‌کردند به شهرهای دیگر بروند تا در امان باشند و وصف بسیاری از مردم که جنگ را تحمل می‌کنند و همچنان به شعارهای خویش پای‌بند هستند. «ای کاش همه مثل پدرم بودند» داستان پسری است که همیشه در پی یافتن جوابی برای پرسشهای خود است و پدرش که معلمی درستکار است، به سؤالات او پاسخ می‌دهد. او به بسیاری از جنگهای دنیا، از جمله جنگ ایران و عراق و دوران موشکباران فکر می‌کند و علت آن را جویا می‌شود و به وجود پدر صادق خود افتخار می‌کند.

[صفحه ۱۱۵۰]

بوی عطر نماز: قصه‌های زندگی امام خمینی، برای کودکان و نوجوانان

باز نوشته محمد ناصری. - تهران: کتابهای قاصدک،۱۳۷۶. ۵۲، [۲]: عکس.

واژه‌نامه: ص. ۵۴ - ۵۳.

شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه دوازده داستان است که از بین آنها سه داستان در ارتباط با جنگ است که عبارتند از: «بوی بهار»، داستانی در مورد رزمنده‌ای به نام علی‌رضا آقاخانی است که برادرش شهید شده است. وی در هنگام عملیات فاو برای امام نامه می‌نویسد و در خواست عبای امام را می‌کند. امام نیز سجاده‌ای به او می‌دهد و برای او و رزمندگان اسلام دعا می‌کند. «آرامش عجیب»، در مورد نوه‌ی امام است که باردار بود و با وجود آگاهی از این که دشمن تهران را تهدید به بمباران کرده است، به نماز جمعه می‌رود. آقای خامنه‌ای در خطبه‌های نماز مسائل مهم جنگ را مطرح می‌کنند. ناگهان بمبی در صف‌های نمازگزاران منفجر شده، عده‌ای از مردم قطعه قطعه می‌شوند. امام از این کار نوه‌ی خود بسیار راضی و خشنود بوده‌اند. «انتظار تلخ»، داستانی در مورد دویست نفر از طلبه‌های رزمنده است که به دیدار امام می‌روند، ولی دیرتر از موعد و زمانی به جماران می‌رسند امام در حال ادای نماز است. در این بین که همه از دیدار امام ناامید شده‌اند، ناگهان با امام مواجه می‌شوند. طلبه‌ها بسیار خوشحال می‌شوند. امام برای تکمیل این خوشحالی، برای آنها سخنرانی می‌کنند.

پرنده‌ها دوباره اوج می‌گیرند

یوسف قوجق. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۳.

۵۵ ص. - (واحد کودک و نوجوان، دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ حکایتهای جنگ: ۴).

طراح روی جلد: صابر عباسپور.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

مندرجات: پرنده‌ها دوباره اوج می‌گیرند؛ هدیه‌ی خدا؛ بچه‌ها هم سربازند؛ من هم می‌مانم؛ پیک.

در «پرنـده‌ها دوبـاره اوج می‌گیرنـد» جوان ترکمنی در راه عزیمت به جبهه تماشـاگر منـاظر زیبـایی است که او را به یاد موطن خود می‌انـدازد. دسـته‌ای قو در آسـمان دیـده می‌شوند و لحظه‌ای بعد ضد هوایی‌های عراقی قوها را تلف می‌کنند. «هدیه‌ی خدا» داسـتان رزمندگانی است که طی عملیاتی، منطقه‌ای را آزاد کرده‌اند. عراقی‌ها اقدام به ضد حمله می‌کنند. مهمات رو به اتمام است. کریم با ترفند خاصـی کامیون مهمات عراقی‌ها را می‌رباید و به نیروهای خودی می‌رساند. در «بچه‌ها هم سـربازند» دو نوجوان خرمشهری، با برداشـتن یک قبضه آر پی جی - که کار با آن را نمی‌داننـد - به مقابله با تانک‌ها می‌روند. ولی سـرانجام با پرتاب کوکتل مولوتف چنـد تانک عراقی را منهـدم می‌کننـد. در «من هم می‌مانم» یک پیرمرد خرمشـهری برای مقاومت در خرمشـهر می‌ماند و در داسـتان «پیک» گروهی رزمنده در یک عملیات عراقی‌ها را غافلگیر می‌کنند ولی تنها افراد یک سنگر مقاومت می‌کند. منصور، پیک جبهه، با استفاده از کوچکی جثه‌اش به سراغ آن‌ها رفته، عراقی‌ها را اسیر می‌کند و می‌آورد.

پشت چراغ قرمز

مهرداد غفارزاده؛ نقاشی از: اکبر نیکان‌پور. - تهران: نشر رویش، ۱۳۶۸.

۶۴ ص.: مصور. - (ادبیات نوجوانان، داستان).

گروه سنی: ج، د.

مندرجات: خانه‌ی گلی؛ پشت چراغ قرمز؛ شبی پر ستاره؛ شیری.

[صفحه ۱۱۵۱]

از میان چهار داسـتان کوتاه این کتاب داستان اول با نام «خانه‌ی گلی» در ارتباط با جنگ و بخصوص جنگ شهرها است. دخترکی، از آوارگـان جنـگ تحمیلی، سـرگرم سـاختن خانه‌ای گلی با گل‌های کوچه است، و همسایه آن‌ها، که نگران حمله موشـکی عراق است، بـا او به خشونت رفتار می‌کنـد. همسایه شدیـدا تحت تأثیر بمباران‌ها قرار گرفته است و می‌ترسـد. کودک با بی‌اعتنایی خاص خود، در حـالی که هر لحظه انتظـار حمله‌ی دشـمن را دارد، در محلی که فکر می‌کنـد امن است، به سـاختن خانه‌ی گلی خود ادامه می‌دهـد، با تمام شـدن ساخت خانه، او که اطمینان دارد خانه‌ی گلی‌اش از بمباران صـدمه‌ای نمی‌بینـد، شاهـد خراب شـدن خانه‌اش توسط همسایه‌ی ترسو می‌شود.

سایر داستان‌های این مجموعه با جنگ نیستند.

پنجشنبه، مجموعه داستان

محمد نوری‌زاد. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، نشر قرن، ۵۳.۱۳۶۹ ص.

مندرجات: داداش کوچولوی من، پنجشنبه، نخلستان تشنه.

داستان پنج‌شنبه در ارتباط با جنگ تحمیلی نیست.

«داداش کوچولوی من» داستان قدیر و مرتضی – دو کودک آبادانی – است که پدر و دو خواهر خود را از دست داده و به بندرعباس آمده‌اند و در برقراری ارتباط با کودکان دیگر مشکل دارند. قدیر دلبسته‌ی سه چرخه‌ی جا مانده‌اش در آبادان است. بچه‌ها آن‌ها را به بازی دعوت می‌کنند. قدیر مایل نیست اما مرتضی او را با وعده‌ی سه چرخه‌ی خودش به بازی ترغیب می‌کند.

«نخلستان تشنه» داستان قدیر و قاسم است که بر اثر حملات عراقی‌ها همه‌ی اقوام خود را – به جز بابا بزرگ – از دست داده‌اند. قدیر کوچک‌تر و ترسوتر است. آن‌ها در زیر گلوله باران مانده‌اند و مقاومت می‌کنند. در نخلستان بابا بزرگ و آن‌ها از هم جدا می‌شوند و بابابزرگ به دام عراقی‌ها می‌افتد. قاسم که طاقت دیدن کتک خوردن بابابزرگ را ندارد، با تبرش به عراقی‌ها حمله می‌کند و یکی از آن‌ها را می‌کشد و خود نیز به شهادت می‌رسد. عراقی‌ها بابابزرگ را اسیر می‌کنند. چهار سال بعد، وقتی بابابزرگ بر می‌گردد قدیر بی‌سیم‌چی شده است.

پوتین‌های گشاد (مجموعه داستان – نوجوانان)

مهدی حجوانی. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۵۵.۱۳۶۶ ص. – (قاسم و قصه‌هایش، ادبیات نوجوانان؛ ۲۰).

طراح روی جلد: مصطفی گودرزی.

مندرجات: دشمن آن بالا در انتظار است؛ پوتین‌های گشاد؛ یادگاری.

راوی داستان‌های این کتاب قاسم است. در داستان اول، «دشمن آن در انتظار است»، بچه‌های دو محله در جنوب مهرآباد مسابقه‌ی فوتبال داده‌اند و بر اثر اختلاف در نتیجه‌ی بازی، با هم دشمن شده‌اند. آنها در فکر گرفتن انتقام هستند که هواپیماهای عراقی محله و فرودگاه را بمباران می‌کنند. در اثر این اتفاق، کدورتها از بین رفته، محبت جای آن را می‌گیرد. داستان دوم «پوتین‌های گشاد» شرح ماجرای اشتیاق قاسم و دوستانش برای رفتن به جبهه است و تجربه‌ای که با نگهبانی شبانه در مسجد به دست می‌آورند. داستان سوم «یادگاری» شرح گردآوری هدایا برای جبهه است؛ هدیه‌ی خلیل از همه‌ی هدایا گرانبهاتر و عزیزتر و نشان دهنده‌ی ایثار و فداکاری اوست. مادر و خواهر خلیل در بمباران آبادان شهید شده‌اند.

[صفحه ۱۱۵۲]

پوتین‌های واکس خورده

نویسنده علی‌اصغر جعفریان؛ نقاش حبیب‌الله علیان. – نشر کوثر، (چاپ اول): ۶۹.۱۳۷۸ ص. – (مجموعه آثار و ارزشهای دفاع مقدس، ادبیات کودک و نوجوان).

مندرجات: پاکسازی؛ پل؛ قله شیخ چوپان؛ فرشته‌های زمینی؛ آینه‌ای میان شن؛ پسرک تنها؛ اصغر تدارکاتی؛ تیربار؛ اسیر ناخوانده؛؛ پوتین‌های واکس خورده.

کتاب، حاوی ده داستان کوتاه برای کودکان و نوجوانان است. نام و ماجرای داستان‌ها، به ترتیب، عبارت است از: «پاکسازی»: رزمنده‌ای که یک عضو گروهک کومله را غافلگیر کرده، بدون اسلحه او را تسلیم می‌کند؛ «پل»: طرح انهدام پلی در درون خاک عراق، که منفجر نمی‌شود و...؛ «قله‌ی شیخ چوپان» غافل شدن رزمنده چهارده ساله‌ای از یاد خدا بر اثر سرما و وفادار ماندن او به

عهـدی که بسـته بود؛ «فرشـته‌های زمینی»: نفوذ دو بسـیجی با نارنجک به عمق خطوط دشـمن و نابود کردن ادوات و تانکهای آنها؛ «آیینه‌ای میان شن»: تراشـیدن موی سـر یک رزمنده به صورتی که باعث دلخوری او می‌شود و...؛ «پسرک تنها»: ناراحتی پسری که به سـبب کوچکی جثه و کم سن بودن به جبهه اعزام نشـد؛ «تیربار»: رزمنـده‌ای که او را به عملیات نمی‌بردند، ولی هنگام عملیات با رشادت سـنگر تیربار دشـمن را نابود کرد؛ «پوتینهای واکس خورده» رزمنـده‌ای ناشـناس که پوتینهای رزمنـدگان را واکس می‌زد و پس از شهادت شناسایی شد.

تا ماه کامل شود، بر اساس خاطراتی از سردار سرلشکر پاسدار شهید حسن باقری (غلامحسین افشردی)

سمیرا اصلانپور. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۷.
۹۰ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران: ۱؛ داستان نوجوانان: ۵).
کتـاب حاضـر در دو بخش تنظیـم شـده است: بخش اول، داسـتان‌هایی براسـاس خـاطراتی اسـت کـه بـه دوران کـودکی و دوران ستم‌شـاهی بـاز می‌گردد و بخش دیگر مربوط به دوران حضور شـهید در جبهه است. این مجموعه حاوی هفت داستان است که «تا ماه کامل شود» و «خیابانهای تاریک» مربوط به دوران کودکی شهید و بقیه در ارتباط با دفاع مقدس می‌باشند. در «سفری به مشهد» چنین نوشـته شـده است: غلامحسـین افشـردی در سـفری به مشـهد از امام رضا (ع) می‌خواهـد تا به فیض شـهادت نایل شود. پس از بازگشت ازسـفر مادرش از او می‌خواهـد تا چنـد روزی پیش او بمانـد، ولی غلامحسـین قبول نمی‌کنـد و با دیـدن مناظری از دزفول منقلب می‌شـود و بـه جبهه می‌رود. در منطقه‌ی فکه حسـین در سـنگر سـرگرم بررسـی نقشه‌هـاست که یکی از دوسـتانش به سـنگر می‌آید. حسـین او را برای گرفتن مختصات بیرون می‌فرستد. هنوز چند قدمی از سنگر دور نشده است که صدای انفجار بلند می‌شود و حسین به آرزویش - یعنی شهادت - می‌رسد.

تفنگ چوبی

به کوشش حسین حداد. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت (چاپ اول): ۱۳۷۵.
[۱۰۴] ص. - (واحـد کودک و نوجوان دفتر ادبیـات و هنر مقـاومت) (مجموعه آثار جنگ کودکان و نوجوانان؛ مجموعه قصه: دفتر سوم).
طراح روی جلد: امیر نساجی.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Wooden Rifle
شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.
این کتاب، مجموعه‌ی سیزده قصه در مورد دفاع مقدس است که توسط خود کودکان و نوجوانان برای کودکان و

نوجوانـان نوشـته شـده است. موضوع داسـتان‌ها به قرار زیر است: «بمبـاران شـهرها و روسـتاها، انتظـار بازگشت رزمنـده‌ای از جبهه، موشـکباران شـهرها، مجروحان جنگ، مبارزه و انتظار برای پیروزی و نجات، امـدادهای حضـرت امام زمان (عـج) به رزمنـدگان در جبهه، امـدادهای غیبی در جبهه، شـهادت افراد بی‌گنـاه در اثر تجـاوز دشـمن در روزهای اولیه‌ی جنگ، کمک به جبهه‌های جنگ،

تلاش زنان برای تأمین زندگی در نبود همسران رزمنده‌شان، کمک جهادگران به مردم جهت یاری رساندن به خانواده‌ی رزمندگان، آموزش استفاده از سلاحهای سنگین به بسیجی‌ها برای شرکت در رزم، اسیر کردن یک آمریکایی در خلیج فارس پس از سقوط بالگرد وی».

جای شما خالی

نوشته محمدرضا کاتب؛ نقاشی از مهدی کریمخانی. - تهران: امیرکبیر، کتابهای شکوفه، (چاپ اول): ۴۳.۱۳۶۸ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی «د».

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

کتاب «جای شما خالی» مجموعه سه داستان است. در داستان «جای شما خالی»، قاسم در جبهه مجروح می‌شود، ولی از ترس ناراحت شدن خانواده، با آنها تماس نمی‌گیرد. سرانجام با ترفندهایی به پدر می‌گوید. پدر نیز به نحوی جریان را به مادر می‌گوید و مادر از این که پسرش زنده است، خدا را شکر می‌کند. «مرخصی»، ماجرای رزمنده‌ای است که برای یک مرخصی پانزده روزه می‌آید. ولی خانواده با بازگشت او به جبهه مخالف هستند. به این سبب، وی برای بازگشت به جبهه، به طرز خنده‌داری، از خانه فرار می‌کند و به پادگان و سپس به راه آهن می‌رود و خوشحال است که خانواده‌اش برای بازگرداندن وی نیامده‌اند. ولی در ایستگاه می‌بیند که همه‌ی خانواده برای بدرقه‌ی او آمده‌اند. «عبدالله آهنگر» داستان رزمنده‌ای به همین نام است که در جبهه مفقودالاثر شده است. وی بسیار شوخ بود و دوستانش از دست او آرامش نداشتند. سرانجام شبی دوستانش تصمیم به تلافی می‌گیرند. وی را در میان تپه‌ها دستگیر کرده، طناب پیچ می‌کنند. ولی صبح آن شب متوجه می‌شوند که فرد دستگیر شده عبدالله آهنگر نیست بلکه یکی از فرماندهان عراقی است.

جشن گندم، مجموعه داستان

ابراهیم حسن بیگی، ویراستار: داوود غفارزادگان. - تهران: برگ، ۷۱.۱۳۶۸ ص.

طراح روی جلد: مجید قادری.

بالای عنوان: مجموعه چهار قصه پیوسته برای نوجوانان.

مندرجات: جشن گندم؛ قلاب‌گیر؛ اسب سفید خالدار؛ سوارکار.

این داستان، در حقیقت مجموعه‌ی چهار قصه‌ی پیوسته است که در ترکمن صحرا می‌گذرد. این داستان‌ها درباره‌ی «قلیچ» و دوستش «عراز» و آن کسی است که بیشتر، به او حسودی می‌کند؛ یعنی «آنه قلی». آنه قلی برادر بزرگتر قلیچ است و در موارد مختلف در کارهای او دخالت می‌کند تا این که آنه قلی داوطلب رفتن به جبهه می‌شود و قرار می‌شود قلیچ به جای او سوار بر اسب سفید خالدار در مسابقه شرکت کند. پدر عراز بیمار می‌شود و در نتیجه، قلیچ نمی‌تواند در جشن گندم شرکت کند و نزد عراز می‌ماند و برای مسابقه آماده می‌شود. خبر می‌رسد که امان گلدی شهید شده است. آنه قلی عازم جبهه می‌شود و قلیچ و بچه‌های سپاه او را بدرقه می‌کنند. قلیچ در حال نگاه به برادر، خود را مجسم می‌کند که سربندی با جمله‌ی «الله اکبر» بر سر بسته و نوجوانی رزمنده است که سوار بر اسب سفید خالدارش در مسابقه برنده شده است.

[صفحه ۱۱۵۴]

چشمه مهتاب، قصه‌های زندگی امام خمینی

باز نوشته علی‌اصغر جعفریان؛ تصویرگر: فریده شهبازی؛ تحقیق: امیررضا ستوده. - تهران: نشر پنجره، (چاپ اول): ۱۳۷۶.
۴۸ ص.: مصور. - (قصه‌های آفتاب؛ ۶).
این کتاب مجموعه‌ی بیست خاطره از زندگی حضرت امام است که از بین آنها، «فرشته‌های آسمانی» مربوط به ملاقات فرمانده‌ی جوان لشکر محمد رسول الله با حضرت امام (ره) است که در پایان خاطره‌اش می‌گوید که امام فرمودند: «این بسیجی‌ها همان ملائک خداوند هستند». در خاطره‌ی دیگری (قاب روی دیوار)، مادر شهیدی که آرزوی دیدار امام را دارد، در نامه‌ای برای امام از شهادت پسرش می‌نویسد و قاب عکس او را برای امام می‌فرستد و امام در پاسخ نامه‌ی او، خود مرقومه‌ای برایش ارسال می‌دارند. خاطره‌ای به نام «کنار ایوان» نشان دهنده‌ی ارزش و منزلتی است که حضرت امام راحل (ره) برای فرزندان شهدا قائل بودند. خاطرات دیگر در ارتباط با دفاع مقدس نیستند.

خاکسترهای سوزان

رنجبر گل‌محمدی. - مؤسسه نشر فرهنگی و تحقیقاتی پیام نینوا، (چاپ اول): ۱۳۷۰.
۷۹ ص. - (حماسه مقاومت؛ ۲).
بالای عنوان: ادبیات جوانان.
این کتاب، مجموعه‌ی نه داستان است. «نبرد اورامانات»، داستان دو نوجوان بسیجی روستایی است که با اطلاع از مین‌گذاری جاده توسط ضد انقلاب اقدام به پاکسازی جاده می‌کنند. «نبرد راخون»: حکایت بحث نوجوانی است با نویسنده. «نبرد قوش سلطان»: ضد انقلاب به بلندیهای قوش سلطان حمله می‌کند و عراقی‌ها نیز از آنها حمایت می‌کنند؛ در آخرین لحظات بالگردهای هوانیروز می‌رسند و آنها نجات پیدا می‌کنند. «نبرد یاصوق»: گردان مسلم از تکاب حرکت می‌کند ولی گروهکها جاده را مین‌گذاری کرده‌اند؛ تخریبچی‌ها، میدان مین را پاکسازی می‌کنند و گردان، بالاخره به یاصوق می‌رسد. داستان‌های دیگر عبارتند از: «نبرد شیخ دو، چهل دخترون، خاکسترهای سوزان، همراه با زینب و گل سرخ در غربت».

خبر، مجموعه هشت داستان برای نوجوانان

نوشته همایون فلاح. - تهران: نشر نی، (چاپ چهارم): ۸۴.۱۳۷۲ ص.: مصور. - (ادبیات کودکان و نوجوانان).
طرح‌های متن و روی جلد: منوچهر منصور دهقان.
گروه سنی د.
مندرجات: مسافر؛ از کار افتاده؛ خبر؛ نذر؛ خنده بچه‌ها؛ کیف؛ امامزاده؛ تصادف.
کتاب، شامل هشت داستان برای کودکان و نوجوانان است که از میان آنها، دو داستان در مورد دفاع مقدس است: «خبر و نذر». در داستان «نذر»، پیرزنی با صورت پرچین و چروک و چشمان کم فروغ، دو پسر دارد که هر دو در جبهه هستند. شوهرش سالها پیش فوت کرده است. او هر روز می‌آید و بیست تومان به صندوق کمک به جبهه می‌اندازد و می‌رود. یکی از مسؤولان صندوق متوجه

وضع رقت بـار کفشـهای پیرزن می‌شود. روزی یـک جفت گـالش می‌خرد و به خـانه‌ی پیرزن می‌رود. کوبه را به صـدا در می‌آورد ولی جوابی نمی‌شـنود. در نیمه باز است. وارد می‌شود. خانه‌ی کوچک و محقری است که در وسط حیاط آن حوض کوچکی دیده می‌شود. می‌رود تا به اتاق پیرزن می‌رسـد. در می‌زند و داخل می‌شود. اتاق تاریک است. چراغ را روشن می‌کند و با جنازه‌ی پیرزن روبرو می‌شود که در دسـتش یک بیست تومانی کهنه و مچاله شده است. بیست تومانی را بر می‌دارد و به طرف مسجد براه می‌افتد. آخر پیرزن نذر دارد.

[صفحه ۱۱۵۵]

خداحافظ، پدر

ناصر نادری، نقاشی از پرویز اقبالی، علی خدایی. - تهران: کیهان، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۶ ص.: مصور. - (ادبیات کودک و نوجوان: قصه‌ی سال‌های جنگ؛ ۱).

مندرجات: صدای ترسناک: پادگان؛ خداحافظی با پدر؛ جاسم؛ عروسک خیس؛ نامه پدر؛ صدای پای پیروزی.

«خـداحافظ پـدر»، مجموعه داسـتان به هم پیوسـته‌ای است که در هفت قسـمت کوتاه نوشـته شـده است. قسـمت اول، با نام «صـدای ترسـناک»، اولین روز شـروع جنـگ را تشـریح می‌کنـد که چگونه پس از بمبـاران فرودگـاه، با اعلام گوینـده، اخبار آغاز جنگ به اطلاع مردم می‌رسد. قسمت دوم (پادگان) تصمیم پدر علی برای رفتن به پادگان و پیوستن به بسیجی‌ها را نشان می‌دهد. بخش سوم (خـداحافظی بـا پـدر) شـرح اعزام او به جبهه و چگونگی خـداحافظی علی، خواهر کوچکش زهرا، مـادر، مادربزرگ و پـدربزرگ است. بخش چهارم (جاسم) ماجرای آمدن همکلاسی جدیدی به نام جاسم (از مهاجران جنگی) به کلاس علی و دوستی آنها با هم می‌باشـد. «عروسک خیس» دعوای کودکانه‌ی علی و زهرا است که پـدربزرگ، بچه‌ها را متوجه‌ی بدیهای آن می‌کند. «نامه‌ی پدر» آمـدن نامه‌ای از پدر را می‌گوید که در آن خبر از پیروزی‌های رزمندگان اسـلام داده است و بالاخره «صدای پای پیروزی» رسـیدن خبر آزاد شدن خرمشهر به گوش بچه‌های مدرسه را بیان می‌کند که آن روز با پخش شکلات و شیرینی و بوق ماشینها به یادماندنی می‌شود.

داستان‌های کوتاه امروز «برای کودکان»

به کوشش میترا بیات. - تهران: موسسه انتشارات بین‌المللی الهدی، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

ز، ۲۲۴ ص.: مصور، عکس.

این کتاب شامل شانزده داسـتان به قلم نویسـندگان داسـتان‌های کودکان است. از بین داستان‌های کتاب، دو داستان زیر در ارتباط با جنـگ تحمیلی هسـتند. «قلـب کـوچکم را به چه کسـی هـدیه کنم» نوشـته نـادر ابراهیمی از زبـان کـودکی است که از روی محبت می‌خواهد قلب کوچکش را به انسانهای خوب هدیه کند و در نهایت تصـمیم می‌گیرد نیمی از آن را به رزمندگان و نیم دیگر را به اشـخاص بد هدیه کند تا شاید آنها هم تغییر کنند و از افراد خوب شوند. «خلبان کوچولو» نوشـته‌ی داوود غفارزادگان است. در این داستان، بهروز پسر کوچکی است که پدر خلبانش شهید شده و اکنون او با هواپیمای کوچک خود در عالم خیال به عراق می‌رود و با افراد مختلفی رو به رو می‌شود و در می‌یابد که هیچ یک از آنها، خود نمی‌خواسته‌اند در جنگ علیه ایران شرکت کنند، ولی آنها

را مجبور کرده‌اند. هواپیما با او صحبت می‌کند و همه چیز را شرح می‌دهد. گردآورنده، شرح حال کوتاهی برای هر نویسنده فراهم آورده و آثار برگزیده‌ی وی را نیز نام برده است.

در سوگ قاصدک، مجموعه قصه

لطیف راشدی. - قم: قدس، ۸۸.۱۳۶۰ ص.

این کتاب برای گروه سنی دوره راهنمایی نوشته شده است.

مندرجات: پویایی در افق‌ها؛ کاروان قدس؛ در سوگ قاصدک؛ بسیجی؛ سه یاور.

کتاب «در سوگ قاصدک» مجموعه‌ی پنج داستان کوتاه است. در «پویایی در افق‌ها»، رزمنده‌ای در اثر اصابت یک خمپاره‌ی عمل نکرده مجروح می‌شود. در بیمارستان، تیم جراحی به سرپرستی دکتر جمشیدی انجام این عمل خطرناک را بر عهده می‌گیرد و پس از ساعتها تلاش، خمپاره را از پای او خارج کرده، سجده‌ی شکر به جا می‌آورد. در «کاروان قدس» نوجوانی می‌خواهد به جبهه برود. مادر مخالف است، اما با استدلال پسر قانع می‌شود. او به جبهه می‌رود و رشادت‌های زیادی به خرج می‌دهد، تا در محاصره‌ی دشمن به شهادت می‌رسد. این خبر مادر را از ایثار

[صفحه ۱۱۵۶]

خود راضی می‌سازد. در «بسیجی»، نوجوانی - که دو برادر خود را در جنگ از دست داده - با خانواده‌اش به اهواز می‌آید. مدتی بعد پدر و مادر و سه خواهر و دو برادر دیگر خود را نیز در بمباران از دست می‌دهد. مدتی بعد تصمیم به انتقام می‌گیرد. لذا به جبهه رفته، با دشمن می‌جنگد و در نهایت خود نیز شهید می‌شود. داستان‌های «در سوگ قاصدک و سه یاور» در ارتباط با جنگ تحمیلی نیستند.

دو کبوتر، دو پنجره، یک پرواز، مجموعه داستان

مهدی شجاعی. - تهران: محراب قلم، (چاپ هشتم): ۹۶.۱۳۷۷ ص.

طراح جلد: محمدرضا سبکرو.

مشاور فنی و هنری: کاظم طلایی.

برای گروه سنی ج، د.

مندرجات: دو کبوتر، دو پنجره، یک پرواز؛ آبی اما به رنگ غروب؛ راز دو آینه؛ آن شب عزیز؛ آرامش قهوه‌ای؛ بغض آینه؛ امضاء.

کتاب حاضر حاوی هفت داستان کوتاه است. در این مجموعه، نویسنده از رزمندگانی سخن می‌گوید که در طول هشت سال دفاع مقدس از خود شهامت، رشادت و استقامت نشان دادند و با عشق به شهادت برای مقابله با دشمن از یکدیگر سبقت گرفتند. به عنوان مثال، در داستان «بغض آینه» مردی که مردم او را سید می‌نامند، یک سال است که به خوزستان آمده است. او در حمله‌های موشکی مردم را دلداری می‌دهد ولی در آخرین موشکباران، همه خانواده‌ی او به شهادت می‌رسند و همه‌ی مردم برای تسلی خاطر سید و تدفین خانواده‌ی او حاضر می‌شوند. سید توضیح می‌دهد که چرا تا آن زمان فقط از مردان می‌خواسته است تا مقاومت کنند. او می‌گوید: تا به حال خانواده‌ی من در امان بودند و مردانگی نبود که زن و بچه‌هایم در امان باشند و زن و بچه‌های مردم را به

استقامت دعوت کنم، ولی حالا- می گویم مردها، زن‌ها و بچه‌ها مقاومت کنید، نشکنید، خانه‌ی آخرت را استوار کنید که ماندنی ست.

دیدار با دریا: قصه‌های زندگی امام خمینی برای کودکان و نوجوانان

باز نوشته عبدالمجید نجفی؛ تصویرگر فیروزه گل‌محمدی؛ ویراستار شهرام رجب‌زاده. - تهران: نشر پنجره، (چاپ اول)، ۱۳۷۵.
۵۶ ص: مصور. - (قصه‌های آفتاب؛ ۳).
شمارگان: ۱۲۰۰۰ نسخه.
این کتاب حاوی ۲۶ خاطره از حضرت امام خمینی (ره) است که به زبانی ساده و به صورت داستان برای کودکان و نوجوانان بازنویسی شده‌اند. از بین این خاطرات، سه خاطره در ارتباط با جنگ است. «پناهگاه» خاطره‌ای است به نقل از پسر حضرت امام، در این خاطره می‌خوانیم که هنگام بمباران و موشکباران تهران، با این که بارها به امام پیشنهاد می کردند به پناهگاه بروند، ایشان می‌فرمودند که تا وقتی همه‌ی مردم در خطر هستند، بگذار موشک به اینجا بخورد (و به پیشانی خود اشاره می کردند). «پیروزی‌های بزرگ» مربوط به زمانی است که فرماندهان برای انجام عملیات دچار دو دلی شده بودند و از حضرت امام پاسخ خواستند. آنها پس از راهنمایی و استخاره‌ی حضرت امام (ره)، عملیات فتح المبین را تا پیروزی ادامه دادند. «اشک سپاس» خاطره‌ی مادر شهیدی است که خود را برای زیارت امام به جماران می‌رساند اما موفق به دیدار نمی‌شود. لذا یادداشتی می‌نویسد و برای امام می‌فرستد. امام پس از دیدن یادداشت، می گویند که تا وقتی ایشان را نبینند، هیچ کس دیگر را نخواهند پذیرفت.

[صفحه ۱۱۵۷]

دیگر از پرستوها خبری نیست، مجموعه داستان برای نوجوانان

نویسنده: محسن پرویز؛ ویراستار: علی همراه. - تهران: نشر زلال، ۷۶.۱۳۷۱ ص.
مندرجات: تا صبح در باران؛ یاوران حر؛ انتظار؛ در راه بازگشت؛ راهی برای فرار؛ با پرستوهای مهاجر.
در داستان «تا صبح در باران» رزمنده‌ای که یک پایش مصنوعی است، می‌خواهد در عملیات شرکت کند. فرمانده مخالفت می کند و او تا صبح زیر باران می‌نشیند و به مجرد شنیدن خبر شهادت فرمانده، عازم خط می‌شود. «یاوران حر» حکایت دانشجویانی است که عمل را بر حرف زدن ترجیح می‌دهند و برای مبارزه با دشمن به جبهه می‌روند. «انتظار» در مورد مادر پیری است که در انتظار بازگشت پسر رزمنده‌اش، هر روز به ایستگاه قطار می‌آید. «در راه بازگشت» داستان رزمنده‌هایی است که برای بازگرداندن مجروحان می‌روند ولی راه را گم می کنند و به خمپاره اندازهای دشمن می‌رسند؛ تعدادی از دشمنان را اسیر می کنند و مجروحان را بر پشت آنها گذاشته، با استفاده از نقشه‌ی آنها باز می گردند. «راهی برای فرار» داستان رزمندگان مجروحی است که در نزدیکی دشمن بر جای مانده‌اند و با توسل به خدا راه را پیدا کرده، باز می گردند. داستان «با پرستوهای مهاجر» یک داستان با جنبه‌های نمادین است که به رحلت حضرت امام (ره) و استقبال شهیدان از او اشاره می کند.

راهنما

محسن پرویز. - تهران: اهل قلم، (چاپ اول): ۷۶.۱۳۷۷ ص.

مندرجات: در نیمه‌های راه؛ عبدالله؛ راهنما؛ ستاره.

در این مجموعه، چهار داستان کوتاه با مضامین جنگ ایران و عراق و دفاع مقدس برای نوجوانان و جوانان گرد آمده است. «راهنما» نام یکی از داستان‌های کتاب است. در این داستان، حامد، راننده‌ی آمبولانسی است که برای اولین بار به جبهه آمده است و هنگامی که برای امداد به خط مقدم می‌رود، شخصی به نام محمود راهنمای وی می‌شود. پس از عملیات، حامد تعدادی مجروح را همراه با محمود، به اورژانس جبهه بر می‌گرداند و در آنجا در می‌یابد که خود محمود هم مجروح بوده است. سایر داستان‌های کتاب عبارتند از: «در نیمه‌های راه، عبدالله و ستاره».

روزنی به امید

به کوشش حسین حداد. - سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، ۷۶.۱۳۷۵ ص. - (منتخب آثار کودکان و نوجوانان: دفتر چهارم؛ مجموعه قصه).

طراح یونیفورم: کاظم طلایی.

طراح جلد: محمدحسین صلواتیان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Small Hole to Hope

کتابنامه: ص. [۷۶ - ۷۱].

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: آینه؛ سقا؛ تا بینهایت؛ شب هجران؛ روزنی به امید؛ سر سفره‌ی دیگران.

در این مجموعه، «آینه»، داستان پیرمرد آینه فروشی است که به روستاهای اطراف کرمانشاه می‌رود و در بمباران شهید می‌شود. «سقا» حکایت پیرمردی است که ناراحتی قلبی دارد و به جبهه‌های نبرد حق علیه باطل می‌رود و با رزمندگان و اوضاع جبهه آشنا می‌شود. داستان «تا بی‌نهایت» از زبان معلمی بیان شده که در پاسخ سئوال یک دانش‌آموز درباره‌ی مفهوم بینهایت، ساکت می‌ماند. روز بعد جای دانش‌آموز را در مدرسه خالی می‌بیند؛ او شهید شده است. داستان «شب هجران»، جریان آشنایی یک دانش‌آموز با معلمش است؛ بدون آن که بداند معلم او همان فردی است که تلفنی با او صحبت می‌کند. «روزنی به امید» داستان پدر پیری است که به امید دیدار فرزند

[صفحه ۱۱۵۸]

رزمنده‌اش لحظه شماری می‌کند. اما تنها یک کاغذ ساده، لباس سیاه بر تن پیرمرد می‌پوشاند. آخرین داستان با نام «سر سفره‌ی دیگران»، شرح حال یک دانش‌آموز بسیجی است که نگران سیاه پوستان گرسنه‌ی کشورهای افریقایی است.

روزهای امتحان: دو داستان کوتاه

فریدون عموزاده خلیلی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۶۱.۱۳۶۳ ص.

طراح روی جلد: ابوالفضل عالی.

گروه سنی: «ج» و «د».

کتاب، مجموعه‌ی دو داستان است. در داستان «روزهای امتحان»، صادق در درسها ضعیف است و چون آخر سال است، می‌داند که تلاش او ثمری ندارد. از طرفی پدر به او گفته است که اگر در امتحانات قبول شود، اجازه خواهد داد به جبهه برود. اما او در امتحانات مردود می‌شود. خواهر صادق بیمار می‌شود و او را به بیمارستان می‌برند و پدر نذر می‌کند اگر دخترش خوب بشود، پسرش را به جبهه بفرستد و چنین هم می‌شود. در داستان «سنگی بر سر راه»، مصطفی برای گذراندن یک دوره‌ی آموزشی به پادگان رفته و قرار شده است پس از تمرینات، برای گروه آنها یک ارشد انتخاب شود. گروه قصد دارد از تپه‌ی شنی بالا رود و فرمانده هر قدر به مصطفی می‌گوید حرکت کند، او نمی‌رود. در نهایت معلوم می‌شود که او سنگی را با پایش نگه داشته، منتظر است افراد گروه عبور کنند تا سنگ حرکت نکند و به کسی صدمه نرساند. فرمانده که متوجه کار مصطفی می‌شود، او را به عنوان ارشد گروه انتخاب می‌کند.

روزی که تو آمدی

امیرحسین فردی؛ تصویرگر: مرتضی امین، بررسی و بازخوانی: شورای بازرسی. - تهران: پیام آزادی، (چاپ اول): ۹۰.۱۳۷۵ ص.: مصور.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: روزی که تو آمدی؛ تقصیر خودم بود؛ پسری که نصف شب به پدرش نامه نوشت؛ ماتان؛ نامه‌ها؛ شاخه درخت سیب؛ گوساله قربان؛ تیم فوتبال ستاره برای مسابقه آمده است.

کتاب، شامل هشت داستان کوتاه است که دو عنوان آن درباره‌ی جنگ می‌باشند. «پسری که نصف شب به پدرش نامه نوشت»، داستان پسری است که پدرش در جبهه است. وی یک شب خواب پریشانی درباره‌ی پدرش در جبهه می‌بیند و توسط مادرش بیدار می‌شود خواب را برای مادرش تعریف می‌کند و در پایان، پس از خوابیدن مادرش، همان شب نامه‌ای برای پدر نوشته، از او می خواهد تا در جبهه، دشمن را نابود کند و قول می‌دهد که او نیز سنگر مدرسه را حفظ کند. «نامه‌ها» داستان خواهر و برادری است که ارتباطشان، از زمان عزیمت برادر به جبهه، فقط از طریق نامه انجام می‌شود و برادر، در این نامه‌ها، خواهر خود را از اوضاع جبهه با خبر می‌کند. در نهایت، برادر مجروح شده، به خانه باز می‌گردد.

روی پل رنگین کمان

نویسنده مهری ماهوتی؛ تصویرگر فریبا بندی؛ بررسی و بازخوانی شورای بررسی. - تهران: پیام آزادی، کتابهای پرنده، (چاپ اول): ۱۳۷۵. [۱۶] ص.: مصور (رنگی).

عنوان روی جلد: مجموعه داستان: روی پل رنگین کمان.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: روی پل رنگین کمان؛ دندان پر دردسر؛ بوی گل محمدی؛ چند رکعت؟؛ یک، دو، سه،...؛ مهمان غریب.

[صفحه ۱۱۵۹]

کتاب حاضر شامل پنج داستان برای کودکان است. در این مجموعه، نویسنده با شیوه‌ی داستانی، احکام دینی را به کودکان می‌آموزد. از بین داستان‌ها فقط یک داستان در ارتباط با جنگ است. «بوی گل محمدی» داستان کودکانی است که در بیمارستان به عیادت یک جانباز می‌رفتند و او را خیلی دوست داشتند. او پاهای خود را در جبهه از دست داده بود و بر روی ویلچر می‌نشست. هنگام نماز وقتی آن جانباز بر روی ویلچر نماز می‌خواند، کودکان از کارش تعجب می‌کنند و پس از فهمیدن علت آن، اشک بر گونه‌هایشان جاری می‌شود.

زنگ آخر، مجموعه داستان

داریوش عابدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۲۱.۱۳۶۸ ص.: مصور.

طراح روی جلد: حمید شریفی.

«زنگ آخر» مجموعه‌ای داستان‌های کوتاه به هم پیوسته برای نوجوانان است که با رفتن پدر خانواده به جبهه شروع و با بازگشت وی از جبهه پایان می‌یابد. در این میان جریان زندگی و اتفاقات از زبان فرزند این رزمنده پیگیری می‌شود. نوجوان، قصه‌ی زندگی، مشکلات و سختیهای دوری از پدر، برخورد افراد مختلف با آنها، وضعیت محیط درس، وضع اجتماع و دیگر مسائل و مرارتهای این دوران را بازگو می‌کند. نویسنده سعی کرده است احساس نوجوان از دوری پدر را هنگام مواجهه با مشکلات به تصویر بکشد و علاقه و محبت او را نسبت به پدر ترسیم کند. هیجانات فرزند به خاطر بی‌خبری از پدر، مراجعه برای شناسایی پدر در بین اسرا، دل نگرانی‌های او و مادر از احتمال شهادت پدر، در این داستان‌ها بیان شده‌اند. همچنین کار، تلاش، فعالیت، درس خواندن، بازی و حوادث مختلف این دوران، توسط پسر رزمنده بیان شده است.

زیر باران، مجموعه داستان نوجوانان، بر اساس خاطره‌هایی از زندگی شهید مهدی تهامی

فرمانده سپاه سیرجان / ناصر نادری. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۷۱.۱۳۷۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Under The Rain

کتاب «زیر باران»، زندگینامه «شهید مهدی تهامی»، فرمانده‌ی سپاه سیرجان است که در قالب هفده داستان کوتاه، به زبانی ساده برای نوجوانان نوشته شده است. این داستان‌ها بیانگر برخی ابعاد شخصیتی شهید تهامی، شامل «نماز اول وقت، شجاعت، شهامت، ایثار، ادب و خلوص نیت او» هستند. در خاطره‌ی سالهای رؤیایی نقل شده است که «مهدی، تابستانها برای کار به شرکت ذوب آهن یا کارخانه‌ی قالب‌سازی و یا به دکان نانوایی دامادشان می‌رفت و شب هنگام، خسته باز می‌گشت. آن شب مهدی دیر بازگشته بود و صبح، پس از بیدار شدن، به مادرش سلام داد و بعد با کف دست بر پیشانیش زد و گفت: مادر دعا کن من بمیرم! وقتی مادر علت را سؤال کرد، او گفت: آخر خدا کسی را که نماز صبحش قضا شود دوست ندارد».

ساحل خاکستری، مجموعه داستان

نوشته مهری ماهوتی. - نقاشی آراسته رزاقی. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه، (چاپ دوم): ۴۸.۱۳۷۶ ص.: مصور.

شمارگان: ۷۰۰۰ نسخه.

مندرجات: بوی بهار؛ چشم به راه؛ ساحل خاکستری.

کتاب، شامل سه داستان کوتاه درباره‌ی خانواده‌ی آزادگان است. در «بوی بهار»، پدر پسر کوچکی از اسارت باز می گردد و او در تلاش برای چیدن سیبی که از مدتها پیش آن را بر بالای درخت، برای پدر نشان کرده، حادثه می‌بیند و بیهوش می‌شود. وقتی به هوش می‌آید، پدر را با سیبی در دست، بر بالین خود می‌بیند. «چشم به راه»

[صفحه ۱۱۶۰]

قصه‌ی دو دوست است، که پدر یکی شهید شده است و پدر دیگری، مفقود. حسن - پسر رزمنده‌ی مفقودالاثر - به سبب مشکلات مالی و بیخبری از پدر، قصد رفتن از آن محل را دارد و مصطفی نگران است. اما، روزی پدر حسن باز می گردد و همه با هم به بهشت زهرا، بر سر مزار پدر مصطفی می‌روند. در «ساحل خاکستری»، پدر پسری همراه یک دوست به جبهه می‌روند. دوست پدر اسیر می‌شود و پدر مفقود. پسر پس از بازگشت دوست پدر از اسارت، مادرش را گریان می‌بیند. در دست او پلاک پدرش است و خبر از شهادت پدر می‌دهد.

ساعت ضد آب

نویسنده محمدرضا اصلانی. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۷۵.۱۳۷۵ ص.

طراح روی جلد: بهزاد امین سلماسی.

برای گروه سنی «ه».

پنجمین داستان این کتاب در ارتباط با جنگ تحمیلی است. داستان بیانگر علاقه‌ی بیش از حد یک دانش‌آموز به درس و بی‌توجهی وی به مسائلی است که در اطرافش روی می‌دهد. روزی مادری از او خواهش می‌کند تا برای پسر رزمنده‌اش - که مدتی است به جبهه رفته و از او خبری نیست - چند خطی بنویسد. او قبول نمی‌کند و می گوید درس دارم. ساعتی بعد، همان زن را می‌بیند که دو تن از دانش‌آموزان ضعیف‌تر همکلاسی‌اش برای او نامه می‌نویسند. پسر از کرده‌ی خود پشیمان و متوجه می‌شود که درس خواندن و نمره خوب گرفتن، همه چیز نیست. در حالی که دیگران از بمباران شب گذشته و از جنگ صحبت می کنند، او غرق درس خواندن بوده است.

سحر: مجموعه ده داستان برای نوجوانان

با آثاری از احمد غلامی... [و دیگران]؛ نقاشی از فریبا افلاطون؛ ویراستار فهیمه حسین‌زاده. - تهران: کتابهای قاصدک، (چاپ چهارم)، ۱۱۲.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: گزارها / احمد غلامی؛ مرخصی / محمدرضا کاتب؛ گل محبت / محمد ناصری؛ بابا بستنی / ناصر نادری؛ لب کلفت / شهید حبیب غنی‌پور؛ شاخه درخت سیب / امیرحسین فردی؛ در برابر دشمن / علیرضا متولی؛ نوشته روی شیشه / مهرداد غفاری‌زاده؛ آخرین اخطار / علی جعفریان؛ جریمه / بیژن قفقازی‌زاده. از مجموعه‌ی ده داستان این کتاب، دو داستان آن در مورد جنگ است. «مرخصی» (از محمدرضا کاتب)، داستان فردی است که پانزده روز به مرخصی آمده و قصد دارد بعد از پایان مرخصی به جبهه باز گردد ولی مادرش می‌خواهد او در خانه بماند. او پس از پایان مرخصی با سر سختی از خانه فرار می کند و به جبهه باز می گردد.

«در برابر دشمن» (از علیرضا متولی)، داستان شخصی به نام حسین است که مسؤولیتش در جبهه، حفاظت از کانالی است مورد حمله‌ی دشمن قرار گرفته است. او و سایر رزمندگان با ندای «الله اکبر» کانال را نجات می‌دهند.

سرها، مجموعه داستان

مجید درخشانی. - تهران: پیام آزادی، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۹۶ ص. - (مجموعه داستان نوجوانان).

طراح روی جلد: محمدحسین صلواتیان.

گروه سنی «ج» و «د».

مندرجات: سرها؛ گمشده؛ شغل جدید.

از میان داستان‌های این کتاب، داستان «سرها» در ارتباط با دفاع مقدس است. در این داستان یک بسیجی که

[صفحه ۱۱۶۱]

راوی این داستان است، در پشت جبهه به همراه عده‌ی دیگری، مأمور حفاظت از مخازن سوختی است که برای وسایل حمل و نقل در خط مقدم جبهه مورد استفاده قرار می‌گیرند. او از این که نمی‌تواند به خط مقدم برود ناراضی است و قصد دارد به هر نحوی که شده، به خط مقدم برود. یک شب دو نفر از نیروهای دشمن به مخازن سوخت نزدیک می‌شوند و فتیله‌ها را قطع می‌کنند. پس از شهادت حسین، راوی به اهمیت کار خود پی می‌برد و به فرمانده قول می‌دهد که در همان جا بماند و از مخازن سوخت محافظت نماید.

سلام گل سرخ، قصه‌های زندگانی امام خمینی برای کودکان و نوجوانان

ناصر نادری؛ تصویرگر: نفیسه شهدادی؛ تحقیق: امیررضا ستوده. - تهران: نشر پنجره، ۱۳۷۶.

۷۷ ص.: مصور. - (قصه‌های آفتاب؛ ۸).

کتاب حاضر که حاوی قصه‌های زندگی امام خمینی (س) می‌باشد، به زبان ساده‌ای برای کودکان و نوجوانان نوشته شده و حاوی شصت خاطره و داستان است. از میان آنها، تنها «زنگ تلفن» به دفاع مقدس مربوط می‌شود. راوی این داستان نقل می‌کند که زنگ تلفن منزل امام به صدا درآمد. مهندس غرضی استاندار خوزستان، با صدایی که از ناراحتی می‌لرزید، از پشت تلفن گفت: خرمشهر سقوط کرد و آبادان هم در خطر سقوط است. حجت‌الاسلام رسولی محلاتی این خبر را با ناراحتی نزد امام برد. امام آماده‌ی خواندن نماز ظهر بود و زیر لب اقامه‌ی نماز را می‌خواند. خبر را که شنیدند، گفتند: «به آقای غرضی بگویید جنگ است، آقا؛ جنگ است.» بعد، آرام دست‌های خود را کنار گوشها برد و به آرامی گفت: الله اکبر.

سنگر: مجموعه داستان

رضا شیرازی. - تهران: پیام آزادی، ۱۳۶۳. ۶۰ ص. - (همگام با جنگ؛ دفتر سوم).

شمارگان:

مندرجات: ۱ – سنگر؛ ۲ – ایثار؛ ۳ – لیلهٔ القدر.

این کتاب، مجموعه‌ی سه داستان برای نوجوانان است. در «سنگر»، راوی داستان با علی، که تازه از جبهه برگشته، روبرو می‌شود. در نماز جمعه با تعجب می‌بیند که علی برای اعزام مجدد ثبت نام می‌کند. راوی هم ثبت نام می‌کند و با علی عازم شده، آموزش می‌بیند و در عملیات شرکت می‌کند. علی شهید و او مجروح می‌شود. در «ایثار»، یک نوجوان روزنامه فروش – که مادرش بیمار است – می‌کوشد با فروش روزنامه‌های خود، پول معالجه را فراهم آورد. اخبار روزنامه خبر از خرابی خانه‌ها در جنوب می‌دهد. پسرک، مصمم، پولهای خود را بر می‌دارد، به مدرسه می‌رود و آنها را به جبهه اهدا می‌کند. عصر که بر می‌گردد، حال مادرش خوب شده است. در «لیلهٔ القدر»، دختری به نام «منصوره» به یک خواستگار پاسدار که آرزوی شهادت دارد، جواب مثبت می‌دهد. داماد پس از دو ماه شهید می‌شود و منصوره برای ادامه دادن راه او، در جهاد ثبت نام می‌کند او می‌خواهد در ملکوت اعلی به شوهرش بپیوندد.

سنگر محمود

منصوره شریف‌زاده. – تهران: پیام آزادی، (چاپ اول): ۱۳۶۱. ۴۰ ص.

مندرجات: سنگر محمود؛ پاره ابرهای خونین؛ کلاس انشاء؛ کلید.

«پاره ابرهای خونین» خاطرات مجید است که با وجود سن کم، هنگام هجوم دشمن شهر را ترک نمی‌کند و همراه ناصر به سنگری پناه می‌برد. ناصر با تنها نارنجک خود، تانکی را منهدم می‌کند و شهید می‌شود و مجید که

[صفحه ۱۱۶۲]

زخمی شده است توسط امدادگران نجات می‌یابد.

در داستان «کلاس انشاء»، دختری از خطه‌ی جنوب، با انشاء خود و بیان موقعیت حاد و وخیم جنگی مناطق جنوب کشور، دانش‌آموزان دیگر را متحول می‌کند.

«سنگر محمود» بازگو کننده‌ی خاطرات پسر بچه‌ی چهارده ساله‌ای است که به دلیل صغر سن ناچار است در شهر و کنار خانواده بماند. ولی سرانجام موفق به ثبت نام و گذراندن دوره‌ی نظامی بسیج شده، عازم جبهه و جنگ می‌شود.

«کلید» داستان ترک خانه و کاشانه‌ی خانواده‌ای در اثر جنگ، و بازگشت آنها پس از پیروزی رزمندگان است. در حالی که از خانه، ویرانه‌ای بیش باقی نمانده و کلیدی که در دست مادر است.

شاگرد اول کربلای ۵، بر اساس خاطراتی از شهید حجت‌الاسلام حاج شیخ عبدالله میثمی

نویسنده حسین فتاحی؛ ویراستار محمدباقر شمسی‌پور؛ تصویرگر محمدحسین کارگر شریف. – تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

[۸۴] ص.: مصور. – (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۸. داستان نوجوانان؛ ۲).

گروه سنی «د» (دوره راهنمائی)

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

چاپ اول: ۱۳۷۶، شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: تولد؛ بچه‌های مسجد حکیم؛ قالی؛ زندان؛ مهمان حضرت؛ جاده؛ شب احیاء؛ حج اکبر؛ با زبان بی‌زبانی؛ شاگرد اول کربلای ۵؛ زیارت عاشورا؛ زندگینامه.

این کتاب، شامل چند داستان کوتاه درباره‌ی شهید حجت‌الاسلام «عبدالله میثمی» است که از خاطرات واقعی الهام گرفته شده‌اند. شهید میثمی در سال ۱۳۳۴ در اصفهان به دنیا آمد و در عملیات کربلا ۵ در اثر اصابت ترکشی به سرش مجروح و سپس شهید شد. مطالب داستان‌ها به ترتیب درباره موارد زیر است: تولد، دوران مبارزات در جوانی، سخاوت در کمک به اشخاص، دوران زندان در رژیم پهلوی، کمک به خانواده‌ای که خودروی آن‌ها در جاده خراب شده بود، نرفتن به حج برای رسیدگی به امور جبهه، امانت دادن خودرو به فردی که می‌خواست برای بازدید از جبهه برود و پیاده رفتن وی، روزهای قبل از شهادت و رفتار مادرش در زمان تدفین پیکر شهید. زندگینامه‌ی وی نیز در پایان کتاب ارائه شده است.

شبی که ستاره‌ها گم شد

داوود غفارزادگان؛ نقاش: عباسی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ دوم): ۱۳۷۳. [۲۷] ص: مصور (رنگی).

مندرجات: شبی که ستاره گم شد؛ لاله‌های زینبیه؛ نامه‌ای برای تو.

کتاب «شبی که ستاره‌ها گم شد»، حاوی سه داستان با نثری ساده است. در داستان «شبی که ستاره‌ها گم شد»، کودکی روی پشت‌بام منزل خودشان مشغول شمردن ستاره‌ها است. در همین حال، منورهای دشمن، آسمان را روشن می‌کنند. بمبهایی روی شهر ریخته می‌شود و همه چیز در آتش خشم دشمن می‌سوزد و ستاره‌ها از نظر ناپدید می‌شوند. در «لاله‌های زینبیه» کودکی که سگ پایش را گاز گرفته است، برای مداوا به شهر می‌رود. در هنگام برگشتن، هواپیماهای دشمن شهر را بمباران می‌کنند. پس از بمباران، عده‌ای فریاد می‌زنند: «زینبیه». کودک نمی‌داند زینبیه کجاست. او همراه پدرش به طرفی که مردم در آنجا تجمع کرده‌اند، می‌دود. مردم لباسهای خون‌آلود بچه‌ها را بالای سر گرفته‌اند و فریاد می‌زنند: «مرگ بر آمریکا، مرگ بر صدام». زمین پر از کیف و کتاب است. زینبیه یک مدرسه بوده است.

[صفحه ۱۱۶۳]

شکوفه‌های گیلاس

محمد بکایی. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه، (چاپ دوم): ۱۳۷۴.۱۰۳ ص.

بالای عنوان: مجموعه قصه.

کتاب، مجموعه‌ی ده داستان است. «کاسه‌ی سبز، کاسه‌ی سرخ»، داستان بمباران شهرها است و شهادت دخترکی به نام سمیرا؛ «اشارت عکس»، شرح رفتن پسری به جبهه، بر خلاف میل خانواده‌اش است. «سید» داستانی است از کردستان و ضد انقلاب و عراقی‌ها و عملیات کانی سوه؛ «نفوذ»، داستان دیده‌بان نفوذی عراقی و شهادت رزمنده‌ای است حین مأموریت پیدا کردن این مأمور؛ «راز تصویر» شرح هذیانها و رؤیاهای یک زخمی است از پدربزرگش و به واقعیت پیوستن این تصورات؛ «اذان»، داستانی از اوایل جنگ است و آمدن عراقی‌ها و حصر آبادان؛ «مرثیه‌ی دست»، داستان فرمانده‌ای است که در مواجهه با تانکهای دشمن شهید

می‌شود؛ «معادله‌ی کوه»، داستان دو دست است؛ «شکوفه‌های گیلاس» داستان مادر پیری با پسر سربازش است و «تا مرز توانستن» قصه‌ی یک آر پی جی زن است که تانک عراقی را زده است.

صدای او...: مجموعه داستان

علیرضا متولی؛ نقاشی احمد وکیلی. - تهران: نشر رویش، (چاپ اول): ۱۳۶۸.

۵۹ ص.: مصور.

گروه سنی «ج».

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: صدای او...؛ معلم قرآن من؛ زمزمه محبت.

کتاب حاضر شامل سه داستان کوتاه است که برای نوجوانان نوشته شده‌اند. از بین این سه داستان، «زمزمه‌ی محبت» در ارتباط با دفاع مقدس است. «زمزمه‌ی محبت» داستان محبت یک پسر روستایی است به معلمی که مدتها قبل در روستای آنها به تدریس مشغول بوده است. معلم به جبهه رفته، مجروح می‌شود و خبر آن به پسر روستایی می‌رسد. او برای ملاقات معلم، راهی تهران می‌شود، و هنگامی که به محل منزل معلم می‌رسد، پرچم سیاهی را برافراشته می‌بیند. او به شدت ناراحت می‌شود، ولی بعد از چند لحظه می‌فهمد که در خانه معلم جلسه‌ی عزاداری برقرار است و با دیدن معلم خویش او را در بغل می‌گیرد.

صدای پای بهار، قصه‌های زندگی امام خمینی برای کودکان و نوجوانان

تحقیق: امیررضا ستوده؛ باز نوشته محمد ناصری؛ تصویرگر: محمدرضا لواسانی؛ ویراستار: شهرام رجب‌زاده. - تهران: نشر پنجره، ۶۱.۱۳۷۵ ص.

عنوان دیگر: قصه‌های زندگی امام خمینی (س) برای کودکان و نوجوانان.

کتاب، مجموعه‌ی ۲۱ خاطره در مورد زندگی حضرت امام خمینی (ره) است که از میان آنها سه خاطره مربوط به دفاع مقدس است. «هفتمین موشک» در ارتباط با موشکباران تهران و پناهگاهی است که در جماران برای حضرت امام (ره) می‌ساختند تا هنگام موشکباران، به پناهگاه بروند. وقتی که موشک هفتم نزدیک جماران به زمین خورد، اطرافیان از امام تقاضا کردند که به پناهگاه بروند. ولی حضرت امام که قلبا با ساختن پناهگاه موافق نبودند، نپذیرفتند. «دو روز بعد از ملاقات»، خاطره‌ای است مربوط به دختر جوانی که در اثر بمباران زبانش بند آمده بود و پزشکان از معالجه‌ی او ناامید شده بودند. یک شب امام را در خواب می‌بیند که می‌فرمایند: «او را نزد من بیاورید، شفای او نزد من است». خانواده‌ی دختر وقت ملاقات خصوصی می‌گیرند و به ملاقات امام می‌روند. بعد از دو روز دختر قدرت سخن گفتن خود را باز می‌یابد. «ماجرای روز دوم»، داستان سه جانباز است که می‌خواهند به ملاقات امام بروند، اما اجازه نمی‌دهند و آنها دل شکسته و مغموم منتظر می‌مانند، تا این که آقای هادی غفاری می‌آید و آنان را به دیدار امام می‌برد.

[صفحه ۱۱۶۴]

صدای پنجره: مجموعه قصه‌های جنگ

نوشته‌ی مصطفی رحماندوست؛ نقاشی از محمدعلی اجلالی؛ ویراستار محمود سالک. - تهران: امیرکبیر، کتابهای شکوفه، (چاپ اول): ۴۷.۱۳۶۳ ص.: مصور.

برای گروه سنی «ج»، «د».

شمارگان: ۲۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: صدای پنجره، پیش به سوی حرم حسینی، پرندگان مهاجر، همه با هم، لبخند برادرم، روزی که مهدی به مدرسه نیامد.

کتاب مجموعه‌ی شش داستان است. «صدای پنجره» داستان کودکی جنگ زده از اهالی شوش است که به تهران مهاجرت کرده است. روزی او به یاد دوستانش است که هر صبح با زدن ضربه به پنجره او را برای رفتن به مدرسه صدا می‌کردند. ناگهان کبوتری با پنجره برخورد می‌کند. او سرگرم تیمار کبوتر زخمی است که پدرش مژده‌ی آزادی شوش را می‌دهد. در «پیش به سوی حرم حسینی» کودکی همیشه از پنجره اطاقش شاهد تشییع پیکر پاک شهیدان و اعزام نیرو به جبهه است. «پرندگان مهاجر» داستان گفتگوی کودکی با پرندگان مهاجری است که حامل سلام و دعای مردم و کودکان برای رزمندگان و شهدا هستند. در «همه با هم» نوجوانی که پدرش به جبهه رفته، به جای پدر به امور منزل رسیدگی می‌کند. در «لبخند برادرم» بردار کوچک کودکی به دلیل بیماری در بیمارستان بستری است. ولی با بمباران هوایی، بیمارستان تخریب شده، برادر کوچک کودکی به شهادت می‌رسد. «روزی که مهدی به مدرسه نیامد» داستان مهدی و دوستش است. روزی مهدی به مدرسه نمی‌آید و دوستش که برای احوالپرسی به منزل وی می‌رود، متوجه می‌شود که برادر او در جبهه شهید شده است.

عبدالله

محسن پرویز. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، ۱۳۶۸.

۵۶ ص.: مصور، نقاشی.

این مجموعه داستان برای گروه‌های سنی «ج» و «د» به مناسبت سالگرد تأسیس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، روز پاسدار، منتشر شده است.

مندرجات: در نیمه‌های راه، عبدالله، آماده باش.

در داستان «در نیمه‌های راه»، سه نوجوان با عشق رفتن به جبهه، بدون اجازه والدین خود با تریلری به جبهه می‌روند. در این داستان تلاش و سخت‌کوشی و تحمل سرما و مشکلات و همچنین برخورد بزرگترها با این مسأله و درک تلاش و عقیده‌ی نوجوانان شرح داده می‌شود. «عبدالله» نام نوجوانی است که در بیمارستان از مجروحین جنگ پرستاری می‌کند. مجروحی را که قادر به دیدن نیست به بیمارستان می‌آورند. عبدالله با گشاده‌رویی به پرستاری از وی می‌پردازد. در داستان ارتباط عاطفی میان مجروح و عبدالله به تصویر کشیده شده است. هنگامی که چشم مجروح را باز می‌کنند و او می‌تواند ببیند، عبدالله رفته است و فقط نامه‌ای بر جای گذاشته است. «آماده باش» ترس و هراس نیروهای بعثی را به تصویر می‌کشد. یکی از رزمندگان جوان بادبادکی را همراه با قوطیهای خالی کنسرو، شب هنگام به هوا می‌فرستد. سر و صدای قوطیها در دل نیروهای بعثی ترس و هراس به وجود می‌آورد.

عبور از پیراهن

محمدرضا کاتب؛ زیر نظر دفتر قصه کودک و نوجوان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۵۵.۱۳۷۲ ص.

طراح روی جلد: احمد قلی‌زاده.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۱۶۵]

مندرجات: شکوفه‌های انار؛ زمین آبی؛ عبور از پیراهن.

کتاب، مجموعه سه داستان کوتاه است که از میان آنها فقط داستان «عبور از پیراهن» در ارتباط با دفاع مقدس است. «جمال» پسری است که پدر، مادر و خواهر خود را در جنگ از دست داده است. پدر جمال به او قول داده که وقتی به سن نه سالگی برسد، او را با خود پیش بقیه‌ی اعضای خانواده ببرد. جمال، که با مادربزرگ پیر خود زندگی می‌کند، در آرزوی دیدار پدر و زمان موعود، لحظه شماری می‌کند. سرانجام در تصورات کودکانه‌ی خویش (علی‌رغم باور نکردن مادربزرگ)، روزی پدر را در کوچه، سوار بر یک موتور می‌بیند و تنها آلبومی از عکسهای یادگاری خانواده را برای مادربزرگ بر جای می‌گذارد.

عصری با پروانه‌ها: مجموعه داستان نوجوانان

به کوشش کمیته تالیف و تدین [کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس]؛ تصویرگر مژگان کامران‌زاده؛ ویراستار کریم سرشاس. - [شیراز]: کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

[۶۷] ص.: مصور - (کنگره‌ی سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس؛ ۴۹).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: بر فراز بام / بهمن یگاه‌راد؛ آچار فرانسه / محمد جهان تیغ؛ شب حنایی / رضا عبیدی؛ اسم شب / کامران کمالی سروستانی؛ قرار ملاقات / محمد جهان تیغ.

این کتاب، پنج داستان کوتاه درباره‌ی پنج سردار شهید است. موضوع داستان‌ها به ترتیب عبارت است از: «برفراز بام» شهید منصور خادم‌صادق و سیم‌کشی کردن خانه‌ی یک پیرمرد در دوران جوانی؛ «آچار فرانسه» شهید علی‌رضا نجف‌پور (مسؤول امور فرهنگی تیپ امام حسن (ع) و مسؤول لجستیک تیپ در عملیات کربلای پنج) و ماجرای نقص لاستیکهای اتومبیل در هنگام سفر و رسیدن کمک از اطراف و روستاها؛ «شب حنایی» شهید محمد صالح (فرمانده‌ی گردان در عملیاتهای بیت المقدس، والفجر هشت، نصر چهار، و...) و ماجرای حنابندان در شب عملیات؛ «اسم شب» شهید کامران کمالی سروستانی و خاطره‌ای به نوشته‌ی خود وی از شهید باصری در منطقه‌ی کوت شیخ؛ «قرار ملاقات» شهید قنبر اسدپور (محافظ بیت امام «ره» و عمل به وظیفه‌ی خود و نشناختن اعضای خانواده‌ی امام (ره).

عقاب تیز پرواز

اسدالله عفت‌پیشه (اکبر درویش)؛ نقاش: امیر فخرائی. - قم: نشر فاخته: (مرکز پخش: نشر حر)، [بی‌تا].

۳۲ ص.: مصور. - (قصه‌هائی از جبهه‌های جنگ).

در پایان استان، تاریخ نوشتن، آذر ماه سال ۱۳۵۹ ذکر شده است.

کتاب، شامل دو داستان است. در داستان اول گروهی از نیروهای ایرانی در جبهه‌ی غرب با نیروهای عراقی درگیر هستند.

چرخبال‌های عراقی قصد دارند آنها را هدف قرار دهند که دو چرخبال ایرانی می‌آیند و یکی از آنها را ساقط می‌کنند و دیگری را به زمین می‌نشانند و خلبانش را دستگیر کرده، چرخبال را نیز به داخل خاک ایران می‌آورند. در حمله‌ی مجدد به نیروهای عراقی، یکی از رزمندگان شهید می‌شود ولی تعداد زیادی عراقی نیز کشته می‌شوند. یک شبیخون دیگر، چون عراقی‌ها را در حال اقامه‌ی نماز می‌بینند، آنها را نمی‌کشند ولی همه را اسیر می‌کنند. در داستان دوم، خلبانی با فریب دادن عراقی‌ها (و وانمود کردن این که قصد پناهندگی دارد)، فرودگاهی را بمباران می‌کند و دو هواپیمای عراقی را نیز سرنگون می‌سازد و با هواپیمای آسیب دیده‌ی خود به ایران باز می‌گردد. در مأموریتی دیگر، پس از ورود به آسمان عراق و بمباران تأسیسات آنها، با دو هواپیمای عراقی درگیر شده، یکی را سرنگون می‌کند، ولی خودش هم مورد اصابت راکت قرار می‌گیرد. هواپیما منفجر و خلبان دلیرش شهید می‌شود.

[صفحه ۱۱۶۶]

عمو سبدی

حبیب غنی‌پور؛ نقاشی از اکبر نیکان‌پور. - تهران: نشر رویش، ۵۹.۱۳۶۸ ص.

این کتاب، مجموعه‌ی چهار داستان از نوشته‌های شهید غنی‌پور است که برای نوجوانان تدوین شده است. سه داستان اول کتاب ارتباطی با جنگ تحمیلی ندارند. داستان آخر - به نام «یک آشیانه، دو پرستو» - داستان نوجوان رزمنده‌ای است که زخمی شده است. وی که زخم بدی در سینه دارد، سعی می‌کند از داخل نیروهای دشمن به سمت رزمندگان اسلام برگردد. در این میان، یک سرباز عراقی را نیز اسیر می‌کند. اسیر عراقی رزمنده را به دوش می‌گیرد و در حالی که خود نیز زخمی است به سمت نیروهای ایرانی پیش می‌آید. این نوجوان که کلاس دوم راهنمایی است، در بین راه بیهوش می‌شود. این در حالی است که سرباز عراقی به هر زحمتی شده، رزمنده‌ی ایرانی را به سنگرهای رزمندگان می‌رساند و هر دو از مرگ نجات پیدا می‌کند.

غریبه و اقاقیا، مجموعه داستان

علی‌اصغر شیرزادی. - تهران: نشر نی، ۱۳۶۶.

۱۴۰ ص.

مجموعه ۱۰ داستان است که از میان آن‌ها داستان «دلاور» مربوط به دفاع مقدس می‌باشد. این داستان، حکایت پسری است به نام قدیر، که در هنرستان مشغول تحصیل است و دانش‌آموزان به او لقب «دلاور» داده‌اند. معلم ادبیات به سبب شرور بودن قدیر با وی به سردی رفتار می‌کند. روزی معلم از دانش‌آموزان می‌خواهد درباره جنگ انشاء بنویسند و قدیر را به خاطر ننوشتن انشاء ملامت می‌کند. قدیر معتقد است که برای نوشتن موضوعی درباره جنگ باید در جنگ باشد تا شرایط آنرا از نزدیک لمس کند. پس از مدتی قدیر به جبهه می‌رود. معلم که از اوضاع زندگی قدیر بی‌خبر است، همراه دوستش به منزل قدیر می‌رود و آنها را بسیار فقیر و مادر قدیر را بیمار می‌یابد. لذا او را برای معالجه نزد پزشک می‌برد. پس از بازگشت قدیر، که پای خود را در جبهه از دست داده است، معلم و دانش‌آموزان که او را واقعا دلاور می‌دانند، به ملاقات او می‌روند.

فرشته مهربان

به کوشش حسین حداد. - تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت واحد کودک و نوجوان، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

[۷۴] ص. - (منتخب آثار جنگ کودکان و نوجوانان: مجموعه قصه؛ دفتر دوم). طرح یونیفرم و جلد کاظم طلائی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Kind Angel

کتابنامه: ص. [۷۴ - ۷۳].

مندرجات: دیدار؛ پدر تنها نیست؛ بهشت زهرا؛ سلام ای انسان‌ها؛ سرباز کوچک؛ فرشته مهربان؛ اسب چوبی؛ تانک‌ها هر لحظه جلوتر می‌آیند؛ وقتی که بابا بیاید؛ جنگ جنگ تا پیروزی؛ لحظه شیرین؛ یک شب بی‌خوابی؛ قربت در غربت؛ شکار قایق.

این کتاب مجموعه‌ای از داستان‌هایی است که کودکان و نوجوانان در ارتباط با دفاع مقدس نوشته‌اند. داستان‌ها نشان دهنده‌ی احساسات کودکان در برابر شهادت، یاری به رزمندگان، جانبازی، ایثار و دلاوری‌های رزمندگان است. به عنوان نمونه، «بهشت زهرا» داستان دختری است که برادرش شهید می‌شود. «سرباز کوچک»، ماجرای کمک یک پسر بچه به راننده‌ی کامیون ارتشی در جبهه برای رسیدن او به مقر خود است. در «فرشته‌ی مهربان»، دختری مجروح در عالم بیهوشی خود، با فرشته‌ای مهربان به پیش خدا سفر می‌کند. «تانکها هر لحظه جلوتر می‌آمدند»، در وصف رشادت و شهادت محمدحسین (فهمیده) است. «وقتی که بابا بیاید» ماجرای جانبازی است که با داستان قطع شده نمی‌تواند دسته گلی را که دختر کوچکش در هنگام عیادت به او می‌دهد، از او بگیرد و....

[صفحه ۱۱۶۷]

فرشته‌ها می‌آیند، مجموعه‌ی سه داستان

رضا شیرازی. - تهران: پیام آزادی، (چاپ پنجم): ۱۳۶۴.

۶۲ ص. - (همگام با جنگ، دفتر چهارم).

برای نوجوانان

مندرجات: فرشته‌ها می‌آیند؛ خاک خوب آبادی؛ کلاس درس.

در «فرشته‌ها می‌آیند»، مدرسه در اثر حمله دشمن ویران شده است. دو دانش‌آموز (از جمله، صالح) به جبهه رفته‌اند و معلم و دیگران مشغول کمک رسانی هستند. روزی به معلم خبر می‌دهند که صالح در بیمارستان است و جویای دیدار او است. معلم به دیدار وی می‌شتابد. صالح با وجود جراحات شدید، از این که شهید نشده، ناراحت است. معلم، به خواست او، بر بالین وی آیه‌هایی از قرآن می‌خواند. صالح می‌گوید که فرشتگان اطراف تختش هستند. نیمه‌های شب صالح فریاد می‌کشد: السلام علیك یا مولا... السلام علیك یا اباعبدالله و... شهید می‌شود. در داستان «کلاس درس»، معلم ده تازه به آن جا آمده است. مادر اسماعیل با کار کردن برای دیگران، زندگی خود و اسماعیل را تأمین می‌کرده، ولی اکنون مریض شده است. برادرانی از طرف جهاد سازندگی برای کمک به مردم مستضعف می‌آیند. مادر اسماعیل، با همه احتیاجش، کمک‌ها را به جبهه اهداء می‌کند.

داستان «خاک خوب آبادی» درباره‌ی جنگ نیست.

فرمانده جدید، بر اساس زندگی شهید احمد متوسلیان

حسین نیری. - تهران: سوره مهر (حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی)؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، معاونت پژوهش و تبلیغات، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۶۷ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، قصه فرماندهان؛ ۹).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فرمانده بسیجی‌ها؛ فرمانده جدید؛ بسته مشکوک؛ مأموریت ویژه؛ بهترین دوست او؛ فرمانده‌ی من حاج احمد است؛ مجروح جنگی؛ همه با هم؛ ما گم شده‌ایم؛ فرمانده درمانده؛ پیام پیروزی؛ به آن جا نگاه کن.

این کتاب، مجموعه‌ی دوازده داستان کوتاه از زندگی «حاج احمد متوسلیان» - فرمانده‌ی تیپ ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) - است که در لبنان اسیر نیروهای رژیم اشغالگر قدس شد و تا کنون خبری از او در دست نیست. موضوع برخی از داستان‌ها، عبارت است از: «تواضع در دیدار با بسیجیان، دستگیری ضد انقلاب در کردستان و ناسزاگویی به او بدون شناختنش، توطئه‌ی بد نام کردن او، گرفتن اسلحه‌ی مأمور سفارت آمریکایی‌ها در تهران، برخورد با نیروی امدادگر به دلیل رسیدگی ناصحیح به وضع بسیجی مجروح، سینه خیز رفتن دسته جمعی به فرمان وی با حاج همت برای یادگیری و تجربه در نبرد، عملیات نفوذی برای از کار انداختن ۹۷ قبضه توپ دشمن قبل از عملیات، نفوذ در خطوط بیسیم دشمن و ردیابی آنها، سخنرانی پس از عملیات پیروزمند آزادی خرمشهر، آزادی شهر و گفتگو با بسیجی در حال نگهبانی و...».

فوتبال و جنگ، بر اساس زندگی سردار شهید ناصر کاظمی

نوشته محمود جوانبخت. - تهران: سوره مهر (حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی)؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، معاونت پژوهش و تبلیغات، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۶۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، قصه فرماندهان؛ ۸).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۱۶۸]

مندرجات: پاهای خونی؛ حسادت؛ غریبه‌ها؛ فرماندار مو فرفری!؛ توکل بر خدا؛ عینک آقای رئیس جمهور؛ فوتبال و جنگ؛ او هنوز زنده است؛ ملاقات با خدا.

این کتاب، مجموعه‌ی نه داستان کوتاه از زندگی «شهید ناصر کاظمی»، (فرمانده‌ی سپاه پاوه و نیز، فرمانده‌ی سپاه کردستان) است که در عملیات پاکسازی محور پیرانشهر - سردشت به دست ضد انقلاب به شهادت رسید. موضوعهای برخی از داستان‌ها عبارتند از: «بخشیدن کفشهای کتانی خود به دوستش با وجود مهارت خود وی در بازی فوتبال؛ هدیه دادن پیراهن ورزشی خود به دوستش؛ آتش زدن پرچم آمریکا در محوطه‌ی استادیوم و کتک‌کاری با آمریکایی‌ها و دستگیر شدن توسط ساواک؛ مشکوک بودن به ناصر و گزارش دادن به حاج احمد متوسلیان و در پایان، شرمندگی از مشکوک شدن به کاظمی؛ مذاکره با افراد مسلح در نوسود و...؛ برگزاری بازی فوتبال بین تیم سقز و رزمندگان؛ ماجرای مجروح شدن ناصر کاظمی و در نهایت، ماجرای شهادت وی در عملیات پاکسازی محور پیرانشهر - سردشت».

قصه‌ی پر غصه‌ی ما

رضا رهگذر. - تهران: مؤسسه‌ی انجام کتاب، (چاپ اول): ۱۳۶۶.

۶۸ ص.

مجموعه‌ی داستان برای کلاسهای چهارم و پنجم دبستان و دوره‌ی راهنمایی.

مندرجات: قصه‌ی پر غصه‌ی ما، نان خامه‌ای، مش قاسم، پرواز، بچه‌ها شما هم دعا کنید، آدم بزرگها هم بله کتاب حاضر، مجموعه‌ی شش داستان از آثار رضا رهگذر است که از میان آنها، داستان «بچه‌ها شما هم دعا کنید»، مربوط به دفاع مقدس است. آقا رضا - قهرمان داستان - هفته‌ی پیش همراه با دو هزار نفر داوطلب عازم جبهه می‌شود. وی خواربار فروش محله است و مردی با اعتقاد و ایمان است که از احتکار بدش می‌آید و حتی گاهی برای خانه‌ی خودش از اهل محل روغن می‌گیرد. قبل از انقلاب، به علت پیروی از «راه امام» دستگیر شده و به زندان افتاده است. بعد از آن، ورشکست شده، مغازه‌اش را فروخته و بعد از چندی در یک خواربار فروشی دیگر به عنوان شاگرد مشغول به کار شده است. حالا او به جبهه رفته است و خانمش (که پا به ماه بود) بعد از رفتن او، وضع حمل کرده است. «بچه‌ها همه شما هم دعا کنید که آقا رضا که همه چیز خود را در راه انقلاب داده حتی از گذاردن جان خود نیز دریغ نکرده بازگردد و فرزندش را ببیند»، چند جمله از فراز پایانی داستان است.

قصه خانه ما: مجموعه داستان، برای دانش‌آموزان سال‌های چهارم و پنجم ابتدایی و دوره راهنمایی

نوشته محمد میرکیانی. - تهران: کیهان، (چاپ چهارم): ۴۸.۱۳۷۳ ص. - (ادبیات کودک و نوجوان؛ ۱).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ی سه داستان است. «ساعت دیواری» حکایت مردی است که ساعت دیواری پدرش را خیلی دوست دارد. او همیشه آن را به دوستانش نشان می‌دهد. روزی متوجه می‌شوند که ساعت نیست و فکر می‌کنند دزدیده شده است، ولی به زودی می‌فهمند که او ساعت را فروخته و پولش را به جبهه داده است. در «قصه‌ی خانه‌ی ما»، پسری در خواب صدام را می‌بیند. روز بعد، شکل او را بر دیوار می‌کشد. همبازی‌هایش آن را «صدام مغول» می‌نامند و سنگ و گوجه‌فرنگی و... بر نقاشی می‌زنند. در «دوستی» خانواده‌ای از مجروح شدن پسرشان خبردار می‌شوند. پدر به عیادت فرزند می‌رود. دکتر می‌گوید باید به مجروح جگر بدهند. پاسی از شب گذشته است و پدر، جگر گیر نمی‌آورد. ناصر، دوست فقیر پسر کوچک خانواده، جگری را که مدتها خانواده‌اش، آرزوی خوردن آن را داشتند، می‌دهد تا او برای برادرش ببرد.

[صفحه ۱۱۶۹]

قصه‌ی شجاعان (جلد ۱): از زبان رزمندگان در صحنه‌های نبرد

تهران: بنیاد پانزده خرداد، روابط عمومی، ۱۷۹.۱۳۶۴ ص.

گروه سنی: «د».

نویسندگان گمنام این مجموعه، خود، قهرمان قصه‌ی خویش بوده‌اند و برای این که این حماسه‌ها چهارچوب طبیعی خود را از دست ندهند، سعی شده است در نوشته‌ی آنان دست برده نشود. کتاب حاوی ۲۱ خاطره از خاطرات رزمندگان اسلام در دوران دفاع مقدس است. همه‌ی این خاطرات، حاکی از دلاوری‌ها و مقاومت این مردان بزرگ در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل و شهادت

بعضی از دوستان آنان است. عناوین عمده‌ی این خاطرات چنین است: گرایش نیروهای رزمی به روحانیون، اعتقاد به حقانیت جنگ، شهدای جنگ، آزادی شهر بستان و پیروزی‌های مکرر رزمندگان اسلام.

قصه‌ی شجاعان (جلد ۲): به قلم رزمندگان در صحنه‌های نبرد

تهران: بنیاد پانزده خرداد، روابط عمومی، (چاپ اول): ۱۸۴.۱۳۶۴ ص.

گروه سنی: «د».

نویسندگان این مجموعه، خود قهرمان قصه‌ی خویش بوده‌اند و برای آن که حماسه‌ها چارچوب طبیعی خود را از دست ندهند، سعی شده است تا در نوشته‌ی آنان دست برده نشود. نکات عمده و اصلی خاطرات این عزیزان را می‌توان در مورد زیر خلاصه کرد: «اعتقاد به پشتیبانی خداوند از نیروهای ایرانی، عشق به شهادت، اعتقاد به روزی خوردن شهیدان نزد خداوند، پیروزی در راه خدا حتمی است، توکل بر خداوند در هنگام عملیات، اسارت رزمندگان ایرانی و مقاومت آنان در این دوران». برادر عبدالرحمان شاهین از بسیج خمینی‌شهر اصفهان مستقر در جبهه میمک (ایلام) می‌گوید: «ساعت یک بعدازظهر و هوا به شدت گرم بود. در حالی که چپیه را دور سر و صورتم پیچیده بودم تا از آفتاب و مگسهای سمج در امان باشم، به شستن یخ مشغول شدم. در حدود پانزده متری‌ام، برادر مالکی در حال خواندن نماز بود. ناگهان خمپاره‌ای در کنارمان افتاد و منفجر شد. یکی از ترکشها از پشت کمر من رد شد و به یاری خدا به هیچ یک از ما آسیبی نرسید. خدا را سپاس گفتیم و چند دقیقه بعد دوباره به کارمان مشغول شدیم.»

قصه‌ها و بچه‌ها: مجموعه داستان نوجوانان (جلد ۱)

تهران: کیهان، (چاپ دوم): ۱۳۷۵.

۱۱۱ ص.

مجموعه‌ی حاضر، گزیده‌ای از قصه‌ها و داستان‌های منتشر شده در مجله‌ی کیهان بچه‌ها طی سالهای بعد از انقلاب است. کتاب، حاوی پانزده داستان است که از میان آنها، داستان‌های «در خانواده‌ی جدید و پرندگان مهاجر» مربوط به جنگ تحمیلی هستند. در داستان «در خانواده‌ی جدید»، زنی روستایی به نام سارا سرپرستی دختر خردسال جنگ زده و یتیمی، به نام لیلا، را بر عهده می‌گیرد. سارا این موضوع را برای شوهرش، که در جبهه است، می‌نویسد. سارا و فرزندانش مدتهاست منتظر شنیدن خبری از پدر هستند. بالاخره یک روزنامه‌ی پدر می‌رسد. پدر در نامه از احوال همسر و بچه‌هایش پرسیده است. در مورد لیلا هم نوشته است: «همسر عزیزم باید بگویم که تو بهترین مادر دنیا هستی. من جز این از تو انتظار نداشتم. تو با این عمل، مرا پیش همرزمانم سربلند کردی. لیلا باید خانه ما را مثل خانه‌ی خود بداند. به بچه‌ها یادآوری بکن که او را اذیت نکنند». خیال زن راحت می‌شود و چشمان لیلا از خوشحالی برق می‌زند.

[صفحه ۱۱۷۰]

قصه‌ها و بچه‌ها: مجموعه داستان‌های کودکان و نوجوانان (جلد ۲)

تهران: کیهان، (چاپ دوم): ۱۳۷۵.

۱۱۱ ص.

کتاب، حاوی سیزده داستان است. که از میان آن‌ها سه داستان، یعنی «لبخند برادرم، کبوتر و لاله‌ی خانه‌ی ما» با دفاع مقدس ارتباط دارند. «کبوتر» (از مجید راستی) داستان وحید رزمنده، است که شب گذشته با همرزمان خود در عملیاتی شرکت کرده است، ولی آنها را گم کرده و اکنون تنها در سنگر نشسته است تا وقتی هوا تاریک شد، به قرارگاه باز گردد. در همین حال که در سنگر نشسته، مشغول مرور خاطرات گذشته‌ی خود است. در همین افکار است که ناگهان کبوتری به سنگر او می‌آید. وحید سعی دارد تا به کبوتر بفهماند که اینجا منطقه‌ی جنگی است و باید دور شود، ولی کبوتر نمی‌رود. وحید از سنگر بیرون می‌آید تا شاید کبوتر پرواز کند. چند قدمی که از سنگر دور می‌شود، ناگهان صدای انفجار می‌شنود. به پشت سر خود نگاه می‌کند و می‌بیند که سنگر از بین رفته است و از کبوتر هم اثری نیست. وحید تک و تنها، آرام گریه می‌کند و تصمیم می‌گیرد این معجزه را برای دیگران هم بازگو کند.

قصه‌ها و بچه‌ها: مجموعه داستان‌های کودکان و نوجوانان (جلد ۳)

تهران: کیهان، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۱۱ ص. - (کیهان؛ ادبیات کودکان و نوجوانان).

این مجموعه، که حاوی پانزده داستان است، گزیده‌ای از قصه‌ها و داستان‌هایی است که طی سالهای پس از انقلاب، در مجله‌ی کیهان بچه‌ها به چاپ رسیده‌اند. برخی از این داستان‌ها یادآور حماسه‌ی تاریخی انقلاب اسلامی ایران و برخی دیگر در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران هستند. از بین داستان‌های این مجموعه، داستان «روز اول مدرسه» مربوط به دفاع مقدس است. حسین که دوست حمید بود، در جبهه به شهادت رسیده است. حمید گهگاه به یاد حسین می‌افتد و خاطرات شیرینی را که با او داشته، مرور می‌کند. روزی به این فکر می‌افتد که یاد حسین را برای همیشه زنده نگاه دارد. قاب عکسی پیدا می‌کند و یک عکس حسین را از مسجد می‌گیرد و داخل آن می‌گذارد. حالا دسته گلی لازم است تا عکس قاب کرده‌ی حسین را زیباتر کند، ولی پولی برای خرید گل ندارد. با کمک دوستان دیگر خود موفق می‌شوند دسته گل را بخرند و قاب عکس حسین را زینت بخشند.

قصه‌ها و بچه‌ها: مجموعه داستان‌های کودکان و نوجوانان (جلد ۴)

تهران: کیهان، (چاپ دوم): ۱۳۷۵.

۱۱۲ ص.

این مجموعه حاوی چهارده داستان است که از بین آنها، سه داستان «شغل پدر، مسابقه و پدربزرگ من» مربوط به دفاع مقدس هستند. در داستان «مسابقه»، علی و محسن و حسن سه دوست همکلاس هستند. یک روز هواپیماهای عراقی به شهر آنها حمله می‌کند. عده‌ی زیادی از مردم بیگناه شهید و زخمی می‌شوند. محسن و حسن با هم هستند و به دنبال علی می‌گردند و اطلاع پیدا می‌کنند که علی در اثر حمله هواپیماها زخمی شده و به بیمارستان اعزام شده است. به بیمارستان می‌روند و علی را ملاقات می‌کنند. حسن و محسن از علی، (که امید تیم فوتبال آنها هم می‌باشد) می‌خواهند تا زودتر خوب شود و تا دوباره فوتبال بازی کنند. ولی اشک در چشمان علی جمع می‌شود؛ چون او یک پای خود را از دست داده است و دیگر نمی‌تواند بازی کند. محسن چشمانش را می‌بندد و در خیال می‌بیند که دوباره با علی و دیگر بچه‌ها جمع شده‌اند. اما این بار فوتبال بازی نمی‌کنند. آنها اسلحه

بر دوش دارند و علی فرمانده‌شان است.

[صفحه ۱۱۷۱]

قصه‌ها و بچه‌ها: مجموعه داستان‌های کودکان و نوجوانان (جلد ۵)

تهران: کیهان، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۱۴ ص. - (کیهان ادبیات کودکان و نوجوانان).

جلد پنجم این مجموعه، حاوی دوازده داستان برگزیده از قصه‌ها و داستان‌هایی است که در مجله‌ی کیهان بچه‌ها، طی سالهای پس از انقلاب، به چاپ رسیده‌اند. برخی از این داستان‌ها در ارتباط با انقلاب با انقلاب اسلامی ایران و برخی دیگر در ارتباط با جنگ تحمیلی عراق علیه ایران هستند. در این جلد، داستان «بابا گل داد» از جعفر ابراهیمی (شاهد) مربوط به جنگ تحمیلی است: دانش‌آموز مدرسه‌ای که پدرش به جبهه رفته است، منتظر است تا خبری از پدرش بشنود یا نامه‌ای از او دریافت کند، بعد از دو هفته هنوز خبری از پدر او نیامده است. یک روز در مدرسه همراه با دیگر همشاگردی‌های خود برای دیدار از مجروحان جنگی به بیمارستان می‌روند. دانش‌آموز در بیمارستان مادرش را می‌بیند. به دنبال مادر می‌رود. او به داخل یک اتاق می‌رود که چند مجروح جنگی بستری هستند و ناگهان پدر خود را می‌بیند که روی تخت دراز کشیده است. خوشحال می‌شود و خود را در آغوش پدر می‌اندازد.

قصه‌های جنگ (جلد ۱)

گردآوری و انتخاب: حسین فتاحی. - تهران: مؤسسه انجام کتاب، ۱۳۶۳.

۱۷۰ ص.: مصور. - (برای نوجوانان؛ ۱).

گروه سنی «د».

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: دشمن آن بالا منتظر است؛ نخل پیر خانه ما؛ دفاع مقدس؛ داوطلب؛ علی و ستاره‌اش؛ مرد کوچولو؛ بچه‌ها، شما هم دعا کنید؛ بسیجی نمونه؛ تو بگو کی بهار می‌آید؟؛ نامه‌ها؛ برف پارو می‌کنیم و قصه‌ی خانه‌ی ما.

کتاب «قصه‌های جنگ»، منتخبی از آثار چاپ شده در زمینه‌ی جنگ برای گروه سنی نوجوان است. قهرمان بیشتر داستان‌ها، یک نوجوان است و داستان‌ها با زبانی ساده و روان برای نوجوانان نوشته شده‌اند. از طرف دیگر سعی شده است ترتیب قرار گرفتن داستان‌ها به طریقی باشد که سیر تحول جنگ را نشان دهد. داستان‌های ابتدای کتاب به روزهای اول جنگ و بمبارانهای ناگهانی مردم بیدفاع پرداخته‌اند و کودکان و نوجوانانی که شاهد مرگ دوستان و همبازی‌های خود بوده‌اند، داستان‌های دیگر در ارتباط با نقش جوانان و نوجوانان در جنگ و تلاش آنها در جهت مبارزه با دشمن هستند. همچنین عشق و علاقه و شخصیت رزمندگان و تلاش و مجاهدت آنان در صحنه‌های نبرد، در این داستان‌ها به تصویر کشیده شده است.

قصه‌های کامران

کامران کمالی سروستانی (شهید). - [شیراز]: کامرانیه، ۱۳۶۵.

۲۲ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی: «ج»، «د».

در صفحه آخر، شرح حال نویسنده و عکس او چاپ شده است.

سه دوست به نامهای صالح، احمد و جمشید برای دفاع از میهن اسلامی به جبهه می‌روند. احمد زودتر از دیگران شهید می‌شود. هنگام فتح خرمشهر است؛ جمشید آرزو می‌کند در این حمله شهید شود؛ لحظاتی بعد جمشید به آرزوی خود می‌رسد. ایثارگری‌های آنها و دیگر رزمندگان باعث فتح خرمشهر می‌شود.

[صفحه ۱۱۷۲]

قصه‌هایی از جبهه‌های جنگ: سیزده ساله‌ی مبارز (محمدحسین فهمیده)

اسدالله عفت‌پیشه (اکبر درویش)؛ نقاش: میرفخرایی. - قم: فاخته، [بی‌تا]. (تاریخ نوشته شدن داستان در پایان کتاب ۱۳۵۹ ذکر شده است.). ۳۲ ص.: مصور.

کتاب، مجموعه‌ی سه داستان از ایثارگری‌های رزمندگان در جنگ است. در داستان اول، پسر سیزده ساله‌ای می‌خواهد به جبهه برود و در خط مقدم بجنگد. از قبول او خودداری می‌کنند و پس از یک رشته اتفاقات، وی دو تفنگ کلاشینکوف و یک جفت پوتین از سربازان عراقی به دست می‌آورد و به عضویت گروهی در جنوب در می‌آید. طی عملیات مجروح می‌شود ولی در عقب‌نشینی شرکت نمی‌کند و با بستن دو عدد نارنجک به خود، سر راه تانکهای دشمن می‌خوابد. او خود شهید می‌شود ولی یک تانک و خدمه‌ی آن را از بین می‌برد. در داستان دوم، هشت سرباز مزدور عراقی در هنگام عقب‌نشینی به خانه‌ی مادر و دختری پناه می‌برند و از آنها غذا و مکان می‌خواهند. مادر و دختر به سربازان غذا می‌دهند و براساس نقشه‌ای که کشیده‌اند، دختر، همه‌ی آنها را در زیرزمین خانه (همراه با مادر خود) محبوس می‌کند و راه آب را به زیرزمین باز می‌کند و همه‌ی آنها می‌میرند. سومین داستان مربوط به شهر خرمشهر است که مورد تهاجم نیروهای عراقی قرار می‌گیرد. راوی تعریف می‌کند که دو برادر ارتشی در سنگر کناری وی شهید می‌شوند و شهر زیر باران گلوله مقاومت می‌کند.

قهرمانان جنگ؛ اسیران

نوشته خلیل محمدزاده. - تهران: پیام آزادی، (چاپ سوم): ۱۳۶۶.

۶۳ ص.: مصور.

بالای عنوان: دو داستان.

«قهرمانان جنگ»، حکایت محمود و ناصر، (دانش آموزان دوره‌ی راهنمایی) است که می‌خواهند به جبهه بروند و پس از تلاش زیاد موفق به این کار می‌شوند. در جبهه، با اجرای یک نقشه، بدون اسلحه، تعدادی اسیر می‌گیرند. روز بعد در قرارگاه، رضا (یکی از پاسداران) چگونگی انجام یک عملیات را که منجر به از بین بردن تعدادی از چادرهای مهمات ارتش عراقی شده بود، برای دیگران شرح می‌دهد. در ادامه‌ی این داستان، شرحی از چند فقره عملیات دیگر نیز آمده است. «اسیران»، داستان تعدادی از

رزمندگان است که در محاصره‌ی دشمن قرار می‌گیرند و تعدادی شهید و چند نفر از آنها هم اسیر می‌شوند. سپس با اجرای نقشه‌ای خبرنگاران را از سفاکی و رفتار نامناسب عراقی‌ها آگاه می‌کنند. البته به دلیل این کار، باز هم شکنجه می‌شوند. در مرحله‌ی دیگری، این اسیران با اجرای یک نقشه، با کمک یکی از نگهبانان، اسیران را فراری می‌دهند و به خاک وطن باز می‌گردانند.

کاش تو هم بودی: قصه‌های زندگی امام خمینی

نوشته احمد عربلو؛ ویراستار: مهدی کاموس. - تهران: ذکر، کتابهای قاصدک، (چاپ اول): ۵۶.۱۳۷۹ ص.: مصور.

شمارگان: ۱۲۰۰۰ نسخه.

در این مجموعه، بیست داستان کوتاه برای نوجوانان، براساس خاطراتی از زندگانی امام خمینی (ره)، به چاپ رسیده است. نخستین داستان کتاب - با نام «کاش تو هم بودی» - نامه‌ی دختر بچه‌ای است که پدرش شهید شده است. او در این نامه خاطره‌ی دلنشین دیدار امام خمینی (ره) در حسینیه‌ی جماران را باز می‌گوید. دخترک از سوی بنیاد شهید به همراه مادر و مادربزرگش از شهرستان عازم تهران می‌شوند. او در تمام طول سفر، به ویژه هنگام دیدار امام، همواره به یاد پدرش است و آرزو می‌کند ای کاش پدرش نیز موفق شده بود امام (ره) را، که عاشقش بود، از نزدیک ببیند.

[صفحه ۱۱۷۳]

کبوترها و خنجرها: مجموعه داستان

داوود غفارزادگان. - تهران: برگ، (چاپ اول): ۶۴.۱۳۶۸ ص.

طرح روی جلد و طرح‌های متن: ناصر سیفی.

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

مندرجات: کبوترها و خنجرها، دمپائی قرمز، روزهای دیگر، کوچ.

در این مجموعه داستان، فقط داستان «دمپایی قرمز» در ارتباط با دفاع مقدس است و بقیه‌ی داستان‌ها در ارتباط با جنگ نیستند. «دمپایی قرمز» شرح فرازی از زندگی رقیه است؛ دختری که برادرش به جبهه رفته و مدت‌هاست که از او خبری ندارد. رقیه از برادرش دمپایی قرمزی هدیه گرفته است و همیشه آن را می‌پوشد. روزی دمپایی در چاه آب می‌افتد و رقیه برای گرفتن آن خود را به خطر می‌اندازد، تا جایی که به داخل چاه خم می‌شود.

عموی او می‌رسد و در حالی که نامه‌ی برادر رقیه را که از اردوگاه اسرا برای او فرستاده، نشان می‌دهد، داستان پایان می‌پذیرد.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان، ۱۸ (نوجوانان)

سمیرا اصلانپور. - تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۹۹.۱۳۷۸ ص. - (مجموعه داستان؛ ۱۸).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: (Contemporary Iranian Literature: selected (stories

طرح روی جلد: حمید عجمی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

منـدرجات: تـا مـاه کامـل می‌شود؛ خیابان‌هـای تاریک؛ سـفری به مشـهد تا «مشـهد»؛ تطهیر زمین؛ طلوع شامگاهی؛ دو مرغ دریایی؛ حبیب؛ نوستالژی؛ ابر ما کوه‌های آسمانند؛ اتوبوس؛ حادثه‌ای در بزرگراه؛ رود مرغزار گذر.

این کتـاب، مجموعه دوازده داسـتان است. «تا ماه کامل شود و خیابانهای تاریک» براساس خاطرات دوران قبل از انقلاب فرمانـده‌ی شهید «غلامحسـین افشردی» (حسن باقری) نوشته شده‌اند. «سفری به مشهد تا مشهد»، نیز شرح چگونگی به شهادت رسیدن او است. داسـتان اخیر اشاره‌ای نیز به شهید «مجید بقایی» (معاون شهید غلامحسین افشردی) می‌کند. «تطهیر زمین»، مجازات یکی از مفسدانی است که طی جنگ ظلم بسیار به مردم کرده بود. «حبیب»، داستان دختر پنج ساله‌ای است که نمی‌خواهد پدر بزرگش به جبهه برود. «ابرها کوههای آسـمانند»، داسـتان دختری است که برادرش به شـهادت می‌رسـد. در «اتوبوس» دختری با اتوبوس عازم گلزار شـهدا می‌شود، ولی بر اثر جریاناتی، تصمیم می‌گیرد چهار ایستگاه آخر را پیاده برود.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان، ۱۹ (نوجوانان)

محسن پرویز. - تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۹۸ ص. - (مجموعه داستان؛ ۱۹).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: (Contemporary Iranian Literature: selected (stories

طراح روی جلد: حمید عجمی.

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: ماجرای من و شـریکم؛ روزی که مسیح را دیدم؛ بوی گل، بوی او؛ در نیمه‌های راه؛ تا صبح در باران؛ سپیده صبح؛ آن روز در کنار تو.

این کتاب، مجموعه‌ی هفت داستان کوتاه است، که چهار داستان آن در ارتباط با دفاع مقدس هستند. «در

[صفحه ۱۱۷۴]

نیمه‌هـای راه»، داسـتان سه نوجوان است که برای رفته. به جبهه، در تانکرهای اهـدایی به رزمنـدگان پنهان می‌شونـد. در نیمه‌ی راه، یکی از آنها پشـیمان می‌شود و دو نفر دیگر هم لو می‌روند. «تا صبح در باران» داستان جانبازی است که یک پایش را از دست داده و اصرار دارد که به خط مقدم برود و مسؤول او نمی‌پذیرد. زمانی که آن مسؤول، شهید می‌شود، او به خط مقدم می‌رود. در «سپیده صبـح»، دو رزمنـده برای حمـل مجروحـان، بـا قایق، به سوی سـنگرهای کمین عراقی‌ها می‌رونـد. در راه، با یک قایق عراقی روبه‌رو می‌شونـد و سرنشـینان آن را به هلاکت می‌رسانند. «آن روز در کنار تو» نیز داسـتانی درباره‌ی شـهید همت، و ایثارگری او و عشق و علاقه‌ی بسیجیان به این فرمانده‌ی لشکر است.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان، ۲۶ (نوجوانان)

مهدی حجوانی؛ تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۹۲.۱۳۷۹ ص. - (مجموعه داسنان؛ ۲۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporay Iranian Literature: selected stories

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

پنج داستان کوتاه طنز گونه با مضامینی از انقلاب و جنگ نوشته «مهدی حجوانی»، در این شماره از مجموعه‌ی گزیده‌ی ادبیات معاصر برای نوجوانان به چاپ رسیده است. داستان‌ها عبارتند از: «دشمن، آن بالا ـ در انتظار است، اخبار نظامی فخری خانم، پوتینهای گشاد، اصغرخان و یک آسمان خبر». داستان «اصغرخان» درباره‌ی فردی جاهل است که در یکی از محله‌های تهران سکونت دارد. او ظاهرا تحت تأثیر جنگ و شهادت رزمندگان اسلام قرار گرفته است و تظاهر می‌کند که باید به وظیفه‌اش عمل نماید و به جبهه برود؛ به همین منظور از همسایه‌ها و مغازه‌دارها حلالیت می‌طلبد. این ماجرا مدتها ادامه پیدا می‌کند و اهالی محل با ناباوری فکر می‌کنند که روحیه‌ی «اصغرخان» دگرگون شده و واقعا بر آن است که به خیل رزمندگان بپیوندد. اما هفته‌ها و ماه‌ها می‌گذرد و از جبهه رفتن اصغرخان خبری نمی‌شود. جنازه‌ی یکی از شهیدان محله را می‌آورند و اصغرخان با سوز و گداز در مراسم او شرکت می‌کند، اما هنوز هم از جبهه رفتن او خبری نیست.

گزیده ادبیات معاصر: مجموعه داستان، ۳۴ (نوجوانان)

داریوش عابدی. - تهران: کتاب نیستان، (چاپ اول): ۱۰۱.۱۳۷۹ ص. - (مجموعه داستان؛ ۳۴).

طراح روی جلد: حمید عجمی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Contemporary Iranian Literature: selected stories

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

مندرجات: تا بیداری؛ شهود؛ بابا بزرگ خوب من؛ آقا بزرگ؛ آنچه خود داشت؛ خانه پر صدا.

کتاب شامل شش داستان کوتاه بوده، از بین آنها، فقط داستان «بابا بزرگ خوب من» در ارتباط با دفاع مقدس است. در این داستان، پدر یک دختر بچه معتاد و مادر او نیز مریض است. پدر، به علت اعتیاد، به هر کاری دست می‌زند و تمام وسایل منزل را می‌فروشد. رضا (عموی دختر)، در جبهه است و هنگامی که از جبهه باز می‌گردد، آنان را آشفته می‌بینند. آنها همگی به منزل بابابزرگ می‌روند و پس از گفتگوهای خانوادگی و کمک به پدر دختر، او برای همیشه از نزد آنها می‌رود و در پایان، مادر برای مداوا در بیمارستان بستری می‌شود.

[صفحه ۱۱۷۵]

گلبرگ (دفتر ۱): مجموعه قصه‌های برگزیده دانش‌آموزان

به کوشش اداره کل فرهنگی و هنری معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش، کارشناسی کتاب و ادبیات؛ ویراستاران: سید رضا میرموسوی، عبدالرضا لطف‌الهی، خسرو آقایاری. - تهران: وزارت آموزش و پرورش، معاونت پرورشی، انتشارات تربیت، (چاپ اول): ۵۹.۱۳۶۹ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی نه داستان کوتاه برگزیده از میان داستان‌هایی است که دانش‌آموزان استانهای مختلف کشور نوشته‌اند. عناوین زیر مربوط به جنگ هستند: «بغض ابری»، از نفیسه مرشدزاده، که محبت دانش‌آموزان را نسبت به معلمی بیان می‌کند که در جبهه دچار موج گرفتگی شده است و دیگر نمی‌تواند سخن بگوید. محسن منوچهریان، در «زندگی، من، چه»، از بمباران شهر و شهادت افراد

خانواده‌ی یک نوجوان و هدیه کردن قرآن مادرش به رزمندگان می گوید. لیلا پناه، دانش آموز دوره‌ی متوسطه از کهگیلویه و بویراحمد، در «معجزه‌ای از جنگ»، داستان رزمنده‌ای را به تصویر می‌کشد که با صدا زدن همسر و دخترانش از راه دور، و فراخواندن آنها به بیرون از اطاق، جانشانی را نجات می‌دهد. (به دنبال بیرون آمدن آنها از اطاق، سقف اطاق فرو می‌ریزد). «قاصدک»، از پروین شوقیان وصال، داستان بمباران و شهادت افراد خانواده‌ی رزمنده‌ای، در زمان حضور او در جبهه است. فاطمه اصلانی، دانش آموز دوره‌ی راهنمایی، در «الفبای عشق» از شهادت رزمنده و بیتابی همسر و فرزند او نوشته است.

مسافر سرزمین خاکستر، بر اساس خاطراتی از سردار سرلشکر پاسدار جاویدالاثر حاج احمد متوسلیان

مهری ماهوتی؛ ویراستار حسن یونسی؛ تصویرگر محمدحسین کارگر شریف. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۷۰ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران: داستان نوجوانان؛ ۶).

گروه سنی «د» (دوره راهنمایی).

مندرجات: اولین درگیری؛ دیدار؛ کمین تازه؛ شب حادثه؛ نیمان؛ سایه آشنا.

نویسنده، در این کتاب، با استفاده از خاطرات موجود پیرامون سردار سرلشکر پاسدار جاویدالاثر «حاج احمد متوسلیان» داستان‌های کوتاهی آفریده است تا خوانندگان نوجوان را با خصوصیات اخلاقی و رفتاری این شهید گرانقدر آشنا سازد. دو داستان کوتاه اول مربوط به دوران قبل از انقلاب اسلامی است و داستان‌های بعدی به مسایل جنگ و دلاوری‌های شهید حاج احمد متوسلیان در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل، سلوک وی با دوستان و همرزمان، نحوه‌ی فرماندهی و مسؤولیت‌پذیری وی در قبال افراد تحت فرماندهی و سرپرستی‌اش و همچنین، نمازها و عبادات خالصانه‌ی این سردار جاویدالاثر پرداخته‌اند. در پایان کتاب نیز شرح کوتاهی از زندگی این سردار رشید اسلام به چاپ رسیده است.

مهتاب آن شب

به کوشش: حسین حداد. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

[۶۶] ص. - (منتخب آثار کودکان و نوجوانان؛ مجموعه قصه، دفتر اول).

طرح یونیفرم و جلد: کاظم طلایی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Moonlight of That Night

کتابنامه: ص. ۶۵ - ۶۶.

این کتاب حاوی پانزده داستان برگزیده از آثار کودکان است که از شهریور ۱۳۵۹ تا پایان اسفند ۱۳۷۱ نوشته شده‌اند. بنا به نوشته‌ی گرد آورنده، نویسندگان داستان‌ها، کودکان و نوجوانانی هستند که سختیهای جنگ را

[صفحه ۱۱۷۶]

احساس کرده‌اند و زمانی این داستان‌ها را نوشته‌اند که جنگ با شدت تمام در اطراف آنها جریان داشته است. محتوای داستان‌ها

درباره‌ی شهید و شهادت، رزمندگان و خانواده‌ی آنها است. برای مثال داستان «بوی گل سرخ»، داستان کودکی است که پس از دو ماه حضور پدرش در جبهه از او خبری نیست. کودک، برای پدر بیتابی می‌کند. شبی در خواب می‌بیند که در باغ بزرگ و سرسبزی وارد شده است. در آن باغ، گل سرخ بسیار زیبا و خوش رنگی را می‌بیند و آن را می‌چیند و بو می‌کند. کودک از خواب بیدار می‌شود از اتاق پهلویی صدایی آشنا می‌شنود. پدرش از جبهه برگشته است. و او در آغوش پدر بوی همان گل سرخ را استشمام می‌نماید. در پایان کتاب، فهرست منابع ذکر شده است.

نقطه اوج، مجموعه داستان

کاری از دفتر هنر و ادبیات ایثار؛ طراح محمدحسین صلواتیان. - تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان، معاونت فرهنگی اجتماعی و هنری، واحد رمان، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۷۴ ص.: مصور. - (دفتر هنر و ادبیات ایثار؛ ۲).

مندرجات: مچ / نادر ابراهیمی؛ نقطه اوج / حمید ملاطایفه؛ معلم جدید / محمدرضا کهخا؛ جای خالی ماه / محمد ابراهیم معیری؛ یک قطره شبنم / مژگان ملکی؛ مین‌های قالی / مرضیه عباسی.

کتاب «نقطه‌ی اوج» مجموعه داستان‌هایی درباره‌ی جانبازان است. از جمله این داستان‌ها، داستان «یک قطره شبنم» حکایت فرزندی است که از نابینایی پدر و چهره‌ی سوخته‌ی او و ترحم مردم ناآگاه نسبت به او ناراحت است. در جشن ایثار متوجه می‌شود که در پس این چهره، فرشته‌ای است که بسیار جنگیده و همرزمی را، به قیمت نابینایی و سوختن چهره‌ی خود، از شیمیایی شدن و مرگ حتمی نجات داده است. اکراه او به افتخار تبدیل و محبتی زلال جایگزین شرم می‌شود. داستان «مینهای قالی» حکایت یک دختر معلول است که با همتی بلند و ایمانی راسخ قالی می‌بافد و در هر رج خاطره‌ای را با گره‌ها پیوند می‌زند: جبهه‌ی پر از آتش و دود، تانکها و سنگرها، پیکرهای در خون غلطیده، بوسه‌ی مینها بر پاها و... در پایان بافت قالی با دیدن نقش و نگار قالی، جبهه را احساس می‌کند، و ایمان به پایانی خوش در چشمانش موج می‌زند.

گهواره چوبی، مجموعه داستان

مریم جمشیدی؛ روی جلد و طرح‌های متن: حمید شریفی. - تهران: برگ، (چاپ دوم): ۵۱.۱۳۶۹ ص.: مصور.

بالای عنوان: مجموعه داستان.

گروه سنی «ج»، «د».

مندرجات: گهواره چوبی؛ همه گفتند مرگ بر شاه؛ اشک‌های زهره؛ مثل یک آدم سرشناس؛ من؛ مرغی هراسناک.

در این مجموعه، داستان «گهواره‌ی چوبی» در ارتباط با جنگ تحمیلی است. مادربزرگ، پانزده نوه دارد و از بین آنها، «یوسف» را، از همان ابتدای تولد او، بیشتر از همه دوست می‌دارد. مادربزرگ در گوش وی اذان گفته و به او درس محبت و ایثار آموخته است و با مرثیه‌های سوزناکش گریه برای امام حسین (ع) و عشق به فدارکاری را در نهاد یوسف جای داده است. حال، یوسف ۲۱ ساله به جبهه رفته ولی هنگام رفتن با مادربزرگ وداع نکرده است. اعضای خانواده نگران حال مادربزرگ هستند. نامه‌ی یوسف می‌رسد و رازها بر ملا می‌شود: مادربزرگ خود او را به جبهه فرستاده است؛ با حماسه‌ی ایثار، «در راه خدا، باید بهترین چیز را هدیه داد».

لحظه‌های اضطراب

نوشته احمد دهقان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ دوم): ۱۳۷۳.

۷۲ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان: قصه فرماندهان؛ ۲)

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Moments of Anexiety

این کتاب، شامل هشت قصه از فرماندهان جنگ است که برای کودکان و نوجوانان نوشته شده‌اند. عناوین و موضوع این داستان‌ها عبارتند از: ۱ - «با صدای مؤذن»، شرح نماز اول وقت شهید علی‌اکبر شیرودی؛ ۲ - «لحظه‌های اضطراب»، درباره‌ی فروتنی شهید عباس بابایی؛ ۳ - «رؤیای مسیح»، شرح رویای صادق شهید محمد بروجردی درباره‌ی نقشه‌ی عملیاتی؛ ۴ - «من فرمانده هستم»، وصف سختگیری و عذرخواهی شهید مرتضی شکوری، معروف به میثم، از بسیجیان ۵ - «دو دوست»، شرح دلتنگی امام برای دکتر چمران؛ ۶ - «شکاف»، توضیح ایثار شهید علی عاصمی فرمانده‌ی قرارگاه کربلا؛ ۷ - «آشناترین»، سوار شدن بسیجی کم سن و سالی به خودرو مجید بقایی، شکایت از وضع بد و غذای نامناسب و صدور دستور اقدام فوری از طرف وی و ۸ - «همراه»: به تصویر کشیدن تواضع حاج عباس کریمی، فرمانده‌ی لشکر حضرت رسول (ص).

ماجرای استادیوم

نویسنده فرهاد بخشنده. - تهران: نشر قادر، (چاپ اول): ۴۷.۱۳۷۷ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ماجرای استادیوم، بالاتر از همه، گود.

کتاب مجموعه سه داستان کوتاه است که دو داستان آن در ارتباط با دفاع مقدس است. «ماجرای استادیوم» داستان دانش‌آموزی است که از ورزش فراری بود، ولی در اثر آشنایی با جانبازی که دو پای خود را در میدان مین از دست داده بود، با کوشش و جدیت و تمرین، در مسابقه‌ی «دو» ی مدرسه، نفر اول می‌شود. «بالاتر از همه» داستان فرزند شهیدی است که در مدرسه مورد اذیت و آزار فراوان قرار می‌گیرد، ولی در نهایت، در مسابقات بین مدرسه‌ای، با شرکت در آخرین مرحله‌ی مسابقه‌ی تلاوت قرآن، باعث بالا رفتن امتیاز مدرسه شده، بچه‌های مدرسه را به مقام اول می‌رساند.

مأموریت تمام

نوشته احمد دهقان. - تهران: سازمانن تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودکان و نوجوانان، (چاپ اول: ۱۳۷۳.

۷۳ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ واحد کودک و نوجوان، قصه فرماندهان؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Mission Finished

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

کتاب، مجموعه‌ی ده داستان است. «مأموریت تمام»: کشته شدن تعدادی از نیروهای دشمن و فرمانده آنها با بالگرد شهید شیرودی؛ «تنبیه»: برخورد تأدیبی جاویدالاثر حاج احمد متوسلیان با مسؤول بهداری؛ «شغالها»: اسارت شهید تندگویان در آبان ۱۳۵۹؛ «تانکها

و گلوله‌ها»: مواجه شدن شهید خرازی و یارانش با حمله‌ی تانکهای ۷۲ ضد آر. پی. جی و انهدام دو تانک دشمن با تانک غنیمتی؛ «همسفر»: ادامه‌ی شکار تانکها توسط مهدی باکری علی رغم امکان نجات از محاصره‌ی دشمن؛ «آشیانه‌ی کلاغها»: ساده‌پوشی شهید حمید باکری، و تعجب سرتیپ اسیر عراقی؛ «پروانه‌ای دیگر»: مقاومت شجاعانه‌ی شهید حسین علم‌الهدی و شهادت وی؛ «در میان تاریکی»: گم شدن شهید مجید بقایی به مدت سه شبانه‌روزی و پیدا کردن وی در بیهوشی؛ «شب حادثه»: (قبل از انقلاب)، از کار انداختن تانکها توسط شهید یوسف کلاهدوز؛ «آخرین ساعت محاصره»، محاصره شدن شهید چمران و پاسدارها در پاوه را به تصویر می‌کشد.

[صفحه ۱۱۷۸]

منهم به جبهه می‌روم

رضا شیرازی. – تهران: پیام آزادی، (چاپ دوم): ۵۵.۱۳۶۱ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب به «نوجوان سیزده ساله‌ای که قلب مقدسش را در چنگ گرفت و خود را زیر تانک جنگی دشمن افکند» تقدیم شده است.

مندرجات: منهم به جبهه می‌روم؛ هزار تومانی؛ معلم ریاضی؛ آمریکایی کثیف.

این کتاب، مجموعه‌ی چهارده داستان است که از میان آنها، داستان «من هم به جبهه می‌روم» در ارتباط با دفاع مقدس است. این داستان حکایت نوجوانی است که با مادر پیرش زندگی می‌کند. او خود را برای عزیمت به جبهه آماده کرده، با مادرش خداحافظی می‌کند و با آرزوی پیروزی رزمندگان و تحقق آرزوی زیارت کربلای مادرش، عازم جبهه می‌شود. پس از رسیدن به اهواز با شنیدن خبر پیشروی دشمن به سوی اهواز، با فرمان فرمانده، برای پیوستن به رزمندگان دیگر عازم خط شده و پس از ماجراهایی، طی یک درگیری شدیدا زخمی می‌شود. ولی در همان زمان نیز به یاد مادر و زیارت کربلا است.

نقاشی‌ها حرف می‌زنند

نوشته ظریفه روئین؛ تصویرگر: فاطمه عزیز محمدی. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۲۴.۱۳۷۵ ص.: مصور (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Paintings Talk

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

مندرجات: یک کاسه باران؛ دوستی برای چاله؛ نقاشی‌ها حرف می‌زنند؛ بادبادک‌های رنگی.

کتاب حاوی چهار داستان کوتاه است که برای کودکان و نوجوانان نوشته شده‌اند. از بین این داستان‌ها، داستان «نقاشیها حرف می‌زنند» در ارتباط با دفاع مقدس است. در این داستان، مینا و دوستانش خود را برای مسابقه نقاشی آماده می‌کنند. موضوع نقاشی از طرف خانم سپیدی به آنها اعلام می‌شود: «۱. جبهه و جنگ و ۲. موضوع آزاد». مینا مدادش را در دست گرفت و پدرش و خانه و ایوان و باغچه‌ی منزل خود را به تصویر کشید و درباره‌ی موضوع دیگر فکر کرد و صورت رزمنده‌ای را کشید، همانند پدرش.

معلم وقتی نقاشی را دید، تعجب کرد. چون مینا پیشانی‌بندی را بر روی چشمان رزمنده بسته بود. چند روز بعد، نمایشگاهی از نقاشی بچه‌ها در مدرسه تشکیل شده بود و خانم سپیدی متوجه چشمان نابینای پدر مینا می‌شود.

نه، من نمی‌ترسم

نوشته الف. شعبان‌نژاد با همکاری وزارت ارشاد اسلامی. - تهران: پیام آزادی، (چاپ هفتم): ۲۱.۱۳۷۲ ص.

بالای عنوان: مجموعه داستان نوجوانان.

مندرجات: تقدیم به تو که بهترین نعمت‌های خدا را داری؛ نه، من نمی‌ترسم؛ هفت سین خانه ما هفت شین شد؛ معلم ما.

از این مجموعه، سه داستان در ارتباط با دفاع مقدس است. داستان «هفت سین خانه‌ی ما هفت شین شد» حکایت خانواده‌ای است که شب سال تحویل در خرمشهر سفره هفت سین چیده‌اند و مادر می‌گوید: عید ما وقتی است که متجاوزان را از کشور خود بیرون کنیم. صبح روز عید، بستگان به دیدن آنها می‌آیند. ولی ناگهان صدای مهیبی می‌آید و راوی داستان هنگامی که به هوش می‌آید و سراغ پدر و مادرش را می‌گیرد، به او می‌گویند که آنها به سوی خدا رفته‌اند. صدای پدر در گوش وی طنین‌انداز است که: «چون در راه خدا می‌جنگیم، باید کوشش بیشتری کنیم». هفت نفر از خانواده‌ی راوی شهید شده‌اند.

[صفحه ۱۱۷۹]

هدیه‌ام آشیانه کبوتر است

یوسف قوجق. - تهران: نشر پیدایش، (چاپ دوم): ۱۳۷۵.

۱۱۹ ص.: مصور. - (ادبیات جنگ).

بالای عنوان: مجموعه داستان برای نوجوانان.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: هدیه‌ام آشیانه کبوتر است؛ تشنه مثل رمل؛ شبی قبل از عملیات؛ انگار کسی آن جا نبود؛ من هم می‌مانم؛ افسری که هیچ ستاره‌ای نداشت.

رزمنده‌ای در حال نگهبانی است. در سنگر روبه‌رو، نگهبان عراقی نیز مواظب اوست. نگهبان عراقی افسر فرمانده‌اش را به قتل می‌رساند و هنگامی که برای نگهبان ایرانی آذوقه می‌آورد، هدف تیرها و ترکش خمپاره‌ی نیروهای عراقی قرار می‌گیرد. «تشنه مثل رمل» حکایت محاصره شدن گروهی از رزمندگان و تلاش برای آب رساندن به آنها است. ولی وقتی موفق می‌شوند آب به منطقه برسانند، کسی را پیدا نمی‌کنند. ظرفهای آب را در میان رملها رها کرده، دعا می‌کنند که رزمنده‌ها آنها را پیدا کنند. در «شبی قبل از عملیات»، افراد، رزمنده‌ای را جاسوس می‌دانند. ولی او در زیر نور ماه مشغول خواندن دعای کمیل است. در «انگار کسی آنجا نبود»، کودکی با رزمنده‌ای دوست می‌شود و در پایان عملیات که هیچ کس باقی نمانده است، کودک، غذایش را با او تقسیم می‌کند. «من هم می‌مانم»، حکایت پیرمردی است که می‌خواهد در خط بماند و عقب نرود، ولی رزمندگان او را می‌برند. «افسری که هیچ ستاره نداشت» در مورد اسرای عراقی است.

یک آسمان منور

نوشته داوود امیریان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، ۱۳۷۶.

۴۶ ص. - (حکایتهای جنگ؛ ۳: حکایتهای جنگ؛ ۴).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Sky Filled with Illuminnating Rockets

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

نویسنده داود امیریان کتاب را به فرماندهان شهید لشکرهای اسلام و غواص اقیانوس شهادت شهید عبدالله شکوفه تقدیم کرده است.

مندرجات: یک آسمان منور؛ مهمان ناشناس؛ بعد از غبار؛ جشن پتو.

کتاب حاوی چهار داستان درباره رزمندگان و جبهه‌های نبرد حق علیه باطل است. «یک آسمان منور»، درباره‌ی حضور نوجوانان در جبهه‌ها و برپایی مراسم باشکوهی در جبهه از سوی آنان است. داستان دوم - با عنوان «مهمان ناشناس» - از ورود نیروهای اعزامی جدید به جبهه و داخل سنگرها و برخورد مهرآمیز بسیجیان با یکدیگر سخن گفته است. در داستان سوم، «بعد از غبار»، از عشق بسیجی‌ها برای شرکت در عملیات، گذشت و اخلاص نیروهای امداد و بهداری در کمک رساندن به مجروحان سخن گفته شده است. در داستان «جشن پتو» به نمونه‌ای از شوخیهای رزمندگان در جبهه و روحیه‌ی بالای رزمندگان دسته‌ی شهید بهشتی بیان شده است.

یک تکه نان، هشت داستان کوتاه

غلامرضا آبروی. - قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ سوم): ۱۳۷۵.

۹۶ ص. - (دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، مرکز انتشارات، ۴۰۷).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Yek Tekke Nan: A piece of Bread

برای گروه‌های سنی «ج» و «د».

[صفحه ۱۱۸۰]

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: عکس؛ اعلامیه؛ نامه؛ مثل یک مرد؛ کجا بودی؟؛ یک تکه نان؛ انبردست؛ گریز.

این کتاب حاوی هشت داستان کوتاه است که از بین آنها فقط داستان «نامه» در ارتباط با دفاع مقدس است. «نامه»، ماجرای صادق، پسر بچه‌ای است که ظاهرا پدر او شهید شده و عکس او در طاقچه‌ی اتاق معرف این مسأله است. صادق در اثر آشنایی با دوست دیگری به نام هادی، قرار می‌گذارند تا نامه‌ای را برای امام خمینی (ره) بنویسند و پس از ارسال نامه، صادق همیشه در انتظار رسیدن جواب نامه خود از طرف امام (ره) است. وی بارها در اثر شنیدن صدای موتور به در منزل می‌آید ولی هر بار به جای دیدن موتور نامه‌رسان، با افراد دیگری روبه‌رو می‌شود. تا این که به طور اتفاقی متوجه می‌شود نامه‌ای خیس شده در باغچه‌ی منزل افتاده است و پس از دقت متوجه می‌شود نامه‌رسان، نامه‌ی امام را هنگامی که کسی در منزل نبوده، از بالای در به داخل خانه انداخته است.

یک شهید، سرمشق ما

نویسنده رفیع افتخار. - قم: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، مرکز انتشارات، (چاپ اول): ۳۱.۱۳۷۸ ص.: مصور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه (رقعی).

«یک شهید سرمشق ما» و «ناز بالش» عناوین دو داستانی است که برای نوجوانان به رشته تحریر درآمده و در این کتاب به چاپ رسیده‌اند. داستان اول ماجرای نوشتن انشایی با موضوع معرفی یک شهید است. آقای عباسی، معلم انشاء، هر دو نفر از دانش‌آموزان را به عنوان یک گروه برای نگارش انشاء به همکاری وامی‌دارد. در این میان، علی (راوی داستان) با بهروز همگروه می‌شود. بهروز چندان اهل درس نیست و از سویی با علی نیز رابطه‌ی خوبی ندارد؛ از این رو، بهروز از همکاری سر باز می‌زند و علی، ناگزیر، به تنهایی نوشتن انشاء را بر عهده می‌گیرد. او زندگی، رشادت و نحوه‌ی شهادت شهید محمد طره‌چی طوسی را در قالب انشاء شرح می‌دهد و آن را کار مشترک خود و بهروز اعلام می‌کند. با این امید که....

[صفحه ۱۱۸۱]

داستان

آبی مثل آسمان: بر اساس خاطره‌ای از دوران نوجوانی سردار سرلشکر شهید یوسف کلاهدوز

نویسنده: علی آقاغفار؛ تصویرگر: محمدحسین کارگر شریف؛ ویراستار: محمدباقر شمسی‌پور. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۳۰ ص. - (مجموعه قصه‌های سرداران شهید، ۳).

این کتاب برای کودکان ۹ تا ۱۲ سال نوشته شده است.

داستان از زبان یکی از همکلاسی‌های یوسف نقل شده است. پدر راوی داستان با سعی و تلاش زیاد، به سختی می‌تواند مخارج زندگی آنها را تأمین کند. راوی به علت نداشتن لباس گرم، چند بار از سوی ناظم مدرسه مورد مؤاخذه قرار گرفته است. آن روز صبح نیز، نوجوان با فکری آشفته و با ترس از ناظم - در حالی که از سرما می‌لرزد - عازم مدرسه است که یوسف با او روبه‌رو می‌شود. یوسف با دیدن نوجوان لرزان و با یادآوری تهدید ناظم، لباس گرم تازه‌ی خود را که مادرش بافته و او برای اولین بار به تن کرده است، در می‌آورد و با اصرار به دوستش می‌پوشاند و خود به خانه بازگشته، لباس گرم کهنه‌اش را می‌پوشد. در پایان کتاب، شرحی کوتاه از زندگی، سجایای اخلاقی و مبارزات سردار شهید یوسف کلاهدوز، راه‌اندازی سپاه پاسداران، تلاش او برای شکستن حصر آبادان و سرانجام، شهادت او در سانحه‌ی هوایی به چاپ رسیده است.

آتش در خرمن

نوشته حسین فتاحی؛ نقاشی از مهدی کریم خانی. - امیرکبیر، کتابهای شکوفه، ۱۳۶۷.

۱۴۰ ص.: مصور (بخشی رنگی)، نقشه. - (جوانه؛ ۱۱۱).

طراح روی جلد: مهدی کریم‌خانی.

گروه سنی «د».

شمارگان: ۶۵۰۰ نسخه.

این کتاب، داستانی از روزهای آغازین جنگ تحمیلی ایران و عراق در مالکیه، یکی از روستاهای مرزی کشور عزیزمان، ایران است. راوی داستان، رحمان، چوپان گوسفندهای کدخدای ده است و خاله طوبا، تنها فرد باقی مانده از خانواده‌اش است. کدخدا، از خبر آمدن عراقی‌ها خوشحال است، ولی بقیه مردم ده همه ناراحت هستند و قصد مقابله با متجاوزان را دارند. خاله طوبا برای بردن رحمان به آنجا آمده، ولی کدخدا او را نگهداشته است. عراقی‌ها می‌آیند و همه‌ی مردم، ده را ترک می‌کنند. متجاوزان از ترس، ده را با خاک یکسان می‌کنند. حملات ایذایی مردم و بسیجی‌ها شروع می‌شود. خاله طوبا به اسارت برده می‌شود و رحمان که مریض شده است، به کمک دوستش، پس از زحمات زیاد موفق به فرار می‌شود. او پس از بهبود، به بسیج می‌پیوندد و برای دفاع از میهن به سوسنگرد می‌رود.

آخرین سیب

نویسنده مریم جمشیدی؛ تصویرگر محمد فدوی. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۱۵.۱۳۷۶ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی «ب».

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۱۸۲]

داستان این کتاب درباره‌ی پسری است که پدرش هنگام رفتن به جبهه برای او تصویر درختی را می‌کشد که روی آن ۶۱ سیب وجود دارد. او به پسرش می‌گوید اگر هر روز یک سیب از درخت بکنی، من تا کندن آخرین سیب پیش شما خواهم بود. اما پس از مدتی خبر شهادت پدر می‌رسد و او که همچنان منتظر بازگشت پدر است آخرین سیب درخت نقاشی شده را نمی‌کند. شبی پدرش در حالی که آخرین سیب را در دست دارد به خواب پسرش آمده و به قولی که داده بود، عمل می‌کند و از پسرش می‌خواهد تا فردا آخرین سیب را از روی درخت نقاشی بردارد و منتظرش نباشد. صبح روز بعد هنگامی که پسر از خواب بیدار می‌شود، سیبی را در دستان خود می‌بیند.

آخرین منجوق

نوشته مهدی مجتهد؛ تصاویر از محمدحسین تهرانی. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ دوم): ۳۱.۱۳۷۶ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی «ب» و «ج».

بالای عنوان: تقدیم به بچه‌های بهبهان

شمارگان ۲۰۰۰۰ نسخه.

قصه‌ی حاضر درباره‌ی کودکی به نام لیلا و چلچله‌هایی است که در منزل آنها لانه می‌سازند و پس از بزرگ شدن جوجه‌ها، کوچ می‌کنند. هنگامی که لیلا معنی کلمه‌ی کوچ را از بی‌بی سؤال می‌کند، وی می‌گوید یعنی «رفتن به شهر دیگر و سپس بازگشتن به شهر خویش». پس از مدتی لیلا متوجه می‌شود پدر و مادر و بی‌بی مضطرب هستند و کلماتی چون «دشمن»، «جنگ» و «مقاومت» را

می‌شوند که برای او تازه است. روزی وقتی از خواب بیدار می‌شود متوجه اثاث‌کشی و شلوغی خیابانهای شهر می‌شود. به ناگاه صدای وحشتناکی می‌شنود. آنها مدتی در اردوگاه و چادر زندگی می‌کنند. عید همان سال دوباره از بی‌بی معنی کوچ را می‌پرسد و به او می‌گوید: «ما که دیگر شهر نداریم، پس چگونه کوچ کنیم؟» ولی بی‌بی به او می‌گوید که دوباره شهر را آباد خواهند کرد و همراه با چلچله‌ها به شهر بر خواهند گشت.

آرامش

نوشته رضا زارع؛ نقاشی از م. فضلی. - [بی‌جا: بی‌نا]، (چاپخانه طوفان)، ۱۳۷۱.
۳۱ ص. مصور.
برای گروه سنی «د».
راوی داستان، مازیار و محمد سه نیروی بسیجی هستند که آماده شرکت در عملیاتی می‌شوند در آخرین لحظات نیروی جدیدی به نام احمد به آن‌ها می‌پیوندد که می‌گوید از نیروهای ارتشی است و به میل خود به خط مقدم آمده است. به دلیل مخالفت با تصمیم فرمانده گروهان، راوی و محمد و مازیار قصد شرکت در عملیات را ندارند، ولی بالاخره در عملیات شرکت می‌کنند و پس از یک سلسله اتفاقات، راوی و مازیار و محمد اسیر عراقی‌ها می‌شوند. در ادامه وقایع نیروهای خودی می‌رسند و به نجات آن‌ها می‌آیند. ولی محمد تیر می‌خورد و شهید می‌شود و کمر مازیار نیز در اثر شکنجه‌های عراقی‌ها می‌شکند.

آرزوی شهادت

نوشته‌ی پرویز محمدی (مهیار). - (تهران: [بی‌نا]، ۱۵.۱۳۶۲ ص.
برای گروه سنی «د».
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۱۸۳]

نویسنده کتاب خاطراتی از دوست شهیدش به نام حمید را بازگو می‌کند. حمید دانش‌آموزی است که پس از شنیدن سخنان رزمندگان، شور و عشق شهادت در دلش زنده می‌شود. پس از راضی کردن پدر و مادر خود برای حفظ اسلام و مملکت خویش به جبهه می‌رود. او پس از گذراندن چهار ماه و اندی در منطقه‌ی مریوان و دزفول، به خانه برمی‌گردد. ولی مجددا به جبهه می‌رود و به آرزوی خود رسیده، شهید می‌شود.

آزاده

نویسنده مازیار تهرانی؛ نقاش پریما شاهین‌مقدم. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۱۶.۱۳۷۱ ص.: مصور (رنگی).
این کتاب برای گروه سنی ب نوشته شده است.
آزاده دختر کوچکی است که سرگرم ورق زدن دفتر نقاشی خود می‌باشد. در یکی از صفحات، آهویی کشیده شده که در دام

افتاده است. آزاده با پاک کن خود بند دام را پاک می کند و آهو با خوشحالی می‌رود. در صفحه‌ی بعد، آزاده، ماهی قرمزی را در تنگ بلور می‌بیند؛ گوشه‌ی تنگ را پاک می کند؛ آب روی دفتر پخش می‌شود و ماهی بیرون می‌افتد. در صفحه‌ی دیگری، مرغ عشقی در قفس گرفتار است. آزاده در قفس را پاک می‌کند و مرغ پرواز کرده، بر شانه‌ی او می‌نشیند. دفتر ورق می‌خورد و آزاده پدر خود را می‌بیند که اسیر و در زندان است. میله‌ها را پاک می‌کند، اکنون پدر آزاد است. رادیو بازگشت آزادگان سرافراز را به میهن اسلامی اعلام می کند. چند روز بعد، پدر، آزاده را در آغوش می کشد. چند روز بعد، آزاده دفتر خود را ورق می‌زند، همه‌ی ورق‌های آن سفید است. آزاده دریایی پر از ماهیهای رنگارنگ و در کنار آن یک جنگل سبز می کشد.

آن روز خواهد آمد

نویسنده هدی عربشاهی. - تهران: موسسه فرهنگی انتشاراتی الهگان، (چاپ اول): ۱۵۰.۱۳۷۸ ص.

صفحه عنوان به انگلیسی: That Day Will Come

گروه سنی «د» دوره راهنمایی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

داستان بلند «آن روز خواهد آمد»، سرگذشت زوج خبرنگاری است که برای تهیه‌ی خبر به کشور جنگ زده‌ی بوسنی و هرزگوین مسافرت می‌کنند. سایه، دختری آبادانی است که خانواده‌اش را در نوجوانی در اثر بمباران از دست داده است و همراه خانواده‌ی همسایه‌شان به تهران آمده، عاقبت با علیرضا (پسر همسایه) ازدواج می‌کند. اما با گذشت پنج سال از ازدواج آنها، سایه (به دلیل تأثیر موج انفجارهای آبادان) هنوز نتوانسته است صاحب فرزندی شود. سرانجام سایه و علیرضا از طریق کار خبرنگاری در بوسنی و به وسیله‌ی هواپیمای هلال احمر وارد سارایوو می‌شوند. در خلال این مسافرت پر مخاطره با جنایات صرب‌ها و اتفاقات بسیار دیگری روبه‌رو می‌شوند.

آنها چه گناهی داشتند؟

نوشته و نقاشی مهدی رسولی. - تهران: اوج، ۱۳۶۲.

۲۴ ص.: مصور (بخشی رنگی).

گروه سنی «ب».

این کتاب، به زبان ساده برای کودکان گروه سنی «ب»، (کودکان سالهای اول و دوم و سوم دبستان) نوشته شده است. داستان کتاب، حکایت اهالی دهکده‌ای در جنوب کشور است که یک روز صبح، مانند همیشه، از خواب بر می‌خیزند و کارهای روزانه خود را شروع می‌کنند ولی ناگهان هواپیماهای عراقی می‌آیند و دهکده را بمباران می‌کنند. همه چیز خراب می‌شود و از بین می‌رود و همه‌ی مردم بر اثر بمباران، شهید می‌شوند.

[صفحه ۱۱۸۴]

آوارگان جنگی در اردوگاه

نوشته قدرت‌الله صلح میرزایی؛ نقاشی از بهمن زارعیان. – تهران: دادجو، [۱۳۶۳]. ۱۶ ص. مصور.

عنوان از روی جلد.

گروه سنی ب و ج (سال‌های دبستان).

سلمان بر خلاف میل عموی خود به خرمشهر می‌رود و در آن جا دوستش ابوذر را می‌بیند که خانه‌شان خراب شده است. بچه‌ها دور مدرسه جمع شده‌اند. سلمان به خانه‌شان می‌رود؛ همان جایی که پدر و مادرش کشته شده‌اند. وقتی به اردوگاه باز می‌گردد، عمویش او را بازخواست می‌کند که چرا تنهایی به شهر رفته است اما زن عمو از او طرفداری می‌کند. سپس گروه تئاتری که از تهران اعزام شده‌اند، با اجرای نمایشنامه‌ای روحیه‌ی مردم را بالا می‌برند، به طوری که عموی سلمان (اسکندر) نیز همراه سلمان و همسرش از اردوگاه جنگ زدگان راهی دزفول می‌شود. کتاب نشان دهنده‌ی روحیه‌ی مردم در آغاز جنگ و اثر تبلیغات جنگی بر روی مردم است.

آواز نیمه شب

داود غفارزادگان؛ به اهتمام شورای ادبیات مقاومت. – تهران: نشر صریر، ۱۳۷۶.

۱۸۱ ص. – (ادبیات دفاع مقدس؛ رمان: نوجوان و جوان؛ ۶).

گروه سنی جوانان و نوجوانان.

کتاب، داستان زندگی مردم در زمان بمباران شهرهاست. دختر نوجوانی که شاهد حملات وحشیانه‌ی عراقی‌ها به ایران بوده است، به قصد قصه‌نویسی، به نوشتن خاطرات خود می‌پردازد و زندگی خود، پدر و مادر و مادربزرگ و برادرهایش را، که یکی به جبهه رفته و دیگری در آرزوی رفتن به جبهه است، شرح می‌دهد. با وجود خطر بمباران، آن‌ها در خانه‌ی کوچکی در جنوب تهران، به زندگی خود ادامه می‌دهند و با شرایط جدید سازگار می‌شوند. آنها خروسی دارند که قبل از هر حمله‌ی هوایی سه مرتبه می‌خواند. دختر سعی می‌کند داستان خروس را بگوید. مادربزرگ قصه‌های قدیمی را تعریف می‌کند. برادر رزمنده از جبهه به مرخصی می‌آید و شادی و خوشحالی در خانه موج می‌زند. کتاب با مرگ مادربزرگ، تولد کودکی در خانواده و ازدواج برادر رزمنده به پایان می‌رسد. نویسنده زندگی و شرایط یک خانواده‌ی کوچک و روابط آن‌ها با همسایگان در زمان بمباران شهر و تلاش آنها را برای ادامه‌ی زندگی بیان می‌کند و برداشت دختر نوجوان را از بمبارانها و پی آمد آنها و مجروح، کشته و بی‌خانمان شدن افراد را نشان می‌دهد.

آی ابراهیم

نوشته غلامرضا امامی؛ نقاشی از بهرام خائف. – تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ دوم): ۱۶.۱۳۶۳ ص. مصور: رنگی.

برای گروه سنی ج، د.

کتاب «آی ابراهیم» داستانی خاطره گونه است و احساسات کودکان یک محله از اهواز را نسبت به پیرمرد کفاشی بیان می‌کند که محبت خاصی نسبت به رزمندگان دارد و کارهای آنها را به رایگان انجام می‌دهد، بعد از شروع جنگ، چون پیرمرد توان رفتن به جبهه‌ها را ندارد، برای افرادی که عازم جبهه هستند و یا خانواده‌های آنان، به رایگان و بدون منت کارهای کفاشی انجام می‌دهد. در این استان عشق او برای کمک به رزمندگان به تصویر کشیده شده و تأثیری که این عشق بر بچه‌ها می‌گذارد، نیز بیان شده است.

شهادت پیرمرد در موشک‌باران اهواز، در داخل مغازه‌اش و در حالی که به تعمیر پوتین یک رزمنده مشغول بود، نشانگر روح ابراهیم‌وار اوست.

[صفحه ۱۱۸۵]

از این جا تا بهار

ظریفه روئین. - سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارگاه قصه و رمان، ۱۳۷۶.
۸۸ ص. - (کارگاه قصه و رمان).
طراح روی جلد: احمد آقا قلی‌زاده.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: From Here to Spring: A Novle
«از این جا تا بهار» داستان کودکی است که پدرش در جبهه گرفتار موج انفجار شده است. او شاهد فریادها و کتکهای پدرش است و نمی‌تواند دلیل محبت مادر خود را نسبت به پدر درک کند. در این بین دفترچه‌ی خاطرات پدرش به دست او می‌افتد. کودک که خود خاطراتش را هر روز یادداشت می‌کند، پس از خواندن دفترچه خاطرات پدر، با شجاعت، مهربانی، رشادت و روحیات پدر آشنا می‌شود و در انتهای خاطرات، زمانی که از موج گرفتگی پدر آگاه می‌شود، عشق به پدر را در نهاد خود می‌یابد. در این کتاب، تأثیر خاطرات یک رزمنده در خصوص شهادت دوستان، لحظات به یاد ماندنی و سختیها و خوشیهای زندگی در جبهه، بر یک کودک بیان شده و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

از حسین فهمیده تا جواد فروغی

م. ص. علمی. - مشهد: دانشگاه فردوسی، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۷۲. ص.: مصور، عکس.
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
یادداشت‌ها: این کتاب برای نوجوانان نوشته شده است.
علی که دانش‌آموز است، با شنیدن وصف رشادت‌های شهید حسین فهمیده از معلم پرورشی، سعی می‌کند ادامه دهنده‌ی راه آن شهید باشد. او از معلم خود درباره‌ی جواد فروغی نیز مطالبی می‌شنود و پس از تلاش فراوان، علی رغم دوری راه و موانع دیگر، در جلسات قرآن جواد فروغی شرکت می‌کند و سخت تحت تأثیر قرار می‌گیرد. از آن پس، او «تلاوت قرآن، به جای آوردن فریضه‌ی نماز در اول وقت و اخلاق نیکو» را روش ادامه دهنده‌ی راه شهید فهمیده و جواد فروغی می‌داند و با انجام این کارها دل مادر خود را - که به تنهایی بار مسؤولیت او را به دوش می‌کشد - شاد می‌کند.

اسماعیل، اسماعیل

محمود گلابدره‌ای. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۶۰.
۵۴ ص. - (پا به پای جنگ؛ ۴).
برای گروه سنی «د» و «ه»

داستان «اسماعیل، اسماعیل» حکایت نوجوانی است که می‌کوشد در مبارزه با ضد انقلاب و جنگیدن با دشمن نقشی داشته باشد. پدر اسماعیل کفاش است و علی رغم تهدید بمباران، مغازه خود را باز می‌کند تا به دشمن بفهماند که نمی‌ترسد. روزی اسماعیل برای ادای فریضه نماز به مسجد می‌رود و پدر در مغازه تنها می‌ماند و در اثر گلوله خمپاره شهید می‌شود. اسماعیل راه پدر را ادامه می‌دهد. اما خیلی دلش می‌خواهد اسلحه‌ای داشته باشد تا بتواند در جنگ شرکت کند. مردی که خود را انقلابی نشان می‌دهد ولی قبلا ساواکی بوده است به مغازه او می‌آید و به او نصیحت می‌کند مغازه را ببندد تا مثل پدرش کشته نشود. اسماعیل او را تعقیب می‌کند و متوجه می‌شود جاسوس دشمن است و اطلاعاتی درباره‌ی نیروهای جدیدی که از راه رسیده‌اند به دشمن می‌دهد. ولی چون فکر می‌کند دیگران به سخنان او اهمیت نخواهند داد، خود دست به کار شده، او را می‌کشد، و با خبر کردن نیروهای جدید آن‌ها را از شهادت نجات می‌دهد. فردای آن روز پاسدارها او را رسما در بین خود می‌پذیرند.

[صفحه ۱۱۸۶]

اسم من پلاک است

نویسنده مرتضی سرهنگی، تصویرگر محمدحسین صلواتیان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۶ ص.، مصور (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: My Name is Pelak

برای گروه سنی «ب» و «ج».

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر داستانی از «پلاک» است که به عنوان وسیله‌ی شناسایی و هویت رزمندگان و سایر نیروهای نظامی در جبهه‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد. این داستان برای دانش‌آموزان دبستانی نوشته شده است و کاربردهای مختلف پلاک را در هنگام زخمی یا کشته شدن (به خصوص در مواقعی که اجساد یافت شده در اثر گذر زمان قابل شناسایی نیستند)، بیان می‌کند و از سوی دیگر، مراقبت از آن و لزوم تعویض نکردن آن با دیگر افراد را متذکر می‌شود.

اسم من چفیه است

نوشته مرتضی سرهنگی؛ تصویرگر: خشایار قاضی‌زاده. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، ۱۳۷۲.

۲۲ ص.: مصور (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: My Name is Chafieh

شمارگان: ۲۲۰۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۸۰ در ۱۶ صفحه توسط سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری و بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد نیز منتشر شده است.

«اسم من چفیه است» داستانی از زبان چفیه است. در این کتاب، چفیه خود را به مخاطبین کودک و نوجوانش معرفی کرده، کاربرد خود را در جبهه‌ها بیان می‌کند. چفیه از دوستی و الفت خود با رزمندگان می‌گوید و مواردی را که آنها از او استفاده می‌کنند، بیان می‌کند. از جمله این موارد، استفاده به عنوان سفره‌ی غذا، سایه‌بان، حوله دست، ماسک ضد گاز (در مواقع بمباران شیمیایی) سجاده، شال کمر، باند (در مواقع ضروری)، تور ماهیگیری (در مناطق کنار آب)، یادگاری شهدا به دوستان و خانواده‌هایشان و در نهایت، پارچه‌ای برای پوشاندن صورت رزمنده‌ای شهید و یادگاری به جای مانده از شهید در خانه‌ی شهید است.

اسم من خاکریز است

نویسنده مرتضی سرهنگی؛ تصویرگر محمدحسین صلواتیان. - تهران، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۴ ص.: مصور (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: My Name is Khakriz

برای گروه سنی «ب» و «ج»

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب، که برای کودکان نوشته شده است، به شکلی داستان گونه، خاکریز را معرفی می‌کند. در این داستان، نحوه‌ی شکل‌گیری خاکریز با لودرها بیان می‌شود و اولین آنها در منطقه‌ی «دارخوئین» (که به «خط شیر» مشهور شد) معرفی می‌گردد. موارد استفاده از آن «محفوظ نگه داشتن افراد و ادوات از تیررس دشمن و جایی برای قرار گرفتن وسایل شخصی و خوراکی (برای تازه ماندن)» شمرده شده است. سایر مطالب کتاب عبارتند از: معنی اصطلاح «تیر

[صفحه ۱۱۸۷]

تراش» برای گلوله‌هایی که درست از بالای خاکریز می‌گذرند، شهادت و تمثیل خون شهید روی خاکریز (که مانند اشک آن است)، جا دادن و یا جا ماندن عطر، تسبیح، اجساد، قرآن و... در میان خاکهای خاکریز و در پایان، دلتنگی خاکریز از نبودن رزمندگان پس از جنگ.

اسم من علی‌اصغر است

نوشته مصطفی رحماندوست؛ تصویرگر: اسدالله اعلائی. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، خانه ادبیات و هنر کودکان و نوجوانان، (چاپ ششم): ۱۳۶۹.

۲۰ ص.: مصور (بخشی رنگی).

گروه سنی: «د».

شخصیت اصلی این داستان، نوجوانی به نام علی‌اصغر است. او از ماه محرمی سخن می‌گوید که پدرش تعزیه‌خوانی می‌کرده است. پدر در نقش امام حسین (ع)، و او هم در نقش علی‌اصغر ظاهر می‌شده است. بعدها که بزرگتر شده، یک بار همراه یکی از دوستانش در نقش طفلان مسلم در تعزیه شرکت داشته است. پس از آغاز انقلاب مردم به تظاهرات می‌روند، انقلاب پیروز

می‌شود. آنها می‌خواهند برای محرم سال بعد تعزیه‌خوانی راه بیندازند، ولی جنگ ایران و عراق شروع می‌شود و مردم خود را برای جنگ آماده می کنند. پدرش به مسجد می‌رود تا فنون نظامی بیاموزد. معلم ورزش هم در مدرسه، در زنگهای ورزش، به آنها کار با اسلحه را می‌آموزد. روزی پدرش با چند تن دیگر - از جمله حاج ملاهادی واعظ شیرازی - عازم جبهه می‌شود. آن سال علی‌اصغر تعزیه‌خوانی می کند و در نقش علی‌اکبر ظاهر می‌شود. چند ماه بعد، خبر شهادت پدرش و واعظ را می‌آورند. علی‌اصغر هم همراه مردم با یاد شهادت حضرت امام حسین (ع) پیکر شهدا را تشییع می کند.

اشکی که ستاره شد

نویسنده فاطمه شیبانی. - کرمان: عظیمی، (چاپ اول): ۵۸.۱۳۷۸ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«اشکی که ستاره شد»، داستانی است از دوران جنگ ایران و عراق. داستان زنی که همسرش شهید شده است و اکنون او، پس از مدتها، با یاد همسر شهیدش در خاطرات خود در محل زندگیشان گشت و گذار می کند. داستان این گونه آغاز می‌شود: «درب کلبه‌ی احزان و غم گرفته، که گرد و غبار جدایی آن را در بر گرفته بود، به علت وزش تند نسیم باز شده بود. همان طور با گامهای آرام و بی‌صدا به طرف کلبه روان شدم. اشک، مجال دیدن به من نمی‌داد. به آرامی به دیوار تکیه دادم و همین طور که به این دشت زیبا خیره شده بودم، به یاد آخرین باری که همراه با او در این دشت قدم می‌زدم، افتادم و اکنون...».

افول یک ستاره

نویسنده میترا افضل. - نقاش ابراهیم جاهدی میلانی. - تبریز: [بی نا؛ چاپ نیکنام تبریز]، ۵۷.۱۳۶۹ ص.: مصور.

نویسنده، نوجوانی ۱۶ ساله است.

راوی داستان دختری است که همراه خانواده‌ی جنگ زده خود برای اقامت به زنجان مهاجرت می کند. از بدو ورود، دختری به نام معصومه با خواهر کوچک او رابطه‌ی دوستی برقرار می کند. آنها هر دو به یک مدرسه می‌روند. چند ماه پس از بازگشایی مدارس، روزی که راوی بیمار است و با مادر و زن همسایه به دکتر رفته‌اند، شهر مورد اصابت موشکهای عراقی قرار می گیرد. در ابتدا همه نگران علی برادر کوچک راوی می‌شوند که مدرسه‌اش مورد اصابت قرار گرفته است. دختر، مادر و زن همسایه به آنجا می‌روند، ولی علی را نمی‌یابند. جستجو در بیمارستانها و

[صفحه ۱۱۸۸]

سپس در بین اجساد شهدا ادامه می‌یابد، ولی در نهایت خبر سالم بودن علی به آنها می‌رسد. اما با آمدن مادر معصومه و بیتابی او از گم شدن معصومه، خوشحالی پیدا شدن علی به فراموشی سپرده شده، جستجو بار دیگر آغاز می‌شود و... در نهایت جسد بی‌سر معصومه پیدا می‌شود.

اینجا خانه‌ی من است

نوشته مجید راستی؛ نقاشی: فوزی تهرانی. - تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، ۱۶.۱۳۶۸ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی «ج».

یکی از کودکان که بر اثر بمباران هواپیماهای دشمن شهید شده است، از آسمان، روشنایی و زیبایی آن صحبت می‌کند و آنجا را خانه‌ی خود می‌داند. کتاب، بیشتر حاوی تصاویر است و تصاویر، به صورت نمادین، داستان را تعریف می‌کنند. استعارات نقاشی شده در نقاشیها، بیشتر از متن داستان است. کتاب برای کودکان زیر سنین دبستان و سالهای اول، دوم و سوم دبستان تنظیم شده است.

این نخلها دوباره خرما خواهند داد

نوشته و نقاشی مهدی رسولی؛ خط: خلیل رسولی؛ نقاشی: مهدی رسولی. - تهران: اوج، ۱۳۶۲.

[۲۵] ص.: مصور (رنگی).

گروه‌های سنی: «ج»، «د».

کودکی پس از بمباران یکی از آبادی‌ها، آن را به کربلا و وضع موجود را به روز عاشورا تشبیه می‌کند. او باورش نمی‌شود که این همان آبادی چند ساعت پیش باشد. همه جا ویران است و در و دیوار آبادی را خون پوشانیده است. مدرسه ویران شده است. او به یاد معلم خود می‌افتد که روزی در همین مدرسه به آنها گفت یک نخل را نقاشی کنند و کودک نخل سرخی را نقاشی کرد. او به یاد می‌آورد که خواهرش هر شب با دست‌های کوچکش قالی می‌بافت و اکنون قالی در زیر سنگ و کلوخ مدفون شده است. در این میان کبوتری می‌آید و کودک با او صحبت می‌کند و می‌گوید که باید از این دهکده‌ی ویرانه برود و به همه‌ی مردم خوب سرزمینهای دیگر پیام او را برساند و بگوید که نخل‌ها دوباره خرما خواهند داد. او می‌گوید اینها پیام یک بازمانده از روستایی خوب و سرسبز و مقاوم است و کبوتر را پرواز می‌دهد. در این حال بال گردی می‌آید که روی آن نقش هلال احمر جمهوری اسلامی ایران دیده می‌شود.

بابای آهوی من باش، رمان نوجوان

حسن بنی‌عامری. - تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۱۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، رمانی برای نوجوانان است. ماجرای داستان در یکی از شهرهای جنوب کشور اتفاق افتاده است. در یکی از روزها دایی عبود، آهویی را به عنوان سوغاتی می‌آورد. عبود از ناحیه‌ی پا مجروح است. به همین علت همه برای او هدیه می‌آورند. مدتی می‌گذرد، تمام بچه‌ها به آهو علاقه‌مند می‌شوند. صدام به ایران حمله می‌کند. عبود در همان روزهای اول جنگ به شهادت می‌رسد. بعد از عبود، حمود بابای آهو می‌شود. زمانی می‌گذرد. روزی پیرمردی، به علت گرسنگی، قصد کشتن آهو را می‌کند و حمود پیرمرد را به سختی کتک می‌زند. بعد مشخص

[صفحه ۱۱۸۹]

می‌شود پیرمرد گوشت را برای عروسش می‌خواسته است. بعد از مدتی حمود تصمیم می‌گیرد آهو را قربانی کند گوشت آهو را به

آنها بدهد.

باغ فرشته‌ها

نویسنده افسانه شعبان‌نژاد؛ تصویرگر غلامعلی مکتبی؛ ویراستار حمید گروگان. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۱۹.۱۳۷۶ ص. مصور (رنگی).

گروه‌های سنی «ب» و «ج».

شمارگان: ۳۰۰۰۰ نسخه.

داستان در مورد دختر کوچکی به نام عاطفه است. پدر او رزمنده‌ای است که در جبهه پاهای خود را از دست می‌دهد. عاطفه از این امر ناراحت می‌شود. چون زمانی که پدر او پا داشت، به دنبالش می‌دوید و با او بازی می‌کرد. یک روز دوست پدرش به دیدار پدر می‌آید و با دیدن صندلی چرخدار به او می‌گوید تو هم پاهایت را به فرشته‌ها داده‌ای. این حرف باعث می‌شود که عاطفه به دنبال فرشته‌ها بگردد. به آنها نامه‌ای می‌نویسد و خواهش می‌کند که پاهای پدر را به او برگردانند. صبح آن روز جواب نامه‌ی او از طرف فرشته‌ها به دست او می‌رسد که در آن نوشته شده است: پدرت خودش پاهایش را به ما داده است و در آسمان یک باغ فرشته دارد. این نامه باعث خوشحالی عاطفه می‌شود.

بالهای آبی من

نویسنده راضیه دهقان سلماسی؛ تصویرگر: کبری ابراهیم؛ ویراستار: شراره وظیفه‌شناس. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۲۴.۱۳۷۳ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی «ب».

داستان درباره‌ی دختر کوچکی که پدرش در جبهه مفقودالاثر شده است. او برای پیدا کردن اثری از پدر، همراه با مادر به همه جا می‌رود. دلش می‌خواهد بالهایی به رنگ آبی داشته باشد و با آنها به جستجوی پدر برود. شبی در خواب می‌بیند که دو بال آبی بر شانه‌هایش روییده است و با آنها پرواز می‌کند، ولی طوفان سختی شروع می‌شود و بالهایش درد می‌گیرند. فردای آن شب یک آمبولانس به در خانه‌شان می‌آید؛ همه سیاه می‌پوشند و گریه می‌کنند. او در داخل آمبولانس جعبه‌ای بزرگ می‌بیند که مادرش بر روی آن افتاده و گریه می‌کند و مادربزرگ هر چه می‌کند، نمی‌تواند مادر را آرام کند. او آرام جلو می‌رود و داخل جعبه را نگاه می‌کند. داخل جعبه میان پارچه سفید مشتی پر خون آلود می‌بیند که رنگ بعضی از آنها آبی است. مادر با دیدن او بلند می‌شود و هر دو به عکس بزرگ پدرش که پیشاپیش جمعیت است، نگاه می‌کنند. مادر می‌گوید: «از خواب که بیدار شدم، حیاط پر از پرهای آبی و نیلی بود. حیفم آمد و همه را جمع کردم برای تو». صدای مادر گرفته بود و نگاهش به عکس پدر، معلوم نبود با دختر سخن می‌گوید یا با پدر.

بچه‌ها و کبوترها

نویسنده: سیروس طاهباز؛ تصویرگر سیمین شهروان. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۷۳. [۲۸] ص.: مصور (رنگی).

گروههای سنی: «ب»، «ج».

«بچه‌ها و کبوترها» داستان خواهر و برادر کوچکی است که شبی با پدر تنها مانده‌اند. آن شب مادرشان در بیمارستان کشیک است و احتمال حمله‌ی هوایی دشمن وجود دارد. پسرک، که از خواهرش بزرگتر است، نیمه شب از خواب بر می‌خیزد و می‌بیند که پدرش هنوز بیدار است و گریه می‌کند. او و خواهرش از پدر می‌خواهند که

[صفحه ۱۱۹۰]

برایشان قصه‌ای از جنگ بگوید. او می‌پذیرد و قصه‌ی شهری را می‌گوید که دشمن به آن حمله کرده، مردمش را آواره نموده و جوانهایش را کشته است. هنگامی هم که کبوترهای مهاجر به شهر می‌آیند و اوضاع را می‌بینند، دلشکسته از آنجا می‌روند. در این میان همه چیز حتی شیرها و چاههای آب، کلاغها، مورچه‌ها و زنبورها هم از شهر دفاع می‌کنند. پس از شکست دشمن و مرگ همه‌ی سربازان او، مردم شهرباز می‌گردند و با کمک مردم شهرهای دیگر، آن را از نو می‌سازند.

برادران خورشید «رمان نوجوان»

محمدرضا محمدی پاشاک. - تهران: پالیزان، ۱۳۸۰.

۱۵۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: دنیای جاسم؛ فصل دوم؛ کوسه آبی؛ فصل سوم؛ برادران خورشید؛ فصل چهارم: غروب روز دهم؛ فصل پنجم: فرخ اروند کنار.

داستان مربوط به آغاز جنگ است و محل وقوع آن در نزدیکی فاو، در خرمشهر و آبادان است. جاسم نوجوانی است که در دنیای آرام خود با خانواده‌اش زندگی می‌کند. ولی به ناگاه این آرامش به هم می‌خورد؛ پای پدرش در اثر افتادن تیر آهن بر روی آن می‌شکند، قایقش را می‌دزدند و... جاسم ظرف چند شب، (نه، بلکه در یک شب) بزرگ می‌شود. او همراه با رزمندگان، (با شهید جهان‌آرا و دیگر شهیدان سرافراز مدافع خرمشهر)، «برادران خورشید» می‌شوند و این کتاب داستان او است و پیوستن او به خیل شهیدان گرانقدر.

بزرگ مردان کوچک (رمان نوجوان)

نویسنده حسن احمدی. - تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۱۷۳.۱۳۸۰ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

ماجرای داستان درباره‌ی عده‌ای از رزمندگان نوجوان کم سن و سال است که اکثر آنها با دست کاری در شناسنامه، یا ترفندهای دیگر، خود را به جبهه رسانده‌اند و ضمن جنگ در جبهه و در خط مقدم، به تحصیل در سنگر مدرسه نیز می‌پردازند. در این بین، عمو جلیل، معلم و رزمنده‌ی مسؤول نیروهای مذکور، هادی را برای شناسایی و تعمیر خطوط بیسیم کمین می‌فرستد و پس از مدتی، با پیگیری دلیل بازنگشتن وی متوجه می‌شود که او را به اسارت گرفته‌اند. سعید، معروف به سرهنگ کوچولو به کمک هادی می‌شتابد و پس از نفوذ در خاک دشمن و رهایی هادی، متوجه تحرکات مشکوک دشمن در جهت آماده شدن برای عملیاتی قریب الوقوع می‌گردد و با کمک هادی و عمو جلیل و نیروهای خودی، با همراهی نیروی هوایی، مواضع دشمن را نابود کرده، همگی به

سلامت به کلاسهای درس باز می گردند.

بوی تن مادر

صدیقه احمدی. - تهران: فرهنگ و هنر، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۲۸ ص. مصور.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

در داستان «بوی تن مادر»، نویسنده، ماجرای زندگی یک خانواده‌ی مرزنشین را شرح داده است. پس از آغاز جنگ تحمیلی، پدر خانواده برای دفاع از میهن، عازم جبهه می‌شود و در پی آن، با شدت گرفتن جنگ و ورود قوای

[صفحه ۱۱۹۱]

عراق به خاک ایران، همسر و دختر وی ناچار به ترک خانه و کاشانه می‌شوند. از این مرحله به بعد، مادر و دختر مشکلات زیادی را پشت سر می گذارند. دختر هفت ساله و باید به مدرسه برود، اما او که لکنت زبان دارد، در مدرسه با مشکلات فراوانی روبه‌رو می‌شود. بنا به تصور دکتر، لکنت زبان دختر با عمل جراحی لوزه‌های او بر طرف می‌شود، اما عمل نیز مؤثر واقع نمی‌شود و سرانجام....

بهار در جنگ

ه عرب‌زاده. - تهران: بنیاد شهید، واحد فرهنگی، ۳۲.۱۳۶۲ ص.

«بهار» دختر کوچکی است که پس از شروع جنگ، پدر و مادرش او را نزد عمویش می‌برند. او نمی‌خواهد خاطرات خانه و عکسها و وسایل خود را که در خرمشهر جا گذاشته است، فراموش کند. پدرش به خرمشهر باز می گردد و مفقودالاثر می‌شود. بهار نیز در بمباران کرمانشاه از دو پا فلج می‌شود. با دیدن تشییع جنازه شهدای کرمانشاه غم از دست دادن پدر با شدت بیشتری به سراغش می‌آید. مادر از او می‌خواهد برای پیروزی رزمندگان دعا کند. خرمشهر آزاد می‌شود. شادی مردم، او را به خیابان می کشاند. مردم صندلی او را گلباران می کنند و ندای وحدت سر می‌دهند. بهار ویرانی‌های محله‌ی خودشان را در تلویزیون می‌بیند. نقاشی می کند و چهره‌ی دختری را می کشد که بر صندلی چرخدار نشسته است و از شادی اشک می‌ریزد و تابلویی در دست دارد که به زبان کودکی، با دانش خود، روی آن نوشته است: «به خرمشهر خوش آمدید».

بیست و سه به اضافه یک

نویسنده داود غفارزادگان؛ نقاش مریم خدابنده‌لو. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، نمایندگی ولی فقیه، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت نشر، ۱۳۷۶.

ص.: مصور (رنگی). - (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس، ادبیات کودک و نوجوان: داستان؛ ۲).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این داستان در مورد یک کودک خرمشهری به نام ناصر، است که پدر و دایی‌اش در جبهه هستند. با اشغال خرمشهر، از آن شهر به

خانه‌ی خاله‌اش در شهر دیگری رفته است. در هنگام بازی، همیشه، ناصر فرمانده‌ی نیروهای ایرانی است. هر کدام از بچه‌ها که فردی از اقوام آنها در جبهه است، جزو دسته‌ی نیروهای ایرانی می‌شوند و بقیه‌ی بچه‌ها، عراقی. روزی همه‌ی بچه‌ها، غیر از جاسم، در دسته‌ی نیروهای ایرانی قرار می‌گیرند. بچه‌ها تصمیم می‌گیرند دخترها را در دسته نیروهای عراقی قرار می‌دهند، که باعث اعتراض و گریه‌ی دخترها می‌شود. در پایان داستان، مادرها تصمیم می‌گیرند برای نیروهای خودی کلوچه‌هایی به شکل نقشه ایران بپزند. به جای ۲۳ شهر آزاد ایران کشمش و به جای شهر خرمشهر، به علت اشغال بودن آن، فلفل می‌گذارند. بچه‌ها نیز برای نیروهای خودی نامه می‌نویسند. آنها تصمیم می‌گیرند بعد از آزادسازی خرمشهر، با عسل برای رزمندگان کلوچه بپزند.

پادو: بر اساس خاطره‌ای از دوران نوجوانی سردار سرلشکر شهید محمد بروجردی

نویسنده: علی‌اصغر نصرتی؛ ویراستار محمدباقر شمسی‌پور؛ تصویرگر: محمدحسین کارگر شریف. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۲۰ ص.: مصور. - (مجموعه قصه‌های سرداران شهید، ۴).

گروه سنی: «ج» (۹ تا ۱۲ سال).

«داوود» پسر دوازده ساله‌ای است که برای کمک به خانواده‌اش، در تشک‌دوزی یک نفر یهودی - به نام «پیکر» -

[صفحه ۱۱۹۲]

کار می‌کند. رفتار پیکر با او بسیار تند و خشن است. این رفتار باعث می‌شود «میرزا» (محمد بروجردی) - که او هم در کارگاه تشک‌دوزی کارگری می‌کند - تصمیم بگیرد به داود آموزش خیاطی دهد تا در آینده بتواند برای خود کار کند و مستقل باشد. «پیکر» میرزا را اخراج می‌کند ولی چون به تنهایی نمی‌تواند کارگاه را اداره کند، مجددا او را دعوت به کار می‌کند و میرزا هم با شرط آموزش کار به داود می‌پذیرد. در پایان کتاب، شرح مختصری از زندگینامه‌ی شهید محمد بروجردی - مبارزات وی با رژیم شاه، جنگیدن با ضد انقلاب در کردستان و شهادت هنگام حرکت در جاده‌ی مهاباد به نقده - آورده شده است.

پدر بزرگ، برکه و درخت گردو

جهانگیر خسروشاهی؛ نقاش شهرام عظیمی. - تهران: منادی تربیت، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۶۲ ص.: مصور (رنگی).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

داستان این کتاب (که برای نوجوانان نوشته شده است) درباره‌ی دو پسر عمو به نامهای «هادی» و «عبدی» است که به درخت گردوی کهنسال شهرشان علاقه‌ی فراوانی دارند. این درخت را پدربزرگ، به دنبال حوادث بسیار و به نشانه‌ی مبارزه و استقامت در برابر ارباب کاشته بود و اینک پس از گذشت زمان به درختی تناور تبدیل شده است. هادی و عبدی هر روز در زیر شاخه‌های این درخت با یکدیگر به صحبت می‌نشینند. این دو بر آن هستند که از درخت، درس استقامت و مبارزه بیاموزند. تا این که جنگ آغاز می‌شود و شبی در بمباران هوایی شاخه‌ای از درخت گردو می‌شکند. آن شب هادی راه مقاومت و مبارزه را پیدا می‌کند و روز بعد با کاروان بسیجیان راهی جبهه می‌شود. عبدی نیز چند روز بعد به هادی می‌پیوندد.

پرستو بالهایش درد می‌کند

نوشته فریبا کاظمی. - تهران: پیام آزادی،۱۳۶۱. [۲۴] ص.: مصور (رنگی). گروه سنی: ب، ج.
در این داستان که برای کودکان گروههای سنی «ب و ج» نوشته شده است، پرستو پرواز می‌کند و به جبهه‌های جنگ و اردوگاههای آوارگان جنگی می‌رود. طی این پرواز، زندگی فقیرانه و دشوار، اما توأم با عشق آنها به اسلام را می‌بیند و شرح می‌دهد و از قول بچه‌های شهرهای جنگ زده برای بچه‌های شهرهای دیگر پیغام می‌آورد که جنگ را هم فراموش نکنند. در پایان کتاب، سرود رود کارون، ره‌آورد پرستو برای همه بچه‌هاست.

پرنده آمد و رفت

صابر امامی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، نشر باران، ۵۱.۱۳۷۰ ص.
«عوض»، که روستایشان در معرض حمله‌ی دشمن قرار گرفته، از همه‌ی اعضای خانواده‌اش فقط برادر بزرگترش مانده است، از روستا نزد تنها خویشاوند خود در شهر آمده است و به مدرسه‌ی جدیدی می‌رود. در مدرسه از سوی دانش‌آموزان مورد اذیت و آزار قرار می‌گیرد. عوض، دلتنگ روستا و دوستان خود است و اقامت در شهر را دوست ندارد. او به مرور با سایرین ارتباط برقرار می‌کند، ولی در نهایت با مخفی شدن در اتومبیل برادرش به جبهه می‌رود و همانجا پیش برادرش می‌ماند و برای دوستانش نامه‌ای می‌نویسد و از دوست داشتن می‌گوید. همکلاسی‌ها که اکنون دلتنگ او هستند، تصمیم می‌گیرند برای او هدیه‌ای خریده، برایش بفرستند.

[صفحه ۱۱۹۳]

پرنده‌ای که آتش گرفت

فهیمه خدادوست. - تهران: موسوی، ۱۶.۱۳۶۱ ص.: مصور (رنگی).
«پرنده‌ای که آتش گرفت» یک داستان مصور است.
گروه سنی: الف، ب.
خانه‌ای که فریبا در آن زندگی می‌کند، در نتیجه‌ی بمباران، ویران می‌شود. فریبا برای نجات گنجشک خود می‌رود اما گنجشک کشته شده است و فریبا نیز شهید می‌شود. او فقط نه سال داشته است و مردم آبادان جنازه او را تشییع می‌کنند. بیان مطالب کتاب به وسیله‌ی تصویر است و برای گروههای سنی «الف و ب» (سالهای پیش از دبستان و سالهای اول دبستان) مناسب است.

پرواز ششصد و پنجاه و پنج

مؤلف غلامرضا سلطانی. - تهران: جهان پویش، (چاپ اول): ۲۴.۱۳۷۹ ص.: مصور (رنگی).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
این کتاب، داستان کوتاهی درباره‌ی هواپیمای مسافربری ایران است که بر اثر حمله‌ی ناو آمریکایی بر فراز خلیج فارس منفجر شد و

همه‌ی سرنشینان آن به شهادت رسیدند. داستان از زبان دختر بچه‌ای به نام «زهره» بازگو می‌شود که دفتر خاطراتش را در هتلی در بندرعباس بر جای گذارده، همراه پدر و مادرش برای شرکت در مراسم عروسی دایی‌اش در دبی، سوار هواپیما می‌شود. زهره در دفتر خاطراتش تدارک مسافرت به دبی و شور و شوق خود را برای شرکت در عروسی بیان کرده است. همچنین ماجرای خواب وحشتناکی را در دفتر خود ثبت نموده است که چند روز قبل از مسافرت دیده بود و او و مادرش را نگران کرده بود او در خواب دیده بود که هنگام قایق سواری با دایی خود، قایق دچار سانحه شده و آنها در دریا غرق شده‌اند.

پرواز موج

سرور پوریا؛ نقاش: عصمت شیرین‌زاده؛ ویراستار: جواد رسولی. - مشهد: به نشر، (چاپ اول): ۲۰.۱۳۷۹ ص.: مصور (رنگی). - (شرکت به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)؛ ۲۰۲).

گروه‌های سنی «ب» و «ج».

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«پرواز موج» داستانی از مردم سواحل جنوبی کشور است که با صید ماهی روزگار می‌گذرانند، تا این که آتش جنگ تحمیلی شعله‌ور می‌شود و انفجار پایگاهها و چاههای نفتی آرامش دریا را بر هم می‌زند و محیط زیست را آلوده می‌کند. روزی مرد ماهیگیری به همراه پسر خود در دریای متلاطم پرنده‌ای زخمی را نجات می‌دهند و نام او را «موج» می‌گذارند. آنها از پرنده مراقبت می‌کنند تا سرانجام پرنده سلامت خود را باز می‌یابد و به پرواز درمی‌آید. اما آلودگی ناشی از آتش‌سوزی و نفت موجب مرگ «موج» می‌شود.

پسران جزیره

حسین فتاحی. - تهران: نشر صریر، ۱۳۷۶.

۱۶۴ ص. نقشه. - (ادبیات دفاع مقدس؛ رمان: ۴، نوجوان و جوان، ۴).

رحمان، رزمنده‌ای جنوبی است که عراقی‌ها تنها خویشاوند وی، خاله طوبا، را به اسارت برده‌اند. او با گروهی برای شناسایی منطقه‌ای در عمق خاک دشمن می‌رود. در بازگشت خبر می‌دهند که خاله طوبا را در شهری مرزی دیده‌اند. عملیات شناسایی بعدی در نزدیکی شهر عماره است. جاسب، مسؤول گروه، امیدوار است خاله طوبا را

[صفحه ۱۱۹۴]

همراه بیاورد، ولی رحمان و قاسم را همراه نمی‌برد. رحمان خود برای آوردن خاله طوبا اقدام می‌کند. قاسم نیز در پی او می‌رود. باران سیل‌آسا آن‌ها را به خرابه‌ای می‌کشاند و در آن جا با رئوف، که مجروح است، آشنا می‌شوند. با مراقبت چند روزه رئوف بهبود می‌یابد. رئوف، قاسم و رحمان را با خود می‌برد تا شاید دایی، که به عراق تردد دارد، به آن‌ها کمک کند. اما، دایی جاسوس است و عملیات را لو داده است. رحمان و قاسم فرار می‌کنند و در هور گم می‌شوند. تا این که رئوف، که به نیروهای اسلام پیوسته، آن‌ها را پیدا می‌کند. بعد از حوادثی جاسب را می‌بینند در حالی که جاسب خبر آوردن خاله طوبا را به همراه دارد و رحمان، خبر لو رفتن عملیات را.

پسران گل

فریبا کلهر. - تهران: نشر زلال، ۲۹۴.۱۳۷۳ ص.

پـدر یوسف و حسـام رزمنـده‌ای است که در جبهه اسـیر شـده و خانواده‌اش چشم به راه آزادی او هسـتند. مرد ناشناسـی به زنـدگی بچه‌هـا، که هر روز فوتبـال بـازی می‌کننـد، وارد می‌شود. کم‌کم مهـارت مربیگری او بـاعث می‌شود که همه‌ی بچه‌ها از او صـحبت کنند. پدر با آزادگان به وطن باز می‌گردد. ولی او یک پای خود را در اسارت از دست داده است و این امر باعث ایجاد شکاف بین او و یوسف می‌شود. پـدر که متوجه می‌شود پسـران محله‌ی همسایه، مربی فوتبال ندارنـد، آموزش آنها را بر عهده می‌گیرد. پس از مـدتی، یـک مسـابقه بین بچه‌هـای دو محله برگزار می‌شود و نتیجه بازی یک بر یک مساوی اعلام می‌گردد. یوسف متوجه می‌شود که اگر چه پـدرش یـک پـای خود را از دست داده است ولی هنوز مهارت مربیگری خود را از دست نـداده است و کمتر از آن مرد غریبه نیست. این امر باعث می‌شود که شکاف ایجاد شده میان پدر و پسر از بین برود.

پشت جبهه هم سنگر است

زهرا رهنورد؛ زیر نظر: کمیته فرهنگی دفتر مرکزی جهاد سازندگی. - [مشهد]: هجرت، ۱۶.۱۳۶۲ ص.

محمـد خیلی دوست دارد به جبهه برود تا به کشورش خدمت کند. با شـهادت علی آقا، همسایه‌ی آن‌ها، اشتیاق محمد برای رفتن به جبهه بیشتر می‌شود. او نزد مـدیر مدرسه می‌رود و از وی می‌خواهد که او را به جبهه بفرسـتد، ولی مدیر، به علت کمی سن او، قبول نمی‌کنـد. روز بعـد مردم در مسـجد لوازم مورد نیاز رزمنـدگان را برای ارسال به جبهه آماده می‌کننـد. محمد هم به کمک می‌رود. سپس از امام جماعت می‌خواهد تا او را به جبهه بفرستد، ولی او می‌گوید: «پشت جبهه هم سنگر است، تو می‌توانی همین جا کمک کنی». روز بعـد، محمـد از صـبح تـا شب برف پارو می‌کنـد. روز جمعه، در دانشـگاه تهران، دسـتمزد خود را همراه با نامه‌ای به امام جمعه می‌دهـد. او در نامه که توسط امام جمعه از پشت تریبون نماز خوانده می‌شود، چنین نوشـته است: «خیلی آرزو داشـتم به جبهه بروم و با دشمنان بجنگم، اما چون سن من کم بود، کسی مرا به جبهه نفرستاد. یک روز از صبح تا غروب کار کردم و پانصد تومان مزد گرفتم. از شـما خواهش می‌کنم این هـدیه‌ی ناقابـل را از طرف من به رزمنـدگان بدهیـد». نـامه که تمـام می‌شود همه فریاد «الله اکبر، خمینی رهبر» سر می‌دهند.

پهلوان سعید

نقاشی و داستان نرگس رستمی معز. - تهران: مؤسسه فرهنگی هنری جنات فکه، (چاپ اول): ۲۴.۱۳۸۰ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی: «ب» و «ج».

شمارگان: ۱۲۵۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۱۹۵]

نویسـنده‌ی کتاب با بیانی شـعر گونه ماجرای زندگی و شـهادت «شـهید سعید طوقانی» را برای کودکان و نوجوانان شرح داده است. شهید طوقانی در سال ۱۳۴۸ در تهران به دنیا آمد. از کودکی به ورزش باسـتانی علاقه‌ی شدیدی داشت. او در ۲۲ / ۱۲ / ۱۳۶۳، در عملیات بـدر (شـرق رود دجله) بر اثر اصابت گلوله‌ی دشـمن به شـهادت رسـید. بعد از او، «عباس دائم الحضور» (دوست او) هم در

همان جا به شهادت رسید. پیکر پاک هر دو شهید پس از ده سال به ایران اسلامی باز گردانده شد. کتاب شامل عکسهایی از او و دیگر همرزمان شهیدش، با زیرنویس، است. تصویر دستنوشته‌ی مقام معظم رهبری بر عکس شهید طوقانی نیز ارائه شده است.

تابستان و غاز سفید

نویسنده مژگان شیخی، نقاش حسین صلواتیان، ویراستار حسین فتاحی. - تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، (چاپ اول): ۱۶۵.۱۳۷۶ ص.: مصور.

برای گروه سنی «ج» و «د».

کتاب درباره‌ی دختری به نام «شوکا» و برادرش «سهند» است. پدر این دو ارتشی است. به سبب مأموریت پدر، این دو نیز همراه مادرشان از نوشهر به اهواز می‌آیند. سهند و شوکا (در اوایل جنگ) بر اثر بمباران عراقی‌ها، مجروح می‌شوند و مادر آنها شهید می‌شود. پدر، آنها را به نوشهر باز گردانده، نزد مادربزرگ و پدربزرگشان می‌گذارد. سهند، در نتیجه‌ی آن واقعه، دچار مشکل روحی شده است و قادر به سخن گفتن نیست. مردم او را روانی و جنگ زده می‌دانند. این مسأله موجب برخوردهایی از سوی خواهرش نسبت به او و مردم می‌گردد. سهند در آبگیر به غاز سفید مجروحی بر می‌خورد و به آن علاقه‌مند می‌شود. شبی سهند از رختخواب خویش خارج شده، بیرون می‌رود. شوکا و دوستان و همسایه‌ها به جست و جو می‌پردازند. سرانجام شوکا و دوستش مریم، او را در میان تخته سنگها و درختها می‌یابند و هنگام بازگشت، دسته‌ای از غازها، و در میان آنها همان غاز زخمی، را در حال پرواز می‌بینند. سهند بهبهود می‌یابد و دوباره می‌تواند صحبت کند.

تپه‌های پوشیده از بلوط

مجید کوهکن. - تصویرگر: فریبا بروفر؛ ویراستار: احد اکبرپور. - [بی‌جا]: کنگره سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

یک جلد بدون شماره گذاری: مصور (رنگی).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب، داستان ماجرایی است که در کودکی باری «هاشم اعتمادی» رخ داده و برای کودکان و نوجوانان نوشته شده است. هاشم در کودکی اسبی به نام «بلندو» داشته است. روزی او و پدر و برادرش برای شکار به جنگل می‌روند. پدر از او می‌خواهد برای ناهار قدری انگور بچیند. در راه رسیدن به تاکستان، هاشم بر روی اسب خوابش می‌برد و در خواب با خرسی می‌جنگد. وقتی از خواب بیدار می‌شود، خود را در میان جنگل تنها می‌بیند. با دیدن آهویی به سویش شلیک می‌کند اما تیر به پای آهو اصابت می‌کند. هاشم، آهو را به منزل می‌برد و از او مراقب می‌کند. وقتی پدر و برادرش با دست خالی به خانه بر می‌گردند، هاشم را با شکار آهوی زنده می‌بینند. شهید «هاشم اعتمادی» در اسفند ماه ۱۳۴۱ به دنیا آمد. وی فرمانده‌ی تیپ امام حسن (ع) بود.

تخریبچی

نوشته امیر مراد حاصل؛ نقاشی حمید صمدیان. - تهران: مرکز نشر فرهنگی رجا، ۲۲.۱۳۶۵ ص.: مصور، رنگی. - (ادبیات شکوفه‌های انقلاب اسلامی).

[صفحه ۱۱۹۶]

گروه سنی: «ج» و «د».

این کتاب در سال‌های ۱۳۶۲،۱۳۶۳ و ۱۳۶۴ توسط امور تربیتی آموزش و پرورش منطقه‌ی ۱۰ چاپ شده است.

این کتاب داستان طالب (رزمنده‌ای چهارده ساله) است که تمام اعضای خانواده خود، به جز خواهر کوچکش را، در بمباران از دست داده است. او اکنون به جبهه آمده است تا به وظیفه‌ی خود عمل کند. خواهرش نیز در آبادان نزد عمویش زندگی می‌کند. طالب در جبهه یک تخریبچی است. او با رشادت و دلاوری به وظایف خود عمل می‌کند و در یکی از عملیاتها، ضمن باز کردن معبر در میدان مین زخمی و سپس شهید می‌شود. اما پیش از شهادت، نامه‌ای را همراه با وصیتنامه‌اش به دوستش می‌دهد تا برای خواهرش بفرستد. در پایان داستان، نامه‌ی پر احساس و زیبای خواهر کوچک، که در آن طالب را به مقاومت تا پیروزی تشویق کرده است، به جبهه می‌رسد. این کتاب برای دانش‌آموزان دوره‌ی ابتدایی نوشته شده است.

تفنگ‌ها بالا تا رهایی

اسلامی. - یزد: قصه، ۲۸.۱۳۵۹ ص.: مصور.

برای گروه‌های سنی: «ج» و «د».

«تفنگها بالا تارهایی» یک داستان است که برای نوجوانان نوشته شده است.

عبدالله در کلاس چهارم دبستان درس می‌خواند و خانه‌اش در حصیر آباد است. در اولین روز کلاس پنجم او جنگ شروع می‌شود. پدر در جنگ شرکت می‌کند. شهر، مدارس و مغازه‌ها تعطیل می‌شود. مردم فرار می‌کنند، اما عبدالله و پدر و دوستش (جاسم) می‌مانند و از خانه‌ی خود در مقابل «دزدهای غریبه» دفاع می‌کنند. پدر کشته می‌شود. ولی عبدالله و دوستش می‌مانند و دفاع می‌کنند. آنها تفنگ و فشنگ به دست می‌آورند و عراقی‌ها را می‌کشند. بر اثر بمباران شهر، جاسم شهید و عبدالله زخمی می‌شود، اما باز هم می‌ماند و می‌جنگد. کتاب برای گروههای سنی «ج» و «د» (سالهای آخر دبستان و راهنمایی) نوشته شده است.

جاسم عرب

بهمن بیدار؛ تصویرگر: علی مظاهری. - تهران: انجام کتاب، [بی‌تا]. ۲۴ ص.

برای گروه‌های سنی: «ج» و «د».

روزهای اول حمله‌ی عراقی‌ها به ایران است و آغاز جنگ. پدر جاسم برای کار به کویت رفته است و مردم در حال ترک خرمشهر هستند. مادر جاسم علی رغم اصرار جاسم در شهر می‌ماند. سربازان عراقی وارد شهر می‌شوند و جاسم و مادرش را بازداشت می‌کنند. در اردوگاه چند پاسدار را جلوی جاسم تیر باران می‌کنند و به مادر جاسم پیشنهاد می‌کنند به آبادان برود و برای آنها جاسوسی کند. مادر قبول نمی‌کند؛ وی را از جاسم جدا می‌کنند و دستور می‌دهند که جاسم و چند نفر دیگر را به به اردوگاه دیگری ببرند ولی در بین راه به میدان مین برخورد می‌کنند و جاسم از موقعیت استفاده کرده، فرار می‌کند و به سوی نیروهای ایرانی در نخلستان می‌رود و به آنها می‌پیوندد. کتاب برای گروههای سنی «ب» و «ج» (دوره‌ی دبستان) مناسب است.

جای پای خون

نوشته مهدی شجاعی؛ نقاشی از شهره امامی. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۶۲. [۲۳] ص.: مصور (رنگی)، طرح.

برای گروههای سنی: «ج»، «د».

[صفحه ۱۱۹۷]

کتاب، به توضیح رد پای خونی می‌پردازد که قبل از انقلاب در گوشه‌ی سلولهای تاریک زندانها و شکنجه گاهها پاشیده می‌شد و سپس بر در و دیوار شهر پاشید و از آن، نهال انقلاب ریشه دواند. این خون، کوچه و خیابانها را رنگین کرد. در جای جای بهشت زهرا، گلزار شهیدان خونین کفن، جای پای خون به چشم می‌خورد و امروز در میدانهای جنگ و نبرد و دفاع مقدس است. در کربلای ایران - است که جای پای خون دیده می‌شود. این خون در مرزها و در سنگرها برای حفظ اسلام و جمهوری اسلامی از قلب جوانان، پیران، پاسداران و سربازان فواره می‌زند.

جنگ یا صلح

نوشته حسن آلفونه؛ تصویرگر: پرویز اقبالی. - تهران: دادجو، ۱۳۶۲.

۱۶ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی: «ج»، «د».

این کتاب داستانی است که برای نوجوانان نوشته شده است. بچه‌ها در حال بازی هستند و در نقش سربازان ایرانی و عراقی با هم نبرد می‌کنند. مردی سر از پنجره بیرون می‌آورد و می‌گوید من برای آجرها و سیمان‌هایی که شما به سوی هم پرتاب می‌کنید پول داده‌ام؛ چرا مرا آزار می‌دهید؟ بچه‌ها در گوشه‌ای می‌نشینند و فکر می‌کنند که فردا جنگ کنند یا صلح. شروع داستان، با تصویرهای ارائه شده، نشان دهنده‌ی جنگ واقعی است، ولی در آخر داستان است که متوجه می‌شویم بچه‌ها بازی می‌کرده‌اند. این کتاب مناسب گروه سنی «ج» و «د» (سالهای آخر دبستان و دوره‌ی راهنمایی) است.

چشم، چشم

نوشته‌ی محمد حمزه‌زاده؛ تصویرگر محمدحسین صلواتیان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۲۴.۱۳۷۳ ص.: مصور (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Eye, Eye, Two fishes

عنوان روی جلد: چشم، چشم، دو ماهی.

گروه سنی «ب».

داستان این کتاب از زبان دختر کوچکی بیان شده است که پدر جانبازش از دو چشم نابیناست. دختر برای شرکت در یک نمایشگاه نقاشی که از طرف معلمش بر پا شده به کمک پدرش شروع به نقاشی می‌کند. نقاشی برای آن دو به بازی تبدیل می‌شود و در نهایت، نقاشی زیبایی از آب در می‌آید. در روز نمایشگاه، پدر به اصرار دختر کوچک همراه او می‌رود. در آنجا نابینایی پدر، باعث تعجب و پرسش سؤالات پی در پی همکلاسیهای دخترک و ناراحتی و گریه‌ی او می‌شود. آنها به خانه باز می‌گردند و مادر،

برای ساکت کردن دخترک، چشمها را به دو حوض با دو ماهی قرمز تشبیه می‌کند و علت نابینایی پدر را تمام شدن آب حوض بیان می‌کند. پدر پیشنهاد می‌کند نمایشگاهی را در خانه ترتیب دهند. دختر، با شنیدن این خبر، آرام می‌شود و علت خالی شدن دو حوض را می‌پرسد. پدر، مادر و دختر هر سه سرگرم نقاشی می‌شوند. پدر، صحنه‌ی جنگ و نابینا شدنش را برای دخترش تعریف می‌کند و دختر با قرار گرفتن در آن فضا، صحنه‌ی مذکور را در دفترش نقاشی می‌کند.

حماسه‌ی حاج یونس، داستان مصور از زندگی سردار شهید حاج یونس زنگی آبادی

احمد عربلو؛ تصویرگر: پرویز اقبالی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۲.۱۳۷۶ ص.: مصور (رنگی).
شهید یونس زنگی‌آبادی فرمانده یکی از گردانهای لشکر ۴۱ ثارالله بود. کتاب حاضر که برای کودکان و نوجوانان

[صفحه ۱۱۹۸]

نوشته شده است، داستان مصوری است از شرکت گردان وی در مرحله دوم عملیات کربلای چهار که در منطقه‌ی ام‌الربابی صورت گرفت. پس از هماهنگی در قرارگاه فرماندهی ابتدا نیروی غواصی مسیر عملیات را برای عبور دشمن پاکسازی می‌کنند و پس از خنثی‌سازی مینها و تله‌های دشمن حاج یونس همراه گردانش سنگرهای دشمن را فتح می‌کنند و دشمن را وادار به فرار یا تسلیم می‌کنند.

حمله هوایی

حسین داریان. - تهران: قلم، ۳۱.۱۳۵۹ ص.: مصور. برای گروه‌های سنی: «ج» و «د».
راوی داستان، یک پسر نوجوان است. داستان، بخشی از جنگ ایران و عراق و حمله‌ی هوایی به تهران را به تصویر کشیده است. خانواده‌ای با همسایه‌های محل و یک جوان غریبه در زیرزمین خانه جمع شده‌اند و برای تسلای خاطر یکدیگر، حرفهایی می‌زنند و در آن شرایط سخت، با هم صحبت می‌کنند تا شاید آرامشی برای یکدیگر باشند. راوی داستان نیز از قول معلم خود حکایاتی را تعریف می‌کند.

خاتون چشم براه

نوشته داریوش نوروزی. - تهران: امیرکبیر، کتابهای شکوفه، (چاپ اول): ۷۱.۱۳۶۷ ص.
گروه سنی: «د».
«خاتون چشم به راه» داستان چشم انتظاری «مریم» (دختر کوچکی) است که پدرش ارتشی است و مادرش در بمباران شهر مهران شهید شده است. پدر، او را همراه برادرش (علی) که دانش‌آموز کلاس اول راهنمایی است، با یک مینی‌بوس راهی روستای پدربزرگشان می‌کند. پل بمباران شده است؛ بنابراین نیمی از راه را پیاده می‌روند. وقتی به مقصد می‌رسند، متوجه می‌شوند پدربزرگ هم به جبهه رفته است. زن همسایه بچه‌ها را به خانه می‌برد و علی رغم تنگدستی و نبودن مرد خانه - که او هم به جبهه رفته است - از آنها نگهداری می‌کند و با صبر و بردباری و یاری اهالی و مدد خداوند، زندگی آنها و سه فرزند خود را تأمین می‌کند. مهران آزاد می‌شود و پدر که یک پایش را از دست داده است، باز می‌گردد. شادی بازگشت و پایان چشم انتظاری همه

غم‌ها را از یاد می‌برد. داستان مملو از نکاتی پیرامون شرارت دشمن، ایثار و مقاومت و ایمان مردم است.

خانه‌ای روی شیشه

شهرام شفیعی؛ نقاش الهام کاظمی. - مشهد: به نشر، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

[۲۴] ص.: مصور (رنگی). - (شرکت به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)؛ ۲۰۹).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«خانه‌ای روی شیشه» داستان کوتاهی است که برای دانش‌آموزان دبستانی نوشته شده و به صورت مصور و رنگی به چاپ رسیده است. داستان درباره علامت سفیدی است که به صورت ضربدر بر روی شیشه‌ی ساختمان تازه سازی در یکی از شهرهای جنوبی کشور کشیده شده است. این علامت با شروع جنگ راهی سفر می‌شود و تبدیل به باند سفیدی برای پانسمان دست مجروح یک رزمنده می گردد؛ سپس ضربدری قرمز از خون رزمنده برای پوشاندن نوشته‌های دشمن بر روی دیوار می‌شود و سرانجام ضربدری می‌شود بر روی شیشه برای جلوگیری از خرد شدن و ریختن شیشه بر سر دیگران.

[صفحه ۱۱۹۹]

خانه چوب کبریتی

نوشته فروزنده خداجو؛ نقاشی از هوشنگ محمدیان. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۱۳۶۲.

۲۰ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی: «ج».

«رضا» - دانش‌آموز کلاس اول راهنمایی - در شروع فصل مدرسه به یاد خاطرات دوران مدرسه‌ی خود در شهر اهواز و جنگ می‌افتد. غم وجودش را فرا می گیرد. او در بمباران اهواز دوست خود و یک دستش را از دست داده است. در تهران او با غم خود تنهاست. تا یکی از همکلاسی‌ها باب دوستی را با وی می گشاید، به او نیرو و امید می‌دهد که پس از پایان جنگ به اهواز بر خواهد گشت. رضا برای نمایشگاهی که قرار است در مدرسه تشکیل شود، با چوب کبریت مدل یک خانه را درست می کند و به معلم می گوید: «می‌خواهم وقتی به اهواز بازگشتم با کمک داداش عباسم خانه‌ای شبیه به این درست کنم. خانه‌ای که هیچ بمبی نتواند آن را خراب کند و نخلهای باغچه‌اش هیچ وقت بر زمین نیافتد». این خانه سمبل اشتیاق و آرزوی مهاجرین جنگ برای بازگشت به موطن خویش و بازسازی آنجاست.

ختم ارباب والا: مجموعه سه داستان برای نوجوانان

محمدرضا کاتب. - تهران: مؤسسه نشر و تحقیقات ذکر، کتابهای قاصدک، (چاپ اول): ۵۳.۱۳۶۹ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ختم ارباب والا؛ مصیبت؛ نادرولی.

کتاب «ختم ارباب والا» مجموعه‌ی سه داستان است که از بین آنها، تنها داستان «نادر ولی» در ارتباط با جنگ است. این داستان در

مورد فردی به نام «اسماعیل غلام‌پور» است که هیکل خیلی بزرگی دارد و کارهای جالبی در جنگ انجام دهد. همه رزمندگان از مصاحبت با او لذت می‌برند تا این که مشخص می‌شود نام اصلی او «نادر ولی» بوده است. او در زمان رژیم پهلوی از افرادی بوده که نوچه‌های بسیاری داشته است. او برادری به نام اسماعیل داشته که در جنگ به شهادت رسیده و همین باعث هدایت وی شده است. او نام خود را به اسماعیل تغییر داده و به جبهه آمده است.

خروس سبز و درخت گلابی

نویسنده شهرام شفیعی؛ تصویرگر محمدحسین صلواتیان. - تهران: نشر صریر، کتابهای شهید فهمیده، (چاپ اول): ۲۰.۱۳۷۹ ص.: مصور (رنگی).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داستان، درباره‌ی دختر کوچکی است که به سفارش معلم خود نامه‌ای برای جبهه می‌نویسد: او در این نامه هدایایی را که از دید خود فکر می‌کند رزمندگان اسلام در جبهه‌ها می‌توانند از آنها استفاده کنند، پیشکش می‌کند. ابتدا می‌خواهد جواد، کودک نوزاد همسایه را که بسیار شیرین و با نمک است بفرستد، ولی بعد فکر می‌کند اگر جواد جای خود را خیس کند، باعث مزاحمت رزمندگان می‌شود. سپس مقداری آجیل و در نوبتی دیگر استکان و نعلبکی برای آنان هدیه می‌کند، زیرا برادرش امین، تعریف کرده بوده است که وقتی در جبهه بود، درون شیشه‌ی مربا چای می‌خورد. پس از مدتی، امین به شهادت می‌رسد و دختر، در حالی که بر روی پتوی امین (که عکس خروسی در زیر درخت گلابی بر روی آن وجود دارد) دراز کشیده است، همراه با جواد کوچولو، این موضوع را در نامه‌ای به جبهه می‌نویسد.

[صفحه ۱۲۰۰]

خلبان کوچولو

داوود غفارزادگان؛ نقاشی محمدعلی کشاورز. - تهران: قدیانی کتابهای بنفشه، (چاپ سوم): ۱۳۷۴. [۳۲] ص.: مصور (رنگی).

برای دانش‌آموزان کلاس‌های چهارم و پنجم ابتدایی و دوره‌ی راهنمایی گروه سنی «ج».

پدر بهروز کوچولو خلبان بوده و برای جنگ با دشمن، به جبهه رفته و شهید شده است. بهروز هواپیمای جت کوچکی دارد که آن را خیلی به آن علاقه‌مند است. بهروز در عالم خیال با جت صحبت می‌کند، سوار جت می‌شود و پرواز می‌کند. بهروز تشییع پیکر پاک پدر را به یاد می‌آورد. جت به یکی از شهرهای عراق می‌رسد و در خانه‌ای فرود می‌آید. دختر کوچکی به نام مریم در آن خانه مشغول عروسک بازی است. بهروز و مریم سوار هواپیما می‌شوند و به جبهه‌ی جنگ می‌رسند. آنها یک سرباز عراقی را می‌بینند که در حال فرار است. او نمی‌خواهد با ایرانی‌ها بجنگد. سرباز عراقی پدر مریم را می‌شناسد و می‌گوید که او به خاطر مخالفت با فرماندهان کشته شده است. هواپیما آنها را به چند جای دیگر هم می‌برد و سرانجام نزدیک یک سنگر ایرانی، که پیرمردی در آن است، فرود می‌آید. پیرمرد به آنها می‌گوید: «ما باید با دشمن بجنگیم.»

جت بچه‌ها را سوار کرده برمی‌گردد.

خندانه

نویسنده محمدرضا یوسفی؛ تصویرگر نفیسه شهدادی. - تهران: خانه آفتاب، (چاپ دوم): ۱۳۷۴.

۲۴ ص.: مصور (رنگی).

گروههای سنی: «ج» و «د».

«خنـدانه» دختری بود که همیشه می‌خندیـد و همه از خنـده‌ی او شـاد می‌شدنـد. یک روز خنـدانه غمگین شـد. آن روز هواپیماهای عراقی شـهر را بمباران کردنـد. دیگر کسـی خنـدانه را ندیـد. ولی بچه‌های دیگر جای او را گرفتنـد و مانند خندانه خندیدند. جنگ تمام شـد. هفت دختر هماننـد خندانه فریاد زدند؛ کلاغها رفتند؛ کبوترها آمدند. بیان داسـتان بیشتر به وسـیله تصاویر است و تصاویر هم حالت استعاره‌ای دارند.

خواب‌هایم پر از کبوتر و بادبادک است

نوشته فریدون رحیمی. - تصویرگر: نیره تقوی؛ ویراستار: جوینی. - تهران: امیرکبیر، کتابهای شکوفه، ۴۵.۱۳۶۵ ص.: مصور.

گروه سنی «د» (دوره راهنمایی و دبیرستان)

این کتاب، داستانی ساده از جنگ است که از زبان پسر کوچکی روایت می‌شود. پسری به نام الوان که دوست دارد با بادبادک‌ها و کبوترهایش بازی کند، او با مادر، خواهر و مادربزرگش در خرمشهر زندگی می‌کند. روزی پسر عمویش خبر می‌آورد که عراقی‌ها پشت شـلمچه سـنگر گرفته‌انـد و ممکن است حمله کننـد. خواهر الوان او را دلداری می‌دهد. الوان به دنبال بازی‌های خود است که عراقی‌ها حمله می‌کننـد و تعـدادی از همسایگان شـهید می‌شونـد. خالو قربان، مادر الوان را راضـی می‌کند که به دشت کوت برود، ولی الوان نزد او باقی می‌مانـد. شبی در رؤیا می‌بیند که کبوترها و بادبادک‌هایش فضای شـهر را پر کرده‌اند و دوسـتانش که شـهید شـده بودنـد، بر بالای بادبادک‌هایش سوار هسـتند. او بیـدار می‌شود و دنباله‌ی رؤیایش را پس از ذکر خاطراتی از باز پس گیری و مقاومت خرمشـهر بیـان می‌کنـد و در سـر کلاس انشـاء می‌خوانـد. خاطره‌ی او با این جمله آغاز می‌شود: خواب‌هایم پر از کبوتر و بادکنک‌های رنگین است.

[صفحه ۱۲۰۱]

خواب‌هایی که مثل روز روشن می‌شوند

نویسـنده حمید اکبرپور؛ تصویرگر فریبا بروفر؛ ویراسـتار مجید کوه‌کن. - شـیراز: کنگره سرداران و چهارده هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۴ ص.: مصور (رنگی).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب، داسـتانی است درباره شـهید رضا پورخسـروانی که در سال ۱۳۴۳ در شـیراز متولد شد. او مسؤول مخابرات لشـکر پانزده فجر بـود و در سـال ۱۳۶۴ در عملیـات والفجر هشت به شـهادت رسـید. داسـتان در مورد نحوه‌ی آشـنایی و زنـدگی وی با همسـری مهربان است که برای کودکان نوشـته شده است. شیوا دختر جوانی است که طبق سفارش مدیر مدرسه، با مریم (دختر جنگ زده‌ای که با خانواده‌ی خود به شـیراز آمده بودند)، آشنا می‌شود. دوستی آن دو باعث می‌شود تا شیوا با برادر مریم، دوست جنگ زده‌اش،

آشنا شود و مهر رضا بر دل او بنشیند. در پی این آشنایی، رضا از شیوا خواستگاری کرده، با او ازدواج می کند. آنگاه رضا به شیوا پیشنهاد می کند که اسم خود را تغییر داده، نام «راضیه» را [که از القاب فاطمه زهرا (س) است]، برگزیند. شیوا ناگاه به یاد خوابی می‌افتد که قبل از آشنایی با مریم دیده بود، در آن خواب، مردی از آسمان، شیوا را با نام «راضیه» خطاب کرده بود.

خورشید خانه‌ی ما، برای کودکان ۹ تا ۱۲ سال

محسن پرویز؛ تصویرگر: احمد نادعلیان؛ ویراستار: محمدباقر شمسی‌پور. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۲۰.۱۳۷۶ ص. مصور (رنگی).

پدر مصطفی، (راوی داستان) شهید شده است و او با مادر و برادرش زندگی می کند. یکی روز مصطفی سرما خورده است. مادر از خانه بیرون می‌رود و می‌سپارد که در آن روز برفی، مصطفی و مهدی (برادرش) بیرون نروند. ولی بچه‌ها بیرون می‌روند. مادر باز می گردد. حال مصطفی بدتر می‌شود. مصطفی در همان حال تب و هذیان پدر را می‌بیند که از او می‌پرسد: کجایت درد می کند؟ و دستی به سر او می کشد و مصطفی بهبود می‌یابد. مادر، مصطفی را به دکتر می‌برد، ولی دکتر می گوید حال او کاملا خوب است و دارویی نیاز ندارد. مصطفی پی می‌برد که شهیدان و از جمله پدرش همیشه زنده هستند. در پایان کتاب، زندگینامه‌ی مختصر شهید محمدابراهیم همت ذکر شده است. محمدابراهیم همت با شروع جنگ به جبهه‌ها رفت. در این هنگام او ۲۵ سال داشت. او به جبهه‌های جنوب رفت و تیپ محمد رسول‌الله (ص) را تشکیل داد. حاج همت فرمانده‌ی لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) شد. آخرین عملیاتی که وی در آن شرکت داشت، عملیات خیبر بود. حاج همت در اسفند ماه ۱۳۶۲ به شهادت رسید.

دختری تنها از خرمشهر با کوله باری سنگین

منیژه انتخابی. - (بی‌جا: جاوید، ۱۳۶۳؟).

۱۰۰ ص.

این کتاب، شرح خاطرات یک ختر نوجوان خرمشهری از یک خانواده‌ی مستضعف است. او در جریان حمله به خرمشهر و خرابی کاشانه‌اش، مادر و خواهر خود را از دست می‌دهد و از پدر و برادرانش جدا می‌افتد. خواهران پاسدار به او هم - مانند بقیه‌ی مردم مهاجر - کمک می کنند و او را در اردوگاه مهاجرین جنگ تحمیلی سکنی می‌دهند. او مدت یک سال و نیم در شیراز در اردوگاه زندگی می کند. در این مدت، خیاطی را فرا گرفته، دیپلم متوسطه‌ی خود را نیز می گیرد. بالاخره برادرش پیدا می‌شود و دختر از شهادت پدر و برادر دیگرش آگاه می‌شود. با هم به اصفهان می‌روند. برادر به بسیج می‌پیوندد و دختر خیاطی می کند و همزمان، به تدریس در نهضت سواد آموزی می‌پردازد و از این که توانسته است با اتکا به ایمان و صبر و استقامت، زندگی خود را بگذارند، خوشحال است.

[صفحه ۱۲۰۲]

در آغوش امواج: قصه بلند برای نوجوانان

علی آقا غفار؛ نقاشی از عباسپور. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، ستاد مرکزی، واحد تبلیغات و انتشارات، (چاپ اول):

۵۵.۱۳۶۸ ص.: مصور، (رنگی). - (قصه‌های نهال).

برای نوجوانان دوره راهنمایی.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب، داستان پسری به نام عبدالکریم است که دوست دارد یک ساعت زنجیردار داشته باشد. پدر او لنج دارد و روزی که با او به دریا می‌رود، لنج خراب می‌شود. عبدالکریم برای آوردن کمک، با قایقی به سمت ساحل حرکت می‌کند. در راه به یاد هواپیماهای عراقی می‌افتد که مدرسه‌اش را بمباران کرده‌اند. در نزدیکی ساحل، جاسوسان دشمن را می‌بیند و سعی می‌کند مانع کار آنها بشود. به همین سبب، قایق خود را آتش می‌زند و تا ساحل شنا می‌کند. این کار باعث جلب توجه پاسداران مستقر در ساحل می‌شود و جاسوسان به دام می‌افتند. پاسداری به نام حسین، به پاس این فداکاری، یک ساعت زنجیردار به او هدیه می‌دهد.

در آغوش ستارگان

رفیع افتخار. - تهران: وزارت جهادسازندگی، مرکز حفظ و نشر آثار دفاع مقدس، ۱۶.۱۳۷۴ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی: «ب» و «ج».

داستان کتاب درباره‌ی پسر کوچکی به نام عبدالله است که در روستای سفیدان زندگی می‌کند. پدر عبدالله به جبهه رفت و مفقودالاثر شده است و همه فکر می‌کنند شهید شده است. عبدالله بهانه‌ی پدرش را می‌گیرد و مادرش به او می‌گوید پدرش به آسمان و نزد ستاره‌ها رفته است. شبی او با یاد پدر و آسمان به رختخواب می‌رود و در خواب می‌بیند که فرشته‌ای او را بر بالهای خود سوار کرده، به آسمان می‌برد و او در میان ستارگان پدر را می‌یابد و با او صحبت می‌کند. از آن شب به بعد، او هر شب این خواب را می‌بیند. اما با شنیدن خبر بازگشت اسرا خوابها هم قطع می‌شوند و عبدالله مریض می‌شود. روزی مادرش او را که بدحال است، در آغوش می‌گیرد و کنار جاده می‌ایستد. در همین زمان، پدر عبدالله از اتوبوسی که آزادگان را آورده است، پیاده می‌شود.

در انتظار شهادت

مهدی مشایخی؛ نقاشی: صادق صندوقی. - تهران: موسوی، (چاپ سوم): ۱۳۶۳.

۸۰ ص.: مصور.

به گفته‌ی نویسنده، این کتاب برای آن دسته از شهیدان گمنامی نوشته شده که در جنگ با صدامیان کافر شهید شده‌اند ولی مزاری ندارند و کسی برای آنها فاتحه‌ای نخوانده است. داستان درباره‌ی خانواده یک کارگر است. با شروع جنگ، پدر خانواده از طرف کارخانه به جبهه اعزام می‌شود. از آنجا نامه‌ای برای خانواده‌اش می‌نویسد و در یک مصاحبه‌ی تلویزیونی (در سر پل ذهاب) شرکت کرده، پسرش را نیز برای پیوستن به نیروهای اسلامی تشویق می‌کند. مسعود، پسر خانوده، در بسیج مسجد محله ثبت نام می‌کند و عده‌ای از منافقین را در گشت شبانه در تهران دستگیر می‌کند. پس از مدتی برادر پاسداری خبر شهادت پدر را به آنها می‌دهد. پس از پایان مراسم ختم پدر شهید خانواده، مسعود به سنگر پاسداری خویش بر می‌گردد و در جریان صحبت با یکی از دوستانش می‌گوید که او نیز در صف منتظران شهادت، منتظر است تا به خیل عظیم شهدا بپیوندد.

در بازگشت از جبهه

آگاه؛ تصویرگر: رضا ریحانیان. - تهران: بعثت، [بی‌تا]. ۲۴ ص.: مصور.

طراح روی جلد: ع. مظاهری.
گروه سنی «ج» و «د». (پایان دبستان و دوره راهنمایی).

[صفحه ۱۲۰۳]

علی و حسن دو نوجوان بسیجی هستند که در کلاس آموزش بسیج در شرق تهران ثبت نام کرده‌اند. حسن به فکر عقب ماندن از درسهای مدرسه است. علی او را توجیه می‌کند که در اسلام، هدف خداوند است و همه‌ی اعمال دیگر وسیله‌ای برای تقرب به خدا هستند؛ کارهایی مثل درس خواندن و مدرسه رفتن، حضور در جبهه و جنگ، و حتی شهادت. حسن دچار سردرگمی می‌شود. هر دو به جبهه اعزام می‌شوند. اما حسن در لحظات آخر پشیمان می‌شود و نمی‌رود. او در اثر یک تصادف ساده در تهران می‌میرد. علی پس از بازگشت از جبهه و فهمیدن این موضوع، و بسیار غمگین می‌شود.

در سوگ سهراب

نوشته جعفر ابراهیمی (شاهد). - تهران: نشر پیدایش، ۲۳۹.۱۳۷۵ ص.: مصور.
طراح روی جلد: مهدی کریم‌خانی.
گروه سنی: «د».
پسرکی کنار دیواری ضعف می‌کند و پیرمردی، پس از مداوا، او را به آلونک حلبی خود می‌برد و بعد از خوردن غذا، از او می‌خواهد داستان زندگی‌اش را تعریف کند. پسر، که نامش عباس است، از اهالی «کرند» کرمانشاه است و کارش چوپانی. پدرش، مش عطاءالله، پس از عملیات ناپدید شده است. شاید اسیر شده باشد. عباس در جستجوی پدر به راه افتاده، برای خبر گرفتن از او، ابتدا به پادگان ابوذر (در نزدیکی شهر «سر پل ذهاب») و از آنجا به کرمانشاه می‌رود و سپس به تهران می‌آید تا از مراکز مربوطه سؤال کند. پدرش را پیدا نمی‌کند، اما با پیرمرد آشنا می‌شود. پیرمرد اهل خرمشهر است و پسری به نام سهراب داشته که واقعا پهلوان بوده است. در حمله‌ی صدامیان به خرمشهر، همه‌ی اهالی - به جز چند خانواده - شهر را ترک می‌کنند. پیرمرد و خانواده‌اش نیز در خرمشهر می‌مانند. پسرش سهراب و همسرش در جنگ کشته می‌شوند. او هم از خرمشهر، که سقوط کرده، خارج می‌شود و بالاخره به تهران می‌آید. در تهران، به عباس بر می‌خورد و به او کمک می‌کند.

دست‌ها پشت گردن

محمدرضا کاتب؛ نقاشی صابر عباسپور؛ زیر نظر محمدقاسم فروغی جهرمی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، ۱۳۷۳.
۴۷ ص.: مصور. - (مجموعه‌ی آثار و ارزشهای دفاع مقدس: ادبیات کودک و نوجوانان: داستان؛ ۱۰).
این کتاب به مناسبت سالگرد عملیات بیت المقدس و روز آزادی خرمشهر قهرمان (۳ خردادماه ۱۳۶۱) منتشر شده است.
رضا و حمید دو رزمنده‌ی نوجوان همراه آقای جعفری، تنها بازماندگان گروهی هستند که در سنگری پناه گرفته‌اند و تنگ‌تر شدن لحظه به لحظه‌ی محاصره‌ی دشمن را زیر نظر دارند. آقای جعفری - فرمانده‌ی گروه - که پایش زخمی شده، نگران است. حمید و رضا هم مجروح هستند و حال روحی وخیم‌تری دارند، ولی بدون توجه به نزدیک شدن تانک‌ها و حتی پاکسازی سنگرها توسط

سربازان عراقی، در کمال خونسردی به گفتگو در مورد امور سطحی زندگی پرداخته‌اند و آقای جعفری از این که می‌بینند آن‌ها کوچکترین توجهی به عراقی‌ها ندارند، خشمگین است. از طرفی آقای جعفری که مدت‌ها پیش در محاصره مهران، با وجود داشتن سمت فرماندهی، آخرین نفری نبوده است که از مهلکه بیرون جسته، می‌ترسد که مبادا آن جریان دوباره تکرار شود و وجدانش یک بار دیگر طعم عذاب را بچشد. ولی در نهایت، او بعد از دو نوجوان به اسارت دشمن در می‌آید و وجدانش آسوده می گردد.

[صفحه ۱۲۰۴]

دست‌های سبز لاله

سرور پوریا؛ نقاش الهام کاظمی. - مشهد: به نشر، (چاپ اول: ۱۳۷۹.

[۱۲] ص.: مصور (رنگی). - شرکت به نشر (انتشارات آستان قدس رضوی)؛ ۲۰۷).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«دست‌های سبز لاله» داستان کوتاهی است با درون مایه‌ای از جنگ و شهادت. در این داستان، «مجید» به همراه دوستش «قاسم» (که جنگ زده است) به جبهه می‌رود، اما چند روز قبل از آن، پیاز گل لاله‌ای را در گلدان می‌کارد و به خواهرش مریم سفارش می‌کند تا آب دادن و مراقبت از آن را فراموش نکند. چند ماه پس از رفتن مجید، روزی خبر شهادت و سپس جنازه‌ی مجید را می‌آورند. مریم سراغ گل می‌رود و می‌بیند گل لاله هم سر از خاک در آورده است. داستان به صورت مصور و رنگی چاپ شده است. مخاطبان اثر، دانش آموزان کلاسهای چهارم و پنجم ابتدایی و دوره‌ی راهنمایی هستند.

دسته‌ی پرستوها، بر اساس خاطره‌ای از دوران نوجوانی شهید حجت‌الاسلام عبدالله میثمی

نویسنده علی آقاغفار؛ تصویرگر: احمد نادعلیان؛ ویراستار: حسن یونسی. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۲۸ ص.: مصور. - (مجموعه قصه‌های سرداران شهید، ۲).

گروه سنی: «ج».

داستان، ماجرای پسری به نام عبدالله است که برای راه‌اندازی هیأتی از نوجوانان محل - جهت عزاداری ماه محرم - تلاش می کند و همراه دوستش کمال برای پیدا کردن مکان مناسبت هیأت به هر دری می‌زنند. آقای قربانی (مرد متمولی که از اعضای ساواک است) با این گونه مراسم مخالف است و تقاضای آنها را برای استفاده از زمین بزرگ کنار منزلش رد می کند. ولی در نهایت حاج آقا موسوی - روحانی محل - مسجد را در اختیار آنها قرار داده، خو شخصا از هیأت نوجوانان (که نام حضرت رقیه را دارد) حمایت می کند. در پایان کتاب، شرح کوتاهی از زندگی، مبارزات شهید میثمی با رژیم شاه، فعالیت‌های وی پس از پیروزی انقلاب در کردستان و طی جنگ تحمیلی و سرانجام شهادت او در عملیات کربلای پنج آمده است.

دوچرخه حمید

نویسنده زینب صادقی؛ [نقاشی سیاوش ذوالفقاریان]. - تهران: پیام آزادی، (چاپ اول):۱۳۷۳. [۲۴] ص.: مصور، (رنگی). - (برای

کودکان؛ ۲۷).

گروه سنی: «ب» و «ج».

این داستان براساس یک ماجرای واقعی که حجت‌الاسلام خامنه‌ای در نماز جمعه نقل کرده‌اند نوشته شده است.

آرزوی حمید، داشتن یک دوچرخه است. پدر هم می‌خواهد این آرزو را برآورده سازد. پس‌انداز پدر برای خرید دوچرخه را در اتوبوس می‌دزدند. حمید با یک تاکسی تصادف می‌کند و در بیمارستان بستری می‌شود. راننده‌ی تاکسی پس از بهبود حمید برای او یک دوچرخه هدیه می‌آورد و دل او را شاد می‌کند. چندی بعد حمید صحنه‌هایی از کمکهای مردمی به جبهه‌ها را در تلویزیون می‌بیند و به شدت تحت تأثیر قرار می‌گیرد؛ لذا دوچرخه‌اش را می‌فروشد و پول آن را برای کمک به رزمندگان به امام جمعه می‌دهد. این کتاب برای کودکان گروه سنی «ب» و «ج» (سالهای دبستانی) نوشته شده است.

[صفحه ۱۲۰۵]

دود پشت تپه

محمدرضا بایرامی؛ ویراستار حسین فتاحی. - تهران: قدیانی، کتابهای بنفشه، ۱۳۷۵.

۲۲۴ ص. - (رمان نوجوانان).

گروه سنی: دوره راهنمایی و دبیرستان.

راوی داستان، نوجوانی است که به علت بمباران ده، همراه خانواده به «سرخ تپه» مهاجرت کرده است. روزی که به اتفاق پسر خاله‌اش به روی تپه‌ها رفته است، هواپیماهای دشمن چادرهای آنان را بمباران شیمیایی می‌کنند. آنها دود را از پشت تپه‌ها می‌بینند و به طرف چادرها می‌دوند. اکثر مهاجران به شهادت رسیده‌اند. نیروی امداد می‌رسد و مجروحان را به بیمارستان می‌برد. نوجوان داستان چشمانش را از دست داده است و در ناامیدی و آرزوی مرگ به سر می‌برد. جوان دیگری، که خود جانباز است، سعی می‌کند به او روحیه بدهد. تلاش بی‌نتیجه است، تا هنگامی که بیمارستان هم بمباران می‌شود و نوجوان تصمیم به مبارزه با معلولیت خود می‌گیرد و موفق هم می‌شود.

راز بزرگ

اثری از عبدالصمد زراعتی جویباری. -قم: عبدالصمد زراعتی جویباری، ۱۳۷۲.

۱۹۰ ص.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

یک نوجوان چهارده ساله یک روز که زودتر از معمول از دبیرستان به خانه می‌آید، با شنیدن سخنان پدر و مادر متوجه می‌شود که آنها پدر و مادر واقعی او نیستند و پدر واقعی‌اش به سبب اعتیاد، هنگام کودکی او را ترک کرده و پس از آن نیز، درگذشته است. و مادرش نیز معلم است و در چالوس زندگی می‌کند. او مدتها زندگی را در ناراحتی می‌گذراند تا تصمیم می‌گیرد به جبهه برود. مدارک را جعل می‌کند و همراه با سایر داوطلبها به پادگان آموزشی چالوس فرستاده می‌شود. فرمانده به راز ناراحتی او پی می‌برد و به او قول می‌دهد که در پیدا کردن مادر واقعی‌اش به او کمک کند. پس از طی دوره آموزشی، در پادگان با «محمد» آشنا

می‌شود. این آشنایی به دوستی عمیقی تبدیل می‌شود. علی به مهران اعزام می‌شود و سپس برای ادامه‌ی تحصیل به ساری برمی‌گردد. پس از جبران عقب افتادگی درسی مجددا به جبهه‌ی مهران می‌رود و با محمد روبه‌رو می‌شود. در عملیاتی هر دو زخمی می‌شوند و در نهایت، محمد شهید می‌شود. بعد از مدتی علی مادرش را هم پیدا می‌کند و در تماشای آلبوم خانوادگی متوجه می‌شود محمد برادر واقعی او بوده است.

راز جنگل سبز

نویسنده: ناصر ایرانی، نقاشی: ایرج خانباباپور. - تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۱۴.۱۳۷۰ ص.: مصور (بخشی رنگی).

برای گروه سنی د. ه دوره راهنمایی و دبیرستان.

مهدی، خانواده‌اش (پدر، مادر، خواهر و برادر) را در موشکباران از دست می‌دهد و خودش به طرز معجزه‌آسایی زنده می‌ماند و پس از مدتی زندگی نزد خواهران دیگرش (که ازدواج کرده‌اند)، عمویش (که در گیلان جنگلبان است) او را به شمال می‌برد. مهدی به علت شوک روحی ناشی از حادثه، از همه چیز می‌ترسد. عمویش او را به جنگل برده، گوزنها را نشانش می‌دهد. زندگی در جنگل و محیط طبیعی، روحیه‌ی مهدی را کمی تغییر می‌دهد. تا این که مهدی مسؤلیت نگهداری یک بچه گوزن را بر عهده می‌گیرد ولی بازی با آن، او را از درس باز می‌دارد. با نصایح معلم و عمو درس خواندن را جدیدتر می‌گیرد و با پسری به نام احمد نیز بسیار دوست می‌شود. یک روز که از مدرسه برمی‌گردد، بچه گوزن را در خانه پیدا نمی‌کند. عمویش او را دلداری می‌دهند و می‌گوید: «گوزن نباید در خانه‌ی آدم زندگی کند» و باید به جنگل باز گردد. در این داستان، تلاشهای عموی مهدی که سعی دارد برادرزاده‌ی

[صفحه ۱۲۰۶]

داغدیده و ضربه خورده‌اش را با جنگل و زیبایی‌های آن آشنا کند، شرح داده می‌شود و این که چگونه طبیعت، روح زخم خورده‌ی پسر جوان را التیام می‌دهد و زندگی با تمام زیر و بم آن ادامه پیدا می‌کند.

راست قامتان

سید احمد زرهانی. - [بی‌جا]: نشر شفا، ۱۲۶.۱۳۷۶ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«راست قامتان»، داستان شجاعت و از جان‌گذشتگی رزمندگان با ایمان اسلام است. حکایت دو جوان است به نامهای «رضا قربانی» و «علیرضا عطایی» که از کودکی در همسایگی هم بزرگ شده‌اند، ولی هر یک در خانواده‌ای با طرز فکر و روشی خاص خود، که با هم متفاوت است. با وجود این، هر دو عاشق اسلام هستند. مدت کوتاهی پس از شروع جنگ، هر دو قصد رفتن به جبهه می‌کنند. رضا می‌رود و علیرضا به سبب مخالفت شدید خانواده می‌ماند ولی تصادف می‌کند و در بیمارستان بستری می‌شود. پس از بهبود، رضایت مشروط پدر را می‌گیرد و به جبهه می‌رود. پس از مدتی، رضا و علیرضا در یک شب ازدواج می‌کنند. همسران هر دو بسیجی هستند. باز هم به جبهه می‌روند و در عملیاتهای مختلف شرکت می‌کنند. علیرضا ۲۴ ساعت پس از تولد اولین فرزندش شهید می‌شود و پدرش (که در طول زمان تا حدودی متحول شده) در اثر خوابی که دیده است و خواندن وصیتنامه‌ی فرزند خود،

کاملا در راه اسلام قدم می‌گذارد و به جرگه‌ی بسیجیان می‌پیوندد.

راه بی کناره

ناصر ایرانی. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ چهارم): ۱۳۷۴.

۱۱۲ ص.

برای گروه سنی «ه» و سنین بالاتر.

این کتاب به مناسبت هفته جنگ منتشر شده است.

کتاب «راه بی‌کناره»، شرح گوشه‌ای از زندگی خانواده‌ی یک رزمنده است. رزمنده، شرکت در جنگ را وظیفه‌ی شرعی خود می‌داند و بیشتر اوقات سال در جبهه است. از طرفی به دختری علاقه‌مند است، ولی می‌داند که نمی‌تواند زندگی بی‌دغدغه‌ای را برای او فراهم کند. به ناچار از او دست می‌کشد و به وظیفه‌ی شرعی خود عمل می‌کند و همراه برادر کوچکش به جبهه می‌رود. در یک عملیات، برادر کوچک، ترکش می‌خورد و همرزمانش فکر می‌کنند شهید شده است. خبر به خانواده می‌رسد. همه اهل خانواده - جز مادر - شهادت او را باور می‌کنند. بعد از مدتی، برادر کوچک تماس می‌گیرد و می‌گوید که مجروح شده و در بیمارستانی بستری است. مادر از پسر و مجروحان دیگر در بیمارستان پرستاری می‌کند. بعد از مرخص شدن پسر از بیمارستان، مادر پی می‌برد که پسرش مشتاق رفتن مجدد به جبهه است؛ بنابراین دوباره او را راهی جبهه می‌کند.

روز اول مدرسه

محمد ناصری؛ نقاشی: اکبر نیکان‌پور. - تهران: نشر رویش، ۶۴.۱۳۶۸ ص. مصور. گروه سنی کودکان و نوجوانان.

کتاب حاوی چهار داستان است که از این چهار داستان، یک داستان به دفاع مقدس مربوط می‌شود. در داستان «مسابقه» بمبی می‌افتد و صدای انفجار و شکستن شیشه‌ها بلند می‌شود. هواپیماهای دشمن بعثی به مناطق مسکونی حمله کرده‌اند. مدرسه‌ای هم ویران شده است. دو کودک به دنبال دوست خود، که منزلشان ویران شده است، می‌گردند، ولی متوجه می‌شوند که او در اثر بمباران زخمی شده است. چند روز بعد برای عیادت دوست

[صفحه ۱۲۰۷]

مجروح خود به بیمارستان می‌روند و به او می‌گویند که دوباره با هم فوتبال بازی خواهند کرد. ولی کودک مجروح ناراحت می‌شود و گریه می‌کند زیرا در اثر حمله‌ی دشمن یک پای او از زانو به پایین قطع شده است. کودکان چشمان خود را می‌بندند و در عالم خیال، خود را رزمنده می‌بینند.

روزهای خرمشهر

نوشته مرتضی سرهنگی، تصویرگر پرویز اقبالی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۲۴ ص.: مصور (رنگی) - (داستان؛ ۳۲).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Days of Khorramshahr

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، داستان کوتاهی است از خرمشهر، که به زبانی مناسب برای کودکان، با متن و تصویر، خیلی خلاصه، تصرف خرمشهر توسط ارتش متجاوز بعثی عراق را شرح داده است. در این داستان نحوه‌ی باز پس‌گیری شهر توسط نیروهای اسلام نیز توضیح داده شده است. در این کتاب، به نام عملیات و جزئیات آن اشاره‌ای نشده است.

زمانی برای بزرگ شدن

محسن مؤمنی؛ به اهتمام شورای ادبیات و مقاومت. - تهران: صریر، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۲۱۳ ص. - (ادبیات دفاع مقدس، رمان؛ ۵ - نوجوان و جوان).

کتاب «زمانی برای بزرگ شدن» زندگی رزمنده‌ی نوجوانی را به تصویر می‌کشد که مخفیانه و دور از چشم پدر و مادر برای جبران خطای برادر بزرگتر به جبهه می‌رود. برادر او به منافقین پیوسته و علیه نظام جمهوری اسلامی مبارزه می‌کند. نویسنده در این داستان، همراهی چند نفر از بچه‌های یک محل و شور و اشتیاق آنان و وضعیت دوران آموزش نظامی، عشق و علاقه‌ی ایجاد شده بین افراد در این دوران و شخصیت هر یک از آنها را نشان می‌دهد. نحوه‌ی اعزام، شرایط خاص جبهه، تلاش و مبارزه‌ی افراد و همچنین، سیر تحولات مختلف و رو حیات افراد مختلف نیز شرح داده شده است. در این میان، قهرمان جوان داستان با حوادث مختلف روبه‌رو شده، از وضعیت جبهه بیشتر آگاه می‌شود. قرار گرفتن گردان در شرایط سخت محاصره و تلاش آنها برای مقاومت و حفظ مواضع، یادآوری خاطرات دوران کودکی و بیان اتفاقات و حوادث با برادر منافق، داستان را به پیش می‌برد.

زنده زیر خاک

سوسن طاقدیس. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۵۶ ص.: مصور. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودکان و نوجوانان؛ داستان بلند: ۶).

هنگام بمباران شهر اهواز، در دوران جنگ، خانواده‌ای تصمیم می‌گیرد جهت ایمن ماندن به زیرزمین خانه‌ی خود نقل مکان کنند. افراد خانواده - مرکب از پدر، مادر، مادربزرگ، دو پسر و حلیمه (دختر بزرگ خانواده) همراه شوهر و دو فرزندش و طاهره (دختر کوچک خانواده) و راوی داستان - در آنجا ساکن می‌شوند. روزی پدر برای خرید و مادر و حلیمه برای انجام کاری بیرون می‌روند. در این بین، خانه بمباران می‌شود و اعضای خانواده در زیرزمین و زیر آوار ساختمان فرو ریخته می‌مانند. طاهره که سالم است، پای شکسته‌ی برادرش را با چوب می‌بندد و زیر

[صفحه ۱۲۰۸]

سقف نیز یک چوبی حایل می‌کند. تشنگی به همه فشار می‌آورد؛ طاهره دیوار را می‌شکافد، و لوله آب را سوراخ می‌کند تا آب به دست آورد. با وجود آن همه سختی و مرارت، ناامید نمی‌شوند. بالاخره مردم آوار را کنار می‌زنند و افراد خانواده را زنده از زیر خاک بیرون می‌آورند.

سایه ملخ: رمان برای نوجوانان

محمدرضا بایرامی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارگاه قصه و رمان، ۲۴۰.۱۳۷۶ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Shadows of the Locust

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

صابر، چوپان نوجوان، در روستایی مرزی زندگی می‌کند. ملخ‌ها به روستا حمله کرده، اهالی وحشت کرده‌اند. فردای آن روز، صابر، گوسفندهایی را که قرار است برای تهیه‌ی پول عمل چشم پدر فروخته شوند، به صحرا می‌برد. سه نفر سارق مسلح تمام گوسفندها را می‌دزدند. صابر آنها را پنهانی تعقیب می‌کند و از نزدیک مرز برمی‌گردد تا کمک بیاورد. از ترس پدر، جریان را فقط به حاتم می‌گوید. آن دو شبانه به محل می‌روند و با یک ستون نظامی عراقی نفوذی به خاک ایران، روبه‌رو می‌شوند. هنگام بازگشت، عراقی‌ها آنها را می‌بینند و تیراندازی می‌کنند. صابر و حاتم، که مجروح شده است، با مشقت به روستا می‌رسند و اهالی را آگاه می‌کنند. مردم، روستا را ترک می‌کنند. صابر ماجرا را به پاسگاه خبر می‌دهد. عراقی‌ها روستا را با خاک یکسان می‌کنند. مردم، که زندگی خود را به صابر و حاتم مدیون هستند، تعدادی گوسفند به خانواده‌ی صابر می‌دهند تا زندگی آنها تامین شود.

سقوط خرمشهر، چهارم آبان ۱۳۵۹

محمود جوانبخت؛ ویراستار مینو کریم‌زاده. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۳۶.۱۳۸۰ ص.: مصور.

مدیر هنری و طراح گرافیک: کوروش پارسانژاد.

برای گروه سنی «د».

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر داستانی مستند از روزهای مقاومت در شهر خرمشهر است. مطالب داستان از نخستین روز تجاوز عراق (۳۱ شهریور) تا چهارم آبان ماه ۱۳۵۹ (مدت ۳۴ روز مقاومت مردم خرمشهر تا سقوط شهر) را شامل می‌شود. از جمله مطالب کتاب این موارد است: «بی‌اعتبار خواندن قرارداد الجزایر، حمله‌ی هواپیماهای عراق، سقوط پاسگاه شلمچه، پیشروی دشمن تا پشت نهر عرایض، مقاومت و تجهیز مردم در مساجد و حسینیه‌ها به دستور جهان‌آرا، توقف دشمن در پنج کیلومتری شهر، انهدام پل نو توسط سپاه خرمشهر (برای جلوگیری از پیشروی عراق) صدور قطعنامه‌ی ۴۹۷ شورای امنیت، درگیری و ورود دشمن به شهر، درگیری‌های پراکنده، سقوط پادگان دژ، به کارگیری پنج گردان از نیروهای مخصوص و پیاده و یک گروهان تانک برای تصرف خرمشهر، عقب‌نشینی نیروها که (به بهانه‌ی بمباران شهر از سوی بنی‌صدر مطرح شد) و به سقوط شهر منجر گردید و...).

سید خندان

نویسنده: احمد زرهانی [برای] شورای آموزش و پرورش، مناطق مرزی. - تهران: وزارت آموزش و پروش، شورای آموزش و پرورش مناطق مرزی؛ سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه، ۱۱۲.۱۳۷۶ ص.

[صفحه ۱۲۰۹]

طراح روی جلد: علی دانشور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب، داستان نوجوانی از روستای «کرم‌آباد» - به اسم «حسن» است که علی رغم مخالفتهای خانواده، گاو و گوسفندانش را می‌فروشد و به امید واهی کسب و کار، به تهران مهاجرت می‌کند و زیر پل سید خندان بیتوته می‌کند. حسن با دیدن اعزام بسیجیان، همراه آنها به جبهه می‌رود و در آنجا زخمی می‌شود و به کرم‌آباد بر می‌گردد. یک نفر کلاهبردار، در تهران، پولهای پدر را از چنگش به در می‌آورد. حسن جهت کمک به پدر به تهران می‌آید و در ساختمانی شروع به کار می‌کند. شخصی به نام «امیر هوشنگ» که سرهنگ بازنشسته است، او را به قیمت صد هزار تومان پول نقد و ماهی سه هزار تومان از پدر می‌خرد و اتفاقاتی می‌افتد که در جریان آنها، حسن متوجه می‌شود چند تن از دوستان امیر هوشنگ قصد انفجار پل راه آهن لرستان را دارند. با کمک او، خانه‌ی تیمی آنها تسخیر می‌شود. حسن مجددا به جبهه می‌رود، در عملیات مجروح می‌شود و پای راستش را از دست می‌دهد و...

شانه‌های خاک (رمان زندگی شهید حسین فهمیده)

محمد عزیزی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، ۲۴۲.۱۳۷۸ ص.

این کتاب قبلا با عنوان «شانه‌های خاک (رمان نوجوانان) توسط همین ناشر در سل ۱۳۷۶ منتشر شده است.

رمان «شانه‌های خاک» الهام گرفته از واقعیت‌های تلخ و شیرین دوران دفاع مقدس و بازسازی سرگذشت و حماسه‌ی شورانگیز شهید حسین فهمیده در روزهای اول جنگ، در خرمشهر است که با استفاده از خاطرات پدر و مادر و همرزمان شهید و کتابهایی تحریر شده است که درباره وی نوشته شده‌اند. نویسنده طی داستان احساس وظیفه‌ی حسین و افکار وی را شرح داده، چگونگی رفتن او به جبهه را شرح می‌دهد. پس از آن نیز اوضاعی را که او در خرمشهر با آن روبه‌رو شده است، به تصویر می‌کشد و دفاع دلیرانه‌ی حسین و دیگر همرزمان وی را بیان می‌کند. پایان کتاب، شرح شهادت‌طلبی حسین است؛ او در حالی که نارنجکها را به خود بسته است، کف خیابان دراز می‌کشد و تانکی را که قصد پیشروی دارد، منفجر می‌سازد و خود نیز به شهادت می‌رسد.

شانه‌های خاک، رمان نوجوانان

نویسنده: محمد عزیزی. - تهران: نشر شاه، ۱۳۷۶.

۲۴۲ ص.

طرح روی جلد: بهلولی.

رمان «شانه‌های خاک» الهام گرفته از واقعیت‌های تلخ و شیرین دوران دفاع مقدس و بازسازی سرگذشت زندگی و بیان حماسه‌ی شورانگیز شهید حسین فهمیده در روزهای اول جنگ، در خرمشهر است که با استفاده از خاطرات پدر و مادر و همرزمان شهید و کتابهایی تحریر شده است که درباره‌ی وی نوشته شده‌اند، تحریر شده است. نویسنده طی داستان احساس وظیفه‌ی حسین و افکار وی را شرح داده، چگونگی رفتن وی به جبهه را شرح می‌دهد. پس از آن نیز اوضاعی را که او در خرمشهر با آن روبه‌رو شده است، به تصویر می‌کشد و دفاع دلیرانه‌ی حسین و دیگر همرزمان وی را بیان می‌کند. پایان کتاب شرح شهادت‌طلبی حسین است؛ او در حالی که نارنجک‌ها را به خود بسته است، کف خیابان دراز می‌کشد و تانکی را که قصد پیشروی داشت، منفجر می‌سازد و خود نیز به شهادت می‌رسد.

[صفحه ۱۲۱۰]

شوق دیدار

نوشته خسرو آقایاری. - تهران: پیام نور، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۲۴ ص.: مصور (رنگی).

دایی محمود، یکی از اسیران جنگ است که با یک روز تأخیر به ایران می‌آید و موجب خوشحالی اطرافیان خود می‌شود. آقای رمضانی مسؤول امور تربیتی مدرسه هم - که همه تصور می‌کردند شهید شده - جزو اسیران است و همه از دیدن او بسیار خوشحال می‌شوند. کتاب به صورت مصور است و برای کودکان نوشته شده است.

شهر بی خاطره

نویسنده: ناصر یوسفی؛ تصویرگر: اکبر نیکان‌پور. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۴.۱۳۷۳ ص.: مصور (رنگی).

گروههای سنی: «ب» و «ج».

نوید، پسر خانواده‌ای است که ده سال پیش، پس از آغاز جنگ شهرستان را ترک کرده بوده و اکنون به زادگاه خویش بازگشته‌اند. پدر و مادر و خواهر، همگی، از شهر خود خاطراتی داشته، آن را دوست می‌دارند. ولی نوید در شهر دیگری به دنیا آمده و در ابتدا همه جا و همه کس و همه چیز برایش غریب است. دل تنگ شهر قبلی و دوستانی است که در آنجا داشته است. او اینک در اینجا تنهاست. نوید در میان ویرانه‌ها کلاهی آهنی را می‌یابد و آن را بر سر می‌گذارد و با برداشتن یک تکه چوب احساس می‌کند سرباز است و در میدان جنگ می‌جنگد. او کودک دیگری را می‌بیند که روی دیواری نشسته و به هوا نگاه می‌کند. نوید از او می‌پرسد که آیا کلاه مال اوست و چون پسر می‌گوید نه، نوید آن را به کناری پرت می‌کند. پسرک دوان دوان به طرف کلاه می‌رود و... کلاه رابطی می‌شود تا آنها دوست شوند و خانه‌ای نو بسازند.

شهید سیزده ساله

علی کاظمی؛ نقاشی متن: م. گولیوند. - قم: نشر جبهه، ۱۳۶۰.

۲۴ ص. - (داستان‌هایی از جبهه: ۱).

نقاش روی جلد: صندوقی.

عنوان دیگر: شهید ۱۳ ساله که امام او را رهبر خواند.

کتاب، داستان زندگی حسین فهمیده است که به زبانی ساده نوشته و صورت مصور به چاپ رسیده است. بنابر این داستان، حسین سیزده ساله که اهل قم و ساکن کرج بود و دوره‌های آموزش سلاحهای مختلف را در بسیج گذرانده بود، می‌خواست به جبهه اعزام شود. ولی او را نپذیرفته بودند. تا بالاخره مسؤول بسیج در مقابل رفتار منطقی حسین به او می‌گوید: «فردا برای اعزام آماده باش.» حسین در نامه‌ای به پدر و مادرش می‌نویسد که به جبهه رفته است. وقتی به اهواز می‌رسد، به او اسلحه نمی‌دهند. اتفاقا دشمن همان روز به آنها حمله می‌کند. حسین نیز در عملیات شرکت می‌کند و با کوکتل مولوتف به استقبال تانکها می‌رود و چند نارنجک نیز

به دست می‌آورد. با دو نارنجک تعدادی سرباز عراقی را می‌کشد. ولی خودش نیز زخمی می‌شود. برادران او را به بهداری منتقل می‌کنند. عراقی‌ها با تانک به بهداری حمله می‌کنند. حسین به خود نارنجک می‌بندد و خود را به زیر یک تانک پیشرو می‌اندازد و با این ابتکار، دو تانک را از کار می‌اندازد و خود شهید می‌شود. او به این ترتیب راه تانکها را می‌بندد. نیروهای اسلام نیز از راه می‌رسند و کار عراقی‌ها را می‌سازند.

شهید شیرودی در جنگ تحمیلی با عراق

علی کاظمی؛ نقاشی صندوقی. - قم: نشر جبهه، (چاپ اول)؛ ۱۳۶۱.
۲۴ ص.: مصور. - (داستان‌هایی از جبهه؛ ۴).
عنوان روی جلد: شهید شیرودی عقاب جبهه‌های غرب در جنگ تحمیلی با عراق.

[صفحه ۱۲۱۱]

تقدیم به جعفر طیار (علیه‌السلام) و تمام تیز پروازان نبرد حق علیه باطل.
در آغاز جنگ، عراق قصد گذر از دشت ذهاب و تصرف پادگان گیلان غرب را داشت. شهید شیرودی و یارانش ضمن مبارزه، آنها را عقب می‌رانند. او افراد خود را تشویق می‌کند و خود او نیز نشان لیاقت دریافت می‌دارد. شهید شیرودی در نبردهای متعدد با هواپیماها و بالگردهای عراق می‌جنگد. در یکی از نبردها با تانکها درگیر می‌شود و پس از شهادت خلبان هوانیروز، اسماعیلی، در نبردی دیگر خود او نیز شهید می‌شود. پس از شهادت شیرودی همه خلبانان هم قسم می‌شوند، که انتقام او را بگیرند.

صالح

نوشته محبوبه سحر. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، کارگاه داستان نویسی، (چاپ اول): ۱۳۶۶. [۴۸] ص.: مصور.
گروه سنی «د».
این داستان روایتی است از وقایعی که در جنگ تحمیلی ایران و عراق اتفاق افتاده است. پدر و دایی صالح که خلبان هستند، به یک مأموریت جنگی برای در هم کوبیدن تجهیزات دشمن اعزام می‌شوند. آن دو برای خودداری از تخریب یک روستا، پس از انجام بخشی از مأموریت خود، مجبور می‌شوند از مسیر اصلی خود منحرف شوند. آنها تلاش می‌کنند تا هواپیما را به ایران بازگردانند، ولی در نهایت هواپیمای آنها سقوط می‌کند. در این واقعه پدر صالح شهید و دایی وی مجروح می‌شود.

صبح روز بعد

طرح قصه محمدعلی فرمانبر؛ بازنویسی گروه ادبیات نشر شاهد؛ نقاشی محمد خزائی. - تهران: نشر شاهد،؟؟ ۱۳.
۲۳ ص.: مصور (رنگی).
برای گروه‌های سنی «ب» و «ج».
شمارگان: ۹۰۰۰ نسخه.

داستان مربوط به دختری به نام زینب است که در تخیل کودکانه‌اش با خورشید دوست شده و با او صحبت می‌کند. اما وقتی شب او را نمی‌یابد. سراغش را از ماه می‌گیرد. ماه برای تسلی او، قصه‌ای می‌گوید و او را به یاد بابای شهیدش می‌اندازد. دختر، با یاد بابا به خواب رفته و صبح هنگام، سراغ پدرش را از خورشید می‌گیرد، زیرا مادرش به او گفته که بابایت در آسمانهاست. شب فرامی‌رسد و او درد دل خود را با ماه می‌گوید و با یاد پدر به خواب می‌رود. مادر او را برای نماز صبح بیدار می‌کند. زینب که به نماز می‌ایستد، با یاد خدا غم را از دل می‌برد و دلتنگی را کنار می‌گذارد.

صدای بال فرشته

عبدالحمید نجفی؛ ویراستار: محمدرضا بایرامی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۴۳ ص. - (دفتر قصه کودک و نوجوان).

طرح جلد: مرتضی گودرزی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Angel Wing Sound

این کتاب، یک مجموعه داستان کودکان است داستان اول آن (کوچه‌های شب) مربوط به گریز مردم استان

[صفحه ۱۲۱۲]

باختران (کرمانشاه) از مقابل نیروهای عراقی است. خانواده‌ای که در قصر شیرین زندگی می‌کنند از جلوی سربازان عراقی فرار می‌کنند و به کرمانشاه می‌آیند. سه داستان دیگر مجموعه ربطی به دفاع مقدس ندارند.

صدای پای پیروزی

نوشته ناصر نادری، نقاشی: پرویز اقبالی. - تهران: کیهان، ۱۳۷۵.

۱۸ ص.: مصور (رنگی). - (ادبیات کودک و نوجوان: قصه سال‌های جنگ؛ ۲).

گروه سنی «ج».

کتاب «صدای پای پیروزی» داستان کودکی را که پدرش در جبهه است، زنجیروار بیان می‌کند. قسمت اول با نام «خواب ستاره‌ها»، شرح بازگشت پدر است از جبهه؛ قسمت دوم - بوی گل - رفتن علی با پدر به مسجد و سخنان پدر بین دو نماز درباره‌ی جبهه را بیان می‌کند. بخش سوم - خدا قبول کند - جمع‌آوری کمکهای مردمی است برای رزمندگان اسلام؛ به پیشنهاد پدربزرگ و شرکت علی و خواهرش زهرا در آن. «اشک پدربزرگ» حمله منافقین به مسجد شهر و شهادت یک بسیجی با نارنجک، «کبوتر سفید» مراسم به خاک سپاری آن بسیجی در بهشت زهرا، «از ستاره‌های درخشان» حمله هوایی دشمن به شهر، «رزمنده‌ی کوچولو»، بسته‌بندی نخودچی و کشمش برای رزمندگان در مسجد، «قفس» دلتنگی علی برای پدرش (او می‌ترسد مبادا پدرش مثل شوهر اقدس خانم اسیر دشمن شود)، «بیمارستان» خبر مجروح شدن پدر و «خدایا شکر» دیدار از پدر در بیمارستان و تشکر از خدا را شرح می‌دهد.

صدای جنگ

محمدرضا بایرامی؛ زیر نظر محمدقاسم فروغی جهرمی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۳.

۴۵ ص. - (مجموعه آثار و ارشهای دفاع مقدس، ادبیات کودک و نوجوان؛ داستان: ۲).

حسام، یک نوجوان روستایی است که به علت دور بودن مسیر مدرسه، از رفتن به مدرسه منصرف می‌شود. پدر تصمیم می گیرد که گوساله‌ی «زردو» را (بعد از به دنیا آمدن) بفروشد و برای او دوچرخه بخرد. یکی از روزها سر جالیز هندوانه، صدایی مثل رعد می‌شنود و روزهای بعد برخورد اشیایی آتشین را با زمین می‌بیند؛ اشیایی که سوت می کشند و می‌ترکند و دود به پا می کنند. او درمی‌یابد که دشمن حمله کرده است. در این میان، گلوله‌ای به «زردو» می‌خورد و او را می کشد. سرانجام حسام برای گرفتن انتقام «زردو» از عراقی‌ها، به گشتیهایی که می‌خواهند برای شناسایی وارد خاک عراق می‌شوند، کمک می کند و راه را به آنان نشان می‌دهد.

صدای گمشده، رمان نوجوان

نویسنده مهرداد غفارزاده. - تهران: پالیزان، ۱۳۸۰.

۱۰۴ ص.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

داستان، درباره‌ی پسری است که پدرش در جبهه مفقودالاثر شده است. او همیشه با امید زنده بودن پدر، آلبومهای عکس او را تماشا می کند و مادرش از این کار او رنج می‌برد. پسر بارها به همرزمان بسیجی و سپاهی پدرش مراجعه می کند و آدرس منطقه‌ی عملیاتی را می‌پرسد تا این که آدرس را می‌یابد. و بدون اجازه‌ی مادر، در ایام امتحانات، مدرسه را ترک کرده، خود را با قطار به اهواز می‌رساند و با کوشش فراوان و کمک سربازان و بسیجیان منطقه‌ی، به شلمچه و - با گروه تفحص - به میدان مین می‌رود. او زیر خاک با پیکر شهیدی مواجه می‌شود، که رزمنده‌ی

[صفحه ۱۲۱۳]

دیگری است. به سبب تشنگی فراوان، از قمقمه‌ی آن شهید آب می‌نوشد و در همین زمان، بوی معطری به مشامش می‌رسد و داستان به پایان می‌رسد.

عبدی، پهلوان بود

نوشته محسن شیخ الاسلامی، نقاشی تهرانی. - تهران: مطهری، (چاپ اول): ۱۶.۱۳۶۳ ص.: مصور.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب به مش طوبی مادر شهید عبدالرضا پهلوان تقدیم شده است.

شهید عبدالرضا پهلوان در سال ۱۳۴۱ در شهر لار متولد شد و در آذر ماه ۱۳۶۰ در جبهه‌ی بستان به شهادت رسید. کتاب حاضر داستانی از زندگی او بوده، برای کودکان نوشته شده است. کتاب حاضر به شرح و توضیح داستانی زندگی شهید پهلوان (که به عبدی مشهور بود)، از لحظه‌ی تولد تا جوانی و رشد و تا زمان انقلاب و پیروزی آن و سپس فعالیت‌های او در اوایل انقلاب، در

مسجد سپاه و پس از آن، شروع جنگ و داوطلب شدن برای اعزام به جبهه، تا لحظه‌ی شهادت و مواجه شدن مادر با پیکر فرزندش می‌پردازد. عکس شهید نیز در کتاب ارائه شده است.

عروج

نوشته ناصر ایرانی. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۱۳۶۳.

[۲۴۱] ص.

(شمارگان: ۳۰۰۰۰ نسخه.

گروه سنی «د».

مندرجات: کتاب اول: بیداری: بازی برگشت، آخرین دیدار، نامه، پرتو شمع، تصمیم؛ کتاب دوم: دگردیسی: در راه، نخستین آزمایش، شهید زنده، نیروی طوفان، شب خونین، پرواز.

کتاب «عروج» داستان بلندی است که در دو بخش مجزا به همراه عناوین جداگانه تنظیم شده است. شخصیت اصلی داستان، مهدی، فوتبالیستی ماهر است. حسین - دوست صمیمی مهدی - نیز از بازیکنان خوب تیم فوتبال محله‌ی خودشان است. حسین به جبهه می‌رود و پس از مدتی خبر شهادت او را می‌آورند. شهادت حسین و یادآوری خاطرات او، همراه با نقل قول‌های اطرافیان و همرزمان حسین بر مهدی تأثیر به سزایی می‌گذارد و او با وجود مخالفت والدین به جبهه می‌رود. آشنایی با رزمندگان و روحیات افراد - از پیرمرد تا نوجوان - و شنیدن وصف رشادت‌های حسین در نبرد با دشمن، مهدی را به فردی عاشق خدا و میهن تبدیل می‌کند؛ به طوری که هنگام عملیات و روزهای بعد از عملیات در حملات تلافی‌جویانه‌ی دشمن، به عنوان آر پی جی زن و تیربارچی دشمنان را وادار به تسلیم یا فرار می‌کند.

علی داد خله (۱)

حسین چتر نور؛ تصویرگر: هادی ابراهیم‌زاده. - تهران: جوانه (ایران رکورد)، ۱۶.۱۳۶۲ ص.: مصور.

علی داد خله از دست راست و پای چپ معلول بود و زبان او نیز می‌گرفت. همه او را خل می‌پنداشتند و مسخره می‌کردند. پس از شروع جنگ، روستای آنها، که در نزدیکی مرز ایران و عراق بود، به اشغال عراقی‌ها درآمد. عراقی‌ها که فکر می‌کردند علی داد خل است، رفت و آمد او را به پادگان آزاد گذاشته بودند. یک روز انبار مهمات عراقی‌ها منفجر شد و پادگان به دست نیروهای ایران افتاد. چند روز بعد مردم عکس علی را دیدند که در جلوی

[صفحه ۱۲۱۴]

صف سربازان روی دست آنها حمل می‌شد. اهالی روستا فهمیدند که علی به نیروهای خودی اطلاعات می‌داده است و آنها را شبانه به انبار مهمات راهنمایی کرده است.

فاطمه فاطمه، یک داستان

رحمت حقی‌پور. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، کارشناسی گروه قصه، (چاپ اول): ۵۸.۱۳۷۶ ص.

طراح روی جلد: احمد آقا قلی‌زاده.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Fatima Fatima.

طعم تلخ اسارت را یک اسیر کشیده است. اما غم و اندوه یک اسیر را خانواده‌اش با تمام وجود درک کرده‌اند. کتاب حاضر یادآور درد، غم و بی‌یاور ماندن یک خانواده‌ی روستایی و در نهایت کرامات معصومین (ع) و امداد الهی به خانوده‌ی آنها است. پدر خانواده به دست ساواک در دریا غرق شده و یگانه پسر خانواده نیز اسیر است. مادر با صبر و فداکاری به سختی چرخ زندگی را می‌چرخاند. داستان «فاطمه فاطمه» داستان غم و اندوه مادر و سختی‌هایی است که این خانواده با آن دست به گریبان هستند. فاطمه، دختر نوجوان آنها، گرفتار یک بیماری علاج ناپذیر است. همه، این خانواده را به فراموشی سپرده‌اند. مادر در نهایت استیصال نذر می‌کند و به حضرت زهرا (س) متوسل می‌شود. حضرت به درخواست او پاسخ می‌گوید. فاطمه به طرزی معجزه‌آسا شفا می‌یابد و داستان با بازگشت ظفرمندانه آزاده به کشور و به خانه‌ی خود، همزمان با این رویداد، به پایان می‌رسد، در حالی که ورود او نوید بخش آغاز دوران خوشبختی و پایان رنج و مرارت است.

فردای روشن

امیر مراد حاصل؛ تصویرگر: پرویز اقبالی. - تهران: پیام نور، (چاپ دوم): ۱۳۶۹.

۱۶ ص.: مصور.

پسری با پولهای عیدی خود یک دسته گل برای معلمش که تازه از جبهه برگشته، می‌خرد. او وقتی دست‌های قطع شده‌ی معلمش را می‌بیند فکر می‌کند که او دیگر تدریس نخواهد کرد؛ اما معلم به او می‌گوید که فقط دست‌هایش را از دست داده نه فکرش را و نه دست‌های بچه‌ها را.

فرزندان خورشید

محمدرضا یوسفی؛ تصویرگر: علی خورشیدپور. - تهران: خانه آفتاب، ۱۳۶۹.

۷۱ ص.: مصور.

پسرکی که در زمان بمباران، خانواده‌اش را از دست داده است، با عموی خود به خارج از شهر می‌رود. عموی پسر برای او قصه‌ی خانه‌ی خورشید را می‌گوید و او به خواب می‌رود. در خواب، پسرهای سیاهپوست، سرخپوست و زرد پوستی را می‌بیند که آنها هم به دنبال خانه‌ی خورشید هستند تا مشکلات قوم خود را حل کنند. در جریان این نزدیکی متوجه می‌شوند که می‌توانند با کمک هم دنیا را آباد و آزاد کنند. پس از بیداری، می‌بیند درخت خشک شده‌ی انار گل داده و قناری هم جوجه آورده است.

قاصدک

امیر مراد حاصل. - تهران: مؤسسه‌ی انجام کتاب، (چاپ سوم): ۱۳۶۸.

۱۶ ص.: مصور (رنگی).

بچه‌ها در کوچه قاصدکی را بینند و می‌خواهند پیامهای خود را به قاصدک بدهند. هر یک آرزوی خود را می‌گوید. یکی می‌خواهد در امتحان قبول شود. و دیگری دوچرخه می‌خواهد. بچه‌ها به حسین می‌گویند: «تو هم آرزویت را بگو». حسین به بچه‌ها می‌گوید: «از این قاصدک هیچ کاری ساخته نیست. شما باید با کمک خداوند به

[صفحه ۱۲۱۵]

آرزوهای خود برسید. در حال حاضر عده‌ی زیادی، از نوجوان تا پیرمرد هشتاد ساله، همه، در جبهه هستند. ما باید هرچه از دستمان برمی‌آید، برای انقلاب انجام دهیم.» هیچ یک از بچه‌ها سخنی نمی‌گویند ولی همه به حرفهای حسین فکر می‌کنند. روزها می‌گذرد. مدرسه‌ها باز می‌شود و بچه‌ها به درس و فعالیت می‌پردازند پس از ماهها، روزی قاصدکی از بالای کوچه‌ای - به نام «حسین رمضانی» - می‌گذرد. عکس حسین در مجله افتاده است. چشم احمد به قاصدک می‌افتاد. بچه‌ها به دنبال قاصدک می‌دوند و همگی با هم فریاد می‌زنند: «ای قاصدک زیبا، سلام ما را به همه‌ی برادران پاسدار و ارتشی و بسیجی و حسین شهیدمان برسان.»

قاصدک

علی مؤذنی. - سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۳۱ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ داستان: ۱۷).

شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

امید، پسر کوچکی است که پدرش به جبهه رفته است تا در عملیات شکستن حصر آبادان شرکت کند. امید شدیدا برای پدرش دلتنگ است. مادی سعی می‌کند او را آرام کند، ولی نمی‌تواند. با دیدن قاصدکی که در اطاق پرواز می‌کند، به فکر کمک گرفتن از او می‌افتد و به امید می‌گوید که پدرش برای او پیغام فرستاده است. امید آرام می‌شود و خود او نیز با قاصدک برای پدرش پیغام می‌فرستد و از او می‌خواهد جوابش را با قاصدک ارسال کند. مادر و پسر می‌خوابند. پدر پیچیده در هاله‌ای نورانی به خواب مادر می‌آید و در حالی که قاصدکهای فراوانی در اطرافش می‌گردند از او و پسرش خداحافظی می‌کند. او شهید شده است.

قلعه طلسم شده

نوشته محمدرضا یوسفی؛ ویراستار: ابراهیم حسن بیگی. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه، (چاپ اول): ۸۸.۱۳۷۴ ص.

«عبدو» پسر نوجوانی است که همراه مادر و عمویش در جزیره‌ی هرمز زندگی می‌کند. پدر عبدو در جنگ به اسارت نیروهای عراقی در آمده و بمبارانهای هوایی دشمن، افکار او را پریشان ساخته است. در جزیره‌ی قلعه‌ای مخروبه (از زمان تجاوز پرتغالی‌ها) وجود دارد که به قول اهالی طلسم شده است. عبدو از طریق کتابی که تاریخ جزیره، خصوصا حمله و تسلط پرتغالی‌ها را بیان کرده است، خود را غرق در حوادث و اتفاقات آن دوران می‌کند. او، خود و خانواده و اطرافیانش را در قالب شخصیتهای کتاب می‌گذارد و چنان غرق در مسایل آن می‌شود که دیگران فکر می‌کنند به بیماری روانی دچار شده است. عبدو پدرش را اسیر پرتغالی‌ها می‌بیند و مردم جزیره را در حال نبرد با آنها. تا بالاخره با پایان کتاب و شکست پرتغالی‌ها از سردار شاه عباس، حال او نیز رو به بهبود می‌رود. در پایان، خبر ورود آزادگان و دریافت نامه‌ای از پدرش، او را به حال عادی برمی‌گرداند.

قمقمه آب

نویسنده ابراهیم حسن بیگی؛ تصویرگر مهدی نوری. - تهران: محراب قلم، (چاپ اول): ۲۴.۱۳۷۸ ص.: مصور (رنگی). - (فاطمه و

نقاشی‌هایش، جلد ۱).
شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.
فاطمه دختر کوچکی است که با ورود به دنیا نقاشیهایش می‌تواند زمانهای گوناگونی را طی کند و از جایی به جای دیگر برود و حوادث نادیده‌ی زیادی را از نزدیک ببیند. در کتاب «قمقمه»، که جلد اول از این مجموعه‌ی است، فاطمه تصمیم می گیرد عکس پدرش را نقاشی کند که در لباس بسیجی در کنار مسجد جامع خرمشهر گرفته است. او در گوشه‌ی عکس پدر، یک قمقمه آب می‌بیند. فاطمه قمقمه را بر می‌دارد و پر از آب می کند، سپس به دنبال صاحبش می گردد و....

[صفحه ۱۲۱۶]

قول مردانه، بر اساس خاطره‌ای از دوران نوجوانی شهید یدالله کلهر

علی‌اصغر نصرتی؛ تصویرگر: م. مهاجر؛ ویراستار: محمدباقر شمسی‌پور. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.
[۲۰] ص.: مصور (رنگی). - (مجموعه قصه‌های سرداران شهید، ۹).
گروه سنی ۹ تا ۱۲ سال.
«یدالله»، پسر نوجوانی است که به خاطر وفاداری به عهد خویش، در یک روز برفی و بسیار سرد، همراه دوستش از منزل خارج می‌شود تا به مدرسه - که در ده، دوازده کیلومتری روستایشان قرار دارد - برود، زیرا به معلم دینی قول داده که به مناسبت روز مبعث برای مدرسه شعار بنویسد. یدالله و محمدرضا بعد از انجام کار، در راه بازگشت متوجه می‌شوند که تنها اتوبوس ده، مدتی قبل حرکت کرده است و آنها مجبورند این فاصله را پیاده طی کنند. آنها برای کوتاه کردن راه، میان بر می‌زنند ولی در راه، با تعدادی سگ بزرگ سیاه روبرو می‌شوند که قصد آزار آن دو را دارند. یدالله بدون ترس و واهمه سگها را با پرتاب چند سنگ فراری می‌دهد و در آخر، هر دو با سختی و رنج بسیار خودشان را به روستایشان می‌رسانند. در پایان کتاب (تحت عنوان «شهید یدالله کلهر چه کسی بود») شرح کوتاهی از زندگینامه و فعالیت‌های او در جریان مبارزات انقلاب اسلامی، شرکت او در جنگ تحمیلی و سرانجام شهادت او نوشته شده است.

قهرمانان (جلد ۱)

محمد تهرانی؛ تصویرگر: شیرمحمدی. - تهران: سبحان، (چاپ اول): ۱۳۶۰.
۳۵ ص.: مصور (رنگی).
این کتاب، سرگذشت احمد - نوجوان انقلابی و بسیجی - است که از زبان دوست او بیان شده است. دوستش درباره‌ی ارادت او به حضرت امام (ره) صحبت می‌کند. احمد در عملیاتی در ارتفاعات بازی دراز به شهادت می‌رسد و در قطعه‌ی ۲۴ شهدای بهشت زهرا به خاک سپرده می‌شود و هنگامی که راوی داستان در مراسم تشییع و تدفین او شرکت می‌کند، با دو نفر از دوستان شهید، به نامهای مصیب و علی، آشنا می‌شود. راوی از مصیبت داستان فتح ارتفاعات بازی دراز را می‌پرسد و او نیز ماجرا را تعریف می‌کند و از ناصر، فرمانده‌ی گروه، هم صحبت می‌کند. در همان موقع شهیدان دیگری را برای تشییع به بهشت زهرا می‌آورند.

قهرمانان (جلد ۲)

محمد تهرانی؛ تصویرگر: شیر محمدی. - تهران: سبحان، (چاپ اول): ۱۳۶۰.

۳۵ ص.: مصور (رنگی)

این کتاب جلد دوم از کتاب «قهرمانان» و ادامه‌ی داستان فتح ارتفاعات «بازی دراز» از زبان «مصیب» (دوست احمد) است که ضمن تعریف چگونگی فتح ارتفاعات «بازی دراز» و عملیات انجام شده، نحوه‌ی شهادت چند بسیجی دیگر را نیز شرح می‌دهد و ذکر می‌کند که در این عملیات، نوزده نفر از بهترین و فداکارترین افراد بسیجی تقدیم امام و امت و مردم شهید پرور شده‌اند. پس از آن، به پاتک عراقی‌ها و دفع آن اشاره می‌کند و شرح می‌دهد که در جریان دفع این ضد حمله، چگونه چهل تانکک عراقی توسط رزمندگان اسلام منهدم شدند. او همچنین توضیح می‌دهد که چگونه در جریان انهدام یک خودروی نفربر، احمد نیز به شهادت رسیده است.

قهرمانان کوچک

عباسعلی مسعودی؛ تصویرگر: محمد مهدی روحانی. - تهران: وزارت جهاد سازندگی، دفتر مرکزی، واحد تبلیغات، ۱۳۶۷. [۲۸]

ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی: «ج».

اسد از بالای تپه، منظره‌ای را دید و به یاد پدر و برادرانش افتاد که شهید شده بودند. او ناگهان چند مرد را دید

[صفحه ۱۲۱۷]

که به طرز مشکوکی وارد غاری شدند. آنها را تعقیب کرده، فهمیده جاسوس عراق هستند. خواست به مأموران جهاد خبر دهد اما گرفتار شد و کتک زیادی خورد. سرانجام آن چند تن به دست مأموران جهاد گرفتار شدند. مأموران جهاد خواستند جایزه‌ای به پسرک بدهند، اما او از آنها یک مدرسه‌ی راهنمایی خواست.

کاری باید کرد

مهدی شجاعی؛ نقاشی: محمد کارگر شریف. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۶۹.

۲۳ ص.: مصور (رنگی).

«کاری باید کرد» داستانی است از ابتدای جنگ تحمیلی عراق علیه ایران. در یک شهر مرزی، مردم زندگی آرامی دارند. روزی صدای انفجار گلوله‌های توپ می‌آید و شهر خراب می‌شود. تانگهای دشمن به سمت شهر پیش می‌آیند و همه چیز را ویران می‌کنند. هر کس می‌خواهد کاری انجام دهد. نوجوانی به نام حسین می‌خواهد کاری انجام دهد تا از نفوذ دشمن به شهر جلوگیری کند. تفنگ و نارنجک برادر حسین کنار حیاط است. حسین نارنجک را بر می‌دارد و به سمت عراقی‌ها می‌رود. او نارنجک را به کمر می‌بندد و به سمت تانکهای دشمن می‌رود. لحظه‌ای بعد صدای انفجار می‌آید و خنده‌ای بر لبهای خواهر، مادر و دوستان حسین می‌نشیند و دشمن عقب می‌رود. حسین یاران امام حسین (ع) را می‌بیند که به استقبال او آمده‌اند. داستان، در حقیقت، از

ماجرای «حسین فهمیده» الهام گرفته شده است.

کبوتر

جعفر ابراهیمی (شاهد)؛ نقاشی از مصطفی گودرزی. - تهران: امیرکبیر، کتابهای شکوفه، (چاپ دوم): ۲۰.۱۳۶۵ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی «ج».

در یکی از روستاهای مناطق جنگی، خانواده‌ای (بر خلاف بقیه‌ی اهالی ده که محل زندگی خود را ترک کرده بودند) در ده باقی مانده، به کشاورزی مشغول بودند و زندگی می‌کردند. روزی، پسر بزرگ خانواده برای برادر کوچکتر خود داستان کبوتری را تعریف کرد که باعث نجات سربازی از مرگ شده بود. برادر کوچکتر در راه خانه کبوتری را دید که بر اثر شلیک توپ زخمی شده بود. او تصمیم گرفت که برای مبارزه با دشمن آماده شود و به کبوتر هم آموزش دهد.

کلاغ آبی

نویسنده داود غفارزادگان؛ نقاشی: محمدحسین صلواتیان. - تهران: صریر، کتابهای شهید فهمیده، (چاپ اول): ۱۹.۱۳۷۹ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی: «ب».

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«کلاغ آبی» یک داستان کوتاه و مصور است که برای کودکان نوشته شده است. در این داستان، پدر جانبازی - به رغم آن که بینایی خود را از دست داده - احساس لطیف خود را از نقاشی دختر کوچکش بازگو می‌کند. دخترک در دفتر خود کلاغی را با رنگ آبی نقاشی کرده است. پدر با توصیف دل‌انگیز و شاعرانه‌ی خود از نقاشی، او را متعجب می‌کند.

[صفحه ۱۲۱۸]

گل باغ آشنایی

نوشته جعفر ابراهیمی «شاهد»؛ نقاشی مصطفی گودرزی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، واحد انتشارات، (چاپ دوم): ۲۳.۱۳۶۳ ص.: مصور.

گروه‌های سنی: «ب»، «ج».

شمارگان: ۲۰۰۰۰ نسخه.

کتاب «گل باغ آشنایی» داستان پسری است که هر روز هنگام رفتن به مدرسه پیرمردی را در ایستگاه اتوبوس می‌بینند. آن دو با نگاههایی که به یک دیگر داشتند، رابطه‌ای برقرار کرده بودند. سرانجام روزی پیرمرد در مدرسه حاضر می‌شود. نصیر متوجه می‌شود که او فراش جدید مدرسه‌ی آنهاست و ضمنا، لال است. وقتی او با پیرمرد صحبت می‌کند، پیرمرد عکس پسری را به او نشان می‌دهد که شباهت زیادی به نصیر دارد. آن عکس متعلق به پسر بسیجی شهید پیرمرد است که در جبهه به شهادت رسیده و

علت نگاههای پیرمرد به نصیر، به سبب همین شباهت است. پس از آن، بین نصیر و پیرمرد ارتباطی عاطفی، مانند ارتباط پدر و پسر برقرار می‌شود.

گل سرخ پیروزی

نوشته امیر مراد حاصل. - تهران: پیام نور، (چاپ اول): ۲۴.۱۳۶۶ ص.: مصور (رنگی). گروه سنی: «ج»، «د».
عده‌ای از طرف بسیج برای سه ماه به جبهه رفته‌اند. در راه، یکی از اتومبیلها خراب می‌شود و همه مجبورند پیاده بروند. سید جلال می‌خواهد مینها را خنثی کند که یکی از آنها منفجر می‌شود و پایش را قطع می‌کند. پس از مدتی سید جلال شهید می‌شود. آن شب، گروه، همان منطقه‌ای را که سید جلال در آنجا مجروح شد، مین روبی می‌کنند و مراسم تجلیل از سید جلال و دعای کمیل به جا می‌آورند.

گلهای سرخ کاغذی

علی آقاغفار؛ نقاشی: صابر عباس‌پور. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، واحد تبلیغات و انتشارات، ۱۰۸.۱۳۷۰ ص.: مصور، نقاشی.
طراح روی جلد: صابر عباس‌پور.
یک کودک خرمشهری که قرار است به کلاس اول دبستان برود، با آغاز جنگ مجبور می‌شود به تهران مهاجرت کند. پدر او در همان ابتدای جنگ اسیر می‌شود. در طول هشت سال دوری از شهر خود، او به مدرسه می‌رود، درس می‌خواند و دوستان زیادی پیدا می‌کند. با پایان جنگ آنها به خرمشهر باز می‌گردند. ارتباط بین این نوجوان خرمشهری با دوستان تهرانی‌اش به وسیله‌ی نامه ادامه می‌یابد. این نامه‌ها خواننده را با حال و هوای زمان جنگ، نحوه‌ی بازسازی خرمشهر، مشکلات اهالی در دوران بازسازی و احساسات این نوجوان خرمشهری آشنا می‌کنند. دوستان نوجوان برای کمک به بازسازی شهر جنگ زده، به خرمشهر می‌روند. دیدار دوباره باعث تداعی خاطرات گذشته می‌شود. خبرهای خوش در راهند: ساخت خانه‌ها تمام می‌شود و پدر نوجوان همراه کاروان اسرا به میهن اسلامی باز می‌گردد.

گل‌هایی برای دایی احمد

نویسنده آذر صدیقی، نقاشی گلریز اسلامیان. - تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۱۳۷۷. [۱۱] ص. مصور (رنگی).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Flowers for Uncle Ahmad
برای گروه‌های سنی: «ب» و «ج».

[صفحه ۱۲۱۹]

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
سارا با پدر خود به گل فروشی می‌رود تا برای سالگرد شهادت دایی احمد گل بخرد. او پس از انتخاب گلهای سرخ و سفید، همراه

دایی سعید، مادربزرگ، مادر و پدر به سوی بهشت زهرا روانه می‌شود. دایی احمد راننده‌ی تانک بوده و در همان تانکی به شهادت می‌رسد که عکس آن نزد ساراست. هنگامی که به بهشت زهرا می‌رسند، سارا پیشانی‌بند دایی احمد را از مادر بزرگ گرفته، به پیشانی خود می‌بندد و بر مزار او حاضر می‌شود. سارا دستی به پیشانی‌بند کشیده و دستش را بو می‌کند. پیشانی‌بند دایی احمد هنوز هم بوی او را می‌دهد. سارا گلها را بر روی قبر می‌گذارد و با اشاره‌ی انگشت به قبر دایی، فاتحه می‌خواند.

مثل رود پر خروش

نوشته بهمن پگاه‌راد. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، (چاپ اول): ۱۱۴.۱۳۸۰ ص.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: As an Intense River

شمارگان: ۲۲۰۰ نسخه.

حسن، دانش‌آموز پایه‌ی دوم راهنمایی، یک روزنامه‌ی دیواری درست می‌کند و آن را به یکی از معلمهای پایه‌ی سوم نشان می‌دهد. معلم، آن را می‌پسندد و به دیوار می‌زنند. دانش‌آموزان پایه‌ی سوم نمی‌گذارند روزنامه آنجا بماند و روزنامه‌ی دیواری خود را نصب می‌کنند. کار پدر محسن، در اهواز، در اداره‌ی روزنامه است و محسن هم در تابستان به او کمک می‌کند. روزی محسن و پدرش را سریعا به روزنامه فرا می‌خوانند. آنها در آنجا متوجه می‌شوند که عراق، در ساعت ۱۴:۱۵ به شهرهای خرمشهر و آبادان حمله کرده است. محسن خبر را پیاده کرده، به تهران انتقال می‌دهد. مدتی بعد، مسؤول روزنامه از محسن می‌خواهد عده‌ای را برای تهیه‌ی گزارش به آبادان ببرد! او قبول می‌کند، ولی قبل از رفتن به آبادان، تصمیم می‌گیرد به دزفول، به دیدن دوست خود، (جواد) برود. زمانی که به آنجا می‌رسد، متوجه می‌شود که جواد صبحها به بسیج می‌رود و بعداز ظهرها به مدرسه، تا بتواند در جنگ شرکت کند.

محمد مین یاب

تنظیم از م. خوشدل (عباس بروغنی). - تهران: موسسه انجام کتاب، ۱۳۶۳.

۲۴ ص.: مصور.

گروه سنی: «د» (سالهای آخر دبستان).

این کتاب، سرگذشت نوجوانان شانزده ساله‌ای به نام «محمدباقر حبیب‌اللهی» است. وی در بین همرزمان خود به نام «محمد حقیقت‌یاب» یا «محمد مین یاب» معروف شده بود. او پس از آغاز جنگ به آبادان رفت و به عنوان خمپاره‌انداز به صف رزمندگان اسلام پیوست. پس از عملیات شکستن حصر آبادان، به عنوان نیروی شناسایی به منطقه اعزام شده، در شناسایی میدانهای مین و خنثی‌سازی آنها به فعالیت پرداخت و در یک عملیات، ۲۴ مین را خنثی کرد. سپس در عملیات حمله به قوای بعثی شرکت کرد و در این عملیات به شهادت رسید. پیکر پاک وی پس از سه روز که در سردخانه ماند، توسط مادرش شناسایی شد. از این داستان چنین برمی‌آید که کار برای خدا حد و مرزی نمی‌شناسد و هیچ نیرویی نمی‌تواند مانع انجام آن شود. در آخرین لحظاتی که این کتاب به زیر چاپ می‌رفت، خبر شهادت نویسنده‌ی آن «عباس بروغنی (م. خوشدل)» دریافت شده است.

مسافر

نویسنده: مجتبی رحمان‌دوست؛ نقاش: ایرج خانباباپور. - تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، (چاپ اول): ۷۵.۱۳۷۴ ص.: مصور (رنگی).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۲۲۰]

«مسافر» سرگذشت رزمنده‌ای است که در جبهه‌ی «دارخوین» از ناحیه‌ی پای راست و دست چپ دچار سانحه می‌شود. به ناچار پای راست و دست چپ او را قطع می‌کنند. او برای ادامه‌ی معالجات، راهی آلمان می‌شود. در آنجا برایش دست و پای مصنوعی تهیه می‌کنند. او که می‌خواهد به خود متکی باشد و برای انجام کارهایش کمتر از دیگران کمک بگیرد، با مشکلات زیادی روبه‌رو می‌شود. در نهایت تصمیم می‌گیرد برای زیارت حرم حضرت معصومه (س) عازم قم شود و خود به تنهایی حرکت می‌کند. پس از ماجراهایی، با تحمل رنج زیادی خود را به قم می‌رساند و از آنجا به برادرش تلفن می‌کند تا بگوید که این سفر را به تنهایی انجام داده است.

من، بابا و یک کماندو: رمان نوجوان

داریوش عابدی. - تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۴۹ ص.

طراح روی جلد: محسن تقی‌پور.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

ماجرای داستان در «محمودآباد» اتفاق می‌افتد. یک اسیر عراقی از ترس کشته شدن توسط نیروهای بعثی اسیر در اردوگاه محمودآباد، از اردوگاه فرار می‌کند. پسری که خود، فرزند یک کارگر ساده‌ی راه‌آهن است که در جبهه مفقود شده است، همراه دوستانش، پس از شنیدن این خبر به جستجوی اسیر فراری برمی‌آیند. در این بین، ماجراهای پلیسی رخ می‌نماید و بچه‌ها با مأموران راه‌آهن برخورد پیدا می‌کنند. سرانجام پسر مذکور اسیر را به طور اتفاقی می‌یابد و پس از شنیدن ماجرای وی، او را که زخمی بوده مداوا می‌کند و در پایان، با بلیط و هزینه‌ی سفری که برایش تدارک می‌بیند، او را یاری می‌دهد. از سوی دیگر مادرش اختلافات دیرینه با مادربزرگش دارد. در پایان، عموی پسر، از اسیر شدن پدرش و آزادی قریب‌الوقوع وی خبر می‌دهد.

مو فرفری

نوشته شهلا بار فروش؛ نقاشی از نیره تقوی، ویراسته ا. ج. - تهران: امیر کبیر، کتابهای شکوفه، (چاپ اول): ۲۲.۱۳۶۴ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی «ج».

شمارگان: ۲۲۰۰۰ نسخه.

این داستان برای کودکان نوشته شده است. «مو فرفری» عروسک لیلا است. روزی، هنگام بازی از رادیو صدای آژیر قرمز به گوش می‌رسد و هواپیماهای دشمن شهر را بمباران می‌کنند. پدر لیلا با عجله به منزل می‌آید و می‌گوید که باید هر چه زودتر شهر را

ترک کننـد، زیرا عراقی‌ها به شـهر حمله کرده‌اند. پس از جمع‌آوری اسـباب و وسایل لازم و خروج از شـهر لیلا به یادش می‌آید که مو فرفری را همراه نیاورده است. ولی نمی‌تواننـد به شـهر باز گردند. عراقی‌ها به منزل لیلا حمله کرده، پس از غارت منزل، موفرفری را پاره می‌کنند. پس از مدتی که مردم و رزمندگان شهر را باز پس می‌گیرند، پدر لیلا، مو فرفری را در زیر آوار پیدا کرده، پس از دوختن پارگی‌های عروسک، او را به لیلا باز می‌گرداند.

مهاجر تنها

جهانشاه رحیمی. - تهران: نشر قدر، ۱۳۶۴.

۹۶ ص. - (همراه با کودکان و نوجوانان در اندیشه دین؛ ۲: عدل).

گروه سنی: «د».

این داستان که برای نوجوانان نوشته شده، شرح حال نوجوانی است که خانواده‌ی خود را در بمباران از دست

[صفحه ۱۲۲۱]

داده است و نزد خاله‌اش در شـهر تهران می‌رود. رفتار خاله و شوهر خاله با او چنـدان رضایتبخش نیست و او در اثر معاشـرت با افرد ناباب به کارهای ناجور دست می‌زند ولی پس از آشنایی با یک مهندس، تحت تأثیر راهنمایی‌های او هدایت می‌شود و به راهنمایی دوستانش نیز می‌پردازد و روابط خود را با افراد خانواده‌ی خود بهبود می‌بخشد.

مهاجر کوچک

رضا رهگـذر. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان (خانه ادبیات و هنر کودکان و نوجوانان)، (چاپ سوم): ۵۶.۱۳۶۹ ص.

طراح روی جلد: پرویز محلاتی.

گروه سنی: «د».

عبـاس، پسـر ده ساله‌ی خرمشـهری، در اولین روزهای جنگ ابتـدا پـدر و بعـد، همه‌ی اعضای خانواده‌اش را از دست می‌دهـد. او به دنبال تنها برادرش، قاسم (که مجروح شده است) به تهران می‌آید. اما درمی‌یابد که برادرش دو هفته قبل از رسیدن او، از بیمارستان مرخص شـده و رفته است. پرسـتار بیمارسـتان و یک خانواده‌ی دیگر نگهـداری از عباس را بر عهـده می‌گیرنـد. پـدر خانواده همراه عباس برای پیـدا کردن قاسم به خوزسـتان می‌رود. این ماجرا را آقای سـرشار (که نویسـنده است و از اولین روزی که عباس را برای ثبت‌نام به مـدرسه آورده‌انـد، با او آشـنا شـده است)، به عنوان خاطره‌ای از او تعریف می‌کنـد و ضـمن بازگویی، خاطرات عباس در ارتباط با جنگ و تسخیر خرمشهر به وسیله نیروهای عراقی و چگونگی شهادت پدر و مادر عباس را نیز به تصویر می‌کشد.

مهتاب شب سوم بر اساس خاطره‌ای از دوران نوجوانی شهید فضل‌الله محلاتی

نویسـنده علی آقاغفار؛ تصویرگر: محمدحسین کارگر شریف، ویراستار: محمدباقر شمسی‌پور. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

[۲۷] ص.: مصور (رنگی). - (مجموعه قصه‌های سرداران شهید، ۱).

گروه سنی: «ج» (۹ تا ۱۲ سال).

فضل‌الله - نوجوان ده ساله‌ی روستایی - علاقه‌ی شدیدی برای رفتن به شهر قم و تحصیل علوم مذهبی دارد ولی پدرش می‌خواهد او در کارهای کشاورزی به خانواده کمک کند. فضل‌الله قبلاً شنیده است که هر کس در ماه رجب سه روز روزه بگیرد، دعایش مستجاب می‌شود. او که ده ساله است، پنهان از مادرش و دیگران سه روز از ماه رجب را روزه می‌گیرد و در غروب روز سوم بسیار دعا می‌کند. هنگامی که بر سر سفره‌ی افطار نشسته است، عمویش که پس از صحبتهای بسیار با پدر فضل‌الله، رضایت او را برای ادامه‌ی تحصیل فضل‌الله گرفته است، این خبر را به او می‌دهد. در پایان کتاب، خلاصه‌ای از شرح زندگانی، مبارزات او بر علیه رژیم منفور شاه، فعالیت‌های او پس از پیروزی انقلاب و سرانجام، شهادت او در سانحه‌ی هوایی (ناشی از حمله‌ی هواپیماهای عراقی) آمده است.

میرزا، بر اساس خاطراتی از سردار سرلشکر پاسدار، شهید محمد بروجردی

ابراهیم حسن بیگی؛ ویراستار حسن یونسی؛ تصویرگر: م. مهاجر. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۰۰ ص.: مصور، نقاشی. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه استان تهران؛ داستان نوجوانان: ۴).

گروه سنی «د» (دوره راهنمایی).

[صفحه ۱۲۲۲]

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «میرزا» بر اساس خطاراتی از سردار سرلشکر پاسدار، «شهید محمد بروجردی» نوشته شده است. کتاب در یازده قسمت تنظیم شده است و به صورت داستانی است که یک جانباز دوست دران کودکی و همرزم شهید از زندگی خود و میرزا برای فرزند خود نقل می‌کند تا نوجوان با روحیات و شخصیت او آشنا شود. نه قسمت داستان مربوط به دوران نوجوانی و جوانی شهید محمد بروجردی است و در آنها از خصوصیات اخلاقی و نیز از مشکلات وی در آن زمان (قبل از انقلاب) سخن می‌گوید. قسمتهای دهم یازدهم که به دوران بعد از انقلاب مربوط است به اقدامهای انقلابی شهید بروجردی در مبارزه علیه گروهکها، غائله‌ی کردستان و مسؤولیتهای وی در براندازی ضد انقلاب به ویژه در جریان اوایل جنگ و پاکسازی مهاباد پرداخته است و نحوه شهادت او را بیان می‌کند. در پایان کتاب خلاصه زندگینامه شهید در یک بخش مجزا آمده است.

می‌روم جبهه تا جنگ را تمام کنم

سید حسین میرکاظمی. - [بی‌جا]: نشر یاشوحی، ۱۳۶۱.

۴۰ ص.

رویدادهای این داستان (که برای نوجوانان نوشته شده است) به اوایل شروع جنگ تحمیلی برمی‌گردد. «سالار»، یکی از جوانان روستا، به جبهه می‌رود. او هنگام رفتن، به مردم سفارش می‌کند تا ساختن پل را ادامه دهند. پس از مدتی، سالار که در خط مقدم

خدمت می‌کرد، به روستا برمی‌گردد. مردم روستا تصمیم به ارسال کمکهای خود به جبهه می‌گیرند و پس از گردآوری کمکها، آنها را به سوی جبهه ارسال می‌دارند. پل ساخته می‌شود و سالار به جبهه برمی‌گردد. پس از مدتی یکی از اهالی روستا برای تحقیق درباره کلاسهای آموزش رزمی و آشنایی با اسلحه به شهر می‌رود و خبر شهادت سالار را می‌شنود. سالار شهید را به روستا آورده، در پای پل دفن می‌کنند. صبح روز بعد «سیف» (برادر «سالار») که نیروی تازه‌ای پیدا کرده است، عازم جبهه می‌شود.

نارنجک‌های خونین

خلیل محمدزاده؛ تصویرگر: محمد مهدی رسولی. - تهران: مفید، (چاپ اول): ۲۷.۱۳۵۹ ص.
در آغاز حمله‌ی عراق به ایران، اکبر، دانش‌آموز کلاس دوم راهنمایی بود. روزی که هواپیماهای عراقی حمله کردند؛ او بسیار ناراحت شد. روز اول مهر که به مدرسه رفت، با چند تن از دوستان خود - که به آنها گفته بود جنگ کوچک و بزرگ ندارد - گروهی به نام گروه ضربت جنوب تشکیل داد. این گروه در شهر خود به زخمی‌ها و کسانی که در اثر بمبارانها به خون احتیاج پیدا می‌کردند، کمک می‌کرد تا این که بالاخره به سوی ایستگاه ۱۰ آبادان حرکت کردند و در آنجا اکبر با نقشه‌ای که کشید، نارنجکی به خود بست و به زیر تانک عراقی پرید و آن را منهدم کرد. دوستانش نیز که مسلح به کلاشینکوف و نارنجک بودند، به تانک و دیگر نفربرها حمله کردند و عراقی‌ها را از بین بردند (این کتاب روایتی از زندگی شهید محمدحسین فهمیده است).

نازنین

محسن دوازده امامی؛ تصویرگر محمدرضا قربانی. - اصفهان، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، (چاپ اول): ۳۶.۱۳۷۶ ص.: مصور (رنگی). - (کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان اصفهان: مجموعه آثار؛ ۵۷).
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۲۲۳]

گروه سنی «ب» و «ج».
زهرا بیرون از خانه یک کبوتر زخمی پیدا می‌کند و به کمک مادرش او را پانسمان می‌کند. زهرا کبوتر را به اتاق خود می‌برد و در حالی که به او خیره شده، به خواب می‌رود. در عالم خواب، کبوتر (که نازنین نام دارد)، زهرا را به جبهه و میدان نبرد دشمن با پاسداران برده، با معنای توپ و گلوله (که باعث ویرانی می‌شوند) آشنا می‌کند و سپس او را با چهره‌ی دشمن و تفاوتش با چهره‌ی پاسداران و رزمندگان آشنا می‌کند و در حال نگاه به چهره‌ی رزمنده‌ای، که او را به آسمان می‌بردند، معنای شهید و شهادت را می‌فهمد. زهرا و نازنین در جبهه در حال گشت و گذار، با گلوله‌های دشمن مواجه می‌شوند و نازنین مجروح می‌شود و در حالی که زهرا در حال گریه و زاری است مادرش او را از خواب بیدار می‌کند. زهرا پس از بیداری نازنین را در کنار خود، سالم و آماده‌ی پرواز می‌بیند.

نخل و باران

نوشته مرضیه دانش‌زاده؛ تصاویر از پرویز حیدرزاده. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۸۰.۱۳۶۷

ص.: مصور، نقاشی.

ناظر هنری: محمدرضا دادگر.

گروه‌های سنی «د» و «ه».

نام نویسنده روی جلد: مرضیه ترابی.

کتاب «نخل و باران» داستان نوجوانی است که علاقه‌ی زیادی برای حضور در جبهه دارد ولی خانواده‌ی وی شدیدا با این امر مخالف هستند. در نتیجه، به طور پنهانی، با همکاری برادر کوچکترش، عازم جبهه می‌شود. مجروح شدن برادر رزمنده و انتقال وی به بیمارستان، خانواده را در وضعیت جدیدی قرار می‌دهد. پدر، به علت اعتیاد، شدیدا مورد انتقاد دیگران قرار می گیرد. از طرف فرزند مجروح نیاز به خون دارد و تنها خون مناسب برای تزریق، خون پدر است که آن هم به سبب اعتیاد قابل استفاده نیست. سرزنش‌های افراد خانواده و ندای وجدان، او را وادار به ترک اعتیاد می کند. عزم و اراده‌ی بازیافته‌ی پدر و شجاعت پسر و محبت پدر و فرزندی امکان تزریق خون پدر را در عمل جراحی دوم مجروح بسیجی فراهم می‌سازد.

وقتی پرنده‌ها پرواز کردند

محمدرضا یوسفی؛ تصویرگر: امیر نساجی زواره. - تهران، احیاء کتاب، ۲۱.۱۳۷۱ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی «ج».

روزی، معلم موضوع انشاء را آزاد اعلام کرد. سعید درباره زنی نوشت که همیشه او را پشت پنجره‌ی خانه‌ی روبه‌روی مدرسه، منتظر دیده بود. چهره‌ی زن برای سعید آشنا بود. معلم گفت موضوع انشاء هفته‌ی بعد، علت انتظار آن زن است. اما سعید که علت انتظار او را نمی‌دانست، هفته‌ی بعد چیزی ننوشت. هفته‌ی بعد همه‌ی بچه‌ها به در خانه‌ی آن زن رفتند تا علت انتظارش را بفهمند. سعید هم به خانه‌ی زن رفت و زن، سعید را شناخت، ا معلم کلاس پنجم سعید بود و همان سال، بچه‌های کلاس جلوی چشمانش زیر بمباران کشته شده بودند و فقط سعید - که برای آوردن دفتر انشاء خود به خانه رفته بود - زنده مانده بود. سعید در راه خانه‌ی آن زن موضوع را برای بچه‌ها تعریف کرد. بچه‌ها همگی به خانه‌هایشان رفتند و با دفترهای انشاء خود نزد خانم معلم برگشتند.

وقتی که دود جنگ در آسمان دهکده دیده شد

قاضی ربیحاوی. - [بی‌جا]: یاشار، ۴۰.۱۳۵۹ ص.

با شروع جنگ، حسون تصمیم می‌گیرد به جبهه برود. همه با او مخالفت می کنند، اما او به جبهه می‌رود. بعد از مدتی مادربزرگش - که مرگش نزدیک است - می‌خواهد حسون را ببیند. برادر کوچکتر به دنبال او به جبهه می‌رود

[صفحه ۱۲۲۴]

اما موفق نمی‌شود او را ببیند، چون در محل خطرناکی است. پیغامی برای او می گذارد و به ده باز می گردد. اما می‌بینند تمام خانه‌های ده - از جمله خانه آنها - در بمباران شب گذشته از بین رفته و همه مرده‌اند. او غمگین و سرگردان نمی‌داند به کجا برود.

هدیه‌ای برای بچه‌های کنار شط

نویسنده سیروس طاهباز؛ تصویرگر مهدی فدوی. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۱۹.۱۳۷۸ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی «ج».

شمارگان: ۳۰۰۰۰ نسخه.

این داستان، برای دانش‌آموزان سالهای آخر دبستان نوشته شده است. داستان درباره‌ی یک پسر بچه‌ی آبادانی به نام عبدو است که در بمباران این شهر پایش را از دست داده است. او با خانواده‌اش در تهران زندگی می‌کند و به تازگی در محله‌ی جدیدی ساکن شده است. عبدو در این محل نیز با بچه‌های همسایه دوستی و الفتی برقرار کرده، و اگر چه نمی‌تواند فوتبال بازی کند، اما در کلاس درس، دانش‌آموزی نمونه است و با علاقه‌ای که به مطالعه دارد، دوستان هم محلی‌اش، را نیز با کتاب و مطالعه آشنا می‌کند. عبدو با آن که در تهران دوستان مهربان و زیادی دارد، اما همیشه دلش برای دوستان آبادانی‌اش تنگ می‌شود. روزی علی، یکی از دوستانش، به عبدو پیشنهاد می‌کند به کمک همه‌ی بچه‌های محل، برای بچه‌های کنار شط بادبادکهایی بسازند و برایشان بفرستند و...

هدیه کوچک من

نوشته قدرت‌الله صلح میرزایی، نقاشی محمدحسن معماری. - تهران: قدیانی، کتابهای بنفشه، ۱۶.۱۳۶۷ ص.: مصور (رنگی).

بالای عنوان: من هم می‌خواهم سهمی در جنگ داشته باشم.

گروه‌های سنی: «ب» و «ج».

زینب دختر کوچکی است که پدر ندارد و با مادر و برادر خود زندگی می‌کند. او بعدازظهرها همراه مادرش قالیبافی می‌کند و دستمزد خود را در قلك می‌ریزد تا برای عید لباس بخرد. روزی معلم امور تربیتی از بچه‌ها می‌خواهد به رزمندگان کمك کنند. زینب با پول پس‌انداز قلك خود نخ می‌خرد و با آن برای رزمندگان قالیچه‌ای می‌بافد. کتاب مصور است و بیشتر داستان به کمك تصویر بیان شده است.

یک دنیا پروانه

نوشته امیرحسین فردی؛ نقاشی فهیم مدنی. - تهران: نشر نی، ادبیات کودکان و نوجوانان، (چاپ اول)؛ ۱۶.۱۳۷۰ ص.: مصور (رنگی). - (ادبیات کودکان و نوجوانان).

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

گروه سنی: «ب»، «ج».

دختر کوچکی به نام ستاره، در حال بازی با عروسك خود است. پروانه‌ای سر رسیده، با ستاره و عروسکش بازی می‌کند و در همین حین، آژیر قرمز خبر از بمباران هواپیماهای دشمن می‌دهد. ستاره با مادرش به زیرزمین می‌روند و پس از پایان بمباران و به صدا درآمدن آژیر سفید به حیاط و کنار باغچه برمی‌گردند و ناگهان پروانه‌ی مرده را با بالهای جدا از بدن می‌بینند. او از مردن پروانه بسیار غمگین است که به ناگاه پرواز تعداد زیادی از پروانه‌ها او را شادمان می‌کند و در پایان داستان، ستاره می‌رود تا خبر را به مادرش برساند.

[صفحه ۱۲۲۵]

شعر

آب و مهتاب

جعفر ابراهیمی (شاهد)، اسدالله شعبانی، شکوه قاسم‌نیا، بیوک ملکی. - تصاویر از فیروزه گل محمدی. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ دوم): ۵۵.۱۳۶۹ ص.: مصور (رنگی).

نظارت هنری: محمدرضا دادگر.

برای گروههای سنی «ج» و «د»

مندرجات: در چشم و قلبم، قصه‌ای از مهر، خرمشهر، دریا و ساحل، آسمان دفترم، مادر باران / جعفر ابراهیمی (شاهد)؛ نغمه‌ی زندگی، سفر، کوهپایه، سال نو، آب و مهتاب، آینه‌ی پاک آب / اسدالله شعبانی؛ بند مروارید، خبر داغ کلاغ، امام، مثل یک گل کوچک، گنبد رضا، بوی گل نارنج / شکوه قاسم‌نیا؛ پیش بسوی جبهه‌ها، هنگام بازی، همبازی، بهاران / بیوک قاسمی.

این کتاب مجموعه‌ای از اشعار سروده شده برای کودکان و نوجوانان است. از میان اشعار، جعفر ابراهیمی در قطعه شعر «خرمشهر»، از عشق و علاقه به شهر خرمشهر و دلتنگیها در دورانی سخن می‌گوید که این شهر در تصرف ارتش رژیم بعث عراق بود. بیوک ملکی شعرهای «پیش به سوی جبهه‌ها» و «هنگام بازی» را در رابطه با آمادگی برای جنگ و حمله به دشمن و شعر «همبازی» را نیز در ارتباط با بازسازی و آباد کردن شهرهای باز پس گرفته شده سروده است.

آیینه‌های آسمانی برای دوره راهنمایی: مجموعه شعر، ویژه نوجوانان

به کوشش علی‌اصغر نصرتی؛ تصویرگر: م. مهاجر؛ ویراستار: محمدباقر شمسی‌پور. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۵۲.۱۳۷۶ ص.: مصور.

این کتاب، مجموعه‌ای از ۲۲ قطعه شعر است که شعرای کودک و نوجوانان کشور برای سرداران شهید سروده شده‌اند؛ سردارانی که در سختترین شرایط جنگی با شهامت ایستادگی کردند و با شجاعت جنگیدند، از دشمن و از مرگ نترسیدند و خود را نباختند و برای رسیدن به اهداف مقدس خود تلاش کردند، تا درسی باشد برای سایر یاران و همسنگران. در این اشعار، سجایای اخلاقی، صفات ممیزه و ویژگی‌های شخصیتی آنها بیان شده است. اشعار در وصف شهید حجت‌الاسلام محلاتی، شهید حجت‌الاسلام میثمی، سردار شهید یوسف کلاهدوز، سردار شهید محمد بروجردی، سردار شهید حسن باقری (غلامحسین افشردی)، جاویدالاثر سردار احمد متوسلیان، سردار شهید حاج محمد ابراهیم همت، سردار شهید ناصر کاظمی، شهید یدالله کلهر و شهید محمدتقی رضوی سروده شده‌اند. این کتاب برای نوجوانان سنین دوره‌ی راهنمایی مناسب است.

از خاک تا خورشید، مجموعه شعر دفاع مقدس

علی‌اصغر نصرتی. - تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نیروی زمینی، معاونت تبلیغات و انتشارات، مدیریت انتشارت، ۱۳۷۲. ۱۵۸ ص. - (مجموعه آثار و ارزش‌های دفاع مقدس؛ مجموعه شعر: ۴).

گروه سنی «ه».

[صفحه ۱۲۲۶]

به مناسبت سیزدهمین سالگرد هفته دفاع مقدس (۳۱ شهریور - ۶ مهرماه ۱۳۷۲)
کتاب «از خاک تا خورشید»، مجموعه اشعار بلند و کوتاهی است که برای گروه سنی نوجوانان سروه شده‌اند. اشعار این مجموعه عبارتند از: «فردای سپید» از شهلا آهنج؛ «پرستو» از جعفر ابراهیمی (شاهد)؛ «آوای رحیل» از رحیله احمدی؛ «آیه‌ی فتح» و «بهار سرخ» از سعیده اسکندری؛ «پیروزی از آن ماست» و «مهر وطن» از رضا اسماعیلی؛ «هدیه، خنده، غنچه؛ ای گلها چرا نمی‌خندید» از قیصر امین‌پور؛ «به تو می‌نازم من» از اکبر بهداروند؛ «وصیت‌نامه» از محمد جعفری؛ «آرزوی تو» از فائزه جمالی؛ «حربه‌ی خون» از علی حسن‌زاده؛ «بسیجی» از محمد خنجری؛ «جلوه گاه آفتاب» از ضیاءالدین خالقی؛ «خاطره» از رضا خوشدل؛ «عمر گل کوتاه است» از مصطفی رحماندوست و....

ای ایران: مجموعه شعر جنگ برای کودکان و نوجوانان

سروده جعفر ابراهیمی (شاهد). - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۴۰.۱۳۷۵ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان).
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.
این کتاب مجموعه‌ای از اشعار جنگ است که برای کودکان و نوجوانان، از تاریخ ۶ / ۷ / ۵۹ تا ۱۷ / ۶ / ۷۱) عمدتا در روزهای دفاع مقدس، در جبهه، وزیر باران گلوله‌های توپ و تفنگ و مسلسل در داخل سنگرها) سروده شده‌اند و هر یک، نشانی از واقعه‌ای در مقطع خاصی از زمان دارند. این مجموعه در بردارنده‌ی ۲۷ قطعه شعر کوتاه، ساده و روان است و مطالب آنها در باب موضوعهایی چون «وطن، عزیمت رزمندگان برای جنگ، مقام شهید و راه او، ایثار و فداکاری رزمندگان، ایمان و استقامت، فتح و پیروزی، انتظار فرزند برای بازگشت پدر و...» است.

باغ سبز شعرها

جعفر ابراهیمی (شاهد)؛ تصاویر حسن حاتمی آذر. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ سوم): ۳۶.۱۳۷۰ ص.
برای گروه‌های سنی «ج» و «د».
باغ سبز شعرها حاوی نوزده قطعه شعر با مضامین مختلف است. این اشعار برای گروه‌های سنی «ج» و» «د» سروده شده‌اند. اشعار مرتبط با دفاع مقدس عبارتند از: «بهار پیروزی» در مورد پیروزی رزمندگان در جبهه‌های حق علیه باطل و شادی مردم از جمله کودکان به خاطر این پیروزی و «در سنگر عشق» که نشان دهنده‌ی عزم و اراده‌ی کودکانه‌ای است برای بیرون راندن دشمن از خاک میهن اسلامی و بیعتی دیگر با رهبر انقلاب. سایر اشعار کتاب موضوعاتی مثل شکست رژیم طاغوت، شهادت شهید بهشتی و دیگر یارانش، همت مادر و علاقه به پدر را دنبال می‌کنند و ارتباطی به دفاع مقدس ندارد.

باغ مهربانی‌ها

شعرهـایی از مصـطفی رحمانـدوست. - تهران: وزارت آمـوزش و پرورش، سازمـان پژوهش و برنـامه‌ریزی آموزشــی، دفتـر کمک آموزشی و کتابخانه‌ها، انتشارات مدرسه (چاپ پنجم): ۱۳۷۳.
۴۸ ص.: مصور (رنگی). - (وزارت آموزش و پرورش، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دفتر کمک آموزشی و کتابخانه‌ها؛ ۵۸).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
کتـاب «باغ مهربانی‌ها» مجموعه ۲۱ قطعه شـعر است که برای دانش‌آموزان نه تا دوازده ساله سـروده شده‌اند. از بین این اشـعار قطعه شعر «مثل لاله زیبا بود» در ارتباط با دفاع مقدس است. این قطعه شعر در وصف شهدا و

[صفحه ۱۲۲۷]

فرزندان شهدا می‌باشد. در قطعه شعر «یاد بابا»، یاد پدر به لاله‌ای که کبوتر در دهان دارد تشبیه شده است.

لاله در دهان دارد++

آن کبوتر زیبا

لاله در دهان او++

هست یادی از بابا

بچه‌های سیمرغ و اشک منورها در فرات ایثار

سروده محمدحسین صادقی. - شیراز: هدهد، ۱۳۷۶.
۴۶ ص.: مصور (رنگی).
تقدیم به پیشگاه مقدس ۳۶ هزار دانش‌آموز شهید و بسیج دانش‌آموزی.
کتاب حاضر شامل ۴۶ قطعه شـعر آزاد است که برای نوجوانان سـروده شده‌اند. اکثر اشـعار در ارتباط با جنگ ایران و عراق و دفاع مقـدس و رزمنـدگان هسـتند. عنـاوین برخی از این اشـعار عبـارت است از: «بچه‌های سـیمرغ؛ رنگین‌کمان درد؛ پهلوان پنبه‌ها؛ سـینه خیزی تا خدا؛ مشق شب ما؛ قهر با خدا؛لاله یعنی آفتاب؛ کربلا تکرار شد؛ باز باید شد شـهید و...». قطعه شعرهای «انقلاب سـنگ و دیو در تل آویو» درباره‌ی انتفاضه‌ی مردم فلسـطین سـروده شده‌اند. تعدادی از اشـعار سـروده شده از دیگر مجموعه‌های اشعار شاعر (مانند: «تو شبیهی به شهید ستاره‌ها و اشاره‌ها»، «شبهای آفتابی» و «جانباز کوچک») انتخاب شده‌اند.

بر بال رنگین کمان، مجموعه شعر برای نوجوانان ۱۳۶۱ تا ۱۳۶۸

بیوک ملکی؛ نقاش مهنوش مشیری. - تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ اول): ۳۶.۱۳۷۰ ص.: مصور (رنگی).
عنوان پشت جلد به انگلیسی: On the Wings of Rainbow, Collected poems

شمارگان: ۱۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «بر بال رنگین کمان» حاوی هجده قطعه شعر از سروده‌های شاعر در سالهای ۱۳۶۱ تا ۱۳۶۸ است که درباره‌ی موضوعهای متنوعی برای نوجوانان سروده شده است. قطعه شعر «در دل آتش و دود» درباره‌ی جنگ و قطعه شعر «باغ سبز» درباره‌ی شهادت و شهیدان است. قطعه شعر «بر بال رنگین کمان» به شهیدان روستای کوچک سراینده تقدیم شده و قطعه شعر «مسافر آفتاب»، به یاد سلمان هراتی سروده شده است.

برف گل یاس

شاعر حمید هنرجو؛ تصویرگر حمیدرضا بیدقی. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۲۷.۱۳۷۷ ص. - مصور (رنگی).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب، حاوی سیزده قطعه شعر برای کودکان است. عناوین و موضوع اشعار عبارتند از: «فرشتگان شهر»، درباره‌ی مقام شهیدان؛ «برف گل یاس»، شهیدان و یاد کودکان شهید بمباران مناطق مسکونی؛ «آمنه»، درد دل دختر یک شهید به نام آمنه با ماهیها؛ «کی می‌آیی؟»، به یاد حاج احمد متوسلیان و تمام مفقودالاثرها؛ «حرفهای پرستو»، که از حال و هوای جبهه و مناجات رزمندگان خبر می‌دهد؛ «بابای شهید»، حرفهای فرزند یک شهید در فراق پدر؛ «نقاشی جنگ»، نقاشی کودکی که دو برادرش شهید شده‌اند؛ «دوستان شهیدم کجایید»، وصف یک شهید توسط دوست وی؛ «بابای خوبم»، سخنان فرزند یک شهید؛ «پروانه شدی!...»، درباره‌ی شهید فهمیده و همه‌ی فهمیده‌ها؛ «باز با مایی....»، در وصف شهدا؛ «خواب بهشت»، وصف خواهر شهیدی که در خواب برادر شهیدش را در بهشت می‌بیند و قطعه شعر «یادت به خیر مبصر»، یادنامه‌ی یک کودک شهید.

[صفحه ۱۲۲۸]

بر گونه‌های ماه: مجموعه شعر نوجوان

سروده سید ضیاءالدین شفیعی؛ تصویرگر محمدعلی سپهرافغان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۶. ۳۸، ۲ ص.: مصور (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: On the Cheeks of the Moon

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ی نوزده شعر است که به زبانی مناسب برای کودکان و نوجوانان سروده شده‌اند. از بین این اشعار، چند قطعه شعر در ارتباط با دفاع مقدس هستند. برای مثال در بالای قطعه شعر «قاصد تنهایی» این عبارت آمده است: «برای همکلاسیهای جنوبی و جنگ زده‌ام» و موضوع شعر وصف حال مردمی است که شهرشان از بین می‌رود و جنگ زده می‌شوند. قطعه شعر «آخرین شعر» برای شهید آوینی و در وصف وی سروده شده است.

بوی بهشت

شاعر پوران علیپور؛ تصویرگر وحید صباغیان. - تهران: معارف، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۲۶، [۱]: مصور (رنگی).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «بوی بهشت» مجموعه‌ی سیزده قطعه شعر است که در قالب شعر نو برای کودکان سروده شده‌اند. در این مجموعه شعر، تنها یک قطعه شعر - به نام «یک مرد» - در ارتباط با دفاع مقدس است. موضوع این قطعه شعر، گفتگوی فرزند شهید با پدرش است.

دلم تمام روز

بهانه می‌گیرد

ولی ترا هر شب

به خواب می‌بیند

....

بوی نان تازه

سروده جعفر ابراهیمی (شاهد)؛ نقاشی پرویز حیدرزاده؛ زیر نظر دفتر شعر کودک و نوجوان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۳۹.۱۳۷۴ ص.: مصور.

بالای عنوان: مجموعه شعر.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Smell of Fresh Bread

برای گروه‌های سنی «ج» و «د».

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل هفده قطعه شعر است که درباره‌ی موضوعهای مختلفی سروده شده‌اند؛ از جمله: «مادر، نماز و عبادت پروردگار، کوچ گنجشکها، آغاز فصل بهار، ریزش شبنم بر برگ گل، صدای لالایی مادر، زندگی در کویر، خواب کودک در گهواره، رسیدن فصل بهار، ریزش باران، تصور کودک از ماه، غرش رعد و برق، مشکلات شهر و دختر چوپان». قطعه شعر «پیرمرد و گل یاس» نیز درباره‌ی سفر و کوچ شهید سروده شده است.

پاتک به لحظه‌ها: مجموعه شعر جنگ برای نوجوانان

سروده ناصر کشاورز؛ نقاشی از علی خدایی. - تهران: نشر صریر، کتابهای شهید فهمیده، (چاپ اول): ۲۴.۱۳۷۹ ص.: مصور (رنگی).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ده قطعه شعر درباره‌ی جنگ و دفاع مقدس است که برای نوجوانان سروده شده‌اند. اشعار،

[صفحه ۱۲۲۹]

درباره‌ی موضوعهای زیر هستند: «میدان مین، رفتار بسیجی با اسیر عراقی، سلاح آر.پی.جی. و شکار تانک دشمن، ترکش طلایی

(که به مفهوم ترکشهای ریز می‌باشد)، حکایت دیده‌بانی که برای شناسایی منطقه مشغول دیده‌بانی است و زنبورهای سربی (به معنی گلوله‌های سربی) از کنار گوش او زوزه‌کشان می‌گذرند، مادر سنگر (مسؤول نظافت و رسیدگی به امور سنگر)، چتر زیبای منور (که از گلوله‌های منور شلیك شده باقی می‌ماند)، شهادت، نامه‌های رزمندگان، آب و سقایی در جبهه و مقایسه‌ی آن با تشنگی اباعبدالله (ع) و حضرت ابوالفضل (ع)».

پیشواز روشنی (مجموعه شعر)

سراینده بابک نیک‌طلب. - [تهران]: نشر زلال، (چاپ دوم): ۱۳۷۵. ۳۶ ص.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب در سال ۱۳۷۱ توسط وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات: کتاب جوانه و در سال ۱۳۸۰ توسط نورالثقلین در ۳۲ صفحه نیز به چاپ رسیده است.

برنده‌ی لوح زرین چهارمین جشنواره‌ی کتاب کودک و نوجوان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

در این کتاب، مجموعه‌ای از پانزده قطعه شعر، سروده شده برای نوجوانان به چاپ رسیده است. اشعار درباره‌ی مضامین مختلفی مانند: «ارزشهای انسانی، خوبی و نیکی، طبیعت و حیوانات» سروده شده‌اند. یك قطعه شعر به نام «سال سبز» نیز درباره‌ی شهیدان و جنگ در مجموعه آمده است. اشعار در صفحات رنگی تذهیب شده ارائه شده‌اند.

تو شبیهی به شهید، برای کودکان و نوجوانان

سروده محمدحسین صادقی؛ تصویرگر: محمد سعید تابنده. - شیراز: بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی استان فارس؛ هدهد، ۱۳۷۴.

۳۱ ص.: مصور. - (بنیاد مستضعفان و جانبازان انقلاب اسلامی، استان فارس).

عنوان روی جلد: مجموعه شعر تو شبیهی به شهید، برای کودکان و نوجوانان.

مجموعه شعر «تو شبیهی به شهید»، شامل چهارده قطعه شعر است که با یك زبان ساده و مناسب برای کودکان و نوجوانان سروده شده است. اسامی این اشعار، عبارتند از: «قصه پرداز، در بهشت زهرا، تو شبیهی به کدام؟، همکلاسی‌هایم، خاطرات آهوها، آسمانی شهاب و ستاره، عروسی زهرا، مشکلی به آسانی آه، اثر پنجه‌ی گرگ، مرگ را کشتم من، دو نامه، ترس جهانی، غمی زیبا و آماده باش». موضوع اشعار، «ستایش از جانبازان، مقام والای شهید، ایثار رزمندگان در جبهه‌ها و صبر و تحمل جانبازان» است.

جانباز کوچک: مجموعه شعر کودکان

محمد حسین صادقی؛ تصویرگر: قربان محمدی. - تهران: بنیاد مستضعفان و جانبازان، معاونت امور فرهنگی، مؤسسه‌ی نشر هنر اسلامی، ۱۳۷۱. ۳۰ ص.

این کتاب برای گروه‌های سنی «ب» و «ج» نوشته شده است.

این کتاب مجموعه‌ای است مشتمل بر پانزده قطعه شعر که در قالبهای مختلف، که با زبانی کودکانه و با استفاده از الفاظ صریح و ساده سروده شده‌اند. محتوای بیشتر اشعار - که وصف حال کودکان خانواده‌های جانباز هستند - حول محورهایی چون ایثار، جانبازی، جنگ با دشمن، اخلاق اسلامی، صبر و شکیبایی و ارادت خالصانه برای خدا و یاد شهیدان دور می‌زند.

[صفحه ۱۲۳۰]

جشن گنجشک‌ها

سروده افسانه شعبان‌نژاد؛ تصویرگر عبدالله حاجی‌وند. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۱۳۷۴. [۲۴] ص.: مصور (رنگی).

گروه‌های سنی «ج» و «د».

شمارگان: ۳۰۰۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل چهارده قطعه شعر، سروده شده برای کودکان و نوجوانان است. اشعار دارای مضامین مختلفی - از جمله: «تهیه‌ی گلاب از گلها، باران، کوچ پرندگان، جشن گنجشکها در مزرعه، دخترکی فقیر، آسمان آبی و درختان سبز، عاطفه و گذشت، و...» - هستند. قطعه شعر «آواز شکستن» و «صدای سبز نخلها» نیز با مضمون شهید و دفاع مقدس سروده شده‌اند.

جوانه‌های امید، مجموعه اشعار کودکان و نوجوانان

به کوشش مصطفی رحماندوست؛ نقاشی: محمدرضا دادگر. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۵۵.۱۳۶۲ ص.

این کتاب مجموعه ۳۵ قطعه شعر و شعر گونه، سروده‌ی کودکان و نوجوانان در اولین سالهای انقلاب تا مهرماه ۱۳۶۰ است. از میان این اشعار، بیست قطعه شعر در ارتباط با دفاع مقدس هستند که در آنها از توان رزمی، رشادت، شجاعت و در نهایت شهادت رزمندگان دلیر کشورمان صحبت می‌شود. عناوین اشعار و نام سرایندگان آنها عبارت است از: «پروانه»، بیتا منصوری، هشت ساله؛ «چهره‌های آشنا»، باهره باقری، پانزده ساله؛ «پیام»، حمیده خلیل‌نژاد، سیزده ساله؛ «هی بچه‌ها» شاد رخ آذین، هفت ساله؛ «آخرین وصیت»، هوشنگ عطار اصل، چهارده ساله؛ «سنگر»، معصومه حاج‌آقا بیگی، شانزده ساله؛ «من نمی‌ترسم»، سکینه مهر خوب چهر؛ «اینک من و جهاد»، مرضیه ذکاوت، پانزده ساله؛ «کاش می‌توانستیم»، ناهید ترکش؛ «شهر من، تو زنده‌ای»، محمدرضا دزفولی؛ «با دستهای کوچکم»، امیر تیمور ندیمی، سیزده ساله؛ «آبیاری با خون»، زری مهرابی، دوازده ساله؛ «یاد اولین روز مدرسه» سارا سعدی سلطانی، ده ساله؛ «پرنده آزادی»، زهرا مصیبی یازده ساله؛ «باد می‌وزد»، تهمینه شهبازی، چهارده ساله؛ «خونین شهر»، سوسن حاجی، شانزده ساله؛ «فریاد من خوزستانی»، رضوان برزن، شانزده ساله و «من هم می‌آیم»، فریبا نظمی، هفده ساله.

چشمه نور ۱۳۵۵ – ۱۳۶۱

شعرهای مصطفی رحماندوست؛ نقاشی: محمدعلی کشاورز؛ خط: محمد احصائی. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۶۲.۱۳۶۲ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی: ب، ج، د.

«چشمه‌ی نور» مجموعه‌ی سی قطعه شعر از شعرهای شاعر در فاصله‌ی سالهای ۱۳۵۵ تا ۱۳۶۱ است. از میان آنها شعرهای «رزمنده‌ی مسلمان و کاش من هم بزرگتر بودم» مربوط به دفاع مقدس است. در «رزمنده‌ی مسلمان» از حماسه‌های پیروزی رزمندگان و از

شهامت، ایستادگی، مقاومت، ایثار و آمادگی آنها برای شهادت سخن می گوید. در قطعه شعر «کاش من هم بزرگتر بودم» آرزوی کودکی را بر زبان می‌آورد که شاهد بمباران شهر است و می‌خواهد بزرگتر باشد تا بتواند با دشمن بجنگد.

چکه، چکه، اشک: یادواره هجرت امام خمینی

با شعرهایی از جعفر ابراهیمی (شاهد)... [و دیگران]؛ نقاشی از محمدعلی بنی‌اسدی. - تهران: کتابهای قاصدک، (چاپ دوم)؛ ۱۳۷۲.

۲۰ ص.: مصور (رنگی).

[صفحه ۱۲۳۱]

برای دانش‌آموزان چهارم و پنجم دبستان، دوره راهنمائی.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر، شامل ده قطعه شعر از شاعران معاصر، «جعفر ابراهیمی (شاهد)، مصطفی رحماندوست، افسانه شعبان‌نژاد، افشین علا و ناصر کشاورز» است که برای دانش‌آموزان سالهای چهارم و پنجم دبستان و دوره‌ی راهنمایی سروده شده‌اند. مضون اشعار درباره‌ی رحلت امام (ره) می‌باشد. شعر «بابا نمی‌دانی!» (از مصطفی رحماندوست) با موضوع نامه‌ی پدر از جبهه، در سوگ رحلت امام سروده شده است.

حرف‌های ناتمام

سروده‌های محمد پوروهاب، غلامرضا آبروی، مجید ملامحمدی، سعید هاشمی؛ تصویرگر نیلوفر میرمحمدی. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۳۴ ص.: مصور، نقاشی (رنگی).

بالای عنوان: مجموعه شعر.

گروه سنی: «ج» و «د».

این کتاب، حاوی پانزده قطعه شعر از چهار شاعر معاصر برای گروه سنی کودکان و نوجوانان است. از بین این اشعار، قطعه شعر «کاش غمهایش» سروده‌ی محمود پوروهاب، مربوط به دفاع مقدس است. شاعر در این شعر درباره غمهای کودکانه‌ی فرزندان شهدا صحبت می کند. موضوع اشعار دیگر، مواردی مانند «رحلت حضرت امام (ره)، خوابهای کودکانه و زمستان» است.

دارا انار دارد

به کوشش حسین حداد؛ انتخاب و مقدمه: مصطفی رحماندوست. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۶۴.۱۳۷۵ ص. - (واحد کودک و نوجوان).

طراح روی جلد: امیر نساجی.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه ۲۹ شعر از شاعران جوان ۱۲ تا ۱۷ ساله است. از میان این اشعار قطعه شعرهای «برای شهید، بهار روستا، زیبایی میلاد تو، عروس شب، ستاره‌ها، ظهر عاشورا، سلام ای رهبرم، سرود عاشقی، شعر سحر، راه سعادت، روز اول کلاس، شهید زنده عشق، چشمه خون، ای دوست، زنده یاد و گلستان شهیدان» در مورد شهادت و تجلیل از شهیدان زنده تاریخ است. قطعه شعر «گلهای ستاره» از زبان فرزند شهید در دلتنگی فراق از پدر شهیدش؛ شعرهای «فریاد سرخ، دارا انار دارد، پنجره و تا فردا» در مورد شجاعت و شهامت رزمندگان در جنگ و پیروزی آنان؛ «ای خونین شهر» برای خرمشهر؛ «ستیز بی‌امان» برای جنگیدن با دشمن؛ «در محفل شقایق و فریاد سرخ» در مدح شجاعت رزمندگان و تلاش برای پیروزی و قطعه شعر «امروز روز فتح است» درباره آزاد سازی مناطق مختلف میهن اسلامی ما، کشور ایران سروده شده‌اند.

دفترهای ادبی جوانان (۱)

تهیه و تنظیم مرکز آفرینشهای ادبی؛ به کوشش: اسدالله شعبانی؛ ویراستار: شهناز سلطان‌زاده؛ زیر نظر ابراهیمی نصر (شاهد). - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، [بی‌تا].

۳۳ ص.: مصور: طرح. - (مجموعه کتابهای آیش؛ دفتر ادبی جوانان؛ ۱).

[صفحه ۱۲۳۲]

نظارت هنری: محمدرضا دادگر.

در این مجموعه تعداد ۱۷ شعر، از اشعار جوانان به چاپ رسیده است که از میان آنها قطعه شعرهای «شهر من و دختر طوفان» مربوط به دفاع مقدس است و پانزده قطعه شعر دیگر، (سروده پنج شاعر جوان) در ارتباط مستقیم با دفاع مقدس نیستند. در «شهر من»، شاعر از هجوم دشمن و موشکباران و حملات هوایی به شهری صحبت می‌کند که تا دیروز آرام بوده و با شروع جنگ، دشمن وحشیانه به آن حمله کرده است و درخواست می‌کند تا از تکرار فاجعه جلوگیری شود.

دفترهای ادبی جوانان (۲)

تهیه و تنظیم مرکز آفرینشهای ادبی؛ زیر نظر جعفر ابراهیمی نصر، به کوشش اسدالله شعبانی؛ ویرایش شهناز سلطان‌زاده. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، [بی‌تا].

۳۴ ص.: مصور، طرح. - (مجموعه‌ی کتابهای آیش؛ دفتر ادبی جوانان: ۲).

طراح روی جلد و ناظر هنری: محمدرضا دادگر.

این کتاب، مجموعه اشعار جوانان است که از میان آنها «پرنده‌ی شادی و چکامه‌های عشق» مربوط به دفاع مقدس هستند و ده شعر دیگر به طور استعاری به دفاع مقدس مربوط می‌شوند. در «پرنده شادی»، از حمله‌ی هوایی به شهر شاعر صحبت می‌شود و دفاعی که از آنجا به عمل می‌آید. در «چکامه‌های عشق»، از بیرحمی و جنگ طلبی جنگ افروزان سخن گفته می‌شود و این که فریادهای «سینا» شاید بتواند دل بیرحم آنان را به رحم آورد.

دفترهای ادبی جوانان (۴)

زیر نظر جنگ ادبی آیش؛ تصاویر: از پرویز حیدرزاده. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۴۳.۱۳۷۰ ص.: مصور، عکس. - (مجموعه کتابهای آیش؛ دفتر ادبی جوانان: ۴).

این کتاب برای گروههای سنی «دو» «ه» نوشته شده است.

کتاب، مجموعه داستانی است که اولین آن‌ها، «سیل غم» از «فائزه جمالی عالم»، مربوط به بمباران شهرهاست، دومین آنها «خاک» نوشته‌ی «صدیقه دوست محمدی»، به یاد مادر یک شهید و احساسات اوست. سومین آنها «میوه فروش» نوشته‌ی «سیاوش فتحی» از بمباران شهر صحبت می‌کند و سه داستان دیگر ربطی به دفاع مقدس ندارند. در «سیل غم»، خانه‌ی پدربزرگ در اثر بمباران از دست می‌رود و به تلی از خاک تبدیل می‌شود و فقط خطی از او که شعری از حافظ بر آن نوشته شده از زیر خاک بیرون می‌آید. در «خاک»، مادر شهید به یاد فرزند شهیدش غصه می‌خورد و هنگام نماز دعا می‌کند و می‌گرید. در «میوه فروش» هنگامی که پدر (که میوه فروش است) می‌خواهد برای فرزندش کیفی را بخرد که فرزند از او خواسته است، موشکی به مغازه اصابت می‌کند و همه چیز، از جمله خود او، از بین می‌رود.

دفترهای ادبی جوانان (۵)

زیرنظر جنگ ادبی آیش. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۴۸.۱۳۷۲ ص.: مصور، طرح. - (مجموعه‌ی کتابهای آیش؛ دفتر ادبی جوانان، ۵).

گروه‌های سنی «د» و «ه».

این کتاب، مجموعه شعر جوانان است که در جنگ ادبی آیش به چاپ رسیده است و شامل نوزده قطعه شعر است. شعر «آرزوی تو» به یاد پدر شاعر سروده شده است که به خاطر حمایت از لاله‌ها رفته است و اکنون دیگر نیست. این شعر، به صورت استعاری، حضور پدر شاعر در جبهه و دفاع از وطن را می‌رساند. در شعر «سکوت

[صفحه ۱۲۳۳]

فریاد»، یادی از برادری شهید می‌شود که در بهار رفته است تا در شهریور بیاید ولی هیچ‌گاه بازنگشته است. شعر «پنجره» مرثیه‌ای است از زبان مادری برای یک نوجوان که با بالهای شهامت و صداقت به آسمان رسیده است. در سه رباعی «کمیل و هجرت و گل خون» نیز به صورت استعاری به دفاع مقدس، دعای کمیل رزمندگان، خشم و شجاعت آنان، جنگیدن، و در نهایت زخمی شدن و شهادتشان اشاره شده است.

زمین کوچک من

سروده اسدالله شعبانی؛ نقاشی از فرزانه فصیحی. - تهران: امیرکبیر، کتابهای شکوفه، (چاپ دوم): ۱۳۷۶. [۲۴] ص.: مصور (رنگی).

برای گروه‌های سنی «ب» و «ج».

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب شامل دوازده قطعه شعر درباره‌ی موضوعات متنوع و مختلف است که برای نوجوانان گروه سنی «ج» (سالهای چهارم و پنجم دبستان) سروده شده‌اند. اشعار عبارتند از: «از قطره تا دریا»، «بنفشه شده برنده» (درباره‌ی رویش گلها در باغ)، «شاپرک»،

«چیستان»، «گلهای بهمن» (با مضمون پیروزی انقلاب و شهدای بهمن ماه ۱۳۵۷)، «زمین کوچک من»، «گلهای حلبچه» (به خاطر بمباران شیمیایی شهر حلبچه به دست ارتش عراق)، «کتاب»، «یک آسمان گل»، «عینک بابا»، «جوجه» و «یک آسمان ستاره».

زندگی در بهار

علی‌اصغر نصرتی؛ نقاشی صابر عباسپور. - تهران: نیروی مقاومت بسیج، معاونت تبلیغات و انتشارات مدیریت انتشارات، (چاپ اول): ۳۲.۱۳۷۳ ص.

بالای عنوان: مجموعه شعر برای جوانان.

شمارگان: ذکر نشده است.

کتاب «زندگی در بهار» حاوی پانزده قطعه شعر است که برای کودکان و نوجوانان سروده شده‌اند. «بارش نور» در مورد مبعث حضرت رسول اکرم (ص)؛ «وقتی که گل پژمرد» در مورد رحلت رسول اکرم (ص)؛ «همراز تو» در مورد کتاب؛ «عاشورا» در مورد حادثه‌ی کربلا؛ «می‌رسد آن روز زیبا» در مورد حضرت مهدی (عج)؛ «بوی رضا» برای امام هشتم، امام رضا (ع)؛ «زندگی در بهار» در مورد فصل بهار؛ «در قطره‌ای اشک» درباره‌ی بسیجی‌ها و دلاوری‌های آنان (در مورد دفاع مقدس)؛ «یار خوب خدا» در مورد رزمندگان دفاع مقدس؛ «طلوع بی‌غروب» در مورد ماه بهمن و ارزش آن (که پیروزی انقلاب اسلامی در این ماه بود)؛ «پیک آبادی» و «موج نور». آخرین شعر کتاب در مورد آزادگان عزیز میهن اسلامی سروده شده است.

سرباز کوچولو: مجموعه شعر کودک

سروده‌ی منیژه درتومیان؛ تصویرگر طاووس صدیقی. - مشهد: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳۰۰۰ شهید استان خراسان؛ سنبله، (چاپ اول): [۱۳۸۱].

یک جلد بدون صفحه شمار: مصور (رنگی).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ی پنج قطعه شعر برای کودکان و نوجوانان است. کتاب با تصاویر رنگی ارائه شده است. عناوین اشعار به قرار زیر است: «سرباز کوچولو»، «همکلاسیها»، «آلبوم»، «جانباز» و «هفت‌سین». موضوعهای اشعار به ترتیب، عبارتند از: «مبارزه‌ی کودکان در برابر دشمن؛ دوستی و صمیمیت با فرزندان و خانواده‌ی شهیدان و مفقودالاثرها؛

[صفحه ۱۲۳۴]

یادبود خواهری از برادر اسیر و مفقودالاثرش؛ فرزند جانبازی که از پدر خود کمک می‌طلبد تا کبوتری را درمان کند و دیدار از مزار شهدا و مقبره‌ی برادر شهید».

شب‌های آفتابی

محمدحسین صادقی؛ زرقان (فارس): هدهد، (چاپ اول): ۳۲.۱۳۷۳ ص.

کتاب، حاوی بیست و چهار قطعه شعر است که برای کودکان و نوجوانان سروده شده‌اند. تعدادی از این اشعار درباره‌ی ائمه‌ی

اطهار (ع) و تعدادی هم در ارتباط با دفاع مقدس سروده شده‌اند. در ابتدای کتاب، مطلبی با عنوان «به جای مقدمه» آمده، که درباره‌ی مسجد و مسجدی بودن و ارزش آن صحبت کرده است. بعضی از اشعار، مربوط به دفاع مقدس عبارتند از: «نخلها ایستاده می‌سوزند»، در مورد میهن اسلامی و شهدای دفاع مقدس، که همچون نخلهایی با قامت افراشته در آتش دشمن سوختند؛ «قصه‌ی از آغاز» در مورد میهن عزیزمان ایران و شهدای دفاع مقدس و «دشمنان بیدارند»، که هشداری است به نوجوانان و حمله‌ی فرهنگی دشمن.

شکوفه‌های شعر

جعفر ابراهیمی (شاهد)؛ نقاشی از مهرنوش معصومیان. - تهران: امیرکبیر، کتابهای شکوفه، ۱۳۶۵. [۳۹] ص.: مصور (بخشی رنگی). گروه سنی «د».

مندرجات: شعری بخوان؛ سرود وحدت؛ باد نوبهاری؛ سرباز؛ فصل پاییز؛ باغ زیبای عبادت؛ تو بهترین رفیقی؛ ماه در حوض؛ شهر شادمانی؛ صبح؛ باغ شعر و قصه‌ها؛ سوار بر باد؛ بهار؛ قصه‌های مادربزرگ.

کتاب، حاوی پانزده قطعه شعر برای کودکان است. اشعار مربوط به دفاع مقدس در این کتاب، عبارتند از: «شهید»، که تأکید کودکان بر ادامه‌ی راه شهدای دفاع مقدس و همچنین اعتقاد آنان بر زنده بودن شهید را نشان می‌دهد. «سرباز»، تأثیر حمله‌های دشمن به خاک ایران و سخن کودکان با رزمندگان اسلام و هم چنین تأکید کودکان بر کار و کوشش را نشان می‌دهد. بقیه‌ی اشعار این کتاب در ارتباط با افکار کودکان و بازتاب این افکار بر رفتار کودکان است.

عکس یادگاری: مجموعه شعر کودک

سروده‌ی منیژه در تومیان؛ تصویرگر طاووس صدیقی. - مشهد: کنگره‌ی بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳۰۰۰ شهید استان خراسان؛ سنبله، (چاپ اول): [۱۳۸۱].

۱ ج. بدون صفحه شمار: مصور (رنگی).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتاب، یک مجموعه شعر مصور و رنگی برای کودکان و نوجوانان است. اشعار «عکس یادگاری (تقدیم به محمد مهدی کرمی و به یاد شهیدان حمزه و جعفر چناری)، نامه، قاصدک، همسایه، معلم جدید ما و مرد قصه‌ی من» به ترتیب، در موضوعها و مفاهیم زیر هستند: «یادبود دایی‌های شهید، رسیدن نامه‌ای از پدری که در اردوگاه موصل اسیر است، خانواده‌ی رزمنده‌ای که پدر و پسر در جبهه هستند، همسایه‌ی جانباز شیمیایی بودن، معلم جانبازی که با ویلچر برای تدریس به کلاس می‌رود و پدری که دچار موج انفجار شده است».

[صفحه ۱۲۳۵]

کبوتر پر

مهدی معینی، طرح و تشعیر از محمدرضا دادگر. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۶.۱۳۶۵ ص.

گروه سنی «ب».

کتاب «کبوتر پر»، یک شعر کوتاه برای گروه سنی کودکان است که به مناسبت هفته‌ی جنگ به چاپ رسیده و به شاهدان پرواز تقدیم شده است. کتاب، به روایت داستان کودکان می‌پردازد که درحال بازی «کلاغ پر» است. شخص دوم، کلاغ، گنجشک و عقاب را نام می‌برد و کودک پاسخ می‌دهد: «پر». شخص دوم، طشت را نام می‌برد و می‌گوید که طشت پر نمی‌زند و پرواز نمی‌کند. بعد، دیگ را نام می‌برد و بعد هم، آدم را سپس از کودک سؤال می‌کند که چرا دستت را بلند نکردی؟ مگر نمی‌دانی آدمها هم پرواز می‌کنند؟ مگر ندیدی احمد و... پرواز کردند؟ آنها به همان جایی پرواز کردند. که خانه‌ی آدمهای خوب و فرشته‌های پاک خداست. و بازی را دوباره شروع می‌کنند: کبوتر، پر؛ آدم، پر؛ احمد، پر؛ مجتبی، پر؛ شهید، پر؛ حسن، پر؛ شهید، پر؛ شهید، پر.

کوچه باران

عبدالرضا رضایی‌نیا؛ تصویرگر حمیدرضا بیدقی. - تهران: نشر قو، (چاپ اول): ۱۴.۱۳۸۱ ص.: مصور (رنگی).

کتاب، مجموعه‌ای از اشعار است که برای گروه کودک سروده شده‌اند. کتاب مجموعه‌ی چهارده شعر است که ده شعر آن در مورد جنگ است؛ به این قرار: «جنگ (یادی از جنگ)؛ لانه‌ی سرخ (یادی از روزهای بمباران)؛ دشمن (نکوهش دشمن)؛ راهی (خاطره‌ی اعزام به جبهه)؛ خط مقدم (وصف خط مقدم جبهه)؛ سنگر لاله‌ها (توصیف سنگر)؛ شب رنگین کمان (شب عملیات)؛ گل زخم (وصف لحظات جنگ)؛ شب جمعه، (یادی از شهدا) و یاد، (یاد رزمندگان و شهدای دوران جنگ)».

کوچه‌ی فرشته‌ها، دفتر شعر نوجوانان

حمید هنرجو. - تهران: کیهان، ۲۱.۱۳۷۵ ص.

کتاب «کوچه فرشته‌ها» مجموعه پانزده قطعه شعر است که در وصف جانبازان انقلاب و فرزندان آنها و برای کودکان و نوجوانان سروده شده است. عناوین و موضوعهای این اشعار، عبارتند از: «روی کالسکه‌ی گل برگشتی»، برای پدرهای جانباز؛ «لیلا»، در وصف دختر یک جانباز؛ «بهار آمد به کوچه»، بازگشت جانباز؛ «بال در بال»، وصف یک جانباز نابینا؛ «شبی پرواز کن »، رشادت جانباز؛ «گلدان شکسته»، جانباز، گلدانی را شکسته است که هنوز بو و یاد بهار دارد؛ «روبه‌روی خدا»، تشبیه شهدا به گلهای معطر مریم؛ «دستهایت بال شد»، نامه‌ی جانبازی دست از دست داده؛ «قصه‌ی چلچله‌ها»، حکایت جانبازی که هر شب برای بچه‌هایشان قصه می‌گویند؛ «لحظه‌ای برخیز»، نشسته نماز خواندن جانباز از دید فرزندی که می‌خواهد عصای دست پدر شود؛ «کوچه‌ی فرشته‌ها»، معطر شدن کشور ایران در نتیجه‌ی وجود جانبازان؛ «بابا»، وصف نماز پر سوز و گداز جانباز؛ «فهمیده‌ام چرا»، درباره‌ی جانبازان معلم؛ و بالاخره، «دعا که می‌کنی»، در وصف حضرت آیةالله خامنه‌ای که پدر مهربان بچه‌های جانبازان انقلاب است.

گل، آینه، قرآن، مجموعه شعر

جعفر ابراهیمی... [و دیگران]؛ نقاشی از سیاوش ذوالفقاریان. - تهران: امیرکبیر، کتابهای بنفشه، (چاپ دوم): ۳۱.۱۳۷۳ ص.: مصور (رنگی).

گروه‌های سنی: «ج»، «د».

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۲۳۶]

مندرجات: «خبر پیروزی»، «نامه پدر از جبهه» / جعفر ابراهیمی؛ «تمام قصه‌ها پر»، «مرغ و گل و ماهی» / مصطفی رحماندوست؛ «گل، آیینه، قرآن»، «دارا تفنگ دارد» / افشین علاء؛ «سیاه و قرمز و زرد»، «شبنم و عسل» / محمد کاظم مزینانی؛ «نهضت ادامه دارد»، «وداع» / وحید نیکخواه؛ «آزاد»، «پرواز»، «لبخند بابا» / افسانه شعبان‌نژاد.

کتاب حاضر شامل دوازده قطعه شعر از شاعران معاصر است که در خصوص جنگ ایران و عراق و برای کودکان سروده شده است. شعر «شبنم و عسل» (از محمد کاظم مزینانی) به فرزندان شهدا - مخصوصا مسیح و مهدی شاهچراغی - تقدیم شده است و قطعه شعر «پرواز» (از افسانه شعبان‌نژاد) نیز به کودکانی تقدیم شده است که در حملات موشکی دشمن به شهادت رسیده‌اند.

گلچینی از: سروده‌های انقلاب اسلامی ایران

[گردآورنده اسماعیل پزشکیان‌نژاد]. - تهران: پزشکیان‌نژاد و پسران، (چاپ دوم): ۶۴.۱۳۶۹ ص.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب، شامل ۷۲ قطعه شعر و سروده‌ی انقلابی مربوط به دوران پیروزی انقلاب اسلامی ایران بوده، برای استفاده‌ی دانش‌آموزان دبستانها، مدارس راهنمایی، دبیرستانها و نهادهای انقلابی و عموم مردم گردآوری شده است. اشعاری نیز از گردآورنده ارائه شده است. مفهوم و مضمون اشعار و سروده‌ها شامل: «امام خمینی (ره)، آزادی، قرآن، پاسداران، ۱۲ فروردین (روز جمهوری اسلامی ایران)، قیام حضرت مهدی (عج)، نماز، شهیدان و...» است. «شهیدان خوزستان»، «پاسدار»، «ابابیل»، «فتح بوستان»، «خاک آزاده‌ی ایران»، «شهیدم من، شهیدم من»، «دلیران جانباز ایران زمین» و «ارتش بیست میلیونی» درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده‌اند.

گلواژه هفت: اشعار برگزیده دانش‌آموزان

اداره کل امور فرهنگی و هنری. - تهران: وزارت آموزش و پرورش، معاونت پژوهشی، انتشارات تربیت، (چاپ اول): ۹۴.۱۳۷۶ ص.: مصور.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این مجموعه، شامل گزیده‌ی اشعار دانش‌آموزان از سراسر کشور است. این اشعار در قالبهای غزل، دو بیتی، رباعی، و آزاد سروده شده‌اند. اشعار «سوگنامه» (از سید رضا محمدی) «یادگار پرستو» (از جواد حقیقت)، «آتش و بال» (از عباس ثابتی‌راد) و «غزل سرخ» (از سید حکیم بینش) با مضمون جنگ وبرای شهادت و شهیدان سروده شده‌اند.

گلواژه هشت: اشعار برگزیده دانش‌آموزان

تهیه و تنظیم اداره کل امور فرهنگی و هنری. - تهران: وزارت آموزش و پرورش، معاونت پژوهشی، انتشارات تربیت، (چاپ اول): ۱۰۷.۱۳۷۶ ص.: مصور.

عنوان روی جلد: گلواژه ۸: مجموعه اشعار برگزیده دانش‌آموزان کشور.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

«گلواژه هشت»، مجموعه‌ای از اشعار برگزیده‌ی شاعران جوان دانش‌آموز سرتاسر میهن اسلامی است که در اردوگاه میرزا کوچک خان رامسر گرد هم آمده بودند. اشعار در قالب غزل، دو بیتی و آزاد سروده شده‌اند. قطعه شعرهای «کلامی از عشق» (سروده‌ی زهرا حقجویی) و «مردان دریا» (از مرضیه موفق شورچه) در ارتباط با جنگ

[صفحه ۱۲۳۷]

سروده شده‌اند. دو شعر اول کتاب نیز که توسط ملیحه بحر گرد نیکو سروده شده‌اند، درباره‌ی شهادت حضرت امام حسین (ع) هستند.

گلواژه نه: اشعار برگزیده دانش‌آموزان

تهیه و تنظیم اداره کل امور فرهنگی و هنری، کارشناسی فعالیت‌های ادبی [وزارت آموزش و پرورش]. - تهران: وزارت آموزش و پرورش، معاونت پژوهشی، انتشارات تربیت، (چاپ اول): ۱۳۷۷. ۱۷۰ ص.: مصور.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این مجموعه، سروده‌های دانش‌آموزان دوره‌ی دبیرستان شرکت کننده در مسابقات کشوری در تابستان ۱۳۷۵ است. اشعار، در قالبهای مختلف و موضوعهای متفاوتی سروده شده‌اند. برخی از اشعاری که در ارتباط با دفاع مقدس هستند، عبارتند از: «لحظه‌های دعا....» از عادل سالم، برای شهیدان؛ «به شهیدان جبهه ایثار» از حیدر منصوری، در وصف شهیدان؛ «یک شب که باد.... سلام بر شهیدان» از مهدی وفایی، در وصف شهیدانی که در راه آرمان اسلامی خود به لقاءالله پیوستند؛ «آیینه‌ی غربت» برای شهید مرتضی آوینی؛ «نماز عاشقان» در وصف رزمندگانی که در جبهه خداجوی هستند؛ «جنوب» از محسن آزرم، در وصف رزمندگان در جبهه؛ «بوی پرواز» از محمد جعفر سلیمی، در وصف خانواده‌ی شهید؛ «صنوبرها» از علی‌اصغر مقنی، در وصف رزمندگان و....

گل و ستاره

به کوشش حسین حداد؛ انتخاب و مقدمه مصطفی رحماندوست. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۶.

۷۹ ص. - (منتخب آثار جنگ کودکان و نوجوانان: مجموعه شعر؛ دفتر اول).

طراح یونیفرم و جلد: کاظم طلایی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Flower and the Star

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه ۴۴ قطعه شعر است که توسط کودکان و نوجوانان در ارتباط با جنگ سروده شده‌اند. این اشعار گزیده‌ای هستند از اشعار کودکانی که جنگ را دیدند و به هر صورتی که می‌توانستند به یاری رزمندگان جنگ شتافتند. این شعرها قسمت اندکی از سخنان کودکانی است که در مقابل دشمن ایستادند و مقاومت کردند. اشعار از میان صفحات شعر کودکانه‌ی مجلات دوره‌ی دفاع مقدس گردآوری شده و در این مجموعه به چاپ رسیده‌اند. موضوعهای اشعار عبارتند از: خرمشهر؛ انتظار بازگشت؛ شهید؛ ادامه‌ی راه شهدا؛ زنده بودن شهید؛ نبرد با استکبار؛ آزادی؛ شهادت؛ جنگ حق و باطل؛ پاسداری از میهن؛ پیروزی؛ آزادگان؛ و....

لبخند شبنم‌ها، مجموعه شعر

سروده جعفر ابراهیمی (شاهد)؛ نقاشی از غلامعلی مکتبی. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه، ۴۰.۱۳۷۲ ص.: مصور.

برای گروه سنی «ج» و «د».

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل پانزده قطعه شعر است که برای کودکان و نوجوانان سروده شده‌اند. اشعار دارای مضامینی چون باران، دوران کودکی، پدر، تب و بیماری، هوای پاییز، مادر، چوپان و... هستند. شعر «گل» برای ورود امام (ره) به میهن اسلامی و شعر «شیشه و ماه» با مضمون دفاع مقدس سروده شده است.

[صفحه ۱۲۳۸]

لحظه‌های سبز و سرخ، مجموعه شعر برای نوجوانان

حسین احمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۲۲.۱۳۷۶ ص. مصور، نقاشی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Red and Green Moments

کتاب «لحظه‌های سبز و سرخ» - مجموعه شعر حسین احمدی - برای نوجوانان سروده شده است. این کتاب حاوی ده قطعه شعر است که برخی از آنها در ارتباط با دفاع مقدس هستند؛ از جمله: «لحظه‌های انتظار» که قطعه شعری است در مورد رفتن پدران به جنگ، شهادت آنها و یاد آنها که همیشه برای فرزندانشان باقی می‌ماند؛ «لحظه‌های سبز و سرخ» که باقی ماندن یاد و خاطره‌ی شهدای دفاع مقدس را در ذهن کودکان و نوجوانان نشان می‌دهد؛ «سفر» که در مورد شوق رزمندگان هنگام رفتن به جبهه‌های نبرد حق علیه باطل است و «صدای سبز» که اعتقاد نوجوانان به زنده بودن شهیدان و به خدا رسیدن آنها را نشان می‌دهد.

ما با هم

اسدالله شعبانی؛ نقاشی: کامران افشار مهاجر. - تهران: پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ دوم): ۱۳۶۶.

۱۸ ص.: مصور (رنگی).

گروه‌های سنی «ب» و «ج».

کتاب «ما با هم» حاوی هشت قطعه شعر برای گروه‌های سنی «ب» و «ج» است. از میان این اشعار، تنها یک مورد آن - با نام «انتظار» - مربوط به دفاع مقدس است. «انتظار»، داستان کودکی است که پدرش به جبهه‌های نبرد حق علیه باطل رفته است و او چشم به راه بازگشت پدر است. کودک آرزو دارد که مثل پروانه بال داشته باشد تا پیش پدر برود و او را خوشحال کند. شب می‌شود و کودک در خواب پدر را می‌بیند که مانند عقابی تیز پرواز آمده است و کودک از این رؤیا خوشحال است.

مثل چشمه، مثل رود

قیصر امین‌پور. - تهران: سروش (انتشارات صدا و سیما)، (چاپ دوم): ۳۵.۱۳۷۰ ص.: مصور.

بالای عنوان: مجموعه شعر برای نوجوانان.

کتاب «مثل چشمه، مثل رود» سروده‌ی قیصر امین‌پور، شاعر معاصر، یک مجموعه شعر برای نوجوانان است. از میان شعرهای این دفتر، شعر «آی گلها، چرا نمی‌خندید؟» نگاه می‌کند به احساسات کودکی که منتظر رسیدن بهار است زیرا مادرش به او گفته پدرش با رسیدن بهار باز می‌گردد؛ پدری که به جبهه رفته است. قطعه شعر «مدرسه منهای چهار» نیز به بیان شهادت چهار دانش‌آموز شهید می‌پردازد و این که جای آنها در آغاز سال خالی است. دیگر آثار گردآوری شده در این مجموعه، مربوط به جنگ تحمیلی نیست.

مثل ظهر عاشورا: مجموعه شعر برای نوجوانان

سروده حمید هنرجو؛ تصویرگر نیلوفر میرمحمدی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوانان، ۲۴.۱۳۷۶ ص.: مصور (رنگی). - (مجموعه شعر برای نوجوانان).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Like the Moon of Ashoura

مندرجات: به خانه‌ات خوش آمدی؛ عکس امام خندید؛ یک نگاه مهربان؛ نامه بابا؛ نجمه؛ شبی پرواز

[صفحه ۱۲۳۹]

کن؛ ماهی سرخم مرد؛ قاب پر ستاره؛ کوچه‌های بی‌بازی؛ مشق‌هایش را مرتب می‌نوشت؛ پر ستاره بود آن شب.

این کتاب، مجموعه‌ی ده قطعه شعر برای کودکان و نوجوانان است. شاعر، این قطعات را به کودکانی تقدیم کرده است که پدر خود را در جنگ از دست داده‌اند. موضوع اشعار از این قرار است: «به خانه‌ات خوش آمدی (در مورد ارزش بسیجی بودن)؛ عکس امام خندید [شادی حضرت امام (ره) از پیروزی رزمندگان اسلام که در عکس مشاهده می‌شود]؛ یک نگاه مهربان (درباره‌ی معلمی که شهید شده است)؛ نامه‌ی بابا (نامه‌ی پدری از جبهه است)؛ نجمه (امام، پدر تمام فرزندان شهیدان است)؛ شبی پرواز کن (جانبازان)؛ ماهی سرخم مرد (بمباران شهرها توسط دشمن)؛ قاب پر ستاره (شهدای جنگ تحمیلی)؛ کوچه‌های بی‌بازی (در مورد بچه‌های خرمشهر)؛ مشقهایش را مرتب می‌نوشت (برای کودکانی که در بمباران شهید شدند) و پر ستاره بود آن شب (در مورد جنگ و شهادت)».

مثل من به انتظار: مجموعه شعر برای نوجوانان

جواد محقق. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد مقاومت، واحد کودک و نوجوان، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۳۲ ص.: مصور. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Awaiting, Like me

این مجموعه حاوی سیزده قطعه شعر در مورد دفاع مقدس است. عناوین و موضوع اشعار عبارتند از: «ای کاش او می‌ماند»، خلوص بسیجی؛ «جبهه‌های فردا»، رزمندگان جبهه‌های حق علیه باطل؛ «میهن مرا هنوز»، شهر خرمشهر؛ «حمله‌ی بیخبر»، حمله‌ی دشمن بعثی

به نقاط بی‌دفاع و شهرهای میهن اسلامی؛ «پدرم پاسدار قرآن است»، عشق کودکان و نوجوانان برای رفتن به جبهه؛ «جبهه‌های خورشیدی»، رفتن جوانان و نوجوانان ایرانی به جبهه‌های نبرد و شهادت آنها؛ «آشنای همسنگر»، جانبازی‌های بسیجیان در جبهه؛ «همسفر با سپاه بیداری»، با یاد دانش‌آموزان شهید حسن یوسفی، صمد بهرامی‌سار و سهیل زمان‌پور؛ «عاشق کربلا»، کودکی که پدرش برای نبرد به جبهه رفته است؛ «مایه‌ی سرافرازی»، جانبازانی که دست‌های خود را از دست داده‌اند؛ «مثل من به انتظار»، در مورد جاویدالاثرهای جنگ تحمیلی؛ «باغی از بهار»، کودکانی که پدران آنها شهید شده‌اند و غم آنها بر دلهاشان سنگینی می‌کند؛ «من تو را می‌شناسم، ای سردار»، در مورد آزادگان میهن اسلامی.

مثل مینا و ریحانه، مجموعه شعر نوجوانان

علی‌اصغر نصرتی. – تهران: مدیا، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۸۶ ص.: مصور (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Such as Mina and Reyhaneh

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «مثل مینا و ریحانه» شامل ۳۷ قطعه شعر است که در ارتباط با دفاع مقدس، برای نوجوانان سروده شده‌اند. شاعر بعضی از اشعار را نیز برای مناسبتها و شهیدان خاص سروده است؛ از جمله، قطعه شعرهای: «موج نور»، تقدیم به آزادگان؛ «مثل مینا و ریحانه»، تقدیم به شهدای دانش‌آموز میانه (که در مدرسه‌ی خود، در اثر بمباران دشمن بعثی به شهادت رسیدند)؛ «لبخند همیشه‌ی تو» و «ابر مهربان آسمان»، تقدیم به شهید یدالله کلهر؛ «یادگاری»، «سنگ صبور» و «مثل رعد توفنده»، برای سردار شهید بروجردی؛ «پرستوی مهاجر» تقدیم به شهید میثمی و «باغی از گلهای پرپر»، تقدیم به سردار شهید ناصر کاظمی.

[صفحه ۱۲۴۰]

مجموعه اشعار دانش‌آموزان بنمار در پاسخ به روشن اندیشی رئیس جمهور

تهیه و تنظیم اداره کل امور فرهنگی و هنری؛ ویرایش: جعفر سید. – [تهران]: سبز آرنگ. ۱۹۷.۱۳۷۶ ص.

عنوان روی جلد: بنمار: مجموعه آثار دانش‌آموزان: شعر.

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

همزمان با شروع سال تحصیلی ۱۳۷۶ – ۱۳۷۷، در مراسم بازگشایی مدارس، حجت‌الاسلام و المسلمین سید محمد خاتمی، ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران، در یکی از مدارس استان اردبیل، در روستای بنمار، با بیان نکات مهمی خطاب به آینده سازان ایران از آن‌ها خواستند که به دو سؤال ایشان در باب قانون و امنیت پاسخ بدهند. در این رابطه وزارت آموزش و پرورش اقدام به برگزاری مسابقه‌ی بزرگ فرهنگی «طرح بنمار» در سطح کلیه مدارس کشور در رشته‌های مقاله نویسی، نشریه دیواری، شعر، داستان و نقاشی نمود که کتاب حاضر حاوی اشعار دانش‌آموزان کشور در این رابطه است.

این کتاب، مجموعه‌ی ۸۳ قطعه شعر است که سرایندگان آنها دانش‌آموزان دوره‌ی راهنمایی و متوسطه، از اقصی نقاط کشور ایران هستند. در بین این اشعار، قطعه شعرهای متعددی به موضوع قانون و تعدادی نیز به خلیج فارس و موضوعهای مربوط به امنیت، شهید

و شهیدان و جبهه‌های جنگ پرداخته‌اند. که از بین این سروده‌ها می‌توان به عناوین زیر اشاره کرد: «طرد بیگانگان، دام شیطان، نخلهای غریب، حصر آبادان، پیشتازان استقرار امنیت، مثنوی درد و درمان، امتحان، مرگ بر آمریکا، منظومه‌ی قانون، یاغی‌تر از وحشی و....»

موسیقی باد

مصطفی رحماندوست؛ تصویرگر: امیر نساجی. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه، (چاپ دوم): ۴۸.۱۳۷۷ ص.: مصور.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

کتاب «موسیقی باد» شامل چهارده قطعه شعر در قالب شعر آزاد است، که درباره‌ی موضوعهای مختلف و متعددی سروده شده‌اند؛ چون: «خواب و رؤیا، نیایش پروردگار، همسفر، اخلاق بد، مادر، اذان، نماز، عاشورا، قهر و آشتی». قطعه شعرهای «در آرزوی خواب» و «جای خالی بابا» با مضمون دفاع مقدس سروده شده‌اند. همچنین شعر «با زبان بی‌زبانی» برای بچه‌های کر و لال سروده شده است.

مهمان گلها: مجموعه شعر دفاع مقدس (۲)

جمع‌آوری و تدوین: علی‌اصغر نصرتی. - قم: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، معاونت تبلیغات و انتشارات نیروی زمینی، مدیریت انتشارات، ۱۳۷۱.

۹۲ ص. - (مجموعه آثار و ارزش‌های هشت سال دفاع مقدس: مجموعه شعر؛ ۲).

گروههای سنی: «الف»، «ب».

مجموعه‌ی چهل شعر است که توسط چهارده شاعر و شاعره‌ی معاصر برای کودکان سالهای پیش از دبستان و اول دبستان سروده و به مناسبت هفته بسیج، در آذر ماه سال ۱۳۷۱ منتشر شده است. این اشعار از میان هزاران بیت شعر سروده شده برای گروههای سنی «الف» و «ب» انتخاب شده و گردآورنده می‌گوید که مجموعه‌های دیگری از این اشعار نیز در آینده به چاپ خواهد رسید. اسامی سرایندگان اشعار عبارت است از: «جعفر ابراهیمی، رضا اسماعیلی، پروانه، مصطفی رحماندوست، افسانه شعبان‌نژاد، اسدالله شعبانی، افشین علاء، شکوه قاسم‌نیا، حبیب‌الله لزگی، محمدکاظم مزینانی، بیوک ملکی، علی‌اصغر نصرتی، وحید نیکخواه، شراره وظیفه‌شناس و سلمان هراتی».

[صفحه ۱۲۴۱]

مهمانی پروانه، شعر برای کودکان

علی‌اصغر نصرتی؛ نقاشی از سیاوش ذوالفقاریان. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات؛ نشر همراه، ۱۳۷۰. [۲۷] ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی: «ب».

مندرجات: صیاد؛ تو چه خوبی مادر؛ نازکتر از برگ؛ یک یار خوب یک دوست؛ ابر؛ باغ چشمان تو؛ مهتاب می‌خندد؛ وقتی که رفت؛ درخت و چشمه؛ مهمانی پروانه؛ بر بام ما نشست؛ صدای کیست؟

کتاب حاضر حاوی دوازده قطعه شعر با موضوعهای مختلف - از جمله دفاع مقدس - می‌باشد که برای کودکان و نوجوانان سروده شده است. در این میان، اشعاری که مربوط به دفاع مقدس و مسائل مربوط به آن هستند، عبارتند از: «وقتی که رفت» که حکایت به جبهه رفتن پدری به جبهه است که فرزند او منتظر برگشتنش می‌باشد. یک روز پدر برمی‌گردد و فرزند خوشحال می‌شود. دیگر اشعار، موضوعاتی مثل احساسات پاک فرزندان نسبت به مادر، صید ماهی توسط صیاد، تحسین فرزندان این آب و خاک، کتاب یک دوست خوب، انتظار باران، طبیعت، پرندگان و پروانه‌ها را دنبال می‌کند.

نان و شبنم

شعرهای محمد کاظم مزینانی؛ نقاشی از کریم نصر؛ زیر نظر شورای بررسی. - تهران: مؤسسه انتشارات قدیانی، کتابهای بنفشه، واحد کودکان و نوجوانان، (چاپ دوم): ۳۲.۱۳۷۴ ص.: مصور (رنگی).

شمارگان: ۱۱۰۰۰ نسخه.

گروه سنی «د» و «ه».

کتاب حاضر شامل ده قطعه شعر برای کودکان و نوجوانان است. اشعار درباره‌ی موضوعات و مفاهیمی چون: «گریه، تاکستان، گندمزار، جاده و...» سروده شده‌اند. قطعه شعر «راستی قلبت کو؟» درباره‌ی دفاع مقدس سروده شده است. قطعه شعر «نان و پروانه» به یاد فریادهای حضرت علی (ع) و گفتار وی درباره‌ی ثروتمندان و کاخ‌نشینان و قطعه شعر «داس ماه» به تضمین از یک غزل از حافظ سروده شده است.

نخل خانه ما

شعرهایی از علی‌اصغر نصرتی با نقاشیهای ابوالفضل عالی. - تهران: امیرکبیر، کتابهای شکوفه، ۳۲.۱۳۷۶ ص.: مصور (رنگی).

گروه سنی: «ج» و «د».

کتاب «نخل خانه‌ی ما» حاوی بیست قطعه شعر در مضامین مختلف برای کودکان و نوجوانان است. تعدادی از این اشعار در ارتباط با دفاع مقدس و مسائل مربوط به آن هستند؛ بدین قرار:

«هدیه»: داستان کودکی است که قلک او پر شده است و تصمیم دارد که با پول قلک برای خودش چیزی بخرد ولی پس از قدری فکر کردن، به این نتیجه می‌رسد که بهتر است پولهای قلک خود را به رزمندگان جبهه‌های نبرد حق علیه باطل هدیه کند. «مدرسه سنگر من»: داستان نامه‌ی کودکی به پدرش است که در جبهه به سر می‌برد و مدرسه را در نامه‌اش سنگر معرفی می‌کند. «قهرمان قصه ساز»: حکایت کودکی است که از مادر بزرگش می‌خواهد قصه‌ی بسیجی‌ها را برایش بگوید. «نخل خانه‌ی ما»: درباره‌ی حمله‌ی دشمن به مناطق مسکونی ایران است. «امروز و فردا»: درباره‌ی ارزش بسیجی و بسیجی بودن است. «من کربلا را دوست دارم»: مژده به رزمندگان اسلام، درباره‌ی رسیدن به کربلاست. «نوک مدادم تیر شد»: شرح تخیلات کودکانی است که با نوک قلم خود به دشمن حمله می‌برند.

نخلهای سبز

به کوشش حسین حداد؛ انتخاب و مقدمه مصطفی رحماندوست. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

[۷۲] ص. – (منتخب آثار جنگ کودکان و نوجوانان: مجموعه شعر؛ دفتر سوم)

طرح یونیفرم و جلد: کاظم طلایی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Green Palms.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ی سی قطعه شعر سروده‌ی کودکان و نوجوانان است. این اشعار، از میان انبوهی از سروده‌های نوجوانان و کودکان در دوران دفاع مقدس، (از لابه‌لای صفحات شعر نشریات کودکان در آن دوره) انتخاب شده است. کودکان و نوجوانان تجربه‌ی جنگ و مقابله با دشمن را نداشتند، اما به خوبی در برابر دشمن ایستادگی کردند و این اشعار بیانگر مقاومت و ایثار آنها در برابر حملات دد منشانه‌ی متجاوزان بعثی است. علاوه بر آن، این اشعار به قدرت مقاومت رزمندگان ما می‌افزود و روحیه‌ی دشمن را خراب می‌کرد. موضوع اشعار گردآمده در این مجموعه، عبارت است از: جنگ، کربلا، شهادت، جانبازان و ایثارگری آنها، پیروزی، رزمندگان دلیر اسلام، فریادها و ناله‌های کودکان از ظلم و جور دشمن و بمباران شهرها.

یک عالم پروانه، مجموعه شعر

افشین علاء؛ نقاشی: فریبا افلاطون. – تهران: نشر رویش، ۱۳۷۳.

[۲۰] ص.: مصور (رنگی).

نقاشی‌های جلد: غلامعلی مکتبی.

کتاب، شامل هشت عنوان شعر با مضامین مختلف است. از این میان، تنها شعر «گل، آینه، قرآن» در ارتباط با دفاع مقدس است وخلاصه‌ای از این شعر نقل می‌شود: کودکی مشغول صحبت کردن درباره‌ی مادربزرگ خود (بی‌بی) است. بی‌بی در گوشه‌ی اتاق و پشت به بالشی نشسته است و عینک کهنه‌ای به چشم دارد و مقنعه‌ای هم بر سر اوست. اتاق بی‌بی زیباست و در گوشه‌ی آن تاقچه‌ای هست که روی آن، گل، آینه و قرآن قرار دارد. گوشه‌ی دیگر اتاق یک ساعت کودکی به چشم می‌خورد و در جای دیگر قاب عکسی وجود دارد که عکس پسر پیرزن درون آن است. پسر پیر زن به جبهه رفته است.

یک نگاه، یک لبخند

سروده علی‌اصغر نصرتی. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، ۱۳۷۲.

۵۶ ص.: نقاشی.

«برای نوجوانان».

مندرجات: نماز؛ یک نگاه؛ یک لبخند؛ لبخند صبح؛ روز طلایی؛ بوی برگ شالی؛ بلبل کوچک جنگل سبز؛ نشانه‌های پاکی؛ روز خدا؛ برای آموزگارم؛ او اگر چه نبود...؛ تو آمدی؛ تنهای کوچک؛ تبسم ماه؛ فروردین دیگر؛ فصل رویش، فصل گل.

این کتاب حاوی پانزده قطعه شعر، از گزیده‌ی اشعار علی‌اصغر نصرتی است. اشعار، به زبانی ساده برای نوجوانان سروده شده‌اند و موضوع آنها متفاوت است. از بین این اشعار، قطعه شعر «روز خدا» درباره‌ی باز پس گرفتن خرمشهر از دشمن و شادی مردم کشورمان از پیروزی رزمندگان است و قطعه شعر «فصل رویش، فصل گل» حکایت هجوم دشمن بعثی به خرمشهر و شهید شدن بسیاری از مردم و مهاجرت گروهی دیگر با امید بازگشت مجدد به آنجاست. پس از نیز از رنجهایی صحبت می‌شود که کشیده شده تا بار دیگر خونین شهر، خرمشهر شود و ساکنان به آن بازگردند تا دوباره آن را بسازند.

[صفحه ۱۲۴۳]

خاطرات

از خرمشهر بگو، خاطرات کودکان و نوجوانان

بازنویس رضا بنده‌خدا. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت واحد کودک و نوجوان، ۱۳۷۴.
۴۰ ص.: مصور (رنگی). - (منتخب آثار جنگ کودکان و نوجوانان؛ ۱۵).
طراح و صفحه آرا شاهرخ خره غانی.
عنوان پشت جلد به انگلیسی: Tell about Khorramshahr
گروه سنی «ج».
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

این کتاب، مجموعه‌ای از خاطرات کودکان و نوجوانان خرمشهری. غیر خرمشهری، درباره‌ی حمله‌ی دشمن به خرمشهر و تبدیل آن به خونین شهر، و پس از آن، تبدیل شدن مجدد آن به خرمشهر است که در نتیجه‌ی ایثارگری و همت رزمندگان اسلام و یاری خداوند قادر متعال حاصل شد. کودکان مهاجر با زبان کودکانه‌ی خود از قساوت صدام و صدامیان، و آرزوی خود و بزرگترهای خود برای بازگشت به موطن سخن گفته‌اند. تصاویری کودکانه ولی گویاتر از سخن نیز زیور نوشته شده‌اند. شادی آزادی خرمشهر و بازگشت اهالی به آنجا و شروع مجدد زندگی و کار و کوشش از لابه‌لای خطوط با خواننده سخن می گویند.

امام و بچه‌ها

به کوشش حمید گروگان؛ نقاشی ایرج اسکندری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ سوم): ۱۳۷۵. [۲۰] ص. - مصور (رنگی).
گروه‌های سنی: «الف»، «ب».
شمارگان: ۶۶۰۰ نسخه.

کتاب «امام و بچه‌ها» به زبانی ساده برای کودکان نوشته شده است و تصاویر رنگی دارد. این کتاب، شامل خاطراتی درباره‌ی طرز رفتار و گفتار حضرت امام خمینی «ره» هنگام برخورد با کودکان است. خاطرات، از یاران و نزدیکان امام نقل شده و برخی از آنها به گونه‌ای با دفاع مقدس مرتبط هستند. در خاطره‌ای نقل شده است که حضرت امام هنگام ملاقات با همسر و دختر یک شهید، گردنبندی را که یک مسلمان از کشور ایتالیا به امام هدیه کرده بود، به آن دختر اهدا می کنند. در دیگر خاطرات از نحوه برخورد

ایشان در راستگویی کودکان، نماز خواندن سر وقت و بازی با کودکان مطالبی ارائه شده است.

پنجه‌ی ببر

گردآوری و تدوین و [بازنویسی] احمد عربلو. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه، ۱۱۱.۱۳۷۵ ص.

طراح جلد: امیر نساجی.

کتابنامه: ص ۱۱۱.

«پنجه ببر»، مجموعه‌ای از خاطرات دلیر مردان رزمنده‌ی اسلام است، شامل ۲۷ خاطره، که از میان آن‌ها پنج

[صفحه ۱۲۴۴]

خاطره متعلق به اسرای عراقی است و به وسیله‌ی گرد آورنده تنظیم و برای استفاده از جوانان بازنویسی شده است. در این خاطرات به عملیات زمینی مختلف و همچنین رزمهای نیروی هوایی و عقابان بلند پرواز آسمان‌ها و عملیات آبی - خاکی اشاره شده، که در نقاط مختلف جبهه از قبیل ارتفاعات گرده‌بند، سیاه کوه، کانی مانگا و شاخ شمیران و در فاو، شلمچه، بستان و سایر مناطق جنگی صورت گرفته است. در این خاطرات دلاوری‌های رزمندگان اسلام و روحیه بالای آنها و ترس و روحیه‌ی ضعیف نیروهای بعثی شرح داده شده است.

تا اوج آسمان، خاطراتی از شهید فضل‌الله محلاتی

احمد عربلو. - [تهران]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۰۱.۱۳۷۶ ص. - (مجموعه خاطرات سرداران؛ ویژه نوجوانان: ۱).

طراح روی جلد: م. مهاجر.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

گروه سنی «د» (دوره راهنمایی).

فصل اول به مبارزات سیاسی شهید محلاتی اختصاص دارد. در این بخش مباحث زیر آمده است: آشنایی شهید با نواب صفوی، همکاری با فدائیان اسلام، آشنایی با آیت‌الله کاشانی، مأموریت حضرت آیت‌الله بروجردی به ایشان، سخنرانی‌های روشنگرانه علیه قرارداد کنسرسیوم نفت که باعث تبعید وی به مشهد شد، تقلید از امام پس از فوت آیت‌الله بروجردی، دستگیری در قضیه‌ی ۶ بهمن ۱۳۴۱ و برخی مطالب دیگر. در فصل دوم (که «در جبهه» نام دارد)، خاطرات شهید - با عناوین «مسؤولیت در جنگ (شهید تمام مدت در جبهه خدمت می‌کرد)، سرباز ساده (شهید در جبهه مانند یک سرباز ساده رفتار می‌کرد)، و نماز در جبهه (شهید از مروجین نماز اول وقت و نماز جماعت در جبهه بود)» - به چاپ رسیده است که نمایانگر روحیات و دیدگاه‌های شهید می‌باشد. فصل سوم، «عشق به امام» نام دارد با عناوینی چون: علاقه‌ی امام به شهید محلاتی، ترک سیگار، بدون امام هرگز، تأثیر امام از شهادت وی و....

چون کوه با شکوه، خاطراتی از سردار سرلشکر پاسدار شهید محمد بروجردی

علی‌اصغر نصرتی. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۷.
۲۳۲ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۱: مجموعه خاطرات سرداران؛ ویژه نوجوانان: ۴) کتاب حاوی ۱۳۷ خاطره درباره‌ی سرلشکر پاسدار شهید محمد بروجردی است. در تدوین این کتاب از بیانات و خاطرات بزرگوارانی چون رهبر معظم انقلاب، مادر، همسر و برادر شهید، سردار سرلشکر پاسدار رحیم صفوی، سرلشکر پاسدار شهید حاج ابراهیم همت و تعدادی دیگر از دوستان و همرزمان وی بهره گرفته شده است. تمامی خاطرات این کتاب بدون ذکر نام راوی نقل شده‌اند. در یکی از خاطرات آمده است که شهید، عاشق خدمت در کردستان بود. بارها از او خواستند به تهران بازگردد و مسؤولیتی بپذیرند، ولی می‌گفت من حاضرم به عنوان یک نیروی عادی در کردستان خدمت کنم ولی به عنوان مقام مسؤول به تهران نیایم. بنابر این خاطرات، ویژگی‌های بارز او، عبارت بودند از: عشق به امام خمینی، ساده زیستی، خونگرمی، علاقه‌مندی به بسیجی‌ها، شجاعت، شهامت، تواضع و قدرت فرماندهی بالا.

[صفحه ۱۲۴۵]

چهارده یاد از ۲۷۵۵ روز انتظار

تالیف کوروش اسکندری. - تهران: امید آزادگان، (چاپ اول): ۷۲.۱۳۷۸ ص.: مصور.
چاپ اول: ۲۰۰۰ نسخه.
معلم آزاده، کوروش اسکندری، بسیجی رزمنده، مدت ۲۷۵۵ روز در اسارت رژیم بعث عراق بود و سختیهای زیادی را متحمل شد. در مجموعه‌ی حاضر چهارده خاطره از نود ماه اسارت این معلم آزاده برای نوجوانان و جوانان به چاپ رسیده است. عناوین خاطرات عبارتند از: «چگونه آغاز شد؟»، «اولین فریاد»، «کانال مرگ»، «عاشورا در عاشورا»، «شست و شوی مغزها»، «تأثیر ذکر»، «نمایش در بند»، «تحصیل راستین»، «بسیجی پیر»، «واژه‌های ماندگار»، «المؤمن کیس»، «روز وصل»، «فراق یار» و «آخرین یاد». این خاطرات روایتی است از چگونگی به اسارت در آمدن، رفتار بعثی‌ها با اسیران ایرانی، اجرای مراسم عزاداری، تلاش بعثی‌ها برای ایجاد تغییر فکری در اسیران ایرانی، فعالیت‌های فرهنگی اسیران، و در نهایت، بازگشت به وطن.

حکایت‌های تلخ و شیرین (جلد ۱) خاطرات و حکایت‌هایی از زبان حضرت امام خمینی

گردآوری، تنظیم و تالیف: مساجد امام عصر (عج)، سیدالشهدا (ع)، امام حسن مجتبی (ع) (نازی‌آباد) چهارده معصوم (صالح‌آباد)، امام (ره) منطقه‌ی ابوذر، امام رضا (سیزده آبان). - تهران: مرکز فرهنگی قدر، ۱۳۷۱.
ده، ۱۳۲ ص.: مصور، عکس.
عنوان روی جلد: حکایتهای تلخ و شیرین، ۱۲۸ خاطره و حکایت از زبان امام خمینی (ره).
کتاب، برگزیده‌ای از مجموعه فرمایشات امام است که در صحیفه‌ی نور به تفصیل آمده و در این کتاب به صورت خلاصه برای کودکان تنظیم شده است. از میان این خاطرات، موارد زیر در ارتباط با دفاع مقدس هستند:
«عدم اعتراف به شکست، نشانه‌ی عجز صدام»: امام فرموده‌اند: «صدام می‌گوید ما پیروزمندانه عقب‌نشینی کردیم...؛ اینها اگر قدرت جبران داشتند، به شکست خود اعتراف می‌کردند ولی شکست آنها همیشگی و تا ابد است».

«دعا کنید من شهید بشوم»: امام در بیانات خود می‌فرمایند: «دیروز یک کسی که پایش قطع شده بود و عصا زیر بغلش گذاشته بود، آمد اینجا، من باهاش مصافحه کردم. گفت: دعا کنید من شهید بشوم. این روحیه در اثر اسلام است کوشش کنید که در این پادگانها هر جا هستید، اسلام را تقویت کنید».

«من شهید می‌شوم»: امام فرمودند: «جوانی آمده بود که زنی را عقد کند و بعد از صحبت مهر، می‌گفت: که من شهید می‌شوم، گفتم ان‌شاءالله شما هستید و خدمت می‌کنید.»

خاطرات جنگ (۱) (جنگ ۳): مجموعه‌ای از نوشته‌های کودکان و نوجوانان

گردآورنده مرکز آفرینش‌های ادبی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۶۳. [۵۳] ص.: عکس.

گروه‌های سنی: «ج» و «د».

شمارگان: ۴۵۰۰۰ نسخه.

با شروع جنگ و بمباران‌های مناطق مسکونی و به شهادت رسیدن بسیاری از مردم، مرکز آفرینش‌های ادبی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان با تهیه و توزیع کارتهایی بین کودکان و نوجوانان جنگ‌زده از آن‌ها خواست تا خاطره‌هایی را که از جنگ دارند بنویسند و به مرکز بفرستند. حاصل کار، نزدیک به دو هزار خاطره بود که از میان آن‌ها صد خاطره انتخاب شد تا در مجموعه‌هایی به چاپ برسد.

این جلد از مجموعه، در برگیرنده‌ی ۲۱ خاطره از خاطرات نوجوانان ساکن در مناطقی چون قصر شیرین،

[صفحه ۱۲۴۶]

خرمشهر، اهواز، هویزه، شلمچه و... است که خود را برای رفتن به مدرسه و آغاز سال تحصیلی جدید آماده می‌کردند ولی با حمله‌ی بعثی‌ها به شهرها و روستاها، منازل و مدارسشان، ویران شد و آن‌ها به جای رفتن به کلاس درس، آواره‌ی شهر و دیار دیگری شدند. آنها هر روز شاهد شهادت همسایه، دوست، خواهر، برادر، پدر و مادر و سایر اقوام خود بودند. خاطرات آنها تلخ است، ولی همه‌شان در پایان خاطره‌ی خود، از خداوند بزرگ، پیروزی رزمندگان اسلام و بازگشت مجدد به شهر و دیار خود را آرزو کرده‌اند.

خاطرات جنگ (۲) (جنگ ۴): مجموعه‌ای از نوشته‌های کودکان و نوجوانان

گردآورنده مرکز آفرینش‌های ادبی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۵۴.۱۳۶۳ ص.: عکس.

گروه‌های سنی: «ج» و «د».

شمارگان: ۴۵۰۰۰ نسخه.

این جلد از مجموعه، در برگیرنده‌ی نوزده خاطره‌ی دیگر از خاطرات نوجوانان از شهرهای خرمشهر، قصر شیرین، دزفول، آبادان و اهواز است. هر یک از آنها از جنگ خاطره‌ای دارند: یکی مادر خود را در هنگام حمله‌ی دشمن گم کرده است، دیگری بهترین

دوستش را از دست داده است و سومی با خانواده‌اش مدتی اسیر صدامیان بوده است؛ نوجوانی، خاطره‌ی خود را از ترک کردن زادگاهش بیان می‌کند و نوجوان دیگری از خاطرات خود در ارتباط با درس خواندن زیر چادر می‌نویسد (که حتی آن هم به سبب حمله، دوام نداشته است) و خاطره‌ای از بسیجی‌هایی نوشته شده است که با دسته گل بر سر مزار یک بسیجی شهید با او پیمان استقامت و ادامه‌ی راهش را می‌بستند که بر اثر بمباران صدامیان همگی به شهادت رسیدند.

خاطرات جنگ (۳) (جنگ ۵): مجموعه‌ای از نوشته‌های کودکان و نوجوانان

گردآورنده مرکز آفرینش‌های ادبی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۶۳. [۵۴] ص.: عکس.

گروه‌های سنی: «ج» و «د».

شمارگان: ۴۵۰۰۰ نسخه.

این جلد از مجموعه، بیست خاطره از خاطرات برگزیده‌ی نوجوانان جنگ زده است. اولین خاطره از نوجوان ایرانی الاصلی است که همراه خانواده‌اش و سایر کسانی که شناسنامه‌ی ایرانی داشتند، از عراق رانده شدند. او از آوارگی و سختیهایی می‌نویسد که در راه مهاجرت کشیده‌اند و همچنین از استقبال گرم و مهربانی و همدلی مردم ایران با آنها؛ و آرزو می‌کند که در تمام جهان پرچم اسلام برافراشته شود. خاطرات نوجوانان دیگری که در شهرهای قصر شیرین، سرپل ذهاب، خرمشهر، اهواز، شوش، دزفول، آبادان، دهلران، نفت شهر زندگی می‌کردند، در این جلد آمده است که چگونگی حمله‌ی عراقی‌ها و از دست دادن خانه و کاشانه و شهادت عزیزانشان را به تصویر کشیده‌اند و نیز از شرایط سخت و روحیه‌ی بالا و مقاوم مردم شهرهای خود نوشته‌اند.

خاطرات جنگ (۴) (جنگ ۶): مجموعه‌ای از نوشته‌های کودکان و نوجوانان

گردآورنده: مرکز آفرینش‌های ادبی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان،

[صفحه ۱۲۴۷]

۵۴.۱۳۶۳ ص.: عکس.

گروه‌های سنی: «ج» و «د».

شمارگان: ۴۵۰۰۰ نسخه.

این جلد از مجموعه، دربرگیرنده‌ی بیست خاطره‌ی دیگر از خاطرات برگزیده‌ی نوجوانان جنگ زده است؛ کودکان و نوجوانانی از آبادان، اسلام آباد غرب، اهواز، خرمشهر، دزفول، سرپل ذهاب، سومار، قصر شیرین و گیلان غرب. در این خاطرات، از حمله‌ی ناگهانی عراقی‌ها در روزهایی که بچه‌ها برای رفتن به مدرسه حاضر می‌شدند و از بهت و نگرانی مردم صحبت شده است و این که چگونه باید زنان و کودکان و سالخوردگان را از معرکه دور می‌کردند. در بعضی از این خاطرات نیز از جانفشانی‌ها و پایمردیهای رزمندگان دلیر اسلام در روز اول نبرد (بدون داشتن سلاح و مهمات کافی) و چگونگی دفاع مقدس و شهادت پیروان راستین اسلام و نیروی ایمان مردم شهرستانها نوشته شده است.

خاطرات جنگ (۵) (جنگ ۷): مجموعه‌ای از نوشته‌های کودکان و نوجوانان

گردآورنده مرکز آفرینش‌های ادبی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، ۱۳۶۳، [۵۴] ص.: عکس.

گروه‌های سنی «ج» و «د».

شمارگان: ۴۵۰۰۰ نسخه.

در بیست خاطره‌ی دیگری که در این جلد از مجموعه فراهم شده است، حالات و روحیات نوجوانان و مردم شهرهایی بازگو شود که مورد حمله و تجاوز دشمن قرار گرفته‌اند. آنها در این خاطرات از «دشواری ترک خانه و شهر خود و عزیزانشان، از خودگذشتگی برادران و جوانان، رفتن پدران و برادران به جبهه‌های نبرد حق علیه باطل، فداکاری برادران پاسدار (که پیرزنها، پیرمردها، کودکان و زنان را از محاصره نجات می‌دادند)، فوت سالخوردگان و کودکان در اثر قحطی و کمبود نان، دایر شدن مدارس و رفتن نوجوانان به کلاس درس در نتیجه‌ی فداکاری مسؤولان آموزش و پرورش و شهامت و شجاعت جوانان شهرهای آبادان، خرمشهر، دزفول و قصر شیرین» نوشته‌اند.

خاطرات رزمندگان

نوشته قاسمعلی فراست؛ تصاویر از پرویز حیدرزاده. - تهران؛ کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۵۸.۱۳۷۱ ص: مصور.

گروه‌های سنی «د» و «ه».

این کتاب مجموعه‌ی هشت خاطره از روزهای جنگ است. خاطره‌ی اول به نقل از بهروز قیصری به تشریح روزهای اول جنگ و مقاومت رزمندگان خرمشهر می‌پردازد و نشان می‌دهد که چگونه آنها با دستان خالی در برابر تانکها ایستادند و آنها را عقب راندند. خاطره‌ی دوم از تیمسار سرتیپ سیروس باهری است و بمباران شهر بغداد و پالایشگاه الدوره و نیروگاه اتمی یا برق عراق و بازگشت به ایران (به سلامت) را شرح می‌دهد. خاطره‌ی سوم از نصرت‌الله محمودزاده و در ارتباط با گروه مهندسی جهاد اصفهان و ایثارگری رانندگان بلدوزر در منطقه‌ی بوارین است. خاطره‌ی بعد، از دلاوری گمنام است که یاری رسانی آقا امام زمان به رزمندگان را شرح می‌دهد. خواهر آزاده‌ای نیز نحوه‌ی اسارت خود و مادرش و خاطرات دوران اسارت خود را بیان کرده است. آخرین خاطره از عبدالله نورانی و حکایت سه رزمنده‌ای است که پس از سقوط خرمشهر برای شناسایی مواضع دشمن به شهر می‌روند و در آنجا با عراقی‌ها درگیر می‌شوند ولی به فضل الهی سالم برمی‌گردند.

[صفحه ۱۲۴۸]

خاطرات سال‌های نبرد: خاطرات شهید علی صیاد شیرازی

انتخاب و ساده نویسی محسن مؤمنی؛ [به کوشش] واحد کودک و نوجوانان دفتر ادبیات و هنر مقاومت. - تهران: شرکت انتشارات سوره مهر: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۶۶.۱۳۷۹ ص.

عنوان روی جلد: خاطرات سالهای نبرد: خاطرات ساده‌نویسی شده شهید علی صیاد شیرازی.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Battle Years Memoirs of Martyr Ali Sayyaad Shirazi

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

این کتاب ساده نویسی شده‌ی خاطرات «علی صیاد شیرازی» است که طی ۲۲ ساعت مصاحبه با ایشان تهیه شده است. خاطرات، دوران پیروزی انقلاب تا آزادی خرمشهر را در بر می‌گیرند. خاطرات با روایت اول شخص بیان می‌شود و طی آن، مبارزات در دوره‌ی طاغوت و خدمات و مسؤولیت‌های شهید در دوره‌ی جنگ تحمیلی در مناطق کردستان و شلمچه و بسیاری از مناطق جنگی دیگر و سرانجام نقش وی در فتح خرمشهر توصیف می‌شود. وی در خاطرات خود از کارشکنیهای بنی‌صدر و خیانت وی نیز سخن می‌گوید.

خلبان کوچک: خلبان سیدعلی زعفرانی

بازنویسی حجت شاه محمدی؛ به کوشش واحد کودک و نوجوان دفتر ادبیات و هنر مقاومت. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۹، [۸۶] ص.: مصور.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Little Pilot

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: شمشر، مسافران، پرواز در شب، چریک.

«شمشر» خاطره‌ای است از عملیات آذوقه و مهمات رسانی به قله‌ی آلواتان به وسیله‌ی بالگرد. در این خاطره، خلبان با پسر بچه‌ای به نام شمشر (شمشیر، که فرزند یک سردار شهید کرد است، آشنا می‌شود و او را با خود به قله‌ی کوه می‌برد. «مسافران»، خاطره‌ی نفوذ ضد انقلاب به داخل پادگان سنندج است و شرح رفتن راوی به منطقه - با بالگرد ۲۱۴ - جهت کمک رسانی و انتقال خانواده‌ی نیروهای مستقر در پادگان که در نهایت نیز موفق به نجات ۳۱ نفر می‌شود. در «پرواز در شب»، خاطره‌ی امداد و کمک رسانی شبانگاهی برای حمل مجروحان در قله‌ی آلواتان توسط بالگرد است که پسر خلبان، هنگام بازدید از نمایشگاه شهدا در کنگره‌ی سرداران شهید اصفهان (هنگامی که پدرش آن را برای مسؤول نمایشگاه نقل می‌کرده) شنیده است و بازگو می‌کند. «چریک» خاطره‌ی امداد و حمل مجروح چریک عراقی است که در اطراف کوههای آلواتان اتفاق افتاده است.

ده روز محاصره در قله ویزان، (خاطرات یک افسر اسیر عراقی)

به کوشش مرتضی سرهنگی؛ مترجم: مطلبی. - تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان چاپ و انتشارات، نشر جوان، (چاپ اول): ۶۱.۱۳۶۹ ص.

گروه سنی «د» و «ه» (دوره راهنمایی و دبیرستان).

شمارگان: ۵۵۰۰ نسخه.

این کتاب نتیجه مصاحبه‌ی گردآورنده (در سال ۱۳۶۵) با یک افسر اسیر عراقی در مدت اسارت اوست. برادر مطلبی نیز به عنوان مترجم، کمک بزرگی به گرد آورنده نموده است. این افسر عراقی در پادگان «جلولاء» آموزش دیده و با نیروهای تحت امر خود در ناحیه‌ی «زرباطیه» (در نزدیکی ارتفاعات «الصرور» که ما آن را ارتفاعات «کله قندی» می‌نامیم) مستقر بوده است. نیروهای ایرانی به آنها حمله می‌کنند و آنها ده روز در محاصره قرار می‌گیرند و

[صفحه ۱۲۴۹]

در نهایت، مجبور به تسلیم می‌شوند. وی از رفتار انسانی نیروهای ایرانی با خود و نفرات تحت امرش صحبت می‌کند و این که به سختی تحت تأثیر عقیده و ایمان نیروهای ایرانی قرار گرفته است. سپس به جنایات صدام و این که تعداد زیادی از مردم بیگناه و غیر نظامی شهرهای ایران در این جنایات و حملات از بین رفته‌اند، اشاره می‌کند و می‌گوید که رفتار و انسانیت ایرانیان موجب افزایش نفرت و کینه وی نسبت به صدام شده است.

راهیان شط: مجموعه‌ی خاطره

بازنوشته عبدالمجید نجفی. - تبریز: ستاد برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، ۱۰۴.۱۳۷۴ ص.: مصور، نقاشی. - (ادبیات کودک و نوجوان؛ دفتر اول).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

گروه‌های سنی «د» و «ه».

این کتاب به مناسبت برگزاری کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان در مرداد ماه ۱۳۷۴ در تبریز - ارومیه، نوشته و منتشر شده است.

کتاب «راهیان شط» شرح زندگی سردار سرلشکر پاسدار شهید مهندس مهدی باکری (فرمانده‌ی لشکر ۳۱ عاشورا) و برادر او، سردار شهید حمید باکری، (قائم مقام لشکر ۳۱ عاشورا) است. در ابتدا، زندگینامه‌ی این شهیدان آورده شده است. «تولد شهید مهدی باکری، تحصیلات دانشگاهی و فعالیت‌های او در دوران انقلاب، مسؤولیت‌های وی در مقام شهردار ارومیه، مسؤول جهاد سازندگی استان، معاون تیپ نجف اشرف و حضورش درعملیات فتح‌المبین، فرماندهی لشکر ۳۱ و شهادت او در عملیات بدر» در بخش زندگینامه‌ی او مورد بررسی قرار گرفته است. زندگینامه سردار حمید باکری نیز نشان دهنده فعالیت‌های سیاسی و نظامی وی طی دوره‌های مختلف است. در ادامه‌ی کتاب، خاطرات مختلفی درباره‌ی این شهدا آورده شده است. در این خاطرات، خواننده با خصوصیات اخلاقی و تعبد آنان، روشهای فرماندهی و رهبری نیروها توسط این دو شهید بزرگوار و شهامت، شجاعت، عقاید و افکار آنان آشنا می‌شود.

زنده باد ایران

احمد دهقان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، ۱۳۷۵.

۳۷ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، قصه فرماندهان؛ ۳).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Viva Iran

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

مندرجات: زنده باد ایران؛ یار آسمانی؛ استراحت اجباری؛ کمین؛ یک قطره سلام؛ شبی با دشمن؛ گلستان آتش؛ میهمان ناخوانده.

این کتاب، خاطرات رزمندگان دلیر ما از فرماندهان است. آنها درباره‌ی وقایع جبهه‌ها و خاطراتی که از صحنه‌های جنگ دارند، صحبت کرده‌اند. آنها شاهد شهادت دوستان خود بودند و با تشنگی و نداشتن مهمات، در برابر عراقی‌های متجاوز و ظالم، با شجاعت و ایثار مقاومت کرده، پیروزمندانه به شهادت رسیدند. «زنده باد ایران» خاطره‌ای است درباره‌ی خلبان شهید، غلامرضا

چاغروند؛ «یار آسمانی» درباره‌ی عباس بابایی و «استراحت اجباری» حکایتی است از دوران سربازی حاج محمدابراهیم همت؛ «کمین» خاطره‌ای درباره مرتضی ساده میری [فرمانده‌ی لشکر یازده امیرالمومنین (ع)] است؛ «یک قطره سلام» ایثار حاج حسین خرازی را بیان می‌کند و «شبی با دشمن» از ایثار شهید مهدی باکری سخن می‌گوید «گلستان آتش» خاطره‌ی دیگری از حاج محمدابراهیم همت است. «میهمان ناخوانده» نیز خاطره‌ای درباره‌ی شجاعت مهدی زین‌الدین [فرمانده‌ی شهید لشکر هفده علی بن ابی‌طالب (ع)] است.

[صفحه ۱۲۵۰]

سایت پنج آزاد شد

به کوشش حسین حداد. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، ۱۳۷۵.

[۱۱۰] ص. - (منتخب آثار کودکان و نوجوانان: ۱۴: گزارش و مصاحبه).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Site No. ۵ Became Free, Reportage and Interviews

کتابنامه: ص. ۱۱۰ - ۱۰۹.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه‌ای از آثار کودکان و نوجوانان و برای آنها است که از منابعی چون سروش نوجوان، سوره نوجوان، آیش، کیهان بچه‌ها و... برگزیده شده است و چهاردهمین جلد از سرای منتخب آثار جنگ کودکان و نوجوانان می‌باشد.

این کتاب در سه قسمت تنظیم شده است: قسمت اول به گزارشهایی از خرمشهر و هویزه اختصاص دارد و علاوه بر گزارشها، دو خاطره - با نام «قلب کوچک حسین» و «دوست کوچک من» - از رضا بهرامی به چاپ رسیده است که در ارتباط با شهید حسین فهمیده هستند. قسمت دوم، گفتگو و دیدار با نوجوانان رزمنده‌ای است که از روزهای آغاز جنگ و امدادهای غیبی در جبهه‌های نبرد حق علیه باطل سخن گفته‌اند. قسمت سوم با نام «نوجوان شهید»، خاطراتی است از شهیدانی که در آزاد سازی سایت پنج به شهادت رسیده‌اند؛ شهیدانی چون اکبر کرمی، علی تقی‌نیا و ابراهیم روحانی. این خاطرات به نقل از پدران و همرزمان این عزیزان بیان شده است.

ستاره‌ای در زمین: خاطراتی از سردار سرلشکر پاسدار شهید حاج محمدابراهیم همت

محسن پرویز؛ ویراستار حسن یونسی. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ سوم): ۱۳۷۷.

۲۳۹. ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۱۸: خاطرات نوجوانان؛ ۷).

طراح روی جلد: م. مهاجر.

گروه سنی د (دوره راهنمایی).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

این کتـاب، که برای نوجوانان نوشـته شـده است، خاطراتی است که از زبان پـدر، مادر، خواهر، همسـر و سایر اعضای خانواده و نیز جمعی از همرزمـان و مسؤولاـن کشـوری از زنـدگی پر بـار شـهید همت نقـل شـده است. کتـاب در چهـار فصـل تنظیم شـده است. «خـاطراتی از دوران کودکی و جوانی، دوران سـربازی، دوران انقلاـب و دیـدار وی بـا امـام، خصوصـیات اخلاقی، نماز، برخورد با بسـیجیان، فرماندهی در جبهه و در عملیاتهای فتح‌المبین، آزاد سازی خرمشهر، مسلم بن عقیل، محرم، والفجر مقدماتی، مقابله با ضد انقلاـب در کردسـتان، فرمانـدهی سـپاه پاوه، برخورد با همسـر و خانواده، روزهای قبل از شـهادت و نحوه‌ی شـهادت و...» در کتاب آمده است. در پایان کتاب نیز خلاصه‌ای از زندگینامه شهید ارائه شده است.

ستاره‌های شب دزفول

به کوشـش حسـین حـداد. - تهران: سازمـان تبلیغـات اسـلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیـات و هنر مقـاومت، واحـد کودک و نوجوان، ۱۳۷۶.

[۵۵] ص.: (منتخب آثار جنگ کودکان و نوجوانان؛ ۱۳: مجموعه خاطره؛ دفتر سوم).

طراحی یونیفورم: کاظم طلایی.

طراح روی جلد: امیر نساجی.

[صفحه ۱۲۵۱]

کتابنامه: ص. [۵۵ - ۵۴].

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

در این کتـاب، کودکـان درباره‌ی خاطرات خود از بمباران و موشـکباران و جنگ می‌گوینـد. آنها نوشـته‌اند که چگونه هواپیماهای دشـمن خانه‌هـای آنها و هموطنانشان را خراب کردنـد و چگونه با خمپاره و گلوله افراد را شـهید کردنـد. در بین شـهدا و مجروحان عده‌ی زیادی از کودکان بودند. آنها شـرح می‌دهند که چگونه مردم به مجروحان و به جبهه‌ها کمک می‌کردند. از شـروع جنگ و مهاجرت خانواده‌ها سخن می‌گویند و از ایستادگی و مقاومت مردم و دلیری رزمندگان حکایت می‌کنند.

سر پل ذهاب شهر بی دفاع: مجموعه خاطرات

نوشته اکبر مقراضی. - تهران: [بی‌نا]، (چاپ اول): ۱۳۷۸. [۶]، ۵۳ ص.

عنوان عطف: سر پل ذهاب شهر بیدفاع: مجموعه خاطرات برای نوجوانان.

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه.

مندرجات: مقدمه؛ کوچه ما؛ مادربزرگ مهربان من؛ با مدافعان شهر بیدفاع.

کتاب حاضـر شامل خاطرات مسـتند رزمنـده‌ای از اهالی شـهر سـر پل ذهاب است. در «مقـدمه»، مطالبی درباره‌ی اوضاع جغرافیایی، اقتصـادی و اجتمـاعی و شـهدای شـهر نوشـته شـده اسـت. در «کـوچه‌ی مـا»، نگارنـده، پس از دو سـال، در سـال ۱۳۶۱ (عملیات مطلع‌الفجر) به محله‌ی خود بـاز می‌گردد و اوضـاع کوچه، همسایگان، مسـجد محل و زنـدگی خویش را پس از ویرانی‌ها توصـیف می‌کند. «مادربزرگ مهربان من» حکایت مادربزرگ نگارنده است که هنگام ورود دشـمن به سـر پل ذهاب از شهر خارج نمی‌شود

و سرانجام در اثر بمباران به شهادت می‌رسد. «با مدافعان شهر بیدفاع»، قصه‌ی درگیری دشمن در شهر است. مردم شجاع و سپاه و ارتش در مقابل دشمن ایستادگی و از شهر دفاع کردند.

شبهای بمباران

نظام مولا هویزه؛ نقاشی: مسلم عباسی؛ بازنویسی: داوود غفارزادگان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۰.

۳۱ ص.: مصور، رنگی.

مندرجات: مردم خوب؛ گل؛ ریل‌های شکسته؛ مادر؛ نقش خون؛ روز پیروزی؛ گل پرپر؛ بازار خون؛ توی رودخانه؛ موشک در باغچه؛ ترشک‌های داغ.

کتاب، حاوی یازده خاطره‌ی برگزیده از بین خاطرات شبهای بمباران، از زبان کودکان و نوجوانان است. در خاطره‌ی «گل»، «علیرضا عبرتی» می‌گوید: «توی زیرزمین مشغول غذا خوردن بودیم که صدای انفجار آمد. موج انفجار، تمام شیشه‌های خانه را شکست. همراه پدر به محل بمباران رفتیم. کودکی را دیدیم که مادرش را صدا می‌زد. دستش را گرفتیم تا پدر و مادرش را پیدا کنیم. ولی هر چه گشتیم، آنها را پیدا نکردیم. با فرار رسیدن شب، کودک را به منزل خودمان بردیم. صبح روز بعد به بیمارستان رفتیم. کودک، پدرش را پیدا کرد و به سمت او دوید. پدرم وضع خانواده‌اش را پرسید. مرد گفت: همه شهید شده‌اند و تنها من مانده‌ام و این گلم. در خاطره‌ی «ریلهای شکسته»، «سید احمد هاشمی» می‌نویسد: «در خانه نشسته بودیم؛ ناگهان صدای انفجار آمد. دیوار اتاق ترک برداشت. از خانه بیرون رفتم و به جایی که راکتها افتاده بود، رسیدم. یک راکت به ریل راه آهن خورده بود و آن را کج کرده بود. راکت دیگری به لوله‌ی نفت خورده بود و نفت از لوله بیرون می‌زد. موقع برگشتن، گودالی را دیدم که چهار تا پنج متر عمقش بود و گفتم دشمن گور خودش را با دست خودش می‌کند.

[صفحه ۱۲۵۲]

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۰۱)

بازنوشته: داوود غفارزادگان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر قصه کودکان و نوجوان (چاپ دوم: ۱۳۷۶).

۳۶ ص.

عنوان روی جلد: شب‌های بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۱).

این کتاب مجموعه‌ی هجده خاطره از کودکان و نوجوانان است. آنها در دورانی که شهرهای مختلف ایران آماج موشکها و خمپاره‌های دشمن بودند، با چشمها و قلبهای کوچک خود این صحنه‌ها را دیدند و فاجعه را با همه عمق آن احساس کردند. شهید مجید کعبی، نوجوان رزمنده‌ی هفده ساله در یادداشتهای خود از موشکباران بهبهان نوشته است و از مردم بیگناهی که بر اثر آن شهید شدند. فؤاد فتاحی مکری خاطرات تلخ خود را از بمباران شیمیایی سردشت نقل کرده است و کودکان و نوجوانان دیگر نیز خاطرات خود را از بمباران‌ها و موشک باران‌های شهرهای دزفول، تهران، بانه، سنندج، اصفهان، ایلام، قم، آبادان، اهواز، باختران و الیگودرز بیان کرده‌اند و شرح داده‌اند که چگونه مدارس، بیمارستانها و خانه‌هایشان با خاک یکسان شده و همکلاسی‌ها و

دوستانشان به شهادت رسیده‌اند.

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۰۲)

بازنوشته: محمدرضا بایرامی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، (چاپ اول): ۱۳۷۶؛ (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۳۶ ص.

عنوان روی جلد: شب‌های بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۲).

این کتاب مجموعه‌ی پانزده خاطره از کودکان و نوجوانانی است که در دوران تجاوز عراق به کشور اسلامی ما، ایران، و موشکباران و بمباران شهرهای مختلف آن، با چشمها و قلبهای کوچک خود این صحنه‌ها را دیدند و عمق فاجعه را با تمام وجود خود احساس کردند. ژیلا- پورداد شانزده ساله، از باختران، ریخته شدن بمبهای خوشه‌ای بر سر مردم و کودکان بیگناه مدارس باختران را شرح می‌دهد و مهری عبداللهی از موشکباران تهران و مشاهده‌ی تکه‌های بدن مطهر شهدایی صحبت می‌کند که بر روی درختان افتاده بودند، صحبت می‌کند. نوجوانان دیگری نیز از شهرهای شیراز، قم، تبریز، خارک، ایلام، گرگان، اندیمشک، اصفهان و تهران مشاهدات و خاطرات دردناک خود را از شهادت همسالان، کودکان و همسایگان خویش بیان می‌کنند.

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۰۳)

بازنوشته: داوود غفارزادگان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر قصه کودک و نوجوان (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۳۶ ص.

عنوان روی جلد: شبهای بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۳).

جلد سوم مجموعه کتابهای «شبهای بمباران»، مجموعه هجده خاطره از کودکان و نوجوانان است. فرزندانی که در دوران تجاوز دولت عراق و موشکباران و بمباران شهرها، این صحنه‌ها را با چشمان خود دیده، شاهد جنایات و کشتار مردم بیگناه بوده و فاجعه را با تمام وجود خود احساس کرده‌اند. فاطمه اکرمیان، شانزده ساله از میاندوآب نحوه‌ی شهادت پدر خود را بیان می‌کند در حالی که برای نجات پسری کوچک تلاش می‌کرد. خورشید صالحی، پانزده ساله، از مسجد سلیمان، بمباران شهر مسجد سلیمان و شهادت خاله‌ی خود و فرزندان او و روانی شدن همسر وی در اثر شوک وارده را شرح می‌دهد. نوجوانان دیگر از شهرهای شوشتر، باختران، تهران رودهن، اصفهان، اردبیل، خرم‌آباد، داران و تبریز آنچه را که خود مشاهده کرده‌اند و جریان حمله‌ی هواپیماها و از بین رفتن خانه و کاشانه و شهادت اقوام و بستگان عزیز و دوستان و همسایگان خود را در جریان این حمله‌ها شرح می‌دهند.

[صفحه ۱۲۵۳]

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۰۴)

بازنوشته: محمدرضا بایرامی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر قصه کودک و نوجوان (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۳۵ ص.

عنوان روی جلد: شب‌های بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۴).

چهارمین جلد از مجموعه کتابهای «شب‌های بمباران»، مجموعه‌ی پانزده خاطره از خاطرات کودکان و نوجوانان شهرهای جنگ

زده‌ی میهن اسلامی است. فرزندانی از این آب و خاك که در دوران تجاوز عراق به کشور اسلامی و موشکباران و بمباران شهرها، کودکانی بیش نبودند؛ این صحنه‌ها را به چشم خود دیدند و شاهدان معصوم فاجعه بودند. آنها خاطرات خود را بیان می‌کنند. فرید حمیری، دوازده ساله از سوسنگرد، شهادت پسر همسایه و دوست خود را در نتیجه‌ی تیراندازی هواپیماهای عراقی تعریف می‌کند. رابعه ضیایی، نه ساله از باختران دختر جنگ، داستان بمباران و ویران شدن خانه‌ی خود را بیان می‌کند و می‌گوید که چگونه مهاجر شدند و اکنون در شهر ساری زندگی می‌کنند. کودکان دیگری از تهران، نجف‌آباد اصفهان، ارومیه، همدان، بندر امام خمینی، زنجان، گناوه، اهواز و ملایر نیز خاطرات خود را از جنگ و بمبارانها شرح داده‌اند.

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۰۵)

بازنوشته: داوود غفارزادگان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر قصه کودك و نوجوان (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۳۹ ص.

عنوان روی جلد: شبهای بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۵).

در جلد پنجم از مجموعه‌ی کتابهای «شبهای بمباران» هجده خاطره از کودکان و نوجوانان چاپ شده است. کودکانی که در دوران تجاوز عراق به کشور اسلامی و موشکباران و بمباران شهرها، این صحنه‌ها را به چشم خود دیده، شاهد کشتار مردم بیگناه، ویران شدن خانه‌های خود و اطرافیان بوده، عزیزانی را از دست داده‌اند. زینب نیك اختر، سیزده ساله، از گناوه، خاطره‌ی خود را از تلاش دشمن برای منفجر کردن لوله‌های نفت بیان می‌کند. فرزاد مظفری، پانزده ساله، از بخش چوار، شرح می‌دهد که چگونه هنگام مسابقه فوتبال با تیم ایلام، زمین مسابقه بمباران شد و پانزده تن از فوتبالیستها، که پنج تن از آنها کمتر از دوازده سال داشتند، به شهادت رسیدند. کودکان دیگری از ایلام، ارومیه، زرین شهر، رشت، کرج، شوش دانیال، آبادان، تهران، بوشهر و قم نیز خاطرات خود را از شهادت همسالان معصوم خود سخن گفته‌اند.

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۰۶)

باز نوشته: محمدرضا بایرامی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر قصه کودك و نوجوان (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۳۵ ص.

عنوان روی جلد: شبهای بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۶).

این کتاب ششمین جلد از مجموعه کتابهای «شبهای بمباران» و مجموعه‌ی چهارده خاطره از خاطرات کودکان و نوجوانان شهرهای میهن اسلامی است. فرزندانی از این آب و خاك که در دوران تجاوز عراق به کشور اسلامی و موشکباران و بمباران شهرها، در کانون گرم خانواده‌ی خود زندگی می‌کردند و بعضی از آنها علاوه بر دیدن فجایعی که دشمن به وجود آورد، این کانون گرم و کاشانه‌ی خود را نیز از دست دادند. محمد بردبار، پانزده ساله، از رحمت‌آباد رودبار، شهادت مادر و خواهر کوچکش را در اثر بمباران شرح داده است. سعید شیرودی، هجده ساله، از دزفول، نیز از ویران شدن خانه‌ی خود و محیط اطراف آن در اثر بمباران سخن گفته است. کودکان دیگری از شهرهای تهران، خرم‌آباد، اهواز پیرانشهر و ایلام هم خاطرات خود را از بمبارانها بیان کرده‌اند که در عین حال نشان دهنده‌ی روحیه‌ی مقاوم و شکست ناپذیر مردم دلیر ایران اسلامی است.

[صفحه ۱۲۵۴]

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۰۷)

بازنوشته: داوود غفارزادگان. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر قصه کودک و نوجوان (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۴۰ ص.

عنوان روی جلد: شبهای بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۷).

در جلد هفتم از مجموعه کتابهای «شبهای بمباران»، بیست خاطره از خاطرات کودکان و نوجوانان ارائه شده است. کودکانی که در دوران تجاوز عراق به کشور اسلامی و موشکباران و بمباران شهرهای ایران، این صحنه‌ها را به چشم خود دیده، شاهد کشته شدن مردم بیگانه، ویران شدن خانه و کاشانه‌ی دوستان و آشنایان خود بوده و عزیزانی را از دست داده‌اند و اکنون خاطرات خود را از آن ایام تلخ بازگو کرده‌اند. علی اندامیان، پانزده ساله از اندیمشک، از بمباران شهر اندیمشک می‌گوید و از شهدایی که در ایستگاه راه‌آهن آنجا به لقاءالله رسیدند. بدریه احمدی، نه ساله، از جزیره‌ی لاوان، نیز بمباران کشتی نفتکش و آتش گرفتن آن را شرح داده است.

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۰۸)

بازنوشته: محمدرضا بایرامی. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر قصه کودک و نوجوان (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۳۲ ص.

عنوان روی جلد: شبهای بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۸).

این کتاب هشتمین جلد از مجموعه کتابهای «شبهای بمباران» است و مجموعه‌ی چهارده خاطره از خاطرات کودکان و نوجوانان شهرهای میهن اسلامی را در بر می‌گیرد. نوجوانانی که در کانون گرم خانواده بودند و بعضی از آنها علاوه بر مشاهده فجایع دشمن، عزیزان و افراد خانواده‌ی خود را هم از دست دادند و تلخی آن لحظه‌ها را در خاطر خود دارند. فرشته صادقی، شانزده ساله، اهل آبادان، که هنگام بمباران دزفول آنجا بود، شرح می‌دهد که چگونه ۲۲ تن از افراد خانواده‌ی عمویش در یک بمباران به شهادت رسیدند. ناصر قربانی، هفده ساله، از کاشان، جریان هدیه‌ی روز تولد مادر خود را می‌نویسد و این را که چگونه عراقی‌ها سه شهید به عنوان هدیه‌ی روز تولد به مادر وی داده‌اند. خاطرات دیگر مربوط به بمباران شهرهای باختران، مراغه، گیلان غرب، شیراز، فیروز کوه، همدان، خرم‌آباد، چادگان و تهران است.

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۰۹)

بازنوشته: داوود غفارزادگان. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر قصه کودک و نوجوان (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۴۰ ص.

عنوان روی جلد: شبهای بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۹).

جلد نهم از مجموعه کتابهای «شبهای بمباران»، حاوی بیست خاطره از خاطرات کودکان و نوجوانان درباره‌ی بمباران شهرهای کشور اسلامی ما توسط دژخیمان عراقی است. این کودکان در دوران تجاوز عراق به کشور اسلامی و موشکباران و بمباران شهرها، این صحنه‌ها را به چشم خود دیده، شاهد کشتار مردم بیگناه و ویران شدن خانه و کاشانه‌ی خود بوده و عزیزانی را از دست داده‌اند.

مینا محمدی، هفده ساله، از میانه، جریان بمباران مدرسه‌ی زینبیه و شهادت مظلومانه‌ی دهها کودک را شرح داده است. ماندانا نور محمدی، هجده ساله، از نهاوند نیز بمباران مدرسه‌ی ابتدایی و شهادت کودکان معصوم و بی‌پناه را شرح داده است. خاطرات دیگر مربوط به بمبارانها و موشکبارانهای شهرهای تهران، شیراز، همدان، سردشت، ممقان، اصفهان و بروجرد است.

[صفحه ۱۲۵۵]

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۱۰)

بازنوشته: محمدرضا بایرامی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر قصه کودک و نوجوان (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۳۱ ص.

عنوان روی جلد: شبهای بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۱۰).

دهمین جلد از مجموعه کتابهای «شب‌های بمباران» حاوی چهارده خاطره از خاطرات کودکان شهرهای میهن اسلامی است. نوجوانانی که در دوران تجاوز عراق به کشور اسلامی و موشکباران و بمباران شهرها، کودکانی معصوم در کانون گرم خانواده‌ی خود بودند، گاهی علاوه بر مشاهده فجایع دشمن، عزیزان و افراد خانواده‌ی خود را هم از دست دادند و تلخی آن لحظه‌ها را هنوز در خاطر خود دارند. محمد حسن صادقی‌فر، چهارده ساله از شیراز، از بمباران شدن خانه و مجروح شدن خود و موج گرفتگی پسر عمه‌اش سخن می‌گوید. مریم سوری، یازده ساله، از قصر شیرین، شرح می‌دهد که چگونه شهر آنها در اثر بمباران عراقی‌ها با خاک یکسان شده است و اموال مردم غارت گردیده و بسیاری نیز شهید شده‌اند. و خاطره‌های دیگری نیز از بمباران شهرهای تهران، همدان، میانه، سردشت و تبریز در این جلد چاپ شده است.

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۱۱)

بازنوشته: داوود غفارزادگان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر قصه کودک و نوجوان (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۳۸ ص.

عنوان روی جلد: شبهای بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۱۱).

یازدهمین جلد از مجموعه کتابهای «شبهای بمباران» حاوی نوزده خاطره از خاطرات کودکان و نوجوانانی است که در دوران تجاوز عراق به کشور اسلامی و موشکباران و بمباران شهرها، کودکانی در کانون گرم خانواده‌ی خود بودند و بعضی از آنها علاوه بر مشاهده‌ی فجایع دشمن، عزیزان و افراد خانواده‌ی خود را هم از دست دادند و تلخی آن لحظه‌ها را در خاطر خود دارند. زهرا ایوانی نیای تهران، دوازده ساله از تهران، شرح می‌دهد که چگونه برادر کوچکش قبل از تولد در اثر موشکباران بیمارستان از بین رفته است و عده زیادی از مردم نیز در خیابان به شهادت رسیده‌اند. روح‌الله منصوری، ۱۶ ساله، از روستای زرده واقع در غرب باختران، از بمباران شیمیایی روستایشان می‌گوید و از شهادت بسیاری از ساکنان این روستا. خاطرات دیگری نیز از شهرهای اهواز، شهر ری، کرج، تبریز و مسجد سلیمان در این جلد به چاپ رسیده است.

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۱۲)

بازنوشته: محمدرضا بایرامی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر قصه کودک و نوجوان (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۳۸ ص.

عنوان روی جلد: شبهای بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۱۲).

دوازدهمین جلد از مجموعه کتابهای «شبهای بمباران» شامل سیزده خاطره است. خاطراتی از نوجوانانی که در آن زمان، در دوران تجاوز عراق به کشور اسلامی و موشکباران و بمباران شهرها، کودکانی در کانون گرم خانواده‌ی خود بودند و بعضی از آنها علاوه بر مشاهده فجایع دشمن، عزیزان و افراد خانواده‌ی خود را هم از دست دادند و تلخی آن لحظات هنوز در خاطر آنها باقی است. بابک فتاحی، سیزده ساله، از روستای زرده اسلام‌آباد غرب، به یاد دارد که هواپیماهای عراقی روستایشان را بمباران کرده، راکت‌های شیمیایی شلیک کردند و پنجاه نفر از اهالی شهید و ۴۰۰ نفر مجروح شدند. اکبر کریمی، شانزده ساله، از نفت شهر نیز درباره پرتاب بمبهای آتش‌زا به کشتزارها و از بین رفتن محصولات کشاورزی سخن می‌گوید. خاطرات دیگر این جلد درباره‌ی بمباران شهرهای فلاورجان، تبریز، تهران، زرنه ایوان غرب، اسلام آباد غرب، اهواز و کازرون است.

[صفحه ۱۲۵۶]

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۱۳)

بازنوشته: داوود غفارزادگان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر قصه کودک و نوجوان (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۳۸ ص.

عنوان روی جلد: شبهای بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۱۳).

سیزدهمین جلد از مجموعه کتابهای «شب‌های بمباران» حاوی پانزده خاطره است؛ خاطراتی از نوجوانانی که در کانون گرم خانواده‌ی خود زندگی می‌کردند. بعضی از آنها علاوه بر مشاهده‌ی فجایع دشمن، عزیزان و افراد خانواده‌ی خود را هم از دست دادند و تلخی آن لحظات را هنوز هم فراموش نکرده‌اند. مهدی میرزا جوادی، از اصفهان، شرح می‌دهد که چگونه در اثر بمباران، خود او مجروح و خواهرش شهید شده است و اعضای قطعه قطعه شده‌ی افراد را، که در بیمارستان و در خانه‌ی همسایه دیده بود، هنوز از یاد نبرده است. فتانه سلحشوری نشاط، شانزده ساله، که اکنون ساکن مرودشت است، از بمبارانهای باختران نوشته است، و از روزی که شلوغترین خیابان شهر بمباران شده بود و حتی آسمان شهر هم به رنگ خون در آمده بود. خاطرات دیگر این جلد درباره‌ی شهرهای تهران، اصفهان، دزفول و کوهدشت لرستان است.

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۱۴)

بازنوشته: داوود غفارزادگان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر قصه کودک و نوجوان، (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۳۸ ص.

عنوان روی جلد: شب‌های بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۱۴).

این کتاب چهاردهمین جلد از مجموعه کتابهای «شبهای بمباران» و شامل دوازده خاطره از نوجوانانی است که هنگام جنگ و موشکباران و بمباران شهرها، کودکانی بودند که در کانون گرم خانواده‌ی خود زندگی می‌کردند. بعضی شاهد فجایع دشمن بودند

و تعـدادی از عزیزان و افراد خانواده‌ی خود را هم از دست دادنـد و آن لحظات تلـخ را هنوز هم به یاد دارنـد. فرحناز توبک، ساکن تهران و متولد اندیمشک، از روزی صـحبت می کند که مدرسه‌ی آنها را در اندیمشک موشـکباران کردند و در خیابان، مردم را در برابر چشـمان وحشت زده‌ی وی به گلوله بسـتند و پس از آن نیز پـدر خود را در حیاط منزلشان شـهید شـده پیـدا کرد. دامون کریم یزدانی، دوازده سـاله، از تهران، از انتظـار برای بازگشت مادر می‌نویسـد که هنگام خریـد بر اثر موشک مجروح شـده بود، و این که بالاخره پس از بیست و چهار ساعت او را در بیمارسـتان پیدا می کنند. قم و سـقز شهرهای دیگری هستند که در این جلد درباره آنها نوشته شده است.

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۱۵)

بازنوشـته: داوود غفارزادگان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر قصه کودک و نوجوان (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۳۸ ص.

عنوان روی جلد: شب‌های بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۱۵).

این کتاب پانزدهمین جلـد از مجموعه‌ی کتابهای «شـبهای بمباران» است و حاوی یازده خاطره از نوجوانانی است که هنگام جنگ و موشـکباران و بمبـاران شـهرها، کودکانی بودنـد که در کانون گرم خانواده‌ی خود زنـدگی می کردنـد، بعضـی از آنها شاهـد فجایع دشـمن بودنـد و علاوه بر آن، افرادی از عزیزان و خانواده‌ی خود را هم از دست دادنـد و آن لحظات تلـخ را هنوز هم به یاد دارنـد. اطهر طـاهری نوجوان آبـادانی، که اکنون در تهران زنـدگی می کنـد، از بمباران کوچه‌ها و خیابانها و بیمارسـتان آبادان و ایثار مردم آنجـا و شـهیدان آن منطقه سـخن می گویـد. و حسـین بابـایی، سیـزده سـاله از اراک نیز شـهادت برادر کـوچکش را در اثر بمبـاران بیمارستان شرح می‌دهد. خاطرات دیگری نیز از بمباران شهرهای تهران، شهر ری، اهواز، اردبیل، مسجد سلیمان، قم و قزوین در این جلد به چاپ رسیده است.

[صفحه ۱۲۵۷]

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۱۶)

بازنوشـته: محمدرضا بایرامی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر قصه کودک و نوجوان (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۲۶ ص.

عنوان روی جلد: شب‌های بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۱۶).

شـانزدهمین جلـد از مجمـوعه کتابهـای «شـبهای بمبـاران» شامـل یـازده خـاطره اسـت؛ خـاطراتی از نوجوانـانی کـه هنگـام جنـگ و موشـکباران و بمباران شـهرها، کودکانی در کانون گرم خانواده‌ی خود بودنـد. بعضـی از آنها شاهد فجایع دشـمن شدند و علاوه بر آن، افرادی از عزیزان و خـانواده‌ی خود را نیز از دست دادنـد و آن لحظـات تلـخ را هنوز هم به یـاد دارنـد. طـاهره عموری، شـانزده ساله، از اهواز، خاطره‌ی بمباران اهواز را زمانی که او شـش سال بیشتر نـداشت، بیان می کنـد و از شـهادت دوسـتان خود که اکنون، پس از بازگشت به شهر جایشان خالی است، سخن می گوید. الهه دستمزد، پانزده ساله، از اسلام‌آباد غرب، شرح می‌دهد که چگونه زیر آوار ناشـی از بمباران مانده بود و چگونه خواهرش پس از بیرون کشـیده شدن از زیر آوار آخرین نگاه را به او انداخته و شـهید

شده است. شیراز، باختران و تهران شهرهای دیگری هستند که در این جلد خاطراتی از بمباران آنها نقل شده است.

شبهای بمباران: آثار کودکان و نوجوانان (۱۷)

بازنوشته: داوود غفارزادگـان. - تهران: سازمـان تبلیغات اسـلامی، حوزه‌ی هنری، دفتر قصه کودک و نوجوان، (چاپ دوم: ۱۳۷۶). ۲۴ ص.

عنوان روی جلد: شب‌های بمباران: خاطرات کودکان و نوجوانان (۱۷).

هفدهمین جلد از مجموعه کتابهای «شـبهای بمباران» شامل یازده خاطره است؛ خاطراتی از نوجوانانی که هنگام جنگ و موشکباران و بمباران شـهرها، کودکانی بودند که در کانون گرم خانواده‌ی خود زندگی می‌کردند. بعضـی از آنها شاهد فجایع دشـمن بودند و علاوه بر آن، افرادی از عزیزان و خانواده‌ی خود را هم از دست دادنـد و آن لحظات تلـخ را هنوز هم به یاد دارند. محمود کشاورز، از بمبـاران آبادان می‌نویسـد و شـرح می‌دهـد که چگونه خود او و خواهر و پـدرش زنـده مانده‌انـد و دیگر اعضای خانواده، همگی شهید شده‌اند. سـجاد نیری از کرج نیز در خاطره‌ی خود چگونگی بمباران مدرسه و شهادت کودکان معصوم را شرح داده است. در این جلد خاطراتی نیز از بمباران شهرهای قم و تهران به چاپ رسیده است.

شهر من پرواز کن

به کوشش رضا رئیسی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۳.

۴۸ ص. - (سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان).

عنوان روی جلد: شهر من پرواز کن، خاطرات دانش‌آموزان سوسنگرد.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Fly My City: The Memoirs of the pupils of Susangerd.

شمارگان: ۴۴۰۰ نسخه.

کتاب حاضر شامل ۲۲ خاطره‌ی کوتاه از دانش‌آموزان دشت آزادگان (سوسـنگرد، هویزه، بستان و روستای قیصریه سفلا) درباره‌ی دفاع مقدس است. موارد زیر از جمله موضوعهای خاطرات است: «محاصـره توسط عراقی‌ها، جدا افتادن مادرها از فرزندان در هنگام فرار مردم از شـهر، آوارگی، شـهادت اعضـای خانواده، دوسـتان و آشـنایان، شـهادت کودکان، گم شـدن در بیابان، مواجه شـدن با مجروحـان و کمـک بـه آنهـا، رو بـه رو شـدن بـا پیکر مطهر شـهدا و دفن آنهـا، تعـداد زیـاد مجروحـان و اوضـاع وخیم بیمارسـتان سوسـنگرد، غـارت اموال مردم توسـط عراقی‌هـا، ویرانی هویزه توسـط دشـمن، گلوله باران شـهر با توپ و خمپاره و تخریب خانه‌ها، شهادت در شب عروسی، آزادی سوسنگرد به دست شهید چمران، و...»

[صفحه ۱۲۵۸]

صدای پوتین‌ها (دفتر ۲)

به کوشش حسین حداد. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، ۱۳۷۶.

۷۲ ص. - (منتخب آثار جنگ کودکان و نوجوانان: ۱۲. مجموعه خاطره؛ دفتر دوم).

طراح یونیفرم: کاظم طلایی.

طراح روی جلد: محمدحسین صلواتیان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Sound of the Boots

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب مجموعه ۱۲ خاطره است که ابتدا در مجلات کودکان در دوره دفاع مقدس چاپ شده بودند. در «خاطرات یک مهاجر»، یک معاود عراقی، سختی و رنج معاودین پس از رانده شدن از عراق را شرح می‌دهد. در «گورستان عراقی‌ها»، نویسنده هنگام تغییر خط، به گورهای عراقی‌ها برمی‌خورد. در «سرلشکر عراقی»، یک روباه دست‌آموز نیروهای عراقی را به پنج کیلومتر عقب‌نشینی وامی‌دارد و رزمندگان مدالی را که از سینه‌ی سرلشکر عراقی کنده‌اند، به گردن او می‌آویزند. «از میان دود»، خاطره‌ای از اولین روزهای حمله به خرمشهر است. «یکی از این حسین‌ها» خاطره‌ای است درباره‌ی زنی که در بهشت زهرا بر سر هر مزاری که با نام صاحب آن «حسین» است، فاتحه می‌خواند؛ شاید که یکی از آنها حسین وی باشد. «پیرمرد» خاطره‌ای است از نماز جمعه و پیرمردی که کتش را زیر پای جانبازی قرار می‌دهد. «صدای پوتین‌ها» خاطره‌ی رزمنده‌ای است که برای تکاندن گل پوتینهایش، آنها را بر زمین می‌کوبد و چند عراقی از سنگر بیرون آمده، خود را تسلیم می‌کنند. «روباه» خاطره‌ای است از فریب خوردن عراقی‌ها. «حمله‌ی خفاشها و لحظه‌های بمباران» درباره‌ی حمله‌ی هواپیماهای عراقی به مسجد سلیمان هستند. «بهترین خاطره» درباره‌ی بمباران جزیره‌ی خارک است و «کلاغ سیاه»، خاطره‌ای است از تعقیب هواپیمای عراقی توسط جنگنده‌های ایرانی.

فرشتگان خدا

احسان المقدادی؛ مترجم حمید محمدی. – تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، (چاپ اول): ۱۳۷۵.

۱۲۵ ص. – (دفتر ادبیات و هنر مقاومت؛ خاطرات: ۱۲۶).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: God’s Angels: The Remembrances of The Staff Colonel

کتاب حاضر، خاطرات سرهنگ ستاد «احسان المقدادی» است که از بدو جنگ با درجه‌ی سرگردی در جبهه حاضر بوده و کلیه‌ی مشاهدات خود را با آمار و مستندات دقیق، از چگونگی آغاز تجاوز عراق به ایران و رشادت رزمندگان اسلام در عملیاتهای مختلف، به زبان ساده نوشته است. وی خاطره‌ی خود از مجروحیت شدید، اسارت به دست رزمندگان اسلام و نجات یافتن از مرگ طی عملیات کربلای پنج را مهمترین خاطره‌ی خود می‌داند و اظهار می‌دارد که این رزمندگان فرشتگان خدا هستند. در این کتاب، نحوه‌ی عمل نیروهای اسلام در نقاط مختلف – مانند آبادان، بستان، شرق بصره، مهران، مجنون، کله قندی، شرق دجله، فاو، بوبیان و العزیز – شجاعت و رشادت و شهامت آنها شرح داده شده است.

قصر شیرین شهر خونین...: مجموعه خاطرات برای نوجوانان

نویسنده اکبر مقراضی. – تهران: [بی‌نا]، (چاپ اول): ۱۲۸.۱۳۷۹ ص.

شمارگان: ۶۵۰۰ نسخه.

نویسنده از اهالی قصر شیرین است و شاهد ستمهایی بوده که در زمان حمله عراق به ایران و طی دوران جنگ

[صفحه ۱۲۵۹]

بر این شـهر و مردمان آن رفته است. وی در این کتاب، خاطرات، مشاهـدات و دغـدغه‌های فکری خود را درباره‌ی جنگ، شـهادت مردم مظلوم قصر شیرین، تصرف و اشغال شهر توسط بعثی‌ها، آوارگی مردم شهر، آزادسازی این شهر و سرانجام آبادانی و بازسازی آن، در قالب داستان‌ها و یادداشتهای کوتاه و بلند بازگو می‌کند.

مثل شمشیر، مثل ابر: خاطره نوجوانان، خاطراتی از سردار سرتیپ شهید ناصر کاظمی

محمدعلی عرب؛ ویراستار حسن یونسی. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۳۶ هزار شهید استان تهران، ۱۳۷۷.

۱۳۲ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۳۰: مجموعه خاطرات سرداران - ویژه نوجوانان؛ ۸).

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: فصل اول: نوجوانی و جوانی؛ فصل دوم: فرماندار پاوه؛ فصل سوم: فرمانده سپاه پاوه؛ فصل چهارم: از زندگی خصوصی؛ فصل پنجم: درباره شهید کاظمی.

کتاب، یادنامه‌ی «شهید ناصر کاظمی» است. او در سال ۱۳۲۵ به دنیا آمد و در سال ۱۳۶۱ درکردستان شهید شد. در فصل اول یازده خـاطره از دوران جوانی و نوجوانی - بیشـتر پیرامون اخلاق و رفتـار پسـندیده‌ی شـهید - ذکر شـده است؛ در فصـل دوم، ۲۷ خاطره درباره‌ی فعالیت‌های شـهید در زمان فرمانداری شهر پاوه، بیان شده است. فصل سوم، شامل بیست خاطره مربوط به دوران فرماندهی سپاه در شـهر پاوه و مبارزه با ضد انقلاب است. فصل چهارم، چهار خاطره مربوط به شـیوه‌ی زندگی و اخلاق خصوصـی (به نقل از همسر شهید) و فصل پنجم، خاطرات آشنایان و همرزمان وی (از جمله، شهید همت) و فرازهایی از وصیتنامه شهید است.

مروارید گمشده، خاطراتی از سردار سرلشکر پاسدار جاویدالاثر حاج احمد متوسلیان

نویسنده: مهری ماهوتی. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران: کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۱۵۲ ص. - (مجموعه خاطرات سرداران؛ ویژه نوجوانان: ۶؛ کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۱۵).

این کتاب شامل پنجاه خاطره از دوسـتان و همرزمان حاج احمد متوسلیان، به انضمام خاطره‌ای از خانواده‌ی این سردار بزرگ است. گوینـدگان خـاطرات، ضـمن بیـان گوشه‌هـایی از زنـدگی حاج احمـد، به رفتار و کردار و خصوصـیات بارز اخلاقی او پرداخته‌انـد؛ ویژگی‌های اخلاقی نظیر: نظم، قاطعیت، جدیت، شجاعت و صراحت؛ که این سردار را از سایر همرزمان متمایز کرده و او را در میان همه محبوب و مقبول کرده بود. خـاطراتی از حضور و رشادت حاج احمـد متوسـلیان در میـدانهای مبارزه و رزم در تهران، جنوب و غرب کشور تا لبنان ذکر شده است. در پایان کتاب نیز زندگینامه‌ی او آورده شده است. این سـردار، در سال ۱۳۳۲ در جنوب تهران به دنیا آمد و در بیروت لبنان به اسارت نیروهای فالانژ در آمد و به ارتش رژیم اشغالگر قدس تحویل داده شد.

من جنگ را به چشم خود دیدم

به کوشـش حسـین حـداد. - تهران: سازمـان تبلیغـات اسـلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیـات و هنر مقـاومت، واحـد کودک و نوجوان، ۱۳۷۶.

۸۲ ص. - (منتخب آثار جنگ کودکان و نوجوانان: مجموعه خاطره؛ دفتر اول).

طراح یونیفرم: کاظم طلایی.

طراح جلد: محمدحسین صلواتیان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: I Am an Eye Witness of War

[صفحه ۱۲۶۰]

گروه سنی: «د».

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

در این کتاب، کودکان درباره‌ی خاطرات خود از بمباران و موشکباران و انفجار خمپاره‌ها و توپها صحبت می‌کنند. آنها می‌گویند با این که بعثی‌ها به خانه‌هایشان حمله می‌کردند و مردم را به شهادت می‌رساندند، گروهی پایداری کرده، با دادن روحیه به هموطنان خود، سخت مقاومت می‌کردند و با ایثار جان خود، از دیگران حمایت می‌کردند. آنها همه چیز خود را فدای یکدیگر می‌کردند و در برابر رگبار مسلسل و تهاجم وحشیانه‌ی دشمن ایستادگی می‌کردند و تسلیم نمی‌شدند و ایمان خود به نمایش می‌گذاشتند.

هجوم: ۳۱ شهریور ۱۳۵۹

احمد دهقان؛ مدیر هنری و طراح گرافیک کوروش پارسانژاد. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۴۰ ص.: مصور. - (مجموعه روزهای بیاد ماندنی).

برای گروه سنی «د».

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این مجموعه، که برای نوجوانان نوشته شده است، شامل شرح وقایع هجوم ارتش عراق به ایران است که همراه با نقل قول‌ها، خاطرات کوتاه و داستان واره‌ها، به لحاظ ادعای عراق مبنی بر تعلق اروندرود و منطقه‌ی خوزستان به آن کشور، تا صدور دستور حمله در صبح روز ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ و آغاز حمله‌ی گسترده‌ی نیروهای زمینی و هوایی عراق به ایران را شامل می‌شود. در این میان، از روایت «سرلشکر رفیق السامرائی و صدام حسین، افرادی از اهالی خرمشهر (کبری نقدی‌زاده، شهلا علی شاه، بهروز مرادی و سهام طاقتی)، و دو تن از اهالی روستای گور سفید گیلان غرب (بهرام شاه ولیان و قلی صادقی)» در خصوص دستور حمله و چگونگی حملات زمینی نیروهای عراق در مناطق جنوب و غرب کشور (خرمشهر، آبادان و قصر شیرین) و خاطرات تلخ و شیرینی که از نحوه‌ی دفاع و مقاومت مردم و بمبارانهای وحشیانه عراق و شهادت، عقب‌نشینی و آوارگی مردم مناطق مذکور به یاد مانده، بهره گرفته شده است.

یک پله بالاتر: خاطراتی از شهید حجت الاسلام حاج شیخ عبدالله میثمی

حسین فتاحی؛ ویراستار محمدباقر شمسی‌پور. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و سی و شش هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۸۷ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۱۷: خاطره نوجوانان؛ ۲).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

«شهید عبدالله میثمی» متولد ۱۳۳۴ در اصفهان بود و در جریان عملیات کربلای پنج - در تاریخ دوازدهم بهمن ماه ۱۳۶۵ - سه روز بعد از اصابت ترکش به ناحیه‌ی سر، شهید شد. کتاب شامل ۲۷ خاطره به نقل از مادر، افراد خانواده‌ی و دیگر همرزمان شهید است. از جمله خاطرات، می‌توان موارد زیر را نام برد: «خاطره‌ی مادر شهید میثمی از دوران بارداری و زایمان، خاطراتی از شهید در کمک به نیازمندان در دوران نوجوانی، جلسات مخفی سالهای ۵۴ - ۵۵ و دستگیری توسط ساواک، اعتقادات، ایام زیارت خانه‌ی خدا و نقل خاطره‌ای از مرحوم شهید محلاتی درباره‌ی شهید میثمی، برگزاری مراسم شب احیا در جمع زندانیان، اهدای عبای خویش به طلبه‌ی جوان، خاطراتی از عملایت کربلای چهار و عملیات بدر، منطقه‌ی سومار، بازدید از جبهه و شرح نحوه‌ی جراحت و شهادت».

[صفحه ۱۲۶۱]

زندگینامه، داستان و خاطرات

آتشی بر جان دشمن، داستان مصور از زندگی سردار شهید حاج مهدی کازرونی

احمد عربلو؛ نقاشی حمید رضا رشیدیان. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، [چاپ اول]: ۱۳۷۶.

[۱۶] ص.: مصور (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Fire on the Life of Enemy.

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این کتاب که برای گروه سنی نوجوانان نوشته شده است، گوشه‌ای از شجاعت‌ها و دلاوری‌های مهدی کازرونی در جنگ عراق علیه ایران را نشان می‌دهد. ماجرای داستان درباره‌ی دوره‌ی فرماندهی حاج مهدی در منطقه‌ی مهاباد است. روزی لودری در هنگام پاک کردن برفهای جاده کوهستانی جهت رساندن آذوقه به نیروهای خودی به کمین دشمن برخورد می کند و پس از مدتی درگیری حاج مهدی با عبور از کوهستان پر برف به کمک لودر و رزمندگان می‌شتابد و دشمنان را از بین می‌برد. در ادامه داستان او برای شناسایی مناطق اطراف مهاباد یک نفر از دشمن را به اسارت می گیرد و به کمک وی اطلاعات مفیدی را به دست می‌آورد. سردار شهید حاج مهدی کازرونی در سال ۱۳۳۹ شمسی در روستای سعدی، از توابع شهر کرمان، به دنیا آمد. او در بیست و یک سالگی از فرماندهان بزرگ کردستان بود و هنوز بیست و دو سال نداشت که فرمانده‌ی عملیات‌های مختلفی در جبهه‌های جنگ بود و پیروزی‌های چشمگیری زبانزد رزمندگان بود. وی در سن بیست و سه سالگی به شهادت رسید.

آسمان نزدیک است: داستان نوجوان، بر اساس خاطرات زندگی شهید شیخ فضل‌الله محلاتی

فاطمه حسنوند؛ ویراستار حسن یونسی؛ تصویرگر محمد حسین کارگر شریف. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، (چاپ اول): ۱۳۷۸.

۱۳۹ ص.: مصور. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۷: مجموعه داستان نوجوانان؛ ۱).

گروه سنی «د» دوره راهنمایی.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: پرونده؛ آتش و خاکستر؛ شب بحرانی؛ آسمان نزدیک است.

این کتاب، شامل شرح داستان گونه‌ای از زندگینامه و خاطرات مربوط به رویدادهای زندگی شهید محلاتی، از قبل از انقلاب و کودکی وی تا پیروزی انقلاب است. «آسمان نزدیک است» ماجرای روزهای آخر شهید محلاتی و در ارتباط با دفاع مقدس است. شهید با آغاز عملیات والفجر هشت در منطقه‌ی استراتژیک فاو با حضور در مجلس و ملاقات با رئیس جمهور و کسب اجازه از مسؤولان، همراه با تعدادی از مسؤولان و مسافران دیگر، با هواپیمای مسافربری عازم خوزستان می‌شود. در بین راه، دو میگ عراقی هواپیما را تهدید می‌کنند. آنها سعی می‌کنند هواپیما و سرنشینان آن (به ویژه شهید محلاتی) را به اسارت بگیرند، ولی با مقاومت مسافران و خلبان، هواپیما مورد اصابت موشکهای میگهای عراقی قرار می‌گیرد و تمامی سرنشینان آن، از جمله شهید محلاتی، به شهادت می‌رسند.

[صفحه ۱۲۶۲]

آشنا با موج، خاطراتی از زندگی سردار سرتیپ پاسدار شهید حاج یدالله کلهر

به قلم امیرحسین فردی؛ ویراستار: حسین یونسی. - [تهران]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

۱۳۱ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران؛ ۱۴: مجموعه خاطرات سرداران؛ ویژه نوجوانان: ۹).

گروه سنی: «د» (دوره راهنمایی).

کتاب «آشنا با موج» مجموعه خاطرات زندگی سردار سرتیپ پاسدار حاج یدالله کلهر است. در این خاطرات پدر، همسر و دیگر اعضای خانواده‌ی شهید، همرزمان و دوستان شهید در مورد حوادث و وقایع زندگی و همچنین روحیات و خصوصیات اخلاقی و رفتاری، اعتقادات و باورهای وی سخن گفته‌اند. شهید در روستای «بابا سلمان» از توابع شهریار کرج متولد شد. تلاش‌ها و مبارزات شهید در دوران پیروزی انقلاب از زبان آشنایان او بیان شده است. عضویت او در سپاه پاسداران کرج و اعزام به جبهه‌های کردستان، سرآغاز راهی برای نایل شدن شهید به دیدار معشوق بود. در این مسیر او بارها مورد اصابت ترکش‌های خمپاره‌های دشمن قرار گرفت. وی در این مدت فرماندهی قسمتهای مختلف را بر عهده داشت. در جبهه‌های غرب و کردستان حضور فعال داشت و در عملیاتهای مختلف به خوبی از عهده‌ی مسؤولیت‌ها برآمد. تا این که در کربلای پنج به دیدار معشوق شتافت.

آقای شهردار (بر اساس زندگی شهید مهدی باکری)

داود امیریان. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۸۶ ص. - (واحد کودک و نوجوان دفتر ادبیات و هنر مقاومت. قصه فرماندهان؛ ۱).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Mr Mayor: A Story based on the life of martyr Mehdi Bakeri

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

منـدرجات: تولـد یک پروانه؛ ماجرای کاپشن؛ اولین درس؛ ساواکی؛ کارگر جدیـد؛ آقای شـهردار؛ مهمانی؛ عبور از آتش؛ الله بنده سی؛ پاداش؛ عزیزتر از برادر.

ایـن کتـاب، مجمـوعه‌ی خـاطراتی از شـهید مهـدی بـاکری، فرمانـده‌ی لشـکر عـاشورا و شـهردار ارومیه است. او در سـال ۱۳۳۳ در میانـدوآب متولـد شـد و در عملیات بـدر (۱۳۶۳) (در حـالی کـه پیکر مجروح او را در قـایقی از رودخـانه‌ی دجلـه بـه عقب برمی‌گرداندنـد) به شـهادت رسـید و جنـازه‌ی او هرگز پیـدا نشـد. «تولـد یـک پروانه»، مـاجرای تولـد، ازدواج و شـهادت وی است. «مـاجرای کاپشن» حکایت از ایثار مهـدی دارد. «اولین درس»، داسـتان حمل اسـلحه و مهمات از طریق مرز ترکیه و یادآوری آن در جبهه است. «کارگر جدید» داستان گیرانداختن برخی بازرستان خطاکار شهرداری ارومیه توسط مهدی است. «آقای شهردار» داستان سیـل ارومیه و کمک او به پیرزنی است که به شـهردار بـد و بیراه می‌گفت. «عبور از آتش» ماجرای مجروح شـدن او؛ «الله بنده‌سـی» تمایل مهدی به ناشناس ماندن؛ «پاداش» جلوگیری از اسراف در غذا و «عزیزتر از برادر» ماجرای شهادت برادرش، حمید است.

پاوه سرخ: بر اساس زندگی شهید دکتر مصطفی چمران

داود بختیـاری دانشور. – تهران: سازمـان تبلیغـات اسـلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیـات و هنر مقاومت، واحـد کودک و نوجوان؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول)، ۱۳۷۹.

۸۳ ص. – (واحد کودک و نوجوان، دفتر ادبیات و هنر مقاومت. قصه فرماندهان؛ ۶).

صفحه عنوان به انگلیسی: Blood-red Paveh

[صفحه ۱۲۶۳]

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: راز یک تومانی؛ کت پشمی؛ کلاس شبانه؛ گلوله‌های ۱۶ آذر؛ دوست خوب من؛ پاوه سرخ؛ معجزه؛ آخرین نگاه.

سردار شهید مصطفی چمران در سال ۱۳۱۱ در تهرا متولد شد. در سال ۱۳۳۷ با استفاده از بورس تحصیلی به آمریکا رفت. در آنجا انجمن اسـلامی دانشـجویان را پایه‌ریزی کرد. پس از آن به مصـر رفت و بعـد از پیروزی انقلاب به ایران بازگشت. با شـروع جنگ، ستـاد جنگهـای نامنظم را سامان داد و فرمانـدهی کرد و در سال ۱۳۶۰ به شـهادت رسـید. این کتاب، شامل هشت خاطره‌ی داستانی کوتاه از زندگی شـهید چمران است. موضوع خاطرات، به ترتیب عنوانهای ذکر شده، عبارت است از: ایثار و دادن پول نان به مردی که گرسـنه است؛ دادن کت خود به پیرمردی که در زمستان بدون کت بود؛ دایر کردن کلاس شبانه برای آموزش دوستان؛ شهادت دانشـجویان در شانزدهم آذر؛ دوستی با فردی در امریکا و سـفرش به مصر؛ آشوب در کردستان و در شهر پاوه؛ درگیری چمران در منطقه‌ی سوسنگرد؛ شهادت دکتر چمران.

پرستوی سال‌های جنگ

علی‌اکبر والایی. – تهران: پالیزان، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۱۷۶ ص.

گروه سنی «نوجوان».

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: تولد، همشاگردی، آشی داغ برای ناجی، شبهای بیداری قمشه، ستاره‌ای در آسمان پاوه، بازگشت از خانه دوست، کانی مانگا، دیدار با خورشید، پیام شادی، تولدی دیگر، ماجرای پیک، افشای راز، آخرین دیدار، فتح جزایر، فصل کوچ.

این کتاب زندگینامه داستانی «شهید محمدابراهیم همت» است. خاطراتی از «تولد او (در تاریخ ۱۲ / ۱ / ۱۳۳۴)، دوران سربازی و درگیری او با سرلشکر ارتش در دوران شاه، خاطرات همرزمان و دیگر سرداران از منطقه‌ی غرب (به ویژه در خصوص پاکسازی اشرار در منطقه‌ی پاوه)، ملاقات با حضرت امام (ره)، ازدواج و تولد فرزند، برخورد شهید با فرزندان پس از مدتها دوری و انتظار همسر او، آخرین دیدار و حالات و روحیات شهید از زبان همسر، خاطراتی از سرداران حاج رضا و حاج رحمان» دستاویز نویسنده قرار گرفته است. در پایان نیز نحوه‌ی شهادت او در جریان عملیات خیبر (در منطقه‌ی جزیره‌ی مجنون) توسط گلوله‌ی خمپاره بیان شده است.

پرواز سفید: بر اساس زندگی شهید عباس بابایی

داوود بختیاری. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۸۴ ص. (واحد کودک و نوجوان دفتر ادبیات و هنر مقاومت، قصه فرماندهان؛ ۴).

عنوان به انگلیسی: White Flight: A Story Based on the life of Martyr Abbas Babay.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: طلوع یک ستاره، بابای مدرسه، باغبان، آمپول زن کوچک، نامه، کاپتان، طناب مرزی، ذرت فروش، فرشته نجات، هواپیمای سی. ۱۳۰، پرواز سفید

این کتاب شامل داستان‌های کوتاهی از زندگی شهید عباس بابایی است. موارد زیر از جمله مطالب داستان‌ها هستند: «تولد در سال ۱۳۲۹ و مختصری از دوران جوانی و ترفیع درجات او؛ شرح چگونگی درس خواندن و سختیهای دوری راه؛ ماجرای دزدی در باغ وگیر افتادن به دست باغبان، قصه‌ی پیرمردی که به خاطر صحبت عباس

[صفحه ۱۲۶۴]

دل به او می‌بندد و او را مثل پسر خود می‌داند؛ ماجرای پول فرستادن در هنگام خدمت برای کمک خرجش؛ ماجرای پیروزی در بازی والیبال در پادگان آمریکایی؛ ماجرای تهمت دزدی که به تیمسار زده شد؛ ماجرای کمک کردن تیمسار در حمل مجروحان در هواپیمای سی - ۱۳۰؛ شرح ماجرای شهادت در عملیات برون مرزی توسط ضدهوایی دشمن.»

پروانه در چراغانی (بر اساس زندگی شهید حسین خرازی) فرمانده لشکر امام حسین

مرجان فولادوند. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، نشر شاهد؛ سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۸۳ ص. - (واحد کودک و نوجوان دفتر ادبیات و هنر مقاومت، قصه فرماندهان؛ ۵).

طراح روی جلد: داوود صفری.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: Butterfly at Illumination

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: به جای زندگینامه؛ تا رهایی؛ فرودگاه؛ اعزام؛ مرد؛ دژبان؛ پروانه در چراغانی؛ مثل یک خواب؛ اطلس‌ها در آفتاب؛ بغض ابری.

این کتاب، مجموعه خاطرات درباره‌ی «شهید حسین خرازی» (متولد سال ۱۳۳۶ در اصفهان) است. او قبل از انقلاب و پس از آن فعالیت‌های زیادی داشت. در درگیری‌های ضد انقلاب در منطقه‌ی کردستان شرکت داشت و پس از آغاز جنگ به جنوب رفت. او در نیمه‌ی دوم بهمن ۱۳۵۹ بخشی از عملیات را در خوزستان فرماندهی کرد و لشکر امام حسین (ع) را به وجود آورد. عاقبت نیز در عملیات کربلای پنج (در تاریخ ۸ / ۱۲ / ۱۳۶۵) شهید شد. از جمله خاطرات، عبارتند از: «خاطره‌ای از خرمشهر و اسیر عراقی، درگیری در فرودگاه سنندج به هنگام فرود هواپیما و از بین بردن دشمن در فرودگاه، خاطره‌ای از روحیه دادن وی به همرزمان در هنگام عملیات، ماجرای گیردادن دژبانی به شهید خرازی به خاطر نداشتن برگه‌ی مرخصی، ماجرای نشان دادن محل دفن خودش به مسؤول گورستان و....».

پیراهن سفید: بر اساس خاطره‌ای از دوران نوجوانی سردار سرلشکر شهید غلام حسین افشردی (حسن باقری)

نویسنده سمیرا اصلان‌پور؛ تصویرگر صابر عباسپور؛ ویراستار محمدباقر شمسی‌پور. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۲۵ ص.: مصور (رنگی). - (مجموعه قصه‌های سرداران شهید؛ ۹).

گروه سنی «ج».

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر داستانی است از دوران نوجوانی شهید حسن باقری. وی با پول توجیبی خود به مناسبت تولد امام حسین (ع) یک جعبه شیرینی می‌خرد و هنگام بازگشت به منزل جهت کمک به پیرمردی که گاری وی در جوی آب‌گیر کرده شیرینی را در گاری جا می‌گذارد و وقتی به خانه می‌رسد متوجه می‌شود که جعبه را جا گذاشته است. ولی به دنبال جعبه‌ی شیرینی نمی‌رود و آن را به پیرمرد هدیه می‌دهد. عصر همان روز در مسابقه‌ی حفظ و قرائت قرآن برنده می‌شود و یک عدد پیراهن سفید به همراه یک جعبه شیرینی جایزه می‌گیرد و به منزل باز می‌گردد.

شهید باقری در دهه‌ی فجر سال ۱۳۶۱، به همراه عده‌ای از همرزمان و معاونانش، در سنگری مورد اصابت گلوله‌ی خمپاره قرار گرفت و به شهادت رسید.

[صفحه ۱۲۶۵]

تکه‌ای از آسمان (بر اساس زندگی شهید محمد بروجردی)

حسین فتاحی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان؛ بنیاد شهید

انقلاب اسلامی، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۸۴ ص. - (واحد کودک و نوجوان دفتر ادبیات و هنر مقاومت، قصه فرماندهان؛ ۳).

عنوان روی جلد: بر اساس زندگی شهید بروجردی: تکه‌ای از آسمان.

عنوان پشت جلد به انگلیسی: A Piece of Sky: a Story based on the life of martyr Mohammad Brujerdi

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

مندرجات: تکه‌ای از آسمان؛ سرباز کوچک؛ تعقیب؛ زندانی؛ گروه صف؛ سنگ صبور؛ بسیج کردستان؛ ظهر عاشورا؛ چند قدم تا بهشت؛ پرواز.

کتاب حاضر گوشه‌هایی از خاطرات مربوط به «شهید محمد بروجردی» (متولد سال ۱۳۳۳ در روستای دره گرگ بروجرد) را به تصویر کشیده است. نگارنده، کتاب را یازده فصل تنظیم کرده است. شهید در تهران گروه مسلح توحیدی صف را تشکیل داد و به مبارزه با رژیم شاه پرداخت. این گروه در هنگام بازگشت حضرت امام (ره) به وطن، برای حفاظت از جان ایشان انتخاب شد. بروجردی، پس از انقلاب، عازم کردستان شد و سازمان پیشمرگان کرد مسلمان را تأسیس کرد. تشکیل نیرویی آموزش دیده و منسجم از افراد سپاه - که به تیپ ویژه شهدا معروف شد - از دیگر کارهای بروجردی است. خودروی وی، زمانی که برای بازدید از محل استقرار تیپ ویژه‌ی شهدا می‌رفت، به وسیله‌ی مین ضد تانک منفجر شد و وی به ملکوت اعلی پیوست.

تندیس مقاومت: داستان زندگی شهید محمدجواد تندگویان

نوشته احمد عربلو؛ زیر نظر شورای ادبی و هنری؛ تصویرگر ایرج خانباباپور. - تهران: خانه قلم، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۳۹ ص.: مصور (رنگی)، عکس.

شمارگان: ۲۶۰۰۰ نسخه.

کتاب حاضر زندگینامه‌ی داستانی «شهید محمدجواد تندگویان»، وزیر اسبق نفت جمهوری اسلامی ایران بوده، برای نوجوانان نوشته شده است. داستان زندگانی وی از زمان کودکی و همراهی با پدر برای شرکت در مراسم نماز جماعت و جلسات قرآن آغاز می‌شود و با شرح چگونگی «ورود به دبستان، تحصیل در دبیرستان و قبولی با نمرات عالی، گذراندن دوران تحصیلات عالی در دانشگاههای شیراز، تهران و آبادان، آغاز کرد در شرکت نفت، عضویت در دولت شهید رجایی به عنوان وزیر نفت و سرکشی به مناطق جنگی» ادامه می‌یابد. سپس با شرح «نحوه‌ی اسارت و تحت شکنجه قرار گرفتن توسط رژیم بعثی و در نهایت، شهادت وی» به پایان خود نزدیک می‌شود. عاقبت پس از مدتها دوری، پیکر پاک شهید تندگویان در سال ۱۳۷۰ به ایران منتقل و دفن شد.

چشم جبهه‌ها: خاطراتی از سردار سرلشکر پاسدار شهید حسن باقری (غلامحسین افشردی)

سمیرا اصلانپور؛ ویراستار: محمدباقر شمسی‌پور. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۱۳۸ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان تهران: ۱۰؛ مجموعه خاطرات سرداران، ویژه نوجوانان: [ج. ۵]).

گروه سنی: «د» (دوره‌ی راهنمایی).

[صفحه ۱۲۶۶]

این کتاب در پنج فصل تنظیم شده است. فصل اول (قبل از انقلاب و روزهای پیروزی انقلاب) خاطراتی از شهید در دوران قبل از انقلاب و دقت نظر او را در مسایل بیان می‌دارد. فصل دوم به خاطرات پس از انقلاب تا شروع جنگ تحمیلی می‌پردازد. فصل سوم به زندگی خانوادگی شهید اختصاص دارد و فصل چهارم، (خاطراتی از جنگ)، خاطرات دوستان و همرزمان این فرمانده‌ی بزرگ را از فداکاری‌ها و رشادت‌های او (به ویژه در عملیاتهای طریق‌القدس، فتح‌المبین، بیت‌المقدس و منطقه‌ی چزابه) در برمی‌گیرد. فصل پنجم به شهادت این سردار پرداخته است. خاطرات از زبان مادر، همسر و برادر این سردار شهید، فرمانده‌ی قرارگاه کربلا و جانشین فرماندهی کل در قرارگاههای جنوب و جانشین فرماندهی یگان زمینی سپاه و شهدای دیگری چون حجت‌الاسلام شهید فضل‌الله محلاتی و سردار سرلشکر پاسدار محمدابراهیم همت و سردار سرلشکر پاسدار شهید مهدی زین‌الدین بیان شده است.

خوشه‌های نماز

مریم جمشیدی؛ نقاش: محمدحسین صلواتیان. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۱۶ ص. مصور: نقاشی (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Bunches Of Pray

کتاب حاضر داستانی است برای کودکان، که بر اساس زندگی سردار شهید حمید رودباری، (فرمانده‌ی مهندسی لشکر ۴۱ ثارالله) تدوین شده است. وی در دوران کودکی، به همراه خانواده‌اش، در روستایی از توابع شهرستان جیرفت، زندگی می‌کرده است. بنابر این داستان، محمد همیشه نماز خود را در اول وقت می‌خواند. یک روز زمانی که او مشغول کشاورزی روی زمین بود، صاحب زمین همسایه (که زمینش محصول خوبی نمی‌داد) از حمید خواهش می‌کند تا در زمین او نماز بخواند؛ شاید زمینش پر برکت گردد. محمد این کار را انجام می‌دهد و در موقع برداشت محصول، صاحب زمین متوجه می‌شود که محصول آن سال بسیار بیشتر از سال‌های گذشته بوده است.

داستان بهنام: بر اساس زندگینامه شهید بهنام محمدی‌راد

مؤلف: داوود امیریان. - تهران: بنیاد شهید انقلاب اسلامی، معاونت پژوهش و تبلیغات، اداره کل تحقیق و ویرایش، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.

«شهید بهنام محمدی‌راد»، از نوجوانان خرمشهری، در اولین روزهای هجوم عراق به خرمشهر، در سال ۱۳۵۹، به شهادت رسید و این داستان، بخشی از زندگانی وی است. داستان، از لحظه‌ی پرداختن وی به ورزش کشتی و کسب رتبه اول در جام جوانان خرمشهر شروع می‌شود. او در روزهای انقلاب اعلامیه پخش می‌کند و شعار می‌نویسد. پس از پیروزی انقلاب، عراق به خرمشهر حمله می‌کند. وی با شهیدانی چون جهان‌آرا، جمشید برون، احمد شوش، مجید خیاطزاده و... با کوکتل مولوتوف و اسلحه‌های سبک دفاع از خرمشهر می‌پردازد. خانواده‌ی او شهر را ترک می‌کنند، ولی او حاضر به ترک شهر نمی‌شود. پس از درگیری‌ها و شهادت دوستانش، سرانجام مجروح شده، در راه انتقال به بیمارستان آبادان به شهادت می‌رسد. شهر اشغال می‌شود، ولی در پایان داستان، در سوم خرداد ۱۳۶۱، خرمشهر آزاد می‌شود.

شهید بروجردی

ابراهیم حسن بیگی. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دفتر انتشارات کمک آموزشی، (چاپ اول): ۱۳۷۹.
۸۴ ص.: مصور، عکس. - (کتاب رشد. چلچراغ).
گروه‌های سنی: «د» و «ه».

[صفحه ۱۲۶۷]

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
در این کتاب از مجموعه‌ی «چلچراغ»، زندگینامه داستانی یکی از فرماندهان جنگ و شهیدان دفاع مقدس، «شهید محمد بروجردی»، برای دانش‌آموزان دوره‌ی راهنمایی و دبیرستان به رشته تحریر کشیده شده است. از جمله مسؤولیت‌های این شهید عزیز که همزمان با اوج‌گیری انقلاب اسلامی به صف مبارزان پیوست، عبارت بودند از: مسؤولیت حفاظت از جان امام در دوازده بهمن ۱۳۵۷، مسؤولیت زندان اوین و مشارکت در تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷، مسؤولیت پادگان ولی‌عصر (عشرت‌آباد)، مسؤولیت سپاه در غرب کشور (کردستان)، تشکیل سازمان پیشمرگان کرد مسلمان و تشکیل قرارگاه حمزه سیدالشهدا. خودروی حامل شهید بروجردی، هنگامی که برای بازدید از محل استقرار تیپ ویژه‌ی شهدا عازم آن محل بود، به وسیله‌ی مین ضد تانک منفجر شد و وی به ملکوت اعلی پیوست.

شهید چمران

احمد دهقان. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دفتر انتشارات کمک آموزشی، (چاپ اول): ۱۳۷۹.
۹۶ ص.: مصور، عکس. - (کتاب ونوشه).
گروه‌های سنی: «د» و «ه».
شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.
در این کتاب، زندگینامه سردار شهید «مصطفی چمران» در قالب داستان برای نوجوانان و جوانان بازگو شده است. در ابتدای کتاب، سال شمار زندگی شهید چمران به طبع رسیده، سپس شرح زندگی شهید چمران و در بخش پایانی، توضیحاتی درباره برخی از اعلام متن، تصاویر شهید و نیز فهرست منابع آمده است. شهید چمران در سال ۱۳۱۱ در قم متولد شد و پس از پایان تحصیلات در دانشگاه تهران، درجه‌ی فوق لیسانس و دکترای خود را از دانشگاههای تگزاس و برکلی آمریکا در رشته‌ی فیزیک پلاسما اخذ نمود. در سال ۱۳۴۹ به مبارزان لبنان پیوست. در سال ۱۳۵۷ به ایران بازگشت و در سال ۱۳۵۸ به وزارت دفاع منصوب شد. نمایندگی امام خمینی (ره) در شورای عالی دفاع، نمایندگی مردم تهران در مجلس شورای اسلامی و فرماندهی ستاد جنگهای نامنظم در مناطق جنگی غرب کشور از مسؤولیت‌های دیگر شهید چمران بود. او در سال ۱۳۶۰ در دهلاویه به شهادت رسید.

شهید فهمیده

محمدرضا اصلانی. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دفتر انتشارات کمک آموزشی، ۱۳۷۷.
۷۸ ص. - (کتاب رشد، چلچراغ).

مدیر هنری: کاظم طلایی.

چهره پرداز جلد: عادل رستم‌پور.

گروه سنی «د و ه».

کتابنامه: ص: ۷۸.

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

مندرجات: سال شمار زندگی؛ زندگی‌نامه؛ منابع.

این کتاب، که زندگینامه داستانی شهید حسین فهمیده است، شامل ۲ قسمت کلی است. قسمت اول سال شمار زندگی شهید فهمیده است (ولادت تا دوران تحصیل در دوران قبل و بعد از انقلاب، حضور در جبهه و شهادت)؛ قسمت دوم، زندگینامه داستانی شهید فهمیده است. که موارد زیر را در بر می‌گیرد: مهاجرت خانواده از

[صفحه ۱۲۶۸]

قم به کرج، کمک در نقاشی کلاس‌های مدرسه، حمله عراق به ایران و احساس وظیفه او برای حضور در جبهه و در میان گذاشتن آن با پدر و مادر، اعزام به جبهه، جلوگیری مسؤولین از حضور او در خط مقدم به خاطر کمی سن، حضور در خط مقدم زخمی شدن و اعزام به بیمارستان ماهشهر، ترخیص از بیمارستان و بازگشت به جبهه، زخمی شدن مجدد، درگیری‌های رودررو با دشمن در منطقه‌ی خرمشهر، رو به رو شدن با تانک‌های دشمن در کوت شیخ خرمشهر و نحوه‌ی شهادت وی.

شهید همت

احمد عربلو؛ زیر نظر شورای کارشناسی؛ مدیر هنری کاظم طلایی؛ ویراستار ناهید پژم. - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دفتر انتشارات کمک آموزشی، (چاپ اول): ۱۳۷۹.

۷۶ ص. - (کتاب رشد؛ چلچراغ).

طراح روی جلد: عادل رستم‌پور.

گروه‌های سنی: «د» و «ه».

این کتاب، شرح مختصری از زندگی شهید «محمدابراهیم همت» است که به زبان ساده بری نوجوانان نوشته شده است. اطلاعات کتاب شامل تولد، جوانی، تحصیلات، خدمت نظام، درگیری‌های کردستان و شهرستان پاوه، زیارت خانه‌ی خدا، ازدواج، فعالیت‌های عملیاتی و فرماندهی وی در جبهه‌های جنوب و غرب، در عملیاتهای مهم فتح المبین، بیت‌المقدس، رمضان، مسلم ابن‌عقیل و خیبر، و نحوه‌ی شهادت اوست که از زبان، همسر و همرزمانش نقل شده است. شهید در سال ۱۳۳۲ در شهرستان قمشه به دنیا آمد. وی فرمانده‌ی سپاه پاوه و فرمانده‌ی لشکر ۲۷ محمد رسول‌الله (ص) در عملیاتهای بزرگی چون رمضان، مسلم ابن‌عقیل، والفجر چهار و خیبر بود و در سال ۱۳۶۲ در منطقه‌ی عملیات خیبر (در جزیره‌ی مجنون) به شهادت رسید. تصاویری از شهید نیز در کتاب ارائه شده است.

عبور از کویر، بر اساس خاطرات زندگی سردار شهید حاج علی محمدی‌پور فرمانده گردان ۴۱۲ لشکر ۴۱ ثارالله

محمدرضا بایرامی. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۱۳۷۶.

۱۹۰ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان؛ نوشته‌ها: ۴).

گروه‌های سنی «د» و «ه».

این نوشته، داستان گونه‌ای درباره‌ی خصوصیات و زندگی این شهید گرامی است و خواننده با توجه به خاطراتی که از اطرافیان وی نقل می‌شود، حوادث و سیر زندگی شهید را پی می‌گیرد و با خصوصیات اخلاقی و رفتاری وی از بدو تولد تا شهادت آشنا می‌شود. نویسنده سعی دارد با بیان داستان‌های کوتاه به هم پیوسته، روحیات شهید، وضع زندگی و مبارزات او را با ضد انقلاب در کردستان، و مسؤولیت‌های وی را در جنگ، تقوا، زهد، روحیه‌ی شهادت طلبی و محبت او را به اهل بیت (ع)، فداکاری‌های او در جبهه‌های جنگ و روش فرماندهی و همچنین نحوه‌ی شهادت وی را در برابر خواننده مجسم کند.

عکس یادگاری

عبدالمجید نجفی؛ بازنویس غلامرضا شاهمیر. - تبریز کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان، ستاد برگزاری، (چاپ اول): ۱۳۷۴.

۴۲ ص. - (ادبیات کودک و نوجوان؛ دفتر دوم).

[صفحه ۱۲۶۹]

گروه سنی: «ج» و «د».

شمارگان ذکر نشده است.

این کتاب به مناسبت کنگره بزرگداشت سرداران شهید آذربایجان ۱۱ - ۸ مرداد ۱۳۷۴ تبریز - ارومیه منتشر شده است.

در ابتدای کتاب، خلاصه‌ای از زندگینامه‌ی «شهید مهدی باکری» درج شده است. کتاب مشتمل بر دوازده داستان است که بر اساس خاطراتی از زندگی «شهید مهدی باکری» نوشته شده‌اند. عناوین و موضوع داستان‌ها بدین قرار است: «مرد ناشناس»، نظافت شهر توسط مهدی باکری، شهردار ارومیه؛ «تاجر تبریزی»، عملیات شناسایی و برخورد با یکی از سران حزب دمکرات؛ «یک بوته تمشک»، به فکر دیگران بودن؛ «شلوار کهنه»، حفظ بیت‌المال؛ «عکس امام و سیب»، دادن اجازه‌ی شرکت در عملیات به بسیجی نوجوان؛ «تصمیم بسیجی»، ترک سیگار بسیجی؛ «عکس یادگاری»، احترام به خواسته‌ی نوجوان بسیجی؛ «تخریبچی‌های کوچک»: تخریبچی‌های نوجوان عملیات خیبر؛ «مثل کوهی سربلند»، شهادت حمید (برادر آقا مهدی) در جزیره‌ی مجنون؛ «خواب شیرین»، گم شدن برادر زاده‌ی شهید در مسجد؛ «حبه‌های قند»، حفظ بیت‌المال؛ «ماشین بزرگ»، ماشین بلیزر و رساندن تدارکات به رزمندگان.

گل: بر اساس خاطره‌ای از دوران نوجوانی شهید ناصر کاظمی

علی آقاغفار؛ تصویرگر صابر عباسپور؛ ویراستار محمدباقر شمسی‌پور. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، (چاپ دوم): ۱۳۷۶.

۳۱ ص.: مصور (رنگی). - (مجموعه قصه‌های سرداران شهید؛ ۸).

گروه سنی «ج» (برای کودکان ۹ تا ۱۲ سال).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

این کتاب، داستانی از زندگی سردار سرتیپ «شهید ناصر کاظمی» است. ماجرای داستان مربوط است به بازی فوتبال بین دو تیم صداقت و آریا. ناصر با اصرار فراوان دوست خود حمید را - که به خاطر نداشتن گرمکن مناسب خارج زمین بود - به بازی می‌آورد و در ادامه، با آن که تیم صداقت از آریا عقب بود با گل لحظات آخر بازی، برنده شد. ناصر اصابت توپ به دستش در هنگام گل زدن را به دارو می‌گوید و تیمش را بازنده اعلام می‌کند. مدیر مدرسه به سبب همین صداقت و راستگویی، گرمکنی به او جایزه می‌دهد که او نیز آن را به دوستش حمید می‌دهد. در کتاب اشاره شده است که شهید کاظمی در کودکی و نوجوانی از پوشیدن لباس نو - به خاطر دیدن بعضی از کودکانی که توانایی خرید لباس را نداشتند - ابا داشت. در پایان کتاب، زندگینامه کوتاهی از شهید ناصر کاظمی به چاپ رسیده است.

گل‌های باغ خاطره

تهیه کنندگان فتح الله فروغی... (و دیگران)، بازنوشته احمد گلزاری؛ ویراسته حمید گروگان. - تهران: کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، (چاپ اول): ۱۳۷۱.

۱۴۹ ص.: مصور، عکس.

عنوان روی جلد: گلهای باغ خاطره: یادواره‌ای از حضرت امام خمینی (قدس سره).

کتابنامه: ص. ۱۴۹.

گروه‌های سنی «د» و «ه».

شمارگان: ۳۰۰۰۰ نسخه.

[صفحه ۱۲۷۰]

این کتاب به مناسبت سومین سالگرد رحلت جانگداز امام خمینی (ره) منتشر شده است.

کتاب حاضر که در شش فصل تنظیم شده است، حاوی خاطراتی از امام خمینی (ره) است که توسط همسر، فرزندان، شاگردان و رجال سیاسی و علمی نقل شده است. مندرجات عبارتند از:

فصل اول: خاطراتی از سالهای جوانی امام تا زمان رحلت آیت‌الله العظمی بروجردی (۱۳۴۰ -؟)؛ فصل دوم: از زمان رحلت آیت‌الله بروجردی تا هنگام تبعید (۱۳۴۰ - ۱۳۴۲)؛ فصل سوم: در مدت (تبعید (۱۳۵۷ - ۱۳۴۳)؛ فصل چهارم: از هنگام خروج از عراق تا زمان خروج از پاریس؛ فصل پنجم: از هنگام ورود به ایران و اقامت موقت در تهران تا پایان اقامت در قم؛ فصل ششم: از هنگام بازگشت از قم به تهران تا رحلت.

در فصل ششم، خاطراتی مربوط به جنگ و رزمندگان ارائه شده است؛ از جمله: پر کردن آجیل برای رزمندگان و ارسال به جبهه، ملاقات با طلاب رزمنده در هنگام نماز و ملاقات با دختر بچه‌ی شهید مفقودالاثر و هدیه‌ی گردنبند به او.

ما و ماه: بر اساس خاطره‌ای از دوران نوجوانی سردار شهید مسلم شیرافکن

محمد جهان تیغ؛ تصویرگر محمد حیدریان. - شیراز: کنگره سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس، (چاپ اول): ۱۳۸۰.

۲۴ ص. - (کنگره سرداران و ۱۴ هزار شهید استان فارس؛ ۵۶).

شمارگان: ۱۰۰۰۰ نسخه.

شهید مسلم شیرافکن در تاریخ ۲۹ / ۵ / ۱۳۴۱ به دنیا آمد و در سحرگاه ۱۸ / ۸ / ۱۳۷۰، به علت آسیبهای ناشی از جراحات شیمیایی (که در زمان جنگ، در جزیره‌ی مجنون به او رسیده بود) به شهادت رسید. کتاب حاضر داستانی از زندگی اوست. داستان درباره‌ی انقلاب است. محسن و مسلم دو دوست و همکلاسی بودند و تصمیم گرفتند برای شعار دادن به پشت بام بروند. در همین حال، سربازان شاه، جوانی را تحت تعقیب قرار داده بودند. آنها با شعار دادن و ایجاد مزاحمت برای سربازان، امکان فرار جوان را فراهم می‌کنند. اما سربازان، آنها را تعقیب می‌کنند. در لحظه‌ی فرار، مسلم از محسن جدا می‌افتد و فکر می‌کند که او را گرفته‌اند. وی در حالی که ناراحت به منزل باز می‌گشت، محسن و پدرش را می‌یابد. پدر محسن برای کمک به فرار پسرش، مورد اصابت گلوله‌ی سربازان قرار می‌گیرد و زخمی می‌شود. آنها، هر سه با هم، به منزل باز می‌گردند.

مردی با چفیه سفید: بر اساس زندگی شهید عباس کریمی

اصغر فکور. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، معاونت پژوهش و تبلیغات، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۷۷ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوان، قصه فرماندهان؛ ۷).

شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.

مندرجات: ماجرای یک دوست؛ سرباز انقلاب؛ «فتح بدون جنگ»؛ کمین در کمین؛ مردی با چفیه سفید؛ خلبانی که می‌خواست اسیر باشد؛ بسیجی تازه وارد؛ طلوع در شرق دجله.

کتاب حاضر شامل هشت داستان کوتاه از زندگی «شهید عباس کریمی قهرودی» [مسؤول اطلاعات عملیات، فرمانده‌ی تیپ سلمان لشکر محمد رسول الله (ص)] است. وی در سال ۱۳۳۶، در روستای قهرود از توابع کاشان به دنیا آمد و در سال ۱۳۶۳ در عملیات بدر، (در شرق دجله)، به شهادت رسید. موضوع داستان‌ها به ترتیب، عبارت است از: «آشنایی با یک دوست جدید در کلاس اول دبستان؛ سربازی و دوران انقلاب و فعالیت‌های شهید در پادگان؛ آزاد سازی اهالی روستای دزلی از دست دموکراتها؛ عملیات در منطقه‌ی تپه‌ی هشتاد و پنج اسیر و منهدم

[صفحه ۱۲۷۱]

کردن نیروهای دشمن؛ برخورد بسیجی‌ها با وی و نشناختن او، درخواست کمک بسیجی‌ها از او برای کندن سنگر، (بدون شناختن وی)، قبول موضوع و مشارکت در کندن سنگر و در پایان، شرمندگی آنها و بالاخره، شرح نحوه‌ی شهادت شهید کریمی».

مسافر: بر اساس زندگی غلامحسین افشردی (حسن باقری)

داوود بختیاری دانشور. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، سوره مهر؛ بنیاد شهید انقلاب اسلامی، معاونت پژوهش و تبلیغات، نشر شاهد، (چاپ اول): ۱۳۸۱.

۸۰ ص. - (دفتر ادبیات و هنر مقاومت، واحد کودک و نوجوانان، قصه فرماندهان؛ ۱۰).
شمارگان: ۵۰۰۰ نسخه.
مندرجات: زندگی نامه؛ روز تولد؛ مسافر؛ اخراج؛ یک روز و یک عهد؛ روز پیروزی؛ میهمان ناخوانده؛ حسن آقا!؛ نامه‌ای برای بهشت؛ آخرین شناسایی.
این کتاب حاوی نه داستان کوتاه از زندگی شهید غلامحسین افشردی - جانشین فرماندهی یگان زمینی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی - است. که بر اساس خاطرات واقعی نوشته شده‌اند. وی در سال ۱۳۳۴ متولد شد و در سال ۱۳۶۱ به شهادت رسید. موارد زیر، از جمله مطالب کتاب هستند: «تولد و نامگذاری؛ زیارت حرم امام حسین (ع) در کودکی؛ پذیرایی از پیرمرد مسافر در راه مانده؛ قبولی در دانشگاه ارومیه، برپایی جلسات قرآن، درگیری با رئیس دانشگاه و اخراج از دانشگاه؛ عهد با خدا و وفای به عهد؛ فرار از پادگان دراوج درگیری‌های انقلاب؛ برخورد با رزمندگانی که در خط مقدم به تذکرات وی بی‌توجه بودند؛ برخورد با مسؤولان قطع سهمیه‌ی کمپوت رزمندگان مستقر در خط؛ فراهم آوردن مقدمات عملیات رمضان؛ آخرین شناسایی شهید باقری از منطقه‌ی غرب رودخانه‌ی دویرج و شرح نحوه‌ی شهادت وی».

معلم فراری، بر اساس زندگی شهید محمد ابراهیم همت

رحیم مخدومی. - تهران: سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری، دفتر ادبیات و هنر مقاومت، (چاپ اول): ۱۳۷۹.
۷۸ ص. - (واحد کودک و نوجوان دفتر ادبیات و هنر مقاومت، قصه فرماندهان؛ ۲).
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه.
مندرجات: یک جور زندگی؛ مورچه‌های زیر ماشین؛ آشی که یک وجب روغن داشت؛ معلم فراری؛ سلاح زیر برف؛ پاهای بزرگ؛ ظرفشوی نیمه شب؛ وحشت از شیشه؛ پس گردنی؛ لبخندی که روی سینه ماند.
کتاب مجموعه‌ای ده قسمتی است که بر اساس خاطرات زندگی حاج همت (متولد سال ۱۳۳۴، در قمشه‌ی اصفهان) نوشته شده‌اند. وی پس از پایان تحصیلات ابتدایی، به دانشسرای تربیت معلم و بعد از آن، به سربازی رفت. بعد از پیروزی انقلاب، به فرماندهی سپاه شهرستان پاوه و سپس معاونت و بعد، فرماندهی لشکر محمد رسول الله (ص) منصوب شد و سرانجام در ۱۳۶۲ در جزیره‌ی مجنون به شهادت رسید. برخی از مطالب کتاب، عبارتند از: «معلم فراری»، خاطره‌ی تدریس قبل از انقلاب و روز قبل از فرار و تعریف ساختار نظام برای بچه‌ها؛ «سلاح زیربرف»، خاطره‌ای از رفتار شهید همت در کردستان؛ «پاهای بزرگ»، استفاده از پوتینهای کهنه و وصله‌دار برای برابری با رزمنده‌ها؛ «ظرف‌شوی نیمه شب»، شستن مخفیانه ظروف سایرین در جبهه و...

[صفحه ۱۲۷۲]

میهمان ملائک، بر اساس خاطراتی از سردار سرتیپ پاسدار شهید یدالله کلهر

نویسنده امیرحسین فردی؛ ویراستار محمدباقر شمسی‌پور؛ تصویرگر م. مهاجر. - [تهران]: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۷.
۱۰۴ ص. - (کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران؛ ۵. داستان نوجوانان؛ ۹).

گروه سنی «د» (دوره راهنمایی).

مندرجات: چوپان گله گم شده؛ شب سفید؛ رخنه در باغشاه؛ میهمان ملائک.

کتاب، حاوی چهار داستان بر اساس خاطراتی از زندگی سردار سرتیپ «شهید یدالله کلهر» تا شهادت وی است. از میان داستان‌های این کتاب، داستان «میهمان ملائک» در ارتباط با دفاع مقدس است و حکایت خلوص شهید کلهر و اعمال شهید کلهر در جبهه است. او شبها، بدون اینکه کسی متوجه شود، پوتینهای رزمندگان را واکس می‌زد. در پایان داستان، نحوه‌ی شهادت شهید کلهر نقل شده است. او در دی ماه ۱۳۶۵ در عملیات کربلای پنج - در حالی که برای شرکت در جلسه‌ای، عازم پشت جبهه بود - دعوت حق را لبیک گفت و به خیل شهیدان پیوست. داستان‌های دیگر در ارتباط با زندگی وی از دوره‌ی نوجوانی تا پیروزی انقلاب هستند. خلاصه‌ای از زندگینامه سردار سرتیپ «شهید کلهر» نیز در کتاب آمده است.

نان و یاس، بر اساس خاطره‌ای از دوران نوجوانی جاویدالاثر احمد متوسلیان

نویسنده علی آقاغفار؛ ویراستار محمدباقر شمسی‌پور؛ تصویرگر م. مهاجر. - تهران: کنگره بزرگداشت سرداران شهید سپاه و ۳۶ هزار شهید استان تهران، کمیته انتشارات، ۱۳۷۶.

۲۳ ص.: مصور (رنگی). - (مجموعه قصه‌های سرداران شهید؛ ۶).

گروه سنی «ج» (کودکان ۹ تا ۱۲ سال.

داستان، مربوط به یکی از روزهای گرم تابستان سال ۱۳۴۴ - دو سال بعد از واقعه‌ی پانزدهم خرداد ۱۳۴۲ - است. احمد که نوجوانی بیش نیست، تحت تأثیر افکار پدر مبارزش، فردی شجاع و جسور بار آمده و از حق و ناحق به راحتی نمی‌گذرد. آن روز، احمد و دوستش بعد از خرید نان، برای دیدن پدر احمد به سمت مسجد می‌روند. در راه، سربازهای زیادی را می‌بینند که در همه جا هستند. مدتی بعد از ورود آنها به مسجد، یکی سراسیمه وارد شده و پیشنماز را، که با پدر احمد و پدر دوستش سرگرم صحبت درباره‌ی اعلامیه‌های امام هستند، متوجه آمدن سربازها می‌کند. احمد تا رسیدن سربازها، اعلامیه‌ها را از پدرش می‌گیرد و لای نانها می‌گذارد و همراه دوستش با ترفندی از مسجد خارج می‌شود و همه را از مهلکه نجات می‌دهد. در پایان کتاب، خلاصه‌ای از زندگینامه‌ی جاویدالاثر احمد متوسلیان و فعالیت‌ها و نحوه‌ی اسارتش در لبنان به چاپ رسیده است.

نبرد با تانک‌ها، داستان مصور از زندگی سردار شهید حاج مهدی زندی‌نیا

احمد عربلو. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، (چاپ اول): ۱۳۷۶.

۱۹ ص.: مصور (رنگی).

عنوان پشت جلد به انگلیسی: The Tanks Battle

شمارگان: ذکر نشده است.

این کتاب به مناسبت کنگره بزرگداشت سرداران و هشت هزار شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان چاپ شده است.

شهید مهدی زندی‌نیا در روز اول بهمن ماه ۱۳۳۷ به دنیا آمد. حاج مهدی زندی‌نیا فرمانده‌ی ادوات لشکر ۴۱

ثارالله بود. او در اولین روزهای عملیات کربلای پنج در نوزدهم دی ماه ۶۵ با نام مقدس شهادت همراه شد. داستان این کتاب، طرح موفق او را در جهت حفظ شهر مهران در جنگ تحمیلی نشان می‌دهد. در این داستان، پس از عملیات والفجر هشت، با توجه به این که نیروهای خودی به مرخصی رفته و خطوط ایران دارای تعداد کمی رزمنده بود، منطقه‌ی مهران مورد هجوم تانکهای دشمن قرار می گیرد و به حاج مهدی خبر داده می‌شود. وی در حالی که از ناحیه‌ی دست مجروح بود، با یک ابتکار عمل جالب، با چند موتور در خط مقدم جابجا شده و از سنگرهای مختلف اقدام به شلیك پی‌درپی آرپی هفت می کند تا دشمن گمان کند نیروهای تازه نفس به منطقه آمده‌اند، و یا اطلاعات داده شده اشتباه بوده است. دشمن عقب‌نشینی می کند و منطقه‌ی مهران نجات می‌یابد.

هدف قلب دشمن، داستان مصور بر اساس زندگی سردار شهید میرقاسم میرحسینی جانشین فرماندهی لشکر ۴۱ ثارالله

نوشته احمد عربلو؛ نقاشي: رفعت بدری حسن. - کرمان: لشکر ۴۱ ثارالله، ۹.۱۳۷۶ ص.: مصور (رنگی).

شمارگان: ۳۳۰۰ نسخه.

این داستان بر اساس خاطره‌ای از رزمنده حبیب شهرکی برای گروه سنی نوجوانان بازآفرینی و به مناسبت کنگره بزرگداشت سرداران شهید استان‌های کرمان و سیستان و بلوچستان منتشر شده است.

سردار شهید «میرقاسم میرحسینی» در خرداد ماه ۱۳۴۲ در سیستان به دنیا آمد. او در عملیات آزاد سازی خرمشهر شرکت داشت و طی جنگ تا فرماندهی گردان شهید مطهری لشکر ۴۱ ثارالله پیش رفت و در دی ماه ۱۳۶۵ به شهادت رسید. این کتاب، داستان مصوری از حماسه‌ای است که او آفرید. در یکی از عملیات لشکریان اسلام، محور قله‌ی قلاویزان تحت فرماندهی شهید میرحسینی بود. پس از عبور از میدان مین، عملیات لو می‌رود و دشمن منطقه را به شدت زیر آتش گرفته، نیروهای رزمنده را در میدان مین زمین‌گیر می‌کند. با دیدن این وضع، شهید میرحسینی یک تنه به صف دشمن حمله می‌کند. این کار وی باعث تضعیف روحیه‌ی دشمن و قوت نیروهای اسلام می‌شود و در نتیجه، عراقی‌ها شکست می‌خوردند.

درباره مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

بسم الله الرحمن الرحیم

جاهِدُوا بِأَمْوالِکُمْ وَ أَنْفُسِکُمْ فی سَبیلِ اللَّهِ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف

مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه

ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...

د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۲۳۵۰۵۲۴)

ز)طراحی سیستم های حسابداری ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت : ۲۳۷۳ شناسه ملی : ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com

تلفن ۲۵-۲۳۵۷۰۲۳- (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور کاربران ۲۳۳۳۰۴۵(۰۳۱۱)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.

شماره حساب ۶۲۱۰۶۰۹۵۳ ، شماره کارت :۶۲۷۳-۵۳۳۱-۳۰۴۵-۱۹۷۳و شماره حساب شبا : IR۹۰-۰۱۸۰-۰۰۰۰-۰۰۰۰-۰۶۲۱-۰۶۰۹-۵۳ به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج – به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می‌گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی‌گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».

قائمیه
مرکز تحقیقات رایانه‌ای
اصفهان

WWW